BIJBEL

De gehele Heilige Schrift, bevattende de canonieke boeken van het Oude en Nieuwe Testament volgens de Statenvertaling

met de ingelaste verklaringen

Door

Karl August Dächsel

HANDELINGEN

ROMEINEN

GALATEN

1 KORINTHE

Digitale versie

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015

DE HANDELINGEN VAN DE HEILIGE APOSTELEN, BESCHREVEN DOOR LUKAS

Lukas had in zijn evangelie Theophilus van het stille heiligdom van de tempel te Jeruzalem en van het verborgen Nazareth in Judea tot aan de Olijfberg bij Bethanië geleid; nu leidt hij hem en ons met hem in de Handelingen van de apostelen van de Olijfberg naar Rome. Hoe het heeft plaatsgehad, dat de leer, waarin Theophilus onderwezen was, van Jeruzalem naar Rome, van de Joden tot de heidenen gekomen is, vertelt Lukas in de Handelingen. "Handelingen van de Apostelen", zo heet van oude tijden aan deze tweede helft van het door Lukas beschreven heilige geschiedboek; niet als had Lukas een levensgeschiedenis van alle apostelen of ook van Petrus of Paulus willen schrijven; wij hebben veel meer hier voor ons een levensgeschiedenis van de apostolische kerk, hoe zij door de Heilige Geest geworden en ontstaan is, hoe de apostelen, door deze vervuld en gedreven, hun roeping, om een levende grond van de kerk te worden, hebben vervuld. Het boek "de Handelingen van de Apostelen" begint met de woorden van de ten hemel varende Christus over het rijk Gods; het eindigt met de openlijke prediking van het rijk Gods door Paulus te Rome, de hoofdstad van de wereld. Duidelijk merkt men aan het slot van dit boek op dat Lukas gekomen is aan het voorgestelde doel van zijn bericht, zodra de apostel van de heidenen Rome bereikt heeft - het getuigenis van Christus Jezus is gekomen tot aan het einde van de aarde als het te Rome, de hoofdstad van de wereld, wordt gehoord. Dadelijk aan het begin van het boek wordt de gehele werkzaamheid van de Heere tot aan de hemelvaart als een begin van Zijn werk voorgesteld, dat daarin nu verder zal worden beschreven. Daar en hier werkt Jezus door woord en werk - daar in eigen persoon, hier door degenen, die volmacht van Hem ontvangen; daar als een, die op de aarde vertoefde, maar als die aan Gods rechterhand is verhoogd; daar het rijk stichtende, hier het gestichte rijk verder ontwikkelende. Op de meer gewichtige punten in het werk van de apostelen grijpt ook steeds mede een werken van de Heere in: Hij doopt ze met de Heilige Geest, Hij geeft Petrus licht over de opname van de heidenen, Hij bekeert Paulus, Hij roept hem naar Europa, Hij beveelt hem in gevangenschap te gaan.

HOOFDSTUK 1

CHRISTUS' HEMELVAART. MATTHIAS WORDT TOT APOSTEL GEKOZEN.

Het voorwoord en de voorbereiding. De kerk van Christus in haar stichting, leiding en uitbreiding in Israël en onder de heidenen, van Jeruzalem tot Rome is het onderwerp dat de "Handelingen van de apostelen" behandelt. Voorwaarde voor het bestaan van de kerk nu is de verhoging van haar Hoofd, de hemelvaart van Jezus Christus. Terwijl zo Lukas zo dit feit, waarvan hij reeds aan het einde van zijn evangelie een kort bericht heeft gegeven, hier nog eens op uitvoerige wijze herhaalt, krijgt hij gelegenheid de geschiedenis van de apostelen als een tweede deel van zijn gehele werk aan het evangelie, het eerste deel, vast te knopen. Omdat nu de dag van Pinksteren als de dag van de stichting van de kerk niet onmiddellijk volgt op de dag van de hemelvaart, maar pas na verscheidene dagen wachten voor de discipelen volgt, deelt hij tevens mee, op welke wijze de discipelen deze tijd hebben doorgebracht en wat zij gedurende die tijd hebben ondernomen, om het twaalftal weer vol te maken, nadat sinds de verwijdering van de verrader uit hun kring de elven konden worden genoemd.

Vs. 1-14. De schrijver voegt bij het eerste deel van zijn werk, dat hij vooral tot Theophilus had gericht, bij het door hem geschreven evangelie, nog het tweede gedeelte, de geschiedenis van de apostelen. Hij laat dat nu volgen en begint zijn rede waar hij eerder is gebleven. Hij stelt de hemelvaart van Christus als keerpunt voor tussen Zijn zichtbare en onzichtbare werkzaamheid. Door een kort woord vooraf over de verschillende verschijningen van de Heere in de veertig dagen na Zijn opstanding, baant hij zich de weg tot een uitvoerige mededeling over Zijn

laatste onderhoud met de discipelen. Hij schildert hierop de hemelvaart zelf op aanschouwelijke wijze, en voegt er dan nog bij, waarheen de elven van de Olijfberg zich hebben begeven, wat voor de eerstvolgende tijd tot aan de vervulling van de ontvangen belofte hun werk geweest is, en wie zich bij hen hebben gevoegd (vgl. Mark. 16: 14-20 Luk. 50-53).

EPISTEL OP DE DAG VAN CHRISTUS' HEMELVAART

Vgl. "Mr 16: 14". De hemelvaart van Jezus Christus behoort tot Zijn eigen leven; zij vormt het noodzakelijk, wel verdiend en waardig slot daarvan en wederom behoort zij tot de geschiedenis van de gemeente van Christus, die van nu af zonder de Heere op aarde voortleeft; maar in Zijn verlossing de kracht en de moed heeft tot zo'n voortleven. Het hemelvaartsfeest als de liefelijke hoogte tussen de geschiedenis van de Heere en de geschiedenis van Zijn kerk; het is 1) een erefeest voor de Heer, 2) een feest van vertroosting voor Zijn kerk.

De geschiedenis van Christus' hemelvaart: 1) het gesprek, dat deze inleidt; 2) de nadere omstandigheden, die haar vergezellen; 3) de prediking, die daarover tot de discipelen wordt gehouden.

De hemelvaart van onze Heere Jezus Christus: 1) de laatste woorden vóór de hemelvaart, 2) het weggaan van Jezus bij de hemelvaart, 3) de terugkeer van de Heere na de hemelvaart.

Waarheen leidt de hemelvaart van de Heere ons oog? 1) op het door Hem volbrachte werk, waarvan wij de zegen moeten uitbreiden en voort leiden; 2) op de hemel, waarin Hij werd opgenomen, en ons een plaats heeft bereid; 3) op Zijn toekomst ten oordeel, die wij met ernst en stilte moeten verwachten.

De hemelvaart van de christen: 1) teweeggebracht door Christus' werk op aarde; 2) gewaarborgd door Christus' verhoging in de hemel; 3) heeft tot voorwaarde een gelovige werkzaamheid in Christus' rijk.

De spreuk van de vaderen: Jezus in de hemel, Jezus in het hart - het hart in de hemel, de hemel in het hart. 1) Woont Jezus in de hemel, dan zij ook onze wandel in de hemel; 2) leeft Jezus in ons hart, zo hebben wij altijd en overal de hemel bij ons op aarde.

Het eerste boek van de twee, waarin ik u wilde meedelen wat onder ons is voorgevallen (Luk. 1: 1), heb ik Lukas, de schrijver van het derde evangelie, gemaakt, o Theophilus! van al hetgeen Jezus begonnen heeft1) beide te doen in leven, lijden, sterven en opstaan, en te leren in spreuken, gelijkenissen en voorzeggingen (Luk. 24: 19v.).

Dit "begonnen heeft" stelt de aardse werkzaamheid van de Heere tegenover de tegenwoordige, die onzichtbaar is. De grote geschiedenis van Jezus' doen en leren houdt niet op met Zijn heengaan tot de Vader, zodat Lukas haar nu pas in hoger koor begint. Alle latere werkzaamheid toch van de apostelen is slechts de uitdrukking van de werkzaamheid van de verheerlijkte Verlosser zelf, die in hen allen het werkende principe was.

Jezus, die als Heer en Koning bewezen en gezalfd was, komt op alle grote punten van de apostolische geschiedenis van het rijk voor als die in de laatste en hoogste plaats werkt en beslist. Hij is het, die de twaalfde getuige weer aanstelt, die de Geest, nadat Hij die zelf had ontvangen, van Zijn hoogte laat afstromen op Zijn gemeente, en die de gemeente te Jeruzalem uitbreidt. Hij is in de dagen van de eerste kerk het volk Israël in Zijn onzichtbare tegenwoordigheid met Zijn zegen nabij tot bekering van de zonden. Hij werkt wonderen als getuigenissen van de apostolische verkondiging tot zaligheid en tot verderf; Hij vertoont zich

als staande ter rechterhand Gods aan de stervende getuige Stefanus; Zijn engel geeft aan Filippus bevel; Zijn Geest leidt hem verder; Hij verschijnt aan Saulus van Tarsen; Zijn hand sticht de eerste gemeente uit de heidenen; Zijn engel redt Petrus en slaat de vijand Herodes; Hij is het, die aan Paulus in de tempel verschijnt, en hem de bekering van de heidenen opdraagt; tot Hem wendt men zich bij de eerste zending; aan Hem worden de jonge gemeenten uit de heidenen aanbevolen; Zijn Geest verhindert de apostolische zendelingen in Bithynië te prediken; Hij roept ze door de stem van de Macedonische man naar Europa; Hij opent Lydia het hart en bewerkt de eerste bekering in Europa; Hij troost en wekt Paulus in Corinthiërs op; Hij sterkt hem in de gevangenis en wijst hem op Rome.

a) Tot op de dag, waarop Hij opgenomen is 1) in de hemel (Luk. 24: 50vv.) nadat Hij door de Heilige Geest, 2) die Hij zelf bezat (Luk. 3: 22; 4: 1, 14, 18), en die Hij nu ook de Zijnen deelachtig wilde maken (Luk. 24: 49), aan de apostelen, die Hij tot getuigen en verkondigers van hetgeen Hij gedaan en geleerd had (Luk. 24: 48 Joz. 15: 27) uitverkoren had (Joh. 15: 16 Luk. 6: 13vv.), bevelen had gegeven hoe zij het door Hem aangevangen werk na Zijn heengaan en in Zijn naam verder moesten verrichten (Mark. 16: 15vv. Joh. 20: 21vv.).

1 Tim. 3: 16

Na vs. 1 zou men hier verwachten: "nu ik het tweede boek begin, ga ik niet dadelijk met verhalen voort, welke gebeurtenissen sedert de hemelvaart hebben plaatsgehad, maar ik wil nog eens over die laatste gebeurtenis spreken. " De heilige schrijver wil echter de tijd tussen de opstanding en de hemelvaart eerst nog nader karakteriseren, omdat het volgens het weinige in Luk. 24, waar de tijdpunten niet bepaald uit elkaar worden gehouden, zou kunnen voorkomen als ware de hemelvaart op dezelfde dag geschied als de opstanding. Die tussentijd van veertig dagen tussen Pasen en Hemelvaart is van grote betekenis: 1) voor de Heere, als een tijd a) van heilige sabbatsrust na het volbrachte verlossingswerk; b) van de laatste herderzorg voor Zijn discipelen; c) van feestelijk voorgevoel van Zijn nabij zijnde verhoging;
voor de discipelen als een tijd a) van de laatste gezegende omgang met hun verheerlijkte Meester; b) van stil inkeren in hun eigen hart, en c) van ernstige voorbereiding tot hun apostolische roeping voor de wereld; 3) voor ons als een voorbeeld a) van zalig geloofsleven met Christus in God, verborgen voor de wereld (Kol. 3: 3); b) van de gezegende liefdearbeid aan de harten van de onzen, met het oog op het nabijzijnd afscheid; c) van hoopvol wachten op onze hemelse volmaking. Zo is het echter ook een opmerkelijke zaak, waarop men moet acht geven, dat hetzelfde boek, waarin ons omtrent de daden van de apostelen en het leven van de christelijke kerk bericht wordt gegeven, begint met het bericht, waarmee het evangelie eindigt, met het bericht van Jezus’ hemelvaart; het aardse leven van Jezus bevat alles, wat Hij begonnen is beide te doen en te leren; Zijn hemels leven omvat alles wat Hij voortgaat te doen en te leren. De grote en wonderbare daad van God, waardoor deze beginnende en voortgaande werkzaamheid van Christus wordt veroorzaakt, is juist de hemelvaart. Zonder deze heeft het leven van Christus op aarde geen uitgang, zonder deze hebben Zijn werken van de hemel geen begin.

Met een nederdalen van het Woord uit de hemel naar de aarde begon het eerste, met een opvaren van de aarde naar de hemel begint het tweede boek.

Anderen voegen de woorden "door de Heilige Geest" bij "die Hij uitverkoren had. " Daarin lag een aanwijzing, in hoeverre het werk van de apostelen niets was dan een voortzetting van het werk van Jezus zelf, in zoverre zij namelijk niet toevallige menselijke bekenden van Jezus waren, maar door Hem in de kracht van de Heilige Geest naar het raadsbesluit van God tot hun werk uitverkoren. Intussen is het meer naar de woorden van de grondtekst, het te brengen bij "bevelen had gegeven. " Ook op deze wijze verkrijgen wij dezelfde gedachte die Luther heeft aangewezen, daar hij aan ons boek het opschrift heeft gegeven: "het tweede deel van het

evangelie van Lukas: de Handelingen van de Apostelen. "

De Heere had dan Zijn tevoren uitverkoren oog- en oorgetuigen. Deze moesten eerst de kracht van Zijn opstanding aan zichzelf ervaren, voordat zij anderen tot de kennis daarvan konden brengen (hoofdstuk 10: 41 Filippenzen 3: 10) a) Aan wie Hij ook, nadat Hij geleden had, gestorven en begraven was, Zichzelf levend vertoond heeft, als de Mensenzoon die van de doden weer was opgestaan en voortaan eeuwig leefde (Rom. 6: 9 Openbaring 1: 18). Hij heeft dat gedaan met vele gewisse kentekenen en onfeilbare bewijzen veertig dagen lang van de 9de April tot de 18de Mei van het jaar 30 n. Chr. Uit 28: 10, zijnde van hen gezien, wel niet bestendig, maar toch steeds weer, zodat hun harten gedurig meer werden bevestigd, en sprekende van de dingen die het koninkrijk Gods aangaan 2) (Luk. 24: 46v.).

Mark. 16: 14 Joh. 20: 19, 21 1 Kor. 15: 5

De tijd van veertig dagen laat als een tijd van overgang twee verschillende opvattingen toe; hij sluit namelijk aan de ene zijde de beginnende werkzaamheid van Jezus af en voltooit ze, maar van de andere zijde bereidt hij de toekomstige werkzaamheid voor en leidt hij die in. Van de andere zijde vat het evangelie die tijd op als die van de Handelingen van de apostelen.
Deze opvatting van de geschiedenis van de apostelen omtrent de tussentijd tussen de eerste en tweede werkzaamheid van Jezus blijkt aanstonds uit meerdere tekenen. Van deze tijd wordt namelijk opgemerkt, dat Jezus Zich aan de discipelen heeft vertoond. Deze uitdrukking geeft duidelijk een verschil te kennen van het vroegere voortdurende verkeer van Jezus met Zijn discipelen, dat Hij zelf te kennen geeft in Luk. 24: 44, met de woorden "toen ik nog bij u was"; het sluit tevens een zo duidelijke toenadering in tot de latere, hogere bestaansvorm, waarin hij Zich aan de Zijnen van boven af heeft vertoond. Op die latere vorm van bestaan, die tot de tweede afdeling behoort waarover de geschiedenis van de apostelen handelt, wijzen nog beslister de uitdrukkingen: "levend vertoond heeft nadat Hij geleden heeft" en "zijnde van hen gezien. " Het leven na het lijden wijst verder dan de tegenwoordige aardse werkelijkheid in een hogere sfeer; het Zich laten zien zegt dat Jezus, om met Zijn discipelen gedurende de veertig dagen te verkeren, telkens de sfeer van het onzichtbaar zijn verlaten heeft (vgl. hoofdstuk 26: 16).

De Roomse kerk beweert, dat de Heere Jezus in de tijd van de veertig dagen aan Zijn discipelen onderricht zou hebben gegeven omtrent vele bijzondere leerstellingen en inrichtingen, waarop zij als ter zaligheid noodzakelijk, een groot gewicht legt, zodat daardoor reeds door de Heere van de kerk zelf de grond zou zijn gelegd tot een heilige traditie. Dat is zonder twijfel een vals voorgeven, want een traditie buiten de Schrift of boven de Schrift wordt uiteindelijk een opheffing van de Schrift. Wel vallen in de tijd van de veertig dagen mededelingen van de Heere over zodanige, later in de Schrift zelf meegedeelde feiten van de heilige geschiedenis, waarvan noch de discipelen zelf, noch andere heilige en geloofwaardige personen (Luk. 1: 2) de oog- en oorgetuigen waren geweest, en die hun daarom door hun Meester onmiddellijk moesten worden meegedeeld, zodat zij in het bezit van de volle waarheid zouden komen. Daartoe behoort bijv. de geschiedenis van Jezus’ verzoeking door de duivel, van Zijn zielenstrijd in Gethsémané enz.

Op de morgen van de hemelvaartsdag waren de discipelen te Jeruzalem bijeen, en Jezus voegde Zich bij hen, om volgens Zijn belofte in Mark. 16: 14-18 hen naar de hoogte van de Olijfberg (Luk. 24: 50) te leiden. En toen Hij met hen vergaderd was, beval Hij hun, dat zij, als Hij van hen weggenomen zou zijn, van Jeruzalem niet scheiden zouden om naar Galilea te gaan, maar in de heilige stad, waaruit dit schone Licht Gods zou aanbreken (Ps. 50: 2 Jes. 2: verwachten de belofte van de Vader. Zij moesten in de hoofdstad blijven totdat aan hen vervuld zou zijn wat in Joël 3: 1-5 was voorzegd, en op hen in de eerste plaats betrekking had,

de belofte, "die gij" zei Hij, "van Mij gehoord hebt" reeds in de dagen van Mijn vlees (Luk. 13; 12: 12 Joh. 14: 16 vv, 26; 15: 26v.), vooral ook, als Ik na Mijn opstanding nog met u sprak van het koninkrijk Gods (vs. 3).

Hoe vreemd! Was het niet buiten de poorten van Jeruzalem, dat Christus gekruisigd was, en was daarbinnen niet het volksgeschreeuw gehoord: "Kruist Hem! Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen! " En in de moordstad moesten de discipelen blijven. Zij zelf hadden liever naar Galilea gewild; immers daar hadden zij minder vijanden en meer vrienden; daar waren zij ook meer thuis, daar konden zij Christus ook meer vrij belijden. Te Jeruzalem moesten zij aanvankelijk met gesloten deuren vergaderen, en altijd stonden zij bloot om door de vijanden van de Heere ontdekt en overvallen te worden en toch moesten zij daar blijven. Zo lopen Gods wegen altijd tegen de onze in. En daarom is het God gehoorzamen zo moeilijk, omdat het is tegen onze zin en wil in. En toch moet God gehoorzaamd worden, anders handelen wij tegen ons eigen geluk.
a) Want Johannes de Doper doopte wel met water, zo als hij van zichzelf heeft gezegd (Luk. 3: 16. Joh. 1: 33), b) maar gij zult met de heilige Geest gedoopt worden, niet lang na deze dagen. Dit zal in de rijkste mate plaatshebben, zodat gij er geheel van doordrongen wordt, terwijl gij vroeger slechts iets daarvan hebt verkregen (Luk. 9: 55. Joh. 20: 22).

MATTHEUS. 3: 11 Mark. 1: 8 Hand. 11: 16; 19: 4 b) Jes. 44: 3 Joël 2: 28 Hand. 11: 15

Er was veel, dat de apostelen kon dringen, na de hemelvaart van hun Heer zo spoedig mogelijk uit Jeruzalem te gaan. Hun Heer had zelfs, zo scheen het, Jeruzalem niet beschouwd als het middelpunt van Zijn werk. De langste tijd waarin Hij het Koninkrijk Gods predikte, was hij in Galilea heen en weer getrokken. Hoe konden zij uit zichzelf op de gedachte komen Jeruzalem aan te zien voor het punt, waar zij de hefbomen moesten plaatsen, die de hele wereld uit haar verroeste hengsels moesten heffen? Wat was er van Jeruzalem te verwachten? Zoals een hen haar kuikens verzamelt onder haar vleugels, zo had de Heere Jeruzalems kinderen onder de vleugels van Zijn genade willen vergaderen, maar zij hadden niet gewild; mochten zij hopen, dat hun lokstem na dergelijke mislukte pogingen in de harten zou indringen? De stad was een moordenaarskuil, de mannen van Jeruzalem hadden de Zoon van God gedood. De overpriesters en oversten van het volk, die aan elke aanhanger van de Heere de dood hadden gezworen, hadden daar alle macht in handen. In Galilea waren de apostelen veiliger; daar hadden zij veel meer aanhangers en vrienden; van daar kon het Evangelie veel gemakkelijker in de vreemde worden overgebracht. Maar Jezus, aan wie door Zijn God en Vader een bijzondere zending aan de kinderen van het huis Israël's was opgedragen, droeg ook Zijn plaatsvervangers op hun werk onder Israël te beginnen, en Jeruzalem, de heilige stad te beschouwen als de plaats, vanwaar, als het geestelijk middelpunt, alle krachten zich in beweging zouden stellen. Van Zion zou God blinkende verschijnen; van Jeruzalem zouden de boden van de vrede uittrekken, om daardoor aan de gehele wereld te betuigen, dat de zaligheid uit de Joden is, dat het Oude Testament de voorbereiding van het Nieuwe is.

De heiligheid van deze plaats wordt voorgesteld als zo sterk, dat alles wat van David's tijd af ontheiligend over haar is gekomen, en in het bijzonder ook het vergieten van het heilig bloed, die heiligheid niet heeft kunnen opheffen (MATTHEUS. 27: 53).

Aan het bevel om in Jeruzalem te blijven, dat voor het menselijk gevoel zwaar en hard was, verbindt de Heere een belofte, en wel in het bijzonder de belofte. Nadat de aan de vaderen beloofde Verlosser gekomen is, blijft nog de uitstorting van de Geest over als de grootste en zaligste belofte, die spoedig zal worden vervuld. Jezus noemt haar de belofte van de Vader, omdat God de Vader in het Oude Testament door de profeten de gave van de Geest beloofd heeft; en Hij herinnert de discipelen omtrent deze belofte aan Zijn eigen woorden, hetgeen hoofdzakelijk verwijst naar die rede, zoals wij ze bij Johannes lezen.

De Handelingen van de apostelen is het boek van de Heilige Geest, die na Christus' lichamelijke verwijdering Zijn plaatsbekleder op aarde is, die de kracht is, waardoor Christus zelf doorgaat van de hemel te werken en te regeren. Reeds het derde evangelie heeft duidelijk het karakter van een bijzondere verheerlijking van de zelfstandige en persoonlijke kracht in het goddelijke wezen, dat in het Oude zowel als in het Nieuwe Testament de Heilige Geest wordt genoemd; zo mogelijk is dit in een nog sterkere graad bij de Handelingen van de apostelen het geval. Dadelijk in het begin van dit boek treedt de Heilige Geest op de voorgrond. Als bewerker van de gemeenschap tussen de Heiland en de Zijnen, (vs. 2) als men het "door de Heilige Geest" met "uitverkoren" verbindt, wordt Hij als de belofte van de Vader opnieuw door de Zoon beloofd (vs. 4), en voorgesteld als het voornaamste dat door de doop
van Johannes werd afgebeeld. Herhaalde malen werd Hij aangekondigd als de bron van die kracht, waarin enige vroeger zo zwak gebleken Galileërs het Evangelie tot de einden van de aarde zouden brengen (vs. 8). Onder gebed wordt daarop de komst van de onzichtbare Plaatsbekleder verwacht, die de zichtbare Meester zou zenden (vs. 14). Spoedig daalt Hij neer, brengt Hij kracht uit de hoogte aan en de gave van vreemde talen aan de kleine gemeente, die door de prediking van door Hem vervulde mannen met duizenden wordt vermeerderd (hoofdstuk 2). Een leugen tegen Hem, de Heilige Geest, misdreven, wordt aan het echtpaar, dat zich daaraan schuldig heeft gemaakt, met een plotselinge dood gestraft (hoofdstuk 5). Apostelen, evangelisten en armenverzorgers worden niet alleen met de Heilige Geest vervuld, maar deze spreken zelfs door Hem en uit de profeten van het Oude en Nieuwe Verbond (hoofdstuk 6: 3; 7: 55; 10: 19; 13: 2; 20: 28; 21: 11; 28: 25). Uit hetgeen dit geschrift van Lukas ons omtrent de werkingen van de Geest en Zijn persoonlijke werkzaamheid in het rijk Gods openbaart, leert zij ons kennen, wat de Geest zowel in onderscheiding van, als in de gemeenschap met de Vader en de Zoon in het goddelijk Wezen zelf is, namelijk de liefde - hier niet slechts als een eigenschap, maar als goddelijke levenskracht gedacht, die, van de Vader uitgaande, weer van de Zoon tot de Vader terugkeert, zoals zij tevens van de Vader en de Zoon uitgaat en aan het schepsel wordt ingeblazen. Beeldt de Vader Zich in de Zoon af, in de Heilige Geest stort Hij Zichzelf uit. Medeschepper met de Vader en de Zoon, zowel bij de schepping van de wereld als bij haar wedergeboorte is de Geest met de Vader en de Zoon, die God, aan wie om Zijn ondoorgrondelijke drievoudigheid, in het ondoorgrondelijke van de eenheid het "heilig, heilig, heilig" van de engelen en zaligen daar boven wordt toegezongen, in Wiens drievoudige naam het volk van de enige waarachtige God onder het Oude Verbond werd geheiligd (Num. 6: 9, 23vv.), en in Wiens drievoudige naam gedoopt en gezegend wordt (MATTHEUS. 28: 19, 2 Kor. 13: 13) de gemeente uit alle volken op aarde onder het Nieuwe Verbond.

De doop van Johannes gaf aan hen die zich lieten dopen recht op de Geest, die lichamelijk woonde in Jezus, die reeds midden onder hen was opgetreden; maar voordat Jezus werd verheerlijkt was als het ware de woonplaats van de Heilige Geest besloten in de godmenselijke persoon van de Gezalfde; van Hem ademde Hij de discipelen tegen, omstroomde hen en verlichte hun zielen. Nadat Jezus in Zijn heerlijkheid was ingegaan, heeft Hij Zijn gelovigen tot woonplaatsen van de Heilige Geest gemaakt, opdat nu de stromen van de Geest uitvloeien in de wereld; deze is de kracht, de pinksterkracht, die de Heere aan de discipelen belooft.

"Niet lang na deze dagen" zal de belofte van de Geest worden vervuld. De tijdbepaling is zo gesteld, dat een blij haasten en een gelovig wachten (2 Petrus 3: 12) tegelijk moest worden opgewekt en het geloof moest worden geoefend.

Het is opmerkelijk dat de Heere hier wel de tijd begrenst, maar niet bepaalt, zo als Hij van Zijn opstanding bepaald zei, dat deze op de derde dag zou plaatshebben. De reden hiervan valt echter in het oog. De voorspelling van de dag van de opstanding betrof de Heere zelf, en was van het uiterste gewicht om met volkomen zekerheid aangewezen te worden. De uitstorting

van de Heilige Geest betrof de discipelen, en het was nodig voor hen, dat zij de juiste tijd van deze uitstorting niet zagen aangewezen. Immers wij weten dat men om wakende, wachtende en biddende te blijven, een prikkel nodig heeft. Hadden de discipelen geweten, dat zij reeds over tien dagen de beloofde komst van de Heilige Geest te verwachten hadden, hoe gemakkelijk waren zij van elkaar afgezonderd gebleven tot die tijd toe; nu waren zij echter allen eendrachtig bijeen. Een bepaalde tijd wacht men kalm af en intussen doet men iets anders. Het is evenzo met de verwachte wederkomst van de Heere.

Zij dan, die samengekomen waren (vs. 4) en met Hem de weg naar de Olijfberg (vs. 12) hadden gewandeld, vroegen Hem naar aanleiding van hetgeen Hij hun zo-even had gezegd (vs. 4), zeggende:

Heere! zult Gij in deze tijd, waarvan Gij spreekt, als Gij ons aankondigt, dat de uitstorting van de Geest, in Joël 3: 1v. beloofd, niet lang na deze dagen in Jeruzalem zal plaatshebben, aan het volk van Israël, het vervallen koninkrijk weer oprichten?

MATTHEUS. 24: 3

En Hij zei tot hen, een nadere verklaring omtrent de tijd van een wederoprichting van het rijk van Israël afwijzende: Het komt u niet toe, het behoort niet tot de toerusting tot uw ambt, waarover Ik hier alleen spreek, te weten de tijden of gelegenheden, die de Vader tot verwezenlijking van die wederoprichting, in Zijn eigen macht gesteld heeft, zodat niet eens de engelen daarvan weten (MATTHEUS. 24: 36).

Maar daarin bestaat de toerusting tot uw ambt (terwijl Ik nog aan één van u in het bijzonder zal verschijnen, om hem te openbaren wat in de kerk zal geschieden (Openbaring 1: 1v. Joh. 12v. ; 21: 22), gij zult ontvangen de kracht van de Heilige Geest, die over u komen zal. Gij zult tot hetgeen gij volgens Joh. 15: 27 moet verrichten, kracht van boven ontvangen, als de Heilige Geest over u komt; en gij zult door die u ten deel geworden kracht Mijn getuigen zijn, zowel in Jeruzalem als in heel Judea, het uitgangspunt van uw werkzaamheid, en vandaar verder in Samaria (hoofdstuk 8: 4) en uiteindelijk tot aan het uiterste der aarde (Ps. 5. Rom. 10: 18); gij zult op de weg van de heidenen gaan (MATTHEUS. 10: 5), en zelfs tot Rome doordringen (hoofdstuk 22: 21; 23: 11).

Niet van deze of gene in ‘t bijzonder onder de elven, maar van allen samen, zoals Lukas uitdrukkelijk opmerkt, ging de vraag in vs. 6 uit. Het was het plechtigste ogenblik, waarin zij werd gesteld, het laatste, beslissende ogenblik voordat de wolk kwam, die Jezus voor hun ogen opnam (vs. 9). Nu hebben wij volstrekt geen recht de vraag als een vraag van kinderlijke of vrouwelijke nieuwsgierigheid, als een vraag van dwaasheid of onrijpheid aan de kant van de discipelen te behandelen, zoals meestal door de schriftverklaarders geschiedt. Zij is integendeel een vraag van de diepste en heiligste belangstelling, en hadden de discipelen die niet op dat moment op het hart gehad, dan zouden zij er niet toe gedeugd hebben om zich met de prediking van het evangelie eerst naar Jeruzalem en Judea te wenden, zoals de Heere hen toch zelf opdraagt en zoals later Paulus, de geroepen heidenapostel, steeds op zijn zendingsreizen eerst voor de Joden in hun synagogen optreedt. Het is echter geen woord zonder daad geweest, wanneer er in Joh. 20: 22 staat: "Jezus blies op hen en zei: Ontvang de Heilige Geest"; ook is het niet tevergeefs geweest, dat volgens vs. 3 de Heere gedurende de veertig dagen met de discipelen sprak over het rijk Gods. Wanneer zij dan hier naar een wederoprichting van het rijk voor hun volk Israël vragen, hoeven het geen vleselijke gedachten, aardse wensen, wereldse begeerten te zijn, die hun harten bewegen, zoals zij beschuldigd worden door die schriftverklaarders, die omtrent de voorzeggingen in Jer. 31: 31vv. ; 33: 7vv., 14vv. Ezechiël. 11: 19vv. ; 36: 26vv. Joël 3: 1vv. Zach. 12: 10-13: 1 en andere dikwijls genoeg het goede begrip missen, en de daarin aanwezige moeilijke vragen menen te kunnen oplossen door de belofte van een rijk van David en van een nieuw Israël te veranderen in de belofte van een geestelijk rijk en van een kerk verzameld uit alle volken op aarde. De toekomst

van Israël en de daaraan gegeven toezegging van een rijk der heerlijkheid treft toch de apostel Paulus op het hoofdpunt van zijn brief aan de Romeinen op de sterkste wijze het hart en pas als hij door het duistere van de tegenwoordige tijd is heengedrongen, zodat hij weet dat deze toezegging nog vaststaat, in de toekomst boven bidden en denken
verwezenlijkt zal worden, stort hij zijn hart uit in die lof voor God in Rom. 11: 33vv. Wanneer Jezus tot de elven spreekt van de belofte van de Vader, waarop zij in Jeruzalem moeten wachten, en hun nader verklaart, dat zij met de Heilige Geest zouden gedoopt worden na niet lange tijd, dan voelen zij wel dat dit nog geenszins een volledige vervulling is van de profetie. Volgens deze toch zou over het hele volk de Geest van de genade en de gebeden worden uitgegoten, alle ongerechtigheid verzoend en de misdaad verzegeld worden en dan zou de tijd van de verkwikking voor het aangezicht van de Heere komen. Hoe is het nu met de vervulling van deze belofte? Zal zij, wanneer Jezus spreekt van een "niet lang na deze dagen" ook niet op hetzelfde moment geschieden? Het is aan de ene kant de liefde tot hun volk, die zo'n vraag bij hen te voorschijn roept, die liefde waardoor eens Mozes (Num. 11: 29) zei: "Och of al het volk van de Heere profeten ware, dat de Heere Zijn Geest over hen gave! " en aan de andere kant de liefde tot Christus zelf. De wederoprichting toch van het rijk voor Israël sluit de wederkomst van deze Zoon van David in zich, en slecht enige weken hiervoor heeft de Heere uitdrukkelijk aan één onder hen toegezegd, dat die zou blijven totdat Hij kwam (Joh.
22). Dat wij de discipelen met hun vraag juist beoordelen, als wij haar op de zo-even medegedeelde wijze verklaren, bewijst de wijze waarop Jezus ze behandelt. Hij noemt de discipelen geen dwazen en bestraft niet de hardheid van hun hart, zoals Hij toch zou hebben moeten doen, indien zij zodanige mensen waren als waartoe de uitleggers hun maken. Hij wijst ook de zaak, die hun harten bezighoudt, de wederoprichting van het rijk in Israël, niet af als een fantasie of een inbeelding, maar geeft bepaald te kennen dat Vaders macht nog zal volvoeren wat Hij beloofd heeft en verwezenlijken waarop de hoop en wens van de discipelen gericht is. Ja zeker - het is in Jezus' ogen zeer te waarderen, dat de discipelen zo goed Zijn mening verstaan, en ondanks al het verschrikkelijke dat nu ongeveer zes weken geleden in Jeruzalem heeft plaatsgehad, ondanks het moordgeschrei en de handen van de kinderen van Zion die van Christus bloed dropen, toch de liefde voor Zion omwille van de belofte niet kunnen laten varen, en in plaats van vol wraakgedachten over de stad, alleen aan zichzelf en hun zaligheid in Christus te denken, Jeruzalem geluk en duizendvoudige zegen van het aangezicht van de Ontfermer toewensen. Maar wanneer, wanneer de tijd van de verkwikking van het aangezicht van de Heere zal komen, daarover moeten zij niet bezorgd zijn, maar tevreden, als Hij hen zonder nadere verklaring daaromtrent moet laten. Wij moeten ons ook hier verzetten tegen een verkeerde verklaring en een daaruit voortvloeiend misbruik van de woorden van Christus: "het komt u niet toe te weten de tijden en gelegenheden, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft. " Men vat niet alleen in populaire uitleggingen, maar ook bij wetenschappelijke verklaringen het: "het komt u niet toe" in de regel op in de zin van: "het is onbetamelijk van u, dat u tijd en uur verlangt te weten, waarop de wederoprichting van het rijk in Israël zal plaatshebben. Dat is een zaak, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft, die geheel in Zijn raadsbesluit verborgen ligt en daarom voor altijd moet verborgen blijven, zodat alle begeerte om die tijd te weten en alle pretentie dat men die weet, niets is dan goddeloze waanwijsheid en zelfmisleiding, die voor de zielen gevaarlijk is. " De Heere zelf heeft in Zijn grote eschatologische rede in het algemeen de gang van dat goddelijk raadsbesluit aangegeven met de woorden (Luk. 21: 24): "Jeruzalem zal door de heidenen vertreden worden, totdat de tijden van de heidenen vervuld zijn. " Later heeft de Heere hieraan een opgave van tijd toegevoegd, zoals Hij dat duidelijk doet in Openbaring 11: 2 en 3: "zij (de heidenen) zullen de heilige stad vertreden tweeënveertig maanden. En Ik zal Mijn twee getuigen (bevoegdheid en macht) geven, en zij zullen profeteren duizend tweehonderdzestig dagen (42 maanden), met zakken bekleed. " Wat moet dit nu betekenen? Is dat geen aanwijzing van een tijdsverloop dat moet plaatshebben en van tijdpunten waarop Jeruzalems vertreding en de macht van de twee getuigen, en daarmee de genadetijd, de heidenen toegestaan, ophoudt? En indien het werkelijk zo'n aanwijzing is, moet het dan misdadige waanwijsheid zijn als een uitlegger ook in dit

opzicht de bedoeling van de Heere zoekt te kennen? Men leze toch wat Petrus (1 Petrus 1: 10v.) zegt van de oudtestamentische profeten. Begeerden zij naar de verschijning van Christus in het vlees, evenzo is alle profetisch verlangen van de nieuwtestamentische gemeente naar Christus' komst in heerlijkheid. En hebben nu zij tot eer van de Heere, tot hun eigen vrede en tot zegen voor alle gelovigen onderzocht op welke of hoedanige tijd de Geest van Christus, die in hen was, duidde, dan is een dergelijk naspeuren van de nieuwtestamentische profetie voor een uitlegger nooit en te nimmer zonde. De Heere heeft ook niet gesproken van een onbetamelijkheid wat betreft het weten van tijd en uur, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld had. Hij zegt alleen dat dit geen zaak was van de elven, die rondom Hem stonden, dat dit niet behoorde tot de toerusting tot hun ambt. Hij legt verder op het "u" de nadruk, door het voor aan de zin te plaatsen. "Niet u komt het toe, het is uw zaak niet" (vgl. de Gr. tekst), waarmee Hij te kennen geeft, dat Hij één onder hen reeds had bepaald, om voortaan nadere openbaringen te ontvangen (Joh. 21: 22), maar die aan de anderen in verband met de tijd waarin hun werkzaamheid viel, en de roeping die zij hadden te vervullen, moest weigeren. Evenals het de Heere Christus zelf niet toekwam, zolang de dagen van Zijn vlees duurden, dag en uur van Zijn eigen toekomst te weten (Mark. 13: 32), hetgeen echter niet uitsluit dat onmiddellijk vanaf Zijn staat van verhoging voor Hem alles duidelijk en helder was, zo kwam het ook aan de apostelen van Hem niet toe tijd of uur te kennen, die de Vader in Zijn macht had gesteld, wat betreft de wederoprichting van het rijk in Israël, zolang nog de tijd van de genade voor Israël duurde, en voordat het evangelie met alle macht aan de besnijdenis moest worden gebracht (MATTHEUS. 23: 34); een dergelijk weten hadden de apostelen nu nog niet kunnen dragen. Geheel anders stonden echter de zaken, toen de heerlijkheid van de Heere van de tempel en van de stad geweken was (Ezechiël. 10: 18v. ; 11: 22) en de christelijke gemeente uit Jeruzalem was gegaan (Zach. 14: 3vv.) en verder nog alleen een evangelie aan de voorhuid kon worden verkondigd. Toen moest aan die apostel, die de Heere zich had verkoren tot profeet van Zijn toekomst, niet alleen in een gezicht worden getoond dat de belofte voor Israël nog niet ten einde was en uiteindeljk toch nog zou worden vervuld, maar hem moesten ook de tijdruimten en tijdstippen worden meegedeeld tot aan de wederoprichting van het rijk van Israël, zoals eens aan Jeremia de jaren van de Babylonische ballingschap, en aan Daniël de tijd tot op Christus nauwkeurig was aangewezen (Jer. 25: 11 Dan. 9: 24vv.). Met het verstaan van deze profetie, die in de Openbaring van Johannes wordt gevonden, is het desgelijks gesteld. Er kunnen tijden zijn, waarin het aan de gemeente van Christus niet toekomt deze te verstaan en de Heere het haar daarom onthoudt; maar er kunnen ook tijden komen, waarin zo'n verstaan behoefte wordt, en dan wordt het ook gegeven. Voor de laatste tijden nu zijn de getallen juist de cijfers aan het uurwerk in het huis van God: de wijzer geeft de uitlegging en slaat nu het uur zó dat werkelijk wordt vervuld waarop de wijzer heeft gewezen, dan is gebleken dat de uitlegging juist was. "Tekenen der tijden" te willen opstellen is meestal een zeer bezwaarlijke zaak, want deze herhalen zich. Zo bijv. gebeuren heden in het Oosten zaken, die in het derde tiental jaren van onze eeuw reeds eens hebben plaatsgehad en een geheel gelijke gang als de vroegere gehad hebben - of zij uiteindelijk op hetzelfde punt zullen uitlopen? Wij hebben in ("Joh 16: 13", 3e opm.), waar wij reeds eenmaal op de plaats die voor ons ligt, hebben acht gegeven, een berekening voorgesteld die op die vraag antwoord geeft. De lezer zal het weten te verklaren, als hij zich herinnert dat het jaar 622 na Chr. het begin van de Mohammedaanse tijdrekening is: bij dat begin hoeft hij slechts de 42 maanden - 1260 jaren, die in Gods raad volgens Openbaring 11: 2 voor de duur van de Mohammedaanse vertreding gesteld zijn, te rekenen, dan kent hij ook het einde daarvan.

Om te leren hoe u uw plicht moet vervullen als een getuige van Christus, moet u op Zijn voorbeeld zien. Hij getuigt altijd, bij de put van Samaria of in de tempel te Jeruzalem, bij het meer van Genesaret of op de top van de berg. Hij getuigt nacht en dag; Zijne machtige gebeden zijn als muziek voor God in Zijne dagelijkse erediensten. Hij getuigt onder alle omstandigheden. Schriftgeleerden en Farizeeërs kunnen Zijn mond niet sluiten; zelfs voor Pilatus legt Hij een goed getuigenis af. Hij getuigt zo duidelijk en helder, dat er geen gebrek in

Zijn getuigenis is. Christen, maak uw leven tot een helder getuigenis. Wees als de beek, waarin u elke steen op de bodem zien kunt; niet als de moddersloot, waarvan u alleen de oppervlakte zien kunt, maar helder en doorschijnend, zodat de liefde van uw hart voor God en mensen zichtbaar wezen kan. U hoeft niet te zeggen: "Ik ben waar", maar wees waar. Roem niet op uw oprechtheid, maar wees oprecht. Dan zal uw getuigenis zodanig zijn dat de mensen het moeten zien. Trek nooit uit vrees voor zwakke mensen uw getuigenis in. Uw lippen zijn door een kool van het altaar aangeraakt. "Zaai uw zaad in de morgenstond en trek uw hand ‘s avonds niet af. " Sla geen acht op de wolken, raadpleeg de wind niet, getuig voor de Heere in alle jaargetijden, en als het gebeuren mag, dat u, in welke gedaante ook, om de wil van Christus en het evangelie lijden zult, omtrek u dan niet, maar verheug u over de eer die u opgedragen wordt, dat u waardig geacht wordt met uw Heer te lijden, en verheug u ook hierin, dat uw smarten, uw verliezen, uw vervolgingen, u een bolwerk zullen maken, waaruit gij vrijmoediger en met groter kracht voor Jezus Christus zult kunnen getuigen. Sla uw groot Voorbeeld gade, en wees van Zijn Geest vervuld. Bedenk dat u veel onderwijzing nodig heeft, veel ondersteuning, veel genade en veel nederigheid, opdat uw getuigenis ter verheerlijking van uw Meester zal zijn.

En toen Hij dit gezegd had, en ten afscheid ook zegenend de hand had opgeheven (Luk. 24: werd Hij opgenomen, als door een onzichtbare hand (Fil. 2: 9) langzaam in de hoogte geheven, daar zij het zagen, zichtbaar van de aarde ten hemel stijgende, zodat Hij nu niet, zoals eerder, plotseling voor hen verdween. En een wolk nam Hem vervolgens, als Hij nu aan hun gezicht moest worden onttrokken, weg van hun ogen (vgl. 2 Kon. 2: 12).

Het gebeurde bestond dus uit twee delen. Eerst verhief zich de Heere zichtbaar. De ogen van de apostelen konden Hem een tijd lang volgen, zoals Hij in de hoogte zweefde. Vervolgens nam een wolk, onder Hem komende, Hem voor de ogen van de discipelen weg.

De wolk die Hem in zich opnam voor hun ogen, is de zichtbare openbaring van de tegenwoordigheid van God, die de Zoon tot zich neemt in de heerlijkheid van de hemel.

Het is juist niet gezegd, dat de Heere krachtens Zijn eigen wil de wolk tegemoet ging. Ik zou echter het "werd Hij opgenomen" zo opvatten, dat het door de eigen beweging van Christus plaatshad, waartoe Joh. 3: 13 en 20: 17 volledig recht geven. Jezus wilde nu ten hemel varen, en verhief Zich boven de aarde. Zijn wil was ook de wil van Zijn Vader. Hij wist tijd en uur. De Heere, die tot God wilde opvaren, kwam de wolk die Hem wilde opnemen, volgens Gods bestuur tegemoet.

Daar door de wijze, waarop hier de hemelvaart van Christus wordt voorgesteld, de kloof tussen hemel en aarde niet door een plotselinge daad wordt overgesprongen, maar in rustige aanschouwelijke continuïteit wordt doorgegaan, zo wordt het aardse verleden van Jezus geenszins weggeworpen, of ook maar achterwaarts geschoven; het wordt als een blijvende, eeuwige grond vastgehouden, en met hemels licht verhelderd. Wat dus door dit aardse verleden was begonnen en gesticht, wordt door de hemelvaart niet achtergelaten of verlaten, maar zal, even zeker als het lichamelijk bestaan van Jezus waardig wordt geacht een vrije en hemelse bestaansvorm te verkrijgen, een verhoogde kracht en een verheerlijkt leven deelachtig moeten worden. Terwijl het opvaren van Elia te vergelijken is met de vlucht van

een vogel, die niemand kan volgen, is de hemelvaart van Jezus als een brug die tussen hemel en aarde gelegd is voor allen, die door zijn aards leven tot Hem zijn getrokken.

En alzo zij, in aanbiddend zwijgen verzonken, ook toen nog onafgewend hun ogen naar de hemel hielden, terwijl Hij heenvoer, zie twee mannen stonden bij hen in witte kleding, namelijk engelen, zonder dat zij een nederdalen van deze hadden opgemerkt (Luk. 24: 4. Joh. 12).

Die verschijning zelf was reeds vertroostend en opwekkend, maar bovendien werd die troost en opwekking, die zij hadden te brengen ook nog in woorden gekleed. Zij zeiden: Gij Galileese mannen! Gij zijt in de ogen van de wereld wel veracht, maar als discipelen van Jezus door God rijkelijk begenadigd. Wat staat gij en ziet op naar de hemel, als ware er op het toneel van de wereld niets voor u te doen? Deze Jezus, die van u opgenomen is in de hemel, zal alzo komen, op dezelfde wijze van de hemel in een wolk neergedragen, zoals gij Hem, door een wolk gedragen, naar de hemel hebt zien heenvaren, en waarvan gij Zijn getuigen zult zijn (hoofdstuk 2: 33vv. en 3: 21).

Dan. 7: 13 MATTHEUS. 24: 30 Mark. 13: 26 Luk. 21: 27 1 Thessalonicenzen. 1: 10 2 Thessalonicenzen. 1: 10, Openbaring 1: 7

Wat is de Heiland getrouw. Hij was nauwelijks verdwenen uit de ogen van Zijn discipelen, of Hij zendt twee van Zijn hemelse boden om hen te versterken. Dat was als het ware een handgeld tot de vervulling van Zijn grote toezegging van de zending van de Geest.

"Gij Galileese mannen, " zo worden de discipelen aangesproken; een hogere erenaam konden thans de engelen voor hen niet vinden. Sinds de Galileër Jezus de hemel had ingenomen, was het woord vervuld, dat Jesaja (6: 1vv.) van het Galilea der heidenen had voorzegd; de Heere heeft het dwaze van de wereld uitverkoren. Daarom was het voor hen geen tijd om moedeloos naar de hemel te staren, alsof nu de hemel en de Heer van de hemel hun was ontnomen, als ware er nu voor hen geen andere raad, dan om eenzaam in troosteloze weemoed hun leven op aarde te verdromen. Zij moesten nu geheel in hun waardigheid als Galileërs optreden (hoofdstuk 2: 7; 4: 13); zij moesten door woord en daad bewijzen, dat, als werkelijk uit Galilea geen profeet opstond (Joh. 7: 52), God voor dit verachte land nog iets beters had voorzien - Galileërs zouden geen profeten, zij zouden meer zijn, namelijk apostelen van de grote God, Die moet heersen, totdat alle vijanden tot een voetbank aan Zijn voeten zijn gelegd, en Wiens hemelvaart niets minder is dan Zijn eerste opstaan tot Zijn wederkomst.

Toen herinnerden zij zich het bevel van Christus in vs. 4 en keerden zij terug naar Jeruzalem, van de berg, die genaamd wordt de Olijfberg, die is nabij Jeruzalem, liggende van daar niet verder dan een sabbatsreis, omstreeks 2000 ellen Le 19: 37.

En toen zij ingekomen waren in de stad, gingen zij, daar zij behoefte hadden om zich in stilte af te zonderen, op in de opperzaal van dat huis, dat zij reeds vroeger (Joh. 20: 19, 26) voor vergaderingen hadden gebruikt De 22: 8, waar zij tot aan Pinksteren bleven, namelijk als plaats van gemeenschappelijk samenzijn. De elven, die daar vergaderd waren Uit 5: 1, Petrus en Jakobus, de oudere, en Johannes en Andreas, Filippus en Thomas, Bartholomeüs of Nathanaël en Mattheus, Jakobus de jongere, de zoon van Alfeüs, en Simon Zelotes, of van Kana, en Judas de broeder van Jakobus de jongere.

Deze allen waren eendrachtig volhardende in het bidden en smeken, zoals zij ook aan de godsdienstige verrichtingen in de tempel gezet deelnamen, met de vrouwen (Luk. 23: 55; 24: en Maria, de moeder van Jezus en met a) Zijn broeders, voor zover deze tot de apostelkring behoorden, en de overige bloedverwanten (Luk. 23: 49).

MATTHEUS. 13: 55

Toen de apostelen de stad weer waren ingetreden, verstrooiden zij zich niet, maar bleven eendrachtig bij elkaar, en bereidden zich ernstig met gebed voor op de beloofde uitstorting van de Geest. Als in Luk. 24: 53 wordt gezegd, dat zij steeds in de tempel waren, kan dat slechts zo bedoeld zijn, dat zij gedurende de gewone uren van gebed, als al het volk gewoon was de tempel te bezoeken, ook daar waren. De overige tijd daarentegen wijdden zij zich in de opperzaal van een huis, afgezonderd van het gedruis van de wereld, aan heilige bezigheden. Dat bijzondere huis was zeker hetzelfde als waarin wij op de bovengenoemde plaatsen de discipelen gedurende de verschijningen van de Herrezene bij elkaar vinden; en dit was misschien wel hetzelfde waarin Johannes de moeder van de Heere bij zich opnam (Joh. 27), omdat wij ook onder degenen, die mede tot de heilige vergadering behoorden, Maria, evenals de broeders van Jezus aantreffen. Van de broeders van Jezus zelf (Mark. 6: 3) bevond zich slechts een Jozes niet onder het getal van de apostelen. Hij was zonder twijfel nog in de dagen van Jezus' aardse leven door de nauwe verbintenis met de beide Maria's (vgl. MATTHEUS. 27: 56 en 61) reeds tot het geloof gekomen. Op de zwagers, die ook onder de uitdrukking "broeders" begrepen zijn (Joh. 7: 3vv.), zal ook het kruislijden wel een diepe indruk hebben gemaakt (Luk. 23: 49); zij kwamen echter pas tot het geloof bij de verschijning van de Opgestane op de berg in Galilea (MATTHEUS. 28: 16vv.), die wij onder de 500 in 1 Kor. 15: 6 mede aanschouwden. Dat Lukas de elf apostelen nog eens met name voorstelt, heeft ten doel dadelijk aan het begin van Zijn boek de personen op de voorgrond te plaatsen, die het middelpunt van de gemeente van Christus vormden, en aan wie in de eerste plaats de belofte van de Geest was gegeven. Het apostolaat is iets eenmaligs, daar dit voor eens de grond van de kerk moest leggen, en mag niet worden verwisseld met het presbyteriaat of episcopaat, dat later in de plaats is gekomen. Ook Petrus, hoewel hij tegenover elke gemeente als apostel staat, schikt zich evenwel in de reeds door andere apostelen gestichte gemeenten en de aanwezige oudsten eenvoudig als een medeouderling (1 Petrus 5: 1, vgl. 1: 1).

II. Vs. 15-26. Volgens hetgeen de Heere nog bij Zijn hemelvaart aan de discipelen had betuigd, moest Jeruzalem het uitgangspunt van hun getuigen voor de wereld zijn. Alzo moest aan het volk van Israël het allereerst de zaligheid worden verkondigd in naam van Jezus de gekruisigde en verhoogde; derhalve stond de betekenis van het twaalftal voor de kring van de apostelen nog vast. Omdat dit nu niet meer vol was, maar ten gevolge van Judas dood was verminderd, is het een zeer juiste gedachte van Petrus, die hier openbaar wordt, dat nog in deze dagen van voorbereiding het getal moest worden aangevuld. Deze zaak wordt tot stand gebracht op een zodanige wijze, dat de Heere van de hemel wel onzichtbaar, maar werkelijk ingrijpen moet en van degenen die gedurende Zijn leven op aarde bij Hem geweest zijn, kan aanwijzen wie volgens Zijn wil in de leeg geworden plaats kan intreden.

EPISTEL OP DE St. MATTHIAS-DAG

Vgl. ("Uit Wat betreft zijn einde twijfelt de traditie of zij hem, evenals Petrus, de kruisdood zal doen lijden, of als Johannes (Joh. 21: 18vv.) zacht en stil zal laten inslapen. Wil men in zodanige jaren, wanneer over vrije teksten wordt gepredikt en 24 februari op een zondag valt, deze afdeling tot tekst nemen, dan kan (volgens Langbein) het thema luiden: dat bij de

oplossing van elke moeilijke levenstaak het woord van God alleen zeker luidt: 1) het doet ons ook de meest ingewikkelde omstandigheden, waarin wij zijn, als goddelijke beschikkingen beschouwen, 2) het geeft ons de rechte aanleiding, de gewichtige omstandigheden, die ons op de rechte weg kunnen leiden, duidelijk te overzien en 3) leert ons in gelovig gebed aan de Heere zelf de eindbeslissing over te geven.

En in die dagen, waarvan vs. 14 spreekt, stond Petrus op in het midden van de discipelen, daar hij volgens het primaat door de Heere uitdrukkelijk vernieuwd, nu handelde als dienaar van de apostelen en het hoofd van hun gemeenschap, en hij sprak: (er was nu ten dage dat dit plaatshad, een schare bijeen (Openbaring 3: 4; 11: 13) van omtrent honderdtwintig personen), een geheel dus = 12x10, dat het geheel van het huis Israël's voorstelde (hoofdstuk 26: 7).

In vs. 3vv. was sprake van de elf apostelen, godvrezende vrouwen, van Jezus' moeder en Zijn broeders, die te zamen slechts ongeveer 20 personen uitmaakten; nu vinden wij hier opeens een schare van omtrent honderdtwintig personen. Waarschijnlijk zullen de honderd, die erbij gekomen zijn, wel geen gelovigen uit Jeruzalem zijn geweest, zoals men in de regel zonder verdere grond veronderstelt. Dezen toch zouden zich wel dadelijk bij de overigen hebben aangesloten, en zouden dan zonder twijfel reeds in vs. 12vv. door Lukas zijn vermeld; ook vindt men behalve van Nicodemus en Jozef van Arimathea in de evangeliën geen spoor van zodanige gelovigen. Wij moeten dus aannemen, dat hier één van de laatste van de tien dagen tussen Hemelvaart en Pinksteren, en wel op z'n vroegst de 21e mei of ook de dag voorafgaande aan het feest is bedoeld en dat op deze dag van de vijfhonderd gelovigen in Galilea (1 Kor. 15: 6) zich dat getal in Jeruzalem op het feest heeft bevonden, en zich daar spoedig zal hebben aangesloten. Deze waren dan de mensen die volgens MATTHEUS. 28: 16vv. getuigen konden zijn van Jezus' opstanding (vgl. vs. 22), waarvan zij zich bepaald hadden overtuigd. In Jeruzalem is daarentegen behalve aan Maria Magdalena, aan Simon Petrus, de beide Emmaüsgangers en de elf discipelen, aan niemand een verschijning van de Opgestane ten deel geworden, zodat ook van deze zijde de bovengenoemde veronderstelling van de uitleggers ondoordacht en onjuist blijkt te zijn. Dergelijke veronderstellingen en aangenomen meningen zijn er nog vele in de theologische wetenschap, zoals bijv. ook deze dat Lukas van geboorte een heiden zou zijn geweest, waarbij men zich beroept op de plaats Kol. 4: 10-14 (vgl. het slotwoord op het evangelie van Lukas), maar hier openbaart hij zich door twee sterke Hebraïsmen in zijn schrijven, duidelijk genoeg als een geboren Jood. Dergelijke hebraïsmen kunnen er nog vele worden aangewezen en het is volstrekt ondenkbaar dat een oorspronkelijke Griek, die weer voor Grieken en niet voor Hebreeën schreef, zich op deze zou hebben toegelegd.

Mannen broeders! (hoofdstuk 2: 29, 37) deze schrift, die in de later (vs. 20) aan te halen twee plaatsen vervat is, moest vervuld worden, a) die de Heilige Geest door de mond van David, gezien het feit dat beide psalmen door hem gemaakt zijn, voorzegd heeft over Judas, die in de geschiedenis (MATTHEUS. 26: 47vv.) Mark. 14: 43vv. Luk. 22: 47vv. Joh. 18: 3vv.) de leidsman geweest van degenen, die Jezus vingen.

Ps. 41: 10 MATTHEUS. 26: 23 Joh. 13: 18

Herstelde eenmaal de profeet Elia het altaar van de Heere door de opbouw van twaalf stenen, naar het getal van de kinderen van Israël (1 Kon. 18: 30-32), voordat hij het vuur uit de hemel over zijn brandoffer afriep tegenover de Baäl, het bevreemde niet dat ook hier het door Judas' afval verbroken twaalftal van Jezus getuigen geheeld wordt voordat op de gemeenten het vuur van de Heilige Geest zal neerdalen. Tot de toevoeging van een twaalfde apostel bij de

overgebleven elf doet Petrus naar zijn aard en rang onder hen het voorstel, straks hoogstwaarschijnlijk het gebed. Het voorstel draagt de kenmerken van een aanvankelijke leiding en drijving door de Heilige Geest, zoals die nog nooit tevoren door de apostelen ondervonden was, noch door hen gedurende het verblijf van de Meester op aarde had kunnen ondervonden worden. Men bemerkt het aan de toon van verzekerdheid als op hoger gezag, waarop de woorden van de apostel gestemd zijn, aan die opvatting vooral van de profetieën van het Oude Testament, zo geheel gelijkwaardig met de wijze, waarop in de Evangeliën de Meester zelf voor het nog ongeopende verstand van de discipelen de Schrift uitlegt. Deze schrift moest vervuld worden. Straks (vs. 20) volgen de bedoelde plaatsen, beiden uit het boek van de psalmen, beiden uit psalmen die de naam van David als hun dichter in het opschrift voeren. Treffend slaan zij op elkaar en drukken zij verenigd het aanvankelijk oordeel over de verrader onder de apostelen uit. In psalm 69 (vs. 26) was door David over zijn goddeloze vijanden de vloek uitgesproken: "Hun paleis (of woonstede) zij verwoest, in hun tent zij geen inwoner; " in psalm 109 (vs. 8) was door dezelfde voorvader een voorbeeld van de Christus op gelijke wijze van dergelijke haters gezegd: "Een ander neme zijn ambt. " In beide uitspraken ziet Petrus door de Heilige Geest een voorzegging van het lot van Judas, een aanwijzing hoe er over zijn ambt beschikt worden moet.

Wat Petrus voorstelt omvat twee nauw verbonden zaken: 1) het heengaan van een apostel, 2) de vereiste aanstelling van een andere in zijn plaats; beide plaatst hij echter in het licht van Gods Woord. Dat een apostel van de Heere zo diep kon zinken om aan hen, die Jezus wilden gevangennemen, de weg te wijzen en dat deze een zo vreselijke dood was gestorven, moest ernstige bedenkingen opwekken en kon zo gemakkelijk ergernis verwekken dat het van groot belang was de zaken in het rechte licht te stellen. Dit doet Petrus, terwijl hij laat voorafgaan, dat het zo moest plaatshebben, dat het niet bij toeval was geschied, maar de vervulling was van profetieën, die de Schrift bevat. David heeft door ingeving van de Heilige Geest van Judas, van zijn daad en haar straf, namelijk van de bestemming van zijn eigendom en het bezetten van zijn plaats door een ander geprofeteerd. Daarbij wil echter Petrus niet beweren dat David persoonlijk, met helder bewustzijn, bij hetgeen hij op die plaatsen in de psalmen zegt, aan niemand anders gedacht heeft dan aan Judas en diens apostelschap; want hij zegt niet dat David van Judas gesproken heeft, maar dat de Heilige Geest door David’s mond van Judas had geprofeteerd. Dit komt geheel overeen met de opvatting, dat David in die liederen zijn eigen smart heeft uitgedrukt en zijn vijanden bedoeld heeft die hij wel kende, maar, door de Geest van God bezield, gedachten en woorden heeft uitgesproken, die in de lotgevallen van de Verlosser hun volkomenste vervulling moesten vinden in de werkelijkheid, in het bijzonder in de tegenwoordige verrader, tegen wiens ontzettend einde en uitwerping uit het ambt elke vroegere ontzetting van het ambt slechts een zwak schaduwbeeld was.

a) Want hij was, wat vooreerst de vervulling aangaat van de tweede verwijzing, die over zijn ambt handelt, met ons, met de elven gerekend, daar hij ter aanvulling van onze kring de twaalfde was en had het lot van deze bediening, van dit discipelschap, verkregen evenals wij die het nu nog bezitten (Luk. 6: 12-16).

MATTHEUS. 10: 4 Mark. 3: 19

Deze dan heeft, wat verder de eerste verwijzing aangaat, die de vloek van God uitspreekt over de woning en de tenten van degenen op Wie zij ziet, verworven een akker door de koop die zij gesloten hebben, die mede aan zijn daad schuldig waren (MATTHEUS. 27: 6vv.). Hij heeft die verkregen door het loon van de ongerechtigheid, voor de dertig zilverlingen, die hij als verrader ontving. a) En hoe vreselijk is zijn einde geweest; nadat hij zichzelf gewurgd had

en naar voren gevallen was van een rots naar beneden, is hij midden opgebarsten, en al zijn ingewanden zijn uitgestort, terwijl hij de aarde met zijn bloed verontreinigde.

2 Sam. 17: 23

Er zijn er die menen, dat Judas de akker van de pottenbakker zou verkregen hebben, voor zover hij aldaar begraven is. Maar het is in de Heilige Schrift een zeer gewone uitdrukking, dat iemand gezegd wordt iets te doen, wanneer hij daartoe gelegenheid geeft. In deze zin zouden wij het liever opvatten, zodat Judas door zijn gruwzaam verraad gelegenheid gegeven heeft, dat de akker van de pottenbakker tot een begraafplaats voor de vreemdelingen gekocht en de akker van het bloed genoemd zou worden. Het schromelijk einde van de verrader beschrijft Lukas op deze wijze: naar voren gevallen zijnde, is hij midden opgebarsten, en al zijn ingewanden zijn uitgestort. Mattheus zegt, dat hij zich zelf gewurgd zou hebben. Het een en ander laat zich zeer goed combineren, wanneer men de zaak zo begrijpt dat Judas zich verhangen heeft en vervolgens de strop gebroken is, zodat hij daardoor voorover gestort is, met het gevolg dat hij barstte en al zijn ingewanden uitgestort werden. Het Griekse woord, bij Mattheus door gewurgd vertaald, wordt soms in het algemeen voor een gewelddadige dood gebruikt. Mattheus zal dan in het algemeen verhalen dat Judas in een woedende wanhoop zijn gewelddadige handen aan zichzelf geslagen heeft, terwijl Lukas de nadere omstandigheden van dit akelig voorval meer bijzonder weergeeft.

En het voorgevallene, zo-even herinnerd, is bekend geworden aan allen, die in Jeruzalem wonen, alzo dat die akker, die in Tofeth of het dal Ben-Hinnon (Jer. 19: 6) gelegen is, omdat hij voor het bloedgeld van de dertig zilverlingen is gekocht (MATTHEUS. 27: 8) en verder om de verontreiniging met het bloed van de verrader zelf, in hun eigen taal door de bewoners van Jeruzalem genoemd wordt Akeldama, dat is een akker van het bloed.

De woorden: "in hun eigen taal" en "dat is een akker van het bloed" zijn twee ophelderingen van Lukas, door hem in de rede van Petrus ingevoegd, en berekend naar het standpunt van de lezer; het onderscheiden van deze van Petrus eigen woorden kon hij aan de lezer zelf toevertrouwen. Er is zeker niets onwaarschijnlijks in dat de naam spoedig na het einde van Judas in de mond van het volk gegeven werd aan het aangekochte stuk grond, dat de openbare bestemming verkreeg een begraafplaats te zijn. Zo kon Petrus reeds nu (zeven weken na de gebeurtenis) deze naam naar de bedoeling van zijn rede aanhalen.

De akker van de pottenbakker in het dal Ben-Hinnon, dat Jeremia eens tot een plaats en tot een symbool van zijn vlek over Jeruzalem had gemaakt, hebben de oversten van het volk voor dertig zilverlingen gekocht, zodat Zacharias' profetie Uit 27: 10 vervuld werd en de zonde van het volk, dat zijn Messias vermoord had, van deze vervloekte plaats ten hemel schreide. Judas nu heeft zijn eigendomsrecht op deze akker doen gelden, terwijl hij heenging, evenals Achitofel naar zijn huis (2 Sam. 17: 23), naar zijn eigen plaats (vs. 25) en zichzelf daar om het leven bracht. Ontzettend in bezit nemen! Naar beneden stortende is hij opengebarsten, en al zijn ingewanden zijn uitgestort; het touw, waarmee hij zich vermoordde, scheurde in tweeën en zijn lijk stortte openbarstende ter aarde, zo werd deze begrafenisakker ingewijd (Jer. 19:
tot voorspelling aan de goddeloze Joden, de navolgers van Judas als voorganger, die in de Heiland de beloofde erfenis van zich hadden gestoten en daartegen de vloek van smaad en dood hadden geruild.

Bij de verscheidenheid (geenszins strijdigheid) van de verhalen over Judas' dood bij Mattheus en hier bij Lukas, hebben wij in het Evangelie van de eerstgenoemde de voorstelling van het

oordeel, dat de ongelukkige over zichzelf in zijn onboetvaardig berouw voltrok, en voorts (dubbel indrukmakend) pas later in de Handelingen, de ontzettende vermelding van het oordeel dat van hoger hand aan het reeds gestorven lichaam werd opgelegd. Evenmin is er strijd tussen de melding bij Mattheus van een akker door de overpriesters voor het bloedgeld gekocht en die bij Lukas hier ter plaatse van een akker die Judas verwierf door het loon van de ongerechtigheid. Bij de beknoptheid toch van de stijl van onze gewijde schrijver was het eerder eigenaardig en zonder gevaar van misverstaan te worden, voor hen die de gebeurtenis van elders kenden, het verwerven van het veld, tengevolge van het verraad, door medeplichtigen, aan de verrader toe te schrijven.

Eveneens kan men voor hen die de geschiedenis kennen, van Napoleon I zeggen: hij heeft oorlog met de hele wereld gevoerd en hij heeft zich een graf veroverd op St. Helena.

In deze laatste geschiedenis van Judas is vervuld wat in de Schrift is voorzegd, zoals reeds in vs. 16 daarop is gewezen. Want er staat geschreven in het boek van de Psalmen in Ps. 69: 26 en Ps. 109: 8 : Zijn woonstede worde woest, en er zijniemand, die daarin wone. Nu is een akker van het bloed, een begraafplaats, duidelijk zo’n verwoeste, onbewoonde plaats. En verder lezen wij: Een ander neme zijn opzienersambt, zijn geestelijk ambt (1 Tim. 3: 1), dat hij zo schandelijk verbeurd heeft.

De "woeste woonstede" kan niet gepast het apostelambt van Judas betekenen, want in dit huis zou niemand in zijn plaats wonen. De akker daarentegen, die Judas heeft verkregen tot woonstede voor het loon van de ongerechtigheid, deze is een woeste, vervloekte plaats geworden, een voorbeeld van de verwoesting die met de verwoesting van Jeruzalem over het Joodse land zou komen (vgl. Rom. 11: 9). Ziende op het apostelambt dat Judas met een woeste woonstede heeft geruild, ziet Petrus een ander psalmwoord vervuld.

Het was Petrus en alle anderen duidelijk, dat in het einde van Judas een oordeel lag, dat men moet beschouwen als de bevestiging en vervulling van de vreselijke vervloekingen, die David als de oudtestamentische Christus

Ps 109: 8, tegenover zijn vijanden had uitgesproken. Zo wordt dan de goddelijke noodzakelijkheid in het eerste psalmwoord met volkomen zekerheid erkend. Dat men echter ook nog op een tweede lied van David moest worden gewezen, ligt voor de hand; want het is juist die andere psalm, die in woorden de vloek juist naar zijn breedte en diepte zo beschrijft als wij die in werkelijkheid in het einde van Judas volvoerd vinden. In deze psalm wordt echter ook een uitdrukking gevonden, waardoor wordt aangewezen, hoe men zich te gedragen heeft ten opzichte van hetgeen de vervloekte in zijn ambt is toevertrouwd.

Het is dan nodig, opdat ook dit laatste woord tot vervulling komt in dit opzicht, dat van een ander sprake is die het opengevallen apostelambt zal ontvangen, dat van de mannen, die in onze vergadering zijn gekomen en die met ons, de elven, omgegaan zijn, met ons omwandelden en rondreisden, al de tijd, dat de Heere Jezus onder ons in en uitgegaan is, met ons voortdurend in contact zijn geweest (hoofdstuk 9: 28).

Beginnende van de doop van Johannes (vgl. Mark. 1: 1vv.) tot de dag toe waarop Hij, de Heere Jezus, van ons naar de hemel opgenomen is (Joh. 15: 27), een van deze met ons getuige worde van Zijn opstanding (hoofdstuk 2: 32).

"Een van degenen, die met ons omgegaan zijn al de tijd. " Daarin liggen twee zaken opgesloten: ten eerste de mate van kennis: het moest iemand zijn, die met Christus, met Zijn persoon, Zijn woord en Zijn daden bekend was door eigen aanschouwen; en vervolgens een mate van trouw: het moest iemand zijn, die het de hele tijd bij Jezus had uitgehouden, zonder heen te gaan als zo velen, zonder zich aan Hem te ergeren als zo menigeen.

Dat het Petrus was, die met het voorstel optrad en in het gebed, waarmee tot de uitvoering werd overgegaan, voorging, lag niet alleen in het voortvarende van zijn karakter, maar ook en vooral in zijn hoedanigheden van eerste onder het twaalftal (MATTHEUS. 10: 2), die men hem tegenover Rome wel niet behoeft te betwisten, alsof met die persoonlijke voorrang van Petrus iets voor Rome gewonnen was. Buiten alle reden in elk geval is door sommigen deze aanvulling van het twaalftal toegeschreven aan voorbarigheid met voortvarendheid bij Petrus (een voorbarigheid die dan de gehele gemeente zou weggesleept hebben tot een gebed, waarvan de kennelijke verhoring in de aanwijzing van Matthias (vs. 26) niet kon miskend worden). Geen wonder dat waar de aard van de oudtestamentische profetie zozeer miskend wordt, ook de rede en het gedrag van Petrus in die miskenning gedeeld heeft. De eenvoudige en geestelijke opvatting van het hier geschreven woord leidt tot een geheel andere uitkomst. Dat in de roeping van Paulus later een bestraffing van de verkiezing van Matthias zou gelegen zijn geweest (alsof in elk geval Paulus niet een van de twaalven geheel afzonderlijke roeping, w. tot de heidenen, ontvangen heeft!) is één van de (men mag zeggen) onzinnige bedenksels, waarin zich bij gebrek aan eerbied en eenvoud van opvatting van het geschreven woord in onze overkritische eeuw ook andere nuchtere geesten schuldig maken.

De apostelen moesten voornamelijk getuigen van Jezus' opstanding, aangezien Zijn leer en Zijn daden, evenals Zijn leven en sterven, temidden van de Joden was geschied en algemeen was bekend geworden, terwijl daarentegen de verrezen Heiland niet aan het hele volk verschenen was, maar zich slechts aan de gelovigen had vertoond en toch Zijn opstanding de grondslag is van het geloof (1 Kor. 15: 14). Immers door de opstanding rechtvaardigde God die in de geest, die geopenbaard was in het vlees (Rom. 1: 4, 1 Tim. 3: 16). Daardoor verheerlijkte Hij de Zoon en in de Zoon Zichzelf.

Duidelijk zag het twaalftal van de apostelen van het begin op Israël. Zij zijn bestemd Israël te vernieuwen en op dezelfde wijze aan het hoofd van het nieuwe Israël te staan, als de twaalf zonen van Jakob aan het hoofd van het oude Israël stonden. (MATTHEUS. 10: 5v. Luk. 22: 30

). Dat deze oorspronkelijke bestemming van de apostelen heden nog dezelfde is, blijkt daaruit dat Jeruzalem en Judea zo nadrukkelijk op de voorgrond worden geplaatst met betrekking tot hun werk van getuigen. Is nu dit het geval, dan moet het onvoltallige, ten gevolge van Judas uittreden, als een gebrek voorkomen en de zaak stond zo, dat of de verkiezing van het apostolisch twaalftal door de Heer in een wezenlijk stuk voor altijd was verijdeld en vernietigd, of dat de ontstane leemte moest worden aangevuld nog voor de uitstorting van de Geest, waarbij de apostelen reeds onmiddellijk als getuigen voor Israël moesten optreden.

a) En zij, die op deze dag vergaderd waren (vs. 15), erkenden de juistheid van hetgeen Petrus zowel over de noodzaak van een aanvulling van het twaalftal als ook over de eisen voor dat ambt had gezegd. Zij onderzochten nu bij welke mannen die vereisten aanwezig waren (vs. 21v.) en stelden er twee, die in het midden moesten treden, Jozef genaamd Barsabas (d. i. "zoon van Saba" of volgens andere verklaring: "zoon van de eed, die toegenaamd was met de Latijnse naam Justus, de rechtvaardige en Matthias "Uit 9: 9.

Hand. 6: 6

En zij baden bij monde van Petrus, die ook verder de handeling bestuurde en zeiden: Gij Heere Jezus, die toch degene zijt in wie het door U vastgestelde getal van de apostelen weer noodzakelijk moet worden aangevuld (Luk. 6: 13), a), Gij, kennen der harten (Joh. 21: 17; 2: 24v.) van allen, wijs door middel van het lot dat wij nu zullen werpen, van deze twee die wij hier afgezonderd hebben geplaatst, één aan die Gij uitverkoren hebt.

1 Sam. 16: 17 1 Kron. 28: 9; 29: 17, Jer. 11: 20; 17: 10; 20: 12 Hand. 15: 8 Openbaring 2: 23

Om te ontvangen het lot van deze bediening en van het apostelschap (vs. 17), waarvan Judas afgeweken is, dat hij heenging in zijn eigen plaats, wat het lichaam aangaat naar de door hem verworvene en ingewijde plaats van de wraak, de akker van het bloed in het Gehennendal (vs. 18 vv.) en wat zijn ziel aangaat naar de plaats van het helse vuur, waarvan dat dal een voorafbeelding is 1Ki 1: 35".

Wat in vs. 23 is meegedeeld wordt veelal zo opgevat, alsof de vergadering uit verscheidenen zou gekozen hebben, bij wie het gestelde vereiste aanwezig was en dat zij dezen aan Petrus zou hebben voorgesteld. Een dergelijk uitkiezen zou duidelijk voor de beslissing van de Heere, die men vervolgens in het gebed zocht en door het lot liet plaatshebben, een onwaardige beperking, een eigenmachtig ingrijpen geweest zijn. Nee! allen, die aan de eis voldeden, werden uitgezocht en deze waren niet meer dan twee mannen, hetgeen ook bij de zwaarte van de eisen, die men stelde, van zelf duidelijk is. Ware het niet aangekomen op het beginnende van Johannes de Doper, tot de dag toe enz, " waarop Petrus in hoofdstuk 10: 36vv. zo groot gewicht legt, dan ware bijv. onze Lukas, die zeker mede in de vergadering tegenwoordig was, een zeer geschikt man geweest (vgl. Luk. 9: 61v. 24: 13vv.). Bovendien hadden dan de zeventig discipelen, vroeger door de Heere zelf uitgezonden, (Luk. 10: 1 vv,), dadelijk de kring moeten vormen waarover het lot moest worden geworpen. De vergadering heeft hier dus niet gekozen, maar slechts afgezonderd; zij heeft niet een gedeeltelijke beschikking vooraf gemaakt, maar alleen het gebied voor de beschikking van de Heere begrensd, voor zover daarbinnen alleen een beslissing kan wezen. Bij de oorspronkelijke apostelkeus (Mark. 3: 13 Luk. 6: 13), riep Jezus uit de menigte van hen die rondom Hem verzameld waren, diegenen tot Zich, die Hij wilde. Welke mensen Hij nu alleen kon willen, wist men wel en Petrus had het uitdrukkelijk uitgesproken. Men deed een onderzoek en als zij beiden gevolg gaven aan de oproeping om in het midden te treden, volbrachten zij wat bij de oorspronkelijke keuze van de apostelen de geroepenen deden: "zij kwamen tot Hem, " waardoor zij hun bereidwilligheid tot deze dienst te kennen gaven. De Heere had echter geen twee, maar slechts een nodig, zodat de andere weer moest terugtreden. Dat was toch een zaak, die noch de vergaderden, ook niet de elven die aan hun hoofd stonden, noch zij zelf onder elkaar konden beslissen, maar alleen Hij die zendt die Hij wil. Het zou geheel het karakter van een apostel, d. i. van een door de Heere gezondene hebben opgeheven, als hier andere mensen of wederkerige overeenstemming de zaak hadden beslist; dat kon alleen na voorafgegaan gebed het lot beslissen. Een dergelijk geval kan eigenlijk niet meer voorkomen, dat is enig in zijn soort en heeft uitsluitend in het Oude Testament zijn analogieën (Num. 21: 52vv.); daarom heeft de nieuwtestamentische kerk zich er voor gewacht om het loten verder toe te passen Jos 7: 18.

De Nederlands Hervormde Kerk maakt een uitzondering. Deze heeft in Art. 8 van het Algem. Regl. : "Wanneer na twee vrije stemmingen de meerderheid blijkt niet verkregen te kunnen worden, zal het lot beslissen. "

En zij wierpen hun loten 1) waarschijnlijk op de wijze bij Joz. 7: 16 meegedeeld. En het lot viel (Spr. 16: 33) op Matthias en hij werd, zonder dat de handeling van handoplegging (hoofdstuk 8: 17; 13: 3) met hem plaatshad, maar onder een eenvoudig gebed van dankzegging en voorbede met algemene toestemming tot de elf apostelen gekozen, om voortaan de twaalfde bij hen te zijn. 2)

Zij verwachtten geen onmiddellijk antwoord uit de hemel, maar namen het oudtestamentisch gebruik van het heilig (door voorafgaand gebed geheiligd) lot te baat om de wil van de Heere te verstaan. Het loten werpen was een goddelijke instelling, (Lev. 16: 8). "Daarop zei Saul, (1 Sam. 14: 42): Werp het lot tussen mij en mijn zoon. " Zo werd ook het te veroveren Kanaän reeds in de woestijn onder de twaalf stammen verdeeld door het lot. Wij kunnen en moeten dus zeggen; Het lot vertegenwoordigt God. Of is er toeval? Is er een macht buiten God die beslist? Nee, zo moest dan het lot heilig gehouden worden. Maar ook deze heilige zaak wordt door de kinderen van de wereld schromelijk misbruikt in de Staatsloterij en de vele andere kleinere loterijen. Met deze wordt het toeval, het geluk, de fortuin als beslissend gedacht en men erkent hiermee stilzwijgend dat men in deze niet te doen heeft met God, die toch anders de Beschikker is van het lot en in Wiens woord gezegd wordt: (Spr. 16: 13;) Het lot wordt in de schoot geworpen, maar het gehele beleid daaraan is van de Heere. Zal dus een lot werpen onschuldig, geoorloofd zijn, dan moet het gebed tot God, het beroep op Gods beslissing kunnen voorafgaan. Vergeten wij niet dat God in dezelfde zaak vóór en ook tegen ons kan zijn, al naarmate wij die zaak gebruiken.

Zo vast staat het twaalftal, dat dit ook nog voor het nieuwe Jeruzalem in Openbaring 21: 14 is behouden. De apostel Paulus staat buiten de daar vermelde twaalf fundamentstenen; hij is de apostel van de heidenen. De heidenen wandelen echter slechts in het licht van de stad die de Heere uit Israël heeft opgebouwd en terwijl de boom van het leven aan beide zijden van de rivier twaalf maal vruchten draagt voor de twaalf geslachten van het huis Israël, dienen de bladeren van de boom tot genezing van de heidenen (Openbaring 21: 24; 22: 2). Het is dus onjuist, wanneer men de twaalven heeft willen voorstellen als de apostelen van de grondlegging en Paulus als de apostel van de voortzetting; de twaalven zijn de apostelen van de natuurlijke olijfboom; Paulus is de apostel van de daarop geënte takken.

HOOFDSTUK 2

DE UITSTORTING VAN DE HEILIGE GEEST, DOOR PETRUS IN EEN GEZEGENDE REDE VERDEDIGD

Eerste Hoofddeel (hoofdstuk 2-12): Geschiedenis van de kerk vanaf haar stichting tot waar zij, losgemaakt van de moedergemeente in Jeruzalem, onder de heidenen door de voor deze verordende apostel wordt opgebouwd (van 30-46 n. Chr.).

De eerste afdeling omvat hoofdstuk 2-7 en stelt de gemeente van Jeruzalem voor, haar wonderbare stichting of Pinksteren en haar heilige Pinkstervorm, het wonder in Jezus' naam dat de apostelen het eerste verhoor voor de Joodse overheden oplevert, de eerste tucht in de gemeente en het eerste lijden van de apostelen, de eerste splitsing onder de heiligen en de eerste splitsing van het heilige ambt, de eerste martelaar en de eerste vervolging van de kerk.

Vs. 1-41 De wonderbare stichting of de uitstorting van de Heilige Geest op de apostelen en de uitwerking van de Pinksterrede van Petrus.

EPISTEL OP HET HEILIGE PINKSTERFEEST

Waarom de eigenlijke geschiedenis van de dag niet is bepaald voor het Pinksterevangelie, zo als men zou verwachten, is reeds opgemerkt in ("Joh 14: 23" en "Ru 2: 4. Terwijl nu echter de rede van Christus, die tot evangelie is bestemd, van een altijddurend Pinksteren handelt, dat de Heere bij de gelovigen van alle geslachten en in hun harten wil vieren, komt het feit van dat eerste Pinksterwonder, zoals het volgens de belofte aan de apostelen geschiedde, in de voor ons liggende brief ter sprake. Zij moet als een begin en als een grondsteen van elk Pinksteren, dat tot de wederkomst van Christus op aarde zal worden gevierd, worden aangezien. De oude kerk heeft de perikoop met vs. 11 gesloten. Zij wilde zich, zoals het schijnt, in haar feestvreugde niet laten storen door de herinnering dat de grote feestelijke gebeurtenis zo geheel verschillend werd opgevat. Zij wilde zich zonder stoornis op deze dag, die de Heere gemaakt heeft, verheugen. De Evangelische Kerk heeft daarentegen de beide slotverzen daarbij genomen, omdat zij er zich niet in misleidt dat de kerk op aarde nooit een triomferende is, maar steeds een strijdende en zich gewillig onderwerpt aan het: "hier door spot en hoon, daar een erekroon. "

Wat gebeurde toen de dag van het Pinksterfeest vervuld was?
er geschiedde een nieuwe openbaring, 2) een nieuwe schepping had haar begin, 3) een nieuwe eis aan de mensheid deed zich horen.

De uitstorting van de Heiligen Geest; 1) de noodzakelijke voorwaarden daartoe, 2) de uitwendige tekenen waaronder Hij komt, 3) de kracht die Hij onmiddellijk aan de discipelen betoont, 4) de werking die Hij op de toegestroomde menigte teweegbrengt.

Het genadige komen van de Heilige Geest: 1) hoe Hij komt,
wat Hij brengt, 3) welke indruk Zijn werk teweegbrengt,
hoe Zijn werkingen beoordeeld worden.

De Geest van het Pinksterfeest: 1) Hij komt tot degene die bidt, 2) Hij werkt reinigend en aanstekend, 3) Hij maakt bekwaam tot getuigen, 4) Hij dringt tot beslissing.

De wegen die de Heilige Geest inslaat: 1) Hij komt van de hemel, 2) Hij trekt de harten binnen, 3) Hij dringt de wereld door.

Hoe God reeds in de stichting van de kerk haar aard en haar gang heeft geopenbaard: 1) Hij liet in beeld en gelijkenis de macht zien waardoor zij in het leven treedt en zich betoont,
Hij ontvouwde haar bestemming om uit de verscheurde en verdeelde mensheid weer een geheel te maken, 3) Hij liet ook de tegenspraak aan het daglicht komen die haar ten deel zou vallen, maar die zij zou overwinnen.

De betekenis van het Pinksterwonder: 1) vervulling van goddelijke beloften, 2) voorzegging van volkomen vervulling.

En toen de dag van het Pinksterfeest vervuld werd met het begin van de 50ste dag na de tweede paasdag, het tiendaagse feest der weken ("De 16: 10, 16" en "Le 23: 22 was aangebroken, dat naar die termijn ook Pinksteren, dat is de vijftigste dag heet (2Makk. 12: 32) waren zij allen, van wie in hoofdstuk 1: 14-15 sprake was, eveneens in het gewone lokaal van hun vergaderingen eendrachtig bijeen.

Dadelijk in dit eerste vers van het hoofdstuk komen drie gewichtige vragen in behandeling, die de uitwendige toestanden en omstandigheden aangaan: 1) de datum van de gebeurtenis of de dag van het feest, 2) de omvang van de vergadering en 3) de plaats van hun samenkomst. Wat het eerste punt aangaat, reeds bij Ex. 19: 15 Ex 19: 15 en Lev. 23: 11 Le 23: 11 werd gezegd, dat de Joodse wijze om de Pinksterdag te berekenen met de 16e Nisan begon en zo’n dag der weken als in ieder jaar geweest was, zo’n dag was ook de Pinksterdag. Daar Christus volgens het bericht van de evangelisten op 15 Nisan, een vrijdag, stierf, was 16 Nisan een zaterdag en bijgevolg ook de 50ste dag daarna, de Pinksterdag, evenzo. Deze uitkomst van schriftonderzoek heeft men op de een of andere manier zoeken te ontgaan; men heeft gemeend dat de wijze van berekening van de Baithusaeërs, die onder de in Lev. 23: 11 bedoelde sabbat niet de eerste dag van het Paasfeest (15e Nisan), maar de wekensabbat, die in de Paastijd viel, verstonden, op de tijd van Jezus en de apostelen te mogen toepassen. Dientengevolge moest het Pinksterfeest in elk jaar zonder uitzondering op een zondag vallen. Met dergelijke willekeurige meningen is men niet geholpen. Wij hebben eenvoudig te erkennen, dat de dag van het eerste Christelijke Pinksterfeest een zaterdag is geweest en dat de latere wijze van de kerk, om haar geboortedag niet op die dag der weken, maar liever op een zondag, de gedenkdag van Christus’ opstanding, te vieren, haar ontstaan te danken heeft aan het verschuiven van de termijn. Men berekende dus de 50ste dag niet na de Joodse 16e Nisan, maar na de Christelijke Paasdag. Wij moeten derhalve de dikwijls uitgesproken mening dat daarom de zondag in plaats van de zaterdag tot rustdag voor de Christenen was gekozen, omdat Christus van de doden op een zondag was opgewekt en ook omdat de Heilige Geest over de apostelen was uitgestort en de Christelijke kerk was ontstaan, in dit tweede punt onjuist noemen; de zaak is anders. De Heere heeft Zijn kerk niet gesticht als een heidense, maar als een Joods-Christelijke nieuwtestamentische gemeente; want Hij was, zo als Paulus schrijft (Rom. 15: 8v.), een dienaar van de besnijdenis geworden omwille van de waarheid van God, opdat Hij bevestigen zou de beloften van de vaderen. Alzo moest Hij haar stichten op dezelfde dag, als waarop eens door de wetgeving van Sinaï de oudtestamentische verbondsgemeente is gevestigd, (vgl. Jer. 31: 31vv.). Wanneer nu evenzeer de oud- als de nieuwtestamentische verbondsluiting onder wonderbare voorvallen van de hemel op een zaterdag plaatsvond, zo komt dat bijzonder overeen met het doel waarom God reeds bij de schepping van de wereld de zevende dag tot rustdag heeft geheiligd. De stichting van de kerk door de uitstorting van de Heilige Geest, zoals zij aan de ene zijde een vergeestelijking is van

het Joodse oogstfeest, dat men op Pinksteren vierde, van het feest van de eerste oogst (Ex. 23: 16 Num. 28: 26), terwijl nu de Christus, aan de rechterhand van God verhoogd, werkelijk de eerstelingen van Zijn oogst uit het volk van Zijn eigendom inoogste, zo is zij aan de andere zijde ook een nieuwe sabbatswijding voor Israël, aan wie de sabbat tot een eeuwig verbondsteken was gedreven, (Ex. 31: 15vv. Zozeer heeft Jezus dit verbondsteken voor Zijn uit Israël vergaderde gemeente vastgehouden, dat Hij in MATTHEUS. 24: 20 nog voor die tijd waarin Hij deze gemeente uit de massa van het verstokte volk, dat voor het gericht was rijp geworden, moest uittrekken, gebiedt: "bidt dat uw vlucht niet geschiede op een sabbat". Nu had echter de vlucht naar Pella, zo als wij in Aant. II d. hebben aangewezen, op een zondag plaats en op diezelfde dag ontving Johannes op Patmos de Openbaring. Dat was als een tweede Pinksterdag, als een tweede dag van de stichting van de kerk, die voortaan, geheel van Israël losgemaakt, zich alleen als een heiden-christelijke zou vormen, totdat met Israël's wederopneming de Heere als het ware Zijn loofhuttenfeest, het feest van de volle oogst (Ex. 16 Lev. 23: 39vv. zou houden (Zach. 14: 16vv.). Van dit gezichtspunt is het zeer juist en door Christus zelf door Zijn leiding en de inwerking van Zijn Geest teweeggebracht, dat de kerk gedurende de ganse tijd, waarvoor het woord in MATTHEUS. 21: 43 geldt, haar Pinksterdag op een zondag viert, (vgl. hetgeen bij MATTHEUS. 28: 15 Uit 28: 15 gezegd is over de heiliging van de zondag in plaats van de zaterdag).

Wat verder de omvang van de vergadering aangaat, of het getal van hen die op de dag van het Pinksterfeest samen waren, is het geheel ten onrechte dat men het "zij allen" heeft willen beperken tot de apostelen, van wie getal nu weer twaalf bedroeg. Daarvan had reeds vs. 14 in verband met vs. 15 moeten terughouden, waar Petrus met de elven zich duidelijk genoeg onderscheidt van de anderen, die eveneens aanwezig waren en met andere talen spraken. Ook heeft Lukas reeds in hoofdstuk 1: 14 en 15 ons een grotere vergadering voorgesteld dan die van de discipelen in engere zin en van een eendrachtig samen zijn van deze in hetzelfde lokaal gesproken. Hij zou dan hier niet weer van zulk een samenzijn van allen hebben kunnen spreken, als hij alleen de twaalven had bedoeld, zonder dat hij het uitdrukkelijk zei. Tevens eist het woord van de profetie in Joël 3: 1v., die nu zou worden vervuld (vs. 16vv.), dat de vergadering een gemengde was en niet alleen uit de twaalven bestond. Wij moeten dus zonder twijfel denken aan de schare van de honderdtwintig, in hoofdstuk 1: 15 ; intussen kunnen er nog anderen van de aanhangers van Jezus in Galilea zijn bijgekomen. Het lokaal waar zij vergaderd waren nu is zonder twijfel hetzelfde, als op de zo-even aangevoerde plaats, zodat wij in vs. 2 bij de uitdrukking: "het gehele huis" aan dat particuliere huis moeten denken. Wel heeft men gedacht dat het de gedachten beter zou uitdrukken, dat de nieuwe geestelijke tempel van de kerk van Christus uit het omhulsel van de oude tempel was voortgekomen en dat de plechtige inwijding van deze kerk treffender op de voorgrond trad, als zij in het heiligdom van het Oude Verbond was te voorschijn getreden. Men heeft daarom liever willen denken aan een van de dertig zalen, die zich volgens Josefus in de nevengebouwen van de tempel bevonden Uit 4: 7. Daar het nu volgens vs. 15 een uur van gebed was, toen de Pinkstergeschiedenis plaats had, kon men toch wel denken dat de discipelen toen niet in een particulier huis, maar in de tempel samen waren, omdat in Luk. 24: 53 uitdrukkelijk omtrent hen wordt bericht dat zij gedurig in de tempel waren. Het laatste nu is zeker de meest betekenende grond voor die mening; intussen is het toch aan de andere kant zeer onwaarschijnlijk dat door de Joodse oversten, die Jezus zo vijandig gezind waren, aan diens aanhangers een bijzondere zaal in de tempelruimten voor hun vergadering zou zijn gelaten. Men verhinderde ze zeker niet om onder de menigte van het volk aan de godsdienst in de tempel deel te nemen; wilden zij echter een afgezonderde vergadering houden, dan moest dat plaatshebben in een huis en van zo'n afzonderlijke vergadering is hier sprake, zoals wij later zullen zien. Wat nu de omstandigheid aangaat dat het nu juist een uur van gebed was en zij

volgens de tot hiertoe gevolgde gewoonte zich uit het bijzondere lokaal naar het heiligdom van het volk hadden moeten begeven om zich onder de overige volksmenigte te vermengen, is het zeker ten gevolge van een inwendige drang van hun hemelse Heer geschied, dat zij juist heden achterbleven en in het bijzonder hun godsverering voortzetten. De twaalven zullen er wel aan hebben gedacht dat nu het "niet lang na deze dagen" in hoofdstuk 1: 15 vervuld was en dat zij daarom voor ditmaal van het overige volk moesten afgezonderd blijven, opdat de Heere iets bijzonders aan hen zou kunnen doen; want inderdaad moest de nieuwtestamentische gemeente, volgens hetgeen Christus in MATTHEUS. 23: 38 de Joden had gezegd, meer voorkomen als een van de tempel afgezonderde dan als één waaruit deze was voortgekomen en Petrus horen wij dan ook later (vs. 40) uitdrukkelijk zeggen: "wordt behouden van dit verkeerd geslacht. " Reeds had de Heere in Joh. 12: 37vv. Zijn heerlijkheid van de tempel teruggetrokken; het was reeds zo ver met deze tempel, als Ezechiël's gezicht in hoofdstuk 10: 18 voorstelt. Daarom kon ook de nieuwtestamentische kerk hierin worden gesticht. Volgens de traditie zou het lokaal waar men vergaderd was, hetzelfde zijn geweest, als waar de Heere het heilig avondmaal had ingesteld en dat was naar onze gedachte de zaal van Nicodemus Uit 26: 18. Dit heeft nu wel geen bepaalde gronden tegen zich, maar waarschijnlijk is het toch dat wij moeten denken aan het huis van Johannes, dat hij volgens de overlevering op de Zionsberg bezat. (Joh. 19: 27). Zo verkrijgt de wijze waarop de belofte in Zach. 12: 10vv. tot vervulling kwam: "over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik uitstorten de Geest van de genade en de gebeden enz", nog een bijzondere illustratie, daar Maria, de erfdochter uit David's huis, nu mede tot de bewoners van dit huis aan de Zionberg behoorde en Johannes volgens MATTHEUS. 20: 21 wellicht uit datzelfde geslacht afstamde. Maar ook afgezien van deze bijzondere illustratie verliezen wij niets in de betekenis, als wij het voorgevallene stellen in een particulier huis. Het past goed bij het eigenaardige karakter van de christelijke godsdienst, die niet aan een bijzondere tijd en bepaalde plaats gebonden was en het onderscheid tussen het profane en heilige in het leven ophief, dat de eerste uitstorting van de Heilige Geest op een gewone plaats geschiedde (Joh.
21 Zach. 14: 20v.) en als nu de discipelen van het platte dak van het huis tot de menigte spraken die op de straat en in de tuin vergaderd was (vs. 14vv.), zo werd daarmee ook in letterlijke zin vervuld wat de Heere hun in MATTHEUS. 10: 27 had gezegd.

Met deze mening kunnen wij moeilijk instemmen. Alleen wanneer men aanneemt dat de jongeren zich in een van de nevenzalen van de tempel hebben bevonden, is het groot getal bekeerlingen, drieduizend, op die ene dag te verklaren. (v. L.).

En er geschiedde, toen het derde uur van de dag, naar onze wijze van spreken 9 uur, naderde, dezelfde tijd als waarop men Jezus ruim zeven weken geleden had weggevoerd om gekruisigd te worden (Mark. 15: 25), haastelijk uit de hemel een geluid als van een geweldige gedreven wind, hoewel van een werkelijke wind niets was te bemerken en het vervulde het gehele huis, waar zij, de schare van honderdtwintig, zaten (vgl. 2 Kron. 5: 12vv.).

Terwijl de mededeling van de Heilige Geest gewoonlijk in diepe stilte en in het verborgen plaatsheeft, langs wegen die geen verstand van een verstandige kan doorzien, behaagt het de Heere bij deze eerste vervulling van Zijn belofte het meest inwendige te verbinden aan een uitwendig teken dat met de zintuigen kan worden waargenomen. Blies de Heiland op de Paasdag op de discipelen met de woorden: "Ontvangt de Heilige Geest" (Joh. 20: 22, nu komt de Geest in dezelfde vorm van de hemel, maar niet als een zachte inblazing, slechts waar te nemen door hem die er door wordt aangeraakt, maar met het geweld van de storm en met een sterk gedruis, in heel Jeruzalem hoorbaar, als een orkaan die alle hindernissen voor zich heen in het stof werpt, als hij op zijn gevleugelde zegetocht voortgaat.

Het is alsof van de bovenste streek van de wereld een wind, een adem van de goddelijke mond neerdaalde; er is iets krachtigs en onweerstaanbaars in het waaien en in het geluid, en het geweldig waaien gaat zijn weg, evenals de stroom van de wind - evenals de wind daarheen gaat, zo gaat dit goddelijk ademen en waaien voort, het houdt zijn baan en streeft naar een bepaald doel, naar de vergaderplaats van de gelovigen. Het geweldige waaien stort zich in een huis en vervult het hele huis. In huis dus waait het en klinkt het en de vergaderden weten dat zij uit de hemel zijn beademd en dat in het geluid een stem is uit de hoogste hoogte. Overigens blijft geen wind op zo'n smalle weg, dat hij alleen op een enkel huis kan neerkomen, de winden breiden zich breder uit; anders heeft geen wind één huis als mikpunt om daarin zich te laten horen en uit te doven. Dat is nu juist het waaien van God, een geluid van God, en dit geluid zoekt de wereld niet op, maar de discipelen die de Heere liefhebben en Zijn woord bewaren (Joh. 14: 23): tot deze komt de Onbegrijpelijke en Allerhoogste in een frisse en tevens gloeiende wind om woning in hen te maken.

De Heilige Geest komt over de discipelen van de Heere uit de hoogte, want het gedruis geschiedde van de hemel. Het wordt hun voel- en tastbaar gemaakt, dat deze wonderstroom zijn oorsprong heeft in de troon van God, dat deze Geest de Trooster is die van de Vader uitgaat, die de Heere hun van de Vader zendt. Langs dezelfde weg als waarlangs de Zoon van God is opgevaren naar de rechterhand der majesteit, daalt de Heilige Geest neer en komt daarom als de Beloofde, die zij verwacht hebben, als de vertrouwde die zij in het aangezicht van de Heere zagen lichten, als de Verlangde die zij dikwijls en ook nu weer ernstig hebben afgebeden. Als getuige van de hemelse heerlijkheid van hun Heer, als de Toedeler van hemels licht en leven daalt Hij neer. Hij komt wel onzichtbaar, zoals het aan zijn wezen eigen is, maar toch ook met waarneembare tekenen van Zijn wezen, zoals dat met Zijn verheven openbaring overeenkomt. Dat is Zijn teken dat Hij zo plotseling neerkomt; want Hij is de vrije, ongebonden Geest, die blaast wanneer en waar Hij wil. Het gedruis van de hemel, de wonderbare, anders nooit gehoorde en nu toch gehoorde klank als van een geweldige wind wijst Zijn weg, Zijn komen, Zijn kracht aan. Hij is toch de goddelijke levensadem voor alle goede, zalige geesten, evenals de aardse lucht aan alle lichamelijke schepselen de adem verleent. Hij is de waaiende adem van de Heere, die de doodsbeenderen van het verstorven mensdom op aarde weer levend maakt. Hij vervult het hele huis waar de discipelen zaten, voelbaar, zoals Hij eens broedende op de wateren zweefde en openbaart zich in deze volheid als de Algenoegzame, die alle inwendige behoeften van alle discipelen en discipellinnen kan bevredigen, alle diepten van hun hart overvloedig kan vervullen, die boven bidden en denken gegeven wordt en rijk genoeg is om alle mensen tot zelfs het meest verloren hart in de uiterste schaduwen van de dood op hemelse wijze te begiftigen en te herscheppen tot een nieuw zalig leven. Hij zweeft in vurige tongen door het huis en rust boven de hoofden van de gezegende schare en heiligt de lippen van ieder, zodat nu de vuurdoop heeft plaatsgehad, waarvan Johannes de Doper profeteerde, zodat nu het vuur brandt dat Jezus was komen werpen op de aarde, het vuur van Zijn liefde dat hun harten overwint, dat de wereld zal overwinnen en het boze in alle gelovige zielen zal vernietigen en eens een nieuwe hemel en een nieuwe aarde zal bereiden. Deze vurige tongen wijzen het werktuig aan van de Heere en van Zijn Geest; Hij wil namelijk door de mond van Zijn vredeboden, door het zwaard van Zijn Woord in de getuigenis van geheiligde lippen Zijn genade en Zijn rijk uitbreiden tot aan het einde van de aarde. De Heilige Geest is met dit teken gekomen en als Trooster in het midden van de discipelen verschenen; niemand is buitengesloten, niemand wordt half of gedeeltelijk begiftigd: zij worden allen met Hem vervuld, zodat de oude, half vergeten woorden en daden van de Heere als lichten in hun geheugen opflikkeren en de zon van waarheid en genade hun verstand verlicht, hun borst verwarmt, zodat zich de vleugelslagen van het geloof in hun ziel verheffen en hun blijmoedigheid geven om de hele wereld te overwinnen, dat zij nu de Heere

zelf erkennen in Zijn verzoenende knechtsgestalte en verlossende godheid, als nooit tevoren, en onuitsprekelijk rijk zijn als kinderen van God en apostelen van Jezus Christus.

En van hen, van de velen die samen waren gekomen, werden gezien verdeelde tongen als van vuur, als vlammende zwaarden die bovenaan in twee delen uitliepen als een zinnebeeldig teken van de werktuigen van de Heere die deze tongen van nu aan zouden zijn (Jes. 30: 27 Jer. 23: 29 Hebr. 4: 12 Openbaring 1: 16). En het teken van de Heilige Geest zat op een ieder van hen, op ieder zette zich een tong of vlam boven het hoofd neer (Num. 11: 25) om zich vandaar als boven hen uit te storten (Lev. 8: 12 Ps. 133: 2).

De Heilige Geest moest niet slechts komen met één teken, maar met twee, met het hoorbaar gedruis van de hemel van een geweldig gedreven wind en met het zichtbare van verdeelde tongen als van vuur. De beide eerste en beste zintuigen van de mens moesten worden aangedaan en de uitwendige, de zinnelijke, de waarnemende mens moest aan de inwendige, de verborgene, de geestelijke mens betuigen dat het grote uur van de genade geslagen was.

De uitdrukking "tong" is zeker beter, dan dat men het daarvoor gewoonlijk gebezigde woord in Jes. 5: 24 in de betekenis van "vlam" opvat. Het "als" is er bijgevoegd, omdat wat men zag wel als vuur was, maar toch in de uitwerking niet als een werkelijk aards vuur voorkwam (Ex. 2). Ook kwamen de vlammen van de discipelen niet voor als reeds verdeeld (vgl. de woordvorm in de Griekse tekst) maar met de bestemming om zich te verdelen. Eerst speelden deze voor hem als een meer algemeen geheel, vervolgens werden zij steeds meer afgescheiden van elkaar voor de ogen en plaatsten zich uiteindelijk zo dat zij zich op de hoofden van elk in het bijzonder vestigden.

Het lichtte boven hen als een vuur dat met verschillende tongen vlamt en terwijl dit wondervuur zich in zoveel vlammende tongen verdeelde als er discipelen zaten, zette het zich op een ieder onder hen. Een vuur, vele tongen. Met en onder het hemelvuur de hoofden van de discipelen aanrakende, zette zich op hen allen de Geest en zo werden zij gedoopt met de Heilige Geest en met vuur (vgl. hoofdstuk 1: 5. Luk. 3: 16).

Die verschijning van vuur op een ieder van hen, die in de naam van Jezus in Jeruzalem samen waren, wat duidde zij anders aan dan werkingen van de Heilige Geest, als daar zijn: vurige liefde, verterende ijver, alles doorlouterende heiligheid. Dat dit heilige vuur zich uit de hemel toonde in de gedaante van verdeelde tongen, ook dit had zijn grote en diepe en toch zeer eenvoudige betekenis. Het ontvlammende element beeldde tongen af, het zinnebeeld van talen; en talen zouden het binnenkort zijn, waarvan de geheel voorbeeldloze en bovenmenselijke gave het sein stond te geven voor de prediking van het evangelie voortaan in allerlei talen en tongen en aan allerlei volken.

a) En zij werden, niet alleen de apostelen, maar allen die bij elkaar waren, vervuld met de Heilige Geest en begonnen te spreken, Gods lof en heerlijkheid te verkondigen (vs. 11) b) met andere talen, die zij daarvoor niet gekend hadden, nieuwe en vreemde talen (Mark. 16: 17), zoals de Geest, die hun hart vervulde, hen gaf uit te spreken (Luk. 6: 45).

MATTHEUS. 3: 11 Mark. 16: 8 Luk. 3: 16 Joh. 14: 26; 15: 26; 16: 13 Hand. 11: 15; 19: 6 Hand. 10: 46

Het tijdpunt van de vroeger beschreven inwendige doop met vuur is voor de discipelen het tijdpunt van de wonderbaarste inwendige vernieuwing en verandering. "Zij werden allen

vervuld met de Heilige Geest en begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken. " Hun is niet alleen een bijzondere wondergave van de Geest ten deel gevallen, zoals ook Judas die zou ontvangen; zij worden niet meer bewogen in een voorbijgaande verrukking, zoals Bileam en Saul, de zoon van Kis, door de Geest werden bewogen - nee! de Geest zelf, Zijn stem, trekking, licht, bescherming, kracht, tucht en verpleging, hun in de school van Christus niet onbekend gebleven, neemt nu definitief Zijn plaats in hun hart in en vervult alle diepten van hun ziel. Zij zijn niet meer dezelfde die zij waren, niet meer de onverstandige kindertjes, die altijd moeten vragen, niet meer de wankelende rieten, door vrees en twijfel geslingerd, niet meer de mensen vol gebreken, die Jezus moet verdragen en waarom Hij hen dwazen en tragen van hart moest noemen. Zij zijn verheven boven zichzelf en het beperkte standpunt van de menselijke natuur tot een wonderbaar leven door de Geest, omdat het geheim van God en Jezus Christus voor hen ligt ontsloten, omdat zij als koperen pilaren, als rotsen te midden van de storm kunnen staan, terwijl wereld en hel woeden, omdat hun mond met de Geest woorden als van vuur spreekt en hun tong, voordat de Geest dat geeft, van vreemde nooit geleerde taal overvloeiende, evenals in de moedertaal van hun Galilees dialect de grote daden van God vermeldt. En toch moeten wij ook weer zeggen: het zijn nog dezelfde, hun persoonlijk leven en bewustzijn is door de Geest doordrongen, maar niet opgeheven, hun eigenaardige zielstoestand volgens afkomst, temperament, karakter en natuurlijke aanleg zo verschillend, zowel naar geestelijke als lichamelijke ouderdom, is door de Geest geheiligd, maar niet teniet gedaan. Zij spreken met vreemde talen, zoals de Geest hun geeft uit te spreken, maar niet in wilde vervoering, zoals de priesteres van een Pythische godin op de drievoet, bedwelmd door de walmen die uit een diepte opstijgen, maar in wakende toestand en volkomen helderheid en waarheid. Wel zijn zij dronken, maar niet van zoete wijn, zoals enige spotters zeggen, maar van de rijke goederen van het huis van God, van de krachtige most van de hemel, die met de alles beheersende macht van geestelijke vreugde de nieuwe zangen tot lof van God verwekt.

"Zij begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken. " Dat was een grote wondergave, zo groot dat wij het ons ternauwernood kunnen indenken, waarin die bestond. Evenals onze voorstellingen van de hemel en van het wezen van de hemelse dingen bijna alleen brokstukken en schaduwbeelden zijn, zo ligt ook deze pinksterklank voor ons op een hoge berg als een hemelse zaal en wij begrijpen het niet geheel, wat ons van deze gaven van de talen wordt verhaald. Twee zaken zijn zeker: Ten eerste dat de discipelen nu met verschillende talen predikten die hun vroeger vreemd waren, daar zij zich voor Joods-Grieks ontwikkelde Parthiërs, Meden, Elamieten en voor alle Hebreeën uit vele andere landstreken van hun verstrooiing verstaanbaar uitdrukten; maar vervolgens ook het tweede, dat niet alleen het spreken in vreemde talen dit levende wonder van gave van talen uitmaakte, maar dat nu pas de band van hun tong was losgemaakt en de volheid van hun door de Geest bewogen hart als een stroom, als een storm over hun lippen bruiste. Zij waren nu met Christus in het hemelse overgeplaatst boven de oude spraakverwarring verheven, apostelen voor alle volken, die het zuchten van de harten van alle volken verstonden en door de Geest bijna zonder middelen de weg tot de harten vonden - voorwaar een groot geschenk, waarvan het bezit hen tot overwinnaars van de wereld maakte en waarvan de inhoud voor ons niet is uit te spreken.

Het verband eist niet dat wij bij het spreken van de discipelen met vreemde talen denken aan een prediking van het evangelie. De discipelen spraken niet voor mensen, maar voor God (1 Kor. 14: 2), daar er eerst nog niemand aanwezig was tot wie zij hadden kunnen prediken; dit loven van God in vreemde talen op het Pinksterfeest was dus een profetie met de daad, een teken van de Geest, dat de kerk in haar begin zekerheid geeft omtrent haar einde. Zoals Israël aan de Sinaï stond als drager van het verbond voor alle volgende geslachten (Deut. 29: 14vv.),

zo staat hier de Pinkstervergadering voor God, vertegenwoordigende de hele gemeente van het nieuwe verbond, dat uit alle volken van de hele wereld en tot aan het einde van de wereld door de Heilige Geest zal vergaderd en bewaard worden in één en dezelfde geest, in loven en belijden van de naam van de Heere Jezus Christus.

Bij het spreken op Pinksteren in vreemde talen hoeven wij niet te denken aan een blijvende gave, want wij vinden er in de geschiedenis van de apostelen geen spoor van, dat deze gave zou hebben voortgeduurd en dat deze discipelen, als zij in vreemde landen kwamen, in staat zouden zijn geweest de vreemde taal te gebruiken. Dergelijke wonderlijke gaven als de Pinkstergave zijn bewaard voor de uren, waarin God bijzondere openbaringen geeft, voor bijzondere kardinaalpunten in de geschiedenis van de ontwikkeling van het Godsrijk en treden terug, zodra het doel bereikt is en een aanvang vol levenskracht is tot stand gebracht.

De straf van de talen (Gen. 11: 7vv.) heeft de mensen verstrooid, de gave van de talen heeft de verstrooiden weer tot één volk vergaderd.

Indien wij allen met de Heilige Geest vervuld werden, zou het heden een dag van rijke zegeningen zijn. Het zou onmogelijk te overschatten zijn, welke gevolgen dat zalige vervuld worden van de ziel zou hebben. Leven, vertroosting, licht, reinheid, kracht, vrede en vele andere kostbare zegeningen zijn onafscheidelijk van de liefelijke inwoning van de Geest. Als heilige olie zalft Hij het hoofd van de gelovige, zondert hem af tot het priesterschap van de heiligen en schenkt hem genade om zijn bediening op de rechte wijze waar te nemen. Als het enige ware, reinigende water reinigt Hij ons van de kracht van de zonde en brengt ons tot heiligheid, werkende in ons het willen en het volbrengen naar het welbehagen van de Heere. Als het licht deed Hij ons het eerst onze verloren staat zien en nu openbaart Hij ons de Heere Jezus voor ons en in ons en leidt ons op de weg van de gerechtigheid. Verlicht door Zijn reine hemelse glans zien wij niet langer duisternis, maar licht in de Heer. Als het vuur reinigt Hij ons van het schuim en zet Hij onze geheiligde natuur in vlam. Hij is de offervlam, waardoor wij in staat worden gesteld onze ganse ziel als een levende offerande aan God te offeren. Als de hemelse dauw neemt Hij onze dorheid weg en maakt ons vruchtbaar. Ach, dat Hij in dit vroege morgenuur van boven op ons neerdaalde? Zo’n morgendauw zou een heerlijk begin van de dag zijn. Als de duif breidt Hij de vleugels van Zijn tedere liefde over Zijn Kerk en over de zielen van de gelovigen uit en als een Trooster doet Hij de zorgen en twijfelingen verdwijnen, die de vreugde van Zijn beminden storen. Hij daalt op de uitverkorenen neer, evenals op de Heer in de Jordaan en getuigt van hun kindschap door in hen een kinderlijke geest te werken, waardoor zij roepen: "Abba, Vader! " Als de wind brengt Hij de mensen de levensadem, blazende waarheen Hij wil, volvoert Hij de levenwekkende werkingen, waardoor de geestelijk schepping wordt bezield en onderhouden. Mocht het Gode behagen ons heden en elke dag Zijn nabijheid te doen ondervinden.

En er waren, om vooral te wijzen op hen die zich onderscheiden van de geboren Joden en Jeruzalemmers, die natuurlijk ook niet ontbraken, (vs. 9), Joden te Jeruzalem wonende. Deze hadden zich daar neergezet gedeeltelijk om dicht bij het heiligdom te zijn, gedeeltelijk ook voor een tijd om het feest mee te vieren (Deut. 16: 13). Zij waren godvruchtige mannen, zoals reeds uit hun komen tot de heilige stad is op te maken die naar een nauwere gemeenschap met God verlangden en vatbaar waren voor alles wat hen daartoe kon leiden (hoofdstuk 8: 2); wat hun geboorte en vroegere woonplaats, dus hun eigenlijk vaderland aangaat, waren zij van alle volken van die, die onder de hemel zijn. Zij behoorden tot de Joodse Diaspora die in alle landen aanwezig was (Joh. 7: 15, 1Ma 1. 11).

Deze opmerking geeft, als inleiding tot het volgende, een voorbereidende oplossing hoe het kwam dat Joden van zo verschillende nationaliteit getuigen werden van die gebeurtenis en hun moedertalen vernamen van hen die met de Geest waren vervuld. Het "te Jeruzalem wonende" is niet op te vatten als een tijdelijk verblijf, maar als hun woonplaats, die zij in de hoofdstad van de theocratie hadden genomen, en wel uit Israëlitische nauwgezette godsdienst, waarom zij "godvruchtige mannen" (vgl. Luk. 2: 25) worden genoemd. Dezen, die uit godsdienstige ijver op de plaats van het heiligdom vertoefden, behoorden wat hun afkomst aangaat tot alle volken van die, die onder de hemel zijn. " De gehele uitdrukking heeft iets plechtigs en moet worden opgevat als een populair hyperbolische (Deut. 2: 25 Kol. 1: 23) in haar gehele algemeenheid.

Naar Jeruzalem ging het hart van alle godvrezende Joden uit, al waren zij ook nog zo ver daarvan verwijderd; het was hun een bijzonder genot in de diaspora nu en dan naar de feesten op te trekken. Ook het Pinksterfeest zag vele vreemdelingen in de heilige stad. Wie maar enigszins kon, zorgde dat het mogelijk was dat hij op hoge leeftijd in het heilige land terugkeerde en te Jeruzalem woonde. Zij wilden in het land van de vaderen tot hun vaderen verzameld worden; zij wilden in de nabijheid van de heilige stad slapen tot de grote dag van de toekomst, die immers van Jeruzalem zou opgaan.

Het klassieke spraakgebruik van het woord, dat in de grondtekst

voor "wonende" staat, heeft zeker het begrip van een vaste verblijfplaats en niet van een voorbijgaand oponthoud, vooral van een nieuwe woonplaats, die men in plaats van een vroegere gekozen heeft; de samenhang in dit gehele bericht verbiedt echter de uitdrukking sterk te benadrukken, omdat bijv. uit vs. 9 en 10 duidelijk blijkt dat de mensen grotendeels nog in het buitenland woonachtig waren en slechts te Jeruzalem aanwezig als feestgangers, terwijl een groot gedeelte zich bepaald in de stad had neergezet en deze hoofdzakelijk de gemeente deed bestaan.

Na Deut. 30: 1-6 wordt in de profetie de belofte gedurig herhaald, dat de Heere de kinderen van Israël, die onder alle volken van de aarde verstrooid zijn, zal terughalen en samenbrengen in het land dat zij zullen erven; deze belofte zien wij hier in een krachtige aanvang vervuld.

En toen deze stem, het geluid van de hemel, waarvan in vs. 2 werd gesproken, geschied was, kwam de menigte samen van degenen die voor het morgengebed (vs. 15) op de weg naar de tempel waren, die aan de westzijde opwaarts leidde en zo nabij de plaats in vs. 1 bedoeld voorbijging. Men kwam bij dat huis en toen men de schreden daarheen had gericht, werd men beroerd over hetgeen zij daar verder vernamen; want een ieder van hen hoorde hen, de discipelen, die boven op het huis samen waren, in zijn eigen taal spreken, in de taal van het land waaruit hij afstamde.

De Heere had de eerste godsdienst van het Nieuwe Testament met een hemelse klokkentoon ingeluid en al wie te Jeruzalem van goede gezindheid was, volgde Zijn roeping en trekking. Alles begeeft zich tot de apostelen, wat zich geestelijk met hen moet verenigen en als op het roepen van het hemels geluid lichamelijk meerderen samenstromen dan geestelijk vergaderd worden, zo is er toch geen gemeente van Christus en geen uitbreiding voor haar, die niet voortkomt uit de schare van de geroepenen. Wat stroomt het naar de plaats, waar de discipelen vergaderd zijn - enkel geroepenen, allen aan de hand van God en van Jezus en van Zijn Geest! Zijn er misschien onder deze allen vele nieuwsgierigen geweest? Het is mogelijk! Maar van de nieuwsgierige is meer verwachting dan van de trage. Uit nieuwsgierigheid komt

dikwijls heilige weetgierigheid voort en uit het onzuiver beginnen van het mensenkind wordt dikwijls door de hand van de levende God iets zuivers en reins gemaakt. De samengestroomde menigte nu drong zich in de verzamelplaats van de gezegende gemeente van Christus, zonder geluid, zoals het schijnt en in diepe stilte, want zij vernamen toch de woorden van de heiligen en wel - wat een groot wonder - hoorde ieder hen in zijn eigen taal spreken! Wij zullen ons het voorgevallene niet moeten indenken, alsof de vergaderde discipelen allen tegelijkertijd en tegelijk in verschillende talen gesproken hebben; als dat zo was geweest, dan hadden wij daarin een beeld van wanorde en verwarring gekregen, in plaats van dat met deze gebeurtenis alle verwarring van de toestanden van deze wereld in een heilige eenheid toch zou beginnen op te lossen. Er werd door de discipelen in velerlei talen gesproken, zodat zonder twijfel geen van de sprekers lang kon spreken, als ieder van de toehoorders zijn taal zou horen; derhalve moesten de sprekers na korte tijd en in geregelde orde elkaar aflossen; zonder dat en bij gelijktijdig spreken zou niemand iets helders en duidelijks, niemand zijn eigen dialect hebben vernomen. Iedere spreker sprak in zijn eigen taal zoals de Geest hem gaf uit te spreken; de een sprak na de ander, een grote menigvuldigheid van reden ontwikkelde zich, maar allen stemden, wat inhoud aangaat, harmonisch met elkaar overeen en bespraken een enkel thema, de grote daden van God die de laatste tijd waren geschied. Toen steeg de verwondering van de toehoorders, als de ene heilige redenaar na de andere sprak en de ene hoorder na de ander de spraak van zijn vaderland vernam. Om door deze Joden uit de hele wereld te worden verstaan hadden de heilige redenaars slechts het Joods hoeven te spreken; maar de verzamelde Joden moesten er niet van overtuigd worden dat de Geest hun taal wilde voeren, maar er moest een openbaring worden gegeven dat de grote daden van God onder alle volken, in alle talen moesten verkondigd worden. Daarom moesten de Joodse mannen, die uit alle oorden waren samengekomen, niet de taal van hun Palestijns vaderland, maar de talen van de hele wereld horen en de eenheid van de Geest moest in het menigvuldige van de tongen des te schitterender uitkomen.

In de grondtekst is hier niet zozeer van talen, maar opzettelijk van tongvallen sprake; want de samengekomen Joden spraken niet verschillende hoofdtalen, maar gedeeltelijk slechts verschillende dialecten van dezelfde talen. Zo spraken bijv. de Aziaten, Phrygiërs, Pamphyliërs, Grieks, maar in van elkaar afwijkende eigenaardigheden, de Parthen, Meden, Elamieten spraken Perzisch, maar ook in verschillende dialecten. En zo waren het deels verschillende talen, deels slechts verschillende dialecten in de talen, waarin het spreken met tongen van de discipelen plaatshad.

En als zij van hun eerste beroering enigszins waren bekomen, ontzetten zij zich allen, wel bemerkende dat hier een buitengewoon werk van God plaatshad (Mark. 6: 51. En zij verwonderden zich over hetgeen geschiedde, zeggende tot elkaar, als wilde de een van de ander verklaring, hoewel zij wel wisten dat de een zo min als de ander hier antwoord kon geven: Ziet, zijn niet alle deze, die daar spreken, en die wij als aanhangers kennen van Jezus van Nazareth (MATTHEUS. 26: 71), Galileërs? Deze toch zijn alleen het Joods in de eigenaardige tongval van hun provincie machtig Uit 4: 25, daar zij slechts ongeleerde mannen en leken zijn (hoofdstuk 4: 13).

En hoe horen wij hen in bezielde reden van hun mond, een ieder in onze eigen taal en tongval, waarin wij, die uit vreemde landen hierheen zijn gekomen, geboren zijn?

Parthers en Meders en Elamieten in het verre Oosten van Azië, en zij die inwoners zijn van Mesopotamië tussen Eufraat en Tiger en Judea ten westen vandaar en vandaar hoog naar het

noorden in Cappadocië, Pontus en de streek die in het bijzonder Azië genoemd wordt, namelijk Myzië, Lydië, Carië (hoofdstuk 16: 6).

En oostelijk vandaar Frygië en Pamfilië, vervolgens de zee over naar het andere werelddeel Afrika, Egypte en de delen van Libië, dat bij Cyrene in het gebied van het Cyreense Libië ligt, en verder zij die tot het derde deel van de aarde, namelijk Europa behoren, uitlandse Romeinen, zowel geboren Joden als Jodengenoten of proselieten van de gerechtigheid Le 17: 9, mensen die uit het heidendom tot het Jodendom zijn overgegaan.

Bovendien bewoners van de eilanden en schiereilanden, Kretenzen ver in het westen en Arabieren diep in het zuiden, wij horen hen in onze talen over de grote werken van God spreken.

In de plaats van beroering kwam spoedig verwondering en ontzetting; maar terwijl de beroering woorden vindt, hoewel slechts verwarde, heeft de ontzetting geen woord, zij is sprakeloos. Pas als de ontzetting overgaat in een zich verwonderen, spreken de mensen onder elkaar en wisselen zij van gedachten. Hun verwondering heeft natuurlijk eerst betrekking op de vorm van de woorden die zij horen. Zij kunnen niet begrijpen hoe deze mannen uit Galilea in het bezit zijn gekomen van zo verschillende vreemde tongen. Toch blijven zij niet hangen aan het wonderbaar glinsterende uitwendige, zij hebben ook gevoel voor hetgeen dat deze Galileërs zo doet juichen; zij horen de inhoud van hun reden met even grote verwondering; zij herkennen dat zij "de grote daden van God" horen prediken in hun talen. Zoiets als hier hebben zij nog nooit uit mensenmond vernomen, iets dergelijks is nog nooit in hun gedachten gekomen. Deze mannen verkondigen hun geen gewone daden van God, maar daden van God geheel enig in hun soort, groots en wonderbaar, die niet alleen naast Gods grote daden uit de tijden van de Vaderen kunnen worden gesteld, maar die ver, ver overtreffen.

"Galileërs": de naam van Jezus, waarin alle lof van de met de Geest vervulde gemeente gezamenlijk klonk, maakte hen aan de menigte als Galileërs bekend. De zegen van Jakob over de stam, die in Galilea woont (Gen. 42: 21) "Nafthali geeft schone reden" is in zeer heerlijke zin waar geworden. De hoorders van een zo wonderbare rede uit de mond van deze Galileërs vertrouwden hun oren niet; de een zei tot de ander: "Ik hoor Parthisch spreken, mijn taal; en waar bent u geboren? "In Medië en waarlijk ik hoor Medisch! " - "En ik Elamietisch" riep een derde; en zo ging het in de rondte onder de zeer verwonderde menigte. Lukas neemt de uitroepen van verwondering van ieder afzonderlijk bij elkaar en tekent een soort van volkenlijst, van het oosten naar het westen voortgaande en in het midden de volken van noord en zuid plaatsende.

De rede, die uit de mond van de mensen is opgetekend, geeft een aanwijzing van al die landen en volken, van wie de spraak door een heilige spreker was gesproken. Die optelling houdt een bepaalde gang in en hij die zich de moeite wilde geven na te gaan welke talen in deze genoemde landen en onder deze volken in die tijd gesproken zijn, zou de grootste menigvuldigheid en verscheidenheid vinden. Het zou wel mogelijk zijn dat juist in deze krans van landen en volken en talen, die worden aangevoerd, een bijzondere bedoeling van God lag en dat zo aan land en land, aan taal en taal een bijzondere betekenis verbonden was.

De optelling van vijftien landen, waaruit mensen tegenwoordig waren, is naar een zeker plan gerangschikt; het is echter niet in alles met schoolmeesterachtige strengheid en vastheid doorgezet. De vier eerste namen omvatten het oosten, landen aan gene zijde van de Eufraat, waarin het volk Israël door de Assyrische en Babylonische ballingschap was verspreid. Nu

wordt eensklaps Judea genoemd, dat men hier het minst verwacht, omdat het staat bij de overgang tot de landstreken van Klein-Azië. Het kon ook wel in spraakkunstig opzicht mede worden vermeld, omdat het Joodse dialect zich eveneens onderscheidde van het Galilese van de discipelen (MATTHEUS. 26: 73), maar toch ligt er iets duisters over, als men er geen vrede mede heeft dat hier de gedachte is uitgedrukt: het trotse Judea (Joh. 7: 52) moet eveneens zich neerleggen aan de voeten van Jezus de Nazarener, het heeft geen andere Heiland dan deze Ene (hoofdstuk 4: 11v.). De volgende vijf namen bevatten enige streken van Klein-Azië, en wel eerst van het oosten naar het westen voortgaande (Cappadócië, Pontus en Azië), vervolgens zich naar het oosten wendende (Frygië) en een zuidelijke provincie aan de kust noemende Hierop is een overgang naar het verre zuiden, vanwaar dan uit Afrika, Egypte en Libië Cyrenaica wordt gemeld. Uiteindelijk worden uit het afgelegen westen Romeinen genoemd, d. i. Joden, die te Rome zelf en in het Romeinse westen woonden en nu te Jeruzalem aanwezig waren. Later worden er bijgevoegd Kretenzen en Arabieren. Tussen de vermelding van de Romeinen en die van deze beide volken maakt Lukas omtrent alle genoemde landstreken het onderscheid tussen geboren Joden en Jodengenoten, d. i. tot het Jodendom overgegane heidenen.

De kaart moet zeker te kennen geven dat geen volk op aarde zonder het evangelie zal blijven; nu konden hier zeker geen leden van alle volken op aarde in letterlijke zin samen zijn, maar het was toch zo gerangschikt dat ieder volk op aarde door plaatsbekleders op enige wijze was vertegenwoordigd. De Kretenzen dienen om alle eilanden voor te stellen, waaraan ook in het bijzonder de kennis van de zaligheid is beloofd (Zef. 2: 11. Jes. 51: 5) en de Arabieren vertegenwoordigen de zonen van Israël; opmerkelijk is, dat zij het laatst staan.

Zijn er 17 namen die hier voorkomen, wij kunnen zeggen: nu zijn het wel 170 talen, waarin het evangelie aan de hele wereld wordt verkondigd; de Hottentot zowel als de Groenlander, de Hindoe en de Chinees zo goed als wij, een ieder kan zeggen: wij horen ze in onze talen de grote werken van God spreken.

Wij horen een ieder zijn taal, waarin wij geboren zijn; ook dat herhaalt zich nog op gelijke wijze, maar stiller. Als de Geest van God spreekt door de mond van enige getuigen van Zijn waarheid, moet ieder mens rondom tenminste een duister gevoel ervan hebben, dat dit zijn eigenlijke, verloren taal, zijn moedertaal uit het paradijs is. Zijn geest is geschapen om ze te verstaan, zijn tong is gevormd om ze te spreken en alleen daarom is zij hem onbekend en vreemd, omdat hij, in de vreemde geboren, de taal van de zonde en het verderf heeft geleerd. Bedenkt u slechts, als de Geest van de Heere u bestraft over uw zonden en overtredingen, is dat niet dezelfde taal, die u reeds duisterder gehoord hebt in uw geweten? Als dezelfde Geest u uitnodigt tot de vrede van de verzoening met God door Jezus Christus, is dat niet een verstaanbaar antwoord op de stem van de geheimste zucht in uw borst? Als u wordt opgeroepen tot een nieuw leven, tot wandelen in de geest, tot zaligheid, heeft niet uw verlangen, die oude vraag en klacht in uw ziel dezelfde weg, hetzelfde doel, dezelfde goederen gezocht? O, als wij ons oor maar niet geheel hebben gesloten en ons hart niet naar het verderf hebben gekeerd, dan moet het ons bij het getuigenis van de Heilige Geest zijn, als hadden wij deze stem reeds gehoord; wij moeten uitroepen bij de verkondiging van het Evangelie: Ja, dat is de stem van de trouwe Herder, die Zijn leven voor mij heeft gegeven; dat is de stem van mijn Vader, die mij tot Zich roept, want ik was een verloren zoon; dat is de klok uit mijn eeuwige vaderstad, de orgeltoon uit de hemelse tempel van God, waarvan ik was afgevallen en overgegaan tot de grote gemeente van de ongelovigen mij ten vloek. Gezegend zijn wij als wij de apostelen horen spreken in onze taal en het woord wel ter harte nemen. (P. LANGE).

En anderen dan die godvruchtige mannen (vs. 5) die daar waren en zich lichtzinnig over het gebeurde heen zetten, zochten spottend een natuurlijke verklaring voor de verheven geestdrift van de discipelen (1 Kor. 14: 23), zoals hun eigen verkeerdheid hun die aan de hand gaf. Zij zeiden: zij zijn vol van zoete wijn. Zo spraken zij zonder er zich aan te storen dat dit in domheid was gesproken, want een dronken mens kan zijn tong niet meer regeren, laat staan dan dat hij in vreemde talen zou kunnen spreken.

Het voorgevallene was te buitengewoon, dan dat niet bij alle aanwezigen beweging had moeten ontstaan; de indruk van het pinksterwonder is echter verschillend naar de onderscheiden gezindheid van de personen. Een gedeelte, dat van de godvruchtigen, staat eerbiedig tegenover het wondervolle feit; de mannen die tot deze behoren, denken na en vragen wat wel de eigenlijke aard van de gebeurtenis was, wat die moest betekenen en welke de gevolgen hiervan konden zijn. Andere lichtvaardige, koude gemoederen, ook zij inbegrepen die Jezus vijandig gezind waren (Joh. 7: 12, 20, 27, 35vv. ; 8: 22 Joh 7. 12, 20, 27, 35), verharden zich tegen de indruk van de heilige daad van God; ja, zij verlagen die overeenkomstig hun eigen lage gezindheid, daar zij die spottend tegen treden en hen die de uitstorting van de Geest ontvingen van dronkenschap beschuldigen; de wereld heeft er toch een behagen in wat schittert zwart te maken en het verhevenste te verguizen.

Hier openbaart zich de eerste spleet tot de grote splitsing tussen het rijk van het licht en dat van het duisternis in de tijden van het Nieuwe Testament. "Wat wil toch dit zijn? " dat is een goede uitroep. Deze getuigt van verwondering, van diepe ontroering van deze zielen. Zij zijn reeds door de werkingen van de Geest aangegrepen; zij vermoeden dat er iets nieuws, iets groots te Jeruzalem zal ontstaan, in Judea en in de wereld, dat het hemelrijk begint en in hun harten zelf zich iets nieuws verheft, dat uit hen zelf iets zal worden tot lof van God voor de zalige eeuwigheid. "Zij zijn vol van zoete wijn, " zo spotten anderen; zij hebben dierlijke gedachten in hun zondenlust, zij zien met verduisterde ogen als van misdadigers, zij horen met verstompte, verdwaasde oren, zij oordelen met een bitter hart dat door de laagheid van de zonde verwoest is. Daarom is het heiligste voor hen een voorwerp van spot; daarom noemen zij de ruimste, verhevenste zieleblijdschap een woest drinkgelag. Hoe moet deze lage aanval van die spotters op de openbaring van de Heilige Geest alle lichtzinnige tongen onder ons waarschuwen en afschrikken, die het wagen het heiligdom van de Heere, Zijn woord, Zijn belijdenis aan te tasten. Dwaalt niet, God laat Zich niet bespotten, ongelukkige mensen, die met bittere smaadreden u aan de heiligdommen van Christus’ kerk kunt verzondigen.

Nieuwe en vreemde talen! Wat een moeite heeft zich een ongelovige of halfgelovige en jegens het ongeloof steeds toegefelijke wetenschap gegeven, om het wonder van het feest van de eerstelingen ter vervulling van de heerlijke belofte van de heengegane Verlosser weg te redeneren, of door zogenaamde natuurlijke verklaringen te ontzenuwen.

Er is dikwijls achter het spotten een ware wanhoop verborgen! Bij zo’n mens is dikwijls de helderste overtuiging van de waarheid in het binnenste geschreven. Hij is reeds overtuigd van de goddelijkheid van het Evangelie, maar hij wil het niet laten voortwerken, hij wil niet tot het licht komen, want hij heeft de duisternis liever dan het licht; daarom probeert hij zijn betere overtuiging weg te lachen en weg te spotten.

Zo laat zich dan ook de duivel in zijn eigen taal horen, waar de Geest naar het hart van de heilbegerigen te spreken geeft. Zo bespot hij en hier en aan alle plaatsen Gods werk, Gods werktuigen en hen die zich aan de werkingen van God met een ontroerd gemoed overgeven. Gods werk kan hij niet weerstaan, maar Gods werktuigen kan hij afschrikken, en het

ontroerde gemoed plotseling in een andere stemming overbrengen, waarin het zich van Gods werkingen afkeert, tenzij God het verhoede. Mijne lezers! onderkent dat wapen van de spotternij, waar u het ontmoet, in al zijn verachtelijkheid, al zijne grofheid; het komt uit het tuighuis van de satan. Het is het eerste stuk in de wapenrusting van de Boze. Maar kent het ook in zijn gevaarlijkheid. Het is ras bij de hand, gemakkelijk te hanteren, maakt diepe wonden en door de vele en langdurige diensten die het gedaan heeft, geeft het hem die het gebruikt, een grote dapperheid in de aanval, een ontzettend vertrouwen op zijn kracht. Waarlijk, het heeft zijn tienduizenden verslagen en zijn honderdduizenden vooralsnog buiten gevecht gesteld. Voor even zo velen was het genoeg, het te zien glinsteren om terug te treden, waar zij reeds bijna bewogen waren met diepe belangstelling van de grote werken van God te vragen: Wat wil toch dit zijn? Vreest echter ook dit wapen niet te zeer! Bij God is een schild, waarmee gij al de vurige pijlen van de bozen kunt uitblussen! Met de kerk van Christus, met de waarachtige discipelen van de Heere, met de grote werken van God, met de werkingen van de Heilige Geest in het bijzonder is achttien eeuwen lang door spotters gespot. Zij, die van Petrus en de elven gezegd hebben: "zij zijn vol van zoete wijn, " en van Paulus: "de grote geleerdheid brengt u tot razernij, " herlevende tot op deze dag in hen die christenen heten of niet, pinksterfeest vieren of niet, van alle wezenlijke werking van de Geest, waar zij zich krachtig voordoet, verklaren: het is dronkenschap, het is razernij, het is een lichaamskwaal, het zijn ontstelde hersenen, men is niet wijzer. Evenwel, het vaste fundament van God staat. Tot op deze dag is de Heilige Geest van de gemeente niet geweken; tot op deze dag schenkt Hij licht en kracht aan alle oprechte belijders van de Heere; tot op deze dag wordt Hij uitgestort op alle vlees; tot op deze dag is Hij het die twijfelende en oprechte zielen vragen doet: wat mag dit zijn? en ook wederhorige harten aan de Heer weet te onderwerpen. Eenmaal dus juicht de gemeente, eenmaal is ons pascha voor ons geslacht, maar het blijft pinksteren totdat de dag komt, waarop de hele tarweoogst van de Heere rijp zal zijn om vergaderd te worden in Zijn schuren. De laatste pinksterdag zal de dag van de wederkomst van de Heere zijn. Poorten van de hel, verzamelt al uw kracht, al uwe wijsheid! Ongoddelijke wereld, verzamel uw spotternijen; beraadslaag een raad, doch hij zal vernietigd worden; spreek een woord, doch het zal niet bestaan. De dochter van Zion lacht u uit, want God is met ons.

Maar die vraag van de verwondering bij de vromen: "wat mag toch dit zijn? " en de spot van de lasteraars: "zij zijn vol van zoete wijn, " trof het oor van de lofzingende vergadering. Zij liet zich uit liefde tot de zielen, beiden van die verwonderden en van die spottenden, gewillig storen in haar overdenkingen. En Petrus, staande met de elven, plaatste zich aan de borstwering van het dak (Deut. 22: 8) (?) om van daar zich aan de menigte te tonen en met haar te spreken. Hij verhief zijn stem op plechtige wijze en sprak in de waardigheid van een apostel van Jezus Christus tot hen: Gij Joodse mannen, (vs. 9) en gij allen, die te Jeruzalem woont (vs. 5), dit zij u bekend wat ik tot verduidelijking te zeggen heb en laat mijn woorden tot uw oren ingaan, opdat zij hun doel bij u bereiken.

Eerst spreken allen met vreemde talen, vervolgens zwijgen zij en in de plaats van allen treedt de apostel Petrus op om in Christus' naam voor het hele volk te prediken en te getuigen. Evenals wij in de kerk ter ere van God lof en dankliederen zingen en Gods grote daden verkondigen en daarna één het woord neemt om de boodschap van Christus te brengen. Toen de godvruchtigen de vele talen hoorden, begonnen zij te twijfelen, maar toen Petrus in de gewone taal sprak en de tongen verstomden, werden de twijfelmoedig gewordenen overtuigd en er werden tot de gemeente toegevoegd ongeveer drieduizend zielen.

Opnieuw is Petrus de mond van de apostelen. Evenals wij hem in hoofdstuk 1: 15vv. zien optreden in de broederkring van de gemeente zelf bij de keuze van Matthias, zo treedt hij ook

nu op in naam van de gemeente voor al het volk en plaatst zich moedig met de kruisvaan aan het hoofd van het kleine hoopje tegenover de vijandige wereld.

Petrus had zittende de gave van de Heilige Geest ontvangen; daar was hij temidden van de overige apostelen als aan de tafel van God heerlijk onthaald en voldaan. Nu trad hij op, want de strijdplaats opende zich, waarop hij de verkregen krachten van de genade moest gebruiken. Maar zichtbaar was het de lieve apostel bij deze verantwoording niet hoofdzakelijk om de eer en de naam van hem en van zijn medeapostelen te doen, maar om de eer van zijn gekruisigde Heiland en het heil van zijn toehoorders, ja zelfs van die hen beledigden. Was hij nog de oude Petrus geweest, die bij het lijden van de Heiland met het zwaard er in sloeg, dan had zijn woord geheel anders geluid; maar het wilde, natuurlijke vuur was gedoofd door het hemelse vuur van boven, de snelle tong was bedwongen door de zalving van de Heilige Geest, zodat zich met de moed de zachtmoedigheid, met de ijver de wijsheid verbond.

Want dit is het eerste dat ik wil zeggen, waarop in vs. 22vv. nog een tweede zal volgen, deze, die hier eendrachtig bij elkaar zijn en met andere talen God oven, zijn niet dronken van zoete wijn, zoals gij vermoedt, hoewel het woord ook in een andere zin zou kunnen worden genomen (Ps. 36: 9); want het is pas het derde uur van de dag, ‘s morgens 9 uur Joh 1: 38 en bovendien een heilig uur van gebed en wel op een hoog feest. Dan is ieder maar half beschaafd Israëliet nog nuchter tot het gebed (1 Petrus 4: 8) en voor zulke mensen, als waarvan in Jes. 5: 11 sprake is, zult gij ons toch niet willen uitgeven.

Dit voorstel was in het bijzonder gericht tegen de spotters, om hen, zowel als de overige toehoorders, te doen opmerken dat het spreken in vreemde talen een goddelijk wonderwerk was. Trouwens, zij die dronken zijn, zijn ‘s nachts dronken (1 Thessalonicenzen. 5: 7) en daarom zou niemand die niet onder de eerloze lieden wilde geteld worden, reeds zo vroeg in de morgenstond dronken zijn, vooral niet op een hoge feestdag, wanneer de Joden gewoon waren zich tot het derde uur, of zoals wij zeggen, tot ‘s morgens negen uur, van spijs en drank te onthouden.

Maar dit, wat heden is gebeurd en u in zo’n verwondering heeft gebracht is het, wat tot vervulling moet zijn van wat gesproken is door de profeet Joël reeds 890 jaren geleden in Joël. 3: 1-5 van het boek van zijn profetieën.

Petrus weet, dat hij op dit ogenblik voor het hele huis van Israël geplaatst is (vs. 36 Hij ziet in de vergaderden niet een massa die toevallig is bijeen gelopen, maar de vertegenwoordigers van het hele vroeger uitverkoren volk, in het bijzonder van de hele bevolking van Jeruzalem, waarvoor de apostelen in de eerste plaats als getuigen van Christus waren geroepen (hoofdstuk 1: 8). Als zodanige spreekt hij ze dan ook op eervolle wijze: "gij Joodse mannen" aan en roept hen uitdrukkelijk om te horen en ter harte te nemen. Daarbij onderscheidt hij twee groepen onder zijn toehoorders: in de eerste plaats wendt hij zich tot de Joden, waaronder hoofdzakelijk de eigenlijke inwoners van de hoofdstad en van Judea moeten verstaan worden, als die door het gewoon zijn aan het heilige reeds enigszins waren verstompt en daarom waarschijnlijk ook degenen waren, die spotten. Tegenover hun boosaardige laster verdedigt hij de heilige Pinkstervergadering door hen eenvoudig te wijzen op het uur van de dag dat vanzelf reeds de beschuldiging in haar ongerijmdheid doet kennen. Vervolgens heeft hij diegenen op het oog, die Lukas ons reeds boven heeft aangewezen als het gedeelte van de menigte dat voornamelijk in aanmerking komt, de godvruchtige mannen uit alle volken die onder de hemel zijn en hij stelt zich voor hun verwondering en hun zoeken en vragen te

brengen op een weg die tot het goede doel leidt, doordat hij hun het wonder waardoor zij zo krachtig waren getroffen als de vervulling van een profetie verklaart.

De eerste apostolische prediking begint met de bede haar een luisterend oor te schenken; ziet, dat is de ootmoed van de Heilige Geest en de innige liefde van Jezus' getuigen voor de zielen die voor Hem moeten worden gewonnen. Waar zou ooit de spreuk (1 Kor. 14: 32 "de geesten van de profeten zijn de profeten onderworpen" op sterkere wijze waarheid zijn geworden dan hier, waar de grote apostel en profeet Petrus zijn zo-even door de Geest ontvlamde Pinkstertong verandert tot de nuchtere en voor ieder verstandig mens verstaanbare rede?

"Gij Joodse mannen, " zo begint hij; niet door een strafprediking wil hij de lasteraars verpletteren, nee, hij wil ze winnen, redden uit hun treurige verblinding, winnen voor de eeuwige Waarheid. Die liefde, die alles draagt, duldt en hoopt, laat hem het lasterend woord niet voorkomen als een uitbarsting van grote boosheid van het hart, maar alleen als van een tijdelijke dwaling: "deze zijn niet dronken, zoals u vermoedt. " Het zou wellicht niet te hard zijn geweest, als hij hun in heilige ijver had toegeroepen dat hun tongen door de hel waren aangestoken, dat uit hen de duivel sprak, die een vader van alle leugen en een moordenaar van de beginne is. Maar daardoor had hij zich de toegang afgesloten tot hetgeen bij nu wilde verkondigen; daarom handelt hij over de nu uitgesproken beschuldiging slechts voor zover het nu nodig is, om voor iedere onbevooroordeelde haar onwaarheid te openbaren.

Door de verklaring van het wonder uit het profetische woord probeert de apostel in het bijzonder het gehoor te winnen van de godvruchtige Joden, die toch op de belofte van de profeten wachtten en zegt hun dat het derde uur van deze dag de verhoring van alle gebeden heeft aangebracht, die hun vaderen hebben geofferd, sinds het derde uur in Israël tot uur van het morgenoffer was geheiligd.

Slechts die leraar is in staat het Woord van de Heere juist te verklaren, die zelf de Heilige Geest in zich heeft. Als men zelf in het bezit is van de zaak, waarvan in de Schriften van de profeten zoveel wordt gesproken, dan vloeien verklaringen vol merg van de lippen.

a) En het zal zijn in de laatste dagen Isa 2: 2 zegt God: Ik zal b) uitstorten een bepaalde hoewel rijke mate van zijn Geest op alle vlees: en uw zonen en c) uw dochters zullen profeteren (hoofdstuk 21: 9) en uw jongelingen zullen gezichten zien en uw ouden zullen dromen, waarin dan velerlei wondergaven door de profetische geest, die in hun woord is, zullen geopenbaard worden.

Jer. 44: 3 Ezechiël. 11: 19; 36: 27 Joël 2: 28 Zach. 12: 10 Joh. 7: 38 Hand. 10: 45 c) Luk. 2: 36 Hand. 21: 9

En ook op Mijn dienstknechten en op Mijn dienstmaagden zal Ik in die dagen van Mijn Geest uitstorten en zij zullen profeteren.

En Ik zal wonderen geven in de hemel boven en tekenen op de aarde beneden, bloed en vuur en rookdamp zullen er zijn.

De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, voordat de grote en doorluchtige dag van de Heere komt.

En het zal zijn dat een ieder, die de naam van de Heere zal aanroepen, zalig (woordelijk "gered zal worden (Rom. 10: 13).

Om de vergaderde Joden op de betekenis van het ogenblik te wijzen, haalt Petrus uitvoerig een profetie aan van het Oude Testament, waarin de uitstorting van de Geest beloofd was. Het specifiek nieuwtestamentische in deze voorspelling ligt daarin, dat niet meer alleen enkele theocratische ambtbekleders de Geest als Ambtsgeest, maar alle leden van het volk van God de Geest als Geest van het nieuwe leven zullen ontvangen (Num. 11: 29). In het "spreken met andere talen, zo als de Geest hun gaf uit te spreken, " en het geheel vervuld zijn met de Geest, dat zich niet alleen bij de mannen, maar ook bij de vrouwen (hoofdstuk 1: 14) openbaarde, ziet Petrus de belofte van profeteren, waarvan de profeet spreekt, vervuld, als wilde hij zeggen: "ziet, zij allen profeteren; " in plaats van de weinige profeten van het Oude Testament is nu heel het volk met de profetische Geest vervuld. Wat de verhouding van de hier aangehaalde plaats tot de woorden van de grondtekst en de Griekse vertaling (Septuagint a) aangaat, stemt zij, wat de inhoud betreft, overeen. De tekst is echter vrij uit het geheugen aangehaald en dan hoeft men zich over verplaatsingen en veranderingen niet te verwonderen. Twee afwijkingen mogen echter niet over het hoofd worden gezien: 1) dadelijk aan het begin lezen wij: "in de laatste dagen", terwijl bij de profeet staat: "daarna". Dit is te verklaren uit de gedachte van de apostelen, die in het hele Nieuwe Testament gevonden wordt, dat met de toekomst van Christus in het vlees ook werkelijk het einde van alle dingen aanwezig was en inderdaad is ook de tijd waarin de Messias verschijnt in vergelijking met de menigmaal en op velerlei wijze voorafgegane voorbereidende openbaringen van God de laatste (Hebr. 1: 1 v). De laatste daad van God ter zaligheid is geschied. Voor hem die deze veracht, is geen ander offer voor de zonde meer te verwachten, maar alleen het oordeel (Hebr. 10: 26); wie echter deze gelovig aanneemt, zal gered worden; daarom voert de apostel ook nog mede de verzen aan, waarin sprake is van de vreselijke tekenen van de toekomst, om de harten te bewegen tot bekering. Bovendien zegt Petrus: 2) "Ik zal van Mijn Geest uitstorten" terwijl bij Joël algemeen wordt gezegd: "Ik zal Mijn Geest uitgieten. " Door de wijze, waarop de apostel zich uitdrukt, wordt de uitstorting van de Heilige Geest, hoe krachtig die ook was, toch nog voorgesteld als een gedeeltelijke, zodat de voorzegging van de profeet, in zoverre zij de gehele volheid van de goddelijke Geest aan het volk belooft, in haar oorspronkelijke vorm nog voor een verdere toekomst blijft.

De zo-even medegedeelde mening van de apostelen dat met Christus' verschijning in het vlees het einde van de wereld was gekomen (1 Kor. 10: 11), is zeer juist. Door alle vorige tijden wordt een worstelen gezien, een streven naar een begeerd doel, maar dit doel wordt, hoe dikwijls het ook geheel of bijna bereikt scheen, telkens weer in de verte geplaatst; hier is het worstelen en lopen voor de eerste maal tot het doel en tot de rust, hier is de beweging van de eeuwen voor de eerste maal tot stilstand gekomen; de tijd is voor de eerste maal verzadigd, bevredigd door de eeuwigheid. Hier is dus het werkelijke einde; nu is niets meer over dan dat dit einde, dat hier nog voorkomt als tot een klein punt beperkt, zich beweegt door de gehele kring van het menselijk geslacht. Indien nu deze beweging niet anders kan plaatshebben dan in de vorm van de tijd, waaronder de ontwikkeling van alle menselijke zaken is geplaatst, zo is dat toch altijd de beweging van het einde en maakt deze tijd tot de tijd van het einde en deze dagen tot de laatsten. Evenals echter het begin van het einde volgens Joël de uitstorting is van de Geest over alle vlees, zo is de voltooiing van het einde de ondergang van hemel en aarde. Wie dan de laatste tijd is ingetreden, is zo'n tijd ingetreden die hem onophoudelijk tot de ondergang van hemel en aarde voortleidt. Het is dus zijn zaak er acht op te geven dat hij van eigen ondergang gered en tot de zaligheid geleid wordt, die tot deze laatste tijd direct van het begin aanwezig is en met dit einde eveneens zal worden voltooid. De weg tot redden is

reeds bij de profeet aangewezen met het aanroepen van de naam van de Heere; bij hem toch is de redding slechts van verre aangetoond; daarentegen kon de apostel haar voor zijn hoorders als zeer nabij voorstellen. Opmerkelijk is ook het woord bij Joël: "op de berg Zion en te Jeruzalem zal ontkoming zijn. " Petrus laat dat weg, omdat de plaats waar hij sprak en waar de toehoorders zich bevonden, als wij de vergaderplaats van de discipelen in het huis van Johannes op de berg Zion stellen, vanzelf reeds aan dat woord herinnerde. En zo predikt hij hun in het volgende, het tweede deel van zijn rede Hem, die God tot een Heere en Christus heeft gemaakt en in wiens naam Hij wil worden aangeroepen in de laatste tijd.

Waartoe moet ons de overtuiging opwekken dat wij in de laatste dagen zijn? Zij moet ons opwekken: 1) op te letten op het woord van Gods genade; 2) onafgebroken te bidden om de gave van de Heilige Geest; 3) ijverig er naar te streven dat wij bevonden worden in de dienst van God.

Gij Israëlitische mannen! (hoofdstuk 3: 25) hoort, nadat ik uw beschuldiging heb weerlegd en op uw vraag het nodige antwoord heb gegeven, deze woorden waarmee ik u nog meer wil bekend maken (vs. 14): Jezus, de Nazarener, een man van God gekomen als Profeet en Verlosser van Zijn volk, onder ulieden (liever "in betrekking tot u, zodat gij wel moet weten met wie gij te doen hebt, betoond door krachten en wonderen en tekenen als de Messias, en wel door tekenen die God door Hem gedaan heeft in het midden van u, zoals ook gij zelf weet, zodat gij uitdrukkelijk hebt uitgeroepen: "een groot profeet is onder ons opgestaan en God heeft Zijn volk bezocht" (hoofdstuk 10: 38 Luk. 7: 16; 24: 19

Dit is de pinksterprediking van Petrus: zo’n prediking heeft nog niemand gehouden en ook later zijn de grote daden van God nooit met zo’n gevolg verkondigd als hier, waar opeens drieduizend zielen het woord aannamen en als een rijpe vrucht in de schuren van God werden ingeleid (vs. 37-41). Hoe lang moeten wij, dienaars van het woord, prediken, voordat wij enkele zielen voor het rijk der hemelen hebben gewonnen, ja, hoe dikwijls moeten wij jaren lang arbeiden, zonder één vrucht van onze arbeid te zien, terwijl daar door één prediking een hele gemeente werd vergaderd en gesticht! Nu zou men misschien kunnen denken dat de apostel met verheven woorden van menselijke wijsheid, met grote kunst en welsprekendheid zal hebben gesproken, zoals dat gewoonte is in de wereld; maar van dat alles vinden wij hier niets. Zijn woorden zijn eenvoudig, er is geen wereldse kunst, geen opsiering, niets schitterends in; maar er is kracht van boven in en daarom gaan zij ook voort als een sterk gewapend man, die een zwaard in de hand draagt en alles wat hem wil tegenstaan met overwinnend geweld op de grond werpt. Wat deze overwinning heeft bewerkt is niets anders dan de verkondiging van Gods grote daden tot zaligheid van de wereld, het woord van het kruis, het evangelie van Christus, die voor ons is gestorven en opgewekt.

Tot hiertoe had Petrus de gebeurtenis van de dag in het licht van het profetisch woord geplaatst en als vervulling voorgesteld van de grote beloften van God, die ook hun zeer ernstige en indrukwekkende kant hebben. Nadat zo de gemoederen tot ernst en aandacht gestemd zijn, komt hij pas tot de kern van de zaak en legt hij nu een open en duidelijk getuigenis daarvan af, hetgeen tevens in het geweten grijpt, dat Jezus van Nazareth, die door Zijn volk is gekruisigd, door God volgens de belofte is opgewekt, is verhoogd, de Geest heeft uitgestort en de Heere en Messias is. De apostel houdt alzo de gebeurtenis van de dag vast in het oog; de uitstorting van de Heilige Geest gaat als de gouden draad door zijn hele rede heen; maar zijn rede wordt toch, daar zij een zendingstoespraak moet worden, tot een getuigenis van Jezus, die gekruisigd, opgestaan en verhoogd, die Heere en Verlosser is. Petrus wendt

zich, als hij op het punt staat tot dit hoofdpunt van zijn rede over te gaan, tot zijn toehoorders met een herhaald aanspreken en de bede om hun opmerkzaamheid.

Met de erenaam van het verbond "Israëlitische mannen" spreekt hij hen aan; hij wil ze daarmee lokken tot zachtmoedig aanhoren van de woorden, die Israël's hoop, als in Jezus van Nazareth vervuld, voorstellen.

God had besloten om Zijn heilsplan door Hem te volvoeren (Jes. 53: 10) en heeft in de hele zaak niet toegelaten dat iets zou geschieden wat niet te voren was geweten en berekend. Deze dan, door de bepaalde raad en voorkennis van God overgegeven zijnde aan degenen die Hem ter dood veroordeelden, hebt gij genomen en door de handen van de onrechtvaardigen, de heidenen (Wijsh. 17: 2, Rom. 2: 14), de Romeinen, die zonder de heilige wet leven, aan het kruis gehecht (Joh. 19: 16) en gedood, wat toch uw oversten hebben gedaan is een daad van het hele volk en dus ook uw daad.

Boven alles wil de apostel Jezus van Nazareth, de zozeer verachte onder zijn toehoorders verheerlijken. Met dat doel in gedachten spreekt hij zowel van de staat van vernedering als ook van de verhoging van onze Heiland en reeds waar hij Jezus in Zijn diepste vernedering voorstelt, doet hij Hem kennen als degene die God hun heeft voorgesteld door bijzondere tekenen, die Hij vóór Zijn lijden heeft verricht, om hen te overtuigen dat Hij de ware Messias en Heiland van de wereld was.

De Heilige Geest, dat wist en geloofde hij, zou bij de korte herinnering aan de profeet van Nazareth met Zijn daden, zoals die nooit een mens gedaan had (Joh. 5: 24) in hun hart een zo krachtig getuigenis van deze man afleggen, dat zij met angst en vreze werden vervuld over hun onrechtvaardig gedrag (Job. 16: 8vv.). In datzelfde vertrouwen werpt hij ook de schuld van Christus' dood op allen, zowel die te Jeruzalem woonden als die er niet woonden en is hij zeker, dat de Heilige Geest er hen krachtig genoeg aan zal herinneren hoe hun vijandschap in het hart tegen de verachte Nazarener hen tot Zijn moordenaars maakt.

Hoe gerust, hoe ernstig, hoe plechtig en majestueus zegt Petrus dat zijn volk in het aangezicht. Zonder vrees en onverschrokken stelt hij hun hun zware bloedschuld voor ogen en slaat hij hun als 't ware een nagel in het hart met de woorden: "gij hebt Hem aan het kruis gehecht en gedood. " Zo moest de prediking van Christus beginnen met een herinnering aan Zijn kruis en aan de schuld van Zijn volk. En zo moet zij nog altijd daarmee beginnen dat men Christus aan de wereld voorstelt als de Gekruisigde en juist daardoor het gevoel van schuld omtrent Hem opwekt, opdat in zondige mensenharten de belijdenis zij: "Mijn zaligheid! wat Gij draagt, is de last van mijn zonden.

De dood van Jezus was van Gods zijde de vervulling van het eeuwige raadsbesluit van de verlossing, van de zijde van Jezus een vrijwillige liefdedaad, van de zijde van de Joden een toerekenbare schuld, het toppunt van hun misdaden tegen de HEERE; hier wordt nu alleen aan het eerste en laatste opzicht gedacht. Petrus beschuldigt alle aanwezigen van de moord aan Jezus gepleegd, omdat de daad van de overheid een daad is van het door haar vertegenwoordigde volk, dat overigens ook direct daarbij heeft medegewerkt en heeft geroepen: "Kruisigt Hem, kruisigt Hem! " Vervolgens omdat de dood van de Heere ten gevolge van de algemene zondigheid een gezamenlijke daad en gezamenlijke schuld van het menselijk geslacht is.

a) Welke door u gevangen en gedode Jezus God opgewekt heeft op de derde dag, zoals Hij u tevoren heeft verkondigd (Joh. 2: 19 MATTHEUS. 12: 39v.). God heeft dat gedaan, de smarten, de banden (Ps. 18: 6; 116: 3 van de dood ontbonden hebbende, alzo het niet mogelijk was dat Hij door die dood kon gehouden worden (Joh. 10: 17v.).

Hand. 10: 40

Want David zegt in Ps. 16: 8-11 van Hem, op Hem heen wijzende, zodat de woorden naar de vervulling op Hem zien (vgl. hoofdstuk 13: 35vv.): Ik zag de Heere voortdurend voor mij, zodat Hij mijn bestendig doel is en ik Hem ook voor zo’n verhouding van de nauwste levensgemeenschap mij als nabij ken, want Hij is als een helpende Vriend en machtige Helper aan mijn rechterhand, opdat ik niet bewogen worde van de plaats waarop ik eenmaal sta.

Daarom, om deze onwrikbare vastheid, is mijn hart verblijd ook in het aangezicht van de dood die ik tegemoet ga en mijn tong verheugt zich (aldus luidt de Griekse vertaling van het Oude Testament, in Ps. 16: 9 staat daarentegen: "mijn eer of ziel verheugt zich Ja, ook mijn vlees zal rusten in de hoop van de opstanding? : (in de Psalm staat: "zeker wonen, " zonder leed onder Gods bescherming blijven).

Want Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten, noch aan het dodenrijk, de Hades "Job 7: 9, overlaten, dat zij daarin moet blijven, noch zult Gij Uw heilige overgeven om verderving te zien Ps 16: 10.

Gij hebt mij de wegen van het leven bekend gemaakt (in Ps. 16: 11 staat: Gij zult mij het pad van het leven bekend maken); Gij zult mij vervullen met verheuging voor Uw aangezicht (bij de psalmist staat: "verzadiging van de vreugde is bij Uw aangezicht, liefelijkheden zijn in Uw rechterhand voor eeuwig).

Gij mannen broeders (hoofdstuk 1: 16) het is mij geoorloofd vrij uit tot u te spreken van de aartsvader David, de vader van de koninklijke familie van ons volk, aan wie van onze zijde alle eerbied toekomt. Doch wij zien er niet aan voorbij dat aan hem nog veel menselijks en gebrekkigs was, veel dat nog verre was van het volmaakte; wij weten, a) dat hij beide gestorven en begraven is, zonder dat in de Schrift van hem iets verder wordt bericht en zijn graf is onder ons, hier op de Zionsberg, in de onmiddellijke nabijheid, tot op deze dag. Dat is een luid sprekend getuigenis dat hij wel de verderving heeft gezien en in de dood is gebleven. Hij kan dus niet zulke grote dingen van zichzelf hebben bedoeld als hij in de aangehaalde psalmwoorden uitspreekt.

1 Kon. 2: 10 Hand. 13: 36

Daar hij dan een profeet was, die in de Geest van God de toekomst mocht aanschouwen en wist a) dat God in het woord dat door Nathan tot hem kwam (2 Sam. 7: 4vv.), hem met ede gezworen had dat Hij uit de vrucht van zijn lendenen, wat betreft het vlees, de Christus verwekken zou om Hem op zijn troon te zetten (Ps. 132: 11 Luk. 1: 32v.).

Hand. 13: 23 Rom. 1: 3 2 Tim. 2: 8

Zo heeft hij dit, wat hij in de Psalm zegt, voorziende, gesproken van de opstanding van Christus, van de Christus die als de vrucht van zijn lendenen hem was aangekondigd,

dat Zijn, namelijk Christus', ziel niet is verlaten in de hel, noch Zijn vlees verderving heeft gezien 1Ki 2: 9.

Ps. 16: 10 Hand. 13: 35

Deze Jezus, op wie ik van vs. 22 af gewezen heb, heeft God opgewekt, zoals reeds in vs. 24 is gezegd, waarvan wij allen, wij twaalven die hier voor u staan (vs. 14) getuigen zijn (hoofdstuk 1: 22) en welke overeenkomst er nu bestaat tussen hem en de Christus, over wie David heeft geprofeteerd, zal ik vervolgens in vs. 36 nog in het bijzonder aanwijzen.

Petrus stelt uit Ps. 16 voor, dat de bewaring voor de macht van dood en graf een noodzakelijk teken is aan Hem, de aan David beloofde Koning van Israël. Hij beweert dat nu dit teken juist paste op Jezus van Nazareth, terwijl hij zich daarvoor beroept op de gebeurtenis van de apostelen die naast hem staan. Hier kan hij niet meer tot zijn toehoorders afdalen, want alleen aan de gelovigen had Jezus Zich na Zijn opstanding geopenbaard (hoofdstuk 1: 3; 10: 41); de overigen wisten alleen dat Hij niet gebleven was in het graf, waarin Hij gelegd was (MATTHEUS. 28: 13vv.). De eis, die hij aan zijn hoorders doet, om hem en zijn medegetuigen in deze mededeling van hun eigen ervaring geloof te schenken, is geenszins te zwaar, maar volkomen gerechtvaardigd. Wie in staat was Petrus met de elf overige apostelen, die uit de schare op de voorgrond getreden waren, die met de Geest vervuld was en op wonderbare wijze God loofde, in deze hun ernstig en gewichtig getuigenis te wantrouwen, moest zich opzettelijk hebben gesloten voor de inwendige macht van dit getuigenis. Wie daarentegen met enige vatbaarheid dit getuigenis van Jezus' opstanding opnam, wat een indruk moest het bij die veroorzaken, vooral daar wat hiermede werd uitgesproken in de schoonste harmonie stond met de openbaring van Jezus gedurende Zijn leven. In zo verre moest het ook een aanknopingspunt vinden in het medeweten van de toehoorders. "Opgewekt uit de doden, " in wat een verwondering moest dit woord de vreemdelingen brengen, die nog nooit van een opstanding hadden gehoord! Hoe moest het zelfs de kinderen van Jeruzalem door de ziel dringen, die het wel meestal weer vergeten waren wat op het laatste Paasfeest in hun stad was geschied! Want het was sedert die tijd stil geworden omtrent deze gekruisigde Jezus; men had er niet meer van gesproken, men had niets meer van Hem gezien en de weinigen die er van wisten, hadden zich verborgen gehouden: men hield het voor een sprookje, dat niet waard was om er over te spreken. Nu treedt er op eens één op, die predikt: Hij is opgestaan van de doden. Door dat wonder heeft de Vader krachtig bewezen, dat deze Zijn lieve Zoon was en het zegel van de waarheid op Zijn woorden en daden gedrukt. Daarmee heeft Hij voor de hele wereld betuigd dat deze, die onder de misdadigers was gerekend, toch de Heilige en Rechtvaardige is, dat deze vernederde en verachte toch de Koning der ere, deze gekruisigde, gestorvene en begravene de Vorst van het leven, de Heere en Christus, de Heiland van zondaren is. Omdat nu de opstanding zo gewichtig is, moet zij ook zeker en onweerspreekbaar zijn; daarvan gaat de apostel direct aan het bewijzen en wel uit het Oude Testament, zoals dat voor Israëlieten het meest passende en overtuigende was.

Om het te vatten, dat juist dat woord uit de zestiende Psalm, hier aangehaald van vs. 25-28, op de Messias en Zijn opstanding zag, is het nodig zich door Hem te laten onderwijzen, die niet leert zoals de Schriftgeleerden, maar met gezag. Voordat de discipelen zijn Geest ontvangen hadden, konden ook zij dergelijke schriftverklaring van het Oude Testament niet vatten. Is het te verwonderen dat de godgeleerdheid van deze eeuw, die niet uitgaat van het gezag van de Heere, maar van het gezag van haar eigen rede, haar eigen begrippen, van diezelfde schriftverklaring geen denkbeeld, maar enkel afkeer heeft? Het is immers zo: de Psalm lezende, zoals hij daar in de bundel voor ons ligt, is het immers de schrijver, David, die daarin

spreekt, die daarin van zich zelf, van zijn levensweg, van zijn hoop spreekt. En toch! daar is in de plaats door Petrus aangehaald een toon, die geheimen aankondigt, vooral voor wie haar leest in het oorspronkelijke. Het is dat de David, die in delen en in zo vele andere psalmzangen preekt, in dat profetisch en profetisch-typisch plan, dat het wezen van het Oude Testament uitmaakt, het omhulsel, om zo te zeggen, is van een meerdere dan hij zelf, van een later en verhevener Koning, gezalfde en geliefde van God - van een tweede, een wezenlijke David dan die duizend jaren vóór de komst van zijn goddelijke Nazaat Hem als hoofd en middelpunt van het Godsrijk vertegenwoordigde. Wat die eerste David alzo van zichzelf zong, was deels en in een eerste plaats historisch waarachtig van hem persoonlijk, maar dan ook in een tweede plaats profetisch waarachtig van de hem Beloofde uit zijn eigen lendenen. Het zijn verborgenheden voor het vleselijk oog, voor de zelfgenoegzame rede, maar tevens diepten en heerlijkheden van Gods Heilige Geest. Aldus behaagde het Hem: in het woord door David uitgesproken legde Hij een kracht als van groei en uitzettingsvermogen, waardoor het reiken zou tot in verte van dagen, - een diepe zin, waardoor het dan eens toestanden uitdrukken kon ver boven die van David verheven, ja waarvan in David's eigen leven nauwelijks een schaduw te vinden is (denk aan Psalm 22), dan waarom, tegelijk historisch en typisch, levenstoestanden èn van David èn van de Meerdere dan David omvat.

In de Psalm wordt de dood opgevat naar zijn dubbele werking, ten eerste in betrekking tot het lichaam en vervolgens op de ziel. De eerste wordt voorgesteld als beschermd voor de laatste werking van de dood, de verderving: de laatste wordt beschreven als wel het duister oord van de schimmen ziende, maar zeer spoedig daaraan ontnomen en aan het rijk van het licht weergegeven. De nauwkeurigheid, waarmee deze trekken in de ontwikkeling van Jezus' leven zich verwezenlijken, maakt deze voorspelling tot een van de merkwaardigste van de Heilige Schrift. Terwijl namelijk Zijn heilig lichaam onaangeroerd bleef van de verderving, ging Zijn ziel tot de doden, maar keerde spoedig weer en verhief Zich met het verheerlijkt lichaam bij de opstanding.

Terwijl Petrus aanwijst dat de profetie in Jezus vervuld is, beweert hij, dat Jezus wel in de hades geweest, maar niet daarin gebleven is. In 1 Petrus 3: 18vv. komt hij op leerzame wijze op dit feit terug. In onze tekst is het oog daarop gevestigd dat Jezus Zich aan het noodlot en de wet van de dood geheel en waarachtig, maar niet blijvend onderworpen heeft. Hij had de toestand van overgang uit het aardse leven tot het leven van de opstanding en de eeuwigheid mede doorstaan en alzo is niets menselijks Hem vreemd gebleven. Aan de andere kant is de opstanding van Jezus een des te beslissender overwinning hoe voller Hij de toestand van de dood zelf ervaren heeft. Het bijzonder doel waartoe het neerdalen in het dodenrijk moest dienen, is pas later door de apostel in het licht gesteld.

Hij dan veertig dagen na Zijn opstanding a) door de rechterhand van God verhoogd zijnde, die Hem in de hemel heeft gezet op de troon daarboven (Openbaring 12: 5) en als Koning van het hemelrijk b) de beloften van de Heilige Geest ontvangen hebbende van de Vader, om ze zo te verwezenlijken als in Joël 3: 1vv. is voorzegd (Ps. 68: 19), heeft dit c) uitgestort, dat gij nu ziet en hoort. Hij heeft de Heilige Geest onder zulke buitengewone tekenen en werkingen geschonken, zodat gij nu eveneens de oog- en oorgetuigen van Zijn verhoging zijt, als wij het zijn geweest bij Zijn opstanding.

Hand. 5: 31 Filippenzen 2: 9 b) Hand. 1: 4 c) Hand. 10: 45

Daarin is Hij nu bewezen zo veel hoger en groter te zijn dan David, als Gods troon in de hemel hoger is dan David's troon op aarde was. Want David is niet opgevaren in de hemelen,

dat zijn eigen koningschap reeds een zo bestendig en eeuwigdurend koninkrijk zou zijn, als hem toegezegd werd (2 Sam. 7: 16 Ps. 89: 4v.). Maar hij zegt in Ps. 110: 1, voorziende in wie die toezegging haar vervulling zou vinden: a) De Heere HEERE, heeft gesproken tot mijn Heere, tot Hem, die mijn Zoon en tevens ook mijn Heer is, tot de Messias (MATTHEUS. 22: 41vv.): "Zit aan Mijn rechterhand. "

1 Kor. 15: 25 Efeze. 1: 20

Totdat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank aan Uw voeten" (Hebr. 1: 13).

Evenals Hij heeft uitgestort wat op het pinksterfeest neerruiste als een vruchtbaarmakend onweer, zo stort Hij nog steeds Zijn hemelse zegen neer op de gemeente. De zonnestralen van Zijn liefde die op onze levensweg vallen, de regens van Zijn woord die de aarde vruchtbaar maken, de dauwdroppels van Zijn genade die ons hart verkwikken, de stormen van Zijn oordelen die ons geweten wakker maken, de hemelse geuren van Zijn vrede die om ons in onze ellende ademen, dat alles heeft Hij uitgestort en stort Hij uit, dat zijn alle getuigenissen dat Hij nog leeft, dat hij ook daarboven nog op de troon van de heerlijkheid aan de Zijn denkt, vervullingen van de belofte: Ziet Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding van de wereld.

Het "totdat" begrenst de tijd van de genade van het rijk van Christus. Zijn heerschappij aan de rechterhand van God, die Hij door de grote pinksterdaad heeft geopenbaard, duurt in de genadige kracht van het pinksterfeest voort, totdat door vuur, bloed en rookdamp Zijn vijanden tot een voetbank aan Zijn voeten worden gelegd. Tot zolang laat Hij toe dat Hij in Zijn rijk wordt bestreden en de kunst van het geloof is er voor nodig dat men zich aan Hem vasthoude als de Heere, aan wie alle macht gegeven is in de hemel en op aarde.

Naar ons zien en voelen is het niet overal zichtbaar dat Christus bij ons zo met macht regeert, maar integendeel zien en voelen wij het tegenovergestelde en is er voor de ogen van de christenen niets dan zwakheid en machteloosheid, alsof zij ellendig en verlaten zijn, zonder hulp en redding, door de wereld onderdrukt en met voeten getreden, daarenboven door de duivel met de zonde, de verschrikkingen en angsten van dood en hel overvallen en gedrukt. Bovendien zijn er allerlei ongevallen, gevaren en noden over hen, meer dan over alle andere mensen. Daarom moet er zo’n grote geloofskunst en een meesterstuk bestaan om tegen zodanig gevoelen en gewaarworden te strijden en te vechten en zich aan het woord alleen te houden, hetgeen hij hier hoort, dat deze Christus, hoewel onzichtbaar, daarboven door God geplaatst is aan Gods rechterhand, nu daar zal en wil blijven om ons vandaar met macht te regeren, maar voor de wereld heimelijk en verborgen. Want dit Scheb-lemini (zit aan Mijn rechterhand) moet waar zijn; daar God zelf het zegt, zal geen schepsel het omverstoten of vals maken, dan zal hij het ook niet mogen loochenen, hoe het ook schijnen en zich vertonen moge.

Moet Christus wachten totdat al Zijn vijanden gesteld worden tot een voetbank van Zijn voeten, waarom zouden wij dan ook niet wachten?

Zo weet dan zeker met goddelijke, op Gods grote daden gebaseerde gewisheid, het hele huis van Israël, de hele gezegende familie van de aartsvader Jakob, die met zo groot verlangen op de zaligheid van de Heere wachtte (Gen. 49: 18), dat God Hem tot een Heere en Christus gemaakt heeft, Hem boven alles heeft verhoogd, die David reeds hier heeft geëerd en voor Wie de troon in de hemel bereid is (Ps. 103: 19 Rom. 9: 5 Efez. 1: 22), en aan de andere

zijde gesteld heeft tot Een, die Zijn volk zalig zalmaken, namelijk deze Jezus, die gij gekruisigd hebt.

Het was hier niet de plaats om de logosleer, wie Christus was (Joh. 1: 8vv.), te ontwikkelen, maar eenvoudig moest worden bewezen dat die Jezus, die de Joden tot hiertoe alleen als Gekruisigde bekend was, voor hen bewezen werd de hun beloofde Heere en Messias te zijn. Uit de Verachte heeft God zo iemand gemaakt. Dat Jezus voor de ogen van de Joden nu een ander geworden was, dit alleen behoorde tot dit tijdpunt.

Met dit krachtig slotwoord wendt Petrus zich nog eens tot het verstand van zijn hoorders, aan wie hij uit Gods woord, evenals uit hun ervaring en hetgeen zij zo-even zagen en hoorden, Jezus als de Messias had bewezen. Vervolgens wendt hij zich tot hun hart en geweten, waarin hij voor het laatst een scherpe prikkel boort en hun hun zonde zowel als de weg naar de zaligheid voorhoudt met de woorden: "Gij hebt Hem gekruisigd, maar God heeft Hem tot een Heere en Christus gemaakt. "

Kent u een ontzettender tegenstelling dan: "Gij hebt uw Messias gekruist. De Gezegende boven alle gezegenden, in wie Israël en al de volken gezegend zouden worden, de Engel van het Verbond, Gods Zoon, de verlosser van Israël, de God van de vaderen, hebt gij, toen Hij tot u kwam als een mens om u al het beloofde heil en nog zoveel meer aan te brengen, als een onwaardige verworpen en als de ergste van de misdadigers aan het kruis gehecht. " Voorzeker, dat was een slag waarmee deze zondaren werden doodgeslagen. En toch, zo ver moet het komen bij iedere Israëliet, die zich bekeert. Hij moet zich bewust worden dat hij in het ongeloof zijn gezegende Messias aan het kruis heeft gebracht en gedood. En tot die bewustheid moeten ook zij komen die niet uit Israël, maar uit de volken zijn. Of meent gij dat de heidenen in hun ongeloof beter waren dan Israël in zijn ongeloof. Nee, Joden en heidenen hebben Jezus aan het kruis gehecht en gedood, want de menselijke natuur is in haar ongeloof vijandschap tegen God en kan geen Jezus dulden, die niet anders spreekt dan goddelijke woorden en niet anders doet dan goddelijke daden en niets anders eist dan gehoorzaamheid aan God.

a) En toen zij dit hoorden, wat hun Petrus van vs. 22 had voorgehouden, werden zij verslagen in het hart over de zware zonde die op hen lag en zeiden tot Petrus en de andere apostelen om te antwoorden op de harten winnende rede (vs. 29) met een gewonnen hart:
Wat zullen wij doen, mannen broeders? Hoe zullen wij Gods toorn die wij verdiend hebben, ontgaan, hoe het kwade dat wij gedaan hebben, weer goed maken?

Zach. 12: 10 Luk. 3: 10 Hand. 9: 6 b) Hand. 16: 30

Petrus heeft een grote eis aan hen gedaan. Dezelfde die zij nog weinige weken geleden in de gedaante van een dienstknecht zagen wandelen, die zij aangeklaagd, gehoond, mishandeld, de heidenen tot de smadelijkste dood hadden overgeleverd, die moeten zij nu als hun Heere erkennen, die moeten zij tot hun Heiland of tot hun Rechter kiezen - deze keus stelt Petrus hun voor; en er moet in zijn wezen een ernst en majesteit zijn geweest, die ieder gemoed trof, er moet uit zijn ogen iets hebben geschitterd als een vuur van de levende God, want nauwelijks heeft hij geëindigd, of opeens zijn de harten van de hoorders getroffen en heel het volk breekt los in een luid klagen en zegt als met één stem tot Petrus en de andere apostelen: "wat zullen wij doen, mannen broeders? " Er wordt geen tegenspraak vernomen, geen verontschuldiging wordt gehoord, geen mens treedt uit de menigte te voorschijn om de bloedschuld te ontkennen die zij op zich hebben geladen; maar heel het volk buigt zich

verschrikt onder de treffende woorden van de apostel. Het zwaard van de Geest is hun door het hart gegaan en heeft, merg en been doorsnijdend, zich betoond als een Rechter van de overleggingen en gedachten. Nu zien zij in wie zij gestoken hebben, nu voelen zij wie zij hebben verworpen en het grote oordeel van God treedt voor hun geest. Waar zullen zij heenvluchten voor Zijn toorn? Hoe zullen zij het dreigend verderf ontkomen? Wie zal hen redden van de dreigende afgrond die zich voor hun voeten opent? De angst van hun hart is groot! Zo heeft dan hier de Geest van de Heere Zijn verslaande macht uitgeoefend en dadelijk bij Zijn eerste getuigenis gedaan wat Jezus in Joh. 16: 8vv. had voorzegd, namelijk, dat Hij de wereld zou overtuigen van zonde en gerechtigheid en van oordeel.

De spotters zijn volkomen tot zwijgen gebracht, of zij hebben zich van hun waan bekeerd, of zij durfden om de menigte de gedachten van hun harten niet te openbaren. Het grootste getal van de toehoorders is namelijk in het hart getroffen door een grote smart. Dat inwendig getroffen zijn heeft een dubbele reden; ten eerste zijn de aanwezigen geroerd door het woord van Petrus dat de laatste tijd, waarvan het einde de ondergang van alle dingen brengt, gekomen is, waarvan de aankondiging hen uit al hun rust en veiligheid wakker heeft geschrikt. Vervolgens werden zij gewaar dat zij zich in verschrikkelijke verblinding als tegenstanders en vijandig gesteld hadden tegen de enige toevlucht en hulp, die voor deze laatste tijd was gegeven. In dezelfde mate als de schrik van de laatste tijd hen drijft tot de naam van Jezus, die hun als banier van de redding is opgericht, in diezelfde mate drijft de herinnering aan hun dodelijke, ontzettende vijandschap tegen Jezus, die hun eveneens is voorgehouden, daarvan terug. De smart van het hart dat geheel tot radeloosheid wordt voort gedrongen, is echter zo sterk dat zij zich wenden moest tot de spreker van de met de Geest vervulde pinkstervergadering met de vraag: "wat zullen wij doen? " Had Petrus op de vraag niets meer kunnen antwoorden dan wat hij reeds uit de profeet had aangehaald (vs. 21), dat zij de naam van de Heere moesten aanroepen, zo zou hij aan de diep gevoelde behoefte van de harten, die zij met open woorden uitspraken, niet hebben voldaan. Indien zij toch ook al wisten dat deze Heere niet meer degene was die in de hemel was besloten en van de aarde gescheiden, niet meer die in vlammende heiligheid op Zijn troon is en de ongenaakbare voor menselijke zintuigen en ogen is, maar (volgens vs. 36) Jezus, die in menselijke gedaante en zwakheid onder hen had gewandeld, hoe zouden zij er toe komen Hem, die zij verworpen en gedood hadden als Deze aan te roepen? Het aanroepen van Jezus' naam was voor hen die geloofden wel het middel tot hun redding, maar zoals voor deze het aanroepen van Jezus' naam een natuurlijke uitdrukking is van hun gehele toestand, zo is dit aanroepen met de gehele toestand van de vragers in lijnrechte tegenspraak. In dezelfde periode dat de discipelen de lichamelijke gemeenschap van Jezus begeerden en in het geloof genoten en zich daarin verdiepten, hebben de Joden deze gemeenschap met harde woorden en lasteringen, met vervolgen en verraad tegengestreefd. Ten gevolge van die gemeenschap met Jezus heeft de verhoogde Heere de discipelen met Zijn Geest vervuld, hen als de heilige eerstelingen tot Zijn en hun Vader teruggebracht en hen als het waarlijk verloste volk met Zijn God in heilige gemeenschap samengebracht, terwijl de Joden niets hebben dan hun pinksterbroden en brandoffers en nog met dezelfde bevende harten voor God staan als hun vaderen aan de Sinaï. Petrus weet het dus zeer goed dat het doorboorde hart en getroffen geweten van de Joden op zijn eerste aankondiging antwoordt: het aanroepen van Jezus' naam moge voor uw toestand een redmiddel zijn, ons is in onze staat dat redmiddel afgesloten. Is er dus niets anders dat wij moeten doen, opdat wij in uw toestand worden verplaatst? Op deze vraag antwoordt nu Petrus volkomen, voldoende; zij moeten eerst door boete hun gezindheid veranderen, want hun vroegere gezindheid was tegen de Redder en Heiland vijandig geweest. Vervolgens moeten zij zich tegenover Jezus in een gelijke verhouding plaatsen, als waarin Zijn discipelen tot

Hem staan, hetgeen daardoor geschiedt dat zij zich in Zijn naam laten dopen, dan zullen zij ook dezelfde Geest als de discipelen deelachtig worden.

En Petrus zei tot hen: Bekeert u, na een blik in uw hart te hebben geslagen, tot de Heere, uw God, dat gij Zijn stem gehoorzaamt zoals u reeds in Deut. 30: 1v. deze weg is gewezen en een ieder van u worde gedoopt in de naam van Jezus Christus. Ieder van u moet persoonlijk Hem tot zijn Heere en Christus aannemen, die God daartoe heeft gemaakt, maar ook diens genade en hulp deelachtig worden tot vergeving van de zonden (Luk. 24: 47). En gij zult, als gij dit doet, de gave van de Heilige Geest ontvangen, evenals wij op wie deze reeds is uitgestort, zoals gij ziet en hoort.

Petrus begeert twee zaken en belooft twee zaken; hij begeert dat de zielen 1) hun gezindheid, hun zedelijke richting, veranderen, 2) dat zij zich in de naam van Jezus laten dopen, dat is op grond van het geloof in Jezus en van erkenning van en onderwerping aan Hem als de Heere en Christus. Hij belooft hun, die zich laten dopen, 1) vergeving van hun zonden, 2) de gave van de Heilige Geest. De handeling van de doop is hierbij aan de ene zijde als zedelijke daad van de dopeling opgevat, maar komt aan de andere zijde ook, ten gevolge van de belofte die zich aanstonds daaraan aansluit, voor als genademiddel van de zijde van God.

Wat zouden deze mensen er niet voor hebben gehad om Jezus van Nazareth midden onder hen te doen treden, opdat zij de knieën van de Gekruisigde konden omvatten en door Hem worden opgericht met de persoonlijke toespraak: "uw zonden Zijn u vergeven! " Ziet nu, hun verlangen zal worden gestild, aan het doopwater heeft de drie-enig God Zijn nieuwtestamentische genadige tegenwoordigheid toegevoegd; een ieder, die zich laat dopen, geeft de Vader aan de Zoon door de Heilige Geest, die de Geest is van die Jezus, die tot Heer en Christus verhoogd is.

Hier wordt duidelijk de verhouding aangewezen van de doop van Johannes tot de christelijke: de eerste bedoelt de boete als uitwerking, de tweede begint waar de eerste ophoudt; zij veronderstelt de boete tegelijk met het geloof, dat zij bevestigt en bezegelt en deelt werkelijke hemelse kracht mede in de gave van de Heilige Geest.

Want u komt de belofte toe en uw kinderen, namelijk de belofte die een uitstorting van de Heilige Geest over alle vlees toezegt (vs. 16vv.) en eveneens is zij door het verbond dat God met onze vaderen heeft gemaakt allen toegezegd a) die kinderen van dit verbond zijn (hoofdstuk 3: 25), maar heden nog daar verre zijn, zo velen als, zoals in Joël 3: 5 uitdrukkelijk beloofd is, er de Heere, onze God, toe roepen zal, tot deze redding op de berg Zion en te Jeruzalem zal nodigen.

Efeze. 2: 13

Wie onder degenen die verre zijn, hier te verstaan zijn, wordt getwijfeld. Van verafgelegen Joden of Jodengenoten kan hier geen sprake zijn. Deze toch waren van zelf in het verbond begrepen en behoorden tot degenen die nabij, niet die verre zijn. Maar de heidenen zal Petrus toch niet kunnen bedoeld hebben, hij, die pas zoveel later en niet zonder de onmiddellijke openbaring van God ingeleid werd in hetgeen door Paulus (Efeze. 3: 1 en 6) de verborgenheid genoemd wordt van het mededelen van de heidenen in de beloften in Christus door het evangelie (Hand. 10). Zou het niet zijn omdat, zoals ook de profeten door de Geest meer gegeven werd in hun woorden te omvatten dan zij zelf nog destijds konden inzien of gissen, alzo ook hier de apostel een uitdrukking aan de profeten van het Oude Testament ontleende,

waarvan de volle omvang en het verre bereik op dat ogenblik nog voor hem zelf verborgen waren? Ziedaar juist hetgeen de geïnspireerde van de gewone beredeneerde taal, hetzij geschreven of gesproken, onderscheidt. De mening van de Geest gaat die van de spreker of schrijver ver te boven en wordt pas later door deze, naar de mate die hem toebedeeld wordt door de Heere, als het ware achterhaald.

Hoe zou Petrus aan de verre heidenen komen, aan wie men meestal hier denkt, als noch de behoefte van zijn hoorders hem daartoe leidt, noch de profeet Joël die hij hier weer, zoals duidelijk is, voor ogen heeft? Maar wel voert de behoefte van de verschrikte Joden hem hier tot de leden van zijn volk, die in al de vier windstreken verstrooid zijn. Wat er van deze zou worden in de laatste tijd, die nu was aangebroken, was voor de vragers te meer een zaak van gewicht, daar een groot gedeelte van hen zelf tot die verte had behoord. Als Petrus zegt dat God ze zal roepen en daarmee het aanwezig zijn als voorwaarde voorstelt, dan doet hij dat noch op eigen hand, noch in Joodse beperktheid. Hij denkt duidelijk aan de uitspraak van de profeet, maar noemt als de enige plaats ter verberging bij de dreigende tekenen aan de hemel en op aarde de berg Zion. Zullen dus die verre zijn, gered worden, dan moeten zij eerst dichterbij komen. En nu weet de apostel zeer goed dat zo min als Israël zonder God onder de heidenen verstrooid is, het evenmin zonder God weer kan worden verzameld. (vgl. Jes. 11: 11).

En met veel meer andere woorden dan die hier als door Petrus gesproken worden meegedeeld, betuigde hij aan de ene kant van Jezus, dat Hij de Heere en Christus is en alzo de enige Redder (hoofdstuk 4: 12) en vermaande hen aan de andere zijde in een dringende toespraak Joh 14: 18 zeggende: Wordt behouden van dit verkeerd geslacht; laat u redden uit dit krom en verdraaid geslacht (Deut. 32: 5 Fil. 2: 15), waartoe gij tot heden hebt behoord, opdat gij niet in hetzelfde verderf als dit wordt ingetrokken (Openbaring 18: 4v.).

Er komt uit de bewegingen van de Heilige Geest niets heerlijks voort, als de zielen blijven hangen in de strikken van de verleiding. Christenen zullen als lichten schitteren te midden van het verkeerde en zondige geslacht, maar de connectie met de wereld moet ophouden (Jes. 19: 19).

De verkeerdheid van dat geslacht bestond daarin, dat het zich niet wilde laten redden door Degene die God gezonden had tot enige Helper en Redder. Dat is ook de hoofdzonde van het tegenwoordige geslacht; het wil zich niet laten helpen, maar wil zich zelf helpen en daar het dit toch niet kan, heeft het geen rust en geen vrede. Hele scharen van naam-christenen is het woord van het kruis een ergernis of een dwaasheid geworden. Zij willen nog alleen datgene horen, waarnaar de oren verlangen, maar zich niet door de Geest van God laten overtuigen en bestraffen. Zij willen een zogenaamd christendom dat alleen beloften heeft, maar geen dat hun ook eisen stelt en voor de hele wereld geen dat zo groot gewicht hecht aan boete, bekering en wedergeboorte. Zo zijn zij dan niet te helpen, want wat zij zich als christendom denken, is slechts een uitvinding van hun weerspannig hart, het waar en werkelijke christendom is heel iets anders. Deze Geest van tegenzin tegen het woord van de waarheid ligt als een ban op hen, die dikwijls van nature een zeer goede wil hebben en menen aan de zijde van Christus te staan. Het is echter enkel misleiding een discipel van Jezus te willen zijn en niet alles te hebben verloochend, wat ook maar met de verkeerdheid van dit geslacht in betrekking staat.

Gij ziet, er is een verkeerd geslacht in deze wereld, waaruit men afgezonderd en alzo behouden worden moet. Dit te miskennen, is de dwaling van velen die alle mensen voor even

goed en slecht houden en van geen onderscheid willen weten tussen goddelozen en godvruchtigen, tussen hen die God dienen en die Hem niet dienen. Petrus, door de Heilige Geest geleid, wist het beter, wist het zoals het werkelijk is en drong daarom steeds moediger en vuriger aan bij zijn hoorders, die zich betoonden mannen van goede wil te zijn om uit die mensenzee, waarin allen die er in blijven ook vergaan, zich te laten redden in het schip van Christus. Ja, de gemeente van Christus is de tweede ark, waarin men alleen aan de algemene zondvloed ontkomt.

Wie dan uit de menigte, in vs. 6-13 genoemd, zijn woord gaarne aannamen, omdat het geheel overeenkwam met de behoeften van de harten in vs. 37 uitgesproken, werden overeenkomstig de in vs. 38 ontvangen aanwijzing gedoopt; en er werden door de apostelen door middel van de doop, waaraan voor de gedoopten het ontvangen van de Heilige Geest was verbonden, op die dag tot hen in de kerk, die reeds tevoren door de pinkstergebeurtenis (vs. 2-4) in het leven was geroepen, toegevoegd omtrent drieduizend zielen of personen (vs. 43); 7: 14; 27: 37 Gen. 46: 27

Vóór het Pinksterfeest leek de gemeente van Jezus, sinds haar Hoofd onzichtbaar in de hemel op Zijn troon was gezeten, op het menselijk lichaam, door God uit aarde gevormd, voordat nog de Geest uit God daarin was geblazen. De gemeente was als een nieuw lichaam gevormd en in de wereld geplaatst. Maar nu pas, op het pinksterfeest, werd haar opeens de Geest ingeblazen; zij werd een levende ziel (Gen. 2: 7); en van dat ogenblik af kon de kerk van Christus ook groeien door toevoeging en inlijving van andere zielen.

De tekst zegt niet dat de doop van de drieduizend daar en dadelijk volgde, maar alleen dat die gedurende die dag heeft plaatsgehad. Merk verder op dat de doop alleen tot voorwaarde had de bekering en het geloof aan Jezus als Messias, dat geen nader christelijk onderricht was voorafgegaan, maar de voorwaarde was dat dit zou volgen.

Wie denkt bij deze rijke vangst van zielen door Petrus niet aan zijn vroegere visvangst, toen hij zijn net uitwierp in het meer van Gennesareth op het woord van de Heere en zoveel vis ving, dat het net scheurde, toen de Heere tot hem zei (Luk. 5: 10): "Vrees niet, van nu aan zult gij mensen vangen? " Ja, nu was hij een visser van mensen geworden. Nu was hij afgestoken in de diepte van de wereld, nu had hij voor de eerste maal stoutmoedig het net van het Evangelie uitgeworpen naar het gebod van zijn Meester en zie, hij ving mensen in grote getale.

En het woord werd vervuld, dat de Heere tot hen gesproken had (Joh. 14: 12): Voorwaar, voorwaar zeg Ik ulieden: die in Mij gelooft, de werken die Ik doe, zal hij ook doen en hij zal meer doen dan deze (die namelijk Jezus persoonlijk hier op aarde zijnde, gedaan heeft); want ik ga heen tot de Vader, " zodat nu door Zijn Geest, die Hij voor Zijn discipelen verworven en over hen uitgestort had, de rijke oogst stond ingezameld te worden van hetgeen waar Hij zelf alleen de eerstelingen van ingebracht had.

Wanneer de sikkel in het koren geslagen werd, wanneer de rijpe vrucht werd ingeoogst. Ziet gij het schaduwbeeld wel? Let dan nu ook op de vervulling, wanneer de sikkel van het woord gebruikt, de oogst ingezameld moet worden, zo daalt de Geest als een scherpe sikkel neer. Want hoor wat Christus zegt: Heft de ogen op en ziet de velden, want zij zijn reeds wit om te oogsten (Joh. 4: 35); de oogst is groot, maar de arbeiders zijn weinig (MATTHEUS. 9: 37). "Hij zelf had de eerstelingsschoof in de hemel gebracht, doordat Hij onze natuur aannam, daarom noemt Hij dit de oogst. " Een lam wordt geslacht. Het pascha wordt gevierd en na

vijftig dagen de wet gegeven die de vreze verwekt, geschreven met de vinger van God. Christus wordt geslacht, als een lam is Hij ter slachtbank geleid en na vijftig dagen wordt om de liefde te verhogen, de Heilige Geest geschonken, die Gods vinger zelf is.

Die pinksterdag was groot. Groot te Jeruzalem, groot in de hemel. O, wat een vreugde voor de engelen van God, bij wie blijdschap is over een zondaar die zich bekeert. Mij dunkt, aan de avond van die grote dag, toen hij neerzat en uitrustte, moet aan Simon Petrus een andere dag voor de geest gekomen zijn. Immers die dag, waarop Christus aan de oever van zijn geliefd meer van Kapernaüm tot hem zei: Steek af naar de diepte en werp uw netten uit om te vangen. Nog ziet hij de menigte vissen die het net scheuren deed. Het andere scheepje moest bijleggen en de medegenoten kwamen en vulden de beide schepen, zodat zij bijna zonken. Nog hoort hij dat wonderwoord: Vrees niet, van nu aan zult gij mensen vangen. Thans verstaat hij het. Doch ook nu zou hij lust hebben als toen om uit te roepen: Heere, ga uit van mij, want ik ben een zondig mens. Maar een stem antwoordt in zijn hart: Ik ben met u tot aan de voleinding van de wereld. Zo was het, zo is het, zo zal het zijn. De wondervangst houdt niet op, Jezus staat op de oever. En zo menigmaal als een menigte besloten wordt, zegt de gemeente eerbiedig en aanbiddend: Het is de Heer.

Vs. 42-47 De eerste christelijke gemeente als één huisgezin, dat nauw samengebonden is en voortdurend aan elkaar vasthoudt.

En zij, die 3000 pas bekeerden (vs. 41) waren van die pinksterdag af volhardende in de leer van de apostelen om op te groeien in de genade en kennis van Jezus Christus, in wiens woord zij nog zo weinig waren ingeleid en in de gemeenschap met de reeds vroeger aanwezige leden van de gemeente, waartot zij waren toegedaan en in de breking van het broods en in de gebeden; zij namen aan de gemeenschappelijke liefdemaaltijden en aan de gewone bijeenkomsten tot gebed onophoudelijk deel.

En wat de Joden te Jeruzalem aangaat, die nog buiten de gemeente waren, een vrees kwam over alle ziel ten gevolge van de wonderbare pinkstergebeurtenis. Een diepe indruk bleef daarvan in hun harten achter, die zich in een zekere eerbied voor de "sekte van de Nazareners", zoals men de christenen gewoonlijk noemde (hoofdstuk 24: 5, 14; 28: 22, openbaarde en vele wonderen en tekenen, die hier niet elk in het bijzonder kunnen worden meegedeeld, geschiedden door de apostelen, hetgeen er werkelijk aan bijdroeg om die zielen ook in vervolg van tijd in zo’n vrees en in eerbied te houden (Luk. 1: 65; 7: 16. Mark. 4: 41).

Was met Jezus’ dood, opstanding en hemelvaart de profetie in Dan. 9: 24 in zo verre vervuld dat nu de overtredingen gesloten en de zonden verzegeld en de misdaden verzoend en de eeuwige gerechtigheden aangebracht en het gezicht en de profeet verzegeld waren, zo was met de stichting van de kerk ook het overige geschied en de heiligheid der heiligheden gezalfd, d. i. een nieuw heiligdom was ingewijd, waarin de Heere waarlijk onder Zijn volk woonde. Met deze gebeurtenis eindigt de eerste helft van de door Daniël voorzegde 70 jaarweken (9: 27 "in de helft van de week zal Hij het slachtoffer en spijsoffer doen ophouden. Nu begint de tweede helft, die een tijdruimte van 3 ½ jaar omvat, waarmee wij komen tot in de tijd van het loofhuttenfeest, of ook wel tot dat van de inwijding van de tempel in het jaar 33 na Chr. In deze tijd volgt de steniging van Stefanus in hoofdstuk 7; daarmee eindigt dan de 70e jaarweek. Zo zijn wij in het algemeen bekend met de chronologie voor het gedeelte dat van hoofdstuk 2 tot 7 gaat. Men kan echter aannemen dat de onderafdeling, die hier voor ons ligt ongeveer het eerste en tweede jaar van de apostolische kerk aangaat; hoofdstuk 3-5 omvatten vervolgens het derde jaar, terwijl hoofdstuk 6 en 7 tot het eindsemester behoren van

de tijdruimte van vier en een half jaar. Wat nu in het bijzonder onze onderafdeling aangaat, ziet Lukas duidelijk in de eerste plaats op de pas bekeerden, die tot de oorspronkelijke gemeente waren toegevoegd, nadat deze door de Pinkstergeest tot een heiligheid der heiligheden gezalfd was. Daar was voor haar een tweevoudig genademiddel tot geestelijke groei bereid: ten eerste het onderwijs van de apostelen, waardoor zij in de kennis toenamen en vervolgens de broederlijke gemeenschap met de vorige gelovigen, waarin weer twee zaken tot hun opbouwing in het onderlinge geloofsleven hun werden aangeboden, want enerzijds hielden deze dagelijks hun heilige maaltijden, de zogenaamde agapen of liefdemaaltijden, waarmee zeker steeds de viering van het heilig avondmaal was verbonden en aan de andere zijde hadden zij dagelijks hun gemeenschappelijke gebeden, waarbij het spreken met talen en het profeteren (vgl. hoofdstuk 10: 46) krachtig op de harten werkte.

Hoewel in de tekst vier punten zijn genoemd: de leer van de apostelen, de gemeenschap, de breking van het brood en de gebeden hebben wij eigenlijk slechts met drie zaken te doen. Men moet wel de "gemeenschap" opvatten in dezelfde zin als waarin het woord in Rom. 15: 26 en Hebr. 13: 16 voorkomt van weldadigheid bewijzen aan behoeftigen, maar aan de ene zijde is dat een bijzondere betekenis, die zich pas later heeft ontwikkeld, aan de andere zijde moet het voegwoord "en" tussen "gemeenschap" en "breking van het brood" wegvallen, zodat twee paren naast elkaar zijn gesteld: ten eerste de leer van de apostelen en de gemeenschap, vervolgens breking van het brood en gebeden, dat tot de vroeger gegeven uitlegging leidt. Wij vatten het woord, zegt Neander, het natuurlijks op als aanwijzing van het gemeenschappelijk christelijk verkeer, waarvan twee stukken, de gemeenschap aan de maaltijd en de gemeenschap van de gebeden, in het bijzonder worden genoemd. Handelen wij dan eerst over deze twee stukken: over het breken van het brood en het gebed, waarin zich de gemeenschap van de gelovigen in Christus concentreerde. Zo was bij de Heere, zo lang Hij nog op aarde wandelde, de wijze van Zijn brood breken zo eigenaardig en karakteristiek geweest, dat die beide discipelen in Luk. 24: 13vv., die Hem na Zijn opstanding noch aan Zijn gedaante noch aan Zijn woorden herkend hadden, Hem op deze wijze herkenden. Hebben nu in het algemeen de eerste twee jaren van de apostolische tijd veel gelijkenis met dat jaar dat de kinderen van Israël eens aan de berg Sinaï hadden doorgebracht (Num. 10: 11v.), dan is het brood breken van de eerste christelijke gemeente, dat men op de wijze van Christus deed plaatshebben, de tegenhanger van de wijze, die aan de kinderen van Israël in Lev. 17: 1vv. voor de tijd van hun legering om de ark van het verbond was voorgeschreven, om het slachten van hetgeen voor het gewone eten bestemd was te doen plaatshebben in de vorm van aan God geheiligde slachtoffers. Nog beschouwde de gemeente zich als niets meer dan als een meer uitgebreide kring van de twaalven, met wie Jezus, als een huisvader met zijn familieleden had verkeerd. Omdat nu dit verkeer het zichtbaarst hij de gemeenschappelijke maaltijden openbaar was geworden en wel zozeer dat Hij de gemeenschap aan Zijn dis juist tot een beeld en een gelijkenis kon maken voor het deelgenootschap aan Zijn toekomstig rijk (Luk. 22: 30), zo was het reeds na zijn heengaan in de dood voor de discipelen behoefte de gemeenschappelijke maaltijden voort te zetten, al was het achter gesloten deuren. En daar Hij na Zijn opstanding juist bij deze gelegenheid Zich meermalen aan hen gezamenlijk had geopenbaard (Joh. 20: 19vv. Mark. 16: 14vv.) bleef ook na zijn heengaan bij de hemelvaart deze gewoonte om met elkaar de maaltijd te houden en op Zijn wijze het brood te breken en aan de discipelen voor te stellen dat zij leden waren van een van de wereld afgezonderde familie. Het ging als zodanig ook over op de eerste christelijke gemeente, zodat de nieuw bekeerden hun blijven in de gemeenschap bovenal daardoor hadden te betonen, dat zij zich reeds in deze zin mede aan het brood breken aansloten. Natuurlijk kon het houden van gemeenschappelijke maaltijden, ten minste ‘s avonds, wanneer bij de Joden de hoofdmaaltijd gehouden werd Uit 26: 20, niet meer plaatshebben sedert de gemeente, eerst zo klein, met honderden en duizenden vermeerderd

was. Van deze tijd wordt ook in vs. 46 uitdrukkelijk gezegd: "van huis tot huis brood brekende. " Er vormden zich dus gezelschappen van enige families, die hun vereniging onder één hoofd daardoor teweegbrachten, dat de apostelen en, als het getal van deze niet meer toereikende was, nog anderen uit de wijdere kring van hen, die reeds bij Jezus' leven Zijn discipelen en navolgers waren geweest, zich in de verschillende huizen verdeelden en aan het hoofd van enkele huiselijke verenigingen stelden. Het had enige overeenkomst met de wijze waarop het Joodse pascha werd gegeven, waarvoor in Ex. 12: 3v. wordt voorgeschreven dat het steeds in families of verenigingen, niet door enkele of slechts weinige personen moest geschieden. Aan het laatste paasmaal van Jezus met de twaalven sloot zich het brood breken van de christelijke gemeente in nog veel engere zin aan, daar men zich herinnerde wat de Heere na dit laatste gemeenschappelijk maal nog in het bijzonder had gedaan, toen Hij het brood en de drinkbeker nam en zegende, het eerste zijn lichaam, het tweede de drinkbeker van het Nieuwe Testament in Zijn bloed noemde en de discipelen beval: "doet dat tot Mijn gedachtenis. " Men verbond dus met die gemeenschappelijke maaltijden of liefdemalen ook altijd de viering van het zogenoemde heilig Avondmaal. Wanneer de discipelen tezamen zaten aan één dis, schrijft Baumgarten en van één brood aten en zich zo verheugden over hun gemeenschap en de onzichtbare tegenwoordigheid van de Heere in hun midden, ontbrak er met het oog op dat zalige verleden, nog slechts één zaak, namelijk de lichamelijke tegenwoordigheid en gemeenschap van hun Heer. Deze heilige behoefte van de liefde sluit nu aan bij de bevoegdheid en belofte, bij dat afscheidsmaal gegeven, om brood en wijn ten zegen en lichaam en bloed van Christus in het brood en de wijn te genieten. Daaruit is de oude verbinding te verklaren van liefdemaaltijden en het avondmaal en daaruit weer de opmerking in vs. 47, dat het eten van de spijze verbonden was met grote vreugde, kinderlijke eenvoudigheid van het hart en lof van God. Zo hadden de leden van de christelijke gemeente een rijke vergoeding voor de maaltijden bij de dankoffers, die in hun leven nog onder de wet bij de tempel werden gehouden ("Ex 29: 34" en "Le 3: 17. Daardoor waren zij eigenlijk van de oudtestamentische tempel en zijn dienst, tenminste wat de bloedige offers betreft, reeds losgemaakt, alhoewel zij ook als vrome Israëlieten nog daar waren voor het gebed (vs. 46). Wij begrijpen daaruit hoe gewichtig het zich houden aan de gemeenschap omtrent het breken van het brood voor alle pas bekeerden was. Maar ook wat het gebed aangaat, was dit zich houden aan de gemeenschap van grote betekenis. Hier komen de beide soorten van gebed in aanmerking: zowel dat gebed, dat de christenen door deel te nemen aan de tempelgodsdienst volgens vs. 46 als leden van het Israëlitische volk, waartoe zij nog behoorden, dagelijks deden, alsook dat, dat in hun godsdienstige verenigingen werd gehouden; daarom is hier niet de enkelvoudige, maar de meervoudige vorm "gebeden" gebruikt. Bevatten de psalmen en de gebruikelijke Joodse gebeden, voor zoverre zij op de Messias en Zijn rijk zagen, nog slechts de hoop op de komst daarvan, en het innig verlangen ernaar, dan konden de nieuwbekeerden, als zij in gemeenschap met de gelovigen in Christus aan dit gebed in de tempel deel namen, evenals die anderen zeggen (Joh. 1: 45): "Wij hebben die gevonden, van Wie Mozes in de wet en de profeten hebben gesproken, namelijk Jezus van Nazareth. " Dit gevoel liet hen ervaren als een geluk, dat zij nu tot de sekte van de Nazarener behoorden, zodat hun de nog bestaande band aan de oudtestamentische eredienst niet tot een valstrik werd, die hen weer in het Jodendom zou hebben ingetrokken. Aan de andere zijde hadden de nieuwe eigenaardig christelijke gebeden, die zij in de gemeenten uit de mond van de apostelen en van andere met Gods Geest bezielde sprekers hoorden, zonder twijfel hoofdzakelijk het oog op de bekering van het gehele volk, dat nog buiten de kerk stond. Zij baden dat de tijd, door de profeten aangekondigd, de tijd van de verkwikking voor het aangezicht van de Heere en de wederoprichting van het rijk Israël mocht nabij komen, zoals men dit uit het woord van Petrus in hoofdstuk 3: 19vv. en uit het gedrag van de apostel Jakobus II, in Aanm. II b. onder No. 2 voorgesteld, kan afleiden. Dan werden zij met christelijke zendingsijver vervuld en leerden zij

hun geestelijke roeping verstaan om het licht van de wereld te zijn en een zout voor de aarde te worden.

Denken wij nu ook na over de eerste van de drie hierboven genoemde stukken, over de leer van de apostelen. Het volharden in de leer van de apostelen kan natuurlijk slechts in zoverre worden beschouwd als een vasthouden aan de reeds aangenomen leer, indien die aanwezig was en deze kan, wat de inhoud aangaat, in één woord worden gezegd: "God heeft Jezus tot een Heere en Christus gemaakt. " Wij moeten echter bij de "leer" veel meer denken aan de werkzaamheid van de apostelen in de leer, aan het onderricht, dat deze gaven en dat hoofdzakelijk bestond uit voordrachten uit het leven van Jezus Christus, uit geschiedkundige mededelingen van Zijn woorden en werken. De apostelen trokken dus nu nog niet als zendelingen het land rond, of traden op openbare plaatsen te Jeruzalem op, maar nadat door de pinksterprediking van Petrus tot de aanwezige gemeente, die Christus zelf had gewonnen, de aanwinst van die drieduizend gekomen was, zagen zij daarin hun roeping om binnen deze kring van gelovigen, wat Jezus in de dagen van Zijn vlees geleerd, gedaan en geleden had, als Zijn oog- en oorgetuigen in bijzondere voorstellingen of afdelingen mede te delen. Daaraan verbonden zij hun uitleggen en vermanen, zeker ook hun loven van God en hun gebeden (hoofdstuk 6: 4). Dat geschiedde zeker iedere dag, gedeeltelijk misschien in verband met het vroeger besproken brood breken, tenminste schijnt daarvoor te spreken de wijze waarop Paulus in hoofdstuk 20: 7 predikt. Gewoonlijk zullen het wel vergaderingen zijn geweest, die naar het voorbeeld van de Joodse synagogen ("Ne 10: 39" en "Lu 4: 15 werden gehouden op de sabbatten en andere dagen, om zich met het woord van de Heere bezig te houden. Voor zoveel men uit verschillende omstandigheden kan besluiten, onthield men zich van het bezoek van de menigvuldige synagogen, die te Jeruzalem waren waartoe de reden voor de hand lag, terwijl ook Christus' voorbeeld hun voorstond, die te Jeruzalem ook nooit een voordracht in de synagoge had gehouden, zoals Hij dat dikwijls genoeg in Galilea had gedaan. Deze voordrachten van de apostelen, waarin zij afzonderlijke afdelingen, geschiedenissen en redevoeringen uit Christus' leven mededeelden, namen met de tijd een vaste, bepaalde vorm aan en werden tot een apostolische overlevering, die men zich woordelijk kon eigen maken, totdat die vervolgens ook werd op schrift gesteld. Dat laatste is door de drie eerste evangelisten geschied in een tijd, toen de verdere verbreiding van mond tot mond reeds in gevaar was van verzwakt of vervalst te worden (Luk. 1: 1vv.). Afgezien van hetgeen bij Jezus' laatste reis naar Jeruzalem had plaatsgehad en volgens vs. 22 vv; 3: 13vv. ; 4: 10vv. ;
30vv. ; 7: 52; 8: 35 dadelijk in het begin een hoofdonderwerp vormde van de verkondiging, liet men het optreden en de werken van de Heere in de heilige stad en in de streek Judea, zoals dat ons in Joh. 1: 19-5: 47 en 7: 1-11: 57 wordt verhaald, buiten beschouwing en begon het Evangelie met Zijn werkzaamheid in Galilea na de gevangenneming van Johannes de Doper (hoofdstuk 10: 36vv. Mark. 1: 14vv.), terwijl men alleen maar het noodzakelijkste omtrent de doop van Johannes en de voorbereiding van Jezus tot Zijn Messiaans ambt er bij nam (MATTHEUS. 3: 1-4: 11). Dit is eenvoudig daaruit te verklaren, dat juist van Jeruzalem de wording van het Evangelie uitging, terwijl bij hetgeen in de laatste dagen daar was geschied (Luk. 24: 18), al het vroegere op de achtergrond trad, terwijl dat vroegere meestal op de kring van de oversten van het volk zag, maar in de beide eerste jaren van de kerk, zoals wij later zullen zien, de oversten zich nog op een afstand van deze hielden en dus dat wat vooral hen aanging, nog gevoeglijk ter zijde kon blijven. Van des te meer gewicht was voor dergelijke zielen, als die in vs. 5 ons zijn voorgesteld, een nadere bekendheid met hetgeen Jezus begon te doen en te leren in Galilea. Dat was hun aan de ene zijde, wat de bijzonderheden aangaat, nog vreemd maar aan de andere zei karakteriseerde het Hem op de meest in het oog vallende wijze als Degene, door Wie wet en profeten tot vervulling kwamen. Alzo is de aard en vorm, waarin Mattheus en Markus en in hoofdzaak ook Lukas ons het

Evangelie van Jezus Christus aanbieden niets anders dan de oorspronkelijke vorm daarvan, totdat vervolgens gedeeltelijk reeds Lukas, naar meer bepaald nog Johannes de aanvulling naar die zijde ondernam, waar deze oorspronkelijke vorm van de traditie in vergelijking met het gehele leven van Jezus nog haar leemten toonde.

a) En allen die geloofden, zowel de vroeger als de pas bekeerden in vs. 41 en 42, waren bijeen als een schare nauw aaneengesloten, zowel door eenheid van gezindheid als ook door uitwendig plaatselijk bijeenkomen, hoewel natuurlijk niet in een en hetzelfde lokaal, maar verdeeld in verschillende familiegroepen en zij hadden alle dingen die tot hiertoe ieder voor zich had bezeten, gemeen, als behoorden die tevens de anderen toe (Deut. 15: 11).

Deut. 15: 4 Hand. 4: 32

En zij verkochten hun vaste goederen en de draagbare have, waar men die bezat, zo dikwijls de armen in de schoot van de gemeente en deze waren er niet weinigen, moesten worden geholpen, a) en zij verdeelden die gelden die de verkoop opbracht aan allen, die in behoefte waren, naar dat elk van node had. En zij die hun huis behielden, zoals bijv. Maria, de moeder van Markus bij Gethsemané, stelden het toch voor de dienst van de gemeente open (Hand. 12: 12).

Jes. 58: 7 Hand. 4: 35

En dagelijks waren zij eendrachtig in de tempel volhardende, zij woonden geregeld de Joodse godsdienst bij op de gewone tijden van het gebed ‘s morgens en ‘s avonds (vs. 15 hoofdstuk 3: 1) en deden dus geheel anders dan de Essenen, met wie zo’n vorming van de gemeente veel overeenkomst scheen te hebben ("Uit 3: 12" en slotwoord op 1 Makk. No. 4 c.); deze toch leefden in een vrijwillige excommunicatie en bleven verre van het heiligdom van het volk. En van huis tot huis brood brekende, vergaderende in de woningen tot de gemeenschappelijke liefdemaaltijden, aten zij tezamen met verheuging en eenvoudigheid van hart, terwijl het ook de armen, tengevolge van de gemeenschap van goederen (vs. 41), niet aan het nodig levensonderhoud ontbrak. Zo openbaarde zij zich als een gemeente zonder vlek en als onstraffelijk, in vreugde (Jud. 24 Openbaring 14: 1-5).

HOOFDSTUK 3

PETRUS VERRICHT EEN WONDER AAN EEN LAMME EN DRINGT AAN DAT MEN ZICH TOT CHRISTUS BEKERE

Hand. 3: 1-4: 4 Het wonder van Petrus en zijn prediking in de tempel.

De gemeente had nu haar vaste bestaan gekregen en was op de wijze, in de vorige afdeling meegedeeld tot een nieuwtestamentische theocratie ontwikkeld omtrent het jaar 32 na Chr. Petrus nu en Johannes gingen op een dag waarop de Heere hun tot een nieuw werk wilde gebruiken, samen op naar de tempel, zoals de Heere in de dagen van Zijn vlees hen twee aan twee heen zond (Mark. 6: 7). Het was omtrent het uur van het gebed bij gelegenheid van het avondoffer Nu 28: 8, zijnde het negende uur, ‘s middags drie uur, de tijd waarop 2-3 jaar geleden Jezus aan het kruis was gestorven (MATTHEUS. 27: 46vv.).

Petrus en Johannes kenden elkaar sinds lang, hun vissersvaartuigen hadden meermalen naast elkaar gelegen aan de oever van de zee en op die zee hadden zij menige visvangst met elkaar gedaan. En nu was het voorzeker een liefelijke vereniging en getuigde het van de wijsheid van de Heere om hen ook in het koninkrijk van God te paren en niet Johannes met zijn broeder Jakobus, of Petrus met Filippus, die beiden uit Bethsaïda waren. Petrus de oudste met Johannes de jongste. Hoe verschillend van karakter ook, zij waren één van ziel, één in de liefde tot Jezus. Beiden bereidden op het woord van de Heere het Pascha, beiden zaten tegenover elkaar aan de paasmaaltijd en spraken met elkaar door wenken en aan het meer van Tiberias volgt Johannes, waar Petrus vooraf gaat. Het is alsof Johannes zich juist als de jongste apostel stelde onder het opzicht, het toezicht en de bescherming van de oudste van de apostelen, alsof de zwakste en teerste zich hechtte aan de sterkere, zoals de klimop zich hecht aan de eik, de pareloester aan de rots en de wijnstok aan de muur. Het verschil van karakter lag geen van beiden in de weg, want de liefde verbond de één aan de ander, aan die zijde waarin ze aan elkaar sloten, evenals men bij een vuur niet de aangeglommen turven ruggelings tegen elkaar stelt, maar met de zijde waar het vuur hen gevat heeft; alleen dan komt er een krachtig vuur en volgt een vlam.

En een zeker man van meer dan 40 jaar oud (hoofdstuk 4: 22) te Jeruzalem, die kreupel, lam, was van zijn moeders lijf, werd gedragen als één die de openbare liefdadigheid nodig had, op een openbare plaats. Zij deden dit, opdat hem door de toevloeiende gaven het nodige onderhoud zou ten deel worden, zoals dat in die tijd een zeer gewone wijze van verzorging van de ongelukkigen was (vgl. Luk. 16: 20). Men droeg dan weer deze man, die zij dagelijks, als de tijd van het morgen- en van het avondoffer naderde, zetten aan de deur van de tempel, genaamd de Schone, om zijn dagelijks werk weer te doen, en een aalmoes te begeren van degenen die in de tempel gingen.

Men denkt gewoonlijk dat van de vele tekenen en wonderen die de apostelen volgens hoofdstuk 2: 43 verrichtten, hier één in het bijzonder wordt uitgenomen en uitvoerig voorgesteld en noemt daarom dit wonder de eerste wonderdaad van de apostelen. Hoezeer deze mening zich bij de eerste blik aanbeveelt, vooral daar later van het eerste uitwendige en eerste inwendige gevaar van de gemeente, van het eerste lijden en de eerste martelaar van de kerk sprake zal zijn, zo hebben wij toch bij nadere overweging zekerheid verkregen, dat zij verkeerd is. De juiste verklaring omtrent de loop van de gebeurtenissen in de geschiedenis van de apostelen alhier, geeft ons het evangelie van Johannes, dat in hoofdstuk 5 bericht van het wonder van de Heere aan de 38-jarigen zieke te Bethesda en in hoofdstuk 9 van Zijn

genezing aan de blindgeborene verricht. Zoals nu het pinksterwonder in hoofdstuk 2 van de Handelingen parallel loopt met dat wonder aan de 38-jarige zieke, zo komt de genezing van de lamme hier door Petrus en Johannes met de genezing van de blindgeborene door Christus' onmiddellijke daad overeen. Het wonder komt dus niet voor als een van de velerlei wonderen en tekenen, die de apostelen ook overigens nog deden, het heeft ook niet zijn betekenis in de weldaad die aan de ongelukkige geschiedde en in de gevolgen die vanzelf daaraan verbonden waren, maar nu is, evenals toen de Heere op het Loofhuttenfeest te Jeruzalem kwam en Zich ook later op het feest van de vernieuwing van de tempel Zich daar bevond (Joh. 7-10 Joh 7$, 8$, 9$,), voor het volk te Jeruzalem en de oversten, die de macht over de gemoederen in handen hadden, een uur van beslissing gekomen. Jezus zette hetgeen Hij gedurende de tijd van Zijn omwandelen op aarde begon beide te doen en te leren (hoofdstuk 1: 1) nu niet slechts in het algemeen voort, maar richtte alles in het bijzonder zo in, dat het, om ons van deze gewone uitdrukking te bedienen, als een tweede en vermeerderde uitgaaf moest voorkomen. Op het pinksterfeest van het jaar 30 n. Chr, had Hij de 38-jarige zieke, het Israël dat niet in staat was zichzelf te helpen Joh 5: 7, reeds zo ver geholpen dat het niet meer hoefde te liggen in de zalen die door de Farizese stellingen rondom het badwater van de wet waren gebouwd en waar het tevergeefs op genezing van zijn lijden moest wachten. Daar had het in de kerk door Hem gesticht en de middelen ter zaligheid een vrije, open fontein tegen de zonde en de ongerechtigheid (Zach. 13: 1) voor zijn ogen. Nu had Hij reeds drie en een half jaar in de wonderen en tekenen, die Hij door de apostelen deed, in de heerlijke vorming van Zijn gemeente en in de dagelijkse groei die deze in de vele zielen had, die tot haar toetraden, bestendig de vraag tot het hele volk laten uitgaan: "wilt ook gij niet gezond worden? wilt gij niet behouden worden van dit verkeerd geslacht? " Nu bleek dat Israël als volk voor de dubbele indruk van Zijn daden, waarvan aan het einde van de opmerkingen bij het vorige hoofdstuk gesproken werd, wel niet ongevoelig bleef, maar toch geen werk maakte om tot Hem te komen. Het leek op een lamme, die zelf niet kon gaan. Nu wilde de Heere de lamme op de benen helpen. Hij zelf had die blindgeborene in Joh. 9 reeds menigmaal aan de buitenste ingang van de tempel zien staan, zonder Zich over hem te ontfermen; op een bepaalde dag vestigde Hij echter het oog op hem, omdat nu Zijn uur gekomen was ten opzichte van hetgeen Hij het hele volk wilde doen verstaan. Op dezelfde wijze hebben ook de beide discipelen de lamme in de tekst hier reeds dikwijls genoeg zien zitten aan de deur van de tempel, die de Schone genaamd wordt, daar zij toch met de gemeente dagelijks in de tempel samenkwamen. Nu is het hun, als was de ellendige alleen daarom op hun weg geplaatst, opdat zij hem voor altijd zouden hebben. Goud en zilver hadden zij wel niet, zoals nodig was als hij voor zijn hele leven van het bedelen om aalmoezen zou bevrijd zijn, maar wel hadden zij iets anders, iets beters. Bij deze opvatting van onze geschiedenis durven wij de maand december te stellen als de tijd, waarin de geschiedenis van het jaar 32 n. Chr. voorviel. Dat is die maand waarin het feest van de tempelinwijding gevierd werd en in de tijd van dit feest had de Heere Jezus drie jaar geleden aan de blindgeborene het gezicht weergegeven, die ook een beeld van het volk Israël in geestelijk opzicht was. Bij deze opvatting kunnen wij ook begrijpen waarom zo nadrukkelijk gezegd wordt, dat Petrus en Johannes samen (in de grondtekst staat dit om de bijzondere nadruk dadelijk aan het begin van de tekst) tot de tempel opgingen. Petrus is degene die de kerk door zijn prediking op het pinksterfeest heeft gesticht en dus reeds door zijn hele optreden een levendige prediking is van het woord: "Ziet, Ik heb Mijn maaltijd bereid, Mijn ossen en Mijn slachtvee zijn geslacht en alle dingen zijn gereed, komt tot de bruiloft! " Johannes is, als de discipel die zal blijven totdat de Heere komt (Joh.

22), in zijn meer zwijgend, alleen toehorend en aanschouwend gedrag een dicht daarnaast gestelde waarschuwing (1 Joh. 2: 18): "Kinderkens, het is het laatste uur. " Tot hetgeen in hoofdstuk 7: 54vv. plaatshad en dat de uiteindelijke beslissing om Israël te verwerpen, teweegbracht, is naar onze berekening nog een jaar. De Heere was in het jaar 29 van het feest

van de tempelvernieuwing te Jeruzalem naar het land aan gene zijde van de Jordaan heengegaan met de gelijkenis van de onvruchtbare vijgenboom (Joh. 10: 39vv. Luk. 13: 1vv.) op de lippen en bedoelde toen met dat jaar waarin de boom zou worden omgraven en met mest omlegd, of hij nog vrucht zou dragen, de gehele tweede helft van Daniël's 70e jaarweek, die met de tijd van het Nieuwen Testament was begonnen. Van de geschiedenis in onze tekst in december van het jaar 32 is nu Israël's genadetijd tot de tijdruimte van werkelijk een enkel jaar geworden. Van Handelingen 8 zien wij reeds de heerlijkheid van de Heere Zich verwijderen van Jeruzalem, alhoewel dat met zo'n langzame tred plaatsheeft, dat tot aan hun staan op de Olijfberg (Ezechiël. 11: 22vv. Zach. 14: 4vv.) nog eens 33 jaren verlopen, zoals de tijd van Christus' geboorte tot aan de dood van Jezus 33 jaren bedraagt. Dat wij juist oordelen, als wij het wonder van Petrus aan de lamme bij de tempel, dat wij beschouwen, parallel plaatsen met Christus' eigenhandig wonder aan de blindgeborene, blijkt daaruit dat Petrus later eveneens in de voorhof van Salomo zijn prediking tot het volk houdt (vs. 11), als eens Christus in Joh. 10: 23vv. Dat wij echter ook daarin volgens de Schrift verklaren, als wij het tegenwoordig tijdstip voor een tijd van beslissing aanzien of Israël de heerlijkheid van de Heere, die van de eigenlijke tempel Zich reeds heeft verwijderd en op het punt staat verder naar het Oosten te gaan, nog bij Zich wil behouden of niet, dat is duidelijk uit de uitdrukkelijke bijvoeging, dat de lamme aan de deur van de tempel is geplaatst, die de Schone heet. De heilige schrijvers zijn bij het voorstellen van de gebeurtenissen zeer spaarzaam in hun opgaven van tijd en plaats, zelfs zo spaarzaam dat zij het verstaan dikwijls zeer bemoeielijken, namelijk wat het uitwendige aangaat, alsof kwam er dit niet veel op aan. Doch geven zij nu dergelijke aanwijzingen en dikwijls juist daar, waar wij ze nog het beste zouden kunnen missen, dan moet het dus voor het inwendig verstaan belangrijk zijn. Zo zal dan hier door de vermelding juist van deze tempelpoort zonder twijfel daarop moeten worden gewezen dat het nu een tijd was, zoals de profeet in Ezechiël. 10: 19 die ziet; want de "poort aan het huis van de Heere tegen het Oosten" in de genoemde tekst komt juist overeen met de Schone poort van de tempel in onze tekst, als wij het ook hier niet meer met de Salomonische maar met de Herodiaanse tempel te doen hebben. Israël's geschiedenis kan alleen geheel en grondig worden verstaan uit de vervulling van het profetische woord van het Oude Testament. Deze stelling, die wij bij onze uitlegging volgen, zal wel niemand bestrijden, die aan de Schrift vasthoudt als Gods onmiddellijke openbaring. Wanneer desniettemin ook zij, die onder de gelovigen willen gerangschikt worden, de gedachten die van zelf daaruit volgen voor bloot menselijke gedachten verklaren, die een toedoen aan Gods woord zouden zijn en waarom wij ons het oordeel van het woord in Openbaring 22: 18 op de hals zouden halen, dat zij dan eerst zeggen hoe het profetische woord van het Oude Testament anders en juist zou moeten worden verstaan. Zolang zij dit niet hebben gedaan en zij het bijbelwerk evenwel bestrijden, beantwoorden wij hun waarschuwing voor het oordeel van dat woord met de waarschuwing voor het andere oordeel, dat dadelijk daarop wordt genoemd in Openbaring 22: 19

Had deze kreupele man de Heere aangeroepen, dan was hij zeker genezen geworden, want de Heere wees nooit iemand af. Hij was de volmaakte geneesmeester, die allen genas die tot Hem kwamen; doch deze man schijnt geen begeerte gehad te hebben om van zijn lamheid genezen te worden, of achtte dit onmogelijk; althans ook van de apostelen Petrus en Johannes vroeg hij niet meer dan een aalmoes. Doch dit kleine aan zijn zijde moest thans de aanleiding zijn tot iets groots aan de zijde van God. De Heere geeft dikwijls de schoonste gelegenheden tot grootmaking van Zijn naam in het voorbijgaan, zonder dat wij er ons toe gezet of op voorbereid hebben. Hoe dikwijls voeren wij weinig uit, als wij ons opzettelijk tot de arbeid gezet hebben en komen wij ongezocht in een gelegenheid, waarin wij veel nut kunnen stichten en werkelijk stichten. Zo was het hier ook met onze twee apostelen. Weinig dachten

zij dat zij op dit ogenblik de heerlijkheid van God zouden openbaren en wel op zo'n luisterrijke wijze. Want wij moeten ons niet voorstellen dat de wonderkracht van de apostelen als een eigendom was gegeven, waarmee zij ieder ogenblik konden handelen zoals zij wilden. Nee, zij waren de dienaren van de Heere en deze werkte door de Heilige Geest de wonderen. Paulus kon Timotheus niet van zijn zwakheid genezen, maar raadde hem aan een weinig wijn in plaats van enkel water te gebruiken. Ook kon hij Epaphroditus en Trofimus niet wonderdadig genezen, hoe ziek zij ook waren en van hoe veel nut zij hem in de dienst mochten zijn. Maar als de Heere door de dienst van de apostelen wonderen gedaan wilde hebben, dan voelden zij daartoe een ingeving of opwekking van de Heilige Geest, die hen daartoe drong, of die geheel buiten hun bewustheid om en toch door hun persoonlijkheid wonderen deed, zoals door de schaduw van Petrus en de zweet- en gordeldoeken van Paulus (Hand. 5: 15, 19: 12).

Weer zat daar die man die, Petrus en Johannes ziende als zij uit de voorhof van de heidenen daarheen kwamen Uit 4: 7 en in de tempel zouden ingaan tot de voorhof van de vrouwen, (waar ook de mannen dikwijls de godsdienst bijwoonden, als zij hun godsdienstplichten hadden volbracht) overeenkomstig het doel, waarmee men hem naar deze plaats had gebracht, smeekte dat hij een aalmoes mocht ontvangen.

De arme gebonden ziel van de ongelukkige neemt geen hoge vlucht. Hij denkt aan niets meer dan aan een aalmoes, zoals er zulke armen genoeg zijn, bij wie onder de druk van de ellende elke vrije vleugelslag verlamd is, die aan niets hogers denken, dan hoe zij van dag tot dag hun ellendig bestaan zullen rekken. Hij verlangt ook van de apostelen niets dan een aalmoes, want hij kent hen in het geheel niet. Zo zijn er ook ongelukkigen genoeg onder de christenen, die niets weten en niets willen weten van een predikambt dat de opdracht heeft: "troost, troost Mijn volk! " of die ook tot de prediker of het predikambt op zijn hoogst komen om een lichamelijke aalmoes, om een geldelijke ondersteuning.

En Petrus, sterk op hem ziende met Johannes, daar beiden door ingeving van de Heilige Geest erkenden dat de Heere heden door hen een bijzonder werk wilde verrichten (hoofdst. 9 Joh. 9: 1), zei: Zie op ons, zoals ook wij onze blikken op u gevestigd houden.

Petrus wil dat de man die de bede had geuit zonder op te zien, zoals dat zijn gewone wijze van handelen was, hem zou aanzien om hem uit deze stemming van werktuigelijk bedelen uit te leiden en zijn opmerkzaamheid op te wekken.

Het is reeds een grote zegen als een leraar door de kracht van de Geest het bij zijn toehoorders daartoe brengt, dat zij in de verwachting zijn iets te ontvangen. Zij zijn dan niet meer dood, maar hebben een bewogen en hongerig gemoed. Zij moeten echter niet tevergeefs wachten: ach, hoe dikwijls zullen wel arme, ontwaakte en hongerige zielen haar leraren aanzien om iets te ontvangen en zij blijven toch leeg!

En hij hield, met gespannen opmerkzaamheid zich tot hen wendende, de ogen op hen, verwachtende dat hij iets en wel iets groots, iets buitengewoons van hen zou ontvangen, zoals ook de aanmaning van de apostel inderdaad deed verwachten. Hij dacht daarbij echter natuurlijk aan niets anders dan aan een rijke aalmoes die hem misschien voor altijd uit zijn behoeftige toestand zou redden, zodat hij niet meer hoefde te bedelen (Luk. 16: 3 Sir. 40: 29vv.).

En Petrus zei: Zilver en goud heb ik niet om u te bevrijden van het lot van een bedelaar, zoals gij denkt, maar wat ik heb (Luk. 9: 1 Mark. 16: 17v.) dat geef ik u: in de naam van Jezus Christus, de Nazarener, sta op en wandel (MATTHEUS. 9: 5

Petrus kon meer geven dan zilver of goud en bewees de ongelukkige inderdaad een grotere weldaad dan hij nog ooit ontvangen had, zolang hij aan de ingang van het heiligdom de weldadigheid van zijn medemensen had ingeroepen; doch ook mensen die niet kunnen wat Petrus kon, maar evenals hij zeggen kunnen: zilver en goud heb ik niet, zijn daarom van de uitoefening van de weldadigheid niet uitgesloten: want deze bestaat niet in het geven, maar in het helpen en hulp kan ook de arme aan de arme bieden, waar zijn hart voor weldadigheid klopt. Medelijden dat helpen wil, is vindingrijk in de middelen om te kunnen helpen. De arme hoeft in deze de rijke niet te benijden; maar de rijke veeleer de arme, omdat deze doorgaans meer weldadigheid bewijst dan hij, die niets doet dan van zijn overvloed af te staan, wat hij toch zelf niet gebruiken kan.

Deze geschiedenis van de veertigjarige bedelaar is in ieder opzicht een beeld van het Joodse volk, dat nu op het uur van het gebed op de tempelberg samenstroomt. De lamme begeert een aalmoes van Petrus en Johannes; de mindere behoefte ligt alleen in zijn gedachte. Ook als Petrus hem veelbetekenend in het oog ziet, denkt hij aan niets anders dan aan een aalmoes, de veel grotere behoefte, het gebruik van zijn voeten te verkrijgen is zo ver uit zijn gedachten, dat ook de nabijheid van het gezicht van de heilige, met wondergaven bedeelde mannen hem daaraan niet doet denken. Net zo begeert Israël het mindere goed van de bevrijding van het juk van de Romeinen en spreekt die begeerte aan zijn Heiland en diens boden uit, zonder tot hiertoe door hun vermanende stemmen aan zijn inwendige ziekte en gebondenheid van de geboorte aan ernstig herinnerd te zijn. Evenals nu de bedelaar de aalmoes wordt voorgehouden, zo ook aan Israël de verandering van zijn uitwendige toestand; maar de verlossing van de ziel, die van de geboorte aan gebonden was, wordt aan het volk voorgehouden en aangeboden, wanneer het zich wil verlaten op de naam van Jezus Christus evenals de bedelaar.

Als God ons iets schijnt te weigeren, geeft Hij ons iets beters.

Indien God ons niets beters wilde geven tot heil van onze zielen dan wij gewoonlijk begeren, dan kwamen wij nooit tot betere goederen.

De vrome kerkleraar Thomas van Aquino zag eens hoe een hoog kerkelijk persoon zich in een gouden waterbekken de handen waste, die rijk met ringen waren opgepronkt. Schertsend zei die: "nu kan de kerk niet meer zeggen: "zilver en goud heb ik niet. " "Het is zo, eerwaardige vader", hernam Thomas, "maar daarentegen kan zij ook niet meer zeggen: "in de naam van Jezus Christus sta op en wandel. " "Goud en zilver heb ik niet, maar wat ik heb, dat geef ik u.
Zo kan God dank! ook heden nog de evangelische kerk zeggen. Zij is wel arm in wereldse macht en tijdelijk goed, maar wat zij heeft en wat zij aan alle gelovigen en aan alle heilbegerige zielen geeft, is Jezus' hoog geprezen naam, Jezus' zuiver, krachtig woord, Jezus' onvergankelijk heil en alzo is het heden nog: "sta op en wandel, sta op uit het stof en wandel in een nieuw leven.

Waar alles van goud en zilver schittert, daar kan zeker het ware erfgoed van Petrus en de ware apostolische zetel niet zijn.

En hem grijpende bij de rechterhand, terwijl hij dat zei, richtte hij hem op als een, die nu ook de kracht had om te doen wat hem zo-even was gezegd (Mark. 9: 27) en terstond, toen de apostel hem in de hoogte trok, werden zijn voeten en enkels vast, zodat zij het lichaam konden dragen, waartoe zij tot hiertoe onvermogend waren geweest.

En hij, opspringende, daar hij het wonderwerk aan zijn lichaam voelde, stond nu geheel gezond en wandelde en ging met hen, met de beide apostelen in de tempel (vs. 3), wandelende en springende over de weg tot aan de plaats, waar deze zich nederzetten en lovende God, als hij zich naast hen had geplaatst. (Jes. 35: 6).

Men moet de zielen niet slechts met woorden dienen, maar ook met de daad; dat men ze als bij de hand neemt om ze te doen gaan.

Zoals Petrus zelf leeft en zich beweegt in de naam van Jezus van Nazareth, die wel van de mensen was verworpen, maar door God tot een Heer en Christus was gemaakt, zo leidt hij door zijn aanspraak en door het aangrijpen van de hand van de kreupele deze in de naam van Jezus in. Nu vat hij ook deze aan; hij grijpt door het geloof in de uitgestrekte hand van Petrus de hand van de Heere Jezus aan en aanstonds, op het ogenblik van de overgave van zijn ziel aan het gehoorde woord en van zijn lichaam aan de gevoelde hand van de apostel, worden zijn voeten en enkels vast. In het gelukkige gevoel van de kracht die in zijn voeten tot gaan en dragen gestroomd was, sprong hij op en ziedaar, hij kon gaan en staan.

En al het volk, zoveel als er zich op dat ogenblik in de tempel bevonden, zag hem wandelen en God loven.

En zij herkenden hem, toen zij hem zagen, dat hij diezelfde was, die vroeger om een aalmoes gezeten had aan de Schone poort van de tempel, zonder dat zij twijfelden, zoals die in Joh. 9: 8v. moedwillig deden; en zij werden vervuld met verbaasdheid en ontzetting over hetgeen hem geschied was, omdat onloochenbaar hier Gods hand onmiddellijk had ingegrepen.

Een dienstknecht van Christus geeft aan de wereld niet alleen iets te horen, maar ook te zien. Wat zij uit de prediking horen, moeten zij ook in de voorbeelden van bekeerde zielen voor ogen zien. De voorbeelden van nieuwe bekeerlingen maken des te grotere indruk naarmate hun zalige verandering duidelijker zichtbaar is. Daarom koos God hier een lamme, die overal bekend was en kiest Hij dikwijls nog heden een bekende booswicht, om de wondermacht van zijn genade in Jezus Christus aan die duidelijk te betonen.

De genezing van de kreupele een beeld van onze bekering: 1) zoals hij lam was van de moederschoot, zo zijn wij van geboorte dienstknechten van de zonde; 2) zoals zij hem droegen voor de poort van de tempel om aalmoezen te ontvangen, zo heeft men ons tot de doop gedragen om hemelse gaven te ontvangen; 3) zoals hij op het woord van Petrus door Christus werd genezen, zo is ook onze bekering een werk van God, door het woord van de apostelen teweeggebracht; 4) gelijk hij na de genezing wandelde en God loofde, zo volgt pas na de bekering een echt christelijke wandel en een blij loven van God.

En toen de kreupele die gezond gemaakt was, ook na het eindigen van de godsdienst aan Petrus en Johannes vasthield op hun verdere weg, die zij uit het binnenste van de tempel (vs. gingen, liep heel het volk gezamenlijk tot hen in het voorhof Uit 4: 7, dat Salomo’s voorhof

genoemd wordt, waarheen de apostelen zich hadden begeven en heel het volk verbaasd zijnde sprak met verwondering over de genezing, die hier had plaatsgehad.

Veelal houden de uitleggers het niet genoeg uit elkaar dat wat hier begint op een andere plaats geschiedt dan dat in vs. 8-10 Op de laatste plaats hebben wij het voorhof van de vrouwen voor ons en de tijd is die, die aan het godsdienstig gebed onmiddellijk voorafgaat; nu wordt gesproken van de tijd nadat de godsdienst geëindigd was en de plaats wordt ons uitdrukkelijk als Salomo's voorhof voorgesteld, dat aan de oostzijde van het voorhof van de heidenen lag. Het is de vraag wat de beide apostelen beweegt zich nu hierheen te begeven. Door hetgeen in hoofdstuk 5: 12 wordt opgemerkt, mogen wij ons niet laten verleiden aan te nemen, dat dit voorhof reeds een gewone vergaderplaats van de christelijke gemeente zou geweest zijn. Zij is dat integendeel pas later geworden door hetgeen hier bericht is. De apostelen, verlicht en geleid door de Heilige Geest, hebben het wel erkend waarom de Heere, die ten hemel was verhoogd, hen tot het wonderwerk aan de kreupele had gedrongen. Zij hebben wel begrepen dat dit wonderwerk een weer opvatten was van hetgeen vroeger door de Heere zelf aan de blindgeborene (Joh. 9

was verricht. Zoals nu de Heere Zich in die tijd gedurende enige dagen in Salomo's voorhof bevond, om wat door het wonder was teweeggebracht verder te leiden, zo begeven zij zich naar diezelfde plaats met het doel dat de zaak, die door hen door middel van de genezing van de kreupele begonnen was, niet in het zand zou verlopen, maar tot een bepaald gevolg naar de een of andere zijde mocht komen. Reeds van zelf toch herinnerde dit daaraan, dat hier eens Eén had gewandeld en geleerd, die de Joden hadden gevraagd: "hoe lang houdt Gij onze zielen op? zijt Gij de Christus, zo zeg het ons vrij uit! " en die hen gewezen had op de werken, die Hij deed in de naam van Zijn Vader, als die van Hem getuigden; zij hadden toen echter stenen opgenomen, zodat Hij Zich moest verbergen. Dat was nu drie jaar geleden en hoeveel groots was intussen door de ten hemel verhoogde Jezus voor de ogen van deze Joden geschied; - waarom houden zij dan zelf nog altijd hun zielen op, dat zij niet in het geloof tot Hem willen komen om van Hem het leven te ontvangen? Nu was er een nieuw werk voor hen, in zijn naam volbracht, dat zij aanstaarden en waarover zij zich verwonderden: het is als trok deze Jezus door zijn apostelen hen over naar dat voorhof, om nogmaals met hen te spreken en hun gelegenheid te geven zich op iets beters te bedenken.

En Petrus, dat ziende dat zij niets van de hele zaak begrepen, maar er veel vragen onder hen waren, evenals in hoofdstuk 2: 12, antwoordde tot het volk, hun evenals in hoofdstuk 2: 14vv. bescheid gevende: "Gij Israëlitische mannen! wat verwondert gij u over dit? Gij merkt te veel alleen de buitenzijde van het wonder op. Of wat ziet gij zo sterk op ons? Waarom rust uw oog alleen op de werktuigen, in plaats van te denken aan Hem, in wiens hand zij zijn? Hoe vestigt gij uw aandacht op ons, alsof wij door onze eigen kracht of godzaligheid, door onze bijzondere vroomheid deze, die nu gezond voor u staat, hadden doen wandelen.

Zojuist hadden de apostelen tot de kreupele gezegd: "zie op ons, " thans zeggen zij tot het volk: "wat ziet gij zo sterk op ons? " Het eerste moest er zijn, om de kreupele oplettend te maken op de dienaren van de Heere. Het tweede mocht er niet zijn. Het niet tegengaan ervan zou zondig geweest zijn. Het volk moest afgeleid worden van hun ingenomenheid met de apostelen. Het volk kon denken dat de apostelen dit wonder doen konden, omdat zij vrome lieden waren; doch niet de vroomheid van de gelovigen, maar de vrije genade van God doet het wonder en deze moet altijd de eer hebben. Dat is ook waar van het gebed. Men meent dat, als vrome lieden bidden, zij zeker zullen verhoord worden; doch de Heere handhaaft zijn vrije genade altijd. Er is nooit verplichting aan de zijde van God. Wij moeten de middelen

gebruiken, maar God verhoort ons niet om dat gebruik, maar uit vrije gunst. Het volk moest dus ook hier niet zien op de apostelen als de geneesmeesters van deze kreupele, maar als de dienaren van de Geneesmeester Christus. Hier begint dus weer de prediking van het evangelie, de prediking, dat Jezus Christus de Heere is tot behoudenis van zondaren en tot verheerlijking van de Vader door de Heilige Geest. Want iedere prediking moet zijn een aanbieding en aanprijzing van de gezegende Persoon, met wie wij alles hebben wat wij voor tijd en eeuwigheid nodig hebben en zonder wie wij niets hebben, Evangelieprediking is Christusprediking. Wie het anders begrijpt, die predikt zich zelf.

Ik zal u heden leren hoe het met dit wonder gesteld is. De God van Abraham en Izaak en Jakob, de God van onze twaalf stamvaderen, die uit de drie patriarchen zijn voortgekomen, heeft Zijn kind (beter: "Zijn knecht" "Isa 42: 1 Jezus verheerlijkt. Dit wonder toch, dat in Zijn naam is geschied (vs. 6), wijst bepaald op Zijn persoon. Deze is dezelfde Jezus van Nazareth (hoofdstuk 2: 22vv.), die gij aan het gericht van de heidenen, aan de Romeinse overheid overgeleverd hebt tot voltrekking van de doodstraf en hebt Hem als uw Messias en Koning verloochend voor het aangezicht van Pilatus, toen hij oordeelde dat men Hem zou loslaten (Luk. 23: 2vv. Joh. 18-28; 19: 16).

Hoe houdt zich Israël tot het troostvol en vermanend teken op de heilige berg? Zeker wordt de opmerkzaamheid op een zeer ongewone wijze opgewekt; maar het is toch nodig, dat Petrus de aanwezigen aanspreekt en door zijn woord hun opmerkzaamheid op de rechte weg probeert te leiden. Ten eerste berispt hij in hen dat zij zich met een verwondering zonder kracht of betekenis verwonderen over het teken. Daarmee wil hij zeggen dat wie op het rechte standpunt van beschouwing staat, niet meer nodig heeft zich over het wonder te verwonderen, omdat het hem zal voorkomen als iets dat geheel in de orde is. Zijn vraag spreekt dus het verwijt uit dat de toehoorders zich tot hiertoe nog geenszins op het rechte standpunt hebben laten plaatsen om deze dingen te beoordelen. Vervolgens tracht hij hun opmerkzaamheid af te leiden van de menselijke organen, waardoor het wonder is verricht, wijst hij hen op die orde, waarin deze daad eenvoudig is ingevoegd en wil hij hun dus behulpzaam zijn om het ware standpunt te verkrijgen. Hij gaat terug tot het heilige begin van Israël’s geschiedenis, tot de tijd van Abraham, Izaak en Jakob, stelt het wonder voor als het werk van de God van de patriarchen en vaderen van Israël.

"Israëlitische mannen" moesten zich niet verwonderen, als over iets zeldzaams, dat de God van Israël wonderen deed, evenmin als heden christenen bedenkelijk het hoofd erover zouden moeten schudden, als zij zien dat een kreupele zondaar in de kracht van Christus opstaat en in een nieuw leven wandelt.

Petrus berispt in die mensen aan de ene zijde het onafgebroken verwonderd aanzien en aan de andere zijde hun veronderstelling dat de genezing een zelfstandige daad van de apostelen was, zoals het in het algemeen in de verdorven natuur van de mensen ligt altijd het schepsel meer te eren dan de Schepper (Rom. 1: 25). Wat hebben deze mannen toch voor een magische kracht, zo dachten zij, of wat moeten dat voor vrome lieden zijn, dat God hun zodanige wondergaven verleent! In zijn beantwoording wijst Petrus niet alleen zodanige dwaling af, als hij zegt: wij hebben die wonderdaad niet teweeggebracht, maar de Verbondsgod van onze vaderen. Hij gaat nu ook van de eigenlijke Bewerker van de genezing over tot het doel en de betekenis daarvan: Jezus moest daardoor worden verheerlijkt, in zijn heerlijkheid worden voorgesteld, in zijn waarde en kracht gekend en erkend worden. Wanneer nu daarbij de apostel Jezus voorstelt als het kind van God, dan verstonden de oudere uitleggers de Griekse uitdrukking alleen in de betekenis van Zoon. Het woord moet echter evenals in MATTHEUS.

18 in de betekenis van knecht van God worden opgevat, waarvan de naam een begrip in zich sluit dat onmiddellijk betrekking heeft op het werk en niet op de persoon van Christus. Jezus is degene, door wie God verricht en teweegbrengt wat Hij in zijn raad besloten en in Zijn woord beloofd heeft. Hieruit volgt ook voor de persoon van Christus iets groots, indien niet dadelijk zijn godheid, dan toch zijn innige en enige verbintenis met God.

God heeft Jezus in zoverre door het wonder van zijn apostelen verheerlijkt, als deze daardoor is bewezen als degene die het leven en dus de kracht in Zichzelf heeft (Joh. 5: 26) en die door zijn gemeenschap met God, door zijn onwrikbare gehoorzaamheid Zich als mens de eer heeft verworven een olie te zijn die uitgestort wordt (Hoogl. 1: 3).

Maar gij hebt, toen hij u de keuze liet tussen Jezus van Nazareth en Barabbas, de Heilige, de door God gewijde (Luk. 4: 34) en de Rechtvaardige, die niemand van zonde kon overtuigen (Jes. 53: 11), verloochend en hebt begeerd dat u een man, die een moordenaar was, zou geschonken worden, als een geschenk aan u zou worden vrijgelaten (hoofdstuk 27: 24).

En de Vorst van het leven, Hem, die u was gegeven om als uw Leidsman en Herder u het leven te geven en alle in God rijk beloofde zaligheid te schenken (Hebr. 2: 10; 12: 2), hebt gij, in plaats van die moordenaar, die slechts ellende onder u heeft gesticht, gedood 1) (hoofdstuk 23; 5: 30); die God opgewekt heeft uit de doden, waartoe gij Hem had gebracht, waarvan wij, zijn apostelen (hoofdstuk 2: 32), getuigen zijn. 2)

Petrus verwijt hun hun misdaad tegen Jezus daarom niet met zo scherpe woorden, opdat zij zouden sidderen, maar opdat zij hun gezindheid zouden veranderen. Hij weet toch dat de Heere voor zijn vijanden heeft gebeden met de woorden: "zij weten niet wat zij doen. " Hij weet dat Jezus voor alle lastering tegen Hem als de Mensenzoon de mogelijkheid van vergeving heeft uitgesproken. Deze hoop op vergeven houdt hij later de aangesprokenen openlijk voor en vermaant hen tot aflegging van hun vijandschap en tot aannemen van een gezindheid voor Christus. Daar hij echter nu niet als op de pinksterdag te doen heeft met getroffen gewetens en bewogen harten, kan hij zijn vermaning niet zo kort en bondig samenvatten als toen, maar zal hij hen die over een veelbetekenend wonderwerk gedachteloos verwonderd zijn, nog van een andere zijde moeten aangrijpen, om hen op het rechte punt te brengen.

Wat de profeten voorzegd hebben van het lijden van de rechtvaardige Knecht van God, is letterlijk vervuld; niet het heidendom, maar zijn eigen volk, door de Satan verblind, heeft zich gesteld tot volvoerder van de voorbedachte raad van God. Deze misdaad van het volk tegen zijn Koning en Heiland houdt Petrus de Israëlitische mannen voor en toont hun de grootheid van hun zonden aan in het licht van de grote liefde van God - dat is bekering prediken. Reeds moest Israël in de pinksterprediking horen: "Gij hebt Hem genomen en door de handen van de onrechtvaardigen aan het kruis gehecht en gedood; " hier wijst de getuige, sprekende van Christus' lijden, op de goddeloze daad van Gods volk, dat zich liet beschamen door de heiden Pilatus. Zo onherkenbaar was hun Christus in zijn gedaante als dienstknecht, dat zij Hem overleverden en Hem verloochenden voor Pilatus, toen deze oordeelde dat Hij zou worden losgelaten. De Romeinse landvoogd heeft de Koning van de Joden niet weg geroofd, maar Zijn eigen volk heeft Hem overgeleverd. Ja, omdat Pilatus geen schuld in deze Rechtvaardige vond, hebben zij die Hem beter dan Pilatus hadden moeten kennen, in het aangezicht van de heidense rechter verloochend en deze snode verloochening van de Heilige en Rechtvaardige hebben zij op het uiterste gedreven toen zij riepen: "laat ons Barabbas los! " Tweemaal zegt Petrus: "gij hebt Hem verloochend. " Dat heeft hij gezegd op de toon van diepe weemoed, en

niet scheldende - waar toch zou hij heden zijn, de verloochenaar van zijn Heere, die hij kende, als hij geen vergeving had verkregen? O dat zijn broeders zich mochten laten treffen door de blik van Jezus, die hen als Heiland aanzag met de weldaad aan de ongelukkige bewezen.

Petrus had vroeger zelf de Heere Jezus verloochend; was hem deze zonde door zijn Heiland vergeven, hij wilde die weer bij anderen bestraffen. Dat moeten getrouwe leraars opmerken.

De apostel plaatst de zonde van het volk door de tegenstelling in des te helderder licht, ten eerste door het tegenover elkaar plaatsen van Israël en de heide Pilatus. De laatste sprak het vonnis uit dat Jezus moest worden losgelaten, het volk heeft Hem, zijn Messias, daarentegen verloochend, niet van Hem willen weten, als ware Hij een uitvaagsel van de maatschappij; aan de andere zijde door Jezus en Barabbas tegenover elkaar te stellen. Deze was een moordenaar, Jezus was niet alleen onschuldig en heilig, maar zelfs degene die het leven aan het licht bracht en gaf; toch hebt gij de loslating van Barabbas gevraagd en Jezus omgebracht.

Gij hebt de Vorst van het leven gedood - Hem, die uw zieken heeft genezen, uw doden opgewekt, uw zondaren bekeerd, uw kinderen gezegend, uw armen het evangelie gepredikt heeft, die u allen wilde opwekken tot een nieuw leven en een nieuwe wandel, Hem hebt gij gedood aan het kruis. Maar Hij is en blijft daarom toch de Vorst van het leven.

God zelf heeft Hem aangewezen als de Levensvorst, daar Hij Hem opwekte van de doden, zoals wij apostelen allen betuigen. Hij heeft Zichzelf weer bewezen als Levensvorst, doordat Hij uit de hoogte van de hemelen, waar Hij leeft en regeert in eeuwigheid, deze zieken man gezond heeft gemaakt.

In de zin: "deze heeft God opgewekt uit de doden, waarvan wij getuigen zijn", slaat de rede van Petrus een eenvoudig grootse toon aan, evenals ook vooral zijn eerste brief met Runenschrift (eigenaardige schrifttekens van de oude Germanen) geschreven is. Wat hij aan het einde zegt is het refrein van het apostolisch bewustzijn.

Deze benamingen kunnen van geen ander dan van een goddelijk persoon gebezigd worden. De Vorst van het leven te zijn, is de bron van het leven te zijn. En deze te kunnen doden, is zeker wel een wonder, dat door God alleen mogelijk kan gemaakt worden; maar het zou onnatuurlijk en tegenstrijdig geweest zijn, indien de Vorst van het leven in graf en dood gebleven was. Hij zou daarmee opgehouden hebben de Vorst, de Heer van het leven, de Schepper te zijn en een schepsel zijn geworden.

En door het geloof in zijn naam, d. i. op grond van het geloof, dat wij, die gij als wonderdoeners verwonderd aanstaart (vs. 12), in Hem als de Heere en Christus van Israël hebben (hoofdstuk 2: 36), heeft Zijn naam, heeft Hij die ons woord bevestigde (vs. 6) deze die nu genezen voor u staat, gesterkt, deze die gij ziet en kent als die van de moederschoot lam was (vs. 10), zodat Hij bewezen is de Vorst van het leven en de Zaligmaker van Zijn volk te zijn. En het geloof dat door Hem is, het geloof in zijn Naam, dat door de werking van zijn Geest ook in de lamme is opgewekt, heeft hem, de genezene, die gij verwonderd beschouwt, deze volmaakte gezondheid gegeven die zich nu openbaart in tegenwoordigheid van u allen (vs. 9-11).

De naam van Jezus is wel machtig op zichzelf, maar door het geloof wordt hij sterk bij ons, Petrus spreekt in de eerste zin van zijn geloof en dat van Johannes, van het geloof van de genezene in de tweede. Zijn naam, die uitgesproken door mensenmond geen ijdele klank is,

maar insluit en meebrengt de persoon, die die draagt, heeft deze gesterkt. Daaruit kon het volk weten, dat het geloof van de apostelen aan de naam van Jezus geen waan, maar Gods werk in hen was. En het geloof door Hem d. i. het door Jezus door middel van de blik en het woord van de apostelen gewerkte geloof, heeft hem deze gezondheid voor de ogen van u allen gegeven. Daaruit konden zij bemerken, waardoor ook zij van hun dienstbaarheid en behoefte konden worden geholpen. De aalmoes van aardse bevrijding hadden zij graag van hun Messias ontvangen; maar Jezus, de waarachtige Christus van God zegt tot hen: "ziet Mij aan, en Hij wil hun geven wat Hij heeft: eeuwige vrijheid, leven en zaligheid in Zijn rijk. Ook het vermogen om Hem aan te nemen, het geloof wil Hij zelf hun geven; voor het laatste laat Hij hun nu prediken en vraagt Hij om gehoor.

En nu broeders! ik weet dat gij hetgeen gij tegen Jezus van Nazareth hebt gedaan (vs. 13vv.) door onwetendheid gedaan hebt, in zoverre gij Hem niet erkende als degene die Hij eigenlijk was, zoals als ook uw oversten (hoofdstuk 13: 27 Luk. 23: 34 1 Kor. 2: 8.

Maar God heeft alzo, door alles wat gij Hem hebt aangedaan, vervuld hetgeen Hij door de mond van al zijn profeten tevoren verkondigd had, dat de Christus lijden zou en door lijden en sterven de verlossing van Zijn volk zou teweegbrengen (Luk. 24: 25vv. Joh. 11: 51v.). Hebt gij u dan zeker tegen Hem zwaar bezondigd, toch is de weg naar de zaligheid voor u niet versperd, integendeel is die nu pas werkelijk geopend en vrij gemaakt (2 Kor. 5: 19vv. ; Jes. 10v. Dan. 9: 24).

Petrus stemt hier zijn rede tot een zachtheid die de harten moet winnen, als hij het doden van Jezus 1) als daad van de onwetendheid aan de zijde van het volk en zelfs van zijn oversten en als noodzakelijke vervulling van het goddelijk raadsbesluit voorstelt.

Tot hiertoe had de apostel Jezus' Messiasschap aangewezen uit zijn opstanding en het wonder, dat zo-even was geschied en had hij de daaruit volgende beschuldiging: "gij hebt Jezus, uw Messias, verworpen en gedood" uitgesproken. Nu toont hij aan: "nog is er redding voor u mogelijk. " Petrus weet namelijk dat zij die misdaad ten gevolge van onwetendheid hebben bedreven. Wel wisten zij, dat zij een onschuldige doodden, maar zij waren niet doorgedrongen tot de erkentenis dat Hij de Messias was. Was dat nu achtergebleven ten gevolge van eigen inwendige schuld, zo stond toch steeds vast dat hun daad geen bewuste opstand was tegen de erkende Messias en daarom geen zonde tegen de Heilige Geest. Wat nu aan de ene zijde voorkomt als schuld van de Joden, is aan de andere juist het middel tot verlossing; want het lijden van Christus was een lijden ter verzoening van Zijn volk; Hij leed als de knecht van God, van wie in Jes. 53 geschreven staat. En niet alleen door Jesaja, maar door alle profeten heeft God dit verzoenend lijden geprofeteerd, d. i. natuurlijk niet zo dat in ieder profeet deze voorzegging volkomen duidelijk aanwezig was, maar wel zo dat de rij van profeten in haar geheel het orgaan was, waardoor God deze openbaring gaf. Omdat dan Christus' lijden de vervulling is van de heilsbeloften, is de zaligheid nu objectief verworven en zo komt de eis tot de toehoorders (vs. 19vv.) om zich in boete en geloof van de vroegere gesteldheid van de harten van onboetvaardigheid en ongeloof af te keren en tot de zaligheid, in Christus verschenen, te wenden.

Zij wisten het niet, dat Jezus de Heer van de heerlijkheid was en het was erg genoeg dat zij het niet wisten. Toch keerde God het ten beste, de goede uitwerking en eindoorzaak was deze: Hij zendt de Heilige Geest, opdat gij boete zou doen, opdat gij u laat redden, opdat gij zalig wordt. Het offer is gebracht, de zaligheid is verworven, de duivel is met de zonde en de dood

overwonnen; gij hoeft het slechts in geloof aan te nemen en aan te grijpen, want dat is de wil van de Heere, daarom heeft Hij hen zo willen treffen.

Wat een overgang: gij hebt het gedaan, maar niet buiten de raad van God! Voelt men niet dat zulke overgangen niet door een mens kunnen gemaakt worden, maar alleen uit de Heilige Geest kunnen voortkomen? God doet het kwaad niet, maar zodra het gedaan is, legt Hij er de hand op en gebruikt het tot eer en heerlijkheid van Zijn Naam. De mens kan zondigen en hij zondigt, maar hij kan niet zondigen tegen de raad van God. Deze waarheid moet strekken om de mens in zijn zonde voor wanhoop te bewaren. Wij hebben gezondigd en kunnen wij nu zeggen: "Wij hebben het evenwicht verbroken en wij zullen het herstellen? " Nee, niets is er te hertellen: ook God doet niets weer over, maar Hij bestuurt het kwaad en brengt er heerlijke vruchten uit voort. Daar liggen onze zonden voor onze ogen, ze zijn onherroepelijk en onherstelbaar en de gevolgen ervan zijn onberekenbaar. Wat zullen wij er aan doen? Och dat wij ze ongedaan konden maken, dan zouden wij rust verkrijgen! Doch dit is onmogelijk. Zij zijn en zij blijven gedaan voor eeuwig. Doch treurt daar niet om, o alle gij zondaren en zondaresen, troost u in de goddelijke toelating. Het is niet buiten zijn wetenschap, buiten zijn voorkennis, ja niet buiten Zijn bepaalde raad geschied. Gods woord zegt het tot de overtreders overal, zoals in onze tekst: "Gij hebt met uw zonden Gods oogmerken niet verijdeld, maar bevorderd. Zeker, gij draagt er al de schuld en God heeft er al de eer van, maar als gij u slechts bekeert is alles voor God en voor u, alsof er niet gezondigd was. Dan hebt gij u niet te beangstigen over de onherstelbare gevolgen van uw zonden, want God, die uw zonden toeliet, terwijl Hij ze had kunnen verhinderen, nam door u de zonde te vergeven, haar gevolgen voor zijn rekening.

Betert u dan, verandert uw gezindheid (hoofdstuk 2: 38) en bekeert u, wendt u in geloof tot Hem die u als Heiland is gegeven en laat u in zijn naam dopen (metanohtate kai epistreqate), opdat voor alles uw zonden, zowel die in vs. 13vv. u zijn voorgehouden, als ook alle overige die gij misdreven hebt, door uitdelging uit het boek van de zonden bij God (Kol.
14) mogen uitgewist worden (Jes. 43: 25) en zij vernietigd zullen zijn, wanneer de tijden van de verkoeling, van de verkwikking, waarop wij met zoveel verlangen hopen, zullen gekomen zijn van het aangezicht van de Heere (Jer. 35: 10 Dan. 7: 22 en 27 Hebr. 4: 1, 9vv. Openbaring 20: 6). Dit toch zal het nadere heerlijke gevolg zijn, wanneer gij eens allen die tot het door God verkoren volk behoort (vs. 25), doet waartoe ik u zo-even drong.

In de vermaning zelf zijn de uitdrukkingen: betert u en bekeert u, van nadruk. Het eerste woord "beteren" betekent eigenlijk "tot nadenken komen", en het andere "weer te keren van de verkeerden weg". Het laatste is een gevolg van het eerste. Zal iemand van een verkeerde weg weerkeren, dan moet hij eerst tot nadenken komen en opmerken dat hij dwaalt. De samenvoeging van beide woorden is goed geschikt om de ware aard van de bekering uit te drukken. Meer bijzonder werd in ons geval van de Joden gevorderd 1) dat zij de zonde van de Messiasmoord, in haar gruwelijke aard goed kenden; 2) dat zij daarover een smartelijk berouw hadden; 3) dat zij door het geloof de toevlucht namen tot Gods barmhartigheid in Christus;
dat zij van gezindheid omtrent de Heere Jezus veranderden en hun gedrag verbeterden, opdat hun zonden uitgewist werden. Het woord uitwissen zegt eigenlijk iets bestrijken, zodat er niets meer van te zien is. De LXX gebruiken het zeer dikwijls voor de vergeving van de zonden, waardoor de schuld zo geheel wordt uitgewist, dat er geen gedachtenis meer van overblijft. (Ps. 51: 11 Jes. 43: 25 enz.). Hetzij er gezinspeeld wordt op uitdoen van een schuld in een rekenboek, hetzij op de wettische wassingen, zoveel is zeker dat de apostel een volledige vergeving bedoelt van al de zonden van de Joden, bijzonder ook van die

hemeltergende misdaad, waaraan zij zich in het vermoorden van de Vorst van het leven hadden schuldig gemaakt. De eerste drangreden vs. 19b heeft vrij wat opheldering nodig: "wanneer de tijden van de verkoeling zullen gekomen zijn, van het aangezicht van de Heere. " Wat bedoelt de apostel, door de tijden van de verkoeling van het aangezicht van de Heere? Tijden van verkoeling zijn dagen van verademing en verfrissing. Men herinnere zich de brandende en afmattende hitte, die er in de Oosterse landen op het midden van de dag plaatsheeft en hoezeer die hitte de profeet Jona benauwde. (Jona 4: 8). Aldaar is niets aangenamer dan een verkoeling, wanneer de lucht door een verfrissende wind bewogen, of wanneer het aardrijk ‘s avonds door de dauw bevochtigd wordt. Daaraan is de spreekwijze ontleend. Zinnebeeldig zijn tijden van de verkoeling zulke dagen, waarop men, na het doorstaan van gevaren en ellenden, tot rust en kalmte komt. In deze zin gebruiken ook de LXX het woord verkoeling. Farao zag dat er verademing of verkoeling was, toen de plaag van de vorsen was weggenomen (Ex. 8: 15). De sabbat moest bij Israël gevierd worden onder anderen: opdat de vreemdeling adem scheppen mocht, dat is, een uitspanning genieten na al zijn afmattende arbeid. (Ex. 23: 12). Met één woord, tijden van verkoeling zijn zulke tijden, waarin zware smarten en ellenden, die de mens als een brandende hitte afmatten, opgeschort of weggenomen worden. Het aangezicht van de Heere is hier een beschrijving van hitte, waartegenover de verkoeling is gesteld. Het aangezicht van de Heere betekent hier, zoals vaker, de hitte van Gods gramschap, vergel. Ps. 34: 17 en Paulus spreekt in dezelfde samenstelling als hier van het eeuwig verderf van het aangezicht van de Heere (2 Thessalonicenzen. 1: 9). Tijden van verkoeling van het aangezicht van de Heere Zijn dus zulke dagen, waarop de Heere, nadat Hij geduchte blijken van zijn ontstoken gramschap gegeven heeft, kalmte en verademing verschaft.

De grootste zegen toch zal uw deel zijn, als die tijd zal zijn gekomen en Hij, de Heere, van de hemel in zichtbare wederkomst gezonden zal hebben Jezus Christus, die u tevoren gepredikt is, opdat gij zijn zonden vergevende en heiligende genade u gelovig zou toe- eigenen.

Een andere verklaring als deze is de volgende: Wat voor een zending van Jezus Christus wordt hier bedoeld? Wij voegen ons bij hen, die denken aan een zending van Christus door het Evangelie. Het Evangelie wordt meermalen gezegd tot mensen gezonden te worden (Hand. 10: 36; 18: 26) en Jezus Christus wordt gezonden wanneer Hij met al zijn schatten en gaven in het Evangelie wordt voorgesteld. Dat nu de apostel Petrus hier de uitdrukking gezonden in die zin gebruikt, blijkt duidelijk genoeg uit vs. 26 Nu is de Heere Christus na zijn opwekking uit de doden gezonden, niet in persoon, vermits Hij aan niemand van hun verschenen is, maar in de prediking van het Evangelie. Men zou er nog kunnen bijvoegen dat deze zending van Jezus Christus meer bijzonder plaatsheeft, wanneer de gaven van de Heilige Geest in de wedergeboorte geschonken worden, dan komt Christus zelf woning maken in de harten van zondaren.

Die, nadat Hij bij zijn hemelvaart zich heeft gezet aan de rechterhand van de majesteit in de hemelen (hoofdstuk 2: 33 Hebr. 1: 3), de hemel moet ontvangen als de voor Hem bestemde verblijfplaats (Kol. 3: 1en 3) tot de tijden van de wederoprichting van alle dingen, die God gesproken heeft door de mond van al zijn heilige profeten van alle eeuwen. Alzo hebben wij hier te denken aan de belofte, reeds in het Paradijs gegeven (Gen. 3: 15), als die hier in haar volle betekenis, die op het laatste einde ziet, in aanmerking komt. (Rom. 8: 18vv. Openbaring 11-21: 5

Als het eerste gevolg, of, zoals een andere uitlegger zich uitdrukt, als middendoel van de boete en bekering, waartoe Petrus zijn toehoorders wil bewegen, komt in vs. 19 de vergeving van de zonden voor, die natuurlijk moet gedacht worden als mede leven en zaligheid insluitende, zoals Luther in de catechismus zegt: waar vergeving is van zonden, daar is ook leven en zaligheid. Dat werd reeds bewezen in de drieduizend, die op de dag van het pinksterfeest tot de gemeente werden toegevoegd en van wie de gelukkige toestand ons in hoofdstuk 2: 42vv. nader wordt bericht. Wat dit eerste gevolg of dit middendoel aangaat, komt het er niet op aan hoe veel van de toehoorders aan de apostolische eis gehoorzaamden, zelfs indien het maar enkelen waren, dan is voor hen die het doen, vergeving van de zonden, leven en zaligheid in elk geval zeker. Zij zijn voor wat betreft hun persoonlijk deel krijgen aan de zaligheid niet afhankelijk van het besluit van anderen. Maar nu spreekt de apostel nog van een tweede, een nader gevolg van het laatste doel, of eigenlijk einddoel, zoals de vroeger genoemde uitlegger het verklaart; hij noemt in vs. 20v. als dit, het komen van de tijd van de verkoeling, van de verkwikking van het aangezicht van de Heere. De wijze van uitdrukking, waarin dit tweede gevolg aan het eerste wordt aangesloten, is in de grondtekst zo genomen, dat men moet bemerken hoe hier van iets sprake is dat daar alleen onder een bepaalde veronderstelling, onder vervulling van een zekere voorwaarde kan plaatshebben. Hierbij zijn dus de bijzondere personen wel afhankelijk van het geheel, ja zo geheel afhankelijk van de beslissing van deze en van hun handelwijze dat het gevolg geen plaatsheeft, voordat de mannen van Israël in het algemeen, als volk, boete hebben gedaan en zich bekeerd hebben, hun gezindheid hebben veranderd en zich gewend hebben tot Hem die voor het huis van Israël als Heer en Christus is verordend. Bij de tweede rede, die wij uit de mond van Petrus horen, is het zijn bedoeling zo’n beslissing van de zijde van het volks teweeg te brengen. Bij de eerste in hoofdstuk 2: 14vv. had hij daarop zijn oogmerk nog niet zo onmiddellijk gericht, maar daar had hij vooreerst alleen met die mensen te doen, bij wie zijn woord in het hart ging en die hij nu moest behouden van dat verkeerd geslacht. Er moet dus aan de ene zijde sedert die eerste rede reeds een aanzienlijke tijdruimte verlopen zijn, terwijl, wat bijzondere leden aangaat, de gemeente hoe langer hoe meer is toegenomen, wat het geheel van de natie aangaat, dit reeds had getoond dat zij wilde blijven wat zij was en geenszins een nieuwtestamentisch, een christelijk Israël wilde worden. Aan de andere zijde moet het de apostel in de geest zeker zijn geworden (vgl. hoofdstuk 16: 10) dat het wonder aan de lamme, dat de Heere hem had laten verrichten, moest dienen tot invoering van een nieuwe tijd en het begin aanwijzen van die ontwikkelingsperiode, waarin het volk als geheel voor of tegen Christus moest beslissen. Wij zullen er dus recht aan hebben gedaan, dat wij van de gebruikelijke wijze om het wonder aan de lamme als het eerste wonder van Petrus voor te stellen, zijn afgegaan en tussen die eerste rede van de apostel en die, die wij voor ons hebben, de tweede, een tussenruimte van drie en een half jaar veronderstellen. Denken wij verder na over de inhoud van hetgeen Petrus in vs. 20 en 21 in uitzicht stelt, zo vinden wij nog nadere aanleiding van de gewone opvatting af te wijken en onze eigen wegen in te slaan. Meestal toch houdt men de tijd van de "verkoeling van het aangezicht van de Heere" in vs. 20 voor één en hetzelfde, als "de tijden van de wederoprichting van alle dingen die God gesproken heeft door de mond van al zijn heilige profeten van alle eeuwen" in vs. 21 Het is echter moeilijk het woordje "en" juist te plaatsen, als men deze tweede zin als ondergeschikt bij de eerste plaatst. Naar onze mening stelt integendeel het woordje "en" de tweede zin in geheel gelijke verhouding tot de eerste, zodat wij aldus moeten verklaren: "opdat de tijd van de verkwikking van het aangezicht van de Heere kome en (opdat) Hij (de Heere) Hem zende, die u tevoren gepredikt is, Jezus Christus.

Dan valt de tijd van de verkwikking niet samen met de wederkomst van Christus van de hemel, maar deze vormt een tweede trap in de ontwikkeling van de laatste tijd; maar wel is met de wederkomst van Christus de tijd van de wederoprichting verbonden, waarvan vs. 21 spreekt. Wat ons tot deze opvatting dringt, zijn de drie volgende redenen: 1) zonder twijfel

verwacht Petrus dat, als het hele volk van Israël zich nu door boete van zijn tegenwoordige gezindheid laat afbrengen en door bekering zich van ganser harte aan zijn Messias zou overgeven, de tijd van de verkwikking zonder uitstel komen zou; 2) hij weet echter ook, dat zijn Heere nog andere schapen heeft die van deze stal niet zijn; deze moeten ook toegebracht worden, opdat het één kudde en één Herder zij (Joh. 10: 16) en dat moet toch zijn tijd hebben; er moet dus een tussentijd zijn, waarin de hemel Christus in zich behoudt; maar daarna zal God Hem weer zenden, opdat nu alles weer zou worden opgericht wat door de mond van de profeten is gesproken en de laatste voltooiing van de zaligheid zou volgen. Het zou ons te ver afleiden, indien wij in bijzonderheden wilden aanwijzen hoe Petrus in zijn beschouwing over de toekomst omtrent de bekering van de heidenen, die toch een uitdrukkelijke roeping van het apostolisch ambt was (hoofdstuk 1: 8), of in het geheel niet heeft gedacht, of zich geheel aan verwarde voorstellingen zou hebben moeten overgeven, indien de oude opvatting van hetgeen hij in de beide verzen zegt, werkelijk juist was. Wij bepalen ons erbij hierop opmerkzaam te maken, deels op het verschil van de uitdrukkingen voor "tijd" in de grondtekst, zodat onder de tijd van de verkwikking een bepaalde tijd, een begrensde tijdruimte, dus slechts een rust- of pleisterplaats bedoeld wordt. Onder de tijd van de wederoprichting van alle dingen is daarentegen de tijd zonder grenzen te verstaan, die in de eeuwigheid overgaat en dus het einddoel van de hele weg. Verder maken wij opmerkzaam op het onderscheid van de begrippen "verkwikking of verademing" aan de ene en "wederoprichting of terechtbrenging van alles" aan de andere zijde, die de apostel op zo karakteristieke wijze uit elkaar heeft gehouden dat een verklaring van zijn woorden die de begrippen voor één verklaart en, in plaats van ze uit elkaar te houden, ze in elkaar werpt, daardoor bewijst een mislukte te zijn. Het is duidelijk dat onder de tijd van de verkwikking een periode is bedoeld, waarin Gods volk na het doorstaan van de vroegere moeiten en strijden nog eens zich zal herstellen en weer zijn kracht zal herkrijgen, daar het als het ware adem schept (Ex. 8: 15) en nieuw licht kan verkrijgen, nadat het vroeger steeds in de engte en in het gedrang is geweest. Dit sluit niet uit, maar sluit integendeel in, dat wederom angst en nood, wederom worsteling en strijd wachtende is en het einde van alle dingen, de voltooiing van alle raadsbesluiten van God ter zaligheid pas komen met de overwinning ook van deze laatste nood, ook van deze laatste strijd. Alzo wijst het begrip van een periode van verkwikking verder heen op het begrip van een laatste tijd van wederoprichting of vervulling van al wat God door de mond van al zijn profeten heeft gesproken. Wij moeten slechts wat Johannes eerst in Openbaring 20: 1 en 6 ziet, wat hij dan verder in vs. 7-15 voorzegt en wat hij hierop in Openbaring 21: 1, 22: 5 ons voorlegt, opvatten zoals het daar staat en eenvoudig begrijpen, zonder ons met geweld tot antichiliasten of tegenstanders van een duizendjarig rijk te maken, dan zal ons ook de rede van Petrus, die voor ons ligt zeer duidelijk en helder worden. De tijd van de verkwikking is juist de tijd van het duizendjarig rijk: daarop volgt nog de aanval van Gog en Magog op het leger van de heiligen, maar daaraan maakt de zichtbare wederkomst van Christus ten oordeel een einde en nu komt de wederoprichting van alle dingen met de herstelling van een nieuwe hemel en van een nieuwe aarde, waarin, zoals Petrus er in 2 Petrus 3: 1 bijvoegt gerechtigheid woont. Twee zaken blijken ondubbelzinnig uit de woorden van de apostels in onze tekst: 1) dat het duizendjarig rijk, de tijd van de verkwikking, alleen op Israël betrekking heeft en een voorrecht is voor het uitverkoren volk aan wiens heerlijkheid de overige volken toch daardoor deel verkrijgen, dat het heilig volk van de Allerhoogste hen aan zijn heerlijkheid onderwerpt en hoe de zegeningen van zo’n heerschappij laat toevloeien ("Isa 65: 25" en "Jer 3: 25; 2) dat de wederkomst van Christus niet reeds volgt bij de oprichting van dit rijk maar pas bij de daaropvolgende aanval van Gog en Magog op het leger van de heiligen, terwijl Hij juist tot vernietiging van deze vijanden van de hemel verschijnt maar gelijktijdig het bestaan van de wereld opheft, het laatste oordeel houdt en nu alles nieuw maakt Re 20: 6. Intussen bestaat toch in zoverre nog een onderscheid tussen het standpunt dat Petrus hier in gemeenschap met

zijn begeleider en medeapostel Johannes omtrent de toekomst inneemt en het standpunt van Johannes in zijn boek "de Openbaring", waar hij na de kruisdood van Petrus alleen staat. Hier ligt het toch nog in Israël's hand in zijn geheel te beslissen voor zijn Messias en Heiland en zo de tijd van de verkwikking te bespoedigen, terwijl daar in de Openbaring van Johannes Israël reeds beslist heeft dat het absoluut wil volharden in zijn verwerping van Christus en nu de tijd is gekomen dat het ook van zijn zijde moet worden verworpen en voortaan de heidenwereld op de voorgrond van het rijk van God treedt. Dan moet eerst de tijd van deze vervuld zijn (Luk. 21: 24), voordat aan Israël opnieuw genade wordt aangeboden en eerst is de gemeente van de 144000 verzegelden op de berg Zion, zoals wij haar in Openbaring 14: 1vv. voor ons zien, die, waarvoor de tijd van de verkwikking van het aangezicht van de Heere komt, nadat in de christelijke kerk uit de heidenen een rijk van de antichrist is opgestaan, maar voor Jeruzalems muren is vernietigd door Hem die getrouw en waarachtig heet, onder bijstand van zijn hemelse legermacht (Openbaring 19: 11vv.).

Verzuimt toch de tijd van uw bezoeking niet en herdenkt toch heden, op de dag van de zaligheid, wat tot Uw vrede dient, opdat het oordeel van God niet over u kome; want Mozes heeft in Deut. 18: 15 en 18 tot de vaderen gezegd: a) De Heere, uw God, zal u een Profeet verwekken uit uw broederen, zoals ik; die zult gij horen in alles wat Hij tot u spreken zal.

Joh. 1: 46 Hand. 7: 37

En het zal geschieden dat elke ziel die deze profeet niet zal gehoord hebben, uitgeroeid zal worden uit het volk, dat de Heere Zich ten eigendom heeft verkoren (Gen. 17: 14).

Dit heeft Mozes gezegd tot de vaderen, maar zij die zijn woord bedoelt, zijn wij, tot wie het einde van de wereld is gekomen (1 Kor. 10: 11). En evenals Mozes als de eerste in de Schrift (Rom. 10: 19), hebben ook al de profeten in engere zin, van Samuel aan, die hun rij opent en die daarna gevolgd zijn, bijv. Nathan in 2 Sam. 7: 12vv., zo velen als er in die tijdruimte van ongeveer 600 jaren hebben gesproken, die hebben ook deze dagen, die wij nu beleven (hoofdstuk 5: 36), de laatste dagen zoals ik ze vroeger noemde (hoofdstuk 2: 17), tevoren verkondigd. Erkent dus in wat voor een gewichtige, aan de ene zijde aangename (2 Kor. 6: 2), maar aan de andere zijde ook beslissende tijd gij leeft.

Het komen van de Heere, waarvan de adventtijd spreekt, is drievoudig. namelijk: 1) de Zoon van God is in de volheid des tijds mens geworden, dus in ons vlees gekomen, om te zoeken en zalig te maken wat verloren was. 2) Hij zal eens wederkomen aan het einde van de dagen in al zijn heerlijkheid om te oordelen de levenden en de doden. 3) Hoewel Hij sedert lang verhoogd is van de aarde, komt Hij toch voortdurend tot ons in het woord en in het sacrament en klopt Hij aan onze harten aan, of wij Hem als onze Heiland willen opnemen, opdat wij eens het gericht mogen ontkomen en in zijn heerlijkheid ingaan. Hieruit kunnen wij tevens zien dat de heilige adventtijd niet uitsluitend kan worden beschouwd als voorbereiding voor het heilige Kerstfeest, maar als voorbereidingstijd voor het hele kerkelijk jaar en voor alles wat dit ons zal verkondigen. Het is de hele toekomst van het Godsrijk die in de advent vooraf wordt voorgesteld. De menswording en de wederkomst van de Heere vormen het begin en het einde van het hele kerkelijke jaar; in het midden ligt het voortdurend komen van de Heere in de Heilige Geest, de vervulling van zijn profetie: "Ik zal u geen wezen laten, Ik kom weer tot
" Drievoudig is ook het ambt van de Heere, en dat is het tweede punt, dat in de loop van het kerkelijk jaar op de voorgrond wordt gesteld: het profetische, hogepriesterlijke en koninklijke ambt. Aan de heilige Kersttijd, die de menswording van Gods Zoon verheerlijkt, sluit zich de Epifaniëntijd aan, die het profetisch werken van de Godmens op de voorgrond plaatst terwijl

de lijdens- en Paastijd Zijn hogepriesterlijk ambt voorstelt; het koninklijk ambt, waarin de Godmens door zijn hemelvaart intrad, beginnende met de zending van de Heilige Geest op de Pinksterdag, ontwikkelt zich nu meer en meer tot aan de wederkomst van de Heere aan het einde van de dagen, waarmee het kerkelijk jaar eindigt. Als wij deze drie ambten van Christus, om een duidelijk begrip van zijn werkzaamheid te verkrijgen, uit elkaar moesten houden, dan is het toch niet minder noodzakelijk in het oog te houden hoe het ene het andere doordringt, hoe niet het ene van het andere kan worden losgemaakt, maar het ene door het andere wordt gedragen en bepaald. Evenals de twee naturen van Christus, de goddelijke en menselijke, wel niet met elkaar vermengd, maar toch onafscheidelijk verbonden zijn, zo doortrekken en doordringen elkaar ook voortdurend de drie ambten van de Heere. Dit treedt vooral in het profetische ambt zeer duidelijk op de voorgrond, waarop Petrus ons hier op grond van de uit Mozes aangehaalde plaats in de tekst wijst. Wij kunnen het niet in zijn volle betekenis bevatten, als wij niet steeds in het oog houden, dat zijn profetische prediking niets anders is geweest dan een getuigenis omtrent Zichzelf, dat Hij de waarachtige Priester en eeuwige Koning is. Christus, de profeet, die wij moeten horen: 1) Hij heeft de hele raad van God tot onze zaligheid verkondigd, dat is Zijn profetisch ambt in de engere zin; 2) Hij heeft voorzegd, niet omtrent één die na Hem zou komen, maar omtrent zijn eigen toekomst, want Hij was de koninklijke profeet; 3) Hij heeft ook vervuld wat alle profeten vóór Hem hebben verkondigd, want Hij was de hogepriesterlijke profeet.

Christus een profeet en toch meer dan een profeet: 1) Hij leert de weg van God duidelijk en is toch zelf ook de weg tot de Vader; 2) Hij voorspelt en is toch ook doel en einde van alle profetie; 3) Hij is met de Heilige Geest gezalfd en is toch ook de uitdeler van de Geest.

Gijlieden, die ik tevoren opzettelijk als Israëlitische mannen aansprak (vs. 12), zijt kinderen van de profeten en van het verbond, gij behoort tot beide, zowel tot de profeten, van wie ik zo-even sprak als ook in het bijzonder tot het verbond dat God met onze vaderen opgericht heeft, zeggende in Gen. 12: 3; 22: 18 tot Abraham: En in uw zaad, namelijk door de Messias die uit u zal voortkomen (Gal. 3: 16), zullen alle geslachten van de aarde gezegend worden.

God, opgewekt hebbende, *beter "verwekt hebbende" latende optreden (Luk. 7: 16) als profeet vs. 22 Jer. 30: 9)* Zijn Kind (liever: "zijn Knecht" vs. 13) Jezus, heeft Hem eerst in Zijn persoon en nu in hetgeen Hij door zijn apostelen onder u doet (vs. 16) en u op het hart drukt, tot u gezonden. Gij toch had als de kinderen van de belofte en van het verbond recht op alle gaven en goederen die Hij had toegezegd in het verbond dat Hij met Abraham had opgericht (hoofdstuk 2: 39; 13: 46. Rom. 1: 16; 9: 4; 15: 8). God heeft die belofte vervuld, opdat Hij ulieden zegenen zou daarin dat Hij een ieder van u afkere van uw boosheden. Dit is uw heil, dat gij dievolkszonden loslaat, die in de verwerping van Jezus vol zijn geworden (Jes. 59: 20) en dat gij u tot deze Verlosser van de goddeloosheden in Jakob keert (vs. 19 Rom. 11: 26), terwijl Hij anders zal komen en het aardrijk met zijn ban slaan (Mal. 4: 6).

Men lette op de grote indruk die het woord "gijlieden" in vs. 25 en "ulieden" in vs. 26 heeft. Die voorrang die zij hebben, Gods volk te zijn, moest hen de plicht om de Messias aan te nemen, des te sterker doen gevoelen.

Het begrip "kinderen" zweeft tussen dat van afstamming en toebehoren, terwijl het woord "tevens" op de profeten en het verbond betrekking heeft.

Wanneer de mannen van Israël kinderen van het verbond worden genoemd, zo bevat dit niet iets uitsluitends, een monopolie, een particularisme, maar alleen een prioriteit. Christus is toch niet tot Israël alleen, maar tot Israël het eerst gezonden en daarmee is verondersteld en indirect betuigd dat Christus en de zegen in Hem ook voor de heidenen bestemd is, hoewel pas in de tweede lijn.

"U in de eerste plaats", met dit woord zegt Petrus dat de dagen gekomen zijn, waarin alle geslachten van de aarde in Abrahams zaad zullen gezegend worden en dat de christelijke gemeente te Jeruzalem de moeder van deze zegen, een ware Sara geworden is. Och, dat de mannen van Israël zich in Jezus' naam lieten zegenen, evenals de lamme voor de Schone poort van de tempel, om dan als ware Israëlieten een zegen te worden voor alle volken op aarde!

De apostel sterkt zijn toehoorders als het ware in hun eer, als van het uitverkoren volk van God. Hij herinnert hen aan hun hoge voorrang dat hun in de eerste plaats de zaligheid is verschenen, dat deze hun ook nu het eerst wordt aangeboden, ondanks al hun zonden. Hij herinnert hen echter ook aan hun grote verantwoordelijkheid, wanneer zij de zaligheid van zich wilden stoten en zich niet wilden bekeren van hun boosheid. Maar is het ook niet een woord tot ons: "gij zijt kinderen van de profeten en van het verbond". Wijst het ook ons niet op de grote genade die ons boven vele miljoenen arme heidenen wedervaart, dat ons Christus wordt gepredikt, de Gekruisigde en Opgestane, dat wij in Christus nog altijd gezegend zijn met allerlei geestelijke zegen in hemelse goederen? Herinnert het ook ons niet aan de zware verantwoordelijkheid, als wij de genade tevergeefs ontvangen, als wij ons niet willen bekeren tot de Herder en Opziener van onze zielen, als wij Hem de eer en de dank weigeren die Hem toekomt?

HOOFDSTUK 4

VERVOLGING VAN DE APOSTELEN. GEMEENSCHAPPELIJK GEBED VAN DE GELOVIGEN. HUN WANDEL EN TOESTAND.

En terwijl zij na de prediking van Petrus, die in het voorgaande is meegedeeld, nog verder tot het volk spraken, toen Petrus en Johannes evenals in hoofdstuk 2: 40 aan de eigenlijke hoofdrede nog bijzondere vermaningen toevoegden, kwamen daarover tot hen degenen, die de tempelwacht uitmaakten 1CH 24: 5, namelijk de priesters en de hoofdman van de tempel, die over deze schaar het bevel voerde (Luk. 22: 4) en de Sadduceeën, die juist op de plaats van de tempel aanwezig waren geweest en Petrus' rede in hoofdstuk 3 ten minste tot vs. 15 mede hadden aangehoord.

Deze kwamen, zeer ontevreden zijnde omdat zij, de apostelen, het volk leerden op een wijze die met de godsdienstige meningen van de Sadduceeën in lijnrechtetegenspraak stond en verkondigden in Jezus de opstanding uit de doden, die toch door hen werd geloochend (hoofdstuk 23: 8 MATTHEUS. 22: 23), waarom zij ook de tempelwacht en haar hoofdman gedwongen hadden tussen te treden.

Het schijnt, dat de farizese partij onder de Joden die in het bijzonder de veroordeling van Christus had bewerkt, zich verder niet bemoeid heeft met het vervolgen van zijn aanhangers. Zij achtte de onwetende Galileërs geen verdere opmerkzaamheid waard, vooral daar zij de oude ceremoniële wet streng waarnamen en zich eerst niet met polemiek tegen de farizese stellingen inlieten en men toch ook vele andere sekten, die met het belang van de farizese partij niet in strijd kwamen, rustig hun gang liet gaan.

Hun aanvankelijk zacht optreden tegen de verkondigers van de opstanding van de Gekruisigde spreekt duidelijk uit hoezeer hun geweten getroffen is dat hun van hun vervreemding van God en van hun strijd tegen de vertegenwoordigers van ware godzaligheid overtuigd.

En zij, van wie in vs. 1 gesproken is, sloegen de handen aan hen, aan Petrus en Johannes (vs. 13 en 19), waarschijnlijk ook aan de genezen kreupele, die zich bij hen hield (vs. 10, 14) en zetten ze in bewaring, in een gevangenis die zich in de tempel bevond (Jer. 20: 2; 29: 26), tot de volgende dag wanneer de hoge raad zou zitting houden, om over hen te oordelen, hetgeen nu niet meer kon plaatshebben, want het was nu avond, de zogenaamde tweede avond, die om 6 uur begon (MATTHEUS. 14: 23).

Wat wij aan het einde van ons boek in zijn geheel voor ons zien, neemt nu zijn eerste begin. Het volk van Israël in zijn geheel, zoals het wordt vertegenwoordigd door zijn oversten en oudsten, verwerpt de zegen en wil de vloek hebben. Het was opmerkelijk genoeg en Farizeeën als een Gamaliël (hoofdstuk 5: 34vv) hadden daardoor tot bezinning kunnen komen dat de eerste vijandschap tegen de gemeente van Jezus Christus van de Sadduceeën uitging. Maar door de prediking van de zaligheid van de zondaars alleen in de Naam van een Gekruisigde voelde de farizese trotsheid zich dieper gewond, dan door alle dwaalleringen van de Sadduceeën en zo geschiedde het dat uiteindelijk het hele huis van Israël zijn hart verstokte tegen de stem van de Heere: "zoekt Mij en leeft", wandelende naar de wijze van de vaderen (Amos 5: 10): "zij haten in de poort degene die bestraft en hebben een gruwel van hem, die oprecht spreekt. "

En om terug te zien op het innerlijke gevolg van Petrus' prediking in hoofdstuk 3: 12vv., zij hier nog opgemerkt: velen van degenen die het woord gehoord hadden, geloofden. En het getal van de mannen, terwijl reeds volgens hoofdstuk 2: 41 de gemeente tot 3000 zielen was toegenomen, werd in de eerste tijd die op deze dag volgde, omtrent vijfduizend, waarbij dan nog een aanzienlijk aantal vrouwen moet worden gerekend, indien men de gezamenlijke sterkte geheel zou willen aangeven.

Niet de genezing als daad, maar het woord waartoe zij aanleiding geeft, vooral het woord van Jezus als de Opgestane, heeft de tegenstand en de vervolging opgewekt. De wereld kan wel enkel moraal en ook abstracte evangelische waarheid verdragen, maar als Jezus Christus, de Gekruisigde en Opgestane persoonlijk word verkondigd, wordt de tegenspraak van het natuurlijk hart opgewekt. Aan de andere kant heeft ook het gelovige hart aan Christus persoonlijk alles. Terwijl zij Jezus verkondigden, predikten de apostelen de opstanding uit de doden, terwijl Jezus verkondigd werd, wordt ook gerechtigheid en de genade van God, alle wijsheid, gerechtigheid, heiliging en verlossing verkondigd - in Hem en aan Hem heeft het gelovige hart, de denkende geest, het heilbegerig geweten alles, wat de mens nodig heeft.

vs. 5-31 Het eerste uitwendige gevaar van de gemeente, afgewend door de machteloosheid van de vijanden.

En het geschiedde, op de morgen van de volgende dag, toen een gerechtszitting kon plaatshebben, dat hun, van de Joden, oversten en ouderlingen en schriftgeleerden, de leden van de hoge raad Uit 2: 4, waaronder eerst de oudsten als vertegenwoordigers van het volk en de Schriftgeleerden als die in het bezit waren van de kennis van de Wet in het bijzonder moeten genoemd worden, te Jeruzalem vergaderden, waarheen zij kwamen van hun huizen, die een gedeelte van hen althans buiten de stad had.

En bovendien kwamen de leden van de priesterschap, waarvan de voornaamsten hier persoonlijk mogen worden genoemd: Annas de hogepriester in zaken van bestuur en Kajafas de hogepriester in zaken van godsdienst Lu 3: 2 en Johannes en Alexander, en zo velen er van het hogepriesterlijk geslacht waren.

En toen zij hen, de beide apostelen en de man die deze van zijn lamheid hadden genezen, in het midden van hen gesteld hadden, zodat zij door allen konden gehoord en gezien worden, vroegen zij (vgl. Joh. 2: 18 MATTHEUS. 21: 23): a) Door welke kracht, die u ten dienste staat of, als gij de kracht niet in uzelf hebt, door welke naam hebt gij dit wonder aan die lamme gedaan? Welke naam hebt gij bij het verrichten van zijn genezing uitgesproken, als naam van hem, wiens kracht u dienen zou, misschien wel van Beëlzebub, de overste van de duivelen (MATTHEUS. 12: 24; 10: 25)?

Ex. 2: 14 Hand. 7: 27

Bepaalde geschiedkundige persoonlijkheden, met de namen Johannes en Alexander, kunnen, hoewel men het heeft beproefd, niet worden aangewezen. De uitdrukking: "zo velen er van het hogepriesterlijk geslacht waren, " moet echter nader worden verklaard dan in de regel door de uitleggers geschiedt. Onmiskenbaar geeft Josephus in zijn boek over de Joodse oorlog (IV. 3: 6) met de woorden: "zij (de Zeloten) beroofden de geslachten van hun invloed, waaruit als eerste de hogepriester gewoonlijk wordt genoemd" te kennen dat het hogepriesterschap in die tijd voor een voorrecht van enige weinige geslachten werd gehouden. Inderdaad blijkt uit de lijst van de 28 hogepriesters die dezelfde geschiedschrijver voor de tijd van Herodes de

Grote tot aan de verwoesting van Jeruzalem noemt, (Slotwoord op 1 Makk. Nr. c.), dat het hogepriesterschap tot weinige families en (vooral dit van Phabi, Boëthus, Annas en Kamithus) beperkt bleef. Bij deze beperking gaf reeds alleen het behoren tot een van deze families een bijzonder aanzien, een soort van adel, hetgeen wordt uitgesproken in het "van het hogepriesterlijk geslacht. " Men moet dus daaronder niet in het algemeen verstaan, de hoofden van de 24 priesterorden, daar deze gewoonlijk onder de titel "overpriesters" bij het noemen van de medeleden van de hoge raad, Uit 2: 4 bedoeld zijn, noch in het bijzonder de aanverwanten van het huis van Annas, maar de hogepriesterlijke aristocratie, waartoe ook de in hoofdstuk 19: 14 vermelde Sceva met zijn zeven zonen behoorde; want een hogepriester in de eigenlijke zin, die deze naam draagt, kan nergens worden aangewezen. Het is opmerkelijk hoe omstandig Lukas de samenkomst van de hoge raad hier beschrijft, daar hij ze niet alleen ons voorstelt als een voltallige vergadering in de wettige vorm, waartoe men afwezige leden van het land naar de stad ontbood, maar ook het plaatsen van de beschuldigden in het midden en de woorden van de tot hen gerichte vraag met nadruk noemt. Daaruit moet de lezer weten welke bijzondere betekenis aan deze gehele vergadering moet worden toegeschreven, een betekenis die slechts weinig wordt gewaardeerd en meestal niet verder wordt overdacht, omdat men vanaf het begin de geschiedenis in hoofdstuk 3 verhaald, te oppervlakkig heeft beschouwd. Wij hebben omtrent het wonder van Petrus en zijn rede in het voorhof van Salomo, die zich daaraan verbond, aangewezen hoe de prediking van de zaligheid van Christus, de Gekruisigde, de Opgestane, de ten hemel gevarene nu reeds 2 à 3 jaar te Jeruzalem was gehoord; dat een gemeente was opgetreden, van wie de godzalige wandel ook zonder woorden geloof vroeg van het volk, dat het eerst tot de gemeenschap van de zaligheid was geroepen en het nu te doen was om een beslissing in het leven te roepen bij dat volk, dat het niet meer in enkele individuen, maar in zijn geheel als natie boete wilde doen voor zijn volkszonde. Het moest beslissen of het zich wilde bekeren tot Hem die volgens de belofte hun als Heiland was gegeven, of dat het in de verharding van zijn hart wilde voortgaan en zijn Christus verder verloochenen en diens discipelen vervolgen en van zich stoten. Die beslissing komt nu. Het eigenlijke hoofdpunt van ons hoofdstuk is niet het gelovig worden van de genoemden in vs. 4, noch de gevangenneming van de apostelen door de Sadduceeën bewerkt, die ontevreden waren over de verkondiging van Jezus' opstanding (vs. 1-3), het eerste is slechts als nevenzaak vermeld en het tweede komt alleen als doorgangspunt voor, maar de heilige geschiedschrijver ziet als voor zijn ogen de hoge raad in zijn afzonderlijke bestanddelen, ja gedeeltelijk zelfs in zijn bijzondere personen, tot een zeer gewichtige zitting in de heilige stad samengekomen en in alle vormen zijn zitting inleiden; wat hijzelf ziet schildert hij ons ook voor onze ogen. Anders dan door zo'n plechtige samenkomst van zijn oversten of hoofden kon het Joodse volk in zijn geheel niet op eens worden samengebracht. Reeds in Joh. 7: 26 werd aangeduid wat een grote uitwerking op het gehele volk van de Joden juist de beslissing van de oversten had en nu spreekt ook Petrus het later in zijn gebed uit, van welke invloed de verhouding was die de hoge raad nu besloot tot de christelijke kerk in te nemen, terwijl het gehele volk in nuce of op samengevatte wijze in zich besloot (vs. 27). Dit veelbetekenende punt heeft dan de Heere willen teweegbrengen, toen Hij de vorige dag Petrus en Johannes op hun weg naar de tempel door zijn Geest tot genezing van de lamme dreef, na de godsdienst hun schreden tot het voorhof van Salomo leidde en de genezene hen liet nagaan. Ja, als Hij het zo beschikte dat juist ditmaal de Sadduceeën zich over het woord van de opstanding van de doden zo ergerden, dat zij een officiële gevangenneming van de apostelen en de genezene, die hen vergezelde, bewerkten en door hun invloed, die zij toen op de hoge raad uitoefenden, daar de in vs. 6 genoemde aristocraten tot hun partij behoorden, het tot zo'n buitengewone volle vergadering van het geestelijk bestuur brachten. Zijn gemeente moest niet meer als tevoren in de ogen van het Jodendom slechts als een sekte of een bijzondere vereniging zijn, waarbij een ieder naar goedvinden zich kon aansluiten of niet,

terwijl de oude theocratie haar loop voortzette en haar heerschappij bleef handhaven. De nieuwe theocratie, in de christelijke gemeente opgericht, moest nu de aanval doen, haar banier onmiddellijk in de tempel zelf planten en tot deze banier ook de wachters van de oude theocratie roepen, doordat in de zaal hun eigen zittingen en voor de oren van allen, Christus de Gekruisigde en van God tot enige Heiland verordende werd gepredikt (vs. 8-12). De stichting van de christelijke kerk moest, zo hebben wij bij hoofdstuk 2: 1 verklaard, buiten de tempel op de berg Sion plaatshebben, maar binnen die, in de gewone raadkamer op Moria, waar 2-3 jaar geleden het doodsvonnis over Jezus was uitgesproken Uit 27: 1, moest het volk in zijn oversten beslissen of het door boete en bekering zijn zondige weg wilde verlaten en de christelijke kerk wilde binnengaan, of deze van zich wilde stoten. Het standpunt toch, tot hiertoe gevolgd, waarbij men zich aan de ene zijde verdraagzaam jegens haar gedroeg, maar aan de andere zijde, wat het eigen persoonlijk heil aangaat, onverschillig, mocht niet langer worden geduld. Wij zullen in vs. 13vv. zien, dat de oversten deze beslissing proberen van de hand te wijzen en wensen ervan bevrijd te blijven. Ook Annas en Kajafas hebben nog te veel te dragen aan de last, die de misdaad van het vermoorden van Christus hun op de hals heeft geladen, dan dat zij het zouden willen beproeven met een tweede aanval, met het doden van zijn kerk. Het zou hun aangenamer zijn dat deze kerk aan uittering stierf, daarom stellen zij zich tevreden met het verbod van alle prediking. De apostelen stellen zich echter daarmee niet tevreden dat zij weer op vrije voeten worden gesteld, zij geven een antwoord op de hun toegevoegde bedreiging, volgens welke de oversten zichzelf moeten bekennen, dat van die dag hun een alternatief is gesteld dat zij niet meer kunnen ontwijken en dat hun spoedig opnieuw en strenger zal voor ogen treden (hoofdstuk 5: 17vv.) en hen zal dwingen steeds beslister plaats in te nemen, totdat de beslissing is gevallen (hoofdstuk 6: 11-7: 50).

Het wonder zelf ontkennen zij niet, trouwens wat men met ogen ziet, is niet te ontkennen, het is alleen op andere wijze weer te vernietigen - zo meent althans het ongeloof - door het gebeurde wonder van zijn goddelijkheid te beroven en er een satanswonder van te maken, zoals de oversten van Israël deden, ten opzichte van de Heere, zeggende: "Hij werpt de duivelen uit door de overste van de duivelen. " Dezelfde poging wordt ook hier gedaan. De Joodse raad vraagt hier aan Petrus en Johannes naar de oorsprong van hun wonderkracht en wiens dienaren zij zijn.

En toen zij hen, de beide apostelen en de man die deze van zijn lamheid hadden genezen, in het midden van hen gesteld hadden, zodat zij door allen konden gehoord en gezien worden, vroegen zij (vgl. Joh. 2: 18 MATTHEUS. 21: 23): a) Door welke kracht, die u ten dienste staat of, als gij de kracht niet in uzelf hebt, door welke naam hebt gij dit wonder aan die lamme gedaan? Welke naam hebt gij bij het verrichten van zijn genezing uitgesproken, als naam van hem, wiens kracht u dienen zou, misschien wel van Beëlzebub, de overste van de duivelen (MATTHEUS. 12: 24; 10: 25)?

Ex. 2: 14 Hand. 7: 27

Bepaalde geschiedkundige persoonlijkheden, met de namen Johannes en Alexander, kunnen, hoewel men het heeft beproefd, niet worden aangewezen. De uitdrukking: "zo velen er van het hogepriesterlijk geslacht waren, " moet echter nader worden verklaard dan in de regel door de uitleggers geschiedt. Onmiskenbaar geeft Josephus in zijn boek over de Joodse oorlog (IV. 3: 6) met de woorden: "zij (de Zeloten) beroofden de geslachten van hun invloed, waaruit als eerste de hogepriester gewoonlijk wordt genoemd" te kennen dat het hogepriesterschap in die tijd voor een voorrecht van enige weinige geslachten werd gehouden. Inderdaad blijkt uit de lijst van de 28 hogepriesters die dezelfde geschiedschrijver voor de tijd van Herodes de

Grote tot aan de verwoesting van Jeruzalem noemt, (Slotwoord op 1 Makk. Nr. c.), dat het hogepriesterschap tot weinige families en (vooral dit van Phabi, Boëthus, Annas en Kamithus) beperkt bleef. Bij deze beperking gaf reeds alleen het behoren tot een van deze families een bijzonder aanzien, een soort van adel, hetgeen wordt uitgesproken in het "van het hogepriesterlijk geslacht. " Men moet dus daaronder niet in het algemeen verstaan, de hoofden van de 24 priesterorden, daar deze gewoonlijk onder de titel "overpriesters" bij het noemen van de medeleden van de hoge raad, Uit 2: 4 bedoeld zijn, noch in het bijzonder de aanverwanten van het huis van Annas, maar de hogepriesterlijke aristocratie, waartoe ook de in hoofdstuk 19: 14 vermelde Sceva met zijn zeven zonen behoorde; want een hogepriester in de eigenlijke zin, die deze naam draagt, kan nergens worden aangewezen. Het is opmerkelijk hoe omstandig Lukas de samenkomst van de hoge raad hier beschrijft, daar hij ze niet alleen ons voorstelt als een voltallige vergadering in de wettige vorm, waartoe men afwezige leden van het land naar de stad ontbood, maar ook het plaatsen van de beschuldigden in het midden en de woorden van de tot hen gerichte vraag met nadruk noemt. Daaruit moet de lezer weten welke bijzondere betekenis aan deze gehele vergadering moet worden toegeschreven, een betekenis die slechts weinig wordt gewaardeerd en meestal niet verder wordt overdacht, omdat men vanaf het begin de geschiedenis in hoofdstuk 3 verhaald, te oppervlakkig heeft beschouwd. Wij hebben omtrent het wonder van Petrus en zijn rede in het voorhof van Salomo, die zich daaraan verbond, aangewezen hoe de prediking van de zaligheid van Christus, de Gekruisigde, de Opgestane, de ten hemel gevarene nu reeds 2 à 3 jaar te Jeruzalem was gehoord; dat een gemeente was opgetreden, van wie de godzalige wandel ook zonder woorden geloof vroeg van het volk, dat het eerst tot de gemeenschap van de zaligheid was geroepen en het nu te doen was om een beslissing in het leven te roepen bij dat volk, dat het niet meer in enkele individuen, maar in zijn geheel als natie boete wilde doen voor zijn volkszonde. Het moest beslissen of het zich wilde bekeren tot Hem die volgens de belofte hun als Heiland was gegeven, of dat het in de verharding van zijn hart wilde voortgaan en zijn Christus verder verloochenen en diens discipelen vervolgen en van zich stoten. Die beslissing komt nu. Het eigenlijke hoofdpunt van ons hoofdstuk is niet het gelovig worden van de genoemden in vs. 4, noch de gevangenneming van de apostelen door de Sadduceeën bewerkt, die ontevreden waren over de verkondiging van Jezus' opstanding (vs. 1-3), het eerste is slechts als nevenzaak vermeld en het tweede komt alleen als doorgangspunt voor, maar de heilige geschiedschrijver ziet als voor zijn ogen de hoge raad in zijn afzonderlijke bestanddelen, ja gedeeltelijk zelfs in zijn bijzondere personen, tot een zeer gewichtige zitting in de heilige stad samengekomen en in alle vormen zijn zitting inleiden; wat hijzelf ziet schildert hij ons ook voor onze ogen. Anders dan door zo'n plechtige samenkomst van zijn oversten of hoofden kon het Joodse volk in zijn geheel niet op eens worden samengebracht. Reeds in Joh. 7: 26 werd aangeduid wat een grote uitwerking op het gehele volk van de Joden juist de beslissing van de oversten had en nu spreekt ook Petrus het later in zijn gebed uit, van welke invloed de verhouding was die de hoge raad nu besloot tot de christelijke kerk in te nemen, terwijl het gehele volk in nuce of op samengevatte wijze in zich besloot (vs. 27). Dit veelbetekenende punt heeft dan de Heere willen teweegbrengen, toen Hij de vorige dag Petrus en Johannes op hun weg naar de tempel door zijn Geest tot genezing van de lamme dreef, na de godsdienst hun schreden tot het voorhof van Salomo leidde en de genezene hen liet nagaan. Ja, als Hij het zo beschikte dat juist ditmaal de Sadduceeën zich over het woord van de opstanding van de doden zo ergerden, dat zij een officiële gevangenneming van de apostelen en de genezene, die hen vergezelde, bewerkten en door hun invloed, die zij toen op de hoge raad uitoefenden, daar de in vs. 6 genoemde aristocraten tot hun partij behoorden, het tot zo'n buitengewone volle vergadering van het geestelijk bestuur brachten. Zijn gemeente moest niet meer als tevoren in de ogen van het Jodendom slechts als een sekte of een bijzondere vereniging zijn, waarbij een ieder naar goedvinden zich kon aansluiten of niet,

terwijl de oude theocratie haar loop voortzette en haar heerschappij bleef handhaven. De nieuwe theocratie, in de christelijke gemeente opgericht, moest nu de aanval doen, haar banier onmiddellijk in de tempel zelf planten en tot deze banier ook de wachters van de oude theocratie roepen, doordat in de zaal hun eigen zittingen en voor de oren van allen, Christus de Gekruisigde en van God tot enige Heiland verordende werd gepredikt (vs. 8-12). De stichting van de christelijke kerk moest, zo hebben wij bij hoofdstuk 2: 1 verklaard, buiten de tempel op de berg Sion plaatshebben, maar binnen die, in de gewone raadkamer op Moria, waar 2-3 jaar geleden het doodsvonnis over Jezus was uitgesproken Uit 27: 1, moest het volk in zijn oversten beslissen of het door boete en bekering zijn zondige weg wilde verlaten en de christelijke kerk wilde binnengaan, of deze van zich wilde stoten. Het standpunt toch, tot hiertoe gevolgd, waarbij men zich aan de ene zijde verdraagzaam jegens haar gedroeg, maar aan de andere zijde, wat het eigen persoonlijk heil aangaat, onverschillig, mocht niet langer worden geduld. Wij zullen in vs. 13vv. zien, dat de oversten deze beslissing proberen van de hand te wijzen en wensen ervan bevrijd te blijven. Ook Annas en Kajafas hebben nog te veel te dragen aan de last, die de misdaad van het vermoorden van Christus hun op de hals heeft geladen, dan dat zij het zouden willen beproeven met een tweede aanval, met het doden van zijn kerk. Het zou hun aangenamer zijn dat deze kerk aan uittering stierf, daarom stellen zij zich tevreden met het verbod van alle prediking. De apostelen stellen zich echter daarmee niet tevreden dat zij weer op vrije voeten worden gesteld, zij geven een antwoord op de hun toegevoegde bedreiging, volgens welke de oversten zichzelf moeten bekennen, dat van die dag hun een alternatief is gesteld dat zij niet meer kunnen ontwijken en dat hun spoedig opnieuw en strenger zal voor ogen treden (hoofdstuk 5: 17vv.) en hen zal dwingen steeds beslister plaats in te nemen, totdat de beslissing is gevallen (hoofdstuk 6: 11-7: 50).

Het wonder zelf ontkennen zij niet, trouwens wat men met ogen ziet, is niet te ontkennen, het is alleen op andere wijze weer te vernietigen - zo meent althans het ongeloof - door het gebeurde wonder van zijn goddelijkheid te beroven en er een satanswonder van te maken, zoals de oversten van Israël deden, ten opzichte van de Heere, zeggende: "Hij werpt de duivelen uit door de overste van de duivelen. " Dezelfde poging wordt ook hier gedaan. De Joodse raad vraagt hier aan Petrus en Johannes naar de oorsprong van hun wonderkracht en wiens dienaren zij zijn.

Toen zei Petrus, in bijzondere blijdschap en verlichting, vervuld met de Heilige Geest (vgl. hoofdstuk 13: 9 en Luk. 12: 11v.), tot hen: Gij oversten van het volk en gij ouderlingen van Israël!

Petrus, die hier een nieuwe mate van de Heilige Geest ontving en alzo letterlijk de vervulling van de belofte van de Heere in Mark. 13: 11 ondervond, erkende in zijn aanspraak het recht van de hoge raad om hen te vragen of het werkelijk de naam van God was, waarvan de kracht aan de zieke door hun hand was gebleken, omdat toch alle tovenaars en bezweerders onder het volk van God een gruwel moesten zijn (Deut. 18: 9vv.). Door deze erkenning en deze eerbied liet hij zich echter niet afhouden van de onverschrokken verkondiging van de hele waarheid.

De Geest moest als een Geest van kracht, van liefde en van bestraffing, Zijn meesterstuk aan een getuige van de waarheid verrichten, nu deze de oversten tot belijdenis moet dringen, aan wie hij de verschuldigde gehoorzaamheid niet kan ontzeggen en van wie de onbillijke besluiten hij toch ook niet kan aannemen, maar die hij aan het oordeel van God ter herziening wil en moet voorleggen.

Petrus erkent de personen van de rechters als de wettige hoofden en vertegenwoordigers van het volk van Israël op die wijze, dat wat hun wordt gezegd, het gehele volk geldt. Zij Zijn als het ware het oor van het volk, zoals zij ook de mond ervan zijn. Zij zijn de bouwlieden die geroepen en verplicht zijn Gods huis te bouwen. Maar even oprecht en eerbiedig als Petrus de ambtelijke waardigheid van de synedristen erkent, even verheugd en open spreekt hij uit dat zij gedwaald, zeer gedwaald, ja zwaar gezondigd hebben; zij hebben de steen geminacht, ja als onbruikbaar weggeworpen, die toch bestemd was om hoeksteen te zijn en werkelijk hoeksteen geworden is. Zij hebben gekruisigd die God daarna heeft opgewekt en die uitsluitend als middel en Middelaar van de zaligheid is gegeven.

Zo bent u allen kennelijk en in u het ganse volk Israël, daar gij de naam wilt weten, waarin deze macht besloten ligt (vs. 7), dat door de naam van Jezus Christus de Nazarener, die gij gekruist hebt, maar die God van de doden heeft opgewekt, door Hem, zeg ik, door deze naam, let wel op, en door geen andere staat deze mens hier voor u gezond.

En de zaligheid, de verlossing, is in geen andere dan in deze, in wie de Heere voor deze laatste dagen op de berg Zion en te Jeruzalem redding belooft aan allen die zijn naam aanroepen (Joël 3: 5), want er is ook onder de hemel (Hand. 2: 5) geen andere naam die onder de mensen gegeven is, waardoor wij, de Joden in de eerste plaats, maar ook de heidenen (Rom. 1: 15) door gelovig aannemen van de met deze naam geopenbaarde zegen, moeten zalig worden (MATTHEUS. 1: 21 Fil. 2: 9vv.). Het is een onveranderlijke bepaling van God, waarvan aan de opvolging niemand zich ongestraft kan onttrekken.

Petrus, de aangeklaagde, predikt de weg van de zaligheid aan de dienaren van het heiligdom, die van God zijn vervreemd. "Een naam wordt gegeven waardoor wij zalig worden" heet: een persoon wordt ons van God gegeven, door het geloof aan wiens geopenbaard wezen de verlossing van zonde en van de toorn van God ons geschonken wordt.

Het is een bijzonder bewijs voor de ingeving van de Heilige Geest dat Petrus bij deze verantwoording over een enkel feit de omvattende en grond leggende waarheid van de zaligheid in Christus zo helder en duidelijk, zo rond en vol, zo klassiek en maataangevend voor alle tijden kon uitspreken.

O als iets de oversten kon bewegen en een diepe indruk op hun harten kon maken, dan was het deze waarheid, door de apostel in heilige geestdrift met grote blijdschap van het geloofd gepredikt. Bij dit woord hadden zij hun schuld moeten voelen! Is in Christus Jezus zegen, alleen in Hem zaligheid voor de mensen, wat een schuld hadden zij dan door verwerping van Hem op zich geladen. Is er alleen in Jezus Christus heil, alleen in Hem zaligheid voor de mensen, wat zouden zij dan meer hebben moeten doen dan zich in berouw en geloof aan Hem onderwerpen en zich aan zijn belijdenis aansluiten. Juist daartoe wilde de getrouwe getuige van Jezus hen opwekken, dat was zijn bedoeling. Daarom beleed hij het evangelie voor hen met zo’n ernst, met zo’n vrijmoedigheid.

Belijden wij, waar het nuttig is, met alle blijdschap en zonder mensenvrees dat wij discipelen zijn van onze hooggepreze Heere en Heiland, dan zullen wij menig verbitterde vijand tot zwijgen, menige dwalende tot nadenken, menige onbevooroordeelde tot erkenning van de waarheid brengen en alzo in menig hart een zaadkorrel werpen, die te zijner tijd zal ontkiemen en vrucht geven tot eeuwig leven. Wel zijn er mensen, in wie een onbeweeglijke onverschilligheid huist omtrent alles wat hun lichamelijk welzijn niet hindert of bevordert en tegenover deze schijnt verloochenen en belijden van dezelfde uitwerking te zijn; maar

bedriegen wij onszelf daaromtrent niet! Zijn er misschien voor hen sterker en smartelijker bewegingen nodig om hen uit hun geestelijke slaap op te wekken, zo weten wij immers niet of de Heere zich niet van ons zwakke woord zal willen bedienen om de vast getreden grond om te ploegen of in de reeds omgeploegden het vruchtdragend zaad te strooien. Het allerminst hoeven wij ons in deze dagen te laten afschrikken door de openlijke en blijde belijdenis, door de gedachte dat zij in het geruis van de bewegingen van de volken ongehoord zou wegsterven. Nee! juist nu de volken met inspanning van al hun krachten hun welvaart proberen te verzekeren, laat ons nu des te moediger en blijder belijden dat in niemand anders dan alleen in Christus Jezus zaligheid is, opdat niet ook wij een deel van de schuld dragen, als de bruiloftsvreugd tot hartenleed en de dansreien tot weeklachten worden.

De belijdenis van een gevangene voor zijn rechters: van eerbied jegens zijn Heer en van belangstelling in zondaren de vrucht. Maar ook een verklaring aangaande de Christus, die vragen uitlokt en aanwijzingen bevat tot veel betekende antwoorden. Zoeken wij vragende en antwoordende Hem te kennen, van wie Paulus sprak: "Om de uitnemendheid van de kennis van Christus Jezus mijn Heer. " De zaligheid: wat bedoelt daarmee de apostel? Het hier gebruikte woord komt dikwijls voor om te kennen te geven enige uitwendige bevrijding of genezing van lichaamskwalen. Meermalen ook om aan te duiden de behoudenis, de redding, het geluk van de ziel. Dat wij hier aan het laatste te denken hebben, is alleszins aannemelijk en wordt algemeen toegestemd. Zo-even had Petrus het uitgesproken, dat de kreupele zijn genezing te danken had aan de Christus, maar met die verklaring kan hij niet eindigen. Met eenvoudige, maar ernstige opklimming betuigt bij dat er bij die Christus nog veel meer dan dit: het hoogste heil, redding van de ziel bij Hem te vinden is, dat Hij is de Zaligmaker van zondaren. De zaligheid is in geen ander. Onder de hemel geen andere naam gegeven. En opnieuw, hoe meent Petrus dat? Denkt hij hier aan zijn tijdgenoten alleen, zowel die de Heere hadden gehoord als zij die door de prediking van de apostelen van Hem hadden vernomen en zouden vernemen? Of heeft hij het oog op zondaren van alle eeuwen, op gelovigen zowel van de oude als van de nieuwe dag? Er zijn er immers zeer velen, die beweren dat de zaligheid onder de dag van het Oude Testament buiten Christus om verkregen werd, maar dat een hogere bedeling van heil het gevolg is van de komst van Christus, dat men vroeger leerde te naderen tot de HEERE, thans door Christus tot de Hemelse Vader. Die onderscheiding heeft Petrus niet geleerd, die in zijn eerste brief schrijft van de Christus: "Opdat Hij ons tot God zou brengen; " die afscheiding van de Zaligmaker van de dagen van vroeger is niet van hem, die elders getuigde van de Heer: "Die u tevoren gepredikt is. " Nee dat is de verklaring niet van die zo onbepaalde voorstelling: "De zaligheid is geen ander. " "Onder de hemel geen andere naam. " En Johannes de Doper zou er zich zeker over verwonderen, hij, die het verband van de vroegere dag en zijn schuldvergeving met de Christus en Zijn heil in die aanwijzende woorden uitsprak. Ziet d. w. z. : dat is nu het Lam van God, dat de zonden van de wereld wegneemt. En Paulus zou tegen haar getuigen, als hij schreef: "Zo vele beloften van God als er zijn, die zijn in Hem ja en amen, " of "wij die eerst in Christus gehoopt hebben, " of "de rechtvaardigheid van God is daarin geopenbaard. hebbende getuigenis van de wet en de profeten; " of waar hij van het zoenmiddel schrijft in betrekking tot de dagen van de verdraagzaamheid en van die een offerande, voor alle eeuwen van omvattende geldigheid: "de Christus had moeten lijden van de grondlegging van de wereld af, " enz. En Johannes, de apostel, zou niet bevredigd zijn, hij die ons leert dat Jesaja reeds zijn heerlijkheid zag; dat Abraham zijn dag heeft begeerd te zien en verblijd is geweest; dat al de vier dieren en de vierentwintig ouderlingen samen zongen: "Gij hebt ons Gode gekocht door Uw bloed, uit alle geslacht en taal en volk en natie. " Nee, toen Petrus die woorden sprak, dacht hij voorzeker aan de Christus als degene, van Wie God daarom door de mond van zijn profeten tevoren verkondigd had, omdat aan die Christus alle eeuwen toebehoorden, op Wie de beloften

vanouds doelden, op Wie het geloof vanouds zag. Maar hoe is Hij de Zaligmaker van alle eeuwen? De leer, door de Meester gepredikt, is door de gelovigen van vroeger niet gehoord. Het voorbeeld dat Hij ons heeft nagelaten, stond voor hun oog niet getekend. Het bewijs van goddelijke liefde jegens zondaren in het feit van de menswording is niet gezien en indien de toezegging van die gave zonder de nog aanwezige werkelijkheid geloofd is, dan zou tot dit einde het feit niet nodig zijn en de verklaring van God dat Hij zondaren vergeving wilde schenken tot vertroosting van het onrustige hart genoeg zijn. In deze dingen bestaat wel mede de meerdere heerlijkheid van de dag van het Nieuwe Testament, waarin het Woord is vlees geworden, gewoond heeft onder de zijnen, in zijn heerlijkheid is aanschouwd en door het Evangelie verder bekend gemaakt; maar wat heeft voor zich de dag van de oude bedeling hiervan gehad? Wat dan? Bij slechts erkenning van Jezus' leer en voorbeeld en persoonlijke waarheid en louter menselijke natuur, moet men met een énige Zaligmaker voor alle eeuwen verlegen zijn. De belijdenis van onze kerk, zo dikwijls miskend, lost hier de zwarigheid op. Zij plaatst, op grond van de Schrift, in het midden van de eeuwen de Zoon van God in het vlees met zijn eenmalige offerande ter verzoening werkzaam in de dingen die bij God te doen waren ten behoeve van zondaren. Die offerande is in Eden beloofd en veelvuldig afgeschaduwd. In de kracht van die belofte is reeds de schuld vergeven, op de Beloofde heeft de gelovige vanouds gehoopt. In de kracht van datzelfde beloofde heil van de verzoening heeft reeds de Zoon vanouds bemoeiing gemaakt met zondaren op aarde, door dromen en gezichten, door verschijningen, door zijn Geest. Is pas bij zijn verheerlijking de meest volle bedeling van zijn genade en geestesgaven geopenbaard, opdat het blijken zou de heerlijkheid te zijn van de Zoon, toch heeft Hij onder minder heerlijke bedeling door diezelfde genade en door diezelfde Geest Zijn volk geleid. "Eén voor allen, " dat is de grote Evangeliewaarheid, die in het midden van tijden en volkeren als een levensboom is geplant, opdat daardoor zondaren leven zouden; "één met zijn vele en velerlei bedelingen en gaven in allen, " dat is de verscheidenheid van één en hetzelfde Evangelie, dat, in Eden verkondigd, duren zal zolang deze huishouding staat. "In geen ander de zaligheid. " "Geen andere naam gegeven. " Dat herinnert ons weer dat buiten die naam de ellende van een verdoemelijke wereld heerst. Elke genezing buiten de énige naam moet verschrikkelijke zelfmisleiding blijken. Dat doet ons denken aan Hem, die van boven kwam. Om Hem te meten is de menselijke maat te kort. Ons voegt een andere werkzaamheid omtrent Hem: Aanbidden en geloven. Dat wijst ons heen naar een Heer van de heerlijkheid, die na de reinigmaking van zijn gemeente die gemeente gedurig vervult. Verblijde zich die gemeente steeds meer over zijn onnaspeurlijke rijkdom.

Zij nu, de oversten en oudsten met de schriftgeleerden, ziende de vrijmoedigheid van Petrus en Johannes, bevreemdden zich over hen, daar Petrus met zoveel gerustheid, helderheid en duidelijkheid van voordracht getuigenis aflegde, ja zelfs in plaats van als een verhoorde daar stond als een boeteprediker naar de wijze van de oude profeten, terwijl Johannes door zijn gehele persoonlijkheid het woord ondersteunde en als goddelijke waarheid bekrachtigde en vernemende uit de vorm van de rede en de woorden dat zijongeleerde en slechte mensen waren, mensen die de Rabbijnse vorming misten en uit het gewone volk waren, verwonderden zij zich te meer, hoe deze lieden zo'n wijsheid en kracht van woorden bezaten. (MATTHEUS. 13: 54v. Joh. 7: 15). En bovendien kenden zij hen van vroeger, daar zij dikwijls met de Heere gesproken hadden, terwijl zijn discipelen Hem omgaven, dat zij met Jezus geweest waren. Hun getuigenis omtrent de Gekruisigde en Opgestane (vs. 10), van wie ook zij wel wisten (MATTHEUS. 28: 11vv.), rustte dus op feiten, zij waren ooggetuigen geweest.

Een christen moet een sprekende gelijkenis van Jezus Christus zijn. U hebt levensbeschrijvingen van Christus gelezen, schoon en welsprekend geschreven, maar de beste

levensbeschrijving is die, die van Christus in de woorden en daden van Zijn volk is te boek gesteld. Indien wij waren hetgeen wij belijden te zijn en wat wij moesten wezen, zouden wij beeltenissen van Christus zijn; ja zulke treffende beeltenissen, dat de wereld ons niet een uur lang zou hebben te aanschouwen, om dan te zeggen: er is wel enige gelijkenis in; maar zo duidelijk, dat zij, als zij ons slechts één keer zag, zou uitroepen: hij is met Jezus geweest; hij is door Hem geleerd, hij lijkt op Hem, hij heeft het eigen beeld van de heilige Mens van Nazareth overgenomen en werkt het in Zijn leven en dagelijkse handelingen uit. Een christen hoort moedig te zijn, zoals de Heere Jezus. Wees nooit verlegen in het erkennen van uw godsdienst, uw belijdenis zal u nimmer onteren; neem u in acht dat u die niet onteert. Volg Hem na in uw liefde, denk vriendelijk, spreek vriendelijk en handel vriendelijk, zodat de mensen van u kunnen zeggen: hij is met Jezus geweest. Volg de Heere Jezus in zijn heiligheid. IJverde Hij voor zijn Vader, doe gij net zo; ga overal heen goeddoende. Laat geen tijd verloren gaan; hij is te kostbaar. Hij verloochende zichzelf, of zag Hij ooit naar Zijn eigen voordeel? Volg Hem ook daarin. Was Hij vroom, zijt ook gij vurig in uw gebeden. Eerbiedigde Hij de wil van Zijn Vader, onderwerp gij uzelf ook alzo aan Hem. Was Hij geduldig, leer gij insgelijks verdragen. En het beste van alles, als het beste portret van de Heere Jezus: tracht uw vijanden te vergeven, zoals Hij deed en laat deze heerlijke woorden van uw Meester: "Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen; " steeds in uw oren weerklinken. Vergeef, zoals u hoopt vergiffenis te ontvangen. Hoop uw vurige kolen op het hoofd van uw vijand door uw vriendelijkheid jegens hem. Bedenk: goed voor kwaad te vergelden is goddelijk. Wees daarom goddelijk en handel in al uw wegen en werkzaamheden alzo, dat een ieder van u moge getuigen: "hij is met Jezus geweest. "

En ziende tegelijkertijd de mens bij hen staan die genezen was op hun woord, hadden zij niets daartegen te zeggen (Luk. 21: 15). Het kon niet worden ontkend dat deze dezelfde man was, die vroeger voor de deur van de tempel had gezeten als een lamme van de geboorte aan en dat dus hier zonder twijfel en werkelijk een wonder was geschied.

Evenals de kardinaal Cajetanus zich te Augsburg over Luther verwonderde, zo verwonderden zich hier de hogepriesters Annas en Kajafas en de andere oversten over Petrus en Johannes. Rabbijnse geleerden waren de beide predikers van Jezus niet, dat hadden de "meesten in Israël" spoedig opgemerkt; vanwaar nu hadden deze ongeleerde mensen en leken zo’n macht van het woord? Evenals de stem van de profeet, door wie God sprak (Jes. 45: 22): "Wendt U naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden van de aarde! want Ik ben God en niemand meer! " zo klonk de apostolische stem in de ontstemde oren van de oversten en zij ondervonden iets van de straf en de beschaamdheid, dat de Heere niet uit het hogepriesterlijk geslacht, maar uit een Galilees vissersgeslacht zijn getuigen had genomen, evenals vroeger de profeet Amos (7: 14) van de ossen.

Het waren twee punten die de grote raad in grote radeloosheid brachten, ten eerste het blij vertrouwen, waarmee de ongeleerde visser sprak en dat een indruk van onwillekeurige verwondering teweegbracht, waarbij de onaangename verzekerdheid kwam dat het inderdaad discipelen van die Jezus waren; vervolgens de tegenwoordigheid van de genezene, dit bewijs voor het feit dat niet kon worden ter zijde gesteld. Zo kon men noch het wonder zelf wegredeneren, noch dat het in de naam en de kracht van Jezus was geschied.

Als zij in hun verlegen verwondering de genezen mens aanzien, stelt zich het wonder met zoveel kracht voor hun ogen dat zij het niet over zich kunnen verkrijgen de apostelen als valse profeten te veroordelen. Zullen zij zich dan gelovig tot Hem wenden? Dat willen zij nog veel minder. De indruk die het getuigenis van Petrus en het feit van het wonder op hen maakt, is

wel een onweerstaanbare, de richting van hun wil is echter zo weinig daardoor veranderd dat zij slechts naar een middel zoeken om de verdere verkondiging van Jezus' naam op alle wijzen te verhinderen. Derhalve dient die uitdrukking er slechts toe om de boosheid te doen toenemen in het verharden van de verkeerde wil.

En hun en de genezene geboden hebbende uit te gaan buiten de raad, de raadkamer, om over het overige te besluiten, overlegden zij na het heengaan van die drie met elkaar.

Om de hoofdinhoud van hun gedachtewisseling met enkele woorden weer te geven, overlegden zij, zeggende: a) Wat zullen wij deze mensen doen? Het is bezwaarlijk hen te kastijden, of enige straf te doen ondergaan, zoals eigenlijk hun wegvoering als gevangenen ten gevolge moest hebben. Want dat er een bekend, een onweerlegbaar teken door hen geschied was, is openbaar aan allen die te Jeruzalem wonen en wij kunnen het niet loochenen, daar het reeds te algemeen bekend is geworden (Joh. 9: 18vv.), hetgeen wij toch zouden moeten doen, als wij hen wilden kastijden.

Joh. 11: 47

Maar opdat het niet meer en meer onder het volk verspreid zou worden, opdat het christendom zich niet nog verder over het hele land zou verbreiden en hier in de stad vanzelf uitsterven, laat ons hen streng dreigen, dat zij niet meer tot enig mens in deze naam spreken. Wij zullen hen aanzeggen dat zij van die Jezus van Nazareth, in wiens naam het wonder geschied is (vs. 10), niet meer spreken; want deze naam is het bedenkelijke daarbij, daar die aan de ene zijde zoveel opzien wekt en verder aan het wonder een zo grote betekenis geeft. "

Hoe getuigt dit hele gedrag tegen hen en vóór de apostelen! Waarom weerleggen zij hun prediking niet? Waarom overtuigen zij hen niet van leugen en bedrog? Waarom verwijten zij hun nu niet dat zij het lijk van Jezus gestolen hadden, terwijl de wachters sliepen? Omdat zij het niet konden en omdat hun geweten hun zei dat het laatste een verfoeilijk verzinsel was, waarvoor zij de wachters door geld hadden omgekocht, opdat zij het onder volk zouden verspreiden. Zo zegepraalde de prediking van het Evangelie ook voor de hoogste rechtbank van de Joden. Zo strekte de eerste poging van de raad om haar te onderdrukken tot haar bevordering en zo werden de vijanden van Jezus zelf door hun tegenstand getuigen voor de waarheid en goddelijkheid van het christendom dat wij belijden.

En toen zij het met elkaar eens waren geworden hoe zij het beste in deze zaak zouden handelen en hen, de beide apostelen geroepen hadden, dat zij weer in de raad zouden komen (vs. 15), zeiden zij hun aan met strenge gebaren dat zij in het geheel niet zouden spreken noch leren in de naam van Jezus, niet eens in bijzondere gesprekken, veel minder mochten zij in het openbaar leren, noch ergens iets van Jezus tot iemand zeggen.

Nadat men de apostelen alsmede de genezene voorlopig uit de vergaderzaal had laten gaan, was de beraadslaging daarom zo moeilijk, omdat hun wil zich niet wilde buigen voor het eerlijk en verstandig inzicht, voor het objectieve feitelijke van het wonder dat niet alleen bekend was in de hele stad, maar ook voor henzelf onloochenbaar was. Zij wilden niet in Jezus geloven, zij wilden de verbreiding van de waarheid van Christus, het aangroeien van de gemeente van Christus met alle mogelijke macht verhinderen; zij wilden de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden (Rom. 1: 18). Zij voelen dat zij de apostelen van Gods- en van rechtswege niets mogen doen, dat zij geen vat aan hen hebben en toch staat hun stelregel vast: wij mogen de zaak niet laten voortgaan. Hiermee was door de hoogste autoriteit van het

volk van Israël een beslissing genomen, rijk in gevolgen. Het was de eerste maal sedert het lijden en de kruisdood van Jezus dat de hoogste overheid was gedrongen om te handelen in de zaak van de discipelen, maar van de tijd dat die baan was betreden, is het steeds verder en verder gegaan.

Hoe langer men zijn zaligheid verzuimt, des te moeilijk wordt de erkentenis.

In plaats van dat zij vroegen (Hand. 2: 37): "Mannen broeders! wat moeten wij doen om zalig te worden? " vragen zij: "Wat zullen wij deze mensen doen om hun de mond te stoppen? " Zo groot is de verblinding van de goddelozen.

Terwijl de vijanden de waarheid van Jezus Christus niet kunnen loochenen noch uitdelgen, gaat hun onzalige arbeid altijd voort slagbomen, ja wallen en muren op te werpen, opdat zij zich niet zou uitbreiden of verder voortgaan.

Gij ziet, het is hun bepaald te doen om die naam van Jezus, die God onder de hemel gegeven heeft, van onder de hemel te verdelgen. Doch let wel op dat niet door hen, maar door Lukas de naam Jezus wordt genoemd en hij die in de mond van de raadslieden legt. Zij zelf hadden zo-even met elkaar overlegd, dat zij de apostelen scherp dreigen zouden niet meer tot enig mens in deze naam te spreken. Deze lieden noemen, als vijanden van de Heere, de naam van Jezus nooit. In heel het Evangelie is er geen voorbeeld van. Zelfs doen de Joden dit nog niet tot op deze dag. Zij willen er de hoogste mate van verachting van de persoon mee uitdrukken. Daarbij betekent de naam Jezus "Zaligmaker, " en de gehate man zouden zij Zaligmaker noemen? Nee, nooit zal men door een Jood de naam van Jezus horen uitspreken. En toch op het geloven in en het belijden van die naam komt het aan tot zaligheid. Dat zij de naam van God belijden en aanroepen baat hun niets, want het is de heerlijkheid van de Vader, dat de Zoon verheerlijkt wordt en dat juist de Jezusnaam uitgeroepen wordt door al zijn herauten voor de oren van al de volken van de aarde.

Maar Petrus en Johannes, hoewel zij allen eerbied wilden bewijzen, die zij aan dit geestelijk bestuur van hun volk verschuldigd waren, moesten toch met volle beslistheid weigeren aan een dergelijk gebod gevolg te geven. Antwoordende, zeiden zij tot hen: a) "Oordeelt gij zelf, die de leraars in Israël zijt (Joh. 3: 10), of het recht is voor God, u meer te gehoorzamen dan God. Dat toch zouden wij doen, indien wijdeden wat gij ons zo-even hebt geboden, want God heeft ons in Christus Jezus, onze Heere, een heel ander bevel gegeven, namelijk om te doen juist wat gij ons wilt verbieden. (hoofdstuk 1: 8 Joh. 15: 27).

Hand. 5: 29

Leidt het dus zelf af, nog voordat het metterdaad wordt bewezen, welke weg wij ten opzichte van uw verbod zullen inslaan, opdat gij niet later zegt dat gij u in het vertrouwen op ons teleurgesteld ziet, of dat wij een gegeven toezegging zouden verbroken hebben. Want wij kunnen volgens de ons gegeven roeping niet laten te spreken hetgeen wij gezien en gehoord hebben en wij zullen het ook niet nalaten om van Hem te getuigen, zolang het ons mogelijk is.

De overheid wilde de apostelen het zwijgen opleggen, terwijl Jezus zelf hen tot zijn getuigen had geroepen (hoofdstuk 1: 8). Er was dus een zogenaamde botsing van plichten aanwezig, d. het scheen bij de eerste aanblik dat de ene plicht tegen de andere streed. De overheid laat een verbod uitgaan en aan de overheid te gehoorzamen is gewetensplicht. De goddelijke roeping gebiedt het tegenovergestelde en deze te vervullen is eveneens plicht van het geweten

hoe moet hier gehandeld worden zonder het geweten geweld aan te doen? De apostelen twijfelen niet; zij geven een duidelijke verklaring en handelen dien overeenkomstig en wel op zedelijk onberispelijke en geheel voorbeeldige wijze. Zij weigeren gehoorzaamheid aan de wettige en door hen geëerbiedigde overheid enkel uit onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan God. Zij voelen zich verplicht een eis, door de overheid gedaan, geheel terzijde te stellen, omdat het nalaten van de belijdenis en het getuigenis van Jezus Christus volstrekt onzedelijk, ja zedelijk onmogelijk was. Zij laten het echter bij het weigeren van gehoorzaamheid en onthouden zich ten strengste van alle positief verzet, d. i. van opstand. Geen woord, geen werk wijst op dit laatste, integendeel moeten wij van de gegeven verklaringen verwachten dat de apostelen zich aan de straffen, als die werden uitgeoefend en aan de maatregelen, waartoe de overheid in geval van ongehoorzaamheid zou kunnen overgaan, zich zonder tegenstand zullen onderwerpen. Eén punt moet echter uitdrukkelijk worden genoemd: de apostelen hebben zich tegenover het Sanhedrin op hun geweten beroepen, dat hun niet toeliet te zwijgen, maar ook op de wil van God, die hun het spreken gebood; en het laatste wijst op het uitdrukkelijk bevel van Christus, op een duidelijk en zeker woord van God. Het is eenzijdig hier alleen te spreken van het "eigen geweten" van de "grond leggende macht van de Geest die op zichzelf berust" en te beweren dat de apostelen "in de plaats van de objectieve autoriteit de subjectieve autoriteit van hun eigen door de Geest gewerkte overtuiging gesteld hebben. " Het geweten kan dwalen en de geest zou een dweepachtige, fanatieke kunnen zijn, maar het duidelijke en vaste woord en gebod van God leidt op de rechte weg en deze volgen de apostelen.

De grondregel, door de apostelen uitgesproken, veronderstelt een dubbele zekerheid; aan de ene zijde dat iets werkelijk door God is geboden en aan de andere zijde dat een eis van de overheid het gebod van God werkelijk opheft, in welk geval de overheid feitelijk en eigenmachtig uit haar stand uittreedt en uit haar roeping om het orgaan van de goddelijke ordening te zijn, terwijl zij zelf een plaats tegenover God inneemt. Alleen bij deze tweevoudige zekerheid kon die grondstelling het christendom zonder de smaad van revolutie tot overwinning over de wereld leiden tegen de wil van de Joodse en heidense beheersers.

Het wederantwoord is niet minder beschamend en door zijn eenvoudigheid en opzettelijkheid zelf des te tergender voor de vergadering van de ongelovigen (vs. 19). Oordeelt gij of het recht is voor God, u meer te gehoorzamen dan God? Een waarheid die sedert achttienhonderd jaar telkens opnieuw door ongelovige machthebbers zowel in de kerk als in de wereld vergeten wordt; verheven wederom door zijn eenvoudigheid is hetgeen onmiddellijk in het antwoord van de twee in bewaring genomen apostelen volgt. (vs. 20

). Wij kunnen niet nalaten te spreken over wat wij gehoord en gezien hebben. Nog op vergevorderde leeftijd grondden beide apostelen de verkondiging van het Evangelie van het in de wereld gekomen woord geheel op hetzelfde fundament (1 Joh. 1: 1-3). "Hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze ogen, hetgeen wij aanschouwd hebben en onze handen getast hebben van het Woord van het leven, - hetgeen wij gezien en gehoord hebben dat verkondigen wij u. " De grote kracht van de christelijke waarheid ligt daarin dat het geen stelsel van bespiegelingen, geen filosofie of zedelijke godsdienstleer in haar grondslag is, maar een feit, berustende op onwankelbare getuigenissen en gebleken en altijd op nieuw blijkende, door onweerlegbare getuigen. Tegen een dergelijke kracht kan op de duur alleen geweld te baat genomen worden; doch een geweld dat wederom niet baat tegen een waarheid die, naarmate zij tegengesproken en verdrukt wordt, des te meer zich uitbreidt en triomfeert.

Maar zij letten op die weigering niet en schonken geen aandacht aan hun woorden. Zij schoven alleen hun weigering terzijde en verboden hun des te scherper het verder prediken. Zij dreigden hen nog meer met straf, als zij weer in dat werk werden bevonden en lieten ze gaan. Zij stelden ze weer op vrije voeten, niets vindende hoe zij hen straffen zouden, om de wil van het volk. Zij konden geen straf vinden om die toe te passen, zonder tevens een gevaarlijke beweging onder het volk teweeg te brengen, hetgeen toch tot elke prijs moest worden vermeden: want zij, de mensen van het volk, verheerlijkten allen God over hetgeen er geschied was (Luk. 7: 16 Mark. 7: 36 Joh. 12: 17).

Want de mens (hoofdstuk 3: 2) was meer dan veertig jaar oud, aan wie dit teken van de genezing, die plotselinge, volkomen genezing van aangeboren lamheid, geschied was. Des te duidelijker was dus de kracht van de naam van Jezus Christus van Nazareth, waarmee door het uitspreken alleen de genezing bereikt was; die kracht hier bleek de macht te zijn van God, die alle dingen nieuw maakt (Jes. 43: 18vv. ; 35: 1vv. Openbaring 21: 5).

Wat de hoge raad terughield, de apostelen iets meer toe te voegen dan alleen een machteloze bedreiging, was slechts ten dele de vrees voor de zogenoemde volksgeest. Meer nog was het de gedwongen, hoewel ook onbewuste vrees voor de Geest van God, die hier het volk tot een luid prijzen opwekte van het wonder dat aan de meer dan veertigjarige, van de geboorte aan en dus ongeneeslijke lamme had plaatsgehad.

Van de ingenomenheid van de schare met het door de apostelen verrichte wonder wordt tenslotte nog (vs. 22) met een belangrijk woord reden gegeven. De mens was meer dan veertig jaar oud, aan wie dit teken van de genezing geschied was. Ook in deze bijkomstige bijzonderheid wordt wederom het woord van Jezus aan de discipelen bevestigd, dat zij (eenmaal Zijn Geest ontvangen hebbende) grotere dingen doen zouden, dan Hij zelf op aarde gedaan had. De zieke van Bethesda (Joh. 5: 1) had aldaar slechts achtendertig jaren gelegen, toen hij door Jezus genezen werd; de blindgeborene (Joh. 9: 1) was waarschijnlijk veel jonger (vs. 18). Opmerkelijk is het intussen dat er in de verhalen van de Handelingen van de apostelen nergens gemeld wordt van de opening van de ogen van blinden, een wonder zo veelvuldig door de Heer zelf volbracht en dat misschien daarom wel als een bij uitnemendheid persoonlijk koningsrecht van de Messias beschouwd zou mogen worden, omdat de opening van de lichamelijke ogen van de blinden tevens een zo karakteristiek symbool is van de opening van het geloofsoog. Het is de Heere, zingt de Psalmist (Ps. 146: 8), die de ogen van de blinden opent.

Tevens worden wij door de inhoud van de beide verzen daarop opmerkzaam gemaakt dat door deze beslissing van het Sanhedrin voor deze tijd Israël's bestemming voor het rijk van God nog geenszins verijdeld is; want terwijl Israël's overheid door het wonder tot haat en tot vervolging werd ontstoken, prees het hele volk God over hetgeen geschied was; alzo is het nog steeds een mogelijkheid dat de stemming van het volk, die gunstig bleef, de overwinning zou behalen over de vijandschap van de oversten. Het vervolg moet uitwijzen of deze wending zal plaatshebben of dat het vijandelijk initiatief van de overheid tegen de kerk zich eveneens onder het volk zal verbreiden, zoals dat in de geschiedenis van de Heere heeft plaatsgehad.

De standvastigheid van de vijanden en de standvastigheid van de vrienden van de Heere: 1) van de vijanden: a) Zij kunnen Zijn woord niet weerleggen en bestrijden het toch; b) zij kunnen Zijn macht niet verhinderen en weerstreven haar toch;

zij kunnen Zijn zegen niet loochenen en ontvluchten die toch; 2) van de vrienden: a) de wereld betwijfelt hun geloof, maar zij bevestigen het op het woord van de Heere; b) de wereld verwerpt hun geloof, maar zij belijden Hem vrijuit in gehoorzaamheid aan de Heere; c) de wereld vervolgt hun geloof, maar zij lijden graag voor Hem uit liefde tot de Heere.

Hoe Jezus, de verhoogde, heerst in het midden van zijn vijanden: 1) Zijn woord kunnen zij niet uitdoven; 2) Zijn werk kunnen zij niet loochenen; 3) Zijn dienstknechten kunnen zij niet verschrikken; 4) Zijn rijk kunnen zij niet terughouden.

Waarschijnlijk zochten zij die vrienden op in de opperzaal van het huis van Johannes aan de Zionsberg (hoofdstuk 1: 13, 15; 2: 1) en vonden zij hen daar. En toen deze dat hoorden dat hun het getuigenverboden was van hetgeen zij gezien en gehoord hadden, hieven zij eendrachtig hun stem op tot God. Waarschijnlijk ging Jakobus de oudere voor, de tweede onder de drie voornaamste apostelen van de Heere, van wie wij dus hier ook iets zouden komen te horen na zijn zalving met de Geest tegenover het vroegere woord in Luk. 9: 54 Zij riepen tot God, daar zij eenparig in gebed (vs. 19) besloten dezen meer dan de mensen te gehoorzamen (hoofdstuk 5: 29); zij smeekten Hem om kracht en hulp tot hun apostolisch werk, waarbij nu Petrus en Johannes zich weer aansloten, en zeiden: "Heere! Gij zijt de God die gemaakt hebt de hemel en de aarde en de zee en alle dingen, die in deze zijn (hoofdstuk
15 Neh. 9: 6 Openbaring 14: 7).

Het was zeker een blij, bewogen weerzien! Met een bevreesd hart zal het hoopje van de gelovigen hebben gewacht op de afloop van deze zaak. Met schitterende aangezichten zullen de beide getrouwe getuigen van de waarheid in de broederkring zijn ingetreden als jeugdige krijgslieden, die terugkomen uit hun eerste, zegerijk doorgestreden slag. De ogen van allen zullen op hen zijn gevestigd, de oren naar hen geluisterd hebben, toen zij vertelden: zo is het ons gegaan, dat heeft men ons gezegd en dat hebben wij geantwoord. En nu, wat geschiedt er op dat verhaal? Stort men lofreden uit op de apostelen, die zich zo moedig hebben gedragen, of gaat men zich te buiten met scheldwoorden tegen de hoge raad en diens slechtheid? Zweert men samen tot een oproer tegen een zo tirannieke overheid en beraadslaagt men hoe men een aanhang zal krijgen onder het volk? Of maakt men afspraak om te vluchten uit een voor de christenen zo gevaarlijke stad? Niets van dit alles! Wanneer de vijanden woeden, is het niet de zaak van de christenen weer tegen hen te woeden, maar om blij in het geloof God te loven (hoofdstuk 16: 25). De beste burcht en het beste wapen van de kerk in alle noden en vervolgingen is vanouds het gebed geweest.

Dezelfde Heilige Geest die vroeger in de mond van Petrus en Johannes één en dezelfde belijdenis had gelegd, richtte nu met gelijke wending de blik van alle vergaderden naar de levende almachtige God, die zij aangrijpen. Kent u het geheim van zo’n eendrachtig gezamenlijk gebed? Zijn twee of meerderen één geworden in het geloof omtrent hetgeen, waarom zij willen bidden, dan geeft de Heilige Geest dat allen instemmen, zacht of luid, in de woorden van het gebed, waarmee één aller mening uitspreekt.

In dat dankgebed (dank is de vaste grond, de opwekkende en moedgevende of moedvermeerderende aanleiding van het gebed) wordt allereerst de God van hun verlossing door de apostelen aangeroepen (vs. 24) als die God, die gemaakt heeft de hemel en de aarde en de zee en alle dingen, die in deze zijn. Van al de daden en wegen van God, in het werk van de verlossing, of van de tweede schepping is dat van de schepping de grondslag. Het eerste artikel van het christelijke geloof is, in de historische orde, dat van het geloof in God als de Schepper van hemel en aarde. Van het eerste woord van Genesis tot op de laatste tonelen van de Openbaring doortrekt de Bijbel één lijn van verheerlijking van Hem, die de hemel en de aarde en de zee en de fonteinen van de wateren gemaakt heeft Hij, die inbeginne alle dingen door Zijn persoonlijk Woord geschapen heeft, maakt, door datzelfde Woord in de volheid van

de tijd vlees geworden, alle dingen nieuw (Openbaring 21: 5).

Wij worden bij het rijk van God vanaf onze jeugd gewoon aan de verdeling: rijk van de natuur, van de genade, van de heerlijkheid; maar het ene is in het andere, het ene steunt het andere en zo stijgt ook het geloof en het gebed van het ene tot het andere op.

Die door de mond van David, Uw knecht in Ps. 2: 1-2 gezegd heeft; Waarom woeden de heidenen en hebben de volken ijdele dingen bedacht, om tegen U zich te verzetten.

De koningen van de aarde zijn tezamen opgestaan om met elkaar te beraadslagen en de oversten zijn bijeen vergaderd tegen de Heere en tegen Zijn Gezalfde, Zijn Christus.

Niet slechts in de prediking tot Israël, maar ook in het gebed tot God zelf behoudt de Schrift een plaats die, als zij het ware, levend en eeuwig blijvend woord van God zelf niet was, onverklaarbaar zou zijn. Ook in het woord, biddende tot God gericht, beroepen zich de mannen van God op de Schrift. Zo deed ook de Heer zelf. Niet slechts tot de menigte, tot de hoofden, tot Zijn vrienden, tegenover de vijanden, is het woord van God, de Heilige Schrift voortdurend in allerhande vorm van aanhaling, herinnering en toespeling op Zijn lippen, maar ook in het gebed zelf tot Zijn Vader. (Joh. 17: 12).

Het is de gemeente, bij hetgeen de beide apostelen berichten, aanstonds duidelijk waarover hier de zaak loopt. Zij ziet in hetgeen de overpriesters en oudsten hebben gezegd, niet een toevallige vijandschap, of een machteloze nietige bedreiging, maar het beginsel van de vijandschap van wereldse macht tegen het rijk van God. De namen Annas en Kajafas stellen hun dadelijk de vijandschap tegen Jezus voor, waartoe de Joodse en heidense overheden zich met elkaar verbonden. Intussen is wel de Geest uitgestort over alle vlees in Israël en de hoop kon in de gemeente ontstaan dat daarmee ook alle vijandschap was gebroken, maar de bedreiging van het Sanhedrin heeft nu bewezen dat deze hoop ijdel is. Wanneer nu in de overheden van Israël nog diezelfde gezindheid tegen het rijk van Christus voortbestaat, hoe zou in de heidense overheden dan een andere gezindheid zijn ontstaan? Zo ziet de gemeente in de bedreiging van het Sanhedrin de oorlogsverklaring van de hele wereldlijke macht tegen de kerk van Christus. Aanstonds herinnert haar de verhouding die de overheid te Jeruzalem dreigt in te nemen, aan het triomflied van David over de vorsten en volken die tegen de Gezalfde van de HEERE opstaan, hetgeen de nietigheid en ijdelheid aanwijst van elke onderneming, hoe sterk ook, tegen de wil van God en het rijk van Christus.

Want in de waarheid, zo moeten wij zeggen omtrent hetgeen van de lijdenstijd van onze Heere tot deze tegenwoordige tijd te Jeruzalem geschied is, zijn vergaderd in deze stad (Jes. 10 Openbaring 11: 8) (deze woorden moeten volgens de beste handschriften worden bijgevoegd) tegen Uw heilig Kind, Uw Heilige van al het onreine afgezonderde en U alleen gewijde Knecht (hoofdstuk 3: 13, 26) Jezus, die Gij gezalfd hebt, tot een Heere en Christus gemaakt hebt en op deze heilige berg Zion hebt gesteld (hoofdstuk 2: 36 Ps. 2: 2, 6), beide de heidenen en de volken, de koningen van de aarde en de vorsten; Herodes als vertegenwoordiger van de koningen op aarde (Luk. 23: 11), en Pontius Pilatus als vertegenwoordiger van de oversten, met de heidenen, vertegenwoordigd door de Romeinen en de volken, de twaalf stammen van Israël. a)

MATTHEUS. 26: 3 Mark. 14: 1 Joh. 11: 47

Zij hebben zich verenigd, hoewel zonder hun wil of hun weten, maar naar de over hen beschikte raad (hoofdstuk 2: 23; 3: 18), om te doen, al wat Uw hand tevoren beschikt had en Uw raad tevoren bepaald had, dat geschieden zou.

Met fijne tact stellen de biddenden in de plaats van de bedreigde discipelen "Jezus, " en in de plaats van de dreigende oversten "Herodes en Pilatus" met het gevolg van heidenen en Joden. Dit is hun blijdschap in dit uur, dat zij weten, het woord van God door de mond van David moet aan hen waar worden, zoals het aan Jezus waar geworden is, die hun Hoofd is. Herodes en Pontius Pilatus, die vrienden werden tegenover Jezus, met de heidenen en de volken van Israël zagen het niet, dat Jezus de gezalfde Koning van God is; zo zien ook nu de oversten van het volk de verhoogde hand van Jezus Christus niet, die zich krachtig betoont in de christelijke gemeente en zij horen de stem van God niet, die zo-even door de genezing van de lamme het volk heeft toegeroepen: "Kust de Zoon, opdat Hij niet toornig zou worden! " Maar de gemeente is zeker van haar Heer en daarom ook van haar overwinning.

Wat tegen Jezus zelf is geschied, wordt met de vervolging van de apostelen samengevat als lijden van Christus (vgl. 2 Kor. 1: 5 Kol. 1: 24).

Zeker was dat een vreselijk verbond, toen Joden en heidenen samenzwoeren tegen het heilige Kind van God; toen Herodes en Pilatus op die dag vrienden werden om Jezus aan het kruis te hechten, toen in de hoge raad van priesters en Farizeeën hetzelfde vonnis werd geveld als op de rechterstoel van de Romeinsen landvoogd: "Hij moet de dood sterven. " En toch ook deze geweldigen vermochten niets anders te doen dan wat Gods hand en raad tevoren bepaald had dat geschieden zou; wetend of onwetend, gewillig of onwillig moeten zij toch allen, de groten zowel als de kleinen, de bozen zowel als de goeden, de Heer aller heren, de Koning aller koningen dienen. Zo is het bij Jozefs broeders met hun boze raad; zo bij Kajafas en Pilatus met hun onrechtvaardig doodsvonnis; zo bij de hoge raad met zijn rechtsbehandeling tegen de apostelen; zo bij alle tegenstanders van waarheid en gerechtigheid tot op deze dag. Voorwaar, als een dienaar van God dat oprecht gelooft en erkent, dan moet midden onder alle bestrijdingen van rechter- en linkerzijde een hemelse moed, een zalige vrede over hem komen, zodat hij met die geloofsheld zegt: "wees maar toornig en woed, o wereld! Ik sta hier veilig en prijs mijn God. "

Zij bidden niet om de straf van hun vijanden, niet eens om de afwending van de vervolgingen, maar om moed en standvastigheid bij deze, om vrijmoedigheid, om ondanks deze het woord van God te spreken. Hoe schoon is hierin hun gedrag en hoe navolgingswaardig hun voorbeeld! Zeker valt het lijden altijd smartelijk en zouden wij wel wensen altijd daarvan verschoond te blijven; maar dit is toch inderdaad een dwaze wens; want indien het lijden ons niet nuttig was, God zou het ons niet toeschikken, want Hij plaagt of bedroeft de mensenkinderen niet van harte, niet omdat Hij lust heeft in ons leed; Hij is onze Vader, die met vaderlijke wijsheid en met vaderlijke liefde ons lot bestuurt en alleen datgene over ons komen doet, wat waarlijk nuttig en nodig voor ons is. Maar houden wij hiervan ons overtuigd, hoe zouden wij dan wenselijk kunnen achten van het leed verschoond te blijven, dat Zijn liefde ons toeschikt. Nee, dat mogen wij niet wensen, dat mogen wij niet bidden; maar dit mogen wij bidden en wensen, dat het lijden aan ons hart geheiligd zal worden, dat het bij ons het oogmerk zal bereiken, waartoe Gods liefde het ons toeschikt; dat het onze oefening zal zijn in geloof en in godzaligheid, dat het ons wijzer en beter zal maken, meer geschikt voor de zalige hemel, zijn werkzaamheden en genietingen.

En nu dan Heere God! zie, daar in hetgeen de oversten van Israël in deze tijd beginnen te doen, de vervulling van de psalmwoorden vernieuwd en voortgezet wordt, op hun dreigingen. Laat Uw voorzorg worden versterkt, opdat niet volvoerd worde wat men bedoelt (vs. 17) en geef, opdat integendeel het koninkrijk van God zich steeds verder uitbreide onder het volk, ons, Uw dienstknechten Tit. 1: 1 Jak. 1: 1) met alle vrijmoedigheid Uw woord te spreken.

Ga voort om te zegenen daarin, dat Gij het door ons gepredikte woord volgens de beloften van Christus (Mark. 16: 17v.) ook bekrachtigt (hoofdst. 14: 3) door dat Gij Uw hand met kracht uitstrekt tot genezing van zieken en dat tekenen en wonderen geschieden door de Naam van Uw heilig Kind Jezus.

Wat de discipelen van Christus willen, is niet een ogenblikkelijke vernietiging van de vijanden, die hun toch nog veel te vroeg zal komen, maar een des te sterker getuigenis van de waarheid en een des te grotere bekrachtiging daarvan door tekenen en wonderen waardoor misschien ook de vijanden er toe komen om tot hun zaligheid het woord in Ps. 2: 12 ter harte te nemen.

Er is in dit gebed, het eerste christelijke gebed in de gemeente dat wij kennen, een echte, reine zin van Christus. Wij vinden niets van gevoel van wraak, niets van vleselijke ijver, niets van verdelging van de vijanden; maar bij alle ijver voor de zaak van God toch alleen het smeken dat God ziet op het dreigen van de vijanden en dat Hij genade bewijst tot blijde getuigenis in woord en daad. Zoals Christus niet is gekomen om de wereld te oordelen, maar zalig te maken, zo zijn ook de gelovigen en apostelen niet bezield met de richtende vuurijver van Elias, maar met warme liefde voor de zielen, die door woord en daad moeten worden gered en tot de zaligheid in Christus gebracht. Hoe mag een christen omtrent zijn vijanden bidden? 1) Zonder angst en vrees, want hij bidt tot de Koning van alle koningen - is God voor ons, wie zal tegen ons zijn? Zonder haat en boosheid, want hij bidt tegen het kwaad, maar niet tegen de kwaden; 2) Zonder trotsheid en ergernis, want hij bidt niet voor zijn persoon, maar voor de zaak van de Heere.

De terugkeer van de gevangengenomen apostelen tot de broeders en zusters veroorzaakte bij deze een grote blijdschap. Zij hadden ongetwijfeld reeds Petrus en Johannes voor verloren geacht, wetende wat deze rechters met de Heere zelf hadden gedaan en alzo verkeerden zij in de grootste angst en zielspanning, ongetwijfeld biddende en smekende tot de Heere, die ook uit de muil van de leeuwen kan verlossen. En daar komen nu de beide geliefde gevangenen aan, vrij en ongedeerd, en verhalen wat er tussen hen en de Joodse raad gebeurd is. En nu ontsluit zich het hart van allen in God verheerlijkende dankzegging. O alleen een verlossing uit grote nood leert ons God prijzen op hooggestemde wijze. Doch is die dank uitgestort, dan komt met dubbele kracht het denkbeeld van het gevaar, waarin men geweest is en waarin men ieder ogenblik op nieuw geraken kan, weer. De gemeente van de Heere was nu tot de bewustheid gekomen dat zij een vijand had, een machtige vijand en dat die vijand haar gevonden had.

En toen zij gebeden hadden (MATTHEUS. 18: 19v.) werd de plaats waarin zij vergaderd waren (vgl. hoofdstuk 16: 26 Joh. 12: 28) bewogen. En zij werden allen vervuld met de Heilige Geest, die bij vernieuwing hen in het hart grepen spraken aanstonds het woord van God met vrijmoedigheid, wel niet weer zoals in hoofdstuk 2: 4 met andere talen, maar wel in psalmen en lofgezangen en geestelijke liederen (Kol. 3: 16). Zo werd aanstonds het verbod van de hogepriesters en oudsten overtreden in dat opzicht, dat zij ook onder elkaar niet van de Heere Jezus mochten spreken (vs. 18).

Men moet denken aan een aardbeving of opschudding, veroorzaakt door een geweldige wind, net zoals er op het Pinksterfeest vernomen werd. Zulke verschijnselen vallen meermalen voor in de natuur, maar dan verspreiden zij zich op een aanmerkelijke afstand. In ons geval hebben wij derhalve te denken aan een wonderdadige beweging, daar de geschiedschrijver uitdrukkelijk zegt dat bepaaldelijk die plaats waar de apostelen vergaderd waren, bewogen werd. De zaak zal deze geweest zijn: op hetzelfde ogenblik dat de apostelen hun gebed met een eendrachtig amen besloten hadden, voelden zij een zeer aanmerkelijke beweging, het vertrek schudde en al wat er in was stond te trillen. Maar waartoe diende dit wonderwerk? Deze bovennatuurlijke beweging was een teken van Gods bijzondere tegenwoordigheid en een verzekering dat het gebed van de apostelen verhoord was. Dit was zonder twijfel geschikt om hun verslagen harten op te beuren en hen te bemoedigen tegen al die geweldige tegenstand, die zij in de uitbreiding van Christus' koninkrijk ontmoeten zouden. Daarenboven was deze bovennatuurlijke beweging een kennelijk bewijs van het goddelijk alvermogen, waardoor zij over alle vijandelijke pogingen zouden zegepralen.

Ofschoon de biddende gemeente de Heilige Geest ontvangen had en daarmee de geest van de vrijmoedigheid, zo werd haar als antwoord op het gebed een nieuw teken van boven gegeven met een vernieuwd innerlijk vervuld worden met de Heilige Geest en met vrijmoedigheid. Hiermee werd door de Heilige Geest aan de gemeente veel geleerd; ten eerste dat geen gelovige heden leven mag op het ontvangene van gisteren, maar dat hij alle dagen vernieuwing van genade behoeft. Ten tweede, dat ook nieuwe noden nieuwe uitreddingen van God nodig hebben en ten derde, dat het gebed door de Heere gegeven is om in die behoeften te voorzien, om dat benodigde te verkrijgen.

Evenals in vs. 8 is ook hier het vervuld zijn met de Heilige Geest te denken als een tijdstip van verhoogde opwekking van de Geest, die de apostelen bij het pinksterfeest voor altijd hadden ontvangen. De algemene opwekking van alle vergaderden, die hier plaatshad, was nu, evenals de eerste uitstorting van de Geest in hoofdstuk 2, vergezeld van een uitwendig teken, de beweging van de plaats. Aan een gewone aardbeving kan hier evenmin worden gedacht als in hoofdstuk 2: 2 aan een gewonen stormwind, want beiden hadden de stad moeten treffen, niet alleen de plaats van de vergadering.

Het bewegen van de vergaderplaats dat op het gebed volgde, is het teken dat de wil en het woord van God machtig is over de grondvesten van de aarde. De macht van de wereld die zich tegen God verheft, houdt zich aan het bestaan van de zichtbare zaken, die in haar macht zijn gegeven - de gemeente met haar getuigen aan de geopenbaarde wil van God. Zodra nu de gemeente de zichtbare dingen loslatende, in geloof en gebed de wil en het woord van haar God aangrijpt, volgt de beweging van de aarde, als van de grond voor al het zijn van de zichtbare dingen. Het is dus het teken van de goddelijke goedkeuring, het bewijs dat de gemeente recht heeft gehandeld en de goddelijke belofte dat de gemeente de zege zal behalen over de macht van de wereld.

Wat de gelovigen voor de toekomst en voor het optreden van de apostelen voor ongelovigen en vijanden hadden gebeden: "Geef Uw dienstknechten met alle vrijmoedigheid Uw woord te spreken, " dat werd door God, die boven bidden en denken doet, ogenblikkelijk en reeds vóór de wederkerige omgang met elkaar vervuld, als bewijs en onderpand van hetgeen Hij verder zou doen. Het gebed was een gebed in Jezus' naam (Joh. 14: 13v. ; 15: 7; 16: 28v), in Zijn gemeenschap, in Zijn zin en Geest en aan zo'n gebed is onvoorwaardelijk verhoring beloofd. Het gebed werkt wonderen:

inwendig - harten worden zalig bewogen, geesten worden krachtig gesterkt, 2) uitwendig - huizen worden bewogen, gemeenten verwekt, vijanden verschrikt, bergen verzet, de wereld bewogen. Vgl. Hagg. 2: 7v.

Vs. 32-5: 16 Het eerste inwendige gevaar van de gemeente door uitbanning van valse leden tenietgedaan.

Na het bericht over hetgeen in kleinere kring plaats had (vs. 23vv.), willen wij weer overgaan tot de hele gemeente en na mededeling te hebben gedaan omtrent haar uitwendige bloei (vs. 4), willen wij ook op haar inwendig leven en de verdere ontwikkeling van haar inrichting het oog vestigen. En de menigte van degenen die geloofden, was a) één hart en één ziel; allen die gelovig waren geworden, waren in volkomen eendracht van gezindheid en streven (Fil. 2: 2); en niemand zeide, hoewel er toch reeds zo velen waren, dat iets van hetgeen hij aan vast of roerend goed had zijn eigen was, maar alle dingen waren hun gemeen: het was dus nog alles zoals het bij de eerste gemeente was (hoofdstuk 2: 44).

1 Petrus 3: 8

En de apostelen gaven met grote kracht getuigenis van de opstanding van de Heere Jezus. Zo werd het verbod van de overpriesters en oudsten (vs. 18) ook naar de andere zijde tenietgedaan (vgl. vs. 31), daar zij aanhielden in de bediening van het woord (hoofdstuk 6: 4) en vlijtig onderwijs (hoofdstuk 2: 42) gaven aan de gedoopten (MATTHEUS. 28: 20). En er was grote genade van God over hen allen die tot de gemeente behoorden (1 Kor. 15: 10 2 Kor. 9: 14).

Genade te hebben is van God gezegend te zijn ook door de gunst van mensen. Het volk was van de gemeente niet vijandig, integendeel, velen uit het volk traden gedurig tot de gemeente toe. En allen die toetraden, waren gelukkig. De Heilige Geest vervulde hen allen met Zijn blijdschap en als men deze in het hart heeft, dan is men zalig reeds hier. Nochtans, het is een tijdelijke zaligheid, die door veel droefheid en lijden kan worden opgevolgd. Het is slechts een voorsmaak van hetgeen eeuwig volgen zal. De bruid van Christus was nog in haar bruidsdagen en deze worden ook niet zonder tranen gevierd.

Want er was ook wat de lichamelijke welvaart van ieder aangaat, hoewel niet weinige leden van de gemeente oorspronkelijk tot de armen en geringen onder het volk moesten worden gerekend, niemand onder hen die gebrek had; want zo velen als er bezitters waren van landen of huizen, die verkochten zij, voor zover de behoeften van de armen het eisten en brachten de prijs van de verkochte goederen naar de plaats waar ieder zich ophield en leiden die aan de voeten van de apostelen en wel van die onder hen, die het ambt van onderwijzing op die vergaderplaats waarnam.

a) En aan een ieder werd uit die gemeentekas, die uit dergelijke bijdragen werd gevormd, door de dienst van de apostelen die nog de armenverzorging waarnamen (hoofdstuk 6: 2vv.), in voedsel en kleding uitgedeeld, naardat elk nodig had.

Jes. 58: 7

En Joses, later omdat hij een vroom man was, vol van geloof en van de Heilige Geest en zich bijzonder krachtig betoonde in profetische reden en vermaningen (hoofdstuk 13: 1 1 Kor. 3, door de apostelen Barnabas genoemd (Hebr. : bar-neboeah, wat vertaald in onze taal

betekent: een zoon van de vertroosting, één van hen die geschikt zijn om krachtig tot het hart van anderen te spreken met vermaningen, vertroostingen en opwekkingen) een Leviet en wel van geboorte uit Cyprus, een eiland in de Middellandse zee (1 Makk. 15: 23).

Aangezien hij te Jeruzalem, waarheen hij was getrokken, een akker had, verkocht hij die en bracht de hele som van het geld dat hij had ontvangen en legde het zoals gewoonlijk (vs.
aan de voeten van de apostelen.

Van de gemeente, zoals zij ons naar haar levensvorm in hoofdstuk 2: 42vv. wordt voor ogen gesteld, is door de groei, in hoofdstuk 2: 47 en 4: 4 vermeld, reeds een bijzonder volk geworden; en hoewel dit volk, wat het getal aangaat, nog altijd als een in het niet wegzinkende minderheid voorkomt tegenover het volk dat de naam van Israël draagt, dat de tempel bezit en zich uitwendig doet gelden, is het toch in Gods ogen het ware, eigenlijke Israël. Daarop wil Lukas ons in dit gedeelte opmerkzaam maken. Hij bewijst door de fijne trekken waarmee hij zijn beeld ontwerpt, evenals door de Hebreeuws gebleven uitdrukkingen en zinnen, waarvan hij zich meermalen bediende ("A c), dat hij wat eigen afkomst aangaat tot de kinderen van Abraham moet worden gerekend en niet, zoals men gewoonlijk beweert, tot de Grieken of heidenen. Zo’n voorstelling was juist op deze plaats van bijzonder gewicht. In hun gebed (vs. 25vv.) hadden de apostelen openlijk voor God uitgesproken dat het Joodse volk, dat de naam van Israël voerde en uitwendig de rechten van Israël vasthield, in zijn overste leidslieden en vertegenwoordigers tot heidenen was geworden, die volgens Ps. 2 opstaan en tot de volken van wie de koningen en vorsten zich vergaderen tegen de Heere en tegen Zijn Gezalfde. God geeft van Zijn zijde bevestiging van dit inzicht, doordat Hij Zijn genade overbrengt tot het kleine Israël, dat uit het grote Israël was ontsproten en in tegenstelling tot de volken van Israël, zoals aan het slot van vs. 27 in de grondtekst staat, zich een volk Israël in de christelijke gemeente zo karakteristiek laat gevormd worden dat hierbij meer dan een bepaling van de oudtestamentische wet tot een nieuwtestamentische verwezenlijking in Geest en in waarheid komt. Daartoe behoort: 1) het: "één hart en één ziel,
waarmee het gebod van de ene plaats van verering in Israël (Deut. 12: 1vv.) en van het tweevoudige heiligdom (Ex. 26: 31vv.) vervalt; want hart en ziel, het allerheilige en het heilige van de inwendige mens is nu tot een tempel van God, waarin Hij Zijn woning heeft, gewijd en alle afscheiding waarbij ieder zijn eigen gedachte op zelf gekozen wegen na wandelt en ieder naar eigen lust God probeert te dienen, opgeheven; 2) het "de apostelen gaven met grote kracht getuigenis van de opstanding van de Heere Jezus, " waarmee het ambt van de priesters, die de tabernakel bedienen (Num. 18: 5), maar ook het karakter van het door de twaalven vertegenwoordigde volk van de twaalf stammen, als van een priesterlijk koninkrijk (Ex. 19: 6) zijn verwezenlijking heeft gevonden; 3) het "zo velen als er bezitters waren van landen of huizen, die verkochten zij en brachten de prijs van de verkochte goederen en legden die aan de voeten van de apostelen, " waardoor het priesterlijk volk zijn tienden en offers en vrijwillige gaven aan de tempel aflevert (vgl. Deut. 14: 22vv.); 4) het "niemand zei, dat iets van hetgeen hij had zijn eigen was, maar alle dingen waren hun gemeen, " waardoor het land van Israël met al wat er op en er in is, aan Hem ten dienst en eigendom is teruggegeven, die zegt (Lev. 25: 23): "het land is het Mijne" en de idee van het sabbatsjaar in zoverre wordt volvoerd, dat ieder van de opbrengst van de grond kan eten, naardat hij nodig had (Lev. 25: 6v. vgl. Deut. 23: 24v.); 5) het "er was ook niemand onder hen, die gebrek had, " waardoor een volk van God was geworden, waarbij het in Deut. 15: 4 gezegde niet meer als een bloot ideaal is. Van dit gezichtspunt, dat hier namelijk gesproken wordt van een omkering van dat Israël dat door de werking van de Geest en de macht van de broederlijke liefde geheel naar het voorbeeld van de Mozaïsche wettelijke bepalingen is ingericht, moet ook worden beoordeeld wat ons van Joses, de Leviet, geboren op Cyprus

wordt verhaald. De naam die de apostelen hem geven: "Zoon van de vertroosting" kenschetst hem als een Leviet, niet alleen naar lichamelijke, maar ook naar geestelijke geboorte. Evenals de Heere eens aan Aäron en zijn zonen of aan de eigenlijke priesterstand de Levieten uit de kinderen van Israël ten geschenke gaf, opdat zij zouden dienen in het ambt van de kinderen van Israël in de tabernakel (Num. 8: 19), zo geeft Hij nu aan de apostelen een geestelijke helper, die het onderpand en de voorganger van nog vele anderen is, die later zullen volgen en door wie de hele gemeente deel neemt aan hun ambt van het woord. De apostelen nemen hem aan en bewegen hem als het ware voor de Heere (Num. 8: 20vv.), door hem die naam vol betekenis toe te kennen. Maar nu ontzondigt zich ook als het ware Joses Barabbas en wast hij zijn kleren, doordat hij zijn akker verkoopt en het geld aan de voeten van de apostelen legt; volgens Num. 18: 20 Deut. 10: 9 moeten namelijk de Levieten in het land van de kinderen van Israël niets bezitten, ook geen deel onder hen hebben, maar de Heere is hun deel en hun erfgoed onder de kinderen van Israël. Zo ontdoet hij zich geheel en volkomen van zijn akker en brengt hij zijn uiterlijke stand in overeenstemming met zijn geestelijk beroep, nadat de apostelen zelf reeds sedert lang alles hebben verlaten (MATTHEUS. 19: 27). Zijn daad is dus niet een enkel voorbeeld van hetgeen ook vele anderen deden, hoewel zeker anderen eveneens handelden als hij; zij heeft een geheel bepaalde op zichzelf staande betekenis. Terwijl anderen, doordat niemand van zijn goederen zei dat zij de zijne waren, maar dat alles gemeen was, zich bereid toonden die gezindheid ook door uitwendige daden te bevestigen en daar waar de gemeenschap van goederen een afstaan van de goederen noodzakelijk maakte om zo te kunnen weldoen, hun goed verkochten, was het verkopen van de akker door Barabbas eigenlijk een overgave of het afstaan van een bezitting die hem niet paste. Zo vinden wij in ieder opzicht dat dit gedeelte in vergelijking met het overeenkomstige in hoofdstuk 2: 42-47, een besliste voortgang is in de ontwikkeling van het nieuwtestamentische volk van God. Daar hadden wij als het ware nog slechts eerst het huis van Israël voor ons, zoals dat vroeger in Jakob en in zijn twaalf zonen met vrouwen en kinderen voorkwam, zodat wij de eerste christengemeente als een nauw verbonden, steeds bij elkaar zijnde vereniging moesten beschouwen; hier hebben wij daarentegen reeds het geestelijk nieuw geschapen Israël voor ons, volgens het voorbeeld van het Mozaïsche Israël, zodat wij ze ook spoedig als de wettige bezitters van alle genadegoederen van het verbond plaats zullen zien nemen in de tempel (hoofdstuk 5: 12) Daaruit blijkt dat hoofdstuk 3-5 niet zo onmiddellijk zich aan hoofdstuk 2 aansluiten, als men gewoonlijk onderstelt, maar door een tijdruimte van 2-3 jaren daarvan zijn gescheiden. Deze voortgang, deze ongestoorde en normale levensontwikkeling van de gemeente is een wonder voor onze ogen; zij komt later niet weer in de christelijke kerk voor; maar na een goed begin komt weer spoedig de zonde boven, die ons altijd aankleeft en traag maakt (Hebr. 12: 1) en zij die met de Geest zijn begonnen, willen het maar al te spoedig in het vlees voleindigen (Gal. 3: 3). Maar juist daarom kan nog worden gezegd: "er was grote genade onder hen allen. " Die genade van God, die over het kindeke Jezus was, zodat Hij opgroeide en toenam in de geest, in genade en in wijsheid (Luk. 2: 40), was ook over de gemeente van Christus, die reeds uit de kinderlijke leeftijd in de jongelingsleeftijd was overgegaan, zodat met het uitwendig toenemen in zielengetal het inwendig toenemen en sterk worden gelijke tred hield. Pas toen het zover met haar was, werd aan de verleider gehoor gegeven, zodat hij in de omkleding van de slang kon indringen in de paradijshof van de kerk, zoals in het volgende hoofdstuk de geschiedenis van Ananias en Saffira toont. Toch weet de Heere nog het ingedrongen slangenzaad weer af te zonderen. Wat Hij ten opzichte van het oudtestamentische Israël zo dikwijls in de wet van Mozes dreigt, dat die onder Gods volk een Belialsstuk in het hart draagt (Deut. 15: 9) uit Gods volk en het heilige land moest worden uitgeroeid, dat verwezenlijkt Hij ook en de gemeente betoont zich ten eerste nog als een zodanige die noch vlek noch rimpel noch iets dergelijks heeft (Efeziers 5: 27). Waarom dat? Van Zijn zijde wil Hij zo lang mogelijk de weg openlaten dat reeds nu de tijd van de

verkoeling van het aangezicht van de Heere komt, waarop ook Petrus in hoofdstuk 3: 20 wijst als de te verwachten toekomst. En zonder twijfel zou ook de gouden Messiaanse tijd, wiens toestanden en ontwikkelingen wij zeker in bijzonderheden niet kunnen voorstellen, maar alleen in het algemeen uit hetgeen in Openbaring 20: 1vv. over het duizendjarige rijk wordt gezegd, kunnen wagen, zijn ingetreden, als het omgekeerde had plaatsgevonden van nu. Dat zou geweest zijn wanneer niet alleen enkelen uit Israël de Christus gelovig waren geworden, terwijl de grote menigte bleef wat zij was, maar als het volk als zodanig zijn Heiland had aangenomen, terwijl alleen enkelen in ongeloof volhardden.

Over de gemeenschap van goederen zouden wij, zoals wij bij "Ac 2: 47" zeiden, hier nader spreken. Wij hebben reeds opgemerkt dat zij in de christelijke gemeente niet was zoals bij de Esseeërs, een die het eigendom ophief, maar een die het slechts gemeen maakte, d. i. tot algemeen gebruik stelde, ook niet met enige dwang voor de leden was verbonden, maar uit de drang van eigen vrijwillige liefde voortkwam. Het was een inrichting die uit het hebben van een gemeenschappelijke kas, zoals die in het gezelschap van Jezus en Zijn discipelen bestond, zich ontwikkelde en daarin haar voorbeeld had. Ook hier hief de gemeenschappelijke kas niet alle bijzonder bezit daarnaast op, zoals bijv. in Joh. 19: 27 omtrent Johannes en de moeder van de Heere wordt gezegd: "en vanaf dat moment nam de discipel haar in zijn huis. " En als in vs. 32 gezegd wordt: "niemand zei dat iets van hetgeen hij had zijn eigen was, " dan veronderstelt dit uitdrukkelijk een bijzonder bezit als voort bestaande. Ieder hield wat hij had, niet in eigenbaat voor zichzelf, waarvan niemand anders iets had te genieten, zij hadden integendeel alles gemeen. Evenals in een familie, als bij het geheel of bij het bijzonder lid zich een behoefte laat gevoelen die bevredigd moet worden, het huis met al wat het in zich heeft ter bevrediging gereed staat, zo stond bij de christelijke gemeente het bezit van huis en akkers, of wat ieder anders had, voor alle voorkomende behoeften van het geheel zowel als van ieder in het bijzonder ter beschikking. Er waren er eerder te veel van hen die gewillig waren het hun over te geven en geldmiddelen te verschaffen dan dat het aan de zodanige zou hebben ontbroken. De gemeente bestond voor een groot deel uit armen die niets hadden om van te leven en die de in hoofdstuk 2: 42vv. genoemde gemeenschap en het gedurig bijwonen van de godsdienst in de tempel zouden hebben moeten nalaten, als zij hun dagelijks brood met arbeiden hadden moeten verdienen. Daarbij kwamen weduwen, wezen, zieken, grijsaards, die niet konden werken en niet bedelend mochten rondgaan. Alzo werd de armenverpleging een hoofdpunt in de inrichting van de gemeente. Daarvoor was een blijvend armenfonds nodig, waarvoor de leden van de gemeente die bezittingen hadden zich verantwoordelijk voelden en opdat er niet karig maar rijkelijk zou worden verzorgd, een gedeelte van hun goed afstonden. Tot bestuurders van het fonds en tot verdeling van de gaven naar de wezenlijke behoeften waren nu nog de apostelen bestemd, aan wier voeten men dan de samengebrachte gelden neerlegde. Deze waren namelijk gewoon in de vergaderingen van de gemeente als de leraars van het woord van Christus een hogere standplaats dan de toehoorders in te nemen ("Ac 22: 3" en "Uit 5: 22. Men zag hen nu als degenen die in het gebed voorgingen en het woord voerden (hoofdstuk 6: 4) voor het altaar van de offeranden van de gemeente aan en bracht daarom tot hen zijn offergaven (Fil. 4: 18 Hebr. 13: 15). Naar alles wat uit de aanwijzingen van de Handelingen van de apostelen blijkt, is de zaak van de overgave van de goederen zo dat alle grondbezitters in de gemeente verkochten, maar niemand alles verkocht. Als een enkele die zich geheel van zijn akker ontdeed, staat Joses met de bijnaam Barnabas; bij hem had dit, zoals boven uit elkaar is gezet, zijn bijzondere reden en zijn bijzonder doel, dat in aanmerking moet worden genomen en later bij Ananias en Saffira nog eens in aanmerking komt. Van de vroegere persoonlijke omstandigheden van de man weten wij, behalve het in vs. 36 opgemerkte, alleen nog dit, dat Johannes Markus zijn neef was (Kol. 4: 10 hoofdstuk 12: 25; 13: 5, 13; 15: 36vv. en hij dus waarschijnlijk door de omgang met deze

en met diens moeder Maria (hoofdstuk 12: 12) tot kennis van de waarheid is gekomen. Omtrent de bijnaam Barnabas, zoon van de vertroosting, kunnen wij de opmerking bij Joh. 18 vergelijken. Nader vernemen wij vervolgens van hem in hoofdstuk 11: 22vv. en in hoofdstuk 13-15.

HOOFDSTUK 5

PLOTSELINGE DOOD VAN ANANIAS EN SAFFIRA. GEVANGENNEMING EN REDDING VAN DE APOSTELEN.

En een zeker man, met name Ananias of Hananja (Neh. 3: 23 Dan. 1: 6) (=" de Heere gedenkt" of "de Heere begenadigt, met Saffira (=" de Schone zijn vrouw, verkocht evenals Barnabas (hoofdstuk 4: 36v.) een have, bestaande in een stuk grond (vs. 3). Waar zo allen het deden (hoofdstuk 4: 34) die bezittingen hadden, meenden zij het vanwege hun welstand eveneens te moeten doen, het niet te kunnen laten.

Hij verkocht die dan en onttrok, voordat hij de opbrengst wegbracht, van de prijs, ook met medeweten van zijn vrouw en bracht dus slechts een zeker deel en niet het geheel, zoals hij voorwendde, en legde dat aan de voeten van de apostelen, alsof het het hele bedrag van de som was.

En Petrus, vervuld van de Heilige Geest, zodat hij de gehele toedracht van de zaak duidelijk doorzag, zei: "Ananias! waarom heeft de satan uw hart vervuld? Waarom hebt gij hem, die vader van de leugen en moordenaar van de beginne (Joh. 8: 44), niet afgeslagen toen hij u verzocht (Joh. 4: 7; 1 Petrus 5: 9), maar hem geheel uw hart laten innemen (Joh. 13: 27 Luk. 22: 3), dat gij de Heilige Geest, die in ons, de apostelen van de Heere en leidslieden van zijn kerk woont (hoofdstuk 13: 2, 4; 15: 28; 20: 23), liegen zou en onttrekken van de prijs, de opbrengst van het land, daar gij toch voorgeeft alles te brengen?

Zoiets kan dan ook maar alleen bij de onoprechte, de ongelovige, de huichelaar gebeuren. De oprecht gelovigen kunnen niet zondigen tegen de Heilige Geest, maar kunnen Hem wel bedroeven door toe te geven aan onheilige gedachten, woorden en werken en Hij kan hen wel bestraffen en bestraft hen ook werkelijk zó, dat Hij hun Zijn heilige, troostvolle en vreugde gevende nabijheid onttrekt, tot zolang zij weer bedroefd worden naar Hem en Zijn nabijheid zoeken met tranen en gebeden.

En Petrus, vervuld van de Heilige Geest, zodat hij de gehele toedracht van de zaak duidelijk doorzag, zei: "Ananias! waarom heeft de satan uw hart vervuld? Waarom hebt gij hem, die vader van de leugen en moordenaar van de beginne (Joh. 8: 44), niet afgeslagen toen hij u verzocht (Joh. 4: 7; 1 Petrus 5: 9), maar hem geheel uw hart laten innemen (Joh. 13: 27 Luk. 22: 3), dat gij de Heilige Geest, die in ons, de apostelen van de Heere en leidslieden van zijn kerk woont (hoofdstuk 13: 2, 4; 15: 28; 20: 23), liegen zou en onttrekken van de prijs, de opbrengst van het land, daar gij toch voorgeeft alles te brengen?

Zoiets kan dan ook maar alleen bij de onoprechte, de ongelovige, de huichelaar gebeuren. De oprecht gelovigen kunnen niet zondigen tegen de Heilige Geest, maar kunnen Hem wel bedroeven door toe te geven aan onheilige gedachten, woorden en werken en Hij kan hen wel bestraffen en bestraft hen ook werkelijk zó, dat Hij hun Zijn heilige, troostvolle en vreugde gevende nabijheid onttrekt, tot zolang zij weer bedroefd worden naar Hem en Zijn nabijheid zoeken met tranen en gebeden.

En Petrus, vervuld van de Heilige Geest, zodat hij de gehele toedracht van de zaak duidelijk doorzag, zei: "Ananias! waarom heeft de satan uw hart vervuld? Waarom hebt gij hem, die vader van de leugen en moordenaar van de beginne (Joh. 8: 44), niet afgeslagen toen hij u verzocht (Joh. 4: 7; 1 Petrus 5: 9, maar hem geheel uw hart laten innemen (Joh. 13:

27 Luk. 22: 3), dat gij de Heilige Geest, die in ons, de apostelen van de Heere en leidslieden van zijn kerk woont (hoofdstuk 13: 2, 4; 15: 28; 20: 23, liegen zou en onttrekken van de prijs, de opbrengst van het land, daar gij toch voorgeeft alles te brengen?

Zoiets kan dan ook maar alleen bij de onoprechte, de ongelovige, de huichelaar gebeuren. De oprecht gelovigen kunnen niet zondigen tegen de Heilige Geest, maar kunnen Hem wel bedroeven door toe te geven aan onheilige gedachten, woorden en werken en Hij kan hen wel bestraffen en bestraft hen ook werkelijk zó, dat Hij hun Zijn heilige, troostvolle en vreugde gevende nabijheid onttrekt, tot zolang zij weer bedroefd worden naar Hem en Zijn nabijheid zoeken met tranen en gebeden.

Als het gebleven was, bleef het niet het uwe? Niemand noodzaakte of dwong u tot verkoop. En verkocht zijnde volgens een vrijwillig besluit van uw zijde was het daarvoor verkregen geld niet in uw macht? Kon u niet daarmee naar uw welbehagen handelen zonder dat de gemeente ook maar op een deel, laat staan op het geheel aanspraak zou hebben mogen maken? Wat is het, dat gij deze daad in uw hart hebt voorgenomen, om de gemeente met valse schijn te bedriegen, haar in de mening te brengen dat gij het geheel overgaf, terwijl het
toch slechts een gedeelte is? Gij hebt de mensen niet zozeer (Mark. 9: 37 Joh. 12: 44)
voorgelogen, maar God, die in de gemeente aanwezig is en die haar als de Zijne beschouwt.

Was en bleef het voor en na de verkoop niet uw eigendom? Uit deze woorden blijkt duidelijk genoeg dat het niet was, wat het ongeloof in onze dagen ook al uit de Bijbel halen wil - het communisme (de gedwongen gemeenschap van bezit), maar een vrijwillige gemeenschap van goederen; een verschil natuurlijk als dat van aarde en hemel. De liefdadigheid door Barnabas en anderen betoond, was geen verplichting, geen wet door de apostelen van de gemeente opgelegd. Nee, niets was meer verwijderd van de bedoeling van de Heilige Geest. Deze werkt liefde en de liefde als zodanig werkt altijd vrijwillig, doet graag wat zij doet; het is haar een behoefte werkelijk te voorzien in hetgeen waarin zij voorzien kan. En daarom moet ten allen tijde het beginsel van de vrije liefde in de gemeente gehandhaafd worden. Onder het Oude Verbond moest het tiende van de inkomsten aan de Heere en Zijn dienst gegeven worden (Lev. 27: 30), doch onder het Nieuwe Verbond verviel ook deze verplichting, deze wet om er de vrijwillige liefde voor in de plaats te stellen die, als zij oprecht is, nooit minder, maar altijd meer doet.

En Ananias, deze woorden horende, viel neer en gaf de geest. Op hetzelfde moment dat de apostel hem met zijn woord in het geweten trof, werd hij door Gods handonmiddellijk getroffen (1 Sam. 6: 19; 2 Sam. 6: 7, zodat hij zijn ziel uitblies als een stervend dier (dit geeft het Griekse woord eigenlijk te kennen); van ontslapen (hoofdstuk 7: 59), of heengaan op de wijze van Christus (MATTHEUS. 27: 50 Mark. 15: 37 Luk. 23: 46 Joh. 19: 30) kon hier geen sprake zijn. Dit eerste sterfgeval maakte een diepe indruk, zoals dat ook de bedoeling van God was (vs. 13) en ook bij het tweede (vs. 11) en er kwam grote vrees over allen die nog buiten de gemeente stonden, over allen die dit hoorden en wel bemerkten dat de Heere Zijn woning in die vergadering had gesteld en nu deze Zijn ware Israël was (1 Sam. 6: 20 Ps. 82: 1). De gemeente zelf was nog niet in een toestand dat zij dergelijke gewelddadige afschrikkende middelen zou hebben nodig gehad.

En de jongelingen die in de vergadering waren, erkenden zelf, zonder dat zij daaraan eerst door Petrus moesten worden herinnerd, dat zij verplicht waren de hulp die hier nodig was te verlenen. Opstaande van hun zitplaatsen, schikten zij hem toe, "legden zij hem tezamen",

wikkelden zij hem in zijn klederen, armen en benen die uitgestrekt lagen bij het lichaam leggende en droegen hem uit de stad (Luk. 7: 12) en begroeven hem.

En het was omtrent drie uur daarna, gedurende welke tijd de gemeente rustig bij elkaar bleef, zonder zich in haar geestelijke verrichtingen te laten hinderen (Lev. 10: 6v.), dat ook zijn vrouw daar in de vergadering inkwam. Zeker zou de gemeente haar samenzijn niet zolang hebben gerekt, had zij niet de terugkomst van de jongelingen willen afwachten. Saffira kwam, niet wetende wat er geschied was. Wellicht was deze godsdienstoefening tot een bijzonder doel bestemd en niet door vrouwen bezocht geweest; nu wilde zij echter komen zien, wat er van haar man was geworden, die te lang uitbleef.

En Petrus, die de vraag op haar gelaat las, antwoordde haar door een onderzoek van zijn zijde in te stellen in hoeverre zij deel had aan het bedrog van haar man: Zeg mij, hebt gij het land voor zoveel verkocht als de geldsom bedraagt die hier voor ons ligt? " En zij zei nog veel verharder dan tevoren Ananias, daar de omstandigheden waaronder zij ondervraagd werd er geheel op waren aangelegd om haar tot nadenken te brengen: Ja voor zoveel.

En Petrus zei tot haar: Wat is het dat gij onder u, dat gij en uw man samen hebt overeengestemd te verzoeken de Geest van de Heere, die in de gemeente leeft. Waarom hebt gij willen beproeven of het u lukken zou Hem eveneens door leugen te misleiden, als men mensen bedriegt en daardoor Gods heiligdom, Zijn gemeente aan te tasten, alsof die niets dan een gewone vereniging van mensen was? Zie, opdat gij weet dat werkelijk de Heere bij hen is, zo zeg ik u krachtens de openbaring die ik heb omtrent hetgeen geschieden zal: de voeten van degenen die uw man begraven hebben, zijn voor de deur om dadelijk binnen te treden en zullen ook u uitdragen, die door hetzelfde oordeel als hij zult worden getroffen.

En zij viel, toen Petrus dit had gezegd, terstond neer voor zijn voeten, door de hand van de Heere neergeveld en gaf de geest, blies de ziel uit. En de jongelingen op het ogenblik dat dit geschiedde de deur (vs. 6)ingekomen zijnde, vonden haar dood en droegen haar uit. Zij erkenden ook weer hier dat hun leeftijd hun de plicht oplegde dat treurig werk te verrichten en begroeven haar bij haar man (vgl. Openbaring 22: 15).

En er kwam grote vrees voor de nabijheid van God (Luk. 7: 16) over de gehele gemeente, die zo voor de tweede maal en op nog indrukwekkender wijze dan tevoren gewaar werd wat een hoge betekenis hun vergadering had (Num. 14: 5), dat juist zij de gemeente van God of de ware kerk was, de woonplaats van zijn heerlijkheid en Zijn levende tempel en eveneens kwam die vrees, zoals reeds boven (vs. 5) is opgemerkt, over allen die behalve de vorige bevestiging van de tegenwoordigheid van God ook dit tweede geval hoorden, want de dubbele begrafenis voor de stad wekte natuurlijk ook een tweevoudig opzien in de stad.

Tot juiste opvatting van deze geschiedenis moet het ons eerst duidelijk worden of de plotselinge dood van dit echtpaar moet worden gehouden voor een oordeel, teweeggebracht door de apostelen ten gevolge van de hun verleende macht, of zij moet worden gehouden voor een handhaven van de kerkelijke tucht met goddelijke wonderkracht volbracht, of dat het een tussenbeide treden is van God zelf en als een gebeurtenis moet worden beschouwd die zonder medewerking van Petrus heeft plaatsgehad. Bij die eerste beschouwing heeft men de apostel van natuurlijke hardheid beschuldigd, die daarom zo afstotend was omdat hij de ter aarde uitgestrekte man dadelijk, zonder zijn vrouw erbij te roepen, liet begraven en verder dat hij deze in een strik liet lopen, om in hetzelfde oordeel te vallen. Men heeft daaruit gevolgtrekkingen gemaakt omtrent de bevoegdheid en macht van de kerk, die naar Katholieke

mening reiken tot aan de twee zwaarden van de paus. Bij de tweede opvatting hebben wij niet, zoals in hoofdstuk 8: 18vv. ; 13: 3v. een daad van kerkelijke tucht, die toch volgens 2 Kor. 13: 10 een macht is om te verbeteren en niet om te verderven, maar een daad van het goddelijk verlossingswerk, waarvan de betekenis alleen volgens de samenhang van de goddelijke raadsbesluiten kon worden vastgesteld. Nu kan het volgens hetgeen in vs. 9 Petrus tot Saffira zegt: "ziet, de voeten van degenen die uw man begraven hebben, zijn voor de deur en zullen u uitdragen, " zo voorkomen alsof hij krachtens zijn apostolische macht voor haar dezelfde straf bepaalt als vroeger voor haar man, zodat dus ook diens bestraffing zou zijn uitgegaan van de bepaling van zijn wil. Bij het gericht over het vergaderen van Korach is echter Mozes, omdat hij dit oordeel duidelijk voorziet en voorzegt (Num. 16: 25vv.) nog niet degene die het besluit en volvoert, maar er is bij hem alleen een ingewijd zijn in het voornemen van God en hij bewijst door de bekendmaking daarvan een gezant en gevolmachtigde van de Heere te zijn. Evenmin heeft in het geval dat wij behandelen de apostel iets besloten en zich voorgenomen te doen, maar hij heeft pas nadat hij voor zijn ogen heeft gezien wat God met Ananias gedaan heeft, in de geest voorzien wat nu ook met Saffira zou plaatshebben. Hij was van hetgeen hij voorzag zo zeker dat het door de Geest van God was gewerkt, dat hij zonder enige vermetelheid tot een plechtig voorzeggen kon voortgaan. Dit moest hij dan ook doen om zijn apostolische waardigheid, voor de tweede maal door de leugen ook van de vrouw tegengestaan, des te beslister in de ogen van de gemeente te herstellen. Juist de omstandigheid, die men volgens het boven gezegde op de voorgrond stelt, om de apostel aan te klagen van hardheid en gevoelloosheid, dat namelijk aanstonds nadat Ananias was neergevallen en de geest had gegeven, jongelingen in de gemeente opstaan en de lijken verwijderen, dient tot een vingerwijzing van welke gezichtspunten wij het vonnis moeten aanzien. In Lev. 10: 4v. vinden wij namelijk eveneens jongelingen die de beide priesterzonen Nadab en Abihu, die gestorven waren omdat zij vreemd vuur voor de Heere hadden gebracht, hetgeen Hij hun niet had geboden (Lev. 10: 1v. Num. 8: 4) uitdragen met hun linnen rokken voor het leger. Als verder van Uza, die bij het vervoeren van de ark van Kirjath Jearim naar Jeruzalem zijn hand had uitgestrekt om deze bij haar wankelen vast te houden en tot straf daarvoor dat hij met voorbijzien van het goddelijk verbod het heiligdom te zeer was genaderd, door een plotselinge slag van God was neergeveld, in 1 Kron. 13: 10 eveneens wordt gezegd: "hij stierf aldaar voor het aangezicht van God, " dan hebben wij hier in de eerste plaats de dood van Ananias en vervolgens van Saffira zonder twijfel op dezelfde wijze te beschouwen - het is een sterven voor het aangezicht van de Heere. De Heere is in de gemeente tegenwoordig; zij is Zijn heiligdom, gebouwd uit levende stenen, een tempel, waarin Hij werkelijk en waarachtig woont. Hun harten zijn de tafelen van zijn getuigenis, waarin Hij ter vervulling van de belofte (Jer. 31: 31vv.) Zijn wet heeft geschreven en de apostelen die daar zitten, zijn Zijn altaar, waarop de gemeente haar gaven brengt. Wie daarom vreemd vuur voor Hem brengt of met verachting van zijn majesteit en heerlijkheid, die in het bijzonder in de apostelen woont, het heiligdom aantast, die moet voor Zijn aangezicht sterven. Dat is het, wat in twee in het oog lopende feiten in de dood van die beiden, die uitdrukkelijk met één woord wordt genoemd, dat ook in hoofdstuk 12: 23 voorkomt en een ingrijpen van God als straffend Rechter tot een doden van de schuldige te kennen geeft, wordt aangetoond. Dat voelen en erkennen dan ook zij, die buiten de gemeente staande, van dat voorval horen, evenals de leden van de gemeente zelf. Daarom komt de grote vrees over allen van wie in vs.

en 11 sprake is, een heilige, diepe eerbied voor de onzichtbare God, die toch werkende nabij is en niet met Zich laat spotten. Het bewustzijn hoe onmiddellijk en enigszins "lichamelijk" (Kol. 2: 9) de Heilige Geest en door Hem God zelf in hem woont, vervult ook Petrus, zoals wij uit Zijn bestraffende rede in vs. 3v. en 9 opmerken; maar toch mocht hij het vonnis vanwege lastering (Jud. 9) noch vellen, noch ook zelf bedenken; hij moest eerst in dat ene voorbeeld het zien, voordat hij het omtrent het tweede deel kon aankondigen. Nadat het dan

aan die beiden was volvoerd, is de christelijke gemeente zo zeer gewettigd als de tempel van God, dat deze, zeker volgens een aandrang van de goddelijke Geest, in plaats van de opperzaal van het bijzondere huis (hoofdstuk 1: 13v. ; 2: 1) voortaan de voorhof van Salomo in de tempel tot haar vergaderplaats kon maken (vs. 12). In deze toch zat de heerlijkheid van de Heere op de troon van de Cherubs en daar werd door hun vergadering op deze in het meest oostelijke deel van de tempel gelegen plaats, aan het nog ongelovig gebleven volk als het ware voor de ogen gesteld dat de wijzer op het uurwerk van God reeds nabij het einde van het uur van de genade was gekomen en de raderen aan de wagen steeds verder en verder rolden (Ezechiël. 10: 19); want terwijl in hoofdstuk 3: 1vv. de heerlijkheid van de Heere zich nog tegenwoordig betoonde aan de poort, genaamd de Schone, was zij nu reeds verder gegaan.

Gaan wij nu, nadat wij de betekenis van het lot van die lieden ons hebben duidelijk gemaakt, terug tot hun wijze van handelen, zo is tot rechte beoordeling daarvan de vraag van gewicht of de verkochte akker hun hele bezitting of slechts een gedeelte daarvan was, of zij dus in het eerste geval door het geld te brengen, dat zij voor de hele opbrengst van de akker uitgaven, huichelden hetzelfde te hebben gedaan dat Joses Barnabas volgens hoofdstuk 4: 36v. gedaan heeft, of in het laatste geval slechts in het algemeen het voorbeeld volgden van de overigen in de gemeente, die bezittingen hadden (hoofdstuk 4: 34v.), maar met inwendige tegenzin niet uit vrije liefde, hetgeen hen dan verleidde een deel van het geld achter te houden. Bij onze verklaring van de afdeling hebben wij voor de eerste opvatting beslist. Voor de juistheid daarvan spreekt reeds het nauw verband, waarin het begin van het vijfde hoofdstuk niet met het gehele slot van het vorige hoofdstuk (vs. 32vv.), maar in het bijzonder met hetgeen in de beide laatste verzen van Barnabas wordt meegedeeld, geplaatst is. Het woordje "en" (de= maar) moet tegenover hetgeen door de zo-even genoemde Leviet uit uitwendige drang van de Geest geschiedde en een reine en onbaatzuchtige daad was, nu iets plaatsen, dat uitwendig daaraan parallel is, maar inwendig daar juist tegenover staat. Is het dus, dat Ananias de daad van Barnabas heeft nagebootst en zich van zijn gehele bezitting heeft ontdaan, dan ligt het vermoeden voor de hand dat hij een gelijke plaats in de gemeente zocht, als deze Leviet reeds bezat en later nog meer bepaald innam, de plaats van een profeet (hoofdstuk 13: 1), waarop hij zich aanspraak wilde verwerven door van alle grondbezit afstand te doen. Het is niet zozeer de grootheid van de gave die hij aan de voeten van de apostelen neerlegt waardoor hij wil schitteren, maar de grootheid van de zelfverloochening, waarmee hij van alle vast eigendom afstand heeft gedaan en alzo kon hij nu gemakkelijk op de gedachte komen (en zeker heeft zijn vrouw, met wie hij zijn plan besprak, hem dergelijke gedachten als rechtvaardig weten voor te stellen), dat het terughouden van een deel van de opbrengst voor de zaak van zo groot belang niet was. Dat was echter in werkelijkheid van des te groter gewicht, naar mate er een grotere verblinding toe behoort, aan de ene zijde het ambt van de Geest te willen volvoeren en toch aan de andere zijde de Geest, die in de dragers van dit ambt woont, te willen verzoeken. De vraag door een uitlegger omtrent het oordeel gedaan, dat de leugenaar en zijn vrouw die zo mogelijk nog dieper in de leugen verstrikt was zo plotseling wegnam: "kon de Heilige Geest zondaren midden in hun zonde wegnemen? verraadt bij deze een niet gering gebrek aan ontwikkeld oordeel omtrent het christelijk-zedelijke, evenals zijn opvatting over de moord van de Erlanger student K. L. Sand, die door hem wordt voorgesteld als een schoon teken van die tijd, als een daad door die reine, vrome jongeling met zo’n geloof en zo’n vertrouwen verricht. In Jer. 31: 29v. was voor de tijd van het nieuwe verbond een zo verheven zedelijke Geest aan het hele volk van God beloofd dat het verderf, dat van een enkeling mocht uitgaan, zich niet verder mocht ontwikkelen noch verder verbreiden, maar tot de bewerker moest beperkt blijven en deze aanstonds zijn oordeel in zijn ondergang moest vinden. De vervulling van die toezegging was daar het noodzakelijkst, waar het verderf uitging van iemand, die naar een bediening in de gemeente zocht die juist ten doel heeft op

anderen geestelijke invloed uit te oefenen Deze 40: 37. In Jes. 60: 18 was aan de verbondsgemeente beloofd: "Er zal geen geweld meer gehoord worden in uw land, verstoring noch verbreking in uw landpalen, maar uw muren zult gij Heil noemen en uw poorten Lof. " Alzo is het oordeel, aan Ananias en Saffira overkomen, zoals wij in vs. 13 horen, voor de christelijke gemeente werkelijk tot roem en tot een ongenaakbare bescherming geworden. Deze was van des te meer gewicht, daar de weldaden van de christelijke broederliefde, die armen en behoeftigen bij de gemeente ondervonden (hoofdstuk 4: 34), al te licht een verlokking had kunnen worden voor onreine, zelfzuchtige, luie mensen, om het geloof met de mond te belijden en zich uitwendig door de doop te laten opnemen, opdat zij die goede verzorging mochten verkrijgen.

a) En door de handen van de apostelen geschiedden in die tijd, waarvan in hoofdstuk 4: 32-5: 16 Ac 4. 32-37
gesproken wordt, vele tekenen en wonderen onder
het volk (vgl. vs. 15v.), als feitelijk bewijs van de goddelijke verhoring van het gebed in hoofdstuk 4: 30 en zij waren allen die tot de christelijke gemeente behoorden na het voorgevallene in vs. 1-11 eendrachtig in het voorhof van Salomo (hoofdstuk 3: 11), hun toenmalige vergaderplaats, bijeen.

Mark. 16: 17 Hand. 2: 43

De eerste gevolgen van de vreselijke uitwerking van het apostolische woord is volgens vs. 11 de vrees en deze vrees komt niet alleen over allen die het horen, maar ook over de hele gemeente. Het was toch de heiligheid van de gemeente geweest die zich werkelijk had geopenbaard in het oordeel over Ananias en Saffira, de gemeente had zich hier geopenbaard als het heilige vuur van het altaar, dat uitging om al wat onrein was te vernietigen (Lev. 10: 1vv.). Zij had zelf niet in die mate haar eigen heiligheid gekend, zoals die nu in deze gebeurtenis aan het licht was gekomen. Daarom kan zelfs zij de vrees niet verbannen, laat staan dat allen die daarbuiten zijn en van die heilige gestrengheid horen, moeten schrikken. Intussen kon deze vrees ook nadelig werken: zij kon de hemelse glans van genade verdonkeren, waarin de gemeente moest schitteren. De oordelende, dodende macht is toch niet het wezenlijke in de gemeente, maar integendeel de gemeente is eigenlijk de schuilplaats, het toevluchtsoord in de dagen van de laatste nood, de heilige berg Zion, waarop alleen beschutting en bewaring te vinden is tegen de stormen, waarin de wereld teniet gaat (Joël 3: 5 Zach. 13: 1). Daarom wordt die indruk van vrees aanstonds weer daardoor overwonnen, dat door de handen van de apostelen vele tekenen en wonderen geschieden tot zegen voor het volk.

De toorn van God had door de mond van de apostelen twee huichelaars verteerd, maar een gehele menigte van ongelukkigen ondervond hulp door de handen van de apostelen. De Heere betoonde hierdoor dat het eerste een Hem onaangenaam werk, maar het tweede Zijn liefste bezigheid is. Te midden van de toorn gedenkt Hij de barmhartigheid en zoals Hij Zijn ijver tegen de bozen betoont, zo keert Hij Zijn hart van de ellendigen niet af.

En van de anderen die zich nog niet tot het geloof in Christus hadden bekeerd, maar in het Jodendom verhardden, durfde niemand zich bij hen voegen, niemand waagde het zich in de gemeente in te dringen, waardoor deze tot een mengsel van gelovigen en ongelovigen zou zijn geworden; maar het volk hield hen in grote achting, alsof zij een heilige gemeente vormden, die geen vreemde ongestraft mocht naderen (Num. 17: 13; 1 Tim. 3: 15

Het "eendrachtig in de voorhof van Salomo" moet een bewijs van kracht van de Heere zijn, omdat het staat te midden van betoningen van kracht. En inderdaad, het is er één en niet het minste. Was het ook niet een wonder dat het volk van God zo open en vrij, zonder vrees voor de Joden (Joh. 20: 19

op een openbare plaats vergaderd kon zijn, nadat reeds de hoge raad had gedreigd? En nog meer, dat de gemeente van de Heere bewaard bleef voor vermenging met de wereld, dat de wereld in louter eerbied voor haar zich niet aan haar durfde toevoegen, omdat zij voelde dat zij zelf wereld wilde blijven en toch in de gemeente van de Heere niet blijven kon?

Het gericht over Ananias en Saffira was een openlijk getuigenis dat het de Heere niet te doen was om een grote gemengde hoop; daarom had het ook in het begin de uitwerking dat niemand waagde zich er aan toe te voegen, maar dat de kracht van de Geest en van de waarheid, die men bij de gelovigen opmerkte, anderen terughield zich niet zonder grond voor iets uit te geven.

Het volk kreeg de indruk dat men zich geheel en al met ziel en geweten aan de besturing van de Heilige Geest moest overgeven, indien men zich aan de gemeente wilde aansluiten; dat derhalve een uitwendige gemeenschap voor de schijn alleen tot niets diende.

Nog tot op de huidige dag merkt men op dat valse zielen, die zich aan het woord niet willen houden, de omgang mijden met een ware dienstknecht van Christus en niet graag in zijn nabijheid komen.

En van de anderen die zich nog niet tot het geloof in Christus hadden bekeerd, maar in het Jodendom verhardden, durfde niemand zich bij hen voegen, niemand waagde het zich in de gemeente in te dringen, waardoor deze tot een mengsel van gelovigen en ongelovigen zou zijn geworden; maar het volk hield hen in grote achting, alsof zij een heilige gemeente vormden, die geen vreemde ongestraft mocht naderen (Num. 17: 13; 1 Tim. 3: 15

Het "eendrachtig in de voorhof van Salomo" moet een bewijs van kracht van de Heere zijn, omdat het staat te midden van betoningen van kracht. En inderdaad, het is er één en niet het minste. Was het ook niet een wonder dat het volk van God zo open en vrij, zonder vrees voor de Joden (Joh. 20: 19

op een openbare plaats vergaderd kon zijn, nadat reeds de hoge raad had gedreigd? En nog meer, dat de gemeente van de Heere bewaard bleef voor vermenging met de wereld, dat de wereld in louter eerbied voor haar zich niet aan haar durfde toevoegen, omdat zij voelde dat zij zelf wereld wilde blijven en toch in de gemeente van de Heere niet blijven kon?

Het gericht over Ananias en Saffira was een openlijk getuigenis dat het de Heere niet te doen was om een grote gemengde hoop; daarom had het ook in het begin de uitwerking dat niemand waagde zich er aan toe te voegen, maar dat de kracht van de Geest en van de waarheid, die men bij de gelovigen opmerkte, anderen terughield zich niet zonder grond voor iets uit te geven.

Het volk kreeg de indruk dat men zich geheel en al met ziel en geweten aan de besturing van de Heilige Geest moest overgeven, indien men zich aan de gemeente wilde aansluiten; dat derhalve een uitwendige gemeenschap voor de schijn alleen tot niets diende.

Nog tot op de huidige dag merkt men op dat valse zielen, die zich aan het woord niet willen houden, de omgang mijden met een ware dienstknecht van Christus en niet graag in zijn nabijheid komen.

Die eerbiedige vrees bij de grote menigte was geen hinderpaal voor de voortgaande groei van de gemeente ook in omvang en er werden er meer en meer toegevoegd die de Heere Jezus Christus als de waarachtige en enige Heiland geloofden, vele mannen zowel als vrouwen, waardoor de achting van het volk nog toenam en men vooral de apostelen vertrouwde als profeten van God, die met buitengewone gaven waren toegerust.

Alzo dat zij, de mannen onder het volk te Jeruzalem, de zieken uitdroegen op de straten en legden op bedden en beddekens, zodat die niet zelden langs gehele straten waren geplaatst, opdat, als Petrus kwam en de zieken voorbijging, ook maar de schaduw iemand van hen beschaduwen mocht en deze gezond werd (hoofdstuk 19: 11v.).

Ook buiten het gebied van de stad verbreidde zich het aanzien van de apostelen bij de Joden. En ook de menigte van de omliggende steden kwam gezamenlijk te Jeruzalem,
brengende zieken, mensen die aan natuurlijke ziekten leden en die door onreine geesten

gekweld waren, die allen genezen werden als de apostelen de handen op hen legden (vs.

12). Het uur van de beslissing kwam voor Jeruzalem steeds dichterbij.

Onder het volk was een sterke gisting; juist in deze dagen lieten duizenden zich dopen. Zagen de apostelen terug op die dag, toen de gemeente van de gelovigen 120 namen telde (hoofdstuk 15) en zagen zij nu vele duizenden om zich verzameld (Lukas geeft bij een zo grote menigte geen getal meer op, zoals hij dat nog in hoofdstuk 4: 4 deed, toch zullen wij bij hoofdstuk 6: 6 zien, dat het getal van de christenen tot 7000 zielen was aangegroeid), zo kondigde zich aan hun ogen vol vreugde de in Jes. 60: 21 beloofde aangename tijd aan. Inderdaad nam de kracht en de blijdschap van de apostelen van dag tot dag toe en de vatbaarheid van het volk voor wonderen en tekenen in Jezus’ naam was als de vatbaarheid van de omgeploegde aarde voor de regen van de hemel. Lukas wil hetgeen in vs. 15

verhaald wordt, aangezien hebben als gevolg van die toenemende bereidheid van de harten van het volk: voornamen en geringen dragen hun zieken langs de straten en leggen ze op zachte bedden of harde baren en het vertrouwen van de zieken op de man aan wiens voeten Ananias en Saffira dood waren gevallen, is zo sterk dat zij zeggen: "indien slechts hun schaduw over ons kwam, wij zouden gezond worden. " Toen herinnerde Petrus zich die vrouw (Luk. 8: 43vv.

), die bij zichzelf sprak: "mocht ik maar Zijn kleed aanraken, dan zou ik gezond worden. " Toen Jezus, tot helpen gereed, sprak: "wie heeft Mij aangeraakt? " bevreemdde dat Petrus, heden bevreemdt het hem niet dat de hand van Jezus in de schaduw van zijn knechten de zieken tot hun genezing kan aanraken. "De Heer is uw schaduw" (Ps. 121: 5) antwoordde zijn ziel op het geloof van de zieken. Of hadden deze mensen, die op de schaduw van Petrus wachtten, zich bedrogen in hun geloof? Nee duidelijk wil Lukas ze mede insluiten in het woord aan het slot van vs. 16 : "die allen genezen werden. " Wie zich ergeren aan de genezende schaduw van Petrus en aan de evenzo heilzame zweetdoeken van Paulus in hoofdstuk 19 verstaan de liefelijke en neerbuigende goedheid van God niet, waarmee Hij handelt met allen die hulp bij Hem zoeken, met een ieder naar diens begrip. De schaduw deed het zeker niet en wie zich zou hebben verlaten op de overschaduwing door een mens, zou

door de apostel, die de geesten proefde, bestraft zijn geworden; maar de kracht van God, die de zieken in Petrus zoeken, deed het en hij zag ze aan, evenals eerder (hoofdstuk 3: 4) de lamme en hij gaf hun wat hij had, naar hun geloof.

Een onderwijzer wordt soms, als hij zijn eigen onvermogen erkent en ziet, mismoedig en denkt: wat zal ik uitrichten, daar ik zelf in de schaduw zit en meer op een schaduw dan op een levende lijk? Maar God kan het onaanzienlijkste, dat zich maar aan Hem overgeeft, tot grote dingen gebruiken, evenals de schaduw van Petrus.

Voor de laatste van de 70 jaarweken, in Dan. 9: 27 geprofeteerd: "Hij (de Messias) zal velen het verbond versterken een week, " hebben wij als aanvang gevonden het optreden van Johannes de Doper in de woestijn in de herfst van het jaar 26 n. Chr. Daar nu deze week hier haar toppunt of haar einde bereikt, waarom ook de Heere alles in het werk stelt, opdat Israël de tijd zou bekennen, waarin het bezocht wordt, duurt onze afdeling voort tot aan de herfst van het jaar 33 n. Chr. Tot zolang wordt het de oversten onmogelijk gemaakt, zich te vergrijpen aan de apostelen van Christus en Zijn gemeente. Eerst moest het er toe komen dat zij zich tot een gemeente ook in het openbaar vormden (vs. 12). Daarom komt die naam dan ook in vs. 11 voor de eerste maal voor, terwijl zij vroeger gelovigen (hoofdstuk 2: 44; 4: 32 2.
werden genoemd (in hoofdstuk 2: 47 is het slotwoord "tot de gemeente" waarschijnlijk een toevoegsel van andere hand). Des te sneller gaat het nu van die tijd aan met de vijandschap van de Joden (vs. 17vv.) en wel valt de steniging van Stefanus (hoofdstuk 7) reeds in de winter van dit jaar, terwijl wat in vs. 17 tot hoofdstuk 6: 8 verhaald wordt nog tot de herfst behoort.

vs. 17-42 Het eerste lijden van de apostelen.

En de hogepriester Annas (hoofdstuk 4: 6) meende dat hij het steeds toenemend aanzien en de uitbreiding van de christelijke gemeente niet langer werkeloos mocht aanzien, maar nu besliste stappen daartegen moest doen. Hij stond op en allen die met hem waren, zijn gehele aanhang, de sekte van de Sadduceeën, die er zich reeds lang aan had geërgerd dat de apostelen in Jezus de opstanding van de doden verkondigden (hoofdstuk 4: 2); en zij werden vervuld met nijdigheid, met fanatieke ijver.

En sloegen, waarschijnlijk in de tijd tussen de grote verzoendag en het loofhuttenfeest van 10-15 Tisri of oktober van het jaar 33 n. Chr., hun handen aan de apostelen. Zij lieten hen door de dienaars van de hoge raad gevangennemen en zetten hen in het huis van bewaring om hen de volgende dag voor het gericht te brengen.

Er moet wel enige uitwendige aanleiding zijn geweest dat Ananias met zijn aanhang zich juist nu genoopt voelt tegen de apostelen te handelen. Het ligt voor de hand die aanleiding te zien in het nabijzijnd loofhuttenfeest, waartoe het volk uit het gehele land zowel als uit andere landen naar Jeruzalem samenstroomde. Men wilde verhoeden dat de godsdienstige beweging, die te Jeruzalem en in het omliggende Judea was ontstaan, uiteindelijk nog het hele volk onder de ganse hemel aantastte, hetgeen door de buitengewone wonderkracht, die de apostelen volgens vs. 15v. betoonden, zo bepaald kon worden voorzien. De bovendrijvende partij in de hoge raad is, evenals reeds in hoofdstuk 4: 1vv., die van de Sadduceeën. Tot deze behoorde zonder twijfel ook de hogepriester Annas met de leden van zijn familie en men heeft geen recht deze mededeling daarom als dwaling te verdenken, omdat Josefus slechts van één van de zonen van Annas vermeldt, dat hij een Sadduceeër geweest is, als zou daaruit zonder meer volgen dat de vader zelf met zijn overig zonen tot de Farizeeën zou hebben

behoord. Wij hebben daarentegen bij Joh. 11: 49 opgemerkt, hoe daar Kajafas in zijn grove behandeling van zijn collega's zich geheel als een Sadduceeër gedraagt en wanneer nu de gelijkenis van de rijke man in Luk. 16: 19vv. op hem, Kajafas en de vijf zonen van Annas ziet, zoals wij hebben aangenomen, dan ligt daarin aanwijzing genoeg dat zij aan geen opstanding, tenminste niet aan een leven aan gindse zijde van het graf geloofden en dus Sadducees gezind waren. Maar, zo moeten wij hier vragen, hoe komt het toch dat, terwijl de eigenlijke vijanden en vervolgers van de Heere Jezus de Farizeeën waren en daarentegen de Sadduceeën, uitgezonderd de laatste catastrofe door Lazarus' opwekking veroorzaakt en door Kajafas volvoerd, zich meer onverschillig gedroegen en slechts nu en dan een aanval beproefd hadden, tegenover de christelijke kerk de verhouding omgekeerd is? De Sadduceeën toch zijn de eigenlijke tegenstanders geworden, de Farizeeën nemen daarentegen een vriendschappelijke verhouding tot haar in; van verdragen komen zij tot beschermen (vgl. vs. 34vv. ; 23: 6vv.) en uiteindelijk zelfs tot gedeeltelijk toetreden (hoofdstuk 6: 7; 15: 5; 21: 20v Die vraag beantwoordt Baumgarten aldus: "Hij, die door Zijn openbaring in geringheid, ondanks welke Hij beweerde de Messias te Zijn, in Zijn krachtige tegenstand tegen hun trotsheid en huichelarij, de ijveraars voor de wet voornamelijk een aanstoot was geweest, was nu niet meer. Zijn discipelen geloven wel aan Zijn Messianiteit, maar, daar zij volgens de wet handelen, een algemene bekering van Israël hopen en het herstel van het volk verkondigen, is de tegenwoordige gemeente voor het wettisch gevoel op verre na niet zo lastig als dat de tegenwoordigheid van Jezus was geweest. Geheel anders was het met de Sadduceeën, daar hun openlijk ongeloof aan het leven na de dood door elke apostolische prediking van Jezus' opstanding als leugen werd tegengesproken. " P. Lange laat zich op de volgende wijze uit: "Het was even natuurlijk dat de Sadduceeën na de wending die de zaak van Christus in de verkondiging van zijn opstanding door de mond van Zijn apostelen nam, als verbitterde vijanden optraden, als dat nu vele Farizeeën konden beginnen in de vervolging van diezelfde zaak bedachtzaam en behoedzaam te worden. De eersten moesten niet alleen door het stout op de voorgrond treden van het door hen gehate dogma in de geestvolle verkondiging van het grote feit van de opstanding op het hoogst verbitterd worden, maar zij hadden nu ook een voorwendsel in de leer van de aanhangers van de Nazarener, die de Joden zo zeer gehaat was, tevens het lievelingsdogma van de Farizeeën te vervolgen, die zij vanwege hun aanzien overigens niet konden aanvallen. Voor de Farizeeën had daarentegen Jezus nu een andere betekenis dan vroeger. Hij stond niet meer daar als de arme feestreiziger van Nazareth, maar Hij werd verkondigd als de Opgestane met de hoogste glans van het wonder en van een hemelse heerlijkheid getooid. Wanneer zij zich juist niet konden verenigen met het geloof aan de Opgestane, zo konden zij toch (zoals vroeger eens MATTHEUS. 22: 34) er zich in verblijden dat de Sadduceeën nu op zo bijzondere wijze de mond werd gestopt. Dat daarmee echter de sekte van de Farizeeën niet voor Jezus was gewonnen, zien wij spoedig daarop uit het fanatiek vijandig optreden van Saulus. "

a) Maar de engel van de Heere, die de apostelen van de hemel ter hulp werd gezonden, opende 's nachts op een niet nader te bepalen tijdstip (hoofdstuk 16: 9; 17: 10; 23: 31 de deuren van de gevangenis en leidde hen uit. De deur werd achter hen weer gesloten zonder dat de wachters iets van al wat er was voorgevallen (vs. 23) vernomen hadden. En de engel zei tot hen, toen hij ze nu in vrijheid had gesteld:

Hand. 12: 7; 16: 26

Gaat heen, wanneer de dag zal zijn aangebroken en staat met alle vrijmoedigheid op en spreekt in het buitenste voorhof van de tempel tot het volk van Israël al deze woorden van leven. Verkondigt dat in Jezus Christus de Gekruisigde en Opgestane het leven is (hoofdstuk

26), dat de oversten u wilden verhinderen onder het volk op te wekken, daar zij u in de gevangenis hebben geworpen.

Toen zij nu dit gehoord hadden en zich tot het aanbreken van de dag naar huis hadden begeven, gingen zij vandaar tegen de morgenstond in de tempel en leerden. Zij predikten Jezus Christus.

Er is een goddelijk "maar", zegt een bekend prediker, (Ahlfeld) bij deze tekst, dat dikwijls een bespotter van alle menselijke plannen is: de mensen zijn gereed met hun boze raad, nu treedt dit "maar" tussenbeide. David zegt in de tweede Psalm : "de koningen van de aarde stellen zich op en de vorsten beraadslagen tezamen tegen de Heere en tegen Zijn Gezalfde, maar die in de hemel woont zal lachen, de Heere zal hen bespotten. " Dit "maar" van de goddelijke almacht tegenover de menselijke onmacht, van de goddelijke trouw tegen de menselijke boosheid, kwam ook ten goede aan de gevangen apostelen en schoof de grendel van hun kerkerdeur. Door de bovenstaande woorden van onze geschiedenis moet, zoals duidelijk is, een buitengewoon goddelijk ingrijpen worden bericht. Hij die aan niets wonderbaars wil geloven, niets bovennatuurlijks wil aannemen, moet de handelingen van de apostelen, of liever de hele bijbel terzijde stellen en zijn nieuwsblad lezen. Hier werd het oude Psalmwoord (Ps. 34: 8) vervuld: "de engel van de Heere legert zich rondom degenen die Hem vrezen en rukt hen uit. " En indien wij in kommervolle nachten en in banden van droefheid op geen lichamelijke engel mogen hopen en wachten, willen wij ons tenminste verheugen in de waarheid dat de Heere nog altijd middelen en wegen genoeg heeft om de Zijnen in lijden te helpen en hen uit hun noden te rukken. Er is geen nacht van droefheid zo donker, waarin Hij niet een hemelse straal van licht en van troost in het duister kamertje van uw zorgen zendt, als gij op Hem hoopt en tot Hem bidt. Geen slot of grendel is zo vast, of Hij kan die openbreken in de nacht en u weer in vrijheid stellen. Hoop daarom, arme ziel! hoop en wees onversaagd. God zal u, als de ellende u drukt, door Zijn grote genade zelfs uit de hel rukken. Wacht slechts op die tijd, dan zult gij de zon van de schoonste vreugde aanschouwen.

De engel van de Heere dient hier niet alleen als orgaan van de wereldregering van God de Vader, maar veel meer als orgaan van de verhoogde Zoon van God. Hij grijpt niet alleen in de gebeurtenissen van het burgerlijke en gewone leven, maar tevens in de gang van het Godsrijk, in de ontwikkeling van de kerk van Christus. De apostelen stonden echter (vs. 26vv.) geheel anders voor de hoge raad, als zij volkomen vrijwillig daar kwamen, dan toen zij als gevangenen uit de kerker waren voorgeleid. Wat vele uitleggers beweren, dat het wonder zonder doel is, is dus slechts een schijn, die ook de omstandigheid dat de apostelen toch gegeseld werden, niet tot werkelijkheid kan maken.

Als de getuigen van Jezus gegeseld werden en wel op bevel van de overpriesters en de oudsten van Israël (vs. 40), ligt daarin geen bewijs dat Jezus niet de HEERE is en Zijn gemeente niet het ware Israël? Deze verkeerde gevolgtrekking kan alleen door een feit, alleen door een goddelijk teken worden weggenomen: juist dit is de betekenis van de wonderbare redding van de apostelen uit de gevangenis door de engel. Zoals Jezus alleen door het noemen van Zijn naam de aangrijpende vijanden eerst terneer slaat, voordat zij de hand aan Hem durven leggen (Joh. 18: 4vv.) en daardoor het feitelijk bewijs geeft dat Hij Zich uit vrije wil aan hen overgeeft, zo laat Hij hier door het zenden van Zijn engel eerst de hoge raad in zijn volslagen radeloosheid ervaren dat zij geen macht heeft over Zijn getuigen; maar dat die macht slechts van boven was gegeven. Men hoeft zich er niet over te verwonderen dat noch de apostelen, noch de rechters bij de samenspraak in vs. 27vv. van de wonderbare bevrijding spreken. De rechters zullen er weinig lust in gehad hebben op de oorzaak van de gehele

moeilijkheid terug te komen; de apostelen wilden ook eens van de gelegenheid gebruik maken om voor de hoge raad hun geloofsbelijdenis uit te spreken, zodat hierbij de wijze van hun bevrijding op de achtergrond kwam. Alleen heeft men zich daarover te verwonderen, dat de rechters ondanks het wonder in hun haat en in hun vervolgen voortgingen, doch de Schrift en de ervaring bewezen dat het macht bezitten op aarde overal waar geen rein geweten leeft, met een geheel eigenaardige verblinding verbonden is.

Het was een opdracht die de engel de apostelen gaf! Niet: "gaat heen en verbergt u, " maar "gaat heen en staat"; niet "spreekt daarvan tot de uwen" (hoofdstuk 4: 23), maar "spreekt in de tempel tot het volk". Tot volvoering van zo’n opdracht zijn mensen nodig, die niet te rade gaan bij vlees en bloed (Gal. 1: 16), maar bij wie het altijd is: "Heere! op Uw woord" (Luk. 5: 5). Met zulke mensen kan hun Heer ook iets beginnen, zij weten de woorden van dat leven te verkondigen, zij kunnen op zichzelf wijzen en zeggen: "Ons hele leven, iedere stap die wij doen, is een getuigenis voor het leven van de Heiland; Hij leeft alleen en wij zijn slechts leem in Zijn hand (Jes. 45: 9).

"Van leven, " zegt de engel, want het leven in Christus, de levende, is ook steeds de vreugde van de engelen en hun hoogste loflied: "van leven", dat ons engelvreugde geeft om te zien (1 Petrus 1: 12), dat het eeuwige element is van u en van allen die zalig worden, dat van u uitgaat tot de kinderen van de dood en waarvan de zichtbare tekenen reeds Jeruzalem vervullen. "Al deze woorden van leven" moeten de apostelen spreken; de Heere heeft ze verordend om Zijn getuigen te zijn te Jeruzalem. Deze roeping moeten zij getrouw waarnemen, totdat zij alles hebben gesproken wat hun bevolen is in het verkondigen van de gehele raad van God ter zaligheid. "In de tempel tot het volk" moeten zij spreken, opdat hij die de naam van de Heere zal aanroepen, gered zal worden uit het ontaarde volk van de tempel, dat in de tempel wegzinkt en toegevoegd zal worden tot het volk van de eeuwig levende tempel. Zij moeten blij heengaan en vrolijk optreden met hun evangelie, zonder vrees voor de hogepriester die tegen hen is opgestaan. De apostelen hebben zeker in deze nacht van hun gevangenschap wel gevraagd: "Heere! is onze zending voor Jeruzalem nu ten einde gebracht? " Toen antwoordde de Heere hun evenals later de apostel Paulus te Corinthe (hoofdstuk 18: 9v.). Nog mochten zij Jeruzalem niet verlaten, de zonde van de oversten was nog niet vol en het geduld van de Heere nog niet uitgeput: "gaat door de wijken van Jeruzalem", dit profetische woord (Jer. 5: 1) had op hen betrekking "en ziet nu toe en verneemt en zoekt op haar straten of gij iemand vindt, of er één is die waarheid zoekt, dan zal Ik haar genadig zijn.

21b. Maar de hogepriester, die nog niets vermoedde van hetgeen volgens vs. 19vv. was geschied en die met hem waren, zij, die zijn partij, zijn bondgenoten waren (vs. 17vv.), gekomen zijnde de dag nadat zij de apostelen in de gevangenis hadden laten werpen (vs. 17v.) om nu hun proces te stellen, was gezeten in de vergaderzaal van de hoge raad, die zich in het hogepriesterlijk paleis bevond (MATTHEUS. 26: 57vv.). Zij riepen de raad tezamen en al de oudsten van de kinderen van Israël, opdat die zitting een voltallige en zeer plechtige zou zijn en zij zonden naar de kerker gerechtsdienaars om hen die geoordeeld zouden worden, te halen.

Doch toen de dienaars daar op de bedoelde plaats kwamen, deden zij de deuren open om hun last te volbrengen; zij vonden hen echter tot hun grote verwondering in de gevangenis niet, maar zij keerden terug naar de vergaderzaal van de hoge raad en boodschapten hun meesters dit.

Zeggende: Wij vonden wel de kerker met alle verzekerdheid toegesloten en de wachters buiten staande voor de deuren, zodat er niet het minste spoor werd gezien van een wegvoering, die zou zijn geschied of van een ontvluchten van de gevangenen, maar toen wij die geopend hadden, vonden wij niemand daar binnen. Wij kunnen dus volstrekt niet verklaren wat er is voorgevallen.

Toen nu de hogepriester Annas en de hoofdman van de tempel, die de vorige dag de gevangenneming van de apostelen had doen plaatshebben en ook in de hoge raad aanwezig was om hen na de veroordeling tot aan de volvoering van het vonnis in verdere bewaring te nemen en de overpriesters die tot de hoge raad behoorden, deze woorden hoorden, werden zij in verlegenheid gebracht over hen. In radeloosheid zagen zij elkaar aan, alsof zij elkaar wilden vragen wat toch dit worden zou, welke verdere voortgang de zaak van de apostelen zou hebben, omdat zichtbaar een hogere macht tot hun bevrijding was werkzaam geweest.

De engel had de deuren van de gevangenis met alle nauwkeurigheid weer achter de apostelen gesloten. Wie ogen had om te zien, moest zien dat andere handen dan mensenhanden hier hadden gearbeid, want ook de wachters hadden niets gehoord en konden geen verklaring geven. Tegelijk klopte bij deze wachters de liefelijkheid van de Heere aan. Daarom moest de engel ervoor zorgen dat niemand hen van nalatigheid zou kunnen beschuldigen. Nu komt te midden van de vleselijke gerustheid van degenen die gericht willen houden, het woord van de dienaars die hun rapport in de juiste vorm overbrengen, als een bliksemslag. Zij worden ontzet over de apostelen, wat dat toch zou worden: een hand uit de hoogte heeft hen aangeraakt en zij zakken ineen, zij worden ontroerd en worden radeloos. Maar dat zij zichzelf schuldig verklaren en God de eer moesten geven, komt hun niet in de gedachte. Zij hebben er geen lust toe om te onderzoeken wat er geschied is, zij vrezen nog sterker te worden aangegrepen. Over één zaak slechts zijn zij bekommerd: wat er zou worden van hun macht en eer, als dat zo voortging.

Zij zullen zo lang voortgaan met hun verzet en tegenstreven totdat zij tot de bergen moeten roepen op hen te vallen (Luk. 23: 30 Openbaring 6: 15vv.) en hen te bedekken voor de troon van de Almachtige.

En er kwam iemand die van de gevangenneming van de apostelen op de vorige dag en de terechtzitting van de hoge raad op heden ter beslissing van die zaak op de hoogte was, om de overpriesters en oudsten een voor hen gewichtigbericht over te brengen en deze boodschapte hun, zeggende: Ziet, de mannen, die gij in de gevangenis gezet hebt en door de hoofdman van de tempel daar niet meer zijn gevonden, staan in de tempel en leren met alle vrijmoedigheid het volk, alsof er niet het minste beletsel was.

Toen ging de hoofdman heen naar de tempel met de gerechtsdienaren en bracht hen naar de vergaderzaal, doch niet met geweld, maar zich tot een gewone uitnodigingbepalende (want zij vreesden het volk, a) opdat zij niet gestenigd werden, als zij opnieuw de handen aan de apostelen wilden slaan). Een eenvoudige uitnodiging was ook genoeg; de geroepenen volgden zonder tegenspraak de hoofdman en de dienaren.

MATTHEUS. 21: 26 Hand. 4: 21

Deze ongeroepen getuige moge voor of tegen de apostelen hebben willen getuigen, zijn mededeling was als de donder bij de bliksem van het eerste bericht. Zie deze beide beelden: de overpriesters en oudsten in radeloosheid en verlegenheid zittende, bleek van vrees en rood

van toorn, daarentegen de apostelen met vast vertrouwen en blij gelaat staande in de tempel en het volk lerende met juichende opening van hun mond. Als vervolgens de hoofdman van de tempel komt om de uitnodiging van de hoge raad over te brengen, gebruikt hij zachte woorden en zij laten zich gewillig wegvoeren. Door de engel van de Heere uit de gevangenis geleid, wisten zij het met nieuwe zekerheid dat de overheid over hen geen macht zou hebben, indien deze hun niet van boven was gegeven en voor deze macht bogen zij zich met moed en gehoorzaamheid. Had het volk werkelijk naar de stenen gegrepen, zoals de hoofdman vreesde, dan zou hij zich achter Petrus hebben kunnen verbergen; deze zou, denkende aan Gethsémané, hem hebben beschermd; maar reeds zou de aanblik van de heilige mannen voldoende geweest zijn om de hartstochten van het volk te bedaren en aan alle vlees stilte te gebieden.

De vrees van God maakt zonder vrees, dat zien wij aan de apostelen; goddeloosheid maakt bevreesd, dat zien wij aan de hogepriester en zijn hoofdman.

Merkwaardig is het zoals hier de stemming van het volk voorkomt. De wacht moet het voor mogelijk houden dat het volk haar kon stenigen, als zij tegen de apostelen geweld wilde gebruiken. Zonder twijfel was dit het toppunt van volksgunst, verklaarbaar uit de talrijke weldaden aan hele families, door genezing van hun zieken, zowel als uit de jongste gebeurtenis, dat de apostelen de vorige dag waren gevangen en zonder menselijk toedoen, door Gods tussenbeide treden waren bevrijd en ten gevolge daarvan, zoals vanzelf spreekt, met bijzondere kracht en blijdschap tot het volk spraken.

En toen zij hen naar het hogepriesterlijk paleis gebracht hadden, stelden zij, de hoofdman en de dienaren hen, de apostelen, voor de nog vergaderde raad. En de hogepriester vroeg hen, teneinde hen over hun gedrag rekenschap te doen geven. Hij sprak geen enkel woord over de wijze van hun bevrijding uit de gevangenis, tevreden dat hij ze toch nu weer in handen had en ze ter verantwoording kon roepen. En hij zei:

Hebben wij, toen wij u eerder lieten gaan (hoofdstuk 4: 21), u niet ernstig aangezegd, dat gij in deze naam niet zoudt leren, waarin gij voor het volk predikt? En ziet, gij hebt op dat verbod volstrekt geen acht geslagen, maar met deze leer van u Jeruzalem vervuld. Gij hebt de Gekruisigde zo ijverig als de Christus van God en als de door Mozes beloofde Profeet voorgesteld (hoofdstuk 2: 36; 3: 18v.) en gij wilt het bloed van deze Mens, die wij als godslasteraar hebben veroordeeld, over ons brengen, alsof wij door dat vonnis onschuldig bloed hadden vergoten en nu Gods rechtvaardige wraak moesten vrezen.

Maar Petrus, als woordvoerder en de andere apostelen, die naast hem stonden en zijn woord toestemden, antwoordden en zeiden: Men moet God meer gehoorzaam zijn dan de mensen. Dat hebben wij u reeds eerder geantwoord (hoofdstuk 4: 19v.) en tevens, daar wij het getuigenis ons door God geboden niet kunnen nalaten, ook vooraf gezegd, dat wij zouden voortgaan met te doen wat gij ons wilde verbieden; wij hebben dus niet beloofd uw gebod te houden en gij hebt dus geen recht ons voor u te stellen als hadden wij ons woord gebroken.

Edele, mannelijke taal! Zij getuigde opnieuw van de vervulling van de belofte, door de Heer aan Zijn dienaren gedaan en was de rotsman waardig. Wij bewonderen zijn kloekmoedige standvastigheid en die van zijn medeapostelen. Al ziet de hogepriester hen met nijdige ogen aan, al ondervraagt hij hen op een wijze en een toon die getuigen van hetgeen er omging in zijn binnenste, al werpt men van alle zijden op hen dreigende blikken, al staat hun strenge straf, ja wellicht de dood zelf te wachten, zij vrezen niet, noch vragen de Raad om

verschoning, maar leggen met onverschrokken vrijmoedigheid het beginsel bloot waaruit zij handelen en geven, aan dat beginsel getrouw, ook nu getuigenis aangaande Jezus, op een wijze die doet zien hoe innig zij overtuigd zijn van hetgeen zij predikten, hoe weinig zij zich om de bedreigingen van de Raad bekommeren en dat zij vast besloten hebben met hun prediking voort te gaan, er moge van komen wat er wil. Zo stond ook Luther eens voor zijn vijanden, toen hij zei: "hier sta ik; ik kan niet anders, God helpe mij! " Zouden wij ook zo'n geloof en zo'n moed openbaren, als wij in dergelijke omstandigheden ons bevonden? Ach! hoe dikwijls zwijgen wij van onze Heer reeds dan, als wij voor niets te vrezen hebben; ja zelfs als men verwacht dat wij van Hem zullen spreken en onze woorden ingang zouden vinden. Wij belijden voor U onze tekortkomingen, verhoogde Heer en Zaligmaker! Vergeef ze ons genadig! Vermeerder in ons het geloof! Schenk ons gepaste vrijmoedigheid, om steeds voor U uit te komen! En geef ons kracht om altijd getrouw te zijn aan dit beginsel: men moet God meer gehoorzaam zijn dan de mensen!

Zo weinig kunnen wij ook nu uw gebod aannemen, dat wij integendeel zelfs voor u, die eveneens tot Israël behoort, zullen prediken wat ons door God is bevolen, namelijk: a) de God van onze vaderen heeft Jezus van de doden (hoofdstuk 2: 24; 3: 15; 4: 10) opgewekt die gij met eigen hand omgebracht hebt, Hem hangende aan het hout. En u hebt Hem gedood door Hem aan het kruis te hangen (hoofdstuk 10: 39) alsof Hij een van God vervloekte was (Deut. 22v.).

Hand. 13: 29; 1 Petrus 2: 24

Deze heeft God opgewekt uit de doden en in Zijn hemel opgenomen en zo door Zijn rechterhand, in tegenstelling tot hetgeen door u werd gedaan, a) verhoogd tot een Vorst in Zijn rijk en een Zaligmaker voor Zijn volk om Israël door het geloof in Zijn naam te geven bekering en vergeving van de zonden (Hand. 2: 32-36).

Hand. 3: 15 Filippenzen 2: 9

Onze Heere Jezus, die eens is gekruisigd, gestorven en begraven, is nu gezeten op de troon van de heerlijkheid. De hoogste plaats in de hemel behoort Hem onbetwistbaar toe. Het is een liefelijke gedachte, dat Christus' verhoging in de hemel een vertegenwoordigende verhoging is. Hij is verhoogd aan de rechterhand van de Vader en ofschoon Hij als de HEERE bijzondere heerlijkheid bezit, waaraan geen eindige schepselen deel kunnen hebben, is toch de eer die Jezus in de hemel als Middelaar ontvangt, het erfdeel van alle heiligen. Het is verrukkend om te peinzen over de innige gemeenschap van Christus met Zijn volk. Wij zijn in werkelijkheid één met Hem, wij zijn leden van Zijn lichaam en Zijn verhoging is onze verhoging. Hij zal ons geven met Hem te zitten op Zijn troon, zoals als Hij overwonnen heeft en is gezeten met Zijn Vader op Zijn troon. Hij heeft een kroon en Hij geeft ook ons kronen. Hij heeft een troon, maar het is Hem niet genoeg zelf een troon te hebben, Zijn koningin moet aan Zijn rechterhand staan, bekleed in "goud van Ofir". Hij kan niet verheerlijkt Zijn zonder Zijn bruid. Gelovige, zie nu op Jezus, laat het oog van uw geloof Hem aanschouwen met vele kronen op het hoofd en bedenk dat gij Hem eens gelijk zult zijn, als gij Hem zien zult zoals Hij is. Gij zult niet zo groot, gij zult niet zo goddelijk zijn als Hij, maar toch zult gij in zekere mate dezelfde eer delen, dezelfde zaligheid en dezelfde waardigheid genieten, die Hij bezit. Wees tevreden om een korte tijd hier op aarde onbekend te zijn en uw vermoeiende weg door de velden van de armoede of over de heuvelen van de beproeving heen te wandelen, want weldra zult gij met Christus heersen; immers Hij heeft ons gemaakt tot koningen en priesters van God en wij zullen in alle eeuwigheid heersen. Wat een wondervolle gedachte voor Gods

kinderen! Christus hebben wij als onze heerlijke vertegenwoordiger in de hemel en spoedig zal Hij komen en ons tot Zich opnemen om daar met Hem te zijn, Zijn heerlijkheid te aanschouwen en in Zijn vreugde te delen.

En wij zijn Zijn getuigen van deze woorden; wat wij zo-even van Zijn opstanding en verhoging zeiden, kunnen wij bevestigen met alle zekerheid, want wij hebben Hem als de Opgestane met eigen ogen gezien en met onze handen getast; wij hebben Hem ten hemel zien opvaren (hoofdstuk 10: 40v. ; 1: 9v.) en ook de Heilige Geest is een getuige dat Hij tot Vorst en Zaligmaker verhoogd is (Joh. 15: 26), die God gegeven heeft aan degenen die Hem gehoorzaam zijn en, naar Zijn eis, in Jezus gelovig zijn geworden; met die Geest vervuld zijn zij toch geheel anders dan zij die niet geloven (hoofdstuk 2: 33).

De hogepriester zegt geen woord van de gevangenis, die leeg geworden is. Onmogelijk heeft hij geheel de pijnlijke gedachte kunnen terzijde stellen of God niet Zijn hand in deze zaak had; maar God te ontvluchten is Zijn godsdienst. Hij wil de verklaring van het raadsel van die nacht niet weten en de verhoogde hand van de Heere niet zien (Jes. 26: 11). Daarom stelt hij behoedzaam de vraag zo, dat de apostelen zich niet hebben te verantwoorden over hun ontkomen uit de gevangenis. Hij spreekt ze niet aan als rebellen, die het uitdrukkelijk gebod van de overheid hebben verbroken. Of het gebod: "gij zult in deze naam niet leren", voor God rechtvaardig was, willen de oversten niet onderzocht hebben; zij hebben het geboden, daarom moet het recht zijn en het woord van Petrus en Johannes: "wij kunnen het niet nalaten", houden zij voor niets dan een wijze van spreken.

Daardoor, dat de hogepriester dadelijk aan het onlangs de apostelen gegeven bevel bedreigingen verbond en het gehele gedrag van hen aanstonds als ongehoorzaamheid jegens het Sanhedrin voorstelt, geeft hij duidelijk te kennen dat hij over de eigenlijke zaak niet wil handelen, dat hij deze reeds aanziet als ten einde gebracht, dat hij dus, staande op dat zuiver formeel standpunt van behandeling, zich slechts in zijn vijandschap tegen het evangelie heeft verhard. Zo nemen ook de apostelen de zaak op en nemen dientengevolge hun standpunt in. In plaats van zoals vroeger hun eerbiedige erkenning van de overheid uit te spreken, beginnen zij dadelijk met hetgeen, waarheen zij zich bij de eerste verhandeling gedrongen zagen. Alleen spreken zij hun overtuiging beslister uit in dezelfde mate als zij zien dat de raad in de beslistheid van zijn vijandschap is voortgegaan. Zij spreken het dadelijk uit dat zij in degenen die over hen ten gerichte willen zitten, in zoverre zij zich uitspreken tegen de verkondiging van Jezus’ naam, slechts mensen kunnen zien en dat zij tegenover deze mensen God stellen en daarom ook geen ogenblik in twijfel staan wie zij wel en wie zij niet moesten volgen.

De apostelen, opnieuw uit de tempel waarin zij het volk leerden, voor de volle raad gebracht (vs. 20), worden ondervraagd waarom zij zich aan het verbod niet gehouden hebben om te leren in deze naam, de naam van Jezus, die wel de historieschrijver (vs. 40), de zaak verhalende, uitdrukt, maar die de Hogepriester of iemand van de raad zich zorgvuldig wacht uit te spreken. Opmerkelijk is het dat tot op de huidige dag de echte, maar aan Jezus ongelovige Israëliet zich onthoudt van het uitspreken van de naam van de HEERE, uit bijgeloof, ontzag van Jezus, uit ongelovige afkeer. Daar is intussen, zowel in het verzwijgen van de naam Jezus, die zij verachtend "deze mens" noemen, als in dit woord: "Gij wilt Zijn bloed over ons brengen", een soort van geheime angst niet te miskennen, terwijl onwillekeurig daarbij voor de geest komt de kreet, eenmaal op aanstoking van deze oversten door het Jeruzalemse volk geslaakt.

Er lag in de beschuldiging: "Gij wilt het bloed van deze mens over ons brengen", iets waars. Petrus toch zegt vervolgens de leden van het Sanhedrin in het aangezicht: "Gij hebt Hem omgebracht, hangende Hem aan het hout. " Maar deze hatelijke, wraakzuchtige, vijandige gezindheid, die de hogepriester de apostelen toedichtte, was de hunne niet. Integendeel ligt in vs. 31 middellijk ook voor de synedristen een prediking tot bekering en van vergeving voor de zonde.

Ook heden nog zouden wij, predikers van het evangelie, Christus' bloed over u, geliefde toehoorders, over het gehele volk, over de gehele wereld willen brengen, ten eerste opdat gij uw zonde ziet in dit bloed, en boetvaardig erkent: ik, ik en mijn zonden, die zijn als korrels zand aan de zee, hebben U de ellende veroorzaakt, die U trof en al die vreselijke martelingen; maar vervolgens ook dat gij in dit bloed reiniging vindt van uw zonden, gerechtigheid en zaligheid en met vreugde erkent: "Christus' bloed en gerechtigheid is mijn sieraad en het kleed van mijn eer; daardoor zal ik kunnen bestaan voor God, en daardoor de hemel ingaan. "

Toen zij nu dit hoorden, barstte hun, de Hogepriester en zij die met hem waren (vs. 17,
het hart; op een andere wijze trof het hen dan de mannen in hoofdstuk 2: 37 ; boosheid en ergernis doorsneed hen evenals een zaag het hout doorsnijdt (hoofdstuk 7: 54) en zij hielden raad om hen te doden, zij openbaarden elkaar nu reeds luidop hun gedachten.

Wat de Sadduceeën met elkaar beraadslagen vernamen ook de twaalven. Het moment scheen gekomen te zijn, waarop zij met hun dood de Heere zouden verheerlijken. Hun leven hangt aan een zijden draad. Maar evenals in de verlopen nacht voor de deur van de gevangenis een goddelijk "maar" trad (vs. 19), zo gaat het ook hier verder met zo'n "maar. "

Wie zou van de leermeester van Paulus (hoofdstuk 22: 3), die als Farizeeër de christenen ten bloede vervolgde, wie zou van Gamaliël, die de vervaardiging van de vloek van de synagoge tegen de christenen Jer 29: 14 wordt toegeschreven, zo'n optreden en zo'n woord als later wordt bericht hebben kunnen verwachten?

De gehele loop van de zaak is een feitelijk bewijs ervan dat Jezus Christus, door de Vader verhoogd, heerst ook te midden van Zijn vijanden (Ps. 110: 2). Hij weet, waar het nodig is, uit het leger van de vijanden van Zijn woord een man te nemen, diens geweten zo te bewegen dat Hij uit godsvrucht zich tegen het goddeloze plan verzet: Hij weet de gemoederen te besturen, zodat zij naar de waarschuwing luisteren en afzien van een gewelddadige onderdrukking van de getuigen van Jezus.

Maar een zeker Farizeeër stond op in de raad om te verhinderen dat de gedachten om hen te doden tot een werkelijk besluit kwamen, een man, met name Gamaliël, een leraar van de wet Ezr 7: 6, in waarde gehouden, in groot aanzien staande bij al het volk en deze gebood, omdat nu een beraadslaging van het college moest plaatshebben (hoofdstuk 4: 15), dat men de apostelen enige tijd zou doen buiten staan.

En hij zei, toen dit geschied was, tot hen, tot de overpriesters en schriftgeleerden en oudsten, die met hem in het college zaten Uit 2: 4: Gij Israëlitische mannen, (van deze eervolle aanspraak (hoofdst. 4: 12) had zich Kajafas in Joh. 11: 49v. niet bediend volgens zijn ruw wijze, maar hier spreekt de Farizeeër!) ziet voor u toe, wat gij doen zult aangaande deze mensen. Zijt omtrent deze mannen op uw hoede, dat gij niet voorbarig en onbedacht beslist, hoe gij omtrent hen wilt handelen.

Laat mij, om u te tonen hoe gij zonder enig gevaar voor het openbaar welzijn u stil van alle ingrijpen in deze zaak kunt onthouden en de verdere ontwikkeling van de zaak eerst nog kunt afwachten, enige geschiedkundige feiten herinneren!
Want vóór deze dagen, in een tijd die nog vóór deze tegenwoordige periode ligt (Zach. 8: 10v.), stond onder ons volk Theudas op (Slotw. van 1 Makk. No. 11 e), zeggende dat hij wat was, een bijzondere door God verwekte en geroepen persoonlijkheid, die een getal van omtrent vierhonderd mannen aanhing, die is omgebracht en allen die hem gehoor gaven zijn verstrooid en tot niet geworden, zodat de zaak een treurig einde heeft gehad.

Hand. 21: 38

Na hem, ongeveer twaalf jaren later, stond op Judas, de Galileër in de dagen van de beschrijving Lu 2: 5 en maakte veel volk van de Romeinse opperheerschappij afvallig achter zich, daar hij beweerde dat Gods volk aan geen buitenlandse heersers onderworpen mocht zijn; en deze is ook in zijn zaak beschaamd geworden en vergaan en allen die hem gehoor gaven, zijn verstrooid geworden.

Uit de aangevoerde voorbeelden blijkt duidelijk dat een godsdienstige beweging, zonder Gods bevel en bijstand begonnen, vanzelf weer teniet gaat. En nu zeg ik u, u mijn raad omtrent dit geval gevende: houdt af van deze mensen en laat hen gaan, vervolgt ze niet verder; a) want indien deze raad, of dit werk, dit stichten van een sekte, dat door hen is begonnen en tot hiertoe reeds is uitgevoerd, uit mensen is, hetgeen zeer goed zou kunnen zijn, dan zal het gebroken worden, ook zonder uw toedoen na kortere of langere tijd.

Spr. 21: 30 Jes. 8: 10 MATTHEUS. 15: 13

Maar indien het uit God is, hetgeen mij wel waarschijnlijk voorkomt, dan kunt gij dat met alle aanwending van maatregelen van geweld toch niet breken. Nu waarschuw ik u dan ook voor uw eigen wil tegen dergelijke maatregelen van geweld, opdat gij niet misschien bevonden wordt ook tegen God te strijden en slechts uzelf daardoor de ondergang bereidt.

In het Oude Testament komt de naam Gamaliël (=" God heeft ons welgedaan alleen in Num.
10 en 2: 20 voor van de hoofdman van de strijdbare manschappen van Manasse. In de tijd van het Nieuwe Testament en later vinden wij bij de Joden twee mannen van deze naam. 1) Gamaliël de oudere, over wie hier moet worden gesproken, was een zoon van de Rabbi Simon en kleinzoon van de beroemde Hillel De 24: 1, wiens werkzaamheid tijdens de keizers Tiberias, Caligula en Claudius zo zeer bij het volk in aanzien was, dat men hem de heerlijkheid van de wet noemde, hem voor het eerst de titel van Rabban Uit 23: 7 gaf en de vaststelling van de jaarlijkse kalender, van de nieuwe maanden, schrikkelmaanden enz. overliet. Als jaar van zijn dood wordt het 18de vóór de verwoesting van Jeruzalem genoemd;
Gamaliël de jongere, zoon of kleinzoon van de vorige, verenigde te Jamma, waarheen na de verwoesting van Jeruzalem een overblijfsel van de Rabbijnse aristocratie was gevlucht en die plaats tot middelpunt van de gehele Joodse diaspora had verheven, de hoogste autoriteit in zich. Hij nam het eerst de titel Nasi (vorst) aan, totdat hij in de verwarring van de opstand onder Barcochba (132-135 n. Chr.) verdwijnt. De christelijke legende heeft in het optreden van Gamaliël de oudere op onze plaats een werkelijke neiging tot het christelijk geloof gezien en laat hem zelfs later door Petrus en Johannes gedoopt worden, zodat men te Pisa zelfs voorgeeft een grafteken van "St. Gamaliël" te bezitten. Zijn overgang tot het christendom zou echter zeker elke naglans van zijn roem in de Joodse synagoge hebben uitgeblust. Lukas stelt deze Gamaliël zeer juist voor als een schriftgeleerde, die theologisch onderwijs gaf, terwijl

zich anderen meer bezig hielden met rechtskundige raadgevingen. Wat nu Theudas aangaat, die hij het eerst noemt, zo zou hij zeer hebben misgetast in de tijdrekening, wanneer hij die Theudas had bedoeld, van wie Josephus verhaalt, dat die zich onder de landvoogd Cuspius Fadus Uit 2: 20 voor profeet had uitgegeven en vele aanhangers had gewonnen, waarop Fadus de oproermakers door zijn ruiterij liet overvallen. Zij zijn deels neder gehouwen, deels gevangen, Theudas zelf is door de ruiters het hoofd afgeslagen. Dit geschiedde op het vroegst in het jaar 44 na Christus, terwijl de rede van Gamaliël in het jaar 33 valt. Hij zelf zou natuurlijk die misgreep niet gedaan hebben, maar de heilige schrijver zou hem die slechts in de mond leggen. Die uitleggers, die werkelijk menen dat te moeten aannemen, verontschuldigen Lukas enigszins daarmee, dat de Handelingen zo vele jaren na het oproer van Theudas geschreven zijn. Hij, die geen geboren Jood was, zou de Joodse geschiedenis niet zo nauwkeurig gekend hebben en gewichtiger zaken hebben te doen gehad, dan dat hij de chronologische verhouding van die vele voorbijgaande dweepachtige pogingen tot oproer bij de Joden in zijn geheugen zou hebben kunnen houden. Hij wilde bij het geschiedkundig voorbeeld door Gamaliël aangevoerd, dat van Judas uit Galilea, nog een dergelijk bijvoegen, of deze had zelf nog een tweede herinnerd, dat die overlevering zich niet meer zo nauwkeurig herinnerde en nu kwam Lukas juist Theudas voor de geest. Wij van onze zijde zijn verre van al dergelijke voorstellingen omtrent het ontstaan van de bijbelse boeken, die daardoor vernederd worden tot lichtvaardige vruchten van gewone schrijverij; wij verwerpen die meningen dadelijk. Op onze plaats is echter van die Theudas van Josefus volstrekt geen sprake. Lukas, die in Theofilus een Griekse lezer heeft, verandert eenvoudig de Hebreeuwse naam van de man, aan wie Gamaliël denkt, in de daarmee overeenkomende Griekse naam. Dat deed hij misschien temeer, omdat de Hebreeuwse naam "Matthias" door de apostel die in de plaats van Judas Iskariot was gekomen (hoofdstuk 1: 23 vv) reeds een andere klank had. Wij hebben eerder bij de boven aangehaalde plaats van ons slotwoord op 1 Makk. de geschiedenis van de beide leraars Matthias en Judas reeds kort meegedeeld. Wat deze vooral geschikt maakte om door Gamaliël als analoog voorbeeld voor dit geval met Jezus' discipelen te worden aangehaald, is

het woord dat die mannen de koning Herodes tegemoet voerden, toen hij ze ter verantwoording voor zich liet komen. Zij zeiden: "het is niet te verwonderen als wij de wetten, die ons Mozes op ingeving en onderwijzing van God schriftelijk heeft achtergelaten, meer ter betrachting waardig houden dan uw geboden (Joseph. Want. XVII 6, 3); 2) de omstandigheden dat met de terdoodbrenging van die twee mannen en hun veertig aanhangers de zaak nog geenszins geëindigd was, integendeel na de dood van Herodes' latere aanhangers in veel grotere getale omstreeks Pasen in een oproer die terdoodbrenging aan Archelaüs wreken, die vervolgens een verschrikkelijk bloedbad onder hen aanrichtte (Joseph. d. b. Jud. II 2 en 3). Het woord van de apostelen in vs. 29 kan Gamaliël hebben doen denken aan het daarmee overeenkomende van Matthias of Theudas. Bij alle ijver voor God berokkende die laatste zich de dood en wikkelde hij ook na zijn dood nog zo vele anderen in een gelijk lot, waardoor duidelijk bleek dat zijn zaak toch niet naar Gods wil was. Dit wekte bij Gamaliël de gedachte op dat hier in de discipelen van Jezus, die diens bloed, zoals de hogepriester in vs. 28 zei, over de hoge raad wilden brengen, een zeer overeenstemmend geval was. Zonder twijfel is dan ook beide zowel het analoge woord en dit analoge ondernemen dat wat aan de rede van Gamaliël zo'n kracht van overtuiging verleent. De vermelding van die Theudas van Josephus daarentegen zou weinig hebben betekend. Mensen van zijn soort waren er nog zeer velen, die zonder enige solide godsdienstige grond, als fantasten en gewone oproerlingen een rol zochten te spelen en bij wie het vanzelf sprak, dat zij ten onder moesten gaan. Wat verder Judas de Galileeër in de dagen van de beschrijving aangaat, deze was, daar Josefus hem ook eens de Gauloniet noemt, waarschijnlijk te Gaulonitis aan de oostelijke oever van het meer Genesareth Uit 4: 25 geboren en was in Galilea met zijn pogingen bezig. Daar trad hij reeds

als hoofd van een partij op in de tijd toen na Herodes dood de keizer Augustus te Rome nog omtrent diens opvolger in Judea moest beslissen Uit 2: 20 en daar intussen veel verwarring heerste. Maar vooral plaatste hij zich op de voorgrond, toen na de afzetting van Archelaüs in het jaar 6 n. Chr. gelijktijdig met de naar Judea gezonden landvoogd Coponius als stadhouder van Syrië de in Luk. 2: 2 genoemde Cyrenius zijn ambt aanvaardde en een Romeinse belasting ook bij het Joodse volk wilde invoeren. Wel bracht de Hogepriester Joazar (voor Annas I) teweeg dat het volk zijn aanvankelijke tegenstand opgaf en zich zwijgend in het onvermijdelijke schikte, maar spoedig stelde Judas in gemeenschap met de Farizeeër Sadduk het zich ten taak om een nieuwe tegenstand te veroorzaken en in naam van de godsdienst oproer en afval te prediken, zonder intussen een blijvend gevolg teweeg te brengen. Hoe het door hem genoemde omkomen moet worden verstaan, of hij verslagen is of ter dood gebracht, of welk einde hij verder moge gehad hebben, wordt door Josephus niet bericht; alleen deelt hij van zijn zonen mede, dat twee van deze onder de landvoogd Tiberias Alexander (45-48 n. Chr.) de kruisdood hebben ondergaan en een derde aan het begin van de Joodse oorlog onder vele martelingen is omgebracht. Met het oog hierop hebben wij bij de verklaring van het 37e vers aan de uitdrukking een algemene verklaring gegeven.

Nadat Gamaliël de beide gebeurtenissen, die van Theudas of Matthias en die van Judas uit Galilea heeft aangehaald, maakt hij op het aanwezige geval de toepassing. Het is duidelijk dat hij niet op het standpunt staat van gehele onverschilligheid; integendeel moeten de woorden die in de grondtekst staan voor het alternatief: "indien deze raad of dit werk uit mensen is" en "indien het uit God is" gebruikt zijn, bepaald uitdrukken dat hij het eerste "uit de mensen" alleen onder het gezichtspunt van objectieve mogelijkheid, het laatste daarentegen "uit God" onder dat van eigen subjectieve mening plaats, zoals hij dan ook anders niet zou hebben gewaarschuwd voor een strijden tegen God. Maar terwijl hij voor zijn persoon die mening aanneemt en dus onder de indruk van het wonderbare voorval in vs. 22-25 en van het gedrag van de apostelen in vs. 26-32 staat, wil hij, die de ambtgenoten waarschuwt niet tegen God te strijden, toch ook van zijn zijde niet voor Christus strijden en vleit hij de ambtgenoten op hun standpunt met het uitzicht te openen dat de nieuwe zaak evenals andere dergelijke nieuwigheden weer spoedig zal teniet gaan. Hij is dus één van degenen die Johannes in Joh. 42vv. van zijn evangelie karakteriseert en die ten laatste onder het oordeel van Christus' woord in Luk. 11: 23 zijn gekomen.

De raad van Gamaliël is even zo dikwijls als een echt voorbeeld van de strengste onpartijdigheid, zelfs van christelijke wijsheid tot in de hemel verheven, als ook als verkeerd verworpen; het is daarom nodig de beide meningen tot de rechte plaats terug te leiden. Zeker is het niet te loochenen dat de voorzichtigheid in de eerste plaats Gamaliël deze raad ingaf. Hij zegt: "Gij Israëlitische mannen! ziet voor u toe, wat gij doen zult. " Dit betekent zeker niets anders dan: "ziet voor u toe, denkt aan uw eigen voordeel met betrekking tot deze mensen, opdat gij u niet overijlt en te laat over uw handelwijze berouw hebt. " Dat is juist het onderscheidende kenteken van wereldse berekening, dat zij niet zozeer in de eerste plaats vraagt wat recht is voor God, maar wat ons belang zou kunnen dienen, ons een voordeel zou kunnen aanbrengen. Gamaliël zal zeker zijn mensen wel hebben gekend en de zachte plaats hebben geweten, waar hij ze kon aantasten en welke gronden bij hen beslissend zouden werken. Dat hij op deze mensenkennis zijn gehele plan bouwde, kunnen wij uit de slotzin van zijn rede opmaken: opdat gij niet bevonden wordt tegen God te strijden. " Daardoor had hij wederom bij deze huichelaars de spijker op de kop getroffen; want voor het volk zouden zij om 's hemels wil niet als zodanige mensen willen voorkomen, die tegen God streden. Op zichzelf beschouwd is het nu geenszins te verwerpen zich tot bevordering van het goede te bedienen van zodanige middelen, die geen onzedelijkheid in zich verbergen; maar stellen wij

ons toch aan het gevaar bloot dat ook de verstandigste berekening door een onverwacht gevolg overhoop wordt geworpen. Dan staan wij radeloos en troosteloos bij de puinhopen van onze wijsheid, misschien met de angel in het geweten dat wij ons te veel verlieten op onze wijsheid, in plaats van eenvoudig en recht onze plicht te vervullen in opzien tot Hem, die beide het willen en het volbrengen naar Zijn welbehagen werkt. Wij zouden echter zeker Gamaliël onrecht doen, als wij wilden ontkennen dat hij de aandrang tot deze raadgeving door een dieper getroffen zijn in zijn geweten heeft ontvangen, dat de Heilige Geest herhaaldelijk aan zijn hart had aangeklopt en hij ten minste voor zijn persoon niet alleen voor het volk, maar ook voor de eeuwige Rechter niet als een zodanige mocht worden bevonden, die tegen God had gestreden, alhoewel hij zich nog geenszins geheel aan de genadige trekkingen van de Heilige Geest had overgegeven. Zo vinden wij bij menig mens, die wij geenszins tot de bekeerden kunnen rekenen en wier leven niets minder is dan een ijverig zoeken naar het rijk van God en van zijn gerechtigheid, soms zo goede bewegingen en zo loffelijke handelingen, dat wij de oorsprong daarvan volstrekt niet kunnen verklaren en als wij wat haastig in ons oordeel zijn, die het liefst in onreine beweegredenen zoeken. Maar kunnen wij dan inzien in de diepte van het menselijk hart, waarin de Heilige Geest zijn verborgen werkplaatsen heeft opgeslagen en aan de mens, zodat hij er zich ternauwernood van bewust is, arbeidt en hem dringt en voortdrijft tot werken, wier oorsprong hij zelf verloochent, omdat hij de eer niet wil geven aan wie ze alleen toekomt? Zouden wij daarom ook dwalen als wij meenden dat aan Gamaliëls raad een volle beslistheid voor het evangelie ten grondslag lag, die hij alleen verborg met het oog op zijn ambtgenoten, die nog in donkerheid waren, zo hield hij toch onloochenbaar zich vast aan het geloof dat God Zich aan Zijn volk op de duur niet onbetuigd kon laten. Dit geloof aan een goddelijke leiding spreekt zich toch duidelijk genoeg uit in de woorden: "indien deze raad of dit werk uit mensen is zo zal het gebroken worden, maar indien het uit God is, zo kunt gij dat niet breken. " Was nu de raad van Gamaliël reeds wat de beweegredenen aangaat vrij dubbelzinnig, zo treedt dit nog duidelijker voor de dag in de gevolgen, waardoor deze vergezeld was, waarbij het ons zeer in het oog moet vallen, dat Gamaliël slechts half bereikte wat hij wilde. Het is duidelijk dat hij niet alleen de hoge raad voor overhaaste schreden en verdere moeilijkheden wilde beveiligen, maar ook de apostelen wilde redden en aan hun getuigenis de vrije loop verzekeren, omdat toch anders niet kon worden beproefd of het werk uit God was. Wat deden nu de medeleden van de hoge raad? Dat zegt ons later vs. 40 Was dat de bijval die zij aan zijn woord schonken? Was dat integendeel niet een smaadheid zijn raad aangedaan? En hij zweeg daarbij! Hij waagde het niet tegen dit smadelijk arglistig gedrag zijn mond te openen. Hij had naar zijn mening genoeg gedaan en moest nu voor zichzelf zorgen, opdat hij toch niet geacht werd iemand te zijn die voor Christus streed. Hoe gemakkelijk had hij bij deze gelegenheid al zijn aanzien kunnen verliezen en de honende vraag, evenals eens Nicodemus, moeten horen: "zijt gij ook een Galileeër? " Zeker heeft zich God van Gamaliël bediend om de apostelen van de dood te redden en aan hun openbare werkzaamheid terug te geven. Maar als een verdienste mocht hij het zich waarlijk niet toerekenen, hij moest integendeel met diepe schaamte in het hart heengaan en als hij eerlijk was, zichzelf belijden dat in dit halve gevolg zich zijn eigen halfheid spiegelde. Hoewel nu noch de berispelijke beweegredenen bij de voorstelling van een leidende grondregel, noch de feitelijke gevolgen over de juistheid daarvan in het algemeen kunnen beslissen, moet toch aan de raad van Gamaliël om zeer besliste redenen de juistheid en bepaaldheid worden ontzegd en wel in de eerste plaats, omdat die op een gebrekkige kennis van Gods wegen berustte. Want zo gerechtvaardigd als de aanneming is dat al wat goddeloos en tegen God is op de duur niet kan bestaan, omdat de heilige en alleen machtige God een Hem vijandige, dus onheilige macht niet in eeuwigheid nevens zich kan dulden, zo weten wij toch nooit hoe lang de Heere naar zijn verborgen wijsheid aan de vijandige machten haar heerschappij laat en of wij later ooit in staat zullen zijn over het aan

God welgevallige of verwerpelijke van een gebeurtenis een oordeel te vellen uit haar gevolg. Er zijn krachtige dwalingen die eeuwen lang en naast de christelijke kerk zich hebben staande gehouden en die, als zij eens schenen overwonnen te zijn, toch altijd weer opnieuw opstonden. Nemen wij als voorbeeld de leer van Mohammed. Hadden wij geen andere maatstaf voor de beoordeling van haar inwendige waarheid of verwerpelijkheid dan de duur van haar uitwendig bestaan, dan moesten wij daaruit besluiten dat dit werk uit God was, want het heeft reeds 1200 jaar bestaan. Daaruit zou nu weer een geheel bijzonder besluit omtrent de waarde van het christendom moeten worden gemaakt; want als wij de kruis- en knechtsgestalte van de christelijke kerk aanzien en hoe zij soms geheel scheen ten gronde getreden en ten ondergegaan te zijn, dan moesten wij volgens die grondstelling uiteindelijk tot de gedachte komen dat het met de goddelijkheid van het christendom geenszins zo ontwijfelbaar stond, als de ijverige aanhangers en voorvechters ervan beweren, omdat toch anders God dat openlijk zou tonen. De gevolgen die voor ogen zijn, zijn daarom op zichzelf geen juiste maatstaf voor de waarheid en goddelijkheid van een zaak, maar alleen de overeenstemming ervan met Gods woord, waarom ook de Heiland zelf de Joden de raad gaf: "als iemand wil de wil doen van degene die Mij gezonden heeft, die zal van deze leer bekennen of zij uit God is dan of Ik van Mijzelf spreek. " Zijn wij eerst door het inwendig bewijs van de ervaring tot de zekere overtuiging gekomen dat de leer van de Heilige Schrift Gods woord is, dan hebben wij daarin een zekere, onbedriegelijke maatstaf, die wij kunnen aanwenden bij alle verschijnselen op het gebied van het uitwendig en inwendig leven, zonder in de hoofdzaak een misleiding te moeten vrezen.

Als iemands hart door de Heilige Geest wordt aangeraakt en niet alleen het verstand, dan wacht hij evenmin eerst het gevolg af als de rechte zendingsvriend schitterende zendingsberichten, maar hij wordt aan de gelovigen toegevoegd en belijdt het Evangelie, al zou het ook de ondergang teweeg brengen, zoals in de vervolgingen het bloed van de martelaars nieuwe menigten deed opstaan. Men kan niet tegen God strijden - een halve, matte wijsheid van kouden en gerusten; men moet Gods woord geloven en gehoorzamen, reeds voordat Gods woord in zijn overwinning wordt gezien - de ware wijsheid van de boetvaardigen!

Gamaliëls raad: 1) een goede raad; a) als maatstaf van beoordeling, wanneer wij op het einde zien van Gods wegen, want uiteindelijk blijft het bij hetgeen Christus in MATTHEUS. 15: 30 als richtsnoer van ons handelen en waar vleselijke ijver naar vleselijke wapenen grijpen wil in geestelijke zaken, waar onszelf nog geen licht is opgegaan of het een werk uit God of uit mensen is; 2) een slechte raad; a) als maatstaf van beoordeling, als midden in de onvoltooide wereldloop goed en kwaad naar het uitwendig tijdelijk gevolg moet worden beoordeeld; b) als richtsnoer van de handel, wanneer het tot een oorkussen wordt gemaakt om zich te ontslaan van eigen inwendige beslissing, waar Gods woord toch luid genoeg spreekt en Gods woord krachtig genoeg getuigt om het, waar men inwendig beslist is, aan moedig handelen en krachtig getuigen te onttrekken.

In het woord van Gamaliël uit zich nog een overblijfsel van godsvrucht, maar overigens alleen menselijk verstand dat, waar men Gods hand moest zien en voor Gods zaak partij moest trekken, in plaats van te worstelen om goddelijk licht ten behoeve van de onderscheiding, onder het voorwendsel van onmogelijkheid van onderscheiden tot traag afwachten komt en daardoor het uur van de zaligheid onherroepelijk nutteloos laat voorbijgaan.

Voortgang en blijvend bestaan van een zaak is een bewijs daarvoor, dat het is volgens de goddelijke wil, maar niet een bewijs voor de inwendige goddelijkheid van deze zaak.

En zij, de overige leden van de raad, gaven hem in zo verre gehoor dat zij zich lieten terugbrengen van hun gedachten om hen te doden (vs. 33) en toen zij de apostelen tot zich geroepen hadden om nu hun vonnis te ontvangen, geselden zij hen, zij lieten de één na de ander veertig slagen min één (Deut. 25: 2v; 2 Kor. 11: 24 geven, omdat zij het verbod in hoofdstuk 4: 18 hadden overtreden en niet hadden gehoord naar de bedreiging daarmee verbonden. En opnieuw geboden zij hun met bedreiging van verdere straffen, als zij dat gebod wederom niet zouden houden, dat zij niet zouden spreken in de naam van Jezus, Hem verder niet aan het volk zouden prediken; en zij lieten hen gaan; zij stelden hen weer op vrije voeten.

Zo zorgde de verhoogde Heer voor hen en voor zijn gemeente. De Raad scheen tot hun dood te zullen besluiten en de apostelen konden bij hun binnentreden niets anders verwachten, dan het doodvonnis over zich te zullen horen uitspreken. Maar nee! de pas gevestigde gemeente had hun onderwijs en hun leiding nog zo nodig; en zij moesten nog vele zielen voor Hem winnen, ja, de geschiedenis van Zijn leven ook voor de laatste nakomelingschap nog te boek stellen. Daarom waakte Hij over hun leven en verijdelde Hij, door Gamaliëls raad, de raadslagen van zijn vijanden om hen te doden. Merken wij het op met dankbare verheffing van de trouwe liefde en de wijsheid van de Heere; want ook voor ons werden zij gespaard in het leven, opdat wij door hun schriften onze Redder zouden leren kennen en door het geloof in Hem het eeuwige leven zouden verkrijgen. Ja, waarlijk, Zijn machtige arm beschermt de vromen en redt hun zielen van de dood, zolang Hij hier voor hen nog wat te doen heeft en hun leven nog nuttig keurt voor anderen.

Zij dan, de apostelen, die gegeseld waren, gingen heen van het aangezicht van de raad, volgens MATTHEUS. 5: 11v. verblijd zijnde, dat zij door hun Heere en Meester waren waardig geacht geweest om Zijns naams wil, ter verheerlijking van Hem (hoofdstuk 9: 16), smaadheid te lijden (1 Petrus 4: 13).

Lijden om Jezus' naam zegt zeker iets meer dan lijden, omdat men naar Zijn naam genoemd wordt. Het is lijden, omdat men naar Zijn naam genoemd wil wezen. Het is lijden, omdat men die naam liefheeft, zozeer liefheeft, dat men hem niet verloochenen kan. Het is lijden, omdat men aan die naam gehoorzaamt. Dit was het geval met de apostelen; zij leden smaadheid, zij werden gegeseld, niet maar omdat zij apostelen, omdat zij discipelen van Jezus de Nazarener genoemd werden, maar omdat zij in het geheel niet wilden nalaten, te spreken en te leren in de naam van Jezus, waartoe hun hart hen drong en zoals hun door Hem bevolen was. Indien de apostelen gegeseld waren geworden, omdat zij zich dingen veroorloofd hadden die Jezus niet geboden had en zou hebben goedgekeurd; of omdat zij een toon gevoerd hadden die hun zelfs als apostelen van Jezus niet toekwam, omdat zij hun als discipelen van Jezus niet voegden; omdat zij in enig opzicht getoond hadden niet te weten van welke geest zij waren; wat mishandeling geweest was, zou altijd mishandeling blijven; de straf zou van de zijde van de mensen altijd nog onrechtvaardig, zou boosaardig kunnen worden geacht; maar het doorgestane leed zou geenszins de naam mogen dragen van lijden om Jezus' naam en de apostelen zouden ongelijk gehad hebben er zich in te verblijden. Dit dient herinnerd te worden tegen het schadelijk zelfbedrog van die belijders, die zich vleien, waardig geacht te zijn, om Jezus' naam smaadheid te lijden, terwijl zij niet anders ondervinden dan de welverdiende, ofschoon misschien wat harde straf van hun eigen hoogmoed, van hun liefdeloosheid, dweepzucht en onverstand. Waar in de grond van de zaak meer in eigen, meer in de naam van andere feilbare mensen dan in die van Jezus gesproken, geleerd, gehandeld en

geijverd wordt, daar kunnen de geselslagen die men beloopt wel een zeker strelend gevoel van martelaarschap opwekken; maar al is het dat een aan Jezus vijandige wereld ze met kennelijke boosaardigheid uitdeelt, wij misleiden ons zelf, indien wij ons daarin verblijden, alsof ze ons om Zijns Naams wil te beurt vielen. Lijden om Jezus' naam heeft niet eerder plaats, dan waar men om zijnentwil in het lichaam lijdt. Wel is het de hoogste proef, ten bloede toe tegen te staan. Wel vallen bij ondervinding de banden toch zwaarder en doen de geselslagen meer pijn dan iemand zich in een vrij land na twee eeuwen godsdienstvrede kan voorstellen; maar ook daar kan voor Hem geleden worden, waar lijf en leven veilig zijn. Ook hij deelt in het voorrecht van om Jezus' naam te lijden, die om zijn belijdenis van Jezus, zijn liefde voor Jezus, zijn gehoorzaamheid aan Jezus, zoals hij die naar geweten verstaat, de spot van de wereld verduren, de tegenspraak van de openbare mening verdragen, de grievendste miskenningen ook van de dierbaarste zijde ondervinden moet. Ach, welke zwaarden gaan er door de ziel van die discipel, die zijn oprechtheid gewantrouwd, zijn liefde misduid ziet, wiens bekering zijn beste vrienden in de wereld, in de bitterste vijanden veranderd heeft. Sommigen hebben om hun liefde voor Jezus de vloek van een vaders en de eindeloze verwijten van een zielsgeliefde moeder moeten trotseren; anderen zich het hart van een dierbare echtgenoot vervreemd. Anderen. maar genoeg. Het groot martelaarsboek heeft vele delen en sommige daarvan zijn de Heere alleen bekend. Het is een voorrecht erin te staan, lijden om Jezus' naam, hoe smartelijk ook op zichzelf is een oorzaak van blijdschap. Waarom? Het is een uitstekende eer ertoe geroepen te worden. Het is een proef waaraan, indien ze goed wordt doorgestaan, grote beloningen verbonden zijn. Het is een taak, die haar onmiddellijk loon in zichzelf heeft.

En zij hielden niet op, ondanks het opnieuw hun ingescherpte verbod (vs. 40) elke dag in de tempel en bij de huizen (hoofdstuk 2: 46) te leren en Jezus Christus te verkondigen, de blijde boodschap te brengen dat Hij de Christus, de Messias was, hetgeen juist de hoofdinhoud van hun leer uitmaakte.

Aan de wijze raad van de algemeen vereerde wetgeleerde geeft nu ook de vergadering gehoor. De vervolging wordt voor het ogenblik niet voorgezet. Toch kan de meerderheid in de Raad het van haar trots en bitterheid niet verkrijgen om de apostelen gans ongedeerd te laten gaan, maar onderwerpt hen tevoren nog aan een geseling, waarschijnlijk de bekende riemslagen, (veertig min een), die een deel van de synagogale tuchtplaatsen uitmaken.

Gamaliël kunt gij toezien? Is dat niet tegen uw raad? Of is dat niet tegen God strijden? Maar zeker, indien gij dat verhinderd had, zou het u gegaan zijn als uw ambtgenoot Nicodemus.

Kon de engel van God, die hen uit de gevangenis had verlost, niet maken dat zij niet werden gegeseld? Gamaliël zou het voor hun zaak, als zij bewezen zou worden Gods zaak te zijn, gewenst hebben dat nu door de handen van de apostelen een wonder en teken geschied was. Voor zijn ogen was het wonder verborgen dat in het hart van de gegeselde apostelen plaatshad; de striemen op hun ruggen waren hun tekenen van de Heere Jezus, die voor hen gegeseld was en Hij zag de predikers van Zijn kruis zo vriendelijk aan en sprak het: "Ik vóór u en gij na Mij" door zijn Geest hun zo troostvol toe, dat zij zijn zaligspreking ondervonden en niet alleen geduldig, maar met een blij gezicht van de raad gingen. Gamaliël is niet verblijd naar huis gegaan; o, had hij in de van vreugde schitterende ogen van hen die met Christus leden, gelezen wat later zijn leerling Paulus met Stefanus' brekende ogen het hart wondde! Had hij gelezen dat de Geest van de heerlijkheid, de Geest van God op hen rustte (1 Petrus 4:
en dat er een vrede is die op het diepst wordt gevoeld, als al het vleselijk begeren wegsterft.

Christus Jezus heeft Zich in de hemel teruggetrokken om het boze op aarde geheel te laten uitwerken en daartegenover niets dan het rijk van de geest te plaatsen; daarom trekt Hij zijn arm van de zijnen terug en geeft hun in plaats daarvan zijn Geest, opdat de macht van de wereld eerst inwendig wordt overwonnen, voordat zij uitwendig zal worden vernietigd.

HOOFDSTUK 6

AANSTELLING VAN ARMENVERZORGERS. AANKLACHT VAN STEFANUS.

Vs. 1-7 De eerste verdeeldheid in de gemeente overwonnen door de instelling van het ambt van armenverzorgers of van bestuurders van de gemeentegoederen.

En in die dagen, die volgen op de gebeurtenis in het vorige hoofdstuk verhaald, als ten gevolge van de voortgezette prediking van de apostelen (hoofdstuk 5: 42) de discipelen vermenigvuldigden, doordat velen tot de christelijke gemeente overgingen, werd natuurlijk de regelmatige verzorging op de reeds vroeger medegedeelde wijze (hoofdstuk 2: 45; 4: 35) hoe langer hoe moeilijker. Werkelijk kwamen daar verschillende vergissingen en fouten voor; daardoor ontstond een murmurering van de Grieken, van de buitenlandse Joden tegen de Hebreeën, de binnenlandse Joden, omdat hun weduwen, zoals zij zeiden, in de dagelijkse bediening, de verzorging met voedsel verzuimd werden.

Er is hier niet zozeer sprake van Grieken (Hellenen, Joh. 7: 35; 12: 20, dat zouden geboren heidenen en wel de zodanige die zich als proselieten van de poort Le 17: 9 aan het Jodendom hadden aangesloten, betekenen en zulke mensen waren er toen nog niet in de christelijke gemeente. Er zijn Grieken (Hellenistae hoofdstuk 9: 29) bedoeld, onder wie men Joden moet verstaan, die in andere landen, bijv. Egypte, Syrië, Klein-Azië enz. (hoofdstuk 2: 7vv.) hun vaderland hadden en de Griekse of een andere vreemde taal spraken; van proselieten echter alleen de zodanige die als proselieten van de gerechtigheid geheel en al zich in het Jodendom hadden laten inlijven, zoals ons in vs. 5 een dergelijke persoonlijkheid wordt genoemd. Tegenover hen staan de Hebreeën, d. i. de Joden, die in het Heilige land wonen en Hebreeuws (of liever Aramees) spreken. Alleen uit die Hellenisten en uit deze Hebreeën, zo velen als er van deze aan de naam van Jezus als van de Christus des Heren gelovig werden, was de kerk van Christus tot hiertoe opgebouwd; pas vanaf hoofdstuk 8 wordt het overgaan ook tot andere volken voorbereid en ontwikkelt zich deze overgang dan trapsgewijs. Wat nu de klacht aangaat, die door de Hellenisten, die tot de christelijke gemeente waren overgegaan, tegen de leden, die uit de Palestijnen bestonden, vanwege voorbijzien van hun weduwen bij de dagelijkse bedeling, aangaat, zo schijnt het dat de apostelen, aan wier voeten de gaven voor armen en behoeftigen werden neergelegd (hoofdstuk 4: 35, 37; 5: 2) niet persoonlijk en eigenhandig de tafelen dienden. Het schijnt, dat zij het werk van de uitdeling bij de dagelijkse maaltijden van de behoeftigen niet zelf verrichtten, maar dat lieten doen door jongere mensen, zoals die ook in hoofdstuk 5, 6 en 10 5$ optreden. Toch hadden zij er steeds de verantwoordelijkheid voor dat alles ordelijk en eerlijk toeging en wat door hun helpers verkeerd werd gedaan, kwam toch eigenlijk op hun hoofd neer. Nu is de misslag, waarvan hier wordt gesproken, namelijk het voorbijzien van de Hellenistische weduwen geenszins een opzettelijke, alsof die helpers wetens en willens deze weduwen hadden verzuimd en bij de Palestijnse achtergesteld; de misslag kwam voort uit menselijke kortzichtigheid en beperktheid; men was met de behoefte van de Palestijnen beter vertrouwd dan met die van de Hellenisten en kon zich door de gemeenschappelijke moedertaal beter met deze onderhouden. Vandaar werden ook alleen de weduwen verzuimd die volgens haar gehele positie bij andere behoeftigen op de achtergrond traden en daarom vooral moesten worden opgezocht, in plaats van dat zij reeds vanzelf in het oog zouden zijn gevallen. De zaak kon echter door hen voor wie het verzuim gold, voor opzettelijk worden aangezien, alsof aan dat verzuim die particularistische gezindheid ten grondslag lag, waardoor onder de Joden (Joh. 7: 35) de Palestijnsen met minachting op de Hellenisten pleegden neer te zien, als waren zij zelf het betere en edeler deel van het volk, waarmee de buitenlanders geen gelijke rechten mochten

hebben. Volgens de grondstelling dat Christus' discipelen ook reeds de schijn van kwaad moesten vermijden (1 Thessalonicenzen. 5: 22), beperken zich de apostelen er niet toe om de ontstane argwaan af te wijzen en naar de murmurering eenvoudig niet te luisteren, maar zij zijn dadelijk bereid in plaats van de vroegere inrichting, die wel drie jaar lang als goed en voldoende zich had bewezen, maar door de intussen veranderde toestand van de gemeente zich nu overleefd had, een nieuwe te stellen, die dadelijk het vertrouwen van de personen voor zich won, zonder enige ijverzucht of verdenking aan de andere zijde te verwekken (vs. 5).

En de twaalven riepen de menigte van de discipelen tot zich. Zij vergaderden de gehele christelijke gemeente, zo niet het volle getal van alle mannen die tot haar behoorden, dan toch een genoegzaam aantal, dat de Hebreeën zowel als de Hellenisten en misschien ook proselieten kon vertegenwoordigen. En zij zeiden tot hen: a) Het is niet behoorlijk dat wij, die tot hiertoe ons bij de zorg voor de armen van helpers bedienden, die wij naar eigen keuze namen, voortaan het woord van God nalaten, dat ons toch in de eerste plaats bevolen is en de tafelen dienen. Wij kunnenniet in eigen persoon de verzorging van de armen en weduwen, wat hun levensonderhoud aangaat, verrichtten, om daardoor de uitgesproken bezwaren van de Hellenisten weg te nemen.

Ex. 18: 17

De apostelen zijn terstond bereid om de klacht van de gemeente tegemoet te komen. Zij zijn geen pausen, die de gemeente hun bevelen doen weten; zij beslissen de zaak niet onder elkaar; nee, zij roepen de gemeente tezamen en behandelen de zaak in haar midden. Zij verantwoorden zich ook niet tegen de bedekte beschuldiging hun gedaan, alsof zij partijdig waren. Een goed geweten kan veel kwade vermoedens verdragen en wie in de wereld geen vreemdeling is, weet niet bij eigen ondervinding dat ons soms wordt verweten en ten laste gelegd, wat niet ten onzen laste komt?

De behoefte aan helpers voor deze zaak is dus duidelijk en het best door instelling van een blijvend ambt te bevredigen. Er moeten mannen worden aangesteld, aan wie wij de verdeling van de aalmoezen en de verzorging van de armen als een bijzondere hun opgelegde plicht kunnen opdragen.
Ziet dan om, broeders! met onderzoekende blik naar zeven mannen uit u, die goede getuigenis hebben. Er mag niets in hun vroegere wandel zijn voorgekomen dat hun betrouwbaarheid twijfelachtig zou kunnen maken, die wandel moet integendeel van een aard zijn geweest die volkomen vertrouwen op hen inboezemt (1 Tim. 3: 7). Zij moeten zijn vol van de Heilige Geest, vervuld met geloof, bezield door liefde, verwarmd door ijver voor de naaste en vol van de wijsheid, zodat zij de gave hebben hun zaak praktisch te volbrengen en de mensen op de juiste manier te behandelen, daar de goede wil op zichzelf het nog niet alleen doet, mannen die wij met alle vrijmoedigheid mogen stellen over deze nodige zaak.

Deut. 1: 13 Hand. 1: 21; 16: 2

De behoefte aan helpers voor deze zaak is dus duidelijk en het best door instelling van een blijvend ambt te bevredigen. Er moeten mannen worden aangesteld, aan wie wij de verdeling van de aalmoezen en de verzorging van de armen als een bijzondere hun opgelegde plicht kunnen opdragen.
Ziet dan om, broeders! met onderzoekende blik naar zeven mannen uit u, die goede getuigenis hebben. Er mag niets in hun vroegere wandel zijn voorgekomen dat hun

vertrouwbaarheid twijfelachtig zou kunnen maken, die wandel moet integendeel van een aard zijn geweest die volkomen vertrouwen op hen inboezemt (1 Tim. 3: 7). Zij moeten zijn vol van de Heilige Geest, vervuld met geloof, bezield door liefde, verwarmd door ijver voor de naaste en vol van de wijsheid, zodat zij de gave hebben hun zaak praktisch te volbrengen en de mensen op de juiste manier te behandelen, daar de goede wil op zichzelf het nog niet alleen doet, mannen die wij met alle vrijmoedigheid mogen stellen over deze nodige zaak.

Deut. 1: 13 Hand. 1: 21; 16: 2

Maar wij van onze zijde zullen, nadat wij van de dienst van de liefde ontheven zijn, voortaan met des te volkomener toewijding volharden in het gebed en in de bediening van het woord, waartoe wij eigenlijk door de Heere geroepen zijn (hoofdstuk 2: 42).

En dit woord, dit voorstel van de apostelen, behaagde aan heel de menigte van de discipelen (vs. 2) en zij verkozen nu dit zevental: Stefanus, een man vol van het geloof en van de Heilige Geest, op wie dan ook dadelijk de eerste keuze viel en Filippus (hoofdstuk 8: 5vv., 26 vv. ; 21: 8v.) en Prochorus van de Hebreeën, Nicanor en Timon en Parmenas van de Hellenisten en Nikolaüs, een Jodengenoot van Antiochië Re 2: 6.

Die zij nog in dezelfde samenkomst a) voor de apostelen stelden en deze laatste, toen zij over hen gebeden hadden (hoofdstuk 13: 3) b) legden hun de handen op ("Ge 48: 14" en "Le
4.

Hand. 1: 23

Hand. 8: 17; 1 Tim. 4: 14; 5: 22; 2 Tim. 1: 6;

Dit is de stichting van het eerste christelijke ambt in de gemeente; want de jongelingen in hoofdstuk 5: 6 en 10 waren nog geen beambten, maar alleen vrijwillige dienaars en helpers die, wat ouderdom aangaat achter de anderen stonden en uit godsdienstig gevoel diensten op zich namen, die zij aan de onderen niet wilden overlaten. Daarbij moet nu 1. ten opzichte van de apostelen worden opgemerkt, dat zij a) het zijn die besluiten, zowel wat de omvang en de uitgestrektheid aangaat van het in te stellen ambt, als welke de daartoe vereiste eigenschappen moeten zijn; en b) dat zij de aanstelling tot het ambt en de wijding daartoe door gebed en handoplegging toedelen. Daarentegen wordt 2) aan de gemeente a) het besluit van de apostelen meegedeeld, om dit te onderzoeken en aan te nemen en b) de keus van geschikte mannen aan hun voorstel overgelaten. Er zijn zeven mannen gekozen, zoals de apostelen dat bepaald hebben, misschien omdat het zielental van de gemeente in hoofdstuk 4: 4 als 5000 aangegeven, intussen tot 7000 was aangegroeid, en deze duizenden van het nieuwtestamentische Israël (Num. 10: 36) ook uitwendig bepaald moesten worden getekend. Zij die kozen, hadden dan gelegenheid drie uit de Hebreeën, drie uit de Hellenisten te kiezen en de zevende wordt uitdrukkelijk genoemd als één, die te Antiochië geboren is, maar nu als proseliet te Jeruzalem woonde, zodat alle delen van de gemeente naar haar getal genoegzaam waren vertegenwoordigd. Daarbij kwam de Hellenisten, om hun volle vertrouwen te winnen, nog ten goede dat ook zij die uit de Hebreeën gekozen waren, Griekse namen droegen en mannen zonder particularistische neigingen waren. Nog later worden deze armenverzorgers de zeven (hoofdstuk 21: 8) genoemd. De gewone opvatting dat zij hetzelfde zouden geweest zijn als de latere diakenen, (Fil. 1: 1; 1 Tim. 3: 8v. steunt alleen daarop, dat de apostelen de uitdrukking "de tafelen dienen" gebruiken. Zoals het echter schijnt vernietigde zeer spoedig de verspreiding van de gemeente bij Stefanus’ dood (hoofdstuk 8) dit eerste begin van een

geordend ambt in de gemeente, zoals wij dit in de aanstelling van de zeven mannen hebben, terwijl de gemeente, die zich later onder andere omstandigheden weer vergaderde, het nu in andere vorm weer instelde. In hoofdstuk 11: 30 vinden wij oudsten, in wier handen Barnabas en Saulus de door hen van Antiochië overgebrachte collecte stellen. Of nu nevens deze reeds bijzondere dienaars of diakenen ook in de gemeente te Jeruzalem bestonden, zoals die bij de Paulinische gemeenten voorkomen, of dat de oudsten het vroegere ambt van de zeven slechts in een nieuwe vorm voorstelden en dus de plichten daarvan mede waarnamen, daarover kunnen wij pas later handelen. Het zou vreemd kunnen voorkomen dat, hoewel men wist dat de eigenschappen, voor het beroep geëist, bij de zeven aanwezig waren en bij Stefanus nog in het bijzonder wordt gezegd dat hij een man was vol van het geloof en van de Heilige Geest, men toch, nadat het gebed was uitgesproken, de handen op hen legde, alsof hun nu pas de gave van de Geest zou worden meegedeeld (hoofdstuk 8: 15vv.). Maar ook elders volgt bij hen die de gave van de Geest reeds hebben ontvangen nog een vermeerdering van deze gave vooral met betrekking tot het waar te nemen ambt (Num. 27: 18) en bovendien heeft de handoplegging hier tevens de betekenis van een overdragen van het gedeelte van hun ambtsbevoegdheid door de apostelen op de zeven, die daarmee hun recht of hun macht ontvangen.

a) En het woord van God groeide vervolgens, nadat die nieuwe instelling had plaatsgehad, tot aan hetgeen in de volgende afdeling wordt verhaald en het getal van de discipelen vermenigvuldigde te Jeruzalem zeer, nog voordat het evangelie tot andere volken kwam, alsof de Heere, daar het reeds het laatste uur van de in Dan. 9: 27 De bedoelde week was, nog voor velen het verbond wilde versterken. En een grote schaar van de priesters werd het geloof in Jezus als de Messias gehoorzaam, hetgeen tot hiertoe niet het geval was geweest.

Hand. 19: 20

De herstelde en verhoogde liefde en eendracht, behalve door de apostelen nog door mannen bewaard die vol waren van de Heilige Geest en van wijsheid, moest zij niet van de nieuwe leer en gemeente tot de grootste aanbeveling zijn bij de bewoners van de hoofdstad, die bij hun hiërarchen de vloek van partijzucht en sektenhaat steeds voor ogen zagen? Daarom werd zelfs - en wat een veelbetekenende voortgang geschiedde daarmee - een talrijke menigte van priesters het geloof gehoorzaam d. i. onderwierpen zich aan het geloof in Jezus als de Messias. Het betere deel van de zo talrijke (Ezra 2: 36vv.) priesterstand moest in het licht van de christelijke theocratische gemeenschap, die zich ontwikkelde, des te levendiger erkennen en voelen hoezeer de oude hiërarchie verzonken was.

De uitdrukking "werd het geloof gehoorzaam" wijst de bekering aan als een daad van de gehoorzaamheid aan de wil van God in Christus en dat is hier des temeer gepast, daar juist bij priesters een veelbetekenend besluit een sterke wilskracht nodig was om door de moeilijkheden en hinderpalen, die zich tegenover hen stelden, door te breken en zich aan de voeten te leggen van de enige Middelaar en Priester, de Gekruisigde. Dan kan alleen een sterke indruk van het "God wil het", en een beslist besluit om God te gehoorzamen, de tong in de weegschaal doen neigen.

Zonder juiste ordening van ambten en diensten is de kerk niet verzekerd van een gezegende wasdom: 1) niet zonder ordening voor het ambt van het woord en het zuiver houden daarvan, anders is het geloofsleven in gevaar; 2) niet zonder ordening voor de werkzaamheid van de gemeente ten dienste van de helpende liefde, anders sterft het leven van de liefde weg.

In het woord vs. 4 : "wij zullen volharden in het gebed en in de bediening van het woord" hebben wij het gehele leven van een prediker in twee woorden: gebed en prediking. Door gebed neemt en put hij uit Gods woord, door de prediking geeft hij naar beneden, wat hij van boven heeft ontvangen.

Ook het ambt van de armenbedeling krijgt zijn rechte bedienaars, daar de apostelen niet maar mannen daartoe nemen, die slechts kunnen schrijven en rekenen en een goed verstand hebben, maar die vol zijn van de Heilige Geest en van de wijsheid.

Vs. 8-7: 59 De eerste martelaar van de kerk.

EPISTEL OP DE DAG VAN STEFANUS DE MARTELAAR: Vs. 8-7: 2 en 51-59 6. 8-15 ("Uit 23: 34"inleiding).

Het beeld van een mens, in wie Christus is geboren; wij beschouwen 1) het geloof, waaruit hij handelt, 2) de liefde, die hij betoont, 3) de hoop, waarmee hij sterft.

Wat de Geest van God van een christen kan maken, die zich door deze laat leiden: 1) een gezegende arbeider in de dienst van het rijk van God; 2) een onweerstaanbaar getuige voor de waarheid van het evangelie; 3) een heilige martelaar, wiens dood nog een vruchtbaar goddelijk zaad wordt.

De eerste bloedgetuige van de christelijke kerk; wij beschouwen: 1) zijn getuigenis; 2) de wapenen, waarmee de vijanden hem bestrijden; 3) zijn dood.

De engelenglans op Stefanus’ aangezicht: 1) een afschijnsel van het aangezicht van Jezus Christus, die de zijnen toeroept: "in de wereld hebt gij verdrukking, maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen"; 2) een uitstraling van inwendig geloofsvertrouwen, dat weet: "als God voor ons is, wie zal tegen ons zijn? " 3) een weerschijn van de toekomstige heerlijkheid, waarbij het lijden van de tegenwoordige tijd niet is te waarderen.

Weer een verblijdende tijding. Bijzonder het laatste bericht is zeer opmerkelijk en ten hoogste verrassend. De priesters vooral waren de hevige vijanden van de Heer geweest en hadden Hem met al de ijver van hun boosheid aan het kruis gebracht en nu werd een grote schaar voor het evangelie gewonnen. Wel zien wij hier de kracht van de Heilige Geest en zijn onweerstaanbare werking openbaar worden. Door deze lieden kwam de gemeente tot de kennis van een menigte zaken, die onder hen (de priesters) hadden plaatsgegrepen ten tijde van de omwandeling van de Heere en gedurende diens rechtsgeding, iets dat de vreugde van hun toebrenging grotelijks zal verhoogd hebben; want vele bijzonderheden moesten in dit opzicht van de gemeente als toen nog onbekend zijn!

En Stefanus vol van geloof (naar betere lezing: "vol van genade (hoofdstuk 4: 33) en kracht, deed bij de waarneming van zijn ambt tot verzorging van zieken en ongelukkigen, wonderen en grote tekenen en opende zich daardoor een werkzaamheid onder het volk van de Joden, zoals dat bij Petrus in hoofdstuk 5: 15v. het geval was.

Deze gave om wonderen te doen hing niet samen met zijn oorspronkelijk christen zijn (vs. 5), maar werd hem pas door handoplegging toegedeeld; maar door zijn sterk geloof wist hij de gave, hem door handoplegging toegedeeld, op te wekken tot bijzonder krachtige openbaringen. (2 Tim. 1: 6).

Reeds vroeger had Stefanus als lid van de gemeente door zijn geloof en de Heilige Geest hem geschonken de opmerkzaamheid tot zich getrokken. Nu heeft hij een kerkelijk ambt ontvangen en aanstonds is zijn kracht verhoogd. Hij, die vol was van geloof, is nu vol van genade; die vol was van de Heilige Geest is nu vol kracht, waarmee moet worden uitgedrukt, dat de gaven die in hem lagen tot activiteit werden gedisponeerd, het geloof ontving de daarmee overeenkomende mate van genade; en de Heilige Geest, die in hem was, wekte het vermogen op om naar buiten te werken.

Stefanus was in de eerste plaats geroepen tot een uitwendig ambt, tot een dienst die in de ogen van de wereld gering was, namelijk aalmoezen en spijzen uit te delen, wezen en weduwen te raden, armen en zieken te bezoeken, dat was zijn gewone roeping, die hij zeker niet heeft verzuimd. En indien hij ook alleen dit getrouw en vlijtig had gedaan, dan had men hem het getuigenis moeten geven dat hij bruikbaar was en had hij aan de letter van zijn instructie voldaan. Maar onze Stefanus was geen letterknecht, hij was een man van de Geest. Zijn uitwendig beroep werd hem het fundament van een gezegende, geestelijke werkzaamheid. Bij zijn ziekenbezoek, bij zijn gaan in de hutten van de armen, bij zijn gesprekken met weduwen en wezen zal menige nood hem in het oog zijn gevallen, menige klacht hem ter ore zijn gekomen, die niet met een stuk geld of met een portie soep was te verhelpen, maar waar geestelijk moest worden ingegrepen, moest worden vermaand, gebeden, hemelse krachten en goddelijke hulp afgesmeekt en gebracht worden, in zo’n kamertje vol zorgen, aan zo’n ziekbed, in zo’n verduisterd hart. Daar vonden nu de geestgaven van de heerlijke man een gezegende werkkring: zijn geloofskracht, zijn liefdesvuur, zijn gebedsgeest, zijn predikgave benevens de lichamelijke geneeskracht, die God in zijn hand had gelegd. Zo werd hij spoedig een schutspatroon van de armen, een man van het volk, die overal begeerd was en overal welkom werd geheten. Als men in het huis van de armen hem van verre zag komen, werden de aangezichten verhelderd, dan was het: kinderen, weest stil; vrouw, droog uw tranen; man, houd op met klagen, onze Stefanus komt!

Toen werden velen door nijd en afgunst gedreven, zodat zij zich opmaakten om te verhinderen dat het toenemen van de christelijke gemeente niet nog verder ging dan reeds had plaatsgehad. Er stonden sommigen op, die waren van de synagoge, genaamd van de libertijnen, d. i. van vrijgelatenen en van de Cyreneërs en van de Alexandrijnen, van de Joden uit Cyrene en Alexandrië in Afrika en van degenen die uit Cilicië en Azië waren (hoofdstuk 9v.) en twistten met Stefanus, zij wierpen allerlei twistvragen op over godsdienstzaken, opdat hij zou gevangen worden en alzo zijn invloed op het volk mocht worden teniet gedaan.

Het viel echter geheel anders uit dan zij hadden gedacht a) en zij konden bij deze openbare twistgesprekken niet weerstaan de wijsheid en de Geest, door Wie hij sprak. Aan hem toch werd vervuld wat Christus in Luk. 21: 15 aan de zijnen had beloofd.

Ex. 4: 12 Jes. 54: 17 Luk. 21: 15

Dat volgens vs. 7 nu ook een groot aantal priesters het geloof aannam, scheen een gunstig teken te zijn dat nu spoedig de bekering van het hele volk zou volgen.

Daar verwekt het werk van de armenverzorger Stefanus, met tekenen en wonderen verbonden, niet alleen opzien, maar ook aanstoot en niet slechts als tot hiertoe in de kring van de hoogste overheid te Jeruzalem, maar in die kringen die tot het volk behoren, dat tot die tijd steeds verbonden was gebleven in liefde en eerbied aan de gemeente en haar leidslieden; vgl. hoofdstuk 2: 43, 47; 3: 10; 4: 21; 5: 11, 13 en 26.

Het krachtig getuigenis dat Stefanus door woord en wonder voor Christus en zijn gemeente aflegde, wekte eerst meerdere woordvoerders uit verschillende synagogen op om met hem te twisten, teneinde hem door spitsvondige vragen en kunstige reden in de engte te drijven, hem openlijk van dwaling te overtuigen en zo zijn verdere werkzaamheid te verhinderen. Sedert de Babylonische ballingschap waren de Joden in alle landen verstrooid en in Noord-Afrika, in de provincies van Voor-Azië leefden zij in talrijke gemeenten; ook te Rome waren velen thuis geraakt, vooral sedert Pompeus (omstreeks 63 v. Chr, zie Slotw. op 1 Makk. Nr. 8) daarheen een groot aantal als krijgsgevangenen had gebracht. Deze Joden hadden te Jeruzalem hun eigen synagogen, die zij bezochten als zij ten tijde van de feesten tegenwoordig waren of als zij in hun ouderdom zich geheel naar Jeruzalem terugtrokken om in het beloofde land hun leven te besluiten. De geleerden van deze synagogen nu waren het die tot Stefanus kwamen en zich met hem inlieten in openbare samensprekingen over de Messias, over het ware geloof, over de ware godsdienst enz., om daarbij door hun wijsheid zijn zaak teniet te doen. Het ging echter geheel anders dan zij dachten; zij konden Stefanus wel tegenspreken, maar niet weerstaan. Zijn wijsheid, die hij uit het woord van God en Christus had geput, ontdekte het valse en nietige in de meningen en woorden van de Joden en wees hun dwaasheid overtuigend aan. De geest, die in Stefanus was, gaf hem de scherpe blik om het verkeerde in hetgeen zijn tegenstanders voorbrachten dadelijk op te merken en verleende hem de krachtige woorden die de waarheid van het christelijk geloof in helder licht stelden en zo daarvoor nieuwe aanhangers moesten winnen.

Aan het woord "Geest" ontbreekt hier de bijvoeging "Heilig. " De tegenstanders voelden dat er een Geest in Stefanus was; dat het de Heilige Geest was, konden zij niet weten.

De Libertijnen vormden met de Cyreneërs en de Alexandrijnse Joden een synagoge. Van hen worden de Cilicische en Klein-Aziatische Joden onderscheiden, die tot een tweede synagoge behoorden, want te Jeruzalem waren 480 (4x10x12) synagogen. Deze Libertijnen zijn Romeinse vrijgelatenen of nakomelingen van deze, d. i. oorspronkelijk krijgsgevangen Joden, die de vrijheid weer hadden verkregen en in hun vaderland waren teruggekeerd. Een gedeelte van deze bleef toch te Rome en zette zich aan gindse zijde van de Tiber neer. (hoofdstuk 28: 17vv.).

Tot de synode van die uit Cilicië en Azië behoorde zonder twijfel ook Paulus. (hoofdstuk 7: 57).

a) Toen zij met de wapenen van de geest volstrekt niets tegen hem konden uitrichten, grepen zij naar de vleselijke wapens en maakten zij mannen uit, drongen en onderrichtten zij die heimelijk, die zeiden: Wij hebben hem horen spreken lasterlijke woorden tegen Mozes en God. Dat moesten zij dan overal in de stad verbreiden, opdat niet alleen bij het volk een tegenzin tegen Stefanus zou worden opgewekt, maar ook de opmerkzaamheid van de hoge raad op hem zou worden gevestigd.

MATTHEUS. 26: 59

Want wij hebben hem herhaalde malen horen zeggen dat deze Jezus, de Nazarener, deze plaats zal verbreken, zodat zij voor altijd teniet zal gaan en dat Hij de zeden en geboden veranderen zal, die ons Mozes overgeleverd heeft, zodat zij zullen wijken en anderen in de plaats zullen komen.

Het blijkt duidelijk uit de gehele voorstelling vanaf vs. 8, waar Lukas in het bijzonder over hem is gaan spreken, dat de Heere in Stefanus iets nieuws met zijn gemeente voor heeft. Zij moest nu een grote schrede voorwaarts doen, doordat zij langzamerhand meer werd losgemaakt van de oudtestamentische tempel en zijn godsdienstplechtigheden, waarmee zij tot hiertoe nog in nauw verband was gebleven. Omdat dat echter volgens de staat van de zaken niet anders kon geschieden dan langs bloedige weg, d. i. zo, dat door haar bloedgetuigen ten offer moesten worden gebracht, zo zou zeker deze of gene van de apostelen het eerst zijn geroepen, om de eerste bloedgetuige te worden. De raad van de Heere was echter om goede redenen een andere, want niet alleen zou, daar dat lot zeker Petrus zou hebben getroffen, het woord in MATTHEUS. 16: 18 en dat in Joh. 21: 18 niet zijn overeengekomen, maar het twaalftal van de apostelen, dat op de twaalf stammen van Israël zag, moest nog onaangeroerd blijven, ten teken dat de tijd van de genade voor heel Israël nog niet geheel ten einde was, alhoewel hij juist nu beslist naar dat einde neigde. Nu was dan Stefanus reeds door zijn naam, (die "krans" of "kroon" betekent (1 Kor. 9: 25) en zeer bepaald herinnert zowel aan Christus' doornenkroon, (MATTHEUS. 27: 29 Mark. 15: 17 Joh. 19: 2), alsook aan de kroon van de gerechtigheid, die daarboven wordt bewaard (Jak. 1: 12; 2 Tim. 4:
2: 10), als het ware voorbestemd om de protomartyr, zoals de kerk hem noemt, of de eerste bloedgetuige te worden, ("De 1: 6" Caspari). Nadat nu de Heere hem op de wijze in vs. 1-6 beschreven, een gewoon kerkelijk ambt had opgedragen, verhief Hij hem daardoor, daar Hij hem volgens vs. 8 genade en wonderkrachten verleende, dadelijk boven de kring van dit ambt, waarvoor de in vs. 3 genoemde eigenschappen reeds genoegzaam waren. De Heere plaatste hem zo nabij de kring van de apostelen, dat er niet veel aan ontbrak of hij had eindelijk ook mede tot deze kring behoord. Wat toch hiertoe als teken van de apostolische macht en waardigheid werd gehouden, (hoofdstuk 2: 43; 5: 12), komt hier voor als op hem mede overgedragen, als in vs. 8 van hem wordt gezegd: "Hij deed wonderen en grote tekenen onder het volk. " Het woord "grote" en "onder het volk" moet onzes inziens te kennen geven, dat hij in de tijd van zijn werkzaamheid, die zeker slechts enkele maanden, hoogstens een vierde jaar, heeft geduurd, een substituut of plaatsvervanger van de eerste apostel Petrus is geweest, omdat de uitdrukkingen te duidelijk herinneren aan het meegedeelde in hoofdstuk 5: 15v. Om die reden houden wij ook de mening van de kerkvaders voor zeer juist dat Stefanus één van de zeventig discipelen in Luk. 10: 1vv. zal geweest zijn en rekenen wij hem tegenover nieuwe schriftverklaarders, die hem voor een Hellenist uitgeven, eerder tot de Hebreeën. Want het is een ongerechtvaardigde veronderstelling dat hij slechts een Hellenist van genoegzaam vrije gezindheid zou zijn geweest, om te komen tot het vrijere standpunt tegenover de oudtestamentische tempel en zijn eredienst, zoals Stefanus die openbaart. Integendeel komen juist hier in de aanhangers van de beide in vs. 9 genoemde synagogen de Hellenisten voor als fanatieke voorvechters van het oude Jodendom. Wij mogen wat bij Stefanus wordt opgemerkt van die vrijere geest, die zich boven het standpunt verhief, dat in die tijd nog bij de apostelen bestond, niet beschouwen als een geest van de man die met Hellenistische beschaving samenhing, maar moeten dat zonder twijfel aanmerken voor een door de Heer teweeggebrachte en geleide ontwikkeling van de Heilige Geest, die volgens vs.
en 10 in hem was. Uit zichzelf zou hij zich zeker niet gerechtigd hebben geacht zich enigszins van de apostelen en de overige gemeente te emanciperen. Maar hoe is het nu met deze ontwikkeling gesteld? Zeker gaven daartoe de stoot de strijdvragen, die hij met de aanhangers van de beide synagogen moest doorstrijden. Bij deze tegenstanders trad in hun verharding tegen het evangelie van Jezus Christus een dergelijke gezindheid aan het licht, als die, die in het woord van de valse profeten ten tijde van Jeremia (hoofdstuk 7: 4) zich uitspreekt: "des Heren tempel, des Heren tempel, des Heren tempel zijn deze, " en zo werd Stefanus door de Heere en zijn Geest inderdaad tot een tweede Jeremia toebereid, zoals men ook diens terugkomst, behalve die van Elia, voor de Messiaanse tijd verwachtte ("Uit 16: 14"

en "Ps 71: 21. Hij sprak tegenover dat gepraat van de onaantastbaarheid van het heiligdom dergelijke gedachten uit als gevonden worden in Jer. 7: 11-15 en 26: 4-6 ging het hem dan ook evenals Jeremia in hoofdstuk 26: 7vv. Hij werd om voorgewende lastering voor het gerecht gevoerd, met dit onderscheid dat voor hem van de vorsten van Juda, zijn rechters, geen stem zich verhief als voor Jeremia, integendeel de Hoge raad verblijd was dat hij nu het volk achter zich had en dus tegen de christelijke gemeente kon doen wat hij uit vrees voor het volk tot hiertoe niet had gewaagd. Zonder twijfel heeft ook reeds aan deze gebeurtenissen Saulus, de leerling van Gamaliël, mede deel gehad. Uit de ongelukkige vervolger van Stefanus is, zoals wij later zullen lezen, een zalig navolger van hem geworden, daar hij niet alleen wat de kennis van de waarheid aangaat in diens plaats trad, maar eveneens door de dweepzieke Joden werd beschuldigd (hoofdstuk 21: 28): "Deze is de mens, die tegen het volk en de wet en deze plaats alle mensen overal leert. " Hij kon echter met een goed geweten betuigen (hoofdstuk 25: 8 heb noch tegen de wet van de Joden, noch tegen de tempel, noch tegen de keizer iets gezondigd; " en zo staat ook hier Stefanus met een goed geweten tegenover zijn beschuldigers, hetgeen hij echter niet eerst behoeft te betuigen; dit getuigenis staat hem reeds op het aangezicht geschreven, zoals het volgende vers zegt; in plaats daarvan draait hij echter de spies om en legt hij in zijn rede de beschuldiging valselijk tegen hem ingebracht, weer op hen, die zich beroemen op de wet, hoewel zij die niet hadden gehouden (hoofdstuk 7: 53

En allen die in de raad zaten, de ogen op hem houdende, waren in gespannen verwachting, wat hij wel zou te antwoorden hebben op zo’n zware aanklacht, waarvan hij reeds zo goed als overtuigd was en zij zagen, terwijl zij zo met een zeker leedvermaak op hem zagen, niets van angst, van sprakeloze schrik en radeloze vrees, integendeel zagen zij zijn aangezicht, dat hun tegenschitterde als het aangezicht van een engel. Daarom werden zij nu zelf getroffen en voelden zij zich als door goddelijke macht gebonden, zodat zij genoodzaakt waren bij zijn volgende, lange rede stil te houden en zonder tegenspraak hem geruime tijd het oor leenden.

De uitdrukking van Lukas wil zeker niet alleen zeggen dat op het aangezicht van Stefanus volkomen zielenrust te lezen stond, zodat het de toeschouwrs onwillekeurig eerbied inboezemde, maar hij wil een objectief en wel buitengewoon verschijnsel schilderen. Was Stefanus reeds vroeger met de Heilige Geest toegerust, in dit beslissend ogenblik werd hem zeker een rijke zalving met de Geest van God ten deel. Dat deze ook uit zijn binnenste zal hebben geschitterd en het aangezicht van de vrome getuige met een hemels licht, dat zelfs voor de vijanden zichtbaar was, verhelderd heeft, kan niet vreemd voorkomen als men bedenkt dat het geestelijke en het lichamelijke elkaar de hand reiken en vooral dat in de heiligste ogenblikken van het leven, evenals in de laatste geschiedenis, het lichamelijke het einde van de wegen van God is.

Viel dan misschien juist een zonnestraal door het venster in de donkere zaal en trof deze zijn gedaante, verhelderde die zijn voorhoofd, omzoomde die met een gouden glans zijn haar, of was er een lichte, gouden kroon wonderbaar om zijn hoofd te zien, zoals schilders de heiligen voorstellen? O nee, maar het was de Geest van de heerlijkheid, (1 Petrus 4: 14), die op hem rustte en als het ware zijn lichaam adelde, de trekken van zijn gelaat verhelderde; het was een afschijnsel van de verheerlijking van Jezus Christus vóór diens lijden en sterven; het was een naar buiten stralen van de inwendige vrede, die zijn hart vervulde; het was een weerschijn van de hemelse heerlijkheid, die hij tegemoet ging. Dit verheerlijkte zijn aangezicht als het aangezicht van een engel.

Hij werd aangeklaagd voor lastering van Mozes en zie, het licht van het aangezicht van Mozes (Ex. 34: 29vv.

), een afschijnsel van Gods heerlijkheid was aan hem te zien en verdedigde hem; een straal van de hemelse glans, waarin de leraars van de gerechtigheid eeuwig zullen lichten (Dan. 12: 3), scheen om hem en evenals de engelen altijd het aangezicht van God zien en zijn heerlijkheid afspiegelen, zo werd het hem tot verkwikking in dit uur gegeven, eerst in de geopende geheimen van de geschiedenis van de heerlijkheid van God op aarde en vervolgens in de geopende hemel te zien en Jezus te zien staan ter rechterhand van God. Hield het aangezicht van Stefanus, dat schitterde als dat van een engel, ook vervolgens de vijanden niet af hem buiten de stad te stoten en te stenigen, zo bewerkte toch de vrolijke aanblik van de getuige dat de raadsheren zijn rede zwijgend en met verwondering een lange tijd aanhoorden, totdat zij getroffen werden door de pijl: "Gij hebt de wet niet gehouden", (Hand. 7: 53).

Dit teken gaf de Heilige Geest aan zijn dienaar als een teken van gemeenschap van de discipelen met zijn Heer ook in diens verheerlijking op de Thabor, als een voorteken van zijn aanstaande eeuwige verheerlijking, want de rechtvaardigen zullen blinken als de zon in het Koninkrijk van hun Vader en als een bewijs dat Stefanus niet tegen Mozes had gesproken. Immers de Heilige Geest, als de Geest van de heerlijkheid, rustte nu op deze getuige evenals Hij eertijds op Mozes gerust had, toen diens aangezicht blonk van heerlijkheid, zodat hij voortaan een bedeksel voor zijn aangezicht moest dragen, wanneer iemand met hem wilde spreken. Doch ook dit teken was tevergeefs voor het ongeloof, dat aan geen tekenen gelooft en door niets kan gebroken worden dan door de onweerstaanbare kracht van de Heilige Geest in het hart en het geweten van de ongelovigen.

HOOFDSTUK 7

STEFANUS' PREDIKING EN MARTELDOOD

En de hogepriester, die dat was in naam van de overheid d. i. Annas (hoofdstuk 4: 6; 5: 17), verbrak de stilte die in de raad had geheerst en gaf de aangeklaagde het woord, teneinde zich te verantwoorden en zei: Zijn dan deze dingen alzo, gelijk deze tegen u zeggen (vs. 14)?

En hij zei: Gij mannen broeders en vaders! hoort toe, want ik kan op de vraag, mij voorgelegd, niet antwoorden alleen met een ja of nee, maar moet integendeel een langere rede tot u houden (Hand. 22: 1; 1 Petrus 3: 15v.

Het zwijgen van de raadsheren, die allen op Stefanus' verhelderd aangezicht zagen, drukte de hogepriester te zwaar. Hij dacht aan het pijnlijk ogenblik een einde te maken door de vraag: "is het alzo? " en deze vraag is er een die voor een kort ja of nee is ingericht. Stefanus kon echter noch het ene noch het andere zeggen, maar moest beide zeggen en daarom beide rechtvaardigen.

Als een waar geloofsgetuige toont hij zich bereid ter verantwoording! "Mannen broeders en vaders! " zo spreekt hij ze vriendelijk en eerbiedig aan, zonder enige vleselijke ijver of geestelijke trots, hoewel zij een slechte broeder- of vaderliefde jegens hem betonen.

De rede die nu volgt (vs. 2-50) is voor het grootste deel een overzicht van de geschiedenis van Israël, van Abrahams roeping tot de Mozaïsche wetgeving en vandaar tot de opbouwing van de Salomonische tempel, waarop hij nog een woord van Jesaja tegen het vleselijk bijgeloof van de Joden aanhaalt, alsof de Allerhoogste in een gebouw van mensenhanden was ingesloten. Door aldus de heilige geschiedenis te herinneren, wilde Stefanus zijn geloof aan de openbaring van het Oude Testament verzekeren en de beschuldiging dat hij Mozes en de tempel had gelasterd, door ontwikkeling van haar ware betekenis weerleggen. Hij wilde het bewijs geven dat het gedrag van de Joden omtrent Gods genade steeds zeer verkeerd was geweest, daar zij, naarmate zijn weldaden groter waren, zich des te ondankbaarder en weerspanniger jegens Hem en zijn gezanten, vooral ook tegenover Mozes hadden betoond. Hij hield zijn aanklagers het verleden als een getrouwe spiegel voor, waarin zij hun eigen gedrag tegenover de Messias en diens aanhangers moesten zien. Niet zelden is het dan ook alsof hij de geschiedenis van Jezus onder veranderde namen verhaalt (vgl. de jaloersheid van Jozefs broeder, het gedrag tegenover Mozes voor en na zijn vlucht naar Midian, het gedrag tegenover de goddelijke leidingen in de woestijn). Tevens stelt hij de leidingen van God uit een bepaald gezichtspunt als een theocratisch plan voor, dat steeds verder wijst en in de Messias zijn einde vindt. Reeds Mozes voorspelde een profeet die na hem zou komen, derhalve wijst de wet verder dan haarzelf en op iets hogers. De tempel van Salomo was slechts met mensenhanden gemaakt, het voorbeeld van een andere tempel, van de verering van God in geest en in waarheid. Waarschijnlijk wilde hij de derde periode, de Messiaanse voorzeggingen van de profeten en hun strijd tegen vleselijke gezindheid, het vastkleven aan uiterlijkheden, de ondankbaarheid en halsstarrigheid van de Joden nog nader schilderen; maar hij werd door de kwaadaardigsten van de vertoornde toehoorders, die de polemische pijl van de zo-even voorgestelde geschiedenis wel voelden, in de rede gevallen. Daarom ging hij van de bedaarde toon van verhalen in de pathos van een ernstige boetpredikatie over met het ontzettend bestraffend woord in vs. 51-53 Daarin legde hij zijn aanklagers en moordenaars, als de getrouwe zonen van de profeten-moordenaars, het verraad en de moord van de

onschuldige en rechtvaardige Messias als het toppunt van hun ondankbaarheid en van hun wetsovertreding op het hart en wierp het gedane verwijt van goddeloosheid op hen terug.

De rede wordt tot een eigenlijke aanklacht van de hoge raad van medekruisiging van de Messias; zij voert het proces van de door de Joden en hun gehele geschiedenis verworpen Christus, zoals deze verwerping in de kruisiging van de historische Christus vervuld is, voor de hoge raad zelf en wel van hun eigen oudtestamentisch theocratisch standpunt, opdat aan het Sanhedrin geen verontschuldiging zou overblijven en het zou gedrongen worden tot beslissing. Daarom wijst ook Stefanus' verwerping het tijdstip aan waarop de nieuwe en eind-verstoktheid van de Joodse natie als zodanig na de opstanding beslist is.

Wanneer men vraagt wie deze zo wijs ingerichte en gecompliceerde rede zo nauwkeurig heeft kunnen onthouden, dan moeten wij niet zozeer heen wijzen naar die gelovig geworden priesters in hoofdstuk 6: 7, maar meer naar die jongeling Paulus, in wie, hoe krampachtiger hij tegen de inwendige geestelijke macht van het evangelie streed, des te sterker ieder woord van Stefanus als een pijl in de ziel en in het geheugen bleef steken, waarna hij zich moest aftobben, totdat de verschijning van de Opgestane de weerstand verbrak van de wil die een betere erkentenis tegenstreefde. De gehele Paulinische theologie was ook later niets dan een ontwikkeling van de kiemen, die in de rede van Stefanus lag opgesloten. In zo verre vormt deze rede eigenlijk het middelpunt van de Handelingen van de apostelen.

b) De God van de heerlijkheid 1) (Ex. 24: 16 Jes. 6: 3) verscheen aan onze vader Abraham nog zijnde te Ur in Mesopotamië, voordat hij woonde in Charran (Gen. 15: 7 Neh. 9: 7).

Dat Stefanus zijn rede opent met God zo te noemen, heeft een goede reden. Niet alleen wil hij hiermee tegenover de uitgestrooide laster dat hij God zou hebben gelasterd (hoofdstuk 6:
en de waan dat het de christenen aan eerbied jegens God zou ontbreken, zijn diepe eerbied voor God betuigen en God de eer geven, die Hem toekwam, maar hij heeft ook positieve grond om de heerlijkheid van God op de voorgrond te stellen. Hij stelt reeds hier, evenals in het volgende deel van zijn rede, de onbegrensde grootheid, volmacht en alleenheerschappij van God voor ogen, volgens welke God zelf aan niets gebonden is en Zich kan openbaren aan wie en zoals en waar Hij wil. In verband met het woord "verscheen" geplaatst, brengt de uitdrukking de verheven en verheffende lichtglans in herinnering, waarin de openbaringen en verschijningen van God pleegden te geschieden.

Dit is de hoogste benaming die aan God gegeven kan worden. Het denkbeeld van heerlijkheid sluit alles wat goddelijk is in. Daarom wordt ook de Zoon, als één wezen met de Vader "de Heere van de heerlijkheid" en de Heilige Geest eveneens "de Geest van de heerlijkheid" genoemd (1 Kor. 2: 8; 1 Petrus 4: 14

). Eigenaardig is deze benaming van God in de mond van Stefanus, op wiens gelaat de heerlijkheid van God afstraalde. Ook weerlegt hij, door bij het gevoel van de diepste eerbied deze hoogheilige naam te gebruiken, de beschuldiging dat hij woorden gesproken zou hebben tegen God.

En zei tot hem: Ga uit uw land en uit uw maagschap en kom in een land dat Ik u wijzen zal (Gen. 12: 1).

Toen ging hij onder geleide van zijn vader Therach (Gen. 11: 31) uit het land van de Chaldeeën en woonde in Charran. En vandaar, nadat zijn vader in het jaar 2083 na de

wereldschepping, of 1922 voor Christus gestorven was, bracht hij hem, door zijn bevel daaromtrent te vernieuwen (Gen. 11: 4vv.), over in het land waar gij nu in woont.

En hij gaf hem gedurende de tijd van zijn reis tot aan zijn dood geen erfdeel daarin, ook niet een voetstap, zodat hij voor Sara en voor zichzelf een erfbegrafenis moest kopen van de Hethieten (Gen. 23: 13vv.) en beloofde dat Hij hem dit tot een bezitting geven zou en zijn zaad na hem, hoewel hij nog geen kind had (Gen. 12: 7; 13: 14v; 15: 18vv.

En God sprak, toen Hij hem voor de derde maal de belofte gaf (Gen. 15: 13v.) en later aan Mozes in de brandende braambos verscheen (Ex. 3: 12), alzo dat zijn zaad vreemdeling zijn zou in een vreemd land en dat zij het zouden dienstbaar maken en kwalijk handelen a) vierhonderd jaar lang ("Ge 15: 13" en "Ex 12: 40.

Gal. 3: 17

En het volk dat zij dienen zullen, zal Ik, de Almachtige (Rom. 12: 19), oordelen, sprak God; en daarna zullen zij uitgaan en zullen Mij dienen in deze plaats, in het beloofde land.

In Gen. 15: 14 volgen op het woord "uittrekken" de woorden: "met grote have". De reden voor deze uitrusting was, zoals wij bij Ex. 3: 22 gezien hebben, dat de kinderen van Israël voor hun zware dienst, die zij zo vele jaren de Egyptenaars gegeven hadden, ook een loon hadden verdiend; dit geeft God door zijn leiding van de gebeurtenissen hun bij de uittocht (Wijsh. 10: 17), maar het doel van die grote gave was iets anders, namelijk de godsdienst die moest worden ingesteld en die wel bij de Horeb in de daar gebouwde tabernakel begon, doch pas in het land Kanaän in haar geheel kon worden uitgeoefend. Met het oog daarop gaat Stefanus niet voort op die wijze "met grote have, " maar gaat hij dadelijk over tot hetgeen aan Mozes werd gezegd. Hij geeft echter aan het woord een uitgebreidere zin dan het in de eerste plaats had. Hij zegt daardoor niet meer dan de waarheid, zodat hij de eigenlijke zin van de woorden zou hebben vervalst, maar hij ontwikkelt slechts die waarheid, die verborgen lag achter de eerste betekenis. Hij blijft niet staan bij het tussenstation van de Horeb, waarop het Mozes vooral aankwam, maar vat integendeel het einddoel in het oog, waarop God zelf dadelijk van het begin heeft gedoeld.

En Hij gaf hem het verbond van de besnijdenis, het verbond waarvan de besnijdenis het teken is (Gen. 17: 1vv.); en alzo verwekte hij later, toen hij dat verbond reeds had ontvangen en dus reeds in de nieuwe betrekking tot God stond (Gen. 21: 1vv.) Izaak en besneed hem op de achtste dag (Gen. 21: 4)en Izaak verwekte en besneed op de achtste dag Jakob en Jakob de twaalf patriarchen of aartsvaders (Gen. 25: 26; 29: 31; 30: 24; 35: 16vv.

Bij Abraham begon Israël’s eigenlijke geschiedenis als uitverkoren volk van God. Doch door Abraham was de wet niet gegeven, maar aan en door Abraham was de belofte, die (zoals Paulus het in later tijd in de brief aan de Galaten deed opmerken), van vierhonderddertig jaar vroeger dateert dan de wet van Mozes (Gal. 3: 15vv.). En wat was nu het Evangelie, dat Stefanus gepredikt had, anders dan de vervulling van die belofte, die bij de Joden met al hun ijveren zonder verstand voor Mozes, ja, met al hun roemen op hun kindschap van Abraham, in geen aanmerking kwam? Het vergrijp van de edele getuige van Jezus lag dan, zo ver de wet betreft, in niets anders dan in hetgeen ook vanouds Israël’s profeten hadden verkondigd van een nieuw verbond, gegrondvest in de aloude belofte aan Abraham. De verandering van zeden, d. i. van bedeling, moest het noodwendig gevolg van dat nieuwe nu in Christus daargestelde verbond zijn. Hier was dus geen lastering, maar bevestiging zowel van Mozes

als van de profeten. Gelijksoortig is de verdediging met betrekking tot de tempel als die in orde van tijd, zowel als van heiligheid beneden de belofte staat. Tegen een overdreven of liever ongeestelijke ingenomenheid met de tempel, als stoffelijk gebouw, had de stichter zelf, koning Salomo en (na hem) de profeet gewaarschuwd (vs. 47-49 1 Kon. 6: 27 Jes. 66: 1 a) Maar opnieuw toont zich hier de prikkelbaarheid van het volk, zoals dikwijls wanneer het dat zichtbare tempelgebouw van Jeruzalem betreft. Het werd reeds opgemerkt dat bij deze laatste woorden van de getuige van Jezus, hoezeer ook ontleend aan de profeet Jesaja, de verontwaardiging van de toehoorders zich niet meer weerhouden kan en de uitwerkselen hiervan de spreker noodzaken, zijn rede met een krachtige samentrekking van al het reeds gezegde en verder bedoelde, ijlings te besluiten. De slotsom is als volgt (vs. 51, 52) : "Gij weerstaat altijd de Heilige Geest! Wat uw vaders aan de profeten deden, dat hebt gij nu gedaan aan de door u overgeleverde en vermoorde Heilige en Rechtvaardige, Wiens komst door hen tevoren verkondigd was. " Tot het einde toe behoudt in deze verdedigingsrede van de aangeklaagde evangelieverkondiger de bestraffing door de nieuwtestamentische profeet de boventoon. Beschuldigd van lastering van de wet, besluit hij zijn afwering van die aantijging met de uitroep (vs. 53): "Gij hebt die wet niet gehouden! " Opmerkelijk beleid, volgens de belofte aan de getrouwe belijder van de Heere in zijn verantwoording hier voor de Joodse Raad en geheel een vijandig gehoor geschonken! In zijn rede wordt de naam van Jezus, de Nazarener nergens genoemd en toch gepredikt. Het is de gehele gewijde geschiedenis van Abraham af, die Hem in deze hoogmerkwaardige apologie van de bloedgetuige verkondigt - het zijn Abraham, Jozef, Mozes, David, Salomo, Jesaja, Amos (vs. 42, 43), die in de rede van Stefanus tegen het volk dat zijn Messias verwierp en ter dood voerde, optreden. Met en tussen deze grote trekken uit de geschiedenis en de profetie van het Oude Testament worden tevens allerlei wenken, op een zelfde hoofdoogmerk uitkomende, als in het voorbijgaan gegeven en niet weinige bijzonderheden uit Gods bedelingen met het volk van Abraham vanouds aan de dag gebracht. Merk op met wat een nadruk aan Abraham herinnerd wordt, hoe God hem overbracht in een land, hem vreemd en onbekend, (vs. 4) "waar gij nu in woont! " Hoe anders dan, uit kracht van een belofte van Gods wege, aanvaard door geloof van de zijde van de begenadigden - alzo niet uit de wet of haar werken? Geen mindere klem heeft (vs. 8) de treffende herinnering hoe aan Abraham en zijn zaad het land gegeven was, toen hij nog geen kind had. Wederom dus van die kant een aanprijzing, tegenover alle wettische verdienste of gerechtigheid van het geloof!

En de patriarchen, Ruben, Simeon, Levi, Dan, Juda enz., nijdig zijnde a) verkochten Jozef, om naar Egypte gebracht te worden (Gen. 37: 1vv.); en God was met hem.

Ps. 105: 17

En verloste hem uit al zijn verdrukkingen en gaf hem genade en wijsheid voor Farao, de koning van Egypte en hij stelde hem tot een overste over Egypte en zijn gehele huis (Gen. 41: 1vv.).

Zeker heeft Stefanus, als hij zegt "nijdig zijnde, " reeds de overeenkomende boosaardige gezindheid van zijn rechters tegenover Jezus op het oog, zodat hij in de mishandelde Jozef, evenals later ook in de verworpen Mozes, die beide toch de redders van het volk waren, geschiedkundige voorbeelden van Christus ziet.

De zeer geprezen stamvaders van het volk waren het, die zich zo zwaar bezondigden; doch God was niet met hen, maar met Jozef, die zij aan de heidenen verkochten.

a) En er kwam een hongersnood over het hele land van Egypte en Kanaän en grote benauwdheid; en onze vaders vonden geen spijs voor hun talrijke kinderen.

Ps. 105: 16

Hiermede herinnerde Stefanus aan de voor de Joden zo ergerlijke waarheid dat God door Jozef de heidenen zegende, alvorens Israël gezegend werd. Hoe dit kwam, is duidelijk: God is heilig en hadden de broeders van Jozef deze uitgeworpen, God stelde de patriarchen ook nu achter de heidenen. Was het Jozef niet reeds gedurende zeven jaren van overvloed en van zijn regering onder Farao de lichtste zaak ter wereld geweest om zijn vader en broeders een bode toe te zenden met het bericht: uw Jozef leeft en is onderkoning van Egypteland - komt tot mij voordat de jaren van de honger komen? Maar nee, zij die zelf kinderen van de Voorzienigheid zijn, willen niet in haar plaats treden om te voorzien, waar God alleen voorzien wil. De goddelijke wijsheid, die Jozef deelachtig werd, leerde hem ook deze zaak aan God over te laten. En zo had geheel Egypteland brood en bij Jakob was gebrek.

Maar toen Jakob hoorde dat in Egypte koren was, zond hij onze vaders de eerste maal uit (Gen. 42: 1vv.).

Wederom een treffende overeenkomst met de zaak van de Heere. De zonen van Jakob zagen Jozef, maar zij herkenden hem niet en Jozef maakte zich ook niet aan hen bekend. Waarom niet? Omdat zij nog dezelfde hooghartige lieden waren als tevoren. De misdaad aan hem, Jozef gepleegd, had geen spoor van berouw en verootmoediging bij hen achtergelaten. Zij kwamen als rijke vreemdelingen, met overvloedig geld in hun handen om koren te kopen. Het gericht van God was nog niet over hen heengegaan: en dat moest over hen heengaan, zou Jozef zich als hun broeder aan hen bekend maken.

En bij de tweede reis maakte Jozef zich aan zijn broers bekend; en het geslacht van Jozef werd aan Farao openbaar (Gen. 43: 1-45: 20

En Jozef zond heen en ontbood zijn vader Jakob en heel zijn geslacht, bestaande uit vijfenzeventig Ge 46: 27 zielen (Gen. 45: 21-46: 27).

Grote ellende en geestelijke hongersnood, wil Stefanus zeggen, zal ook over hen komen, maar eindelijk zult gij de door u verworpene erkennen, die intussen aan de versmachtende heidenwereld levensspijze geschonken heeft. Hij zal Zich over het volk van Israël vriendelijk ontfermen en daaraan een plaats in Zijn rijk geven. Wij vinden dus hier een opening van de laatste lotgevallen van het Joodse volk, evenals Paulus die in hoofdstuk 11 van zijn brief aan de Romeinen als een mysterie mededeelt.

En Jakob kwam naar Egypte en stierf, hijzelf en onze vaders (Gen. 49: 13-50: 26)

Jakob zelf werd in de spelonk te Hebron begraven (Gen. 49: 29vv. ; 50: 12vv.) en zij werden overgebracht naar Sichem (Gen. 50: 24vv. Ex. 13: 19 Joz. 24: 32 Joh. 4: 5v.) en gelegd in het graf, dat Abraham (deze naam is waarschijnlijk door een afschrijver in de tekst gebracht, terwijl er oorspronkelijk slechts stond "hij" namelijk Jakob Gen. 33: 18v.) gekocht had voor een som geld van de zonen van Emmor, de vader van Sichem.

Wil men aannemen, dat het woord "Abraham" toch oorspronkelijk in de tekst heeft gestaan, dan moet men het woord voor een samentrekking houden van verschillende zinnen tot één:

"Abraham koopt een graf, waarin Jakob begraven werd, Jakob een akker, waarin Jozef begraven werd. " In plaats van nu te zeggen, zij begroeven hen, Jakob in de spelonk die Abraham had gekocht, Jozef in de akker die Jakob van Emmor had gekocht, voegt de redenaar beide tezamen en zegt hij: zij werden begraven in het graf dat Abram van de zonen van Emmor gekocht had. Zo'n wijze van spreken was geheel naar de smaak van de Rabbijnen en verstaanbaar voor de toehoorders.

Dat van Jozefs broeders wordt gesproken, over wier begrafenis in Kanaän het Oude Testament niet positief afwijkend bericht, maar alleen zwijgt, is waarschijnlijk het gevolg van een overlevering die toen reeds bestond bij Josefus en later bij de kerkvaders wordt gevonden en die Stefanus reeds kende.

Maar toen nu de tijd van de belofte die God aan Abraham gezworen had (vs. 6v.), naderde a), groeide het volk en vermenigvuldigde in Egypte.

Ex. 1: 7 Ps. 105: 24

Totdat een andere koning opstond, die Jozef niet gekend had.

Deze gebruikte listigheid tegen ons geslacht en handelde kwalijk met onze vaderen, zodat zij hun jonge kinderen moesten wegwerpen, opdat zij zich niet zouden voortplanten (Ex. 1: 6vv.).

a) In deze tijd, toen de goddelijke belofte geheel scheen vergeten te zijn, werd Mozes geboren en deze was uitnemend schoon, zodat hij geheel geschikt was om tot voorbeeld van de toekomstige Heiland te worden gekozen (Ps. 45: 3 Hebr. 7: 26), die drie maanden opgevoed werd in het huis van zijn vader (Hebr. 11: 23).

Ex. 6: 19 Num. 26: 59; 1 Kron. 23: 13

a) In deze tijd, toen de goddelijke belofte geheel scheen vergeten te zijn, werd Mozes geboren en deze was uitnemend schoon, zodat hij geheel geschikt was om tot voorbeeld van de toekomstige Heiland te worden gekozen (Ps. 45: 3 Hebr. 7: 26), die drie maanden opgevoed werd in het huis van zijn vader (Hebr. 11: 23).

Ex. 6: 19 Num. 26: 59; 1 Kron. 23: 13

En toen hij weggeworpen was, te vondeling was gelegd, omdat men hem niet langer durfde te verbergen, nam hem de dochter van Farao op en voedde hem voor zichzelf op tot een zoon (Ex. 2: 1-10).

En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid van de Egyptenaren, als natuur- en sterrenkunde, wis-, genees- en staatkunde (Jes. 19: 12); en was machtig in woorden en in werken Ex 2: 10.

Toen hij nu de leeftijd van veertig jaar bereikt had, kwam hem in zijn hart zijn broeders, de kinderen van Israël, te bezoeken, van wie hij tot hiertoe, levende inde hogere kringen van de Egyptenaren, was gescheiden geweest en van wie hij, daar hij ze liefhad, graag wilde weten hoe het hun ging (Ex. 2: 11).

En ziende één die onrecht leed van een Egyptenaar, beschermde hij hem en wreekte degene die overlast geschiedde en versloeg de Egyptenaar.

En hij meende dat zijn broeders zouden verstaan dat God door zijn hand hun verlossing geven zou; maar zij hebben het niet verstaan.

a) En de volgende dag werd hij door hen gezien, daar zij, de ene Israëliet met de andere vochten; en hij drong ze tot vrede, zeggende: Mannen, gij zijt broeders, waarom doet gij elkaar ongelijk?

Ex. 2: 13

En hij die zijn naaste ongelijk deed, stootte hem van zich, zeggende: a) Wie heeft u tot een overste en rechter over ons gesteld.

Ex. 2: 14 MATTHEUS. 21: 23 Hand. 4: 7; 7: 35

Wilt gij mij ook ombrengen, zoals gij gisteren de Egyptenaar omgebracht hebt?

Dit woord van Stefanus was opnieuw een pijl met een scherpe punt, afgeschoten op het hart van zijn rechters. Wat zei hij er mee? dit: Mozes, op wie gij na zijn dood zo hogelijk roemt, hebt gij bij zijn leven even kwalijk gehandeld als gij Jezus gedaan hebt. Altijd hebt gij uw verlossers verworpen, opdat zij u niet zouden verlossen en hebt ze, terwijl zij u toch verlosten, met ondank vergolden. En hiermee is u de profetie gegeven geworden, hoe gij met Jezus, met uw Messias, de grote Verlosser, als Hij kwam, handelen zoudt en gehandeld hebt. De overeenkomst van hun handelwijze met Jezus en die van de goddeloze Israëlitische twister en vechter was dan ook meer dan klaar, was schitterend helder.

En Mozes vluchtte op dat woord, dat hem deed vrezen en bezorgd zijn voor zijn leven en werd een vreemdeling in het land Madiam, of Midian in Petraeïsch Arabië, waar hij twee zonen verwekte (Ex. 2: 11-22).

Stefanus vertoeft het langst bij de geschiedenis van Mozes, zonder twijfel omdat zich zijn tegenstanders het meest en het liefst op Mozes beriepen en hem daarentegen van lastering van Mozes beschuldigden. Hij stelt hem echter niet zozeer voor als wetgever, maar meer in zijn werkzaamheid als verlosser en aanvoerder.

Wanneer nu hier in deze eerste afdeling de geboorte van Mozes in de tijd van de zwaarste verdrukking, zijn eerste poging om de onderdrukten ten redder te worden, de snode afwijzing die hij ondervond en zijn vlucht in de veertigjarige afzondering wordt meegedeeld, ligt voor elk van deze feiten het tegenbeeld in de geschiedenis van Christus zo voor de hand, dat aanwijzing verder nauwelijks nodig is. Christus wordt geboren in een tijd, waarin de heidense onderdrukker aan het volk van God door invoering van de volkstelling het teken van gehele onderwerping indrukt en waarin de Idumeeër Herodes het vermoorden van de kinderen beveelt om de hoop van Israël te vernietigen. Tot een man gerijpt biedt hij zich zijn volk ten redder aan, doch wordt versmaad en heeft zich een lange tijd aan de ogen van de Joden onttrokken (hoofdstuk 3: 20v.).

Evenals de Israëliet Mozes de vraag toewerpt: "wie heeft u tot een overste en rechter over ons gesteld is" zo hebben de Synedristen ook dan Jezus gevraagd (MATTHEUS. 21: 23 Luk. 20:

2): "wie heeft u daartoe volmacht gegeven? " De goddelijke volmacht wordt betwijfeld, omdat de menselijke legitimatie niet duidelijk voor ogen ligt; met andere woorden: men stelt zich onwillekeurig God voor als in Zijn bestuur aan menselijke vormen en grenzen gebonden en verloochent daarmee de onvoorwaardelijke volmacht en heerschappij van God.

En toen na zijn eerste optreden (vs. 23vv.) veertig jaren vervuld waren, zodat hij nu tachtig jaar oud was (Ex. 7: 7) verscheen hem de Engel van de Heere in de woestijn van de berg Sinaï ineen vlammig vuur van de doornenbos.

Mozes nu, dat ziende, verwonderde zich over het gezicht en toen hij daarheen ging om dat te bezien, zo geschiedde een stem van de Heere tot hem,

Zeggende: a) Ik ben de God van uw vaderen, de God van Abraham en Izaak en Jakob. En Mozes werd zeer bevende en durfde het niet bezien.

Ex. 3: 6 MATTHEUS. 22: 32 Hebr. 11: 16

En de Heere zei tot hem: a) Ontbind de schoenen van uw voeten; want de plaats, waarop gij staat, is heilig land.

Joz. 5: 15

Ik heb de mishandeling van Mijn volk in Egypte zeker wel gezien en Ik heb hun zuchten gehoord en ben van de hemel, waar Ik Mijn troon heb gevestigd (Jes. 66: 1, MATTHEUS. 5:
neergedaald om hen daaruit te verlossen en nu, kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden (Ex. 2: 23-4: 17

Ik heb de mishandeling van Mijn volk in Egypte zeker wel gezien en Ik heb hun zuchten gehoord en ben van de hemel, waar Ik Mijn troon heb gevestigd (Jes. 66: 1 MATTHEUS. 5:
neergedaald om hen daaruit te verlossen en nu, kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden (Ex. 2: 23-4: 17

Deze Mozes, die zij als hun heer en redder verloochend hadden, zeggende: Wie heeft u tot een overste en rechter gesteld? (vs. 27) deze, zeg ik, heeft God tot een overste en verlosser gezonden door de hand, doorbemiddeling van de Engel, die hem verschenen was in de doornenbos.

a) Deze heeft hen uitgeleid, doende wonderen en tekenen in het land van Egypte en in de Rode zee b) en in de woestijn veertig jaren.

Ex. 7-14 b) Ex. 16: 1 Deut. 1: 3

Deze is die Mozes, die tot de kinderen van Israël gezegd heeft: a) de Heere uw God, zal u een profeet verwekken uit uw broederen gelijk mij, b) die zult gij horen (hoofdstuk 3: 22 Deut. 18: 15).

Joh. 1: 46 Hand. 3: 22 b) MATTHEUS. 17: 5

Deze is het, die in de vergadering van het volk, die tot bekendmaking van de wet werd gehouden (Ex. 19: 1vv.) in de woestijn was a) met de Engel, die tot hem sprak op de berg

Sinaï en met onze vaderen, die de levende woorden van de wet (Rom. 7: 12, 14) ontving, om ons die te geven (Ex. 19: 3-31: 18).

Gal. 3: 19

Onze vaders wilden hem niet gehoorzaam zijn, maar verwierpen hem en keerden met hun harten terug naar Egypte om de afgodendienst daar geleerd weer te beginnen (Ezechiël. 20: 7v., 24).

Zeggende tot Aäron: Maak ons goden die voor ons heengaan, als zinnebeelden van de HEERE, om die voor ons uit te dragen op onze tocht; want wat deze Mozes aangaat, die ons uit het land van Egypte geleid heeft, wij weten niet wat met hem geschied is, zodat wij behoefte hebben aan een andere leiding die in de plaats van God treedt.

En zij maakten een kalf in die dagen en brachten offerande tot de afgod en verheugden zich in de werken van hun handen (Ex. 32: 1vv.).

En God keerde Zich van hen af, Hij onttrok hun zijn genadige tegenwoordigheid en gaf hen over aan hun straf (Rom. 1: 24), dat zij de hemellichamen dienden (Ezechiël. 20: 25v.), zoals geschreven is in het boek van de profeten en wel in Amos 5: 25-27 : Hebt gij ook slachtoffers en offeranden Mij opgeofferd veertig jaren in de woestijn, gij huis van Israël?

Ja, gij hebt opgenomen de tabernakel van Moloch en de ster van uw god Remfan, de afbeeldingen die gij gemaakt hebt om die te aanbidden en Ik zal u tot straf daarvoor wegvoeren naar de andere zijde van Babylon (bij Amos staat: ver boven Damascus heen of liever aan gene zijde van Damascus. De bedreiging, die daar op het rijk van de tien stammen ziet, past Stefanus hier toe op Juda, waarom hij de daarmee overeenkomende uitdrukking in de plaats stelt).

De wijze waarop Mozes voor zijn volk moest optreden, is een geheel eigenaardige en vreemde. Hij wordt uit het midden van zijn volk genomen, aan het heidense hof als een zoon van koninklijke stam opgevoed en in de Egyptische wijsheid onderwezen. Als zodanig staat hij voor de eerste keer (vs. 21-29) als redder voor het volk van Israël. De tweede keer wordt hij eveneens in de verte en in de vreemde geroepen. De HEERE verschijnt aan hem in een zichtbaar teken, maar niet te Hebron of Berseba of een andere geheiligde plaats van het land van de belofte, maar in de woestijn (vs. 30vv.). Duidelijk is dus de hand van God zichtbaar in de toerusting en in de voorbereiding van de verlossing van Zijn volk, als noch aan nationaliteit noch aan lokaliteit gebonden, het berust geheel en alleen op Zijn vrijmachtig welbehagen. Daarnaast openbaart zich in diezelfde geschiedenis even zo duidelijk de aard van het volk van Israël. Als Mozes de eerste keer zich voor het volk plaatst in zijn verlossende en bevrijdende werkzaamheid, erkent het volstrekt zijn roeping niet, zodat hij zich aan zijn volk door de vlucht moet onttrekken. De tweede maal, als Mozes komt, toegerust met tekenen en wonderen, vindt hij geloof en leidt hij Israël uit en geeft hij het wetten en instellingen. Toch ontbreekt er nog veel aan dat die goede verhouding van Israël tot zijn Verlosser en Leidsman voortdurend zou zijn gebleven. Er vertoont zich integendeel in de tijd van de heerlijkste openbaringen van de HEERE een zo diep en algemeen verval, dat de HEERE van die tijd Zijn volk loslaat en aan de heidense afgodendienst overgeeft. Met nadruk stelt nu Stefanus op de voorgrond dat Hij, die Mozes riep en begeleidde, de Engel van de Heere geweest is. Wat wil nu deze bepaalde aanwijzing zeggen, als het niet een aanwijzing is dat wij hier slechts een voorlopige openbaring van de HEERE hebben te zien en dat een latere openbaring zou

volgen, waarin de HEERE Zich openbaart niet door een ander, maar door Zichzelf? Inderdaad wordt dan ook op een zodanige herhaling van de roeping en zending van Mozes door een uitdrukkelijk woord van deze (vs. 37) gewezen. Het is derhalve niet twijfelachtig of Stefanus meent dat deze profetie van Mozes in Jezus van Nazareth is vervuld. Werkelijk is ook Israël's tegenwoordige toestand zeer gelijk aan die van zijn vaderen onder Mozes; reeds eenmaal is de nieuwtestamentische profeet door Israël verworpen; Hij staat nu opnieuw met Zijn woord en zijn Geest voor Zijn volk en dit is op het punt Hem nogmaals van zich te wijzen.

Wat nu het laatste punt van de goddelijke belofte in vs. 6 aangevoerd, het "Mij dienen in deze plaats" aangaat, dit moest evenzeer vervuld worden als de beide andere in vs. 9-16 en 17-43 De tabernakel van de getuigenis, waarin de ark van het verbond met de cherubs was, waardoor Hij getuigde (Ex. 25: 22; 29: 42; 30: 6 Num. 1: 53), was onder onze vaderen in de woestijn, zoals Hij het geboden had die tot Mozes zei dat hij die maken zou a) naar de afbeelding die hij gezien had (Ex. 25: 8v., 40; 26: 30).

Hebr. 8: 5

a) Die ook onze vaders ontvangen hebbende, met Jezus of Jozua gebracht hebben in het land dat de heidenen bezaten, die God verdreven heeft van het aangezicht van onze vaderen en zij behielden het, hoewel het heiligdom als op twee plaatsen verdeeld was, tot de dagen van David toe Jos 18: 1.

Joz. 3: 14

a) Die voor God genade gevonden heeft en in dankbaarheid voor deze genade en in vertrouwen op verdere ervaring daarvan b) begeerd heeft te vinden een vaste en met de nieuwe toestand overeenkomstige woonstede voor de God van Jakob (2 Sam. 7: 1vv. Ps. 132: 1vv.).

1 Sam. 16: 1 Ps. 89: 21 Hand. 13: 22 b) 1 Kron. 17: 1

a) En aan Salomo werd vergund wat zijn vader had gebeden (1 Kon. 8: 15v.). Deze bouwde Hem een huis in de tempel te Jeruzalem, die hij op de berg Moria oprichtte.

1 Kon. 6: 1; 1 Kron. 17: 12

a) Maar hij bouwde het volgens zijn eigen woord (1 Kon. 8: 27) niet, alsof dat de werkelijke en uitsluitende woonstede van God was, waaraan nu zijn tegenwoordigheid en openbaring bepaald verbonden waren; want de Allerhoogste woont niet in een tempel met handen gemaakt, zoals de profeet (Jes. 66: 1v.) zegt:

Hand. 17: 24

a) De hemel is Mij een troon en de aarde een voetbank voor Mijn voeten. Wat voor huis zult gij Mij bouwen? zegt de Heere; of wat is de plaats voor Mijn rust?

2 Kron. 6: 33 Jes. 66: 1 MATTHEUS. 5: 34; 23: 22

a) Heeft niet Mijn hand al deze dingen die er zijn, gemaakt?

Gen. 1: 4

Dat was van het begin het door God gegeven uitzicht voor Israël geweest, in het bezit te komen van het beloofde land en in dat land de HEERE te dienen. Het verkrijgen van het heilige land nu wordt door Jozua begonnen, de heilige dienst komt echter tot vastheid en volkomenheid door de tempelbouw. In deze afdeling wordt hoofdzakelijk het oog op het heiligdom gericht; want de vermelding van de tabernakel in vs. 44 verbindt deze afdeling met de vorige en de tempel, die Salomo bouwt (vs. 47), is de meer waardige, de juistere vorm van de tabernakel. Maar juist in dit bereik van de vorm van het heiligdom, in dit middelpunt van de periode die voltooit en besluit, openbaart zich weer de absolute zelfstandigheid van de HEERE. Het wordt op de voorgrond gezet dat de tabernakel, de grondslag voor de tempel, volgens goddelijke voorschriften en niet naar menselijke gedachten, ja naar een hemels voorbeeld en niet naar een aards voorbeeld gemaakt is. Vervolgens wordt opgemerkt dat David er wel naar trachtte de juiste vorm van het heiligdom te maken, hoewel hem dit niet werd toegestaan, maar voor Salomo bewaard bleef, zo is dit weer een teken dat niet eens de beste gedachten en wensen van de uitverkorenen op dit gebied iets vermogen, maar de HEERE de eerste en de laatste is, die hier bestuurt en regelt. En eindelijk als het hoogste bereikt is, als de tempel voltooid is, moet een profeet als de mond van God uitspreken, dat ook deze meest volkomen vorm van een woning van God op verre na niet geschikt is om Gods oneindigheid te omvatten, evenals vóór deze Salomo zelf, toen hij het heiligdom wilde inwijden, het gevoel van de oneindige hoogheid van de HEERE heeft uitgesproken, die niet eens op aarde, laat staan dan in een door mensen gebouwd huis wonen kon. Hoezeer nu kon het van de idolatrische (afgodische) verering van de tempel, aan de zijde van de ongelovige Joden tot beschaming dienen, nu Stefanus in de gehele oudtestamentische ontwikkeling, die de lokalisering van de goddelijke tegenwoordigheid in Israël van de oprichting van de tabernakel tot aan de tempelbouw, aanwijst, hoe de HEERE op iedere trap zijn absolute Majesteit bevestigt, hoe Hij zijn oneindige tegenwoordigheid voor geen enkele zaak heeft prijsgegeven.

a) Gij hardnekkigen en onbesnedenen van hart en oren! zoals de Schrift u van het begin tot het einde noemt, gij weerstaat altijd de Heilige Geest in alles wat Hij te horen en te ondervinden geeft; zoals uw vaders gedaan hebben, alzo doet ook gij, het tegenwoordige boze geslacht.

Neh. 9: 16, 17 Jer. 6: 10

Wie van de profeten, om de gehele tijd van David en Salomo tot aan het einde van de oudtestamentische openbaring in een beeld samen te vatten, hebben uw vaders niet vervolgd? En zij hebben zelfs in grote getale gedood (Hebr. 11: 36v.) hen die tevoren verkondigd hebben de komst (1 Makk. 11: 44) van de Rechtvaardige, namelijk van de Heere Jezus (hoofdstuk 3: 14; 22: 14; 1 Petrus 3: 18; 1 Joh. 2: 1), van Wie gij nu verraders en moordenaars geworden zijt (2 Kron. 36: 16 MATTHEUS. 23: 29v.).

a) Gij, die de wet ontvangen hebt door tussenkomst van engelen, die bij de openbaarmaking daarvan mede werkzaam waren (Gal. 3: 19 Hebr. 2: 2), moest deze als een heilige, maar tastbare levensregel erkennen. Gij hebt ze dan ook aangenomen en toch hebt gij ze niet gehouden.

Ex. 19: 3; 24: 3

Volgens dat profetisch woord, waarmee Stefanus in de vorige afdeling eindigde, spreekt de Heere door Jesaja 66: 2): "Op deze zal ik zien, op de arme en verslagene van geest en die voor Mijn woord beeft. " Maar zo zijn de Farizeeën en de overige leden van de hoge raad niet! "Gij hardnekkigen" met die oude naam van de bestraffing (Ex. 32: 9; 33: 3 en 6) spreekt Stefanus de weerspannigen aan, die hun hals niet wilden buigen onder het zachte juk van Christus, omdat zij niet arm, vermoeid en belast waren; en dat waren zij niet, omdat zij het harde juk van Mozes gemaakt hadden tot een poel van vleselijke lusten. "Onbesnedenen" noemt hij Abrahams kinderen, die zo trots waren op de besnijdenis; alzo loochent hij dat zij Abrahams ware kinderen waren. Zij zijn onbesneden van hart, want de snede van het levend woord van God weerden zij van zich af en onbesneden zijn zij "van oren, " want voor de genadige roepstem van God tot de zaligheid in de naam van de Heiland bleven zij doof. "Al de heidenen hebben de voorhuid, maar het ganse huis van Israël heeft de voorhuid van het hart. " Tot wie zal Ik spreken en betuigen dat zij het horen? Zie, hun oor is onbesneden, dat zij niet kunnen toeluisteren; zie, het woord van de Heere is hun tot een smaad, zij hebben geen lust daartoe. " Dit woord van de profeet Jeremia (9: 26; 6: 10) brandde in Stefanus' heilige ziel, daarom is hij ook als deze (Jer. 6: 11) zo vol van de grimmigheid van de Heere, dat hij die niet inhouden kan. De tijd van Jezus' tweede omwandelen te Jeruzalem vol van blijde zegen (hoofdstuk 3: 26) liep ten einde, dat voelde hij. Nu wordt ook de weeklacht van de Heere over Jeruzalem (MATTHEUS. 23: 37) in zijn mond weer nieuw.

Eerst had God door Petrus op goedaardige en zachte wijze tot het volk gesproken en zelfs voor de oversten hadden de apostelen de waarheid alleen nadrukkelijk beleden zonder hen zelf aan te tasten (hoofdstuk 2: 22vv. ; 3: 13vv. ; 4: 8vv. ; 5: 30vv.). Nu kwam echter de tijd dat de zonde die zij niet wilden erkennen, hun duidelijk en krachtig in het aangezicht werd gezegd en het gebouw van hun bijgelovige stellingen moedig moest worden aangetast. Daarbij zien wij echter ook in Stefanus ondanks zijn vurige ijver de gerustheid en de heilige liefde van een echte getuige van Jezus.

Men kan er over in twijfel zijn of de rede van Stefanus, wat de voorzin aangaat, met vs. 53 geëindigd was, of dat zij door de toorn van zijn vijanden was afgebroken. In elk geval was zij naar de wil van God ten einde en aan haar werd door de wonderbare leiding van de Heere, aan Wie ook de vijanden onderworpen zijn een schoner regeling en een dieper ingrijpend slot gegeven, dan Stefanus zich zou hebben kunnen uitdrukken. Als slotwoord van zijn rede, als het amen daarvan mogen wij niet aanmerken het woord: "gij, die de wet ontvangen hebt door tussenkomt van engelen en hebt ze niet gehouden! " maar moeten integendeel dit woord beschouwen als inleiding tot het treffendst gedeelte van de gehele prediking, waarvan het slot in vs. 59 luidt: "Heere! reken hun deze zonde niet toe, " en waarvan het amen was een zacht inslapen in Jezus' arm en schoot - een slot en een amen van zo'n uitwerking, dat het uitspreken daarvan beslissende invloed had op de jongeling die de kleren van de getuigen bewaarde (vs. 57). Tevergeefs probeerde deze de angst, die eens in zijn hart was geworpen, weer kwijt te raken; tevergeefs die te vernietigen door een des te luidruchtiger vreugde over Stefanus' dood en door des te woedender snuiven en moorden tegen de discipelen van de Heere. De angel maakte een wond, die steeds dieper gaapte, tot uit het gewonde Paulus-hart het woord uitbrak: "Heere! wat wilt Gij dat ik doen zal? " en het gevolg van dit woord de vergadering was van de heidenen tot die God, die Israël niet wilde gehoorzamen.

Tot aan het einde blijft de Heilige Geest voortgaan om hen te onderwijzen uit hun eigen profeten. Doch nu vragen wij: Moest er geen evangelieprediking bij? Moest dan alles aflopen zonder de verkondiging van Jezus als de Zoon van God en de waarachtige Messias? Geduld! straks zal Hij de naam Jezus zelfs noemen als de heerlijkste kroon op zijn rede.

Toen zij, de leden van de hoge raad, nu dit hoorden, deze in vs. 51-53 uitgesproken verwijten, barstten hun harten als met vernietigend geweld (hoofdst. 5: 33) en zij knersten van woede en boosheid de tanden tegen hem (Job 16: 9 Ps. 35: 16; 37: 12; 112: 10), alhoewel zij zich ook nog een ogenblik van openlijk geweld terughielden.

Maar hij, vol van de Heilige Geest en de ogen op de hemel gericht, zag de heerlijkheid van God en Jezus, staande ter rechterhand van God.

En hij zei: Ziet, ik zie de hemelen geopend en de Zoon van de mensen Uit 16: 16, staande ter rechterhand van God, als was Hij reeds gereed om mij bij Hem te ontvangen.

De rede van Stefanus had het binnenste van de Joden getroffen, zij ging hun door het hart, maar niet, zoals de mannen op het Pinksterfeest bij de prediking van Petrus (hoofdstuk 2: 37), als een heilzame slag, die "de harde bast van de harten doorbrak en voor de tranen van berouw de deur opende", die een goddelijke droefheid werkte, een berouw dat niemand berouwt en voor de troost van de genade in hun zielen de weg baande, maar als een doodssteek ging het hun door hun trots en verhard hart, waartegen hun gehele binnenste in opstand kwam waardoor hun aangezicht in toorn en schrik verbleekte en nu in lang teruggehouden boosheid te voorschijn trad. Zij vertoonden zich als een boze hond, die degene bijt, die hem van de ketting wil losmaken. Van woede knersten zij met de tanden over Stefanus, die dit wel opmerkte, maar tegenover de woeste toorn geduldig en gelovig het oog hemelwaarts wendde, waar hij tot zijn versterking Jezus zag staande ter rechterhand van God. Juist nu al de grimmigheid van de Joden op het punt is om los te barsten wordt zijn ziel in een bijzondere mate met de Heilige Geest vervuld en levendiger dan ooit voelt hij diens tegenwoordigheid in zijn hart. Die Heilige Geest richt dan ook, evenals het inwendig oog van zijn geloof, zo ook het oog van zijn lichaam naar boven op Jezus, wiens bijstand hij nu, terwijl vervolging en dood hem wacht, zeer verlangend begeert en wenst; deze geeft aan zijn oog op buitengewone wijze kracht om door de gewone grenzen van de gezichtskring door te breken en te zien wat anders het lichamelijk oog niet kan zien, namelijk de hemelse lichtglans, waarin God zelf verschijnt en Jezus staande ter rechterhand van God.

Hoe hartstochtelijker de zielen van zijn toehoorders gestemd en vervuld werden met een vleselijke ijver, ja met een geest uit de afgrond, des te meer werd door Gods genade de ziel van de getrouwe getuige vervuld met hemels vuur, met de Heilige Geest van boven. In plaats van de mensen voor zich aan te zien, die met hun toenemende vijandschap en woede hem bange vrees of vleselijke ijver hadden kunnen geven, heft hij zijn blikken omhoog en ziet hij naar de hemel met een verlangenden blik vol geloof en hoop. Hij ziet in de geest, in verrukking, wat het lichamelijk oog niet kan zien en ook niemand anders op dat ogenblik en op diezelfde plaats gezien heeft en wat hij ziet, dat spreekt hij dadelijk uit als vrijmoedig belijder.

Eigenaardig is het tweemaal herhaalde "staan ter rechterhand van God, " terwijl gewoonlijk van het zitten ter rechterhand gesproken wordt. De juiste verklaring heeft zonder twijfel reeds Gregorius de Grote gegeven: zitten is de zaak van de Rechter en Heerser, staan van de Strijder en Helper.

Op het ogenblik dat de gemeente van Christus die lijdensstrijd van het martelaarschap begint, haar eerste martelaar door Israël valt, Israël de Opgestane verwerpt, staat deze op tot de strijd voor Zijn vervolgde gemeente, ten strijd tegen het afvallige Israël.

Maar zij, roepende met luide stem, om het verder spreken onmogelijk te maken, stopten hun oren toe om tenminste niet te horen als hij nog iets meer zei en vielen eendrachtig op hem aan.

a) En wierpen hem door de zogenaamde Stefanuspoort Mt 21: 11 de stad uit en stenigden hem vóór de poort in het dal van Kedron; daar ging men over tot de volvoering van het vonnis en de getuigen die volgens de wet (hoofdst. 6: 13v.) de eerste stenen op hem moesten werpen (Joh. 8: 7 Deut. 17: 7) legden hun mantels af, opdat deze hun bij het werpen niet hinderlijk zouden zijn, aan de voeten van een jongelings, genaamd Saulus, die waarschijnlijk als afgevaardigde van de Joodse raad de voltrekking van het vonnis van een hogere standplaats bijwoonde (hoofdst. 22: 20).

1 Kon. 21: 13 Luk. 4: 29

En zij stenigden Stefanus, die de naam van zijn Heiland aanriep, zeggende: Heere Jezus! ontvang mijn geest (Luk. 23: 46 Ps. 31: 6).

De woorden van Stefanus, die de Joden zijn blik in de hemel en zijn zien van de verhoogde Jezus betuigen, doen hun hartstocht klimmen. Dat die Jezus, die hun haat aan het kruis heeft gebracht, ter rechterhand van God zou verhoogd zijn, doet hun woede uitbarsten. Eerst schreeuwen zij luid om zijn getuigenis te verdoven en houden de oren toe, alsof zij dergelijke godslasterlijke taal niet konden aanhoren, maar dan varen zij tegen Stefanus uit; zij wachten dus het einde van de gerechtelijke handeling en het vonnis niet af, maar verwekken een oproer en oploop, waaronder zij met dringen en stoten hem voor de stad brengen (Lev. 24:
en ter steniging overgeven.

Daar de Romeinen aan de Joden het recht over leven en dood hadden ontnomen (Joh. 18: 31), moet de terdoodbrenging van Stefanus voor een oproerige worden gehouden; om elke botsing met de Romeinse macht te vermijden, wilde men geen formeel vonnis, maar liet de terdoodbrenging toe, die enige fanatieken volbrachten.

De verblinden menen het recht van de ijvering te volbrengen, waarop eens de roemvolle daad van Pinehas (Num. 25: 7vv.) zich grondde, terwijl zij de gewaande lasteraar door een oproerige handeling ter dood brachten.

Gij ziet hier de volkomen eenswezenheid van de Zoon en de Vader door de Heilige Geest (die door Stefanus sprak) uitgesproken. De Zoon beval zijn Geest de Vader aan, Stefanus beval die Jezus aan. Zo is dan wat de Vader is voor de Zoon, de Zoon voor diens discipel. Hier is één goddelijkheid. Wie toch zal zijn geest stellen in de handen van een mindere dan God. Nu was de Heere Jezus op dit ogenblik voor Stefanus de meest naaste persoon in de Godheid, immers de Heere stond op om Hem te ontvangen. Nog eens, Stefanus zag de heerlijkheid van de Vader, en daarnaast de Zoon, staande aan de rechterhand van de Vader en toch roept hij de naam van de Zoon alleen aan. Waarom? Het is duidelijk waarom de Heilige Geest hem leerde dit te doen, opdat de naam die de Jood zelfs tot op deze dag niet kan verdragen totdat hij bekeerd is en die Stefanus niet genoemd had dan als Jozua, ook nu in dit beslissend ogenblik nog zou worden uitgeroepen, als de enige Naam door de Vader onder de hemel gegeven, waardoor zondaren zalig worden. De Zoon had de Vader verheerlijkt en nu zou de Heilige Geest de Zoon verheerlijken (Joh. 16: 14). Ja, de bij zijn stenigers en rechters zo gehate naam van Jezus moest door de eerste stervende uit de gemeente van Christus worden gebezigd tot bevestiging van het woord van de Schrift, nog onlangs (Hand. 2: 21) door Petrus in

herinnering gebracht (Joël 2: 32): "Een ieder, die de naam van de Heere zal aanroepen, zal zalig worden.

Die Naam, boven alle namen zalig en heilig, van Jezus, wordt nu, in het uur van de dood, nadat hij die in de hele loop van zijn verhoor onophoudelijk gepredikt en beleden, maar nooit letterlijk uitgesproken heeft, met de kracht van een overwinnaar over dood en graf aan- en uitgeroepen (vs. 59): Heere Jezus! ontvang mijn geest. Zo belijdt hij in die stervensuitroep met de naam dan ook de wezenlijke en waarachtige Godheid van de Heere. Aan wie anders toch dan aan God mag of kan de gelovige zijn geest in handen geven, zich voor de eeuwigheid der eeuwigheden overgeven? Het is tevergeefs dat de bestrijders van die hoogheerlijke en zalige waarheid hier een willekeurig onderscheid zoeken tussen de aanroeping van één, die men tegenwoordig voor ogen heeft, of aan wie men ongezien dergelijke hulde betoont. Het onderscheid vindt in elk geval hier ter plaatse geen toepassing in de zin van die bestrijders. Immers op het moment waarop Stefanus onder het vallen de naam van de Heere Jezus aanroept, is het ogenblikkelijk gericht, dat hem, nog voor de raad van de Joden staande, te beurt viel, reeds lang geweken. Men heeft hem sedert gegrepen, de stad uitgesleurd en het ongerechtige volksgericht aan hem begonnen. Hem die hij alzo stervende aanroept is een Ongeziene, die hij wel eertijds zien zal, maar pas na de vallei van de schaduw van de dood in het geloof te zijn ingetreden.

Toen werd hij door zoveel stenen getroffen, dat hij het ogenblik van zijn sterven nabij voelde en al zijn kracht tot een laatste daad verzamelde en vallende op de knieën riep hij met luide stem: Heere! reken hun deze zonde niet toe a) (Luk. 23: 34). 1) En toen hij dat gezegd had, ontsliep hij. 2)

Matth. 5: 44; 1 Kor. 4: 12

Het "riep hij met luide stem" is de gehele, laatste en krachtige openbaring van de liefde, waarvan de drang zich ook in het buigen van de knieën openbaart.

O hoe veel inniger is hem dit gebed geworden door zijn gebed voor zichzelf! Hoe moet zijn hart ontbrand geweest zijn, hoe zullen hem zijn ogen zijn overgelopen en zijn gehele lichaam bewogen zijn geworden over de ellende, die hij bij zijn vijanden had gezien.

Het offer van het gebed van Zijn heilige is dierbaar geworden voor de Heere. Stefanus wist het niet, dat zijn voorbede in de rijkste mate zou worden verhoord omtrent de jongeling Paulus, die hem mede stenigde door de handen van anderen - in de hemel heeft hij het vernomen.

Had de heilige Stefanus niet zo gebeden, dan had de kerk geen Paulus. Daarom werd een Paulus opgericht, omdat de nederknielende Stefanus werd verhoord.

Lukas noemt Stefanus’ einde opzettelijk met een woord dat volstrekt niet schijnt te passen bij een gewelddadige, bloedige dood. Duidelijk wil hij daarmee zeggen dat het einde van de edele discipel toch zacht is geweest, namelijk door de godskracht, die ook de bloedige dood overwint en de genade van zijn Verlosser, die ook zijn geest ontvangt. Door het ruw geweld en de beestachtige woede van de vijanden, die door de hel zijn ontstoken, overweldigd en vermoord, heeft Stefanus toch in zijn bezwijken heerlijk gezegevierd door zijn standvastig geloof, zijn vergevende vijandsliefde en zijn geduld.

Wie als Stefanus stervende zijn geest de Heere aanbeveelt, die verzoend met God en de wereld in geloof zijn ogen sluit, om ze daarboven weer te openen tot zalig aanschouwen, die sterft niet, maar hij ontslaapt.

Deze is een niettoerekening van de schuld aan de zondaar, omdat ze toegerekend is aan de Middelaar en Borg Jezus Christus. En nu, waar God niet meer toerekent, moeten wij ook niet meer toerekenen. Ook bad Stefanus niet om vergeving van eigen zonden, want zijn geloof gaf hem de verzekering dat zijn zonden vergeven waren. Hij bad voor anderen. Hier zien wij dan ook zo duidelijk als het te zien is, dat zoals de Zoon het afschijnsel van de heerlijkheid van de Vaders is, de christen het afschijnsel is van de heerlijkheid van Christus. Tot zulke mensen van God maakt de Heilige Geest zondaren, die anders het onrecht indrinken als water. Was de Heere enkel liefde zonder alle toorn (hoe heilig ook) toen Hij aan het kruishout hing, zo ook Stefanus, terwijl hij onder de steniging was. Hij bad voor zijn vijanden, voor zijn moordenaars, hij bad voor hen om vrijspraak van straf en om genade. Hij bad niet bepaald voor iemand, maar omvatte allen, het aan God overlatend wie te kiezen. En wie werd nu door God gekozen? O wonderbare raad van Gods ontferming! De ergste van al de vervolgers van Stefanus. Voorzeker, als wij uit al die vijanden van God één ter keuze van Gods begenadiging hadden mogen aanbieden, we zouden de verbitterde, bloeddorstige Saulus zijn voorbijgegaan. Doch Gods keuze is altijd tegen die van de mens. Hij vraagt niet aan ons en ook niet aan de hoogste van de engelen, wie te zaligen, maar Hij vraagt het alleen aan Zichzelf. En nu werd de grootste van de zondaren, naar diens eigen getuigenis, tot de grootste apostel door God gesteld, opdat God in deze man als in een voorbeeld en toonbeeld al zijn ontferming zou betonen. En zo werd dan Stefanus verhoord. Niet terstond, nee, veel meer vermeerderde de woede van de vervolger tot op Gods tijd. Nochtans, God verhoorde het gebed van Stefanus op goddelijke wijze. Trouwens op zo’n vraag als die van Stefanus, die uit God, uit de Heilige Geest is, kan ook geen ander dan een goddelijk antwoord volgen. Nee de verhoring van het gebed is geen verhoring op slag, maar op tijd.

Daar staat hij te midden van de opgeruide menigte. Daar werpen de valse getuigen de eerste steen op hem. Een hagelbui van stenen volgt, kwetst zijn hoofd, kneust zijn borst, verbrijzelt zijn schouders. maar smoort de geloofskreet niet, die opstijgt uit zijn hart: "Heere Jezus, ontvang mijn geest! " Nu valt hij op de knieën; nu ziet hij nog eenmaal rond in deze woedende kring, op deze misleide menigte. Golgotha komt voor zijn geest; liefde is zijn laatste gedachte: "Heere, reken hun deze zonde niet toe! ". Daar treft de dodelijke worp. De martelaar zinkt ineen; het is gedaan; het is geleden. Wis nu ook het bloed van dit voorhoofd af en aanschouw dit gelaat. Hoe kalm, hoe vreedzaam is het! Stefanus, onze vriend slaapt. - Stefanus, een man vol van het geloof en van de Heilige Geest: deze weinige woorden behelzen het geheim van zijn voortreffelijkheid, wij voegen erbij: en van zijn uitnemende eer en van zijn uitnemend geluk. Voorzeker! want het geloof is een kracht tot liefde, dienende, ijverende, geduldige, vergevende liefde; het geloof is een kracht tot doen en lijden van al wat opgelegd wordt; een kracht tot moedbetoon, een kracht tot volharding, een kracht in de dood. En het is de Heilige Geest, het zijn zijn werkingen, zijn invloeden, zijn krachten, die het geloof opwekken, onderhouden, sterken, van kracht tot kracht, van vrucht tot vrucht doen voortgaan, het pasgeboren kind doen opgroeien tot een man en de geloofsman maken tot een geloofsheld. Stefanus, een man vol van het geloof en van de Heilige Geest, ligt in deze woorden het geheim van de voortreffelijkheid van deze man vol kracht en wijsheid, van deze uitnemende diaken, van deze getrouwe getuige, van deze heilige martelaar? Zo kan ook een ieder belijder tot deze voortreffelijkheid geraken. Want die Jezus, die hij kent, is waardig dat hij in Hem gelooft; en de Heilige Geest zal "God niet weigeren aan degenen die Hem bidden". Doch hierop komt het aan.

HOOFDSTUK 8

VERVOLGING VAN PAULUS. BEKERING VAN DE SAMARITANEN. VERKEERDHEID VAN SIMON DE TOVENAAR. BEKERING VAN DE MOORMAN.

En a) Saulus, de jongeling die in hoofdst. 7: 58 genoemd werd, had stemde in met zijn dood (Joh. 16: 2).

Hand. 22: 20

Saulus, zo heet het nauwkeuriger volgens de grondtekst, stemde toe, was het er mee eens, namelijk met hen die de bewerkers en eisers waren van Stefanus' dood. Opmerkelijk is de versterking van de drie mededelingen omtrent Paulus in hoofdst. 7: 59; 8: 1 en 3. De overigen hadden zich waarschijnlijk ter ruste begeven, nadat Stefanus weg was, maar Paulus had een welbehagen in de dood van de getuige, dat dieper ging dan de bevrediging van persoonlijke haat. Waren anderen kortzichtig genoeg in Stefanus iets bijzonders te zien, hem van de andere gelovigen te onderscheiden, Paulus begreep het beter; hij erkende dat de terdoodbrenging van deze ene tevergeefs was, wanneer de geest, die hem had gedreven, onverdoofd bleef bij de duizenden broederen; zo'n macht oefende hij uit over de gemoederen dat het volk zich nog dezelfde dag door hem liet meeslepen tot een grote vervolging van de gemeente, die het tot hiertoe zo dikwijls met eerbiedige vrees en lof van God had bejegend.

II. De tweede afdeling, die van hoofdst. 8-12 gaat, schildert de trapsgewijs voortgaande overgang van de kerk van de Joden tot de heidenen: de armenverzorger Filippus als evangelist in Samaria, op de wegen van de moorse kamerling en in de vroegere steden van de Filistijnen van Asdod tot Cesarea; Saulus van Tarsis, de toekomstige heidenapostel, op de weg naar Damascus; Petrus geheel Judea tot aan Joppe in het westen doortrekkende, maar ook de eersteling van de heidenen, Cornelius toebrengende; de verstrooide christenen van Jeruzalem met de prediking van het woord aan de Joden in Fenicië, Cyprus en Antiochië, maar in Antiochië ook Cyprische en Cyreneïsche mannen, die de Grieken het evangelie prediken, zodat hier de eerste dochtergemeente van Jeruzalem uit de heidenen wordt geboren, waarvoor ter verzorging Barnabas van Jeruzalem komt en waartoe hij Paulus van Tarsis leidt. Te Jeruzalem daarentegen wordt Jakobus de oudere door het zwaard van Herodes gedood. Petrus in de gevangenis geworpen en daaruit gered, verlaat de oude moederstad van de Kerk.

vs. 1b-25 : de verstrooiing van de gemeente en de bekering van de Samaritanen.

b) En er ontstond op die dag, toen de oproerige volksmenigte weer naar de stad was teruggekeerd, een grote vervolging tegen de gemeente, die te Jeruzalem was. Men viel de christenen, als zij in hun vergaderzaal bijeen waren om te bidden aan en dreef ze met geweld uit elkaar.
En zij werden ten gevolge van hetgeen de eerstvolgende dagen verder geschiedde (vs. 3) allen, ook de overige armenverzorgers (hoofdst. 6: 5) verstrooid over de landen van Judea en Samaria, overeenkomstig de aanwijzing van Christus in Matth. 10: 23 behalve de apostelen, die het nu nog niet de tijd achtten om eveneens Jeruzalem te verlaten.

Hand. 11: 19

Onder dergelijke omstandigheden was een begraven van de zijde van de christenen niet mogelijk en liet men zich daarom met het lijk niet in, doch enige godvruchtige mannen uit de Joden (hoofdst. 2: 5), die zich aan de ogenblikkelijke stemming van het volk niet stoorden, deden dat, zodat het hierin ging evenals de Heere Jezus, die door twee raadsleden van de hoge raad een eervolle begravenis ontving (Joh. 19: 38v.). Zij droegen Stefanus samen naar het graf en bedreven grote rouw over hem (Gen. 50: 10), daar zij van zijn onschuld en vroomheid zich overtuigd hielden en zijn dood zeer terharte namen (Jes. 57: 1v.).

Toen eenmaal de woede was losgelaten, viel men aanstonds na de steniging op de gemeente aan, zodat haar leden haastig op de vlucht gingen en zich verstrooiden. Ten gevolge daarvan werd hij door godvruchtige Joden en wel met alle Joodse eer begraven. Er waren dus in Israël altijd nog enigen, bij wie de vroegere gezindheid jegens de christelijke gemeente (hoofdst. 2: 5: 15v.) nog was gebleven.

Wij zien uit deze rouw van godvruchtige Joden duidelijk dat de duistere farizese geest, die in Paulus zijn hoofdman had gevonden, nog in strijd was met de geest van de godsvrucht van ware Israëlieten, die de drang van de wet tot het evangelie voelen. Daarom hielden ook de heilige apostelen het daarvoor, dat zij de verschrikte zielen, aan wie de voorbede van Stefanus ten goede zou kunnen komen, niet mochten alleen laten in deze dagen van de vervolging. Hun blijven is de Heere welgevallig geweest: niemand durfde de hand aan hen leggen, ook Paulus niet.

De uitdrukking: allen, is natuurlijk ook hier niet in de zin van: ieder hoofd voor hoofd, maar van de algemeenheid van het lichaam van de gemeente en in het bijzonder in tegenstelling tot de apostelen te verstaan. Deze bepaaldelijk waren nu geroepen om op hun post te blijven, zij de herders, terwijl de schapen zich voor een tijd verstrooiden, de opperste herder naar zijn belofte, over hen die bleven en over hen die uitweken, een ieder naar zijn bijzondere roeping en de aanwijzing van de Heere, wakende. Dat er toch, behalve de apostelen, ook nog wel andere belijders van de Heere onder de hitte van de vervolging te Jeruzalem waren gebleven, blijkt uit het feit reeds alleen, dat Saulus aldßßr in de eerste plaats de heiligen vervolgde en in de gevangenissen sloot (26: 10).

Zij bleven met de apostelen als het ware als merktekenen dat de Heere Jezus Zich nog niet van deze grond liet verdrijven, maar pas zou heengaan, wanneer het Hem behaagde.

Wat de anderen aangaat, die zich verstrooiden, zo moest onder hen Paulus, zonder het te weten, reeds nu de weg voor de heidenen tot het evangelie toegankelijk maken, dezelfde weg, waarop hij later zulke grote schreden zou doen. In het diepste leed van zijn leven vol genade (Rom. 9: 1vv.) moest later de scherpste doorn, in uren van bestrijding door satan gescherpt (2 Kor. 12: 7), de herinnering zijn, dat hij zelf het was geweest, die te Jeruzalem de verwerping van de zaligheid had tot stand gebracht. Deze herinnering heeft hem bestendig gesmart en ertoe gebracht zich zelfs niet op de hoogste openbaring en de grootste daden te verheffen, maar alleen bij genade te leven.

En a) Saulus, zich met al zijn krachten aan zijn fanatiek ijveren overgevende, verwoestte de gemeente. Hij deed al het mogelijke om haar bestaan te Jeruzalem te vernietigen, gaande in de huizen, waar hij vermoedde datleden van haar waren en trekkende met behulp van gerechtsdienaars, die de hoge raad hem had toegevoegd (hoofdst. 26: 10), mannen en vrouwen uit hun woningen, leverde hij hen over in de gevangenis, opdat over hen het oordeel van de dood zou worden uitgesproken.

Hand. 9: 1; 22: 4; 1 Kor. 15: 9 Gal. 1: 13; 1 Tim. 1: 13

In hoofdst. 7: 57 is Paulus ons als een jongeling voor de aandacht geplaatst, aan wiens voeten de getuigen hun kleren neerlegden, om zich tot hun bloedig werk aan Stefanus gereed te maken. Hij was dus in de onmiddellijke nabijheid van de biddende en stervende Stefanus, heeft het mede aangehoord, hoe deze getuige van de waarheid niet zijn misdadig volk voor God heeft aangeklaagd maar het met luider stem aan Jezus' vergevende genade heeft aanbevolen. Hij heeft het met zijn ogen gezien, hoe de terdoodgemartelde onder zijn moordenaars en op de harde stenen in vrede is ontslapen. Bij alle vooroordeel, bij alle verharding zullen wij toch wel van dergelijke krachtige feiten enige indruk op een jeugdig gemoed kunnen verwachten? Nu spreekt Lukas in hoofdst. 8: 1 wel van een indruk, maar niet van een indruk van welbehagen, hoewel ook van één die voor een ogenblik verschrikt en het geweten doet kloppen. Het oog van de jongeling Saulus rustte met welbehagen op deze voorvallen, op het krachtig ingrijpen van Israëls oversten en het sterven van Stefanus. De uitdrukking in de grondtekst ("stemde mede in is opzettelijk gekozen, om het blijvende van deze weldadige indruk duidelijk te beschrijven, zoals ook Paulus zelf in later tijd (hoofdst. 22:
zijn vroegere toestand met hetzelfde woord en in hetzelfde verband heeft geschilderd. Zo geheel ontoegankelijk en gesloten voor de getuigenis van de waarheid, zo geheel en al verhard is het hart van deze Israëlitische jongeling; nu is het natuurlijk dat de storm, die met de dood van Stefanus tegen de gemeente losbarstte, niet gelijkmatig aanhield, maar hij, in wie de haat jegens de christenen op zelfbewustzijn rustte, Saulus, zet op eigen hand zijn vervolgingen voort, door in de huizen te gaan en mannen en vrouwen meeslepende, in de gevangenis over te leveren. Hij heeft geen rust bij de gedachte dat in deze sekte een onvermoeide oppositie tegen het bestaande Jodendom sluimerde en hij laat nu ook de christenen geen rust. Als hij geen openbare vergaderingen van hen meer kan vinden, gaat hij rond in de huizen, waar hij vermoedt dat belijders van Jezus zijn en wendt om de belijdenis van Jezus onder het bedeksel van het Jodendom te ontdekken, het boosaardige middel aan, waarvan hij in hoofdst. 26: 11 zelf spreekt, dat hij de mensen tot lastering van Jezus noodzaakt.

Dit indringen in de huisgezinnen is het Joodse voorspel van latere Romeinse inquisities.

Als het dier bloed gedronken heeft is het ontembaar. Zo de mens als zijn haat wordt volbracht, zijn wraak bekroond. Men zou zeggen dat de dood van Stefanus een jeugdig man als Saulus althans een ogenblik had moeten doen stilstaan om na te denken over zo'n vreselijke zaak als er gebeurd was; maar nee, juist het welgelukken van zijn eerste aanslag op het leven van Christus' discipelen, moedigde hem aan om voort te gaan en wel tot het allerergste.

Zij dan nu, die verstrooid waren, stelden zich er niet mee tevreden hun leven gered te hebben en een toevluchtsoord te hebben gevonden, maar zagen in deze verstrooiing een aanleiding om de boodschap van de zaligheid over de grenzen te verbreiden. Zij gingen het land door, trokken van de ene plaats naar de andere en verkondigden het woord van God (vs.
4: 31).

Terwijl de apostelen te Jeruzalem achterblijven en daar hun goddelijke krachten besteden aan een onvruchtbare rotsgrond, ja ze enigszins daaraan verkwisten, kan het schijnen alsof Israëls tegenstreven niet alleen de raad van God ten opzichte van hen verijdelt, maar ook het ambt van de apostelen, wat voor de toebrenging van alle heidenen in het heilige organisme van Gods volk bestemd en gesticht is. Juist deze beperking van de apostolische werkzaamheden

dient er slechts toe om een andere kracht van Christus' kerk openbaar te laten worden. De verjaagde en verstrooide christenen treden in het ambt en het werk van de apostelen. Niemand heeft ze geroepen, niemand heeft ze aangesteld, niemand heeft hun iets opgedragen; toch verkondigen zij het woord, terwijl de apostelen zwijgen; toch nemen zij het openbaar getuigenis van Jezus in hun mond, hoewel zij het bloedig einde zo-even in de dood van Stefanus hebben gezien. Wat is het nu dat de eenvoudige leden van de gemeente van Jeruzalem tot zo'n verheven werk geschikt maakt? Het is de Geest, waarmee alle christenen gezaligd en vervuld zijn. Deze is het, die hun alles vergoedt wat hun van de zijde van de menselijke aanstelling ontbreekt; deze is het, die hen toerust met kracht die de menselijke zwakheid overwint.

De verstrooiden uit Jeruzalem konden het niet nalaten voor hun deel het woord van de profeet (Jes. 40: 9) te vervullen: "O Zion, gij verkondigster van goede boodschap klim op een hoge berg; o Jeruzalem, gij verkondigster van goede boodschap! hef uw stem op met macht, hef ze op, vrees niet, zeg van de steden van Juda: Ziet hier is uw God. " Zij waren inderdaad evangelisten, hoewel zij het bijzondere ambt van evangelisten niet hadden. De handoplegging van de Geest tot hun christelijke roeping vergoedde in deze door de Heere beschikte nood de handoplegging tot het leraarsambt. Zij waren helpers van de apostelen, door de Heere in de hoogte geroepen en de apostelen bemerkten daarna met vreugde dat hun voet niet meer nodig was, opdat het woord van de Heere werd volbracht (hoofdst. 1: 8): "gij zult Mijn getuigen zijn tot aan het einde van de aarde; " er waren toch zodanigen, door wiens mond zij dat getuigen volbrachten.

En Filippus, om hier van Judea (vs. 1) af te zien, daalde bij zijn verwijdering van Jeruzalem, waar hij sedert hoofdst. 6: 5vv. het ambt van armenverzorger had waargenomen en vanwaar hij nu als de eerste onder de ambtgenoten van Stefanus het eerst vervolgd werd, af naar de stad van Samaria, waarschijnlijk te Sichem Joh 4: 38 en predikte hun Christus; hij verkondigde de inwoners van de stad dat in Jezus van Nazareth, die eens twee dagen bij hen was geweest, maar later door de Joden gekruisigd en op de derde dag door God weer opgewekt was, de beloofde Heiland was verschenen, waarop zij hoopten (Joh. 4: 25, 42).

En de scharen hielden zich eendrachtig, met gespannen opmerkzaamheid en levendige interesse, aan hetgeen door Filippus gezegd werd en des te meer, omdat zij hoorden en zagen de tekenen die hij deed in de naam van Jezus van Nazareth (hoofdst. 3: 6, 16; 4: 10).

Want van velen die onreine geesten hadden, gingen die op zijn woord uit, roepende met grote stem (Luk. 4: 41 Mark. 1: 26; 3: 11; 9: 26; 16: 17v. en velen verlamden en kreupelen Mt 7 werden genezen. In die beide wijzen van genezing, in de redding van deze bezetenen en in de genezing van deze kreupelen en lammen, moest de mensen als in een zinnebeeld onder de ogen treden wat de Heiland, die hun werd verkondigd, in geestelijk opzicht aan hen wilde doen.

Zoals reeds Polykrates in de 2e eeuw en anderen na hem hebben aangenomen, kan Filippus onmogelijk de apostel van die naam zijn ("Mt 10: 4" No. 5); want volgens vs. 1 zijn de apostelen samen te Jeruzalem achtergebleven, daar horen zij dan volgens vs. 14 wat in Samaria is gebeurd. Zonder enige twijfel is daarentegen hij bedoeld, die in hoofdst. 6: 5 als de tweede onder de verkoren zeven wordt genoemd. Daarom is Stefanus daar het eerst genoemd, omdat zijn werken en lijden hem vooral merkwaardig maakte, om dezelfde reden komt Filippus op de tweede plaats, omdat ook van hem moest worden meegedeeld wat hem op de voorgrond plaatste en van veel invloed was op de geschiedenis van de kerk. De mening dat

wij hier aan de apostel zouden moeten denken, rust niet zozeer op de gelijkheid van naam, maar wel op de schijn als was hetgeen Filippus hier heeft gedaan, een wezenlijk en uitsluitend apostolisch werk. Hiertoe kon ook inderdaad de uitdrukking "predikte hun Christus" leiden, want deze (khrussein ton Cristov) geeft oorspronkelijk de herautsroep te kennen en vervolgens een wijze van verkondiging, die berust op een plechtige en bijzondere opdracht en volmacht; van de anderen wordt alleen de uitdrukking: "het evangelie of het woord verkondigen" (euaggeli zesyai of lal ein ton logon vs. 4; 11: 20; 4: 31 gebruikt. In zo verre schijnt zeker aan de evangelische werkzaamheid van Filippus een ander karakter te zijn toegekend, maar daarom nog geen apostolisch karakter, want dit wordt door "leren" en "leer" specifiek uitgedrukt (hoofdst. 2: 42; 4: 2, 18; 5: 25, 28, 42 Het woord "predikte" op onze plaats vormt dus enigermate een middelpunt tussen het specifiek apostolische "leren" en het algemeen christelijk "het evangelie prediken" of "het woord spreken. " Bovendien moet worden opgemerkt dat aan de prediking van Filippus ook wonderen verbonden waren, evenals bij de apostelen en zoals volgens hoofdst. 6: 8 ook Stefanus wonderen had gedaan.

Zonder uitwendige wondertekenen was het de bode van het christendom volstrekt onmogelijk geweest, de mensen van wie het oog op het zichtbare gericht was, opmerkzaam te maken op de leer van een gekruisigde Zoon van God en op de prediking van boete en geloof. Deze grote tekenen leidden echter tot hem alle vatbare harten, zij werden middelen om geloof te wekken.

In de persoon van Stefanus had de gemeente van de Joodse tempel de christelijke gemeente in haar geheel metterdaad geëxcommuniceerd. In de prediking van Filippus in Samaria hieven gelovige christenen uit de Joden de excommunicatie voor hun deel op, waaronder tot hiertoe de Samaritanen bij de Joden hadden gestaan (Joh. 4: 9)

En er kwam grote blijdschap in die stad, daar men werkelijk erkende wat een aangename tijd het was, dat het jaar van de zaligheid was gekomen (Luk. 17: 16; 19: 44).

Natuurlijk moet deze blijde boodschap blijdschap teweegbrengen en die blijdschap moet groter zijn naarmate de boodschap heuglijker en belangrijker is; maar welk bericht verdient met meer recht een blijde boodschap geheten te worden dan het evangelie van Christus en waarvan zou men grotere blijdschap verwachten dan van zijn verkondiging? Het bericht door God aan mensen gebracht dat God hun genade wil schenken, vergeving van zonden en het eeuwige leven; dat Hij de wereld zo lief heeft gehad dat Hij zijn eniggeboren Zoon voor haar in de dood heeft overgegeven; dit bericht aan mensen gebracht, die zondaren zijn, die door hun zonde Gods gunst verbeurd en zichzelf jammerlijk rampzalig gemaakt hebben, zou men niet verwachten dat in alle steden en plaatsen waar dit woord verkondigd werd, grote blijdschap daarover zou wezen, zoals in Samaria, toen Filippus daar voor het eerst Christus predikte.

En een zeker man, met name Simon, was tevoren, voordat Filippus daar kwam en het zo-even medegedeelde werk verrichtte, in de stad, plegende op de wijze van eenoosterse geest (hoofdst. 13: 6vv.) toverij en verrukkende met zijn kunsten de zinnen van het volk ook in de rest van het land Samaria, zeggende van zichzelf dat hij iets groots was. Toch liet hij zich niet nader uit waarvoor men hem dan moest houden, daar hij door eengeheimzinnig duister de belangstelling van de mensen in zijn persoon nog meer wilde versterken.

Die zij, namelijk de inwoners van Sichem, alsof hij een wonderbare hemelse verschijning was, allen aanhingen, van klein tot groot, zeggende, in de mening dat zij het raadsel omtrent zijn persoon hadden gevonden: Deze is de grote kracht van God.

In zij hingen hem aan en hielden hem voor zo groot als straks is meegedeeld, omdat hij, voordat Filippus tot hen kwam, een lange tijd met toverijen hun zinnen verrukt had. Hij had hen in een soort van verrukking gebracht, zodatzij verblind waren omtrent hem en niet meer in staat een juist oordeel te vellen.

Simon behoorde tot die talrijke klasse van Goëten of godsdienstige bedriegers, die ten tijde van de apostelen de landen doortrokken. Deze Simon is zonder twijfel geen ander dan die de kerkgeschiedenis met de bijnaam van Magiër (Simon Magus) genoemd wordt. Hij was volgens het bericht van Justus Martyr uit Gitton in Samaria afkomstig, waarbij de omstandigheid zeer goed past dat hij hier onder de Samaritanen werkzaam is. De berichten die Jozefus geeft omtrent een dergelijke man met dezelfde naam, die Drusilla aan haar man op aandrang van Felix moest onttrekken (hoofdst. 24: 24

passen niet op Simon Magus, want die was van geboorte een Cypriër, deze een Samaritaan. Het is verkeerd aan de juistheid van het verhaal van Justinus te twijfelen, daar deze het vaderland van Simon juist kon kennen, omdat hij zelf een Samaritaan uit Sichem was en er geen belang bij had de waarheid te verminken. Bovendien leefde Felix (stadhouder van 53-60 Chr.) Mt 2: 20 veel te laat, dan dat men toen nog kon denken dat Simon Magus werkzaam was in de omstreken; hij schijnt vroegtijdig het Oosten te hebben verlaten en naar Rome, de vergaderplaats van alle dergelijke bedriegers, getrokken te zijn. De oude kerkvaders beschouwen Simon Magus als de vader van alle gnostieken, ja van alle ketters. Deze mening is wel in zo verre verkeerd dat men de latere dwaalleraars ten opzichte van hun leerstellingen niet dadelijk van Simon kan afleiden, maar deze waarheid ligt toch in die bewering, dat wij in Simon voor het eerst het ketterse element in de kerk zien indringen.

Het is van grote betekenis voor de kerkgeschiedenis dat op het moment dat het evangelie op heidense bodem wordt geplant, reeds een ontaarding ervan wordt gezien. Toen de apostelen later naar Samaria kwamen (vs. 14v.), kwam aanstonds het eigenaardige gevaar hun voor ogen, waaraan het christendom in de heidenwereld, die door geen wet geregeerd en bedwongen werd, was blootgesteld. Petrus ziet het ook vooruit dat de Magiër voor de kerk tot een bittere gal en tot een samenknoping van ongerechtigheid zou worden, dat hij velen onder de gelovigen zou verontreinigen en vergiftigen en voor de wetteloze elementen in haar een gevaarlijk verenigingspunt zou worden.

Maar toen zij Filippus geloofden, die zo grote tekenen deed en het evangelie van het koninkrijk van God en van de naam van Jezus Christus verkondigde, waardoor ook zij moesten zalig worden, (hoofdst. 4: 12)herleefde in hen de herinnering aan Zijn persoon, die eens bij hen was en aan Zijn eigen woord (Joh. 4: 40vv.). Dit oefende grote invloed uit op hun harten, zodat zij Jezus als de Messias beleden; daarom werden zij gedoopt, zowel mannen als vrouwen, zonder datdaarbij echter een uitstorting van de Heilige Geest plaatshad (vs. 16).

Door Jezus' verblijf in Samaria (Joh. 4, volgens onze berekening zes jaar geleden) was daar de verwachting van de Messias opgewekt. Nu was het met deze Messias van de Joden op een wijze afgelopen, die niet scheen te bevestigen dat Hij de Messias was en zo konden de Samaritanen des te gemakkelijker iemand in handen vallen die als groot of wonderdoener en Samaritaanse Messias hun nationale ijdelheid vleide. Maar des te eer konden zij weer voor Jezus als de Christus worden gewonnen, wanneer bleek dat het vermogen van die Simon om wonderen te doen, geheel in de schaduw werd gesteld door de daden van Jezus' discipelen en dat deze toch door de opstanding was bewezen de Christus te zijn.

Waarschijnlijk was toen de Oosters-Alexandrijnse idee van de wereldscheppende openbaring van de verborgen God onder de Samaritanen in zwang gekomen en nu zagen zij in Simon dit uitvloeisel van de godheid door menswording vermenselijkt - een geloof, dat zeker Simon in zijn slimheid wist op te wekken en te bevorderen en dat het meer dan waarschijnlijk maakt, dat de Magiër, aan wie het nabij zijnde christendom niet onbekend kon zijn, in de zin had een rol te spelen die met de verschijning van Christus overeenkwam. Het geloof van de Samaritanen in Simon was dus wat zijn inhoud aangaat een analogie van "het Woord is vlees geworden, " en diende zo tot voorbereiding tot het ware christelijke geloof dat hun later door Filippus gepredikt is. (MEIJER)

De prediking van Filippus die, evenals bij de apostelen door tekenen en wonderen vergezeld ging, heeft een buitengewoon gevolg, zodat wij herinnerd worden aan de eerste bekeringen te Jeruzalem. In zeker opzicht overtreffen de werken van de prediking van Filippus nog de werken van de apostolische prediking te Jeruzalem. Er komt namelijk volstrekt geen tegenspraak, de aanvang is een algemeen letten op hetgeen gezegd is en het einde is de doop van mannen en vrouwen. Die eenstemmigheid van alle inwoners van de stad loopt opmerkelijk in het oog, in de overgang van de Magiër Simon. Hij is in de stad de hoogste autoriteit, op hem geven allen van klein tot groot acht. Ook hij wordt gelovig, hij laat zich dopen en houdt zich aan Filippus, duidelijk omdat hij ziet dat alles zich tot deze wendt. Hier is dus een bekering die door alle standen van het volk doorgaat en eindelijk ook de hoogste autoriteit vervult, terwijl de werking van het evangelie te Jeruzalem wel vele duizenden trof, maar in de autoriteiten en overheden voortdurend tegenstand vond; op zijn hoogst won het op een toppunt van zijn invloed een aantal personen van de priesterstand (hoofdst. 6: 7). Wordt in dit feit niet zichtbaar wat Christus zegt (Matth. 21: 43): Daarom zeg Ik u dat het Koninkrijk van God van u zal weggenomen worden en een volk gegeven dat zijn vruchten voortbrengt? " De Samaritanen toch, als zij zich aan het Jodendom aansloten en zelfs de verwachting aannamen van een Hersteller, waren en bleven toch heidenen. De overwinning van het evangelie over het heidendom is daarom gemakkelijker dan over het Jodendom; het blijft echter, als wij ons verhaal in hetgeen het van Simon de Magiër nog verder heeft te berichten, vervolgen, een twijfelachtige overwinning. Het heidendom kan aan het christendom minder vastheid en kracht bijzetten dan het Jodendom. Het kan niets aanwijzen dat niet uit de natuur afstamde, zijn heerlijkste werken en gaven berusten op de krachten van de schepping. Zodra nu tegenover deze werken van de natuur de werken van de genade zich werkzaam betonen, kunnen zij zich niet staande houden, zij verliezen al hun vastheid in het bewustzijn van de mensen en het inwendig tegenstreven, dat nergens meer in het openbaar een steunpunt vindt, neemt de vorm van het evangelie aan. Het heidendom is echter daarom nog niet overwonnen of gedood; na kortere of langere tijd moet het weer te voorschijn komen en zich doen gelden en daarin ligt de kiem tot een diep algemeen bederf van de kerk uit de heidenen. Geheel anders is het in Israël; hier heeft zich in de werken van de natuur overal de Geest van de genade werkzaam betoond; de wet van Israël is een woord van God, zijn Koningschap berust op goddelijke instelling, zijn tempel is ingewijd door de volheid van de heerlijkheid van de HEERE en zijn priesterstand heeft het recht aan de God van de hemel te offeren. De tegenstand tegen het evangelie in Israël steunt op al deze dingen als op vaste, onwrikbare grondvesten. Wel is het zeker dat al deze dingen, zodra zij tegenover het evangelie staan, niets dan schaduwen zijn; maar dit is hier toch ook het enige voorbeeld niet dat de mens de schaduw nagaat en verjaagt om lichaam en wezen te ontwijken.

En Simon geloofde ook zelf, tenminste wat de uitwendige belijdenis aangaat. Hij werd door de algemene beweging meegesleept en gedoopt zijnde, bleef hij in schijnbaarbijzonder grote gehechtheid aan het nieuwe geloof, gedurig bij Filippus, alsof hij zijn beste leerling

was. En bij dat bestendig vergezellen ziende de tekenen en grote krachten die er geschiedden, ontzette hij zich en kwam hij meer en meer tot de gedachten, die later in de bede aan de apostelen (vs. 19) werden uitgesproken.

Onder de menigte van mannen en vrouwen die op het woord van Filippus de doop vragen en ontvangen, biedt zich ook deze Simon de tovenaar aan. Want ook hij had geloofd, d. i. met dat bloot uitwendig verstands- of historisch geloof, waarvan de Heer zelf in de gelijkenis van de vierderlei aarde de natuur beschreven heeft (Matth. 13: 46vv.). Evenmin de apostelen als de latere leraars van het evangelie waren hartekenners. Maar ook al waren zij dit, de bediening van beiden brengt de toelating tot de doop mee van een ieder die het geloof in Jezus als de Christus overeenkomstig het woord belijdt, doch legt het onderzoek omtrent de innerlijke aard van dat geloof niet op. Ware het anders, het visnet van de evangelieprediking zou niet, volgens die andere gelijkenis van de Heer (Matth. 13: 47-49), allerlei soorten van mensen, zowel kwaden als goeden, optrekken en het werk van de engelen aan de oever zou in die gelijkenis niet geplaatst zijn aan de voleinding van de eeuwen.

Dat zelfs de Magiër het evangelie aannam, zich liet dopen en zich als leerling aan Filippus aansloot, was duidelijk het grootste bewijs voor de kracht, ja voor de goddelijkheid van het woord van Christus. Wat in de eerste plaats psychologisch bij hem werkte, dat waren de wonderbare genezingen die Filippus verrichtte en waarvan hij ooggetuige, ja opmerkzaam beschouwer was. Deze feiten brachten hem nu zelf evenzeer in verwondering als zijn eigen toverkunsten tot hiertoe het volk in verwondering hadden gebracht. Zijn geloof was, evenals zo vaak bij christenen voorkomt, slechts een verstandelijk geloof, een ogenblikkelijke overtuiging, niet een zaak van het hart met een volkomen, rechtvaardigend, heiligend, zaligmakend geloof; want wat niet in het hart doordringt en van het hart weer uitgaat, dat is oppervlakkig, dat laat de mens zoals hij geweest is en maakt ten hoogste een huichelaar van hem.

Simon werd een ogenblik overweldigd door de hemelse kracht van de waarheid en gaf zich voor een tijdlang en tot op zekere hoogte daaraan over, maar ook slechts tot op zekere hoogte. Hij liet het licht niet indringen in de verborgen diepte van het hart; hij kwam niet tot ware verootmoediging. Het was dus een natuurelijk gevolg dat hij spoedig het christendom zelf dacht te gebruiken als een krachtiger middel tot dezelfde doeleinden, waarvoor hij vroeger zijn Goëten-kunsten had gebruikt.

EPISTEL OP PINKSTERDINSDAG (Vs. 14-17)

Toen nu de apostelen, die te Jeruzalem waren gebleven bij de verstrooiing van de gemeente (vs. 1), door tijdingen van Filippus gezonden, hoorden dat Samaria, tenminste in één van haar steden (vs. 5), het woord van God aangenomen had (hoofdst. 11: 1; 17: 11), zonden zij tot hen het tweetal dat tot hiertoe aan het hoofd van hun collegie had gestaan (hoofdst. 3: 1vv.), namelijk Petrus en Johannes. Dezen moesten zich persoonlijk van de staat van zaken overtuigen en naar bevind het evangelisatiewerk, datzonder hun toedoen in dat land was begonnen, goedkeuren en de nieuwe bekeerlingen in de gemeenschap van de kerk, van wie zij de leidslieden toch waren, plechtig opnemen.

Die in dat dieper gelegen land en bij de gelovigen van die stad aangekomen zijnde, ook van hun zijde het gemis opmerkten, dat ook door een Filippus reeds was opgemerkt (vs. 16). Zij baden voor hen dat zij deHeilige Geest ontvangen mochten in die buitengewone gaven en tekenen, die de gedoopten steeds hadden verkregen (hoofdst. 2: 4).

a) Toen dat gebed door de apostelen voor de nieuwe gemeente was opgezonden, legden zij de handen op hen en wel op ieder in een rij (hoofdst. 6: 6) en zij, de gedoopten, ontvingen nu daarbij de Heilige Geest en de buitengewone gaven, die nog in de doop hun waren onthouden, waarbij zeker Johannes zich zeer verblijdde in het vuur dat op de Samaritanen viel, in plaats van wat hij vroeger had begeerd (Luk. 9: 54).

Hand. 13: 3; 19: 6; 1 Tim. 4: 14; 5: 22; 2 Tim. 1: 16.

Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de doop van de Samaritanen en van Simon (vs. 12v.) evenals die van de drieduizend op de Pinksterdag (hoofdst. 2: 38) geschiedde in de naam van Jezus Christus tot vergeving van de zonden. De Heilige Geest is dus als kracht van de wedergeboorte, als Geest van het kindschap en als onderpand van de hemelse erfenis zonder twijfel de Samaritanen ten deel geworden en alzo is hun doop niet op gelijke lijn te plaatsen met die van de discipelen te Efezus. Die waren toch (hoofdst. 19: 1vv.) alleen met de doop van Johannes gedoopt en hadden ook nooit gehoord dat er een Heilige Geest was. Wij hebben die daarentegen weer op gelijke lijn te stellen met die van de Moorse kamerling in vs. 36vv., van wie vervolgens wordt gezegd: "hij reisde zijn weg met blijdschap. " Filippus zou zeker de kamerling zijn wens niet hebben toegestaan en zou hem in plaats daarvan hebben geraden naar Jeruzalem terug te keren, om zich daar door een van de twaalven te laten dopen, indien hij niet hier bij de Samaritanen had ondervonden, dat een doop door hem verricht niets dan een doop met water was en in ieder opzicht machteloos om tot het bezitten van de Heilige Geest te leiden. Uit de uitdrukking: "Hij was nog op niemand van hen gevallen", als ook daaruit dat volgens vs. 18 Simon zag, dat door handoplegging van de apostelen de Heilige Geest gegeven werd, blijkt dat hier bij de Samaritanen sprake is van zichtbaar waar te nemen openbaringen van de gave van de Geest. Deze worden in hoofdst. 2: 4; 10: 46; 19: 6 genoemd en met het oog hierop is ook in hoofdst. 10: 44 sprake van een vallen van de Heilige Geest (vgl. 1 Sam. 19: 23v. Ezech. 11: 5). Dat alle buitengewone werkingen, als spreken met talen en profeteren, zoals dat steeds te Jeruzalem bij de doop van pasbekeerden zich had geopenbaard en ook wel bij bijzondere voorvallen meermalen zal zijn geschied (hoofdst. 4:
bij de doop van de Samaritanen geheel waren achtergebleven, is zeker Filippus zelf in het oog gevallen. De door hem gedoopte kinderen van de Geest waren nog geen begaafde werktuigen van de Geest geworden; aan de nieuw gestichte gemeente ontbrak nog het goddelijk zegel van gelijkstelling met de Jeruzalemse moedergemeente. Dit deed hem leed en daarom wendde hij zich tot de twaalven te Jeruzalem. Waarin lag nu de oorzaak van dit gemis? Wij mogen daarvan noch aan Filippus noch aan de Samaritanen de schuld geven. De uitleggers, die dat doen, gaan te haastig voort en gaan oppervlakkig te werk. Zij merken niet op dat van de Samaritanen in vs. 6, 8 en 14 alleen zulke dingen worden gezegd die geen twijfel meer overlaten omtrent hun grondige bekering, noch dat Filippus van vs. 26 af door de Heere verder als een uitverkoren vat wordt gebruikt. Wij moeten echter daaraan denken dat de Heere reeds in de dagen van Zijn vlees voorzegd had (Joh. 4: 36vv.) dat bij de inoogsting van de Samaritanen in de schuur van de kerk de spreuk zou worden bevestigd: "de één zaait, de ander maait, " en dat Hij de apostelen zou zenden om te maaien waar ze niet gearbeid hadden. Volgens zijn wil moesten anderen arbeiden en moesten de apostelen tot hun arbeid ingaan, dan zouden hij die zaait en hij die maait zich met elkaar verblijden. Daarom hield Hij bij de doop van de Samaritaan alle charismatische geestesgaven, het spreken in talen, profeteren enz. terug en liet Filippus de behoefte voelen aan een aanvullen van zijn werk. Maar waarom, zo moeten wij verder vragen, deed Hij aldus? Waarom liet Hij hier de zaaier ook niet oogsten en de stichter van de gemeente ook niet voltooien? Was Hem misschien de armenverzorger Filippus te gering en te weinig betekenend, dan dat Hij hem ook de vrucht van zijn arbeid in de schoot zou hebben willen werpen? In hoofdst. 11: 19vv. zien wij hoe door hen, die

eveneens in de vervolging die zich over Stefanus verhief, waren verstrooid geworden, de gemeente te Antiochië in Syrië werd gesticht, maar tevens ook zo volledig tot stand kwam dat alleen de afvaardiging van een apostolische gezant door de gemeente te Jeruzalem nodig was. Deze heeft niets aan te vullen of de herstellen, maar hij wordt met blijdschap vervuld over de reeds aanwezige genade van God en laat het blijven bij de vermaning. Dientengevolge kan het ook in Samaria niet aan de onvolmaaktheid van het ambt van Filippus als dienaar van de kerk liggen, dat hij op het werk van de stichting van de gemeente niet zelf de kroon mag zetten, maar de reden daarvoor moet in bijzondere omstandigheden, die hier in aanmerking komen, worden gezocht. Nu is Samaria, hoewel de bewoners ongeveer met de heidenen werden gelijk gesteld en zeker in nog veel sterkere mate en ongelijk meerder recht dan de Galileërs (Matth. 14vv.) toch een streek die bij het heilige land behoort. De Heere heeft in de dagen van Zijn vlees Zich van het half heidense vermengde volk in zo verre op zekere afstand gehouden, dat Hij de twaalven bij hun uitzending beveelt (Matth. 10: 5v.): "Gij zult niet heengaan op de weg van de heidenen en gij zult niet ingaan in enige stad van de Samaritanen. Maar gaat veel meer heen tot de verloren schapen van het huis van Israël; " en voor zijn eigen persoon slechts twee dagen bij de Samaritanen blijft (Joh. 4: 40, 43). Toch heeft Hij niet uit het oog verloren dat dit land oorspronkelijk behoorde tot de bodem van het rijk van God en daarom heeft Hij Zich juist daar die twee dagen opgehouden. Ook was Hij op zijn reizen naar Jeruzalem van plan in een Samaritaans dorp Zijn intrek te nemen (Luk. 9: 52), terwijl Hij het gebied van Tyrus en Sidon slechts aanraakte (Matth. 15: 21). Hij heeft Zich ook in dit opzicht getoond overeenkomstig de profetie in Zach. 11: 4vv. als een Herder van de slachtschapen, die naast de staf "liefelijkheid" (genade) ook de staf "samenbinders" (eendracht) voerde. Hier wil Hij na zijn verheerlijking volgens Ezech. 37: 15vv. het ene hout tot het andere brengen, opdat het weer één hout wordt en daarom kan Hij de bouw van de kerk in Samaria niet volvoeren zonder de apostelen, van wie het getal naar dat van de twaalf stammen is genomen. Hij moet dit gebouw duidelijk verenigen met het gebouw dat Hij te Jeruzalem is begonnen, zoals dan ook de beide afgezanten van de twaalven bij hun terugkeren naar Samaria eerst nog aan vele Samaritaanse dorpen het evangelie prediken (vs. 25 van ons stuk mag men ten opzichte van de daarin meegedeelde betekenis op algemeen christelijke waarheden niet te ver gaan, zoals bijv. in de Katholieke en Anglikaanse kerk geschiedt, waar men ook voor de christenheid, die uit de heidenwereld geroepen is, het voortbestaan van het apostolaat door een gesloten reeks van gewijde opvolgers voor onveranderlijk nodig verklaart en de gave van de Heilige Geest voor een apostolisch monopolie houdt. Integendeel wordt later Paulus, die tot apostel van de heidenen geroepen is, door een eenvoudige christen te Damascus, door Ananias gedoopt en onder oplegging van de handen met de Heilige Geest toegerust (hoofdst. 9: 17vv.). Dit heeft plaats zonder medewerking van de apostelen of van een apostolische gezant, die tot dit ambt is gemachtigd (hoofdst. 13: 3). Onze plaats staat in lijnrechte tegenspraak met de Roomse opvatting van het primaat van Petrus. Dat Johannes en Petrus zich door het collegie van de twaalven laten zenden, daaruit is duidelijk te zien dat Petrus slechts een eerste onder gelijken was en een paus zou zich niet hebben laten zenden. Indien dan Petrus, zegt Luther, een onderdanige bode van de anderen is, hoe is de paus dan zijn opvolger, die aan niemand wil onderdanig zijn? "Was Petrus volgens goddelijke ordening de opperste geweest, dan zou hij gezeten hebben en zoals de paus nu doet, gebieden en zenden, maar zich niet laten zenden. " Wel kunnen wij uit de geschiedenis die wij voor ons hebben, toepassingen maken omtrent de bevestiging tot het lidmaatschap. "De heilige handeling van de bevestiging 1) volgens haar oorsprong: wel geen sacramentele instelling van de Heere, maar een oude, eerwaardige instelling van de kerk;

volgens haar betekenis: wel geen herhaling, maar een bevestiging van de doop; 3) volgens haar werking: wel geen onfeilbare mededeling van de Heilige Geest zoals de apostolische handoplegging bij de Samaritanen, maar een onberekenbaar grote zegen voor vatbare harten.

Eveneens met betrekking tot de instelling van de kerkvisitatie. "De eerste kerkvisitatie: 1) de aanleiding: a) er is christelijk leven dat moet worden gevoed; b) er is een gebrek in de gemeente dat moet worden weggenomen; 2) de visatoren: a) Petrus, de apostolische ernst en ijver; b) Johannes, de evangelische zachtmoedigheid en liefelijkheid; 3) de kerkelijke plichten: ootmoedig gebed in de naam van de gemeente; b) priesterlijke handoplegging in de naam van God; 4) de uitwerking: a) versterking; b) zifting van de gemeente (vs. 18vv.).

En toen Simon bij gelegenheid van deze heilige handeling, die Petrus en Johannes aan de gelovigen te Samaria verrichtten, de wonderbare werkingen die hier hoor- en zichtbaar plaats hadden, zag (hoofdst. 10: 46; 19: 6) en opmerkte dat door de oplegging van de handen van de apostelen de Heilige Geest in dergelijke buitengewone krachten gegeven werd, zo bood hij, toen nu ook de beurt aan hem kwam om de handoplegging te ontvangen, hun geld aan,

Zeggende: Geef ook mij deze macht, zoals gij die bezit, opdat als ik iemand de handen opleg, hij de Heilige Geest zal ontvangen. Hij dacht daarvan later eengeldwinning te maken, zoals hij vroeger zijn natuurlijke gaven en krachten in de dienst van zelfzucht en ijdelheid had besteed (1 Tim. 6: 5).

Wat een lompe openbaring van een lage en verkeerde denkwijze en gezindheid, die van de aard van de Heilige Geest, van de gehele orde van de zaligheid van God niet het minste begrip heeft! Deze Simon was gelovig geworden, had zich laten dopen, had zich aan Filippus gehouden; maar, zoals het helaas menigmaal gaat, zijn bekering was oppervlakkig gebleven; onder de nieuwe geestelijke mantel, die hij omgehangen had, was de gehele oude Adam verborgen gebleven met al zijn verkeerdheden en deze treedt nu opeens in al zijn misvormdheid uit de plooien te voorschijn. Men weet niet of men zich meer over de blindheid en dwaasheid van de man moet verwonderen, die meent dat de Heilige Geest Zich voor geld laat kopen en verkopen, zoals een geneesmiddel of geheim, of dat men meer over zijn laagheid en stoutheid moet verwonderd staan, waarmee hij openlijk bekent dat hij met de gaven van de Heilige Geest zijn oud handwerk als tovenaar en wonderdoener weer zou willen beginnen. Hij houdt zelfs de verheven apostelen, een Petrus en Johannes, in de grond voor zijns gelijken, voor een soort van goochelaars en kwakzalvers, waarvan de tussen ongeloof en bijgeloof heen en weer wankelende heidenwereld vol was. Hij ziet ze aan voor mensen die door hun wonderbare krachten handel willen drijven en geld willen winnen en voor een billijke prijs ook aan hem wat zouden willen afstaan. Vanouds aan is daarom deze Simon Magus voor de vader van alle ketters en van alle sektariërs gehouden, wie het in hun heerszucht en ijdelheid slechts te doen is om het volk te betoveren en zich een aanhang te verschaffen. Met de naam Simonie geeft men in de taal van de kerk de zonde te kennen van hen die met list geestelijke waardigheden zoeken te verkrijgen of het heilig ambt slechts als middel aanzien om daaruit voor zich een tijdelijke winst te trekken, in plaats van met een apostel Paulus zich als dienaren van Christus en huisbezorgers van Gods geheimen te gedragen. Helaas! na 1500 jaren kon het zelfs plaatshebben dat hij die zich opvolger van Petrus noemde, alsof hij zijn rol met Simon had verwisseld, ook een gave van de Heilige Geest, de vergeving van de zonde, voor geld aanbood - men denke aan de aflaathandel in de tijd van Luther.

Door zijn aanbod aan Petrus verraadde Simon de neiging tot dat misdadig misbruik van het christendom, dat het wezen van de oude heidense ketterijen vormt, het christendom als magische kracht te misbruiken en het als zedelijke macht te versmaden, zijn bovennatuurlijke openbaringen en gaven tot zich te nemen en zich aan geen tucht, verootmoediging of heiliging

te onderwerpen, maar alles in de dienst van de hoogmoed, zij het de hoogmoed van een goochelaar of van een filosoof, te ontheiligen.

Maar Petrus, in heilige verontwaardiging (Mal. 3: 5) dadelijk het woord nemende, zei tot hem: Uw geld zij met u ten verderve; zowel uzelf als uw geld stoot ik met afkeer van mij (het geld van de zonde is in hethevige van de rede tot iets persoonlijks, tot iets dat van de verdoemenis waardig en daarvoor vatbaar is, gemaakt). En wel daarom wijs ik u op die wijze af als gij u in uw geld aan mij aanbiedt en wijs ik u daarmee ten verderve, omdat gij gemeend hebt dat de gave van God, zoals wij apostelen de macht van mededeling van de Geest door genade van deHeere bezitten, door geld verkregen wordt (Matth. 10: 8).

Gij hebt geen deel noch lot in dit woord, noch heden noch later kunt gij ooit een dienaar worden van dat woord, zoals gij begeert (hoofdst. 6: 4 Luk. 1: 2); want uw hart is niet recht voor God. Gij hebt geen enkel deel aan de genade van het leven (1 Petr. 3: 7).

Bekeer u dan van deze boosheid, die gij in uw aanbod (vs. 19) aan de dag hebt gelegd en bid God dat Hij Zijn genade op bijzondere wijze zal verheerlijken, of misschien u deze overlegging van uw hart vergeven magworden, waardoor gij een schuld op u hebt geladen, zo groot dat gij voor vergeving inderdaad een bijzondere mate van goddelijke genade nodig hebt.

Maar zo’n vermaning zal zeker bij u wel niets baten, want ik zie aan geheel uw uiterlijk dat gij in een zeer bittere gal zijt (Deut. 29: 18) en in een samenknoping van ongerechtigheid (Jes. 58: 6), zodat gij bezwaarlijk uit uw toestand van het verderf zult verlost worden.

De harde uitdrukking, waarmet Petrus Simon bestraft: "uw geld zij met u ten verderve" is niet op te vatten als een werkelijke beschikking van de verdoemenis, want hij roept hem tegelijk op om boete te doen en vergeving van zijn zonde te bidden; hij verwerpt hem dus nog niet geheel en al. De uitdrukking moet daarentegen slechts relatief worden opgevat als een karakteriseren van de weg, waarop Simon wandelt en van het einde, als geen verandering mocht komen.

Met geen mensen moet men scherper omgaan dan met zulke huichelaars, die onder een schoon kleed in de wijnberg van Christus willen insluipen tot schade van de zielen.

Iets anders is het te verdoemen, iets anders iemand zijn doemwaardige toestand onder het oog te brengen.

Simon zou het doel en het lot in dit woord onder zijn landslieden hebben verkregen, voor hij eerst voor zichzelf het zalige erfdeel van de heiligen had begeerd, maar hij had het deel, hem in de doop gegeven, niet aangenomen.

Met heilige verontwaardiging wijst Petrus zijn geld, zijn voorstel, zijn persoon af. Aan boosheid, voortkomende uit het diepste verderf van het hart, wijst hij de stoutmoedigheid van de voormalige wonderdoener toe. Maar terwijl hij noch de daad noch de dader spaart, opent hij hem tevens de deur van het berouw. Nog is redding mogelijk uit deze diepte.

Hier heeft hij de sleutel gebruikt om te binden; hij spreekt wel met uitdrukkelijke woorden het anathema over Simon uit, hij sluit hem niet met een uitdrukkelijke verklaring uit van de gemeenschap van de tafel van de Heere en uit de kerk van Christus, maar Zijn woord bevat toch tenminste een tijdelijke uitsluiting uit de gemeenschap van de kerk en van het sacrament

in zich en terwijl hij boete eist en gebed om vergeving van de zonde aanbeveelt, gelooft hij toch het laatste geenszins, omdat hij van het eerste niets ontdekken kan.

Hij zag dat hij een mens vermaande tot bekering en tot het zoeken van de vergeving van de zonde, die zelfs op dit ogenblik, dat hij de stem van de reddende genade hoorde, zijn hart daarover verbitterde met de gal van bittere verstoordheid, omdat hem mislukt was iets groots te worden door zijn voorgewende bekering tot het christendom; in de banden van de verkeerdheid, een samenknoping van de ongerechtigheid had hij zich verstrikt en hij knoopte nieuwe knopen van verkeerdheid, daar hij niet bekommerd was over zijn verloren ziel, maar over de verloren glans van zijn naam. Dat las Petrus in de trotse ogen van de wel verschrikte, maar niet beschaamde zondaar. Dit is nu de tweede maal dat Petrus een strafrede houden moet tegen de poging om het geld te mengen in de dingen van God. Nochtans de misdaad van Simon was niet gelijk aan die van Ananias en Saffira en daarmee vergeeflijk, zodat Petrus dan ook Simon vermaamt zich te bekeren en God om vergeving te bidden. Er was plaats voor het berouwen het gebed. Simon was één van die mensen, die zich uitwendig wel aan het geloof onderwerpen, maar er innerlijk niets van begrijpen omdat hun hart onveranderd is gebleven. Waarschijnlijk had ook hij door de handoplegging van de apostelen wondergaven van de Heilige Geest ontvangen, want ook ongelovigen kunnen daaraan deel hebben (Matth. 7: 22, 23), doch hij beschouwde die gaven als een hogere soort van toverkunsten, zoals hij die tot nu toe zelf vertoond had; en daar hij blijkbaar een eerzuchtig man was, die van zichzelf gezegd had dat hij wat groots was, zo wilde hij ook als christen op diezelfde hoogte van grootheid blijven en begeerde hij van de apostelen het meesterschap over de gaven van de Heilige Geest in de macht om ook door zijn handoplegging die gaven aan anderen mede te delen.

Doch Simon antwoordende, zei: a) Bidt gij, die de apostelen van de Heere zijt, voor mij tot de Heere om vergeving, opdat niets over mij zal komen van hetgeen gij in het woord (vs.
gezegd hebt, dat over mij zou komen.

Num. 21: 7

Hij denkt: deze mensen zijn wonderdoeners; wie weet wat voor ongeluk zij over mij zullen brengen, ja, wat voor een verderf reeds in de vloek is verborgen die zij hebben uitgesproken. In deze zin van wereldse droefheid, van een ongebroken hart begeerde hij de voorbede van de apostelen, van wie hij in bijgeloof meent dat zij als een toverspreuk de ban van verderf van hem zou kunnen wegnemen.

Zeker was hij het meeste bang voor een aardse ondergang van zijn geld en van zijn persoon.

Deze gehele bede drukte het zegel op het oordeel van Petrus, die Simon reeds zag aangekomen aan het punt van de onboetvaardigheid, dat zelfs door goddelijke almacht en liefde niet meer kan worden overwonnen.

Zie wel toe of gij wel in waarheid bekeerd zijt tot de Heere:
Zijt gij gelovig geworden, maar zonder bekering? 2) Wilt gij zalig, maar niet heilig worden? 3) Zijt gij ongerust over uw toekomst, maar niet over uw zieletoestand? 4) Zoekt gij voorbede, maar bidt gij zelf niet? 5) Hebt gij geen hart voor bekering, maar zijt gij de vloek nabij?

Hem sloeg de schrik om het hart door de ernstige woorden van Petrus en de vrees deed hem vergeten dat hij zelf moest bidden, zodat hij de apostelen tot zijn voorbidders vroeg. Nu weet

gij dat men de bede: "Bidt voor ons" in een evangelische en in een Roomse zin kan opvatten. Simon sprak in de laatste zin. Hij kende de apostelen de macht toe om door hun voorbede het gedreigde kwaad van hem te weren en ontsloeg zich daarmee van het zelf bidden en zich bekeren. In het geestelijke kan men zijn zaken door geen ander laten waarnemen en toch is geheel het Roomse kerkstelsel hierop gebouwd. De priester doet alles voor de leek en Maria en de heiligen doen alles voor de priester. Wij weten daarentegen uit de Schrift dat Christus onze enige voorbidder is bij de Vader en dat wanneer broeders aan broeders vragen: "Bidt voor ons! " dit nooit geschiedt in de zin: "bidt in mijn plaats, " maar veel meer in die van: "bidt met ons. " Trouwens dat brengt de gemeenschap van de heiligen mee. Wij moeten als Aäron en Hur de biddende Mozes ondersteunen met onze gebeden. Het gemeenschappelijk gebed kan plaatshebben, ook wanneer wij niet in de kerk zijn. Ja, heeft plaats, zo dikwijls wij het "Onze Vader" bidden; immers dan plaatsen wij ons naast al de gelovigen in geheel de wereld en roepen wij als zij de Vader aan. Er zijn echter ook omstandigheden waarin de christen de broeder vragen kan om voor hem (in zijn plaats) te bidden. Als wij bij voorbeeld in zware ziekte neerliggen, of door diepe droefheid overstelpt, neerzitten, of in hooggaande angsten en aanvechtingen verkeren, zó dat wij zelf niet bidden kunnen, dan is de roeping van de broeders en zusters om voor ons te bidden en voor hoevelen was het in zulke toestanden een verkwikking te horen of te weten dat er voor hen gebeden werd!

Zij dan nu, Petrus en Johannes, toen zij nog in de stad (vs. 5) tot degenen die gelovig geworden waren het woord van de Heere betuigd en gesproken hadden om tot bevestiging in de leer van de zaligheid het hun bij te dragen, keerden weer naar Jeruzalem tot de overige apostelen en verkondigden op die terugreis, waarmee zij een vrij lange tijd bezig waren, het evangelie in vele dorpen van de Samaritanen, opdat de goede aanvang die het land had gemaakt door het stichten van een eigen gemeente (vs. 14) tot een gehele bekering ervan mocht leiden.

Om te kennen te geven dat de apostelen in deze werkzaamheid onder de Samaritanen hun roeping niet hebben gezien, wordt dadelijk uitdrukkelijk gezegd dat zij naar Jeruzalem zijn teruggekeerd. Nu wordt ook niet eens opgemerkt welk gevolg deze verkondiging onder de Samaritanen heeft gehad. Maar evenmin wordt in het volgende van het werk van de apostelen in Jeruzalem verder bericht gegeven. Het verdere verhaal zwijgt van de apostelen te Jeruzalem, daarentegen stelt het een verder werk van Filippus voor onze aandacht, tot een duidelijk teken dat de eigenlijke voortgang van de geschiedenis niet meer te Jeruzalem, maar daarbuiten moet worden gezocht en dat het werk van de uitbreiding van het evangelie niet meer door de handen van de apostelen, maar door andere handen werd voortgezet.

Vs. 26-40 Filippus doopt de Moorse kamerling en is daarop in Filistea werkzaam, gaande tot Cesarea.

En een engel van de Heere sprak, toen Petrus en Johannes omstreeks Pasen van het jaar 34
Chr. weer te Jeruzalem waren gekomen, tot Filippus, die in die stad van Samaria (vs. 5) was achtergebleven, waarschijnlijk in een droomgezicht (Matth. 1: 20; 2: 13, 19), zeggende: Sta op, begeef u van hier op reis en ga heen naar het zuiden en wel op de weg die van Jeruzalem afdaalt naar Gaza, de stad van de Filistijnen Jos 13: 2. Deze weg is woest. Wat gij daar moet verrichten zal u op die plaats wel worden meegedeeld.

En hij, dadelijk aan het bevel gevolg gevende, stond op en ging heen langs de weg, die 16-17
mijlen lang is. Hij begaf zich zeker eerst naar Gaza en volgde van daar de weg die naar Jeruzalem leidde in noordoostelijke richting, totdat hem iets zou ontmoeten dat in verband

stond met het ontvangen bevel. En zie, daar zag hij een Moorman, een kamerling, een eunuchus of gesnedeneDa 1: 3 en een machtig heer van Candacé de koningin van de Moren, van Ethiopië of Nubië en Abyssinië (de koninginnen van dit land droegen allen deze naam, zoals de koningen van Egypte allen Farao heetten) die over al haar schatten als bestuurder gesteld was, die als proseliet van de poort ("Le 17: 9 wasgekomen tot het feest om de ware God te aanbidden in Zijn tempel te Jeruzalem (Joh. 12: 20).

En hij keerde, nu het feest geëindigd was, weer naar de residentie van zijn koningin, naar Napata in Nubië en zat gedurende de reis op de in vs. 26 aangewezen weg op zijn wagen en las waarschijnlijk in de Griekse vertaling van de Septuaginta hardop voor zich, alsof hij zichzelf het evangelie, waarnaar zijn ziel dorstte, wilde prediken en wel het 53e hoofdstuk van de profeet Jesaja (vs. 32v.).

Filippus was tot de verkondiging van het evangelie in Samaria (vs. 5 vv.) opgewekt door de Geest, die in hem, evenals in de overige verstrooiden werkzaam was. Tot dat bijzondere werk, dat buiten zijn gezichtskring lag, het werk aan de Moorse kamerling, die voor een vertegenwoordiger van het einde van de wereld werd gehouden, wordt hij uitdrukkelijk door de engel van de Heere geroepen. De man wordt ons eerst beschreven als een man uit het Morenland. Met het noemen van zijn volk wordt hij voorgesteld als zeer ver van Israël. Naar zijn natuurlijke gesteldheid is hij zwart. Hij kan deze kleur van zijn huid niet afwassen (Jer. 23). Naar zijn nationale afstamming komt hij van Cham, de vader van de vervloekte Kanaän (Gen. 10: 6), naar zijn vaderland woont hij van Gods volk op de allerverste, onbekendste afstand (Ps. 68: 32 Jes. 11: 11 Ezech. 30: 4vv.) en zo staat hij voor andere heidenen geheel en al als een vreemdeling in het rijk van God (Num. 12: 1 Ps. 7: 1 Amos 9: 7). Verder wordt hij voorgesteld als eunuchus (kamerling), een uitdrukking die gebruikelijk is als oorspronkelijke benaming van gesnedenen, die aan de oosterse hoven in grote getale waren aangesteld; in het bijzonder waren bij koningen reeds de gewone beambten, maar vooral de schatbewaarders zulke besnedenen. Nu heeft de wet (Deut. 23: 1) de uitsluiting van al zulke mensen uit de gemeente van Israël voorgeschreven. Het lichamelijk gebrek aan hem voert dus de natuurlijke tegenstelling, waarin hij dadelijk tot het Jodendom staat, ten toppunt. Terwijl echter alles wat wij van de uitwendige omstandigheden van de man vernemen op de sterkste tegenstelling tegen het rijk van God wijst, terwijl zijn ambt en de rijke schat in zijn handen slechts geschikt zijn om diezelfde voorstelling op te wekken, daar toch macht en rijkdom de steunsels van de aarde zijn, waarop zich het heidendom in zijn trots en tegenstand tegen de God van de hemel verlaat, vindt men toch aan de andere zijde bij hem zo’n aansluiting aan Gods rijk, die ons tot grote verwondering dringt. Deze zwarte Moor heeft in zijn afgelegen vaderland de naam van de HEERE gehoord en zijn hoge stand, zijn macht en zijn rijkdom hebben hem niet verhinderd, zich voor deze naam te buigen. Hij stelt er zich echter niet mee tevreden, de naam van de HEERE in de verte aan te roepen en te eren; hij rust niet, voordat hij naar Jeruzalem, de stad van God, kan gaan om in het heiligdom van de HEERE, onder Zijn volk te aanbidden. Hoe diep en innig deze aanbidding van de HEERE gemeend was, wordt pas op de terugweg duidelijk. Als hij namelijk op de weg naar Gaza terugrijdt, vanwaar de weg door de Arabische woestijn naar Egypte leidt en dat deel ervan heeft bereikt, waar zij begint woest en verlaten te worden, begint de Ethiopiër op zijn wagen zittende, met luide stem de profeet Jesaja te lezen. Wij zien daaruit dat hij zijn aanbidding niet als een wettisch werk heeft verricht en nu tevreden over zichzelf zich weer tot zijn bezigheden en vermaken wendt. Is het hem smartelijk de tempel van de HEERE op de heilige berg en de schone godsdienst te Jeruzalem te ontberen, hij houdt zich des te meer aan een ander heiligdom, dat hij bij zich heeft, om ook thuis op verre afstand en reeds hier in stille eenzaamheid een vergoeding te hebben voor de rijke goederen van het huis van God, namelijk

aan de schriften van Mozes en de profeten. Niet alsof het hem gegeven was, de Heilige Schriften te verstaan en hij daarin volkomen bevrediging zou hebben gevonden; wij vernemen later (vs. 34) het tegendeel uit zijn eigen mond; maar wel had hij een heilig voorgevoel dat hier een zalig geheim verborgen lag; daarom zoekt hij en vorst hij na met sterk verlangen. Wij vinden hem niet lezende en onderzoekende in de wet, want als geboren heiden voelde hij in de wet meer de afstotende dan de aantrekkende kracht. Hij wendt zich tot de profeten en wel tot Jesaja, de evangelist onder de profeten. Hier, waar de zalige toekomst van Israël is ontsloten, die de heidenen van nabij en van ver zal opnemen, toeft zijn zoekend oog het liefst. Juist deze profeet was het dan ook geweest die, toen hij de heidenen de ingang tot de zaligheid ruim wilde openstellen, in Jes. 53: 3-6 die merkwaardige voorzegging deed die nu in deze geschiedenis voor ons ligt, nadat eerst in de komst van de kamerling naar Jeruzalem om daar te aanbidden en in zijn bestuderen van de profeet de vroegere voorzegging in Jes. 45: 14 vervuld was. De Ethiopiër, die in de profeet Jesaja las en onderzocht, is de tegenstelling van de Jood. Al wat voor de laatste een hinderpaal en een struikelblok was, is voor de Ethiopiër vanaf het begin uit de weg geruimd. De Joden houden zich aan beelden en schaduwen om in hun hoogmoed te kunnen volharden (hoofdst. 6: 13vv. ; 7: 56), terwijl de Ethiopiër zich door oudtestamentische voorbereiding het hart slechts ruimer en vatbaarder laat maken. Daarom wordt het dan ook zo beschikt dat, terwijl voor de Joden het woord van het evangelie steeds meer verstomt, dit woord op bijzonder goddelijk bevel tot de Ethiopiër wordt gebracht, juist in dat uur waarin zijn ziel door de hand van het oudtestamentische woord tot aan de drempel van de vervulling van de zaligheid is geleid.

Was er dan niemand te Jeruzalem die de kamerling uit het Morenland de Schrift kon openen en het evangelie van Jezus prediken? Zeker waren er nog de twaalf apostelen, maar in de voorhof van Salomo (hoofdst. 5: 12) was hun prediking verstomd, de gemeente was verwoest, de overgeblevenen vergaderden in het verborgen (vs. 3); Jeruzalem had opgehouden de stad op de berg te zijn en zo laat de Heere voor de man in de eenzaamheid van de woeste weg, die van Jeruzalem naar Gaza leidt, het licht opgaan dat te Jeruzalem voor hem niet heeft geschenen; en niet één van de twaalf apostelen, maar de evangelist van Samaria brengt dit kind van de verte, waarin Morenland zijn handen uitstrekte naar God (Ps. 68: 32) thuis in het rijk van God.

De woorden van de engel in vs. 26 brengen geen geringe moeilijkheden teweeg. Vooreerst kan het reeds twijfelachtig voorkomen of men het "tegen het zuiden" ("tegen de middag als bepaling van plaats of van tijd moet opvatten, zoals wij dat in hoofdst. 26: 6 vinden (het "tegen" op dezelfde wijze opgevat als in hoofdst. 16: 25 "omtrent. Toch ligt het meer voor de hand, het te verklaren van de plaats of het land, het land tegen het zuiden, omdat de bestemming vóór "ga heen" geplaatst zou zijn, als het op de tijd zou slaan. De meeste uitleggers nemen het dan ook werkelijk op in plaatselijke zin; zij hadden echter tevens moeten erkennen dat Filippus niet aan de aanvang van de genoemde weg naar Jeruzalem wordt gewezen, om vandaar de weg naar Gaza verder te vervolgen, dus de wagen van de kamerling na te lopen; maar hij wordt naar Gaza gewezen, dat juist in het zuiden ligt, om van daar de weg terug naar Jeruzalem te gaan, totdat hij de kamerling ontmoet, die vandaar komt. Een tweede, nog grotere moeilijkheid doet zich vervolgens voor bij het slotwoord: "die woest is; " naar het geslacht kan dit zowel zien op "weg" als op "Gaza, " en dus zowel met "die" als met "dat" worden vertaald. De schrijfwijze, door onze Statenvertalers gegeven, is naar onze mening minder juist. Er waren, zo denken zij en andere uitleggers, verscheidene wegen van Jeruzalem naar Gaza; de ene ging eerst in noordwestelijke richting naar Ramleh, vervolgens zuidelijk naar Gaza; de andere leidde over Eleutheropolis tussen de beide anderen, de derde zuidwaarts over Hebron. Opdat nu Filippus de juiste van deze drie wegen mocht kiezen, werd

reeds met het "tegen het zuiden" de weg aangewezen, die zuidwaarts over Hebron voerde, maar bovendien nog gezegd "die woest is, " want deze weg leidt werkelijk door een woestijn, namelijk door die bij Thekoa 2Sa 2: 1. Was echter, zo moeten wij tegenover deze verklaring opmerken, werkelijk de mening deze: "ga op die weg, die van Jeruzalem naar Gaza leidt en die woest is, " dan moest het in de grondtekst, zoals de zin hier luidt, ook zijn uitgedrukt (h), terwijl het slot integendeel een zelfstandig zinsdeel (auth) vormt: "datzelfde is woest. " Bovendien zegt de zin niet, wat men ervan wil maken, dat die weg door een woestijn leidde, maar zij zegt dat hetgeen waarop het terugslaat zelf woest is, eenzaam of verlaten en zou dus van de weg dan alleen kunnen gezegd worden, als die geheel buiten gebruik was geraakt, door niemand meer, behalve in geval van nood, werd gebruikt. Dit nu zal men bezwaarlijk kunnen zeggen van de weg over Hebron, die reeds in de geschiedenis van de patriarchen voorkomt (Gen. 46: 1; 50: 13) en nog door Hiëronymus in de levensgeschiedenis van Paula wordt vermeld. Met een smalle wagen met twee wielen, zoals toen gewoonte was, kon die zeer goed worden gepasseerd; bovendien leidde hij het spoedigst tot het doel, zodat het vanzelf sprak dat Filippus deze weg moest inslaan, die hem zeker niet eerst nader behoefde te worden aangewezen. Daarentegen wordt in Zef. 2: 4 juist omtrent Gaza de voorzegging gevonden dat deze Assah (de sterke) tot een Asoebah (tot een verlaten, verwoeste stad) zou worden, waarmee ook de overeenkomstige profetie in Jer. 47: 5 Amos 1: 6 en Zach. 9: 5 overeenstemt. Overzien wij de geschiedenis van de stad, die één van de oudste steden van Palestina was en in Gen. 10: 19 als de zuidwestelijke grens genoemd wordt van het gebied dat van Sidon door de Kanaänieten in bezit was genomen, dan wijst reeds haar vroeger vermelde Hebr. naam "de sterke" op haar hoge betekenis. Deze naam werd vervolgens, toen Kambyses, de koning van de Perzen bij zijn tocht tegen Egypte Ezr 1: 4 daar krijgsmateriaal en geld neerlegde, veranderd in die van Gaza, die een overeenkomstige klank heeft en "schat" of "schatkamer" betekent. Hoewel dadelijk in het zuiden van de stad de woestijn begon, lag zijzelf toch in een streek die ten gevolge van het water dat de grond opgaf, een buitengewoon rijke vegetatie opleverde. Bovendien was haar ligging op een ronde, ongeveer 60 voet hoge verhevenheid, die gunstig was om versterkingen aan te leggen tot bescherming van haar rijkdommen, terwijl zij aan de andere zijde een hoofdpunt vormde van de Egyptisch-Syrische handelsweg. Wie de woestijn inging, werd voor de reis, die nu te doen was en wie uit de woestijn kwam, werd na lange ontbering in de grensstad van de noodzakelijke levensbehoeften voorzien. De geschiedenis noemt als de oudste bewoners van de streek van Gaza de Avieten en Enakieten, van wie tot in latere tijden overblijfselen waren (Deut. 2: 23 Joz. 11: 22); vervolgens breidden de Kanaänieten of Feniciërs hun gebied daarheen uit (Gen. 10: 19). Jozua kwam met zijn veroveringen slechts tot aan Gaza, zonder het te kunnen onderwerpen en heeft de stam van Juda de hun toegekende stad later in bezit genomen, hij heeft er toch niet lang genoegen van gehad (Joz. 10: 41; 11: 22; 13: 3; 15: 47, integendeel heeft de krachtig aangroeiende macht van de Filistijnen tegen het einde van de periode van de richters zich ook van Gaza meester gemaakt en zelfs over de Israëlieten uitgebreid. (Richt. 1: 18; 3: 3; 13: 1 De schouwplaats van de latere heldendaden, waarmee Simson tegen deze onderdrukking streed, zowel als die van zijn val en zijn dood, is Gaza (Richt. 15 en 16). Het lukte echter pas aan David de Filistijnen te onderwerpen en daarom komt Gaza voor als grensstad van Salomo’s rijk (1 Kon. 4: 21 verhieven zij zich weer en ook nadat koning Hizkia de Filistijnen had verslagen en tot aan de grenzen van Gaza vervolgd (2 Kron. 21: 8; 26: 6; 28: 18; 2 Kon. 18: 8), houden de profetische strafreden tegen deze oude erfvijanden om hun steeds nieuwe misdaden tegen het volk van God niet op. In de oorlogen van Egypte met Assyrië en Babylonië als ook van Alexander de Grote, speelde Gaza als een strategisch gewichtig punt een belangrijke rol. Ten tijde van Jeremia (hoofdst. 47: 1) werd het door Faraö Necho ingenomen, dezelfde profeet kondigt verder (Jer. 47: 2vv. 25: 20 een verovering aan door Nebukadnezar. Na de ondergang van Babylon behoorde Gaza na de beslissende slag bij Pelusium (525 v. Chr.) tot het gebied van

het Perzische rijk, totdat Alexander de Grote de stad na een belegering van twee maanden (tegen het einde van november van het jaar 332) veroverde en verwoestte Zec 9: 5. Toch was zij daarmee nog niet woest gemaakt, want uit de naburige steden en plaatsen die geen weerstand hadden geboden, werden burgers ingevoerd die een nieuwe maatschappij stichtten, waarin een Macedonische bezetting de kern van de bevolking vormde, waarvan vervolgens de gehele latere Hellenisering uitging. Na de dood van Alexander viel bij de eerste verdeling van het rijk Gaza met geheel Syrië Laomedon ten deel, totdat Ptolemeus het hun ontnam en er een bezetting in legde. In vervolg van tijd behoorde het bij afwisseling tot de Ptolemeërs en de Seleuciden, totdat door de belegering en verovering in het jaar 200 door Antiochus III stad en land als blijvende bezitting in de handen van de Syrische koningen kwam en zo later ook in de Makkabese oorlogen werd verwikkeld (Alexander Janneus (Slotwoord bij II Makk. Nr. 6) veroverde de stad na belegering van een jaar in het jaar 96 v. Chr., verbrandde het en verwoestte het geheel, zodat het van die tijd woest (erhmov) te noemen is. Werd het ook 38 jaar later door de Romeinse pro consul Gabinius opnieuw gesticht, zo geschiedde dat toch op een territorium, zuidelijk van de ruïnen van de oude stad gelegen, zodat haar puinhopen meer en meer vervielen en er ten tijde van Hiëronymus nog nauwelijks sporen van de oude grondmuren te vinden waren. Maar, zo vraagt men niet zonder reden, die bedoeling moet het woord van de engel hebben "dat woest is", waarom noemt hij zo uitdrukkelijk oud-Gaza, en onderscheidt hij het zo bepaald van nieuw-Gaza? Voor het werk van Filippus aan de Moorse kamerling, waarvan hier sprake is, is dat toch geheel hetzelfde, of de weg die deze gaat van Jeruzalem naar deze of naar gene stad gaat. Zo schijnt het, maar het is ook inderdaad slechts schijn. Beschouwen wij echter de zaak nader en letten wij op de samenhang met de oudtestamentische profetie, dan is het Gaza van de vroegere tijd, dat in puin ligt, dat, waarop het bij deze gehele geschiedenis aankomt. Want het is dat, waaraan de profetische verkondiging omtrent een woestheid en verlatenheid, zoals die in Zef. 2: 4 en Jer. 47: 5 wordt gevonden, reeds tot waarheid is geworden; en dan kan nu ook de profetische belofte van een inlijving van het land van de Filistijnen in het rijk van God, zoals die in Ps. 87: 4 Zef. 2: 4 Zach. 9: 7 wordt uitgesproken, tot daad en waarheid worden. "De tijd daarvoor is nu gekomen. " Nadat het enkel herderswoningen en schaapskooien geworden zijn (Zef. 2: 6), gedenkt de Heere aan Zijn woord, dat hetgeen nog van Filistea aanwezig is de overigen van het huis van Juda ten deel zal worden, dat zij erop weiden. Nu is Filippus degene, die het aanbreken van deze tijd symbolisch moet voorstellen, het land van de Filistijnen wel nog niet moet evangeliseren, maar het wel op gelijke wijze, als eens Abraham het land Kanaän (Gen.
17), in zijn gehele uitgebreidheid voor het verbondsvolk van het Nieuwe Testament profetisch in bezit moet nemen. Daarom wordt hij in de eerste plaats in zuidelijke richting gezonden naar Gaza en daarna door de doop van de kamerling wonderbaar naar Asdod verplaatst (vs. 39v.). Maar ook hier, waar hij zich reeds onmiddellijk aan de grenzen van Judea bevindt, vinden wij niets omtrent een werkzaamheid van hem bericht; integendeel is zijn rondreizen of doortrekken zonder twijfel te verklaren van de vlakte van Saron, die voor hem lag en reeds met Jabne of Jamnia begint. Het zijn de steden van Judea, die in deze vlakte liggen, waaraan hij het evangelie predikt, hetgeen duidelijk daaruit blijkt dat aan het slot van vs. 40 wordt gezegd: totdat hij te Cesarea kwam. " Met deze zijn prediking wordt de voorzegging omtrent Saron in Jes. 65: 10 en over de steden van de laagte in Jer. 33: 13 vervuld. Filistea in de Sephela blijft daarentegen voor deze tijd nog ongeëvangeliseerd, zoals dan ook Gaza en Asdod zeker pas na de Joodse strijd christelijk zijn geworden en het verhaal dat Filemon, aan wie de apostel Paulus de bekende brief heeft geschreven, de eerste bisschop van Gaza geweest is, niets dan een verdichtsel is. Terwijl Filippus tegen het zuiden naar Gaza wordt geroepen, moet hij als het ware de vertegenwoordiger van Christus zijn, die reeds nu het land van de Filistijnen als door de profetie aan Zijn rijk toegewezen, daarvoor voorlopig in beslag neemt. De Heere is nu van Jeruzalem als weggedreven, sedert men vandaar Zijn

gemeente verjaagd heeft, daarom kan Hij te Jeruzalem de Moorse kamerling de zaligheid niet meer schenken, die deze in de tempel zoekt, maar wel moet hij op zijn reis van Jeruzalem naar Gaza het gebied van deze laatste stad pas uit de verte zien, of de stem zal hem tegenklinken (Jes. 65: 1v.): "hier ben Ik, hier ben Ik. " Waarom wordt vervolgens Filippus naar de stad Asdod, die 7 mijlen daarvan verwijderd is, door de Geest van de Heere weggenomen? Was er geen stad meer nabij gelegen, bijvoorbeeld Askalon aan de zee, die ver genoeg was, dat de kamerling hem niet meer zag? Wij moeten bedenken dat in het opnemen van de kamerling in het rijk van God de belofte die de gesnedenen in Jes. 56: 3vv. wordt gegeven, tot verwezenlijking komt. De Heere begint er werkelijk mee, zoals de aanklagers van Stefanus in hoofdst. 6: 14 hebben gelasterd, maar in de grond toch slechts geprofeteerd hebben (hoofdst. 6: 14 Joh. 11: 50vv.), de zeden, die Mozes heeft gegeven, te veranderen (Deut. 23: 1). Maar hij wil deze zeden later nog meer veranderen. In Deut. 23: 2 wordt de bastaarden, zoals onze Statenvertalers verhalen, de Mamseërs, of zij die door vreemde indringers of krijgslieden in ontucht bij de vrouwen van de ingeborenen zijn verwekt, voor altijd de ingang in de gemeente van de Heere ontzegd. In Zach. 9: 6 nu wordt van Asdod geprofeteerd dat daar nog alleen vreemden d. i. dergelijke bastaarden, zoals zij zojuist vermeld werden, zouden wonen. Waarschijnlijk ziet dit daarop, dat, nadat Asdod in de tijd van de Makkabeeën tweemaal belegerd en gedeeltelijk verwoest is (1 Makk. 5: 68; 10: 84v. in het jaar 55 v. Chr. door de Romeinse proconsul Gabinius weer was hersteld, haar bevolking voor het grootste deel uit dergelijke mensen bestond. Met het oog op hetgeen de profeet verder verkondigt, dat ook deze soort van mensen voor het rijk van God niet verloren waren, maar integendeel leden zouden worden, die er volledig recht op hadden, even goed als de aanzienlijkste afstammelingen van Juda, wordt Filippus juist naar Asdod gevoerd, nadat hij zijn werk aan de Egyptische Eunuchus had verricht, zodat deze heenleiding behalve haar betekenis voor de pas gedoopte ook een zinnebeeldig karakter voor de kerk van Christus heeft
hiermee komt de oudtestamentische profetie in ieder opzicht tot vervulling.

En toen de man nog op tamelijke afstand met zijn wagen was, openbaarde de Geest dat deze de ontmoeting was, waarom hij hier door de engel was heengeleid (vs. 26) en gaf hem ook te kennen wat hij nu moest doen (hoofdst. 10: 19v.). Hij zei tot Filippus: Ga toe en voeg u bij deze wagen, gij zult spoedig gewaar worden wat er met deze man aan de hand is.

En Filippus liep toe met de haast van een wakkere dienaar van Christus (Efeze. 6: 15) en hoorde, toen hij nabij genoeg was gekomen, hem de profeet Jesaja lezen, want hij deed dit hardop. De omstandigheden in vs. 27 omtrent hem meegedeeld, bleken wel uit de gehele verschijning, evenals uit de richting van de weg en uit de tijd, zonder dat die hem eerst hoefde gevraagd te worden. Filippus, de wil van God nu duidelijk begrijpende, zocht een gesprek met hem aan te knopen enzei: verstaat gij ook wat gij leest? Dit zal wel niet het geval zijn.

Wij zouden bekwame leermeesters van anderen zijn, en minder gevaar lopen om door elke wind van lering te worden weggevoerd, indien wij naar een duidelijker inzicht in Gods woord streefden. Daar de Heilige Geest de ingever van de Schriften is, zo kan Hij alleen ons verstand verlichten om ze te verstaan; daarom moeten wij gedurig Zijn onderwijs inroepen en Zijn leiding in al de waarheid afsmeken. Toen de profeet Daniël de droom van Nebukadnezar wilde uitleggen, wat deed hij? Hij smeekte God vurig hem het gezicht te verklaren. De apostel Johannes zag een boek, verzegeld met zeven zegels, dat niemand waardig werd geacht te openen of zelfs te aanschouwen. Het boek werd later geopend door de leeuw uit Juda’s stam, die overwonnen heeft om het te ontsluiten; maar eerst werd er opgetekend: "Ik weende zeer. " De tranen van Johannes, de aandoenlijke tolken van zijn gebeden waren, wat hem betreft, de heilige sleutels, waardoor het gesloten boek werd geopend. Als gij dus ten nutte van uzelf en

van anderen wenst vervuld te worden met de kennis van Gods wil in alle wijsheid en geestelijk verstand, bedenk dat het gebed het beste middel is van studie en evenals Daniël zult gij de droom en zijn uitlegging verstaan, wanneer gij God daartoe zult hebben aangezocht en evenals Johannes zult gij de zeven zegelen van de kostbare waarheid verbroken zien, nadat gij met tranen zult gebeden hebben. Stenen worden niet verbroken dan door het naarstig gebruik van de hamer. Ook moet de steenhouwer zich voor zijn arbeid op de knieën begeven. Maak gebruik van de hamer van de naarstigheid, buig de knie van het gebed en daar zal geen steen van waarheid in de openbaring zijn, waarvan het verstaan voor u van nut zou kunnen zijn, of hij zal in stukken vermorzeld worden onder de invloed van geloof en van gebed. Met de hefboom van het gebed kunt gij alle moeilijkheden uit de weg ruimen, overdenkingen en redeneringen zijn als de stalen wiggen, die de waarheid binnendringen; maar het gebed is de hefboom, die de ijzeren schatkist van de heilige dingen openwringt, zodat wij de schat daarbinnen geborgen, ons kunnen toeëigenen.

En hij zei: Hoe zou ik dat toch kunnen verstaan, hoe graag ik het ook zou willen, als mij niet iemand van het volk van God, dat in de geheimen van de Heere is ingewijd, onderricht? Misschien zijt gij de rechte man om mij in datduistere in te leiden. En hij verzocht Filippus door zijn groot verlangen naar licht te kennen te geven, in te stappen en bij hem op de wagen te komen zitten.

De eerste opdracht om Filippus op de weg te brengen, was door een engel geschied (vs. 26); nu hij op weg was en verder moest worden geleid, was de inwendige drang van de Heilige Geest genoeg.

Zonder bijzondere drang van de Geest zou hij zich niet bij die deftige wagen hebben begeven; doch daar het hem wordt geboden, doet hij moedig zijn werk en zijn hart springt in hem op, als hij hoort dat de man uit Morenland profetische woorden leest, die van het kruis van Jezus Christus af aan alle gelovigen vrede verkondigen.

Vindt een leraar bij zijn bezoek de mensen bij Gods woord, dan moet men niet eerst lang met omhaal van woorden over het weer, over lichamelijke welstand enz. laten verloren gaan, maar Gods woord, zoals het daar ligt opgeslagen, tot tekst en aanleiding nemen.

De Heilige Schrift verblijdt en boeit haar lezers, hoewel zij er nog maar weinig van verstaan. Kruiden geven hun geuren, ook door het omhulsel heen.

Beide zijn waar: het lezen van Gods woord, hoewel het ook niet altijd bij de lezing dadelijk mocht begrepen worden, is altijd op zichzelf reeds goed en wenselijk, al was het ook slechts om vragen op te wekken, om behoeften te doen ontstaan, om aanleiding te geven tot nader onderricht en onmisbare verklaring! En tevens behoort de uitlegging van de Schrift door bevoegden, door van God bekwaam gemaakten en geroepenen tot de middelen, door Hem gewild en ingesteld ter verkrijging en uitbreiding van de kennis van zijn waarheid.

De Heilige Schrift wijst u naar de kerk en de kerk wijst u in de Heilige Schrift.

En het gedeelte van de Schrift dat hij las, was uit de profeet Jesaja en wel (vs. 28), om dit hier met het oog op vs. 30 en vs. 34 nader op te merken, was zij deze (Jes. 53: 7, 8): Hij, de knecht van God, is bij de straf en de marteling die hem treft, als een schaap ter slachting geleid en zoals een lam stom is voor hem die het scheert, zo doet Hij, als Hij gedood wordt,

Zijn mond niet open, evenals een schaap zich geduldig en vertrouwend ter slachting overgeeft, als was, wat men het wil aandoen, niets kwaads (Jer. 11: 19).

In Zijn vernedering, waarin Hij Zich met gewillige en zwijgende gehoorzaamheid overgeeft tot zelfs in het van God verlaten zijn, is zijn oordeel weggenomen, het over Hem besloten oordeel van Gods toorn en straf is opgeheven en weer van Hem genomen in de opstanding uit de dood, omdat Hij daaraan heeft voldaan en het volkomen heeft doorstaan; en wie zal zijn geslacht, de lengte van Zijn leven dat Hij nu is ingegaan, verhalen? Want Zijn leven wordt van de aarde weggenomen en in de plaats daarvan bij de hemelvaarthet leven aan de rechterhand van God en in de heerlijkheid gegeven (hoofdst. 3: 21), hetgeen een leven in alle eeuwigheid is (Rom. 6: 9v.).

Dit bloed zal mij te allen tijd Mijn steun, mijn leven wezen, Het is mijn sterkte in elke strijd, Het zal mijn smart genezen.

In vreugde zij het mijn snarenspel, In honger is het mijn spijze, In eenzaamheid is het mijn gezel, Die dringt om God te prijzen.

Er zijn duizenden onder ons, die sedert hun schooltijd geen blik meer in de Bijbel, dit boek van het leven, hebben geslagen; ja zelfs onder hen, die tenminste op zondag nog aan de openbare godsdienst deelnemen, zijn er genoeg die alleen hier iets van Gods woord horen. En waarom is het zo? Om in de Bijbel te lezen, zeggen zij, daartoe hebben wij geen tijd; de zorg voor de dagelijkse behoeften bezet al hun tijd en eist al hun kracht, terwijl onder die aanwezige omstandigheden het leven van vele mensen niets is dan een strijd en een aanzijn zonder vreugde. Er ligt iets waars in; maar de grootste helft van de waarheid ligt daarin, dat men geen andere uitspanning van de arbeid dan zingenot kent, zodat door deze beide al de tijd wordt opgeëist. Bleef er echter enige tijd over, wat zal die voor het lezen van de Bijbel geven? Dat is zo langdradig - ach hoe langdradig zal u eens de eeuwigheid zijn? - en zo moeilijk - er is lichter en aangenamer spijs in kranten, romans en andere dwaasheden; en eist de beschaving, die onze tijd meebrengt, dat niet! - dat is veel gewichtiger dan wat God van ons vordert! O hoe zinken al deze verontschuldigingen weg bij het voorbeeld van deze heidense kamerling! Die zal wel genoeg ambtsbezigheden hebben gehad, daarom moest hij de tijd uitkopen en hij las onderweg op zijn wagen.

Waarschijnlijk had hij de kostbare rol van de profeet te Jeruzalem gekocht om die als een dierbaar aandenken aan de reis, voor hem reeds in het tempelbezoek gezegend, mee naar huis te nemen; maar hij moest nog meer mee naar huis brengen dan de profeet, hij moest Jezus in het hart meebrengen.

Heerlijker schriftgedeelte kan er niet zijn om er het evangelie bij te prediken, dan juist deze plaats bij Jesaja. Zij bevat het enig middelpunt van de gehele evangelieprediking: het offer van Christus. Is de Heere Jezus de enige sleutel van de Schrift, Zijn offer is de enige sleutel van Hemzelf, van Zijn wezen en waardigheid, van Zijn komst van de Vader en Zijn weer heengaan tot de Vader, van Zijn woorden en werken, van Zijn lijden en sterven, van Zijn opstanding en hemelvaart, zitten aan de rechterhand van God en dopen met de Heilige Geest; in één woord, van Zijn leraarschap, middelaarschap, koningschap. Neem Zijn offer voor de zonde weg en gij hebt alles weggenomen wat Christus maakt tot een Zaligmaker van Zijn volk en Zijn woord tot een blijde boodschap voor de zondaar, die Zijn zonde kent. Och wat zou het ons baten dat wij in Jezus alles hadden, zonder de zekerheid dat Hij onze zonden op Zich genomen en ze op het kruis bij God voor ons verantwoord heeft? Met onze zonden

bleven onze ellenden, en wij hadden eigenlijk niets gewonnen. Kleed de melaatse in het witst satijn, zal hij er mee gereinigd zijn? Blijven onze zonden onuitgewist voor Gods heilige ogen, dan moeten wij reddeloos wegzinken in de dood, die over ons is uitgesproken en die wij ieder ogenblik kunnen geroepen worden te ondergaan. Wie ziet hier een mogelijkheid van redding, dan in Jezus' genoegdoening van Gods recht, Gods wet, Gods eer, Gods majesteit? Is er verandering in God? Kan Hij Zijn recht laten varen tegen de zondaar? Nee, God is een eeuwig heilig God, maar Hij is ook de eeuwige liefde en deze eeuwige liefde openbaart Hij in Zijn Zoon. Deze is niet alleen de verkondiger, maar ook de vertegenwoordiger van Zijn eeuwige liefde, die deze liefde voor ons ontvankelijk maakt. Waardoor? Door onze zonden van ons weg te nemen, en ze op Zich te nemen, om er de heilige en wettige straf voor te ondergaan, die God er op gesteld heeft. Dat kon Hij doen, want Hij kon die straf ondergaan zonder te vergaan; Hij kon uit de zondaarsdood weer opstaan als de Vorst van de levenden, die Hij eeuwig was met de Vader en de Heilige Geest. Zo zijn wij waarlijk en werkelijk vrij van zonde, van onze schuld. Gods Zoon heeft ze in Zijn lichaam gedragen op het hout. De Vader heeft Hem niet gespaard en de Zoon heeft Zichzelf niet gespaard, opdat wij gespaard zouden Zijn. Doch wij zijn in Jezus niet alleen gespaard voor het verderf, maar ook weer heilig gemaakt en uitverkoren tot het eeuwig zalig leven. Daartoe heeft Hij in Zijn mensheid geheel de wet van God volkomen vervuld en is Hij de gehele mens, die Zijn heiligheid mee kan delen aan de Zijnen en werkelijk meedeelt door hen te dopen met de Heilige Geest en hen daarmee in gemeenschap te stellen met de Vader en Zichzelf. Zo is het dan Christus die ons zalig, heilig en heerlijk maakt door de Heilige Geest tot heerlijkheid van de Vader. Hij is de uitwerkende oorzaak van al deze genade, zoals de Vader de verordenende oorzaak ervan is en wij zijn er de ontvangers van door de Heilige Geest. Hij heeft het verloren paradijs weer voor ons geopend en de boom des levens weer toegankelijk gesteld en wij wandelen door het geloof in dat paradijs en eten van de vrucht van deze boom en leven in eeuwigheid. Voorzeker, de liefde, die ons zo'n verlossing heeft bereid, is een goddelijke, alle menselijke gedachten te boven gaande liefde. Doch kunnen wij met een mindere liefde toe? Ik verklaar het niet te kunnen begrijpen hoe zovelen van geen verzoening door voldoening willen weten en zich tevreden stellen met een verzoening zonder voldoening. Deze mensen stellen eenvoudig de liefde van God in de plaats van Gods gerechtigheid; maar is dat geoorloofd en nog meer, is dat mogelijk? Moeten de grondslagen van Gods troon, waarop Hij als de liefde zetelt, niet onveranderlijke gerechtigheid en rechtspraak zijn? Als de wet het doodvonnis over ons heeft uitgesproken, dan moet dat vonnis ook op een wettige wijze worden opgeheven; zo niet, dan geschiedt die opheffing door willekeur en in God is geen willekeur denkbaar. Al wat Hij doet, ook in Zijn liefde, geschiedt naar het heilig recht. Daarom is het zoenoffer van Christus voor de christenen het enig algenoegzaam rustpunt voor de eeuwigheid. Buiten Christus is de mens een goddeloze, in Christus is hij een rechtvaardige. Christus heeft zijn zonden van hem genomen en hij heeft daarentegen Christus' gerechtigheid ontvangen, door het geloof in Hem en Zijn offer en uit dat geloof leeft hij nu als een rechtvaardige alle dagen in rechtvaardigheid, als een verloste in onophoudelijke dankbaarheid, als een geliefde van God in eeuwige wederliefde. Zeker moet het liggen aan het minder voelen van de zondigheid van de zonde en van het heilige van Gods gerechtigheid dat er nog zo velen zijn, die op Jezus zien zonder te zien op Zijn offer aan het kruis als het middelpunt, waarin al de stralen van de heiligheid en liefde van de Vader, al de waardigheden en heerlijkheden van de Zoon en al de vertroostingen van de Heilige Geest zich verenigen tot een wereld van eeuwig licht, van eeuwig leven, van eeuwige blijdschap voor ons zondaren.

En de kamerling antwoordde Filippus, die, nadat hij was ingestapt (vs. 31) hem nog eens gevraagd had naar de tekst, die hij zo-even gelezen had en die hij hem in zijn geheel voorlas en hij zei, zijn verlangen naar verklaring met zeer veel belangstelling uitdrukkende: Ik vraag

u mij mee te delen, van wie zegt de profeet dit? van zichzelf of, daar dit niet te geloven is, van iemand anders? Verklaar, wie is dan die andere?

En Filippus, die nu de reiswagen tot een zendingspost en het uur van de reis tot een uur van bijbelverklaring maakte, deed zijn mond open (Matth. 5: 2) en beginnende van diezelfde Schrift en nog andere plaatsen daarbij aanhalende (Luk. 24: 27), verkondigde hij hem Jezus als de knecht van God (hoofdst. 3: 26) en als de Christus, de Heere (hoofdst. 4: 26), in wie moeten zalig worden allen, die in Zijn naam geloven (Joh. 1: 12v.).

Welke woorden van leven uit de mond van de leraar vloeiden, hoe hij steeds meer vol vuur en geestdrift de Gekruisigde predikte en wat er omging in de ziel van de hoorder, hoe hem het hart brandde, hoe hem als schellen van de ogen vielen, hoe hem een licht opging, de ene traan na de andere wellicht over de wangen rolde, wordt ons niet met veel woorden geschilderd; dat kan niet in woorden worden weergegeven - genoeg, er moet nog een derde onzichtbaar mee in de wagen geweest zijn, de Heilige Geest; deze opende Filippus de mond en de Kamerling het hart en het gevolg van het gesprek was dat het bij de leergierige was: "Nu heb ik een grond gevonden, waarin mijn anker voor eeuwig vast ligt. "

En terwijl zij over de weg reisden, die hen steeds meer uit de bergachtige streek naar de zeevlakte leidde en dichter hij Gaza bracht, kwamen zij door de leiding van de Heere, juist toen Filippus ook over het bevel van de Heere sprak (Matth. 28: 19v. Mark. 16: 15): "die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden, " aan een zeker water. En de kamerling, die dit het eerst opmerkte, zei: Ziedaar water, alsof het bepaald voor mij beschikt was. a) Wat verhindert mij, daar ik gelovig ben geworden, gedoopt te worden?

Hand. 10: 47

Toevallig en toch bestuurd door Hem, die de waterbeken leidt, moest er een water in de woeste landstreek vloeien en de kamerling begrijpt deze nieuwe ontmoeting van genade van God, die hem van Meroë (of Seba, Gen. 10: 7 Jes. 45: 14) tot Jeruzalem en van Jeruzalem naar Gaza met tedere handen als van een moeder heeft geleid. "Zie, daar is water, " zegt hij, terwijl hij dit water spoedig overeenbrengt met het bericht van de heilige doop, dat in de prediking van Filippus ligt opgesloten, als van het middel om deel te krijgen aan het rijk van Jezus Christus, de Zoon van God; wat verhindert mij gedoopt te worden? Met geweld neemt hij het koninkrijk van de hemelen tot zich, alsof hij sprak: is er nog iets dat mijn doop in de weg staat, noem het dan; ik ben bereid mij aan alles te onderwerpen, door alles heen te breken, alles te verloochenen, wanneer ik slechts tot Jezus mag komen en zalig worden. Had Filippus van hem geëist, dat hij van zijn post als kamerling zou afstand doen, hij zou niet hebben geweigerd. Voor zielen, die zo handelen zonder te overleggen met vlees en bloed, zijn er geen hindernissen om zalig te worden.

En Filippus zei: Indien gij van ganser harte gelooft, zodat geen slechts ogenblikkelijke aandoening u de begeerte naar de doop ingeeft, maar gij vast besloten zijt voor altijd een discipel van Jezus Christus te worden, dan is het geoorloofd dat ik u onmiddellijk doop. En hij antwoorde: ik geloof dat Jezus Christus de Zoon van God is (Matth. 16: 16 Joh. 1: 49; 6: 69).

Aan vs. 36 sluit zich dadelijk vs. 38 aan; in latere tijd ergerde men zich echter aan de spoed, waarmee Filippus de doop scheen te hebben volbracht en voegde daarom met vs. 37 een uitvoerige zin eraan toe, waarin een soort van geloofsbelijdenis van de kamerling vervat is.

Reeds de verschillende vormen van de tekst, waarin deze bijvoeging voorkomt, verwekken bedenkingen tegen de echtheid en nu wordt deze ook werkelijk in de beste handschriften niet gevonden.

En hij, nadat hij zo zijn geloof had beleden, gebood de wagen stil te houden; en zij daalden nu beiden af in het water, zowel Filippus als doper, als de kamerling als dopeling en hij, Filippus, doopte hem in de naam van deVader en van de Zoon en van de Heilige Geest, zoals dat in het bijzonder bepaald was voor hen, die als heidenen waren geboren (Matth. 28: 19).

Wie klopt, zal worden opengedaan: 1) de kamerling klopt aan; een zoekende in de stad van God, een arme, ondanks zijn ambt als kamerling, een blinde, hoewel hij het boek van het leven in de hand heeft; 2) hem wordt opengedaan - hij vond het Schriftgedeelte dat hij nodig had, de uitlegger die hem dit verklaarde, het geloof dat het evangelie aangrijpt, de doop die inlijft in het Koninkrijk van God.

De bekering van de Moorse kamerling, een praktische verklaring van het woord van de Heere (Jer. 29: 13v.): "Gij zult Mij zoeken en vinden, wanneer gij naar Mij zult vragen met uw gehele hart en Ik zal door u gevonden worden, spreekt de Heere, " 1) hoe de kamerling de Heere van ganser harte zocht; 2) hoe de Heere Zich daarom door hem liet vinden.

En toen zij na het volbrengen van de doop (Matth. 3: 16) uit het water waren gekomen, nam de Geest van de Heere op bovennatuurlijke, geheimvolle wijze Filippus weg, zodat hij opeens geheel onverwacht verdween (1 Kon. 18: 12; 2 Kon. 2: 16 Ezech. 8: 3; 40: 1v.) en de kamerling zag hem niet meer. Hij wist ook niet waarheen hij zich zou hebben moeten wenden, indien hij hem had willen nalopen; maar juist dit bevestigde hem in zijn geloof, want het was alsof in deze Filippus hem een engel van de hemel was gegeven tot bode van het heil en hij reisde alleen juist om die wonderbare wegvoering zijn weg met blijdschap.

Waar de koning is, gaat de heraut weg, want zijn werk is beëindigd. Is de mens bekeerd, dan moet het overige plaatshebben in de gemeenschapsoefening tussen de Heere en de ziel zelf. De kamerling ondervond dat in plaats van de gezant van de Heere, de Heere nu zelf bij hem was en zo had hij Filippus niet meer nodig om zijn weg met blijdschap te reizen. Hij bezat nu in zijn hart die blijdschap, die niemand van ons wegnemen kan: de blijdschap van het geloof in Jezus, de blijdschap van de Heilige Geest. Het is de eeuwige blijdschap van de christen te weten dat zijn Verlosser leeft en dat hij Hem tot Zaligmaker heeft. Jezus is de parel van onschatbare waarde, die ons alleen volkomen rijk maakt, zodat wij daarvoor alle andere schone parels, alle andere schatten kunnen ontberen. Dit te weten is niet minder dan te weten dat men behouden is voor de eeuwigheid, dat onze naam van verlorene veranderd is in die van uitverkorene, dat wij niet meer kinderen zijn van de toorn maar kinderen van het welbehagen, dat wij niet meer de zondaarsdood sterven en in het oordeel komen, maar dat wij uit de dood zijn overgegaan in het eeuwige leven. Zeker is het gevoel van deze blijdschap het sterkst in het begin van onze bekering, omdat de snelle overgang van de duisternis tot het licht dit vanzelf meebrengt; doch nimmer mag, kan deze blijdschap bij de christen geheel ontbreken. Het is hiermee als met de liefde van de bruidegom en de bruid. Wat een frisheid is er in deze liefde! Boven hen hangt een kroon van enkel rozen en terecht draagt de borst van de bruidegom en de bruid de fijnste en schoonste kunstig in elkaar gevlochten bloemen. Doch de staat van verloofden gaat voorbij, hij gaat over in die van echtgenoten. Indien echter de liefde oprecht is, wordt zij nooit minder, maar altijd meer, want zij verliest wel haar lentekleuren en geuren, maar wordt gelijk aan een vruchten rijpende zomer en een vruchten dragende herfst

en - zo God het geeft - ook een prachtige sneeuwwitte winter. Dat dan de eerste liefde en met haar de eerste blijdschap mag blijven, zoals in het huwelijk, zo ook in onze geestelijke betrekking tot de Heere door het geloof.

Zie de Moorman. Hij was eertijds een machtig heer van Candacé, de koningin van de Moren en over al haar schatten, doch een heiden; een heiden en als heiden niet slechts zonder Christus, maar ook vreemd aan het burgerschap van Israël, vreemdeling aan de verbonden van de belofte, geen hoop hebbende en zonder God in de wereld. Hij heeft - de HEERE zij geloofd! - de dienst van de valse goden verlaten; hij is in Israël ingelijfd, tot Israëls hoge feesten naar Jeruzalem opgaande, mag hij met blijde toepassing op zichzelf aanheffen: Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad van God! Ik zal Rachab en Babel vermelden onder degenen, die mij kennen. Ziet de Filistijn en de Tyriër met de Moor, deze is aldaar geboren! En van Sion zal gezegd worden: die en die is daarin geboren en de Allerhoogste zelf zal hen bevestigen. "Maar hoe wordt hij door de Allerhoogste bevestigd? God zendt een engel tot Filippus; hij zendt Filippus op zijn weg, hij zendt de stem van Zijn Geest in Filippus hart: Ga toe en voeg u bij deze wagen! " Hij doet het oog van de Moorman vallen op het Schriftgedeelte, waarin de Christus wordt voorgesteld als de man van smarten, de Lijder om onze ongerechtigheid, het schuldoffer voor de onrechtvaardigen, als een schaap ter slachting geleid, als een lam in zijn leed geduldig, Hij leert hem in Jezus de Nazarener deze lijdende Christus erkennen; hij doet hem in deze lijdende Christus, de enige Jezus, de enige behouder zien. De godvruchtige Jodengenoot gelooft in Hem tot behoudenis, de godvruchtige Jodengenoot laat zich dopen in Zijn naam; nu en voortaan "reist hij zijn weg met blijdschap, " met een blijdschap voor alle Candacesche schatten niet te koop, maar ook door Jeruzalems hoogste feestvreugde niet voort te brengen; een blijdschap, nieuw, hartdoordringend en groot, een blijdschap, die niets of niemand van hem wegneemt, met de blijdschap van een ziel die het weet dat de ongerechtigheden vergeven, de zonden bedekt zijn, "dat haar Verlosser leeft, " dat niets haar scheiden zal van de liefde van God, die is in Christus Jezus, haar Heer. " Maar nimmer was deze blijdschap het deel van de godvruchtige Jodengenoot geworden, indien hij met de Joden van Jeruzalem een andere Christus had blijven verwachten, dan die Jesaja's profetie vervuld, die het beeld van de lijdenden Knecht van de Heere verwezenlijkt had; of indien hij, hoogmoedig en ongelovig, had geweigerd het hoofd te buigen in de doop en het hart over te geven aan die Jezus, die zich ook om zijnentwil tot in de dood had moeten vernederen. De zaligheid is in geen andere! Zonder deze Jezus blijft de Jodengenoot (en ook de naam-christen!) als de heiden zonder Christus, zonder hoop, zonder God. " Ook kan slechts deze Jezus de behoeften van het zondig hart bevredigen, let nog eenmaal op de Moorman. Hij is geen heiden meer, hij is een Jodengenoot; een godvruchtig Jodengenoot, weerkerende van Jeruzalem, waar hij gekomen is om te aanbidden. Op zijn reiswagen onderzoekt hij de Schriften, waarin ook hij meent het eeuwige leven te hebben. Hij leest de profeet Jesaja. Wat mag het wel zijn dat hem zo bijzonder treft en aantrekt in het Schriftgedeelte, dat hem spreekt van Iemand die als een schaap ter slachting geleid is en als een lam stom is voor hem, die het scheert en dus zijn mond niet opendoet? Wat, dat hem straks daarna zo dringend en driftig doet vragen: Ik vraag u, van wie zegt de profeet dit? Van zichzelf of van iemand anders? En als Filippus zijn mond heeft opengedaan en vanuit deze tekst hem Jezus verkondigd heeft, waaraan mag het toch zijn toe te schrijven, dat deze verkondiging, zo strijdig met al hetgeen hij ook ditmaal gehoord heeft te Jeruzalem, waar Stefanus de weg van Jezus gegaan en de grote vervolging tegen de gemeente van de Gekruisigde aangevangen is, dat deze verkondiging zich zo spoedig en zo geheel meester maakt van zijn hart, dat het eerste het beste water dat hij ziet hem doet uitroepen: "Ziedaar water! wat verhindert mij gedoopt te worden? " om straks dat hart te openen voor de grote, de blijvende, de hartvervullende blijdschap van het geloof? Zou het niet geweest zijn, omdat het

hart van deze Jodengenoot met een droefheid bekend was, die in het heidendom hem had gekweld en waarvan het Jodendom dat hij kende, hem niet had bevrijd? Zou het niet geweest zijn, omdat op de bodem van dat ernstig gemoed een vraag lag, die dringend om een antwoord bad? Omdat uit de diepte van deze ziel een zucht, een kreet opging, door Israëls Paas- noch Pinkstervreugd te smoren of te sussen? Was het niet, omdat in het Schriftgedeelte, dat hij las en in die aandoenlijke voorstelling van de Man van smarten als een schaap ter slachting geleid, iets was, iets lag, iets tot zijn ziel sprak, dat meer was dan aandoenlijk? iets dat in haar opwekte het vermoeden van een grote vertroosting? iets dat haar wenkte en toelachte en balsem in haar wonden goot? iets dat zich opmaakte en in staat scheen om die vraag te beantwoorden, die verzuchting te smoren, die kreet om verlossing in een psalm van heil te doen veranderen? was het niet, omdat de verkondiging van een Jezus, om zijn overtredingen verwond, om zijn ongerechtigheden verbrijzeld, die zijn, ook zijn zonden gedragen had op het hout en eenmaal aan de diepste en dringendste behoefte van zijn hart voldeed, hem tegelijk verklarende en gevende wat hem tot hiertoe had ontbroken. Het hart van de Moorman was het hart van een mens en de innigste waarheid van het menselijk wezen is een behoefte aan God, aan de liefde van God en daarom aan een gerechtigheid, die voor God geldt en daarom, bij de bewustheid van schuld, aan schulduitdelging en verzoening, een behoefte aan datgene wat door de zondeval is verloren gegaan, wat duizenden zouden pogen te doen vergeten en slechts door God kon worden geschonken. Het is de mens mogelijk ook deze innigste waarheid van zijn menselijk wezen in ongerechtigheid ten onder te houden; het is mogelijk deze behoefte te onderdrukken, van het spoor te leiden, te miskennen; maar al wat mens is kent haar of heeft eenmaal haar gekend en waar zij met Jezus, met de lijdende Jezus, met de ware Jezus in aanraking komt, daar zegt zij tot deze: "Gij kunt mij vervullen! " Waar deze behoefte de prediking verneemt van de gekruisigde Christus, daar wordt de naam uitgesproken, die ook zij maar zonder hem te noemen, maar zonder hem te vermoeden, gepredikt heeft in de diepste geheimenis van het doodschuldig hart.

De kamerling reisde zijn weg met blijdschap. De weg naar Gaza was woest, het vooruitzicht van het heidense hof, waar de roeping lag en gevolgd werd, niet aanlokkelijk. Maar zijn blijdschap was niet afhankelijk van uiterlijke omstandigheden. Kinderen van de wereld, van welke blijdschap kunt gij het zeggen? De hoop van de rechtvaardigen is blijdschap; maar de verwachting van de goddelozen zal vergaan. De wereld roept uit: de gestolen wateren zijn zoet en het verborgen brood is liefelijk! maar verzwijgt dat bij haar doden zijn en haar genoden zijn in de diepte van de hel. De kamerling reisde zijn weg met blijdschap. Hij ging alleen het heidense land in. Filippus, die hem zeer dierbaar geworden was, verliet hem. Maar hij steunde niet op vlees en bloed: hij had Filippus niet nodig. Indien God ons de ware blijdschap, die uit Hem in Jezus Christus is, in het hart gegeven heeft, wij hebben meer dan het schepsel, wij hebben de Schepper, die de Schepper is van hemel en aarde, de Schepper van een hemel in ons hart. Zijn aanbiddelijk raadsbesluit ontneme ons het dierbaarste uit Zijn schepselen, vlees van ons vlees, been van ons been; Hij doe onze leraars, die ons het goede woord geleerd hebben en gezegd: "dit is de weg, wandelt daarop, " als met vleugelen wegvliegen, dat onze ogen ze niet meer zien; - de hemel blijft, de blijdschap blijft, de zaligheid blijft. Blijft, dat is het verschil tussen hetgeen de bedroefde, die een geloof heeft naar de wereld, zich voorstelt en hetgeen de bedroefde voelt, die een geloof heeft naar de Schrift. De eerste zegt: de zaligheid zal komen; de laatste zegt: de zaligheid blijft. De zaligheid blijft, zij blijft, o mijn broeder in Christus. Ja zij blijft, wij weten het, wij voelen het. Bij God is geen verandering, of schaduw van ommekeer. Onze Heiland is God. Onze Heiland blijft - de eerste en de laatste, dezelfde, gisteren en heden en tot in alle eeuwigheid. De zaligheid is ons nu nader dan toen wij voor het eerst geloofd hebben. Zij is meer en meer bevestigd in onze harten; zij rukt nabij in haar hoogste openbaring. De reis loopt ten einde.

Haast zijn wij aangekomen, waar Filippus, waar ook Stefanus ons met blijdschap zijn voorgegaan. Was de reis zo vrolijk, ondanks de moeilijkheden, de duisternissen, de gevaren, de ontberingen op de dikwijls zo woeste weg: wat zal de aankomst zijn dan louter vreugde? Verheugde ons hart, hoewel zij Hem niet zag, zich met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, in Hem die voor ons als een schaap ter slachtbank geleid werd, hoe meer dan onuitsprekelijk zal onze zaligheid zijn, als wij de troon van het Lam omringen en het lied van het Lam mogen aanheffen, heilig en zonder smet! Als dit geen schone dromen zijn, maar gewisse verwachtingen, hoe komt het dat wij nog niet veel levendiger zijn in de blijdschap van het geloof, niet veel getrouwer, om die aan anderen als het hoogste goed voor te stellen! Hoe is het mogelijk dat wij de genade van de Heere zo menigmaal miskennen door kleingelovigheid? Hoe mogelijk dat wij ooit verflauwen in heiligmaking en dankbaarheid? Wat zullen wij zeggen? Dit zullen wij zeggen: Ach Heere Jezus, Gij zijt onze blijdschap en onze zonde is ons kruis. Zij is Uw kruis geweest, zou zij het onze niet blijven? Eenmaal, lang was zij onze blijdschap en wij lieten ons lichtelijk door haar omringen. Wij gedenken die dagen en de dingen, waarover wij ons nu schamen en wij klagen, niet over onze tegenwoordige strijd. Neen, wij klagen niet. Wij roemen uw genade, uw liefde, uw trouw! Hoewel wij ontrouw zijn, Gij blijft getrouw, Gij kunt Uzelf niet verloochenen. Wij weten, in wie wij geloofd hebben en zijn verzekerd dat Gij machtig zijt ons pand te bewaren tot die dag!

Maar Filippus werd gevonden te Azote of Asdod, in het noordelijk deel van het Filistijnse land Jos 13: 3. Pas daar had de wegvoering door de Geest haar doel bereikt, zodat hij nu verder op natuurlijke wijze voortging (Ezech. 3: 14) en vandaar het land verder noordelijk doorgaande in het gebied van Judea, verkondigde hij gedurende de volgende tijd, misschien tot aan het einde van het jaar 34 n. Chr. het evangelie in alle steden van de Saronvlakte, totdat hij verder naar het noorden voortgaande, te Cesarea kwam, aan de Middellandse zee (Slotwoord op I Makk. No. 11 a.), waar hij dan zijn blijvende woonplaats opsloeg (hoofdst. 8).

De wonderbare wegvoering drukte juist als wonder op de persoon en de roeping van Filippus het zegel van goddelijke bevestiging en diende dus mede voor de kamerling tot versterking van zijn geloof.

Als Gods werktuigen hebben gedaan, waartoe de Heere ze gezonden heeft, mogen zij steeds worden weggenomen, hetzij naar een ander aards arbeidsveld, hetzij uit de strijdende in de triomferende kerk.

Als het juist was wat de Roomse kerk op grond van het woord in vs. 31 beweert, dat de Bijbel zonder de traditie en de leiding van de kerk niet voldoende was om de weg tot waarheid en zaligheid te vinden, dan had Filippus van deze doopleerling niet moeten worden weg genomen, (maar in plaats van hem zijn boek); hij wordt echter na de doop dadelijk alleen gelaten en moet de verdere persoonlijke mededeling en de overlevering ontberen. Desniettemin mist hij niets, want hij gaat vrolijk zijn weg; hij heeft de Heiland gevonden en met Hem licht voor de Schrift.

In Hem is de Schrift vervuld (Jes. 56: 5): Een eeuwige naam zal Ik een ieder van hen geven, die niet uitgeroeid zal worden. Waar in de wereld de geschiedenis van de apostelen wordt gelezen, daar denkt men ook aan de kamerling uit het Morenland, aan de zoon uit het afgelegen duister, voor wie beschaamd zullen staan de kinderen van Jeruzalem, die van nabij door het licht werden beschenen, maar die de duisternis liever hadden dan het licht.

Als geschiedkundige zaak komt de bekering van de Ethiopiër verder niet in aanmerking, waarom ook van de gevolgen verder niet wordt gesproken; als teken is zij zeer merkwaardig, want zij stelt ons de bekering van de verste heidenen, van de einden van de aarde (hoofdst. 1: voor, niet door het werktuig van het apostolaat, maar door een andere, die de Heere door Zijn engel en door Zijn Geest uit de gemeente tot dit werk roept. Staat aan het einde van onze tekst: "Maar Filippus werd gevonden te Azote en het land doorgaande verkondigde hij het evangelie in alle steden, totdat hij te Cesarea kwam, " dan moeten wij daaruit afleiden dat Filippus, hoewel hij ook later ijverde voor de uitbreiding van het evangelie, toch niet op die wijze is voortgegaan als wij in de voorgaande uitvoerige berichten omtrent hem hebben leren kennen, namelijk dat hij zich tot de heidenen wendde; wij hebben dus in de voorvallen te Samaria en op de weg tussen Jeruzalem en Gaza niet zozeer trappen van de aaneengeschakelde voortgang van de geschiedenis als wel opmerkelijke vingerwijzingen op de toekomst te zien.

HOOFDSTUK 9

PAULUS' BEKERING, PETRUS' WONDER AAN ENEAS EN TABITHA.

Vs. 1-22 Bekering van Saulus en zijn driejarig oponthoud in Arabië en te Damascus.

EPISTEL OP DE DAG VAN PAULUS' BEKERING (vs. 1-22)

Het feest door paus Innocentius III omstreeks 1200 n. Chr. ingesteld, schijnt daarom op 25 januari gesteld te zijn ("Mt 19: 27" inleiding), omdat volgens meteorologische opmerkingen deze dag een beslissend keerpunt voor de weersgesteldheid van het gehele jaar zou zijn en men daarmee de bekering van die apostel, die voor de geschiedenis van de kerk van zo grote betekenis is geworden, in verband wilde brengen, zoals zij dan ook voor zijn eigen leven en werken een keerpunt is.

En a) Saulus, van wie in hoofdst. 8: 3 werd meegedeeld, hoe bij na Stefanus' dood, omtrent het einde van het jaar 33 n. Chr. de gemeente te Jeruzalem verwoestte en die het nu ook in de daarop volgende tijdhaar onmogelijk maakte zich weer te verzamelen en te organiseren, ging voort in zijn werk. Blazende nog in het begin van het jaar 36, waar de geschiedenis in hoofdst. 8: 4-40 ons heeft gebracht, dreiging en moord tegen de discipelen van de Heere, wildehij ze tot afval van Jezus Christus dwingen door dreiging en waar hem dit niet gelukte hen door moord van de wereld wegdoen (hoofdst. 22: 4; 26: 9vv. 1 Tim. 1: 13 Toen hij echter te Jeruzalem nauwelijks iemand meer vond tegen wie hij woeden kon, hoorde hij dat de sekte van de Nazarener reeds op andere plaatsen zich gevestigd en uitgebreid had en ook op plaatsen waar aan de hoge raad te Jeruzalem de synagogale oppermacht over de Joden was toegekend. Vastbesloten ook daar de christenen te gaan zoeken, ging hij tot de hogepriester Annas, die als priester van het Sanhedrin zich nog altijd aan het roer bevond Mt 2: 4.

1 Kor. 15: 9

En hij vroeg hem brieven voor Damascus in Syrië 2Sa 8: 6, waar vele duizende Joden woonden omdat vanwege de uitbreiding van de sekte hem een ingrijpen van zijn zijde noodzakelijk voorkwam. Hij begeerde de hogepriesterlijke brieven voor de synagogen, om zich bij de oversten van deze als gevolmachtigde te legitimeren, opdat hij, als hij enigen die van die weg, van die vermeende sekte (hoofdst. 24: 14) waren, vond, hij deze, zowel mannen als vrouwen, want ookde zwakkere vaten dacht hij niet te sparen, zou gebonden brengen naar Jeruzalem, opdat daar door de hoge raad zelf het oordeel over hen zou worden geveld.

Het begin van ons verhaal wijst ons zeer duidelijk, zowel door de naam "Saulus, " als vooral door het woord "nog" op iets vroegers; wij moeten ons Paulus niet alleen denken in dezelfde toestand van vijandschap tegen en van vervolging van de gemeente, maar ons deze toestand voorstellen als veel erger geworden. Het welgevallen in de moord van Stefanus (hoofdst. 8: 1) is een te gewone stemming geworden, waarin hij tegen alle discipelen van de Heere een dodelijke haat in het hart voedt en van deze dodelijke vijandschap is hij zo vervuld dat hij die in zijn gehele wezen en in al zijn gebaren moet tonen. Vandaar de sterke uitdrukking: "blazende dreiging en moord. " Met deze toeneming van zijn vijandschap komt dan ook overeen zijn handelen; het is hem niet meer genoeg de christenen hier en daar in de huizen van Jeruzalem op te zoeken; hij voelt zich gedrongen zijn vervolgingen zelfs uit te strekken buiten de grenzen van het Joodse land. Hij wendt zijn blik naar Damascus, de oude volkrijke stad aan de weg, die Achter- en Voor-Azië verbindt en waar zeer vele Joden zich hadden

gevestigd. Hij wendt zich tot de hogepriester om brieven van volmacht, opdat hij door middel van de synagogen aldaar de christenen te Damascus, die als christenen uit de Joden nog allen in verbintenis met de synagoge waren gebleven, mannen en vrouwen gevonden en gevangen naar Jeruzalem zou kunnen voeren. Daar het vanzelf sprak dat de hogepriester aan dit verlangen van Paulus voldaan heeft, zien wij dat ook bij de hoogste overheid de ijver tot vervolging van de christenen volstrekt niet door het bloed van de eerste martelaar en de eerste algemene vervolging tegen de gemeente te Jeruzalem bevredigd is. In Paulus van Tarsen leeft echter hij, die de ziel van deze ijver is. Hij is het verpersoonlijkte beginsel van de tegenstelling, waarin zich het Jodendom nu tegen de christelijke gemeente heeft geplaatst. Zoals hij voor ons in hoofdst. 7: 59 en 8: 1 de geschiedenis is ingeleid, zo heeft hij zich ontwikkeld en in deze ontwikkeling wordt hij ons hier aanschouwelijk voorgesteld.

Christus heerst midden onder Zijn vijanden: deze is de waarheid, die aan het licht wordt gesteld door het feit dat Paulus met zijn vijandschap en moordlust die van hels vuur gloeit, de gemeente zo lang kan beangstigen, verstrooien, verwoesten. Dat hij de Verlosser zelfs met smaad en laster aantastte, verhaalt de geschiedschrijver niet, maar hijzelf belijdt het in 1 Tim. 13 Hier komt hij alleen voor als vervolger van Jezus' discipelen, van Jezus' gemeente.

Het is een wonderbare bescherming van God dat de twaalf apostelen niet door deze verwoester gevangen en ter dood gebracht zijn, terwijl toch de overige gemeente door Paulus verwoest werd. Hij zal daarvoor later God dikwijls hebben gedankt, zoals één van de overvloedigste bronnen van onze dank zich uitstort in de overdenking dat God ook door de wegen van onze onwetendheid met de allertrouwste vaderliefde gewaakt heeft.

Hij, de strenge Farizeeër, ontziet zichzelf niet zich en gaat naar de Sadducese hogepriester om van deze brieven met macht en last te vragen en te nemen, om het eens opgevatte plan van geweld en moord ten uitvoer te brengen. En de Heere daarboven laat het toe: het is gewoonlijk Zijn weg niet de werkingen van de zonde in haar kiem te smoren, maar ze te laten openbaar worden en voor het oordeel, of, zoals hier, voor het ogenblik van een volheerlijke omkering te laten rijpen. Dan spreekt Hij zelf Zijn almachtig: "tot hiertoe en niet verder! "

Onze Heere God is zo'n werkmeester, die slechts in moeilijke meesterstukken Zijn plezier vindt. Ook werkt Hij vooral graag het geheel alleen; daarom heeft Hij van oude tijden af zeer hard hout en harde steen bijzonder verkozen, om daaraan Zijn vrijmachtige kunst te tonen.

Voegen wij wat wij van de afkomst en jeugd van Saulus weten bij elkaar, dan vinden wij dat hij een Hebreeër was uit de stam van Benjamin (Rom. 11: 1), de zoon van ouders die naar het schijnt in goede omstandigheden leefden en het Romeinse burgerrecht bezatten (hoofdst. 16: 22: 25 en 28); bij hun aanzien, waarin zij in hun woonplaats Tarsus, de hoofdstad van Cilicië, die toen als zetel van Griekse wijsheid met Athene en Alexandrië wedijverde, stonden, bleven zij strenge Joden (hoofdst. 21: 39; 23: 6). Vroegtijdig werd hij door zijn vader, die het Farizeïsme met strengheid aanhing, die misschien de geestdrift van de jongeling voor Griekse wetenschap (hoofdst. 17: 28; 1 Kor. 15: 33 Tit. 1: 12) met vrees opmerkte, tot Farizese rabbi bestemd en naar Jeruzalem, de hoofdzetel van Joodse geleerdheid gezonden. Daar genoot hij het onderricht van de beroemde Gamaliël; daarnaast leerde hij echter volgens de gewoonte van die tijd ook een handwerk en wel dat van tentenmaker (hoofdst. 5: 34vv. ; 3; 18: 3 vond hij daar ook een verblijfplaats bij familiebetrekkingen, tenminste staat later een neef hem daar getrouw terzijde (hoofdst. 23: 16). Valt de dood van Stefanus, zoals wij met het oog op onze berekening van de 70 jaarweken van Daniël en in overeenstemming met anderen, die door een ander standpunt tot hetzelfde resultaat zijn gekomen, hebben

aangenomen, op het einde van het jaar 33 n. Chr. en kwam Saulus reeds daar voor als een zelfstandig volksleider, als een zelfbewust voorvechter van het Farizeïsme, die tenminste reeds meer dan 20 levensjaren telt (in Filemon 1: 9 d. i. in het jaar 63 n. C. noemt de apostel zich reeds "een oude Paulus", hij had dus toen reeds zeker het 50e levensjaar achter zich en ging richting de 60), dan valt zijn leertijd te Jeruzalem nog in de tijd dat Jezus Zijn werk op aarde verrichtte en zich ook in en bij Jeruzalem verschillende malen bevond (Joh. 2: 13-3: 21 17-54; 12: 9-19: 42 geheel ondenkbaar dat hij daar niet reeds van Hem zou hebben gehoord, ja Hem persoonlijk zou hebben gezien, zoals dan ook de woorden in 2 Kor. 5: 16 : "indien wij Christus naar het vlees gekend hebben, " duidelijk te lezen geven "wij hebben Hem werkelijk gekend" (daarop wijst in de grondtekst het woordje kai dat bij ei gevoegd is, wat te kennen geeft dat dit een werkelijk feit is, vgl. 2 Kor. 4: 3 en 16; 7: 8; 1 Kor. 4: 7 Nu hebben wij bij Luk. 14: 11 Lu 14: 11 de waarschijnlijkheid aangetoond dat hij door de Farizeeën in hun bestrijding van de Heere is meegenomen en door hen bij een bepaalde gelegenheid als bode tot hun partijgenoten in Perea en als spion en berichtgever voor hun eigen belangen is gebruikt. Zo kon hij ook in hoofdst. 7: 57 zich gedragen als één, die als gedelegeerde van de hoge raad het volksoordeel aan Stefanus voltrokken als het ware moest bekrachtigen. Alleen wanneer hij Jezus van aangezicht kende, is het te verklaren waarom Paulus later bij de verschijning van de hemel het woord van Hem, die hem verscheen (vs. 5): "Ik ben Jezus" dadelijk erkent. Hij heeft hem dadelijk herkend en de vraag: "Heere! wie zijt Gij? " heeft niet ten doel de naam van een vreemdeling te vernemen, maar een welbekende, wiens bekendheid echter een pijnlijke indruk maakt, van zich af te weren. En verder, alleen wanneer het aardse verleden van de Heere met dat van Paulus bepaald verbonden was, wanneer de Vader in de hemel reeds hier beneden de jongeling ergens tot Hem had geleid en die in nadere aanraking met Hem had gebracht, kon Hij deze man nu ook roepen tot één, die op gelijke lijn met de apostelen stond (Mark. 3: 13vv. Hand. 1: 21v. Gal. 1: 15v.). De verschijning van de Verheerlijkte van de hemel moest, zou die nog vallen in de categorie van de verschijningen van de Opgestane, waarin Paulus ze plaatst (1 Kor. 15: 5v.) en waarop het woord van Petrus in hoofdst. 10: 40v. ziet, een persoonlijke bekendheid met hem, aan wie zij ten deel viel, ten grondslag hebben, anders droeg zij het karakter van een anticipatie van de verschijning van Christus van de hemel aan het einde van de tijden; zo’n anticipatie kan er echter volgens het andere woord van Petrus in hoofdst. 3: 20v. niet zijn. Wilde men als voorwaarde tot het apostolische ambt alleen het zien van Christus door Paulus, zoals het in vs. 3vv. beschreven wordt, ook zonder een voorafgegaan "kennen naar het vlees" voor het woord in 1 Kor. 9: 1 vasthouden, dan kon de Heere ook nu nog te allen tijde Zich de één of andere apostel door een buitengewone verschijning, door een openbaring in een gezicht roepen en wij hadden geen waarborg dat het voorgeven van het herstel van het apostelambt zonder waarde is, zoals dat bij enkele sekten wordt gevonden (op Irvingiaanse wijze beweert bijv. Thiersch, dat Paulus niet de dertiende was van het eerste apostolaat, maar de eerste van een tweede apostolaat dat bestemd was voor de wereld en de kerk, die daaruit zich ontwikkelde, maar toen nog niet volledig zich vertoonde).

Valt nu de dood van Stefanus en het begin van de vervolging van de christenen ten tijde van Paulus op het einde van het jaar 33 n. Chr., zo is het de vraag in welke tijd wij nu zijn, nu Saulus met enige trawanten, die de hoge raad hem als geleide gegeven heeft, zich bevindt op de weg naar Damascus, dat van Jeruzalem 7-8 dagreizen verwijderd is. Om deze vraag te beantwoorden moeten wij voor alles Gal. 2: 1 juist opvatten: "Daarna ben ik na veertien jaar weer naar Jeruzalem opgegaan met Barnabas, ook Titus meegenomen hebbende. " Is men er van overtuigd dat aan de ene kant dit dezelfde reis is, die ons in Hand. 15 uitvoeriger wordt bericht en dat aan de andere zijde de apostel het veertiende jaar rekent van zijn bekering af, die opvatting van de woorden onder alle andere verklaringen de beste is en ook de meest

aangenomene, dan hoeven wij slechts het jaar van het apostolisch concilie in hoofdst. 15 te kennen, om dan door aftrekking van veertien jaar ook het jaar van de bekering van Saulus te vinden. Nu kan men het jaar van het apostolisch concilie alleen vinden op de weg van combinatie en dan vinden wij zeer verschillende meningen. Intussen is het toch zo goed als zeker dat het jaar 50 n. C. het juiste is; dientengevolge zou het jaar 36 het jaar van de bekering van Paulus zijn, zoals ook Neander aanneemt. Tussen hetgeen aan het einde van het vorige hoofdstuk werd verhaald en de inhoud van deze geschiedenis ligt dus een vol jaar, waaronder niets naders zou zijn meegedeeld, maar er was ook enige tijd nodig, zou het christendom zich over de grenzen van het Joodse land tot Syrië en in het bijzonder naar Damascus uitbreiden en daar tot zo'n macht komen dat Saulus zich gedrongen zag daartegen met bijzondere nadruk zich te verzetten. Damascus was een stad die reeds in Abrahams tijd bestond (Gen. 14: 15; 15: 2) en die in het zuidelijke (benedenste) gedeelte van Syrië, dat in ruimere zin bij de oude geografen Coele Syrië heet (eigenlijk geeft deze naam alleen de Bekâah te kennen, het dal tussen Libanon en Anti-libanon), voor zo ver de rivieren, die van de Anti-libanon en de Hermon oostwaarts stromen het bevochtigen. Deze zijn de Barada, bij de ouden gewoonlijk Chrysorrhoas (Goudrivier), in 2 Kon. 5: 12 Amana geheten, die met zeven armen de stad doorstroomt; vervolgens enige uren zuidelijk daarvan de Awadsch (Pharphar), die van de grote Hermon komt. Dit heerlijke water, verbonden met de hoge ligging (meer dan 2000 voet, zo hoog als Jeruzalem), maken het klimaat gematigd, zelfs koel en de grond zo vruchtbaar aan koren, wijn en fruit van allerlei aard, dat Damascus door de oosterlingen voor één van de vier paradijzen wordt gehouden. Nog tegenwoordig is de stad één van de prachtigste en regelmatigste steden van het Oosten en hebben naar haar ook verschillende kunstprodukten (bijvoorbeeld Damast, Damascener zwaard) hun naam, daar zij door haar gehele ligging als verbindingspoot tussen de landen van de Eufraat en de Middellandse zee als een aangewezen plaats was voor nijverheid en handel. De huizen zijn van buiten onaanzienlijk, maar meestal inwendig des te prachtiger; de straten zijn nauw en zeer lang; één, die van het noord-oosten naar het zuid-westen loopt: "darb el mostakim" houdt men voor die, die in vs. 11 als de rechte straat vermeld is. Het stedelijk gebied is niet groot, de gehele aangebouwde vlakte, door de Arabieren Ghuta genoemd, strekt zich naar het zuiden twee, naar het noorden en oosten drie uren en naar het westen nog geen uur uit; toch heeft de stad ongeveer 200. 000 inwoners. Sedert de periode van de Seleuciden (1 Makk. 11: 62; 12: 32 hadden zich daar zeer vele Joden gevestigd en bezaten deze daar verscheidene synagogen; onder hen kreeg het evangelie vanaf Stefanus' dood en vervolgens hoe langer hoe meer ingang (vgl. hoofdst. 8: 4; 11: 19). Sedert 64 v. Chr. stond Damascus onder Romeinse heerschappij en behoorde het tot de provincie Syrië. Nu is het opmerkelijk dat Paulus in 2 Kor. 11: 32vv. zegt dat de Joden de aanslag tegen zijn leven, die in vs. 23vv. hoofdstuk bericht wordt, met hulp van de landvoogd van de koning Aretas van Arabië hebben gedaan. In ieder geval moet onder deze Aretas, die zijn residentie te Petra in het gebergte van Edom had (1 Makk. 5: 27 Aanm.) en de bijnaam Aeneas droeg, dezelfde worden verstaan, wiens dochter de wettige vrouw van Herodes Antipas van Galilea was, maar door hem om Herodes verstoten werd Mt 2: 20. In het jaar 36 n. Chr. kwam het tussen hem en de trouweloze schoonzoon ten gevolge van ontstane moeilijkheden over de grenzen tot een oorlog, maar hoewel hij de laatste versloeg, vond deze in de keizer Tiberius een machtige beschermer. Zonder twijfel zou de Syrische stadhouder Vitellius volgens de wil van de keizer aan de heerschappij en het leven van Aretas een einde gemaakt hebben, had hij niet omstreeks Pasen van 37 n. Chr., toen hij reeds op het punt stond om tegen de Arabische koning op te trekken, de dood van Tiberius vernomen en de hele zaak laten varen. Onder de keizers Caligula (37-41
Chr.) en Claudius (41-51 n. Chr.) werden de verhoudingen ten gevolge van de plaats die Herodes Agrippa tot beide partijen innam, voor Aretas en Antipas juist omgekeerd. De laatste geraakte geheel in ongenade en werd in het jaar 39 naar Gallië gebannen, terwijl zijn landen

aan Agrippa werden gegeven. Aretas heeft daarentegen naar alle waarschijnlijkheid het gebied van Damascus ten geschenke gekregen. Dergelijke schenkingen, die dikwijls weer spoedig werden teruggenomen, waren in de toenmalige tijd iets zeer gewoons. Tot bevestiging van deze mening dient dat wij wel Romeinse munten van Damascus hebben uit de tijd van Nero en diens opvolgers, maar niet uit de tijd van Caligula en Claudius. Zoals in het jaar van Saulus' bekering de straf kwam over Herodes Antipas, zo ook over Pontius Pilatus en de hogepriester Kajafas. Pilatus had het oproerig handelen van de Joden tegen Stefanus (hoofdst. 7: 56vv.) wel gezien, maar daarvan opzettelijk geen kennis genomen. Daarentegen klaagde de Samaritaanse senaat hem aan bij de vroeger genoemde Vitellius, omdat hij Samaritanen gedood had bij gelegenheid van een godsdienstige optocht naar de berg Gerizim. Nog vóór Pasen van het jaar 36 werd hij afgezet en naar Rome ter verantwoording gezonden. Nu was wel kort vóór zijn aankomst aldaar keizer Tiberius gestorven, toch bleef hij daarom onder Caligula van de verbanning naar Vienne in Gallië niet verschoond; daar moet hij zich uit wanhoop om het leven hebben gebracht. Bijna in dezelfde tijd als de afzetting van Pilatus, valt die van Kajafas, in wiens plaats Vitellius Jonathan, een zoon van Annas tot hogepriester maakte (Slotwoord bij 1 Makk. No. 11 o.). Was dus het jaar 36 n. Chr. een jaar van de wraak van de Heere over Zijn vijanden, dit wordt nog versterkt in de bekering van Saulus, die wij, vooral als wij aan 1 Kor. 15: 5-8 denken, wel in de Paastijd mogen stellen. In hoofdst. 4: 27 werd toch ook het volk Israël gerekend tot de heidenen en volken die tegen de Heere en Zijn Gezalfde opstonden; als zo'n opstandeling had het zich getoond in het oproerig gedrag tegen Stefanus. De straf, die de Heere aan Israël in Matth. 21: 43 daarvoor aankondigde, was dat het rijk van God van hen zou worden genomen en de heidenen zou worden gegeven. In de bekering van Saulus en zijn verkiezing tot apostel van die heidenen ligt het begin van de uitvoering van deze wraak. Dat bij het vroegere twaalftal apostelen nu de dertiende is gevoegd, is op zichzelf reeds een teken dat het oordeel over Israël begonnen is. Christus wil bij de roeping van de heidenen tot Zijn rijk, waarvoor, zoals in de bekering van de Samaritanen en in de doop van de Ethiopische kamerling, als ook in de aanhaling van Gaza en Asdod in hoofdst. 8 reeds was te kennen gegeven, de tijd gekomen is, aan Israël, dat eigenlijk de zaligheid aan de heidenen had moeten brengen, nadat het eerst zelf dit had aangenomen, die roeping ontnemen. Israël, dit is duidelijk bewezen, neemt als volk de zaligheid toch niet aan; het is integendeel tot een volk geworden, dat tegen de Heere en Zijn Gezalfde opstaat (hoofdst. 4: 27). Het zou met de heidenen slecht staan, wanneer ook verder, als vroeger, als regel moest gelden dat zij alleen door bemiddeling van het Jodendom tot het rijk van God mochten komen. Daar het Jodendom reeds begonnen is een synagoge van de Satan (Openb. 2:
3: 9) te worden, moet het integendeel terzijde worden geschoven en zonder verbintenis met het oude verbondsvolk moet een nieuw volk uit de heidenen zelf worden voortgebracht. Zonder het apostolaat kan de Heere dat niet doen, aan het nieuwe gebouw van een christelijke kerk uit de heidenen zou anders het fundament van apostelen en profeten ontbreken (Ef. 2: 20). Maar had de Heere dan niet van het apostolaat van de twaalven een gedeelte kunnen nemen en deze of gene apostel kunnen verkiezen tot apostel van de heidenen? Wij moeten daarop met een beslist "nee! " antwoorden; want de twaalven waren door Hem reeds bestemd voor de twaalf geslachten van Israël (Matth. 19: 28). Alleen wanneer hem Zijn gaven en roeping hadden berouwd, zou Hij de twaalven gezamenlijk of enigen of één van hen tot directe dienst voor de heidenen hebben kunnen gebruiken; dit was echter niet het geval (Rom.
29). Hoe ongeschonden integendeel voor heel Israël en al zijn stammen (Rom. 11: 26 Openb. 7: 4vv.) diens roeping tot het einde van de tijd bewaard zou blijven, ook wanneer het voor lange tijd van de olijfboom moet worden afgehouwen, dat is daaruit gebleken dat zelfs de eerste voortekenen van een verkiezing van de heidenen, in hetgeen in hoofdst. 8: 5vv., 26vv. ; 11: 20vv. bericht, niet door de hand van één van de twaalven is teweeggebracht, maar op een andere, buitengewone wijze. Het zijn dan ook niet beperkte ideeën en

particularistische vooroordelen, zoals men meestal aanneemt, waarom het de twaalven zo moeilijk wordt, onafhankelijk van het geheiligde organisme van Israël de heidenen het rijk van God te brengen (hoofdst. 10: 9vv.) en waarom zij nog lange tijd willen dat tenminste enige band daaraan wordt vastgehouden (hoofdst. 15: 19vv.), maar het is het bewustzijn dat met loslating van het Jodendom ook tevens van hun zijde de loslating van Israël tot een volbracht feit werd. Het is dan werkelijke leiding van de Heilige Geest en verlichting van boven, wanneer van de twaalven tot aan het jaar 62 n. Chr, waarin Jakobus de jongere gedood wordt en het lot van de Joden beslist wordt (Matth. 23: 35), niet een onmiddellijk en zelfstandig gedeelte aan de eigenlijke zending onder de heidenen deelneemt. En ook na die tijd treden met name Petrus en Johannes slechts in het arbeidsveld van Paulus, doch zetten niet diens loop voort door een nieuw gebied voor de arbeid in te nemen, zodat één van beiden naar Spanje zou zijn gegaan, hetgeen Paulus niet had kunnen bereiken (Rom. 15: 24 en 28). Het feit van de verkiezing van een dertiende apostel tot de twaalven zal tegenover het woord van Jezus in hoofdst. 1: 8 nooit op bevredigende wijze kunnen verklaard worden door hen, die aannemen dat de kerk uit de heidenen vergaderd, Israëls roeping als het ware zou hebben verslonden en voor zich alleen geheel en volledig het nieuwtestamentische Israël zou zijn, waarin de ongelovige Joden nog eens in aanzienlijke getale zouden worden ingelijfd, maar zonder dat deze ooit weer op de voorgrond van het rijk van God op aarde zouden komen te staan en diens volmaking helpen teweegbrengen. Zij zullen ook nooit kunnen verklaren wat het zitten van de twaalven op twaalf tronen en het oordelen van de twaalf geslachten van Israël in Matth. 19: 28, als ook de eerste opstanding in Openb. 20: 5 moet betekenen, maar zich moeten tevreden stellen met een uitlegging die evenzeer op het wegwerpen van die plaatsen uit de Bijbel lijkt, als het ene ei op het andere. Maar moest de Heere, wanneer Hij naar de toestand van de zaak genoodzaakt was bij de roeping van de heidenen tot Zijn rijk af te zien van Israëls bemiddeling, ook afzien van een onmiddellijke zelfstandige werkzaamheid van de twaalven en door de roeping van een dertiende apostel, die bepaald voor de heidenen bestemd was, iets nieuws teweegbrengen, dan was hiertoe geen ander zo bijzonder geschikt als juist Saulus. Deze predikte door zijn vroeger drijven als Farizeeër vanzelf reeds de reden en de oorzaak, waarom Israël moest worden verworpen en waarom een onmiddellijk van het Jodendom onafhankelijke roeping van de heidenen moest plaatsvinden. Bovendien omdat juist hij het was die in hoofdst. 7: 56-8: 1 en 3 beslissing over Israëls lot had teweeggebracht, zo kon alleen dit bewustzijn van zijn vreselijke schuld jegens zijn volk aan zijn werkzaamheid onder de heidenen een zodanige richting geven dat hij aan de ene zijde met bijzondere gewilligheid het kruis op zich nam, dat om de nijd van de Joden een apostel van de heidenen nog in het bijzonder had te dragen en aan de andere zijde Israëls toekomst en bekering in latere tijd nooit uit het oog verloor Wat het laatste aangaat, is dan ook hij inderdaad die apostel geworden, die het duidelijkst en zekerst Israëls toekomstige bekering en wederopname in het verbond verkondigt. Zelfs een Johannes spreekt in zijn evangelie met grote afkeer van de "Joden" en heeft nog in de Openbaring zulke raadselachtige beelden en uitspraken, dat er een zeer scherp oor voor nodig is om daaruit Israëls toekomst te lezen. Tevens heeft hij ook aan de kerk, door hem uit de heidenen gesticht en uitgebreid tot aan de hoofdstad van de wereld, het bewustzijn diep willen inprenten, dat zij in het geheel geen reden had om zich over haar gaven en roeping tegenover Israël te verheffen en op haar plaats, die zij in het rijk van God verkrijgt, te pochen als op een onherroepelijke en onverliesbare. Het einde zal nog zeer wonderbaar zijn (Rom. 11: 11vv.). Maar juist in Rome heeft men in vervolg van tijd zijn leer het minst aangenomen en veel liever heeft men de eerste onder de twaalven aangenomen om zich boven de maat van eigen gaven en roeping te verheffen. Ook in de evangelische kerk wordt van de apostels voorspelling nog weinig verstaan en wordt zijn waarschuwing al te zeer in de wind geslagen. Eindelijk is Saulus met zijn spoedige en grondige bekering juist in een tijd, waarin hij, zoals Baumgarten zich in het boven

aangehaalde woord uitlaat, tot het gepersonificeerd principe is geworden van de tegenstelling waarin het Jodendom tegenover de christelijke gemeente was gekomen, een onderpand en voorbeeld van de latere bekering van de Joden. Hij is een schitterend beeld van zijn volk geworden. Aan het eeuwendurend ongeloof en tegenstreven van dat volk zal ook eens een einde worden gemaakt, zegt da Costa, dat volk, dat zich eens zal overgeven aan Hem, die het heeft verworpen, als ook zij Hem zullen zien (Zach. 12: 10) en van Hem de apostolische roeping zullen ontvangen om alle volken, zodra zij als volk zich zullen bekeerd hebben, te bekeren tot hun Koning, die zij met aanbidding hebben erkend. Zelfs Luther verklaart zo'n bekering voor onmogelijk en wanneer ons Bijbelwerk volgens Openb. 11 vóór het einde van deze eeuw profeteert, dan komt dat bijna ieder als een vermetelheid, zo niet als een dwaasheid voor. Men houdt de vervulling van zodanige voorzegging naar de toestand, waarin nu het volk van de Joden is, voor een zaak van volstrekte onmogelijkheid. Maar toen Paulus dreigend en moord blazend naar Damascus trok om ook daar Zijn verwoestend werk te verrichten, wie zou het dan voor mogelijk hebben gehouden dat het laatste half uur van de weg vóór de stad, van die woedende vervolger de gezegendste arbeider voor Christus' rijk zou maken? Wanneer men het Hooglied van Salomo beter verstond, dan het helaas! tot hiertoe het geval is, zou men ook beter zich kunnen vinden in de wegen die de Heere nog met het verstokte Israël voor heeft. Zo lere men dit tenminste uit Saulus voor mogelijk te houden en vergelijke men wat wij in vs. 3 lezen, met datgene wat in Openb. 11: 11vv. te lezen staat.

En toen hij reisde, is het geschied dat hij nabij Damascus kwam, zodat hij reeds de torens van de stad zag, waar hij vele vijandige dingen zou doen tegen de naam van Jezus en misschien God dankte dat hij Hem deze dienst mocht doen. (Joh. 16: 2) a) En hem omscheen plotseling op het midden van de dag b) een licht van de hemel, helderder dan de glans van de zon en ook degenen die met hem reisden, omscheen dit licht; maar terwijl dezen door de majestueuze verschijning onmiddellijk op de grond werden geworpen en voor een ogenblik als doden waren (Joh. 18: 6 Matth. 28: 4), zag Paulus ook Hem, die in de glans verscheen, de verheerlijkte Christus. (hoofdst. 22: 6, 9; 26: 13; 1 Kor. 9: 1; 15: 8, Dan. 10: 7)

2 Kor. 12: 2 b) Hand. 26: 13

Hij herkende in deze aanstonds Jezus van Nazareth, die hij persoonlijk wel kende. Hierdoor werd hij nog meer dan door het licht getroffen en ter aarde gevallen zijnde, hoorde hij, terwijl hij daar zo neerlag en de ogen vast gesloten hield, een stem die tot hem in de Hebreeuwse taal zei: Saul! Saul! (Gen. 22: 11; 1 Sam. 3: 10
Luk. 22: 31 Matth. 23: 27
waarom vervolgt gij Mij? Wat voor kwaad heb Ik gedaan, dat gij zo tegen Mij woedt? (Micha 6: 3).

Even vóór de aankomst te Damascus, even vóór dat de zon haar middaghoogte bereikt heeft, is Saulus tot het uiterste van zijn krachtsinspanning tegen de Heere en Zijn gemeente gekomen. Het licht omschijnt hem, dat hem eerst voor een korte tijd verblinding, straks het eeuwigblijvend licht aanbrengt.

Reeds is hij het doel nabij, reeds triomfeert hij in gedachten, daar - triomfeert de Heere over hem. Als de nood het hoogst is, dan is ook de hulp het meest nabij. Dit is zowel waar wat de christenen te Damascus als wat Paulus zelf aangaat.

Bijna had Paulus zijn reis volbracht, hij bevond zich reeds nabij het doel, nabij Damascus, toen een plotselinge verschijning hem terughield en neerwierp; een licht uit de hemel omgaf

hem plotseling, zo ongedacht, zo geweldig en verblindend als een bliksemstraal. In de grondtekst is voor "omscheen" een woord gebruikt dat aan de bliksem doet denken; daarom is er toch niet van een werkelijke bliksem sprake, maar de verschijning van het licht wordt daar alleen mee vergeleken. Volgens hetgeen volgt (vs. 17 en 27) heeft Saulus Jezus zelf in de hemelse lichtglans gezien; de onmiddellijke indruk daarvan was: "Jezus leeft! " In de waan dat Jezus van Nazareth, nadat Hij als misdadiger en godslasteraar gekruisigd was, in de dood was gebleven, vervolgde Saulus Zijn discipelen. Maar nu verschijnt de Opgestane en aan Gods rechterhand Verheerlijkte persoonlijk aan hem; de lichtglans, die Hem vergezelt, is die van God. Hij heeft dus verder ook de indruk, waar en bij wie Jezus nu leeft en welke heerlijkheid Hij bezit, zodat hij niet weigert te erkennen dat Hij de Heere is en Hem vervolgens ook aldus aanspreekt. Getroffen door de kracht van de verschijning, aangegrepen door een plotselinge schrik stort hij aanstonds ter aarde en ziet verder niets meer, maar hoort een stem die hem toeroept en waarop hij weer antwoord geeft. De vraag: "waarom vervolgt gij Mij" grijpt hem in het geweten en moet in hem het gevoel opwekken van het grote onrecht dat hij deed.

Misschien moet het sterke op de voorgrond plaatsen van zijn naam Saul van Tarsen, die een Benjaminiet was, evenals Saul, de zoon van Kis, zijn wezensgelijkheid met de verworden Koning van Israël doen voelen. Evenals de eerse Saul met zijn mannen uittrok, door een boze geest gedreven, om de gezalfde Koning van Israël te vangen en te doden, zo heeft zich ook deze met zijn gevolg opgemaakt, vol van dodeljke ijver, om Christus, de Gezalfde en Zijn leden te vervolgen en aan de dood over te geven.

Jezus is ver boven alle hemelen, maar Hij heeft de voeten op aarde; het hoofd is in de hemel, het lichaam op de aarde. Daar nu Saul op Zijn voeten sloeg en trad, riep het hoofd: "Saul Saul! waarom vervolgt gij Mij?

Saul vervolgde Jezus en Jezus vervolgde hem. Saul vervolgde Jezus in toorn en probeerde Zijn naam, Zijn woord en Zijn gemeente uit te roeien; maar Jezus vervolgde hem met genade en riep hem toe: wat heb ik u gedaan? waarmee heb ik u beledigd, dat gij Mij in Mijn leden met zoveel haat vervolgt en bedroefd? Zie, hoe gemakkelijk zou het voor Mij zijn u plotseling te verderven en met een donderslag in de hel te werpen; maar Ik wil u niet vergelden naardat gij verdiend hebt, Ik heb ook u van eeuwigheid liefgehad. Ik, die gij tot hiertoe hebt gehaat, heb Mijn bloed ook voor u vergoten, hoewel gij naar Mijn heilig bloed dorst! Hiervan zegt de apostel (Fil. 2: 1v.): Ik ben door Christus gegrepen, toen ik er het minst aan dacht, als een razend mens naar de hel liep, heeft mij mijn allerliefste Verlosser gegrepen en als een brandhout uit het vuur gerukt.

Reeds wist hij met wie hij te doen had en ook begreep hij wat dit verwijt moest betekenen, maar nog zocht hij zich te rechtvaardigen. En hij zei: Wie zijt Gij, Heere, dat ik U zou hebben vervolgd (Matth. 25: 44vv.)? " En de Heere zei: Ik ben Jezus van Nazareth, die gij vervolgt in degenen, die in Mij geloven (Jes. 63: 9). a) Het is u hard de hielen tegen de prikkels te slaan ("Isa 35: 6" en "Jud 3: 31. Gij verwondt slechts uzelf daardoor (hoofdst. 22: 7v. ; 26: 14; 5: 39

Hand. 5: 39

Het is de laatste tijd gewoon geworden zich Paulus op de weg naar Damascus voor te stellen in velerlei twijfelingen, overdenkingen en strijd. Hij zou vooral door de heldendood van Stefanus een diepe indruk hebben ontvangen van de macht van de christelijke Geest, zodat hij langzaam aan zou begonnen zijn over zijn standpunt te twijfelen. Terwijl hij zich nu in

moeilijke slingeringen bevond over het juiste van zijn streven, zou een verschijnsel aan de hemel hem tot de volle overtuiging gebracht hebben dat Jezus de Christus was. Tegen die mening spreekt in de eerste plaats wat reeds bij hoofdst. 8: 1 is opgemerkt, dat Saulus de terdoodbrenging van Stefanus met welgevallen heeft beschouwd en van die tijd aan zien wij die besliste energie, waarmee hij zich aan het hoofd van de vervolging heeft gesteld. Toch lag daarin een werkelijke voorbereiding tot bekering, dat Saulus een ronde, eerlijke natuur bezat, die in elke richting alleen haar diepste overtuiging met gehele overgave kon volgen; dit was het materiële waarheidselement zelfs in zijn dwalen. De overpriesters, farizeeën en sadduceeën vervolgden de christenen grotendeels uit de onreinste beweeggronden; bij hem was een oprechte overtuiging, in zo verre namelijk de mens op zijn dwaalweg een overtuiging kan hebben; maar nu verklaart het woord: het is u hard de hielen tegen de prikkels te slaan, " dat hij reeds een angel van de macht van de Heere had gevoeld, al was hij dat zich niet bewust. De angel van zijn geweten en zijn gevoel, de geschiktheid voor het Christusrijk in hem (Joh. 8: 47; 18: 37; 1 Joh. 4: 6 hem vanaf het begin tegen de verblinding reageren. En zo mogen wij wel aannemen dat een zo diep gemoed als dat van Saulus onbewust diepe indrukken van het heerlijk leven van de geest bij de christenen, vooral door de dood van Stefanus en het gedrag van zo velen die hij had gebonden, moest hebben ontvangen, zodat zijn fanatisme in elk geval sterk ondermijnd was. Maar hij werd nog vastgehouden door zijn overtuiging omtrent de eeuwige duur van de wet en van de waarheid van het wettische standpunt, terwijl hij aan de andere zijde meende aan de waarheid van de opstanding van Christus en aan het waarachtige van het woord van zijn getuigen te moeten twijfelen. Nu probeerde hij zijn bewustzijn te wapenen tegen de waarschuwende stemmen van de geest, die bij hem opkwamen, door met de sterkste hevigheid te ijveren.

Een oprecht hart dat tot grote afdwalingen kan worden vervoerd, zo’n hart vinden wij bij Saulus; ik zeg bij Saulus de vervolger, verdrukker, lasteraar; bij Saulus, die de kleren bewaarde van de moordenaars van Stefanus en de hand leende tot zijn dood. Gij herinnert u Nathanaël van velerlei vooroordelen tegen Jezus vervuld, maar wiens vooroordelen verdwijnen bij zijn eerste ontmoeting met Hem, omdat zij niet anders zijn dan de onbewuste zwakheid van "een waar Israëliet, in wie geen bedrog is. " Nu dan, Saulus is een Nathanaël, maar een reus, bij wie God de vooroordelen tot een ontzettende grootte laat toenemen, om een des te krachtiger ontwikkeling te schenken aan de waarheid die ze overwinnen moet. Nathanaël zou zich tienmaal hebben gewonnen gegeven bij een schouwspel als dat van de dood van Stefanus; Saulus geeft zich niet gewonnen; hij ontsteekt des te heviger in toorn tegen hem, wie Stefanus met zo veel geloof aanroept en in wie hij met zoveel vrede ontslaapt. En toch, wie weet of die aanblik in het hart van Saulus niet een eerste twijfeling deed geboren worden, een eerste heilzame bekommering? Wie weet of die twijfeling, die kommer, eerst door hem als een lastige verzoeking van zich gestoten, misschien overgegaan in bitterheid en drift, niet de weg heeft gebaand tot het toneel bij Damascus? Saulus een moordenaar van Stefanus, Saulus, een leerling en arbeider in het voetspoor van Stefanus: o diepte! o erbarming! Hoe het zij al wat Paulus van zichzelf zegt, doet ons in hem vóór zijn bekering zien als een hardnekkig, maar met overtuiging handelend Jood, vurig maar oprecht Farizeeër, dienende God van zijn voorouders af in een rein geweten. Wat meer is, onderscheidt gij niet tot op zijn reis naar Damascus door die noodlottige misdadige afdwaling van Saulus heen, die blinde begeerte om God te dienen, waarvan Jezus zo’n waarachtig getuigenis heeft afgelegd? Op hetzelfde ogenblik dat de gehoorzaamheid over de lust en Paulus over Saulus zegeviert worden die woorden een Nathanaël waardig, vernomen; wat wilt Gij, dat ik doen zal en uit wiens mond: nog uit die van Saulus, of reeds uit die van Paulus? Uit de mond van beiden. Meent niet dat er van Saulus tot Paulus een woeste sprong heeft plaatsgehad, zonder zachte overgang; er is iets van Paulus in Saulus en van Saulus in Paulus. Er is een verborgen en

geheim aanknopingspunt, bedekt voor de ogen van ieder mens en verborgen voor de vogels van de hemel, waar de genade zich vasthecht aan de natuur, het werk van God aan het werk van de mensen, het nieuwe aan het oude leven, Paulus de apostel aan Saulus van Tarsus. Dat punt is het gevoel dat doet spreken: wat wilt Gij dat ik doen zal? maar dat hem spreken doet in het licht van het ogenblik gisteren tot de God van Mozes, heden tot de God van Jezus Christus, voor de eerste maal als in een schemerlicht door hem ontdekt.

De gelijkenis is ontleend aan een weerspannig jukdier, dat voor de ploeg gespannen en met scherpe prikkels aangedreven wordt, maar achteruit tegen de prikkels aanslaat. Hier vandaan wordt de spreekwijze overgebracht tot mensen, die tegen bedreigingen en vermaningen moedwillig indruisen en zich daartegen verharden (Deut. 32: 15; 1 Sam. 2: 29 Zo was het ook met Saulus gelegen; hij had zich reeds een geruime tijd tegen de prikkels, die de Heere voor zijn overtuiging en verbetering had aangelegd, in de prediking van het evangelie en vele kenbare wonderen, moedwillig verhard. De Heiland waarschuwt hem daarom dat deze tegenstand tot zijn eigen verderf zou uitlopen en dat hij, wilde hij nu nog langer voortgaan, de meest geduchte straffen te wachten had.

Toen Saulus dat hoorde, was hij ontdekt aan zichzelf; dat woord ontdekte hem de gehele genade van Christus. Dat was geen prikkel die hij kon wegslaan; geen prikkel, waartegen hij de hielen durfde op te heffen. Een pijl van de Heere was het; een pijl van Zijn boog, naar de sterke, de geharnaste man geschoten, op de verwondbare plaats, tussen de gespen en tussen het pantser. Het is u hard de hielen tegen de prikkels te slaan. Zelfs in uw strijd, in uw ijver tegen Mij, zijt gij niet wat gij schijnt, zijt gij niet wat gij waarlijk meent te zijn. Uw hart bloedt en voor genezing scheurt gij het meer open. Mij jammert uw gapende wond. Laat af van Mij naar de kroon te steken, want gij steekt uzelf naar de hartader. Niet om mijn kroon, maar om uws levens wil; wat vervolgt gij Mij, het is u hard de hielen tegen de prikkels te slaan! Die ontferming ontwapent de held zonder genade.

Had Saulus de christenen niet uit onwetendheid (1 Tim. 1: 13), maar uit boosheid en moedwil vervolgd, zoals een Nero, was hij een lichtzinnig wereldburger geweest zoals Kajafas en Herodes, zoals een Judas, dan had ook een verschijning uit de geestenwereld hem niet kunnen veranderen (Luk. 16: 31). Nu bood hem echter zijn geloof aan de oudtestamentische openbaring, de ernst en de energie van zijn wil en zijn hoewel niet recht streven naar Gods eer en naar gerechtigheid een aanknopingspunt voor de genade aan; en nadat hij eens door Christus op bovennatuurlijke wijze was verlicht, moest hem ook de rede van Stefanus in hoofdst. 7 en diens opvatting van het Oude Testament, evenals zijn aanwijzingen omtrent het profetische karakter van het Mozaïsme, dat op iets hogers wees, een aanknopingspunt geven voor de ontwikkeling van zijn eigen leer.

Met de woorden: het is u hard de hielen tegen de prikkels te slaan, wordt bedoeld: 1) dat het vroegere krampachtige strijden van Saulus tegen het evangelie een slaan tegen prikkels geweest is, d. i. een tegenstand, waardoor hij zichzelf leed veroorzaakte (Ps. 32: 3); en 2) dat het hem van nu aan hard zou vallen, die tegenstand nog langer voort te zetten, namelijk na dit nieuwe bewijs voor de waarheid van het evangelie, dat voor hem in de openbaring van de Opgestane lag.

De woorden geven niet alleen de machteloosheid te kennen van alle menselijk verzet tegen de goddelijke prikkels, maar tevens spreken zij de gehele rijkdom van goddelijke barmhartigheid en genade uit. De Heere maakt het Saulus zwaar voort te gaan in zijn vervolgen van Jezus en

zijn vermoorden van zichzelf; want voorwaar, het is zwaar de gloeiende kolen van Gods liefde in vijandschap uit te doven met het besluit: "ik wil mij niet bekeren! "

En hij, gebroken van hart en bevende en verbaasd zijnde, zei: "Heere! a) wat wilt Gij dat ik doen zal? " En de Heere zei tot hem: Sta op en ga naar de stad, die voor u ligt en daar zal u gezegd worden wat gij doen moet (hoofdst. 22: 10; 10: 6).

Luk. 3: 10 Hand. 2: 37; 16: 30

Ziet, de rechterhand van de Heere behaalt de overwinning, het trotse hart is vermurwd, verslagen, is gebroken in zijn diepste diepte. Het blazen is een sidderen en vrezen, de brullende leeuw is een vreesachtig lam geworden. Saulus wordt nu Paulus d. i. klein en moet belijden (Jer. 20: 7

): Heere! Gij hebt mij overtuigd en ik ben overtuigd, Gij zijt mij te sterk geworden en hebt overwonnen. Zijn vraag: "Heere! wat wilt Gij dat ik doen zal? " is de tweede stap op de weg van de zaligheid. "Heere! wie zijt Gij? " dat is de eerste levensvraag op deze weg, de vraag voor het geloof en de erkentenis. "Heere! wat wilt Gij dat ik doen zal? " dat is de tweede levensvraag, de vraag voor de wil en de wandel. En Saulus ontvangt een antwoord, maar één dat verootmoedigt; hij wordt nu aan menselijke lering en onderwijzing overgegeven, nadat de Heere zelf het eerst de baan gebroken heeft. In dezelfde stad, waarin hij als een rechter en verwoester wilde intrekken, moet hij nu intreden als een leerling, als een bidder, als een hulpbehoevende. Dat zijn Gods wegen; Christus’ weg gaat naar beneden! Maar de nederigen geeft de Heere genade.

Geen voetstap meer op deze weg. Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal? De woedende stier is getemd. Hij neemt een meester aan? Hij buigt de brede hals onder Zijn zacht juk. Hij trekt zijn ploeg, hij trekt zijn dorsslede gewillig, werkzaam, getrouw. Daar staat geschreven: een dorsende os zult gij niet muilbanden. Maar al zou men hem muilbanden, hij zal niet minder de arbeid voortzetten tot het einde toe op de akker, op de dorsvloer van zijn Heer. Och, of voor allen die daar tegen de Heer en tegen zichzelf strijden, dat ogenblik kwam, waarin het hun duidelijk werd dat Hij meer barmhartigheid heeft dan zij over zichzelf, dat hun strijd een strijd was tegen de rust, tegen het geluk van hun ziel en tegen Zijn eer, ja, maar ook tegen Zijn liefde, een liefde die zich niet overwinnen liet door hun haat, diezelfde liefde, waardoor Hij voor de Zijnen gestorven is toen zij nog zondaars waren, diezelfde, waardoor Hij hen, vijanden zijnde, met God verzoend heeft door Zijn dood.

Wat een vraag en bewijs van dadelijke gehoorzaamheid! Het is een uitroep, een kreet, die bewijst dat het kind geboren is en dat het leeft. Hij weet nog niets van het christendom en toch kent Hij de Heere in Christus. Hij voelt dat hij met God zelf te doen heeft en hij valt op zijn knieën en aanbidt en vraagt naar Zijn wil. Nu is te willen wat de Heer wil het teken van de wedergeboorte. De eigen wil van Saulus was gebroken en nu was er plaats voor de wil van God. Onze eigen wil is de spil waar geheel onze persoonlijkheid en al onze krachten zich om bewegen. Eenmaal door de zonde bij God vandaan getrokken, zoeken wij niet meer ons middelpunt in God, maar in onszelf. En hierin bestaat, zoals wij meermalen hebben opgemerkt, die valse goddelijkheid, die de Satan aan onze eerste ouders door de zonde beloofde en ook gaf. "Gij zult uw eigen meester zijn en hebt dan niet naar God te vragen, uw eigen wil zal uw wet zijn. " Zo luidde de belofte van de satan en is die ook niet door hem vervuld? Leeft de natuurlijke mens niet naar zijn eigen wil? Is hij niet zichzelf genoeg? Zegt hij niet in stilte wat Faraö luidop zei: Wie is de Heer, wiens stem ik gehoorzamen zou? Ik ken

Hem niet. Het zijn eigen meester zijn in al zijn doen en laten is een aan God gelijk zijn, maar een vals. Het is enkel schijn, want God blijft de God van de boze, eigenwillige mens en heeft deze zich aan Gods liefde onttrokken, hij kan zich niet onttrekken aan Zijn macht, aan Zijn heiligheid, aan Zijn straf. Daarom is de goddeloze alleen zo lang zijn eigen meester, totdat hij zich bekeert en gered wordt, of sterft en verloren gaat. De ware goddelijkheid is Gods wil te doen; wie Gods wil doet, regeert met Hem de wereld, heeft iemand gezegd en het is mooi gezegd en waar ook. Door Gods wil te doen, zijn wij Zijn medearbeiders in al Zijn heerlijke werken, de medeuitvoerders van al Zijn heerlijke, oneindige, eeuwige ontwerpen. Zie het aan Saulus; zo lang hij zijn eigen wil deed, de inspraak van zijn eigen hart volgde, was hij een verwoester van Gods hemels werk, van de gemeente en van nu af zou hij zichzelf een medearbeider van God noemen en ook Zijn.

Saul zou niet hebben geweten wat hij doen moest; maar hij moet niet wederkeren naar Jeruzalem, hij moet integendeel de stad in en daar verdere aanwijzing afwachten, waarvan hij nog niet weet, door wie zij hem zal toekomen.

De Heere wil hem niet zelf de nadere aanwijzing geven, hij moet die ontvangen van de discipelen die tot hiertoe door zijn hand vervolgd waren en nu niet van de apostelen te Jeruzalem, die voor pilaren werden gehouden, maar van de eenvoudige mensen te Damascus, voor wie de ondergang vaststond. Dat was een vuurproef voor de aanzienlijke Farizeeër, de geleerde leerling van Gamaliël.

Paulus ontving zijn apostolische roeping en de toerusting tot Zijn ambt later van de Heere zelf zonder menselijk onderricht (Gal. 1: 11 vv.); maar een christen moest hij worden langs de gewone weg door de dienst van anderen.

a) En de mannen die met hem over weg reisden en bij het schitteren van het licht eveneens (vs. 3) ter aarde waren gevallen, stonden weer op, toen het zo-even meegedeelde plaats had. Zij waren verbaasd, sprakeloos van schrik en overmeesterd door een beangstigend gevoel, omdat zij wel de stem hoorden, hoewel zij de woorden van de Spreker niet konden onderscheiden, noch de inhoud van het woord verstaan (Joh. 12: 28vv.), maar niemand zagen; zij merkten wel het licht op, maar geen bepaald persoon, die de stem liet vernemen (hoofdst. 9).

Dan. 10: 7

Deze mannen waren met Paulus uitgetrokken om te helpen vervolgen; nu moeten zij voor hem als getuigen dienen dat hetgeen hij gezien en gehoord had geen fantasie geweest was, want zij stonden daar stom en verstijfd. Zij hadden zich eerder dan Paulus van de grond opgericht, zij hadden de stem van de hemel gehoord, zonder te verstaan wat Hij tot Paulus sprak, zonder Hem op te merken die Zich in zo’n licht aan Paulus vertoonde. Het werd zijn metgezellen niet gegeven te zien en te horen wat Paulus hoorde en zag; zij waren er ook niet toe verkoren om getuigen van de Opgestane te worden. Maar wat zij hoorden en zagen dat hoorden zij toch niet alleen om de wil van Paulus en van anderen, aan wie zij het zouden zeggen: ook hun zielen greep heden de machtige hand van God genadig aan en hebben zij zich niet bekeerd, zijn zij stom gebleven in het schuldbelijden en in het loven van de Heere Jezus, zo zal deze weg naar Damascus ontzaglijk tegen hen getuigen in de dag van het gericht.

De metgezellen van Paulus in zijn zonden moesten ooggetuigen worden van zijn bekering; de bekering van de man, wiens gloeiende vijandschap tegen Christus rondom als een brandfakkel had geschitterd, moest niet plaats hebben in een eenzaam kamertje, maar in het openbaar voor vele getuigen. (LEONH. en SPIEGELH.).

En Saulus, gehoorzaam aan dat woord (vs. 6), stond op van de aarde en toen hij zijn ogen opendeed, die hij tot hiertoe had gesloten gehouden, zag hij niemand en niets, want deze open ogen hadden ten gevolge van de ontvangen verschijning (hoofdst. 22: 11) hun kracht tot zien verloren; hij tastte alzo rond en zocht geleiders (Hand. 13: 11). En zij die met hem waren, leidden hem bij de hand en brachten hem te Damascus, waar hem een verblijf werd gegeven, in de straat, in vs. 11 genoemd, in het huis van een zekere Judas ("Mt 10: 4" No. 12).

De verblinding was er geen die fysisch was teweeggebracht, maar, evenals haar opheffing, een wonderbare. Het doel daarvan was aan de ene zijde dat Paulus een blijvende indruk zou behouden en weten dat het geen droom, geen visioen was geweest dat hem was overkomen, aan de andere zijde dat hij, van de buitenwereld afgezonderd, rustig zou nadenken.

De lichamelijke verblinding moest voor hem een gezegend middel Zijn om de Heiland, die Zich aan hem had geopenbaard, in zijn ziel op het nauwkeurigst te beschouwen en Hem in de geest te leren kennen. Jezus verheerlijkte Zich in zijn hart, daarom mocht hij niets van de mensen en de ijdelheden rondom hem zien.

De duisternis die hem uitwendig omgaf, was slechts een beeld daarvan dat het licht, dat tot hiertoe voor hem had geschenen, het natuurlijk licht van zijn geest, van zijn geleerdheid in de Schrift, van zijn gerechtigheid in hem was uitgeblust en hij nu op een ander moest wachten. Weliswaar had hij het nieuwe hogere licht, de zon van de ware wijsheid en gerechtigheid reeds van ver gezien, maar hij moest inzien hoe dit licht met de duisternis, die anders licht wordt genoemd, geen gemeenschap kan hebben, hoe zijn natuurlijk licht niet in staat was om het hemelse naar beneden te brengen, hoe hij door zijn wijsheid Gods wijsheid niet kon leren kennen, door zijn gerechtigheid Gods gerechtigheid niet kon verkrijgen, hoe het eenvoudig weten van wat de Heere wilde, nog niet voldoende was om het tevens te volbrengen. Het scheen een gemakkelijke opdracht te zijn: "sta op en ga naar de stad; " maar zelfs dat kon hij niet.

En hij was aldaar drie dagen, dat hij niet zag en hij at niet en dronk niet Mt 4: 2.

De trotse beschermer van de oudtestamentische theocratie, die de wereld als een Elia zuiverend wilde doorstormen, moest zich nu een als arme blinde bedelaar diep geknakt door zijn mannen laten leiden.

Zijn vroeger licht, waarin hij waande alle anderen te kunnen leiden (Rom. 2: 18vv.), was uitgeblust. Als een kind moest hij zich laten leiden en nu te Damascus in blindheid gedurende drie dagen en in even zo langdurig vasten ootmoedig wachten op hoger licht van genade en van geloof; Vgl. 2 Kor. 4: 6

Hij moet zich als een kind laten leiden door de poort, waardoor hij als een held dacht in te gaan. Hij wordt als een gevangene van de Heere gebracht in de stad, waaruit hij de gelovigen gebonden had willen voeren.

Zijn vasten is niet door hemzelf gekomen, maar door de verschrikking van de ziel is hij er toe gedrongen; hij vergat te eten en te drinken; hij kon niets anders doen dan bidden. Vgl. vs. 11

Hoe dikwijls zondert men zich niet tot een genezing, tot een bezoek van zijn bloedverwanten dagen en weken af met terzijde stelling van zijn ambt en zijn huishouden; maar wie heeft wel eens drie dagen besteed tot grondig onderzoek en tot verandering van zijn gezindheid?

De machtige vervolger wordt als een machteloze blinde door enkelen van het reisgezelschap binnen de stad gebracht, waar hij kwam om te woeden en te vervolgen, maar nu gaat hij bidden en aanbidden, gedurende een drietal dagen van lichamelijke blindheid en lichamelijk vasten.

Hoe ver was nu voor hem het wezen van de zonde en de ontoegankelijkheid van het wettische standpunt voor God open gegaan, daar hij in zijn ervaring tot de overtuiging was gekomen dat men op dit standpunt bij het beste bedoelen een lasterend vijand van God en van Zijn Christus kon worden en dat de uitwendige wet en vooral de verklaring van de wet in haar verschillende geboden niet voor een zo diepe val kon bewaren. En hoe hoog mocht hem dadelijk de kracht van de verkiezing van de genade, de genade zelf en de rechtvaardiging voorkomen, daar hij op deze weg van het verderf, midden in zijn woedende loop zo plotseling, zo wonderbaar en onverdiend gered was! Ook de heerlijkheid van de Opgestane en ten hemel gevaren Christus vertoonde zich aan hem in een heerlijk licht, daar hij zag dat de Heere, die sedert lange tijd ten hemel was gevaren, ook nu nog met persoonlijke tegenwoordigheid op aarde kon optreden.

Nu had zeker de Heere zonder het uitwendig middel van de genade Zijn geest in het hart van de verslagene kunnen zenden en van de hemel de hand van de vrede op hem kunnen leggen; maar de toekomstige apostel van de heidenen moest eerst aan zichzelf ervaren wat de Kerk is, namelijk de bezitster en uitdeelster van de genade van het leven.

Deze geschiedenis is bij uitstek een voorbeeld van christelijke boete en oprechte bekering. Dat is het eerste, dat men de zonde inziet, zoals dus Christus Paulus van de hemel af verschrikt, opdat hij niet in de zonde zou voortgaan maar ervan zou afzien. Waar nu zo’n kennis van de zonde is, daar moet ook volgen dat men met sidderen en beven met Paulus spreekt: "Heere! wat wilt Gij dat ik doen zal" d. i. men moet in het evangelie geloven en in Christus de vergeving van de zonde, die ons in de doop is toegezegd, hopen en daarna de naam van Christus belijden en de genade, die ons is gegeven, voor iedereen prijzen en anderen ook tot die kennis brengen, dat heet en is een christelijk leven.

En er was een zeker discipel, een gewoon gemeentelid (hoofdst. 11: 26) te Damascus, die vroeger Jood was en om zijn streng wettische vroomheid nog heden bij de Joden in groot aanzien was (hoofdst. 22: 12), met name Ananias. Deze naam was bij de Joden veel in gebruik (hoofdst. 5: 1vv. ; 23: 2). En de Heere Christus (vs. 13v. en 17) zei tot hem, nadat drie dagen (vs. 9) waren verlopen, in een gezicht dat Hij hem de volgende morgen gaf, terwijl tegelijkertijd Saulus eengezicht overeenkomstig zijn behoefte ontving (vs. 12): Ananias. En hij zei: zie hier ben ik, Heere! gereed om U te dienen (Gen. 22: 1, 7; 37: 13).

En de Heere zei tot hem: Sta op en ga in de straat, genaamd de Rechte, omdat deze in onderscheiding van de andere, die hoekig of krom zijn (vgl. vs. 2), recht doorloopt en vraag in het huis van Judas, die daarwoont, naar iemand met de naam Saulus, a) van Tarsen in Cilicië

afkomstig. Gij zult hem brengen wat hij nodig heeft en wat Ik hem wil geven, want zie, hij bidt, opdat hij uit de ellende waarin hij verkeert, wordt geholpen.

Hand. 21: 39; 22: 3

Gebeden worden terstond in de hemel opgemerkt. Op het ogenblik dat Saulus begon te bidden, hoorde de Heer hem. Hier is troost voor de beangstigde, maar biddende ziel. Dikwijls buigt een arme gebrokene van hart de knieën, maar hij kan zijn klachten alleen in de taal van zuchten en tranen uiten; toch heeft die zucht al de harpen van de hemel met muziek doen trillen en die traan is door God opgevangen en in de fles van de hemel bewaard. Gij bewaart mijn tranen in uw fles, dit veronderstelt dat zij opgevangen worden naarmate zij vloeien. De bidder, die in zijn angst geen woorden kan vinden, wordt door de Allerhoogste verstaan. Het oog, waarmee hij naar boven ziet, is wellicht beneveld; maar de vallende traan is een gebed. De tranen zijn de diamanten van de hemel; de zuchten maken deel uit van de muziek in de hof van de HEERE en zij worden geteld onder de verhevenste tonen die het oor van de hoogste Majesteit bereiken. Denk niet dat uw gebed onverhoord zal blijven, al is het zwak en aarzelend. Jakobs ladder is hoog, maar ons gebed rust op de Engel van het verbond en zal haar alzo kunnen bestijgen. Onze God hoort niet alleen het gebed, maar Hij hoort het graag. Hij vergeet niet het geroep van de ellendigen. Voorwaar, Hij ziet niet naar hoge blikken en verheven woorden; het is Hem niet te doen om de statie en de glans van de koningen. Hij luistert niet naar de klank van de krijgsmuziek; Hij schenkt geen aandacht aan de triomf en de hoogmoed van de mensen, maar waar een hart is, bezwaard met droefheid of een lip die van angst beeft of een diepe zucht of een traan van berouw, daar is het hart van de HEERE geopend; Hij tekent die op in Zijn gedenkboek; Hij legde onze gebeden als rozenbladeren in Zijn gedenkboek en wanneer het boek uiteindelijk geopend wordt, zal er een liefelijke geur uit oprijzen.

Bij ‘t bidden vraagt het stil geloven Geen hemels teken van de Heer, Maar onze voorspraak zendt van boven Het antwoord aan de bidder neer.

Met woorden, alleen de Heere waardig, zegt Hij tot Ananias wat er met Saulus gebeurd is. De Heere zegt niet, zoals ieder ander zou gezegd hebben: "Saulus is bekeerd en wel door mijn tussenkomst; " nee, niets van dat alles. U voelt ook het onvoegzame hiervan bij de Heere. De Heere toont alleen uit de goede vrucht wat er uit de wilde boom geworden is. Het is hiermee alsof men van een dodelijk zieke, nadat de crisis is doorstaan, zegt: "hij slaapt! " Hiermee is alles gezegd. Hij bidt! Die bidt, verootmoedigt zich. Bidden is spreken met God; en waarover spreekt een ziel met God dan over haar zonde en over Zijn ontferming, dan over haar nood en Zijn redding, dan over haar behoefte en Zijn voorziening er in? Maar had Saulus dan tevoren niet gebeden? Nee, hij had tot hiertoe nog niet gebeden, want hij kende de naam van Jezus nog niet en wie Jezus niet kent en geen aanroeper is van Zijn naam, bidt niet, hij spreekt alleen. God wil aangebeden zijn in geest en waarheid en niemand doet dit, als hij niet de Vader aanbidt in de Zoon door de Heilige Geest. De Vader wil niet geëerd zijn buiten de Zoon en de Zoon niet buiten de Vader en beide niet dan in de Heilige Geest.

En hij heeft, opdat hij ook zal weten door wiens bemiddeling hem zowel de geestelijke als de lichamelijke hulp van Mij ten deel zal worden, ook heden in een gezicht gezien dat een man genaamd Ananias, binnenkwam en hem de hand oplegde, opdat hij weer ziende werd, omdat hij nu reeds drie dagen met blindheid is geslagen.

Toen Paulus gebracht werd in de Rechte straat (vs. 8) zou hij toen niet bij zichzelf hebben gedacht: "ach ja, ik ging op kromme, op dwaalwegen, maar nu wilt Gij, Heere! "mij leiden op de rechte weg" (Ps. 23: 3)? Ook de naam van de huisheer "Judas" moest voor hem betekenis hebben. Zijn vals Jodendom moest in Judas' huis worden begraven en als een ware Jood, namelijk als een christen moest hij opstaan. En tegelijk is de naam van hem die tot hem wordt gezonden vol betekenis en spreekt die hem van hulp in zijn nood; want Ananias betekent: "de Heere gedenkt of begenadigt. "

Saulus scheen gedurende de drie dagen van zijn uitwendige blindheid geheel verlaten en zonder vrienden, maar hij is het niet; de trouwe Herder verzuimt het teruggevonden schaap geen ogenblik, maar heeft reeds het werktuig tot zijn oprichting gereed. En wel een weinig schitterend werktuig; wij weten van deze Ananias verder niet veel. Hij was, zo schijnt het, een eenvoudig discipel, één van de stillen in de lande. Men zou hebben kunnen menen dat, als tot de pas bekeerde Samaritanen (hoofdst. 8: 14 vv) de twee voornaamste discipelen werden afgezonden, tot een bekeerde Paulus, tot deze machtige geest, toch minstens ook een Petrus of Johannes had moeten worden gezonden om zijn belijdenis te ontvangen en hem de zegen te geven; maar nee, de Heere gebruikt daartoe een gewoon lid van de gemeente, want het is Hem hetzelfde door veel of door weinig te helpen. (1 Sam. 14: 6).

Tot het gezegende ambt van leraar zijn geen verheven gaven en grote waardigheden nodig, maar alleen getrouwe knechten. Ook in de keuze van Ananias lag een wijze leiding van de Heere. De geleerde Farizeeër moest tot zijn verootmoediging een ongeleerde christen als leraar krijgen; was een Petrus of een ander groot apostel tot hem gezonden, dan had Paulus daardoor aan de ene zijde trots en aan de andere zijde van menselijk aanzien afhankelijk kunnen worden.

Hij moet zijn licht ontvangen van een klein zwavelstokje, van één, die bij Paulus nog geen vinger was, als een kaarsje bij de Zon.

Wij moeten ons de toestand van Paulus gedurende de drie dagen niet zo denken als Bengel die beschrijft: "daar gezicht en smaak verdoofd waren, heeft hij zich inwendig in de eenzaamheid met bidden bezig gehouden. " Het gebed heeft hem zeker niet gedurende zijn worsteling vergezeld, maar het gebed heft de afgematte strijder op; niet het bidden was de inhoud van de drie dagen, maar het gebed maakte een einde aan de jammer die de drie dagen vervulde. Natuurlijk heeft Saul heden niet voor de eerste maal in zijn leven gebeden, hij zal als een onberispelijk Farizeeër geen gebedsuur hebben verzuimd, maar zijn bidden dat hij tot hiertoe deed, verdient die naam niet; hij stond op de hoogte van de eigengerechtigheid, die hij zichzelf had gemaakt en had God vernederd tot de diepte dat Hij Zijn woord en Zijn wet misbruikte tot bevestiging van zijn verkeerde wil. Nu ontdekt hij voor de eerste maal de kloof tussen God en hem. Hij voelt dat hij zelf in de diepte van de afgrond ligt, maar hij ziet de HEERE in de onmetelijke hoogte van zijn heiligheid. Wanneer hij nu bidt, kan het slechts in het geloof geschieden. De naam "Jezus, " die van de hemel klinkt, heeft hem als een bliksemstraal ter aarde geworpen en zijn gehele wezen vernietigd. Maar is deze naam niet een waarborg van de zaligheid en wel van die zaligheid, die voor Paulus de enige redding is? Hij en zijn tochtgenoten zagen in de beide namen Mozes en Jezus twee onverzoenlijke tegenstellingen. Omdat Stefanus Jezus aanriep, meenden zij, had hij Mozes gelasterd, daarom heeft ook Paulus de christenen gedwongen Jezus te lasteren (hoofdst. 26: 11) om Mozes te eren. Maar hoe staat de zaak thans? Mozes, de drager van de wet, is voor Saulus de onverbiddelijke rechter met het doodvonnis geworden, wat blijft hem anders over dan de verachte, gelasterde naam Jezus? Zou die naam, zo vol kracht, die reeds zo velen prijzen, de

kracht niet hebben ook hem, de door Mozes' wet aan de dood overgegeven mens, uit Zijn nood te helpen en tot zaligheid te brengen? Had Stefanus, wiens einde hem in deze dagen natuurlijk onophoudelijk voor de geest stond, niet in zijn doodsnood deze naam aangeroepen en was hij bij dat aanroepen niet aangedaan met een vreugde, zoals hij nooit had gezien? Zo verkrijgt de verschrikking van Jezus' naam voor Saulus langzaam aan een gedaante die hen vertrouwen inboezemt; en hij waagt het deze naam aan te roepen.

In de mededeling: "zie, hij bidt, " vat de Heere de gehele verandering samen die met Saulus intussen heeft plaatsgehad; men kan ook werkelijk de gehele weg van de bekering niet korter en tevens vollediger beschrijven. In het gebed grijpt men de goede wil van God aan, waardoor men eerst is gegrepen en hecht men zich aan de machtige trekkingen van God; in het gebed geeft ook de mens zijn wil over en daarbij heeft niet alleen een afbidden en vragen van de genade en vergeving plaats, maar al de ernst is ontbrand die men voor God en Zijn waarheid voelt en waaronder men stap voor stap alle verdere zekerheid verkrijgt.

Zie, hij bidt - een schoon woord omtrent een bekeerde zondaar 1) om de gesteldheid van zijn eigen hart aan te wijzen: a) hij bidt, dus is hij geen lasteraar meer van Jezus, maar hij ligt smekend voor de Heere, die hij vroeger vervolgde; b) hij bidt, dus is hij geen vervolger meer van de christenen, maar hij heeft het zwaard weggeworpen en de weerloze handen in vrede gevouwen 2), om harten voor Hem te winnen, die Hem liefhebben: a) de Heere zelf ziet van de hoogte en uit Zijn heiligdom met liefde neer op het gebroken hart, dat in gebed voor Hem ligt, b) de gemeente van de Heere moet zich tot Hem keren met hartelijke ontferming en niet meer als een verlorene mijden en niet meer als een gevaarlijke vrezen, van wie eens is gezegd: "zie, hij bidt! "

En Ananias wist, naar wat hem was meegedeeld, te veel van Saulus om het woord "hij bidt" te geloven en daaruit de drievoudige vermaning te trekken: vrees niet voor hem, want hij is weerloos; veracht hem niet, want er is een goed werk in hem begonnen; verlaat hem niet, want hij verlangt naar troost en hulp. Hij antwoordde: Heere! ik heb van velen gehoord van deze man, a) hoeveel kwaad hij Uw heiligen, de christenen (vs. 32 Rom. 1: 7) in Jeruzalem gedaan heeft (hoofdst. 8: 3).

Hand. 9: 1; 1 Kor. 15: 7 Gal. 1: 18; 1 Tim. 1: 13

Nu is hij ook tot ons naar Damascus gekomen en heeft hier macht van de overpriesters om te binden allen, die Uw naam aanroepen en hen aan de hoge raad ter veroordeling uit te leveren.

Maar de Heere zei tot hem: Ga heen, zoals Ik u bevolen heb (vs. 11) en laat al uw bedenkingen varen, a) want Ik ben hem op de weg hierheen zichtbaar verschenen (vs. 17) en heb zijn ziel gered uit het verderf (Job 33: 30), zodat gij hem niet eens hoeft te bekeren, maar alleen hebt in te lijvenin de gemeente van hen, die Mijn naam aanroepen. Deze is, wat zijn toekomstige loopbaan aangaat, Mij een uitverkoren vat, om als zodanig (Rom. 9: 23; 2 Kor. 4: 7
hem gelegde naam door openbaring daarvan
in zijn eigen wezen en in zijn wandel, maar ook door verkondiging van deze en de prediking van het evangelie, te dragen voor de heidenen en de koningen, waarmee hij in aanraking zal komen (hoofdst. 13: 7; 24: 24; 25: 23; 23: 11 en 27: 24 en de kinderen van Israël, die hij nooit uit het oog zal verliezen en voor wie hij een bijzonder voorteken is (hoofdst. 22: 19v. 1 Tim.
13-16

Rom. 1: 1 Gal. 1: 15; 2: 8 2 Tim. 1: 11

Ja deze is Mij een uitverkoren vat, a) want Ik heb nog bijzondere wegen met hem voor (hoofdst. 26: 16) in verheven openbaringen en Ik zal hem, opdat bij zich daarop niet zal beroemen (2 Kor. 12: 1vv.), tonen hoeveel hij lijden moet om Mijn naam.

Hand. 26: 11; 2 Kor. 11: 23

Zo is het met de gelovigen gesteld: zij hebben nodig het tweemaal van de Heere horen om het te begrijpen, om het aan te nemen.

De bedenking van Ananias komt deels uit menselijke zwakheid voort, die ook bij de heiligen nog wordt gevonden ("Ge 15: 3"en "Ps 62: 8, deels uit prijzenswaardige voorzichtigheid, want men moet wat zich als buitengewone openbaring voordoet, niet onvoorwaardelijk vertrouwen.

De Heere blijft eenvoudig bij het bevel en stelt de bezorgde ermee gerust dat Saulus niet alleen aan de gemeente geen schade meer zal doen, maar zelfs door Hemzelf is verkoren om Zijn eer te bevorderen, de belijdenis van Zijn zaligmakende naam uit te breiden. De uitdrukking "dragen" schijnt gekozen in overeenstemming met het beeld van een "vat" waarin een schat van grote waarde wordt gedragen. De kring van de mensheid, waarin Saulus de naam van Jezus zal dragen, is drieërlei: 1) heidense volken, 2) regerende mannen of vorstelijke personen, 3) de kinderen van Israël. De heidenen zijn vooropgeplaatst, Israël is het laatst genoemd, om te zeggen dat de roeping van Saulus in de eerste plaats ziet op de heidenwereld, dat hij bij deze zijn werkkring zal vinden. Israël zal echter van zijn werkkring niet zijn uitgesloten, maar pas later in aanmerking komen.

De roeping tot de kinderen van Israël is reeds hier een als het ware bijkomstige, zoals ook de Griekse volzin doet uitkomen.

Terwijl de twaalven in de eerste plaats voor Israël zijn geroepen, is Saulus in de eerste plaats voor de heidenen geroepen; dit verschil van zijn apostolisch ambt is niet willekeurig, maar door de geschiedenis van de roeping zelf aangegeven. Toen de Heere de twaalven riep, wandelde Hij in nederigheid en beperktheid van het vlees, behorende tot het volk waarvan Hij afstamde en tot het land van zijn geboorte (Matth. 15: 24); toen Hij Saulus riep, openbaarde Hij Zich ook wel lichamelijk; maar in het lichamelijke van de Geest en van de hemel, in de staat van Zijn verheerlijking keert Hij Zich tot alle mensen (hoofdst. 22: 15). Wanneer nu de apostel van de heidenen eveneens uit het volk van Israël door Hem wordt verkoren, dan geschiedt dit naar de geschiedenis van de profeet Jona, waarin bewezen is hoe moeilijk, ja hoe onmogelijk het voor een Israëliet is, met de boodschap van de zaligheid het heilige land te verlaten en zich tot de heidenwereld te wenden. Jona kon niet eerder die weg opgaan en zijn boodschap volbrengen, voor hij drie dagen en drie nachten in de diepte was geweest en daar tot de gedachte was gekomen dat hij voor de ogen van God verworpen was, maar daar, toen zijn ziel bang was, dacht hij aan de HEERE en bad hij uit de diepte en Zijn gebed steeg op tot de tempel van Gods heiligheid (Jona 2: 1-8). Uit dit gezichtspunt valt een nieuwe lichtstraal op het geheim van die drie dagen in het leven van Saulus.

De laatste woorden: "Ik zal hem tonen, hoeveel hij lijden moet terwille van Mijn naam" geven te kennen dat Ananias aan Saulus alleen de genade tot de nieuwe christelijke staat moet verkondigen; tot zijn ambt wil de Heere zelf hem bekwaam maken en hem de weg wijzen, die

hij moet bewandelen en dat zal geschieden naar de grondstelling: hoe meer genade, des te meer lijden.

En Ananias was nu niet meer bang, maar begaf zich integendeel met vreugde en in haast op weg. Hij ging naar de hem aangewezen straat en kwam in het huis van Judas (vs. 11). Daar vond hij bij het binnentreden Saulus op de knieën liggende nog in gebed (vs. 11); hij trad op hem toe en de handen op hem leggende, zei hij: Saul, broeder! de Heere heeft mij gezonden, namelijk Jezus, die u verschenen is daar buiten op de weg, waarlangs u gekomen bent naar deze stad. Hij heeft mij tot u gezonden, opdat u weer ziende en met de Heilige Geest vervuld zou worden. De Heere gaf hem op dat ogenblik alles in wat hij nu sprak, want bij de openbaring in het gezicht (vs. 10vv.) was nog veel onbepaald gelaten (Matth. 10: 19v.).

En terstond, toen hij zo tot Saulus sprak en hem de handen oplegde, vielen af van zijn, van Saulus' ogen, als schellen, niet in werkelijkheid, maar voor zijn gevoel en hij werd terstond weer ziende en aanstonds viel zijn oog opde man die voor hem stond en die hij herkende als de man die hij tevoren in een gezicht had gezien (vs. 12 hoofdst. 22: 13) en stond, zoals Ananias hem gebood, op en werd naar diens nadere verklaring (hoofdst. 22: 14-16) gedoopt in de rivier Amana Ac 9: 2

En toen hij het sacrament en daarbij de Heilige Geest had ontvangen en weer in zijn herberg gekomen was en gegeten had, werd hij versterkt en verkwikt na zo driedagen zich geheel van spijs en drank te hebben onthouden (vs. 9). En Saulus, na zijn doop door Ananias in de gemeente ingeleid, verbleef enkele dagen bij de discipelen, die te Damascus waren, om door het contact met hen geestelijk versterkt te worden, zoals hij door spijze lichamelijk gesterkt was.

Het komen van Ananias, die Saulus eerst in een gezicht had gezien, had in de eerste plaats ten doel hem van zijn blindheid te bevrijden. Was deze blindheid oorspronkelijk het onwillekeurig gevolg van de hemelse glans die hij gezien had (hoofdst. 22: 11) en verder uitwerking van de inwendige, dodelijke gevolgen van die openbaring geweest, nu is hem de bevrijding van die plaag het onderpand van de verlossing van de rechtende macht, die door die openbaring over hem is gekomen. Dit is daarom ook het eerste wat Ananias hem geeft, als hij hem de handen oplegt. Wanneer echter Ananias uitdrukkelijk zegt dat de Heere Jezus hem zendt, dan moet Saul opmerken dat dezelfde, die hem geslagen heeft, hem nu ook geneest, dezelfde, die hem gedood heeft, hem nu ook levend maakt, zoals hij het van de HEERE weet (Deut. 32: 39). En terwijl Ananias hem de handen oplegt en hem daarna het gezicht teruggeeft, ervaart Saulus dat de wonderkrachten van de Heere aan Zijn gemeente zijn gegeven, omdat Hij in de gemeente is en werkt, zoals hij vernomen heeft uit het woord: "Ik ben Jezus, die gij vervolgt. " Maar evenals de blindheid slechts een teken en een werking van de dood was, zo is ook het weerzien nog niet het eigenlijke heil en het leven, maar alleen een voorbode daarvan. En zo had Ananias niet alleen aan Saulus het weerzien beloofd, maar ook het vervuld worden met de Heilige Geest. Evenals het weerzien werd verleend door de oplegging van de handen, zo ook de vervulling met de Heilige Geest door de doop, waartoe Ananias Saulus dringt met het woord, dat in hoofdst. 22 is meegedeeld. Met recht houdt hij alle onderwijzing en voorbereiding tot de doop overbodig: hier is een begrijpen van de doop in de naam van Jezus teweeggebracht, zoals dat nog niet heeft bestaan en ook niet kan weerkeren.

Het nemen van de spijs, waardoor de gedoopte gesterkt werd, herinnert aan het dochtertje van Jaïrus, waaraan de Heere beval spijze te geven, nadat Hij het had opgewekt. (Luk. 8: 55).

En hij predikte terstond Christus in de synagogen, toen hij van de overste vergunning tot spreken had ontvangen, aan de Joden te Damascus, en legde er vooral grote nadruk op dat Hij de Zoon van God is, zoals hij daarvan uit persoonlijke ervaring getuigenis kon afleggen. De christelijke gemeente toch hield zich nog aan de godsdienstige samenkomsten in de Joodse synagogen en indeze was het aan ieder die zich daartoe geroepen voelde, geoorloofd godsdienstige voordrachten te houden ("Lu 4: 15.

En zij, de Joden, stonden allen verbaasd toen zij hoorden wat hij daar met beroep op de hem ten deel gevallen openbaring, evenals in hoofdst. 22: 6vv. ; 26: 13vv., verkondigde, zodat zij van het gevoel van een onloochenbaar goddelijk ingrijpen vervuld werden (hoofdst.
12) en zij zeiden onder elkaar: Is deze, die dat getuigt, niet degene die te Jeruzalem uitroeide wie deze naam aanriepen (vs. 14) en die daarom, met datzelfde doel hier gekomen is, te Damascus, opdat hij hen gebonden zou brengen tot de overpriesters teJeruzalem? Vanwaar zou hij dan zo geheel omgekeerd zijn, indien dat niet een hogere hand had gewerkt, zoals hij zegt?

Doch Saulus, die zich hierna drie jaar in de stilte in Arabië terugtrok, werd meer en meer in het geloof (Rom. 4: 20) en de Heere (Ef. 6: 10) bekrachtigd en overtuigde toen hij zo gesterkt naar de stadterugkeerde, de Joden die te Damascus woonden, met onweerstaanbare overredingskracht bewijzende, zoals zij dat in Syrische synagogen gewoonlijk deden, dat deze Jezus van Nazareth, wiens naam zij nauwelijks durfden te noemen, de Christus, de Messias van Israël is.

Nadat Saulus door de doop Jezus is ingelijfd, is hij het ook in de gemeenschap van de leden van de kerk, eerst nog om versterking te ontvangen van het nieuwe leven en vergoeding voor de verloren vriendschap van de wereld, maar vervolgens ook om te geven en zelf te werken tot versterking van de gemeente en tot verbreiding van het evangelie.

In plaats van in de synagoge van de Joden te Damascus van de brieven van volmacht van de overpriesters gebruik te maken, treedt hij dadelijk in deze op en verkondigt hij hun Jezus, de Christus, dat deze de Zoon van God is; het was hem niet genoeg hun te verkondigen dat Hij de Messias was, omdat hij wel wist dat hun voorstelling van de Messias in geestelijk opzicht zo treurig was en aan de andere zijde zo werelds opgetooid.

De Joden, zo was zijn doel, moesten zien in wie zij hadden gestoken, dat zij de Heere van de heerlijkheid hadden gekruisigd (Joh. 19: 37; 1 Kor. 2: 8 Zo veranderde hij de verdediging van zijn overgang tot het christendom voor hen in een aanvallen van hun eigen standplaats, om hen daaruit te verdrijven.

Dit prediken zowel als de bevestiging in vs. 22 moet niet gehouden worden voor een begin van Paulus' eigenlijke apostolische werkzaamheid, maar eenvoudig als getuigenis van de Verlosser, afgelegd uit inwendige drang van een hart dat niet kan nalaten uit te spreken, waarin het gelooft (Ps. 116: 10); want er is geen spoor te ontdekken, dat hij daartoe een eigenlijk bevel en een zending van God heeft ontvangen; integendeel luidt de uitdrukking van Lukas in vs. 20 evenals die, die door Filippus in hoofdst. 8: 5 gebruikt is. Het is het vrijwillig werken van een evangelist dat wij zien, niet de zending van een apostel. Opmerkelijk is hierbij nog het onderscheid tussen vs. 20 en 22 Daar verkondigt Paulus Christus, dat Hij de Zoon van God is, hier voert hij een bewijs voor de Joden, dat Christus de Messias is. Met dit verschil komt de verschillende wijze van voordracht overeen. Dat Jezus de Messias was, daarvan overtuigde Paulus de Joden doordat hij de weg inslaat om uit voorspelling en

vervulling, uit de overeenstemming van Messiaanse profetieën met de geschiedkundige feiten van Jezus' leven het te bewijzen. Daarentegen predikte Paulus dat Christus Gods Zoon was, van goddelijke afkomst, aan de goddelijke heerlijkheid deelachtig en goddelijke eer waardig, door een onmiddellijk, eenvoudig getuigenis uit eigen ervaring af te leggen. De prediking had bij de Joden een zich ontzetten ten gevolg (Mark. 1: 27 Luk. 5: 27); het overtuigen daarentegen bracht de tegenstanders in verwarring en verlegenheid, in zoverre zij de bewijsvoering niet konden weerstaan en toch de slotsom niet wilden toegeven.

Moest zo'n belijdenis uit de mond van Paulus, zoals hij die in de synagoge van de Joden aflegde, geen ontzaglijk opzien teweegbrengen, bij zijn vroegere vrienden de grootste ergernis opwekken, henzelf tot smaad en vernedering brengen? Sloeg hij zichzelf daarmee niet als het ware op de mond, verklaarde hij niet zijn gehele vroegere loopbaan voor een dwaalweg, als hij nu predikte: "die Jezus, die gij Joden gekruisigd hebt, die ook ik, Saulus, gesmaad, gelasterd, vervolg heb, die is de Christus, uw Messias, de Heiland van de gehele wereld, ja deze is de Zoon van de hooggeprezen God? Had hij niet eerst zijn overtuiging voor zich kunnen houden, tenminste een tijdlang zich in de stilte kunnen terugtrekken, tot over zijn vroegere wegen gras gegroeid was en had hij zo langzaam aan zonder opzien, niet zijn nieuwe levensweg kunnen gaan bewandelen? Ja, als Saulus niet Saulus was geweest, als hij geweest was als één van ons, als hij met vlees en bloed was ten rade gegaan, als zijn overgave aan de Heere geen volkomen, gehele, besliste, onvoorwaardelijk geweest was, dan misschien zou hij naar dergelijke overwegingen hebben geluisterd. En zeker zo gaat het: ook waar ons hart overtuigd is, openen wij de mond niet altijd zo gemakkelijk tot een openbaar getuigenis. Ook als wij de Heere gevonden hebben, zouden wij, als het mogelijk was, nog niet zo dadelijk willen breken met de wereld. Ook waar de bekentenis aanwezig is omtrent deze zondige paden en dwaalwegen, zouden wij ons de belijdenis wel willen besparen of het tenminste met God in het stille kamertje willen afmaken en niet voor de ogen van de wereld. En toch, zolang ons hart nog te trots is om zich voor God en mensen te verootmoedigen, zolang is onze bede slechts een halve. Zolang wij nog te vreesachtig zijn om wat wij in het hart hebben erkend, ook te belijden met de mond, zolang is dit geloof nog niet het ware en zolang onze rust nog boven de dienst van de Heere, onze eer ons nog boven de eer van God gaat, zo lang staan wij nog niet in ware, oprechte gehoorzaamheid.

De plotselinge verandering van Paulus veroorzaakte onder de Joden te Damascus een ontzetting. Saulus vond zich, zoals hij ons in Gal. 1: 17 meedeelt, bewogen om eerst Damascus te verlaten en zich naar Arabië te begeven. Lukas verhaalt deze daartussen liggende gebeurtenis niet, maar schijnt die toch voor ogen te hebben, daar hij eerst opmerkt dat Saulus "enige dagen" bij christenen te Damascus is gebleven (vs. 19) en dan weer later (vs. 23) dat de Joden na "vele dagen" tezamen raad hielden om hem te doden. Het verblijf van hem in Arabië, dat tussen die beide valt, duidt hij dan aan met de woorden (vs. 22): "Saulus werd meer en meer bekrachtigd. " Alzo spreekt het bericht van zijn werkzaamheid: "hij overtuigde de Joden, bewijzende dat deze de Christus is, " van de tijd na zijn terugkeren uit Arabië naar Damascus en het eerdere, "hij predikte Christus in de synagoge, dat Hij de Zoon van God is, " van de tijd van enige dagen, voordat hij zich naar Arabië terugtrok. De andere apostelen van de Heere hadden een driejarige oefenschool van het geloof gehad in het uitwendige verkeer met de Heere, ook Saulus schijnt een voorbereidend triennium nodig gehad te hebben en zonder twijfel was dit rijk aan gebedsleven, aan ervaringen, gezichten en verkeer met de Heere; vooral in tastbare openbaringen van de opgestane (Gal. 1: 11v. ; 1 Kor.
23; 15: 1vv. behoefte voelde de grote ervaring die hij had opgedaan, in zich te verwerken, omtrent zijn roeping en zijn te volgen weg in het reine te komen, dan was geen oponthoud voor zo'n nadenken in de diepste stilte meer geschikt dan de woestijn van Arabië, die hij zeer

spoedig kon bereiken als hij zich van Damascus oostwaarts wendde. Men kan aannemen dat hij juist in deze tegengestelde richting werd gedreven, bij de gedachte aan een terugkeren naar Jeruzalem, die in hem oprees. Hoeveel kon voor dit terugkeren spreken! Ten eerste de gedachte om de overpriesters hun snood mandaat voor de voeten te werpen, hun plechtig te verklaren dat hij voortaan niet meer in de dienst van hun ongeloof stond en voor hen een getuigenis van Christus af te leggen, maar meer nog de behoefte, om de gemeente te Jeruzalem met zich te verzoenen, haar gerust te stellen en de vriendschap van de apostelen te winnen. Maar spoedig bleek het hem dat een langere afwezigheid voor hem nodig was; het was bijna zeker te voorzien dat hij zeer spoedig een offer moest worden van de verbittering van de Farizese partij, als hij ogenblikkelijk terugkeerde en openlijk uitsprak dat hij zich van hen had losgescheurd, zonder dat de opoffering van zijn leven de gewenste vruchten kon dragen. Men zou toch zo gemakkelijk die plotselinge omkeer in verdenking kunnen brengen en de indruk daarvan uitspreken. Hij moest weten dat hij tot een andere, langere loopbaan was verkoren, waarop hem aan het einde de martelingen niet zouden ontbreken. Zonder twijfel was het oponthoud van Saulus in Arabië vooral een tijd van eenzaam en stil leven, gewijd aan gebed en overdenking, totdat hij met meer ontwikkeld en bevestigd geloof te voorschijn kon treden, evenals Christus, de Heere, voor Hij Zijn roeping ging vervullen, eerst door de Geest in de woestijn werd geleid. Voor de kerk kwam uit zijn aanhoudend terugtreden van de schouwplaats van de geschiedenis een onmiddellijk groot voordeel; daar hij namelijk de leiding van de vervolging op zich had genomen, werd deze gedurende de tijd van zijn verdwijnen tenminste verlamd, zo niet geheel nagelaten (vgl. vs. 31), zoals wij dan ook uit de latere geschiedenis zien hoezeer zijn overgang tot het christendom een lange tijd de Joodse partij in haar ijver heeft ontmoedigd.

Vs. 23-30 Vlucht van Saulus uit Damascus en bezoek aan Jeruzalem; zijn heenzending naar Tarsen.

En toen vele dagen verlopen waren, zovele als er zijn voorbijgegaan over hetgeen in vs. 19-22 uit de tijd na de bekering van Saulus is meegedeeld, namelijk na drie jaar (Gal. 1: 18), hielden de Joden tezamen raad om hem met behulp van de landvoogd van koning Aretas, die zij op hun zijde wisten te halen, gevangen te nemen en te doden.

Maar hun plan werd Saulus door de Joden, die hem gunstig gestemd waren en die nu zijn leven wilden redden, bekend gemaakt, a) en zij, de Joden die door zijn werkzaamheid (vs. 22) verbitterd waren, bewaakten de poorten in samenwerking met de militaire wacht van de landvoogd, zowel overdag als ‘s nachts, opdat hij niet zou ontsnappen, maar zij hem bij de eerste gelegenheid mochten gevangen nemen en zij hem dan doden mochten, als de landvoogd hem, zoals hij hun beloofd had, aan hen zou hebben prijs gegeven.

2 Kor. 11: 32

Maar enige mannen uit de discipelen, uit de christelijke gemeente, namen hem ‘s nachts a) en lieten hem neer door de muur, waartoe zij zich van een in de stadsmuur uitgehouwen venster van een daartegen gebouwd huis bedienden (Joz. 2: 15), hem neerlatende in een mand, zodat hij gelukkig het gevaar ontkwam en zo het betrouwbare van de hem geschonken toezegging (hoofdst. 26: 17) mocht ervaren.

1 Sam. 19: 12

In het begin verwekte Saulus' getuigen van Jezus slechts ontzetting en verwonderd vragen of het mogelijk was dat dezelfde man, die als de hevigste vijand van de christenen bekend was en die zijn ijver tegen hen tot hiertoe had gedreven, nu zo geheel was omgekeerd en nu uit deze toon kon spreken en voor Christus kon winnen (vs. 21). Later ging echter de verwondering over in verbittering en vijandschap, vooral daar men door zijn bewijsvoeringen uit het Oude Testament in het nauw gedreven (vs. 22), zich beschaamd voelde. Kon men hem niet met gronden wederleggen, zo ontbrandde des te onverzoenlijker haat tegen hem en men maakte plannen om hem uit de weg te ruimen, om hem voor altijd de mond te stoppen.

Naar menselijke gedachten was de bekeerde Farizeeër Saulus een zeer geschikt voertuig geweest om de naam van Jezus aan zijn broeders naar het vlees te brengen en hun ergernis tegen de Gekruisigde te overwinnen; maar God ging een andere weg met hem en aanstonds moest het te Damascus blijken dat hij juist in deze broeders naar het vlees zijn ergste tegenstanders had.

De landvoogd van de koning Aretas stelt zijn gerechtsdienaars ter beschikking van de vijanden van Christus; maar de Koning van hemel en aarde heeft Zijn engelen bevel gegeven omtrent Zijn uitverkorene, dat hem geen haar zal worden gekrenkt. (LEONH en SPIEGELH.).

Saulus, aan wie de Heere reeds grote wonderen heeft gedaan, verwerpt toch het eenvoudige middel van een mand niet, dat hem de broeders tot zijn redding aanbieden; men moet niet iets buitengewoons van God verwachten, als men gewone middelen kan hebben.

Zo wordt hem als vanzelf de aanleiding gegeven om zich naar Jeruzalem te begeven. Aldaar wacht hem wel niet onmiddellijk dezelfde vervolging, maar grievende teleurstelling.

a) Saulus nu voor de eerste maal na zijn bekering (Gal. 1: 18vv.) te Jeruzalem gekomen zijnde, waar zich opnieuw onder leiding van Petrus en Jakobus I een gemeente had vergaderd, poogde zich bij de discipelente voegen. Hij wenste zich aan de leden van deze gemeente aan te sluiten, daar hij nu christen geworden was en door hun bemiddeling in het bijzonder met Petrus bekend te worden, naar wie hij vooral verlangde; maar zij vreesden hem allen, hoewel zijn omkering hun niet geheel onbekend was. Zij dachten dat achter zijn poging om zich aan degemeente aan te sluiten een list liggen zou en geloofden niet dat hij, de vroeger zo gewelddadige vervolger en verwoester, nu in waarheid en van harte een discipel was. Daarom versperden zij ook de weg tot de beide apostelen uit angstige voorzorg, in plaats van dat zij hem de weg baanden.

Hand. 22: 17

Een zwaar en pijnlijk begin voor Paulus dat hij, nauwelijks de vijand ontkomen, door de jongeren niet werd aangenomen. Maar denkend aan zijn vroeger leven verwondert hij zich er niet over dat men hem verafschuwt en hij verdraagt het geduldig dat de broeders zich met billijke schroom van hem verwijderd houden. Daaruit blijkt de waarachtigheid van zijn bekering, dat hij, die eertijds zo heftig woedde, nu rustig verachting en vervolging verdraagt. Maar vanuit deze vernedering is hij tot de hoogste hoogte verheven, zodat hij tot aan het einde van de wereld de grote leraar van de kerk blijven zal.

Maar Barnabas, die vroegere Leviet uit Cyprus, van wie wij in hoofdst. 4: 36v. hoorden en die tijdens de verspreiding van de gemeente zich waarschijnlijknaar zijn vaderland had begeven, daar veel onder de Joden had gearbeid (hoofdst. 11: 19) en sedert de herstichting

van een gemeente te Jeruzalem zich aan deze opnieuw had aangesloten, trok zich Saulus aan, hem tot zich nemende. Deze begon hem het eerst vertrouwen te schenken, onderzocht nader omtrent hem en zijn levensloop en werd nu geheel voor hem gewonnen, zodat hij geruime tijd zeer nauwmet hem verbonden bleef (hoofdst. 11: 25v., 30; 12: 25; 13: 1-15, 40 Deze leidde hem tot de apostelen, die eerst nog met groot wantrouwen tegenover hem stonden en verhaalde hun op grond van hetgeen hij van Saulus had vernomen, hoe hij op de weg de Heere gezien had en dat Hij tot hem gesproken had en hoe hij, Saulus, te Damascus vrijmoedig, met alle vertrouwen en openlijk gesproken had in de naam van Jezus (vs. 3-22). Daarop erkenden zij hem dadelijk als discipel en openden hun hart voor hem.

In Damascus was voor Saulus de uitgang versperd geweest, in Jeruzalem vond hij de geestelijke ingang in de gemeente een poos gestremd.

Wij hoeven ons er niet over te verwonderen dat het niet slechts de verkeerdheid van de wereld is een ernstige zinsverandering en waarachtige bekering niet te geloven, alle zonden en vroegere misstappen ook een veranderde en wedergeborene onbarmhartig te verwijten, maar het is ook een bij zoveel huichelarij en leugen zeer juiste maatregel van voorzichtigheid voor de christenen, niet iedereen die veel van bekering en genade spreekt, dadelijk met open armen als een broeder op te nemen. Men moet eerst de geesten beproeven en de vruchten van de bekering afwachten, ja het is een heilzame beproeving van de ootmoed van de bekeerde zondaar, dat hij in zo’n wantrouwen van de goeden de bittere naweeën van zijn oude zonden nog moet smaken en niet als het ware in triomf de poort van de genade ingaat. Maar wanneer een gebroken ziel zich geduldig buigt onder zulke verootmoedigende ervaringen en getrouw betoont door een nieuwe wandel dat het haar ernst is met haar gemoedsverandering, dan zal zij ook als Saulus haar Barnabas vinden.

Het kruis van de verbanning van de zijde van de broeders is nooit geheel van Saulus afgenomen; later moest hij voortdurend zijn apostolische leer tegen de valse leraars, die in de gemeente indrongen, verdedigen (1 Kor. 9). Dat eigenaardige kruis was een bestendig gedenkteken daarvan, dat hij de gemeente van God had vervolgd; maar de Heere wist het voor hem nog op een bijzondere wijze voordelig te maken, want de moeite die hij had om zich zelfs met de andere apostelen nauw te verbinden, gaf hem tevens een onafhankelijkheid van hen en was aldus een bevestiging van zijn apostolisch ambt, dat hij onmiddellijk van de Heere had ontvangen. Barnabas verkrijgt reeds nu een helderder licht over het belang van Saulus’ bekering dan in die tijd nog zelfs de apostelen hadden. En dat was eveneens een bijzondere wijsheid van de Heere in de leiding van zijn kerk, dat Hij aan de apostelen, van wie toch de stichting van de kerk was uitgegaan, ondanks haar verlichting door de Heilige Geest, nog velerlei eenzijdigheden en verkeerde begrippen liet openbaar worden, die pas langzamerhand, dikwijls door onderricht van anderen, konden worden weggenomen. Zo werd verhoed dat zij een te groot overwicht over de gemeente verkregen; zij moesten voortdurend leren dat hun de anderen tot hun eigen ontwikkeling en verdere opbouw even nodig waren, als zij voor hen. Zij, de verheven apostelen, leerden dan ook graag van de geringsten van hun broeders en beroemden zich voor hen niet op hun onfeilbaarheid. Hoe meer iemand vol is van de Heilige Geest, hoe opmerkzamer hij ook is voor ieder bewijsje van de Heilige Geest bij anderen, dat hij niet heeft.

En hij, Saulus, was met hen, met de beide apostelen, vooral met Petrus gedurende de volgende vijftien dagen (Gal. 1: 18), ingaande en uitgaande te Jeruzalem; hij hielp de apostelen tevens bij hun werkzaamheid.

En vrijmoedig sprekende in de naam van de Heere Jezus, hetgeen hem nu ook spoedig meer vertrouwen bij de leden van de gemeente verwierf (Gal. 1: 22vv.), nam hij vooral het werk van Stefanus weer op Zo sprak hij ook en redetwistte met de Griekse Joden, de Hellenisten (hoofdst. 6: 1). Hij toch voelde zich vooral gedwongen om te werken tot bekering van de Joden, hetgeen hij ook bij gelegenheid van het gezicht dat hij in de tempel had, openlijk voor de Heere uitsprak met de begeerte om juist op dit arbeidsveld werkzaam te mogen blijven (hoofdst. 22: 17vv.). Maar deze Hellenisten met de overige Joden, die hem evenals vroeger Stefanus een hardnekkig tegenstrevende gezindheid toonden, trachtten hem te doden. Zo zag Saulus dadelijk vervuld wat de Heere bij de zo-even medegedeelde openbaring had betuigd: "zij zullen uw getuigenis van Mij niet willen aannemen. "

Doch toen de broeders dit te weten kwamen, dat men evenals zes jaar geleden tegen Stefanus, nu tegen Saulus een moordplan had opgevat, voelden zich verplicht de uitvoering daarvan te verhinderen, hetgeen ook geheel overeenstemde met de wil van de Heere en met de aanwijzing die Hij zelf aan Saulus had gegeven (hoofdst. 22: 18). Zij leidden hem dan van Jeruzalem tot Cesarea Palestinae (Slotwoord op 1 Makk. No. 11c.) om hem veilig buiten bereik van hun vervolgingen te brengen en zij zonden hem weg met een schip naar één van de steden op de kust van Fenicië, wellicht Berytus, vanwaar hij vervolgens de landweg door Syrië insloeg (Gal. 1: 21) en zo naar Tarsen in Cilicië, zijn geboortestad ging. Hier bleef hij omstreeks drie jaar, totdat Barnabas hem weer naar Antiochië haalde (hoofdst. 11: 25v.).

Van deze werkzaamheid te Jeruzalem dateert het: "van Jeruzalem af en rondom tot Illyricum toe" in Rom. 15: 19

Ook te Jeruzalem treedt Saulus nog geenszins als apostel op, maar het is hem er om te doen, als discipel van Jezus erkend te worden, als een echt lid van de kerk van Christus door de broeders te Jeruzalem te worden aangenomen. Ook zijn getuigenis van Jezus dat hij te Jeruzalem aflegde, heeft nu het karakter van de uiting van een eenvoudig, maar getrouw gelovig christen, niet van één die een opdracht heeft of een bijzonder beambte is.

Bij de openbaring in de tempel (hoofdst. 22: 17v.)

deelt de Heere aan Saulus reeds de aanwijzing mee: "Ik zal u ver onder de heidenen zenden. " Hij deelt hem dus zijn roeping mee tot apostel van de heidenen. Wanneer hij nu evenwel, ook nu hij van Jeruzalem weggaat, nog niet in dit apostolisch arbeidsveld intreedt, maar zich naar zijn vaderstad Tarsen begeeft, dan ligt daaraan ten grondslag dat dit nieuwe apostolaat eerst inwendig tot stand moet komen, totdat de Heere zelf het tijdpunt aanwijst waarop het aan het licht moet treden, voorzien van het zegel van de goddelijke oorspronkelijkheid.

De ouders van Saulus hadden hem eens van Tarsen naar Jeruzalem gezonden om hem te laten opvoeden als een toonbeeld van farizeese geleerdheid en gerechtigheid; maar als een geheel omgekeerd man keerde hij naar zijn geboortestad terug om daar door de Heere te worden gevormd tot een apostel van de heidenen.

Hij zal ook wel hier onder de mensen van zijn maagschap en onder zijn tijdgenoten (Gal. 1:
die enige naam verkondigd hebben, waarin de zaligheid is. Doch hoogstwaarschijnlijk heeft de jongst geroepene van Jezus' apostelen ook hier moeten ondervinden dat de discipel niet beter is dan de Meester, dan Hij die gezegd heeft dat geen profeet aangenaam is in zijn eigen vaderland. Te Tarsen zal Saulus bij zijn overige pijnlijke, maar nodige ondervindingen ook deze verkregen hebben, hoe het evangelie een dubbele ergernis pleegt te zijn uit de mond

van degenen die men of als kind, of onder geheel andere omstandigheden, of in geheel andere gevoelens gekend heeft. En toch mag men erop vertrouwen dat ook daar de prediking niet geheel zonder vrucht zal gebleven zijn, al is het dan ook dat de toebrenging van velen in Tarsen, of het stichten van een christengemeente in die hoofdstad van Cilicië door of onmiddellijk op de prediking van de uitnemende Tarser niet waarschijnlijk is.

Vs. 31-43 Toestand van de kerk in het Joodse land sedert Saulus' bekering. Petrus' inspectiereis en wonderen te Lydda en Joppe.

Zo was dan in het jaar 36 n. Chr. de grote vijand van de christenen, Saulus, door zijn bekering tot Christus een vriend geworden. Dit had de Joodse partij te Jeruzalem zeer ontmoedigd, zodat zij zich verder van alle vervolgingonthield. De gemeenten dan door geheel Judea en Galilea en Samaria hadden vrede, terwijl daarentegen omgekeerd het volk van de Joden vanaf dit jaar in allerlei onrust en beroering kwam. De christenen leefden rustig en werden in de volgende 5-6 jaren (hoofdst. 20: 32 Efeze. 4: 12; 1 Petr. 2: 5 1: 20) gesticht en wandelende, overeenkomstig hun roeping om het licht van de wereld te zijn (Matth. 5: 14vv.), in de vreze van de Heere en de vertroosting van de Heilige Geest, werden zij vermenigvuldigd. Het christendom breidde zich uit door de prediking van degenen die met de Heilige Geest vervuld waren (hoofdst. 4: 36).

Volgens hoofdst. 8: 1 hadden de christenen van Jeruzalem, daar zij door Paulus verdreven waren, zich allen verstrooid in de landen van Judea en Samaria. Volgens hoofdst. 8: 5vv. was Filippus in Samaria nog in het bijzonder werkzaam en volgens hoofdst. 8: 40 evangeliseerde hij op de kusten van Judea, tot hij zich vervolgens in Cesarea vestigde. Nu is tot hiertoe nog niet gesproken van gelovigen in Galilea; maar dat dezen er niet weinig waren, blijkt reeds uit Kor. 15: 6 In al die streken waren de christenen reeds gedurende de tijd van de vervolging, die te Jeruzalem woedde van 33-36 n. Chr. (hoofdst. 8: 3) geheel of toch gedeeltelijk veilig. Daarna kwam echter een periode, waarin na de bekering van Paulus ook in Jeruzalem zelf zich weer discipelen rondom de apostelen konden vergaderen, zoals wij in vs. 26-38 hebben gezien. Niet alleen omdat de overgang van deze leider van de gehele beweging tot het christendom hen vanzelf reeds verlamde, maar er vallen ook in het jaar van zijn bekering, zoals reeds bij vs. 2 is opgemerkt, nog andere zeer gewichtige gebeurtenissen voor, die ertoe dienden om de christenen verademing te geven. Pilatus en Kajafas werden afgezet en Herodes van Galilea werd in een strijd met Aretas gewikkeld. Dat alles leidde de opmerkzaamheid en het interesse van de Joodse partij in de sekte van de Nazarener af en naar andere punten heen. En toen nu in het jaar 39 n. Chr. ook Herodes Antipas van zijn heerschappij werd ontheven, kwam bijna gelijktijdig over het moederland Judea een zware druk ten gevolge van de dwaasheden en van de overmoedige verachting van alle recht van de zijde van keizer Caligula. Eén van de vele dwaasheden van deze keizer was dat hij op goddelijke verering van zijn onderdanen aanspraak maakte. Terwijl nu zo'n verlangen bij de heidense volken in het algemeen geen tegenstand ondervond, moest het noodzakelijk bij de Joden tot zware conflicten leiden. Deze namen het dan werkelijk zeer kwalijk op, toen te Jamnia de Filistijnse zeestad, de weinige buitenlanders die daar woonden, voor de keizer een altaar oprichtten en zij verwoestten het dadelijk weer. Caligula, die zich aan de weerspannige Joden wilde wreken, beval nu dat zijn beeltenis in de tempel te Jeruzalem zou worden geplaatst en droeg de Syrische stadhouder Petronius op voor de uitvoering van zijn bevel zorg te dragen. Bij Matth. 2: 20 Mt 2: 20 hebben wij reeds de afloop van die zaak meegedeeld. Natuurlijk hadden de christenen aan de verschrikkingen en angsten van die tijd, die van de herfst van het jaar 39 tot het begin van het jaar 41 duurde, niet onmiddellijk deel. De nood, die zo zwaar op het land drukte, waarin zij te doen hadden met een tweede Antiochus Epifanes, maar die veel

machtiger en gewelddadiger was dan die Syrische koning van 200 jaar geleden, was wel geschikt om de Joden te doen voelen wat hun woord, 9 jaar geleden uitgesproken (Joh. 19: "wij hebben geen koning dan de keizer" eigenlijk te betekenen had, toen het aan hen werd bezocht. Dit zal er zeer toe hebben bijgedragen dat de gemeente, die in vrede werd gesticht, zich ook aanmerkelijk uitbreidde door toespraak van de Heilige Geest, hetgeen men zo kan opvatten dat de Heilige Geest door opwekking de gemoederen bereidde om aan de prediking van het geloof gehoor te geven. In die tijd (met inbegrip van de tijd in vs. 32vv. beschreven) of met hoofdst. 12: 24 heeft de Kerk onder de Joden wel het hoogste toppunt in zielenaantal bereikt. Mogen wij een gissing wagen, dan beliep dat getal wel twaalfduizend, maar het was altijd maar een brokstuk van het geheel. Om een volksgetal te zijn zouden uit elke stam twaalfduizend nodig zijn geweest, dus tezamen een honderdvierenveertig duizend; zo’n menigte had voor het gehele volk kunnen gelden, zoals dat bij de latere bekering van het volk inderdaad zal worden verwezenlijkt. (Openb. 7: 4vv. ; 14: 1vv.).

Waar de Geest van de Heere met de verkondiging van het evangelie gepaard gaat, het woord van de prediking bezielt en vruchtbaar maakt, daar woont licht, leven en kracht, daar voert de genade heerschappij door de reine goddelijke waarheid, daar blijkt het dat er een waar geestelijk christendom op aarde is. Elke afwijking van de waarheid die in Christus Jezus is, iedere miskenning en versmading van de Heilige Geest en zijn zaligmakende werking, wordt bron en oorzaak van verdeeldheid en van een kwijnende staat. Zo dikwijls de gemeente van de Heere niet beantwoordt aan de schone tekening die Lukas levert, wordt zij geroepen tot een ernstig onderzoek vanwaar dit zij en tot een biddende toeleg tot het herkrijgen van die vrede en dat heil, waarin de gemeente op deze aarde zou kunnen delen en waardoor zij een kweekschool voor hoger heil en eindeloos genot zeker zou mogen worden. Dat geve de grote en ontfermende God.

En het geschiedde, waarschijnlijk in het jaar 41 n. Chr., dus in de periode dat Herodes Agrippa I door de gunst van keizer Caligula weer geheel Palestina onder één scepter verenigde Mt 2: 20, toen Petrus van Jeruzalem een reis maakte om de christenen in het werkelijk deel van de streek Judea tot de vlakte van Saron te bezoeken (vs. 35; hoofdst. 8: 4v.) en rondtrok, op zijn reis allen die tot de gemeente behoorden, bezocht, dat hij ook kwam bij de heiligen (vs. 13) die te Lydda (vroeger Lod (1 Kron. 8: 12 1 Makk. 11: 34 woonden.

En zij zagen hem, hoe hij opeens zijn volle gezondheid terug had gekregen en zijn leden nu vrolijk en vrij kon bewegen, allen die te Lydda en Sarona woonden, in devruchtbare vlakte die van deze streken langs de kust van de zee zich naar Cesarea uitstrekt Joh 9: 2. Daar verrichtte Petrus later nog een ander wonder en was een geruime tijd onder die mensen werkzaam, die door deze wonderen voor het geloof in Christus werden gewonnen en zich bekeerden tot de Heere. Evenals zich de heidenen, toen zij christenen werden, daarmee van hun dode afgoden bekeerden tot de levende God (hoofdst. 15: 19; 20: 21, zo ook de Joden, die de ware God reeds kenden, tot Jezus als tot de Heer en Christus (hoofdst. 2: 36).

Na zijn wegleiding naar Asdod zagen wij de vroegere armenverzorger Filippus in hoofdst. 8: 40 waarschijnlijk van Jammia de gehele kust van Sarona tot Cesarea met de boodschap van het evangelie doortrekken. Gevolgen van zijn werkzaamheid worden niet vermeld, toch zijn die niet geheel uitgebleven, want te Lydda zijn heiligen, die Petrus op zijn reis eveneens kwam bezoeken en in vs. 36vv. horen wij behalve van de discipelin Tabitha, die vol goede werken en aalmoezen is, ook van discipelen die de apostel bij haar lijk roepen om woorden van troost over haar heengaan uit zijn mond te vernemen. Maar dat is nog niet al de vrucht die naar de raad van de Heere het door Filippus uitgestrooide zaad zou aanbrengen. Doch zoals

het bij de Samaritanen in hoofdst. 8: 5vv. ging, volgens de in Joh. 4: 35vv. uitgesproken regel: "het is de een die zaait, een ander die maait" zo zou het ook hier gaan. Indien de uitleggers er aan hadden gedacht dat het woord van Christus: "anderen hebben gearbeid en gij zijt tot hun arbeid ingegaan" Petrus op zijn weg naar Lydda begeleidde, zij zouden er voor bewaard zijn gebleven de uitdrukking in vs. 35 dat allen het wonder zagen en zich tot de Heere bekeerden, voor overdreven en voor een legende te verklaren. Dat Lukas niet allen zonder uitzondering als bekeerd wil voorstellen heeft geen bewijs nodig. Het is hier weer als in Sichar, dat het volk bij zijn bekering eendrachtig (hoofdst. 8: 6) wandelt en in zijn voorbeeld toont dat wat van Jeruzalem en het Joodse volk in het algemeen was gevraagd, namelijk een christelijk worden van het gehele Israël (Rom. 11: 26), geenszins teveel was gevraagd Ac 9: 43. Op dit standpunt zullen wij ook aan de verlamde Eneas nog een andere betekenis moeten toekennen dan dat hij toevallig verlamd was, toevallig sedert 8 jaar ziek was, toevallig tot het Jodendom behoorde en toevallig hier met Petrus in aanraking kwam om door hem te worden aangesproken en genezen. Daarbij weten de uitleggers meestal niets meer op te merken dan dat hij, naar zijn Griekse naam te oordelen, waarschijnlijk een Hellenist zal zijn geweest. Deze gevolgtrekking is even voorbarig als wanneer men de apostelen Andreas en Filippus (Joh. 12: 21vv. of de overste van de Joden Nikodemus Joh. 3: 1vv.) voor Hellenisten wil verklaren, omdat zij Griekse namen droegen. Eneas is zonder twijfel een Hebreeër geweest, evenals de evangelist Markus dat was ondanks zijn Latijnse naam. Hij was dan tevens een beeld van zijn volk en wel voornamelijk van zijn volk te Lydda en te Sarona, evenals die veertigjarige lamme, voor de poort van de tempel te Jeruzalem een beeld was van zijn volk Ac 3: 2. Het is nu namelijk ongeveer acht jaar geleden dat Filippus aan alle steden het evangelie predikte; maar afgezien van de betrekkelijk weinigen, die discipelen van Christus werden, zijn de anderen Joden gebleven en zijn zo die gehele tijd in geestelijke zin verlamd geweest, terwijl zij toch gezond en vol levenskracht hadden kunnen worden als zij slechts aan de naam van Jezus Christus zich hadden willen overgeven. Nu leidt de Heere in zijn genade Petrus op zijn inspectiereis en brengt hem ook naar Lydda en Sarona. Hij wil daarmee de belofte in Jes. 65: 8vv. vervullen die uitdrukkelijk Sarona noemt en op de periode die nu begonnen is betrekking heeft, hoewel zij ook met haar eigenlijke bedoeling op de eindgeschiedenis van Israël ziet. Saron is reeds in zoverre tot een woestijn geworden, als bijv. ook van Lydda, dat Josefus als een dorp beschrijft, dat in grootte voor een stad niet onderdeed, waarvan Crassus, de quaestor C. Casaius Longenus, één van de latere moordenaars van Caesar (slotwoord op 1 Makk. Nr. 9, c.) gedurende zijn bestuur over Syrië in de jaren 53-51 v. Chr. de inwoners als slaven verkocht had, omdat zij aan de opstand tegen de Romeinse oppermacht onder de beide laatste Makkabese vorsten hadden deelgenomen. Dat was de tijd waarin de profetie uit Micha 4: 14 begon vervuld te worden, een tijd waarop de oudtestamentische profetie veel meer ziet dan door de schriftverklaarders in de regel wordt erkend. Saron nu, de verwoeste, zal volgens het vroeger aangehaalde woord van Jesaja een schaapskooi worden. Dit geschiedt hier doordat de landstreek voor het christendom wordt gewonnen, hetgeen Petrus door zijn wonder spoedig tot stand brengt, nadat Filippus daartoe acht jaar geleden de basis heeft gelegd. Dit was juist in het bovengenoemde jaar 41 n. Chr. van groot gewicht. In dit jaar, zoals daarop reeds hierboven is gewezen, verkreeg Herodes Agrippa I van de keizer Claudius geheel Palestina ten geschenke. Daar deze vorst in hoofdst. 12 in de geschiedenis van de ontwikkeling van de apostolische kerk zo diep ingrijpt, zal het van belang zijn hem hier reeds nader te leren kennen. Hij was geboren in het jaar 10 v. Chr. als zoon van Aristobulus en van Berenice en als kleinzoon van Herodes de Grote en van Marianne aan de ene en van Salóme en Kostobarus aan de andere zijde (slotw. op 1 Makk. Nr. 11e). Kort voor de dood van de grootvader was hij als nauwelijks zesjarige knaap naar Rome gezonden, waar hij zich bij de jongere Drusus, de Zoon van keizer Tiberius aansloot, maar zich ook gewende aan een overdaad en een verkwisting, die geen maat of perk kende en

hem de ene maal na de andere diep in schulden bracht. Daar hij door de dood van Drusus zijn steun bij het hof had verloren, zag hij zich enige jaren daarna genoodzaakt Rome te verlaten en kwam, nadat zijn stiefoom Herodes Antipas Herodias, zijn zuster, tot vrouw had genomen, naar Palestina terug, waar hij in zijn verlegenheid om geld er reeds aan dacht zich van het leven te beroven. Toen trok zich zijn zwager hem eniger mate aan en gaf hem het nodige levensonderhoud, door hem tot opziener van de markt in de nieuwgebouwde stad Tiberias te benoemen. Toch kwam hij spoedig met hem in strijd. Nu wendde hij zich tot de Syrische stadhouder Pomponius Flaccus in Antiochië; toch duurde ook hier de vriendschap niet lang en zo besloot hij zijn geluk te Rome te beproeven, hetgeen hem op de weg van opnieuw schulden maken bracht en wel op kosten van zijn gemalin Kupros, een nicht van zijn vader. In de lente van het jaar 36 n. Chr. stelde hij zich aan de keizer Tiberias op het eiland Cupreae (Caspari aan de golf van Napels) voor en verkeerde nu aan het keizerlijke hof vooral met Cajus Caligula, de latere keizer. De treurige toestand van zijn geldmiddelen deed hem wensen dat deze, zijn vriend, spoedig in de plaats van de oude Tiberias tot de troon mocht komen. Hij was onvoorzichtig genoeg dat uit te spreken. De keizer vernam het, liet hem boeien en in de gevangenis werpen, waar hij nu tot de dood van Tiberias (16 Maart van het jaar 37) zes maanden lang bleef. Toen Caligula op de troon kwam begon voor hem de tijd van geluk. Deze bevrijdde hem niet alleen uit de gevangenis en gaf hem voor de ijzeren ketenen, die hij gedragen had, een gouden van gelijke zwaarte, maar schonk hem ook de vroegere tetrarchie van Filippus en die van Lysanias. Nadat hij nog anderhalf jaar te Rome was gebleven, keerde hij in de herfst van het jaar 38 naar Palestina terug om de zaken van zijn rijk in orde te brengen. Hier wekte zijn optreden als koning de nijd op van zijn zuster Herodias, die er bij haar man Herodes Antipas op aandrong eveneens op de koningstitel aan te dringen; maar de zaak liep kwalijk af. Agrippa wist zijn zwager bij Caligula in verdenking te brengen. Deze zette Antipas van zijn vroegere heerschappij af en verbande hem naar Lyon in Frankrijk. Later schonk hij diens gebied eveneens aan Agrippa. Deze laatste vinden wij in de herfst van het jaar 40 weer te Rome, of liever te Puteoli (hoofdst. 28: 13). Hij bleef in de omgeving van de keizer, was ook nog te Rome aanwezig toen zijn voorstander op 24 Jan. van het jaar 41 vermoord werd en droeg er niet weinig toe bij dat nu Claudius op de troon kwam (Slotw. op 1 Makk. Nr. 9f). Daarvoor schonk deze hem vervolgens bij zijn vorige bezittingen ook Judea en Samaria en het overig deel van de tetrarchie van Lysanias. Zo scheen de politieke oplossing van de theocratie, zoals die volgens Luk. 3: 1 in die tijd plaats vond, toen met het optreden van Johannes de Doper de nieuwtestamentische vervulling van de oudtestamentische belofte haar aanvang nam, weer te boven gekomen. Het gehele heilige land was opnieuw onder één scepter verenigd, de gunst van twee keizers had de avonturier Agrippa I een rijk doen verkrijgen dat in omvang gelijk was aan hetgeen David en Salomo eens bezaten. En nu was Agrippa ook slim genoeg om zich door uitwendige daden van schijnvroomheid de gunst te verwerven van de Joden en de heersende partij van de Farizeeërs, terwijl de grondstellingen van zijn leven zo waren, dat de Sadduceeërs met hem konden tevreden zijn. Die gouden keten, die Caligula hem bij zijn bevrijding uit de gevangenis had geschonken, hing hij binnen de tempel boven de schatkist op. Deze moest "tot aandenken dienen aan zijn vroeger ongeluk en als getuigenis van de verandering ten goede, " opdat zij "een bewijs zou zijn zowel daarvan, dat het grote kon vallen, als daarvan dat God het gevallene weer zou oprichtten. " Tevens bracht hij dankoffers met de nauwgezetste opvolging van de wettige vormen; hij bestreed voor een groot aantal Nazireeërs de kosten (vgl. hoofdst. 21: 26vv.). Gaarne en voortdurend woonde hij te Jeruzalem en hield nauwkeurig de instellingen van de vaderen, zodat Josefus van hem getuigt: "zijn leven was onberispelijk en geen dag ging voorbij dat hij geen offer bracht. Zeer ijverig trad hij op als voorspraak voor zijn volk en het godsdienstig geloof van hen bij de Romeinse overheden en bewerkte bij deze alle mogelijke vrijstellingen. Toen hij daarop op het loofhuttenfeest van het jaar 41 volgens oude gewoonte

Deuteronomium las en bij het vers (17: 15): "gij zult geen vreemde man, die uw broeder niet is, over u mogen zetten" in tranen uitbarstte, omdat hij naar zijn oorspronkelijke afkomst een Idumeeër was, toen riep het volk hem toe: "Wees niet bezorgd, Agrippa. Gij zijt onze broeder, gij zijt onze broeder! " Is het niet alsof tegenover het volk van de Joden te Jeruzalem, dat in zelfbedrog leeft en door de farizeese gezindheid bezield is, dat Agrippa het begin van een nieuwe tijd van geluk meende te zien aanbreken, de apostel Petrus met een bijzondere bedoeling te Lydda Eneas op de ware Heiland wilde wijzen, toen hij zei: "Eneas! Jezus Christus maakt u gezond? " Zou het wel teveel gewaagd zijn als wij ons vermoeden uitspraken dat juist dat voorval op het loofhuttenfeest de aanleiding is geweest waarbij de apostel zich geroepen voelde tot zijn bezoekreis naar het Westen? De zaak stond hem tegen. Hij moest daardoor tot de overtuiging komen dat voor het volk te Jeruzalem de tijd van de genade reeds zo goed als ten einde was en er op bekering niet meer kon worden gerekend, zodat hij zich gedwongen voelde zich elders een arbeidsveld te zoeken. En nu zou hij hier maaien, nadat vroeger een ander had gezaaid, zoals boven is opgemerkt. Te Jeruzalem werd aldus Gad en Meni, de God van het geluk en van het noodlot vereerd, wiens gunst in de heerschappij van Agrippa hun scheen toe te lachen. Zij schatten die hoger dan de genade van de Koning van de hemel, die deze hun vroeger in de oprichting van Zijn rijk in hun stad aanbood (hoofdst. 2: 1-6: 8). Zo snelden zij hoe langer hoe meer heen naar het gericht dat in Jes. 65: 11v. was aangekondigd. Te Lydda en Sarona werden de mensen die daar (in vs. 13v.) geloofden, met hun werkelijk gelukkig lot tegenover die vereerders van de geluksgod gesteld.

En te Joppe, een havenstad, ongeveer een uur van Lydda gelegen 1Ki 5: 9, was nog voordat Petrus zijn bezoekreis (vs. 32vv.) maakte, een zekere discipelin, genaamd Tabitha volgens de Aramese taal, Zebéa volgens de Hebreeuwse (2 Kon. 12: 1), hetgeen vertaald in de Griekse taal is: Dorkas, d. i. ree of gazelle De 14: 5. Deze was in haar christelijke wandel vol van goede werken en aalmoezen (vgl. Aanm. bij het boek Tobias 4: 11), die zij deed aan de armen en de weduwen (vs. 39)

En het geschiedde in die dagen, toen Petrus te Lydda verbleef, dat zij ziek werd en aan die ziekte stierf; en toen zij haar gewassen hadden om haar voor de begrafenis gereed te maken 2Sa 3: 31 legden zij haar in de opperzaal De 22: 8.

En daar Lydda dichtbij Joppe lag, zonden de discipelen, die hoorden dat Petrus daar was, hetgeen hun nu pas ter ore kwam, of als zij het reeds wisten, toch nu pas hun belangstelling opwekte, twee mannen tot hem om hem te vragen of hij, indien hij niet mocht van plan zijn zijn reis naar Joppe voort te zetten, toch onder die omstandigheden niet zou dralen, zich haasten zou tot hen over te komen.

Maar nadat hij hen allen had uitgedreven (Luk. 8: 54) knielde Petrus neer en bad. En nadat hij zich van het gebed weer had opgericht, zich kerende tot het lichaam, zei hij: "Tabitha, sta op! " En zij deed haar ogen open en Petrus gezien hebbende, zat zij overeind; zover was zij weer hersteld in het leven teruggekeerd, dat zij zich weer op haar bed kon oprichten.

En hij gaf haar de hand en richtte haar op, als teken dat zij nu geheel in leven en gezondheid en kracht werd hersteld (Luk. 7: 16) en de heiligen en de weduwen geroepen hebbende, opdat zij nu weer in de kamer zouden binnenkomen, stelde hij haar levend voor hen (2 Kon. 4: 36).

En dit werd bekend door geheel Joppe. Men verhaalde aan ieder wat er in de christelijke gemeente was voorgevallen en velen van de Joodse bewoners, die zich tothiertoe nog van de gemeente hadden verwijderd gehouden, geloofden in de Heere (Joh. 8: 30; 10: 42
zich bij Zijn volk aan.

HOOFDSTUK 10

BEKERING VAN DE HOOFDMAN CORNELIUS OP DE PREDIKING VAN PETRUS

Hand. 10: 1-11: 18 : De inleiding van de eerstelingen van de heidenen in de christelijke kerk door Petrus. " Diens voorbereiding tot dit werk door een gezicht en diens rechtvaardiging van zijn handelwijze voor de gemeente te Jeruzalem.

Volgens het bericht in hoofdst. 9: 43 bleef Petrus enige tijd te Joppe en had daar de zegen dat allen die te Sarona woonden, zich bekeerden tot de Heere. En er was een zeker man te Cesarea aan de zee (hoofdst. 8: 40), een stad die 8 mijlen noordelijk van Joppe ligt. Deze man, met name Cornelius, was een hoofdman over honderd Mt 8: 7, uit de afdeling, genaamd de Italiaanse.

Godzalig van hart en vrezende God met geheel zijn huis (Joz. 24: 15), zodat hij de God van Israël als zijn God diende en, al sloot hij zich ook niet bepaald bij het Jodendom aan, doende vele aalmoezen aan het volk van Israël, aan de arme Joden die te Cesarea woonden. Zo toonde hij zijn genegenheid voor hen, die hij als leden eerde van het uitverkoren volk van God (Dan. 4: 24 Rom. 3: 1v.). En bovendien bad hij God gedurig dat deze hem vrede en zaligheid mocht geven.

Omtrent Cesarea aan de zee, dat Herodes de Grote in twaalf jaren bouwde en omstreeks het jaar 9 v. Chr. inwijdde, hebben wij reeds in het slotwoord bij 1 Makk. Nr. 11c het voornaamste opgemerkt. Evenals Samaria had ook deze stad een sterk kasteel en was nu in de tijd van de zeven Romeinse landvoogden, onder wie Judea van 6-41 n. Chr. stond, gewoonlijk hun residentie, vanwaar zij soms, maar vooral op de hoge feesten, naar Jeruzalem kwamen. De bevolking was een gemengde, uit heidenen en Joden, toch vormden de eersten het grootste aantal en bestonden meestal uit Grieken en Romeinen. Voor hen had dan ook Herodes de Grote heidense tempels opgericht met schitterend versiersel; vooral onderscheidde zich de grootse Augustustempel, die tegenover de haven op een heuvel lag en reeds van ver de zeevaarders in het oog viel. Wel bleef Jeruzalem de nationale hoofdstad, maar Cesarea werd sedert het de zetel van de landvoogden werd, tot de officiële verheven en verloor ook deze rang niet, toen het land met het jaar 41 n. Chr. onder de heerschappij van Herodes Agrippa I kwam, zoals uit hoofdst. 12: 19vv. blijkt. Met Jeruzalems verwoesting in het jaar 70 verkreeg zij zelfs de waardigheid van de enige hoofdstad en de naam Cesarea Palaestinae Een afbeelding van haar in haar tegenwoordige toestand zou aan ons oog niets dan een puinhoop voorstellen; want in het jaar 1265 heeft Sultan Baibars haar geheel verwoest, zodat niet één steen op de andere is gebleven. Het is nu opmerkelijk dat de Heere juist hier hem verkiest, die de eersteling van de heidenen in de volle zin van het woord was, om hem in Zijn rijk in te lijven, zonder dat hij in enig opzicht vooraf tot het Jodendom behoorde. De kamerling uit het Morenland in hoofdst. 8: 26vv. die Filippus doopte, was ook wel een heiden, maar deze was toch reeds zover bij de Joodse godsdienst ingelijfd als dit voor een onbesnedene mogelijk was. Hij was tenminste een proseliet van de poort en stond ongeveer op gelijke lijn met de Samaritanen, in zoverre deze bij alle minachting, waarmee de strenge Joden hen behandelden, toch niet volstrekte vreemdelingen waren. De hoofdman Cornelius te Cesarea wordt echter door Petrus in vs. 28 werkelijk als vreemdeling behandeld. Hoezeer deze ook een vereerder van de ware God was en als godzalig en godvrezend met zijn gehele huis wordt geroemd en hoewel anders de uitdrukking "godvrezend" een gewone aanwijzing is van de proselieten of Jodengenoten (hoofdst. 16: 26, 34; 16: 14), wil Lukas toch hier, waar hij aan deze uitdrukking de andere "godzalig" laat voorafgaan, iets anders zeggen. Hij wil zonder twijfel alleen de man

als iemand karakteriseren die zich vrijwillig, wat denkwijze en huiselijke godsverering aangaat, aan het Jodendom had aangesloten, zonder zich door enige officiële daad uitwendig aan Israël te hebben verbonden. Wellicht zullen vele zaken en daaronder de erkentenis dat ook het Jodendom nog de volle zaligheid niet deelachtig maakte, hem van zo'n aansluiting hebben teruggehouden. Hij wilde zijn toekomst niet vooruitlopen en in de hoogste aangelegenheid van zijn leven niet vroeger beslissen dan dat hij tot een vaste overtuiging was gekomen en volkomen helderheid had verkregen. Des te meer worstelde hij nu door gebeden en aalmoezen met God, dat deze hem op de rechte weg mocht leiden en tot leven en vol genot mocht brengen (vs. 4). Was hij niet, wat het uitwendige aangaat, tot hiertoe nog van het Jodendom verwijderd gebleven, was hij reeds een proseliet van de poort geweest, zoals de uitleggers veelal aannemen, dan zou het geheel onverklaarbaar zijn waarom door de Heere een zo bijzondere openbaring moest worden gedaan om Petrus te bewegen in het huis van deze man te gaan en hem en de leden van zijn familie te dopen. Juist te Cesarea had immers Filippus sedert hoofdst. 8: 40 zijn woonplaats genomen. Nu zou het toch veel meer voor de hand hebben gelegen Cornelius met zijn behoefte naar die man te verwijzen, die reeds de Joodse kamerling in het rijk van Christus had ingeleid, of, wanneer nu eenmaal Petrus zijn zielverzorger moest zijn, wat een bekrompen en zijn hoge plaats in de kerk onwaardig apostel had hij dan niet moeten zijn, indien voor hem een eenvoudige aanwijzing van boven door een engel, zoals acht jaar geleden bij Filippus, of een ingeving van de Heilige Geest niet voldoende waren geweest om de opname in het nieuwtestamentisch genadeverbond bij zo iemand te doen plaatshebben die niet ver meer was van het Koninkrijk van God. Bovendien was dit geval niet het eerste van die aard en aan dat van de Samaritanen zo geheel gelijk. Tot dergelijke overwegingen en gevolgtrekkingen zijn wij echter niet beperkt. Deze maken een zaak slechts hoogstwaarschijnlijk, maar leiden niet tot de onvoorwaardelijke zekerheid zelf, waarom het ons hier toch te doen moet zijn. Opdat wij echter een vaste grond onder de voeten zouden hebben, spreekt het gezicht dat Petrus in vs. 10vv. in verrukking van zinnen heeft, het ondubbelzinnig uit dat Cornelius, wat het uitwendige aangaat, nog geheel en al een heiden is. De onderscheiding van reine en onreine dieren, zo hebben wij ons bij Lev. 11: 2 overtuigd, had in de wet geen ander doel dan om het onderscheid voor te stellen dat God in de geschiedenis van het heil had gesteld. De Heere had Israël tot een eigen volk verkoren en in een bijzondere verhouding tot Zichzelf geplaatst; alle overige volken had Hij daarentegen hun eigen wegen laten gaan en overgelaten aan de ontwikkeling van de zondige natuur, die in de mens is. Dit wilde Hij ook op het gebied van de natuur op symbolische wijze uitdrukken en daardoor levendig in de gedachten bewaren. Als het nu voor een Joodse man een ongewone zaak is met een vreemdeling in enige aanraking te komen (vs. 28), was dat juist de door God gewilde werking of de praktische toepassing van die Mozaïsche spijswetten. Nu is daarentegen de tijd gekomen dat de Heere de muur die tussen beide was, wilde afbreken (Efeze. 2: 14) en ook aan de heidenen vrije en onbegrensde toegang tot Zijn rijk geven. Waarom zij bij hun intreden het Jodendom geheel mogen voorbijgaan, zodat ook het proseliet zijn van de mindere graad niet meer in aanmerking komt, daarvoor zullen wij later de redenen duidelijk maken, voor het tegenwoordige houdt ons eerst de overweging bezig waarom deze beslissende wending in de geschiedenis van de ontwikkeling van de apostolische kerk juist te Cesarea voorvalt. Cesarea was die stad in het gebied van het heilige land waar het heidendom het erfdeel van de Heere enigermate had verslonden (2 Sam. 20: 19). Niet alleen was zij dadelijk door Herodes geheel en al in heidense stijl aangelegd en tot ontwikkeling van heidense beschaving in godsdienstig en sociaal opzicht bestemd, maar daar had zich ook de Romeinse opperheerschappij, toen het land geheel en al haar was toegevallen, geheel huiselijk neergezet en de afdeling, die de Italiaanse heette, was het sprekendste bewijs voor die huiselijke nederzetting. Nu moest juist in deze stad het christendom veroverend in het heidendom dringen en met zijn eerste overwonnen buit een teken oprichten, dat van nu aan

steeds meer en meer zou worden vervuld wat in Jes. 53: 12 is voorzegd over de lijdende Knecht van God: "Ik zal Hem een deel geven van velen en Hij zal de machtigen als een roof delen. " Wat de bovengenoemde afdeling aangaat, waarvan Cornelius de hoofdman was, moeten wij aanmerken dat zij niet moet verward worden met de "keizerlijke, " die in hoofdst.
1 wordt genoemd. Over de laatste zal daar het nodige worden opgemerkt, voor zover dit mogelijk is; hier wordt gesproken van één van de vijf cohorten (afdeling van 6-700 man) Mt
47, die gewoonlijk te Cesarea gestationeerd waren. De legioenen van de Romeinen, die in de oosterse provincies waren, bestonden meestal uit inheemse soldaten. Afzonderlijke cohorten waren daarentegen uit Italianen gevormd, en heetten dan Italiaanse. Cornelius was dan, zoals zijn Latijnse naam daarop wijst, van Romeinse afkomst. Het zou vreemd kunnen voorkomen dat hij met de cohorten, waartoe de door hem gecommandeerde compagnie behoorde, ook nu nog in Cesarea was, daar toch sedert het jaar 41 n. Chr. zoals wij hebben gezien, Herodes Agrippa I tot heer van het land was verheven. Niemand van de uitleggers denkt aan deze verandering, maar zij behandelen de zaak, als was er nog altijd een Romeins landvoogd geweest. Intussen vinden wij reeds onder Herodes Antipas een Romeinse hoofdman te Kapérnaüm Mt 8: 7 en dus bracht de omstandigheid dat Agrippa koning was geworden, geenszins een dadelijk aftrekken van de cohorte van Cesarea teweeg; het land bleef evengoed Romeins als vroeger en zou ook zeer spoedig weer Romeins worden. Nu is ook de Romeinse nationaliteit niet zonder betekenis. Juist Rome en het westen komen, bij het woord van de Heere dat het rijk van God van de Joden zal worden weggenomen en de heidenen zal worden gegeven en bij hetgeen Paulus van een volheid van de heidenen zegt, die eerst moet zijn ingegaan voordat Israël uiteindelijk nog zal worden gered (Matth. 21: 43 Rom.
25v.), nog in bijzondere mate in aanmerking ("Re 10: 11" en "Re 11: 2. De roeping van de heidenen begint dus met een man uit die heidenen, die kat exochnof in de eerste plaats de heidenen uitmaken aan wie het rijk van God zal worden gegeven, zodat het zijn vrucht zal voortbrengen. Hierdoor wordt dadelijk aangewezen wat de kerkgeschiedenis later heeft bevestigd, dat de oosterse heidenwereld niet die kan zijn, die tijdens de periode van Israëls verwerping de plaats van het uitverkoren volk zal vervullen en om zo te spreken het pleroma daarvan (Matth. 9: 16) zal vormen. De Grieks-Oosterse heidenwereld moet zeker het feitelijke, werkelijke begin maken van een christelijke kerk uit de heidenen en zo zal de volgende stap in de roeping van de heidenen de stichting van de gemeente te Antiochië zijn (hoofdst. 11: 20vv.); en Antiochië zal spoedig in de plaats van Jeruzalem de metropolis of moederstad van de christelijke gemeenten worden (hoofdst. 13: 1vv. ; 14: 26vv. ; 15: 35vv. ;
22vv. Over de Grieks-Oosterse christenheid zal om haar verderf te zijner tijd door het mohammedanisme een ellende komen, waaronder zij 42 maanden in profetische zin (30 jaren), als onder de ban moet liggen, zodat zij geen leven meer in zich heeft. Daarom wordt, ten teken dat Gods rijk op dit gebied geen eigenlijk blijvende woonplaats vindt, Paulus reeds op zijn tweede zendingsreis door de Heilige Geest verhinderd het woord in Azië te spreken. Hij moet naar Europa (hoofdst. 16: 6vv.) en evenals te Efeze, heeft hij zelfs te Korinthe geen rust, hij moet naar Rome (hoofdst. 19: 21 Rom. 1: 9vv.). Dat hij hier nu werkelijk aan het doel van zijn loopbaan gekomen is en deze niet wordt afgebroken, al is het ook dat hij niet tot Spanje voortgaat, zoals hij zich heeft voorgenomen (Rom. 15: 24 en 28), doet de Heere hem kennen door de openbaring in hoofdst. 23: 11 Evenzo hebben ook alle bijzondere omstandigheden en voorvallen in deze geschiedenis, die wij voor ons hebben, profetische betekenis. Zo is, om nog een punt aan te voeren, naast het feit dat te Cesarea het intreden van Petrus uit de Jodenwereld in de heidenwereld plaats vond, tevens de andere op te merken, dat hier later ook de strijd tussen Joden en heidenen ontbrandde, die de Joodse oorlog en de verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen ten gevolge had (zie Aanm. II. d. onder No. 3).

Deze was eens na voorbereiding door vasten gedurende verscheidene dagen in zijn huis aan het bidden dat God hem tot volle kennis van de waarheid en tot het kiezen van de rechte weg mocht brengen (vs. 30 Dan. 9: 1vv.). Toen zag hij in een gezicht, dat hij in wakende toestand ontving, hoewel hij in hogere verrukking was, duidelijk, zodat hij daarover niet in twijfel hoefte te zijn, omtrent het negende uur van de dag, ‘s middags om 3 uur (hoofdst. 3: 1) een engel van God in de gedaante van een man in blinkend kleed (vs. 31)) tot hem in de kamer waarin hij zich bevond (Luk. 1: 28) binnenkomen en tot hemzeggen: Cornelius! De engel noemde hem bij zijn naam en stelde hem daardoor als het ware aan God en de hemelse wereld voor (Jes. 43: 1; 45: 4; 55: 54, Matth. 10: 1).

Wat baatte hem de goede getuigenis die hij had bij het gehele volk van de Joden? Zijn geweten zei hem dat hij een zondaar was en dat al de weldaden die hij aan heel het volk deed, niet in staat waren de zonden van zijn hart te bedekken of schoon te wassen voor de ogen van een heilig God. Vergeving van de zonden! In zijn gedurig bidden tot God zal hij ook daarom gebeden hebben! Maar wie verzekerde hem dat hij verhoord werd? En als zijn gedurig bidden door een gedurig zondigen werd afgewisseld, moest hij niet vrezen dat dit gedurig zondigen hem de vrucht van zijn gedurig bidden zou doen verliezen? Ach, wel menigmaal zal hij gesidderd hebben bij de gedachte dat niet alleen de deugden, die heel het volk in hem prees, maar ook de gebeden, die hij in de eenzaamheid opzond, verwerpelijk waren voor God. Nee, hij moest een heel ander, een veel beter mens zijn dan hij was, zou God hem of zijn gebeden kunnen aannemen, veel godvruchtiger, veel heiliger. Hoe zou hij het worden? Hoe zou hij de kracht van de wet en de macht van de zonde in zijn hart verbreken? Hoe zou hij beletten dat, "als hij het goede deed, het kwade hem bijlag? ". De besnijdenis, niet van Jood en proseliet van de gerechtigheid, maar de besnijdenis van het hart, deze ontbrak hem; met welke handen zou zij geschieden? En als zij niet geschiedden zou, hoe zou daar, bij al zijn deugd, bij al zijn lof uit mensen, bij al zijn gedurig bidden, ooit ware rust of vrede voor zijn ziel zijn? Ellendig mens, wie zou hem verlossen uit het lichaam van de dood? Wie? God, die het alleen kan doen. God, die reeds op weg was om het te doen. Cornelius zou God leren danken, door Jezus Christus, ook zijn Heer! - God, die reeds op weg was. De geschiedenis van de zegening van Cornelius met al wat hem ontbreekt is reeds aangevangen. Hij staat reeds op de weg, waarop men het heil van de Heere ziet. Niet dat Hij van een heiden een proseliet van de poort geworden is; niet zijn vele weldaden aan het volk van God bewezen, niet deze dingen op zichzelf hebben hem een eind ver gebracht of waardig gemaakt dat God het overige zal doen; maar de inwendige zucht naar waarheid, die hem tot de poort van het heiligdom gedreven, de oprechte lust om God te dienen die hem in waarheid en niet slechts in naam tot een godzalige en godvrezende gemaakt heeft, de honger en de dorst naar de gerechtigheid, die hem gedurig het aangezicht van God doen zoeken en de vurige begeerte om in alle heiligheid, in alle liefde te wandelen, ziedaar wat door Gods genade reeds gegroeid was in dit hart; ziedaar wat door dit hart trouw bewaard en gekoesterd werd om tot het geloof in Christus, om tot het genot van de zaligheid door Hem voor te bereiden. In de vruchtbare grond van zijn hart roeren en ontwikkelen zich reeds de kiemen, die straks aan het licht zullen treden, die door het schoonste zonlicht zullen bestraald worden, om vruchten voor God te dragen. Maar nog is het duister in dat hart, duister en pijnlijk en onstuimig. Gij, die de wegen van de Heere met die oprechte zien wilt, treed binnen in het huis, treed in het eenzaam bidvertrek van de hoofdman over honderd. Zie hem daar in het uur van het gebed staan voor het aangezicht van God, zie hem daar voor Gods aangezicht neergevallen. Hij heeft het krijgsmanszwaard afgegespt van zijn heupen, maar in de geestelijke strijd van vasten en bidden worstelt hij met God. En hij gedraagt zich vorstelijk en hij overwint.

Toen hij hem zag, merkte hij onmiddellijk dat hij hier niet met een mens te doen had. En hij, de ogen op hem houdende om zijn wezen goed te onderscheiden en zeer bevreesd geworden zijnde, omdat hij nu overtuigd werd dat hem een bode van God was verschenen die tot de onzichtbare wereld behoorde, zei hij in antwoord op die aanspraak: Wat is het, Heere! dat gij mij hebt bekend te maken of te bevelen? En hij, de engel, zei tot hem: uw gebeden en uwaalmoezen (vs. 2) zijn bij God in gedachtenis gekomen, zodat Hij aan u doen zal naar de begeerte die gij voor Hem hebt uitgesproken. (Ex. 2: 23v. Ps. 141: 2).

En nu, zend mannen als boden naar Joppe (hoofdst. 9: 36vv.) en ontbied tot u van daar een zekere Simon, die bijgenaamd wordt Petrus (Matth. 10: 2).

Deze is daar te gast Lu 2: 7 bij iemand die eveneens Simon heet, (hoofdst. 9: 43), een lederbereider, die zijn huis heeft bij de zee en dus niet moeilijk zal te vinden zijn. Deze, Simon Petrus (vs. 5) zal u zeggen wat gij doen moet om zalig te worden (hoofdst. 11: 14).

Bekend is de regel: "nulla fides pietasque viris, qui castra sequuntur, " maar de krijgsmansstand en de godsvrucht zijn niet met elkaar in strijd, want de eerste is niet tegen de regels van Christus, hij verzekert de rust binnen het land en beschermt tegen uitwendige gevaren.

Het militaire element is onder de beide bedelingen en op meerdere plaatsen in de Schrift een hoog geschat en bevoorrecht iets. Strijd en krijg zijn in een wereld van zonde onvermijdbaar, onmisbaar, heilzaam en de krijgsmansstand, hiermee in overeenstemming, is voorzeker geen lagere dan de andere in de ogen van Hem, die Zich evenzeer als Krijgsman en als Vredevorst verheerlijkt onder de beide bedelingen.

Romein van het hoofd tot de voeten had Cornelius toch geen hart voor de Romeinse goden; hij was één van de Japhetskinderen, die in de veroverde tenten van Sem zelf veroverd was door de God van Sem (Gen. 9: 27).

Zoals Cesarea het heidense Rome in Palestina vertegenwoordigde, zo vertegenwoordigde de hoofdman Cornelius de vromen, de mensen van het verlangen te Rome en in de heidenwereld in het algemeen. De macht van zijn godsdienstig leven betoont zich daardoor, dat hij zich een gehele gemeente van verwanten, vrienden, knechten en soldaten had gevormd (vs. 7v., 24 en - een soort van kerkje voor zijn intreden in de kerk.

Uit de woorden van Petrus in vs. 36vv. blijkt, dat Cornelius gehoord had van de geschiedkundige feiten van het christendom. Dit kon zeer gemakkelijk plaatsvinden, daar de armenverzorger Filippus reeds geruime tijd te Cesarea predikte (hoofdst. 8: 40). Daardoor nu werd zijn inwendige onrust en zijn verlangen versterkt om licht te krijgen omtrent de gewichtigste aangelegenheden van zijn hart. Hij zal gevoeld hebben dat juist deze nieuwe godsdienst, door de één hevig veroordeeld, door de ander met vreugde aangenomen, de ware was en alleen geschikt om de diepe behoefte van zijn gemoed te bevredigen. Hij zocht daaromtrent licht in het gebed, en om zich des te ongestoorder te kunnen wijden aan de beschouwing van goddelijke zaken, verbond hij daarmee het vasten.

Uit de verhoring merken wij de inhoud van zijn gebed op. Hij wist wel van de prediking van de vrede door Jezus Christus en naar vrede begeerde zijn gehele hart: de Joden hebben Hem aan het kruis gehecht, maar zijn discipelen zeggen dat Hij leeft, als Heiland van de zondaren, zoals ik er één ben - o dat ik Hem mocht kennen! zo stortte hij zijn hart voor God uit. Deze

heiden had geleerd wat de Joden over het algemeen niet wilden verstaan, dat zonder een Heiland die leven en zaligheid geeft in vergeving van de zonden, de godzaligheid een zoeken zonder vinden en de godsvrucht een moeite zonder verkwikking is.

Hij had het geloof dat God een Hoorder van de gebeden is, de Hoorder vooral van een bepaald gebed om licht, om waarheid, om uitkomsten, om openbaring meer en meer in hart, gemoed en in het leven. Dit mogen in onze dagen van de Jood, van de heiden leren die naamchristenen, die de predik- en bidstoel durven te betreden met het verborgen of reeds openbaar te kennen gegeven gevoel, dat het gebed om van God iets te verkrijgen, een dwaasheid is!

De uren van gebed zijn de ware uren van genade, wanneer de engelen van God het liefst komen, wanneer de weg open, het verkeer levendig is tussen hemel en aarde, tussen God en de mens (hoofdst. 9: 11v.).

Bij dag, dus niet in een droom, wel in een gezicht, in extatische toestand, ziet Cornelius een engel van God bij zich binnentreden. De engel was geen product van zijn extase, maar objectief daar aanwezig, doch niet voor ieder zichtbaar, alleen voor zijn door de extatische toestand geopend oog.

Dat hier een engel in de zichtbare wereld treedt, toont dat wij nu weer staan aan een bijzonder punt van de ontwikkeling van het godsrijk; want bijna alle van de vele engelenverschijningen, die ons in het woord van God zijn meegedeeld, hebben een nauwe betrekking op dergelijke keerpunten.

Op andere wijze handelt God met de hoofdman Cornelius dan met de Moorse kamerling. Voor de laatste voert een engel, waarvan hij niets ziet of hoort, de begeerde uitlegger van de profeet Jesaja tot hem; aan de eerste vertoont zich in een gezicht een engel met de aanwijzing dat hij Petrus moet laten halen. Cornelius was een heiden, de kamerling een Jodengenoot. God sprak met de Jodengenoot door de profeet Jesaja ter voorbereiding voor de prediking van Filippus; met de heiden wilde Hij spreken door een boodschap van de engel, opdat Petrus des te zekerder en blijer zijn evangelisch vredewerk mocht volbrengen aan deze onbesnedene, maar toch aan God welbekende vreemdeling. Het gebed noemt de engel het eerst, als hij zegt: "uw gebeden en aalmoezen zijn bij God in gedachtenis gekomen. " De aalmoezen zelf hebben geen vleugels om voor God op te stijgen, maar het gebed neemt ze mee. God heeft de aalmoezen van Cornelius goed begrepen; zij waren een vrucht en een belijdenis van zijn geloof, bezield en gedragen door de zucht: "ach Heere, versmaad niet mijn dienst aan Uw volk! " Vroeg hij zijn eigen hart of God zijn gebed verhoord en zijn aalmoezen aangenomen had, dan verkreeg hij op z’n hoogst een "misschien" ten antwoord, want met smart voelde hij de afstand en het vreemde, waarin hij zich bevond (Efeze. 2: 12) en zijn ziel was als een vogel die rond het verborgen nest vliegt en de opening niet kan vinden die naar binnen leidt. Maar nu zou hij het vinden en ervaren dat hij niet tevergeefs had gezocht. In deze zin waren zijn gebeden en aalmoezen bij God in gedachtenis gekomen.

Dat Cornelius het bevel ontvangt Petrus te laten roepen en dus Petrus tot hem moest komen, wees des te duidelijker aan dat Cornelius zich niet tot het Jodendom, maar dat het rijk van God zich tot de heidenen moest wenden.

En toen de engel die zo tot Cornelius sprak, zoals zo-even is meegedeeld, weggegaan was, (want hij was, hoewel alleen in een gezicht te aanschouwen, werkelijk enlichamelijk bij hem

geweest (Luk. 1: 38), riep hij, Cornelius, die in dit ogenblik uit de toestand van geestverrukking weer in de natuurlijke toestand terugkeerde, twee van zijn huisknechten, die tot de burgerlijke stand behoorden en een godzalige krijgsknecht, die één van degenen was die als afdeling militairen onder zijn commando stonden en die gedurig bij hem waren, om de dienst van ordonanzen bij hem waar te nemen (Matth. 8: 9).

En toen hij hun alles verteld had, zonder in enig opzicht te verbergen welke openbaring hem ten deel was gevallen en welk bevel God hem had gegeven, zond hij hen naar Joppe met de genoemde opdracht (vs. 5v., 17v., 22).

Dat Cornelius niet gewezen wordt op Filippus, de evangelist, die toch zo nabij was (hoofdst. 40; 21: 8) maar op Petrus, heeft daarin eenvoudig zijn grond, dat de opname van deze eersteling van de heidenen zo plechtig mogelijk moest geschieden en onmiddellijk door het middelpunt van de apostolische gemeente moest plaatshebben. Daarom mag geen mindere dan Petrus de menselijke bemiddeling bij deze bekering doen plaatshebben.

Men merkt het aan Cornelius in hetgeen hij nu doet, hoe blij zijn ziel is dat hij eindelijk iets zekers omtrent de weg van de zaligheid zal vernemen; hij maakt het niet in stilte af als iets, waarover men zich eigenlijk schaamt, als iets, dat men eigenlijk voor de mensen niet wil laten bekend worden.

Het nederige, maar in de geschiedenis zo bijzonder gewichtige gezantschap zal bestaan uit een drietal mannen uit Cornelius' eigen huis en militaire gezantschappen.

Aan zijn godvruchtig en liefderijk bestuur had Cornelius het te danken dat het hem nu niet ontbrak aan mannen, aan wie hij zich bij zo'n gewichtige zaak kon toevertrouwen. Wat een liefelijke vertrouwelijkheid brengt toch de godsvrucht aan in huisgezin en ambt! De grootste heer kan niet zoveel respect en liefde verkrijgen als hij, die de zijnen in zijn huis en de onderdanen in zijn ambt naar Gods wil begeert. Merkt men dat ook niet dagelijks op, zo openbaart het zich toch in bijzondere omstandigheden.

De eersteling van de heidenen leidde zijn gehele huisgezin, dat hij in de vreze van God had bestuurd en zijn gehele commando tot de Heere Jezus, evenals later de purperverkoopster en de gevangenbewaarder te Filippi in hoofdst. 16.

En de volgende dag, terwijl deze drie mannen die de vorige avond van Cesarea waren gegaan, reisden en daar zij die nacht waren voortgegaan, 8 mijlen of 13 uren bijna geheel hadden afgelegd en nabij de stad Joppe kwamen, a) klom daar, te Joppe, Petrus op het dak van het huis van zijn gastvriend, dat aan de zee gelegen was (vs. 6), om te bidden omtrent het zesde uur, ' s middags om 12 uur. Het aanhouden in het gebed toch was voor hem een hoofdzaak in zijn apostolisch ambt, evenalshet volharden in de prediking van het woord (hoofdst. 6: 4) en nu was het één van de gewone uren van gebed (Ps. 55: 18 Dan. 6: 10 Joh. 4: 6).

2 Kon. 4: 33 Matth. 6: 6

En hij werd onder zijn bidden hongerig en begeerde te eten; hij wenste door enige spijze te nemen (hoofdst. 20: 11) de lichamelijke behoefte te vervullen, om niet gestoord te worden in zijn verdere gemeenschapsoefening met God. Daarom gaf hij beneden aan de bewoners van het huis bevel dat zij hem het nodige zouden gereed maken. En terwijl zij het bereidden en

hijzelf nog op het dak onder de vrije hemel was, viel door het onmiddellijk ingrijpen van God, die hem nu een openbaring wilde schenken, raakte hij in zinsverrukking 1Ki 22: 22.

Dat in vs. 3-6 Cornelius zelf een goddelijke boodschap ontvangt en wel nog vóór Petrus, moet ons een bewijs zijn dat, hoewel God de heidenen in hun wegen heeft laten gaan, Hij ze toch niet heeft verlaten, dat Hij niet slechts is de God van de Joden maar ook de God van de heidenen (Rom. 3: 29), maar dat nu, omdat de bekering van de eerstelingen uit de heidenen, de bekering van Cornelius en van zijn huis, het onmiskenbare zegel van de goddelijke wil moest dragen, de onmiddellijke aanwijzing aan Petrus het allerminst mocht ontbreken, spreekt vanzelf.

Zorgvuldig wordt in de mededeling van Lukas alles afgesneden wat ons aan een natuurlijk voorval zou kunnen doen denken. Petrus had reeds zijn gebed beëindigd; hij voelde weer zijn lichamelijke behoeften en wachtte op het eten; hij was dus in een stemming die wel als minste voor hemelse verschijningen toegankelijk is: daar kwam de zinsverrukking over hem.

Het woord extase betekent ten eerste de toestand dat men buiten zichzelf is en wordt daarom ook dikwijls in de zin van verwondering of ontzetting gebruikt (hoofdst. 3: 10 Mark. 5: 42 Luk. 5: 26). Vooral wordt het echter gebruikt voor een toestand van geestelijke opgewektheid, die ook wordt te kennen gegeven door de uitdrukking "in de Geest zijn" (Openb. 1: 10), dus van een verrukking met het specifieke karakter waartoe een onderdrukt of opgeheven wereldbewustzijn behoort, die echter moet worden gedacht als verbonden met een verhoging van het Godsbewustzijn. Hoewel nu dergelijke voorvallen worden voorgesteld als werkingen van de genade, verklaart toch Paulus, die deze in de brieven aan de Korinthiërs het nauwkeurigst schildert, dat zij geenszins de hoogste graad van ontwikkeling van het inwendige leven zijn. Beter is het onder de volkomen invloed van de Geest het heldere bewustzijn te kunnen hebben. Wij vinden dan ook niet dat de Verlosser zelf Zich in toestanden bevond, die aan de extase ook maar verwant zijn. In Hem is de hoogste werking van de Geest altijd verbonden met het helderste bewustzijn.

En hij zag in die verrukking de hemel boven zich geopend en uit die geopende hemel een zeker vat tot hem neerdalen als een groot linnen laken, aan de vier hoeken gebonden met touwen, waardoor het op en neer kon worden getrokken en daardoor nu was neergelaten op de aarde.

Waarin waren, zoals Petrus zag, nu hij het voor zich had, al de viervoetige dieren van de aarde, zonder onderscheid tussen reine en onreine, zoals dat in Lev. 11 was bepaald en evenzo zonder onderscheid onder elkaar vermengd, de wilde en de kruipende dieren, en de vogels van de hemel.

En er kwam toen een stem van boven tot hem: Sta op, Petrus! slacht van deze dieren wat gij daaruit wilt nemen en eet om uw honger te stillen.

Maar Petrus zei: Geenszins, Heere! Ik zal er niet toe komen om hier de hand aan te slaan, onverschillig welk dier ik aangrijp; want a) ik heb in mijn hele leven nooit iets gegeten dat onheilig of onrein was. Ik heb mij streng gehouden aan de wet van Mozes (Ezech. 4: 14), hoe zou ik dan nu, zoals daarop vooral Uw bevel schijnt te doelen, een onrein dier nemen en tot spijs voor mij bereiden!
Lev. 11: 4 Deut. 14: 7

En de stem kwam voor de tweede maal tot hem, om die afwijzing, hoe juist ook volgens de vroegere stand van zaken, toch voor deze tijd onrechtmatig te verklaren: a) Hetgeen God door Zijn zo-even u gegeven bevel "slacht en eet" gereinigd heeft, zult gij niet door uw weigering "geenszins Heere! " voor onheilig houden, zodat gij u ook zo in uw apostolisch ambt zoudt gedragen.

Matth. 15: 11 Rom. 14: 17, 20; 1 Tim. 4: 4

Ziet daar, christenen uit de heidenen! het hemels gezicht. Daardoor, op die dag en op dat uur en die plaats aan de apostel van de besnijdenis is te verstaan gegeven dat ook voor u, reeds nu en onmiddellijk, de weg naar de hemel openstaat door het evangelie, zonder enige tussenkomst van de wet. Ziedaar wat de ziel van Simon Petrus verruimt en de weg ontsluit voor de grote schare, met aan het hoofd een Romeins hoofdman; de schare, die achttien eeuwen lang niet opgehouden heeft aan te groeien, en waarvan de volheid aan het einde van de eeuwen zal worden aanschouwd. Hadt gij dit visioen grootser, verhevener, hemelser en naar uw verstand goddelijker gewild? Bevalt u het vierhoekige laken, het gedierte, het weinig edel denkbeeld van slachten en eten niet? Bewondert liever de kuise eenvoud, de bepaalde duidelijkheid, de rijke zin ervan. Liefelijk buigt zich de hemelse wijsheid in het van de hemel ter aarde dalend laken tot de aarde neer, als zij haar bovennatuurlijk gezicht aan de menselijke toestand van de apostel aanpast en ook op die onvergetelijke dag de hoogste onderwijzing in de eenvoudigste vorm inkleedt, overvloed van aardse spijzen tonende, om op een wijd geopende hemel te wijzen. Ja, de tijd zal komen waarop een apostel in de hoogste geestverrukking als in de hemel zelf verplaatst rondom de troon de schare aanschouwen zal die niemand tellen kan, uit alle volken, talen, natiën, zingende voor God en het Lam het eeuwig lied. Maar om nu terstond de apostel van de besnijdenis te bewegen tot de heidenwereld, die hem wacht, in te gaan, met onbesnedenen te eten en hun te verkondigen de zaligheid in Christus door het geloof zonder enig werk van de wet, daartoe is zeker meer geschikt het gezicht van een laken met rein en onrein gedierte, een prozaïsch: "Sta op, Petrus, slacht en eet, " en het alle terughoudendheid overwinnende: "hetgeen God gereinigd heeft zult gij niet voor onheilig houden. "

En dit, namelijk wat die eerste (vs. 13) en die tweede stem (vs. 15) liet horen, geschiedde tot driemaal en het vat, zoals dat in vs. 11v. beschreven is, werd weer opgenomen in de hemel, nadat het doel bereikt was, namelijk om daardoor de apostel een openbaring te geven.

Was de toestand van de gemeenten van het Joodse land, zoals die in eerdere hoofdstukken en als laatste nog in hoofdst. 9: 31vv. ons beschreven werd, de toestand van dit land en volk in het algemeen geweest, of ook maar de hoop aanwezig dat zich deze gezindheid meer en meer door het gehele volk van de Joden zou uitbreiden, dan zou de verdere loop van ontwikkeling en verbreiding van het geloof in Jezus geen andere zijn geweest, dan dat de heidenen met aflegging van hun nationale, van de afgodendienst min of meer doordrongen eigenaardigheden in het organisme van het Joodse volk, dat door het geloof aan Christus vervuld en volmaakt was, waren ingeleid. Wij weten echter reeds dat de opperste leiders van het volk zich tegen het geloof in Christus verklaarden en ook de menigte van het volk tot diezelfde gezindheid omtrent het evangelie hebben verleid, zodat, wanneer er ook door het gehele land christelijke gemeenten verstrooid zijn, deze toch slechts een klein gedeelte van het volk uitmaken en slechts voor een uitlezing kunnen worden aangezien, waartegen de menigte van de ongelovigen en vijandigen des te sterker afsteekt. Wanneer nu, hetgeen de daarop volgende gebeurtenissen (hoofdst. 12) nog meer bepaald en meer zeker aan de dag zal brengen, noch de oversten, noch het volk, noch het hoofd, noch de leden door het geloof in

Jezus de hun gegeven bestemming vervullen, dan kunnen, zoals vanzelf spreekt, de heidenen niet door zich met de Joodse nationaliteit te verenigen in de gemeente worden opgenomen en het rijk van God, waarvoor de plaats in Israël en Jeruzalem sedert duizenden jaren door Gods tekenen en wonderen is voorbereid, moet voortaan een vorm aannemen die aan Israëls volk en land ook volstrekt niet meer herinnert. Reeds zijn aanwijzingen gegeven en voorbereidingen gemaakt die betrekking hebben op de weg die het rijk van Christus nu zal inslaan. Maar nu (ongeveer twee jaar vóór de moord op de eerste apostel, waardoor Herodes Agrippa I het Joodse volk een gunst wil bewijzen en waarbij hij spoedig nog een tweede denkt te voegen) moet deze weg nog op bijzondere wijze bepaald en door goddelijke openbaring vastgesteld worden. Willen de Joden het rijk van God niet aannemen, dan gaat het over tot de heidenen. Hun geheiligde nationaliteit zal de eersten geen nut meer doen en de heidenen zal hun onheilige nationaliteit geen nadeel meer veroorzaken. Nu hebben de ware kinderen van de profeten en van het verbond, dat God met de vaderen heeft gemaakt (hoofdst. 3: 25), zij die de verkiezing van de genade, het overblijfsel in Israël uitmaken (Rom. 11: 7; 9: 27, en geen schuld hebben aan de afval en de verharding van hun volk, een moeilijk standpunt. Zij kunnen noch het verleden noch de toekomst van Israël loslaten, waarvan hun geloof in Christus hen niet heeft losgemaakt, maar waarmee hij hen integendeel des te inniger heeft verbonden. Hun geloof toch zegt dat Jezus de Christus is en wat is dat anders dan de samenvatting en vervulling van de gehele oudtestamentische belofte? Hun hoop voor de toekomst is dat de Heere, in wiens vreze zij wandelen, Zich in de hemel heeft teruggetrokken, om later terug te komen en de tijd van de verkwikking aan te brengen en de wederbrenging van al wat God gesproken heeft door de mond van al zijn heilige profeten van het begin aan (hoofdst. 1: 6; 3: 20v.). Zij kunnen Israël niet loslaten zonder hun eigen inwendig leven en wezen te verbreken en toch zullen zij het niet alleen zien en beleven, maar ook eraan meewerken dat het rijk van de zaligheid een vorm zal krijgen die alle samenhang met Israël verloochent. Er bestaat slechts één middel, waardoor deze tegenspraak weggenomen, deze hardheid verzacht wordt, namelijk dit, dat de apostelen en de leden van de eerste gemeente weten dat het de Heere zelf is die deze ontwikkeling van Zijn rijk heeft besloten en gewild. Daar hun wandelen is in de vreze van de Heere, is in de wil en raad van de Heere alles voor hen opgesloten wat hun lief en dierbaar is en buiten deze wil en raad willen zij niets vasthouden, hoe heilig het hun ook overigens is. Daarom vinden wij nu ook in dit gedeelte een grote uitgebreidheid. Terwijl eerder de bekering van duizenden te Jeruzalem met weinige woorden is verhaald, worden in het voor ons liggend bericht, dat zich toch maar tot een kleine kring beperkt, dat over de bekering van een enkele man en van zijn vrienden gaat, de kleinste details en omstandigheden, tijden en plaatsen nauwkeurig en zorgvuldig meegedeeld en daarbij wordt het reeds eerder verhaalde niet door eenvoudig terug te wijzen verondersteld als reeds bekend te zijn, maar telkens herhaald, zodat het visioen dat Cornelius had (vs. 3-6; 10-32; 11: 13v.) en het gezicht dat Petrus had, beiden driemaal (10-16, 28; 11: 5-10 bericht worden. Deze in het oog vallende uitvoerigheid moet ons metterdaad bewijzen wat een groot gewicht de berichtgever aan de inhoud van dit gedeelte hecht en inderdaad is er nauwelijks een andere gebeurtenis van de Heilige Schrift, waarin op een betrekkelijk klein gebied de wonderen zich zo opeenhopen als hier. Eerst verschijnt aan Cornelius in de toestand van verrukking de engel die hem gebiedt Petrus van Joppe te ontbieden. Op de volgende dag, terwijl de boden op weg naar Joppe zijn, wordt aan Petrus door een symbolisch visioen de gelijkstelling van de heidenen met de Joden ten opzichte van het toetreden tot het rijk van God bekend gemaakt; daarop openbaart bij de aankomst van de boden de Geest hun komst aan Petrus en geeft het bevel dadelijk met hen mee te gaan; met de wonderbare inleiding van het slot van de samenspraak tussen Petrus en Cornelius stemt de wonderbare mededeling van de Geest overeen, die zich door spreken en talen openbaart. Dit alles leidt tot het doel waarop al deze wonderen zien, tot de doop van de heidenen door de apostel. Gewoonlijk geeft men een

voorstelling, alsof de hinderpaal die bij de overgang van het Koninkrijk van God van de Joden tot de heidenen (Matth. 21: 43) moest worden overwonnen en de gemoederen van de personen, die geroepen waren om te handelen, een Joodse bekrompenheid van hart was. Men behoorde echter toch wat meer achting te hebben voor de naam van de eerste onder de apostelen, voor zijn ons authentiek overgeleverde werken en woorden en eindelijk voor de Heilige Geest, zodat men zich van zo'n verwijt onthield en liever de vraag stelde of de hinderpaal niet eerder een objectieve was, die dus ook niet door menselijke gedachten en woorden, maar alleen door goddelijke daden kon worden weggenomen.

De openbaring die aan Petrus in een visioen bij een extatische zielstoestand was gegeven, wijst op de zending tot de heidenen. Niet de ethische opheffing van de levitische wetten van reinheid voor de Jodenchristenen moest daardoor worden bekend gemaakt, maar aan Petrus moesten alle bedenkingen worden ontnomen, die hem verhinderden zich tot prediking van het evangelie direct met heidenen in te laten. Deze moesten van hem weggenomen worden op grond van een goddelijke beslissing en wel eens voor altijd, want de openstelling had in de bekering van Cornelius, die nu zou plaatshebben geenszins haar uitsluitend doel, maar daarmee werd een grondstelling vastgesteld. Dat heidenen in het algemeen bekeerd werden en in het rijk van Christus zouden ingaan, kon voor de apostelen tengevolge van de voorzeggingen van het Oude Testament en de uitdrukkelijke bevelen en beloften van Christus nooit twijfelachtig zijn, zoals dan ook Petrus zelf reeds in zijn rede (hoofdst. 3: 25v.) op de bekering van de heidenen heeft gewezen. Maar dat heidenen onmiddellijk in de gemeente van Christus kunnen opgenomen worden, daarvan hadden de apostelen nog geen begrip, integendeel veronderstelden zij dat deze alleen onder voorwaarde van enige overgang tot het volk van Israël, al was het ook zonder bepaalde inlijving door de besnijdenis, christenen konden worden. Het visioen heeft nu tot zijn hoofdinhoud: "wat God gereinigd heeft zult gij niet voor onheilig houden. " De menigte dieren die Petrus mocht zien, werden toch neergelaten uit de hemel en uit de hemel kan toch niets anders neerdalen dan wat rein en goed is. Dat is een zinnebeeld van die heidenen, zoals Petrus die erkentenis in vs. 34v. uitdrukkelijk uitspreekt, die God zelf door zijn voorkomende genade in staat heeft gesteld te worden aangenomen, dus gereinigd heeft.

Goed beschouwd was het bij de instelling van de mozaïsche spijswet niet zo dat enige dieren uit de anderen, die rein waren, voor onrein, maar zo dat enige uit de onreine voor rein werden verklaard. Evenals God uit de zondige onreine mensheid Abrahams zaad had uitverkoren en het tot Zijn volk door de besnijdenis gereinigd heeft, zo heeft Hij uit de onreine natuur een aantal diersoorten voor zijn volk om te eten en voor Zichzelf als offer geheiligd. Heeft Hij nu, zoals het gezicht in de eerste plaats wil zeggen, de gehele natuur gereinigd, dan houdt dit in dat ook de kroon van deze natuur, de mensheid, in haar geheel gereinigd is en zo het onderscheid niet alleen van reine en onreine aard, maar ook van heidense en uitverkoren mensheid is opgeheven.

Petrus had zeker bij zijn gebed ditmaal bijzonder ernstig gebeden om de uitbreiding van het evangelie, dat was zijn geestelijke honger. Toen werd hem echter een spijze toegereikt, waarvoor hij afschrok, want zich onmiddellijk tot de heidenen te wenden met de boodschap van het evangelie kwam hem nog voor als een misdaad tegen de heilige beschikking van God.

Toen Petrus de hemelse stem hoorde zeggen: "sta op, slacht en eet" hield hij dat voor een verzoeking, ongeveer op de wijze als waarop de Rechabieten verzocht werden tot het drinken van wijn (Jer. 35: 5), of hij zich misschien door zijn honger zou laten verleiden, de waarneming van de Joodse spijswetten uit het oog te verliezen. De Heere toch beproeft soms

de Zijnen, om ze te laten opmerken of zij Hem ook in de aanvechting gehoorzaam Zijn en Hem oprecht liefhebben (Deut. 13: 3). Daarom was hij het zeer spoedig met zichzelf eens hoe hij zich moest gedragen; met woorden, die aan de afkeer van de profeet Ezechiël voor alle gruwelijk vlees herinneren, schrikt hij voor zo'n maaltijd terug; hij begreep nog niet dat onder het laken, dat van de hemel was neergelaten en daarna weer werd opgetrokken, de Kerk van God werd voorgesteld, waarin nu niet alleen Joden maar ook heidenen zouden ingaan en ook moesten vergaderd worden. Het "slacht en eet" moest dan voor hem betekenen: "dood in hen het oude en verenig ze met u tot het nieuwe leven in Christus. " Tot driemaal komt de stem tot hem: "wat God gereinigd heeft, zult gij niet voor onheilig houden" d. i. niet tot iets, waarmee gij in geen aanraking zoudt mogen komen; want tot driemaal was hem vroeger (Joh. 21: 15vv.) door de Heere bevolen: "weid Mijn schapen, " tot driemaal moet hem daarom worden aangewezen dat de Heere niet alleen schapen had in de stal van de levitische gemeente van Israël. En Petrus zei na de derde maal niet meer: "Nee. " Hij heeft zich aan het einde van zijn loopbaan, toen hij oud was geworden (Joh. 21: 18) door de anderen, die hij lief had, laten leiden, waarheen hij niet wilde.

En omdat Petrus, uit die toestand van verrukking (vs. 10) weer in de natuurlijke teruggekomen, in zichzelf twijfelde, nadacht, zonder van zichzelf tot de juiste helderheid te kunnen komen wat toch het gezichtmocht zijn, wat het hem wilde mededelen (Luk. 8: 9), het gezicht dat hij zo-even gezien had, maakte Gods leiding het hem duidelijk. Ziet, de mannen, die door Cornelius gezonden waren en die nu hun weg geheel hadden afgelegd, terwijl zij in vs. 9 nog pas nabij de stad waren, gevraagd hebbende naar het huis van Simon, de lederbereider (vs. 6), stonden, nu men hen de weg gewezen had, aan de poort van het door hen gezochte huis.

En iemand geroepen hebbende uit het huis, vroegen zij, om ook omtrent het laatste punt dat voor hen van gewicht was zekerheid te verkrijgen en om het verzoek dat hun was opgedragen te kunnen uitspreken, of Simon, bijgenaamd Petrus (vs. 5), daar verblijf hield?

En toen Petrus, zoals in vs. 17 van hem verhaald wordt, aan dat gezicht dacht en ten gevolge daarvan van het vragen en roepen van de mannen aan de poort niets merkte en deze ook niet aanstonds werden binnengelaten, omdat daarbinnen in het huis niemand in de nabijheid was die hen had kunnen antwoorden en de deur openen, zei de Geest tot hem door openbaring in zijn binnenste (hoofdst. 8: 29): Zie, drie mannen staan beneden en zoeken u.

a) Daarom, laat hen niet langer zoeken, maar sta op, ga naar beneden langs de trap van het huis die naar de straat voert (Matth. 24: 17) om hen te ontvangen en reis morgen zonder te twijfelen, nadat zij voor deze dag in het huis zijn geherbergd, met hen naar de plaats vanwaar zij zijn gekomen. Betwijfel het niet meer of zo'n meegaan wel geoorloofd is: Want Ik, de Heere, die nu door Mijn Geest tot u spreek, heb hen door Mijn leidingen en aanwijzingen (vs. 3vv.) gezonden.

Hand. 15: 7

Door het driemaal gehoorde woord in vs. 15 had Petrus tenminste zoveel begrepen dat God hem door het bevel in vs. 13 niet had willen verzoeken, maar dat het daarmee ernstig gemeend was, dat hij dus in een zekere voor hem nog onbekende zaak eenvoudig had te gehoorzamen. Ook dat was hem bewust, dat het een zaak moest zijn waarbij hij in gevaar was om naar zijn eigen denkbeelden voor onheilig en onrein te houden wat God als gereinigd

aanzag. Wellicht dacht hij bij zijn peinzen, als hij toch de zaak niet kon vinden, aan het woord van Christus in Joh. 13: 7

God verbindt het einde van het gezicht en de aankomst van de gezanten van Cornelius zo wonderbaar met elkaar, dat het lijkt alsof hij met de ene hand het gezicht getoond en met de andere de gezanten naar het huis van Simon had geleid.

Petrus was nog boven op het dak, toen de drie mannen aan de deur van zijn huis kwamen; hij hoorde niets van hun roepen en vragen. Eerst moest hij op buitengewone wijze vernemen dat het gezicht, waarover hij nadacht en de drie mannen, die hem zochten, bij elkaar hoorden als boog en pijl van één schot, of als tekst en melodie van één lied.

Zoals aan de ene zijde op te merken is dat de berichtgever de onmiddellijke betrekking van God tot de heidenen bepaald wil doen voelen, daar deze mannen uit eigen beweging komen en woonplaats en naam van de apostel reeds weten, zo blijkt aan de andere zijde dat men wil doen opmerken, hoe Petrus door onmiddellijk goddelijke opdracht omtrent dit geval is ingelicht; want de ontmoeting van de apostel met de boden van Cornelius is niet door het zoeken en vragen van deze, ook niet door eigen nadenken of eigen inwendige stem bewerkt; het is de persoonlijke Geest van God, die tot hem spreekt. Zo staan pas de aanwijzingen aan de zijde van de heidenen en aan de zijde van de gemeente van Israël in juist evenwicht. Cornelius is door de engel op de persoon van Petrus gewezen, die hem bepaald is aangeduid en genoemd en Petrus is geroepen tot de personen, die hem nu zijn voorgesteld, de dienaren door Cornelius afgezonden, om een onderwijzing te geven die voor hem, die tot handelen geroepen was, noodzakelijk was.

En Petrus, die de leiding van de Geest onmiddellijk volgde, ging naar beneden naar de mannen die door Cornelius tot hem gezonden waren en nog altijd buiten het huis voor de deur stonden. En toen hij hun nu zelf het antwoord gafop hun roepen en vragen (vs. 18), zei hij, zodat ook uiterlijk verwezenlijkt werd wat de Heere, wiens dienaar hij was, in Jes. 65: 1 voorzegd had: Zie, ik ben het die gij zoekt, namelijk Simon, bijgenaamd Petrus. Wat is de reden van uw komst? Wat wilt gij van mij?

En zij zeiden: "Cornelius, een hoofdman over honderd van de afdeling, genaamd de Italiaanse, een rechtvaardig man, (de boden noemen hem naar de eigenschap die zij als zijn onderdanen in de eerste plaats hadden opgemerkt) en godvrezend, zoals zijn aalmoezen bewijzen, en die goedegetuigenis heeft bij het hele volk van de Joden (Luk. 7: 3vv.), alhoewel hij voor zijn persoon nog een vreemdeling is en buiten het burgerschap van Israël staat (Ef. 2: 12), heeft een bijzonder gezicht gezien. Hij is door goddelijke openbaring vermaand door een heilige engel die tot hem gekomen is, dat hij u zouontbieden in zijn huis en dat hij van u woorden van zaligheid zou horen, zoals God u die zou ingeven (hoofdst. 5: 20), opdat hij zou weten wat hij doen moet (vs. 3vv., 33)

En de volgende dag, de vierde nadat de engel tot Cornelius was gekomen (vs. 3vv.), kwamen zij tegen 3 uur in de middag (vgl. vs. 30 met vs. 3) te Cesarea. De reis van Petrus ging dus niet zo spoedig als die van de boden van Cornelius, maar duurde 12 uur langer (vgl. vs. 3 met vs. 9). En Cornelius verwachtte hen reeds sedert de morgen van die dag en had, toen hij de komst van Petrus begon te verwachten, zijn familie en zijn bijzonderste, meestvertrouwde vrienden bijeengeroepen.

Cornelius heeft zijn vrienden en bloedverwanten, die van dezelfde gezindheid waren als hij, samengeroepen; ook zij moesten de man van God zien en horen; de dag moest een waar familiefeest worden en wel een edeler dan de zogenaamde familiefeesten, waarop men alleen tot volle schotels en bekers nodigt.

En de volgende dag, de vierde nadat de engel tot Cornelius was gekomen (vs. 3vv.), kwamen zij tegen 3 uur in de middag (vgl. vs. 30 met vs. 3) te Cesarea. De reis van Petrus ging dus niet zo spoedig als die van de boden van Cornelius, maar duurde 12 uur langer (vgl. vs. 3 met vs. 9). En Cornelius verwachtte hen reeds sedert de morgen van die dag en had, toen hij de komst van Petrus begon te verwachten, zijn familie en zijn bijzonderste, meestvertrouwde vrienden bijeengeroepen.

Cornelius heeft zijn vrienden en bloedverwanten, die van dezelfde gezindheid waren als hij, samengeroepen; ook zij moesten de man van God zien en horen; de dag moest een waar familiefeest worden en wel een edeler dan de zogenaamde familiefeesten, waarop men alleen tot volle schotels en bekers nodigt.

En toen het geschiedde dat Petrus het voorportaal van het huis (Matth. 9: 23) doorkwam, ging Cornelius hem tegemoet en alsof het reeds gekomen was totde kus op de voet, later te Rome gebruikelijk, viel hij aan zijn voeten, aan die van Gods afgezant en plaatsbekleder, en hij aanbad hem (Gal. 4: 14).

Maar Petrus duldde zo’n eerbetuiging niet die naar afgoderij rook en wees dadelijk van zijn zijde de heiligendienst af, die later in de kerk zozeer is ingedrongen, evenals hij in hoofdst. 8: 18 het indringen van de simonie probeerde buiten te sluiten. Hij richtte hem op, zeggende: a) Sta op, ik ben ook zelf een mens net als gij (Openb. 19: 10; 22: 8v.).

Hand. 14: 14

En met hem op vriendschappelijke wijze sprekende, ging hij de vergaderzaal in (vs. 24) en vond er velen van de verwanten en vrienden van Cornelius, die door hem geroepen en samengekomen waren.

Wat Cornelius bij Petrus’ aankomst deed, toont duidelijk hoe onontwikkeld zijn godsdienstig leven nog was. Naar de woorden van de apostel te oordelen was zijn aanbidding niet enkel beleefdheid, maar hij zag in hem een wezen met hogere krachten toegerust. Hij had zich dus waarschijnlijk nog niet van zijn heidense denkbeelden geheel kunnen losmaken en zal in Petrus een zoon van de goden of heros vermoed hebben. Daar nu Cornelius naderhand desniettemin de Heilige Geest, en wel nog vóór de doop ontving, zien wij hier hoe de begeerte en het innig verlangen van het hart in het godsdienstig leven veel meer in aanmerking komt dan de zuiverheid van de voorstellingen: die alleen waren het die de Romeinse hoofdman zo welgevallig bij de Heere maakten.

Petrus houdt de voet niet voor en zegt niet: "Kus de pantoffel! " nee! hij wijst die onbetamelijke en afgodisch verering af. Hij richt Cornelius op en zegt: "sta op, ik ben ook een mens en geen God, die men alleen mag aanbidden en door kniebuiging vereren. " Hij spreekt vervolgens bij het ingaan in de kamer zeer vertrouwelijk met hem om de scheidsmuur omver te trekken, die deze heeft opgericht. Nu ziet de man hoe ernstig hij dergelijke afgodische plichtplegingen, die toch in het Oosten gewoon waren, afweerde; hij zag wel welke kant dat opging en welk einde daaruit zou voortkomen.

De eerbied, waarmee Cornelius de apostel ontving, was een uitdrukking van diepe ootmoed en hoogachting voor Petrus als een ware godsgezant en wel mag men hier denken aan het woord (Jes. 52: 7): "hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten van degene die het goede boodschapt, die de vrede doet horen, degene die goede boodschap brengt enz. " Toch was daarin iets gemengd dat niet echt, niet gezond was, het waanidee dat Petrus meer dan een mens zou zijn. Daarin lag reeds de kern tot verering van heiligen, aan wie de mens een cultus toekent die alleen aan God toekomt, die aan de enige eer van de drie-enige God afbreuk doet en de christenheid omtrent de heilsweg op het dwaalspoor leidt. Opmerkelijk is het dat dit eerste geval van een meer dan menselijke eer een knecht van God toegebracht, juist bij een heiden voorkomt. De hele heiligendienst, zoals die zich langzamerhand in de oude kerk heeft ontwikkeld, is toch in haar wezen van heidense oorsprong en een teruggaan tot het heidendom (Openb. 9: 20 vv.). Maar Petrus laat naar de regel "principiis obsta" dadelijk bij het eerste verschijnen ernstige tegenspraak horen en protesteert tegen een dwaling, die zich later op hoogst bedenkelijke wijze heeft ontwikkeld.

Hij wilde hem nu op de betekenis van zijn komst opmerkzaam maken, dat hij namelijk niet naar eigen mening de muur doorbrak die tot hiertoe tussen Joden en heidenen bestond. En hij zei tot hen: a) Gij weet hoe het eenJoodse man, volgens de wetten, hem van God gegeven, niet geoorloofd is zich tot vriendschappelijke aaneensluiting te voegen of te gaan tot een vreemdeling (Joh. 18: 28); b) doch God heeft mij, voordat ik besloot te komen, door een gezicht getoond dat ik van nu aan geen mens onheilig of onrein mag noemen, nadat Hij zelf alle mensen heeft gereinigd (vs. 15)

Ex. 23: 32; 34: 15

Hand. 15: 8 Ef. 3: 6

Daarom ben ik ook zonder tegenspreken naar dit huis gekomen, ontboden zijnde door degenen die gij tot mij hebt gezonden. Zo vraag ik dan, opdat gij zelf gelegenheid hebt uit te spreken wat de boden reeds hebben te kennen gegeven (vs. 22), om welke reden gij mij hebtontboden?

Onze wijzen hebben vastgesteld dat alle heidenen, zowel mannen als vrouwen, ten opzichte van de zaak van reinheid of onreinheid moeten beschouwd worden alsof zij altijd met de vloed zijn aangedaan, zodat de verontreiniging door verkeer met hen, volgens Lev. 15: 5vv. ;
21vv. de avond voortduurt.

Ondanks de vriendelijkheid waarmee de apostel was ontvangen, hield hij het toch voor zijn plicht duidelijk uit te leggen dat niet de vriendelijke uitnodiging van de voorname heiden, maar alleen het bepaalde gebod van de Heere hem aanleiding had gegeven om zijn vroegere gewoonte te verlaten.

Als hij ernaar vraagt waarom men hem heeft laten roepen, moet worden opgemerkt: "De verschuldigde ambtstrouw eist bij geestelijke verrichtingen geen tijd te verliezen met nodeloos gepraat, maar hoe eerder hoe liever tot de zaak zelf over te gaan.

Evenals de geneesheer de zieke vraagt wat hem schort, opdat hij daarnaar zijn poging tot genezing kan richten, zo vraagt de leermeester zijn toehoorders over hun zielstoestand, opdat hij zal weten wat zij nodig hebben: lering, raad, troost of vermaning.

En Cornelius, die eigenlijk de handelende persoon was, zei: Vier dagen geleden was ik aan het vasten vóór de verschijning, waarvan mijn boden u hebben gesproken (vs. 22), tot op dit uur toe, dat het nu weer is, op de zevende dag sedert het begin van mijn vasten, op het negende uur (vs. 3) bad ik in mijn huis, waarin ik mij uit het openbaar terugtrok, terwijl het vasten mij niet verhinderde mijn dienst waar te nemen.

En zie, een man stond voor mij a) in een blinkend kleed, zodat ik duidelijk zag dat hij een engel van God was (hoofdst. 1: 10), en zei: Cornelius! uw gebed is verhoord en uw aalmoezen waarin zich de liefde van uw hart voor Gods volk uitsprak, zijn bij God in gedachtenis gekomen om uw begeerte te vervullen, zodat de Heere u nu aan die gemeente wil verbinden, die nog alleen Zijn volk uitmaakt Ac 4: 37.

Matth. 28: 3 Mark. 16: 5 Luk. 24: 4

Zend dan mannen naar Joppe en ontbied Simon, die bijgenaamd wordt Petrus; deze verblijft in het huis van Simon de leerlooier, die aan de zee woont, en wanneer hij hier zal zijn, zal hij tot u spreken over wat tot uw zaligheid nodig is (vs. 4).

Zo heb ik dan onmiddellijk, zonder mij enig oponthoud te veroorloven tot u die drie mannen (vs. 7v.) gezonden en gij heb welgedaan, dat gij tot eer van God en tot onze vreugde hier gekomen zijt, want zo is Godstoezegging en onze verwachting nu vervuld. Wij, die hier zijn samengekomen (vs. 27), zijn dan allen nu hier tegenwoordig voor God, die door een heilige roeping ons heeft samengebracht en daardoor als voor Zijn aangezicht heeft gesteld om te horen al hetgeen aan u door God bevolen is en dat aan te nemen als Zijn eigen woord aan ons (1 Thess. 2: 13).

Petrus heeft de verschijning die hem ten deel viel, slechts even aangeroerd (vs. 28). Cornelius verhaalt daarentegen de zijne met de grootste uitvoerigheid en nauwgezetheid. Het eerste was niet te weinig, dit niet te veel. Petrus' uitvoerig verhaal zou onbegrijpelijk zijn geweest voor Cornelius en aan zijn zaligheid niets hebben bijgedragen. Ook moest de voorrang van het volk Israël boven de overige volken niet te sterk op de voorgrond worden geplaatst, daar Petrus niet was gekomen om van zichzelf en van het Jodendom, maar van Christus te prediken. Daarentegen betaamde het Cornelius een uitvoerige voorstelling te geven van zijn ervaring. Het moest zo duidelijk mogelijk op de voorgrond treden dat hij niet in trotse gedachten iets zo ongehoords had gewaagd, om de apostel van het volk van Israël tot zich te laten komen. In zijn verhaal is waarachtige maar geen valse ootmoed, hij slaat niets over van hetgeen hijzelf heeft gedaan. Hij verbergt niet zijn vasten gedurende vier dagen, waarmee hij de Heere zijn ernstig zoeken naar het rijk van God had geopenbaard, en wijst er op hoe hij zijn vasten zeker nog langer zou hebben voortgezet, indien hij nog langer zonder goddelijke aanwijzing was gebleven. Hij verzwijgt ook niet dat de engel, die hij een man in blinkend kleed noemt, niet alleen zijn gebeden maar ook zijn aalmoezen had genoemd als zaken die ter gedachtenis bij God waren opgeklommen; hij spreekt uit dat hij ogenblikkelijk aan de stem van God gehoorzaam is geweest.

Hoe hoog Cornelius de weldaad aanzag dat Petrus was gekomen, zijn dank ging toch hoger dan tot een mens.

Zijn woorden: "nu zijn wij allen hier tegenwoordig voor God enz. " zou men wel aan alle kerkdeuren en kansels mogen hangen, opdat de mensen niet vergeten waarom zij in de kerk zijn. Predikers mogen zich erin verblijden, als zij om de kansel een gemeente vergaderd zien,

zij het een grote, die men bij honderden, of een kleine, die men bij dozijnen telt, indien van deze hetzelfde gezegd kan worden als van de gemeente in het huis van Cornelius.

EPISTEL OP PAASMAANDAG

In ons evangelie (Luk. 24: 13vv.) zien wij de Opgestane zelf, de grootste Prediker van de opstanding, onder zijn discipelen wandelen en wij horen Hem spoedig spreken van de noodzakelijkheid van Zijn lijden en van de heerlijkheid, waarin Hij door lijden is ingegaan. Geheel in overeenstemming met het evangelie treedt nu in de zogenoemde epistolische lectie de aanvoerder en spreker van de apostelen, de heilige Petrus op en predikt van het lijden en van de opstanding van Christus. Zo predikt dus naast de Heere zelf een groot, verheven apostel over één en hetzelfde thema en over hetzelfde onderwerp en wordt ons hiermee aangewezen, welk thema de Heere na zijn opstanding als het noodzakelijkste en zaligste zelf heeft voorgesteld en heeft laten voorstellen. Maar niet alleen daarom passen de beide teksten bij elkaar, maar zij vormen met elkaar twee stations op één en dezelfde weg van de waarheid tot één doel: de weg van de waarheid gaat van Zion tot de wereld, leidt het licht eerst tot de Joden, vervolgens tot de heidenen. Daar predikt nu Christus het evangelie aan de Joden en in de epistel predikt Petrus aan de heidenen het kruis en de opstanding van de Verlosser, bekering en vergeving van de zonden. Er is dus van het evangelie tot de epistel als het ware een perspectief uitzicht van Zion door Judea en Samaria tot de verre heidenen. Daarmee wordt ons aangewezen hoe de paastijding en de eer van God alle landen moet vervullen en hoe het licht van het paaslam geen grenzen zal kennen zover de wolken gaan.

De paasprediking van Petrus: 1) haar omvang, 2) haar inhoud,
haar waarheid.

Of 1) de toehoorders, 2) de prediking zelf.

Deze heeft God opgewekt, namelijk: 1) Hem, die dood was, daardoor heeft Hij leven en onvergankelijkheid aan het licht gebracht; 2) Hem, die aan een hout was gehangen, daardoor heeft Hij de vloek van de wet van ons genomen; 3) Hem, die met de Heilige Geest en met kracht was gezalfd, daardoor heeft Hij ons de gezegende bron van de krachten van de toekomstige wereld geopend; 4) Hem, die een Heer is over alles, daarmee heeft Hij Hem nu het rijk gegeven, waaraan alle mensen aan alle einden van de aarde zich moeten onderwerpen.

Aan wie openbaart zich de Gekruisigde als de Opgestane? 1) aan hen die zich door de Vader tot Zijn Zoon laten trekken, maar niet op hun eigen gerechtigheid steunen; 2) aan hen die de ware vrede zoeken, die zij in de wereld en in zichzelf niet vinden: 3) aan hen die Zijn getuigenis in Zijn woord en sacrament met een gelovig hart aannemen.

Hoe openbaart zich ons geloof aan de Opgestane? Daardoor, dat wij 1) Christus horen als onze onbedriegelijke profeet, 2) onze troost zoeken in Hem als in onze volmaakte Hogepriester,
Hem vereren als onze levende Heer en Koning.

En nu opende zich het hart van Petrus, zodat hij daar stond, niet meer alleen in gehoorzaamheid aan een gebod van de Heere, maar ook in liefde tot deze zielen die tot hem waren geleid, als een prediker op een plaats, waardrie dagen geleden een engel van God stond (vs. 3vv.). Nu werd hem duidelijk wat van nu aan naar de uitdrukkelijke wil van de Heere regel zou zijn bij de uitbreiding van het rijk van de Heere door de prediking van het evangelie

in onderscheiding van de in hoofdst. 3: 25v. door hem uitgesproken regel. En Petrus opende zijn mond (hoofdst. 8: 35) en zei: Ik bemerk, nadat dit alles in deze drie dagen mij is overkomen (vs. 9-33) (opmerkelijk is het drietal van de dagen in vereniging met de 4 dagen in vs. 3-8, waardoor geleerd wordt dat de zaligheid van de drie-enige God voor de volken is aan alle vier einden van de aarde, zonder dat het enigszins bepaald hetJodendom zou aangeven), inderdaad, ik voel op een wijze en merk op, zodat het volkomen overeenkomstig de waarheid is,
dat er bij God geen aanneming des persoons is, dat Hij alleen Joden en Jodengenoten (hoofdst. 2: 11) tot de zaligheid in Christus Jezus zou toelaten.

Deut. 10: 17; 2 Kron. 19: 7 Rom. 2: 11 Gal. 2: 6 Ef. 6: 9 Kol. 3: 15; 1 Petr. 1: 17

Maar onder elk heidens volk is wie Hem vreest en gerechtigheid werkt en dus in de ware stemming van het hart verkeert, zoals dat van een Jood wordt geëist (Ps. 15) en zoals die nu ook is bij de hier voor mij vergaderden, Hem aangenaam, zodat Hij hem graag in Zijn nieuwtestamentisch rijk wil opnemen. (Jes. 56: 6v. Rom. 2: 9vv.).

Het is vanzelfsprekend dat dit ogenblik van de eerste verkondiging van het evangelie door Petrus aan de heidenen als van bijzondere plechtigheid door onze geschiedschrijver wordt aangemerkt en wij door zijn wijze van mededeling ("Petrus opende zijn mond op het allereerste begin van de apostolische verkondiging in hoofdst. 2: 14 ("Petrus verhief zijn stem worden gewezen. Eveneens zullen wij het begrijpelijk vinden als Petrus zich geroepen voelt, vóórdat hij over de inhoud van de evangelieverkondiging spreekt, zich eerst over de verhouding van de heidenen tot het evangelie uit te spreken.

Het "zijn mond opengedaan hebbende" (Matth. 5: 2) is een plechtige aankondiging van de rede die nu volgt, als een uitdrukking die op iets gewichtigs opmerkzaam maakt.

Met het woord: "Ik bemerk inderdaad" wil Petrus zeggen dat hem nu als schellen van de ogen vallen (vs. 17 hoofdst. 9: 18) dat hij nu met zijn handen kon tasten welke betekenis het gezicht moest hebben, dat hem ten deel was gevallen, dat hij nu begreep dat de heidenen reeds door God waren gereinigd en tot opname in Zijn rijk waren voorbereid.

Petrus wil zeker niet zeggen dat hij nu pas helder en duidelijk zag dat God geen onpartijdig wezen was; niet deze kennis is zekerder geworden, maar de kring waartoe deze erkentenis zich uitstrekt, heeft zich uitgebreid. Hij heeft tot hiertoe niet geweten dat deze geloofsstelling (Deut. 10: 17) ook sloeg op het gebied: volk van God en heidenwereld, dus op een onderscheid dat hijzelf had gesteld. Maar nu erkent hij dat God in het werk van zijn genade zich aan de onderscheiding "heiden of Israëliet" niet verbindt, dat Hij niet het aangezicht van de Jood verheft en dat van de heiden verwerpt, maar dat Hij Joden en heidenen in genade opneemt, als Hij slechts bij hen datgene vindt, waarnaar zijn ogen zoeken en wel ziet Hij het hart aan en onderzoekt Hij of de ware zedelijke toestand aanwezig is.

Wie God vreest en gerechtigheid werkt (Joh. 7: 17)

is bekwaam en waardig om door de doop in de gemeente van Christus te worden opgenomen, ook zonder dat hij vroeger door de besnijdenis in het volk Israël werd opgenomen. In deze zin is God geen aannemer des persoons. Hij geeft, nu Hij alles heeft gedaan om de beloften aan de vaderen te bevestigen, aan de Jood als Jood een voorrang, maar laat voortaan zijn barmhartigheid geheel vrij en onbeperkt op de heidenen neerdalen. (Rom. 15: 18vv.).

Onze tekst behoort tot die, die door een mening die de diepte van het evangelie geheel miskent, is misbruikt om uit de Schrift te bewijzen dat men het christendom kan missen en de deugd genoegzaam is. Terwijl men het "aangenaam" in een geheel verkeerde betekenis opnam en niet wilde verstaan zoals het is bedoeld, in de zin van "aanneembaar", "opneembaar", meende men uit de woorden van Petrus te kunnen aanwijzen dat de apostelen zelf hadden geleerd dat God te vrezen en deugdzaam te handelen volkomen genoegzaam was tot zaligheid, dat geloof aan de specifiek christelijke leerstellingen daartoe in het geheel niet nodig was. De samenhang van het gehele verhaal toont echter goed dat de vroegere toestand van Cornelius niet voldoende was; juist daarom wordt hij gedoopt.

"Is Hem aangenaam" geeft te kennen de geschiktheid tegenover God om christen te worden, niet de geschiktheid om zonder Christus zalig te worden.

Hier wordt niet beweerd dat het onverschillig is, tot welke godsdienst men behoort om zalig te worden, maar tot welk volk men behoort om in het christendom te worden opgenomen.

Omdat wij dus als kinderen van de toorn geboren worden, vindt God aanvankelijk niets in ons dat Zijn liefde waardig is (Ef. 2: 3. Rom. 5: 6, 8). Maar wie God tot zijn kinderen heeft aangenomen en in wie Hij begonnen is zijn beeld te vormen, die vindt Hij nu niet meer naakt en bloot, maar Hij ziet in hen Zijn werk, ja Zichzelf. Altijd blijft God zelf de reden waarom wij Hem welgevallig schijnen. Het werk van zijn barmhartigheid, niet onze verdiensten verwekt zijn liefde.

Daarop zette Petrus de prediking hem bevolen (vs. 6, 22, 33) nu werkelijk tot de vergaderden voort en zei: Dit is het woord dat Hij gezonden heeft aan de kinderen van Israël, verkondigende aan hen vrede, zaligheid en alle zegen (Rom. 10: 15)door Jezus Christus. Deze is een Heer van allen, zowel van heidenen als van Joden (Joh. 17: 2 Rom. 10: 12v.).

Jes. 9: 5; 52: 7

Gij, die sedert verscheidene jaren hier te Cesarea leeft en met de omstandigheden en gebeurtenissen in het Joodse land genoegzaam bekend zijt, zijt op de hoogte van de dingen die geschied zijn door geheel Judea, wat betreftdie verkondiging van Jezus Christus, a) beginnende in Galilea na de doop die Johannes gepredikt heeft Mr 1: 1-3.

Jes. 8: 23; 9: 1 Matth. 1: 14 Matth. 4: 12 Luk. 4: 14

Gij weet dan wat Jezus van Nazareth betreft, a) hoe God Hem, om het hoofdpunt van de evangelieverkondiging hier kort te karakteriseren, gezalfd heeft bij Zijn doop door Johannes (Matth. 3: 13vv. Mark. 1: 9vv. Luk. 3: 21v.) met de Heilige Geest en met kracht en dat Hij vanaf die tijd, nu vijftien jaar geleden, gedurende meer dan drie jaar het land doorgegaan is, goed doende en allen genezende, die door de duivel overweldigd waren; want God was met Hem. God stond in een geheel bijzondere, eigenaardige verbintenis met Hem, waardoor Hij werken verrichtte die een mens nooit kon volbrengen.

Ps. 45: 8 Jes. 61: 1 Luk. 4: 18

Weinig woorden, maar toch een uitstekend beeld van wie Jezus was. Korte trekken, doch die het penseel van een meester verraadden. Van de Heiland en van de Heiland alleen is het waar in de volste zin van het woord: Hij ging het land door, goed doende. Volgens deze

beschrijving is het duidelijk dat Hij de melaatsheid met de vinger aanraakte, dat Hij de ogen van de blinden bestreek en dat in gevallen, waarin Hem verzocht werd alleen een woord op afstand te spreken, Hij gewoonlijk daar niet in bewilligde, maar Zichzelf naar het ziekbed begaf om daar zelf de genezing te bewerken. Een les voor ons om, indien wij enig goed willen verrichten het zelf te doen. Geef aalmoezen met uw eigen hand; een vriendelijke blik, een goed woord zullen de waarde van de gift verhogen. Spreek met een vriend over de wat hem bezig houdt en uw liefderijke roepstem zal meer invloed uitoefenen dan een hele verzameling traktaatjes. De wijze waarop onze Heer goed deed, toont ons zijn onafgebroken werkzaamheid! Hij deed niet slechts hetgeen voor de hand lag, maar Hij ging het land door om Zijn genadewerk te verrichten. In het hele land van Judea was er nauwelijks een dorp of gehucht dat niet verblijd werd door Zijn aanblik. Hoezeer wordt hierdoor de trage, flauwe wijze van die van enige navolgers van Christus beschaamd. Laat ons de lendenen van onze ziel opschorten en niet moe worden van weldoen. Sluit de tekst ook niet in dat Jezus Christus in het goed doen Zich niet beperkte tot hetgeen op Zijn weg kwam? Hij liet Zich nimmer terughouden door gevaar of moeilijkheid. Hij zocht de voorwerpen van Zijn genadig welgevallen op. Dat moeten wij ook doen. Als de oude middelen niet aan het doel beantwoorden, moeten wij andere aanwenden, want nieuwe proeven werken dikwijls meer uit dan de oude sleur. Op Christus' volharding in Zijn voornemen wordt ook gewezen en de toepassing hierop kan in dit ene woord samengevat worden: Hij heeft ons een voorbeeld nagelaten, opdat wij Zijn voetstappen zouden navolgen.

En wij, zijn discipelen, waarvan ik er één ben, zijn getuigen van al hetgeen Hij, Jezus, gedaan heeft, in het Joodse land en in het bijzonder ook te Jeruzalem; en zij, de oversten van het Joodse volk te Jeruzalem, hebben Hem gedood, Hem hangende aan een hout (hoofdst. 2: 22v. ; 3: 14v.).

Niet, zoals Hij vroeger aan allen predikte en weldeed (vs. 36-39), aan het hele volk, maar aan de getuigen, die door God tevoren verkoren waren (Joh. 17: 6, 9, 11; 1 Kor. 1: 1 ons namelijk, die met Hem gegeten en gedronken hebben nadat Hij uit de doden opgestaan was. Wij zijn het daardoor duidelijk gewaar geworden dat wij niet een spook of een geest in ons midden hadden, maar Hem, in Zijn gehele persoon (Luk. 24: 41vv.).

EPISTEL OP PINKSTERMAANDAG

Van Pasen tot Pinksteren is het één en dezelfde vreugdevolle tijd: Pasen is het uitgangspunt, Pinksteren is het einde daarvan. Dat deze bij elkaar horen, blijkt ook uit de keus van de epistelen voor die beide tweede feestdagen van Pasen en van Pinksteren. De teksten voor beide zijn uit de geschiedenis van de bekering van Cornelius, de hoofdman van Cesarea, genomen. Waar de Paastekst ophoudt, sluit zich de Pinkstertekst aan; beiden tezamen vormen even zo goed een geheel, als de tijden waarvoor zij gekozen zijn; het is dus een heilige stap van Pasen tot Pinksteren en de boodschap van de opstanding heeft de uitstorting van de Heilige Geest ten gevolge. Het verhaal werd midden in de Paasepistel afgebroken, nadat de opstanding van Jezus Christus was meegedeeld; midden in het verhaal begint de Pinksterepistel. Wat op Pasen begon, wordt heden beëindigd, het Paaswoord van Petrus te Cesarea wordt heden voortgezet en ten einde gebracht in de goddelijke Pinksterdaad te Cesarea.

Men zou het vreemd kunnen vinden dat de epistel niet genomen is uit het tweede hoofdstuk van de Handelingen; men zou een nader bericht kunnen verwachten over de eerste werkingen van de Geest bij de discipelen, zoals die vooral in de Pinksterprediking van Petrus werden

gezien. Maar het Pinksterfeest was voor de oude kerk niet alleen feest van de Geestesdoop, maar ook als feest van de stichting van de kerk van belang. Nu ontstond het perikopensysteem in de landen van de heidenen en niet in de joods-christelijke gemeenten. Zouden deze dan niet een zeer bijzonder belang hebben bij het eerste intreden van de heidenen in de kerk! En inderdaad worden in onze epistel heidenen in de christelijke gemeente ingeleid. Tot hiertoe waren alleen godvruchtige zielen van Joden en Jodengenoten door de heilige doop in de gemeente opgenomen; nu zijn het de eerste heidenen, die in de olijfboom worden ingeënt.

Hoe de eerste heidenen tot Christus kwamen; door dat zij 1) de prediking en het getuigenis naar het bevel van de Heere hoorden, 2) de Heilige Geest als gave van de Heere ontvingen en door de doop tot de gemeente van de Heere werden toegevoegd.

De ware viering van het Pinksterfeest: 1) de voorwaarden, waaronder die plaats heeft, 2) de zegeningen waarmee zij verbonden is.

Pas in Christus is volle zaligheid. Alleen in Hem opent zich
de ware erkentenis van God, 2) de juiste waardering van de mensheid, 3) de ware weg ten leven, 4) de ware bevrediging van de ziel. (LEONH. EN SPIEGELH.).

Hoe komen wij tot de gave van de Heilige Geest? 1) door een heilzame vrees over onze zonde, 2) door gelovig aannemen van de verdienste van Christus, 3) door vlijtig gebruik van de genademiddelen.

De Pinkstergeest van Jezus Christus: 1) wij kennen de stroom die hem draagt - het apostolisch profetisch woord, 2) de gaven die met Hem komen - de gaven van het nieuwe leven 3) het sacrament dat ons verzekering van Hem geeft - het sacrament van onze verzegeling, de doop.

a) En bij zijn hemelvaart, die daarop volgde (hoofdst. 1: 8 Luk. 24: 47), heeft Hij ons geboden aan het volk Israël diezelfde zaligheid te prediken, die Hijzelf tevoren verkondigd had (vs. 36) en te getuigen dat Hij degene isdie b) door God aangesteld is tot een Rechter van levenden en doden, om hen ernstig te waarschuwen tegen een verwerping van zo’n prediking (hoofdst. 2: 19vv. ; 3: 19vv.).

Matth. 28: 19 Mark. 16: 15 Joh. 15: 16 b) Hand. 17: 31

a) Van Hem getuigen al de profeten, die ook u wel niet geheel onbekend zullen zijn "Ac
23, dat een ieder die in Hem gelooft, vergeving van de zonden ontvangen zal door Zijn naam (Jes. 52: 15 Joël 3: 5).

Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10

Een mens die zijn stichting hoofdzakelijk vindt in de opwekking van het innerlijke leven en zich nooit voor gesticht kan houden, tenzij zijn innerlijke leven een nieuwe sterke toevloed heeft ontvangen, zal onze tekst wel voor Pasen geschikt vinden, omdat hij met de opstanding van Christus en de veertig dagen na de opstanding eindigt (vs. 41

); maar hij zou toch tot de gedachte kunnen komen dat de eigenlijke inhoud slechts een karige was, slechts een kort overzicht van de levensloop van Jezus. Maar het geldt ook hier weer, zoals die kerkvader zei, dat Gods werken in de ogen van de mensenkinderen de waarde verliezen wanneer men ze bestendig voor ogen heeft. De hoofdman Cornelius en de zijnen

zullen een geheel ander oordeel over de inhoud van Petrus' rede hebben gehad dan wij en onze gelijken, lezers, die door gewoonte afgestompt zijn. Ook God in de hemel zelf heeft een ander oordeel gehad, anders zou zich niet aan de schijnbaar arme prediking een zo krachtige beweging van de gemoederen en de uitstorting van de bijzondere genadegaven van de Heilige Geest hebben verbonden.

Na de algemene verklaring omtrent de mogelijkheid om in het christendom te worden opgenomen, bereidt Petrus de aanwezigen tot een werkelijke aanneming voor, doordat hij de karakteristieke betekenis van Jezus leert, daar hij hun 1) in vs. 36-39 diens aardse werkzaamheid tot aan Zijn kruisdood herinnert, vervolgens 2) in vs. 40-42 op zijn opstanding wijst en op de apostolische opdracht die de discipelen van de Opgestane hadden ontvangen, en tenslotte 3) in vs. 43 de profetie herinnert die op Jezus als de Verzoener wijst van allen die door middel van het geloof met Hem verenigd worden.

De verkondiging van Petrus is vooral ook daardoor merkwaardig, dat in deze reeds de sporen van de zogenaamde apostolische geloofsbelijdenis in het tweede artikel te zien zijn.

De geschiedenis van Jezus, die de apostel in hoofdtrekken aan zijn toehoorders begint te verkondigen, was hun door hun woonplaats te Cesarea, door hun godvrezende gezindheid en hun godsdienstige belangstelling, wellicht ook door de werkzaamheid van Filippus (hoofdst. 40) niet onbekend gebleven. De innerlijke grond en de diepe samenhang hiervan met de zaligheid van ieder mens in het bijzonder was hun nog niet geopenbaard. Tot aanvulling en nadere verklaring van hetgeen Cornelius en de zijnen reeds van Jezus' geschiedenis wisten, brengt Petrus hun enkele trekken in herinnering.

Wij mogen met recht verwachten dat als Petrus nu overgaat tot verkondiging van het evangelie, de eigenaardigheid van dit geval op de inhoud van deze verkondiging invloed zal hebben; dit vinden wij dan ook in hoge mate bevestigd. Ten eerste verbergt de apostel het geen ogenblik dat de evangelieboodschap in de eerste plaats en oorspronkelijk tot de kinderen van Israël gericht was; maar even bepaald en duidelijk spreekt hij van momenten, die de universele strekking van het evangelie aanduiden en wijzen op de overgang daarvan van de Joden op de heidenen. Zo moet het in een apostolische verkondiging voor iets enigs in zijn soort worden gehouden, dat dadelijk het eerste woord van Jezus Christus zijn absolute opperheerschappij verkondigt: "deze is een Heere van allen. " Wij kunnen daarom slechts het doel zien om tegenover de particularistische strekking van de boodschap omtrent de kinderen van Israël dadelijk een universalistisch moment te stellen; want is Jezus Christus de Verkondiger van vrede, de algemene Opperheer, dan zal zijn boodschap van vrede ook niet tot een enkel volk kunnen beperkt zijn. Terwijl Petrus vervolgens de geschiedenis van Jezus nader beschouwt, beschrijft hij zijn werkzaamheid, die met de doop begon, zo, dat hij daarbij tevens de toestand van de heidenen op het oog heeft. Zijn einde stelt hij tenslotte zo voor, dat de voorrang die de Joden onloochenbaar gedurende het leven van Jezus hadden, door Zijn einde weer als opgeheven moest beschouwd. Het karakteristieke toch dat de apostel geeft in de beschrijving van de werkzaamheid van Jezus, bestaat daarin, dat hij vóór alle anderen enig en alleen zijn genezing van de door de duivel bezetenen noemt. Is nu dit een zo bijzondere werkzaamheid in de geschiedenis van Jezus, dan heeft Hij bewezen de overwinnaar van de duivel te zijn. Dit is echter juist de grootste nood van de heidenen, dat zij, losgelaten door God, zonder tegenstand in de macht van de Satan zijn gevallen (hoofdst. 26: 18 Kol. 1: 12vv.). Terwijl Jezus het tot Zijn bijzonder werk maakte diegenen in Israël, die onder de oppermacht van de duivel op een in het oog lopende wijze te lijden hadden en daardoor als vertegenwoordigers van de mensen die door deze macht van de duisternis waren gebonden, d.

boven aan de volken van de wereld gesteld waren, heeft Hij betoond de Verlosser van de heidenen uit hun diepste nood te zijn. De voorrang nu, die Israël gedurende de werkzaamheid van Jezus had, zoals dit hier uitdrukkelijk wordt opgemerkt, omdat de verkondiging juist de werkelijke geschiedenis meedeelt, wordt weer opgeheven doordat Israël alle liefde en goedheid van Zijn gezalfde Koning met de boosaardigste ondank beloont. Dat deze ondank een verwijdering van de Heere van het volk van zijn verkiezing onmiddellijk ten gevolge heeft, merkt de apostel uitdrukkelijk op. Hij stelt op de voorgrond dat, terwijl alle vroegere openbaring en werking tot zaligheid in het leven van Jezus openbaar was geweest en door alle delen van het land doorgegaan was, Zijn hoogste heerlijkheid na de opstanding aan het volk niet meer in het openbaar was betoond, maar alleen aan de kleine uitverkoren schaar van hen die met Hem waren geweest. Daardoor was vervuld wat Jezus gedurende Zijn leven aan de Joden, die zich verharden, tevoren had gedreigd (Joh. 7: 33v., 8: 21 Weliswaar, zo voegt Petrus erbij, was de apostelen opgedragen, bij de prediking ondanks alle vroegere verkondiging, zich weer eerst tot het volk van Israël te wenden; maar hij laat nu volgens de intussen gemaakte ervaringen de dreigende zijde van deze verkondiging op de voorgrond treden, terwijl hij Jezus voornamelijk als Rechter voorstelt, waarmee over het voortdurend ongeloof van de Joden het oordeel wordt uitgesproken. In deze boodschap, dat Jezus de Rechter van de levenden en van de doden is, is echter voor allen die nog geen gemeenschap met Hem hebben, geen troost maar schrik gelegen. Daarom laat ook Petrus dadelijk een andere gedachte volgen, waarin hij de vertroostende zijde van het evangelie voor allen toegankelijk maakt. Wel laat hij ook nu nog niet na op Israël te wijzen; hij beroept zich namelijk op het getuigenis van de profeten omtrent Jezus; maar de inhoud van dit getuigenis spreekt hij op een zodanige wijze uit, dat ieder heiden de troost daarvan zich persoonlijk kan eigen maken. Wanneer namelijk de vergeving van de zonden objectief door de naam van Jezus en subjectief door het geloof is bepaald, heeft ieder zonder uitzondering in elke toestand vrije toegang tot de zaligheid van Christus: dat is nu juist het hoofdpunt, waarmee de verkondiging van het evangelie de diepste behoefte van de heidenen aanroert.

Gij ziet ook hier dat de prediking van het evangelie uit niets anders, maar ook uit niets minder bestaat dan om de mens aan te zeggen dat ook zijn uitstekende godsvrucht (zoals die van Cornelius was) en dus nog veel minder zijn eenvoudige menselijke deugd hem zalig kan maken, maar dat hij alleen zalig wordt door het geloof in Jezus, dat is door Jezus aan te nemen als zijn hem door God gegeven enige Zaligmaker. De mens kan zichzelf niet verlossen uit de diepte, waarin hij door de zonde gevallen is; zal hij ooit verlost worden, dan moet God zelf hem verlossen en nu, God zelf verlost de mens werkelijk in en door Zijn Zoon. Dit moet echter erkend worden, zal het van kracht zijn, want God handelt redelijk met het redelijke schepsel. God verlost de mens niet zonder dat hij het weet of wil. Zo handelt God met onze vroeggestorven kinderen, doch volwassen mensen moeten de Verlosser kennen en erkennen en dat kennen en erkennen is het geloof. Het geloof ziet op God, op Jezus door de Heilige Geest, als op de enige Redder, Behouder, Zaligmaker van de zondige zielen. En zo rust onze behoudenis op een eeuwige vaste, onwrikbare grond, op God zelf. Is dat niet een heerlijke boodschap aan de zondaar: Gij kunt uzelf niet redden van het eeuwig verderf, probeer het dan ook niet te doen, maar neem uw behoudenis aan uit de hand van God als een gratis genadegeschenk van zijn liefde: Zijn Zoon door de Heilige Geest; en leef nu voortaan als een verloste dankbaar in wederliefde en als een kind van God heilig en rein, als bestemd tot eindeloze heerlijkheid.

Terwijl Petrus deze woorden nog sprak en zijn rede nog verder wilde voortzetten (hoofdst. 15), viel de Heilige Geest, op dezelfde wijze als vroeger op de discipelen op de dag van

het Pinksterfeest (hoofdst. 2: 3v.) op allen die het woord hoorden, zodat zij eveneens met talen spraken. (vs. 46).

Eerder hebben wij gezien hoe nauwkeurig Petrus in zijn rede op de tegenwoordige omstandigheden lette en daar wij de luisterende heidenen ons moeten indenken als degenen die eerst door de verborgen leiding van God, die hen in het land Israël had gebracht, later door de openbare leiding en aanwijzing van God voor de aanneming van het evangelie waren voorbereid, zullen wij het zeer juist vinden wanneer de verkondiging van de apostel, zodra zij de bevrediging van de diepste behoefte van de heidenen heeft uitgesproken, van onmiddellijke, dadelijke werking vergezeld is. Terwijl hij nog spreekt komt de Heilige Geest op allen die het woord horen, op een zichtbare wijze.

Ook deze rede werd weer afgebroken evenals de eerste (hoofdst. 2: 14-36) en de tweede rede van Petrus (hoofdst. 3: 12-26) en evenals de rede van Stefanus (hoofdst. 7: 2-53); maar niet door een klacht van berouw, zoals de eerste (hoofdst. 2: 37) of door het roepen van de politie, zoals de tweede (hoofdst. 4: 1vv.) of door het woeden van het ongeloof, zoals de derde (hoofdst. 7: 54vv.), maar door het prijzen van de toehoorders, hetgeen een teken was dat de macht van de Heilige Geest over hen was gekomen (vs. 46). Wat een contrast vormde dit afbreken door zalig gejubel, dat Petrus in de kring van de heidenen, van de soldaten, van een militair gezelschap in de zee- en wereldstad Cesarea vernam, bij het in de rede vallen, dat Stefanus vernam in de heilige stad, in het midden van de oude vaderen en van de jonge theologen en van de godsdienstfilosofen van Israël (vgl. Jona 3)! Dat contrast lijkt nog des te groter, als wij erbij stil staan hoe algemeen het woord van Petrus was, alsof hij wilde opmerken of zij op de relatie van het evangelie alleen wilden gelovig worden. Er was slechts het eenvoudigste getuigenis nodig van de bestemming van Christus voor alle mensen en de gehele kring van Cornelius bleek aanstond door het nieuwe leven vervuld te zijn.

Hier is ten eerste zoveel duidelijk dat God door een onmiddellijk ingrijpen van boven en door een alle tegenspraak wegnemend wonder op de roeping van deze heidenen zijn goddelijk zegel wilde drukken. Want terwijl Hij aan deze kleine gemeente uit de heidenen op zichtbare en hoorbare wijze onmiddellijk de gave van de Heilige Geest toedeelde, stelde Hij haar feitelijk met de moedergemeente te Jeruzalem gelijk, om haar hierdoor eens voor altijd tegen alle tegenspraak te beschermen, die zij van welke zijde ook zou kunnen krijgen, alsof zij geen gelijke rechten met anderen konden hebben. Hij verklaarde door dit ondubbelzinnig teken dat Hijzelf het was, die hen in Zijn rijk had opgenomen. Terwijl namelijk de uitstorting van de Heilige Geest volgde, toen Petrus eerst begonnen was te spreken, openbaarde zich dat het geloof van de toehoorders niet een werk was van de apostel, maar duidelijk een werk van God, evenals overal en altijd het geloof niet door mensen kan worden aangepraat, maar degene die er oprecht naar begeert door God door Zijn tegemoetkomende genade wordt geschonken. Viermaal berichten de Handelingen van de apostelen een ook uitwendig zichtbare uitstorting van de Heilige Geest: één bij de stichting van de kerk op het Pinksterfeest (hoofdst. 2: 4vv.), vervolgens bij de christenen te Samaria (hoofdst. 8: 15vv.), verder hier op deze plaats, en tenslotte bij de bekering van de discipelen van Johannes te Efeze, die nog geen kennis hadden van de nieuwtestamentische Geest, die het christendom onderscheidde van het discipel zijn van Johannes (hoofdst. 19: 6). In al deze gevallen moest zij op een zo zichtbare wijze volgen, omdat het juist in hen feitelijk moest worden vastgesteld dat wie de gaven van de Heilige Geest ontvingen met de Heilige Geest zelf in onmiskenbare reële gemeenschap waren getreden, terwijl verder in de apostolische kerk regel was dat de Heilige Geest slechts op onzichtbare wijze door God werd meegedeeld en in hen die Hem ontvingen zich slechts in stilte uitte.

En de gelovigen, die uit de besnijdenis waren, zovelen als er met Petrus waren gekomen, die zes broeders van Joppe (vs. 23; 11: 12), verbaasden zich, waren buiten zichzelf van verwondering, dat de gavevan de Heilige Geest ook op de heidenen uitgestort werd, zoals zij hier op zichtbare wijze konden opmerken, zonder dat die heidenen tevoren bij Israël, het volk van de belofte, waren ingelijfd (Ef. 2: 11v.).

a) Want zij hoorden hen, Cornelius en de zijnen (hoofdst. 4: 27), evenals de Samaritanen in hoofdst. 8: 17), spreken met vreemde talen en God groot maken om de grote daden, die Hij aan hen deed. Toen zij zo verbaasd stonden en de een tot de ander zei: "wat wil dit toch betekenen? " (hoofdst. 2: 12) antwoordde Petrus, die zijn bedaardheid had behouden en dadelijk de wil van God duidelijk erkende:

Mark. 16: 17

a) Kan ook iemand het water weren om dezen te dopen, die de Heilige Geest ontvangen hebben, evenals ook wij, de gelovigen uit de besnijdenis? Het lijkt ons toch zeer duidelijk dat het goed is om dit te doen, daar volgens het woord van de Heere (Joh. 3: 5) het water en de Heilige Geest bij elkaar behoren.

Hand. 8: 36; 11: 17

En hij beval daarop zijn begeleiders, die na een zo overtuigend woord dat ook de laatste bedenkingen wegnam, eveneens duidelijk inzagen wat hier moest gebeuren, dat zij zouden gedoopt worden in de naam van de Heere, opdat zij door deel te nemen aan de handeling niet alleen hun toestemming in de zaak bevestigden, maar ook als vertegenwoordigers van de vroegere kerk deze vreemdelingen als hun tegenwoordige broeders in Christus erkenden. Toen die doop had plaatsgehad, verzochten zij, de gedoopten, hem, zoals vroeger de Samaritanen de Heere Jezus deden (Joh. 4: 40), enige dagen bij hen te blijven, hetgeen hij dan ook deed.

Evenals het visioen in vs. 13vv. Petrus toestemming geeft om het contact met de heidenen in te leiden, zoals hem de wenk van de Geest in vs. 19 en de overeenstemming met het visioen van Cornelius in vs. 34vv. recht geven de heidenen het evangelie te verkondigen, zo moet hij ook bij de doop niet naar eigen mening handelen, maar tot deze laatste en beslissende stap wordt hij pas geroepen doordat het wezen van de zaak, de gave van de Geest in vs. 44 aan Cornelius en aan de anderen vanuit de hemel ten deel valt en voor Petrus alleen nog de uiterlijke handeling, die daarbij behoort, achterblijft.

Om aan te tonen dat de handelwijze van Petrus als het ware een logische noodzakelijkheid was, liet God de Heilige Geest op Cornelius en de zijnen neerdalen. Wie kon de apostel nu nog verwijten dat hij de onbesnedenen had gedoopt en in de gemeente van Christus had ingelijfd? Men zou hem integendeel van verraad aan het heilige hebben moeten aanklagen, wanneer hij de waterdoop had tegengehouden. Petrus was niet alleen gerechtvaardigd voor de strengste christenen uit de Joden, maar een groot principe, dat naar Gods wonderbare raad niet Petrus, maar daarna Paulus moest volvoeren was tot stand gekomen en met kracht opgetreden. Dat bewustzijn is het dan ook dat de mannen die hij bij zich heeft zo verwonderd doet staan. Zij merken bij de eerste blik op hoe onmetelijk ver deze gebeurtenis reikt. Het is niet een enkel sporadisch voorkomend geval, niet een teken, maar een voorteken dat een grote toekomst inleidt, het is de openbaring van een goddelijk raadsbesluit, de openbaring en vaststelling van een nieuw principe voor het rijk van God. Cornelius en zijn huisgenoten

komen hun voor als de eerstelingen, als de vertegenwoordigers van de gehele heidenwereld: wat aan deze heidenen is geschied heeft betrekking op alle heidenen; daarom wordt ook gezegd: "dat ook op de heidenen de gave van de Heilige Geest was uitgestort. "

De gave van de Geest aan de heidenen was de feitelijke volkomen gelijkstelling van de heidenen aan de Joden van de zijde van God; daarom verbaasden zich ook de gelovigen "uit de besnijdenis" zoals de begeleiders van Petrus hier opzettelijk worden genoemd, want zij erkennen dat door deze daad van God ook de besnijdenis, deze goddelijke reiniging die voorwaarde is tot alle overige genadegaven van Israël, gestempeld is tot iets waarop niet meer wordt gelet.

Petrus maakte dadelijk de praktische toepassing: "hebben deze de Heilige Geest even zo goed als wij, de gelovigen uit Israël, ontvangen, wie kan dan nog het water weren om hen te dopen? " De eigenaardige wijze van uitdrukking bij zijn vraag is, alsof aan het doopwater een bepaalde wil wordt toegekend, betekent dit ongeveer: "heeft niemand de Geest kunnen verhinderen over deze mensen te komen, dan kan niemand het water terughouden dat tot de doop hen wil overstromen. " Uit die uitdrukking kon onmiddellijk worden afgeleid dat men bij de doop, die nu volgde, de dopelingen niet tot het water, maar het water tot de dopelingen bracht.

Wanneer wordt gezegd dat Petrus de doop heeft laten volbrengen "in de naam van de Heere, " dan is dit zeker zo uitgedrukt omwille van de kortheid (vgl. hoofdst. 2: 38). Wij zullen ons bij deze doop zeker die moeten denken, die door de Heere zelf is voorgeschreven en die in de naam van Vader, Zoon en Heilige Geest moest worden volbracht.

De apostel zal graag op de uitnodiging die hij kreeg bij de nu geboren kindertjes zijn gebleven, die bij het proeven van de goedheid van de Heere begerig waren naar de zuivere melk van het evangelie (1 Petr. 2: 2). Hier in het gastvrij huis van de heidense hoofdman, die nu was aan- en opgenomen in het huis en onder het volk van God, heeft Petrus het heerlijk thema (1 Petr. 2: 4vv. Ef. 2: 19vv.) van het geestelijk huis en het heilige volk ontvangen, waarmee hij echter de uitverkoren vreemdelingen moest stichten en versterken in eenheid van de Geest met de apostel van de heidenen.

HOOFDSTUK 11

PETRUS' PLEITREDE EN BEKERING VAN DE HEIDENEN. PLANTING VAN DE KERK TE ANTIOCHIE.

De apostelen nu, die te Jeruzalem en de broeders die in verschillende plaatsen van het streek Judea waren (Luk. 2: 4), hebben spoedig na de gebeurtenis in hoofdst. 10, terwijl Petrus naar Joppe teruggekeerd zich daar nog geruime tijd ophield, gehoord dat ook de heidenen in een gewichtig en beslissend begin het woord van God aangenomen hadden, evenals enige jaren geleden reeds Samaria (hoofdst. 8: 14; 14: 27).

En toen Petrus, die nu zijn zendingsreis, die hij in hoofdst. 9: 32 was begonnen, beëindigd had, opgegaan was naar Jeruzalem, verschilden zij die uit de besnijdenis waren met hem van mening. Dezen toch meendendat hij zich aan een grote misstap had schuldig gemaakt en eisten dat ook de heidenen eerst zouden worden als zij, indien zij christenen wilden worden (hoofdst. 15: 5).

Zij zeiden tegen hem: a) Gij zijt binnengegaan bij mannen die de voorhuid hebben, die geheel in het heidendom waren, om hun het evangelie te prediken, hetgeen tegen het uitdrukkelijk bevel van de Heere in Matth. 7: 6; 10: 5; 15: 26 En, nadat gij hen door de doop tot broeders gemaakt hebt, zijt gij bij hen gebleven en hebt met hen gegeten, hetgeen tegen de wet is, daar in de huizen van de heidenen het onderscheid van de reine en onreine dieren (Lev.
en het verbod omtrent het verstikte, omtrent bloed en vet (Lev. 3: 17; 17: 10vv.) niet in acht wordt genomen.

Ex. 23: 32; 34: 15 Joh. 18: 28

Het gebeurde met Cornelius baarde in de gemeente van Christus opzien. Nog voordat Petrus terugkeerde, kregen de apostelen en de christenen in Judea bericht dat ook de heidenen het woord van God hadden aangenomen. De wijze, waarop dit feit door Lukas in vs. 1 is verhaald, bewijst 1) dat de indruk bij de apostelen en bij het grootste deel van de christenen in Judea een gunstig en verheugend teken was, want het strekte tot eer van God dat ook heidenen en dus niet alleen Israëlieten het evangelie hadden aangenomen; 2) zegt de uitdrukking: "de heidenen" dat men de gebeurtenis opvatte als een principiële, beslissende en gewichtige, omdat men wat enkele heidense personen hadden gedaan voor een grote gebeurtenis aanzag, die bewees dat het heidendom vatbaarheid bezat voor het woord van God. Maar niet allen kregen diezelfde indruk. Bij menigeen zullen langzamerhand zekere bedenkingen zijn opgekomen, die de eerste gunstige indruk verdrongen; dat bleek toen Petrus weer te Jeruzalem was aangekomen. Hij vond berisping bij degenen die "uit de besnijdenis" waren. Wie zijn dit? Te Jeruzalem was toen zeker onder alle christenen niet één die niet een geboren Jood, of tenminste een eigenlijke Jodengenoot was (hoofdst. 2: 11; 6: 8) en dus een besnedene. Wanneer dus temidden van de joods-christelijke gemeente in het bijzonder hen worden genoemd die "uit de besnijdenis" waren, dan kan deze uitdrukking niet betekenen het objectief religieus-nationale feit van het besneden zijn, maar alleen de subjectieve mening en gezindheid. Het begrip beschrijft dus die joden-christenen, die een bijzondere waarde hechten aan de besnijdenis en in het algemeen aan de waarneming van de mozaïsche wet. Daarmee stemt dan ook overeen wat in vs. 3 volgt: "deze lieden streden, twistten met Petrus, daar zij het hem tot een verwijt maakten dat hij het huis van onbesneden Romeinen had betreden en hun disgenoot was geworden.

Men zou kunnen menen dat de aanklagers van Petrus zich niet zozeer aan zijn contact en zijn eten met de heidenen, maar meer aan de door hem bediende doop zouden hebben moeten ergeren. Maar, daar zij hem van een wettisch standpunt bestrijden, moeten zij datgene aanvallen wat tegen bepaalde wettelijke bepalingen door hem is misdaan, terwijl zowel de prediking van het evangelie aan de heidenen, als de doop in de naam van de Heere niet onder het gezichtspunt van de wet viel, integendeel het uitdrukkelijk woord van Christus in Matth. 19vv. voor zich had. Met hun verwijt vallen zij echter zowel zijn prediken als zijn dopen aan, want het ingaan tot de heidenen was de weg tot prediking en het eten met hen het gevolg van de doop. Zij voelden zeer goed aan dat hij door zijn ingaan en eten de grondstelling gehuldigd en geheiligd had dat de heidenen vanaf nu uit de open fontein van het heil (Zach. 1) zouden putten, zonder vooraf het Joodse recht om te scheppen verkregen te hebben en zagen nu daarom met tegenzin dat God zo goed jegens de heidenen wilde zijn en hen aan de Joden gelijk stelde, die onder het juk van de wet de last en de hitte van de dag hadden gedragen (Matth. 20: 10vv.). Zij twistten met hem, is wel als vertaling van het Griekse woord wat te sterk uitgedrukt, maar betekent in elk geval dat zij hem aanvielen, hetgeen niet zonder enig gevoel van ontevredenheid plaats had. Ook bij geestelijke zaken kan menselijk ijveren gezien worden: dit geschiedt vooral wanneer men in het diepst van de ziel van zijn zaak voor de Heere niet zeker is en er een heimelijk bewustzijn van heeft dat de ander eigenlijk gelijk heeft.

Maar Petrus, die aan de ene zijde zijn goddelijk recht voelde en aan de andere bedacht wat hij zelf in hoofdst. 10: 14 aan de Heere op diens eishad geantwoord, bleef kalm en had geduld met zijn zwakke broeders. Hij begon en verhaalde het hun vervolgens hoe hij ertoe gekomen was om zo te handelen, zeggende:

Het is een opmerkelijk bewijs voor de werkelijk bestaande broederschap en gelijkheid van de christenen onder elkaar dat deze christenen te Jeruzalem, trots op hun besnijdenis, de eerste onder de apostelen over zijn gedrag ter verantwoording durven roepen. Dat nu een zodanige vrijmoedigheid vooral in het gehele gedrag van de apostelen zijn grond heeft, blijkt uit het feit dat Petrus geen woord zegt om zich over een oneerbiedig te buiten gaan van de grenzen tussen de gewone christenen en de apostelen te beklagen, maar de aanklacht aanneemt als een welkome aanleiding om zich over de gehele gebeurtenis zowel als ook over zijn gedrag uit te spreken.

Het is een gezegende leermethode wanneer gij de tegenstander meedeelt hoe God u door Zijn woord heeft onderwezen.

Terwijl Petrus de broeders zijn ervaring meedeelt, laat hij hen deze zelf mede doormaken en beleven.

Uit de gehele verdediging van de apostel blijkt opnieuw duidelijk hoever hij verwijderd was van de valse pretenties van zijn gewaande opvolgers.

Toen ik mijn ogen op dat laken gericht hield en er nauwkeurig naar keek, kon ik onderscheiden wat daarin was; zo zag ik de viervoetige dieren van de aarde en de wilde en de kruipende dieren en de vogels van de hemel, zonder enig onderscheid bij elkaar, zowel de reine als de onreine volgens de wet.

En ik hoorde een stem die tot Hij zei: Sta op, Petrus! slacht en eet.

Maar ik zei: Geenszins, Heere! want nooit is iets wat onheilig of onrein was, in mijn mond gekomen.

Doch de stem antwoordde mij een tweede maal uit de hemel: Hetgeen God gereinigd heeft, zult gij niet voor onheilig houden.

En dit geschiedde tot drie maal toe; en alles werd weer opgetrokken in de hemel.

En zie, op hetzelfde moment stonden er drie mannen voor het huis waar ik was, die van Cesarea tot mij afgezonden waren.

a) En de Geest zei tot mij dat ik met hen mee moest gaan zonder te twijfelen. En met mij gingen ook deze zes broeders, die van Joppe met mij naar Jeruzalem tot u zijn gekomen en die omtrent mijn handelingen in gemeenschap met mij en op mijn verzoek dadelijk tot verantwoording bereid zijn (1 Petr. 3: 15) en die gezien hun aantal zeker wel als getuigen kunnen dienen voor hetgeen ik zeg. En wij zijn het huis van de man binnengegaan.

Hand. 10: 19; 15: 7

En hij heeft ons verteld hoe hij een engel gezien had, die in zijn huis stond en tot Hem zei: Zend mannen naar Joppe en ontbied Simon, die bijgenaamd is Petrus;

deze zal woorden tot u spreken waardoor gij, daar gij ze met de uwen gelovig zult aannemen, zalig zult worden met heel Uw huis.

En toen ik begon te spreken en ik slechts het begin van mijn rede had beëindigd en nog niet had kunnen zeggen wat ik mij had voorgenomen te spreken, viel de Heilige Geest op hen, zoals ook op ons in het begin (hoofdst. 2: 4).

En ik herinnerde mij het woord van de Heere, hoe Hij zei bij zijn hemelvaart tot ons, zijn apostelen: a) Johannes doopte wel met water, maar b) gij zult gedoopt worden met de Heilige Geest (hoofdst. 1: 5).

Matth. 3: 11 Mark. 1: 8 Luk. 3: 16 Joh. 1: 26 Hand. 2: 4; 19: 4 b) Jes. 44: 3 Joël 2: 28

Indien dan God hun op volkomen gelijke wijze de gave gegeven heeft als aan ons, die in de Heere Jezus Christus geloofd hebben, wie was ik dan dat ik God zou kunnen tegehouden? Mocht ik weigeren het werk van de genade te voltooien, door hen van de doop en het broederlijk verkeer uit te sluiten?

Petrus brengt de zaak tot effenheid en bewijst haar uit God te zijn door een tweeërlei getuigenis, het ene aan hemzelf uit de hemel geschonken, te weten het drie maal herhaalde en zo oudtestamentisch (Deut. 17: 6; 1 Sam. 3: 3v. bevestigd gezicht van de wegneming van het oudtestamentisch onderscheid tussen wettisch rein en onrein; het andere, toen de zes Joodse broeders uit Joppe met hem medegetuigden van de uitstorting van de Heilige Geest in het huis van Cornelius.

Tenslotte betuigt hij: de Heere heeft ons als Zijn doop, in onderscheiding van die van Johannes, die met de Heilige Geest beloofd. Wanneer Hij nu de heidenen dezelfde doop van de Geest gaf, die wij reeds vroeger hebben ontvangen, kon en mocht de doop met water niet

worden geweigerd, anders was deze voor iets gewichtigers en heiligers dan de eerste verklaard. Op het bijzonder verwijt dat hem persoonlijk gemaakt wordt ten opzichte van gehouden gastvriendschap en delen aan de tafel spreekt hij verder niet, maar maakt de bedoeling van de genade van God omtrent deze, zoals zij zich uitsprak in onmiskenbare daden van God, tot hoofdgrondslag van zijn rechtvaardiging. Was dit gezichtspunt helder en overtuigend gemaakt, dan was ook de zelfverdediging van de apostel wat zijn verkeer met de heidenen aangaat gelukt.

Het discussiëren over godsdienstzaken gaat zelden zonder ergernis, maar heeft toch dikwijls het nut dat de waarheid meer aan het licht komt.

Hier was de apostel een ware Petrus, die als een onbeweeglijke rots tegenover de aanvallen van zijn broeders vaststond en zich noch in zijn overtuiging liet schokken noch van de kalmte en zachtmoedigheid liet afbrengen. Hoe zouden wij deze proef doorstaan, wij die dikwijls ook bij liefdevolle vermaningen van goede vrienden zo gevoelig zijn en niets kunnen verdragen, of ons door het oordeel van mensen zo gemakkelijk laten afbrengen van hetgeen wij als de wil van God hebben leren kennen.

De beste getuigenissen van een knecht van God tegen aanvechting en miskenning: 1) de opdracht van God, waarvan hij zich bewust is, 2) de ogen van de mensen, waaronder hij heeft gehandeld; 3) de rust van het gemoed, waarmee hij zich kan verantwoorden; 4) de vruchten van zijn arbeid, waarop hij mag wijzen.

En toen zij, die met Petrus geredetwist hadden, hoorden wat hij van de leiding van God en zijn handelen vertelde, waren zij tevreden en niet alleen dat zij zich van verdere aanmerkingen weerhielden, maar zij verheerlijkten God. Zij verenigden zich met de apostelen en de overige leden van de gemeente, die de zaak vanaf het begin anders hadden beschouwd. Zij maakten nu uit de gebeurtenis deze gevolgtrekking, zeggende: Zo heeft dan God ook aan deheidenen evenals aan ons, die het volk van Israël zijn, de bekering gegeven ten leven, in het volkomen bezit gesteld van de zaligheid in Jezus Christus (Ezech. 18: 23).

Wanneer ons de sterke aanklacht uit de gemeente te Jeruzalem, die zich tegen Petrus verhief, ervan moet overtuigen dat het onmiddellijk inwerken van God bij de bekering van de heidenen voor het bewaren van de eenheid tussen de heidense en Joodse kerk een noodzakelijkheid was, dan overtuigt ons dit einde ervan dat de Judaïstische tegenstelling nog niet zo sterk was geworden, dat die niet door de onmiddellijke indruk van de bekering van de heidenen, die zo zuiver en onder tekenen en wonderen had plaatsgehad, kon worden gebogen.

Het spreken in talen als de openbaring van de reële wedergeboorte heeft de besnijdenis als het teken van de symbolische wedergeboorte opgeheven: de gemeente te Jeruzalem was nog in een zo goede toestand, dat zij de logica van de apostel dadelijk erkende; zij die eerst in onrust waren, waren niet alleen tot rust gebracht, maar prezen ook God. Met de woorden: "zo heeft dan God ook de heidenen de bekering gegeven ten leven" is het principe dat de heidenen mede tot de zaligheid in Christus geroepen zijn, zonder beletselen van de wet, in het algemeen erkend; want van het begin tot het einde beschouwde men de onmiddellijke opname van Cornelius niet als een uitzondering, maar beschouwde de zaak zo, dat wat Cornelius ondervonden had, de heidenen in het algemeen was wedervaren. Wanneer de gehele zaak (ongeveer acht jaar later) op het concilie van de apostelen (hoofdst. 15) nog eens ter sprake komt, moet worden opgemerkt dat ook hier in de grond de apostelen het onmiddellijk eens waren, maar het doel was om de wettische christenen uit de Joden, die langzamerhand in

opstand waren gekomen, tot rust te brengen. Zij moesten met de nieuwe broeders eten, avondmaal vieren, liefdemaaltijden houden. Reeds breidden zich de bekeringen uit, verder dan tot de proselieten van de poort, die zij om de gemeenschap van de synagoge met de Joden konden dulden. De christenen uit de heidenen worden daarentegen vrijer, terwijl de christenen uit de Joden van hun zijde voor een deel angstiger werden en hun oude geloofsgenoten begonnen zich, om de vermenging met de heidenen, meer en meer van hen af te zonderen. Bij dat alles kon alleen een onrustige, ontevreden partij het wagen, werkelijk weer van het principe van de kerk af te vallen en in deze zin vervolgens ook propaganda te maken. Hun poging leed echter eerst schipbreuk tegen de vrijheid van de eerste grote christelijke gemeente uit de heidenen zelf, die wij in het volgende gedeelte zien ontstaan, en niet minder tegen de beslisthied van de apostelen.

Zij waren dus volkomen overtuigd, lieten hun vooroordelen varen, vonden in datgene wat hen enorm had geërgerd, rijke stof om God te verheerlijken, die zijn genade ook aan heidenen geopenbaard en nieuwe broeders aan de gemeente toegevoegd had en voelden zich tot die verheerlijking des te meer verplicht, naarmate zij dieper beseften wat zijzelf daarvoor aan God waren verschuldigd, dat Hij hun de bekering had gegeven ten leven. Och! dat alle twisten over de godsdienst zo mochten eindigen. Laat geen christen moedwillig aan vooroordelen vasthouden!

Vs. 19-30 Ontstaan van een nieuwe moedergemeente in de christelijke gemeente uit de heidenen te Antiochië, die door gelovigen was gesticht, die geen apostelen waren. Deze plaatst zich echter niet tegenover de joods-christelijke moedergemeente te Jeruzalem, maar aan haar zijde.

Degenen nu over wie wij in hoofdst. 8: 4 hebben gesproken, die verstrooid waren door de verdrukking, de grote vervolging die tegen de gemeente te Jeruzalem in de tijd van Stefanus plaats vond, gingen het land door van Judea en Samaria, het woord predikende. Zij kwamen totFenicië toe, de smalle streek aan de Middellandse zee, die zich van de berg Karmel ongeveer 35 geografische mijlen ver naar het noorden uitstrekt (hoofdst. 21: 7) en tot het noord-westelijk van Palestina gelegen eiland Cyprus. En zelfs gingen zij nog verder, naar de 8 uren ver van de zee landwaarts aan de Orontes gelegen hoofdstad van Syrië, naar Antiochië (1 Makk. 1: 11. Aanm.), zoals de ontwikkeling van de kerk toen, ongeveer 9 jaar geleden, nog meebracht, tot niemand het woord sprekende dan alleen tot de Joden, waaronder ook de eigenlijke Jodengenoten of de proselieten van de gerechtigheid moeten worden verstaan Le 9.

En er waren enige Cyprische (vs. 19) (ook Barnabas was van Cyprus (hoofdst. 4: 36) en Cyreneïsche mannen uit hen die verstrooid waren (vs. 19), die zich niet tot de Joden beperkten, nadat de gebeurtenis, hierboven meegedeeld, had plaatsgehad. Terwijl zij de tijd tevoren zich elders hadden opgehouden, kwamen zij te Antiochië (de uitdrukking in de grondtekst ziet op een uitnodiging, die vandaar tot hen was gekomen)en spraken zij het woord, niet alleen tot de Joden, hetgeen zij natuurlijk niet geheel verzuimden, maar ook en wel voornamelijk tot de Grieken, hun verkondigende de Heere Jezus.

a) En de hand van de Heere was met hen om hun werkzaamheden met goed gevolg te bekronen en een groot aantal, juist van de zijde van de Grieken, geloofde en bekeerde zich in het jaar 42-43 n. Chr. tot de Heere.

Hand. 2: 47; 5: 14

Dat de wonderbare bekering van Cornelius en van zijn huis in de residentie van de Romeinse landvoogd onder de heidenen een verdere uitwerking heeft gehad, wordt ons met geen enkel woord gezegd - waarschijnlijk is hij spoedig daarop met de gehele Italiaanse cohorte naar zijn vaderland verplaatst, daar Claudius aan Agrippa nog meer de schijn van een onafhankelijk koning wilde geven en hem ook Cesarea schonk. Daarentegen wijst dit gedeelte een andere plaats aan, waar niet slechts een familiekring uit de heidenen zich tot het geloof in Jezus bekeert, maar een groot aantal mensen, dat zich tot een gemeente aaneensluit, en deze gemeente wordt begin en oorsprong van de vele gemeenten uit de heidenen in de gehele heidense kerk. De bedoeling van dit gedeelte is ons met het ontstaan van deze gewichtige gemeente, van deze nieuwe geschiedkundige zetel in de ontwikkeling van de kerk bekend te maken. Het verhaal gaat, daar het ons het verleden en het heden goed en karakteristiek onder de aandacht wil brengen, tot de vervolging terug, die over Stefanus kwam en de gehele gemeente te Jeruzalem aanging. Wij vernemen dat degenen die toen verstrooid werden, zich niet alleen door de provincies van het Joodse land hebben verstrooid, maar met hun verkondiging van het woord tot over de grenzen van Palestina naar Fenicië, Cyprus en Antiochië gekomen zijn. Tevens wordt omtrent deze verbreiding van het evangelie ten opzichte van de tijdruimte, die tussen hoofdst. 8: 1-9: 43 ligt, opgemerkt dat zij zich uitsluitend tot de Joden wendden. Welke vrucht deze verkondigers hebben gehad wordt niet gezegd; maar door dat zwijgen wordt wel te kennen gegeven dat de verkondiging aan de Joden buiten de grenzen van Judea even weinig voor de toekomst vruchten heeft gedragen als de verkondiging binnen die grenzen. Verder wordt dan van enige onder de verstrooiden bericht die, daar zij naar Antiochië kwamen, zich met de verkondiging van het evangelie tot de daar wonende heidenen, namelijk tot de Grieken wendden en wordt daarbij vooral te kennen gegeven dat het Cyprische en Cyreneïsche mannen waren, die dat deden. Zij behoorden dus tot de klasse van de Hellenisten Ac 6: 1. Vroeger hadden zij uit vrome ijver Jeruzalem tot hun woonplaats gekozen; zij waren of op de Pinksterdag zelf reeds in de gemeente ingelijfd, of later tot het geloof in Christus gekomen. Maar wat zij verder te Jeruzalem hadden ondervonden, in die stad van het heiligdom en de hoogste overheid van Israël, waaraan zij vroeger met zo’n grote liefde waren gehecht geweest, kon er alleen toe leiden om hen van hun volk en de heilige stad te vervreemden. In het doden van Stefanus zagen zij het toch voor hun ogen dat Jeruzalem met de hoge raad aan het hoofd het eigenlijke en ware heiligdom, dat zij in de gemeente van Christus hadden leren kennen, verwoestte en vertrad en zonder twijfel erkenden zij dat zo’n gedrag voor de heilige God slechts een reden kon zijn tot verwerping van het Joodse volk, vooral daar hun de uitspraken van Christus daarover niet onbekend waren. Aan de andere zijde werden zij in hun vaderland Cyprus en Cyrene, waarheen zij zich naar alle waarschijnlijkheid na hun verdrijving uit Jeruzalem voor enige jaren hadden teruggetrokken, terwijl hun prediking in Judea (hoofdst. 8: 1) toch maar een zeer geringe bijval vond, meer tot de heidenen aangetrokken, van wie zij als Hellenisten de ontwikkeling en taal hadden aangenomen. Het is zeer goed mogelijk dat de christelijke broeders die naar Antiochië waren getrokken om, zoals vs. 19 berichtte, de Joden aldaar het evangelie te verkondigen, hen naar die stad nodigden, omdat zij hun kracht wilden versterken. Toen zij nu aan die uitnodiging gehoor gaven, vernamen zij, waarschijnlijk nog op het eiland Cyprus, waarover ook die van Cyrene reisden en waarover net daarvoor de Italiaanse cohorte uit Cesarea naar Rome was overgeplaatst, van de bekering van Cornelius en van zijn huis door de apostel Petrus. Zo was het dan zeer natuurlijk dat zij dat goddelijk raadsbesluit kennende zich te Antiochië met hun prediking juist tot de Grieken wendden. Dat deze handelwijze niet vóór de gebeurtenis in hoofdst. 10, maar na deze valt, blijkt niet alleen reeds uit het feit dat Lukas er pas bericht van geeft na de gebeurtenissen in hoofdst. 10: 1-11: 18, maar Petrus verklaart ook in hoofdst. 15: 7 dat hij de eerste geweest is die de heidenen heeft bekeerd en Jakobus bevestigt in hoofdst. 15: 14 zijn getuigenis, zoals dan in het algemeen aan

de geschiedenis in hoofdst. 10: 1-11: 18 het hoofddoel zou worden ontnomen en alle betekenis, indien men het bericht in vs. 20 en 21 van ons gedeelte in een tijd vóór die geschiedenis zou willen plaatsen.

Antiochië was tegen het einde van de 4e eeuw v. Chr. door Seleukus Nikator, de stichter van het huis van de Seleuciden Da 11: 5 gebouwd en genoemd naar zijn vader Antiochus. Het lag in de grote en vruchtbare vlakte waardoor de Orontes stroomt, niet ver nadat deze zich naar het zuidwesten heeft gekromd, op de linkeroever tussen de rivier en een aanzienlijke bergrug, waarop later de stad nog is uitgebreid. Als residentie van de Seleuciden gedurende vele jaren, kwam deze nieuwe wereldstad van Voor-Azië spoedig tot grote bloei, die toen zij in het jaar 64 v. Chr. hoofdstad van de nieuwe Romeinse provincie Syrië was geworden, onder de keizers haar hoogtepunt beleefde. De omvang van de stad, die uit 4 delen bestond, moet 2 1/2, de lengte bijna 1 geografische mijl hebben bedragen. Een straat, bijna een uur lang, die tot de vierkante marktplaats leidde, liet Herodes de Grote met marmerplaten plaveien en door een zuilengang versieren. De daar gevestigde Joden maakten een aanzienlijk deel van de bevolking uit. Onder de Seleuciden hadden zij grote vrijheden; zij bezaten een synagoge, die rijkelijk van schatten was voorzien en maakten langzamerhand vele proselieten uit de heidenen. Zo iemand was ook Nikolaüs, die in hoofdst. 6: 5 is vermeld. Deze was dan ook zonder twijfel onder degenen die spoedig na de verstrooiing van de Jeruzalemse gemeente naar Antiochië gingen en onder de Joden het zendingswerk verrichtten, maar zich ook tot de proselieten wendden (vs. 19). Onder degenen die hen 7 of 8 jaar later vanaf Cyprus en Cyrene navolgden en die nu, na het nieuwe keerpunt in de geschiedenis van de uitbreiding van het evangelie, dat Petrus in hoofdst. 10 door Gods bijzondere leiding aan het licht had gebracht, zich veel meer met de Grieken bezig hielden, bevond zich zeker ook wel Lucius van Cyrene van wie in hoofdst. 13: 1 wordt gesproken. Het is opmerkelijk dat, terwijl Petrus het begin van de bekering van de heidenen bij de Romeinen maakt, de onmiddellijk daarop te Antiochië gevolgde voortgang de Grieken betreft. Daarin is een voorbeeld van de kerk van de toekomst, die uit de heidenen is vergaderd. Rome heeft reeds in het begin zijn christelijke gemeente, maar, nadat zijn hoge betekenis op het gebied van deze kerk is vastgesteld Ac 10: 2 treedt het toch terug naar het Oosten en de Grieken, tot het dan bijna gelijktijdig met het afsterven van de Oosterse christenheid op de voorgrond van het rijk van God komt.

En het gerucht over hen, het bericht omtrent het werk van die mannen (vs. 20), kwam de gemeente ter ore, die te Jeruzalem was en die zich nog heden als de eigenlijke en enige moedergemeente van de kerk van Christus mocht beschouwen. En zij, de leden van de Jeruzalemse gemeente, die volgens het in vs. 18 uitgesproken inzicht in Gods raadsbesluiten tegen een zendingswerk onder de Grieken niets hadden in te brengen, maar zich toch verplicht voelden te waken, dat alles eerlijk en met orde toeging (1 Kor. 14: 40), zonden Barnabas uit. Deze stond naar eigen afkomst het dichtste bij de predikers uit Cyprus en Cyrene; daarom vaardigden zij hem af, opdat hij het land zou doorgaan en de broeders in Fenicië en Cyprus (vs. 19) groeten en versterken en tot Antiochië toe door zou reizen, om daar de staat van zaken te onderzoeken en de leiding en het bestuur van de gemeente voor het vervolg op zich te nemen.

Toen hij daar aangekomen was en de genade van God zag, hoe krachtig deze zich werkzaam betoonde aan de bekeerde Grieken (vs. 21), werd hij verblijd, verheugde zich van harte dat de Heere ook de heidenen dedeur van het geloof had geopend (hoofdst. 14: 27) a) en vermaande hen allen op indringende wijze, dat zij naar het voornemen van hun hart bij de Heere zouden blijven, om daarvoor de besnijdenis, die zij misten te vergoeden. (Rom. 2: 28v.).

Hand. 13: 43; 14: 22

Want hij was een goed man, die bij zijn goed, vriendelijk karakter niets van die tegenzin in zich had die bij degenen die uit de besnijdenis waren in vs. 2v. zichtbaar was. En hij was vol van de Heilige Geest en van het geloof (hoofdst. 6: 5), zodat hij ook in staat was om te versterken en te vermanen. Daarom hadden de apostelen hem ook vroeger de bijnaam Barnabas, d. i. zoon der vertroosting gegeven, terwijl hij eigenlijk Jozes heette (hoofdst. 5: 36). En er werd nu ook, ten gevolge van de kracht van het woord een grote schare uit de Griekse bevolking de Heere toegevoegd, zodat zich een gehele gemeente begon te ontwikkelen.

Wij zien hoe streng de apostelen nu nog hun eigenlijke en naaste bestemming voor de 12 stammen van het volk Israël in het oog hielden. In hoofdst. 8: 14vv. zenden zij bij het bericht dat Samaria het woord van God had aangenomen, Petrus en Johannes daarheen, omdat Samaria toch oorspronkelijk tot het gebied van het heilige land behoorde en de Samaritanen het verbondsteken van de besnijdenis hadden. Nu is het niet één van hen, die de leiding van de zending onder de heidenen te Antiochië op zich neemt, hoewel Petrus onder Gods bijzondere invloed het werk plechtig heeft moeten inwijden, maar aan Barnabas wordt deze zending opgedragen. Zij hebben er toch ook een bepaald bewustzijn van dat, zoals de zaken ten opzichte van Israël nu nog staan, het hun ambt niet is het pas begonnen werk onder de heidenen verder te volvoeren. Zij weten integendeel uit de openbaring van de Heere aan Saulus in de tempel (hoofdst. 22: 21), die deze hun niet zal hebben verzwegen, dat voor dat werk een bijzondere dertiende apostel reeds bestemd is en daarop mogen zij met hun apostolische waardigheid niet vooruitlopen; daarentegen kan Barnabas, daar hij bij al zijn gaven toch geen werkelijk apostel is, de tijd van overgang tot het definitieve optreden van Saulus in het hem aangewezen arbeidsveld aanvullen Ac 11: 30.

En Barnabas merkte uit dit goede gevolg van zijn werk in Antiochië op, wat een rijk arbeidsveld nu geopend was door de reeds zo ver gevorderde bekering van de heidenen. Daarom begeerde hij zeer naar een goede medearbeider in deoogst van de Heere. Hij ging uit naar Tarsen, om Saulus te zoeken. Hij was, nadat men hem in het jaar 39 (hoofdst. 9: 30) had weggezonden, als uit het oog verloren en moest dus nu na 4-5 jaren opnieuw worden opgezocht. En toen hij hem gevonden had, want hij moest hem niet alleen tevoorschijn halen uit een verborgen plaats, maar ook uit geestelijke verborgenheid, bracht hij hem te Antiochië, als op de schouwplaats van het werk dat hij nu zou aanvangen, waarvoor in hoofdst. 9: 20vv., 28vv. nog de volle tijd en rechte plaats niet was gekomen en dat daarom ook nog geen eigenlijke vrucht had gedragen (hoofdst. 22: 17vv.).

Volgens hoofdst. 9: 27 had juist Barnabas vroeger Saulus bij de apostelen te Jeruzalem ingeleid en met de eerste gemeente te Jeruzalem in verbintenis gebracht. Nu was het dezelfde man die Saulus naar Antiochië leidde en met de veelbelovende gemeente van heidenchristenen, met deze moederstad van de kerk uit de heidenen in werkelijk contact bracht. De bekering van Saulus was Barnabas zeer nauwkeurig bekend (hoofdst. 9: 27) en zo kende hij zonder twijfel ook de verklaring van de verhoogde Verlosser, dat Hij Saulus verkoren had om Zijn naam uit te dragen voor de volkeren en de koningen (hoofdst. 9: 15; 22: 26: 17v. Nu zal Barnabas, terwijl hij zich in deze jeugdige en toch reeds zo aanzienlijke christelijke gemeente ophield, niet zonder aanwijzing van de Heilige Geest, waarmee hij vervuld was, aan die man hebben gedacht, die tot zo grote zaken en in het bijzonder tot bekering van de heidenen verkoren was, zodat hem duidelijk werd: die man behoort hier te zijn; hij is de juiste man op de juiste plaats.

En het is geschied dat zij een geheel jaar samen verbleven in de gemeente, naar onze berekening het jaar 44-45 n. Chr. en bij die godsdienstige samenkomsten in kennis en in geloof toenamen en zij op de wijze van de apostelen te Jeruzalem (hoofdst. 2: 42; 5: 42 voordrachten hielden en een grote schare
leerden. 1) De schare bestond uit Grieken die nog niet tot de gemeente behoorden, maar aan de vergaderingen van de gemeente deelnamen, evenals de Joodse proselieten de Joodse synagogen bezochten. Van dezen werden er steedsmeer tot Christus bekeerd, zodat de gemeente nog in dit jaar ook in het burgerlijke een grote betekenis verworf en vanwege het overheersend heiden-christelijk element tegenover de synagoge van de Joden als een zelfstandige gemeenschap optrad. En zo geschiedde het dat de discipelen, zoals de christenen zichzelf vroeger noemden (hoofdst. 6: 1v., 7; 9: 1; 10: 25v., 38 voor het eerst te Antiochië christenen
(lat. Christiani, aanhangers van Christus) genoemd werden, 2) terwijl zij bij de Joden te Jeruzalem de naam droegen van Nazareners, of aanhangers van Jezus van Nazareth (hoofdst. 5).

Aan het einde van het jaar 43 na Christus trad Saulus werkelijk in zijn ambt, terwijl zijn vroegere werkzaamheid meer die was geweest van algemeen christelijke ijver voor de Heere en van reddende liefde voor de zielen. Vroeger was ook het eigenaardige gebied, dat Christus hem als apostel van de heidenen had toegekend, nog niet aanwezig, omdat toen de tijd voor de bekering van de heidenen nog niet was gekomen. In dat jaar heeft zeker de verheven openbaring plaatsgehad, waarvan hij in 2 Kor. 12: 1v. spreekt. De 2e brief aan de Korinthiërs is in het jaar 57 geschreven. Daarvan 14 jaren teruggeteld geeft juist het bovengenoemde jaar. Was Saulus geen oog- en oorgetuige, dan behoorde hij ook niet tot degenen die Petrus beschrijft in hoofdst. 1: 21v. als alleen geschikt voor het apostolische ambt. Dit gemis moest op buitengewone wijze worden vergoed, zou hij in gelijk gezag naast de andere apostelen staan. Zijn leren in de gemeente te Antiochië stond ook reeds nu hoger dan dat van Barnabas, die naast hem arbeidde, terwijl hij ook op de eerste zendingsreis spoedig op de voorgrond treedt (hoofdst. 13: 9vv.). Het is zeker ten onrechte, wanneer bijv. Wieseler die verheven openbaringen laat samenvallen met de zinsverrukking die Saulus in de tempel te Jeruzalem had, toen hij daar voor het eerst na zijn bekering was (hoofdst. 22: 17vv.) en in overeenstemming daarmee als het jaar van de bekering het jaar 40 n. Chr. rekent, waarbij het dan geheel onverklaarbaar wordt hoe de apostel zich reeds 21 jaar later (Filem. 1: 9) de "oude Paulus" kon noemen, terwijl hij bij de steniging van Stefanus nog een jongeling was en toen volgens de mening van Wieseler ook nog maar 20 jaren oud was. De tijdsbepaling van de steniging van Stefanus en van de bekering van Saulus zijn de hoofdpunten van de chronologische berekening van deze geleerde in de Handelingen van de apostelen, evenals de valse verklaring van de "tweede eerste sabbat" in Luk. 6: 1 bij de aanname dat Lukas gewoonlijk chronologisch schreef, zijn berekening omtrent het leven van Jezus in de war heeft gebracht, alhoewel hem ook ondanks dit onder de chronologen van de laatste tijd zonder twijfel de eerste plaats toekomt.

Door de verenigde werkzaamheid van Barnabas en Saulus kwam het er spoedig toe dat de gemeente te Antiochië zo bloeiend werd dat zij onwillekeurig de blikken van haar heidense omgeving (vooral ook van de Romeinse bezetting, want Antiochië was de zetel van de stadhouder van Syrië) tot zich trok. Men zag dat de christelijke gemeente iets anders was dan het Jodendom, dat te Antiochië sterk vertegenwoordigd was, iets zelfstandigs en nu begon men de gelovigen in Christus, om ze van de Joden te onderscheiden, met de naam christenen aan te duiden (of aanhangers van Christus, hoofdst. 26: 28, 1 Petr. 4: 16 - door samentrekking en overeenkomst met het Griekse woord Crhstoi d. i. goede mensen, is daaruit later "christen"

geworden). Dat dit juist nu geschiedde, nu Paulus op het toneel van zijn werkzaamheid verscheen, is een hoogst gewichtig teken voor het feit dat de kerk van Christus vanaf nu bestemd was tot iets dat zich van al het vroegere onderscheidde, waarin de christenen uit de Joden met die uit de heidenen tot een nieuw geheel samengesmolten waren en dat de kerk zo in de wereldgeschiedenis zou optreden. Het is wel opmerkelijk dat de gelovigen niet naar Jezus de naam Jezuïeten kregen, maar naar de naam Christus (die meer de ambtsnaam van de Heere was, doch reeds tot een soort van persoonsnaam was geworden) die van christenen; zij zouden immers niet, zoals die naam zou te kennen geven, medeheilanden en medezaligmakers van de mensheid zijn, maar medegezalfden, zoals dat onze naam "christenen" te kennen geeft.

Hoogstwaarschijnlijk was oorspronkelijk de naam van Christus een scheldnaam, van de vijanden van het kruis afkomstig en dan ook bij herhaling in kwade zin in de gewijde schriften vermeld (Hand. 26: 28. 1 Petr. 4: 16 Weinig hebben zij die hem het eerst gebruikten, vermoed dat zij de hoogste eretitel uitspraken, waarop de belijder van de Heere zich ooit in later eeuw zou verheffen. Christen betekent niets anders dan Christus, Gezalfde en de onderdaan van het Godsrijk is zo geroepen om geen mindere rang te bekleden dan de Koning van de Vader ontving. Wat een groot voorrecht, wat aan dure verplichting, wat een blijde verwachting. Verblijd u, mijn christen, de volle kracht van de schone naam die gij draagt, wordt eens daarboven gekend. De gezalfden met de Heilige Geest worden mede erfgenamen met Christus en de Christus Gods heeft gesproken: "wie overwint, aan hem zal Ik geven te zitten op Mijn troon, zoals Ik overwonnen heb en ben gezeten met Mijn Vader op Zijn troon. " Indien wij met Hem verdragen, wij zullen met Hem heersen. De christenprofeet en -priester, hij blijft uiteindelijk een triomferende koning, of waarom wordt gij anders een christen genoemd? Wat denkt u, zou het voor een trouw geweten onmogelijk zijn zichzelf de vraag te beantwoorden: en gij, en gij, en gij, wordt gij met reden een christen genoemd? Wij oordelen niemand, maar wanneer wij op zovelen het oog slaan die zich wellicht reeds gekrenkt zouden tonen, wanneer men hun recht op de christennaam ook slechts van verre betwijfelde en van wie het leven toch een snijdende tegenspraak met het hier gegeven antwoord is, verwondert het u dat ons gemoed niet zelden met stille weemoed vervuld wordt bij de gedachte aan zoveel zelfbedrog, met zoveel zonde gepaard? Maar hoe, dat is toch geen christenprofeet, hij die met onverschillig zwijgen, wie weet met een goedkeurende glimlach het aanhoort als het heilige in zijn tegenwoordigheid wordt bespot en gelasterd! Dat is toch geen christenpriester, die op de altaren van de ijdele wereldvreugde offert en zijn kleed lichtzinnig besmet en dagen en weken kan laten voorbijgaan zonder dat zijn ziel smacht naar verborgen omgang met God! Dat is toch geen christenkoning, die de grote keizer, Wereld genaamd, gedwee als slaaf in de ogen ziet en van niets dan nederlaag in de strijd met de zonde kan spreken! Ach, indien eens allen voor goed aan de kant werden gezet, die slechts half of tot zolang christenen zijn, als eer of belang het toelaat, hoe velen of hoe weinigen zouden er tenslotte slechts overblijven en gij waar zou uw plaats zijn te vinden? Ja, wij hebben het zeer nodig dat een nieuwe doop van de Heilige Geest over ons mat en levenloos christendom komt; wel zal menig hoofd zich diep in het stof moeten bukken, voordat het teken van de zalving bij vernieuwing tevoorschijn treedt, dat door de hand "wereld" bijna voor altijd uitgewist werd. Laat het ook u gezegd zijn, geliefden en waar uw hart u veroordeelt, bidt en strijdt dat Hij, die meer is dan uw hart, door Woord en Geest u tot echte christenen zal maken! En werd u dat door zijn genade vanaf het begin, schaamt u dan nooit voor de christennaam, al wordt die door de wereld bespot; evengoed zal dan een koningskind in een vijandelijk land zich voor zijn titel of adelbrief schamen. De wereld kent u niet, omdat zij Hem niet kent naar wie gij genoemd zijt. Dat maakt niet uit! Treed te voorschijn, gij christenprofeet, om Zijn naam voor de wereld te dragen! Breng gij uw offer, gij christenpriester, met een gelaat dat blinkt van heilige vreugde! Strijd uw strijd ten einde toe, christenkoning, uw kroon ligt hoger dan hier! Maar weet het

goed, uw eerste, uw liefste, uw laatste roem moet niet in uw profeten- en priester- en koningschap, maar in dat van de van eeuwigheid Gezalfde zijn, in wie de Vader zijn welbehagen had en behoudt. Aan de Profeet het laatste woord bij elke vraag: "Wat is waarheid? " Op de Hogepriester de vaste hoop, waar gij voelt dat ook uw beste offer bevlekt is en bezoedeld voor God. Voor die Koning het hoogste lied, dat eindeloos daarboven weerklinkt en hier reeds in uw hart mag naklinken: "Hem, die ons heeft liefgehad en ons gemaakt heeft tot koningen en priesters, aan God en aan de Vader, aan Hem zij de heerlijkheid tot in alle eeuwigheid. "

En in die dagen, gedurende het jaar dat Barnabas en Saulus zo met elkaar werkten, kwamen er enige profeten uit Jeruzalem, enige mannen uit de oostelijke gemeente, die in geestvolle, maar extatische rede, zoals zij die met tongen spraken, het woord van de Heere konden voordragen en in bijzondere gevallen ook de toekomst konden voorspellen (1 Kor. 12:
14: 1vv.). Deze kwamen ook te Antiochië, want de Jeruzalemse gemeente had de nieuwgevormde gemeente na de uitzending van Barnabas (vs. 22) niet uit het oog verloren en wilde haar nu enige geestelijke gave mededelen om haar te bevestigen (Rom. 1: 11).

En één van hen, genaamd Agabus (vgl. hoofdst. 21: 10v.) de beide anderen waren waarschijnlijk Judas Barsabas en Silas (hoofdst. 15: 22 en 32), stond op in de vergadering van de gemeente, toen daar weer een godsdienstoefening werd gehouden en gaf te kennen, terwijl hij zijn woord door een zinnebeeldige handeling liet vergezeld gaan (Openb. 1: 1) door de Geest, die zijn oog opende voor de toestanden van de eerstvolgende tijd, dat er een grote hongersnood zou komen over de gehele wereld, die ook werkelijk gekomen is onder keizer Claudius, die sedert 24 juni van het jaar 41 n. Chr. te Rome regeerde en in de eerste plaats Palestina in het jaar 45, dus een jaar na de profetie van Agabus, trof.

En naar de draagkracht van ieder van de discipelen, van de christenen te Antiochië (vs. 26), die voor de aan hen ten dele gevallen geestelijke zegen die zij hadden gekregen, graag de stoffelijke wildeninruilen (1 Kor. 9: 11 Rom. 15: 27), besloot elk van hen iets te zenden, ten dienste van de broeders die in Judea woonden.

Dit deden zij dan ook door een collecte te houden en zij zonden het geld, dat op die wijze was samengebracht, tot de ouderlingen te Jeruzalem door de handen van Barnabas en Saulus. Dezen kwamen daar omstreeks Pasen van het jaar 45 aan (hoofdst. 12: 25), zodat het jaar van hun gemeenschappelijke werkzaamheid te Antiochië (vs. 26) nader op de tijd van Pasen 44 tot in 45 n. Chr. kan worden bepaald.

Onder de regering van keizer Claudius (van 24 jan. 41 tot 13 okt. 54 n. Chr.) heeft herhaalde malen een hongersnood geheerst, nu in het ene dan in het andere deel van het Romeinse rijk. Dadelijk in zijn drie eerste jaren (41-43) was er honger te Rome, omstreeks 49 of 50 in Griekenland, omstreeks 52 weer te Rome. In Palestina kwam de hongersnood volgens het bericht van Josefus tijdens de Romeinse landvoogd Cuspius Fadus (44-45) en Tiberius Alexander Deze opgave moet zeker beduiden dat het onder de eerste begon en onder de laatste nog geruime tijd voortduurde. Maar niet alleen kan het jaar waarin de een af- en de ander optrad, niet met zekerheid worden bepaald, maar daar Josefus als de toenmalige hogepriester een zekere Ismaël noemt, die noch de zoon van Phabi onder Valerius Grontus (14 n. Chr), noch die onder Agrippa II (60-61) kan zijn, en waaronder dus integendeel een andere hogepriester omstreeks het midden van de jaren 40 n. Chr. (Slotwoord op 1 Makk. No. 11 c) moet worden verstaan, worden wij gedwongen tot het vermoeden dat het jaar 45 dat van de hongersnood in Palestina moet zijn. In het jaar daarvoor, dus in het eigenlijke 4e jaar van

Claudius, zoals een andere tijdsbepaling luidt, kon hier nog geen gebrek aan koren zijn, daar nog in de zomer van dit jaar de inwoners van Tyrus en Sidon volgens hoofdst. 12: 20 aan koning Agrippa om vrede vroegen omdat hun landen zich moesten voeden van het land van de koning. Maar ook is er voor het onheil geen plaats later dan het eerder genoemde jaar, om de nauwe samenhang, waarin het (hoofdst. 12: 1) "omtrent dezelfde tijd" met ons gedeelte en met hoofdst. 12: 25 staat. Daarentegen is duidelijk dat de voorzegging van Agabus op z'n laatst nog in het jaar 44 moet vallen, anders was het geen profetie of ingeving door de goddelijke Geest geweest. Maar in het jaar 43 had de driejarige hongersnood te Rome haar einde bereikt en in het jaar 44 scheen een betere tijd te zijn aangebroken. Nu treedt echter de profetie op en kondigt aan dat de nood onder deze keizer van het Romeinse rijk (de gehele wereld, zie Luk. 2: 1) zou voortduren en ook natuurlijk Palestina zou treffen, dat sedert de dood van Agrippa weer onder Romeinse landvoogden stond Mt 2: 20. De tijd van zijn voorzegging is dus dezelfde, als waarin onder de ongelovige Joden die valse profeet Theudas optrad en voorgaf dat hij door zijn woord alleen als een Jozua de Jordaan zou splitsen en zijn aanhangers een gemakkelijke doortocht verschaffen, om hen daarna vrij te maken van de Romeinse heerschappij Ac 5: 39, maar die degenen die hem volgden slechts in het verderf stortte. Tegenover valse schenkt de Heere aan zijn gemeente te Jeruzalem een ware profeet, op wiens woord bijtijds voorzorgen worden gemaakt door de broeders uit de heidenen, zodat de nood hier niet te zwaar zou worden, daar aan de ene zijde door de vroegere verstrooiing (hoofdst. 8: 1vv.) en omdat hun leden meestal tot de armere mensen behoorden, zij reeds behoeftig genoeg was, aan de andere zijde wat de koningin Helena van Adiabene in de dure tijd voor de bewoners van Jeruzalem zou doen Mt 21: 11 juist het minst ten goede van de christenen zou komen. Opmerkelijk is het dat de collecte, waartoe de gemeente te Antiochië besloot en die door Barnabas en Paulus werd overgebracht, te Jeruzalem niet aan de apostelen, maar aan de oudsten werd gegeven. Waar waren dan de apostelen toen de beide afgezanten in het jaar 45 aankwamen (hoofdst. 12: 25) en de gift overdroegen? Jakobus I was door Agrippa met het zwaard omgebracht. Petrus was na zijn redding uit de gevangenis van Jeruzalem heengegaan, alleen Jakobus II was daar nog aanwezig (hoofdst. 12: 1-17). Deze toestand is dan ook de reden waarom Paulus, als hij bewijst dat hij het evangelie dat hij predikte van geen mens had geleerd, maar het alleen ontvangen had door de openbaring van Jezus Christus, in Gal. 1: 11; 2: 10 hier vermelde reis naar Jeruzalem zonder meer voorbijgaat, omdat hij toen alleen van Jakobus II had kunnen leren. Daar nu deze apostel met zijn woord in Jak. 2: 24 : "ziet gij dan nu dat een mens uit de werken gerechtvaardigd wordt en niet alleen uit het geloof" zo lijnrecht de leer van Paulus in Rom. 3: 28 schijnt tegen te spreken: "wij besluiten dan dat de mens door het geloof gerechtvaardigd wordt zonder de werken van de wet" kon zeker niemand tot de gedachte komen dat deze zijn leermeester zou geweest zijn. Reeds aan het begin van het jaar 44, nog voordat Agrippa I op de wijze in hoofdst. 12: 11vv. beschreven, tegen de gemeente te Jeruzalem ging handelen, waren daar waarschijnlijk slechts de drie apostelen Jakobus I, Petrus en Jakobus II (en daarbij Johannes als vierde, die echter met Petrus door zijn nauwe vereniging met hem als één persoon was en daarom niet afzonderlijk wordt genoemd). Daaruit is te verklaren dat in het hele 12e hoofdstuk van andere apostelen met geen enkel woord wordt gesproken (zelfs in hoofdst. 15 zijn onder "de apostelen" volgens Gal. 2: 9 slechts drie bedoeld: Jakobus II, Petrus en Johannes, en waren dus zonder twijfel de overigen uitgegaan in de gehele wereld, sedert zij uit het gebeurde in hoofdst. 10: 1vv. zich volgens hoofdst. 11: 1vv. overtuigd hadden dat God nu ook aan de heidenen bekering ten leven had gegeven en zij aan het bevel van Jezus moesten denken: "Gaat heen, onderwijst alle volken, predikt het evangelie aan de gehele schepping" (Matth. 28: 19v. Mark. 16: 15). Te Jeruzalem stelde men nu oudsten aan, die de weinige apostelen die achtergebleven waren in hun ambt terzijde stonden en later hun plaats zouden innemen, als ook zij zouden moeten wijken. Wij hebben in het Slotwoord op het

evangelie van Mattheüs deze zogenaamde apostelverdeling, tot gedachtenis waarvan in de katholieke kerk zelfs een bijzonder feest op 15 juli wordt gevierd, volgens de traditie in het jaar 45 geplaatst. Volgens de hier voorgelegde juistere berekening moet echter daarvoor het jaar 43 worden gesteld en dus ook de vervaardiging van het zo-even genoemde evangelie in deze tijd worden geplaatst. Terwijl te Jeruzalem het gehele collegie van de apostelen niet meer samen was, maar alleen een klein gedeelte daarvan en spoedig één van de twaalven zou worden gedood, beschikte de Heere dat in diezelfde periode te Antiochië een tweede moederstad en wel voor de christenen uit de heidenen zich ontwikkelde en de eerste zoveel in gewicht verloor als nodig was om de andere in grootte te laten toenemen.

HOOFDSTUK 12

JAKOBUS' DOOD. PETRUS' VERLOSSING. HERODES' ONDERGANG.

Vs. 1-25 Voltooiing van de vijandschap van Israël tegen het evangelie in de maatregelen van Herodes Agrippa I tegen de christelijke kerk.

EPISTEL OP DE DAG VAN PETRUS EN PAULUS (Vs. 1-11).

Mt 16: 13. Tot de voorbereidende viering van de dag (29 juni) behoort te Rome op de vorige avond de prachtige verlichting van de Pieterskerk met 44000 lampen en 784 fakkels. Op de feestdag zelf geeft de Paus, evenals op Hemelvaartsdag, nadat de mis geëindigd is, van het vatikaan aan de stad en de aarde (urbi et orbi) onder het bulderen van de kanonnen de zegen en een algemene verlichting van de stad en vuurwerk vormen 's avonds het slot van de feestviering. Zo was het tenminste zo lang de paus nog wereldlijk overheidspersoon was en de kerkelijke Staat bezat.

En omtrent dezelfde tijd, toen de gebeurtenis in hoofdst. 11: 26 plaats had, toen namelijk Barnabas Saulus naar Antiochië leidde, dus in het jaar 44 n. Chr., sloeg koning Herodes Agrippa I de hand aan sommigenvan de gemeente te Jeruzalem, die sedert de laatste acht jaar zich in vrede had kunnen ontwikkelen. Over de troonsbeklimming van Herodes in het jaar 41 werd bij hoofdst. 9: 32 (zei DACHS "Ac 9: 32 uitvoeriger gesproken. Waarschijnlijk was hij afgezet door de farizeesgezinde hoge raad, die hij zo graag ter wille was en greep hij de leden van de gemeente om die kwalijk te behandelen, om die door lichamelijke mishandelingen te straffen voor hun afval van het farizese Jodendom.

En hij doodde Jakobus, a) de broer van Johannes, Jakobus de oudere (Matth. 10: 2 No. 3) met het zwaard. Deze stond naar alle waarschijnlijkheid sedert de reis van Petrus in hoofdst.
32vv. aan het hoofd van de gemeente als haar vaste leidsman, zoals hij reeds vroeger volgens de aanwijzing bij hoofdst. 4: 24 naast Petrus en Johannes een bijzondere plaats in het collegie van de twaalven innam.

Matth. 4: 21

Het is de Boanerges die eenmaal over de vijanden van zijn Heere het vuur van de hemel heeft willen inroepen, maar betere dingen geleerd heeft en nu tenslotte leren moet, zoals zijn Heer, het leven te laten in de handen van zijn vijanden. Voor de zaak van de Heere heeft hij het niet te kostelijk geacht, aan zijn beul heeft hij het niet betwist. Hij heeft gezegd: de wil van de Heere geschiedde! toen van hem geëist werd de arbeid in de wijngaard van de Heere - sedert tien jaar met trouwe ijver behartigd - op te geven, afscheid te nemen van zijn geliefde broeder Johannes. Eenmaal heeft de Heere hem een vraag gesteld: "Kunt gij de drinkbeker drinken, die Ik drinken zal en met de doop gedoopt worden, waarmee Ik gedoopt zal worden? " Thans heeft hij het antwoord met zijn bloed gezegeld.

En hij doodde Jakobus, a) de broer van Johannes, Jakobus de oudere (Matth. 10: 2 No. 3) met het zwaard. Deze stond naar alle waarschijnlijkheid sedert de reis van Petrus in hoofdst.
32vv. aan het hoofd van de gemeente als haar vaste leidsman, zoals hij reeds vroeger volgens de aanwijzing bij hoofdst. 4: 24 naast Petrus en Johannes een bijzondere plaats in het collegie van de twaalven innam.

Matth. 4: 21

Het is de Boanerges die eenmaal over de vijanden van zijn Heere het vuur van de hemel heeft willen inroepen, maar betere dingen geleerd heeft en nu tenslotte leren moet, zoals zijn Heer, het leven te laten in de handen van zijn vijanden. Voor de zaak van de Heere heeft hij het niet te kostelijk geacht, aan zijn beul heeft hij het niet betwist. Hij heeft gezegd: de wil van de Heere geschiedde! toen van hem geëist werd de arbeid in de wijngaard van de Heere - sedert tien jaar met trouwe ijver behartigd - op te geven, afscheid te nemen van zijn geliefde broeder Johannes. Eenmaal heeft de Heere hem een vraag gesteld: "Kunt gij de drinkbeker drinken, die Ik drinken zal en met de doop gedoopt worden, waarmee Ik gedoopt zal worden? " Thans heeft hij het antwoord met zijn bloed gezegeld.

En toen hij zag dat het de Joden beviel, niet alleen de oversten, maar ook het volk of de leken, wanneer hij op deze wijze de gemeente van de door hen gehate Jezus van Nazareth, die zij niet als de Christus van de Heere wildenerkennen, verwoestte, ging hij met dat werk voort en kwam er spoedig toe om ook Petrus, de tweede onder de tegenwoordige leidslieden van de gemeente, te arresteren. (En het waren, toen deze gevangenneming plaats had, de dagen van de ongezuurde broden, die met de 14e Nisan ‘s morgens begonnen ("Mt 26: 17" en "Lu 22: 7.

Omdat hij hem op deze 14e Nisan, die in het jaar 44 op 1 april viel, gegrepen had, kon hij hem niet dadelijk veroordelen en laten doden. Het volk hield zich bezig met de voorbereiding voor het eten van het Pascha, dat aan de avond van die dag zou plaatshebben; daarom zette hij hem in de gevangenis, waarschijnlijk in die, die zich bij zijn paleis op de berg Zion bevond (zie Slotw. op 1 Makk. No. 11d). En opdat als de nacht inviel de scherpste bewaking zou plaatshebben en een bevrijding als die in hoofdst. 5: 19vv. onmogelijk zou worden gemaakt, gaf hij hem over aan vier wachten, elk van vier soldaten, zodat iedere drie uur een groep van vier man de anderen kon aflossen Mr 13: 37, om hem te bewaken; hij was aan twee soldaten, links en rechts van hem, met een ketting verbonden en de beide andere soldaten maakten de eerste en tweede wacht uit bij de ijzeren deur van de gevangenis, die naar buiten voerde (vs. 6 en 10). Dit liet hij doen met het voornemen na het paasfeest of het paasmaal (Matth. 26: 18), dus op de morgen van de 15e Nisan of de 2e april, hem voor het volk te brengen en daaraan het schouwspel te verschaffen van de terdoodbrenging van een ketter.

Wij hebben koning Herodes Agrippa I reeds bij hoofdst. 9: 35 in zijn karakter leren kennen. In zijn hart geheel een heiden, voor wie schouwspelen, muziekfeesten en gladiatorengevechten naar de wijze van de Romeinen een passie waren, waaraan hij onmiddellijk voldeed zodra hij zich buiten de eigenlijke grenzen van het Joodse land bevond, terwijl hij toch daarbinnen het uiterlijke van streng farizese vroomheid aannam. Zo had het farizeïsme onder hem weer gouden dagen, een nieuwe tijd van Alexandra (Slotwoord bij 1 Makk. No. 6 en 7) scheen aangebroken. Bij de vroegere maatregelen tegen Christus en zijn kerk werd het gezicht van Johannes in Openb. 12: 3vv. van de grote, rode draak slechts gedeeltelijk vervuld, wiens staart het derde deel van de sterren trok en op de aarde wierp. De wereldse of de geestelijke macht alleen, de een zonder de ander, of de geestelijke macht en het volk, zonder de wereldse macht, hadden die maatregelen volvoerd, terwijl zelfs bij de kruisiging van Christus de Romeinse landvoogd slechts door de nood gedrongen aan de wil van de oversten en van het volk toegaf en de steniging van Stefanus alleen op oproerige wijze werd volvoerd. Hier werken daarentegen al deze machten met elkaar samen. De hoge raad oefent eerst zijn invloed uit op de koning, die bij de farizese partij in de gunst wil komen, om hem tot vervolging van de christelijke gemeente aan te zetten, want van zichzelf is hij niet tot die gedachte gekomen. Agrippa doet vervolgens uit eigen lust nog meer dan waartoe hij van

de zijde van de geestelijke overheden is gedwongen, omdat hij opmerkt dat ook aan het volk zijn handelwijze bevalt en omdat hij zich ook bij hen in een goed daglicht wil stellen. Als zo dat gericht van de Openbaring nu tot volle werkelijkheid is geworden en het geheel van de Joodse natie in elk levensgebied zich nu aan de dienst van de satan heeft overgegeven om het kind van de vrouw te verslinden - en heeft het gehele volk, wat zijn anti-christelijk fanatisme aangaat, dat standpunt bereikt dat tijdens het doden van Stefanus die Saulus van Tarsen nog alleen innam, dan is ook Israëls verwerping en de verkiezing van de heidenen beslist, nadat beide reeds sedert hoofdst. 8 op zeer bepaalde wijze waren voorbereid. In datzelfde jaar, waarin de geschiedenis die voor ons ligt, plaats heeft, vormt zich te Antiochië door het werk van Barnabas en Saulus in plaats van de vroegere moederstad Jeruzalem, een andere moederstad voor de toekomstige kerk uit de heidenen. Wat als kataleimma ("overblijfsel" Rom. 9: 27) uit Israël kon worden gered, is tot een gemeente uit de besnijdenis vergaderd. Daarom heeft voortaan de zending onder de heidenen haar volle recht en terwijl aan het lichaam van het collegie van de apostelen en Jakobus als het ware het hoofd wordt afgeslagen, zodat de overigen nu als verminkt staan en er van hun verdere werkzaamheid nog nauwelijks iets is mee te delen, treedt de heidenapostel op het toneel en neemt deze spoedig alleen het terrein van de "handelingen van de apostelen" in. Men kan er zich over verwonderen dat bij de dood van Jakobus, die toch één van de twaalven, één van de drie voornaamsten, door de Heere het meest op de voorgrond geplaatsten en nu de eerste van allen was die de marteldood onderging, alles zo stil en eenvoudig toegaat. Het verhaal van de dood van Stefanus, die slechts één van de zeven, alleen een armenverzorger was, gaf ons eerst de uitvoerige en indrukwekkende rede, waarmee hij zijn werk voor het evangelie tegenover het hele Sanhedrin bezegelde; het deed ons hem zien van ogenblik tot ogenblik tot aan de poort van de dood en toonde voor onze ogen hoe hier al wat verschrikkelijk en duister was, in licht en heerlijkheid veranderde door de Heere in de hemel, die over alles waakt en heerst. Daarentegen wordt deze eerste moord onder de apostelen, deze grote gebeurtenis eigenlijk slechts met drie woorden meegedeeld en deze drie woorden geven ons geen ander beeld dan een volstrekt stom ondergaan in de dood. "Het is niet aan Jakobus als aan Stefanus gegund in de geopende hemel te zien, als hij de dood ondergaat. Geen andere glans omzweeft zijn hoofd, dat zich onder het zwaard buigt, dan de diepe rust en de kalmte van zijn aan Christus verloofde ziel, waarmee hij de drinkbeker neemt die hij waardig geacht werd te drinken (Matth. 20: 23). " Maar juist dat is een teken dat de heerlijkheid van de Heere met haar openbaringen zich nu geheel van Israël terugtrekt. Bij de dood van Stefanus moesten door de openbaring van deze heerlijkheid aan de gelovigen nog enigen uit Israël worden gered en zielen uit het vuur worden gerukt, zoals dat in het bijzonder in Saulus bleek. Bij de dood van Herodes was reeds een tijdstip ingetreden, zoals dat bij Ezech. 3: 24-27 ten tijde van de Babylonische ballingschap beschreven is. De Heere richtte zijn daden uitsluitend in volgens de behoeften van zijn gemeente. Voor hen die daar buiten stonden, gold de grondstelling: "die hoort, die hore, en die het laat, die late het; want zij zijn een weerspannig huis. " Komt echter bij Jakobus de apostel de terdoodbrenging voor als een tegenhanger van Johannes de Doper, die ook stil en zwijgend de dood in zijn kerker ondergaat, dan was het met Petrus, die volgens de boven gegeven verklaring van de tekst op de paasdag werd gevangen genomen en op de eerste feestdag zou worden ter dood gebracht, er dicht bij dat hij de tegenhanger van de Heere Christus zou geworden zijn. Hem was echter een marteldood in zijn ouderdom en niet qua tijdstip, maar wel qua wijze met zijn Heere en Meester in overeenstemming in Joh. 21: 18vv. voorzegd en reeds daarom kon van het plan van Herodes Agrippa omtrent hem niets komen. De gemeente zag, toen zij, zoals het volgende vers mededeelt, voor Petrus' bevrijding zo aanhoudend bad, zeker het raadsbesluit van God nog niet helder en bewust. Wel legde de Geest van God het haar in het hart, iets te bidden dat naar de wil van God was en zo kon ook de verhoring niet achterblijven 1Ki 17: 21.

Petrus dan werd, zoals zo-even is meegedeeld, in de gevangenis bewaard, maar door de gemeente werd intussen een gedurig en aanhoudend, innig gebed tot God, bij wie niets onmogelijk is, voor hem gedaan, opdat hij toch mocht worden gered en zo'n gebed bleek machtiger te zijn dan de deuren en de bewakers van de koning.

Voortreffelijk "dan-maar"! Herodes, probeer alles, het baat u niets. Tegenover al uw pogingen staat een krachtig "maar, " daartegen zijt gij niet bestand! Wat is dit "maar? " Schijnbaar minder dan niets - enkel gebeden; maar zo'n enkel gebedswoord kan de hele macht van de hel vellen, waarom niet Herodes met zijn zestien soldaten?

De dag van de terdoodbrenging was reeds bepaald; morgen zou aan het volk het gewenste schouwspel worden gegeven; dat was algemeen bekend, Petrus wist het waarschijnlijk ook. En zie, in deze nacht, die de laatste van zijn leven schijnt te zullen zijn, slaapt hij gerust, een betere slaap dan die (14 jaar geleden) in Gethsemane. Hij was vrij van de dood; hij had door geloof en gebed de vrees voor de dood overwonnen; en sliep nu alsof er niets aan de hand was, een rustige slaap (Ps. 4: 9). De gemeente daarentegen niet; het verlies van Jakobus maakte voor haar het dreigend verlies van Petrus zoveel gevoeliger en vreselijker.

Eén van de sterkste bewijzen van gebedsverhoring is de bevrijding van Petrus uit de gevangenis. Er zijn om zo te zeggen twee machten aan het worstelen: de macht van de wereld wil de apostel vasthouden en doden, de gemeente van Christus wil dat hij gered wordt en vrij in het leven zal blijven. De eerste heeft alle stoffelijke middelen ter beschikking (kerker, ketenen en boeien, soldaten en wapenen); de andere heeft van dat alles niets, maar in plaats daarvan het ernstig, aanhoudend gebed, en dat vermag meer dan al de macht van de wereld.

De gemeente te Jeruzalem blijft bijeen. En waarom blijft ze bijeen? Om als Petrus vroeger te grijpen naar, te slaan met het zwaard? Om zich aan te gorden tot een heilige opstand? Om zich te beraden over middelen van verzet? Om te zweren dat zij niet zullen eten, noch drinken totdat zij Petrus zullen verlost hebben? Nee, maar om te bidden, om met verenigde smekingen tot de Heere te gaan, om te volharden in het gebed. Zij heeft tot de Heere gebeden dat Hij haar Jakobus verlossen zou. De Heer heeft niet verhoord. Wordt zij daarom moedeloos? Zal zij zich kleingelovig betonen? Vertraagt zij? Nee, Jakobus slaapt in het bloedige stof van de aarde; Petrus in de kerker, door soldaten bewaakt; het volk wacht op zijn dood. Herodes zal niet langer wachten dan tot het Paasfeest voleindigd is. Maar de hele gemeente waakt in gebed. Petrus dan werd in de gevangenis bewaard, maar door de gemeente werd een gedurig gebed tot God voor hem gedaan. Ziedaar wat aan de kerk, wat aan elke belijder van Christus past: getrouwheid tot aan de dood als van Jakobus; moed en gerustheid bij dreigend gevaar als van Petrus; lijdzaamheid en gebed als van de gemeente.

Toen Herodes hem nu de volgende dag zou voorbrengen om van zijn rechterstoel het doodvonnis over hem uit te spreken, evenals 14 jaar geleden Pontius Pilatus over Jezus had gedaan (Joh. 19: 13vv.), sliep Petrusde nacht die aan die dag van de beslissing voorafging, rustig. Hij lag daar, (voor de laatste nachtwake van 3-6 ' s morgens (Mark. 13: 35)) tussen twee soldaten van de vierde of laatste groep, gebonden met twee ketenen, met de één aan de rechter- en met de ander aan de linkerhand, de ene soldaat aan de ene en de andere aan deandere zijde als gevangenbewaarder naast zich. En de wachters voor de deur, bestaande uit de derde en vierde soldaat, bewaarden de gevangenis, de één aan de poort van de cel, de ander aan de ingang van het gebouw. Die allen waren door een diepe slaap van de Heere overweldigd (1 Sam. 26: 12).

En de engel zei verder tot hem: Omgord u om heen te gaan Jer 13: 11 en bind uw schoenzolen, uw sandalen aan. En hij, Petrus, deed alzo. En hij, de engel, daar Petrus in zijn slaapdronken toestand niet in staat was om zelf te overleggen, evenals vroeger inhoofdst. 9: 15 de andere apostelen, gaf hem een behoorlijke tijd om zich normaal aan te kleden en zei tot hem: doe uw mantel, het opperkleed, dat u bij het slapen als deken heeft gebruikt Ex 12: 34, om en volg mij (Ex. 10: 26; 13: 21).

En hij volgde hem vanaf de plaats waar hij tussen de twee soldaten had gelegen (vs. 6) naar buiten en daar hij zich, toen hij was gaan slapen, de dood had voorgesteld en volstrekt niet op een wonderbare redding had gerekend, wist hij niet dat het waarachtig was, in werkelijkheid plaats had, hetgeen door de engel geschiedde, maar hij dacht dat hij een gezicht zag, evenals die man uit Macedonië (hoofdst. 16: 9) voor Paulus slechts een gezicht was.

En toen zij, Petrus en de engel die hem voorging, langs de eerste en de tweede wacht, die door de derde en vierde soldaat bezet waren, gegaan waren, kwamen zij aan de ijzeren poort, die de buitenste van de gevangenis was en naar de stad leidt, en die vanzelf voor hen open ging (hoofdst. 16: 26). En buiten gekomen met elkaar gingen zij één straat ver Ac 12: 12; en terstond, toen het noodzakelijkste tot zijn redding had plaatsgehad, scheidde de engel van hem.

Het was door een wonder van Gods almacht geschied, dat de ketenen van Petrus waren losgemaakt, dat de ogen van de wachten door God waren gesloten, zodat zij niets zagen en dat de grendels en sloten van de ijzeren poort zich als vanzelf open deden. Petrus bevond zich tot nu toe als in een droom, daar hij niet wist of het werkelijkheid was wat hij scheen ervaren te hebben. Zo gaat het ook nu nog dikwijls genoeg met de mens die onverwachte, bijzondere hulp van zijn God ondervindt, dat er eerst een lange tijd nodig is, voordat hij de ondervonden bevrijding uit zijn nood in haar gehele grootte en uitgebreidheid leert begrijpen (Ps. 126: 1vv.). Intussen duurde de buitengewone wonderbare hulp van de engel niet langer dan juist nodig was en spoedig ging alles weer z’n gewone dagelijkse gang. Zo en niet anders is het steeds met alle mogelijke wonderbare hulp die de Heere ook heden nog de Zijnen laat ondervinden.

Het Joodse volk, dat begerig naar een schouwspel op de terdoodbrenging van de getuige van Jezus wachtte, wat een ander volk is het geworden sedert die dag (hoofdst. 5: 19vv.) dat de apostelen, bevrijd uit hun gevangenis, door de engel naar de tempel werden gewezen, om daar woorden van leven tot het volk te spreken? En zo nam ook Petrus, toen de engel van hem scheidde, zijn redding niet aan als een teken dat zijn getuigenis van Jezus opnieuw te Jeruzalem zou worden gehoord; nee, de broeders die de deuren van zijn gevangenis open hebben gebeden, zullen zich in hem verblijden, maar de Joden zullen zien dat zij hun gevangen zijn in zonde en blindheid voor de twaalf evangelische engelen hebben gegrendeld en de tijd van het aankloppen van de genade aan de deur van Jeruzalem niet hebben erkend.

God zou Petrus in één ogenblik hebben kunnen wegrukken, maar Hij overwint de barrières één voor één, om daardoor aan het wonderteken een nog grotere heerlijkheid te verlenen. Zó heeft God de wereld in zes dagen geschapen niet omdat Hij daarvoor zoveel tijd nodig had, maar opdat Hij ons nog duurzamer bepaalde bij de beschouwing van zijn werken.

En Petrus, tot zichzelf gekomen op het ogenblik waarop de engel van hem scheidde, zag hem met wakend oog (Luk. 9: 32). Daarop zei hij: "Nu weet ik werkelijk, zonder meer van een gezicht te dromen, a) dat de Heere Zijn engel tot mij uitgezonden heeft en mij door deze

verlost heeft uit de hand van Herodes en uit al de verwachting van het volk van de Joden, dat heden op mijn terdoodbrenging rekende en zich daarmee wilde vermaken.

Dan. 6: 23

De Almachtige had Zijn macht getoond. Geen ijzeren poort, geen dubbele wachten, geen dubbele ketenen stuiten die macht. Toen de nood op het hoogst gestegen was, geen uitkomst meer mogelijk scheen, toonde zij zich. Toen Petrus neerlag en sliep, waakte Hij, deed hem ontwaken en toonde Zich hem nabij. Ook met één enkele wenk had Hij hem kunnen uitrukken, maar Hij verkoos één voor één, alle boeien te breken, alle beletselen te overwinnen, opdat Petrus, opdat de gemeente door een hele reeks van wonderwerken des te meer vertroost zouden worden. Hij zond een engel, opdat Petrus, opdat de gemeente blijkbaar zou ondervinden de waarheid van dat woord dat God Zijn engelen gebiedt om de Zijnen op de handen te dragen, dat de hemelse gemeente de strijdende kerk op aarde dienen moet en dient. Troost het u, gemeente van Christus? Sterkt het u, belijder van de Heer? In al uw noden, gevaren, benauwdheden? Nog altijd is God dezelfde in almacht, al toont Hij ze niet in zichtbare wonderen, nog is Hij dezelfde in liefde voor Zijn kinderen in Christus, ja voor al Zijn kinderen. Nog hebben de engelen dezelfde last, dezelfde bereidvaardigheid, dezelfde bestemming, al worden geen engelen meer gezien. Daarom, wat uw nood, wat uw kommer ook is, van welke vijanden, welke duisternissen, welke gevaren ook omgeven; tot welke banden, tot welke smarten ook veroordeeld, zegt, kinderen van God, zegt luidop tot de Heere: Mijn toevlucht en mijn burcht zijt Gij, mijn God, op wie ik vertrouw. Want Hij zal u redden van de strik van de vogelvangers, van de zeer verderfelijke pestziekte. Hij zal u dekken met Zijn vlerken en onder Zijn vleugels zult gij niets te vrezen hebben. Zijn trouw beschermt u als een schild. Gij zult niet vrezen voor de schrik van de nacht, voor de pijl die overdag vliegt; voor de pest die in de duisternis wandelt, voor het verderf dat op de middag verwoest. Omdat gij Hem zeer bemint, zal Hij u uitkomst geven, Hij zal u op een hoogte stellen; want gij kent Zijn naam. Gij zult Hem aanroepen en Hij zal verhoren; in de benauwdheid zal Hij bij u zijn, Hij zal u eruit trekken en u verheerlijken.

En toen hij alles overlegd had wat hij naar de wil van God nu moest doen en waarheen hij moest gaan, koos hij vanzelf hetgeen het meest voor de hand lag; hij ging eenvoudig verder waar de engel (vs. 10) hemhad gebracht, namelijk tot aan de ingang van de straat, die op de Schaapspoort (Joh. 5: 2) uitliep. Toen hij deze poort had bereikt, a) ging hij de beek Kedron over naar het huis van Maria, de moeder van Johannes, die bijgenaamd was Markus Mr 14: 52 en Mr 6: 1, waar vele leden van de christelijke gemeente vergaderd waren in gebed. Evenals in die nacht in Egypte (Ex. 12: 21vv.) was men ook deze Paasnacht wakker gebleven en bad men nu voornamelijk voor Petrus' redding (vs. 5).

Hand. 4: 23

En toen Petrus aan de deur van de voorpoort klopte, de kleine deur die zich in de poort van de ingang bevond, kwam binnen in het huis een dienstmaagd, de deurwachtster (Joh. 18: 16), genaamd Rhode (zoveel als Roosje) voor om te horen wat er was.

En toen zij de stem van Petrus herkende, deed zij van blijdschap, vergetende wat hier het eerst had moeten gebeuren, de voorpoort niet open, maar liep naar binnentot degenen die in de kamer vergaderd waren (vs. 12) en vertelde dat Petrus aan de voorpoort stond.

En zij zeiden tot haar, zoals men gewoonlijk zegt tot iemand die iets beweert wat ongerijmd en geheel ongelofelijk voorkomt (hoofdst. 26: 24): Gij spreekt wartaal, doch zij bleef volhouden dat het zo was zoals zijgezegd had. En zij zeiden: Het is Petrus niet, wiens stem gij hebt gehoord, maar het is zijn engel.

Men meende toen dat ieder mens een bijzondere engel had, die hem vergezelde ("Mt 18: 14), en die in gedaante, stem en gebaren op hem leek en die hier en daar als een soort van tweede ik aan andere gewesten in de plaats van de werkelijke persoon kon verschijnen.

Eerder, zo dachten de broeders, kon de beschermgeest van Petrus een teken geven van de nood waarin hij was, dan dat hijzelf een teken gaf van zijn bevrijding.

Zo geneigd is de mens, ook die geloofd heeft, een oplossing te zoeken, al is die ook nog zo ontoereikend, in iets anders dan een feit dat voor het ogenblik het verstand te boven gaat. Hoe! Gij hebt gebeden, vurig, aanhoudend gebeden tot God dat Hij verlossing mocht schenken! Gij hebt daarbij wellicht gedacht aan die zending van engelen ter verlossing vanouds in Israël bekend? En nu! daar is een engel gekomen uit de hemel, en Petrus' welbekende stem wordt gehoord door de trouwe Rhode aan de voorpoort; en gijzelf erkent de verschijning van een engel, doch niet een verlossende, maar een op dat ogenblik althans denkbeeldige!

Is het niet een teken van ons ongeloof dat wij ons verwonderen als een gebed wordt verhoord en van merkwaardige gebedsverhoringen spreken; moesten wij niet veel meer verwonderd zijn als een gebed van het hart onverhoord bleef en dan naar de oorzaak in onszelf zoeken. De belofte van de Heere is toch zeker en wat zegt ons "amen"?

Is het uur van de Heere daar Dan toont almacht haar krachten. God redt zeker uit gevaar Allen, die Zijn hulp verwachten.

Dit is immers de ervaring van allen, die in geloof bidden?

Op grond van deze en andere teksten leren de Roomsen dat ieder mens zijn beschermengel heeft; doch wat een gelovige zegt is daarom nog geen evangelie. De uitroep "het is zijn engel! betekende waarschijnlijk: "Het is misschien een engel, die ons bericht van hem komt brengen. " Dat geloofden zij veel meer dan dat het Petrus zelf kon zijn.

Maar Petrus, voor wie eerder de ijzeren deur van de gevangenis zich vanzelf opende (vs. en voor wie nu de gewone deur van het huis van een vriendin zich ondoordringbaar scheen, bleef kloppen. Dit noodzaaktede vrienden daarbinnen de zaak nader te onderzoeken en toen zij hem opengedaan hadden, zagen zij hem lichamelijk voor hen staan en waren verbijsterd; zij drukten hun verwondering uit door allerlei uitroepen en bestormende vragen.

Mijn lezers! Als God doet naar het gebed van zijn kinderen, dan doet Hij nog altijd "boven bidden en denken. " Zo ongelovig is hun hart van nature, dat niets hun geloof zozeer schokt als de plotselijke vervulling van hun verwachtingen. Het onmogelijke dat voor het oog van het geloof mogelijk geworden is, schijnt weer alle vormen van de onmogelijkheid aan te nemen, als het in de werkelijkheid aanschouwd wordt. De rijke liefde van God vindt haar vreugde in deze beschamende verrassingen. Als iemand van u ooit iets dergelijks ondervonden heeft, laat hij het zich herinneren in de donkere uren, als de nood ten top stijgt, de tijd tot redding voorbij schijnt. Laat hij eraan denken in de uren, in de nachten van gebed,

als zijn hart bezwijkt en zijn geloof met verflauwing bedreigd wordt. Toch verhoort de Heere niet altijd de gebeden van de Zijnen. Toch komt Hij niet altijd met Zijn almachtige hulp tussen beiden om hen te verlossen. Voor Petrus heeft zich de ijzeren poort van de gevangenis geopend en omdat hij in deze stad wordt vervolgd, mag hij op het woord van zijn Meester naar een andere vluchten, waar hij veilig is. Maar Jakobus rust in zijn bloedig graf en geen roepstem, zoals eenmaal tot Lazarus van Bethanië uitging, wekt hem op. Ook voor Petrus komt de tijd dat de vervolger hem grijpt en dat hij de Heere volgt in de pijnlijkste dood. Dan mogen geen gebeden baten. Maar ook zo heeft Petrus ondervonden dat de Heere nabij was en dat niets hem van Zijn liefde scheidde; geen verdrukking, geen benauwdheid, geen vervolging, geen gevaar, geen zwaard. Er is nog een andere uitkomst bij de Heere Heere, dan een tijdelijke. Er is een eeuwige uitkomst en geen tijdelijke mag die langer verschuiven, wanneer Zijn genade die aan de Zijnen heeft toegedacht. Aan de uitkomst moet het zwaard van de vervolger, moet de Koning van de verschrikking in iedere gestalte voor de christen dienstbaar zijn en de Heere is machtig dat zwaard zijn ontzaggelijkheid, die koning zijn verschrikking te ontnemen. Wat een gewaarwordingen voor de christen, als na de duisternis van het laatste uur, na de stikdonkere nacht van dat ontzettend ogenblik, waarin de ziel wegzinkt in de dood, een heerlijk licht plotseling gezien wordt, een gevoel als van afvallende ketenen door haar wezen gaat. Waar is zij? Hoe ziet deze woning eruit? Enkel licht, enkel gloed, van engelengestalten vervuld; en in hun midden de Heer! Is het een droom, is het een gezicht, is het een zinsverrukking? Nee, het is waarheid en werkelijkheid. Het is de hemel. Het zijn de straten van het nieuw Jeruzalem. Men is ontbonden. Men is met Christus. Men is met Zijn triomferende gemeente. Verrukt riep men uit: Nu weet ik, dat de Heere Zijn engel gezonden heeft en mij verlost heeft van alle boos werk, voor eeuwig! Kan men ook zo’n uitkomst vrezen?

En toen hij hen aan de deur, waar gemakkelijk de buren mede met de zaak konden bekend worden en nieuwe gevaren voor hem konden ontstaan, met de hand gewenkt had dat zij zwijgen zouden, gingen zij samen de kamer in. Daar vertelde hij hun hoe de Heere hem door de zending van Zijn engel (vs. 11) uit de gevangenis geleid had en zei aan het einde van zijn verhaal: Boodschapt dit, wat ik u heb verteld, aan Jakobus, de zoon van Alfeüs (hoofdst. 1:
("Mt 10: 4" No. 10), die na de dood van Jakobus de oudere (vs. 21) aan het hoofd van de gemeente is gesteld (hoofdst. 15: 13vv. ; 21: 18 Gal. 2: 9) en aan de broeders, aan de andere christenen, die tot de gemeente behoren en niet bij u zijn. En hij verliet het huis en de stad en reisde nog gedurende de overige tijd van de nacht voort en kwam in een andere plaats om zich niet onnodig in gevaar te begeven. Daar bleef hij dan tot aan de dood van Herodes, die in de lente van datzelfde jaar (vs. 23) plaats had, en waarschijnlijk nog enigetijd langer, tot omstreeks het jaar 48, toen door het zenden van een derde stadhouder naar Judea, van Cumanus Mt 2: 20 gebleken was dat Agrippa II de landen van zijn vader niet weer als koninkrijk zou krijgen.

Toen Petrus en Johannes (hoofdst. 4: 1vv.) voor de eerste maal in de gevangenis waren gezet, werden zij niet bevrijd, want zij moesten de hoge raad antwoorden over een daad die zij in de tempel hadden volvoerd. Bij het tweede gevangenzetten (hoofdst. 5: 17vv.) werden de apostelen wonderbaar bevrijd, maar zij moesten daarvan geen gebruik maken tot verzekering van hun lichaamsbehoud, maar alleen tot betoning van hun vrij volharden in het getuigen van Christus. Daarover moesten zij allen met elkaar de hoge raad te woord staan; het gehele nieuwtestamentische collegie van de apostelen moest tegenover het gehele gevallen presbyterie van het Oude Verbond in zijn vrije onderwerping aan de uiterlijke orde en in zijn vrijmoedige verkondiging van de evangelische vrijheid plechtig en zegenrijk optreden. Bij de eerste gevangenneming, die door de wereldlijke macht van Herodes over de apostelen werd

besloten (vs. 2), had echter geen bevrijding plaats. De tijd was gekomen dat Jakobus de oudere de Heere door zijn dood zou verheerlijken en dat het oordeel van deze bloedschuld over het huis van Herodes en het Joodse volk, dat zich verstokte, komen zou. Bij de tweede gevangenneming, die de wereldlijke macht over een apostel besluit (vs. 3vv.) heeft de wonderbaarste bevrijding plaats en de apostel maakt daarvan gebruik. Als in de slaap van het kind heeft de Heere hem gered, als met het waken van een moeder bewaart Hij de zegen van deze redding en het is een heilige voorzichtigheid als Petrus wegvlucht, terwijl de wonderbare hulp van God, die hij heeft ondervonden, een minder reine geest wel tot trotseren en vermetelheid zou hebben gebracht.

Dat de plaats waarheen Petrus zich begeeft, niet wordt genoemd, moet te kennen geven dat deze verwijdering vooral de negatieve zijde moet openbaren. Na de laatste gruwelen kan ook voor hem Jeruzalem voortaan niet meer de eigenlijke en blijvende woonplaats zijn (Hebr. 6: 8). Was Petrus nu als Paulus geweest, dan zou zijn verwijdering van Jeruzalem onmiddellijk tot een bepaalde zending in de vreemde zijn geworden (hoofdst. 9: 29vv. ; 22: 17vv. ; daarom is dan ook de mening van de katholieken, die Rome voor de onbekende plaats houden waarheen Petrus zich begeeft, het verste van de waarheid verwijderd.

Was Petrus reeds nu naar Rome gegaan en had hij de gemeente daar gesterkt, dan zou Paulus bezwaarlijk volgens zijn grondstellingen in 2 Kor. 10: 18vv. en Rom. 15: 20vv. uitgesproken, en die de verdeling van het zendingsveld betreffen, in zijn brief aan de Romeinen (hoofdst. 1: 15: 23vv.), die een tiental jaren later geschreven is, als zijn bedoeling hebben aangekondigd zelf naar Rome te gaan. Zelfs later, ten tijde van het zogenaamde Jeruzalemse concilie, als Petrus zich weer te Jeruzalem vertoont (hoofdst. 15: 7vv.), kon hij nog steeds niet te Rome onder de daar wonende heidenen hebben gewerkt, omdat hij het er toen met Barnabas en Paulus uitdrukkelijk over eens werd dat dezen onder de heidenen, maar hij en de overige apostelen onder de besnijdenis zouden arbeiden (Gal. 2: 9vv.). Petrus heeft zich dus toen in de diaspora (wellicht naar Fenicië en vandaar verder naar Cyprus en Cyrene (hoofdst. 19vv.) begeven. Het is wel bewezen dat Israëls volk voor de geschiedenis van het Koninkrijk van God in eerste instantie vrijwel geen betekenis heeft en wanneer er nog Israëlieten zouden worden gevonden, dan kon nog alleen gedacht worden aan de Joden in de verstrooiing. Deze waren echter nu niet meer te houden voor hen die bestemd waren aan het hoofd van het rijk van God te treden, maar alleen als enkelen die in de reeds bestaande kerk werden opgenomen.

Met Petrus ging waarschijnlijk ook Johannes mee, die met hem als het ware één persoon was Ac 11: 30. In de plaats van Jakobus I treedt nu Jakobus II als leidsman van de gemeente op, en dat het naar de wil van de Heere zo moest zijn, spreekt Petrus uit doordat hij bij zijn heengaan zegt: "verkondigt het aan Jakobus en aan de broeders. " Eén apostel liet zo Christus nog steeds te Jeruzalem blijven. Zoals bij de vervolging die na Stefanus kwam alle twaalf nog moesten achterblijven en Hij deze wonderbaar wist te beschermen, zodat zelfs Paulus, die moord en dreiging blies, zich niet aan hem durfde te vergrijpen (hoofdst. 8: 1, 14, 25), omdat Hij Zich niet door menselijke macht uit Zijn stad wilde laten (Matth. 5: 35) verdrijven, maar pas wilde weggaan als de stad de mate van haar schuld volgens Zijn woord in Matth. 23: 32vv. zou hebben vervuld, zo behield Hij ook nu nog het terrein door Jakobus II daar te laten, die één van Zijn broers was, maar ook het meest van alle apostelen verwant was aan de Joden, die vervuld waren met de ijver voor de voorvaderlijke wet. Hij, Jakobus, heet ook Oblias, d. i. de zuil of schutsmuur van het volk. Toen het elfde uur kwam en de middernacht over Gods vroeger verbondsvolk zou aanbreken, stond hij als een koperen zuil, om, als het mogelijk was, nog in het allerlaatste ogenblik het oordeel terug te houden. In hem wilde de zon van de

genade, voordat zij voor het volk van de verkiezing zwart moest worden als een haren zak (Openb. 6: 12) en voordat in haar plaats de tot bloed geworden maan kwam, tenminste zonder het vurige rood aan de hemel ondergaan, dat zo geweldig predikte van de brandende gloed van die liefde, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren is (vgl. Aanh. II:
2).

En toen het (om nu weer het oog te vestigen op de gevangenis in vs. 5-10 vermeld en te vertellen wat verder gebeurde) dag was geworden, ‘s morgens om 6 uur, aan het einde van de laatste nachtwacht, kwam er geen kleine opschudding onder de soldaten, die nu pas ontwaakten uit de slaap die op bovennatuurlijke wijze over hen was gekomen. Zij konden er zich geen idee van vormen wat toch met Petrus gebeurd kon zijn, hoe deze ontkomen kon zijn, want zij moesten er nu op rekenen dat zij om die ontvluchting tot een zware verantwoording zouden worden geroepen en dit hun wel het leven kon kosten.

En toen Herodes hem gezocht had, had laten nasporen waar hij verborgen zou kunnen zijn en hem toch niet vond, keerde zijn toorn zich tegen degenen die, zoals hij meende, hem hadden laten ontsnappen. En toen hij de wachters volgensde wet ondervraagd had (Luk. 23:
en deze moesten bekennen dat zij hadden geslapen, hetgeen volgens de krijgswetten met de dood moest worden gestraft (Matth. 28: 13v.), gebood hij dat zij weggeleid zouden worden, om hun vonnis te ondergaan. En hij vertrok onmiddellijk, omdat hij zich tegenover het volk schaamde de opgewekte verwachting omtrent Petrus niet te kunnen vervullen, van Judea, waar hij tot dan toe zijn residentie had, naar Cesarea aan de zeeAc 10: 2 en hield zich vanaf dat moment daar op, daar hij zijn gehele hof had meegenomen.

Misschien was het niet alleen maar verdriet om de verijdeling van het schouwtoneel van deze grote autodafé (kettergericht), maar ook een onaangenaam gevoel dat het in Jeruzalem niet helemaal te vertrouwen was Mt 12: 14, wat aanleiding gaf dat hij dadelijk de kerkelijke hoofdstad verliet en in de politieke zijn residentie nam.

Tijden van beproeving zijn tijden van bevestiging. Dan wordt bevestigd: 1) de geloofstrouw in het dragen en het sterven, 2) de broederliefde in waken en bidden, 3) de zielenvrede in roepen en wachten, 4) de kracht van God in redden en helpen.

De bevrijding van de kerk uit de gevangenis door het werk van de kerkhervorming: 1) de gevangenis van de kerk, a) vele ware leden en leraars zijn gepijnigd en gedood, b) de gehele christenheid lag in de gevangenis, gebonden met twee ketenen en sliep; 2) de bevrijding der kerk, a) hoe zij geschied is (Luther heeft haar in de zij gestoot en door de ijzeren poort gevoerd), b) hoe de evangelische kerk zich van haar bevrijding langzamerhand bewust is geworden en waarheen zij zich nu zal wenden.

En Herodes was erop uit oorlog te voeren tegen de Tyriërs en Sidoniërs 1) (beter: Herodes was hevig vertoornd tegen de Tyriërs en Sidoniërs), hetgeen hij ook liet merken door de grenzen van zijn land voor hen te sluiten; maar zij kwamen eendrachtig tot hem door afvaardiging van een talrijk gezantschap uit die beide steden en zij wonnen Blastus, de kamerling van de koning, voor zich, zodat hij hun zaak bij zijn heer zou voorstaan, terwijl zij zich ook van omkoping bedienden. Zij begeerden namelijk vrede, opdat hun het verkeer met Palestina weer zou worden toegestaan, omdat hun land gespijzigd werd door het land van de koning (2 Sam. 5: 11 Ezech. 27: 17).

De verteling is op deze plaats niet te verdedigen; Agrippa kon als Romeins vazal immers geen zelfstandige oorlog voeren tegen de Tyriërs en Sidoniërs, die onder de Romeinse heerschappij stonden, terwijl ook van het voornemen van zo'n veldtocht in de geschiedenis van zijn regering van elders niets bekend is. De reden waarom de koning op Tyrus en Sidon verbitterd was, kan ook niet geschiedkundig worden aangewezen. Hij was echter reeds vroeger niet welgezind jegens de handelssteden geweest en koos bij een onenigheid over de grensscheiding tussen haar en de stad Damascus de partij van de laatste. Wanneer hij er nu aan dacht dat Petrus bij zijn ontwijken van Jeruzalem zich gewend had tot de christenen die daar woonden (hoofdst. 21: 3vv.), hoe gemakkelijk kon hij het dan de Feniciërs kwalijk nemen dat zij hem niet behulpzaam waren geweest om de gevluchte weer te vinden en zijn verstoordheid op de boven aangewezen wijze openbaren.

En op de dag waarop Herodes bepaald had het antwoord op het verzoek openlijk voor heel het volk bekend te zullen maken, hield hij een rede tot hen met een koninklijk kleed aan, geheel uit zilver geweven, om alle mogelijke pracht te tonen, gezeten in het theater waarin het volk van de stad en de omtrek zich verzameld had, op de rechterstoel, de troonzetel van zijn loge. Hij voerde het woord tot die gezanten van de Tyriërs en Sidoniërs, gaf hen werkelijk toestemming tot het behoud van vrede, maar richtte tevens zijn woorden zo in, dat zij de ijdelheid van de aanwezigemenigte van het volk moesten vleien door hem gunstbetoningen te verschaffen.

En het volk, dat zich inderdaad geheel voor hem liet innemen, riep hem toe: dat is een stem van God en niet van een mens!

Volgens het bericht van Josefus hield Herodes spelen ter ere van de keizer en het was op de tweede dag van deze feestspelen dat hij in zijn prachtgewaad in het theater verscheen, van de vleiers goddelijke eer aannam en spoedig door een ontzettende ziekte overvallen werd, die hem reeds op de vijfde dag de dood berokkende. Waarschijnlijk waren het spelen ter viering van de terugkomst van de keizer uit Brittannië, die dan, daar deze in de eerste maanden van het jaar 44 was teruggekomen, ongeveer eind april of begin mei zouden hebben plaatsgehad. In het geheim was de zaak van de Tyriërs en Sidoniërs door de invloed van zijn gunsteling Blastus bij de koning reeds beslist. Hij wilde die echter als een vraag van hogere politiek voor het volk behandelen en bij deze gelegenheid zich geheel in zijn koninklijke glans vertonen en zo bij het hogere en lagere volk te Cesarea in de gunst komen, misschien om een vergoeding te vinden voor de bijval van het volk te Jeruzalem, die hem was ontgaan door de redding van Petrus uit zijn handen. Maar ook verder was het voor zijn ijdelheid een behoefte zich schadeloos te stellen voor het mislukken van alle voorbereidselen die hij in zijn ijdele grootheid had ondernomen. Zo was hij gedurende de tijd van zijn verblijf in Jeruzalem begonnen in het noorden van de stad een derde muur te bouwen om haar meer te versterken; maar de toenmalige stadhouder Markus van Syrië kwam tussenbeiden Mt 2: 20 en kreeg de keizer zover dat het voortbouwen werd verboden. Spoedig daarop riep hij een vergadering van vorsten in Tiberias tezamen, waaronder zich niet minder dan vijf Romeinse vazallen bevonden. Maar Markus verscheen eveneens en noodzaakte de vorsten dadelijk naar huis te gaan. Zo kunnen wij ons wel voorstellen met wat een wellust de koning het geroep van het volk: "een stem van God en niet van een mens" ontving. Hij zag zich niet alleen opeens bewonderd, maar zelfs aanbeden, want nu riep men tevens van alle zijden, zoals Josefus verhaalt: "wees ons genadig; hebben wij u tot hiertoe slechts als mens gevreesd, zo erkennen wij vanaf nu dat gij verheven zijt boven de sterfelijkheid. "

En terstond, terwijl hij nog de mensvergodende hulde aannam, sloeg hem een engel van de Heere met een dodelijke ziekte (2 Sam. 24: 17; 2 Kon. 19: 35 omdat hij God de eer niet gaf die Hem toekomt, maar deze zichzelf toeëigende, waarvoor hem zijn eer werd ontnomen en in grote schande werd veranderd (Dan. 5: 20); en hij werd, nadat men hem naar huis had gebracht, in de volgende vijf dagen, evenals eens zijn grootvader (Slotw. op 1 Makk. 11e) door de wormen gegeten en gaf in het 54e jaar van zijn leven de geest, hij bliesde adem uit en stierf als het vee (hoofdst. 5: 5, 10 Ps. 49: 21).

Dit is die ziekte, die letterlijk vervult wat in Jes. 51: 8 voorspeld wordt voor degenen die zich in hun waan machtig en groot te zijn, aan Gods volk vergrijpen. Wij zullen het bij Agrippa dus niet alleen moeten aanmerken als een straf, zoals de tekst zegt, voor het feit dat hij God de eer niet gaf - de tekst heeft hoofdzakelijk het ogenblik waarop de straf kwam, op het oog - maar tevens als een straf voor het doden van de apostel Jakobus en de tot datzelfde doel uitgevoerde gevangenneming van Petrus. Ook de fanatieke vijand van de christenen, Galerius, die zijn oude en zieke schoonvader, keizer Diocletianus overreedde tot de vervolging van de christenen, die onder hem plaats had en die zelf de vervolging voor het eerst deed plaatshebben, moet in het jaar 311 n. Chr. aan dezelfde ziekte zijn gestorven. Toen Herodes door de engel werd geslagen, kon in waarheid worden gezegd: "een stem van God en niet van een mens". Zijn vrouw heette Kupros en was een dochter van zijn tante Salampsio (zie de stamboom van de Herodianen aan het slot van het boek van de Makkabeën); uit haar werden hem drie dochters en een zoon geboren. Twee van deze dochters, Drusilla en Bernice zullen wij evenals zijn zoon Agrippa II in hoofdst. 24: 24vv. ; 25: 13vv. in Aanm. IId. N. I-4 nader leren kennen. Voor het ogenblik zij slechts opgemerkt dat Agrippa II bij de dood van zijn vader 17 jaar oud was en zich te Rome bevond voor zijn opvoeding. Keizer Claudius zou van plan geweest zijn hem het rijk te geven, maar zijn raadgevers hielden hem het bedenkelijke van de zaak voor en zo werd geheel Palestina als Romeins gebied genomen en onder het oppertoezicht van de stadhouder van Syrië weer onder het bestuur van landvoogden gesteld, van wie het op elkaar volgen reeds bij Matth. 2: 20 Mt 2: 20 is meegedeeld.

In het Grieks betekent dit woord een uitblazen van de adem als van de dieren. De gelovigen geven hun geest over in de handen van God. Wat bij de heidenen ongestraft bleef, moest in Israël gestraft worden. De heidenen waren gewend een voortreffelijk redenaar (en Herodes had zich in de welsprekendheid geoefend) toe te roepen: een stem van de goden doch een Jood mocht zich het goddelijke niet laten toeschrijven. Josephus, die ons vertelt dat het kleed dat Herodes bij deze gelegenheid aanhad, stijf stond van goud, verhaalt ons ook dat Herodes onder het gevoel van vreselijke ingewandpijnen, wegkrimpend onder de smart, tot zijn omgeving zou gezegd hebben: "Zie nu, degene die gij zojuist als een God vreesde, krimpt nu weg als een worm. " Ja, God kan zeer spoedig van een mens een worm maken, ja een levende spijze voor de wormen. Daarom, nederig voor God en mensen! Laat ons bedenken dat wij geen koning hoeven te zijn in een sierlijk kleed om geprezen te worden en de lof aan te nemen. Dezelfde hoogmoed kan in een kleine zaak van het hart gelegen zijn. Een klein pilletje vergif kan de mens doen sterven; het is niet de hoeveelheid, het is de kracht van de zaak, die geldt. Terecht heeft een heiden gezegd: "de lof is wierook; hij is goed voor de goden, maar bedwelmt de mens. " Sedert de satan tot onze eerste ouders gezegd heeft: gij zult als God zijn en zij dat geloofd hebben, is er altijd iets in de mens dat streeft om aan God gelijk te zijn, om niet onder maar naast God te staan en wij moeten onder God staan, zullen wij eenmaal in God zijn en blijven. God wil ons niet in de laagte houden, nee, Hij wil ons altijd hoger stellen, maar Hij wil niet dat wij dit zelf doen; dat is aanmatiging, hoogmoed, zonde en doet Gods hoogheid en genade teniet. Koester dan ook niet de dwaze waan om als populieren in Gods hof te worden overgebracht, maar laten wij ons door Gods hand als het

mosterdzaadje in de aarde laten leggen, opdat het vandaar zal ontkiemen en een boom worden, waaronder de vogels van de hemel nestelen.

a) En (om na dit bericht omtrent Herodes en zijn dood (vs. 17-23) weer terug te keren naar de zwaar beproefde gemeente te Jeruzalem (vs. 1-16), het woord van God nam toe door toetreding van mensen die het nu gelovig aannamen en vermenigvuldigde door uitbreiding (hoofdst. 6: 7). Deels maakte het verschrikkelijke einde van Herodes een heilzame indruk op de gemoederen, deels won de werkzaamheid van Jakobus (vs. 17) vele harten in de loop van de tijd (hoofdst. 21: 20).

Jes. 55: 11

Barnabas nu en Saulus (om na dit slot van het 12e hoofdstuk ook nog op het slot van het vorige terug te komen en de mededeling in hoofdst. 11: 30v. aan te vullen) keerden omstreeks Pasen van het jaar 45 terug uit Jeruzalem, nadat de eerste sedert hoofdst. 11: 22 en de laatste sedert hoofdst. 9: 30 niet meer daar geweest was, toen zij de dienst volbracht hadden, het geld dat door de gemeente te Antiochië aan hen toe was vertrouwd, hadden overhandigd; en zij namen ook Johannes, die bijgenaamd werd Markus, eenneef van Barnabas (Kol. 4: 10) met zich mee. Waarschijnlijk was Maria (vs. 12) de moeder van Johannes Markus, de zuster van Barnabas.

Terwijl Lukas aan de groei en de vermeerdering van het Woord van God te Jeruzalem denkt, de reden waarom al het voorgaande was geschied zoals hij eerder heeft uitgelegd, ziet hij nu verder naar Antiochië, dat nu de moederstad is geworden van de kerk, die tot de heidenen overging. Daarheen keerden Barnabas en Paulus van Jeruzalem terug, nadat zij door de handreiking van de broederliefde de gemeente hadden verheugd en versterkt. De gemeente gaf de broeders te Antiochië een tegengeschenk in Johannes Markus, die zij met Barnabas en Saulus lieten meetrekken. Van hem konden de Antiochiërs tot in detail vernemen wat in het huis van zijn moeder was geschied en de beide gemeenten, Jeruzalem en Antiochië, werden door de band van levendige gemeenschap in vreugde en leed aan elkaar verbonden.

HOOFDSTUK 13

PAULUS' EERSTE REIS TOT DE HEIDENEN EN ZIJN ARBEID ONDER HEN

Tweede hoofddeel (hoofdst. 13-28): groei van de kerk onder de heidenen van het begin van de apostolische werkzaamheid van Paulus tot aan zijn aankomst te Rome als een gevangene van Jezus Christus (van 46-61 n. Chr.)

De eerste afdeling, die van hoofdst. 13: 1-18: 23 loopt, omvat de eerste en tweede zendingsreis van de apostel met het daartussen vallende concilie te Jeruzalem. Antiochië is het punt van uitgang en de plaats waarheen men wederkeert. Korinthe is het hoofdpunt waar de groei van de kerk het meest gezien wordt en waar Paulus anderhalf jaar verblijft.

Hoofdstuk 13 en 14. Eerste zendingsreis van de apostel Paulus.

Vs. 1-12 Door Gods Geest geïnspireerd vat de gemeente te Antiochië, die in bloeiende toestand verkeert, het zendingswerk, dat tot hiertoe slechts hij gelegenheid en door afzonderlijke personen geschied was, als een zaak van de gemeente op. Door deze Geest worden ook de mannen aangewezen, die zij tot dat werk moet afzonderen en zo zendt zij op plechtige wijze Paulus en Barnabas af, bij wie zich Johannes Markus aansluit. Over Seleucië aan de zee gaat de reis eerst naar het eiland Cyprus en hier wordt het evangelie deels te Salamis. deels op Paphos gepredikt. Op de laatste plaats heeft Paulus aan het hof van de landvoogd Sergius Paulus een moeilijkheid met een Joodse tovenaar. Hij overwint deze en wint de landvoogd. Nu treedt hij verder onder de naam van "Paulus" als een uitverkoren werktuig van de Heere op de voorgrond van het werk van de bekering onder de heidenen.

En er waren te Antiochië in de gemeente, die daar sedert hoofdst. 11: 19vv. was enige profeten en leraars, die haar leidden, zoals de gemeente te Jeruzalem door apostelen en oudsten werd geleid (hoofdst. 15: 2; 1 Kor. 12: 28 Ef. 4: 11), namelijk Barnabas, die volgens hoofdst. 11: 22vv. daarheen was gekomen en na de gemeenschappelijk met Paulus (hoofdst. 25) volbrachte collectereis (hoofdst. 11: 30)daarheen was teruggekeerd en Simeon, genaamd Niger (= zwarte of neger) en Lucius (= licht) van Cyrene, waarschijnlijk dezelfde, die in Rom. 16: 21 Deze drie waren de profeten (hoofdst. 11: 27). En verder waren de beide leraars Manahen (= vertrooster) of Manahem (2 Kon. 15: 14), die met Herodes Antipas, de viervorst (Matth. 14: 1vv.)opgevoed was (het Griekse woord kan ook betekenen "Herodes melkbroeder, " zodat zijn moeder de min van Herodes zal zijn geweest en hij dus een man was, die reeds oud begon te worden), en Saulus, die sedert hoofdst. 11: 25vv. te Antiochië aanwezig en werkzaam was.

De gemeente te Antiochië onderscheidt zich van die te Jeruzalem, zowel in natuurlijke gesteldheid als in de wijze van haar ontstaan en in haar richting, evenals in de vorm van haar bestuur. Te Jeruzalem vormden de apostelen en armenverzorgers, die vervolgens voor een tijd verdwijnen en later weer in de presbyters optreden, het leidende middelpunt van de gemeente. Te Antiochië zijn het voornamelijk profeten en leraars.

De gave van de profetie bestond daarin, dat zij die ze bezaten, in een soort van extatische toestand, onmiddellijke openbaringen van de Heilige Geest uitspraken en Lukas noemt ze hier in het bijzonder, omdat dadelijk daarop van een uitspraak van de Heilige Geest zou worden gesproken. Naast de profetische gave noemt hij echter ook de gave van leren, die zich naast de eerste meer openbaarde in een stille, verstandelijke ontwikkeling van de leer. Door op deze

profeten en leraars te wijzen, die de gemeente te Antiochië bezat, moet ons worden getoond dat deze niet bij de andere joods-christelijke gemeente achterstond, maar er volle aanspraak op mocht maken als een bloeiende, door de Heere zelf rijk gezegende christelijke gemeente erkend te worden.

De vijf genoemden moeten niet slechts als een gedeelte, maar als het gehele collegie van de profeten en leraars te Antiochië worden beschouwd, overeenkomstig de gedachte van de verkiezing, die de Geest heeft. Wie van deze nu het predikaat "profeet" of "leraar" toekomt, is wel niet uitdrukkelijk gezegd, alhoewel, zoals uit de aard van de zaak en volgens hoofdst. 4: 36 waarschijnlijk is, eerst de profeten en vervolgens de leraars genoemd zijn. Dan moeten de drie eerstgenoemde als profeten en de beide anderen als leraars beschouwd worden; deze scheiding wordt aangeduid door de grondtekst (te, kai, kai-te, kai).

Omtrent Manahem in zijn betrekking tot de viervorst Herodes ziet men dat dikwijls twee met elkaar worden opgevoed, zelfs aan één borst zuigen, terwijl de één wordt aangenomen, de ander wordt verlaten. (Luk. 17: 34).

Herodes moest de vrouw van Zijn hofmaarschalk loslaten om de Heiland te volgen (Luk. 8: 3); en nu moet de wereldse wijsheid, waarin Manahem met hem was opgevoed, dienstbaar worden aan het ambt van een christelijke leraar van de heidenen. Wonderbaar zijn de wegen van de Heere: wie er op let, heeft er grote vreugde in.

Paulus staat nog zeer bescheiden als de laatste op de achtergrond; maar de laatsten zullen de eersten worden; nu werd openbaar wat de Heere van deze broeder wilde maken.

En toen zij, de discipelen te Antiochië, of de gemeente in haar geheel, de Heere dienden door bijzondere godsdienstige bijeenkomsten te houden en vervolgens ook enige tijd vastten (het eerste deden zij om onder gebed en overdenking van het goddelijk woord de Heere de vraag voor te leggen of Hij niet iets nieuws door hen wilde laten geschieden tot uitbreiding van Zijn rijk, het tweede deden zij om door kastijding van het lichaam zich voor te bereiden op het ontvangen van het goddelijk antwoord (hoofdst. 10: 30), zei de Heilige Geest wat zij doen moesten. Reeds was vanaf het begin die begeerte innerlijk in hun hart van boven gewerkt en nu gaf de Heere door de mond van één van de drie profeten (vs. 1) hun het antwoord, dat zij hadden begeerd:
Zondert voor Mij af Barnabas de profeet en Saulus de leraar, tot het werk waartoe Ik hen b) geroepen heb, namelijk om de naam van Christus te verkondigen onder de heidenen (hoofdst. 15; 22: 21).

Rom. 1: 1 Gal. 1: 15; 2: 8 2 Tim. 1: 11 b) Matth. 9: 38 Rom. 10: 15 Hebr. 5: 4

Vele uitleggers willen het woord "zij" aan het begin van dit vers laten slaan op de profeten en leraars in het voorgaande vers genoemd. Zeker slaat het grammatisch daarop in de eerste plaats en het schijnt geëist te worden door het "zondert Mij af" dat toch eveneens op die vijf slaat. Maar juist omdat de laatsten de kring uitmaken waaruit de afzondering moet plaatshebben, kunnen zij moeilijk tegelijk degenen zijn, tot wie het bevel van afzondering komt, maar het is zonder twijfel de gemeente die de afzondering moet doen plaatshebben, zodat het dientengevolge ook de gemeente is waarop het "zij" doelt en inderdaad komt later in hoofdst. 14: 27 de gemeente voor als het lichaam, waaraan de teruggekeerde boden hun reisverhaal geven. De gehele hoogstbelangrijke zending zou volgens die eerste opvatting slechts verricht worden in de schoot van vijf personen, van wie nog daarenboven twee de

zendelingen waren die de Heilige Geest daartoe had bestemd en de gemeente als zodanig zou er geheel geen deel aan hebben, niet eens door oudsten zijn vertegenwoordigd - iets, dat noch met de gemeenschap van de Geest in de apostolische gemeente overeenstemt, noch met de overeenkomstige concrete gevallen van de apostelkeuze in hoofdst. 1 en de keus van de armenverzorgers in hoofdst. 6

Hoewel zich tot hiertoe het christendom reeds van Jeruzalem door Palestina en over zijn grenzen verbreid had, was een formeel zendingswerk van de kerk toch nog vreemd gebleven. Toevallige gebeurtenissen hadden tot die tijd de verbreiding van het evangelie teweeggebracht, namelijk de vervolgingen van de gelovigen te Jeruzalem (hoofdst. 8: 4v. ;
19vv. Vanuit Antiochië werden het eerst leraars uitgezonden, met het bepaalde doel om het christendom te verbreiden en kerken te stichten met bepaalde instituties (hoofdst. 14: 23). Deze uitgezonden leraars bleven bovendien in verband met de kerk, die hen had gezonden. Zij zonden daarheen bericht van de uitkomst, keerden, na de reis volbracht te hebben, daarheen terug en ontvingen zeker van haar ook hulp van verschillende aard. Men handelde dus te Antiochië volgens de grondstelling (Rom. 10: 15): "hoe zullen zij prediken, indien zij niet worden gezonden? " Dit gezonden worden moet niet toegeschreven worden aan een subjectief goedvinden, dat ontstaan was door een opwekking van de Geest, maar wijst op een geregelde kerkelijke instelling. Terwijl dan ook hier de gemeente de boden verkoos en uitzond, kregen deze een objectief standpunt en de nieuwe gemeenten een verband met de kerk in het algemeen.

a) Toen riepen zij opnieuw tot volbrenging van de opdracht een bepaalde godsdienstige samenkomst bijeen en vastten zij weer, als gezegende voorbereiding op die plechtigheid en baden zij op die dag zelf, legden hun door Simon, Lucius en Manahen (vs. 1) de handen op (hoofdst. 6: 6) en lieten hen gaan, doorverder gebed hun personen en hun werk aan de genade van de Heere aanbevelende (hoofdst. 14: 26v.).

Hand. 8: 15; 19: 6

Bij vasten en bidden is God met de openbaring van zijn wil duidelijker te benaderen, dan als men heden dikwijls gastmalen houdt, om verbintenissen te maken, waardoor men uitbreiding van de kerk wil teweegbrengen.

Ook tot afscheid had geen maaltijd maar een vasten plaats; heden is men veelal gewoon, zelfs wat het Koninkrijk van God aangaat, vooraf vreugdefeesten te vieren: daarom komt niet zelden het treuren achteraan.

Terwijl de drie profeten en leraars die achterbleven, de handen legden op de beiden die heengingen, deed de gehele biddende gemeente dit mede; zij liet hen gaan, maar in de geest ging zij mee.

Het was een kostbaar offer dat de gemeente bracht, toen zij deze beide kostelijke herders overgaf, maar zij bracht het de Heere. Het was een moeilijke weg die het edele paar getuigen opging, in de onbekende, onmetelijke, vijandige heidenwereld, maar "God wil het" dat was hun staf te land en hun anker ter zee, hun toerusting tot afscheid en hun voedsel onderweg. Boven zich de zegen van God, in zich de drang van de Geest, vóór zich de ellende van de heidenwereld, achter zich de voorbede van de christenen, zo gingen zij getroost heen en de engel van God met hen. Waarin ligt de kracht van de zending?

in de roeping van God, die zij opvolgt; 2) in de trouw van de arbeiders, die zij zendt; 3) in de gebeden van de gemeente, waarop zij steunt. Hoe moet de kerk beginnen wat zij onderneemt, opdat zij gezegend wordt? 1) niet in wereldse berekening, maar uit een roeping van de Geest; 2) niet met een haastig triomfroepen, maar met ootmoedig gebed; 3) niet in vertrouwen op de naam van een mens, maar in de naam van de levende God.

Met deze uitzending begint feitelijk het apostelambt van Paulus, pas hier wordt hij uitgezonden; hij heeft zich niet zelf aangeboden en ertoe besloten, maar hij wordt ertoe geroepen, gekozen en gezonden en wel door goddelijk gezag. De twaalven heeft Jezus zelf gedurende Zijn aardse leven gekozen en hun voorlopig de opdracht gegeven, maar na Zijn opstanding volmacht gegeven en uitgezonden. Alleen moesten zij eerst afwachten dat zij met de Heilige Geest werden vervuld voordat zij tot de daad overgingen. Paulus is eveneens door Jezus Christus geroepen, maar in de toestand van de verheerlijking, na de hemelvaart. De Heere zelf heeft hem geopenbaard dat Hij hem zou zenden onder de heidenen en tot Israël, maar pas na een geruime tijd van groei en trouwe beoefening van bescheiden werkzaamheid en stille afzondering wordt hij gezonden en zijn grote loopbaan als apostel is geopend. Het is de Heilige Geest die hem naast Barnabas tot het werk roept, maar Hij doet dat door menselijke organen. Het was de een of de ander van de christelijke profeten te Antiochië, in wiens ziel de Geest van de Vader en van de Zoon en door wiens mond Hij het uitspreekt dat Barnabas en Paulus moeten worden afgezonderd. Het is de gemeente, waartoe dit bevel komt en die in gehoorzaamheid van het geloof die beiden met vasten en bidden en oplegging van de handen tot hun werk weidt en onmiddellijk wegzendt. Het werk van Christus gaat langzamerhand op de geordende weg van gemeentelijke en kerkelijke ontwikkeling over en dit in die tijd bij de persoon van Saulus. Evenals deze onmiddellijk door de Verlosser wakker wordt geschud en opgewekt, maar zijn bekering door een discipel, een eenvoudig lid van de gemeente te Damascus, is voltooid, zo heeft hij ook zijn roeping tot apostel van de heidenen oorspronkelijk van de Heere zelf ontvangen, maar zij werd voltooid en in het leven gebracht door de gemeente te Antiochië.

Intussen mag er ook niet aan worden voorbijgegaan welke betekenis deze tekst voor Barnabas heeft, die in hoofdst. 14: 4 en 14 niet alleen omwille van Paulus eveneens apostel heet, zoals vele uitleggers aannemen, maar in 1 Kor. 9: 5 en 6 door Paulus zelf met hem als apostel tegenover de andere apostelen wordt voorgesteld, en zoals ook in Gal. 2: 9v. Paulus en Barnabas het samen zijn, aan wie de apostelen Jakobus, Céfas en Johannes de hand geven in erkentenis van hun roeping als van predikers onder de heidenen, terwijl zij voor zich dezelfde roeping onder de Joden voorbehouden. Zo blijkt als de oorspronkelijke raad van God dat Barnabas niet slechts een helper van Paulus moest zijn, maar op dezelfde wijze een apostel voor de heidenen. Hij had toch in hoofdst. 11: 22vv. niet alleen volgens opdracht van de gemeente te Jeruzalem de kerk, die te Antiochië uit de heidenen was ontstaan, gelegaliseerd en waarschijnlijk tevens georganiseerd, maar hij heeft ook Saulus uit Tarsen uitdrukkelijk ingeleid tot en in dit arbeidsveld. Hij treedt nu vanaf vs. 9 van ons hoofdstuk achter Paulus in de tweede linie, nadat hij tot hiertoe op de voorgrond heeft gestaan. Zonder twijfel, zo moeten wij hier zeggen, heeft ook hij de Heere Jezus bij Zijn leven gekend en Zijn woord gehoord en is ook hij geweest onder degenen die na Zijn opstanding naar Galilea gingen en Hem daar zagen op de berg (1 Kor. 15: 6 Matth. 28: 16vv.). Hij zou dus ook mede hebben kunnen zijn onder degenen die in hoofdst. 1: 15vv. voor het loten tot een twaalfde apostel in de plaats van Judas door de 120 discipelen werden afgezonderd, wanneer zijn verkeer met de Heere gedurende diens aardse leven meer uitgebreid en omvattend was geweest dan het in werkelijkheid was Ac 1: 25. Maar de apostelen gaven in hoofdst. 4: 36 hem voor zijn eigenlijke naam Jozes de symbolische naam "Barnabas" en wezen hem in hoofdst. 11: 22vv.

zonder het zelf te weten, nog meer bepaald als apostel voor de heidenen aan en hier, in onze tekst, treedt nu de Heere zelf door Zijn Geest onmiddellijk tussenbeide en maakt de aanstelling tot een roeping. Tot hoofdst. 15: 35 blijft hij trouw in zijn ambt; maar reeds in hoofdst. 13: 36vv. begint hij daarmee te breken, daar hij zich van Paulus afscheidt en hij voltooit deze breuk in Gal. 2: 11vv. Ac 18: 23, waar hij zich met de Judaïsten uit Jeruzalem verbindt, zodat het apostolaat voor de heidenwereld voortaan nog slechts één drager had in Paulus (Rom. 11: 13).

Dezen dan, door de Heilige Geest uitgezonden, (want deze had geheel en al hun uitzending bewerkt, de gemeente had alleen degenen die door de hand van God warenaangeboden, aangenomen), gingen, zo geleid door uiterlijke omstandigheden, terwijl de Geest hen niet terughield, de Orontes af, tot Seleucië, de havenstad aan de Middellandse Zee 2Sa 8: 6 en vandaar voeren zij naar Cyprus, het zuidwestelijk gelegen eiland, waar Barnabas vandaan kwam (hoofdst. 4: 36).

En te Salamis aangekomen, op de oostzijde van het eiland, waar het schip aanlegde, verkondigden zij volgens de grondstelling in vs. 46 uitgesproken, waardoor zij zich bij hun zendingswerk lieten leiden, hetwoord van God in de synagogen van de Joden, waarvan er verscheidene in de stad waren en die hun vanzelf een geschikte gelegenheid boden om te prediken (hoofdst. 9: 20). En zij hadden ook Johannes, bijgenaamd Markus (hoofdst. 12: 12 en 25) tot een dienaar volgens eigen berekening van Antiochië meegenomen, om hem deels als evangelist en als tolk, - hij was de Latijnse taal machtig - (vs. 7vv. Ef. 4: 11), deels als doper (hoofdst. 10: 48; 1 Kor. 1: 14) te gebruiken.

Lukas noemt uitdrukkelijk de uitzending van de beide evangelieboden een uitzending van de Heilige Geest zelf. Wat de gemeente daarbij had gedaan, had zij gedaan als een zuiver orgaan van de Goddelijke Geest, dat zich van de wereld afkeerde en zich onverdeeld met haar gebed tot God wendde. Zo was dan de vaste grondslag gelegd tot dat gebouw, dat volgens het raadsbesluit van God moest groeien en groter worden, zolang de tijd van de heidenen (Luk. 24 Rom. 11: 25) zou duren. Evenals vroeger de Heere beval dat Zijn discipelen twee aan twee zouden gaan (Mark. 6: 7 Luk. 10: 1), zo zond de Heilige Geest hier ook Barnabas en Saulus met elkaar. Nadat zij zelf een goddelijke benoeming hadden vernomen, stond het hun, zoals Bengel zegt, nu vrij, nog een derde aan te nemen in de neef van Barnabas, in Markus! Maar welke weg moesten zij daartoe inslaan? Daaromtrent had de Heilige Geest geen uitdrukkelijke aanwijzing gegeven, de beslissing bleef dus eveneens aan eigen mening overgelaten; want slechts in bijzondere gevallen wijst God de Zijnen door onmiddellijke openbaring aan en laat weten wat zij in dergelijke gevallen moeten doen of laten (hoofdst. 16: en 7). In het gewone leven moeten wij bij omstandigheden te rade gaan, die toch ook onder Gods leiding staan en moeten wij ons door een nauwkeurige overdenking hiervan onder gebed en opzien naar boven (Ps. 25: 4; 27: 11) laten leiden. In het geval hier voor ons wees de Orontes, waaraan Antiochië lag (men ging uit van het dichtsbijzijnde), de weg aan naar Cyprus, vanwaar niet alleen Barnabas afkomstig, maar ook de stichting van de gemeente voor een groot deel bewerkt was (hoofdst. 11: 20). Dit eiland, dat in het Oude Testament onder de naam Chittim (Num. 24: 24 Jes. 23: 1 en 12) voorkomt, 172 vierkante mijlen groot is, in vele voorgebergten uitloopt en vele havens heeft, ligt in de noordoostelijke hoek van de grote zuidelijke bocht van de Middellandse Zee. Het was zeer vruchtbaar en had een buitengewone rijkdom aan vruchten van het land, vooral worden wijn, koren, olie, granaatappelen, vijgen en honing geroemd; ook werd er veel hout voor het bouwen van schepen uitgevoerd. (Ezech. 27: 6). Het koper heet daar "Cyprisch erts", zelfs werden er verscheidene soorten van edelgesteenten gevonden. De bewoners werden echter gehouden voor lakse, luie, wellustige

mensen en zij vierden dan ook vooral feesten ter ere van Venus, de godin van de liefde en Bacchus, de god van de wijn. Vroeger een grote kolonie van de naburige Feniciërs, vervolgens van de Grieken, had het eiland een gemengde bevolking. Een tijdlang was het schatplichtig aan de Assyriërs. In het jaar 538 v. Chr. werd het door de koning Amasis van Egypte 2Ch 35: 21 veroverd; vervolgens viel het de Perzische koningen ten deel en na de slag bij Issus (333 v. Chr.) in de handen van Alexander de Grote. Onder de opvolgers van de laatste was het meestal in het bezit van de Egyptische Ptolemeussen, totdat het in het jaar 58 door de Romeinen onder Cato de Jongere veroverd, wel weer voor een tijd aan de betrekkingen van Cleopatra werd geschonken, maar na haar val voor altijd met het Romeinse rijk werd verenigd. Onder Augustus was het waarschijnlijk met het noordelijk daarvan in Klein-Azië gelegen Cilicië samen eerst een keizerlijke provincie, die door een propraetor (Luk. 2: 2) werd bestuurd; later verkreeg het een proconsul (vs. 7 hoofdst. 18: 12 19: 38). De stad Salamis, die in het oostelijk gedeelte lag en door Barnabas en Saulus bezocht werd, mag niet worden verward met het eiland van deze naam, dat ten westen van Athene ligt en door de overwinning ter zee van Themistocles over de Perzen (47 v. Chr.) zo beroemd is geworden. Dat nu de beide zendelingen hier, hoewel zij het bewustzijn moesten hebben dat het in vs. 2 door de Heilige Geest aangewezen werk de formele zending onder de heidenen was die nu begon, toch eerst in de Joodse Synagogen optreden, was naar de toenmalige omstandigheden de enige juiste manier om te werken. Aan de ene zijde moest ook aan de Joden in de verstrooiing, die toch eigenlijk aan de verharding van de Palestijnse Joden nog geen deel hadden, nog gelegenheid worden gegeven, opdat zo niet allen toch minstens enigen van hen voor het woord van Christus gewonnen werden. Aan de andere zijde kon men alleen op die wijze met het werk tot de heidenen naderen, daar bijna alle waarheidzoekende heidenen van die tijd zich als proselieten van de poort bij de synagogen aansloten en de godsdienstige bijeenkomsten daar bezochten. Dat nu over de uitkomst van deze evangelieverkondiging in de synagoge van Salamis net zo min iets wordt bericht als over de verbreiding van de goddelijke boodschap aan de Joden op Cyprus, die reeds vroeger plaats had (hoofdst. 11: 19), heeft als reden dat die verkondiging van het evangelie, hoewel zij in de eerste plaats tot de Joden gericht is en slechts via hen op de heidenen ziet, alleen moet worden beschouwd als een doorgangspunt, maar niet moet worden aangezien voor een schakel in de keten van de geschiedkundige ontwikkeling.

En toen zij, na Salamis te hebben verlaten, het eiland ongeveer 40 uren ver van het oosten naar het westen doorgegaan waren, zonder in die hele landstreek ergens een werkzaamheid te beginnen, omdat misschien hier juist Petrus werkzaam was geweest "Ac 12: 17, kwamen zij in Pafos, de hoofdstad van het gehele eiland. Daar vonden zij een zekere tovenaar, of magiër op de wijze van Simon Magus in Samaria (hoofdst. 8: 9vv.), een valse profeet, die onder de invloed van demonische krachten ook wel tekenen en wonderen verrichtte 1Ki 18: 29, een Jood, wiens naam was Bar-Jezus;

Hij hield zich op bij de stadhouder van de gehele provincie, door deze, Sergius Paulus, aan zijn hof gebracht, een verstandige man, een onderzoekende geest, wie het om de kennis van de waarheid te doen was en die gemeend had door die mens dichter te komen bij hetgeen waaraan zijn hart behoefte had. Deze vernam, toen hij begrepen had dat de tovenaar hem niet kon geven wat hij tot bevrediging van zijn verlangen nodig had, dat er mensen waren gekomen die een nieuwe leer brachten, die reeds aan anderen geblekenwas een kracht van God ter zaligheid te zijn. Hij riep dan Barnabas en Paulus tot zich en begeerde zeer het woord van God uit hun mond te horen.

a) Maar Elymas, de tovenaar of magiër (want zo wordt zijn ambtsnaam met een Arabisch woord vertaald, hetgeen zoveel betekent als "wijze" of "bezitter" van grote geheimen vgl. het Turkse "Ulema". Het Griekse woord "magiër" betekent hetzelfde, doch hij droeg de Arabische naam liever dan de Griekse, omdat deze hem in de ogen van de mensen nog groter aanzien gaf), verzette zich tegen hen toen zij nu werkelijk de zaligheid in Christus Jezus verkondigden en trachtte zo (hoofdst. 28: 22 Rom. 10: 21) de stadhouder van het geloof af te keren, waartoe dezezich dadelijk bij de eerste prediking van Christus krachtig aangetrokken voelde.

Ex. 7: 11

Dat de beide boden het hele eiland doortrekken zonder dat van enige plaats iets merkwaardigs wordt gemeld, moet ons een teken zijn dat zij de bedoeling hebben gehad een grote afstand af te leggen. Hoewel wij ze hier vinden in de nabijheid, vastgehouden door de aantrekking van de natuurlijke omstandigheden en geleidelijk voortgaand, blijven zij zich desalniettemin voortdurend bewust van het grote en verre doel en daarom haasten zij zich steeds voort, zodra zij geen belangrijke gevolgen van hun werk zien. Op deze wijze hebben zij spoedig het gehele eiland van het oosten naar het westen doorgetrokken. Maar juist hier aan de westkant bevindt zich Pafos, de hoofdstad van het gehele eiland: de residentie van de Romeinse proconsul, die de macht van de Romeinse wereldheerschappij vertegenwoordigde. Zoals Pafos op Antiochië terugwijst, zo wijst het voorwaarts naar Rome. Het kan ons dus niet verwonderen als juist op deze plaats de prediking van de boden van Christus iets uitricht wat op het gehele overige eiland niet kon worden bereikt, wanneer op deze plaats het eerste gevolg van de zending onder de heidenen openbaar wordt.

Zonder twijfel wil Lukas de Romeinse proconsul Sergius Paulus als tegenstelling naast de koning van de Joden, Herodes Agrippa in hoofdst. 12 plaatsen; daarom haast hij zich zozeer over hem te vertellen. Ook de Joodse tovenaar Elymas is een ware tegenhanger van de verstandige man, de waarheidzoekende landvoogd. De laatste wordt gewonnen, verlicht door het licht van het leven. Bar-Jezus daarentegen wordt ten prooi aan de vloek van de verduistering; de verlichting van de heidenen en de verblinding van de Joden (2 Kor. 3: 14vv.) openbaren zich op de eerste zendingsreis van Paulus.

Er waren op Cyprus twee steden met name Pafos, een Oud-Pafos met zijn beroemde Venustempel (Hom. Odyss VIII. 362vv. Virg. Aen. X. 86) en een Nieuw-Pafos. Het laatste is in onze tekst bedoeld. De stad, vroeger ook Ephyra genaamd, lag in de nabijheid van de westkust van het eiland, drie uur noordwestelijk van Oud-Pafos en was een bloeiende handelsstad met verscheidene mooi gebouwde tempels. Onder Augustus werd zij door een aardbeving verwoest, maar weer door hem hersteld. Naar haar had één van de vier districten, waarin het eiland door de Romeinen werd verdeeld, de naam Pafia. Bij de tegenwoordige plaats Oud-Baffa zijn van Nieuw-Pafos nog overblijfselen met opschriften bewaard. (D. VÖLTER).

Onder de Griekse opschriften op Cyprus bevinden zich er twee, die elk van een proconsul van het eiland melding maken. Het eerste noemt Julius Cordus, onder de keizer Claudius uit het jaar 52, in het tweede wordt diens opvolger Lucius Annius B. (d. i. Bassus) genoemd. Waarschijnlijk was de eerste de opvolger van Sergius Paulus, die Lukas hier een verstandige man noemt.

Wat de Schrift verstandig noemt, is geen staatkundige slimheid, niet alleen een verstand in tijdelijke zaken en nog veel minder in het kwade; maar het gaat om een verstand omtrent het goede; het bestaat hoofdzakelijk daarin dat iemand graag zou willen leren en weten hoe hij zalig kan worden en het eeuwige leven verwerven.

Sergius Paulus, door de mythologie (heidense godenleer) onbevredigd en nog minder tot nihilisme (niets geloven) geneigd, had zich wel aangetrokken gevoeld tot de schijnbaar diepe mystiek van de Joodse magiër; dat ook deze hem op de duur niet bevredigde, blijkt uit het feit dat hij de beide vreemden dadelijk liet roepen.

Juist hierin bestaat het ware inzicht en het rechte verstand, dat men niet ophoudt de waarheid te zoeken, voordat men die werkelijk heeft gevonden.

Het waren vooral rondtrekkende Joden die zich toen met toveren bezig hielden. Zij maakten gebruik van de begeerten van hen die door het heidendom onbevredigd waren, door een geheimzinnige verbintenis met God voor te wenden om zich aanzien en winst te verschaffen. Zij zeiden dat hun kunst en wijsheid vooral van koning Salomo afkomstig was en beroemden zich er tevens op het inzicht te bezitten in de geheimen van de oosterse magiërs (zei DACHS "Mt 2: 1" no. 2) en vonden nu juist daardoor ook bij de edeler Romeinen gemakkelijk ingang. Bij dezen toch maakte reeds sedert geruime tijd het Jodendom met zijn monotheïsmus tegenover het heidense polytheïsmus de indruk dat het de waarheid was; het oefende door zijn zedenwet zowel als door zijn verstandige godsdienst een sterke aantrekkingskracht uit (vgl. de hoofdman Cornelius in hoofdst. 10). Wat nu de hier genoemde Jood aangaat, zo heeft zijn naam Bar-Jezus, d. i. zoon van Jezus, geen betrekking op Jezus van Nazareth, alsof hij zich voor een apostel van Hem zou hebben willen uitgeven, maar het ziet alleen op de naam van de vader Mt 1: 21, evenals "Barabbas" in Matth. 27: 16 of Bartholomeüs in Matth. 10: 3 en Bartimeüs in Mark. 10: 46 Met eerbied en ontzag voor de naam Jezus werd echter het woord vroegtijdig veranderd in een ander dat in klank overeenkwam; men vindt namelijk in de uitgave van de Vulgata van het jaar 1509 de vorm Barjeu; hiernaar heeft Luther zich gericht, toen hij hem Bar-Jezu noemde. Hij vatte de naam op in de betekenis van Bar-Jehovah, daar hij in het onderschrift opmerkt: "dat is in onze taal Zoon van God, want de Hebreeuwse taal noemt God Jehu; dat is de naam Tetragrammaton (met vier letters geschreven), waarvan de Joden veel wonderbaars vertellen. Dus zal deze tovenaar ook dezelfde naam hebben gebruikt als heden de tovenaars het kruis en andere heilige woorden en tekenen gebruiken. " Wij nemen echter de naam liever op als persoonsnaam en blijven dus staan bij de oorspronkelijke vorm Bar-Jezus. In dat geval zou, zoals onze Heiland "Jezus Christus" heet, de daarbij behorende ambtsnaam Elymas zijn, waardoor hij te kennen wil geven dat hij de bezitter is van de Arabische wijsheid, omdat hij het overeenkomstige Arabische woord bezigt. Of hij was werkelijk uit Arabië afkomstig, of hij had zich enige gedeelten van die wijsheid, die toen in groot aanzien was, toegeëigend en pronkte nu met zijn voorgewende wetenschap. De ontmoeting van Barnabas en Saulus met deze tovenaar is voor Lukas zo gewichtig dat hij ze zelfs plaatst vóór de ontmoeting met de landvoogd. Men ziet hieruit, schrijft. P. Lange, dat vele Joden zich zelfs toelegden op misleiding van de heidenen, in plaats van dat zij hen bekeerden. Nu treedt uit het valse toverende Jodendom het ware gelovige Israëlitisme in Saulus van Tarsen voor de poorten van de heidenwereld en aan de hoven van hun groten. Elymas herinnerde de beide dienaren van Christus, merkt Besser op, aan de Egyptische tovenaars, die Mozes en Aäron voor de farao tegenwerkten (2 Tim. 3: 8); maar hier was het blad omgekeerd! Hier was het een Jood, die de heiden van het geloof trachtte af te keren; de heiden verstokte echter niet, zoals de farao, zijn hart tegen Gods woord.

Doch Saulus (die ook Paulus genoemd wordt en wel vanaf nu altijd, een Romeinse naam, die wel wat klank, maar niet wat betekenis betreft met de Hebreeuwse naam overeenkomt, daar Paulus "kleine, geringe" en Saulus "geëiste" betekent), sprak, vervuld met de Heilige Geest en dus niet in menselijke ijver, zodat hier van schelden sprake zou kunnenzijn, zoals de driftige natuur dat doet horen. Hij zag Elymas aan met een blik, die tot op de bodem van zijn hart doordrong en waardoor hij zo getroffen werd dat hij onmiddellijk alle tegenspraak moest opgeven (Luk. 21: 15). Toen sprak hij zijn eerste apostolisch woord, als degene die voor de tijd van het Nieuwe Testamentomtrent Israël dezelfde roeping had ontvangen als Jesaja (Jes. 9vv.) ten tijde van het Oude Verbond (vgl. hoofdst. 28: 25vv.). De ogen op hem houdende zei hij:

Veelal houdt men het er nog voor, zoals Hiëronymus heeft gemeend, dat de apostel zich naar de toen door hem bekeerde proconsul Sergius Paulus met de nieuwe naam genoemd heeft, die vanaf dat moment steeds wordt gebruikt, behalve waar van de vroegere tijd sprake is (hoofdst. 7, 13; 26: 14 maar dan had toch eerder de bekeerde naar de bekeerder (want deze was de geestelijke vader) moeten genoemd worden dan omgekeerd.

Men mag niet voorbijzien aan het feit dat de tussenzin "die ook Paulus genaamd wordt" niet onmiddellijk met het ogenblik van de bekering van de proconsul in verband staat, maar veeleer vermeld wordt als een feit dat reeds vóór de strijd met Elymas op de voorgrond was getreden.

De naamsverwisseling heeft plaats op hetzelfde moment als de verwisseling van plaats tussen Barnabas en Saulus. Overeenkomstig de plaats van een leider word Barnabas tot hiertoe steeds boven Saulus gesteld, maar vanaf nu treedt hij in de regel op de tweede plaats. De uitzonderingen (hoofdst. 14: 12, 14; 15: 25) hebben hun zeer natuurlijke reden, terwijl in vs. 13 Paulus zelfs alleen wordt genoemd en Barnabas, evenals Markus voorkomt als onder hem staande.

De naam "Paulus" staat dus in pragmatisch verband met het veelbetekenend optreden van de apostel als leider van Barnabas, met zijn zelfstandig werken als apostel; en zeker is het niet toevallig en zonder betekenis dat Lukas op het ogenblik waarop hij de nieuwe naam invoert, opmerkt dat Paulus vol geworden is van de Heilige Geest. Op dit kritisch ogenblik had bij hem een innerlijke voortgang en een duidelijke verheffing door de Heilige Geest plaats. Door Hem trad hij zelfstandig werkend op en als boven Barnabas staand, die tot hiertoe de leidsman was geweest en juist hiermee staat de naam, die vanaf nu voortdurend gebruikt wordt, in verband, een naam die alleen de apostel van de heidenen ook persoonlijk (Rom. 1: 1 Kor. 1: 1 2 Petr. 3: 15 van zich gebruikt.

Zijn roeping had tot reden de vijandige verwerping van het woord van de zaligheid door Israël, (want voor de werkzaamheid onder de 12 stammen waren de apostelen geroepen en was er geen dertiende nodig), maar ook de vatbaarheid van de heidenen voor hetzelfde woord. Toen zich daarom op dat ogenblik de grote belangstelling van de Romein aan de ene zijde en het zelfzuchtig tegenstreven van de Jood aan de andere zijde openbaarde, moest Saulus daarin de stemming en gesteldheid van de volken op aarde zien, die de aanleiding van zijn roeping was geweest. Deze ervaring is het dus die zeer natuurlijk het tot hiertoe sluimerende en verborgen vonkje van het vuur, dat door de goddelijke roeping in hem is gelegd uitlokt en tot werkzaamheid brengt. Het vervuld zijn met de Geest, dat hem met zijn doop was verleend (hoofdst. 9: 17) is tot die tijd verborgen gebleven; hier openbaart het zich voor de eerste keer (niet het vervuld zijn met de Geest dat hem tot een christen maakte, want dit had zich reeds

lang geopenbaard, evenals ook dat, wat hem tot het ambt van prediken en leren in de gemeente geschikt maakte (hoofdst. 9: 19vv., 28v. ; 11: 26; 18: 1, maar het vervuld zijn met de Geest, zoals dat een apostel eigen is; zoals de vrucht in het lichaam van de moeder enige tijd nodig heeft, voordat zij in het eigenlijke leven treedt en haar leden uitstrekt, zo is er ook bij Paulus eerst een reeks van ongeveer 10 jaar nodig geweest, voordat de apostel in hem tot rijpheid is geworden, zoals deze dan hier voor het eerst voor de dag treedt). Het is hier vergezeld van de sterke blik op de Joodse verleider en voor de eerste maal vernemen wij een openbaar woord uit zijn mond; het is gericht tot en tegen deze Jood.

Hoe de apostel aan de Romeinse naam Paulus gekomen is, is niet bekend. Het is mogelijk, dat deze hem van kinds aan mee is gegeven, om een teken te zijn dat hij als Romeins burger geboren was (hoofdst. 22: 28). In zijn farizese periode had hij zich dan van de Hebreeuwse naam bediend. Pas nu, niet dadelijk na zijn bekering, dreef hem de Geest van God die naam aan te nemen en de naam van de landvoogd kan hem in zoverre de aanleiding hebben gegeven, dat deze naam van de eersteling van zijn apostolische werkzaamheid hem ook reeds het doel van zijn arbeid (hoofdst. 28: 11) duidelijk voor ogen stelde. In de beide namen ligt opmerkelijk genoeg een duidelijk heenwijzen op de beide zo scherp afgescheiden perioden in het leven van de apostel. Saulus (= de eiser) geeft de ijveraar te kennen, de eergierige, die naar het hoogste aanzien niet alleen voor mensen, maar ook voor God streeft; de Farizeër, onberispelijk naar de wet, die door zijn blazen en moorden tegen de christenen het hoogste welgevallen van zijn God meende te mogen vragen. Paulus (= de kleine) wijst op de ootmoedige man, de knecht van de Heere, die geen roem zoekt, noch bij de mensen, noch bij God, die zich een ontijdige geboorte, de minste onder de apostelen noemt, niet eens waardig een apostel te heten omdat hij de gemeente van God had vervolgd en als reden voor de barmhartigheid hem betoond alleen kon aanvoeren dat in hem voornamelijk Jezus Christus alle lankmoedigheid betoonde, tot een voorbeeld voor degenen die geloven zouden ten eeuwigen leven.

O gij kind van de duivel (Joh. 8: 44), vol van allerlei list en bedrog, vijand van alle gerechtigheid! Zult gij niet ophouden de rechte wegen van de Heere te verdraaien, niet ophouden te bewerken dat de wegen van God, die de zaligheid van de zielen op het ooghebben, hun doel missen, zoals gij doet door u tegen ons te verzetten en door te trachten de landvoogd van het geloof in Christus af te houden.

Christus (Matth. 23) en de apostelen hebben dwaalleraars, die de zielen bedorven, nooit gespaard, maar ze scherp bestraft tot eigen beschaming en tot heil van anderen en tot een voorbeeld.

Was de man een heidense magiër geweest, dan zou zijn zielentoestand en zijn schuld nooit zo zwaar voorgesteld kunnen zijn als de apostel hier doet, maar hoe meer kennis van de ware God en van diens wegen, van diens recht en geboden hij als een Israëliet bezat, des te beslister moest zijn karakter zich van de waarheid en gerechtigheid hebben afgekeerd, des te meer moest hij een vijand zijn geworden van het rijk van God, wanneer hij met zoveel list en bedrog de wegen van God probeerde te ondergraven.

Zich duidelijk bewust een geroepen apostel van de Heere te zijn, noemt Paulus de magiër in plaats van Bar-Jezus, d. i. kind van de goddelijke hulp, bij zijn ware naam: "O gij kind van de duivel" en in plaats van "Elymas" de wijze, stelt hij hem voor als "vol van alle bedrog en van alle arglistigheid", ja als "vijand van alle gerechtigheid. " Vervolgens roept hij hem, die zich een profeet van God en een verkondiger van de weg van de zaligheid noemde, in het oordeel

met de snijdende vraag: "zult gij niet ophouden te verdraaien de rechte wegen van de Heere? Daarmee stelt hij hem niet alleen de valse wegen voor ogen, waarop hijzelf geraakt is, maar ook zijn boosaardig zoeken om Sergius Paulus van de rechte weg af te houden, die deze zo-even op het punt stond te betreden.

Het is waarlijk een zware verantwoording om voor een ziel, die het licht zoekt, opzettelijk voor het licht te gaan staan, een hart, dat door de Heere is aangegrepen, weer af te keren van het geloof! En toch, hoe dikwijls maken zogenaamde vrienden, ja zelfs echtgenoten, ouders, broeders en zusters zich aan deze zonde schuldig omtrent zielen, waarop zij invloed hebben! Wat een confrontaties en verantwoordingen zal dat geven in de eeuwigheid.

En nu zie, opdat gij aan uzelf ervaart tegen welke Heer (hoofdst. 2: 36; 4: 26 gij ondernomen hebt te strijden, de straffende hand van de Heere, wiens naam ik hier verkondig voor de heidenen en voor de koningen van Israël (hoofdst. 9: 15), is tegen u door middel van mijn woord en gij zult van dit ogenblik blind zijn en de zon niet zien voor een tijd. En terstond viel op hem, op Elymas, zoals Paulus had gezegd, donkerheid en duisternis, zodat hij opeens geheel van het licht van de ogen beroofd was. En als een blinde, die geen weg meer wist in de zaal waar het voorval plaats had, rondtastende, zocht hij iemand die hem met de hand kon leiden, die hem van die plaats weg kon voeren (vgl. hoofdst. 9: 8).

De straf kwam met de misdaad overeen: 1) hij die anderen verblind had, wordt zelf blind; 2) zij was voor de omstanders treffend en overtuigend; 3) zij was bij alle zwaarte door een aanwijzing van goddelijke ontferming vruchtbaar tot verbetering; Paulus zelf had bij zijn bekering enige tijd blind moeten zijn en weet hoe heilzaam deze duisternis voor hem was geweest om tot zichzelf te komen en na te denken.

Had de apostel zich lang op de achtergrond geplaatst, wij zien dat dit nu opeens wordt afgebroken door het bijzondere van de omstandigheden en dadelijk in de plaats van het zwijgen niet alleen het apostolische woord komt, maar ook het handelen van een apostel en profeet, die met het stempel van goddelijke macht is toegerust. De grote betekenis van dit gericht, dat van Paulus uitgaat, zal ons duidelijker worden als wij de nadere omstandigheden beschouwen van de straf die over Elymas kwam. Waarom wordt hij met blindheid geslagen? Het is duidelijk dat door de hand van God de zo opzettelijk teweeggebrachte en vastgehouden schijn van een bijzondere kennis en wijsheid bij deze pseudoprofeet moet worden weggenomen. In zijn hart is niets dan nacht en duisternis; de hand van God heft dus de tegenspraak tussen schijn en wezen op en toont een uiterlijk van Elymas dat met zijn innerlijke toestand overeenkomt. Door deze verandering wordt dan bewerkt dat hij in plaats van als vroeger anderen te leiden, nu zelf genoodzaakt is leidslieden te zoeken. Wat er verder van hem geworden is, wordt niet verhaald, alleen wordt ons door de uitdrukking "voor een tijd" duidelijk dat er voor hem hoop op een toekomst was. In het verband nu, waarin Paulus schrijft over de verharding van Israël (Rom. 11: 7; 2 Kor. 3: 4vv. spreekt hij de zeer stellige overtuiging uit dat deze toestand van het volk geen blijvende zal zijn, maar een zeer bepaalde tijd heeft. Zoals dus de blindheid van Elymas de verblinding en verharding van Israël afbeeldt, zo hebben wij in de grens, die aan deze blindheid van het begin aan wordt gesteld (vgl. Jes. 6: 11), de hoop te zien voor de latere bekering van Israël.

Toen nu de stadhouder zag wat er gebeurd was, geloofde hij het woord dat hem te voren door Barnabas en Saulus verkondigd was (vs. 7v.), zeer getroffen door de leer van de Heere. De omstandigheid dat deze leer hier zo bekrachtigd werd door de tekenen, die erop volgden (Mark. 16: 20), maakte dat hij een overtuigd gelovige werd. Hij nam aan als zeker dat hier

niet als bij Elymas menselijk bedrog was, maar goddelijke waarheid en hij liet zich dopen in de naam van Jezus Christus (hoofdst. 4: 4; 11: 21).

Het gericht dat zich bij Elymas openbaarde, maakte Sergius vrij van de verleidende macht. De leer van de Heere moest de eigenlijke zaden en wortelen tot het geloof teweegbrengen.

Het begin van de zending onder de heidenen toont ons hoe de Heere Zijn voornemen om alle volken te bezoeken met de evangelieprediking van Zijn rijk (Matth. 24: 14) zo begint dat Hij Zijn reddende hand reikt aan een hoofd van het volk en daardoor het gehele volk mede aangrijpt.

Vs. 13-52 Het is nu Paulus die, zoals aan het einde van de inleiding op het vorige gedeelte is aangewezen, aan het hoofd van het gezelschap staat, hij leidt het nu van Cyprus naar Klein-Azië. Reeds te Perge en Pamfylië scheidt zich van hen Markus af, die zij hadden meegenomen. Men gaat verder noordelijk naar Antiochië in Pisidië, waar vooral uit heidenen een christelijke gemeente wordt vergaderd. De Joden, die nijdig zijn geworden, krijgen met behulp van de voorname proselitische vrouwen bij de oversten van de stad voor elkaar dat Paulus en Barnabas uit de stad worden gewezen en buiten de grenzen worden gebannen.

En Paulus en die met hem waren, zij die mede tot het reisgezelschap behoorden, namelijk Barnabas en Johannes (vs. 5), voeren van Pafos noordwestelijk over de zee naar Klein-Azië af en kwamen na een weg overland van 3 uur afgelegd te hebben, te Perge, een stad in Pamfylië en wel de hoofdstad daarvan. Dit Pamfylië ligt ten westen van Cilicië en ten oosten van Lycië en Karië en is een streek langs de kust van de Middellandse Zee, 16 mijlen lang, doch slechts een paar mijlen breed (hoofdst. 2: 10). Maar Johannes, met de bijnaam Markus, scheidde zich van hen af en keerde weer naar Jeruzalem, dat hij een jaar geleden samen met Barnabas en Paulus had verlaten (hoofdst. 12: 25).

Vanaf nu wordt ons door de schrijver van Handelingen Saulus steeds onder de naam van Paulus (vs. 9) voor ogen gesteld en is hij het die eigenlijk nu het middelpunt in de gehele volgende geschiedenis is. Daarom wordt ook gezegd: "Paulus en die met hem waren. " Barnabas, die het krachtige, door de Heere met zo zichtbaar gevolg gezegende optreden van Paulus tegenover Bar-Jezus had gezien, dat hem aan de apostolische kracht van Petrus tegenover Ananias en Safira en Simon de Magiër (hoofdst. 5: 1vv. ; 8: 18vv.) moest doen denken, was nu ook persoonlijk ervan overtuigd dat de Heere in Paulus een nieuwe apostel had verkozen. Daarom deed hij er dan ook graag afstand van om als de eerste en voornaamste in het werk van de bekering van de heidenen vooraan te staan. Zoals in het vorige gedeelte de relatie die Barnabas met het eiland Cyprus had, de weg had aangewezen, schijnen nu de banden, die Paulus, als geboren in Cilicië, met Klein-Azië had, de verdere richting van de reis te hebben aangewezen. De evangelieboden wendden zich dus nu tot de provincie Pamfylië, die bij het vaderland van Paulus lag en kwamen bij de stad Perge, aan de rivier Cestrus. Van hetgeen zij daar ondervonden wordt ons hier alleen bericht dat Johannes Markus zich van hen heeft gescheiden en naar Jeruzalem is teruggekeerd. De reden waarom hij zo handelde, wordt ons niet meegedeeld, waarschijnlijk voelde hij zich afgeschrikt door de moeilijkheden van de zending, om nog langer daaraan deel te nemen, omdat hij toen nog niet het rechte hart daartoe had. Hoe lang het verblijf van Paulus en Barnabas te Perge heeft geduurd, gaat onze tekst eveneens met stilzwijgen voorbij. Het schijnt dat zij van hier spoedig verder reisden, zonder in het openbaar te prediken.

Op deze machtige triomfen van het evangelie op het eiland Cyprus volgt terstond (vanaf dit moment plegen voor- en tegenspoed op het gebied van de prediking en in het leven van de predikers zich af te wisselen) een treurig voorval met zeer belangrijke gevolgen. Johannes, de neef van Barnabas, een bloedverwant van zijn moeders kant die met Paulus deze eerste tocht op Cyprus meemaakte, schijnt bij verdere voortzetting van de reis de moed verloren te hebben. Te Perge en Pamfylië althans verlaat hij de beide evangelisten en keert plotseling terug naar zijn moeder in Jeruzalem. De ontsteltenis, hierdoor veroorzaakt, schijnt zo groot geweest te zijn dat er van de beide apostelen op dat ogenblik niet gezegd wordt dat zij op deze plaats het evangelie verkondigd hebben, maar pas later op de terugreis (hoofdst. 24: 25). De gevolgen, eerst betreurenswaardig, straks wederom in de weg van de alles besturende Opperste wijsheid ten goede gekeerd, blijken ons uit het verhaal in hoofdst. 15: 37-41 Kol. 4: 10 en 2 Tim. 4: 11

En zij, Paulus en Barnabas, die beiden rechtstreeks door de Heilige Geest waren uitgezonden (vs. 4), gingen vanuit Perge, waar zij niet bleven, het land door in noordelijke richting en kwamen na ongeveer 20 mijlen te hebben gereisd, te Antiochië. Dit is een stad in Pisidië, evenals Antiochië in Syrië (hoofdst. 11: 19), door Seleukus Nikator gebouwd en naar zijn vader genoemd. Zij is gelegen aan de grenzen van Frygië. Daar bleven zij enige dagen en kregen bekendheid bij de Joden, die daar waren, als reizende leraars en op de sabbatdag gingen zij naar de synagoge en zaten neer op één van de banken, om de godsdienstoefening bij te wonen Lu 4: 15.

En na het lezen van de wet en van de profeten, namelijk van de parascha Deut. 5: 1 en de haphtara Jes. 1, omstreeks 5 augustus van het jaar 46 n. Chr., zonden de oversten van de synagoge de opziener en de oudsten Ac 14: 23 tot hen, zeggende: Mannen broeders! indien u enig woord van vertroosting voor hetvolk heeft, spreekt dan; hebt gij iets voor te dragen tot stichting van de vergadering zo zij u het woord gegeven ("Joh 14: 18.

En Paulus stond op, begaf zich naar het spreekgestoelte en a) wenkte met zijn hand ten teken dat de vergadering nog niet uit elkaar moest gaan en zei: Gij Israëlitische mannen en gij anderen die God vreest, die u als proselieten van de poort bij deze synagoge hebt aangesloten Ac 10: 2, luistert naar wat ik u in mijn woord wens voor te houden en op het hart te drukken.

Hand. 12: 17; 19: 33; 21: 40

Wanneer wij ons Paulus voorstellen als de geroepen apostel van de heidenen, die pas op het toneel van de kerkelijke werkzaamheid treedt als aan de ene zijde de vijandschap van Israël tegen het evangelie op de ondubbelzinnigste wijze is gebleken, aan de andere zijde eveneens de vatbaarheid van de heidenen voor het geloof in Christus duidelijk was geworden, dan zijn wij geneigd te verwachten dat de apostel bij de uitoefening van zijn roeping zich duidelijk zal beschouwd hebben als de heidenen toegewezen en zich dientengevolge rechtstreeks tot deze zal hebben gewend. Een dergelijke verwachting nu wordt echter door het verhaal van de Handelingen niet alleen hier weersproken, maar ook in het volgende en stelt overal de synagoge voor als de weg voor Paulus tot de heidenen. Overal is die orde te zien, dat de Joden eerst het evangelie mogen horen en pas nadat zij het hebben verworpen, wendt de apostel zich uitsluitend tot de heidenen. Dit is eenvoudig reeds te verklaren uit het feit dat, hoe gewichtig en rijk in betekenis ook de beslissing is die het Sanhedrin in de stad Jeruzalem in de zaak van het christendom reeds heeft genomen, toch de richting en gezindheid daarom niet kan worden opgevat als het oordeel van het gehele volk, daar een zo grote menigte Joden over het gehele Romeinse rijk verstrooid leefde. Wij hebben echter reeds meermalen opgemerkt hoe juist die

leden van het volk, die met Jeruzalem het minst verbonden waren, boven de geboren Jeruzalemmers en Palestijnse inwoners een bijzondere vatbaarheid voor het evangelie betoonden (hoofdst. 2: 5; 4: 36v. ; 11: 20 Verklaren wij nu het woord van Petrus in hoofdst. 2: 39 "en allen, die daar verre zijn, zovelen als de Heere onze God ertoe voegen zal" als dat deel van het volk dat in de verte en in de verstrooiing leeft, dan heeft dus deze apostel dadelijk vanaf het begin gesproken over een roeping voor dat deel van Israël in het bijzonder bestemd; dan moest toch Paulus het mede als zijn roeping beschouwen die roeping tot de Israëlieten in de vreemde te verwezenlijken, daar hij de naam van Jezus moest uitdragen ook voor de kinderen van Israël (hoofdst. 9: 15) en hij te Jeruzalem en in Judea niet dadelijk aanneming van zijn getuigenis vond (hoofdst. 9: 28v. ; 22: 18vv.). Nu veronderstelt wel zijn gehele roeping tot apostel van de heidenen, de verwerping van Israël; hij kan dus dadelijk weten dat de heilloze wending die in Jeruzalem is voorgevallen zich werkelijk ook overal zou herhalen waar Joodse gemeenten in het Romeinse rijk aanwezig waren en zijn eigenlijke roeping voor de Joden dus deze is (Jes. 6: 10): "verstok het hart van dit volk. " (vgl. 1 Thess. 2: 16). Intussen wist hij tevens aan de andere kant dat, hoewel over het volk als geheel het oordeel van de verharding zal komen, er toch een niet onaanzienlijk overblijfsel naar de verkiezing is, dat niet onder dat oordeel maar onder de goddelijke genade staat (Rom. 11: 1vv.) en dat het in het algemeen in zijn apostolisch ambt zo gesteld is dat hij zich met de winst van enigen moet tevreden stellen (1 Kor. 9: 22). Wat het grote geheel aangaat, zo is de verstokking daarvan juist te bewerken doordat ook hier de prediking van het evangelie wordt gebracht, waartegen het misschien opstaat en zich verbittert.

Welke boodschap die beide gasten op het hart hadden, die zo bescheiden daar neerzaten, vermoedden de oversten van de synagoge niet, toen zij deze door de dienaar tot spreken lieten uitnodigen. Zij vroegen een penning en zij ontvingen duizend daalders; zij wilden vermaand worden: "doet dat, dan zult gij gerechtigheid ontvangen" en zij hoorden het evangelie: "wie in Deze gelooft, die is rechtvaardig. "

De God van dit volk Israël, waartoe ik zelf behoor (Fil. 3: 5), heeft uit de menigte van de overige mensen, die Hij hun eigen wegen liet wandelen (hoofdst. 14: 16), onze vaderen Abraham, Izaäk en Jakob tot Zijn bijzonder eigendom uitverkoren en het volk verhoogd door buitengewone vermeerdering en wonderbare onderhouding (hoofdst. 7: 17), toen zij vreemdelingen waren in het land Egypte en heeft hen met een hoge arm daaruit geleid (Ex.
8 Deut. 4: 37).

a) En Hij heeft een periode van omtrent veertig jaar hun zeden verdragen (volgens betere lezing: als een vader verdragen (Deut. 1: 31; 32: 10v.) in de woestijn.

Ex. 16: 35 Num. 14: 34 Ps. 95: 10

En na zeven volken (Deut. 7: 1) uitgeroeid te hebben in het land Kanaän, toen Hij hen onder Jozua aan het doel van hun tocht had gebracht, heeft Hij hun door het lot het land van deze zeven volken uitgedeeld.

Bij dergelijke voordrachten of Deraschen, die door Schriftgeleerden in de Joodse synagoge na het lezen van de wet en van de profeten werden gehouden, was het de gewoonte het uitgangspunt te nemen bij de lezing zoals ook Christus doet in Luk. 4: 21 Nu heeft reeds Bengel er opmerkzaam op gemaakt dat de uitdrukking "verhoogd" waarvan Paulus zich in vs. 17 bedient, op Jes. 1: 2 wijst en de beide uitdrukkingen in vs. 18v. "heeft hen als een vader gedragen in de woestijn" en "heeft Hij hen door het lot het land van deze uitgedeeld" aan

Deut. 1: 31 en 38 ontleend zijn, waar in de Griekse vertaling van de Septuaginta juist dezelfde zo zeldzame woorden worden gebruikt. Hieruit heeft hij de conclusie getrokken dat juist die tekst uit Jesaja de lezing van de profeten of de Haphtare en die tekst uit Mozes de Parasche op die sabbat zal geweest zijn. Verder blijkt dat beide gedeeltes waren bepaald voor de sabbat die in de tijd van de herdenking van Jeruzalems verwoesting viel 2Ki 25: 8; daarnaar hebben wij dan ook de bovenstaande tijdsbepaling opgegeven. Als Paulus begint: "de God van dit volk", wijzende op de aanwezige Israëlieten, van wie hij de oudtestamentische geschiedenis kort doorloopt vanaf haar verborgen aanvang tot aan haar toppunt onder koning David, dan is dat hoofdzakelijk bedoeld voor het oor van de medeaanwezigen, die geen Joden waren. Op deze laatsten heeft hij als apostel van de heidenen dadelijk vanaf het begin hoofdzakelijk het oog gevestigd en zij bleken ook later (vs. 42vv.) de vatbaarsten onder zijn toehoorders te zijn. Daarbij verliest hij echter toch van het begin aan de Joden niet uit het oog; en terwijl nu de overeenstemmende rede van Stefanus in hoofdst. 7, die eveneens de geschiedenis van Israël, van Abraham tot David en Salomo doorloopt, ten doel heeft overal de geest van tegenstand en ongeloof, die steeds bij de Joden heerste, aan te wijzen en te laten zien wat tot afschaduwing was van Christus' lot en diens verwerping door het volk, houdt Paulus zijn volksgenoten integendeel de rijkdom van goddelijke genade en trouw voor, die hun steeds ten deel was gevallen en die nu zijn toppunt had bereikt in de zending van Jezus als Heiland (vs. 23). Hij laat op juiste wijze in Jezus zien, dat reeds deze door Gods leiding gegeven naam Hem als de verordende Zaligmaker van Zijn volk (Matth. 1: 21) signaliseert. De rede van Stefanus voor de hoge raad met haar gevolgtrekkingen in hoofdst. 7: 51-60 was een openleggen van Jeruzalems vijandschap tegen het evangelie van Christus, die tot hiertoe nog door God in toom was gehouden, terwijl nu aan deze de vrijheid zou worden gelaten om uit te razen. De rede van Paulus in de synagoge te Antiochië in Pisidië daarentegen is een waarschuwing aan de diaspora om zich niet bij die vijandschap aan te sluiten en zich in datzelfde gericht te wikkelen dat bij het volk van God in de hoofdstad van het uitverkoren volk reeds zijn aanvang heeft genomen en het gehele volk zal aangrijpen, wanneer ook in de verstrooiing een gelijke vijandschap zich zou openbaren (vs. 27vv. ; 41v.).

a) En vanaf toen, onder de profeet Samuël (1 Sam. 8-12), begeerden zij een koning; en God gaf hun Saul, de zoon van Kis, een man uit de stam van Benjamin, veertig jaar lang, wanneer men bij de tijd vanzijn eigen regering de voorafgaande tijd, waarin Samuël richter was, optelt ("1Sa 13: 2".)

Hos. 13: 11

En toen Hij deze, door de ondergang bij Gilboa (1 Sam. 28: 17vv.) afgezet had, verwekte Hij hun a) David als koning, van wie Hij ook bij de openbaring aan de profeet Nathan in 2 Sam. 7: 4vv. (vgl. Ps. 89: 20vv.) dit getuigenis gaf en zei: b) Ik heb David, de zoon van Jesse, gevonden, een man naar Mijn hart, die geheel Mijn wil zal doen (1 Sam. 13: 14v.).

1 Sam. 16: 12 b) Hand. 7: 45

Opzettelijk staat de apostel enige tijd bij David stil en met bijzondere nadruk herinnert hij eraan wat een eervol getuigenis God zelf van hem heeft gegeven; hij laat ook niet na met name te vermelden, dat David uit de stam van Isaï, die zo rijk aan beloften was (Jes. 11: 1vv.), is voortgekomen. Hij wil die als een verheven voorbeeld van de door God zo dikwijls en zo plechtig beloofde toekomstige Koning voor ogen stellen, om verder te wijzen op David, namelijk op die grote nakomeling, onder wiens regering het volk van Israël zijn volmaking zou vinden.

Uit het zaad van deze, namelijk van David, heeft God Israël, naar de belofte (2 Sam. 7: 12vv. Jes. 11: 1vv. enz.) de Zaligmaker Jezus verwekt, laten komen (Zach. 3: 8), want deze Jezus is inderdaad een nakomeling van David (Matth. 1: 1vv. Luk. 3: 23vv.) en tevens uitdrukkelijk en plechtig als Israëls Heiland aangekondigd,

a) nadat Johannes eerst aan heel het volk Israël voor Zijn aankomst, vóór Jezus' openlijk optreden, de doop van de bekering gepredikt had en daarmee diens verschijnen als de komst van het hemelrijk karakteriseerde (Matth. 3: 2 Luk. 3: 3).

Mark. 1: 2 Joh. 3: 23

EVANGELIE OP PAASDINSDAG vs. 26-33

Mannen broeders! en wel spreek ik met die naam ten eerste u aan, kinderen van het geslacht van Abraham! en zij die onder u, die hier vergaderd zijt, God vrezen, zich als proselieten aan de Joodse synagoge houden (vs. 16). Tot u, de Jodengenoten zowel als de Joden in de verstrooiing, is doordat wij, de boden van Christus, Barnabas en ik, nu tot u zijn gekomen, het woord van deze zaligheid, namelijk dat Jezus van Nazareth is verschenen (hoofdst. 5: 20), gezonden, opdat gij dit in geloof zoudt aannemen.

Met het punt, waarbij Paulus in vs. 24vv. was aangekomen, houdt hij voor het ogenblik op met de geschiedkundige uiteenzetting en toont hij aanstonds in onze tekst de relatie van de zending van Jezus tot de aanwezigen door een zeer treffende uitspraak. Doordat hij eerst het conflict tussen Jezus en de Joden van Palestina nog terzijde laat, beschouwt hij de zaak als iets wat voor de Antiochiërs nog onbekend en onbeslist is; hij stelt zich aan hen voor als de overbrenger en bemiddelaar van de boodschap van de zaligheid en vraagt niets anders van hen dan dat zij deze aannemen en aanzien als voor hen bestemd.

Verwondert u echter niet, dat ik zeg: tot u is het gezonden, daar er zo vele anderen zijn aan wie in de eerste plaats gedacht moest worden; want zij die te Jeruzalem wonen en hun oversten, tot wie het woord rechtstreeks door Jezus zelf gesproken is (hoofdst. 10: 36vv.), zodat het meerdere recht dat zij hadden, hun ook ten deel gevallen is, hebben het verworpen.
Zij hebben Jezus in Zijn Godheid en Zijn verheven bestemming niet erkend (hoofdst. 3: 17 Luk. 22: 34 Joh. 8: 19, 43; 15: 21; 1 Kor. 2: 8 zo ook de stemmen van de profeten, die op elke sabbatdag gelezen worden en hun dus bekend waren (1 Kor. 2: 14), door Hem ter dood te veroordelen (Matth. 26: 65v.) vervuld (Luk. 24: 25vv.).

Joh. 16: 3; 1 Tim. 1: 13

a) En hoewel zij geen oorzaak voor doodstraf konden vinden, ondanks alle moeite die zij zich getroostten, hebben zij, krankzinnig van woede tegen Hem (hoofdst. 26: 11), van Pilatus begeerd datHij zou gedood worden.

Matth. 27: 20 Mark. 15: 11 Luk. 23: 18 Joh. 19: 6

En toen zij alles volbracht hadden wat van Hem omtrent Zijn lijden en sterven geschreven stond, namen zij, omdat ook nog het laatste van de goddelijke raadsbesluiten door de mensen moest geschieden, Hem af van het hout en legden Hem in het graf (1 Kor. 15: 3v.).

Paulus wist wel hoe groot de ergernis van de Joden was ten opzichte van de kruisdood van Christus; daarom tracht hij hun vooroordelen weg te nemen en verwijst hij hen deels op de openlijke en duidelijk bevestigde onschuld van Jezus, deels op de vervulling van alles wat omtrent Hem en Zijn dood geschreven staat. Beide gronden zijn voldoende om alle ergernis van Jezus' dood uit de weg te ruimen.

De apostel schrijft ook het afnemen van het kruis en het leggen van Jezus in het graf aan de inwoners van Jeruzalem en de oversten toe, hoewel beide niet, zoals de veroordeling enz. door tegenstanders, maar door vrienden van Jezus geschiedde; met recht, want Jozef van Arimathea en Nikodemus behoorden beiden tot de oversten en de laatste tenminste, ook tot de inwoners van de stad.

a) En Hij is vele dagen lang verschenen aan degenen, die met Hem opgegaan waren van Galilea tot Jeruzalem, namelijk aan Zijn apostelen (hoofdst. 1: 3), die, nu Hij van hen weggenomen is (hoofdst. 1: 22) en niet zelf onmiddellijk van Zich getuigenis aflegt, Zijn getuigen zijn bij het volk.

Mark. 16: 14 Joh. 20: 19; 21: 1; 1 Kor. 15: 5

En ook wij, Barnabas en ik, ons aansluitende als evangelisten bij die apostelen (Ef. 4: 11) en dezelfde waarheid sprekende, verkondigen u a) dat God de belofte die Hij aan de vaderen gedaan heeft, vervuld heeft aan ons, hun kinderen, door Jezus op te wekken.

Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10 Sam. 7: 12 Ps. 132: 11 Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10 33: 14

Het is geen gewone beleefdheid dat Paulus zich hier van de andere apostelen onderscheidt ten opzichte van het getuigen omtrent Jezus' opstanding. Hij was daarvan ook wel een getuige, maar op andere wijze. Hij had ook wel de Heere gezien (hoofdst. 9: 27), maar op geheel andere wijze dan de andere apostelen. De verschijning, die hem ten deel was gevallen, kon hij niet op dezelfde wijze als de anderen aanvoeren als bewijs voor Jezus' opstanding; zij was geen feit zo uiterlijk zichtbaar ook voor de gewone zintuigen. Paulus moest een midden vormen tussen hen, die met Jezus na zijn opstanding hadden omgegaan en er zich van overtuigd hadden dat Hij dezelfde was, met wie zij reeds vóór zijn dood waren geweest en degenen, die op het getuigenis van deze moesten geloven zonder te zien.

En dat Hij Hem in zo'n overwinnende macht over de dood, tevoren door Hem ondergaan (Rom. 6: 9), uit de dood heeft opgewekt, dat Hij niet meer tot ontbinding zal weerkeren, niet meer tot die toestand zal komen dieanders voor het lichaam de verrotting ten gevolge heeft, namelijk in de toestand van de dood, dat heeft Hij reeds vooraf gezegd. Zo heeft Hij in Jes. 3 en Ps. 89: 2vv. gezegd: Ik zal u de weldadigheden van David geven, die getrouw zijn. Ik zal u de toegezegde genadegaven volkomen toedelen, waarvoor toch bepaald nodig is dat Hij, door wie zij worden toegedeeld, in alle eeuwigheid leeft.

Vraagt men hoe de opstanding van Christus een vervulling kon worden genoemd van de Messiaanse heilsbelofte aan David, dan ligt het antwoord in de onmogelijkheid van de vervulling aan een andere zoon van Adam en Abram, sterfelijk nazaat van de man naar Gods hart. In iemand wie de banden van de dood niet zouden kunnen knellen of terughouden, in iemand die wel sterven moest, maar door zijn dood de dood overwonnen hebbende, door zijn opstanding een nieuw en eindeloos leven zou intreden, kon en zou dan ook dat Messiasrijk

van eeuwigheid zijn grond en aanvang hebben, hetgeen steeds het voorwerp van de beloften van God en van de geloofsverwachting van zijn heiligen in het Oude Testament is geweest

De Messias moest dus wel eenmaal sterven, maar mocht niet door de dood worden vastgehouden (Rom. 6: 10) en daarom zegt hij ook in een andere Psalm (16: 10): a) Gij zult Uw heilige niet overgeven, om ontbinding te zien.

Hand. 2: 27

Dit woord doelt zonder twijfel niet persoonlijk op hem, tot wie het was gezegd: want David is, nadat hij in zijn tijd de raad van God gediend had, toen zijn uur kwam (1 Kon. 2: 10v.) ontslapen en is bij zijn vaderen gelegd en heeft wel ontbinding gezien tot op de huidige dag; wij hebben nooit gehoord van een opwekking van hem.

Maar Hij, die God volgens het getuigenis van Zijn apostelen (vs. 31) opgewekt heeft, heeft geen ontbinding gezien en is tot een Middelaar van de eeuwige genade van God geworden (hoofdst. 2: 24-36).

Paulus schijnt te voelen dat hij van zijn toehoorders wat veel eist, als hij verlangt dat zij het doelen van de Jesajaanse tekst op de opstanding en het eeuwige leven van Jezus zouden erkennen; daarom voegt hij er nog een plaats uit de Schrift bij, waarin een gezegde omtrent de Koning van Israël is vervat dat geheel duidelijk in Jezus vervuld is en wel in Hem uitsluitend. Dat de tekst in Jesaja doelde op de opstanding van Jezus, rustte op de veronderstelling dat de heilige beloften van David alleen dan zeker en betrouwbaar zijn, als de Middelaar daarvan, die geen ander kan zijn dan de Koning van Israël, een eeuwig leven heeft. Daar dit nu in Ps. 16 uitdrukkelijk is uitgesproken, kan Paulus de bedoelde tekst gepast aanhalen met een "daarom. " De apostel weet dat deze Psalm van David is en veronderstelt dat het slaan van deze op David voor de hand ligt. Daarom acht hij nodig op de voorgrond te stellen dat de tekst, die daarop doelt, iets zegt wat niet wordt gevonden in de geschiedenis van David, die voor zijn deel werkelijk Gods raad en wil heeft volvoerd, waartoe hij volgens vs. 22 geroepen was en daarna pas tot de vaderen vergaderd is. Wel kan hij dit ook in de geschiedenis van Jezus aan zijn hoorders niet aanwijzen. Hij kan het echter uit hetgeen hem is meegedeeld, bekrachtigen en moet daarvoor, indien zij zijn getuigenis van Jezus’ opstanding aannemen, toegenegen gehoor vinden. Maar hoe is in het feit dat Jezus als de door God Opgewekte de ontbinding niet gezien heeft, verder vervat dat hij ook niet tot ontbinding zal terugkeren? Als Jezus de ontbinding niet gezien heeft, dan is dat een bewijs dat Hij de dood zo heeft ondergaan dat Hij door de dood niet beheerst is, maar dat Hij dadelijk over de dood macht heeft gehad. Daar toch de ontbinding de voortzetting is van de macht van de dood, kan het niet ontbinden slechts volgen wanneer een overwinning op de dood heeft plaatsgehad. Het niet ontbinden van Jezus is dus het feitelijk bewijs dat Zijn sterven niet een bezwijken was, maar een overwinning over de macht van de dood. Heeft nu echter de dood zijn macht op Jezus uitgeoefend, om die onmiddellijk over Hem te verliezen, hoe zou Hij dan ooit de weg van de dood weer kunnen betreden!

De zekerheid van de opstanding van Jezus berust op het eeuwig raadsbesluit, op de onbedriegelijke verbondsgenade en de uitdrukkelijke belofte van God.

Zo zij u dan bekend, mannen broeders, om na de uiteenzetting in vs. 27-37 nu terug te komen op de zaligheid die u wordt aangeboden (vs. 26) en nader mee te delen, waarin deze vooralles bestaat, dat door deze (Luk. 24: 46v. Rom. 4: 25) Jezus, de gekruisigde en

opgestane en wel door middel van onze prediking, vergeving van de zonden verkondigd wordt.

a) En dat van alles waarvan gij, wat in het bijzonder de rechtvaardiging betreft van u, kinderen van het geslacht van Abraham, niet gerechtvaardigd kon worden door de wet van Mozes (Rom. 3: 20 Gal. 3: 11), b) een ieder die gelooft in Hem, door Deze, op wie de Heere al onze zonden heeft geworpen en die ze gedragen heeft aan het kruis, (Jes. 53: 6 en 11), gerechtvaardigd wordt (Rom. 3: 21vv. Gal. 2: 16 1 Kor. 6: 11

Rom. 8: 3 Hebr. 7: 19 b) Rom. 10: 4

Vooraan staat een stelling die nog niet zo eigen en specifiek bij de apostel Paulus hoort: Vergeving van de zonden door Christus wordt u verkondigd. Dit had toch ook Petrus beloofd in hoofdst. 2: 38; 3: 19; 10: 43 aan hen, die zich zouden bekeren en laten dopen. Wat daarentegen nu volgt: "van alles, waarvan gij niet gerechtvaardigd kon worden door de wet van Mozes, " is beslist nieuw in gedachte en woord.

Eerst leert de apostel in het algemeen de vergeving van de zonden in de naam van Jezus; vervolgens stelt hij bepaald op de voorgrond dat de wet van Mozes niet werkelijk en van alles, dat is van de innerlijke schuld voor God, had kunnen verzoenen; ten derde benadrukt hij niet minder de waarheid dat door Christus een ieder die nu gelooft, rechtvaardig wordt, of hij een band met de wet van Mozes heeft of niet.

De stelling dat men in Christus door het geloof gerechtvaardigd wordt van alles waarvan men in de wet geen rechtvaardiging heeft kunnen verkrijgen (d. i. van alle zonden), wil niet zeggen dat reeds door de wet een gedeeltelijke vergeving kon worden ontvangen en het overige in Christus werd verkregen; dit zou onpaulinisch zijn en met het gehele Nieuwe Testament in strijd. Paulus laat integendeel, terwijl hij die volkomen juiste stelling uitspreekt, de omstandigheid nog geheel buiten aanmerking dat men in de wet voor geen enkele zonde gerechtigheid vond. De stelling is van algemeen theoretische aard, is slechts de eerste stelling van de leer van de rechtvaardiging: waarvan men in de wet niet wordt gerechtvaardigd, van dat alles wordt men in Christus door het geloof gerechtvaardigd; de tweede stelling daarbij is: in de wet kan men van niets gerechtvaardigd worden; en de slotzin: derhalve kan alleen in Christus de gehele rechtvaardiging worden verkregen. De verdere ontwikkeling van het evangelie wordt nog teruggehouden en blijft voor het ogenblik achter.

In zijn eigen leven en zijn ontwikkeling had Paulus alles wat hij hier omtrent de rechtvaardiging zegt, in zichzelf beleefd. Met het oog op de Joden onder zijn toehoorders, die persoonlijk misschien nog op hetzelfde valse standpunt ten opzichte van de wet stonden, als hij vroeger zelf had ingenomen, mocht hij juist dat punt: "van alles, waarvan gij niet gerechtvaardigd kon worden door de wet van Mozes, " het allerminst onaangeroerd laten.

Wie herkent aan dat woord niet onmiddellijk de grote apostel, die de onschatbare weldaad van de rechtvaardigmaking uit genade alleen had leren zoeken en vinden in de school van de geestelijke levenservaring en deze hoogheerlijke waarheid voortdurend, in het bijzonder in de brieven aan de Romeinen en de Galatiërs, met zoveel kracht op de voorgrond plaatst? Ja, zie hier waarlijk het kort begrip van geheel het evangelie van Paulus, maar tegelijk van alle profeten en apostelen samen, een ieder in hun eigen vorm, het evangelie van Augustinus, van Luther, van de hervorming in en buiten ons vaderland. Hoe zouden wij het kunnen vergeten, daar in de Nederlanden op 14 Juni 1566 bij de eerste hagepreek, onder Gods vrije hemel

gehouden, een viertal uren aan de verklaring van dit woord van de Heere gewijd werd: uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme. Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, die God voorbereid heeft, opdat wij daarin wandelen zouden (Ef. 2: 8-10). Dat trok, dat boeide, dat laafde de dorst van duizenden heilbegerige zielen, zoals een malse zomerregen de heet geschroeide akker daar buiten; dat blijft de enige troost van allen die voelen dat het tot in der eeuwigheid onmogelijk is door eigen deugd voor God te bestaan, en dat dus de zondaar die zichzelf als zondaar kent, niets anders overblijft dan òf alleen uit genade om niet behouden te worden, òf in troosteloze wanhoop te sterven. Wat denkt en zegt men toch zo dikwijls in onze tijd, dat deze prediking van Paulus te Oosters en Israëlitisch gekleurd is, om voortdurend voor ons onmisbaar en voldoende te wezen? Rechtvaardiging door het geloof, zeker, deze vorm van het Paulinisch evangelie draagt een geheel Israëlitisch karakter, maar de diepe behoefte daardoor aangeduid, is zuiver menselijk en tevens waarachtig christelijk en men behoeft voorwaar geen zoon van Abraham, men behoeft slechts een schuldig kind van Adam te zijn, om terstond te beseffen dat Gods gunst het hoogste goed en genadig herstel in die verbeurde gunst een boven alles uitsteigende weldaad is. "Dat door Deze overgeving van zonden verkondigd wordt, " dit is het juist wat het evangelie tot een eeuwig evangelie voor arme zondaren maakt; dit het eerste, waarmee zijn prediking aanvangt en waarzonder er evenmin sprake kan zijn van waarachtige vertroosting, als van vernieuwing en heiliging.

Ziet dan toe, gij die in onderscheiding van hen die te Jeruzalem zijn, hier in de verstrooiing leeft, dat over u niet door een gelijk gedrag als van hen en van hun oversten, kome hetgeen gezegd is in de profeten, (Jes. 28: 14v. Hab. 1: 5):

Ziet, gij verachters en verwondert u en verdwijnt met uw verachting voor hetgeen Ik u ter redding had aangeboden; want Ik werk in het oordeel dat over u zal komen, een werk in uw dagen, zodat gij het nog zelf zult beleven, een werk, dat gij niet zult geloven, als iemand het u vertelt als iets dat op een andere tijd en op een andere plaats is geschied; zo zwaar en ontzettend zal het zijn.

Nadat hij zijn diepste inzicht van het geheim van Christus aan zijn broeders heeft meegedeeld, spreekt Paulus nog de smart uit die hij moest ondervinden bij het zien van elke vergadering van Joden. Aan allen die hij hier voor zich ziet, heeft hij vergeving van zonden in Jezus' naam verkondigd; maar wie heeft onze prediking geloofd? Voor hoevelen zal deze prediking van de zaligheid integendeel tot verharding zijn? Zo besluit hij met een waarschuwing uit de profetie.

Ook in deze bedreiging openbaart zich reeds een hoofdgedachte van Paulus, die hij later in de brief aan de Romeinen uitvoerig voorstelt, namelijk deze, dat Israël voor het grootste deel zich tegen de prediking van de zaligheid verhardde en aan het gericht werd prijs gegeven.

De weg van de zaligheid, 1) eenmaal zo langzaam en met zoveel moeite bereid a) langzaam door de tijden van voorbereiding gedurende het oude verbond, b) met moeite door Jezus' bitter lijden en sterven; en toch 2) zo kort en liefelijk te bewandelen a) kort, want het komt er slechts op aan Jezus' kruis in het geloof te omhelzen, b) liefelijk, want men vindt daarop vergeving van zonden, leven en zaligheid.

En toen de Joden, die zo'n woord niet langer meer wilden aanhoren (hoofdst. 7: 54 en 56), de synagoge waren uitgegaan, verzochten de heidenen, die de bijeenkomst mede hadden bijgewoond, hun tegen de volgende sabbat, dat is in de week tussen deze en de volgende

sabbat, als Paulus en Barnabas pas weer een voordracht in de synagoge zouden houden, hun dezelfde woorden zouden gesproken worden; zij verlangden dat het evangelie, zo-even verkondigd, hun in het bijzonder mocht worden meegedeeld, daar het hun zozeer behaagde.

De Handelingen van de apostelen hebben op vele plaatsen meer verschil van lezing dan enig ander boek van het Nieuwe Testament. Nu is de gewone tekst in ons vers ontleend aan een handschrift uit de 9e eeuw, dat zich bevindt in de bibliotheek van een Rooms klooster, dat alléén van hoofdst. 8: 10 de geschiedenis van de apostelen bevat en geenszins betrouwbaar geacht kan worden. Bovendien is het ook moeilijk de inhoud van bovenstaande woorden te rijmen met hetgeen in het volgende wordt verteld en vooral ook met het woord van Paulus in vs. 46, dat het volstrekt uitsluit dat hij en Barnabas reeds in de week voor de volgende sabbat aan de heidenen zou hebben gepredikt. Zonder twijfel heeft het woord metaxu aanleiding tot die lezing gegeven, dat wel gewoonlijk en ook bij Lukas (Luk. 11: 51; 16: 26 Hand. 12: 6; 15: "tussen" betekent, en dat men nu zo opvatte, als boven verklaard is. Zo’n verzoek aan de apostelen om in de tijd tussen deze en de volgende sabbat zijn voordrachten te willen voortzetten, kon, zo scheen het, slechts uitgaan van de heidenen, die mede in de synagoge waren; dat woord voegde men er daarom tot opheldering bij. Verder bleek daar uit het slot, dat onder degenen die de synagoge verlieten, de Joden moesten verstaan worden, wat men dan eveneens mede in de tekst vermeldde. Het eerder aangehaalde Griekse woord heeft in het later spraakgebruik ook de betekenis van "later, " zodat het handschrift dat het eigendom van de universiteit te Cambridge is en uit de 5de of 6de eeuw stamt, juist daarvoor exhv leest en dat nu hier woordelijk de eerstvolgende sabbat zelf, niet de week vóór die sabbat bedoeld is, blijkt uit vs. 44, waar een deel van de eigenlijke heidenen te Antiochië de apostolische prediking pas omtrent de volgende sabbat te horen krijgt, terwijl zich voor het ogenblik alleen proselieten onder de toehoorders bevonden. Wij moeten ons daarom houden aan de andere, meer eenvoudige lezing, die ook de Latijnse vertaling van de Vulgata in het exemplaar van het vatikaan volgt. Wij moeten aan het vers de volgende verklaring geven: "En toen zij, Paulus en Barnabas, nog voordat de vergadering geëindigd was (vs. 43), uit de synagoge gegaan waren, omdat zij alleen als gasten de godsdienst hadden bijgewoond, en daarom niet mede hadden deel te nemen aan een eigenlijke gemeentezaak, verzochten zij, de oversten van de synagoge (vs. 45) hen die heengingen, dat op de eerstvolgende sabbat hun dezelfde woorden zouden verkondigd worden, de heden gedane mededeling nog eens zou worden voorgedragen tot nauwkeuriger overweging en tot beslissing ter gelovige aanneming daarvan.

Wij zien dus dat de woorden van de apostel, die met zo’n grote verontschuldiging maar met alle nadruk van geloofszekerheid gesproken worden, op hen een gunstige indruk maakten. In naam van de gehele gemeente werd hem en Barnabas bij zijn heengaan gevraagd, bij de eerstvolgende godsdienst de voorgedragen leer uitvoeriger te behandelen, opdat men dan zou kunnen beslissen. Daartoe toch was nu alles nog te nieuw en te vreemd, men moest zich eerst oriënteren (vgl. hoofdst. 28: 21vv.). In zulke hoogstbelangrijke, zeer duidelijke zaken, die om beslissing vragen en waarvan hier gesproken wordt, heeft het nemen van een tijd tot overweging altijd iets bedenkelijks. Toch waren er onder de Joden zelf en vooral onder de proselieten velen, die meer dan de overige menigte van de toehoorders door de kracht van de waarheid waren aangegrepen. Voor hen was de tijd om te wachten tot de eerstvolgende sabbat onaangenaam, hun hart drong hen tot een spoedige beslissing en deed hen verlangen naar een overvloedige bevrediging van de geestelijke behoefte.

En na het uitgaan van de synagoge, nadat de overste hen op de gewone wijze had laten gaan, volgden velen van de Joden en van de godsdienstige Jodengenoten, dieregelmatig aan de godsdienstoefeningen in de synagogen deelnamen, Paulus en Barnabas tot in de woning, waarin zij gehuisvest waren. Om hun aanneming van de hun zojuist verkondigde zaligheid te

betuigen en om nadere bevestiging daarin te zoeken, volgden zij de predikers, die tot hen spraken in vertrouwelijke toespraken (hoofdst. 28: 20) en hen vermaanden te blijven bij de genade van God, die zich reeds nu door het openen van hun harten voor het geloof aan hen had verheerlijkt (hoofdst. 11: 23; 14: 22), daar toch de verleiding tot afval niet lang uitblijven zou.

Zij die beginnen, hebben het meest de vermaning nodig om in de genade te blijven; want zij zijn nog tedere enten, die de storm van aanvechting gemakkelijk van Christus kan afslaan.

Blijven, dat is onze roeping: nemen kan ik de genade van God niet, maar zij neemt mij; maar in haar blijven dat kan ik door het voortdurend ontvangen en aannemen van haar en ik word gevraagd, niet gedwongen, te blijven.

En op de volgende sabbat, nadat zich intussen vooral aan de zijde van de heidenen een grote belangstelling in de prediking van de apostelen had ontwikkeld, kwam bij de godsdienstoefening in de synagoge bijna de gehele stad samen om het woord van God te horen, dat Paulus volgens het verzoek, tot hen in vs. 42 gericht, zou voordragen.

Doch toen de Joden de menigte heidenen zagen, die deels in de synagoge waren gekomen, deels daarbuiten op straat waren om vandaar de voordracht mede aan te horen, werden zij met nijd vervuld, omdat ook voor de onbesnedenen de toegangtot het woord van deze genade (vs. zou openstaan. Zij stonden op en spraken hetgeen door Paulus gezegd werd tegen door hem gedurig met allerlei zaken in de rede te vallen, hem wedersprekende en lasterende, alleen om tegen te spreken, zonder dat zij iets wezenlijks konden voortbrengen dat de moeite waard was om er acht op te geven. Toen zij met tegenspreken alleen de apostel niet moe konden maken en terughouden, lasterden zij Jezus, van wie hij getuigde en allen die in Hem wilden geloven.

Dat op deze sabbat voornamelijk de heidenen een sterk verlangen aan de dag leggen om het woord van God te horen, heeft zijn grond in de eigenheid van de prediking van Paulus, zoals die zich ook in de rede op de vorige sabbat had geopenbaard. Terwijl namelijk Paulus aan de Joodse gemeente de zondenvergeving door Christus als het eerste en voornaamste goed had aangeprezen, stelt hij dadelijk op de voorgrond dat de Joden tegenover de zaligheid van Jezus Christus niet beter zijn dan de heidenen. Terwijl hij dan verder de rechtvaardiging afhankelijk maakt van het geloof alleen en geen andere voorwaarde stelt, geeft hij te kennen dat de heidenen even dichtbij de zaligheid zijn als de Joden. Dit karakteristieke van de prediking van Paulus heeft zijn oorsprong in zijn persoonlijke ervaring, die hem aan de ene zijde de algemene verdorvenheid van de menselijke natuur deed kennen, aan de andere zijde als de geschiktheid om de zaligheid te ontvangen de gehele ontlediging van het eigen ik en begeerte naar het goddelijke. Die prediking is ook in de tussentijd gehoord en deze is voor de heidenen een aantrekkingskracht geworden. Maar juist dit toestromen van de heidenen tot het woord van God brengt bij de Joden een crisis teweeg. Dit besliste neigen van de heidenen tot het verkondigde woord is hun de bevestiging van de indruk, die ook zij zonder twijfel hebben ontvangen, dat tegenover de door Paulus aangeboden zaligheid het goddelijk voorrecht van Israël boven de heidenen niet meer in aanmerking komt. Nu moest dan door alle Joden, met het oog op zo’n in het oog vallende deelname van de heidenen aan het woord van de zaligheid, beslist worden of zij de vergeving van de zonden en de rechtvaardiging voor God hoger achtten dan hun aandeel aan de uiterlijke bevoorrechte plaats van Israël. Het bleek nu dat slechts een zeer klein aantal de diepste behoefte, waarvan Paulus de bevrediging aanbood, levendig genoeg voelde om in de eerste plaats al het andere daarbij achter te stellen.

Hef uw ogen rondom op en zie, die allen zijn vergaderd, zij komen tot u; dit woord (Jes. 60: bracht nu leven in de Joodse gemeente te Antiochië; maar zij had daarin geen lust.

Tegenspreken geschiedt nog met enige schijn; maar het lasteren, dat aanstonds daarbij komt, wat een boosheid, in de hel ontstoken, steekt daar niet in!

Maar Paulus, die het woord voerde en Barnabas, die, van zijn zitplaats opgestaan, naast de apostel stond en daardoor instemming met dat woord betuigde, verklaardenduidelijk en vrijmoedig aan de tegensprekende en lasterende Joden, in welke verhouding zij voortaan tot hun gemeente dachten te staan. Zij zeiden: a) het was naar de raad en de wil van God nodig dat eerst tot u, als degenen aan wie het kindschap en de heerlijkheid en de verbonden en de beloften toekomen (hoofdst. 2: 39 Rom. 9: 4), het woord van God gesproken zou worden, zoals wij onlangs en heden getrouw hebben gedaan; b) doch nu gij het woord van deze zaligheid (vs. 26) verstoot en u uzelf niet waardig oordeelt voor het eeuwige leven, hetgeen bij gelovige aanneming van onze woorden u ten deel zou zijn gevallen, ziet, wij keren ons tot de heidenen, aan wie wij voortaan onmiddellijk en zonder verband tot uw synagoge het evangelie zullen prediken en ook dit doen wij naar Gods raad en wil.

Matth. 10: 6 Hand. 3: 26; 13: 26) Ex. 32: 10 Jes. 55: 5 Matth. 8: 12; 21: 43

De apostel houdt de Joden in dit laatste, sterke en ernstige woord voor dat zij door hun fanatieke tegenstand tegen de hoop van het eeuwige leven, die hun in Christus is aangeboden, metterdaad te kennen hadden gegeven wat een geringe waarde zij voor zichzelf hechtten aan het bezit daarvan en hoezeer zij zichzelf daardoor op schandelijke wijze vernederden. Wij zien hoe hoog Paulus hier de waarde van de menselijke ziel stelt, die door Christus moet worden verheven tot gelijkheid aan God en tot eeuwige zaligheid, doordat hij het voorstelt als een verachting van zichzelf, liever in de duisternis van de zonde en in het verderf te willen volharden, dan door Christus in de heerlijkheid van God verhoogd te worden.

Krachtig en snijdend is het woord van dat protest, waarvan de mening neerkomt op het "gij hebt niet gewild" van de Heere zelf (Matth. 23: 37). De verwerping van het evangelie is de eigen zonde en schuld van de mens. Onmiddellijk hieraan wordt de verklaring verbonden dat van nu aan het evangelie tot de heidenen gebracht zal worden, dat is, niet meer vanuit de synagoge als middelpunt of zelfs als punt van uitgang, maar rechtstreeks tot en in het midden van de heidenen. Deze treffende verklaring wordt overigens niet eenmaal, maar van plaats tot plaats opnieuw afgelegd met woord en daad (hoofdst. 18: 6; 28: 28).

Want zo heeft de Heere ons geboden, toen Hij tot Hem, wiens dienaars en boden en vertegenwoordigers wij zijn (1 Kor. 4: 1; 2 Kor. 5: 20, in Jes. 49: 6 sprak: a) Ik heb u gesteld tot een licht voor de heidenen, opdat gij zoudt zijn tot zaligheid tot aan het uiterste van de aarde (Luk. 2: 31vv.).

Jes. 42: 6

Wat aan Christus beloofd is, daarin is voor zijn dienaren een gebod vervat; omdat zij de aangewezen getuigen zijn van Hem, die God voor de heidenen tot een licht had gesteld, opdat Hij de zaligheid zou zijn tot aan het einde van de aarde, daarom hebben zij van Hem bevel ontvangen door hun prediking de heidenen te verlichten en zalig te maken (hoofdst. 26: 17vv.).

Op dezelfde wijze als Paulus hier deze tekst tot een regel van zijn handelen maakte, heeft ook wel nu en dan een dienaar van God een woord van de Heere nodig, dat hem bijzonder licht in het hart en zekerheid omtrent zijn wegen geeft. Indien wij zo leefden met het woord van God als Paulus dit deed, dan zou ook vaker dan wij denken in moeilijke omstandigheden het een of ander woord van de Bijbel ons ten dienste staan, om ons voor dat ogenblik bepaald aan te wijzen wat wij te doen of te laten hebben.

Toen nu de heidenen die bij deze woorden nog aanwezig waren, hoorden dat nu de beide mannen van God zich met hun boodschap tot hen wilden wenden, verblijdden zij zich. Nu toch zou de zaligheid tot hen komen in hun eigen huis; daarom boden zij ook aan die beiden, toen zij de synagoge van de Joden verlieten, spoedig een plaats tot prediking bij zich aan. Zij hoorden dit nu daar en prezen het woord van de Heere, dat volkomen met de geestelijke behoefte van het hart overeenstemde en er geloofden zovelen, als er bestemd waren voor het eeuwige leven (Rom. 8: 29v.).

Hoewel in het begin de gehele stad in beweging kwam over de goddelijke boodschap, kwamen er toch slechts enkelen tot geloof. Dit is het wat Lukas hier wil doen opmerken. Het waren geen families, gildes, veel minder plaatsen en steden, die gelovig werden, anders zou ook de latere vervolging van Paulus en Barnabas (vs. 50) niet mogelijk geweest zijn. Het waren slechts individuen, één en nog één, zoals dit dan ook wel eigenlijk in de wijze van de Paulinische prediking lag, die vergeving van zonden en rechtvaardiging als hoofdpunt op de voorgrond stelde, om de beslissing voor het geloof tot een geheel individuele te maken.

Zij allen, maar alleen zij bekeerden zich werkelijk, die door God voor het eeuwige leven bestemd waren; want het wordt niet aan het toeval noch aan onvoorwaardelijke willekeur en luim van de mensen toegeschreven of iemand tot het zaligmakend geloof komt en wie er toe komt. Dit gevolg staat onder het bestuur van de Voorzienigheid van God, die reeds vóór het beslissend ogenblik alles vastlegt. In zaken die de zaligheid en het eeuwige leven aangaan, valt niet het minste voor, zonder dat Gods wil en macht het ordent, leidt en beschikt. Dit is een waarheid, die zowel verootmoedigt, als verheft en vertroost. Aan de andere zijde geschiedt echter in zaken, die de zaligheid aangaan, ook niets zonder dat de mens met vrije wil bepaalt en besluit. In vs. 46 is dit ten opzichte van de ongelovige Joden erkend, als tot hen wordt gezegd: "Gij oordeelt uzelf niet waardig voor het eeuwige leven, " en verder geeft de Schrift in duizenden gevallen getuigenis van de vrijheid en zelfstandige werking van de mensen. In dit geval is dat echter niet uitgedrukt, omdat Lukas het werk van de bekering wil doen kennen als afhankelijk van het goddelijk bestuur.

Men kan ook zeggen dat het "zo velen als er" in tegenstelling staat tot de Joden, die niet gelovig werden in die menigte die naar de raad van God voorbeschikt was, maar voor het grootste deel het heil weerstonden dat voor hen allen bestemd was. Ten opzichte van de heidenen werd echter het gehele getal van de voorbeschikten voor het eeuwige leven bereikt. Zij onder hen, die door Gods voorbereidende genade reeds inwendig rijp waren, bekeerden zich ook werkelijk allen. Anderen, die zich pas 10, 20, 30 jaar later lieten dopen, behoorden op dat tijdstip nog niet tot de voorbestemden.

Zo ernstig wil God iedereen zalig maken, dat Hij voor ieder mens de orde, waarin hij zalig zal en kan worden, naar zijn wijsheid bepaald heeft. Indien nu de mensen de Heere niet weerstonden en in hun tegenstand de voor hen bestemde tijd van de genade en de hun geschonken orde van het heil niet verzuimden, dan zou geen mens verloren kunnen gaan.

En het woord van de Heere werd in de periode waarin Paulus en Barnabas verder te Antiochië bleven, door het gehele land verbreid, door geheel Pisidië, waarvan Antiochië de hoofdstad was.

Zeker een krachtige geloofsversterking voor de apostel, een beslissende ervaring, die hem voor zijn gehele zendingsreis tot een onomstotelijke zekerheid maakte (hoofdst. 22: 17-21): mijn opdracht luidt aan de heidenen, mijn scheepje behoort buiten op de grote zee van de volken; daar moet ik mijn net uitwerpen, daar wil de Heere mij een grote menigte ten buit geven.

Maar de Joden werden door die voortgang van de apostolische werkzaamheid hoe langer hoe nijdiger en tot tegenstand opgewekt. Zij stookten toen de godsdienstige en eerlijke vrouwen op, de vrouwen van de voorname heidenen te Antiochië, die tot het Jodendom waren overgegaan. Zij wekten bij hen een fanatieke ijver op voor de door hen aangenomen Joodse godsdienst, die het gevaar liep door de nieuwe christelijke godsdienst te worden verdrongen. En door de hulp van deze vrouwen wonnen zij vervolgens hun mannen, die de voornaamsten van de stad waren, a) enverwekten vervolging tegen Paulus en Barnabas, als tegen mensen die voor het algemeen welzijn gevaarlijk waren en van wie men zich moest ontdoen en verdreven ze krachtens hun macht als oversten uit hun gebied (hoofdst. 9: 24).

2 Tim. 3: 11

Het zijn oprechte vrouwen geweest, die zich op hun godsdienst beriepen en dachten dat zij vroom waren voordat die nieuwelingen kwamen. Zo wordt eerbaarheid en godsdienst een grendel van het christendom. Er is hier dus sprake van een vroomheid die men zichzelf heeft gemaakt. Zulke mensen zijn zeker gemakkelijk op te winden, want zij zeggen: "wat wil men toch beter hebben dan wij zijn? Wij zijn reeds sinds lang vroom en eerbaar geweest! " Juist zulke vroomachtige, godsdienstige mensen zijn het bijna altijd, die òf de sterkste vervolging verwekken, òf zich het liefst ertoe laten gebruiken, omdat zij menen daardoor God een dienst te doen.

Zelfs in dit treurig beeld ziet men de krachtige overgave van het vrouwelijk gemoed aan hetgeen geloofd wordt. Hier dienen wel de godsdienstige vrouwen in bijgeloof een afgod, maar Paulus heeft later ook rijkelijk ondervonden wat vrouwen in de dienst van de ware God kunnen doen. De oversten van de stad waren niet onder degenen die voor het eeuwige leven bestemd waren, hun leven was op het raadhuis en in het wijnhuis. Zij bekommerden zich echter weinig over die beide zonderlinge Joden, die de gehele stad in onrust hadden gebracht, maar omdat hun vrouwen hun onophoudelijk aan het hoofd zeurden, vaardigden zij, om daaraan een einde te maken, een bevel van verbanning uit. Paulus en Barnabas zouden daar zeker nog graag een poos zijn gebleven en zij gingen ook niet, voordat zij over de grenzen werden gezet; de weg van de dienaren van Christus, als voortgejaagden, is dus vroeg ingewijd!

Doch zij, Paulus en Barnabas, schudden, toen men hen over de grenzen had gebracht, volgens het woord van Christus in Matth. 10: 14, het stof van hun voeten af tegen hen. Daarmee verklaarden zij alle gemeenschap teniet gedaan met de Joden, aan wie God een geest van verbittering had gegeven (Rom. 11: 8) en verklaarden zij zich van alle verplichting omtrent hen vrij. Zij reisden nu weer voort, wendden zich zuidoostelijk naar het landschap Lycaonië en kwamen na een tocht van 2 à 3 dagreizen te Ikonium, de hoofdstad van deze streek, gelegen aan de voet van de Taurus in een vruchtbare vlakte.

De Joden verstonden deze beeldspraak, want zij waren gewend bij het overgaan van de grenzen van het heilige land hun voeten van het onreine stof van de heidense aarde te zuiveren.

De apostelen deden dat tot een getuigenis tegen hen, dat onder hen mannen van God waren geweest, maar zij die door hun woord hadden verstoten. Zij gaven verder daardoor te kennen dat zij niet waren gekomen om iets bij hen te halen, maar alleen om hun zielen te redden, zodat zij dus zelfs geen stofje wilden meenemen; zij gaven tevens daardoor de onreinheid te kennen en hun zondendienst en Gods vloek over hen.

De wereld moet bewijzen zien dat men haar alleen om de zaligheid van haar zielen, niet uit eigenbaat, de waarheid zegt: wil zij de hemel niet hebben, laat zij dan haar aarde en haar stof behouden.

En de discipelen, de zielen die uit de Joden en heidenen voor het christelijk geloof waren gewonnen te Antiochië en in de omtrek (vs. 43, 48 en 49), waren wel ten gevolge van hun gewelddadige verdrijving als verweesd achtergelaten, maar waren toch niet moedeloos en versaagd. De Heere zag des te meer in genade op hen neer; daardoor werden zij vervuld met blijdschap en met de Heilige Geest, totdat zij de verdrevenen later mochten weerzien (hoofdst. 14: 21vv.)

De Heere vergoedde de afwezigheid van hun geliefde leraars bij de jeugdige gemeente doordat Hij met zijn genadige tegenwoordigheid in de Geest zelf midden onder hen was, zodat zij vol werd van vreugde en van de Heilige Geest.

Een getuigenis was het van waarachtig geestelijk leven dat zij vol vreugde en vol van de Geest bleven, ook toen de mannen van God hen hadden verlaten; een bewijs dat zij zich niet tot mensen, maar tot de Heere bekeerd hadden; een teken dat het evangelie voor hen een levensreuk die leven brengt was geworden.

Antiochië in Pisidië werd later een christelijke metropolis, waarvan het gebied niet minder dan 25 bisschoppelijke steden in Pisidië omvatte.

HOOFDSTUK 14

PAULUS' TERUGKOMST NAAR ANTIOCHIE EN WAT ONDERWEG GEBEURDE

Vs. 1-28 Van Antiochië in Pisidië zijn Paulus en Barnabas 10 mijlen naar het zuidoosten gegaan naar Ikonië in Lycaonië. Ook hier begeven zij zich naar de synagoge van de Joden en winnen zij een menigte van Joden en Grieken voor het geloof in Christus; maar bij de voortgaande invloed van hun werk weten de Joden, die ongelovig waren gebleven in gemeenschap met de heidenen hen vandaar te verdringen. Te Lystre geneest Paulus bij gelegenheid van een prediking, die hij daar in de open lucht houdt, een opmerkzame toehoorder, die, lam van de geboorte af, aan zijn zijde zit. Dit veroorzaakt dat de heidense Lystrensen hem en Barnabas voor goden houden. Zij menen dat zij zoals een god in vroeger tijden van boven zouden zijn neergekomen. Slechts met moeite laten zij zich terughouden aan de gewaande goden een offer te brengen. Spoedig keert het blad om. Joden, die van Antiochië en Ikonium de apostelen zijn nagereisd om hen te vervolgen, overreden het volk Paulus te stenigen, die dan ook voor dood buiten de stad wordt gesleept. Hij staat echter weer levend op en gaat de volgende dag naar Derbe. Vandaar begint een organisatie van de gestichte gemeenten, terwijl de beide zendelingen weer langs de weg teruggaan, waarlangs zij gekomen zijn. Te Antiochië in Syrië geven zij aan de gemeente bericht.

En het geschiedde te Ikonium, dat zij, Paulus en Barnabas, samen in de synagoge van de Joden gingen en met zo'n gezegende uitkomst spraken dat een grote menigte, zowel van Joden als Grieken die als proselieten van de poort met de Joodse synagoge in verbintenis stonden, geloofde. Met die Griekse proselieten verenigden zich dan ook anderen, die vroeger nog op verdere afstand hadden gestaan (hoofdst. 11: 20v.).

De vervolging te Antiochië heeft voor de apostelen geen andere verandering dan van plaats met zich meegebracht. Waar zij te Antiochië zijn geëindigd, daar beginnen zij weer te Ikonium. Zij blijven onveranderd in dezelfde gezindheid en hetzelfde werk, dat hun te Antiochië zo veel lijden heeft berokkend.

Zij blijven niet weg uit de synagogen van de Joden. Noch hun liefde tot hun volk, noch hun moed is gebroken door de ondervindingen die zij bij de Joden hebben gehad.

Hun standvastigheid en trouw werden dan ook rijkelijk beloond. De Heere gaf hun een blijde vrijmoedigheid en zegende hun prediking aan vele zielen. Nu zag Paulus, wat de Joden aangaat, verblijd van hart, dat God, evenals in de dagen van Elia zich een overblijfsel had behouden, dat aan zijn woord geen aanstoot nam. (Rom. 11: 5).

Wat de "Grieken" aangaat kan men bij deze uitdrukking in twijfel zijn of daaronder heidenen of proselieten van de poort bedoeld zijn. Het laatste is wel het waarschijnlijkste. Heidenen zouden wel geen toegang hebben verkregen tot de synagoge van de Joden en zij worden ook pas met name in vs. 2 voorgesteld. Zeker is met opzet niet, zoals in hoofdst. 13: 43, de uitdrukking "godvruchtige Jodengenoten" maar de meer algemene naam "Grieken" gekozen. Daardoor moet worden te kennen gegeven dat het onderscheid tussen proselieten en niet-proselieten voor de Heere reeds was opgeheven. Als proselieten tot de gemeente van Jezus werden vergaderd, geschiedde het niet, omdat zij reeds halve Joden waren geworden, maar omdat Jezus ook een licht voor de heidenen moest zijn. (hoofdst. 13: 47).

Maar de Joden, die het evangelie ongehoorzaam waren (2 Thess. 1: 8 Rom. 10: 16), verwekten tegenstand en afkeer en verbitterden de zielen van de heidenen, die ook nog ongelovig waren gebleven, tegen de broeders, tegen de christenen (hoofdst. 9: 30; 11: 29), zonder nog teweeg te kunnen brengen dat men de handen aan hen sloeg.

Wie niet gehoorzaam wordt aan de waarheid, komt er gemakkelijk toe om anderen er afkerig van te maken. "Gijzelf zijt niet ingegaan en die ingingen hebt gij verhinderd", dit woord van de Heere (Luk. 11: 52) werd vanaf die tijd bij de nijdige Joden vervuld.

De wereld kon toch de mensen, die er behoefte aan hebben, wel met rust laten als zij zich tot de Heere Jezus bekeren; het doet haar toch geen schade. Waarom mogen anderen niet hebben wat zij in hun trotsheid verachten? Maar hun geweten betuigt hun dat het het koninkrijk der hemelen is, dat zij verwerpen, dat zij een schat verwerpen die door niets kan vergoed worden; hun geweten maakt hen ijverzuchtig, wil niet dat misschien iemand anders zal opmerken dat het evangelie een schat is en hij die opheft en daardoor rijk wordt.

Lukas gebruikt hier de liefelijke broedernaam van de heidenen, omdat de ongelovige Joden het zeer haatten dat Joden, die in Christus geloofden en gelovige christenen uit de heidenen tot een heilige broederschap werden. Men kan zich indenken met wat voor boze lasteringen zij gereed geweest zijn om de zielen van de heidenen tegen de broeders, die door de band van een door de wereld niet te begrijpen liefde verbonden waren, op te stoken en met haat te vervullen. Nu moesten deze broeders verstoorders heten van de vrede van het huisgezin, in het geheim verbondenen, dwepers enz.

Zij verkeerden daar dan, omdat de vijandschap van de ongelovige Joden niet zo spoedig een beslissing kon teweegbrengen, een lange tijd, vrijmoedig sprekende invertrouwen op de Heere. Zij wisten dat zij stonden onder de hoge bescherming van God, a) die tegenover alle beschuldigingen en lasteringen van de Joden getuigenis gaf aan het woord van Zijn genade, dat zij predikten (hoofdst. 20: 24), dat het een goed enzegenbrengend woord was. De Heere gaf dit getuigenis op de wijze in Mark. 16: 20 voorgesteld en gaf dat tekenen en wonderen geschiedden door hun handen (hoofdst. 4: 29v.).

Hand. 19: 11 Hebr. 2: 4

De Heere heeft middelen genoeg om zijn vijanden de mond te snoeren. Was het de Joden gelukt het woord van de apostelen verdacht te maken, dan werden hun nieuwe werken, tekenen en wonderen gegeven, die voor de ogen van de gehele wereld geschiedden en een prediking door daden werden voor de opgehitste heidenen.

Paulus en Barnabas zelf hadden niet op tekenen en wonderen gewacht, maar de eenvoudige prediking als hoofdzaak beschouwd, zoals die het heden ook nog altijd is en altijd zal blijven; want er waren reeds velen zonder die wondertekenen, alleen door de prediking, gelovig geworden. Er was nu echter een tijd van beslissing gekomen en in zulke tijden verleent de Heere aan zijn getrouwe dienaren, ook wel zonder dat zij het verlangen, zeer buitengewone gaven en krachten, wanneer Hij het voor nodig houdt door openlijke betoningen van zijn macht aan de zaak van Zijn rijk de overwinning te bezorgen.

En de menigte van de stad liet zich voor een gedeelte door die lasteringen in haar oordeel meeslepen, voor een ander deel gaf zij acht op deze tekenen en wonderen. Zij werd zo verdeeld in twee partijen en sommigen waren met de Joden en sommigen met de apostelen.

Zo'n splitsing, als hier wordt meegedeeld, is een getrouwe leraar niet geheel onaangenaam, omdat integendeel de Heere Jezus zegt (Matth. 10: 35vv.) dat Hij in de wereld gekomen is om die teweeg te brengen. Dat woord vervult de Heere steeds wanneer Hij door zijn knechten het rijk van de duisternis verstoort, een zalige onrust verwekt en de mensen van de ongerechtigheid afstand leert te doen. Hij zal die ook eenmaal op de grote oordeelsdag met ontzettende majesteit volvoeren.

De gezegende splitsingen in de gemeente: 1) haar oorzaak - de besliste prediking van het goddelijke woord, dat levend is en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard enz. 2) haar vrucht - de zifting van de gemeente; de grond van de harten wordt openbaar, in de strijd wordt de waarheid bevestigd, het geloof beproefd, de liefde bevestigd, de kerk opgebouwd.

Toen zijn zij, Paulus en Barnabas, nog op tijd alles overlegd hebbende en wetende wat men tegen hen in het schild voerde, (hoofdst. 9: 24, 30; 23: 12vv.), gevlucht naar de steden van Lycaonië, die ongeveer 5 mijlen verder naar het oosten en zuidoosten lagen, namelijk in de eerste plaats naar Lystre, waarvan in vs. 8-19 worden gesproken en naar Derbe, zoals later in vs. 20 zal worden meegedeeld en het omliggende land.

En zij verkondigden daar het evangelie. Daar waren geen bijzondere Joodse synagogen, waarbij zij zich zouden hebben kunnen aansluiten, hoewel er ook enige Joden woonden (hoofdst. 16: 1vv.); daarom verkondigden zij het onmiddellijk aan heidenen en Joden tezamen, als zij op openbare plaatsen met sommigen gesprekken aanknoopten, totdat een grotere menigte zich om hen verzamelde en het gesprek tot het houden van een redevoering overging.

Onder degenen, die de oploop uitvoerden, worden in de eerste plaats de heidenen genoemd en het laatst de oversten van de synagoge; toch waren niet de heidenen, maar de Joden en in het bijzonder hun oversten de voornaamste tegenstanders. De heidenen moesten slechts vooraan staan in de strijd - de kern van de troepen, de Joden, kwamen later en achter hen kwamen pas de aanvoerders, die echter de gehele stad dirigeerden. Het bericht van het plan van de vijanden, dat Paulus en Barnabas ter ore komt, zien deze voor een goddelijke reispas aan, die hun route verder aangaf.

Men moet zich niet altijd smaad en schande laten aandoen; toch moeten wij leren onderscheiden wat voor Gods eer het meest of het minst bevorderlijk is.

Op de plaatsen aangekomen, waarheen zij de toevlucht namen, brachten de apostelen hun tijd niet door met onvruchtbaar klagen over geleden onrecht; zij gingen integendeel dadelijk weer met vreugde aan het werk, waartoe God hen had geroepen.

Te Lystre vond Paulus op zijn tweede zendingsreis zijn geliefde leerling Timotheüs, te Derbe verkreeg hij Gajus tot leidsman. (hoofdst. 16: 1; 20: 4).

Na dit korte overzicht over het geheel van de apostolische werkzaamheid willen we nu op de beide delen daarvan in het bijzonder letten. En een zeker man te Lystre, de stad in vs. 6 voor het eerst genoemd, die geen macht had over zijn voeten, zat langs de kant, op een afgelegen plek, terwijl de anderen op de plaats waar de apostelen hun voordrachten hielden, vrij rondwandelden. Zijn voeten konden zijn lichaam niet dragen, zodat hij evenals die bedelaar aan de deur van Jeruzalems tempel 16 jaar geleden (hoofdst. 3: 2) neerzat, verlamd vanaf zijn geboorte, en hij had dan ook nooit kunnen lopen.

9. Deze plaatste zich onder de luisterende schare, zeker wel in de eerste plaats met het doel om de daar aanwezigen om een aalmoes te vragen. Zo hoorde hij Paulus spreken, telkens als deze daar aan het volk het evangelie verkondigdeen hij luisterde meer en meer met

bijzondere opmerkzaamheid en instemming. De man viel Paulus in het oog en hij dacht er nu aan om tot eer van die God, die hij aan de Lystrensers verkondigde, hem van zijn lichamelijke ellende te bevrijden, opdat hij door een wonderteken des te gemakkelijker de toegang tot het hart van deze mensen mocht vinden. De ogen op hem houdende met onderzoekende blik en ziende uit de uitdrukking van zijn gezicht, dat hij geloof had om gezond gemaakt te worden door een zo machtig en genadig God als hier werd gepredikt,

10. zei hij met luide stem, zodat niet alleen de ongelukkige hem hoorde, maar ook de kring van de rondomstaande menigte: Ga recht op uw voeten staan! a) En hij, dadelijk zonder enige bedenking voldoende aan die eis, sprong op en wandelde nu gezond rond, evenals de anderen.

a. Jes. 35: 6

Reeds in hoofdst. 13: 6 vonden wij dadelijk op het eerste station van deze eerste zendingsreis van Paulus in de tovenaar Elymas een tegenhanger van de tovenaar Simon, die Petrus in Samaria ontmoette (hoofdst. 8: 18vv.). Hier worden wij door de man, die vanaf de moederschoot lam was, herinnerd aan de kreupele voor de schone poort van de tempel, die Petrus genas. Verder in vs. 11v. wil men aan Barnabas en Paulus van de zijde van de heidenen op geheel gelijke, maar nog sterkere wijze goddelijke eer bewijzen, evenals Cornelius tegenover Petrus daarmee begon (hoofdst. 10: 25). Dit is niet, zoals het uiterlijk zou kunnen schijnen, enkel toeval, maar rust op een opzettelijke leiding van God, wat de uiterlijke omstandigheden aangaat en op een welberekend inspireren van de verhoogde Christus ten opzichte van hetgeen, waartoe Paulus zich bewogen voelde te spreken en te doen. Deze verkrijgt aanstonds onder de heidenen een uitwerking, die met de daden van Petrus overeenkomen, en die zo maken dat op hem als zelfstandig apostel het zegel werd gedrukt. De eerste parallel is onmiddellijk zo ingericht dat het juist Paulus moet zijn, die de tovenaar aangrijpt en niet Barnabas, die tot hiertoe op de voorgrond heeft gestaan. Nadat zo de eerste bewezen is op gelijk niveau te staan als Petrus, staat hij ook verder aan het hoofd van het zendingswerk als eigenlijk apostel, naast wie Barnabas dan verder tweemaal in ons hoofdstuk (vs. 4 en 14) met deze titel genoemd wordt. Uit hetgeen in het concilie van de apostelen te Jeruzalem is voorgevallen, kunnen wij nu ook zien, wat de bedoelingen van de Heere zijn geweest. Als in hoofdst. 15: 11 en 12 Paulus en Barnabas aan de daar aanwezige apostelen en oudsten en aan de gemeente verkondigden hoeveel God door hen gedaan had en hoe grote wonderen en tekenen Hij door hen onder de heidenen gewerkt had, dan waren het, wat hun werkzaamheid onder de heidenen aangaat, enkel parallellen met de werkzaamheid van Petrus, die vanzelf in het oog vielen en aan hen, "die in achting waren" (Gal. 2: 1vv.), aan Jakobus, Céfas en Johannes dadelijk de indruk gaven dat Hij die Petrus kracht gegeven had voor het apostelambt onder de Joden, ook Paulus kracht had gegeven onder de heidenen. Na zo’n legitimatie door de Heere werd dan ook Paulus nu bepaald en met eer erkend als een zelfstandig apostel op heidens gebied en werd de daarmee overeenstemmende vaststelling omtrent de verhouding van de bekeerde heidenen tot de mozaïsche wet gemaakt. In de latere ontwikkeling van de kerkelijke omstandigheden werd dan zeker zowel de apostolische bediening van Paulus zelf, als de verhouding tot de wet van zijn gemeenten uit de heidenen, zoals zij in het jaar 50 waren verenigd (Gal. 2: 9v. Hand. 15: 23vv.) steeds weer opnieuw en met steeds grotere hevigheid betwijfeld en bestreden. Daarvan heeft echter ook de Heere, om daartegen een tegenwicht te vormen, zelf het latere werk van Paulus steeds weer opnieuw en met een scherpere aanduiding parallel geplaatst met het werk van Petrus, en zo aan het eerste

een vaste grond onder de voeten gegeven bij dergelijke getuigenissen omtrent zichzelf als hij in 2 Kor. 11: 5 en 12: 12 zichzelf aflegt. De verlamde door Petrus in hoofdst. 9: 33v. genezen, heeft zijn analogie met één, die door Paulus van de koorts werd genezen in hoofdst. 28: 8 De wonderdadige kracht, die in hoofdst. 5: 15 in de schaduw van Petrus ligt, komt overeen met dezelfde kracht van de zweetdoeken en gordels van Paulus in hoofdst. 19: 12 En evenals in hoofdst. 9: 36vv. Petrus een discipelin uit de dood opwekt, zo roept in hoofdst. 20: 9v. Paulus Eutychus in het leven terug. Wanneer nu echter, om op de parallel van onze tekst terug te komen, die lamme voor de deur van de tempel te Jeruzalem ons moest voorkomen als een zinnebeeld van het Joodse volk in zijn toenmalige geestelijke toestand "Ac 3: 2, dan zal bij de lamme hier te Lystre, ondanks alle gelijkheid met de eerdergenoemde (Rom. 3: 9), toch meer dan één verschil voor de dag moeten treden, waardoor het voorgevallene wezenlijk onderscheiden wordt en geschikt is om een beeld van het karakter van de heidenwereld te zijn. Dat is dan ook inderdaad het geval. Terwijl Petrus met Johannes daar de lamme aanziet en deze op hun eis hen ook aanziet, wacht hij slechts het ontvangen van een rijke aalmoes; aan de lamme hier bemerkt daarentegen Paulus dadelijk, als hij hem nauwkeurig bekijkt, dat hij gelooft geholpen te zullen worden. Aan de lamme aldaar wordt in de naam van Jezus Christus van Nazareth bevolen dat hij zal opstaan en wandelen; aan de lamme hier wordt daarentegen het bevel daartoe eenvoudig door de apostel zelf gegeven zonder nader beroep op zijn volmacht. De lamme daar moet Petrus eerst nog bij zijn rechterhand vatten en hem oprichten; de lamme hier springt zonder zo’n hulp op en wandelt. De wonderbare genezing daar heeft ten gevolge dat de priesters en de hoofdman van de tempel en de Sadduceën hun handen aan de apostelen slaan en hen in gevangenschap wegvoeren, het wonder hier geschied brengt daarentegen teweeg dat het volk gelooft in een menswording van de goden en dat Jupiters priester komt met offerdieren en kransen. Dat zijn alle zeer betekenisvolle en opmerkelijke verschillen. Te Lystre hebben de apostelen voor de eerste maal te doen met een bevolking, die nog geheel en al in de duisternis van haar heidendom zit, omdat daar geen Joodse synagoge is, die tenminste als een sterretje de duisternis in enig opzicht zou hebben kunnen verlichten en tot de ware God als proselieten enige uitnemende zielen had kunnen leiden. Zij hebben te doen met een bevolking die in de volle zin van het woord zonder God in de wereld is en geen hoop heeft (Ef. 2: 12), waaraan de weinige kinderen van Abraham die onder hen zijn, volstrekt geen voorbereidend werk voor het evangelie hebben gedaan en waarbij het geloof aan de enige ware God, ook zelfs wat de kiem aangaat, eerst nog moet worden geplant. De omstandigheden komen overeen met die in hoofdst. 17: 16vv. bij de aankomst van Paulus te Athene, waar wel een synagoge met Joden en godvrezenden is, maar deze ook zonder invloed op het godsdienstige leven van de bevolking is gebleven. Ook het donkerste heidendom hoeft niet ontoegankelijk te zijn voor de apostolische prediking en reeds de verkondiging van de levende God, die hemel en aarde gemaakt heeft en in wiens naam al onze hulp gelegen is, zal, zoals in de lamme blijkt, een krachtiger en meer beslist geloof vinden, dan de prediking van het zalig zijn in het koninkrijk van de hemelen in Christus Jezus kan teweegbrengen bij het Israël, dat naar een Messiasrijk verlangt in aardse heerlijkheid. Evenzo weet het heidense volk met zijn priesters de boden van God beter te waarderen dan het Jeruzalem, dat de profeten doodt; het is, zoals wij in vs. 19 zien, de geest van de ongelovige Joodse synagoge, die ook hier de dienst van de trouwe knechten van Christus probeert te verijdelen.

12. En zij noemden Barnabas, die zich door een verhevener gedaante onderscheidde, Jupiter, de opperste van de goden en Paulus daarentegen Mercurius, de bode en welsprekende heraut van de eerste. Daarvoor hielden zij namelijk Paulus, omdat hij het woord voerde (vs. 9), hoewel deze eigenlijk de hoofdpersoon was (hoofdst. 13: 13)

Volgens de Griekse godenleer deed Jupiter eens met Mercurius als reiziger een tocht door de wereld. Ze werden overal hoogmoedig afgewezen en kwamen uiteindelijk in een arme hut, die door de grijsaard Filémon en zijn vrouw Baucis werd bewoond. Ter beloning daarvoor leidden de beide goden hen op een heuvel; onmiddellijk daarop werd het land rondom door water overstroomd, alleen die gastvrije hut bleef droog en werd veranderd in een heerlijke tempel, waarin Filémon en Baucis voortaan de priesterlijke diensten zouden verrichten. Beiden stierven later één dood. Filémon werd toen in een eik, Baucis in een lindeboom veranderd. Het toneel van deze gebeurtenis, die duidelijk aan Noachs geschiedenis herinnert, als ook aan het woord in Joh. 1: 11vv., wordt door het verhaal gesteld in het deel van Azië, waartoe ook Lycaonië behoorde. Daaruit is zeker te verklaren hoe de mensen te Lystre aan zulke gedachten kwamen als zij hier tegen elkaar uitspraken. Als bewoners van een bergachtig land dat van het grote wereldverkeer nogal afgesloten was, hangen zij toch nog zeer vast aan het van de vaderen geërfde geloof. Dat zij dit in het Lycaonisch doen, is gemakkelijk te verklaren. Waar twee tongvallen, een aangeboren en een aangeleerde in gebruik zijn, bedient het volk zich altijd het liefst van de eerste, als het een zaak onder elkaar heeft. Voor de apostelen werd het echter een verhindering om dadelijk de verkeerde richting op te merken, waarin de Lystrensers kwamen en het begin te voorkomen. Wel schemerde, zo merkt Langbein op, in onze tekst door de mening van dit volk iets waars door: zij zagen terug, dachten aan het geluk van het paradijs, hoewel zij zich daar niet duidelijk bewust van waren, aan dat geluk, toen God nog met de mensen wandelde en op menselijke wijze verkeerde; en zij zagen vooruit, ziende een - hoewel onbegrepen - vingerwijzing naar het herstel van de gevallen en verwoeste schepping door Christus, op de menswording van God in Christus, die de apostelen nu onder hen willen verkondigen. Het vleselijk verstand, zo laat zich de apostolische pastoraal van Brand verder uit, zou misschien hebben geloofd dat dit vooroordeel als middel gebruikt kon worden om aan het evangelie ingang te verschaffen en de leer van de menswording van de Zoon van God daarop te bouwen; maar op wat een aan God waardige wijze worden deze verkeerde middelen en dwaze kunstenarijen veracht door de apostelen, zodra die hun bekend werden. Het evangelie heeft geen kromme wegen tot zijn verbreiding nodig; de apostelen hebben niet alleen in goddelijke kracht, maar ook in goddelijke reinheid gepredikt.

14. Maar de apostelen, Barnabas en Paulus, vernamen uit de mond van een tot hen gezonden bode, welk voornemen men had. Dat horende, scheurden zij hun kleren van verontwaardiging (Num. 14: 6; 2 Sam. 1: 11
) en sprongen naar
voren onder de menigte voor de poort, roepende,

15. Mannen, a) waarom doet gij deze dingen? Wij, Barnabas en ik, zijn maar zwakke mensen zoals gij. Wij zijn met u van gelijke aard en gesteldheid (Jak. 5: 17), dus geen goden zoals gij denkt (hoofdst. 10: 26). Wij staan integendeel (vs. 12) tegenover uw Jupiter en Mercurius en verkondigen u dat de zaligmakende genade voor alle mensen is verschenen (Tit. 2: 11v.) en dat gij u moet bekeren van deze ijdele dingen, van deze en al die andere afgoden, tot de levende God, b) die de hemel ende aarde en de zee en al wat daarin is gemaakt heeft (hoofdst.
4. 24 Ps. 146: 6).

a. Openb. 19: 10; 22: 9 b) Gen. 1: 1 Ps. 33: 6; 124: 8

Wij verwonderen ons over het tedere bijgeloof van de Lystrensers en toch in dat duister bijgeloof ligt nog enige waarheid, de waarheid dat God in Jezus Christus werkelijk de mensen gelijk is geworden en tot ons is neergedaald om de zieken genezing, de bedroefden troost, de

zondaren verlossing aan te brengen. Wij staan ontzet over deze heidense mensenvergoding; en toch komt ook midden onder christenen nog hetzelfde voor; werkelijk heidense afgoderij is het toch als helden, dichters, kunstenaars, filosofen, ja zelfs zangeressen en danseressen afgodisch worden vereerd en met bloemen en lauwerkransen overdekt worden door hen, die voor de levende God, de Schepper van hemel en aarde, geen woord van dank hebben en voor de Koning met de doornenkroon, voor de Zoon van God in zijn gedaante als dienstknecht geen blik van liefde. Ja, wordt niet dikwijls zelfs door hen, die gelovige christenen heten, afgoderij bedreven, niet alleen in heiligendienst en verering van godsdienstige vormen, maar ook door afgodische aanbidding van leraars, predikers, sektenhoofden, zodat een waar dienstknecht van God met Paulus vol verontwaardiging moet zeggen: "Gij mannen of gij vrouwen, wat vereert gij? Wij zijn sterfelijke mensen zoals gij. "

Niet gemakkelijk zal iemand met een oprecht hart God dienen, als hij niet door die heilige ijverzucht bezield is, waarvan Paulus in 2 Kor. 11: 2 spreekt, dat hij over de verdediging van de eer van de Heere even standvastig en ijverig waakt, als een echtgenoot over de trouw van zijn vrouw.

16. Wij prediken u nu die God a) die in vroeger tijden, voordat Hij het evangelie dat wij prediken, bekend heeft gemaakt, al de heidenen heeft laten wandelen in hun wegen, zonder hun een bijzondere, buitengewone openbaring te geven (Deut. 4: 19v.), zodat Hij ook bij u die tijd van de onwetendheid overziet (hoofdst. 17: 30).

a. Ps. 81: 13

16. Wij prediken u nu die God a) die in vroeger tijden, voordat Hij het evangelie dat wij prediken, bekend heeft gemaakt, al de heidenen heeft laten wandelen in hun wegen, zonder hun een bijzondere, buitengewone openbaring te geven (Deut. 4: 19v.), zodat Hij ook bij u die tijd van de onwetendheid overziet (hoofdst. 17: 30).

a. Ps. 81: 13

17. Hoewel Hij nochtans (want dit, "Hij heeft hen laten wandelen in hun wegen" maakt een nadere aanwijzing nodig) Zichzelf niet onbetuigd gelaten heeft aan u heidenen. Hoewel Hij u geen bovennatuurlijke openbaring heeft gegeven, zoals aan ons Joden, heeft Hij u toch op natuurlijk gebied welgedaan, door ons (volgens betere lezing: "u van de hemel regen en vruchtbare tijden te geven (Jer. 5: 24 Ps. 147: 8) en aan onze ("uw harten overvloed van spijs en andere zaken van het dagelijkse leven te geven, die u vrolijkheid schonken. Zo had gij Hem wel kunnen leren kennen, als gij slechts zijngaven met een dankbaar hart had aangenomen en die niet in de dienst van het vlees had misbruikt (Rom. 1: 18vv.).

Bij de grootste ijver om de voorgenomen offers te weren, konden de apostelen toch dadelijk zulke duidelijke woorden spreken. Daaruit blijkt hoezeer de Heilige Geest hen leidde.

In hun heilige ijver spreken zij de waarheid uit zonder te verbloemen, zij achten het beneden hun waardigheid en ook tegen hun doel zich te plaatsen op het standpunt dat de heidenen en de godsdienst, zoals zoveel christelijke filosofen doen, als een onvolmaakt voorportaal tot de zuivere godsdienst aanprijst. Zij noemen de goden openlijk valse, nietige afgoden, die met de levende God niets gemeen hebben behalve de gestolen naam. Zij prediken hun, dat zij volstrekt afstand daarvan moeten doen en de levende God moeten aannemen. Wat een vreesachtigheid is toch bij de christenen van onze tijd ingedrongen bij de behandeling van de

valse leer. Men is bang de dwaling, dwaling te noemen uit vrees anderen te verketteren. Men waagt het ten hoogste die als een onvoldoende voorstelling van de waarheid voor te stellen en is spoedig zover, dat men Jodendom, Mohammedanisme, heidendom in christelijke en onchristelijke vorm voor een soort van christendom aanziet.

Wij prediken u het evangelie, zegt Paulus, voor u evenals voor ons een kracht ter zaligheid; want het roept u tot bekering van deze valse afgoden, van uw Jupiter en Mercurius met al de goden van hemel en aarde en zee tot de levende God. Er is geen bekering van de valse goden, de goden van de handen en gedachten van de mensen dan door verlichting tot de evangelische erkentenis dat God de mensen, die in zonde en dood verloren zijn, verlost heeft naar het vrije welbehagen van zijn wil, nadat Hij in het begin door Zijn "woord" alles, wat geworden is, tot aanzijn heeft geroepen en tot een spiegel van Zijn eer heeft gemaakt. De heerlijkheid van de onvergankelijke God, die de heidenen veranderd hebben in die van de vergankelijke mens (Rom. 1: 23), is genadige liefde en bij wie deze liefde, die in Christus verschenen is, in het hart komt, die alleen erkent de levende God.

De strijd van het christendom tegen het heidendom: het is 1) een strijd tegen mensenvergoding, daar het de menswording van God predikt; 2) een strijd tegen elke natuurdienst, daar het de levende God verkondigt als de Heer van de Schepping; 3) een strijd tegen het wandelen in eigen wegen, daar het een wandelen eist naar de geboden van God.

18. En hoewel Paulus en Barnabas, die aan zijn zijde stond (hoofdst. 13: 46), zo spraken, weerhielden zij door hun afwijzende en duidelijke rede nauwelijks de schare voor hen te offeren, zo sterk hielden zij vast aande eens opgevatte meningen en voornemens.

Wat vermoeien de mensen zich toch in de dienst van de valse goden, terwijl zij de ware levende God slecht met tegenzin een uur in de week willen geven! Hoe moeilijk valt het hen af te brengen van de menselijke dwaasheid van hun bijgeloof, terwijl het dwaas gezwets van een listige verleider met zo weinig moeite hun geloof uit het hart kan wegnemen! Dit zegt ons dat ons natuurlijk hart de duisternis liever heeft dan het licht. (LEONH. en SPIEGELH).

Dat intussen de verdere arbeid van de apostel te Lystre niet vruchteloos bleef, zien wij uit het feit dat dadelijk daarop (vs. 20) van een schare van discipelen wordt melding gemaakt, die daar gewonnen waren, alhoewel ook hier bewaarheid werd: "velen zijn geroepenen, maar slechts weinigen uitverkoren. "

19. Maar na verloop van enige tijd kwamen er Joden van Antiochië en Ikonium naar Lystre, waar die beiden hun werk (vs. 7) verder voortzetten (hoofdst. 13: 50 en 14: 5). Dezen hadden uitgezocht waarheen zij zich hadden begeven en vervolgden hen nu ook in hun vijandschap op deze plaats. Zij overreedden de scharen om hetgeen zij van plan waren tenminste ongehinderd te laten plaatshebben en stenigden Paulus, zoals zij zich reeds vroeger volgens vs. 5 hadden voorgenomen (2 Kor. 11: 25) en sleepten hem vervolgens buiten de stad, waarin zij hun misdaad hadden volbracht. Zo had het de schijn dat hij door de burgers zelf was gedood en dus hier een rechtvaardig volksgericht had plaatsgehad. Zij deden dit, menende, dat hij tengevolge van hun stenigen dood was; er was dan ook werkelijk geen levensteken meer, zo hadden zij hem mishandeld.

Te Lystre was geen synagoge, die een vervolging had kunnen doen plaatshebben. Nu meenden de ongelovige Joden te Antiochië en Ikonium, dat zij in het gemis van zo’n synagoge van de satan (Openb. 2: 9) moesten voorzien en het werk van Christus, daar

begonnen, moesten teniet doen. Zie, daar treedt Paulus op tegen dezelfde geest, die eens de blazende Paulus van Jeruzalem naar Damascus dreef. Maar het is de Joden gelukt het volk te Lystre te overreden en van het offeren tot stenigen te brengen? Zij zullen misschien verteld hebben dat die "landlopers" reeds uit Antiochië en Ikonium waren verdreven. Nu werden de heidenen vertoornd dat zij door hun vergoding van dergelijke mannen zich met hun godsdienst voor de Joden belachelijk hadden gemaakt en daar nu de gewaande goden hun werkelijk in het licht van sterfelijke mensen voorkwamen, moesten zij boeten voor de bedwelming, waarin zij hen door het teken aan de lamme hadden gebracht. Toen de Joden de eerste stenen tegen hen ophieven, wachtten de heidenen wel eerst af of hij weer zijn kleren zou scheuren en met een woord van kracht het geraas zou stillen, maar ditmaal hield Paulus zich stil als een schaap, dat ter slachting wordt geleid; hij riep thans niet: "waarom doet gij deze dingen? " Offerkransen kon hij niet verdragen; dat men hem offerde weigerde hij niet. "Ik zal hem tonen hoeveel hij moet lijden omwille van Mijn naam, " dit woord van de Heere (hoofdst. 9: 16) had zijn ziel stil en gewillig gemaakt.

God moet er toch zijn reden voor hebben gehad, dat Hij Paulus te Ikonium voor de steniging bewaarde en hem hier te Lystre dit lijden deed ondervinden. Zou hierbij niet zijn bedoeling zijn geweest, de vergoding die men de apostel wilde aandoen, met des te meer nadruk af te wijzen? Zo heeft God dikwijls leraars, die een al te groot aanzien en een overdreven aanhang hadden verkregen, door des te groter lijden weten te verootmoedigen; want de Heere wil van zijn knechten geen afgoden, maar navolgers van Zijn kruis maken.

Maar waarom treft juist Paulus zo’n lot en Barnabas niet? Zij die het rijk van de duisternis het sterkst aanvallen, hebben de meeste vijanden. Bovendien volvoert God aan zijn kinderen het recht van de vergelding, Paulus had een welbehagen gehad in de steniging van Stefanus, nu moet hij zelf gestraft worden.

Men spreekt van tegenstellingen, maar zou ooit een tegenstelling binnen weinig tijd zo pijnlijk geweest zijn, als die in het lot en leven van Paulus en Barnabas, waarop het tekstwoord ons wijst? Op hun zendingsreis in Lycaonië staan zij, tengevolge van de wonderdadige genezing van een kreupele, eerst op het punt door de bijgelovige menigte met een afgodisch eerbewijs gehuldigd te worden, dat zij slechts met de grootste moeite ontgaan. Maar nauwelijks zijn enige Joden uit naburige steden op het toneel van de wonderdaad aangekomen, of deze, de grote vijanden van de apostel van de heidenen, weten de wispelturige schare in een geheel andere stemming te brengen. Wellicht stellen zij hem voor als een bondgenoot of werktuig van een boze, machtige geest; althans, weldra wordt de verbittering nog groter dan de geestdrift van zojuist en kort daarna ligt hun slachtoffer als een half dode gekneusd onder de steenklompen neer. Met reden kon later diezelfde apostel verklaren dat het ging met hem en andere dienaren van God, "door eer en oneer, door kwaad gerucht en goed gerucht; als getuchtigd, maar niet gedood; als droevig zijnde, doch altijd blijde, " en onwillekeurig worden ons de gedachten vermenigvuldigd, wanneer wij op zo’n overgang van de hoogste eer tot de diepste schande het oog slaan. Wat is de wereld, dat land van onbestendigheid en wat is de gunst en eer van mensen, waarom vaak zo laaghartig gebedeld wordt. Heden zijn de geesten en harten anders dan zij gisteren waren, morgen zullen zij anders dan heden zijn en hij die zojuist op de buitensporigste wijs werd verafgood, hij wordt straks ondankbaar verguisd, om weldra door hen die beiden deden geheel vergeten te worden. Paulus was de enige hoofdpersoon in de gewijde geschiedenis niet, die het op treffende wijs ondervond, dat mensengunst ijdelheid is, en wierookdamp niets anders dan een vluchtig verdwijnende nevel. Ook in het leven van Mozes, David, Daniël en anderen komen tijdstippen voor, die ons onwillekeurig aan het hier verhaalde doen denken en wie had daarbij

niet reeds de tegenstelling tussen het "Hosanna" en het "kruisigt Hem" voor de geest, in het leven van Hem, die meer dan Paulus of Barnabas was? Wel mocht de oude dichter vermanen: "vertrouwt niet op prinsen, op het mensenkind, bij wie geen heil is. " In het bijzonder in onze tijd, waarin men zo haastig leeft en zoveel ziet vallen, treft men telkens voorbeelden aan, in staat en kerk en maatschappij, van zovelen, eerst naar - mogelijk ver boven - verdiensten gevierd en geprezen, maar weldra aan erger lot dan volslagen vergetelheid prijs gegeven en neergebonsd van hun wankele troon door dezelfde handen, die hun pas een schitterende eerkroon gevlochten hadden. Nog eens, hoe dwaas is de mens die om mensengunst of eer een duimbreedte wijkt van de weg van zijn heilige roeping en zijn steun zoekt in een arm van vlees, die zich mogelijk in een oogwenk tegen hem keert; hoe menigeen later uit eer in ongenade wordt gestort, vond maar al te overvloedige stof, om met die gevallen staatsman te zeggen: "had ik God slechts half zo trouw als mijn koning gediend, het zou met mij zover niet gekomen zijn. " Maar ook van de andere zijde, hoe gelukkig is de christen die een betere Heer dan de ijdele wereldling dient; de onderdaan van een Koning wiens beloften niet vandaag zijn: morgen zal het komen. Neen, maar wiens goedertierenheid blijft tot in eeuwigheid en zich iedere morgen vernieuwt. Ja, dit is de blijde roem en de hoge troost van het geloof bij al de wisseling ook van eer en smaad van deze wereld: "aan degenen die God liefhebben, moeten alle dingen meewerken ten goede. Ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die daar is in Christus Jezus onze Heer. " Daaraan heeft het geloof genoeg, ook wanneer het soms, zoals Jakob vroeger, op pijnlijke wijze ervaart "dat Labans aangezicht niet is als gisteren en eergisteren" (Gen. 31: 2). Daar is een vriend in de hemel, die gisteren en heden en eeuwig dezelfde is en aan zijn vrienden wordt tenslotte zeker nog een betere dienst bewezen door de ondankbare miskenning dan door de soms overdreven waardering en verering van de wereld. Alleen, laten zij dan ook van Paulus en Barnabas leren hoe zich in en tegenover een wereld te houden, waarin ook ten aanzien van hen zo gemakkelijk alles, ter rechter- en linkerzijde tot uitersten neigt. Paulus laat zich de overdreven hulde niet welgevallen, die hem de oppervlakkigheid brengt; hij neemt niet de houding aan alsof hij werkelijk een halfgod, een soort van Mercurius was; hij wijst eenvoudig en nuchter de menigte van het schepsel af op de Schepper. Wie zo kalm en nederig blijft bij de hulde zal ook niet licht de moed verliezen bij de miskenning van de wereld; hij weet welke waarde aan beide te hechten en bedenkt dat er één is, wiens oordeel alleen onbedriegelijke waarde bezit, voor wie hij wenst beproefd bevonden te worden en die, dit staat vast, hem door eer en smaad, door licht en duisternis beide, heenleidt naar dat betere land, waar het kruis wordt afgenomen en de kroon onvergankelijk blinkt.

Ziet hier één van de heerlijkste wonderen aan Paulus zelf geschied. De verpletterende stenen hadden hem niet verwond, veel minder gedood. Buiten de macht van zijn vijanden, omringd door zijn vrienden, stond bij weer op als uit de dood en keerde met hen terug naar de stad. Het is het beeld van hetgeen met onze martelaren omwille van het geloof geschiedde. Omringd door hun beulen stierven zij smartelijk en omringd door hun hemelse vrienden, de engelen en zaligen deden zij hun ogen weer open en leefden en had niets hun gedeerd.

20. Doch toen hem met weeklachten en smartgevoel de discipelen, die er toen zeker in Lystra nog slechts weinigen waren, omringd hadden en niet in het minst konden vermoeden wat er geschieden zou, stond hij op als een opgewekte uit de dood (2 Kor. 6: 9) en ging de stad binnen. De discipelen gingen met hem, zeer verblijd over dat terugkeren in het leven en bijzonder gesterkt in hun geloof. Daarbij hadden de aanwezige Joden (vs. 19) wel mogen denken aan het woord in Micha 7: 8 en Jes. 40: 31, wanneer zij zonder dat de vinger van God nog niet hadden opgemerkt. Toch hadden zij nu de moed niet meer om zich verder aan de

apostel te vergrijpen, zodat zij ook op de terugweg van de beide mannenvan God (vs. 21) niets meer tegen hen ondernamen. En de volgende dag vertrok hij met Barnabas naar Derbe, dat enkele mijlen zuidoostelijk van Lystre lag, in de nabijheid van een meer, genaamd Ak-Ghol.

Waarschijnlijk is onder de discipelen, die de gestenigde omringden, de lamme geweest, die kort geleden genezen was en misschien ook de latere reisgezel van Paulus (hoofdst. 16: 1), Timotheüs, die de apostel in 2 Tim. 3: 10vv. aan dit voorval herinnert, evenals hijzelf in 2 Kor. 1: 8vv. ; 6: 9 de wonderdadige hulp, die hij ondervonden heeft, met lof en dank terugdenkt. Wat hem te beurt viel, was zeker geen echte opwekking uit de dood; maar toch blijft het zeker een wonder van God, dat onder het werpen van de stenen en het naar buiten slepen door de vijanden, de levensgeest behouden bleef en hij zich later uit de treurige toestand, waarin men hem heeft gebracht en die door allen voor een werkelijke dood wordt gehouden, zich als uit een slaap verheft. De discipelen te Lystre ontvangen hem daar weer alsof hij uit de doden opstond (Hebr. 11: 19). Eveneens wordt door Cyprianus uit de tijd van de vervolging van de christenen onder Decius (249-251 n. Chr.) bericht, dat de presbyter Numidicus te Carthago half verbrand en met stenen overdekt voor dood bleef liggen. Toen nu zijn dochter kwam om hem te begraven, stond hij op en ging hij met haar de stad binnen. Wat? zo roept Goszner hier met het oog op Paulus uit: hij ging terug naar de stad, waar zij hem bijna doodgeslagen hadden! Is dat niet teveel gewaagd? Het hoeft niet altijd te zijn zoals in vs. 5v., zo antwoordt hij daarop. Er kunnen omstandigheden zijn dat men terug moet gaan naar de plaast waar men uitgedreven is. Zo’n terugkeren, merkt Lindhammer op, van onze apostel, toont een bijzondere geloofskracht en grote moed, evenals de grote innigheid van de liefde jegens de gelovigen, die nog zo teder waren; deze moest hij verzekeren dat hij leefde, deze wilde hij nog meer in het goede bekrachtigen, bovendien wilde hij afscheid van hen nemen.

21. En toen zij aan die stad het evangelie verkondigd en vele discipelen gemaakt hadden (Matth. 28: 19), keerden zij, nadat zij de gelovigen tot een gemeente hadden verenigd en gevormd, terug naar desteden, waarin zij vroeger (hoofdst. 13: 14-14: 20) werkzaam geweest waren, met dit onderscheid dat zij ze nu in omgekeerde volgorde bezochten en dus eerst te Lystre, daarna te Ikonium en uiteindelijk te Antiochië kwamen.

Door zijn builen en wonden droeg Paulus als het ware het sterven van de Heere Jezus met zich in zijn eigen lichaam mee (2 Kor. 4: 10), maar vol vaste geloofsmoed predikte hij toch dadelijk ook hier weer het evangelie en zijn wonden predikten mede van de kracht van het geloof.

De Heere gaf ook zegen op de prediking in deze stad; Paulus en Barnabas kregen daar veel toehoorders en aanhangers, zodat bij de drie steden op de bergen, die nu het licht van het evangelie lieten schijnen in Klein-Azië, Antiochië, Iconium en Lystre (hoofdst. 13: 48v., 14: 1 en 20), ook Derbe als vierde kwam; zo was een sterke vierhoek van vestigingen van het rijk van Christus midden in het vijandige heidense land gebracht.

Te Derbe hebben zij zeker ook gedaan wat zij volgens vs. 22v. op de terugreis te Lystre, Iconium en Antiochië deden. Juist hier was de eerste en meest onmiddellijke aanleiding, aan de ene zijde om de zielen van de discipelen te versterken, tot vastheid van het geloof te vermanen en hen op lijden, dat hen te wachten stond, te wijzen, aan de andere zijde om oudsten aan te stellen. De apostelen hadden toch kort tevoren te Lystre ondervonden dat de synagoge van de Joden nu in een synagoge van de satan was veranderd, zij konden dus, zelfs

wanneer er te Derbe een Joodse synagoge was geweest, er niet aan denken de pas gestichte gemeente met deze in verband te brengen, maar moesten die integendeel dadelijk in het begin op eigen voeten plaatsen en haar de gemeenschappelijke band in haarzelf geven als een bijzondere, gesloten en georganiseerde vereniging. Nadat zij te Derbe hadden gedaan, waartoe de omstandigheden zelf hen drongen, erkenden zij vandaar uit ook dezelfde noodzakelijkheid van een zelfstandige gemeente-inrichting onder eigen leiders voor de discipelen te Lystre, Ikonium en Antiochië. Daarom, hoewel zij van Derbe door de passen van de Taurus, de zogenaamde Cilicische poorten, gemakkelijk naar Cilicië hadden kunnen vertrekken en vandaar langs de nabijgelegen weg naar Antiochië en Syrië hadden kunnen terugkomen (vgl. hoofdst. 15: 14-16: 1), kozen zij toch niet deze reisroute, maar trokken weer terug langs de weg waarop zij waren gekomen. Zij hadden ook met Derbe hun werk voor ditmaal werkelijk beëindigd en een geheel verkregen; de gestichte gemeenten met hun viertal Lu 6: 38 drukten symbolisch een volheid uit; zo eindigden zij voorlopig deze zendingsarbeid en lieten om zo te zeggen op de doop de belijdenis volgen.

22. Zij verrichtten in die gemeenten een opbouwend werk: ze versterkten de zielen van de discipelen en a) vermaanden hen dat zij tegenover de verkeerde invloed van Joodse en heidense tegenstanders zouden blijven bij het geloof1) en wat bij hen was begonnen tot het einde toe zouden vasthouden (hoofdst. 11: 23 Hebr. 3: 14) b) en dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het koninkrijk van God, 2) dat nog in de toekomst is, d. i. in het rijk der heerlijkheid (Rom. 8: 18). Zo mochten zij zich dan ook van hun zijde op vervolgingen voorbereiden (1 Thess. 3: 4; 1 Petr. 4: 12v.

a. Hand. 13: 43 b) Matth. 10: 38; 16: 24

Dit gezegde heeft reeds de meest verschillende uitleggingen gehad. Het verst van de waarheid is de mening van hen, die in het ondervonden lijden een zekere verdienstelijkheid voor de toekomstige zaligheid zien en het "wij moeten door vele verdrukkingen in gaan in het koninkrijk van God, " zo voorstellen alsof God de Heere was gedwongen deel te geven aan het rijk van de heerlijkheid aan wie Hij hier beneden lijden heeft opgelegd, onverschillig hoe zij het dragen. Men kan zich van de verkeerde opvatting niet losmaken dat het volgend leven een vergoeding voor de ongelijke toedelingen in dit leven zou zijn. Nader aan de waarheid, hoewel ook met eenzijdige opvatting, is de mening van hen die in het gezegde de woorden: "door vele verdrukkingen" in die zin verklaren dat er geen andere weg tot het koninkrijk van de hemelen zou zijn, dan door vele verdrukkingen, alsof een mens die Gods onnaspeurlijke wijsheid en goedheid niet door vele verdrukking heenleidt, ook niet in het rijk van God zou kunnen ingaan. Het is waar wat er geschreven staat: "wie de Heere liefheeft, die kastijdt Hij", maar even waar is het dat Gods goedheid ons tot bekering wil leiden. Het zou daarom een verkeerde mening zijn, als wij wilden aannemen dat onder hen, die van uiterlijk verdriet verschoond blijven, volstrekt geen ware kinderen van God zouden te vinden zijn. "In het koninkrijk van God", dat is de bedoeling, "moeten wij door vele verdrukkingen ingaan; " wanneer God ons verdrukkingen toezendt, dan moeten wij weten waartoe Hij dat doet, namelijk opdat wij rechtstreeks onze wandel naar hemel zouden richten. Het lijden is geen aanwijzing dat het rijk van God aanwezig is, maar een krachtig wijzen op het rijk van God; de verdrukking kan en moet ons een weg naar het koninkrijk der hemelen worden. Maar onder welke voorwaarde zal zij dit worden? Wanneer worden de verdrukkingen een weg naar het hemelrijk? Als wij 1) door de verdrukking lijden, 2) in geloof aan de liefde van God ons laten sterken en tot steeds inniger gebed opwekken en 3) ons steeds meer van de wereld en haar bedwelmende begeerte naar de hemel laten trekken.

1)Volharding is het teken, waaraan wij de ware gelovigen kunnen herkennen. Het christelijk leven is niet slechts het wandelen in de wegen van God te beginnen, maar daarmee levenslang voort te gaan. Het is met de christen als met de grote Napoleon; hij zei: verovering heeft mij gemaakt tot hetgeen ik ben en verovering moet mij staande houden. Evenzo, waarde broeder in de Heer, heeft naast God verovering u gemaakt tot hetgeen gij zijt en verovering moet u staande houden. Uw leus moet zijn: "Voorwaarts". Hij slechts is waarlijk een veroveraar en zal uiteindelijk gekroond worden, die strijdt zolang de krijgstrompet gehoord wordt. Onze volharding is daarom het mikpunt van al onze geestelijke vijanden. De wereld heeft er niets tegen dat gij voor een tijd christen zijt, indien zij u slechts kan bewegen uw pelgrimsreis te staken en met haar op de ijdelheidskermis te verkopen. Het vlees zal proberen u te verleiden en u te verhinderen naar de heerlijkheid voort te reizen. Het is vermoeiend een pelgrim te zijn, kom geef het op. Moet ik altijd mijzelf kwellen? Kan ik nooit eens toegevend voor mijzelf zijn? Gun mij tenminste een korte rust van deze onophoudelijke strijd. Satan zal menige gewelddadige aanval doen op uw volharding; zij zal het doel van al zijn pijlen zijn. Hij zal trachten u in het werken te hinderen door u te overreden dat gij geen goed doet en dat gij rust nodig hebt. Hij zal pogen u ongeduldig te maken in het lijden, hij zal u influisteren: "Vloek God en sterf", of hij zal uw standvastigheid aanvallen, zeggende: "Waartoe dient het zo ijverig te zijn? Wees rustig zoals de anderen; slaap als de rest en laat uw lamp uitgaan zoals de overige maagden; " of hij zal uw leerstellingen aanvallen. Waarom houdt gij aan die geloofsbelijdenissen vast? Verstandige mensen worden meer vrijgevig; zij verzetten de oude grenspalen; ga met uw tijd mee. Daarom christen, houd uw schild dicht boven uw wapenrusting en bid vurig tot God dat u door zijn Geest tot het einde toe mag volharden.

2. Gods kinderen hebben hun beproevingen. God heeft nooit bedoeld, toen Hij Zich Zijn volk verkoos, dat het een onbeproefd volk zijn zou. Zij werden gekeurd in de smeltkroes van de ellende; zij werden nooit verkoren tot wereldse vrede en aardse vreugde; ontheffing van ziekte of van de smarten van de sterfelijkheid werd hun nooit beloofd; maar toen hun Heer de lijst van hun voorrechten opmaakte, voegde Hij kastijdingen tussen die dingen, waarvan zij onvermijdelijk erfgenamen zouden worden. Beproevingen zijn een deel van ons lot, zij werden ons voorbeschikt in Gods plechtige besluiten en ons vermaakt in Christus' laatste legaat. Zo zeker als de sterren door zijn handen gemaakt en haar banen door Hem bepaald zijn, zo zeker worden onze beproevingen ons toegedeeld; Hij heeft hun tijd en hun plaats, hun bezigheid en de uitwerking die ze op ons zullen hebben, vastgesteld. De rechtvaardigen moeten nooit verwachten de moeilijkheden te ontgaan; doen zij dit, dan zullen zij worden teleurgesteld, want géén van hun voorgangers is daarbuiten gebleven. Ziet op het geduld van Job; denkt aan Abraham, want hij had zijn beproevingen en door zijn geloof temidden van die beproevingen werd hij de vader van de gelovigen. Slaat de levensbeschrijvingen van al de patriarchen, profeten, apostelen en martelaren nauwlettend gade en gij zult ontdekken dat niemand van hen, die God tot vaten van de genade maakte, het vuur van de beproeving ontging. Het is vanouds beschikt dat het kruis van de droefenis op ieder vat van de genade zou ingedrukt worden, als het koninklijk wapen, waardoor de erevaten van de koning onderscheiden worden. Maar hoewel verdrukking dus het pand van Gods kinderen is, hebben zij als troost hun Meester te kennen, die hen voor is gegaan, zij hebben Zijn nabijheid en Zijn medelijden om hen te bemoedigen, Zijn genade om hen te ondersteunen en Zijn voorbeeld om hen te leren hoe zij zich moeten gedragen en wanneer zij het koninkrijk bereiken zal het meer dan een vergoeding zijn voor de vele verdrukkingen die zij hebben moeten doorstaan om daar binnen te komen.

23. Ook verrichtten zij een organisatorisch werk op deze terugweg en nadat zij hun in elke gemeente met opsteken van de handen ouderlingen verkozen hadden, zodat elke gemeente

haar eigen collegie van oudsten had, droegen zij hen voor hun vertrek onder bidden en vasten, zoals zij altijd deden als zij afscheid van de discipelen wilden nemen (hoofdst. 13: 3; 20: 11) op aan de Heere, in Wie zij geloofd hadden (hoofdst. 15: 40; 20: 32).

Reeds in hoofdst. 11: 30 wordt gesproken over oudsten, zoals die bij de gemeente te Jeruzalem aanwezig waren; zij treden daar, zoals vanzelf spreekt, op, zonder dat over het ontstaan en de omvang van hun ambt iets naders wordt meegedeeld, dan dat zij moesten besturen en milde gaven voor de armen van de gemeente ontvangen en dus datgene moesten doen, wat vroeger aan de zeven (hoofdst. 6: 1-6) was opgedragen. Daaruit kan nu het besluit worden getrokken dat bij de nieuwe organisatie van de gemeente, die bij de dood van Stefanus uit elkaar was gegaan, in de plaats van het mede opgegeven ambt van de zeven armenverzorgers, van wie de oorspronkelijke roeping niet meer overeenkwam met de intussen veranderde omstandigheden, het ambt van de oudsten is ingesteld. Deze hadden nu meer betekenis dan de vorige zeven en namen binnen de christelijke gemeente een zelfde plaats in als de oudsten in de bijzondere Joodse synagogen (hoofdst. 13: 15 Luk. 7: 3vv.). De laatsten maakten onder de leiding van de "oversten van de synagoge" (hoofdst. 18: 8 en 17 Luk 8: 41;
13. 14) een collegie (hoofdst. 22: 5) uit, dat over de orde en tucht in de synagoge waakte, de schuldigen met berisping en uitsluiting bestrafte en ook de armverzorging waarnam Lu 14:
15. Een eigenlijk leraarsambt hadden zij niet te vervullen, maar het voorgaan in de gebeden en de voorlezing van gedeeltes uit de Schrift bij de godsdienstoefening gebeurden door een daartoe aangestelde voorbidder; onderwijzende voordrachten en vermanende toespraken daarentegen hadden plaats door bijzonder daartoe geschikte mannen of rondreizende leraars. De christelijke gemeente te Jeruzalem komt ons in hoofdst. 9: 26vv. ; 11: 1vv. en 22 zonder geordende opzieners naast het collegie van de apostelen, dat tot in die tijd was blijven bestaan, in haar eigenaardig, onmiddellijk geheel voor. Sinds het uiteengaan van de apostelen in het jaar 43 Ac 11: 30 behield zij nog altijd enigen van de apostelen bij zich, die volhardden in gebed en in de bediening van het Woord en van wie eerst Jakobus I, en vervolgens Jakobus II de hoogste leiding in handen hadden. Zo was zij van opperste leidslieden voor haar godsdienstige aangelegenheden en van leraars reeds vanzelf verzien. Daar echter de overige apostelen waren heengegaan, openbaarde zich de behoefte aan een presbyterie of college van oudsten (1 Tim. 4: 14 uitgestrektere werkkring dan de vroegere zeven mannen. Deze omvatte dus niet alleen de armenverzorging, maar ook een acht geven op de kudde van Christus en een weiden van haar in de zin van algemene en bijzondere zielszorg en van heilzame opwekking van het gehele kerkelijke leven (hoofdst. 20: 28; 1 Thess. 5: 12v. ; 1 Petr. 5: 1vv.). Volgens zo’n werkkring zien wij dan ook de oudsten in hoofdst. 15 en 21: 18vv. werkzaam om de zuivere leer en de kerkelijke orde in stand te houden door handelend op te treden; en met de autoriteit van hun ambt te spreken en te handelen. Nu is de vraag op welke wijze de oudsten, daar dit ambt werd opgedragen aan de mannen, die in jaren de oudsten waren, daartoe zijn gekozen, òf onmiddellijk en zelfstandig door de apostelen, òf met medewerking van de gemeente, die wellicht bestond uit een keuze en aanwijzing, zonder dat door de eersten zelfs een voorstel werd gedaan? Nu zijn wij omtrent de gemeente te Jeruzalem geen ogenblik in twijfel gelaten dat het laatste, namelijk een geheel vrije keus van de gemeente plaats had. In hoofdst. 1: 15vv. stelt Petrus aan de gehele gemeente, die uit 120 zielen bestond, de behoefte voor van een keus tot aanvulling van de apostelkring, die door het heengaan van Judas de verrader onvolledig was geworden; hij geeft de noodzakelijke eigenschappen aan van hen, die voor de keuze in aanmerking kunnen komen en zet deze kandidaten apart in de gemeente; tussen hen beslist dan de Heere zelf door het lot, wie van hen de open plaats zal vervullen. In hoofdst. 6: 2vv. heeft aan de kant van de gemeente in het geheel geen afzondering plaats om de keus te beperken, maar de zeven worden door haar dadelijk aangewezen en vervolgens door de apostelen tot hun ambt gewijd. Bij de zelfstandigheid waarmee wij de gemeente in

haar geheel in hoofdst. 11: 1vv. en 22 apostelen zien optreden, spreekt het zo goed als vanzelf dat de oudsten, die in hoofdst. 11: 30 nu aanwezig zijn, zelfstandig door haar zijn gekozen. De apostelen zullen echter bij de keuze niet zijn voorbijgegaan, zoals de eigenschappen die nodig waren voor het ambt (hoofdst. 6: 3), dit bijzonder te kennen geven. De apostelen hadden toch met een gemeente te doen die de Heere zelf in de geschiedenis in hoofdst. 5: 1-13 gelegitimeerd had als Zijn tempel en als door Zijn Geest vervuld, met een gemeente die in de tien jaren sedert die tijd door zware vervolging was heengegaan en bij haar nieuwe vorming zo geheel was gezift, dat, afgezien van de later bijgekomenen, die toch bij de keuze zonder twijfel meer passief waren gebleven, zij wat het grootste deel van de leden betreft, met alle ernst het rechte wilde en dat ook duidelijk erkende, zoals dat ook in hoofdst. 11: 18 en 22 duidelijk genoeg uitkomt. Voor zo’n gemeente kan dan ook de grondstelling gelden dat Gods keus en roeping evenzeer door de leden van de christelijke gemeente als door de apostelen te kennen wordt gegeven. Maar hoe is het nu met de gestichte gemeenten in onze tekst? Zullen daar Paulus en Barnabas het aanstellen van oudsten ook wel op grond van een zuivere keus van de gemeente hebben gedaan? Men heeft veelal gemeend deze vraag met een vast verzekerd ja te beantwoorden, omdat in de grondtekst de regelende werkzaamheid van de beide apostelen door een woord (ceironouein "het opsteken van de handen is uitgedrukt, dat naar zijn oorspronkelijke betekenis een aanstelling in het ambt op grond van een voorafgegane volksstemming of volkskeuze betekent. Deze betekenis vinden wij ook in 2 Kor. 8: 19, waar bijzondere nadruk wordt gelegd op het: "door de gemeenten verkozen", ten opzichte van de ene van Titus beide metgezellen in de zaak van de collecten. Deze laatste tekst, die over een bijzondere zaak handelt, kan echter voor de aanstelling van oudsten in onze tekst geen algemene regel aangeven. De bijvoeging van "door de gemeenten" bij het "verkozen" geeft integendeel te kennen, dat in het nieuwtestamentisch Grieks het vroeger genoemde woord slechts in het algemeen de verzwakte betekenis van kiezen (Joseph. ant. VI
2. 4), ordenen, verordenen heeft. Dit wordt bevestigd, doordat het in hoofdst. 10: 41 ook gebruikt wordt van de apostelen, als van de door God gekozen getuigen, waarbij toch de gedachte aan een stemming van het volk wegvalt en alleen die aan een aanstelling krachtens goddelijke macht plaats vindt. Nu eist bovendien het "hun", namelijk van de leden van de gemeenten, dat men van een keuze van de gemeente geheel moet afzien en alleen een keuze van de zijde van de apostelen naar eigen mening en krachtens persoonlijke volmacht in het oog moet houden. Een keuze tot een kerkelijk ambt is volgens de juiste uiteenzetting van Ritschl slechts de vorm van de erkenning van het charisma, of de genadegift voor het ambt, die God in deze of gene heeft gelegd en de onderwerping daaronder. Zij is niet de grond van het ambt, maar slechts het middel, waardoor de goddelijke gave tot een ambt van de gemeente wordt (Ef. 4: 11vv.). Tot een juiste keus behoort dus het zoeken en vinden van die persoonlijkheden, die van de Heer van de Kerk de nodige gaven hebben ontvangen. Nu kan een door God buitengewoon verlicht profeet die persoonlijkheden beschrijven, tenminste waar het de dienst van buiten en ten behoeve van het geheel aangaat, zoals dat bij Barnabas en Paulus in hoofdst. 13: 2 het geval was (vgl. ook 1 Tim. 4: 14 "door de profetie. Ook kan een apostel of helper van de apostelen, als een vertegenwoordiger van God in een pasgestichte en enigszins nog onmondige gemeente door middel van de hem toekomende ambtsbevoegdheid en door genade hen uitzoeken, of tenslotte kan de gemeente door Gods Geest vervuld en geregeerd in haar mondige leden hen uit de overigen uitkiezen (Tit. 1: 5vv.). Op zichzelf beschouwd is het hetzelfde of oudsten op de ene of andere van de beide laatste wijzen voor het ambt worden bestemd, zij moeten zich daar, evenals hier, als mannen beschouwen, die de Heilige Geest heeft aangesteld (Hand. 20: 28). In ieder geval zijn de oudsten in de Bijbel volgens het woord van Ebrard geen vertegenwoordigers van de menigte van onderen naar boven, die de geest van de tijd zouden hebben moeten stellen tegenover het Woord van God, maar zij moeten, zoals de evangelisten, leraars, enz., in naam en in de

volmacht van Christus en volgens Zijn woord de gemeenten van boven naar onderen regeren. Een andere, voor de omstandigheden van onze tijd eveneens gewichtige vraag is of men op grond van 1 Tim. 5: 17 een dubbele klasse van oudsten, zoals later het Calvinisme en Presbyterianisme die heeft aangesteld, reeds voor de apostolische kerk moet onderscheiden, namelijk presbyters, die regeren en besturen en tot de stand van de leken behoren en lerende presbyters, of eigenlijke geestelijken (uit het Griekse woord presbuteroi is ons priester ontstaan). Maar de bovenstaande tekst bij Paulus gaat in geen geval zover dat daaruit een werkelijk onderscheid van klassen zou zijn af te leiden; zij leidt integendeel slechts tot de voorstelling dat de oudsten naar de gave, die hun verleend was, zich in het bijzonder aan dit of dat vak van het ambt van presbyter wijdden. Zo was het niet nodig dat alle oudsten zonder uitzondering ook geregelde leraars van de gemeente konden zijn - het gemis van deze kon de Heere zelf onmiddellijk vergoeden, doordat Hij op buitengewone wijze aan de gemeenten profeten en leraars gaf, zoals die in hoofdst. 13: 1 vermeld worden, ofwel uit hun eigen midden, ofwel door ze van buiten tot hen te leiden (hoofdst. 11: 27).

24. Zij lieten nu Antiochië achter zich en gingen in zuidelijke richting verder en Pisidië doorgereisd hebbende kwamen zij in Pamfylië, de zuidelijk daarvan gelegen streek.

25. En toen zij nu ook te Perge, waar zij dat bij de heenreis nagelaten hadden ("Ac 13: 13, het woord gesproken hadden, zonder daar nog een gemeente te kunnen stichten (hoofdst. 16: 6), daalden zij, in zuidwestelijke richting naar de oever van de zee gaande, af naar Attalië, de toenmalige hoofdstad van Pamfylië met een goede haven.

26. En vandaar, van deze voornaamste verbindingsplaats tussen Klein-Azië en Syrië, scheepten zij af eerst naar Seleucië (hoofdst. 13: 4) en kwamen vandaar in Antiochië, waar zij aan de genade van God opgedragenwaren geweest (hoofdst. 13: 3) tot het werk, dat zij volbracht hadden gedurende de afgelopen twee jaren in het zuidoostelijk deel van Klein-Azië.

De kooplieden, die met Antiochië in Syrië handel dreven, waren gewend in Attalië uit en in te laden. De beide handelaars met het eeuwig evangelie waren zonder twijfel de armste en toch in waarheid de rijkste passagiers op het schip, dat nu van Attalië afzeilde (2 Kor. 6: 10). Vraagt gij waarom Lukas zulke nietige bijzonderheden, als de afvaart van de apostelen van deze of gene zeestad, de moeite waard acht om mee te delen, bedenk dan dat de eeuwige, goddelijke zaken de tijd en ruimte zijn binnengegaan en midden in handel en wandel van sterfelijke mensen hun geschiedenis hebben.

Terwijl Paulus en Barnabas naar Antiochië terugkeren, voelen zij duidelijk de behoefte dat voordat het werk van de uitbreiding van het evangelie kon voortgaan, de eerste kweekplaatsen van het christelijk leven zich vooraf de winst moesten hebben toegeëigend, die in de pas begonnen en voorlopig gesloten uitbreiding van de kerk in de landen van de heidenen verkregen was. Dan kon men met nieuwe vreugde en hoop op verdere overwinningen naar buiten het oog vestigen.

27. En daar, te Antiochië, aangekomen, riepen zij de gemeente, door wiens bemiddeling de Heilige Geeft hen had uitgezonden (hoofdst. 13: 4), bijeen tot een bijzondere samenkomst (hoofdst. 15: 30) en gaven haar uitvoerig verslag van de grote dingen die God met hen gedaan had, doordat Hij hun bijstand had verleend (hoofdst. 15: 12 Luk. 10: 37), en dat Hij de heidenen door het openen van hun oren en harten door middel van de genadige werkingen van zijn Geest, de deur van het geloof van Christus geopend had, zodat zij tot zo’n geloof hadden kunnen komen (hoofdst. 16: 14).

28. En zij verkeerden daar, hun werk evenals vroeger (hoofdst. 11: 26; 13: 1 volbrengende, geen korte tijd met de discipelen, daar tot aan de eerstvolgende zendingsreis in hoofdst. 15: 36vv. twee tot drie jaar verliepen.

Hij, die de sleutel van David heeft, kan alle deuren openen: geen prediker mag echter zichzelf een sleutel aanmatigen en zich verbeelden dat hijzelf de harten zou kunnen openen, maar moet bidden dat de Heere het zal doen en Hem alleen de eer geven.

Wat zou het hebben gebaat wanneer die beiden weer dadelijk opnieuw waren weggegaan, indien intussen de haard van het zendingsvuur, de gemeente te Antiochië, was verwoest? En dat bedoelde de boze vijand; met een "En" verbindt Lukas het volgende hoofdstuk met dit vers, waaruit wij opmerken, wie Paulus en Barnabas een geruime tijd bij de discipelen heeft vastgehouden. Er dreigde namelijk een gevaar dat het werk van de Heere onder de heidenen zou verstoord worden en zo moesten de beiden eerst aan de listige aanval van de vijand het hoofd bieden.

HOOFDSTUK 15

CONCILIE VAN DE APOSTELEN OVER DE BESNIJDENIS EN DE RECHTVAARDIGING

II. Vs. 1-35 Het concilie van de apostelen te Jeruzalem.

A. Vs. 1-29. Als Paulus en Barnabas, zoals wij aan het einde van het vorige hoofdstuk hebben gezien, sedert geruime tijd in Antiochië werken, komen daarheen christenen uit de Joden van Jeruzalem, die vroeger tot de sekte van de farizeeën behoorden en ook nu nog met de farizeese geest vervuld zijn. Deze verlangen van de christenen uit de heidenen dat zij zich aan de besnijdenis onderwerpen en zich verbinden de mozaïsche wet te houden, daar zij anders niet zouden kunnen zalig worden. Zij veroorzaken daardoor grote onrust in de gemeente; zij zijn er ook niet toe te bewegen hun meningen te laten varen, die in strijd zijn met de algenoegzaamheid van God in Christus. Daarom wordt een deputatie, bestaande uit Paulus en Barnabas en enige anderen, naar Jeruzalem tot de apostelen en oudsten gezonden, opdat deze de twistzaak beslissen. Nu wordt daar een concilie gehouden, de eerste synode van de christelijke kerk, waardoor het tussenbeide treden van Petrus en Jakobus beslist wordt ten gunste van de vrijheid van de wet voor de christenen uit de heidenen, en hun gehele gelijkheid met de christenen uit de Joden, die de wet houden, slechts van enkele noodzakelijke stukken afhankelijk gemaakt wordt.

1. En sommigen van die christenen uit de Joden te Jeruzalem, die in vs. 5 nader worden beschreven, die van Judea gekomen waren naar Antiochië in Syrië, waar Paulus en Barnabas volgens hoofdst. 14: 28 werkzaam waren, leerden de broeders uit de heidenen, die het grootstedeel van de gemeente aldaar uitmaakten (hoofdst. 11: 20vv.), iets wat hen onrustig maakte. Zij verzetten zich tegen hen, zeggende: Indien gij, die uit het heidendom in de christelijke kerk zijt overgegaan zonder eerst Jodengenoten en daardoor kinderen van het verbond (hoofdst. 3: 25) geworden te zijn, op zijnminst niet besneden wordt naar de wijze van Mozes en u als proselieten van de gerechtigheid ("Le 17: 9 niet verbindt, om verder ook de mozaïsche wet te houden (Gal. 5: 3), dan kunt gij niet zalig worden. De belijdenis van Jezus als de Christus, die gij hebt aangenomen, is daartoe op zichzelf nog niet voldoende.

a. Gen. 17: 10 Lev. 12: 3

2. Natuurlijk verzette zich tegen zo’n bewering het grootste gedeelte van de gemeente te Antiochië. Toen er dan geen geringe weerstand en tegenspraak ontstond bij Paulus enBarnabas tegen hen, tegen die ingedrongen leraars, die bij hun eis bleven, toen hebben zij, de eigen leraars en opzieners van de gemeente (hoofdst. 13: 1), Paulus en Barnabas en enige anderen uit hen Ac 15: 35 opgedragen zich naar de apostelen en ouderlingen in Jeruzalem te begeven naar aanleiding van deze vraag. Men begeerde dat daar, waar de zetel van de kerk was en aan hen, die voor pilaren werden gehouden (Gal. 2: 9) de moeilijkheid ter beslissing zou worden voorgelegd. Maar Paulus, hoewel hij van zijn zaak zeker was en met zijn apostolische macht de vrijheid van de heidenen meende te verdedigen, ontving nog een bijzondere openbaring van de Heere (Gal. 2: 2), die hem nog meer bevestigde in zijn overtuiging.

3. Zij dan, de afgezondenen, nadat hun door de gemeente uitgeleide gedaan was ten bewijze van de grote betekenis die zij aan de reis van dit gezantschap hechtten, reisden, toen zij Syrië achter de rug hadden, door Fenicië en Samaria, waar ook christelijke gemeenten waren (hoofdst. 8: 5vv. ; 9: 31; 11: 19 Ook daar gebruikten zij hun tijd goed door te vertellen over

de bekering van de heidenen, hoe ook zij reeds waren begonnen zich tot God te bekeren en het geloof in Christus gehoorzaam te worden en zo deden zij al de broeders grote blijdschap aan, zonder dat ook maar één stem zich liet horen in de geest van de christenen van Judea

In hoofdst. 11: 18 had de gemeente te Jeruzalem op grond van hetgeen Petrus in gemeenschap met de zes broeders uit Joppe over de genadige leiding van de Heere bij de bekering van de hoofdman Cornelius haar had meegedeeld, reeds de grondstelling erkend dat de heidenen zonder bemiddeling van de wet door het geloof konden intreden in het deelgenootschap aan de zaligheid in Christus Jezus. In de acht jaar die sindsdien zijn voorbijgegaan, hebben verschillende omstandigheden plaatsgehad, die het alleszins verklaarbaar maken dat nu opeens de geheel tegenovergestelde grondstelling op de voorgrond treedt en zo sterk wordt doorgezet dat vervolgens ook niet meer de proselieten van de poort, zoals bijv. de kamerling uit het Morenland in hoofdst. 8: 26vv. er één was, in de christelijke kerk mochten worden opgenomen, tenzij ze tevoren proselieten van de gerechtigheid werden en zich aan alle verplichtingen onderwierpen, die deze gehele vereniging met de Joden meebracht. Ten eerste is namelijk sedert de terdoodbrenging van Jakobus I in het jaar 44 als hoogste leidsman de apostel Jakobus II aan het hoofd van de gemeente te Jeruzalem komen te staan (hoofdst. 12: 17), die, zoals in Aanm. II b. vs. 2 en 3 is uiteengezet, persoonlijk op streng wettisch standpunt stond. Diens gezag, zelfs onder de Joden, heeft nu wel aanleiding gegeven dat ook enigen van de sekte van de Farizeeën gelovig zijn geworden en tot het christendom zijn overgegaan. Zij hadden echter slechts de naam, maar niet hun gezindheid veranderd; in de grond van hun hart waren zij evenals tevoren Joden en knechten van de wet gebleven. Er lag hun minder aan gelegen, dat de Joden christenen werden; daarom stelt Paulus ze in Gal. 2: 4 als heimelijk en wederrechtelijk ingedrongen valse broeders voor en ook Jakobus, wiens grondstellingen zij voorgaven te vertegenwoordigen en in wiens naam zij zeiden te handelen (Gal. 2: 12), getuigt dat zij dwaalleraren waren, in het schrijven (vs. 23vv.) dat naar alle waarschijnlijkheid van zijn hand is. In hen hebben wij te doen met de ultra’s van die partij in de gemeente te Jeruzalem, die in hoofdst. 11: 2 "die uit de besnijdenis" werd genoemd. Des te opmerkelijker moet het echter nu voorkomen dat, nadat toenmaals die nog gematigde en verstandige ijveraars voor de besnijdenis in de plechtige vergadering van de gemeente tot rust waren gebracht en tot de erkentenis waren genoodzaakt dat God ook de heidenen bekering ten leven had gegeven, nu opeens deze fanatiekelingen de reeds afgedane zaak weer opnamen. Het is opmerkelijk dat zij de zaak zo ver doordrijven, vrij en open durven handelen en in de gemeente te Antiochië zonder vrees als leraars durven optreden en zelfs, zoals het "die afgekomen waren van Judea" te kennen geeft, zich als gezanten van de apostolische kerk in Judea gedragen en door deze niet dadelijk worden verworpen, maar eerst een bijzonder gezantschap van Antiochië naar Jeruzalem moet gaan en daar een plechtig concilie en een schrijven nodig is, dat zich op het gezag van de Heilige Geest beroept, om die zaak ten einde te brengen. Zeker moeten sedert het gebeurde in hoofdst. 11: 1vv. nadere omstandigheden hebben plaatsgehad, die in twijfel hebben gebracht, zo niet het vroeger verkregen inzicht in de raad van God zelf dat Hij ook de heidenen bekering ten leven had gegeven, dan toch de praktische consequenties, die zich in de loop van 8 jaren daaruit hadden ontwikkeld en zich hadden gevormd tot een macht, die het bestaan van het rijk van God in gevaar scheen te brengen. Een dergelijke toestand is het juist die voor die ultra’s, die voor de wet ijveren, de grond legt waarop zij zich plaatsen en die hun bij hun optreden zo’n zekerheid geeft dat zij voor het eerste ogenblik als redders van de christelijke gemeenschap, ook aan anderen, die het anders niet met hen eens waren, moesten voorkomen. En nu was inderdaad zowel te Antiochië zelf, als - door het zendingswerk van Paulus en Barnabas - in de zuidoostelijke vierhoek van Klein-Azië een grote menigte van gelovigen uit de heidenen gewonnen, die in geen onmiddellijke betrekking tot de mozaïsche wet en tot de Joodse synagoge stonden, hun

christelijk-kerkelijk leven zelfstandig begonnen te ontwikkelen en gemakkelijk het gevaar liepen om een prooi te worden van heidense ongebondenheid en teugelloze vrijheid (hoofdst. 11. 20-26; 13: 1-14: 23). Zelfs indien zij bij dit gevaar niet bezweken, moest het de gelovigen uit Israël, die gewend waren in hun gehele leefwijze zich te richten naar een menigte wettelijke voorschriften, bijv. wat reine en onreine spijzen, het wassen van vaten en handen enz. betreft, niet zeer zwaar vallen gelovige heidenen, die zich over dergelijke instellingen als over onnodige zaken heenzetten, voor broeders met dezelfde rechten aan te zien en met hen niet alleen gemeenschap te oefenen van tafel, maar ook van avondmaal? En wie waren eigenlijk degenen die zo, zonder enige verplichting om de mozaïsche wet te houden, de heidenen in het rijk van God hadden ingeleid? Bij alle achting die men die mannen van Cyprus en Cyrene, Barnabas en ook Paulus mocht toedragen, hoewel de laatste bij de gemeente te Jeruzalem om hetgeen hij haar vroeger had aangedaan nog geen zeer gewild man was geworden, kon men ze toch niet voor eigenlijke apostelen erkennen. Zelfs Jakobus, Petrus en Johannes wisten over Paulus slechts zoveel als hijzelf van zijn bekering onder leiding van Barnabas hun had meegedeeld (hoofdst. 9: 27). Dat bij het heilige en afgesloten twaalftal volgens de wil van de Heere in de persoon van deze discipel nog een bijzondere dertiende apostel voor de heidenen moest komen, daaromtrent hadden zij nog geen goddelijke openbaring ontvangen. Tot die erkentenis moeten zij alleen komen langs de weg van praktische ervaring en van afleiding uit feiten, die de Heere had teweeggebracht en zou teweegbrengen. Onder dergelijke omstandigheden kon het twijfelachtig voorkomen of het bijzondere geval met Cornelius, waaraan één van de hoge apostelen had deelgenomen, volgens Gods raad en wil zo’n verstrekkende betekenis had als later door de werkzaamheid van hen, die geen apostelen waren, daaruit ontwikkeld was. Eerst moest een onderzoek plaatshebben of nu werkelijk buiten de omtuining, die de wijnberg van de oudtestamentische verbondsgemeente omgaf (Matth. 21: 33), een geheel nieuwe wijnberg en een bijzondere zelfstandige kerk uit de heidenen mocht worden aangelegd. Het is er dus in onze geschiedenis niet eenvoudig om te doen die onruststokers, die van Judea naar Antiochië zijn gekomen, weer naar huis te zenden, maar zonder dat zij het zelf weten, zijn zij Gods werktuigen, waardoor Hij Zijn kerk in een nieuw stadium van haar ontwikkeling wil inleiden. Aan de ene zijde moet Paulus in zijn roeping als apostel van de heidenen, die aan de apostelen van het twaalftal tot hiertoe nog min of meer een geheim was gebleven, erkend worden; want het uur daartoe is nu gekomen. Aan de andere zijde moet door de oorspronkelijke apostolische kerk de gedachte aan een bijzondere kerk uit de heidenen, die zich onafhankelijk van het Jodendom vormt, als een gedachte van de Here worden opgevat. De kudde van Christus uit de stal Israël moet met de kudde, die niet van deze stal is (Joh. 10: 16), verzoend worden, tot één kudde verenigd, want de tijd is daar dat deze laatste kudde steeds groter en tot eigenlijke hoofdkudde wordt, waarin dan tenslotte de eerste moet opgaan en verdwijnen. Wat het eerste punt aangaat, de erkenning van Paulus als zelfstandig apostel van de heidenen door de drie apostelen Jakobus, Petrus en Johannes die te Jeruzalem aanwezig, de twaalven vertegenwoordigden, dit laat Lukas in ons hoofdstuk nog buiten beschouwing. Daarentegen heeft Paulus zelf in hetgeen hij in Gal. 2: 1-10 verhaalt Ac 9: 2 hen opgenomen en schrijft in zijn brief dat dit punt tussen Paulus en Barnabas aan de ene en Jakobus en Petrus en Johannes aan de andere zijde eerst in het privé behandeld en opgelost is, voordat het door Lukas meegedeelde openlijk behandelde, tussen Paulus en Barnabas aan de ene en de apostelen, oudsten en de Jeruzalemse gemeente aan de andere zijde over het tweede punt volgde. Intussen bevestigt toch het bericht van Lukas indirect dat van Paulus. In vs. 23 en 41 is het schrijven van de vergadering slechts aan de broeders uit de heidenen gericht, "die te Antiochië in Syrië en Cilicië" zijn en niet tevens aan die te Derbe, Lystre, Ikonium en Antiochië in Pisidië. Dit is slechts te verklaren uit het feit dat alleen die gemeenten beschouwd worden als nog afhankelijk van Jeruzalem (vgl. hoofdst. 11: 22), omdat zij zonder

toedoen van Paulus gesticht zijn, maar zij daarentegen zijn apostolische autoriteit erkennen en dus voor haar geen bepaalde besluiten uit Jeruzalem mogen worden gegeven (vgl. Rom. 15:
20. 2 Kor. 10: 15 De Heere had Paulus reeds te Paphos op Cyprus in de hem toegedachte plaats gesteld (hoofdst. 13: 9vv.) en vervolgens te Lystre laten optreden als een apostel met gelijke macht als Petrus (hoofdst. 14: 8 vv.). Nu moest hij ook te Jeruzalem als een zelfstandig apostel en wel van de heidenen, naast de apostelen van het evangelie aan de besnijdenis en door deze zelf erkend worden. Zo ging hij niet alleen naar Jeruzalem als een zendeling van de gemeente te Antiochië, zoals in dit gedeelte lijkt, maar tevens ten gevolge van een openbaring, zoals hij in Gal. 2: 2 uitdrukkelijk opmerkt. Zo vullen de beide berichten elkaar wederkerig aan en geven zij slechts samen het volle inzicht in het grote belang van deze reis van de apostel naar Jeruzalem, de derde, die hij sedert zijn bekering heeft gemaakt (hoofdst. 9: 26vv. ; 11: 30).

4. En in Jeruzalem aangekomen, had men daar reeds van hun aankomst en het doel van hun reis gehoord, waarschijnlijk door hen, die zelf de aanleiding daartoe hadden gegeven en hun van Antiochië waren vooruit gereisd om zo mogelijk eenbeslissing ten hunnen gunste teweeg te brengen. Zij werden nu op eervolle en deelnemende wijze ontvangen door de gemeente en de apostelen en de ouderlingen. Hierdoor werd het bewijs geleverd dat men zich niet door die Joodse ijveraars had laten verleiden, maar onpartijdig en alleen door goddelijke leiding de vraag wilde laten beslissen. En toen zij aangekomen waren en in de vergadering van de gemeente waren ingeleid, die men had bijeengeroepen met het doel om aan de beide partijen gelegenheid te geven haar mening en gronden voor te dragen, verkondigden zij de grote dingen die God met hen gedaan had bij de zendingsreis, die door Paulus en Barnabas volgens opdracht van de gemeente te Antiochië was ondernomen (hoofdst. 14: 27). Zij berichtten hoe aan de heidenen bekering was gegeven ten leven, ook zonder dat deze tevoren in het Jodendom waren opgenomen, waaruit duidelijk bleek dat een dergelijke opname geen volstrekte voorwaardetot zaligheid voor de heidenen was, zoals zij, die van Judea waren gekomen, onlangs beweerden.

5. Maar, zeiden zij, er zijn enigen opgestaan uit de partij van de Farizeeën, die gelovig zijn geworden en zeggen dat men hen, die uit de heidenen in de christelijke gemeente willen opgenomen worden, eerst moet besnijden engebieden de wet van Mozes te onderhouden. Waar dat destijds verzuimd is, moet het zonder twijfel worden hersteld en vervolgens dadelijk in de rechte lijn worden geleid.

Volgens andere verklaring moet het door onze Statenvertalers ingevoegde "zeiden zij" worden weggelaten en hier gelezen worden dat in diezelfde vergadering "sommigen" opstonden, die hun stellingen daar voordroegen en verdedigden.

Zo hebben wij hier de zogenaamde instructie, waarbij alleen de beide meningen worden voorgedragen, waartussen moet worden beslist. De beraadslaging ter beslissing volgt dan in vs. 6vv. en heeft zonder twijfel op een andere dag plaatsgehad, ook niet voor de volle gemeente, zoals de instructie, maar, zoals nader uitdrukkelijk wordt opgemerkt, in een convent van de apostelen en oudsten, waaraan de beslissing werd overgegeven, zoals die dan ook inderdaad alleen werd genomen door degenen die de Heilige Geest had gesteld om als opzieners de gemeente van God te weiden (hoofdst. 20: 28) en alleen op die wijze kon worden voorgesteld als uitgegaan van de Heilige Geest (vs. 28). Daaraan sluit zich dan nog een derde vergadering aan (vs. 22vv.) waaraan de gemeente, evenals aan de eerste, weer deelneemt, om de beslissing te horen, aan te nemen en te volbrengen. In de tijd tussen de eerste en de tweede openbare bespreking heeft zeker ook de bijzondere samenspreking van

Paulus met de apostelen plaatsgehad, waarvan hij in Gal. 2: 2; 6-10 vertelt. Want voor de apostelen Jakobus, Petrus en Johannes Joh 12: 25 kwam het er, om de behandeling ter beslissing in de rechte weg te leiden, (vgl. vs. 7vv. en 13vv.) vooral op aan, om omtrent de eigenlijke plaats van Paulus in het organisme van de kerk in het reine te komen, dat hij niet slechts één was van de bijzonder door God begaafde mannen, zoals Stefanus (hoofdst. 6: 8), Filippus (8: 5vv.) en Barnabas (11: 22vv.), waarvoor zij hem tot hiertoe hadden gehouden; zij moesten hem leren kennen als een apostel met gelijk recht, maar alleen voor die kring bestemd, die Petrus in hoofdst. 10 bijna tegen zijn wil had geopend, doch niemand van hen verder had voortgezet, zodat niemand bijv. aan de stichting van de gemeente te Antiochië (hoofdst. 11: 19vv.) persoonlijk had deelgenomen. Paulus, die uit de openbaring van de Heere (Gal. 2: 2) vanaf het begin wist waarop deze bijzondere bespreking zou uitlopen, had in het volle bewustzijn van zijn apostolische roeping en om deze dadelijk met alle energie vast te houden, Titus mee naar Jeruzalem gebracht (Gal. 2: 2). Deze was te Antiochië uit heidense ouders geboren en door Paulus gedurende de laatste twee jaar (hoofdst. 14: 28), of reeds eerder (hoofdst. 12: 25) tot het christendom bekeerd, maar niet aan de besnijdenis onderworpen en is dezelfde die later voorkomt als zijn metgezel en helper in het apostelambt (2 Kor. 8: 23). Waarschijnlijk hebben de Jeruzalemse apostelen in het begin Paulus aangeraden toe te geven aan de eis die in de farizeesgezinde christenen uit de Joden bij de eerste samenspreking en wel in het bijzonder omtrent Titus, die hij mee naar de heilige stad had gebracht, op stellige wijze (vgl. hoofdst. 21: 28), hadden doen horen, evenals later (hoofdst. 21: 23vv.) Jakobus hem aanraadde zich te onderwerpen uit liefde jegens arme Joden, aan de vervulling van hun Nazireeërsgeloften. Deze raad moest hij om de omstandigheden beslist afwijzen. In hoofdst. 16: 1vv. zullen wij hem met Timotheüs anders zien handelen. Deze onderwerpt hij om de Joden te Lystre en Derbe, zonder verdere bedenking aan de besnijdenis en wij zullen daar nader uiteenzetten waarom hij meende daartoe verplicht te zijn. Maar hier gold het iemand, op wie het Jodendom om zijn zuivere heidense geboorte niet de minste aanspraak had. Hier zou de besnijdenis slechts betekenen dat de bekering tot Christus nog niet toereikend was om zalig te worden, alsof er nog een hulp van de wet nodig was. Hier zou, als hij ze had laten volbrengen, die daad op de beslissing van de nog te behandelen vraag zijn vooruit gelopen en de mening van de tegenstanders reeds werkelijk zijn aangewezen als de enige juiste. Daarom wees hij met alle nadruk een besnijdenis af. Hij was om zijn goed recht om naar eigen inzicht te handelen, tegenover de apostelen te handhaven, genoodzaakt zich omtrent zijn roeping en verdere ontwikkeling, alsook omtrent de heerlijke openbaringen die hij volgens hoofdst. 22: 17vv. ; 2 Kor. 12: 1vv. Gal. 2: 2 ontvangen had en omtrent de ervaringen op zijn zendingsreis in hoofdst. 13 en 14 en tot in het detail uit te laten. Hij moest dit zó doen dat Jakobus en Petrus met Johannes zich ervan konden overtuigen dat zij in hem niet alleen een bijzonder begaafde man als Stefanus en anderen hadden, een dienaar van het evangelie en een leraar van de gemeente, zoals hij hun in hoofdst. 9: 28vv. en 11: 30 bekend was geworden, maar een uitverkoren vat van de Heere, een nieuwe zelfstandige apostel en wel degene, die, nadat God ook de heidenen bekering ten leven had gegeven, dienovereenkomstig reeds door Hem was bestemd ver onder de heidenen te worden gezonden (hoofdst. 22: 21). Zo’n overtuiging kon hun niet eerder ten deel vallen, voordat Paulus zelf eerst in zijn eigenschap als apostel was opgetreden, hetgeen pas in hoofdst. 13: 9 is geschied, zoals wij daar hebben opgemerkt. Deze moet hun echter juist nu een grote bevrediging en rust geven. Nu werd toch een conflict opgelost waarin zij zich sedert de doop van Cornelius hadden bevonden; want met dit werk, dat aan Petrus door de Heer van de kerk was opgedragen, hadden zijzelf een zending onder de heidenen, geheel onafhankelijk van het Jodendom, ingewijd en goedgekeurd. Toch konden zij dit niet voortzetten, zonder hun verhouding tot Israël te verloochenen als de eerstgeroepen en voor het gericht rijp geworden, maar nog niet daaraan overgegeven kinderen van het koninkrijk en

erfgenamen van de belofte. Apostel van de Joden en apostel van de heidenen te zijn in één en dezelfde persoon, dat was, zoals nu eenmaal de omstandigheden waren, voor iedereen iets onmogelijks. Paulus moest, zoals reeds in hoofdst. 13: 46 bleek, met zijn evangelie van de vrije genade van God in Christus zich steeds door de Joden tot de heidenen wenden om zielen te winnen. Maar wederom, zo leerde de geschiedkundige gang van de kerkelijke ontwikkeling hoe langer hoe meer, kwam het evangelie voor de Joden uit de besnijdenis hoe langer hoe dichter bij het einde van zijn dagen; het bracht slechts weinig vruchten meer voort en kon als nabij zijn einde, de behoefte van de heidenen, die zich steeds sterker deed voelen, niet meer vervullen. Tot hiertoe hadden de apostelen uit de Joden er zich mee beholpen dat zij de mannen uit de gemeente, die met Gods Geest vervuld en daardoor gedreven waren, lieten voort gaan en slechts in het algemeen, van het ene op het andere geval, een hoofdtoezicht uitoefenden (hoofdst. 8: 14vv. ; 9: 32vv. ; 11: 22vv. Dat intussen zo'n handelen op de duur niet kon voortgaan, bewees juist dit geval dat nu moest worden beslist en dan ook niet verder dan tot Antiochië in Syrië en Cilicië kon worden beslist (vs. 23). Moest het dan niet aan Jakobus en zijn medebroeders in het apostelambt zeer welkom zijn dat zij het prediken onder de heidenen en de hoofdleiding van een uit dit gebied vergaderde kerk voortaan in handen konden leggen van iemand aan wie de Heere zelf het evangelie aan de voorhuid had toevertrouwd? Dat dus naast het getal van de twaalven nog een apostel meer van de hemel af door Christus was geroepen en op buitengewone wijze rechtstreeks was onderwezen, om de overgang van het Godsrijk van de Joden tot de heidenen in de kracht van goddelijke volmacht teweeg te brengen? Als men deze stand van zaken in aanmerking neemt, zal men geen ogenblik meer in twijfel kunnen zijn dat de reis van Paulus naar Jeruzalem, die in Gal. 2: 1vv. wordt vermeld, werkelijk, zoals nu ook door de meeste schriftonderzoekers wordt erkend, samenvalt met de reis die wij in onze tekst vinden en volstrekt niet met die in hoofdst. 18: 21vv. van het jaar 54, zoals bijv. Wieseler wil. Nog veel minder kan zij één en dezelfde zijn als de reis in hoofdst. 11: 30 en 12: 25 het jaar 44 en 45, zoals door anderen is beweerd. Ten opzichte van aanleiding en doel, aard en gevolg, schijnt wel de door Paulus genoemde reis een geheel andere te zijn dan die, die hier bij Lukas voorkomt. Daar gaat Paulus ten gevolge van een openbaring naar Jeruzalem en zoekt hij de erkenning van zijn apostolische waardigheid door de andere apostelen, handelt hij met hen in het bijzonder en verkrijgt hij ook werkelijk de begeerde erkenning. Hier wordt hij door de gemeente te Antiochië tegelijk met Barnabas en anderen gezonden, om een strijd te laten beslissen die de gemeente in grote beweging brengt. De handeling geschiedt openlijk in een concilie en het gevolg is de bevrijding van de christenen uit de heidenen van de overdreven aanspraak van de farizeesgezinde partij onder de christenen uit de Joden. Zo moeten wij vasthouden dat de reis een dubbele beweegreden heeft, terwijl de apostolische roeping van Paulus zich in en met de gemeente te Antiochië ontwikkeld heeft en beide delen, Paulus aan de ene en deze gemeente uit de heidenen aan de andere zijde, gedwongen zijn bij de ontwikkeling van hun zelfstandigheid eerst orde op zaken te stellen met de eerste apostelen en de eerste gemeente. Dientengevolge heeft de reis een dubbel doel, een persoonlijk doel van Paulus en één van de gemeente te Antiochië. Evenals nu Paulus het tegenover de Galaten opzettelijk vermeed deze tweede zijde in aanmerking te nemen, omdat, zoals de door hem als apostel van de heidenen gestichte gemeenten aan het decreet van het concilie te Jeruzalem niet onderworpen waren, maar geheel aan zijn eigen gezag waren toevertrouwd (vs. 23 hij ook niet de schijn van zo'n onderwerping wilde laten oprijzen, hetgeen de Galaten aan de andere zijde nog meer in verwarring zou hebben gebracht, zo legt Lukas verder ook geen nadruk op die eerste zijde. Bovendien heeft hij veel wat Paulus persoonlijk aanging, òf geheel onaangeroerd gelaten (zo bijv. in hoofdst. 9: 20-22 het driejarig oponthoud in Arabië (Gal. 1: 17), òf hij heeft er de apostel zelf slechts bij gelegenheid bericht van laten geven (zie hoofdst. 22: 17-21). Zoals vanzelf spreekt, geeft één en dezelfde zaak, de ene keer van de voor- en de andere keer van de

achterzijde opgevat, niet één en het zelfde beeld, maar twee beelden, die er verschillend uitzien. Nu is steeds de ene zijde van het beeld niet de gehele voorstelling van de zaak, deze komt pas tot stand door bijelkaarvoeging van de beide beelden. De school van Bauer geeft het bericht van Paulus omtrent de reis uit voor het geheel en heeft dan vrij spel om het bericht van Lukas voor niets dan een fictie te verklaren en onze tekst als een hoofdbewijs te gebruiken voor de theorie dat de Handelingen van de apostelen een tendenzschrift uit de 2e eeuw na Christus zou zijn en dus zonder eeuwige geloofswaarde. "Het heeft, " zo merkt zeer juist da Costa op, "de Heilige Geest behaagd, om telkens door middel van gedeeltelijke, van fragmentarische, van schijnbaar tegenstrijdige berichten, hier en daar verdeeld of verspreid, te onderwijzen. Die onderscheidene, in de Schrift zelf gegeven bouwstoffen tot overeenstemming en eenheid, ja tot een harmonisch samenhangend geheel te brengen, is de arbeid, overgelaten en opgelegd aan de menselijke onderzoeker met de hulp van diezelfde goddelijke Leidsman in alle waarheid. Daar bijv. ligt de sleutel voor een harmonische, God en Zijn waarheid verheerlijkende opvatting van de evangeliën; de feiten, door een viertal gewijde schrijvers te boek gesteld, worden pas werkelijk historie door de samenvoeging en in elkaar schuiving van de bij elk van hun, afzonderlijk beschouwd, nog slechts gedeeltelijke en in zover nog onvoldoende berichten. De gewijde geschiedenis, bij name de evangelische, is een harmonisch geheel, bestaande uit verschillende partijen; elke van die partijen, afzonderlijk genomen, is nog het volledige muziekstuk niet; elk van de vier evangeliën, afzonderlijk gelezen, geeft de gehele gedachte van de hogere Auteur, de Heilige Geest, niet terug, maar alle samen, de één door de ander uitgebreid, toegelicht, uitgelegd, vervolledigd. Een dergelijke harmonie vormt ook het boek van de Handelingen, hier vergeleken met de evangeliën, daar met de brieven van Paulus. Ook hier schijnt de vergelijking van de beide bronnen soms tegenstrijdigheden op te leveren, maar bij dieper onderzoek en inniger opvatting lossen zij zich op in een volmaakt akkoord. Doch men moet hier ook niet vergeten dat in de verklaring van de heilige Schriften, in de verdediging van de echtheid van haar delen, in de handhaving van elke waarheid, zowel als van geheel de waarheid van het christendom geen degelijke uitkomst verkregen wordt dan door strijd en arbeid en als in het zweet van het aangezicht. Maar langs die weg verkrijgt dan ook een onderzoek in het geloof aan God in Christus en de belofte van Zijn leiding en lering, de zekerheid van waarlijk voldoende oplossingen. "

6. En de apostelen en de ouderlingen vergaderden samen op de dag voor de beslissende bespreking, terwijl ook de beide partijen zich daar bevonden, om deze zaak te overdenken en in overweging te nemen of de Judaïsten (vs. 5) moest worden toegegeven of niet.

Volgens de mening van de Judaïsten moest Mozes voltooien wat bij de heidenen begonnen was; toch bemerkte men niet dadelijk het farizeese zuurdeeg, dat het gehele christelijke deeg wilde verzuren. Het kwam ook aan vele verstandige zielen billijk voor dat "om de goede orde" de broeders uit de heidenen geheiligde zeden aannamen. Waarheen nu de apostelen en oudsten zagen, toen zij tot het beschouwen van die zaak samenkwamen, is zeker genoeg; naar de Heere, de Zon van hun leven. Zij hadden de Leraar en Leidsman in alle waarheid, de Heilige Geest ontvangen, opdat deze in hen zou blijven in alle eeuwigheid (Joh. 14: 16); maar van Zijn blijven konden zij slechts zegen hebben door bestendig ontvangen door steeds opnieuw putten uit de volheid van de hun toegedeelde waarheid.

Evenals het reeds vroeger in sprekende tekenen en feiten was bewezen dat de heidenen, toen Israël zich steeds meer tegen het evangelie verhardde, het hart steeds meer voor het geloof openden, zo was dit nu in de laatste tijd op de sterkste wijze geschiedkundig gebleken. De gemeente te Antiochië had zich uit de heidenen gevormd, toen de christenen uit Jeruzalem

werden verdreven en vandaar waren nu midden in de heidenwereld vier gemeenten uit de heidenen ontstaan, terwijl in dezelfde tijd het woord, dat geloof wekte, onder de Joden op dezelfde plaatsen slechts tegenspraak en de bitterste vijandschap verwekt had. Dat de heidenen zich tot de levende God bekeerden, kon de apostelen slechts verheugen. Maar dat zij zich bekeerden op die wijze, dat Israël slechts nog meer van God verwijderd werd, moest hun een grote smart zijn. Verder is in deze laatste tijd de apostolische roeping van Paulus zo duidelijk op de voorgrond getreden, dat die juist door hen aanstonds moet worden erkend. Dat hun nu in hun arbeid, hun waardigheid en hun ambt één terzijde was gesteld, kon bij de helderheid van hun oog en de reinheid van hun streven slechts tot troost en opwekking dienen. Daar echter deze medeapostel zo is geroepen en zij meer en meer moeten erkennen dat het patriarchale apostolaat zijn oorspronkelijke roeping, om door Israël de heidenen tot aan het einde van de aarde te winnen, niet kon vervullen, dan moest deze opmerking die angel van de smart nog dieper in het hart drukken. Als dan nu de vraag aan hen wordt gesteld of de gelovige heidenen zich nog aan de besnijdenis moeten onderwerpen of niet, dan moeten zij spoedig inzien dat daarmee een beslissing van hen wordt verlangd, die over de gehele toekomst van de kerk beslist. Wanneer toch de kerk uit de heidenen zich aan de besnijdenis moet onderwerpen, heeft de kerk uit de Joden buiten het geloof aan Jezus echter nog iets, dat een blijvende waarde in de christelijke orde van het heil heeft, maar mag de kerk uit de heidenen in de waarheid blijven, dan zullen de beide helften van de kerk als volkomen in rechten worden gelijk gesteld en de joods-christelijke gemeente wordt gedwongen aan haar vroegere voorrang alle waarde te ontnemen. Niet alleen wordt door de gebeurtenissen van de laatste tijd aangeduid dat de kerk van Christus mettertijd geheel en al uit heidenen zal bestaan, maar, als de vraag in de zo-even gemelde tweede zin wordt beslist, zal de oorspronkelijke gedaante van de kerk, waarin zij zich vertoonde als de lentetijd van het vernieuwde en volmaakte Israël, geheel worden veranderd. De apostelen treden nu in de vergadering niet op met voorafgemaakte beslissingen en met voorschriften met gezag doorgevoerd, maar het eerste is dat een geheel vrije discussie wordt geopend. De kerk staat voor haar heilige Heer en haar Hoofd. Zij voelt zich omtrent haar roeping in grote verlegenheid en onwetendheid, zij kan de vraag, die in de eerste plaats op haar drukt, niet beantwoorden. Aan de andere zijde weet zij echter ook dat haar Heer haar toereikende kracht en genoegzame hulp voor elke zaak heeft beloofd, zodat, al is het dat de poorten van de hel hun macht verheffen, de gemeente van Christus toch zegenrijk tevoorschijn zal treden.

7. En toen daarover grote twist ontstond, omdat elke van beide partijen haar mening met alle nadruk probeerde door te zetten en vooral die van de Judaïsten zich zeer sterk uitsprak (vs. 10), stond Petrus op. Hijwendde zich in het bijzonder tot de partij van de wet, en zei tot hen: Mannen broeders, gij weet dat God mij van de aanvang af, nu reeds 8 jaar geleden, onder ons verkoren heeft, opdat de heidenen door mijn mond, evenals ik eerst ook de Joden de blijde boodschap van de zaligheid in Christus moest brengen (hoofdst. 2: 14vv.), het woord van het evangelie zouden horen en geloven (hoofdst. 10: 1; 11: 18), waarmee hij aanstonds volgens de uiterlijke leiding beiden één heeft gemaakt (Ef. 2: 14).

Niet ten onrechte heeft men op vele synoden en conferenties, waar eerst veel verschil van mening was, aan het treurige begin van de eerste synode van de kerk gedacht, om moed te houden tot het verkrijgen van een blij einde. Dat de apostelen ook onder de twistenden waren, mogen wij niet aannemen. Deze zullen wel hebben gezwegen totdat Petrus opstond en aan de rede van de christenen uit de Joden zowel als aan de tegenspraak van de broeders uit de heidenen vrijheid hebben gegeven. Doch zelfs hun zwijgen en toelaten toont dat zij in hun hart niet dadelijk overtuigd waren, hoe beslist moest worden in de zaak die voor hen was gebracht. Lag er voor hen geen twijfel omtrent het genoegzame van het geloof in Christus

Jezus, dan waren zij toch niet ongevoelig omtrent de eis dat in de kerk de zeden en instellingen van Israël moesten worden behouden. Zij zien toch van dag tot dag duidelijker dat de nacht over de Joden valt, waarin niemand kan werken, terwijl onder de heidenen de kerk in het morgenlicht staat. Het was hun duidelijk dat het zou komen, zoals het gekomen is, toen zij er in bewilligden dat de christenen uit de heidenen vrij van de besnijdenis en de wet hun gemeentelijk leven uit de Heilige Geest vormden. Elk uitwendig teken van verband van het nieuwe met het oude Israël verviel op die wijze. Het Joods christendom moest na korte of lange tijd in het heidens christendom spoorloos verdwijnen. Was dat de weg en de wil van de Heere? Laat niemand lichtvaardig oordelen over de heilige mannen van God, die deze vraag met kloppend geweten lange tijd hebben overdacht, voordat zij tot beslissing kwamen. Onze vaderen hebben ook ten tijde van de reformatie onder sterke strijd de vraag overwogen of het goed was het aanzien van de paus te laten gelden en zich te schikken naar de instellingen van de kerk, voor zoverre het evangelie meer vrijheid zou geven; een lange twist was nodig om tot zekerheid te komen dat evangelisch en papistisch niet naast elkaar kon bestaan. Wat nu is het aanzien van de paus, wat is alle kerkelijke gewoonte, hoe vast die ook gevestigd mag zijn in de gemoederen van de mensen, bij het aanzien van Mozes en het gezag van de Sinaï? Wij verstaan nu enigszins wat de apostelen in het hart overwogen, terwijl zij de lange twist zwijgend aanhoorden.

8. En wat de loop van de gebeurtenissen bij deze prediking aan de heidenen zelf aangaat, God
a. de kenner van de harten, heeft hun getuigenis gegeven dat zij Hem aangenaam waren (hoofdst. 10: 34v.) door hun deHeilige Geest te geven, net als aan ons,

a. 1 Kron. 28: 9; 29: 17

9. zonder, wat de gave van de zaligheid in Christus Jezus betreft, onderscheid te maken tussen ons en hen, door het geloof hun harten reinigende. Daardoor gaf Hij hun die reinheid, die hun van nature ontbrak vanwege het gemis van de besnijdenis (hoofdst. 10: 13).

Dit redde Petrus uit alle twijfelingen, dat hij zich herinnerde hoe de bekering van de heidenen zonder besnijdenis niet pas door Paulus in zwang was gebracht, maar hoe het werk lang tevoren, ongeveer acht jaar geleden door de Heere zelf was begonnen, die daarbij hemzelf als werktuig had gebruikt. Hijzelf heeft moeten zien hoe God, die de harten onderzoekt en dus het best over de geschiktheid voor Zijn rijk kon oordelen, voor de geschiktheid van de heidenen getuigenis had afgelegd, doordat Hij hun evenzeer de Heilige Geest had gegeven, evenzeer geheel door het geloof alleen (zonder enige ceremonie, zelfs nog vóór het ontvangen van de heilige doop) de harten had gereinigd, zoals Hij bij hen, de christenen uit de Joden, had gedaan.

Petrus legt bij de vraag, zo gewichtig en voor alle tijden beslissend, vooral een ervaring in de weegschaal, de ervaring, die hij bij de gebeurtenis te Cesarea had gehad, dat de heidenen even zo goed als de christenen uit de Joden de Heilige Geest hadden ontvangen. Deze zaak vat hij op als een veelbetekenende en leerzame beslissing van God, waarna iedere menselijke beslissing, die anders zou luiden dan de goddelijke, volstrekt niet meer ter sprake mocht komen, maar verstommen moest. God heeft hierdoor de heidenen met de Israëlieten volkomen gelijk gesteld, de laatsten geen voorrang, geen voorrecht boven de gelovige heidenen toegekend. Hij heeft de laatsten door toedeling van de Heilige Geest een getuigenis gegeven, Zijn welbehagen in hen met woord en daad getoond. Die ervaring bewijst dus de gehele gelijkheid van de heidenen en Joden voor God, indien zij slechts in Jezus Christus geloven. De bewijsvoering is overtuigend en bondig en het mag ook in het algemeen ten

voorbeeld verstrekken, hoe de apostel de geschiedenis van de kerk als een bron van lering aanwendt.

Hier ziet men hoe noodzakelijk het is op het werk van God in Zijn kerk goed acht te geven en om uit de ervaring te leren, opdat men duidelijk zal kunnen onderscheiden wat waar en wat vals is.

10. Nu dan, wat verzoekt gij God, alsof Hij het zou goedkeuren wanneer gij anders besliste dan Hij gedaan heeft, a) door het juk van de wet op de hals van de discipelen van Christus die uit de heidenen zijn, te leggen, een juk, dat noch onze vaders sedert de dagen van Mozes, noch wij hebben kunnen dragen.

a. Matth. 28: 4

11. a) Maar wij, die uit de besnijdenis tot het christendom bekeerd zijn, geloven door de genade van de Heere Jezus Christus zalig te worden (Rom. 5: 15 Rom. 3: 28vv.), op dezelfdewijze als zij, die uit de voorhuid door de doop in de christelijke gemeente zijn opgenomen.

a. Ef. 2: 8 Tit. 3: 4

Elke dwaling in zaken van godsdienst heeft haar wortel niet zozeer in het verstand als in het hart. Wil men de mensen daarvan genezen, dan moet men hen in hun geweten aangrijpen, men moet hun hun valse verhouding tot God voor ogen stellen. Dat is het dan ook wat Petrus hier doet. Hij houdt die farizeesgezinde christenen in de eerste plaats voor dat zij op het punt staan God op zondige wijze te gaan verzoeken. Of was dat niet God verzoeken, na zo’n duidelijk getuigenis omtrent Zijn wil nog tegen die te willen handelen? Wie Gods duidelijke tekenen ziet en Zijn getuigenissen in het binnenste van het geweten heeft vernomen en daaraan toch geen gehoor leent, zo iemand verzoekt Hem inderdaad. Hij vertrouwt toch God niet, maar denkt en handelt, alsof God het niet ernstig met Zijn getuigenis had gemeend, maar het eerst nog op een proef wilde laten aankomen, of God het met Zijn handelen en met de verklaring van Zijn wil ook werkelijk zou volvoeren. De apostel dringt vervolgens nog sterker op het geweten van zijn toehoorders aan, door hun de bekentenis af te persen dat zij het juk van de wet niet hadden kunnen dragen, evenmin als hun vaders dit hadden kunnen doen. En tenslotte wijst hij nog op een andere innerlijke ervaring, namelijk op die, dat ook zij ten opzichte van hun zaligheid alleen op de genade van Christus hun vertrouwen konden stellen.

Als Petrus de besnijdenis, waarover hier wordt gehandeld, een juk noemt, dan bedoelt hij niet het teken op zichzelf, niet het gebruik, maar de zaak, die volgens de mening die onder zijn volks- en tijdgenoten heerste, daardoor werd aangewezen, namelijk de wet. Wijzelf, zegt hij, menen toch niet dat wij door het moeilijke en droevige dragen van het juk van de wet zouden kunnen zalig worden, en willen of mogen wij dan anderen dringen en noodzaken, hun zaligheid daar te zoeken, waar wijzelf de onze nooit zullen zoeken, omdat wij uit ervaring weten dat zij daar niet te vinden is?

Petrus spreekt uit zijn ervaring als discipel en sluit de gelovig geworden Farizeeën mede in het "wij" in. De hand op het hart, mannen broeders! Hebt gij de wet gehouden en kunt gij die houden? Waart gij niet onder de vloek, toen gij onder de wet waart? Zijt gij niet vermoeid en belast tot Christus gekomen, opdat Hij u zou verkwikken en hebt gij niet gesmaakt hoe liefderijk de Heere is, toen gij voor uw zielen rust bij Hem vondt? Waarom doet gij dan het

zachte juk van Christus oneer aan en wilt gij het harde juk van Mozes op de hals van de discipelen leggen? Waarom misgunt gij hun de rust en maakt gij hen onrustig? O, indien gijzelf gelukzaligheid geniet, weest dan medehelpers van de vreugde van onze broeders.

Petrus kon zich niet sterker uitspreken voor de vrijheid van het evangelie. Hij stelt de eis van de partij van de christenen uit de Joden voor als een verzoeken van God. De wet van Mozes noemt hij een ondraaglijk juk, waarvan zij ontheven zijn en dat zij niet alleen de heidenen, maar in het algemeen de discipelen van Christus niet weer mochten opleggen. Vooral is de wending sterk, als hij leert: wij moeten op dezelfde wijze zalig worden als de gelovige heidenen, namelijk door het geloof aan de genade van de Heere Jezus Christus, maar zij moeten niet zalig worden door onze besnijdenis, waardoor ook wijzelf niet zijn zalig geworden. Het was duidelijk dat door dit woord van Petrus de religieuze betekenis van de mozaïsche wet niet alleen voor de christenen uit de heidenen, maar ook voor die uit de Joden beslist opgeheven was en nog alleen bleef het als nationale gewoonte voor de laatsten van betekenis.

Het is geheel overeenkomstig de wil van de Heere, wanneer de apostelen voor de christenen uit de Joden de mozaïsche wet nog laten blijven bestaan, alhoewel zij moeten ontkennen dat zij nog religieuze betekenis hebben zou, Paulus zelf onderwerpt zich in hoofdst. 18: 18 en 21: 23vv. daaraan als Jood van afkomst. Wij moeten ons hier zowel het woord van Christus in Matth. 23: 3 herinneren als Zijn voorschrift omtrent de vlucht op de sabbat in Matth. 24: 20 Pas met het uitbreken van de laatste Joodse oorlog, toen de christelijke gemeente uit Jeruzalem was weggegaan en de Joodse synagoge door God was overgegeven om voortaan een synagoge van de satan te zijn, bereikte het Jodendom ook in nationaal opzicht zijn einde. (Hebr. 8: 13). Wat een roem, wat een troost, wat een vreugde voor u, leden van de evangelische kerk! Gij zijt één met de oude apostolische kerk, als gij belijdt: "Wij geloven door de genade van de Heere Jezus Christus zalig te worden.

Beschouwen wij deze belijdenis nader, dan hebben wij te letten
1. op de inhoud ervan, hoe zij alle gerechtigheid uit eigen werken rondweg afwijst, maar ook de genade niet alleen tot medehelpende kracht, maar tot alleenwerkende oorzaak van de zaligheid maakt; 2) op de bron, of namelijk dit alleen de echo is van een leer, die door het verstand is aangenomen, of het getuigenis van een hart, dat door de waarheid is aangegrepen:
3. op de vrucht, of het voor ons wordt een oorkussen van traagheid in het zedelijke, of de goddelijke kracht tot voortgaande heiligmaking.

12. En heel de menigte van toehoorders, waaronder zich veel leden van de gemeente bevonden, zweeg en zij hoorden met nog andere, meer gescherpte oren dan bij deverkondiging in vs. 4, Barnabas en Paulus vertellen welke grote tekenen en wonderen God door hen onder de heidenen gedaan had, namelijk bij hun werk in Klein-Azië (hoofdst. 13 en 14).

Petrus had zijn woord neergelegd in de vergadering, die zeer opgewonden was over de tegenover elkaar staande meningen. Waarin ligt nu de macht, die de woedende storm van tegenspraak en van hartstochten zo spoedig tot zwijgen heeft gebracht en de harten tot nader luisteren heeft geleid? Is het de autoriteit van Petrus? Hadden de Judaïsten te Antiochië niet nagelaten tegen Paulus en Barnabas op te staan, hadden zij te Jeruzalem in de vergadering (vs. 4v.) tegenover de apostelen hun stellingen scherp uitgesproken, dan zullen zij nu ook voor het gezag van Petrus niet zijn geweken, vooral daar hij op deze plaats volstrekt niet zijn autoriteit wil tonen. De kracht, waarvan wij de uitwerking waarnemen, ligt alleen in het woord en wel

in een tweevoudig punt daarvan. In twee opzichten heeft Petrus namelijk de opmerkzaamheid van de aanwezigen getrokken; ten eerste heeft hij ze gewezen op een werk, dat zonder twijfel Gods werk was (vs. 7-9) en ten tweede op het bewustzijn, dat zij allen in hun binnenste omdroegen (vs. 10 en 11); en hoe eenvoudiger deze dubbele aanwijzing was, des te werkzamer moest zij zich betonen. Evenals dat getuigenis van God in het aan allen bekende en nu opnieuw in herinnering gebrachte werk de ware staat van de gelovige heidenen voorstelt, zo toont dit getuigenis van het eigen geweten de ware toestand van de gelovige heidenen aan. Beiden tezamen wijzen zo'n gelijkheid van de gelovigen uit heidenen en Joden aan, dat dadelijk de Judaïstische eis aan de heidenen als een misdadige verstoring van deze op
z. heilige wijze bewezen gelijkheid moest voorkomen. Hoe gepast komt nu bij dit zwijgen van de vergadering de mededeling van Barnabas en Paulus! Dit getuigenis van God in het huis van Cornelius wordt zo-even door Petrus naar zijn betekenis voor de heidenen in het algemeen, die ook dadelijk werd begrepen ("Ac 11: 3" en "Ac 11: 18, voor deze vergadering verklaard en haar op het hart gedrukt. Nu vormen de ervaringen van Barnabas en Paulus of hun zendingsreis het begin van de geschiedkundige ontwikkeling, waarop dat teken had gedoeld. Het mededelen daarvan moest het zeker doen worden dat de opname van de heidenen in het huis van Cornelius, die zonder bemiddeling van het Jodendom had plaatsgehad, niet op enkele feiten moest wijzen, maar in het algemeen op de gehele, geschiedkundige opname van de heidenen.

Het teken te Lystre (hoofdst. 14: 8vv.), een tegenhanger van dat te Jeruzalem (hoofdst. 3: 2vv.) drukte een schitterend zegel op de woorden van Petrus: "God maakte geen onderscheid tussen ons en hen. " Hij die Petrus kracht gegeven heeft tot het apostelschap onder de Joden, daarvan moest men zich overtuigen, die heeft ook Paulus kracht gegeven onder de heidenen (Gal. 2: 8) en Hij die te Ceasarea met Zijn Geest en Zijn gaven over de heidenen getuigenis heeft gegeven, aan wie Petrus het evangelie predikte, die heeft ook in Syrië en Klein-Azië het woord, door Paulus en Barnabas gepredikt, door tekenen die erop volgden, bekrachtigd.

13. En nadat deze, Barnabas en Paulus hun verhaal ten einde gebracht hadden en zwegen, antwoordde Jakobus, de overste leidsman van de gemeente sedert hoofdst. 12: 17, een beslissing van de zaak voorstellende: Mannen broeders! Hoort mij!

14. Simeon (Luk. 24: 34) heeft verhaald hoe God eerst, dus op een voor de toekomst beslissende wijze, de heidenen heeft bezocht, om uit hen in Cornelius en diens huisgenoten een volk aan te nemen voor Zijn naam; Hij heeft ze ingelijfd in het volk, dat naar Zijn naam genoemd is, dat in een verbondsrelatie tot Hem staat (Jes. 43: 7 Jer. 14: 9).

15. En hiermee, dat de heidenen ten tijde van de Messias zouden worden bezocht en aangenomen, stemmen de woorden van de profeten overeen, zoals geschreven is volgens de woorden van de tekst in de Griekse vertaling van de Septuaginta Am 9: 11.

Jakobus de jongere, zoon van Alfëus, had onder de christenen te Jeruzalem, die uit de Joden waren een bijzonder aanzien, om zijn streng vasthouden aan de wet en zijn bijzondere ernst, zoals die ook duidelijk uit zijn brief blijkt. Hij was tevens de hoogste leidsman van de gemeente. Zijn rede moest dus bij deze gelegenheid een bijzonder gewicht hebben.

Terwijl hij zijn woord eerst met het verhaal van Simon verbindt, vat hij mede op wat Barnabas en Paulus verder hebben verhaald: door Petrus' mond heeft God het eerst gedaan wat Hij door de beide predikers tot de heidenen heeft voortgezet. Wordt die eerste daad van

God juist gewaardeerd, dan valt een helder licht op alles wat God door Paulus en Barnabas onder de heidenen heeft gedaan.

Hij wijst nu uitdrukkelijk op het feit dat niet Petrus bij die eerste bekering van de heidenen in het huis van Cornelius het initiatief heeft genomen, maar dat God zelf deze heidenen bezocht heeft, d. i. hen met Zijn voorkomende genade heeft ontmoet. Evenzo heeft God zelf uit deze heidenen, zoals zij waren, zonder hun vooraf de mozaïsche wet op te leggen, een volk tot Zijn naam aangenomen, d. i. het volk dat naar Zijn naam volk van God genoemd wordt als medeleden met gelijke rechten ingelijfd.

Doordat Jakobus zich tenslotte op de Schrift beroept, wil hij duidelijk de behandeling van de zaak tot een einde brengen. Zoals Jezus de apostelen de aanleiding heeft gegeven om de overtuiging, die zij op de weg van mondelinge voordracht en van subjectieve toeëigening hadden verkregen, door de Schrift te bevestigen en te bezegelen (Luk. 24: 44vv.), zo hebben wij ook de apostelen in hun spreken van de aanvang af (hoofdst. 1: 20) te werk zien gaan.

De voorspellingen van de Schrift zijn door de apostelen vooral gebruikt om de tekenen van de tegenwoordige tijd te verstaan en te weten of het voor God recht was wat zij deden.

16. Daarna, nadat over u, o kinderen van Israël de gerichten zijn gekomen, die tot uw zifting zullen moeten dienen, zal Ik weerkeren, zal Ik opnieuw u genade bewijzen en de tabernakel van David, die vervallen is, weer opbouwen en hetgeen daarvan verbroken is door het uit elkaar gaan van het volk in twee verschillende rijken, zal Ik weer opbouwen, zodat de scheiding voortaan is opgeheven (Ezech. 37: 15 vv.) en Ik zal die tabernakel tot nieuwe grootheid en heerlijkheid weer oprichten, terwijl nog een groot gebied dat vroeger niet tot u behoorde, u zal ten deel vallen.

18. Aan God, die wat Hij in onze dagen laat geschieden, reeds eeuwen tevoren door Zijn profeten heeft verkondigd, zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend, daarom heeft Hij ook kunnen laten profeteren wat geschieden zal.

Met dit woord wil Jakobus zeggen dat God reeds toen Hij door de mond van de profeten die uitspraak deed, zeer goed geweten heeft dat het doelde op hetgeen nu omtrent de heidenen werd verwezenlijkt. Hij ziet nu in de verschijning van Christus de daar voorzegde wederkomst van God tot Zijn volk en in de tegenwoordige oprichting van de christelijke kerk de wederopbouw van de vervallen hut van David, waarin Jezus Christus, de ware David, als Koning woont. De christenen zijn voor hem het ware volk Israël, dat nu door de overige volken, die God niet gekend hebben en die nu naar de Heere vragen, in bezit genomen wordt, doordat Hij deze heidenen in hun gemeenschap inlijft. Juist deze heidenen zijn het dan, over wie in de prediking van het evangelie, tot hen gericht, de naam van de Heere wordt genoemd, waardoor ook zij in de naam van de ware David worden genodigd en voor het geval zij aan de goede boodschap van Christus geloof schenken, geteld zullen worden bij het volk, dat Gods volk heet, omdat het de naam van God draagt (Deut. 28: 10). Dit is dus de juiste betekenis van die profetische tekst, die Jakobus duidelijk voor de geest kwam in het licht van de Heilige Geest.

Daar uit de aangevoerde tekst een bewijs moest worden genomen, zouden zowel de apostelen als de evangelist zich van de Griekse vertaling, die in verscheidene punten van de Hebreeuwse tekst afwijkt, hebben onthouden, indien deze verkeerd was en tegen de Geest en de bedoeling van de profetie. Dat is zij echter niet, ook niet wat de verandering van Edom in

"mensen" aangaat. De naam "mens" klinkt heerlijker en ruimer dan de naam "Edom" en als zelfs de Edomieten, die vooral wild, ruw en vijandig gezind tegen Israël waren, niet uitgesloten moesten zijn van het rijk van Christus, dan zijn de Adamieten, de mensen in het algemeen, zoveel minder daarvan uitgesloten.

19. Daarom, omdat het hier de vervulling aangaat van een goddelijk raadsbesluit dat wij niet eigenmachtig beperken of verzwaren mogen, oordeel ik dat men degenen, die uit de heidenen zich tot God bekeren, niet lastig mogen vallen, niet bezwaren door dergelijke eisen als in vs. 1 en 5 zijn gedaan.

20. Maar ik oordeel, dat men hun zal aanschrijven, een schrijven aan hen richten, dat de voorschriften ertoe beperkt (hoofdst. 21: 25) dat zij zich onthouden a) van de dingen die door de afgoden besmetzijn, van het offervlees van de afgoden en b) van hoererij en van het verstikte en van bloed; voor het overige moeten zij niet genoodzaakt worden het juk van de mozaïsche wet op zich te nemen.

a. Ex. 20: 3; 1 Kor. 8: 1; 10: 20 b) 1 Thess. 4: 3

Deze bepalingen hebben niet de bedoeling om de christenen uit de heidenen nog op een overblijfsel van het wettische standpunt te plaatsen, maar moeten alleen het broederlijk verkeer onder de wederzijdse leden van één en dezelfde gemeente, de christenen uit de Joden en uit de heidenen en desgelijks de verhouding van gastvriendschap tussen de beide gemeenten, die in Judea en die in de heidenwereld, mogelijk maken. De christenen uit de heidenen moesten datgene vermijden wat voor de christen uit de Joden een onoverwinnelijke afkeer en een voorwerp van ergernis was, opdat deze geen aanleiding zouden hebben de omgang met hen te vermijden en zich van hen terug te trekken. Aan de andere zijde moesten de christenen uit de Joden van de christenen uit de heidenen geen proselieten van de gerechtigheid Le 17: 9 willen maken, maar tevreden zijn wanneer zij zich als gewone proselieten gedroegen. Deze bepalingen waren naar de toestand zeer doelmatig en goed. Hadden de christenen uit de Joden een broederlijk verkeer en vooral ook gemeenschap van tafel en avondmaal moeten onderhouden met hen, die er geheel niet op letten wat nu eenmaal voor degenen, die aan Joodse zeden gewoon waren, een gruwel was, dan zouden zij deels de godsdienstige gevoelens, die zij met de moedermelk hadden ingezogen, in zich hebben moeten doden, deels tussen hen en hun broeders naar het vlees, die nu nog Joden waren, het tafelkleed moeten doorsnijden en voor altijd van de mogelijkheid om hen nog voor het geloof in Christus te winnen, moeten afzien. Aan de andere zijde kon het de christenen uit de heidenen ten opzichte van hun vorige heidense leefwijze, waarbij men zichzelf alles veroorloofde wat het vlees lustte en zich aan geen tucht of orde bond, slechts nuttig zijn, wanneer zij zich aan strengere zeden wenden en daardoor beter beschermd waren tegen de besmettingen van het heidendom, dat hen van alle zijden omringde en tegen de gevaren om in hun uitspattingen te vervallen. "Het is een geheel onrechtvaardig verwijt, dat Luther tegen Jakobus uitspreekt, dat hij hier een weinig zou gestruikeld hebben. Integendeel heeft de apostel met zijn voorslag een uitweg aangewezen, waarop de vrijheid en zelfstandigheid van de gemeente uit de heidenen ongeschonden in ere komt en toch een ontwikkeling wordt teweeggebracht, waardoor de vrijheid van de christenen uit de heidenen de gemeenschap met de gebondenheid van de christenen uit de Joden mogelijk maakt. " Wat nu de bepalingen elk afzonderlijk aangaat, zo komt het onthouden van het verstikte en van bloed zeker overeen met de mozaïsche verordening in Lev. 17: 10vv., maar zij is hier ontdaan van geheel het joods-particularistisch karakter en sluit zich zo aan bij de algemeen menselijke verordening van God in Gen. 9: 3vv., dat nog het tweede Trullaanse concilie van het jaar 692 zich

gerechtigd achtte die onthouding opnieuw in te scherpen. Wat de onthouding aangaat van het verontreinigde door de afgoden of van het afgodenoffer, zo moet onder het laatste het vlees van die dieren worden verstaan, die voor afgodenoffer hebben gediend. Ook de heidenen gebruikten het vlees van hun slachtoffers, voor zover het niet op het altaar ter ere van de goden verbrand werd, voor hun eigen feestelijke maaltijden Ex 29: 34 of men bracht het op de vleesmarkt om te verkopen (1 Kor. 8: 1vv.). Daar wachtten nu de Joden zich ten strengste dergelijk vlees te kopen om niet op indirecte wijze aan zulke afgodische maaltijden deel te nemen (Ex. 34: 15) en konden daarom christenen uit de Joden niet fatsoenlijk eten aan de tafel van christenen uit de heidenen die hun misschien dergelijk vlees zouden voorzetten. (Vergelijk de beslissing in diezelfde zaak, die Paulus, doch onder andere omstandigheden in 1 Kor. 10: 14 neemt.) Vreemd komt het onthouden voor van hoererij, hetgeen toch voor christenen vanzelf spreekt; maar naar Joods spraakgebruik is hoererij ook het huwen van een vrouw van een verboden graad van verwantschap (vgl. Lev. 18), vooral wanneer zo’n huwelijk tot eigenlijke bloedschande wordt (1 Kor. 5: 1), zoals het bijv. in Griekenland en Egypte toen niet zelden voorkwam dat broeders en zusters met elkaar huwden. Nu hebben wellicht de christenen uit de heidenen bij het voortzetten van dergelijke echtverbintenissen en bij het sluiten van nieuwe huwelijken zich nog meermalen door hun vroegere meningen laten leiden, waardoor zij het echter de christenen uit de Joden bijna onmogelijk maakten in hun huizen en families zich thuis te voelen, en zonder gewetensbezwaren te verkeren. "Zoals dus de beide eerste voorschriften de heidense broeders een afkeer moesten inboezemen tegen het wezen van het heidendom (2 Kor. 6: 14vv.), zo de beide andere een eerbied voor de goddelijke instellingen van Israël. Zij moesten zichzelf beschouwen als in een nadere betrekking geplaatst tot het Joodse volk en in deze vrije aansluiting de algemene regels zien, waarnaar hun vrijheid zich moest vormen.

21. Want Mozes heeft van oudsher in elke stad, onder hen die in de Joodse leerscholen zijn wet uitleggen en inscherpen, mannen die Hem prediken en Hij wordt op elkesabbat in de synagogen gelezen. De betekenis van Zijn wet voor degenen, die het van God is gegeven en die zich ook verder verplicht achten haar te houden, is dus geenszins daarmee opgeheven, als wij nalaten die eveneens anderen op te leggen.

Jakobus heeft een dubbel besluit uitgesproken: ten eerste, men moet diegenen, die zich uit de heidenen tot God bekeren, niet lastig vallen met besnijdenis en wet; ten tweede, in plaats van hun de wet van Mozes op te leggen, moest men hun enige stukken voorschrijven, aan de ene zijde om hun leven van heidense verkeerdheden te reinigen, aan de andere zijde om hen tot goede Joodse zeden te trekken. De ijveraars voor de wet (hoofdst. 21: 20), ook als zij van harte in de Heere Jezus geloofden, konden tegen dit besluit bedenkingen hebben dat Mozes daardoor niet tot zijn recht kwam. Moest deze aan de discipelen uit de heidenen in het geheel niet worden gepredikt, dan moest het spoedig ertoe komen dat de kerk de wet van God verloor en vergat. Hiertegenover stelt Jakobus de slotzin van zijn rede, waarin hij de grond aangeeft waarom de kerk niet mag nalaten de predikster van Mozes onder de heidenen te zijn en zich ertoe kon bepalen Christus te prediken, zonder daardoor de eerste in gevaar te brengen dat hij vergeten werd.

In zoverre Mozes als voorloper van Christus in de wereld nodig is, wil Jakobus zeggen, is overal voor die behoefte gezorgd, want als leraar van de wet heeft hij overal zijn bijzondere synagoge en zijn bijzondere predikers; wij hebben voor iets anders te zorgen; wij zijn predikers van Christus.

Het is merkwaardig dat Jakobus, de man die ten gevolge van de tot ons gekomen mededelingen persoonlijk een man geweest is van de strengste wettische vroomheid en die dan ook de "rechtvaardige" werd genoemd, dat juist deze man voor de vrijheid van de christenen uit de heidenen van de mozaïsche wet spreekt en uitdrukkelijk slechts de onthouding van hen eist van zekere, deels zedelijk godsdienstig, deels sociaal aanstotelijke zaken. Het is echter ook zeer waarschijnlijk dat voor de apostel, juist ten gevolge van het "letten" op de mening van de Judaïsten (vs. 1, 5v.) wet en genade in hun tegenstelling helder zijn geworden en hij de evangelische vrijheid in de staat van de genade tegenover de dienstbaarheid van de wet levendig heeft leren kennen. Men kan dan ook de brief van Jakobus niet te laat dateren, zoals het Bijbelwerk van Lange doet. Volgens de uitspraak die de apostel hier in onze tekst heeft gedaan en volgens de plechtige erkenning van de apostolische waardigheid van Paulus, waarvan deze in Gal. 2: 7vv. bericht, zou Jakobus zich bezwaarlijk over het onvoldoende van een verstandig geloof alleen tot rechtvaardiging van de mens voor God zo open hebben uitgedrukt, als hij in hoofdst. 2: 14vv. van zijn brief doet. Het allerminst zou hij zo geschreven hebben in een tijd, waarin de brieven van Paulus aan de Galaten en de Romeinen met de uitspraken in Gal. 2: 16 en Rom. 3: 28; 4: 1vv. bestonden. Veeleer moet men denken dat Paulus in de zo-even gemelde tekst tegenover zulke dwaalleraars, die "van Jakobus kwamen", zoals hij in Gal. 2: 12 zegt (d. i. uitgegaan waren van de joods-christelijke gemeente, die onder Jakobus stond, zich op leugenachtige wijze op diens autoriteit beroepen (vgl. vs. 24) en de bovenvermelde uitspraken in zijn brief woordelijk aanhaalden en de Paulinische leer van de rechtvaardiging alleen door het geloof als tegen de Schrift en onapostolisch bij de Galaten en in andere gemeenten, die tot de apostel van de heidenen behoorden, in diskrediet te brengen) opzettelijk geheel tegenovergesteld luidende stellingen uitsprak en de argumentatie daarvoor uit dezelfde woorden van de Schrift haalde als die gebruikt waren voor de uiteenzetting van Jakobus. Zo toch alleen kon hij zijn eigen apostolische waardigheid metterdaad in het licht stellen en de uitdrukkingen van zijn medeapostel, waarvan misbruik werd gemaakt, die met de verdere voortgang van kerkelijke ontwikkeling niet meer overeenstemden, terwijl de apostel ze zelf niet zo bedoeld had als ze nu verklaard werden, tegen zo’n verklaring verdedigen. De brief van Jakobus doelt juist in die tekst (2: 15v.) duidelijk genoeg op omstandigheden en toestanden, dat men in werkzame liefde zich over de hongerigen en naakten moest ontfermen, terwijl de gevallen dikwijls voorkwamen, dat zij die het moesten doen, zich met vrome wensen trachten te onttrekken. Als wij daarop letten, dan komt als tijd van het schrijven van die brief de tijd voor na het uitbreken van de hongersnood, die de profeet Agabus nog in het jaar 44 had voorzegd en die dan de aanleiding gaf tot de reis van Barnabas en Saulus naar Jeruzalem tot het overbrengen van een collecte van de Antiocheense gemeente (hoofdst. 11: 27vv.). De nood van de Palestijnse en andere gemeenten uit de Joden in de naburige landen, die nog jaren lang aanhield, blijkt ook vooral uit hetgeen Paulus in het jaar 50 zelf voor de apostelen in Palestina had gedaan (Gal. 2: 10). Later zal het ons duidelijk worden dat ongeveer het jaar 49 dat van de vervaardiging van de brief is. Misschien namen tengevolge daarvan de farizeese ijveraars voor de wet aanleiding van Jeruzalem naar Antiochië te gaan, om daar hun eis voor te stellen; Jakobus keurt echter in vs. 24 uitdrukkelijk hun leer en hun gedrag af. Wij maken verder van deze gelegenheid gebruik om op te merken van hoeveel belang de tekst 1 Kor. 9: 5 en 6 is voor de

Hier ontbreken één of enkele regels in de originele tekst (noot van de redacteur).

lijk broeder van hen moet worden onderscheiden, zoals veelal wordt beweerd. Paulus spreekt op de aangehaalde plaats, zoals duidelijk is, over apostelen, waaronder hij zichzelf en Barnabas volgens Hand. 14: 4 en 14 rekent, daar zij oorspronkelijk beiden in gemeenschap

met elkaar tot de dienst van de zending onder de heidenen door de Heilige Geest waren uitgezonden Ac 13: 3. Hieruit nu kan men niet afleiden dat hij wellicht de broeders van de Heere als een tweede klasse bij de apostelen zou hebben willen bijvoegen, want hoe zou hij er dan toe komen, tenslotte nog Cefas te noemen? Deze toch vormt niet op zichzelf een derde klasse, maar behoort juist tot de apostelen. Dat hij die noemt geeft integendeel duidelijk te kennen dat Paulus onder de apostelen, die hij tegenover zichzelf en Barnabas als de andere apostelen stelt, een onderscheiding wil maken. Vroeger heeft hij ze allen in het algemeen genoemd. Het kwam echter niet bij allen zonder uitzondering voor, dat zij een zuster als vrouw met zich meenamen, of deze omstandigheid was de Korinthiërs niet van allen bekend, daarom noemt hij slechts diegenen onder hen meer bepaald, bij wie het niet alleen het geval was, maar die ook de lezers nauwkeurig bekend waren, de broeders van de Heere en Cefas. Die genoemden in vergelijking met de anderen hoger in rang te stellen, bedoelt hij niet; zoiets is integendeel door de aard van de zaak, die hij wil bevestigen, uitgesloten; hij geeft slechts voorbeelden.

De christenen uit de heidenen moesten zich slechts van vier zaken onthouden: van de dingen, die door de afgoden besmet zijn, van hoererij, van het verstikte en van bloed. Zoveel is zeker, dat hij het oog heeft op die dingen, waaraan de heidenen in hun godsdienstig bestaan vóór hun bekering waren overgegeven en die in de gemeenschap met de Joden volstrekt onaanvaardbaar waren. Die gemeenschap had in deze tijd nog plaats, aangezien de christenen nog met de Joden in de synagoge verkeerden. De eerste opzettelijke afzondering geschiedde naderhand te Ephesus (hoofdst. 9: 9). Op deze gelegde grond begrijpen wij de betekenis van de dingen die door de afgoden besmet zijn, dingen die aan de afgoden geofferd waren en aan de heidense offermaaltijden gegeten werden. Wanneer iemand van deze dingen gebruik maakte, kon er uit afgeleid worden dat hij nog gemeenschap had met de afgoden (verg. 1 Kor.
13. 10; 10: 19-28). De hoererij is in het bijzonder die ontucht, waartoe men aan de heidense offermaaltijden verzocht werd. Het verstikte schijnt ons te wijzen naar de dieren, die door wurging of anderszins zonder bloedstorting aan de afgoden geofferd en ook zodanig tot spijs gebruikt werden. Het bloed is meer bijzonder het bloed dat de afgoden geofferd en ook door de heidenen gegeten en gedronken werd, ten gevolge van hun gemeenschap aan de afgoden. Apostel Jakobus bedoelt dus de zaken die in de grond tot de heidense afgodsdienst behoorden en betrekking hadden tot de afgodische offermaaltijden. Van dit alles moesten de christenen uit de heidenen zich onthouden en dit zou aan hen geschreven worden; te meer omdat zij nog wel tot die offermaaltijden door hun nog onbekeerde bloedverwanten en vrienden genodigd werden, of althans gelegenheid hadden om de overblijfselen daarvan te kopen. De apostel bekleedde zijn besluit met bewijsredenen (vs. 21), want Mozes heeft vanouds in elke stad mannen die hem prediken, dat betekent dat de wet van Mozes overal in de steden van het Joodse land door zekere predikers verkondigd werd, namelijk de Levieten, die het gewoon leraarsambt onder Israël bekleedden. Ook werd Mozes op elke sabbat in de synagogen gelezen. De zaak zit zo in elkaar: de heidenen, die het evangelie gelovig aannamen, verkeerden met de Joden in de synagogen, die toen de vergaderplaats van de godsdienstigen was. In deze synagogen werd de wet van Mozes openlijk gepredikt en gelezen. Deze wet behelsde niet alleen stellige voorschriften, zoals de besnijdenis en velerlei schaduwachtige plechtigheden; maar zij verbood ook vele zaken, die bij Israël voor gruwelen gehouden werden. Hiertoe behoorde voornamelijk het godenoffer (Ex. 34: 15), de hoererij (Num. 15: 1-9), het verstikte, waar het bloed nog in was en het bloed zelf (Lev. 3: 17; 7: 23-27; 17: 1-9,
13. 19: 26; 20: 10-23 Nu oordeelde de apostel Jakobus dat, ofschoon volgens het profetisch woord de besnijdenis en de onderhouding van Mozes' wet van de bekeerde heidenen niet moest geëist worden, dat zulke heidenen, die het evangelie geloofden en zich met de Joden tot het waarnemen van de godsdienst verenigden in de synagogen, daar Mozes' wet op elke

sabbat werd voorgelezen, wel zorg moesten dragen dat zij de Joden en de Joodsgezinde christenen niet ergerden door dingen aan de hand te houden, die in die wet ten strengste verboden waren.

23. En zij schreven een brief, die Jakobus, de opziener van de gemeente, in de Griekse taal, zoals die in Syrië en Cilicië werd gesproken, opstelde en verzonden het door hen, die afgevaardigd waren. Het hield het volgende in: de apostelen en de ouderlingen en de broeders wensen de broeders uit de heidenen, die in Antiochië en Syrië en Cilicië zijn, zaligheid (eigenlijk "vreugde" Jak. 1: 1).

Om de gelijkheid van deze groet met die, die Jakobus in zijn brief gebruikt, en ook omdat het Jakobus was die het zenden van deze brief had voorgesteld (vs. 20), is het waarschijnlijk dat hijzelf ook de opsteller van dit geschrift is geweest, waartoe hij zich ook reeds als opzichter van de gemeente te Jeruzalem moest geroepen hebben gevoeld. Is dit zo, dan spreekt dit tegen het voorgewende primaat van Petrus, zoals de Roomse kerk ons dat zo graag wil doen geloven, want anders zou zeker Petrus deze brief hebben opgesteld.

In de vergadering van de apostelen en oudsten was (vs. 14) sprake geweest van een volk van God uit de heidenen en het was op meer dan één wijze gebleken dat de goddelijke bedoeling van het christendom juist ten doel had een volk van God uit alle volken en heidenen te vergaderen en te vormen. Met deze brief wordt nu deze grote zaak als nu aanwezig, in leven en werkelijkheid getreden, erkend en zo wordt hier voor de eerste maal in de wereld plechtig en openbaar de groet van de waarheid en van de liefde vernomen: "broeders uit de heidenen".

Door een bewonderingswaardige zelfverloochening en door verlichting van boven waren de apostelen te Jeruzalem er nu toe gekomen, het wonderbare feit te erkennen dat zonder hun toedoen een apostel in de ware zin van het woord gearbeid had, die door de verhoogde Christus dezelfde zending en macht ten behoeve van de heidenen had ontvangen, die zijzelf eens van Christus op aarde ten behoeve van de Joden ontvingen (Gal. 2: 7v.). Hiermee werd tevens bepaald dat Paulus even zozeer als zij, alleen aan Christus zelf voor zijn gedrag verantwoordelijk was. Zo is het schrijven alleen aan die gemeenten uit de heidenen gericht, die reeds voor het openbaar worden van het zelfstandig apostolaat van Paulus (hoofdst. 13: 9vv.) aanwezig waren ("Ac 15: 41" Baumgarten). Deze nu maakte dientengevolge (hoofdst.
16. 4) samen met Silas, in de steden van Lycaonië en Pisidië de bepalingen van het apostolisch concilie bekend aan de gemeenten, door hen op de eerste zendingsreis gesticht en die eveneens in het bereik lagen, waarover hij in gemeenschap met Barnabas het Jeruzalemse apostolaat had laten beslissen, toen het zijne nog niet geconstateerd was. Toch schijnt hij in Frygië en Galatië (hoofdst. 16: 6) die mededeling niet gedaan te hebben en zich daardoor, als door geen menselijk gezag beperkt, tot het arbeidsveld dat alleen het zijne was, bepaald te hebben. De tijd was gekomen dat hij zijn apostolaat in alle opzichten moest en mocht doen gelden en zo haalt hij in zijn brieven aan de Galaten en Korinthiërs geen Jeruzalemse besluiten aan; zijn woord als apostel van Christus voor de heidenen moest voor deze gemeenten voldoende zijn. In een toestand, waarin nu spoedig zijn apostolische waardigheid door zijn eigen gemeenten in twijfel zou worden getrokken, zoals hij verstandig vooruitziende opmerkte, zou hij zichzelf te zeer hebben prijs gegeven, indien hij een andere macht dan de zijne als wetgevend in de kerk van de heidenen had aangevoerd. Daarbij kwam het hem zeker niet in gedachten, in de zaak zelf die zo zachte en ten volle gerechtvaardigde eisen te weerspreken; integendeel komen zijn eigen voorschriften, hoewel anders gemotiveerd, met het besluit van Jeruzalem in alle opzichten overeen.

24. Aangezien wij gehoord hebben a) dat enigen, die van ons uit Judea (vs. 1) uitgegaan zijn, u met hun woorden verontrust hebben, terwijl gij, zonder eerst door het Jodendom heen te gaan, u rechtstreeks tot Christus hebt gewend en daarom recht hebt gehandeld en dat zij uwzielen aan het wankelen hebben gebracht (Gal. 5: 10), in plaats van u te versterken, (hoofdst. 9: 31) door te zeggen dat gij moet besneden worden en de wet onderhouden, hetgeen wij niet bevolen hadden, maar zij zich eigenmachtig bij u binnendrongen, daarom hebben wij een vergadering samen geroepen.

a. Gal. 2: 4

25. Toen wij de zaak ernstig overdacht en besproken hadden, heeft het ons eendrachtig samenzijnde, goed gedacht, terwijl wij deze brief aan u richten (vs. 22), enige mannen te verkiezen en tot u te zenden met onze geliefden, Barnabas en Paulus, die gij tot ons hebt gezonden en die nu weer tot u terugkeren.

26. Zoals hun werk, dat zij ten dienste van de zending in Klein-Azië hebben volbracht (hoofdst. 13 en 14) duidelijk bewijst (vs. 4 en 12), zijn deze Barnabas en Paulus mensen, die hun zielen overgegeven hebben voor de naam van onze Heere Jezus Christus in de gevaren, die hen dreigden te Antiochië in Pisidië, te Iconium en Lystre in Lycaonië.

27. Wij hebben dan tengevolge van de eendrachtig gedane keuze (vs. 22) Judas en Silas gezonden, die ook met de mond hetzelfde zullen verkondigen, als wat dit schrijven nu met letters zegt.

De gemeente te Jeruzalem betreurt de dingen die te Antiochië waren voorgevallen en dit te meer, daar zij niet wil ontkennen dat er werkelijk enigen uit haar midden zijn geweest die de gemeente aldaar door hun woorden verontrust hebben. Zij geeft daarom dadelijk hier haar ongenoegen te kennen over het voorgevallene, doordat zij die mensen voorstelt als verderfelijke indringers (Gal. 2: 4) en hun beweringen als een leer, die geheel van de hunne verschilt. Tegenover hen, die op eigenmachtige wijze naar Antiochië waren gekomen, worden de nu gezonden mannen Judas en Silas voorgesteld als de ware plaatsbekleders van de gemeente te Jeruzalem, alsook dat hetgeen zij zouden verkondigen in overeenstemming met het decreet in de brief vervat, de ware leer was. Maar nog voordat deze plaatsvervangers met name worden genoemd, worden Barnabas en Paulus uitdrukkelijk in bescherming genomen tegen alle verdachtmakingen, die van de zijde van die dwaalleraars in Antiochië wellicht over hen waren verbreid. Met deze beide van Antiochië gezonden mannen staat de gemeente te Jeruzalem in volkomen broederlijke overeenstemming; dat wil de uitdrukking "onze geliefden" zeggen. Tevens wordt de hoogste lof, die aan werkelijke dienaren van Christus kan worden geschonken, met betrekking tot de gevaren en de ondervindingen, die zij bij het werk van de bekering van de heidenen doorstaan en betoond hebben, hun toegezwaaid.

De Joodsgezinde ijveraars, die de gemeente te Jeruzalem met de uitdrukking "enigen die van ons uitgegaan zijn" nog als de hare erkent, hadden zonder twijfel met het voorstel van Jakobus genoegen genomen, omdat hij hun op een ogenblik dat zij geheel geslagen waren en niets meer hadden te verwachten, toch nog een concessie scheen te doen, hoewel het geen concessie in hun zin was, zoals dan ook natuurlijk zodanige geesten in zo’n toestand graag een, al is het ook nog zo geringe schijn alsof zij gelijk hadden, aangrijpen, om hun naaktheid daarmee te bedekken. Maar tevens hadden zij voor hun valse gedachten een gewaand steunpunt, dat zij zeker wel dachten later te zullen gebruiken.

28. Want het heeft de Heilige Geest (hoofdst. 5: 32) en ons, de apostelen en oudsten (hoofdst.
16. 4), terwijl ook de gemeente met ons instemde (vs. 22), goed gedacht u, wat uw verhouding tot de mozaïsche wet aangaat, geen meerderelast op te leggen dan deze noodzakelijke dingen, hetgeen aan uw christelijke vrijheid geen schade veroorzaken kan.

Het besluit om afgevaardigden te zenden tot de christenen uit de heidenen, wordt in vs. 25 alleen aangevoerd met de woorden: "het heeft ons eendrachtig samen zijnde, goed gedacht. " Het besluit om de christenen uit de heidenen niets verder op te leggen en slechts de bekende onthouding van hen te eisen wordt daarentegen gemeld met de woorden, "het heeft de Heilige Geest en ons goed gedacht. " Derhalve worden geen gezamenlijke beslissingen van de vergadering aan de Heilige Geest toegeschreven, maar alleen de beslissing, die voor de gewetens, zowel van de broeders uit de heidenen, als van de christenen uit de Joden zelf hoogst gewichtig waren. De vergadering erkent dit als een beslissing, die niet alleen op menselijke wijze gevonden was, maar tevens als door God ingegeven en door de verlichting en leiding van de Heilige Geest zelf geschonken. Zou in dit bewustzijn enige dwaling liggen of enig onrecht, enige dweepachtige inbeelding, of iets dat door geestelijke hoogmoed en hiërarchische voornaamheid anderen voorgehouden is? Geenszins, maar het is treffende en gezonde waarheid, met gezonde vroomheid en nadenken opgesteld. Zij erkennen het met ootmoedige dank en schamen zich ook de belijdenis voor de mensen niet, dat zij het beste, het waarachtig verenigende, een oplossing van de vraag, die noch de waarheid aan de liefde opoffert, noch de liefde om de waarheid schendt, een oplossing, die zowel de evangelische vrijheid bewaart, als de eenheid van Christus kerk verzekert, niet aan zichzelf danken, maar aan de Heilige Geest, die in alle waarheid leidt. Zo geven zij aan God de eer, maar zij loochenen daarom niet dat zijzelf gearbeid hebben en een gemeenschappelijk onderzoek en een verstandelijk bespreken eraan hebben besteed, zodat hun de uitkomst niet van boven in de slaap was geschonken, maar als vrucht van verstandelijke, ernstige inspanning zelfstandig was ten deel gevallen: "en ons. " In de gecombineerde uitdrukking is dus zowel het goddelijk werk van de Heilige Geest, als de menselijke zelfstandigheid in het zoeken en werken erkend, alle eenzijdigheid van het bewustzijn vermeden, ootmoed en christelijke waardigheid verenigd.

29. Wij raden u namelijk alleen aan a) dat gij u onthoudt van hetgeen de afgoden geofferd is,
b. van bloed, van het verstikte c) en van hoererij; indien gij u hiervoor wacht, dan zult gij weldoen. Wij willen u dus ook hiermee geen juk opleggen, maar wij veronderstellen dat gij naar deze welgemeende raad zult horen en die metblijdschap zult aannemen. Vaart wel.

a. Ex. 20: 3; 1 Kor. 8: 1 b) Gen. 9: 4 Lev. 17: 14 c) 1 Thess. 4: 3

Het uiterlijke van de zendbrief doet ons denken aan de Griekse vorm. In het begin vinden we cairein ("heil wensen en aan het slot errwsye ("vaartwel, hetgeen volgens de opmerkingen van Artemidorus (uit de 2e eeuw na Chr.) tot de karakteristieken van elke Griekse brief behoort (hoofdst. 23: 26 en 30); het kan niet worden ontkend dat hierin een bepaalde bedoeling ligt. De broeders uit de heidenen, die aan de Griekse vormen gewend zijn, moesten aan de gewone uitdrukkingen, waarvoor de broeders te Jeruzalem hun meer plechtige woorden achterwege laten, de indruk krijgen van een waarachtig broederlijke gezindheid. Dat wij verder in de woorden van de brief het origineel voor ons hebben en niet een stuk door Lukas zelf opgesteld, blijkt onder anderen ook uit het feit dat in vs. 25 Barnabas evenals in hoofdst. 14: 14 en 15: 12 boven Paulus wordt geplaatst. In hoofdst. 14: 14 moest die bij de heidense dweperij van de Lystrensers voorkomen als het meest begaafd, omdat men hem voor Jupiter hield. In vs. 12 en 25 van ons hoofdstuk is het oog gevestigd op de verhouding, waarin zij

beiden tot de gemeente te Jeruzalem stonden, waarvan de briefschrijver het standpunt inneemt. Barnabas was dan degene die hun vanaf het begin bekend was en bij hen in aanzien stond, terwijl Paulus wat zijn apostolische waardigheid aangaat, hun nog vreemd was, hoewel zij door de verhalen van hetgeen de Heere door hem in Klein-Azië had gedaan, nu een hogere en betere indruk van hem hadden dan vroeger (vgl. hoofdst. 9: 26).

31. En toen zij, de broeders te Antiochië, die gelezen hadden, verblijdden zij zich over de vertroosting. Zij zagen nu hun christelijke vrijheid beschermd, nadat deharde eis van de Judaïsten hun tevoren zoveel onrust en moeite had veroorzaakt (vs. 1v., 24).

De vertroosting, die de vrijheid van de wet geeft, kan niemand echt voelen, dan hij die vroeger de druk van dit harde juk echt ondervonden heeft.

De Antiochiërs hadden slechts een zo kort briefje ontvangen en het veroorzaakte reeds vreugde. Wat moeten wij ons dan verheugen, dat wij nu zoveel brieven van de apostelen mogen lezen! Hoe veel meer moet ons wel de gehele Schrift verheugen, die toch een brief van God aan de mensen is!

32. Judas nu en Silas, die zelf ook profeten waren, evenals zij die in hoofdst. 11: 27 en 13: 1 werden, vermaanden de broeders overeenkomstig hun opdracht (vs. 27) met vele woorden, waarinzij hun nader uiteenzetten wat in Jeruzalem besproken was en waaraan zij hun toespraken verbonden Joh 14: 18 en versterkten hen in de vertroosting en de vreugde, die zij uit de brief hadden verkregen.

Omdat de Antiochiërs het ernstig opnamen met het heil van hun ziel, waren zij door de sterke bewegingen van de Judaïsten erover bezorgd geweest of zij bij hun vrijheid wel werkelijk op de rechte weg waren. Het was hun daarom nu een grote vreugde te lezen en uit de mond van Judas en Silas nog veel uitgebreider te horen dat de gemeente te Jeruzalem met volmaakte eenstemmigheid, ja met verzekerdheid van het geloof ("het heeft de Heilige Geest goed gedacht hen had ontheven van ieder juk van de wet. Zeker namen zij nu ook graag de raad hun gegeven aan, om door onthouding van de genoemde heidense zeden, aan hun Joodse medeburgers en christelijke broeders generlei ergernis te geven. Zij deden dit zeker te meer, daar zij in het onthouden van dergelijke gelijkvormigheid aan het heidendom, waaraan zij nu als christenen waren ontrukt, een goed middel moesten zien ter bewaring van de staat van hun eigen zielen.

33. En toen zij daar een tijd lang vertoefd hadden, lieten de broeders, de christenen te Antiochië, hen weer gaan met vrede, met de gewone zegenwens: "gaat heen in vrede! " "Joh
14. 26, naar de apostelen, of liever naar degenen die hen gezonden hadden (vs. 22).

In vriendelijke beantwoording van de Griekse groet (vs. 29), de Antiochiërs uit Jeruzalem toegezonden, "vaart wel", laten zij nu Judas en Silas van hun zijde met de Hebreeuwse vredegroet tot de Joodse broeders naar Jeruzalem teruggaan. Zeker zijn beiden nu ook daarheen teruggekeerd en is het niet, zoals de Vulgata, volgens de lezing van het Cambridger handschrift (Codex van Bez a) vs. 34 zegt: "het behaagde Silas daar te blijven en Judas ging alleen naar Jeruzalem. " Hoogstens is de eerste helft van dit vers, als men het zo opvat als wij het later zullen verklaren, juist, zoals dan ook het andere handschrift, waarin het vers gevonden wordt, slechts de eerste helft bevat. Het vers is echter zonder twijfel onecht, en slechts een toevoegsel om te verklaren hoe Paulus er later toe kon komen Silas op zijn tweede zendingsreis mede te nemen (vs. 40). Deze verklaring is toch vrij onwaarschijnlijk; het ligt

meer voor de hand zich de zaak zo voor te stellen dat, evenals Barnabas van Jeruzalem Markus tot zich nam, Paulus hetzelfde ten opzichte van Silas deed.

35. En Paulus en Barnabas bleven nog gedurende het gehele jaar 50 na Christus te Antiochië, evenals de voorgaande anderhalf jaar (hoofdst. 14: 18) en leerden en verkondigden met nog vele anderen het woord van de Heere, aangezien de gemeente aldaar vanouds goed van profeten en leraars voorzien was (hoofdst. 13: 1vv.).

Volgens hetgeen wij in het slotwoord op het evangelie van Lukas over de vroegere geschiedenis van deze evangelist hebben meegedeeld, voordat hij het zendingswerk van Paulus aanvaarde (hoofdst. 16: 10), schijnt ook Lukas zich hebben bevonden onder die "vele anderen" die toen te Antiochië leerden en het woord van de Heere predikten. Zijn werkzaamheid strekte zich in het bijzonder uit tot het onderwijzen van Theophilus in het christendom en het begeleiden van deze (waarschijnlijk omstreeks dezelfde tijd als Paulus zijn tweede zendingsreis samen met Silas (vs. 40) begon) naar Troas, om het onderricht, waarvan hij in Luk. 1: 4 spreekt, aan hem te voltooien. Een tweede punt, waarover wij op deze plaats moeten spreken, is de vraag of misschien in de tijd van dit verdere oponthoud van Paulus en Barnabas te Antiochië, dat conflict van Paulus met Petrus valt, waarvan hij in Gal.
2. 11vv. vertelt. Dit schijnt te moeten worden aangenomen, omdat de apostel van zijn bericht over de reis naar Jeruzalem in Gal. 2: 1-10 zo spoedig, zonder door enige tijdsbepaling het tweede feit van het eerste te scheiden, tot het genoemde conflict overgaat en door niets te kennen geeft vanwaar het dan gekomen is dat ook hij zich toen te Antiochië bevond, terwijl hij toch van Petrus de aankomst vermeldt. Werkelijk hebben vele uitleggers zich gedwongen gezien dit aan te nemen en gemeend dat nu de tweespalt, waarin Paulus volgens vs. 36vv. van ons hoofdstuk met Barnabas over het meenemen van Markus geraakte, beter te verklaren was als onmiddellijk tevoren, evenals met Petrus, zo ook met Barnabas reeds een andere tweespalt had plaatsgevonden. Wij moeten echter integendeel beweren dat, als dat werkelijk het geval was geweest en Paulus deze huichelarij, waarvan hij in Gal. 2: 11vv. spreekt, reeds als een gebeurtenis voor zich had gehad, hij Barnabas wel niet tot een nieuwe zendingsreis in de landen van de heidenen zou hebben uitgenodigd, zoals hij later in vs. 36 doet. Het tweede, om als die uitleggers te tellen, zou in het geheel niet zijn voorgevallen, want tot een medearbeider in de apostolische werkkring, namelijk om het evangelie aan de heidenen te brengen, kon hij slechts een man gebruiken die de gelovigen, die uit de heidenen zouden worden genomen, met zijn ganse hart als broeders erkende, van gelijke rechten als de christenen uit de Joden; en zich niet nu en dan van hen afzonderde als nog onreine mensen. Dientengevolge verplaatsen wij het conflict in Gal. 2: 11vv. liever naar de tijd van dat verblijf van Paulus te Antiochië, dat in het jaar 54 in hoofdst. 18: 23v. als in het voorbijgaan door Lukas wordt meegedeeld. Het smartelijk gevoel over deze tweespalt van Paulus en Barnabas, zoals wij dat naar onze, hier voorgestelde mening, moeten rekenen, schijnt hem hoofdzakelijk tot zo’n vluchtige mededeling te hebben bewogen. Barnabas, van wie hij vroeger zoveel goeds kon berichten en die hij in hoofdst. 11: 24 een man noemde vol van geloof en van de Heilige Geest, gedroeg zich later anders, zoals wij bij hoofdst. 18: 23 nader zullen aanwijzen. Wat nu de bovengenoemde schijn aangaat, dat de beide gedeeltes Gal. 2: 1-10 en 11vv. wat de tijd betreft onmiddellijk bij elkaar zouden horen en ze niet door een tijdruimte van ongeveer 4 jaar van elkaar mochten worden gescheiden, omdat Paulus ze in zijn wijze van uitdrukking zo onmiddellijk verbindt, dan is dat slechts schijn. Een onmiddellijke verbintenis van tijd is reeds uitgesloten, doordat het volstrekt ondenkbaar is dat Petrus reeds zo spoedig na zijn overwinning over de Judaïsten te Jeruzalem, te Antiochië voor hen zou zijn bezweken en reeds zo spoedig, nadat hij de vrije genade van God in Christus had erkend, waarmee hij zelfs de opheffing van de wet ook voor de christenen uit de Joden nabijkwam, in zo’n

inconsequentie zou zijn vervallen dat hij de christenen uit de heidenen, die volgens de raadgevingen van het concilie waren georganiseerd, niet eens zou aanzien voor broeders, die het waard waren om met hem om te gaan. Er moest eerst een geruime tijd voorbijgaan, voordat dit kon geschieden en intussen moesten bijzondere omstandigheden hebben plaatsgehad.

II. hoofdst. 15: 36-18: 23. Tweede zendingsreis van de apostel Paulus.

A. Vs. 36-16: 5 De tweede zendingsreis vloeit vooral voort uit de behoefte aan kerkelijk opzicht en aan leiding. Zij moest een inspectiereis zijn van de gemeenten, die de apostelen op hun eerste reis hadden gesticht, maar nooit heeft zich uit zo'n inspectiereis zo'n scheppende werkzaamheid ontwikkeld. De drang ging nu rechtstreeks van Paulus uit. Eerst komt het tot een scheiding tussen hem en Barnabas en tot een vereniging met Silas, voordat de reis zelf ten uitvoer wordt gebracht. De apostel en zijn pas verkregen helper nemen hun weg door Syrië en Cilicië, waar zij moeten opletten in hoeverre het decreet van de gemeente te Jeruzalem, dat ook voor deze gemeente goldt (vs. 23) in uitvoering was gekomen en bewaard bleef. Daarna komen zij te Derbe en Lystre, waar Timotheus, die men als hulp wil aannemen, wordt besneden en tevens het Jeruzalemse decreet tot regel wordt gemaakt voor het kerkelijk leven.

36. En na enige dagen, volgens onze berekening in de lente van het jaar 51 n. Chr., zei Paulus tot Barnabas: Laat ons nu terugkeren naar die streken van Klein-Azië, waardoor wij onze eerste zendingsreis hebben gemaakt (hoofdst. 13 en 14) en onze broeders bezoeken, de christelijke gemeenten in elke stad, te Derbe, Lystre, Iconium en Antiochië, waarin wij toen het Woord van de Heere verkondigd en zielen voor Hem gewonnen hebben. Laat ons zien hoe zij het maken wat hun innerlijk geloofslevenen hun uiterlijke toestand aangaat.

Met de besluiten van de apostolische synode en de gelijktijdige samenspreking van Paulus met de apostelen te Jeruzalem is in de ontwikkeling van de kerk een grote stap voorwaarts gezet. Natuurlijk was de roeping van Paulus, rechtstreeks door de Heer geschied, in Klein-Azië en Antiochië met daden bevestigd; ongetwijfeld was een begin met de bekering van de heidenen gemaakt, dat door de Heere was ingeleid en gewerkt. Maar toch ontbrak nog een aansluiting van deze door de Geest van de Heere gegeven nieuwe beginselen met het eerste begin van de ene algemene kerk te Jeruzalem. Deze aansluiting van beide zijden bewust veroorzaakt, was bereikt in die voor alle tijden gewichtige oplossing van het veelbetekenende kruis, dat ons het vorige gedeelte heeft meegedeeld; op deze grond rust de verdere voortgang. Lukas legt geen nadruk op de persoonlijke vereniging van Paulus met de apostelen te Jeruzalem. Hij bericht er niets van, omdat wat voor zijn historisch standpunt daarin het voornaamste was, reeds mede vervat was in de erkenning van de gemeente uit de heidenen van de zijde van de apostolische gemeente uit de Joden te Jeruzalem. De gemeente uit de heidenen heeft dus nu door deze grote wending het getuigenis van de waarheid, rechtstreeks van de Geest ontvangen, langs de geordende weg van de kerkelijke gemeenschap bevestigd gezien. Daardoor heeft zij een nieuw standpunt van haar bestaan en een nieuwe kracht tot uitbreiding ontvangen, maar ook tevens, doordat zij tot de heilige beginselen van de kerk te Jeruzalem in de rechte verhouding geplaatst is, de ware regel en het juiste richtsnoer voor haar toekomstige vorming verkregen. Het is nu volkomen juist als Paulus en Barnabas eerst een tijd lang te Antiochië vertoeven om door de leer en de verkondiging van het evangelie het verkregen resultaat van de kerkelijke ontwikkeling in de moederstad van alle christenen uit de heidenen zeker en onaantastbaar te vestigen. Evenzeer is het ook natuurlijk dat, nadat het nieuwe fundament tot verdere opbouw te Antiochië behoorlijk is gelegd, de behoefte ontwaakt met de verkondiging van het evangelie zich weer in de verte te begeven en

dat deze behoefte nu in de eerste plaats bij Paulus zich laat voelen. Het is toch Paulus, door wiens woord en werk voornamelijk die eerste gemeenten midden in het land van de heidenen gevestigd zijn; hij is hun vader, hun moeder geworden (1 Kor. 4: 15 Gal. 4: 19); en nu is in de vraag die hij tot Barnabas richt en die in de eerste plaats bedoelt gemeenschappelijk de Klein-Aziatische gemeenten te bezoeken, onmiskenbaar tegelijk de gedachte aan een verdere verbreiding van het evangelie vervat. Aan de ene zijde is deze gedachte in de ziel van Paulus door de roeping van de Heere diep gegrift en aan de andere zijde door de laatste beslissende gebeurtenissen sterk op de voorgrond gedrongen.

De tweede zendingsreis van Paulus, die een veel groter resultaat verkreeg dan de eerste en hem naar Europa voerde, is hij, zoals het op het eerste gezicht schijnt, alleen uit eigen aandrang begonnen, terwijl hij tot de eerste op aandrang van de Heilige Geest door de gemeente te Antiochië was uitgezonden. Toch is de reis, die in zo menig opzicht gezegend was, niet voortgesproten uit menselijke gedachten en uit individuele keuze. Zonder twijfel was het het gevoel van een plicht jegens de gemeenten van Klein-Azië, die hij op de eerste reis had gesticht, een drang van het door Gods Geest verlichte en geleide geweten, die Paulus deed besluiten deze reis te ondernemen en Barnabas vroeg mee te gaan. Hem stond daarbij niet in de eerste plaats verkondiging van het evangelie voor onbekeerden, uiterlijke zending voor de geest, maar de verzorging van de reeds bekeerden, de innerlijke zending, zo men wil. Pas in de loop van de reis breidden zich de grenzen uit.

Als het geoorloofd is wereldse voorbeelden te gebruiken, dan komt nu Paulus hier voor als een scheepvaardig, met de zee wel vertrouwd zeeman. Als hij een korte tijd aan land heeft uitgerust en het hem daar goed geweest is, wordt het hem spoedig weer te benauwd in de rust; hij moet weer zeelucht inademen, hij moet weer de golven onder zich hebben en de hemel boven zich; dat is zo zijn element of anders, hij is als een krijgsman, die aan de oorlog gewoon is; als nauwelijks zijn wonden zijn genezen en hij van de vermoeienissen is hersteld, schaamt hij zich over zijn rust en wordt hij weer geroepen naar het bloedig veld van de eer. Of als gij een vreedzamer voorbeeld wilt, hij is als de bezitter van een akker of een tuin; in de winter moet hij thuis blijven, maar als de lenteadem waait en de eerste leeuwerikken fladderen, dan voelt hij zich weer naar akker en tuin getrokken om te zien hoe de gewassen door de winter zijn gekomen en om opnieuw te planten, te zaaien, te bouwen, zoals hij vindt dat het nodig is.

37. En Barnabas, die zich dadelijk tot de voorgestelde reis bereid verklaarde, wilde dat zij Johannes, die bijgenaamd is a) Markus, zijn neef (Kol. 4: 10), zouden meenemen.

a. Hand. 12: 12, 25; 2 Tim. 4: 11 Filemon 24

38. Maar Paulus was van oordeel dat men niet iemand moest meenemen, die hen na Pamfylië had verlaten, die reeds toen van hen was afgevallen en met hen niet was gegaan tot het werk (hoofdst. 13: 13); daardoor toch had hij zich onwaardig gemaakt weer te worden meegenomen.

Terwijl de beide heilige mannen in dit heilig voornemen één hart en één ziel zijn en er ook niets is, dat de uitvoering van het gezegend werk zou kunnen ophouden en verhinderen, staan zij zichzelf in de weg, worden zij het oneens en gaan uit elkaar. Paulus verzette zich tegen het voorstel van Barnabas om Johannes Markus te laten deelnemen aan het bezoeken van die gemeenten, daar hij niet behulpzaam had willen zijn bij hun stichting. Barnabas daarentegen bleef er op aandringen. Bij de laatste stond, zoals het schijnt, de te ver doorgedreven

voorliefde voor zijn bloedverwant op de voorgrond; deze hinderde hem om over deze Markus en over de zaak, waarvan hier sprake was, een juist oordeel te vellen. Hij liet zich in zijn oordeel leiden door natuurlijk gevoel en natuurlijke gezindheid. Paulus daarentegen, door geen natuurlijk gevoel van deze of van een andere aard vooringenomen, zag meer op hetgeen voor die gemeenten dan op hetgeen aan een enkel persoon nuttig was. Hij grondde zich op waarheid en gerechtigheid en wilde de zo hoogstbelangrijke zaak beoordeeld en behandeld hebben naar heilige grondregelen, die, als het het woord en de gemeente van de Heere aangaat, niet weet van zoon en broeder, vriend en bloedverwant niet kent (Deut. 33: 9), naar het eigen hart niet hoort en eigen leven niet acht.

Als Paulus van Markus zegt dat hij van Pamfylië af van hem en van Barnabas afvallig was geworden en niet met hen tot het werk was gegaan, dan beschuldigt hij hem dat hij juist op het ogenblik, toen het werk van de zending had moeten beginnen, was teruggetreden en dus volstrekt het eigenlijke gewicht van de zaak niet had gevoeld (Luk. 9: 62). Barnabas kan zich niet verheffen tot de hoogte van de Paulinische opvatting van het zendingswerk; hij kan dus ook Paulus niet volgen in de strenge beoordeling van het terugtreden.

Barnabas nam de plaats in van een goede, zachte moeder, die de verkeerdheden van haar kinderen graag verontschuldigt en voorbijziet; maar Paulus betoont zich als een ernstig vader, die de roede gebruikt en denkt: het afgeweken kind moet het ook voelen.

39. In deze strijd van tegenover elkaar staande meningen ging het niet zonder hevige gemoedsbewegingen. Er ontstond dan een verbittering, zodat zij van elkaar gescheiden zijn en Barnabas, spoedig naar Jeruzalem reizende, Markusmeenam en waarschijnlijk van Cesarea naar Cyprus afscheepte, om daar, waar het vroegere zendingswerk was begonnen en waar Markus nog mede werkzaam was geweest (hoofdst. 13: 4-12), het werk aan te vangen.

"Ziet hoe liefelijk is het en goed, dat broeders ook tezamen wonen; de Heer gebiedt aldaar de zegen en het leven tot in eeuwigheid. " Zo klonk de Psalmtoon van het oude verbond en daartegenover was het bij de apostelen van de nieuwe bedeling: er ontstond dan een verbittering, zodat zij van elkaar gescheiden zijn? Ja waarlijk, zo staat het er en dat van niemand minder dan van Paulus, die het toch zelf heeft geschreven: "doet geen ding door twist of ijdele eer, maar door ootmoedigheid achtte de een de ander uitnemender dan zichzelf" (Fil. 2: 3) en van die Barnabas, aan wie elders de lofspraak gewijd wordt: "een goed man, vol van het geloof en van de Heilige Geest" (Hand. 11: 24 a) Het staat er niet tot eer van beiden, voorwaar en het mag reeds terstond als nieuw bewijs van de eerlijke waarheidsliefde van de geschiedschrijver opgemerkt worden dat het er zo onverbloemd staat, ten aanzien van zo uitnemende mannen. De aanleiding tot deze verbittering blijkt uit het tekstverband: het betrof de vraag of men al of niet Johannes Markus zou meenemen op de nieuw voorgenomen zendingsreis. Barnabas verlangt het, bij Paulus is onoverwinbaar bezwaar; vanuit ieders standpunt is zijn zienswijze volkomen verklaarbaar; tot gedachten en woordenwisseling komt het zeker; maar tot eindelijk toegeven niet. Het is wel treurig dat het alzo geschied is. Immers de banden die deze broeders aan elkaar verbonden, waren zo innig en nauw; de oorzaak van het groot verschil, dat tot uiterlijke scheiding leidde, was slechts betrekkelijk klein, de gemeenten werden erdoor bedroefd en ontsticht; mogelijk zelfs indien zij het vernamen, om deze reden de naam van de Heere door Jood of heiden gelasterd en in ieder geval de eenparige voortzetting van het werk van de prediking en zending door dit uitgelezen tweetal verhinderd. Zelfs de opmerking dat ook deze schade bij de uitkomst tot winst voor het Godsrijk moest dienen, daar nu, in plaats van één, twee reizen tot evangelisatie ondernomen en volbracht zijn, zelfs die lichtstraal kan ons niet geheel met de donkere schaduw verzoenen; ook het kwade

dat door God ten goede geleid wordt, blijft in zichzelf altijd kwaad; te verklaren, maar niet te verontschuldigen. En toch, nu het eenmaal geschied is, is het goed dat het zo is beschreven, want geeft het ons veel te betreuren, het geeft niet weinig te leren. Het verootmoedigt ons bij de blik op de betrekkelijk kleine, maar toch altijd ontsierende smet op een zo eerbiedwaardig gelaat. Ach, hoe is toch vaak ook de beste mens zo jammerlijk ongelijk aan zichzelf en hoe gaat zelfs bij de uitnemendste christen de natuur soms boven de leer! Men roemt in de wereld de overwinnende kracht van het geloof en menigeen, die er zelf een bewijs van is, heeft nog zichzelf niet volkomen verwonnen; ook in het aanvankelijk geheiligde hart klopt het Ik met zo'n luide tik en zelfs de hand, die de lofspraak van de liefde heeft neergeschreven: "zij wordt niet verbitterd, " kan een tijd lang de broederhand niet aan Barnabas drukken, omdat Johannes Markus zich hinderlijk tussenbeide plaatste. Zo is het in de mensen-, maar, helaas, ook in de christenwereld; zo moest het toch waarlijk niet zijn, allerminst onder vrienden van de beste Vriend, die het grote woord heeft gesproken: "hieraan zullen zij allen weten dat gij Mijn discipelen zijt, dat gij liefde hebt onder elkaar. " En deze eerste verbittering, waarvan wij in de jaarboeken van Gods koninkrijk lezen, door hoe ontelbaar velen is zij in later eeuwen gevolgd, dikwijls om betrekkelijk nog minder, niet zelden echter ook om meer gewichtige oorzaken; ja, geheel de verbittering, die wij thans onder zo vele belijders van hetzelfde evangelie zien heersen, wat is zij anders dan de rusteloze voortzetting van dezelfde grens- en scheidslijn tussen broeders, die wij reeds hier zien begonnen? Het hier vermelde feit waarschuwt ons niet zozeer tegen apostelvergoding; de tijden zijn voorbij dat het nodig was tegen die verkeerdheid te velde trekken, maar des te meer tegen de arglistigheid en zelfzucht van het eigen hart, ook waar het oprecht is voor God. Doen de aanleidingen tot stille verbittering zich niet elke dag aan ons oog voor en zijn wij dan veilig voor de strik, waarin zelfs Paulus en Barnabas vielen? Hoe nodig is het dan dit woord op de tafelen van onze harten te schrijven: "ziet toe dat niemand verachtere van de genade van God; dat niet enige wortel van bitterheid opschiete en verwarring stichte en daardoor velen besmet worden" (Hebr. 12: 15)! Ja, zo wekt het struikelen van deze beide zeer begenadigde mannen ons op, ons zo nauw mogelijk aan de vermaning van één van hen te houden: "alle bitterheid zij van u geweerd" (Ef. 4: 31) en bovenal aan het woord van Hem, die meer is dan beiden: "Zalig zijn de zachtmoedigen. " Hoe heerlijk zal de hemel zijn, waarin evenmin voor verbittering als voor verwijdering plaats is! Geve God ons in eigen hart en huis er een voorsmaak van en daardoor een des te rijker genot van de volle troost van de verzoening!

Daaruit ontstond een verbittering. Men moet niet denken aan een persoonlijke haat en vijandschap; want Paulus had, ook na dit geval, een zeer bijzondere hoogachting voor Barnabas (Vgl. 1 Kor. 9: 6). Ook vertoonde Paulus geen liefdeloosheid omtrent Johannes Markus, maar hij meende dat de voorzichtigheid en het belang van de zaken van het evangelie vereisten dat een man waarop men zo weinig staat kon maken, aan geen verzoeking tot nieuwe trouweloosheid mocht blootgesteld worden. Lukas wil met het woord, dat de onzen in vs. 39 door "verbittering" hebben vertaald, niets anders te kennen geven dan dat de ene apostel de andere niets wilde toegeven en dat elk bij zijn mening bleef, zodat zij het niet eens konden worden.

Ook Barnabas is bereid. Geen herinnering aan de bezwaren en gevaren van de moeilijke reis of aan de vervolgingen en verdrukkingen, waaraan zij nauwelijks waren ontsnapt of die zij metterdaad ondervonden hadden (was niet Paulus te Lystre gestenigd, waar men hem eerst had verafgood?) schrikken hem af of doen hem aarzelen. Maar hij heeft één wens, één vurige begeerte. Zijn neef Johannes Markus moet hen ook op deze tocht vergezellen. Op de vorige reis was hij meegegaan, was hij hun tot een dienaar geweest bij de evangelische arbeid op Cyprus. Het is waar, toen men Cyprus verlaten had, de steven naar Pamfylië gewend had,

toen men daar ontscheept was, daar was in het zicht van de gebergten van de heidenen het hart van de jongeling bezweken, daar was Jeruzalem, daar was zijn moeder in zijn gedachten opgekomen; en men had hem laten gaan, omdat het hier met nadruk een arbeid gold, die niet gedaan behoort te worden door dwang, maar met blijmoedigheid. Doch de jongeling heeft berouw gehad; hij is sindsdien ouder, wijzer, vaster geworden. Hij wenst de zwakheid van dat ongelukkig ogenblik te doen vergeten. Hij staat met nieuwe moed tot nieuwe tochten gereed. Zou het geen wreedheid zijn hem thans te weigeren? Wat? Zou het geen zonde moeten worden genoemd? Zou het niet mogen heten het gekrookte riet te verbreken en de rokende vlaswiek uit te blussen? "Barnabas stond er op dat zij Johannes zouden meenemen. " Dit kon Paulus niet toestaan. Het afscheid van Johannes Markus op de kust van Pamfylië had op hem een diepe en treurige indruk gemaakt. Het werk van de Heere was te gewichtig en te heilig om het door proefnemingen in de waagschaal te stellen. Het was geen taak voor vreesachtigen. Een vaste wil, een volhardende moed was hier nodig. Had de Heer niet gezegd: Niemand, die zijn hand aan de ploeg slaat en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het koninkrijk van God. "Paulus achtte billijk": hij oordeelde het rechtvaardig, behoorlijk, ja plicht, dat men niet iemand zou meenemen die van Pamfilië af van hen was afgeweken en niet met hen was gegaan tot het werk. Zo stonden die twee waardige mannen tegenover elkaar. De zaak was voor tweeërlei beschouwing vatbaar. Geen van beiden kon de zijne opgeven. Het standpunt, door elk op zijn beurt verdedigd, was met elks karakter in volkomen overeenstemming. Barnabas was "een goed man. " Hij was het in de zin van "goedhartig. " Zijn goed hart sprak voor de vroeger zwakke, thans beter gezinde jongen man, die daarenboven zijn bloedverwant was. Hoe natuurlijk dat hij in het werk van de evangelieprediking zo graag de jonkman van zijn bloed en maagschap aan zijn zijde zag. Hij was met hem bewogen. Van bewegelijke aard was Paulus niet; de stem van vlees en bloed wantrouwde hij. Hij "kende niemand naar het vlees. " Hij was de man niet om met zwakheid, of het moest lichamelijk zijn, geduld te hebben. Bescheiden bedeesdheid was hij gereed edelmoedig te beschermen, maar, zelf geen vrees kennende, was hij de man om voor lafhartigheid hardvochtig te zijn. Kan het bevreemden dat deze strijd tussen de goedhartige en de sterke een hardnekkige werd? Er ontstond een verbittering. Het is een bitter en bedroevend woord: als het gezegd wordt van vrienden, huisgenoten, broeders, bloedverwanten, maar zevenvoudig waar het van broeders en zusters in de Heer gezegd moet worden; en zeven maal zevenvoudig waar het gezegd moet worden van broeders in de heilige bediening. Laat men er in al die relaties voor waken en waar het te laat is, waar de verbittering werkelijk is ontstaan, laat men zich daar ten diepste verootmoedigen en over een smet, die geen tranen kunnen uitwissen, het verzoenend bloed van Christus inroepen. Groot is de genade van de Heere. Zij vergeeft zeventig maal zeven maal, zij is oneindig. Machtig is Zijn trouw, waardoor Hij om de zwakheid van de werktuigen, het werk niet varen laat, het grote werk van de uitbreiding van Zijn koninkrijk. Weinigen hebben zoveel gedaan als een Barnabas en een Paulus, om het te bevestigen door hun ijver; wie heeft niet door zijn zwakheid veel gedaan om het te verstoren? Maar Hij, die onze krachten niet nodig heeft, volvoert de raad van Zijn liefde ook ondanks onze zwakheden en soms door onze zwakheden. Ondanks zo menige verbittering, scheiding, scheuring, verdeeldheid als haar ontsieren, staat Zijn kerk tot op deze dag; omdat zij niet staat op Barnabas of Paulus, op Luther of Zwinglius, maar op de rots van de eeuwen, omdat zij niet gegrondvest is in de uitnemendheden van de belijders en van de dienaars, maar in het bloed van de Zoon van God. Zijn evangelie blijft een kracht van God tot zaligheid voor een ieder die gelooft. Het is het eeuwig evangelie. Het zal een ganse wereld aan Zijn voeten brengen, al is het ook dat zij die het belijden, die het verkondigen, die schat in aarden vaten dragen, opdat de uitnemendheid van de kracht van God zou zijn en niet uit hen. Dit is een grote troost, een troost waaraan wij behoefte hebben; maar die ons niet mag doen verflauwen, die ons des te meer aanvuren moet in het "najagen van de vrede met allen en van de

heiligmaking, waarzonder niemand de Heer zien zal. " Een troost, die ons de plicht herinneren moet "biddend toe te zien dat niet iemand, dat wijzelf niet verachteren van de genade van God en enige wortel van bitterheid opschiete, verwarring stichte en daardoor velen verontreinigd worden. "

40. Maar Paulus verkoos Silas, die hij tot zich naar Antiochië liet komen, of die zich wellicht (vs. 34) toen reeds aldaar bevond en hij reisde met hem heen om de voorgenomen inspectiereis (vs. 36) te volbrengen, door de broeders aan de genade van God opgedragen (hoofdst. 13: 3; 14: 26 De gemeente stond dus in de strijd met
Barnabas geheel aan de zijde van Paulus, en beschouwde hem als haar eigenlijke zendeling, terwijl de ander meer een privé onderneming volbracht.

Wij zouden ons over deze strijd en deze scheiding kunnen verwonderen en bedroeven, ja wij zouden kunnen vragen: waarom wordt dat meegedeeld? Wordt onze achting voor die mannen van God daardoor niet verminderd? Maar wij zien daarin de waarachtigheid van de Schrift. Zij schildert niet wat schoon is; zij vleit niet; zij stelt de mannen van God niet voor als vlekkeloze heiligen; zij verzwijgt noch Davids val, noch Petrus' verloochening, noch de hevige strijd van Paulus en Barnabas. Dat is goed, het versterkt ons geloof aan de Schrift; is zij oprecht omtrent de verkeerdheden van de heiligen, dan zal zij ook waar zijn omtrent hun deugden en daden. Het verootmoedigt de geestelijke hoogmoed; laat niemand zich beroemen: ik zal nooit bezwijken! Het vertroost ons bij onze eigen zwakheid: ook deze grote mannen van God waren vlees van ons vlees! En het dient tot verheerlijking van God, die in Zijn wijsheid ook de verkeerdheden van Zijn knechten ten goede keert. Barnabas, Paulus en de Heere, of goed, beter en best:
1. goed de liefde van Barnabas, 2) beter de heilige ernst van Paulus, 3) het beste de wijsheid van de Heere, die alles goed maakt.

In ieder opzicht was het goed, dat bij deze gelegenheid beide mannen uit elkaar gingen: oorspronkelijke geesten passen zeldzaam bij elkaar, de één kan zich in het andere moeilijk vinden; zij zijn elk ertoe bestemd om alleen te staan, zonder schade van de broederlijke gemeenschap.

Zonder twijfel was het hier Barnabas die het meest verkeerd handelde, zoals wij hem ook later te Antiochië nog eens een misslag zien begaan die tot diepe droefheid voor Paulus was (hoofdst. 18: 23).

De tegengestelde wegen die nu beiden inslaan, laten ons de innerlijke tegenstelling zien: Barnabas gaat met Markus naar Cyprus! Dat bij de eerste uitzending Barnabas en Paulus zich eerst naar het eiland Cyprus wenden, hebben wij geheel juist gevonden; maar dat Barnabas nu weer Cyprus tot zijn eerste doel kiest, is een geheel andere zaak. Het eerste oponthoud van de apostolische zendelingen op het eiland Cyprus is, uitgezonderd de bekering van de Romeinse proconsul, zonder gevolg geweest; er waren dus geen gemeenten en broeders op het eiland te bezoeken (tenminste wat een gemeente uit de heidenen aangaat). Was nu de werkzaamheid van de zendelingen gericht op de uitbreiding van het evangelie, dan was er veel meer aanleiding om in de verre ruimten van het heidendom de plaatsen op te zoeken, die nog volstrekt niet waren aangeroerd door enige evangelische werkzaamheid. Daar dus nu noch het conservatieve, noch ook het progressieve moment van het Paulinische zendingswerk hier bepalend kan zijn geweest, moeten wij aannemen dat Barnabas zich ditmaal op zijn weg alleen heeft laten leiden door zijn natuurlijke relatie tot het eiland Cyprus. Hoe geheel anders is daarentegen het begin en de voortgang van Paulus op de pas begonnen weg van zijn

werkzaamheid tot verbreiding van het evangelie! Hij kiest zich in plaats van Barnabas tot metgezel op zijn weg Silas, die van Jeruzalem naar Antiochië overgekomen, door de levende en hoopvolle beginselen aldaar zich had aangetrokken gevoeld; en ook nu acht hij het nodig voor zich dat de gemeente te Antiochië hem uitzendt, opdat hij daardoor de onmiddellijke roeping van de Heere op de weg van het gemeentelijk organisme zich kan toeëigenen en bepaald tot verwezenlijking zou kunnen brengen.

41. En hij, Paulus, door Silas vergezeld, reisde Syrië en Cilicië door en versterkte de gemeenten, waarvan er in beide streken verscheidene bestonden, als gemeenten uit de heidenen.

De weg naar Cilicië leidde van Antiochië door de zogenaamde Syrische passen, die langs de kust de enige toegang tot Syrië en Cilicië zijn. Rechts zijn hoge rotswanden langs de zee. Op de smalste plaats is deze weg nauwelijks een vierde uur breed. Van Cilicië ging vervolgens in hoofdst. 16: 1 de reis naar Lycaonië door de Tauruspassen over de hoogten van het Cilicische Taurusgebergte; de weg, die door de niet minder dan 18 geografische mijlen lange passen ging, was in die tijd een goed onderhouden weg.

Paulus begint zijn werk het eerst in Syrië en Cilicië, waar hij op zijn doorreis de gemeenten bevestigt. Dat in die provincies zich reeds gemeenten hadden gevormd (waarschijnlijk van Antiochië uit), zien wij uit het begin van het synodaal geschrift van Jeruzalem (vs. 23). Tegelijk wordt ons echter uit de vermelding van deze gemeenten aldaar duidelijk dat de Judaïstische opwekking ook daar vanuit Antiochië was doorgedrongen. Hoe juist en overeenkomstig de behoeften is het daarom dat Paulus eerst deze gemeenten bezoekt! Maar hoe gewichtig dit doel van de versterking van die verontruste gemeenten zijn mocht, het is voor Paulus toch slechts ondergeschikt. Daarom mag hiervoor niet meer dan een reizen door Syrië en Cilicië besteed worden, zijn voornaamste doel zijn en blijven de door hem gestichte Klein-Aziatische gemeenten, die hij ditmaal op de weg over land bereikt, zodat hij in hoofdst. 16. 1 eerst te Derbe en Lystre aankomt.

HOOFDSTUK 16

PAULUS' WERK EN LIJDEN TE LYSTRE, IN AZIE EN BITHYNIE, TROAS EN FILIPPI

1. En hij kwam, toen hij op de weg, in hoofdst. 15: 41 genoemd, Tarsus aandeed, te Derbe en Lystre. En zie daar, namelijk te Lystre, was een zeker discipel genaamd Timotheüs (=" ere zij God, " of "die God vreest, " een naam bij de Grieken zeer gewoon), zoon van een gelovige Joodse vrouw, Eunice (2 Tim. 1: 5), die gelovig was geworden in Christus toen Paulus en Barnabas eerder indie stad predikten (hoofdst. 14: 6vv.), maar van een Griekse vader, die in het heidendom was gebleven.

2. Deze Timotheüs was nu ongeveer 20 jaar oud a) en van hem werd een goed getuigenis gegeven door de broeders te Lystre, om van Derbe te zwijgen, en door de christenen te Iconium, een stad verder naar het noordwesten gelegen, waar reeds een grotere gemeente was (hoofdst. 14: 1vv., 21).

3. Paulus wilde dat deze met hem zou reizen. Aanstonds trad hij als zijn voogd op en liet herstellen wat zijn vader verzuimd had en hij nam hem en besneed hem a) omwille van de Joden, die in die plaatsen, Derbe, Lystre en Iconium, waren. Hij deed dit, opdat zij, die zich tot hiertoe niet aan Christus hadden overgegeven, aan het evangelie zich niet zouden ergeren, wanneer een onbesnedene als dienaar bij de verkondiging daarvan werd gebruikt; want zij wisten allen dat zijn vader een Griek was Ac 6: 1 en volgens hun grondstellingen hielden zij hem allen voor een bastaard, zolang hij de besnijdenis niet had ontvangen.

a. 1 Kor. 9: 20 Gal. 2: 3

In de strijd met Barnabas had Paulus Barnabas zelf moeten verliezen als helper, omdat hij Markus niet had willen meenemen; maar in plaats van deze verkreeg hij spoedig anderen, jongeren, aan hem ondergeschikten - in plaats van Barnabas Silas en nu voor Markus Timotheüs. Silas (een vorm meer gewoon bij de Joden, maar waarvoor Paulus en Petrus zich bedienen van het volledige Silvanus) behoorde, zoals wij reeds uit hoofdst. 15: 22, 27, 32 vv. weten, oorspronkelijk tot de Jeruzalemse gemeente. En wel werd hij onder de voornaamste leden daarvan gerekend, die om hun geestesgaven in bijzonder aanzien stonden, want hij was de profeet. Met Paulus had hij gemeen dat hij ook een Romeins burger was (vs. 37). Hij was echter ook een geestverwant van hem en hij voelde zich zeker vooral tot hem aangetrokken toen hij van Jeruzalem naar Antiochië verhuisde (hoofdst. 15: 34), of tenminste toen hij zich door hem ten helper liet verbinden (hoofdst. 15: 40). Hij bleef dan ook bij de apostel op zijn tweede zendingsreis door Klein-Azië en Macedonië, totdat deze hem, toen hij van Berea naar Athene moest vluchten met Timotheüs in die stad achterliet met de aanwijzing dat zij hem spoedig naar Griekenland volgen zouden (hoofdst. 17: 13vv.). Naar Athene volgde eens alleen Timotheüs Paulus, terwijl Silas nog te Berea werd teruggehouden; hem werd echter door Paulus een zending naar Thessalonika opgedragen (1 Thess. 3: 1vv.). Pas in Korinthe zijn beiden weer met de apostel verenigd (hoofdst. 18: 5; 1 Thess. 1: 1; 2 Thess. 1: 1 en zij blijven daar ook na diens afreis over Efeze naar Syrië (hoofdst. 18: 18vv.). Timotheüs nu is ongeveer een half jaar later met Paulus weer te Efeze samengekomen, waarschijnlijk spoedig nadat deze op zijn derde zendingsreis daarheen was gekomen (hoofdst. 19: 1vv.) en hij ontving door hem zijn volle wijding tot de dienst van een helper van de apostelen. Silas daarentegen verdwijnt vanaf nu voor een periode van 7 jaar (van 54-61 n. Chr.) geheel uit ons gezicht en komt daarna weer tevoorschijn als een helper van Petrus te Babylon (1 Petr. 5: 12). Mogen wij een vermoeden uitspreken, zoals wij reeds meermalen in dergelijke zaken moesten

doen, dan heeft Paulus hem van Korinthe tot voortzetting van het werk, dat volgens hoofdst.
18. 23 in Kapadocië en Galatië werd aangevangen naar de landen van 1 Petr. 1: 1
verplaatst, toen hijzelf voor een geruime tijd zijn vaste woonplaats te Efeze nam en vandaar voornamelijk de gemeenten in Europa bestuurde en leidde. Hij heeft zich daar zonder twijfel zeer werkzaam betoond tot verdere uitbreiding van het christendom, zodat op die plaats bij Petrus de omvang, die de kerk tot die tijd had gekregen, een veel uitgebreidere is dan Paulus die in vs. 6 van ons hoofdstuk en in hoofdstuk 18: 23 haar heeft kunnen geven. Weliswaar trof bijna gelijktijdig vooral de Galatische gemeenten een grote druk door de Judaïstische dwaalleraars; wij zien daarom Silas, toen hij met Paulus in het jaar 60 naar Rome ging en hij van zijn zijde dringend een vergoeding van apostolisch gezag nodig had, zich tot Petrus te Babylon wenden, die hem zijn bijzonder gezag ook werkelijk in de beide door hem geschreven brieven ten gunste van de Paulinische leer deed bemerken (vgl. Aanm. II Nr. 4). Verder weten wij niets meer van Silas. Wanneer de kerkelijke traditie van zijn persoon twee mannen maakt, een Silas en een Silvanus en de eerste bisschop van Korinthe, de andere bisschop van Thessalonika laat zijn, dan heeft zij ook hier zeer weinig gevoel aan de dag gelegd voor het pragmatisme van de nieuwtestamentische geschiedenis en zou beter gedaan hebben, als zij sprak van een Silas of Silvanus als eerste bisschop van Ancyra of Nicea. Wat nu Timotheüs aangaat, zo is het ten eerste de vraag, welke van beide bovengenoemde steden zijn verblijfplaats is geweest, Derbe of Lystre, omdat het "aldaar" in vs. 1 door het ene deel van de uitleggers, hetgeen toch het meest voor de hand ligt, als Lystre, door het andere deel als Derbe wordt verklaard, omdat men gelooft in hoofdst. 20: 4 de grondtekst zo te moeten verstaan dat het "van Derbe" niet op Gajus maar op Timotheüs slaat, waarbij ook het "en" voor Timotheüs een andere plaats zou verkrijgen ("van de Thessalonicensen Aristarchus en Secundus en Gajus (hoofdst. 19: 29) en van Derbe Timotheüs. De strijd kan niet voldoende worden beslist. In dergelijke gevallen doen wij goed bij de gewone vertaling te blijven, hetgeen wij hier met des te meer vertrouwen kunnen doen, daar de medegedeelde opvatting van de tekst hoofdst. 20: 4 toch zeer bedenkelijk is; wij hebben dus goede redenen Timotheüs te houden voor iemand die te Lystre was geboren. Hij was, toen Paulus en Barnabas in het jaar 48 in zijn vaderstad kwamen, 16 à 17 jaar oud. Zijn moeder Eunice, die met zijn Griekse vader in een gemengd huwelijk leefde, had hem, in gemeenschap met haar eigen moeder Loïs, die nog leefde, een eveneens vrome Jodin (2 Tim. 1: 5) vlijtig van zijn vroegste kindsheid in de heilige schriften van het Oude Testament onderwezen (2 Tim. 3: 15). De vader had het toegelaten, maar voor zichzelf wilde hij van het Jodendom niets weten en ook had hij de zoon niet aan de besnijdenis willen onderwerpen. Wat nu voor de moeder en grootmoeder veel pijn in het hart gaf, moest ook nog des te smartelijk zijn, omdat zo’n gemengd huwelijk volgens de Talmudische stellingen alleen dan volkomen wettigheid kreeg, als de zonen, daaruit voortgekomen, in Gods genadeverbond met Israël door de besnijdenis werden opgenomen, op dezelfde wijze als de Rooms-Katholieke kerk een gemengd huwelijk van haar leden met Hervormden alleen goedkeurt, wanneer de kinderen uitsluitend in de Katholieke kerk worden opgevoed. Intussen waren er te Derbe en Lystre, zoals wij dat eerder moesten vaststellen, slechts weinig Joden, die daarom ook geen eigen synagoge hadden. Zij moesten zich dus onder de overmacht van de Grieken buigen en Eunice en Loïs konden het nu niet doorzetten, dat haar zoon of kleinzoon besneden werd. Dit gebrek aan besnijdenis, zo moeten wij uit hoofdst. 15: 1 besluiten, verhinderde niet dat Timotheüs zich in gemeenschap van moeder en grootmoeder door de doop in het christelijk genadeverbond liet opnemen, hetgeen of nog tijdens de aanwezigheid van Paulus en Barnabas in hoofdst. 14: 8-21, of toch spoedig daarna is geschied. Toch hield Paulus het bij zijn terugkeren drie jaar later voor goed, de besnijdenis aan Timotheüs te laten gebeuren, opdat hier alle gerechtigheid zou worden vervuld en aan het Joodse gevoel van recht, dat, zoals wij zo-even opmerkten, tot volle wettigheid van de kinderen van een gemengd huwelijk hun opname onder het volk van Abrahams zaad eiste,

genoegdoening te geven tegenover de heidense willekeur, waaronder het zich tot hiertoe in de druk had bevonden. Hij sneed zo dadelijk aan die verkeerde verklaring van zijn leer (hoofdst.
21. 21), zoals die later bij de Joden gewoon werd, alle grond af, zodat alleen boosaardige laster zo tegen hem kon spreken. Volgens het natuurlijk recht, in zoverre de man het hoofd van de vrouw is en dus het dominerend deel in het huwelijk (Ef. 5: 22v.), had Timotheüs, als uit de heidenen voortgekomen, aan de besnijdenis niet hoeven te worden onderworpen, evenmin Titus in Gal. 2: 1vv. Had Paulus zich alleen tegenover dit recht geplaatst gezien, dan zou hij hem ook nooit daaraan hebben onderworpen, noch om de wil van de ongelovige Joden, noch om de gelovige Judaïsten (Gal. 5: 1v.). Hier kwam integendeel het theologische recht in aanmerking, zoals de apostel dat in 1 Kor. 7: 14 voorstelt, dat namelijk in gemengde huwelijk het kind tot het hogere godsdienstige standpunt (Rom. 9: 4v. ; 3: 1v.) moet worden gerekend. Dientengevolge was Timotheüs eigenlijk door God in de besnijdenis geroepen, al was deze hem door zijn vader onthouden en hij moest dus volgens de grondstellingen in 1 Kor. 7: 17vv. uitgesproken, ook in de besnijdenis blijven, wat hier daarin bestond dat het verzuimde aan hem hersteld werd. Paulus zou wat hij hier deed ook wel gedaan hebben, als het niet in zijn bedoeling had gelegen, de jongeling als helper in de dienst van de zending op zijn reizen mee te nemen. Maar nadat hij dit plan had opgevat moest hij zich des te meer haasten om Timotheüs in de ogen van de Joden van die landstreek, die van het heidense standpunt van zijn vader wisten en hem, zo lang hij nog onbesneden was, enigermate als kind van een ongeregeld huwelijk beschouwden, te wettigen. Spoedig nadat dit geschied was, werden profetische stemmen in de gemeente gehoord, zoals wij uit 1 Tim. 1: 18; 4: 14; 6: 12;
2 Tim. 1: 6 op Timotheüs wezen als bijzonder door God tot het heilige werk verkozen en veel vrucht van zijn arbeid voorspelden. Daarom liet Paulus hem in een openbare godsdienstoefening een belijdenis van zijn geloof afleggen, maar zegende hem nu ook met oplegging van de handen en onder bijstand van het collegie van oudsten. Wij vinden verder bijv. ten opzichte van Titus, over wie wij bij hoofdst. 18: 23 moeten spreken, een dergelijk gedrag nergens aangeduid. Het geheel moet dus bij Timotheüs een bijzondere betekenis hebben en deze heeft het ook in verband met alle bijzondere omstandigheden. Wij hebben vroeger gezien hoe Barnabas Markus als helper wilde opdringen en toen zijn wil niet doorging, zich liever zelf van Paulus afscheidde, dan dat hij diens mening toegaf. Daarvoor moest nu Timotheüs de apostel een vergoeding zijn en dan bewijzen de profetieën omtrent hem in 1 Tim. 1: 18; 4: 14 dat voor de helper van mensenzijde opgedrongen, maar die Paulus had afgewezen, hem nu in de gekozene een helper was ten deel gevallen, door God gegeven en door God begenadigd. Zo is het een dankbare aanname van zo’n geschenk, als Paulus de door de Heilige Geest tot het werk geroepene aan een zelfde wijding tot het ambt onderwerpt, als eens aan hem en aan Barnabas was volbracht (hoofdst. 13: 2v.). Daarmee was het van Godswege gesanctioneerde en kerkelijk geïnaugureerde werk van de heidenbekering, dat oorspronkelijk op twee dragers was gesteld, maar door de tergiversatie of rugtoekering van Barnabas in dit karakter was geschonden en voortaan nog meer zou worden geschonden ("Ga
2. 11"en "Ac 18: 23, weer geheiligd en kon het een nieuwe poging onder de bijstand van de Heere doen. Gedurende ongeveer 12 jaar tot aan de tijd van de vervaardiging van de brief aan de Hebreeën, waar hij in hoofdst. 13: 23 nog eens wordt genoemd, kan de werkzaamheid van Timotheüs worden nagegaan (zie over het einde van zijn loopbaan bij Openb. 2: 13). Op de gehele reis van Lystre tot Berea (vs. 4-17: 12) staat hij nog op de achtergrond als een toekijkende medereiziger en een leerling van Paulus en Silas; hij ondergaat niets van de rampen, die dezen te Filippi en Thessalonica overkomen; maar reeds te Berea laat de apostel hem met Silas achter, als hij zelf in de nacht over de zee naar Athene ontwijkt en als Silas vervolgens hem naar Athene nareist, wordt Timotheüs door Paulus naar Thessalonika gezonden, om bericht te ontvangen omtrent de toestand van de christenen aldaar onder de vervolging, die over hen is gekomen en hen in hun smart te troosten (hoofdst. 17: 13-15; 1

Thess. 3: 1vv. In gemeenschap met Silas komt hij later bij Paulus te Korinthe en neemt hij daar eveneens deel aan de stichting van de gemeente (hoofdst. 18: 5; 2 Kor. 1: 19 Maar als de apostel van Korinthe naar Efeze afvaart om van hier verder te komen naar Jeruzalem en uiteindelijk naar Antiochië (hoofdst. 18: 18vv.), blijft hij daar nog langer met Silas. De laatste neemt, zoals boven is aangewezen, bij de aankomst van Paulus te Efeze op zijn derde zendingsreis (hoofdst. 18: 23; 19: 1) de leiding en verzorging van de gemeenten in Frygië, Galatië en Capadocië op zich, en bekleedt voortaan een plaats, die meer zelfstandig en naast die van de apostel is; Timotheüs daarentegen, die naar Efeze overgaat, wordt door Paulus gevormd tot een apostolische vicarius en bij de aanleiding, die zich na een geruime tijd aanbiedt, ook tot zo'n ambt aangesteld. Dat is volgens onze berekening in de zomer van het jaar 56 geschied, toen Paulus onder geleide van Titus de reis door Macedonië naar Griekenland begon, die in de Handelingen van de apostelen niet vermeld is en waarover wij later moeten handelen ("Ac 19: 20. Hij liet, toen zij de reis aanvingen, Timotheüs als zijn plaatsbekleder achter en schreef van Korinthe uit de eerste van de twee aan hem gerichte brieven. Wij voeren echter daarmee gebeurtenissen aan die van te ingewikkelde aard zijn om de verdere loopbaan van Timotheüs reeds tot het einde te kunnen voorstellen. Wij zullen daarom de zaak weer opvatten op een geschikte plaats.

4. En toen zij de steden, eerst Derbe en Lystre en dan ook Iconium en Antiochië (hoofdst. 14: 20v.) doorreisden, gaven zij hun, de christenen, die in elke stad aanwezig waren, de verordeningen over die door de apostelen en de ouderlingen te Jeruzalem goedgevonden waren, om die te onderhouden Ac 15: 23.

5. De gemeenten dan werden bevestigd in het geloof (vgl. hoofdst. 15: 31v.) en werden dagelijks overvloediger in getal (hoofdst. 2: 47; 9: 31).

De vrucht van de gehele inspectiereis van de apostel van Syrië tot Lycaonië en Pisidië vat Paulus samen in deze slotzin. "Buitengewone voortgang" roept Bengel daarbij uit: in getal en tevens in de groei van het geloof!

Zolang de vrees voor de bezwarende wet van Mozes in de gemeente aanwezig was, werd de loop van het evangelie tegengehouden; zodra Paulus deze verdreef volgde een schone groei. Laat ons toch in onze gemeenten waken en nagaan, welke valse mening of gewoonte de zegen van onze prediking in de weg staat.

B. Vs. 6-15 Het voornaamste doel van de ondernomen reis, dat van een bezoeken en versterken van de eerder gestichte gemeenten, is reeds vervuld: nu wordt de apostel verder voortgedrongen. De Heere laat hem echter alleen in een deel van Frygië en in het land Galatië werkzaam zijn tot uitbreiding van Zijn rijk. Hij houdt hem terug van het westelijk gedeelte van Klein-Azië en van Bithynië, waarheen hij graag zou gereisd zijn en als hij nu tot aan de stad Troas in het gebied van dezelfde naam aan de westkust van het werelddeel is aangekomen, wijst Hij hem door een nachtgezicht naar Macedonië. Hier is Filippi de eerste stad, waarheen de reis gaat en in deze stad is de purperverkoopster Lydia, die uit Thyatira daar haar woonplaats heeft gevestigd, met haar huis het eerste begin van een christelijke gemeente, die spoedig daarop ontstond.

6. Van Antiochië in Pisidië gingen zij niet naar Perge in Pamfylië (hoofdst. 14: 24v.), omdat daar nog geen gemeente was, die zij hadden kunnen versterken en het Jeruzalemse besluit meedelen. En toen zij Frygië en het land van Galatië doorgereisd hadden en zich nu waarschijnlijk naar Lydië in het westen wilden wenden, werden zij door de Heilige Geest

verhinderd het woord in Azië te spreken, dat is in de kustlanden van Voor-Azië, waartoe ook Lydië behoorde (hoofdst. 2: 9; 6: 9).

7. En toen zij zich meer noordwaarts richtten en bij Mysië gekomen waren, poogden zij, daar zij ten gevolge van de terughouding van de Heilige Geest ook hier niet konden prediken, naar Bithynië te reizen, om daar werkzaam te zijn; en de Geest liet het hun niet toe, omdat ook deze streek hun tegenwoordig arbeidsveld niet moest zijn.

8. En toen zij Mysië voorbij waren, om verder naar het westen te komen, kwamen zij te Troas.

Het bericht van Lukas is hier zeer kort en samenvattend. Het is alsof hij niet kon wachten de apostel naar Europa over te brengen en zich daarom zo spoedig mogelijk uit Azië haastte. Zijn woorden zijn in de grondtekst in de kortste vormen voorgesteld, vooral als wij in vs. 6 de gewone lezing volgen. Om nu de moeilijkheden, die hieruit voor het goed begrip voortkomen, weg te nemen, houden wij ons in de eerste plaats aan hetgeen zeker is, dat de reis van Antiochië in Pisidië naar het noorden ging door dat gedeelte van Frygië, dat onmiddellijk daaraan grensde en ongeveer tot Synnada en Amorium zich uitstrekte en zich vervolgens noordoostelijk naar Galatië met zijn steden Pessinus en Ancyra wendde. In deze beide streken werd werkelijk zendingswerk verricht, doch waarschijnlijk in het eerste nog weinig vrucht gezien. Pas Silas zal na zijn overgaan op het arbeidsveld sedert het jaar 54 n. Chr. betere gevolgen hebben gehad, en nu wordt in 1 Petr. 1: 1 dat gedeelte van Frygië, dat hier in aanmerking komt, met Galatië tot één gerekend, of het zal mede bedoeld zijn bij "Azië, " waarbij wij dan hoofdzakelijk aan Mysië moeten denken. Daarentegen stichtte Paulus reeds toen de gemeenten in Galatië, die van zoveel betekenis zijn geworden en waaraan hij drie jaar later de brieven aan de Galaten richtte. Deze streek van Klein-Azië (ook Gallograecia genoemd) heeft zijn oorsprong en naam te danken aan het intrekken van de stammen van de Trocmi, Tolistoboji en Tectosages, die door de oude schrijvers worden voorgesteld als Galaten, Galliërs of Kelten. Deze verlieten in de derde eeuw v. Chr. hun oorspronkelijke verblijfplaatsen aan de linker Rijnoever, trokken langzaam langs de Donau naar Thracië en Griekenland en richtten daar verschrikkelijke verwoestingen aan. Door Brennus bij Delfi, de plaats van het orakel, verslagen en door honger en kou voortgejaagd, gingen de overblijvenden in het jaar 277 v. Chr. onder Leutar en Leonar naar Azië over en bewezen in het begin aan de koning Nikomedes van Bithynië krijgsdiensten. Spoedig daarna toen steeds nieuwe scharen aankwamen, maakten zij zich meester van die landen, zodat ook de koningen van Syrië hun schatting moesten betalen (vgl. 2 Makk. 8: 20, totdat Attalus, koning van Pergamus omstreeks het jaar 230 hen overwon. Vanaf die tijd bleven zij tot het oude Groot-Frygië tussen de rivier Sangarius in het westen en Halys in het oosten beperkt. De Trocmers bewoonden nu het gebied ten oosten van Halys met de hoofdstad Tavium, de Tectosagen het gebied ten westen van deze rivier met Ancyra en de Tolistobojers het gebied aan de Sangarius met Pessinus als hoofdstad. Alle drie de streken, elk in vier kantons verdeeld, die onder even zoveel viervorsten stonden, hadden hun gemeenschappelijke landdagen en behielden temidden van de Aziaten hun eigen taal en gewoonten; ook toen Frygische en Griekse invloeden langzamerhand optraden en de beschaving bij hen wijzigden, bleven zij toch in de taal nog lang aan de oude nationale wijze trouw. Het is niet zonder belang als Hiëronymus, die zelf geruime tijd in Gallië en ook in Galatië was, de opmerking maakt dat de taal van de Galatiërs, van wie het land, nadat het een tijd lang onder de opperheerschappij van de koning Mithridates VII van Pontus was gekomen, maar zich later nog lang tegenover de Romeinen in zijn zelfstandigheid had staande gehouden, tenslotte (in het jaar

26. toch tot een Romeinse provincie werd en daar met Lycaonië samen een stadhouder verkreeg, dezelfde was als die in de omtrek van Trier gesproken werd. De Trevirers, op wie hij doelt, behoorden tot de Germaanse taalstam en wij vinden overigens ook sporen dat tenminste de Tectosagen van Germaanse afkomst waren (Caesar d. b. Gall. VI 24); deze nu moeten ook wat taal en gewoonten aangaat, op de beide andere volken van Gallische nationaliteit, op de Trocmers en Tolistobojers bepaalde invloed hebben gehad, daar volgens de staatsinrichting van de Galaten hun vorsten rechtspraken en niet de priesters, hetgeen volgens Caesar (de b. gall. VI 13 en 23) een belangrijk onderscheid was tussen de Galliërs en de Germanen. Ook moet een leger van kruisvaarders, toen het naar Galatië kwam, met verwondering opeens het Beierse dialect hebben vernomen. Zo zouden wij dus in de bekering van de Galaten het begin van de kerkgeschiedenis, zo niet van Duitsland, dan toch van de Duitsers voor ons hebben. En als nu tenslotte het 6e vers wordt opgevat zoals goede handschriften dat doen: "zij reisden door Frygië en het land van Galatië, daar zij door de Heilige Geest verhinderd werden het Woord in Azië te spreken", dan is de oorspronkelijke bedoeling van Paulus en zijn metgezellen geweest om van Antiochië in Pisidië naar het westen te gaan (Apamea, Kolosse, Laodicea enz.). Reeds nu ontvingen zij echter de goddelijke aanwijzing om het westelijk land aan de kusten van Voor-Azië geheel buiten beschouwing te laten; om die reden wendden zij zich naar het noorden, waar zij in Frygië en vooral in Galatië een hun gegeven arbeidsveld vonden. Is dat zo, dan blijkt daaruit hoe vroeg reeds door de Heer van de kerk de hoge plaats in Zijn rijk en het groot gewicht daarvoor is aangewezen, waarmee later het Duitse volk door Hem verwaardigd zou worden voor de tijd van de heidenen, waarvan Hij in Luk. 21: 24 spreekt. Daar Paulus, de apostel van de heidenen, slechts tot Rome zal kunnen voortdringen, Rome echter nog niet het eigenlijke toppunt is van de ontwikkeling van de kerk in het westen, maar deze haar laatste zwaartepunt heeft in het Duitse volk (?), dan moet hij reeds nu hier in Klein-Azië dat Duitse volk in beginsel tot de Heiland leiden. Opdat dit zal gebeuren, grijpt de Heere als het ware met beide handen in in zijn zendingsloop en geeft daaraan de wending, die deze moet hebben. Eerst doet Hij dat met de rechterhand, daar Hij hem door Zijn Geest weerhoudt het Woord te spreken in Carië, Lydië, Mysië, het Azië in bijbelse zin en hem daardoor naar het noorden dringt naar het bovengenoemde deel van Frygië. Vanhier zou dan de apostel wel die richting inslaan en datgene geprobeerd hebben waarvan in vs. 7 sprake is, maar volgens Gal. 4: 13vv., dat wij nu nog niet nader kunnen verklaren, dwong hem lichamelijke zwakheid, een toevlucht in Galatië te zoeken, daar het reizen voor een tijd uit te stellen en voor enige tijd daar te blijven. Het blijft wel zeer duister, zowel van welke aard die lichamelijke zwakheid geweest is en in hoeverre die samenhangt met de "doorn in het vlees" in 2 Kor. 12: 7vv., waarover wij later zullen handelen, als ook welke omstandigheden er nu aanleiding toe gaven dat de apostel juist naar Galatië ging, om daar te worden opgenomen en de tijd van zijn herstel af te wachten. Maar uit bovengenoemde tekst blijkt toch duidelijk dat Galatië een land was, niet in de eerste plaats door hen opgezocht in het belang van de zending, maar in zijn ogenblikkelijke persoonlijke nood en dat het tot een gezegend arbeidsveld in de dienst van het Godsrijk werd zonder zijn eigenlijke bedoeling, boven bidden en denken. Nu is het lijden dat hem in zo’n buitengewone toestand heeft gebracht, als het ware de linkerhand van de Heere geweest, die bij hetgeen de rechterhand reeds had gedaan, nog het hare voegde om Galatië als een gewichtige steen in de bouw van Zijn rijk in te voegen. Waarschijnlijk kwam Paulus eerst naar Pessinus. Evenals hier bevond zich ook te Ancyra een Joodse gemeente, die in voortdurende betrekking tot Jeruzalem leefde. Het ligt nu voor de hand om aan te nemen dat het eigenlijk zijn volksgenoten waren, tot wie hij in zijn zwakheid zijn toevlucht nam, maar deze juist om zijn verbintenis met Judea, waar men zo vijandig gezind tegen Paulus was (hoofdst. 21: 21), hem van zich stootten, terwijl daarentegen heidense families hem des te bereidwilliger opnamen en des te liefdevoller hem herbergden. Het waren dan ook

voornamelijk heidenen, bij wie de prediking van het evangelie ingang vond, terwijl van de Joden zich slechts weinigen aansloten aan de christelijke gemeente, die nu ontstond. Daarentegen vonden later na het tweede oponthoud van de apostel in Galatië (hoofdst. 18: 23) zijn Judaïstische tegenstanders hierin een aanstoot en zetten ook de christenen uit de heidenen tegen hem op. Ontvlambaarheid aan de ene en wankelmoedigheid aan de andere zijde waren volgens het getuigenis van de ouden reeds vanouds Gallische karaktertrekken. Deze aard toonde zich ook bij de Galatiërs, die voor twee derde tot de Gallische nationaliteit behoorden, want zo vol geestdrift als zij zich in het begin bij het woord van God hadden aangesloten, zo spoedig waren zij later toegankelijk voor de verleidingen van de dwaalleraars. Paulus schijnt, zoals boven te kennen is gegeven, met zijn gezellen bij het eerste doortrekken van het land, waarvan hier sprake is, tot Tavium te zijn doorgedrongen. Zo is het duidelijk dat zij bij hun verder voortreizen, nadat zij het gebied van de Tektosagen en Tolistobojers hadden doorgereisd volgens de inhoud van vs. 7 bij Mysië kwamen, deze streek naderden om vandaar van de noordoostelijkste hoek van het hun verboden deel van Klein-Azië af hun tocht naar Bithynië aan de Zwarte zee voort te zetten. De Geest liet het hun echter niet toe. Hun bleef, daar de reis naar het westen ging, niets over dan door Mysië te trekken, terwijl zij eerder slechts de hoek daarvan hadden aangeraakt, maar zich toch op deze weg van alle prediking hadden onthouden totdat zij uiteindelijk in Troas, de noordwestelijke top van de streek, aankwamen. In ruimere zin omvat Troas het gebied aan de zeekust van Klein-Azië. Dit is ongeveer 50 vierkante mijlen groot, strekt zich van de Adramytische zeebaai in het zuiden tot de Hellespont (tegenwoordige Dardanellen) in het noorden uit en wordt naar alle richtingen heen doorsneden door het Idagebergte, dat 4600 voet hoog is. In het oostelijk deel daarvan, op één van de vooruitstekende hoogten van de Ida had eens het oude Ilium of Troje gestaan met zijn burcht Pergamus, beroemd door de strijd tussen Europa en Azië, waarin de stad omstreeks 1184 v. Chr verwoest werd. Enige eeuwen later ontstond door de binnengetrokken Aetoliërs een Nieuw-Ilium, dat enige uren dichter aan de zee lag. Het verkreeg van Alexander de Grote en van de Romeinen vele vrijheden, maar is nu evenals het oude spoorloos verdwenen. Onmiddellijk aan de zee bouwde Antigonus, één van de opvolgers van Alexander, ter ere van deze laatste de stad Alexandrië-Troas, waarheen Caesar, volgens het bericht van Suetonius, zelfs de zetel van het Romeinse rijk dacht te verplaatsen, hetgeen echter niet tot volvoering kwam. Nog vindt men aanzienlijke ruïnen van een haven, verscheidene tempels en theaters, alsook een waterleiding vanaf de Ida. Dit is dan de stad, waarvan hier in hoofdst. 20: 5v. en in 2 Kor. 2: 12 en 2 Tim. 4: 13 gehandeld wordt. Nu heet de plaats Eski Stamboel. Wordt nu hierboven tot twee maal toe melding gemaakt van een inwerking van de Heilige Geest op de rechten van het apostolische zendingswerk, ten gevolge waarvan de gehele uitgestrekte streek tussen Antiochië in Pisidië en Troas aan de zeekust als een nu nog niet te ontginnen arbeidsveld braak blijft liggen en slechts een klein gedeelte van Frygië en dus Galatië in het bereik van de kerk wordt gebracht, dan zijn wij genoodzaakt hier een buitengewone aanwijzing van de Geest aan te nemen, die nader in de zes oudste handschriften wordt aangegeven door de uitdrukking "de Geest van Jezus". Die aanwijzing rust nu daarop dat volgens de wil van de Heere, die door Zijn apostelen Zijn werk op aarde voortzet nadat de hemel Hem heeft opgenomen (hoofdst. 1: 1; 3: 21), de verbreiding van het evangelie, die tot hiertoe had plaatsgehad in een opeenvolging ten gevolge van natuurlijke aanknopingspunten, een sprong doet. Zij moet nu op het grote rijke werelddeel, waar vanouds de zonen van Jafet wonen, het oog vestigen, opdat Jafet zal wonen in Sems tenten (Gen. 9:
27. 10: 5). Dit nu wordt teweeggebracht door een innerlijke werking van de Geest van de waarheid, die niet alleen tot kennis van Zijn woord en van Zijn geheimen in alle waarheid leidt, maar ook tot werkzaamheden en besluiten die het rijk van God aangaan, al kunnen wij in dit geval ook niet nader aanwijzen, waarin die werking heeft bestaan en hoe nu de boden van God in staat waren om ze juist op te vatten en op hun juiste waarde te schatten; misschien

wordt hier, evenals in hoofdst. 13: 2 gehandeld van profetische aanwijzingen; dan zou het Silas zijn geweest die ze in de eerste plaats ontving en daarop aan de anderen meedeelde, want Silas bezat de gave van de profetie (hoofdst. 15: 32).

9. En door Paulus werd in de nacht, toen hij in gebed en overdenking was, een gezicht (hoofdst. 9: 10; 10: 3; 18: 9 gezien. Er stond een Macedonisch man, kenbaar aan klederdracht en taal, die hem smeekte en zei: Kom over naar Macedonië en help ons, opdat onze zielen behouden worden, want gij kent het evangelie, dat daartoe leidt.

Het uur van het begin van de bekering van Europa, dat spoedig het hoofdtoneel zou worden van de wonderen van het evangelie, van de kerk, was nu geslagen. Paulus was de man die de Heere had verkoren om Zijn werk in Europa aan te vangen; en zo groot als deze roeping en dit doel was, op zo’n diep ernstige wijze werd hij voorbereid. Zelfs in Klein-Azië was het nog alleen die kleine afbeelding van Europa, Galatië, waar de Geest hem nog liet blijven (vs. 6), overal elders dreef deze hem voort.

Deze nacht was het gewichtig moment, waarop het de apostel door een buitengewoon teken van de Heere werd geopenbaard en verzegeld dat het "verre", waarop hij van het begin van zijn werkzaamheid was gewezen (hoofdst. 22: 21) nergens anders dan in Europa te zoeken was. BAUMGARTEN).

Aan dit gewichtig ogenblik hing de evangelieprediking van Europa en alle zegeningen van de nieuwere beschaving. De apostel had dat gezicht zeker wel niet in de droom, maar wat veel waarschijnlijker is, gedurende het gebed (vs. 25, 10: 30vv.).

Trouwe knechten van Jezus zijn zij, die dag en nacht voor God wandelen en ook in hun nachtwaken naar de wil van God vragen.

De Macedoniërs wisten nog niets van Paulus en niets van Jezus; een man uit Macedonië kon daarom nog niet naar Troas komen en de apostel halen om te helpen; maar God wist dat de Macedoniërs met alle Grieken op hun eigen wegen (hoofdst. 14: 16) in een ontzaglijk verderf waren gekomen en aan het stomme smeken van hun ellende geeft Hij woorden in het hulpgeschrei van de Macedoniër, die in het gezicht van Paulus verschijnt. Deze nu heeft het gezicht met vreugde verstaan en met de verhindering van de Geest om in Azië het woord te spreken samen in het hart bewaard.

Het grote geroep om het zendingswerk: "Kom over en help ons! "
1. hoe het uit de wereld tot de christenheid klinkt, om ons haar ellende te tonen en onze helpende liefde op te wekken; 2) hoe dit ook uit de christenheid ten hemel moet oprijzen, om de Heere om hulp te vragen, dat Hij ons de rechte weg zal aanwijzen en de heidenen het hart openen.

10. Toen hij nu dit gezicht gezien had en het de volgende morgen aan zijn metgezellen verhaalde, zochten wij terstond een gelegenheid om naar Macedonië te reizen (want nu trad ook ik, de schrijver van de Handelingen der apostelen, Lukas als medereiziger op "Ac 15: 35, daar wij eruit opmaakten dat de Heere ons geroepen had, daar Hij door Zijn Geest ons verhinderde het woord in Azië (vs. 6) te spreken en ook het gaan in Bithynië niet toestond (vs. 7) en dat Hij wilde dat wij naar de Macedoniërs zouden gaan om hun het evangelie te verkondigen. Wij zochten dus naar een schip ten einde daarheen te gaan.

11. Wij vonden spoedig een schip. Van Troas afgevaren, kregen wij een zeer gunstige wind, die de snelheid van het schip zeer bevorderde (hoofdst. 21: 1) en koersten wij recht naar Samothrace, een eiland in de Egeïsche zee, eerst door Thraciës bevolkt, maar hun later door de Samiërs ontnomen; en de volgende dag kwamen wij in Neapolis, een havenstad aan de zuidkust van Macedonië, nu Oud-Kawala genaamd.

12. En vandaar kwamen wij, na 2 1/2 mijl over land gereisd te hebben, in Filippi, de eerste stad van dit dichtstbijgelegen deel of streek van Macedonië, een kolonie. En wij verbleven enkele dagen in die stad, voordat wij de gelegenheid hadden de mensen het evangelie te verkondigen.

Filippi is die stad, waar voor de poorten in het jaar 42 v. Chr. de beroemde slag werd geslagen, waarin de laatste strijders van de republiek, Brutus en Cassius vielen. De gevolgen van de overwinning, die toen Octavianus samen met Antonius en Lepidus haalde, was dat nu de bodem was gewonnen tot oprichting van het Romeinse keizerrijk, dat dan ook 11-12 jaren later na de slag bij Actium tot stand kwam (1 Makk. slotwoord Nr. g. d). Daarmee was dat beeld tot gehele verwezenlijking gekomen, dat Nebukadnezar ongeveer 630 jaar geleden in de droom had gezien (Dan. 2). Het vierde koninkrijk, hard als ijzer, was nu in een enkel persoonlijk opperhoofd aanwezig. Evenals in de geboorte van Christus onder keizer Augustus de steen zonder handen werd afgehouwen, die het beeld aan zijn voeten slaan en vermalen zou Lu 2: 5, zo komt nu, bij het overgaan van de evangelische prediking van de zaligheid naar Europa, deze steen tot datzelfde doel als het ware van de berg gerold. Dan is het niet zonder betekenis, dat deze juist daar als eerste stoot en dat het koninkrijk van Christus juist daar zijn eerste grond legt, waar 94 jaar geleden het koninkrijk van de Romeinse Caesar de bodem veroverde, waarop het zich met zijn voeten kon plaatsen. Eveneens is het niet zonder betekenis dat in een nachtgezicht de apostel van de heidenen uit Azië wordt geroepen; Paulus ontving zijn gezicht na gebed en overdenking in wakende toestand, terwijl Nebukadnezar het zijne in een droom had, nadat hij, nadenkende hoe het toch verder zou gaan, was ingeslapen. De ruïnen van Filippi bevinden zich bij de tegenwoordige Turkse stad Drama in het dorp Filiba. In de tijd dat Paulus daar aankwam, bestond de plaats 410 jaar. Op de plaats van het dorp Krenides, dat uit krijgskundig oogpunt zeer belangrijk is, ten westen van de rivier Nestus, bouwde namelijk Koning Filippus van Macedonië, de vader van Alexander de Grote, in het jaar 358 v. Chr. de stad, die naar zijn naam genoemd is. Zij lag meer dan zes mijl noordoostelijk van Amphipolis op een hoogte en had in de naburige bergen goudmijnen, alsook een grote rijkdom van bronnen, waarvan er één in vs. 19 bedoeld is. Romeinse kolonisten hadden na de eerder vermelde slag de stad bevolkt en daar de Romeinse zeden verbreid (vgl. vs. 20v.). Keizer Augustus had ze met het zogenaamde Jus Italicum begiftigd. Waar zij in ons tekstvers "de eerste stad van dit deel van Macedonië" genoemd wordt, hebben wij niet met Luther aan een hoofdstad te denken. De Romeinen hadden het land in vier districten verdeeld. Amphipolis was de hoofdstad van het geheel en Thessalonika (vgl. hoofdst. 17: 1) van dit deel. Lukas wil ermee zeggen: Paulus en zijn reisgezellen wisten uit het gezicht, dat de apostel ten deel viel, dat het roepen van de Heere hem naar Macedonië wees (vs. 10); maar waarheen zouden zij zich het eerst wenden? Het antwoord op deze vraag geven zijzelf doordat zij het naastbijliggende kozen, namelijk a) het oostelijk of voorste deel van Macedonië (Macedonia prim a) en b) in dit deel de oostelijkste of voorste stad, en dat was juist Filippi. Zij hadden dus te Troas bij hun afvaren dit punt reeds op het oog gehad. Nadat zij dan te Neapolis waren aangeland, bleven zij zich daar nog niet, omdat deze havenplaats nog tot Thracië werd gerekend, maar gingen dadelijk meer landwaarts in. Dat ook de bijvoeging een "kolonie" niet zonder doel door Lukas gemaakt kan zijn, is duidelijk. Filippi met zijn Italiaans recht in het verre Oosten van Europa, zegt Baumgarten, was een

vertegenwoordiging van Italië en van zijn middelpunt, de Romeinse wereldstad; Italië met zijn middelpunt Rome, stelde zich dus dadelijk toen de apostel Europa betrad, als het eigenlijk doel van deze nu ingeslagen loopbaan aan hem voor (hoofdst. 19: 21; 23: 11; 28: 14vv.).

13. En op de dag van de sabbat en wel dadelijk op de eerste sabbat die op die enkele dagen van ons oponthoud volgde, gingen wij buiten de stad naar de rivier, waar het gebed gewoonlijk plaats had Lu 4: 15; en nadat het gebed geëindigd was, spraken wij, neergezeten voor een vertrouwelijk gesprek, tot de vrouwen die samengekomen waren, niet alleen tot enige Jodinnen, maar ook tot enige proselieten, die zich bij hun plaats van gebed hadden aangesloten.

In de steden waar wel Joden woonden, maar deze geen synagoge hadden of mochten hebben, bevonden zich minstens plaatsen van gebed, deels gebouwen, deels zoals hier plaatsen in de open lucht en wel om de handenwassing die voor het gebed gebruikelijk was, bij een water aangelegd. Met het water, dat in onze tekst genoemd wordt, is misschien het riviertje de Ganges bedoeld, of een andere in deze bronrijke streek. Te Filippi bestond de gehele onbeduidende menigte Joden, zoals het schijnt, voornamelijk uit vrouwen, die met heidenen gehuwd waren, zodat van aanwezige mannen niets bericht wordt.

Hoewel Paulus zeer goed weet dat hij hier te Filippi op een geheel nieuw veld van zijn apostolische werkzaamheid geplaatst is, blijft hij toch ook hier bij zijn vroegere gewoonte om eerst aan de Joden het evangelie te verkondigen en hij stemt daarop de tijd en plaats voor zijn verkondiging af, waarvan de vorm door de aard van de omstandigheden die van een vertrouwelijk gesprek heeft. Hij doet dit duidelijk omdat hij van de overtuiging uitgaat dat deze orde door niets anders dan door duidelijk gebleken onwil van de zijde van het gehele volk kon worden opgeheven.

Dat het werk en het rijk van Christus op het mosterdzaad lijkt, dat het uit kleine en de kleinste beginselen opgroeit blijkt duidelijk bij de overbrenging van het evangelie naar Europa. Aangekomen in de eerste stad van Macedonië, waarheen hij weet geroepen te zijn, vindt de apostel met zijn metgezellen in het begin geen andere toehoorders voor de waarheid die zij verkondigen, dan enige vrouwen. Dat is de dienaren van Christus niet te gering. Jezus zelf heeft ook bij een bron met een Samaritaanse vrouw gesproken (Joh. 4: 6vv.). Zo doen ook hier de heidenapostelen. Kunnen zij niet tot velen spreken, dan stellen zij zich met weinigen tevreden en kan hun mededeling geen prediking of voordracht als van een redenaar zijn, dan verheugen zij zich zelfs in een eenvoudig gesprek met de zielen over Jezus te kunnen onderhouden. Uit dit nietig zaadkorreltje is een rijk zaad en een kostbare vrucht, de gezegende gemeente te Filippi, opgegroeid.

Paulus en zijn gezellen bleven enige dagen rustten; daarop gaan zij, evenals andere mensen naar een gewone plaats van godsdienstoefening, zij stellen zich tevreden door met enige vrouwen te spreken, alles vol gelovige overgave aan de leiding van God. Zij overdrijven niets, zij zoeken niet naar grote, belangrijke dingen. Langs zo’n middenweg tussen een bijzondere, natuurlijke ijver en trage nalatigheid leide de Heere ook ons; Hij weet ter rechter tijd de zegen te schenken.

14. En er was een zekere vrouw, van geboorte een heidin, maar die zich als proseliete van de poort aan de God van Israël en de godsdienstige bijeenkomsten van de Joden vasthield (hoofdst. 13: 50), genaamd Lydia (= nieuw geborene), een purperverkoopster, een handelares

in purperkleurige stoffen en kleren, van de stad Thyatira in Lydië, waar de purperververij op grote schaal plaats had Re 2: 18. Deze vrouw, die God diende, hoorde ons en haar hart werd door de Heere, de aan Gods rechterhand verhoogde Heiland, door de werking van Zijn Geest geopend, opdat zij aandacht schonk aan hetgeen door Paulus gesproken werd ("Ac 8: 6"en "Ac 19: 9.

Lydia was naar onze wijze van spreken een niet onbemiddelde koopvrouw. Wij zien hieruit dat men in alle standen, ook in de koopmansstand, de Heere kan vrezen en Zijn woord lief hebben; Paulus gaf haar dan ook niet de raad haar handel op te geven. Ongeloof, gierigheid en bezorgdheid voor voedsel moeten de handel en de berekening niet besturen. Gods woord moet ons liever zijn dan alle tijdelijk winst.

Bij een purperverkoopster uit de weelderige en wellustige stad Thyatira zou men de behoefte aan godsdienst en de godsvruchtige gezindheid niet hebben gezocht; maar deze purperverkoopster luisterde. Al de anderen luisterden ook, maar toch Lydia in zekere zin slechts alleen; zij alleen zoals men daar waar van God of van goddelijke zaken sprake is, moet toehoren en zoals het alleen een toehoren verdient genoemd te worden met een serieus hart, dat op de zaak zelf alle aandacht vestigt, dat geen welbehagen heeft in twijfel, misleiding en zelfbedrog, dat niet toehoort om de schijn te hebben iemand te zijn, aan wie de grote en eeuwige aangelegenheden van de mensen bekend zijn, maar die het waarlijk te doen is om dichter te komen bij de eeuwige bron van licht en leven, om meer kennis en grotere zekerheid te krijgen, om vrede in zichzelf en blijvende vertroosting onder het onophoudelijk verdwijnen van alle vergankelijke dingen, die dus de oren niet afwendt als de waarheid het binnenste van het hart en leven oordeelt, als zij beschaamt en verootmoedigt en die dus de goddelijke zaken niet van zich wijst, omdat zij niet overeenkomen met de modebegrippen van de tijd.

Haar bloeiende handel was haar God niet; zij was godsdienstig. De God van Israël had haar tot zich getrokken en nu was op de sabbat haar winkel gesloten, zij was niet gewoon te ontbreken als de vrouwen godsdienst hielden en daartoe op de kleine plaats van gebed samenkwamen. Zo was Lydia trouw geweest in gehoorzaamheid aan de voorbereidende genade van God, en wie heeft aan die zal worden gegeven. Zij luisterde toe toen Paulus tot de vrouwen sprak van zonde en genade, van dood en leven, duisternis en licht, slavernij en vrijheid, kortom van het rijk van Jezus Christus en onder het horen van het woord deed de Heer haar hart open, zodat zij acht gaf op het woord. De genade van het horen kan geen mens van zich verwijderen, maar hij kan bij het horen de genade weerstaan, zodat het bij hem niet komt tot een acht nemen, wanneer hij zich tegen een openen van het hart door de Heere verzet en de duivel plaats geeft, die het woord uit het hart wegsteelt.

In Lydia’s bekering zijn vele belangrijke punten. Zij werd teweeggebracht door een samenloop van omstandigheden van Gods voorzienigheid. Zij was een purperverkoopster van de stad Thyatira; maar juist op de goede tijd om Paulus te horen, treffen wij haar te Filippi aan; de Voorzienigheid, die de dienstmaagd is van de genade, leidde haar naar de goede plaats. Verder bereidde de genade haar ziel voor voor de zegen, genade voorbereidende om genade te ontvangen. Zij kende de Heiland niet, maar als Jodin kende zij vele waarheden, die hulpmiddelen tot de kennis van Jezus waren. Haar bekering vond plaats door het gebruik van de genademiddelen. Op de sabbat ging zij naar de plaats, waar het gebed verhoord werd. Verzuim de genademiddelen niet, God kan ons zegenen, ook waar wij ons niet in Zijn huis bevinden; maar wij hebben veel meer grond van hoop dat Hij het zal doen, waar wij in gemeenschap verkeren met zijn heiligen. Let op de woorden: "en de Heere opende haar hart. " Zij opende niet haar eigen hart. Haar gebeden deden het niet. Paulus deed het niet. De Heere

zelf moet ons hart openen, om acht te geven op de dingen die tot onze vrede dienen. Hij alleen kan de sleutel in de deur plaatsen en die ontsluiten en zichzelf de toegang verschaffen. Hij is de Heere zowel als de Schepper van het hart. Het eerste uiterlijke bewijs van het geopende hart was gehoorzaamheid. Zodra Lydia in Jezus geloofde, werd zij gedoopt. Het is een liefelijk beeld van een gebroken en verslagen hart, wanneer een kind van God gewillig is een bevel te volbrengen, dat hem niet wordt opgedrongen uit zelfzuchtige vrees van veroordeling, maar dat een eenvoudige daad is van gehoorzaamheid en gemeenschap met de Heiland. Het tweede bewijs van liefde openbaarde zich in daden van dankbare erkentelijkheid jegens de apostelen. Liefde tot de heiligen is altijd een kenteken van een oprechte bekering. Zij die niets doen voor Christus of voor zijn kerk, leveren wel een zeer armzalig bewijs van een geopend hart. Heere, geef mij altijd een geopend hart.

Zoiets komt ook voort uit de Heere der heerscharen. Hij is wonderlijk van raad. Hij is groot van daad (Jes. 28: 29). Dat woord van de profeet komt ons onwillekeurig voor de geest, waar wij het oog slaan op onze eerste zuster in Europa, zoals ons haar beeld door de hand van Lukas getekend is. De Heere gaat hier als het ware ons voorbij, niet in stormwind, aardbeving of vuur, maar als in het suizen van een verkwikkende stilte en de geschiedenis van deze purperverkoopster, zonder wonder of teken langs een geleidelijke, eenvoudige weg tot het geloof in Christus gebracht, mag ons een even merkwaardig als leerrijk bewijs zijn van Gods aanbiddelijke leiding, waardoor Hij zielen toebrengt en wint voor Zijn onveranderlijk koninkrijk. Hoe merkwaardig wordt, uit dit oogpunt beschouwd, wat wij weten van Lydia’s weg. Daartoe heeft zij dan haar vroegere woonplaats Thyatira moeten verlaten om naar een ander werelddeel te gaan en zich te Filippi te vestigen, daartoe heeft zij, de geboren heidin, dan de enige Waarachtige, de God van Israël moeten leren kennen en aanroepen, daartoe die morgen zich moeten begeven buiten de stad aan de rivier, waar het gebed placht te geschieden, opdat zij nog iets kostelijkers dan het purper, opdat zij de parel van grote waarde mocht vinden. Ondoorgrondbaar zijn Gods oordelen, onnaspeurlijk zijn wegen; het blijkt ons nog meer bij de blik op Lydia’s hart. Waarom wordt juist zij zo krachtig getroffen door een woord, dat zo menig ander in dezelfde omgeving onbewogen en koud laat? De vraag laat zich niet stellen, zonder dat het antwoord tegelijk een lofspraak wordt op de voorbereidende, de verlichtende, de herscheppende genade van God. In het hart van haar, die "God diende", is ongetwijfeld reeds de stem van hoger behoefte ontwaakt dan het kind van de wereld voelt. Bij die opgewekte behoefte heeft de prediking van Paulus zich aangesloten, hem heeft de Heere het woord op de lippen gelegd dat juist geschikt was om de toegang tot haar hart te vinden; haar heeft Hij het luisterend oor voor de stem, het ontsloten oog voor het licht van de waarheid gegeven. En waar nu de laatste twijfel zwicht en het haar uit genade gegeven wordt in Christus te geloven: wie schetst volkomen de gezegende verandering die er plaatsgrijpt eerst in haar hart, maar daarna in heel haar lot en haar leven? Een blik in haar huis doet er ons iets van bespeuren: het eerste huis is Europa, waar de gemeenschap van de heiligen zich in haar liefelijke luister vertoont. Met vreugde stelt de jonggedoopte christin het voor Paulus en de broeders open en bekrachtigt het leven van haar geloof door de beminnelijke drang van haar liefde. Er ontstaat een kleine huisgemeente, waarvan Paulus de ziel en het middelpunt is; ook waar zich tegen hem en Silas de eerste storm van de vervolging verheft, zal zij zich het evangelie niet schamen en waar straks de gevangenen eervol de kerker uitgeleid worden, zij keren naar Lydia terug en vinden daar al de broeders bijeen. Al spoedig verlaat hij de stad waar hij zo veel geleden, maar ook zo vurig gebeden heeft; heeft hij Lydia nog weergezien? Haar naam komt verder in de geschiedenis, ook in de brief aan de Filippensen niet voor, maar naar diezelfde brief mogen wij haar zeker onder de uitverkorenen tellen, van wie de namen in het boek van het leven staan. Wat een rijke stof van lering ligt in dit kort, maar belangrijk verhaal voor de opmerkzame blik! Om alles met korte woorden te zeggen: de geschiedenis

van Lydia wekt ons op om de bekering vooral niet overbodig, nog minder onmogelijk, en allerminst spoedig voltooid te achten. Nee, niet overbodig; ook deze belangstellende en godsdienstige vrouw was nog niet waar zij wezen moest, zo lang zij niet tot het levend geloof in Christus en de vernieuwing van het hart door de Heilige Geest was gebracht. Ook de meest beminnelijke natuur is van zichzelf nog niet geschikt voor het koninkrijk van God zonder het verborgen werk van de genade. Wat voor Lydia onmisbaar was ter behoudenis, geen zondig Adamskind kan het voor zichzelf ontberen. Maar God lof! Wat onmogelijk is voor de mensen, het blijft mogelijk bij Hem, die tot ieder hart zijn eigen wonderweg heeft en nog altijd de Paulussen en de Lydia's te zijner tijd en naar Zijn genadige raad met elkaar in aanraking brengt. "Die zoekt zal vinden, en die heeft, hem zal gegeven worden, " ook dat roept haar voorbeeld ons toe. God moet het hart openen, maar Hij doet het ook, waar slechts de mens niet met hardnekkigheid de hielen tegen de prikkels slaat. O gij, die het zelf hebt ervaren, geeft aan zijn genade de eer, maar bedenkt tegelijk dat de taak van de dienende liefde, waartoe dit voorbeeld u roept, geen taak slechts voor een enkele dag, maar voor geheel het nieuwe leven, ja voor geheel de eeuwigheid is!

15. En toen zij na enige tijd volgens haar verlangen om onder de discipelen van Christus te worden opgenomen (hoofdst. 8: 36), gedoopt was evenals haar huis, vroeg zij ons: Indien u van oordeel bent dat ik deHeere trouw ben, zoals u dat getoond hebt door mij tot de doop toe te laten, komt dan in mijn huis en blijft er. a) En zij dwong ons, zij hield zo lang aan dat wij aan haar uitnodiging ook gevolg gaven (Luk. 24: 29).

a. Gen. 19: 3; 33: 11 Hebr. 13: 2

De Macedonische stad weet niet wat haar wacht, vermoedt niet wat zij nodig heeft: Haar hoogste voorrecht is Romeinse kolonie te wezen en van Octavianus het Jus Italicum te hebben ontvangen. Zij graaft naar goud uit het gebergte in haar omtrek en vraagt niet naar de kostbare parel van het evangelie. haar goudsmeden maken afgodsbeelden. De Joden binnen haar muren, gruwend van haar afgoderij, gaan op hun gezette tijden naar de plaats van gebed, aan de oever van de rivier; zij vragen naar geen andere koning dan de keizer. De purperverkoopster uit Thyatira drijft haar handel zes dagen per week en de zevende dag rust zij naar het gebod, dat ook zij heeft aangenomen. Maar terwijl zij te midden van de eentonigheid van dat leven op een zekere nacht neerligt en slaapt, wordt aan de overkant van de Hellespont, niet ver van haar geboortestad, door een man die zij nimmer gezien, wiens naam zij wellicht nimmer vernomen heeft, een gezicht gezien, dat voor haar voor een zalige eeuwigheid beslissen zal. En terwijl de stad Filippi en heel Macedonië in diepe rust gedompeld ligt, ziet deze man in zijn nachtgezicht een Macedoniër, die smekend tot hem zegt: Kom over naar Macedonië en help ons! En als Lydia en Filippi en heel Macedonië de volgende dag weer opstaan tot de arbeid, is ook die man met zijn reisgezelschap opgestaan, om te zeggen: De Heere heeft ons geroepen om de Macedoniërs het evangelie te verkondigen. Een dag: het evangelie is te Samothrace, een eiland tussen Azië en Europa, waar het overnacht. Nog één dag: het is in ons werelddeel geland. Nog één dag: het is te Filippi. Enkele dagen. Het is Sabbat: zie daar de Joodse vrouwen en proselietinnen aan de rivier bijeen; zie daar in de eerste stad van Macedonië Lydia uit Thyatira onder het gehoor van Paulus van Tarsen. Zie daar de plaats, zie daar het uur, door Gods uitnemende genade bestemd om haar het hart te openen voor de troost van het kruis, om de hemel te openen voor het oog haar geloof, om haar te stellen tot de eersteling van de gemeente te Filippi, die gemeente, waarvan later is geschreven: Ik dank mijn God, zo dikwijls ik aan u denk, voor uw gemeenschap aan het evangelie van de eerste dag af tot nu toe; die gemeente, waarin de purperverkoopster van Thyatira straks gevolgd wordt door een cipier van de gevangenis, die

in zijn zielenangst uitroept: Wat moet ik doen om zalig te worden? Er waren vele vrouwen samengekomen aan de rivier, waar het gebed placht te plaats te hebben; vele Israëlitische vrouwen in godsdienstkennis wellicht boven de proselietinnen uit Klein-Azië uitnemend, maar voor ditmaal ging de genade van God haar allen voorbij om alleen, om allereerst te komen tot de purperverkoopster uit de stad Thyatira. Zij is het, zij moet het zijn. Zie, daar wordt haar hart brandend in haar, daar drinkt zij met mond en oren en trouw gemoed de woorden van het leven in, daar wordt zij met Christus, die zij niet kende, begraven in de doop; daar staat zij op tot een nieuw leven, om eeuwig te loven en te prijzen een liefde, die zij niet, maar die haar gezocht heeft en die haar gevonden heeft op de plaats, de tijd, de wijze van God. Ziet de eenvoudigheid van het middel, waarvan de Heere zich bedient. Toen Brutus en Cassius de Hellespont overstaken en tot in de nabijheid van Filippi doordrongen om een laatste kans te wagen voor de onafhankelijkheid van het Romeinse gemenebest, waren zij met een grote voorraad van geld en krijgsbehoeften toegerust: met talrijke benden voetknechten en ruiterij en gedekt door een oorlogsvloot, die hun vijanden de gemeenschap met Italië afsneed. Zij werden verslagen door Antonius en Octavianus, die hen reeds waren voorgekomen, die geheel Macedonië tot de bergpassen van Thracië toe met hun legerafdelingen hadden bezet. De triomf van de nieuwe heerschappij, die zich in de alleenheersing van keizer Augustus zou oplossen, werd slecht behaald door macht van wapens en een inspanning van alle krachten en middelen van geweld en list. Maar toen Paulus te Troas scheepging, om op het gebod van Zijn Heere ook in Europa het rijk van de satan te doen ineen storten en ook in Europa een rijk te vestigen dat dat van Cesar Augustus overleven zou, aanvaardde hij de heilige kruistocht zonder andere toebereidselen dan die van een biddend hart; en in de kracht van de Heilige Geest, die hem geleidde, nam hij geen ander wapen met zich dan het woord van het kruis, de Jood een ergernis en de Griek een dwaasheid, maar een kracht van God tot zaligheid voor een ieder die gelooft. Met dat woord overnacht hij te Samothrace, met dat woord landt hij te Neßpolis, met dat woord dringt hij door tot het trotse Filippi. Dat woord spreekt hij uit te midden van een kring van vrouwen, aan de oever van de rivier samengekomen, straks in de duisternis van een gevangenis; dat woord herhaalt hij; dat woord brengt hij van stad tot stad; dat woord breidt zich uit van oord tot oord: en Filippi, Macedonië, Europa zijn geholpen; het koninkrijk van de hemelen is ook aan de overzijde van de zee gevestigd.

Tweemaal komt in dit hoofdstuk de doop voor, beide keren wordt een hele familie gedoopt: Lydia en haar huis (vs. 15) en de gevangenbewaarder en al de zijnen (vs. 33). Voor de eerste maal sinds Lukas over de zendingsarbeid van Paulus schrijft, vermeldt hij hier de doop van de bekeerden en het is van belang dat in beide gevallen van ons hoofdstuk allen, die tot dat huis behoren, mede worden gedoopt. Onder de vooronderstelling dat de familie zeker ook kleine kinderen zal hebben gehad, worden beide teksten in de regel aangehaald voor de kinderdoop als apostolische gewoonte. Dit is echter niet zo zeker, dat er een bewijs op zou kunnen worden gebouwd; het hoogste gewicht van de zaak bestaat er echter niet in of er kinderen in de familie waren en hoe jong die zullen geweest zijn, maar het ontwijfelbare feit dat in beide gevallen het hele huis, allen die tot de familie behoorden, met het hoofd des huizes gedoopt werden, heeft reeds een beslissend gewicht. Daarin ligt het idee van een christelijke familie, van een christelijk huis. De persoonlijke beslissing is iets groots, maar de isolering van een enkele persoon is niet het ware; de eenheid van de familie in Christus, de wijding van het huis door de genade, het toebehoren van allen aan die ene Heer staat hier voor ons als iets, dat door God gewild is en het is een merkwaardig feit, een opmerkelijk teken, dat deze zijde van de zaligheid in de apostolische geschiedenis het eerst op Europese bodem voor de dag treedt.

Nadat de purperverkoopster met haar huisgenoten in de gemeenschap van Christus was opgenomen, nodigde zij de boden van het evangelie in haar huis hun intrek te nemen. De apostelen namen de uitnodiging niet zonder meer aan, want de zaak had ook haar bedenkelijke kant, maar Lydia zette het door. Als zij het in de reinheid van het geloof vrij durfde wagen de vreemde mannen te herbergen, die broeders in het geloof waren, dan mochten ook deze door op Joden en Joodse christenen het oog te vestigen, zich niet laten terughouden bij een gelovige heidin hun intrek te nemen; men was niet meer op Aziatische, men was op Europese grond.

Met blijdschap in het hart wil Lydia nu ook de Heere dienen in Zijn knechten; zij nodigt Paulus en diens medegezellen uit, deels om daardoor haar dankbaarheid te betuigen, deels om door de dagelijkse omgang met deze mannen van God voor zich en de haren nog meer zegen te ontvangen. Haar huis werd toen werkelijk een tabernakel van God bij de mensen, het eerste zendingsstation in Europa, het moederhuis, waaruit de liefelijke gemeente te Filippi voortsproot, waaraan Paulus zijn brief aan de Filippensen schreef, die goede gemeente, die de apostel zijn vreugde en zijn kroon noemde (Fil. 4: 1). Zo heeft Lydia haar huis geopend, nadat Hij haar hart geopend had.

Vs. 16-40 Bleek aan het einde van het vorige gedeelte in het voorbeeld van Lydia de grote vatbaarheid van de Europese heidenwereld voor het evangelie, zo blijkt duidelijk uit de geschiedenis die nu volgt dat ook in Europa, evenals overal, het toch een zware strijd zal kosten het christendom te planten. Na de eerste overwinning toch, die de prediking van de apostel en van diens helpers onlangs met weinig moeite heeft behaald, plaatsen zich tegenover die prediking nu spoedig vijandige machten, die zonder oordeel of rechtspraak het grootste geweld plegen aan hen, die haar brengen en zelfs denken voort te gaan tot haar gehele vernietiging. Deze tonen echter in hun gehele gedrag welke wereldoverwinnende kracht in het geloof van Christus ligt (1 Joh. 5: 4). De Heere leidt wat verder geschiedt zo, dat zich in hen de gehele verdere kerkgeschiedenis van dit werelddeel afspiegelt, als de vijandige machten zich eindelijk neerleggen aan de voeten van de Heere Christus, het rijk van God in de huizen en families wordt opgebouwd en ook het openbare recht een christelijke vorm aanneemt.

16. En het geschiedde op een latere sabbatdag, toen wij heengingen tot het gebed en ons dus naar buiten begaven naar de gebedsplaats (vs. 13), dat een zekere dienstmaagd met een waarzeggende geest, waardoor zij bezeten was ("1Sa 16: 14" en "Mt 8: 34, ons ontmoette, die haar heren, want zij was in de dienst van verscheidenen, veel winst toebracht met waarzeggen, want zij lieten zich voor haar uitspraken rijkelijk door de mensen betalen.

Deze dienstmaagd moet worden gehouden voor het satanische tegenbeeld van Lydia. Zij had een waarzeggende geest, die het afgodische volk te Filippi naar de God van de waarzeggerij Python (Apollo) noemde. Nu wist Paulus en Lukas met hem, wel dat de afgod Apollo niets was (1 Kor. 8: 4); maar achter de niet bestaande Apollo, was een donker iets, een duivelse geest (1 Kor. 10: 20), die de Filippensen door de bezeten slavin in zijn macht hield.

Zulke waarzegsters, als Paulus hier een vond, waren er in het heidendom veel. In korte, raadselachtige, dubbelzinnige spreuken gaven zij toekomstige en verborgen zaken te kennen. Geschenken en gaven moesten hun tongen losmaken; en in vele gevallen, als het gevolg schijnbaar of werkelijk overeenkwam met de wens van de vragers en de godsspraak van de waarzegster, waren geschenken en gaven het loon van het dankbare bijgeloof. Was de roep van zo’n persoon ver verbreid, dan kon zij voor de tempel of het huis, waartoe zij behoorde,

grote rijkdommen verwerven. Zo'n persoon zei in vele gevallen op goed geluk wat zij wilde, soms wat zij moest, zonder de uitdrukking die zich onwillekeurig aan haar opdrong, zelfs in het minst te verstaan. Het was een valse, maar toch een werkelijke inspiratie of ingeving.

17. Deze volgde Paulus en ons, zijn helpers, Silas, Timotheüs en Lukas, en riep als een slaapwandelaar, doch in wakende toestand, niet door magnetische maar door demonische krachten gedreven: deze mensen zijn dienstknechten van de Allerhoogste God, die ons de weg tot de zaligheid verkondigen (vgl. Matth. 8: 29 Mark. 3: 11).

Hoe kon een onreine geest, waarvoor deze toch verklaard werd door het uitvaren, dat in vs. 18 geboden werd, zo'n getuigenis van Paulus en zijn metgezel afleggen? Wel, de duivel zelf heeft toch Christus erkend als Zoon van God (Mark. 1: 25 Luk. 4: 41). Als de duivel het rijk van God niet kan tegenhouden en terugdrijven, dan zou hij tenminste graag gemene zaak maken, en daarbij ook iets van zijn aanhang aanbrengen.

Als de boze zich het vroomst aanstelt is hij het allerergst.

Drieërlei kunstgrepen van de duivel waren daarin verborgen: 1) hij probeerde het zelfbehagen van de apostelen op te wekken, hun ijver voor Jezus door wereldse lof te verzwakken - met deze strik heeft hij reeds menige rechtschapen leraar ten val gebracht; 2) hij trachtte hen te vleien doordat zij hem in de persoon van de dienstmaagd lieten begaan en zijn bedrieglijk handwerk niet stoorden; 3) hij dacht het volk ermee te overreden dat de apostelen zijn goede vrienden waren, opdat zo de kracht van het christendom zou worden tegengestaan.

Moest ook niet overal waar wij heden het ongeloof aan het christendom een dubbelzinnige lof horen toekennen, een twijfel bij ons oprijzen of zo'n lof werkelijk gemeend zou zijn, of dat het er integendeel bij het ongeloof slechts op toegelegd zou zijn, door gehuichelde vriendschap de kracht van het christendom, die in zijn nabijheid was gekomen en die hen verontrustte, de kracht van het levend christendom op zo groot mogelijke afstand van zich te houden, of zelfs het door verleidende vleierijen in gevaar te brengen, dat het door het aangaan van een verbond met het ongeloof zou worden verontreinigd?

18. En dit deed zij vele dagen lang, aangezien de apostelen hun gang naar die plaats meermalen herhaalden. Maar Paulus was er ontevreden over dat Belial zo met Christus gemene zaak wilde maken (2 Kor. 6: 15); hij keerde zich op een dag om, terwijl hij vroeger het drijven van deze persoon ongehinderd had laten geschieden, en zei tot de geest krachtens de macht, die de Heere beloofd had aan zijn apostelen te geven (Mark. 3: 15; 16: 17
u in de naam van Jezus Christus,
dat gij van haar uitgaat. En hij, genoodzaakt dat gebod dadelijk te volbrengen ging uit op datzelfde uur.

Paulus liet de dienstmaagd vele dagen voortgaan, hoewel hem niet ontging wat de geest bedoelde, die uit haar sprak. De hulde uit haar mond deed hem dadelijk reeds de eerste maal zeer, maar hoe hij de demon zou afweren, met spreken of door zwijgen, door uitdrijven uit deze dienstmaagd, of door vertreden van de duivelse list onder zijn de voeten en die van zijn broeder, dat vroeg hij eerst in de stilte met vasten en gebed (Matth. 17: 21).

Het deed Paulus leed, toch moest hij het enige dagen dragen, want geen apostel had de wondergaven in zijn macht. En daar hij later in de gevangenis en uit de stad moest gaan, zo zien wij daaruit dat de Heere hem niet dadelijk de boze geest heeft laten uitdrijven, opdat zij

in die tijd nog konden voortprediken en menigeen bekeren. (Lukas is hier zozeer met de uiterlijke lotgevallen van het martelaarschap van de apostels bezig, dat hij over zijn werkzaamheid voor het evangelie bijna slechts als terloops spreekt; deze moet echter te Filippi gezegende gevolgen hebben gehad, zoals uit het "broeders" in vs. 40 en uit Fil. 4: 15 blijkt en verscheidene weken hebben geduurd). Maar uiteindelijk moest toch de boze geest worden uitgedreven.

Zo heeft ook Luther gehandeld, toen de dwepers, de beeldstormers, de wederdopers, de valse profeten, de oproerige boeren zich bij hem wilden aansluiten en samenwerking met hem wilden, toen heeft hij spoedig en beslist die aanhang van zich afgeschud en tegen deze mensen net zo scherp gepredikt als tegen de pausgezinden.

Volg de wereld niet, o Zion! Vooral niet als ze probeert u groot te maken. Let niet op haar geld en eer! Neem niet aan wat God vervloekt. Zions kerk, luister niet, als de boze u voordeel biedt.

19. Toen nu de eigenaars van deze vrouw zagen dat hun kans op voordeel weg was, dat, daar de waarzeggende geest van de dienstmaagd was uitgevaren, ook de hoop om verder van haar kunst winst te verkrijgen, vernietigd was, grepen zijPaulus en Silas en trokken hen naar de markt voor de oversten, de gewone rechters die op de markt zaten om daar hun ambt waar te nemen (hoofdst. 17: 6 Luk. 12: 58). Lukas en Timotheüs deden zij geen leed, aangezien dezen aan die zaak minder deel hadden.

De meesters van de dienstmaagd zullen wel niet bij het voorval zelf tegenwoordig zijn geweest. Zij ontdekten echter later, dat zij tot de gewone toestand was overgegaan; dat de waarzeggende geest van haar geweken was en hun daarmee het uitzicht op verdere winst was ontnomen.

Zij die vroeger de ellende van de slavin tot hun voordeel hadden aangewend, zagen nu haar wonderbare genezing voor een ingrijpen in hun rechten aan.

Zeker brengt het evangelie soms een stoffelijk nadeel, omdat het menige zondige broodwinning verbiedt, bedrieglijk voordeel veroordeelt, zich tegenover weelde en overdaad stelt. Zo werden later te Efeze de goudsmeden woedend op onze apostel, omdat hij met zijn prediking van het evangelie aan de afgodsdienst van Diana afbreuk deed en zij met hun zilveren en gouden beeldjes niet meer die verkoop hadden als vroeger (hoofdst. 19: 23vv.). Zo kunnen soms de herbergiers en muzikanten schade hebben, waar op christelijke viering van de zondag wordt aangedrongen, of waar een krachtig prediker de mensen uit de kroeg naar de kerk trekt. Maar zo’n stoffelijk nadeel wordt rijkelijk vergoed voor de bijzondere personen, voor de gemeente, voor het gehele land, niet alleen door de hemels winst, die het christendom met zich meebrengt, maar ook door de tijdelijke zegen, die toch altijd weer volgt; want het is waar: "de godzaligheid is voor alle dingen van nut, zij heeft de beloften van het tegenwoordige en toekomstige leven; " de wereld wil het echter niet geloven.

20. De stadsrechters verklaarden zich echter niet bij machte om te beslissen over een aanklacht van oproer tegen de Romeinse staatsmacht. En toen zij hem daarom tot de hoofdmannen, de zogenaamde dumviri, of de beide oversteRomeinse magistraatspersonen van de stad, gebracht hadden, zeiden zij: a) Deze mensen beroeren onze stad, daar zij Joden zijn. Zij behoren tot dat volk, dat een voorwerp van verachting en haat is voor alle andere

volken en waaraan bovendien de keizer onlangs het verblijf in de hoofdstad van de wereld verboden heeft (hoofdst. 18: 2).

a. 1 Kon. 18: 17 Hand. 17: 6

21. En zij verkondigen zeden die uit hun godsdienst voortvloeien, die zij prediken, maar die ons niet geoorloofd zijn aan te nemen noch te doen, noch praktisch in het openbaar leven in te voeren, aangezien wij Romeinen zijn.

Deze vervolging is niet alleen één van de weinige, die door de heidenen werden verwekt, maar is ook de eerste vervolging van deze aard. Tot hiertoe heeft zich namelijk de haat tegen het evangelie eigenlijk alleen echt bij de Joden geopenbaard, bij de heidenen is daarentegen de vatbaarheid voor het evangelie voor de dag getreden. Waar anders in heidense plaatsen vijandschap zich openbaarde, daar is die teweeggebracht door de eerste bewerkers van de haat (hoofdst. 13: 50vv. ; 14: 2vv., 19vv.). Hier te Filippi vertoont zich nu voor de eerste maal naast de reeds gebleken vatbaarheid ook een zelfstandige heidense vijandschap tegen hen, die het evangelie brengen en die tot een bloedige vervolging wordt. De verborgen grond van de haat is bij Joden en heidenen dezelfde: het is de menselijke zelfmacht, die zich gestoord voelt door de kracht van de Heilige Geest, die in het evangelie werkzaam is. Evenals de priesters en tempeldienaars en Sadduceeërs te Jeruzalem zich gehinderd zagen in de zelfzuchtige opvatting en handhaving van hun positie, zo vinden de eigenaars van de slavin met de waarzeggende geest te Filippi zich door het werk van Paulus geschaad. De vorm echter, die de haat bij de Joden en bij de heidenen aanneemt, is verschillend naar de verschillende karakters aan de ene en aan de andere zijde. Bij de Joden krijgt deze haat een godsdienstige, bij de heidenen van het Romeinse wereldrijk een politieke vorm. Zoals men te Jeruzalem Stefanus beschuldigt dat hij God en Mozes, de wet en de tempel lasterde, zo klaagt men te Filippi, de Romeinse kolonie, Paulus en zijn begeleiders aan, dat hij zeden verkondigde en verbreidde, die in tegenspraak waren met de Romeinse gewoonten.

De aanklacht tegen de dienstknechten van Christus was zeer juist samengesteld: Zij beroepen zich aan de ene kant op de Romeinse naam, de hoogste naam van aanbeveling, die er bestond, aan de andere kant wekken zij door de toen zo smadelijke naam van Joden haat op tegen de apostelen; want wat de godsdienst aangaat, hadden de Romeinen meer verwantschap met ieder ander dan juist met het Joodse volk.

Een vreemde godsdienstige verering in tegenspraak met de heidense godsdienst in te voeren was bij de Romeinen zeer strafbaar. Alle mogelijke heidense godsdiensten in een door hen veroverd gebied hadden zij voor de hunne verklaard, slechts de godsdienst die alleen de waarheid bezat, wilden zij niet. Dat is echter niet slechts de manier van de Romeinen, maar van alle kinderen van de wereld. Zij prediken een algemene verdraagzaamheid; zij zouden elke filosofie, ieder geloof, iedere godsdienst aannemen, zij zouden, als het niet anders kon, Joden, Mohammedanen, Hindoes en Chinezen worden, maar tegenover de godsdienst van het kruis zijn zij onverdraagzaam. Waarom? "Zij maakt de mensen gek, zij heeft denkbeelden, die in strijd zijn met allen die van de wereld zijn. "

Omdat de predikers van het evangelie te Filippi op de Joodse bidplaats en in het huis van de godvruchtige Lydia predikten, werden zij door de heidenen voor Joden gehouden. Paulus en Silas waren dan ook uit hun gelaatstrekken als Joden kenbaar. Nog lang daarna hield men te Rome de christenen voor een sekte van de Joden. Opmerkelijk! De christenen bij de Joden

zeer gehaat, waren ook in haat bij de heidenen, omdat zij Joden waren; evenzo geeft tegenwoordig de wereld de naam van "Jezuïten" aan hen, die bij de Jezuïten zeer gehaat zijn.

22. En de schare stond gezamenlijk tegen hen op, want die eigenaren (vs. 19) hadden natuurlijk niet verzuimd bij hun voortslepen van de beide aangeklaagden op de markt en vandaar naar de hoofdlieden hun beschuldiging (vs. 20v.) reeds op de straten uit te schreeuwen en daarmee het straatvolk op te ruien; en toen de hoofdmannen de toestromende volksmenigte zagen, die hun de kleren afgescheurd hadden, a) bevalen de stadsdienaars (vs.
23. hen te geselen.

a. 2 Kor. 11: 25; 1 Thess. 2: 2

24. Deze wilde het gebod dat hij ontvangen had nauwkeurig en streng ten uitvoer brengen. Dus wierp hij hen in de binnenste kerker en sloot hun voeten zorgvuldig in het blok 2Ch 16: 10.

Uit egoïstische kwaadaardigheid ontstaat de beschuldiging dat de apostelen onruststokers, godsdienstvervalsers, zedenbedervers waren. Op een ogenblik maakt zich de woeste storm meester van het volk, de hoge overheid en zelfs van de arme gevangenbewaarder, want ook deze wil nog iets meer doen; hij werpt hen, die door de rechters mishandeld en hem ter bewaring overgegeven zijn in de binnenste kerker en sluit hun voeten in het blok. Voor hun eerste daad op Europese bodem, om het evangelie te verbreiden is hun loon dat zij om middernacht in de kerker liggen met de voeten in het blok.

De mannen van de waarzeggerij wisten aan hun aanklacht nadruk te geven door het volk op te zetten tegen die beiden. De grote onkundige menigte wordt door niets zozeer opgezet dan als men haar overreedt dat haar haar oude godsdienst, haar gewone godsverering, die zij als eigen verdienste aan God aanbiedt, zal worden ontnomen. Zonder dit volksgevoel zouden de hoofdlieden zeker een onderzoek in alle vormen hebben doen plaatshebben en zich wellicht met verbanning van de gewaande onrustverwekkers tevreden hebben gesteld. Zo besluiten zij echter dadelijk, alleen om van de drang van het volk los te raken, de smadelijke geseling te doen geven aan hen, die niet verhoord of veroordeeld waren. Paulus is vijf maal door de Joden en drie maal door de heidenen gegeseld (2 Kor. 11: 24v.) en hij was niet ongevoelig voor het smadelijke van dit lijden (1 Thess. 2: 2). Toch liet hij en Silas met hem, geduldig zijn rug ontbloten en verdroeg hij de vele bloedige slagen - lidtekenen van de Heere Jezus noemt hij ze in Gal. 6: 17 De Schriften van de apostel zijn ons des te dierbaarder om het honorarium, dat hij ontving.

Paulus en Silas hebben zich de mishandeling laten welgevallen met zwijgende zelfverloochening, zonder zich op hun Romeins burgerrecht te beroepen en alles aan God opdragende.

Niet altijd en onder alle omstandigheden moet men zich bedienen van de middelen ter bescherming, die in iemands macht zijn; men moet eerst het Godsbestuur raadplegen.

25. En omtrent middernacht baden Paulus en Silas. Van het gebed, misschien Ps. 121: 1vv., werden zij door Gods Geest spoedig verder gedreven en zo zongen zij lofzangen voor God (Job 35: 10 Ps. 68: 20v. Jes. 45: 2) en de gevangenen hoorden hen, hoe zij eerst tot God baden en dan Hem ookloofden. Zij luisterden daarnaar met verwondering en deelneming.

De gevangenbewaarder legde zich, toen hij meende Paulus en Silas in de binnenste kerker door boeien en voetblok voldoende vastgelegd te hebben, gerust te slapen. Dit konden Paulus en Silas na de vele slagen, die zij hadden geleden en bij de smarten van hun door het blok vastgehouden benen wel niet doen, maar toch werden zij niet kleinmoedig over de smart die over hen was gekomen. Zij wisten toch dat hun Heer zelf hen door het wonderbare gezicht te Troas hierheen naar Macedonië had geroepen en aan deze Heer vertrouwden zij zich nu ook volkomen in hun nood toe. De trouwe Heer sterkte hen met Zijn machtige bijstand zozeer dat Hij, toen het middernacht werd, hun lippen opende tot een luid innig gebed en tot blijde lofliederen, want Hij weet zelfs in de vreselijkste nachten van lijden in de harten van de Zijnen lofliederen te leggen.

Hier is niet slechts een verdragen van het lijden, niet slechts geduld en gewilligheid in het verdragen van het lijden, maar dat wat Paulus (Rom. 5: 3) een roemen in de verdrukking noemt en als de vrucht van de rechtvaardiging door het geloof roemt. Wij hebben hier een geschiedkundige bijlage voor het feit dat de triomf van de apostel (Rom. 8: 35vv.), waarmee hij zich over alle vijandige machten, van welke aard en van welke naam zij ook mogen zijn, op hoge wijze verheft, niet maar in zijn gedachten maar in zijn kracht en vreugde zijn grond heeft. In deze middernachtelijke hymnen van de gevangen getuigen van Jezus is niet alleen de gehele macht van de Romeinse ongerechtigheid en willekeur tegen de kerk vernietigd, maar zelfs tot een bladzijde van nooit gekende heerlijkheid en geestelijke macht van de kerk verlaagd. En als nu het lijden van de beide getuigen van Jezus begin en voorbeeld is van de talloze martelaren, die van de kerk van de volgende tientallen en honderdtallen jaren uit dezelfde bron zullen toevloeien (Openb. 2: 8vv. ; 8: 1vv.), dan is deze onvergelijkelijke overwinning van de Geest over het lijden begin en onderpand van de macht van de Geest, die zich in die gehele eeuwig gedenkwaardige brief aan de Gallische gemeenten omtrent haar martelaars laat opmerken. Dit overwinnen is begin en onderpand van die macht van de Geest, die wij later in de vele bloedgetuigen van Christus, die aan dezelfde wereldmacht waren prijs gegeven, zo zegenrijk en onweerstaanbaar op de voorgrond zien treden.

Op die wijze was de stilte van de nacht nog nooit in dit gewelf afgebroken; zulke woorden waren binnen deze muren nooit vernomen. Al waren zij, die ze hoorden, door hun misstappen en misdaden daar gekomen, toch moesten zij in deze woorden van lof van de Heere en van gebed, met inwendige vrede uitgesproken, een hoger leven opmerken en een hogere, zaligere mensheid, waarbij zij niet zonder een diepe indruk in hun gemoed konden blijven, al begrepen zij ook deze indruk niet. Brachten zij deze indruk, die zij niet verstonden en hetgeen waaruit die was voortgekomen, de zo-even gehoorde aanbidding van een God, van wie en door wie alle dingen zijn, die zich de mensen heeft geopenbaard, zich in genade en ontferming tot hun ellende heeft neergebogen, woorden van zaligheid en van vrede tot hen heeft gesproken en allen, allen tot zijn kennis en gemeenschap wil leiden, in verband met de aanstonds daaropvolgende beweging van de natuur, waardoor hun boeien wel werden losgemaakt, maar toch hun gevangenschap niet werd opgeheven, maar de beide biddenden spoedig in vrijheid brachten - vernamen zij spoedig daarop, zoals zij het vervolgens door de gevangenbewaarder hebben vernomen, dat deze beide mannen door de overheid eervol uit de stad waren geleid, dat zij niet alleen onschuldig waren, maar dat het enige doel van hun reis en van hun gehele leven was dat alle mensen die God, die zij in de stilte van de middernacht in de kerker hadden aanbeden en die hen gered had, als hun God en hun Heiland leerden kennen en zij tot zijn kudde en zijn gemeenschap zouden komen, dan moest die indruk, eerst door het gebed en de lof van God in hun binnenste opgewekt, zoveel sterker en vaster worden. Wie weet hoeveel vrucht het dan heeft gedragen voor de een tot een geruster sterven en voor de ander na zijn bevrijding tot een beter en zaliger sterven.

Niet zonder de bijzondere leiding van God was de apostelen juist het binnenste vertrek, het middelpunt van de gehele gevangenis aangewezen. In het midden moest de tempel van de Heere zijn, in het midden moesten de lofliederen worden gezongen, opdat zij door allen rondom zouden kunnen gehoord worden.

De zonderlinge nachtelijke godsdienst in de kerker te Filippi:
1. het ongewone biduur - middernacht; 2) de zonderlinge tempel - een gevangenis; 3) de merkwaardige voorgangers - Paulus en Silas in het blok; 4) de zeldzame gemeente - de gevangenen in hun cellen.

In de voornacht had de liefdevolle Heer zijn vermoeide, mishandelde en verwonde dienaren wel de verkwikking van de slaap toegezonden, en zij die van het aangezicht van overheid en volk waren heengegaan, verblijd dat zij ook te Filippi waardig waren geacht smaad te lijden voor de naam van de Heere, waren ook in de binnenste kerker in slaap gevallen zonder angst en hun slaap was zoet geweest; ook met de voeten in het blok. Zij wisten dat hun bewaarder noch sliep noch sluimerde. Zo zullen zij aan Hem denkend ingesluimerd zijn. Zij ontwaakten, de Heer was weer daar en hun eerste gedachte, zij baden. Zij hadden de troost van het gebed; en van wat voor een gebed? Van een waarin zij "waakten met dankbaarheid. ". De biddende geest was niet zuchtend in hen, maar opgewekt en vrolijk; zodat zij het gebed met de lofzang afwisselden en het gewelf van Filippi’s binnenste kerker in dat middernachtsuur van de psalmen van Israël, de liederen van Sion weergalmden. Ziedaar de troost van het geloof, ziedaar de nabijheid van de Heere. Ziedaar wat Zijn trouwe dienaren en belijders overblijft, wat hen bewaart, wat Hij hun verdubbelt; als Hij toelaat dat de boze mens hen op het hoofd ligt, als Hij hen voert door diepe wegen, naar duistere plaatsen. Hij sterkt hun bezwijkende lichaamskracht; Hij ondersteunt hun aangevochten geest. Hij geeft een gebed in het hart, een lied op de lippen. Hij stort zoveel kracht, zoveel moed, zoveel vrolijkheid uit, dat de wereld zich verwondert, en zij die niet willen bewonderen, aan overspanning beginnen te denken en van onnatuurlijkheid te spreken! Ook is het niet natuurlijk wat de Heer in zulke ogenblikken doet; goddelijk is het. Een goddelijke volbrenging van Zijn kracht in natuurlijke zwakheid heeft deze Paulus het genoemd. Kent gij het? Geef God de eer.

Wij kunnen hieruit de algemene regel afleiden dat wij tot God niet op de juiste wijze kunnen bidden zonder Hem te prijzen. Want ontwaakt ook de zucht om te bidden uit het gevoel van onze armoede en ellende, dan moet toch het ware gebed steeds de beide tegenovergestelde aspecten verenigen, zowel treurigheid en rouw over onze druk als vreugde uit de gehoorzaamheid van het geloof en van de hoop, die te midden van de schipbreuk ons de nabijzijnde haven toont.

26. En er kwam plotseling een grote aardbeving, zodat de fundamenten van de kerkers bewogen werden; en terstond werden al de deuren geopend en de boeien van allen, ook van hen die zich in de overige cellen van de gevangenis bevonden, raakten los, terwijl tevens een geheime macht de gevangenen terughield, dat zij van het ogenblik van die grote gebeurtenis geen misbruik tot ontvluchten konden maken.

Toen Christus riep: "het is volbracht", toen beefde de aarde, scheurden de rotsen en openden zich de graven (Matth. 27: 50vv.). Toen de gemeente te Jeruzalem na de eerste vervolging God prees, toen beefde de plaats waar zij vergaderd waren (hoofdst. 4: 23vv.). Iets dergelijks heeft ook hier plaats. Op het lofgezang van de apostelen volgt een grote aardbeving, de grondvesten van de gevangenis worden bewogen, plotseling vliegen alle deuren open en alle banden raken los. Het laatste feit kon niet door iets natuurlijks worden teweeggebracht. Met

de aardbeving waren geesten van de hemel in vereniging (hoofdst. 12: 7); het was een teken van de hemelse rechtspleging - hier, waar de heiligste mannen zo onschuldig in de kerker waren geworpen, moesten alle gevangenen min of meer als willekeurig opgeslotenen voorkomen. Zij werden van boven vrijgemaakt, maar eveneens werden zij door onzichtbare handen vastgehouden en verhinderd om hun verlossing te misbruiken tot ontvluchten. (P. LANGE).

Paulus en Silas mochten niet ontvluchten omwille van het evangelie. Waren zij echter alleen daar gebleven en de andere, misschien gedeeltelijk zeer schuldige gevangenen allen ontvlucht, dan zou meer dan één moeilijkheid door de grote, goddelijke gebeurtenis zijn veroorzaakt, die het aan God waardige hiervan zou hebben besmet en verduisterd. Toch moesten Paulus en Silas door deze aardbeving, zonder haar tot de vlucht aan te wenden, als degenen om wie dit geschiedde, nog in diezelfde nacht tot de vrijheid komen.

Paulus had de waarzeggende geest in de dienstmaagd het zwijgen opgelegd en zijn getuigenis omtrent hem afgewezen. Nu gaf de hoge God zelf uit de hemel getuigenis dat deze zijn knechten waren, die de Filippensen de weg tot de zaligheid moesten verkondigen.

De gevangenen waren zeker in hun binnenste getroffen, toen zij nu opeens alle deuren geopend zagen en zichzelf van hun boeien bevrijd. In de sterkste wondertaal riep God hun toe: "hoort Mijn knechten, zo zal Ik ook de banden van uw hart losmaken! "

Het had de schijn alsof de laatste verlossing was gekomen (Luk. 21: 11); toch heeft elke voorlopige redding van de knechten van God steeds een zekere gelijkheid met de laatste, wanneer bij het slaan van de laatste bazuin de gevangenissen van de graven en de banden van de verrotting zullen worden losgemaakt (Joh. 5: 28). Ook dit was een teken van een voorspel van de laatste dag, dat de boeien van allen, ook van de andere gevangenen, losgemaakt werden (Joh. 5: 29) en dat toch niemand waagde te vluchten in angstige verwachting van de dingen die komen zouden (Luk. 21: 26). De gedachte aan de schrik van het aardse gericht, dat zij hadden kunnen ontgaan, trad terug bij die aan de schrik voor het gericht van de eeuwigheid, dat niemand kan ontvluchten.

Het middernachtelijk uur in de kerker te Filippi een voorbeeld van het grote uur van de Heere:
1. de wereld slaapt, maar de gelovigen wachten op dat uur, wakend en biddend; 2) de aarde beeft, maar de Heere is nabij; 3) de knechten van de zonde sidderen voor het gericht, maar de kinderen van het koninkrijk heffen de hoofden in de hoogte, omdat hun verlossing nabij is.

Het was het antwoord van God aan zijn dienstknechten. Het is opmerkelijk dat bij de dood en de opstanding van de Heere, evenals hier een aardbeving plaats had en ook bij het gebed van de eerstgelovigen in Jeruzalem de aarde zich bewoog; trouwens de Heilige Geest, van wie deze bewegingen uitgingen, is zelf de grote beweger in het rijk van God.

27. En de gevangenbewaarder, uit zijn slaap opgeschrikt door het gevaar, veroorzaakt door het openspringen van de deuren en het schudden van het gebouw, onderzocht aanstonds de ruimte die aan zijn zorgen was opgedragen. En toen hij de deuren van de gevangenis zag openstaan, trok hij een zwaard onder kreten van woede en wanhoop en stond op het punt om zichzelf om te brengen, in de waan dat de gevangenen gevlucht waren en zich voorstellende dat hij zeker met de dood zou gestraft worden, omdat hij de gevangenen niet beter bewaard had (hoofdst. 12: 18).

Hoewel het waar is dat sommige wijsgeren zelfmoord veroordeelden, was zij echter door vele andere geoorloofd geoordeeld en werd onder de Romeinen metterdaad dikwijls volbracht, voornamelijk in deze tijd: ook was zij in de ogen van sommigen die toen te Filippi leefden, roemwaardig, door de herinnering aan het voorbeeld van enige grote mannen, onder anderen Brutus en Cassius, die daar in hun zwaard gevallen waren.

28. Maar Paulus riep met luide stem uit het binnenste van zijn kerker, waarheen ook de andere gevangenen gevlucht waren: Doe uzelf geen kwaad; want wij zijn allen hier; er ontbreekt niet één.

29. En toen hij aan zijn huisgenoten, die eveneens wakker geworden en toegesneld waren, licht gevraagd had, sprong hij naar binnen, terwijl hij alle cellen haastig doorliep en begon, toen hij in het binnenste van de gevangenis kwam en daar werkelijk alle gevangenen in goede orde bij elkaar vond, zeer te beven en viel neer voor de voeten van Paulus en Silas. Hij zag nu duidelijk dat zij knechten waren van de Allerhoogste God, die door Hem waren gezonden om aan de Filippensen de weg van de zaligheid te verkondigen; daarom vroeg hij hun vergeving voor het aangedane onrecht (vgl. hoofdst. 10: 25).

30. En hij leidde hen naar buiten uit die binnenste cel, waarin hij ze had geworpen, naar de voorste ruimte van de gevangenis en zei: a) Lieve heren! wat moet ik doen om behouden te worden, want om ons dat bekend te maken zijt gij immers tot ons gekomen?

a. Luk. 3: 10 Hand. 2: 37; 9: 6

"Wat moet ik doen om behouden te worden? " Tot die bezorgdheid, tot die vraag van de ziel zal het bij een ieder van ons moeten gekomen zijn, of nog moeten komen; heden, morgen, eenmaal, op het sterfbed? Maar heden, mijn lezers! heden het liefst. "Wat moet ik doen om behouden te worden! " O, indien het bij u tot deze vraag gekomen is, gekomen zal zijn, ik vraag, ik zal niet vragen hoe? En geenszins is het nodig dat de geboorte van deze vraag bij u zo smartelijk geweest is of zijn zal, als bij de gevangenbewaarder te Filippi. Maar indien het ook bij u ontzettende ogenblikken en ondervindingen, indien het ook bij u ogenblikken van tijdelijke nood en aardse vertwijfeling zijn geweest, of zijn zullen, die er u toe brachten of brengen, die u de diepere behoefte van uw ziel en een grotere nood dan alle aardse nood deden beseffen, erkennen, uitspreken, o dan zegt, dan zult gij zeggen: Gezegend zijn de wegen van God; gezegend de ontzaglijke dingen, die mij door de ziel gegaan zijn! Gezegend dat verschrikkelijk, dat donker ogenblik, waarin ook ik licht gevraagd en bij dat licht mijn ergste nood, mijn grootst gevaar gezien en de handen uitgestrekt heb naar de kant, vanwaar het behoud mij was opgedaagd en kwam.

31. En zij zeiden: a) Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis, van wie de leden hier rondom u vergaderd zijn, en waarin zeker veel ellende van de zonde zal hebben geheerst.

a. Joh. 3: 16, 36; 6: 47; 1 Joh. 5: 10

Ja, dat is het antwoord dat gegeven kan worden, dat gegeven moet worden, dat in de hemel gegeven is aan elk hart, dat met meerdere of mindere benauwdheid, maar met de hoogste ernst uitroept: "Wat moet ik doen om zalig te worden? " "Geloof in de Heere Jezus Christus! " Ziedaar de sleutel van de zaligheid, toegereikt aan Jood en heiden en ook nog aan die christen, die meent in de Heere Jezus Christus te geloven, maar in de bezorgdheid van zijn

hart toch nog leren moet wat het betekent: Hij is de Behouder. In Hem te geloven is: Hem de machteloze hand toe te steken; in Hem te geloven behoudt. Komt gij uit de afgrond van het verderf, uit de poel van de zonde, uit de strikken van de wereld, uit de holen van het ongeluk, van de rand van de wanhoop, van de poorten van de dood; heeft de wereld u bedrogen, hebben de mensen u verjaagd; heeft uw hart u begeven, is uw wijsheid, uw kracht, uw hoogmoed te schande geworden, zegt u een diepe weemoed "hier beneden is het niet! ", een inwendige stem "gij hebt het verbeurd", zie dan op naar de Heere Jezus Christus; bedenk dan wie Hij is, wat Hij deed, wat Hij sprak, versta Zijn uitnodiging, waardeer zijn liefde, Zijn kruis, Zijn offer, Zijn "het is volbracht. " Verblijd u in dat woord, vertrouw er op; rust er in uit. De rust is gevonden, de vrede is neergedaald, de diepste levensvraag beantwoord; gij zijt behouden. En gij weet niet slechts wat gij doen moet om zalig te worden, gij hebt het reeds gedaan; gij zijt zalig, want gij hebt geloofd. "Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis. " Ziedaar het vrije en blijde woord, dat een Paulus en Silas, als uit één mond durven uitspreken, ook tot een heidense cipier, die deze morgen de voeten van de apostelen van de Heere met hardvochtigheid in het blok heeft gesloten en die in datzelfde ogenblik op het punt stond een zelfmoord te plegen. Zij weten het, "allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid van God en worden om niet gerechtvaardigd door de verlossing die in Jezus Christus is. " Zij weten het, het evangelie is een kracht van God tot zaligheid, voor een ieder die gelooft hetzij Jood, hetzij Griek. Zij weten het, ook zij zijn niet anders dan door geloof zalig geworden. Zij weten het, een cipier van de gevangenis te Filippi, een zelfmoordenaar, van wie het zwaard uit de hand is gevallen, is niet te ver afgeweken, niet te diep gezonken om met de ganse menigte van de zondaars te geloven, om met een Silas, om met een Paulus, "tevoren een lasteraar, vervolger en smader, " een parel te zijn aan de kroon van de Middelaar! En daarom hebben zij geen bedenkelijke vragen gesteld, geen achterdochtig verhoor ingesteld, geen enkele voorwaarde opgelegd.

32. En zij spraken, daar hij nog wel weinig begreep van wat die korte aanwijzing moest betekenen, tot hem het woord van de Heere en tot allen die in zijn huis waren.

33. En hij nam hen tot zich in zijn woning, die zich ook in die kerker bevond, in dat uur van de nacht en waste hun striemen, en hij werd terstond gedoopt door deze boden van God, toen zij zo verkwikt waren van hun ontkleding en geseling (vs. 22v.) en tevens werden al de zijnen gedoopt (vs. 15).

34. En hij bracht hen vervolgens in zijn eigen huis en zette hun een maaltijd voor tot hun verkwikking na de doorgestan ontbering en smart, om nu een broederlijkevereniging met hen te hebben en hij verheugde zich dat hij met heel zijn huis tot het geloof in God gekomen was (Luk. 5: 29).

Wat een tegenstelling: deze man vol angst, die een onverwacht ongeluk zo geheel in ontsteltenis brengt en die rustige knechten van de Heere, die blij God loven te midden van hun kerkernacht! Dit is de tegenstelling die wij nog alle dagen kunnen zien, vooral bij plotselinge beproevingen en onverwachte bezoekingen van God, het onderscheid tussen een gelovig kind van God, dat gerust en kalm blijft ook in storm en onweer, omdat het weet, de Vader laat mij niet alleen, en het ongelovig kind van de wereld, dat het hoofd verliest en de moed laat zinken als de nood komt, omdat het niemand heeft aan wie het zich kan vasthouden als het aardse geluk wankelt en wijkt. Gever van alle goede gaven, schenk mij een geloof onbewegelijk als de rots, waartegen de golven slaan.

De zelfmoord was bij de heidenen geen zonde, maar een deugd. Als het leven op aarde door nood en ellende was vervuld, vol druk en kwelling was, wist men tenslotte geen andere raad dan in tandenknarsend verzet tegen het noodlot en wanhopend aan alle liefde en hulp in bittere wanhoop dat leven van zich te werpen en om die hoogste nood en die wanhoop toch zo mogelijk door enige misleiding te verlichten en te verzoeken, maakte men er een deugd van en stelde er een eer in. Het christendom heeft eerst in het algemeen de mensen zeker gemaakt van een leven aan gindse zijde van het graf, van een eeuwig leven. Het heeft allen de weg en de toegang daartoe geopend en gebaand, hun het toekomende en eeuwige als het doel van het aardse en tijdelijke voorgesteld, als hetgeen boven alle gedachten begeerlijk en meer dan alles wat deze aarde heeft, het sterkste verlangen waardig is. En toch heeft eerst het christendom, meer dan iets ter wereld dat kon doen, de mensen ook in lijden en smarten aan deze wereld gebonden en verhoed dat zij in nood en ellende aan hun aardse bestaan niet zelf een einde maakten.

God liet het toe dat de gevangenbewaarder, die nog in datzelfde uur bekeerd moest worden, in de hoogste woede en in wanhoop verviel, dus werkelijk als een vuurbrand uit het vuur werd gered, om de kracht van het evangelie te verheerlijken, die machtig is om zondaars van de rand van de hel in het hemelse leven te verplaatsen. Zulke voorbeelden geven moed om zelfs de wildste en barbaarsgezinde mens ook in de vreselijkste omstandigheden het evangelie te doen horen.

De waarschuwende en geruststellende stem van Paulus heeft de gevangenbewaarder van zijn wanhoop en zijn verderfelijk voornemen teruggebracht; hij is omtrent zijn uiterlijke toestand gerustgesteld. Maar nu begint bij hem een andere onrust, de zorg en angst voor Gods gericht grijpt zijn ziel aan. Zijn al de gevangenen bij geopende deuren in de kerker gebleven, dan moet, zo denkt hij, iets wonderbaars zijn voorgevallen. Nu komt hem opeens alles voor de geest, wat hij van de woorden en werken van de beide Joden, vooral ook omtrent het getuigenis van de waarzeggende geest van die dienstmaagd en diens uitdrijving moet gehoord hebben toen zij werden opgesloten. Het gaat als een bliksemstraal door zijn hart. Deze mannen zijn inderdaad knechten van God, de Allerhoogste en verkondigers van de zaligheid, zoals de waarzegster verklaard heeft en geen ander dan hun God heeft hun banden en sloten verbroken. Maar dan moet hij zichzelf beschuldigen en aanklagen dat hij zo gewillig het bevel van de hoofdlieden heeft volbracht en het erop heeft toegelegd om naar de wens van deze hartstochtelijke overheidspersonen en van de ontevreden burgers de gegeselden zonder medelijden en hard te behandelen. Nu begrijpen wij zijn haast, waarin hij zich voor de voeten van Paulus en Silas werpt, alsook dat hij nu geheel de zorg voor de veiligheid van zijn gevangenen uit het hart zet en in plaats daarvan een andere bezorgdheid uitspreekt, hoe hij namelijk uit het oordeel van God zou kunnen gered worden. Voor de eerste maal wordt hier de ernstige vraag gesteld naar de persoonlijke behoudenis, naar de redding van de ziel van de beschuldigingen van het geweten, van de straf van God uit de mond van een heiden, evenals vroeger te Jeruzalem ten gevolge van de heilige Pinkstergeschiedenis uit de mond van Joden en Jodengenoten (hoofdst. 2: 37). Natuurlijk kon Paulus op de vraag van de heiden geen ander antwoord geven dan Petrus toen op de vraag van de Joden gaf.

Als men zo’n ontwaakt geweten voor zich heeft, kan men spoedig met weinig woorden ver komen; maar hoeveel moet dikwijls worden gedaan voordat het ernst wordt met de vraag: "Wat moet ik doen om zalig te worden? "

Daar stond dus de Macedonische man van het gezicht (vs. 9) lichamelijk in de middernacht voor de ogen van de apostelen. Toch was hij slechts een enkel voorbeeld van vele duizenden,

die zo zouden staan en vragen. Was nu de gevangenbewaarder zich niet van de gehele inhoud van zijn vraag bewust, zeker had de wonderbare gebeurtenis hem van een harde tuchtmeester van de zondaars tot een arme zondaar gemaakt, en zijn ziel vroeg naar geestelijke zaligheid: "Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis, " dat was het antwoord van Paulus en deze verkondiging verklaarde hij voor hem en voor zijn huis. Nu begon in deze kring een merkwaardige doop van beide zijden, diep in de nacht tegen de morgen: de gevangenbewaarder waste de boden van het evangelie, om hen van het bloed van hun striemen te reinigen, zij daarentegen wasten hem rein van de wonden van zijn leven en geweten door het bad van de doop met al zijn huisgenoten. Deze handelingen vielen nog voor in de ambtswoning van de gevangenis zelf. Vervolgens bracht de gevangenbewaarder hen in zijn huis en bereidde hij hun een maaltijd en verheugde hij zich met zijn gehele huis dat hij gelovig was geworden in God. Zo volgde op de doop in dit huis een communie, die zeker avondmaal, liefdemaal en feestmaal tegelijk was. Daar de gevangenbewaarder alleen tot trouwe bewaking van de gevangen mannen verplicht was, overtrad hij zijn bevoegdheid niet. Zij hadden hem toch reeds bewezen dat zij niet van plan waren de plaats van hun geloofsstrijd als vluchtelingen te verlaten en de wijze van bewaring was aan hem overgelaten. Hij probeerde nu goed te maken wat hij in eigen hartstochtelijkheid of sympathie met de geest van vervolging verkeerd had gedaan.

Paulus en Silas gingen van de tafel van de gevangenbewaarder weer naar hun gevangenis. Het zal hem moeilijk zijn geweest dit toe te laten, maar zij hielden het zeker voor verkeerd hem zonder noodzaak aan het gevaar van bestraffing door de overheid bloot te stellen. Overigens zou de doop, die in de nacht in de kerker te Filippi plaats had, de baptisten, die het onderdompelen van de dopelingen tot een noodzakelijk stuk van de doop maken, ter lering kunnen zijn. "Hoe heette dan de rivier die door de kerker te Filippi stroomde? " zo vroeg eens een christelijke Hindoe aan de baptistenpredikers die hem de doop door besprenging wilden verdacht maken.

De gewichtigste vraag en het meest juiste antwoord: 1 de vraag: "wat moet ik doen om zalig te worden? " a) zij is een zeldzame vraag, die slechts door weinigen wordt gesteld, b) maar een vraag die, als zij eens ontwaakt is, de mens geen rust laat voordat hij het juiste antwoord heeft gevonden. 2) Het antwoord: "geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis, " is a) een dwaasheid voor de wijsheid van het vlees, b) een gericht over alle hoogte en eigengerechtigheid van de wereld, c) een troost en wel de enige troost voor oprechte zielen en d) het hoogste kleinood van de protestantse kerk.

"Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis, " want met dit geloof verkrijgt gij 1) een goddelijke huisvriend, 2) een heilige huisregel, 3) een liefelijke vrede in het huis, 4) een verzekerde welvaart, 5) een onbedrieglijk huismiddel en 6) een hemelse woning.

Uit genade word ik zalig: mijn hart! gelooft gij het of gelooft gij het niet? (Lied van Chr. Ludw. Schelt).

35. En toen het dag geworden was, zonden de hoofdmannen, die over hun gedrag in vs. 22v. zich ongerust begonnen te maken en weer graag van de zaakbevrijd wilden zijn, de stadsdienaars, dezelfde lectoren die aan Paulus en Silas de executie hadden moeten volbrengen, tot de gevangenbewaarder, zeggende: Laat die mensen, die wij u gisteren ter bewaring gaven, weer los.

De apostelen hadden zich bij het in vs. 22v. voorgevallene tegenover de hoofdlieden niet verantwoord, maar de Heere had hen intussen in het geweten gegrepen. Als zijn knechten zwijgen en lijden, neemt Hij hun zaak op.

Wij mogen wel aannemen, dat de grote aardbeving ook in de stad zal zijn bemerkt; de overheidspersonen, die eveneens ontwaakten door de schok, hadden tijd genoeg over de betekenis van deze plotselinge vreselijke gebeurtenis na te denken, want volgens heidense begrippen was een aardbeving een onheil dreigend voorteken, dat door de goden gezonden was om de mensen wegens bedreven zonden te straffen. Hoewel zij nu het onrecht gewoon waren, liet zich toch ook in hen plotseling de stem van het geweten horen (Rom. 2: 15). Door deze aangemaand zullen zij nu vooral ook gedacht hebben over de geseling, die had plaatsgehad aan die mannen, die er zo edel en waardig uitzagen. Zodra de morgen aanbrak, ging of zond de een tot de ander en spoedig schijnen zij het eens geworden te zijn, om, ten einde zich niet voor het volk bloot te geven en geen verder opzien te verwekken, Paulus en Silas weer in alle stilte uit hun gevangenis los te laten.

Misschien moeten wij echter de zaak ons eenvoudig zo voorstellen, dat de hoofdlieden bij rustig nadenken het haastig handelen van de vorige dag toch verkeerd en Romeinse praetoren onwaardig voorkwam, vooral als zij intussen enigszins achter de eigenlijke oorzaak van de boosheid van de waarzeggerijverkopers waren gekomen en nu bemerkten dat zij zich door deze hadden laten misleiden. Zij hielden daarom de bevrijding van de beide Joden als noodzakelijk voor het herstel van hun aanzien als overheid.

Het was voor de gevangenbewaarder een blijde boodschap toen hem het bevel werd gebracht: "laat die mensen los! " Hij werd daardoor uit een pijnlijke, drukkende toestand geholpen: want wat zou hij hebben moeten doen als er niets van die aard was gekomen. Als gevangenbewaarder was het zijn plicht aan de overheid, die hij met eed en plicht toebehoorde, gehoorzaam en trouw te zijn en haar bevelen ten opzichte van de gevangenen zorgvuldig en streng te volbrengen zonder zich over de schuld of onschuld een oordeel aan te matigen. Nu echter wist hij als christen dat deze mensen volkomen onschuldig waren, er was voor hem geen twijfel over mogelijk dat zij onrecht leden, ja hij beminde en eerde hen, door wie hij voor wanhoop was bewaard en tot een nieuw leven gekomen was. Zij stonden voor hem in het licht van apostelen van de Heere en indien hij hen nu verder hard en streng had moeten behandelen, hen in de donkere kerker had moeten laten versmachten - wat verschrikkelijk, wat onverdraaglijk zou dat geweest zijn! Spoediger dan hij het had kunnen verwachten, moest de overheid hem daaruit helpen door hem dit bevel te zenden. Vol vreugde haastte hij zich daarmee als met een blijde boodschap tot Paulus en Silas en hij denkt niet anders of dezen zullen die tijding met dezelfde vreugde ontvangen en doen zoals hij zegt: "gaat uit en reist heen in vrede. "

De wereld zou graag al de ongerechtigheden die zij misdreven heeft, begraven en verbergen, maar men moet haar niet altijd haar zin geven. De Heilige Geest leert ons dat men niet op het verkeerde moment ootmoedig moet zijn, maar zich altijd zo moet gedragen als met de leiding van God overeenstemt.

36. En de gevangenbewaarder boodschapte met grote vreugde over de loslating van de apostel en diens reisgenoot deze woorden aan Paulus: De hoofdmannen hebben doen weten dat gij losgelaten moet worden; gaat dan nu uit de gevangenis, waarin gij op onrechtvaardige wijze zijt geworpen en reist heen in vrede om uw werk in de stad zonder verdere hinder voort te zetten.

37. Maar Paulus zei tot hen, tot de stadsdienaars door middel van de gevangenbewaarder: Zij hebben ons, die Romeinen zijn, Silas zowel als ik (hoofdst. 22: 25), onveroordeeld in het openbaar gegeseld en in de gevangenis geworpen, dat op meer dan één punt een zware schending van het recht is en werpen zij ons nu heimelijk daaruit, alsof zij met vagebonden of ander gepeupel te doen hadden? Geen sprake van, laten zij zelf komen en ons zoals het betaamt, op eervolle wijze uitleiden.

38. En de stadsdienaars boodschapten deze woorden weer aan de hoofdmannen en zij, de hoofdlieden, die wel wisten welke zware verantwoording de gepleegde rechtsschennis ten gevolge zou hebben als daarover een klacht bij de Romeinse stadhouder werd ingediend, werden bevreesd toen zij hoorden dat het Romeinen waren.

39. En zij kwamen werkelijk zelf, zoals Paulus en Silas verlangd hadden, en verzochten hun het onrecht te vergeven en vergeten, en toen zij hen uitgeleid hadden, vroegen zij hun de stad te verlaten (Matth. 8: 34). Had een engel hen uitgeleid zoals in hoofdst. 5: 19v. ; 12: 7vv. was de macht van God, die heerst in het midden van de vijanden (Ps. 22: 29; 110: 2
verheerlijkt als hier, nu de
Romeinse hoofdlieden zelf de dienst van de engelen moesten verrichten.

Evenals Paulus het recht van de oversten van de stad geëerd had, door zich met Silas zonder tegenweer en tegenspraak aan hun maatregelen te onderwerpen, zo zorgde hij nu voor zijn recht om henzelf en om de zaak van de Heere. Wat hij van hen verlangt, dat was het wezenlijke Romeinse recht in tegenstelling tot het geschonden Romeinse recht, waarnaar het volk en de oversten hem en zijn reisgenoot hadden mishandeld.

Ook menselijk recht heeft een goddelijke grond en oorsprong; laat daarom nooit de christen zijn recht overgeven uit zwakheid, maar altijd omwille van de Heere. Hier zou een toegeven niet naar de wil van de Heere zijn geweest, integendeel zou de eer van God daardoor zijn geschonden. Het zou geweest zijn alsof de vijandige overheden niet in hun geweten door de Heere gedwongen, maar uit vrije genadige ontferming, waarin zij genade boven recht wilden laten gaan, de vrijlating van de apostelen hadden bevolen.

Daar de Heere aan Paulus vanaf zijn roeping heeft geopenbaard dat het lijden omwille van Zijn naam wezenlijk tot zijn werkzaamheid zal behoren (hoofdst. 9: 16), is het begrijpelijk dat de apostel, als hij zich ook van de zijde van de heidenen bedreigd ziet, in de eerste plaats herinnerd wordt aan deze voorzegging die hem gegeven is en aan deze door God geopenbaarde bestemming. Zo schikt hij zich gewillig in het lijden dat over hem bepaald is, zonder te denken aan de mogelijkheid om dat door een beroep op zijn Romeins burgerrecht te ontkomen. Anders is het daarentegen, als gebleken is dat de macht van de ongerechtigheid en van de vervolging door God is verbroken. Want naar deze feitelijke verklaring van God is de apostel bevoegd en verplicht door beroep op het recht de overtuiging van onrecht in het opgewonden handelen tegen hem en Silas voornamelijk bij de ergste bewerkers van de ongerechtigheid op te wekken. Volgens het Romeins recht mocht niemand zonder een gewoon verhoor en vonnis veroordeeld worden. Zij die zonder verhoor en verdediging gedood waren, werden gehouden voor onschuldig gedoden. Bovendien was de geseling van een Romeins burger overal door bijzondere wetten verboden. De Romeinse redenaar Cicero zegt dat de uitroep "ik ben een burger" dikwijls velen in de verstgelegen landen onder barbaren hulp en redding heeft aangebracht. Hoeveel het nu te betekenen had dat vervolgens de hoofdlieden door het beroep van de apostel op het Romeinse recht bewogen worden zich voor de verachte Joden te vernederen, kunnen wij het best afmeten naar de tegenstelling die

ons in Judea voor ogen is gesteld. Ook Jezus beriep zich eens voor de hoge raad op het recht (Joh. 18: 23); dat dit beroep echter enige indruk gemaakt heeft, vernemen wij niet. Evenzo hebben de apostelen zich tegenover het Sanhedrin op de hoogste en heiligste grondstellingen van de orde beroepen, maar zij verminderen daardoor hun lijden niet, zij vermeerderen het slechts daardoor. Hier is zoveel verkeerdheid en boosheid dat de hartstocht van de bijzondere personen, het recht en de wet van het volk aan zich dienstbaar maakt. Op deze grond is daarom voor de kerk van Christus geen blijvende plaats. Daarentegen geeft de instelling van het Romeinse rijk, dat het hardste en wreedste onder de wereldrijken is, zelfs voor de handhavers van deze orde in de eerste stad, waar Paulus met het Romeinse rijk in aanraking komt, de vervolgde en lijdende belijders van Jezus voldoening en zekerheid.

De omkering van de oversten, de vrijlating en het eervolle en achtingswaardige geleiden uit de kerker is een voorspellend voorteken van het zegenrijke en eervolle einde, dat alle vernederingen en vervolgingen van de christenen door het Romeinse rijk zullen hebben.

40. Zo werden zij daardoor tevreden gesteld. En uit de gevangenis gekomen, gingen zij naar Lydia, in wiens huis de christelijke gemeente, voor zoveel leden zij reeds telde, in gemeenschappelijk gebed vergaderd was (hoofdst. 4: 23vv. 12: 12vv.). En zij zagen de broeders en vertroostten hen en Paulus en Silas gingen uit de stad Filippi, zoals de hoofdlieden gevraagd hadden, doch lieten daar Lukas en Timotheüs achter.

De apostolische mannen deden met hun heengaan van Filippi, waar de hoofdmannen om verzocht hadden, naar de omstandigheden. Eerst bezochten zij nog het huis van Lydia. Eerst zagen zij hier nog de broeders rondom zich vergaderd en vertroostten of vermaanden hen. Vervolgens gingen zij heen.

Zij konden niet zo zonder meer heengaan; zij moesten eerst Gods werk bij de gemeente ten einde brengen en haar uitleggen dat de weg van lijden geen buitengewone, maar de gewone weg van God was tot zaligheid van hun zielen (vgl. hoofdst. 14: 22). Vlees en bloed zouden zich hebben verheven op de verootmoediging van de vijanden; maar de godzalige harten bogen zich des te gewilliger onder de kastijding van God, en eerden de kastijding, die door mensen op een onrechtvaardige wijze was uitgeoefend als een kastijding van God.

Tot de vertroosting van de broeders hoorde ook dat Lukas bij hen bleef. Timotheüs, die wij te Berea bij Paulus vonden (hoofdst. 17: 14), schijnt hem na enige weken naar Thessalonika gevolgd te Zijn, misschien als overbrenger van de eerste liefdegave van de gemeente (Fil. 4: 15v.). Toen Paulus ongeveer 5 jaar later (hoofdst. 20: 3vv.) weer naar Filippi kwam, vond hij Lukas nog daar en nam hij hem met zich mee op de laatste reis naar Jeruzalem. In de gezegende toestand van de gemeente te Filippi, die de gave van standvastigheid kreeg, zoals te zien is uit de brief die aan haar is gericht, heeft dus deze helper van de apostel een vrucht mogen zien van zijn volhardende arbeid aldaar.

HOOFDSTUK 17

ARBEID EN LOTGEVALLEN VAN PAULUS TE THESSALONICA, BEREA EN ATHENE

A. Vs. 1-15 Op de beroemde weg van de Romeinen, de via Eguatia, reizen Paulus en Silas in zuidwestelijke en westelijke richting langs de kust van de zee van Filippi over Amphipolis en Apollonia en komen na een tocht van circa 90 mijlen te Thessalonica aan de Thermaïsche golf. Daar vertoeven zij een geruime tijd en krijgen eerst onder Joden en proselieten, vooral ook onder de voorname vrouwen een grote aanhang; later moesten zij echter ten gevolge van een oploop door ongelovige en nijdige Joden verwekt, bij nacht vluchten naar Berea, een stad, die enkele mijlen meer naar het zuiden gelegen is. Hier prediken zij eveneens enige tijd onder de Joden, die zich edeler en vatbaarder betonen dan die te Thessalonica, alsook onder de Grieken en vinden gemakkelijk een ingang. Door de vervolgingen van de satanische Joden van Thessalonika wordt Paulus genoodzaakt weer het veld te ruimen, terwijl Silas samen met Timotheüs achterblijft.

1. Van Filippi wendden zij zich meer naar beneden en toen zij door Amphipolis en Apollonia gereisd waren, kwamen zij, na vijf of zes dagen met spoed te zijn voortgegaan, te Thessalonica, waar een synagoge van de Joden was, namelijk van allen die dat gehele deel van Macedonië bewoonden.

Amphipolis (nu Emboli), gelegen aan de rivier Strymon in het oosten van Macedonië, heette zo omdat de rivier haar aan beide zijden omgaf. De stad was een stichting van de Atheners in de tijd van Pericles (437 v. Chr.); toch viel zij reeds 13 jaar later van Athene af. Nadat zij reeds onder koning Filippus één van de grote centraalsteden van de Macedonische staat was geweest, werd zij door de Romeinen tot hoofdstad van die streek verheven, waartoe ook Filippi behoorde. Ongeveer 6 mijlen zuidwestelijk daarvan lag Apollonia (nu Pilonia, volgens anderen Clissely) aan het meer Bolbe in de streek Mygdonia, wel te onderscheiden van enige andere steden met dezelfde naam, onder anderen van het beroemde Apollonia in Illyrië. Zij was een stichting van de Korinthiërs en Coreyreërs. Verscheidene mijlen naar het westen lag Thessalonica, één van de oudste steden van Europa, vroeger Thermo genaamd; sedert de tijd van Cassander (316-298 v. Chr.) heette het echter naar diens vrouw Thessalonica (nu Salonika met 70. 000 inwoners, waarvan bijna het derde deel uit Joden bestaat). Onder de heerschappij van de Romeinen was het de hoofdstad van één van de vier Macedonische provincies en zetel van een stadhouder. De stad breidde zich uit in de vorm van een halfrond amfitheater over de hoogte, waarop zij was gebouwd. Zij werd hoe langer hoe meer tot een zeer voorname handelsplaats van de oude wereld, waar zich ook talrijke Joden vestigen. Haar synagoge schijnt in het gehele noorden van Macedonië de enige geweest te zijn, zodat de Joden bijv. te Filippi, Amphipolis en Apollonia, die daar alleen plaatsen tot gebed hadden, bij de synagoge aldaar behoorden. Zo trokken dan ook Paulus en Silas de beide zo-even genoemde steden slechts door, om pas weer hier in de eigenlijke hoofdstad van geheel Macedonië stil te houden.

Paulus vertelt in 1 Thess. 2: 2 zelf, met hoeveel moed hij in de stad was gekomen. Hoewel hij te Filippi versmaad was, was hij toch naar Thessalonica gegaan, verheugd in zijn God. Dit is de enige juiste gemoedsstemming, waarmee een knecht van God van de ene arbeid in de andere, van het ene lijden in het andere, van de ene overwinning tot de andere moet voortgaan.

2. En Paulus ging, zoals hij gewend was (hoofdst. 13: 5; 14: 1; 16: 13 Luk. 4: 16), tot hen, tot de Joden, in hun synagoge en drie sabbatten lang, de drie eerste die hij in de stad was, behandelde hij met hen gedeelten uit de Schriften.

3. Hij legde hen uit door aanhalingen (Luk. 24: 32) en stelde hen voor ogen, tegenover de valse Messiasidee van de Joden, a) dat de Christus moest lijden en opstaan uit de doden (Luk.
24. 26v. 45v.) en verder bewees hij uit de geschiedenis van de Heere dat deze Jezus van Nazareth de Christus is, die ik, zei hij, (hoofdst. 1: 4), u verkondig (hoofdst. 9: 22).

a. Ps. 22: 7 Matth. 16: 21

Lukas maakt ons vooral opmerkzaam op de gewoonte van Paulus om eerst in de synagoge te gaan, omdat zijn trouw in het opzoeken van de verstrooide schapen van het huis Israël steeds duidelijker op de voorgrond treedt naar gelang hij langer het verduisterde geslacht van zijn volk had te dragen. Drie sabbatten achter elkaar sprak hij met hen, zonder door hun tegenspreken zich te laten terughouden, als een waar navolger van de Heere Jezus (Hebr. 12:
3. en al zijn spreken begon Hij met de Heilige Schrift (hoofdst. 8: 35). Men kan gemakkelijk lezen wat Lukas hier van Paulus vertelt, maar het heeft hem meer smarten gekost dan de geseling te Filippi. De synagogen waren voor hem scholen van geduld, waar de eigenschappen van de liefde, die in zijn Hogelied (1 Kor. 13) bloeien, door de hemelse landman verpleegd werden.

De werkdagen, die daar tussen waren, gebruikte de apostel zonder twijfel om de leer en de waarheid van het christendom mee te delen, waar zich maar de gelegenheid aanbood, vooral bij hen die door de voordracht in de synagoge opmerkzaam waren geworden en over dit of dat punt nader onderricht verlangden.

Op de wijze door de Heer en zijn apostelen vanaf het begin gevolgd en voor alle tijden vastgesteld, namelijk om uit te gaan van de Schrift, bewijst Paulus ook te Thessalonika hoe het kenteken van de ware Messias lag in Zijn voorzegd lijden en opstaan uit de doden, en hoe zo die Jezus, die ik (zo gaat de verhalende vorm, ook hier indrukmakend, in het weergeven van de eigen woorden van de apostel over) u verkondig, juist deze Christus is, juist zo’n Messias is als de profeten vanouds hebben te kennen gegeven en geschilderd.

Zeker gaat het niet met het openen van de Schrift, als het hart niet wordt geopend (hoofdst.
16. 14); want door het gesloten zijn, de onverschilligheid en hardheid van het harten omtrent de zaak is ook de zin van de woorden in de Schrift verloren gegaan en zonder dat men door opening van het hart weer wordt opgewekt tot eerbied voor en belangstelling in de zaak, komt men ook niet tot het juiste verstaan van de woorden.

4. a) En sommigen van hen, van de Joden, die naar hen hoorden, geloofden (hoofdst. 28: 24) en sloten zich bij Paulus en Silas aan, als hun door God toegedeelde discipelen, en van godsdienstige Grieken (hoofdst. 11: 20; 13: 16, 43; 14: 1; 16: 14), een grote menigte en van de voornaamste
vrouwen niet weinige.

a. Hand. 28: 24

De voordrachten bleven niet zonder uitwerking; enigen van de Joden zelfs werden overtuigd en stemden met Paulus en Silas in, maar van de godvruchtige Grieken of van de proselieten een betrekkelijk grote menigte, zelfs niet weinige van de voornaamste vrouwen.

Wat hier een aansluiten of bijval schenken wordt genoemd, dat wordt in de beide brieven aan de Thessalonicensen als een aandenken van het woord van de prediking als van Gods woord en als een zo volkomen geloof beschreven, dat het hen ook bekwaam maakte de Heere Jezus uit de hemel te verwachten (1 Thess. 2: 13; 1: 9v.).

Dat was voor de heilbegerige proselieten zeker een andere spijze, toen de apostelen Jezus verkondigden, dan wanneer de Joden hun dorre voordrachten hielden, vol van hun smakeloze wijsheid; door deze werden niet alleen de geringen, maar ook de voornamen aangetrokken. Men ziet het ook nu nog, dat juist vele voorname mensen werkelijk ootmoedige en warme navolgers van de Heere worden. Vermoeid van hun glans en van hun grootheid, geeft de arme en toch zo rijke en verheven Jezus hun een bijzondere vreugde, ja de voornamen zijn te allen tijde veel toegankelijker dan de wijzen van de wereld en het is nog veel moeilijker de wijsheid van de wereld dan de rijkdom van de wereld schade te achten.

Het waren vooral ook vrouwenharten, die door de zachte kracht van het evangelie bewogen werden, voor wie het eerst een licht opging over de heerlijkheid van de Koning met zijn doornenkroon en die met de heilbegeerte van een Maria aan de voeten van de apostel zaten. Het waren vooral vrouwen uit de eerste standen, die de smaad van Christus voor grotere eer hielden dan hun voorname stand, zoals het tot op deze dag nog niet ontbreekt aan zulke waarlijk edele vrouwen, van wie het schoonste tooisel niet een perkamenten adelbrief is, maar een levende adel van het hart en die zich niet schamen de diadeem van hun uiterlijke grootheid aan de voeten van Jezus neer te leggen.

5. Maar 1) de Joden, die ongehoorzaam waren, die zich tegen het evangelie verzetten, werden jaloers, evenals ook elders plaats had (hoofdst. 13: 45), en wilden de apostel en zijn reisgezel en de gemeente eenvernietigende slag toebrengen. Zij namen nu tot zich enige boze mannen uit de marktboeven, die op de straten rondslenterden, en maakten dat het volk, het overige gepeupel, dat hoe langer hoe talrijker werd, te hoop liep en brachten de stad in rep en roer. 2) En zij stormden op het huis van Jason aan, die tot de christenen behoorde en die Paulus en Silas bij zich herbergde (vs. 7), en zij trachtten hen, namelijk Paulus en Silas, tot het volk te brengen, opdat dit een zogenaamd volksgericht zou uitvoeren (hoofdst. 14: 19).

1. Het is niet onmogelijk dat die sommigen uit de Joden en de grote menigte van de heidense proselieten, waarvan in vs. 4 sprake is, gedurende de tijd van drie weken (vs. 2) zijn overgegaan en dat dan verder de vervolging, die van dit vers aan wordt bericht, onder leiding van de Joden begonnen is, waarvoor Paulus en Silas bij nacht werden weggezonden. Dit is in de tekst echter niet uitdrukkelijk gezegd en het tegenovergestelde is waarschijnlijker. Aan een oponthoud van de apostel te Thessalonika gedurende meer dan drie weken zal men wel niet kunnen twijfelen, als men teksten leest als 1 Thess. 2: 9; 2 Thess. 3: 7vv. als men uit Fil. 4: 15v. verneemt dat Paulus gedurende zijn toenmalig oponthoud tweemaal ondersteuning uit Filippi ontving; als men tenslotte opmerkt dat hij reeds dadelijk uit Korinthe ("Ac 18: 5" en "A c) zijn beide brieven aan de Thessalonicensen schreef. Afgezien van zekere toestanden en lotgevallen van de gemeente, die spoedig ondervonden werden, blijkt hieruit toch wel zoveel dat die gemeenten hem ook om haar betekenis vooral aan het hart moest liggen.

De apostel had zich over zijn werkzaamheid te Thessalonika in zijn eerste brief (hoofdst. 2: 9) uitgelaten. Hij had zich daar gevestigd als arbeider om de gelovigen, die God hem gaf, niet tot last te zijn; wellicht woonde hij juist om die reden bij Jason. Zijn arbeid was verdeeld tussen de pastorale arbeid en de handenarbeid, waarmee hij zich voedde. Dit deed hij namelijk ondanks de grondstelling (Matth. 10: 10; 1 Kor. 9: 14 dat de verkondigers van het evangelie van Christus hun levensonderhoud, dat zij niet zelf konden verdienen, zou worden gegeven, daar zij al hun kracht en werkzaamheid gaven om de mensen de hoogste goederen te brengen. De eerste reden waarom hij hiervan afstand deed, lag daarin dat hij hier arbeidde om een grondslag te leggen. Als hij voornamelijk onder heidenen arbeidde, kon hij zich niet beroepen op een recht als Joods Rabbi, nog minder zich door de heidenen geld laten geven voor het evangelisch onderricht - daardoor zou hij zich met de Goëten gelijk gesteld hebben. Waren echter de gemeenten gesticht, dan waren spoedig zijn Joodse tegenstanders aanwezig. Tegenover hen wilde hij zijn onbaatzuchtigheid tonen, die bij hen ontbrak. Hij had verder ook zeker behoefte om metterdaad de heiligheid van de handenarbeid te tonen en zo de grondstelling (hoofdst. 20: 35) te bevestigen; "het is zaliger te geven dan te ontvangen" - ook daarin, dat hij niet alleen voor zichzelf maar ook voor de reisgenoten arbeidde. Deze toestand was hem op verschillende wijzen gemakkelijk gemaakt. Zoals hijzelf een reiziger en tentbewoner in geestelijke zin was, zo werkte hij ook met zijn handen voor het zwervend leven; hij had het tentenmaken geleerd (hoofdst. 18: 3). Zijn klanten waren dus voornamelijk herders, soldaten, kooplieden; de stof, die hij bewerkte, voornamelijk geitenhaar. Tot dit werk had hem de regel van de school van de Joodse geleerden bestemd, dat men nevens de studie van de wet ook een handwerk moest beoefenen. Daarbij kwam zijn gewilligheid om ontbering te lijden, zoals dan weer een vergoeding kwam door het verlangen van de gemeente te Filippi om hem van tijd tot tijd door gaven van haar liefde te ondersteunen.

Wat zijn pastoraal werk aangaat, sprak hij niet alleen in het openbaar tot de gemeente, hij bezocht ze ook in het bijzonder in de huisgezinnen en drukte hun in bijzondere gesprekken de hoofdwaarheden van het evangelie opnieuw op het hart en waarschuwde ze ook voor gevaren, die het christelijk leven bedreigden. Hij was gewend de hoop van de gelovigen van het lijden van deze tegenwoordige tijd te vestigen op de tijd, als Christus zou wederkomen om zijn rijk onder de mensen tot volkomen overwinning te brengen. Deze tijd moest voor hen die zich bewust waren van de verkregen verlossing, geen voorwerp zijn van vrees, maar alleen van blijde, ernstige verwachting. Nadrukkelijk stelde hij tegenover de aanmatigingen van Joodse werkheiligheid en van zedelijke zelfgenoegzaamheid de leer van de rechtvaardiging van de mensen niet door zijn altijd gebrekkige werken, maar door de toeëigening van de genade van de verlossing in het geloof alleen. Niet minder was voor hem een zaak van gewicht om de jeugdige christenen te waarschuwen voor het misverstand dat bij een oppervlakkige bekering zo gemakkelijk kon ontstaan en vooral bij een overgang van het gewone Joodse begrip van geloof tot het Paulinische, namelijk dat dit geloof zonder gehele verandering van het leven zou kunnen bestaan en dat hij, die slechts de afgodendienst vaarwel zei en in Jezus geloofde reeds daardoor beter zou zijn dan de heidenen en daarom kon verzekerd zijn, dat hij het oordeel, dat de ongelovigen dreigde, zou kunnen ontgaan. Hij drukte hun op het hart dat zij door hun gehele leven de verandering moesten openbaren, die in hen had plaatsgehad, dat zij des te strafbaarder zouden zijn als zij, nadat zij door de verlossing en de doop aan God gewijd waren, in plaats van Hem in een heilig leven te dienen, weer terugzonken in de vroegere zonden, en wanneer zij zichzelf als de woning van de van Hem ontvangen Heilige Geest ontheiligden.

2. In Thessalonika was het net als in Antiochië. In plaats van de gelovige heidenen na te streven (Rom. 11: 11), ijveren de halsstarrige Joden in hun onverstand, alsof de God van

Israël gelasterd werd door de prediking van Jezus, dat Hij de Christus was. Tot welke mate van goddeloosheid deze valse godsdienstijver die mannen leidt (Joh. 16: 2) zien wij hier op verschrikkelijke wijze. Als voorvechters van het goddelijk heiligdom treden de Joden op en laten niet na naar bondgenoten te zoeken, om hen uit de stad te jagen. Op de marktplaatsen van de grote steden was gewoonlijk een rondhangende menigte te vinden, gereed tot slechtheden van alle soort. Van dit marktgepeupel namen zij enige boze mannen tot zich en maakten een samenzwering - de satanische tegenhanger van de voor Christus geschaarde gemeente.

De wereld gebruikt het gepeupel zolang het met haar bedoelingen strookt. Erkent het volk het evangelie, dan veracht men het, dan heet het: alleen het domme volk, dat de wet niet kent, wordt erdoor aangetrokken (Joh. 7: 47); maar lukt het de wereld de grote menigte tegen het evangelie op te zetten, dan is het zeer verstandig in haar ogen als zij door de menigte een groot geschreeuw kan veroorzaken.

6. En toen zij hen bij een huiszoeking niet vonden, sleurden zij Jason 1) en enige broeders, andere christenen die bij hen waren, voor de oversten van de stad (hoofdst. 16: 19), roepende: Dezen, die dewereld in opschudding hebben gebracht met hun streven naar omverwerping (hoofdst. 25: 8), zijn ook hier tot ons te Thessalonika gekomen.

1. Jason is een naam die verscheidene Joden uit de tijd van de Makkabeeën droegen (1 Makk.
8. 17; 2 Makk. 2: 24 a) Het meest berucht is die Jason geworden, die een broeder van de hogepriester Onias III was en uit bijzonder belang, eergierigheid en heerszucht zijn godsdienst en zijn vaderland zo zeer vergat dat hij zich niet schaamde van Antiochus Epifanes de hogepriesterlijke waardigheid voor een aanzienlijke som geld te kopen en vervolgens die verheven plaats te misbruiken om op allerlei wijze en niet zonder gevolg zijn volksgenoten Griekse zeden op te dringen, zoals hij dan ook zelf uit lust, om geheel een Griek te worden, zich in plaats van bij zijn oorspronkelijke naam met de Griekse naam Jason liet noemen (1 Makk. 1: 11 Aanm.). Hoe het nu is met de hier genoemde Jason, of hij behoorde tot de weinige Joden die gelovig waren geworden, of tot de godsdienstige Grieken die tot het christendom waren overgegaan (vs. 4), is niet te beslissen, hoewel het eerste het waarschijnlijkste zou zijn, daar Jason de gastheer van Paulus en Silas was (hoofdst. 9: 43; 18: 2v.). De Joden toch zouden zich wel niet aan een Griek op de medegedeelde wijze hebben vergrepen, ook moest de "borgtocht" (vs. 9) van een Jood de overste van de stad het meest voldoende voorkomen. In elk geval behoorde hij tot de aanzienlijke burgers. Waarschijnlijk is hij dezelfde als die in Rom. 16: 21 genoemd wordt, die Paulus 5 jaar later (behalve Lucius en Sosipater, die tot zijn bloedverwanten behoorden, vgl. Rom. 16: 7 en 11) te Korinthe bij zich had, toen hij de brief aan de Romeinen schreef, terwijl hij hem bij de reis waarover in hoofdst.
20. 2 wordt gesproken, van Thessalonika naar Korinthe tot zich had laten komen of dat hij door hem uit zichzelf om de zaak van de collecten was opgezocht.

De Joden waagden het niet Jason en de christenen die bij hem werden gevonden, aan de volkswoede over te geven, toen zij Paulus en Silas zochten (voor wiens verberging Jason zonder twijfel met edele zelfopoffering had gezorgd). Zij sleepten ze echter wel voor de oversten van de stad. Hier riepen zij, die toch zelf een brandend oproer waren begonnen, volgens de gewone tegenspraak van de fanatieken met zichzelf, de beschuldiging uit: "Dezen, die de wereld in oproer hebben gebracht, zijn ook hier gekomen, zeggende dat er een andere koning is dan de keizer, namelijk Jezus. " In hun synagogen had Paulus hun verkondigd dat de Messias van het Oude Verbond een lijdende en door de opstanding verheerlijkte Messias was en niet een staatkundige, zoals zij die verwachtten. Met dezelfde trouweloosheid,

waarmee de leden van de hoge raad te Jeruzalem eens de Heere, omdat Hij hun politieke Messias niet wilde zijn, voor Pilatus hadden beschuldigd dat Hij de Koning van de Joden wilde zijn, door zijn verklaring omtrent Zijn Messianiteit tot voorwendsel te nemen, zo handelen ook deze fanatieken. Zij wagen het ook met de verwachting van de staatkundige Messias, die als kiem van het eeuwige oproer hun in het hart zat, voor de overheid te komen en de apostel met zijn metgezellen om hun geestelijk Messiasgeloof als staatkundige oproermakers aan te klagen.

Hoe meer het licht van ware kennis bij dit volk werd uitgeblust en het stille, innerlijke leven van de godsdienst in geest en waarheid teniet ging, hoe dieper het zich daartegen in letter en vormdienst verzette, des te luider en schreeuwender, des te onverdraagzamer en bozer ijverde het voor zijn geesteloze, in letterzifterij opgeloste godsdienst. Dit is een les voor alle volken en een waarschuwend voorbeeld dat de godsdienst slechts als zij in verval raakt, kan twisten, strijden, dreigen en vervolgen, maar dat, waar waarachtig licht en leven uit God is, ook liefde is en met de liefde ook vrijheid.

Daar Thessalonika een Griekse stad was, die onder Romeins bestuur stond, maar daarbij alle Griekse voorrechten bezat, die zij gemakkelijk kon verliezen indien zij zich niet vriendschappelijk gedroeg jegens de keizer van Rome (van 24 jan. 41 tot 13 okt. 54 n. Chr. Claudius), werd het volk en de overheid bang voor het staatkundig gevaar, waarin zij meenden ten gevolge van die aanklacht van de Joden te verkeren. Te Filippi was het het trotse Romeinse burgerrecht dat zich door de prediking van het evangelie gekrenkt achtte; hier waren het de oude Griekse privileges van de stad, die men bedreigd waande; beide volgens de politieke toestanden van die steden in de toenmalige tijd.

De oversten te Thessalonika overhaastten zich zeker niet, zoals die te Filippi, maar lieten het blijven bij een van Jason ontvangen borgtocht of verantwoording.

Het was voor de oversten voldoende dat Jason en de overige broeders er voor borg bleven (misschien met hun huis en erf, of door een som geld, die zij te pand stelden), dat de macht van de keizer en van zijn bevelhebbers door de christenen onaangetast zouden blijven. Toen zij hoorden dat die Koning Jezus een gestorvene was, van wie Paulus zei dat hij leefde (hoofdst. 25: 19), waren zij misschien tevreden gesteld en wilden zij met dat bijgeloof niets te maken hebben. Een zegen was het toch voor de christenen dat er te Thessalonika een overheid was; het volk, "heer Omnes" ("men, zou Jason niet hebben losgelaten.

7. Jason heeft hen in zijn huis genomen en zij die deze beiden vergezellen (vs. 4), handelen allen tegen de geboden van de keizer, die alle hoogverraad tegen zijn majesteit streng straft. Zij prediken oproer door te zeggen dat er een andere Koning is, namelijk Jezus (Luk. 23: 2).

9. Doch toen zij, de oversten, van Jason en de anderen (vs. 6) een borgtocht ontvangen hadden, een bewijs dat een aanval tegen de Romeinse opperheerschappij volstrekt niet in de bedoeling lag, lieten zij hen gaan, verstandiger handelende dan de hoofdlieden te Filippi (hoofdst. 16: 20vv.).

10. En de broeders zonden terstond in de nacht, om verdere aanvallen als deze te voorkomen, Paulus en Silas weg naar Berea, een stad in het derde district van Macedonië, 12 mijlen zuidwestelijk van Thessalonika gelegen. Zij kwamenna een reis van ongeveer 3 dagen in Berea aan, waarna hun begeleiders weer naar huis keerden. Daar aangekomen, gingen zij op de eerstvolgende sabbat naar de synagoge van de Joden.

Berea is de naam van verscheidene Griekse steden in de oudheid (in 2 Makk. 13: 4vv wordt een Syrisch Berea vermeld, waarschijnlijk zoveel als Chaleb, het tegenwoordige Haleb of Aleppo). De hier bedoelde stad van die naam (heden Berea, ook Kara-Ferja geheten) lag aan de rivier Astraeos in een zeer gezegend deel van de Macedonische streek Emothia aan de voet van het gebergte Bermios, twee uren van zee verwijderd en was één van de oudste steden van het land. Luther en andere oudere uitleggers rekenden het mede tot het gebied van Thessalonika. Daar Timotheüs, die zich in Filippi weer bij Paulus gevoegd had en te Thessalonika bij hem was en die waarschijnlijk de eerste liefdegift van die gemeente tot hem had overgebracht, bij het afreizen naar Berea niet wordt genoemd, is het waarschijnlijk dat hij, door de vervolging niet getroffen, voor het eerst te Thessalonika is achtergebleven, evenals vroeger Lukas te Filippi. Dit achterblijven van de één en de ander van de apostolische helpers in de pas gestichte gemeenten is dus sedert de werkzaamheid van Paulus op Europese bodem tot een vaste regel geworden. Het was overal ten doel gesteld een blijvende grondslag te leggen. In 1 Thess. 2: 14vv. ziet men verder dat de ongelovige Joden te Thessalonika ook na de verwijdering van Paulus en Silas de christelijke gemeente vervolgd hebben en zij enige tijd later weer op trouweloze en fanatieke wijze te werk zijn gegaan, zodat hun gedrag de apostel rechtstreeks herinnerde aan het gedrag van hun volksgenoten tegen de christelijke gemeente en aan het Godsgericht, dat hun nu wachtte "Ac 18: 18. Hij zond daarom uit Athene Timotheüs, toen deze uit Berea tot hem gekomen was, weer naar Thessalonika terug om bericht te krijgen omtrent de toestand van de gemeente "Ac 16: 3.

11. En dezen, de Joden te Berea, waren edeler dan die te Thessalonika, daar zij het woord ontvingen met alle bereidwilligheid, door dagelijks de schriften te onderzoeken of deze dingen waren zoals Paulus zei, dat namelijk de Christus moest lijden en opstaan uit de dood (vs. 3 Jes. 34: 16 Joh. 5: 39).

Berea is een naam die overigens in het Nieuwe Testament weinig genoemd wordt (vgl. hoofdst. 20: 4). Wij lezen niet dat de apostel later weer daar is gekomen en vinden ook geen bijzondere brief van Paulus aan de christenen van Berea, zoals anders aan alle door hem in Europa gestichte gemeenten. Waarschijnlijk werd de gemeente daar voor een dochtergemeente gehouden van de grotere in haar nabijheid, van Thessalonika (1 Thess. 5: 27). Wat wij van deze Bereërs lezen is zeer liefelijk en loffelijk. Deze kleine gemeente bloeit op het grote zendingsveld van de apostel als een bescheiden viooltje, dat zich onder de bladeren verbergt, als een eenzame roos in een afgelegen dal. Ook kan zij een opwekkend voorbeeld zijn van het juiste gebruik van Gods woord in 1) gewillig aannemen, 2) vlijtig onderzoek, 3) levend geloof.

Te Berea heeft Paulus de voldoening eindelijk Joden te vinden die zich bereidwillig laten leiden op de weg, waarop hij zo graag allen zou willen leiden. De ervaring die hij daar had, dat velen uit hen gelovig werden, moest de apostel een grote vreugde en sterkte in het moeilijkste en smartelijkste werk van zijn roeping zijn. Daar toch zag hij dat het ondanks de verharding, die over Israël was gekomen, nog steeds mogelijk was enigen te winnen; deze overtuiging alleen kon hem bij zijn verplichting om overal eerst aan de Joden, die zich verhardden, het evangelie te brengen, moed doen vatten.

Waar voor hetgeen God gesproken, gedaan en beloofd heeft behoeften en vatbaarheid in een mensenziel aanwezig is en zich vertoont, daar openbaart zich een edeler gemoed. Het gewone, het slechte gemoed is echter voor alle dingen gemeen en slecht, omdat alles, het hoogste en beste er niets voor is, het zelfs niet tot enige opmerkzaamheid en deelneming

brengen kan, omdat het zonder doel en roeping in ijdelheid en nietigheden verloren, zijn leven voor de eeuwigheid tevergeefs leeft.

Hier had zelfs een apostel van de Heere onderwezen en toch wordt het in hen, die van Berea zijn, geroemd dat zij ook zo iemand niet blindelings op zijn woord geloofden, maar eerst hadden nagezocht en de maatstaf van Gods woord ter beproeving van zijn prediking hadden gebruikt. Dit is gewetensvrijheid, dit is evangelisch schriftonderzoek, dit is uitoefening van het algemene priesterschap tegenover het naakte autoriteitsgeloof!

12. Velen dan van hen, van de daar wonende Joden, geloofden, kwamen gedurende de tijd van Paulus' werkzaamheid daar tot de erkentenis dat Jezus de Christus was, terwijl te Thessalonika slechts enkelen door de apostel werden gewonnen (vs. 4) en van de Griekse eerlijke, tot de hogere standen behorende (hoofdst. 13: 50) vrouwen en mannen niet weinigen en niet alleen zij die als proselieten de voordrachten in de synagoge hadden aangehoord, maar ook anderen die Paulus door bijzondere gesprekken tot de kennis van de waarheid had geleid.

De gehele beschrijving van het werk van de apostel en van het gevolg daarvan (vs. 10-12) leidt ertoe om aan te nemen dat Paulus ook te Berea een geruime tijd heeft gearbeid. Ook moesten de Joden te Thessalonika, dat 12 mijlen daarvan verwijderd was, eerst van de werkzaamheid van Paulus te Berea horen, voordat zij volgens vs. 13 enigen uit hun midden konden afzenden om het volk daar in beweging te brengen en tot het afreizen van de apostel aanleiding te geven. Deze mening wordt tenslotte ook door enige teksten uit de brieven aan de Thessalonicensen bevestigd. Volgens 1 Thess. 2: 17v. had Paulus, dadelijk nadat hij Thessalonika had verlaten, het ernstig verlangen om weer naar die stad terug te keren en hij werd tweemaal in de uitvoering van dat plan verhinderd. Hij zal daarom zolang mogelijk te Berea zijn gebleven en zich door de nood gedwongen meer verwijderd hebben. Verder vertelt Paulus in 1 Thess. 1: 8 dat de vastheid van het geloof van de gemeente te Thessalonika niet alleen in Macedonië en Achaje, maar in alle plaatsen bekend was geworden. Deze tijding was dus ten tijde van het schrijven van deze brief, die ongeveer met het terugkeren van Timotheüs naar Korinthe (hoofdst. 18: 5; 1 Thess. 3: 6 samenvalt, reeds overal gehoord en haar verbreiding was de apostel reeds weer ter ore gekomen. Bij de nog zo gebrekkige middelen van communicatie in de oudheid en bij het minder gewichtige van de zaak voor de wereld was er zeker enige tijd nodig om dit zover bekend te maken. Sedert de tijd nu dat Paulus Thessalonika had verlaten - vanaf die tijd moet het lijden van de gemeenten aldaar pas gedateerd worden - had de apostel slechts te Berea en Athene vertoefd. Daar hij te Athene zich echter geen lange tijd zal hebben opgehouden, zullen wij zijn oponthoud te Berea wel niet zo lang mogen stellen.

13. Maar toen de Joden van Thessalonika bemerkten dat het woord van God ook te Berea door Paulus verkondigd werd, kwamen zij ook daar, om zijn werk dat voor zoveel Joden ten zegen was, te verstoren, a) en bewogen ook daar descharen, de menigten van het volk (vgl. hoofdst. 14: 19).

a. 1 Thess. 2: 14

14. Doch de broeders, de leden van de gemeente die daar gevormd was (vs. 12), zonden toen terstond, om het door hen gewenste oproer te voorkomen, Paulus weg in de richting van de zee, naar de haven Dion, die 3 mijlvandaar verwijderd was, opdat hij zich daar zou inschepen, maar Silas en Timotheüs bleven te Berea achter om de gelovigen nog verder te verzorgen.

E. Vs. 16-34 Ook te Athene, waarheen Paulus na zijn vlucht uit Berea verhuisd is, maakt hij zich de tijd dat hij daar alleen is ten nutte door in de synagoge van de Joden te prediken. Tevens is hij dagelijks op de markt en knoopt hij gesprekken aan met de heidense Atheners en met mannen die tot de beide toen het meest verbreide wijsgerige scholen, het epicurisme en het stoïcisme, behoorden. Het komt vervolgens tot een rede van de apostel op de heuvel van Marx en zoals het zijn roeping was allen alles te worden, zo werd hij ook hier de Atheners een Athener in de christelijke geest. Zijn woord nu is "de hoogstgewichtige aanspraak van de apostolische geest aan de Helleense wereldstad, aan de wereldse beschaving, aan de wereldse geest. " De wijze, juist begonnen en voortgezette voordracht, alsook de overige werkzaamheid van Paulus te Athene, bleef niet zonder enige vrucht. Verscheidene mannen en vrouwen en wel, zoals het schijnt, uit de hogere en ontwikkelde standen, stemden met hem in. Toch bleef de gemeente, die slechts klein was begonnen, ook nog eeuwen later belemmerd door het krachtig voortbestaan van het heidendom in deze stad van eigengerechtige beschaving.

16. En terwijl Paulus in Athene op hen, Silas en Timotheüs, die te Berea waren achtergelaten en hem zo spoedig mogelijk zouden volgen (vs. 14v.), wachtte, trachtte hij eerst het arbeidsveld te leren kennen, hem door deleiding van God aangewezen, voordat hij in gemeenschap met de beide medearbeiders zijn werk aanving. Toen werd zijn geest in hem in heilige verontwaardiging ontstoken (Joh. 11: 33 en 38), ziende dat de stad zozeer afgodisch was, want bij elke stap ontmoette hij een menigte afgodsbeelden.

17. Hij spak dan, zoals ook anders zijn gewoonte was als hij op een nieuwe plaats aankwam, op de sabbat (hoofdst. 9: 20; 13: 5, 14; 14: 1; 16: 13; 17: 1v., 10) in de synagoge met de Joden en met degenen die godsdienstig waren, met de proselieten. Zijn verontwaardiging dreef hem om zoveel mogelijk tegen die zonde op te treden, zodat hij niet eerst de verwerping van het evangelie door de Joden, noch de aankomst van zijnmedehelpers afwachtte, en zo sprak hij op de markt alle dagen met degenen die hij tegenkwam. Hij wendde zich dus nu dadelijk en in het bijzonder tot de heidenen.

Het eerste gedeelte van deze tweede zendingsreis van de apostel had Azië ten doel gehad en was door Klein-Azië gegaan (hoofdst. 15: 36; 16: 8); de tweede was reeds Europees en omvatte Macedonië in de steden Filippi, Thessalonika en Berea (hoofdst. 16: 9; 17: 15. Nu begint de derde, die het eigenlijke Griekenland, in die tijd Achaje genoemd, als doel had, doch zich tot de twee hoofdsteden Athene en Korinthe beperkte.

De provincie Achaje had twee centrale punten, een intellectueel en een politiek, het eerste was Athene, het tweede Korinthe.

Uit het middelste gedeelte van het oude Griekenland, vroeger Hellas, toen Achaje, nu Livadie genoemd, dat naar het Zuiden steeds smaller werd, breidde zich het schiereiland Attika uit, dat wel geen grotere oppervlakte had dan 40 vierkante mijlen, maar desalniettemin van de grootste betekenis was in de geschiedenis van de toenmalige mensheid. Hier aan de westzijde van het schiereiland, dichtbij de Saronische zeebaai, lag de wereldberoemde stad Athene aan het riviertje Ilyssus en wel op en tussen verscheidene heuvels, waaronder de Akropolis of de "hoogstad" en de Areopagus, de heuvel van Mars, met zijn beroemde rechtbank, het meest uitsteken. Deze rechtbank had in de tijd van zijn bloei niet alleen over leven en dood van misdadigers te beschikken, maar was ook de plaats vanwaar gedurende lange tijden de belangrijkste wijsgerige, godsdienstige en staatkundige beslissingen voor de gehele toenmalige wereld waren uitgegaan. Zelfs zegt Cicero dat van de Areopagus van Athene alle

humaniteit, alle wetenschap en godsdienst, alsmede zeden en rechten en wetten hun oorsprong hadden genomen en zich door alle landen hadden verbreid. De beide genoemde punten waren de oudste delen van de stad, die door de rijkste en voornaamste Atheners bewoond werden. Athene vloeide over van de schoonste kunstwerken van allerlei aard en was bovendien de hoofdzetel van de oude Griekse godsdienst. Hier bevonden zich tempels, standbeelden en altaren van bijna alle goden, waarin men toen geloofde en het heidens godsdienstige gevoel en bewustzijn openbaarde zich hier werkzamer en levendiger dan ergens elders, zo was bijv. zelfs voor het medelijden een bijzonder altaar opgericht.

Te Athene had zich de ideale richting van het Griekse volk voltooid, en naar haar natuur als beschaving van de vorm belichaamd. De Athener had het bijzondere en individuele aan het ideale als het algemene, aan de godsdienstige, geestelijke staat en diens openbaring opgeofferd. Daarom was eigenlijk de gehele stad Athene een verzameling van openbare gebouwen en gedenktekenen. De 10. 000 huizen van de burgers waren meestal slechts van gebrande leemtegels gebouwd, terwijl alle pracht aan de openbare gebouwen was aangebracht.

Het eerste optreden van de apostel van Jezus Christus in de beroemde hoofdstad van Attika, die, hoewel staatkundig onderdrukt en ook sedert lang zedelijk ontaard, toch nog altijd door haar beschaving het roer van de geestelijke wereldheerschappij zelfs over het trotse Rome voerde, en door haar literatuur nog heden een zo grote invloed uitoefent, is van buitengewoon belang en maakt een eigenaardig imponerende indruk. De oorzaak daarvan ligt niet in de rechtstreekse werkingen, die reeds om de korte duur van zijn verblijf van geen groot belang konden zijn, noch in een bijzonder uitstekende plaats, die Athene ooit in de latere kerkgeschiedenis had ingenomen, maar integendeel in het grootse contrast van twee geheel verschillende rijken en kringen van gedachten, die hier op elkaar stoten. De hoogste, reeds verwelkende bloei van de heidense cultuur en humaniteit wordt hier door de levensgeest van de nieuwe christelijke schepping beademd, waarvoor zij, zonder het te weten, de weg moest banen, zowel om haar graf te vinden, als om haar opstanding tot een nieuw aan God gewijd aanzijn te doen worden. Op de gewijde bodem van de klassieke oudheid en van de godsdienst van de schoonheid, op de geboorteplaats van de schitterende vormen, die verstand en fantasie, aan zichzelf overgelaten en door de Logos (Joh. 1: 1vv.) slechts beschaduwd, kon voortbrengen, komt een man, uiterlijk onaanzienlijk gebrekkig, maar door het edelste gemoed en door ijver zonder eigenbaat bezield, ja vervuld van de Geest van God zelf. Hij verkondigt de godsdienst van de waarheid en van het eeuwige leven, die de oude wereld met al haar heerlijkheid en macht overwint, aan haar bedoelingen dienstbaar maakt en op haar puinhopen een Godsrijk heeft gesticht, dat alle natiën omvat. Voor de filosofen van Griekenland en te midden van de veel bewonderde tempels en standbeelden van alle mogelijke valse goden predikt een verachte Jood van de goddelijke dwaasheid, die toch zelfs de wijsheid van de academie en van de stoa te schande maakt en welsprekender tot heilbegerige harten spreekt dan Demosthenes en Aeschines tot het souvereine volk; hij predikt van de gekruisigde Nazarener, die de enige ware God heeft geopenbaard en wiens schoonheid, in knechtsgestalte verborgen, de glans van de standbeelden van Phidias en van de Minervatempel op de Akropolis verre overtreft, boven de idealen van Plato zich verheft en van de verzoening van God met de mens, de zalige harmonie van het bestaan niet slechts een duister voorgevoel doet koesteren en het doet wensen, zoals de mythen van Prometheus en Herkules en de tragediën van Heschylus en Sophocles, maar werkelijk geeft - geeft boven bidden en denken van de meest verlangende en diepzinnige heidenen.

De indruk die Paulus op zijn tocht door de stad kreeg, was niet zozeer een natuurlijk menselijke, maar integendeel een christelijk apostolische. Niet het bewonderen van en behagen scheppen in de overvloed en de grootheid van de talloze kunstwerken waren het die hem bewogen, maar hem greep voor alles een heilige afkeer aan van de overal zo zichtbaar zich openbarende afgoderij. Het gevoel dat door de aanblik van hetgeen men daar zocht over hem kwam, was dat van ontsteltenis, omdat hij duidelijk in zijn geest waarnam dat dit alles een valse heerlijkheid was, die zich tussen de mens en zijn Schepper geplaatst had en hem aan bedrieglijke beelden vastketende, die de ellende, die er zich achter verborg, slechts op armzalige wijze bedekten. Hier in dit anti-Jeruzalem van de heidenwereld, moest zich de apostel van Jezus Christus voor de eerste maal werkelijk overtuigen van de waarheid van de stelling (Rom. 1: 22): "zich uitgevende voor wijzen, zijn zij dwaas geworden. " Hij toch zag dat deze trotse stad, die de zetel van Minerva, de heidense godin van de wijsheid was, van enkel beelden en afgodsbeelden wemelde. Wij zien echter hoe bij Paulus het godsdienstig belang alle menselijke bewondering van Griekse kunst overtrof en dat hij niet één ogenblik zo te Athene kon vertoeven, als honderden enthousiaste kunstvrienden heden onder de ruïnen van de klassieke oudheid gaan rondwandelen. Zeker zou ook Christus zelf, als Hij in de dagen van Zijn vlees deze stad had bezocht, Zich niet minder over haar toestand bedroefd hebben, dan wij dit bij Zijn apostel waarnemen. Deze doorzag met een juiste blik van de Geest de verkeerde zijden van de Griekse beschaving en zijn hart, in ontfermende liefde ontbrand, dreef hem ertoe zich tegenover het verderf, dat zich elke dag meer openbaarde, voor zoveel hij kon, reddend te gedragen. Ook te Athene hadden zich reeds sedert geruime tijd Joden gevestigd, die de apostel natuurlijk dadelijk opzocht; zij hadden echter daar niet die invloed verkregen, die zij op andere plaatsen uitoefenden. Het karakter van de stad bracht met zich mee dat Paulus van de daar aanwezige Joden niets belangrijks te verwachten had. Daarom oriënteerde hij zich op de heidense bevolking door dag aan dag op de markt met hen gesprekken te voeren om hun vatbaarheid te leren kennen voor hetgeen hij hun brengen wilde. Athene was namelijk de beroemdste van alle academiesteden van die tijd en het behoorde hier tot de openbare zeden, dat in de galerijen, die om de hoofdmarkt waren, steeds vele leergierige mensen bij elkaar waren, die daar heen en weer lopend deels spraken over de leerstellingen van de Atheense filosofen, deels de nieuwtjes van de dag uitwisselden. Zo overkwam het dan ook de apostel dat op de markt mensen bij hem kwamen, aan wie hij uitleg moest geven over het doel van zijn verblijf en over zijn overtuigingen. Als onbekend, onaanzienlijk en door de heidenen als Jood veracht man, midden in de hoofdstad van de Griekse beschaving, moest hij zich vrij geïsoleerd voelen. Daarom zou hij met zijn aanval op het sterke door een oude beschaving van vele eeuwen groot geworden bolwerk van het Hellenische heidendom nog liever gewacht hebben, tot zijn trouwe helpers hem zouden nagereisd zijn. Door die mensen werd hij echter spoedig genoeg tot een dadelijke arbeid onder de heidense bevolking genoodzaakt.

De apostel was van de havenplaats Pireus, een mijl van de stad gelegen, in Athene gekomen. Vandaar liep de weg tussen lange muren en op die wandeling had Paulus overvloedig gelegenheid gehad, op te merken hoe de verheven godsdienst van de Atheners nauw verbonden was aan een ijver voor een talloze menigte van tempels, altaren en beelden, die aan de meest verschillende godheden gewijd waren. Spoedig na het binnengaan in de stad bevond zich aan de linkerzijde de Pnijx, een plaats op een heuvel gelegen, die tot volksvergaderingen en gemeenschappelijke beraadslagingen bestemd was. Hiervoor lag de markt, in een ruimte, omgeven door verscheidene zuilengangen. Dit was het middelpunt van handels-, gerechtelijk- en filosofisch verkeer, zowel als van het geslenter van de nieuwtjeszoekers. "Op de markt drong dag aan dag de burgerij tezamen, praatzuchtig, nieuwsgierig, spotlustig, alles werd openbaar gemaakt en al wat belachelijk was voor het publiek opgedist. " Zo begrijpen wij

gemakkelijk hoe Paulus bij zijn oponthoud aldaar het niet vermijden kon, gesprekken met deze of gene van de aanwezigen aan te knopen. Onmiddellijk aan deze markt grenst ten noorden van de reeds eerder genoemde Areopagus, een smalle, naakte en rotsachtige heuvel, waarop aan de zuidzijde een in de rots gehouwen trap tot de zetel leidde van het gerechtshof, dat dezelfde naam droeg. Op deze plaats bracht men later de apostel (vs. 19v.), opdat hij zich zou uitspreken over de nieuwe leer, die hij had voorgedragen. Zijn hoorders bevonden zich echter deels op de trap, deels verder beneden in het dal, dat de Areopagus van de heuvel van de Akropolis scheidt. Dat naar vs. 18 juist Epicureeërs en Stoïcijnen met hem in conflict raakten en niet Academici en Peripatetici, moet worden verklaard, behalve uit de grotere populariteit van de eersten en uit de omstandigheden dat zij in die latere tijd te Athene het talrijkst waren, uit de grotere tegenstelling van die philosofemata tot de leerstellingen van het christendom. De eersten hadden hun principe van genot, anderen hun trots op deugd en beiden stootten zich aan het geloof in de goddelijke voorzienigheid. "

18. En sommigen van de epicureïsche en stoïsche wijsgeren, die met hem een gesprek waren begonnen, redetwistten, disputeerden met hem; en vervolgens zeiden sommigen, de verkregen indruk tegen elkaar uitend: Wat wil toch dezebetweter zeggen! Wij begrijpen niet welke bedoeling zijn gepraat heeft. Maar anderen zeiden: Hij schijnt een verkondiger te zijn van vreemde goden boven de vele die wij reeds hebben. Zo spraken zij, omdat hij hun Jezus en de opstanding uit de doden, die Hij teweeg zal brengen (vs. 31), verkondigde. Zo meenden zij dat ten opzichte van Jezus en van de opstanding eigenlijke godenmachten in werking zouden zijn.

Zo meet zich dan de dwaasheid van het evangelie voor het eerst met de wijsheid van deze wereld en het is opmerkelijk dat het juist deze beide scholen zijn die zich tegenover het evangelie stellen. Vertegenwoordigen de Epicureeërs het werkelijk toegeven aan de algemene oplossing van de zedelijke wetten, de Stoïci representeren het hoogmoedig inspannen van de laatste krachten, tegenover het algemeen zedenbederf. Kan men het epicureïsme het uiterste punt van het heidendom noemde, het stoïcisme kan een beweging van het geweten in het heidendom heten. Het ene toont ons het toppunt van zedelijke verkeerdheid in de oude wereld, het tweede toont ons het laatste overblijfsel van zedelijke kracht. Het eerste had de dienst van het genot en verviel in zinnelijkheid, het tweede had de dienst van de natuur en verviel in eigengerechtigheid. Hoe ver die beiden ook uit elkaar gaan, in dat ene komen zij samen, in tegenstand tegen het christendom. In beiden vertonen zich juist de grootste tegenstellingen die het christendom in de wereld heeft gevonden en nog vindt - ik bedoel zucht naar zinnelijk genot aan de ene, hoogmoedige eigengerechtigheid aan de andere kant. Noch het een noch het ander kan de eerste en laatste eis van het evangelie, de zelfverloochening verdragen. Zijn de Epicureeën de Sadduceeën in het heidendom, dan zijn de Stoïcijnen de Farizeeën onder hen. En men moet zeggen, de scholen zijn wel vervallen, maar de zaak is gebleven! Denkt aan hen die de genotzucht en de begeerte naar wereldse vreugde nog steeds tot hun doel stellen, afdalende tot hen die zeggen: "laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij. " Denkt aan hen, die slechts een blij christendom wensen en niets willen weten van de smartelijke kruisiging van het vlees. Denkt aan hen die slechts in zoverre met het woord van God willen te doen hebben, als dit hun genot geeft en in het werk van de heiligmaking slechts zo ver gaan, als dat met hun begeerten overeenkomt; is dat iets anders dan het epicureïsme in de christenheid? Datzelfde geldt van de eigengerechtigheid. Denkt aan hen die de prediking van de alleen zaligmakende genade niet verstaan, die niet begrijpen dat de mens een Verlosser nodig heeft, die altijd slechts recht verlangen, in plaats van genade, die in hun rechtschapenheid roemen, die in ieder leed, trots op eigen deugd, vragen: "waarmee heb ik het verdiend? ", die allen eerst hun werken optellen, die in zichzelf

roemen en nooit willen erkennen dat zij, hadden zij ook alles gedaan, toch onnutte dienstknechten zijn - is deze richting van de geest niet het stoïcisme van onze tijd? Maar laat ons niet zien op hetgeen rondom ons is, laat ons ook zien op hetgeen in ons is. Willen wij de waarheid spreken over onszelf, dan moeten wij erkennen: waar een tegenstelling tot het evangelie in ons hart is, heeft deze steeds of de lust tot zingenot, of de eigengerechtigheid als bron. Laat ieder in zijn hart kijken, daar kan hij deze vijanden vinden!

De beide filosofische scholen, die van de Epicureeërs en van de Stoïcijnen waren kort na Alexander de Grote ontstaan. (Epicurus richtte zijn school te Athene op omstreeks het jaar 806 v. Chr. ; Zeno, te Citium op Cyprus geboren, oorspronkelijk een koopman, koos bij zijn voordrachten de Stoa Poikilé, een openbare, met beelden versierde zuilengang, waarnaar dan zijn leerlingen Stoïci worden genoemd - toen hij eens bij het heengaan van de Stoa was gevallen en zijn vinger gebroken had, doodde hij zichzelf, om niet door zijn toenemende zwakheid overwonnen te worden). Zij bloeiden tot in de tijd van de Antoninussen (tot keizer Antoninus Philosophus, gewoonlijk Markus Aurelius genoemd, van 161-180 n. Chr., die de Stoïsche wijsbegeerte aanhing, maar ook één van de zwaarste vervolgingen van de christenen deed plaatshebben); zij stelden de tweevoudige wereldbeschouwing voor, met behulp waarvan de neerzinkende oude wereld, twijfelend aan de volksgodsdienst, kon proberen het raadsel van het bestaan op te lossen. Het epicureïsche systeem was werkelijk materialistisch, de zinnelijke waarneming werd voor de enige bron van de kennis gehouden. De wereld werd tot atomen teruggebracht en uit de toevallige vereniging daarvan zouden alle wezens zijn voortgekomen. Ook de ziel zou slechts een lichaam zijn uit fijne atomen gevormd, vuur en waterachtig, zodat de onsterfelijkheid van de ziel een waan, de vrijheid van wil een misleiding en de goden overbodig waren. Inconsequent laat Epicurus ze toch bestaan, maar ontneemt hun alle wereldbestuur en elke invloed op het lot van de mensen. Het hoogste goed van de mens, die in dit koude bestaan is gebracht, is het zingenot. Wijsheid is de hoogste mate daarvan in het leven te verkrijgen en deugd is hetgeen tot dit doel leidt. Het Stoïsche systeem was daarentegen werkelijk pantheïstisch. Het onderscheidde in het heelal stof en kracht en noemde de laatste in haar verhouding tot het geheel wel verstand, voorzienigheid, godheid, maar stelde zich die toch slechts voor als een onzelfstandig, onpersoonlijk en daarom ook niet waarachtig geestelijk wezen, als een alles vormend en alles levendmakend vuur, dat naar ijzeren noodzakelijkheid de wezens en werelden voortbracht en weer terugkeerde. De menselijke ziel, een vonk van deze onpersoonlijke godheid, en dus zonder persoonlijke onsterfelijkheid, heeft volgens de Stoïci haar hoogste goed in de deugd. Deugd is het natuurlijke leven, de overeenstemming van de menselijke wil met de wet van de wereld, dus het onverschillig worden omtrent alles tegenover het wereldregerend noodlot. Volgens deze leerstellingen van de Epicureeërs en Stoïcijnen, die met moderne onchristelijke denkwijzen veel overeenkomst hebben, is het te begrijpen dat beide, bij alle verschil van wereldbeschouwing en vooral van haar moraal, overeenstemmen op één punt, namelijk dat zij het evangelie van de apostel een nieuwe Oosterse dweperij vinden, die zij met Grieks-filosofische voornaamheid opvatten, en vooral in de opstandingsleer een bespottelijk sprookje zien.

Naar hun tweevoudige richting was ook hun oordeel omtrent Paulus verschillend. De lichtvaardige Epicureeërs, die zich over alles vrolijk maakten wat hun enigszins ernstig klonk, daar zij het genot als doel van dit leven beschouwden, zagen hem voor een betweter aan, wiens woorden even weinig te betekenen hadden als de stem van een kraai, die zich door haar klapachtige stem onderscheidt. De Stoïcijnen, die in hun trotse zelfvoldoening met verachting neerzagen op alle godsdienst, hielden hem voor een mens die een nieuwe godsverering wilde invoeren, op één meer of minder kwam het niet aan, want zij volbrachten geen enkele.

Daar Lukas in de grondtekst zowel bij "Jezus" als bij "opstanding" het bepalend lidwoord zet, hebben zij zeker die beide in polytheïmische zin opgevat als een paar goden ("nieuwe goden": Jezus en de Anastasis). Daarin mag ironie liggen, die zo ernstig niet gemeend was, maar de Atheners hadden bovendien niet alleen voor hun vele vrouwelijke godheden, maar ook voor abstracte begrippen als bijvoorbeeld het medelijden altaren gebouwd.

De Epicuristen waren bij de heidenen zoveel als de Herodianen bij de Farizeeën en als de kinderen van het vermaak, van het onbezorgde leven, bij ons. Hun levensleus is: "Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij. " De Stoïcijnen daarentegen waren meer nog dan de Farizeeën, streng ingetogen lieden, die alle vermaak afweren en zich tegen alle leed verhardden. Zij vertegenwoordigden beiden tezamen de twee voornaamste richtingen van het menselijk hart; ongerechtigheid en eigengerechtigheid. De ene mens wil zich van God loslaten en de andere zichzelf tot een God maken.

19. En zij namen hem, met de vertrouwelijkheid en de aandrang van de wereld en brachten hem op de plaats Areopagus en zeiden op hun gewone beleefde wijze van spreken: Kunnen wij niet weten wat dit voor nieuwe leer is, waarvan gij spreekt?

20. Want gij brengt ons enige vreemde dingen ten gehore, waarvan wij nog nooit iets hebben gehoord en waarvan wij dus ook nog geen goed begrip hebben; wij willen dan weten wat dit toch zeggen wil, want de zaak zal zeker zeer gewichtig zijn.

21. Alle Atheners nu en de vreemdelingen, die zich daar ophielden, die zich daar bepaald hadden gevestigd of alleen de stad bezochten, besteedden, want zo was hun karakter, hun tijd tot niets anders dan om wat nieuws te zeggen aananderen en van anderen weer wat nieuws te horen.

Die filosofen hadden geheel en al met de apostel gedaan - en toch, terwijl zij zelf met al hun woorden en redeneringen geen levend zaadkorreltje voor de eeuwigheid in een onsterfelijke menselijke ziel konden planten, was juist Paulus degene die de zaadkorrel van het eeuwige leven voor het verstorven Athene en voor geheel Hellas had meegebracht en het nu in de harten zou leggen. Anderen werden tenminste door het nieuwe van de inhoud aangetrokken, zodat zij verlangden meer te horen. In een prachtige zin beschrijft Lukas de zucht naar het nieuwe als een karaktertrek van de Atheners, terwijl hij zelfs het zo veelvuldig gebruikte en daarom zo op kenmerkend Atticisme: kainoteron (iets nieuws, eigenlijk: nieuwers, wat nog nieuwer is dan het vorige nieuwe) mede in zijn beschrijving heeft opgenomen.

Wat zij zeer beleefd tot de apostel zeggen, zeggen zij toch tevens op krenkende toon. Hij had waarlijk bij hen in zeer groot aanzien moesten staan, hij van wie zij in hun duisternis inderdaad zouden vermoed hebben dat hij hun iets zou kunnen zeggen, dat zij zelf niet lang tevoren beter zouden hebben geweten. Toch verheft zich bij hen de begeerte om iets nieuws te horen en een vreemdeling, van wie gezegd wordt dat hij iets nieuws wist en voordroeg, mogen zij toch niet laten vertrekken, zonder hem te hebben gehoord, al zijn zij ook met een verachtend vooroordeel tegen hem vervuld.

Zo ook degenen die de apostel nader willen horen, doen dit niet uit heilbegerigheid, maar uit nieuwsgierigheid. Dat is dat rusteloos jagen naar altijd nieuwe indrukken, dat de mens nooit en nergens en zo ook hier niet, tot een stil nadenken laat komen. Het is dat gemakkelijk bewogen zijn, dat van het één naar het andere ijlt en daarom niets vasthoudt, niets ervan bewaart, het is dat lichtvaardige overheenlopen, dat gewoon is het ernstige licht en het diepe

oppervlakkig op te nemen, en daarom elke innerlijke vatbaarheid laat teniet gaan. Het is met één woord die nieuwigheidszucht, die altijd maar uitziet naar hetgeen nieuw is, die bij alles er slechts op let of het nieuw is, die in alles wat tot zaligheid van de ziel dient, slechts belang stelt zolang het nieuw is. Bij die gezindheid wordt ook het heilige alleen behandeld als middel ter verstrooiing. Dan kan men zich met Gods woord bezig houden, maar slechts zolang als het voor iemand wat nieuws is, zodra het begint iets alledaags te worden, wendt men er zich weer van af. Men kan deelnemen aan werkende liefde, aan christelijke verenigingen, maar toch slechts zolang als zij iets nieuws zijn - zodra zij beginnen iets gewoons te worden, laat men ze na. Verliest iets de bekoorlijkheid van interessant te zijn, dan verliest het ook de aantrekkingskracht; de bekoorlijkheid van het ongewone werkt meer dan het bewustzijn van plicht. Dat is die gezindheid, die ook het heilige aan de mode onderwerpt en aan de afwisselende stemmingen zelfs het ene nodige opoffert. Op deze weg bracht men het in het beste geval tot die treurige modevroomheid, die men aflegt als een gewaad, wanneer het uit de mode gaat.

Zeker, het is voor de heilige Paulus een overwinning geweest om voor zulke oren Gods woord te spreken; maar de geduldige zaaier zaait zijn zaad, alhoewel de weg over de akker breed en hard is en er een zwerm vogels is die het zaad opeten. Ook is de apostolische prediking, waarvan de eerste hoorders op weinigen na tevergeefs de genade van God ontvingen, niet alleen voor deze gegeven, maar zij klinkt door de heidenwereld en is ook ons ter lering geschreven. Toen Paulus ze later aan zijn Lukas dicteerde, kende de Heilige Geest al die zielen, die aan de hand van deze de liefdebewijzen van de levende God in de geschiedenis van de wereld en van haar zouden nazoeken.

22. En Paulus trad met grote vrijmoedigheid op en staande in het midden van de plaats, genaamd Areopagus of heuvel van Mars, zei hij: Gij mannen van Athene, ik merk dat gij in elk opzicht zeer godsdienstig zijt, dat gij in alles godvruchtiger zijt dan anderen, want vanouds hebt gij boven alle steden van Griekenland uw roem gezocht in het eren van de goden.

Paulus bevindt zich op één van de merkwaardigste punten van de gehele toenmalige oude wereld, op de beroemdste heuvel van de beroemde stad Athene, op de redenaarskansel, waarop eens een Demosthenes (bijna 400 jaar geleden) en vele andere invloedrijke redenaars voor hem hadden gestaan, om nu voor de eerste maal aan het volk van Griekenland de blijde boodschap van de zaligheid in Christus Jezus te verkondigen. Hier is hij, terwijl de volksmenigte op de trap, die vandaar naar de marktplaats leidt, en op de hellingen van de heuvel op elkaar drong, omgeven door de geleerdste en wijste mannen, die, om naar hem te horen, zich hadden neergezet op de oude in de rots gehouwen zetels van dat eerwaardig gerechtshof. Wat een indrukwekkend gezicht moet dat zijn geweest! Hij overzag van hier de ganse trotse stad, die met haar gewoel deels aan zijn zijde, deels aan zijn voeten lag. Tegenover zich had hij de wereldbekende Akropolis met haar wonderwerken van de Griekse kunst en met haar reusachtig koperen Minervabeeld, beneden zich de heerlijke tempel van Theseus, het oudste en nog heden het best bewaarde prachtgebouw Van Athene, rondom zich de talloze tempels, standbeelden en altaren, die de gehele stad vervulden. Als men zich dit alles ook maar enigszins voorstelt, zal men het gewichtige van zijn tegenwoordige toestand enigszins kunnen voelen. In de rede die nu volgt, kan worden opgemerkt hoe de apostel, evenals vroeger te Lystre (hoofdst. 14: 15vv.), er zich mee tevreden stelt, zijn toehoorders de grote waarheden, die hij hun in het gemoed wil prenten, zeer eenvoudig voor te stellen, zonder die eerst te bewijzen of de gevolgtrekkingen, die daaruit waren af te leiden in

bijzonderheden nader te ontwikkelen. Het zijn veelbetekenende feiten, die hij aan zijn toehoorders vertelt, overtuigd dat de waarheid reeds genoeg voor zichzelf zou spreken.

Noch het zo bijzonder publiek van wereldwijzen, noch de nieuwsgierigheid van de toehoorders verleidt de apostel in het minst, om van zijn evangelie af te gaan en zich met de grillen van de Atheners in te laten. Maar dit ziet men wel, dat hij zijn voordracht inricht naar de eigenlijke gesteldheid van hun harten en hen met wijze zachtheid probeert te naderen.

Opmerkelijk is ook de sierlijkheid en gevatheid, waarmee Paulus spreekt bij alle eenvoud in uitdrukking. De rede is naar inhoud en vorm vol heilige attische kunst, een levend voortbrengsel van de vrije apostolische Geest.

De rede, door Paulus op de Atheense Marsheuvel gehouden, is, van welke zijde ook beschouwd, een meesterstuk van mannelijke en innemende welsprekendheid, maar vooral ook van de inachtneming van die les van de Meester en Heiland, toen Hij Zijn twaalven bevelen gaf, toen Hij ze zond als schapen onder de wolven en tot hen sprak (Matth. 10: 16): "weest voorzichtig als de slangen en oprecht als de duiven. " Als hij het ergens heeft gedaan, dan heeft de apostel van de heidenen wel hier een bewijs geleverd van die vereniging van onbewimpelde vrijmoedigheid met het meest schrandere overleg om niet nodeloos te kwetsen en toch geen waarheid te verzwijgen, geen dwaling te sparen.

23. Want toen ik door de stad liep en met opmerkzaamheid de grote menigte van uw heiligdommen aanschouwde, de voorwerpen van uw godsdiensttempels, altaren en beelden, die gij overal hebt opgericht, heb ik ook een altaar gevonden, waarop een opschrift stond: DE ONBEKENDE GOD (juister "Onbekende God. Wat gij dan zonder het te kennen, dient, die gij volgens het opschrift op dat altaar vereert zonder te weten wie hij is, dat verkondig ik u.

Toen de menigte stil werd en zweeg begon Paulus: "gij mannen van Athene" - korte, mannelijke, waardige aanspraak! "Mannen en burgers van Athene", zo hoorde het volk zich graag noemen, er nog altijd een grote waarde aan toekennende, te behoren tot deze stad en deze staat, die hoewel klein, toch vrij en edel, toch beroemd en in het bezit was van menig goed, dat grotere staten en volken ontbrak. Gij mannen van Athene: "ik merk dat gij in elk opzicht godsdienstiger zijt. " Hij zegt niet "bijgelovig. " Dat zou een verwijt geweest zijn en met een verwijt wilde hij zijn rede niet beginnen. Ook niet met een loftuiting, liever met een woord dat in het midden bleef, van berisping en vleierij even ver af. Hij begon met de ver doorgedreven godsverering van de stad Athene als feit te erkennen, zonder vooreerst nog een oordeel te vellen over de waarde of onwaarde daarvan: "want de stad doorgaande en aanschouwende uw heiligdommen, heb ik ook een altaar gevonden, waarop een opschrift stond: ‘de onbekende God. ’ Deze dan, die gij dient, zonder het te kennen, verkondig ik u. " Wat de apostel wil, waarvan zijn ziel vol is, en waarop hij de ziel van zijn hoorders wil richten, dat staat zonder alle ijdele omhaal van woorden dadelijk in het eerste woord en niet als in een algemeen Thema, dat tussen hemel en aarde zweeft, noch aan de hemel noch aan de aarde verbonden is en noch in de hemel noch op aarde deelname vindt. Hij drong aan met onweerstaanbare

kracht, hij trok aan met onoverwinbare macht en dwong de hoorders tot de stilste, gewilligste opmerkzaamheid, want het was niet alleen voor de mens zeer gewichtig, maar ook voor de Athener zeer onderhoudend. Zo begon geen Thermoloog of praatjesmaker zijn rede en nu wisten zij die gezegd hadden: "hij schijnt een verkondiger te zijn van vreemde goden, " dadelijk wat zij aan hem hadden en toch wisten zij het niet. Er was werkelijk iets nieuws,

zoals de toehoorders gewenst hadden en toch was dit nieuwe oud, ja het was het oudste, ook juist het oudste, dat Athene had. De apostel neemt de tekst voor zijn prediking, om zo te zeggen, van het altaar van de stad zelf; hij wil van het oude altaar, dat nog ternauwernood iemand opmerkt, het korte en geheimzinnige opschrift verklaren, want dit is hem een levende stem, die zachte klanken van duister voorgevoel en verlangen en enkele diepe woorden van een bijna uitgedoofde erkentenis spreekt. Het zijn dus ook geen "vreemde" goden die hij verkondigt, hetgeen verboden was bij de wet en waar de doodstraf op stond.

Datgene waaraan Paulus zich vastknoopt, is een omstandigheid waaruit wezenlijk bleek dat de Atheners zich tot het uiterste inspanden om niet de minste plicht jegens de goden te verzuimen; een omstandigheid, waarin echter tevens juist het gebrek van het heidendom duidelijk op de voorgrond treedt. Volgens de overeenstemmende berichten van de oude Griekse schrijvers was er te Athene werkelijk meer dan één altaar, dat aan "onbekende God" (niet aan een enkelen, een onbekende God, maar ook niet als een enkele onder velen, maar onbepaald "onbekende God gewijd was.

De oorsprong van deze altaren verklaart Diogenes Laërtius (uit Laërte in Cilicië, een wijsgerig geschiedschrijver omstreeks 210 v. Chr.) uit het feit dat Epimenidea, toen een pest te Athene woedde, schapen van de Areopagus liet aflopen en waar één van deze zich neerlegde, het beval te offeren aan die god, die de bewerker van de pest was; vandaar vond men te Athene altaren zonder aanwijzing van enige god. In dit verder gaan dan het getal van de bekende mythologische goden bleek dat men er zich bewust van was hoe het goddelijk wezen in deze goden zich nog niet geheel had geopenbaard en dat men juist bij gewichtige aanleidingen dat nog overgeschoten overblijfsel van het goddelijk wezen aanwezig veronderstelde in goddelijke personen. Zo kon Paulus hieraan zijn woord vastknopen; hij kon de Atheners inderdaad prijzen voor het feit dat zij in elk opzicht godsdienstig waren. Wanneer hij hun nu de enige ware God als die onbekende verkondigt, dan is dat geen vroom bedrog; want ten eerste haalt hij het opschrift aan juist in zijn onbepaaldheid en vervolgens verbergt hij het volstrekt niet dat hetgeen hij verkondigt veel verder gaat dan wat de stichter van dat altaar zou hebben kunnen denken. Zij hadden zeker bij elk van die altaren aan een bepaalde godheid gedacht. Paulus zegt daarentegen onverholen tot de Atheners dat hij hun die God predikte, wiens bestaan het bestaan van elke andere god uitsloot. Desalniettemin mag hij
zeggen dat zijn prediking het antwoord was op het vraagteken dat in dit opschrift lag; juist dat zoeken naar onbekende goden is een duidelijk bewijs van het gebrekkige van het polytheïsme.

Wat het volk zich bij de onbekende god voorstelde ging de apostel niet aan. Voor hem was dit altijd symbool en belijdenis van een godsdienst die geen rust vindt in de vele goden die zij met name eert, maar waarboven zij naar een God zoekt, die haar onbekend is.

Ook heden staat nog in vele duizenden harten naast alle afgodsaltaren van de wereldgezindheid een altaar met het opschrift "de onbekende god. " Bij alle lichtzinnigheid, bij alle tegenstand, bij alle ongeloof en alle zonde is toch een geheime vrees voor de onbekende god, toch een verborgen verlangen naar een onbekende zaligheid. Geen mens is zo diep gezonken, dat dit vonkje van verlangen en behoefte niet meer sluimert; en om dit vonkje te voeden en op te wekken, om deze behoefte naar een God, naar een Heiland, naar een vrede die de wereld niet bezit, in zovele duizenden zielen op te wekken en te vervullen, dat is het werk dat ons is opgedragen om te verrichten in de bonte menigte, waarin wij geplaatst zijn als dienaren van Hem, van wie geschreven staat: "het gekrookte riet zal Hij niet verbreken en de rokende vlaswiek zal Hij niet uitblussen. "

Bij de Atheners was de verering van de onbekende god een goed teken, een teken dat zij, hoewel niet bewust, dorstten naar de waarheid. Bij de dode christenen daarentegen heeft men niet de afgoden, maar de ware God verworpen en zoekt men nu in de boosheid van zijn hart buiten deze verworpene nog een andere. De heidenen wenden zich van de afgoden tot de ware God, de christenen daarentegen van de ware God tot de afgoden. De tijd zou kunnen komen dat de heidenen hun afgoden wegwierpen, om ze aan de christenen over te laten. Menig christelijk geleerde vindt tenminste nu reeds in de heidense fabelen veel meer wijsheid dan in zijn bijbel.

Voor wie is de levende God een onbekende God? Voor degenen die
1. zichzelf voor wijzen houden; die 2) aan God uiterlijke godsdienst bewijzen; die 3) niet in Hem leven, maar in de wereld en in haar begeertes, die 4) Hem niet in Christus willen vinden.

2. Want toen ik door de stad liep en met opmerkzaamheid de grote menigte van uw heiligdommen aanschouwde, de voorwerpen van uw godsdiensttempels, altaren en beelden, die gij overal hebt opgericht, heb ik ook een altaar gevonden, waarop een opschrift stond: DE ONBEKENDE GOD (juister "Onbekende God. Wat gij dan zonder het te kennen, dient, die gij volgens het opschrift op dat altaar vereert zonder te weten wie hij is, dat verkondig ik u.

Toen de menigte stil werd en zweeg begon Paulus: "gij mannen van Athene" - korte, mannelijke, waardige aanspraak! "Mannen en burgers van Athene", zo hoorde het volk zich graag noemen, er nog altijd een grote waarde aan toekennende, te behoren tot deze stad en deze staat, die hoewel klein, toch vrij en edel, toch beroemd en in het bezit was van menig goed, dat grotere staten en volken ontbrak. Gij mannen van Athene: "ik merk dat gij in elk opzicht godsdienstiger zijt. " Hij zegt niet "bijgelovig. " Dat zou een verwijt geweest zijn en met een verwijt wilde hij zijn rede niet beginnen. Ook niet met een loftuiting, liever met een woord dat in het midden bleef, van berisping en vleierij even ver af. Hij begon met de ver doorgedreven godsverering van de stad Athene als feit te erkennen, zonder vooreerst nog een oordeel te vellen over de waarde of onwaarde daarvan: "want de stad doorgaande en aanschouwende uw heiligdommen, heb ik ook een altaar gevonden, waarop een opschrift stond: ‘de onbekende God. ’ Deze dan, die gij dient, zonder het te kennen, verkondig ik u. " Wat de apostel wil, waarvan zijn ziel vol is, en waarop hij de ziel van zijn hoorders wil richten, dat staat zonder alle ijdele omhaal van woorden dadelijk in het eerste woord en niet als in een algemeen Thema, dat tussen hemel en aarde zweeft, noch aan de hemel noch aan de aarde verbonden is en noch in de hemel noch op aarde deelname vindt. Hij drong aan met onweerstaanbare

kracht, hij trok aan met onoverwinbare macht en dwong de hoorders tot de stilste, gewilligste opmerkzaamheid, want het was niet alleen voor de mens zeer gewichtig, maar ook voor de Athener zeer onderhoudend. Zo begon geen Thermoloog of praatjesmaker zijn rede en nu wisten zij die gezegd hadden: "hij schijnt een verkondiger te zijn van vreemde goden, " dadelijk wat zij aan hem hadden en toch wisten zij het niet. Er was werkelijk iets nieuws, zoals de toehoorders gewenst hadden en toch was dit nieuwe oud, ja het was het oudste, ook juist het oudste, dat Athene had. De apostel neemt de tekst voor zijn prediking, om zo te zeggen, van het altaar van de stad zelf; hij wil van het oude altaar, dat nog ternauwernood iemand opmerkt, het korte en geheimzinnige opschrift verklaren, want dit is hem een levende stem, die zachte klanken van duister voorgevoel en verlangen en enkele diepe woorden van een bijna uitgedoofde erkentenis spreekt. Het zijn dus ook geen "vreemde" goden die hij verkondigt, hetgeen verboden was bij de wet en waar de doodstraf op stond.

Datgene waaraan Paulus zich vastknoopt, is een omstandigheid waaruit wezenlijk bleek dat de Atheners zich tot het uiterste inspanden om niet de minste plicht jegens de goden te verzuimen; een omstandigheid, waarin echter tevens juist het gebrek van het heidendom duidelijk op de voorgrond treedt. Volgens de overeenstemmende berichten van de oude Griekse schrijvers was er te Athene werkelijk meer dan één altaar, dat aan "onbekende God" (niet aan een enkelen, een onbekende God, maar ook niet als een enkele onder velen, maar onbepaald "onbekende God gewijd was.

De oorsprong van deze altaren verklaart Diogenes Laërtius (uit Laërte in Cilicië, een wijsgerig geschiedschrijver omstreeks 210 v. Chr.) uit het feit dat Epimenidea, toen een pest te Athene woedde, schapen van de Areopagus liet aflopen en waar één van deze zich neerlegde, het beval te offeren aan die god, die de bewerker van de pest was; vandaar vond men te Athene altaren zonder aanwijzing van enige god. In dit verder gaan dan het getal van de bekende mythologische goden bleek dat men er zich bewust van was hoe het goddelijk wezen in deze goden zich nog niet geheel had geopenbaard en dat men juist bij gewichtige aanleidingen dat nog overgeschoten overblijfsel van het goddelijk wezen aanwezig veronderstelde in goddelijke personen. Zo kon Paulus hieraan zijn woord vastknopen; hij kon de Atheners inderdaad prijzen voor het feit dat zij in elk opzicht godsdienstig waren. Wanneer hij hun nu de enige ware God als die onbekende verkondigt, dan is dat geen vroom bedrog; want ten eerste haalt hij het opschrift aan juist in zijn onbepaaldheid en vervolgens verbergt hij het volstrekt niet dat hetgeen hij verkondigt veel verder gaat dan wat de stichter van dat altaar zou hebben kunnen denken. Zij hadden zeker bij elk van die altaren aan een bepaalde godheid gedacht. Paulus zegt daarentegen onverholen tot de Atheners dat hij hun die God predikte, wiens bestaan het bestaan van elke andere god uitsloot. Desalniettemin mag hij
zeggen dat zijn prediking het antwoord was op het vraagteken dat in dit opschrift lag; juist dat zoeken naar onbekende goden is een duidelijk bewijs van het gebrekkige van het polytheïsme.

Wat het volk zich bij de onbekende god voorstelde ging de apostel niet aan. Voor hem was dit altijd symbool en belijdenis van een godsdienst die geen rust vindt in de vele goden die zij met name eert, maar waarboven zij naar een God zoekt, die haar onbekend is.

Ook heden staat nog in vele duizenden harten naast alle afgodsaltaren van de wereldgezindheid een altaar met het opschrift "de onbekende god. " Bij alle lichtzinnigheid, bij alle tegenstand, bij alle ongeloof en alle zonde is toch een geheime vrees voor de onbekende god, toch een verborgen verlangen naar een onbekende zaligheid. Geen mens is zo diep gezonken, dat dit vonkje van verlangen en behoefte niet meer sluimert; en om dit vonkje te voeden en op te wekken, om deze behoefte naar een God, naar een Heiland, naar een vrede die de wereld niet bezit, in zovele duizenden zielen op te wekken en te vervullen, dat is het werk dat ons is opgedragen om te verrichten in de bonte menigte, waarin wij geplaatst zijn als dienaren van Hem, van wie geschreven staat: "het gekrookte riet zal Hij niet verbreken en de rokende vlaswiek zal Hij niet uitblussen. "

Bij de Atheners was de verering van de onbekende god een goed teken, een teken dat zij, hoewel niet bewust, dorstten naar de waarheid. Bij de dode christenen daarentegen heeft men niet de afgoden, maar de ware God verworpen en zoekt men nu in de boosheid van zijn hart buiten deze verworpene nog een andere. De heidenen wenden zich van de afgoden tot de ware God, de christenen daarentegen van de ware God tot de afgoden. De tijd zou kunnen komen dat de heidenen hun afgoden wegwierpen, om ze aan de christenen over te laten. Menig christelijk geleerde vindt tenminste nu reeds in de heidense fabelen veel meer wijsheid dan in zijn bijbel.

Voor wie is de levende God een onbekende God? Voor degenen die

1. zichzelf voor wijzen houden; die 2) aan God uiterlijke godsdienst bewijzen; die 3) niet in Hem leven, maar in de wereld en in haar begeertes, die 4) Hem niet in Christus willen vinden.

2. En Hij wordt ook door mensenhanden niet gediend, alsof Hij nog iets nodig had, a) daar Hijzelf aan allen het leven en de adem en alle dingen geeft

a. Gen. 2: 7

In hetgeen Paulus eerst zei over de onbekende God en waarmee hij de Atheners de onbekende die zij zochten, aankondigt, treft hij tegelijk het hoofdpunt waarin zich de dichtste duisternis van het heidendom concentreerde. Hij maakt Hem bekend als degene die de wereld gemaakt heeft en alles wat daarin is en die dus een heer is van de hemel en van de aarde. Hoe ver de voorstelling van de schepping verheven was boven het bewustzijn van het Griekse volk, bewijzen de fabelen van het ontstaan van die goden, die erkend en vereerd werden als bestuurders en machtigen en die Hesiodus (één van de oudste dichters van Griekenland) in de Theogonia (een boek over het ontstaan en de afstamming van de goden) verzamelde, zoals zij in het volksbewustzijn bestonden. Wel noemt hij andere machten, die voor die goden geweest zijn, maar deze zijn uit het bewustzijn van de tegenwoordige tijd geheel weggenomen en hebben bovendien een zeer weinig aantrekkende aard, zoals bv. de chaos als het eerste van alles en als één van de machtigste voortbrengers van de eerste machten wordt genoemd. Zo begrensd openbaart zich het bestaan van de goden van de beschaving en in een zo onbegrensde duisternis verliest zich het bestaan van de elementen van de aarde. Het is duidelijk dat in zo’n gedachtenkring elk denkbeeld van een schepping van de wereld door God vernietigd is. Is het nu enigszins beter bij het ontwikkeld bewustzijn, in die sfeer die zich probeert te verheffen boven de mythe en de verering van het volk? Vragen wij aan Plato (Atheens filosoof, omstreeks 390 v. Chr., leerling van Socrates), die zich zeer veel moeite gaf om los te worden van de banden van de fabelen en volksmeningen. Is hij op de vleugels van zijn denken en verlangen tot de gedachte van de schepping gekomen? Ook Plato kent slechts één, die de eeuwige Hulê (materie) gevormd heeft, geen Schepper van hemel en aarde. Aristoteles (uit Macedonië, geb. 884 v. Chr., leermeester van Alexander de Grote), die er zich nog ijveriger op toelegt om de grenzen van het zinnelijk denken, zoals zich dat onder het volk omtrent de hoogste en geestelijkste zaken had gevormd, met het verstand te doorgronden, onthoudt zich wel van alle uitdrukkingen en voorstellingen die in de denkwijze en het spraakgebruik van het volk liggen, om de verhouding van God tot de wereld te benoemen; maar wat bereikt hij daardoor? Dat hij tot geen ware onderscheiding tussen God en de wereld kan komen en dus ook voor hem de gedachte van de schepping geheel vreemd moet blijven! Met dit eerste woord "God, die de wereld gemaakt heeft en al wat daarin is", wierp Paulus dus in de donkere nacht van het Helleense bewustzijn een heldere lichtstraal, die evenzeer voor de filosoof nodig is als voor de idioot en door deze even gemakkelijk kon worden opgevangen als door de anderen. Als Alex. von Humboldt heden belijdt: "van het eigenlijke scheppen, van het ontstaan als begin van het zijn na het niet zijn, hebben wij noch begrip, noch ervaring, " dan zien wij dat het woord van Paulus op de Areopagus voor deze tijd nog hetzelfde gewicht en dezelfde betekenis heeft als toen. Men zou zich nu wel kunnen troosten over het ontbreken van het geloof in de schepping, als tenminste de tegenwoordige wereld gezien werd als in ware afhankelijkheid van God; maar het is hieromtrent niet beter. Dat in het bewustzijn van het volk de verschillende goddelijke machten tegenover elkaar optraden, dat ook de hoogste goden gezien werden als onderworpen aan ijzeren machten, is algemeen bekend. Intussen kunnen de filosofen evenmin doordringen tot de voorstelling van een volstrekte afhankelijkheid van al het wereldse van de macht en de wil van God. Zowel Plato als

Aristoteles noemen een duistere grond in de wereld, die niet beheerst wordt door de goddelijke macht en wijsheid. Het is de materie, waarvan de oorspronkelijke macht het gehele bewustzijn van de heidenen, het beschaafde zowel als het onontwikkelde gevangen houdt. Het tweede dat Paulus over de onbekende God zegt, is dat Hij, aangezien Hij alles heeft geschapen, Zich ook betoont de Heer te zijn van alles, daar Hij aan al wat leeft, toedeelt wat nodig is tot onderhoud. Met deze beide uitspraken probeert de apostel vervolgens ook iets verder in de gewetens van de Atheners binnen te dringen. Hij maakt hen er opmerkzaam op dat hun godsverering bij zo'n veronderstelling niet met het wezen van God overeenkomstig kon zijn. Die God, die zowel wat oorsprong als bestaan aangaat, absoluut werkzaam tegenover de wereld staat, kon niet in tempels door mensenhanden gemaakt wonen, noch eredienst van mensen nodig hebben. In zoverre zij dus met deze dienst de onbekende God hadden willen vereren, hebben zij met het uiterlijke van die dienst iets onwaardigs en verkeerds gedaan. Willen zij vanaf nu de onbekende God beter en waarachtiger eren, dan moeten zij een nieuwe dienst beginnen. Tegenover de schijn dat de tempel van Salomo en de Levitische offerdienst bij de Joden in strijd was met deze woorden van Paulus, opent vs. 29 het juiste gezichtspunt.

25. En Hij wordt ook door mensenhanden niet gediend, alsof Hij nog iets nodig had, a) daar Hijzelf aan allen het leven en de adem en alle dingen geeft

a. Gen. 2: 7

In hetgeen Paulus eerst zei over de onbekende God en waarmee hij de Atheners de onbekende die zij zochten, aankondigt, treft hij tegelijk het hoofdpunt waarin zich de dichtste duisternis van het heidendom concentreerde. Hij maakt Hem bekend als degene die de wereld gemaakt heeft en alles wat daarin is en die dus een heer is van de hemel en van de aarde. Hoe ver de voorstelling van de schepping verheven was boven het bewustzijn van het Griekse volk, bewijzen de fabelen van het ontstaan van die goden, die erkend en vereerd werden als bestuurders en machtigen en die Hesiodus (één van de oudste dichters van Griekenland) in de Theogonia (een boek over het ontstaan en de afstamming van de goden) verzamelde, zoals zij in het volksbewustzijn bestonden. Wel noemt hij andere machten, die voor die goden geweest zijn, maar deze zijn uit het bewustzijn van de tegenwoordige tijd geheel weggenomen en hebben bovendien een zeer weinig aantrekkende aard, zoals bv. de chaos als het eerste van alles en als één van de machtigste voortbrengers van de eerste machten wordt genoemd. Zo begrensd openbaart zich het bestaan van de goden van de beschaving en in een zo onbegrensde duisternis verliest zich het bestaan van de elementen van de aarde. Het is duidelijk dat in zo'n gedachtenkring elk denkbeeld van een schepping van de wereld door God vernietigd is. Is het nu enigszins beter bij het ontwikkeld bewustzijn, in die sfeer die zich probeert te verheffen boven de mythe en de verering van het volk? Vragen wij aan Plato (Atheens filosoof, omstreeks 390 v. Chr., leerling van Socrates), die zich zeer veel moeite gaf om los te worden van de banden van de fabelen en volksmeningen. Is hij op de vleugels van zijn denken en verlangen tot de gedachte van de schepping gekomen? Ook Plato kent slechts één, die de eeuwige Hulê (materie) gevormd heeft, geen Schepper van hemel en aarde. Aristoteles (uit Macedonië, geb. 884 v. Chr., leermeester van Alexander de Grote), die er zich nog ijveriger op toelegt om de grenzen van het zinnelijk denken, zoals zich dat onder het volk omtrent de hoogste en geestelijkste zaken had gevormd, met het verstand te doorgronden, onthoudt zich wel van alle uitdrukkingen en voorstellingen die in de denkwijze en het spraakgebruik van het volk liggen, om de verhouding van God tot de wereld te benoemen; maar wat bereikt hij daardoor? Dat hij tot geen ware onderscheiding tussen God en de wereld kan komen en dus ook voor hem de gedachte van de schepping geheel vreemd moet blijven!

Met dit eerste woord "God, die de wereld gemaakt heeft en al wat daarin is", wierp Paulus dus in de donkere nacht van het Helleense bewustzijn een heldere lichtstraal, die evenzeer voor de filosoof nodig is als voor de idioot en door deze even gemakkelijk kon worden opgevangen als door de anderen. Als Alex. von Humboldt heden belijdt: "van het eigenlijke scheppen, van het ontstaan als begin van het zijn na het niet zijn, hebben wij noch begrip, noch ervaring, " dan zien wij dat het woord van Paulus op de Areopagus voor deze tijd nog hetzelfde gewicht en dezelfde betekenis heeft als toen. Men zou zich nu wel kunnen troosten over het ontbreken van het geloof in de schepping, als tenminste de tegenwoordige wereld gezien werd als in ware afhankelijkheid van God; maar het is hieromtrent niet beter. Dat in het bewustzijn van het volk de verschillende goddelijke machten tegenover elkaar optraden, dat ook de hoogste goden gezien werden als onderworpen aan ijzeren machten, is algemeen bekend. Intussen kunnen de filosofen evenmin doordringen tot de voorstelling van een volstrekte afhankelijkheid van al het wereldse van de macht en de wil van God. Zowel Plato als Aristoteles noemen een duistere grond in de wereld, die niet beheerst wordt door de goddelijke macht en wijsheid. Het is de materie, waarvan de oorspronkelijke macht het gehele bewustzijn van de heidenen, het beschaafde zowel als het onontwikkelde gevangen houdt. Het tweede dat Paulus over de onbekende God zegt, is dat Hij, aangezien Hij alles heeft geschapen, Zich ook betoont de Heer te zijn van alles, daar Hij aan al wat leeft, toedeelt wat nodig is tot onderhoud. Met deze beide uitspraken probeert de apostel vervolgens ook iets verder in de gewetens van de Atheners binnen te dringen. Hij maakt hen er opmerkzaam op dat hun godsverering bij zo’n veronderstelling niet met het wezen van God overeenkomstig kon zijn. Die God, die zowel wat oorsprong als bestaan aangaat, absoluut werkzaam tegenover de wereld staat, kon niet in tempels door mensenhanden gemaakt wonen, noch eredienst van mensen nodig hebben. In zoverre zij dus met deze dienst de onbekende God hadden willen vereren, hebben zij met het uiterlijke van die dienst iets onwaardigs en verkeerds gedaan. Willen zij vanaf nu de onbekende God beter en waarachtiger eren, dan moeten zij een nieuwe dienst beginnen. Tegenover de schijn dat de tempel van Salomo en de Levitische offerdienst bij de Joden in strijd was met deze woorden van Paulus, opent vs. 29 het juiste gezichtspunt.

26. En heeft uit één bloed (Joh. 1: 13) het gehele geslacht van de mensen gemaakt, om op de gehele aardbodem te wonen (Gen. 11: 8) en Hij heeft tevoren de hun toegemeten tijden en de grenzen van hun woonplaatsen bepaald. Hij heeft in Zijn raad tevoren nauwkeurig bepaald waar ieder volk zou wonen en hoe langhet zijn eenmaal ingenomen land zou behouden en wanneer het verder reizen moest.

Nadat Paulus in het eerste deel van zijn rede zijn toehoorders met de ware theologie heeft bekend gemaakt door ze te wijzen op de ware God en de oorsprong van alle dingen uit Hem, alsook op de juiste verhouding, die zij tegenover die God moesten innemen, gaat hij er nu toe over om hen in een tweede deel te onderwijzen omtrent de ware anthropologie, d. i. hun over het waarachtige wezen van de mens en diens bestemming de nodige mededelingen te doen. Ook hier is het weer niet een theoretisch belang dat hem leidt, maar het praktische doel dat in zijn gehele rede tot het einde doorklinkt. Zoals hij in het eerste deel de Atheners het grote feit voor ogen stelde dat God één was, zo zegt hij ook nu in de eerste plaats dat evenzo de gehele mensheid slechts als een samenhangende eenheid moest worden aangezien, hetgeen door het hele heidendom geheel miskend werd. Zo meenden bijvoorbeeld de Grieken dat hun volk oorspronkelijk uit Griekse grond, net als struiken en bomen was gegroeid en nu hielden zij zich in trotse isolatie van alle andere volken voor de enige ware mensen; zij noemden in hun blindheid alle andere volken met de verachtelijke naam "barbaren". Zij zagen alleen de vrije man voor een persoon aan en behandelden hun vele slaven slechts als zaken, die niet op

mensenrechten aanspraak konden maken. Ook plaatsten zij de vrouwen in maatschappelijk opzicht op een zeer lage trap. De eenheid van het menselijk geslacht, hier door de apostel verkondigd, heeft inderdaad zo’n fundamenteel gewicht dat daarmee het gehele christelijk geloof staan of vallen moest. Als de zonde en de dood niet door één mens tot alle mensen doorgedrongen zijn, dan kan aan de mensheid ook niet door één Christus de verlossing worden aangebracht. En waar bleef de christelijke naastenliefde, indien de heldere kennis van de mensheid als van een huisgezin van broeders niet in de wereld was gekomen?

Waarom zegt de apostel "uit een bloed"? Het is duidelijk dat hem de bijbelse gedachte omtrent de vereniging van het leven met het bloed voor de geest staat (Gen. 9: 4 Lev. 17: 11 Deut. 12: 23). Het bloed komt hem dus voor als de levensstroom van het gehele menselijk geslacht en deze stroom is één, omdat die uit één bron vloeit. Terwijl Paulus zo op de eenheid en de samenhang van de in het verborgen vloeiende levensstroom wijst, heeft hij tevens het voordeel tegen het ogenschijnlijk verschil in kleur en gedaante een tegenwicht te hebben gesteld. Verder is het een opzettelijke wending, dat hij het geheel van het menselijk geslacht met de naam "elke natie van mensen" noemt. Daarmee wil hij zeggen dat de veelheid en het verschil van de volken het samenvatten van het gehele menselijk geslacht in een eenheid niet uitsluit en deze is, daar zij rust op de meest oorspronkelijke basis van de gehele menselijke natuur, de voorplanting, geen kunstmatige en met de natuur strijdige, zoals die in het rijk van de wereld wordt voorgesteld en ook door de Atheense hoorders van de apostel duidelijk in het grote Romeinse rijk kon worden aanschouwd.

27. Die hele raad van God had ten doel dat zij allen naar hun eigen toestand en hun nationale bestemming de Heere zouden zoeken, opdat zij Hem immers, ondanks hun sterke vervreemding van Hem, als gezetenen in de duisternis (Jes. 42: 7; 60: 2, tasten en vinden mochten, hoewel Hij niet ver is van een ieder van ons, opdat wij Hem ook werkelijk zouden tasten en Hij door ons zou gevonden worden, zodat ook op het zoeken het vinden volgen moest.

Evenals het begrip van een éénheid van het menselijk geslacht aan alle polytheïstische godsdiensten vreemd is, zo ook dat van de eenheid van de geschiedenis van de mensen. Zelfs de meest ontwikkelde volken, de Grieken en Romeinen, hebben slechts in hun eigen natie een schijnbaar middelpunt voor de wereldgeschiedenis, maar een algemene geschiedenis van de mensheid, die werkelijk één is, hebben zij niet. Alleen de openbaring, zowel van het Oude als van het Nieuwe Testament, vormt die eenheid en wel door het menselijk geslacht in verband te brengen met de ene ware God. De wereldgeschiedenis, uitgaande van God en wijzende op God, dat is de bijbelse waarheid, in het Oude Verbond geopenbaard door een geschiedenis vol beloften, in het Nieuwe verwezenlijkt en vervuld in de persoon van de Verlosser, die de tweede Adam en tevens Gods Zoon is.

Niet naar grond, klimaat en rationaliteit, maar naar het grote plan van God en de innerlijke ontwikkeling van het menselijk geslacht richt zich de afwisseling of het blijven van de grenzen tussen de volken. Israël wordt in alle landen verstrooid als de tijd van zijn verharding is gekomen. Athene is geen eeuwige stad en Rome geen onsterfelijk Rome; de heerlijkheid van beide valt, als de tijd vervuld is; want de aarde in haar tegenwoordige vorm is slechts de tijdelijke woonplaats van de mensen voor het hogere doel, dat zij tot haar God wordt wedergebracht.

God heeft ook in de geschiedenis van de volken Zijn hand. Geen enkel is voor Hem te hoog; elk moet zich buigen voor Zijn scepter. Geen is Hem te gering; Hij wil het voor Zijn rijk

opvoeden. En als een volk heeft volbracht waartoe Hij het bestemde, of van de baan is afgeweken die Hij het heeft aangewezen, dan valt het in het stof, het moge Griekenland heten of Rome, Israël of enig volk, dat zichzelf "grote natie" noemt. Het heilig plan dat God in de geschiedenis doorvoert, de verheven bestemming, waartoe Hij de mensheid wil opleiden, is de gemeenschap met God. Hem te zoeken, Hem te vinden, Hem te dienen en in Hem zalig te zijn. God in de geschiedenis; Hij openbaart daarin 1) Zijn scheppende almacht, daar Hij de menselijke geest zich op verschillende wijzen laat ontwikkelen in de verscheidenheid van de geest van de volken, 2) Zijn zegenende goedheid, daar Hij ieder volk ruimte en tijd geeft om zijn karakter te ontwikkelen, 3) Zijn richtende gerechtigheid, daar Hij aan ieder volk doel en grenzen stelt van zijn macht en zijn bloei, 4) Zijn heilige liefde, daar de gehele wereldgeschiedenis erop doelt dat het rijk van God zal komen, opdat de mensen Hem zoeken en vinden.

Hoezeer herinnert Paulus het denkend geloof in deze weinige en zo uiterst eenvoudige woorden! Ook hier blijkt weer hoe op het gebied van de H. Schrift de diepste eenvoud van vorm met de onmetelijkste rijkdom van inhoud gepaard gaat. God is, zo staat hier met andere woorden, overal nabij; geen plek, die Hem in-, maar ook geen oord, dat Hem buitensluit. God is alle mensen nabij; zeker de vrome nog geheel anders nabij dan de werker van de ongerechtigheid, maar toch met Zijn eeuwige kracht en goddelijkheid van geen van Zijn schepselen een ogenblik ver te achten. God is nabij onder alle omstandigheden, bij het zonlicht van de voorspoed, maar ook in de schaduw van de tegenspoed: nabij in de woeligste menigte. maar niet minder nabij, waar wij door de laatste vriend op aarde verlaten zijn. Iets hogers, wij beseffen het, kan de geest zich niet indenken, dan zo’n God, voor wie zelfs het grootste gering, maar straks ook weer het geringste niet te klein is om voorwerp van Zijn zorgen te zijn. En toch, hoe eenvoudig verheven het mag klinken, de apostel zegt niets te veel, wanneer hij zo zonder enige beeldspraak op de stelligste wijze van Gods alomtegenwoordigheid, bepaald in ieder deel van Zijn mensenwereld, getuigenis aflegt. Open welk van de drie boeken gij wilt, waarin de christen dagelijks lezen moet, het boek van de natuur, het boek van de Schrift, het boek van de ervaring, en van alle zijden hoort gij het veelstemmig amen op dit apostolisch getuigenis klinken. Zeker, er zijn geleerden geweest die op hoge toon de bewering gewaagd hebben dat zij met hun onderzoek de gehele schepping doorkruist, maar nergens een spoor van God hebben aangetroffen en deze hypothese niet eenmaal nodig hadden om de harmonie van het heerlijk Geheel te verklaren. Maar wat bewijst dit anders dan dat uitgebreide geleerdheid en waarachtige wetenschap twee zeer verschillende zaken zijn en dat ook het scherpst verstand de tastbare waarheid voorbijzien en tegelijk zichzelf misleiden kan, wanneer het volstrekt niet rekent met de uitspraken van hart en geweten? Beschouwen wij werkelijk de natuur met een niet vleselijk, maar geestelijk oog, dan ontdekken wij overal het onbedrieglijk voetspoor van Hem, die met eigen hand Zijn initialen onuitwisbaar op de bodem van ons hart heeft gegriffeld. Zowel in storm als in stilte vernemen wij Zijn verstaanbare stem; in iedere zonnestraal blinkt ons de glans van Zijn Vaderoog tegen, ja zelfs de nevel is slechts het kleed dat Hem voor ons zinnelijk gevoel, maar niet voor ons innigst bewustzijn verbergt. God is niet als de kunstenaar die het voltooide werktuig verder geregeld laat lopen naar zijn eigen wetten, maar zelf is Hij op ieder punt van Zijn schepping rechtstreeks tegenwoordig met Zijn allesdoordringende kracht. Hoe treffend geeft de gewijde oorkonde van de heilsopenbaring aan die waarheid getuigenis, bv. in de heerlijke 139e psalm en in deze Godsspraak bij Jeremia: "ben Ik een God van nabij, spreekt de Heere en niet een God van ver? Zou iemand zich in verborgen plaatsen kunnen verbergen, dat Ik hem niet zie; vervul Ik niet de hemel en de aarde, spreekt de Heere. " (Jer. 23: 23-24). En waar zou het einde te vinden zijn, moest ook slechts het voornaamste vermeld worden van wat het gedenkboek van de eigen levenservaring van iedere mens, van iedere christen vooral ten

aanzien hiervan verkondigt? Telkens weer moeten wij met Jakob herhalen: "Zeker is de Heer op deze plaats! " Laat die heilige waarheid aan niemand slechts tevergeefs herinnerd zijn. Zij ontneemt alle verontschuldiging aan de mens die beweert dat het vruchteloos is God te zoeken en onmogelijk Hem te vinden. Hij geeft ons daarentegen een schild in de strijd en een troost in de smarten van het leven, die nog nooit hebben gefaald. Zalige gedachte, de Vader nergens ver van het kind dat Hem zoekt! Maar ook ontzettende verantwoording, indien wij dat wetende, ons van onze zijde nog heimelijk op een afstand van zo'n God kunnen houden.

28. Want in Hem leven wij en bewegen wij ons en zijn wij als in de ruimte die ons omsluit, of het element dat de voorwaarde is van ons gehele bestaan; zoals ook enige van uw dichters gezegd hebben: Want wij zijn ook Zijn geslacht (Luk. 3: 38 Gen. 5: 1).

Alle mensen hebben God in hun nabijheid, als zij het maar wilden geloven, maar het menselijk geslacht zou Hem liever ver weg hebben; het heeft nog de oude methode, uit het paradijs afkomstig, toen onze eerste voorouders bang waren voor Gods tegenwoordigheid.

Wel kwam het bij de mensen tot een zoeken van bovenaardse machten, maar niet tot een zoeken van de Heere; zij strekten in het duister de hand uit om te voelen en te betasten, maar wat zij vatten en vonden, was niet God, maar vele goden; want tot het "verhef u boven de natuur" brachten zij het nooit; het schepsel was hun geen spiegel, maar een sluier van de Heere (Wijsh. 13: 9 De enige vrucht van al hun zoeken was het altaar voor de onbekende God.

"Hij is niet ver van een ieder van ons", zegt de apostel, van het geheel op de bijzondere delen, van het algemene op het bijzondere wijzende, uit de grote wereld in de kleine leidende, in het eigen leven, in de diepe grond van eigen wezen vol behoefte en voorgevoel, vol verlangen en profetie. "Hij is niet ver van een ieder van ons", dat wil zeggen, Hij is ieder mens in het bijzonder nabij - Hij is zo nabij als de wet van het heilige en goede in uw geweten, als het verlangen naar zaligheid in uw ziel, als het onwillekeurig geroep om hulp en het onophoudelijk zuchten om vrede in uw hart en in uw mond.

De drie woorden: "leven, bewegen wij ons en zijn wij" stellen, de objectieve verhouding van de begrippen beschouwd, een afdalende, daarentegen in subjectief-logisch verband beschouwd, een opklimmende reeks voor. Leven is meer dan beweging, deze is meer dan bestaan alleen; maar het is een opklimming als gezegd wordt, buiten God, geïsoleerd van Hem, zouden we geen leven hebben, niet eens beweging, ja zelfs geen bestaan. Met het woord "in Hem" spreekt de apostel de zogenaamde immanentie van de mens in God uit. De zin is zeker veelvuldig verkeerd begrepen en misbruikt; men heeft er zelfs pantheïsme in willen vinden, maar in de eerste plaats is hier geen sprake van de wereld, van de schepselen in het algemeen, maar alleen van de mens en dan is uitdrukkelijk gezegd, wij zijn en leven in God, maar niet op die wijze dat God in de wereld zou opgaan, of de wereld substantieel één en hetzelfde als God zou zijn.

De Schrift wil steeds de transcendente relatie tussen God en de wereld vaststellen, maar zij is er verre van de immanente relatie te loochenen. De leer van de menswording van Jezus Christus is het centrale punt van haar systeem en hoe kan de Zoon van God mens worden en blijven, indien de mensheid niet vanaf het eerste begin voor de opname van de goddelijke natuur geschikt was.

Wij zijn in de Vader, van wie alles komt; wij leven in de Zoon, die het leven is; wij bewegen ons in de Heilige Geest, die de adem is van alle vlees.

Wat is de mens? Hoe dikwijls is die vraag in de loop van de eeuwen herhaald, hoe verschillend door allerlei tonen en allerlei stemmen beantwoord, hoe hartverheffend en heerlijk door het woord van de waarheid beslist, als het tenminste waarheid is wat de apostel te Athene met het woord van de Griekse dichter Aratus, één van zijn eigen landgenoten verkondigt: "wij zijn van Gods geslacht. " En zeker, dat is waarheid; op geheel andere wijze dan enig ander schepsel op aarde is de mens de koning van de schepping, aan de godheid zelf verwant en waar de Griekse dichter een voorgevoel van had, dat wordt met onnavolgbare heerlijkheid door de Hebreeuwse scheppingsoorkonde uitgesproken. God schiep de mens naar Zijn beeld en gelijkenis, naar het beeld van God schiep Hij hem. " Alles wat een diepere studie aangaande het eigenlijke wezen van de mens aan het licht heeft doen komen, bevestigt ons dat zijn oorsprong aan niets anders is te danken dan aan een eigen rechtstreekse scheppingsdaad van God. Als redelijk en zedelijk wezen, begaafd met het in oorsprong goddelijk vermogen van de spraak en uitsluitend onder alle aardbewoners in staat om door dankzegging en gebed met de Oneindige in gemeenschap te treden, behoort de mens niet slechts tot het grote geheel van de hem omringende schepping, maar staat hij er wezenlijk en geestelijk boven en heeft geen mindere bestemming dan - bedwelmende gedachte - in heiligheid aan Hem gelijk te zijn, door Wie hij niet slechts is geschapen, maar aan Wie hij als geen ander schepsel hier beneden, verwant is. Hoe diep ook gevallen, de oorspronkelijke luister van zijn natuur is daardoor ongetwijfeld jammerlijk bevlekt, maar in geen enkel deel vernietigd; de verloren zoon kan het vaderlijk huis verlaten en het vaderlijk erfdeel verkwisten, maar hij houdt daarmee niet op oorspronkelijke zoon des huizes te zijn. Al de ellende van de mens is gelijk aan die van een onttroonde koning. Zelfs het gevoel van ellende bewijst dat de tegenwoordige toestand niet de natuurlijke, maar de tegennatuurlijke moet heten. Wij zijn gescheiden van God, maar juist dit, dat wij het voelen en weten, bewijst dat de mens in de zondaar nog niet reddeloos is ondergegaan. Wij zijn van nature kinderen van de toorn, maar het voorhoofd, waarin dat schandmerk gedrukt is, geeft nog daarachter en daaronder de trekken van het adelmerk van onze oorspronkelijke afkomst te zien. Wij zijn en wij blijven van Gods geslacht; waren wij het niet, dan zouden wij niet eenmaal vatbaar zijn om verlost en herboren te worden en volstrekt ongeschikt om eeuwig bij Hem te leven. Maar juist dit, dat wij oorspronkelijk aan God verwant zijn, juist dit verklaart ons het raadsel hoe wezens, oorspronkelijk zo gering en daarbij zo onwaardig als wij, niettemin het voorwerp kunnen zijn van een geheel bijzondere zorg en van een aanbiddelijk welbehagen, dat niets minder dan ons volkomen heil in tijd en eeuwigheid werkt. Aanbiddelijk blijft het, maar volstrekt onbegrijpelijk niet. De vader kan de verloren zoon niet overlaten aan eigen schuld en verderf, zonder alles te doen wat behoudens de heiligheid van God, tot zijn behoudenis mogelijk is. En opnieuw, uit dezelfde oorzaak verklaart het zich dat ook de mens, zolang hij althans niet geheel dier, plant of steen is geworden, zich buiten God onmogelijk gelukkig kan voelen. Wat in betrekking tot mensen de stem van het bloed is, dat is in betrekking tot God de stem van het innigst bewustzijn: "wij zijn ook Zijn geslacht. " Gods geslacht; ja waarlijk, dat is onze erenaam, die geen andere eer op aarde kan overtreffen; wat is adelbrief of ordelint bij deze titel, die ook zelfs de geringste mens eerbiedwaardig in onze ogen doet worden. Maar zouden wij nu in dwaze trots pochen op een voorrecht, geheel buiten ons toedoen ontvangen en daarbij door ons op de snoodste wijze verzondigd? Wij mogen het des te minder, omdat deze erenaam, wel beschouwd, nog veel meer een naam tot onze schande mag heten. Paulus gebruikt deze herinnering niet om de reeds zo ijdele Atheners nog meer te verheffen, maar om hun des te sterker de dwaasheid van afgoderij en beeldendienst te doen voelen, waarbij de zoon van zo goeden huize niet slechts de godheid, maar tegelijk zichzelf verlaagde. En

inderdaad, niet weinig verenigt zich hier om ons nog dieper het hoofd te doen buigen bij een woord, waarbij de oppervlakkigheid het hare zo hoog mogelijk opheft. Wij zijn van Gods geslacht en het ongeloof kan daar tegenover de dwaze bewering plaatsen dat de mensheid eenvoudig het natuurlijk resultaat zou zijn van een lagere schepselensoort en het zal in zijn hardnekkige haat tegen de Schrift de wieg van ons geslacht nog liever in de dierentuin dan in het paradijs willen vinden! Wij zijn van Gods geslacht en de zelfzucht kan ons het oog voor de nood van broeders doen sluiten, die met ons uit dezelfde stam zijn gesproten. Ach, hoezeer is ook hier het goede de dood geworden en hoe dierbaar moet een godswoord ons zijn, dat niet slechts leert wie wij oorspronkelijk zijn, maar bovenal wat wij kunnen en moeten worden, zullen wij ooit weer beantwoorden aan onze oude, maar zo jammerlijk geschandvlekte adel!

Reeds naar de natuur leven wij, bewegen wij ons en zijn wij in de lucht. Omvat ons nu reeds een geschapen element zo geheel en al dat wij er ons niet buiten kunnen stellen, zonder te stikken, te sterven, hoeveel te meer omvat de Ongeschapene, die al het geschapene, ofschoon oneindig daarboven verheven zijnde en blijvende, nochtans met liefde omvat en daarmee in stand houdt. Zo is dan God ons en alle schepselen op de meest mogelijke wijze reeds nabij in de natuur. In Zijn werken omringt Hij ons met Zijn liefde, met het bepaalde doel dat alle redelijk schepsel Hem zou zoeken en vinden en tasten, daarmee zalig zou zijn. Want God te kennen, is Hem te zien en Hem te zien, is Hem lief te hebben en Hem liefhebben, is Zijn liefde te smaken en Zijn liefde te smaken, is zich zalig te voelen. En is nu God ons reeds zo nabij in de natuur, hoeveel te meer in de genade, waarin Hij ons omvat met al Zijn liefde in Christus, door zelf tot ons in te treden en in ons te wonen en te werken door de Heilige Geest. Hierdoor wordt de godheid zelf de sfeer waarin onze ziel haar hoger leven leidt, terwijl wij daarbij, zolang wij leven, door onze natuur in gemeenschap staan met de natuur buiten ons.

29. a) Daar wij dan van Gods geslacht zijn, zoals wij dan allen weten, moeten wij ons beter inzicht niet moedwillig verloochenen en menen dat de godheid, of het wezen van God een zaak zou zijn, die anders dan wijzelf en niets dan stof is. Wij moeten niet denken dat zij gelijk is aan goud of zilver of steen, door mensenkunst en bedenking gesneden, zoals de zuilen en beelden die gij hier hebt opgericht en vereert, die gij zelf hebtuitgedacht en daarna door uw werkzaamheid bestaan hebt gegeven (Ps. 115: 4vv.).

a. Jes. 40: 18

De geschiedenis van de schepping was bij de zonen van Jafet reeds lang vergeten; toch zweefden enkele vaantjes van het gezonken schip van de overgeleverde godskennis nog hier en daar op de zee van de wereldse wijsheid. De apostel had zo’n vaantje gezien in het woord van zijn Cilisische landgenoot, de dichter Aratus (omstreeks 270 v. Chr.): "wij zijn van Zijn geslacht. " Dergelijk nagalmen van de openbaring, die onder de heidenen verstomd was, had hij bij andere Griekse dichters (bijv. bij de Stoïcijn Kleanthes omstreeks 250) gevonden; want de leerling van Jezus Christus verachtte het niet de Griekse literatuur te bestuderen ("Ac 9: 2 en zich vlijtig meester te maken van een vorm waarin hij aan de Grieken de schat van de zaligmakende waarheid op aanlokkende wijze zou kunnen voorstellen - ook dit behoort tot de kunst van de liefde, waarin hij allen alles werd. Aratus zong zijn lied ter ere van Jupiter, van wie de ganse wereld vol zou zijn: panth de Diov kecrhmeya pantev, tou gar kai genov esmen = altijd en op allerlei wijze genieten wij allen Jupiter; want wij zijn ook van zijn geslacht.

De heidenen hadden echter hun eigen woord verkeerd begrepen. Zij trokken de conclusie: als wij van goddelijk geslacht zijn, dan moeten de goden van menselijk geslacht zijn; men kan en

moet dus van hen menselijke afbeeldingen maken. Nu vormden de Grieken in onderscheiding van andere onbeschaafdere heidenen, die zelfs dieren aanbaden, de schoonste menselijke gedaanten en dachten dat de goden zo moesten zijn. Paulus houdt hun een andere gevolgtrekking voor: zij, die van goddelijk geslacht zijn, bezondigen zichzelf als zij hun godsdienst niet laten overeenstemmen met hun stamhoofd, de Heere zelf, als zij zich onder iets minder buigen dan onder Hem, die Heer over alles is. En nu stelt hij vervolgens (vs. 31) de menselijke zijde van de Heere Jezus Christus sterk op de voorgrond - in dit door God gestelde mensenbeeld moesten zij geloven, geloven dat zich in Hem alleen en in niets anders de waarachtige God openbaarde.

"Wij zijn van Zijn geslacht, zo hebben onze dichters gezegd; " had gij deze gedachte vastgehouden en doorgevoerd, zo wil Paulus de Atheners zeggen, dan zoudt gij tot een ander inzicht en tot een ander besluit zijn gekomen met uw kennis, dan waarin gij nu staat.

Als de mens van Gods geslacht is en als evenbeeld van God tot het kindschap van God geroepen is en dus reeds naar Zijn aard een zo verheven plaats inneemt dat deze hem ver verheft boven alle zaken in de natuur die hem omgeeft, hoe kan en mag hij dan de gedachte koesteren dat iets anders in de wereld, dat toch diep beneden hem staat, als goud, zilver en steen of iets anders, dat hij zelf geformeerd heeft, als voortbrengselen van menselijke kunst en zelfs geestelijke kunstidealen, met de ene ware God gelijk zouden kunnen gesteld worden, die toch, als het eeuwige beeld voor alle mensen boven de gehele wereld in heerlijkheid gezeten, het enige waardige voorwerp van menselijke aanbidding is! Paulus houdt dus de Atheners hun gehele godendienst, die dronken is van kunst, voor iets dat zowel voor God als voor de mens zelf hoogst onwaardig is, voor God en de mensen beide evenzeer vernederend en wijst hen tevens daardoor op de grote schuld, die het heidendom tegenover de ware levende God op zich geladen heeft.

30. God dan verkondigt, met voorbijzien van de tijden van de onwetendheid, de zonde tot heden met goddelijke lankmoedigheid gedragen hebbende, vandaag, nu het evangelie geopenbaard is, aan alle mensen overal dat zij zich moetenbekeren (hoofdst. 5: 31; 11: 18).

30. God dan verkondigt, met voorbijzien van de tijden van de onwetendheid, de zonde tot heden met goddelijke lankmoedigheid gedragen hebbende, vandaag, nu het evangelie geopenbaard is, aan alle mensen overal dat zij zich moetenbekeren (hoofdst. 5: 31; 11: 18).

31. Omdat Hij een dag bepaald heeft, waarop Hij de aardbodem rechtvaardig zal oordelen, zodat geen voorbijzien meer zal plaatshebben, zodat men zich moet haasten om dat gericht te ontgaan. Hij zal dat gericht houden door een man (Joh. 5: 25vv.), a) die Hij daartoe aangewezen heeft, waarvan Hij voor allen het bewijs heeft geleverd, dat Hij de door God aangestelde Rechter is, door Hem uit de doden op te wekken (Rom. 1: 4), zodat Hij de weg voldoende heeft gebaand voor de mens omtot het geloof in Hem te komen (hoofdst. 2: 36 Luk. 24: 47).

a. Hand. 10: 42

Als de apostel de toestand van de heidenwereld, zoals die tot op heden was, beschrijft met de woorden: "God heeft de tijden van de onwetendheid voorbijgezien, " dan ligt daarin volstrekt geen aanpassing uit zwakheid. In dezelfde zin sprak hij tot de Lykaoniërs (hoofdst. 14: 16): "God heeft in de verleden tijden al de heidenen laten wandelen in hun wegen. " en in de brief aan de Romeinen (hoofdst. 3: 25) spreekt hij van een "rechtvaardigheid door de vergeving

van de zonden, die tevoren geschied zijn onder de verdraagzaamheid van God. " In al deze teksten wordt de toestand van de afgodendienst niet behandeld als een onschuldige en onstrafbare, als iets waarop geen gerichten moesten volgen, maar slechts als iets waardoor de heidenen niet aan het gericht zijn overgegeven, zoals ook het voorbijzien van de vorige zonden nog niet de vergeving zelf is.

In het vorige deel van de rede heeft de apostel het verkeerde van het verleden voor ogen gesteld: dat is te Athene niets nieuws. Wat hij bestraft is in werkelijkheid reeds door hem en door anderen veroordeeld, hoewel nog niemand het had gewaagd met zo onverbiddelijke scherpheid de diepe gebreken van het Hellenisme te beoordelen. Nu komt Paulus er echter toe de Atheners werkelijk iets nieuws te zeggen, hun namelijk aan te kondigen dat er nu een orde van zaken was geopenbaard, zo verschillend van al het vroegere, dat deze aan al het voorbijgegane een einde maakt. Zij die nu leven zijn de erfgenamen van dat verleden, als God de tijden van de onwetendheid voorbijgezien heeft. De van hen geëiste boetedoening, hun zielsverandering is de zedelijke opheffing van de schuld die dat verleden heeft. Zo’n bekering is echter noodzakelijk, want nu zijn de tijden van de onwetendheid en tevens de tijden van het goddelijk voorbijzien aan hun einde gekomen. Nu gaat men deze dag van het oordeel tegemoet, dat over de gehele aarde zal gaan en wel zal dit oordeel in gerechtigheid worden gehouden. Bengel merkt zeer gegrond op, dat de vermelding van een algemeen rechtvaardig oordeel op de heuvel van het meest bekende gerechtshof in de oudheid een bijzondere nadruk moest hebben.

Als Paulus zegt dat het oordeel aan een mens, dus aan een mens door God was opgedragen, zo kan deze menselijke rechter, als hij waarlijk in Gods plaats de wereld zal oordelen, niet zelf een mens zijn die bekering nodig heeft, die onwetend is, zoals dat tot hiertoe alle mensen waren; maar hij moet in zichzelf tevoren alle zonde hebben overwonnen. Zijn persoon moet met goddelijke alwetendheid, die in het binnenste van de mensen ziet, het juiste oordeel over ieder in het bijzonder met zekerheid kunnen uitspreken. Daar zijn gericht echter tevens waarlijk rechtvaardig moet zijn, moet hij ook een inzicht hebben uit eigen ervaring in al de zwakheden en onvolkomenheden, die aan de menselijke natuur eigen zijn, opdat hij in staat zou zijn deze mede in rekening te brengen en de verontschuldigingen, die daarin zouden kunnen liggen, in diep medelijden over de gebrekkige mensheid met de nodige zachtheid en billijkheid in het gericht te beschouwen (Hebr. 2: 17; 5: 2). In deze man, die God ertoe gesteld heeft om het gericht te houden, is dus een nieuw begin van het menselijk geslacht gegeven, namelijk een mens in wie God en mens één zijn geworden. Doch daar dit alles de toehoorders als iets zo ongehoords en nieuws moest voorkomen dat zij het moeilijk konden aannemen zonder dat hun daarvoor een bewijs was gegeven, laat Paulus niet na zich nu ook op zo’n bewijs te beroepen: God heeft voor alle mensen, zo zegt hij, deze man voldoende aangewezen als door Hem gezonden, zodat zij meer dan reden hadden in Hem te geloven als de toekomstige wereldrichter en volgens dit geloof hun gedrag te regelen. Deze geloofsbrief bestaat er echter in dat God het nooit gehoorde wonder heeft volbracht, die man, nadat Hij gestorven was, weer uit de dood op te wekken. Door dit feit wordt er gelijktijdig op gewezen dat deze man, die God door de opstanding verheerlijkt heeft, tevoren zelf de dood heeft moeten lijden en dat juist Zijn dood voor Hem het doorgangspunt is geweest tot Zijn volmaking en Zijn Godmenselijke heerlijkheid. Van zo’n geloofsbrief voorzien als de Heere Jezus door Paulus wordt beschreven, moet Hij echter ook verder als Schepper en Stichter van een geheel nieuwe orde van zaken worden gezien, namelijk als één, die aan het mensdom een nieuw begin geeft, die inderdaad in staat is de verloren mensheid nu ook werkelijk te leiden tot haar waarachtig doel, dat God haar heeft voorgehouden. Hierdoor nu moesten zij worden uitgenodigd om met deze Jezus in gemeenschap van het geloof te treden. Evenals die

bloedband, waarvan Hij in vs. 26 gesproken heeft, alle mensen met de eerste Adam heeft verbonden, zo moet vanaf nu het geloof alle mensen met Jezus als de tweede Adam verbinden, opdat zij op deze wijze van hun verderf, dat uit die eerste band is voortgesproten, verlost, gered en tot medeleden van een vernieuwde mensheid worden.

De gehele rede van de apostel Paulus kan in drie bijzondere delen worden verdeeld. Zoals vs. 22-25 over God en vs. 26-30 over de mens in zijn betrekking tot God handelden, zo handelt tenslotte vs. 31 over Christus.

Christus als het keerpunt van de wereldgeschiedenis is aan het einde van de rede heerlijk in het licht gesteld. Vóór Hem de tijd van de onwetendheid, met Hem en sedert Hem het licht; vóór Hem het verontschuldigende voorbijzien, vanaf nu het uitzicht op het rechtvaardig wereldgericht, de toekomstige grote dag.

32. Toen zij nu, van wie in vs. 19vv. sprake was, van de opstanding van de doden (liever: "van een opstanding van doden hoorden, zoals die zo-even door Paulus van de door hem nog niet genoemde man (vs. 31) was beweerd, spotten sommigen daarmee, zeker wel vooral de Epicureeërs en de Stoïcijnen; ensommigen, in het bijzonder zij die graag iets nieuws wilden horen (vs. 20v.), zeiden: "Wij zullen u hierover nog wel eens horen" (hoofdst. 24: 25).

Paulus heeft de naam "Jezus" nog niet genoemd, maar hij heeft eerst een ernstige belangstelling bij zijn hoorders voor dit grote doel van zijn rede proberen op te wekken. Nu breekt van de ene zijde een honend gelach, van de andere een beleefde aanwijzing om te zwijgen zijn rede af.

"Als de Rechter, voor wie gij ons roept, een uit de dood opgestane is, vrezen wij niet voor hem, " zo spotten zij. Wat zij gehoord hadden van de onbekende God en diens ongevoelde nabijheid, - alle bewijzen van de vlijt waarmee de vrouw des huizes haar verloren penning zoekt (Luk. 15: 8), - het was alles tevergeefs. Zij spotten met het dwaze geloof in de opstanding van de doden, een spot waarmee vanaf het begin de hoop van de christenen door de gehele verstandige wereld was uitgelachen. Dit was de enige werking van de rede vol heilige ernst en barmhartige goedheid bij deze lichtzinnige mensen. De overigen, die voor ditmaal een nader spreken met de verkondiger van de onbekende God afwezen en hem een andere keer wilden horen, schijnen tenminste daarvan een indruk te hebben ontvangen, dat een "praatjesmaker" (vs. 18) zo niet sprak, maar deze nieuwe leer, die zij gehoord hadden en die met een eis tot hun geweten kwam, hun onaangenaam was; daarom schoven zij de lastige boetprediker terzijde.

De wereld wordt bijna geheel in deze twee soorten van zondaars verdeeld: de één spot met de zaligmakende waarheden, de ander schuift het moment waarop hij ze zich ten nutte zal maken voor zich uit.

Bij de toehoorders zouden redelijkerwijs door hetgeen Paulus zei, vragen kunnen opgerezen zijn als: "Opgestaan! Dus gestorven? En dus heeft deze man, van wie gij als de toekomstige Rechter van alle mensen spreekt, geleefd? Maar hoe en waar! En wanneer en waar en hoe is Hij gestorven? " Paulus zou hun graag hebben geantwoord. Hij zou ervan gesproken hebben dat de Heere te Jeruzalem was gekruisigd, dat Hij in Judea een leven had geleefd geheel als mens en toch de heiligste en meest goddelijke, dat Hij was gekruisigd om de grote belijdenis van Zijn persoon en van Zijn verhouding tot God en de mensheid, die Hij met talloze daden en wonderen van goddelijke macht en liefde had bezegeld. Zo zou de apostel verder gekomen

zijn tot het spreken over de vroegere openbaringen, beloften en voorbereidingen van God en in verband daarmee over de menswording van de Zoon van God en hoe nu de Heere, de toekomstige rechtvaardige Rechter van de gehele wereld en de enige en eeuwige Heiland en Zaligmaker wordt verkondigd. Hij zou hun hebben aangetoond dat de leer en de zaak van het christendom geenszins bestaan in een eis tot verbetering, in een vermaning tot gemoedsverandering en in een dreigende verkondiging van het toekomstige rechtvaardige oordeel van God over de wereld, maar integendeel een middel van de genade en liefde van God is, waardoor de mens vergeving van zonde kan verkrijgen, van de zonde en haar ellende kan verlost worden, tot gemeenschap met God kan komen en zo vervuld kon worden met de zalige hoop van het eeuwige leven en ook met een ootmoedig blij vertrouwen op de dag van het oordeel. Maar zo ver lieten zijn toehoorders hem niet komen; hij werd in de rede gevallen en moest eindigen; om het verdere en diepere van de leer van het evangelie vervolgens alleen aan diegenen mede te delen, die het waardig waren en die daaraan behoefte hadden.

33. En zo, na zo weinig aanvaarding van zijn woorden gevonden te hebben, is Paulus uit hun midden weggegaan, verliet hij de Areopagus of de gerechtsplaats en begaf hij zich naar de woning, waar hij zijn verblijf had.

En hij kwam niet weer! Liever had hij nog te doen met hevige vijanden. Als zij het hem maar toelieten, liet hij zich graag met hen in en verdroeg hij zelfs bittere woorden van hen Van spotters en mensen die zelfs de waarheid van God voor hun leugens wilden misbruiken, wilde hij niets weten. De Heere zelf toch verbood het heilige aan de honden te geven en de paarlen voor de zwijnen te werpen (Matth. 7: 6) en antwoordde Herodes op al diens nietige vragen niets (Luk. 23: 9). Als men zover is gekomen dat men zich aan het evangelie niet eens meer ergert, maar het als een tijdelijk iets te midden van andere zaken bespot of bevit, dan hebben dienstknechten van God niets meer te hopen, maar moeten zij zwijgen.

Men verzuimt zo dikwijls voor de goede raad en voor de tegenwoordigheid van een man van God partij te trekken. Dan wordt hij ons ontnomen, hij komt niet weer en men sterft, voordat men voorbereid is om voor God te verschijnen (Joh. 8: 21).

34. Doch enige mannen sloten zich bij hem aan, zij voegden zich bij hem om nader onderricht van hem te ontvangen, dat hij hun graag gaf, en zij geloofden; onder hen was ook Dionysius,
een medelid van de raad, die op de Areopagus zijn zittingen hield en die daarom gewoonlijk de Areopagiet genoemd werd en een vrouw genaamd Damaris en enige anderen met hen.

Derhalve toch een overwinning van de waarheid! En later is er volgens het getuigenis van de ouden te Athene een uitnemende gemeente te Athene geweest. Zo wordt de christelijke godsdienst ook onder het lijden meester over alle academische verhevenheid.

Te Athene moeten volgens Eusebius onder Hadrianus de eerste christelijke apologieën geschreven zijn door Quadratus en Aristides. Daar nu de apologieën moeten beschouwd worden als de beginselen van de christelijke dogmatiek en theologie, kan Athene enigszins beschouwd worden als de weg van de christelijke theologie in engere zin.

Hoe hardnekkiger de beschaafde Griekse geest nog een geruime tijd het evangelie verwierp, des te zekerder mag men bij zulke uitzonderingen als hier bij Dionysius de Areopagiet concluderen dat hij een veelbetekend persoon was. De merkwaardige geschriften nu, die de naam van deze man dragen, geschriften, die de Nieuw Platonische filosofie met het christendom proberen te verenigen en de mystische literatuur van de kerk openen, zijn zeker

niet van hem, maar in de tijd na Constantijn volgens een in de oudheid niet zeldzame wijze onder zijn naam geschreven. Dat van degenen die gelovig werden, naast Dionysius ook Damaris met name genoemd wordt, zegt ons dat zij een voorname vrouw is geweest. Dat zij de echtgenote van Dionysius zou geweest zijn is een eenvoudig vermoeden zonder andere grond dan dat ze hier naast elkaar worden genoemd.

2. En hij vond daar, toen hij in de eerste plaats met zijn volksgenoten probeerde bekend te worden, een zekere Jood, genaamd Aquila (= arend). Zo heette hij met zijn Romeinse naam, die hij sedert zijn vestiging in Rome droeg. Hij wasgeboren in Pontus, in Azië aan de Zwarte zee (hoofdst. 2: 9) en was onlangs van Italië Ac 10: 1 naar Korinthe gekomen met Priscilla, zijn vrouw (omdat Claudius (hoofdst. 11: 28) bevolen had dat alle Joden uit Rome vertrekken zouden en zij beiden dus ook die stad hadden moeten verlaten) en hij ging tot hen, hij nam zijn intrek bij hen (hoofdst. 17: 5vv.).

Bij Suetonius, een Romeinse geschiedschrijver, die onder de regering van Nero geboren is en die het leven van de twaalf eerste Romeinse keizers heeft vastgelegd, wordt omtrent de keizer Claudius (hoofdst. 25) gezegd: "Judaeos impulsore Christo assidue timultuantes Roma expulit. " (Hij verdreef de Joden, die op aanzetten van Christus voortdurend oproeren verwekten, uit Rome). Men neemt nu veelal aan dat Suetonius hier een naamsverwarring heeft gehad en Christus in plaats van Christo heeft geschreven. Men meent dan dat de onlusten waren voortgekomen doordat het christendom in het Jodendom was doorgedrongen en het gelovig geworden deel daarvan met het overgeblevene in strijd was geraakt. Of men veronderstelt dat dweepachtige Messiasverwachtingen het oproer onder de Joden hadden teweeggebracht en de Romeinen van de ideale persoon van de Messias een oproermaker van gelijke naam zouden gemaakt hebben. Intussen is Christus werkelijk een bestaande Griekse en Romeinse naam geweest. Deze naam droeg waarschijnlijk een Joods oproermaker te Rome, wiens drijven tot het voortdurend oproer maken en uiteindelijk tot het verbanningsedict van de keizer aanleiding gaf. Volgens de chronologische berekeningen van Wieseler valt dit edict in het begin van het jaar 52 n. Chr. en ongeveer in de herfst van dat jaar kwam Paulus te Korinthe. Hij vond Aquila en Priscilla daar reeds gevestigd en waarschijnlijk waren deze ook reeds gelovig in Christus, daar toch de apostel in 1 Kor. 16: 15 het huis van Stefanus de "eerstelingen in Achaje" noemt. De Heere had dus in Zijn voorzienigheid, reeds voordat Paulus te Korinthe aankwam ervoor gezorgd dat hij daar een woning, arbeid en voedsel, evenals een aanknopingspunt tot prediking van het evangelie had. Gelijke nationaliteit en hetzelfde handwerk, maar ook overeenstemming in geloof en vreemdelingschap in de grote stad waren de banden die hier de harten aan elkaar verbonden. Zeker leidt de Heere de Zijnen op een heerlijke wijze. In vs. 26 zien wij vervolgens het echtpaar te Efeze werkzaam tot lering en opbouw, daar zij Apollos in het christendom onderwezen en in hun huis een bijzondere gemeente hadden (1 Kor. 16: 19). Later toen het verbanningsdecreet van Claudius buiten werking was gekomen, keerden zij weer naar Rome terug (Rom. 16: 3v.); in nog latere tijd, gedurende de gevangenschap van Paulus te Rome, komen zij weer voor als wonende te Efeze (2 Tim. 4: 19), zoals een herhaald heen en weer trekken de gewoonte was van de Joodse handswerklieden uit de diaspora (Jak. 4: 13vv.).

HOOFDSTUK 18

VERRICHTINGEN VAN PAULUS TE KORINTHE EN OP REIS NAAR ANTIOCHIE. APOLLOS TE EFEZE.

F. Vs. 1-17 Van Athene wendt de apostel zich in westelijke richting naar Korinthe, de hoofdstad van Achaje. Hadden te Athene wetenschap en wijsheid van de wereld haar zetel, hier te Korinthe bloeiden handel en rijkdom. Had Paulus daar voor zijn prediking geen luisterend oor en voor de evangelische waarheid geen vatbaarheid gevonden, ook hier in deze rijke en weelderige stad was weinig succes te verwachten. Spoedig zou echter blijken dat voor de Korinthiërs hun rijkdom, hun pracht, hun zoeken naar winst en werelds genot niet zo'n sterke hinderpaal was tot aanneming van het evangelie, als voor de Atheners hun mening van verheven wetenschap en hun zelfvoldoening over hun gewaande wijsheid. Dadelijk bij zijn aankomst maakt de apostel met iemand kennis die hem niet alleen het verder voortgaan gemakkelijk maakte, maar ook als een aanbetaling was van een gezegende werkzaamheid. Dit viel hem dan ook, toen Silas en Timotheüs uit Macedonië bij hen kwamen, daar gedurende zijn anderhalfjarig verblijf rijkelijk ten deel, terwijl ook de Joden met hun samenzwering tegen hem zijn werk niet konden verhinderen.

1. En daarna, zeker vrij terneergeslagen over het geringe gevolg van zijn arbeid (1 Kor. 2: 3), verliet Paulus Athene 1) zonder langer op de komst van Silas en Timotheüs te wachten Ac 17: 16 en kwam na ongeveer 2 dagen reizen op de weg over de landengte, die het vaste land van Griekenland met de Peloponnesus verbindt, te Korinthe, 2) de toenmalige hoofdstad van de Romeinse provincie Achaje.

1. Paulus kreeg te Athene wel geen strijd en vervolging, maar, wat nog erger was, spot en verachting. De trotse Atheners lieten hem staan en gaan. Zijn heerlijke prediking op de Areopagus had slechts weinige zielen vrucht gegeven en de weinigen die zich de onbekende God hadden laten prediken, verdwenen als kleine lichtjes in de duisternis van de grote stad. Wij mogen ons de zendingsreizen van de grote apostel zeker niet als zegevierende en triomftochtjes voorstellen en het is zeer troostvol voor ons bij onze eigen zwakheid dat zulke geloofshelden, zulke pilaren van de kerk als Paulus ons zijn voorgegaan op de moeilijke weg van uiterlijke en innerlijke verootmoediging en het bij gebrek aan zichtbaar gevolg dikwijls door de Heere tot ons moet worden gezegd: "Mijn genade is u genoeg. "

2. Korinthe (nu Gortho of Korintho), in de tijd vóór de heerschappij van de Romeinen de hoofdstad van de streek Korinthia, lag in een prachtige, vruchtbare vlakte aan de zuidoostelijke hoek van de Korinthische zeebaai, aan de voet van een berg, die, een vooruitstekende punt van het zuidelijk bergachtig gedeelte van de streek vormende, in die vlakte met een steilte uitloopt en waarop zich de burcht Akro Korinthe verhief. Met die beide zeebaaien, die door de landengte van Isthmus, die een brug tussen de Egeïsche en Jonische zee vormde, gescheiden waren, was de stad door twee havens verbonden, met de Korinthische door Lechaeum en met de Saronische door Kenchreae (vs. 18). In het jaar 146 v. Chr. werd zij door de Romeinse veldheer Mummius ingenomen en geheel verwoest, waarna zij een volle eeuw woest lag, tot Julius Caesar als dictator haar weer herstelde in het jaar 46 v. Chr. De nieuwe stad, waarvan de bevolking met een sterk Romeins element gekleurd was, waaruit de vele Romeinse eigennamen moeten verklaard worden die in ons gedeelte worden gevonden, was in een regelmatige vierhoek van 1 mijl omvang aan de noordzijde van de burg aangelegd. Prachtige tempels en openbare gebouwen versierden haar, in het bijzonder was de markt met tempels versierd. De weg naar de Akropolis was tengevolge van vele krommingen 3/4 mijl

lang en ging langs tempels, altaren en beelden. Boven op de burg stond de prachtige tempel van Venus, versierd met het beeld van de geharnaste godin. Zowel het Griekse als het Romeinse Korinthe was volgens de ligging een voorname handelsstad, daar zij door de beide havens als een middelpunt was voor de handel tussen Azië en het westen. Daaraan was dan ook, net als in alle grote handelssteden een weelderige ontwikkeling van het materieel levensgenot verbonden, die in eindeloos zwelgen uitliep, zodat Korinthische drinkers en Korinthische tafels bij de ouden tot spreekwoorden waren. Niet minder sterk was de wellust, waartoe vooral de hier heersende verering van Venus bijdroeg, van wie de oudste en heiligste tempel op de berg stond. Het is opmerkelijk dat, terwijl op de Akropolis te Athene Minerva, de godin van de wijsheid, haar zetel had, op Akrokorinthus, Venus, de godin van de wellust haar beroemdste tempel had. Dit leven in weelde en zwelgerij werkte noodzakelijk meer op de ontwikkeling van de kunsten dan van de wetenschappen. Terwijl Korinthe in de laatste geen namen van betekenis kan noemen, is het in de kunst beroemd. In vindingrijkheid, in schoonheidsgevoel en kunstvaardigheid overtrof deze stad alle andere van Griekenland. Aan haar heeft de bouwkunst de rijkste en prachtigste vormen (Korinthische zuilengangen) te danken en nergens was de rijkdom van kunstwerken groter. Er werden vooral beelden vervaardigd en gereedschappen uit klei en metaal (Korinthische vazen, Korinthisch erts); ook werden van hier kostbaar bewerkte kleden uitgevoerd. Zo was de stad als het ware het paradijs van de oude wereld en door haar werd de Latijnse dichter Horatius nagezegd: "non cuivis contingit adire Corinthum" (het valt niet elk te beurt te Korinthe te komen). Alle pracht en heerlijkheid van het oude Korinthe heeft echter de tijd vernietigd. Thans is die eens zo heerlijke stad een hoop ellendige huizen tussen oude puinhopen, een vervallen stad, waarvan de inwoners door ellende en ziekte (ten gevolge van de nu ongezonde ligging) gekweld, als schaduwbeelden rondwandelen.

2. En hij vond daar, toen hij in de eerste plaats met zijn volksgenoten probeerde bekend te worden, een zekere Jood, genaamd Aquila (= arend). Zo heette hij met zijn Romeinse naam, die hij sedert zijn vestiging in Rome droeg. Hij wasgeboren in Pontus, in Azië aan de Zwarte zee (hoofdst. 2: 9) en was onlangs van Italië Ac 10: 1 naar Korinthe gekomen met Priscilla, zijn vrouw (omdat Claudius (hoofdst. 11: 28) bevolen had dat alle Joden uit Rome vertrekken zouden en zij beiden dus ook die stad hadden moeten verlaten) en hij ging tot hen, hij nam zijn intrek bij hen (hoofdst. 17: 5vv.).

Bij Suetonius, een Romeinse geschiedschrijver, die onder de regering van Nero geboren is en die het leven van de twaalf eerste Romeinse keizers heeft vastgelegd, wordt omtrent de keizer Claudius (hoofdst. 25) gezegd: "Judaeos impulsore Christo assidue timultuantes Roma expulit. " (Hij verdreef de Joden, die op aanzetten van Christus voortdurend oproeren verwekten, uit Rome). Men neemt nu veelal aan dat Suetonius hier een naamsverwarring heeft gehad en Christus in plaats van Christo heeft geschreven. Men meent dan dat de onlusten waren voortgekomen doordat het christendom in het Jodendom was doorgedrongen en het gelovig geworden deel daarvan met het overgeblevene in strijd was geraakt. Of men veronderstelt dat dweepachtige Messiasverwachtingen het oproer onder de Joden hadden teweeggebracht en de Romeinen van de ideale persoon van de Messias een oproermaker van gelijke naam zouden gemaakt hebben. Intussen is Christus werkelijk een bestaande Griekse en Romeinse naam geweest. Deze naam droeg waarschijnlijk een Joods oproermaker te Rome, wiens drijven tot het voortdurend oproer maken en uiteindelijk tot het verbanningsedict van de keizer aanleiding gaf. Volgens de chronologische berekeningen van Wieseler valt dit edict in het begin van het jaar 52 n. Chr. en ongeveer in de herfst van dat jaar kwam Paulus te Korinthe. Hij vond Aquila en Priscilla daar reeds gevestigd en waarschijnlijk waren deze ook reeds gelovig in Christus, daar toch de apostel in 1 Kor. 16: 15 het huis van

Stefanus de "eerstelingen in Achaje" noemt. De Heere had dus in Zijn voorzienigheid, reeds voordat Paulus te Korinthe aankwam ervoor gezorgd dat hij daar een woning, arbeid en voedsel, evenals een aanknopingspunt tot prediking van het evangelie had. Gelijke nationaliteit en hetzelfde handwerk, maar ook overeenstemming in geloof en vreemdelingschap in de grote stad waren de banden die hier de harten aan elkaar verbonden. Zeker leidt de Heere de Zijnen op een heerlijke wijze. In vs. 26 zien wij vervolgens het echtpaar te Efeze werkzaam tot lering en opbouw, daar zij Apollos in het christendom onderwezen en in hun huis een bijzondere gemeente hadden (1 Kor. 16: 19). Later toen het verbanningsdecreet van Claudius buiten werking was gekomen, keerden zij weer naar Rome terug (Rom. 16: 3v.); in nog latere tijd, gedurende de gevangenschap van Paulus te Rome, komen zij weer voor als wonende te Efeze (2 Tim. 4: 19), zoals een herhaald heen en weer trekken de gewoonte was van de Joodse handswerklieden uit de diaspora (Jak. 4: 13vv.).

3. En omdat hij hetzelfde handwerk deed als Aquila, bleef hij bij hen en werkte daar, arbeidde hij om met zijn eigen handen zijn brood te verdienen (1 Kor. 4: 12; 1 Thess. 2: 9; 2 Thess. 3: 8), zoals het de gewoonte was bij de Joden dat rondreizende Rabbijnen een handwerk uitoefenden (Mark. 6: 3): want zij waren tentenmakers van beroep, zij maakten van een stof, die uit geitenhaar vervaardigd was, tenten, waarvan men zich in het oosten veel bediende.

4. En, als hij de gehele week in de werkplaats van Aquila had gearbeid, discussieerde hij op elke sabbat in de synagoge, de godsdienstige vergaderplaats van de Joden en zo overtuigde hij tot het geloof Joden en ook Grieken, die als proselieten van de poort zich bij de synagoge hadden gevoegd. Hij trachtte ze van de waarheid van het christendom te overtuigen en daarvoor te winnen (hoofdst. 19: 8), vooreerst echter nog meer op voorbereidende wijze ("Ac 18. 6" 1).

Het leven van deze grote en heilige man ligt hier zo edel, stil en werkzaam voor ons. Op zo waardige wijze arbeidde hij rustig voort. Met niets pronkend en schitterend, is het toch heerlijk in zijn eenvoud, al was het ook alleen om het feit dat het, zo waarachtig en innig godzalig, toch zuiver is van alle overspanning en overdrijving en van alle nutteloos rondtrekken en nietsdoend gepraat, wat in het leven en de beoefening zo zwaar is, namelijk om de rechte toon, de juiste rechten, de ware maat van een vrome gezindheid en een godzalig leven te vinden en vast te houden en zich eigen te maken, dat vinden wij hier zo mooi en zo volkomen voorgesteld, dat komt ons hier voor als het gewone dagelijkse leven van deze man, als een blijvende en heersende gesteldheid in hem, die hem ontrukt heeft aan en verheven boven de onrustige eb en vloed van velerlei verschillende gemoedsstemmingen. Het geestelijke en wereldse staan hier naast elkaar en grijpen in elkaar, alsof het van rechtswege, van godswege bij elkaar moest zijn. Hierin is een verbintenis waarin het ene het andere niet verstoort, maar wel het ene het andere bevordert. Paulus weet wat in deze wereld volgens goddelijke en menselijke regeling moet worden gedaan en hij doet het zo stil, zo volhardend, zo trouw, alsof er niets anders te doen was. Wie hem gedurende de week in zijn werkplaats had gezien, die zou hem daar zo werkend hebben gevonden. Maar de nood en de moeite van deze wereld kan hem niet, evenmin als het genot en de weelde van deze wereld, met zijn zorgen en genietingen, het hogere en eeuwige uit het oog en uit de ziel wegnemen. Er zijn maar weinig mensen geweest, bij wie het wereldse en geestelijke, hemel en aarde, rust in God en werkzaamheid in de wereld in een zo volmaakte eenheid zullen zijn geweest. Hij was, zoals wij het allen moeten worden, te vergelijken met de passer in de hand van de bouwmeester, die met de ene punt in het middelpunt is vastgehecht en daarop rust en met de andere naar alle richtingen in de omtrek zich beweegt, zoals de leidende hand hem bestuurt.

Wij worden geboren om eeuwig te leven en behoren in zekere zin gelijktijdig tot twee verschillende werelden. Als zinnelijke wezens zijn wij tot de zichtbare, als zedelijke en redelijke schepselen zijn wij tot een onzichtbare wereld in de nauwste betrekking geplaatst en die dubbele betrekking stelt als vanzelf een dubbele eis ons voor ogen. Wij mogen evenmin de taak voor dit, als die voor een hoger bestaan verwaarlozen; in het christelijke leven moet de welbestuurde zorg voor het tijdelijke zich met die voor het eeuwige paren. Is zo'n vereniging van schijnbaar strijdige plichten dikwijls verre van gemakkelijk, te meer gepast mag het heten op het voorbeeld van een apostel te zien, die, blijkens zijn gedrag te Korinthe, zowel in het kleine als in het grote zeer trouw is geweest. Die trouw aan de aardse taak, niet minder dan aan de hemelse roeping, wordt ons hier in haar ware aard, maar ook in haar hoge betekenis getoond. Het blijkt duidelijk, Paulus vergeet, ook als hij voor het hogere leeft, de zorg voor het aardse toch niet. Van Athene naar Korinthe gekomen om ook daar het evangelie te prediken, getuigt hij op elke sabbat in de synagoge van de Joden van de waarheid; maar als de sabbat voorbijgegaan is en de eerste werkdag begonnen, treft gij hem in één van de onaanzienlijke buurten van de stad, aan de zijde van Priscilla en Aquila aan, met wie hij in de nederige werkplaats arbeidt voor het dagelijks brood in de nuttige, maar in weinig aanzien staande betrekking van tentenmaker. Paulus is in die aardse taak even trouw als aan zijn hemelse roeping. De evangelieprediker en de tentenmaker zijn hier geen twee verschillende personen, maar één, op hoger en lager gebied door hetzelfde beginsel bestuurd en met de vraag op de lippen: "Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal? Waar hij de preekstoel bestijgt, houdt hij niets achter van de gehele raad van God, maar ook waar hij zich over het Cilicisch geitenhaar neerbuigt, dat tot tentbedekking verwerkt moet worden, is er zeker te Korinthe geen trouwer, eerlijker, nauwgezetter tentenmaker dan hij. Dag en nacht arbeidt hij in stilte om zijn eigen brood te eten en niemand tot aanstoot te zijn; één jaar en zes maanden lang is hij van dag tot dag bezig in het handwerk, waartoe hij, naar de gewoonte van de Joodse Rabbijnen, vroegtijdig opgeleid is. Hij verzuimt niets van wat van hem als tentenmaker met billijkheid gevorderd kan worden; Alleen als het meerdere dit gebiedt, laat hij het mindere wijken. Paulus brengt het aardse gewillig ten offer, waar zijn hogere roeping het eist. Ja, te Korinthe, waar hij lang en rustig vertoeft; te Thessalonika, waar men hem met open armen ontvangt; te Efeze, waar hij zich drie jaar ophoudt zonder iemands zilver of goud te begeren, dßßr biedt hij tegelijk zijn handwerk voor een billijke prijs en de parel van grote waarde om niet. Maar als de liefde tot de armen van Judea hem tot een reis naar Jeruzalem roept dan laat hij zich door geen baatzuchtige broodzorg terughouden. En als de Macedonische man hem verschijnt met de bede "kom over en help ons, " dan antwoordt hij niet met de klacht dat de kosten hem te groot zijn. En als de Heer hem te kennen geeft dat hij ook te Rome het evangelie moet brengen, dan zal hij niet eerst onderzoeken of daar wel veel klandizie voor zijn tentenfabrikaat valt te verwachten. Het aardse is hem slechts middel, het hemelse doel; hij arbeidt ook voor de spijs die vergaat, maar heeft alles als offer beschikbaar voor het hemelse brood. Hij zoekt eerst het koninkrijk van God en ervaart, zoals hij verwacht, dat hem alle andere dingen met milde hand worden toegeworpen. Wie beseft niet de hoge betekenis van zo'n echt christelijk beroepsleven, dat zijn aanbeveling aan zichzelf ontleent? In Paulus zien wij hoe juist zo'n vereniging van trouw in de aardse en hemelse taak de mens tot ware grootheid verheft. Vrijmoedig van Christus te getuigen en met al de kracht van zijn welsprekendheid de zaak van het geloof te pleiten, dat was ongetwijfeld een taak de apostel van de heidenen waardig; maar dan weer met dezelfde zorgvuldigheid tentgordijnen en hamer ter hand te nemen, liever dan het brood van de traagheid te eten, ziedaar een betoning van echte grootheid, die nog zeldzamer geëvenaard wordt. Zo'n gedrag is een aanbeveling van het evangelie bij de wereld, die zo graag beweert dat het zoeken van de hemelse dingen, trage, dweepzuchtige, onpraktische mensen maakt. Het is uiteindelijk de beste voorbereiding op het hemelse leven, waar alleen aan hem die ook in het kleine trouw was, het uitzicht ontsloten is

van ook over het grote gesteld te worden. O wie van ons moet niet wensen dat hij in dit opzicht aan Paulus gelijk zou zijn, dat hij zelfs het kleinste niet beneden zijn waardigheid achtte, maar dan ook het zwaardere het zwaarste liet wezen. Hoe wij die hoogte bereiken? Alleen langs de weg van de waarachtige wedergeboorte, van de voortdurende zelfverloochening, van de rusteloze oefening om een vrij geweten te hebben voor God en de mensen. En voorts geldt ook hier het woord van de kerkvader: "heb lief en doe dan wat gij wilt. "

5. En toen Silas en Timotheüs eindelijk uit Macedonië aangekomen waren, en wel uit Berea waar hij ze had achtergelaten (hoofdst. 17: 14vv.) werd Paulus, die nu zulke goede helpers (2 Kor. 1: 19) bij zich had, door de Geest ertoe aangezet voortaan met nog grotere overtuiging
dan vroeger het evangelie te prediken. Hij deed dat door de Joden te verzekeren dat Jezus de Christus is, de Messias vanIsraël, of de aan de vaderen beloofde Verlosser (hoofdst. 9: 22).

Het schijnt dat de blijdschap, door het weerzien van deze geliefde en voortreffelijke mensen in de apostel een verheven blij en versterkend gevoel heeft opgewekt. Hun aangezicht verkwikte zijn ziel, hun woord, hun verblijdende getuigenis van de kracht van het evangelie, van de hulp van de Heere, van de wandel en de groei van die christenen bij wie zij een geruime tijd geleefd en gearbeid hadden, hun woord, hun waarachtig en verblijdend woord, dat evenzeer van hun eigen geloof en van hun liefde, van hun geduld en hun van moed getuigde, alsook het leven en de trouw van de Heere verheerlijkte, bracht als een adem van de Heilige Geest alle leven en alle kracht in het binnenste van zijn ziel in beweging. Juist in die dagen (waarschijnlijk nog aan het einde van het jaar 52 n. Chr. of toch in het begin van het volgende jaar) schreef de apostel zijn eerste brief aan de Thessalonicensen. Daar vertelt hij zelf (hoofdst. 3: 6-9) hoe verkwikkend en levenopwekkend voor hem het woord van zijn vrienden was geweest. Maar weer begrijpen wij uit de vreugde die hij daar te kennen geeft, wat tot hiertoe als een drukkende last op zijn ziel had gelegen en hem hinderlijk was geweest in de gehele volvoering van zijn werk. Het was de zorg voor de gemeenten, die hij zo vroegtijdig had moeten verlaten en die hij zozeer verlangde eens weer te zien, zonder dat het hem vergund was zijn voornemen ook te volbrengen (1 Thess. 2: 17vv.).

Uit het getuigenis van de apostel in 1 Thess. 3: 6-8 zien wij ook voor het eerst volkomen duidelijk welke diepe smart Paulus uit Macedonië naar Athene heeft meegebracht. Hij acht zichzelf een gestorvene: voor de Joden, zijn broeders naar het vlees heeft hij zijn gehele hart geopend, maar overal hebben zij hem met haat en vervolging teruggestoten. Met alle kracht van de liefde heeft hij zich in het karakter van de Grieken ingeleefd en zij hebben gespot met zijn zelfverloochening en zijn goddelijke wijsheid. Maar niet alleen is zijn beste streven en werken door Joden en Grieken vernietigd, ook het hoogste werk en de heerlijkste genade van zijn God wordt door de boosheid van de mensen verijdeld. Hoe uitdrukkelijker en sterker God Zijn genade en trouw aan het volk van Israël heeft bewezen, hoe meer verbitterd en boos is de gezindheid en het hart van het volk geworden tegenover de voortgang van Gods genade en trouw in Christus Jezus. Hoe heerlijker God het volk van de Atheners met de gave van de natuur heeft gezegend en hoe toegevender Hij de tijden van de onwetendheid verdragen heeft, hoe lichtzinniger en gewetenlozer verwierpen zij het werk van God, waardoor de natuur tot genade en de tijden van de onwetendheid tot heiligmaking moeten worden geleid. Onder zo’n drukkende last is Paulus als gestorven. Kan het hem levend maken, dat hij te Korinthe wordt opgenomen en werk vindt in het huis van Aquila? Dit kan hem slechts een bestaan geven; zijn hele leven daarentegen verkrijgt hij pas dan weer, als hij van Timotheüs en Silas verneemt dat de Macedonische gemeenten heerlijk aan het groeien en bloeien zijn. Dit bericht is als een levendmakende adem van de Geest van God; want daarin is opnieuw de zekerheid gegeven en

voor de tegenwoordige gemoedstoestand van de apostel verzegeld dat de genade van God altijd sterker is dan de boosheid van alle mensen en vooral ook rijk en krachtig genoeg is om de tegenstand van de Griekse aard te overwinnen. De gemeenten in het Macedonisch Griekenland, die krachtig toenamen, maakten daarom de moed van de apostel, die was uitgedoofd om in de hoofdstad van het Achajische Griekenland te getuigen, weer levendig, zodat hij het werk van de verkondiging weer met alle kracht kon opnemen.

7. En vandaar, uit de synagoge, waar hij tot hiertoe zijn leer had voorgedragen, vertrok hij en kwam in het huis van een man, genaamd Justus 1) of de Rechtvaardige, die een heiden was van geboorte en God diende, die zich als proseliet van de poort Le 17: 9 tot deGod van Israël had gewend (hoofdst. 13: 43), en wiens huis, waarin vanaf nu het evangelie gepredikt werd, grensde aan de synagoge. Hierdoor getuigde Paulus aan de ene kant op sprekende wijze hoe graag hij daarbinnen zou zijn gebleven, doch ook aan de andere kanthoe het rijk van God reeds nu van de Joden werd weggenomen en de heidenen gegeven, die hun vruchten zouden brengen (Matth. 22: 43).

1. Als naam alleen komt overigens "Justus" niet voor, doch wel als bijnaam (hoofdst. 1: 23 Kol. 4: 11

). In sommige handschriften wordt de lezing gevonden: "genaamd Titus Justus". Deze worden gevolgd door verscheidene vertalingen, waaronder de Vulgata. Toch schijnt die lezing slechts aan een vergissing haar ontstaan te danken te hebben, doordat een kopieerder de laatste lettergreep van het Griekse woord ONOMATI (met name) als verkorting voor TITOY (Titus) opvatte en zo de naam in de tekst opnam; en omdat het nu onverklaarbaar scheen dat die bekende helper van de apostel van die naam, van wie hij in zijn contacten met de Korinthiërs meermalen gebruik maakte (2 Kor. 2: 13; 7: 6, 14; 8: 6, 16, 23 en aan wie hij later een bijzondere brief richtte (Titus 1: 4), nergens in de Handelingen van de Apostelen zou vermeld zijn (vgl. vs. 23 b), zo verheugde men zich hier een tekst voor zich te hebben, waarin zijn naam toch voorkwam. Is het intussen zo goed als zeker dat de reis van Paulus naar Jeruzalem, waarvan hij in Gal. 2: 1vv. melding maakt, die naar het apostolisch concilie in het jaar 50 (Hand. 15) geweest is, dan is het net zo zeker dat in onze tekst van Titus geen sprake kan zijn; want op die reis bevond hij zich tenminste reeds onder de leerlingen van de apostel, indien niet reeds onder diens helpers.

"Wat een sprekende tekens zijn toch deze beide vergaderplaatsen, de synagogen en de predikzaal in het huis van Justus, die hier zo dicht naast elkaar staan! In de synagoge wordt ons het goddelijke verbondsteken van de besnijdenis, de wet en de profeten voorgesteld, maar daarmee verbonden de onreinheid van het ongelovige hart en de lust van het kwaad geweten. Dicht daarnaast zien wij het huis van een heiden, waaraan uiterlijk niets anders te zien is dan het natuurlijke heidendom, maar daarin het levend getuigenis van het goddelijk woord en het tonen van geest en kracht, alsook een hartelijk aannemen van het evangelie. Daar is de schijn van een huis van God zonder werkelijkheid, hier is het werkelijke godshuis, dat op het punt staat openbaar te worden. "

8. En Crispus, de overste, de opziener van de synagoge (Matth. 9: 18), die door de beslissende stap die Paulus gedaan had nu ook zichzelf tot een beslissing liet brengen, geloofde in de Heere. Hij gaf zich gelovigover aan de Heere Jezus als de ware Messias en de enige Heiland met geheel zijn huis en ontving de heilige doop door de hand van de apostel zelf (1 Kor. 1: 14). En velen van de Korinthiërs, zowel heidenen als proselieten en Joden, die hoorden hoe hij in het huis van Justus (vs. 7) het woord van God predikte, geloofden en werden gedoopt.

Daar het huisgezin van Crispus te Korinthe, zoals het schijnt, het eerste geweest is dat in behoorlijke vorm en openlijk door de doop het christendom beleed en dus hiermee eigenlijk voor het eerst in deze stad een christelijke gemeente werd gesticht, baarde die gebeurtenis des te meer opzien en was in de gevolgen des te belangrijker, daar nu ook vele Korinthiërs overtuigd werden zich te laten dopen. Net als Crispus, doopte Paulus ook Gajus (1 Kor. 1: 14), een man van naam; bij die beiden komt vervolgens Stefanus en diens familie (1 Kor. 1: 16). Deze drie doopte Paulus zelf; de anderen werden door Silas, Timotheüs of Aquila gedoopt.

Zo'n bekering, de bekering van een heel huisgezin, als hier dat van Crispus, is ons nog van geen Israëliet bericht. Is dit niet een begin van de wending, die Mozes (Deut. 32: 21) beloofd heeft voor de laatste tijd, dat Israël, tot jaloersheid opgewekt door hetgeen geen volk was, na verre afdwaling tot zijn God weerkeert? Is het toch niet de aantrekkingskracht van het heidense hart, dat door Gods Geest vervuld is, dat Crispus niet laat vertoeven in de Joodse synagoge, die door de Geest van God verlaten is? Werkt deze niet zo sterk op hem dat hij met zijn gehele huis het woord van God in het heidense huis nawandelt en gehoorzaam wordt? Terwijl nu velen van de Korinthiërs dit schitterend voorgaan van de overste van de synagoge, die tot de gemeenschap met de christenen uit de heidenen overgaat, volgen, wordt Paulus door zo'n resultaat opnieuw en nog krachtiger gesterkt dan door de mededeling uit Macedonië. Door de onmiddellijke nabijheid en eigen ervaring is de grote kracht van Gods genade hem duidelijk geworden, eerst de Grieken en vervolgens en wel op een nieuwe en hoopvolle wijze, de Joden (Rom. 10: 19; 11: 14); daarom doopt hij deze familie ook zelf.

9. En de Heere zei, waarschijnlijk nadat de breuk met de synagoge van de Joden had plaatsgehad (vs. 6v.), tot Paulus door een gezicht in de nacht (hoofdst. 16: 9), terwijl Hij aan hem verscheen zoals vroeger en ook later te Jeruzalem (hoofdst. 22: 17vv. ; 23: 11): Wees niet bevreesd voor die zich verzettende en lasterende Joden, die u reeds zo dikwijls uit uw arbeidsveld hebbenverdrongen. Houd het woord van het kruis, dat voor hen een zo grote ergernis is (1 Kor. 1: 23), niet terug, maar spreek het uit zonder vrees en zwijg niet van die grote zaak alleen omwille van de vrede.

10. Want Ik ben met u om u in uw innerlijke zwakheid te sterken (1 Kor. 2: 3), maar ook om u uiterlijk tegenover de tegenstanders in bescherming te nemen en niemand zal de hand aan u leggen om u kwaad te doen, zoals dat te Antiochië in Pisidië, te Iconium, Lystre, Filippi, Thessalonika en Berea geschied is (hoofdst. 13: 50; 14: 5vv., 19vv. ; 16: 19vv. ; 17: 5vv. en 13v. Gij zult niet zonder grote zegen blijven,
want Ik heb veel volk in deze stad en tot hen allen moet de roeping tot Mijn Koninkrijk komen zonder dat de vijanden het zullen kunnen verhinderen.

Ook de grootste heiligen en de krachtigste helden van God hebben hun uren van zwakheid en tijden van strijd, waarin zij een toespraak en versterking van boven nodig hebben. - Abraham voor Abimelech, Mozes in de woestijn, David in de klaagpsalmen, Elia onder de jeneverboom, Johannes in de gevangenis, Luther, die eens in zijn aanvechtingen zei: "velen denken dat ik op enkel rozen wandel, omdat ik in mijn uiterlijke wandel zo vrolijk schijn, maar God weet hoe het met mij is. "

Het moet voor ons een grote aanmoediging zijn om te trachten goed te doen, dat God onder de verachtsten van de verachten, onder de schuldigsten, de ontuchtigsten en de dronkaards een uitverkoren volk heeft dat gered moet worden. Wanneer gij het woord tot hen brengt, dan doet gij het omdat God u geroepen heeft, om de boodschap van het leven aan hun zielen te brengen

en zij moeten die boodschap ontvangen, want zo is het raadsbesluit van de eeuwige uitverkiezing. Zij zijn evenzeer door bloed vrijgekocht als de heiligen voor de eeuwige troon. Zij zijn het eigendom van Christus, hoewel zij misschien nu nog de herberg beminnen en de heiligheid haten, maar indien Christus hen gekocht heeft dan zal Hij hen bezitten. God is niet ontrouw, dat Hij de prijs vergeten zou die Zijn Zoon betaald heeft. Hij zal niet toelaten dat Zijn plaatsbekleding in een enkel geval een onnut feit zal zijn. Tienduizenden verlosten zijn nog niet wedergeboren, maar zij moeten wedergeboren worden en dit is onze troost, wanneer wij tot hen komen met het levendmakende woord van God.

11. En hij, Paulus, ondervond de waarheid van de woorden van de Heere. In vertrouwen daarop vestigde hij zich te Korinthe en bleef ook verder bij Aquila (vs. 3). Hij bleef daar een jaar en zes maanden, van de herfst van het jaar 52 tot de lente van 54 n. Chr. en hij leerde hen in het huis van Justus (vs. 7) het woord van God, waardoor hij ook werkelijk de Heere een groot volk verzamelde in de talrijke gemeente, door hem aldaar gesticht.

Nu pas kon Paulus zich gerust op dit arbeidsveld vestigen, terwijl hij zich tevoren nog altijd beschouwde als iemand op doorreis en op het ogenblik wachtte, waarop hem zou worden gezegd: "gij moet verder. " Zolang was Paulus nog op geen enkele plaats gebleven.

Omstreeks het midden van zijn anderhalfjarig verblijf, dus in het jaar 53 n. Chr., schreef hij de tweede brief aan de Thessalonicensen. De bezorgdheid die ten tijde van de eerste brief bij de Thessalonicensen heerste, dat velen onder hen de wederkomst van Christus niet meer beleven zouden, was intussen ten gevolge van woord en brief, die men onder de naam van de apostel had ingevoerd, in de verwachting van het tegenovergestelde veranderd, als zou die wederkomst dadelijk geschieden. Nu wordt dan ook dit thema van een andere zijde behandeld (vgl. 2 Thess. 2: 1vv. met 1 Thess. 4: 13vv.

Onder deze anderen, die de apostel zijn vreugde en zijn kroon noemt (1 Thess. 2: 19) heeft hij - opmerkelijk genoeg! - het donkere profetische geheel uitgesproken: eerst zal de afval komen en uit de afval de mens van de zonde voortkomen, voordat Christus met het rijk van de heerlijkheid verschijnt. De voorzegging wordt dus gegeven op het ogenblik dat de christelijke gemeente onder de heidenen het hardste groeide, een voorspelling die - of de tijdgenoten het begrepen of niet - betekent dat in de christelijke kerk zelf het verderf zou binnendringen en in haar de geestelijke tempel, de antichrist zijn troon zal oprichten.

12. Maar wij willen uit die tijd van zijn anderhalfjarig verblijf te Korinthe nog een voorval beschrijven dat duidelijk toont onder welke bijzondere bescherming van de Heere Paulus stond, zodat de tegenstanders niets tegen hem konden doen en hij dus Korinthe als het eigenlijke station van zijn werkzaamheid in Griekenland kon beschouwen (vs. 10). Toen Gallio, die oorspronkelijk Junius Annaeus Novatus heette, een broer van de filosoof Annaeus Lucius Seneca, en later door adoptie in de familie van de rhetor Gallio werd opgenomen en nu met diens familienaamwerd genoemd, een geestig en zeer geprezen man - toen deze Gallio stadhouder (proconsul hoofdst. 13: 7) van Achaje was, waarschijnlijk sedert het jaar 53 n. Chr., stonden de Joden te Korinthe, de woonplaats van de landvoogd, eendrachtig tegen Paulus op. Zij hoopten waarschijnlijk bij de nieuwe stadhouder gemakkelijker danbij de vorige iets tegen de door hen gehate prediker uit te richten en brachten hem voor zijn rechterstoel (Matth. 27: 19).

13. Zij klaagden Paulus aan als iemand die propaganda maakte en een nieuwe godsdienst wilde invoeren, (het is toch niets nieuws dat zij, die zelf in het godsdienstige het meeste

dwalen, anderen van ketterij beschuldigen), zeggende: Deze raadt de mensen aan dat zij God op een wijze zouden dienen tegen de wet van Mozes, die in het Romeinse rijk de Joden is toegelaten (hoofdst. 21: 21; 24: 5); zijn godsdienstoefeningen zijn dus ongeoorloofd.

14. En toen Paulus zijn mond wou opendoen om zich tegenover die aanklacht te verdedigen (hoofdst. 24: 14vv. ; 26: 4vv.), zei Gallio, om zich van de hele zaak af te maken, alsof die voor zijn rechterstoelniet op zijn plaats was, tot de Joden: Als er sprake was van enig ongelijk, een schending van enig privaat recht, of een misdrijf, die een onderzoek in crimineel recht eist, o Joden, als gij deze man daarvan beschuldigde, dan zou ik u met reden, naar recht en billijkheid verdragen.

15. Maar indien er, zoals ik duidelijk merk, een geschil is over een woord ten opzichte van uw Messias en over namen ten opzichte van uw godsdienst en over de wet, die onder u is, of deze geschonden is of niet, dan zult gij zelf toezienhoe gij die strijd zult uitmaken; want ik wil over deze dingen geen rechter zijn, daar zij niet tot mijn ambt behoren (hoofdst. 23: 29; 25: 18vv.).

16. Zij maakten het hem echter door hun aandringen lastig en wilden hem niet met rust laten, maar hij dreef hen weg van de rechterstoel, om aan de zaak een einde te maken.

17. Maar de hardnekkigheid, waarmee de Joden hun wil trachtten door te drijven en die onmiskenbare vijandschap tegen de door de landvoogd onschuldig verklaarde Paulus, verbitterde al de Grieken, die als heidenen noch tot de partij van de aanklagers, noch tot die van de aangeklaagden behoorden. Zij nemen dan Sosthenes, de overste van de synagoge, die sedert de overgang van Crispus tot het christendom (vs. 8) in diens plaats was gekomen en die zich tot de woordvoerder van de Joden maakte en zij sloegen hem voor de rechterstoel, zodat de landvoogd het zag, om hem tot bedaren te brengen en Gallio, die zo’n volksgericht niet met tegenzin zag, trok zich hier niets van aan, hij liet het gebeuren zonder dat hij de Grieken gebood daaraan een einde te maken of hen ervoor bestrafte.

Terwijl Paulus tot hiertoe op alle Europese stations in zijn werk gestoord was, ofwel door de vijandschap van de heidenen, zoals te Filippi, of door de gehele onvatbaarheid van hen, zoals te Athene, of door de haat en de boosheid van de Joden, zoals te Thessalonika en te Berea, heeft hij hier te Korinthe voor de eerste maal bereikt dat de vervolging tegen hem ingesteld, volkomen vruchteloos blijft. Dat toch de bescherming, hem te Korinthe geschonken, veel meer te betekenen had dan wat te Filippi ten gevolge van zijn Romeins burgerrecht hem ten deel viel, ligt voor de hand. Pas nadat hij persoonlijk mishandeld was, had daar zijn Romeins recht enige kracht. Ook toen won hij alleen een eervolle uitleiding uit de stad, maar niet een vrij verblijf. In Korinthe hoeft Paulus niet eens zijn mond te openen; de mond van de Romeinse proconsul beschermt hem tegen alle gevaar en het volk is hem zo toegedaan, dat het zijn vervolgers mishandelt. Ook in dit opzicht blijkt dat Korinthe boven alle andere plaatsen de plek is geweest waarop de Macedonische man te Troas (hoofdst. 16: 9) de apostel heeft gewezen en waarheen deze hem had geroepen. Ook in dit opzicht blijkt dat de Heere, die hem over de zee had geroepen, hem vooral in het door de zee omspoelde Korinthe had willen plaatsen en daar Zijn zo talrijk aanwezige volk tot hem wilde leiden.

Wat zijn karakter aangaat is Gallio ver boven Pilatus verheven, hij gebruikt de rechtsvorm voor het levende recht en ziet in deze zin ook het formele onrecht van het volksgericht misschien met innerlijk welgevallen aan. Wat zijn geest aangaat, openbaart hij iets van die onverschilligheid van Pilatus, aan wie het evangelie in zijn knechtsgestalte of liever in het

gewaad van vervolgde schuldeloosheid onder de ogen kon komen, zonder dat hij er notitie van nam.

Als men Gallio als een heidens rechter beschouwt, moet men deze billijkheid en onpartijdigheid in hem prijzen. Zij beschaamt de geest van vervolging en de bloeddorst, die zo vele overheden die de christennaam dragen, onder het voorwendsel van godsdienst hebben uitgeoefend. Als echter christelijke overheden met dit voorbeeld hun onverschilligheid omtrent alle godsdienst verontschuldigen, dan valt het valse daarvan spoedig in het oog. Dit zondige Gallionisme heeft zich helaas van de hoven van de koningen (via een groot deel van de stand van rechters en beambten) tot in de geringste boerenhutten verbreid.

De heidense Gallio geen toonbeeld voor een christelijke rechter; want deze moet 1) niet ingrijpen in gewetens- en godsdienstzaken van anderen, maar wel zelf geweten en godsdienst hebben 2) in zaken van leer en geloof niet oordelen, maar de mishandelden, van welk geloof zij ook zijn, tegen ruw geweld beschermen.

Vs. 18-23 Als voor Paulus de tijd gekomen is dat hij vanwege de feestreis naar Jeruzalem, die hij zich had voorgenomen, Achaje moet verlaten, gaat hij scheeps in de haven van Kenchreeën, nadat hij daar eerst de vervulling van een belofte had voorbereid. Hij gaat met Priscilla en Aquila naar Efeze, laat hen daar achter, reist over Caesarea naar Jeruzalem en vandaar naar Antiochië in Syrië. De gebeurtenis in Gal. 2: 11vv. wordt door Lukas onvermeld gelaten.

18. En nadat Paulus na het voorval in vs. 12-17 beschreven, er nog vele dagen gebleven was, totdat de tijd van 1 jaar en 6 maanden voorbijgegaan was, zonder dat de Joden nog iets tegen hem hadden durven ondernemen, nam hij omstreeks Pasen van het jaar 54 n. Chr. afscheid van de broeders, van de christelijke gemeente te Korinthe en scheepte vandaar naar Syrië in, naar Palestina, dat toen met Fenicië tot de provincie Syrië werd gerekend (vgl. hoofdst. 20: 3 met 19: 21 en 21: 3 Hij wenste toch tot aan Pinksteren te Jeruzalem
te zijn (vs. 21). Silas en Timotheüs bleven te Korinthe achter en Priscilla en Aquila, (de bovenaanstelling van de vrouw), die van plan waren naar Efeze te verhuizen, reisden met hem mee. Zo vertrok hij uit Europa, nadat hij zijn hoofd, voordat hij scheep ging, te Kenchreeën, de oostelijke havenplaats), had geschoren, want hij had een gelofte gedaan. De tijd van de vervulling van die gelofte was nu daar, nu hij zijn reis naar Jeruzalem begon en daarom moest het lange haar, uit het buitenland meegebracht, vóór alles verwijderd worden, om voor nieuw haar naar de wijze van de Nazireeërs (Num. 6: 5) plaats te maken, en zijn hoofd zo voor het Nazireaat te heiligen (Num. 6: 9 en 11).

Paulus was ervan overtuigd dat hij zijn werk te Korinthe, evenals in Macedonië en Griekenland voorlopig volbracht had. Daarom zien wij hem nu over Jeruzalem weer naar Antiochië in Syrië terugkeren. De stad Korinthe komt zo hier geheel in dezelfde verhouding tot de tweede zendingsreis van Paulus, als de stad Derbe tot zijn eerste zendingsreis (hoofdst.
14. 20v). Niet alleen had hij van Derbe eveneens zonder uiterlijk noodzakelijke reden zijn afscheid genomen, om vandaar tot de moedergemeente in Antiochië terug te keren, maar evenals de gemeente te Derbe de vierde aanzienlijke christengemeente was, door Paulus in Klein-Azië gesticht, zo was ook de Korinthische de vierde van de aanzienlijke gemeenten, die door de werkzaamheid van de apostelen in Europa gesticht werden. Zoals echter de tweede zendingsreis van Paulus, waarop hij reeds vanaf het begin geheel zelfstandig werkte, reeds van grotere betekenis was dan de eerste, waarop zijn apostolische zending zich pas tegenover Barnabas begon te verwezenlijken, zo stonden nu ook de Europese stichtingen van de apostel

in haar christelijke ontwikkeling reeds hoger dan de Klein-Aziatische, die op de eerste zendingsreis door Barnabas en Paulus waren gesticht. Dit zien wij uit het feit dat zij, toen Paulus ze voor een geruime tijd verliet, niet nog eerst een bijzondere versterking en organisatie nodig hadden, zoals we in hoofdst. 14: 21vv. van de Klein-Aziatische gemeenten hebben gelezen.

"Er was toen in de apostel een sterke drang, zoals uit ons verhaal, dat zoveel aanstipt en nergens lang blijft, wel kan worden opgemerkt, dat rusteloos voortstreven dat zich door niets, ook niet door de beden van waarheidzoekende, leergierige mensen liet terughouden (vs. 20v.), dat verder en verder naar Jeruzalem heendrong; daar zou dan pas het eigenlijk einde en doel van deze apostolische gelofte zijn. Misschien had Paulus, toen hij tegen zijn gevoel Azië verlaten en zich naar Europa begeven moest (hoofdst. 16: 6-10), beloofd dat, als de Heere met hem zou zijn en het hem zou laten lukken dat hij de kennis en verering van Zijn naam in dit werelddeel onder Joden en heidenen onveranderlijk vestigen mocht, hij, zodra de zaak van de Heere het toeliet, naar Jeruzalem zou terugkeren, om in het midden van zijn zo innig en hartelijk geliefd volk te proberen of hij niet ook voor dit volk in het land van de vaderen een helper van het licht en van de zaligheid kon worden en dat hij zich van dit optreden met het evangelie van Jezus Christus te Jeruzalem door geen moeite of gevaar, geen vrees voor schade, vervolging of dood zou laten terughouden. Nu kon hij bloeiende christelijke gemeenten in Europa, voor een deel in de aanzienlijkste steden van de landen van Macedonië en Griekenland, te Filippi, Thessalonika, Berea en Korinthe achterlaten, tevens mannen als Lukas, Silas en Timotheüs, die met hem in gelijke geest, in de geest en in de kracht van de Heere daar voortwerkten; nu scheen het hem toe dat de tijd gekomen was om zijn gelofte te volbrengen. " De gedachten, die wij aan Menkens blikken in het leven van de apostel Paulus ontleend hebben, zijn wel geschikt om over het zo duistere punt, wat die gelofte van Paulus eigenlijk inhield, licht te verbreiden. Dat toch de woorden van de grondtekst over het scheren van het hoofd en over het volbrengen van een gelofte niet van Aquila kunnen gezegd zijn, zoals velen hebben gemeend, is wel buiten twijfel. Wij zien niet alleen uit hoofdst. 22: 17vv., maar ook uit de woorden in Rom. 9: 1vv. en 10: 1vv. veel hartenleed het de apostel veroorzaakte dat Israël voor het grootste gedeelte zich afkeerde van de zaligheid in Christus Jezus, ja zich vijandig tegenover de prediking van het evangelie stelde. Als hij nu de onweerswolken van Gods oordeel daarom over zijn volk zag samentrekken, zoals hij dat in Thess. 2: 16 zelf uitspreekt en in deze mening door de ervaring in vs. 12vv. opnieuw gesterkt was, moest zich juist, als hij weer een gezegend gevolg van zijn werkzaamheid mocht opmerken, altijd weer de gewetensvraag aan hem opdringen of hem ook niet, alhoewel hem de evangelieverkondiging aan de heidenen was toevertrouwd, de plicht van een ware profeet was opgelegd om voor de Joden in de bres te springen, of hij zich niet tot een beschermer van het huis Israël moest stellen en daarvoor op ‘s Heeren tijd moest klaar staan voor de strijd (Ezech. 13: 5). Naar het woord van de Heere aan Ananias in hoofdst. 9: 15 dat hij de naam van Christus moest dragen, zowel voor de heidenen en voor de koningen, alsook voor de kinderen van Israël, kon hem het antwoord op die vraag geen ogenblik twijfelachtig blijven en juist het bewustzijn dat hij vroeger door zijn gedrag tegenover Stefanus en de christelijke gemeente zijn volk tot die ongelukkige beslissing tegen het evangelie had geleid en de doorslag had gegeven tot verwerping van de zaligheid ("Ac 8: 1"tweede aanmerking van Besser) moest het voor hem tot een sterke behoefte maken om in de bres tegenover de Heere te staan voor het land, opdat Hij het niet in de steek zou laten (Ezech. 22: 30). Daarbij moest hij zichzelf toeroepen dat, vanuit het ideale standpunt gezien, de prediking uit zijn mond voor Israël eigenlijk nog krachtiger en werkzamer moest zijn dan die van de andere apostelen. Reeds was hij met geheel zijn persoon een levendige prediking tot het volk, dat zich op de weg van farizeese ijver voor de wet te gronde richtte en dat alleen nog door bekering tot

Christus kon worden geholpen (1 Tim. 1: 12vv.). Hij volbracht nu zeker die plicht en voldeed aan deze behoefte voortdurend in de landen van de heidenen, doordat hij een vaste regel had altijd eerst met de verkondiging van het evangelie te gaan naar de synagogen van de Joden of naar hun plaatsen van gebed, waar die aanwezig waren. Hoe meer hij echter daarbij gestadig de ervaring opdeed dat ook door de Joden in de verstrooiing de godsdienst van Christus reeds op alle plaatsen voor een sekte werd gehouden, die zij moesten tegenspreken (hoofdst. 28: 22), des te beslister moest hij zich geroepen voelen toch te Jeruzalem, de plaats waarvan zo'n wachtwoord was uitgezonden, nog eens, zoals hij dat reeds in hoofdst. 9: 28v., 22: 17vv. gedaan had, een wending ten goede trachten te bewerkstelligen en de persoonlijkheden die de toon aangaven voor de zaak van Christus te winnen. Voor deze dienst aan zijn verwanten naar het vlees, de Joden, wilde Paulus des te meer een Jood en voor hen die onder de wet waren, als onder de wet worden (1 Kor. 9: 20vv.); zoals hij in zijn gewone apostolische werkzaamheid meestal juist het tegendeel moest zijn, namelijk voor hen die zonder wet waren, als zonder wet. Zo begaf hij zich naar Jeruzalem als een Nazireeër, of aan God gewijde. Het Nazireaat, zo is ons bij Num. 6: 12 duidelijk geworden, verleende het geloof een bijzonder eigendom van God te zijn, een geloof dat alle krachten opwekte en gaf daarbij tevens een bijzondere oproep tot gebed, in het bijzonder tot voorbede. Wil men nu niet zo ver gaan dat men aanneemt dat Paulus werkelijk, zoals wij vroeger veronderstelden, voor enige tijd zich van de dienst van de heidenen ontslagen rekende en zich aan de dienst van de Joden met de prediking van het evangelie wilde wijden, omdat hij daardoor in het ambt van de apostelen te Jeruzalem zou hebben gegrepen, dan zal uit onze verklaring minstens zoveel als opmerkelijk voorkomen dat hij met Jakobus, die ook als Nazireeër leefde, op de heilige plaats wilde samenkomen om te bidden voor zijn volk Israël (Aanm. II b. 2), opdat een nieuwe uitstorting van Gods Geest mocht plaatshebben, net als 24 jaar geleden (vgl. Rom. 10: 1). Het scheren van het hoofdhaar is echter niet, zoals de uitleggers het in de regel opvatten, het ritueel dat bij het einde van de tijd van de gelofte (Num. 6: 18vv.) moest plaatshebben, want dit kon alleen te Jeruzalem plaatshebben bij de tempel na het aanbieden van de door de Schrift geëiste offeranden; het moet echter zo verklaard worden als boven geschied is en is integendeel een teken van zowel het uittreden uit de dienst van de heidenwereld, als het intreden in de dienst van Israël. Ook van Luther weten wij dat, hoe hard hij steeds zijn vroegere wettische oefeningen en kastijdingen berispt en veroordeelt, hij toch in de tijd van zijn evangelische vrijheid, als ambt en roeping hem daartoe aanleiding gaven, zich geheel en al weer aan diezelfde strenge leefwijze onderwerpt, vgl. bijv. zijn gedrag bij het uitleggen van de 22e Psalm ("Ps 22: 1" inleiding).

19. En hij kwam met Priscilla en Aquila te Efeze aan, de vanouds beroemde hoofdstad van Ionië, toen van proconsularisch Azië Re 2: 1 en bij liet hen, de beide metgezellen, daar achter, om hun handwerk in deze grote handelsstad voort te zetten en tot uitbreiding van het christendom werkzaam te zijn. Maar Paulus, die slechts voor korte tijd hierheen gekomen was, wilde de tijd gebruiken om een latere arbeid voor te bereiden, die hem nu voor Azië in tegenstelling tot hoofdst. 16: 6 was aangewezen. Hij ging dus naar de synagoge van de Joden, die hem het naast aan het hart lagen, en sprak met de Joden over de belofte aan de vaderen gegeven en haar vervulling in Christus Jezus (hoofdst. 9: 20, 22; 13: 16vv. ; 17: 2, 17; 18: 4).

20. Zij stelden veel belang in hetgeen hij zei en begeerden zijn woord nog vaker te horen. Toen zij hem dan vroegen of hij langer bij hen blijven kon, hetgeen hij onder andere omstandigheden graag gedaan zou hebben, willigde hij dat voor ditmaal niet in, omdat hij een gelofte had gedaan die hij nu moest vervullen (vs. 18).

21. Maar hij nam in één van de godsdienstige bijeenkomsten, waarin hij sprak en waarin de Joden hem dat verzoek voorlegden, afscheid van hen en zei om de reden van zijnweigering nader te verklaren: "Ik moet geheel (Deut. 15: 4) het aanstaande en dichtbijzijnde feest (zonder twijfel is hier, evenals in hoofdst. 20: 16 het Pinksterfeest bedoelt), te Jeruzalem vieren; maar ik zal tot u weerkeren (vgl. hoofdst. 19: 1), wanneer ik zal volbracht hebben wat ik in de eerste plaats te doen heb, als God het wil, (1 Kor. 4: 19 Hebr. 6: 3 Jak. 4: 13vv.). En hij voer weg van Efeze, met een schip dat naar Palestina ging.

22. En toen hij, na de reis over zee te hebben afgelegd, nu aankwam in Cesarea aan de zee (hoofdst. 8: 40; 10: 1vv. ; 12: 19vv., reisde hij vandaar over land naar Jeruzalem (vs. 21 Matth. 20: 17v.). Hij bleef daar 30 dagen, zolang als de tijd van zijn gelofte duurde, en na de gemeente gegroet te hebben, ging hij van Jeruzalem af naar Antiochië, vanwaar hij drie jaar geleden was vertrokken (hoofdst. 15: 30).

Dat aan het groeten te Jeruzalem dadelijk weer het afscheid wordt verbonden, schrijft Rieger, doet bijna vermoeden dat Paulus voor ditmaal, evenals reeds in hoofdst. 9: 28v., 22: 17vv., geen gewenst arbeidsveld heeft aangetroffen. Ja, zo voegen wij erbij, voor hem zeker geen. De stemming zowel van de Judaïsten in de gemeente, alsook in het bijzonder van de nog ongelovige Joden zelf, was toen reeds tegen hem evenzeer verbitterd als toen die bij zijn aankomst vier jaar later werkelijk tot uitbarsting kwam (hoofdst. 21: 18vv., 27vv. ; 22: 22vv.). Ook de drie apostelen Jakobus II, Petrus en Johannes, die wij vier jaar geleden nog te Jeruzalem bij elkaar aantroffen als op hun eigen arbeidsveld en die toen nog, zonder te wanhopen aan een goede uitkomst, het prediken onder de Joden bleven voortzetten (Gal. 2: 1-10), moeten er in die tussentijd toch overtuigd van zijn geworden dat met Israël niets kon worden verricht en dat de tijd reeds was gekomen dat het rijk van God van hen werd genomen. Waarschijnlijk was de uitbreiding van de gemeente naar buiten geheel tot stilstand gekomen, zodat al die jaren ook niet één ziel voor Christus werd gewonnen en zoals de staatkundige toestand was geworden, was Jeruzalem voortaan geen plaats meer voor de prediking van het evangelie. Nu moest, wat het uitwerpen van het visnet aangaat, gedacht worden aan het woord van Christus in Matth. 7: 6 en dus niet meer beperkt worden tot de verzorging en versterking van de reeds aanwezige gemeenten. Dit blijkt duidelijk uit het feit dat nog in dit jaar 54 n. Chr. Petrus zich van Jeruzalem naar Antiochië begaf (Gal. 2: 11) en Johannes zonder twijfel niet lang daarna hem volgde, zodat Paulus in het jaar 58 bij zijn aankomst te Jeruzalem nog alleen Jakobus ontmoette (hoofdst. 21: 18 welke aard waren dan de politieke omstandigheden in het Joodse land onlangs geworden? Reeds onder de landvoogd Cumanus (van 48-52 n. Chr.) waren er volksoproeren op grote schaal geweest: één van deze door een voorval in Samaria veroorzaakt, was vooral ernstig en bloedig en kostte uiteindelijk de landvoogd zijn ambt. De keizer Claudius droeg nu op uitdrukkelijk verzoek van de hogepriester Jonathan, die in Rome tegenwoordig was, het bestuur over Palestina aan Felix op, wiens bestuur ogenblikkelijk het keerpunt in het drama vormt, dat met het jaar 44 begonnen is en in het jaar 70 zijn bloedig einde bereikt heeft. Terwijl toch de tijd van de beide eerste landvoogden na de dood van Herodes Agrippa I ("Ac 12: 23"en "Mt 2: 20 nog betrekkelijk rustig voorbijging, onder Cumanus wel grote volksonlusten hadden plaatsgehad, maar toch slechts hier en daar en door enkele personen veroorzaakt, bracht Felix het zover dat het oproer voortaan permanent werd. (vgl. Aanm. II d. 1). Denken wij aan de Zeloten, die fanatieke vijanden van de Romeinen, door Jozefus eenvoudig als rovers en moordenaars beschreven, hetgeen zij echter alleen in hun ontaardingen waren, zo kregen dezen spoedig ten gevolge van zijn verkeerd bestuur meer en meer aanhangers onder de burgerij. Hoe scherper hij nu tegen hen handelde en daarbij in zijn middelen voltrekt niet verstandig was, des te beslister stelden dezen hun leus op de voorgrond: "Strijd tegen Rome tot iedere prijs, " en

Eleazar hun opperhoofd zette die 18 verboden tegen gemeenschap met de heidenen door, die de school van Schammai ("De 24: 4) had opgesteld. Het ligt voor de hand dat bij deze ontwikkelingen de apostelen, die toch in hoofdst. 15 de christenen uit de heidenen, zonder hun het juk van het Mozaïsme op te leggen, uitdrukkelijk als hun broeders erkend hadden, de poging moesten opgeven om nog verder onder de Joden in Jeruzalem en Palestina gelovigen te winnen en hoogstens nog onder de Joden in de verstrooiing het evangelie van de besnijdenis konden brengen. Ook Paulus moest zich er daar van overtuigen dat de gelofte door hem reeds na vs. 18 op zich genomen, indien deze misschien een prediking te Jeruzalem inhield, zoals hij die reeds 15 jaar eerder getracht had te volbrengen (hoofdst. 9: 28v.), reeds moedeloos was geworden. Als die echter een voorbede inhield, dan moest hij leren een antwoord te dragen, zoals onder het oude verbond de profeet Jeremia ontving (7: 16; 11: 14;
14. 11 en van die tijd dateert hoofdzakelijk zijn smart, waarvan hij 4 jaar later zo roerend in Rom. 9: 1vv. spreekt. Een medelijden met deze smart, waarin hij in het geheel niet uitspreekt wat dan eigenlijk zijn hart zo treurig maakt, alsof zijn lippen ervoor beefden om de zaak, waarover hier werd gesproken, in woorden uit te drukken, heeft zeker Lukas ertoe geleid om niet alleen te verzwijgen wat die gelofte van de apostel inhield, maar om ook in onze tekst niet eens de stad Jeruzalem te noemen. Hij laat ons die slechts raden uit het gegeven dat hij eerst van een opgaan naar Antiochië spreekt. Dit is een echt Hebreeuws spraakgebruik, dat opnieuw Ac 1: 15, evenals ook de tijdsopgave in hoofdst. 27: 9, de schrijver van de Handelingen als een geboren Jood doet kennen.

15. En toen hij daar enige tijd, ongeveer twee maanden geweest was, ging hij weg.

Bij hoofdst. 15: 35 Ac 15: 35 werd reeds aangewezen dat in de tijd van het oponthoud te Antiochië de ontmoeting met Petrus, door Paulus in Gal. 2: 11vv. meegedeeld, heeft plaatsgehad. Wat Petrus aanleiding gaf om naar Antiochië te komen, blijkt uit hetgeen in de aanmerking bij vs. 22 Ac 18: 22 over de toestand van zaken te Jeruzalem is gezegd. De apostel had gezien dat hij nu daar niet langer kon blijven; daarom zocht hij een arbeidsveld voor zich, net als zij die reeds twintig jaar geleden uit Jeruzalem verstrooid waren, toen de verdrukking na de dood van Stefanus kwam en die nu rondgingen tot Fenicië en Cyrrus en Antiochië (hoofdst. 11: 19). Hij had zich waarschijnlijk reeds toen naar Fenicië en Cyprus begeven, toen hij na zijn wonderbare bevrijding uit de kerker van Herodes Agrippa Jeruzalem verliet Ac 12: 17. Nu volgde hij verder het spoor van deze mannen en zeker was zijn plan geen ander dan om het woord tot niemand anders te spreken dan alleen tot de Joden, omdat hij zich nog altijd vasthield aan zijn roeping, zoals hij die volgens Gal. 2: 7vv. zich voorstelde. Daarbij hield hij zich echter tevens aan de andere, de overtuiging die hij in hoofdst. 15: 7vv. had verkregen, en aan het besluit van het apostolisch concilie. Daarom hield hij ook zonder bedenking met de broeders uit de heidenen tafelgemeenschap. Maar zie, daar loeren de Judaïsten van Jeruzalem op hen! Paulus stelt ze voor als enigen die "van Jakobus gekomen waren"; niet dat zij door Jakobus gezonden waren, maar wel waren zij uitgegaan van de gemeente te Jeruzalem die onder het opzicht van deze apostel gesteld was. Zij steunden bij de beroering die zij te Antiochië wilden teweegbrengen, waarschijnlijk op de leer in de brief van Jakobus uiteengezet, de leer van de gerechtigheid uit de werken, die toch een onvoorwaardelijk vasthouden aan de wet, dat richtsnoer van alle aan God welgevallige werken, eiste. Het was deze mensen, van wie de partij sedert de nederlaag die zij in hoofdst. 15 leden, opnieuw met vrees vervuld was voor het Joodse Zelotisme waarvan wij bij vs. 22 spraken, zeker hoogst ongelegen dat nu ook de hoofdapostel van de kerk (hoofdst. 1: 15-11:
18. zich van Jeruzalem verwijderde en gemene zaak met de heidenen wilde maken. Zij spoedden zich dus naar Antiochië hem achterna en verleiden hem hier werkelijk om zich aan de tafelgemeenschap met de broeders uit de heidenen te onttrekken en zich van hen af te

zonderen. Hoe komt het, zo moeten wij dan vragen, dat deze verheven apostel zich aan zo'n inconsequentie, aan zo'n afval van hetgeen hijzelf vroeger door de leiding en Geest van de Heere had leren kennen, kon schuldig maken? Als hij begint zich van Israël niet alleen maar in zijn gedachten en woorden, maar in zijn gehele gedrag en werk los te maken, zo verklaart Baumgarten deze vreemde zaak, komt hem nog eens voor de geest de ontzaglijke verantwoordelijkheid van zo'n stap, gedaan door hem, de eerste onder de twaalf patriarchen van het nieuwe Israël. Het komt hem door de tegenwoordigheid van de broeders uit Jeruzalem, die in gemeenschap stonden met Jakobus, die nog altijd te Jeruzalem in de kracht van Goddelijk geduld en verwachten stand hield, met alle zwaarte op het geweten. Nadat hij echter onder deze last bezweken was en daarvoor door Paulus was bestraft, moest hij zich weer begeven op de door hem bestemde weg met een beslistheid door de Geest vernieuwd en bevestigd. Op deze wijze is het ons verklaarbaar. Wij vinden de apostel later in een nadere betrekking met de gemeenten in Klein-Azië, die meestal uit christenen uit de heidenen bestonden. Hij beschouwt deze gemeenten als ingelijfd in het recht en het erfdeel van Israël. Wij vinden hem verder omgeven van hen die wij het eerst in gezelschap van Paulus op zijn zendingsreizen onder de heidenen hebben leren kennen, namelijk van Sylvanus en Markus (1 Petr. 1: 1vv. ; 5: 12v.). Wij zien daaruit dat Petrus zich in de latere ontwikkeling van de kerkelijke toestanden op het arbeidsveld van Paulus heeft begeven. Hij nam daar in zijn werken afstand van zijn gewoon karakter van oorspronkelijk en zelfstandig te willen zijn en nam integendeel de plaats in van een medearbeider en navolger van Paulus. Hoe merkwaardig en mooi nu ook deze opmerkingen in velerlei opzicht zijn Joh 21: 18, lijden zij toch aan het gebrek dat deze tijd met een latere, het jaar 54 met het jaar 61 aaneengeknoopt wordt en daarbij voorbijgezien wordt aan het feit dat Petrus' werkzaamheid meer betrekking had op de Joden in de verstrooiing dan op de heidenen. Het is daarom juister wat P. Lange schrijft: "Stellen wij ons voor dat Petrus juist toen van Jeruzalem was afgereisd om onder de Joden van Mesopotamië te werken, dan lagen zowel de gronden voor de hand die die ijveraars dwongen om hem naar Antiochië na te gaan, als die, die Petrus angst en vrees konden inboezemen. De ijveraars wilden toezien of Petrus dacht het zendingswerk onder de broeders in het buitenland op de wijze van Paulus te beginnen. Petrus wilde ze in dit opzicht niet met wantrouwen en tegenzin naar Jeruzalem terugzenden en zich de ingang onder de Joden in Babylon niet laten bederven door verkeerde geruchten, die hem gemakkelijk zouden vooruitlopen. Daarbij kon zelfs het voorbeeld dat Paulus nog zo-even had gegeven, de volbrenging van de Nazireeërsgelofte mede ertoe bijdragen, hem voor een ogenblik in verstandsverbijstering te brengen. Paulus scheen zich toch ook nog onlangs door een bijzondere aanpassing het de Joden naar de zin te maken. Paulus onderscheidde echter scherper dan Petrus, zoals die laatste dit geval opvatte. In de Nazireeërsgelofte onderwierp Paulus zich slechts voor een korte tijd aan de nationale gewoonte van de Joden, terwijl Petrus door zich van de gemeenschap met de heidense broeders terug te houden, voor zich en voor alle gelovigen een godsdienstig principe feitelijk weer op het tapijt bracht, dat met het principe van het geloof in strijd was. " Zeer opmerkelijk is de ootmoed en gewilligheid, Waarmee Petrus zich door Paulus openlijk laat bestraffen. Hij voelt zich als reeds oud geworden (Joh. 21: 23) en strekt zijn handen uit, opdat een ander hem zou omgorden. Augustinus merkt daarbij op: "Hij, die zich laat terechtwijzen, komt hier nog bewonderingswaardiger voor en moeilijker na te volgen, dan hij, die hem terecht wees; want het is gemakkelijker op te merken wat men bij anderen moet verbeteren, dan te zien wat ieder aan zichzelf moet verbeteren; het is moeilijk om zich te laten terechtwijzen hetzij door zichzelf, hetzij, wat nog meer is, door een ander. " In elk geval is het voorgevallene te Antiochië, waarover hier wordt gesproken, van zeer nadelige invloed geweest op de verdere werkzaamheid van Paulus, zoals Neander nader aanwijst. "Tot hiertoe was de vrede tussen Joden- en heiden-christenen te Jeruzalem gesloten (hoofdst. 15), bewaard gebleven. Tot

hiertoe had Paulus alleen met Joodse tegenstanders, niet met Judaïsten in de gemeenten van de christenen uit de heidenen te strijden gehad. Nu brak echter het verschil tussen Joden- en heidenchristenen, dat door de besluiten van het apostolisch concilie enige tijd onderdrukt was, opnieuw uit en nadat de scheiding weer tevoorschijn was gekomen, verbreidden zich de gevolgen spoedig in alle gemeenten waar christenen uit de Joden en heidenen elkaar ontmoetten. Te Antiochië had dus de apostel te strijden met die partij, van wie de organen hem later overal vervolgden, waar hij een werkkring vond. Het is opmerkelijk dat die scheiding reeds toen weer uitbrak, terwijl de wijze waarop Paulus de laatste maal te Jeruzalem was geweest en toen hij de Joden een Jood geworden was, integendeel had moeten dienen om op de gemoederen van de christenen die nog aan het Jodendom gehecht waren een gunstige indruk te maken. Alhoewel dit op de gematigden onder hen inderdaad zo'n indruk kon teweegbrengen, is het toch ook wel te verklaren dat het op de fanatieke ijveraars, die bij de zo tegenover elkaar staande grondstellingen op generlei wijze met hem konden verzoend worden, juist de tegengestelde indruk maakte, als zij die man, die onder de heidenchristenen zo vrij over de wet sprak, die gelijkheid van onbesneden heidenchristenen en Jodenchristenen steeds zo nadrukkelijk verkondigde, over wie zij nu eenmaal als over een verachter van de wet het oordeel hadden geveld - dat zij deze nu voor zich zagen als één uit het midden van het gelovige Joodse volk. Zij wisten wat hij te Jeruzalem gedaan had ook later goed tegen hem te gebruiken om, terwijl zij zijn handelingen in een vals daglicht stelden, hem te beschuldigen van tegenspraak met zichzelf, van een niet oprecht gemeend vleien van de heidenchristenen. " Des te meer is het te betreuren dat Barnabas, die vier jaar geleden nog op het concilie van de apostelen te Jeruzalem Paulus zo trouw terzijde stond en de erkenning van de heidenchristenen als broeders van gelijke rechten met de Jodenchristenen had helpen doorzetten (hoofdst. 15: 1vv.), zich evenzeer tot huichelarij liet verleiden. Voor hem moest het nog zwaarder zijn dan voor de overige Joden dat hij zich zo had laten meeslepen. Dit geeft Paulus te kennen, als hij in Gal. 2: 13 zegt: "zodat ook Barnabas meegesleept werd door hun huichelarij. " Paulus laat echter Barnabas bij de berisping, die hij Petrus geeft, erbuiten. Hij weet dat diens hart niet juist gestemd is jegens hem, tengevolge van het voorval in hoofdst.
15. 36vv. Nadat deze van zijn reis naar Cyprus, waarop hij Markus heeft meegenomen, spoedig teruggekeerd is zonder iets van betekenis uit te richten, is hij niet in de goede stemming. Hij schaamt zich ervoor om door zich opnieuw aan Paulus' zijde te plaatsen een nieuwe vereniging met zijn vroegere reisgezel te zoeken en geeft er daarom de voorkeur aan zich bij Petrus aan te sluiten. Omdat hier een persoonlijke achterstelling in het spel is, laat Paulus Barnabas zelf onaangetast, maar des te beslister verbreekt hij de nieuwe steun, die hij voor zich gezocht heeft. Nu is Barnabas niet van zo ootmoedige, zelfverloochenende gezindheid als Petrus. Sedert hoofdst. 15: 36vv. is hij op een hellende weg gekomen, waarop hij steeds verder naar beneden gaat. Hij heeft zich zonder twijfel voortaan, al is het niet in openbare aansluiting, toch in verborgen deelname van het hart met de bewerkers van het gehele onheil, de Judaïsten uit Jeruzalem (Gal. 2: 12), verbonden. Deze vergaven het Paulus ook niet dat hij zo scherp tegen hun theorie voor de gehele gemeente optrad, slopen hem achterna in de gemeente te Galatië (vgl. het volgende gedeelte) en brachten na zijn heengaan een oproer tegen hem teweeg, waarbij zelfs zijn apostolische waardigheid in twijfel werd getrokken. Zie over Barnabas bij vs. 23b Ac 18: 23.

II. Het tweede gedeelte, dat van hoofdst. 18: 23-28: 29 loopt, omvat de derde zendingsreis van de apostel en zijn gevangenschap eerst te Cesarea en vervolgens te Rome. Hoewel Paulus ook hier van Antiochië uitgaat, verplaatst hij toch spoedig het zwaartepunt van de christelijke kerk uit de heidenen naar Efeze; en hoewel Korinthe nog een grote rol speelt, richten toch zijn gedachten zich reeds naar Rome, dat hij dan ook uiteindelijk, al is het als gevangene, bereikt.

I. Hoofdstuk 18: 23-21: 26. Derde zendingsreis van de apostel Paulus.

A. Vs. 23-19: 7 Na een oponthoud te Antiochië van ongeveer twee maanden, begeeft Paulus zich op reis om Galatië en Frygië te bezoeken. Gedurende die tijd predikt de Alexandrijn Apollos te Efeze naar de kennis die hij van Christus heeft. Aquila en Prissilla leiden hem dieper in de kennis van de weg van de zaligheid, waarna hij naar de gemeente te Korinthe verhuist. Na zijn heengaan komt Paulus te Efeze aan, waarheen het eigenlijke doel van zijn derde zendingsreis volgens vs. 11 was; hij vindt daar een aantal christenen die nog niet verder gevorderd zijn dan Apollos vóór zijn gehele bekering was en is, door hen in Jezus' naam te dopen, het middel waardoor zij de gave van de Heilige Geest ontvangen.

23b. Paulus nam waarschijnlijk Titus mee, van wie in Gal. 2: 1vv. sprake is en reisde vervolgens tegen het einde van de zomer van het jaar 54 n. Chr. vanuit Antiochië het land van Galatië en Frygië door. Waarschijnlijk nam hij zijn weg door Syrië, Cilicië en Kapadocië, terwijl hij in de laatstgenoemde streek de basis legde voor een gemeente (1 Petr. 1: 1). Eerst kwam hij te Galatië, daarna in Frygië, in de omgekeerde volgorde dus van hoofdst. 16: 6, om al de discipelen te versterken, die op de vorige reis waren gewonnen (vgl. hoofdst. 14: 22 15: 41).

Het is moeilijk te geloven dat Paulus, die te Filippi Lukas en te Korinthe Silas en Timotheüs had achtergelaten, dus van zijn drie metgezellen op de vorige zendingsreis geen mee naar Antiochië had gebracht en hier bij gelegenheid van de afkering van Barnabas, waarover wij aan het einde van het vorige gedeelte spraken, de verzekering moest ontvangen dat als hij nog ooit op een weer samengaan met deze had gehoopt, hij voortaan al dergelijke gedachten moest opgeven, nu geheel zonder geleide zou zijn vertrokken. Wij zouden zeker dwalen indien wij, zoals velen dat hebben gegaan, aan Timotheüs en Erastus wilden denken, die toch beiden eerst van Korinthe tot hem naar Efeze kwamen. Van Antiochië tot Efeze was integendeel zonder twijfel Titus zijn begeleider, die duidelijk een geboren Antiochiër was, in onderscheiding van Timotheüs niet alleen een heidense vader, maar ook een heidense moeder had gehad, in de tijd in hoofdst. 14: 28 bedoeld, d. i. in de jaren 48-50 n. Chr. door de apostel bekeerd was en volgens Gal. 2: 1vv. opzettelijk niet aan de besnijdenis onderworpen was. In de Handelingen van de Apostelen wordt van hem ook niet op één plaats gesproken. Het kan ons dus niet verwonderen wanneer de schrijver zich haast Paulus naar Efeze terug te voeren, daar hij de Joden (vs. 20v.) belooft weer spoedig tot hen te komen en verder op hem niet let. Het verhaal vestigt reeds nu de aandacht geheel op Apollos (vs. 24), terwijl ook in het algemeen alles wat intussen te Efeze geschied is, voordat de apostel daar weer aankomt, als hoofdzaak wordt beschouwd (vgl. hoofdst. 19: 1vv.). De eigenzinnige Judaïsten in hoofdst.
15. 6vv. trachtten de uitspraak van de apostelen en oudsten te Jeruzalem teniet te doen en in de plaats daarvan hun leerstellingen omtrent de noodzakelijkheid van de besnijdenis en van de waarneming van de wet door de heidenchristenen weer tot regel te verheffen. Tegenover hen moest een vastberaden en besliste stap gedaan worden voor de ogen van de gehele gemeente te Antiochië, die aan de ene kant de moeder was van alle heidenchristelijke gemeenten en aan de andere kant de stichtster van de uiterlijke zending. Zo'n stap kon niet beter worden gedaan dan door Titus op deze derde zendingsreis mee te nemen. Zelfs de apostelen te Jeruzalem toch hadden hem als christen erkend en zijn besnijdenis niet geëist, zodat Paulus hem vandaar naar Antiochië bracht als een zegenteken van zijn leer (Gal. 5: 6): "in Christus Jezus heeft noch besnijdenis enige kracht, noch onbesneden zijn, maar het geloof door de liefde werkende. " Wij zullen nu, om niet door te verre uitbreiding van onze uiteenzettingen de lezer hier met stof te overladen, het nadere over Titus eveneens tot hoofdst.
19. 20 Ac 19: 20 uitstellen, net als wij dat ten opzichte van Timotheüs bij hoofdst. 16: 8 Ac

16. 8 hebben gedaan. Echter moeten nog drie andere punten worden besproken, namelijk 1) welke richting sloeg Paulus in gemeenschap met Titus in, toen hij "vervolgens" of liever "achter elkaar" het land van Galatië en Frygië doorreisde? 2) wat was zijn werk tot versterking van de discipelen in het bijzonder in Galatië? en 3) welke conclusie kan uit het in hoofdst. 19: 1 vermelde doorreizen van de "bovenste delen" getrokken worden omtrent de betekenis die de naam "Frygië" nu meer en meer krijgt? Wat het eerstgenoemde punt aangaat, het "achter elkaar" dat boven gezegd wordt omtrent het doorreizen van het land van Galatië en Frygië, moet zorgvuldig worden overwogen. In de grondtekst staat hetzelfde woord dat Lukas in hoofdst. 1: 3 van zijn evangelie gebruikt heeft en met "vervolgens" vertaald is, of door Luther "in volgorde. " Het wil zonder twijfel te kennen geven dat het doorreizen ditmaal de hier genoemde orde of volgorde aanwees, eerst het land van Galatië, en vervolgens Frygië; dit is echter juist de omgekeerde orde van de vorige reis in hoofdst. 16: 6, waar eerst Frygië en vervolgens het land Galatië werd genoemd. Er kan dus hier geen sprake van zijn dat, zoals bijv. Lechler het nodig acht, hier om de bijzondere kortheid van het bericht Pisidië, Pamfylië en Lycaonië zouden zijn overgeslagen. Paulus moet deze keer een richting ingeslagen zijn, waarbij de laatste drie streken buiten het bereik van zijn werkzaamheid bleef en het land van Galatië bij het tweede bezoek eerder aan de beurt kwam dan Frygië. Nu zien wij in 1 Petr. 1:
1 onder die gemeenten, waaraan Petrus zijn brieven richt om hun te betuigen dat het de ware genade van God is, waarin zij staan (1 Petr. 5: 12) en reeds daardoor als ook door andere uitspraken (2 Petr. 3: 15v.) duidelijk te kennen geeft dat hij over gemeenten spreekt door Paulus gesticht, dat ook die in Cappadócië genoemd zijn. Het is dan zeker wel geen al te stout vermoeden, maar een berekening die veel waarschijnlijkheid heeft, als wij aannemen dat Paulus zich op zijn derde zendingsreis van Tarsen, dat hij ook nu evenals in hoofdst. 15: 41 bezoekt, zich niet weer als vroeger (hoofdst. 16: 1) naar Derbe en Lystre en Lycaonië zal hebben gewend. Hij heeft als land van doortocht in de plaats daarvan Cappadócië genomen en is op zijn weg door de steden Tyana, Nazianze en Nyssa gereisd. Vervolgens is hij ook te Tavium gekomen, dat reeds tot Galatië behoorde en is vanhier de richting naar het zuidwesten ingeslagen, zodat hij in vergelijking met de eerdere reis de omgekeerde orde volgt als waarvan toen sprake was. De zo-even genoemde steden van Cappadócië zijn vervolgens in de kerkgeschiedenis door Appollonius van Tyana (een magiër omstreeks het einde van de 1e eeuw n. Chr. die het heidendom als tegenbeeld van Christus gesteld heeft om de toenemende invloed van het christendom te breken en zo mogelijk de heerschappij te behouden) en de bisschoppen Gregorius van Nazianze en Gregorius van Nyssa beroemd geworden (oostelijk van de beide laatste steden ligt het oude Mazeka of Nieuw Cesarea, bekend door zijn bisschop Basilius de Grote, broeder van Gregorius van Nyssa en een jeugdvriend van Gregorius van Nazianze). Voor het ogenblik is het nog niet tot een eigenlijke stichting van de gemeente gekomen, maar de werkzaamheid van de apostel bestond er slechts in het zaad uit te werpen om het te laten opgroeien, evenals op de plaatsen in het zuidwestelijke Frygië, waarover wij later zullen spreken; maar om deze gemeente tot ontwikkeling te brengen ging volgens de opmerkingen in hoofdst. 16: 3 spoedig na de aankomst van Paulus te Efeze diens medearbeider op de tweede zendingsreis, Silas, naar het oosten van Klein-Azië. Als wij in de tweede plaats spreken over het versterken van de discipelen in Galatië en Frygië moeten wij denken aan die tekst in de brief aan de Galaten, waarin hij duidelijk verwijst naar zijn tweede oponthoud in de genoemde streken (hoofdst. 1: 9; 4: 16; 5: 3 en 21 Volgens deze teksten was Paulus reeds toen genoopt de Galaten te waarschuwen voor die dwaalleraars, die ook werkelijk spoedig daarop in de gemeente binnendrongen en op zeer bedenkelijke wijze hun geest in verwarring brachten en hen tot afval van de ware leer verleidden. Deze dwaalleraars waren nou juist die kleingeestige Judaïsten uit Palestina, die volgens hetgeen wij aan het slot van het vorige gedeelte hebben meegedeeld, reeds kort tevoren te Antiochië hun verkeerd werk verrichtten, daar zelfs voor de apostel Petrus aanleiding waren tot een zwak moment,

waarvoor hij door Paulus scherp moest worden terechtgewezen, omdat vooral Joodse christenen Barnabas tot grote ontrouw jegens zijn oorspronkelijk beroep en zijn eigen vroegere overtuiging brachten. Het bleef voor onze apostel niet verborgen dat, zo hij al aanstonds Petrus van de dwaling van zijn weg geheel en voor altijd bekeerd had, dit toch ten opzichte van de Judaïsten en die uit de besnijdenis waren, maar vooral ten opzichte van Barnabas niet het geval was. Hij begreep dat dezen integendeel voor de beschaming die zij voor de gemeente te Antiochië hadden ondergaan, waarbij de twistvraag reeds 4 jaar geleden op het tapijt was gekomen en tenslotte door het gezag van de apostelen en oudsten te Jeruzalem was beslist en ook door een decreet in de juiste vorm plechtig openbaar gemaakt en zo ten einde gebracht was (hoofdst. 15: 1-32), door zijn vastheid en energie tot toegeven bewogen, zouden trachten zich schadeloos te stellen door hun grondstellingen nu in die gemeenten in te voeren, waarin de uitspraak van het apostolisch concilie niet bekend was gemaakt Ac 15: 23. Daarom zei hij de Galaten wat wij in Gal. 1: 8v. lezen en wees er door het "ook wij" onmiskenbaar op hoe door de dwaalleraars, die komen zouden, vooral zou worden gewezen op het feit dat nu ook aan hun zijde een man stond die vroeger zelf met Paulus geweest was en hun leer dus in elk geval zuiverder en beter was. Nee, zo antwoordde hij reeds nu om zo’n bewering te voorkomen, een dergelijk zoeken van uitvluchten is geen stap tot diepere kennis van de waarheid, maar niets dan een veroordelingswaardige afval. Tevens gaf hij het hoofdpunt, waar de strijd zich om zou bewegen, nader aan; men zou over de besnijdenis spreken, waaraan ook, zoals de dwaalleraars hun zouden voorpraten, zij die uit de heidenen zich tot Christus bekeerden, zich moesten onderwerpen om de zaligheid te verkrijgen. De dwaalleraars zouden van degenen, die dan besneden waren, de waarneming van de gehele mozaïsche wet niet eisen, maar zich met enige stukken daarvan tevreden stellen, omdat zij wel wisten dat zij met die eis de gehele zaak bij de mensen zouden bederven. Dit was echter een vergunning zonder enig recht en geheel willekeurig, daar wie eenmaal de besnijdenis op zich neemt, zich daarmee ook aan de gehele wet in al haar bijzondere delen voor de ogen van God onderwerpt. Wij moeten nu uit het verwijt aan de Galaten (Gal. 1: 6) dat zij zich zo haastig hadden laten overhalen, opmerken dat de dwaalleraars, die zich reeds op de loer hadden gelegd, de apostel bij zijn doorreizen van het land van Galatië op de voet volgden en spoedig nadat hij verder naar Frygië was getrokken, hun onkruid onder de tarwe zaaiden. Daarbij hebben zij dan de Galaten de apostolische waardigheid van Paulus in een zeer twijfelachtig daglicht voorgesteld. Men zei dat hij, in zoverre hij voor een apostel moest worden gehouden, toch slechts een apostel was "vanwege mensen" (Gal. 1: 1), die hetgeen hij van apostolische waardigheid bezat pas door de apostelen te Jeruzalem had verkregen en ook slechts een apostel "door een mens" daar hij pas door Barnabas in de dienst van het evangelie was ingelijfd, maar door de eerste gemeente lang voor een bedenkelijk mens was gehouden (Gal. 1: 11-2: 10). Nu toonde hij ook inderdaad dat men hem vanaf het begin niet tevergeefs gewantrouwd had. Hij betoonde zich toch niet als een wezenlijke vriend en leidsman van de ziel voor de heidenen, aan wie hij het evangelie predikte, maar integendeel als hun vijand, daar hij hun iets achterhield dat hij onder de Joden nu en dan zelf nog waarnam, namelijk de wet, die dus toch zeker volgens zijn eigen overtuiging een grote waarde moest hebben om zalig te worden (Gal. 5: 11). Het was dan ook in werkelijkheid zo gesteld: rechtvaardig wordt de mens alleen door de werken van de wet (Gal. 3: 1vv.). Dat had Jakobus de rechtvaardige, de broeder van de Heere, die toch zeker voor de hoogste autoriteit moest worden gehouden, uitdrukkelijk geleerd en uit het voorbeeld van Abraham, de vader van de gelovigen, bewezen (Jak. 2: 14vv.). Deze aanwijzingen mogen voldoende zijn om aan de ene kant te bewijzen dat de brief aan de Galaten en zelfs die aan de Romeinen van latere tijd zijn dan de brief van Jakobus en gericht zijn tegen het misbruik van de leer die men daarin meende te vinden, maar dat niet het omgekeerde mag worden aangenomen Ac 15: 21. Aan de andere zijde zien wij hieruit dat Barnabas niet onschuldig was

aan het streven van de Judaïsten tegen zijn vroegere vriend en metgezel Paulus, al kunnen wij de mate van deelgenootschap niet nader bepalen. Onze apostel had dus later alle recht om zijn gemeenten, in het bijzonder te Kolosse te verbieden hun ingang te verlenen (Kol. 4: 10). Barnabas toch had zich, terwijl oorspronkelijk in hem en Paulus een tweetal tot apostelen van de heidenen door de Heere geroepen was Ac 13: 3, van het werk van de zending onder de heidenen afgescheiden, zodat men nu slechts Paulus alleen nog apostel van de heidenen mocht noemen en nu was juist de gemeente te Kolosse een zuiver heidenchristelijke (Kol. 1:
27. 2: 11). Pas vrij laat, toen hij reeds zijn einde naderde, had Paulus de blijdschap dat Barnabas, net als vroeger Petrus, de dwaling van zijn weg erkende (vgl. Aanm. II a No. 5) en zo kon hij de spanning, die ongeveer 10 jaar had bestaan en drie maal was versterkt, terzijde schuiven voor de vrede van de verzoening. Wat wij hier meedelen zijn slechts meningen, of zo men wil gedachten, die heden nog zo goed als geïsoleerd in de theologische wetenschap staan, maar die nog wel eens algemeen erkend zullen worden en dan zal men er ook niet meer aan denken Barnabas te maken tot de schrijver van de brief aan de Hebreeën. Voor het schrijven van een zendbrief met het doel dat deze brief beoogt, was een man nodig die vanaf het begin op vaste grond had gestaan en die steeds een heldere opvatting van de wederkerige betrekking tussen het oude en nieuwe verbond onveranderd in zich had gehad. Iemand, die van zijn roeping tot apostel van de heidenen afvallig was geworden, alhoewel hij later weer tot kennis van de waarheid mocht zijn gekomen, bij wie datgene wat in hoofdst. 11: 24 van hem kon worden gezegd, op een wijze die zeer verkeerd en voor de ontwikkeling van de kerk zo nadelig geworden was, aan het wankelen was gebracht, is zonder twijfel geen goede autoriteit meer voor een angstig en radeloos geworden christelijke gemeente. Eindelijk begrijpen wij, zoals boven gezegd is, wat Lukas ermee bedoelt als hij in onze tekst spreekt van een doorreizen van het land van Galatië en Frygië door Paulus, daarna ons in vs. 24-28 naar Efeze leidt en daar Apollos voor ogen stelt, hoe die tot volkomen inzien van de waarheid komt en nu naar Korinthe verhuist en tenslotte in hoofdst. 19: 1 weer tot Paulus terugkeert, die na dit verhuizen van Apollos naar Korinthe hem te Efeze ontmoet, nadat hij pas de bovenste delen is doorgetrokken. Moet daaronder ook weer het land van Galatië en Frygië worden verstaan, zodat Paulus net als in hoofdst. 16: 6vv. tot de kust aan de Middellandse zee zou zijn doorgedrongen, zonder in de tussengelegen streken van Klein-Azië enig werk te verrichten, omdat de Geest hem nog altijd verhinderde het woord in Azië te spreken? Of moet onder de "bovenste delen" een andere streek verstaan worden en wijst het "doorreizen" op dezelfde manier op het werk van de apostel aldaar als in onze tekst van zijn werk in het land van Galatië en Frygië wordt gesproken? Dan kan echter deze werkzaamheid niet ook een versterken van de discipelen zijn, maar moest zij een andere wezen, aangezien nog geen discipelen van de tweede zendingsreis bij deze derde aanwezig waren? Zonder twijfel is daar "bovenste delen" in tegenstelling tot Efeze genoemd, dat aan de zeekust gelegen en de hoofdstad van dat Azië is, dat in hoofdst. 2: 9; 6: 9; 16: 6 bedoeld is. Daar liggen het land van Galatië en dat deel van Frygië, waarvan in de voor ons liggende tekst sprake is, te ver en staan tot Efeze in geografisch opzicht te weinig in betrekking, dat wij bij die uitdrukking juist daaraan zouden mogen denken. Bovendien zijn het doorreizen van het land van Galatië en Frygië en het doorreizen van de "bovenste delen" duidelijk van elkaar gescheiden door een behaalde tijdsruimte, terwijl Apollos in de periode dat het eerste plaats vond, eerst naar Efeze kwam en daar in de kennis van de christelijke waarheid een stap voorwaarts deed, en daarentegen in de periode dat het laatste geschiedde naar Korinthe verhuisde en daar zijn werk begon. Wij moeten dus beslissen voor de mening die de tweede vraag ons voorstelt. En als wij nu de apostel met zijn metgezel Titus een weg laten gaan die van Amorium en Synnada over Kolosse naar Laodicea en Hiërapolis en vandaar westelijk naar Efeze ging, dan komen zowel de naam "Frygië" als de andere "de bovenste delen" tot hun recht; want Kolosse, Laodicea en Hiërapolis maakten steeds de zuidwestelijke spits van Frygië uit, deels

lagen zij zo dicht bij Efeze dat zij rederlijkerwijs tot de "bovenste delen" konden gerekend worden, in het bijzonder tot Karië waarin zij met een punt van boven reikten. Nu had Paulus op die reis, evenmin als vroeger in Cappadócië, geen eigenlijke stichting van een gemeente bewerkt, hetgeen blijkt uit het feit dat hij in Kol. 2: 1 de gemeente in Kolosse, Laodicea en de naburige landen aanspreekt, alsof zij zijn persoon in het vlees niet hebben gezien. Volgens Kol. 1: 7 moet de stichting van die gemeente integendeel op rekening van Epafras worden gesteld, die naar Kol. 4: 12 zelf uit Kolosse was; maar toch geeft zijn uitdrukking: "zo velen als er mijn aangezicht in het vlees niet hebben gezien" zoals in Kol. 2: 1 staat, te kennen dat er in die landstreek ook waren, die hem persoonlijk kenden. Nu is Filemon, die te Laodicea woonde, volgens Fil. 1: 19 door de prediking van de apostel tot Christus bekeerd, waarschijnlijk ook diens vrouw Appia en de vriend, wellicht de bloedverwant van de familie, Archippus (Fil. 1: 1v. Kol. 4: 17) evenals Nymfas (Kol. 4: 15). Zeker is Epafras, die eerder als stichter van de gemeente genoemd is, een leerling van Paulus zelf geweest, zodat hij deze als zijn geestelijke vader eert als hij hem in zijn gevangenschap te Rome bericht geeft van de toestand van de gemeente, die hem zeer ter harte gaat (Kol. 1: 4, 8; 4: 12v.). Er zijn dus minstens enkele personen of families die voor een werkzaamheid van Paulus in het zuidwestelijk gedeelte van Frygië getuigenis afleggen. Op de doortocht door Karië en Lydië zal hij zich wellicht van zo’n werkzaamheid hebben onthouden, daar hij voor dit deel van Klein-Azië alles voor zijn arbeid te Efeze wilde bewaren, waar hij dan ook lang genoeg verbleef en helpers genoeg bij zich had om het evangelie te verbreiden.

24. En een zekere Jood, genaamd a) Apollos (afkorting van Apollonios, 2 Makk. 3: 5 en elders) van geboorte een Alexandriër, uit die beroemde stad aan de noordkust van Afrika, waar zoveel Joden waren en het Schriftonderzoek met zoveel ernst plaats had (1 Makk. 1: 4en 11 Aanm.), was een welsprekend man. Hij kwam in de tijd dat Paulus volgens vs. 23 eerst te Antiochië verbleef en daarna het land van Galatië en Frygië doorreisde en de discipelen versterkte, te Efeze, nog voordat de apostel zelf naar zijn belofte daar gekomen was (hoofdst.
19. 1). Doorkneed zijnde in de Schriften van het oude verbond (Luk. 24: 27), legde hij die uit en paste hij ze toe.

a. 1 Kor. 1: 12

25. Deze was reeds enigszins in de weg van de Heere onderwezen, zodat hij het raadsbesluit van God ter zaligheid, dat in de Messias zou worden vervuld, kende enook iets wist van Jezus van Nazareth, de profeet machtig in woorden en werken (hoofdst. 10: 36vv.) en in Hem als de ware Messias geloofde, hoewel Zijn hogepriesterlijk en koninklijk ambt nog een geheim voor hem waren gebleven. En vurig van geest, dus in menselijke geestdrift voor Hem in wiens naam hij geloofde (Rom. 12: 11), sprak hij en leerde nauwkeurig, met grote zorgvuldigheid, de zaken van de Heere, voor zover zijn inzicht toen reeds reikte, met alleen de kennis van de doop van Johannes. Hij stond dus, wat zijn toenmaligekennis aangaat, nog slechts in de voorhof van het evangelie van de zaligheid (Mark. 1: 1vv.), zonder nog in het heilige of allerheilige te zijn doorgedrongen.

Wat de leraren aangaat, die God ons geeft, laat ons steeds bedenken dat er onderscheid in de begaafdheden is, doch dat allen door één Geest geleid worden. Apollos was in de ware kennis van de waarheid minder dan Paulus, maar in welsprekendheid muntte hij uit. Dit behoorde men in hem te waarderen ondanks zijn mindere ervaring. Maar wie nu daarom alleen hem wilde horen en Paulus’ dieper inzien verachtte, wat dwaas handelde zo iemand. Laat dan niemand iemand van hen die God hem tot onderwijs en stichting toezendt, verachten, maar laat ieder dankbaar gebruikmaken van hun verschillende gaven. En laat ons tevens elk voor

onszelf van Apollos de grote les leren van trouw te zijn in het goed besteden van de gaven aan ons verleend. Zijn zij niet zo groot of schitterend als die van anderen, Apollos predikte reeds ofschoon hij niet meer dan Johannes' doop leerde en die wellicht nog niet geheel juist verstond. Laat ons dan, als wij machtig zijn, door ons gezag, als wij rijk zijn, door ons geld, als wij verstandig zijn, door onze kennis, als wij welsprekend zijn, door die begaafdheid, als wij godvruchtig zijn, door ons voorbeeld en zo ook, als wij van geringe stand zijn, door onze ijver en werklust, als wij ongeleerd en niet zeer welbespraakt zijn, door onze eenvoudige en welmenende opwekking elkaar en onderling tot nut zijn. Laat niemand miskennen, niemand verachten de gave die in hem gelegd is, niemand klagen over gebrek aan gelegenheid of vermogen om het welzijn van zijn naasten te bevorderen. Laat elk integendeel erop letten dat hij van alles, ook van het kleinste dat hem verleend is, zo'n gebruik maakt, als hij eenmaal voor de opperste Rechter het best zal kunnen verantwoorden.

26. En deze, die op de zo-even beschreven wijze gebruikte wat hij had, was er niet mee tevreden in bijzondere gesprekken het zaad van het goddelijke Woord uit te strooien, maar wilde ook de Joodse gemeente als zodanig dienen. Daarom begon hij vrijmoedig te spreken in de synagoge te Efeze (vs. 19). En toen bij die gelegenheid ook Aquila en Priscilla, die sedert vs. 18 daar woonden en ijverig aan de Joodse godsdienstoefeningen deelnamen (hoofdst. 2:
46. 3: 1, hem gehoord hadden, bemerkten zij spoedig dat het hem nog aan de gehele kennis van de waarheid ontbrak. Daarom namen zij hem tot zich in hunhuis en legden hem de weg van God nauwkeuriger en dieper tot de hoofdzaak doordringend uit, waarop zij hem in de naam van Christus doopten (hoofdst. 19: 5).

Het hoofdpunt van deze bijvoeging, die nog terugziet op de tweede zendingsreis van Paulus, ligt erin dat Lukas ons wil aantonen hoe de Heere na het heengaan van Paulus uit Korinthe (vs. 18) aan Zijn gemeente daar een nieuwe herder en leraar heeft gegeven, die als plaatsvervanger diens werk daar zou voortzetten (vs. 27v.). De gehele geschiedenis is er een merkwaardig voorbeeld van hoe in het rijk van God de zaken in elkaar grijpen. Paulus moest te Korinthe het echtpaar Priscilla en Aquila aantreffen en onderrichten en zij moeten naar Efeze komen, daar Apollos leren kennen, om zich hem te kunnen aantrekken en voor hem een middel te zijn om tot kennis van het christendom te komen. Nu komt Apollos zo toegerust op het arbeidsveld van de apostel Paulus naar Korinthe, om gedurende de vrij lange persoonlijke afwezigheid van de apostel, zijn plaats te bekleden.

Wie ziet hierin niet de hand van de Heere, die Zijn kerk wonderbaar leidt? Het intreden van deze man in een apostolisch arbeidsveld wijst reeds nu onmiskenbaar op de tijd, waarin de kerk door het aftreden van de apostelen van het podium van hun aardse arbeid in de noodzaak kwam om zich ook zonder de persoonlijke tegenwoordigheid van apostelen door de wereld heen te slaan.

In Apollos was veel verenigd wat hem tot een voortreffelijk werktuig in de dienst van de waarheid maakte en dat bij niet veel mensen op zo'n manier voorkomt. Hij, doorkneed in de schriften en goed onderwezen in de leer van het christendom tot op zekere hoogte, had de gave van een levendige en krachtige rede, was bezield van eerbied voor Jezus Christus, had moed en vrolijkheid in het hart om van de waarheid in de wereld te getuigen en was een ootmoedig mens, die, hoeveel hij ook wist en kon, toch het gemis van kennis kon inzien en van anderen lering kon aannemen. In de Christus van God (Luk. 9: 20) was hem sedert geruime tijd de Schrift ontsloten (Joh. 5: 39) en nu had hij ook met vaste overtuiging erkend dat Jezus deze Christus was. Hij wist echter alleen van de doop van Johannes. Hij kende de zaak en de geschiedenis van het christendom slechts zover dat de Beloofde in de persoon van

Jezus van Nazareth in de wereld was gekomen en onder Israël was opgetreden; dat de profeet die naar het woord van de profetie Hem zou voorgaan en het hart van Zijn volk voor Hem zou voorbereiden en openen, in Johannes verschenen was en gedoopt had ter bekering om deel te hebben aan de Heere, die nu zou optreden, het rijk van God op aarde zou vestigen en met de Heilige Geest zou dopen. Dat het laatste reeds geschied was, dat Christus gedoopt had met de Heilige Geest, dat Hij na Zijn opstanding en hemelvaart door de vervulling van de belofte van de Vader of door de gave van de Heilige Geest Zijn Kerk en daarmee het Godsrijk op aarde gesticht had, dat wist hij niet. Hij was een man, in wie veel licht en leven van de Heilige Geest tot kennis en tot heiliging was. Maar zoals hij het christendom niet had leren kennen uit apostolisch onderricht, zo had hij ook niet onder de handoplegging van een apostel en onder gebed de Heilige Geest ontvangen. Voor hem was de zaak van het christendom nog op dezelfde hoogte, waarop zij stond op de laatste dag van dat feest (Joh. 7: 37vv.), toen op het ogenblik dat het volk met de gouden kruik vol water uit de bron van Siloam terugkwam, Jezus optrad en Zijn woorden over de menigte uitsprak. Wat verder ging dan die doop en dit getuigenis van Johannes, wist hij niet; hij wist het niet juist in de ware samenhang. Hoeveel intussen nog aan zijn kennis van de evangelische waarheid mocht ontbreken, hij wist genoeg van de Heere Jezus om Hem lief te hebben en om Hem als eind en doel van de wet te verkondigen aan hen, die onder de wet waren. En daar hij dat deed uit liefde voor de waarheid en met trouw, moest het woord aan hem vervuld worden: "wie heeft die zal gegeven worden, opdat hij overvloed hebbe. " Hij gaf aan anderen zoveel als Hij had; zo moesten anderen die meer hadden, weer aan hem geven. Hij hielp zo goed als hij kon anderen aan de aanvang van een betere kennis; nu schikte de Heere het zo dat er anderen werden gevonden, die hem met liefde behulpzaam waren om van het begin van kennis tot voortgang en voltooiing te komen.

Onderwezen in de weg van de Heere, d. i. omtrent het christendom als de door Christus door middel van het geloof in Hem bepaalde en gestelde levensrichting (hoofdst. 9: 2), was Apollos ongetwijfeld door Johannes' leerlingen, die naar Alexandrië waren gekomen. Hoe onvolledig echter dit onderricht omtrent de leer van het christendom geweest is, blijkt daaruit dat hij niets wist van een bepaald christelijke doop. Dat met de uitdrukking "kennende alleen de doop van Johannes" een absoluut onbekend zijn met de christelijke doop zou zijn uitgesproken, is op zichzelf ongelofelijk en om Joh. 3: 26 niet aan te nemen. In zoverre hij toch het onderscheidende karakter van de christelijke doop van de Johanneïsche niet kende, hij niet wist dat de laatste iets hogers was dan de eerste, kende hij alleen de doop van Johannes. Hij stond in dit opzicht op gelijke hoogte als die "enige discipelen" in hoofdst. 19: 1vv. Hij gedroeg zich echter niet passief zoals zij; hij was reeds onder de invloed van het gedeeltelijke en voorlopige licht van de christelijke kennis vol diepe, levendige geestdrift als kokend in de geest en sprak en leerde met nauwkeurigheid over Jezus, voor wie Johannes als de Messias getuigd had.

Het verging hem, zoals heden nog menig aankomende prediker, die ook wanneer hij voor het eerst tot een gemeente komt, goede gaven en een goede kennis meebrengt en een vurige ijver voor de zaak van de Heere; maar het ontbreekt nog aan de diepere christelijke vorming van het hart, aan eigen grondige ervaring van de genade. Gelukkig te prijzen is de nieuweling en beginner in de dienst van de Heere, als God tot hem zulke lieve leermeesters leidt, als een Aquila en een Priscilla en als hij naar hen zo trouw hoort als Apollos dat deed!

Het is leeraam dat een man, in de apostolische tijd van zo grote betekenis en invloed geworden als Apollos, aan een eenvoudig echtpaar zoals Aquila en Priscilla de laatste voorbereiding tot zijn leerambt en de grondigste inleiding in de positief christelijke leer te danken had. Deze mensen waren het die de juiste blik sloegen in zijn persoonlijkheid en zijn

veelbelovende gaven, maar die ook dadelijk erkenden waar het hem schortte. Zij waren het die hem, de zeker veel geestrijkere en veel geleerdere, grondiger in de christelijke waarheid inwijdden. Zij waren het die er behulpzaam toe waren, dat hij naar Korinthe kwam en er het hunne toe bijdroegen om de juiste man op de juiste plaats te stellen. Zo hebben hier eenvoudige leken en zelfs ook een vrouw van vrome gezindheid en deugdelijke christelijke kennis teweeggebracht wat volgens onze gewone begrippen de roeping is van theologische kweekplaatsen, een bewijs voor het algemene priesterschap in de apostolische tijd.

Reeds in vs. 18 merkten wij de opmerkelijke rangschikking op: eerst Priscilla, dan Aquila. Volgens de oudste handschriften moeten wij dezelfde volgorde hier laten staan (vgl. Rom. 16: 3. 2 Tim. 4: 19 Hieruit kan men bepaald afleiden dat de vooraanplaatsing van de vrouw bewust en opzettelijk heeft plaatsgehad. Juist in deze tekst, waarin wij het echtpaar zelfstandig zien handelen en die daarom het meest karakteristieke van alle is, wordt ons daaromtrent verklaring gegeven. Als er staat dat Priscilla en Aquila Apollos gehoord hebben, hem tot zich hebben genomen en zorgvuldiger onderwezen, dan moeten wij aannemen dat aan de vrouw in dit werk het meeste moet worden toegeschreven; en aangezien hier van leren en onderwijzen sprake is, zal men zich daarom aan deze vooraanplaatsing van de vrouw hebben geërgerd, waaruit de omzetting van de namen, die in andere handschriften voorkomt, moet worden verklaard. Daar echter het leren hier niet een openbaar maar een vriendschappelijk onderricht is, is het op de voorgrond treden van de vrouw niet tegen de apostolische regel in 1 Kor. 14: 34; 1 Tim. 2: 12 Wij moeten dus aannemen dat de kennis bij Priscilla tot bijzondere helderheid en vastheid was gekomen; zoals wij in hoofdst. 9: 36vv. in Tabitha binnen de joodschristelijke gemeente een voorbeeld voor ons hebben van vrouwelijke werkzaamheid, zo hebben wij nu in Priscilla binnen de heidenchristelijke gemeente een gedenkwaardig voorbeeld van vrouwelijke verlichting en kennis.

27. Een zekere vrees hield hem terug om zich te Efeze, waar hij eerst nog met onrijpe, gebrekkige kennis was opgetreden, verder te laten horen en aan de andere zijde werd hij aangetrokken door hetgeen hij omtrent de gemeente te Korinthe van Aquila en Priscilla had gehoord. En toen hij naar Achaje wilde reizen, naar de provincie waarvan Korinthe de hoofdstad was (vs. 12), moedigden de broeders Aquila en Priscilla en diegenen te Efeze die reeds tot de discipelen van Christus behoorden, hem daartoe aan, zij raadden hem dat aan en schreven aan de discipelente Korinthe dat zij hem ontvangen moesten, omdat hij hun als een bekwaam leraar zeer nuttig kon worden, vooral daar nu Silas en Timotheüs de gemeente, waar zij eerder waren achtergebleven Ac 16: 3, nu eveneens verlieten om zich met Paulus, die naar Efeze dacht te gaan (hoofdst. 19: 1), weer te verenigen. Zo vertrok Apollos en in Korinthe aangekomen, was hij vanveel nut voor degenen die reeds in Christus geloofden. Hij bracht ze tot diepere kennis door de genade van God, die met hem was en zijn werk zegende. Zo gebeurde wat Paulus later aan de gemeente schreef: "ik heb geplant, Apollos heeft begoten, maar God heeft de groei gegeven" (1 Kor. 3: 6vv.).

HOOFDSTUK 19

DE ARBEID VAN PAULUS TE EFEZE

1. En het geschiedde, terwijl Apollos te Korinthe werkzaam was, op de wijze in hoofdst. 18: 28 meegedeeld, dat Paulus evenals vroeger, toen de eerste nogte Efeze was, het land van Galatië en Frygië doorreisde (hoofdst. 18: 23vv.) en na nu ook de bovenste, hoger dan de streek aan de zeekust gelegen delen van het land doorreisd te hebben, terwijl hij vooral te Kolosse, Laodicea en Hiërapolis arbeidde Ac 18: 23, te Efeze kwam omstreeks het einde van september van het jaar 54 n. Chr. En toen hij daar enige discipelen vond, die Christus beleden (vs. 7), sprak bij met hen.

Reeds lang had de apostel Efeze op het oog gehad (hoofdst. 16: 6vv.). Daarom reisde hij ook de bovenste delen van proconsularisch Azië met gevleugelde stappen door om de stad te bereiken. Deze zeer beroemde hoofdstad van het schone Jonië, die toen de hoofdstad was van het Romeinse Asia proconsularis, aan de rivier Caïstros, niet ver van de zee, tussen Smyrna en Milete, op een grote karavanenweg gelegen tussen het oosten en het westen en vandaar om haar handel beroemd Re 2: 1, moest de apostel van de heidenen als een mooi doel voorkomen.

Wij herinneren ons dat Paulus, reeds toen hij zich voor het eerst in Frygië bevond, graag vandaar dadelijk naar het proconsularisch Azië zou zijn gegaan, hetgeen hem echter door de Heilige Geest werd verhinderd (hoofdst. 16: 6). In plaats daarvan werden zijn schreden naar het westen geleid, waar het evangelie volgens de raad van de Heere eerst vaste voet zou verkrijgen. Nu was echter intussen de geschiedkundige toestand een geheel andere geworden, zodat de apostel niet alleen vrijmoedigheid voelde om de zending in proconsularisch Azië aan te vatten, maar zich zelfs daarheen gewezen zag. Hij had zich toch reeds bij zijn kort oponthoud te Efeze (Hand. 18: 19vv.) ervan kunnen overtuigen dat men daar naar zijn komst verlangde en dat ook voor het proconsularisch Azië nu de tijd was gekomen dat de Heere daar Zijn rijk wilde stichten; daarom ook gaf de apostel aan de Joden te Efeze de belofte dat hij spoedig weer daarheen terug zou keren. Efeze vormde als het ware een aanknopingspunt, waar het Aziatische en Europese elkaar ontmoetten en in voortdurend contact met elkaar werden gehouden. Nu was Paulus er zeker toen reeds op uit geweest voor de gemeenten in het westen door hem gesticht een weg van verbintenis te vinden, waardoor zij met de moedergemeenten van Jeruzalem en Antiochië in nauwer verband konden treden en hij zag dadelijk dat de stichting van een christelijke gemeente te Efeze een zeer geschikt tussenstation zou teweegbrengen tussen de reeds aanwezige zo ver van elkaar gelegen delen van de kerk.

De apostel heeft de banier van de evangelische belijdenis in het westen overgedragen en op een grote ver uitziende hoogte geplant. Daarbij is hij nu echter niet van mening dat die westerse christenheid zich zou ontwikkelen op zichzelf, alhoewel zij bestemd was de draagster van de toekomst te worden. Het is voor hem een innerlijke behoefte, zoals hij dat ook vanaf het begin van zijn werkzaamheid ter verbreiding van het evangelie heeft gedaan, altijd weer terug te keren tot de aanvangspunten van de kerk en het is hem een ernstige zaak tussen de ver verwijderde uiteinden van de kerk de verbintenis en de gemeenschap te bewaren en op alle wijzen te versterken. Zo-even heeft hij de uitgestrekte ruimten, die Korinthe en Jeruzalem, Achaja en Syrië scheiden, gemeten, zo-even heeft hij weer zeer levendig ervaren welk verschil, hoeveel tegenstellingen tussen deze uiteinden liggen en hoe zou dan de gedachte aan de noodzakelijkheid van een middelpunt, aan een tussenplaats hem niet voor de geest zijn gekomen? Deze verbintenis, deze brug tussen de oosterse en de westerse, de

Aziatische en de Europese christenen meent hij te Efeze te kunnen vestigen; en is dat niet weer één van de grote gedachten die evenzeer de behoefte van de meest verwijderde eeuwen doorzien, als de werkelijke toestand van het tegenwoordige begrijpen?

Efeze lag dichtbij de kust van de Icarische zee, in die blijde en vruchtbare streek, waar eens onder de sanguïnische, luchthartige en hoogbegaafde stam van de Joniërs de beginselen van Griekse kunst en literatuur bloeide, waar Homerus de Troyaanse heldendaden en het terugkeren van Ulysses, Anacreon de ijdele, nietige vermaken van het ogenblik bezong, Mimnermus het snel voorbijvliegen van de jeugd en van de liefde in treurdichten beklaagde, waar Thales, Anaximenes en Anaximander het eerst de geest van filosofisch onderzoek opwekten omtrent oorsprong, betekenis en doel van ons bestaan. Efeze was echter niet alleen door handel en beschaving in aanzien, maar ook een hoofdzetel van het heidense bijgeloof en van de mystische cultus van Artemis. Daar stond de beroemde tempel van Diana, die in de 6e eeuw v. Chr. uit wit marmer gebouwd, vervolgens in de nacht waarin Alexander de Grote geboren werd (21 Juli 356 v. Chr.) door Herostratus in brand werd gestoken, maar spoedig nog grootser en kostbaarder (in oppervlakte anderhalf maal zo groot als de Dom te Keulen) hersteld werd, met 127 zuilen versierd, door talloze pelgrims bezocht en pas in de tijd van Constantijn de Grote geheel verwoest werd. Daarin stond, volgens het verhaal, het uit de hemel gevallen en sedert overoude tijden onveranderd gebleven beeld van de grote godin, van gedaante als een mummie met vele borsten en raadselachtige woorden, waaraan men een bijzondere magische kracht toeschreef en waarnaar men toverformules (vgl. vs. 19) maakte. Nu zijn van deze tempel nog slechts weinige puinhopen aanwezig en op de plaats van de eens zo bloeiende stad (door de Osmanen in de 13e eeuw verwoest) ligt een armoedig Turks dorp Ayasoloek, dat zijn naam, zo men zegt, zal hebben van Johannes, de hagios theologus (heilige theoloog).

2. Toen hij begreep, dat zij niet de volle kennis van Christus hadden, zei hij tot hen: Hebt gij de Heilige Geest ontvangen, toen gij tot geloof zijt gekomen? En zij zeiden tot hem: Wij hebben zelfs niet gehoord dat er een Heilige Geest is, die op aarde aanwezig en werkzaam zou zijn (Joh. 7: 39), laat staan dat wij die zelf reeds zouden hebben ontvangen.

Onderscheiden vragen zijn er bij menigte en overtollige even zoveel, maar hieronder telt zeker niemand van ons de vraag die hun hier uit en naar het woord van de waarheid wordt gesteld. "Hebt gij de Heilige Geest ontvangen toen gij geloofd hebt? " zo vroeg Paulus op een zendingsreis aan enige "discipelen, " die hij in het volkrijk Efeze ontmoette en toonde reeds daardoor dat hij alleen na een bevestigend antwoord hen als echte belijders van zijn Heer kon erkennen. Kennelijk heeft hij op die buitengewone geestesgave het oog die in de apostolische eeuw bij het ontvangen van de christelijke doop aan de gelovigen werd gegeven en verwonderen kon het hem dus weinig of niet, van deze Johannesdiscipelen, die nog, naar het schijnt, van geheel het Pinksterwonder niet op de hoogt waren, een teleurstellend antwoord te horen. Maar wij, die zoveel beter onderricht zijn dan zij, zou ons antwoord meer bevredigend uitvallen, wanneer ons persoonlijk die vraag in overweging gegeven werd? Beschouwd in het licht van het Pinksterfeest, kan het ons evenmin moeilijk zijn haar rijke zin te verstaan als haar belangrijkheid te beseffen en een ieder voor zichzelf het onbedrieglijk antwoord te vinden. De bedoeling van de vraag kan niet zijn of wij geheel buitengewone werkingen van de Heilige Geest zouden ondervonden hebben, waarop zich deze of gene onder de invloed van een overspannen gevoel of een zieke verbeelding verheft, maar of waarlijk de Heilige Geest, de Geest van God en van Christus ons hart vervult, ons verstand verlicht, ons leven beheerst, of er in ons een nieuw, een ander en hoger beginsel van het leven is dan in de mens die nog innerlijk leeft buiten Christus, of wij met andere woorden nog geheel natuurlijke, vleselijke

mensen gebleven, ofwel reeds aanvankelijk geestelijke mensen geworden zijn en werkelijk proberen ons zo steeds meer te gedragen. Dat is geen vraag van nieuwsgierigheid, maar van ongeveinsde belangstelling; geen vraag uit de oude tijd alleen, maar voor alle tijden en zeer bepaald voor de tegenwoordige tijd; niet alleen een gewetens-, maar ook een levensvraag, zolang althans voor ons als christenen het woord van de apostel nog vaststaat: "als iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe. " Het is dus de vraag naar wezen of schijn, naar leven of dood, naar rijkdom of armoede, naar vonnis of vrijspraak op het hoogste levensgebied; een vraag bovendien, waaromtrent niemand in het onzekere hoeft te blijven, indien het hem waarlijk om een bepaald en onbedrieglijk antwoord te doen is. Immers, naar het woord van dezelfde apostel is het bedenken van de Geest het leven; waar dus de Geest waarlijk is, daar kan het niet anders of Hij moet ook in het leven tevoorschijn treden op een wijze, die ons bepaald onderscheidt van hen die wandelen naar de lust van hun ogen. "De werken van het vlees zijn openbaar, " en wij hoeven niet eerst de opsomming te horen (Gal. 5: 19. om ze terstond te herkennen en uit de vrucht te zien om welke plant het gaat. Maar ook de vrucht van de Geest, die heerlijke éénheid bij alle verscheidenheid kan zich op de duur niet verbergen; zij heet liefde, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid. "Moeten wij nog verder gaan dan het leven van die man, die het eerst de vraag letterlijk heeft uitgesproken, om het terstond in een sprekend voorbeeld te tonen wat het is waarlijk vervuld te zijn met, en zich te laten leiden door de Heilige Geest? Of is ons die maatstaf te hoog? Reeds een blik op deze leerlingen van Johannes doet zien hoe wezenlijk het onderscheid is tussen hen die de Heilige Geest nog niet en zij die Hem waarlijk ontvangen hebben. Het verleden van deze twaalf is ons niet nader bekend, maar dit althans blijkt: pas nadat zij de Heilige Geest ontvingen, begonnen zij met tongen te spreken en te profeteren (vs. 6). Hun taal wordt een andere, omdat hun hart een ander geworden is en hun leven een nieuwe richting kreeg. Zo zijn zij innerlijk en uiterlijk geheel herboren, zij zien met een ander oog, zij loven met een andere tong, zij leven in een hogere sfeer dan waarin zij zich tot nog toe bewogen. Levensbeginsel en taak en doel, het heeft alles bij wie de Heilige Geest heeft ontvangen, een nieuwe doop, een hogere wijding dan bij de kinderen van de wereld daar buiten. Gij, die vaak zo liefdeloos over anderen oordeelt, wat zegt gij op dit punt van uzelf? Het antwoord hoeft niemand te horen, dan de Kenner van de harten alleen. Het ootmoedig en dankbaar ja van het geloof hoeft niet op de lippen te blijven, omdat het gepaard gaat met het besef van duizendvoudig gebrek. Ook de beste christen heeft hier beneden nog niet de tienden, maar slechts de eerstelingen van de Geest ontvangen, maar de Heer is trouw en beter is het zeker met wankelende voet op de weg van het leven dan met vaste tred op de weg van de zonde te gaan. Nochtans, zou het aantal zo gering zijn van hen die het hoofd moeten buigen voor het diep beschamend verwijt: Zij zijn weerspannig geworden en hebben Zijn Heilige Geest smarten aangedaan? Ach, hoevelen staan in onze tijd beneden deze leerlingen van Johannes, zonder dat zij echter gelijke reden van verontschuldiging hebben! O zeker, wij hebben reeds lang gehoord dat er een Heilige Geest is; ach of niemand van ons Hem langer mocht kennen van horen zeggen alleen en of het besef van onze grote, onze persoonlijke verantwoordelijkheid bij het bezit van zo onschatbare voorrechten ons eindelijk in zijn vol gewicht op het hart zonk! Ook op deze vraag mag het antwoord dus niet meer uitgesteld worden: hoe zullen wij ontvluchten, indien wij op zo’n grote zaligheid geen acht geven? OOSTERZEE).

3. En hij zei tot ben: Als gij dan niet eens gehoord hebt van het bestaan van de Heilige Geest, waarin, als het u voorgehouden voorwerp van geloof en belijdenis, zijt gij dan gedoopt? En zij zeiden: In de doop van Johannes, d. i. op de verplichting, die in deze doop ligt.

De apostel had in de eerste plaats een werk te doen van aanvullende arbeid, zoals de apostelen Johannes en Petrus eens hadden verricht op het arbeidsveld van de armenverzorger Filippus te Samaria (hoofdst. 8: 14vv.). Lukas gaat voorbij aan het feit dat Paulus te Efeze Aquila en Priscilla weervond en tevens rondom hen een kring van meer gevorderde gelovigen; daarentegen stelt hij als de opmerkelijkste gebeurtenis in het begin van zijn werkzaamheid op deze plaats voor dat hij aan een aantal doopleerling-christenen de gave van de Heilige Geest toedeelde.

Omdat de apostel deze "discipelen" voor werkelijke gelovigen houdt, mogen ook wij hun de christennaam niet ontzeggen. Zij belijden echter zelf dat zij alleen in de doop van Johannes gedoopt zijn, zelfs dat zij er nog niet eens van hebben gehoord dat de heilige Geest er al was. Wij hebben dus het recht hen voor discipelen van Johannes de Doper te houden, die wellicht door Joden uit de diaspora, die zich juist ten tijde van de boeteprediking van Johannes in Palestina ophielden en toen (omstreeks een mensenleven geleden) van Johannes de doop ontvingen, bekeerd waren en juist daardoor slechts een onvolledige kennis omtrent Jezus hadden ontvangen.

Hoogst waarschijnlijk waren het vreemden, Joden uit de diaspora, die pas te Efeze waren gekomen nadat Apollos zich reeds vandaar verwijderd had. Zij hadden zich aangesloten bij de enkele christenen aldaar, die nog geen eigenlijke gemeente vormden (hoofdst. 18: 27) en werden door hen, omdat zij enige kennis hadden van de persoon en de leer van Jezus en een daarmee overeenkomstig, hoewel nog zeer onvolkomen en onbepaald, als het ware nevel- en schemerachtig geloof in Hem bezaten, als mededisciplen beschouwd. Daarom hield Paulus hen zelf voor christenen en pas door zijn spreken met hen begreep hij dat zij slechts discipelen van Johannes waren. Het gebrek aan specifiek christelijk leven bij hen zal de apostel bevreemd hebben. Hij mist bij hen de bijzondere openbaringen van de Geest, die met de christelijke doop werden geschonken en elders zichtbaar waren (1 Kor. 12: 13 Tit. 3: 5); vandaar zijn vraag.

Het christendom van deze mensen was slechts het eerste krachtige begin van het christendom, dat meer bestond in een uittreden uit het Jodendom dan uit een aanneming van het evangelie met erkentenis en overtuiging en in een werkelijk bezitten van het licht en het leven, van de genade en gave van het Nieuwe Testament of van het Koninkrijk van de hemelen. Zij hadden van de eerste aanvang van het nieuwe verbond, van de doop en het getuigenis van Johannes en van de openbaring van de Heere Jezus Christus zelf in de wereld gehoord. Zij hadden echter niet veel meer gehoord dan datgene wat tot de geschiedenis van het begin van het Nieuwe Testament hoort, daar zij zover verwijderd waren, zowel in plaats als in tijd van die grote zaken. Zo wisten zij ook wel van de Heilige Geest in de zin van de leer van het Oude Testament; zij wisten eveneens dat bij de oprichting van het nieuwe en eeuwige verbond, bij de stichting van die nieuwe instelling van God tot zaligheid van de wereld, die men volgens de belofte van God met de komst van de Messias te verwachten had, een gave van de Heilige Geest in geheel bijzondere betekenis, van bijzondere aard en in de rijkste mate zou plaatshebben. Maar hoe Jezus, van wie Johannes getuigd had dat Hij het Lam van God was dat de zonde van de wereld draagt, de verzoening voor deze zonde was geworden, alsook in het algemeen de afloop van Zijn geschiedenis en de vestiging van het door Hem te stichten nieuwe en eeuwige rijk, Zijn kruis en Zijn dood, Zijn opstanding uit de dood en Zijn verhoging aan de rechterhand van de Vader, vanwaar Hij de Zijnen de gaven en krachten van de Heilige Geest had toegedeeld en waardoor Hij een gemeente op aarde gesticht had, dat alles waren voor deze mensen nog zo goed als onbekende zaken, daarvan hadden zij slechts iets bij gerucht vernomen en zij zullen, daar zij het getuigenis van hun meester, van Johannes,

kenden, die hun hoogste autoriteit was, niet hebben geweten wat zij daarvan als waarheid moesten aannemen of niet. Zoals het echter bij de waarheid vóór alles aankomt op een juist gebruik en een onafgebroken ten nutte maken daarvan en evenals een oprechte trouwe ziel met weinig kennis op deze weg toch met de tijd steeds verder komt, zo hadden ook deze discipelen het weinige wat zij van de evangelische waarheid hadden vernomen, met grote begeerte aangenomen en dat in een rein en goed hart bewaard. De onderscheidende en louterende strengheid van de Johanneïsche prediking en leer, waarvoor zij geheel en al hun binnenste geopend hadden en waaraan zij zich geheel hadden overgegeven, had dat hart voortreffelijk voorbereid voor een meer volkomen kennis van de hele zaak van het christendom en voor de heiligheid van gezindheid en van wandel naar het voorbeeld van Jezus Christus. Anders zou de apostel niet met het doel om te voorzien in hetgeen hun ontbrak, hun hebben gevraagd: "hebt gij de Heilige Geest ontvangen toen gij geloofd hebt"? Het zou niet met de wijsheid en apostolische voorzichtigheid zijn overeengekomen om mensen die in de kennis van de waarheid nog ver achter waren, in het bezit te stellen van gaven en krachten die hun bij nog gebrekkige voorbereiding slechts tot zelfverhoging en tot grote schade hadden kunnen worden.

4. Maar Paulus legde hun uit welke verplichting zij op zich hadden genomen, opdat zij die nu vervullen zouden en zei: Johannes heeft wel a) de doop van de bekering gedoopt, maar zei tot het volk dat zij geloven moesten in degene die na hem kwam, dat is in Christus Jezus (hoofdst. 13: 24vv.). Gij kunt dus, nadat alles reeds lang vervuld is waarop hij toen heeft gewezen, geen ogenblik in twijfel zijn omtrent hetgeen gij nu te doen hebt.
a. Matth. 3: 11 Mark. 1: 4 Luk. 3: 16 Joh. 1: 26 Hand. 1: 5; 11: 16

5. En zij die hem hoorden, werden gedoopt in de naam van de Heere Jezus.

6. En toen Paulus hun de handen opgelegd had, kwam de Heilige Geest op hen en zij spraken met vreemde talen en profeteerden (hoofdst. 8: 17; 10: 44 en 46 ("Ac 14: 8.

Paulus noemt de aard van de Johanneïsche doop met weinig en juiste woorden. Die gaf alleen gemoedsverandering te kennen, was alleen doop van de bekering, verbonden met de eventuele verplichting om te geloven in Hem die komen zou. Als de apostel er dan bijvoegt: "dat is in Christus Jezus", verbindt hij de vervulling aan de belofte en betuigt dat de doop van Johannes feitelijk nog geen doop in Christus was, maar werkelijk op niemand anders doelde. Na deze verklaring lieten de leerlingen van Johannes zich nu in de naam van Jezus dopen. Ten gevolge van de handoplegging door de apostel na de christelijke doop, ontvingen de gedoopten nu ook de Heilige Geest, wiens werking in het spreken met talen en geestvolle uitstorting over de zielen openbaar werd.

Vanaf nu wordt in het Nieuwe Testament verder niet meer over de Doper gesproken; hier maakte hij tenslotte geheel en al voor Christus plaats.

Wat wij bij Apollos aanvulden (hoofdst. 18: 26), wordt hier openlijk uitgesproken, dat zij die de doop van Johannes hadden ontvangen voor de tweede maal gedoopt werden. Het lag voor de hand dat alle verdedigers van de wederdoop, van Cyprianus tot de Anabaptisten en Mennonieten, deze tekst voor zich aanhaalden. De opvatting van deze tekst, die door de orthodoxen werd gevolgd om hun deze als bewijsmiddel te ontnemen, was zeker nog meer gedwongen dan hun verklaring ten behoeve van hun lievelingsidee. Men zei namelijk dat vs.
5 nog sloeg op de Johanneïsche doop en sloot zich bij de voorafgaande rede van Paulus aan, zodat de betekenis deze was: "Zij die hem (de Doper) gehoord hadden, werden ook in Jezus

gedoopt. " Het is echter duidelijk dat de doop van Johannes niet een doop in Jezus kon worden genoemd. De Doper wees alleen de reeds gedoopten op Jezus, nadat hij sedert het neerdalen van de Geest op Hem van Zijn Messianiteit verzekerd was geworden. Als wij echter ook de zin van de woorden nemen zoals die eenvoudig te lezen is, dan volgt daaruit niet dat de Anabaptisten gelijk hebben, als zij deze tekst voor hun opvattingen aanvoeren. Zij willen namelijk in de eerste plaats dat kinderen niet gedoopt worden, omdat met de uiterlijke doop de innerlijke, die zelfbewustzijn veronderstelt, volgens hun mening moet verenigd zijn, kinderen de ware doop niet zouden ontvangen hebben en dus op latere leeftijd weer zouden moeten gedoopt worden. Een eigenlijke wederdoop leren dan ook de Anabaptisten niet. Zij bestrijden alleen de wettigheid van de kinderdoop, waarvan in onze tekst volstrekt geen sprake is en die dan ook bij nauwkeuriger overweging van de vraag in het geheel niet (of slechts indirect, in zoverre namelijk de kinderdoop eveneens voor ontoereikend moet worden gehouden als de doop van Johannes) in aanmerking had moeten komen. Als nu de apostel volgens onze tekst, de door Johannes de Doper, of door zijn aanhangers gedoopten bij het intreden in de christelijke kerk opnieuw doopten, dan rijst de vraag of zij, die volgens Joh. 3:
26. 4: 2 de discipelen voor de inzetting van het sacrament van de doop waren gedoopt, zich ook weer aan de doop moesten onderwerpen. Volgens de idee van deze doop had dat zeker kunnen plaatshebben; want deze kon ook, daar de kracht van de Heilige Geest nog ontbrak, geen bad van de wedergeboorte zijn; daarom hebben de discipelen waarschijnlijk toen slechts weinigen gedoopt en wel alleen in de eerste tijd (zolang Johannes nog op het toneel was en als het ware voor zijn tijd nog toonaangevend); deze weinigen nu sloten zich zeer nauw bij de gemeenschap van Christus aan (hoofdst. 1: 15). In Hem ontvingen zij dan met de apostelen, die ook niet meer door de Heere gedoopt werden, op het Pinksterfeest de Heilige Geest, wiens toedeling de volvoering van de uiterlijke handeling onnodig maakte.

Aan de andere zijde is het echter ook meer dan waarschijnlijk dat onder de drieduizend gedoopten op de grote Pinksterdag wel althans sommigen geweest zullen zijn die ook de doop van Johannes ontvangen hadden. In geen geval intussen wordt daarmee geleerd of goedgekeurd de herhaling van dezelfde doop, aangezien de doop in Hem die te komen stond en de doop in dezelfde maar reeds gekomen Heer, een doop onder twee verschillende bedoelingen en derhalve een tweeërlei doop, hoezeer dan ook met het oog op dezelfde beloofde Messias en Verlosser was.

7. En het waren in totaal omgeveer twaalf mannen (in de grondtekst wordt het volgens de wijze van de Hebreeën (Hand. 24: 11) door tien-twee en niet zoals bij de twaalf apostelen (Luk. 22: 3, 14)door "twee-tien" uitgedrukt.

Met deze twaalf discipelen, bij wie nog Aquila en Priscilla en enige anderen kwamen, die door Apollos voor de zaak van het christendom zullen gewonnen zijn, was nu te Efeze een christelijke gemeente in haar eerste begin aanwezig. De apostel had echter tevens in deze twaalf discipelen en broeders even zoveel helpers, die hem, elk in zijn mate, bij de verkondiging van het evangelie in deze grote en dichtbevolkte stad konden dienen.

De gebeurtenis van de zo snelle en volkomen bekering van deze nakomers uit de school van Johannes de Doper was inderdaad een veelbetekenend teken des tijds in het rijk van God, dat hier verdiende door Lukas op de voorgrond gesteld te worden; want alle profetieën en de wet hadden gesproken over Johannes de Doper; hij was de Elia, die de komende Heer zou voorafgaan (Matth. 11: 13v. ; 17: 11v.). Na zijn krachtige boeteprediking was geen nader werk van voorbereiding meer voor Israël te verwachten. Als wij dus heden de schare van deze laatste loten van de discipelen van Johannes opeens in de kerk zien ingaan, dan blijkt

daardoor juist hoe de laatste vrucht die de werkzaamheid van de Doper droeg, nu door de kerk werd ingeoogst. Het werk van de voorloper van Christus in Israël was vanaf nu voor altijd ten einde en de kerk van Christus stond tegenover het oude verbondsvolk als de enige erfgename van alle oudtestamentische beloften. Voor het volk van Israël bleef echter niets over dan ofwel die plaats van de kerk te erkennen en daarin over te gaan, ofwel in eigenzinnige
verstokking te volharden en rijp te worden voor het goddelijk gericht (Mal. 4: 5v.). Dit wordt ons ook bevestigd door hetgeen wij omtrent de verdere gebeurtenissen te Efeze vernemen.

Door het twaalftal werd Lukas herinnerd aan het volk van de twaalf stammen. Deze mannen van Israël waren door een gerucht van de prediking van Johannes en door een schaduwbeeld van zijn doop tot bekering en zaligheid gebracht, zodat zij spoedig voor de Heere God gewonnen waren, toen Paulus hun de stem van Johannes deed verstaan; daarom zullen zij opstaan in het gericht om te getuigen tegen het volk dat de boodschap van Johannes veracht heeft.

Gelukkige mannen! Zij kenden nu niet alleen de Voorloper van de Christus, maar ook de Christus zelf en hadden door het geloof in Hem de beloofde gaven van de Heilige Geest ontvangen. Waarlijk, de apostel had terstond alle reden om zich erover te verheugen dat hij, overeenkomstig zijn belofte, naar Efeze was teruggekomen. En dit des te meer, omdat deze eerste, rijke zegen op zijn werk bij uitnemendheid geschikt was om hem ingang te doen vinden bij de Efeziërs, zijn gezag te bevestigen en een overvloedige oogst voor te bereiden. Gelukkig ook wij, als wij de Heilige Geest ontvangen hebben! Ach, het zegt weinig of wij al in de naam van Jezus zijn gedoopt en belijdenis van Hem afgelegd hebben; het komt erop aan dat wij de Heilige Geest ontvangen hebben. Niet dat ook wij moeten kunnen spreken in vreemde talen en profeteren; maar de gewone, altijddurende gaven van de Heilige Geest moeten ook wij bezitten, de vrucht van de Geest moet ook in ons openbaar worden. De vrucht van de Geest is: liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid. En die vrucht wordt gezien waar het geloof in Jezus zich in het hart heeft gevestigd.

B. Vs. 8-20 Drie maanden lang kon Paulus vrij in de Joodse synagoge te Efeze prediken, vervolgens zondert hij zich echter ten gevolge van de hardnekkige tegenstand van de Joden van de synagoge af en arbeidt nu twee jaar lang vooral onder de heidenen, bij wie hij een grote vatbaarheid voor het woord van God opmerkt. Er geschieden door hem buitengewone tekenen en wonderen, maar een poging van Joodse tovenaars en bezweerders om zich van de naam van Jezus als van een bijzonder krachtige toverformule meester te maken, loopt op hun verderf uit. In de gemeente komt daarentegen een nieuwe opwekking en Gods woord behaalt de overwinning.

8. En hij ging, nadat hij zo de eerste grondslag had gelegd tot een eigenlijke gemeente, naar de synagoge van de Joden, die te Efeze was, waar hij zich vroeger reeds had laten horen (hoofdst. 18: 19) en sprak vrijmoedig drie maanden lang, zonder dat de oversten of andere ledenvan het Jodendom hem iets in de weg stelden, om hen door besprekingen te overtuigen aangaande de zaken van het koninkrijk van God, dat nu in Jezus van Nazareth was verschenen. Zo trachtte hij hen te bewegen om door het geloof in Christus dat Koninkrijk in te gaan.

9. a) Maar toen na verloop van die drie maanden sommigen voor de overtuigende kracht van zijn woord opzettelijk het hart sloten en dus verhard werden en ongehoorzaam, ongelovig Ac
13. 16 waren en kwaad spraken van de weg, van het heil van de Heere dat de apostel predikte

voor de menigte, alsof hij goddeloze en zedeloze zaken voordroeg, week hij van hen. Hij brak de gemeenschap met deze synagoge van de satan (Openb. 2: 9) af en scheidde als een waakzaam herder, die voorzorgen neemt opdat de gezonde schapen niet door de zieke worden aangetast, de discipelen af, terwijl hij dagelijks, nu dus op elke dag van de week, sprak en voordrachten hield in de school van een zekere Tyrannus, in de leerzaal van een heiden die tot Christus bekeerd was en die als leraar van de Griekse wijsheid of welsprekendheid te Efeze leefde.

a. 2 Tim. 1: 15

Hetgeen Paulus eerder deed aan de twaalf leerlingen van Johannes is een toonbeeld van bijzondere zielszorg. Nu wordt echter ook van zijn openlijke arbeid bericht gegeven.

Zonder twijfel ging Paulus naar de synagoge met blijde hoop voor de onlangs nog zo leergierige Joden (hoofdst. 18: 20); maar het ging toen te Efeze niet anders dan overal, uitgezonderd Berea (hoofdst. 17: 10vv.), op zijn apostolische lijdensweg (hoofdst. 22: 18)

Drie maanden lang mag hij vrij en ongestoord prediken van dat rijk van God, dat door Jezus Christus is geopenbaard. En hij predikte niet alleen, maar wat zwaarder is, hij sprak ook met zijn Joodse toehoorders, hoorde naar hun bedenkingen, beantwoordde hun vragen, weerlegde hun tegenwerpingen en probeerde hen uit de profeten te bewijzen dat Jezus de beloofde Messias was en wachtte geduldig op de vrucht van het zaad dat hij uitstrooide, op de uitwerking van zijn prediking. Maar daarna kwam het tot een breuk tussen Paulus en de Joden, tot een scheiding tussen geloof en ongeloof. Ook hier ontmoet hij weer de Joodse hoogmoed, waarvoor de prediking van het kruis een ergernis is, de halstarrigheid van dat volk, dat met ziende ogen niet wil zien, met horende oren niet wil horen.

De Geest van God heeft opeens twee zaken te vormen, het oor en het hart. Houdt gij voor Hem het oor open, als Hij het bij u opent, laat gij u door de goddelijke werking leiden en meevoeren, dan wordt gij steeds meer oor en het woord, dat gij hoort, wordt steeds meer een sprekende stem en uw hart, van het woord doordrongen, wordt steeds weker, zachter en gewilliger. Het trekken van de goddelijke werking staat nu niet meer buiten als een beschrijving, maar gaat naar binnen als een inschrijving. Maar sluit gij voor de Geest uw oor of onttrekt gij het aan het woord, wanneer het zich daaraan zou willen laten vernemen, dan wordt gij niet alleen hardhorend, maar zinkt gij ook in een strafbare sluimering, waarin gij, al kon gij ook uiterlijk horen, toch innerlijk niets verneemt. Uw hart wordt als een dode klomp vlees, het wel en wee van het hele rijk van de Geest en van de geesten heeft voor u geen betekenis meer - dat is de toestand van de verharding.

Toen de ontwaakte vijandschap tot dat punt was gestegen dat de tegenstanders in de synagoge zelf, voor het aangezicht van de vergaderde menigte, de weg van het christendom, die Paulus leerde, met spot aanvielen, meende hij de aanwijzing ontvangen te hebben om het gelovige gedeelte van zijn toehoorders te bewaren voor de invloed van deze vijandige geest. Hij deed dat door zich van de ongelovige Joden af te scheiden, de discipelen van Jezus van de synagoge af te zonderen en met hen, ten einde zijn voordrachten te houden, heen te gaan naar de leerzaal van een zekere Tyrannus. Deze was hoogstwaarschijnlijk een Grieks leraar in de welsprekendheid te Efeze (Suidas, een Grieks grammaticus aan het einde van de 11e eeuw, noemt een Sophist Tyrannus, maar zonder diens verblijf of geboorteplaats, of ook de tijd waarin hij leefde, op te geven), die ofwel gratis, of voor een hem aangeboden huur zijn lokaal voor dat doel aan Paulus overgaf.

De apostel had, doordat hij zijn predikstoel uit de synagoge van de Joden naar de gehoorzaal van Tyrannus moest verplaatsen, dit voordeel verkregen dat hij niet, zoals in de synagogen, aan zekere dagen en uren gebonden was en dagelijks in het openbaar kon spreken en leren. In deze gehoorzaal heeft hij dan onder de bescherming van de Heere twee jaar in ongestoorde rust openlijk geleerd en het woord van de Heere of hetgeen hij in naam van Jezus Christus aan de mensheid moest brengen, aan een zo grote menigte van toehoorders uit Joden en Grieken voorgedragen, dat Lukas in vs. 10 kon zeggen dat allen die in Azië woonden het evangelie door hem hadden vernomen. Daarmee wil hij zonder twijfel zeggen dat bij de toevloed van mensen uit alle steden van Klein-Azië, die zonder ooit op te houden te Efeze plaats had, altijd in die gehoorzaal zich mensen bevonden die vandaar bericht omtrent de leer en de zaak van het christendom mee naar huis namen en tot de hunnen brachten.

10. En dit, dat Paulus op die wijze van de school van Tyrannus gebruik maakte, geschiedde twee jaar lang, zodat allen die in Azië woonden (hoofdst. 16: 6), wanneer ze te Efeze kwamen en de school, die voor iedertoegankelijk was, bezochten, het woord van de Heere Jezus hoorden, zowel Joden als Grieken.

Er kan geen twijfel over bestaan of het "dit" aan het begin van het vers op beide, het prediken in de synagoge (vs. 8) en het leren in de school van Tyrannus (vs. 9) slaat, of alleen op het laatste, daar dit ook kort tevoren is genoemd. Daar Paulus nu echter voor het eerste reeds drie maanden te Efeze werkzaam was, voordat hij het laatste twee jaar lang deed, heeft hij in deze stad in elk geval 2 jaar en 3 maanden doorgebracht. Intussen zouden onze 2 1/4 jaar nog geenszins voldoende zijn om het woord van de apostel in hoofdst. 20: 31 te rechtvaardigen, dat hij drie jaar lang te Efeze gearbeid had. Er moet, om de uitdrukking op te vatten als een ronde som, nog zoveel tijd bijkomen, dat er nog ongeveer 2 3/4 jaar zijn; aan de andere kant moet er ook nog een punt bijkomen dat Lukas recht geeft in onze tekst niet alleen van 2 3/4 jaar, maar slechts van 2 1/4 jaar te spreken. Nu ligt het vermoeden voor de hand dat de 2 3/4 jaar hier niet een onafgebroken periode zijn geweest, zodat, nadat wij bij vs. 1 de aankomst van de apostel te Efeze eind september van het jaar 54 hebben gesteld en dus in de laatste drie maanden van dit jaar die drie maanden liggen, die hij volgens vs. 8 in de synagoge van de Joden predikte, wij in de beide jaren 55 en 56 de twee jaren zouden moeten zoeken, waarvan het 10e vers, dat voor ons ligt, spreekt. Deze twee jaren zullen nog omstreeks een 1/2 jaar in het jaar 57 n. Chr. duren en daarvoor zal nu evenveel tijd in het jaar 56 wegvallen, waarin Paulus niet te Efeze, maar elders werkzaam was, totdat hij vervolgens naar deze stad terugkeerde en daar zijn werk voortzette. Zo is het ook inderdaad. De apostel verliet Efeze in hoofdst. 20: 1 pas omstreeks Pinksteren van het jaar 57, d. i. eind mei, waarvoor minstens nog 5 maanden van dit jaar erbij komen. Omgeveer even zoveel tijd van het jaar 56 is hij te Korinthe en Kreta geweest, waarover wij bij vs. 20 uitvoerig zullen handelen. In werkelijkheid heeft hij, zoals Lukas bericht, 3 maanden en 2 jaar te Efeze doorgebracht. In die tijd nu werden in de provincie Asia vier gemeenten gesticht: naast de hoofdgemeente te Efeze, ook de gemeenten uit haar ontstaan, Kolosse, Laodicea en Hiërapolis, waar Paulus volgens de opmerkingen bij hoofdst. 18: 23b Ac 18: 23 bij zijn heenreis slechts enkele families en personen voor het evangelie had gewonnen. Voor de groei van die drie dochtergemeenten was vooral Eprafras van Kolosse werkzaam (Kol. 4: 12v.). Drie maal vier gemeenten, door de apostel gesticht zien wij dus ontstaan gedurende de eigenlijke zendingsarbeid van de apostel op zijn drie reizen, twaalf bomen van de gerechtigheid tot verheerlijking van de Heere, ontsproten uit de wortel van Jesse (Jes. 61: 3; 11: 10 : vier in Lycaonië en Pisidië (hoofdst. 13 en 14), vier in Macedonië en Griekenland (hoofdst. 16: 18) en vier in proconsularisch Azië. Zo was het werk van Paulus nu in zoverre volbracht, dat in de plaats van de in Israël afgehouwen twaalf takken van de olijfboom nu twaalf takken van de

heidenwereld worden ingeënt (Rom. 11: 17vv.). Het hoeft ons daarom niet te bevreemden dat met deze derde reis het getal van de zendingsreizen van Paulus ten einde is en daarop zijn gevangenschap volgt. Toch heeft de Heere deze gevangenschap zo geleid dat zij nog de laatste roeping van de apostel van de heidenen tot vervulling moest brengen, die hij volgens vs. 21 ten opzichte van haar gewicht zeer goed erkende, al bleef ook omtrent de wijze van uitvoering Gods raad voor hem verborgen.

11. a) En God ondersteunde het woord van de prediking met bijzondere gaven van Zijn genade. Hij versterkte en bevestigde de indruk daarvan en deed ongewone krachten gedurende die twee jaar door de handen van Paulus,

a. Mark. 16: 20 Hand. 14: 3

12. zodat de mensen voor zieken en door boze geesten bezetenen van alle kanten genezing bij hem zochten. Zo groot was de wonderkracht dat ook de zweetdoeken of gordeldoeken van zijn lijf aan de zieken gebracht werden, de doeken waarmee hij zich het zweet gewoonlijk afveegde en de schorten, die hij bij zijn handwerk droeg en bij zijn voordrachten terzijde legde en dus met zijn lichaam in aanraking waren geweest. Dit waren dan middelen om de wonderkracht, die in hem was (Joh. 7: 38) over te brengen en dan geschiedde het dat de ziekten van hen weken en de boze geesten van hen uitvoeren ("Ac 5: 15" en "2Ki 13: 21.

Niet alleen door de mond, maar ook door de handen van Paulus werkte God grote dingen; niet alleen op zijn prediking legde de Heere Zijn zeggen, zodat die overwinnende de harten doordrong en de machten van ongeloof en bijgeloof overwon, ook de handen van de apostel doortrok God met wonderbare krachten van genezing, zodat door zijn handoplegging zieken genazen. Ja, zelfs Paulus' zweetdoeken en gordels of schorten, kortom allerlei kledingstukken, legde men op de zieken en zo groot was de kracht van het geloof in deze man van God, zo groot de invloed van deze krachtige persoonlijkheid, dat ook daardoor ziekten weken en boze geesten uitvoeren. Wij zien daarin de wonderbare kracht ter overwinning van een man, die door Gods Geest geheel doordrongen is, een geheel met goddelijke kracht vervulde persoonlijkheid; tevens zien wij daarin de vervulling van het woord van Christus (Joh. 7: 38) ook in letterlijke zin: "wie in Mij gelooft, stromen van levend water zullen uit zijn buik vloeien.

De genezing van zieken door middel van linnen doeken die met de huid van de apostel in aanraking waren gekomen, is zeker iets wat in de hoogste graad opmerkelijk is. Is dat ook, zoals wij duidelijk kunnen zien, niet door Paulus aangeraden en bevorderd, dan moet hij er toch van geweten hebben. Zeker is de zaak niet te stellen in de categorie van relikwiëndienst, omdat in de doeken op zichzelf geen genees- en wonderkracht moest wonen, zodat die vandaar aan ieder genezing zouden hebben kunnen verschaffen ("de relikwiëndienst in de Roomse kerk is niets dan een dode afgoderij, omdat zij a) het verwacht uit een dode hand en omdat zij b) het aanneemt met een dode hand. De genezing had de levende persoonlijkheid van de apostel tot voorwaarde en die doeken bezaten slechts een wonderkracht, als zij rechtstreeks van hemzelf werden weggenomen. Zonder twijfel was ook het geloof van die zieken niet alleen de voorwaarde van hun vatbaarheid, maar ook de beweegreden tot die daad zelf, waarbij zeker de naam van de Heere Jezus in oprechte gebeden werd aangeroepen. Ook moet op het feit van het magnetisch rapport worden gelet als iets, dat verwant is met die bewerking van genezingen. Zeker blijft de indruk onuitwisbaar dat deze wijze van hulp de uiterste grenzen van christelijke wonderen toont en niet zonder gevaar, om in het magische te verdwalen, had mogen worden overschreden.

Hoe komen de mensen te Efeze ertoe de kledingstukken en juist die, die genoemd zijn, voor wonderdoende aan te zien? De vrouw die de bloedvloeiing had, in Matth. 9: 21vv., komt door gevoel van schaamte tot het aanraken van het gewaad van Christus, tot het aanraken van de zoom, vanwege de bijzondere heiligheid van deze laatste (Num. 15: 38; Matth. 23: 5). De Joden te Jeruzalem leggen hun zieken zo, dat de schaduw van Petrus over hen heengaat; de schaduw had ook volgens de geschiedenis en profetie van het Oude Testament de betekenis verkregen van een goddelijke werking van zegen (Ps. 105: 39 Jes. 4: 6). Wij weten nu uit de eigen mond van de apostel dat hij te Efeze zich bijzonder had ingespannen; hij had in het bijzonder ook met zijn eigen handen niet alleen voor zijn behoefte gezorgd, maar ook voor die van zijn begeleider en helper, zodat wij hem hier meer dan elders moeten zien als buitengewoon door werk overladen. Bovendien moeten wij in aanmerking nemen dat bij de grote bevolking van Efeze, waarbij wij ook nog een grote menigte uit het gehele Aziatische gebied, waarin de werkzaamheid van de apostel doordrong, moeten rekenen, gemakkelijk een overgrote menigte van mensen kon zijn die genezing zochten en het daardoor voor velen onmogelijk was de persoon van de apostel aan te raken. In dergelijke gevallen lag voor de hand om voor zoveel ongelukkigen, die met goed geloof waren gekomen en niet zonder hardheid weer met hun lijden konden worden weggezonden, een vergoeding te zoeken voor het gemis van de persoonlijke aanraking van de apostel. Zeker zal wel nauwelijks iets bij de apostel een zo sterke indruk maken als het werken met eigen handen voor de behoefte van hem en de zijnen. Dat namelijk hij, die door zijn woord en zijn wandel in zuivere liefde en onvermoeid geduld de duistere zielen verlichtte, de gebroken harten met vreugde en zaligheid vervulde, de verdwaalde en verloren mensenkinderen op de weg naar het eeuwige leven leidde en niet alleen allen die bij hem waren, op zijn hart droeg, maar ook allen in de verste verte en in alle plaatsen, waar zij de Heere hun God aanriepen (1 Kor. 1: 2; 2 Kor. 11: 28vv., dat deze heilige bode van Christus tot de gehele heidenwereld voor zijn zorg en moeite niet het minste loon, zelfs geen vrij verblijf van de gemeente wilde aannemen, moest hen treffen. Dat hij zich in de werkplaats begaf, zich gordde en bij zijn handenarbeid zijn zweet liet vallen, moest zeker bevreemden. Nu kan men zich zeer goed indenken dat men in dit werkmanskleed, in dit storten van zweetdruppels de volle maat van buitengewone liefde en kracht vereerde, die in de apostel was geopenbaard. In zo’n verering en overgave aan de openbaring van goddelijke liefde en macht, in hem gewerkt, vroeg men om de doeken met het kostbare zweet en de gordels, die zijn lichaam aanraakten, als hij in zijn werk als tentenmaker was en werkte.

Het eigenaardige van de stad Efeze bestond in een grote verering van geheime wetenschap en kunst, in liefhebberij voor toveren en toverkrachten, zodat zij als de voornaamste zetel van magische kennis en kunst moest worden gehouden, zoals ook "Efezische woorden" en "toverwoorden", "Efezische gezangen" en "toverzangen", "Efezische kunsten" en "magische kunsten" uitdrukkingen waren van gelijke betekenis. Vandaar hielden zich de grote thaumaturgen, bedriegers en tovenaars van de oudheid, bijv. de boven allen beroemde en beruchte Apollonius van Thyane, een tegenhanger van die Simon Magus in hoofdst. 8: 9vv. graag in deze stad op en verrichtten daar hun werk. Waar echter de dwaling, zelf bedrogen en weer bedriegend, zo met krachten en daden predikte, met krachten van een hogere wereld en met werken en daden, die haar grond zouden hebben in een bijzondere verbintenis met de goden en in een door deze verleende geheime kennis, die alleen het deel van haar lievelingen bleef, een kennis, die de natuur in haar diepste diepte begreep en haar in haar meest verborgen en sterkste krachten kon beheersen en ook het bestaan en de macht van de goden moesten openbaren en bewijzen, daar was het gepast, ja noodzakelijk, dat de waarheid zich openbaarde. Daar moest zij niet alleen in de eenvoudige, onopgesierde rede van een leer van het licht en van het leven zich vertonen, maar ook als in het bezit van een kracht boven alle

krachten, machtig ter overwinning in de glans van bovenmenselijke werken en daden zich vertonen en wel zonder enige gemeenschap aan menselijke mysteriën, zonder enig omhulsel als van een geheim en met besliste verachting van alle pronk en verblinding door toverwoorden en ceremoniën. De waarheid was met het woord van haar leer in een strijd verwikkeld tegen die valse goden, die in het bijzonder in die toverkunst, die als hun dienst en met hun medewerking werd bedreven, zo onrein en wreed waren. Zij was zo werkzaam tot bevrijding van het menselijk geslacht en tot verheerlijking van de enige ware en enige goede God en van Hem, die Hij gezonden had en aan wie Hij de heerlijkheid had gegeven, van Jezus Christus. Eveneens moest zij ook door krachten en werkingen, door werken en daden in de naam van Jezus Christus deze voor heilig en goddelijk gehouden magie, die toverij van het heidendom in haar misleidingen en bedriegerijen alsmede in al haar werkelijke daden en wonderen bestrijden, verdringen, vernietigen; was dat ergens nodig dan was het te Efeze en daarom bleef het hier nog veel minder dan op andere plaatsen bij het woord en bij de leer alleen - krachten van de werken van de Heilige Geest, daden en wonderen van Gods macht en liefde in de naam van Jezus Christus bezegelden en verheerlijkten hier meer dan ergens anders de apostolische leer, of het evangelisch getuigenis. Hier uitte zich door de apostel Paulus een goddelijke wondermacht op het hoogst, zoals zij zich bij de eerste stichting van het christendom in de hoofdstad van de Joodse wereld door de apostel Petrus op gelijke wijze had geopenbaard.

Er komt echter nog één omstandigheid bij, waar niet aan voorbijgezien mag worden. Juist toen werd door de Judaïsten, over wie wij reeds bij hoofdst. 18: 23b Ac 18: 23 spraken, naast de juistheid en het heilzame van de Paulinische leer ook de rechtmatigheid en betrouwbaarheid van de apostolische waardigheid van Paulus op het hevigst aangevallen. Hoe dieper men hem vernederde, als één die eerst door mensen (de andere apostelen) en door een mens (Barnabas) tot een ambt was gekomen en daarin was ingeleid, des te hoger verhief men daarentegen Petrus; en evenals nu die Petrusverheffing reeds in de gemeenten te Galatië in volle gang was, zo zou die zich ook naar Korinthe verbreiden en daar haar verkeerd werk verrichten. Nu treedt de Heere zelf op als getuige voor de gelijkheid van Paulus en Petrus, daar Hij hem dezelfde wonderkracht als deze verleent (hoofdst. 5: 15v.); ja te Efeze geschiedden grotere dingen dan eens te Jeruzalem en wat eens de schaduw van Petrus mocht bewerken, dat doen nu de zweetdoeken en gordels van Paulus; want Efeze, het middelpunt van de in het evangelie gelovende heidenwereld, is nu hoger geacht dan Jeruzalem, dat voor zijn grootste deel de Heiland verworpen heeft en Petrus moet als apostel voor de besnedenen terugtreden voor Paulus, de apostel voor de onbesnedenen (Gal. 2: 8). Letten wij op de uitdrukking in Gal. 4: 10 "jaren", dan blijkt dat de brief aan de Galaten gedurende het Sabbatsjaar van de herfst 54 tot 55 n. Chr. (1 Makk. 6: 54 Aanm.) door Paulus moet zijn geschreven, dus vanuit Efeze en niet, zoals het gewone onderschrift zegt, vanuit Rome. Waar het "aan de Galaten gezonden van Rome" gevonden wordt, is dat een willekeurige toevoeging, voortgekomen uit de mening van de kerkvaders Theodoretus en Hiëronymus, die uit Gal. 4: 20; 6: 11 en 17 te mogen bewijzen dat de brief aan de Galaten de eerste van de apostel uit zijn gevangenschap te Rome geweest was, waarbij hij echter de eerstgenoemde tekst op zeer bijzondere wijze verklaarde, (vellem nunc praesens esse, si confessionis me vincula non aretarent). Het verwijt in Gal. 1: 6 wijst er integendeel op dat de brief spoedig na het tweede oponthoud van de apostel, in hoofdst. 18: 23 meegedeeld, in Galatië is geschreven. Niet lang na zijn afreis, merkt P. Lange op, waren de tegenstanders achter hem en waarschijnlijk had hij zich nog niet lang te Efeze gevestigd, toen hij reeds bericht ontving van de gevaarlijke invloed, die de Judaïsten in de gemeente van Galatië verkregen hadden en zich daardoor genoodzaakt zag de scherpste brief te schrijven, die wij in de verzameling van zijn brieven vonden. Wij zien uit de aanvang zowel als uit het slot van de brieven en niet minder

uit zijn gehele houding dat de kerk van Galatië op het punt was om van het evangelie af te vallen, omdat zij op het punt stond zich aan de Judaïsten gevangen te geven en het geloof van de zaligheid te gronden op de besnijdenis en de wet. Reeds hadden enige christenen uit de heidenen de besnijdenis aangenomen, en roemden nu zelf de betekenis daarvan. De apostel ziet zich gedwongen over de dwaalleraars, voor zover zij in dat drijven volharden, de ban uit te spreken en aan de gemeenten zelf de vloek te verkondigen, waaraan zij, door van het evangelie tot de wet af te vallen, zich hadden overgegeven. In hoofdst. 4: 21vv. toont hij aan hen, die onder de wet willen zijn, hoe juist uit de wet bleek dat een wettelijkheid van die aard geheel uitgesloten was van het ware nakomelingschap van Abraham. Die was voorafgebeeld door Hagar en haar zoon Ismaël en verdroeg zich dan ook met de grootste onwettigheid in de werkelijke werken van het vlees. Het is alsof de apostel er profetisch op gedoeld heeft dat het Joodse dode aanhangen van de wet zijn toppunt zou vinden in het Mohammedanisme.

Het is duidelijk dat dit gelukkig gevolg noch aan de zweetdoeken van Paulus zelf, noch aan de uitvloeisels van zijn lichaam was toe te schrijven. De apostel zelf was slechts een middel, waarvan God zich bediende om zulke wonderwerken te doen gebeuren, die onder de wonderwerken zelfs buitengewoon waren. God, die vrij is in Zijn bedoelingen, vrij in de wijze waarop Hij mensen Zijn gunstige hulp wil doen ondervinden, verkoos thans Zijn gezant op zo’n in het oog lopende wijze boven andere mensen te onderscheiden. Hiervoor was een zeer gewichtige reden. Efeze muntte destijds in velerlei soorten van bijgeloof boven andere steden uit. De geheime magische kunsten, waarzeggerij, duivelbannen, ziektebezwering, enz., werden daar door heidenen, ja ook door Joden bij uitstek bemind en gepleegd. Allerlei gewaande wonderen werden daar gedaan en geloofd. Zoals wij reeds elders zulke valse wonderdoeners zagen optreden, zo was Efeze daarvan de verzamelplaats. Zou dus Jezus’ leer ook hier de overwinning behalen op het bijgeloof, dan waren er buitengewone wonderen nodig, wonderen in de naam van Jezus verricht, wonderen waarbij geen zweem van vermoeden overbleef dat zij door enige toverkracht geschiedde, wonderen die de meest bekwame en geslepen bedriegers tot hun beschaming tevergeefs zouden proberen na te bootsen. Uit dit oogpunt van de zaak beschouwd, bespeuren wij hoe uitnemend wijs de goddelijke bedoeling bij de gemelde wonderen was.

13. En sommigen van de omzwervende Joodse duivelbezweerders, enige Joodse mannen zoals er zoveel als goochelaars en tovenaars in het Romeinse rijk rondzwierven ("Ac 13: 8, meenden iets te moeten ondernemen tegenover de grote daden, die Paulus in de naam van de Heere Jezus verrichtte en waardoor hij steeds grotere aanhang verkreeg. Dezen hebben het gewaagd de naam van de Heere Jezus bij wijze van een toverformule waarvan zijgoede uitwerking verwachtten, als die naar de regels van hun kunst werd gebruikt, te noemen over degenen die boze geesten hadden en hun ter genezing gebracht werden, zeggende tot de boze geesten en de bezetenen: Wij bezweren u bij Jezus, die Paulus predikt, dat gij uitvaart.

14. Het waren nu, om dit eerst op te merken, daar het ten opzichte van de verhouding van de Joden tegenover de prediking van het evangelie van Jezus Christus vankarakteristieke betekenis is, zeven zonen van een zekere Sceva, een Joodse overpriester Ac 4: 7, die dit deden en wel in dit bijzonder geval, waarover nader in vs. 15vv. zal worden gesproken, twee van hen.

15. Maar de boze geest in de bezetene, waarover nu die twee de naam van Jezus als bezweringsformule gebruikt hadden, antwoordde door de mond van die man: Jezus ken ik en van Paulus weet ik, zodat ik zeker zou moeten uitvaren, als Paulus het mij in Jezus’ naam

gebood; Maar gij, wie zijt gij, die u voordoet als zijn gelijke en als mannen die eveneens in de kracht van de naam van Jezus tegenover mij staan? "

16. En de mens in wie de boze geest was, sprong door de drang en in de kracht van die geest op hen en overmeesterde hen, die beiden (dit woord staat er in enige handschriften bij), kreeg de overhand over hen, zodat zij naakt en gewond uit dat huis vluchtten, waar zij de bezwering hadden uitgesproken.

Ook in Klein-Azië en vooral te Efeze, zwierven toen Joodse Goëten of exorcisten of bezweerders rond. Intussen werd ook, evenals in Samaria (hoofdst. 8: 9vv.) en overal, de kracht van de bezweerders, die voor een groot deel op misleiding berustte, gebroken, waar de goddelijke krachten van het evangelie werkzaam werden. Vandaar kwamen enigen van deze exorcisten op de vermetele gedachte om de naam van Jezus zelf tot hun bezweringen te gebruiken. Die naam, die zij in godsdienstige en geestelijke zin verwierpen, wilden zij in de naam van de toverkunst tot hun voordeel gebruiken. Deze mensen waren nog wel de zonen van de Joodse overpriester, d. i. van een man van het hogepriesterlijk geslacht en wel zeven in getal. Zeven zonen van een Joodse overpriester (!), gezamenlijk als Goëten in de vreemde rondzwervend en gezamenlijk onwetend, ongelovig en slecht genoeg om de naam van Jezus te misbruiken voor een bezweringsformule, dit feit opent een diepe blik in het verderf van het Jodendom en tevens in de macht van het christendom. De Joden toch, die het christendom zozeer haatten en in het bijzonder Paulus, in nog wel priesterzonen, probeerden om de uitkomst bezweringen uit in de naam van Jezus, die Paulus predikte. Als godsdienst was dit Paulinisch christendom hun het allergehaatste - voor hun voordeel erkenden zij het als een wereldse macht.

De zeven zonen van Sceva zijn de duistere evenknie van de 12 leerlingen van Johannes in vs. 1vv. ; hun zevental (vgl. Luk. 8: 2; 11: 26) wijst hen aan als verbonden in het boze.

De 12 leerlingen van Johannes worden door hun getal als de ware stammen van Israël voorgesteld; deze Joodse exorcisten daarentegen als de zeven (hoofdst. 13: 19) verworpen volken van Kanaän.

Wij herinneren ons daarbij zo menig treurig voorbeeld van de satan die zich achter priesterzonen verborgen heeft; zou dat niet alle predikers moeten opwekken om hun kinderen van de moederschoot aan door gebed aan Jezus’ hart neer te leggen?

Als bij de woorden: "wij bezweren bij Jezus" wordt gevoegd "die Paulus predikt", dan geschiedde dat zonder twijfel omdat de naam van Jezus zo gewoon was en dit nu een nadere aanwijzing noodzakelijk maakte. Als de Christus erkenden deze Joden echter Jezus niet, zodat hun niets overbleef dan Hem aan te wijzen naar degene, die hem te Efeze met zoveel ijver verkondigde.

Terwijl zij met misdadige hand het tweesnijdend zwaard van de apostel zich aanmatigen, gaat het hun als een onbezonnen knaap die het zwaard van een held uit de schede trekt en er zichzelf mee verwondt, omdat hij er niet mee om kan gaan.

Wij hoeven er ons niet over te verwonderen dat Dr. Hauer niets historisch, nog minder een bewijs voor de goddelijkheid van het christendom in deze wondervolle gebeurtenissen kan vinden; want voor zijn gelijken was het bewijs niet berekend, zoals dan ook onder de Atheense Epicureeërs en Stoïcijnen niets van dien aard in hoofdst. 17: 16vv. wordt verteld.

Maar de wereld bestaat gelukkig niet alleen uit filosofen, die wonderen loochenen en uit sceptische critici.

17. Door deze gebeurtenis werd de naam van Jezus duidelijk bewezen een naam boven alle namen te zijn, aan de wereld van de geesten bekend en door deze vermeden, niet te koop voor geld en niet ongestraft te misbruiken, maar vol kracht en leven voor allen die in Hem geloven. En dit werd aan allen bekend, zowel Joden als Grieken die te Efeze woonden; en er viel een vrees over hen allen, zodat niemand iets tegen de zaak van het christendom durfde te ondernemen, daar men begreep dat het in de Onzichtbare zijn grond haden een machtige Beschermer in de hemelen. En de naam van de Heere Jezus werd groot gemaakt, toen die zich zo verheerlijkte, zowel aan Zijn belijders door hun overwinnen, als aan Zijn lasteraars door hun bezwijken.

18. a) En velen van degenen die reeds ten gevolge van Paulus' vroegere werkzaamheid geloofden, kwamen voor de apostelen hun schuld belijden, tengevolge van de vrees die over hen gekomen was, en uitspreken wat zij bedreven hadden; zij beleden voor anderen, om hen te waarschuwen tegen alle toverij, de zonde en het bijgeloof, dat hen vervulde voordat zij zich bekeerden.

a. Matth. 3: 6

19. Velen ook onder hen, van degenen die toverkunsten hadden uitgeoefend met spreuken en bezweringen, brachten de boeken bijeen, de geschriften, waaruit zij dat bijgeloof hadden geleerd en die ze nauwlettend hadden bewaard. Zij dedendit volgens onderlinge afspraak op een bepaalde dag en een vaste plaats en verbrandden ze in tegenwoordigheid van allen tot een getuigenis tegenover de anderen, die zich nog met dergelijke dwaasheden bezig hielden. En om te kennen te geven dat men in de zaken van de zaligheid geen tijdelijk verlies mag ontlopen, berekenden zij de waardedaarvan, de prijs, die de boeken bij aankoop gekost hadden en stelden die vast op vijftigduizend zilveren penningen (= f22. 500) Ex 30: 13.

Christus en Belial worden helaas (!) in onze christenwereld maar al te veel samengevoegd en samen gediend, hetgeen een volstrekte tegenstrijdigheid is. Wie met Mij niet is, zo heeft de Heere gesproken, die is tegen Mij en wie met Mij niet vergadert, die verstrooit. Laat maar de naam van Jezus Christus onze Heere werkelijk dierbaar voor ons zijn. Noemen wij die met eerbied in het geloof; zoeken wij ons heil alleen in Hem, die de enige Zaligmaker is en buigen wij onze knieën voor Hem, als voor onze Heere, in gehoorzaamheid van het geloof en de godzaligheid, dan zullen wij zeker van alle zonden, van alle werken van de Satan, van alle ellende en leed verlost worden en in volle nadruk ondervinden dat Hij de Almachtige en Algenoegzame is.

20. a) Zo verspreidde te Efeze in die twee jaar (vs. 10) het woord van de Heere zich met macht en nam de overhand, zodat naast het geloof van de gemeente ook de eerste liefde niet ontbrak (Openb. 2: 4).

a. Jes. 55: 11

De gebeurtenis werd tot een verschrikking, die het hele gebied van de Efezische magie en tovenarij deed beven.

Joden en Grieken waren even diep verstrikt in de toverkunst, waarop Efeze zich beroemde. Zij voelden zich getroffen op de wonderbaarste plaats van hun zondig leven. Wat zou er van hen worden als de boze geesten slechts voor één naam sidderden en die naam hun slechts vreselijk is in de mond van de gelovigen? Thans ondervonden zij iets van de duistere macht van de vorst, die in de lucht heerst (Ef. 2: 2) en het licht van de verlossing van zijn heerschappij scheen krachtig in hun donkerheid. Dat waren dagen, waarin Efeze krachtig werd bezocht, te vergelijken met de dagen dat Jeruzalem door het morgenlicht van de kerk werd beschenen en het volk grote achting voor de discipelen had (hoofdst. 5: 13).

De indruk van deze gebeurtenis was te vergelijken met het gericht over Ananias en Saffira, daar zich hier eveneens de heiligheid van de naam van Jezus openbaarde tegenover alle besmetting ervan met vleselijke gezindheid en onreinheid.

Het is bekend hoe moeilijk het gebied van het bijgeloof overal door de geest van het evangelie veroverd wordt; hoe overal onder alle volken, die het evangelie belijden, talloze sporen van het oude heidense bijgeloof steeds voortgaan, deels onder een christelijke schijn verborgen, deels openlijk. Het is dus niet te verwonderen dat te Efeze, waar het Aziatische en Griekse volksleven vermengd was, een bijzondere geneigdheid bestond tot werken en kunsten van de duisternis, velen gevonden werden die wel door het evangelie waren gewonnen, maar zonder dadelijk die verkeerdheid geheel en al in het binnenste los te laten. Juist bij hen openbaarde zich nu natuurlijk het sterkst die feitelijke scheiding tussen het geloof in Jezus en het bijgeloof in demonische krachten, die de boze geest aan die exorcisten had volbracht en juist in deze werken openbaart zich het duidelijkst het goddelijk doel bij de buitengewone wonderdaden van Paulus te Efeze. Inderdaad is daarin ook de overwinning van het geloof over de macht van het bijgeloof, die door de wonderdaden van God was ingeleid, op een waarlijk grootse wijze door de gemeente te Efeze zich toegeëigend. Een definitiever vaarwel zeggen van het bijgeloof dan dat zij die zich met de werken van de duisternis hadden bezig gehouden, de toverboeken brachten en verbrandden, kon er niet zijn. Ten eerste was deze belijdenis hier met een werkelijke reiniging van die zonde verbonden; in zoverre dat hetgeen deze eigenaardige zonde tot voortdurend voedsel verstrekte, aan het vuur werd overgegeven. En vervolgens komt hier dat afstand doen van de zonde tevens voor in die reinheid en grondigheid, dat ook de gelegenheid om anderen aanleiding tot zonde te geven onder geen geringe zelfverloochening wordt afgebroken. Lukas heeft uitdrukkelijk aangewezen op hoe hoge waarde de verbrande boeken geschat zijn. Daarmee moet ons worden voor ogen gesteld dat ieder toverboek een kapitaal was, zodat, als iemand het niet meer voor zichzelf wilde gebruiken, hij het gemakkelijk zou hebben kunnen verkopen; want de Efezische boeken hadden tot in de verste streken een grote naam en er was grote vraag naar. Hoe zuiver en volkomen is dus de verwerping die liever een aanzienlijke winst loslaat om geen aanleiding te geven tot ergernis en verleiding!

Met nadelige boeken is de wereld nog altijd tot haar oordeel overstroomd; men moest vaker zo’n verbranden laten plaatshebben.

Wij spraken reeds bij vs. 10 van een reis naar Korinthe en Kreta, die Paulus gedurende de tijd van zijn oponthoud te Efeze had gemaakt en waarover hij omstreeks 5 maanden had gedaan. Reeds gaf de "Handelingen van de Apostelen", als dit boek van een 2 1/4 en daarna van een 3 jarig verblijf van de apostel te Efeze spreekt (vs. 8 en 10, vgl. hoofdst. 20: 31), aanleiding om zo’n tussenreis te veronderstellen. Uit de brieven komen daarbij nog een menigte van aanwijzingen, die ons noodzaken dat aan te nemen. Wij zullen die echter niet allen afzonderlijk aanvoeren, maar ons tot twee van deze beperken, die alleen reeds de zaak zeer

duidelijk maken. 1) In 2 Kor. 12: 14 en 13: 1v. de apostel dat komen naar Korinthe, dat hij in de tijd dat hij de brief schrijft, van plan is, zijn komen "voor de derde keer". Het is duidelijk dat die komst bedoeld is, die in vs. 21v. door hem was voorgenomen en voorbereid en vervolgens in hoofdst. 20: 1v. ten uitvoer is gebracht. In hoofdst. 18: 1-18 nu hebben wij hem voor de eerste maal in die stad van Griekenland gezien - wanneer zou hij dan voor de tweede maal daar geweest zijn? Het is duidelijk dat dit op geen andere tijd kan geweest zijn dan toen hij zich te Efeze ophield. 2) Evenals in 1 Tim. 1: 3 spreekt dat hij Timotheüs te Efeze heeft achtergelaten, toen hij naar Macedonië was gegaan, zo herinnert hij in Tit. 1: 5 Titus eraan dat hij hem op Kreta had achtergelaten, opdat hij terecht zou brengen wat nog ontbrak. Nu is er, zoals wij later zullen zien, geen zendingsreis meer na de gevangenschap van de apostel gedurende twee jaar te Rome, (hoofdst. 28: 30) maar op deze gevangenschap volgde reeds zijn marteldood; derhalve moet gedurende het oponthoud te Efeze een reis over Macedonië hebben plaatsgehad en zoals uit de onder No. 1 aangehaalde plaatsen uit de tweede brief aan de Korinthiërs blijkt, over Korinthe naar Kreta en wel ten dienste van de zending. In vs. 21 heeft Paulus weer het voornemen om door Macedonië in Achaje (alsook naar de hoofdstad Korinthe) te reizen. Op deze plaats is echter Jeruzalem zijn doel, naar Efeze zal hij nu niet weer komen, zoals hij dat ook in hoofdst. 20: 25 voor de oudsten uitspreekt. Bij de reis door Macedonië en Achaje daarentegen, waarvan hier gesproken wordt, is hij zeker naar Efeze teruggekeerd overeenkomstig zijn voornemen, dat hij in 1 Tim. 3: 14v. te kennen geeft. Wij zullen wel niet mistasten als wij de tijd van het einde van mei tot het einde van oktober van het jaar 56 n. Chr. voor de vijf maanden houden waarin de apostel van Efeze verwijderd was. Alles wat in vs. 1-19 van ons hoofdstuk is meegedeeld, viel zonder twijfel nog voor in de eerste zes maanden van het einde van september tot Pasen van 55. De prediking van het evangelie, die tot hiertoe reeds veel te Efeze had teweeggebracht, behaalde nu vandaar de ene overwinning na de andere. Zoals vs. 20 zegt, er werden steeds meer mensen en vooral uit het getal van de heidenen, aan de christelijke gemeente toegevoegd. Maar Paulus, die eerst alleen behalve Titus ook Timotheüs tot helper Ac 18: 23 had en naast Aquila en Priscilla (1 Kor. 16: 19 Rom. 16: 3), minstens de twaalf bekeerde leerlingen van Johannes (vs. 7) tot bevorderaars van zijn werk had gehad, verkreeg langzamerhand een zeer aanzienlijke schaar van vrienden en helpers, zodat omstreeks Pinksteren van het jaar 56 in de gemeente, die nu wel reeds duizenden leden telde, hem zeer veel meewerkende handen ten dienste stonden, die zich deels en voornamelijk uit de Efeziërs zelf, deels uit andere plaatsen van Azië hadden aangeboden. Nemen wij hier dadelijk de tijd bij, waarin de apostel na de afwezigheid van vijf maanden (eind okt. 56 tot Pinksteren 57 n. Chr.) weer te Efeze was, dan vinden wij in de Handelingen van de Apostelen en in de apostolische brieven de volgende namen: Artemas (Artemidorus Tit. 3: 12); Onesiforus (2 Tim. 1: 16vv. ; 4: 19); Sosthenes (1 Kor. 1: 1); Trofimuns (hoofdst. 20. 4; 21: 29; 2 Tim. 4: 20, Tychicus (hoofdst. 20: 4 Ef. 6: 21v. Kol. 4: 7v. ; 2 Tim. 4: 12 en Zenas (Tit. 3: 13). Behalve deze helpers worden als afvalligen en tegenstanders vermeld Alexander, Hermogenes, Hymeneus, Filetus en Fygellus (1 Tim. 1: 20; 2 Tim. 1: 15; 2: 17; 4: 14), waaronder gemakkelijk vroeger deze of gene eveneens een helper van de apostel kan geweest zijn. Het stond er zeker in de zomer van het jaar 56 allemaal niet meer zo goed voor als het volgens dit vers nog voor een tijd was, toen Paulus in gemeenschap met Titus, die toch sedert hoofdst. 18: 23b zijn bestendige leidsman en helper was geweest, Efeze verliet en zich via Macedonië naar Korinthe begaf. Afval van de zuivere leer en voorliefde voor spitsvondige speculaties over allerlei geheimen, met name over de geestenwereld en haar trappen en orden, bovendien een valse ascese en overdreven verheffing van de voortreffelijkheid van de mozaïsche wet dreigden door de beroering van joods-christelijke partijhoofden, waaronder Hymeneus en Alexander een bijzondere rol speelden (1 Tim. 1: 20), in het gemeentelijke leven binnen te dringen en het te vernietigen. Daar intussen voor het ogenblik nog slechts het gevaar van zo’n achteruitgang dreigde, maar deze zelf nog niet aanwezig was, kon de apostel

zich aan de ene kant tevreden stellen met de excommunicatie van de zo-even genoemde hoofdleiders en de achterlating van Timotheüs. Hem drong aan de ene zijde de zorg voor de gemeenten in Judea, die onder het slechte bestuur van de landvoogd Felix (Aanh. II d. No. 1) in steeds grotere financiële nood raakten, om een collecte in Macedonië en Achaje te houden, aan de andere zijde de zorg over de toestanden te Korinthe, die nog veel erger en dreigender waren dan die te Efeze, tot een reis om deze stad te bezoeken. Wat hij nu te Korinthe voor ogen zag, bezwaarde hem het hart des te meer (2 Kor. 2: 1; 12: 21) hoe onvermogend hij er zich ook voelde, om nu reeds met alle nadruk van zijn apostolische autoriteit tussenbeide te treden; want juist deze autoriteit was zeer diep, zelfs nog dieper dan een jaar geleden in Galatië, geschokt. Uit zijn bezwaard hart is toen de eerste brief aan Timotheüs gevloeid, waarin hij deze voorschrijft hoe hij zich moet gedragen wanneer Paulus zelf afwezig moest zijn (1 Tim. 2: 4vv. ; 3: 14v. en die nu zijn hoofddoel erop heeft gericht een ontwikkeling van de te Efeze aanwezige beginselen en aanleidingen tot zo'n bederf als reeds bij de Korinthiërs aanwezig was, zo mogelijk van de Klein-Aziatische kerk af te houden. Vandaar toont deze brief in vele bijzondere punten zoveel verwantschap met de voor ons nog bewaarde brieven aan de Korinthiërs, dat men gedeeltelijk reeds tot de gedachte is gekomen dat zij niet zozeer een instructie van Timotheüs is voor zijn bestuur als apostolisch vicarius te Efeze, waar hij is achtergebleven, alswel een instructie voor hetgeen hij te Korinthe moest doen, waarheen de apostel hem had gezonden. Nadat hij de brief had geschreven, vertrok Paulus, vergezeld van Titus uit Korinthe, dat hij ditmaal slechts in het voorbijgaan had kunnen bezoeken (1 Kor. 16:
7. en ging zuidoostelijk naar het eiland Kreta en stichtte daar een gemeente. De bevolking van het eiland stond juist met Efeze sedert oude tijden veel te zeer in nationaal godsdienstig verband en in handelsverkeer, dat hij deze niet zou hebben aangezien als behorend tot zijn arbeidsveld, en mede tot de kerk zou hebben getrokken. Intussen was de tijd die hij daaraan kon geven, toch slechts zeer kort. Tot een gehele reorganisatie van de gemeente bracht hij het niet en zo liet hij voor dit doel, toen hij eind oktober van het jaar 56 naar Efeze terugkeerde, Titus op Kreta achter; hij voelde zich echter spoedig na het begin van het jaar 57, dus omstreeks het midden van zijn nu vijf maanden lange oponthoud te Efeze geroepen hem van hier in de Brief aan Titus een dergelijke instructie te geven, als zeven maanden geleden uit Korinthe aan Timotheüs in de aan deze gerichte eerste brief, aangezien de omstandigheden te Korinthe het hem niet mogelijk maakten volgens zijn oorspronkelijk plan (2 Kor. 1: 15v.) spoedig weer zelf naar Kreta te komen (vgl. de nadere mededelingen in de bijlage tot II Aanhangsel). Daarin stelt hij (3: 12) zich voor het einde van het lopende jaar een overwintering te Nikopolis voor en hij kiest zich daarvoor een dergelijk arbeidsveld als vroeger op Kreta. Evenals toch het laatste als het ware een gedeelte vormt dat bij Efeze hoort, desgelijks hoort het eerste bij Korinthe en Achaje. Nikopolis (nu Preves a) was door Augustus gebouwd tot gedachtenis aan zijn overwinning bij Actium (2 sept. 31 v. Chr., zie Slotwoord op 1 Makk. No. 9d), op de plaats waar hij zijn leger had gehad. Dat was verheerlijkt door de spelen, die bijna met de Olympische waren gelijk gesteld. Het was een stad door Romeinse volksplanters en door talrijke Griekse bewoners van de nabijgelegen steden, die gedwongen werden hun woonplaats te verlaten, sterk bevolkt, een Romeinse kolonie aan de Noordwestzijde van de Ambracische zeebaai zeer gunstig gelegen, de hoofdstad van Acaruanië en van zuidelijk Epirus. Het was naast Korinthe de residentie van de proconsul van Achaje, de meest betekenende stad van het zeer verwoeste Griekenland. Voor de reis door Macedonië en Achaje, die later (bij vs. 21) in aanmerking komt, was dit enigszins het middelpunt, aan de ene kant de slotsom van het werk dat zich over Macedonië tot in Illyrië uitstrekte (Rom. 15: 19), aan de andere kant ook een wachttoren voor de apostel, om op het juiste tijdstip zich weer naar Korinthe te begeven dat hij dan ook in de laatste maand van het jaar 57 werkelijk bereikte en waar hij drie maanden vertoefde (hoofdst. 20: 2), zoals hij aan de gemeente in 1 Kor. 16: 6 had aangekondigd. Naar deze wachtplaats nodigde hij dan reeds

Titus uit, voor het moment waarop hij hem door Artemas en Tychicus zou laten halen en in Kreta zou laten aflossen, zodat hij op zijn tegenwoordig station nog een werkzaamheid van ongeveer 3/4 jaar zou hebben verricht. Maar niet lang daarna, toen Paulus door de schriftgeleerde Zenas en door Apollos (die tot hem naar Efeze was gekomen), wiens spoedige terugzending hij vroeg, zijn brief aan de geadresseerden had bezorgd, veranderde alles ten opzichte van hem ten gevolge van de handelwijze in de zaken te Korinthe, die een andere was dan de apostel had gewild. Hier valt nu de eerste brief aan de Korinthiërs in, die eerst door ons moet worden beschouwd, voordat wij tot een overzicht van de vele in elkaar grijpende omstandigheden zullen kunnen komen. Deze brief is omstreeks Pasen (7-14 april) van het jaar 57 geschreven (1 Kor. 5: 6vv.). Paulus geeft daar te kennen dat hij dacht nog tot Pinksteren te Efeze te blijven en verzocht de Korinthiërs Timotheüs vriendschappelijk op te nemen, die hij langs een omweg tot hen had gezonden, terwijl hij tevens verklaart waarom hij liever niet voor de zending Apollos gebruikt, die hun zeker wel liever zou zijn geweest (1 Kor. 16: 8vv.). Dit is nu het tijdstip waarin het bericht van Lukas in de volgende afdeling ingrijpt. Wij moeten hier alleen nog vooraf opmerken dat Erastus, die door Lukas mede genoemd is, zeker de in Rom. 16: 23 genoemde rentmeester van de stad Korinthe is (vgl. Tim. 4: 20) en Lukas niet de zending van de beiden naar Korinthe beschrijft, maar zich bezighoudt met hun zending naar Macedonië, waarlangs zij volgens de opdracht naar Achaje moesten reizen. Met de moeilijkheden te Korinthe houdt hij zich verder zo weinig bezig dat wij er niets van zouden weten, indien wij niet naast de Handelingen tevens de beide brieven aan de Korinthiërs konden inzien. Om reden dat hij slechts een geschiedenis wilde schrijven van de ontwikkeling van de apostolische kerk in het groot, is hij ook de boven besproken tussenreis van de apostel naar Korinthe en Kreta geheel met stilzwijgen voorbijgegaan en heeft hij nog veel meer onvermeld gelaten, dat nu op grond van de apostolische brieven moet worden aangevuld, een aanvulling zeker, die haar grote moeilijkheden heeft.

E. Vs. 21-20: 2 Lukas verplaatst ons hier aanstonds naar de laatste tijd van Paulus' verblijf te Efeze, als hij reeds voorbereidingen maakt voor een reis door Macedonië en Achaje naar Jeruzalem en van plan is om na het volbrengen van die reis het evangelie ook te Rome, de hoofdstad van de toen bekende wereld, te prediken. In die tijd valt een oproer, veroorzaakt door de goudsmid Demetrius, de vervaardiger van zilveren beeldjes van de Efezische Dianatempel. Het doel van dat oproer was door een volksbesluit een verbanning van de christenen uit de stad te verkrijgen, maar ten gevolge van verkeerd aanleggen van het plan aan de ene zijde en juiste ambtsvervulling van de stadssecretaris aan de andere zijde mist dit zijn doel, zodat de apostel in alle rust en op de eens door hem vastgestelde tijd de stad verlaat en, na Macedonië doorgereisd te zijn, op zijn tijd ook in Griekenland aankomt, waar hij drie maanden te Korinthe verblijft.

21. a) En toen deze dingen, die in vs. 1-20 zijn meegedeeld, volbracht waren en dus in de tijd van 2 jaar en 11 maanden de kerk van Christus te Efeze nu zover was gevestigd, nam Paulus in het begin van het jaar 57 voor in de Geest, omdat een langere tegenwoordigheid hem niet noodzakelijk voorkwam, om door Macedonië en Achaje naar Jeruzalem te reizen. Hij wenste in die beide landen de gemeenten te bezoeken en in de nabijliggende landstreken het evangelie te brengen (hoofdst. 20: 1vv. Rom. 15: 19 Tit. 3: 12), maar vooral wilde hij een inzameling doen voor de gemeenten in Judea, die gedurende het bestuur van Felix (Aanm. II.
d. Nr. 1) in zeer treurige toestand waren (Rom. 15: 26vv. ; 1 Kor. 16: 1vv. ; 2 Kor. 8: 1vv). Vervolgens wilde hij de collecte overbrengen en in de tempelstad het nabijzijnde Pinksterfeest van het jaar 58 (hoofdst. 24: 17; 20: 16) vieren. Hij gaf dat voornemen te kennen en zei tot zichzelf en tot degenen die bij hem waren: "Nadat ik daar te Jeruzalem geweest zal

zijn, moet ik ook Rome zien, zoals mijn bewustzijn van de raad en wil van de Heere mij duidelijk zegt" (hoofdst. 23: 11 Rom. 11: 9vv. ; 15: 23vv.).

a. Gal. 2: 1

22. En toen hij, om de collecte voor te bereiden, waartoe hij ook reeds in de gemeenten van Galatië werkzaam geweest was, waarschijnlijk door middel van Silas (1 Kor. 16: 1), twee van degenen die hem dienden naar Macedonië gezonden had, namelijk Timotheüs, zijn helper sedert hoofdst. 16: 1vv. en Erastus, de "rentmeester van de stad" (Rom. 16: 23), bleef hij zelf een tijd lang in Azië. Zij moesten zich van Macedonië naar Achaje begeven en te Korinthe werkzaam zijn om het vertrouwen te herstellen van het deel van de gemeente dat tegen hem was opgezet (1 Kor. 4: 17; 16: 10vv.). Die afzending had plaats in de eerste maanden van het jaar 57. Van Efeze arbeidde intussen de apostel nog verder in die streken van Azië (1 Kor. 16: 9), daar hij tot aan die tegen Pinksteren voorgenomen reis (vs. 21) nog ongeveer over een vierde jaar beschikte, waarin vervolgens de eerste brief aan de Korinthiërs valt met de omstandigheden, die tot deze aanleiding geven en de maatregelen, die dievergezelden Ac 19: 20.

Het werk van de apostel te Efeze was volbracht. Weer lag een stuk van de hem opgedragen wedloop achter hem. Lukas laat ons de betekenis van de gemeente te Efeze opmerken, als hij vertelt hoe de apostel na de stichting en bevestiging van de gemeente de tijd gekomen zag dat zij zou uittrekken in de verte, waarheen de Heere Hem had gewezen (hoofdst. 22: 21). Op de brug tussen oosten en westen was in de Efezische gemeente een krachtige verbinding ontstaan van de kerk, die zich van Jeruzalem naar Rome wendde en hier van Efeze wendt Paulus een blik voorwaarts naar Rome, doch niet zonder nog eens terug naar Jeruzalem te zien.

Het reisplan van de apostel te Efeze uitgesproken, omvat allereerst Macedonië en Griekenland, maar vervolgens ook Jeruzalem en Rome. Evenals de Verlosser, toen Zijn tijd vervuld werd, Zijn aangezicht wendde om daar Jeruzalem te reizen (Luk. 9: 51), zo wendt Paulus zich ook steeds terug naar de stad, waar de Heere gekruisigd is en waar Hij Zijn eerste gemeente heeft gesticht. Maar zijn blik en zijn verlangen gaan verder uit naar Rome en wel "in de Geest" ten gevolge van goddelijke leiding en mededeling. Wat Jezus hem rechtstreeks na zijn bekering had laten meedelen en waartoe Hij hem bestemd had (hoofdst. 9: 15; 22: 21 dat verheft zich ten gevolge van een zelfstandig besluit aan zijn eigen ziel als een goddelijke noodzakelijkheid.

Als gezegd wordt: "Paulus nam voor in de Geest", dan moeten wij daaronder zonder twijfel niet verstaan een aanwijzing van de Geest, zoals hij die bij zijn eerste verblijf in dat gebied ontving (hoofdst. 16: 6vv.); ook geen gewone menselijke gedachte, geen gewoon besluit, maar integendeel een daad van het innerlijke leven, waarin de werkzaamheid van de goddelijke Geest zich met de werkzaamheid van Paulus’ geest verenigd heeft. Door de leiding van de Heere, die hem steeds meer aan zichzelf overlaat, is hij ook ten opzichte van het inzicht in de ontwikkeling van de kerk steeds mondiger geworden en zelfstandiger; hij voelt zich dientengevolge evenzeer vrij om zich te bewegen en zelf te arbeiden, als hij weet dat hij door God geleid en gericht wordt.

Geen Alexander, geen Caesar, geen andere held haalt het in grootheid van het hart bij deze kleine Benjamin. De waarheid van Christus, het geloof in Hem, de liefde tot Hem heeft zijn borst ruim gemaakt als een ruime zee.

Jeruzalem en Rome, de beide steden van lijden en martelen voor deze getuige van Jezus, blijven hem onder al zijn verandering steeds voor het gezicht. Dat was zijn loopbaan, hem door de Heere voorgehouden, een loopbaan die hij in de geest steeds tegemoet ging, evenals Jezus Zijn kruis en Zijn dood.

Met profetische blik ziet hij zich tevoren in Rome; maar de manier en wijze waarop hij spoedig in werkelijkheid daar zou komen, was een geheel andere dan hij gedacht had.

Zonder twijfel werd ten gevolge van Paulus' arbeid vroeger en later in Azië, daar hij nog een poos te Efeze bleef met het oog op deze streek, de basis gelegd voor de zeven gemeenten, die in Openb. 2 en 3 worden: behalve Efeze ook Smyrna, Pergamus, Thyatire, Filadelfia en Laodicea. Zeker schijnt dit kerspel reeds bij de afzending van de brief aan de Efeziërs geheel gevormd geweest te zijn.

De apostel had ook, zoals hij dat in hoofdst. 20: 18vv. uitdrukkelijk zegt, vele vervolgingen van de kant van de Joden te verduren. Daarop slaat zeker wel de mededeling in Rom. 16: 3v. dat Aquila en Priscilla voor het leven van de apostel hun hals hadden gesteld, wat volgens de omstandigheden te Efeze kan hebben plaatsgehad en als nu in vs. 23vv. de aanval, die vanaf het begin tegen Paulus was gericht en slechts toevallig al zijn metgezellen trof, van de heidense Demetrius en zijn arbeiders uitging, dwaalt men toch zeker als men meent dat de Joden daaraan geen deel hadden.

23. a) Maar omstreeks die tijd, toen Paulus na het wegzenden van Timotheüs en Erastus nog een poos in Azië verbleef, ontstond er geen kleine beroerte, vanwege de weg van de Heere, een bedenkelijke rustverstoring, veroorzaakt door de uitbreiding van de christelijke godsdienst (hoofdst. 9: 2).

a. 2 Kor. 1: 8

Daar de eerste brief aan de Korinthiërs omstreeks Pasen van het jaar 57 geschreven is (1 Kor.
5. 8), maar Paulus slechts tot aan Pinksteren te Efeze dacht te blijven (1 Kor. 16: 8), moet, daar die brief wel van grote strijd (vgl. vooral 1 Kor. 15: 23), maar niets van oproer meldt, het hier meegedeelde oproer te Efeze tussen Pasen en Pinksteren van dat jaar hebben plaatsgehad.

Dat de apostel ook niet vroeger dan hij zich had voorgenomen, namelijk pas omstreeks Pinksteren van Efeze is weggegaan (hoofdst. 20: 1), blijkt uit enige aanwijzingen van de tweede brief aan de Korinthiërs en vooral uit de hele verhouding van de tweede brief tot de eerste.

Wij hebben in de hele gebeurtenis, die in hetgeen volgt wordt meegedeeld, het duidelijk bewijs dat ondanks de gezegende en ijverige werkzaamheid van de apostel te Efeze, het heidendom nog geenszins gebroken was; want de stad vertoont zich in deze ogenblikken geheel als een heidense en de beginselen van het leven van het geloof en van de Geest zijn geheel en al verborgen. Evenzo wordt in het fanatieke geroep van de gehele bevolking: "groot is de Diana van de Efeziërs" openbaar hoe bij alle vatbaarheid voor het evangelie toch ook een vijandig, tegenstrevend en wild opbruisend element in het heidendom aanwezig is. Lukas wil ons, zoals duidelijk blijkt, niet door de landen en steden van het heidendom heenleiden, zonder op de duistere afgrond gewezen te hebben, waaruit door de kerk van Christus veel treurig en bloedig leed is ontstaan.

Als Paulus op het punt staat zijn reis te beginnen, laat God hem nog vooraf een oproer en een vervolging te Efeze ondervinden, opdat hij van alle plaatsen de lidtekenen van het lijden van Jezus zal meedragen en bij de zegen, die de Heere Hem schenkt, ook Zijn kruis Hem zal mogen nadragen.

24. Want iemand, genaamd Demetrius, een zilversmid, die kleine zilveren tempels als afbeeldingen van de grote tempel van Diana, die zij te Efeze had, Ac 19: 1 maakte, a) bracht die aan de mannen van het vak, de kunstwerkers, die in zijn fabriek waren, geen klein winst toe. Zijn werk ging overvloedig van de hand, zodat hij zijn medearbeiders een rijk loon kon geven.

a. Hand. 16: 16

25. Hij riep dezen bijeen, met de handwerkers in dit vak, de mindere werklieden, en zei: Mannen! gij weet, dat wij uit deze winst, uit deze handel die wij sedert lang met zilveren tempelafbeeldingen drijven, onze welvaart hebben.

26. En gij ziet en hoort nu, wat deze laatste jaren betreft, dat deze Paulus veel volk, niet alleen van Efeze, maar ook bijna van geheel Azië overtuigd en van de dienst van de godin afgekeerd heeft, door te zeggen dat het geen goden zijn, die met handen a) gemaakt worden (hoofdst.
17. 29; 1 Kor. 8: 4

a. Ps. 115: 4 Jer. 10: 3

28. Toen zij, de kunstwerkers en arbeiders, dit nu hoorden, werden zij vol van toorn tegen deze Paulus, die hun als een zo verachtelijk en gevaarlijk man werd afgeschilderd en riepen: Groot is de Diana van de Efeziërs en nooit laten wij toe dat haar majesteit wordt aangetast!

Volkomen naar het leven geschilderd! Wat de slimme Demetrius door zijn rede onder de mensen heeft geworpen, dat heeft gebrand. Wat hij hun in het oor heeft gezegd, dat schreeuwen zij van de daken: "Groot is de Diana van de Efeziërs! Weg met haar vijanden, dood aan de ketters! Met dat besluit stormen zij uit de arbeidersvergadering de straten op en gaan nu brullend door de stad.

29. En de hele stad, waarin de opgeruide menigte van kunstwerkers en arbeiders de straten doortrokken, werd vol verwarring, waarbij niemand echt wist wat er toch eigenlijk te doen was. En zij, de samengelopen volksmenigte, liepen met een gedruis eendrachtig naar het theater. Zij gingen naar het theater, waar men gewoonlijk de volksvergaderingen hield, om daar de zaak door een openlijke behandeling tot beslissing te brengen en sleurden a) Gajus en Aristarchus met zich mee, Macedoniërs, reisgenoten van Paulus, om tenminste iemand te hebben tegen wie de aanklacht kon worden gericht.

a. Hand. 20: 4; 27: 2

30. En toen Paulus tot het volk wilde gaan, in de volksvergadering die men in het theater zou houden, om zich daar aan de zijde van zijn beide reisgenoten te plaatsen, lieten de discipelen, de christenen van Efeze, zovelen als er bij hen waren, het hem niet toe.

31. En sommigen ook van de oversten van Azië, van de zogenaamde Asiarchen, d. i. van de hoofden van heilige spelen in Azië, die vrienden van hem waren, zonden hem de

waarschuwing dat hij zich niet in het theater zou begeven, omdat hij daardoor de zaak slechts erger zou maken en de hele zaak wel spoedig zou zijn uitgedoofd.

32. In het theater nu ging het vreemd toe. De een riep dit, de ander wat anders, want de vergadering was verward en het grootste deel wist niet om welke zaak zijsamengekomen waren, zodat de kanselier of stadssecretaris (vs. 35), die zich naar de vergadering had begeven, geen zaak ter behandeling, noch enige aanklacht kon worden voorgelegd.

33. En zij deden Alexander uit de schare naar voren komen, de Joden schoven hem naar voren, opdat deze de oorzaak en het doel van de vergadering zou meedelen. En Alexanderwenkte met de hand ten teken dat hij nu wilde spreken en men dus stil moest zijn (hoofdst. 12: 17; 13: 16; 21: 40 ; hij wilde bij het volk verantwoording doen en meedelen waarom die oploop had plaatsgehad.

34. Maar toen zij uit zijn houding en klederdracht opmaakten dat hij een Jood was, ging er één geroep van allen op, omgeveer twee uur lang: Groot is de Diana van de Efeziërs!

Dat de oproerige menigte naar het theater stroomt, heeft vooral zijn reden in het feit dat men in Griekenland overal de ruimte van het theater voor volksvergaderingen gebruikte. Te Efeze bevond dit zich aan de voet van de berg Prion en behoorde tot de kolossaalste gebouwen van dien aard; het had een doorsnede van 660 voet en kon een menigte van 50. 000 toeschouwers bevatten. Men moet onze geschiedenis dus niet zo opvatten alsof men met een volksoploop had te doen, waarbij men een volksgericht tegen de beiden, die men voortsleepte, had willen volvoeren. Zij moesten voor een gewone volksvergadering gebracht worden en op grond van een besluit van deze moest een verbanning (hoofdst. 13: 50) worden verkregen, die de christenen in het algemeen gold. Voor een juist begrip van het bericht dat voor ons ligt, moeten de beide begrippen "gemeente" (vs. 32 en 39v. ekklhsi a) en "volk" (vs. 30 en 33 dhmov) nauwkeurig worden onderscheiden van het volk, in de zin van volksmenigte (vs. 33 en 35 oclov). De gemeente of het volk, in de eerstgenoemde zin, is de stemgerechtigde burgerij onder haar hoofden samengekomen, de vergadering die zekere rechten heeft en volgens bepaalde vormen wordt samengeroepen. Zo’n vergadering was natuurlijk door de volksmenigte, die in het theater was samengedrongen, geenszins verkregen; integendeel, zoals de kanselier of de staatssecretaris in zijn rede (vs. 35vv.) dat ook te kennen geeft, mocht deze samengestroomde, oproerige menigte niet besluiten en ondernemen, zonder zich bloot te stellen aan het gevaar door de Romeinse stadhouder wegens oproer en opstand tot rekenschap te worden geroepen. Een "wettelijke vergadering" of gewone samenkomst van de gemeente (vs. 39) kon alleen hij zelf samenroepen. Hij kon echter ook, omdat het een zaak scheen te zijn waarbij een dadelijk beraadslagen en handelen geëist werd en met dat doel had men hem zeker erbij geroepen, uit de menigte de stemgerechtigde burgerij tot een vergadering constitueren en aan die zaak gevolg geven, als hij de staat van zaken bij nader onderzoek zo bevond dat een gewone rechtshandeling kon plaatshebben. Daar werkt hij zeker dadelijk vanaf het begin naar toe, hoewel daarvan in de voor ons liggende verzen nog in het geheel geen melding wordt gemaakt; maar doordat Lukas in vs. 32 van de gemeente en in vs. 30 en 38 van het volk in dezelfde betekenis spreekt, geeft hij te kennen dat het er zeker om te doen was een gewone volksvergadering tot stand te brengen en aan hen die daartoe zouden hebben behoord, de beslissing van de zaak op te dragen. In de verzen die dan verder volgen (35-40), zien wij hoe de kanselier met zijn voorafgaand onderzoek gereed is en van ambtswege gehoor vraagt voor zijn voordracht, daar hij zich overtuigd heeft dat hier niets was wat recht gaf tot een wettelijke buitengewone volksvergadering en tot het spoedig nemen van een besluit; maar dat hier alleen zaken waren die deels voor een geheel ander forum, deels voor een in

wettelijke vorm samengeroepen vergadering zouden behoren, legt hij de zaak zo aan dat de oproerig samengedrongen gemeente weer naar huis zal gaan. Maar wie was dan deze kanselier wat zijn ambt aangaat? Wij moeten daaronder de chef van het stadsbestuur verstaan, die in het bijzonder ook het stadsarchief onder zich had, voor schriftelijk opstellen van alle openlijke handelingen, wetten, oorkonden, bepalingen, enz. zorgde en ook zittingen van de gemeente of van het volk leidde, wanneer stedelijke aangelegenheden aan de orde waren. Volgens zijn naam worden in oude opschriften de jaren aangewezen; ook stond hij zeker op stedelijke munten, waaruit het groot aanzien van die overheidspersoon blijkt, die ongeveer met een opperburgemeester van onze tegenwoordige tijd overeenkomt, terwijl hij zeker door de burgerij gekozen werd. Behalve hem worden reeds hier de Aziarchen ("oversten van Azië genoemd. Zo heten de jaarlijkse gevolmachtigden van de steden in Azië, die de openbare spelen ter ere van de goden en van de Romeinse keizer moesten regelen en op hun kosten laten plaatshebben. Hun ambt was een ereambt en sloot een soort van priesterlijke waardigheid in, hoewel geen eigenlijke priesterlijke werkzaamheden, waarom hun overste als overpriester voorkomt. Het theater als de schouwplaats voor de openbare spelen stond natuurlijk weer onder hun opzicht en daar de tegenwoordige volksbeweging iets godsdienstigs betrof, waren zij evenzeer als de kanselier verplicht, zich daarmee te bemoeien en uitspattingen te voorkomen. Bij dezen nu laat Paulus, als de volksmenigte zijn beide metgezellen gegrepen heeft, zich aanmelden, bereid om zich voor de voorgenomen vergadering te stellen. Maar de zaak van het christendom staat hen, evenals de kanselier, niet tegen, en zij weten dan ook reeds hoe zij de kunstmatig opgeruide volksbeweging weer zullen dempen. Een eenvoudig rechtsgeding is voldoende om de samengestroomde menigte weer naar huis te zenden. Zij willen aan een menigte, die zonder hun autoriteit is samengeroepen en die zelf niet weet wat zij wil, de eer niet aandoen van een openlijk verhoor, hetzij van de apostel, hetzij van zijn metgezellen en daarom wijzen zij de aanbiedingen van Paulus af. Zijn tegenwoordigheid in het theater zou ook voor hen in hetgeen zij wilden doen, storend geweest zijn en de leidslieden van het oproer gelegenheid geven de beweging tot een oproer te laten worden, die men niet meer meester kon worden. Dit ziet hij spoedig in en hij blijft achter, terwijl de vermaningen van de discipelen of van de leden van de christelijke gemeente, die slechts neerkwamen op het "spaar uzelf" hem niet zouden hebben teruggehouden. Wat de beide metgezellen van de apostel aangaat, die men waarschijnlijk op de straat had gegrepen en naar het theater meegesleurd, omdat men het niet zozeer op de persoon van Paulus, alswel tegen de door hem gestichte sekte voorzien had, Aristarchus, die in de tweede plaats genoemd is, was uit Thessalonika afkomstig (hoofdst. 20: 4). Wanneer hij vandaar naar Efeze is gekomen, wordt nergens gezegd; zijn komst was niet maar een voorbijgaand bezoek, maar had ten doel op de duur als helper te dienen. Zo zien wij hem als geleider van de apostel op diens laatste reis naar Jeruzalem en op de vaart naar Rome (Hand. 20: 4; 27: 2); hier verliet hij hem voor enige tijd (2 Tim. 4: 11); maar ook alleen om hem te dienen (Aant. II a. Nr. 1), totdat hij later weer bij hem was (Kol. 4: 10; Fil. 24), zodat Paulus hem zijn medegevangene noemt. De overlevering zegt dat hij onder Nero te Rome de marteldood is gestorven. De naam Gajus (in het Latijn Cajus) was zeer gewoon, zodat het ons niet hoeft te verwonderen als er in de apostolische tijd niet minder dan 4 mannen van die naam voorkomen: a) de hier genoemde Gajus uit Macedonië, van wie wij echter overigens niets weten; b) Gajus van Derbe in Lycaonië, reisgezel van de apostel op zijn tocht naar Jeruzalem ("Ac 20: 4" en "Ac 14: 7; c) Gajus te Korinthe, één van de door Paulus gedoopte eerstelingen van de gemeente aldaar (1 Kor. 1: 14), in Rom. 16: 23 door hem als gastheer van hem en van de gehele gemeente voorgesteld, bij wie hij dus woonde toen hij zijn brief aan de Romeinen schreef Ac 20: 2 en in wiens huis waarschijnlijk geregeld de bijeenkomsten van de gemeente plaats hadden; d) tenslotte is de derde brief van Johannes aan een zekere Gajus gericht, die daarin als een ijverig christen of ouderling voorkomt, die zich onderscheidde door gastvrijheid jegens

reizende broeders en zeker te Efeze zijn woonplaats had. Velen houden deze Gajus voor dezelfde als die uit Korinthe, anderen als die te Derbe; maar veel waarschijnlijker komt het ons voor dat Gajus uit Macedonië, toen Paulus in hoofdst. 20: 1 Efeze verliet, door hem werd achtergelaten en of nu al of later in het collegie van de oudsten werd opgenomen; in het eerste geval zou hij zich in hoofdst. 20: 17vv. mede onder de oudsten bevonden hebben, die naar Milete waren ontboden. Moeilijker dan van deze metgezel van de apostel is het van de Jood Alexander te zeggen wie hij was. In hoofdst. 4: 6 hebben wij een man van die naam uit het hogepriesterlijk geslacht leren kennen. Nu wordt in 1 Tim. 1: 20 naast Hymeneüs een door Paulus uit de Efezische gemeente geëxcommuniceerde ketter Alexander vermeld en in 2 Tim.
4. 14 Alexander, die hem veel kwaad had gedaan en voor wie Timotheüs zich ook wachten moest en die dus ook te Efeze moet worden gezocht. Zijn de beide laatsten werkelijk van elkaar onderscheiden of niet? In welke verhouding staan zij tot de in onze tekst genoemde "Joden? " Is hij de een of ander van hen, of in geval van identiteit, is de ketter en smid Alexander dezelfde persoon als hij? Welke betekenis heeft de naam "Jood" en waarom de bijvoegsel kopersmid? Deze vragen zijn, zoals te verwachten is, door de Schriftonderzoekers zeer verschillend beantwoord. Wij kunnen, al was het alleen om onze verklaring niet te wijdlopig te maken en de lezer het overzicht niet te verzwaren, daarover niet nader spreken, maar delen liever mee wat het juiste is. Alexander, een Jood van Efeze, had vóór zijn bekering tot het christendom eveneens als smid in de fabriek van Demetrius gearbeid en deelgenomen aan het vervaardigen van zilveren Dianatempeltjes. De winst die hem dat aanbracht, was voor hem veel te verleidelijk om er een gewetenszaak van te maken dat hij in de dienst van de heidense godsdienst werkte. Toen nu volgens vs. 20 het woord te Efeze sterk toenam en de overhand kreeg, werd ook hij christen. Maar het kwam niet in hem op om, net als zij die volgens vs. 18v. hun toverboeken verbrandden, zich eveneens van zijn vroegere afgodische werken los te maken, door de werkzaamheden in de werkplaats van de zilversmid te laten varen. Integendeel, toen de eisen daartoe des te krachtiger werden en hem des te meer tegen de zin waren, gaf hij er de voorkeur aan om een goed geweten van zich te stoten liever dan het zo voordelige werk. Hij leed dus schipbreuk ten opzichte van zijn geloof, wendde zich tot de dwaalleer van Hymeneüs, die hem vrije hadden liet om in het oude zuurdeeg te volharden en werd nu tenslotte door de apostel onder kerkelijke tucht gesteld (1 Tim. 1: 19v.). Intussen wilde hij zich nu nog minder bekeren dan vroeger. Hij stelde zich aan de zijde van de ongelovig gebleven en het Paulinisch christendom vijandig gezinde Joden en om zich nu bij dezen binnen te dringen en in een goede reuk te komen, diende hij als werktuig om de beweging over deze weg, waarvan wij hier spreken, te regelen. Waarschijnlijk was hijzelf over de achteruitgang van zijn werk ontevreden geworden en zette hij Demetrius aan om zijn helpers en arbeiders op de in vs. 25vv. meegedeelde wijze op te hitsen en de daardoor veroorzaakte volksoploop naar het theater te leiden, opdat het daar tot een buitengewone volksvergadering zou komen en door deze het besluit zou worden genomen dat een steeds verder voortgaan van de christelijke sekte niet langer mocht worden geduld, maar door uitbanning van de christenen uit de stad onderdrukt moest worden. Zo is het duidelijk dat, toen in het theater de vergadering van de gemeente zou plaatshebben, niemand echt wist waarover eigenlijk werd gesproken, ook Demetrius met zijn gezellen niet als aanklager of voorsteller optreedt, maar in het pijnlijk ogenblik dat nu plaats heeft, de Joden Alexander voorplaatsn, opdat deze de door hem op touw gezette zaak verder zal volvoeren. Uit zichzelf heeft hij er weinig lust in. Hij merkt reeds dat de ondernomen zaak een mislukking is, daarom laat hij zich eerst naar voren schuiven, voordat hij spreekt. Nu maakt hij zich echter tot verantwoording gereed, dat er wel reden bestond om een buitengewone samenkomst van de gemeente samen te roepen, zoals dat door het verwekken van het oproer is geschied; en hij zou dan, als men hem aan het woord had laten komen, ook zeker zijn bezwaren tegen de christelijke sekte hebben uitgesproken. Toen echter de volksmenigte begreep dat het met die

oploop niets anders was dan de marionetten in de hand van een Joodse indringer en van zijn Joden vrienden, stopten zij Alexander dadelijk de mond met het geschreeuw dat hun godin verheerlijkt en haar majesteit verheft als één die tot haar bescherming dergelijke verachtelijke protectors niet nodig heeft. De leus "groot is de Diana van de Efeziërs" die eerst tot een storm tegen de christenen diende (vs. 28), is nu veranderd in een woord waarmee zij die de storm hebben veroorzaakt, worden gewraakt en de secretaris handelt geheel in zijn belang als hij het geschreeuw eerst laat uitrazen, voordat hij met zijn voordracht begint.

Hoe is het toch gekomen dat er nu pas zo'n oproer ontstond, terwijl de apostel reeds twee jaar lang te Efeze ongestoord gepredikt had? De zaak was deze: Paulus was met wijsheid en voorzichtigheid te werk gegaan. Hij had zich niet in de tempel van Diana begeven om de afgodendienaars hun dwaasheid te verwijten; hij had niet met verachting van de gewaande godin gesproken. Dit zou de gemoederen eerder verbitterd, dan verbeterd hebben. Langs deze weg zou hij de vrucht van zijn pogingen verijdeld hebben. Hij had de afgoderij niet openlijk aangetast, maar haar grondslagen heimelijk ondermijnd. Zo doende had hij er duizenden van de afgoden tot de levende God bekeerd voor men er aan dacht. Uiteindelijk begon Demetrius het te bemerken en toen de inkomsten van zijn koophandel aanmerkelijk verminderden, motiveerde hem niet zozeer de zucht voor de eer van Diana, alswel het lage eigenbelang, om de vrucht van Paulus' prediking te stuiten en aangezien hij daartoe geen beter middel wist, verwekte bij een zeer bedenkelijke oproer.

"Die in heel Azië en de gehele wereld als godin wordt vereerd. " Diana, zoals verscheidene uitleggers hebben opgemerkt, was onder een grote verscheidenheid van titels en hoedanigheden bekend als godin van het jagen, reizen, kinderbaren en betoveren; onder één of ander van deze opzichten had zij een groot getal dienaren. In andere steden waren er ook tempels van Diana van Efeze, in het bijzonder te Korinthe. (ENG. GODS. GEN.).

35. En toen de stadsschrijver de schare gekalmeerd had, tot rust gebracht had en tot opmerkzaamheid op de door hem voorgenomen rede had gebracht, zei hij: Gij mannen van Efeze! wie weet toch niet dat de stad van de Efeziërs detempelbewaarster is van de grote godin Diana en van het beeld dat uit de hemel gevallen is Ac 19: 1.

Hij schijnt niets meer dan een stadsschrijver geweest te zijn; de zeventig vertalers gebruiken het woord (Ex. 5: 6) voor de Egyptische bedienden, die over de Israëlieten gesteld waren en de Babyloniërs waren gewoon hun priesters van Isis met die naam te noemen: volgens sommige geleerden was hij degene die de namen van de overwinnaren en de beloningen in de theaters opschreef, een man van veel gezag dus, zoals uit het vervolg ook blijkt.

36. Daar dan deze dingen onweersprekelijk zijn en dus de roem van onze stad boven alle tegenspraak verheven is, hebt gij u kalm te houden en niets onbedachts te doen. U mag u niet tot zo'n hartstochtelijke opgewondenheid laten voeren, alsof het zonder dat reeds met de roem van de stad zou gedaan zijn, terwijl dat in werkelijkheid niets anders teweegbrengt dan dat het u tot allerlei onbehoorlijke zaken vervoert.

37. Weest stil, want gij hebt deze mannen, Gajus en Aristarchus, hier gebracht, zonder dat zij tempelrovers zijn of uw godin lasteren en alleen als zij dat waren, kon ik, zoals gij weet, een wettelijke volksvergadering van u samenroepen om over hen enig besluit te nemen.

38. Indien dan nu Demetrius en zijn vakgenoten menen in hun werk door de christenen benadeeld te zijn en tegen iemand iets hebben in te brengen, er worden rechtszittingen

gehouden, waar dergelijke bijzondere zaken worden behandeld en er zijn stadhouders, door de Romeinen aangesteld met onderbeambten (hoofdst. 13: 7; 18: 12 ; laat hen, de benadeelden en de benadelers elkaar aanklagen; de burgerij als zodanig heeft met die bijzondere zaken niets te maken.

39. En indien gij nog meer dingen, die niet van privaat belang zijn, maar de gehele burgerij aangaan, te verlangen hebt, dat zal in een wettelijke vergadering beslecht worden. Ik zal dan in de behoorlijke vorm het volk samenroepen, maar één als deze, die door het geschreeuw van de menigte is bijeengebracht, is onwettig.

40. Gij kunt daarom niets beters doen, dan rustig weer uit elkaar te gaan; want wij lopen reeds nu, nadat het zover is gekomen, het gevaar dat wij van oproer zullenbeschuldigd worden om de dag van heden, nu gij zo wild en zonder orde zijt samengestroomd, terwijl er geen reden is die wij zullen kunnen geven van deze oploop. En toen hij dit gezegd had en door zijn woord een diepe indruk bij het volk teweeggebracht had, liet hij de vergadering gaan; ondanks haar onwettig karakter had hij die samenkomst toch als een vergadering behandeld.

Dat het volk ophoudt met schreeuwen en hem gehoor geeft, brengt de schrijver op dezelfde wijze teweeg, als eerst Alexander, door met de hand te wenken. Hem geeft men ook werkelijk aanstonds gehoor; men erkent de juistheid van hetgeen hij met evenveel verstand als voorzichtigheid voordraagt en men gaat uiteindelijk, als hij het bevel geeft uit elkaar te gaan, zonder enig geschreeuw heen. Hij begint, zoals dat bij dergelijke volkstoespraken gewoonte was, met een zogenaamde captatio benevolentiae, met een inleiding die berekend is naar de wens van de toehoorders en hun ijdelheid vleit, met een woord dat wat de dienst van Diana aangaat, de eer van de stad noemt als veel te ver door de gehele wereld verbreid en veel te vast geworteld dat tot haar verdediging zo’n oploop zou zijn nodig geweest. Daarentegen kon die oploop gemakkelijk tot onbedachte en overijlde stappen leiden, die aan de andere kant de eer van de stad zouden schenden. Men deed daarom in ieder geval goed als men terugkwam van het opgevatte plan en zich hoe eerder hoe liever weer rustig ging gedragen. Dat kon men ook gerust doen. Zeker behoorde het tot de bevoegdheid van het volk om buitengewone openbare misdaden te onderzoeken. Daarom zou een vergadering op zijn plaats zijn, als iemand de heiligdommen had aangetast en de bestaande godsdienst had ontheiligd, om hem dan aan de verdiende straf over te geven; maar met tempelrovers of lasteraars van de godin had men in die beide beschuldigden, die men had meegesleept, geenszins te doen; daarvan had hij zich reeds overtuigd; ook had niemand een dergelijke aanklacht tegen hen gedaan. Het bezwaar dat de samenscholing naar voren bracht, was integendeel uitsluitend het feit dat Demetrius met zijn medearbeiders zich door de nieuwe godsdienst, die deze beide mannen beleden, benadeeld achtte. Dat was dan, voor zover hier sprake was van een tekort doen in een geldwinning, "een zaak van privaatrecht. " Wie meende benadeeld te zijn, kon op één van de gewone rechtsdagen de burgerlijke aanklacht indienen, om zijn schade terug te krijgen en als hij daar het door hem verlangde recht niet vond zoals hij het wenste, kon hij een beroep doen op de hogere rechtbank van de landvoogd. Wilde nu de burgerij de zaak over de godsdienst, of die mocht worden toegelaten of niet, tot een openbare maken, tot een die in het belang van het gehele volk was, dan moest tot de behandeling daarvan een gewone vergadering worden samengeroepen, volgens de wettelijke bepalingen. Zo’n vergadering door een oploop bijeengebracht zoals deze, zou aan de stad de naam geven van oproer en kon maar al te gemakkelijk leiden tot een conflict met de Romeinse opperheerschappij. Men moest zich daarom haasten de sporen van oproer weer uit te wissen, hetgeen door een dadelijk bedaard uiteengaan zou plaatshebben. Zoals de schrijver met een captatio benevolentiae zijn rede begon, zo sluit hij die af door het volk, voor zover het nog lust mocht hebben om verder

oproer te maken, angst in te boezemen voor een Romeinse bestraffing. Hij bereikt op die wijze volkomen zijn doel en brengt inderdaad een rustig uiteengaan van de menigte teweeg. Voor de apostel was er nu geen gevaar meer; hij zou zijn werk te Efeze nog langer ongehinderd hebben kunnen voortzetten als hij het gewild had. Intussen viel de zo-even gemelde afloop van de gehele geschiedenis op het moment dat hij in 1 Kor. 16: 8 reeds voor zijn afreis had vastgesteld en de toestanden waren van dien aard dat hij zich gedwongen voelde Titus, die hij pas naar Achaje had laten gaan, op zijn weg naar Macedonië te ontmoeten en van hem bericht te ontvangen (vgl. de verklaringen van de bijlage tot het 2e Aanm.). Wij zien hem daarom in het eerste vers van het volgende hoofdstuk na afloop van de rustverstoring niet uit vrees voor verder dreigend levensgevaar uit Efeze weggaan, maar nadat bij op gelukkige wijze de mogelijkheid van blijven gewonnen had. Zien wij nu tenslotte nog eens terug naar de kopersmid Alexander, die met zijn aanzetten tot het oproer een even tevergeefs als vals spel gespeeld heeft, dan schijnt hij een jaar later, op Pinksteren van het jaar
58. weer tevoorschijn te komen onder de in hoofdst. 21: 27 genoemde "Jood uit Azië" en zou nu te Jeruzalem beter dan hier te Efeze tegen de apostel opgetreden zijn, indien hij, wat ons zeer waarschijnlijk voorkomt de aanvoerder van die Joden geweest is. Hij kon hier gemakkelijk, toen Paulus de oudsten van Efeze naar Milete ontbood (hoofdst. 20: 17vv.), van diens reis naar Jeruzalem bericht ontvangen; hij sloop hem daarheen na en leidde daar het oproer tegen hem. Zo kan hij ook aan de verdere maatregelen van de vijandige Joden en van hun oversten tegen de apostel in hoofdst. 22: 22v. ; 23: 12vv. ; 25: 7 hebben deelgenomen en daarop zou kunnen doelen wat deze in 2 Tim. 4: 14 schrijft. De benaming "kopersmid" zou hem dan moeten onderscheiden van de Alexander, die tot het hogepriesterlijk geslacht behoorde (hoofdst. 4: 6) en die Paulus natuurlijk eveneens veel kwaad had gedaan bij al de gebeurtenissen in hoofdst. 23: 1vv. 24: 1vv. ; 25: 2vv. het "de Heere vergelde hem naar zijn werken" geen betrekking kan hebben, om tegen het verbod in Ex. 22: 28 niet te zondigen (hoofdst. 23: 5). Ten opzichte van de eerste goldt daarentegen de absolute of gehele excommunicatie, nadat de vroegere in 1 Tim. 1: 20 uitgesproken ban zijn eigenlijk doel niet had bereikt en de man alleen maar nog boosaardiger gemaakt had.

Merken wij op: 1) De tegenstand tegen het evangelie is in vroegere tijd uitgegaan van de bedorven gemoedsbewegingen van de mensen. Zo’n tegenstand eert het christendom. Was het een menselijke uitvinding geweest, dan zou het de begeerten van het hart hebben gevleid en gemaakt hebben dat het het belang van zinnelijkheid en wereld omhelsde. Maar het christendom is voortgevloeid uit het heilig wezen van Hem, die de zondaars heimelijk haten, alhoewel zij voorgeven Hem te prijzen en te vereren. Het eist reinheid en zedelijkheid. Het prent werkzame goedgezindheid in en leert ons trouw in elke relatie. Het heeft instellingen afgeschaft, die haar oorsprong hebben in de wreedheid en ongebondenheid van de mensen; het heeft huizen omvergehaald, waaronder het bedrog bloeide; het heeft zonden uitgedelgd, die bronnen waren van bijzondere en algemene ellende. 2) Merk op hoe de geheiligde naam van godsdienst misbruikt is tot goddeloze voornemens van wreedheid en bederf.
3. En dat de waarheid niet is om bij stemming te worden uitgemaakt. Wat in de meeste gevallen de stem van het volk genoemd is, is alleen de stem van enige listige mannen, die het gebruiken als blinde werktuigen om hun voornemens te bereiken. 4) Maar God regeert en bereikt de bedoelingen van Zijn raad te midden van de bewegingen van de wereld. Laat ons niet verslagen zijn; de belangen van waarheid en gerechtigheid zijn veilig onder het dierbaar bestuur van de almachtige Beschermer. De Heere in de hoogte is machtiger dan het geluid van vele wateren, dan de krachtige baren van de zee (Ps. 93: 4).

Laten wij vooral ook met deze geschiedenis winst proberen te doen voor ons hart en ons leven! Wij zijn verontwaardigd over het gedrag van Demetrius. Eigenbelang alleen dreef hem

en hij sprak alsof hem de eer van Diana bovenal ter harte ging. Met grote slimheid trachtte hij niet alleen het eigenbelang, maar ook de godsdienstijver bij zijn werklieden in werking te brengen en door hen de gehele stad te beroeren, om slechts zijn doel te bereiken. Maar zien wij dan ook toe dat wij hem niet enigszins gelijk worden! Proberen wij niet beter te schijnen dan wij zijn! Misbruiken wij nimmer de godsdienst om onder voorwendsel van voor haar te ijveren, ons eigenbelang te bevorderen! Gebruiken wij nooit onze invloed op anderen om hen op een verkeerde weg te brengen en hebben wij steeds een afkeer van alle ongeoorloofde middelen om ons doel te bereiken! Wij hebben medelijden met die opgewonden werklieden en vooral met die meegesleepte, oproerige menigte, waarvan het grootste deel niet eens wist waarom zij waren samengekomen. Maar hoeden wij ons dan voor zulke volksmenners, als Demetrius was, opdat wij ons niet verlagen tot hun blinde werktuigen voor het bereiken van hun boze bedoelingen! Wij bewonderen Paulus om de moed die hij openbaarde door zich te willen begeven onder de oproerige menigte en om zijn toegeven aan de voorzichtige raad van zijn vrienden om zich niet roekeloos te gedragen. Maar trachten wij ons dan ook meer naar hem te vormen. Zijn wij niet bevreesd, noch kleinmoedig, als er gevaar is; maar luisteren wij ook naar de wijze raad van goede vrienden; laat onze moed nooit in overmoed ontaarden en zien wij toe dat wij God niet verzoeken. Wij danken de discipelen en de overheidspersonen die Paulus van zijn voornemen terughielden. Maar volgen wij dan ook steeds hun voorbeeld na door goede raad aan onze vrienden te geven en ons trouwe vrienden te betonen! Wij prijzen de stadsschrijver om zijn wijs beleid in het kalmeren van de opgeruide menigte. Maar leren wij dan van hem de invloed die wij hebben met wijsheid te gebruiken, ter bevordering van rust en orde en van het heil van de maatschappij? Wij merken hier tenslotte met dankbare blijdschap de bewarende zorg van God voor Paulus, Gajus en Aristarchus en de hele gemeente te Efeze op. Hoe dreigend het gevaar ook was, het werd genadig afgewend en de heidense overheidspersonen moesten zelf daartoe meewerken. Maar vestigen wij dan op die God steeds ons vertrouwen ten opzichte van onszelf en de onzen en ten opzichte van de gemeente van de Heere.

Gods zorg waakt over zijn gemeente. Dit leren wij hier duidelijk. Een heidens bewindsman moest dienstbaar zijn om dreigende gevaren te helpen afwenden. In de grootste nood geeft de Heer dikwijls ongedacht, onvermoed redding en uitkomst; en dat van een kant, waarvan men dit het minst zou verwachten. Deze lering moet ons christenen heilig onbezorgd maken bij alle voorvallen in de wereld! Wat er ook gebeurt, de Heere zal Zijn gemeente niet van onder zijn oog en aandacht verliezen. Hij zal haar wel weten in stand te houden, ondanks alle aanvallen op haar. Laat ons slechts daarnaar streven, dat wij ons als ware leden van Zijn gemeente gedragen! Dan ondervinden wij ook eenmaal de waarheid van Jezus’ belofte: Ik geef hun het eeuwige leven.

HOOFDSTUK 20

REIS VAN PAULUS NAAR TROAS EN MILETE EN WAT HIJ DAAR GEDAAN HEEFT

1. Nadat nu het oproer, door Demetrius veroorzaakt, gestild was door het verstandig handelen van de stadsschrijver en dus dat wat de in hoofdst. 19: 21v. voorgenomen reis verhinderde, was weggenomen, riep Paulus de discipelen tot zich en groette hen (hoofdst. 18: 18). a) Hij vertrok vervolgens omstreeks Pinksteren van het jaar 57 richting Troas, waar het een voortreffelijk arbeidsveld voor hem zou zijn geweest, indien het hem niet was te doen geweest bekend te wordenmet de toestanden te Korinthe. Daarom was het zijn voornemen om naar Macedonië te reizen.

a. 1 Tim. 1: 8

2. En toen hij die streken doorgereisd had, niet alleen Macedonië in eigenlijke zin, maar ook het naburige Illyrië, waar hij nu voor de eerste maal het evangelie verkondigde (Rom. 15: 19) en hen die vroeger te Filippi, Thessalonika en Berea onder zijn prediking bekeerd waren (hoofdst. 16: 12-17: 12), uitvoerig vermaand had, kwam hij in Griekenland. Dit was omstreeks de maand december, nadat hij zich het eerste gedeelte van de winter te Nikopolis in Epirus had opgehouden (Tit. 3: 12).

In die tijd tussen het stillen van het oproer en de afreis van de apostel van Efeze, keerde naar alle waarschijnlijkheid Timotheüs (hoofdst. 19: 22) van Korinthe terug en bracht hem vandaar zeer verontrustende berichten. Intussen mocht hij hopen dat Titus, die hij van Kreta met Tychicus eveneens naar Korinthe had afgevaardigd, weer betere dingen zou melden. Met een zeker ongeduld snelde hij deze tegemoet, die over Macedonië naar hem toe zou reizen, nadat hij van Efeze was weggegaan. Daarom bleef hij ook niet in Troas, waar hij hem nog niet vond, ondanks de drang om er langer te blijven, maar ging hij verder naar Macedonië (2 Kor.
2. 12v.). Te Filippi, waar Lukas sedert hoofdst. 16: 40 was achtergebleven, ontmoette hij deze (zie omtrent hetgeen hij daar ondervond 2 Kor. 7: 5; 8: 1vv.) en schreef nu bij hem, zoals reeds in de bijlage tot het II Aanh. is gezegd, het eerste deel van de tweede brief aan de Korinthiërs. Het tweede deel (vanaf hoofdst. 7: 2) is dan enige tijd later toegevoegd, toen Titus werkelijk arriveerde en de gewenste betere berichten had overgebracht (2 Kor. 7: 6vv.). Deze tweede brief is ten opzichte van de eerste, evenals van die aan de Romeinen, in dogmatische betekenis van minder belang; des te gewichtiger is hij echter voor de persoonlijke karakteristiek van de apostel. Geen ander schrijver laat ons zo’n diepe blik slaan in zijn edel teder voelend hart, in het lijden en de vreugde van zijn meest innerlijk leven, in de afwisseling van de stemmingen van zijn gemoed, in zijn strijd en zorg voor het welzijn van zijn gemeente, die als kinderen onder smarten geboren, hem elke dag en ieder uur op het hart lagen en van wie de onverdiende krenkingen slechts het vuur van zijn liefde en van zijn heilige ijver voor hun eeuwig zielenheil sterker aanblies.

Omstreeks 8 maanden later, tegen het einde van zijn verblijf te Korinthe, dus wellicht begin maart van het jaar 58, schreef Paulus daar de brief aan de Romeinen. Hij was toen van mening naar Jeruzalem te reizen (vs. 3) en reeds in hoofdst. 19: 21 had hij gezegd: "nadat ik daar geweest zal zijn, moet ik ook Rome zien. " Zijn mondelinge prediking in deze stad, waarvan Ovidius (een beroemd Romeins dichter ten tijde van keizer Augustus, door deze in het jaar 7
n. Chr. naar Tomi aan de Zwarte Zee, het tegenwoordige Kustendsche in de Dobrudscha, verbannen, waar hij tien jaar later stierf) schrijft: orbis in urbe erat (in de stad, namelijk Rome, was de gehele aardbol mede vervat), wilde hij door een schriftelijke inleiding

voorbereiden. Ook waren Aquila en Priscilla reeds van Efeze weer daarheen getrokken, vergaderden een gemeente in hun huis en bereidden nu voor hem een herberg (Rom. 16: 3vv.). Dat het naar de raad van de Heere geheel anders zou gaan, Paulus pas drie jaar later naar Rome zou komen en daar als gevangene nog een lijdenstijd van twee jaar zou hebben, vermoedde zeker nu nog niemand. Maar op deze verandering van de uiterlijke toestand kwam het in de hoofdzaak ook in het geheel niet aan en die hoofdzaak is de positieve voorstelling van de waarheid, de grote hoofdleer van het rechtvaardigend, heiligmakend en zaligmakend geloof in Jezus Christus als enige grond voor zondaren, die in hun natuurlijke toestand verloren zijn, Joden zowel als heidenen. Deze leer is in deze brief het diepst en aaneengeschakeld vervat en maakt die tot het meest gewichtige dogmatische geschrift van het hele Nieuwe Testament. Evenals de brief aan de Galaten, die ook tot een oorspronkelijk Westers celtisch-Germaansch volk gericht is, gaat de brief aan de Romeinen geheel van antropologisch gezichtspunt, van de behoefte aan verlossing voor de mens en van zijn verhouding tot de goddelijke wet uit en is in zoverre bijzonder geschikt voor de eigenheid van de Latijnse kerk. De Oosters-Griekse kerk sloot zich krachtens haar sterke neiging tot speculatie meer aan bij de latere christologische zendbrief van de apostel, die voor de Efeziërs en de Kolossensen bestemd was, zowel als bij de Johanneïsche geschriften en ontwikkelde daaruit de fundamentele leer van het wezen van God, van de drieëenheid, van de menswording van de Zoon en de wederkerige verhouding van de beide naturen in Christus. Zij deed dit met de grootste scherpzinnigheid, terwijl zij de antropologie en soteriologie verwaarloosde. Toen nu echter later de beurt voor dogmatische arbeid aan de westerse kerk kwam, putte deze onder de leiding van de grote Augustinus, die zoveel verwantschap met Paulus heeft, vooral uit de brief aan de Romeinen de stof tot bewerking van de antropologie en de meer rechtstreeks praktische leer van de zonde en de genade. En toen de Roomse kerk in de loop van de middeleeuwen, evenals eens de Galatische gemeente, van het pad van het evangelie in Joodse wettelijkheid, van de gerechtigheid van het geloof in werkheiligheid verdwaalde, toen was het weer voor alles de vernieuwde studie van de brief aan de Romeinen, die de Reformatoren van de 16e eeuw tot de strijd tegen alle Pelagianisme wapende en hun de weg tot een dieper inzicht in de leer van de zaligheid, de natuur van de wet en van het evangelie, van het geloof en van de rechtvaardigmaking aanwees. Aan het slot van de brief (hoofdst. 16: 5vv.) vinden wij een groot aantal namen, deels van mannen, deels van vrouwen te Rome, die Paulus laat groeten als die hem bekend en dierbaar zijn, waaronder velen zich zeer verdienstelijk omtrent hem hebben gemaakt en die op de ene of andere wijze invloed hebben gehad op zijn vroegere levensloop. Wij zullen bij de verklaring zien in hoeverre daaruit nog hier of daar enig licht komt over enige bijzondere punten. Evenzo doet de apostel (hoofdst. 16: 21vv.) de groeten van de mannen die bij hem zijn, van wie hij niet minder dan acht met name noemt. Drie van deze (Timotheüs, Gajus en Erastus) kunnen naar waarschijnlijkheid worden aangewezen; van de twee overige met Latijnse namen (Tertini en Quartus) is de eerste degene aan wie Paulus de brief gedicteerd heeft.

D. Vs. 3-38 De apostel ziet zich door de dreigende vervolgingen van de Joden verhinderd om ter volbrenging van zijn reis naar Jeruzalem, na hetgeen hij in Macedonië en Griekenland te verrichten had, de zeereis over Syrië te maken. Hij kiest daarom de landweg, gaat op die manier weer terug door Macedonië, waar hij de paasdagen over (van 27 maart tot 8 april van het jaar 58) te Filippi verblijft, hier Lukas bij zich neemt, zich daarop zeven dagen (ongeveer van 10-16 april) te Troas ophoudt en tot afscheid een zondagavonddienst houdt, waarbij hij het wonder van een dodenopwekking aan de jongeling Eutychus verricht. De weg gaat vervolgens van elkaar gescheiden. De metgezellen varen vooruit. Paulus reist te voet tot Assus, vanwaar het traject Mitylene, Chios en Samos tot Milete weer gemeenschappelijk over water wordt afgelegd (17-20 april). Hierheen worden de oudsten van Efeze tot een

samenkomst (21 en 21 april) geroepen. De apostel weet dat hij niet weer persoonlijk met deze oudsten levend zal samenkomen, maar hij weet ook welke grote strijd en welke gevaren de Efezische gemeente na zijn afscheid staat te wachten. Daarom voelt bij zich geroepen de opzieners van deze gemeente, die voortaan het ambt van wachters en herders in zijn plaats moeten uitoefenen, in de kennis van hun plichten en in trouw bij de waarneming van hun beroep te sterken en de Heere en Zijn genade aan te bevelen en nog eens, voordat hij van hen scheidt, met hen allen te bidden.

3. En toen hij daar, namelijk te Korinthe, waar hij voor de derde maal gekomen was ("Ac 18:
1. en "Ac 19: 19, drie maanden doorgebracht had, van midden dec. van het jaar 57 tot midden maart 58 n. Chr. en de Joden een aanslag tegen hem smeedden, terwijl hij op het punt stond, evenals bij zijn eerder vertrek van Korinthe, per schip (hoofdst. 18: 18) naar Syrië te varen om volgens zijn reisplan in hoofdst. 19: 21 naar Jeruzalem te gaan (Rom. 15: 25), kwam hij tot het besluit over land, zoals hij uit Azië naar Achaje was gekomen (vs. 1v.) terug te keren door Macedonië en dus zijn weg te nemen over de steden aan de zeekust van Klein-Azië.

4. En hem vergezelde tot in (aan) Azië, tot aan het punt vanwaar men uit Europa naar Azië ging en wel tot Filippi (hoofdst. 16: 12), Sopater van Berea. Deze was volgens de toevoeging in veel handschriften een zoonvan Pyrrhus, van wie dus Sosipater in Rom. 16: 21 wel te onderscheiden is. En van de Thessalonicensen ging met hem a) Aristarchus (hoofdst. 19: 29) en Secundus mee en b) Gajus van Derbe en Timotheüs uit Lystre (hoofdst. 16: 1) en uit Azië en in het bijzonder uit Efeze (hoofdst. 21: 29 Ef. 6: 21) c) Tychicus en d) Trofimus, die tot het inzamelen van geld in Korinthe werkzaam waren geweest (2 Kor. 8: 18vv.).

a. Hand. 27: 2 Kol. 4: 10 b) 1 Kor. 1: 14 c) Kol. 4: 7; 2 Tim. 4: 12 d) 2 Tim. 4: 20

5. Dezen kwamen nu met de apostel te Filippi en zij gingen ons vooruit wat de nu volgende overtocht naar Azië aangaat, die natuurlijk per schip moest worden gemaakt, terwijl de apostel bij mij, de schrijver van de Handelingen, te Filippi achterbleef, waar ik sedert hoofdst.
16. 40 mij nu reeds ongeveer 5 jaar ophield; en zij wachtten op ons, Paulus en Lukas, te Troas.

6. Wij beiden nu, die gedurende de gehele zevendaagse Paastijd bij elkaar bleven, scheepten af van Filippi na de dagen van de ongezuurde broden van 5-9 april en kwamen na een langzame en wellicht ook gevaarlijke vaart, in vijf dagen bij hen te Troas, waar wij zeven dagen, van de ene en tot de andere zondag verbleven.

In hoofdst. 18: 28 zagen wij ook Apollos de Joden te Korinthe voortdurend overwinnen en openlijk door de Schrift bewijzen dat Jezus de Christus was, waardoor natuurlijk de vijandschap van de synagoge tegen het christendom niet weinig versterkt werd. Daarbij kwamen zeker ook ophitsingen van Jeruzalem, waar volgens hoofdst. 21: 27vv. ; 23: 12vv. toen juist een haat op leven en dood tegen Paulus was ontwikkeld, zodat men zelfs plannen van sluipmoord niet schuwde. Nu hadden vroeger de Korinthische Joden getracht de Romeinse machten tegen de apostel en diens medearbeiders in beweging te brengen. Daar dit in hoofdst. 18: 12vv. niet gelukt was en Gallio nog steeds landvoogd in Achaje was, probeerden zij hem nu op eigen hand te vangen. Het werd hem echter verraden en zo zag hij zich genoodzaakt vroeger de stad te verlaten dan eigenlijk in zijn bedoeling lag. Hij kon ook niet, omdat oudtijds alleen van de lentedag- en nachtevening (25 maart) de zee bevaren werd en gedurende de wintermaanden de vaart gesloten was (hoofdst. 27: 9vv.) de zeeweg over Syrië inslaan, en hij moest dus te land zijn weg over Macedonië en Klein-Azië nemen.

Hoewel dit voor hem een moeilijke omweg was, moest het toch naar de raad van God ertoe dienen om hem nog eens met de door hem gestichte gemeenten te Berea, Thessalonika en Filippi en vooral met de oudsten van de gemeente van Efeze (vs. 17vv.) in contact te brengen, voordat het met hem tot gevangenneming en dood kwam. Wat namelijk Jeruzalem voor Hem was geweest, dat was voor Paulus, de apostel van de heidenen Efeze geworden: de plaats, waar Christus door hem de grootste daden volbracht, zo onmiskenbaar had hier de uitstorting van de Heilige Geest door middel van hem plaats, zo talrijk waren de wonderbare genezingen en de vernietigende gevolgen voor het heidendom en zijn magische kunsten (hoofdst. 19: 1vv.). Efeze met de omgeving van de nabij gelegen Jonische en Phrygische steden, verhief zich dan spoedig voor de gehele christenheid, toen Jeruzalem zijn centrale positie verloor, tot de hoogte die het in de tijd van Johannes verkreeg, totdat later Rome in de plaats trad. Daarom is het niet bij toeval maar onder leiding van de Geest van God geschied dat Paulus gedurende zijn latere gevangenschap juist in de brief aan de Efezen aan deze gemeente het gewichtigste, dat hij omtrent de kerk van Christus had te zeggen, als in een testament heeft toevertrouwd. Als in de Openbaring aan Johannes dadelijk aan het begin (hoofdst. 1: 9vv.), de aan Gods rechterhand verhoogde Mensenzoon aan de ziener verschijnt als wandelend midden onder de zeven gouden kandelaren met de zeven sterren in Zijn rechterhand, dan is dat een zinnebeeld van het feit dat nu te Jeruzalem het lot beslist is en de uitbarsting van de revolutie de laatste Joodse oorlog ten gevolg zal hebben (in okt. van het jaar 66 n. Chr.), het rijk van God reeds van de Joden is weggenomen en aan de heidenen gegeven (Matth. 21: 43) en dus de tijd van de heidenen reeds is gekomen, die volgens het woord van Christus in Luk. 21: 24 zal volgen op de tijd waarin de Joden bezocht zijn geworden. De zeven gemeenten, die door de zeven kandelaren worden afgebeeld, ontvangen dientengevolge elk hun eigen zendbrief en geven elk een ontwikkelingsstadium van de kerk gedurende deze tijd van de heidenen te kennen, totdat de laatste van deze, die te Laodicea (hoofdst. 3: 14vv.), die de Heere uit Zijn mond wil uitspuwen, de fase inleidt en dat de twee getuigen hun getuigenis eindigen door het dier, dat uit de afgrond opstijgt, overwonnen en gedood worden en hun lijken onbegraven op de straat van de grote stad liggen (hoofdst. 11: 7vv.). In de tijd van de zeven ontwikkelingsstadia gaat dan de volheid van de heidenen in, waarvan Paulus in Rom. 11: 25v. spreekt, zodat nu in het 12e hoofdstuk van de Openbaring voor de ziener dat grote teken in de hemel kan verschijnen, namelijk een vrouw met de zon bekleed met de maan onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren. Het rijk van God toch, dat de heidenen door het doden van de twee getuigen van zich hebben gestoten, kan zich nu weer tot Israël wenden, tot het volk van de verkiezing van de goddelijke genade en van de openbaring, het volk dat het middelpunt vormt onder de volken op geestelijk gebied, zoals ook uiterlijk dit gezicht van de vrouw juist het midden van het gehele boek van de Apokalypse vormt. Zeven gemeenten van de heidenwereld: dat deze ook in de zin van Paulus de volheid van de heidenen vertegenwoordigen, die in het rijk van God zal ingaan vóórdat geheel Israël zalig wordt, daarvan getuigen in onze tekst de zeven mannen, die uit de heidenwereld de apostel op zijn reis naar Jeruzalem vergezellen. Zij zijn als het ware het nieuwe spijsoffer, dat hij als vrucht van zijn op het veld van de zending volbrachte arbeid van de Heere in de heilige stad brengt en zo op Pinksteren (vs. 16) zijn geestelijk oogstfeest te houden (Lev. 23: 15vv. Num.

28. 26) en herinneren door de plaatsen, vanwaar zij zijn, aan de drie zendingsreizen - Gajus van Derbe en Timotheüs van Lystre aan de eerste (hoofdst. 13: 4-14: 23), Sopater van Berea en Aristarchus en Secundus van Thessalonika aan de tweede (hoofdst. 16: 6-18: 18 Trofimus uit Azië aan de derde (hoofdst. 19: 1-20: 3). Hierin komt hij echter ook in tijdelijke en aardse zin niet met lege handen voor de Heere (Ex. 23: 15); want hij heeft in deze gehele laatste 3 1/2 jaar onafgebroken een collecte gehouden voor de armen in de gemeente van Jeruzalem (1 Kor. 16: 1vv. ; 2 Kor. 8: 1-9), waarvan hij de opbrengst door de hand van die mannen als zijn offer brengt (hoofdst. 24: 17). Het altaar, waarop hij dat neerlegt, is niet de Joodse tempel;

voor deze wenst de Heere integendeel voortaan volgens Mal. 1: 10 dat de deuren zouden worden toegesloten en de ongelovige Joden en hun priesters wil hij volgens Mal. 2: 3 het slijk van hun feestdagen in het aangezicht werpen, dat het aan hen blijft kleven. Wel zijn het echter de "heiligen te Jeruzalem" zoals Paulus met bijzondere onderscheiding de christelijke gemeente aldaar noemt (Rom. 15: 25vv., "Ac 5: 11, want deze moeten veel lijden in die zware tijden, die reeds onder de landvoogdij van Felix over de Palestijnse Joden gekomen zijn en onder de beide laatste landvoogden Albinus en Florus nog tot het hoogste zouden stijgen. In zijn brief aan de Romeinen die de apostel kort vóór zijn afreis van Korinthe geschreven heeft Ac 20: 2, spreekt hij op grond van Deut. 32: 21 de hoop uit dat het een opwekkende, bekerende invloed op de nog ongelovige Joden zou uitoefenen, als zij zagen hoe de heidenwereld zich tot Christus Jezus gewend had, terwijl zijzelf zijn achtergebleven (Rom.
10. 19; 11: 13). Dat hij vervolgens de zeven mannen mee naar Jeruzalem neemt en in gezelschap van hen zich openlijk vertoont (hoofdst. 21: 29), heeft dus tevens plaats met het doel hen die zijn vlees zijn tot jaloersheid op te wekken en enigen van hen zalig te maken, alhoewel hij omtrent het mislukken daarvan zich geen ogenblik misleidt en zeer goed weet dat het opwekken tot ijverzucht juist in tegenovergestelde zin zal worden vervuld (vs. 22v. ;
11. 27vv. ; 22: 21v. Men heeft wel betwijfeld of Paulus werkelijk alle zeven mee naar Jeruzalem gebracht heeft en uit de woorden: "hem vergezelde tot in Azië" de conclusie willen trekken dat de begeleiding van allen alleen tot Klein-Azië en wel tot Milete (vs. 15) zou hebben plaatsgehad. Men meende dat vandaar (behalve Lukas) nog alleen Tychicus en Trofimus met de apostel waren meegegaan. Het is echter ten eerste de vraag of die woorden echt zijn, daar zij tenminste in verscheidene voorname handschriften ontbreken. Maar bovendien, als men de woorden voor echt houdt en aan deze de betekenis geeft dat het meegaan slechts tot Azië zal geschied zijn, komt men niet juist uit, daar toch volgens hoofdst.
21. 29 en 27: 2 Trofimus en Aristarchus zeker bij Paulus zijn gebleven. Was het meereizen uitsluitend geschied door deze twee mannen, dan had Lukas tevoren niet zo algemeen van een vergezellen tot Azië door alle zeven kunnen spreken. Er blijft dus niets over dan de moeilijke woorden: "tot in Azië" op te vatten zoals wij dat boven in de tekst hebben gedaan. Lukas wil de plaats aanwijzen, waartoe het reisgezelschap volledig was; vanaf toen kwamen meermalen veranderingen, nu eens op de ene dan weer op een andere wijze, terwijl Paulus te Filippi achterbleef en de zeven tot Troas liet vooruit reizen, vervolgens met Lukas hen tot daartoe nareisde, van Troas tot Assus alleen te voet ging, terwijl Lukas met de zeven op een schip voer (vs. 5v., vs. 13v.). Pas vanaf hier was het gezelschap weer volledig, ja door het medereizen van Lukas nog met een persoon vermeerderd. Intussen was daardoor het betekenisvolle zevental van de oorspronkelijke begeleiders van de apostel niet gestoord, daar toch Lukas noch een heidenchristen was, zoals men gewoonlijk aanneemt, noch door Paulus tot Christus bekeerd, maar door de Here zelf tot navolgen van Hem gewonnen (Luk. 9: 61v.). Men kan die zeven in hun eigenschap als overbrengers van de collecten van de kerk uit de heidenen als het ware voor een vervulling aanzien van de profetie in Mal. 1: 11, zoals ook inderdaad de gehele dreigende rede van de profeet tegen de Joodse priesters, die wij bij hem in hoofdst. 1: 6-2: 9 lezen, zich nu geschiedkundig zou verwezenlijken; aan de andere kant zouden wij hen kunnen beschouwen als de tegenhanger uit de heidenchristenen van de armenverzorgers te Jeruzalem, die in hoofdst. 21: 8 van ons boek de "zeven" heten. Eens had Paulus, door deel te nemen aan het ombrengen van Stefanus en door zijn verwoesten van de gemeente ook deze instelling van de christelijke broederliefde vernietigd (hoofdst. 7: 57-8: 4), nu heeft hij deze, al is het ook niet naar de vorm, toch zakelijk in de kerk uit de heidenen weer hersteld ten dienste van de Jeruzalemse gemeente. Wij begrijpen dus wel waarom hij erop gesteld was dat zevental mee naar Jeruzalem te nemen en op de weg daarheen in het huis van Filippus, die misschien van die oorspronkelijke zeven na 22 jaar nog als enige in leven was, bij hem zijn intrek te nemen. Wat nu het intrek nemen van de apostel bij Lukas te Filippi

aangaat en zijn vertoeven aldaar gedurende het Joodse Paasfeest, hebben wij op te merken dat hij hier in deze helper een man van Israël heeft; bij deze kan hij, nadat hij de zeven broeders die uit de heidenen gewonnen zijn en die hij wellicht juist daarom heeft vooruitgezonden, zich houden als één die nog altijd zijn volk en diens heilige instellingen liefheeft en in ere houdt. Het zijn namelijk de dagen van de ongezuurde broden, zoals Lukas zich wel met opzet uitdrukt, die hij bij en met deze doorbrengt. Zo bereidt hij zich erop voor om vijftig dagen later het Pinksterfeest te Jeruzalem met het gehele volk te vieren. Te Troas daarentegen, waar hij na zijn afreizen van Filippi en na een vaart van vijf dagen over zee in gemeenschap met Lukas weer bij de vooruitgetrokken metgezellen komt en zich een gehele week ophoudt, zeker om een vroeger nog nagelaten werk aldaar (2 Kor. 2: 12v.) te verrichten, nadat de zeven gedurende omstreeks 10 dagen zich behoorlijk hadden voorbereid, viert hij met de broeders uit de heidenen hun rustdag op de gedenkdag van de opstanding van Christus, of op zondag, zoals wij uit de nu volgende verzen zien (1 Kor. 9: 19vv.).

7. En op de eerste dag van de week (eigenlijk: na de sabbat), op de zondag Joh 20: 1, toen de discipelen, (die te Troas reeds voor het evangelie gewonnen waren en een gemeente vormden, volgens de gewoonte, die bij de christelijke gemeenten uit de heidenen bestond (1Kor. 16: 2), bijeengekomen waren om het brood te breken, om hun liefdemaal te houden met viering van het avondmaal Ac 2: 43, sprak Paulus met hen, en omdat hij de volgende dag verder zou reizen, zodat zijn hart zeer bewogen en zijn geest bijzonder aangedaan was, zette hij zijn rede voort tot middernacht, terwijl ook de vergaderden met de innigste deelneming met hem samenspraken.

Gewoonlijk wijst men op deze tekst als het eerste spoor van zondagsviering in de christelijke kerk. Zij is dat echter wat de opeenvolging van de bijbelse boeken betreft, niet wat de tijd aangaat, want dan gaat de boven aangehaalde tekst uit de eerste brief aan de Korinthiërs (hoofdst. 16: 2) vooraf. Ook is het niet juist als men de keus van de zondag in plaats van de in het Oude Testament vastgestelde zaterdag, voor een uitvloeisel verklaart van de vrijheid van de christelijke kerk, tot het doen van een keuze. Het is integendeel de Heere zelf die zich in Mark. 2: 28 voor een Heer verklaart, ook van de sabbat, die instelling van God die van het begin van de schepping afkomt (Gen. 2: 3). Voor Zijn gemeente uit Israël heeft Hij zeker het feesthouden op de sabbat nog tot de tijd, dat het oude verbondsvolk om zijn verbreken van het verbond het oordeel van de verwerping zou ondervinden, voorgeschreven (Matth. 24: 20), hetgeen in Ex. 31: 12vv. zijn grond heeft Le 23: 2. Voor de eigenlijke nieuwtestamentische tijd, of voor de tijd van de heidenen heeft Hij de zondag, die door Zijn opstanding geheiligd was, tot dag van godsdienst gemaakt doordat Hij die gedurende al de tijd tussen Pasen en Hemelvaart, door een openbaring voor Zijn discipelen en gelovigen onderscheidde. Als Hij nu ook in Openb. 1: 10vv. juist op een zondag aan Johannes verschijnt, dan heft Hij daardoor de oude orde van zaken voor de toekomst metterdaad op en stelt daardoor de nieuwe in de plaats, terwijl de sabbat, in Matth. 24: 20 bedoeld, nu met de vorige dag voorbij is. Hij wijdt, evenals met Zijn wandelen midden onder de zeven gouden kandelaren, Ac 20: 6 de tijd van de heidenen, die nu haar volle begin neemt, daar voor die heidenen toch geen duizendjarig rijk als wereldsabbat is, waar de voltooiing van alle dingen pas komt met het begin van de wereldzondag, bij het begin van het 8e duizendtal jaren Eze 40: 47. Had men in de eerste gemeente te Jeruzalem elke dag van de week gevierd met liefdemaal en avondmaalsviering, dit kon in de later gestichte en uitgebreider gemeenten niet worden voortgezet; maar wel werd, zoals wij hier zien, de zondag op die wijze gevierd en ook de Lutherse kerk heeft een godsdienstoefening op zondag ingesteld, waarvan eigenlijk, als die met haar mening volgens de bij Ruth 2: 4 Ru 2: 4 gemaakte aanmerkingen zou overeenstemmen, de avondmaalsviering een integrerend bestanddeel vormt. Wat het prediken van de apostel in de vergadering van de

gemeente te Troas op die zondag (16 april 58 n. Chr.) aangaat, is op te merken dat in de grondtekst niet zozeer een plechtige rede tot lering en vermaning, maar meer een vriendschappelijk, vertrouwelijk onderhoud bedoeld is. Hoe levendig en opgewekt dit verkeer tussen de apostel en de gemeente was blijkt uit het feit dat het onderhoud tot middernacht werd voortgezet en men dientengevolge aan de maaltijd zelf nog niet dacht. "De apostel is zo vol vreugde en gevoeligheid van hart, dat de mond hem overvloeit van liefelijke, vertroostende en versterkende woorden en de gemeente is zo vol verlangen en begeerte naar deze woorden van apostolische wijsheid en vriendelijkheid, dat de uren van beide zijden in zo'n zalige gemeenschap ongemerkt voorbijgingen. "

8. En er waren veel lichten, veel handlampen (Matth. 25: 1vv.), in de opperzaal van het huis met drie verdiepingen (vs. 9, hoofdst. 10: 9), waar zij vergaderd waren, hetgeen aan de vergadering het karakter van een buitengewone feestelijkheid gaf.

Hoe helderder het licht was in het binnenste van de zaal, des te minder bemerkte men wat in de duistere opening van het vertrek plaats had; zo is het te verklaren dat de slapende jongeling (vs. 9) niet opgemerkt, niet gewaarschuwd en gewekt werd.

Het evangelie heeft alle uren en tijden, ook die van de duisternis, voor zijn dienst geheiligd en juist de avonduren hebben iets bijzonder aantrekkelijks voor godsdienst en gebed, omdat dan het geraas van de dag verstomt, het werk van de dag rust en de ziel stil en ongehoord zich verheffen kan tot God en omdat dan de overwinning van de Heere over alle macht van de duisternis zeer duidelijk zichtbaar wordt, als midden in de nacht het licht van Zijn goddelijk woord een helder schijnsel in de harten geeft.

9. En een zeker jongeling, Eutychus genaamd, zat in het venster, dat opengezet was en niet met een jaloezie was gesloten Jud 5: 28. Hij had zich daar neergezet, omdat in de zaal ruimte ontbrak. En door eendiepe slaap bevangen, toen Paulus zo lang tot hen sprak, door de slaap overmand, viel hij van de derde verdieping naar beneden en werd dood opgenomen door degenen die naar beneden waren gerend om hem te helpen.

Hier worden vele omstandigheden verhaald om ter verontschuldiging van de goede jongeling de oorzaak mee te delen van zijn val; dat het namelijk geen luiheid was of tegenzin tegen Gods woord, of onverschilligheid, die hem deed inslapen, maar deels de lengte van de rede, deels de damp van de vele lampen, zijn jeugd en zijn gevaarlijke positie in het open venster. Maar hoe kunnen christenen verontschuldigd worden, die nooit bij de prediking inslapen, omdat zij die nooit bezoeken en die in de diepste slaap van gerustheid ingewiegd, niet slechts van de derde verdieping, maar van God in de hemel in de afgrond van de zonde en van de hel gestort en geheel dood zijn.

Was deze slaap verderfelijk, die om middernacht plaats had, hoe zijn wij dan te verontschuldigen, als wij midden op de dag bij de prediking inslapen en is het zo gevaarlijk met de lichamelijke slaap, hoeveel meer met de zielenslaap van geestelijke gerustheid! Toch is een ongeval dat bij een regelmatige en heilige handeling plaats heeft, geen bewijs van Gods misnoegen.

Door de nijd van de duivel is de dood in de wereld gekomen (Wijsh. 2: 24 Zie, de jongeling Eutychus lag dood onder de levenden van de Heere, van wie de duivel hun eeuwig geluk benijdde! Maar de Heere, wiens opstandingsdag de gelovigen vierden, die hem met de spijs

en de drank van Zijn hemels leven onthaalde, liet een helder teken van Zijn genadige tegenwoordigheid uit het duister lichten.

Wij zouden deze zondag hier de doopdag van de zondagsviering in de kerk uit de heidenen kunnen noemen en die in Openb. 1: 10vv. de dag van haar belijdenis.

10. Doch Paulus, die ook zelf wilde zien hoe het met de gevallene was, kwam met rustige tred naar beneden, viel op hem toen hij hem nu dood voor zich had liggen (1 Kon. 17: 21; 2 Kon.
4. 34v., evenals vroeger de profeten Elia en Elisa bij opwekkingen van doden hadden gedaan en omhelsde hem en zei: Weest niet beroerd over dit ongelukkig geval, want zijn ziel is in hem; hij is uit de dood in het leven teruggebracht.

11. En toen hij weer boven gegaan was, begon de maaltijd, die tot hiertoe nog niet was gehouden en toen hij het brood gebroken en wat gegeten had en lang, tot de dageraad toe, met hen gesproken had, vertrok hij zo, zonder ook maar een ogenblik in deze nacht rust gehad te hebben.

12. En zij, die Eutychus eerst voor dood hadden opgenomen (vs. 9), brachten, toen Paulus (vs.
11. weer naar boven was gegaan en juist het maal wilde beginnen, de knecht levend weg en zij die vergaderd waren, waren bovenmate vertroost, nu zij dat getuigenis van de genade en kracht van de Heere voor zich zagen, zodat zij nu het maal met een bijzonder blij hart hielden en zich graag nog verder met de apostel over de waarheid van God onderhielden.

"Zijn ziel is in hem, " zegt Paulus (vs. 10); hij zegt niet dat zij weer in hem was, maar ook niet, dat zij nog in hem was. Het laatste kon hij niet zeggen, want de jongeling was dood gevallen; het eerste wil hij niet uitdrukkelijk zeggen om niet zichzelf en zijn wonderkracht te beroemen en om het ongelukkige geval, dat tussenbeide gekomen was, te doen voorkomen als een voorbijgaande zaak. Ook dat hij nu het brood breekt en eet en daardoor alle aanwezigen het teken geeft dat nu moet geschieden wat vanaf het begin in het doel had gelegen, daarbij het gesprek weer opneemt en tot aan het aanbreken van de dag voortzet, geeft de indruk hoe weinig doel en voortgang van de zamenkomst werkelijk werd gestoord door een afbreking, die van de treurigste gevolgen had kunnen zijn.

In de natuurlijke orde is er geen harder en smartelijker en tevens meer onverwinnelijke storing dan een plotseling sterfgeval. Zo’n storing heeft hier plaatsgehad en de gehele vergadering is getroffen; het moet echter bij deze gelegenheid duidelijk worden dat in een kring waarin de Heilige Geest woont, ook de zwakheid van de natuur overwonnen is en geen wezenlijke storing en stremming van het leven ook niet door de laatste vijand, de dood, kon worden bewerkt. Nadat dan de nacht tot een tijd van heilige en zalige gemeenschap en de dood tot aanleiding van de openbaring van het eeuwige leven is geworden, is het niet te verwonderen dat de gemeente te Troas niet weinig door zodanige voorvallen getroost werd. Er is daarom ook bij het scheiden van de apostel van geen smart sprake; er is hier zo’n bijzonder werk van de Heilige Geest op te merken, dat de gevoelens, die tijdelijke veranderingen aangaan, voorkomen als geheel overwonnen te zijn.

De grote daad, op zo grootse wijze van schone ootmoed verricht, gaf in hun ziel een indruk van het leven en van de heerlijkheid van Jezus Christus, die elk gevoel van weemoed en treurigheid overwon en vernietigde. Zij voelden dieper dan ooit dat de Heere, die zij toebehoorden, de Heere en Vorst van het leven was en dat, zelfs als Paulus van hen scheidde, Christus toch bleef; dat, als Paulus ook op aarde van hen gescheiden werd, Paulus toch niet

voor hen verloren ging. Al moest ook nog menige bittere kelk worden geleegd, menige zware last gedragen, menige harde en duistere weg hier beneden bewandeld worden, zo was toch voor alle deelgenoten van de hooggeprezen Levensvorst vrede en vreugde in eeuwigheid aanwezig, een zalig weerzien van alle kinderen van God in het huis van de Vader door Jezus Christus en bij Christus. In deze vertroosting waren zij blij en zij allen hadden als een heilig lofgezang in de ziel wat de apostel in 1 Petr. 1: 3v. schrijft. In deze vaste verzekerdheid van het eeuwige leven verstomde de klacht; de tranen van treurigheid veranderden in tranen van hemelse vreugde en zij gaven de onvergetelijke apostel de afscheidskus als degenen die, eeuwig verenigd, nooit waarlijk konden worden gescheiden.

De volkomen gemoedsrust, waarmee Paulus na de grote verschrikking, die over de vergadering was gekomen, eerst de verongelukte redt, vervolgens de plechtigheid van het broodbreken met de vergaderden houdt en weer tot aan de morgen met hen spreekt, alsook de kracht van de Geest, waardoor hij tot die arbeid in staat is en waarmee hij aan anderen een dergelijke kracht toedeelt, geeft ons een beeld waarin de hemelse verheffing van zijn ziel zich op het duidelijkst openbaart.

De jongeling Eutychus, een leerrijk voorbeeld voor alle doopleden in de gemeente: 1) door een gevaarlijke slaap - midden in de vergaderde gemeente, onder het aanhoren van Gods woord kan het hart door de slaap van de gerustheid worden overvallen; 2) door zijn ontzettende val - een waarschuwend beeld van de diepe val uit ingebeelde grootheid van het geloof in zonde en verderf; 3) door zijn wonderbare redding - in de armen van een Paulus, die hem met de kracht van zijn leven en de warmte van zijn liefde doorstroomt, kan door Gods wonderbare genade ook de diep gevallene, die men voor dood hield, weer levend worden. GEROK).

14. En toen hij zich te Assus bij ons gevoegd had, namen wij hem in het schip en kwamen na een verdere vaart tussen het eiland Lesbos en de westkust van Klein-Azië teMitylene. Dit is de hoofdstad van dat eiland, aan de zuidzijde gelegen, de vaderstad van de beroemde Griekse dichteres Sappho, omstreeks 600 v. Chr.

Door van de ene drukte in de andere, van het ene gesprek in het andere te komen, wordt men tenslotte moe en loopt men door overspanning groot gevaar van opwinding en Paulus wilde wijselijk de nodige kalmte en veerkracht bewaren. Wij moeten ook van ons lichaam niet te veel vragen; het is het edel werktuig van de nog edeler geest en daarom moet het niet te veel werken, om des te langer te kunnen werken, als het de Heere behaagt.

15. En vandaar weggevaren in zuidwestelijke richting, kwamen wij de volgende dag voor Chios. Dit eiland in de Egeïsche zee ligt tegenover de stad Smyrna; de hoofdstad van dezelfde naam bezat een goede haven. En de volgende dag wendden wijons weer meer naar het zuidwesten en legden aan te Samos, een verder gelegen eiland in diezelfde zee. Wij bleven daar slechts even, zeilden toen nog een mijl ver oostelijk naar de kusten van Klein-Azië en bleven te Trogyllion, een stad aan het voorgebergte van diezelfde naam en de dag daarna kwamen wij te Milete, de oude hoofdstad, zuidelijk van deuitwatering van de Meacander gelegen, nu niet meer aanwezig.

17. Maar hij zond van Milete een bode naar Efeze, dat omstreeks 6 mijlen noordelijker lag en hij ontbood vandaar de ouderlingen Ac 14: 23 van de gemeente, om te Milete met hen te spreken.

Reeds tussen Chios en Samos (vs. 15) werd de apostel getrokken tot een hem dierbaar pand, de stad Efeze; maar hij trok voorbij. Ook nog bij Samos was hij nabij de geliefde gemeente; van Trogyllion had hij haar spoedig kunnen bereiken. Zeker zal het moeilijk voor hem geweest zijn, toen hij van hier de volgende morgen verder naar Milete voer in de richting naar het zuiden, naar Jeruzalem. Maar niet de beroemde steden, niet de schone eilanden, zelfs niet de geliefdste gemeente konden hem tegenhouden, daar hem de drang van het kinderlijk gevoel en van kerkelijke trouw, de leiding van de Geest naar de moedergemeente Jeruzalem trok. Intussen even beslist als hij zich genoodzaakt gezien had aan Efeze voorbij te trekken, even onmogelijk was het hem toch ook dit te doen, zonder een teken van zijn liefde te geven en van de gemeente afscheid te nemen. Hij had daar des te meer behoefte aan, omdat hem reeds het voorgevoel had aangegrepen dat hij te Jeruzalem veel lijden tegemoet ging, dat misschien op zijn leven zou gemunt zijn en omdat hij er tevens een voorgevoel van had dat de gemeente van Efeze een grote geestelijke strijd wachtte.

Paulus lette op de wenk en op de leiding van de Heere en wist dat hij nu aan het evangelie nergens gewichtiger en groter diensten zou kunnen bewijzen dan op het Pinksterfeest te Jeruzalem. Wat hij nu als in het voorbijgaan hier en daar kon doen, dat hoefde hem niet op te houden of terug te houden. Wat te Efeze moest gedaan worden, dat had hij daar gedaan en een woord van lering, vermaning, bemoediging wilde hij nog tot de oudsten van de gemeente te Milete spreken, waarheen hij hen liet komen.

18. En toen zij op de tweede dag daarna, dus zaterdag 22 april, tot hem gekomen waren, zei hij tot hen: Gij weet hoe ik vanaf de eerste dag dat ik in Azië ben aangekomen (hoofdst. 18:
19. 19: 5) de hele tijd bij u geweest ben, hoe ik bij u heb gehandeld en gewandeld.

19. En wel om mijn leven onder u nader te karakteriseren: ik diende de Heere met alle ootmoed en vele tranen (vs. 31) en verzoekingen, die mij overkomen zijn door de aanslagen van de Joden Ac 19: 22.

20. Gij weet hoe ik, even ver verwijderd van mensenvrees als van zucht om mensen te behagen (Rom. 1: 16 Gal. 1: 10), niets achtergehouden heb van al wat nuttig was voor het heil van uw zielen, van al wat ik u kon verkondigen en leren, in het openbaar in de Joodse synagoge en in de zaal van Tyrannus (hoofdst. 19: 8vv.) en in de huizen, als ik deze en gene bezocht.

21. Ik predikte zowel Isa 27: 1 Joden als Grieken a) de bekering tot God, dat zij zich van hun zonden afkeren en zich tot Hem zouden wenden (Jer. 3: 22) en het geloof in onze Heere Jezus Christus, door wie vergeving van zonden, leven en zaligheid te verkrijgen is (hoofdst. 16: 31).

a. Matth. 3: 2 Mark. 1: 15 Luk. 24: 47

Het is in de eerste plaats een getuigenis van zichzeld, dat de apostel geeft in deze zijn afscheidsgroet. De dienstknechten van God hebben zelden omtrent zichzelf te getuigen; zij hebben dat niet nodig. Voor hen getuigt hun woord; hun werk getuigt voor hen. Daarom spreekt de apostel ook alleen dan van zichzelf, wanneer hij of de vijanden van de goddelijke waarheid moet winnen, of de vrienden van deze moet winnen en bevestigen; en daarom spreekt hij ook hier van zichzelf. Zo wordt dus in hetgeen wij van hem lezen alles persoonlijk. Wat hij bij het afscheid op het hart drukt van hen, van wie hij scheidt, is een beeld van zijn eigen wezen. Zij moeten twee zaken daaraan hebben, een drang tot navolging en een spiegel tot zelfbeproeving en in beide een blijvende zegen voor zichzelf en voor de hele kudde.

Paulus is zo ootmoedig, dat hij zonder trotsheid of schijn van trotsheid, op zijn deugd kan wijzen en daardoor de deugden kan verkondigen van Hem, die hem heeft geroepen en die hij door Gods genade mag dienen. Wij hoeven dus niet te menen dat de ware ootmoed zou bestaan in onwetendheid of onkunde omtrent het goede dat wij van God hebben ontvangen en beoefenen; anders was toch de allernederigste, die zei: "Leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart, " niet nederig geweest.

"Wie van zichzelf spreekt, zoekt zijn eigen eer, " zegt de Heere; toch heeft nooit een mens zoveel, zo groot, zo hoog van zichzelf gesproken als Hij. Hij sprak niet als uit zichzelf, of als één die uit zichzelf en voor zichzelf in de wereld is opgetreden, die niemand geroepen en niemand gezonden heeft, die in eigen naam en tot eigen eer zichzelf als het licht van de wereld en als de Heere en Heiland van de mensheid aankondigt; maar wel als degene, die de Vader geheiligd en in de wereld gezonden heeft, die gekomen is om de naam van de Vader te verheerlijken en Zijn werk te volbrengen en als de Mensenzoon, die zich aan God gewijd heeft, om alle gerechtigheid te vervullen. In deze zin konden in hun mate ook de heilige apostelen van zichzelf spreken als zij, die niet alleen de kennis en de leer en in het geloof een begin van heiligmaking bezaten, maar van wie het wezen zelf met de keus en de leer in de innigste overeenstemming was en die de hele weg, van zijn eerste beginselen tot aan de voltooiing, hadden bewandeld. Toch stelden zij zichzelf niet voor als voorbeeld, dat men moest navolgen, maar slechts als voorbeeld in de navolging van Christus en het bleef steeds bij het: wij prediken niet onszelf, maar Christus; uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen ook genade voor genade.

Gewoonlijk wordt Paulus' woord tot de oudsten bij intrede- en afscheidspreken gebruikt; maar de Heere weet hoeveel misbruik daarbij plaats heeft! De apostel heeft "vanaf de eerste dag" te Efeze de Heere gediend; deze zegen heeft de prediker niet, die onbekeerd zijn ambt aanvaardt. Hij kan nog wel gedurende zijn ambtsbediening bekeerd worden, maar veel is verzuimd. Dat moest alle kandidaten dringen om zich toch bijtijds door God werkelijk bekwaam te laten maken.

Met bepaald wijzen op de gehele tijd, waarin hij bij hen geweest is (vgl. vs. 31 en daarbij Luk. 18: 7 en 34), herinnert hij de oudsten eerst aan de onafgebroken volharding, waarmee hij zijn werk in Azië volbracht had, zoals zijzelf wisten. Hij schetst hun hij onder hen in alle opzichten ootmoedig geweest is, maar tevens zijn diep gevoel voor alle noden en rampen van de gemeente, die hem dikwijls tranen hebben gekost; maar hij roept hun ook de standvastigheid voor de geest, die hij betoond heeft tegenover alle vervolgingen en bestrijdingen van de Joden.

Meer dan eens (vs. 20 en 27) herinnert de apostel eraan dat hij te Efeze de gehele waarheid geleerd en niets achtergehouden heeft. Hij hecht er groot gewicht aan dat hij de zuivere waarheid, de wezenlijke en onvervalste wil en raad van God, wat voor de zielen nuttig was en niets nutteloos of verderfelijks en dwalends geleerd had. Tot zijn rechtvaardiging en als bewijs dat hij rein is van alle bloed, voert hij in het bijzonder aan dat hij niets verzwegen had. De zuivere waarheid dus en de gehele volle waarheid! Verder stelt de apostel zijn werk voor als van tweeledige aard, in het openbaar en in de huizen, niet slechts aan de gemeente, maar ook aan ieder in het bijzonder. Geen van beide had hij verzuimd, geen van beide mag ooit verzuimd worden. En nu is het bekering en geloof wat Paulus Joden en heidenen had gepredikt - het ene niet zonder het andere. Geloof zonder bekering is oppervlakkig, de oogappel van het geloof is een gebroken hart en wederom bekering zonder geloof is troosteloos en eindigt in wankelmoedigheid of wanhoop.

Hetgeen nuttig is niet uit mensenvrees achter te houden en het vernuftige niet voor te houden om mensen te behagen, heeft te allen tijde een hoofdzaak in de trouw van een dienaar van God uitgemaakt.

Niet alleen op de kansel, maar ook in de huizen, niet alleen in de prediking, maar ook in de zielenzorg, niet alleen openbaar, maar ook onder vier ogen dient een trouw leraar de Heere en zijn gemeente. Twee zaken moeten worden overwonnen in de kracht van geestelijke ambtstrouw: mensenvrees en vleselijke traagheid.

In geen ambt kan gemakkelijker ontrouw bestaan dan in het kerkelijke; want de wereld berispt dat niet alleen niet, maar ziet het ook graag als predikers veel verkeerds doen en veel nalaten.

Dat is de inhoud van alle nuttige lering: bekering en geloof; de bekering tot God, die wij zondaars verloren hebben, het geloof in onze Heere Jezus Christus, die ons zondaars door Zijn bloed tot God heeft teruggebracht. De bekering, die God geeft door het verschrikkende licht van de wet tot kennis van de zonde, het geloof, dat God geeft door het zaligend licht van het evangelie tot vergeving van zonde. Bekering en vergeving van zonden in Zijn naam te prediken, dat beval de Heere de apostelen (Luk. 24: 47) en de apostel Paulus heeft Hij tot een getuige van deze prediking geroepen, doordat Hij hem voor Damascus in de dood van de bekering legde en door het woord van Ananias tot het leven van het geloof opwekte. Elke prediking van de oprechte geest heeft dat dubbele doel: de beide handen van de innerlijke mens te formeren en te versterken, de hand van de bekering tot het loslaten en afstoten van de zonde, de hand van het geloof om Gods genade in Jezus te grijpen en vast te houden.

23. behalve dat de Heilige Geest mij van stad tot stad, waardoor ik op mijn weg zal trekken, betuigt, wat de hoofdzaak aangaat mij een duidelijke voorzegging geeft, en zegt door een woord dat Hij mij in mijn binnenste laat horen (hoofdst. 8: 29; 10: 19v. dat mij boeien en verdrukkingen te wachten staan (Rom. 15: 30v.).

24. a) Maar ik hecht waarde aan geen ding, aan niets van wat mij te Jeruzalem zal overkomen, zodat ik mij van de reis zou laten afhouden, en ik acht mijn leven niet kostbaar voor mijzelf, dat ik het om mijn eigen persoon zou sparen. Ik geef het gewillig over als het van mij wordt geëist (hoofdst. 21: 13), opdat ik mijn loopbaan met blijdschap mag volbrengen (2 Tim. 4: 7) en de dienst in alle trouw verrichten (1 Kor. 4: 2) die ik b) van de Heere Jezus ontvangen heb om het evangelie van de genade van God, die in Hem is geopenbaard, te prediken (Tit. 2: 11).

a. Hand. 21: 13 b) Gal. 1: 1 Tit. 1: 3

25. En nu zie, ik weet dat de boeien die mij wachten, tenslotte ook mijn dood ten gevolge zullen hebben en dat gij dus, niet alleen de oudsten van de gemeente, ook niet alleen de Efeziërs maar allen in die plaatsen, waar ik op mijn drie zendingsreizen geweest ben met de prediking van het Koninkrijk van God, mijn aangezicht niet meer zien zult; die allen staan nu als verzameld voor mij, zodat ik in u van hen als persoonlijk (vs. 38) afscheid neem, al zal ik ook nog schriftelijk en door tussenpersonen met hen mogen verkeren.

26. Daarom, omdat wij nu voor de laatste maal hier in deze wereld samen zijn en onze eerste onderlinge ontmoeting zal zijn voor de rechterstoel van Christus, verklaar ik u op deze dag dat ik rein ben van het bloed van u allen. Ik ken mij vrij van alle verantwoordelijkheid omtrent een ieder van u, als hij een prooi moest worden van dood en verderf (hoofdst. 18: 6).

27. Want ik heb niet achtergehouden wat tot zaligheid van de zielen nodig is (vs. 20), dat ik u niet zou verkondigd hebben heel de raad van God tot onze zaligheid, zoals die volgens de profetie van het Oude Verbond in Christus Jezus volledig en algenoegzaam is tot stand gebracht, zodat nu ieder die wil, zalig kan worden.

Paulus heeft de Heere te Efeze gediend; in dienst van de Heere gaat hij nu, vanuit Efeze overvarende (vs. 16), naar Jeruzalem, in zijn geest door de Heilige Geest gebonden. De reis die hij zich had voorgenomen (hoofdst. 19: 21) is geen privé-reis, maar een ambtsreis - hij moet naar Jeruzalem reizen (vgl. 1 Kor. 9: 16). Wat hem nu te Jeruzalem zal overkomen, weet hij niet; hem was geen openbaring omtrent de uitkomst van zijn reis ten deel gevallen, toen hij die begon; tot blinde gehoorzaamheid was hij geroepen, maar onderweg getuigde de Heilige Geest in ieder opzicht van lijden dat hij tegemoet ging (vgl. hoofdst. 9: 16).

De woorden "van stad tot stad" dwingen evenmin als de tekst hoofdst. 21: 4, 10vv. aan voorzeggingen te denken, die door profeten in het bijzonder aan Paulus waren gegeven; deze hadden later plaats en geschiedden vooral ten dienste van de gemeenten, die niet onvoorbereid mochten blijven op hetgeen zou plaatshebben, evenals zij bij de apostel zelf de indruk versterkten hoe bijzonder de Heere in de hemel op deze weg naar Jeruzalem acht gaf en hem naar Zijn raad leidde. Voor het ogenblik is er alleen sprake van de apostels eigen innerlijke openbaringen. Zij waren voor hem noodzakelijk, omdat hij van Korinthe was heengegaan met het reisplan in Rom. 15: 25 en 28 uitgesproken, maar nu niet blindelings wilde lopen in het lot, dat hem te Jeruzalem wachtte, maar zichzelf met open oog en blij ontsloten hart ten offer moest brengen. Deze deelden hem in de eerste plaats mee, zoals hijzelf uitspreekt, dat banden en smarten hem te Jeruzalem wachtten, maar tenslotte (hoofdst.
23. 11) verscheen de Heere hem nog meer rechtstreeks en openbaarde hem dat niet te Jeruzalem, zoals die eerste openbaring scheen te verzekeren (hoofdst. 21: 18), maar te Rome zijn lot zou worden beslist. Wat nu de medegedeelde innerlijke openbaringen van stad tot stad aangaat, tellen wij er vier: de eerste had hij zonder twijfel reeds te Filippi, waarom hij ook de zeven bij het overgaan naar Azië vooruit zond en zelf de Paasdagen bij Lukas achterbleef (vs. 4vv.). Een tweede viel hem te Troas ten deel; vandaar zijn langer oponthoud aldaar en de plechtige langgerekte avonddienst vóór de afreis; de opwekking van Eutychus diende dan tot versterking van de openbaring, vandaar de eenzame voetreis tot aan Assus (vs. 7vv.). De derde had zeker plaats gedurende de vaart over Chios, Samos en Trogyllion (vs. 15vv.), waarom hij zich bewogen voelde Efeze voorbij te varen, om toch geen tijd te verspillen, zodat hij met Pinksteren te Jeruzalem mocht zijn. De vierde tenslotte ontving hij hier te Milete, terwijl hij tot de oudsten sprak, en verhief zich spoedig, terwijl hij wat wij in vs. 24 lezen uitsprak, tot zo’n helderheid en vastheid dat het niet weten, uitgesproken aan het einde van vs. 22 : "niet wetende wat mij daar overkomen zal, " toch tot een weten werd, dat hij in vs. 25 kan verzekeren: "ik weet dat gij allen mijn aangezicht niet meer zien zult. " Met dat woord wijst hij zeer duidelijk op zijn martelaarsdood, hoewel hij de duur van de tijd, waarbinnen alles zal eindigen en de wijze waarop alles zal volbracht worden, niet kan overzien. Door deze voorspelling van zijn dood komen allen in grote moeilijkheid, die een bevrijding van de apostel uit de gevangenschap te Rome en een latere verdere werkzaamheid van hem aannemen. Had zoiets werkelijk plaatsgevonden, dan zou de apostel zich toch zeer bedrogen hebben met zijn voorzegging. De vergissing moest echter om de tijd, die zo hoogstgewichtig voor de kerkhistorie is en waarin Paulus juist nu spreekt, dubbel bedenkelijk voorkomen. Ja, hij zou aan de leer van de ingeving door de Heilige Geest een sterke stoot geven, waarbij nog komt dat het gehele afscheid van de oudsten met zijn aangrijpende kracht dadelijk tot het tegendeel, tot een soort van goochelspel zou omslaan, als het meegedeelde in vs. 36 tot 38, dat naast het afscheid van de Heere van Zijn discipelen het hartroerendste toneel is dat de

Heilige Schrift ons laat lezen, op geen andere grond dan op zand zou zijn gebouwd, op een overspannen verbeelding, of op menselijke kortzichtigheid zou berusten. Niets is aanstotelijker dan wanneer een geestelijke de godsdienstige gevoelens van zijn toehoorders op het hoogst in beweging brengt, vooral als hij daarbij zijn eigen persoon op het oog heeft en het later blijkt dat de zaak zo erg niet was als hij ze heeft gemaakt. Met godsdienstige gevoelens mag men ook in de verste verte niet spelen, of er volgt dadelijk iets verkeerds tegenover. Nu heeft men zich wel tegenover dergelijke bewijsvoeringen proberen te verdedigen door te zeggen: de gemeenten in de steden van de heidenen hebben later hun Paulus door gebeden aan de dood ontrukt, zoals vroeger (hoofdst. 12: 5) de gemeente te Jeruzalem haar Petrus. Zij hebben het door hun gebed werkelijk zover gebracht dat de apostel hun geschonken werd, zoals hij in zijn gevangenschap te Rome hoopte (Filemom 1: 22) Paulus spreekt daar juist slechts een hoop uit en waaraan hij deze hoop ontleende, blijkt uit Fil. 1: 22vv. ; zijn weten, dat hij in de zo-even aangehaalde tekst over zichzelf verklaart, is er slechts één dat veroorzaakt is door menselijke reflectie, maar geenszins dat op goddelijke openbaring gegrond was, zoals dat in zijn rede aan de oudsten van Efeze blijkt. Het heeft daarom niet zoveel gewicht dat het door de verdere loop van de zaken zich zou hebben moeten bevestigen en eerder zou het woord van de Heere in Jes. 55: 8vv. ook tegenover een apostel plaatsgrijpen. In Fil. 2: 27vv. gaat de apostel nog eens over zijn hopen en vertrouwen in de Heere spreken, maar hij laat daar, voordat hij er zich over uitlaat eerst de mogelijkheid doorschemeren dat het wel eerder met hem tot de dood zal komen. Daarmee maakt hij het weten in Fil. 1: 25 bedoeld, hoe goed vertrouwen hij ook heeft, toch zelf tot iets dat begrensd is, terwijl in onze tekst van generlei beperking iets te vinden is, maar het weten dat uitgesproken is, staat op één lijn met dat in vs. 29 Beide geeft nu de apostel aanleiding de gemeente zo geheel aan de oudsten over te geven, als iemand die als het ware zijn ambt aan hen overgeeft (vs. 28vv.). Had nu, terwijl Paulus alles in zo bepaalde betrekking brengt tot zijn dood, hem door goddelijke openbaring als nabij voorgesteld, later een verandering van het raadsbesluit ten gevolge van het gebed van de gemeenten zo plaatsgevonden, dat hem, evenals eens Hiskia in 2 Kon. 20: 1vv. nog een aantal jaren bij zijn reeds verlopen leven was toegekend, dan zou dat zonder twijfel een zo veel betekenend punt zijn geweest dat noch Lukas aan het einde van de Handelingen (hoofdst. 28: 30vv.), noch de apostel zelf in de tweede brief aan Timotheüs het geheel met stilzwijgen zou zijn voorbijgegaan. Hij zou toch daardoor aan de Heere de eer hebben onthouden die Hem toekomt en de christelijke kerk beroofd hebben van een noodzakelijke opheldering, hoe wij het "ik weet" in Fil. 1: 25 met het "ik weet" in vs. 25 moeten rijmen. Hier was een mededeling omtrent de gebedsverhoring even noodzakelijk geweest als die omtrent Petrus in Hand. 12: 5 uitdrukkelijk gezonden wordt en de Schrift steeds waar God Zich iets laat berouwen omwille van de mensen die tot Hem roepen, dit ook opmerkt. Meer bewijsgronden voor het feit dat de eerste gevangenschap van Paulus met zijn terdoodbrenging eindigde en geen bevrijding daaruit met een latere tweede gevangenschap mag worden aangenomen, zie in Aanm. II c. Nr. 1. Dat men van dergelijke veronderstellingen afstand moet doen is ook de mening die de laatste tijd hoe langer hoe meer in de theologische wetenschap wordt erkend.

29. Niet zonder bijzondere reden geef ik u de opdracht tot zo’n achtgeven; want dit weet ik, dat na men vertrek, als ik hun indringen niet meer kan tegenhouden a) grimmige, gewelddadige of verscheurende wolven (Matth. 7: 15) van buiten bij u binnenkomen zullen, die de kudde niet sparen.

a. 2 Petr. 2: 1

30. a) En uit uzelf zullen ook mannen opstaan die verkeerde dingen zullen spreken, om de discipelen met zich mee te trekken.

a. Ps. 41: 10 Matth. 26: 21 Hand. 1: 17; 1 Joh. 2: 19

31. Gij nu behoort van uw kant al het mogelijke te doen om het dreigende gevaar af te keren. Daarom, waakt en denk eraan dat ik drie jaar lang, wanneer ik de tijd van mijn komst in hoofdst. 18: 19 tot mijn heengaan in hoofdst. 20: 1 in zijn geheel neem (vgl. dezelfde wijze van rekenen in hoofdst. 13: 20v.), nacht en dag, de eerste evenmin voor mijzelf houdende als de laatste (Luk. 2: 37), niet opgehouden heb een ieder onder tranen te vermanen. Ik getuig dit daarom alleen, opdat gij in het ambt van zielenzorg, dat u nu in mijn plaats opgelegd is, metdezelfde ijver vervuld zult zijn.

Van de drie jaren die Paulus als tijd van zijn werkzaamheid te Efeze rekent, moeten volgens de aanmerkingen in de tekst zelf gemaakt, ten eerste worden afgetrokken de 4 maanden die tussen zijn eerste aankomst in hoofdst. 18: 19 en zijn terugkomst in hoofdst. 19: 1 zijn voorbijgegaan, vervolgens vijf maanden, die hij volgens het meegedeelde bij hoofdst. 19: 10 en 20 met ("Ac 19: 10"en "Ac 19: 20 een reis naar Korinthe en Kreta heeft doorgebracht. Trekt men deze 4 + 5 = 9 maanden van drie jaar af, dan blijven 2 jaar en 3 maanden voor het werkelijke verblijf te Efeze over en dat was toch de tijd, die daarvoor in hoofdst. 19: 8 en 10 werd aangegeven. De apostel heeft echter het volste recht om ook die vier en deze vijf maanden te rekenen bij zijn tijd van arbeiden te Efeze; want hij heeft bij de reis na zijn eerste aankomst aldaar tot aan zijn terugkomst Efeze zozeer als zijn eigenlijk doel in het oog gehad, dat hij het in hoofdst. 19: 1 slechts verliet om het voor te gaan in het stichten van gemeenten in de bovengelegen landen. En bij zijn tussenreis naar Korinthe en Kreta heeft hij zich zo min mogelijk op het laatste eiland vast gevestigd, door Titus als plaatsbekleder aan te stellen, opdat deze zou voortzetten wat hij afgebroken had en hij voorzag de steden overal van oudsten (Tit. 1: 5). Hoezeer de apostel juist Efeze ter harte ging als het station, dat hem gedurende drie jaren in het bijzonder eigen was, blijkt uit de voorstelling van de Handelingen van de Apostelen in hoofdst. 18: 19-20: 1, waar Jeruzalem niet eens bij name wordt genoemd en van de reis naar Korinthe en Kreta, die in de tussentijd geschiedde, geheel gezwegen wordt. Paulus wil zeker bij zijn rekening van drie jaren voor de oudsten te Efeze een zekere parallel trekken tussen zichzelf en de Heere Christus, die met betrekking tot Zijn arbeid in Jeruzalem ook van drie jaren spreekt (Luk. 13: 7 Joh. 2: 13vv. ; 5: 1vv. ; 7: 2vv nu op het punt stond naar Jeruzalem te reizen en wist dat ditmaal daar zijn lot zou beslist worden, voelde hij zich in een dergelijke toestand als Jezus bij Zijn reis in Luk. 9: 51, met dit onderscheid, dat bij deze het Paasfeest de beslissing had teweeggebracht, daar Hij toch het Lam van God was dat de zonde van de wereld draagt, terwijl de apostel het Pinksterfeest de beslissing laat aanschouwen. Dat Pinksterfeest was Israëls oogstfeest, dat voortaan door Paulus' geestelijke oogst, die hij in de heilige stad invoert, eveneens moet worden afgeschaft, zoals eerder het voorafbeeldende Pascha door Christus' volkomen paasoffer (1 Kor. 5: 7) is afgeschaft. Vanuit dit standpunt voelt Paulus zich nu tegenover de oudsten in een gelijke positie als Christus bij Zijn afscheid van Zijn discipelen in Joh. 14-16 En evenals de Heere in Joh. 17 Zijn hogepriesterlijk gebed uitspreekt, zo zullen wij ook de apostel in vs. 36 zien neerknielen en met al de oudsten bidden. De parallel gaat echter nog verder. Evenals Christus met Zijn lijden aftrad van Zijn werk op aarde om de voortzetting daarvan aan de apostelen over te laten, zo treden nu in Paulus de apostelen weer van hun apostolische verhouding tot de kerk terug, laten de leiding daarvan aan de oudsten over, die daardoor bisschoppen worden en hoewel zij ook van hun titel als apostelen geen afstand doen, geven zij er toch de voorkeur aan, om zich oudsten of medeouderlingen te noemen (2 Joh. 1; 3 Joh. 1 Petr. 5: 1), of geheel zonder

bijzondere omschrijving zich met hun persoonsnaam te noemen (Openb. 1: 4). De eigenlijke apostolische tijd loopt dus ten einde en de Handelingen van de Apostelen is geen torso, geen romp zonder dat een hoofd het kroont, als de geschiedenis van de apostelen slechts wordt voortgezet tot de gevangenschap van Paulus te Rome gedurende twee jaren, maar een volkomen geheel. Wat verder gaat, behoort reeds tot het gebied van de kerkgeschiedenis. Bij deze opmerkingen voegen wij nog de uitspraken van andere schriftverklaarders.

De apostel legt in vs. 28vv. de gehele verantwoording voor deze ouderlingen en hun gemeenten van zijn geweten op hun geweten. Door deze overdracht is hun toestand veranderd; zij die in vs. 17 nog "oudsten" werden genoemd, worden nu "bisschoppen" (vertaald "opzieners genoemd. Wel zijn de ouderlingen of presbyters met de opzieners of bisschoppen identiek, maar niet in de gewone zin. Bovendien moeten wij opmerken dat de apostel met zijn woorden deze presbyteriaanse kerk voor zelfstandig schijnt te verklaren, in plaats van die in een betrekking te plaatsen tot Jeruzalem, tot Petrus of tot één van de andere apostelen.

De naam "ouderling" was afkomstig uit de Joods-christelijke gemeenten, waarvan de inrichting naar die van de synagogen had plaatsgehad. De naam "bisschoppen" of opzieners gaf in de christelijke gemeenten uit de heidenen de analogie van de Griekse staatkundige gemeente-inrichting aan de hand.

In de eerste plaats moesten de oudsten op zichzelf acht geven, opdat zij het apostolische woord, dat goede pand (2 Tim. 1: 14) trouw en ongeschonden zouden bewaren. Een prediker van het evangelie geeft acht op zichzelf als hij zijn eigen ziel wijdt aan het evangelie van de genade van God, de ervaring van de heilzame leer beschermt voor afdwaling tot een verkeerde leer. Blijf een schaap van de goede Herder, zo zult gij geen valse herder worden!

Alleen voorgangers die vóór alle dingen met waakzaamheid op hun eigen wandel zorgvuldig en nauwlettend acht geven, kunnen op de juiste wijze over hun gemeenten het opzicht hebben. In hun bestuur hiervan moeten zij echter, evenals Paulus aan anderen getuigt, erop bedacht zijn dat hun waakzaamheid zich niet slechts tot enkelen, of slechts tot een partij, maar zonder onderscheid en partijdigheid steeds tot de gehele gemeente, dus tot al haar leden uitstrekt.

Voor twee fouten moet een prediker zich wachten: òf te veel met zichzelf te doen te hebben en de kudde daarom verzuimen, of zich zo aan de kudde wijden, dat men de zorg voor zijn eigen ziel vergeet.

Het beeld "weiden" omvat de beide punten van het leraarsambt en het opzicht en de leiding in tucht en organisatie van de gemeente.

Het onderricht dat Paulus vroeger aan de oudsten gaf, hoe zij de gemeente moesten wijden, wil hij niet herhalen. Hij wil wel onderrichten, hij wil vermanen, hij wil in het heilige ogenblik een onvergankelijk woord spreken dat een sterke, onuitwisbare en onverdelgbare indruk in de ziel van zijn toehoorders achterlaat. Nu spreekt hij dan een woord dat vele woorden onnodig maakt, kiest één uitdrukking die alles zegt, die hen van alle verder vermanen en voor ogen houden ontheft, daar hij zijn toehoorders het grote en heilige van hun bestemming en van hun werk zo diep moest laten voelen, hun dat in een heerlijkheid en reinheid voor de aandacht moest plaatsen, dat alle menselijke welsprekendheid met alle kunst en geestdrift toch niet meer, ja zelfs zoveel niet had kunnen bereiken als met dit enkel woord

van de waarheid. Hij acht de gemeente zo hoog dat het volstrekt onmogelijk is dat iets zou kunnen worden gedacht of gezegd, waardoor zij nog hoger zou worden gesteld. Zij is de gemeente van de Heere, die Hij met Zijn eigen bloed Zich heeft verworven.

De lezing dat God de gemeente met Zijn bloed gekocht heeft, is voor Lukas en Paulus minder juist en strijdt tegen de nieuwtestamentische analogie.

Het geringste dorpje is een gemeente van God, verworven door Jezus' bloed. Haar prediker is dus niet geroepen om goud te vergaderen, een licht van geleerdheid, een antiquarius, een tuinman, een leegloper te zijn - hij is geroepen om een herder van de Heere Jezus, de hoogste herder te zijn.

De apostel onderscheidt twee soorten dwaalleraars in het profetische, waarschuwende woord aan de oudsten: zij die van buiten komen om de gemeente, waarin zij binnendringen, als verscheurende dieren zonder verontschuldiging te verwoesten en zij die uit de gemeente zelf optreden zouden en een aanhang proberen te winnen. Dezen worden genoemd als zij die verkeerde dingen spreken. Evenals een lid van het lichaam kan verrekt worden door geweldadige buiging in een verkeerde toestand kan worden gebracht, zo kunnen ook waarheden verdraaid worden, in valse verhoudingen tot elkaar gesteld, door overdrijving misvormd en veranderd worden in dwalingen, tegenovergesteld aan hetgeen zij oorspronkelijk voorstellen. Dergelijke omkering en misvorming van de waarheid is het karakter van de dwaling.

Doordat de apostel de grimmige wolven, de fanatieken die van buiten binnendringen, onderscheidt van de dwaalleraars die uit de christelijke gemeenten van de heidenen zelf optreden en verkeerde dingen spreken, is de tegenstelling van de Ebonietische en Gnostische dwaalleraars duidelijk aangewezen.

Paulus erkent dat van Efeze, dit middelpunt van de christelijke kerk uit de heidenen in de reeds begonnen tijd, ook een ketterij van nieuwe en gevaarlijke aard zou uitgaan, een heidens verderf voor het christendom, zoals van Jeruzalem de farizeese misvorming was uitgegaan. Hij ziet in zijn afscheidsrede, waarvan de ernst aan de laatste woorden van Mozes en Samuël herinnert, met profetische geest het opkomen van de valse, heidense gnosis, van die ontzettende misvorming van zijn leer, waardoor in de oudheid zoveel verlosten in geloof en leven en zielenheil schade hebben geleden.

De oudsten van Efeze hadden een heerlijk voorbeeld van een zielzorger in de apostel, die geen berouw had over een tijd van drie jaar, gegeven aan de verzorging van de discipelen met het woord van de waarheid. De drie uitdrukkingen: "nacht en dag, " "een ieder" en "met tranen" behoren tot het beeld van de trouw van de apostel in het vermanen (op het gemoed drukken vgl. Tit. 3: 10) van de gelovigen, opdat zij zouden blijven bij de reine leer van het evangelie.

Met wat een verloochenende liefde moet toch Paulus te Efeze geleerd, vermaand, bezworen, gesmeekt en geworsteld hebben, als hij hier zo daarvan kon spreken!

32. En nu, broeders, ik draag u op aan God (hoofdst. 14: 23) en de woorden van Zijn genade (hoofdst. 14: 3), die machtig is door het woord van Zijn genade u op te bouwen (Rom. 16: 25) en u, nadat Hij u hier beneden in uw christelijke loopbaanheeft gediend, een erfdeel te geven onder al de geheiligden (hoofdst. 26: 18 Efeze. 1: 18).

33. Volgt dan bij de waarneming van uw ambt ook nog in een ander opzicht dan het straks genoemde (v. 31) mijn voorbeeld na. a) Ik heb niemands zilver of goud of kleding begeerd, daar ik niet het uwe zocht, maar u (2 Kor. 12: 14).

a. 1 Kor. 9: 12; 2 Kor. 11: 9

34. En gijzelf weet, zodat ik het u niet nog eerst in het bijzonder hoef te verklaren, dat a) deze handen in mijn behoeften en het onderhoud van degenen die met mij waren als mijn helpers in het leraarsambt, hebben voorzien Ac 19: 12.

a. Hand. 18: 3; 1 Kor4: 12; 1 Thess. 2: 9; 2 Thess. 3: 8

35. Ik heb u door mijn voorbeeld in alles getoond (1 Kor. 10: 33) dat men, zoals ik mij vermoeid en mijzelf verloochend heb (1 Kor. 4: 12) door zo te arbeiden, zich de zwakken moet aantrekken. Men moet hun de grond ontnemen tot de mening dat het christelijk predikambt eigenlijk niets anders zou zijn dan één van de vele andere middelen tot onderhoud, hetgeen voor het evangelie zeer schadelijk zou zijn (1 Kor. 9: 12), en om tot zo’n opofferende en zelfverloochenende ambtsbediening steeds gewillig te blijven, denken aan de woorden van de Heere Jezus, die Hij, al is het ook niet in een uitspraak, woordelijk zo in het evangelie opgetekend, toch naar de inhoud van zijn woorden, gezegd heeft: Het is zaliger te geven dan te ontvangen. " (Luk. 14: 12-14 "Lu 14: 11.

Tot hiertoe had Paulus nog meer gesproken tot de oudsten als een vaderlijk vriend, die hij als hun leraar en leidsman had gevormd; nu hij echter hen en hun gemeente overgeeft en zij van nu aan als zijn navolgers hun kudden zonder zijn medewerking moeten weiden, spreekt hij ze met opzettelijke nadruk als zijn broeders aan. Dit ogenblik is voor de ontwikkeling van de kerk van bijzonder groot gewicht. Het wijst het begin aan, dat de kerk uit haar afhankelijkheid van de persoonlijke tegenwoordigheid van de apostelen overgaat in haar latere zelfstandigheid, en daarom zijn ook de woorden van de apostel, hier gesproken, tot een aanwijzing geworden voor de hele kerk in de tijd na de apostelen. Deze toch is niet na het heengaan van de apostelen op andere apostelen of bisschoppen of op een paus of op enige andere menselijke autoriteit gewezen, die toch allen machteloos zouden zijn om de kerk staande te houden te midden van de stormen, die haar gedurende de volgende eeuwen wachtten, maar alleen op God en het woord van Zijn genade, waarin Hij Zich voortdurend aan Zijn kinderen openbaart. Alleen Hijzelf is in staat hen waarlijk op te bouwen en dit doet Hij juist door middel van Zijn heilig woord, dat Hij ten behoeve van Zijn kerk heeft gegeven. Zie hier de ware autoriteiten, waarbij de kerk van Christus alleen haar steun moet zoeken en waar zij die alleen zal vinden!

De kerk is voldoende verzorgd door het beschermend besturen van God over haar en de bezielende kracht van het goddelijk woord. De kerk nu, die alleen steunt op genade, zal juist daardoor ook in dienende liefde een voorbeeld zijn; in die zin heeft Paulus haar een voorbeeld gegeven. De sterken moeten de zwakken helpen dragen, want "geven is zaliger dan ontvangen. " Dit is van aardse dingen gezegd, maar geldt ook omtrent het geestelijke en heeft vooral zijn toepassing op de Paulinische kerk.

Hoe nader wij tot God komen, des te zaliger zijn wij (1 Tim. 6: 15). God neemt echter niet, maar geeft, draagt de naam van Liefde en het is de aard van de liefde, dat zij zich geeft.

Al zijn de predikers van het evangelie nu geen handwerkslieden zoals Paulus, maar voeden zij zich van het altaar (1 Kor. 9: 13), toch moeten zij Zijn woord als een spiegel voor zich laten zijn: zij moeten zich in zelfverloochenende werkzaamheid, die veel meer verricht dan geëiste ambtsverrichtingen en in gehele onthouding van gierigheid zich als mannen betonen, van wie de wereld ten onrechte lastert dat zij het minste werk en het rijkste loon zouden hebben.

36. En toen hij dit gezegd had, is hij neergeknield en heeft met hen allen gebeden, ten eerste om hun bewaring bij het enige ware geloof, maar ook voor zijn dienst te Jeruzalem (Rom. 15: 30v.) en om de verheerlijking van de kracht van de genade van de Heere aan hem in het lijden, dat hem wachtte (hoofdst. 21: 13v.).

Zo behoren wij onze vrienden ook de laatste plichten te bewijzen, wanneer zij ons voor enige tijd of zelfs door de dood voor altijd gaan verlaten. Hen uitgeleide doen, dat te doen met tranen, dat te doen onder de beste wensen en tedere omhelzingen, is menselijk: het biddend te doen is christelijk. Hoe hartelijker wij elkaar beminnen, hoe meer wij voor elkaar moeten bidden. Zich met en voor elkaar in het gebed tot de Vader van alle barmhartigheid te wenden, hoe vertroostend is dat voor het hart, hoe versterkend tot alle plicht en bij alle moeilijkheid; hoe sterkend en opwekkend voor elke aanwezige! Vooral wanneer houding, gebaren en woorden met de gevoelens van het hart overeenstemmen, diepe ootmoed en eerbied van het hart voor God aanduiden en de aandacht onder het bidden opwekken. Daartoe dient ook in het bijzonder het luidop bidden, dat alle aanwezigen op één en dezelfde toon stemt en de aandoeningen van de spreker in het hart van allen overstort. Hoe gevoelig was elk na Paulus' bidden aangedaan! Reeds had zijn aanspraak hen week gemaakt; en dit slot, dat daar zo goed bij aansloot, sleepte hen met zich mee. Samen bidden moet, als het hartelijk en doelmatig geschiedt, nog krachtiger werken dan de welsprekendste redevoering tot stichting en opbeuring. Want van een gebed, dat die naam in waarheid verdient, is alle zucht om door sieraad en kleur van taal te behagen, als iets dat het heilige zelf ontheiligt, ver verwijderd. Het hart van de voorganger verheft zich tot de Alwetende, voelt zich in Zijn bijzondere nabijheid, denkt aan geen lagere bedoelingen, maar stort voor Hem de geringste verlangens en wensen, zowel als gewaarwordingen, gevoelens en gezindheden uit; en als het gebed uit het allerbinnenste van het gemoed opwelt, ademt ook de taal leven en gevoel, innigheid en tederheid, diepe eerbied en kinderlijk vertrouwen en is voor elk die het gebed aanhoort en volgt, vol van zalving, hartverruimend, hartverhogend, meeslepend.

Het knielen bij het gebed is een voorrecht van Gods kinderen; anderen schamen zich daarvoor, daarom moet het ook alleen plaatshebben in het binnenvertrek, of in vereniging met hen die het verstaan; het is een zaak die niet zonder noodzaak aan de spot van de wereld kan worden prijsgegeven.

Dikwijls kan meer worden uitgewerkt door gebed dan door prediking.

37. En zij barstten allen in groot geween uit en vielen Paulus om de hals en kusten hem, als betoning van innige liefde.

HOOFDSTUK 21

REIS VAN PAULUS VAN MILETE NAAR JERUZALEM EN WAT HIJ DAARBIJ HEEFT GEDAAN EN ONDERVONDEN

Vs. 1-6 In de eerstvolgende drie dagen (23-25 april) komen de reizigers van Milete over Cos en Rhodus tot Patara, waar het schip, waarvan men tot nu toe gebruik gemaakt heeft, de plaats van zijn bestemming heeft bereikt en men nu een ander zal nemen. Het is een koopvaardijschip, dat hen (volgens de berekening van de Griekse kerkvader Chrysostomus, die met de lokaliteit aldaar bekend is) in vijf dagen (26-30 april) naar Tyrus brengt. Nadat men 7 volle dagen (1-7 mei) bij de christelijke gemeente aldaar heeft doorgebracht, houdt men tot afscheid een gemeenschappelijke zondag. Bij die gelegenheid voorzeggen ook profetische stemmen uit het midden van de gelovigen de apostel zijn lot te Jeruzalem. Men komt daarna te Ptolemaïs, waar men zich nog een volle dag bij de broeders ophoudt (8 en 9 mei). Daarna gaat het over land verder naar Cesarea, waarmee ongeveer vier dagen (10-13 mei) voorbij gaan. De dochters van de evangelist Filippus, in wiens huis men verblijf houdt en die de gave van de profetie bezitten, verkondigen Paulus het lot dat hij te Jeruzalem tegemoetgaat. De profeet Agabus, vroeger reeds genoemd, komt vervolgens uit Jeruzalem en stelt dat lot door een uiterlijke handeling voor. Nu wordt de apostel van alle zijden bestormd om zich niet in gevaar te begeven, maar hij toont zich vast en onbewegelijk aan de wil van de Heere onderworpen en leidt ook de gemoederen tot zo’n overgave. Op 14 en 15 mei gaat daarop de reis in gezelschap van enige discipelen uit Cesarea verder naar Jeruzalem. Daar wordt de apostel ingekwartierd bij een oude christen, van Cyprus afkomstig, Mnason genaamd.

1. En toen het geschiedde, dat wij ons van hen hadden losgerukt (Luk. 22: 41) en van hen gescheiden en afgevaren waren, zo voeren wij rechtdoor, zodat wij het eiland Patmos (Openb.
1. 9) aan onze rechterhand lieten liggen en kwamen te Cos. Dit eiland wordt om zijnbekoorlijkheid de tuin van de Egeïsche zee genoemd. En de dag daarna kwamen wij te Rhodus. Dit eiland heeft zijn naam te danken aan de vele rozen, die daar in grote pracht worden gekweekt (hoofdst. 12: 13); het is beroemd door het hoge standbeeld van 150 voet, dezogenaamde kolossus van Rhodus, die echter ten tijde van Paulus, door een aardbeving neergeworpen, reeds in puin lag. En vandaar kwamen wij te Platara, een havenstad aan de zuidelijkste kaap van de provincie Lycië.

2. En toen wij een schip gevonden hadden dat naar Fenicië overvoer, gingen wij erin, alsof dit schip voor ons door de Heere gereed gehouden was (Jes. 60: 9) en wij voeren af in zuidelijke richting.

De verdere reis van de apostel van Milete verkrijgt een ander karakter dan wij tot nu toe op zijn laatste reis hebben opgemerkt. Van Milete, waar hij afscheid heeft genomen van zijn vroegere werkkring, reist hij nu in het bepaald bewustzijn van dit afscheid naar Jeruzalem. Lukas wil ook dadelijk in het begin van het verdere verhaal het ingetreden keerpunt doen opmerken, daar hij zich bedient van de uitdrukking "van hen gescheiden. " Daarmee geeft hij te kennen dat die scheiding moeilijk was en doordrongen van het bewustzijn van noodzakelijkheid. Het bittere en het moeilijke van het scheiden lag niet alleen op het gemoed van hen die achterbleven, (hoofdst. 20: 37v.), maar ook op dat van hen die gingen. De geografische opgave van de eilanden en havensteden die men aandeed, schijnt zonder samenhang te zijn, zij heeft echter voor het geheel van ons verhaal een bepaalde betekenis. Door al deze mededelingen wordt er opnieuw nadrukkelijk aan herinnerd dat Paulus met zijn

metgezellen en gaven van het land van de eilanden, van de landen aan de andere kant van de zee naar Jeruzalem komt; zijn komen met de getuigen en tekenen van de bekering van de heidenen tot de God van Israël komt voor als een voorstelling en vertegenwoordiging van de grote omkering die voor de heidenwereld door de oudtestamentische belofte (Jes. 24: 15v. ;
42. 4vv. ; 49: 1vv. ; 60: 5 is beloofd en nu reeds tot het begin van verwezenlijking is gekomen.

3. En toen wij Cyprus in zicht gekregen en dat eiland links hadden laten liggen, volgden wij die ingeslagen richting zonder in enig opzicht verder van de weg af te wijken. Zo voeren wij naar Syrië, namelijk naar Syrië in de ruimere zin van het woord, waartoe ook Fenicië en Palestina behoorden (hoofdst. 18: 18) en kwamen, nadat wij 5 dagen onderweg waren geweest, in Tyrus aan want het schip zou daar, op die marktplaats van de heidenen (Jes. 23: 3) zijn lading lossen, zodat nu het eerste en dichtsbijzijnde doel daarvoor bereikt was.

4. En toen wij de discipelen, waarvan er daar enigen waren, zoals wij wisten (hoofdst. 11: 19;
15. 5) en die wij eerst in de grote stad moesten zoeken, gevonden hadden, bleven wij daar zeven dagen, want zolang had het schip nodig om te lossen en voor de verdere vaart nieuwe vracht in te laden. Van deze discipelen waren er enigen die door de profetische gave, die zij bezaten, (1 Kor. 12: 10) tot Paulus zeiden door de Geest, dat boeien en smarten hem wachtten. Zij nu meenden dat die openbaring hun ten deel was gevallen ter aanwijzing van de apostel (vgl. vs. 10vv.) en waarschuwden hem dat hij niet zou opgaan naar Jeruzalem. Die waarschuwing wees hij echter beslist af (Matth. 16: 22v.) door zijn gave om de geesten te onderscheiden (1 Kor. 12: 10; 14: 29), waarop zij zich dan ook aan zijn uitspraak onderwierpen (1 Kor. 14: 32).

Het "zij zeiden tot Paulus door de Geest dat hij niet zou opgaan naar Jeruzalem, " behoort alleen tot de vorm van hun profetie, terwijl zij zich ongeveer zo uitspraken: "ga niet op, wanneer gij daar geen banden en smarten wilt ondervinden. " De uitdrukking is niet zo bedoeld alsof zij Paulus door de Geest hadden verboden naar Jeruzalem te gaan, want de Heilige Geest kon toch Zichzelf niet tegenspreken in datgene, waartoe Hij de apostel drong (hoofdst. 20: 22vv.). De discipelen bevestigen thans alleen wat Paulus reeds in zijn binnenste was geopenbaard; maar zij willen het naar een zijde wenden, zoals hun eigen menselijke gedachte hun dat ingaf. Niets leidt gemakkelijker op een dwaalweg en is gevaarlijker dan de mixtela carnis et Spiritus (vermenging van vlees en Geest) in denken, voelen en handelen, die zo gemakkelijk binnensluipt.

Paulus merkte wel op dat de discipelen door de geest spraken, maar hun uitlegging van de uitspraak van de Geest, door hen vernomen, onderscheidde hij bepaald van deze spraak zelf. De liefdevolle discipelen, die voor het geluk van de kerk bezorgd waren, concludeerden uit het hun op wonderbare wijze gegeven vooruitzien van het lijden, dat de apostel te Jeruzalem wachtte, dat zij hem moesten weerhouden om op te gaan. Zij konden nauwelijks anders denken en Paulus had al de vastheid nodig van een hart dat in Gods erkende wil berust, om bij de dringende voorstellingen van broeders, die de Geest van God hadden, ja bij de waarschuwing dat hij God niet zou verzoeken, standvastig te blijven (in Cesarea klom die drang tot de hoogste graad vs. 10vv.). De discipelen te Tyrus lieten zich tevreden stellen, want zij vernamen in tegenstelling tot hun eigen uitleg de duidelijke stem van de Heilige Geest uit de mond van die man, wiens leven verteerd werd door de vlam van heilig vuur en juist doordat zij zich lieten gezeggen (Jak. 3: 17), bewezen zij van welke Geest zij kinderen waren.

5. Toen het nu geschiedde dat wij deze dagen, waarop het schip te Tyrus voor anker lag, doorgebracht hadden, gingen wij weg en reisden voort; en zij, de discipelen (vs. 4), deden ons allen uitgeleide met vrouwen en kinderen tot buiten de stad en wij knielden met elkaar aan de oever neer, toen wij daar buiten bij het vlakke zandige strand waren gekomen, en baden (hoofdst. 20: 36 en 38).

6. En toen wij elkaar gegroet hadden en zo afscheid hadden genomen, gingen wij in het schip, maar zij keerden naar huis terug (Joh. 16: 32; 19: 27).

Voor de eerste maal wordt hier van kinderen van de christelijke gemeente gesproken. Hier in Tyrus is dus het eerste voorbeeld van het volkomen doordringen van het christendom in huisgezinnen, waaruit wij moeten af leiden dat zelfs op de grond van de handelsstad van de wereld, waar van nature al het menselijke en ook het familieleven op het diepst was ondermijnd, het evangelie sterke en diepe wortelen gevestigd had. Als een bijzondere onderscheiding van de gemeente te Tyrus moeten wij zeker ook voor ogen houden dat zij hier voorkomt als verwaardigd om in al haar leden tot de kinderen toe met de apostel van de heidenen en zijn metgezellen, die de heidense gemeente vertegenwoordigden, tot een gemeenschappelijke openbare bidstond te worden verenigd.

Ouders moeten hun kinderen daarheen meenemen, waar zij tot gebed en andere goede dingen worden geleid, maar niet waar zij verleid worden.

7. Toen wij nu, Paulus en Lukas met de zeven begeleiders, die in hoofdst. 20: 4 genoemd zijn, de vaart vanuit Tyrus volbracht hadden, het tweede station van het schip dat wij in Patara namen (vs. 2), kwamen wij met de overige manschappen aan te Ptolemaïs, het vroegere Acco ("Jos 9: 2" en "Jud 1: 31, en na de broeders die daar waren (hoofdst. 11: 19; 15: 3) gegroet te hebben, bleven wij een dag bij hen.

Paulus is nu met zijn geheiligde heidenen in het land Israël aangekomen; de aankomst is betekenisvol. De plaats, nog heden de beste haven aan de Syrische kusten, ligt wel in het land Israël, maar is nooit door Israël in bezit genomen en werd daarom ook nog in later tijd voor onrein gehouden, zoals overal Israëls beperking zich onder het Oude Testament openbaarde in het feit dat het zich de heerschappij over de zee, die was toegezegd, niet toeëigende. Maar in het gegeven dat het reisgezelschap van Paulus hier in de heidense havenstad van het land Israël een gemeente van Jezus vindt en deze broederlijk groet en behandelt, openbaart zich het begin van het overschrijden van die grens. Wat geen Jozua, wat geen richters, wat David en Salomo niet hadden kunnen teweegbrengen, dat heeft Jezus, de Zoon van David, volbracht, en te Acco of Ptolemaïs woont nu Israël (Rom. 2: 28v.) en Paulus, die bewezen is apostel te zijn, moet deze gemeente erkennen.

8. En de volgende dag gingen Paulus en wij die met hem waren vandaar, terwijl de overigen die tot het schip behoorden, te Ptolemaïs achterbleven en kwamen langs delandweg, die een dagreis lang was, te Cesarea (slotw. 1 Makk. No. 11e); en gekomen in het huis van Filippus, de evangelist (Ef. 4: 11) (die één was van de zeven (hoofdst. 6: 3vv.) en sedert hoofdst. 8: 40 hier woonde) bleven wij bij hem en lieten wij het dus niet bij een kort bezoek.

Vroeg in de morgen van de zendingsdag van de kerk kwam van Cesarea het bericht naar Jeruzalem dat ook de heidenen het woord van God hadden aangenomen (hoofdst. 11: 1); van Cesarea trok nu de apostel van de heidenen met een heilige buit naar Jeruzalem op.

Evangelisten waren hulpzendelingen, die voor geen bijzondere gemeente uitsluitend bestemd waren, maar vrijwillig uittrokken, deels door de apostelen en andere leraars van apostolisch gezag nu hier dan daarheen gezonden om het evangelie van Jezus Christus te verkondigen en vooral wat men zich uit het leven van de Heere, van Zijn leer en daden herinnerde en daardoor het apostolisch onderricht deels voor te bereiden, deels voort te zetten. Zij hadden dus de roeping tot verkondiging van het evangelie met de apostelen gemeen, maar onderscheidden zich van hen doordat zij niet rechtstreeks door Christus geroepen en daarom de apostelen ondergeschikt waren (2 Tim. 4: 5) en de buitengewone apostolische geestesgaven niet bezaten, maar ook doordat hun dienst minder het samenvatten van het grote geheel van het evangelie was, zoals de prediking van de apostelen ten doel had, maar de verkondiging van de geschiedkundige bijzonderheden uit de werkzaamheid van Jezus.

9. Deze nu had vier dochters, nog maagden (Openb. 14: 4), a) die profiteerden. Zij bezaten de gave van de voorzegging (Joël 3: 1), zoals dat ook weer bleek uit hetgeen zij Paulus mededeelden.

a. Hand. 2: 17

Als men vs. 4 en vs. 10vv. met elkaar vergelijkt, is deze opmerking zeker zo op te vatten dat ook die vier dochters van Filippus Paulus het lot voorzegden dat hem wachtte.

Het huis van de evangelist Filippus, wiens ambt als armenverzorger sedert de vervolging in hoofdst. 8: 1vv.

was vernietigd, is het middelpunt van de christelijke gemeente te Cesarea, rijk getooid door de vervulling van Joëls profetie. En zie, daar tot deze vroegere armenverzorger van de eerste gemeente komt nu hij, voor wie hij eens had moeten vluchten, hij komt vergezeld door die zeven, die met liefdegaven van de broeders uit de heidenen de arme heiligen te Jeruzalem moesten verzorgen.

Het is een grote roem en een ware zegen van God als een dienstknecht van Christus ook vrome dochters heeft, zoals hier de Geest van de Heere aan Filippus de roem geeft dat zijn dochters niet slechts kuise maagden waren, maar ook profetessen van Christus geweest zijn. Hoe zeldzaam zijn dergelijke voorbeelden in onze dagen, waarin de dochters van predikanten helaas meermalen anderen overtreffen in overmoed, ijdelheid en wereldgezindheid!

10. En toen wij daar vele dagen, langer dan onder andere omstandigheden zou hebben plaatsgehad, gebleven waren, omdat wij eerst de sabbat op 13 mei wilden laten voorbijgaan voordat wij verder reisden, ten einde de Joden geen ergerniste geven, kwam er een zeker profeet van Judea naar Cesarea, genaamd a) Agabus (hoofdst. 11: 27v.).

a. Hand. 11: 28

Laten wij onze aandacht vestigen op de gastvrijheid van de christenen onderling. Landszeden en gewoonten maakten wel de uitoefening ervan destijds gemakkelijker en tevens nodiger, dan bij ons, doch hoeveel konden en moesten wij nochtans ook hierin niet nog doen, waartoe ons liefdeloosheid en onverschilligheid helaas veelal te zeer ongenegen maken. Filippus, die toch een groot huisgezin had, bood onmiddellijk niet alleen de apostel, maar ook zijn reisgezelschap, huisvesting aan en hoe aangenaam zal het voor Paulus zijn geweest om zo’n oude en beroemde christenleraar, een man van dat gezag in de kerk (daar de evangelisten

buitengewone leraren zonder vaste standplaats naast de profeten worden opgesteld: Ef. 4: 11), de man die het eerst te Samaria gepredikt, die de buitenlandse hoveling van Candacé tot de christelijke belijdenis had gebracht en die in vrijere denkwijze met hem zozeer overeenstemde, te ontmoeten en regelmatig met hem te kunnen spreken.

11. En hij kwam tot ons in het huis van Filippus en nam de gordel van Paulus van de plaats waar hij die had neergelegd Jer 13: 11 en bond er zijn handen en voeten mee vast, doordat hij die eerst om de voeten bond en vervolgens de handen, alsof ze waren gebonden, daardoor stak, begon hij te profeteren. Hij zei: Dit zegt de Heilige Geest: de man wiens gordel dit is, waarmee ik mij gebonden heb, zullen de Joden zo te Jeruzalem binden, als ik mijzelf heb gedaan en overleveren in de handen van de heidenen (Luk. 18: 32 Joh. 19: 11).

Bij de profetische stemmen van Cesarea uit de mond van de dochters van Filippus komt hier een profeet van Jeruzalem verkondigen dat Paulus daar lijden wachtte. Agabus komt daarvoor als afgezonden door de profetische Geest van de kerk te Jeruzalem en daardoor is de gezonde toestand van deze kerk in haar kern zeker. Niet alleen is zij onderscheiden van de Joden, die nu met elkaar een dodelijke haat tegen Paulus koesteren Ac 20: 6, maar ook van de Judaïsten, of de Joods-christelijke ijveraars, die daarin in bijzondere graad met de Joden sympathiseerden. Agabus versterkte zijn profetie door een symbolische handeling ("So 1: 3" eerste aanmerking). De gordel van Paulus was het symbool van zijn grote ijver, van zijn werkzaamheid als apostel van de heidenen (vgl. Joh. 21: 18); zo was dit een zeer juist symbool voor deze daad.

Reeds de vorige keer toen van Agabus werd gesproken, trad hij op als profeet van de naderende tekenen van het nabijzijnd gericht en zijn profetie had een heilzaam gevolg voor Antiochië zowel als voor Jeruzalem; zijn tegenwoordige aankomst beweegt zich op hetzelfde gebied, want als de Joden Paulus in de handen van de heidenen overleveren, zoals hij hier uitspreekt, dan onderstelt hij dat zij zich ook tegen de nieuwe openbaring van Gods genade verstokken en hij herinnert bovendien zeer duidelijk aan de wrok van de Joden tegen Jezus; het eenvoudig en noodzakelijk gevolg van zo’n overvloed van zonde is zeker het gericht van God.

Hoe meer de apostel de stad Jeruzalem naderde, des te duidelijker en des te meer gedetailleerd werden de voorzeggingen omtrent het lijden dat hem wachtte, zoals ook Jezus op zijn laatste weg naar de lijdensstad het duidelijkst van Zijn kruis sprak. Het is een bijzondere trouw van onze Heer, dat Hij ons niet blindelings maar met open ogen en gesterkt in het hart in de strijd van het lijden voert. Men wordt daardoor volkomen verzekerd dat ons alles wat gebeurt naar de zalige wil van de Heiland, tot ons eigen welzijn overkomt.

12. Toen wij nu dit hoorden, konden wij na de profetie van de Geest, die wij reeds te Tyrus hadden vernomen (vs. 4) niet anders geloven dan dat zij werkelijk, zoals de profeten aldaar hadden te kennen gegeven, een waarschuwing was van de Heere tegen een zeer gevaarlijke stap, die de apostel uit al te grote liefde voor zijn volk zich had voorgenomen. Daarom smeekten wij, zijn reisgenoten en zij die van die plaats waren, die tot de gemeente te Cesarea behoorden, door zich met onze tranen en gebeden te verenigen, dat hij niet zou opgaan naar Jeruzalem.

13. Maar Paulus antwoordde: a) Wat doet gij, dat gij weent en mijn hart week maakt? Tracht niet op zo’n roerende wijze mij tot iets over te halen, waartoe ik toch volgens mijn geweten

geen vrijheid heb; want ik ben bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook, indien het daartoe moet komen, te sterven in Jeruzalem voor de naam van de Heere Jezus.

a. Hand. 20: 24

Te Cesarea wordt duidelijk uit elkaar gehouden wat te Tyrus nog vermengd was. Agabus voorspelt, als orgaan van de Heilige Geest, gevangenneming en uitlevering van de apostel te Jeruzalem en de reisgenoten bestormen, naast de christenen die in de stad waren, op grond daarvan de apostel met tranen en gebeden, dat hij het toch niet zou wagen naar Jeruzalem te gaan. Maar ook het gezamenlijk smeken van een gehele vergadering van christenen, waaronder mannen waren die verlicht en voor het koninkrijk van God trouw en zegenrijk werkzaam waren, zoals Filippus, Timotheüs en anderen, oefenen geen beslissende invloed op de apostel uit; want de wil van het volk, zelfs de eenparige wens en wil van een vergadering van ware christenen is niet altijd ook de wil van God.

De liefde meent het met de geliefde wel hartelijk goed, al is het niet altijd volgens de gedachte van God.

Voor een knecht van God, aan wie zijn plicht ter harte gaat, kan dikwijls de tederheid van zijn vrienden, de bezorgde liefde van een echtgenote, de welgemeende verzorging van goede kinderen, de voorzichtige raad van een angstvallige vriend zijn weg zeer verzwaren en zijn roeping moeilijk maken; hij mag zich echter daardoor niet laten afhouden, als hij weet dat zijn plicht hem roept en de Heere hem zendt. "Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waardig, " zegt de Heere.

Zo overwint hij op de weg van zijn roeping het schrikbeeld van de vijandschap, ja de biddende aandrang van de vriendschap, ja de aandoening van zijn gemoed, ja zelfs de ingeschapen zucht tot het leven. Hij jaagt niet onbesuisd naar de martelkroon, maar vreest ook de marteldood niet; hij heeft slechts één vrees: de Heere te mishagen en kleiner te zijn dan zijn verheven roeping; hij is tot het lijden en strijden niet slechts in een enkele vorm, maar in elke gedaante ten volle gereed en gewapend. Edele Paulus, het verwondert ons niet dat niemand het uiteindelijk waagt u op de weg van zo’n trouw te stuiten! Zoals de apostel zich hier vertoont, doet hij ons onwillekeurig aan de Meester zelf denken, die in de streek van Cesarea Filippi in volle helderheid het schrikbeeld van Zijn naderend lijden aanschouwt, maar tevergeefs door de vriendschap gesmeekt wordt Zichzelf genadig te zijn, terwijl Hij voorts met vaste schreden de weg naar Jeruzalem optreedt. In waarheid, Paulus’ hart hoefde zich niet te veroordelen, waar hij aan de Korinthiërs schreef: Weest mijn navolgers, zoals ik een navolger van Christus ben (1 Kor. 11: 1). Weest mijn navolgers, kunnen wij het woord herlezen, zonder tegenover zo’n reus als dwergen in het gevoel van onze nietigheid weg te duiken? Ach, wat een onafzienbare stof tot beschamende tegenstellingen, wanneer zelfs de beste van ons zijn moed en trouw op het gebied van zijn roeping vergelijkt met deze kolossale en toch zo waarachtig menselijke en echt christelijke grootheid van geest! En toch blijkt het al spoedig: een heldenmoed als die van Paulus is nog altijd onmisbaar voor iedereen, die niet slechts in naam, maar metterdaad discipel van Christus wil zijn. Tot de betrekkelijk kleine plichten van het dagelijks leven hebben wij vaak des te meer geestkracht en moed nodig, omdat de stille zelfverloochening die zij vragen, niet zonder zware strijd wordt beoefend, door geen toejuiching van de wereld beloond. Van lijden zijn wij van nature afkerig; en sterven? Maar hoeveel is er nodig om waarlijk op goede grond te durven zeggen: "ik ben bereid! " Nee, het kan ons niet verwonderen dat het woord: "wij hebben dan altijd goede moed, " in zo weinig harten geschreven staat, al wordt het nu en dan in opgewondenheid

overgenomen. En toch is zo'n heldenmoed zo onschatbaar voor iedere christen, die immers, al staat hij ook zoveel lager dan Paulus, nog altijd moet strijden om in te gaan. Pas met die moed in het hart zijn wij in staat om werkelijk onszelf en anderen ten zegen en in leven en sterven beiden de Heere tot eer te zijn. Wat een geluk dat hetgeen niemand kan missen, ook voor allen verkrijgbaar mag heten, verkrijgbaar langs dezelfde weg, waarop Paulus tot deze hoogte gestegen is! Mag slechts eerst het hart vernieuwd en uit het beginsel van het geloof de liefde tot Christus geboren zijn, dan kunnen wij wat voor vlees en bloed volstrekt onmogelijk is. In kinderlijk vertrouwen op God zullen wij het lijden dat hij ons beschikt, niet slechts afwachten, maar zonder sidderen tegengaan en vervuld van de hoop van het eeuwige leven, zelfs bij het naderen van de laatste vijand, kunnen spreken tot onze treurende vrienden: "wat doet gij, dat gij weent en mijn hart week maakt? Ik ben bereid! "

14. En toen hij zich, zoals uit deze bepaalde verklaring bleek, niet liet afraden en wij daarom ook niet langer bij hem mochten aandringen, hielden wij ons tevreden, zodat wij hem niet verder de gewenste reis afraden en wij zeiden metherinnering aan het voorbeeld van Christus in Luk. 22: 41vv. : a) De wil van de Heere geschiede.

a. Matth. 6: 10 Luk. 11: 2; 22: 42

De Heere, van wie aan Lazarus' graf de ogen overliepen, eist van Zijn discipelen niet het doden van alle natuurlijk gevoel; doch alle menselijk gevoel moet geleid en overwonnen worden door de kracht van kinderlijk geloof en zegenrijke hoop en daarbij is dan de Heere zelf in de zwakken machtig. (LEONH. en SPIEGELH.).

Paulus weet dat hier het doel was om de kerk uit de heidenen te Jeruzalem voor te stellen en de heidense zijde van de kerk met de Joodse, die te Jeruzalem haar heilige en rijkgezegende stam bezat, aan elkaar te sluiten. Hij wist dat een laatste genadebetoning aan het verharde volk van Israël moest plaatshebben en dat hij in dat grote werk als bemiddelaar was geroepen. Hiermee nu was het onherroepelijk uitgemaakt dat het uitzicht op zijn persoonlijk gevaar zelfs niet de minste verandering in zijn besluit en zijn loop mocht veroorzaken, daar het lijden vanaf het begin hem was aangekondigd als behorende tot zijn roeping (hoofdst. 9: 16). Het moet ons met bewondering vervullen als wij Paulus in de meest vertrouwde en verlichte kring van de apostolische gemeente toch in de grond volgens het eigenlijk geheim van zijn diepste wezen onverstaan en als alleenstaand aantreffen. De onvergelijkelijke hoogte van deze apostolische stand zal ons verder tot groter duidelijkheid komen, als wij ons dergelijke ogenblikken uit Luthers leven herinneren, waarin ook deze, door zijn meest vertrouwden verlaten en niet begrepen, met zijn geweten en zijn God alleen is gelaten. Zo moest hij in grote geloofsmoed een stoute stap wagen, terwijl zijn vrienden verwonderd en niet zonder schroom hem moesten nastaren. Uit dergelijke beslissende tijdpunten (men denke bijv. aan het gaan naar Worms in het jaar 1521) blijkt dat het werk van de reformatie in zijn hoofdpersoon niet kan worden verklaard uit de tijdsomstandigheden, maar naar zijn voornaamste grond uit de nieuwe schepping, die de genade van Jezus Christus heeft teweeggebracht in de ziel van een man, naar de wet van haar almacht en wijsheid. Zo blijkt uit de gewichtige zaak, ons in deze tekst door de Handelingen van de Apostelen meegedeeld, dat het grote werk van de bekering van de heidenen, waarvan het hun om de voltooiing te doen is, niet zozeer in de apostolische gemeente als zodanig, ook niet in bijzondere uitstekende en verlichte persoonlijkheden, maar in de eerste en voornaamste plaats in het goddelijk geheim van de bekering en roeping van Paulus van Tarsen gelegen is. Het heeft zeker slechts een herinnering nodig dat door zo'n plaatsing en zo'n uitsluitend op de voorgrond stellen van de apostel Paulus, de universele betekenis, die Lukas in dit deel van de

Handelingen aan het verhaal van de daden en lotgevallen van hem gegeven heeft, opnieuw voor ons bevestigd is geworden.

Hoeveel wordt ervoor geëist om ze te weerstaan, om in die bange dagen niet kleinmoedig te worden, om niet te wankelen en te bezwijken! Nee, het verwondert ons niet dat zijn hart week werd; maar wat men ook deed, hoe men ook met woorden en tranen bad, hoeveel verenigde pogingen allen ook aanwendden om hem van zijn voornemen af te brengen, hij bleef er standvastig bij en stond pal als een rots in het hart van de zee. Vanwaar die standvastigheid? Sproot zij voort uit ongevoeligheid, of dweperij, of eigenzinnigheid? Maar hetgeen hij sprak en de toon waarop hij sprak en de aandoeningen waarmee hij sprak, kunnen ons van het tegendeel overtuigen. Nee, het was diep besef van plicht, het was innige overtuiging dat hij naar Jeruzalem werd geroepen, het was de levendige bewustheid dat hij voor de naam van de Heere Jezus zelfs zijn leven moest over hebben, die hem drong om onwrikbaar in zijn voornemen te volharden. En opdat hij daaraan trouw zou blijven, daartoe bedwong hij terstond de gevoelens, waarvan hij voelde dat zij zich van hem zouden meester gemaakt hebben; daartoe bestreed hij op de doeltreffendste wijze de gevoelens, waardoor zijn vrienden waren overwonnen en verklaarde hij hun zo stellig mogelijk dat hij bereid was, niet alleen, zoals voorspeld was, gebonden te worden, maar ook te sterven te Jeruzalem voor de naam van de Heere Jezus. Zo gaf hij geen voedsel aan de verzoeking; zo ging hij haar ogenblikkelijk tegen, zo brak hij opeens haar kracht en zo werd het hem mogelijk in deze moeilijke strijd de overwinning te behalen.

15. En na die dagen, in vs. 10 genoemd, maakten wij ons gereed in hetgeen nodig was voor onze aankomst en ons verblijf in de heilige stad en het werk dat wij daar te doen hadden en gingen op naar Jeruzalem, terwijl wij voor de weg, ongeveer 14 mijlen lang, tweedagen nodig hadden.

Na hun verblijf van verscheidene dagen te Cesarea, maakten Paulus en zijn metgezellen zich nu gereed voor het vertrek, door het nodige voor te bereiden voor de veilige bezorging van het geld van de collecte, dat zij met zich voerden en het nodige voor de reis aan te schaffen. Na twee dagreizen kwamen zij ‘s avonds bijtijds te Jeruzalem aan. Zij werden door enige discipelen te Cesarea begeleid, die ook het feest te Jeruzalem wilden meevieren.

16. En met ons gingen ook sommigen van de discipelen van Cesarea, die een zekere Mnason van Cyprus met zich meebrachten, een oude discipel, bij wie wij in huis zoudenverblijven.

De voorzorg voor de verblijfplaats is vol betekenis. In de gemeente van Cesarea was de boosheid van vele broeders te Jeruzalem tegen Paulus (vs. 21) niet onbekend en men was er wijselijk op bedacht dat hij eerst bij een man zijn intrek nam, die een duidelijk begrip had van de roeping van de heidenapostel en die tevens het broederlijk vertrouwen van de gemeente genoot. Maar was niet vooral Jakobus zo’n man? Zeker (Gal. 2: 9v.). De Cesareërs zullen echter hebben geweten dat de woning van Jakobus niet ruim genoeg was om zoveel gasten op te nemen, vooral niet in de Pinksterdagen, daarom leidde men Paulus’ reisgezelschap naar Mnason. Deze, een landsman van Barnabas (hoofdst. 4: 36), sedert lang bekend met de weg van de heidenapostel en als een oud, ervaren discipel misschien nog uit de eerste tijd van de stichting van de gemeente (hoofdst. 11: 19), stond bij de gemeente in aanzien - zeker een gewenst gastheer voor Paulus! Zeker was het smartelijk genoeg dat zo’n voorzichtigheid nodig was en Lukas gaat deze omstandigheid niet voorbij, opdat wij een volledig beeld zouden hebben van de zielstoestand van de heilige apostel, die de zuiverste liefde naar

Jeruzalem dreef en die er zich op moest voorbereiden daarvoor weinig liefde te verkrijgen. Hij was daaraan echter gewend (2 Kor. 12: 15).

II. hoofdst. 21: 17-28: 19. De gevangenschap van de apostel Paulus.

a. vs. 17-22: 29 In de plaats van tot een vierde zendingsreis, zoals de apostel omstreeks drie maanden geleden nog te Korinthe van plan was (Rom. 15: 24 vgl. Hand. 19: 21), komt het in deze tweede afdeling van het tweede deel tot een gevangenschap. Hij was echter hierop, sedert hij het werelddeel Azië betreden had (hoofdst. 20: 6vv.), reeds voldoende voorbereid. De gevangenschap moet er niet alleen toe dienen dat hij voor zijn volk en de hoge raad, voor overheden en vorstelijke personen getuigenis van Jezus kan afleggen, maar moet hem ook naar de hoofdstad van de wereld, naar Rome voeren, opdat hij daar voor Joden en heidenen en uiteindelijk ook voor de keizer en diens huis van Christus zou getuigen (hoofdst. 9: 15). In de eerste plaats wordt in het gedeelte, dat voor ons ligt, gehandeld over de aanleiding tot Paulus' gevangenneming en over hetgeen daarbij is geschied. Geheel ongedacht is de aanleiding, als zo dikwijls, ook in dit geval. Een poging om onbillijke beschuldigingen of argwaan bij de Joden, die in Christus geloven, van de apostel van de heidenen te weren, wordt plotseling de onschuldige oorzaak van één van de hevigste uitbarstingen van haat en vervolging van de zijde van de ongelovigen uit hetzelfde volk te Jeruzalem. Maar van groot gewicht zijn de voorvallen die aan de aanval van de menigte op Paulus voorafgaan, ten opzichte van de geschiedenis van de kerk. Evenals bij een vroegere gelegenheid (hoofdst. 15: 4), wordt ook weer hier de goede verstandhouding en de liefdevolle gemeenschap, die tussen de heidenapostel en de voorstanders van de Jeruzalemse gemeente bestaan, op de voorgrond gesteld. Er is in dit opzicht niets veranderd sedert de dag, toen meer dan zeven jaar geleden aan Paulus bij zijn derde bezoek in de tempelstad de rechterhand van gemeenschap was gereikt en de verdeling van de arbeid onder de Joden en onder de heidenen wederkerig geregeld was.

17. En toen wij nu de 15e mei van het jaar 58 n. Chr. op een maandag te Jeruzalem aangekomen waren, ontvingen ons de broeders Mnason en anderen, die bij hem uit en in gingen, blij en zij erkenden ook de christenen uit de heidenen, die Paulus had meegebracht (hoofdst. 20: 4) geheel als broeders (hoofdst. 15: 23).

18. En de volgende dag op de vooravond van het Pinksterfeest, die echter toen nog niet, zoals nu bij ons op een zaterdag viel, ging Paulus met ons naar Jakobus, de opziener van de gemeente sedert hoofdst. 12: 17 (vgl. hoofdst. 15: 2vv.). Petrus en Johannes toch waren niet meer als volgens Gal. 2: 9 te Jeruzalem werkzaam, zij hadden zich een ander arbeidsveld gezochtAc 18: 22. En al de ouderlingen waren daar gekomen om een plechtige beraadslaging te houden.

19. En toen hij hen gegroet had, vertelde hij tot in detail wat God onder de heidenen gedaan had (hoofdst. 15: 4).

20. En zij die dat hoorden, loofden de Heere en zeiden tot hem, dadelijk de rede leidende tot dat punt dat hun in het bijzonder op het hart lag: Gij ziet broeder, juist nu er zo veel volk in het gehele land hier te Jeruzalem is samengestroomd, als gij deze menigte nader wilt beschouwen, hoe vele duizenden (letterlijk: "miriaden d. i. wat een grote ontelbare schare van Joden er is, die in Jezus als de Christus geloven; en zij zijn allen, zoals het bij hun liefde voor de door God zelf gegeven levensregel van hun volk ook niet anders kan, ijveraars van de wet. Ondanks hun belijdenis van Jezus willen zij deze toch niet prijs geven.

21. En zij zijn door uw tegenstanders, de Judaïstische leraars (hoofdst. 15: 1 Gal. 2: 4 en 12), aangaande u bericht, dat gij bij uw zendingswerk in het buitenland al de Joden, die onder de heidenen zijn, leert van Mozes af te vallen, alsof zij zich in elk opzicht aan de heidenen gelijk moesten stellen; zij vertellen dat u zegt dat zij de kinderen niet moeten besnijden, noch maar de wijzen van de wet, naar de voorvaderlijke gewoonten, wandelen, maar zich geheel van de mozaïsche wet, als een wet die nu niet meer geldt (Rom. 10: 4), moeten losmaken.

22. Wat is dan het geval? De menigte zal zeker samenkomen. Het is onvermijdelijk dat een menigte van zo verkeerd onderwezen Joodse christenen gedurende uw verblijf hierzich om u zal scharen om uw woorden te horen en uw gedrag gade te slaan, want zij zullen horen dat gij gekomen zijt en dan zullen zij de gelegenheid niet willen laten voorbij gaan om zich te overtuigen omtrent de waarheid of onwaarheid van de tegen u ingebrachte beschuldiging.

23. Doe dan hetgeen wij u zeggen: wij hebben hier in de christelijke gemeente vier mannen die een gelofte gedaan hebben om enige tijd in het Nazireaat te leven, zoals gij zelf vier jaar geleden desgelijks hebt gedaan (hoofdst. 18: 18).

24. Neem deze tot u als cliënten, voor wie gij u zelf borg stelt en heilig u met hen (vs. 26) en vergoed de onkosten voor hen, opdat zij, onder het brengen van de offerande in Num. 6: 13vv. voorgeschreven, die zij uit eigen middelen niet kunnen voldoen, het hoofd scheren mogen. Doe dit opdat de laster zal eindigen en allen die u in de tempel zullen zien en opmerken hoe gij aan de wettelijke voorschriften ten dienste van uw broeders uit de Joden voldoet, mogen weten dat er niets waar is van hetgeen waarvan zij aangaande u bericht zijn, maar dat gij zo wandelt, dat gij ook zelf de wet onderhoudt, dat gij persoonlijk, daar gij een geboren Jood zijt, bij al de wijsheid in Christus, die gij predikt, toch uzelf aan de bepalingen van de wet nog gebonden acht.

25. Door dit voorstel aan u willen wij echter geenszins het juk van de wet op u de apostel van de heidenen en op de hals van de christelijke gemeenten uit de heidenenleggen. Wij hoeven u dit niet uitdrukkelijk te betuigen. Wij vragen dat alleen van u, doch van de heidenen die geloven, hebben wij geschreven en goed gevonden, het in hoofdst. 15: 6vv. genomen besluit hebben wij hun ook bij geschrift bekend gemaakt, dat zij niets dergelijks zouden onderhouden van wat de mozaïsche wet de Joden gebiedt, a) dan dat zij zich onthouden van hetgeen de afgoden geofferd is en b) van bloed en van het verstikte en van hoererij. Bij dit besluit van het concilie moet het ook voor het vervolg blijven; uw voldoen aan ons voorstel zal dat in geen enkel opzicht veranderen.

a. Ex. 20: 3; 1 Kor. 8: 1 b) Gen. 9: 4

26. Dit voorstel werd zonder bedenking goedgekeurd. Toen nam Paulus nog diezelfde dag de mannen met zich mee, als degenen voor wie hij zich borg stelde ter betaling van de offeranden van hun wijding. En toen hij op de dag daarna, namelijk op de Pinksterdag of woensdag 17 mei met hen geheiligd was door het op zich nemen van Levitische wassingen en het aandoen van feestkleren, zoals dat aan elk deelnemen aan Joodse godsdienstoefening en vooral hetbrengen van offeranden moest voorafgaan (1 Sam. 16: 5 Ex. 19: 10v. 2 Makk. 12: 38 ging hij in de tempel. Hij riep daar een tempeldienaar en vertelde door hem aan de dienstdoende priester dat de dagen van de heiliging vervuld waren, namelijk de dagen dat die vier mannen volgens Num. 6: 3-8 zich heilig hadden gehouden, zodat nu kon plaatshebben wat in Num. 6: 13vv. voorgeschreven was. Aangezien hij die handeling van aanwijzing voor ieder apart moest doen en daarop het offer moest brengen, werd hij lang, wellicht van ’ s

morgens 6-9 uur in de tempel opgehouden en hij bleef daar totdat voor een ieder van hen de offerande geofferd was. Dat offer bestond uit een éénjarig lam ten brandoffer, eenéénjarig schaap ten zondoffer en een ram ten dankoffer, benevens het daarbij behorende spijs- en drankoffer.

27. Toen nu de zeven dagen, die aan het Pinksterfeest vooraf gingen en vooral tot voorbereiding daartoe voor de feestreizigers uit het buitenland dienden, zouden voleindigd zijn, zodat ongeveer tegen 9 uur voor allen zonder onderscheid de toegang tot het heiligdom open stond, zagen de Joden van Azië hem in de tempel en beroerden heel het volk en sloegen de handen aan hem.

28. Zij vielen op hem aan, al schreeuwend: Gij, Israëlitische mannen, die hier in uw heiligste belangen smadelijk zijt geschonden, komt te hulp, stelt u aan onze zijde! Deze, van wie wij ons hebben meester gemaakt, is de mens die tegen het volk en de wet en deze plaats (hoofdst.
6. 13) allen overal leert. En bovendien heeft hij ook in gruwelijke verachting van het woord van de profeten (Ezech. 44: 7) Grieken in de tempel gebracht en heeft deze heilige plaats door het meebrengen van heidenen ontheiligd.

29. Want zij hadden tevoren en wel de vorige dag of op de vooravond van Pinksteren (vs. 18)
a. Trofimus, de Efeziër (Hand. 20: 4) met hem in de stad gezien, en zij meenden dat Paulus hem in de tempelgebracht had, daar zij één van de vier mannen (vs. 24vv.), voor wie de apostel juist het offer liet brengen, toen zij hem in vs. 27 zagen, voor deze Trofimus hielden, wellicht door een uiterlijke gelijkheid met hem misleid.

a. 2 Tim. 4: 20

30. En de hele stad, die toch op deze dag, de Pinksterdag, bij de tempel af en aanging, kwam in rep en roer en het volk liep te hoop. En zij grepen Paulus en trokken hem buiten de tempel, namelijk uit de voorhof van het volk, waar men hem had gegrepen, naar de buitenste voorhof of de voorhof van de heidenen, om daar een gericht als van de Zeloten aan hem te volvoeren, als aan een schender van de tempel (Joh. 8: 59; 10: 31 8. 59). En terstond werden de deuren
gesloten door de Levieten, die de tempelwacht volbrachten, opdat de feestgodsdienst, die thans zijn aanvang moest nemen, door het geraas van de menigte niet zou worden gestoord.

De apostel is in de eerste plaats tot het feest gekomen om de christenen uit de heidenen en de gelovigen uit de Joden aaneen te sluiten. Dat werk van de vereniging gelukt volkomen zowel met de kern van de gemeenten, die door Mnason en zijn gelijken wordt vertegenwoordigd, als met haar hoofd en de ouderlingen. Onder al de treurige ervaringen, die hij evenwel spoedig moet meemaken en die zich vervolgens met haar heilloze gevolgen over de volgende vijf jaar uitstrekken en tenslotte op zijn dood uitlopen, houdt hij dan het resultaat vast en weet hij dat hij niet te sterk spreekt als hij met zulke heerlijke woorden de eenheid van de kerk van Jezus Christus verkondigt, als hij dat in Ef. 2: 11-18 doet. Dit is nu dezelfde aaneensluiting als die hij acht jaar geleden in gemeenschap met Barnabas had ingeleid en die daarna de apostelen Petrus en Jakobus in gemeenschap met de oudsten van de gemeente te Jeruzalem onder hun goedkeuring tot stand hadden gebracht (hoofdst. 15: 1-33). Die aansluiting had plaatsgehad op de grondslag door Petrus (Matth. 16: 18) gelegd met het woord: "Wij geloven door de genade van de Heere Jezus Christus zalig te worden, evenals ook zij. " Op deze grondslag zou nu echter het kerkgebouw in twee delen worden opgebouwd: Het gedeelte van christenen uit de heidenen, zonder enige verplichting om de mozaïsche wet op te volgen, als slechts werd vermeden wat de broeders uit de Joden aanstotelijk moest zijn en de reinheid van hun geloof

zou benadelen; het joods-christelijke gedeelte daarentegen met het volle recht om zich verder binnen de perken te houden van de levensregel, die door het oudtestamentische verbond van God was gegeven. De joods-christelijke gemeente had voor zich nog geen recht om de zevende dag van de week als sabbat op te heffen en daarvoor de eerste dag van de week te stellen, met andere woorden de zaterdag te ruilen voor de zondag, maar de Heere had echter door Zijn opstanding en door Zijn verschijningen gedurende de 40 dagen tot aan Zijn hemelvaart de zondag geheiligd als Zijn dag en die als Zijn dag ook reeds aan de heidenen gegeven Ac 20: 7. Door Zijn woord in Matth. 24: 20 uw vlucht niet geschiede op een sabbat,
" had Hij hun nog uitdrukkelijk verklaard als aan het oudtestamentische sabbatsgebod gebonden tot op de sabbat, die op 18 oktober van het jaar 66 viel, zodat pas Zijn openbaring op Patmos op de daaropvolgende zondag (Openb. 1: 10v.) de opheffing van dat gebod ook voor de gemeente bevat. De Mensenzoon geeft daar het oudtestamentische verbondsvolk in de gerichten van Zijn toorn over (Openb. 6) en wandelt voortaan onder de zeven kandelaren van de christelijke kerk uit de heidenen, als onder Zijn volk (Openb. 1: 12v. 2: 1), een verandering die dan ook de christenen uit de Joden moesten aannemen. Zo had de christelijke gemeente uit de Joden voor zich alleen nog geen recht, om zich van de mozaïsche godsdienst en levensregelsn los te maken. Het woord in Matth. 23: 8 "wat zij u zeggen dat gij houden zult, houdt dat en doet het, " wijst hen ondubbelzinnig aan om onder deze regels zelfs in die vorm, die de schriftgeleerden en farizeeën met hun instellingen hun hadden gegeven, te blijven, totdat Hij door de verwoesting van de tempel en de heilige stad dat onmogelijk zou maken (Openb. 6: 14 Hos. 3: 4). "Juist dat blijven van de gemeente, " merkt da Costa zeer terecht op, "in het midden van Israël, juist dat deel hebben met het overige Israël aan de mozaïsche gebruiken en inzettingen, lag in de weg en de raad van God, die Zijn nieuwtestamentisch Israël als het ware met een sterke hand en uitgestrekte arm wilde uitleiden van uit het midden van de ongelovige Joden bij en door de ondergang van hun staat. Pas zo werd de mozaïsche staats- en schaduwwet, zoals een oud Nederlands theoloog (Witsius), het ergens uitdrukte, op eerlijke wijze begraven. " Vanuit zo’n gezichtspunt, dat op de juiste opvatting van vele, door de uitleggers meestal verkeerd verklaarde bijbelteksten gebaseerd is, hebben Jakobus en Paulus zeer goed gedaan, toen de eerste met een zo eigenaardig voorstel, als wij in onze tekst lezen, tevoorschijn trad en de ander die zonder beperking aannam en volvoerde. Paulus voelde zich als Jood onder de Joden nog onder de wet, zoals hij dat in 1 Kor. 9: 19vv. zelf uitspreekt, zoals hij ook in hoofdst. 16: 1v. onmiddellijk na het apostolisch concilie zich zo heeft gedragen en onlangs bij zijn verblijf in Filippi (hoofdst. 20: 6), in gemeenschap met Lukas de Paasdagen heeft gevierd. Was de gehele oudtestamentische godsdienst en levensregel een tuchtmeester tot Christus, dan moest men met het geloof in Jezus als de Christus van de Heere in het hart nog onder haar blijven, zolang die niet door Gods eigen hand terzijde was gesteld. Had men vroeger in haar gestaan met de hoop en het verlangen naar Hem, die komen zou, dan moest men ook in haar kunnen staan met dank en lof daarvoor, dat de Beloofde nu werkelijk was verschenen en al wat voorzegd was heerlijk was vervuld en tot opgroeien in Zijn genade en kennis drinkt het kind toch nog lange tijd aan de borst van de moeder, die het tevoren in haar lichaam heeft laten groeien en vormen. Zo komt het ons voor een geheel verkeerde kritiek te zijn als gelovige schriftonderzoekers van onze tijd hun mening anders voorstellen, dat beide mannen, Jakobus door zijn raad en Paulus door de daad in de aanpassing, zoals zij het noemen, te ver zijn gegaan. Het ei wil verstandiger zijn dan de hen. Wij hebben toch ontwijfelbaar in deze beide mannen te doen met heiligen, die tot stichting en leiding van de kerk door de Heere zelf geroepen zijn, met door Zijn geest bezielde apostelen (vgl. hoofdst. 12: 17 en "Mt 10: 4" No.
9. en een apostel zal dan toch wel nog meer inzicht in de wegen en in de wil van Christus hebben gehad dan een schriftgeleerde van de nieuwere tijd, ook al voert die soms de titel van Doctor in de theologie. Met een beroep op het zwak worden van Petrus in Gal. 2: 11vv. zijn

wij hier niets verder gekomen; want 1) wordt van twee apostelen slechts één zwak en 2) rukt de sterke de zwakke op zo krachtige wijze van zijn dwaalweg, dat men ziet dat de Heere Zijn apostelen niet zonder reden twee aan twee heeft uitgezonden, opdat de kerk niet opeens door insluipende zwakheden in dwalingen zou geraken, maar de corrector dadelijk bij de hand zou zijn. Dat echter twee apostelen op hetzelfde moment in een gemeenschappelijke dwaling geraakt zouden zijn en het tegengestelde van hun plicht zouden hebben gedaan, zou de waarheid omverstoten ten opzichte van de kerk, dat zij gebouwd is op het fondament van de profeten en apostelen, waarvan Christus de uiterste hoeksteen is (Ef. 2: 20). Paulus heeft dat ruim 3 jaar later geschreven. Tot zolang had hij zeker tijd om de dwaling van zijn weg en van die van Jakobus in te zien. Had hij die in stilte erkend en alleen niet in het openbaar willen herstellen, dan had hij zeker de moed niet gehad zo’n woord te schrijven, terwijl daarentegen Petrus in 2 Petr. 3: 15vv. de moed heeft de lezers van zijn brief op de brieven van zijn lieve broeder Paulus te wijzen, waarin toch de bestraffende rede eens tegen hem te Antiochië gehouden, van woord tot woord vervat is.

Bij het bericht dat Paulus gaf over hetgeen God door zijn werk onder de heidenen gedaan had en dat hij aan Jakobus en de oudsten gaf, heeft hij zeker ook het verdere doel van zijn reis vervuld en door de zeven begeleiders (hoofdst. 20: 4) de opbrengst van zijn collecten overgegeven (vgl. hoofdst. 12: 25). Hoe meer nu zij, die ze ontvangen, over deze daadwerkelijke bewijzen van dankbaarheid en liefde bij de christenen uit de heidenen voor de broeders in Judea getroffen zijn en ook daarvoor de Heere loven, alsook voor al het andere, dat het werk van zijn genade onder de heidenen heeft verricht, hoe smartelijker doet hen de gedachte aan dat deze apostel, die zijn verwantschap naar het vlees zozeer liefheeft dat hij bij zijn arbeid onder de heidenen zonder ophouden aan hen denkt en milddadige handen op zo krachtige wijze voor hen in beweging weet te brengen, toch zo weinig verstaan en weinig door zijn broeders bemind wordt (2 Kor. 12: 15). Zoals het in die tijd met de gelovigen in Judea gesteld is, vertrouwen zij hem ternauwernood om de opbrengst aan te nemen en de gemeenteleden over te geven; maar dadelijk komt een andere gedachte in hen op: de verkeerde toestand kan wel spoedig worden opgeheven en zo gaan zij als in één adem voort en knoopten aan de lof van de Heere spoedig een raadgeving voor Paulus vast. Onze tegenwoordige wetenschap heeft Jakobus zijn raad en Paulus het gehoor geven daaraan dikwijls ten kwade uitgelegd. Men heeft geen oog gehad voor "de wijsheid, die van boven is" (Jak. 3: 17), en die zich bij beiden openbaarde als zuiver, vreedzaam, bescheiden enz. Reeds een heidens dichter waarschuwt er voor dat men het gevolg van een daad tot een maatstaf zou maken van haar zedelijke waardering. Zo heeft men veelal ook niet goed begrepen waarover het hier eigenlijk gaat en veelal een vrij verminkte uitlegging geleverd. Gewoonlijk meent men dat Paulus hier zelf mede het Nazireaat van de vier mannen op zich heeft genomen en de tijd die hun tot vervulling van hun gelofte nog ontbrak, hetgeen volgens vs. 27 zeven dagen zou hebben bedragen, met hen in deze zelfde onthouding, als die zij op zich hadden genomen, zou hebben doorgebracht. De apostel noemt in hoofdst. 24: 11 bij zijn verhoor voor de landvoogd Felix te Cesarea het geheel van de dagen dat tussen zijn afreis van Cesarea in hoofdst. 21: 15 en zijn verhoor op diezelfde plaats, waarvan hij toen heenging, ligt, als niet meer dan twaalf. Nu maken reeds de beide dagen van zijn reis van Cesarea naar Jeruzalem van vs. 15-17, de dag van zijn samenspreken met Jakobus en de oudsten (vs. 18-25), verder de dag dat hij in de tempel ging en die van zijn gevangenneming aldaar (vs. 26-22: 29), de dag van het verhoor voor de hoge raad (22: 30-23: 10), de volgende dag tot aan het wegzenden naar de landvoogd tegen de avond (23: 11-31), de dag van aankomst te Cesarea (23: 32-35) en tenslotte de vijf dagen die volgens hoofdst. 24: 1 verliepen, voordat de hogepriester Ananias met de oudsten en de advocaat Tertullus daar konden zijn, juist twaalf dagen uit. Het is dus duidelijk dat tussen het zich in gemeenschap stellen met de vier mannen

door Paulus en zijn gevangenneming in de tempel geen tussenruimte ligt en dus van een op zich nemen van het Nazireaat voor 7 dagen door de apostel geen sprake kan zijn, indien men niet door kunstmatige en geschroefde verklaring de eenvoudige zin van de woorden met geweld wil verdraaien. Er wordt dientengevolge omtrent Paulus niets meer gezegd dan dat hij voor deze vier mannen, van wie de Nazireeërsgelofte eindigde op de dag, waarop Jakobus op hen opmerkzaam maakte en die nu de volgende dag, de dag van het Pinksterfeest, onder het brengen van de bij de wet voorgeschreven vrij kostbare offers hun ontwijding door het bescheren van het hoofd moesten teweegbrengen, tussenbeide trad. Hij ging dan met hen naar de tempel, maakte daar aan de dienstdoende priester het eindigen van de tijd van het Nazireaat als tussenpersoon van de vier bekend en bracht als patroon voor ieder van hen op zijn beurt de offeranden. Juist in dit brengen van bloedige offers, alsook in de daaraan voorafgaande reiniging en heiliging door handen wassen en kleren veranderen enz. lag een even duidelijke als juiste waarneming van de Joodse wet; zo was zij voor het doel dat men voor had zeer geschikt, zodat een mede waarnemen van het Nazireaat geheel overbodig is. Ook weet men wel uit Josefus, dat het bij de Joden voor een goed werk werd gehouden, als iemand de kosten van Nazireeërsgeloften voor armen op zich nam. Dat het betonen van deze weldaad de weldoener tevens zou verplicht hebben om de Nazireeërsgelofte zelf op zich te nemen, moet men uit eigen vinding er bijvoegen om een steun voor zijn valse opvatting te verkrijgen. Uit Josefus weten wij verder dat de gewone duur van een Nazireeërsgelofte, als die zich niet over de hele leeftijd uitstrekte, 30 dagen bedroeg. Zo hoog namelijk is de getalswaarde van de vier letters, waarmee in het Hebreeuws de naam van de HEERE, aan wie een Nazireeër zich toewijdde (Num. 6: 5v.) wordt geschreven. Was nu met de 16e mei, waarop de samenkomst bij Jakobus plaats vond, de 30e dag van de belofte bereikt, dan hebben de vier mannen in gemeenschap met elkaar het op de 17e april begonnen. Dat was de dag, waarop Paulus in hoofdst. 20: 11 en 18 met het aanbreken van de morgen van Troas afreisde en afgezonderd van zijn gezellen te voet naar Assus reisde om met zijn Heer alleen te zijn. Wij hebben daar te kennen gegeven met welke gedachten en gewaarwordingen zijn hart op deze eenzame weg zal bewogen zijn. Om deze opmerkelijke overeenkomst, wat de tijd aangaat, dat deze vier mannen de Heere een Nazireaat naar de wet hadden beloofd en hij datzelfde in geestelijk opzicht had gedaan (vs. 13), zal de apostel de raad van Jakobus des te meer als een stem van God Zijn voorgekomen. Hij hoefde zich niet uiterlijk met hen in hun gelofte te begeven, hij had dat innerlijk sedert even lange tijd gedaan en kon nu des te vrijmoediger de raad van zijn medeapostel volgen, daar hij aan de ene zijde een aalmoes ging brengen aan zijn volk, voor wie hij toch die collecte had verzameld. Bovendien vond hij hier gelegenheid zijn innerlijke zelftoewijding, die hij deze hele weg op steeds meer besliste wijze had volvoerd (vgl. vs. 4 en 12vv.), nu ook uiterlijk in het offer ter ontwijding door de vier voor te stellen, waarbij ook moet gelet worden op de drie soorten van offers in de parafrase in Num. 6: 14 aangegeven. Bij zo’n beschouwing van het voorgevallene komt het dan niet voor als een verkeerdheid, waartoe de apostel als bij overrompeling gekomen is en als een ongelukkig gevolg, dat hij liever had moeten vermijden met afwijzing van de raad van Jakobus, als te midden van het offer zijn tegenstanders, de ongelovige Joden, hem grijpen en met het voornemen om hem te doden hem uit het heiligdom slepen. Het is eerder een afbeelding van de lijdensweg van de Heere Jezus, die na Zijn gebed in Gethsemane door de bende werd gevangengenomen en voor een rechtbank gevoerd, die Zijn dood reeds had bepaald en die eindelijk ook doorzet, hoewel het uiterlijk rechtsgeding in alle stukken verschillend is. Wat de zeven dagen in vs. 27 betekenen, die juist zouden eindigen, toen de Joden uit Azië de apostel in de tempel zagen, werd reeds boven bij de verklaring te kennen gegeven. Zij staan in de grondtekst met het bepalend lidwoord, zij kunnen onmogelijk zien op de dagen in vs. 26 vermeld, daar voor deze het getal "zeven" niet past en verder gemeld is dat deze waren afgelopen. Op zijn hoogst konden zij erop doelen, zoals werkelijk enige uitleggers

ze willen verstaan, dat het brengen van de offeranden voor alle vier, waarvan in vs. 26 aan het einde sprake is geweest, zoveel dagen zou hebben geëist. Dit zou echter duidelijk een zeer vreemde voorstelling zijn. Men ziet daarom volstrekt niet in waarop het bepalend lidwoord zou zijn geplaatst. Indien men toch wilde vertalen "de bekende 7 dagen, die tot ontwijding van de Nazireeërs nodig waren, " zou dit stellen dat bekend zou zijn, dat tot ontwijding van iedere Nazireeër 1 3/4 zou zijn nodig geweest, hetgeen Lukas toch in geen geval heeft willen of kunnen zeggen. Daarentegen heeft Lukas bij deze hele reis van de apostel het Pinksterfeest in gedachte. Om dit te Jeruzalem mee te vieren, vermeedt Paulus naar Efeze te gaan, om daar niet te worden opgehouden (hoofdst. 20: 16). Hiermee zullen dan ook de zeven dagen in betrekking staan, waarna het feest van één dag dan zelf begint. Zien wij uit Joh. 11: 55 dat gewoonlijk reeds de gehele week vóór Pasen zich feestgenoten van buiten naar Jeruzalem begaven, om hun Levitische reiniging tot een feestviering naar de wet voor te bereiden (2 Kron. 30: 17vv.), dan was zo’n voorbereidingstijd zonder twijfel ook voor Pinksteren niet ongewoon. Juist voor de viering van dit feest kwamen velen uit het buitenland het liefst, vooral zij die over zee kwamen, omdat zij dan door het sluiten van de vaart van 11 nov. tot 18 maart geenszins bemoeilijkt werden (vgl. hoofdst. 27: 9vv.). Maar dezen hadden het ook het meest nodig om te letten op hun reiniging of heiliging, omdat het verblijf in de vreemde reeds op zichzelf iets verontreinigends had en bovendien zoveel wettelijke bepalingen niet konden worden gehouden, zoals het hoorde. Verder waren er gemakkelijk velerlei verontreinigen gedurende de reis, die misschien juist een tijd van reiniging gedurende zeven dagen nodig maakten. In het algemeen werd de tijd van voorbereiding voor degenen die het feest bezochten, beschouwd als beëindigd met het negende uur van de Pinksterdag. Dan werd ieder, die niet tevoren reeds tot een bijzondere godsdienstige handeling onder bijzondere reiniging zich toegang tot het heiligdom had verschaft, zoals dat bij Paulus en zijn vier cliënten het geval was, zonder verdere legitimatie tot de godsdienst toegelaten. Toen dat uur nu gekomen was, of, zoals Lukas zich uitdrukt "de zeven dagen voleindigd waren, " was Paulus reeds zover met het liefdewerk gevorderd dat met de eerste drie van zijn cliënten de ontwijding voorbij was en nog slechts de vierde man bij hem was. Zo alleen was het mogelijk dat de Joden uit Azië, die nu pas naar de tempel kwamen, deze voor Trofimus uitgaven, want, als de apostel nog door alle vier de mannen omringd geweest was, dan had men ook vier van zijn begeleiders uit de heidenwereld (hoofdst. 20: 4) nodig gehad, om ze in de plaats van die christenen uit de Joden in vs. 24-26 te stellen. Men had hem echter slechts met de Efeziër Trofimus in de stad gezien, die men kende als een geboren heiden. De gehele verdenking dat deze Trofimus door hem in de voorhof van de Israëlieten zou zijn geleid (terwijl toch de opschriften voor het traliewerk van het benedengedeelte op straffe van de dood zelfs aan een Edomiet, zoals koning Herodes, het doordringen tot deze voorhof verboden), kon dan slechts worden uitgesproken als Paulus alleen nog de laatste bij zich had van de vier mannen, die de gelofte hadden gedaan. Hieruit blijkt waarom Lukas die opmerking omtrent de zeven dagen vooraan heeft geplaatst. De Joden uit Azië met het volk, dat zij opzetten, hebben niets kunnen zien van hetgeen Paulus reeds sedert drie uur in de tempel heeft gedaan. Zij zijn gedurende de vorige dagen zelf degenen geweest die niet in die ruimte mochten gaan, daar de tafel aan het traliewerk ook de nog Levitisch onreine Jood verbood binnen te gaan. Nu vallen zij dadelijk met een geheel uit de lucht gegrepen beschuldiging op de apostel en zijn diensten aan. Zij spreken ook volstrekt niet eerst voor de aanwezige priester of tempeldienaar hun verdenking uit, maar zetten dadelijk het onwetende, tot fanatisme zo licht ontvlambare volk op! In dit gedrag openbaart zich een vast gemaakt plan om zijn aanwezigheid te Jeruzalem op het feest, waarvan men wist dat Paulus het ook zou bijwonen, tot een aanval te gebruiken en tevens om het eerste voorwendsel dat men vond aan te grijpen, teneinde hem aan een volksgericht over te geven. Nu hebben wij reeds bij hoofdst. 19: 40 Ac 19: 40 het vermoeden uitgesproken dat evenals deze "Joden uit Azië" dezelfde tegenstanders zijn, over wiens vervolgingen Paulus in

hoofdst. 20: 19 klaagde, zo ook de hele leiding van het oproer is uitgegaan van die Alexander de smid, die de niet geringe beweging te Efeze door Demetrius kan hebben bewerkt. Zo hebben dan ook de Joden van de diaspora hun vijandschap tegen het evangelie van Jezus Christus tot dezelfde hoogte gedreven, als waarop wij die bij de Jeruzalemse Joden aan het einde van het jaar 33 in het woeden tegen Stefanus zagen. Het is niet alleen een zekere vergelding voor Paulus voor hetgeen hij toen door zijn deelnemen daaraan heeft misdreven, als de Heere hem nu iets dergelijks laat overkomen als hij toen Stefanus heeft aangedaan, maar ook hier moeten wij de parallel tussen de buitenlandse en inheemse Joden in aanmerking nemen. Vooral zijn in onze tekst opmerkelijk de slotwoorden van het verhaal omtrent dit voorval, die ons wijzen op een gericht over deze plaats, over de tempel, dat nu werkelijk begint, namelijk de woorden: "en terstond werden de deuren gesloten. " De priesters hadden hier zo gemakkelijk opheldering kunnen geven, want zij waren nog op hetzelfde ogenblik met Paulus bezig geweest en wisten wel dat zijn metgezel, voor wie hij het offer bracht, niet Trofimus was, dus geen heiden, maar een Jood, wiens Nazireaat eindigde. Zij zouden door hun getuigenis zeker de volkswoede hebben uitgedoofd, die door de Joden uit Azië was opgewekt; dat lukte zelfs de schrijver te Efeze in een toestand, toen de golven van de volksbeweging nog heel wat hoger gingen (hoofdst. 19: 35vv.). Maar zij wilden hier niet tussenbeide komen, zij wilden Paulus, die zij haatten en bleven haten ondanks zijn offerande, aan zijn lot overlaten. Daarom sloten zij zich en hun heiligdom voor verdere voorvallen, waarbij zij aan een bloedige daad dachten, door het sluiten van de deuren af. Zij dachten dat zij verder geen verantwoording hadden voor de bloedige daad, als zij die niet zagen. Zij hadden nu een gewichtiger plicht waar te nemen, namelijk die van de godsdienst bij het morgenoffer, dat nu begon en het feestoffer, dat daarmee verbonden was (Num. 28: 27vv.); zij moesten daarna de beweegbroden en het offer, dat daarbij behoorde, brengen (Lev. 23: 16vv.) Zij wisten echter niet dat zij door het toesluiten van de deuren van het heiligdom woordelijk vervulden wat de Heere in Mal. 1: 10 had gezegd, dat volgens een juistere vertaling zo luidt: "Ach, dat er iemand onder u ware, die de deuren (die tot de binnenste voorhof leiden) toesloot, dat gij toch niet (zoals het nu plaats heeft met uw verwerpelijke offers) Mijn altaar tevergeefs (door het vuur dat daarop is) laat lichten! " In hoeverre nu op de morgen van deze Pinksterdag van het jaar 58 n. Chr. de profetie van Maleachi van het jaar 410 v. Chr. vervuld werd, daarop hebben wij bij hoofdst. 20: 6 Ac 20: 6 reeds opmerkzaam gemaakt. De overeenkomst van de voorspelling met het hier vetelde is zo in het oog lopend dat wij ons moeten verwonderen, dat nog geen van de uitleggers dat heeft opgemerkt, maar er geheel onvoldoende pogingen ter verklaring voor het toesluiten zijn opgesomd, behalve de enige ware die wij hierboven hebben gegeven.

31. En toen zij hem trachtten te doden, kwam het gerucht, de officiële mededeling van de Romeinse militaire wacht, die in de voorhof van de tempel was geplaatstMt 26: 47, tot de burcht Antonia (vgl. Slotw. op 1 Makk. No. 11d) en de overste van het leger, van de militaire bezetting aldaar, dat geheel Jeruzalem in oproer was.

Voor een beter begrip dienen wij kort iets op te merken omtrent de burgerlijke gesteldheid van de Joden in die tijd. Sedert de verbanning van Archelaüs ongeveer 45 jaar geleden, waren zij onder de overheersing van de Romeinen. Thans was Nero de keizer van de Romeinen. Hij stelde stadhouders of landvoogden aan, die het hoogste bewind van zaken onder de Joden in handen hadden. Deze hadden hun gewoon verblijf te Cesarea en daar bevond zich thans Felix in die hoedanigheid. In verscheidene steden van het Joodse land lag een bezetting van Romeinse soldaten. In het bijzonder was er een bezetting geplaatst op de burcht Antonia, een slot ten noordwesten van de tempel, gesticht door de Hasmonesche vorsten, deels door Herodes de Grote vernieuwd en aanmerkelijk verbeterd en door hem, ter ere van de Romeinse

veldheer Marcus Antonius, Antonia genoemd. Dit slot lag op een steile rots van 60 el hoog, op de vier hoeken gesterkt en zeer geschikt om de Joden te Jeruzalem in bedwang te houden. Thans stond de bezetting, die ten tijde van de hoge feesten sterker was, onder het bevel van de overste Claudius Lysias, die vanaf het gemelde slot, met ondergeschikte manschappen, een wakend oog kon hebben op de tempel en hetgeen er omging. Daarenboven was de burcht Antonia met het voorhof van de tempel vebonden door middel van een weg, op gewelfde bogen aangelegd, als door een onderaardse gang.

32. Deze heette Claudius Lysias (hoofdst. 23: 26) en moest bij afwezigheid van de landvoogd Felix de rust en de orde in de stad bewaren; hij nam terstond soldaten en hoofdmannen over honderd tot zich en trok op hen af. Toen zij nu, die moordlustige Joden (vs. 31), de overste en de soldatenzagen, hielden zij uit vrees voor die gewapende macht op Paulus te slaan.

Wat de schuld en de boosheid in deze zaak aangaat, moet die beschouwd worden als volbracht en toegerekend, zoals ook in tegenovergestelde zin Abrahams gehoorzaamheid voor volbracht werd gerekend toen hij zijn hand met het mes boven zijn gebonden zoon had opgeheven. Zo is opnieuw het woord van Stefanus in hoofdst. 7: 51vv. vervuld. Het woord van de Heere (Luk. 13: 33) is bevestigd, dat geen profeet buiten Jeruzalem wordt gedood (vgl. hoofdst. 12: 2).

Zij wilden hem doodslaan, zij die meenden dat zij de heilige ijveraars waren voor de wet, die gezegd heeft: Gij zult niet doodslaan. Doch het Farizeïsme en het Jezuïtisme zeggen: alles is geoorloofd voor de eer van God, ook het overtreden van Gods eigen wet en woord. Hoe vreselijk zal eenmaal het ontwaken uit zo’n gruwelijke dwaling zijn.

33. a) Toen naderde de overste en greep hem, omdat hij meende dat hij in Paulus met een misdadiger te doen had en beval dat men hem met twee ketenen (vs. 11) zou binden en vroeg aan het razende volk wie hij was en wat hij gedaan had.
a. Hand. 21: 11

34. En uit de schare riep de één dit, de ander wat anders (hoofdst. 19: 32), daar de mensen eigenlijk zelf niet wisten wie zij voor zich hadden en wat die man zou hebben misdaan. Doch toen hij de waarheid niet kon teweten komen vanwege het rumoer (Ps. 5: 10), beval hij dat men hem in de legerplaats, in de soldatenkazerne van de burcht zou brengen, waar hij zou worden verhoord en, naar gelang de omvang van de zaak, gestraft.

Paulus werd dan door de soldaten aan een meer dan twijfelachtig levensgevaar ontrukt. Iemand heeft opgemerkt dat de Romeinse soldaten, hoe ruw en ongemakkelijk ook, bij de Joden vergeleken, engelen waren. Elk braaf man zal althans ook liever naar een rechterlijk verhoor willen gesleept worden dan een woedend menigte in handen te vallen. Oproerigen vragen naar schuld noch onschuld, maar eisen verzadiging van wilde en bloeddorstige begeerten. Dol en driftig eisen zij een woord zonder reden, waarover zij, zodra zij weer bedaard zijn, berouw hebben en zich schamen. Zelfs de opstokers van zulke mensonterende tonelen letten zelden op de eerste beginselen en roerselen, waaruit hun ijver opwelt. Zouden de Joden van Azië, de opstokers in dit geval, er wel aan gedacht hebben dat zij dus uit opgeblazen hoogmoed en lage afgunstigheid handelden? Zeker verbeeldden zij zich zeer betamelijk te ijveren voor de vaderlijke godsdienst; maar een bedachtzaam nadenken zou hen op het schromelijk zelfbedrog opmerkzaam gemaakt hebben. Paulus had de vaderlijke godsdienst niet aangetast, maar alleen de overdreven begrippen aangaande de Joodse voorrechten, hetgeen hun trots griefde, en de snode verachting van de heidenen, die hij als

mede-erfgenamen van de goddelijke gunst leerde zien, hetgeen de nijd van de Joden opwekte. Zo gemakkelijk bedriegen ons onze eigen harten! Zo'n groot kwaad spruit uit deze onreine, hoewel in eerste instantie onopgemerkte beginselen, voort.

35. En toen hij bij de trappen gekomen was, die van de buitenste tempelruimte naar de kazerne leidden, gebeurde het dat hij door de soldaten gedragen werd vanwege hetgeweld van de schare, die zich haar slachtoffer niet wilde laten ontvoeren.

36. Want de volksmenigte volgde, al roepend: a) weg met hem! (Luk. 23: 18 Joh. 19: 15).

a. Hand. 22: 22

Dit is een voorbeeld van hoe God zelfs de vijanden gebruikt tot verheffing van Zijn knechten. De wereld brengt door haar smaad en hoon ons tot eer. Menig leraar zou in de laagte zijn blijven zitten, als de wereld hem niet door haar haat en nijd had tevoorschijn gebracht en opgeheven.

37. En toen Paulus nu in de legerplaats zou geleid worden, juist door de poort in de burcht zou worden ingebracht en aan het volk, dat hem nadrong, zou worden ontrukt, zei hij tot de overste in de Griekse taal: Is het mij geoorloofd tot u wat te spreken? En hij zei: "Kent u Grieks? Dat verwondert mij, daar ik u slechts voor een man heb aangezien die tot de onontwikkelde standen behoort.

38. Zijt gij dan niet, zoals ik eerst meende, toen ik u gevangen nam, de Egyptenaar die in deze dagen, ongeveer 14 maanden geleden, oproer verwekte en de vierduizend moordenaars naar de woestijn uitleidde (Aanm. II d. 1)? "

De overste had het oog op een geval, dat in die tijd zeer bekend was. Josefus maakt er ook melding van (Antiq. 1. 20; 1: 7 en de Bello Jud. 1. 12 c 13); dan schijnt hij zichzelf enigszins tegen te spreken. De hoofdzaak is deze: een zeker Egyptenaar, vermoedelijk uit het hoge Egypte, waar de Griekse taal niet bekend was, gaf zich uit voor een profeet, met het doel Jeruzalem te bemachtigen. Hij verwierf een grote aanhang, die wel in de 30. 000 liep, die hij om de woestijnen naar de Olijfberg leidde, in de hoop de stad in te nemen. Toen werd hij door de Romeinse stadhouder Felix zo goed ontvangen dat zijn aanhang verstrooid, 400 mannen gedood en 200 gevangen gemaakt werden, terwijl hij zelf door de vlucht ontkwam. Ondertussen spreekt Lukas van 4000 moordenaars, dat is, gewapende mannen. Dus men heeft wel in het oog te houden dat hij de woorden van de Romeinse overste weergeeft. Al had derhalve Claudius Lysias hierin gedwaald en Josephus de waarheid gesproken, dan zou er nog niets ten nadele van de gewijde geschiedenis uit afgeleid kunnen worden. Daarenboven wanneer wij meer wisten omtrent de omstandigheden, dan zou men de verschillende berichten, wat de hoofdzaak betreft, beter kunnen overeenbrengen. Het kan zijn dat er maar 4000 gewapende mannen bij de Egyptenaars geweest zijn, van wie de overste spreekt en dat de menigte die zich van tijd tot tijd bij deze gevoegd heeft, naderhand zodanig is aangegroeid, dat Josephus deze op 30. 000 mannen mocht begroten.

39. Maar Paulus zei: Ik ben dat geenszins, ik ben een Joods man van Tarsen, een burger van een welbekende stad in Cilicië Ac 9: 2 en ik smeek u, laat mij toe tot het volk te spreken, om zo mogelijk de dwaling weg te nemen en de woede te beteugelen.

40. Door het woord en de hele houding van de apostel kwam hij tot het vertrouwen, dat hij hier niet te doen had met een misdadiger, maar met een offer van het Joodsefanatisme (hoofdst. 23: 29). En toen hij toegelaten had dat Paulus zou spreken, trad deze op en, staande op de trappen, wenkte de apostel met de hand tot het volk ten teken dat hij wilde spreken (hoofdst. 13: 16; 19: 33). En toen het geheel stil geworden was, sprak hij hen aan in de Hebreeuwse taal. Door de moedertaal te gebruiken wilde hij dadelijk tonen dat hij één van hen was, en hij zei wat in het volgende hoofdstuk zal worden meegedeeld. Daardoor werd ook vervuld dat hij volgens hoofdst. 9: 15 de naam van Christus zou uitdragen voor de kinderen van Israël.

Wat een kracht en wat een liefde heeft de Heere in deze man laten wonen! Hoeveel moest hij onder de vuisten van de zo verwoede doodsvijanden hebben geleden. En hoeveel meer lijdt zijn ziel, als hij ziet dat zijn diepste nederbuiging, zijn meest trouwe liefde met zo'n ontzettende boosheid werd beantwoord en tegengestaan; als hij moet opmerken hoe het laatste en uiterste middel van de goddelijke genade om zijn broeders, die hij toch zijn vlees noemt (Rom. 11: 14) van het verderf te redden in ontzettende verblinding door de Joden wordt vernietigd, ja hoe het enige dat onder de tegenwoordige omstandigheden hun verharding kon verbreken, er slechts toe moest dienen dat hun hart nog meer verhard en de maat van hun schuld nog voller gemaakt werd! Hoe verpletterend moet het voor zijn binnenste zijn, voor de woede van het Joodse volk in de tempel en op de tempelberg bescherming te vinden in de wapens en door de handen van de Romeinse soldaten! En al deze indrukken zijn nog vers en aanwezig. Hij hoort nog steeds het wilde geschreeuw van de Joden tegen zijn leven en ziet nog altijd in de wapens van de Romeinse soldaten de enige bescherming tegen het vuur van de woede van de Joden en toch wordt hij gedrongen om te spreken! Zo lang er nog levenskracht in hem is, offert hij zich op om de heilige naam, die hem te midden van zijn vijandschap getroffen en veranderd heeft, te midden van de storm van zijn volk uit te spreken, opdat die nog door die heilige macht van de liefde kon worden bedaard.

Vanaf nu wordt voor een tijd van vier jaar de gehele aard en wijze van Paulus' getuigen gewijzigd. Stond vroeger de prediking op de voorgrond en was de vervolging in zeker opzicht het bijkomende, hier wordt omgekeerd van nu aan het lijden, tenminste de gevangenschap, de doorgaande toestand, afgewisseld in de meeste gevallen door de gewone rechtstreekse prediking, alswel door dat soort van getuigenis, dat ook in latere tijden bij de christelijke kerk in de apologieën of verantwoordingen heeft bestaan. Zo vinden wij dan in de Handelingen van de apostelen voortaan een nieuwe rijkdom een verscheidenheid van redevoeringen en toespraken, van kortere of langere omvang - voor volksmenigten, voor raadsvergaderingen van de Joden, voor machthebbenden en aanzienlijken, koningen en stadhouders met hun hofhouding, voor scheepslieden en barbaren. Predikte tot hiertoe de Benjaminitische apostel van de heidenen in de synagogen van de Joden, op de openbare plaatsen bij allerlei heidenen, thans gaat hij zichzelf verantwoorden te midden van het oproerig Jeruzalem en verkondigt hij het evangelie, hem toevertrouwd, voor een harde krijgsoverste, voor een gemengde vergadering van Farizeeën en Sadduceeën, voor een Felix en Festus, een Agrippa en Berenice. Wij zullen gelegenheid hebben om hier voor al deze zeer onderscheiden hoorders en ondervragers, zowel de kalme waardigheid als de onverbroken moed, zowel de gevatheid als de bescheidenheid in woorden en handelingen van de gevangen Godsman te bewonderen.

Hier spreekt de apostel tot de Joden in het Hebreeuws. Ook dat behoort tot de tederheid en vriendelijkheid van zijn hartenwinnende liefde. Aan de soldaten en de oversten wil Paulus het geheim van zijn leven niet prijs geven; het zou voor hen, ook al sprak hij Grieks, onverstaanbaar zijn geweest; maar zijn "broeders en vaders" houdt hij een spiegel voor,

waarin iedere Hebreeuwse leraar voor God zijn aangezicht zou kunnen zien. In de Hebreeuwse taal klonk de stem van de Heere uit de hemel tot hem (hoofdst. 26: 14): "Saul, Saul, " enz. ; in het Hebreeuws vertelt de Hebreeër uit de Hebreeën, hoe hij een christen was geworden.

Voorzeker zo'n voorbeeld is alleszins beschamend voor ons, wanneer onze harten minder met Jezus vervuld zijn, zó gemakkelijk zich geneigd betonen om plicht voor aardse begeerten op te offeren en wij zo gauw bezwaar maken, wanneer wij tot veel minder geroepen worden dan deze apostel ten deel viel. En is dit voorbeeld beschamend, niet minder is het ook leerzaam, omdat het ons op de drang van de liefde van Christus wijst. Wist Paulus toch wat hij aan de liefde van Christus te danken had, was deze liefde in zijn hart uitgestort en deed hij alles wat hij verrichtte uit liefde voor de Heere, dan was zijn bestaan werkelijk edel en christelijk en dan zien wij daaruit wat men door zo'n beginsel vermag. Goed zal het daarom wezen en alleszins aan het doel van de Heere beantwoorden, wanneer wij op zedelijke en goede gronden met al de discipelen, die te Cesarea bijeen waren, zeggen: de wil van de Heere geschiede! Indien wij dat zeggen, dan offeren wij in persoonlijke aangelegenheden eigen zin en wil bereidwillig op en geven God onbepaald de eer; door dit te doen stellen wij het leven en lot van onze betrekkingen in de handen van de Heere en wachten stil en gerust Zijn raad af. Ja, ook in de Geest verwachten wij de ontwikkeling van het belang en de leiding van de kerk van de Heer alleen, wiens wil altijd wijs, heilig en goed is en wiens raad altijd moet bestaan. Laten wij veel bidden dat zo'n bestaan het onze mag zijn en dat wij door de Geest van de Heere meer en meer daarin mogen geheiligd worden.

HOOFDSTUK 22

PAULUS' VERANTWOORDING

1. Mannen, broeders en vaders! (hoofdstuk 7: 2) Hoort mijn verantwoording, die ik nu voor u zal afleggen omtrent hetgeen ik ben geworden, namelijk een belijder van Christus en een apostel van Zijn evangelie, hetgeen gij mij als een schuld toerekent.

2. Toen zij nu hoorden dat hij hen in de Hebreeuwse taal aansprak, hielden zij zich des te meer stil, nog meer dan zij reeds volgens hoofdstuk 21: 40 waren. In de eerste plaats wilde hij hun zijn persoon naar afkomst, opvoeding en vroegere gezindheid voorstellen (vs. 3-5), vervolgens de geschiedenis van zijn bekering (vs. 6-16) en daarna zijn roeping tot apostel van de heidenen mededelen (vs. 17-21). Hij zei dan:

Zo openlijk als op dit ogenblik was aan de stad Jeruzalem en het Joodse volk het evangelie nog niet gepredikt. Het was een grootse, énige omstandigheid. In het plein voor de tempel was de apostel bijna ter dood toe mishandeld; daar, onder de bescherming van de Joodse priesters mocht en kon hij niet spreken, maar vanaf de trappen van de Romeinse burcht, onder de bescherming van Romeinse wapenen, mocht hij vrij het woord nemen en een laatste poging doen om zijn volk te redden.

Door de bemiddeling van de Romeinse opperlandvoogd wordt het de apostel nog tweemaal toegestaan, zich voor de Joden te verantwoorden; een keer hier voor de volksmenigte aan de tempelberg en vervolgens in hoofdstuk 23: 1vv. voor de hoge raad. Het zou toch altijd nog mogelijk zijn dat het Paulus lukte de treurige sluier van de verblinding, die voor de zintuigen en harten van de Joden was neergelaten, door de kracht van zijn rede weg te nemen en het waanzinnig oproer, dat zonder reden tegen hem is verwekt, door de indruk van zijn kalmte en helderheid tot bedaren te brengen. Inderdaad zijn de woorden van de apostel geheel overeenkomstig de aanwezige toestand en wel geschikt om een gewenste uitwerking teweeg te brengen. Wat de rede, die wij voor ons hebben, aangaat, moeten wij, nog voordat wij nader over de inhoud spreken, de houding, zo vol takt en de vastberadenheid van de redenaar bij het optreden in deze onvergelijkelijke toestand nagaan. De apostel staat op de uitstekende hoogte van de berg en beneden hem golft en stormt het woedende volk, over de gehele tempelomtrek verbreid tot aan de trappen van de burcht. Zodra de man, die aan lichaam en ziel dodelijk gewond is, zich met zijn aangezicht tot het volk wendt, dwingt zijn houding achting af en het wenken met zijn hand brengt het schreeuwende volk tot stilte. Paulus spreekt tot het Hebreeuwse volk in de Hebreeuwse taal, d. i. in het toenmaals gebruikelijke Aramese volksdialect. Tot de hoofdman heeft hij Grieks gesproken en het Grieks zal hem door zijn veelvuldig verkeer met de Hellenen ook veel gemakkelijker zijn geweest. Zo is dus opzettelijk het Aramese dialect gekozen en hoezeer hij daarin de rechte weg heeft ingeslagen, toont het dadelijk gevolg, want de grote stilte, die reeds begonnen is, werd door het horen van Hebreeuwse klanken nog vermeerderd. Met die eerwaardige en vaste houding van de apostel komt de aanspraak overeen: "Mannen broeders en vaders, " waarin Paulus met Stefanus overeenstemt. Hij ziet dus in de volksmenigte niet een woest en samengelopen hoop, maar een wezenlijke voorstelling van het volk volgens de indeling van de leidslieden, van de vaders en degenen die volgen, de broeders en wel op een wijze dat hij zichzelf in dit organisme van het volk dadelijk invoegt. Hoewel hij dus in zijn eigen lichaam en in het diepst van zijn ziel de meest innerlijke en meest omvattende verrotting van het gehele volksbestaan in Israël, de afval van deze volksmenigte van hun eigen waarachtig wezen op de bitterste wijze heeft ondervonden, laat hij in zijn onuitwisbare hoop dat volk toch niet los en in een

laatste ogenblik van afscheid voor altijd, ziet hij nog een mogelijkheid om de pijnlijkste verwijdering weg te nemen.

3. a) Ik ben een Joods man en te Tarsen in Cilicië geboren, opgevoed in deze stad Jeruzalem, aan de voeten van Gamaliël onderwezen met nauwgezette inachtneming van de vaderlijke wet; ik was een ijveraar voor God, evenals gij allen heden zijt, namelijk op onverstandige wijze (Gal. 1: 14 Fil. 1: 5v.).

a. Hand. 9: 11; 21: 39; 2 Kor. 11: 22

4. a) Ik heb deze weg van het christelijk geloof (hoofdstuk 9: 2; 18: 25; 19: 9, 23) vervolgd heb tot de dood van hen die op die weg waren, zoveel mij mogelijk was, zodat ik hen het liefst allen zou hebben uitgeroeid gezien. Ik vervolgde hen, sloeg hen in de boeien en zette hen gevangen, zowel mannen als vrouwen (vgl. hoofdstuk 7: 57-8: 8 9: 1-19).

a. Hand. 26: 9; 1 Kor. 15: 9 1 Tim. 1: 13

5. Zoals mij ook de hogepriester tot getuige is, wel niet persoonlijk, want de toenmalige hogepriester (Kajafas of diens opvolger Jonathan) bevindt zich sinds lang niet meer in zijn ambt, maar wel door de aantekenboeken, die hij als hogepriester bezit. En tevens kan de gehele raad van de ouderlingen, die samen de hoge raad uitmaken, dat bevestigen. Van hen heb ik ook brieven ontvangen voor de broeders, de Joden in de omliggende landen, en ik ben naar Damascus gereisd om ook degenen die daar waren, gebonden te brengen naar Jeruzalem, opdat zij, met martelingen gestraft, gedwongen zouden worden Christus te verloochenen.

Paulus had voor zijn christelijke broeders de geschiedenis van zijn bekering niet verborgen (Gal. 1: 3vv. 1 Tim. 1: 13vv. 1 Kor. 15: 9); maar nu vertelt hij die openlijk voor heel het volk en Lukas vertelt het hem na, hoewel die reeds in het eerste deel van de Handelingen van de Apostelen een plaats heeft gevonden. Wat nu Paulus 22 jaar geleden had ondervonden en tot dagelijkse herinnering in het hart droeg, dat belijdt hij heden op de plaats waar zijn grote schuld is gepleegd, vrij en openlijk tot roem van de genade, die niet tevergeefs aan hem is geweest. Als een echt Joods man, die met alle recht de mannen van Israël broeders en vaders noemde, stelt hij zich aan hen voor. Wel is hij geboren in het Cilicische Tarsen, waarvan de roem bij Jeruzalem in het niet wegzinkt, maar opgevoed is hij in deze stad, die hij van de tempelberg met tranen in het oog aanzag. En indien enig Joods man de geest van ijver kent die de discipelen van Mozes drijft, dan is het de man, die aan de voeten van Gamaliël niet alleen uiterlijk zat, maar, met zijn ganse ziel onderworpen aan het gezag van deze meester, zich liet onderwijzen naar de strengheid van de vaderlijke wet en daarin binnendrong met de trots van het Jodendom (Gal. 1: 14), jagende naar de gerechtigheid door de wet (Fil. 3: 5vv.). Hij was een ijveraar voor God. De eer van God, zoals hij die meende te kennen, was zijn streven en zijn hele oogmerk (Rom. 10: 2). Nu voegt hij daarbij: "evenals gij allen heden zijt.
" Moest dat de Joden niet dwingen tot de belijdenis: deze man begrijpt ons, maar wij begrijpen hem niet? Wat geeft aan het evangelisch getuigenis van een Luther tegenover het ellendig werken doen van de papisten een zo grote en overwinnende macht? Is het niet de ervaring van een zondaar, die zich zelfs boven zijn krachten heeft vermoeid en afgunst, om rechtvaardig te worden door zelf voldoen, totdat het God behaagde de genade van de vergeving van de zonde in zijn versmachtende ziel te openbaren? Is er ooit iemand geweest, zegt hij eens, die onder het pausdom, voordat het evangelielicht voor hem opging, de instellingen van de paus en van de vaderen in ere heeft gehouden en met grote, aanhoudende ijver er voor gearbeid heeft, dan heb ik het wel in het bijzonder gedaan. Ik heb met al de ernst

van het hart die gehouden en ze verdedigd, alsof het enkel heiligheid was en tot zalig worden volstrekt noodzakelijk zich daaraan te houden. Daarom heb ik er mij op het sterkst op toegelegd om die instellingen te houden en mijn lichaam tot vasten, waken, bidden en andere oefeningen veel meer gemarteld en geplaagd dan zij, die nu mijn ergste vijanden en vervolgers zijn. Ik hield het er toch voor dat ik op die wijze aan de wet zou voldoen en mijn geweten bevredigen voor de pijnigingen van de bozen. Maar ik richtte niets uit, zodat ik zelfs wanhopig zou zijn geworden als Christus mij niet in genade had aangezien en met het licht van Zijn evangelie bestraald.

"Gebonden": zonder twijfel was voor de apostel de keten, die hij droeg een herinnering aan de ketenen, die hij vroeger zijn broeders had aangedaan. Laat ons bij al ons lijden boetvaardig terugdenken of wij de roeden niet zelf hebben samengebonden, waarmee de Heere ons kastijdt.

6. a) Maar het gebeurde mij toen ik op mijn reis dichtbij Damascus gekomen was omstreeks de middag, dat b) plotseling uit de hemel een groot licht mij omstraalde, helderder dan de glans van de zon (hoofdstuk 26: 13).

a. Hand. 9: 3 b) 1 Kor. 15: 8; 2 Kor. 12: 2

7. En ik viel op de grond en ik hoorde een stem tot mij zeggen: Saul, Saul, waarom vervolgt gij Mij?

8. En ik antwoordde: Wie zijt Gij Heere? En Hij zei tot mij: Ik ben Jezus, de Nazareeër, die gij vervolgt.

9. En zij die met mij waren, zagen wel het licht, a) en werden zeer bevreesd; maar de stem van Hem, die tot mij sprak, hoorden zij niet.

a. Dan. 10: 7

Het tweede gedeelte van dit vers is schijnbaar in strijd met hetgeen Lukas in hoofdstuk 9: 7 van dit boek schrijft: "zij hoorden wel de stem. " Een tijdschrift, dat men "de bijbelvriend" noemde, gewijd aan de bestrijding van de Bijbel, wees daarop om het goddelijke van ons boek in verdenking te brengen. Een dergelijke aanval is zeker onedel te noemen van een man, bekend met de Griekse taal, die weten moest dat in Hand. 9: 7 het woord akouein (= horen) met de 2e naamval staat, terwijl het in onze tekst de 4e achter zich heeft. Het eerste geeft te kennen: zij hoorden dat er een stem sprak; het tweede, zij verstonden niet wat de stem meedeelde. Het ging hun dus als de schare in Joh. 12: 29, terwijl het Paulus was als Johannes, die ons dat woord in vs. 28 mededelen kon.

10. En ik zei: Heere! wat zal ik doen? En de Heere zei tot mij: Sta op en ga heen naar Damascus en daar zal met u gesproken worden over al hetgeen u door God verordend is te doen, die u van de moederschoot heeft afgezonderd en door Zijn genade geroepen heeft (Gal.
1. 15 Rom. 1: 1).

11. En toen ik vanwege de heerlijkheid van dat licht niet zag en verblind bleef, werd ik bij de hand geleid door degenen die met mij waren (vs. 9) en ik kwam te Damascus.

12. En een zekere Ananias, die in die stad woonde, een godvruchtig man naar de wet, van wie van alle Joden, die daar woonden, een goed getuigenis gaven,

13. kwam tot mij, nadat ik drie dagen blind was geweest en niet gegeten noch gedronken had (hoofdstuk 9: 9). Hij ging bij mij staan en legde zijn hand op mij, opdat ik weer ziende zou worden (hoofdstuk 9: 17) en zei tot mij: Saul, broeder, word weer ziende. En ik heb ervaren dat ik onder die oplegging van de handen werkelijk het gezicht weer ontvangen heb; op hetzelfde moment werd ik ziende en zag hem en kon er nu niet aan twijfelen dat hij als een bode van God tot mij was gekomen.

14. En hij zei: De God van onze vaderen heeft u tevoren verordend, bestemd, om Zijn wil te kennen en de Rechtvaardige te zien, namelijk Zijn Zoon Jezus Christus (hoofdstuk 3: 14; 7:
52. en de stem uit Zijn mond te horen, zoals u op uw weg hierheen ook werkelijk is te beurt gevallen (vs. 6vv.).

15. Want gij zult Zijn getuige zijn bij alle mensen, voor de hele wereld en een getuige van hetgeen gij gezien en gehoord hebt, namelijk dat Hij uit de dood is opgestaan en aan de rechterhand van God verhoogd.

16. En nu, wat aarzelt gij nog? Sta op en laat u dopen in dit waterbad (hoofdstuk 2: 38 Efeziers 5: 26; 1 Kor. 6: 11 en uw zonden afwassen, onder aanroeping van de naam van de Heere Jezus, als van de waarachtige Heiland en Zaligmaker (hoofdstuk 2: 21).

Wat heeft hem, die tot zijn Israëlitische broeders en medeijveraars voor de God van de vaderen spreekt, toch wel kunnen bewegen tot een zo grote verandering, als later bij hem heeft plaatsgehad? Hij wil hun dat zeggen, maar nu niet meer zoals vroeger (hoofdstuk 9: 22 en 28vv.) met gronden en bewijzen voor de vervulling van de profetieën in de persoon van de zo hevig vervolgde Jezus van Nazareth. Hij zet eenvoudig zijn verhaal, dat hij begonnen is, voort; zijn geschiedenis als vervolger lost zich op in de geschiedenis van zijn bekering tot belijder en getuige. Dat hij bij het vertellen daarvan Jezus invoert met de bijnaam "van Nazareth, " was tegenover zijn ongelovige toehoorders een wel overlegde uitdrukking. Als hij uitdrukkelijk vermeldt dat de verschijning had plaatsgehad op de heldere middag, dan moet dit de toehoorders daarvoor ten waarborg zijn dat het geen droomachtige zelfmisleiding geweest is. Het getuigenis van de apostel dat zijn metgezellen dat licht van de hemel eveneens hebben gezien, stelt de openbaring voor als een objectief feit, dat ook anderen met hem hadden ervaren, terwijl de mededeling van de omstandigheid, dat zij die bij hem waren de woorden van Jezus niet verstonden, moet verklaren waarom deze niet in staat waren omtrent het gesprokene zelf getuigenis af te leggen. Ook de nauwkeurige voorstelling van de aanwijzing van de Heere dat hem, de apostel, te Damascus alles zou worden gezegd, wat hem te doen stond, heeft hij zeker opzettelijk gegeven, om zijn toehoorders duidelijk te maken dat hij van dat ogenblik geen macht meer had om zelf te besluiten, maar door de wil van de Heere op zijn nieuwe weg geleid was. Daartoe dient dan ook hetgeen volgt, wat hij meedeelt van het deel dat Ananias bij zijn bekering heeft gehad. Zo heeft dan in het bijzonder de eis van de Heere om zich te laten dopen en zijn zonden te laten afwassen en de naam van de Heere Jezus aan te roepen, de beslissende stap bij hem teweeggebracht. En daar nu Ananias in naam van de God van de vaderen tot hem kwam en deze voldoende bekend was als een man onberispelijk naar de wet, moet zijn omkering worden beschouwd als een door God zelf geëist en geenszins in tegenspraak met de ware oudtestamentische vroomheid.
Stond Paulus met zijn boodschap op de Areopagus te Athene, dan had bij voor een eenvoudig verhaal van de wonderbare verschijning van de Heere, die hem ten deel was gevallen, geen opmerkzaamheid en deelneming kunnen verwachten; maar hier bevinden wij ons te Jeruzalem en op de heilige hoogten van de HEERE. Evenals te Athene ook in de tijd van verval

wetenschap en kunst steeds opmerkzaamheid en belangstelling gevonden hebben, evenals te Rome macht naar buiten en recht in het innerlijke tot in de laatste tijden hun aantrekkende kracht hebben geopenbaard, zo is het hier Gods woord en werk, waarvan de reine en volle toon nog altijd ook door de dichtste bedekselen van vleselijke en ongelovige gezindheid, tenminste voor een ogenblik, moet doordringen. Door deze onvernietigbare aanleg voor Gods werken en woorden, die aan dit volk van het begin is ingestort, zal het ook eens mogelijk zijn dat de verstrooiden over de wereld van de heilige tegenwoordigheid van God op aarde, door de innerlijke kloof ver vaneen gescheiden, als het werk van God aan de heidenen zal zijn volbracht, ondanks hun verharding en hun door ongeloof gesloten hart, de voltooiing van het tegenwoordig werken en besturen van God onder de volken opeens en eendrachtig zullen erkennen.

En het gebeurde mij, toen ik na drie jaar (Gal. 1: 18) te Jeruzalem weergekeerd was en in de tempel bad om de bekering van mijn volk (Rom. 10: 1), dat ik in zinsverrukking raakte (Openbaring 1: 10vv.).

En dat ik Hem, mijn Heiland, zag en Hij tot mij zei:
Spoed u en ga in haast uit Jeruzalem; want zij zullen uw getuigenis van Mij niet aannemen, hoe gij er ook op moogt rekenen dat zij het zullen doen.

MATTHEUS. 10: 14

Daartegen bracht ik in dat ik juist, omdat ik zelf tevoren zo hevig tegen Hem en Zijn gemeente had gewoed, voor hen mijn getuigenis van Hem ook des te geloofwaardiger en gewichtiger moest voorkomen. En ik zei: Heere, zij weten dat ik in de gevangenis wierp en in de synagogen geselde wie in U geloofden.

En toen het bloed van Stefanus, Uw getuige, vergoten werd, stond ik daar ook bij en had mede een welbehagen in zijn dood en ik bewaarde de kleren van degenen die hem doodden. Zij zullen mij toch meer vertrouwen schenken, als ik uit eigen ervaring hun voorhoud dat de weg, waarop zij wandelen, een weg van dwaling is en zij zich tot deze Christus moeten bekeren, tot wie ik zo wonderbaar bekeerd ben, indien zij willen zalig worden.

En Hij liet die tegenspraak geheel terzijde en zei tot mij: Ga weg uit Jeruzalem, waar gij niet op uw plaats zijt, daarheen waar gij door Mij verordend zijt; a) want Ik zal u ver weg naar de heidenen uitzenden (hoofdstuk 9: 15; 13: 2vv.).

Gal. 1: 15; 2: 8 2 Tim. 1: 11

Dat voorval te Jeruzalem wordt in hoofdstuk 9 niet meegedeeld; Paulus vertelt het hier niet zonder reden en bedoeling. Wat hij toen hoopte en verwachtte, toen hij te Jeruzalem zijn werk wilde verrichten, dat men namelijk juist hem die tevoren een vervolger van het christendom was geweest, vertrouwen zou schenken, dat kon zich nu verwezenlijken.

Zo heeft dan de gebonden apostel zelf zijn even tevoren nog zo woedende toehoorders als het ware in zijn macht gekregen. Hij heeft althans hun gemoederen zo ingenomen, zo voorbereid,

zo gedwee gemaakt, dat zij de naam van Jezus uit zijn mond hebben kunnen horen, zonder opnieuw in woede uit te barsten en de al te roekeloze spreker met geweld het zwijgen op te leggen. Men zou zich over de kunst of gave van een welsprekendheid bijna gaan verwonderen, die tot zulke uitkomsten leiden kon. Men hoeft slechts voort te lezen en elk denkbeeld van naar de mens kunstmatige leiding van de gedachten en bestemming van de driften valt spoedig weg. Het is uit de overvloed van zijn hart dat de gewezen vervolger, nu belijder van de naam van de Heere Jezus, de geschiedenis van zijn bekering aan zijn vervolgers om de wil van diens Naam vertelt. Spoedig zal dat verhaal een belijdenis van zonden worden, een kreet van droefheid, van berouw, van verlangen om, mocht het zijn, het vergrijp te herstellen. Ontzaglijk is nu, te midden van de luisterende Joden, die melding van een tweede gezicht, aan de spreker te beurt gevallen (vs. 17-21). In dat gezicht, nu niet meer nabij of binnen Damascus, maar in Jeruzalem zelf, (het was bij gelegenheid van het eerste bezoek na zijn bekering) werd hem door de Heer (Jezus), te kennen gegeven wat reeds gebleken was, wat straks opnieuw met zo ontzettende waarheid blijken zou: zij zullen uw getuigenis van Mij niet aannemen; en daarom spoed u en ga in haast uit Jeruzalem. En tevergeefs had daartegen de nieuwe belijder Zijn tegenrede uitgeroepen; had hij niet in Jeruzalem in de gevangenis geworpen, in de synagogen gegeseld wie in Jezus geloofden? Had hij niet, toen het bloed van Stefanus, Zijn getuige, vergoten werd, in die dood een welbehagen gehad en diensten bewezen aan de moordenaars? En zou hij nu in datzelfde Jeruzalem door de prediking van de naam van de Heere niet openbaar en voortdurend deze zonden mogen belijden en voor de naam van Jezus degenen trachten te winnen die wisten dat hij eenmaal zelf een wreedaardig ijveraar en hardnekkig vervolger was geweest? Maar nee! Anders was met hem de weg van de Heere. Het stellige bevel werd gehoord en daarom dan ook uitgevoerd: Ga heen, want Ik zal u ver tot de heidenen uitzenden. Welke mens die een hart heeft, voor schuldgevoel maar enigszins geopend, gaat niet hier mee, ondervindt geen schok van aandoening tot in het binnenste met de apostel bij deze kreet van onuitsprekelijke smart over zonde? Wat een behoefte om door dat enig middel van gedeeltelijk of betrekkelijk herstel van het begane kwaad, dat hij zich nog geopend acht, door een openbare terugroeping, door een openbare belijdenis, door een openbare verheerlijking van de Heer die hij in Zijn dierbaarste leden ter dood toe vervolgd heeft, voor vriend en vijand te Jeruzalem allereerst, geheel de diepte te openen van zijn getroffen geweten en van zijn getroffen hart. Welke mens die een hart heeft, vatbaar nog voor enige indruk, voor dergelijke teleurstelling van de innigste, van de heiligste verlangens, voelt zich niet als verpletterd met hem, bij het vernemen van het goddelijk antwoord: niet te Jeruzalem, maar onder de verre heidenen! Zo zijn de wegen van die God hoger dan alle menselijke gedachten, ook de edelste, ook de zuiverste, ook de heiligste! Hier in een voor alle eeuwen sprekend voorbeeld moest het weer blijken, dat het de mens die gezondigd heeft, niet gegeven wordt door een weg naar eigen wijsheid of inspraak van het gemoed gekozen, te herstellen wat hij misdaan heeft. Voor de zondaar blijft niets andere over dan (o diepte van ontferming!) aanneming, eenvoudige en nederige aanneming van het woord van de vergeving. Herstel van het bedreven en geleden kwaad is alleen Gods werk en voor zover ook de zondaar iets herstellen of goedmaken kan en moet, dan is dat goedmaken, dat herstel in geen andere weg te vinden dan in die van loutere gehoorzaamheid. Wat Saulus te Jeruzalem tegen Gods heiligen misdaan heeft, zal hij door geen langdurig verblijf, langdurige boete, langdurige prediking in datzelfde Jeruzalem mogen herstellen. Integendeel, als tot overmaat van smart (thans helende en niet meer moordende smart) wordt hij van Jeruzalem, de schouwplaats van zijn vroegere weldaden, verwijderd; aan de verre heidenen, niet aan de eigen stad- en stamgenoot moet hij dat eenmaal door hem zo fel bestreden evangelie verkondigen. Slechts van tijd tot tijd, bij zeer enkele ogenblikken zal hij die stad weer mogen aanschouwen, zal hij binnen haar muren mogen uitroepen zijn overtreding en prediken de genade aan hemzelf, de voornaamste van de zondaren geschied!

Eén van die ogenblikken waarin hij, te midden van de felste vervolging, van de woedendste mishandeling, in het gezicht van de dood, door een tot redeloosheid toe opgewonden menigte hem gedreigd, dat getuigenis zal mogen afleggen, is hetgeen wij beschreven vinden in deze tekst. Wie nog een hart, wie nog een beetje gezond verstand, wie nog een zweem van zelf- of mensenkennis, onder de zwijmelwijn van een ingebeelde kritiek of wetenschap behouden mocht, moet met dat hart, dat verstand, dat overblijfsel van waarheid bij het geweten te rade gaan en zich afvragen voor God of in deze Paulus van de Handelingen, zoals hij hier voor ons staat en spreekt tot de Heer daarboven en tot de dood-dreigende menigte om hem heen hier beneden, met enige zedelijke of redelijke mogelijkheid de band van een dichter of versierder in zoveel als een enige bijzonderheid van uitdrukking, handeling of gevoelen te denken is?

Zij, de Joden, die in vs. 2 zo stil waren geworden en met ingehouden adem luisterden, hoorden hem aan tot dit woord: Ik zal u ver weg naar de heidenen zenden. En zij verhieven hun stem en zeiden: Weg van de aarde met zo iemand, die nu duidelijk gebleken is een vals profeet te zijn; want het is niet behoorlijk dat hij leeft (Deut. 13: 1vv.) en het was beter geweest als men ons niet in het ombrengen van hem had verhinderd (hoofdstuk 21: 31vv.).

Wat hadden zij na het laatste door Paulus uitgesproken woord nog voor verder getuigenis nodig, zo meenden zij (MATTHEUS. 26: 65). Nu hadden zij het gehoord, hoe dat Nazaresche sektenhoofd een grote dweper was, die tegenover dit volk en de wet en tegenover die heilige plaats stond (hoofdstuk 21: 28). Hij verklaarde toch de heidenen voor het volk van Christus en voor erfgenamen van de hoop van Israël.

Inderdaad was op dat tijdstip de Joodse bevolking in Jeruzalem met het woord en denkbeeld van een Jezus de Nazarener als Messias wel niet verzoend, maar door de tijd die verstreken was en door het aanmerkelijke aantal Joodse belijders van die Naam enigszins eraan gewend geworden. Het bestaan van een dergelijke sekte in Jeruzalem en Judea bij duizenden en tienduizenden was nu eenmaal een gevestigde zaak. Maar nu deze belijder van Jezus van Nazareth dat woord geuit heeft van heidenen, tot wie de Heer hem, Paulus, met een getuigenis, door de Joden verworpen, hun ten schande zou gezonden hebben, nu houdt alle geduld waarmee zij hem tot op dit woord gehoord hebben, in één keer op voor hen mogelijk te zijn. Nu trekt zich samen, nu verplaatst zich op die ene Christusbelijder, Paulus, op één ogenblik al de vroegere vijandschap, tegen de twaalven en de eerste broedergemeente, tegen Stefanus, tegen Jakobus getoond, of nog later te betonen. Wat zij in deze mens zien, is niet alleen een belijder en verkondiger van de Nazarener, maar iemand die Israël's eer prijs geeft aan de gehate heiden, die de besnijdenis veracht en aan de voorhuid hulde brengt. Want opeens bij de uiting van dat ene woord herroept hij in hun gedachten al wat zij in dat opzicht van hem vernomen hebben van ver en van nabij, van die Paulus die (hoofdstuk 21: 21, 27, 28) al de Joden op het grondgebied van de heidenen van Mozes leert afvallen en verbiedt hun kinderen te besnijden, die tegen het volk en de wet en Jeruzalems heiligdom alle mensen overal inneemt, die nog onlangs en als voor hun ogen, Grieken gebracht heeft in de tempel en het heilige ontheiligd. Zo kent dan nu hun woede geen grenzen; en de vroeger gehoorde kreet: Weg met hem! wordt met versterking herhaald: Weg van de aarde met zo iemand! Het was niet behoorlijk dat wij hem lieten leven!

Jezus de opgehangene, als een hemels Heer en Messias te horen erkennen, was reeds iets onverdraaglijks voor hen; maar dat die Messias aan Paulus de last zou gegeven hebben om Jeruzalem als een onbekeerlijke stad te verlaten en dan nog, om heidenen ver heen te gaan verlichten, met verwerping van de Joden, dit bracht hen in woede en deed eenparig zijn moord eisen. Zou de Messias Zijn stad, Zijn volk verlaten en anderen - zou Hij verblinde,

verachte heidenen, honden en zwijnen, verkiezen? Dit was lastering; wie zo sprak, was niet waardig langer te leven. Men wilde zijn dood en drong de stadsvoogd met oproerige gebaren hiertoe.

En toen zij op de zo-even gemelde wijze riepen en daarbij als teken dat het hun van rechtswege toekwam dat men Paulus aan hen ter steniging overgaf, de kleren van zich smeten (hoofdstuk 7: 57) en stof in de lucht wierpen (Joh. 10: 31), zo moesten zij tenminste met gebaren en uit de verte doen wat hun door de Romeinen niet werd toegestaan als in de nabijheid en in werkelijkheid te verrichten.

Toen beval de overste, die om het vernieuwde en heviger tumult moest denken dat er toch iets kwaads door Paulus moest bedreven zijn, dat men hem in de legerplaats, in de kazerne, zou brengen en zei dat men hem onder geseling ondervragen zou. Hij wilde hem door geselen tot een bekentenis brengen, welke misdaad hij bedreven had, opdat hij begrijpen mocht om welke reden zij zo over hem riepen.

En toen zij hem door de soldaten, aan wie bevolen was de pijniging te laten plaatshebben, met de riemen strekten, aan een paal vastbonden om de geseling te laten geschieden Uit 27:
zei Paulus tot de hoofdman over honderd, die daar stond en de soldaten bevelen gaf, terwijl de opperhoofdman zelf zich niet op de plaats bevond: Is het u geoorloofd een Romein, zoals ik ben (hoofdstuk 16: 37) en dat zonder vonnis te geselen? Zoveel mij van het Romeinse recht bekend is, mag dat niet geschieden ("Ac 16: 39.

Met recht heeft men de vraag opgeworpen waarom Paulus, die toch bereid was om de naam van de Heere alles te lijden, zich niet gewillig onderwierp aan het lijden dat men hem wilde aandoen, maar zich daaraan onttrok door zich op zijn recht als Romeins burger te beroepen. Deze vraag heeft des te meer grond, omdat de apostel te Filippi (hoofdstuk 16: 19vv.), de kastijding eerst zonder tegenspraak duldde en pas nadat het lijden geleden was, zijn recht deed gelden. Ons antwoord is: te Filippi kwam de apostel voor de eerste maal in aanraking met de vijandige richting van de Romeinse wereldmacht en het was er daar om te doen zich tegen de overwinnende macht van de geest van de vijandschap van deze wereld te openbaren. Hier was daarentegen de mate van lijden voor heden vervuld, het leger van de Romeinse bezetting op de burcht Antonia mocht de apostel houden voor een hem door God bereide rustplaats na de uitputtende strijd met de woede van de Joden. Daar mocht hij het middel dat in zijn macht stond, om de pijniging te ontlopen, met een vrij geweten gebruiken.

De voorgenomen geseling berustte alleen op de veronderstelling van de overste dat de Joden wel een rechtmatige reden moesten hebben om zo tegen Paulus te woeden. Om die dwaling weg te nemen, was er volgens de toestand van de zaak geen ander middel dan de gehele procedure een andere weg in te leiden en inderdaad is die door dit beroep op zijn Romeins burgerrecht de goede kant op geleid, zodat zijn goed recht later volledig openbaar werd en tenslotte slechts tegenover hem de willekeur van de machthebber overbleef (hoofdstuk 23: 9;
26v. ; 25: 18, 24vv.

Volgens de wet van Valerius was het ongeoorloofd een Romeins burger te veroordelen, zonder zijn zaak onderzocht te hebben en volgens die van Porceius mochten de Romeinse burgers niet gegeseld worden. Zeer bekend is het zeggen van Cicero: "Het is een misdaad een Romeins burger te binden, het is een schelmstuk hem te geselen, het staat gelijk aan een vadermoord hem te doden en hoe zal ik het noemen, hem te kruisigen? " Paulus beriep zich op zijn Romeins burgerrecht om de geseling te ontwijken. Dit was geen lafhartigheid, strijdig

met zijn plicht, waarvoor hij altijd moest bereid zijn om smaadheid en mishandelingen voor de eer van Jezus en de belijders van Zijn naam te ondergaan; het stond hem niet alleen vrij, maar zelfs was hij verplicht om alle smarten en smaadheden te ontgaan, waarvan hij wist dat hij daardoor aan de zaak van het evangelie niet het minste voordeel kon toebrengen.

Toen nu de hoofdman over honderd hoorde dat hij hier met een Romeins burger te doen had, ging hij weg en boodschapte het de overste in zijn kamer op de burcht, zeggende: Zie wat gij te doen hebt en laat de executie, door u bevolen, niet doorgaan; want deze mens is, zoals hij zich aan ons heeft openbaar gemaakt, een Romein.

En de overste kwam naar Paulus, naar de plek waar hij zich onder de handen van de soldaten bevond en zei tot hem: Zeg mij, is het waar, zoals gij tot de overste over honderd hebt gezegd, zijt gij een Romein? En hij zei: Ja! ik ben in het bezit van het Romeinse burgerrecht.

En de overste antwoordde: Ik heb dit burgerrecht voor een grote som geld verkregen, maar gij schijnt mij niet toe een man te zijn die zo’n aanzienlijke prijs daarvoor zoudt kunnen besteden. En Paulus zei: Maar ik heb mij dat rechtniet voor geld aangeschaft, ik bezit het door geboorte.

De overste gaf daarop tegenbevel. Terstond dan hielden zij op, namelijk de soldaten die Paulus met geselen zouden onderzocht hebben. En de overste werd ook bevreesd, toen hij begreep dat hij, de apostel, een Romein was en dat hij hem bij de gevangenneming (hoofdstuk 33)met twee ketenen had gebonden. Het kon hem grote moeilijkheid veroorzaken, daar het had plaatsgehad op gewelddadige wijze en zonder dat er enig bewijs van een misdaad was.

Paulus was geen Romeins burger omdat hij te Tarsen geboren was; dat had hij reeds aan de overste in hoofdstuk 21: 30 te kennen gegeven. De stad Tarsus was noch Romeinse kolonie, noch Romeins municipium, maar alleen een zogenaamde vrijstad evenals Filippi (hoofdstuk 12). Wij hebben daarom reden aan te nemen dat de familie van Paulus om enige reden in het erfelijk bezit van het Romeinse burgerrecht en hij dus van geen geringe afkomst was. Als wij echter vernemen dat de overste het Romeinse burgerrecht gedurende zijn leven had gekocht, dan hebben wij in de mededeling van deze schijnbaar nietige omstandigheden een bevestiging van de historische geloofwaardigheid van de Handelingen. De naam Claudius Lysias, die de man droeg, zegt ons dat hij een Griek was, die volgens de gewoonte van die tijd bij het verkrijgen van het Romeinse burgerrecht de Romeinse familienaam Claudius bij zijn Griekse Lysias voegde. Bovendien weten wij uit de geschiedenis dat juist toen het verkrijgen van het Romeinse burgerrecht voor geld, vroeger een ongehoorde zaak, vrij dikwijls plaats had.

Dicht naast elkaar staan hier de waardigheden van Paulus, de aardse van zijn geboorte en de hemelse van zijn wedergeboorte. Het volk van Israël houdt het voor recht de dienaar van Jezus Christus te stenigen; de heidenen hielden het voor onrecht de Romeinse burger te geselen. Ook nog heden ten dage is de Griekse taal verstaanbaarder dan de Hebreeuwse, het burgerlijk recht bij de kinderen van deze wereld meer geacht dan het recht van de heiligen bij de verblinde kinderen van het licht!

Vs. 30 Door de loop van de zaken is het belang, dat de overste heeft om de werkelijke bezwaren van de Joden tegen Paulus te bemiddelen, nog groter geworden. Daarom roept hij

de volgende dag een samenkomst bijeen van de leden van de hoge raad, laat de apostel van zijn boeien ontheffen, van de berg voeren en tegenover de hoge raad plaatsen. Zo komt hij tot de tweede verantwoording en wel voor de geestelijke rechtbank zelf. Hierin komt spoedig tweespalt onder de sadducees- en de farizeesgezinde leden, als Paulus verklaart dat hij om de hoop en de opstanding van de doden als een aangeklaagde voor hen stond, zodat het tot geen beslissing van de zaak komt, maar de overste de gevangene in de burcht laat terugkeren.

En de volgende dag, op donderdag 18 mei, wilde de overste zekerheid hebben omtrent de gevangene Paulus, waarom hij door de Joden beschuldigd werd en maakte hij hem los van de boeien, waarin hij hem na het afnemen van de twee ketenen (hoofdstuk 21: 30) had gehouden, daar hij toch nog altijd een gevangene was. Nu moest hij hem echter ook van deze boeien bevrijden, omdat hij ter verantwoording was geroepen. En hij beval dat de hogepriester en hun gehele raad zouden samenkomen in de vergaderzaal bij de tempel Uit 27: 1. En hij bracht Paulus van de hoger gelegen burcht naar de vergaderzaal beneden en stelde hem voor hen, terwijl hij zelf aanwezig bleef.

Bij dit vers is het de vraag of alles wat daarin van de overste wordt verteld: a) hij wilde met zekerheid weten waarover Paulus door de Joden werd aangeklaagd, b) hij maakte zijn boeien los, c) hij beval dat de overpriesters en hun hele raad zouden samenkomen, d) hij bracht Paulus naar beneden en stelde hem voor hen - moet gezien worden als behorend tot het "de volgende dag", of dat er verschil moet worden gemaakt tussen hetgeen hij zich voor de volgende dag voornam en ook werkelijk volvoerde (a en d) en hetgeen hij in verband met vs. 23-29 op de dag zelf deed (b en c) Tot de eerste gedachte komt men het eerst als men de tekst leest; maar er ontstaat dan grote moeilijkheid. Hoe zou Lysias, van wie in vs. 29 gezegd werd dat hij bevreesd werd toen hij hoorde dat Paulus een Romein was en dat hij hem gebonden had, de apostel nog die dag in zijn boeien hebben gelaten en pas de volgende dag voor zijn verhoring door de hoge raad van zijn boeien hebben laten verlossen. Tot wegneming van deze moeilijkheid heeft men aangenomen ofwel dat de woorden "en dat hij hem gebonden had" niet zouden slaan op het aanleggen van de twee ketenen in hoofdstuk 21: 33 maar op het aanbinden met riemen aan de paal met het doel om hem te geselen (hoofdstuk 22: 25), ofwel als men dat eerste meende te moeten vasthouden, heeft men Lysias beschuldigd van een stijfhoofdige consequentie, namelijk dat de trotse Romein het ondanks zijn vrees toch niet over zich had kunnen krijgen om door dadelijke wegneming van de boeien van de door hem geminachte Jood zich bevreesd te tonen. Intussen dragen beide pogingen tot verklaring het karakter van gemaaktheid, van onnatuurlijkheid en zijn slechts vruchten van verlegenheid. Enige uitleggers zijn daarom tot de tweede mening gekomen en hebben de bedoeling van ons vers op deze wijze weergegeven: met de bedoeling om de volgende dag nauwkeuriger te informeren naar de mogelijke misdaad van Paulus en om het nu nog onbewezen gebleven recht tot het boeien van hem, als het bleek te bestaan, te verzwaren, liet de overste uit vrees voor heden de boeien afnemen, terwijl hij tegelijk een zitting van de hoge raad voor de volgende dag samenriep. De volgende dag leidde hij de apostel dan werkelijk naar het Sanhedrin. Ook bij deze opvatting blijft het gevoel van niet bevredigd te zijn in zoverre dat de verdeling van de inhoud van vs. 30 voor twee dagen om het bovenaan geplaatste "de volgende dag" iets van geweld aandoen heeft, iets dat de tekst is opgedrongen. Daarom trekken wij liever de juistheid van de gewone lezing in twijfel. Zeker is de gewone lezing reeds op dat punt verkeerd als er gezegd wordt: "Lysias beval dat de overpriesters en hun hele raad zouden komen" (elyein), waarvoor zonder twijfel moet worden gelezen "samenkomen" (sunelyein - door de slotsyllabe van het voorgaande woord ekeleusen ging de eerste syllabe van sunelyein verloren); want de Joodse overheid hoefde zich niet naar de Romeinse overste op de burcht Antonia te begeven, maar deze moest met zijn gevangene naar de vergaderzaal afdalen. Nu is

ook de bijvoeging: "van de boeien" bij het woord "maakte hem los" zonder twijfel slechts een toevoeging van de kopieerders, die de tekst wilden aanvullen, maar zich vergist hebben. De "boeien" in hoofdstuk 21: 33 of de twee ketenen heeft Lysias Paulus dadelijk afgenomen toen hij vernam dat hij een Romein was en aan het einde van vs. 29 zou dan bij de woorden: "dat hij hem gebonden had", liever de bijvoeging te maken zijn waarom hij hem de twee ketenen liet afnemen en voor de verdere gevangenschap hem lichtere boeien liet aandoen. " Maar ook die lichtere boeien werden de apostel afgenomen als Lysias hem de volgende dag voor de hoge raad stelde, om zich daar te verantwoorden. Pas in hoofdstuk 23: 10 werden hem de lichtere boeien weer aangedaan, als de hoofdman opnieuw beval hem in de legerplaats te brengen en zo komt hij in hoofdstuk 23: 18 wel voor als gebonden, maar toch slechts met één keten; wel bevindt hij zich in de toestand van iemand omtrent wie nog moest worden onderzoek gedaan, maar toch niet meer als iemand die reeds als misdadiger gestempeld is.

HOOFDSTUK 23

PAULUS WORDT BIJ ZIJN VERANTWOORDING VOOR DE RAAD TE JERUZALEM GESLAGEN, DOOR DE HEERE GETROOST EN UIT GEVAAR GERED

En toen Paulus zag dat niemand het woord nam om hem te verhoren, begon hij, de ogen met een vaste, vrije blik op de raad gericht, waaruit zijn bereidwilligheid ter verantwoording zich afspiegelde (1 Petrus 3: 15). Hij zei: mannen broeders, gij, die met mij tot één en hetzelfde volk behoort (hoofdstuk 2: 29; 3: 12 en 17; 13: 26; 15: 7). a) Ik heb, wat mijn verhouding tot de theocratie, mijn gedrag in de maatschappij van het godsrijk aangaat (Fil. 1: 27), met alle goed geweten vanaf mijn jeugd voor God gewandeld tot op deze dag.

Hand. 24: 16

Niemand van de raad schijnt zin gehad te hebben om het verhoor met een vraag te beginnen. Zij voelden zich waarschijnlijk beledigd dat zij op bevel van de overste van de Romeinse soldaten en in zijn tegenwoordigheid hadden moeten samenkomen, zodat die samenkomst zelf een vernedering was voor hen en dat zij bovendien niet waren samengekomen om als rechters te vonnissen, maar om door hun bericht de vreemde overheerser in staat te stellen om onder hen recht te spreken. Vandaar hun ontevredenheid, die hen ongeschikt maakte om met onpartijdigheid over de man te oordelen die door de Romeinse wapens tegen de woede van hun volk beschermd was en ongezind om een geregeld verhoor aan te stellen. Daar dan allen zwegen en niemand hem vroeg, vatte Paulus het woord op en zei: mannen, broeders. Zijn stand en aanzien onder de Joden gaven hem evenzeer als zijn leeftijd het recht tot deze aanspraak. De vergadering bestond uit mannen van zijn stand, van zijn leeftijd, zij waren broeders, zo noemde hij hen ook.

a) Maar de hogepriester Ananias, vertoornd over die rede van de apostel, beval degenen die bij hem stonden, de dienaren, dat zij hem op de mond zouden slaan.

1 Kon. 22: 24 Jer. 20: 2 Joh. 18: 22

Toen zei Paulus tot hem: God zal u slaan met een geweldige dood, die Hij u over u zal brengen, gij gewitte wand! gij die van buiten wel schoon bepleisterd zijt, maar innerlijk slechts uit onrein leem bestaat. a) Zit gijook als medelid van de hoge raad in de geestelijke rechtbank van Israël, om mij, zoals gij schijnt, te oordelen naar de wet en beveelt gij nu, in plaats van mijn verantwoording te horen en mijn zaak te onderzoeken, tegen de wet, dat men mij zal slaan? Beveelt gij een bestraffing zonder gewoon verhoor en wettig vonnis (Joh. 7: 51)?

Deut. 17: 9

Opmerkelijk is het dat deze woorden van Paulus kort daarna door de spoedige en ontzettende dood van Ananias vervuld werden, zoals Josephus vertelt en de vraag rijst bij ons op of dan de apostel niet door een ingeving van de Heilige Geest heeft gesproken, zoals de Heere beloofd heeft.

En zij die daarbij stonden en meenden hun meester te moeten verdedigen (Joh. 18: 22), zeiden: Scheldt gij de hogepriester van God uit? Want dat is hij, tegen wie gij uw woord hebt gesproken.

En Paulus zei: Ik wist niet, broeders, dat het de hogepriester was, anders zou ik dat woord, dat een goddelijke vloek aankondigt, hebben teruggehouden om het gebod van de Heere (2 Petrus 2: 10v. Jud. 1: 8vv.), want er is geschreven in Ex. 22: 28 : de overste van uw volk zult gij niet vervloeken.

De inhoud van deze vijf verzen heeft de uitleggers van verschillende zijden zeer in verwarring gebracht, zodat het bij hen gewoonte is geworden de apostel te berispen niet alleen om onbeleefdheid bij zijn aanspraak, maar ook om overijling bij zijn woord tegen Ananias. Tot de eerste fout heeft hij zich laten vervoeren door een te sterk zelfgevoel en tot de tweede door hartstochtelijke geraaktheid. Zijn woord van verontschuldiging met niet weten is dan een terugnemen van die belediging en daar dit niet weten onmogelijk kon plaatshebben, berustte zijn verontschuldiging eigenlijk op een noodleugen. Als zo'n verklaring juist was, dan moesten wij zeker gaan twijfelen aan het betrouwbare van de toezegging die de Heere aan Zijn apostelen in MATTHEUS. 10: 19 Luk. 21: 14v. geeft. Paulus zou dan op dit zo gewichtig en beslissend ogenblik, waarop het minder op zijn eigen persoon en zijn verder lot aankwam dan wel op de vervulling van zijn roeping, hem dadelijk bij zijn bekering voorgesteld (hoofdstuk 9: 15), om Christus' naam uit te dragen voor de heidenen en voor de koningen en voor de kinderen van Israël, juist door de Geest van God verlaten zijn. Hij zou dan, zoals hij vroeger door de fanatieke Joden aan de Romeinse macht was opgedrongen, zo nu door de Heere, om wiens wil hij leed, aan de misgreep van eigen menselijk vleselijke ijver overgegeven zijn geweest. Wij hebben echter reden om meer te twijfelen aan de wijsheid van de exegeten, die op deze wijze oordelen, dan aan de wijsheid van de Heere, die Zijn "uitverkoren vat" zeker op de beste wijze in spreken en handelen geleid heeft. Des te meer zal de Heere dit hebben gedaan, nu in Paulus Zijn nieuwtestamentische gemeente stond tegenover het Jodendom, dat door Ananias werd vertegenwoordigd en nu geheel in ongeloof en fanatisme was opgelost en hier wederkerige verklaring en uiteindelijk gehele scheiding zou worden teweeggebracht. Stellen wij ons de moeilijke punten voor, eerst in hetgeen vs. 1 vertelt, dan valt het in het oog dat Paulus niet eerst een openen van de vergadering door de hoge raad als onderzoekend college afwacht, maar dadelijk zelf het woord neemt. Verder dat hij begint te spreken, de medeleden van de hoge raad met zijn blikken beschouwt en dat hij uiteindelijk aan de redevoering, die volgen zal een aanspraak laat voorafgaan, waarin hij zich met de overpriesters en oudsten volkomen gelijkstelt, zodat hij slechts als een Israëliet tegenover de Israëlieten staat, als hij zegt: "Mannen, broeders" (vgl. hoofdstuk 3: 12, 17; 5:
13: 16 en 26, maar niet als een aangeklaagde tegenover zijn inquisiteurs en rechters, evenals Petrus in hoofdstuk 4: 8 Dit laatste punt nu is het dat ons het juiste gezichtspunt tot waardering van de omstandigheden en tot beoordeling van het gedrag van Paulus opent; deze bevindt zich namelijk inderdaad nu niet meer onder de rechterlijke macht van de hoge raad. Zij, die hij de vorige dag nog aanspreken kon: "Mannen, broeders en vaders! " (hoofdstuk 22:
hebben hem, als hij zijn verantwoording heeft gedaan, wat de zaak aangaat, reeds uit de volksgemeenschap buiten gestoten. Hun vonnis was het doden van hem als van een godslasteraar en valse profeet en zij zouden dat ook zeker door steniging hebben volvoerd, als zij hadden mogen doen wat zij wilden (hoofdstuk 22: 22v.). Dat hij nog in leven is, is alleen een gevolg daarvan dat de Romeinse overheid, waaraan zij hem indirect hebben overgeleverd, zich hem heeft aangetrokken en dat nu deze geheel en alleen zijn rechtbank is. Noch het Joodse volk, noch de hoge raad heeft verder nog recht of macht over hem. Een teken daarin is de tegenwoordigheid van de overste bij deze vergadering, die de hoge raad ook niet op eigen gezag en naar eigen macht heeft samengeroepen, maar waardoor zij slechts het bevel volbrengt van deze medeaanwezige overste, omdat deze naar de zaak nader onderzoek wil doen. Het zou nu een verplaatsing van het zwaartepunt en een verduistering van de wezenlijke toestand van de zaak zijn geweest, als de apostel zijn verantwoording had willen inleiden met

een aanspraak, alsof hij zichzelf beschouwde als nog staande onder de macht en de uitspraak van dit gerechtshof. De hoge raad had hier niets anders te doen de Romeinse hoofdman opheldering te geven omtrent een zaak die hij vanuit zijn heidens standpunt niet kon uitvinden. Deze had de vorige dag, toen hij zijn gevangene toestond tot het volk te spreken, uit hetgeen hij voordroeg zoveel vernomen dat het hier godsdienstige zaken van geheel bijzondere aard gold, partijtwisten en sektenverschil, waar hij geen kennis van had. Een oproermaker tegen het Romeinse bestuur, zoals hij eerst dacht, toen hij Paulus gevangen nam en hem voor die Egyptenaar aanzag, die een jaar geleden die daad had gepleegd, had hij nu in deze man niet voor zich, evenmin een lage misdadiger, dat had hij reeds doorzien. Hij zou hem van zijn standpunt dadelijk hebben kunnen loslaten, maar hij zag maar al te duidelijk dat, zodra hij dat deed, de fanatieke Joden de vrij gelatene opnieuw net als eerder (hoofdstuk 21: 30v.) zouden aanvallen en hem, zoals zij zich ook werkelijk daartoe gereed maakten (vs. 10), zouden verscheuren. Daarom moest hij de hoge raad te hulp roepen, niet opdat deze over Paulus een vonnis zou vellen, maar hem een inzicht zou geven wat toch het volk zozeer tegen hem verbitterde en op welke wijze toch die fanatieke opgewondenheid tot bedaren kon gebracht worden. Dat laatste nu was voor de hoge raad een zo bezwaarlijke en netelige zaak, dat wij ons wel kunnen voorstellen dat Ananias vermeed, volgens zijn eigenlijke waardigheid, daar hij met het actieve hogepriesterschap ook het ambt van voorzitter in de hoge raad verenigde, de voorzittersstoel in te nemen en er de voorkeur aan gaf die voor ditmaal aan de Ab-Beth-Die als vice-president in te ruimen. Het was hier toch meer te doen om een beraadslaging in het belang van de Romeinse hoofdman, dan om een rechterlijke beslissing volgens eigen oordeel. Nu scheen deze vice-president hem meer geschikt, om de samenkomst te leiden en het vonnis uit te spreken, vooral daar hij als Sadduceeër (hoofdstuk 5: 19) zich niet bijzonder opgewekt voelde, en om een aangelegenheid, die de partij van de Farizeeën aanging, tot een einde te brengen. Aan Paulus, toen deze voor de hoge raad werd geleid, was het natuurlijk niet dadelijk bekend dat degene die ditmaal de voorzitting had, niet de eigenlijke Nasi of president was; hij moest hem integendeel voor de laatste houden. Ananias, die reeds sedert het jaar 48 n. Chr. de fungerende hogepriester was (hoewel ook met een tijdelijke afwezigheid van Jeruzalem omstreeks het jaar 52), kende hij zeker wel niet van persoon. Bovendien was de fungerende hogepriester niet en ipso altijd de Nasi, maar beide waardigheden waren dikwijls genoeg van elkaar gescheiden. Een rechtstreekse mededeling van de Heilige Geest had hem dus alleen in kennis kunnen stelen van de persoonlijke en tijdsomstandigheden; bij dergelijke zaken is echter zo’n mededeling niet op haar plaats. Intussen wist ook de Ab-Beth-Die, die de voorzitting en de leiding van de vergadering in handen had, niet hoe hij de zaak zou aanvatten; en waarom wist hij het niet? Het was toch zo hoogst eenvoudig de Romeinse overste de door hem gewenste inlichting te geven, als men aan God de eer had willen geven, door aan de waarheid vast te houden. De hogepriester en de gehele raad moesten weten en wisten zonder twijfel wat Paulus de vorige dag in de tempel gedaan had en dat de tegen hem opgewekte volkswoede slechts de vrucht was van een agitatie door enige buitenlandse Joden verwekt die rustte op een eigenmachtige insinuatie (hoofdstuk
26vv.). Een korte, duidelijke voorstelling van de zaak zou de hoofdman dadelijk uit zijn onkunde en de apostel uit zijn gevangenschap hebben kunnen bevrijden. Juist dat laatste wilde men niet. De gehele gezindheid van het volk werd in hoofdstuk 22: 22 uitgesproken met het woord: "weg van de aarde met zo iemand, want het is niet behoorlijk dat hij leeft. " Tegenover de Romeinse overste kon niet meer zo’n oproerig gedrag, als vroeger bij het verhoor van Stefanus (hoofdstuk 7: 54vv.), plaatshebben. Hier moest een rechtsgrond worden aangegeven, wanneer het met de gevangenschap van de apostel ook tot een veroordeling van hem zou komen. Natuurlijk bevond men zich in een zeer pijnlijke toestand, niet wetende hoe men de man zou aanvallen. Men wist niet hoe men het verhoor met enige schijn van recht tegen hem zou beginnen, opdat het Joodse gerechtshof niet beschaamd zou zijn voor de

vertegenwoordiger van het Romeinse recht. Nu is het zeer verklaarbaar dat Paulus met kalm en open gelaat, als hij die door zijn bekering toch volstrekt niet van de God van Israël was afgevallen, zoals zij meenden, die radeloze, door hun eigen geweten aangeklaagde mannen van het recht aanschouwt en, hen uit hun verlegenheid helpende, het verhoor opent met het getuigenis omtrent zichzelf: "Mannen, broeders! ik heb met alle goed geweten voor God gewandeld tot op deze dag. " Dit woord, waarmee hij zijn verhouding tot de theocratie (pepoliteumai vgl. Fil. 1: 27), waarover hier uitsluitend gehandeld werd, karakteriseert, moet geen straf voor hem zijn, maar een handreiking van de liefde. De apostel zou ook hun geweten goed willen maken, hij zou het van de ban van de zelfverharding willen bevrijden, zodat zij besloten, God de eer te geven, die niet meer een dienen verlangt in de oudheid van de letter, maar in nieuwigheid van de Geest (Rom. 7: 6). Als zij een bewijs verlangen voor de waarheid van zijn getuigenis omtrent zichzelf, dan is hij als broeder ook gereed om nader de hand te reiken aan de broeders door herhaling van zijn verantwoording van de vorige dag (hoofdstuk 22: 8-21). Met alle goed geweten heeft hij reeds toen gewandeld, toen ook hij een ijveraar was voor God, zoals zij het nu nog allen waren (Fil. 3: 6; 2 Tim. 1: 3 Hij heeft het tenminste oprecht gemeend toen hij zich tegen de christelijke gemeente stelde en hij heeft slechts onwetend in ongeloof gehandeld, toen hij een lasteraar en een vervolger was (1 Tim.
13). Maar hij moest, om verder met alle goed geweten voor God te kunnen wandelen, de goddelijke stem en aanwijzing volgen, toen het de Heere behaagde Zijn Zoon in hem te openbaren, dat hij die door het evangelie onder de heidenen zou verkondigen. Dat hij dadelijk gehoor gaf en niet met vlees en bloed daarover te rade ging (Gal. 1: 16), was een vrucht van zijn oprechtheid en waarheidsliefde. Vroeger, zo kan zijn mening met weinige woorden worden wedergegeven, bestuurde die God van Israël zijn leven, die door de stem van degenen die op Mozes’ stoel gezeten waren, tot hem sprak; en toen was het, wat zijn moord blazen en dreigen tegen de discipelen van de Heere aangaat, niet goed met hem gesteld; maar nu bestuurt hem die God, die door Zijn stem van de hemel voor Damascus, door zijn bevestigde knecht Ananias in die stad en door de verschijning in de tempel te Jeruzalem hem heeft teruggehaald van de weg van het verderf en verlicht heeft met het licht van de levenden. En dan is het zeker anders met hem gesteld dan met zijn vroegere geloofsgenoten, die nog heden de Heilige Geest weerstreven. Paulus hoeft deze gedachten slechts aan te geven of de hogepriester, die op een zetel onder de gewone medeleden van de hoge raad zit, begrijpt hem dadelijk. Hij laat hem, terwijl hij nu zijn waardigheid als Nasi laat gelden, hoewel hij die voor dit gerechtsgeding neer heeft gelegd, op de mond slaan. Hij mag niet spreken, zolang hij nog niet gevraagd is; hij mag echter het allerminst op die wijze spreken dat hij zich tot een rechter over het geweten van zijn rechters opwerpt. Dit gedrag van Ananias is geheel overeenkomstig zijn karakter als Sadduceeër Joh 11: 49. Ook in de Rabbijnse traditie is hij berucht om zijn brutale en geweldadige aard, waarbij nog een onverzadelijke hebzucht kwam, zodat hij bijv. onder de landvoogd Albinus (van 62-64 n. Chr.) toen hij reeds sedert het jaar 59 geen hogepriester meer was, voor zijn knechten bij de priesters de tienden van de dorsvloeren liet wegnemen, zoals hij in het algemeen met die bloedzuiger geheel en al gemene zaak maakte. Het is dus geenszins, zoals in de regel de uitleggers menen, hartstochtelijke opgewondenheid over de slag, die bij ontving, wanneer de apostel Ananias het woord in vs. 3 toeroept, maar het is de Heere door Zijn Geest, die hem tot dergelijke woorden dringt. Het bestraffende woord van Christus in MATTHEUS. 23: 27 en het woord van de bedreiging: "God zal u slaan" is een profetisch woord, dat enige jaren later ook vervuld is. Op 17 aug. van het jaar 66 toch, toen de zoon van die Judas uit Galilea, die in hoofdstuk 5: 37 genoemd is, in opstand kwam (Aanm. II d. 4), werd Ananias uit zijn schuilhoek in de waterleiding van een paleis voor de dag gehaald en door de opstandelingen vermoord. Toen werden op duidelijke wijze de bedreigingen van Gods woord in Ps. 82 tegen dergelijke onrechtvaardige, tirannieke rechters in de gemeente van God aan hem vervuld. Hij toch was in bijzonder sterke mate één

van die. Om nu dat woord van de bedreiging op hem persoonlijk toe te passen en de algemene vloek tot een individuele voor hem te maken door het uitspreken van een last die op hem wordt gelegd en hem ten dode zal leiden (Jes. 13: 1), daartoe ontvangt Paulus hier, acht jaar voordat zijn woord vervuld werd, de roeping als profeet, waarom hij ook zijn woord niet kleedt in de vorm van een wens, maar het voordraagt als voorzeggende aankondiging Hij richt die tot degene uit de hoge raad, die zonder enige reden of oorzaak hem heeft laten slaan, in wie dus de tirannieke willekeur en gewetenloze onderdrukking van de geringen en armen door deze "goden en kinderen van de Allerhoogsten" (Ps. 82: 6) duidelijk belichaamd is. Als hij nu dadelijk weet dat in deze tijd Ananias het hogepriesterschap bekleedt, dan heeft hij toch zeker deze Ananias niet persoonlijk gekend. Sedert 22 jaar zijn toch zijn persoonlijke betrekkingen tot de leden van het hogepriesterlijk geslacht en van de hoge raad te Jeruzalem afgebroken en al is hij nu in deze tijd vier maal te Jeruzalem geweest (hoofdstuk 9: 26vv; 12:
15: 2vv. ; 18: 22 en al heeft hij daar de tempel ook meermalen bezocht, zo moeten daarvan toch de beide eerste keren worden afgetrokken, omdat Ananias toch nog geen hogepriester was; bij de derde en vierde keer heeft hij de hogepriester zeker niet in de waarneming van zijn ambt leren kennen, daar dit alleen in de voorhof van de priesters en hoofdzakelijk op de groten Verzoendag plaats had. En waaruit zou hij nu bij dit verhoor afleiden dat hij in de persoon, met wie hij te doen had, de hogepriester voor zich had? Hij kenmerkte zich noch door de hogepriesterlijke kleding als degene, die het hogepriesterschap in het godsdienstige bezit, want deze werd alleen voor feestelijke gelegenheden uit de bewaarplaats gehaald en niet, zoals velen veronderstellen ook bij raadsvergaderingen gedragen. Evenmin wees hem zijn zitplaats in de raadsvergadering als de drager van het hogepriesterschap in besturende zin Lu 3: 2 als de Nasi aan, want de voorzittersstoel nam, zoals wij boven de gissing uitspraken, die vice-president in. Onze mening is een veel eenvoudiger en betrouwbaarder middel om de moeilijkheid van de door Paulus beweerde onwetendheid weg te nemen dan vele andere pogingen tot verklaring. Van de meest gewone, die reeds bij Augustinus, Luther en Calvijn wordt gevonden, is dat het woord van de apostel een ironische zin heeft (vgl. 2 Kor. 12: 13): "aan hem, die met zo schreeuwend onrecht zijn rechterlijke werkzaamheid begint, kan men het niet zien dat hij de hogepriester van God is; hij heeft zichzelf geheel onkenbaar gemaakt. " Daardoor wordt de volgende zin: "ik zou zo niet gesproken hebben, want er staat geschreven, de overste van uw volk zult gij niet vloeken" verlaagd tot een blote uitvlucht. Nee! Ananias heeft zich niet in morele zin door zijn gedrag voor de apostel onkenbaar gemaakt, maar in lichamelijke zin door het presidium aan een ander op te dragen, omdat hij in deze zaak zijn ambt niet wilde waarnemen. Dit nu komt de zaak van het rijk van God in zo verre ten goede dat Paulus nu, zonder tegen de letter van de wet te zondigen (Ex. 22: 28), hem in de naam van de Heere kan vervloeken. Daardoor verklaart de christelijke gemeente zich juridisch vrij van alle verdere gebondenheid aan het Joodse gerechtshof, terwijl de apostelen haar nog in hoofdstuk 5: 26vv. zo nauwgezet waarnamen, ondanks alle ongerechtigheid die zij daarvan ondervonden en verhief zij zich tot richteres over degenen die deze macht bekleedden, hetgeen eens de heiligen in het algemeen en in veel ruimere omvang is weggelegd (1 Kor. 6: 2v.). Het schelden of vloeken van de apostel slaat overigens, zoals het door hem aangehaalde woord van de wet bewijst, op Ananias niet zozeer wat de godsdienstige zijde van het hogepriesterschap aangaat, als wel op hem als overste. In de Hebreeuwse grondtekst staat namelijk voor "overste" het woord Nasi, waarnaar de vorst of president van de hoge raad zijn titel voerde. Paulus heeft zijn woord uitgesproken als het ware met geblinddoekte ogen; hij neemt er niets van terug, als de omstanders hem de blinddoek van de ogen nemen, door er hem opmerkzaam op te maken dat hij in de man, die hij uitgescholden heeft, de hogepriester voor zich heeft. Ook beschuldigt hij zich niet van overijling, als hij zich op zijn onwetendheid beroept, het woord blijft staan en alleen wordt gezegd dat het de apostel bij zijn nauwgezette onderwerping onder het gebod

van God niet mogelijk zou zijn geweest zonder die bindsels voor de ogen zijn woord uit te spreken omtrent het ambt en de waardigheid van hem, tegen wie hij heeft gesproken. Daarvoor wordt het laatste des te meer tot een uitspraak van de Heere zelf. In een zelfde toestand (Joh. 18: 19vv.) wilde eens de Heere die hogepriester niet vervloeken, die het rustig mede aanzag dat zijn dienaar de door hem verhoorde een kaakslag gaf en die daardoor diens daad tot zijn eigen maakte. Toen was het nog de tijd van goddelijke verdraagzaamheid en van christelijk lijden, maar nu was de mate van de genade uitgeput en de christelijke gemeente moet van nu aan steeds meer worden losgemaakt van haar verband met de Joodse synagoge, totdat zij vervolgens acht jaar later geheel uit haar zal worden uitgeleid.

En daar Paulus wist dat het ene deel van de raadslieden van de Sadduceeën was en het andere van de Farizeeën, begreep hij dat hij daarvan gebruik kon maken. Door zijn conflict met het hoofd van de eerste partij, waarbij bovendien de toegang tot het hart vanzelf gesloten was, had hij toch nog niet de gehele raad zo tegen zich in het harnas gejaagd, dat het hem niet meer mogelijk zou zijn om het andere deel voor de waarheid van het evangelie te winnen. Hij riep dan met luide stem (Joh. 7: 28, 37) in de raad: Mannen, broeders a) ik ben een Farizeeër, zoon van een Farizeeër (naar betere lezing: een zoon van Farizeeën,) d. i., ik heb de mening en gezindheid van een Farizeeër mij niet pas persoonlijk toegeëigend, maar reeds als een oude familie-overlevering verkregen (2 Tim. 1: 3). Ik word over de hoop en opstanding uit de doden, die in Jezus Christus tot een feit is geworden (hoofdstuk 4: 2) geoordeeld.

Hand. 24: 21; 26: 6

En toen hij dit gesproken had, ontstond er tweedracht tussen de Farizeeën en de Sadduceeën, zodat de ene partij tegenover de andere opstond; en de menigte van de vergaderden werd verdeeld.

a) Want de Sadduceeën zeggen dat er geen opstanding is (MATTHEUS. 22: 23), noch engel, noch geest, noch iets onlichamelijks, zodat de mensen na hun dood niet meer kunnen voortbestaan (Wijsh. 2: 1vv. ; maar de Farizeeën belijden het beide, niet alleen een opstanding van de doden, maar ook een voortbestaan van de ziel, evenals het bestaan van zuivere (meri) geesten.

Mark. 12: 18 Luk. 20: 27

En er ontstond in de raadskamer een groot geroep; en de schriftgeleerden van de zijde van de Farizeeën stonden op tegen het andere deel, de Sadduceeën en streden, zeggende: wij vinden geen schuld in deze mens, dat hij tegen dit volk, tegen de wet en tegen deze plaats zou leren (hoofdstuk 21: 28). En indien, wat zijn bekering tot Jezus van Nazareth aangaat, een geest tot hem gesproken heeft, of een engel, zoals hij beweert op de weg naar Damascus een hemelse verschijning gehad te hebben (hoofdstuk 22: 6vv.), laat ons tegen God niet strijden. Daar dat niet alleen mogelijk is, maar ons ook zeer waarschijnlijk voorkomt, willen wij hem om die bekering niet ter verantwoording roepen (hoofdstuk 5: 39).

Die arme Paulus! Nadat hij zijn hele leven door zo vele en boze gerichten van de mensen was gegaan en tenslotte ook zijn leven had ten offer gebracht, wordt hij, nu hij toch een goede strijd gestreden, de loop voleindigd en het geloof behouden heeft en hem de kroon van de rechtvaardigheid is weggelegd, door de exegeten scherp voor de rechtbank getrokken. Vroeger klaagden zij hem aan, of verdedigden zij hem slecht en nu vinden zij of weer allerlei zwakheden in hem, of proberen de gewaande verkeerdheid te bedekken op een wijze dat hij

van zijn apostolische wijsheid en onstrafbaarheid geheel wordt beroofd. Paulus in zijn verdediging (vs. 1) in de rede gevallen, zo wordt bij de ene uitlegger gezegd, slaat de weg in van slimheid en tracht de onrechtvaardige rechters onder elkaar oneens te maken, door het hoofdpunt van het christelijk geloof aan de opstanding van Christus en in het algemeen van de doden als punt van aanklacht op de voorgrond te stellen, terwijl het toch eigenlijk de leer van de apostel over de wet was. Een ander spreekt zijn mening zo uit: met grote tegenwoordigheid van geest en scherpzinnigheid grijpt Paulus, die volgens het eerder gebeurde wist dat hier een heldere en juiste verantwoording, zoals hij die in vs. 1 begonnen was, niet op haar plaats was, een middel aan dat bij de opgewondenheid van de gemoederen des te meer invloed moest uitoefenen. Hij doet dat om de beide hem welbekende partijen van de hoge raad met elkaar in conflict te brengen, door de grootste partij, die van de Farizeeën, tijdelijk voor zijn persoon en zijn zaak gunstig te stemmen. "Meer sluwheid dan braafheid": dat is nu het einde waarop dergelijke voorstellingen uitlopen. Het zou echter een slechte troost zijn, als wij bij iets dergelijks ons ermee wilden tevreden stellen dat het hier geen dogmatisch punt betrof, maar alleen het zedelijk gedrag. Bij hun verkondiging van de christelijke geloofsleer zouden de apostelen wel door de Heilige Geest in alle waarheid zijn geleid, zo beweren niet zelden de schriftverklaarders van de zogenaamde gelovige richting. Wanneer zij daarentegen bij hun voorstelling van het christelijk geloofsleven zich betoonden als aan hun eigen geest overgelaten en zich dus betoonden als maar al te zeer bestuurd door de geest van de kinderen van deze wereld, dan moeten wij dat voor lief nemen, van de discipel afscheiden en in plaats daarvan liever op de Meester zien. Tegenover zo’n redenering moeten wij beweren dat wij christenen er zeer slecht aan toe zouden zijn, als wij ook aan de apostelen dergelijke predikers van de gerechtigheid hadden, als in hun tijd de schriftgeleerden en Farizeeën waren, van wie de Heere zegt: "al wat zij u zeggen dat gij onderhouden zult, onderhoudt dat en doet het; maar doet niet naar hun werken. " Zonder twijfel is de christelijke ethiek geen minder gewichtige wetenschap dan de dogmatiek. Onze roeping is om onder een krom en verdraaid geslacht onberispelijk als kinderen van God te wandelen en te schijnen als lichten in deze boze en verduisterde wereld. Daarin zijn zulke moeilijke gevallen dat Christus’ eigen voorbeeld nog geen aanwijzing genoeg geeft voor alle deze. Ook ten opzichte van deze is Christus’ woord van toepassing, dat Hij tot Zijn discipelen zegt (Joh. 14: 12), dat zij in geloof in Hem de werken zouden doen, die Hij had gedaan, ja in sommige opzichten nog grotere dan deze. Zo was bijv. de verhouding van Paulus tegenover het ongelovige volk van de Joden in zoverre nog moeilijker, dat hij daaraan op besliste wijze de roeping moest vervullen, waarvan hij in hoofdstuk 28: 25vv. zegt bepaald het bewustzijn te hebben, die te moeten volbrengen. Nemen wij nu aan dat onze apostel in vs. 3 door een innerlijke drang van de Geest als het ware zichzelf voorbij gesproken en tegen Ananias een woord gezegd heeft dat volgens de wil van de Heere deze moest worden gezegd als van Hem, van de Heere en dat dit alleen kon worden gezegd door een persoonlijkheid die de hogepriester als de overste van het volk ondergeschikt was, als deze op dat ogenblik niet wist dat hij de hogepriester tegenover zich had. De apostel is verder, zodra hij het woord heeft gesproken, door menselijke middelen ingelicht tegen wie hij zijn woord had gericht, om nu, als geplaatst onder de gescholdene, gerechtvaardigd te worden doordat het gebod van God in onwetendheid was overschreden (vs. 5). Zo zullen wij ook bij hetgeen in deze verzen van zijn verder spreken en handelen wordt meegedeeld, het eigen werk van Christus des te minder hoeven te miskennen, wanneer toch Lukas dadelijk in hoofdstuk 1: 1 door de woorden: "hetgeen Jezus begonnen heeft zowel te doen als te leren, " duidelijk genoeg heeft te kennen gegeven dat wij de daden en leer van de apostelen voor de voortzetting en voltooiing van het door Jezus gemaakte begin moeten houden. En inderdaad, wij zouden niet weten hoe de apostel wijzer had kunnen handelen en meer overeenkomstig de bedoelingen van Hem die gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. Vooral moet hier worden in aanmerking genomen wat de Heiland in het bijzonder voor Zijn

uitverkoren volk Israël Zich had voorgenomen en beloofd had te doen, om het voor Zijn rijk te winnen en evenals wij tot hiertoe in de geschiedenis van de apostelen profetieën tot vervulling zagen komen, zo ontbreekt het ook in onze tekst niet aan iets dat tot verwezenlijking is gekomen. Wat is dat dan? Reeds bij Joh. 9: 41 Joh 9: 41 hebben wij aangewezen dat het gedrag van hen die bij het Joodse volk de toon aangeven en dat met hun geest beheersten en in zijn gezindheid voorstelden, de Farizeeën en schriftgeleerden tegenover de Heere Jezus, zolang Hij nog persoonlijk onder hen getuigde, niet karakteristieker kan worden voorgesteld dan in Hoogl. 5: 2 en 3 plaats heeft. Daar zegt Sulamith, die volgens betere verklaring voor een voorstelling van Israël moet worden gehouden, dat zij met de Zoon van David als bruidegom verloofd is: "Ik sliep, maar mijn hart waakte; de stem van mijn liefste, die klopte, was: "Doe mij open, mijn zuster, mijn vriendin, mijn duifje, mijn volmaakte! want mijn hoofd is vervuld met dauw, mijn haarlokken met nachtdruppen. Ik heb mijn rok uitgedaan, hoe zal ik hem weer aantrekken? Ik heb mijn voeten gewassen, hoe zal ik ze weer bezoedelen? " Israël vermoedde en voelde het wel, dat God Zijn volk in Jezus Christus bezocht had, dat deze waarlijk de Heiland en Zaligmaker was, die de profeten hadden aangekondigd, de ware Messias. Ook de Farizeeën en schriftgeleerden was een neiging van het hart tot hem niet vreemd, er zijn toch werkelijk later enigen van hen het geloof gehoorzaam geworden (hoofdstuk 6: 7; 15: 5). Wat hen echter voor het grootste deel nog van deze Jezus tegenhield, ja tenslotte tot hardnekkige vijanden en tegenstanders van Hem maakte, dat was aan de ene kant hun tegenzin om uit hun bed op te staan, dat zij door de wet uiterlijk te maken, naar hun vlees hadden gepast gemaakt, evenals men voor de nachtrust zijn kleren aflegt. Zij hadden geen lust om zich te laten bekeren door "de Leraar van God gekomen" en gezindheid en geweten voor het geestelijk verstaan van Gods geboden te laten scherpen (MATTHEUS. 5: 20vv.). Aan de andere kant was het hun eigengerechtigheid, waarin zij dachten dat zij door het waarnemen van allerlei uiterlijke instellingen en door het volbrengen van velerlei werken van godzaligheid (MATTHEUS. 6: 1vv. Mark. 7: 1vv.) hun voeten hadden gewassen, zodat zij de overgave aan een Heiland van zondaren, die ook tollenaars en hoeren tot Zijn discipelen en discipelinnen aannam, voor een weer bezoedelen van de voeten aanzagen. Verder lezen wij in Hoogl. 5: 4 en 5 : "Mijn liefste trok zijn hand door het gat van de deur (door de opening, die zich in het bovenste deel van de deur bevond, om naar het slot te grijpen, de grendel van binnen terug te schuiven en zich zo met geweld de toegang te verschaffen) en mijn binnenste werd ontroerd door hem (omdat ik merkte dat het nu tot een gewichtige, onafwijsbare beslissing moest komen). Ik stond op (mijn eerste weigering half gewillig half onwillig opgevende) om mijn liefste open te doen. " Wie ziet niet dat dit bedrijf van het grote drama in zijn laatste toneel nu aanwezig is en wordt afgespeeld, nu Paulus in de hoge raad uitroept: "Mannen broeders, ik ben een Farizeeër, een zoon van Farizeeën; ik word over de hoop van de opstanding uit de doden geoordeeld! " en de Farizeeën werkelijk zijn partij kiezen? Ja met dit roepen van de apostel strekt de vriend Jezus Christus inderdaad (vgl. hoofdstuk 26: 27) Zijn hand door het gat van de deur en het roepen treft ook het hart, waarop het gemunt is. Als de schriftgeleerden, het gedeelte dat de Farizeeën uitmaakten, zich van hun zetels verheffen, van de Sadduceeën zich afzonderen en zeggen: "wij vinden geen kwaad in deze mens en indien een geest tot hem gesproken heeft, of een engel, laat ons tegen God niet strijden, " wordt waarheid wat wij lazen: "mijn binnenste werd ontroerd door hem: ik stond op om mijn liefste open te doen. " Het was echter te weinig wat dit gedeelte in zijn strijden tegen het andere zei, te weinig voor het grote, beslissende ogenblik en te weinig met het oog op de tegenstand, die meer dan 31 jaar tegenover de Vriend had bestaan en met Zijn verhoging aan het kruis en de vervolging van Zijn gemeente sterker was geworden. Zij hadden niet alleen moeten betuigen dat zij niets kwaads in deze mens vonden, niet alleen de mogelijkheid moeten toegeven van een verschijning, hem door een geest of engel ten deel gevallen, zij hadden moeten betuigen dat die man rechtvaardig en goed

had gehandeld en zijn voorbeeld moeten volgen door de Zoon van God, die aan Paulus was verschenen, op deze krachtig overtuigende taal ten antwoord te geven (Jer. 20: 7): "Heere! Gij hebt mij overtuigd en ik ben overtuigd geworden. Gij zijt mij te sterk geweest en hebt overwonnen. " Maar dit willen zij niet; zij willen in hun verhouding tot Jezus en Zijn zaak altijd nog enigszins consequent blijven, zoals het zichzelf gelijk blijven tegenover de Heere in het algemeen de ban is die de duivel dan op het hart van de mensen legt, wanneer hij het spel reeds zo goed als verloren heeft en nu toch nog als overwinnaar staande blijft. "Ik deed mijn liefste open, maar mijn liefste was geweken, hij was doorgegaan, " zo lezen wij in Hoogl. 5: 6 en 7 aan het slot van de dichterlijke profetie: "Mijn ziel ging uit (het lichaam, d. i. ik schrok tot de dood toe) vanwege zijn spreken (omdat hij met mij had gesproken en ik hem niet naar zijn wil had opengedaan). Ik zocht hem (nu daarbuiten), maar ik vond hem niet, ik riep hem, doch hij antwoordde mij niet. De wachters, die de stad rondgingen, vonden mij; zij sloegen mij, zij verwondden mij; de wachters op de muren namen mijn sluier van mij. " Dat is Israël's lot, dat het zich door dat niet erkennen van dit laatste opzoeken zich heeft berokkend. De vriend was reeds weg, toen in het Jaar 62 dat Paasfeest, waarvan Hegesippus ons bij Eusebius vertelt (Aanm. II b. d.) in een christelijk feest scheen te zullen veranderen en dus Sulamith werkelijk de deur opendeed. Hij was met de wegvoering van Paulus naar Rome (hoofdstuk 27 en 28) nu definitief tot de heidenen gegaan, Israël zocht nu zijn vriend, maar hij antwoordde niet (Joh. 7: 33v. ; 8: 21). In plaats van deze vriend verhief zich weer een Sadduceeër, de hogepriester Annas II en stortte Jakobus II van het dak van de tempel, om hem vervolgens tussen de tempel en het altaar te laten doodslaan en de wijzer op het uurwerk naar het cijfer te voeren, dat de Heiland als begin van het oordeel had aangewezen (Matth. 23: 35). In die tijd van acht jaar, dat het oordeel werd volvoerd, hebben echter de hoeders het volk vele wonden geslagen en bij de verwoesting van stad en tempel hebben zij het de sluijer ontnomen. Dat wij door deze opvatting van het optreden van de apostel daaraan de waardering hebben gegeven, zoals die naar de wil van de Heere werkelijk moet worden gegeven, daarvoor spreekt de inhoud van het volgende 11e vers Zou Christus wel die nacht aan Paulus zijn verschenen, Zich aan hem als degene die hem bijstond, hebben doen kennen, hem wel als Zijn getuige te Jeruzalem hebben erkend en tot Zijn getuige ook te Rome hebben geroepen, indien zijn gedrag in deze tekst zo moet worden beoordeeld als de boven aangehaalde uitspraken van beroemde schriftverklaarders dat doen? Doch er zijn ook wel anderen, die bij hun verklaring standvastiger te werk gaan.

Paulus riep dat woord niet te midden van de raadsvergadering om in de scheiding van Farizeeën en Sadduceeën een uitweg voor zichzelf te vinden, maar om het onmogelijke verbond tussen rechtzinnigen en ketters te verbreken en zijn leer van de belijdenis van Israëls hoop voor ogen te stellen. Als Joods man was hij ook nu nog een Farizeeër, een zoon van Farizeeën, wel niet meer de oude, die jaagde naar de gerechtigheid uit de werken van de wet, maar wel de dienaar van de God van zijn vaderen in geloof aan het woord dat aan Israël is toevertrouwd en in de hoop, die de Farizeeën verwachten; was het hen nu ernstig gemeend met hun belijdenis, dan moeten zij overtuigd worden dat zij tot de prediker van de opgestane Christus behoorden, niet bij de loocheners van hun hoop. Maar helaas het verdere van de geschiedenis wijst aan dat het slechts een vluchtige opwelling was van de partijschap, die de farizeese overste bewoog een woord ten gunste van de apostel te spreken. Zij waren er meer op bedacht om hun boosheid tegenover de Sadduceeën te openbaren dan om tot zichzelf in te keren en hun afval van God te zien in gemeenschap met misdadige ketters, die noch aan opstanding, noch aan engelen, noch aan geesten in het algemeen enig geloof hechten, daar hun God, hun buik en hun kerk de vergankelijke wereld was. De gedeeltelijke waarheid die zij beleden, had voor hen alleen enige betekenis, omdat zij, de geprezen Farizeeën, het waren die dit artikel onder hun leerstellingen hadden - liefde tot de waarheid hadden zij niet.

Had Paulus een uiterlijk zedelijk recht om van het diep ingrijpend onderscheid dat hem van de Farizeeën scheidde, hier af te zien? Was de tegenstelling tussen Sadduceïsme en Farizeïsme zo radikaal en absoluut dat de tegenstelling tussen Farizeïsme en christendom in vergelijking met de andere slechts als ondergeschikt voorkwam, dat zolang men met het eerste te doen had, onder zekere omstandigheden buiten aanmerking mocht blijven? Wij kunnen op deze vraag met een bepaald en zeker ja antwoorden. Het Sadduceïsme was het besliste ongeloof, zoals zich dat op de bodem van het Jodendom had gevormd, het Farizeïsme was geloof, al was het ook een ziekelijk geloof, al was waarheid en dwaling daarbij dooreen gemengd. De grondstellingen en aanknopingspunten waren toch nog aanwezig, waaraan zich een toenemen in kennis van de waarheid kan verbinden. In de achting voor wet en profetie was de mogelijkheid gegeven om door wet en profetie nog tot Christus geleid te worden; met het geloof in de opwekking van de doden in het algemeen was de mogelijkheid daarvan een erkentenis van Jezus' opstanding.

Paulus behoorde tot de Farizeeën niet alleen door zijn ontwikkeling en zijn verleden, maar ook door zijn tegenwoordig standpunt van het geloof, in zoverre hij tegenover de sadduceese frivoliteit de autoriteit van de goddelijke wet en het geloof aan de opstanding met hen vasthield. Dat was de bodem, waarop hij nog tegelijk met hen stond en waarvan hij hen verder het evangelie wilde inleiden. De hoop van de vaderen, vervuld in de verschijning van Christus en de opstanding uit de doden, bezegeld door de opstanding van Christus, dat waren werkelijk de beide hoofdthema's van Paulus' prediking.

Maar gaf Paulus geen aanleiding tot de verregaande tweedracht in de raad en is zijn gedrag ook ten opzichte van de hogepriester wel te rechtvaardigen? Wij erkennen, hij had in navolging van de Heer kunnen zeggen: Indien ik kwalijk gesproken heb, zo betuig van het kwade en indien wel, waarom beveelt gij mij te slaan? Maar wij durven hem daarom niet te veroordelen. Hier handelde geen dienaar, maar één van de rechters. Dit veroorzaakte vooral de rechtmatige verontwaardiging van Paulus. Dit deed hem in zijn karakter als gezant van de Heere, de huichelaar Gods rechtvaardige vergelding aankondigen. Dat het een hogepriester was, wist hij niet. Wij moeten dit op zijn woord geloven. Hij kon het ook waarlijk niet uit zijn handelwijze opmaken. Ananias zal zich in deze vergadering, die onder toezicht van Lysias werd gehouden, door niets van de andere leden van de Raad onderscheiden hebben. Ook toonde Paulus door het antwoord dat hij gaf aan hem die hem zei: scheldt gij de hogepriester van God uit? dat hij meester was gebleven van zichzelf. En heeft niet de Heer zelf Zich even sterk tegen de huichelachtige schriftgeleerden en Farizeeën uitgelaten? Maar die uitroep: Ik ben een Farizeeër, een afstammeling van Farizeeën, over de hoop en opstanding word ik veroordeeld? Maar was het dan geen waarheid? Hadden de Sadduceeën niet vanaf het begin zich verzet tegen de prediking van de apostelen, omdat zij in Jezus de opstanding uit de doden verkondigden. Mocht Paulus niet nog een poging beproeven om, daar hij bij de Sadduceeën niets kon uitwerken, bij de Farizeeën zijn zaak te bepleiten. Begon hij daartoe niet met wijsheid aan een hoofdwaarheid, waarin hij het met hen eens was? En mogen wij niet aannemen dat hij, van die waarheid uitgaande, zijn prediking nader zou hebben ontwikkeld, indien hij niet door de redeloze woede van de raad daarin was verhinderd? Nee, wij vinden ook hier niets berispelijks. Wij bewonderen zijn wijsheid, zijn tegenwoordigheid van geest en erkennen dat hij ook hier met een goed geweten voor God heeft gewandeld. Dat had hij gedaan vóór zijn bekering, dat deed hij ook na zijn bekering. Hiervan was hij zich bewust. Dat kon hij met vrijmoedigheid voor de raad verklaren.

En toen er grote tweedracht, oproer van de ene partij tegen de andere, ontstaan was, zodat elk van die beiden de apostel tot zich trok, de Sadduceeën om hem te mishandelen, de

Farizeeën om hem aan hun handen te ontrukken, werd deoverste bezorgd. Hij vreesde dat Paulus door hen verscheurd werd en gebood daarom door middel van de ordonnans, die hij bij zich had en die hij nu naar de burcht Antonia tot de militaire kazerne zond, dat het krijgsvolk zou afkomen naar de raadzaal en hem met geweld, daar zij hem niet vrijwillig lieten gaan, uit het midden van hen wegrukken en naar de legerplaats (hoofdst. 21: 34, 37; 22: 24) brengen.

Een schandelijke gebeurtenis in de hoge raad, in het hoogste geestelijke collegie van het Joodse volk! Een ware roversynode! Wat een gedachte moet de heidense bevelhebber gekregen hebben van deze geestelijke waardigheidsbekleders en van hun godsdienst! Tantaene animis coelestibus irae: zijn ook hemelse gemoederen tot zo'n toorn in staat? Zo zal hij wellicht met een Romeinsen dichter bij zichzelf hebben gevraagd, evenals het nog heden de opmerkzame heidenen moet gaan, als zij zien hoe de christenen in godsdienstijver elkaar verscheuren.

Nadat het Sanhedrin van zijn goddelijke standplaats met zoveel schande was neergevallen, kan het zichzelf steeds meer vernietigen; er kan niet anders overblijven dan het verwachten van het vuur van de goddelijke wraak. Maar op het ogenblik dat het Sanhedrin als het hoofd van de Israëlitische inrichting zich vertoont als overgegeven aan het openlijke oordeel van God, wordt het Romeinse rijk, waarvan wij de overste met zijn manschappen als het werktuig moeten aanzien, als het organisme voorgesteld en geheiligd, waarvan God zich voor de verdere ontwikkeling van Zijn rijk op aarde wil bedienen.

En in de volgende nacht stond de Heere bij hem in een droomgezicht, of in een nachtgezicht, zoals in hoofdst. 18: 9 Openb. 1: 10vv., en zei: Heb goede moed, Paulus! Want zoals gij te Jeruzalem van Mij getuigd hebt, zo moet gij ook te Rome, waarheen zich uw verlangen uitstrekt (hoofdst. 19: 21), getuigen.

De Heere schenkt hem een dubbele troost. Wat Hij te Jeruzalem gedaan en gesproken heeft, van zijn Pinkstertocht in de tempel met de vier Nazireeërs tot aan het woord van de opstanding uit de doden voor de hoge raad is een getuigenis van Jezus geweest en de Heere legt daarop het zegel. Maar de vrede, waarmee hij de Joden begroette, moet tot hem wederkeren en hem er zeker van doen zijn dat hij te Jeruzalem zijn ambt, voor God een liefelijke reuk, heeft voleindigd en voor morgen zal de Heere zorgen. Wat Paulus zich dan verder een jaar geleden in Efeze voorstelde, moet tot werkelijkheid komen, niemand kan het tegenhouden. Ja, de gevangenschap in de Romeinse legerplaats is reeds het begin van het einde: "gij moet ook te Rome getuigen. "

Zoals aan de apostel zijn gevangenneming te Jeruzalem vooraf was geopenbaard, zo wordt ook, nu deze is gekomen, het verdere hem meegedeeld, dat hij naar Rome zal komen om ook daar de Heere te verkondigen.

Vanaf nu richten de Handelingen van de Apostelen zich op het apostolisch getuigenis dat Paulus te Rome zal afleggen. Als de voorstanders van Petrus' pausdom zoiets ook maar voor de helft omtrent Petrus geschreven vonden, wat zouden zij trots daarop zijn.

Heerlijke vertroosting! De grootste die er is: de toespraak, de bemoediging van de Heer zelf en Zijn goedkeuring van Paulus' getuigenis en de aanwijzing van het uiterste, maar ook het hoogste punt van zijn zending: Rome. Wel heeft de Heere Zijn woord aan Ananias (Hand. 9: 15 ten opzichte van Paulus volkomen bevestigd: "deze is mij een uitverkoren vat, om Mijn naam uit te dragen voor de heidenen en de koningen en de kinderen van Israël. De Heere

verzweeg hem echter langs welke weg Paulus te Rome zou komen. Dit zou de toekomst hem leren. Het is genoeg dat de begeerte van Paulus' hart hem thans door de Heere zelf als een doel, dat zeker bereikt zou worden, werd voorgesteld.

Kan het anders of Paulus' diep gevoelige ziel is door al het gebeurde doorwond op de pijnlijkste plaats en zijn beneveld oog staart bekommerd op de donkere toekomst? Moet het gaan, dan staat wel het ergste te wachten en de vurigste wens van zijn leven om eindelijk ook Rome te zien, dreigt nooit in vervulling te gaan. In de volste zin van het woord is het hier: "van buiten strijd, van binnen vrees, " en terwijl alles rondom hem in rustige slaap ligt verzonken, is voor Paulus het nachtelijk uur een uur van verborgen strijd. Daar wordt hij door de trouwe Heer juist op het goede moment verrast met een afzonderlijke verschijning, waarvan wij vruchteloos vragen of zij in, dan wel buiten het lichaam geschied, in dromende of in wakende toestand is waargenomen; maar waaraan wij terstond de barmhartige Hogepriester herkennen, die medelijden heeft met de zwakheid van de Zijnen. Leest Hij in het oog van de apostel de moeite, Hij verkwikt hem door dat vriendelijk: "Heb goede moed, " dat Hij in de dagen van Zijn vlees zo vaak aan nederigen en zwakken deed horen en grijpt als het ware nogmaals een zinkende Petrus, waar hij wankelt op de donkere zee. Hij sterkt hem door het zegel van Zijn goedkeuring te hechten aan het getuigenis dat door Paulus te Jeruzalem afgelegd was en van welke waarde moest hem deze goedkeuring zijn, juist na de grievende wijze waarop dit getuigenis door de Joden was ontvangen. Hij belooft hem dat hij werkelijk zijn vurigste wens zal vervuld zien en door welke diepe en donkere wegen ook, naar dat vurig gewenste Rome geleid zal worden, om ook daar te doen wat hij te Jeruzalem deed. En door dat alles vormt en heiligt Hij Zijn Paulus al meer tot hetgeen deze is geroepen te zijn, "een uitverkoren vat om de naam van de Heere uit te dragen voor de heidenen en de koningen en de kinderen van Israël. " Voorwaar, ook hier had Paulus, zoals nog in zijn laatste brief, kunnen roemen: "de Heere heeft mij bekrachtigd. " Ook hier heeft Jezus Zijn troostrijke belofte vervuld: "Ik zal u geen wezen laten, Ik kom weer tot u! "

Vs. 12-35 De dag daarop maken veertig Joodse ijveraars in overeenstemming met de hogepriester en de sadduceese partij van de hoge raad een samenzwering tegen het leven van de apostel. De Romeinse overste, nog tijdig door een neef van Paulus die te Jeruzalem woont, met het plan bekend geworden, zendt de gevangene nog in diezelfde nacht onder sterk militair geleide, voorzien van een brief waarin de toestand van de zaak en Paulus' onschuld wordt meegedeeld, naar Cesarea tot de landvoogd Felix (van 53-60 n. Chr.). Deze bewaart de apostel voorlopig in het rechtshuis, totdat zijn aanklagers zouden komen en het proces zou kunnen beginnen.

a) En toen het dag geworden was, dus vrijdag 19 mei, maakten sommigen van de Joden (vs. 13), wellicht van die uit Azië, (hoofdst. 21: 27vv.) een samenzwering en vervloekten zichzelf, zeggende dat zij niet zouden eten of drinken, voordat zij Paulus zouden gedood hebben.

Hand. 23: 21, 30

En zij, die Zeloten, van wie er toen zeer veel in het Joodse land waren (hoofdst. 21: 38), waren meer dan veertig, die deze eed samen afgelegd hadden.

Zij gingen tot de overpriesters en de ouderlingen, die tot de partij van de Farizeeën behoorden (hoofdst. 4: 1) en zeiden: Wij hebben onszelf met vervloeking vervloekt, zodat een

vloek op ons zou liggen, indien wij onze gelofte braken, niets te zullen nuttigen (hoofdst. 10: 20: 11), totdat wij Paulus zullen gedood hebben.

Gij dan, laat de overste enerzijds weten dat de raad in zijn geheel moet samenkomen, anderzijds dat hij, de overste, hem morgen naar u moet brengen, alsof gij naderekennis wilde nemen van zijn zaken; en wij zijn bereid hem onderweg door middel van verborgen gehouden dolken om te brengen, voordat hij bij u komt, zodat gij volstrekt niets meer met hem te doen zult hebben.

Op de nacht waarin de Heere bij Paulus stond en hem troostte, volgde een dag waarop de Joden met nieuwe aanslagen van boosheid ontwaakten (Micha 2: 1). Zij verborgen hun boosheid voor de hoge raad niet en roemden in hun zonde, wel wetende dat de oversten hun moordaanslag voor godsdienst zouden houden.

Samenzweringen tot sluipmoord kwamen in die tijd menigvuldig genoeg in Juda voor (Aanm. II. d. I.). Deze veertig mannen nu doen zichzelf in een goddeloze ban om de man te vernietigen die in Rom. 9: 2 uit grote liefde tot zijn volk de wens uitspreekt in de plaats van de Joden zelf van Christus verbannen te zijn. Overigens werden volgens de mening van de rabbijnen dergelijke eden alleen voor verbindend gehouden als de uitvoering van het beloofde niet later onmogelijk bleek te zijn. In zo’n geval kon men van zijn eed weer worden ontbonden

Die fanatieken zullen zich dus later wel niet hebben laten doodhongeren; dat zij dit niet nodig zouden hebben, wisten zij vooruit; toch meenden zij dat hun plan zeker volstrekt niet zou kunnen mislopen.

Naar menselijke berekening was het ook bijna een onmogelijkheid dat niet één van de veertig, die zich vast verbonden hadden dat te doen, het plan ten uitvoer zou kunnen brengen.

Door deze nieuwe verharding en toegenomen boosheid heeft Israël het gericht verdiend dat de bode van het heil zich met zijn boodschap van de zaligheid van het centrum van de Jodenwereld naar het centrum van de heidenwereld keert. Maar zij hebben ook deze grote verandering zelf teweeggebracht, want hun voornemen tot het vermoorden van Paulus geeft aanleiding dat Paulus naar Cesarea en vervolgens naar Rome wordt gebracht.

En toen de zoon van Paulus’ zuster, die te Jeruzalem woonde Ac 9: 2, van deze hinderlaag gehoord had, daar de samengezworenen, in plaats van hun plan geheim te houden, zich vóór de tijd op hun werk beroemden, kwam hij daar en ging in de legerplaats op de burcht Antonia en boodschapte het Paulus. Men had hem de toegang op zijn verzoek dadelijk toegestaan (hoofdst. 24: 23), omdat men Paulus van geen misdaad had kunnen beschuldigen.

Dergelijke aanslagen blijven zelden verborgen. Door één of andere hier niet opgetekende weg blijft het plan tussen de moordenaars en een gedeelte van de raad nader overlegd (vs. 14, 15), niet geheim (Jer. 23: 24 Ps. 7: 15). Het komt althans ter ore van een nabestaande van Paulus zelf, de jeugdige zoon van een zuster van de apostel, buiten alle twijfel geen geloofsgenoot, maar enkel bloedverwant, in elk geval van dergelijke gruwel afkerig en voor de inspraak van de natuur gevoelig.

En toen Paulus de ontdekking had vernomen, riep hij één van de hoofdmannen over honderd, onder wiens opzicht hij geplaatst was, tot zich en zei: Breng deze jongeman naar de overste, want hij heeft hem wat te boodschappen.

Paulus heeft God niet verzocht door te denken: "wat gaat mij dat gepraat aan, jongmens! God zal mij zonder uw hulp wel in Rome brengen! " Zijn geloof zag integendeel ook in de natuurlijke middelen wonderbare wegen en in de jongeling een engel van God, die hem op zijn weg moest behoeden.

Paulus is thans evenzeer bereid om te leven, als hij vroeger bereid was om te sterven en met kalme omzichtigheid zoekt hij de bescherming van de overste, die hem in militaire bewaring hield. Een bede richt hij niet tot hem - doet hij wat zijn ambt meebracht, dan zal de wil van de Heere geschieden! Zie, hoe eendrachtig bij Paulus het vertrouwen op God en het gebruiken van gewone middelen samenwonen (vgl. hoofdstuk 9: 25). Hij is volkomen het tegenovergestelde van een dweper. Luther is daarin ook aan hem gelijk; hij ging bij nacht door een geheim poortje uit de stad Augsburg (na zijn gesprek met Cajetanus op 20 oktober
om te vluchten en acht mijlen ver te rijden, totdat hij in een veilig verblijf was gekomen.

Ofschoon Paulus op goddelijk gezag de meest beslissende verzekering had dat hij behouden zou worden, wist hij tevens dat de goddelijke Voorzienigheid door verstandige en voorzichtige middelen werkt en dat, indien hij verzuimde de middelen te gebruiken die in zijn macht waren, hij ook niet verwachten kon dat Gods Voorzienigheid voor hem werken. Hij die zichzelf niet wil helpen naar de middelen en de vermogens die hij bezit, heeft noch reden noch openbaring om hem te verzekeren dat hij enige hulp van God zal ontvangen.

Deze dan nam hem mee zonder zich met de zaak in te laten, die hem ook niet aanging en bracht hem tot de overste en zei: Paulus, de gevangene Ac 22: 30 heeft mij tot zich geroepen en verzocht deze jongeling tot u te brengen, die u wat heeft te zeggen.

De overste nu nam hem bij de hand, om hem door een vertrouwelijke behandeling moed te geven tot openbaring van zijn geheim. Hij ging met hem terzijde en vroeg: Wat is het dat gij mij hebt te boodschappen?

En hij zei: De Joden zijn overeengekomen om van u te begeren dat u Paulus morgen naar de raad zou brengen, alsof zij iets van hem nader moesten onderzoeken.

Doch geloof hun niet, want meer dan veertig mannen uit hun midden loeren op hem en hebben zichzelf met een vervloeking verbonden te eten noch te drinken, totdat zij hem zullen omgebracht hebben. Zij zijn van plan dat te doen op de weg naar de raadzaal en zij staan nu klaar en wachten slechts op uw toezegging, dat gij zult toestaan wat zij van u begeren en hun voornemen te volbrengen, als gij het doet.

Paulus wordt in de Romeinse militaire kazerne meer als een beschermeling dan als een misdadiger behandeld. De tegenstelling tussen de legerplaats van Israël en de legerplaats van de heidenen is duidelijk zichtbaar. Daar is alle orde verbroken, zodat de hoge raad met samenzweerders en bandieten gemene zaak maakt; hier is daarentegen alles geordend en geregeld. Daar spant de wanorde tot verderf van de apostel haar laatste kracht in, hier zijn alle leden van het militaire organisatie tot zijn dienst en ter zijner bescherming gereed. En terwijl daar de sterkste inspanning tevergeefs is, lukte hier wat men doet. Houden wij dit

gezichtspunt vast, dan zullen wij begrijpen waarom Lukas deze gebeurtenissen zo uitvoerig bericht. Hij wil ons hier de streng militaire discipline en het Romeinse rechtsgevoel voor ogen houden, die nu dienstbaar moeten worden aan het rijk van God.

De samenzwering van de veertig mannen was tevens indirect een samenzwering tot tegenstand tegen het Romeinse gezag; daarom moest de Romeinse overste, die wij tot hiertoe reeds hebben leren kennen als een behoedzaam man, des te eerder geneigd zijn om te voorkomen dat het gebeurde.

De overste dan liet de jongeling gaan en gebood hem: zeg niemand voort dat gij mij dit geopenbaard hebt, opdat de samenzweerders niet misschien, als zij vernamen dat hun aanslag ontdekt was, nog een ander middel tot volvoering daarvan zouden verzinnen.

Verder voelde hij zich verplicht om zijn maatregelen te nemen, om op elke aanval die zou kunnen plaatshebben, voorbereid te zijn, daar toch het hele Joodse land vol was van rovers en bandieten, van wie de samengezworen zich gemakkelijk door geld hulp zouden kunnen verschaffen. Daarom liet hij een tweetal hoofdmannen over honderd tot zich roepen en zei: Maakt tweehonderd soldaten van de zware infanterie gereed, opdat zij naar Cesarea trekken en zeventig ruiters en tweehonderd schutters, slingeraars met werpspiesen, tegen het derde uur van de nacht, d. i. tegen 9 uur ‘s avonds, bij het eindigen van de eerste nachtwake Mr 13: 37.

En laat ze zadelbeesten, transportpaarden, voorbrengen, opdat zij Paulus daarop zetten en behouden overbrengen naar de stadhouder Felix ("Uit 2: 20" en Aanm. II d. t.).

Eer aan Uw naam, o God van macht en genade! Hoewel de gevaren die uw kinderen omringen, vele zijn, ontbreken U nooit de middelen hen te bevrijden. En indien die er niet waren, kon gij Uw apostel door wonderen hebben bewaard. Hoe veilig is Uw volk te midden van de grootste gevaren! En hoe gelukkig onder de schaduw van Uw vleugelen! Als wij in U, Heere, geloven, zullen wij en de onzen zeker bewaard worden voor ieder kwaad en bewaard worden voor Uw eeuwig Koninkrijk. Hemelse Vader, geef ons door Uw Heilige Geest, voor de zaak van Christus, dat heerlijk geloof.

God heeft middelen voor ieder werk. De natuurlijke bekwaamheden en zedelijke deugden van de heidenen hebben dikwijls moeten dienen tot bescherming van Zijn vervolgde dienaren. De wereld kan dikwijls onderscheiden tussen de ongeveinsde trouw van oprechte gelovigen en de ijver van valse belijders, alhoewel zij de leerstellige principes niet opmerkt of verstaat. Alle harten zijn in Gods hand en zij zijn gezegend, die op Hem vertrouwen.

Deze Ananias was een wreed, eergierig, hebzuchtig man. Hij was hogepriester onder de voorganger van de landvoogd Felix Quadratus, die hem geboeid naar Rome zond, waar hij op voorspraak van Agrippa de jongere werd losgelaten. Korte tijd bekleedde hij zijn ambt. In de aanvang van de Joodse oorlog kwam hij onder de handen van de Sicariërs om het leven.

En nadat hij zo voor een veilig geleide had gezorgd, schreef hij ook een begeleidende brief met deze inhoud:

Claudius Lysias groet de machtigste (hoofdstuk 1: 1 Luk. 1: 3) stadhouder Felix ("Ac 15: 29.

Daar deze man, die ik u met de gewapende macht toezend, door de Joden gegrepen was en door hen omgebracht zou worden, ben ik tussenbeide gekomen met het krijgsvolken heb hem hun ontnomen, daar ik vernomen had dat hij een Romein is, in het bezit van het Romeinse burgerrecht (hoofdstuk 21: 27-22: 29).

Het bleek mij dat hij werd beschuldigd over vragen van hun wet, waarover wij Romeinen geen rechters willen zijn (hoofdstuk 18: 15); maar er was geen beschuldiging tegen hem, waarop de dood of gevangenschap staat (hoofdstuk 22: 30-23: 10)

En toen mij de volgende dag te kennen gegeven was dat de Joden een hinderlaag tegen deze man gelegd zouden hebben, heb ik hem terstond aan u (vs. 12vv.) gezonden en heb ik ook de aanklagers geboden in uw tegenwoordigheid te zeggen wat zij tegen hem hadden (hoofdstuk 24: 8). Vaarwel (hoofdstuk 15: 29)!

Met de opzettelijke zorgvuldigheid in het bericht over alle omstandigheden van de bescherming, die de Romeinse justitie de bedreigde Paulus gegeven heeft, komt ook de mededeling van het officiële schrijven overeen, dat Lukas aan de landvoogd richtte en overgaf aan de bevelhebber van de manschappen, die tot geleide van de apostel werden meegezonden. Men moet zich niet verwonderen dat Lukas het de moeite waard geacht heeft te trachten deze akte op de ene of andere wijze te verkrijgen, om deze brief van de Romeinse krijgsoverste in zijn verhaal te kunnen voegen, terwijl daarentegen veel dat men gewoonlijk voor veel gewichtiger houdt, geheel en al met stilzwijgen wordt voorbijgegaan. Reeds de oudtestamentische geschiedschrijvers leggen er zich op toe met bijzondere nauwkeurigheid de bevelen en beschikkingen uit het rijk van de wereld, die voor het Godsrijk gunstig waren, in authentieke vorm mee te delen (Dan. 4; Esth. 8: 10vv. ; 1: 2vv. ; 6: 1vv. ; 7: 11vv. Al dergelijke geschriften en bepalingen komen als zo bijzonder opmerkelijk voor, omdat zij een bewijs zijn van de geheime macht, die de God van Israël ook op de vorsten en machthebbenden in het God vijandige wereldrijk uitoefent. Vanuit dit gezichtspunt ziet Lukas zeker de maatregelen, door de Romeinsen bevelhebber tot bescherming van Paulus genomen.

Zeker is de brief met de overige processtukken naar Rome gekomen (hoofdstuk 25: 26) en deze zullen daar gedurende het proces de apostel ter hand zijn gesteld om zich schriftelijk te kunnen verdedigen, zodat Lukas er een afschrift van kon nemen. Dit stuk was van groot gewicht om te bewijzen dat er geen aanklacht tegen Paulus was, waar de dood of gevangenschap op stond.

De soldaten dan, de zo zwaargewapenden en de 200 schutters (vs. 28), deden zoals hun bevolen was. Zij namen Paulus en brachten hem, door de 70 ruiters begeleid, ‘s nachts naar Antipatris, een stad aan de zuidelijke grenzen van Samaria, door Herodes gebouwd en naar zijn vader genoemd. Zij legden die weg in snelle marsen af. Voor de weg van 8 mijlen hadden zij ook nog de volgende voormiddag nodig.

Deze ruiters nu maakten met hun aanvoerder de verdere tocht van 5-6 mijlen en toen zij te Cesarea gekomen waren en de brief (vs. 25vv.) aan de stadhouder overgeleverd hadden, hebben zij ook Paulus, hun gevangene, voor hem gesteld.

En toen de stadhouder de brief gelezen had, waarin echter niets over Paulus’ afkomst was gezegd, vroeg hij uit welke provincie van het Romeinse rijk hij was. En toen hij begrepen had dat hij van Sicilië was,

zei hij: ik zal u in de zaak zelf, die u aangaat, verhoren, als ook uw beschuldigers, die Lysias bevolen heeft te komen (vs. 30), uit Jeruzalem hier gearriveerd zullen zijn. En hij beval dat hij in het rechthuis van Herodes bewaard zou worden, in het rechthuis of ambtsgebouw van de landvoogd, dat vroeger het paleis van Herodes was geweest en door hem te Cesarea gebouwd was.

De landvoogd Felix, in wiens handen Paulus nu wordt overgegeven, staat in de geschiedenis van de Romeinse landvoogden in kwade reuk. Wat kon de apostel van zo iemand verwachten? Stil slechts! Het is Gods eer niet alleen goedaardige Lysiassen, maar ook wrede Felixen tot uitvoerders van Zijn raad te maken. "Gij moet ook te Rome van Mij getuigen" (vs. 11), deze geleidebrief van Paulus kon Felix wel niet lezen, maar hij moest die toch ondertekenen.

Door de Romeinse wetgeving was voorgeschreven dat gevangenen, die met een geleidebrief tot een hogere rechtbank werden gezonden, binnen de kortst mogelijke tijd van voren aan met hun verdediging nogmaals moesten gehoord worden. Felix beveelt, zeker om het bericht van Lysias dat zo gunstig luidde, de apostel tot aan het verdere verhoor niet in een gewone gevangenis te werpen, maar in het residentiegebouw van de landvoogd ter bewaring te brengen.

Antonius Felix, die door de gunst van de zwakke keizer Claudius van slaaf tot landvoogd over Judea werd verheven en de naam van de keizer aannam, was een man, zoals zulke schepselen van het geluk doorgaans zijn. Naar de aanmerking van één van zijn landgenoten, de voortreffelijke geschiedschrijver Tacitus (met wie de Romeinse Suetonius en de Joodse Josefus volkomen overeenstemmen), hield hij onder het blinkendst vertoon van een koninklijke macht de inborst en het hart van een slaaf. Laaghartigheid straalde door in al zijn bedrijven. Meer dan een koningsdochter moest de prooi van zijn vuile en onbestendige driften worden. Wreedheid deed hem niet alleen tegen de roofzieke en moordzuchtige benden, die zijn wingewest verontrustten, maar evenzeer tegen de ongelukkige bewoners van het land woeden, ja zelfs zijn handen met het bloed van de hogepriester Jonathan bezoedelen. En onder alles overtrof hem niemand in gierigheid en onverzadelijke schraapzucht; voor die drift verkocht hij zijn eer en het recht van hen, die hij besturen moest, niet zelden. Voor deze man moest Paulus nu terecht staan, een man zo gemakkelijk gereed om voor weinig geld op een onmenselijke wijze tegen de gevangen Jood te woeden! Hoe zorgelijk was dan de toestand van de apostel toestand in het paleis van Herodes. En wat kon een landvoogd van die stempel enigszins in teugel houden, tenzij de vrees van in de persoon van Paulus het Romeinse burgerrecht te schenden en zich dus te Rome na het overlijden van zijn begunstigers bij de nieuwe keizer Nero een zware verantwoording op de hals te laden? Het vervolg zal ons doen zien hoe gegrond deze bedenkingen zijn en met welke wijsheid de Voorzienigheid deze omstandigheid in het lot van de apostel had ingeweven. De Procurator toch kwam al snel in de gelegenheid om de laagheid van zijn ziel ten aanzien van Paulus bloot te leggen.

HOOFDSTUK 24

PAULUS DOOR DE JODEN VOOR DE LANDVOOGD FELIX AANGEKLAAGD

Vs. 1-27 Na vijf dagen verschijnen de tegenstanders uit de hoge raad voor de landvoogd. Ananias is aan hun hoofd en zij hebben een Romeinse advocaat genaamd Tertullas meegebracht. Deze nu probeert in een vleiende en leugenachtige rede de apostel verdacht te maken als een staatkundige oproermaker, als een voorname leidsman van de ketterse sekte van de Nazareners en als tempelschender. De hoge raad zou hem volgens zijn bevoegdheid hebben laten straffen, als Lysias niet met geweld tussenbeide was gekomen en de gevangene aan hun handen had ontrukt. Verder zou hij over de punten van aanklacht nadere mededeling kunnen geven. De aanwezige Synedristen bevestigen van hun zijde wat de advocaat in het midden heeft gebracht. Hun mening is dat Felix na of op dit getuigenis de aangeklaagde zonder verder onderzoek zal veroordelen, of als hij daartoe niet kan overgaan, hem aan de hoge raad ter beschikking zal overlaten. Paulus ontvangt echter van Felix het woord en wat nu door diens tegenrede aan de dag komt, maakt al wat Tertullus heeft ingebracht zo te schande, dat de landvoogd de behandeling van de zaak verdaagd, tot ook Lysias zal gekomen zijn. Hij houdt Paulus wel gevangen, maar geeft hem toch alle mogelijke verlichting en laat zich zelfs enige dagen daarna met zijn vrouw Drusilla in een privaat gesprek over het christelijk geloof met hem in. Gedurende het verdere verloop komt hij tot de bepaalde overtuiging dat er tegen Paulus geen aan te nemen klacht bestond. Hij wil echter de vrijlating van de apostel gebruiken als een middel om geld te krijgen. Hij spreekt daarom nog verscheidene malen met de gevangene om hem zijn bedoelingen te doen voelen en daarvoor te winnen. Paulus heeft daarvoor geen oor en Felix besluit bij zijn vertrek uit de provincie na twee jaar, Paulus ter wille van de Joden ook verder in de gevangenis te laten. Zo geeft hij de vijanden nog verder gelegenheid om middelen tegen hem aan te wenden.

Zo was Paulus te Cesarea aangekomen (hoofdstuk 23: 33vv.) en vijf dagen daarna kwam de hogepriester Ananias aan met de ouderlingen, die tot zijn partij behoorden (hoofdstuk 23: 6vv.) en een zekere voorspreker, een advocaat, genaamd Tertullus, die de volgende dag, vrijdag 26 mei (vgl. vs. 11) verschenen voor de stadhouder tegen Paulus. Zij lieten de landvoogd weten dat zij daar waren om hun aanklacht tegen Paulus bij hem in te brengen (hoofdstuk 23: 35).

Welsprekendheid voor een kwade zaak is als vergif in een gouden beker.

De bevelhebber van de Romeinse bezetting te Jeruzalem, Claudius Lysias, had volgens zijn plicht de hoge raad meegedeeld dat hij de aangeklaagde Paulus aan de landvoogd Felix te Cesarea had overgeleverd en dat zij nu hun aanklacht voor die rechtbank moesten brengen. De hogepriester liet niet na het offer dat aan zijn moordenaars ontsnapt was, nu ook voor de hoogste Romeinse rechtbank in het land te vervolgen. Uiteindelijk nam hij zelfs een Romeinse redenaar en advocaat te hulp, die zich moest voorbereiden op een deftige rede, terwijl Ananias zelf met een stoet van gelijkgezinde medeleden van het Sanhedrin uit de klasse van de ouderlingen omringd was. Na vijf dagen bracht hij met zijn gevolg te Cesarea als aanklager van Paulus voor de landvoogd de klacht in. Terwijl volgens het Romeinse recht de derde dag voor het verhoor bepaald was, moesten natuurlijk in dit geval (daar de aanklagers 13-14 mijlen van de plaats van het tribunaal verwijderd woonden) de omstandigheden vertraging veroorzaken.

Hoewel klagers en aangeklaagden toen nog voor het gerecht zelf konden spreken, traden toch gewoonlijk toen reeds de advocaten in hun plaats; vandaar de komst van de redenaar Tertullus, terwijl Paulus zichzelf verdedigt.

Tertullus was één van die zaakwaarnemers, die in de provincies zowel als te Rome destijds overal te verkrijgen waren, waarvan het soort door de beroemdste van Rome's redenaars (Cicero) met de eigenaardige naam van rammelaar of rabbelaar (rabulae latraturesque) tegenover de fatsoenlijke advocatenstand gesteld wordt.

Deze redenaar nam dan bij de goddeloze Joden de plaats in van de afwezige Heilige Geest, die hemelse Parakleet en goddelijke advocaat (Joh. 14: 16vv.).

En toen hij uit de bewaarplaats, waarin hij zich had bevonden, in de gerechtszaal geroepen was, begon Tertullus hem, de apostel, in naam van zijn cliënten te beschuldigen, zeggende:

dat wij grote vrede door u verkrijgen en dat vele loffelijke diensten aan dit volk in allerlei doelmatige inrichtingen geschieden door uw voorzichtigheid, door uw voorzorg, machtigste, voortreffelijke Felix, nemen wij geheel en overal met alle dankbaarheid aan.

De reis van de hogepriester en van zijn Synedristen naar Cesarea heeft duidelijk ten doel een gewaande verachter van de wet en verleider van het volk tot verantwoording te roepen. Dit werk wordt door hen zo ten uitvoer gebracht dat zij zich van een vreemde redenaar bedienen en door diens mond zich vanaf het begin op een standpunt plaatsen, waarop zij genoodzaakt zijn het laatste overblijfsel van Joods nationaal gevoel tegenover een tirannieke onderdrukker van hun land en volk te verloochenen. Terwijl zij zo steeds weer opnieuw de schijn van heilige ijver voor de wet vertonen, bewijzen zij slechts opnieuw hoe zij in hun gehele bestaan al wat het ware Jodendom is, hebben verloren.

Het begin van de rede van Tertullus, de gewone captatio benevolentiae, is een lompe vleierij een ware satire op de wezenlijke staat van zaken, waarin niets dan onrust en oproer aan de orde van de dag waren en de verbeteringen van Felix in niets anders dan in wrede onderdrukking van enkele onlusten bestonden.

Ook dit, dat het Joodse volk Felix overal en steeds dankbaar was voor het goede dat hij gedaan had, is geveinsdheid. Hoe de zaak was, bleek wel toen de Joden de afgetreden landvoogd te Rome aanklaagden.

Gedurende de twee jaren dat Paulus onder Felix te Cesarea gevangen was (vs. 27), was er een strijd tussen de Joodse en Syrische bewoners van de stad over de gelijkheid van rechten. De Joden beweerden een voorrang te hebben, omdat Herodes de stad gesticht had. De Syriërs vinden, zoals te begrijpen is, hun die voorrang niet toestaan. Gedurende geruime tijd waren er tussen beide partijen openlijk straatgevechten. Uiteindelijk, toen eens de Joden in het voordeel waren, kwam Felix tussenbeide, bracht ze met geweld tot rust en gaf enige van hun huizen de soldaten ter plundering over. Toen hij reeds teruggeroepen was, begaf zich een gezantschap van Joden van Cesarea naar Rome, om hem aan te klagen, maar zij bereikten hun doel niet, daar de broeder van Felix, Pallas geheten, die bij de keizer grote invloed had, zich zijn zaak aantrok; ja, de Joden, die vroeger met de gelijkstelling met de Syriërs niet tevreden waren, moesten het zich nu laten welgevallen dat hun zelfs deze door keizerlijke verordening werd ontnomen.

Hoeveel grote heren, die de vleiende aanspraken, waarmee hen kruipende beambten bij plechtige gelegenheden begroetten, voor klinkende munt van de stem van het volk aannamen, hebben spoedig daarop, als er een storm kwam, geheel andere dingen van hun volk moeten horen.

Want wij hebben deze man bevonden te zijn een pest, die van land tot land voort sluipt en overal zijn vergiftige adem verbreidt, overal dood en verderf aanricht en een man die oproer verwekt onder al de Joden over de hele wereld en een opperste voorstander van de sekte van de Nazareners. Hij predikt overal, en daardoor maakt hij opstand, dat Jezus van Nazareth de Christus, de rechtmatige Koning van het volk is (hoofdstuk 7: 7).

Hij heeft ook gepoogd de tempel te ontheiligen (hoofdstuk 21: 27vv.), en bij die gelegenheid hebben wij hem gegrepen om hem naar onze wet te oordelen, zodat wij u met al die onenigheden, die u zeker slechts lastig kunnen zijn, niet zouden hebben behoeven te vermoeien.

Maar Lysias, de overste is tussenbeide gekomen en heeft hem met groot geweld uit onze handen weggebracht.

Hij heeft zijn beschuldigers bevolen tot u te komen, (hoofdstuk 23: 30). Gij zult zelf, wanneer gij hem zult hebben verhoord, wel te weten kunnen komen waarvan wij hem beschuldigen. Gij kunt echter ook zonder dat onze eenvoudige verzekering geloven (Joh. 18: 30).

Met de spreekwijze "opdat ik u niet lang ophoud" sluipt de sluwe redenaar over de moeilijke optelling van de roemvolle daden van de landvoogd heen.

Het doel van zijn verdere rede heeft duidelijk ten doel te bewerken dat Paulus door de landvoogd aan de rechtbank van de Joden uitgeleverd wordt. De Joden namelijk, vooral in Palestina, hadden van de Romeinen het privilege ontvangen om hun geloofsgenoten, indien hun overtredingen van zuiver godsdienstige aard waren, voor hun eigen forum te oordelen. Dit werd echter in ons geval opgeheven doordat Paulus tevens Romeins burger was.

De redenaar is brutaal genoeg om zich te beroepen op het getuigenis van Lysias zelf. Natuurlijk verzwijgt hij wat daar tussenbeide heeft plaatsgehad: de samenzwering van de 40 Zeloten, die zich eerst van de goedkeuring en medewerking van de hoge raad en van de ouderlingen hadden verzekerd. Hij dacht niet dat de landvoogd dat doen zou en het handvat zou aannemen om de Joden te laten aftrekken (vs. 22). Zeker had de Heere Zijn hand in dit proces en verhinderde Hij de rechter, die aan ongerechtigheid gewoon was, om naar zijn gewoonte te handelen, zeker tot grote bevreemding van de aanklagers.

En ook de Joden, Ananias en het gedeelte van de ouderlingen dat hij had meegebracht (vs. 1), stemden toe, bevestigden door hun woorden wat de advocaat had ingebracht (vs. 5vv.), zeggende dat deze dingen zo waren.

Dat is hun amen op de stichteljke prediking van Tertullus. Hij had zijn zaak zo voortreffelijk volbracht en Felix kan nu niet anders dan hun recht doen.

De gehele acte van aanklacht is het wereldhistorische, getrouwe beeld van het fanatisme. Zo bedient het zich van de vreemdsoortigste, elkaar meest tegensprekende en verachtelijkste

hulpmiddelen en woordvoerders. Zo liegt, zo vleit, zo verdraait het. Zo kan het zichzelf voorstellen als ten sterkste verdrukt, als het schijnt dat een woedende vervolging zal mislukken en zo blijft het tenslotte steken in verzekeringen, als het bewijzen moet leveren.

Maar toen de Joden hadden uitgesproken wat zij hadden in te brengen en de stadhouder Paulus gewenkt had dat hij zou spreken, antwoordde hij: omdat ik weet dat gij reeds onder Cumanus enige tijd hoofd van de Samaritanen zijt geweest en na diens terugroeping zelf tot landvoogd zijt verheven (Aanm. II d. 1) en zo nu vele jaren over dit volk rechter geweest zijt, zo verantwoord ik mijzelf met nog meer moed. Gij hebt toch genoeg ervaring gehad omtrent de omstandigheden en eigenaardigheden van dit volk, om u door de tegen mij ingebrachte beschuldigingen niet dadelijk te laten meeslepen tegen mij, zoals dat anders gemakkelijk zou kunnen geschieden. Ik mag dan vertrouwen bij u geloof te zullen vinden.

Ook Paulus legt het bij het begin van zijn rede er op toe de landvoogd gunstig voor zich te stemmen, maar dit is het onderscheid, dat, terwijl de Romeinse redenaar zich niet ontziet de gunst van de rechter door leugenachtige vleierijen te zoeken, de apostel bij de eenvoudige waarheid blijft staan. Hij spreekt namelijk uit dat hij zich gelukkig acht, voor een rechter te staan die reeds vele jaren over het volk van de Joden heeft gestaan (want bij het gedurig veranderen van stadhouders, dat in die tijd regel was, waren de ongeveer zes jaren, die Felix het land bestuurde, een betrekkelijk lange tijd). Met recht kan Paulus erop rekenen dat de landvoogd gedurende de tijd dat hij zijn ambt heeft waargenomen, het karakter van de Joden en van hun oversten voldoende zal hebben leren kennen, om zich de mogelijkheid in te denken dat al de zo-even gehoorde aanklachten uit enkel partijschap, vijandschap en hartstocht waren voortgekomen.

Geen verlegenheid boeide zijn tong; want hij had de bewustheid in zich van volkomen onschuld, waaraan het niet moeilijk vallen kon deze beschuldiging te weerleggen; doch bovendien, hij stond daar als apostel van de Heere en ook hem gold de belofte van Jezus, aan Zijn leerlingen gedaan, dat zij voor koningen en stadhouders terechtgesteld, niet hoefden te overleggen wat en hoe zij spreken zouden, daar de Heilige Geest de woorden hun zou ingeven, waarvan zij zich op de beste wijze tot hun verdediging konden bedienen. (VAN HEININGEN).

Nu moet de aanklacht tegen mij, dat ik oproer zou hebben veroorzaakt, worden afgewezen als onhoudbaar en onwaar, want gij kunt, wanneer gij de getuigen die hier aanwezig zijn, wilt ondervragen, weten dat het niet meer dan twaalf dagen geleden is van dat ik van deze stad Cesarea (hoofdstuk 21: 15v.) ben opgekomen om te aanbidden in Jeruzalem in de tempel. Nu moeten van deze 12 dagen nog 9 dagen worden afgetrokken, die sedert mijn gevangenneming in hoofdstuk 21: 27vv. zijn verlopen, zodat er slechts 3 dagen overblijven, waarin men zich toch waarlijk geen aanhang verwerft en boze aanslagen smeedt.

Met bewonderenswaardige kalmte en duidelijkheid bespreekt Paulus op volgorde de drie punten van aanklacht, die tegen hem zijn ingebracht. In de eerste plaats wendt hij zich tot de eerste aanklacht, die hem een gevaarlijke oproermaker noemde; ten opzichte hiervan wijst hij erop dat het niet langer dan twaalf dagen geleden is sedert hij van Cesarea was opgegaan, om te Jeruzalem te aanbidden, terwijl hij met de laatste aanwijzing dadelijk te kennen geeft met welke bedoeling en met welke gezindheid hij de reis naar Jeruzalem had gemaakt, namelijk geenszins, zoals men hem in de derde plaats beschuldigde, om zich tegenover de dienst van de wet in de tempel te stellen, maar integendeel, om persoonlijk de godsdienst op vrome wijze te volbrengen. Met opzet wijst hij op die twaalf dagen, omdat Felix, die zelf te Cesarea

resideerde, door een getuigenverhoor op hetzelfde ogenblik in te stellen bij degenen die hier met hem, de apostel, verkeerd hadden, met weinig moeite de nodige kennis omtrent de bedoelingen van zijn reis naar Jeruzalem kon verkrijgen.

En zij hebben mij noch in de tempel aangetroffen terwijl ik tot iemand sprak of enige volksoploop veroorzaakte, noch in de synagogen, daar ik daar gedurende al die tijd (hoofdstuk 21: 17-26) niet geweest ben, noch in de stad.

En zij kunnen niet bewijzen, waarvan zij mij nu beschuldigen. Zij treden ook op met de kale, naakte beschuldiging (vs. 5): wij hebben deze man bevonden te zijn een pest en één die oproer verwekt onder al de Joden over de hele wereld, zonder dat zij het minste of geringste bewijs daarvoor hebben bijgebracht. Als er het geringste van waar was, dan moest het hun zeer gemakkelijk zijn een bepaald feit aan te wijzen, waardoor ik zo'n gezindheid zou hebben getoond.

Maar dit beken ik u, als zij verder als een beschuldiging voorbrengen dat ik een opperste voorstander van de sekte van de Nazareners ben, dat ik naar die weg (hoofdstuk 22: 4; 9: 2; 23, die zij sekte noemen, doch die geenszins een zijpad van eigen kennis en vinding is, maar de ware, rechte hoofdweg, de God van de vaderen, de God van Abraham, Izaäk en Jakob (MATTHEUS. 22: 32) dien en alles geloof wat in de wet en in de profeten geschreven is.

En ik heb op grond van dat geloof hoop op God, een hoop die wat het voorwerp aangaat (Rom. 8: 24) de Joden ook zelf, in wiens naam Tertullus gesproken heeft (vs. 3vv.), hebben, namelijk dat er een opstanding van de doden wezen zal, zowel van de rechtvaardigen als van de onrechtvaardigen (Jes. 26: 19vv. Dan. 12: 2 Joh. 5: 28v.).

Merk op, 1) er zal een opstanding van de doden zijn, van alle mensen van het begin tot het einde van de tijd. 2) Het zal een opstanding zijn van zowel rechtvaardigen als onrechtvaardigen, van heiligen en goddelozen. Dit sluit in zich dat het een opstanding zijn zal tot het laatste oordeel, waardoor alle mensenkinderen zullen worden verwezen tot eeuwig geluk of ongeluk. 3) Men moet geloven dat God die opstanding zal doen plaatshebben; zij die er aan twijfelen, betonen onwetendheid van de Schriften en van de macht van God (MATTHEUS. 22: 29). 4) De opstanding van de doden is een hoofdpunt van ons geloof, evenals het was van de Joodse kerk. Het was de verwachting van de aartsvaders, maar is duidelijker geopenbaard en is vaster verzekerd door het evangelie; en 5) in al onze godsdienst behoren wij God te dienen met vol vertrouwen op Hem dat er een opstanding van de doden zal zijn en alles doen om ons daarop voor te bereiden en ons loon daarin te verwachten.

Overeenkomstig hiermee is hetgeen onze Heiland zegt in Joh. 5: 28, 29 In dit leerstuk waren de Farizeeën van die tijd gezonder dan de hedendaagse Joden; want ofschoon de leer van de opstanding uit de doden één van hun dertien artikelen van het geloof was en zelfs een grondleerstuk, zodat iemand die het niet geloofde niet bij de Joodse godsdienst gerekend kon worden, beperken zij echter die opstanding geheel en al tot de rechtvaardigen alleen en willen niet toestaan dat de goddelozen opgewekt zullen worden. Dit begrip had ook al vroeg plaats; want in de Talmud wordt gezegd: "de opstanding uit de dood is voor de rechtvaardigen, maar de regen is voor de rechtvaardigen en goddelozen; ofschoon Abarbanel zegt dat dit zeggen van R. Abby enkel ziet op de beloning na de opstanding; ook merkt hij op dat dit zeggen van de wijze mannen niet wordt goedgekeurd. Zelf is hij van mening dat zowel rechtvaardigen als goddelozen zullen worden opgewekt. Het is zeker dat de Joden over dit stuk verdeeld zijn.

a) En hierin oefen ik mijzelf met de andere belijders van de christelijke leer (1 Joh. 3: 3), om altijd een onergerlijk geweten te hebben voor God en de mensen, terwijl juist zij, die onze weg smaden en ons vervolgen, zich er niet op toeleggen zo'n geweten te hebben.

Hand. 23: 1

Paulus gebruikt de vrijheid die hij heeft om te spreken, niet alleen ter weerlegging van de beschuldigingen, maar nog meer om een goed belijdenis af te leggen.

Paulus schaamt zich niet een Nazarener te zijn, maar hij ontkent dat het christendom een pas uitgevonden dwaalleer en de kerk van God een sekte zou zijn, die van het geloof van de vaderen zou zijn afgevallen, terwijl integendeel het evangelie van Christus kern en merg, einde en doel van het gehele Oude Testament is.

De ware kerk van God heeft altijd hetzelfde bewijs gebruikt, als men haar sekte noemde; zo kon de evangelische kerk tegenover de katholieke, waardoor zij een nieuwe partij genoemd werd, gerust beweren dat zij juist de oude apostolische kerk was.

Zeer terecht is de verklaring van de apostel dat hij bij zijn geloof en zijn hoop zich oefende om een onergerlijk geweten te hebben voor God en mensen. Dit was niet alleen belangrijk en van grote betekenis voor zijn persoonlijke verdediging ten opzichte van de vele beschuldigingen omtrent tempelontheiliging en het stichten van oproer, maar het heeft ook als belijdenis tot eer van het christendom de hoogste waarde. Het christendom is het geweten van het geweten. Het woord van Christus, als het tot de mens komt, heeft hem niet waarlijk aangegrepen, voordat het tot het geweten is doorgedrongen; en de mens heeft het christendom nog niet werkelijk aangegrepen en zich toegeëigend, voor hij het als een kracht van God gebruikt tot oefening in zedelijkheid, teneinde het geweten onergerlijk te bewaren.

Een onergelijk geweten is een geweten, dat geen aanstoot geeft aan anderen, noch ontvangt van anderen. Het geweten is onergerlijk voor of bij God, in een actieve zin, wanneer men zich zorgvuldig wacht om God enig misnoegen te geven en in een passieve zin, wanneer men zich niet stoot aan iets, dat in Gods woord of wegen voorkomt. Het geweten is onergerlijk bij of voor de mensen in een actieve zin, wanneer men niemand met woorden of daden enige aanstoot geeft en in een passieve zin, wanneer men niet snel geërgerd wordt door de handelingen van anderen. Paulus beoefende en bevlijtigde zich om zo'n aangename gemoedsgesteldheid op goede gronden te hebben en uit dat beginsel goedsmoeds te zijn en dat wel altijd, in alle omstandigheden, bedrijven, ontmoetingen en verkeringen, zowel voor God als met de mensen.

Doch, om nu ook op de bewering van de aanklagers in vs. 6 te antwoorden, ook deze berust, evenals de eerste in vs. 4v., geheel op onwaarheid. De zaak is geheel anders. Na vele jaren, waarin ik niet in Jeruzalem ben geweest (hoofdstuk 18: 22), ben ik gekomen met een collecte, die bestemd is voor de noodlijdenden in de christelijke gemeenten van Judea (Rom.
25vv.), dus om aalmoezen te doen aan mijn volk en bij gelegenheid van de ontwijding van enige Nazareeërs, voor wie ik de onkosten betaalde (hoofdstuk 21: 26vv.) heb ik offeranden gebracht.

a) Daarmee, in de volbrenging van de zo-even genoemde offeranden, hebben zij mij gevonden en dus in een werk, dat ik alleen in geheiligde staat kon doen, in de tempel, zonder volksoploop of opschudding, enige Joden uit Azië. Ik was daar noch door een volksmenigte

omgeven, noch maakte enig lawaai, zodat in generlei opzicht van een schennis van het heiligdom door mij kan sprake zijn.

Hand. 21: 27

Wie werkt en strijdt voor de zaak van God, die opent genade ook het verstand, om in geval van nood alle geoorloofde en betamelijke middelen tot zijn verdediging te vinden.

De Joden uit Azië (deze vonden Paulus in de tempel, niet de oudsten, in wiens naam Tertullus beweerde: "wij hebben hem gegrepen waren onder de aanklagers niet te zien. Er had hier gesproken moeten worden van het rumoer en geraas, waarmee zij de tempel hadden ontwijd en Paulus bijna dood hadden geslagen. De landvoogd nu had werkelijk het volk niet moeten kennen, als hem de onschuld van een aangeklaagde, die op een geregeld getuigenverhoor aandrong, twijfelachtig had kunnen blijven.

Niet de leden van het Sanhedrin, Ananias en de ouderlingen (vs. 1 en 9), hebben mij gevonden, maar de Joden uit Azië, die toen een volksoploop en geraas hebben veroorzaakt (hoofdstuk 21: 27). Die behoorden hier voor u tegenwoordig te zijn, als de vereiste getuigen ter aanklacht en mij te beschuldigen voor u, de rechter, indien zij iets hadden tegen mij. Zij zijn echter door mijn aanklagers wel opzettelijk achterwege gelaten.

Of, daar die Joden dan afwezig zijn en geen getuigenis omtrent mij kunnen geven, laat dezen, die hier als mijn aanklagers zijn en tegenwoordig waren, toen de overste mij voor de hoge raad had gebracht (hoofdstuk 22: 30vv.), zelf zeggen, of zij enig onrecht in mij gevonden hebben, toen ik voor de raad stond.

Of het moest dit ene woord zijn, dat ik riep en waarop zijzelf onder elkaar verdeeld werden, zoals Lysias daarvan mijn getuige is, staande onder hen (hoofdstuk 23: 6): a) Over de opstanding van de doden word ik heden door u geoordeeld.

Hand. 28: 20

Een stroom van goddelijke ironie wordt met deze slotwoorden vernietigend uitgestort op het hoofd van de hogepriester en zijn sadduceese broeders. Hij moet het zich laten zeggen dat hij de apostel ter dood vervolgde, niet zozeer om het voorval in de tempel - de oorspronkelijke aanklagers hieromtrent waren sedert lang verdwenen - maar bovenal om zijn getuigenis voor de hoge raad, waarvan een gedeelte zijn voorspraak eiste (hoofdstuk 23: 9). De overige, de algemene en oude elementen van de haat zijn daarmee niet buitengesloten; maar in het geloof in de Opgestane bestond toch inderdaad het voornaamste van de verwijten, die men Paulus en het christendom deed (Vgl. hoofdstuk 4: 2).

Toen nu Felix gehoord had wat Paulus tot weerlegging van de aanklachten van zijn tegenstanders voorbracht en daaruit tot het besluit kwam dat alleen het Joodse fanatisme bevrediging zocht, verdaagde hij de zaak. Hij nam de aanklacht nog niet aan in de rechterlijke vorm, maar stelde die nog uit. Hij zond toen hen, Ananias en de ouderlingen, heen, zeggende: Als ik nader op de hoogte ben van deze weg, van dat christelijk geloof (vs. 11), dat de hoge raad en in het bijzonder de Sadduceeën een doorn in het oog is, wanneer Lysias de overste hier naar toe zal gekomen zijn, dan zal ik volle kennis nemen van uw zaken en naar diens mededelingen oordelen, of ik u de gevangene kan uitleveren of niet, om voor uw eigen rechtbank te worden gesteld (vs. 6).

Bij de verklaring van dit vers komt het er vooral op aan welke betekenis het woord van de grondtekst heeft, door de onzen vertaald "stelde hij hen uit, " of het een juridische betekenis heeft in bijzondere zin of slechts een meer algemene, als in het dagelijks leven. Volgens de gewone verklaring moet het een zogenaamde ampliatio zijn, of verschuiving van het rechterlijk vonnis. Felix heeft verklaard: non liquet, d. i. de zaak is nog niet genoeg opgehelderd om de aangeklaagde nu reeds te kunnen veroordelen of vrijspreken; amplius, er moet nog nader omtrent deze zaak onderzoek worden gedaan. Men vat dan het "hen" dat daarbij staat op als slaande op de beide partijen, de aanklagers zowel als de aangeklaagde. Evenzo zou dan verder het "uw zaken" op beiden slaan. Maar in de eerste plaats wijst de tekst hoofdstuk 25: 17 "geen uitstel nemende" aan dat bij Lukas die bijzondere juridische betekenis van de Griekse uitdrukking niet bedoeld wordt en wij liever de alledaagse betekenis van het woord moeten aannemen als een eenvoudig uitstellen van de zaak, een laten heengaan van hen. Verder blijkt wel genoeg dat zij, die de landvoogd wegzendt en over wier zaken hij bij Lysias navraag wil doen, uitsluitend de Joden zijn. Felix heeft wel opgemerkt dat van oproer maken door Paulus geen sprake kan zijn. Dat heeft Lysias wel in zijn begeleidend schrijven meegedeeld (hoofdstuk 23: 29) en is hem wel bepaald gebleken uit de beantwoording van de aanklacht door de apostel. Hij heeft wel opgemerkt dat het alleen een lage Jodenintrigue tegen deze man was, dat de aanklacht haar oorsprong had in godsdienstige partijhaat en dat de rede van Tertullus niets was dan rabulisterij en rechtsverdraaiing, een samenweefsel van leugen en bedrog, waaraan de vleierij in vs. 3 moest voorafgaan, om hem in te nemen, zodat hij de leugen voor waarheid zou aannemen en ofwel de aangeklaagde dadelijk als een oproermaker zou doden, of als een tempelschender aan de hoge raad ter veroordeling zou overgeven. Voor het eerste nu is er zo weinig grond van recht aanwezig dat integendeel die gevangene dadelijk als geheel onschuldig moest worden vrijgelaten, voor een ampliatio om een non liquet is hier volstrekt geen plaats meer. Daarentegen is er hier sprake van of Paulus wel misdaan heeft tegen de Joodse godsdienst, die rechtens in het Romeinse rijk bestond en zich werkelijk aan een ontheiliging van de tempel heeft schuldig gemaakt. De beslissing in deze zaak behoorde, als de aanklacht door de landvoogd werd aangenomen, door het forum van de hoge raad genomen te worden, want de Joden genoten, zoals wij eerder hebben gezien, het privilege om hun godsdienstgenoten bij zuiver godsdienstige misdaden zelf te vonnissen en ook als christen behoorde de apostel volgens het toenmalige staatsrecht van de Romeinen nog steeds tot de Joden. Daarom is hier volstrekt nog geen actio, een eigenlijk proces ter rechterlijke beslissing; hier is integendeel alleen de accusatio, het aanhangig maken van het proces, waarmee Felix te doen heeft. De eerste acte van deze inleiding, de nominis delatio had plaatsgehad met het feit dat Ananias met de oudsten en de redenaar Tertullus voor de landvoogd hun zaak hadden gebracht (nomen detulerunt), toen Tertullus zijn voordracht hield en de hogepriester met de ouderlingen zijn woord bevestigde. Omdat de aangeklaagde mede op de plaats zelf aanwezig was, sloot zich hierbij de tweede acte aan, de interrogatio. De landvoogd wenkte Paulus, dat hij nu spreken zou, om zo het eigenlijke voorwerp van aanklacht juister vast te stellen, vooral daar de aanklagers het politieke en godsdienstige met elkaar vermengd hadden. Had nu Felix, ook nadat hij zich van de onhoudbaarheid van de politieke aanklacht overtuigd had, evenwel de godsdienstige zijde van de ingebrachte beschuldigingen willen laten gelden, dan was als derde acte de inscriptio aan de ene en de subscriptio aan de andere zijde gevolgd, d. i. de aanklacht zou in dit opzicht tot een protocol zijn genomen en de aanklagers hadden het protocol door ondertekening moeten bekrachtigen. Daarmee zou dan een vierde acte verbonden zijn, de nominis receptio, de landvoogd zou verklaard hebben dat de klacht was aangenomen en Paulus zou nu een "reus" geweest zijn, of iemand die in de toestand van een aangeklaagde was gebracht. Tot die derde en vierde acte laat Felix het echter niet komen. Doordat de aanklagers niet diegenen zijn die Paulus bij de voorgewende poging tot tempelontheiliging (vs. 6) hebben aangetroffen, en dat zij die hem

werkelijk gezien hebben, niet ook naar deze plaats zijn gebracht (vs. 18v.), zijn de aanklagers bewezen als niet behoorlijk gelegitimeerd en gekwalificeerd om de aanklacht in te dienen. Felix weigert nog niet de klacht aan te nemen, de nominis receptio, maar hij kan de voorafgaande inscriptie niet doen plaatshebben, hij moet de aanklagers "uitstellen, " de beslissing van hun klacht verdagen totdat hij bij Lysias, op wiens getuigenis zij zichzelf hebben beroepen (vs. 8), nauwkeuriger informatie omtrent hun zaak zal hebben ingewonnen. In onze vertaling zouden wij een omzetting nodig achten en aldus vertalen: "Felix stelde hen uit, totdat hij nauwkeuriger onderricht was omtrent de weg. " Hiermee wil Lukas zonder twijfel te kennen geven dat het Felix aangenaam was de aanklagers te kunnen uitstellen en de aanneming van hun klacht te kunnen verdagen. Hij doorzag ten gevolge van zijn nauwkeurige kennis, die hij omtrent de haat van de Joden tegen de zogenaamde sekte van de Nazareners had (vs. 5), de gehele machinatie van deze fanatieke mensen en wilde geen blind werktuig in hun handen zijn. Paulus dadelijk vrijlaten kon hij niet, omdat in een godsdienstzaak, waarin hij niet het eindoordeel mocht vellen, maar alleen het voorafgaand onderzoek had te leiden en nu nog slechts de ene partij tegenover de andere voor hem stond, eerst nog moest blijken welke de ware was van de beide voorstellingen die elkaar tegenspraken, die in vs. 6 "die wij ook gegrepen hebben" en in vs. 18v. "waarover mij gevonden hebben enige Joden uit Azië. " Was de eerste mededeling de ware, dan had Ananias met de ouderlingen zeker het recht dat de gevangene, hun, zoals zij zeiden, door Lysias met geweld ontrukt, weer werd uitgeleverd. Bleek daarentegen dat de laatste de ware was, dan moest Paulus dadelijk in vrijheid worden gesteld, omdat niet de in vs. 19 door hen genoemde rechthebbende aanklagers maar anderen, niet gelegitimeerden, de klacht tegen hem hadden ingebracht. Wij mogen veronderstellen dat de landvoogd ook inderdaad, zoals hij het voornemen daartoe uitsprak, later van Lysias nadere mededelingen heeft gevraagd. Daardoor bleek dat de mededeling van de apostel (vs. 18v.) waar en geacht was en dus had nu een rechtshandeling tot zijn vrijspraak van de aanklacht van tempelontheiliging en tot gehele vrijlating uit de gevangenschap moeten plaatshebben. Felix wilde echter deze zaak niet dadelijk volbrengen (vs. 26v.), maar tot een middel maken om geld te krijgen, en daar hij in zijn verwachting om geld te ontvangen van de vrienden van de gevangenen zich bedrogen zag, hetgeen hem zeker ontstemde, bleef hij de apostel schuldig wat hij eigenlijk aan hem verschuldigd was, toen hij zijn post als landvoogd verloor. Hij trachtte toen door de man verder gevangen te houden tenminste bij de Joden weer enige gunst te verwerven, daar hij van hen een aanklacht te Rome om velerlei hardheden en wreedheden, gedurende zijn ambtsbediening bedreven, te vrezen had.

Zo kon de vraag of Paulus al of niet in staat van beschuldiging kon geplaatst worden, niet tot een beslissing komen. En hij, Felix, beval de hoofdman over honderd, dat Paulus zou bewaard worden in militaire bewaring. En aan de andere kant, daar hij op het punt stond om de aanklacht als niet ontvankelijk te verklaren en verder tot vrijspraak over te gaan, bepaalde hij dat de gevangene verlichting zou hebben en dat hij, de bewaarder, niemand van de zijnen, van Paulus’ vrienden, zou beletten hem te dienen of tot hem te komen. (De laatste woorden "of tot hem te komen" schijnen een latere toevoeging van de kopieerders te zijn).

Volgens Geib (geschiedenis van het Romeinse criminele recht) hadden de Romeinen drie soorten van gevangen houden 1) de custodia publica of bewaring in een openbare kerker, die voor de zwaarste werd gehouden; 2) de custodia militaris, of de militaire bewaring, in het begin van het keizerrijk ingevoerd, die erin bestond dat de gevangene aan een of meer (gewoonlijk twee) en meestal reeds gedurende enige tijd in de dienst beproefde soldaten werd overgegeven - dezen hadden dan bij zware persoonlijke verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat die ieder ogenblik voor de rechtbank kon worden gesteld; 3) de custodia libera, die erin bestond dat de aangeklaagde niet in een werkelijke gevangenis werd gebracht, maar

slechts werd overgegeven aan een hoger overheidspersoon, op wiens gezindheid men meende te kunnen vertrouwen, om onder diens verantwoordelijkheid in zijn huis te worden bewaakt, maar gedurende de gevangenschap, zoveel de omstandigheden het toelieten, zoveel mogelijk met verontschuldiging te worden behandeld. Dit was de lichtste soort van gevangenschap. Aan zo’n vrije gevangenschap hebben enige uitleggers willen denken hij de uitdrukking "verlichting. " De apostel zouden de boeien ontnomen zijn, alhoewel hij in het residentiegebouw van de landvoogd moest blijven en het niet mocht verlaten, wellicht zelfs aan een enkele, bepaalde kamer gebonden was en pas bij zijn aftreden als landvoogd zou Felix Paulus volgens vs. 27 weer boeien hebben laten aandoen. Deze opvatting is echter niet aannemelijk, daar de vrije gevangenschap slechts aan personen uit de hogere standen wordt toegestaan en bovendien toen zeer zeldzaam plaats vond. Wij hebben integendeel hier met een militaire bewaring te doen, waarbij de apostel van het begin tot het einde geboeid bleef, maar waarbij hem zoveel mogelijk verlichting werd vergund en in het bijzonder zijn broeders en bloedverwanten werd toegestaan voor zijn lichamelijke behoeften te zorgen en hem wellicht onderhoud te verschaffen, voor zover dat met de bedoelingen van de voorlopige gevangenschap niet in tegenspraak was, daar allen, vooral Lukas en Aristarchus (hoofdstuk 1v.) de apostel terzijde hebben gestaan. Er moet echter niet gedacht worden, zoals vele schriftonderzoekers hebben willen aannemen, dat Paulus reeds nu weer een apostolische werkzaamheid zou hebben kunnen ontwikkelen door met zijn gemeenten of helpers in schriftelijk verkeer te treden en verscheidene van zijn brieven in deze tijd te schrijven. Het is in strijd met de begrippen van voorlopige gevangenschap volgens het algemeen volkenrecht, dat een gevangene in dezelfde zaak nog zou voort arbeiden, waarom hij gevangen werd gehouden. De militaire bewaring sloot elk verkeer met de buitenwereld uit. Die bewaring moest meer dan twee jaar (vs. 27) duren. De apostel was een, hoewel eervolle, toch zeker harde gevangenschap bescheiden en dat was een moeilijke beproeving van zijn geduld. De tijd zal hem in die twee jaar dikwijls lang en het hart menigmaal bezwaard zijn geworden. Het zal hem nu en dan te moede zijn geweest als een dapper krijgsman, die met smarten als gewonde in een hospitaal moet liggen, of als krijgsgevangene op een vesting moet zitten, terwijl daarbuiten zijn kameraden overwinningen behalen en lauwerkransen vergaderen. Maar als een trouwe knecht zal hij ook daarin de goede en heilige wil van zijn Heer dankbaar hebben erkend en ootmoedig hebben geëerd. In deze tijd van gedwongen rust kon de rusteloze arbeider nieuwe krachten voor lichaam en geest verzamelen. In zo menig stil uur kon hij krachten vergaderen tot heilzame overdenking, kon hij biddend terugzien op de wonderbare wegen, die de Heere met hem was gegaan sedert de dag van Damascus. Hij kon een onderzoekende blik slaan in zijn eigen hart, om het evangelie van Jezus Christus, dat hij anderen gepredikt had, ook bij zichzelf steeds inniger te bewaren in zijn kastijdende, vertroostende, heiligende kracht. Hij kon zich in stilte toerusten tot de strijd die hem nog wachtte en in vrome verwachting uitzien naar het zalige doel van de volmaaktheid, dat hij steeds meer naderde. Dergelijke uren van rust en verpozingen van de arbeid zendt de Heere nu en dan Zijn knechten toe tot hun innerlijke loutering en vorming. Jozef in de kerker, Mozes in Midian, Elia in de woestijn, Johannes in de gevangenis, Luther op de Wartburg en vele andere knechten van God hebben dat ondervonden. Als iets dergelijks iemand van ons overkomt, als ons een lief arbeidsveld door de Heere ontzegd wordt, als ons de handen, die graag werkzaam zouden zijn, worden gebonden, als wij door de Heere voor langere of kortere tijd, op zachtere of smartelijke wijze tot rust worden gebracht of op een ziekbed worden neergelegd, laat ons dan geloven dat ook daarin voor ons een heilige roeping, een goddelijke zegen ligt! Gij hebt lang daarbuiten gearbeid, nu moet gij arbeiden aan uw eigen hart. Gij hebt in de wereld verstrooiing gezocht, nu zult gij weer tot uzelf komen. Gij hebt anderen gepredikt, nu zult gij aan uzelf de kracht van de waarheid beproeven. Gij hebt gearbeid, nu moet gij bidden. Gij hebt voor dit tijdelijk leven gezorgd, nu moet gij ook met ernst denken

aan het hemels vaderland. Zalig de knecht, die zo de wil van de Heere erkent en vereert, hoe de Heere hem ook wil gebruiken. Voor hem wordt ook het ziekbed een bron van zegen, ook de kerker tot hen heiligdom.

Felix sprak dus nog geen vonnis uit, maar verschoof de zaak tot een latere tijd, onder voorwendsel dat hij eerst nadere berichten van Lysias wilde inwinnen. Maar Lysias had hem immers in zijn brief aangaande de zaak voldoende ingelicht en uitdrukkelijk verzekerd dat Paulus niets had gedaan, waarop de doodstraf of gevangenschap stond. Ook kende hij de Joden te goed en wist hij reeds te veel van de godsdienstleer, die Paulus predikte, dat hij aan de beschuldiging van de Raad veel gewicht kon hechten. Daarenboven had de verantwoording van de beklaagde hem van diens onschuld nader overtuigd en achting voor hem ingeboezemd, zoals uit zijn eigen handelwijze omtrent hem duidelijk blijkt. Waarom stelde men hem dan niet terstond op vrije voeten? Ach! Het ontbrak hem aan moed, aan vastheid van karakter, aan die nauwgezetheid van geweten, die wij in Paulus opmerkten, aan edele beginselen. Staatkunde verbood hem de Joden opeens in het ongelijk te stellen en hoop op voordeel drong hem om de man, die zoveel vrienden ook te Cesarea had, nog gevangen te houden. Intussen had hij nog zoveel gevoel van recht en billijkheid dat hij de gevangenschap voor Paulus dragelijker maakte.

En na enige dagen kwam Felix daar in het gevangenhuis, in het huis van de landvoogd (hoofdstuk 24: 25), met Drusilla, zijn vrouw, die een Jodin was en de dochter van Herodes Agrippa I (Aanh. II d. 1); hij ontbood Paulus en hoorde hem over het geloof in Christus. Daarvan had hij uiterlijk wel reeds enige kennis (vs. 22), maar hij wilde graag ook de eigenlijke inhoud ervan vernemen.

Omdat de mensen ook in het horen allerlei afwisseling willen hebben, komt het willen horen ook soms tot het evangelie, om daarin een vermaak voor hun natuurlijke gezindheid te zoeken om die reden (Luk. 23: 8) had Herodes Jezus sinds lang graag gezien - of ook dikwijls om iets uit het evangelie te nemen en zich daarvan voor het branden van het geweten een verkoelende omslag te maken.

De onverschrokken belijdenis, die de apostel op de aanklachten van zijn vijanden had afgelegd (vs. 14vv.), zal zeker wel enige indruk op de landvoogd hebben gemaakt, zodat deze Paulus hem in elk geval als een merkwaardig, belangrijk man voorkwam, wiens hoewel ook overdreven levensgedachten wel de moeite waard waren om te horen. Daarbij kwam, dat zijn vrouw Drusilla als Jodin nog een bijzondere belangstelling had voor de belijder van Jezus. Ja, het is volstrekt niet ondenkbaar dat meer dan gewone nieuwsgierigheid, namelijk een verborgen verlangen van het hart, waarvan zij zich geen nauwkeurige rekenschap konden geven, hen dreef om van deze eigenaardige, tot hiertoe ongehoorde leer iets naders te vernemen; dat zij echter niet van het geloof in Christus wilden horen, om zelf in Christus te geloven bewijst de verdere voortzetting van de geschiedenis.

Wel heeft Felix nagelaten aan de onschuldige zijn vrijheid weer te geven, maar als bij wijze van vergoeding en sussing van het eigen geweten betoont hij eerst alle welwillendheid aan de gevangene, gunt hem verlichting in zijn boeien en aan zijn vrienden de vrije toegang; straks ontbiedt hij hem en wil dat ook Drusilla, zijn Joodse vrouw, de man om wie zo veel te doen is en van wie zo veel gesproken is onder de Joden, hem ziet en hoort.

Die gevangene Paulus bevond zich menselijk gezien geheel en al in de macht van de landvoogd en moest nu voor hem spreken. Hoe gewenst was voor menigeen in zo’n toestand

dat voorval geweest en hoe zou hij erop uit zijn geweest om voor zijn eigen persoon daarvan te profiteren om van zijn moeilijke en gevaarlijke gevangenschap hoe eerder hoe liever verlost te worden. Hoeveel goede woorden zou hij hebben gegeven, hoe zou hij getracht hebben door een zachte, innemende, vleiende voordracht het hart van zijn rechter te bewegen! Niet aldus Paulus; alsof hij zichzelf had vergeten, wendt hij dit voorval slechts aan tot eer van zijn ambt, of liever van zijn Heer en tot welzijn van hen die hem willen horen. In de geest van de heilige en onberispelijke liefde, die niet het hare zoekt, zou hij graag Felix en Drusilla helpen (hoofdstuk 2: 40), al zou hij hun ook mishagen, al zou hij ze ook vertoornen. Het is er hem niet om te doen het kwade geweten van deze mensen nog zieker te maken door een rede, die lijkt op een verband, voor een ogenblik verzachtend, maar toch het kwaad woedend. Hij wil het liever geheel en voor altijd genezen door een rede, die gelijk is aan het snijdende en smart veroorzakende, maar toch het kwaad geheel genezende mes van de wondheler. O, de reinheid en waarheid van heilige mensen is zo’n kostelijke zaak.

En toen hij, Paulus, in zijn samenspreken met de landvoogd over de zaak die hem interesseerde ook sprak over rechtvaardigheid en matigheid (de betekenis van dit woord is "zelfbeheersing, " matiging in elk genot en kan dus ook met "kuisheid" worden vertaald) en van het komend oordeel, dat door deze Jezus Christus zou worden gehouden (hoofdstuk 17: 31), werd Felix zeer bevreesd en antwoordde teneinde het onderhoud af te breken: voor ditmaal ga heen en wanneer ik nog eens de gelegenheid heb, zal ik u tot mij roepen en verder met u over die zaak spreken.

Paulus gebruikte zijn samenspraak over het geloof in Christus zo, dat het tenslotte uitkwam op rechtvaardigheid, zelfbeheersing en het komend oordeel, waarheden die een zeer diepe indruk maken. Hij predikt Felix het evangelie, maar hij geeft hem ook de wet, ja tast zelfs de boezemzonden van zijn hoorder aan. Van de gerechtigheid spreekt hij tot de omkoopbare beambte, van kuisheid tot het echtbrekend paar, van het toekomstig oordeel tot de onrechtvaardige rechter, wie reeds het keizerlijk gericht te Rome dreigde.

Paulus sprak van de zonden van de landvoogd niet rechtstreeks, maar hij sprak volgens 2 Tim. 19; 1 Kor. 6: 9v. 2 Kor. 5: 10 van deze ernstige zaken meer in het algemeen. De uitdrukkelijke toepassing op hen was niet nodig, de Heilige Geest maakte die zelf op het hart van Felix. Had Paulus hem bepaald bestraft, dan zou hij zich van zo’n prediking dadelijk hebben afgekeerd, hij zou het voor enkel beledigingen en persoonlijkheden hebben aangezien. Nu voelt hij zich echter in zijn geweten getroffen en durft zich toch niet gekrenkt te tonen. Hij moest inzien dat Paulus het er niet op had toegelegd om hem te krenken, maar dat de leer van het evangelie, die hij zelf had verlangd te kennen, hem zo sterk geschokt had. Een wenk voor alle boetepredikers! Als strafpreken de indruk maken van persoonlijke beledigingen, dan zijn zij zeker de ware niet geweest, bij de ware strafpreken moeten ook zij, die het meest getroffen zijn, diep voelen dat niet de prediker, maar de Heere hen getroffen heeft.

Felix schrok. Wat een bewijs van de macht van Gods woord, dat een man, dronken van werelds genot als Felix, ervan schrok, de rechter voor de aangeklaagde, een beheerser voor een tentenmaker, de machtige voor de geboeide! Maar wat een bewijs tevens van het bedrog van de zonde, dat Felix zich haastte om het zwaard, dat hem de ziel doorboorde, te ontvluchten met de beleefde wending: "voor ditmaal ga heen! " O zo spreken de dwazen de ene keer na de andere tot de boden van het nabijzijnd oordeel, van de genade, die nog nader is; maar de genade gaat voort, het oordeel blijft staan (vgl. Hebr. 9: 27).

"Als ik de gelegenheid zal hebben. " Ja, zo ontwijkt men ook heden nog zo graag het aangrijpen van Gods woord. Men wil het niet geheel afwijzen, maar men wil het ook vooreerst nog geen meester laten worden. Maar hoe gaat het? De gelegen tijd komt maar niet en voordat die komt gaat het van de tijd in de eeuwigheid over! Wij lezen niet dat die nog voor Felix gekomen is, die gelegen tijd, waarmee hij zichzelf en de apostel tracht te troosten. Wel had hij nog twee jaar Paulus naast zich in de gevangenis, hij sprak nog wel meermalen met hem, maar tot een nadere betrekking, tot een omkeer kwam het niet, want Felix had eens voor altijd het woord van God verworpen. Wanneer is het de gelegen tijd tot bekering? 1) Altijd voor hem die wil, want a) altijd en op allerlei wijze roept God ons tot bekering door innerlijke beweging en uiterlijke leiding, door wet en evangelie, door vreugde en leed; b) altijd en bij elk beroep, in elke levenstoestand kan de mens tijd vinden om Gods woord te horen; 2) maar nooit voor hem die niet wil, want
wanneer God hem ook roept, nooit komt het hem gelegen; b) wanneer hij echter God eens zal roepen, dan is er voor God geen tijd meer (vgl. Joh. 8: 21).

Zijn geweten - en niet dat van Drusilla, die haar man verlaten had en zonder zelfs uiterlijk de welvoeglijkheid in acht te nemen, zich aan de Romein had overgegeven? zijn geweten werd door de eenvoudige, maar overtuigende redenen van de apostel, wiens vrijmoedigheid, bedachtzaamheid en getrouwheid, in niet zozeer tot bevrediging van de nieuwsgierigheid, dan wel tot wezenlijk nut van zijn toehoorders te spreken, gepaard aan wellevende beschaafdheid, hetgeen navolging van elke evangeliedienaar verdient - het geweten van de wrede en verharde Felix werd getroffen. De betamelijkheid van de beoefening van deugd en plicht, ook van kuisheid en rechtvaardigheid, kon hij met geen mogelijkheid ontkennen. En echter hoe lijnrecht streed zijn gedrag daartegen. Wat een verantwoording stond hem eens te wachten, wanneer het toekomstig algemeen gericht (waarvan hij uit de fabelleer van de heidenen ook reeds enig denkbeeld had) zou gehouden worden! Hoe gelukkig was hij geweest als de vrees, die hem hierbij beving en waarvan wij de ongemene kracht van het geweten ook op verharde zielen herkennen, van die aard was geweest dat hij dat onheil had proberen te ontgaan door het afbreken van zijn wandaden en een ongeveinsde zelfverbetering! Maar hiertoe had hij geen lust. Lage gierigheid, vuil aards belang, de verboden liefde voor zijn nieuwe boeleerster en de gewoonheid aan de ondeugd, verbonden zich samen met de Joodse - met de wellustige - en dus dubbel geërgerde Drusilla, tegen al zijn goede voornemens. Het hart zocht slechts gerustgesteld te worden. Deze lastige prediker moest zwijgen; en de verstrooiingen van zijn bezigheden en de liefkozingen van de overspeelster moesten de sombere en naargeestige denkbeelden zo spoedig mogelijk weer verdrijven.

Helaas! Dat "voor ditmaal ga heen", hoort en bemerkt de trouwe en ernstige dienaar van het evangelie zo dikwijls en tot zijn innige smart; en wanneer komt dan die gelegen tijd? Ach, kwam hij, kwam hij dikwijls en nog tijdig; maar helaas, menigmaal is het op een sterfbed, wanneer de ziekte overmant en krachteloos maakt, wanneer de verwaarloosde en verzondigde ziel door angst en vrees geschokt en werkeloos gemaakt wordt en de deur voor eeuwig gesloten is. Geve de almachtige God dat de roepstem van Zijn ontferming nog krachtig door zal dringen in de harten van velen en dat het heden van de genade nog voor menigeen een welaangename tijd, een dag van de zaligheid mag zijn, dan worden er zelfs Felixen en Drusilla’s bekeerd en voor eeuwig aan het verderf ontrukt.

Wij kunnen ons voorstellen hoe een man als Felix - naast zijn onwettige gemalin gezeten en bevlekt door zoveel ongerechtigheden als hij was, de heilige leer van Jezus hoorde verkondigen. Het waren zo veel stukken vuur, die in zijn hart werden geworpen, om daar te blijven branden, totdat zij uitgedoofd werden in het bloed van Jezus, door het geloof in Zijn

naam. Doch dit laatste wilde hij niet, omdat de enige leus van het christendom is: wie de naam van Christus noemt, laat af van alle ongerechtigheid (2 Tim. 2: 19). Nee, het is niet bevreemdend dat een onheilige wereld niets van de heilige dienst van Jezus wil weten en dat er onder hen die christenen heten, zo weinige christenen zijn. Jezus neemt wel de onreinste zondaren aan, maar om ze te reinigen door Zijn bloed, te heiligen door de Heilige Geest en ze daarmee aan Zich gelijkvormig te maken en evenbeelden van God te doen zijn in de volle en waarachtige zin van het woord. Dat is het doel waartoe de verzoening door voldoening, de vergeving van de zonde, de wederaanneming van de zondaar in genade het middel, de weg is. Wie het doel niet wil, wijst het middel af met Joodse woede, zoals de Joodse raad, of met Romeinse beleefdheid, zoals Felix.

Hoewel Felix een ogenblikkelijke indruk had gevoeld van schuld, was zijn hart niet veranderd. Waarheid is een onwelkome bezoeker en hij maakte haast om die weg te zenden. Wat, was dan een andere bezigheid dringender dan de verandering van zijn bestaan of van meer gewicht dan het behoud van zijn ziel? Maar een uur, zelfs een minuut lijkt te lang, als wij genoodzaakt zijn om die verkeerdheden te horen uitspreken en een oordeel te vernemen dat wij niet kunnen rechtvaardigen, terwijl wij toch besloten zijn er geen afstand van te doen. Merk op wat een macht het woord van God op het geweten kan uitoefenen. Als een eenvoudig apostel predikt siddert een machtig heerser! Die indrukken of bewegingen, die soms de bekering voorafgaan, verdwijnen dikwijls zonder enige uitwerking achter te laten. Zondaars schrikken soms wakker als iemand die door een luid geraas uit de slaap wordt gewekt, maar dadelijk weer neerzinkt in de gewone toestand van ongevoeligheid. Laat ons dan ons niet bedriegen met die verschijnselen van godsdienst bij zekere gelegenheid in onszelf of in anderen. Bovenal laat ons geen spelletje spelen met Gods woord. Zondaars, die daar uitstelt tot de volgende dag, waarom is de tegenwoordige tijd u niet gelegen? Verwacht gij, dat als gij in leeftijd toeneemt, uw hart weker zal worden of dat de invloed van het woord zal verminderen? Zijt gij nu niet in gevaar van eeuwig verloren te zullen gaan? Veracht dan de stem van God niet en zeg niet tot Hem: "Wij zullen u later hierover horen, " opdat Hij niet zal weigeren u te antwoorden, als de smart en angst over u komt. Lees het ontzaglijk woord in Spr. 1: 24-30

Vrijwillig ontbiedt hij de gevangene om hem over het geloof in Christus te horen; hij valt hem niet in de rede, zoals later Festus zal doen; hij hoort hem zelfs niet zonder merkbare indruk over rechtvaardigheid, matigheid en het toekomend oordeel spreken; hij is dan ook geenszins van plan de ernstige en vrijmoedige spreker onherroepelijk uit zijn oog te verbannen. Alleen voor ditmaal wordt hem geboden heen te gaan; graag zou de landvoogd nog meer naar hem luisteren, maar, hoe jammer, voor het tegenwoordige heeft hij geen tijd om zich met zulke gewichtige zaken bezig te houden. Hij ontzegt zijn hulde aan het talent van de prediker niet, maar ontslaat zich alleen van de moeite om zich onmiddellijk met de inhoud van de prediking bezig te houden. De bevreesde en toch lichtzinnige Felix, hoe is hij het levende en sprekende type van miljoenen geworden! Altijd weer dezelfde tegenstand, hetzelfde voorwendsel en daarbij hetzelfde bedrog van zichzelf. Nee, men is niet voornemens zich te verharden, maar alleen niet gezind zich op het ogenblik gewonnen te geven. Men wijst het woord van de waarheid niet af, maar stelt de gehoorzaamheid uit tot de meer gelegen tijd; het kind totdat hij jongeling, de jongeling totdat hij man, de man totdat hij grijsaard geworden is; de grijsaard tot hij op zijn sterfbed zal uitgestrekt zijn; heeft zelfs de moordenaar aan het kruis nog niet in zijn laatste uur genade gevonden? Zo onschuldig en natuurlijk schijnt menig voorwendsel, waarmee men zich aan de hoogste eis onttrekt, dat menig zondaar zich voor het eerst over zichzelf verbazen zal, wanneer voor de rechterstoel van God het laatste bedeksel van de schande hem voor altijd ontnomen zal zijn. Rampzalig, maar ook schijnbaar bevreemdend

bestaan; vanwaar het in zijn diepste grond te verklaren? Een blik in het hart van Felix beantwoordt de vraag; zijn geschiedenis houdt ons tegelijk de spiegel van de zelfkennis voor. Het geweten kan zich nog van de onwillekeurige indruk van de waarheid niet afsluiten, zelfs Felix moet heimelijk huiveren, waar hij gedagvaard wordt voor de vierschaar van de eeuwigheid. Maar tegelijk is de lichtzinnigheid volstrekt ongezind om van wereld en zonde te scheiden, waar men het hart tracht te naderen. Wellicht zou Felix nog niet zo geheel ongeneigd zijn om toe te geven aan een beter gevoel, maar wat zou zijn omgeving wel oordelen, wat zou Drusilla wel zeggen; hoe zou men, als het gehoord werd, te Rome hem uitlachen. Genoeg, nee reeds teveel; beter dat Paulus heengaat, dan dat Felix in een bespottelijk licht wordt gesteld. Later kan hij immers nog altijd, indien hij lust heeft, zijn aandacht aan deze weliswaar gewichtige, maar toch sombere beschouwingen wijden? Die dwaze Felix, die zo tot een onberekenbaar morgen verschuift, wat even goed, nee beter op heden verricht wordt! Die misdadige Felix, die zo de genadearbeid van de hoogste Liefde ondankbaar versmaadt. Die Felix, die een eeuwigheid op het spel zet om enkele dagen van uitstel in de dienst van de zondige vreugde te kopen. Nee, zij bevreemdt ons niet, de diepbedroevende uitkomst van zijn handelwijze en die van allen, die zijn voetstappen drukken. Heeft hij voor een ogenblik helder gezien wat hem dreigt, dat ogenblik wordt straks door des te dieper verblinding, door volslagen verharding, door uiteindelijke verwerping gevolgd. Later ziet hij Paulus terug, maar zonder bevreesd te zijn; dan komt de dood, maar zonder dat hij tot hem zeggen kan: "voor ditmaal ga heen. " O God, bewaar ons en allen, die wij liefhebben, voor een zelfbedrog en een ontwaken als dit! Reeds kleeft zo menige vlek op onze ziel; behoed ons althans voor dit ene, dat onze gewetens niet als met een brandijzer toegeschroeid worden! Geef ons een geweten, dat luid spreekt, maar ook een hart, dat aanstonds gehoorzaamt en schrijf het ons diep in de ziel: "de gelegen tijd is juist nu! "

En tegelijk ook verbond hij aan de oorspronkelijke belangstelling in de gevangene (vs. 24) nog een ander, laag egoïstisch belang; hij hoopte namelijk dat hem door Paulus geld gegeven zou worden, om hem om te kopen, opdat hij hem losliet. Die bedoeling wilde hij Paulus doen weten en daarom ontbood hij hem ook dikwijls en dan sprak hij met hem over die zaak, want inFelix, de ongelukkige Felix, zocht een andere schat dan die van het evangelie; zijn geldgierigheid vond echternatuurlijk hier geen bevrediging.

Maar toen twee jaren vervuld waren, voorbijgegaan waren, kreeg Felix in de nazomer van het jaar 60 n. Chr. (MATTHEUS. 2: 20) Porcius Festus als landvoogd in zijn plaats. En Felix, die er wel van overtuigd was dat de aanklacht van de Joden tegen Paulus moest worden afgewezen en hij dus moest worden vrijgelaten Ac 24: 22, wilde de Joden een gunst bewijzen en liet Paulus gevangen. Omdat hij graag een aanklacht van hen bij de keizer wilde voorkomen, wilde hij hun gunst zoeken en had hij daartoe verschillende middelen uitgedacht, ook dit, dat hij bij zijn heengaan Paulus in de gevangenis liet, opdat zij, indien zij wilden, bij zijn opvolger nog eens hun klachten zouden kunnen indienen.

Nog liet de Heere Felix niet los. Zelfs de lage hebzucht van deze onrechtvaardige rechter moest als middel dienen om de man weer onder het gericht van Gods woord te plaatsen. Hij liet Paulus herhaalde malen ontbieden en sprak dan met hem. Hij zal dan wel niets anders hebben gehoord dan de eerste keer; maar de wereld en haar begeerlijkheid, in het bijzonder de schandelijke, snode gierigheid, was te machtig in hem. Uiteindelijk werd hij van zijn post afgeroepen en de gelegen tijd was voorbij. Hij liet Paulus als gevangene achter en toch was deze waarlijk vrij, terwijl hij zelf de gevangene was, namelijk in de ketenen van de satan. Hij heette Felix d. i. de gelukkige, maar wie van beiden was inderdaad en in waarheid de gelukkige?

Felix was verschrikt door de boeteprediking van de apostel. Daarin had hij een vast getuigenis omtrent zijn werkelijke, innerlijke toestand; aan dit teken kon hij weten wie hij was. Maar deze heilige gestalte van de boeteprediker weet hij zo geheel uit te wissen, dat hij op een andere tijd deze voor één aan hem gelijk aanziet, die voor ieder doel elk middel geoorloofd houdt. In zo'n ontzettende, innerlijke verkeerdheid, heeft hij de laagheid om de apostel dikwijls te roepen en zich met hem te onderhouden, om hem de mogelijkheid van omkoping duidelijk voor te stellen. Zonder twijfel had hij reeds meermalen opgemerkt dat Paulus een grote liefde en verering bij vele heidenen en Joden genoot. Hij denkt dat het dus zijn gevangene weinig moeite zou kosten om een vrij aanzienlijke som voor zijn bevrijding bijeen te brengen, (wellicht is zijn gedachte daaraan nog versterkt, doordat hij gehoord had van de apostel dat hij naar Jeruzalem gekomen was met een collecte (vs. 17) v. L). Zo gaan twee jaren voorbij en Felix moet zijn post verlaten. Omtrent de onschuld van de apostel is bij hem niet de minste twijfel overgebleven, maar omdat niet volgt wat hij als voorwaarde van vrijlating gewenst had, bemerkt hij die ook niet; reeds uit ontevredenheid, dat hij in zijn hoop bedrogen is, doet hij het niet. Als Paulus en zijn aanhangers hem nu geen som geld bieden, in de toekomst kunnen zij hem noch schade noch nut aanbrengen, de Joden daarentegen konden hem te Rome, als zijn schandelijke daden onderzocht werden, door hun getuigenis verlichting of verzwaring aanbrengen. Daarom laat hij met het oog op de gunst van de Joden, zoals Lukas dat punt op de voorgrond plaatst, Paulus gevangen achter. Maar hoe, als hij nu eenmaal iets terwille van de Joden wilde doen, waarom doet hij het niet geheel en al? Waarom geeft hij hem niet aan de Joden over, die dit begeerden onder voorwendsel de zaak te Jeruzalem nauwkeuriger te willen onderzoeken, maar in werkelijkheid om hem onderweg te doden (hoofdstuk 25: 3)? Rechtvaardigheid kan Felix van deze stap niet hebben teruggehouden, daarom moeten wij terugkomen op de macht die de Romeinse regeling in de samenhang van deze geschiedenis heeft, een macht die hier werkzaam is tot bescherming van de apostel en ten dienste van het rijk van God en dit des te meer naar gelang de persoonlijkheid die geroepen is om deze macht te vertegenwoordigen, onwaardiger en slechter is.

Lukas wil vertellen hoe de apostel naar Rome is gekomen en dat is wel het vertellen waard; want de duivel was geweldig vertoornd tegen deze reis en niet zonder reden had Paulus de broeders te Rome gevraagd om voor hem te bidden, opdat hij door de wil van God met vreugde tot hen mocht komen (Rom. 15: 32). Voor mensenogen lag het lot van de apostel in de handen van een staatsman, die door de wind van de openbare mening gedreven werd, nog daarenboven van zo iemand, voor wie het sedert lang een geringe zaak was om het recht te buigen naar eigen willekeur. Lukas laat niet na een trek, twee trekken uit het contact van de landvoogd met de gevangene in zijn huis aan te voeren, waaruit wij opmerken dat het alleen Gods hand geweest is, die de apostel beschermde en tot het doel van zijn loop leidde.

HOOFDSTUK 25

PAULUS BEROEPT ZICH VOOR FESTUS OP DE KEIZER

Vs. 1-12 Drie dagen na de intrede in zijn ambt bezoekt de nieuwe landvoogd uit officieel en persoonlijk belang de stad Jeruzalem. Hem wordt met bijzondere aandrang door de overpriesters en de voornaamsten van de Joden verzocht, Paulus, die nog te Cesarea in bewaring was, naar de nationale hoofdstad te roepen, opdat daar zijn proces zou worden ten einde gebracht. De geheime bedoeling is hem op de weg te laten ombrengen. Festus staat dat verzoek niet toe, opdat het zwaartepunt van het landbestuur niet dadelijk bij het begin van zijn regeren zou worden verplaatst. Hij belooft echter een spoedige behandeling van de zaak te Cesarea en roept de aanklagers en getuigen daarheen. De dag na zijn aankomst op deze plaats vat hij reeds de zaak aan. Hier vaart men hard tegen de apostel uit, wat de menigte en de zwaarte van de tegen hem gerichte aanklachten aangaat; doch de tegenstanders kunnen hun beschuldigingen niet bewijzen. Festus, die van de drie punten van aanklacht dat van poging tot oproer tegen de keizer uitsluit, maar de beide andere, die de Joodse wet en de tempel aangaan, onbeslist willen laten om de aanklagers voor zich te winnen, doet het voorstel om met het oog op die beide punten het onderzoek te Jeruzalem te doen plaatshebben. Paulus maakt gebruik van zijn recht als Romeins burger en appelleert op de keizer, hetgeen de landvoogd na voorafgaand beraad met zijn raadsleden ook aanneemt.

Festus dan kwam in de provincie aan en ging drie dagen nadat hij zijn post had aanvaard, van Cesarea, de officiële stad Ac 10: 2, op naar Jeruzalem, de nationale hoofdstad van het door hem te besturen land, om zich aan de Joodse oversten te vertonen en de omstandigheden aldaar te leren kennen.

En de hogepriester en de voornaamsten van de Joden, vertegenwoordigd door hun oudsten (vs. 15) verschenen voor hem tegen Paulus, om het proces dat vroeger niet naar hun wens was afgehandeld, weer opnieuw te doen beginnen. En zij verzochten hem dat hij de zaak nu toch ten einde zou brengen, die zijn voorganger zo lang had gerekt, die reeds sedert twee jaar hangende was.

Zij deden dit met de begeerte naar een gunst ten nadele van Paulus, de aangeklaagde, opdat hij, Festus, hem zou doen komen naar Jeruzalem, nog in de tijd dat hij te Jeruzalem aanwezig was. Hij zou er toch zonder twijfel belang in stellen het hoogste college van het land dadelijk bij de intrede in zijn ambt voor zich te winnen en zo kon dan het proces spoedig ten einde lopen en het door de hoge raad reeds vastgestelde doodvonnis aan hem worden voltrokken (hoofdstuk 24: 6). Zij deden dat verzoek met de gruwelijkste bedoelingen en smeedden voor het geval dat zij dat overbrengen van de apostel van Cesarea naar Jeruzalem mochten verkrijgen een aanslag, om hem door sluipmoordenaars, die men gemakkelijk kon krijgen (hoofdstuk 23: 12vv.), op de weg om te brengen; zo wilden zij een mogelijke vrijspraak door de landvoogd voorkomen en in ieder geval hun eigenlijke doel bereiken.

Doch Festus weigerde de gevangene over te brengen om de in vs. 16 meegedeelde reden en wees er de verzoekers op dat hun in de hoofdzaak door zijn weigering de gelegenheid niet was ontnomen om tot hun vermeend recht te komen. Hij antwoordde dat Paulus te Cesarea bewaard werd en dat hijzelf, de landvoogd, haastig daarheen zou reizen en dus behoefde de zaak ook geen langer uitstel.

Laten dan zij, zei hij, die onder u als wettige aanklagers of gekwalificeerde getuigen optreden, als ik terugkeer met mij mee afreizen en als er iets onbehoorlijks in deze man wordt gevonden, laten zij hem beschuldigen voor mijn rechterstoel. Ik zal dus aannemen dat hij in de toestand van een aangeklaagde is, hetgeen Felix nog heeft verdaagd (hoofdstuk 24: 22), zodat dan te Cesarea tot het eigenlijke proces kan worden overgegaan.

Markus Porcius Festus was een rechtvaardig man (vs. 16), die graag weer goed zou hebben gemaakt wat zijn voorganger bedorven had en met strengheid en gerechtigheid de orde in Palestina trachtte te herstellen. De hartstochten van het volk waren echter reeds te zeer opgewekt, om zijn voornemen te doen gelukken. Daarenboven heeft hij ten gevolge van een vroegtijdige dood slechts kort zijn ambt kunnen waarnemen (van het midden van het jaar 60 tot het begin van het jaar 62) en verkreeg hij na elkaar twee opvolgers, die het nog erger maakten dan Felix en zelfs elkaar nog in slechtheid overtroffen (Aanh. II d. 2-4). Ook de spoed, waarmee Festus zich na de aanvaarding van zijn ambt te Cesarea naar Jeruzalem begeeft, toont hoezeer hij zijn verplichting kende als keizerlijk procurator en de plichten van zijn ambt. Evenwel betoont hij zich jegens Paulus onrechtvaardig en omtrent de Joden nog veel meer mensenbehager dan Felix. Hij laat het in het geheel niet komen tot een onderzoek of de aanklacht ontvankelijk of niet ontvankelijk is; hij beslist volgens de maat van de kortere procedure, die in de tijd van de keizers bij de Romeinse rechtspleging gewoonte was geworden, dadelijk voor de ontvankelijkheid. Hij neemt de accusatio aan als reeds uitgemaakt en wil dadelijk tot de actio overgaan. Dit maakt, zoals uit hoofdstuk 26: 24vv. blijkt, dat hij in het godsdienstige geheel onverschillig is, hij heeft geen begrip voor goddelijke zaken, en in zo’n geval wordt steeds de eenvoudig natuurlijke, burgerlijke rechtschapenheid vroeger of later te schande. Te Jeruzalem was intussen, ongeveer sedert een half jaar, in plaats van de hogepriester Ananias door Herodes Agrippa II Ac 25: 13, een ander, namelijk Ismaël, zoon van Pbabi, in dit ambt geplaatst. Daarom wordt ook in vs. 2 van Ananias niet met name gesproken; daarentegen wordt het werk van hem en van zijn sadduceese aanhangers (hoofdstuk 23: 12vv. ; 24: 10 de overpriesters en voornaamsten van het volk in een gesloten gezelschap voortgezet (vs. 3 en 7). Tevens was het ombrengen van Paulus een hoofdaangelegenheid van de gehele Joodse natie, waaraan nu de Farizeeën, die er vroeger meer afkerig van waren, ook meenden te moeten deelnemen. Twee jaren zijn er reeds sedert de eerste aanslag tegen Paulus verlopen en Ananias, die persoonlijk door de apostel is beledigd (hoofdstuk 23: 3) is intussen van de hogepriesterlijke zetel afgetreden. Desniettemin leeft nog dezelfde dodelijke haat, dezelfde lust tot sluipmoord tegen hem; die dodelijke vijandschap schijnt nog meer alles wat te Jeruzalem met een openbaar ambt en met ereposten bekleed is, te hebben ingenomen. Daaruit moet zeker wel worden verklaard dat Paulus door dezelfde Felix, over wie de Joden zozeer te klagen hadden, dat hij de gehele welvaart van het hand bedierf en het volk door zijn bestuur ten ondergang leidde, begunstigd scheen te zijn, waardoor scheen bevestigd te worden dat hij een afvallige was, die het met de heidenen hield en aan hen zijn volk verraadde (hoofdstuk 22: 21vv.). Zo’n mening aan de zijde van de oversten van de Joden in betrekking tot Paulus zou nog in geen geval uitsluiten dat daarentegen Jakobus II bij het volk zelf nog steeds in gunst stond en tot aan het Paasfeest van het jaar 62 zijn invloed wist te behouden, die zo zichtbaar voor de dag treedt in de gebeurtenis, die in Aanh. II b. 3 is meegedeeld. Wat de gemeente te Jeruzalem ten opzichte van de ijveraars aangaat, die in haar de boventoon voerden, moet het in het oog lopen dat bij haar volstrekt niets te zien is van een deelneming in het lot van Paulus. In de tijd na het ombrengen van Jakobus II wordt dan ook volgens de brief aan de Hebreeën een zeer groot gevaar gezien, dat men van het geloof in Christus zal afvallen en tot het Jodendom terugkeren. Wij zullen later over dit punt nader moeten spreken Ac 28: 31.

En toen hij onder hen niet meer dan tien dagen doorgebracht had, dus een betrekkelijk korte tijd, kwam hij terug naar Cesarea, vergezeld door hen die Pauluswilden aanklagen; en de dag na zijn aankomst zette hij zich op de rechterstoel en beval dat Paulus uit zijn gevangenis zou worden voorgebracht.

En toen hij daar gekomen was, stonden de Joden, die van Jeruzalem gekomen waren, rondom hem. Zij hadden hem omsingeld als een troep stieren en sperden hun mond tegen hem open als een verscheurende en brullende leeuw (Ps. 22: 13v.); zij brachten vele en zware beschuldigingen tegen Paulus voort, die zij niet konden bewijzen, ondanks de valse getuigen die zij hadden (MATTHEUS. 26: 59vv.).

Zij konden dat niet, omdat hij zich verantwoordde door te zeggen (om de verdedigingsrede in hoofdzaak (hoofdstuk 24: 11vv.) te herhalen: ik heb noch tegen de wet van de Joden, noch tegen de tempel, noch tegen de keizer iets gezondigd, zoals mij met gehele verloochening van hun eigen Messiasgeloof mijn aanklagers beschuldigen (Luk. 17: 7; 23: 2).

Het onderscheid tussen deze behandeling van de zaak en die in hoofdstuk 24: 1vv. wordt door Lukas aangewezen doordat daar (hoofdstuk 24: 10) gezegd wordt: "toen de stadhouder Paulus gewenkt had, antwoordde hij, " en nu hier geschreven wordt: "omdat hij zich verantwoordde door te zeggen. " Was het dus, zoals wij ons daarvan overtuigd hebben, in hoofdstuk 24 nog geen actio, geen eigenlijke behandeling van het proces, maar eerst een onderzoek, dan hebben wij daarentegen hier een wezenlijke gerechtshandeling, waartoe Festus het uit conniventie of goedwilligheid jegens de Joden dadelijk heeft laten komen. Hij heeft de apostel reeds als een "reus" behandeld, als één die in staat van beschuldiging is gesteld, hetgeen hij echter eigenlijk nog niet was. Het schijnt nu verder alsof Lukas met hetgeen hij in vs. 6 schrijft, als hij daar eveneens het getal van de dagen noemt die Festus te Jeruzalem doorbracht, zoals hij in vs. 1 het getal van de dagen aangaf die van het intreden in zijn ambt tot zijn reis van Cesarea naar Jeruzalem verliepen, niet zozeer de ijver en de nauwgezetheid van de landvoogd om het aan de Joden gegeven woord te vervullen om dadelijk hun zaak te behandelen, op het oog had, maar integendeel het dringen en haasten van andere mensen, die zich reeds hadden voorbereid op een coup of aanslag, die zij dachten te volvoeren en die nu geen tijd mogen verliezen als de aanslag zal lukken. Dit zijn de overpriesters en de voornaamsten van de Joden, die in vs. 2v. dadelijk hun eerste ontmoeting van de nieuwe landvoogd als een welkome gelegenheid gebruiken om hem voor hun zaak tegen Paulus te interesseren en zijn genegenheid voor hun bedoelingen als een gunstbetoning te vragen, als die een heerser bij het aanvaarden van zijn ambt geeft aan hen die hij voortaan moet besturen, teneinde dadelijk te tonen dat hij een goedig heerser is, wie het om liefde te doen is. Hier is duidelijk een reeds lang voorbereid, slim aangelegd plan. Ook kan het ons niet moeilijk vallen uit de ons reeds bekende toestand van de omstandigheden en uit andere aanwezige aanwijzingen dit plan te ontcijferen. In hoofdstuk 24: 19 had toch Paulus al de welsprekendheid van Tertullus en alle verzekeringen van Ananias en zijn metgezellen als met een slag beschaamd, doordat hij erop wees hoe juist diegenen niet mede aanwezig waren, die wat het hoofdpunt van de aanklacht, wat de omstandigheden bij zijn gevangenneming aangaat, alleen een voldoend getuigenis konden afleggen. Zouden dan de Joden geen voorzorg hebben genomen, toen Felix werd teruggeroepen en een nieuwe landvoogd in de plaats van hem zou treden, om voor deze keer beter gewapend te zijn? En als nu bij het volksrumoer in hoofdstuk 21: 27vv. werkelijk, zoals wij bij hoofdstuk 19: 40 en 21: 30 ("Ac 19: 40" en "Ac 21: 30 dit vermoeden hebben uitgesproken, Alexander de kopersmid de ziel van de beweging was, zouden zij niet de tijd tussen het aftreden van de een en het aanvaarden van het ambt door de andere landvoogd zich ten nutte hebben gemaakt om deze Alexander tot zich te laten komen? In het bewustzijn van

het overwicht dat zij nu door het meebrengen van deze over de apostel hebben verkregen, zijn zij bij de aankomst van Festus te Jeruzalem, hoewel deze reeds op de derde dag van zijn aankomst te Cesarea zich daarheen had begeven, dadelijk gereed met het weder opvatten van de aanklacht als hun gewichtigste bezigheid. Hij zal voor de hoge raad een getuigenis afleggen, waarop deze, in tegenwoordigheid en desnoods onder voorzitting van de landvoogd, Paulus als tempelschender kan ter dood veroordelen, zodat hij toch zal moeten sterven, ook al mocht het weer als in hoofdstuk 23: 12vv. mislukken hem bij wijze van sluipmoord op de weg om te brengen. Wij zullen later zien dat bij de gehele geschiedenis, die wij voor ons hebben, de tekst 2 Tim. 4: 14-18 moet worden gelezen. Zeker staat het woord van Paulus: "Alexander, de kopersmid, heeft mij veel kwaad gedaan, " en het bericht van Lukas in onze tekst: "de Joden, die van Jeruzalem afgekomen waren, brachten vele en zware beschuldigingen tegen Paulus voort" in het nauwste verband met elkaar. Dit inbrengen van klachten was zeker een voortbrengen van beweringen, die zonder enig geldig bewijs bleven; maar Paulus kon geen tegenbewijs geven, maar moest zich tevreden stellen met de tegenbewering in vs. 8 : "Ik heb noch tegen de wet van de Joden, noch tegen de tempel, noch tegen de keizer iets gezondigd. " Zeker zou hij tegengetuigen hebben kunnen stellen. De vier mannen, voor wie hij toen het offer in de tempel had gebracht, hadden slechts bereid hoeven te zijn, om zich eveneens te Cesarea te bevinden, daar de 8-10 dagen in vs. 6 hun zeker gelegenheid genoeg boden om de staat van zaken ten opzichte van Paulus bekend te maken en zich bij de landvoogd aan te bieden om in die zaak getuigenis te geven. Zij zullen echter liever niet met het proces te maken hebben gehad, noch zich aan de haat van de Joden hebben willen blootstellen en zo zou het woord van de apostel verklaarbaar zijn in 2 Tim. 4: 16 : "In mijn eerste verantwoording is niemand bij mij geweest, maar zij hebben mij allen verlaten. Het worde hun niet toegerekend. " Een zeker smartelijk gevoel over ondervonden ondankbaarheid, ervaren trouweloosheid, onverdiende afgunst zelfs van de zijde van zijn christelijke broeders uit de Joden (hoofdstuk 21: 21), over wie hij ook in Kol. 4: 10v. spreekt, is wel in dat woord op te merken, alhoewel Paulus' hart, tot vergeving bereid, het smartgevoel dadelijk overwint door de wending die hij eraan geeft met de voorbede, terwijl het woord met betrekking tot Alexander anders luidde: "de Heere vergelde hem naar zijn werken! "

Maar Festus meende de aangeklaagde, wat zijn schuld tegenover de keizer betrof, te moeten vrijspreken (hoofdstuk 26: 31v. 28: 18). De aanklagers verzetten zich echter tegen de vrijspraak, wat de aanklacht betrof omtrent misdaad tegen wet en tempel (hoofdstuk 28: 19). De landvoogd had er belang bij om gedurende de waarneming van zijn ambt niet al te veel moeite te hebben met dat hardnekkig volk, dat in het algemeen zozeer tegen het bestuur van de Romeinen in opstand was en kon als Romein ook niet handelen over die aanklachten omtrent schending van de voorvaderlijke godsdienst en ontwijding van de tempel. Festus wilde dan de Joden een gunst bewijzen en antwoordde Paulus: "Wilt gij naar Jeruzalem gaan en daar voor mij over deze dingen (hoofdst. 28: 17) geoordeeld worden? Het zal in mijn tegenwoordigheid en onder mijn leiding zijn, zodat geen onrechtvaardig oordeel tegen u zal worden geveld.

En Paulus zei: Ik sta doordat ik voor u, de keizerlijke beambte in dit land gesteld ben, voor de rechterstoel van de keizer, waar ik geoordeeld moet worden en zo sta ik erop bij deze rechtbank te worden gelaten. De Joden heb ik geen onrecht gedaan, zoals gij, indien gij slechts een eigen gevoel van recht gehoor wilt geven, ook zeer goed weet (vs. 18vv.). Er is dus geen verwijzen van mijn zaak van uw tribunaal naar dat van de hoge raad te Jeruzalem nodig om duidelijkheid aan de zaak te geven.

a) Want indien ik onrecht doe, indien uw overtuiging een andere was dan ik zo-even veronderstelde en gij mij aan de ene of andere zijde voor schuldig zoudt houden en ik iets gedaan heb waar de doodstraf op staat, ik weiger niet, op grond van een vonnis, door u over mij geveld, te sterven; maar indien er niets is van hetgeen waarvan dezen mij beschuldigen, dan kan niemand mij hun uit gunst overgeven. Ik beroep mij krachtens mijn Romeins burgerrecht (hoofdstuk 16: 37; 22: 25) op de keizer.

Hand. 18: 14

In de eerder aangehaalde tekst 2 Tim. 4: 14vv. zijn de woorden: "de Heere heeft mij bijgestaan en heeft mij bekrachtigd, opdat men door mij ten volle zou verzekerd zijn van de prediking en alle heidenen die zouden horen. En ik ben uit de muil van de leeuw verlost, " meestal door de uitleggers geheel verkeerd uitgelegd en heeft men ook het verband met hetgeen wij voor ons hebben, geheel miskend. Beginnen wij met het laatst gezegde, dan moet onder de "muil van de leeuw" niet worden verstaan de dood, die de apostel trachtte te verslinden, noch de keizer Nero of de vijandige rechters te Rome, die besloten waren hem ter dood te veroordelen, maar zich hadden genoodzaakt gezien om ten gevolge van de verdediging zijn proces te verdagen. Bij de beide verklaringen zou de genoemde redding tenslotte toch geen redding zijn geweest, als men van een bevrijding van de apostel uit de eerste Romeinse gevangenschap afziet. En ook als men die wilde aannemen, dan had Paulus zelf zich eerst met zijn appelleren op de keizer in muil van de leeuw begeven en dus daarmee een onoverdachte stap gedaan. Het is echter niet in te denken dat hij met zo’n uitdrukking de Romeinse overheid zou hebben gebrandmerkt, die ook volstrekt niet dorstte naar zijn bloed. Maar wel zijn de Joden, hier door de overpriesters en oversten vertegenwoordigd, de leeuw die naar Paulus bloed dorstte. Zo hebben zij zich in hoofdstuk 14: 19; 19: 23vv. ; 20: 3; 21:
22: 22; 23: 12vv. ; 25: 3 voldoende bewezen en het zou ook zonder twijfel met zijn leven gedaan geweest zijn, als hij zich volgens het voorstel van Festus had laten uitleveren aan de rechtbank van de inquisitie te Jeruzalem, aan de hoge raad. Zo is hij dan juist door dit tijdig ingebrachte appelleren op de keizer uit de muil van deze leeuw gered. En zo ziet hij nu de bijstand en versterking van de Heere in het feit dat in de tijd waarin trouweloze broeders hem met hun getuigenis in de steek laten, een apostolaat of afvallige hem veel kwaad deed en het de Joden onmogelijk maakte, vele en zware klachten tegen hem in te brengen, zodat zijn onschuld, tenminste wat de zogenaamde bezondiging tegen wet en tempel aangaat, voor de ogen van Festus geheel werd verduisterd, hem aan de ene zijde de rechte tegenwoordigheid van geest verleend werd om niet te bewilligen in het voorstel van de landvoogd, hoe verleidelijk die ook was door het bijgevoegde "voor mij", maar het wettig middel van appelleren daar tegenover te plaatsen. Aan de andere zijde lukte het hem ook door de wijze van zijn optreden en de macht van zijn rede, op de landvoogd en diens raad zo’n indruk te maken, dat men het appelleren aannam en hem in plaats van naar Jeruzalem liever naar Rome overbracht. Volgens dit doel heeft de Heere de loop van de zaken uiterlijk bestuurd, maar ook innerlijk zijn woorden en gedrag zo bestuurd dat hijzelf daarheen streefde. Het doel van dat alles is geweest dat door hem de prediking werd verzekerd, zoals bij ons is vertaald, dat zij haar volheid door het voortgaan tot aan de einden van de aarde, tot in de gehele wereld (Matth. 28: 19 Rom. 10: 18) verkreeg, doordat zij tot in het hart van de heidenwereld, in de hoofdstad van de wereld, in Rome doordrong. Hoorden de Romeinen het evangelie in hun hoofdstad, dan hoorden ook in de Romeinen alle heidenen het evangelie; maar zover zou het niet zijn gekomen, als de Joden hun wil hadden gekregen. Zoals dezen vanouds nijdig waren en de heidenen het evangelie niet gunden (hoofdstuk 13: 45; 17: 5), zo was die nijd ook de enige reden van hun bloeddorstige haat, zoals dat duidelijk in hoofdstuk 22: 21vv. bleek. Maar uit deze leeuwenkuil is de apostel nu gered; hij mocht, toen hij zijn tweede brief aan

Timotheus schreef, het rijk van God prediken en van de Heere Jezus leren met alle blijdschap zonder hinder (hoofdst. 28: 30v.). En als nu toch de gevangenschap van twee jaar in zachte militaire bewaring tenslotte op de dood van de apostel uitloopt, dan is dat toch niet meer voor hem een uitroeiing vóór zijn tijd, een weggeraapt worden voordat de loop geëindigd is (2 Tim. 4: 6vv.), maar een verlossing van alle kwaad en een redding tot het hemelse rijk, waarvan de vroegere verlossing uit de muil van de leeuw en de overbrenging naar Rome een zwak beeld is. De hier gegeven verklaring van de tekst bij Timotheus zal wel de juiste blijken te zijn en met de samenhang overeenstemmend. Is zij dat, dan is tevens bewezen dat de tweede brief van Timotheus zo weinig een tweede gevangenschap van Paulus te Rome veronderstelt dat die deze integendeel juist uitsluit; er is verder bewezen dat men de vervaardiging van deze brief ook niet na die tijd mag stellen, die de Handelingen van de apostelen in hoofdstuk 28: 30 en 31 beschrijft; hij valt integendeel nog in deze twee jaren (vgl. Aanm. II a. 2). Niet slechts zijn eigen recht, zo merken wij nog aan het einde van onze uiteenzettingen met de woorden van Lange op, beschermt de apostel door zijn in beroep gaan, maar ook de vrijheid en onafhankelijkheid van de Romeinse rechterstoel, die Festus op het punt stond prijs te geven. Ook daarom is Paulus een voorbeeld geworden van de evangelische kerk. Voor het forum van de hiërarchie stond haar niets anders dan vloek, inquisitie, gericht en zelfs sluipmoord te wachten. Ook voor haar bleef niets anders over dan een beroep op de keizer te doen, d. i. zich in de bescherming van de staat te begeven.

Ik wil mij aan de handhaving van recht en gerechtigheid niet onttrekken, ik zoek geen uitvluchten. Dikwijls toch is het beroep op een hogere rechtbank niets anders dan een uitvlucht, die niets anders dan uitstel en verschuiving van het verdiende vonnis ten doel heeft. Dat was het bij Paulus niet; recht vorderde hij, gunst hoefde hij niet.

Toen het nu moest worden beslist of het ingediende appel moest worden aangenomen of niet, antwoordde Festus, toen hij met de raad gesproken had, met de raadsleden van de Romeinse rechtbank die van mening waren, dat aan Paulus zijn wens moest worden toegestaan: hebt gij u op de keizer beroepen? Gij zult naar de keizer gaan.

Een beroep doen op de keizer kon niet onder alle omstandigheden worden toegelaten. Het kon ook worden geweigerd of omdat het te gevaarlijk, of omdat het overbodig was. Het eerste geval was daar als men te doen had met een beruchte rover, of bewerker van samenzweringen, gevaarlijk voor de staat, of met valse munters en rovers. Het tweede geval had dan plaats als er zo sterke en overeenstemmende bewijzen aanwezig waren, dat omtrent de wezenlijke schuld van de aangeklaagde niet meer kon worden getwijfeld. Nu had Festus, toen hij Paulus voor de hoge raad wilde stellen, feitelijk de aanklacht van hoog verraad reeds laten vallen als geheel onbewijsbaar. Daar echter de apostel steeds pogingen ten laste waren gelegd die voor de staat gevaarlijk waren, in welk geval, als er iets waars in de aanklacht lag, het beroep kon worden afgewezen, zag de landvoogd zich genoodzaakt zich eerst met zijn college van raadsleden af te zonderen. Door het later door hem gepubliceerde besluit werd Paulus aan de boosheid van het Joodse volk ontrukt. Mocht de leeuw nu ook verder zijn muil tegen de apostel opsperren, tussen de bloeddorstigen en de aangeklaagde stond voortaan het Romeinse gericht; rechtstreeks kon de leeuw zijn leven niet meer aanranden.

Vs. 13-26: 32 Door de gehele wijze waarop het proces in de behandeling van het vorige gedeelte afliep, was de apostel zowel materieel als formeel vrijgesproken van de aanklacht van hoogverraad tegen de Romeinse keizer, zodat Festus in zijn mededeling in vs. 18v. er in het geheel niet meer aan denkt en ook Paulus zelf in hoofdst. 28: 17vv. ervan zwijgt. Nu moest, voordat de gevangene naar Rome werd gevoerd, door de leiding van God een

gebeurtenis plaatshebben, waarbij de aangeklaagde door het toenmalige hoogste bestuur van de tempel en de laatste spruit van het koningshuis ook in materiële zin werd vrijgesproken van alle schuld tegen de Joodse tempel en de Joodse nationaliteit, zodat hij alleen als een naar formeel recht gevangen man naar Rome ging. De gebeurtenis is de aankomst van de koning Agrippa II, die de waardigheid bekleedde van hoogste opziener over de tempel en nu weinige dagen na die gerechtelijke behandeling samen met zijn zuster Berenice te Cesarea zich bevond, om de nieuwe landvoogd te begroeten. Festus vertelt hem over de zaak van Paulus, omdat hij daarmee als een uitsluitend Joods godsdienstige zaak geen raad weet en laat aan hem bij het nu ingestelde verhoor van de gevangene de leiding van de zitting en de einduitspraak aan hem over. De rede die Paulus daar houdt, is de zevende van alle die dit boek uit zijn mond ons meedeelt (hoofdst. 13: 16vv. ; 14: 15vv; 17: 22vv. ; 20: 18vv. ; 22: 1vv; 24: 1vv.) en staat aan de ene kant in nauwe verwantschap met de vijfde (hoofdstuk 22: 1vv.), waarin de apostel reeds over zijn vroeger leven als Farizeeër en van de geschiedenis van zijn bekering tot Christus sprak, aan de andere kant parallel met de zesde (hoofdstuk 24: 10vv.), in zoverre op de indruk gelet wordt op Festus en Agrippa, zoals daar op Felix en Drusilla. Zij laat ons echter in beide opzichten eigenaardigheden opmerken en getuigt van de verheven kunst en wijsheid van de apostel om telkens datgene te geven, wat juist op die plaats en voor het zielenheil van de toehoorders het doelmatigste was.

En toen enige dagen na de gerechtelijke behandeling van de zaak (vs. 7vv.) voorbij gegaan waren, kwamen de koning Agrippa II Uit 2: 20 en Bernice zijn zuster, die met hem samenleefde, te Cesarea (Agrippa was toen 31 en Berenice 30 jaar oud), om Festus te begroeten, hem te verwelkomen als de nieuwe landvoogd van hun volk en bij hem als de vertegenwoordiger van de keizer hun opwachting te maken.

Herodes Agrippa II, of, zoals hij zich op munten noemt, Markus Agrippa, was bij de dood van zijn vader Agrippa I in het jaar 44 n. Chr. (hoofdst. 12: 23) pas 17 jaar oud en bevond zich te Rome, waar hij ook de eerste jaren bleef. Na de dood van zijn oom Herodes van Chalcis (zie de stamboom aan het einde van het slotwoord bij I Makk. B I 2 c. No. 3), verkreeg hij omstreeks het jaar 50 diens koninkrijk aan de Libanon, alsmede het opzicht over de tempel te Jeruzalem en het recht om de hogepriesters te benoemen; hij nam echter zijn rijk pas enige jaren later in bezit. Spoedig daarop, in het jaar 53, moest hij dit vorstendom weer overgeven voor een groter gebied, namelijk de tetrarchie van Filippus, die van Lysanias en het gebied van Varus, dat eveneens aan de Libanon lag en de verbinding tussen de ene en andere tetrarchie vormde. Na de dood van Claudius werd door de gunst van Nero zijn bezitting nog met enige stukken van Galilea en Perea vergroot. Uit dankbaarheid voor dergelijke weldaden was hij nu ook in zijn buitenlandse politiek geheel en al de zaak van Rome toegedaan, doch wist ook het Jodendom aan zich te verbinden, zoals zijn vader had gedaan. Zo bericht de Rabbijnse traditie van gesprekken van de koning met de beroemde schriftgeleerde Rabbi Eliëzer over vragen van de theologische casuistiek. Van zijn drie zusters hebben wij de jongste, Drusilla, in hoofdst. 24: 24v. leren kennen; de oudste was de hier genoemde Bernice, tot het jaar 48 gehuwd met Herodes van Chalcis, haar oom; na diens dood leefde zij in het huis van de broeder en verstrikte de zwakke man spoedig zo in haar netten, dat deze zich in een zeer verdachte relatie met haar inliet. Toen het schandaal openbaar was geworden, besloot zij de koning Polemon van Cilicië te huwen. Zij hield het intussen niet lang bij hem uit, maar kwam bij haar broeder terug en schijnt de oude relatie te hebben voortgezet. Later, in de tijd van de Joodse oorlog, werd zij de maîtresse eerst van Vespasianus en later van Titus, daar zij een buitengewone schoonheid was. Even kwezelachtig als liederlijk vinden wij haar in het jaar 66 in Nazireaat te Jeruzalem (Aanm. II d. 3). Het is opmerkelijk hoe in onze tekst (vgl. vs. 23 en 26: 30) Lukas, net als Josefus bij gelegenheid van de rede die Agrippa uit Xystus tot

het volk hield (Aanh. II d. 4) dat doet ("Agrippa plaatste zijn zuster Berenice naast zich, zodat zij van alle zijden kon worden gezien" De b. Jud. II 16: 3), deze zuster aan alle handelingen van de broeder laat deelnemen, alsof zij diens echtgenote was, zonder ergens te zeggen dat zij zijn zuster was. Hij wil wel de onnatuurlijke verhouding laten doorschemeren en zoals nu de evangelische geschiedenis dadelijk bij het begin (Luk. 3: 19) ons van echtbreuk in het huis van de Herodianen heeft te berichten, zo wijst de geschiedenis van de apostelen ons in haar einde aan hoe het familieleven in dit huis tenslotte zelfs tot bloedschande is voortgegaan.

En toen zij daar vele dagen doorgebracht hadden, heeft Festus aan de koning over Paulus verteld. Die was wel geen Jood, maar toch opzichter over de tempel te Jeruzalem en dus stelde hij veel belang in diens oordeel, over een zaakdie hem zo geheel duister was. Hij deelde die mede, zeggende: hier is een zeker man door Felix gevangen gelaten (hoofdst. 24: 27).

De eerste dagen zullen wel met allerlei vermakelijkheden zijn doorgebracht, die men zoekt om hooggeplaatste vreemdelingen eer aan te doen; na verscheidene dagen echter, toen de overige stof uitgeput was, kwam men ook op de zaak van Paulus.

Paulus is door zijn beroep op de keizer althans voor een tijd uit de macht en dreiging van de Joden bevrijd. Voor hen moet voorzeker de teleurstelling groot geweest zijn. Groot is nu de verlegenheid van de stadhouder. Wat zal hij naar Rome over een zaak, waarvan hem de grond en het wezen een raadsel is, tegen een blijkbaar onschuldige gevangene en appellant schrijven? In deze verlegenheid komt hem een vriendschappelijk bezoek allergelukkigst van pas. Het is dat aankomen van Agrippa. Met de hem eigen mengeling van hoogheid en de naïeve erkentenis van onbekendheid in zake van godsdienst spreekt hij tot zijn bezoekers.

Men merkt voortdurend in zijn handelwijze en in het omstandige bericht over hetgeen hij tot hiertoe gedaan heeft en over zijn twijfel in de voor hem zo moeilijke zaak, niet alleen de nieuwe beambte op, maar ook de ijdele Romein, die bij alle schijn van beleefdheid, die om raad vraagt, toch tevens wil tonen hoe onpartijdig en welingericht de Romeinse rechtspleging is.

Tegen wie, toen ik in Jeruzalem (vs. 1) was, de overpriesters en de ouderlingen van de Joden begeerden dat ik een vonnis tegen hem zou uitspreken en laten volvoeren.

Ik antwoordde hun dat de Romeinen de gewoonte niet hebben a) een mens uit gunst ter dood over te leveren, zoals zij eigenlijk begeerden, voordat de beschuldigde de beschuldigers tegenover zich heeft en gelegenheid totverantwoording gekregen heeft over de beschuldiging (hoofdst. 16: 37).

Deut. 17: 4

"De gewoonte van de Romeinen" is de hoofdzaak in de trotse voorstelling van de landvoogd en weinig vleiend was het voor de koning van de Joden, dat de gewoonte van de Joden daarbij zeer ongunstig afstak. Festus vroeg Agrippa’s raad, opdat hij een gevangene niet zonder mededeling van de reden tot de keizer zou hoeven te zenden (vs. 26v.), maar hij deelt het gebeurde mee niet zonder het twistzoekende Jodendom te berispen, dat in de vorm van een eerste verzoek de nieuwe rechter tot een ongerechtigheid wilde bewegen.

Audiatur et altera pars. "Men hore ook de andere partij", voordat men een oordeel uitspreekt, was één van de eerste grondregels van het recht van de Romeinen, die in zaken van recht en gerechtigheid zelfs nog heden veelal onze leraars en wetgevers zijn. Het zou te wensen zijn dat deze zo goede regel en gewoonte van de Romeinen in het dagelijks leven door de christenen juist werd gevolgd, zodat zij geen van hun medemensen ongehoord veroordeelden, nooit in de eerste opwelling een oordeel velden en niet dadelijk alle kwaads geloofden, dat men anderen nazegt.

De beschuldigers die hier stonden, brachten echter geen beschuldiging in over dingen die ik vermoedde. Volgens de mij gedane aanklachten en omdat de man reeds zolang en zwaar gevangen zat en zo vreselijk gehaat werd, meende ik dat ik hier te doen had met een grote misdadiger, bijvoorbeeld met een oproermaker of moordenaar (Mark. 15: 7).

Dat was hij echter niet, maar zij hadden met hem enige twistpunten over hun godsdienst (hoofdstuk 17: 22) en over een zekere Jezus, die gestorven was en van wie Paulus zei dat hij leefde, omdat Hij weer zou zijn opgestaan (Luk. 24: 23).

Over de Joodse godsdienst spreekt Festus hier niet met zo’n eerbied als men verwachten zou, daar hij in Agrippa iemand voor zich had die de godsdienst van de Joden beleed. Daar echter grote heren vaak van de godsdienst die zij uiterlijk belijden, in hun hart niet veel maken, wagen het andere tongen gemakkelijk ook in hun aangezicht daarvan lichtvaardig te spreken.

Het Oude Testament is in de ogen van Festus niet veel anders dan bijgeloof - en nu het Nieuwe? Dat handelt naar zijn mening over een zekere Jezus, die gestorven is en van wie Paulus zei "dat hij leefde. " Over die naam dus, in wie alle knieën zich moeten buigen, spreekt Festus met volkomen onverschilligheid. Wat maakt het iemand, die geen Jood is, uit (Joh. 18: welke vraagstukken de Joodse geleerden behandelen? En ziet, de onbekende Jezus, met schouderophalen genoemd, betoont dat Hij leeft en regeert juist door deze trotse Romein, die de heidenapostel moet behulpzaam zijn om te komen tot het doel van zijn loop! Zij die nog heden ten dage met een Festuslachje spreken over de geheimen van God, alsof het nietige vragen en eigenaardige meningen van de theologen waren - hoezeer heeft deze Jezus ook hen in Zijn hand!

En toen ik bij mijn onbekendheid met dergelijke dingen over het onderzoek van deze zaak in twijfel was, vroeg ik of hij naar Jeruzalem wilde gaan en daar over die dingen geoordeeld worden door de hoge raad, die omtrent dergelijke zaken onderzoek instelde en oordeelde.

En toen Paulus in hoger beroep ging, opdat men hem tot de beslissing van de keizer in bewaring zou houden en er dus niets van wilde weten om door de hoge raad te Jeruzalem geoordeeld te worden, toen heb ik, daar ik zo’n beroep niet mocht afwijzen, bevolen dat hij bewaard zou worden tot de tijd dat ik hem naar de keizer zenden zou, waar dan zijn zaak ten einde zou worden gebracht.

Alhoewel wij de minachting, die Festus als heiden en man van de wereld uit onwetendheid met de vraag over de waarheid van de opstanding van Jezus liet opmerken, verafschuwen, moeten wij toch aan de andere zijde de billijkheid en gematigdheid in hem prijzen, dat hij in dergelijke godsdienst- en geloofsvragen niet met dictatorische uitspraken begonnen is en zelfs niet eens de strijd voor zijn rechterstoel wilde brengen. Deze heiden heeft hierin betere beginselen dan vele christelijke overheden, die er geen gewetenszaak van maken godsdiensttwisten evenals burgerlijke onenigheden te behandelen, leerstellingen en

waarheden met verbanning, vuur en zwaard te verbieden en zich tot rechters over het geweten opwerpen.

Men kan het Festus niet aanrekenen dat hij van die godsdienstzaken niets verstond, maar wel moet men het aan die ontelbaar velen, die in de christelijke kerk geboren, gedoopt en opgevoed zijn, kwalijk nemen, dat zij van de eenvoudigste leerstukken volstrekt niets weten. De grootste schreeuwers, dikwijls wie weet hoe ontwikkeld in het uiterlijke, weten vaak niet wat een zeer zwak catechisant uit een dorp van het christendom weet.

En Agrippa zei tot Festus; Ik zou, indien het mogelijk was (Rom. 9: 3 Gal. 4: 20), ook zelf die man wel willen horen, om mij een beeld van zijn zaak te kunnen vormen. Festus was aanstonds bereid hem zo spoedig en zo plechtig mogelijk (vs. 23) de gelegenheid daartoe te geven, daar hij om die begeerte uit te lokken de mededeling omtrent Paulus had gedaan, teneinde uit zijn verlegenheid te worden gered. En hij zei: morgen zult gij hem horen; bereid u dus voor op een verhoor van hem.

Als Festus de zaak van Paulus, waarmee hij geen raad weet, Agrippa voorlegt, dan komt hij daarmee zeker tot een beter persoon dan Pilatus, toen hij Jezus, met wie hij niets wist te beginnen, naar de oudoom van Agrippa, die lichtzinnige Herodes Antipas, de viervorst van Galilea zond; en als onze Herodes Agrippa hier zegt: "ik wilde ook zelf die mens wel horen, " dan is zeker zijn nieuwsgierigheid edeler en dieper geweest dan die van die andere Herodes, die Jezus sedert lange tijd had willen zien en die Hem bespotte, daar Hij voor hem geen wonderen deed. Maar ook onze Agrippa staat voor ons als een man van de wereld, wie bij al zijn godsdienstige eigenschappen toch een diepere godsdienstige grond ontbreekt. Maar wij moeten het toch beschouwen als een opwelling van nieuwsgierigheid en genotzucht en wel van een meer edeler aard (want ook in geestelijke zaken is er een nieuwsgierigheid en zucht tot genot), als Agrippa onder andere voorname genietingen en bezigheden nu ook eens deze mens wenst te zien en te horen, van wie Festus hem gesproken heeft, over wie hij overigens ook veel geruchten heeft gehoord. Hoe ijdel, hoe laag, hoe oppervlakkig staat deze koning met zijn: "ik wilde ook zelf die mens wel horen" naast de heilige ernst van de apostel, die alle kracht van zijn geest, alle geluk van zijn leven in de kennis van Jezus Christus en diens zaligheid stelde en alles schade achtte, opdat hij Christus mocht winnen! Hoe ijdel, hoe zonder zegen, hoe onvruchtbaar blijkt toch die nieuwsgierigheid van de mannen van de wereld, waarmee zij ook wel eens naar de kerk gaan, omdat zij geen andere afleiding weten, een prediker willen horen, omdat hij in de mode is, een stichtelijk boek ter hand nemen, omdat zij zich vervelen. Hoezeer verschilt die van de ernstige leergierigheid en begeerte naar zaligheid van een ware christen, die tot Jezus komt, omdat hij weet: "Gij hebt de woorden van het eeuwige leven, " van hem die het woord van God naloopt, omdat het hem heilige ernst is met de vraag: "wat moet ik doen om zalig te worden? "

Het oordeel van de man van de wereld over geloofszaken: 1) zijn hoogste standpunt is dat van het burgerlijk recht; 2) zijn oordeel is minachtend; hij rekent de voorwerpen van het geloof tot het gebied van het bijgeloof en stelt er een zekere eer in dergelijke zaken niet te begrijpen; 3) zijn belangstelling in dergelijke zaken is evenals bij Agrippa een zaak van nieuwsgierigheid en van mode.

Toen dan de volgende dag Agrippa gekomen was met Bernice, die ook graag die zitting wilde bijwonen toen haar broer haar daarvan vertelde, en zich met grote pracht tot de landvoogd had vervoegd, was er ook van zijn kant alles aan gedaan om een luisterrijke samenkomst te hebben. En toen zij het rechthuis waren binnengegaan, in de gehoor- of

spreekzaal van het rechthuis (hoofdst. 23: 35), met de oversten over duizend, de hoogste militaire autoriteiten en de mannen die de voornaamsten van de stad waren, de beste magistraatspersonen van Cesarea, werd Paulus op bevel van Festus voorgebracht.

Dat het naar de aard van de wederzijdse betrekking tussen de hooggeplaatste personages tot grote pracht en praal kwam, is evenmin bevreemdend, als dat naar de aard van de wereldzin, aan oude en nieuwe tijden gemeen, het verhoor van de befaamde gevangene tot een soort van openbare vertoning gemaakt werd, waarvoor de verschillende militaire en burgerlijke autoriteiten en nationaliteiten te Cesarea uitgenodigd werden.

Zij maakten een vertoning, alsof zij een grote heer verwachtten; dat was later Paulus in zijn boeien.

Door de voorstelling van Paulus voor Agrippa en Bernice kwam voor het eerst de voorzegging van de Heere (Matth. 10: 18 Mark. 13: 9) tot vervulling: "gij zult voor koningen en stadhouders geleid worden om Mijnentwil. "

Hoewel Paulus reeds een beroep op de keizer gedaan had en Agrippa dus geen vonnis kon uitspreken, maar op zijn hoogst een gunstig getuigenis kon geven, had deze toch lust met Paulus te spreken; de zaak werd nu niet ten einde gebracht als een privé-gesprek, maar in een gehoorzaal, dus als rechtszaak. Dit was een gelegenheid voor Agrippa om zich in staatsie te vertonen, te midden van het Romeinse gebied als Joods vorst op te treden in de hoedanigheid van onderzoeker in een rechtsgeding.

Met grote pracht, in sierlijke kleding en met alle praal vertoonden zich Agrippa en Bernice en dat op de plaats waar volgens hoofdst. 12: 21vv. de pracht van hun vader een verschrikkelijk einde had gehad.

Hoe zou die pracht spoedig verbleken voor de eenvoudige woorden van de man van God!

En Festus zei: Koning Agrippa en gij mannen, allen die met ons hier tegenwoordig zijn om onze vergadering op te luisteren en als getuigen bij te wonen! Gij ziet dezePaulus, van wie mij de hele menigte van de Joden heeft aangesproken en met grote onstuimigheid bij mij heeft aangedrongen, zowel te Jeruzalem als hier te Cesarea (vs. 2v. en vs. 7vv.). Men heeft hem zwaar bij mij beschuldigd, roepende dat hij niet meer behoort te leven, terwijl men zich tot zaakwaarnemers maakte van hen die dat voor Claudius Lysias uitschreeuwden (hoofdstuk 22: 22).

Maar het bleek mij, zowel uit de verantwoording die hij zelf voor mij heeft gehouden (vs. als uit de akten van mijn voorganger en uit de berichten van de overste (hoofdstuk 23: 29; 22v.), dat hij niets gedaan had waar de doodstraf op staat en omdat hij zich ook zelf op de keizer beroepen heeft (vs. 10v.) heb ik besloten hem tot de keizer te Rome te zenden.

Maar ik heb niets stelligs over hem te schrijven aan mijn heer, onze keizer, zodat ik in verlegenheid ben wat de inhoud moet zijn van de brief ter geleide van hem (hoofdstuk 23: 25vv.), om voor het verdereonderzoek enkele aanwijzingen te geven. Daarom heb ik hem voor u gebracht en vooral voor u, koning Agrippa, opdat ik na het onderzoek door u, die toch met kennis van zaken een juist oordeel kunt uitspreken, wat heb te schrijven.

Want het lijkt mij niet redelijk, geen wenselijke zaak, een gevangene te zenden en niet ook de beschuldigingen die tegen hem zijn, te kennen te geven. Er dient toch te worden geschreven waarom hij zolang gevangen is gehouden en voor de rechtbank van de keizer gesteld wordt, zodat tenminste iets wordt genoemd wat nader onderzoek en nadere beslissing nodig heeft. Om zoiets te vinden, leg ik de gehele rechtszaak in uw hand.

Men ziet, Festus wil de aanklacht van de Joden duidelijk doen uitkomen als een onverstandig bestormen van zijn rechterlijk standpunt om daarentegen de standvastigheid, die hij meent betoond te hebben, in het gunstigste licht te laten voorkomen. Ook hier (vgl. vs. 20) verbergt hij de omstandigheid dat hij door zijn wankelen Paulus tot het beroep heeft gedwongen (vs. 9), in duisternis.

Door de aanspraak aan koning Agrippa en de overige aanwezigen, waarmee Festus de behandeling in de plechtige gehoorzaal opent, wijst hij de eerste aan als een scheidsrechter, kundig op dit gebied, die bij de grote tegenstelling tussen het algemeen oordeel van de Joden ten opzichte van de gevangene en zijn eigen overtuiging in staat zal zijn een middenweg te vinden, met behulp waarvan hij Paulus naar de vorm rechtens tot de keizer kan zenden. Agrippa neemt vervolgens ook in hoofdstuk 26: 1 de plaats van voorzitter en beslisser in, waarin Festus hem voor dit geval geplaatst heeft en verkrijgt daardoor in deze plechtige vergadering van Romeinse notabelen die rang die met zijn koninklijke naam overeenkomt. Hij neemt het woord en geeft aan Paulus toestemming zich te verdedigen; net zo spoedig en zeker weet ook de apostel zijn plaats te vinden en in te nemen. Wij twijfelen er niet aan of, zodra hij de koning aan het hoofd van de hele vergadering en van de rechtszaak ziet, het woord van de Heere hem in gedachten is gekomen van het getuigenis dat hem ook voor koningen opgelegd is (hoofdstuk 9: 15) en hem dit ernstig zal hebben aangespoord en tevens troostvol zal hebben bemoedigd.

De naam "heer" voor de keizer te Rome, waarvan Festus zich in vs. 26 bedient, was een benaming die Augustus en Tiberius met beslistheid afwezen als een naam die slechts de Joden toekwam, maar die reeds door Caligula en Claudius werd toegestaan en door Nero (regeerde sedert 13 okt. 54, dus sedert de tijd dat Paulus zijn werk in Efeze begon (hoofdstuk 19: 1vv.) zelfs als verplichte rechtstitel werd geëist.

HOOFDSTUK 26

PAULUS ONTVANGT, NA ZIJN VERANTWOORDING, VAN AGRIPPA GETUIGENIS VAN ONSCHULD

En Agrippa zei tot Paulus: Het is u geoorloofd voor uzelf te spreken, uw verdedigingsrede te houden. Toen strekte Paulus, om des te plechtiger en uitdrukwekkender te spreken, zijn hand uit, waaraan de ketting hing (vs. 29) en hij verantwoordde zich aldus in de Griekse taal:

In de tegenwoordigheid van zijn meerderen en vooral van overheden, brengt de welvoeglijkheid met zich mee dat men het stilzwijgen bewaart, totdat men ons aanspreekt of gelegenheid geeft tot spreken. Het is dan ook in het algemeen verkeerd zich dadelijk op de voorgrond te stellen, zelfs met de prediking van het evangelie. Bescheidenheid is ook een deugd. Ons moet gelegenheid gegeven worden om te spreken en dan valt het spreken ook lichter. Niet met de deur in huis te vallen, is onze roeping, maar voor het huis te komen en te laten horen of zien dat men er is en dan gaat de deur vanzelf open of zij blijft dicht. Men moet zolang lijdelijk zijn tot men handelend kan worden en wel beslissend kan handelen. Festus geeft Agrippa het woord. Dit behoorde niet alleen tot de beleefdheid, maar ook tot de orde. Agrippa was een koning; en Festus, de stadhouder, ofschoon veel machtiger dan hij, gaf hem als zodanig het recht, de eer en het woord. Paulus spreekt ook bijzonder Agrippa aan; deze was hier nu vanzelf in alles de hoofdpersoon. Hij die hem het woord gegeven had, tot die richtte hij ook het woord.

Ik acht mijzelf gelukkig, o koning Agrippa, dat ik mij heden voor u zal verantwoorden van alles waarvoor ik door de Joden beschuldigd word.

Paulus spreekt naar zijn gehoor. Als een welopgevoed en geleerd man is hij zeer bekwaam om zich te voegen naar de velerlei toestanden waarin hij komt en naar zijn onderscheiden omgeving. Hij neemt de stijl aan van hen tot wie hij spreekt. Tot het volk spreekt hij met kracht; voor de Joodse raad met kennis van de wet; hier spreekt hij koninklijk vrijmoedig en toch eerbiedig, zoals men aan het hof spreekt, omdat men in hoge kringen reeds met een half woord verstaan wordt en men daar gesteld is op fijne vormen. Hij weet dan ook dat als men begint met zijn meerderen te eerbiedigen, deze vanzelf de vrijheid geven om hun al het overige te zeggen. En zo hoorde Agrippa van Paulus de waarheid van God, die hij anders nooit hoorde; want thans kon hij zich niet onttrekken. Bij het volk sprak Paulus meer tot de gevoelens, hier meer tot het verstand. Sprak hij tot het volk bij voorkeur in het Hebreeuws, hier moest hij in het Grieks spreken en deed het naar behoren. Sommige sprekers zijn wel vrijmoedig als zij tot het volk spreken, maar schroomvallig als zij tot koningen en vorsten moeten spreken; doch Paulus was bij beiden even onbevangen. Er was een rijkdom van houdingen bij Paulus en toch bleef hij een groot zondaar voor God. Trouwens, al die bekwaamheden waren niet uit hem, maar uit God; hij was een dienaar van de Heilige Geest, die Zijn dienaren volkomen toerust tot hun werk.

Allermeest omdat ik weet dat gij kennis hebt van alle gewoonten en twistpunten die er onder de Joden zijn. De Romeinse overheden hebben daarvan geen kennis en kunnen dus ook de zaak niet met juistheid beoordelen. Daarom vraag ik u dat gij mij lankmoediglijk hoort bij hetgeen ik u nu zal voordragen.

Naar de wijze van de Romeinse redenaars strekte hij de rechterhand uit, de drie voorste vingers opwaarts geheven, de twee andere naar binnen gebogen, en vangt hij op die toon van

plechtige ernst aan, waarvan het onderscheid met die van zijn rede voor de opgeruide menigte (hoofdstuk 22), tot in de bijzonderheden van vorm en inhoud bij de herinnering of vergelijking onmiskenbaar is. Het is een koninklijk woord tegenover zijn naar de wereld en alleen naar de wereld, koninklijke hoorders, zoals de verantwoording te Jeruzalem een woord van verootmoedigde en tot verootmoediging roepende liefde van een zondaar en voormalige Zeloot tegen medezondaren en blinde ijveraars was.

De inleiding van de rede die hier voor ons ligt, is waardig en zakelijk; want als de apostel zegt dat hij zich gelukkig achtte heden voor Agrippa te mogen spreken, dan is dat geenszins als een vleierij te beschouwen, maar als een ware uitdrukking van hetgeen hij in zijn binnenste voelde. Hij hield in waarheid deze dag voor één van de verblijdendste van zijn leven, omdat het hem vergund was zijn getuigenis van Christus werkelijk voor een koning te mogen afleggen en wel zelfs voor een koning van de Joden, van wie hij kon veronderstellen, als van een kennen van Joodse zeden en begrippen, die geen blind ijveraar voor enige sekte was, behoorlijk begrepen te zullen worden, zodat hij zich voor deze des te beter en duidelijker omtrent alle beschuldigingen kon verantwoorden, die door de Joden tegen hem waren ingebracht. Hij hoopte toch misschien de koning Agrippa zelf voor de Heer te winnen, tenminste zover te brengen dat deze als een persoon, die bij Festus vertrouwen genoot, (terwijl de landvoogd nog vrij onbekend was met Joodse godsdienstzaken en hij een bericht naar Rome moest afzenden) hem zou overtuigen dat het christelijk geloof feitelijk in overeenstemming was met de ware Joodse godsdienst. De apostel kon niet verwachten dat hij door zijn verdediging zijn dadelijke vrijspraak zou kunnen verwerven, dit had hij door zijn beroep op de keizer onmogelijk gemaakt. Hij kon slechts verwachten dat hij met de Romeinse overheid, die hem binnenkort naar Rome zou laten voeren, in een verhouding werd gebracht die de zaak, door hem voorgestaan, zoveel mogelijk zou bevorderen. Uitdrukkelijk stelt hij in zijn verdedigingsrede op de voorgrond dat het christelijk geloof met het ware Jodendom, dat toen in het Romeinse rijk bij de wet werd geduld, in overeenstemming was, zodat de weg voor de Romeinse staat reeds was gebaand om het christendom als een geoorloofde godsdienst te erkennen. Zo ligt nu de grote wereldhistorische betekenis van het te Cesarea gevoerde proces daarin dat hier, waar de Romeinse overheid voor de eerste maal op officiële wijze zich met de rechtsvraag omtrent het christendom bezig hield, de beslissing zo uitviel dat men dit niet gevaarlijk voor de staat hield. Zo heeft de apostel vooral op het oog dat de eenheid van het christendom en het echte Jodendom, waarvan de verwachtingen in Jezus vervuld zijn, door de getuigenis van koning Agrippa, die die bevestigde, voor de Romeinse overheid boven alle twijfel werd verheven. Dan was voor het rijk van God tenminste in de eerste plaats dat recht van bestaan in het Romeinse rijk erkend en de verdere uitbreiding in de landen van dit rijk gemakkelijker gemaakt.

De gehoorzaal van de landvoogd te Cesarea 1) een pronkzaal van wereldse heerlijkheid door de pracht van de vergaderde heersers; 2) een gehoorzaal van heilige waarheden door het getuigenis van de apostel; 3) een gerechtszaal van goddelijke majesteit door de indruk van de apostolische prediking, die de grond van de harten bloot legt.

Mijn leven dan van jongsaf Ac 9: 2, dat vanaf het begin onder mijn volk te Jeruzalem geweest is, kennen al de Joden.

Daar zij sedert lange tijd, gedurende die eerste periode van mijn leven, mij gekend hebben (indien zij het wilden getuigen en zich niet opzettelijk terughielden om niet door de belijdenis van een trouw vasthouden aan het jodendom door mij, hun zaak dadelijk te bederven). Zij

weten dat ik naar de bescheidenste partij van onze godsdienst, naar die, die zich het strengst aan de letter van de wet houdt, als een Farizeeër geleefd heb.

Wat de Farizeeën dus waren volgens de gevoelens van de Joden, getuigt Josephus door te zeggen dat deze partij onder de Joden gehouden wordt voor vromer dan anderen en voor het nauwgezetst in het uitleggen van hun wetten, dat zij zichzelf wegens de nauwgezetheid in de wet zeer hoog schatten en dat zij die partij waren die in nauwkeurige kennis van de gewoonten van de vaderen alle andere scheen te overtreffen en het nauwgezetst schenen te zijn in de uitlegging van hun wetten; en waarlijk in vergelijking met hun andere vermaardste partijen, schijnen zij de nauwgezetste geweest te zijn, want de Sadduceeën namen, door de opstanding en alle toekomende straffen te ontkennen, de beloningen van de deugdzamen weg en gaven vrijheid tot een losbandig leven. De Essenen waren van geboorte Joden, maar schuldig aan een grote scheuring, door zichzelf geheel van de aanbidding in de tempel af te scheiden en aan een grote ongehoorzaamheid, door hun offeranden niet in de tempel te brengen.

Zo'n vroeger leven moest er toch voldoende borg voor blijven dat ik door mijn latere geloofsrichting geen formele afval van mijzelf heb teweeggebracht. En nu sta ik toch hier, alsof ik een afvallige en vijand van het Jodendom geworden was. Dat ben ik echter geenszins, maar integendeel, terwijl men mij voor de rechtbank heeft gesteld, word ik geoordeeld over a) de hoop van de belofte die door God aan de vaderen gedaan is (hoofdstuk 13: 32v. ; 28: 20).

Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10 Ps. 132: 11 Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10 Jer. 23: 5; 33: 14

Waartoe onze twaalf geslachten, door voortdurend nacht en dag God te dienen, hopen te komen; om deze hoop, die het beloofde heil van de Messias tot haar voorwerp heeft en waarvan ik erken, dat zij in Jezus van Nazareth vervuld is, word ik, o koning Agrippa, door de Joden beschuldigd. Dit en niets anders is het eigenlijke punt van de tegen mij gerichte aanklachten.

Deze rede bevat het laatste openbare getuigenis dat de apostel nog op Palestijnse bodem heeft afgelegd en onderscheidt zich van het begin tot het einde door een bijzondere opgewektheid, door een moed die zich van de overwinning verzekerd houdt. Hoewel naar de vorm een verantwoording, is zij toch agressief in de edelste zin van het woord, terwijl de voordracht in hoofdstuk 22: 3vv. eigenlijk defensief is gehouden. Niet voor het opgewonden Joodse volk, maar voor de hoogstgeplaatste personen van het land wordt toch deze rede gehouden. Daarom legt Paulus het er niet op aan zijn persoonlijke onschuld te bewijzen, maar legt er zich op toe zijn zending en werkzaamheid als apostel te rechtvaardigen en daarmee tevens het christendom zelf te verdedigen.

Agrippa zag in Paulus iemand voor zich die de gehele menigte van de Joden uit de wereld wilde wegdoen, zo had Festus hem eerder gezegd (hoofdst. 25: 24). Nu begint de apostel zijn verantwoording met de woorden dat Agrippa van de Joden zelf kon vernemen hoe hij, die tot de dood gehate mens, als jongeling een gevierd ijveraar voor de wet, een sieraad was geweest van de partij van de Farizeeën, als zij het slechts wilden getuigen. Zij wilden het echter niet, omdat zij wel begrepen dat de bekering van hun Farizeeër Paulus tot Jezus van Nazareth, een gericht over hun eigen ongeloof was. Het middelpunt van zijn verdere verantwoording maakt dan de stelling uit dat de bekering tot Jezus geen afval is van de God van Israël, maar integendeel de weg tot verkrijging van de hoop van het volk van de twaalf stammen. Nadat ik, zo zegt hij verder, op de rechte weg heb gevonden wat ik als Farizeeër op de verkeerde weg

gezocht heb, sta ik hier aangeklaagd van misdaad tegen God en Gods volk! De hoop op de belofte, de vaderen gegeven, is in het hart van alle kinderen van Israël en men kan hun het getuigenis niet onthouden van een vlijtige en onafgebroken godsdienst in deze hoop; maar tevergeefs dienen zij God; de hartader van hun hoop is door de boosheid van het harten verkeerd. Met de Nazareners willen zij niet dezelfde hoop delen, een koning als Jezus willen zij niet eren. Agrippa moest iets voelen van die sterke tegenspraak. Joden beschuldigen een mens om de hoop, die van de ijverige godsdienst van alle Joden het hoofdpunt is.

De gehele inrichting van rijk en kerk bij de Joden beweegt zich om de hoop dat de Messias zal komen om Zijn rijk onder Israël op te richten (hoofdstuk 1: 6); daarom heeft ook en met recht, Israël zijn eigenaardigheid tot op de indeling in twaalf stammen, waarvan ieder met betrekking tot die hoop van de aartsvader Jakob reeds zijn bijzondere zegen ontvangen heeft (Gen. 49: 18), niet opgegeven en thans doet Israël alsof het dat alles had vergeten.

Wat? Wordt het, hoewel dit reeds in oude tijden duidelijk heeft plaatsgehad (1 Kon. 17: 17vv. 2 Kon. 4: 18vv. door u ongelofelijk geacht dat God de doden opwekt, zoals wij gelovigen in Jezus Christus dat ten opzichte van Hem, die gekruisigd en daarna op de derde dag weer opgestaan is, getuigen?

Agrippa was reeds door Festus erover ingelicht dat Paulus beweerde dat de zaligheid, aan Israël door God beloofd, in de persoon van Jezus geschiedkundig was verwezenlijkt en het bewijs hiervoor rustte op het grote feit dat Jezus door Zijn opstanding uit de dood door God zelf als de Messias van Israël was aangewezen (hoofdst. 25: 19). De apostel brengt daarom nu de rede door een stoutmoedige, spraakkunstige wending op deze grote hoofdzaak, waarom het hem vóór alles te doen was. Daar hij namelijk met recht moest veronderstellen dat Agrippa zich gestoten had aan hetgeen omtrent de bewering van Paulus omtrent de opstanding van Jezus was meegedeeld, doet hij nu opzettelijk aan de koning de onverwachte vraag: "Wat? Wordt het bij u ongelofelijk geoordeeld dat God de doden opwekten? " Wij zien hoe hij het erop toelegt, Agrippa tot nadenken te brengen; hij wil hem doen bedenken, daar het toch zeker tot het Joodse geloof behoort dat God door Zijn almacht doden kon opwekken, hoe onzinnig het zou zijn het voor ongelofelijk te willen houden, als God dat nu werkelijk eens deed. Zo probeert hij hem voor te bereiden tot het geloof in hetgeen hij nu van plan is over Christus te zeggen; want de apostel gaat er nu toe over zijn getuigenis daaromtrent af te leggen, dat de opstanding van Jezus volkomen waar is, terwijl hij ook hier de merkwaardige geschiedenis van zijn eigen bekering omstandig vertelt. Die toch gaf hem die overtuigd moest worden genoeg om daaruit Jezus te erkennen als de ware Messias van Israël, die door de opstandig was verheerlijkt.

a) Ik meende waarlijk vroeger bij mijzelf, toen ik nog bij de partij van de Farizeeën hoorde, dat ik tegen de naam van deze Jezus van Nazareth fel moest optreden, opdat het geloof in Hem bij ons volk onderdrukt en geheel terzijde gesteld zou worden.

Hand. 8: 3; 9: 1; 22: 4 Kor. 15: 9 Gal. 1: 13; 1 Tim. 1: 13

Hetgeen ik ook gedaan heb te Jeruzalem en ik heb velen van de heiligen, van de belijders van Jezus als de Christus van God (hoofdstuk 9: 13), in de gevangenissen gesloten, want ik had de macht van de overpriesters ontvangen om in de huizen te gaan en mannen en vrouwen gevangen te nemen om ze over te leveren (hoofdstuk 9: 3). En als zij, zoals dat onder anderen met Stefanus plaats had (hoofdstuk 7: 54vv.), omgebracht werden, stemde ik daarin toe zowel

door mijn aanvaarden van het vonnis, als door deel te nemen aan de volvoering of executie zelf.

En in al de synagogen te Jeruzalem, waarheen ik trok om de christenen op te sporen, heb ik hen vaak (hoofdstuk 22: 19) gestraft en gedwongen Jezus (1 Kor. 12: 3) te lasteren en ik heb boven mate tegen hen gewoed en dreiging en moord geblazen (hoofdstuk 9: 1), en ik heb hen vervolgd, ook tot in de buitenlandse steden toe, de steden buiten Palestina, waar ook Joden woonden.

En toen ik ook ("toen ik ook met dat doel naar Damascus reisde met volmacht en opdracht, die ik van de overpriesters had,

zag ik, o koning, in het midden van de dag op de weg een licht, helderder dan de glans van de zon, dat van de hemel mij en degenen die met mij reisden, omscheen.

En toen wij allen ter aarde neergevallen waren, hoorde ik een stem tot mij spreken, die zei in de Hebreeuwse taal: Saul, Saul, lamah tirdepheni, d. i. waarom vervolgt gij Mij? Het valt u zwaar de hielen tegen de prikkels te slaan (hoofdstuk 9: 5). Dit zei de Heere in de Hebreeuwse taal, om te kennen te geven dat Hij de Hebreeën als Zijn volk nog altijd erkende en ook ik, waar Hij mij riep (vs. 17v.), een Hebreeër uit de Hebreeën zou blijven (2 Kor. 11: 22).

Lukas heeft het niet overbodig geacht nog eens het verhaal van Paulus' bekering uit diens eigen mond mee te delen, om door deze herhaling te kennen te geven dat het bovenal op de waarheid en zekerheid van dit feit voor de gehele ontwikkeling van de kerk aankwam en zij daarom diende gebracht te worden tot de wettige zekerheid van een dubbel en drievoudig getuigenis. Dit drievoudig getuigenis is nu van dien aard, dat Lukas eerst in de tekst zelf (hoofdstuk 9), waar de behoefte aan een nieuw apostolaat voor de heidenen gebleken is, de voornaamste feiten bericht die bij de bekering en roeping van Saulus van Tarsen in aanmerking komen. Dit is het getuigenis dat Lukas voor Theofilus en vervolgens voor de gemeente bestemd heeft, zoals dit ook in het bijzonder zichtbaar is in de aanwijzing omtrent de gang van de verkondiging tot aan het einde (hoofdst. 9: 15). Het tweede getuigenis is dat, wat Paulus zelf voor het Joodse volk aflegt (hoofdst. 22: 1vv.) en waarmee hij voornamelijk doelt op de kant die het gevoel van de Joden vooral treffen kan. Met dit derde getuigenis, dat wij hier voor ons hebben, staat Paulus nu voor een wezenlijk heidense vergadering, die koning Agrippa, die in het Jodendom is opgenomen en ingewijd, als haar hoofd heeft. Hij let nu vooral op het heidens bewustzijn en wel zo, dat elke schijn van afval van zijn vaderland en volk vermeden wordt en daarentegen de wereldgeschiedkundige betekenis van het Paulinische apostolaat voor de heidenen helderder dan ergens elders in het licht wordt gesteld.

Zo duidelijk en onderscheiden had Paulus het gehoord, dat hij bepalen kon in welke taal de stem tot hem gesproken had. Was hetgeen hij gehoord had, niet anders geweest de een donderslag, die op een schitterende bliksemstraal volgde; was hetgeen hij als woorden van Jezus opgeeft, niets anders geweest dan denkbeelden, die in hem waren opgekomen, die wellicht door de schrik van het onverwachte onweer met hulp van zijn geweten in hem waren opgewekt en zo levendig waren geworden dat hij zich misschien wel verbeeldde te horen hetgeen hij eigenlijk gedacht had; was deze verklaring van hetgeen Paulus was overkomen op de weg naar Damascus met de waarheid overeenkomstig, dan zou het hem niet duidelijk geweest zijn in welke taal de Heere tot Hem gesproken had; maar deze opgave van de taal waarin tot hem gesproken werd, getuigt van het duidelijk en onderscheiden horen van Paulus,

te meer daar zijn gewone taal, de taal die toen te Jeruzalem onder de Joden algemeen in gebruik was, niet de Hebreeuwse, maar de Syro-chaldeeuwse taal was, zodat, hoe goed Paulus het Hebreeuws ook verstond, hij echter waarschijnlijk niet in deze, maar in de gewone volkstaal gewend was te denken en hij zich dus in die taal zou verbeeld hebben te horen spreken, indien het enkel verbeelding geweest was; maar het was geen verbeelding, dit heeft het vervolg bewezen; want, moge dan ook deze verklaring van hetgeen Paulus op de weg overkwam, vernuftig schijnen, zij strookt niet met het gebeurde te Damascus, met de komst van Ananias tot Paulus; wel niet tegen diens zin, maar toch tegen zijn verwachting op uitdrukkelijke last van de Heere Jezus.

En ik zei: wie zijt Gij, Heere? En hij zei: Ik ben Jezus, die gij vervolgt!

Maar richt u op en sta op uw voeten als iemand die besloten is voortaan in een nieuw leven te wandelen en nu ook met vaste tred voortgaat (Hebr. 12: 13): want hiertoe ben ik u verschenen, om u te stellen tot eendienaar en getuige van de dingen die gij bij Mijn tegenwoordige verschijning gezien hebt, dat ik namelijk de opgestane en aan Gods rechterhand verhoogde Heiland en Mensenzoon ben, en van die dingen, waarin Ik u nog zal verschijnen, van alles wat Ik u door latere openbaring zal te zien en te kennen geven (2 Kor.
1vv.).

Ik verkies u uit dit volk, Israël ("Deze 30: 3"en "Jer 30: 24, en uit de heidenen, tot wie ik u nu zend,

a) om hun, de heidenen, de ogen te openen en hen te bekeren van de duisternis, van hun tegenwoordige toestand, waarin zij zich in onwetendheid en zonde bevinden en alle waarheid missen, tot het licht (Efeziers 5: 8) en van de macht van de satan, de vorst van de duisternis (Kol. 1: 13 Efeziers 6: 12), tot God, opdat zij vergeving van de zonden ontvangen (hoofdstuk
38) en een erfdeel onder de geheiligden uit Israël (hoofdstuk 20: 32), en wel beide zouden ontvangen door het geloof in Mij.

Jes. 60: 1

Allergewichtigst slot. Hier hoort gij het hele evangelie en ziet gij al de werken van de wet afgesneden. In dit kleine woord vloeit de hele wereldwijde stroom van de goddelijke genade als in één teug water in één glas samen, zodat gij het met de hand kunt opnemen en drinken en er uw dorst mee kunt lessen tot in alle eeuwigheid. Door het geloof in Mij. Dierbaar woord! Geen schoner werd of kan er zijn gehoord! Om de vergeving van de zouden en een erfdeel onder de geheiligden te verkrijgen, wordt niet het onmogelijke - het volbrengen van geheel de wet van God - geëist, maar alleen de overgave van zichzelf aan Jezus, het vertrouwen stellen op Hem, het aannemen van Zijn volbrachte offer, het ontvangen van Zijn beloofde Heilige Geest.

Daarom, omdat die roeping tot mij kwam, o koning Agrippa, ben ik dat hemels, dat van de hemel mij geschonken gezicht niet ongehoorzaam geweest, zoals de Joden die mij aanklagen, menen dat ik had moeten doen, hoewel zij reeds eenmaal zelf voelden dat ik gehoorzamen moest (hoofdstuk 23: 9).

Ik kon mij tegen de Heere niet verzetten, a) maar heb eerst aan degenen die te Damascus waren (hoofdstuk 9: 20-22) en later (hoofdstuk 9: 26-29 Rom. 15: 19) te Jeruzalem en in het hele land Judea en ook later (hoofdstuk 13: 1vv.) aan de heidenen verkondigd dat zij, te

Damascus en te Jeruzalem, in alle oorden van het Joodse land, evenals de heidenen, zich zouden beteren en tot God bekeren en werken doen met hun bekering in overeenstemming.

Hand. 22: 17, 21

Paulus legt zich toe op kortheid en duidelijkheid en maakt daarom hier van de Damascener christen uit Israël, Ananias, geen melding voor de koning, bij wie het getuigenis van deze eenvoudige en hem onbekende belijder wel geen betekenis hebben kon, zoals het die in hoge mate daarentegen moest hebben voor de ijveraars van de wet te Jeruzalem (hoofdstuk 22: 12). Maar hetgeen uit naam van de Heere door die Damascener christen tot de bekeerde vervolger gezegd was, mocht hier vooral niet achterblijven. Zo legt hij de woorden van Ananias (hoofdstuk 11: 15) hier (vs. 16-18) deels samengetrokken, deels weer met de nodige uitbreiding ter toelichting voor zijn heidens gehoor de Heere Jezus zelf, van wie de boodschap afkomstig is, in de mond. Hield die boodschap een roeping in om de naam van de Heere te dragen voor heidenen, koningen en voor de kinderen van Israël (hoofdstuk 9: 11), met edele kiesheid wordt hier ter plaatse van koningen geen bijzonder gewag gemaakt en verder dit volk Israël (zowel de heidenen onder zijn Cesareesch gehoor, als Agrippa, de halve heiden, mochten het wel horen!) geplaatst vóór de heidenen ("eerst de Jood, dan de heiden" is ook in de brieven van Paulus de orde van God in de evangelieprediking), maar de zending van de apostel zeer bepaald, evenals in hoofdstuk 22: 21 verklaard te zijn tot de heidenen. Waarin die zending bestaat, wordt vervolgens kort maar met grote kracht en nadruk bij deze zelfde uitbreiding of omschrijving van het bevel van de Heere te kennen gegeven. Als een bescheiden, maar uitdrukkelijke vermaning tot gehoorzaamheid aan allen, maar rechtstreeks en met name aan de koning gericht, klinkt onmiddellijk daarop de voorstelling van de op het woord uit de hemel gevolgde bekering van de vervolger: "ik ben het hemelse gezicht niet ongehoorzaam geweest. "

In vs. 16-18 hebben wij een heerlijk beeld van een waarachtig goddelijke aanstelling tot het leraarsambt. Let daarbij op het volgende: 1) de ware aanstelling is een werk van God; gebed en handoplegging zijn nog niet voldoende om van een onbekeerde wereldling een getrouwe getuige van Jezus te maken; de Heere moet innerlijk genezen, zalven, roepen; Hij moet krachten geven om te staan, te getuigen, te dienen. 2) De Heere Jezus stelt Paulus niet aan tot een voorname bisschop en hoge geestelijke, maar terwijl Hij hem de hoogste geestelijke waardigheid, die van het apostelschap opdraagt, stelt Hij hem aan tot een getuige en dienaar - gerust leven, eretitels en rijkdommen belooft Hij hem niet; maar om Zijn getuige te zijn, om onder arbeid, zweet, lijden, marteling en smart Zijn dienaar te zijn, dat is het apostolische ambt, de hoogste waardigheid van de discipelen van de Heere; hoe verschillend zijn de tegenwoordige geestelijken van deze geroepen getuige van Jezus! 3) Christus stelt Paulus aan tot een getuige niet alleen van hetgeen hij reeds gezien had, maar ook van hetgeen Hij hem wilde tonen - zo moet het met een getrouwe knecht van Jezus steeds verder gaan; de oude ervaringen van de genade van Jezus moeten door nieuwe en dagelijkse ervaringen van Zijn zaligheid vernieuwd en levend gemaakt worden en ons getuigenis moet daardoor altijd fris worden. 4) De Heere geeft bij Zijn aanstelling ook een pas of vrijbrief, dat Hij Paulus bij Zijn getuigenis en dienst wilde beschermen en redden - een getrouw getuige van Jezus kan verzekerd zijn dat, waar de Heere hem gebruikt, Hij hem daar ook kan beschermen. In vs. 18 hebben wij bovendien nog een volkomen plan en een omschrijving van het nieuwtestamentische predikambt. Het heeft het oog op de zielen: 1) onderwijzing, openen van de ogen; 2) bekering, dat zij zich bekeren van de duisternis; en 3) begenadiging, om te ontvangen vergeving van zonden; 4) verhoging, een erfdeel onder de geheiligden enz. Verder wijst het op het middel tot dat alles: 5) het "geloof, door het geloof in Mij. "

Omwille van deze zaken, omdat ik in gehoorzaamheid aan het gebod dat ik van de in de hemel verhoogde Heer ontvangen heb, nu dit werk verricht heb, in plaats van als vroeger de gemeente van Christus te verwoesten (vs. 9vv.), hebben de Joden mij in de tempel gegrepen, alsof zij zich erover wilden wreken dat een ander mij had gegrepen (vs. 12vv. Fil. 3: 12). Zij hebben de handen aan mij gelegd en gepoogd mij om te brengen (hoofdstuk 21: 27vv.).

Met de hulp van God, nu op de ene, dan op de andere wijze (hoofdstuk 21: 31vv. ; 22: 23v. ; 23: 10, 12vv. ; 24: 22v. ; 25: 3vv., 10v.), is het mij gelukt uit hun moordende handen te ontsnappen en sta ik hier vandaag. Ik ben niet door hen ter dood gebracht, maar ik leef nog en getuig van al wat ik toen gezien heb en wat de Heere mij later heeft willen openbaren (vs. 16), voor klein en groot. Men heeft mij voorgesteld als een opperste voorstander van de sekte van de Nazareners (hoofdstuk 24: 5), doch ik predik de Messias van Israël, niets anders dan hetgeen de profeten en Mozes gesproken hebben dat geschieden zou;

Namelijk dat de toekomstige Christus lijden moest en dat Hij, de eerste uit de opstanding van de doden, een licht of het evangelie van de zaligheid zou verkondigen aan dit volk Israël (vs. 17; 1 Petrus 2: 10 en de heidenen (Luk. 2: 32).

Door de Heere de eersteling uit de opstanding van de doden en het licht te noemen, dat ook tot de heidenen moest worden gebracht, stelt de apostel hen voor in Zijn gehele universele betekenis als de tweede Adam en het begin van een nieuwe mensheid, een omstandigheid die voor de erkentenis van de Paulinische echtheid van deze rede (vgl. 1 Kor. 15: 20-23vv. Rom. 17) niet zonder belang is.

En terwijl hij deze dingen tot verantwoording sprak, zei Festus, die wel bemerkte dat niet de natuur in Paulus werkte, doch niets verstond van de genade die hem vervulde (1 Kor. 1: 2: 14), met luide stem, waardoor hij zijn afkeuring te kennen gaf: Gij spreekt wartaal Paulus! De grote geleerdheid Job 32: 6 brengt u in de war!

Dat Festus, hoewel hij de Joden regeerde, zo weinig wist van Joodse zaken, moet ons niet verwonderen. Er zijn nog heden een menigte hoge staatslieden die over landen en volken regeren en die van Jezus even weinig weten als Festus ervan wist, Hem alleen kennen als een zekere Jezus, die gestorven is en van wie Paulus gezegd heeft dat hij leeft. Göthe, die man de grootste dichter van Duitsland acht te zijn en die men bij zijn leven beschouwde als iemand die alles wist wat er te weten was, zei eens op zijn tachtigste jaar aan een vriend: "Ik heb zo dikwijls horen spreken van het gerechtvaardigd worden door het geloof, maar ik heb nooit kunnen begrijpen wat zij daarmee bedoelen. Wat is dat toch? " Zo onwetend kan de geleerdste mens zijn in de dingen van God.

Maar hij zei: Ik spreek geen wartaal, hoogedele Festus, maar ik spreek, wat de inhoud aangaat, woorden van waarheid en wat de Geest aangaat die ze mij ingeeft, van een gezond verstand.

Door zijn woord valt Festus Paulus bij zijn voordracht in de rede. Dat ziet echter niet uitsluitend op de laatste woorden, maar op de gehele rede, in het bijzonder op de mededeling van Jezus' verschijning. Dat kwam de Romein als dwaasheid voor. Hij heeft het zeker in volle ernst gemeend en het niet in lichtvaardige spot gezegd: "gij zijt een dweper! " anders zou hij het niet geroepen hebben met sterke stem, die van gevoel getuigt. Hij houdt het ervoor dat de man zich overwerkt, te veel gestudeerd had.

De wereld houdt anderen zolang voor verstandig als zij wartaal spreken en voor dwaas, als zij ophouden met wartaal spreken en verstandig worden. Zolang Saulus raasde en woedde, ging hij door voor een verstandig hoofd, maar toen hij zijn razernij inzag en zelf een christen werd, hielden zij hem voor dwaas. Het blad zal zich echter omkeren, zodat de wereldse geesten van de rechtvaardige zullen zeggen (Wijsh. 5: 5 : "Wij dwazen hielden zijn leven voor onzinnig, maar hoe is hij nu gerekend onder de kinderen van God. "

Festus had met ongeduld gehoord naar de rede van Paulus, die hem de nodige stof tot schrijven aan de keizer zou leveren. In plaats daarvan handelde die welsprekende Jood over vragen van zijn bijgeloof en de koning Agrippa hoorde hem met zichtbare deelneming aan. Toen hij nu de gestorven Jezus prees (hoofdst. 25: 19) als het licht van de heidenen voor deze aanzienlijke vergadering van heidenen, kon die koude staatsman zijn afkeuring niet langer bedwingen. Festus merkte in de rede van Paulus iets bovennatuurlijks op, maar van de geest van genade merkte hij niets; daarom hield hij de vreugde en zekerheid van de getuige van de Heere voor overspanning, voor een gevolg van te sterke studie.

Hoe dikwijls hoort men nog heden deze Festus-wijsheid, waarvoor het woord van het kruis een dwaasheid is. Het kinderlijk eenvoudig geloof aan de geopenbaarde waarheid van de Schrift wordt voor oudwijfse opgewondenheid gehouden, de rechtvaardigheid door het geloof in de verdiensten van Christus noemt men heidense bloedtheologie, enz. Als iemand over het christendom ernstig begint na te denken en met de wereld breekt, heeft men medelijden met hem als met iemand die in overspanning het hoofd laat hangen, wiens verstand door al te veel bijbel lezen in verwarring is geraakt. Men lasterde zelfs de genade van de pinkstergeest als een bedwelming door zoete wijn, ja, zij zeiden zelfs van Christus: "Hij is uitzinnig en heeft de duivel! " (Hand. 2: 13 Joh. 10: 20). (LEONH. en SPIEGELH.)

Als men misschien uit deze rede van de Romein wilde besluiten dat Paulus in grote opgewondenheid en onrust gesproken heeft, zou men zonder twijfel verkeerd handelen; de hele rede maakt daarentegen, zoals de omstandigheden het ook meebrachten en en zeer kalme indruk. Paulus zegt ook zelf dat zijn woorden het karakter van verstand in zich dragen. Het moet dus de inhoud van de rede geweest zijn die op Festus een zo onaangename indruk maakte. Veel van de inhoud zal hij wel niet hebben begrepen, maar iets zal hem in zoverre wel verstaanbaar zijn geworden, dat hij het afwijkende en tegengestelde daarin van alle overig menselijk denken opmerkte. Daarenboven zal het hem niet ontgaan zijn dat Paulus bij alle kalmte een vaste overtuiging in zijn beweringen blijken liet; een vaste overtuiging nu van zaken die in tegenstelling tot alle menselijk denken staan, kan Festus zich niet anders dan in een toestand van waanzin denken en daar hij van profeten en van Mozes gehoord heeft, bezit hij wellicht zoveel kennis van dezen om te weten dat zij als schrijvers geëerd werden en hiermee meent hij nu naar de wijze van een politieke man van de wereld de bron te hebben ontdekt van die verstandsverbijstering. Geheel anders is het met koning Agrippa en het vertrouwen dat Paulus in hem stelt (vs. 3 en 26), wordt volkomen bevestigd.

Hier vooral voelen wij ons gedwongen om de waarlijk grote man te bewonderen. Festus valt hem onbesuisd in de rede en ofschoon hij zijn vernederend oordeel enigszins verzacht door de oorzaak van Paulus' bestaan in zijn grote geleerdheid te zoeken, toch verklaart hij hem ten aanhoren van allen ronduit voor krankzinnig. Maar de apostel laat zich door die uitval niet onthutsen. Zo min als de lof van de grote geleerdheid hem de borst hoger doet kloppen, zo min slaat hem ook de verachting vanwege krankzinnigheid terneer. Met de meeste bedaardheid en tegenwoordigheid van geest antwoordt hij de landvoogd terstond op een wijze die allen kon doen horen dat hij alles behalve buiten zijn zinnen was. Hij doet hem met

evenveel bescheidenheid als vrijmoedigheid, tot zijn beschaming voelen dat hij oordeelde over zaken, waarvan hij geen kennis had en liever de uitspraak van Agrippa had moeten afwachten. Ja, hij profiteert meesterlijk van dit voorval om zich opnieuw tot de koning te wenden en nu tot diens geweten te spreken.

Want de koning weet van deze dingen, die ik omtrent de profeten die van een Messias spreken en van de vervulling van hun profetie in Jezus van Nazareth gezegd heb. Tot hem spreek ik dan ook vrijmoedig, daar ik in hem enig begrip van hetgeen ik gezegd heb, mag veronderstellen (vs. 3); want ik geloof niet dat hem iets van deze dingen verborgen is Ps 140:
Ik mag erop vertrouwen dat hem omtrent Jezus van Nazareth mededeling zal zijn gedaan,
want dit is niet in een uithoek geschied, integendeel zijn zelfs de overheden van het land daarin betrokken geweest (hoofdst. 10: 36vv.).

Joh. 18: 20

Gelooft gij, o koning Agrippa, de profeten? Ik weet dat gij ze gelooft, al is het ook met dat onbestemde, onbesliste geloof dat tot het ware even niet kan doordringen (vgl. het gezegde over Hoogl. 5: 2vv. bij "Ac 23: 9

Paulus steunt bij zijn vertrouwen dat hij op Agrippa stelt, op twee zaken: ten eerste is het het geschiedkundige waarop het hem bij zijn rede aankomt, namelijk de geschiedenis van Jezus, die niet in een uithoek is geschied. Daar nu Agrippa, wil hij zeggen, tot dat land behoort waarin dergelijke openbare feiten plaats hadden, kan hem van dat gebeurde niets verborgen zijn. Maar hoe dat gebeurde moet worden opgevat, daarvoor is, zoals de apostel in zijn verdedigingsrede reeds heeft te kennen gegeven, de voorspellende Schrift van het Oude Testaments de natuurlijke norm. Ook omtrent dit punt meent hij verder op de kennis van Agrippa te mogen rekenen, daar hij toch wel volgens het algemene geloof van de Joden in de profeten een goddelijke autoriteit zag.

Paulus, die in de school van de Heilige Geest theologie had gestudeerd, herkent dadelijk het geheime vonkje van gelovige neiging tot het woord, dat in het hart van Agrippa begint te gloeien en gedreven door zijn hoop en zijn liefde tot de Koning van de Joden, grijpt hij hem
met de stoutmoedige vraag in hart en geweten, of hij hem door de voorzeggingen van de
profeten tot Christus, de ware Koning van Israël mocht leiden. (LEONH. en SPIEGELH.).

"Gelooft gij, o koning Agrippa de profeten? " Bij die vraag zal Agrippa wel hebben gedacht: "zo heeft nog geen mens tot mij gesproken. " Wat zou hij antwoorden? "Ik weet dat gij ze gelooft, " antwoordt Paulus zelf en het was de koning moeilijk om die zonderlinge macht te ontwijken, die zich aan hem vastklemde, in zijn geweten binnendrong. Paulus wist door zijn onderzoekende blik hoe Agrippa de profeten geloofde. Gaf zijn geloof hem minder vreugde dan siddering, minder hoop dan vrees, toch kon hij het geloof niet teniet doen dat zou plaatshebben wat de profeten hadden voorspeld. Wel erkende hij dat er slechts één stap lag tussen zijn geloof en de erkenning van de daden van God, die ter zaligheid geschied waren en die Paulus met woorden van waarheid en gezond verstand uitgesproken had. Zou hij die stap doen? Daar protesteerde zijn wereldgezindheid tegen. Hij ontkent niet dat hij de profeten gelooft, ja hij bekent duidelijk dat het geloof van de christenen de profeten voor zich heeft, maar hij onttrekt zich aan het heilige net dat Paulus naar hem heeft uitgeworpen, met een gedwongen lach.

En Agrippa, dieper getroffen in zijn hart dan hij met het oog op zijn waardigheid en op zijn omgeving wilde belijden en laten bemerken, zei tot Paulus, terwijl hijzijn ontroering verborg achter een toon van scherts die geheel met de manier van de grote wereld overeenkwam: Gij maakt mij bijna een christen, maar nog enige tijd zult gij moeten wachten, zo spoedig als gij wel zoudt denken, krijgt men zoiets niet gedaan.

En Paulus zei: a) Ik zou God wel willen bidden dat èn spoedig èn voorgoed, vroeger of later, hoeveel moeite het mij ook kosten mocht om dat te bereiken, niet alleen gij, maar ook allen die mij heden horen, ook zo werden als ik, namelijk gelovigen in de Heere Jezus Christus, uitgezonderd deze boeien, die ik hier in de hoogte houd; die wens ik niemand onder u toe.

1 Kor. 7: 7

"Gij maakt korte metten met mijn bekering! " wil Agrippa zeggen: "er zit, denk ik, echter nog wel wat meer aan vast om een koning van de Joden tot het christendom te bekeren. " Opmerkelijk is het dat Agrippa niet volgens Joodse wijze de sektennaam "Nazarener" (hoofdst. 24: 5) gebruikt, maar de naam die bij de heidenen in gebruik is geraakt "christen" (hoofdst. 11: 26). Liet Paulus hem nu los? Nee, het luchtige woord van scherts van de man van de wereld vat hij op met heilige ernst voor God en hij vreest geen belijdenis die een dwaasheid was in de oren van de koning en van de overige edelen rondom hem: "Komt het u ongerijmd voor, koning Agrippa, dat ik probeer u te overtuigen om zalig te worden! Weet dan dat ik waarlijk de moed heb God te bidden dat Hij u en al de anderen zal overtuigen.

Het woord in vs. 28 door onze vertalers weergeven als "bijna" is en oligw; letterlijk vertaald: "in weinig. " In vs. 29 staat kai en oligw en megalw =" zowel in weinig als in groot, " waarbij wij aan tijd of aan moeite zouden kunnen denken. Lange meent dat Paulus met dat woord te kennen gaf dat hij de bekering van deze toehoorders wel voor zeer moeilijk, maar daarom niet voor onmogelijk hield.

Bij Festus ontbrak veel, bij Agrippa weinig. Paulus leert echter dat de genade van God het vele zowel als het weinige, dat het geloof nog in de weg staat, kan wegnemen en betuigt zijn ernstig verlangen dat Festus zowel als Agrippa en allen die hem hoorden, over alle hinderpalen voor de genade mocht worden geleid en in de gemeenschap met Christus gesteld. Zo laat zich een getuige van Jezus zijn moed niet ontnemen om ook voor de ergste spotters en slechtste mensen nog bekering en genade te hopen.

Dat antwoord getuigt van een zeer vurige ijver om Christus’ eer uit te breiden. Het heilig hart van deze man blaakte, omdat hij zijn boeien gewillig droeg en met zijn moeitevol en smadelijk lot tevreden wilde zijn, wanneer maar de landvoogd, de koning en al de overigen uit de duivelsbanden verlost en met hem dezelfde genademachten deelachtig worden.

"Drie dingen zou ik hebben gewenst", roept de kerkvader Augustinus uit, met eigen ogen te zien: Rome in bloei, Christus in het vlees en Paulus in zijn welsprekendheid. Inderdaad ook dit laatste, men zou het kunnen verlangen, bij de blik op het woord dat heden voor ons ligt opgeslagen en waarin wij gerust kunnen zeggen dat de christelijke welsprekendheid haar glansrijke zegenpraal viert. Wat een prediker voor zo’n gehoor, wat een antwoord op dat onbeduidend, half schertsend, half ernstig woord van Agrippa: "Gij maakt mij bijna een christen. " Was dat woord hoogstens de uitdrukking van een vluchtige stemming, in de taal van Paulus vernemen wij de diepste overtuiging, gepaard met de heiligste ernst. Hij houdt de

koning bij zijn woord, verbetert het, valt het aan en vergeet nog geen ogenblik wat hij aan de zaak van zijn Heer, aan de luister van zijn gehoor en aan zichzelf verschuldigd is. Onder biddend opzien tot God uit hij een diep gevoelde wens, die evenzeer getuigt van zijn zedelijke grootheid als van zijn onverstoorbaar geluk. Onwillekeurig zou Agrippa kunnen wensen als Paulus, maar Paulus verlangt geen ogenblik als Agrippa te zijn. Agrippa wil bijna christen zijn; Paulus zal zich niet voldaan tonen, zolang de koning het niet geheel is geworden. Agrippa dacht alleen aan zichzelf, Paulus omvat allen die hem heden horen in zijn biddende heilwens. Festus ziet mogelijk met deernis op de ketenen van de gevangene neer, Paulus toont zich trots op de boeien, die hij om Christus' wil draagt en vrij naar de geest, terwijl het lichaam gekluisterd is en zo vol liefde in het hart, dat hij alleen zijn geluk aan zijn aanzienlijke toehoorders gunt, maar zijn lijden alleen voor zichzelf behouden wil. Werkelijk, men behoeft niet lang in het onzekere te blijven, wie op dat ogenblik in dat paleis eigenlijk de grootste geweest is! En al die geestelijke grootheid van Paulus is de vrucht van de Heilige Geest, die hem geheel vernieuwd en boven alle zedelijke kleinheid rondom hem, ja boven zichzelf verheven heeft, zodat hij hier in de volste zin van het woord als overwinnaar het strijdperk verlaat, ook als hij straks naar zijn eenzame kerker teruggevoerd wordt. Werkelijk, hier is een openbaring van de kracht van het levende geloof en van de heerlijkheid van het waarachtige christendom, zoals zich die niet mooier laat indenken. Dat geloof, wij zien het ook hier, het maakt de mens waarachtig groot tegenover al het klatergoud van een ijdele wereld rondom hem en waarachtig vrij naar de geest, al is hij naar het lichaam binnen de enge muren van een donkere kerker gesloten; en werkelijk rijk aan schatten die geen mot of roest kan verderven en door dat alles zo onbeschrijfelijk gelukkig, dat hij met geen Agrippa of Bernice te midden van hun grootste voorspoed wil ruilen. Wat een aanbeveling van het evangelie, dat ook in onze dagen door zo velen miskend en versmaad wordt. Tegenover woorden en feiten als dit mag men aan alle Festussen met kalme vrijmoedigheid vragen of een geloof dat zo de mens boven alle kleinigheid in en rondom hem verheft, toch nog niet een andere naam verdient dan van een teugel voor het ruwe onbeschaafd gemeen, waarvan de man van smaak en geleerdheid zich vrij kan achten en of de wereld om ons heen zoveel slechter en ongelukkiger zijn zou, indien zij vele Paulussen onder haar kinderen telde. Ja waarlijk, de echte christen is nog altijd het licht en het zout van de aarde, een stad boven op een berg, die niet verborgen kan zijn. De echte christen-zijn wij het reeds in beginsel geworden en lijken wij enigszins op Paulus, die wij met zoveel reden bewonderen? Of is het met ons nog altijd als met Agrippa, bijna een christen en dit bijna voor het oog van God eigenlijk nog nooit ernstig gemeend? Onderzoeken wij onszelf of wij een hart hebben aan dat van Paulus en Agrippa, of wellicht aan dat van een Festus gelijk! En staan wij door Gods genade op het standpunt van dat vrijmoedig en blijmoedig geloof, dat hier door Paulus werd ingenomen, prijzen we, als hij, aan anderen ons christendom aan, ook door een krachtig woord, maar bovenal door een voor God geheiligde wandel? Zo spreken als de apostel kunnen slechts weinigen, maar zo worden als hij kunnen allen en zij moeten het, zal uiteindelijk de wereld moeten toestemmen dat het waarachtig christendom niets minder is dan de openbaring en de triomf van de waarachtige mensheid, blinkend in de volle glans van Gods licht.

En toen hij dit gezegd had, stond de koning op, om nu de handeling af te breken en de stadhouder en Bernice volgde hem, toen hij zich verwijderde en evenzo deden zij die met hen gezeten waren, de hoofdlieden en voornaamste mannen van de stad (hoofdst. 25: 23).

En terzijde gegaan om zonder Paulus en niet in tegenwoordigheid van de soldaten te beraadslagen, spraken zij tot elkaar, terwijl ook hier Agrippa het woord voerde en onder

elkaar hun gevoel te kennen gaf door te zeggen: Deze mens doet of bedoelt niets waarop de dood of gevangenschap staat.

En Agrippa zei tot Festus, toen hij aan het einde van de beraadslaging in vs. 31 met hem in het bijzonder sprak en zijn mening ten opzichte van het in hoofdst. 25: 16v. genoemde doel te kennen gaf en hem tenminste indirect een goede raad wilde geven (ziehoofdst. 27: 1): Deze mens kon losgelaten worden, indien hij zich niet op de keizer had beroepen en dus houd ik het voor het beste dat hij zijn beroep intrekt, daar ik niet weet wat aan de keizer zou kunnen worden geschreven.

Agrippa voelde dat de apostel van plan was sterker bij hem en de vergadering aan te dringen; daarom hief hij plotseling de zitting op.

Gij overtuigt mij bijna. " O wacht u voor dat gevaarlijk woord, waarbij tenslotte nog alles gesust wordt. Hoe dikwijls zijn ook wij het hemelrijk nabij geweest. Er ontbrak niet veel aan of wij waren uit de duisternis tot het licht gekomen, van het ongeloof tot geloof, van de zonde tot bekering, van de onvrede tot de vrede, van de wereld tot God. Het hart was aangegrepen, het verstand overtuigd, het geweten opgewekt, het uur gunstig, het was moment dat zou hebben kunnen beslissen over ons eeuwig heil - het scheelde niet veel. Maar het weinige dat nog ontbrak, wilde wij er niet aan toevoegen, van een aardse bezitting wilde wij ons niet losrukken, een lievelingszonde wilde wij niet loslaten, een verstrooiing verdrong weer de goede indruk, een verzoeking bracht ons weer ten val - en de schat die wij reeds bijna hadden opgeheven, bleef in de aarde begraven, omdat wij te traag waren om de laatste steek met de spade te doen, het reddingstouw waarmee wij reeds bijna uit de stroom van het verderf waren getrokken, ging weer aan stukken, omdat wij te lang in de lucht zweefden, omdat wij te zeer aarzelden de voet neer te zetten op de rotsgrond van de zaligheid. Wij behoorden weer van de wereld toe, wij waren weer ver van de Heere! O lieve zielen, als er niet veel meer ontbreekt aan uw zaligheid, haast u toch, voeg het weinige dat ontbreekt er nog bij, voordat alles weer verloren gaat. Bidt tot de Heere: "verbreek, verscheur, vernietig, Heere, al wat Uw heilig oog verfoeit, geen onderscheid of zwakke koorden, of ijzeren wereldketen boeit. "

Dat Paulus tegenover koning en stadhouder en hovelingen en beschuldigers als vanzelf het laatste woord behield - hoe kon het anders? Maar dat daarom toch nog geen openbaar herstel van eer of vrijheid volgde, lag evenzeer in de aard van de toestand en het karakter van de vorstelijke hoorders. Alleen met elkaar terzijde gegaan, maken zij aan heel de zaak, aan heel de vertoning van die dag een einde met een onvruchtbaar: deze mens doet niets waarop de dood of gevangenschap staat! En verder, naar de wijze van zo hoog geplaatsten in deze wereld en van alle tijden, niets! Geen ter harte nemen van het gehoorde, geen poging om de onschuldige uit de onverdiende boeien te redden, geen blijvend gevoel van eerbied voor de grootheid van deze man (deze mens, zoals zij hem uit de hoogte van hun rang noemden!) noch voor het verwonderingswaardige van zijn verhaal of voor de ontzaggelijkheid of voor de liefelijkheid van zijn Messiasverkondiging! Alles loopt af met een korte en koele deelneming van koning Agrippa. "Deze mens kon losgelaten zijn (ook nog worden misschien), had hij zich niet beroepen op de keizer. " En naar Romeins staatsrecht was de koude uitspraak juist; het beroep op de keizer, eenmaal aangenomen, maakte vrijspraak en vrijstelling onmogelijk. De boeien van de onschuldige Romeinse burger, van de aan God en Zijn waarheid getrouwe apostel bleven zoals zij waren en het Romeinse spreekwoord werd weer bewaarheid: "Summum Jus, Summa injuria, " "het hoogste recht, het hardste onrecht. "

Voor de zaak van het christendom bracht de samenkomst zeker geen kleine winst aan, daar Festus na alles wat hij gezien en ervaren had en in het bijzonder op grond van de goedkeuring van Agrippa niet anders dan een gunstig bericht over de apostel naar Rome kon zenden, hetgeen zeer veel bijdroeg om aan de prediking van het evangelie te Rome vrije voortgang te verschaffen. Persoonlijk heeft Agrippa later bij de verwoesting van Jeruzalem de christenen welwillendheid getoond in het feit dat hij aan de gemeente die vandaar vluchtte een wijkplaats gaf te Pella, een plaats die tot zijn gebied behoorde. (Aanm. II. d. No. 5 en 6).

HOOFDSTUK 27

PAULUS' GEVAARLIJKE EN WONDERLIJKE SCHEEPVAART

vs. 1-hoofdst. 28: 29 Tot hiertoe zagen wij Paulus met die zeldzame, hem eigen combinatie van moed en voorzichtigheid, te midden van de boeien en de doodsgevaren op de vaste grond. In dit gedeelte, waarin zijn zeereis naar Rome beschreven wordt met de afloop daarvan, staat hij voor ons met dezelfde kalmte van het geloof en grootheid van de ziel. In de strijd met de elementen, met wind en water, vertoont hij zich voor het oog van de geest als een heerlijke gedaante, zowel in zijn gedrag tegenover de hoofdman en diens soldaten, als tegenover de stuurman en de schipper en het scheepsvolk, vóór het gevaar, in het gevaar en bij de redding daaruit. Het is vanaf het begin en ook in latere tijd niets ongewoons om op één lijn geplaatst te worden met misdadigers, met het uitschot van de mensheid, voor discipelen van de Heere, aan wie de voorzegging "Hij is onder de misdadigers gerekend" in haar diepste zin vervuld is. Maar juist in deze nieuwe beproeving, die de apostel overkomt, geeft zijn God hem genade en eer door de heerlijke en eerbiedwekkende verzekering van zijn apostolisch ambt, van zijn profetische en koninklijke stand. Het is met recht gezegd dat geen beschrijving van een zeereis uit oudere en nieuwere tijd in nauwkeurigheid en geschiedkundige trouw boven die van Lukas in de beide laatste hoofdstukken van de Handelingen kan geplaatst worden. Dit is reeds te verklaren uit het feit dat met het schip dat van Cesarea vaart om Italië te bereiken, het goddelijk licht, dat geroepen is om de volken te verlichten (hoofdst. 26: 18), op zee gaat om het middelpunt van de volken en landen met zijn helder schijnsel te vervullen. In het bijzonder echter is het Rome waarheen het doel van de reis gaat, want Rome, achter de naam van Tyrus verborgen, was reeds lang door de profetie van Ezechiël (hoofdst. 26-28) bestemd om voor de tijd van de heidenen (Luk. 21: 24) in het rijk van God de plaats van Jeruzalem in te nemen; en nu was ook de hele voorgaande loop van de geschiedenis zo alsof Rome de grote heidenapostel niet alleen in bescherming, maar ook in beslag wilde nemen volgens het woord in Matth. 11: 12 : "Het Koninkrijk van de hemelen wordt geweld aangedaan en de geweldigen nemen het met geweld. "

De landvoogd deed geen moeite om Paulus te bewegen zijn beroep op de keizer in te trekken om hem daarna los te kunnen laten. Hij hield zich eenvoudig daaraan (hoofdst. 25:
en ging de welgemeende raad van Agrippa in hoofdst. 26: 32 geheel voorbij. En toen het dan zo besloten was dat wij naar Italië Ac 10: 2 zouden afvaren, leverden zij, diegenen aan wie Festus het volvoeren van dat besluit had opgedragen, Paulus en enige andere gevangenen (Luk. 23: 32) over aan een hoofdman over honderd, genaamd Julius, van de keizerlijke afdeling, aan wie het werd opgedragen het transport te leiden.

De herfst van het jaar 60 n. Chr was al gekomen, toen er inderdaad voorbereidselen werden gemaakt om de apostel naar Rome over te brengen. Men heeft erover geredetwist wat onder de "keizerlijke afdeling" waartoe Julius behoorde, moet worden verstaan. Daar nu in die tijd, zoals uit de Romeinse militaire opschriften blijkt, niet alleen de legioenen (armeecorps), maar ook de cohorten (bataillons) hun bijzondere benamingen hadden (vgl. hoofdst. 10: 1 "van de afdeling, genaamd de Italiaanse) ligt het het meest voor de hand aan te nemen dat een afdeling van de regelmatige bezetting in Cesarea, die bestemd was diensten aan de keizer te bewijzen, de naam van de "keizerlijke" voerde.

De Heere heeft besloten dat Paulus van Hem te Rome zal getuigen (hoofdst. 23: 11) en verborgen onder het besluit van een landvoogd geschiedt de wil van de Heere. De zaligheid en het leven van de wereld hangt af van de naam, die de apostel van Jezus Christus naar de

hoofdstad van de wereld draagt en zij die hem daarheen zenden en overleveren, kennen die niet. De heraut van het rijk van God trekt uit om in het middelpunt van het rijk van de wereld te getuigen en men geeft hem en enige andere gevangenen over aan een keizerlijke officier ter bewaking; maar het moest nog onderweg voor de ogen van allen aan de dag komen, wiens gevangene deze Paulus was en dat niet hij met hen voer, maar zij met hem, de redder van het schip. In wat voor een stemming Paulus de reis begon, die hem op de hoogte van zijn apostolisch leven zou brengen, zegt ons het verhaal van Lukas niet. Pas op het einde van de reis, waar de broeders uit Rome Paulus tegemoet komen om hem te begroeten, wordt zichtbaar dat onderweg zijn hart vol verdriet en zijn gemoed terneergeslagen was geweest (hoofdst. 28: 15). Hoe kon het anders zijn? Aangezien hij het land van zijn vaderen de rug toekeerde, ging de Heere Jezus zelf van de Joden weg en zij moesten in hun zonden sterven (Joh. 8: 21).

a) En op een Adramyttenisch schip, dat in de haven van Cesarea voor anker lag (dit schip, dat naar Adramyttium, een zeestad, zuidoostelijk van Troas en Assus gelegen, terugvoer, behoorde waarschijnlijk aan een daar wonende koopman toe) en dat naar de plaatsen langs de kust van Azië zou varen, kozen wij zee. Het schip moest onderweg verscheidene zeeplaatsen aan de Klein-Aziatische kusten aandoen en zo moest in elk geval ergens een ander schip, dat naar Italië ging, worden gevonden, om ons naar het doel van onze bestemming te brengen. En Aristarchus, deMacedoniër en wel van Thessalonika (hoofdst. 19: 29; 20: 4 was met ons, met Paulus en mij, die de apostel gedurende al de tijd van de gevangenschap te Cesarea ten dienste geweest was (vs. 1 hoofdst. 24: 23). Een ander geleider, Trofimus (hoofdst. 21: 29), komt hier niet verder in aanmerking, daar hij de vaart slechts een klein eind kon meemaken (2 Tim. 4: 20).

2 Kor. 11: 25

En de volgende dag, zo voorspoedig ging het begin van de vaart, kwamen wij aan te Sidon, waar het schip aanlegde. En Julius, de hoofdman over honderd (vs. 1), behandelde Paulus, in wie hij reeds een groot vertrouwenstelde, vriendelijk en liet hem toe gedurende de tijd van hun oponthoud in de stad naar de vrienden, de christenen (hoofdst. 11: 19; 15: 3), te gaan, om door hen verzorgd te worden. Dit was zeker voor de apostel zeer verblijdend, daar hij nu al meer dan 2 jaar gevangen had gezeten en de gemakken van het huiselijk leven had moeten ontberen; tevens was het voor hem een aanwijzing hoe zijn gevangenschap in Rome zou zijn (hoofdst. 28: 16, 20v.).

De reis wordt begonnen geheel en al zoals gewoonlijk soldaten en gevangen worden vervoerd, als er geen haast bij is. Men maakt gebruik van de goedkoopste gelegenheid. Men maakte dus daarom gebruik van een Adramyttenisch schip, omdat men te Cesarea geen directe scheepsverbinding naar Italië had. In de Klein-Aziatische zeeplaatsen hoopte men die te vinden en daarom zeilde men langs de kusten en deed men in alle zeeplaatsen navraag, totdat men in de zeestad Myra in Lycië (vs. 5v.) een schip vond; daar werd Paulus op het nieuwe schip gebracht. Op deze wijze voer de apostel nog eens langs de plaatsen van zijn eerste zendingsreis, alsof hij van ver afscheid van hen moest nemen.

Volgens 2 Tim. 4: 20 is behalve Lukas en Aristarchus ook Trofimus meegereisd, die volgens hoofdst. 21: 20; 24: 6 het proces een hoofdpersoon was. Hij moest echter, daar hij onderweg ziek werd, te Milete worden achtergelaten, d. i. hij ging te Myra niet op het Alexandrijnse schip, dat naar Italië voer, maar werd op het Adramytteense achtergelaten, dat hem naar Milete bracht.

Milete was de plaats het dichtst bij de woonplaats van Trofimus gelegen (volgens hoofdst. 21: 29 was hij geboren te Efeze), die hij op dit schip kon bereiken (hoofdst. 20: 17); misschien was hij ook reeds sedert enige tijd te Milete zelf woonachtig.

De afstand van Cesarea tot Sidon bedraagt circa 15 geografische mijlen. Kwamen nu de reizigers dadelijk de eerste dag tot in deze zeestad, dan moeten zij een gunstige wind hebben gehad. Het aanleggen van het schip bij Sidon geschiedde zonder twijfel om handelszaken. In die tussentijd nu mocht Paulus zich begeven tot de christenen in de stad, natuurlijk onder geleide van een wacht.

De gunst, die Paulus bij de hoofdman vindt en die zich al dadelijk bij de aankomst te Sidon in een vriendelijke en vertrouwelijke vergunning openbaart, laat zich indirect goed verklaren. Wie kon meer dan de kloeke Romeinse krijgsman vatbaar zijn voor de waardering van die echte mannen- en heldenmoed, bij Paulus even ver verwijderd van grootspraak of vertoning, als van de opgewondenheid, die de stoutmoedigheid van Judeërs en Galileërs in die dagen tegenover de Romeinen karakteriseert? En zullen door die mannenmoed en door het koninklijke van die profeet en dienaar van de grote Koning, de ootmoed en de gewillige ondergeschiktheid aan elke gestelde macht en de beminnelijke dienstvaardigheid in elke omstandigheid, zijn twee medereizigers en vrijwillige medegevangenen ook niet gedeeld hebben in de gunst die apostel hier bij mensen vond-zullen zij daaraan ook niet hebben bijgedragen-wier tegenwoordigheid zich hier opnieuw laat opmaken uit het "wij" van vs. 1-3,
enz. ? Hoe moet op een edel gemoed als dat van Julius gewerkt hebben dat gedurig betoon van liefde van deze drie christenen tot elkaar? Het zal ook hier toch kunnen geweest zijn: "Ziet hoe lief zij elkaar hebben, " waarvan de geschiedenis van de vroegste kerkeeuwen zo bijzonder getuigt. En bij de liefde tot elkaar, die zich openbaarde in de details van wederzijdse zorg voor elkaar en het dragen van elkaars lasten en het niet zoeken van zichzelf, maar van hetgeen in het belang van de ander is, zal ook wel de liefde tot de anderen, (2 Petr.
7) tot de medereizigers die naar Italië meevoeren, niet ontbroken hebben.

Zo mocht Paulus nog op de weg, als gevangene, zoals hij elders als vrij man had gehad (hoofdst. 21: 3vv.) een verkwikking onder christelijke broeders genieten. De Heere was zijn Herder, daarom mocht hem ook in dit opzicht niets ontbreken.

En vandaar afgevaren, nadat het schip de handelszaken teneinde gebracht had, voeren wij, in plaats van de wijde zee te houden, onder Cyprus heen, langs de noordoostkust van het eiland, omdat de winden ons tegen waren, zodat eenverwijdering van de kust ons niet raadzaam leek.

Zo lieten wij het noordoostelijke punt van Cyprus achter ons en voeren de zee bij Cilicië en Pamfylië door, terwijl de watergolven door de westenwind aan de Syrische kusten opgestuwd, hier met kracht terugkwamen, hetgeen het schip ten goede kwam, en zo kwamen wij te Myra in Lycië aan.

En toen de hoofdman daar een schip gevonden had uit Alexandrië, dat naar Italië voer, waarheen het ons brengen zou, deed hij ons daarin overgaan.

De schepen van Alexandrijnse wereldhandel waren in geen gering aanzien en de hoofdman mocht zichzelf geluk wensen dat hij er juist zo één te Myra op de vaart naar Italië aantrof. Spoedig bleek echter dat op dit schip noch nauwgezetheid van de schipper, noch tucht van de manschappen te vinden was. Als niet een ander dan de hoofdman van de keizerlijke afdeling

Paulus en zijn metgezellen in het schip geleid had (Jes. 46: 4), zou het kwalijk gegaan zijn met alle mensen die op het schip waren.

Uit Alexandrië in Egypte, de korenschuur van het Romeinse rijk, bracht het schip koren naar Rome. Dat het ook het brood van het leven in de keizerstad zou brengen, het zaligmakend woord van God en dat, terwijl de zichtbare lading spoedig door de golven werd verslonden, de onzichtbare, het Woord van God, ongedeerd zou overkomen, wie vermoedde dat op het schip? Maar het is alsof de vijand de hemelse zegen niet wilde laten overkomen in het Westen (Matth. 8: 25); de vaart gaat altijd moeilijker.

Waarom heeft God al deze uiterlijke omstandigheden van de reis in Zijn openbaring laten optekenen? 1) Om daaruit de leren dat ook de wonderbaarste en ruimste wegen van de gelovigen onder het meest juiste bestuur en de voorzorg van God staan en om te tonen hoe tijden, uren, plaatsen, gezelschappen, onweer en alle elementen, geluk en ongeluk door de Heere worden afgemeten en de gelovigen ten goede worden bestuurd; 2) om ons te waarschuwen dat, als de zaken in het begin enigszins in de war zijn, men niet dadelijk moet denken "het is niet uit God. " Voelt de natuur aanstonds veel vrees, dan moet men toch niet angstig zijn, maar in geloof de moeilijkheden doorworstelen;
schildert ons de Heilige Geest in dit gedeelte het goddelijk karakter van een dienstknecht van Christus, die ook in de grootste gevaren, onder de wildste en ruwste volken, in de meest verwarde omstandigheden toch zich en zijn Heer trouw blijft-"als getuchtigd en niet gedood, als droevig zijnde, doch altijd blij, als arm doch velen rijk makende, als niets hebbend en nochtans alles bezittend" (2 Kor. 6: 9v.)

Enige tijd later werden wij niet meer als in vs. 5 door de stroom voortgevoerd en toen wij ten gevolge daarvan vele dagen langzaam voortvoeren en nauwelijks tegenover Cnidus, op een schiereiland Cnidiatussen Cos en Rhodus (hoofdst. 21: 1) gelegen, gekomen waren, waar wij echter niet aan land mochten gaan, zoals wij graag hadden gedaan, aangezien de wind het ons niet toeliet, voeren wij, in plaats van in zuidwestelijke richting naar Italië te gaan, naar hetzuid-zuidwesten onder Creta door, tegenover Salmone, een voorgebergte aan de oostzijde van het eiland.

En toen wij daar nauwelijks, met zeer grote moeite, voorbij waren gezeild, namen wij onze koers langs de zuidkust; de noordwestenwind, die in deze tijd op deze zee waaide, verhinderde ons echter in volle zee te komen. Zo kwamen wij in een zekere plaats, genaamd Schone havens, waar de stad Lasea dichtbij lag (een stad, waarvan de ligging niet nauwkeurig bekend is).

Het nautische en topografische in de reisbeschrijving van Lukas is het duidelijkst opgehelderd door de geleerde Engelsman James Smith van Jordanhill, waarvoor hem dankbaarheid toekomt. Deze heeft zich een winterverblijf op Malta ten nutte gemaakt om de plaatselijke gesteldheden nauwkeurig te onderzoeken; hij heeft wetenschappelijk ontwikkelde zeelieden over de scheepvaart in de Levant geraadpleegd, moderne scheepsdagboeken en beschrijvingen van zeereizen nageslagen, vooral de scheepsbouw en het zeewezen van de ouden door middel van alle mogelijke oorkonden en hulpmiddelen bestudeerd om dit bericht van de Handelingen zoveel mogelijk op te helderen. Het gevolg was dat hij inderdaad veel, wat tot hiertoe duister was gebleven, in het licht gesteld heeft en tevens de geschiedkundige waarheid en geloofwaardigheid van ons boek volkomen gerechtvaardigd heeft. Vooral heeft hij op de overtuigendste wijze op vele plaatsen aangetoond dat de schrijver van ons reisverhaal 1) niet zelf een zeeman kan geweest zijn, daar zijn taal op het gebied van het

zeewezen niet die is van een man van het vak, van een kenner; dat hij echter 2) des te zekerder zelf ooggetuige moet geweest zijn, waarvoor zowel de verhalen omtrent het gebeurde op het schip zelf, als de ingevlochten topographische details spreken. Een man, die het zeewezen van beroep niet kende, zou de beschrijving van een zeereis op een in alle delen zo juiste wijze onmogelijk hebben kunnen schrijven, tenzij hij uit eigen ervaring schreef en naar eigen beschouwing.

Om deze geschiedenis te begrijpen, moeten wij ons enigszins met de toestanden van de oudheid in kennis stellen, daar zij voor een deel anders waren dan onze tegenwoordige. Wat de bouw van de oude koopvaardijschepen aangaat, is er een groot onderscheid met de onze. De laatste hebben de vorm van een vis, daar zij van voren breed zijn en van achteren scherp toelopen; het schip kan bij deze vorm het water gemakkelijker van zich terzijde schuiven. Daarentegen waren de schepen van de ouden als twee voorste delen van een tegenwoordig zeeschip, die aan elkaar waren bevestigd. De beide openingen aan de zijkanten voor en achter aan het schip, de ogen, dienden om de roei- of stuurriemen door te steken. Roeren, zoals wij ze hebben, kende de ouden niet, men stuurde met de beide riemen. Rondom het schip ging een borstwering, een galerij, die van achteren en voren in een platform uitliep. Terwijl wij nu balken en davits hebben, waaraan de ankers worden vastgemaakt en de boten worden opgehangen, lagen bij de ouden ankers en touwen op dat platform. Wat de takeling aangaat onderscheidden zij het houtwerk en het hangwerk. Tot het eerste behoorde de masten. Gewoonlijk hadden de schepen één mast, slechts enkelen hadden er twee, zelden waren er drie. Verder behoorden tot het houtwerk grote stokken, waarmee men het schip voortduwde. Daar de scheepvaart van de ouden eigenlijk slechts kustscheepvaart was, bereikte men met deze lange stokken de grond, als men het schip tegen de wind en voorwaarts wilde bewegen. De stuurriemen moesten ook in grote getale aanwezig zijn; want ten gevolge van de constructie van het schip brak in zee menig roer. In de mast klom men met houten ladders, touwladders kende men niet. Midden op het schip stonden een paar grote windassen, de kaapstander van het tegenwoordige schip, de ene achter, de andere voor. Zij bewogen zich om een vertikale as en werden vooral gebruikt om de mast op te winden, die kon worden neergelaten. Tot het hangend werk behoorden de touwen ter omgording, zware touwen soms van 600 ellen lengte, die onder zekere omstandigheden om de schepen werden gedaan; andere zware touwen, als bakstag en kabel, dienden om de mast vast te maken. Onze driehoekige dwarszeilen kende de ouden niet; hun zeilen waren razeilen. De aankomst van de vloot van vrachtschepen, die jaarlijks uit de korenschuur van de ouden, uit Egypte, te Puteoli, de zeehaven van Rome, aankwamen, wordt ons door Seneca in een brief uitvoerig geschilderd. Alleen zij die het eerst aankomen, de Avissoschepen, hadden een driehoekig dwarszeil over hun razeil. Het directe verkeer tussen Cesarea en Rome was niet van veel belang, men moest daarom bij het overbrengen van Paulus zich bedienen van het Adramytteense schip, dat in vs.
vermeld is en dat langs de kusten van Klein-Azië zou varen. De zeehandel van de ouden was namelijk een soort van karavanenhandel ter zee. De reder bevrachtte zijn eigen schip met eigen waren en voer hier en daar verkopend, langs de kusten, waartoe hij een schipper hield. Voor het verdere van de reis bediende men zich van een korenschip uit Alexandrië. Voor deze vaart moet bij het volgende vooral in herinnering worden gebracht dat de zeelieden in de oudheid zonder kompas voeren en daarom bij bewolkte hemel radeloos waren. Als het herfst was geworden, was men daarom gewoon het schip in de winterkwartieren te brengen (van 11 november tot 18 maart was de zee gesloten, "Ac 21: 30.

En toen sedert het begin van de vaart in vs. 2 veel tijd verlopen was, terwijl men onder gunstiger omstandigheden nog wel vóór het sluiten van de zee de bestemming zou hebben kunnen bereiken en de vaart nu zorgelijk was, daar er vóór het sluiten van de zee nog maar

weinige weken over waren, omdat ook de vasten, de Joodse vastendag op 10 Tisri (Lev. 23: 27), dus de tijd van de herfstnachtevening, nu voorbij was, vermaande Paulus hen, die met zeereizen en stormen reeds bekend was (2 Kor. 11: 25vv.), maar hier ook in het bijzonder door Gods Geest werd bewogen.

En hij zei tot hen: Mannen, ik zie door intuïtie, door profetisch gevoel, dat de vaart, als die in dit jaargetijde moet worden voortgezet, zal geschieden met hinder (Openb. 9: 4; 11: 5) en grote schade, niet alleen van de lading en van het schip, maar ook van ons leven. Daarom raad ik aan dat men hier zal blijven tot aan de volgende lente en zich niet blootstellen aan de gevaren van een vaart bij winter.

Maar de hoofdman, op wiens beslissing het hier aankwam, had meer vertrouwen in de stuurman, die de plaats van kapitein bekleedde en de schipper, die beiden uit egoïstisch belang een voortzetten van de vaart wensten endat nu ook voor uitvoerbaar verklaarden, dan in hetgeen Paulus gezegd had. Hij meende in die mannen te doen te hebben met deskundigen, terwijl de apostel hem een oningewijde in dergelijke zaken toescheen.

En daar de haven bij Lasea, waarin de oost- en zuidoostenwind dadelijk kon inwaaien, niet geschikt was om te overwinteren, raadde het merendeel aan vandaar te varen. Zij wilden zien of zij niet een haven konden vinden die gunstiger was voor een winterverblijf en proberen of zij zo mogelijk Fenix, het tegenwoordige Lutro, konden bereiken om te overwinteren, een haven in Creta aan de zuidwestzijde van het eiland, gelegen tegen het zuidwesten en tegen het noordwesten. Ten gevolge van zijn bochten stond deze haven naar beide windrichtingen open. Men was van plan vandaar weer, als de zeevaart geopend was in de aanstaande lente dadelijk van de eerste oostelijke wind gebruik te maken, zoals ook de schepen uit Alexandrië in de regel in deze winterhaven aanlegden.

God geeft de Zijnen menigmaal ook in het lichamelijke verlichte ogen en goede raad, zodat als men die volgt het goed zal gaan. Het is echter een verkeerde regel, die onder de mensen heerst, dat men de stemmen niet moet wegen, maar tellen: dikwijls zijn de meesten de ergsten (1 Kor. 12: 5vv.).

Men moet niet zeggen dat Gods knechten onbruikbare mensen in de wereld zijn; dit is wel hun hoofdzaak niet, maar "de godzaligheid is tot nut van alle dingen. " De vrome Jozef werd door God gebruikt om door zijn wijze raad geheel Egypte en Kanaän gedurende de hongersnood te onderhouden. Wil men echter zijn raad niet aannemen, dan drijft de dienstknecht van de Heere zijn zaak niet met eigenzinnigheid door, maar laat de leiding aan God over.

Paulus vat de toezegging van de Heere van zijn aankomst in Rome in hoofdst. 23: 11 niet zo op, zoals een minder vast en rein mens die wel had kunnen opnemen, zodat hij zelf, wat zijn uiterlijke toestand aangaat, alles gerust had laten gaan zoals het liep, omdat de Heere zijn aankomst te Rome eenmaal had besloten en het nu ook wel zonder zijn toedoen zou ten uitvoer brengen; maar hij acht het zijn plicht met menselijke voorzorg en medewerking te streven naar de voorspoedige voleinding van de aangevangen reis.

Hoeveel achting de hoofdman ook voor zijn gevangene koesterde, hij gaf liever gehoor aan de mannen van het vak, aan stuurman en schipper. Ten allen tijde stond de intuïtie van de ziener (de Griekse oudheid geeft het denkbeeld terug in het lot van haar Cassandr a) bij de wereld met of zonder wetenschap in ongunst, hoe vaak en meestal treurig door de uitkomst

gerechtvaardigd. Wat hier de geduchte uitkomst bevestigde, bleek geen blote intuïtie van de mens, maar inspiratie van de Geest van de profetie geweest te zijn.

En toen de zuidenwind zachtjes begon te waaien, meenden zij hun doel te hebben bereikt. Zij dachten dat de vaart langs de zuidelijke kust van het eiland tot aan Fenix zonder twijfel zou lukken, omdat die wind hen in de nabijheid vande kusten hield en niet in de zo gevaarlijke zuidwestelijke zee zou laten komen. Zij voeren dan af en zeilden dicht langs de kust van Creta, zoals dat gewoonlijk geschiedde.

Maar niet lang daarna sloeg tegen het schip, geheel tegen hun berekening in (vs. 12 en 13 Spr. 27: 1), een stormwind en wel een wervelwind, genaamd Euroclydon of "Noordoost" (Ps. 8).

Onze vertalers hebben het Griekse woord Euroclydon onvertaald gelaten en in de kanttekening aangemerkt dat er een oostenwind bedoeld wordt, die geweldige golven verwekt. De reden voor die opvatting is in de samenstelling van het oorspronkelijk woord gelegen. (Eurue) betekent de oostenwind en (kludwu) een golf of baar. De LXX gebruiken het woord (kludwu) voor een storm uit het oosten, een geweldige oostenwind, die als een orkaan losbarst. Deze stormen woeden in de Middellandse zee, Levanters genaamd. Zeker heeft Lukas de naam van deze storm, die bij de Griekse schrijvers onbekend is, van het scheepsvolk geleerd.

En toen het schip daardoor weggerukt werd en niet tegen de wind kon opzeilen, gaven wij het op, zonder verder aan roeien en sturen te denken en dreven weg, terwijl wij het erop aan lieten komen wat nu verder zou geschieden.

En wij dreven in de nabijheid van een zeker eilandje, zonder het nog te bereiken, een eilandje genaamd Clauda, nu Gozzo, 4 mijlen ten zuiden van Creta, en wij konden nauwelijks de boot machtig worden, die achter aan het schip was vastgemaakt; wij konden die met moeite dichterbij trekken om die niet in de storm te verliezen, maar in geval van nood gereed te hebben.

Nadat zij deze opgehesen hadden, gebruikten zij alle hulpmiddelen, zij maakten gebruik van alle touwen en kettingen die men voor dergelijke gevallen heeft en zijondergordden het schip met de touwen om het zolang mogelijk bij elkaar te houden. En omdat zij vreesden, daar de wervelwind ons van Clauda steeds meer naar het zuidwesten dreef, dat zij op de droogte Syrtis zouden lopen, vooral op de grote Syrte aan het middelste gedeelte van de noordkust van Afrika waar men op de zandbanken zou hebben moetenstranden, streken zij het zeil. Zij wilden voorkomen dat de orkaan het schip snel en met alle macht voorwaarts zou drijven en ten gevolge van dat wegnemen van de zeilen werd nu nog meer de snelle vaart verhinderd en dreven wij zo heen.

Paulus mening stond vast dat de tijd van het jaar voor het gelukken van de zeereis voorbij was. Die mening veranderde niet, toen men dacht in de nabijheid een gunstiger haven te zullen vinden of toen een gunstige wind begon te waaien. Die mening werd ook spoedig als waar bevestigd; want juist had het schip met behulp van de gunstige zuidenwind zich op de zee begeven in de richting van Fenix, toen de wind zich naar het oosten keerde en de aard van een orkaan verkreeg. Daarmee is nu het schip in de volle macht van de winterachtige zee overgegeven, die Paulus bezorgd had gemaakt. Er is geen kans meer het eenmaal opgevatte plan te volvoeren. Er kan van een plan en een willen geen sprake meer zijn, wind en zee zijn

nu de onbeperkte, alleen gebiedende meesters. Met zichtbare belangstelling volgt Lukas deze wending van zaken. Niet alleen beschrijft hij de algemene toestand van het schip te midden van storm en van golven, maar hij vervolgt ook zeer nauwkeurig de bijzonderheden in deze toestand. Daarbij zien wij hoe de apostel en zijn begeleiders zich niet alleen met het gehele reisgezelschap aaneensluiten wat het gemeenschappelijke lijden aangaat, maar ook ten opzichte van hetgeen waartoe de nood allen roept. Wij zien hier dat de apostolische mannen in het grote gevaar en in de nood zelf mede de hand aan het werk hebben geslagen, want wij mogen de uitdrukking in vs. 16 : "wij konden de boot nauwelijks machtig worden" (in vs. 17 staat weer: "gebruikten zij niet voor een spreekwijze houden, daar die in vs. 19 nog eens terugkeert en wij later (hoofdst. 28: 3) bij een dergelijke gelegenheid op deze reis Paulus zelf bij zo’n werk aantreffen.

Zo werd de apostel op zijn reis naar Rome, zo rijk in betekenis voor de wereldgeschiedenis, de schippers een schipper door de liefde, die altijd en in alles bekwaamheid geeft. De hoofdman Julius kon later de landvoogd Festus bericht geven dat de grote geleerdheid (hoofdst. 26: 24) Paulus niet tot razernij had gebracht.

En daar wij door het noodweer met geweld heen en weer geslingerd werden, deden zij de volgende dag na het vertrek uit Schone havens (vs. 13) een uitworp; zij wierpen de scheepsvracht, waarschijnlijk het koren uit Egypte (vs. 6), over boord.

En de derde dag, dus twee dagen na die eerste verlichting, wierpen wij met onze eigen handen het scheepsgereedschap weg, zoals huisraad, bedden, kookgerei, enz.

Hoe zwaarder het schip was geladen, hoe dieper het ging en hoe eerder het op de ondiepten van deze streek van de zee kon stoten. Daarom werd eerst de scheepslading uitgeworpen; toen echter daarop de nood en de vrees nog toenamen, wierp men ook de meubelen van het schip uit.

Bij deze gebeurtenis vermeldt Lukas weer een detail, dat ons opnieuw de gehele stemming en houding van het Paulinische reisgezelschap voor ogen plaatst. Als namelijk naast elkaar staat: "zij deden een uitworp" en "wij wierpen met onze eigen handen het scheepsgereedschap weg, dan zal niemand die op de zorgvuldigheid en de nauwkeurigheid van ons verhaal acht heeft geslagen, kunnen zeggen dat de afwisseling van de personen toevallig zou zijn. Zeker moet door de eerste persoon en de tweede zoals ook door de versterkende bijvoeging "met onze eigen handen" te kennen worden gegeven dat bij de tweede lichting alle manschappen werkzaam waren en dus ook Paulus en zijn metgezellen mede onder de mensen waren die de handen ter hulp aanboden.

Een zeer aanschouwelijke voorstelling van een geweldige storm! Maar ook een leerzame regel voor de mensen op de scheepvaart van het leven, in de stormen van droefheid! Ook daarin moet veel nodeloze ballast over boord worden geworpen om gemakkelijk door de klippen heen te komen, aardse goederen, wereldse mensen, tijdelijke genietingen, geliefde gewoonten, waaraan men tot hiertoe zijn hart hing. Dan moet men zich beperken, zich verloochenen, zich met weinig tevreden stellen en veel afstaan van wat tot hiertoe lief was, om zijn ziel te redden. Dan moet men onder lijden ervaren dat de wereld niets anders dan ijdele dingen kan geven, gering te achten voor hem die op een hemel mag hopen.

Ter bewaring van het tijdelijke leven moet men dikwijls van zich werpen wat men anders nog zo vasthoudt en wie zou iemand gehoor willen lenen, die iets dergelijks aanprees om het eeuwige leven te verkrijgen.

En toen noch overdag de zon, noch ‘s nachts sterren verschenen in vele dagen, in de eerste elf (vgl. vs. 18v. met vs. 27) dagen en zwaar noodweer ons in die aanhoudende orkaan drukte, werd ons verder alle hoop op redding ontnomen.

Lukas bedient zich in deze zin, die het hoogste punt van algemene verschrikking moet te kennen geven, van de uitdrukking "alle hoop op redding ons ontnomen" (Gr. "alle hoop van ons leven. Hij geeft daardoor te kennen dat zowel Paulus en zijn beide metgezellen als al de heidenen op het schip alle hoop op redding hadden verloren. En hoe kon het ook anders zijn geweest? Paulus is met de zijnen toch met dezelfde menselijke eigenschappen en organen omtrent de natuur toegerust, als alle overigen in het schip. Als nu de storm en het onweer, de golvende zee en het krakende schip, het verdwijnen van de lichten van de hemel en de dreigende ondiepten, als dit alles op hem niet dezelfde ontroerende indruk had gemaakt, een indruk waarbij hij voor zijn leven vreesde, dan zou zijn menselijk opmerken en voelen moeten teruggedrongen en onderdrukt geweest zijn. Kunnen en moeten wij dit nu als de uitwerking zien van de openbaring van de Heere, hem in hoofdst. 23: 11 ten deel gevallen? Maar is dan het goddelijke overal en ten allen tijde een hindernis en een begrenzing van het menselijke? (vgl. Ex. 14: 13-15 en Luk. 12: 49v., Joh. 12: 27v.). Wij moeten ons integendeel voorstellen dat de drie gelovige mannen alle verschijnselen van weer en zee met volkomen heldere en wakende zintuigen hebben nagegaan, dat zij ieder dreigend teken niet slechts hebben opgemerkt, maar ook de verderfelijke kracht ervan hebben gevoeld; dat zij ieder uitzicht dat de hoop voedde, met hun gehele ziel hebben opgemerkt, elk verlichtend middel met deelnemende hoop hebben begroet en waar het nodig was zelf door hun medewerking hebben gebruikt. Als zij nu in zo’n stemming en gemoedstoestand de dagen van de laatste nood hebben beleefd, dan begrijpen wij zeer goed dat zij, als het er nu toe komt dat de laatste straal van hoop voor de duisternis van de hemel en de verschrikkingen van de diepte verdwijnt, hun deelneming en gemeenschap ook op dat ogenblik niet terugtrekken. Ja, ik meen dat wij het ons niet anders mogen voorstellen dan dat dit verdwijnen van de laatste schemering van hoop op niemand onder de gehele menigte een zo beangstigende en verpletterende indruk heeft gemaakt als op de apostel Paulus, die zich nu zeker wel met zijn vrienden het woord van de Schrift herinnerde dat in Ps. 107: 23vv. betuigt dat de HEERE daar waar alle hulp en hoop op de zee verloren is, Zijn macht en genade begint te betonen en met hen zijn toevlucht tot het gebed heeft genomen. In het feit nu dat Lukas het niet nodig geacht heeft dit te vermelden en in plaats daarvan integendeel hun uiterlijk gedrag bericht, moeten wij erkennen dat het hun van meer gewicht was hun volkomen gemeenschap met de gehele menigte van de anderen op de algemeen menselijke bodem zeer duidelijk te laten uitkomen, dan hun afzondering in de betrekking tot God.

De angst en verslagenheid van de zielen maakten zich zo geheel meester van hen dat al het overige daardoor werd vergeten. En toen men lange tijd zonder eten geweest was, stond Paulus op een morgen op in hun midden met plechtigekalmte in zijn gehele houding en blijde vrede op zijn gezicht en zei: O mannen, had men maar naar mij geluisterd om niet van Creta weg te varen, toen wij in Schone havens een wel niet volmaakte, doch toch dragelijke verblijfplaats hadden (vs. 8vv.) en zich deze hinder en schade te besparen.

Als Paulus zijn rede begint met de gedachte dat men zijn raad had moeten opvolgen, dan doet hij dat niet uit lust om gelijk te hebben, maar hij wil aantonen dat hij aanspraak mag maken

op het geloof en het vertrouwen dat men hem wel mocht schenken, door te herinneren hoe de uitkomst zijn vroegere raad had bevestigd.

Wijze en vrome mensen laten, als hun raad verworpen is en daardoor ongeluk is veroorzaakt, de tijd niet verloren gaan met verwijten te doen en zich gevoelig te tonen, maar adviseren, waar zij nog kunnen adviseren en helpen, waar nog kan geholpen worden.

Ook gelovige christenen hebben hier nog zeer veel van Paulus te leren. Hun verstoordheid dikwijls bij kleine miskenningen is niet de geest van Paulus (Fil. 4: 5). Zo'n verstoordheid komt ervan dat zij wel voelen hoe zij als christenen de bezwaren van het leven moesten dragen en dat zij zich daarbij over zichzelf ergeren, omdat hun desondanks deze bezwaren veel zwaarder voorkomen, dan zij moeten zijn - zo komt men niet tot rust.

Doch ook nu wek ik u op moed te houden; want niemand onder u zal het leven verliezen, maar alleen het schip, waarvan de ondergang onvermijdelijk is (vs. 26), zal verloren gaan.

De afloop van dit grote gevaar kan ik u met alle vertrouwen dat het werkelijk zo zal gebeuren, verkondigen; want deze nacht heeft bij mij gestaan een engel van God, aan wie ik toebehoor en die ik vereer (hoofdst. 10: 3vv.) in tegenstelling tot u, die nog heidenen zijt.

Storm en grote duisternis, gepaard met dreigend gevaar van schipbreuk, hadden de bemanning van het schip in sombere stemming gebracht; slechts één man onder hen bleef volmaakt rustig en door zijn woord werden de anderen weer enigszins gerustgesteld. Paulus was de enige die durfde te zeggen: hebt goede moed! Er waren geoefende Romeinse soldaten aan boord en kloeke geharde zeelieden, nochtans had hun arme Joodse gevangene meer geestkracht dan zij allen. Hij had een verborgen vriend, die zijn moed staande hield. De Heere Jezus zond een bode van de hemel om Zijn trouwe dienstknecht woorden van troost in te fluisteren; daarom bleef zijn gezicht opgewekt en sprak hij met gemak. Als wij de Heere vrezen, mogen wij uitzien naar tijdige uitredding, als de nood het hoogst is geklommen. Engelen kunnen door de storm niet van ons geweerd, noch verhinderd worden door duisternis. Serafs rekenen het geen vernedering de armste leden van het hemelse huisgezin te bezoeken. Zijn de bezoeken van engelen weinig en schaars in gewone tijden, zij zullen vele zijn in onze nachten van storm en beroving; vrienden mogen ons alleen laten in tijden van nood, onze omgang met de bewoners van de engelenwereld zal dan des te overvloediger zijn en uit kracht van de woorden van de liefde, van de troon tot ons gebracht langs de ladder van Jakob, zullen wij sterk zijn om daden te doen.

De engel troostte mij volgens opdracht van zijn hemelse Heer en zei: Vrees niet, Paulus (Jes. 43: 2)! Gij moet voor de keizer staan (hoofdst. 23: 11). Uw leven is dus niet ingevaar; gij zult uit het huidige doodsgevaar worden gered; en zie, God heeft u op uw voorbede geschonken allen die met u varen, zodat zij met u ook het leven zullen behouden.

Alhoewel Paulus een apostel was en met krachten tot het doen van wonderen begaafd, ziet men toch niet dat hij zich eerder van de gave van de voorzegging bediend heeft dan toen hij daartoe een rechtstreeks bevel van God kreeg. Tot hiertoe had hij het gevaar van de scheepvaart mede aangezien en alle gewone redmiddelen samen met de schepelingen aangewend. Hij was daarbij stil en zal als de anderen wel vrees en angst hebben gevoeld. Maar toen de Heere hem verschenen was en hem verzekering had gegeven van de redding van hem en zijn tochtgenoten, voorspelde hij volgens goddelijk gezag en de uitkomst bevestigde zijn profetie. Een knecht van Jezus volgt dit voorbeeld en onthoudt zich van alle voorzegging

die uit de wil van mensen of uit overdreven inbeelding voortkomen. Wij zijn verwezen naar het evangelie en ons werk moet zijn om te vermanen en te bidden. Roept God ons echter om iets te verkondigen, dan zal Hij ook weten ons woord te bevestigen.

Opmerkelijk is het dat, daar het hier een openbaring gold die niet alleen de gelovigen op het vaartuig, maar allen die op het schip waren, betrof, niet de Heere zelf, zoals te Korinthe (hoofdst. 18: 9) en te Jeruzalem (hoofdst. 23: 11), maar een hemelse bode, een dienende engel, tot de apostel spreekt.

Paulus had om het leven van de mannen in het gebed met God geworsteld; op dit gebed was hem de menigte door God geschonken.

Bij het gaan van Jeruzalem naar Rome wordt Paulus met een even onderscheiden als goed geordende menigte mensen, die de heidense volken van het Romeinse rijk vertegenwoordigden (vgl. vs. 37), verbonden en tegelijk met deze aan de elementen van de aarde en van de hemel overgegeven. Op die stormachtige zeereis, waarbij het schip vergaat, wordt de hele toestand van de vallende en wegzinkende heidenwereld voorgesteld, terwijl de apostel van de heidenen door deze reis in de werkelijke en feitelijke gemeenschap met de volken wordt voorgesteld, waartoe hij wordt gezonden. De apostel heeft uit deze gemeenschap zeker wel een mooie en stichtelijke allegorie gemaakt, daar hij de nabijheid van het heidendom gebruikte om van het standpunt van eigen zekerheid en veiligheid op de ellende te letten van het schip van de heidenwereld, dat aan de golven van de tijd was overgegeven en uiteindelijk tegen de rots van de rechtvaardige Nemesis verpletterd werd. Zonder twijfel zouden de meeste lezers van de Handelingen, in het bijzonder de theologische, als hun de keus werd gelaten tussen een bericht over de werkzaamheid van de apostel in de gemeenten van Galatië of een nadere mededeling van zijn gedrag te Korinthe aan de ene en dit reisverhaal aan de andere zijde, zich geen ogenblik bedenken en het laatste graag overgeven, als zij daarvoor één van de eerstgenoemden konden verkrijgen; en toch zou zo’n ruil dwaas zijn. Hoe Paulus in Galatië en Achaje geleerd en gearbeid heeft, kunnen wij voldoende opmaken uit de analogie van zijn woorden en brieven; maar hoe hij zich te midden van de heidenen te water en te land gedurende zoveel dagen van doodsgevaar gedragen en voor het rijk van Jezus gewerkt heeft, dat zijn wij niet in staat uit te vinden. Zonder twijfel zouden allen, als zij hadden geprobeerd zich het gedrag van de apostel onder zulke omstandigheden voor te stellen, tot een ander resultaat zijn gekomen dan het door ons in dit authentiek bericht wordt gevonden. Wie zou zich niet veel meer bevredigd voelen als Lukas in plaats van de vele nautische en geografische details ons een aanmaning van de apostel aan de heidenen tot bekering en geloof, of een gebed voor en met hen in het uur van het gevaar had meegedeeld? En toch zouden wij in dat geval slechts vernemen wat wij reeds weten; daarentegen zouden wij geen diepe blik hebben kunnen slaan in de diepe grond, waaruit de vermaning van de apostel tot bekering en geloof en het bidden en smeken voor het heil van hun zielen voortkomt. Het is inderdaad zo dat Lukas, hoe meer hij ons schijnbaar afvoert van het innerlijke en geestelijke en ons inleidt in het uiterlijk streven en gevoel van het menselijk leven en zich daartoe beperkt, hij ons in werkelijkheid dieper in de verborgen geheimen van het rijk van God laat kijken. Zo is het ook bij vs. 21 opmerkelijk hoezeer zich dit scheepsvolk onderscheidt van dat in het boek van Jona (1: 4). De heidense schippers die van Joppe naar Tarsis voeren, riepen elk in een vergelijkbaar gevaar tot hun eigen god en daarop wierpen zij het gereedschap uit; hier passen daarentegen de heidenen eerst alle middelen toe, die zij kennen, om de dood te ontlopen; als echter alles tevergeefs is, is er bij hen niets op te merken dan het koude wachten op de zekere dood; van een aanroepen van een god of een godsdienstig gevoel horen wij niets. Zou daardoor niet zijn te kennen gegeven dat intussen

een andere tijd in de wereld is aangebroken? Wat in Nineve begon, is te Rome snel opgegroeid en tot volle wasdom gekomen. Het rijk van de wereld heeft nu alle macht en kennis, alle gevolg en winst tot het heden gebracht en de godsdienst steeds meer tot een cultus gemaakt van de mens, die met macht en heerlijkheid bekleed is, zodat de wereldzin en vervreemding van God steeds groter moest worden. Terwijl wij daarom de heidense mensheid in de geschiedenis van de profeet Jona nog zeer ontvankelijk en gevoelig vinden, is de heidense mensheid, zoals die ons in deze parallelle geschiedenis van Paulus' scheepvaart wordt beschreven, tot een schrikbarende hoogte van wereldzin verstijfd en verstorven. Wij merken niet alleen bij de schepelingen van de Tarsisvaart aan hun gebed in de nood een godsdienstige gezindheid op, maar er openbaart zich in hun binnenste nog meer. Als zij de naam van de HEERE, de Schepper van de zee en van het droge, uit de mond van Zijn ongehoorzame profeet vernemen, worden zij met vrees vervuld en na de redding betalen zij de HEERE offeranden en geloften. Uiteindelijk bereikt Jona door een korte prediking van de onbekende God, die hemel en aarde heeft gemaakt, dat geheel Ninevé van de kleinsten tot de grootsten boete doet in stof en as (3: 3vv.). Daarentegen vernemen wij bij de heidenen van het Romeinse rijk geen beweging van deze aard, hoewel zij niet alleen in hetzelfde doodsgevaar zweven als zij, maar hier nog meer is dan de profeet Jona; en daar Lukas later niets bericht van de indruk, die de woorden van de apostel op de menigte hebben gemaakt, maar voortgaat met te vertellen van wat er uiterlijk met het schip is voorgevallen, dat gevaar liep schipbreuk te lijden (vs. 27vv.), moeten wij aannemen dat van zo'n indruk niets is opgemerkt. Zeker moet worden aangenomen dat het woord niet zonder indruk zal zijn gebleven, er zal integendeel bij de grote menigte wel niet één ziel zijn geweest die niet door de vermaning "houdt goede moed" getroffen is en wij zullen ook spoedig zien dat het gedrag van Paulus gedurende de vaart hem een aanzien op het schip heeft gegeven, dat hij vroeger niet had. Het is er echter verre van dat deze mensen zich op grond van zo'n onweerstaanbare indruk met vol vertrouwen aan de leiding van de apostel zouden hebben overgegeven.

Daarom, houdt goede moed, mannen, want ik geloof God, vertrouw het aan Zijn macht en genade toe, dat het zo zijn zal zoals het mij gezegd is (Jes. 46: 10vv.).

De moed, door hem geopenbaard en aangeprezen, is die van de man die de grootheid van de nood in geen deel voorbij ziet, maar ook te midden van de donkerste omstandigheden de kalmte van geest niet verliest en zelfs in ogenblikkelijk gevaar de redding uit de nood niet betwijfelt. Zo blijkt ook hier de waarachtige moed, even ver van de stompzinnige ongevoeligheid als van roekeloze vermetelheid, bestand tegen de gevaarlijke proef met nuchterheid en kalmte van geest en door dit alles hemelsbreed onderscheiden van wat door de wereld dapperheid en moed wordt genoemd. Een verheven, maar ook zeldzame gemoedstoestand: waar kwam dat in Paulus vandaan? Het geschiedverhaal zegt het ons: Paulus kent God zoals Hij zich geopenbaard heeft in Christus; Paulus bouwt op de belofte van die God met onbezweken geloof; Paulus is zich tenslotte bewust tot die God in de innigste relatie te staan, zonder dat zijn eigen hart hem veroordeelt. Zeker, ook de andere schepelingen geloven op hun wijze in een hogere macht, zover zij die kennen; maar het blijkt ook hier, het vaag en onbestemd geloof aan een Opperwezen houdt in het uur van het gevaar de wereldling niet terug van de rand van de vertwijfeling. Ware moed behoudt en betoont hij alleen, die de God van de hemel en van de aarde in Christus als zijn God en Vader heeft leren kennen en liefkrijgen, die als Paulus een eigen woord heeft van die God tot zijn ziel, waaraan hij te midden van al de stormen van de dood zich kan vasthouden en die dan ook het getuigenis van zijn geweten voelt dat het deze God is "van wie hij is en die hij ook dient. " Wordt het ons bij die opmerking niet volkomen helder van waar het wel komen mag, dat de waarachtige christelijke heldenmoed bijna even zeldzaam is als de waarachtige christelijke liefde en dat zo

menig hart, in de voorspoed trots en stoutmoedig, zich in dagen van tegenspoed zo jammerlijk klein kan betonen? Ach, het is niet moeilijk zichzelf en anderen een tijdlang op te winden tot zekere betoning van moed; maar de moed zelf als werkelijk het water tot aan de lippen gekomen is, niemand zal hem persoonlijk bezitten en in staat zijn hem aan anderen te geven, die niet met heel zijn hart kan zeggen: "ik geloof God, " niet de God van de natuur en van de rede alleen, maar de God van het evangelie, die ik in Christus als mijn Rots en deel in eeuwigheid ken. Om werkelijk ook tegen het ergste bestand te zijn; om zelfs de laatste vijand met kalmte onder de ogen te zien, moet met de beste Vriend een zielsverbond zijn gesloten. Heerlijke gemoedstoestand, die nergens beter dan in de school van Christus geleerd wordt! Het verheft de mens tot een redelijke grootheid, zoals we hier in Paulus aanschouwen. Nee, het geloof maakt geen kleine maar waarachtig grote veerkrachtige, onwrikbare rotsmensen, geen slaafse zielen, maar koninklijke geesten en harten. Het maakt ons gezegend werkzaam tot redding van anderen; om en met Paulus alleen worden allen die met hem varen, behouden. Het baant de weg tot eigen behoud, want God, die het ongeloof beschaamt, beschaamt nooit het onbezweken geloofsvertrouwen en het einde ook van de gevaarlijkste levensreis van al Zijn kinderen wordt: "zo is het geschied dat zij allen behouden aan land gekomen zijn" (vs. 44
Heere, vermeerder ons het geloof en leer ons door de Heilige Geest het geheim van een moed, die zelfs in de dood niet wegzinkt, omdat zij zich op hoop tegen hoop, aan U, de Eeuwiglevende, vastklemt.

Maar wij moeten op een zeker eiland stranden, waar het schip geheel verpletterd zal worden, nadat wij nu de lading met gereedschap en voorraad over boord hebbengeworpen (vs. 18v. en 38v.).

Het is geen tegenspraak in het goddelijk woord als Paulus hier de troostvolle verzekering geeft dat geen mensenleven te gronde zal gaan, terwijl hij vroeger (vs. 10) verkondigd heeft dat de vaart zou geschieden "met hinder en grote schade ook van ons leven. " Volgens vs. 31 zouden zeker ook mensenlevens verloren zijn gegaan, als de apostel het niet verhinderd had en volgens vs. 24 was het behoud van deze mensenlevens een bijzonder geschenk van God, een verhoring van de voorbede van Paulus. Men ziet uit dit optreden van de apostel hoe de lotgevallen van de mensen met elkaar verbonden zijn. Het scheepsvolk wordt gered, omdat Paulus’ bestemming is voor de keizer te staan. Paulus wordt daarentegen in groot gevaar gebracht door het onverstand van de gezagvoerders, die op ongelegen tijd de gevaarlijke scheepvaart begonnen.

Wij zijn met de ons toevertrouwde zielen ook als het ware in een schip op de onrustige en gevaarlijke zee van deze wereld. Laat ons toch, zolang wij hier zijn, met gebed en arbeid aanhoudend ernaar streven dat wij ze als een dierbaar geschenk van God mogen behouden, dat wij ons en hen behoeden voor schipbreuk van het geloof en voor eeuwig verloren gaan; en als het schip van ons leven schipbreuk lijdt, wij met hen in de veilige haven van het eeuwige leven behouden mogen aankomen.

Ziet wat een onderscheid het is voor degenen met wie wij, dienaren van de Heere, zijn, of wij God ongehoorzaam of gehoorzaam zijn. Om de vluchtende Jona kwam de storm over de schepelingen; om de apostel, die zich liet leiden, wordt een gehele bemanning uit de storm behouden. (v. L.)

Toen nu de veertiende nacht na het afvaren van Schone havens (vs. 13) gekomen was en wij in de Adriatische zee (waaronder ook de Jonische valt), heen en weer dreven, want de vroegere noordoostenwind (vs. 14) was sedert vs. 20 in een oostenwind veranderd,

vermoedden de scheepslieden omtrent het midden van de nacht uit het branding van de golven, zoals zich die in de nabijheid van de oever gewoonlijk vertoont, op te maken dat er land naderde.

Een gewone scheepsterm voor: dat zij land naderden. Zoals hier, zo spreekt de bijbel overal in de gewone taal van de mensen, drukt zich uit zoals de mensen zich plegen uit te drukken, dat is, waar het gezichtkundige verschijnselen betreft, naar de uiterlijke schijn en niet naar het wezen en de waarheid van de zaak; en het is dus inderdaad een dwaasheid en kleingeestigheid, wanneer men de bijbelse uitdrukkingen tegenover de latere vorderingen in natuurkundige wetenschappen stelt en die daardoor van haar kracht en waarheid meent te kunnen beroven. Net zo min als men uit het feit dat een verstandig mens zegt de zon te hebben zien op- of ondergaan, met recht besluit dat hij zou geloven dat de zon om de aarde draait en deze niet wentelt om haar as, net zo min kan men ook uit deze bijbelse uitdrukkingen concluderen dat de latere vorderingen in de natuurkunde in strijd zouden zijn met de leer van Gods openbaring.

En zij wierpen het lood uit op de plaats waar dat vermoeden bij hen rees en maten daar twintig vadem, elk van 6 voet lengte, dus samen 120 voet; en iets verder wierpen zij weer het lood uit en maten vijftien vadem, 90 voet.

En uit vrees, vanwege die snelle vermindering van de diepte van de zee, dat zij op de klippen geslagen zouden worden, op een rots, zoals die zo veelvuldig in de nabijheid van kleine eilandjes zijn, wierpen zij vier ankers van het achterschip uit, om het schip vast te leggen en baden dat het dag werd, om dan beter hun gehele toestand te kunnen overzien en voorzorgsmaatregelen te kunnen nemen als men schipbreuk leed.

Op diezelfde stormachtige Adriatische zee was het dat eens de grote Caesar de bevreesde schipper toeriep: "vaar moedig voort, gij voert Caesar en zijn geluk! " Paulus kon meer zeggen. Hij kon de stuurman toeroepen: "houdt goede moed, gij vaart Christus en Zijn zaligheid! "

Door de beroemde Engelse admiraal Nelson wordt opgemerkt dat hij in het jaar 1804 onder gelijke omstandigheden voor Kopenhagen de ankers bij wijze van uitzondering van achteren liet uitwerpen, tot redding van zijn vloot en wel nadat hij op die morgen juist hoofdstuk 27 van Handelingen had gelezen en hierdoor op die gedachte was gekomen.

Maar toen de scheepslieden de toestand overdachten, achtten zij het schip reeds in een toestand gekomen dat het de nacht niet door zou komen; bovendien betwijfelden zij een gunstige stranding en wisten ook niet waar zij zich bevonden. Zij trachtten dan uit het schip te vluchten. En toen zij de sloep neerlieten in de zee, onder het voorwendsel dat zij uit het voorschip de ankers zouden uitbrengen om het ook daar vast te maken, bleef dat niet onopgemerkt.

Tot zo’n boosheid is de mens in staat, als hij het kompas van het geweten en het anker van zijn vertrouwen op God verloren heeft, als in de plaats van plichtgevoel de naakte zelfzucht is getreden en de slechte grondstelling is gaan heersen: "ieder is zichzelf de naaste; nood kent geen gebod. " Zie, hoe trouw de wereld is in tijd van nood (Sir. 6: 8 ; merk op hoe slecht het is als in het uur van gevaar een prediker het scheepje van de hem toevertrouwde kerk, een huisvader zijn familie, een christen de plaats waar hij moest blijven staan, waar hij kan helpen, lafhartig verlaat!

Toen zei Paulus, die hun trouweloos, verraderlijk voornemen doorzag, tot de hoofdman en tot de soldaten, daar hij zich dadelijk tot die macht wendde, die hier metgeweld kon ingrijpen, zoals het gevaar van het ogenblik dit eiste: Indien dezen niet in het schip blijven, kunt gij niet behouden worden, daar gij er toch niets van weet wat men bij een stranding moet doen om gered te worden, maar de redding onder leiding van en met behulp van dematrozen moet plaatshebben.

Geheel buitengewoon is de scherpe blik die de apostel in die middernacht bij dat afschuwelijk complot van de matrozen openbaart. Om dat plan te ontdekken, moest hij niet alleen alle bewegingen van de schippers en alle omstandigheden, die het schip aangingen, nauwkeurig waarnemen, maar hij moest ook een oordeel vellen over hetgeen nodig was en wat niet? Hoe zou hij anders hebben kunnen weten dat de schippers, als zij onder het voorwendsel de ankers uit het voorste deel te willen laten, de boot neerlieten, niet konden willen wat zij voorgaven en dus dat slechte plan om te ontvluchten moesten hebben opgevat? Niet alleen vermoedt Paulus dat boze plan, hij doorziet duidelijk en zeker dat het aanwezig is. Terwijl hij dus eerder getoond heeft bekend te zijn met de zee en het weer, toont hij nu in de duisternis van de stormachtige nacht hoe men met een schip moet handelen, dat op het punt is schipbreuk te lijden. Het scherpe van die blik, die bij de duisternis van de nacht even zeker binnendringt in de diepte van de nood van het strandende schip, als in de afgrond van de boosheid van de schippers, wordt nog duidelijker door de omstandigheid dat de hoofdman met zijn soldaten, die tot het houden van opzicht waren aangewezen en op wiens leven meer werd acht geslagen dan op dat van Paulus, van het dreigende gevaar niets hadden opgemerkt.

Waarom ging Paulus het ontvluchten van het scheepsvolk zo krachtig tegen? Hoe kon hij zeggen: "indien dezen niet in het schip blijven, kunt gij niet behouden worden? " Hij wist immers door goddelijke openbaring dat God allen die met hem waren, geschonken had. Geloofde hij nu God niet meer, dat het zo zijn zou als het hem gezegd was? Ja, maar zijn geloof was een redelijk en werkzaam geloof, dat de middelen niet alleen niet versmaadt, maar des te krachtiger tot het trouwe gebruik daarvan dringt, naarmate het vaster en levendiger is, in Gods beloften, het onwrikbare anker van zijn hoop vindt en daaruit moed en kracht ontleent om te doen wat er naar zijn wil moet gedaan worden.

Toen kapten de soldaten de touwen af van de sloep en lieten haar in zee vallen, om de voorgenomen vlucht van de schepelingen (vs. 30) te verijdelen.

Het was een sterk geloof dat dit deed; de laatste brug tussen het reddeloos verloren schip en het nabij zijnde land was hiermee afgebroken. Terwijl de hoofdman de touwen van de reddingsboot liet afhouwen en die in de zee liet wegdrijven, beklom hij met zijn manschappen de reddingsboot van het woord van Paulus en deze hing met vaste touwen aan de trouw van de almachtige God. Houw ook gij de touwen af van elke boot, waarop gij uw vertrouwen stelt naast God; dan zal voor u een morgenlicht aanbreken in uw nacht, zodat gij die heerlijke hulp van God aanschouwt.

En tegen dat het dag zou worden, zolang de duisternis van de nacht tot aan de eerste morgenschemering duurde en nog geen nader oriënteren of verdere arbeid toeliet, maakte de apostel van de tijd op de beste wijze gebruik. Zo vermaande Paulus hen allen dat zij voedsel zouden nemen en zei: Het is heden de veertiende dag dat gij op redding wacht. Gij hebt die tijd doorgebracht vol angst en zorgen zonder te eten Da 6: 18 en niets hebt gij genomen (vs. 21). Zo zijt gij krachteloos geworden en in zo’n toestand ontbreekt u het vermogen om het uwe bij te dragen tot de redding die nu nabij is.

Dit zeggen van Paulus is aan vele bedenkingen onderworpen; sommigen beschouwen het als een vergrotende manier van spreken; zij oordelen het volstrekt onmogelijk dat een mens zich veertien dagen lang van voedsel zou kunnen onthouden en blijven leven. Anderen nemen het met beperking, zodat niets zeer weinig betekenen zou. Naar onze mening bedoelt de apostel een gewone en geregelde maaltijd. De scheepskok had, omdat het schip geweldig bewoog en heen en weer slingerde, gedurende de hevige storm, die nu veertien dagen had aangehouden, geen gelegenheid gehad om eten gereed te maken. Er was dus gedurende al die tijd geen geregelde maaltijd gehouden. Elk had slechts tussendoor het een en ander tot versterking gebruikt. Dit maakte, vooral daar men de nachten merendeels slapeloos doorbracht, veel gewerkt en in een gedurige angst verkeerd had, dat de manschappen zeer verzwakt waren.

Daarom spoor ik u aan voedsel te nemen en de verloren krachten weer te herstellen, want dat is goed voor uw redding, daar ieder daarvoor zijn eigen krachten zal moeten inspannen. Gij kunt u nu echter zonder verdere doodsangst gerust aan de maaltijd begeven, want niemand van u zal een haar van het hoofd vallen (Matth. 10: 30 Luk. 21: 18).

De morgen schemert, de dag grauwt, volgens menselijke waarschijnlijkheid de laatste dag voor de meesten op het schip. Maar in plaats van zich aan werkeloze wanhoop over te geven, wekt Paulus allen die op het schip zijn, op om lichaam en ziel te sterken tot nieuwe inspanning, tot de laatste strijd met het woedende element. Zij moeten hun afgemat lichaam eens weer verkwikken door een gewone maaltijd, waartoe men sinds lang geen tijd meer heeft gehad en hun sidderende zielen moeten zij verkwikken met de vernieuwde belofte van nabij zijnde redding, van goddelijke hulp. Ziet daar een man, niet slechts een christen, maar waarlijk ook een man! De onaanzienlijke gevangene op wie niemand gelet had toen hij aan boord kwam, is nu de hoofdpersoon geworden op het hele schip, de raadgever, de proviandmeester, de huisvader, de stuurman, de scheepsprediker en de scheepskapitein in één persoon. Zo zien wij menigmaal nog in tijden van nood en in uren van gevaar, als de grootsprekers beginnen te zwijgen, als de verstandigen naar de wereld het hoofd en de moedigen naar het vlees het hart en het verschil van rang in de maatschappij de betekenis verliezen, dan zien wij menigmaal de onaanzienlijke gestalte van een goddelijke mens, die tot hiertoe werd voorbijgezien, op de voorgrond treden door zijn tegenwoordigheid van geest, door zijn vertrouwen op God, door zijn verloochenende mensenliefde. Dan schittert het ereteken van Gods kind te zijn onder het gewaad van de knecht; dan vertoont zich de adel van een ware christen; dan wordt tot verwondering van de wereld en tot eer van de Heere openbaar dat christenen van een goddelijk volk deel uitmaken, dat de godzaligheid voor alle dingen nuttig is, dat ons geloof de overwinning is die de wereld overwint.

En toen hij dit gezegd had en, om een goed voorbeeld te geven, zelf brood genomen had, dankte hij God in tegenwoordigheid van allen, zoals een huisvader voor zijn tafelgenoten de maaltijd opent (Luk. 24: 30); en na het brood gebroken te hebben, begon hij te eten (Sir. 14v.

1 Sam. 9: 13 Joh. 6: 11; 1 Tim. 4: 3

Door dit tafelgebed werd Paulus tot een goed zout onder hen allen.

Het moet voor allen wel duidelijk worden dat iemand midden in het doodsgevaar alleen met zo’n oprechtheid zijn God voor het geschonken brood kan danken, als hij die God als de Helper en Redder midden in de dood met een vaste geloofshand heeft aangegrepen en deze vreugde, waarvoor de afgrond die rondom gaapt, niets is dan een haven van de redding; hij

die het aanwezige ogenblik op het brekend schip met volle gerustheid aangrijpt en het stuk brood uit Gods hand aanneemt, heeft de macht om de gehele sidderende vergadering uit haar dofheid en akelige wanhoop op te wekken en tot eenzelfde levensmoed op te richten.

Van de kracht van de Heere om de wereld te heiligen gaat toch ook iets op Zijn discipelen over (Joh. 7: 38); zij verkrijgen toch in de Schrift ook dezelfde eretitels als de Heere Zichzelf geeft. De mond die zegt (Joh. 8: 12): "Ik ben het licht van de wereld" zegt ook tot hen (MATTHEUS. 5: 14): "gij zijt het licht van de wereld" en door de Priester in eeuwigheid (Ps. 4) zijn ook zij door God tot priesters gemaakt (Openbaring 1: 6). Wel kunnen zij anderen niet verlichten, hun het licht niet geven, ook geen eeuwige verzoening teweegbrengen, noch een in de eeuwigheid geldende voorbede doen; maar toch zijn zij de pilaren van God op aarde, waartegen de zwakke wereld leunt. Zodra zij er zijn, ontvangt ook zij, de wereld, een schijn van heiligheid en verkrijgt tenminste de kruimels van al de zegeningen die van de tafel van hun Heere vallen. Door dat gebed van Paulus voor het eten wordt de hele maaltijd geheiligd ook voor de kinderen van de wereld en heeft zij een bijzonder rijke zegen voor allen. Net als Paulus hier onder de kinderen van de wereld staat als een zegen voor hen, staat de hele kerk midden in de wereld.

En allen werden goedsmoeds en namen zelf ook voedsel.

De maaltijd, waartoe de apostel al het scheepsvolk opwekte, had iets godsdienstigs en profetisch. In zeker opzicht diende het voedsel tot een vreugdemaal voor de toezegging van de apostel dat zij allen bij de schipbreuk, die hun wachtte, gered zouden worden. Zo staat Paulus aan het einde van de reis als de geestelijke patroon van het schip te midden van de schepelingen. Deze plaats heeft hem de kracht van Gods Geest gegeven in de energie van zijn karakter. Hij was eerst een eenvoudig passagier, of liever een aangeklaagde die getransporteerd werd, die wel vriendelijk werd behandeld, maar op wiens woord men niet lette. Gedurende de vaart had zijn woord reeds een beslissende betekenis gekregen en hij kon niet alleen de varenden redding beloven, maar hij mocht tenslotte, zonder de rechten van anderen te miskennen, als de patroon van het schip handelen en hij bereidt daardoor de werkelijke redding van het scheepsvolk voor.

Wij waren nu in het schip in totaal met tweehonderd zesenzeventig zielen.

Johannes heeft het noodzakelijk geacht het getal van de vissen op te tekenen, die de discipelen van de opgestane in het meer van Tiberias vingen (Joh. 21: 11); hoe zou onze Lukas dan het getal van de mensen onbelangrijk vinden, dat aan Paulus werd geschonken? Overigens moet het een zeer groot koopvaardijschip zijn geweest, dat, behalve de lading, 276 mensen bevatte; het verlies van het schip was dus geen kleinigheid.

En toen zij met voedsel verzadigd waren, maakten zij het schip lichter door het koren in zee te werpen. Zij verwijderden al de aanwezige proviand, die bij de velemanschappen en daar men zich op een overwintering had voorbereid, zeker zeer aanzienlijk moet geweest zijn, opdat het schip zo weinig mogelijk belast op het strand zou lopen (vs. 26) en dus de schipbreuk met zo weinig mogelijk gevaar zou plaatshebben.

Zie, mijn christen, deze mensen werpen de tijdelijke levensbehoeften van zich, om het overschot van hun tijdelijk leven te bewaren; en wilt gij het aardse niet laten varen, om het eeuwige leven te verkrijgen? Wat baatte het de mens als hij de hele wereld won en schade leed aan zijn ziel?

En toen het dag werd, zagen zij inderdaad de kust voor zich, doch herkenden zij het land niet. Zij wisten niet welk land het was, waarheen zij door de wind warengedreven (vs. 27). Maar zij merkten een zekere inham op, die in tegenstelling tot het overigens hoge strand, een oever had die vrij vlak was, waartegen zij overwogen, als zij konden, het schip te laten lopen, opdat het daar op een voor hen minder gevaarlijke wijze dan op het rotsachtige gedeelte zou stranden.

En toen zij de ankers opgehaald, afgekapt hadden, lieten zij het schip aan de zee over, (liever: lieten zij ze, de ankers, in de zee). Zij maakten meteen de roerbanden, waarmee zij bij het omgorden in vs. 17 de roeiriemen aan het schip hadden vastgemaakt, los om de riemen weer te gebruiken, opdat het schip niet in de lengte, maar met de voorzijde op het strand zou worden gedreven. Zij hesen het voorzeil voor de wind en hielden op de oever aan en stuurden naar het strand toe.

Lukas bericht in de eerste plaats trouw en eenvoudig wat de uitziende blik van de mensen waarnam. Het land dat voor hen lag, was hun onbekend; het was een eiland, zoals Paulus in vs. 26 had voorzegd, en waardoor hij een teken had gegeven als bewijs dat hij werkelijk een van God ontvangen openbaring had gegeven; maar - een zeebaai en een daarbij behorend strand - zoveel zagen zij aan het onbekende land en dat was genoeg om het besluit te nemen daar zo mogelijk te stranden. Het is hun geheel onverschillig welk land het is, waarop zij stranden. Het komt er slechts op aan dat het land is in tegenoverstelling tot de afgrond van de zee; alles komt erop aan dat er nu een oever is. En nu begint een werkzaamheid die even bepaald en sterk gericht is op het stranden van het schip als eerdere werkzaamheid doelde op het behoud ervan. In de eerste plaats kapte men de vier ankers rondom af (vs. 29) en liet men ze in de zee om met het opwinden geen tijd te verliezen, noch met het gewicht het schip te bezwaren. Op hetzelfde moment maakte men de roerbanden, waarmee men eerder de stuurriemen, om ze voor het geweld van de golven te beveiligen, aan het schip gebonden had, weer los om ze nu voor het aanvaren te gebruiken. Tenslotte hees men het zeil, "Artemon" geheten (volgens enige uitleggers het bramzeil, volgens anderen de fok, volgens anderen het bazaanzeil) voor de wind en nam nu de richting van de oever aan.

a) Maar zij kwamen terecht op een plaats die de zee aan beide zijden had, op een landtong die onder de waterspiegel verborgen was en raakten met het schip aan de grond, waarop men geenszins bedacht was geweest; en hetvoorschip bleef vastzitten, bleef onbeweeglijk, maar het achterschip brak af door het geweld van de golven.

2 Kor. 11: 25

Nog vóór zij de zichtbare oever bereikten, kwamen zij midden op een landtong, die met haar einde onder de waterspiegel door liep. Varend met volle zeilen kwam het schip daarop en terwijl het voorste deel vaststootte, niet te bewegen door wind en golven, brak het achterste gedeelte dat dieper in het water lag door de kracht van de golven. Een aanzienlijke afstand was er nog tussen het schip, dat in tweeën gebroken werd en de oever en de schipbreukelingen konden alleen door zwemmen het droge bereiken. Op het ogenblik dat de woedende zee haar reeds aangegrepen buit moest teruggeven, ondernam de vijand nog een aanslag tegen het leven van de heilige apostel.

De schipbreuk moet op de plaats zijn voorgevallen die de Maltesische traditie vanouds de St. Paulusbocht genoemd heeft. Deze ligt aan de noordoostelijke hoek van het eiland en vormt een vrij diepe inham in het land tussen twee oevers, waarvan de zuidoostelijke met Koura

Point verbonden is en de noordoostelijke zich aan het eilandje Salmonetta aansluit. De oevers van die bocht bestaan uit een rij rotsen, slechts twee vlakke plaatsen liggen daartussen. Eén van die beide kozen de zeelieden uit, die als Egyptische matrozen met het eiland Malta (hoofdst. 28: 1) zeker bekend moesten zijn, maar die zich hier op een plaats bevonden die van de gewone haven te ver verwijderd was om het vaartuig daarop te kunnen laten stranden.

Intussen ontbreekt het in de genoemde bocht aan een landtong; men moet dus aannemen dat de landtong, die daar zeker aanwezig was, in de 1800 jaar, die sedert die tijd verliepen, door de watergolven zal zijn weggespoeld.

De soldaten nu waren van plan, omdat zij voorzagen dat ieder die dat kon, zich door zwemmen zou proberen te redden, de gevangenen te doden, die zij behalve de apostel moesten transporteren (vs. 1). Zij wildendit doen, opdat niemand van dezen met zwemmen zou ontvluchten en zij dan voor die vlucht verantwoordelijk zouden worden gesteld (hoofdst. 18v.).

Een echt heidense Romeinse maatregel om zich bij de wrede Nero te kunnen verantwoorden dat zij hun gevangenen niet uitleverden. Men moet nooit vergeten dat zelfs onder de beste en beschaafdste van de heidenen het leven van een mens die geen burgerlijk aanzien had, bijna, en was men een gevangene, in het geheel geen waarde had. Men ziet dit duidelijk in de worstelspelen bij de Romeinen, de ter dood gewijde mensen, de worstelaars, de kampvechters, waren in de ogen van keizer en volk niets meer dan ter dood gewijde offerdieren en de latere kreet: "De christenen voor de beesten! " zette de kroon op deze hardheid van de harten van de heidenen.

Maar de hoofdman Julius (vs. 1, 11 en 31), die Paulus wilde sparen, belette hun dat voornemen, alhoewel hij hun dat onder andere omstandigheden zou hebben toegestaan en beval dat degenendie zwemmen konden, ook al behoorden zij tot de gevangenen, het eerst over boord zouden springen en aan land komen, om zich daar gereed te houden om de lateren te hulp te komen.

En de anderen trachtten hun leven te redden, sommigen op planken die in het schip aanwezig waren en sommigen op stukken van het schip, 1) afgebroken stukken die zij meester konden worden. En zo is het geschied, doordat die orde en regeling ook werkelijk werd in acht genomen, dat zij allen, alle in vs. 37 genoemde 276 zielen, overeenkomstig de herhaalde mededeling van de apostel (vs. 22 en 34) aan land gekomen zijn. 2)

Het voornemen van de soldaten geeft niet noodzakelijk bijzondere ruwheid te kennen, maar behoorde mede tot hun dienstijver. Wel hadden zij het voorval in vs. 31 niet meer in de gedachten, waaraan de hoofdman dacht, die van het gehele reisgezelschap bij die gelegenheid het rijk van God wel het meest nabij was gekomen.

Zo kan zich menigeen door gewaande dienstijver laten verleiden om slechts naar één zijde te zien, terwijl hij geheel vergeet wat hij aan anderen daarnaast schuldig zou zijn.

Dit slot van de schrijver klinkt eenvoudig, maar zegt veel. Niet alleen dat het de geschiedenis van de zeereis van Cesarea tot Malta enigszins als een afgesloten geheel op schilderachtige wijze afrondt, maar dit woord slaat duidelijk terug op vs. 21vv. en vooral ook op vs. 22 en 24v. Lukas verbindt het gelukkige einde aan de verwachting die door Paulus te midden van het dreigendste doodsgevaar op grond van goddelijke openbaring is uitgesproken.

Het slotwoord is als het ware de schakel in de ketting die de vervulling aan de belofte knoopt en die de belofte voorstelt als werkelijk vervuld en volkomen bewaarheid. Het doet in het zichtbare het onzichtbare, in de einduitslag het eeuwig raadsbesluit van God, in hetgeen openbaar is het geheim, in de natuur de genade zien.

Waarschijnlijk was de storm uit het noordoosten langzamerhand meer naar het oosten overgegaan en had aan het schip een meer westelijke loop gegeven, anders had het de zandduinen van de Afrikaanse kunsten niet zo ver links laten liggen, om schipbreuk te lijden tegen de rotsachtige kusten van Malta; een bijzondere leiding van God liet het schip tegen dit eenzaam punt in de zee aanlopen.

Wij hebben gezien dat de manschappen van het schip de gehele heidenwereld vertegenwoordigen, dat wij in het schip dat op de golven van de zee vaart, volgens de oudtestamentische mening van de zee zowel als van de heidenen, de staat van de heidense volken moeten zien. Die bemanning met haar aanvoerder aan het hoofd heeft nu door eigen overmoed schip en lading en eigen leven in gevaar gebracht. Zo is ook de toestand van alle heidense volken en rijken. De heidenen zijn allen samen, niet alleen elk in het bijzonder in zijn kring, maar ook de grote, door de natuur gevormde en geschiedkundig ontwikkelde verenigingen, schuldig. Zij hebben niet in heilige vrees, zoals zij moesten, op de levende God gesteund, maar op de krachten en de geesten van de wereld, aan de menselijke overmoed en aan weerspannigheid steeds meer vrije speelruimte gevend. Slechts één hoop is er bij het algemene gevaar dat schip en lading en manschappen bedreigt nog voor de gehele heidenwereld aanwezig. Het is de gemeenschap, waarin zich de kerk van Christus met de heidenwereld, bedreigd door de dood, begeeft, zoals die in de gemeenschap van Paulus en zijn metgezellen met de gehele bemanning in het schip aanschouwelijk wordt voorgesteld. In de apostel Paulus te midden van de heidenen moeten wij echter in het bijzonder de Heere zelf en Zijn tegenwoordigheid en kracht zien. De enige hoop van de heidenwereld is Christus, die Zich door Zijn Geest en Zijn gemeente met de tegenwoordigheid van Zijn liefde midden onder de heidenen begeeft en tot hen in al hun diepte afdaalt, waarbij echter slechts de zielen van enkelen behouden blijven. De grote organismen daarentegen, waarin zij volgens hun natuurlijke en lichamelijke basis zijn gevoegd, zoals de volken en staten, gaan te gronde. Deze machten van de menselijke gemeenschap treft niets anders dan het lichaam van het individu. Evenals het lichaam van ieder in het bijzonder een prooi van de dood is geworden en de genade van Christus in deze wet van de dood geen verandering teweegbrengt, zo zijn de lichamen van de volkeren en staten aan dinzelfde ban van de dood blootgesteld. Opmerkelijk moet het voorkomen dat in het hele voorval van de redding, hoewel die wordt voorgesteld als door God besloten en bewerkt, geen bovennatuurlijke trek tevoorschijn treedt, maar er integendeel alles op schijnt aangelegd te zijn om de natuurlijke samenhang in zijn geheel te doen opmerken. Het verschijnen van de engel, die aan Paulus de boodschap van het goddelijk besluit van het heil brengt, is zeker een intreden en ingrijpen van Gods rechtstreekse macht in het kosmische en menselijke verband van de zaken, maar verder dan dit geheel op zichzelf staande punt gaat het rechtstreeks ingrijpen van God geen stap, zodat zelfs voor de apostel en zijn metgezellen tot hun redding niets anders over is dan om volgens alle voorzorgsmaatregelen het stranden van het schip zo weinig gevaarlijk mogelijk te maken en zich of door zwemmen of door het aangrijpen van een plank of balk van het wrak van het aan stukken geslagen schip door de macht van golven en winden heen naar het veilige strand te werken. Ook deze trek van het geschiedverhaal is opmerkelijk voor de geestelijke betekenis; doordat Jezus, de Heere en Christus, uit het verband van de aardse sferen in het onzichtbare verborgen van het gindse rijk is verplaatst, wordt het toch voor deze ganse tijd duidelijk gemaakt dat op aarde geen verandering komt en voor al dat nieuwere geen andere toegang is

dan via de weg van de Geest, die ook door de gesloten deuren van natuurlijk verband kan binnentreden en op de weg van het geloof, dat het opnemend orgaan is - niet zozeer voor het aardse als wel voor het hemelse.

HOOFDSTUK 28

PAULUS WONDERDAAD OP HET EILAND MELITE. AANKOMST TE ROME.

En toen zij in veiligheid waren, het leven hadden behouden en aan land gekomen waren, toen begrepen zij op de vraag aan de bewoners die zij ontmoetten, dat het eiland Melite heette. Thans wordt het Malta genoemd, het is 8 vierkante mijlen groot en 15 mijlen van Sicilië, 50 van Tunis in Afrika verwijderd.

Het eiland Malta is van nature een kale rots, maar door de ligging en de voortreffelijke havens voor de scheepvaart zo belangrijk dat het door de Carthagers 2Ki 10: 36 omstreeks het jaar 400 v. Chr. bezet en door aangebrachte aarde bebouwbaar en ook tot een hoofdzetel van nijverheid, vooral van weverij, werd gemaakt. In de Punische oorlogen (1 Makk. 8: 16 Aanm.) kwam het aan de Romeinen (216 v. Chr.). De inwoners heetten als Puniërs bij Grieken en Romeinen barbaren, of buitenlanders. In de middeleeuwen maakten de Gothen en Arabieren er zich meester van, omstreeks 1090 de Noormannen. In het jaar 1530 gaf Karel V het aan de orde van de Johannieters, die door de Turken uit Rhodus was verdreven; in 1790 nam Napoleon op zijn tocht naar Egypte het door verraad; sedert 1803 is het in het bezit van de Engelsen. De tegenwoordige inwoners bestaan uit Italianen en Arabieren, die een bijzondere taal hebben, afkomstig van het Arabisch.

En de inlanders, die bij het stranden van het schip waren toegelopen en toen reeds behulpzaam waren geweest, bewezen ons buitengewone vriendelijkheid, want zij staken een groot vuur aan en haalden ons er allen bij om de regen die dreigde en in dichte stromen op ons neerviel en om de koude, want het was reeds de wintertijd.

Voor de geredden was het eerst nog twijfelachtig of zij aan de Afrikaanse kust geland waren of ergens anders, of zij in de handen van vijandige kustbewoners zouden vallen of niet; in beide opzichten werden gij gerustgesteld. Aan de oever aangekomen vernamen zij dat het eiland Melite heette. Zij bevonden zich dus boven verwachting nabij de Italiaanse kust, juist op hun reisroute, niet ver van het doel van hun reis en hoewel de bewoners van dit eiland "barbaren" waren, betoonden zij hun toch grotere gastvriendschap, dan zij bij niet- barbaren hadden kunnen verwachten.

En toen Paulus een hoop dor hout bijeengeraapt en op het vuur gelegd had, kwam er een adder uit door de hitte. Deze werd door het vuur uit zijn schuilhoek in de takken gejaagd en beet zich vast aan zijn hand, beet daarin als een beeld van de vijandschap van de Joden (hoofdst. 25: 11).

Als de Heere Zijn apostel onder deze vreemde mensen bekend wil maken, zendt Hij hem eerst lijden toe, dat hij in het geloof overwint en waardoor Hij een indruk in de harten van de mensen maakt. Ons kruis moet dus een klok zijn, die ogen en gedachten van de mensen tot ons trekt en het geloof, dat wij daarbij betonen of de overwinning, die wij door de genade van Christus behalen, moet ons navolgers verwekken.

En toen de inlanders het beest aan zijn hand zagen hangen, terwijl het daarin beet, zeiden zij tot elkaar, omdat zij wel wisten hoe gevaarlijk deze soort slangen waren en tevens de apostel om zijn boeien voor een misdadiger hielden: Deze mens is zeker een moordenaar, die de wraak niet laat leven. Dice, die de misdaad wreekt, de godin van de vergelding, de dochter

van Jupiter (hoofdst. 14: 12), die op een troon aan zijn rechterhand is gezeten, wil hem niet in het leven laten, nu hij uit de zee ontkomen is waarin zij hem eerst wilde laten wegzinken.

Ook in het hart van de woeste natuurmens, zoals wij in vs. 2 zagen, gloort nog een vonkje van medelijden en hartelijk ontfermen. Druipend van het zeewater, daaruit gered, sidderend van kou, afgemat van doorgestane doodsangst, opnieuw doornat geworden van een plasregen, stonden de schipbreukelingen op de oever. Hoe welkom moest hun de vriendelijke hulp van de inboorlingen zijn, die dadelijk een groot vuur ontstaken, opdat de geredden zich daarbij konden drogen en warmen! Nu komt weer een vonkje van het goddelijk beeld, een overblijfsel van het ingeschapen bewustzijn van God in deze zielen van de barbaren voor de dag; het geloof in een goddelijke gerechtigheid, die als rechter op aarde rondgaat en waaraan de misdadiger niet kan ontkomen.

Wat de mens nog in het geweten geschreven is omtrent de vergelding weten zij niet toe te passen, nog veel minder komen zij voor zichzelf tot de kennis van Gods gerechtigheid en van wat tot redding dienen kan.

Maar hij schudde het beest af in het vuur a) zonder enig letsel te ondervinden, zodat de belofte van de Heere in Mark. 16: 18 in hem vervuld werd gezien.

Luk. 10: 19

Paulus wist dat hij naar Rome moest komen om van de slangenvertreder te getuigen en door het geloof nam hij het gif weg van de slangenbeet (Hebr. 11: 33). Heden zijn er op Malta geen giftige slangen meer en volgens het verhaal van de Maltezer ridders moeten adders, die men op dat eiland brengt, hun vergif daar afleggen. Nu, wij verwachten aan het einde van onze scheepvaart een eiland waar geen adder meer schade doet (Jes. 11: 8). Tot die tijd gebruiken wij onze macht als christenen, waarvan Paulus bewijzen gaf, en slingeren het vergiftige dier van de zonde in het vuur, waarin het behoort.

En zij verwachtten dat hij zou opzwellen en daarna zou sterven of terstond dood neervallen. Maar toen zij lang tevergeefs gewacht hadden op iets dergelijks en daarentegen zagen dat niets ongewoons hem overkwam, niets zich bij hem voordeed dat de dood ten gevolge kon hebben, veranderden zij, kwamen zij tot de tegenovergestelde mening en zeiden dat hij een god was. Zij zeiden dat tegen elkaar, omdat bleek dat geen verdervende machten van de aarde hem enige schade konden doen.

De Maltezers zouden zeker bij hun heidense duisternis niet dadelijk tot een andere mening zijn gekomen, als zij niet een dergelijke indruk hadden gekregen als te Lystre (hoofdst. 14: 11vv.). Hun kwam Paulus werkelijk voor als een man, zoals zij er nog nooit een hadden gezien, als een man die de goddelijke natuur deelachtig was geworden (2 Petr. 1: 4) en daarom ook zelfs een wonderbare macht over de dieren had. En waarlijk, zulke mannen verdienden eerder goden te worden genoemd dan alle afgoden van de heidenen samen! Als de katholieke kerk haar heiligen bijna als goden vereert, dan is dat wel een grote zonde, maar toch, als men het zo mag zeggen, iets dat nog verstandiger is dan wanneer de wereld haar helden tot goden maakt.

En hier, dichtbij die plaats, in de omtrek van de plaats waar wij waren gestrand, had de bestuurder van het eiland, Publius genaamd, zijn landhuis; hij ontving ons (hoofdst. 27: 1) en herbergde ons drie dagenvriendelijk, totdat voor een ander verblijf gezorgd was. De

wonderbare geschiedenis van de slangenbeet had hem op Paulus en diens metgezellen opmerkzaam gemaakt.

God verwekt voor Zijn uitverkoren dienstknecht overal vrienden en weet voor hem ook hoge deuren te openen. Evenals hij eens bij zijn eerste zendingsreis op het eiland Cyprus een voorname vriend en beschermer vond in de persoon van de Romeinse proconsul Sergius Paulus (hoofdst. 13: 6vv.), zo is het ook de overste van dit eiland, Publius, die op zijn landgoed, waar het schip dichtbij gestrand was, de apostel met de zijnen drie dagen lang geherbergd heeft, totdat voor een ander onderkomen gezorgd was.

Met Lukas en Aristarchus gastvrijheid te vinden bij de voornaamste of eerste inwoner van het eiland, zou voor een man van opvoeding en edele manieren, een Romeins burger bovendien, niets vreemds geweest zijn, al moet men ook hier weer aan de welwillendheid van Julius de hoofdman denken, die in Paulus nu toch wel de redder van hemzelf en van al zijn reisgenoten moest waarderen en hem ook wel aan Publius, die eveneens een Romein was, zal hebben aanbevolen.

De Romein Publius wordt "de voornaamste van het eiland" genoemd; wat moet dat betekenen? Ter beantwoording van deze vraag komen ons gelukkig opschriften te hulp, die deels op Malta zelf, deels op het nabijgelegen kleinere eiland Gozzo (bij de Romeinen Gaulus genoemd) zijn gevonden. Het belangrijkste van deze vondsten is in het Grieks; het is afkomstig uit de tijd van keizer Augustus en is sedert 1647 volkomen bekend geworden. Daaruit blijkt dat die aanwijzing (princeps Melitensium) een officiele eretitel was, die, afgezien van de functies van overheid, gewoonlijk door de keizerlijke regering aan een voorname man op Malta gegeven werd. Wie die hooggeplaatste man gastvrij heeft opgenomen, blijkt duidelijk: het "ons" waarvan Lukas zich bedient, zou volgens het gebruik van het "wij" in het reisverhaal op al de 276 personen slaan. Maar in vs. 10 slaat het "ons" duidelijk op Paulus en diens vertrouwde vrienden. Daarom is de gastvrije opname door Publius wel op te vatten als van Paulus, Lukas en Aristarchus, behalve van de hoofdman Julius.

En het geschiedde reeds in de eerste tijd van die vriendelijke opname dat de vader van Publius met koorts en de rode loop bevangen was en ziek in bed lag; Paulus ging naar hem toe om hem in zijn ziekenkamer te bezoeken, nadathij van zijn nood gehoord had en toen hij gebeden had, legde hij de handen op hem en maakte hem gezond (vgl. Matth. 8: 14vv.).

Toen dit gebeurd was, kwamen ook de anderen tot hem, die ziek waren op het eiland en werden genezen.

Bij Publius werd de vermaning bevestigd (Hebr. 13: 2): "vergeet de herbergzaamheid niet; want hierdoor hebben sommigen onwetend engelen geherbergd" en de belofte (Matth. 10: 42) "wie één van deze kleinen slechts een beker koud water te drinken geeft in de naam van een discipel, voorwaar Ik zeg u, hij zal zijn loon geenszins verliezen. " De heilige handen van Paulus hebben noch door de lange zeereis noch door de giftige slangenbeet iets van hun apostolische kracht verloren. Met innigheid vouwt de apostel ze in gebed voor Publius vader, genezend en zegenend legt hij ze op de zieke en zoals eerder de eerste helft van het woord van Christus in Mark. 16: 18 wordt nu ook de tweede helft daarvan vervuld: "op zieken zullen zij de handen leggen en zij zullen gezond worden. " En nu gaat het bij de knecht evenals bij de Heere: het gerucht van hem werd steeds groter en de toeloop sterker.

Daar Paulus door een wonderbare genezing is aangewezen als de drager van Gods wondermacht, wenden zich allen die in lijden zijn op het eiland, tot hem en worden genezen. Wel vernemen wij ook op andere plaatsen van de Schrift van dergelijke algemeen werkzame wonderbare genezingen, maar zo volledig en doorgaand als hier komt die genezende wonderkracht nergens voor. Bij de geringe omvang van het eiland, bij de geheel afgesloten ligging van dit gebied en bij het betrekkelijk lange oponthoud van de apostel op Malta kunnen wij aannemen dat op het gehele eiland geen enkele van al de zieken overgebleven is die geen genezing had gevonden.

Gezegend het land waar de kerk van de Heere gehuisvest wordt: dat geniet heil en zegen! Voordat Paulus naar Rome, de hoofdstad van de wereld komt en met het getuigenis van Jezus voor de keizer wordt gesteld, ontvangt hij onderweg een onderpand van de heerlijkheid van God, waarvan de hele wereld vol moet worden. Zoals het kleine eiland Malta na de drie maanden dat de apostel daarop vertoeft, van alle ziekte verlost was, zo zal eens, als het evangelie van het rijk van God zijn loop heeft beëindigd, de Heere de aarde nieuw maken en de boom van het leven aan de stroom van kristal (Openb. 22: 2) zal vruchten dragen tot eeuwige genezing.

Die genezenen betoonden daarvoor hun dankbaarheid door ons gedurende heel de tijd van ons verder oponthoud daar te eren met vele eer en toen wij na drie maanden (vs. 11) vertrekken zouden, voorzagen zij ons van alles wat wij nodig hadden op het schip, want zij waren gewaar geworden dat een profeet onder hen was geweest (Ezech. 33: 33).

De eerbewijzen waarmee de bewoners van het eiland Paulus en zijn vrienden overlaadden, bestonden er zeker gedeeltelijk in dat nu ook velen van hen de apostolische mannen tot verblijf in hun huizen uitnodigden en dat zij ter ere van hen samenkomsten hielden om hun de gelegenheid te geven zich in grotere kringen te vertonen. Hun dankbaarheid voor de genezing van alle ziekten die zij ontvangen hadden, beloonden zij ook later nog toen de apostel en zijn reisgezellen weer van Malta vertrokken, terwijl zij in tedere voorzorg voor hen het nodige voor de reis, als levensmiddelen, kleding enz. op het schip brachten. Uit dit alles mogen wij concluderen dat de indruk die de persoonlijkheid van de apostel en zijn getuigenis hier bij de bewoners van Malta maakten en die zij door grote bereidwilligheid tot geloof openlijk toonden, zeker niet zonder blijvende zegen zal geweest zijn.

En na drie maanden voeren wij af in een schip van Alexandrië dat in het eiland overwinterd had en dat een teken aan de voorsteven had van Castor en Pollux.

Omdat het begin van de zeereis viel na de herfstdag- en nachtevening (hoofdst. 27: 9) en dus het verblijf op Malta gedurende de maanden november, december en januari zal hebben plaatsgehad, werd de reis pas in februari of begin maart van het jaar 61 n. Chr. voortgezet. Het schip waarop zij zich nu inscheepten, was ook een Alexandrijns schip en had het teken van de Dioskuren. d. i. van de tweelinghelden Castor en Pollux, die bij Griekse en Romeinse zeelieden de beschermgoden van de zeevaart waren, aan de voorsteven gebeeldhouwd of geschilderd.

Hoe zou Lukas er wel anders toe komen om van dit teken van heidens geloof melding te maken dan om daardoor aan te duiden dat op dit schip niet die stoutmoedige gerustheid als op het vroegere (hoofdst. 27: 9vv.), maar het verlangen naar een bovenmenselijke bescherming geheerst heeft? Want alleen dan zal Lukas van het teken melding geraakt hebben als het een

innerlijke waarheid bevatte en nu komt dan ook met dit derde schip de reis spoedig tot haar doel.

De apostelen waren geen beeldenstormers of mensen die de heidenen eerst hun valse goden wilden ontnemen, voordat zij hun de heerlijkheid van de enige levende God voor ogen hadden gesteld.

De ware banier waaronder Paulus met de zijnen voer, was de kruisbanier van Jezus Christus, waarop geschreven staat: "in dit teken zult gij overwinnen. "

En toen wij te Syracuse op de oostzijde van Sicilië (een stad met een omvang van 4 1/2 mijl) aangekomen waren, bleven wij daar drie dagen, omdat het schip in deze aanzienlijke havenstad waren aan wal moest brengen.

Vandaar voeren wij langs de oostkust van Sicilië wegens de ongunstige wind en kwamen aan te Regium, nu Reggio, in Calabrië; en toen na een dag oponthoud, waarin wij een gunstigere wind afwachtten, omdat het bij de huidige wind onmogelijk was geweest de straat van Messina zonder gevaar door te varen, de wind zuid werd, kwamen wij na een voorspoedige vaart tussen de gevaarlijke rotsklippen Scylla en de net zo gevaarlijke Charybdis inde Tyrrheense zee en zetten de tweede dag te Puteoli, thans Puzzuolo bij Napels voet aan wal.

Hier vonden wij broeders, christenen, en zij verzochten ons zeven degen bij hen te blijven, hetgeen ons ook door de hoofdman Julius werd toegestaan; en zo gingen wij, nadat wij die zeven dagen hadden uitgerust, naar Rome langs de weg die wij nader (vs. 15) zullen mededelen.

De vaart van onze reizigers ging in de eerste plaats naar Syracuse, dat ongeveer 18 mijlen van Malta verwijderd, ten noordoosten gelegen was en dat toen de hoofdstad van Sicilië was. Daar vertoefde het schip drie dagen om handelsbelangen. Vandaar vertrokken zij weer, zij voeren om, zoals de geschiedschrijver zich uitdrukt, hetgeen hier wel wil zeggen dat zij om de ongunstige wind heen en weer moesten laveren en kwamen zo in Regium, dat aan de zuidhoek van Italië ligt, een kolonie van Chalcis op Eubea, waar zij een dag bleven liggen. Toen hierna een voor hen voordelige zuidenwind opstak, zeilden zij verder en kwamen, door deze wind geholpen, voorspoedig voorbij de zeeëngte van Sicilië, de gevaarlijke Scylla en Charybdis in de zogenaamde Tyrrheense zee en bereikten vrij snel, namelijk reeds op de tweede dag na hun afvaart van Regium, de stad Puteoli, die vandaar ongeveer 50 geografische mijlen verwijderd is. De haven van Puteoli was toen volgens vele getuigen van de geschiedenis de meest belangrijke aan de westkust van Beneden-Italië en dit wel voor het verkeer met het oosten. De Egyptische korenschepen pleegden hier uit te laden en ook van Syrië kwam men hier aan, om vervolgens van de weg over land naar Rome gebruik te maken, zoals dan ook de hoofdman Julius met zijn gevangenen van hier te voet verder reisde.

Terwijl het dioskurenschip hier vond wat het zocht, namelijk kopers voor zijn Egyptische waren, vonden de drie christenen iets beters, namelijk broeders. Wij werden door hen, zegt Lukas, verzocht daar zeven dagen te blijven: wij - wie bedoelt hij daarmee? Zeker in de eerste plaats de apostel, Aristarchus en zichzelf. Die drie hadden te Puteoli geen volle zeven dagen hoeven te blijven, als de hoofdman Julius er ook niet graag vertoefd had en dat is een goed teken van zijn toestand. Te Sidon had hij Paulus met vriendelijkheid toegestaan zijn broeders te bezoeken (hoofdst. 27: 3), te Puteoli bleef hij zelf zeven dagen bij de broeders.

Paulus vatte nieuwe moed toen hij na het langdurige gezelschap van het ruwe scheepsvolk weer broeders vond en bleef zeven dagen bij hen, zonder twijfel om een zondag met hen te houden, hun Gods woord te verkondigen, avondmaal met hen te houden. God beware in ons deze ware broederlijke gezindheid door Zijn Geest.

Nee, voorzeker zo had Paulus niet gedacht te Rome te komen; het einddoel wordt bereikt, maar langs een geheel andere weg dan hij zich voorgesteld had! Daartoe heeft dan de Romeinse krijgsoverste zelf hem moeten losscheuren uit de handen van de Joden; daartoe heeft dan in Judea een gewetenloos landvoogd ten aanzien van hem het recht verkracht, dat hij nu voor een hogere rechtbank moet zoeken; daartoe heeft dan al de haat van zijn vijanden moeten meewerken om hem naar het vurig gewenste einddoel te leiden! En nu, daar staan eindelijk zijn voeten in de poorten van het heidense Rome, laat komt hij er, maar hij komt toch; als een misdadiger, maar één aan wie het straks niet aan de gelegenheid tot vrije verkondiging van het evangelie ontbreken zal. Zijn uur was wellicht eerder geweest, nu pas is dat van de Heere geslagen en dat blijkt tenslotte het beste. De Euroclydon heeft zijn schip geteisterd, maar hem eindelijk in de haven van Malta geslingerd, de giftige ander heeft zich om zijn arm gekronkeld, maar zonder zijn hart te treffen; al Gods baren en golven zijn over deze diep gebogen schedel gegaan, maar het einde van alles is dat de stem van zijn hart hem even weinig als de belofte van zijn Heer heeft bedrogen en dat hij nu met eigen oog Rome in al zijn heerlijkheid en - in al zijn armoede ziet. Wat een ogenblik in de jaarboeken van het Godsrijk, nu deze eenvoudige Tarser, onbemerkt en onbelemmerd, zijn intrede in de wereldstad doet, waarin hij straks zoveel onderdanen voor een geestelijk Godsrijk winnen en de eerste grondlagen van de herschepping van het heidens in een christelijk Rome zal leggen! Het jaar en de dag van de komst van Paulus aldaar laten zich slechts bij gissing bepalen, anders verdienen zij ongetwijfeld op gezette tijden herdacht te worden, zoals vanouds het jaartal van de stichting van Rome de grondslag van een vaste tijdrekening was. Hier werd in de volste zin van het woord een nieuwe bladzijde in de geschiedenis van de geestelijke wereld begonnen en het is niet meer dan verdiend dat de Roomse kerk reeds sinds eeuwen de 29ste juni aan de verenigde gedachtenis niet slechts van Petrus, maar ook van Paulus gewijd heeft. Is nu ook in zekere zin het evangelie van Paulus, zoals het bijv. uit de brief aan de Romeinen gekend wordt, nergens meer dan te Rome zelf weersproken, toch heeft het zich, juist van daaruit als een kracht van God tot zaligheid geopenbaard in het midden van de heidense wereld; en niet op Paulus' tijd, maar op de tijd van de Heere is de verwachting ten volle vervuld, waarmee de apostel reeds jaren tevoren naar de stad van de zeven heuvelen staarde: "Ik weet dat ik bij mijn komst tot u met een volle zegen van het evangelie komen zal" (Rom.
29). Wat mag er wel in Paulus' hart zijn omgegaan, toen hij de eerste avond het hoofd in Rome neerlegde en in stilte terugzag op de wondere weg en de trouwe hand die hem daarheen had geleid? En welke stem moet zich wel in het onze verheffen bij het terugzien op heel de weg waarlangs de Heere ons tot dusver met geen minder duidelijke zorg heeft geleid tot het doel van onze aardse en hemelse bestemming? En wat zal het eens wezen, als alle raadselen opgehelderd worden en ieder pijnlijk "waarom zo" in ons levensboek zijn volledig antwoord ontvangt? O zeker, dan zal het voor ons zijn, zoals de dichter zingt.

Mijn weg blijkt een cirkel van louter gena, 'k Sla, zalig in 't midden, Gods heerlijkheid ga!

En vandaar kwamen de broeders, gedurende ons zevendaags verblijf te Puteoli, omdat de christenen daar het gerucht verbreidden. Zij hadden van onze zaken gehoord, namelijk van onze komst, en kwamen ons tegemoet, zij die het verste reisden tot de Appiusmarkt en de anderen, die slechts een kortere afstand konden afleggen tot de drie tabernen; toen Paulus hen

zag, dankte hij God en greep moed. De Heere toch had tot hiertoe zo wonderbaar geholpen en Zijn belofte in hoofdst. 23: 11 en 27: 24 trouw vervuld.

Hierop begon men de laatste tocht naar Rome. Intussen hadden de christenen te Rome reeds gehoord dat de aankomst van de apostel te verwachten was en van zijn zaken, doordat waarschijnlijk de broeders te Puteoli hun bericht hadden gegeven en zij haastten zich nu hem tegemoet te gaan in verschillende groepen. De eerste groep kwam hem tegen bij Appifer, een stadje aan de via Appia gelegen, ruim een mijl van Rome, de anderen bij drie tabernen, waarschijnlijk een klaverblad van herbergen, slechts 1/4 mijl van de hoofdstad verwijderd. De christelijke liefde blijft overal gelijk. Dit afhalen is als het feestelijk inhalen van een evangeliedienaar, zoals dat in enige streken van Duitsland plaats heeft. Toen Paulus de broeders zag, dankte hij God en greep moed. Het stoorde de gemeenschappelijke blijdschap niet dat te Appifer de matrozen en een lage bevolking een woest leven leidden, zodat de reizigers van Rome op die plaats niet graag stil hielden. Nog minder de omstandigheid dat de weg daarheen door de Pontische moerassen liep. Intussen zullen enigen door die omstandigheid gedwongen zijn in de herberg de "drie tabernen, " die de betere standen boven een verblijf te Appifer stelden, de apostel op te wachten; misschien ook oudere mensen, evenals wij ons wellicht moeten voorstellen dat er ook christelijke vrouwen bij geweest zijn. Dit inhalen kan ons iets tonen van de lichtheid van de gevangenschap van de apostel alsook van de gunstige omstandigheden waarin toen de christenen te Rome zich bevonden.

Het was van de broeders te Rome oplettend en liefdevol door tegemoet te gaan de geest van Paulus te verkwikken. Zo is er veel dat geen onkosten veroorzaakt en waardoor men toch elkaar op de moeilijke loopbaan van dit leven zou kunnen verkwikken en de hand bieden.

Is het een wonder dat Paulus na zoveel hindernissen en gevaren, zoveel (zoals de dichter het uitdrukt) "gevallen zonder tal en hachelijke kansen" tot dichtbij Rome genaderd, met Rome door broeders in Christus vertegenwoordigd als voor zich, God luidkeels dankte en moed vatte? Moed vatte hij en verademing had hij nodig; was ook hij niet een mens, bij al zijn ontzaglijke grootheid, net als wij? En hij dankte God, vanwege de verhoring van de gebeden (Rom. 1: 9vv. ; 15: 23vv.), zolang uitgesteld, nu gegeven op een zo onverwachte manier, in een zo ongedachte toestand. Want te Rome zou hij nu met het evangelie van de vrijheid, als een gevangen man aankomen-gebonden te Jeruzalem, gevangen te Rome, maar met de vrijheid van de kinderen van God vanbinnen en met het oog van het geloof op het nieuwe Jeruzalem daarboven.

Toen Paulus eens te Efeze het woord uitsprak (hoofdstuk 19: 21): "nadat ik daar geweest zal zijn, moet ik ook Rome zien" stond hem de noodzaak voor de geest dat hij als de apostel van de heidenen de naam van de Heere ook in die stad moest verkondigen, waar het rijk van de wereld zijn middelpunt had. Daarbij was voor hem natuurlijk niet de hoofdzaak dat de verkondiging door hem geschiedde, maar dat de verkondiging van het evangelie te Rome ook vruchten droeg; want hij geeft zichzelf voor als een niets en hij stelt er daarentegen het hoogste belang in dat er vrucht gezien wordt (2 Kor. 12: 11 Fil. 1: 18v.). Nu is het een levende vrucht van de verkondiging van het evangelie in de Romeinse hoofdstad die hem in de broeders persoonlijk tegemoet kwam. Zo moet het gevoel van noodzaak, dat vroeger te Efeze in hem was, nu door het zien van de christelijke broeders uit Rome veranderen in een gevoel van de diepste innerlijke bevrediging. Daar wij in die uitdrukking van Paulus duidelijk opmerken dat hij de betekenis van Rome als hoofdstad van de wereld weet te waarderen, is het geen wonder dat het opmerken van het geloof bij de gemeente te Rome bij hem een tegenwicht kon geven tegen de laatst gemaakte ervaring van ongeloof en van afval in de stad

van God te Jeruzalem. Juist door deze opmerking wordt het hem tot onmiddellijke zekerheid dat, nadat het volk van God met zijn heilige stad verworpen was en aan het gericht van God was overgegeven, op het geheel tegenovergestelde punt van de wereld, te Rome, het middelpunt van het rijk van de wereld, het rijk van God een vast begin had verkregen. Het had dus bestaan gekregen op een andere plaats, die net zo wereldomvattend en wereldbeheersend was als Jeruzalem.

Wat zal de apostel wel gevoeld hebben, toen hij de eerste voet in Italië aan wal zette! Hoe zal zijn zevendaags verblijf bij de broeders te Puteoli hem verkwikt hebben! Hoe zal hij in het bijzonder door de komst van de broeders uit Rome zijn opgebeurd en versterkt! Zij hadden van zijn komst gehoord en voelden zich geroepen om hem, al kwam hij ook aan als een gevangene, tegemoet te gaan. Wat zij van hem en zijn werk hadden vernomen, had hun diepe hoogachting en hartelijke genegenheid voor hem ingeboezemd. Die hoogachting en genegenheid waren aanmerkelijk versterkt door de belangrijke brief die zij van hem ontvangen hadden. Vurig verlangen zij hem te zien. Zij kunnen niet wachten totdat hij in de stad is aangekomen. Zij gaan hem tot aan de drie tabernen, ja sommigen zelfs tot aan de markt van Appius tegemoet en geven hem zo een treffend bewijs van het hoge belang dat zij in hem stellen en van de liefde die zij voor hem koesteren. Paulus was er gevoelig voor, hij was er diep door getroffen; hij dankte er God voor, aan wie hij al het goede dat hij genoot, gewend was toe te schrijven, en in wiens verheerlijking hij steeds placht te eindigen; en hij trok er voedsel uit voor zijn vertrouwen op Hem, tegen de onzekere toekomst die hem wachtte.

En toen wij omstreeks eind maart van het jaar 61 n. Chr. te Rome aangekomen waren, gaf de hoofdman Julius de gevangenen over aan de overste van het leger, aan de praefectus praetorio, de opperbevelhebber van de koninklijke lijfwacht. Maar aan Paulus werd toegelaten op zichzelf te wonen. Het begeleidend schrijven van de landvoogd Festus sprak zo gunstig over hem en de hoofdman gaf zo’n voortreffelijk getuigenis omtrent hem, dat dit op de overste van het leger een diepe indruk maakte. Ten gevolge daarvan werd hij niet met de overige gevangenen in de kazerne van de preatorianen gevoerd, maar gezonden naar een bijzondere woning in de nabijheid, zoals hij die zelf koos (vgl. vs. 23). Hij moest daar echter blijven met de soldaat, die hem bewaakte en aan wiens arm hij volgens gewoonte van de Romeinen met een keten was verbonden (vs. 20).

Paulus trad Rome van de zuidzijde binnen door de Porta Capena (zo heet die poort). Vervolgens ging hij met de overige gevangenen op de straat van Appius (via Appi a) naar het keizerlijke paleis, dat op de Palestijnse heuvel gelegen was, waarbij zich het hoofdkwartier van dat deel van de keizerlijke lijfwacht bevond, dat tot de dadelijke dienst van de keizer bestemd was. De overige praetorianen of lijfwachten, die nog onder Augustus op de plaatsen bij Rome verdeeld waren geweest, bezaten sedert Tiberius een eigen door Sejanus gebouwde kazerne, aan de oostelijke stadsmuur naast de via Nomentana. Vroeger en later waren er altijd twee opperbevelhebbers van de lijfwacht (praefecti praetorio) en schreef Lukas "aan de overste van het leger, " dan kon dit die hoofdman betreffen die juist de dienst had om de gevangenen in ontvangst te nemen. Intussen toont zich de heilige schrijver ook zeer vertrouwd met de geschiedkundige tijdsomstandigheden, waarin de door hem meegedeelde gebeurtenissen plaats hebben, waarom wij niet twijfelen of hij heeft door het bepalend lidwoord de bepaalde opperbevelhebber willen aanwijzen, die er toen alleen was, namelijk Burrhus Afranius. Met de filosoof Seneka was deze in zijn jeugd opvoeder van Nero geweest en daarom was hij door keizer Claudius in de plaats van de vroegere twee opperbevelhebbers tot enige praefectus praetorio verheven. Dit ambt bekleedde hij dan ook gedurende de eerste zeven jaren van Nero’s regering; hij stierf echter (waarschijnlijk ten gevolge van vergif dat

hem was ingegeven) in het begin van het jaars 62 n. Chr. Staat nu overigens vast dat Paulus niet vroeger dan in de lente van het jaar 61 naar Rome is gekomen, dan blijkt uit onze tekst ook aan de andere zijde dat hij niet later dan op die zo-even genoemde tijd daar geweest is. Want van Rufus en Tigellinus, de beide ambtsopvolgers van Burrhus, is het met het oog op hun slecht karakter, daar de laatste een waar monster en de eerste geheel van hem afhankelijk was, zo goed als zeker dat zij de apostel niet zo'n verlichting van zijn gevangenschap, als hier wordt gemeld, zouden hebben toegestaan. Wel had ook de landvoogd Felix hem in zoverre een verlichting toegestaan dat niemand van de zijnen werd verhinderd om hem te dienen of tot hem te komen. In de eerste plaats sloeg dit op lichamelijke behoeften van de gevangene, maar ook in zoverre op geestelijke aangelegenheden dat hij zich enige uren door de omgang en de toespraak van zijn vrienden kon sterken en verkwikken. Een werkzaamheid naar buiten, een schriftelijk verkeer met zijn gemeenten was de apostel reeds ontzegd, omdat het, zoals wij reeds bij hoofdstuk 24: 23 Ac 24: 23 daarop opmerkzaam hebben gemaakt, alle begrip van gevangenschap tot onderzoek tegenspreekt een gevangene toe te staan dat hij verder in dezelfde zaak werkzaam is, waarom hij gevangen genomen is, afgezien van het feit dat Paulus zich te Cesarea bevond in een vertrek van het paleis van de landvoogd (hoofdstuk 23: 35) en daardoor verhinderd was enig werk buiten de grenzen van zijn gevangenschap te verrichten. Anders stond de zaak te Rome. Was het hem ook niet gegund bezoeken in de stad af te leggen, in de vergadering van de christenen of in de synagoge van de Joden te gaan of ergens openlijk op te treden, zo kon hij toch in het huis dat hij gehuurd had zich in zo verre vrij bewegen dat hij ongestoord bezoeken kon ontvangen, met zijn gasten kon spreken en door middel van zijn vrienden briefwisseling naar buiten kon houden; alleen was er altijd een soldaat bij hem en was hij aan hem vastgebonden. Daar de onderbevelhebber, zolang de keizer de zaak van de gevangene nog niet tot beslissing had gebracht, die met keizerlijke volmacht verder leidde, is het de vraag hoe Burrhus ertoe gekomen is om Paulus uit eigen beweging een zo grote verlichting van zijn gevangenschap toe te staan. Nu is reeds boven gezegd wat hem dadelijk ten gunste van deze gevangene stemde: aan de ene zijde het begeleidend schrijven van de landvoogd, aan de andere het bericht van de hoofdman omtrent het gebeurde gedurende de zeereis. Burrhus verkreeg daaruit dezelfde overtuiging omtrent Paulus, die eens Pontius Pilatus ten opzichte van de Heere Jezus had gehad (MATTHEUS.
18), dat namelijk de Joden Hem uit nijd hadden overgeleverd. Zeker gaf dat begeleidend schrijven van Festus te kennen dat Paulus, een geboren Romeins burger, door de hoge raad van volksoproer en verbreiding van dwalingen over de Joodse godsdienst was aangeklaagd. Terwijl hij nu door de landvoogd zelf ten opzichte van het eerste punt voor onschuldig was gehouden, had ook omtrent het tweede de Joodse koning Agrippa, naar wiens oordeel gevraagd was en die in staat was met kennis van zaken een oordeel uit te spreken, verklaard dat de gevangene had kunnen worden vrijgelaten, als hij zich niet op de keizer had beroepen (hoofdstuk 26: 32). Nu weten wij uit de geschiedenis hoezeer Burrhus afkerig was van de twisten van de toenmalige maîtresse van de keizer, de Joodse proseliete Poppaea Sahiua (men heeft hem een jaar daarna uit de weg geruimd, omdat Nero zijn plan om Octavia te verstoten en Popraea te huwen, niet anders wist te bereiken dan met opoffering van Burrhus). Zonder twijfel hebben ook de intriges van de hoge raad te Jeruzalem tegen de apostel een zelfde afstotende indruk op hem gemaakt. Het ligt voor de hand aan te nemen dat de opperbevelhebber de Joden graag het voorwerp van hun nijd uit hun handen zou hebben getrokken en het liefst de gevangene zou hebben vrijgelaten, zoals ook Pilatus ten opzichte van Jezus dit op alle wijzen probeerde. Hij kon echter niet vooruitlopen op de beslissing van de keizer, op wie Paulus zich beroepen had en zo verlichtte hij tenminste de militaire gevangenschap in die mate, als vroeger, bij de dood van Tiberius in het jaar 37 Caligula die voor de gevangene Agrippa I had verlicht, die hij ook het liefst dadelijk geheel vrij zou hebben gelaten; doch fatsoen hield hem van het eerste nog terug. De woning die Paulus bij

een gastvriend nam (vs. 23) was misschien bij Aquila en Priscilla (hoofdstuk 18: 2v., 18, 26), aangezien dezen zich toen nog te Rome bevonden (Rom. 16: 3) en niet reeds weer naar Efeze verhuisd waren (2 Tim. 4: 19). In het laatste geval moeten wij ons zijn verblijfplaats indenken bij één van die Romeinse christenen, die hem in die stad hebben ingehaald, nadat zij van Puteoli omtrent zijn aankomst bericht hadden ontvangen (vs. 14v.). Toen de gevangenschap van de apostel werd gerekt, wilde hij volgens zijn grondstelling niet meer alleen gastvriendschap genieten, maar bezorgde hij zich een eigen gehuurde woning (vs. 30), waar hij zeker ook handenarbeid verrichtte. Waren Aquila en Priscilla bij zijn aankomst nog te Rome, dan kwam zeker die verandering op het moment dat zij weer naar Efeze vertrokken; tot die tijd heeft hij bij hen op dezelfde wijze als vroeger te Corinthiërs (hoofdstuk 18: 2v.) zijn onderkomen gehad.

En het geschiedde na drie dagen na de aankomst te Rome dat Paulus in zijn woning (vs. degenen die de voornaamsten van de Joden waren, 1) hun oudsten en opzieners, samenriep. En toen zij zijn uitnodiging met zekere belangstelling aannamen en samengekomen waren, zei hij tot hen: Mannen broeders, (hoofdstuk 13: 26, 22: 1), ik, die niets gedaan heb tegen het volk of de vaderlijke gewoonten, zoals men mij ook misschien bij u beschuldigd heeft (hoofdstuk 24: 5v. ; 25: 7v.), ben geboeid uit Jeruzalem overgeleverd in de handen van de Romeinen 2) (hoofdstuk 21: 11; 27vv.).

Wij zijn natuurlijk in grote spanning waarmee de apostel nu te Rome zijn werkzaamheid zal openen, nadat de eerste dagen voorbij zijn, die met de inrichting van zijn nieuwe toestand bezet waren. Aan onze eigen gedachten overgelaten, zouden wij zonder twijfel tot het vermoeden komen dat Paulus zich eerst met de gemeente te Rome, waarvan hij met zoveel liefde en verering hield, in nader contact zal hebben gesteld, om de slechts vluchtige ontmoeting die hij onderweg met haar had gehad, vaster te maken. Maar wij vernemen van Lukas dat de apostel geheel anders dacht; niet de voornaamsten van de christelijke gemeente liet hij tot zich komen, maar die van de Joden. Hij dus, die eens dat onvergelijkelijke loflied geschreven heeft op de liefde, die alles verdraagt en alles hoopt (1 Kor. 13), heeft deze liefde niet alleen geroemd, maar zelf beleefd, daar bij tegenover de bitterste, de dodelijke vijandschap van zijn broeders naar het vlees, altijd weer opnieuw en na de treurigste ervaring aan lichaam en ziel, geduld en hoop stelt. Had de apostel in de gemeente te Rome, waarvan de leden hem in vs. 15 bij Appifer en de Drie Tabernen tegenkwamen, het hoofdpunt van het gehele heidendom gezien, zo was hem opnieuw en in ruimere kring het ingaan van de volheid van de heidenen in het rijk van God voor de geest gekomen. Daar hij nu enigszins, zover namelijk zijn eigen oog reikte, wist dat de volheid van de heidenen in het rijk van God was ingegaan, stelde hij er groot belang in bij Israël een nieuwe krachtige poging te doen, of niet misschien het tijdpunt zou gekomen zijn dat de HEERE vanaf het begin had aangewezen, dat hij Zijn volk uit het ergste en verste afdwalen bekeren zou door hetgeen Zijn volk niet was (Rom. 11: 12v., 25v. Deut. 32: 21). Uit de latere tijd van de kerk van de heidenen moeten wij ons een punt voorstellen dat met het onze gelijkheid heeft en waaruit ook blijkt dat de grootste kerkleraar bij de apostel achterblijft, alsook dat de kerk uit de heidenen, om zich bewust te blijven van haar goddelijk doel, altijd behoefte heeft aan de geïnspireerde voorstelling van de eerste en normale periode van de kerk. Dit punt in de kerkgeschiedenis is overal datgene wat in ieder opzicht het meest herinnert aan de geschiedenis en persoonlijkheid van Paulus: de tijd van de reformatie, die weer in Luthers persoon en geschiedenis zijn middelpunt heeft; en wij maken geen bedenkingen deze hersteller en vernieuwer van het Paulinische evangelie, die zo sterk was in zijn God, voor de grootste kerkleraar onder de gemeente uit de heidenen te verklaren. Omdat Luther er zich volkomen van bewust is dat door zijn getuigenis het verduisterd hoofdpunt van de verkondiging van het

evangelie onder de heidenen weer was verhelderd, rekent hij dat vanaf zijn optreden een nieuwe periode in het verloop van de algemene kerkelijke ontwikkeling gekomen is en door dit bewustzijn van de grote hervormende betekenis van zijn werken komt hij het gemakkelijkst tot de hoop dat ook voor de Joden een tijd van bekering zou zijn aangebroken; daarom bemoeide hij zich in het begin veel met de Joden. Maar op die hoogte van verwachting tegen verwachting heeft hij zich zeker niet kunnen houden en zich later in zijn uitspraken en voornemens alleen laten leiden door de sterke indruk van de Joodse verstoktheid. Als nu Luthers krachtig geloof voor de afgrond van de Joodse boosheid en verstoktheid terugdeinst, hoeveel sterker moet het geloof van de apostel van de heidenen geweest zijn, die ook bij zijn aankomst te Rome nog moed en blijdschap heeft om zijn prediking te beginnen door de Joden uit Rome tot zich te laten komen. Zijn liefde tot Israël is een vuur van de HEERE, dat door niets kan worden uitgeblust (hoofdstuk 8: 6v.) en dat daarom, al is het voor een tijd uitgedoofd, des te helderder en heerlijker opvlamt.

Het kost niet weinig strijd, zijn volk, zijn moederkerk te blijven liefhebben, ondanks dat men door de machtigen daarin zo kwalijk wordt behandeld.

De gedachte dat zich onder de Joden het gerucht kon verbreiden dat Paulus als een afvallige Jood naar Rome was gekomen, die het rechtmatige Joodse gericht van het Sanhedrin had verworpen en naar aanleiding van hun vonnis zich op de heidense keizer te Rome had beroepen en dat dit gerucht de Joden een nieuwe ergernis tegen het evangelie zou geven, moest hem nog bijzonder tot spoed aansporen om voor de voornaamsten over zijn zaak en zijn verhouding tot hen een voordracht te houden.

De Joden bewoonden te Rome een afzonderlijk gedeelte van de stad, hun voornaamsten waren daarom niet moeilijk samen te roepen. Het was nu een gunstig teken dat zij de uitnodiging aannamen, die zeker wel tot hen kwam via hen, die tot de bij hen beruchte sekte (vs. 22) behoorden.

Als zij werkelijk tot Hem komen is de toespraak weer als gewoonlijk bescheiden en edel, waarmee hij hen tracht voor te bereiden op het horen van het woord van de waarheid ten leven, door het geloof in de aan de vaderen beloofde Messias. Het is allereerst de eenvoudige, maar nadrukkelijke verklaring van zijn onschuld ten aanzien van de beschuldiging, ten gevolge waarvan hij zich op dit ogenblik gevangen te Rome bevindt: hij heeft niets tegen het volk van de Joden of de vaderlijke gewoonten gedaan. Was hij niet ten volle gerechtigd dit te verklaren, hij, die wel aan de heidenen, tot het geloof in Christus overgebracht, vrijheid van de wet van Mozes verkondigd had, maar verder aan de Joden van afkomst noch door woord noch door voorbeeld, iets anders dan eerbied voor de voorvaderlijke inzettingen tot op het ogenblik zelf van zijn gevangenneming te Jeruzalem had getoond.

De vorm waarin hij zijn gevangenneming en gevangenschap meedeelt, wijst meer op de profetie van Agabus, die diep in zijn gemoed was binnengedrongen, omdat die een herhaling voorstelde van de uittocht van Jezus uit Jeruzalem, dan op de eigenlijke gang van de gebeurtenis.

De Romeinen, die zowel in de persoon van de landvoogd Felix als in diens navolger Festus (hoofdstuk 24: 1 tot 25: 8) mij onderzocht hebben, wilden mij loslaten, omdat er bij mij geen sprake was van halsmisdaad.

Maar omdat de Joden dat tegenspraken, tegen mijn vrijlating protesteerden en de uitlevering aan hun rechtbank te Jeruzalem eisten, waartoe ook Festus wilde besluiten (hoofdstuk 25: 9v.), werd ik genoodzaakt mij op de keizer te beroepen; doch ik heb dit niet gedaan, zoals men dat wil uitleggen, alsof ik iets had om mijn volk bij de keizer te beschuldigen; integendeel, ik ken mijn plichten jegens mijn vaderland tegenover het hoofd van de Romeinse staat zeer goed.

Reeds te Cesarea kan de apostel ter ore zijn gekomen dat de Palestijnse Joden zijn gedrag in hoofdstuk 25: 9vv. zo uitleggen alsof hij zich op de keizer had beroepen om de Joden bij hem aan te klagen. Die argwaan was vanzelfsprekend en hoevelen zouden in de toestand van Paulus zo’n handelwijze tot zelfbehoud hebben aangegrepen? De apostel zocht echter niet zijn zelfbehoud, maar streefde ernaar dat allen, Joden en Grieken, voor Christus mochten worden gewonnen. Lukte het hem de leiders van de Joden te Rome, in het geval zij reeds van die argwaan hadden gehoord, daarvan te bevrijden, dan kon hij niet alleen deze maar ook de overige Joden te Rome voor zich en zijn prediking gunstig stemmen.

Zijn proces stond door het vertrouwen dat hij bij Julius en door hem bij Burrhus gevonden had, op dat ogenblik zo gunstig dat hij eerder veronderstelt dat de Joden te Rome voor hem zouden vrezen, dan dat hij voor hen zou hebben gevreesd. Nadat Claudius de Joden enige jaren geleden uit Rome verdreven had (hoofdstuk 18: 2), waren zij zich nu waarschijnlijk met een klein aantal en met vrees langzamerhand weer in Rome komen vestigen en zij sidderden voor elke stoot die tot een vernieuwing van het verbanningsedict van Claudius aanleiding zou hebben kunnen geven. Zo is dan de bedoeling van de apostel eenvoudig, hetgeen door hem openlijk werd uitgesproken, om het wantrouwen van de Joden, dat door berichten bij hen tegen zijn persoon mocht zijn opgewekt en bij de toenmalige toestand van de Joden te Rome tot vrees voor hen kon zijn geklommen, door een openlijke verklaring terzijde te stellen, om aan hun zielen te kunnen arbeiden, maar niet om onmogelijke twisten ten opzichte van zijn proces te voorkomen.

Daarom dan, omdat ik zeker niets vijandigs tegen mijn volk wil ondernemen en graag alle argwaan die men wellicht geprobeerd heeft bij u op te wekken, uit uw hart zou willen wegnemen, heb ik u bij mij geroepen, om u te zien. Ik wenste uw vertrouwen te winnen in de zaak, waarover eigenlijk het hele proces handelt (vs. 22) en u aan te spreken; want vanwege de hoop van Israël draag ik deze keten (hoofdstuk 26: 6; vgl. 23: 6 en 24: 21

Met wat een boosheid zou Paulus zich hebben kunnen uitlaten over de moordaanslag van de Joden (hoofdstuk 21: 31; 23: 12vv.); maar hij zwijgt er geheel over. Hoeveel reden zou hij gehad hebben om zich bij zijn toehoorders over de volksgenoten in Palestina en de hoge raad te beklagen; maar wij horen er niets van. Wij zien alleen hoe hij ook hier te Rome nog eens de broederhand naar zijn volk uitstrekt: "Vanwege de hoop van Israël, zegt hij, draag ik deze keten, " d. i. om al wat een zoon van Abraham dierbaar moet zijn, wat de profeten hebben verkondigd, wat de vaderen hebben gehoopt, wat ook gij zeker tot op deze dag hebt begeerd, om de Messias en Zijn zaligheid "draag ik deze keten. " Zo’n aankondiging wil zeker zoveel zeggen als: wie oren heeft om te horen die horen!

De hogepriester Onias ten lof wordt in 2 Makk. 4: 2vv. gezegd dat hij het welzijn van zijn volk ernstig op het oog had en de bescherming van de Syrische koning tegen de verrader Simon zocht, niet om zijn volk aan te klagen, maar tot welzijn van land en mensen: hier is meer dan de trouw van Onias. Paulus heeft de hoop op de zaligheid van zijn volk op het oog, als hij de bescherming van de keizer tegen zijn vervolgers inroept.

Zeker heeft wel nooit een leraar, die op een vreemde plaats aankwam, in het uiterlijke een slechtere indruk gemaakt dan de apostel Paulus, toen hij naar Rome kwam en toch heeft niemand zo veel gedaan als deze getuige van Jezus in zijn boeien. Innerlijk brandde in hem een vuur om van Jezus te getuigen, een honger om de zielen ook van de bitterste vijanden te winnen en de goddelijke roeping bestuurde al zijn stappen, baande hem de wegen, opende hem de deuren en deed zijn voetstappen druipen van vet. Het komt er dus bij een leraar volstrekt niet op aan welke uiterlijk indruk hij bij zijn aankomst maakt, met wat voor een vertoning hij op een nieuwe plaats wordt op- en aangenomen; het komt er alleen op aan of hij een getuige van Jezus is, of hij de Heiland het kruis nadraagt, of God hem op die plaats geroepen heeft, of zijn hart brandt van de liefde van Jezus en van honger naar zielen.

Maar zij, de voornaamsten van de Joden te Rome, die zo waren aangesproken, zeiden tot hem: Wij hebben, zoals gij schijnt te denken, noch op officiële wijze (hoofdstuk 9: 2) van de zijde van de oversten van de synagoge en van de hoge raad, brieven over u uit Judea ontvangen, noch iemand van de broeders, als bijzonder persoon naar hier gekomen, heeft van u iets kwaads geboodschapt of gesproken, zodat wij ons dadelijk als tegenstanders tegenover u zouden plaatsen.

Maar ook al ontbreekt het ons aan berichten over u, toch interesseert ons uw verhouding tot het Jodendom wel. Wij begeren wel van u te horen wat gij voelt, welke grondstellingen en bedoelingen gij hebt; want wat deze sekte van de Nazareners aangaat, waartoe gij behoort (hoofdstuk 24: 5 en 14), ons is bekend dat zij overal door de Joden tegengesproken wordt en zo licht de gedachte voor de hand dat wij in u met een afvallige te doen hebben.

Dit antwoord van de Joden maakt het waarschijnlijk dat Paulus in zijn voordracht bepaald heeft uitgesproken dat zij wellicht schriftelijke of mondelinge beschuldigingen tegen hem uit Judea zouden hebben ontvangen. Het schijnt bijna ongelofelijk dat geen van beide had plaatsgehad, maar men moet het volgende bedenken: 1) vóór het appelleren (hoofdstuk 25: 11 "ik beroep mij op de keizer hadden de Joden geen reden om aan de Joden te Rome mededelingen omtrent hem te doen, omdat zij niet konden vermoeden dat Paulus, die te Cesarea gevangen zat en die zij nu hoopten te doen vallen, ook met hun broeders in het verre westen in aanraking zou komen; 2) na het appelleren was het de Judeeërs niet mogelijk, reeds vóór zijn komst te Rome bericht te zenden. De overbrenging van de apostel, dadelijk na het ingediende beroep, geschiedde reeds zo laat in de herfst en zo kort vóór het sluiten van de zee (hoofdstuk 27: 9), dat het hoogst moeilijk is aan te nemen dat een andere scheepsgelegenheid vroeger in Italië zou zijn aangekomen dan Paulus zelf, wiens schip toch in de lente na het openen van de zee slechts de korte en nog bovendien door de wind begunstigde (hoofdstuk 13) weg van Malta naar Puteoli moest maken. Daarom blijft 3) alleen over dat gedurende zijn tweejarige gevangenschap te Cesarea toevallig door bijzondere brieven of door reizende Judeeërs verkeerde berichten omtrent Paulus tot de Joden te Rome zouden gekomen zijn. Het is inderdaad bij het levendig verkeer tussen Judea en Rome en bij het groot opzien dat het werk van de apostel reeds sedert vele jaren gemaakt had en bij de grote beweging die het onder de Joden verwekt, niet waarschijnlijk aan te nemen dat de Joden te Rome dit werken en die ergernis onbekend zouden zijn gebleven. De voornaamsten van de Joden te Rome gaan hier terughoudend te werk, vrezend voor alle uitbreidingen. Zij trekken zich voorzichtig tot het officiële standpunt terug en zo verzekeren zij wat naar de letterlijke zin van de woorden zeker geen onwaarheid zal zijn geweest, dat zij voor zich noch enig geschrift over hem hadden ontvangen, noch mondelinge aanwijzing omtrent hem hadden vernomen. Hoe minder zij zich uiten en hoe minder vooringenomen zij zich voordoen, des te opener, zo hopen zij tevens, zal Paulus zijn bedoelingen openbaren en uitspreken.

Paulus heeft te Rome dus met een gemeente van Joden te doen die, hoewel in een hoofdstad van de wereld, toch op opmerkelijke wijze in de algemene vijandschap van de Joden tegen de apostel nog niet is meegesleept en daarom nog vrij is van besliste vooringenomenheid. Om deze reden komt dan de staat van de Joodse gemeente te Rome overeen met die toestand die het beschrevene tussen de apostel van de heidenen en de Joden te Rome in de gang van de gehele ontwikkeling van de kerk inneemt, in zoverre hij, nadat hij de Joden te Jeruzalem en in Judea aan hun verstoktheid had moeten overlaten, het kan wagen de Joden te Rome kort daarop weer te begroeten met de verkondiging van het evangelie. Hebben zij nu echter omtrent het christelijk geloof nog niet geheel beslist, zij hebben het toch in een zekere mate gedaan, want hun gezegde over het feit van algemene tegenspraak moeten wij zonder twijfel opvatten als een verwerpend oordeel, alleen dat zij nog enige lust betonen om nader de meningen van Paulus te horen.

De arme Joden te Rome wisten niet meer van de zaak waarover Paulus met hen sprak dan dat de leer van Christus, die zij een sekte noemden, in alle landen werd tegengesproken. Dit is het nadeel dat men zich berokkent, als men te veel op het oordeel van de mensen vertrouwt, in blindheid maar gelooft wat anderen geloven of in blinde ijver verwerpt wat de grote menigte verwerpt.

Zover was het dan na een genadig bezoeken van meer dan 30 jaren met het volk van de Joden gekomen, dat zij overal het evangelie tegenspraken en het door Simeon geprofeteerde Christusteken (Luk. 2: 34) overal stond waar Joden woonden, van Jeruzalem tot aan het einde van de aarde.

En toch is de leer van die kleine sekte tot wereldgodsdienst geworden en heeft de vijandschap van Israël en Rome overwonnen, zonder zwaard en boog, alleen door de Davidsslinger van het goddelijke woord.

En toen zij bij hun heengaan een dag met hem hadden afgesproken, één van de eerstvolgende dagen als tijdstip hadden aangegeven waarop zij tot het genoemde doel weer zouden samenkomen en nu die dag gekomen was, kwamen er velen, veel meer dan de eerste maal (vs. 17v.) in zijn woonplaats in het huis, waar hij was opgenomen ("Ac 28: 16, aan wie hij het koninkrijk van God uitlegde. Hij maakte hun bekend dat dit reeds was verschenen en betuigde hun de waarheid dat Jezus waarlijk de Christus was en trachtte hen te bekeren tot het geloof in Jezus, a) zowel uit de wet van Mozes als uit de profeten (hoofdstuk 17: 2v. ; 9: 20 en 22), terwijl hij zich met hen onderhield van ‘s morgens vroeg tot de avond toe.

Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10 2Sa Ps. 132: 11 Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10 9. 6 Jer. 23: 5; 14

Wie zou niet wensen bij die prediking van de apostel aanwezig geweest te zijn?

Zijn uiteenzetting was een tweevoudige; namelijk in de eerste plaats een getuigenis omtrent het rijk van God, d. i. mededeling van de feiten van de verlossing en stichting van het rijk van God door Jezus Christus; en ten tweede een van het Oude Testament uitgaande verklaring ten opzichte van Jezus dat Hij de beloofde Messias was en deze uiteenzetting was om te overtuigen.

Men ziet hoe Paulus worstelde met de geest van de Joden te Rome; alle getuigenissen van het Oude Testament zocht hij op, een hele dag was hij met hen in strijd. En niet zonder gevolg;

toch was de uitwerking ook hier weer een gedeeltelijke. Sommigen lieten zich winnen door het gezegde, anderen waren ongelovig. Zo werden zij het natuurlijk onder elkaar oneens en de vergadering ging tenslotte uiteen, zoals vanaf vs. 25 wordt meegedeeld, toen Paulus het woord van de profeet Jesaja over de verharding van het volk aanhaalde, dat in het Nieuwe Testament meermalen wordt gevonden.

En toen zij bij hun heengaan een dag met hem hadden afgesproken, één van de eerstvolgende dagen als tijdstip hadden aangegeven waarop zij tot het genoemde doel weer zouden samenkomen en nu die dag gekomen was, kwamen er velen, veel meer dan de eerste maal (vs. 17v.) in zijn woonplaats in het huis, waar hij was opgenomen ("Ac 28: 16, aan wie hij het koninkrijk van God uitlegde. Hij maakte hun bekend dat dit reeds was verschenen en betuigde hun de waarheid dat Jezus waarlijk de Christus was en trachtte hen te bekeren tot het geloof in Jezus, a) zowel uit de wet van Mozes als uit de profeten (hoofdstuk 17: 2v. ; 9: 20 en 22), terwijl hij zich met hen onderhield van ‘s morgens vroeg tot de avond toe.

Gen. 3: 15; 22: 18; 26: 4; 49: 10 2Sa Ps. 132: 11 Jes. 4: 2; 7: 14; 9: 5; 40: 10 9. 6 Jer. 23: 5;
14

Wie zou niet wensen bij die prediking van de apostel aanwezig geweest te zijn?

Zijn uiteenzetting was een tweevoudige; namelijk in de eerste plaats een getuigenis omtrent het rijk van God, d. i. mededeling van de feiten van de verlossing en stichting van het rijk van God door Jezus Christus; en ten tweede een van het Oude Testament uitgaande verklaring ten opzichte van Jezus dat Hij de beloofde Messias was en deze uiteenzetting was om te overtuigen.

Men ziet hoe Paulus worstelde met de geest van de Joden te Rome; alle getuigenissen van het Oude Testament zocht hij op, een hele dag was hij met hen in strijd. En niet zonder gevolg; toch was de uitwerking ook hier weer een gedeeltelijke. Sommigen lieten zich winnen door het gezegde, anderen waren ongelovig. Zo werden zij het natuurlijk onder elkaar oneens en de vergadering ging tenslotte uiteen, zoals vanaf vs. 25 wordt meegedeeld, toen Paulus het woord van de profeet Jesaja over de verharding van het volk aanhaalde, dat in het Nieuwe Testament meermalen wordt gevonden.

En sommigen geloofden wel wat gezegd werd, maar anderen, die wel overtuigd waren en zagen, maar zich toch niet wilden overgeven en niet wilden zien, geloofden niet, evenals dat eens te Antiochië in Pisidië en te Thessalonika het geval was geweest (hoofdstuk 13: 43v. ;
4v.).

Volgens onze tekst is het alsof de Joden te Rome de prediking van Christus voor de eerste maal hoorden; er ontstaat onder henzelf een strijd, daar sommigen aan de bewijzen van Jezus’ Messianiteit geloof schenken, anderen niet.

Het was ook werkelijk de eerste keer dat de boodschap van het evangelie tot verstand en geweten van die Joden kwam met bewijzen, dat zij of moesten toestemmen of daartegenover een positieve daad van innerlijke verharding moesten stellen. Daardoor is echter niet geheel en al uitgesloten dat zij vroeger reeds enige kennis van het christendom hadden; want toen Paulus drie jaar geleden uit Corinthiërs zijn brief aan de Romeinen schreef, was deze gemeente reeds een talrijke en bloeiende en kon het bestaan daarvan aan de Joden die in die stad leefden, onmogelijk onbekend zijn. Tussen de Joden te Rome en de christenen te Rome

schijnt geen nader contact geweest te zijn, noch van vriendschappelijke, noch van vijandige aard. Het kan te Rome niet zo geweest zijn als bijv. te Jeruzalem, Corinthiërs en Galatië, dat in de christelijke gemeente zelf een streng Joodse partij was, die nog aan de synagoge gebonden was en van besnijdenis en ceremoniële wetten geen afstand wilde doen en, terwijl zij bij de Joden in de gunst stond, zich daardoor tegenover de apostel stelde. In de brief aan de Romeinen vinden wij niets van dien aard. In de hele brief is nergens een polemiek te vinden tegen een ziekelijk christendom uit de Joden, maar een zuiver thetische uiteenzetting over de verhouding van het evangelie tot het heidendom en het Jodendom, dat heidenen en Joden evenzeer verlossing nodig hadden, evenzeer door het geloof Abrahams ware nakomelingen en deelgenoten van de beloften waren. De tekst Rom. 11: 13vv. doet zelfs vermoeden dat het heidens-christelijke element in de gemeente te Rome het voornaamste en heersende geweest is. Aan de andere kant toont die ook aan, terwijl de apostel zich in het bijzonder tot de vroegere heidenen richt, dat er in de gemeente een niet onbeduidend aantal christenen uit de Joden was. Dit waren echter geen christenen uit de Joden naar de wijze van de Corinthische Petruspartij of van de dwaalleraars uit Galatië, maar naar de wijze van Aquila, namelijk christenen uit de Joden, die op het Paulinische standpunt stonden en wat de leefwijze aangaat zich in het algemeen bij de christenen uit de heidenen aansloten en dit te meer daar door het edict van Claudius het de Joden verboden was daar te leven. Om hun eigen bestaan niet in gevaar te brengen, hield de christelijke gemeente zich uit voorzichtigheid op een afstand van de Joden, bewaarde streng haar Paulinisch karakter, haar vrijheid van de wet; de Joden vermeden de christenen, daar zij afkerig waren van iedere poging tot bekering en met minachting jegens hen vervuld waren; zij sneden op alle manieren een aanraking met de christenen af. Zo wisten zij wel dat de sekte van de christenen een zekere Jezus voor de Messias hield, zonder twijfel ook dat zij in zijn opstanding geloofde, in elk geval dat zij de wet van Mozes niet hield en tenslotte dat de Joden op de hele aarde hun tegenstand boden. Toch waren dat slechts enkele punten die zij deels van horen zeggen hadden, deels door het uiterlijk bekijken van de christelijke gemeente te Rome hadden leren kennen; de prediking van Christus was nog niet rechtstreeks tot hen gekomen. Door de vriendelijke, openlijke aanspraak van de apostel was nu hun vrees in zoverre overwonnen, dat zij het voor billijk beschouwden, zijn godsdienstige meningen uit zijn eigen mond te vernemen.

Prediker! Als een gemeente u als één man bij uw intreden in uw ambt met eerbewijzen ontvangt en zij ook in het begin door uw prediking wordt weggesleept, denk dan niet dat gij hen allen zult winnen; gij zult u tenslotte verheugen als slechts een paar mensen gelovig worden.

En zij waren het met elkaar oneens, zij twistten met elkaar. Zelfs diegenen bij wie de rede van de apostel een zekere overtuiging van Jezus' Messianiteit had teweeggebracht, konden niet besluiten tot het christendom toe te treden. Zo gingen zij uiteen, nadat Paulus door dit heengaan en vooral door de uitdrukkingen van de volstrekt ongelovigen gedwongen, dit ene woord gezegd had, na zo vele andere (vs. 23), maar dat van zeer veelbelang was: Terecht, d. i. op treffende, door de geschiedenis bevestigde wijze (MATTHEUS. 15: 7), heeft de Heilige Geest (2 Petrus 1: 21) gesproken door Jesaja de profeet (Jes. 6: 9v.) tot onze vaderen.

Zeggende, volgens de woorden van de Griekse vertaling: "Ga heen tot dit volk en zeg: Met het gehoor zult gij horen en geenszins verstaan; en ziende zult gij zien en geenszins bemerken. a)

Jes. 6: 9 Ezechiël. 12: 2 MATTHEUS. 13: 14 Mark. 4: 12 Luk. 8: 10 Joh. 12: 40

Want het hart van dit volk is vet geworden en hun oren zijn hardhorend geworden, daar zij ze hebben toegedrukt als degenen die in slaap zijn gevallen, opdat zij nooit met de ogen zouden zien en met de oren horen en met het hart verstaan en zij zich bekeren en Ik hen genezen zou (MATTHEUS. 13: 14v.

Brak Paulus misschien niet te spoedig af? Zij gingen toch pas, toen de apostel hun dat treffende woord zei! En toch, als iets hen nog ernstig zou kunnen stemmen, dan was het juist dit woord. Het moest hun tonen dat het hier niet ging om een theologische mening, maar om de waarheid van God, die ons zalig maakt of verdoemt. Niets drijft meer beslist tot een dadelijk aannemen van het woord, dan de erkentenis dat men verloren gaat als men het niet aanneemt.

Het ontzaglijk godswoord, dat gericht tot de Joden te Jeruzalem, in het evangelie van Johannes (12: 38) aangehaald wordt als een woord van Jesaja, wordt hier, in dit boek, dat in zo bijzondere zin het boek van de daden van de Heilige Geest genoemd mag worden, rechtstreeks en persoonlijk aan de Heilige Geest toegeschreven en Jesaja wordt slechts vermeld als het orgaan waarvan Hij zich bediend heeft.

Het vreselijk gericht van de verharding: 1) niet beschikt door een onbarmhartige Schepper, maar wel door een rechtvaardige Rechter; 2) niet verdiend door zware zonden, maar wel door volhardende tegenstand tegen de geldende genade; 3) niet verkondigd tot troosteloos vrezen, maar wel tot heilzame verschrikking.

De bedoeling waarmee Paulus deze tekst hier aanhaalt, is deze: hij wilde daarmee als met een hamer de harten van de goddelozen treffen, maar tevens de gelovigen, die nog zwak en onzeker waren, moed inboezemen, zodat hun het ongeloof van de overigen niet deed weifelen. Die vervulling werd hier vervuld; daarom hadden de ongelovigen geen reden tot gerustheid, de gelovigen geen reden om te schrikken.

Het zij u dan bekend dat de zaligheid van God aan de heidenen gezonden is, nadat zij aan u Joden overvloedig is verkondigd en aangeboden, en dezen zullen het horen en in geloof aannemen (hoofdstuk 13: 46; 18: 6).

Te Rome herhaalde zich in het klein wat in het groot de inhoud vormt van de hele geschiedenis van de apostelen. Door Israël’s schuld was Paulus uit Jeruzalem, ja uit de tempel als misdadiger geworpen en in het middelpunt van de heidenwereld geleid; zo gaat nu ook de zaligheid in de Messias van de Joden tot de heidenen over.

Paulus heeft nu voor de derde maal het overgaan van het rijk van God van de Joden tot de heidenen verkondigd, te Antiochië, te Corinthiërs en hier te Rome, dus in Azië, in Griekenland en in Italië.

"Zij zullen het horen", dat was het vertrouwen van de apostel; het grote avondmaal is bereid, willen de eerstgenodigden niet komen, dan zullen de wegen en de heggen gasten opleveren die zich zullen laten nodigen om binnen te komen, zodat het huis van God vol zal worden.

Een verbazend profetisch woord omtrent een wereld van heidenen, toen nog aan het evangelie vreemd: zij zullen het horen! Zij zullen het verachten, bespotten, vervolgen, zijn predikers aan het kruis hechten en zijn belijders de leeuwen voorwerpen; maar toch is het einde: "zij zullen het horen! " En ziet, de kerkgeschiedenis, de wereldgeschiedenis, de zendingsgeschiedenis

heeft deze verbazende profetie vervuld, stap voor stap tot op deze dag. Het woord is een waarschuwing ook voor de tegenwoordige christenen: 1) om hen te straffen vanwege hun verharding en ondankbaarheid; 2) om hen te beschamen door de begeerte van de heidenen naar zaligheid; 3) om hen te herinneren aan de dreigende gerichten van God. (Openbaring 2: 11: 7vv.).

De diep tragische liefde van de apostel voor zijn volk, door het christendom tot priesterlijke overgave verheerlijkt, maar vol bittere ervaringen, komt hier tot een zeker einde door volkomen overgave aan de ernstige raadsbesluiten van God over Zijn volk Israël. Dat de doorn in zijn vlees, waarover hij moest klagen (2 Kor. 12: 7) niets anders was dan het lijden van zijn leven dat de onveranderlijke vijandschap van Israël hem bezorgde, dat hij in deze liefde tot de grootste offers voor zijn volk bereid was (Rom. 9: 3) en dat hij zelfs de bekering van de heidenen indirect beschouwde als een middel om voor de latere redding van Israël te zorgen, daarin wordt alle trouw voor zijn volk openbaar.

Dit grote keerpunt, waarmee de tijd van de genade voor Israël was afgelopen en de tijd gekomen dat aan de leer en de geestelijke levensschatten van die verachte sekte, die overal tegengesproken wordt, tenminste voor vele eeuwen aan de heidense volken werd gegeven, die toen hun zwaartepunt te Rome vonden, was het juist dat Lukas ons door de laatste ontmoeting van Paulus met de Joden te Rome duidelijk voor ogen wilde stellen; daarom wendt hij zich later met de korte, maar zeer merkwaardige opmerking over het werk van de apostel te Rome tot het einde van zijn geschrift.

En toen hij dit gezegd had, gingen de Joden weg, 1) al redetwistend onder elkaar. 2) In veel handschriften ontbreekt dit vers; het wordt door veel uitleggers voor een onechte toevoeging gehouden; het is echter wel echt.

In Gen. 10 werden eens de heidenen door de heilige geschiedenis losgelaten, daar God de Heere hen voortaan hun eigen wegen liet wandelen zonder Hem (hoofdstuk 14: 16 Efeziers 2: 12 Deut. 4: 19). Eveneens laat nu de heilige geschiedenis van het Nieuwe Testament de Joden los uit het verband van het rijk van God en laat ze ter volvoering van de in Deut. 32: 20 uitgesproken bedreiging aan hun lot over, waarvan de gebeurtenissen in het boek Esther reeds een voorspel zijn geweest. De Joden gingen heen - weg van het aangezicht van de apostel en juist daarmee uit de licht- en levenskring van de goddelijke genade en waarheid en daarmee tevens in de ellende van de verwerping van het aangezicht van de Heere, van de verstrooiing en de duisternis van deze wereld; en zo gaan zij heden nog heen, zonder vaderland, zonder rust als die fabelachtige wandelaar, de eeuwige Jood Ahasveros, die niet kan sterven. Zij gaan heen, terwijl zij nog in de verstrooiing hun eigenaardigheid behouden, na hun val nog een rijk begaafd volk vol onverwoestbare levenskracht zijn, na duizenden jaren nog ieder in het bijzonder met de stempel van Abrahamszoon op het voorhoofd; zij gaan heen een schonere toekomst tegemoet, die ook voor hen, tenminste voor de besten onder hen, bewaard is door de lankmoedigheid en barmhartigheid van hun oude Verbondsgod (Openbaring 7: 1vv. ; 14: 1vv.), die echter niet voor hen zal aanbreken, voordat zij zeggen: Gezegend is Hij die komt in de naam van de Heere! (MATTHEUS. 23: 39 Openbaring 11: 11v.)

Het woord van de apostel had dus een angel achtergelaten, die tot verder nadenken aanzette. En wanneer hun vragen het ware was, als hun zoeken het goede was, dan zal toch vroeger of later nog de een of ander onder hen tot de apostel zijn gekomen met de vraag: "wat moet ik doen om zalig te worden? Veel onrustig vragen, veel bedrijvig zoeken, veel rusteloos navorsen is er ook heden nog onder dit volk van de Joden niet alleen, maar onder het

menselijk geslacht in het algemeen. Indien het nu maar altijd een vragen was naar het hoogste goed, naar de zaligmakende waarheid en een vragen in de ware geest, een oprecht verlangen naar de zaligheid - o, dan moest dit vragen en zoeken toch altijd weer terugleiden tot Hem die zegt: "Ik ben de weg en de waarheid en het leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij. " Daarom, mijn ziel, wat vermoeit gij u met de dingen van deze aarde, die toch spoedig vergaan en tot stof en as worden? Zoek Jezus en zijn licht; al het overige baat u niet!

Het slotwoord (vs. 30 en 31). "Paulus te Rome - de vrucht van het evangelie, het einde van de Handelingen van de apostelen, " zo beschrijft Bengel juist dit slot van ons boek. Hoe weinig woorden het ook bevat en hoe smartelijk het ons is een nader bericht te moeten missen omtrent de eindbeslissing van het lot van de apostel, toch is het geenszins een afbreken vóór het werkelijke einde, zoals men veelal heeft gemeend, maar het einde zelf, dat ook in zijn uiterlijke woordgebruik juist overeenkomt met het einde van het evangelie van Lukas (24: 52 en 53). Aan Christus' bevel aan de apostelen in hoofdst. 1: 8 is nu voldaan, eveneens aan de roeping die Paulus in hoofdstuk 9: 15; 23: 11 het bijzonder kreeg; het werk van Lukas is dus, wat zijn gehele doel en bestemming aangaat, nu aan het einde. Wij blijven echter na het verdwijnen van de apostel niet eenzaam achter. Toen de discipelen op de berg van de verheerlijking uit hun heilige verrukking tot zichzelf kwamen, toen de verheven gedaanten van Mozes en Elia waren verdwenen en zij hun ogen ophieven, zagen zij niemand dan Jezus alleen (MATTHEUS. 17: 8). Ook voor onze ogen zijn nu de gestalten van de heilige getuigen verdwenen, die de Handelingen van de apostelen ons voorstelde: een Paulus en Petrus, een Johannes en Jakobus, een Stefanus en Barnabas, een Tabitha en Lydia. Maar wie achterblijft nadat alle getuigen hun loop volbracht hebben, wie ons volkomen voor ogen moet blijven als de Koning van Zijn rijk, als de Heere van de heerlijkheid, aan wie de eer zij en blijve van alle arbeid van Zijn dienstknechten, dat is: "Jezus alleen. "

En Paulus bleef naar de hem in vs. 16 gegeven vergunning, twee hele jaren tot de lente van het jaar 63 n. Chr. is zijn eigen gehuurde woning, 1) die hij na het heengaan van Aquila en Priscilla van Rome had betrokken Ac 28: 16; en hij ontving allen die tot hem kwamen, omdat de verlichting door Burrhus toegestaan niet weer werd teruggetrokken. 2)

Het eigen gehuurde en de vrijheid om daarin te wonen, was een gezegend gevolg van het juiste bericht van Festus omtrent hem en dus ook een zegen van het getuigenis van de waarheid, door hem te Cesarea afgelegd. Het was echter een zaak die geld kostte, waartoe vooral de Filippensen (Filip. 4: 10vv.) vrijwillige gaven schonken.

Zonder twijfel zijn hier Romeinen en wel volgens het verband in een groot aantal bedoeld, die van Christus nog niets wisten, heidenen te Rome, die door de bekendheid van de apostel, die zich in de meest onderscheiden kringen van de hoofdstad, vooral ook door de hoofdman Julius en diens soldaten verbreidde, op hem werden opmerkzaam gemaakt en zich tot hem aangetrokken voelden. Langzamerhand kwamen dan gedurende de twee jaren allen die in de hoofdstad van Rome enige godsdienstige behoefte kenden en voelden en zo vormde zich bij deze werkzaamheid van de apostel gedurende twee jaren een innerlijk slot voor de evangelieverkondiging, waarop ook Lukas schijnt te willen wijzen door de dubbele uitdrukking in vs. 31, zoals wij die reeds in vs. 23 vonden. Paulus ging tegenover de heidenen te Rome met een bewust streven naar volkomenheid en samenhang te werk, dat zijn grond heeft in zijn bewustzijn van de hoge en omvattende betekenis van de plaats waar de verkondiging plaats vond. Op gelijke wijze is reeds de brief aan de Romeinen ingericht, zoals geen andere zendbrief, op een wijze die het gehele gebied van de apostolische leer omvat en een samenhangend geheel vormt.

Wat een heerlijk karakter van een knecht van Christus allen alles te worden, aan ieder die raad en troost voor zijn ziel zoekt, vrije toegang te verlenen, zijn huis en hart te openen voor allen die willen zalig worden! Het is niet goed als van een prediker moet worden gezegd: het kost moeite om tot hem te komen.

Zo leefde hij hier in de hoofdstad van het toenmalige wereldrijk en predikte het Koninkrijk van God, dat bestaat in gerechtigheid, vrede en blijdschap in de Heilige Geest (Rom. 14: 17) en leerde op de plaats waar de Romeinse keizer zich liet noemen met de titel van heer, alsof hij goddelijke verering voor zich wilde (hoofdstuk 25: 26), van de Heere Jezus, als degene in wiens naam alle knie zich moet buigen (Fil: 2: 10). Hij deed dit met alle vrijmoedigheid, onverhinderd voor de heidenen (vs. 28), zonder dat de Romeinse overheid dit prediken en leren in enig opzicht in de weg stond, terwijl hij zo tevens tegen de vervolgingen van de Joden te Jeruzalem en de vijandschap van degenen die te Rome waren, beschermd werd (2 Tim. 2: 9). Na verloop van de twee jaar veranderde echter de hele toestand van de apostel (zie Aanm. II. c. Nr. 1 en 2).

Van deze vrijmoedigheid of blijmoedigheid te Rome getuigen ook zijn brieven, die hij daar schreef, die allemaal geuren van de vreugdeolie waarmee de Heere Jezus hem zalfde.

Paulus’ twee jaren te Rome, de kroon van zijn apostolische ambtsbediening: 1) in het middelpunt van de heidenwereld plant hij het kruis van Christus, waarvoor alle tempels van de heidenen in het stof moeten vallen; 2) gebonden naar het lichaam zorgt hij in trouwe herderlijke liefde ook voor zijn verwijderde gemeenten; 3) wachtend op de roepstem van zijn Heere, maakt hij zich gereed om de arbeid van zijn leven met zijn bloed te bezegelen.

Paulus, een gevangene te Rome, heden evengoed als 1800 jaar geleden. Is het ook heden onder de geestelijke bewindvoerder te Rome een zacht en aangenaam verblijf, zoals eens onder de Romeinse keizer gebonden? 1), Paulus, de heraut van evangelische vrijheid is gebonden aan de keten van menselijke instellingen; 2) Paulus, de prediker van gerechtigheid door geloof is gebonden onder het genot van uiterlijke werkheiligheid; 3) Paulus, de man van apostolische armoede en ootmoed is gebonden naast de glans en de pronk van pauselijke wereldheerschappij.

Met de levendigste en meest verschillende trekken heeft het boek "de Handelingen van de apostelen" door zijn verhaal voor ogen gesteld hoe de werkzaamheid en persoonlijkheid in haar aantrekkelijkste en innemendste vorm door de openbare macht te Jeruzalem, de stad van God, bitter gebaat en dodelijk vervolgd werd. Daarentegen zien wij nu hier dat, hoe omvattend de verkondiging en het onderwijs van de apostel in de hoofdstad van het wereldrijk ook was en met hoeveel vastheid en blijmoedigheid die ook plaats had, haar toch geen hindernis in de weg werd gesteld. De oorspronkelijke verhouding van Jeruzalem en Rome tegenover het rijk van God is dus geheel omgekeerd, de kerk van Christus heeft Jeruzalem verlaten om zich naar Rome te verplaatsen; de "Handelingen van de apostelen" is dus werkelijk gekomen bij het doel in hoofdstuk 1: 8 aangegeven en kan nu worden afgesloten.

Eenvoudig maar statig besluit de schrijver zijn tweede boek ongeveer in de toon en op de wijze waarop hij ook zijn eerste boek, het evangelie, met een zuiver afgeronde en sierlijk aflopende volzin ten einde brengt. Verplaatste het slot van het evangelie ons naar Jeruzalem, waar de apostelen lovend en dankend verbleven in afwachting van de beloofde Parakleet (Luk. 24: 53), hier aan het slot van de Handelingen (vs. 30 en 31) bevinden wij ons met

Paulus te Rome, waar hij twee hele jaren in zijn eigen gehuurde woning bleef en allen ontving die tot hem kwamen en hen het koninkrijk van God predikte en leerde van de Heer Jezus met vrijmoedigheid en zonder enige belemmering. Hier eindigt dan nu het boek van de Handelingen (het boek van het leven van Jezus in de hemel, het boek van de werken van de Heilige Geest op aarde), nadat het ons de eerste lijnen heeft voorgetrokken van een geschiedenis van de kinds- en jongelingsjaren van de gemeente op aarde, die wel nooit anders dan op gebrekkige wijze door schrijvers kon voortgezet worden, aan wie de leiding in alle waarheid bij al hetgeen zij voor de navolgende eeuwen zouden te boek stellen daartoe voortaan niet was toegezegd. Er is in deze gewijde oorkonden een bepaalde horizon waarbinnen de rechtstreekse openbaringen van de Geest zich beperken. Zoals de apostelen, de Heere nastarend bij Zijn opneming ten hemel, de wolk tussenbeide zagen komen, die Hem wegnam uit hun gezicht, zo is er ook in deze historische mededelingen, aan de gemeente door de Heilige Geest geschonken, een ogenblik van plotselinge terughouding, van plotselinge overgang als in de atmosfeer van een geheel andere, in dit opzicht zeker dalende bedeling. Zoals wij in dit boek van de Handelingen een engel uit de hemel door bovennatuurlijke wegen Petrus zagen verlossen en uitleiden uit de gevangenis tot in de straten van Jeruzalem, om hem dan verder aan zijn eigen menselijk verstand en het gebruik van de gewone middelen en wegen over te laten, zo laat de Heilige Schrift ons hier opeens als het ware alleen en staakt vanaf nu het rechtstreeks goddelijke van haar onderwijs. Immers moest er, zou de wereld de beschreven boeken van dit gehalte kunnen bevatten, zo’n punt, zo’n ogenblik van overgang zijn. En nu mag na een geschiedverhaal van rechtstreeks goddelijke besturing en ingeving, die nieuwe wereld van enkel menselijke schriften over de verdere geschiedenis van de kerk van Christus op aarde, nu reeds sedert bijna achttien eeuwen gevolgd, nu mogen de legenden van Rome of de gissingen op de uitkomsten van de wetenschap, tot overstelpens toe het eenvoudig maar kristal zuiver woord van Lukas vervangen, wij hebben hier in deze door God gegeven oorkonden een vaste grond voor onze voeten, die wel voor een tijd overdekt, maar nooit of nimmer weggespoeld kan worden. Wij hebben daarbij in die latere boeken van menselijke oorsprong, de onbedriegelijke bewijzen van het hemelsbreed onderscheid tussen de uitkomsten ook van de vlijtigste nasporingen en de gave van een goddelijke mededeling. Wij bezitten juist in die tot in het oneindige en in het ongerijmde vermenigvuldigde legenden van menselijke dichting of bijgeloof, de tastbare kentekenen van het onderscheid tussen de ongezonde vrucht van weelderige dichting en de eeuwig frisse soberheid van de zuivere en onvermengde waarheid van boven. Nee, menselijke wetenschap zou evenmin als menselijk bijgeloof zich tevreden hebben kunnen stellen met dat vrije fragmentarische, dat overal het werk van de Heilige Geest karakteriseert. Niet alles wat onze menselijke nieuwsgierigheid of belangstelling zich meegedeeld zou wensen, heeft ons hier, evenmin als elders, hogere wijsheid gegeven. Geen eenvoudig menselijk schrijver zou de verleiding hebben kunnen weerstaan om in dat boek van de apostelgeschiedenis ons ook nog al de verdere lotgevallen, de geloofsdaden, de laatste woorden, het sterven, op z’n minst van de moeder van de Heere, van heel het twaalftal van de apostelen, van de broeders van de Heere te beschrijven. Of zou aan Lukas niets meer bekend geweest zijn van dat alles, behalve het zeer belangrijke, maar weinige, dat hij ons daarvan geeft in zijn tweede boek aan Theophilus? Latere oningewijde schrijvers hebben het, als zij het niet wisten, (de geschiedenis van de eerste tijden getuigt er reeds van!) uit hun vrome gissing of verbeelding aangevuld. Maar juist hun soberheid, hun terughouding kenmerkt in onze Heilige Schriften, de mannen geleid en gewijd door die God zelf, die ook in het werk van zijn schepping zijn rijkdom tegelijk openbaart en verbergt in wijze spaarzaamheid.

De apostolische kerk bij al haar heerlijkheid staat tot de volkomen geworden kerk van God toch slechts als de bloei tot de vrucht, als de gedaante van de vernedering van onze Heere tot

Zijn verhoging, als het leven van het geloof tot het leven in aanschouwen. Ja, als het schone paradijs in het begin (Gen. 2) tot de nieuwe aarde aan het einde (Openbaring 21 en 22 De tijd van de apostelen is het kind in Christus, maar is niet de man in Christus (Efeziers 4: 13) heel iets anders? Tussen de tijd van het kind en de man ligt de tijd van de jongeling; zijn eer is het de boze te overwinnen (1 Joh. 2: 13vv.) en tot deze overwinning voert slechts hete, moeilijke, gevaarlijke strijd. Paulus voorzegt die in zijn afscheidsrede te Milete (hoofdstuk 20: 29vv.). Die strijd is gekomen en nog niet volstreden; een nauwkeurige geschiedenis van die strijd bevat het laatste boek van de Bijbel, maar in profetische aankondigingen, die ons pas aan het einde geheel duidelijk zullen zijn en de volle troost zullen geven dat de hele kerkgeschiedenis onder de nauwkeurigste hoede van haar opperste Herder heeft gestaan. Dan zullen wij zeker vele delen van die geschiedenis anders kunnen waarderen dan nu; dan zal ons duidelijk zijn wat voor het rijk van God daaruit werkelijk het gewichtigste is geweest; maar dan is ook de tijd gekomen om met de griffel van de Heilige Geest het tweede deel van de kerkgeschiedenis te schrijven, een waardige tegenhanger voor het eerste deel daarvan, dat wij in de Handelingen van de apostelen hebben. Voor dat werk zullen de duizend jaren in Openbaring 4-6 wel stof genoeg geven.

Wij hebben nu nog verschillende zaken te behandelen. Ten eerste moeten wij over de twee jaren van Paulus' gevangenschap te Rome spreken en in het bijzonder over de brieven die volgens de omstandigheden van hun vervaardiging daar zullen geschreven zijn. Vervolgens zullen wij moeten nagaan of op deze gevangenschap een vrijspreken en loslaten van de apostel, of diens marteldood gevolgd is en van Rome weer een blik moeten werpen op Jeruzalem om de verdere ontwikkeling van de christelijke gemeente daar, waarop wij reeds in de aanmerkingen bij hoofdstuk 25: 5 onze aandacht vestigden, verder na te gaan en ons in het bijzonder het lot van het Joodse volk tot aan de eindcatastrofe, de verwoesting van de tempel en de Heilige stad, voor te stellen. Dit is echter een zo rijke stof dat wij er de voorkeur aan moeten geven die in een bijzonder aanhangsel te behandelen, waarheen wij reeds meermalen hebben verwezen en dat aan het einde van de Synopsis achter dit boek zal worden geplaatst.

Wij moeten ons hier ertoe beperken in enkele stellingen, als in een toevoegsel aan de uiteenzettingen in dat aanhangsel de bovengenoemde punten aan te roeren. De brieven, die in de gevangenschap geschreven zijn, zijn de volgende vijf: 2 brieven aan Timotheus, aan de Efeziërs, aan Filemon, aan de Kolossensen en aan de Filippensen. Daarvan zijn de eerste en tweede brief en desgelijks later de derde en vierde uit dezelfde tijd; alle vier vallen nog in het jaar 61; de beide eerste in de zomer, de beide anderen in de herfst van het genoemde jaar; de brief aan de Filippensen daarentegen behoort reeds tot het einde van het jaar 62, aangezien de apostel daarin van de grote gevolgen van zijn prediking te Rome spreekt. Waarom wij de tweede brief aan Timotheus niet, zoals andere schriftverklaarders doen, na de tijd van de twee jaren in vs. 30v. vermeld plaatsen, zodat zij pas zou zijn vervaardigd toen het proces van Paulus reeds voor de Romeinse keizer was begonnen, hebben wij in de aanmerkingen bij hoofdstuk 25: 8 en 11 reeds aangeduid. De uitleg van de brief zal aantonen hoe nauw die met de brief aan de Efeziërs samenhangt. Wat verder het einde van de gevangenschap te Rome aangaat, in hoofdstuk 20: 27 werd aangewezen waarom het aannemen van een bevrijding uit deze gevangenschap en die van een tweede, waarin de apostel dan de marteldood zou hebben geleden, als geheel onaannemelijk voorkomt. Het aannemen van een tweede gevangenschap, schrijft Schaff, berust op zeer zwakke gronden en is niet zozeer uit betrouwbare, historische traditie, als uit het streven voortgekomen, aan de ene zijde om de werkkring van de apostel zo ver mogelijk uit te breiden, aan de andere zijde om zekere moeilijkheden weg te nemen, die de verklaring van de pastoraalbrieven en in het bijzonder van de tweede brief aan Timotheus veroorzaakt. Dit zijn echter moeilijkheden die op bevredigende wijze zonder deze hypothese

en de daarmee verbonden ongewettigde combinaties kunnen worden opgelost. Wat de omstandigheden te Jeruzalem aangaat, moesten wij bij hoofdstuk 25: 8 onze bevreemding uitspreken waarom de leden van de christelijke gemeente daar, die Paulus bij het verhoor voor Festus hadden moeten terzijde staan en zijn onschuld door hun getuigenis hadden moeten bevestigen, zich in het geheel om zijn lot niet bekommerden. Zoals nu daardoor duidelijk wordt dat de Judaïstische geest bij de gemeente is doorgedrongen en daaraan schuld heeft, zo hebben wij ook bij hoofdstuk 25: 5 ("Ac 25: 5 er ons reeds op voorbereid dat het met de gemeente een zeer bedenkelijke wending zou nemen. Het was zeer gevaarlijk voor de christenen als de ongelovige Joden en Farizeeërs zich met hen zouden proberen te verbroederen, nog sterker bij hen begonnen aan te dringen en hen in verzoeking zouden brengen om voor heel het Jodendom te kiezen en het geloof in Christus te verloochenen, hetgeen dan ook werkelijk na het ombrengen van Jakobus II met Pasen 62 heeft plaatsgehad. Thans moeten wij ook spreken over de brief aan de Hebreeën, die, naar wij menen, na de marteldood van Paulus ongeveer in de zomer van het jaar 63 uit Beneden Italië door Lukas is geschreven. Vooral blijkt uit de voorafschaduwende geschiedenissen, waarop de christenen in hoofdstuk 11 worden gewezen, in welke toestand zij zich toen bevonden, want dat zijn geen voorbeelden van geloof in het algemeen, maar zij zijn zo gekozen en in zulke bewoordingen meegedeeld dat zich in elk van die de bijzondere toestand van de Hebreeën afspiegelt en een daad van geloof in een beproeving van geheel gelijke aard voorkomt. Als dan in vs. 4 de vervaardiger schrijft: "door het geloof heeft Abel een meerdere offerande aan God geofferd, " dan geeft hij daarmee te kennen dat Israël op Kaïns wijze tegen de ware kerk handelt, de godsdienst van de gemeente wordt echter door God aangezien, terwijl Hij op de Joodse cultus evenmin als op Kaïns offer met welgevallen kan neerzien. Als hij daarop in vs. 5 op Henoch wijst, die de zondvloed voorzegd heeft, maar voordat die kwam, werd weggenomen, dan heeft dit betrekking op het feit dat ook de gemeente van Christus uit het geslacht van de Joden zal worden uitgeleid en niet met hen in hetzelfde oordeel zal vallen. Nog meer bepaald blijkt dit uit hetgeen in vs. 7 van de redding van Noach en zijn huis door de ark wordt gezegd. De gelovigen uit de Joden moeten nu ook volgens vs. 8-10 gelijk worden aan hun stamvader Abraham, die niet weigerde uit het huis van zijn vader weg te gaan en het hem nog onbekende land tot het verblijf van zijn vreemdelingschap te kiezen en zich aan de toekomst vast te houden. Is dan de christelijke gemeente in vergelijking met het volk van de Joden zeer klein in getal en lijkt zij in haar hele toestand kinderloos en zonder toekomst, dan hoeft zij slechts volgens vs. 11v. aan Sara te denken om zich te troosten met een latere overvloedige groei. Wacht haar ook volgens vs. 13v. het verlies van het vroegere vaderland en de vreemdelingschap op aarde, dan toont zij, juist door die overeenstemming met de heilige aartsvaders, het echte volk van God te zijn. Nu, zo wil de briefschrijver de gemeente in vs. 17v. leren dat God van u het gemis eist van het dierbaarste dat gij had; uw volk, de heilige tempel en de godsdienst, die een goddelijke instelling en belofte hebben, moet gij opgeven. Maar doe het alleen door het geloof waardoor Abraham ook bereid was zijn zoon Izaak op te offeren, dan zult gij alles, als opgewekt uit de dood, weer in verheerlijkte gedaante ontvangen. Gij zijt inderdaad de gezegenden van de Heere, die de zegen van Abraham tot de volgende geslachten moeten overbrengen, net als Izaak tot zijn beide zonen en Jakob tot de twee zonen van Jozef (vs. 20v.). Hebben noch Jozef noch Mozes door de aardse heerlijkheid, die zij in Egypte konden hebben, zich laten verblinden, maar het beloofde land, de verkiezing van hun volk en de beloning van God vast in het oog gehouden, doet dan in uw positie evenzo. Hebben de ouders van Mozes het door de Heere geschonken, zo mooie knaapje niet overgegeven, maar het in het verborgene bewaard tegen het gebod van de koning, dan verraadt ook gij niet wat u als een heerlijk geschenk, rijk in beloften is gegeven en vreest voor het gebod van de tegenwoordige machten niet zo zeer dat gij daarnaar zoudt handelen (vs. 22-26). Op die wijze past de schrijver in vs. 27vv. ook de verdere geschiedenis van Israël van

de uitvoering van het volk uit Egypte, van de viering van het pascha, van het doorgaan door de Rode zee, van de inneming van Jericho, van het geloof van Rachab, waarmee zij de verspieders opnam en van de helden uit de tijd van de richters, koningen, profeten en Makkabeeën toe met het oog op de uittocht die hen wachtte, op de christelijke cultus, of hun redding uit de stad die het verder tegemoet ging en die tot een nieuw Egypte is geworden (Openbaring 11: 8). Zij wonen te midden van een volk, dat voor de straf rijp geworden is, daarom moeten zij daarvan, al bestaat het ook uit broeders naar het vlees, eerst met hun hart van hen scheiden en zich plaatsen aan de zijde van de boden van God, die tot hen komen, om het naderend onweer van het oordeel te verkondigen. Met hen moeten zij gemene zaak maken als nu Jericho's muren zullen vallen door de kracht van de roeping, die aan de gemeente van het Nieuwe Testament is gegeven (MATTHEUS. 21: 21). Dit moeten zij doen, opdat zij niet met de ongelovigen worden verdorven. Hun strijd is dezelfde, die al die helden hebben gestreden. Ja, in hen moet alles wat de ouden slechts als in een voorbeeld met alle krachten hebben nagejaagd en met opoffering van zichzelf, tot zijn eigenlijk doel en tot volmaking komen. Het is opmerkelijk dat van de drie eerste evangelisten juist Lukas degene is die aan de voorzegging van Christus omtrent de ondergang van Jeruzalem op de ondubbelzinnigste en meest bepaalde wijze de vorm geeft voor de aanwijzing voor de christelijke gemeente daar, wat zij dadelijk bij het begin van de belegering van de stad moest doen, terwijl hij de apocalyptische vorm waarin die voorzegging bij MATTHEUS. 24: 15vv. optreedt en daarmee tevens op de gebeurtenissen van de laatste tijd slaat, geheel van haar wegneemt en uitsluitend het oog vestigt op het gericht over Israël (Luk. 21: 20vv.). Hij had, verlicht door de Heilige Geest, begrepen welke verhouding het woord van de Heere moest hebben tot de tijd waarin hij zijn evangelie schreef, om hen voor wie het in de eerste plaats en reeds toen voor de onmiddellijk nabij zijnde toekomst gold, Gods wil duidelijk en helder te doen zien. Van de overige brieven waarover wij hier nog niet spraken, dateert de brief van Petrus ongeveer uit dezelfde tijd als de tweede brief van Paulus aan Timotheus en de brief aan de Efeziërs. De brief van Judas, ongeveer in dezelfde tijd als die aan de Filippensen geschreven, geeft dan voor de tweede brief van Petrus, die een jaar later geschreven is, de grondstellingen, zoals dat uit de nauwe verwantschap van de beide brieven blijkt. De Openbaring van Johannes plaatsen wij, wat haar vervaardiging betreft, in het jaar waarmee werkelijk het oordeel over Jeruzalem en het Joodse volk begon en wel in het bijzonder op 19 oktober van het jaar 66 n. Chr., toen ook de vlucht van de christelijke gemeente naar Pella plaats vond. De bijbelse grond daarvoor hebben wij deels in Ezechiël. 24: 1vv., deels in het woord van Christus (MATTHEUS. 24: 20) gevonden, zonder dat wij de zaak hier nog eens nader zouden behoeven aan te wijzen. De drie brieven van Johannes zijn enige tijd later, nog gedurende de tijd van de verbanning van de apostel op Patmos en gedurende het voeren van de Joodse oorlog door Vespasianus geschreven. (Zie Aanm. II. p. 3).

SLOTWOORD OP DE HANDELINGEN VAN DE APOSTELEN

Met ons slotwoord op het evangelie van Lukas waren wij gekomen tot het punt dat tegen het einde van Paulus' tweejarige gevangenschap de schrijver van het evangelie zich niet meer bevond bij de apostel te Rome, maar ergens anders. Wij hadden voor het Slotwoord op de Handelingen van de Apostelen als eerste vraag ter beantwoording bespaard, waar Lukas in die tijd zich ophield en wat hij daar had verricht. Intussen hebben wij dit echter ook besproken in het tweede aanhangsel onder b. Nr. 3 en c. Nr. 4. Volgens de uiteenzettingen, daar gegeven, begaf Lukas zich omstreeks de herfst van het jaar 62 eerst naar de broeders te Puteoli en dan verder naar Regium in Beneden Italië (hoofdst. 28: 13v.), omdat de apostel niet wilde dat hij mede zou worden gewikkeld in het proces dat hen wachtte, maar men hen voor een dubbel werk in het belang van de kerk meer nodig had. Dat werk is de verzorging van de christelijke

gemeente te Jeruzalem, die van haar apostel Jakobus II beroofd is en nu in grote verzoeking is. Deze moet geestelijke zorg hebben en nadrukkelijk onderricht door een apostolisch man, die met haar bekend is en haar vertrouwen geniet. Aan de andere zijde moet hij de apostel Johannes, die te Antiochië in Syrië gestationeerd is, tot een verhuizen naar Efeze proberen te bewegen, omdat dit het middelpunt is van de Oosterse en Westerse, van de Aziatische en Europese christenen en waarvoor Timotheus, zelfs als hij daar had kunnen zijn, toch niet voldoende zou zijn geweest. Wij hebben er reeds eerder op gewezen hoe Lukas te Puteoli en Regium de brief aan de Hebreeën in 6: 1 schreef. Op de laatste plaats bevond hij zich zeker als gast bij Theofilus Lu 1: 4; opnieuw bevonden zich bij hem de "broeders uit Italië, " van wie hij de groeten overbrengt (Hebr. 13: 24), waaronder wij zeker wel de christenen moeten verstaan die uit Rome en Puteoli zijn gekomen en die hem bericht gaven van de uitslag van het proces van Paulus en van de wedervrijlating van Timotheus (Hebr. 13: 23). Samen met deze laatste kwam hij later te Jeruzalem en reisde hij vandaar verder naar Antiochië tot Johannes, die hij vervolgens enige later tijd naar Efeze vergezelde, vanwaar hij omstreeks de eerste helft van het jaar 64 zijn evangelie liet uitgaan. Spoedig keerde hij echter, zo hebben wij op de bovengenoemde plaats onze combinatie gemaakt, met achterlaten van Timotheus bij Johannes te Efeze, naar Antiochië terug en schreef hij de Handelingen van de Apostelen tot aan het einde van het jaar 65. Men zou om de klank van de woorden, zoals in Luk. 21: 20 de eschatologische rede van Christus is weergegeven: "Wanneer gij zien zult dat Jeruzalem door legerkampen omsingeld wordt, weet dan dat haar verwoesting nabij gekomen is, " terwijl daarentegen in MATTHEUS. 24: 15 en Mark. 13: 14 staat: "wanneer gij dan zult zien de gruwel van de verwoesting, waarvan door de profeet Daniël gesproken is, staande waar het niet behoort, " ertoe kunnen komen om de vervaardiging van het Lukas-evangelie pas na de tijd van de belegering van de stad door Cestius Gallus, d. i. na oktober van het jaar 66 n. Chr. (Aanm. II. d. Nr. 4) te verplaatsen, alsof de schrijver vanuit het standpunt van de geschiedkundige vervulling de uitspraak van Christus die vorm gegeven had in plaats van de oorspronkelijke profetische of apocalyptische. Dit is echter zo geheel ten onrechte, dat wij integendeel moeten beweren dat voor Lukas die opvatting reeds vast stond en daarom was hij nu ook in staat, toen de geschiedkundige vervulling daarvan plaats had, de christelijke gemeente te Jeruzalem tot vluchten te bewegen en haar bij haar redding behulpzaam te zijn (Aanm. II. d. Nr. 5 en 6). De Geest van God hield hem uitsluitend vast bij die betekenis, die de rede van de Heere voor de ramp van Jeruzalem heeft en gaf hem nu ook op grond van nadere uitspraken van Christus een vorm van woorden aan de hand die daarmee overeenstemde. Dit geschiedde om de eigenaardige roeping die Lukas voor de gemeente, die de leiding van een apostolisch man zozeer nodig had, ontvangen had. Na het volbrengen van deze roeping heeft hij zeker korte tijd daarna de wereld verlaten en zal de verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70 wel nauwelijks hebben beleefd (Aanm. II. f. 2).

Wij gingen aan de hand van Lukas in dit boek van de Handelingen binnen het korte bestek van weinig bladzijden een lange en rijkbebouwde weg. Van Jeruzalem naar Rome! Een wereld van denkbeelden, van openbaring, wenken, leringen, leidingen van God ligt in, ligt tussen deze twee namen. Jeruzalem! Wij zagen bij het naderen van de ondergang van de veroordeelde tempelstad, de moedergemeente van het Nieuwe Verbond aldaar gevestigd door de Heilige Geest, uitgebreid naar al de streken van de hemel door de prediking, besproeid en vruchtbaar gemaakt door het bloed van de martelaren, getuige van de strijd en het lijden van de apostel van de volken voor de vrijheid van het evangelie tot op haar eigen bodem. Rome! Wij zagen het evangelie nu ook eindelijk door en met de persoon zelf van Paulus over Syrië, Cilicië, Klein-Azië, Macedonië, Griekenland, Malta, Sicilië, in de hoofdstad van de toenmalige wereldmonarchie gebracht. En ook die zal lange tijd een moedergemeente zijn. Maar ook het nieuwe christelijke Rome, net als eertijds het oude Jeruzalem, of het heidense

Rome, moest eenmaal ook zelf enkel boeien, martelingen, doodvonnissen voor de prediking van het evangelie van Petrus en Paulus over hebben! Daarom zal ook dat Rome, als eertijds Jeruzalem, vallen. En zoals het woord van de historie uit het boek van de Handelingen ons toeroept: "Van Jeruzalem naar Rome! " zo roept ons nu het woord van de profetie voor de einden van de eeuwen, omgekeerd toe: "Van Rome naar Jeruzalem! " (Openbaring 21:10-27)

Het is zo'n eenvoudig boek, dat boek van de Handelingen van de Apostelen, zo dacht ik eens. Een andere keer dacht ik, toen ik over dat boek moest prediken, ik zou niet weten wat er zou kunnen worden toegevoegd, als de tekst gelezen was. En toen ik eens hoorde zeggen: als men zo predikte als Petrus op Pinksteren, dan zou met zo'n prediking niemand tevreden zijn en strenge beoordelaars zouden hun afkeurend oordeel eronder plaatsen, toen ik zo hoorde spreken, zei ik dat na en ik heb het dikwijls gedaan. Maar grote God, vergeef mij mijn zonde! Mijn ogen werden toegehouden, zodat ik niet kon zien wat een paradijs dit boek bevat en welke mensen onder die bomen wandelen, welke woorden in dat bos klinken. Ja, het is eenvoudig, maar wat een wonderbare eenvoud is het, als de Geest van de Heere Heere voor onze ogen en oren de apostelen in alle waarheid, in alle kracht, in alle geduld en tot eeuwige heerlijkheid leidt! Ik zie, ik zie, ik sta verwonderd over de lente van de kerk en ik beweer dat geen boek van de Schrift buiten de Psalmen zo van Pinksterdauw en zegen van God drupt, als de Handelingen van de Apostelen. Ik kan het begrijpen dat de woorden van de apostelen ontzetting, verwondering, twijfelmoedigheid, spot konden opwekken, maar dit begreep ik niet meer, dat het Pinksterboek, de Handelingen van de Apostelen, iemand koud en onbewogen kan laten.

Als het echter zo is dat onze zaligheid en toekomstige heerlijkheid zo goed verzekerd en vast gegrond is in het onomstotelijk raadsbesluit van de liefde van God in onze Heere Jezus Christus, wat zullen wij dan tot deze dingen zeggen, welk eindbesluit zullen wij daaruit trekken? a) Als God, zoals ik zo-even in vs. 29 en 30 heb aangewezen, voor ons is, wie zal tegen ons zijn, wiens macht en vijandschap tegen ons zou zo groot zijn dat zij God zou kunnen overwinnen en ons in onze zaligheid zou kunnen hinderen, die Hij toch vast bepaald heeft?

Num. 14: 8.

Welke aanmerkingen behoren wij hierop te maken en welke uitwerkingen behoren zij op onze harten te hebben? Zeker om ons standvastig en onbeweeglijk te maken, altijd overvloedig zijnde in het werk van de Heere, niettegenstaande al de verdrukkingen en vervolgingen, die ons mogen overkomen. Want als de eeuwige en almachtige God zulke grote dingen aangaande ons voorgenomen heeft en Hij de oogmerken van Zijn wijsheid en goedheid zeker zal volvoeren, wat zal onze zaligheid kunnen verhinderen, of ons verderf veroorzaken?

Als het echter zo is dat onze zaligheid en toekomstige heerlijkheid zo goed verzekerd en vast gegrond is in het onomstotelijk raadsbesluit van de liefde van God in onze Heere Jezus Christus, wat zullen wij dan tot deze dingen zeggen, welk eindbesluit zullen wij daaruit trekken? a) Als God, zoals ik zo-even in vs. 29 en 30 heb aangewezen, voor ons is, wie zal tegen ons zijn, wiens macht en vijandschap tegen ons zou zo groot zijn dat zij God zou kunnen overwinnen en ons in onze zaligheid zou kunnen hinderen, die Hij toch vast bepaald heeft?

Num. 14: 8.

Welke aanmerkingen behoren wij hierop te maken en welke uitwerkingen behoren zij op onze harten te hebben? Zeker om ons standvastig en onbeweeglijk te maken, altijd overvloedig zijnde in het werk van de Heere, niettegenstaande al de verdrukkingen en vervolgingen, die ons mogen overkomen. Want als de eeuwige en almachtige God zulke grote dingen aangaande ons voorgenomen heeft en Hij de oogmerken van Zijn wijsheid en goedheid zeker zal volvoeren, wat zal onze zaligheid kunnen verhinderen, of ons verderf veroorzaken?

Die ook de dierbaarste kroon van Zijn hart a), Zijn eigen Zoon, niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen in ellende, armoede, pijn, smaad en dood overgegeven, hoe zal Hij ons ook niet het mindere doen en met Hem, die Hij ons reeds heeft geschonken, niet alle dingen, al Zijn genadegoederen, Zijn eeuwig heil, - zaligheid en heerlijkheid schenken?

Gen. 22: 12, Jes. 53: 5. Joh. 3: 16.

Stel u voor dat u zo'n dierbare eigen zoon had, dan zult u de grootheid van de liefdedaden van God wel als wonderbaar erkennen. Als u een zoon had, die zowel uw eigen lichamelijke zoon als ook uw enige was een verstandige, wijze, kloeke, vrome, goede en u allerdierbaarste zoon; en toch spaarde u hem niet om een ellendige vreemde, die nog daarenboven tegen u had misdaan; u zond die Zoon en liet hem gaan en zelfs de dood ondervinden, opdat die knecht verlost werd. Zou u wel de ondankbaarheid van zo'n knecht als hij zo'n grote liefde, als u en uw zoon voor hem gevoeld en bewezen had, niet wilde erkennen maar verachtte, stil laten gaan en daarbij geduldig stilzwijgen? Hoeveel temeer moet u dat dan bedenken omtrent God en de Zoon van God.

Heeft Hij Zijn eigen Zoon geschonken, ja, niet alleen geschonken, maar ter slachting overgegeven, waarom bent u dan nog in twijfel over enig goed, nadat u de Heere des huizes heeft ontvangen? Waarom bent u bezorgd voor uw leven, terwijl u de Heere van uw leven bezit? Die ons het grootste heeft gegeven, als wij nog vijanden waren, hoe zou Hij ons het mindere onthouden, nadat wij Zijn vrienden geworden zijn?

Paulus zinspeelt hier op Gen. 22: 12-16 Abrahams overgave aan God was zo volkomen, dat hij het liefste wat hij op aarde had, de zoon, waarop de belofte rustte, aan God overgaf, waarvoor God betuigde dat Hij nu wist dat Abraham God vreesde. Deze grootste overgave van de vader aller gelovigen was een voorbeeld van de nog grotere opoffering van de juiste Vader van al wat kinderen heet, voor Zijn mensen. Hij spaarde Zijn eigen Zoon niet, maar gaf Hem over in ellende en dood en alle zondestraffen van de mensen en schonk Hem geheel en al ten eigendom. De Hem gelijke, eeuwige Zoon, het liefste wat Hij had, gaf Hij hen en in deze volledige overgave van Zijn gehele wezen hield Hij niets achter wat Hij niet gegeven heeft; daarom heeft Hij in Hem ons alles gegeven. (V.).

Waarom zou Hij het niet? Zou men kunnen denken dat Hij het grotere zou doen en niet het mindere? Dat Hij zo'n grote gave aan ons zou geven, terwijl wij Zijn vijanden waren en ons elke goede gave weigeren, nu wij door Hem vrienden en kinderen zijn? Zo mogen wij door het geloof bewijzen aanvoeren tegen onze angsten, dat wij het zullen verliezen. Hij, die voor ons een kroon en een koninkrijk heeft bereid, zal zeker aan ons geven wat wij nodig hebben op de weg daarheen. Hij, die ons heeft bestemd tot de erfenis van de kinderen, als wij gekomen zijn tot de daartoe bepaalde tijd, zal ons het nodige niet laten ontbreken in de tussentijd.

Hij zal dat zeker doen, want wie zou het kunnen verhinderen, of wie zal beschuldiging inbrengen tegen de van eeuwigheid tot zaligheid uitverkorenen van God, over enige zonde, die zij nog ten gevolge van de zwakheid van het vlees plegen, terwijl hun hart en hun liefde toch God en Christus toebehoren? a) God is het, die de geliefden en begenadigden omwille van Zijn Zoon van alle schuld en straf vrijspreekt en hen volkomen rechtvaardig en heilig maakt.

Jes. 50: 8.

Wie is het die verdoemt? Wie zou het zo ver kunnen brengen dat God hen in het gericht veroordeelde. En wat Christus aangaat 1), zie, Hij is het en staat aan onze zijde, als die om onze zonden gestorven is, ja wat meer is, die ook opgewekt is tot onze rechtvaardigmaking en die ook als de almachtige Bestuurder, aan wie alle macht is gegeven in hemel en op aarde, ter rechterhand van God is 2), waar Hij aan de zijnen alles kan doen, wat Zijn liefde hen doen wil; die ook nog daarenboven voor ons bidt. Hij treedt daar met Zijn hogepriesterlijke voorbede in, waardoor Hij op grond van Zijn heilige verdiensten ons ten allen tijde de bescherming en genade van de Vader verleent (Hebr. 7: 25; 9: 24. 1 Joh. 2: 1. 3).

De uitleggers zijn het hier niet eens over de interpunctie. De meeste ouderen nemen aan, dat: "Christus is het, die gestorven is", het antwoord zou zijn op de vraag: "Wie is het, die verdoemt? " Tegen deze opvatting zijn echter zeer belangrijke bedenkingen. Ten eerste behoort het "rechtvaardig maken" en de tegenstelling, "verdoemen", zoals duidelijk uit de zin blijkt, bij elkaar en mogen dus niet worden gescheiden. Ook zou Paulus, als hij de gedachte had gehad, zeker geschreven hebben evenals: "Wie zal beschuldiging inbrengen? " zo ook: "Wie zal verdoemen? " maar in de grondtekst staat woordelijk: "Wie is de verdoemende? " Verder wordt Christus in vs. 34 niet als Rechter, zoals met het: "Wie is het, die verdoemt? " overeenkomen zou, maar als Verlosser en Voorspraak voorgesteld. Verder spreekt het vanzelf dat als God tegenover enige aanklacht de Zijnen rechtvaardigt, ook geen verdoemen mogelijk is. Zo’n nieuwe, op zichzelf staande vraag: "Wie zal verdoemen? " zou dan zonder zin zijn. Eindelijk wordt in de hele samenhang niet gesproken van het jongste gericht, door Christus te houden. Door onze opvatting, die reeds bij de Griekse vaders wordt gevonden, wint de gehele plaats in inwendige harmonie en in diepte van zin.

Hij, die eens door de mensen veracht en verworpen werd, bekleedt nu de eerste plaats van een beminde en geëerde Zoon. De rechterhand van God is de plaats van majesteit en gunst. Jezus is de vertegenwoordiger van Zijn volk. Toen Hij voor hen stierf hadden zij vrede, toen Hij voor hen opstond hadden zij vrijheid, toen Hij voor hen neerzat ter rechterhand van de Vader, waren zij in eer en waardigheid. De verhoging en de hemelvaart van Christus is de verhoging, de aanneming, de verheerlijking van al Zijn volk, want Hij is hun Hoofd, hun vertegenwoordiger. Dit zitten ter rechterhand van God is dus te beschouwen als de aanneming van de persoon van de Borg, de aanneming van de Vertegenwoordiger en daarom de aanneming van ons allen. O Christen, zie hier uw zekere verlossing van de veroordeling. Wie is het, die verdoemt, wie zal hen veroordelen, die in Christus ter rechterhand van God zijn? De rechterhand is de plaats van de macht. Christus zittend ter rechterhand van God heeft alle macht in hemel en op aarde. Wie zal strijden tegen het volk, dat zo’n macht heeft en Zijn aanneming. O mijn ziel, wat kan u doen vrezen, omdat de Almacht uw bondgenoot is? Als het schild van de Almachtige u dekt, welk zwaard kan u dan treffen? Wees gerust! Als Jezus uw Koning is, die uw vijanden onder Zijn voeten heeft vermorzeld en de zonde, dood en hel door Hem teniet zijn gedaan en u door Hem wordt vertegenwoordigd, dan kunt u met geen mogelijkheid ten onder worden gebracht.

Ja Jezus' grote kracht Doet al Zijn haters vluchten; Het Lam in Zijnen toorn, Is als een Leeuw te duchten.

Belaagt mij ook de hel, Zo zal ik toch niet vrezen; Ik zal door Jezus bloed Meer dan overwinnaar wezen.

De voorbede is volgens Lev. 16: 17 v. Exod. 28: 29 de hogepriester opgedragen, als een bijzondere priesterlijke dienst. Christus heeft het voorbidden reeds in de staat van Zijn vernedering volbracht, maar zo, dat hierbij de Godheid met een krachtig licht te voorschijn trad, in de grote voorbede in Johannes 17 en in het gebed voor degenen, die Hem kruisigden (Jes. 53: 12. Hebr. 5: 7). Bovendien wordt het Zich in de bres stellen voor de zijnen aan de rechterhand van God over Christus geleerd in Hebr. 7: 27. Joh. 11: 22, 42; 14: 16 Zijn voorbede zal eeuwig voortduren ook nog na de vervulling van alle beloften (Hebr. 7: 17, 25; 6). Hij bidt echter voor Zijn kerk of gemeente, d. i. voor Zijn uitverkorenen, niet voor de wereld, dat Gods genadegiften mogen worden geschonken, opdat allen in Zijn Kerk, dat wat Hij verworven heeft, zich persoonlijk mogen toe-eigenen. Hij bidt als de Hogepriester, die als Middelaar Zijn eigen bloed heeft gestort. Hij bidt krachtens Zijn eigen bloed en door dat bloed (Hebr. 12: 24). Maar onze gebeden, die in de aanneming van dat bloed van de verzoening, in Zijn naam opstijgen, worden door deze Hogepriester opgenomen, smelten met Zijn Hogepriesterlijk gebed voor ons samen en verkrijgen daardoor de zekerheid van verhoring. Volgens Joh. 17 bidt Hij voor Zijn uitverkorenen, dat zij in de naam van de Vader,
i. bij die belijdenis bewaard blijven; dat zij in eenheid onder elkaar worden bewaard, dat zij in de wereld met dezelfde vreugde tot overwinning van de wereld vervuld worden, evenals Hij; dat zij voor de duivel bewaard blijven; dat zij door het woord van de waarheid door God geheiligd worden; dat zij tot volkomen en ware eenheid met de Vader en de Zoon komen; dat zij eindelijk daar mogen zijn, waar Hij en de Vader is. Zijn hogepriesterlijke beden omvatten dus het gehele Christelijke leven van de roeping tot aan het bezit van de heerlijkheid en zijn voor de gelovigen daarom een grote borgtocht van hun zeker komen tot het voorgehouden doel. Deze belangrijke leer van de hogepriesterlijke in de plaatstreding moet met beslistheid worden vastgehouden, evenals de Augsburgse confessie in Art. XXI (Heidelb. cat. Vr. 49, Belijdenis des geloofs Art. 26), dat doet tegenover de Roomse leer van de aanroeping en voorbede van de heilige. Niet alleen de zekerheid van de verhoring van het gelovig gebed, maar ook de bewaring en de duur van de Kerk berust op de voorbede van Christus, zodat, als de in de plaatstreding door Christus een werkelijke is een gehele verwoesting van de Kerk onmogelijk is. Met de voorbede van onze Hogepriester voor ons verenigt zich ook de in de plaatstreding of voorbede van de Heilige Geest voor ons hier op aarde. Door Hem alleen kunnen wij pas zo bidden, dat ons gebed door de Hogepriester in de hemel wordt opgenomen en met Zijn gebed wordt verenigd.

Christus bidt voor ons als priester, Hij bidt in ons als ons hoofd. Hij wordt door ons aangebeden als onze God. Laat ons dan van beide juiste kennis dragen, van onze stem in Hem en Zijn stem in ons.

Zie, deze is de heerlijkheid, de macht en de kracht van dit eeuwig priesterschap van Christus, als waarin al onze troost gelegen is en wat tot onze zaligheid moet worden gepredikt en geloofd. Die dit in het hart kon sluiten en bewaren, die zou vertroosting en vreugde genoeg hebben en zou zijn gehele leven niet vrezen. Want hier hoort hij dat Christus, Gods Zoon, onze priester wil zijn, niet een uur of een dag; maar Hij is priester van de dag, dat Hij Christus is geworden en begonnen is Zijn lichaam te offeren en nog stelt Hij dat offer de Vader voor en zo bidt Hij zonder ophouden tot aan het einde van de wereld. Wie wil en kan ons schaden,

als wij deze Middelaar en Voorspreker bij God in de hemel hebben? "Als God genadig is, dan volgt ramp op ramp, dan vertoornt de hele wereld. Als ik voor God niet hoef te vrezen, wat vraag ik dan naar van de toorn van de duivel en zijn verschrikkingen? Als Christus, mijn Heer, mij beschermt, welke schade kan mij dan de vijand doen? Als God zelf voor mij strijdt, wie zal mij overwinnen?

Wie zal ons dus scheiden en losrukken van de liefde van Christus tot ons, die in ons van eeuwigheid is en duidelijk is bewezen? Wat zou groter en machtiger zijn dan zij, dat zij door iemand of iets zou kunnen worden overwonnen, of ook maar verzwakt? Verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? (1 Kor. 4: 11-13; 30 vv. 2 Kor. 4: 8-11; 11: 23-27 4. 8-11).

De gelovige wel, verre van gespaard te zijn van al de opgenoemde ellende, rampen en benauwdheden, is er juist aan blootgesteld en vooral waren dit de apostelen en bovenal was dat Paulus zelf. Ik zal hem tonen hoeveel hij lijden moet om Mijn naam, had de Heere van hem gezegd tot Ananias en daarmee had de Heere juist de uitverkoren apostel tevens gesteld tot een toonbeeld van lijden omwille van Zijn heerlijke naam. Geen van de apostelen heeft dan ook zoveel geleden als hij, maar ook geen van de apostelen heeft zoveel blijken van liefde gehad van de kant van de Heere. Alleen aan hem verscheen de Heere persoonlijk, temidden van de strijd, die hij te strijden en van het leed, dat hij te lijden had. Immers, de verschijning van de Heere aan Johannes op Patmos, ofschoon ook een bewijs van voorkeur gevende liefde jegens de liefste discipel, was niet zozeer voor Johannes persoonlijk als wel voor de gemeenten van de Heere. En nu ondervindt ook ieder kind van God dat hoe meer hij lijden moet, de Heere Zich te meer aan hem openbaart in bewijzen van liefde, zodat ook het allerergste hem niet scheiden kan van de liefde van de Heere tot hem en van zijn liefde tot de
Heere. De geschiedenissen van de martelaren leveren hiervan de aandoenlijkste bewijzen.
Hun liefde tot de Heere was soms een vlam, die boven de vlam van de brandstapel opsteeg.

Wat heeft Cicero ooit verhevener gezegd, riep de beroemde Erasmus in opgetogenheid uit, toen hij het slot van Rom. 8 had verklaard en de welsprekendste Evangelieprediker van onze eeuw in Frankrijk, de onvergetelijke abt Monod (overl. 1856) getuigde ervan, toen hij op zijn smartelijk ziekbed het zich opnieuw had laten voorlezen: het is de hemel sprekende op aarde. In waarheid, wij zouden iedereen, die enige geschiktheid heeft om over geestelijke dingen te spreken en de goddelijke inspiratie van de gewijde schrijvers betwijfelt, met allen ernst willen bidden in een heilig eenzaam uur dit hoofdstuk van de Schrift te herlezen en hen dan willen vragen of niet de adem van de Heilige Geest hun voelbaar tegenruist uit Evangeliebladen als deze. Geloofsroem heeft men niet ten onrechte het opschrift van heel dit hoofdstuk genoemd, waarin de juichtoon van de verlossing nog hoger stijgt dan de klacht van de ellende, die ons in het vorige tegenklonk. Maar evenals de reiziger bij het bestijgen van een berg schoner vergezichten ontdekt naarmate hij zich verder van de lage vlakte verwijdert, zo is het of de triomftoon van de apostel zich telkens nog hoger verheft naarmate al de wonderen en weldaden van de verlossing zich meer voor zijn blikken onthullen. Bij de aanhef was het nog slechts negatief geen verdoemenis meer voor degenen die in Christus zijn, maar tegen het einde zo positief, zo uitgebreid, zo hoog mogelijk: Als God voor ons is, wie zal tegen ons zijn? Het gebed van het zuchtend schepsel eindelijk ten volle verhoord, Gods genaderaad in Christus eindelijk in alles vervuld en zonder beperking alle dingen in de Zoon van de liefde geschonken, die de Vader niet gespaard heeft, maar overgegeven, voorwaar, dat zijn dingen die in geen mensenhart waren opgekomen en die de, bijna zeiden we uitdagende vraag, ten volle rechtvaardigen: Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Bijna nodeloos is het nog op te merken dat die vraag de uitdrukking van de sterkst mogelijke ontkenning mag heten

en dat daarbij niet aan onze liefde tot Christus, maar omgekeerd aan de liefde van Christus tot al de Zijnen gedacht wordt. Die liefde van Christus wordt hier voorgesteld als het onverliesbaar deel van de verlosten en op welke grond de apostel haar zo beschouwt, het verband van de tekst en de aard van de zaak wijst het uit. Die grond kan natuurlijk niet gelegen zijn in de aanhankelijkheid en trouw van de Zijnen; de schapen lopen ieder ogenblik gevaar van de goede Herder te scheiden, zelfs waar zij verlangen bij Hem te blijven. Maar te vaster grond van gerustheid biedt de liefde van Christus zelf, die uit haar aard een vrije, ongehouden, eeuwige liefde is, niet wisselend als de schijngestalten van de maan, maar onveranderlijk als de luister van de zon, die onveranderlijk aan de hemel blijft pralen, al stijgen gedurig van deze aarde de dampen en nevelen op die tussen haar en onze ogen zich plaatsen. Van die liefde kan niets ons scheiden, omdat zij de alles vermogende, de alles omvattende, de tijdelijk alles overwinnende is.

Ook de geweldige dood door het zwaard van het gericht kan ons niet scheiden van Christus en Zijn liefde; ook dit toch zal velen van ons niet worden onthouden. Dat is aan het volk van God onder het Oude Verbond overkomen van de valse broeders, de Edomieten en dit is als ten voorbeeld geschied en in Ps. 44: 23 over het Nieuw-Testamentische volk van God geprofeteerd. Zoals geschreven is naar de Alexandrijnse vertaling: a) want om Uwentwil, o God, worden wij door Uw vijanden, die ons haten om onze verkiezing door U en tevergeefs het loochenen van Uw heilige naam van ons eisen, de hele dag, ieder ogenblik gedood. Nu treft deze dan gene van ons het moordend zwaard van deze onze vijanden. Wij zijn in hun ogen geacht als schapen ter slachting, die alleen aanwezig zijn om geslacht te worden (vv. Ps. 44 Inl.).

1 Kor. 4: 9. 2 Kor. 4: 11.

Maar in dit alles wat in vs. 35 is opgeteld en wat nog meer van gevaar en lijden zou kunnen trachten vijandig tussen ons en de liefde van Christus te treden, zijn wij meer dan overwinnaars, hebben wij verreweg de overhand. Wij blijven juichende en jubelende overwinnaars, omdat wij van de liefde van Christus niet worden gescheiden en wel alleen door Hem, die ons tot in de dood en het graf lief gehad heeft en Zijn almachtige kracht in alle lijden ons ter hulpe geeft, zodat Hij door en in ons overwint.

Daarom is een Christen ook een koning, zodat hij ook een heer is over alles en alle schepselen moeten hem gehoorzaam zijn, maar geestelijk. Uitwendig kunnen hem leven en goederen ontnomen worden, maar hij werkt en doet wat hem bevolen is. En al wordt hem alles ontnomen, zo wordt hij toch altijd weer hersteld en zijn geloof neemt steeds toe en breidt zich uit en vervult zo zijn hart, dat hem noch rijkdom noch armoede bekommeren, treuriger noch vrolijker maken.

Als wij willen begrijpen, wat een goddelijke kracht dat de apostel liet uitspreken, dan moeten wij ons ook herinneren hoe hij sprak als iemand die van het lijden ervaring had, die omwille van zijn Heiland een vloek van de wereld en een voetwis van de mensen was geworden. Wat hij hier zegt van vervolging en honger en naaktheid en zwaard, dat juist had hij ondervonden. En die daarbij als getuchtigd en toch niet gedood, als niets hebbend en toch alles bezittend, als treurig en nochtans blij, als dood en toch levend door alles kon heengaan, die daarbij kon uitroepen: "In dit is alles zijn wij meer dan overwinnaars! " in die was waarlijk Christus het leven geworden, die was het niet zelf, die dat alles droeg.

Wij gaan tot Christus om vergeving en zien daarna te vaak op de wet om kracht, ten einde onze zonden te bestrijden. Paulus berispt ons aldus: O, u uitzinnige Galaten, wie heeft u betoverd, dat u de waarheid niet gehoorzaam zou zijn: Dit alleen wil ik van u leren: heeft u de Geest ontvangen uit de werken van de wet of uit de prediking van het geloof? Bent u zo uitzinnig, omdat u met de Geest begonnen bent, voleindigt u met het vlees? Ga met uw zonden tot het kruis van Christus, want de oude mens kan alleen gekruisigd worden, wij zijn met Hem gekruisigd. Het enige wapen om tegen de zonde te strijden is de speer, die de kant van de Heere Jezus doorstak.

Dat is een onomstotelijke waarheid; want ik ben volkomen in mijn hart verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch de grootste smart, noch de grootste vreugde, waarin wij ons kunnen bevinden, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch mindere goede geesten, noch hoge en machtige engelenvorsten (Kol. 1: 16. Efez. 1: 21), kortom de hoogste persoonlijke machten en krachten, als zij het werkelijk willen (Gal. 1: 8), noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, d. i. iets wat bestaat of bestaan zou kunnen ontvangen,

Noch hoogte, noch diepte d. i. iets wat zich in de ruimte bevindt, noch enig ander schepsel, wat en hoe het ook geschapen moge zijn, ons zal kunnen scheiden, of losrukken van de liefde van God tot ons, die reeds van eeuwigheid is en op ons gerust heeft in Christus
Jezus, in Zijn bitter lijden en sterven voor ieder openbaar is geworden, in Hem, onze Heere, in wie wij geloven, die wij met trouw en liefde aanhangen en wiens liefde dus ons toebehoort.

Hoe vele en hoe grote zaken hieronder begrepen zijn weten we niet, maar vrezen wij ook niet. De hoogte wijst naar de hemel, de diepte naar de hel. Noch steile hoogten noch rechtstandige diepten, hoogten en diepten van gedachten en begeerten, hoogten van roem en diepten van smaad, hoge bergen en diepe wateren, ja, hemelhoogten en afgrond-diepten, waaraan de gedachte de mens doet duizelen - niets - kan ons verschrikken.

Is nu de liefde van God zo zeker ons deel en met haar het eeuwige leven ons onveranderlijk zeker en hebben wij in deze zekerheid alle machten van de wereld onder onze voeten, dan hebben wij ook reeds het lijden van de tegenwoordige tijd (vs. 18) zegerijk overwonnen en dat alles is gering te achten in verhouding tot de heerlijkheid, die ons wacht.

In deze laatste verzen geeft de Heilige Geest de apostel een triomflied te zingen, waarin het gehele tot nu toe gepredikte Evangelie van de brief aan de Romeinen wordt gehoord: "Dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof" (1 Joh. 5: 4), dat is de manier van deze triomfpsalm. - Die in de brief aan de Romeinen tot dit toppunt van de berg van de vertroostingen van God is opgeklommen, moet voorwaar goed van moed zijn en met P. Gerhardt zingen: "Mijn hart springt op van vreugde; het kan niet treurig zijn. "

ROMEINEN

HOOFDSTUK 9

DE VERKIEZING HANGT NIET AF VAN UITWENDIGE VOORRECHTEN, MAAR VAN GODS GENADE

II. Vs 1-33. De volgende afdeling, die tot het einde van Hoofdstuk 11 voortgaat en die wij om praktische redenen in drie delen verdelen, is niet een aanhangsel, maar een wezenlijk deel van het geheel, dat zowel met het voorgaande als met het volgende ten nauwste samenhangt. Het stelt de hoop voor, die de gerechtvaardigde door het geloof, zowel voor zichzelf (Hoofdstuk 18-39) als ook voor het volk van Israël heeft, dat ook dit, dat ten eerste om zijn ongeloof is uitgesloten van de zegeningen van de Christelijke gemeenschap, toch nog ten slotte de zaligheid zal verkrijgen. De ontwikkeling van de hoofdgedachte van de apostel over het Evangelie, als dat gelijkelijk voor Joden en heidenen een noodwendige en zaligmakende kracht van God was (Hoofdstuk 1: 16), zou zeker onvolledig zijn als hij niet ontwikkelde waarom het Evangelie van het kruis zich juist niet zoals het schijnt aan het volk van God betoond had een zaligmakende kracht van God te zijn. Nadat daarop de apostel heeft aangewezen hoe hij verre was van elke geringschatting van zijn Israëlitische broeders en van hun hoge, genadige voorrechten (vs. 1-5) begint hij zijn eigenlijke uiteenzetting met het bewijs dat de tijdelijke uitsluiting van Israël van de zaligheid in Christus geenszins in tegenspraak is met de uitspraken van Gods Woord over Israël. Het Woord van God toch verstond toen gewoonlijk onder Israël niet de som van alle Israëlieten in het bijzonder, maar voor de tijd van het Oude, zowel als voor het Nieuwe Testament luidde de wet dat het deelgenootschap van de gemeente van God niet afhing van iets menselijks, maar alleen van de wil van Gods vrije genade. Evenzo is het in het algemeen overeenkomstig de Heilige Schrift dat het Israëlitische volk verhard is en in deze verharding aan het daarvoor bestemde gericht is overgeleverd, omdat het zich niet heeft overgegeven aan de genadige wil van God en de door Hem gegeven enige weg tot zaligheid. Niet de mens toch brengt de zaligheid teweeg, noch zou die moeten verkrijgen wanneer hij het wil of zoals hij het wil, maar God alleen is het, die de zaligheid geeft en zoals Hij die geeft moet de mens die aannemen (vs. 6-13). Wanneer nu de mens, zo gaat de apostel voort, zich voor deze wil en weg van God niet buigt, dan overkomt daardoor God niets, dat Hij geen Heer zou worden, dat iets Zijn wil zou kunnen hinderen of weerstaan, maar Zijn wil wordt daarom toch vervuld; maar zó, dat Hij zo’n mens tot een voorwerp van Zijn gericht maakt en diens hart verstokt. Het is altijd Zijn eeuwige wil, die onafhankelijk is van alle tijdelijke zaken, van alle menselijk doen en laten, van alle deugden en ondeugden, die wil in beide vervuld wordt, wanneer Hij iemand liefde en goedheid bewijst en wanneer Hij iemand verstokt (vs. 14-18). Dat echter Gods wil alle menselijk willen en doen voorafgaat en door deze niet wordt verhinderd, geeft niemand recht om met God te twisten, want Hij is de Schepper; het is Zijn zaak alleen aan iedere zaak haar bestemming te verlenen (vs. 19-21). Het is echter Gods lankmoedigheid, die hen een tijd lang laat voortgaan, die tot niets deugen dan om een prooi van het verderf te worden en tekenen van de macht van Zijn toorn. Terwijl Hij dat doet, wordt ook Zijn heilige wil volbracht aan hen, dit daarin een welbehagen hebben en daardoor bekwaam zijn om Zijn heerlijkheid te ontvangen, terwijl Hij hen juist door Zijn gerichten over de weerspannigen de rijkdom van Zijn heerlijkheid openbaart. Zo nu heeft God gedaan. Het feitelijk bewijs van Zijn genadige wil ligt in de roeping van Zijn gemeente. Want juist dat Hij Joden en heidenen zonder onderscheid tot Zijn gemeente heeft geroepen, dat Hij gelijktijdig met en door het gericht van de verstoktheid over Israël de heidenen Zijn heerlijkheid heeft geopenbaard, is het ondubbelzinnig bewijs van Zijn genadige wil. Als Israël dus niet tot de zaligheid komt, dan is

de reden daarvan alleen die, dat het op een andere weg dan die van Gods eeuwig welbehagen heeft gekozen, namelijk op de weg van de wet daartoe wilde komen en niet op de weg van het geloof (vs. 22-33). Overziet men deze gedachtegang van Hoofdstuk 9 met dit zijn slot en doel, dan kan men in het geheel niet op de gedachte komen (?), alsof de apostel hier van een dubbel eeuwig raadsbesluit van God sprak, dat aan beide zijden over een getal van enige was gemaakt, het ene tot zaligheid, het andere ten verderve. De wil van God, die erkend wil zijn, is Zijn raadsbesluit van zaligheid voor alle zondaars in Zijn Zoon Jezus Christus en alleen hij, die zich naar deze wil niet wil schikken, wordt een voorwerp van het gericht van God, waarin ook Zijn wil wordt volbracht, omdat Hij Schepper is van alles en in Zijn hand alles besloten ligt.

Ik a) zeg de waarheid als een, die in Christus, die de eeuwige waarheid is, zijn leven en zijn bewegen gevonden heeft (Efeze 4: 17. 1 Thessalonicenzen. 4: 1 ; ik lieg niet (mijn geweten mij mee getuigenis gevend ter bevestiging daarvan en dat liegt niet, want het getuigt geleid, verlicht en bewaard door de Heilige Geest, die in mijn hart woont).

Rom. 1: 9. 2 Kor. 1: 23; 11: 31. Filippenzen 1: 8. 1 Thessalonicenzen. 2: 5; 5: 27.

En waarom door de Heilige Geest? Om te kennen te geven dat, ofschoon deze liefde tot zijn familie is naar het vlees, zij echter geen vleselijke opwelling is uit vleselijke beweegredenen en tot een vleselijk doel, maar een heilige liefde tot het heil van God. Eindelijk, door de uitdrukking: Ik zou zelfs wel wensen verbannen te zijn, in plaats van: ik wens verbannen te zijn, zegt de apostel: "Als het mogelijk was", maar het is niet mogelijk, want hij zelf heeft onmiddellijk laten voorafgaan, dat niets in de hemel noch op aarde hem scheiden kan van de liefde van God, die is in Christus Jezus, onze Heer.

Dat het voor mij een grote droefheid en mijn hart een gedurige smart is.

In de gehele Heilige Schrift is er geen tweede plaats waar, zoals op deze, de duisternis van de diepste smart dicht naast de zon van de liefelijkste vreugde gevonden wordt. Paulus is met de vleugelen van het geloof opgevaren in de hoogte, vanwaar hij het hele rijk van de wereld en van de duivel aan zijn voeten ziet liggen en geborgen in de rotsvaste liefde van God in Christus Jezus heeft hij een triomflied gezongen in hoger koor. Daar houdt hij op en als een, die nog woont in het land van smarten en tranen, ontdekt hij juist op deze plaats zijn broeders het diep verborgen wee van zijn leven, met plechtige verzekering van datgene, wat God alleen ook weet.

Paulus spreekt de reden van zijn smart niet duidelijk uit, maar laat ons deze uit het volgende zelf opmaken. Het is nu een fijne trek van de oprechtheid en diepte van zijn droefheid, dat zijn lippen ervoor beven om datgene uit te spreken, wat zijn gehele binnenste zo sterk ontroert: hij een aanbidder van de Heere Jezus Christus en rechtvaardig door Zijn bloed; zijn naaste verwanten vervloekers van de Heere en schuldig aan Zijn bloed. Zo lang mogelijk stelt hij uit die vreselijke zaak duidelijk te noemen.

Al zei Paulus het niet hoe diep het hem pijn deed dat Israël de Heere, zijn Heiland niet erkent, zouden wij het ons kunnen voorstellen, als wij aan die innige liefde denken, die de heilige knecht van God voelde voor alle gemeenten van Zijn Heere, zowel als voor ieder in het bijzonder. Het is voor de heilige man onder alle bestrijdingen van buiten en van binnen niet genoeg, dat hij onafgebroken aan alle gemeenten, die hij zelf gesticht heeft en als kinderen liefheeft, in zijn gebeden gedenkt (1 Kor. 1: 4. Fil. 1: 3 v. Efeze. 1: 16. 1 Thessalonicenzen. 1:

1. 16 1Th), hij denkt ook onophoudelijk aan die, die door anderen tot roem van de heerlijkheid van de Heere Jezus Christus zijn gesticht (Rom. 1: 9 v.). Ja ieder, die de Heiland door Zijn bloed heeft gekocht en die de apostel als broeder bekend en verwant is (Fil. 4. 2 Tim. 1: 3 v.), heeft in het vurig gebed van zijn ziel een plaats. Kortom, hij voelt het lijden en de vreugde van alle leden van het grote lichaam, waartoe hij behoort. Hij roept: Dagelijks overvalt mij de zorg voor al de gemeenten. Wie is er zwak, dat ik niet zwak ben? Wie wordt er geërgerd, dat ik niet brand? (2 Kor. 11: 29). Ik zal zeer graag de kosten doen en voor uw zielen te koste gegeven worden, hoewel ik u overvloediger beminnend, weiniger bemind wordt (2 Kor. 12: 15). Zo'n gloeiende broederliefde, die allen, die Christus waren ingeplant als leden met tederheid in de geest omvatte, die, begerend de hele aardbodem tot één gemeente van de Gekruisigde te verenigen, op de weg van Jeruzalem naar Illyrië geen ruimte meer vond (Rom. 15: 19, 23) voor de macht van haar werkzaamheid, moest wel van begeerte branden om juist het volk van Heere bij de gemeente in te lijven, dat dit wat de kiem aangaat in de moederlijke schoot had gedragen en voortgebracht had.

Wij mogen ook hier wel aannemen dat de apostel, door zijn droefheid vooral uit te spreken, als ook de grote hemelse voorrechten van het volk Israël, de verdenkingen heeft willen beantwoorden, die van de kant van de Joden kwamen, als was hij een gezworen vijand en vervolger van zijn volk. Daarvoor was het hier de geschiktste plaats.

a) Want ik zou zelf, als het mogelijk was, wel wensen verbannen, afgescheiden te zijn 1) van de zalige gemeenschap met mijn geliefde Heiland, de Heere Christus voor 2) (ten goede en in de plaats van) mijn broeders, die mijn familie zijn maar het vlees; deze lichamelijke, natuurlijke verbintenis moest mijn hart, zoals het bij alle mensen het geval is, hun toegenegen maken.

Ex. 32: 33. Rom. 10: 1.

Die Christus liefheeft, heeft Hem ook geheel tot zijn eigendom, Hem zelf en Zijn gehele erfenis van de zaligheid; het blijft daarom bij de wens van de apostel. Het is er echter verre van dat deze wens een misdadige zou zijn; hij wenst toch niet van zijn geloof en zijn liefde tot Christus afstand te doen, maar hij spreekt alleen van hetgeen hij zou willen lijden, als het zijn broeders kon baten, namelijk met zijn geloof en met zijn innige liefde tot Christus in het hart toch in de eeuwige verdoemenis te smachten. Deze wens van de apostel is door de gloeiendste, onbaatzuchtigste, door de hoogste zelfverloochenende liefde tot zijn broeders ingegeven, een liefde, die ontloken is aan het vuur van de liefde van Christus zelf, die toch werkelijk voor ons een vloek werd en in de ervaring van de eeuwige verdoemenis en verwijdering van zijn hemelse Vader voor ons afdaalde, hoewel Hij de Heilige en Geliefde bleef. Hij, die stierf een werkelijk de dood van de verworpenen, opdat niet het gehele volk verloren zou gaan (Joh. 11: 50 v.). In de apostel leefde in de volste mate de liefde, die de heilige Johannes van ons allen voor de broeders eist (1 Joh. 3: 16). Een dergelijke wens, als hier de apostel heeft, sprak reeds Mozes uit, vervuld met dezelfde liefde voor zijn volk (Ex. 32).

Zielen, die nog niet ontwikkeld zijn, vatten de wens van Paulus niet. Men moet niet makkelijk oordelen over de maat van liefde in Paulus en Mozes. De kleine maat van onze gedachten over de liefde is daartoe te eng, evenals een knaap de heldengeest van een veldheer niet begrijpt. Ook bij dat heldenpaar van de liefde zelf zijn het buitengewone uren geweest, waarin zij als het ware boven zichzelf werden verheven en het was niet in hun macht, ten alle tijde zo'n heldengeest uit hun hart te voorschijn te roepen. Smart en treurigheid over de ellende en

de jammer van het volk, schaamte in de ziel over de schuldigen, ijver om hen te redden, om een zo grote menigte te behouden, voor vermeerdering van Gods eer door de bekering van zo'n groot volk, drong hen zo sterk, dat zij daardoor een poos zichzelf vergaten.

Men merke dan aan dat het woord, hier met "verbannen" vertaald, overeenkomt met het Hebreeuwse woord, cherein, dat bij de Joodse schrijvers is een uitbanning en wel van de grootste soort, het formulier daarvan, zoals het bij hen opgegeven wordt, is verschrikkelijk "Joh 9: 22 en zo mag men denken dat het woord Anathema hier voorkomende, gemeld wordt als een formulier van afzonderingen (1 Kor. 16: 22. Gal. 1: 8, 9) van alle zulke, die Christus en Zijn Evangelie niet liefhebben en dit tonen door hun beginselen, of door hun gedrag of door beiden. Als men nu het woord neemt in deze zin, dan zal de mening van de apostel zijn dat hij zou wensen afgezonderd te zijn van Christus, dat is, van het lichaam van Christus, van de kerk van Christus, van Zijn bediening afgezet te zijn, vanzelf geen lid van Christus huishouding te wezen. Hij zag dat deze takken, het volk van de Joden, afgesneden zouden worden en niet langer zijn leden van de kerk van God en zijn genegenheid jegens hen was zo groot, dat hij liever zou wensen zelf afgesneden te worden, opdat zij gespaard mochten worden.

Israël had, Jezus een vloek noemend (1 Kor. 12: 3), zichzelf tot een vloek gemaakt (1 Kor. 22). Als nu Paulus wenst voor Israël een vloek te worden, dan wenst hij dat zeker tot hun behoud, maar toch duidelijk het in hun plaats te worden. De afval van Israël, die in vs. 2 verzwegen was, is hier uitgedrukt, maar toch slechts indirect en zo, dat de liefde aan de waarheid haar scherpte heeft ontnomen.

Het is alsof de apostel zei: Ik zou dit wel wensen, als het zo'n grote menigte gelukkig kon maken. Ik zou zelfs zo'n grote zegen voor mijn broeders wensen, al was het zelfs met verlies van mijn eigen geluk.

Zij zijn echter nog veel meer dan alleen mijn broeders naar het vlees, namelijk leden van het volk, dat afstamt en zijn edelen verheven naam heeft van die strijder met God, die eens ook voor hen de zegen van God heeft afgeworsteld (Gen. 32: 28; 48: 16); en van wie de belofte en verwachting op hen is overgegaan. Zij zijn het a) die Israëlieten zijn, van die daarom in de eerste plaats is de aanneming tot kinderen, de grote genade en eer kinderen van God genoemd te worden (Ex. 4: 22 v. Deut. 14: 1 vv. ; 32: 6. En tevens was in hun midden de heerlijkheid van God of de Sjechina, het zichtbare teken van God genadige tegenwoordigheid onder Zijn volk, in de wolkkolom boven de cherubim, die tot aan de verwoesting van Salomo's tempel in het Heilige van de Heilige aanwezig was (Exod. 24: 16. 1 Kon. 8: 10 vv. Ezechiël. 1: 28) en waarvan de wederkomst met de Verlosser door de profeten was beloofd (Hagg. 2: 7. Mal. 3: 1 waren hen gegeven b) de verbonden van God met hen, zo vaak aan de vaderen herhaald en bevestigd en de wetgeving, die slechts eens en slechts hun op de gehele aarde, op wonderbaar heerlijke manier van de Sinaï werd gegeven en de dienst van God, die de enig ware was en in offeranden en gebeden bestond en vooral de beloftenissen, zo vaak herhaald, van de toekomstige zaligheid in Christus, als de inhoud van het verbond van God, zoals de godsdienst de ziel was van de wet.

Deut. 7: 6. Rom. 2: 17; 3: 2. b) Efeze. 2: 12.

De naam Israël staat bovenaan, omdat in deze alle goddelijke voorrechten van het volk besloten liggen en omdat zoals de verheven naam Israël tot het hele volk werd uitgebreid, zo ook het volk in deze voorvader, in diens karakter en geschiedenis zijn voorbeeld in elk

opzicht had. Alle verdere voorrechten, die door een zes malen herhaald "en" in een lange rij aan elkaar verbonden zijn, zijn slechts ontwikkeling van de betekenis van de naam "Israël. " Ten eerste het kindschap van God, God had aan de Sinaï het gehele volk tot Zijn kind aangenomen. Maar deze daad van God moest ook in het Oude testament door het geloof bij ieder in het bijzonder tot werkelijkheid komen en hen geschikt maken om eens het eeuwige Kind van God te ontvangen en dan door deze in de volste zin van het woord mondige kinderen en erfgenamen te worden. De tegenwoordigheid van de Heere onder Zijn volk, zoals die door de wolkkolom in het heilige van de heilige was afgebeeld, was het eigenlijke kenteken dat Israël Gods heilige volk was en maakte dit eerst daartoe. Het weggaan van de wolkkolom vóór de verwoesting van Jeruzalem (Ezechiël. 10: 14 vv.) uit de tempel gaf te kennen dat nu het gericht over het volk begon en het onder de heidenen verstrooid, vóór een tijd ophield Gods heilig volk te zijn. Dit zinnebeeldige wonen van God onder Zijn volk was echter een feitelijke profetie van de tijd toen het woord vlees werd en onder ons woonde met Zijn heerlijkheid, wanneer de Heere, weer tot heerlijkheid verheven, dagelijks bij ons wilde zijn tot aan het einde van de wereld. En zoals het Israël's heerlijkheid geweest is, dat de heerlijkheid van de Heere onder hen aanwezig was, zo rust het wezen, de heiligheid en heerlijkheid van de Christelijke gemeente daarop, dat de Godmens Jezus Christus ten allen tijde met Zijn woord en sacrament onder hen is. Als nu de apostel hier de heerlijkheid van de Heere optelt onder de voorrechten aan Israël door God verleend, dan wil hij natuurlijk niet ontkennen, dat die Sjechina in de voortdurende tegenwoordigheid van Christus onder ons vervuld is; maar hij wil ook, door die voorrang op de voorgrond te plaatsen, zeggen hoe Israël door zijn karakter als volk van het eigendom boven alle andere volken aanspraak op genade had gehad een Christelijke gemeente te worden, waarin al Zijn voorrechten tot waarheid en volkomenheid zouden worden verheven.

Het hoofdvoorrecht van de Joden bestond hierin, dat zij Israëlieten waren, dat is, afstammelingen van de beroemde aartsvader Jakob, die zich door zijn vorstelijk gedrag met de engel van de Heere de erenaam van Israël verworven had. Zij worden hier niet naar Abraham en Izaäk, maar alleen naar Jakob benoemd, omdat de eerst gemelde nog vele andere nazaten hadden, die van de voorrechten aan de Joden geschonken waren uitgesloten. Als Israëlieten behoorden de Joden tot die begunstigde natie, die God tot het volk van Zijn bijzonder eigendom uitverkoren, en met een nadere openbaring verwaardigd had (verg. Ps.
19, 20). Uit dit hoofdvoorrecht vloeiden vele andere zegeningen voort: 1) De aanneming tot kinderen. Zij bestond hierin, dat God het nageslacht van Jakob met voorbijgang van alle andere natiën tot het volk van zijn bijzonder eigendom en onder Zijn onmiddellijke bescherming had aangenomen. Door dit uitnemend voorrecht hadden zij niet alleen een bijzondere betrekking tot God, als hun verzorger en beschermer, maar ook gelegenheid gekregen om de enige en de ware God, alsmede de weg van de verzoening te leren kennen (verg. Deut. 32: 6).
De heerlijkheid is de eer van de Goddelijke inwoning in Gods bijzondere tegenwoordigheid, in het binnenste heiligdom; men kan er bijvoegen die menigte van verbazende wonderen, waarin God Zijn heerlijkheid zo vaak geopenbaard heeft om Israël te begunstigen en te verlossen. 3) De verbonden, of zoals er eigenlijk staat de beschikkingen, zijn de beloften, die God herhaalde keren aan Israël gedaan heeft, zo in hun voorvaderen, als in hun eigen personen: Bijzonder mag men denken aan het Sinaïtisch Verbond, waarin God de Israëlieten allerlei aardse zegeningen en voorrechten in Kanaän beloofde aan hen, die Zijn geboden nauwkeurig onderhielden (verg. Deut. 28). Verbonden in het meervoudig getal zegt, volgens de Hebreeuwse schrijverstijl, uitnemende en gunstige beschikkingen. 4) De wetgeving was een zeer groot voorrecht voor Israël. Er was geen groot volk, dat zulke rechtvaardige rechten en inzettingen had als deze hele wet (Deut. 4: 8). 5) De dienst van God

is de plechtige eredienst, naar het voorschrift van de schaduwachtige wetten. Deze eredienst mocht wel, in zeker opzicht, een juk genoemd worden, dat ondraaglijk was (Hand. 15: 10), maar in het oogmerk was het een heerlijke godsdienst, die een voorbeeld was van hemelse zaken. 6) De beloftenissen doen ons denken aan de grote beloften over de Messias, die uit Jakob's nageslacht stond voort te komen en een eeuwige gerechtigheid zou aanbrengen. Deze toezegging wordt, om haar uitnemende voortreffelijkheid, naar de gewone spreektrant van de Hebreeuwen, onder de meervoudige benaming van beloftenissen voorgesteld. 7) De apostel voegt er nog een onschatbaar voorrecht van de Israëlieten bij, bestaande in hun luisterrijke familiebanden, zo in de opklimmende als nederdalende linie (vs. 5).

Zij zijn het, van die zijn de vader Abraham, Izaäk en Jakob met de twaalf patriarchen en waaruit eindelijk - en dat is de hoogste en grootste voorrang, zonder welken al het andere niets zou betekenen - ook Christus is, zoveel het vlees aangaat, naar Zijn menselijke natuur, a) die tevens is God, boven allen te prijzen, als de almachtige Heer, door alle engelen, zaligen en gelovigen in de eeuwigheid, amen.

Jer. 23: 6 Joh. 1: 1. Hand. 20: 28. Rom. 1: 4. Hebr. 1: 8-10.

Die laatste woorden op Christus te laten doelen, zodat Hij de Vader geheel gelijk gesteld wordt, is niet alleen de enig natuurlijke, maar ook de noodzakelijke verklaring. Want omdat "zoveel het vlees aangaat" duidelijk een tegenstelling eist, is het het natuurlijkste dat als die, zoals hier werkelijk het geval is, in de woorden, die duidelijk volgen, gevonden wordt, deze ook als uitdrukking van deze tegenstelling worden verstaan. Dit is echter niet alleen natuurlijk, maar ook noodzakelijk. In het tegenovergestelde geval moest de tegenstelling tot "zoveel het vlees aangaat" verzwegen en dus in gedachte aangevuld worden. Het "zoveel het vlees aangaat" staat er echter alleen om het volgende: "die is God boven allen te prijzen". Zonder deze tegenstelling hield het een verklaring in van voorrechten, die hier zeker niet bedoeld was. De apostel zou dan eenvoudig hebben geschreven: "waaruit Christus is voortgekomen. " Want dat de Messias van de Joden afstamt, is een hogere voorrang dan dat Hij slechts naar het vlees van hen afstamt. Dat echter Hij, die God is boven alles te prijzen, van hen naar het vlees afstamt, is de hoogst denkbare voorrang. De hoofdbedenking, die men tegen de verklaring van de woorden omtrent Christus heeft gemaakt, is ontleend aan de leer van de apostel over de persoon van Christus. Men zegt, er komt bij de apostel nergens anders een zo sterke uitspraak van Christus voor, evenmin als een loven van Hem, nergens noemt hij Hem ergens anders "God" en had hij dat eens gedaan, dan zou hij bij Zijn verering van de goddelijke Meester Hem wel vaak zo hebben genoemd. Maar ten eerste is het zeker dat Paulus Christus, wij zouden zeggen bijna overal, waar hij Hem noemt en iets van Hem legt, indirect als God voorstelt en Hem dus in elk geval als God gedacht heeft, ook wanneer hij Hem niet direct zo noemde. Want Hij, die goddelijke eigenschappen, als eeuwigheid (Kol. 1:
17), alomtegenwoordigheid (Efeze. 1: 23; 4: 10) en genade (Rom. 1: 7. 1 Kor. 1: 3 enz., goddelijke werken, als schepping en onderhouding van de wereld (Kol. 1: 16 v.) en het houden van het gericht (Rom. 14: 10. 2 Kor. 5: 10. 2 Thessalonicenzen. 1: 7-10 en de goddelijke verering (Rom. 10: 13. Fil. 2: 10 v.) toekomt, die moet ook zelf God zijn. In een tegengesteld geval zou de apostel met recht het verwijt van schepselvergoding, dat de Christenen werd toegevoegd van de Joden, verdiend hebben. Ook zeggen inderdaad hetzelfde de benamingen "Zoon, evenbeeld van God, Heere" (de vertaling van Jehova), die bij Paulus zo veelvuldig aan Christus worden gegeven. Zij zijn gelijk aan de benaming "God" en karakteriseren slechts tevens de specifieke eigenaardigheid van de tweede persoon van de Godheid, alsook de verhouding van de Godmens tot de gemeente, die tot Zijn dienst gekocht is. Heeft dus Paulus Christus als God gedacht, dan kon hij Hem ook God noemen en onze

plaats beslist reeds alleen daarvoor, dat Hij dit heeft gedaan. De voorstelling van Christus als God komt inderdaad bij Paulus veel menigvuldiger voor dan de uitleggers willen toestaan: 1 Kor. 15: 19. Kol. 2: 9. 1 Tim. 3: 16. Fil. 2: 6. Efeze 5: 5. Tit. 2: 13 Gelijke lofprijzingen van Christus worden nog gevonden 2 Tim. 4: 18. 2 Thessalonicenzen. 1: 12 vgl. 2 Petrus 3: 18. Openbaring 5: 12 v. 1 Petrus 4: 11 Onze opvatting van de woorden van Paulus is overigens die, die vanouds algemeen is aangenomen.

Zonder te hebben uitgesproken wat Israël is overkomen, wijst de apostel voor alles elke gedachte af van die aard, alsof hetgeen daarin is gebeurd in tegenspraak was met de Heilige Schrift. Hij rechtvaardigt dus God in hetgeen gebeurd is zonder het te hebben genoemd.

Ten aanzien van de opklimmende linie hadden de Joden een zeer edele afkomst. Welker zijn de vaders. Men denke aan al hun gelovige en godvruchtige voorvaderen, onder de belofte en onder de wettische bedeling, zowel vóór als na de Babylonische gevangenis, bijzonder aan die beroemde aartsvaders, Abraham, Izaäk en Jakob, aan Mozes, David en andere grote mannen. Met betrekking tot de neerdalende linie waren de familiebanden van de zaken nog onvergelijkelijk edeler: en uit welke Christus is, zoveel het vlees aangaat. De Joden genieten de grote eer dat Christus, de beloofde Messias, uit hun volk oorspronkelijk was, zoveel het vlees, dat is zijn menselijke natuur, aangaat. Een eer, die des te groter was naarmate van de oneindige heerlijkheid van die verheven persoon, vermits Hij boven allen is, of boven alles, oneindig verheven, niet alleen boven de gemelde vaders, maar ook boven de engelen en de allervoortreffelijkste van alle geschapen wezens; trouwens Hij is waarachtig God, te prijzen of geloofd in de eeuwigheid. De hele ziel van de apostel was zodanig vervuld met het eerbiedigste beseffen van de oneindige waardigheid van de Heiland, dat hij nauwelijks van die verheven persoon spreken kan zonder zijn eerbied te betuigen voor die aanbiddelijke persoon. Hij voegt er het woordje Amen bij, ten betoge van zijn hartelijk verlangen dat de goddelijke Jezus, van hem en van anderen, die hulde mocht ontvangen, die Hem toekomt. Beschouwt men nu deze grote voorrechten van de Joden, dan zal men makkelijk begrijpen kunnen dat de apostel hartelijk bedroefd was over het aanstaande rampzalige lot van een natie, die boven alle andere volken zozeer begunstigd was en waartoe hij zelf zo’n nauwe betrekking had.

En dit Israël, dat zo rijk begiftigd was, zozeer boven alle andere volken onderscheiden, is afgevallen en heeft zijn zaligheid versmaad. Maar ik zeg dit niet, als ik mijn diepe droefheid hierover uitspreek a) alsof het woord van God was uitgevallen, alsof wat in het Oude Testament staat en waarbij God aan Israël als volk de eeuwige zaligheid en verlossing in Christus beloofd heeft, onvervuld zou blijven en teniet gedaan zou zijn; b) want die zijn niet allen het ware met Gods wil overeenkomstige Israël, die uit Israël zijn, die tot het uitwendige volk van Israël behoren; en zoals duidelijk is, aan deze komen toch alleen Gods beloften toe.

Num. 23: 19. Rom. 3: 3. 2 Tim. 2: 13. Joh. 8: 39. Rom. 2: 28.

a) Noch omdat zij leden van het volk Israël, Abrahams zaad, diens lichamelijke nakomelingen zijn, zijn zij daarom ook reeds allen ware kinderen Abrahams, wat zijn geest en zijn gezindheid aangaat en daarom erfgenamen van de genade aan zijn geloof toegezegd; b) maar het bekende woord van God (Gen. 21: 12) zegt: "In Izaäk zal u, o Abraham, het ware zaad erkend en genoemd worden. Izaäk en niet Ismaël zal uw eigenlijke nakomeling zijn. Niet de lichamelijke geboorte, of enig natuurlijk recht, dat ook bij Ismaël bestond, maar de goddelijke belofte, die alleen bij Ismaël aanwezig was, beslist dus wie een ware zoon van Abraham is.

Gal. 4: 23. b) Gal. 3: 29. Hebr. 11: 18.

Dat is, daarmee is de gedachte uitgesproken: niet de kinderen van het vlees, niet zij, die door uitwendige natuurlijke afstamming kinderen van Abraham zijn, die zijn kinderen van God. Zij zijn niet reeds door het geloof van hun vader Abraham en door de belofte aan zo'n geloof geschonken, degenen, die in genade tot kinderen van God zijn aangenomen; a) maar de kinderen, die in de geest en door de kracht van de beloftenis verwekt zijn, zoals Izaäk, worden voor het ware zaad van Abraham in de geestelijke zin van dit woord door God gerekend.

Gal. 4: 28.

De apostel wil de Joden hiermee te kennen geven dat niet allen, ook niet die alleen, die uit het zaad van Abraham naar het vlees waren voortgekomen, aangemerkt werden als kinderen van God, volstrekt of met uitsluiting van al de anderen van welk volk of land, die geloven zouden zoals Abraham gedaan had, in de beloften van God voor het zaad van Abraham zouden gerekend worden.

Izaäk alleen is een echte zoon, door de belofte, d. i. door de almachtige kracht van de genadige wil van God, die zich in haar uitsprak en openbaarde, tegen alle wetten van de natuur geboren. Want dit is het woord van de beloftenis, dat de Heere (Gen. 18: 10, 14) tot Abraham heeft gesproken: "Omtrent deze tijd, in het eerstkomende jaar zal Ik weer komen en Sara zal door de almachtige werking van Mijn wil een zoon hebben.

Dat God Zijn verkiezing niet aan vleselijke voorrechten verbindt komt nog duidelijker uit in het voorbeeld van Izaäks zonen, dan in die van Abraham. Bij de tegenoverstelling van Izaäk en Israël kon worden geantwoord dat de eerste van de dienstmaagd, van het bijwijf Hagar was, de ander daarentegen van de vrije, van de wettige vrouw Sara geboren was en juist deze slechts uitwendige vleselijke betrekking God in Zijn keus zou hebben bepaald. Anders was het bij de zonen van Izaäk, Jakob en Ezau. Deze waren tweelingen, uit dezelfde moeder geboren, ja Ezau was zelfs de oudste en toch kende God Jakob het recht van eerstgeboorte en erfenis toe dat Hij Ezau ontzegde. Dit geschiedde zelfs reeds vóór de geboorte, voordat de kinderen nog iets goeds of kwaads hadden gedaan, zodat dus tegelijk werd afgesneden en afgewezen wat misschien de tegenstander zou kunnen inbrengen, dat Ismaël was afgewezen om zijn boze werken, omdat hij zich als een spotter had gedragen.

En niet alleen deze Izaäk, de zoon van Abraham, wijst dat aan, omdat alleen hij en niet Ismaël, noch een van de zonen van Ketura in Gods ogen een ware zoon van Abraham was, omdat alleen op hem de belofte zag, a) maar ook Rebekka is daarvan een bewijs. Nog duidelijker komt de alleen bepalende kracht en beschikking van de wil van Gods genade in de zonen van Izaäk uit, als zij uit een bevrucht was, namelijk uit Izaäk, onze natuurlijke vader, waarom ons, Joden, wat van zijn zonen zal worden gezegd, vooral aangaat.

Gen. 25: 21).

Hoewel zij de vrouw was van de zoon van de belofte, heeft zij toch geen zonen voortgebracht waartussen geen onderscheid bestond; want toen de kinderen nog niet geboren waren, noch iets goeds of kwaads gedaan hadden, waardoor God geleid zou kunnen zijn om enig besluit omtrent hem te nemen, is het tegendeel reeds gebleken. Opdat het recht duidelijk zou worden dat het voornemen van God, dat naar de verkiezing is, vast bleef, opdat Zijn heilig raadsbesluit, wie de drager van de belofte zou zijn en wie tot Zijn heilige gemeente zou

behoren, niet alleen in dit bijzonder geval, maar ten allen tijde zou blijven en als zodanig erkend worden, heeft God daarvoor tevoren gezorgd. Hij heeft bewezen, dat die keus een vrije was van Hemzelf, door niets dan door Hemzelf bepaald en niet door natuurlijke geboorte of voorrang, ook niet door menselijk doen of laten, niet uit de werken, zodat die als het ware God tot een besluit zouden hebben gedrongen, maar uit de roepende, ten gevolge van en op grond van Zijn vrije genade.

De Heilige Schrift nu spreekt hier op zo'n manier zich uit, dat voor wie aan haar uitspraken betekenis hecht, alle twijfel onmogelijk wordt. Gaan wij met haar letter te rade, ongetwijfeld wordt er van uitverkiezing ook in geheel andere zin dan de hier bedoelden gesproken (zie bijv. Joh. 6: 70; 13: 18) en geeft men vaak voor de leer van de voorbeschikking bewijsplaatsen aangevoerd, die bij nader onderzoek wegvallen zoals MATTHEUS. 20: 16;
14. Hand. 15: 18. Maar toch blijven er, na zo'n schifting, niet weinig uitspraken van de Heer en Zijn apostelen over, die het ons nu niet mogelijk is in een andere zin te verstaan dan daaraan door de voorstanders van de leer van een voorverordinering ten eeuwigen leven gehecht wordt. Men leest en overweegt plaatsen als MATTHEUS. 11: 25, 26; 16: 17; 20: 23;
24. Luk. 10: 20 Joh. 6: 37-40; 17: 2, 24 Al de apostelen en hun medegetuigen zijn hierin met de Meester eenstemmig. Lukas, Hand. 13: 48; Jakobus 1: 18. Judas 1: 1 vgl. vs. 4. 1 Petrus 1: 2; 2: 7-9; 2 Petrus 1: 10. Johannes. Openbaring 3: 5; 13: 8. Paulus vooral 1 Thessalonicenzen. 5: 9. 2 Thessalonicenzen. 2: 13. Tim. 1: 9. Inzonderheid de beide laatste plaatsen verdienen hier nauwgezette opmerkzaamheid; de eerste omdat zij ons een welgeordende "catena salutis" in haar onafscheidelijke samenhang voorstelt, de andere omdat zij Gods absolute soevereiniteit in het verlenen en onthouden van Zijn hoogste weldaden niet slechts uitspreekt, maar tegen hardnekkige weerspraak verdedigt. Het baat weinig of men zich al met de uitvlucht redt, dat hier alleen van massale en nationale verkiezingen tot de zegeningen van het Godsrijk gesproken wordt. Het waarachtig deelgenootschap aan de zegeningen van het Godsrijk op aarde sluit tegelijk dat aan de eeuwige zaligheid in zich, de massa bestaat uit individuen en uit hetgeen de apostel (Hand. 9: 14, 18) van Mozes en Farao getuigt blijkt overvloedig dat hij zich de zaak ten aanzien van enkelen niet anders dan ten aanzien van allen heeft voorgesteld. Dat het misbruik, zoals van elke zo ook van deze waarheid, tot velerlei ellende kan leiden is bekend; maar bewijst op zichzelf tegen de juistheid van onze voorstelling niets. Zolang ten aanzien van de zonde slechts het verschil tussen toelating en voorbeschikking wordt vastgehouden, loopt men geen gevaar van de Heilige godslasterlijke dingen te denken. Het geloof in Zijn eeuwig raadsbesluit ten gevolge waarvan alleen de gelovige zalig wordt, is even weinig een dekkleed van de traagheid als de erkenning van een goddelijk wereldbestuur, de verplichting tot eigen werkzaamheid opheft. Wie hier een vrijheid vindt voor zorgeloosheid en zonde, toont daarmee alleen dat hij alleen in schijn niet in wezen tot Gods uitverkorenen en geliefden behoort; de welbekende, gepredestineerde dief verdiende ten volle het antwoord dat hij dan ook "gepredestineerd" was tot hangen. Tegenover zulke banale excentriciteiten staat het veelbetekenend feit dat geen van de Hervormers grotere diensten aan de Christelijke moraal heeft bewezen dan juist de vaak zo diep gehoonde Calvijn.

Zo werd door Hem, die een mens tot drager van Zijn zaligheid wilde roepen, aan Rebekka op haar vraag een antwoord gegeven en tot haar gezegd: "De meerdere of oudste zal de mindere of jongere dienen. Die zal - dit is Mijn heilige wil, de Heere des huizes en de erfgenaam van Gods beloften zijn.

Zoals Mal 1: 2 geschreven is, waar diezelfde gedachte omtrent de verkiezing van Jakob wordt uitgesproken: "Jakob heb Ik naar Mijn vrije, heilige wil liefgehad. Hem heb Ik de

voorrang gegeven en tot drager van Mijn heil verkoren en Ezau heb Ik gehaat, die heb Ik deze voorrang niet geschonken en niet tot drager van Mijn zaligheid verkozen (Luk. 14: 26). "

Een bepaling van God omtrent de eeuwige zaligheid of de eeuwige verdoemenis van Jakob en Ezau ligt hier, evenals ook boven bij Izaäk en Ismaël geheel buiten de kring van de gedachten en buiten het verband Ook wordt hier niet gesproken van roeping tot zaligheid; deze wordt pas dan beschouwd, als de genade van God, die zich hier in de verkiezing van Ezau in Jakob openbaart, op Nieuw-Testamentische wijze wordt toegepast. Ezau was wel niet geroepen tot drager van het heil, maar hij was niet van de zaligheid uitgesloten. Had hij de roeping van Jakob tot werktuig van God erkend en zich aan hem onderworpen, dan was hem de zaligheid, het aandeel aan de inhoud van de belofte, die Jakob moest dragen en voortplanten, zeker geworden. Pas dat hij zich, zoals ook later de Joden deden, tegen het geheel vrije raadsbesluit van God verzette, maakte dat hij geen deel aan de zaligheid kreeg. Jakob was toch niet verkozen in tegenstelling met Ezau, maar tegenover elke menselijke aanspraak of menselijke voorrang en verdienste, zoals Gods verkiezing voor hen, die zalig zullen worden ook niet geschiedt in tegenstelling met anderen, die niet zalig zullen worden, maar alleen in tegenstelling met elke mogelijke aanspraak of ieder werk en als de Heilige Schrift van "uitkiezen" spreekt, dan doelt dit "uit" niet op een grote menigte mensen, waaruit enigen uitgekozen zijn, maar op de zondige toestand en de verdoemenis, waaruit Gods barmhartigheid besloten heeft alle zondaars te redden.

Vgl. de Aanhalingen van onder Hoofdstuk 8: 28.

Wij vinden hier een waarschuwing en vermaning van God tot bekering aan Israël, opdat Hij naar het voorbeeld van de pottenbakker uit het bedorven vat (Israël en zijn zonen) weer een vat ter eer mocht maken. Zeker zijn Gods genade en oordelen afgronden van barmhartigheid en heiligheid, maar juist daarom moeten wij ze niet proberen te peilen door God toe te schrijven wat Hij zelf in Zijn woord weerspreekt. Vergeten wij niet, dat onze en gevolgtrekkingen en die van alle mensen niet alleen feilbaar maar zeer gebrekkig zijn, dat wij ze dus nooit mogen stellen tot lijnen, die God Zich voorgenomen heeft te volgen, of zelfs wel tot lijnen, die Hij volgen moet. Wij hebben slechts het boek van Job ten einde toe te lezen om het antwoord van God op onze redeneringen te ontvangen, dat onze wijsheid tot dwaasheid maakt en ons met Job doet uitroepen: "Ik weet dat u alles kan en dat geen van Uw gedachten afgesneden kan worden. Wie is Hij, zegt u, die de raad verbergt zonder wetenschap. Zo heb ik dan verhaald hetgeen ik niet verstond, dingen die voor mij te wonderbaar waren, die ik niet wist. Hoor toch en ik zal spreken. Ik zal vragen en onderwijs U mij. Met het oor van het gehoor heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog; daarom verfoei ik mij en ik heb berouw' in stof en as (Job 42: 2-6). Wij weten dat Gods vrijmacht de eeuwige macht is, die bestaat, waardoor Hij de wereld geschapen heeft, zoals Hij ze schiep en haar bestuurt, zoals Hij ze bestuurt. Trouwens hoe zou het anders? Gods wil is de hoogste en daarmee de enige regel van al Gods doen. Maar Gods wil is oneindig, heilig en goed en zo is ook Zijn vrijmacht heilig en goed en het volstrekte tegendeel van willekeur. En dat moet voor het schepsel genoeg zijn, om in Gods vrijmacht te berusten; want het is genoeg. Maar nu moeten wij Gods vrijmacht in het tijdelijke niet vermengen of vereenzelvigen met Zijn vrijmacht in het eeuwige. Is niet op aarde alles het bewijs van Gods vrijmacht? Zijn wij niet allen mensen uit één klomp leem afgesneden? Hebben wij dus niet allen op en in onszelf beschouwd, gelijke rechten? En hoe wordt dan nu het ene kindje op de troon geboren en het andere op een bed van stro, het ene met een aanleg tot alle kunst en wetenschap en het andere zonder enige bijzondere aanleg, zodat de ene mens reeds van zijn geboorte af tot aan zijn dood tot dienaar van de andere is gesteld? Waaraan dat toe te schrijven dan aan Gods vrijmacht, die de natuur en het menselijk

leven zo heeft ingericht, dat er deze onderscheidingen noodzakelijk uit voortvloeien. Wel verre echter dat dit de verstandige een bezwaar zou zijn, ziet hij hierin Gods wijsheid en goedheid, omdat een andere orde van zaken in een wereld als deze niet denkbaar is. Zou deze wereld bestaan blijven, zo moest zij worden ingericht zoals zij is. Zonder minderheid en dienstbaarheid van de ene tegenover de ander is er geen maatschappij denkbaar en die minderheid of meerderheid moest uit de aanleg en ontwikkeling van de mensen zelf voortkomen. Daarom zijn ook alle pogingen van de vrijdenkers om gelijkheid, vrijheid en broederschap onder de mensen, met middelen van buiten af tot stand te brengen zo vruchteloos als dwaas. Het voorname punt van onze aanbidding van Gods vrijmacht in de aardse bedelingen is echter, dat zij slechts tijdelijk zijn. Wat de geboorte ongelijk maakt, dat maakt de dood weer gelijk. De vorst wordt uit zijn paleis, de arme uit zijn stulp onder dezelfde aarde bedolven en de wijsten en onwetendsten rusten naast elkaar. Het is dus waar, een kleine tijd, dat de rijkbegaafde geniet en de minder bevoorrechte ontbeert, terwijl het eeuwige wel of wee niet afhangt van iemands uitwendige toestand, maar van zijn innerlijke gesteldheid, van zijn godsvrucht of goddeloosheid, die beiden in de armste zowel als in de rijkste kunnen bestaan. Alles is een wonder, want God kan niets doen dan wat een wonder is voor het schepsel; maar niet alle wonderen zijn onmiddellijke wonderen, zo ook: alles is vrijmacht van God, want God werkt alles alleen naar de raad van Zijn wil (Efeze. 1: 11), maar niets is willekeur, alles is uitverkiezing van God, want van Gods genade hangt alles af, maar niet alles is eeuwige uitverkiezing. Immers er is zoals in aardse zo ook in geestelijke dingen een zuiver tijdelijke uitverkiezing. U herinnert u het woord van de Heere: Heb Ik niet u twaalf uitverkoren en een uit u is een duivel (Joh. 6: 70). Deze uitverkiezing geldt dus alleen voor de bedieningen in het koninkrijk van God, die met het kindschap van God (de uitverkiezing van eeuwigheid tot eeuwigheid) gepaard, maar ook niet gepaard kan gaan. Abraham, Izaäk en Jakob en zo velen als er meer als kinderen van God in de Schrift genoemd worden, waren het door de genade van God, die hen lief had in de Geliefde, de Zoon, met een eeuwige liefde (Jer. 31: 3. Efeze. 1: 4). En omdat zij het waren, werden zij ook uitverkoren tot hetgeen tijdelijk bij het koninkrijk van God behoorde, namelijk tot het vaderschap naar het vlees van de beloofde Verlosser van de zonde en tot zijn profeten of voorverkondigers. Alleen het heilig zaad werd tot deze bedieningen beroepen, maar deze bedieningen hielden op in de tijd. Met de komst van de Heere in het vlees was het doel van al deze voorbereidingen bereikt en ook de heilige vaderen werden niet zalig, omdat zij tot deze heilige tijdelijke bedieningen verkozen werden, maar uit kracht van Gods eeuwige verlossing. Daarom spreekt de apostel Paulus in ons teksthoofddeel allereerst van deze eeuwige verkiezing uit genade (9: 8) en de woorden: niet de kinderen van het vlees, die zijn kinderen van God, maar de kinderen van de beloftenis worden voor het zaad, het heilige zaad, gerekend en gaat hij vervolgens over tot het aantonen van het tijdelijk bewijs van deze eeuwige uitverkiezing, opdat, zegt Paulus vs. 11, het voornemen van God, dat naar de verkiezing is, vast bleef, niet uit de werken, maar uit de roepende door de voorkeur van Izaäk boven Ismaël en van Jakob boven Ezau in het vaderschap van de Messias. Met dit laatste spreekt hij dus van Gods vrijmacht op aarde; en zo ook wanneer hij Farao tot voorbeeld aanhaalt van Gods verwerping. Zoals dan ook God zelf zegt tot Farao: Tot dit heb Ik u verwekt, opdat Ik in u Mijn kracht bewijzen zou en opdat Mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde. Zo is er dan een betoning van Gods vrijmacht voor de aarde en voor de eeuwigheid. Dat wij ze beiden vasthoudend en uit elkaar houden! Want anders zouden wij tot de grote dwaling vervallen, die blijkbaar in het hart van vele machtigen en rijken van deze wereld zetelt, deze: dat zij vanzelf voor de aarde vol macht en rijkdom geboren zijnde, ook vanzelf voor de andere wereld bestemd zijn en komen zullen. Houden wij vast aan de waarheden van de Schrift, dat de rechtvaardige behouden wordt door Gods genade en de goddeloze verloren gaat door zijn eigen zonden en dat God in de eeuwigheid Zijn

vrijmacht, Zijn uitverkiezing voor de tijd en voor de eeuwigheid volkomen in het licht stellen en rechtvaardigen zal.

Verstaan wij door het liefhebben van Jakob die vrije weldoensgezindheid, die God reeds van eeuwigheid deed besluiten om Jakob zonder enig opzicht tot zijn karakter en verrichtingen, tot een voorwerp van Zijn bijzondere gunst te stellen in tijd en eeuwigheid. Deze eeuwige liefde van God tot Jakob had tengevolge dat hem de genade van het geloof geschonken werd, dat hij de kennelijkste blijken van Gods bijzondere gunst naar lichaam en geest ondervonden heeft, dat hij juichend gestorven in van de zaligheid deelachtig geworden is en ten aanzien van zijn nageslacht dat het uit alle andere natiën tot het volk van Gods bijzonder eigendom is aangenomen. God heeft Ezau gehaat, niet slechts voor zover Hij hem minder liefhad dan Jakob. Wanneer het haten aan God werd toegeschreven sluit het een stellige afkeer en weerzin van en tegen iemand in (vergel. Ps. 5: 6). Dit haten van Ezau moet in een stellige, maar voor God betamelijke zin genomen worden, voor zover God over deze Ezau van eeuwigheid niet in betrekking als Zijn schepsel, maar aangemerkt als een verdoemelijke zondaar, met een heilige weerzin verkeerde en besloot hem Zijn rechtvaardig ongenoegen in tijd en eeuwigheid te doen ondervinden. Een handelwijs van God, waarin wel diepten zijn, ondoorgrondelijk voor ons eindig verstand, maar die evenwel niet de minste onrechtvaardigheid insluit, zoals in het vervolg nader blijken zal. God had Ezau van eeuwigheid gehaat en daarvan was het gevolg, dat Hij hem de genade van het geloof, die Hij aan niemand verschuldigd is, onttrok en hem zelfs zo ver aan zichzelf overgaf, dat hij het recht van de eerstgeboorte aan hetwelk de belofte van de Messias en Zijn geestelijke zegeningen verbonden was, moedwillig verkocht, een onheilig leven leidde en hoe langer hoe meer verhard werd en ten aanzien van zijn nazaten dat zij van Gods nadere openbaring verstoken bleven en ten slotte door het Joodse volk zijn ten onder gebracht.

Wat zullen wij dan zeggen? a) Is er onrechtvaardigheid bij God, dat Hij, zoals wij uit de geschiedenis van Abraham, Izaäk en Jakob duidelijk hebben gezien, niet in aanmerking neemt wat iemand naar zijn geboorte of verdere natuurlijke voorrechten is en Hij niet beloont wat Hij zelf heeft gegeven, maar alleen Zijn heilige wil, die alle menselijke voorrechten en menselijke werken voorafgaat, in aanmerking neemt en volbrengt? Integendeel.

Deut. 32: 4. 2 Kron. 19: 7.

Het zou onrechtvaardigheid van God zijn als Hij Zich door het werk van de een liet leiden, door dat van de anderen niet. Maar Hij laat zich door geen mensenwerken of zijn in Zijn raadsbesluit bepalen. Het is echter ook helemaal verkeerd als men in de leer van het eeuwig raadsbesluit gedachten inmengt van Gods eeuwige voorwetenschap over de gezindheden en daden van de mensen. Er is geen dode voorwetenschap van God. Wordt zij als levend en werkzaam gedacht dan houdt daarmee, omdat de wil van God door de nog toekomstige, maar door Gods voorwetenschap reeds aanwezige gezindheden en handelingen van de mensen bepaald wordt, de vrijheid en onafhankelijkheid van dit raadsbesluit op en door de inmenging van de werkzame bepalende voorwetenschap van God worden onze gedachten meteen weer geleid tot een voorbeschikking van enigen ter zaligheid, die gedachte de zielenrust verstoort en in de Heilige Schrift geen grond heeft, maar door de eigen gedachten van de mens daarin is ingebracht.

Want Hij zegt (Exod. 33: 19; 16: 23) tot Mozes, als Hij op zijn bede belooft hem een openbaring te geven, waardoor hem een indruk van het gehele goddelijke wezen ten deel zou worden, om hem te leren dat zo’n openbaring een onverdiende en onverdienbare betoning van

genade was: "Ik zal Mij ontfermen over die Ik Mij ontferm en zal barmhartig zijn, die Ik barmhartig ben. Waar en wanneer Ik aan iemand Mijn ontferming en barmhartigheid betoon, geschiedt dit niet omdat hij aldus is en dit of dat gedaan heeft, maar het is Mijn geheel vrije daad, die haar grond alleen heeft in Mijn wil, in Mijn ontfermende liefde. Als nu voor Mozes, die toch zo getrouw was in de dienst van God, de genade, die hem daar ten deel werd, nooit een door hem verworven betaling, maar alleen een vrije betoning van de genade van God was en moest zijn, bij welk ander mens zou er dan sprake van kunnen zijn als hem genade ten deel wordt, dat die een andere dan louter vrije genade zou zijn?

Niet omdat God vooraf weet hoe de mens, die Hij Zijn genade bewijst, in de toekomst zal zijn, betoont Hij hem Zijn genade, maar omgekeerd Gods genade, die Hij de mens bewezen heeft, brengt pas de goede gedachten en werken in hem teweeg.

In deze woorden eist de Heere op de eenvoudigste manier het recht om Zijn genade te geven of te onthouden, volgens Zijn soevereine wil. Zoals de uitspraak over leven en dood in het bezit van de aardse vorst is, zo heeft de Rechter van de hele aarde het recht de goddelozen te sparen of te veroordelen, naardat Hem het beste dunkt. De mensen hebben door de zonde al hun aanspraak op God verloren; zij verdienen wegens hun zonden te sterven en als dit gebeurt, hebben zij geen grond om te klagen. Als de Heere intreedt om enigen te behouden, kan Hij dit doen zonder het recht te verkrachten; maar oordeelt Hij het goed, dat de veroordeelden het rechtvaardig vonnis ondergaan, dan mag niemand Hem van onrecht beschuldigen. Dwaas en beschaamd zijn al die vertogen over de rechten van de mensen, om allen op dezelfde voet geplaatst te worden; onwetend, ja erger zijn zij, die twisten over onderscheidende genade, die slechts bewijzen zijn van de weerspannigheid van de hoogmoedige menselijke natuur tegen de kroon en scepter van Jehova. Als wij ertoe gekomen zijn om onze eigen volstrekte onwaardigheid en de rechtvaardigheid van het goddelijk vonnis tegen de zonde in te zien, dan twisten wij niet langer over de waarheid, dat de Heere niet verplicht is ons te redden; wij mopperen niet als Hij verkiest anderen te redden, alsof Hij ons onrecht aandeed; maar wij voelen dat, als Hij Zich verwaardigt ons aan te zien, het een vrije daad van onverdiende goedheid zal zijn, waarvoor wij eeuwig Zijn naam zullen zegenen. Hoe zullen zij, die het onderwerp van goddelijke uitverkiezing zijn, genoeg de genade van God kunnen aanbidden? Alle roemen op eigen verdienste wordt door de erkentenis van Gods soevereiniteit uitgesloten. De wil van de Heere alleen wordt verheerlijkt en de minste verheffing van menselijke verdienste wordt als een schandelijke gedachte verworpen. Geen leer is er in de Schrift, die meer verootmoedigt, meer tot dankbaarheid stemt, meer de heiligmaking bevordert dan die van de uitverkiezing. Gelovigen moesten er niet bevreesd voor zijn, maar er zich aanbiddend in verheugen.

Zo is het dan niet aan degene, die wil, noch degene, die loopt, dat hem de zaligheid van God ten deel wordt, maar alleen van de ontfermenden van God; het is alleen een gevolg van Gods vrije liefde, die onafhankelijk is van het willen en handelen van de mensen.

Het raadsbesluit van de genade of de wil van de heilige liefde van God (die altijd slechts een en dezelfde is, namelijk dat Hij de zondaar in Christus al zijn zonden wil vergeven en hem het eeuwige zalige leven wil meedelen) kan bij geen mogelijkheid door de mens worden bepaald. Dat is eeuwig, alle menselijk willen en doen is echter tijdelijk. Het laatste moet dus aan het eerste onderworpen zijn en de mens moet de genade, die hem wordt aangeboden, zo aannemen, als die hem wordt aangeboden, zonder er iets aan toe of iets van af te willen doen. Neemt hij ze echter niet aan, dan blijft daarvoor toch Gods wil de enige, die geldend is en wordt ook zo aan hem vervuld, maar door het gericht.

De apostel spreekt het eerst van de uitverkiezing in genade. Uitverkiezing in genade is vrije genade. Waar God uitverkiest, daar ontfermt Hij Zich, daar openbaart en bewijst Hij Zijn barmhartigheid. En zo is het voor de uitverkorenen een onuitsprekelijke gunst, een onverdiend voorrecht en tevens een bewijs dat hun uitverkiezing niet rust op iets, dat in henzelf is, op hun willen en lopen, maar dat zij enkel Gods ontferming tot bron en oorsprong heeft. Dat is de waarheid, waardoor God op het hoogst verheerlijkt en de mens op het diepst vernederd wordt. Niet de mens toch is het einddoel van alles, zoals velen menen en leren, maar God. Door de mens, het schepsel, voor het einddoel te houden, bestaat God voor de mens en niet de mens voor God.

Zelfs is Mijn wil onafhankelijk van het tegenstreven en de boosheid van de mensen. Integendeel moet de boosheid en de tegenstand van de mensen tegen God er nog toe bijdragen, dat Zijn wil volbracht wordt; want de Schrift en dus God (Exod. 9: 16), zegt tot Farao, die zich tegen Gods welbehagen vijandig en vermetel verzette: Tot dit heb Ik u verwekt, u in de geschiedenis van Mijn volk laten optreden, opdat Ik, nadat u zich eenmaal tegen Mijn welbehagen verzet heeft, in u, in de geschiedenis van u en van uw volk Mijn kracht en heerlijkheid bewijzen zou. U wordt aan het oordeel van de verharding ten prooi en vergaat in uw tegenstand tegen Mijn wil, terwijl u zelf tot verheerlijking daarvan moet dienen en opdat Mijn naam, waarin Mijn eeuwig genadig welbehagen Zich openbaart, verkondigd en geprezen wordt op de hele aarde.

Deze verstoktheid werd Farao toegezonden, nadat ook de zesde plaag, die van de boze zweren, geheel geen invloed gemaakt had; hijzelf had zijn hart te voren moedwillig verstokt (verg. Exod. 7: 13, 22; 8: 15, 19, 32); het was eerst na diezelfde plaag, dat God het hart van deze koning verstokte; daarom was dit oordeel van de verstoktheid een rechtvaardige straf van zijn zesmalige en moedwillige verharding. - Daarenboven moet men zich van dit oordeel van de verstoktheid een juist denkbeeld maken. Te weten, men moet de zaak zo niet begrijpen alsof God door Zijn onmiddellijk werkende invloed deze verstoktheid teweeg had gebracht. Zo’n begrip zou de heilige God tot de oorzaak van het kwaad maken. Maar, nadat Farao tegen alle vorige vermaningen en oordelen, ook tegen de herhaalde ontwakingen van Zijn geweten, zich moedwillig had aangekant, heeft de Heere ten slotte deze hardnekkige zondaar aan zijn eigen verstokt hart geheel overgelaten, zonder zijn geweten te doen ontwaken, waardoor hij nog hoe langer hoe meer verhard werd. God onttrok hem Zijn beteugelende invloeden, die Hij aan niemand verschuldigd is en vooral niet aan iemand, die ze moedwillig en bij herhaling verzondigd had.

Zo ontfermt Hij Zich dan over die Hij wil, over ieder, van wie Hij vindt dat die in Zijn heilig, eeuwig welbehagen lust heeft en dat aanneemt, zoals Mozes deed en Hij verhardt die Hij wil. Door Zijn gericht maakt Hij hard en onvatbaar een ieder, van wie Hij vindt dat die Gods eeuwig vrijmachtigwelbehagen niet wil erkennen en aannemen, evenals Farao. Zijn wil gaat steeds vooraan en wordt altijd vervuld, zowel bij hem, aan wie Hij Zijn genade mededeelt, als bij hem die Hij aan het oordeel van de verharding overgeeft, zodat Hij in hem Zijn macht openbaart. Daarom is elke ongerechtigheid aan de zijde van God uitgesloten.

Ook in vs. 17 is er geen sprake van, dat God Farao van eeuwigheid tot verstoktheid en verdoemenis zou hebben voorbeschikt. De woorden: "Hiertoe heb Ik u verwekt" enz., betekenen niets anders dan: "Ook daarin openbaart zich Mijn wil, dat Ik aan u Mijn macht openbaar". Dat Gods wil tot zaligheid ook de wil van het oordeel in zich sluit, dat Gods liefde de heilige toorn over de weerspannigen tot keerzijde heeft, spreekt vanzelf, juist omdat er een heilige liefde in God is. Er is echter niet een dubbel raadsbesluit van God een dubbele

voorbeschikking op grond van de goddelijke voorwetenschap. Farao werd dus niet door Gods willekeur van de zaligheid uitgesloten. Had hij de wil van God, door Mozes geopenbaard, erkend, dan was hem de genade van God evengoed ten deel geworden, als zij voor Ismaël en Ezau had opengestaan, hoewel zij niet waren verkoren tot dragers van de zaligheid. Ook in vs. 18 is van een willekeurige keuze geen sprake; daar wordt niet gezegd dat Hij naar Zijn willekeur Zich ontfermt en verhardt, maar dat Zijn eeuwige wil vervuld wordt aan de gelovigen als een wil van de genade, aan de ongelovigen als een wil van het gericht. Zelfs waar de mens het tegendeel doet van hetgeen Gods wil van hem eist, komt Gods wil tot werkelijkheid. Het zou een onverdraaglijke gedachte zijn als er stond dat God er hier een uitgrijpt om hem genade te bewijzen, daar een die Hij van de verharding overgeeft. Wat dat voor een wil is, die zowel aan de begenadigd, als aan hem, die een prooi van de verharding wordt, volbracht wordt, moet ieder opmerkzaam lezer uit de hele brief van de apostel weten. Deze toch wil uiteenzetten die de eeuwige wil van de genade van God is aan de zondaar en de enige weg voor deze, dat die aan hem vervuld wordt en hij tot zaligheid komt, namelijk die gerechtigheid, die voor God geldt, is de wil van God, die aan alle menselijk handelen en willen onveranderlijk voorgaat.

De gedachte van het 17de en 18de vers leidt vanzelf tot de toepassing omtrent de Israëlieten, die het Evangelie tegenstreven, dat, die de zaligheid niet als een vrije gift van Gods vrije genade, dus zoals Hij die geeft, wil aannemen, langs geen andere weg daartoe kan komen, maar daardoor, dat Hij Gods genade tegenstaat, Gods wil om Zich te verheerlijken niet ontkomt, maar door verharding het gericht, de verheerlijking van Gods macht, tegemoet wordt gevoerd.

Vgl. de Aanm. onder Hoofdstuk 8: 28 van Kuyper; van v. Oosterzee onder Hoofdstuk 9: 11 enz.

U zult dan hierop wel tot mij zeggen: "Als het zo is, dat altijd of genadebetoning of verharding plaats heeft, Gods wil altijd wordt volbracht, dan heb ik ook gelijk als ik vraag: "Wat, waarom en met welk recht klaagt Hij dan nog, als wij Zijn genade niet willen aannemen? " Want wie heeftZijn wil weerstaan? Wie weerstaat die? en zo heeft Hij dan toch geen reden om te berispen, te straffen, te verharden?

Maar toch, o mens, u had gelijk, als u met God gelijk stond; maar wie bent u, die tegen God antwoordt, Hem van ongerechtigheid bij het volbrengen van Zijn vonnis aan weerspannigen wilt beschuldigen? Het is zeker verzet tegen Gods wil, als iemand kwaad doet, al is het dat hij toch daarmee Gods wil moet dienen, ja, als een getroffene door Gods oordeel en als een verharde Gods almacht moet verheerlijken. Zou de Schepper geen recht hebben om zo’n schepsel tot verheerlijking van Zijn macht te gebruiken. a) Zal ook het maaksel tot degene, die het gemaakt heeft, zeggen: Waarom heeft U mij zo, onder die omstandigheden, gemaakt? Waarom heeft U mij niet ongeschapen gelaten, als het met mij tot verharding moest komen? " Dat wilt u toch eigenlijk zeggen met de vraag van uw ontevredenheid, die u ingegeven wordt door de leer van de verharding, waardoor u zich getroffen voelt.

Jes. 45: 9. Jer. 18: 6.

Alsof de apostel zei: wat een stoute en ongehoorde vermetelheid is dit, dat een mens, een blind en onkundig mens, een schuldig en zondig mens, aan de toorn en eeuwige dood onderworpen, zou ondernemen om de handelingen en bedoelingen te beoordelen, of te

berispen van de allerhoogste en heilige God, alsof ze onbestaanbaar waren met rechtvaardigheid en wijsheid!

Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem, om uit dezelfde klomp leem te maken a), het ene een vat ter ere, tot edel gebruik en het andere ter onere, tot onedel gebruik? Heeft dan ook de Schepper geen vrije macht om mensen te scheppen, die later, alleen door eigen schuld, daartoe moeten dienen, dat zij Zijn rechterlijke macht bewijzen?

2 Tim. 2: 20.

Er is hier geen sprake van dat God ook de inwendige staat van boosheid en tegenstand van de mensen, die een prooi van de verharding worden, teweeg brengt, maar alleen van Zijn recht om degenen die Zijn genade niet willen erkennen en dus aan Gods gericht worden overgegeven, niet ongeschapen te laten, maar ze integendeel daartoe te gebruiken, dat zij Zijn macht verheerlijken. De pottenbakker maakt alle vaten van één leem, dus zijn voor Gods ogen alle mensen gelijk, namelijk arme, ellendige mensen, die verlossing nodig hebben. Daaruit nu, dat de pottenbakker vooraf bepaalt dat een deel van zijn vaten voor het ene of andere gebruik van de mensen moet dienen, mag men niet op een gelijke voorbeschikking van God besluiten. (?) De apostel gebruikt een gelijkenis en daarin mag niet te veel worden gevonden. Het punt van vergelijking ligt niet in de voorbeschikking, maar in de macht van de Schepper over Zijn tegenstrevend schepsel, dat zichzelf verstokt, aan het oordeel van de verharding over te leveren. Slechts in zoverre vindt een voorbeschikking van God plaats, als Hij besloten heeft dat de mens alleen in Christus uit genade rechtvaardig en zalig kan worden; die deze genade tegenstreeft echter niet zalig zal worden, maar voorwerp van het oordeel van de verharding en dientengevolge van de verdoemenis, overeenkomstig de heerlijkheid van God als Schepper. Dit besluit van God is eeuwig en dus vroeger dan het tegenstreven van de mensen en hoewel het zich niet tot het bepalen van personen uitstrekt, kan men toch zeggen dat Gods eeuwig raadsbesluit volbracht wordt in ieder, die Gods wil tegenstaat. In ons vers is niet meer gezegd dan dat het tot Gods macht als Schepper behoort om mensen te scheppen, zonder er eerst naar te vragen, welk doel zij zullen hebben, die Hij heeft geschapen.

Wij moeten hier bijzonder letten op het beeld, door Paulus gebruikt om zijn bedoeling goed te verstaan. Hij wil er niet mee zeggen dat God sommige mensen geschapen heeft tot oneer, tot het verderf. Hoe zou zo iets denkbaar zijn in God, de Volkomen en zegt Hij zelf niet (Ezechiël. 18: 23, 32; 33: 11): Zou Ik enigszins lust hebben aan de dood van de goddelozen? Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere, Heere, zo Ik lust heb in de dood van de goddelozen! Maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekeert van zijn weg en leeft. Bekeer u, bekeer u van uwe boze wegen, want waarom zou u sterven, o huis van Israël! Want Ik heb geen lust in de dood van de stervenden, spreekt de Heere, Heere, daarom bekeer u en leef. Voeg hierbij het woord van de Schrift (1 Tim. 2: 4): God wil dat alle mensen zalig worden en tot kennis van de waarheid komen. God wil het goede, hoe zou Hij anders kunnen willen, omdat Hij de eeuwige Liefde is; maar de uitverkiezing is juist het uitvloeisel van Zijn eeuwige liefde, maar in verband met Zijn eeuwige raad, die voor ons ondoorgrondelijk is. En zo heeft dan de verwerping van de goddelozen niet haar grond in Gods welbehagen, in Zijn eeuwige vredesraad, in Christus, zoals de uitverkiezing, maar in de onbekeerlijkheid van de goddelozen, waarvoor zij als redelijke en zedelijke schepselen verantwoordelijk zijn. De klomp leem, waarover de apostel spreekt, is dus niet de klomp aarde waaruit de eerste mens door God oorspronkelijk geformeerd is, maar het gevallen, zondige en gevonnisde mensdom. En heeft nu God niet de macht en het recht om uit dit verloren mensdom Zich een volk te formeren dat niet verloren gaat? Wie zal Zijn genade niet prijzen? En heeft niet God ook de

macht en het recht om de zondaar, die zich moedwillig in zijn zonden verhardt en al de roepstemmen van Gods genade ongehoorzaam is, in zijn zonden verloren te laten gaan? Wie zal Hem die macht en dat recht ontzeggen? Dit zien wij ten duidelijkste bevestigd in de Schriftplaats waaraan de apostel zijn beeld had ontleend.

Maar ik moet u op uw vraag, waarom God zulke mensen, waaraan zich alleen Zijn rechterlijke macht openbaart, niet ongeschapen heeft gelaten een nog veel belangrijker mededeling en een hogere bedoeling te kennen geven. En afgod, die aan zulke mensen als Farao Zijn toorn wilde bewijzen, als een, die Zich niet ongestraft laat tegenstreven en Zijn macht bekend maken, waarin Hij Zijn raadsbesluit toch weet te volvoeren, ondanks de boosheid die zich tegen Hem verzet, ja zelfs met hulp van deze, of God daartoe geen recht zou hebben, wie zou het kunnen betwijfelen? Temeer heeft Hij dat, omdat Hij met vele lankmoedigheid Zijn gericht heeft uitgesteld, alhoewel Hij niet meer op hun verbetering kon hopen, maar toch de vijandschap, die zich tegen Hem stelde, kon aanzien en zo verdragen heeft de vaten van de toorn, de mensen, die ten gevolge van hun ongehoorzaamheid tot openbaring van Zijn toorn bestemd waren, tot het verderf toebereid, alhoewel zij voor het gericht reeds gereed en rijp waren.

En aan de andere kant heeft Hij dit lankmoedig laten bestaan van dergelijke mensen ook daarom beschikt, opdat Hij, terwijl Hij Zijn genadige roeping tot anderen liet komen, zou bekend maken de rijkdom van Zijn heerlijkheidover de vaten van de barmhartigheid, aan degenen, die door hun geloof geschikt werden om met genade en barmhartigheid vervuld en verzadigd te worden, die Hij door Zijn roeping, rechtvaardiging en heiligmaking zelf tevoren bereid heeft, dat zij tot heerlijkheid zouden komen.

De apostel heeft aangewezen dat God gerechtigd is tot en heilig is in de manier waarop Hij handelt met hen, die in hun verharding moeten dienen tot openbaring van Zijn macht, terwijl Hij wees op het recht van de maken over zijn maaksel. Dit treedt echter nog meer daardoor op de voorgrond, dat Gods toorn zich nooit zonder Zijn liefde openbaart, de wil van Zijn toorn nooit van de wil van Zijn liefde gescheiden is. De apostel wil zeggen dat God steeds Zijn oordelen over Zijn vijanden niet dadelijk heeft volvoerd, maar lankmoedigheid heeft betoond, omdat Hij Zijn macht en Zijn toorn duidelijk voor ieder wilde openbaren. Zo bij Farao. Hoe langer God Zijn gericht over Farao uitstelde, des te duidelijker werd voor de ogen van de mensen de openbaring van de macht en de toorn van God over Zijn vijanden. Maar tevens heeft Zijn lankmoedigheid het doel om ook het raadsbesluit van Zijn genade te volvoeren: want nooit werkt Gods toorn zelfstandig en alleen, omdat die alleen de achterzijde van het welbehagen van Zijn liefde is. Waar God gericht houdt over de goddelozen, daar doet Hij het om de gelovigen te redden en te begenadigen. Zo was het ten tijde van Mozes in Egypte, zo ook toen Israël de treurige rol van Farao overnam en zich tegen Gods genade in Christus verhardde. Terwijl God het verharde volk met lankmoedigheid draagt, roept Hij de heidenen.

Als nu de apostel hier spreekt van vaten van de toorn en van vaten van de barmhartigheid, dan denkt hij nog aan zijn gelijkenis van de pottenbakker. Hij, die deze gelijkenis heeft verstaan, zal de apostel ook hier verstaan en zal hem de mening niet toedichten, als was een bepaald getal mensen van eeuwigheid tot vaten van de toorn, anderen weer tot vaten van de barmhartigheid bestemd. Uit de leer van de apostel van het algemene diepe verderf van de mensen moet het toch ieder bekend zijn, dat ieder mens van nature zo’n vat is, waarover de toorn van God zweeft. Volgens zijn zondige natuur heeft de mens de neiging en ook de macht om Gods genade, die hem wordt aangeboden, te tegenstreven en zich tegen Hem te verharden. Hoe langer hij dit tegenstreven voortzet, des te nader komt hij aan het gericht van God, het gericht van de verharding, dat niets anders is dan het zegel van God, waardoor de reeds

aanwezige toestand van de hardnekkige tegenstand tegen Gods geopenbaarde wil vast en onherstelbaar wordt gemaakt en de mens nu begint voor de Almachtige een middel te zijn om Zijn heilige toorn te tonen, een vat, waarin Hij Zijn toorn uitgiet. Maar even zeker als de mens de zonde in de beginne niet uit zichzelf heeft voortgebracht, maar gevallen is door de verleiding van de duivel, dus ook niet zelf duivel geworden is, maar de mogelijkheid van verlossing gebleven is, zo zeker is het hem ook mogelijk Gods genade, die tot hem kwam, niet te tegenstreven en dan is het de genade van God zelf, die de ene keten van de duisternis na de andere, waarmee zijn binnenste is gebonden, losmaakt en verbreekt en hem eindelijk tot een vat stelt, waarin God de rijkdom van Zijn barmhartigheid kan uitstorten. Daarom zegt Paulus ook van de vaten van de toorn: "tot het verderf toebereid", zonder dat hij het nodig acht nog in het bijzonder te zeggen, dat niet God dit heeft gedaan, maar zij zichzelf tot zulke vaten hebben toebereid en God slechts in zoverre, als Hij op hun werk door verharding Zijn zegel gedrukt heeft. Van de vaten van de barmhartigheid zegt hij echter: "die Hij tevoren bereid heeft", zonder erbij te voegen dat de mens, door niet te weerstaan, het begin heeft gemaakt. Eveneens acht de apostel dat het vanzelf spreekt dat een ieder, die zonder enige verdienste door de macht van de genade een vat van barmhartigheid is geworden, door vernieuwde afval toch nog weer een vat van de toorn kan worden. Eindelijk blijkt uit de hele samenhang dat in het woordje "tevoren" niet "in de eeuwigheid" te lezen is, zodat het zou betekenen dat God de vaten van de barmhartigheid reeds van eeuwigheid daartoe zou hebben bestemd, waarom zij ook niet de werkingen van de genade zouden hebben tegengestaan. Zeker heeft God hen, zoals alle mensen, in eeuwigheid bestemd om vaten van Zijn barmhartigheid te worden, maar niet zonder de wil van de mensen. Omdat nu echter velen, ja de meesten, dat welbehagen van Zijn genade niet in zich laten volbrengen, moeten zij Hem zonder hun wil dienen en Gods gericht ondervinden.

Merk op, van de vaten van de toorn zegt de apostel tot het verderf toebereid, maar van de vaten van de barmhartigheid zegt hij: Die Hij tevoren bereid heeft tot heerlijkheid. Op dezelfde manier zegt de Heere tot de bokken aan Zijn linkerhand: "Ga weg van Mij, u vervloekten, in het eeuwige vuur, dat voor de duivel en zijn engelen bereid is", terwijl Hij tot de schapen aan Zijn rechterhand zegt: "Kom, gezegenden van Mijn Vader, beërf dat koninkrijk, dat u bereid is vóór de grondlegging van de wereld. " Voor de vaten van de barmhartigheid is Gods verkiezing uit genade tot heerlijkheid, de vaten van de toorn zijn door de zonde, waarin zij moedwillig blijven. Immers van nature zijn alle mensen kinderen van de toorn (Efeze. 2: 3), waaruit God in Zijn barmhartigheid sommigen stelt tot toonbeelden van Zijn barmhartigheid.

Het is als wil Paulus zeggen: wat meent u? zou God geen recht hebben Zich over u te beklagen, die zo spreekt. Maar wie bent u dan, o mens, die immers tegen God antwoordt? U verstout tegenover God u te beklagen over Zijn handelwijze? Is dit dan geen onrecht in u, die immers geen recht heeft om God rekenschap af te vragen over de meerdere voorrechten, die Hij de een boven de ander uit hetzelfde geslacht wil geven? Moet dus niet uw vraag, dat God Zich niet over u beklagen kan, op uw lippen verstommen? Of heeft God geen recht om uit een volk of geslacht de een boven de ander te stellen, zoals de pottenbakker uit dezelfde klomp het ene vat ter eer en het andere ter oneer maakt? Er zijn slechts enkelen, uit Israël, die in het koninkrijk van de nieuwe bedeling de eerste plaats bekleden, terwijl anderen achterstaan en achterblijven; dit is geenszins in tegenspraak met het recht en geen voldoende grond voor iemands ongeloof of weigering om tot de gemeente toe te treden of langer daartoe te willen behoren. Zo geeft het redebeleid van de apostel ons inziens een goede zin en is het geheel in de geest van Paulus, die het geweten van zijn lezers uit de Joden, die door het drijven van hun volksgenoten in gevaar waren om te worden medegesleept, wil wakker maken en hen wil

doen zien hoe de bedenking, die hij in hun hart las, met hun volkstrots samenhing. Zij meenden: het Israël naar het vlees moest in zijn geheel de erfgenaam zijn van de belofte en de heidenen moesten als de vaten ter oneer van een andere klomp op behoorlijke afstand daarachter zich scharen, om slechts langs de weg van de Joodse wetsvervulling een lagere plaats in het nieuwe koninkrijk te ontvangen. En nu keerde God de verhouding bijna geheel om. Weinigen slechts uit Israël en merendeels heidenen vormden de kern van de nieuwe gemeente. Dit kwetste hen en wekte hun wrevel. Hoe geheel andere de Kananése vrouw in haar dagen, die harerzijds wel als een vat ter onere beneden Israël staan wilde om de kruimels onder de tafel van de kinderen op te lezen. Ach, was Israël met die geest bezield geweest. Maar hier schuilde juist hun fout en nu waren de eersten de laatsten geworden. Hadden zij de laatsten willen zijn, - zij hadden de eersten kunnen blijven. Hiermee is nu vooralsnog over de rampzaligheid van de vaten ter onere niets gezegd. Een vat ter onere is daarom nog geen vat van de toorn. Maar het wordt het, wanneer het geen vat ter ere wil zijn en in zijn zondige weerstand tegen Gods beschikkingen volhardt. Zo was het met Farao geweest, zie vs. 17, die er zich tegenover Mozes aan gestoten had dat er een God van de hemel en van de aarde zijn zou, die Israël Zijn eerstgeboren zoon noemde, dat is: ten hoofd van de volken (het vat ter ere bij uitnemendheid) bestemd had. Hij wil tegenover dit slavenvolk op zijn Egyptische troon geen vat ter onere zijn en ofschoon de God van de hemel hem in een aantal plagen Zijn macht bewijst, volhardt hij in zijn tegenstand en wordt een vat van de toorn, ja, de plagen zelf dienen tenslotte slechts om hem nog meer te verharden. Zo verhardt God dan wie Hij wil - en toch niet zonder de schuld van degenen die Hij eindelijk aan de verharding prijs geeft. Ja, God heeft (zie vs. 22) met vele lankmoedigheid hem gedragen en daarvan in de herhaalde zending van Mozes en de reeks plagen zelf het bewijs gegeven, omdat deze oorspronkelijk de uitwerking hadden kunnen hebben, dat de koning zich gewonnen gaf. Evenzo was het nu ook met het Israël in de dagen van de Heiland. Zij verzetten zich tegen Hem, die tollenaren en zondaren zalig sprak en de kinderen het koninkrijk van de hemelen beloofde. En nu vroeg men nog: wie heeft Gods wil weerstaan? Zeker Gods raad was niet door hun weerstand omver te werpen, maar er was evenwel een weerstaan van die raad, een tegenstreven van de wil van God, een niet willen buigen voor Zijn beschikkingen en bedoelingen, waar deze met de zin van het vlees niet overeenkwamen, hetgeen hen tot vaten van de toorn maakte. Had de Farizeeër de tollenaar Levi en de Galileese vissers als vaten ter ere willen laten voorbijgaan, dan waren ook zij, zo goed als de Kananése vrouw, gebleken vaten van de barmhartigheid te zijn. Reden tot klagen had dus het ongelovig Israël niet, maar God had reden van beklag over hen. Toch droeg de Heere ze ook in de dagen van Paulus nog in Zijn lankmoedigheid, want de tijd van de bekering was nog niet voorbij. Maar bleven zij in hun ongeloof volharden, werden zij door het zien overgaan van de heidenen in het koninkrijk van de nieuwe bedeling verhard en verbitterd, dan zou het eerlang blijken, dat zij, door hun ongeloof ten verderve toebereid, vaten van de toorn waren. Dan was het billijk en recht, wanneer de Heere hen in Zijn toorn verbrak, zoals de pottenbakker zijn vat verbreekt. Wanneer het blijkt niet te voldoen aan zijn bestemming.

Zie hier het feitelijk bewijs daarvan: de Christelijke gemeente bestaat uit diegenen, die Hij om ze tot heerlijkheid te leiden, ook geroepen heeft om vaten van de barmhartigheid te worden, terwijl Hij Zijn gericht over de vele vaten van de toorn onder de Joden nog heeft uitgesteld. Hij heeft namelijk ons geroepen, die nu de rijkdom van Zijn barmhartigheid door het geloof in Christus in ons dragen, niet alleen ons, die uit de Joden zijn, maar ook hen, die uit de heidenen zijn. Hieruit moest ieder zien hoe uitgebreid Zijn genade was en hoe weinig het voor Hem een onderscheid is, wat de mens is, die Hij roept, als deze aan die roeping gehoor geeft. Ja, dat voor Hem het grootste onderscheid, dat tussen Joden en heidenen, niets betekent.

Hij heeft betoond dat Zijn genade een geheel vrije daad is, als Hij mensen tot Zijn heerlijkheid roept en Israël niet om zijn aardse voorrechten begenadigd wordt, wanneer het eens wordt aangenomen, zoals Hij ook in Zijn woordduidelijk heeft gezegd. Aan Hosea beval Hij een vrouw te nemen, waarvan deze vooraf wist dat zij hem ontrouw zou worden, opdat de profeet de smart van de Heere over de ontrouw van het volk, alsook de barmhartigheid van de Heere in de onverdiende wederaanneming en begenadiging van Zijn volk in zichzelf zou voorstellen. Daarop zegt de Heere (Hoofdstuk 2: 23): "Ik zal eens in de tijd van de geopenbaarde zaligheid, hetgeen ten gevolge van het gericht van de verwerping Mijn volk niet was, maar aan uw zoon Lo-ammi (Hos. 1: 9) gelijk was geworden, weer Mijn uitverkoren, begenadigd volk noemen en die niet bemind was, Lo-Ruchama een niet begenadigde, die met uw tweede dochter overeen kwam, Mijn beminde. "

En verder zegt de Heere ook door diezelfde profeet (Hoofdstuk 1: 10) over Zijn volk: het zal zijn als de tijd daartoe vervuld is, in de plaats van hun ballingschap onder alle heidenen, waar tot hen gezegd was: a) "Jullie zijn Mijn volk niet", aldaar zullen zij weerkinderen van de levende God genoemd worden.

1 Petrus 2: 10.

De apostel wil door deze woorden van Hosea aan te halen zeggen, dat het geheel en al overeenkomstig het raadsbesluit van Gods vrije genade was, als Hij, zoals Hij in vs. 24 heeft gezegd een gemeente van God uit Joden en heidenen vergaderde, dat in deze roeping duidelijk was gebleken, dat Gods ontferming geheel algemeen was, die op niemands natuurlijke voorrechten zag. Dit kon hij niet beter doen dan wanneer hij uit de profeten aanwees dat zelfs Israël, het zozeer begenadigde volk van God, dat de belofte had, uit de staat van verwerping en vervreemding niet op grond van zijn aanspraken, maar alleen door Gods geheel vrije genade zou worden opgeheven. Staat dit over Israël volgens de profeet vast, dan spreekt het vanzelf dat ook niets God verhinderde om de heidenen, die nooit Gods volk waren, maar in vervreemding hadden geleefd, ondanks al hun zonden Zijn genade te betonen en tot Zijn rijk te roepen. Daarom heeft dus de apostel bij de aanhaling van deze woorden niet, zoals vele uitleggers menen, in de eerste plaats ten doel gehad aan te wijzen dat de heidenen volgens de profetie aan het rijk van Christus aandeel moesten hebben; nog minder heeft hij zich vergist en gemeend dat Hosea hier sprak van een latere bekering van de heidenen.

En ook Jesaja, de bode van de zaligheid en de hulp van de Heere, zoals zijn naam te kennen geeft, stemt met de woorden van Hosea overeen. Hij roept in Hosea 10: 22hetzelfde luid over Israël uit, opdat zijn volk het hoort en opmerkt, terwijl hij tevens het woord van Hosea, dat bij hem het in vs. 26 aangehaalde voorafgaat, bevestigt en de naam van zijn zoon Schear-Jaschub verklaart. Zo zegt hij: Al was het getal van de kinderen van Israël ook talrijk zoals het zand van de zee, zo zal noch dit grootgetal noch enige voorrang of aanspraak van het volk de volkomen vrije genade van de Heere kunnen noodzaken, om het gehele volk zonder onderscheid te redden; maar toch zal God omwille van Zichzelf genadig zijn en zo zal toch het overblijfsel, een klein, gering deel, uit het gericht van God worden gered en behouden worden.

Want, zo gaat Jesaja volgens de Alexandrijnse vertaling voort, Hij voleindt een zaak namelijk het gericht van de verwerping, dat over Zijn volk gekomen is en snijdt ze af, bepaalt en besluit ze vast, in rechtvaardigheid, zodat Zijn gerechtigheid zich duidelijk openbaart en Zijn volk, voor zover het is overgebleven, weer een rechtvaardig en heilig volk zal worden;

want de Heere zal een afgesneden zaak, een vast en onveranderlijk einde van oordelen doen op de aarde.

En zoals Jesaja tevoren (Hoofdstuk 1: 9) gezegd heeft: "Als de Heere Sebaoth, de Heer van de legerscharen, naar Zijn almacht en barmhartigheid ons uit al die zware oordelen geen zaad had overgelaten, dat zich onder Zijn toorn boog en Zijn vergeving verkreeg, dan waren wij allen tezamen a) als Sodoma geworden en Gomorra gelijk gemaakt geweest, d. i. ons gehele volk zou in Zijn gericht verdelgd zijn, hoewel het Gods volk is en de belofte heeft.

Gen. 19: 24. Jes. 13: 19. Jer. 50: 40. Ezech. 16: 46.

De aangehaalde woorden van Jesaja moeten, zoals duidelijk is, hetzelfde te kennen geven wat die van de profeet Hosea hebben uitgesproken. Had de verkiezing van het volk Israël en de belofte aan zijn vaderen gegeven, de betekenis, dat zij aan het volk als zodanig een aanspraak op genade verlenen, dan had de Heere niet kunnen zeggen dat slechts een klein overblijfsel zalig zou worden. Maar de belofte geeft alleen aan hen aanspraak op genade, die volgens de belofte zijn voortgebracht. Als het gehele volk in het oordeel was vergaan en als Sodom was geworden, dan zou daardoor de belofte van God en het raadsbesluit van Zijn genade niet vernietigd zijn, want ook onder de heidenen werden mensen gevonden die, volgens de belofte verwekt, Abrahams ware kinderen waren. De betoning van de liefde en genade van God of de roeping tot gemeenschap aan Zijn lieve Zoon blijft dus steeds een geheel vrije daad van de liefde van God, door generlei voorrang van de mensen afgeperst of af te persen. - De apostel wil eigenlijk zijn stelling niet met woorden van de Heilige Schrift bewijzen, maar alleen een leer van de Schrift van de wederaanneming van Israël, een leer die vaak voorkomt, met woorden van de Schrift uitspraken. Daarom is het ook niet nodig de woorden van Jesaja woordelijk uit de grondtekst aan te halen, maar hij haalt ze aan volgens de Alexandrijnse vertaling en, zoals het schijnt, uit het geheugen, d. i. niet volkomen nauwkeurig. In het bijzonder wijkt in vs. 28 de Alexandrijnse vertaling van de moeilijke grondtekst af, zoals die door de latere verklaarders (zie de uitlegging bij Jes. 10: 23) wordt verstaan. De grondtekst spreekt alleen van het zware oordeel, dat over het volk zal komen. Daarentegen vindt de Alexandrijnse vertaling in het woord van de profeet ook de aanduiding van de wederopname van de volk, die op het gericht zal volgen. Dit verschil heeft echter voor de apostel Paulus, die de grondtekst zeer goed kende, geen betekenis, omdat zijn doel was om de gedachte, in Jes.
22 reeds vervat, nogmaals te bevestigen. Dit deed de Alexandrijnse vertaling van vs. 23 Overigens zijn er onder de nieuwere Schriftverklaarders ook degenen die de Alexandrijnse vertaling van Jes. 10: 23 in hoofdzaak voor juist houden en de grondtekst zo verklaren, dat daarin ook de latere wederaanneming van het volk is uitgesproken. - De gedachtengang van de apostels van vs. 22-29 is dus de volgende: "Als het heeft plaats gehad dat God schepselen, wier einde het verderf is, tot openbaring van Zijn toorn heeft laten dienen, dan heeft daarbij toch ook de andere bedoeling van God bestaan, om Zijn goedheid te tonen aan degenen, wier einde is, dat zij tot heerlijkheid komen. Het is dus niet alleen de onvoorwaardelijke almacht van de Schepper, die zich daarin betoont, maar ook het raadsbesluit van de genade van God, de Verlosser. Deze is ook in de roeping van de gemeente van Christus bewezen, bij welke roeping toch niet datgene, wat zij waren, die Hij riep, bepalend was, maar alleen de genade van Hem, die ze riep. Dat dit de aard van Gods in de Schrift aangewezen raadsbesluit is, daarvan geven die plaatsen getuigenis, die zeggen dat bij de wederaanneming van Israël in het einde niet bepalende zijn zal, "Dat, wat Israël is en die redding uit het gericht een zal zijn, waarvoor Israël alleen God dankbaar zal hoeven te zijn, omdat het Gods wil alleen is, die heeft teweeg gebracht dat het niet geheel en al met Israël ten einde gekomen is. "

Wat zullen wij dan zeggen, om het voorafgaande kort samen te vatten en daaruit een besluit te trekken? Dat de heidenen, die de rechtvaardigheid, die voor God geldt, niet zochten, er niet naar gejaagd hebben, maar zonder geopenbaarde wet daarheen leefden en zich door hun natuur lieten leiden, de rechtvaardigheid verkregen hebben, zoals dat in iedere Christen uit de heidenen te zien is. Maar hoe is die bevremende zaak te verklaren? Vergeten wij niet dat wij spreken van de rechtvaardigheid, die uit het geloof is en bij deze is geen worstelen en zoeken, lopen en strijdennodig, want zij wordt de mens van God aangeboden en uit vrije genade geschonken en die haar gehoorzaam wordt en aanneemt, die heeft haar. Aldus valt al het bevreemdende en raadselachtige bij dit feit weg.

Waarom is dit en hoe is het te verklaren? Omdat zij die wet, dat ideaal van rechtvaardigheid zochten niet uit het geloof en dus ook niet door genade, maar als was die uit de werken van de wet te vinden, die zij menen volbracht te hebben, zodat zij op verdiensten aanspraak zouden kunnen maken. Zij willen de enige door God gegeven, van eeuwigheid besloten, in het gehele Oude Testament geopenbaarde weg van vrije genade van God niet erkennen. Zij willen niet geloven dat men uit vrije genade rechtvaardig en zalig kan worden; want zij hebben zich gestoten aan de steen des aanstoots, de Zoon van David, Jezus Christus, die voor allen, die door eigen verdiensten zalig willen worden een aanleiding tot struikelen en vallen is.

Maar Israël, a) die de (liever "een wet van rechtvaardigheid zocht, heeft door zijn vasthouden aan de door God gegeven wet, naar een wet of een ideaal van gerechtigheid voor God met ijver gezocht en zie, het is tot de wet, tot het ideaal van de rechtvaardigheid niet gekomen.

Rom. 10: 2; 11: 7.

Waarom is dit en hoe is het te verklaren? Omdat zij die wet, dat ideaal van rechtvaardigheid zochten niet uit het geloof en dus ook niet door genade, maar als was die uit de werken van de wet te vinden, die zij menen volbracht te hebben, zodat zij op verdiensten aanspraak zouden kunnen maken. Zij willen de enige door God gegeven, van eeuwigheid besloten, in het gehele Oude Testament geopenbaarde weg van vrije genade van God niet erkennen. Zij willen niet geloven dat men uit vrije genade rechtvaardig en zalig kan worden; want zij hebben zich gestoten aan de steen des aanstoots, de zoon van David, Jezus Christus, die voor allen, die door eigen verdiensten zalig willen worden een aanleiding tot struikelen en vallen is.

Daarin is hen niet iets toevalligs overkomen, maar hen is geschied, zoals reeds lang tevoren is voorzegd en in Jes. 28: 16; 8: 14, de inhoud aangaat, geschreven is: a) "Zie, Ik leg in Zion een kostelijke steen, namelijk de belofte van het toekomstige rijk van Jezus Christus, in wie gerechtigheid, leven en zaligheid te vinden is. Voor ieder, die niet gelooft, zal deze zijn een steen des aanstoots en een rots van ergernis, waarover hij valt, zodat hij verloren gaat; en een ieder die in Hem, de Koning, die dit rijk brengt en in Wie alle belofte vervuld wordt, gelooft, zal niet beschaamd worden, noch in deze tijd, noch in de eeuwigheid (1 Petrus 2: 6 vv.).

Ps. 118: 22. MATTHEUS. 21: 42. b) Ps. 2: 12. Spr. 16: 20. Jer. 17: 7.

De eerste plaats (Jes. 28: 16) luidt volgens de grondtekst: "Zie, Ik leg een grondsteen in Zion, een beproefde steen, een kostelijke hoeksteen, die goed gegrondvest is, wie gelooft, die zal

niet haasten. " De tweede (Jes. 8: 14 luidt: "Dan zal Hij (namelijk de Heere) jullie tot een heiligdom zijn; maar ook tot een steen des aanstoots en tot een rotssteen van de struikeling van de twee huizen van Israël. " Beide plaatsen laat Paulus slaan op hetzelfde subject, Christus, die voor de gelovigen een uitverkoren, beproefde hoeksteen, maar voor de ongelovigen een steen des aanstoots en een rots van ergernis is, zoals in 1 Petrus 2: 6 en 7 met uitdrukkelijk op de voorgrond stellen en aaneenknoping van beide verklaringen gezegd is. Paulus stelt daarom, als hij Jes. 28: 16 ten grondslag legt, overeenkomstig zijn doel in de plaats van de beproefde steen, de kostelijke steen, die wel gegrondvest is, uit Jes. 8: 14, de steen des aanstoots en de rots van ergernis; want hij handelt hier over hetgeen Christus voor de ongelovigen en niet over hetgeen Christus voor de gelovigen is. Inderdaad heeft men ook tot de verklaring over de Messias, alsook tot de daarop gebouwde verbintenis van beide plaatsen volkomen recht. Volgens Jes. 8: 14 wil de Heere zelf de gelovigen tot een heiligdom zijn, dat is tot een plaats van vrede, van troost, van geestelijke versterking en verkwikking, die belofte in de tijd, toen Christus in de plaats trad van de tempel met handen gemaakt, als de ware, geestelijke tempel (Openbaring 21: 22), haar hoogste vervulling verkreeg. Dit gebouw, voor het stoffelijk oog onzichtbaar, is echter tevens voor de vleselijke gezindheid een steen des aanstoots en een rots van ergernis. Met Jes. 28: 16 moet worden vergeleken Zach. 3: 9, waar sprake is van de steen, die voor Jozua ligt, waarop de zeven ogen van God zijn gevestigd, die de Heere met graveersel wil graveren en de ongerechtigheid van het land wegnemen. Deze steen is een beeld van de theocratie en van haar zetel, de tempel, om aan te wijzen haar geringheid in die tijd en de verheerlijking, die de Heere teweeg zal brengen. Deze heerlijkheid zal door de Messias, de knecht Zemah ("Spruit (Zach. 3: 8) teweeg worden gebracht. Hetzelfde is waar van de beproefde hoeksteen (Jes. 28: 16), die een beeld is van de ideale theocratie, die door Christus werd hersteld. Ja, het doelen op de Messias zal op deze plaats nog wel meer direct plaats hebben dan op de plaats van Zacharia. Daarvoor spreekt in de eerste plaats het woord "grondsteen", dat gemakkelijker dan van de theocratie, zoals die op nieuwe, onwankelbare fundamenten zal worden gebouwd, van de Heere zelf, haar Stichter, kan worden verklaard, zo ook vooral Jes. 8: 14 Evenals daar de Heere zelf het heiligdom en tevens de steen des aanstoots wordt genoemd, zo heet Hij hier de kostbare en beproefde grondhoeksteen van dit heilig gebouw. Terwijl Hij Zichzelf het fundament van het nieuwe Godsrijk maakt, is het op onwankelbare grond gebouwd. Ook deze belofte heeft haar eigenlijke en volledige verwezenlijking eerst in Christus gevonden en wordt dienvolgens met recht door de Apostel in het bijzonder van Hem verklaard.

Draagt het ongeloof van Israël, zoals Paulus in vs. 31 v. zegt, de schuld van zijn verwerping, dan kan niet de onvoorwaardelijke goddelijke genade als de oorzaak daarvan worden gedacht. Want als de Joden hun ongeloof wordt verweten, dan moeten zij ook kunnen geloven; maar stond het geloven of het niet geloven in hun macht en is hun ongeloof slechts het gevolg van hun weerbarstige wil, dan kan niet tegelijk geloof en ongeloof afhankelijk zijn van willekeur van de goddelijke voorbeschikking. Want anders zou in hun macht staan wat toch tevens niet in hun macht staat. Onmogelijk kan God verder eisen wat Hij zelf onthoudt en straffen wat Hij zelf teweeg heeft gebracht. Dat zou in tegenspraak zijn met de door God geopenbaarde idee van goddelijke gerechtigheid en liefde. Eindelijk, was reeds in Hoofdstuk 9: 6-29 de mening van de apostel deze, dat Israël door het eeuwig raadsbesluit van God (het decretum absolutum) van de zaligheid in Christus was uitgesloten, dan kon hij onmogelijk in vs. 32, waar hij de vraag naar de reden van die uitsluiting opwerpt, het vroeger reeds gegeven antwoord geheel verloochenen, nog minder in de plaats daarvan het tegenovergestelde antwoord geven.

HOOFDSTUK 10

DE RECHTVAARDIGHEID NIET UIT DE WET, MAAR UIT HET GELOOF

III. Vs. 1-21. De apostel bespreekt in dit hoofdstuk nog nader de vraag hoe het gekomen is, dat Israël van de zaligheid in Christus voorlopig blijft uitgesloten en handelt nader over de oorzaak, die hij in vs. 30-33 van het vorige hoofdstuk heeft genoemd, namelijk over Israël's werkheiligheid en ongeloof. Ook hier begint de apostel met de verzekering van zijn smart over het ongeloof en de daaruit voortgekomen verwerping van Zijn volk (vs. 1 en 2). Vervolgens handelt hij nader over de schuld van de Joden, in hoofdstuk 9: 32 uitgesproken. Hij zegt: het volk heeft wel een ijver voor God en voor de gerechtigheid voor God, maar nooit kunnen zij op de weg van vervulling van de wet door zichzelf komen tot het doel van de gerechtigheid voor God, alleen is dit mogelijk door het geloof in Christus. Die dubbele weg, die van gerechtigheid uit de wet en die van gerechtigheid uit het geloof heeft reeds Mozes zelf aangeduid, maar in het Nieuwe Testament is de weg van de rechtvaardiging door het geloof als de alleen veilige weg tot zaligheid voor Joden en heidenen nog duidelijker geopenbaard (vs. 3-13). De Joden kunnen zich echter niet daarmee verontschuldigen, dat hun de juiste weg tot rechtvaardiging niet voldoende zou zijn verkondigd. Er zijn toch in de gehele wereld verkondigen van het Evangelie uitgegaan, maar niet allen zijn het Evangelie gehoorzaam geworden. Ook dit ongeloof is reeds door de profeten voorspeld; daarom kan van een niet vervullen van het Woord van God over Israël (Hoofdstuk 9: 6) te minder sprake zijn (vs. 14-21).

Broeders, met wie ik - God zij dank - door gemeenschappelijk geloof in die kostelijke hoeksteen van Zion (Hoofdstuk 9: 33) van mijn zaligheid verzekerd ben. Mijn dienst is wel aan de heidenen gewijd, maar de genegenheid van mijn hart en het gebed dat ik, door die liefde gedrongen, tot God voor mijn, bij al ons inwendig verschil door mij zeer geliefde, broeders in Israël doe, is tot hun zaligheid. Ik bid voor hen, dat zij door de Heere Jezus nog Gods genade zullen verkrijgen en dus door datzelfde geloof mijn broeders zullen worden en hetzelfde heil deelachtig (Hoofdstuk 9: 1 vv.).

Want 1)ik geef hun getuigenis, dat zij a) een ijver tot God hebben, maar niet met verstand. Hun verstand of hun erkentenis is niet verenigd met overgave van het hart aan God en hun gedachten en wensen zijn niet alleen gericht op Gods wil en mening 2).

Hand. 22: 3. Rom. 9: 31. Gal. 4: 17.

Let op dit "want". Het getuigenis van goede trouw en welmenende godsdienstijver, dat de apostel de bestrijder van het Evangelie, dat hij predikte, schuldig is en betaalt, beweegt zijn hart voor hen tot een te diepere deernis en maakt hem vuriger in het gebed. Ook wij zouden vuriger voor de dwalenden bidden, als wij ons niet toegaven in hen te verdenken, als wij ons beijverden hun recht te laten overkomen en ook zelfs dan wanneer de schijn tegen hen was en het ons moeilijk viel, onszelf nog konden overreden, liever het beste dan het slechte van hen te geloven.

Deze dwaling is niet slechts een dwaling van het verstand, het is vooral een dwaling van het gemoed. Zij komt uit de zonde, zij komt uit de hoogmoed van het hart voort. Deze dwaling is hardnekkig. Zij houdt stand tegenover de duidelijke verkondiging van een betere gerechtigheid. Zij blijft ongevoelig voor de prediking van dat Evangelie, dat de zondige mens zijn rechtvaardiging voor God aanbiedt door het geloof in Christus. Nee, hiervan wilden de

eigengerechtigde Joden niets weten, hiervan niets inzien. Aan deze prediking, al wordt zij ook met wonderen en tekenen van de hemel ondersteund, onderwerpen zij zich niet. Integendeel, zij verzetten zich met kracht. Het dwalend Israël van Paulus' dagen is niet verdraagzaam, het is vervolgziek. Het ijvert voor zijn dwaling tegen de waarheid, die Paulus predikt; het ijvert niet slechts met woorden, maar met geweld. De apostel voorwaar heeft het ondervonden. Wat heeft hij, omdat hij uit Corinthiërs aan de Romeinen schrijft, al niet te verdragen gehad van het dwalend, het door zijn dwaling verblind, het in zijn dwaling zich verhardend Jodendom. Wat al tegenstand, smaad, mishandeling en geselslagen in hun synagogen, steniging door de hand van een heidense bevolking, maar die door hen met stenen is gevuld.

De apostel kon zeker van hun ijver getuigen, want hij was vroeger hun medehelper geweest (Hand. 22: 3). De geest van ijver is een goede geest, als de "vertoornde liefde" naar de ware God en tegen het verachten van Hem gericht is (Ps. 119: 139). Nu was de ijver van de Joden volgens hun mening voor God, voor Zijn wet en Zijn belofte, voor Zijn volk en verbond en hoewel Paulus moet ontkennen, dat hun ijver was voor de ware God en Zijn waarachtige goederen, (want in hun onverstand ijverden zij niet volgens die kennis, die alleen God vindt, namelijk in Christus), gaat toch hun onverstandige ijver hem zeer ter harte, omdat deze een hoewel misvormd overblijfsel is van Israël's ingeschapen rotsaard en kracht, die al het aardse en tijdelijke voor de eer van God opoffert.

Er is een ijver ten leven en een ijver ten dode. De ijver ten dode is het lopen op eigen wegen, het geestelijke naar eigen keus (Kol. 2: 20). Nu is zeker soms de kennis, waar de ijver wordt gemist, maar dan is het ook niet de juiste kennis.

De kennis, hier door de apostel bedoeld, is altijd verbonden met liefdevolle overgave en energie van de wil voor de persoon, die men kent.

Want als zij de rechtvaardigheid van God niet kennen, niet willen weten van de gerechtigheid, die God zelf de mensen uit genade verleent en die daarom ook alleen voor God geldend is en zij hun eigen gerechtigheid een door vermeende vervulling van de wet uit eigen krachten verworvene proberen op te richten en voor God als oorzaak van hun zaligheid te doen gelden, dan zijn zij aan de rechtvaardigheid van God niet onderworpen, zij buigen zich niet voor de wil van God, die ons de weg van de genade als de enige weg tot behoud heeft aangewezen.

De eigen gerechtigheid is die, waardoor een mens bij God aangenaam en deelgenoot van Zijn genade denkt te zijn, hoewel God die niet heeft verordend, noch voorgeschreven, noch goedkeurt en die op een verkeerd onderwezen en niet onderworpen wil gebouwd is, met een valse mening van rechtvaardigheid en zaligheid. Van deze aard is na de val de werkheiligheid, die in het bijzonder in tegenstelling van de gerechtigheid door het geloof, die toegerekend is een eigen wordt genoemd. Zij bestond bij de Joden in het bijzonder daarin, dat zij op het uitwendige verbond van God, als Zijn volk en eigendom, op hun vleselijke afkomst van de vaderen, op hun vermeend houden van de wet, dat zij alleen in uitwendige werken stelden, op hun tempel, godsdienst, offers, vasten, aalmoezen, op hun nauwkeurig volbrengen van de voorvaderlijke instellingen vertrouwden en daarbij, ondanks hun zonden en hun ongeloof, zich diets maakten bij God in genade, rechtvaardig en van de zaligheid zeker te zijn. Zij meenden dat ook dus het geloven in Jezus van Nazareth en het aannemen van Zijn Evangelie onnodig, ja, omdat het met opheffing van hun wet en van het oude verbond moest geschieden, onrechtvaardig en godslasterlijk was.

De mens is met zijn eigen gerechtigheid een ware duizendkunstenaar, zoals de duivel zelf. Duizenden wegen, die goed schijnen, kunnen de slangenaard en list in de mens uitdenken, waardoor men God denkt te winnen. Zoals het naar de omstandigheden van tijd, personen, zaken enz. de oude Adam behaagt, gaat men naar eigen keus te werk. Ieder gaat naar eigen mening. Nu wil men deze deugd naar eigen keuze volbrengen en verkrijgen en dan een andere. Men wil zelf bidden en tegen de zonde strijden zonder de Geest van Christus. Men vormt zichzelf een valse ootmoed in het gemoed met uitwendige gebeden, woorden en inzettingen. Men maakt zichzelf een bekering naar eigen gevoel en bouwt daarop een valse tevredenheid met huichelachtige troostgronden, stelt zijn vroomheid in zekere ontberingen en andere uitwendige zaken en wil met alle macht voor zichzelf vroom worden. Heeft men dan daarbij nog enige tedere ervaringen van de genade van God, dan stelt men zichzelf gerust, vertrouwt op zijn opgevatte meningen en volgt geen ernstige, strenge tucht van de wijsheid, ja wordt zelfs niet gebonden door duidelijke getuigenissen. Dit alles komt daarvan, dat de mensen zo graag hun eigen gerechtigheid willen oprichten en de ware evangelische niet gehoorzaam willen zijn. Zij willen niet geloven dat God alleen rechtvaardig en heilig maken kan, daarentegen alle mensen leugenachtig en vals zijn, ook bij hun bevindingen en godsdienstige verrichtingen, die de beste schijnen. Daarom geven zij hun Schepper niet de eer, dat zij zich door Hem alleen laten leren en leiden, maar zij verlaten de bron van alle waarachtig leven en graven zichzelf bakken, die geen water houden. De vleselijke gezindheid blaast zichzelf op en stelt zich niet alleen de mensen voor als recht, maar ziet er ook geen zonde voor God in om zijn eigen wil te doen en als onomstotelijk voor te stellen, in plaats van voor God neer te vallen en zich aan Zijn oordeel te onderwerpen.

Gerechtigheid door de werken en gerechtigheid door het geloof zijn volstrekt onverenigbaar. a) Want het einde 1) van de wet is Christus. Waar Hij, het doel, de volkomen Vervuller van de wet Zich openbaart, daar houdt de mens op zijn eigen gerechtigheid te willen werken, daar houdt de wet ook op aan te klagen en te verdoemen. Christus alleen is voldoende tot rechtvaardigheid een ieder, die gelooft. Die Zijn volkomen gehoorzaamheid, Zijn plaatsbekledend lijden en sterven gelooft, die ontvangt vergeving van de zonden, vertroosting tegen Gods toorn, behoud van de eeuwige dood en is door de mededeling van Zijn gerechtigheid rechtvaardig voor God.

Hand. 13: 38. 2 Kor. 3: 13.

Het Griekse woord telov is hier terecht door "einde" vertaald. Ja, het is het hoogste goed van de gerechtvaardigde, dat hij in de vrijheid van de genade van God van haar en door haar leeft, zodat de wet niet meer als een uitwendige, eisende letter, niet meer als een koud aanklager en veroordeler staat met zijn "mens! u moet sterven" en hij daarop blij kan antwoorden: "Ik ben gestorven, ja, heb de eeuwige dood geleden, want alles wat Christus gedaan heeft is het mijne.
En de wet klaagt zo iemand ook niet meer aan, omdat de gerechtigheid van Christus en de liefde van God hem omgeeft, die juist de zin en de bedoeling van de wet is, in zijn hart woont en dus de wet is, die in de vlezen tafels van zijn hart is geschreven.

Hoewel nu telov ook de betekenis van "doel" kan hebben, is dit hier niet gemeend, maar bij het woord "einde" verondersteld. Want voor wie de wet nog geen tuchtmeester tot Christus is geweest, voor die bestaat zij in haar volle kracht als letter ten dode. Het spreekt ook vanzelf dat de apostel niet bedoelt dat de gerechtvaardigde de wet, dat is de boete, in het geheel niet meer nodig heeft, of ook, dat hij van het door de wet geëiste heilige leven door het geloof is losgemaakt. Niemand, die zich in waarheid in de Heere Jezus verheugt, kan dat menen, hij

weet dat door het geloof in Christus de wet pas echt wordt vervuld, lief en dierbaar wordt en aan het hart in haar hele goddelijke diepte openbaar wordt. (Hoofdstuk 3: 31. Matth. 5: 17).

Dit groot verschil en het onverenigbare van eigengerechtigheid en gerechtigheid van het geloof is echter geen nieuwe uitvinding, maar wordt ook door het Oude Testament, ja ook door die, die de gever van de wet is, steeds duidelijk betuigd. Want Mozes beschrijft in Lev. 5, als hij op de gehele wet van God het oog vestigt, de rechtvaardigheid, die uit de wet is en zegt: a) "De mens, die deze dingen doet, al wat de Heere in Zijn wet heeft bevolen, zonder enig gebrek, zal daardoor leven; door het volbrengen van de wet zal hij het eeuwige ware leven verkrijgen (Ezechiël. 20: 21. Neh. 9: 29. Luk. 10: 28. MATTHEUS. 19: 16 vv.)

Gal. 3: 12.

Maar de rechtvaardigheid, die uit het geloof is, spreekt uit de mond van diezelfde Mozes in Deut. 30: 12 vv., daar waar hij het volk voor de laatste maal vermaant tot gelovig aannemen en opvolgen van de openbaring, die het in de wet van God heeft ontvangen. Hij spreekt daar aldus: "Zeg niet in twijfelmoedigheid en ongeloof in uw hart: "Wie in de hele wereld zal in de hemel opklimmen? Dat is in het Oude Testament de openbaring van de heilige wil van God in Zijn wet en hier in het Nieuwe Testament Christus, de openbaring van de Heilige wil van God en Zijn Evangelie, van boven afbrengen. U hoeft er niet voor bezorgd te zijn, hoe u zelf de openbaring van God, Zijn zaligheid en zijn verlossing zou tot stand zou kunnen brengen, zij is reeds gegeven door Gods vrije genade, zij is in Christus verschenen en heeft uw vlees en bloed aangenomen.

Of wie zal van de hele wereld in de afgrond, het rijk van de doden, neerdalen? Dat is in de voorafbeelding van het Oude Testament de openbaring van de wet en hier in de vervulling van het Nieuwe Testament de openbaring van Zijn genadige verlossing te voltooien en Christus uit de doden opbrengen. U hoeft er niet voor bezorgd te zijn, hoe u zelf de openbaring van God of Zijn verlossing tot voleindiging zou kunnen brengen, zij is door Gods groteliefde en macht volbracht, want Christus is reeds van de dood opgestaan en leeft in eeuwige heerlijkheid. Uw gerechtigheid en zaligheid is dus aanwezig, grijp die aan en neem ze.

Liever moet men in de beide laatste verzen in plaats van "dat is enz. " vertalen, "namelijk om Christus af te brengen", "namelijk om Christus uit de dood op te brengen".

Maar wat zegt zij nu over zichzelf door de mond van Mozes? Nabij u en iedere mens is het woord, waarin God de openbaring van Zijn heilige wil, eerst van Zijn wet, later van Zijn verlossing, heeft gegeven, het is namelijk in uw mond en in uw hart. De Heere zelf legt het door Zijn Heilige Geest daarin. Strek slechts uw hand uit en neem het aan.

EPISTEL OP de DAG VAN ST. ANDREAS - Vs. 18. Uit 4: 18.

Dit woord, waarop de profeet Mozes in de geest gewezen heeft, is geen ander dan het woord van het geloof in Jezus Christus, waarop de gehele wet wijst, waarin God Zijn wil in volkomen mate heeft geopenbaard en dat wij, apostelen, nu in de hele wereld prediken, zodat het in ieders mond en hart komt.

Het is de apostel in deze verzen 5-8 er duidelijk om te doen dat hij aanwijst, hoe het Oude Testament, in het bijzonder zijn hoofd-vertegenwoordiger Mozes zelf heeft bevestigd dat

Christus het einde van de wet is en dat gerechtigheid door de wet en gerechtigheid van het geloof sterk tegen elkaar over staan. Op een hoogst merkwaardige manier plaatst nu de apostel tot dat einde twee gezegden naast elkaar, beide van Mozes, waarvan het eerste als gevolg van het houden van de goddelijke geboden de zaligheid belooft, terwijl in het tweede de gerechtigheid door het geloof wordt voorgesteld. Door deze bijeenvoeging leert de apostel tevens wat hij ook elders zo herhaald en duidelijk verklaart, dat niet in het Oude Testament de gerechtigheid uit de wet en in het Nieuwe Testament die uit het geloof, dus een andere weg tot zaligheid in het ene en in het andere wordt gewezen. Wanneer nu God over Zijn hele wet (niet alleen van de zedenwet, maar evenzeer van de godsdienstige of offerwet) zegt: "De mens, die deze dingen doet, zal daardoor leven", dan beschrijft Hij daarmee zeker een gerechtigheid, die door de mens door eigen handelen wordt verworven, maar toch niet in de mening dat enig mens, die vlees uit vlees geboren is, op deze weg het leven zou kunnen verwerven. Integendeel weet God wel dat ieder, die deze weg betreedt, of in Farizese zelfmisleiding en huichelarij of in wanhoop over al zijn eigen werk vervalt, zodat hij zich daardoor gedrongen voelt om zich aan God op genade of ongenade over te geven en van Zijn ontferming in Christus vergeving te verwachten. Wij kunnen toch geen spotten van God in deze woorden zien, met de dwaze, opgeblazen mens, die zich inbeeldt de wet te kunnen houden. Integendeel wijst God op de enige, die eens zal komen en de hele wet van God in Zijn leven van de kribbe tot het kruis met volkomen gehoorzaamheid zal vervullen en voor Zich, de waarachtige mens, als ook voor allen, die in Hem geloven en daarvoor Zijn plaats bekledende gehoorzaamheid tot hun eigendom verkrijgen, het eeuwige leven zou verwerven. Sinds Hij is verschenen, is het woord: "De mens, die deze dingen doet, zal leven", voor iedere gelovige van kracht. Deze vervult de wet door het geloof in Hem, die het voor hem vervuld heeft en zo ontvangt hij het leven. - Bij het tweede woord, dat de apostel uit Deut. 30 aanhaalt, is veel door de uitleggers gestreden, of de apostel deze woorden van Mozes, in strenge zin aanhaalt om daarmee de aard van de gerechtigheid van het geloof aan te wijzen, zodat hij zelf ook gemeend heeft, dat Mozes op die plaats van diezelfde gerechtigheid van het geloof sprak, of dat de apostel de woorden van Mozes slechts tot de zijne maakte om er zijn bedoeling in te leggen, terwijl hij zich bewust is geweest dat Mozes daarin niet in de eerste plaats van het geloof, maar van de wet sprak. Wij voor ons kunnen niet voor de laatste opvatting beslissen, omdat zij ons voorkomt moeilijk met de waarachtigheid van de apostolische leerwijze verenigd te kunnen worden. Wij menen dat de apostel krachtens zijn bekende diepe opvatting van het Oude Testament in die plaats van Deuteronomium een uitspraak heeft gezien, die zeker in de eerste plaats doelt op de openbaring van de wet, maar vervolgens in het algemeen over de openbaring van God handelt en over de verhouding, die de mens tot deze moet innemen; dus in elk geval spreekt van de hoogste trap van de goddelijke openbaring ook in de volkomenste mate. Zeker haalt de apostel de woorden van Mozes met bewonderenswaardige vrijheid aan, want hij verandert de woorden van de Alexandrijnse vertaling: "Wie zal in de diepte van de zee neerdalen? " in: "Wie zal in de afgrond (de hel) neerdalen", omdat hij een tegenstelling wil maken tegen de opstanding van de Heere uit de dode. Verder voegt hij zijn eigen verklarende woorden tussen de woorden van Mozes. Maar door dit alles wordt de bedoeling van Mozes' woorden niet veranderd. Die zin drukt P. Gerhard in zijn lied: "Hoe zal ik u ontvangen? " met de volgende woorden uit:

"Wees niet bekommerd, zondaar, Vol angsten dag en nacht. Hoe u Hem aan moogt grijpen Met menselijke kracht. Hij komt, Hij komt gewillig. Vertrouw het toch gerust; Uw krankheên te genezen Is 's Heren vreugde en lust. "

Het kinderlijk aannemen van de genade van God, zoals die zich aanbiedt, zonder eigen gedachten daarin te mengen, zonder door eigen willen en lopen iets te willen uitwerken, met gehele erkenning van haar uitgestrektheid en volkomenheid, dat is juist het wezen van het geloof, dat de gerechtigheid verkrijgt.

En dit woord geeft aan ieder, die het aanneemt, gerechtigheid, leven en zaligheid. Namelijk, als u met uw mond zult belijden de Heere Jezus, dat Hij, de arme, vernederde mensenzoon, de waarachtige God is, die van de hemel is neergedaald, die verloren en veroordeelde mensen verlost heeft en gered van alle zonden en als u met uw hart zult geloven, dat God Hem uit de doden opgewekt heeft (vs. 7) en door Hem leven en onverderfelijkheid aan het licht heeft gebracht, dan zult u door zo'n levend en belijdend geloof rechtvaardig en zalig worden (vs. 5).

De woorden "mond" en "hart" in de aangehaalde plaats worden door Paulus opgevat in hun diepe betekenis, in de zin van het Nieuwe Testament. Reeds in het Oude Testament was door Gods genade Zijn woord de mens zozeer nabij gebracht, dat hij het in hart en mond met zich kon omdragen; maar het woord hem toen geopenbaard, was vooral heilvoorspellend, doordat het op de toekomst wees. Des te meer evenwel geldt nu, wat daarvan gezegd is, van het woord van God in het Evangelie. De woorden zijn, zoals uit vs. 10 blijkt, zo op te vatten: "Wanneer u met uw mond Jezus als uw Heer belijdt en deze belijdenis het uitvloeisel is van het geloof van uw harten, dat God daarin heeft verwekt. " De belijdenis van de mond staat op de voorgrond, omdat de apostel spreekt in verband met vs. 8 Jezus als Heer belijden sluit de hele gehoorzaamheid van het geloof in zich. Van de opstanding spreekt Paulus kort, als de voleinding van geheel het verlossingswerk, omdat door haar de verzoening overgegeven, de dood overwonnen en het nieuwe leven van Christus de gelovigen is meegedeeld geworden.

Als de heilige apostelen het Evangelie in dergelijke korte belijdenissen uitspreken, dan is altijd de gehele Christus daarin vervat, die in alle artikelen van de leer van de zaligheid beleden en in elke verkeerde leer wordt verloochend. Dit wordt de dwalenden voor ogen gehouden, of zij ook zouden verschrikken; dat is werkelijke liefde, terwijl de roem van "zachtheid en gematigdheid" onverschilligheid en lauwheid genoemd moet worden, die noch voor God kan bestaan, noch voor de naaste nuttig is. Die in onze tekst wordt aangesproken is dus niet onder die velerlei geesten, die de klank van de woorden: "Jezus is de Heer", in de mond hebben, maar in de gemeente van de Heilige Geest, die in alle waarheid leidt, omdat Hij in dat éne inleidt, dat Jezus de Heere is. Weer baat echter de belijdenis van de mond, die de ware Jezus werkelijk Heere noemt, toch hun niet ter zaligheid, die er een werk van maken en een soort van gerechtigheid van de leer in plaats van gerechtigheid van het geloof oprichten.

"Zo zult u zalig worden", zegt de apostel tot de gelovige belijder met grote zekerheid. Kracht en vertroosting van deze Evangelische belofte begrijpen wij juist, als wij die in het licht van de tegenstelling tot de belofte van de wet opvatten, die luidt: "De mens, die deze dingen doet, zal daardoor leven" (vs. 5). Wij moeten toch de wil van de Vader van onze Heere Jezus Christus doen, om in het koninkrijk der hemelen te komen (MATTHEUS. 7: 21); die wil van Gods genade heet: belijd in het geloof en geloof met belijdenis. De wet van het geloof, het dierbaar Evangelie, brengt leven en zaligheid aan, omdat het gerechtigheid en vergeving van zonden toedeelt in de naam van de Heere Jezus, de Gekruisigde en Opgestane.

Beiden, geloven en belijden, zijn onafscheidelijk verbonden; want met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid voor God, omdat het geloof de gerechtigheidvan Christus aangrijpt en met de mond belijdt men ter zaligheid.

De apostel vervolgt hier, waar niet meer, zoals in vs. 9, de uitwendige afhankelijkheid van het Mozaïsche woord (vs. 8) bestaat, de gedachtegang, die voor de inhoud van ons vers ook onvoorwaardelijk nodig is, omdat hij het "met het hart geloven" vóór het "met de mond belijden" plaatst. Men zou kunnen zeggen, dat noch het geloven zonder belijden tot

gerechtigheid leidt, noch het belijden zonder te geloven. Evenals dus geloof en zaligheid, zo zijn ook gerechtigheid en zaligheid steeds onafscheidelijk met elkaar verbonden en de scheiding, die hier plaats vindt, moet weer niet zozeer als een zakelijke, maar alleen uitwendige beschouwd worden, die om het parallellisme wordt aangebracht. Intussen is de gedachte, die hier op de voorgrond moet worden gesteld, deze, dat wel het geloof van het hart rechtvaardigt, dat dit zich echter daardoor als rechtvaardigend geloof van het hart moet betonen, dat werkelijk tot zaligheid leidt, dat hij belijdt, omdat het geloof dat stom, dat zonder belijdenis is, het ware niet is. Omdat dus alleen de belijdenis de verzekering aanbiedt voor het aanwezig zijn van het rechtvaardigend geloof, dat tot zaligheid leidt en omdat alleen het geloof, niet de belijdenis, zelfs niet wanneer zij als gelovige belijdenis wordt gedacht, de gerechtigheid teweeg brengt, komt het plaatsen van de gerechtigheid bij het geloof van het hart en van zaligheid bij belijdenis van de mond, ook zakelijk voor als voldoende gerechtvaardigd. In de belijdenis, die niet alleen in de juiste vorm, maar ook van de juiste aard is, betoonde zich overigens, niet alleen in de eerste tijden van de Christenvervolging, maar ten allen tijde op de duidelijkste en meest besliste manier zowel het aanwezig zijn van het geloof in het algemeen, als ook de maat en graad daarvan, terwijl een vrijmoedige belijdenis, zonder aanzien van de gevolgen een belijdenis van Jezus Christus als de Heere, het meest besliste bewijs daarvoor levert, dat het zo belijdende subject deze Heere reeds inwendig zijn leven geheel ten offer heeft gebracht (MATTHEUS. 10: 32. 2 Kor. 4: 13

Gods levend woord komt eerst tot het hart van de mens en overtuigt hem van al het valse van rechten en aanspraken, die hij op het rijk van God maakt, waarbij men de Heere Zijn hemel graag door Zijn eigen zaken zou willen afkopen. Dit wijst het woord "met het hart" af; verwerpt alle schijnheilige voorraad van eigen werken voor God, het stelt de mens naakt en bloot voor als de ellendigste zondaar, huichelaar en bedrieger. Daarnaast wijst het met de vinger van de Heilige Geest op een geheel andere manier om voor God rechtvaardig te zijn en neemt het schijnheilige verstand onder een andere gehoorzaamheid gevangen, zodat men niet meer begeert, maar het gevaarlijk acht om voor zichzelf alleen te lopen en te werken, zonder Christus en Zijn Geest - maar men leert God omwille van Zijn lieve Zoon bidden, dat Hij Zijn eeuwig woord en leven in Christus zalig en krachtig toont tot een andere en nieuwere grond van een goddelijke gerechtigheid in Christus Jezus. Dan gaat de zorg teniet die men had, alsof men daarom niet in het uitwendige getrouw en rechtvaardig zou hoeven te worden, omdat de ware gerechtigheid voornamelijk uitwendig en geestelijk is. Want uit zo’n goddelijke gerechtigheid kunnen vervolgens niets anders voortkomen dan rechtvaardige en goede werken, evenals uit een zuivere bron zuiver water komt. En zo wordt de wet niet door het geloof opgeheven, maar vervuld.

Hier splitst de apostel de werkzaamheid van het hart en haar vrucht en die van de mond. Door het hart, onze innerlijke, eigen persoonlijkheid, geloven wij en in dat geloof worden wij de rechtvaardigheid van God in Christus deelachtig. Door de mond voegen wij het uiterlijk zegel aan ons innerlijk geloof en openbaren wij aan de mensen Gods genade aan ons geschied, tot eer en heerlijkheid van de Vader, van de Zoon en van de Heilige Geest. Daarom is het belijden even nodig als het geloven, omdat zonder belijdenis bijzonder de naam van de Zoon niet geëerd wordt, terwijl de Vader die geëerd wil hebben als Zijn eigen naam en de Heilige Geest wil, dat ieder door Hem bekeerde mens, met Hem de getuige worde van de Zoon, tot heerlijkheid van de Vader. De belijdenis is dan ook de blijdschap, de aanvankelijke zaligheid van de gelovige; zonder belijdenis mist hij de vreugde van het geloof.

Niets, volstrekt niets anders dan geloof van het hart is nodig om de gerechtigheid en zaligheid deelachtig te worden. Want de Schrift zegt: (Jes. 28: 16 vv. ; Hoofdstuk 9: 33) "Een

ieder, die in Hem, de kostelijke hoeksteen, gelooft, die zal in zijn hoop op Godsgerechtigheid en de toekomstige zaligheid niet beschaamd worden.

Het bezitten van het goddelijk woord in zichzelf, in onuitsprekelijke nabijheid, zodat het ons nader is dan wij onszelf zijn, is het wezen van het geloof, die het belijden in zich sluit. Hij, die dit bezit, verkrijgt door de kracht van het goddelijke, dat in Hem is gelegd, de zaligheid, waartoe hij zonder dit niet zou gekomen zijn. Deze kracht van het geloof, die tot de zaligheid leidt, erkent Jesaja in Hoofdstuk 28 Geen waar geloof blijft zonder belijdenis, evenmin als het vuur zonder de glans; iedere belijdenis veronderstelt het geloof.

Door het geloof in Christus komen wij tot vergeving van de zonden. Daarop moet ook het belijden volgen, dat wij niet stom zijn maar spreken, zoals wij het in ons hart geloven. Dit maakt dan iemand tot een Christen, alle andere werken maken het hem niet. Deze twee stukken vullen elkaar aan. Het is het ware geloof niet, wanneer u heimelijk in het hart in Christus wilt geloven en Hem in een boek wilt prijzen; u moet Hem vrij voor ieder met de mond belijden, zoals u in uw hart gelooft. Daaraan hangt dan uw leven. Want zo’n belijder wil noch duivel noch mens horen; het kruis is aan zo’n belijder verbonden, zodat de profeet terecht zegt: "Ik zal de beker van de verlossingen opnemen en de naam van de Heere aanroepen. " Wanneer ik God wil loven en belijden, dan zullen ze mij daarom wel de drinkbeker van de marteling doen drinken. Welaan, ik wil die aannemen in de naam van God en daarom van Gods lof niet zwijgen; het zal mij ook geen schade doen, maar tot genezing en tot zaligheid strekken.

a) Want er is wat de weg ter zaligheid aangaat, geen onderscheid, noch van Jood, de bezitter van de wet, noch van Griek of heiden (Hoofdstuk 1: 16), die zonder de wet van God in de wereld leven; want eenzelfde Middelaar is Heere van allen, namelijk Jezus Christus, evenals zij allen dezelfde schuld dragen, rijk zijnde in genade en ontferming over allen, die Hem in geloof aanroepen.

Hand. 15: 9. Rom. 8: 22.

Paulus’ mond vloeit over van lof over de rijkdom van de Heere Jezus. Hier roemt hij niet alleen de volheid van de genade, waaruit ieder, de gehele menigte van alle volken mag drinken, zonder dat de overvloed wordt uitgeput, maar ook dat allen, die drinken, uit de rijkdom van vrije genade putten, zodat niemand onder allen, die zalig worden, de Heere verrijkt door enige voorafgaande gave, of door eigen bereiden van het vat, om mee te putten, of zelf optrekken van de emmer uit die bron. - Kortom, dat het niet ligt aan iemands willen of lopen, maar aan Gods ontferming (Hoofdstuk 9: 16); deze is de boven allen even heerlijk uitgestorte rijkdom, die Paulus predikt. Luther zegt: "Let op deze woorden: "over allen", of ook u niet daaronder behoort en een van die bent, die onder de veldtekenen van de zondaars liggen en strijden. Zoals dan uw hart zelf u zal overtuigen en u in uw geweten voelt, wilt u te hoog stijgen en vliegen en aan verkeerde gedachten plaats geven en Gods woord in de wind slaan. Daarom heeft u meer reden om te bidden en te smeken en zo biddend te vertrouwen. Als God uitstelt en niet dadelijk komt, blijft Hij toch niet geheel weg, want Hij verlaat niet degenen die Hem aanroepen. U moet het vrezen en sidderen door dat bidden terzijde stellen, ja, geheel en al uitdrijven en aan de wanhoop en haar hoofd, dat is de duivel, afscheid geven.
"

a) Want het is in Joël 3: 5 voorspeld en nu vervuld dat een ieder, wie hij ook zij, die de naam van de Heere zal aanroepen, zalig zal worden.

Joël 2: 32. Hand. 2: 21.

De profeet spreekt van de heerlijkheid van de laatste tijd, die zich in het bijzonder zou openbaren in de algemene uitstorting van de Heilige Geest. De Heere treedt in deze tijd op bijzondere manier op als de Zoon van God, als de Messias, daarom vat de apostel het daar vermelde aanroepen terecht op als door Christus gezegd en geeft daarmee tevens aan de Zoon de naam van de Allerhoogste. (V.).

Omdat Christus Heer van allen is, heeft Hij het vermogen of de macht hen allen, heidenen en Joden, als zij Hem in geloof aanroepen; de zaligheid deelachtig te maken.

Aanroepen en belijden zijn twee manieren waarop het geloof zich in woorden uitdrukt, de ene gericht ten hemel, de andere tot de wereld. Daarom verbindt de apostel boven het geloof en het belijden, hier het geloven en aanroepen. Hier past de uitdrukking "aanroepen" beter, omdat de zaligheid als beantwoording van het aanroepen, als beloning van het gebed van de gelovigen wordt gedacht.

In het bijzonder moeten wij letten op het onbeperkte woord: "een ieder", dat Paulus vooral gedrongen heeft dit woord aan te halen; want God sluit niemand van de zaligheid uit, die Hij degenen, die Hem aanroepen, om niet en vrijwillig belooft. Het heeft zijn nut dit te weten, om verkeerde en daardoor gevaarlijke gedachten tegen te gaan over de verkiezing van de genade, zoals die de harten buiten het woord van God, ja zelfs tegen dat woord koesteren. Want ten eerste wordt in deze en dergelijke uitspraken in het algemeen aan allen het woord en de barmhartigheid van God aangeboden. Daarom hebben ook de dienaars van het goddelijke woord het bevel om aan een ieder zondevergeving te prediken. Met deze goddelijke bepaling moeten wij tevreden zijn en geloven dat, omdat God ons Zijn woord zendt, wij degenen zijn die verkoren zijn. Daarom moesten wij ook naar deze belofte aanroepen en op de zaligheid vertrouwen, die Hij zo duidelijk belooft. Dat is in weinige woorden samengevat: daarin alleen bestaat onze zaligheid, dat wij de goddelijke barmhartigheid inroepen en deze verlangen, zoals van dergelijke plaatsen de Psalmen vol zijn.

Ons hoofdstuk wordt beheerst door twee hoofdgedachten, die de apostel in vs 3 heeft uitgesproken. De eerste gedachte, dat de zaligheid van het Nieuwe Testament werkelijk bestaat in de gerechtigheid, die voor God geldt en die uit genade door het geloof wordt aangenomen. Dat Christus, in Wie alleen deze gerechtigheid is, het einde is van de wet, is door de apostel in het vorige uiteengezet. Hij gaat er nu toe over om de tweede gedachte, dat de Joden aan deze gerechtigheid niet gehoorzaam zijn geworden, uit elkaar te leggen en te bewijzen.

Hoe zullen of kunnen zij, de mensen in het algemeen, dan Hem als Heere en Redder aanroepen, waarin zij niet geloofd hebben, omdat toch, zoals vanzelf spreekt, aan hem, die in geloof aanroept, alleen de belofte van de zaligheid is gegeven? En hoe zullen of kunnen zij in Hem, in de Heere geloven, waarvan zij niet gehoord hebben? En hoe zullen of kunnen zij horen zonder die hun predikt?

En hoe zullen of kunnen zij Hem prediken, als zij daartoe niet door God gezonden worden? Een goddelijke opdracht toch is voor alle dingen nodig tot een prediking zo belangrijk, die de enige weg tot zaligheid in dit en het volgend leven aanwijst. Ja zeker, God zelf moest met de uitzending van apostelen en predikers het begin maken, wanneer het zou komen tot een gezegende verkondiging van de zaligheid in Christus, of van de gerechtigheid,

die voor God kan bestaan, tot een gezegend horen, tot geloof, tot aanroeping in geloof en eindelijk daardoor tot zaligheid van de hoorders. Ook Jesaja heeft dat geprofeteerd, toen hij in de geest de snelle voeten zag van de door God gezonden apostelen en predikers van de toekomstige zaligheid; zoals geschreven is in Jes. 52: 7 : a) "Hoe liefelijk, hoe troostvol en verblijdend voor alle vermoeideen bedrukte harten, zijn de voeten van degenen, die de vrede verkondigen, die God zelf, tegen wie zij hebben gezondigd, tot stand heeft gebracht en voor ieder heeft opengesteld, de voeten van degenen die het goede verkondigen, dat God in deze vrede aan de zielen schenkt (God moet de eerste steen leggen en in u beginnen, zodat u Hem zoekt en bidt).

Nah. 1: 15.

Hij is reeds aanwezig als u begint en zoekt. Is Hij er niet, dan vangt u niets aan dan enkel zonde en des te grotere naarmate u groter en heiliger werken u voorneemt; u wordt een verstokte huichelaar.

Deze plaats is van zeer groot belang voor de leer van het predikambt. De apostel verzekert hier helder en duidelijk de noodzakelijkheid van het ambt tot stichting en onderhouding van de kerk, zijn goddelijke instelling en daarom ook zijn voortduren tot aan de volmaking van het rijk van God in heerlijkheid. Tegenover deze woorden verdwijnen alle zelf uitgedachte dromerijen van een voortkomen van het ambt van het Nieuwe Testament uit de gemeente om de uitwendige orde.

O hoeveel is er voor een mens nodig om zalig te worden; horen, leren, roepen. Schone keten! Maar waaraan ontbreekt het? Aan het horen, aan juist en grondig prediken, velen duizenden aan zending en roeping. Een ontzaglijke schade! U ongeroepenen, of u die door uw vlees, vrouw, geld of zelfs door de duivel geroepen bent, vlucht; ongeroepen predikers te horen is zielenmoorden, zegt Paulus.

Alles is gelegen aan de roeping en het gezonden zijn. Daarom moet het goed zijn. De menselijke roeping blijft voor hetgeen het maatschappelijke aangaat. Maar er is nog een ander fundament nodig bij degenen die dienaars van het Evangelie willen zijn. Zij zijn door God gezonden, die geen slechten, maar herders naar Zijn hart zendt en zelf ze daartoe maakt, dan kunnen zij ook met kracht leren en prediken. Zijn er ware predikers, dan horen de toehoorders niet tevergeefs het woord van de predikers aan, maar het valt diep in het hart en groeit bij hen op tot vrucht, zodat het ten minste niet leeg terugkeert.

Zijn er nu in de eerste plaats boden van Gods genade nodig, het heeft waarlijk aan deze niet ontbroken. Heerlijk is vervuld wat Jesaja heeft geprofeteerd. Maar zij, zowel die uit Israël als die uit de heidenen zijn, zijn niet allen het Evangelie, de goede boodschap van de vrede, gehoorzaam geweest. Zij zijn dus niet gekomen tot de zaligheid, die het deel wordt van allen, die Hem aanroepen, maar zij zijn onder de toorn en het gericht van God gebleven. Zo dragen zij zelf alleen de schuld daarvan door hun ongeloof, of ongehoorzaamheid aan de goddelijke prediking. Maar ook dit ongeloof van zo velen in Israël was reeds lang tevoren verkondigd en bevestigt slechts de waarheid van het woord van God. Want dezelfde Jesaja, die de uittrekkende boden van het Evangelie in de geest gezien heeft, voorspelt, waar hij van de vernedering van de knecht van God spreekt, ook dat Israël zich daaraan zal ergeren en aan het Evangelie, dat deze vernedering van de knecht van God tot de dood van de kruis verkondigt, de rug zal toekeren, als hij in Jesaja 53: 1 zegt: a) "Heere, wie heeft onze prediking, de prediking van Uw boden, de profeten en de apostelen geloofd?

Joh. 12: 38.

Zo bevestigt dan Jesaja in deze woorden, wat ik boven (vs. 14) gezegd heb en zo is dan het geloof uit het gehoor van de prediking van het Evangelie en het gehoor van die prediking door het woord van God. Het bevel, de roeping van de Heere om te prediken, maakt alleen dat dit woord kracht heeft om geloof te wekken en tot zaligheid te leiden.

Even ontwijfelbaar als het is, dat de kracht van de prediking van Christus rust op het bevel en de opdracht van God en een prediker alleen dan zich kan troosten met de belofte: "Die u hoort, die hoort Mij" en zo waarschijnlijk als het is, dat hier onder het "woord van God" in de eerste plaats moet worden verstaan de uitzending van de kant van God, omdat vs. 17 een gevolg uit vs. 16 en een bevestiging van vs. 14 inhoudt, zo zeker is de gewone uitlegging van ons vers, volgens welke "woord van God" de inhoud van de prediking te kennen geeft en met het "woord van de waarheid, van de goddelijke openbaring gelijke betekenis heeft, volkomen juist. Wie zou willen bestrijden dat het eeuwige woord van God, waarin alle leven, alle wijsheid en alle genade besloten is, de bron is van de kracht van elke evangelische prediking?

Wij zijn ook wel gewoon de tekst zó te verstaan: het woord van God, dat geschreven staat, is de bron en het woord van God, dat gepredikt wordt, is de beek. Dat is ook juist. Paulus bedoelt echter niet uitsluitend het geschreven woord, als hij aan het woord van God tot opwekking van prediking en aan de prediking het werken van geloof toeschrijft. De heilige Schrift is weliswaar regel en richtsnoer van alle prediking; wat God de Heilige Geest heeft gesproken door de profeten en apostelen, licht steeds op de kandelaar van de Schrift als een helder licht. Het woord, dat de kerk leert, belijdt en predikt, wordt door dit licht ontstoken en door dat schijnsel helder gemaakt als Gods woord en verlicht haar, zodat zij licht uit licht wordt. Het verwekt zichzelf predikers en geeft de tongen tot uitspreken, evenals op de Pinksterdag het woord van de Geest, dat zij spraken, die de Heilige Geest ontvingen, gever en bewerker voor hen zelf was (Hand. 2: 4). Omdat het woord van de prediking van de Geest doortrokken is, d. i. omdat de persoonlijke Geest van God in, bij en onder de mensenstem, die gehoord wordt, met kracht aanwezig is, daarom komt het prediken uit het woord van God voort, evenals de zonnestraal uit de stralende zon.

Dit heiligdom is het ware heiligdom, de ware zalf, die ten eeuwigen leven zalft. Wij spreken echter van het uitwendige woord, door mensen als u en ik, mondeling gepredikt. Want dat heeft Christus achtergelaten als een uiterlijk teken, waaraan men Zijn kerk of Zijn heilig Christen-volk in de wereld zou kennen. Ook spreken wij van zo’n mondelinge prediking, als welke ernstig geloofd en openlijk beleden wordt voor de wereld. Waar u nu hoort of ziet dat zo’n woord geloofd, beleden en daarnaar gehandeld wordt, dan is er geen twijfel aan, of daar moet een ware ecclesia sancta Catholica, een heilig Christenvolk, zijn, hoewel zeer weinig daarvan te zien is. Gods woord toch keert niet leeg terug (Jes. 55: 11), maar moet minstens een vierde deel van de akker hebben. Gods woord kan niet zonder Gods volk zijn. En weer Gods volk kan niet zonder Gods woord zijn. Wie zou het anders prediken of horen prediken, als er geen volk van God was? En wat zou Gods volk kunnen of willen geloven, als Gods woord er niet was? Dit is het wat alleen wonderen doet, alles terecht brengt, allen onderhoudt, alles volvoert, alles teweeg brengt, alle duivelen uitdrijft, alle bedevaartduivels, aflaatduivels, bulleduivels, broederschapduivels, heiligeduivels, misduivels, papenduivels, oproerduivels, ketterduivels, alle pausduivels en antinomianenduivels; maar niet zonder geschreeuw en geroep. Maar het baat hun niet, de duivel moet er uit en kan de kracht van het woord niet verdragen. Zij zelf belijden dat het wel Gods woord en de Heilige Schrift is, maar uit de vaderen en conciliën kan men het beter weten, hoe het hoofd-deel en heiligdom de kerk

reinigt, onderhoudt, voedt, sterkt en beschermt, zoals Augustinus zegt. Die zulke vervolgen en verdoemen, die zich daaraan houden, deze openbaren zichzelf door hun vruchten. Waar het uitwendige hoorbare woord niet wordt gepredikt, daar vermoedt men niet dat de Heilige Geest daar werkt. Het is evenals met de zon, die twee zaken aan zich heeft, het licht en de warmte. Waar nu het licht en de glans heengaan, daar komt ook de warmte, maar waar het licht niet heengaat, daar blijft ook de warmte weg. Zo gaat het ook met het uitwendig woord en de Heilige Geest. De Heilige Geest werkt nergens, waar Hij niet te voren door het woord, als door een buis, in het hart komt.

Maar ik zeg of vraag verder: "Heeft Israël het misschien niet begrepen, dat het woord van de door God gezonden predikers in alle landen d. i. ook tot de heidenen zou uitgaan en dienvolgens ook uitgegaan is? Heeft het dus misschien enig recht gehad om zich daaraan te ergeren? " Ja waarlijk, zij moesten het weten, dat het Evangelie voor de hele wereld bestemd was en dat de heidenen tot God zouden terugkeren. Mozes toch zegt eerst (treedt reeds als de eerste in de heilige Schrift op tegen die enghartige zelfzucht in Deut. 32: 21, waar de Heere het afgodische Israël dreigt dat Hij de Kanaänieten zou zegenen en het daardoor tot jaloersheid verwekken omdat het Hem door zijn afgoderij tot toorn heeft verwekt, zodat Hij met dat woord de latere algemene bekering en zegen van alle heidenen door het Evangelie voorspelt): "Ik zal jullie, die Gods heilig woord verwerpt en dat ongehoorzaam bent, tot jaloersheid verwekken door degenen, die geen volk zijn, die deze naam vanwege hun goddeloosheid en verdorvenheid onwaardig zijn en die Ik toch door de prediking van Mijn Evangelie wil begenadigen en tot een waar volk, ja tot Mijn volk wil maken. Door een onverstandig volk, een volk dat aan de dwaasheid en het onverstand van de afgoderij is overgegeven, zal Ik u tot toorn verwekken, zodat ook u uit jaloersheid u weer tot Mij zult keren en Mijn zaligheid in geloof zoeken zult.

En Jesaja bevestigt deze voorspelling van Mozes. Hij drukt zich zelfs nog sterker uit, als hij de aanneming van de heidenen, die nog in de toekomst is, als reeds aanwezig ziet; hij verstout zich en zegt in Hoofdstuk 15: 1 : "Ik de Heere, ben gevonden, heb Mij laten vinden (Hand. 17: 27) door degenen die Mij niet zochten. Ik ben openbaar geworden, heb Mij in liefde en genade geopenbaard aan degenen die daar Mij niet vroegen.

Maar tegen Israël zegt hij, dezelfde Jesaja in Jes. 65: 2, de ongehoorzaamheid jegens God en Zijn heilige wil bestraffend en het ongeloof aan het Evangelie eveneens voorspellende: "De hele dag heb Ik, de Heere, Mijn handen, liefderijk en vriendelijk lokkend en uitnodigend, uitgestrekt tot een ongehoorzaam en tegensprekend volk, dat altijd Mijn woorden ongehoorzaam is. Dit is nu vervuld, want ook nu daaraan de uitnodiging om tot Christus te komen en Zijn genade aan te nemen is verbonden, heeft Israël weerbarstig gezegd: "Wij willen niet! " (MATTHEUS. 23: 37. Joh. 19: 12).

HOOFDSTUK 11-13

DE VERKIEZING IS ONVERANDERLIJK

IV. Vs. 1-36. Paulus heeft tot hiertoe de oorzaak blootgelegd, hoe het gekomen is dat Israël, het volk dat zulke grote, goddelijke voorrechten heeft ontvangen, van de zaligheid in Christus uitgesloten gebleven is. Hij is tot het resultaat gekomen dat de schuld daarvan volstrekt niet bij God ligt, maar alleen in Israël's ongehoorzaamheid jegens het genadig welbehagen van God, dat toch duidelijk was geopenbaard, zoals Mozes en Jesaja dit ook hadden voorspeld. Nu wendt hij zich van dat treurig vernederend beeld van de verharding af, die over een groot deel van Israël is gekomen, tot de vertroosting van de toekomst. In deze zal het in een veel hogere zin blijken dat Gods belofte geenszins teniet gedaan is; deze zal ook bij het volk van Israël wonderheerlijk worden vervuld. God heeft, zegt Paulus, Zijn volk niet willekeurig verstoten, maar reeds een overblijfsel uit genade gered, maar de overigen om hun werkheiligheid aan het oordeel van de verharding overgegeven (vs. 1-10). Deze verharding van Israël is geenszins het doel van de wegen van God met Israël, maar alleen een middel van Zijn eeuwige liefde, opdat Hij aan de heidenen genade geeft en daarna, alsmede daardoor, eindelijk ook Israël als volk weder opneemt en zalig maakt (vs. 11-15). Deze toekomstige wederaanneming van Israël volgt reeds uit zijn hem van God zelf gegeven roeping onder de volken van de aarde, die op het eeuwig raadsbesluit van de liefde rust. Daarom moeten zich de heidenen door de tijdelijke verwerping van het volk van God en hun verkiezing en de verkiezing van deze in hun plaats niet laten verleiden tot zelfverheffing en tot hoogmoedig verachten van Israël, maar integendeel altijd gedachtig blijven dat zij niet als kinderen van het huisgezin van God geboren, maar alleen gasten in het huis van God zijn; dat het lot van de ongehoorzame kinderen nog veel zekerder de weerspannige gasten zal treffen en dat het meerdere recht van de kinderen boven de vreemden ondanks hun ogenblikkelijke uitdrijving uit het huis slechts buiten werking is gesteld, maar later weer zal worden hersteld (vs. 16-24). Op deze voorstelling van de hoop, die door de aard van de zaak wordt teweeg gebracht, volgt de uitdrukkelijke verkondiging van de bekering van Israël als geheel, die in de toekomst op de door God vastgestelde tijd te wachten is. Deze belofte heeft haar grond deels in de getuigenissen van de heilige Schrift, deels in de trouw, de uitgebreidheid en algemeenheid van de Goddelijke barmhartigheid (vs. 25-32). Eindelijk sluit de apostel de gehele afdeling, waarin hij de troost en de hoop van de toekomst uit elkaar heeft gezet, met een terugzien op de gehele verwezenlijking van het eeuwig raadsbesluit van God over Israël en alle volken, terwijl hij een loflied vol geestdrift aanheft op de ondoorgrondelijke wijsheid en liefde van God, waarmee Hij Zijn hele tempel van de genade heeft ingericht.

Ik zeg dan ten slotte (Hoofdstuk 10: 18, 19): a) "Heeft God dan, zoals misschien iemand uit die uitspraken van de profeten ten onrechte zou kunnen besluiten, Zijn volk, dat Hij zelf verkoren heeft, geheel verstoten (Ps. 94: 14), omdat Hij toch nu Zijn genade en Zijn zaligheid aan de heidenen heeftgegeven? " Integendeel b), want was dit het geval, dan zou ook niet een enkele tot de genade van Christus zijn gekomen. En dit is toch het geval; want ik Paulus, ben toch ook een Israëliet en wel een, die zijn afstamming nauwkeurig kan opgeven, niet een, die uit de heidenen onder het volk is opgenomen, maar uit het echte zaad van Abraham, van de stam Benjamin, dus de kern van het volk, dat uit de ballingschap is teruggekeerd. Heeft God mij nu in genade aangenomen, hoe zou het mogelijk zijn, dat het gehele volk verstoten was?

Jer. 31: 37. b) 2 Kor. 11: 22. Fil. 3: 5.

Nee, God heeft Zijn volk zeker niet verstoten, dat Hij tevoren, nog voordat het bestond en Hij het als Zijn volk riep, in goddelijke liefde gekend heeft Ro 8: 28 en getrokken heeft om het Zijn genade deelachtig te maken. Het zou zo een tegenspraak van God tegen Zichzelf zijn als Hij het verstoten had. Of weet u niet wat de Schrift zegt van Elia (eigenlijk "in Elia" d. i. wat de Schrift in dat gedeelte, dat over Elia handelt, zegt) namelijk in 1 Kon. 19: 10, 14, 18 ? Hoe hij, Elia, op Horeb in het uur van zware bestrijding en donkerheid, die hem de ogen verblindde, God aanspreekt tegen Israël, en zei:

"Heere! zij hebben Uw, de door U gezondene ware profeten gedood en Uw altaren, die de gelovigen, voor wie het bezoeken van de tempels verhinderd is, uit nood op de hoogten hebben gebouwd, omgeworpen en ten gronde toe verwoest en ik ben van al Uw dienaren alleen overgebleven en zij zoeken ook mijn ziel.

Deze is nu de eeuwige uitverkiezing van God in Christus, die van God alleen uitgaat en de zondaar opneemt en behoudt. Tot dezen behoorde Paulus zelf (Gal. 1: 15, 16) en allen die uit Israël geloofden. God wilde Israël niet geheel in het ongeloof laten wegzinken en daarom behield Hij Zich voor, om door Zijn almachtige genade enkelen tot gelovigen en rechtvaardigen te stellen. Wie die uitverkorenen zijn zouden, zou blijken uit hun geloof.

Maar wat zegt tot hem het goddelijk antwoord? "Wees getroost. Gods volk zal ondanks dat groot verderf door heidense gruwelen niet ophouden te bestaan. Ik heb Mijzelf ook nu nog zevenduizend mannen overgelaten, getrouwe vereerders van Mij, die de knie voor het beeld van Baäl, dat alle overigen hebben aangebeden, niet gebogen hebben. "

a) Zo is er dan ook in deze tegenwoordige tijd, waarin het grootste gedeelte van dat volk weer verblind is en wel door de aanbidding van de afgod van hun eigen gerechtigheid, een overblijfsel geworden. Er bestaat nog een klein overblijfsel tegenover de grote menigte van verstokten. Ook nu is er nog zo’n gemeente van 7000, die naar de verkiezing van de genade (Hoofdstuk 8: 33; 9: 11), zonder enige eigen verdienste de zaligheid van God in Christus ontvangen en aangenomen heeft.

Rom. 9: 27.

Dit was een overblijfsel naar de verkiezing van de genade. Het geloof en de behoudenis van deze Joden was geenszins het gevolg van hun verdiensten, maar een vrucht van Gods ongebonden genade en een gevolg van Zijn onveranderlijke verkiezing, volgens welke Hij Zich uit de diep bedorven Joden nog enigen tot de zaligheid door het geloof in Jezus Christus bestemd had. Deze verkiezing had haar enige grond in enkel genade: want, bij de genade kan geen verdienstelijkheid van werken in aanmerking genomen worden, of men vernietigt de gehele natuur van de genade.

a) En als het door Gods vrije, van alle menselijke verdienste onafhankelijke genade is, dat dit overblijfsel in Israël tot de zaligheid in Christus is gekomen, zo is het niet meer uit de werken daartoe gekomen. Anderszins is de genade geen genade meer, want deze bestaat daarin dat zij vrij en voor niet geeft. En als het is uit de werken, dat men tot de gemeenschap met Christus komt, zo is het weer geen genade meer, die daartoe gebracht heeft, anderszins is het werk geen werk meer; want dit is de aard van een verdienste, dat de gave niet voor niet wordt ontvangen. Genade en verdienste sluiten elkaar dus wederkerig uit. Godseeuwig raadsbesluit nu luidt, dat Hij alleen uit genade door het geloof en niet door de werken rechtvaardig en heilig wil maken.

Deut. 9: 4.

Wat kunnen wij dan als besluit trekken uit hetgeen wij tot hiertoe hebben gezegd? (vs. 1-6). Dit: hetgeen Israël met zijn eigenaardige ijver zoekt, namelijk de gerechtigheid voor God (Hoofdstuk 9: 31 vv.), dat heeft het niet verkregen, omdat het die in zijn eigenwerken zocht. Maar de uitverkorenen, d. i. het kleine hoopje van degenen die zich de verkiezing van de zondaars tot zaligheid hebben laten welgevallen en de gerechtigheid als een geschenk hebben aangenomen, hebben het verkregen, omdat deze gerechtigheid alleen uit genade wordt gegeven. En de anderen, de grote menigte in deze tijd, zijn in hun verstand en hun wil door God verhard geworden; zij zijn door het oordeel van de verharding getroffen, zodat zij nu, nadat zij Gods genadig welbehagen lang hardnekkig wederstonden, de zaligheid in Christus niet meer kunnen aannemen.

Deze verstoktheid van het volk in zijn geheel tegen de grote genade van God is ook door de profeten voorspeld, zoals in Deut. 29: 4 en ook in Jes. 29: 11 en 6: 10 29. 11 geschreven is: "God heeft hun, van de menigte van het volk, gegeven een geest van de diepe slaap en van de bedwelming, waarin een mens de weg niet kan vinden en plotseling tot de val komt, a) ogen om niet te zien wat waarheid is en recht en oren om Gods liefelijke uitnodiging niet te horen, tot op de huidige dag. Deze huidige dag, waarvan Mozes spreekt waarop het oordeel van de verharding zal ophouden, is echter nog niet gekomen en daarom betreft deze voorstelling ook nu nog het volk en zal blijven voortduren totdat het zich tot God bekeerd heeft en alleen op Zijn genadig welbehagen zal vertrouwen.

Ezech. 12: 2. Matth. 13: 14. Mark. 4: 12. Luk. 8: 10. Joh. 12: 40. Hand. 28: 26.

De tegenspraak, die daarin schijnt te liggen, dat het oordeel van de verharding een mens of een volk, dat God ongehoorzaam is, blind en doof maakt en dat toch van hem geëist wordt zich te bekeren, wordt opgelost als men bedenkt, dat achter Gods toorn altijd Zijn liefde blijft en dat het oordeel van God het inwendige van de mens, volgens hetwelk hij zich door de zware last van Gods toorn kan laten verootmoedigen, nooit teniet doet. Israël zal eens ten gevolge van grote ellende en vervolgingen zich verootmoedigen en dan zal de ban van blindheid en doofheid van zijn hart worden weggenomen, zodat het weer zal horen, zodat het weer kan zien, die Heer het doorstoken en veracht heeft. Deze tijd ligt echter geheel in de hand van de genade van God, die op haar tijd zo’n ootmoedige verbrijzeling van het volk zal bewerken en vervolgens de zaligheid in Christus weer zo dicht onder de ogen zal plaatsen, als in de tijd van Christus en van de eerste Christen-gemeente. Maar heden, nu het grootste deel van de Christenen zelf in blindheid en doofheid, in afgodendienst en zonde is weggezonken, is duidelijk de tijd van genade voor Israël nog niet aangebroken en de ban van God werkt voort.

En David zegt in Ps. 69: 23 en 24 van datzelfde Israël, dat tegen Gods wil zich verzet: "Hun tafel, waaraan zij in overdaad zwelgen en die met spijs en drank overvloedig bezet is, wordt tot een strik en tot een val, tot een jachtgaren, waarin hen, terwijl zij zorgeloos en gerust voortleven, plotseling onheil en verderf overvalt en tot een aanstoot, zodat zij bezwijken en tot een rechtvaardige wedervergelding voor hen, voor hun opstand tegen Uw en Uw goed en genadig welbehagen.

Men heeft veel gesproken tegen de vloekpsalmen van David, als onmenslievend; maar wat moeten wij dan zeggen als Paulus, de bedienaar van het Evangelie, van het Nieuwe Testament, van de genade, van de vrede, ze overneemt? Men vergeet over welke mensen zo’n

oordeel wordt uitgesproken. Het zijn de verharde goddelozen, die de menselijke natuur hebben uitgeschud, wier lust het is kwaad te doen en te verderven. Mannen als Joab, die onder vriendschapsschijn twee mannen kon vermoorden: dus de sluipmoordenaars, de gifmengers, de bedriegers van beroep, de dieven, die nauwelijks uit het tuchthuis ontslagen meteen weer het oude misdrijf opvatten, in een woord, de goddelozen, die zich verheugen als zij kwaad kunnen doen. En hoe velen zijn er van die lieden nog in onze tegenwoordige maatschappij! Vraag het aan de jaarboeken van het lijfstraffelijk recht en u zult verbaasd staan tot welke allerergste goddeloosheden mensen kunnen vervallen, zonder te blikken of te blozen. Het geweten is dood in hen en alle zedelijk gevoel is in hen ten enen male uitgedoofd. Hoe hard het oordeel van God van de Schrift dus over hen klinken mag, het is ten volle rechtvaardig.

Dat hun ogen verduisterd worden, nadat zij ze zelf zolang hebben gesloten, om de weg van de vrede niet te zien en verkrom hun rug, zodat zij ten allen tijd dienstknechten moeten zijn van hun eigen boze wil en van hun verzet tegen de waarheid van God. Zo sprak toen David in heilige toorn over het weerspannige volk en heden is het voor onze oren vervuld, dat hun vleselijke gezindheid hen tot een valstrik is geworden.

Het is dus wel op de profetie gegrond dat de anderen, zoals ik in vs. 7 zei, verstokt zijn geworden. Zo zeg ik dan: "Hoe lang zal dit gericht van verblinding van hun ogen en van verharding van hun hartenduren? Hebben zij misschien daarom tegen de steen des aanstoots en de rots van ergernis, die in Christus voor hen lag (Hoofdstuk 9: 33) door hun ongeloof gestruikeld, opdat zij volgens de wil en de bedoeling van God vallen zouden en zouden blijven liggen? Integendeel. Hun gehele val was zeker niet het einddoel van Gods wegen met hen, maar slechts een middel van Zijn liefde, waardoor Hij Zijn naam verheerlijkte en Zijn rijk weer opbouwde (Hoofdstuk 9: 23), en dat ook hen eens weer ten goede zal komen. Door hun val toch, door hun zonde van ongeloof en ongehoorzaamheid is het naar Gods wijze en barmhartige leiding daartoe gekomen, dat de zaligheid in Christus de heidenen geworden is. Het Evangelie is tot hen gebracht ende roeping van Gods genade heeft onder hen geklonken; zij hebben die gehoord en aangenomen en dit is gebeurd om hen, de leden van Gods oude volk, die in ongeloof zijn gebleven, tot jaloersheid te verwekken door de begenadigde en gelovige heidenen, zodat zij eens door heilige ijverzucht gedrongen ook hun harten in gehoorzaamheid voor het Evangelie openen en zo de voorspelling van Mozes in Hoofdstuk 19 vervullen.

De apostel spreekt hier niet van de enkele Israëlieten op zichzelf, maar van het volk in het algemeen. Het is daar niet te bewijzen dat de apostel de val van de bijzondere leden van Israëls volk als een gebeurtenis beschouwde, die nog een toekomstige verlossing deed verwachten. Integendeel zijn diepe ziel-verscheurende smart (Hoofdstuk 1, 2) zou dan allen zin hebben gemist. Wanneer hij met die zekerheid en met die kalmte, waarmee hij hier de herstelling van het volk als zodanig voorspelt, ook de redding van allen in het bijzonder had voorzien, zoals dan ook allen, die de redding van allen ten laatste verbeiden, juist ten gevolge van zo’n dwaling, die smart niet voelen. Ten aanzien van de enkele Israëlieten stond het struikelen zoals met het verstokt worden; (vs. 7) ten aanzien van het gehele volk strekken zich Gods genadige bedoelingen verder uit.

Wij moeten bij het volk van Israël (in die tijd evenals nu nog) drie klassen onderscheiden. Ten eerste de weinigen, die de energie hadden om in tegenstelling van de verdorven geest van het algemeen, in de Gekruisigde de Messias te verkennen en aan te nemen (door Paulus "het overblijfsel naar de verkiezing van de genade" genoemd); deze gingen in het geestelijk Israël van de kerk over. Ten tweede de leden van het volk, die met meer of minder helder

bewustzijn tegen God streden (de tegenwoordige hervormingsjoden en de oude Sadduceeën met een gedeelte van de Farizeeën); deze vielen van Israël af en werden, hoewel lichamelijk besneden, naar de geest heidense voorhuid (Hoofdstuk 2: 28 v.); daarom laat God hen in de grote gerichten, die onder Titus komen, ten ondergaan. Ten derde degenen die noch door de zonde, noch door de genade krachtig genoeg worden gedrongen, zodat zij noch zo zware schuld op zich laadden als de tweede klasse, omdat zij niet geloofden, noch ook tot de hoogte kwamen die de eersten bereikten. Deze derde klasse bleef als een zaad over en daaruit ontwikkelt zich het Israël naar het vlees, dat wij door de rij van de Christelijke kerk zien heengaan en dat als een levend wonder van de Heere, in de hele wereld verstrooid, toch aan zijn van de vaderen geërfde zeden getrouw, onder ons omwandelt (biddend om de herstelling van het offer en om de komst van de Messias). Jafet woont wel heden in de tenten van deze kinderen van Sem d. i. zij dragen de schuld van hun vaderen en hebben opgehouden het middelpunt te zijn van de goddelijke weg van de zaligheid; maar zij zijn niet voor altijd verstoten, hun is slechts voor een tijd de voorrang ontnomen, die blijft voor hen bewaard. Zij lijken op een koningsstam, die door de schuld van de voorvaderen van de troon gestoten is, maar waarvoor de kroon bewaard blijft tot de tijd, dat het God behaagt om hen weer in Zijn rijk te stellen.

Zoals een vrouw, die door haar schuld van haar man verstoten is, in ijverzucht ontvlamt, zodat zij zich daardoor gedrongen gevoelt zich met hem te verzoenen, zo zal het nu geschieden dat de Joden, wanneer zij de heidenen aan hun plaats zien optreden, uit droefenis wegens hun verwerping naar de verzoening met God zullen trachten.

Door het innig geloof en de oprechte vroomheid van de Christenen uit de heidenen, zal Israël bekeerd worden, dat is de hoofdsom van de inhoud van vs. 11 Zo zou de ware zending onder Israël zijn, dat de Christenen uit de heidenen hun Heiland met hun hele ziel dienden en rijke vruchten van de Geest aanbrachten. Dan zou Israël door die daad overtuigd worden, dat onder ons Gods Heilige Geest aanwezig, levendig en krachtig is, dat daarom ook die God, die wij aanbidden, de alleen ware is en Jezus de ware Messias. In plaats daarvan moet het volk van de Joden van de tegenwoordige Christenen zeggen, dat zij in het algemeen genomen een geslacht zijn dat verworpen is, dat zijn geloof verloochent, zijn God door gruwelen onteert, dat de Joden zelf de Christenen uit de heidenen in vele stukken overtreffen, in nauwgezette waarneming van de sabbat, in heilig houden van de echt, in matigheid en kuisheid. Maar op welke wijze, zo vragen wij, zal bij deze tegenwoordige beklagenswaardige toestand van de heidenen het woord van de apostel tot vervulling komen? Zeker alleen zo, dat met het voortdurend toenemen van goddeloosheid en ongeloof de gelovigen onder hen zich verenigen en dan ware, gelovige gemeenten vormen, door wier ijver en liefde tot Christus Israël tot de kennis van Christus wordt geleid.

En als hun val, hun misdaad van ongeloof, de rijkdom is geworden van de wereld, van de heidenen, die zonder God voortleefden, omdat zij de schat in de akker en de kostbare parel vonden en ontvingen en hun vermindering, hun verachtering in het waarachtig geloof van de Abrahams kinderen de rijkdom is van de heidenen, hoeveel temeer zal de heidenwereld een rijkdom van genade en zaligheid worden aangebracht door hun volheid a) als hun getal door bekering tot Christus vol geworden zal zijn en zij weer tezamen tot het heilig volk van God behoren!

In de grondtekst staan paraptwma (= val) en htthma (= vermindering) aan de ene kant en plmrwma (= volheid) aan de andere kant tegenover elkaar. Het eerste woord moet te kennen

geven, dat de Joden niet hebben gedaan wat zij moesten doen; het tweede, dat zij geweest zijn wat zij niet moesten zijn; het derde, dat zij in volkomenheid zullen zijn wat zij moeten zijn.

De uitdrukking plmrwma, die voor de gehele bemanning van het schip, van de gehele bevolking van een stad en dergelijke wordt gebruikt, doet als tegenovergesteld denken aan "gedeelte", die betekenis echter van htthma niet met zekerheid kan worden aangewezen. Wij zouden ervoor kunnen stellen "te kort" er ontbreekt aan de menigte, die bij elkaar behoort. Zonder twijfel zweefde de apostel de idee van een bepaald getal voor de geest een idee, die gemodificeerd (tot haar juiste maat teruggebracht) ook in Openb. 7: 4 te voorschijn treedt. Dit getal had ten gevolge van de ontrouw van velen een aanzienlijk te kort van Christus en toch werkten deze weinigen reeds met zoveel kracht, hoe zal dan later, wil Paulus zeggen, de werking zijn, als het door God bepaalde getal vol wordt! Zeer veel opheldering voor de gehele apostolische opvatting van de verhouding van het gehele Israël tot de bijzondere personen, die het uitmaken, is de plaats Gal. 4: 21 vv. Het volk is de moeder, die steeds de mogelijkheid van baren voorstelt, maar een tijd lang is zij onvruchtbaar (Gal. 4: 27). En als zij baart zoals Sara Izaak, dan baart zij weinige kinderen. Maar eens zal de verlaten, verouderde, onvruchtbare meer kinderen voortbrengen, dan die de man heeft. Het onder alle volken verstrooide, door God verlaten Israël lijkt op zo’n verouderde onvruchtbare; slechts enkelen maken zich nu en dan van het volk los en treden de kerk van Christus bij de heidenen binnen, die nu de man heeft, d. i. waarbij God in Zijn genade werkzaam is. Maar deze onvruchtbare weduwe zal nog eens in haar ouderdom kinderen voortbrengen, als de dauw uit het morgenrood.

De volheid van de Joden in ons vers staat tegenover de volheid van de heidenen (vs. 25). Toch blijft tussenbeide, zoals de profetie van het Oude Testament en vs. 26 het grote onderscheid bestaan, dat de volheid van de heidenen het volledig getal van alle heidense volken betekent, dat dus bij hen niet de bekering van alle personen, van alle volken bedoeld is, terwijl de volheid van de Joden of "geheel Israël" toch zonder twijfel het geheel te kennen geeft van alle personen, die het volk uitmaken. Zo is bedoeld, dat aan het einde van de dagen, als het uur van de genade van God voor Israël weer zal slaan, het dan bestaande volk weer als geheel in genade zal worden aangenomen, dat niet moeilijk daarmee te rijmen is, dat dit getal toch slechts een beperkt getal zal zijn, omdat de gerichten van God, die dat uur van genade voorafgaan, al degenen zal hebben weggenomen die niet meer op de verschijning van de Messias wachten en de voorvaderlijke wet hebben verworpen.

Ik zeg: "Wanneer hun getal eens vol zal zijn; " want ik spreek tot u, Christenen uit de heidenen, omdat u zou kunnen menen dat mijn ambt slechts u toekwam en de bekering van de Joden mij niet aanging. a) Voor zoveel ik van de heidenen apostel ben kan ik betuigen: Ik maak mijn bediening heerlijk door getrouw en ijverig aan uw zielen te arbeiden enzo velen van u mogelijk is tot de Heer te leiden.

Hand. 9: 15; 13: 2; 22: 21. 2 Tim. 1: 11.

Maar ik doe dat steeds in de hoop en met het oog daarop, of ik wellicht enigzins de Joden, die mijn vlees zijn, over uw geloof en de genade aan u tot jaloersheid verwekken en zo ten minste enigen uit hen tot het geloof in Christus leiden en behouden mocht. Daardoor zou ik het grote doel van de bekering van het gehele Israël voorbereiden en bevorderen. Het zal toch zo’n belangrijke zaak, rijk in zalige gevolgen zijn, als eens het gehele volk tot bekering zal komen, dat het wel van de moeite waard is, al is het slechts enigen van hen te winnen.

Want als reeds hun verwerping en overgave tot het oordeel van God door hun uitsluiting van de heilige gemeenschap van het volk van God, zoals die ten gevolge van hun ongeloof heeft plaats gevonden, de verzoening is van de wereld, die tot hiertoe onder de toorn van God lag, tot welke wereld ook u als heidenen behoorde, wat zal dan Israëls bekering voor u een zegen zijn! Ten gevolge van Israëls ongeloof is de prediking van Gods genade in Christus tot u gebracht en u heeft ze aangenomen en genade verkregen, wat zal dan de aanneming, de wederopname in de gemeenschap van Zijn volk in latere dagen wezen, betekenen en teweegbrengen, anders dan het leven uit de doden, de wederopstanding van de doden en de verhoging van de hele wereld, dus de voltooiing van alle zaligheid van de wereld in Christus?

Het is duidelijk dat de apostel hier de geschiedenis van Israël in parallel plaatst met het leven van Christus in de beide hoofdgebeurtenissen, Zijn dood en Zijn opstanding, als wilde hij zeggen: evenals de wereld van zondaren verzoend werd, toen God Zijn Zoon Jezus in het oordeel van de dood overgaf, zo diende Israëls overgave tot verzoening en behoudenis van de overige wereld, evenals Christus' opstanding en opname in de genade en heerlijkheid van God naar de wereld het leven gaf en het begin van de verheerlijking, zo zal eens Israëls bekering aan de wereld de zalige volmaking van haar geheel geven door opstanding ten leven en door verheffing van de wereld. Dit is echter veel meer dan slechts een vergelijking. De gevolgtrekking van Paulus berust integendeel op de stellingen, die in het Oude Testament haar grond hebben, dat Israëls gehele bestaan en leven een voorspellend voorbeeld is van het leven en zijn van de Messias, die uit hen is voortgekomen en die als het ware het ideale Israël is. Zo geeft bijvoorbeeld ook in Jes. 52 en 53 knecht van God" nu eens het volk van Israël te kennen, dan weer Hem, in wie de zaligheid van het volks gelegen is en Israëls roeping voor de gehele wereld wordt vervuld, namelijk Christus. Pas de laatste tijd, als Israël weer in het middelpunt van de geschiedenis van de volken treedt en met de nieuwe bedeling, die het ontvangen heeft, ook voor de hele verdere wereld een nieuwe tijd aanbreekt, zal het ons duidelijk worden hoe innig Christus verbonden is met het volk van de verkiezing en hoe Israëls lotgevallen een gelijksoortige uitwerking op het lot van de heidenwereld hebben gehad, als de gebeurtenissen in het leven van Christus op de hele wereld. In hoeverre Israëls bekering in de toekomst het begin zal zijn van de tijd van zaligheid of van openbaring en het begin van de laatste dagen en dus de voltooiing van het rijk van God, zal de Openbaring van Johannes leren ("Ro 11: 12" en "Ro 11: 13.

Luther heeft de tweede helft van ons vers verkeerd uitgelegd. Hij laat namelijk "aanneming" niet doelen op de Joden, maar op de aanneming van de verzoening door de heidenen. Hij zegt in de kanttekening: "Van de doden het leven ontvangen gaat niet, hoe zou dan het leven van de heidenen daardoor worden teweeg gebracht, dat de Joden gevallen en dood zijn. Integendeel zullen de dode Joden door het voorbeeld van de heidenen opgewekt worden tot het leven. " Deze opvatting strijdt met vs. 12 en vs. 16 en met de eenvoudige zin van de woorden. Andere uitleggers wilden onder het "leven uit de doden" niet de lichamelijke opstanding van de doden vóór het oordeel zien, maar een geestelijk levend worden van de overige gestorven Christenen, of zij zien daarin een vervulling van Ezechiëls profetie, het weer levend worden van de doodsbeenderen Eze 37: 14. In dat gezicht is echter Israëls wonderbare en plotselinge bekering voorspeld, niet wat deze aan de wereld zal aanbrengen. Zeker ligt in de woorden van Paulus, dat Israëls wederopname een groot genadig wonder van God is een plotselinge en onverwacht komende gebeurtenis, die van zo grote invloed op de hele wereld zal zijn, als wanneer het leven uit de dood voortkomt. Volgens de Openbaring van Johannes kan daarmee op niets anders gedoeld zijn dan op de oprichting van het rijk van heerlijkheid, die met de eerste opstanding begint en waarin tevens het begin van verheerlijking voor de wereld gegeven is. Ondubbelzinnig blijkt het uit de Openbaring dat het

einde van de kerk Israëlitisch-Christelijk is en dat de tijd van de heerlijkheid van het rijk van God die zal zijn, als het in Christus gelovige Israël de kerk van Zijn zalige gemeente zal zijn.

En als de eerstelingen (woordelijk: "de eersteling garve", die volgens de wet van de Heere in Num. 15: 19-21 aan het begin van de oogst, omstreeks Pasen, de Heere ten offer moest worden gebracht), om deheiligheid van het land van de Heere zelf heilig zijn en een de Heere welgevallig offer, zo is ook het deeg heilig. Het eerstelingbrood, dat aan het einde van de oogst tegen Pinksteren de Heere moet worden gebracht, is heilig om de geheiligde eerstelingen en de Heere neemt ook dit, waardoor de hele oogst wordt voorgesteld, in genade aan. En om voordezelfde zaak een andere gelijkenis te gebruiken, als de wortel van een boom heilig is, zo zijn ook de takken, als met de wortel samenhangend en een geheel vormend, heilig. Pas dit nu slechts toe op Israël. Aan het einde, als het laatste grote pinksterfeest komt en Gods Heilige Geest de oogst van het Godsrijk ten einde zal brengen, dan zal ook Israël in de geestelijke schuren worden gebracht en dit einde van de oogst, het eerstelingbrood Israël, zal de Heere even zeker welgevallig, heilig en geliefd zijn, als de eersteling garve van dit volk, Abraham, Izaak en Jakob, die de Heere verkoren heeft, Hem heilig en welgevallig was; ja de boom Israël blijft en zal ten slotte zijn, wat hij door zijn wortels, de vaderen, is geworden.

De zin, die men moet invullen om de samenhang te verkrijgen is deze: Die wederopname van Israël is echter met zekerheid te wachten, want het afgeleide moet toch ook de natuur van het oorspronkelijke bezitten; zo ook het tegenwoordige Israël (de takken) de natuur van de wortel, waaruit het is opgegroeid.

Deze patriarchen zijn geheiligd door het verbond, dat met hen van Gods kant is gesloten en de beloften hun gegeven. In zoverre nu echter dit verbond en deze beloften niet op henzelf, maar op hun nakomelingen doelen en in hen aan hun hele zaad waren gegeven (Luk. 1: 54 v., 72 v.), zo was ook Israël als geheel een voor God geheiligd volk (Ex. 19: 6). Evenals dus patriarchen en volk een massa vormden, maar het volk het droeg, dus door de geheiligde eerstelingen geheiligd was, zo zijn ook de patriarchen de wortels, het volk de takken en met de heiliging van de wortels is ook de heiligheid van de takken vastgesteld.

En als enige van de takken (er mogen er vele of weinige zijn, tegenover de hele boom zijn het toch maar enige), afgebroken zijn van de edele olijfboom Israël ten gevolge van hun ongeloof en u, d. i. ieder van u heiden-christenen inhet bijzonder, een wilde olijfboom zijnde, namelijk een tak daarvan, in hun plaats (liever "tussen hen" tussen de takken van de edele olijfboom bent ingeënt 1Ki 6: 31 en van de wortels, die de hele boom heiligt en van de vettigheid (van het edele en vette sap) a) van de olijfboom ook deelachtig bent geworden, zodat u nu Abraham Izaak en Jakob uw vaderen mag noemen en alle heilige inzettingen van Gods oude volk de uwe.

Jer. 11: 16.

De heidense volken zijn in het wild gegroeide bomen, evenals de heidense godenleer in het wild gegroeide godsdienst is. Alleen vereniging met de door God zelf geadelde olijfboom maakt de wilde boom edel en vruchtbaar. Dat de ingeënte wilde takken door het inenten verkregen worden, daarop ligt bij de apostel in de gelijkenis alleen de nadruk. Daarentegen laat hij buiten zijn beschouwing dat men in het oosten olijfbomen, die oud en onvruchtbaar waren geworden, door inenten van wilde olijftakken wist te vernieuwen en te veredelen en daardoor de boom zelf beter maakte. De keuze van het beeld van de olijfboom kan niet alleen

daardoor worden verklaard, dat deze voor de edelste boom werd gehouden, maar ook daardoor, dat de olie in de Schrift gewoonlijk een zinnebeeld is van Gods Geest en van de gaven van Zijn genade. Het rijk van God als drager van Gods Geest, van Zijn beloften en werkingen, is zo de olijfboom. Opmerkelijk is alleen dat, terwijl bij het gewone inenten zoals bekend is de wilde boom door het inplaatsen van de edele ent wordt veredeld, de apostel hier de verhouding omkeert en de wilde ent door het plaatsen in de edele boom veredeld laat worden. Het aanvoeren van de oosterse gewoonte om wilde olijftakken in de olijfboom te brengen, kan hier niet worden aangehaald. Want zoals uit de plaatsen van oudere en latere reisbeschrijvers hierover blijkt, moeten hier, zoals ook in de aard van de zaak ligt, door inbrengen van de wilde takken in de edele boom niet wat ingeplaatst wordt veredeld worden, dat zonder enige vrucht zou zijn, omdat toch de olijfboom bovendien reeds edele vruchten draagt, maar de verouderde, edele boom moet door het inbrengen van de verse sappen van de wilde takken krachtig worden gemaakt. Men zal nu niet willen zeggen dat de apostel uit onkunde de zaak zal hebben omgekeerd. Evengoed zou men kunnen beweren dat hij ook niet zou hebben geweten, dat de eenmaal afgehouwen takken niet weer op de boom geplaatst worden (vs. 24). Hij houdt integendeel volgens zijn doel als punt van vergelijking alleen het begrip van veredeling door inenting vast, evenals het samengroeien en gedragen worden van de ent door de wortel van de geënte boom en het toestromen van de sappen uit wortel en boom in de ingezette takken. Overigens houdt hij het beeld naar de zaak, die hij wil voorstellen, omdat hij bij de uitwerking van het beeld met zijn gedachten steeds in de zaak zelf blijft en daarom ook gemakkelijk van het beeld tot het afgebeelde voorwerp zelf overgaat.

Roem dan tegen de natuurlijke takken van de edele stam, noch tegen de ongelovig gebleven, noch tegen de gelovig geworden Joden. En als u daartegen roemt, u daarbovenverheft, weet dan: u draagt de wortel niet, maar de wortel u. De wortel heeft toch u in de eerste plaats doen worden wat u bent en waarop u zich beroemt; ondanks al uw bemoeienissen is het niet anders te maken, het blijft erbij dat de wortel de eigenschap en kracht aan de edele takken geeft.

Als u zich nu om die duidelijk sprekende redenen wacht tegen de takken te roemen, zult u dan toch misschien zeggen: De takken van de edele boom zijn juist daarom afgebroken, als de ongelovige Joden verhard werden, opdat ik, de heidens levende mensheid, plaats zou verkrijgen en tussen de overigen ingeënt zou worden.

Het is goed en wat de zaak aangaat heeft u recht; zij zijn door ongeloof en niet maar omwille van u afgebroken, zij zijn uit de gemeenschap van de zaligheid, die hen van nature toekwam, verwijderd tengevolge van hun ongeloof en ustaat door het geloof, u bent als tak in de edele olijfboom tot staan gekomen, d. i. tot de gemeenschap van de zaligheid, die u van nature vreemd was. Maar zie wel toe. Wees niet hooggevoelend tegenover degenen, aan wie de gemeenschap van de zaligheid van nature toekomt, maar blijf in het geloof, dat altijd met ootmoed verbonden is en vrees voor u, vanwege uw eigen altijd weerbarstig, tot hoogmoed geneigde hart.

Het noodzakelijk uitwerksel van de aanblik van een goddelijk strafgericht over ongelovigen moet vrees zijn. Immers hij, die belijdt dat hij slechts staat door het geloof, verklaart juist daarmee dat het van Gods kant enkel genade is wat hem behoudt. Geloof en ootmoed zijn één, want wie door het geloof zalig worden wil, belijdt juist daarmee zijn schande en elk spoor van hoogmoed, van zelfverheffing boven anderen moet hem met vrees vervullen, omdat het hem de grond van zijn zaligheid als onder de voeten doet wegzinken. Ook waar hij de grootste

bewijzen van Gods genade ontvangt, moet de mens zich verblijden met sidderen en beven, want wie niet volhardt tot aan het einde die wordt het tot zwaardere verdoemenis.

De apostel herinnert de heidenen aan de mogelijkheid van hun afval en de wederopname van het volk Israël. "De gelovige doet alles alleen door God, door Zijn verkiezing, zowel als door Zijn werken, maar kan weerstreven, zolang hij hier beneden leeft. Wij moeten ook dit vasthouden, opdat wij niet zorgeloos worden, zodra wij menen tot God bekeerd te zijn, zowel als wij aan de andere kant behoefte hebben aan het vast vertrouwen, dat God het werk van Zijn handen niet laat varen. Hoe zouden wij zonder dit enige zekerheid kunnen hebben van de zaligheid? Waar bleef de hoop van de Christen, waar zou voor hem troost zijn?

Want is het, dat God de natuurlijke takken, die van oorsprong edel waren, niet gespaard heeft, als zij zich in hoogmoed tegen Zijn genade verzetten en de hoofdvoorwaarde van hun deelgenootschap aan de zaligheid, het geloofvergaten, zie dan toe dat Hij ook mogelijk u niet spaart, als u niet in de ootmoed van het geloof blijven zou.

Zie dan ten allen tijde met ernstig nadenken, met ootmoedig geloof en met dankbaarheid beide de goedertierenheid en de strengheid van God: de strengheid, deafsnijdende, afhouwende scherpte (zoals Paulus volgens de grondtekst met een woord, dat in het Nieuwe Testament alleen hier voorkomt zegt, om bij het beeld van takken en stam te blijven) over degenen, die om hun hoogmoedig ongeloof zijn afgehouwen en verdord van de boom afgevallen zijn, maar de onverdiende goedertierenheid van God, die de zondaar zograag zalig maakt, over u, de heidense mensheid, als u door het geloof in de goedertierenheid blijft, in de goedertierenheid van God in Christus Jezus, die uit genade de zondaar aanneemt. Anderszins, als ook u door het geloof daarvan zult zijn afgevallen, zult ook u, evenzeer als de nu afgebroken onnatuurlijke takken van de Joden, afgehouwen worden.

Het is een schoon woord van Gregorius, dat aldus luidt: Als wij anderen zien zondigen, moeten wij hun ongeluk bewenen, omdat wij òf ook aldus zijn gevallen, òf zo zouden kunnen vallen. Wij zijn het, of wij zijn het geweest, of wij kunnen worden wat dat andere is. Hij heden, ik morgen. Als daarom een ander geslagen wordt, denk dan dat het ook u aangaat, evenals wanneer de muur, die dicht bij u is, in brand staat. Ja de goddelozen zullen door ons, als wij daartoe door God verordend zijn, omkomen en geslagen worden, maar met een barmhartig en medelijdend hart en u moet er aan denken dat wij Gods werktuigen zijn en dat wij ook misschien als een roede is het vuur zullen worden geworpen, nadat de schuldigen door ons gestraft zijn.

"Anders zult ook u worden afgehouwen", dit woord moest in onze tijd ieder, die zijn ziel wil redden, met grote letters boven zijn deuren schrijven. Het gehele Nederland van onze tijd mocht dit woord wel bijzonder ter harte nemen, opdat niet tegen alle verwachting het ogenblik snel aanwezig is, dat het als volk van de edele olijfboom wordt afgehouwen. Dan zal het wel zien dat de afgoden van staatkunde of van het souvereine volk, van wetenschap en verlichting, vreugde en genot, handel en industrie geen hulp, geen troost in nood en dood kunnen geven. God heeft Nederland niet nodig, zo min Hij een Christelijke kerk in het Oosten nodig had. De edele olijfboom blijft toch, totdat Israël er weer in zal ingeënt worden.

a) Maar ook zij, als zij in het ongeloof niet blijven, zullen weer in de edele olijfboom van de gemeente van God ingeënt worden. Bij de mensen is het zeker onmogelijk om afgehouwen en verdorde takken weer in hun stamin te enten; maar toch zal het gebeuren, want God is machtig om ze weer in te enten, zodat zij weer groen worden en bloeien door de kracht van de

heilige wortel en de edele stam, d. i. door de kracht van de beloften van God, die aan Abraham zijn gegeven en in Christus vervuld zijn.

2 Kor. 3: 16.

"Daarom is het woeden van enige Christenen - als zij overigens nog Christenen genoemd kunnen worden - verdoemelijk, wanneer zij menen dat zij God een dienst doen door de Joden op het ergst te vervolgen, alle kwaads over hen denken en bij hun beklagenswaardig lot nog met de sterkste hoogmoed en met verachting hen bespotten, terwijl zij liever volgens het voorbeeld van Paulus van harte bedroefd over hen moesten zijn en zonder ophouden voor hen moesten bidden. Zeker, deze mochten wel eens naar Paulus horen, als hij zegt: roem niet tegen de takken enz. Zulke goddeloze Christenen doen zowel aan de Christelijken naam als aan het volk door hun tyrannie geen geringe schade en dragen ook schuld aan de goddeloosheid van de Joden; zij hebben daaraan deel, omdat zij hen door dat voorbeeld van wreedheid als met geweld van het Christendom terugdrijven, terwijl zij hen integendeel met alle vriendelijkheid, geduld, gebed en zorgvuldigheid moesten tot zich trekken. "

Ja, dat kan zeker gebeuren; want als u, de heidense mensheid, afgehouwen bent uit de olijfboom, die van nature wild was opgegroeid en tegen nature (want het is tegen de natuur dat takken van hun stam worden afgehouwen en in eenandere worden ingeënt) door Gods almachtige genade in de goede olijfboom ingeënt, hoeveel temeer en makkelijker zullen deze, die natuurlijke takken zijn, die naar hun oorsprong tot de edele boom behoren en slechts tijdelijk zijn afgehouwen, in hun eigen olijfboom ingeënt worden?

En dit zal ook gebeuren. Want ik wil niet, broeders (en juist omdat u mijn geliefde broeders bent, die met mij, de Jood, als mijn medetakken aan de edele olijfboom gelijke genade deelachtig bent geworden, moest u deze belangrijke zaak wel begrijpen) dat u deze verborgenheid onbekend is. U behoort deze waarheid te kennen, die alleen door Gods openbaring aan de menselijke geest in geloof geopenbaard is, maar overigens voor alle menselijk verstand is verborgen en niet is uit te vinden, opdat u niet wijs bent bij uzelf en uzelf volgens uw natuurlijk heidens verstand over de uitsluiting van het ongelovig volk Israël uit de genade van Christus een mening vormt en die voor waarheid houdt. U moet bedenken dat de verharding, de blindheid van de ogen en de verstokking van het hart voor een deel door Gods straffende gerechtigheid (vs. 8) over Israël gekomen is, (want er zijn velen van hen niet tot het geloof en zo ookniet tot de genade in Christus gekomen) en dit oordeel van de verharding zal blijven a) totdat de volheid 1) van de heidenen, het gehele getal van de heidense volken, in het rijk van God onder de hoede van de naam van Christus, ingegaan zal zijn.

Luk. 21: 24.

In de grondtekst staat hier weer plmrwma, volledigheid of dat wat iets tot een geheel maakt. Men heeft dit zeer verschillend verklaard. Sommigen hebben aangenomen dat daarmee bedoeld werd de aanvulling of de vergoeding voor de leemte, die door de verstokte, ongelovige Joden was veroorzaakt en vertalen "aanvulling. " Anderen verstaan er onder "de menigte van de heidenen", anderen datgene, waardoor de menigte van de heidenen vol wordt, het volle getal van de heidenen. Zeker is het laatste het juiste. Paulus zegt daarom dat Israëls verharding zo lang zal duren, totdat de hoofdmassa van de heidenen, die zalig worden, bekeerd zal zijn, waarmee hij natuurlijk niet wil ontkennen dat ook na Israëls bekering nog enige heidenen tot het geloof in Christus kunnen komen. Verstaan wij het geheim, waarvan

Paulus spreekt, juist dan zal Israëls verstokking ophouden, op het ogenblik dat het laatste volk van de heidenen het Evangelie zal hebben gehoord en diegenen onder deze, die het aannemen, in het rijk van God zijn opgenomen. Omdat de prediking van het Evangelie in ieder volk een scheiding teweegbrengt en een volk slechts na zijn opname in het rijk van God aanspraken op deze naam kan maken, vormen de weinigen of de velen in de bijzondere volken, die de waarheid belijden, het volk en men zal eens, als alle volken de prediking van Christus hebben gehoord en gelegenheid gehad hebben om te beslissen, kunnen zeggen: alle volken zijn de volheid van de heidenen ingegaan.

En zo, nadat dit heeft plaats gehad, zal geheel Israël zalig worden 1), zoals dit op vele plaatsen van de profetie van het Oude Testament is uitgesproken en ook in Jes. 59: 20 geschreven is en volgens deAlexandrijnse vertaling aldus luidt: De Verlosser zal eens aan het einde der tijden uit (Ps. 14: 7; 53: 7; 110: 2 Zion komen, dat steeds het middelpunt is van het rijk van God, de plaats van de openbaring en van de zaligheid en Hij, de Goël of Redder, zal door Zijn heilig, dierbaar bloed de goddeloosheden afwenden van Jakob en de harten leiden tot bekering.

Jes. 27: 9. Jer. 31: 31-34. 2 Kor. 3: 16.

"Geheel Israël" zo staat er duidelijk in onze tekst. Dat daarmee het uit alle oordelen en beproevingen overgebleven en gereinigde overblijfsel, dat na het ingaan van de volheid van de heidenen nog leeft, bedoeld is, spreekt vanzelf. De vraag van het eeuwig lot van de Joden, die gedurende het oordeel van de verharding, zonder toch de vaderlijke wet en de Messias-verwachtingen te hebben verlaten, wegsterven, hebben wij hier niet te bespreken; ook behoort dat tot de vragen, die wij liever door de eeuwigheid moeten laten beantwoorden. Als een geheel volk, dit is de hoofdzaak, zal Israël de zoon van David zijn: "Hosanna, gezegend is Hij, die daar komt in de naam van de Heere! " tegenjubelen. Daartoe zien wij het door alle tijden en stormen van de wereld heen bewaard. Nu zijn het altijd slechts zeer weinigen, die zich van het volk losmaken, en in de kerk van de heidenen overgaan; zij moeten dan ophouden Joden te zijn en moeten als het ware ook heiden-Christenen worden. Wie zou niet weten met welke smarten nu de bekering van iedere Jood voor hen verbonden is! Die omstandigheid zal ophouden. Als geheel Israël zich als volk bekeert, dan hoeft niemand op te houden een Jood te zijn, maar hij zal alleen het bijgevoegde verkeerde moeten afwerpen en Jezus van Nazareth als de verschenen Messias, de Zoon van David, de Koning van Israël, wiens heerschappij eeuwig is, moeten erkennen. Al het overige heeft hij reeds. De persoon van Christus zelf is de vervulling van alle voorspellingen en afbeeldingen. Neemt Israël Hem aan, dan heeft het daarmee alle schatten van genade, die wij nu bezitten. Een volk van enkel bekeerde, gelovige Christenen? Dit groot en heerlijk wonder, dat in de loop van de geschiedenis van de kerk uit de heidenen nog nooit heeft bestaan, dit wonder, dat Israëls bekering ons te aanschouwen zal geven, denkt men door en men zal begrijpen, dat met Israëls bekering een geheel nieuw beslissend tijdperk in de geschiedenis van het Christendom zal beginnen. Het onderscheid tussen de bekering van de heidenen en van de Joden moet daarin gesteld worden, dat van de volken uit de heidenen slechts enkelen uit ieder volk tot Christus bekeerd zullen worden en de raad van God is vervuld, als dit heeft plaats gehad. Israël zal daarentegen aan het einde van de dagen zo bekeerd worden, dat het eveneens weer een rijk en een volk van God vormt, als ten tijde van David en Salomo, ja veel heerlijker en volkomener. Dit wordt op de volkomenste manier behalve door andere plaatsen van het Oude Testement door Ps. 87 bevestigd. In deze moeilijke Psalm wordt voorspeld dat God de Heere eens in Zion een gemeente zal hebben, wier leden hoofd voor hoofd in het boek van het rijk van God, in het boek des levens zijn opgetekend; de gehele verdere wereld zal Hem onderdanig zijn,

zodat zij in haar geheel, als volk in aanmerking zou komen. In Openbaring 14: 1 ziet de heilige Johannes eveneens de laatste gemeente op Zion staan en het nieuwe Jeruzalem wordt de stad van God genoemd. De verheerlijkte gemeente van het duizendjarig rijk zal de vervulling zijn van Ps. 87 Dan zal Israël in al zijn leden zijn wat de naam zegt. Christus zal in haar en door haar over de mensen heersen en de volken als delen van Zijn rijk hebben, maar van Zijn bekeerde gemeente Israël, de kom van de gemeente van het duizendjarig rijk, zal Hij zeggen: "Deze en die is in Zion geboren. " Als eindelijk in Openb. 7: 1 vv. de Ziener een getal van 144. 000 verzegelden uit Israël ziet, dan is het voor ons hetzelfde, of dit getal eigenlijk of slechts zinnebeeldig bedoeld is. Dit blijkt echter zeker uit dat gezicht, dat het een getelde menigte, een organisch gerangschikt geheel zal zijn, een volk, dat aan het einde der tijden zal optreden als Israëlitisch-Christelijke gemeente Re 7: 8.

Toen Mozes bij de Rode zee zong, was het zijn vreugde te weten dat geheel Israël behouden was. Geen vlokje schuim spatte van die hechte muur, totdat de laatste man van het Israël van God zijn voet op de andere oever had gezet. Nauwelijks was dit gebeurd of de wateren keerden weer tot hun plaats, maar ook niet eerder. Een gedeelte van dat gezang was: U leidde door Uw weldadigheid dit volk, dat U verlost heeft. In de laatste tijden, wanneer de uitverkorenen het lied van Moes, de dienstknecht van God en het lied van het Lam zullen zingen, zal de roem van de Heere Jezus zijn: Uit degenen, die Gij Mij gegeven heeft, heb Ik niemand verloren. Er zal in de hemel geen lege troon zijn.

Daar zal het hele getal Zich voor Gods troon ontmoeten en met verhoogd geschal En lof elkaar begroeten.

Zo velen God heeft uitverkoren, zo velen Christus heeft verlost, zo velen de Geest heeft geroepen, zo velen daar in de Heere Jezus geloven, zullen de gekliefde zee doorgaan. Nog niet allen zijn wij veilig aangeland.

Reeds ziet ge een deel des heirs aan d’ overzijde staan, Terwijl g’ een ander deel nog door de stroom ziet gaan.

De voorhoede van het leger heeft reeds de oever bereikt. Wij gaan door de afgronden heen, wij volgen nu nog onze Leidsman met moeite door het hart van de zee. Laat ons goedsmoeds zijn, de achterhoede zal weldra komen waar de voorhoede reeds is, de laatsten van de uitverkorenen zullen snel de zee doorgegaan zijn en dan zal het triomfgezang gehoord worden, wanneer allen behouden zijn. Maar o, als er een achterbleef, o, als een van Zijn uitverkorenen uitgeworpen werd, zou het een eeuwige wanklank in het lied van de verlosten geven en de snaren van de harpen van het paradijs ontstemmen, zodat zij nooit enige melodie zouden kunnen voortbrengen.

En, zoals verder in Jes. 27: 9 alsook wat de bedoeling betreft in Jer. 31: 33 v. gezegd wordt, dit is hun een verbond van Mij, door Mij bezworen en tot in eeuwigheid geldend, als Ik hun zonden zal wegnemen en vergeven. Hun weer begenadiging en weer herstelling in hun vroegere toestand, toen zij het middenpunt van het rijk van God waren, is de inhoud van het verbond, dat door Mij met hen in Abraham gesloten is.

Het zijn twee gedachten, die de apostel aan de voorspelling van het Oude Testament over de eindgeschiedenis van het volk van Israël ontleent, dat Zion en Israël de plaats is voor de laatste openbaring van de zaligheid en dat de geschiedenis van Israël eindigt met vergeving van zijn zonden, waardoor juist de openbaring van de zaligheid voor de hele wereld tenslotte

wordt mogelijk gemaakt. De apostel heeft volkomen recht, datgene wat Jesaja van de verschijning van Christus in het algemeen zegt, nadat het bij de eerste verschijning bevestigd is, ook tot de tweede uit te strekken. Is echter bij de eerste openbaring van Christus het stoffelijk Zion, zowel het volk als het daarvan niet af te scheiden land, het geweest, waar de zottigheid geopenbaard is, zo zal het bij de tweede verschijning eveneens het stoffelijk Zion, volk en land, zijn, waar de zaligheid volkomen zal worden.

Zo zijn zij wel vijanden van God aangaande het Evangelie, dat zij hebben verworpen; zij zijn om hun ongehoorzaamheid door de toorn van God getroffen en ditomwille van u, opdat u tot de zaligheid in Christus zou komen; maar aangaande de verkiezing, waardoor God hen uit vrije genade en liefde zonder te letten op hun toekomstige werken of deugden tot Zijn volk heeft verkoren, waarin Hij dit wilde verheerlijken, zijn zij beminden van God, omwille van de vaders Abraham, Izaak en Jakob en zij zullen dat blijven, zoals dat eens voor ieder duidelijk zal worden.

Want de genadegiften, de betoningen van genade, die Hij eenmaal aan Zijn volk uit vrije gunst had toegezegd, zoals aan Abraham en zijn zaad en de roeping van God, waarmee Hij Zijn vrije keuze volvoerde, dat Abraham of zijn volk de drager zou zijn van Zijn zaligheid en deel zou hebben aan Zijn rijk, zijn onberouwelijk. God neemt daarvan niets terug, want Hij is geen mens, dat Hem iets zou berouwen.

De roeping van God kan hier in de samenhang met het onmiddellijk voorafgaande slechts zien op de roeping, die het volk van Israël tot de zaligheid in Christus, in de aartsvaders is toegekomen en deze zaligheid maakte de hoofdinhoud uit van de goddelijke verbondsbelofte. Deze roeping moet ook nog eens worden verwezenlijkt als voor geen terugname geschikt. Hier is dus niet de roeping, die van de boden van het Evangelie is uitgegaan en voor een tijd door Israël is versmaad, de roeping tot het in Christus feitelijk verwezenlijkt heil bedoeld. Die roeping moet zich werkzaam betonen, omdat zij onder geen voorwaarde is gesteld, maar van dezelfde betekenis is als de onvoorwaardelijke bestemming van het volk Israël tot verbondsvolk. Deze roeping daarentegen kan zonder uitwerking blijven, omdat zij voorwaarden stelt en haar werkzaamheid afhankelijk is van de gelovige aanname van de bijzondere personen. De goddelijke bepaling heeft betrekking op het volk in zijn geheel; de Israëlieten konden elk voor zich voor altijd afvallen, omdat God met hen geen verbond gesloten heeft.

Wij hoeven ook hierbij wel niet te denken dat de apostel de bekering van al de heidenen tot één toe door het geloof in Christus bedoeld heeft, maar moeten toch aannemen dat hij de omhelzing van het Christendom door de heidenwereld in het algemeen heeft op het oog gehad en dus te kennen geeft dat dit zal voorafgaan en dat dan geheel Israël door het geloof in onze Heere zalig zal worden. Er valt dus niet aan te twijfelen, of wij hebben deze grote heugelijke gebeurtenis nog te wachten. Of zullen wij met anderen menen dat de apostel zich heeft vergist, dat hij de algehele bekering van het Joodse volk slechts vermoed, gewenst, gehoopt zal hebben en dat de uitkomst aan zijn verwachting niet heeft beantwoord? Maar hij spreekt zo stellig mogelijk, hij gewaagt van haar als van een waarheid, die voor zijn lezers nog verborgen, maar door hem ontdekt was; hij kondigt haar op plechtige manier aan, hij deelt haar mee, om de verkeerde denkbeelden van de gelovigen uit de heidenen aangaande het lot van de Joden tegen te gaan en hij voert ten overvloede onderscheidene bewijzen ter bevestiging van zijn uitspraak aan. Nee, hij heeft het niet maar vermoed, gewenst, gehoopt, hij heeft het met zekerheid verwacht, al maakte de verharding van het Joodse volk over het geheel in zijn dagen het onwaarschijnlijk en ondenkbaar. En wij geloven dat hij zich niet

heeft vergist, al heeft de uitkomst aan zijn verklaring nog niet beantwoord. Wij geloven en verwachten haar vervulling. Wij geloven en verwachten haar op grond van de stellige uitspraak van de apostel, op grond van Gods beloften, weleer gedaan door zijn profeten, op grond van de betrekking, die Hij, wiens genadegiften en roeping onberouwelijk zijn, behoudt op zijn beminden omwille van de vaders, op grond van de gang van zijn bestuur, zoals zich dit voor onze ogen reeds heeft ontwikkeld, op grond eindelijk van Zijn liefde, omdat Hij allen, Joden en heidenen, onder de ongehoorzaamheid heeft besloten, opdat Hij allen barmhartig zou zijn. Wij weten wel niet de tijd wanneer en de manier waarop die heugelijke uitkomst zal plaats hebben. De apostel zegt alleen, dat eerst de volheid van de heidenen zal ingaan en dat dan geheel Israël zal zalig worden. Hij verklaart dus niet hoe vele jaren of eeuwen er nog zullen verlopen eer dat die grote gebeurtenissen geschieden; hij zegt ook niet of Israël dan al of niet naar het land van zijn vaderen zal terugkeren. Wij kunnen dus desaangaande niets met zekerheid bepalen en moeten geen geloof geven aan de voorspellingen van hen, die de juiste tijd willen aanwijzen, of de aard van de gebeurtenissen op stelligen toon ontvouwen. Genoeg de grote heugelijke gebeurtenis zelf zal eenmaal plaats hebben. Hoe onwaarschijnlijk zij ook nu nog zijn moge, al is ook nu nog slechts het kleinste deel van de heidenwereld de Heere toegevoegd, al blijft ook nu nog Israël over het geheel even verhard, als het was in de dagen van de apostel, eens zal zich alle knie in de naam van Jezus voor God buigen en alle tong belijden, dat Hij de Heere is tot heerlijkheid van God van de Vader; eens zal de volheid van de heidenen ingaan en heel Israël zalig worden, want het plan van God kan niet verijdeld worden, zijn genadegiften en roeping zijn onberouwelijk.

Want zoals ook jullie eertijds (Hoofdstuk 1: 18) God ongehoorzaam geweest bent, maar nu barmhartigheid verkregen heeft, in de gemeenschap van Christus bent opgenomen, door deze ongehoorzaamheid, tengevolge van hun ongeloof, want zij zijn vijanden van God omwille van u (vs. 28);

Zo zijn ook deze, de Joden, nu ongehoorzaam geweest door hun verwerping van het Evangelie van God, opdat ook zij door uw barmhartigheid, door de genade, die aan u bewezen is en hen tot jaloersheid moet en zal opwekken, barmhartigheidzouden verkrijgen.

Wat Paulus boven in vs. 11 en 12 gezegd heeft, ontwikkelt hij hier verder, hij leidt daarin alles terug tot de almacht van Gods ontferming. De aanbiddelijke grootheid van Zijn liefde en Zijn ondoorgrondelijke wijsheid betoont zich daarin, dat Israëls ongehoorzaamheid de barmhartigheid van God tot de heidenwereld leeft gewend en zal zich nog overvloediger daarin openbaren, dat de redding van de heidenwereld ook voor Israël weer de barmhartigheid van God zal openen.

Want, om tenslotte nog eens alles wat van Israëls heden en toekomst te zeggen is, in weinige woorden samen te vatten, God de Heilige en Rechtvaardige, die niet ongestraft Zich laat weerstaan, maar ook de Barmhartige en Genadige is, die de dood van de zondaars niet wil en de Getrouwe, die Zijn verbond en Zijn beloften niet vergeet, heeft hen allen, heeft Israël als geheel, als volk, onder de ongehoorzaamheid besloten. Omdat het volk als volk gehoorzaamheid weigerde aan het raadsbesluit van de liefde van God in Christus, heeft Hij ze overgegeven in de macht van de ongehoorzaamheid, dat deze hen tot het door Hem bepaalde uur gevangen en geboeid hield. De Heere heeft dat gedaan, opdat - en dit is de andere kant - het genadige doel en het zalig oogmerk van het zware oordeel van verharding over Zijn volk als het uur van de ontferming voor hen zou zijn gekomen, Hij hun allen tezamen evenals elk in het bijzonder, barmhartig zou zijn en de rijkdom van Zijn liefde en Zijn genade des te heerlijker aan hen zou openbaren.

De plaats Gal. 3: 22 heeft de meeste uitleggers bewogen om onder het "hun allen" het geheel van alle volken, Joden en heidenen te verstaan en de bedoeling van het vers meer algemeen te maken. In de samenhang is echter geen sprake van de heidense mensheid, maar van Israël, de aanneming van de heidenen is er dus bijgevoegd. Omdat nu Paulus met dit woord de gehele verklaring over de hoop voor Israël, die hij met Hoofdstuk 9: 1 begonnen is, wil afsluiten en samenvatten, zo kan volgens de strenge samenhang met het voorafgaande en de gehele afdeling hier niet een algemene gedachte over de macht van de zonde en de macht van de ontferming van God vervat zijn en "hun allen" niet slaan op het geheel van alle volken, maar alleen op het geheel van Israël. Ook komt de uitdrukking "besloten", d. i. samengebonden, alleen dan tot haar volle recht, als wij die verstaan van het oordeel van verharding en verblinding, dat over het ongehoorzame Israël bepaald is.

Uit ons vers de dwaalleer van de wederbrenging van alle dingen te willen bewijzen, d. i. dat alle mensen, ook de ongelovigsten en goddeloosten, ja de duivel zelf (apokatastasis pantoon), ten slotte nog zullen worden aangenomen en gezaligd, is een dwaasheid, die met de hele samenhang en de gehele woordvoeging zozeer in strijd is, dat geen weerlegging nodig is.

De apostel heeft ons een uitzicht geopend van een heerlijke toekomst, dat echter op het nauwst samenhangt met de nu zo bejammerenswaardige, armzalige gedaante van de Jodenwereld, die voor onze ogen leeft. Behaagt die zo vernederende verbintenis aan onze heidense hoogmoed niet, het zal daarom niet anders worden; maar wel mogen wij toezien dat wij niet in zo’n zelfverheffing het deelgenootschap aan dat heerlijk einde verliezen.

EPISTEL OP HET FEEST VAN TRINITATIS

(Vgl. de inleiding op het Evangelie: Joh. 3: 1-15 "Joh 3: 1-15. Op dit feest, het hoekpunt en de pool van het kerkelijk jaar, ontmoeten elkaar beide, het zalig geheim van de goddelijke Drieëenheid, dat de hemel aanbidt en haar grootste werk op aarde, de wedergeboorte van de mens. De kerk ziet terug op de feesttijd en trekt de som tezamen van alle ervaringen, die zij heeft opgedaan in de beschouwing van de grote daden van God tot onze verlossing en vat die samen in de aanbidding van de Drieëenige God, in wie zij door het geloof het nieuwe leven heen. Maar tegelijk ziet zij voorwaarts op de rij van zondaren, die hun naam en hun wijding van het Trinitatisfeest hebben en aan welke duidelijk wordt, dat de levensloop van de Christenen tot aan het einde niets anders is dan een groeien in de wedergeboorte, door de Drieëenige God verkregen.

Ere zij de Drieëenige God! Want Hij is 1) oorsprong van alle dingen, 2) hun bestaan, 3) hun doel.

De Christen voor de diepten van de Godheid. Hij staat daarvoor
in ootmoed, 2) in heilige eerbied, 3) in dankbare lof aan God.

O, wat een diepte, als de onpeilbare diepte van de zee, zo moet ik met biddende bewondering uitroepen, als mijn geest nadenkend terugziet op hetgeen in Hoofdstuk 9-11 vooral in Hoofdstuk 11 is uiteengezet. O diepte van de rijkdom beide van de wijsheid, die op zo onderscheidene wegen zich een toegang weet te zoeken tot het weerbarstig menselijk hart, om het tot erkentenis van vrede en zaligheid te leiden en de kennis van God, die de ellende van de zondaar met ontferming aanziet en het doel van zijn redding en zaligmaking steeds vast in het oog houdt! a) Hoe ondoorzoekelijk, ook voor het grootste menselijk verstand zijn Zijn oordelen, zijn Gods beschikkingen, die nu eens uit Zijn liefde en ontferming, dan weer

uit Zijn heiligheid en gerechtigheid voortkomen en hoe onnaspeurlijk ook voor het scherpzinnigste verstand Zijn wegen, waarlangs Hij bij de volvoering van Zijn raad tot het doel van Zijn beloften leidt!

Ps. 36: 7.

Terwijl de meeste van de oudere uitleggers de genitiven: "wijsheid en kennis" laten afhangen van "rijkdom", beschouwen vele nieuwere de begrippen "rijkdom, wijsheid en kennis" als gecoördineerd en afhankelijk van "diepte". Spraakkunstig zijn beide mogelijk. Omdat toch vs. 33 en 34 de wijsheid en kennis, vs. 35 en 36 de rijkdom van God schilderen, moet men aannemen dat de apostel eveneens de laatste opvatting heeft gehad. Onder de rijkdom van God moet dan de Goddelijke volheid in het algemeen worden verstaan in tegenstelling tot de menselijke nietigheid: de volheid van Zijn genade over allen, die Hem aanroepen; de volheid van Zijn lankmoedigheid, om op aller roepen te wachten; de volheid van Zijn heerlijkheid, om de vaten van Zijn barmhartigheid te eren en van Zijn macht, om de vaten van de toorn aan de voeten van Zijn beledigde majesteit te leggen (Hoofdstuk 9: 22 v.). De wijsheid is in God meer dan een eigenschap alleen; zij is het wezen, waaruit het raadsbesluit van de schepping, verlossing en heiliging van de wereld is voortgekomen, die alle lotgevallen van de mensen bestuurt en alle in elkaar lopende wegen op de wonderbaarste manier tot het einddoel van Zijn eigen verheerlijking leidt. De kennis van God is van Zijn wijsheid wel te onderscheiden. Zij is de diepte van het weten van God, die met ontfermende liefde zich verdiept in het voorwerp van haar kennen en dat tot zich omhoog heft. Beide, de wijsheid en de kennis van God, zijn in Christus lichamelijk voor onze ogen verschenen, zoals ook Zijn rijkdom in Hem is uitgestort; Hij laat ze ons echter kennen door Zijn woord; want "alles is daartoe gericht", dat Hij God wil zijn en wij het ervoor houden dat wat Hij doet, goed is.

De apostel heeft gesproken van de oordelen van God, die gegrond zijn in het geheim van Zijn genade en opgroeien in de onverschoonbare verharding van de mensen van de verdiensten, die de genade van zich stoten en hun eigen gerechtigheid proberen op te richten. Het oordeel van de dood over de hele wereld van zondaren is ook voor heidenen te doorgronden Hoofdstuk 1: 32); maar het oordeel, waartoe de Heere Jezus in deze wereld is gekomen (Joh. 19; 9: 39) en welks uitspraak luidt: "die niet gelooft zal verdoemd worden" (Mark. 16: 16), is voor de Joden een ergernis en de Grieken een dwaasheid. Nog heden stoten zich daaraan de werkheilige en die de zaligheid in het vlees zoeken, die zich verheffen op hun volksbestaan en trots zijn op hun kerk; maar de onmondigen, die God graag God willen laten zijn, wordt het geopenbaard.

Alle wegen van God zijn oordelen, want er is geen weg van verlossing, waarop niet tevens de zonde geoordeeld wordt (1 Petr. 4: 17). Weer zijn al Zijn oordelen, zolang het nog niet het laatste oordeel is, verborgen wegen van Zijn genade. Dat God rechtvaardig blijft in de genade en genadig in de gerechtigheid, dat te doen zien is juist de diepte van de wijsheid van de goddelijke liefde.

De zichtbare natuur bevat een diepte, een afgrond van goddelijke wijsheid en kennis, maar niet minder Gods leidingen met de wereld van de mensen, van de zondaren. Niemand van de hoogste engelen zou de vraag hebben kunnen beantwoorden; Hoe zal de heilige God met deze wereld vol onheilige opstandelingen handelen? Zijn zij niet altijd in vijandschap me Hem, weerstreven zij niet altijd Zijn geboden, verijdelen zij niet altijd de goede voornemens, die God met hen heeft? En wie zou het gedacht hebben, dat God deze ter dood verwezene nochtans ten slotte zou leiden tot de eeuwige fonteinen van de levende wateren, door hen in

Christus al de fonteinen van Zijn genade te openen? Zo weet God het kwade te overwinnen door het goede, de zonde teniet te doen en er Zijn gerechtigheid voor in de plaats te stellen. Ook Zijn oordelen zijn een afgrond. De eerste is de afgrond van Gods oneindige liefde, de tweede die van Gods oneindige heiligheid. Nee, niet zonder oordelen werd dit einde gevolgd en bereikt. Gerechtigheid en gericht zijn en blijven de vastigheid van Gods troon, maar van die troon laat Hij de witte vredevlag waaien, door de hand van Zijn Zoon daarop geplant. Zijn oordelen over de zonde aan de mensen hier en hiernamaals, zijn ontzettend. Zijn oordelen over de zonde in de offerande van Zijn Zoon zijn allerontzettendst, zij gaan alle gedachten te boven, wij zien ze sprakeloos aan en hebben maar één woord, om de aandoeningen onzer ziel te ontboezemen: Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen! Ook de wegen, waarlangs God Zijn eeuwige vrederaad tot stand gebracht, Zijn doel bereikt heeft, zijn onvergaanbaar. Welke middelen heeft God daartoe in het werk gesteld! Hoe heeft Hij de mensen bewerkt door Zijn Geest en Woord, ze gewaarschuwd, gestraft, ze weer begenadigd en gezegend! Hoe ordende Hij, door duizenden tussenkomsten, de wanorde, door de zonde van de mensen veroorzaakt, deed Hij voor Noach de wereld vergaan en voorkwam Hij door Abraham het algeheel bederf van de wereld. Hoe vaak zond Hij Zijn engelen uit de hemel tot de mensen en Zijn gezanten, Zijn profeten, met goddelijke openbaringen en bevelen. Geheel de Schrift is de geschiedenis van Gods wegen met de kinderen van de mensen en hoeveel ongekende, verborgen en onbeschreven wegen en middelen heeft God bovendien gebruikt! Ook nu hebben wij slechts één woord voor ons verbijsterd verstand: Hoe onnaspeurlijk zijn Zijn wegen!

"Hem zij de heerlijkheid in eeuwigheid. " Dit moest de enige wens van de Christen zijn. Alle andere wensen moeten aan deze éne ondergeschikt zijn. De Christen mag voorspoed op zijn arbeid wensen, maar alleen in zoverre als hij daardoor in staat wordt gesteld om te bevorderen dat "Hem zij de heerlijkheid in eeuwigheid. " Hij mag naar meer gaven en genade verlangen, maar alleen opdat "Hem zij de heerlijkheid in eeuwigheid". U handelt niet zoals u behoort te doen, wanneer u enige andere drijfveer heeft dan een eenvoudig oog voor de heerlijkheid van de Heere. Als Christen bent u "van God en door God", leef dan ook tot Hem. Laat niets uw hart ooit zo machtig doen kloppen als de liefde voor Hem. Laat deze eerzucht uw ziel ontvlammen, laat dit de grond zijn van alles wat u onderneemt en dit het doel, dat u kracht geeft, wanneer uw ijver verkoelt, laat God uw enig doel zijn.

Het kon ook niet anders zijn dan dat Zijn oordelen en wegen boven alle menselijke scherpzinnigheid verheven zijn, omdat toch alles enkel en alleen in Zijn willen en besturen grond, bestaan en wezen heeft. Want, zoals Jesaja in Jes. 40: 13 zegt: Wie heeft Hem ooit in het hart gezien en zo de zin van de Heere gekend, zodat hij de plannen en maatregelen van Zijn wijsheid zou hebben onderzocht? Of wie is Zijn raadsman geweest bij Zijn beslissingen en bij de keuze van Zijn wegen, zodat hij ook zonder bijzonder goddelijke openbaring de inhoud van degoddelijke wijsheid en kennis zou weten (1 Kor. 2: 16. Wijsh. 9: 16 v. ?

God heeft geen mensenraad nodig, want Hij is zelf de volmaakte wijsheid. Hij heeft de wereld geschapen en de raad van de mensen daarvoor niet nodig gehad. Zo is Hij Zichzelf voldoende, om ook alles zonder de raad en het toedoen van mensen tot het rechte doel ten einde te leiden. Het is dus een vermetelheid, die de wereld zich onderwindt, als zij meent niet alleen Gods wezen, wil en werk zelf te kunnen uitvinden, maar Hem ook te mogen raden, hoe Hij het moet maken en wat Hij moet willen.

Of wie heeft, zoals de Heere in Job 41: 2 zegt, Hem ooit eerst gegeven en het zal Hem weer vergolden worden door God; wie heeft het ooit kunnen berekenen, wanneer en hoe het

hem vergolden moest worden, zodat Gods gerichten en wegen daardoor gehouden zouden zijn en daarvan afhankelijk zouden wezen?

God is het hoogste en volkomenste goed een bron van alle goeds. Hij heeft geen schepsel nodig, want Hij is Zichzelf genoeg en bezit de volheid aller dingen. Die Hem iets zou willen geven, zou gelijk zijn aan hem, die een overvloeiende zee zou willen vullen, of licht naar de zon zou willen dragen. Niemand kan Hem iets geven, omdat hij alles van Hem heeft en Hem alles verschuldigd is, zoals Christus in Luk. 17: 10 zegt. Daarom is ook God aan geen mens verplicht iets te geven als zijn verdiende loon, maar wat Hij geeft, dat geeft Hij uit genade.

Zijn wegen in de geschiedkundige leiding van de volken zijn zo vrij, door generlei aanspraken bewogen, alleen door Zijn eigen wijsheid, gerechtigheid en liefde beschikt en daarom ondoorgrondelijk en onnavorsbaar.

Nee, hij is degene die alleen het leven in Zichzelf heeft, de absoluut onafhankelijke, van wie alles afkomstig is en tot wie alles heenleidt, van wie alles onvoorwaardelijk afhangt; a) want uit Hem, als de bron van alles en door Hem, als de werkzame oorzaak en tot Hem, als het doel en einde, zijn alle dingen. Hij is begin, midden en einde van alles. Hem zij, juist omdat Hij in dit bewonderingswaardig werk, waardoor Hij Zijn genade zowel bijde heidenen, als ook bij de Joden met de hoogste wijsheid laat werkzaam zijn, Zijn barmhartigheid en gerechtigheid en vooral Zijn wijsheid op heerlijke wijze betoont, de heerlijkheid, die Hem alleen toekomt, in de eeuwigheid, amen!

Spr. 16: 4.

Alles is uit God. Alles is uit Gods scheppende macht voortgekomen. Hij is de oorzaak en bron van alle dingen. Was naast God ook de mens de oorzaak van zijn ontstaan, dan moest hij ook van zijn worden weten. Maar zo is het niet. Integendeel heeft al wat bestaat zijn grond en oorsprong alleen in de scheppingsdaad van God. Alles is door God. Al wat is bestaat alleen door bemiddeling van God, door Gods voortgaande inwerking, zoals die in de onderhouding en besturing van de wereld in het licht treedt. Kon de mens zijn voortbestaan bewerken, dan zou hij ook zelfstandig bewustzijn hebben van de gedachte, die in deze onderhoudende werkzaamheid tot voleindiging komt. Maar zo is het niet. Het voortbestaan van de mensen hangt integendeel alleen af van de openbaring van de goddelijke macht. Alles is tot God. Niets op aarde en in de hemel kan zich een van God onafhankelijke toestand geven, maar alles moet het doel van God dienen. Was voor het doel van de ontwikkeling van de mens naast God ook de menselijke wil beslissend, dan was naast God ook de mens als laatste doel en een bewustzijn van de mensen hierover denkbaar. Maar zo is het niet. God is het enige einde van alle dingen; want omdat alles uit Hem is voortgevloeid, zoekt alles ook in Hem zijn rust. Alle dingen hebben hun bepaald doel bereikt, als God alles en in alles is (1 Kor. 15: 28).

Wat door de Schepper tot aanzijn geroepen, door de Verlosser onderhouden is en voor de toorn Gods bewaard, dat moet door de Geest van de geliefde en Zijn zalige werking weer tot Hem komen en tot de oorspronkelijke toestand terugkeren. Zo is daarom God, de Heer en Zijn heilige drieëenige werking in alle perioden van de wereld alles in alles en omdat Hij en Zijn werken alles in alles is, in de schepping, onderhouding en verlossing, geeft de apostel Hem de eer en wenst, dat diezelfde eer van God in alle eeuwigheid wordt verhoogd.

Wij vinden hier niet alleen de ondoordringbare geheimen van de oordelen en wegen van God, evenals lichte wolken voor de poorten van het allerhoogste geheim van de allerheiligste

Drievuldigheid gelegerd, maar het besluit van de apostolische beschouwing met lof en verheerlijking van de allerheiligste Drieëenheid. Het "uit Hem, door Hem, tot Hem" spreekt toch niet alleen van drie onderscheiden werken van God, maar het wijst ook op de drie onderscheiden personen in het éne goddelijke wezen. De verheerlijking: "Hem zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid" vat niet alleen alle eer van Gods werken samen, maar ook de drie personen tot één wezen, waaraan alle Zijn toekomt. Zo gaat men door de lichte wolken, dat is door de geheimen van het goddelijk werken, als door voorhoven met aanbidding in de tempel, waar het persoonlijk geheim van het goddelijk wezen zich openbaart.

Overigens zijn de onderscheidende artikelen voor de goddelijke werken gewoon: uit, door en in (1 Kor. 8: 6. Efeze. 4: 6). Afgezien van dergelijke bij elkaar plaatsingen wordt de uitdrukking: "uit God de Vader, door Jezus Christus en in de Heilige Geest" veel gevonden, dus het voorzetsel "uit" bij de Vader, "door" bij de Zoon en "in" bij de Geest. De gedachte aan deze trinitarische onderscheiding ligt dus hier zeer voor de hand, ja, dringt zich zelfs aan ons op. De enige schijnbaar juiste tegenwerping, dat overigens de verhouding van de zaken tot God als Geest niet door "tot", maar door "in" wordt aangewezen, is toch slechts schijnbaar. Want ten eerste heeft alles wat zijn levensbeginsel in de Geest heeft, ook de Geest ten doel en ons zijn in de Geest is de aanvangende verwezenlijking van onze bestemming voor de Geest, die pas dan haar doel zal hebben bereikt, wanneer de Geest niet slechts als eerstelinggave, maar zonder mate in ons zal zijn en wij dan geheel in Hem. Vervolgens was hier het vooraanstellen van de eindbestemming van alle dingen voor God juist noodzakelijk; want niet zozeer door het "in Hem", als door het "tot Hem", zowel op zichzelf als in zijn samenvoeging met het "door Hem", ligt de goddelijke onafhankelijkheid en absolute bestemmende kracht en de in zichzelf terugkerende, als het ware kringvormige beweging van de goddelijke besluiten en werken, die door geen drang van buiten te brengen zijn uit de baan, door henzelf gekozen, duidelijk uitgedrukt. Eindelijk kan evengoed het "in" ten opzichte van de Geest met "tot" verwisseld worden, als ook ten opzichte van de Vader het "van" met het "tot" (1 Kor. 8: 6. Efeze. 1: 5) en ten opzichte van de Zoon het "door" met het "tot" (Kol. 1: 16) wordt afgewisseld. Alles is van de Vader, door de Zoon, in de Geest, maar van allen op dezelfde manier tot de één God, Vader, Zoon en Geest.

Maar doet aan de Heere Jezus Christus 1) (Gal. 3: 27
), a) en verzorg het vlees, wanneer u het
zijn nooddruft geeft (Kol. 2: 23. 5: 29
), niet zo, dat het tot steeds meerdere
begeerlijkheden 2) leidt; door overdadige en weelderige
verzorging zoudt u slechte zondige begeerten bevorderen en,
aan vleselijke lusten toegevend, wordt geen verzadiging
gevonden, maar slechts temeer de lust opgewekt.

1 Petr. 2: 11.

Bij dag doet men geen werk van de duisternis, iedereen schaamt
zich voor de anderen en gedraagt zich eerlijk. Men zegt: "de
nacht is onbeschaamd; " dat is ook waar, daarom doet men ook
die werken in de nacht, waarover men zich bij dag schaamt.
Maar de dag wekt schaamte en dwingt tot eerlijk wandelen. Zo
moet ook een Christelijk leven beslaan, dat alle werken van
die aard zijn, dat men niet beschaamd hoeft te worden, al ziet
de gehele wereld ze.

Wat bij ons vertaald is "brasserijen en dronkenschappen" zijn volgens de grondtekst smulpartijen en vrolijk rondgaan van dronken jongelingen, voor wie het in de huizen te benauwd wordt en die dan zingend en dansend op de straten hun moedwil en hun dwaasheden bedrijven. Wat daarmee gewoonlijk verbonden was, noemt Paulus nog in het bijzonder: "Slaapkamers en ontuchtigheden; " met het eerste bedoelt hij de bijslaap zonder gehuwd te zijn, met het tweede de uitgelaten, schaamteloze stoutheid die zich vertoont in onkuise gebaren, woorden en werken. Dergelijke feestelijkheden, als de apostel in het eerste paar zonden noemt, eindigen gewoonlijk met twist en strijd, bij minder beschaafde mensen veelal met vechtpartijen. Uit het tweede paar komt veelvuldig voort ijverzucht, daarom wordt er als derde paar bijgevoegd: "twist en nijdigheid. " Nu heeft Paulus geenszins in deze drie groepen alle zonden willen opnoemen; de nacht heeft nog veel meer werken van de duisternis in haar schoot; haar familie heet legio (Mark. 7: 21 vv. vv.). De apostel heeft er echter een afkeer van, dit adderengebroedsel een voor een te laten optreden, het komt hem voor dat het met deze drie paren genoeg is.

De Christen betaamt het geheel in tegenstelling met zo'n gedrag, dat met een wandelen in licht en in welvoeglijkheid geheel in strijd is, de Heere Jezus Christus aan te doen, waarin het middel ligt, om alle overdadigheid, geslachtslust en haat te bestrijden en te overwinnen. Hier spreekt de apostel niet meer van werken, maar hij voert het tot het hogere op, tot de gemeenschap met Christus, de kracht aller deugden.

Begrijp het woordje "maar" goed; niet in eten en drinken, maar doe aan de Heere Jezus Christus, dan zult u eten en drinken als Christen en niet de begeerlijkheden van de buik volbrengen niet in slaapkamers en ontuchtigheden, maar doe aan de Heere Jezus Christus, dan zult u de leden van uw lichaam in eer houden als leden van Christus en in plaats van schandelijke begeerten zult u zich verheugen in kuise liefde tot de bruidegom van de ziel; niet in twist en nijdigheid, maar doe aan de Heere Jezus Christus, dan zult u de liefde zelf hebben aangedaan, Zijn vriendelijkheid zal uw twistgierigheid en Zijn liefderijkheid uw nijd begraven.

"Doet aan de Heere Jezus Christus". Wat betekent dat? Het is in de eerste plaats een beeld vol van de rijkste en zaligste vertroosting; want daarin ligt toch voor alles, dat het hier niet te doen is om iets, dat eerst door ons zou moeten worden verdiend en verkregen; maar dat reeds voor ons gereed is en

ons nu wordt aangeboden, wordt geschonken, evenals een kleed aangereikt wordt om het aan te trekken. En wat is dat voor een

kleed? Ik zou kunnen antwoorden: het is hetzelfde, waarvan de profeet (Jes. 61: 10) heeft gezegd: Ik ben zeer vrolijk in de Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God: want Hij heeft mij bekleed met de kleren van het heil, de mantel van de gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan, zoals een bruidegom zich met een priesterlijk sieraad verheugt en als een bruid zich versiert met haar gereedschap; of, zoals men het uitdrukt, "bekleed zijn met de gerechtigheid van Christus", ik zou dan echter nog niet de hele diepte van het apostolische woord hebben uitgesproken; want hij noemt niet de gerechtigheid, die Christus ons heeft verworven, maar Hemzelf, Zijn heilige, Godmenselijke persoon. Wij lezen: "doe aan de Heere Jezus Christus", Hemzelf dus, tot wie de Vader heeft gezegd: u bent Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in wie Ik Mijn welbehagen heb. Hemzelf, de lichamelijke verzoening, de persoonlijke gerechtigheid en heiligheid, Hemzelf kunnen wij aandoen, zo aandoen, dat Hij in de eigenlijke zin de onze wordt en al wat het Zijne is, het onze is. Zo'n aandoen geschiedt door het geloof; want dat is de wonderbare macht van het geloof, dat het Christus aanneemt en zich Hem toeëigent, ja, Christus in zich sluit en in zich besloten houdt, evenals de bruidsring het edelgesteente. Hebben wij dan Christus aangedaan en houden wij Hem vast in het geloof, dan blijft bij ons Zijn heiligheid en gerechtigheid niet als een van buiten aangedaan kleed, maar de schoonheid van het beeld van God, dat daarin schittert, dringt ook onze inwendige mens binnen. Zijn Geest begint in onze geest te werken, Zijn reinigende, heiligende liefde dringt onze ziel binnen. In de stille omgang met Hem verkrijgen wij een nieuw, teer, edeler gemoed een heilige vrees voor de zonde, een verborgen kracht ten goede. Zo beginnen wij voorzichtig te wandelen als bij dag. Zijn voetstappen te drukken en dat zijn wij ook aan Zijn eer verschuldigd, vooral in deze ernstige tijd. Nu is het niet meer genoeg van Zijn naam te spreken, maar met het leven, met de hele wandel moet worden getuigd dat het Christendom nog een waarheid is een kracht tot gerechtigheid en leven.

Wekelingen, die u bent, verzorgers van uw vlees en van het vlees van uw kinderen, u die in de verzorging, die u uzelf en uw kinderen geeft, niet het lichaam als eeuwig bekleedsel uwer ziel, maar het vergankelijk, verderfelijk vlees eert en verzorgt, let op deze vermaning. Als de apostel van de verheven gedachte "Jezus aandoen" overgaat om uw lichamelijke zorgen af te keuren, dan is het evenals wanneer hij van een hoog en licht toppunt u in een woeste kuil of poel doet afdalen; maar de overgang is juist, zijn praktische wijsheid eist het. Het zal bij vele Romeinen geweest zijn als bij u, bij velen onder u, dat door het weelderige, vleselijke leven

van het lichaam alle bekwaamheid en alle kracht van de tijd
ten nutte te maken en uit te kopen, verloren gaat. Hoe zullen

zij, die hun leden van de zonde niet doden, de leden van de nieuwe mens wapenen met de wapenrusting van Christus en ze
versterken om de steile weg van de heiligmaking te bewandelen? Nee, Jezus Christus aandoen is iets geheel tegenovergesteld aan dat wekelijke, weelderige, vleselijke leven van het lichaam. Die Jezus aandoet, houdt niet het lichaam en het welvaren daarvan voor het doel van zijn leven, maar hij heeft hogere bedoelingen, waaraan ook het lichaam onderdanig moet worden gemaakt. Hij zorgt wel voor het lichaam, maar zo, dat
hij aan het doel van de zielen niet hinderlijk is, de verheerlijking in het aangezicht van Christus niet terughoudt; hij richt het hele leven van het lichaam zo in, dat het aan de geest dienstbaar is, dat het bij waken en strijden en heilige en voorwaarts gaan tot alles goed niet hinderlijk is, maar zo mogelijk dat zelfs bevordert.

Het vlees moet worden gekastijd, opdat het dient en aan de geest niet hinderlijk is en de Heere niet uit het zadel werpt; dus ook, dat het kan gaan en de Heere dragen.

Zorg voor uw lichaam, maar niet anders, dan dat u het hier beneden ondersteunt tot zijn reis, maar niet zo, dat u daardoor uw vaderland zou vergeten.

HOOFDSTUK 14

HOE MEN ZICH OMTRENT ZWAK GELOVIGEN MOET GEDRAGEN

III. Vs. 1-Hoofdst 15: 13. Nadat de apostel tot hiertoe vermaningen heeft uitgesproken, die de Christen als zodanig en zo allen op gelijke manier aangaan, volgen nu aanwijzingen die betrekking hebben op een onderscheiden manier van Christelijk leven bij gelijke Christelijke staat. De voortzetting van de rede heeft daarom plaats met een "nu" of "maar". Vooraf roept Paulus de leden van de gemeente op om zich broederlijk te gedragen jegens de zwakken in geloof, die zich onder hen bevinden (vs. 1). Daarop noemt hij twee verschilpunten tussen beide delen, de sterken en zwakken en geeft aan beide delen het juiste gezichtspunt aan de hand voor zijn verhouding tot het andere. Hetgeen hij daarover uitspreekt ontwikkelt hij nader, maar berispt ook het gedrag dat tegen dit ware gezichtpunt strijdt en zo veelvuldig gezien wordt, ernstig; hij verwerpt het als onrechtmatig, omdat de Heere alleen Rechter is en ieder aan Hem alleen rekenschap verschuldigd is (vs. 2-12). De apostel geeft nu over het eten van allerlei voedsel (vs. 2) zijn eigen mening te kennen, waarin Hij in de Heere Jezus verzekerd is en stelt zich voor zijn persoon aan de kant van de sterken en vrijen, waartoe hij zich dadelijk vooral gewend had (vs. 1). Des te dringender vermaant hij nu ook dezen, dat zij niet door doordrijven van hun principe de zwakken in het geloof aanstoot geven, maar liever hun vrijheid moeten overgeven en zich naar de manier van anderen moeten schikken, dan dezen enig gevaar voor hun zielen veroorzaken (vs. 13-23). Tot zo’n dragen van de zwakken in geduld en zelfverloochening dringt hij dan nog verder met te herinneren aan het voorbeeld van alle ootmoedig zelfverloochenen, aan Christus, voor wie het niet te veel was om omwille van ons smaadheid op Zich te nemen. Zo kan het voor ons ook niet te zwaar worden om ook de zwakheden van de broeders te dragen (Hoofdstuk 15: 1-4). Terwijl nu echter Paulus datgene, wat hij zo-even van Christus zei, in een Oud-Testamentisch Schriftwoord kleedde, begint hij van de Schrift te spreken en keert bij nog eens tot het voorname woord van zijn brief terug: "vooral de Joden, maar ook de heidenen", opdat de gemeente, waaraan hij schrijft, overeenstemmend en eensgezind moge zijn (15: 5-13).

Er zijn er zeker in uw midden, die nog niet in staat zijn om in het dagelijks leven een volkomen gebruik te maken van de genade, die de gelovigen in Christus gegeven is en volgens welke alle dingen geoorloofd zijn (1 Kor. 6: 12) en niets verwerpelijk is wat met dankzegging ontvangen wordt (1 Tim. 4: 4), maar die allerlei bedenkingen hebben, waarmee men toch zijn geweten niet behoefde te bezwaren, wanneer men de volle gevolgtrekking kon maken van de vrijheid, waarmee Christusons bevrijd heeft (Gal. 5: 1). Degenen nu, die in dit opzicht zwak is in het geloof, neemt aan. U, die het hoofdbestanddeel van de gemeente uitmaakt, namelijk u sterken (Hoofdstuk 15: 5) erkent de, dusdanige omwille van zijn geloof, al is dat ook nog een zwak geloof en behandelt hem als een broeder in Christus, die met het volste recht tot u behoort (vs. 3; 15: 7). Maar laat het niet komen tot twistige samensprekingen; maak niet enig uitwendig gebruik, als vlees eten en wijn drinken, waarin toch het koninkrijk van God niet gelegen is (vs. 17), tot een twistpunt. Laat daarin een ieder handelen, zoals hij meent verplicht te zijn en leg geen dwang op, noch brengt iemand in verzoeking om iets te doen wat hij met de toestand van zijn geweten op dat ogenblik nog niet kan overeenbrengen (vs. 23).

In dit hoofdstuk gaat de apostel van het gebied van de algemene vermaningen tot een zeer bijzonder veld van de Christelijke plichten over, tot de verhouding van de sterk gelovigen en van de zwak gelovigen, of van de vrijeren en strengeren onder elkaar. Daartoe gaf hem aanleiding de toestand en de bijzondere behoefte van de gemeente te Rome, die uit

Christenen, uit heidenen en Joden was samengesteld. De Christenen uit de heidenen, die zonder wet, door het geloof alleen, leden van Christus waren geworden, konden gemakkelijk tot de mening komen dat de gehele verhouding van de Joden omtrent vanouds hun heilige wet een vasthoudendheid was, die voor God mishaagde en daarom een zonde, die moest worden bestreden. Eveneens konden de Christenen uit de Joden gemakkelijk op het denkbeeld komen dat de Christelijke vrijheid omtrent de voorschriften van de wet, die de heidenen zich veroorloofden, het gevaar van losbandigheid in zich bevatte en niet te verenigen was met de eerbied, die toch ieder gelovige aan het woord van Mozes, dat toch God zelf geopenbaard had, verschuldigd was. Als de strengeren de vrijheid als losbandigheid voorkwam, scheen de vrijen de gestrengheid dienst van de wet en slavernij toe. Er waren dus verschilpunten genoeg voorhanden om hen jegens elkaar wantrouwend en vijandig te maken. Paulus stond, zoals dit reeds zijn positie als apostel van de heidenen meebracht, aan de kant van de vrijen, wier geloof hij het sterkste noemt; van dit standpunt noemt hij de toestand van de strengeren een "zwak zijn in het geloof". Het standpunt, waarop men zich door de letter van de wet in zijn vrije beweging gesteund acht, is minder in vergelijking tot dat, waarbij men weet dat de wet in Christus vervuld is en haar letter ons niet meer dwingt. Toch kan iemand nog in de banden van de wet zijn, terwijl hij toch zijn zaligheid alleen in Christus zoekt en dus in het geloof staat.

Het predikaat "sterk in het geloof" geeft zo’n standpunt te kennen, waarop het geloof in de Verlosser, het vertrouwen op de verkregen gerechtigheid in zo’n mate het bezielend principe van de overtuiging is geworden, de gehele denkwijze zo heeft doortrokken, dat de mens daarnaar alle levensomstandigheden kan beoordelen en behandelen, dat hij door geen vreemdsoortig element van een andere denkwijze, die hem vroeger beheerste en waarvan hij zich nog niet geheel kan losmaken, aan het wankelen kan worden gebracht. Zo kouden toen degenen, die van het Joodse wettische standpunt tot het geloof gekomen waren, zich vaak pas langzamerhand van de invloed daarvan op de beoordeling van alle levenstoestanden losmaken, terwijl het nieuwe Christelijke principe, dat uit het geloof in de Verlosser voortvloeide, hun denkwijze steeds meer en meer doordrong. Deze kracht van het geloof, die de beoordeling beheerste, bleek bijvoorbeeld daarin, dat iemand, van zijn zaligheid in de gemeenschap met Christus verzekerd, in het gebruik van uitwendige zaken zich niet meer aan het wankelen liet brengen door die bedenkingen, die hij vroeger op zijn wettisch standpunt had gemaakt, alsof dit of dat hem zou kunnen ontreinigen. Een tegenstelling tegen het sterk zijn in het geloof, dat het leven beheerste, vormt het "zwak zijn in het geloof", wanneer naast het geloof nog een ander element, dat uit het vroegere standpunt voortvloeit, de overtuiging beheerst. Vandaar de strijd, de bedenkingen, die met het principe van het geloof in strijd zijn! Hoewel Paulus dit ten gevolge van de aanleiding, hem door de toenmalige tijdsomstandigheden gegeven, vooral ontwikkelt met het oog op het Joodsch-wettisch standpunt, heeft datzelfde ook in zijn zin betrekking op de verhouding van elk ander standpunt tot het Christelijke, dat in de levensrichting door het geloof is ingedrongen. De geloofskracht, die het leven beheerst, geeft daarom het zelfstandig Christelijk karakter, de Christelijke vastheid van karakter, de Christelijke sterkte en vrijheid van geest. Het eigenaardige karakter van de Christelijke vrijheid bestaat daarin, dat, terwijl de Christen zijn hele leven richt naar Christus als zijn Verlosser en door Hem naar God, terwijl Hij alleen door het bewustzijn van deze afhankelijkheid bezield wordt en geen andere erkent dan die daarin zijn grond heeft, hij zich juist daardoor onafhankelijk voelt van alle schepsels, van al het wereldse, van welke aard het ook zij. Het bestaat verder daarin, dat hij in het bewustzijn van deze inwendige onafhankelijkheid handelt door de bezielende geest van Christus alles beheerst en zich aan geen mens, aan geen omstandigheid dienstbaar maakt, dat niets op hem zo’n invloed kan hebben om hem anders te doen zijn, dan de Geest van Christus het verlangt

(1 Kor. 7: 51 vv. ; 6: 12; 3: 22). Deze vrijheid van en beheersing van de wereld, die van het geloof uitgaat en evenals al wat Christelijk is in het inwendige haar grond heeft, kan zich echter ook onder alle inwendige beperkingen openbaren en zij openbaart zich juist daardoor, dat deze uitwendige beperkingen voor de geest, die boven deze verheven is en in het bewustzijn van het geloof zich van alles onafhankelijk voelt, ophouden iets beperkends te zijn. Paulus betoont zijn Christelijke vrijheid juist daarin, dat hij terwille van anderen, om alles de Geest van Christus dienstbaar te maken, alles zo te behandelen, als het aan de bevordering van het rijk van God het meeste dienstbaar is, veelal vrijwillig de vormen van de afhankelijkheid aanneemt (1 Kor. 9: 19) - dat hij, die van allen vrij is, zich allen dienstbaar maakt.

De een, die namelijk onder de sterken gerekend moet worden (Hoofdstuk 15: 1), gelooft wel dat men alles eten mag, omdat geen enkel voedsel voor hem hinderlijk is in het leven van Jezus Christus (Matth. 15: 11), maar die zwak is in het geloof (vs. 1) en om het afgodenoffer gewetensbezwaren maakt, dat hij zonder het te weten, zodanig vlees zou kunnen krijgen en zich daarmee zou kunnen verontreinigen (1 Kor. 8: 7), eet eenvoudig moeskruiden, hij onthoudt zich liever geheel van het gebruik van vlees en van wijn (vs. 17 en 21).

a) Die daar allerlei eet, verachte hem niet als een bijgelovig mens, die niet alle dingen, maar alleen moeskruiden eet; hij moet diens geweten ontzien, dat nu eenmaal wat angstvallig is (1 Kor. 8: 12) en die het vlees niet eet, zich daarvan onthoudt, oordeel hem niet, die daar eet als ware hij een gewetenloos man, die de ware heilige Christelijke ernst mist; want God heeft hem in Zijn gemeenschap door Christus aangenomen en wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen van God (Hoofdstuk 8: 33 v. 15: 7).

Kol. 2: 16.

Wie bent u, die de huisknecht van een ander oordeelt, dat u hem naar uw zelfgemaakte geboden berispen zou (Jak. 4: 12)? Hij staat of valt zijn eigen heer, namelijk Christus, die als Heer alleen te beslissen heeft, wie voor Hem staan en bestaan zal of niet (vs. 9 v. Luk. 21: 36). U mag menen dat de vrijheid, die hij neemt, zoveel gevaren voor zijn ziel in zich sluit, dat hij ten slotte noodzakelijk ten val moet komen; maar hij zal vastgesteld worden. Hij zal ten einde toe blijven staan zonder dat het met hem tot een vallen komt; want God is machtig hem vast te stellen, hem bestendig te steunen, zodat hij mag volharden in het geloof (1 Kor. 13. 2 Kor. 1: 24).

Omdat de gemeente te Rome voornamelijk uit Christenen uit de heidenen bestond en de invloed van Paulinische persoonlijkheden in haar midden groot was, volgt dat wij bij haar, vooral in de tijd van onze brief, de Christelijke leer en levensrichting van Paulus als aangenomen moeten onderstellen. Tot deze behoorden ook Christenen uit de Joden, als Aquila en Priscilla. Dit neemt echter niet weg dat een kleinere partij daar judaïseerde, als men deze uitdrukking wil gebruiken; daarbij moeten wij echter in geen geval aan het exclusieve Judaïsme van de Galatische dwaalleraars denken. Vóórdat het oordeel van God over het uitverkoren volk en over de Joodse institutie gekomen was, doordat Titus de tempel verwoestte, was het waarnemen van de Joodse gebruiken, ten minste van de kant van de Christenen uit de Joden van Palestina, waardoor zij alleen konden werken op hun volksgenoten, die voor de zaligheid in Christus verordineerd waren, niet iets ziekelijks. Het was integendeel natuurlijk (1 Kor. 7: 17 vv.) als het maar niet in farizese zin gemaakt werd tot een noodzakelijke voorwaarde van zaligheid. Instinctief voor de mening van Paulus is de van deze kant nog weinig overwogen plaats van onze brief: Hoofdstuk 4: 11 vv. Tot het geestelijk

zaad van Abraham, d. i. de ware Christen-gemeente, die het rechtvaardig makend geloof heeft (Hoofdstuk 9: 8. Gal 3: 7), worden hier gerekend: 1) zulke Christenen uit de heidenen, die zonder zich te laten besnijden, het rechtvaardig makend geloof bezitten, dat ook Abraham in de voorhuid had en 2) Christenen uit de Joden, die het rechtvaardig makend geloof bezitten en wel a) de zodanigen, die niet uit de besnijdenis alleen zijn, haar niet tot onmisbare voorwaarde van de zaligheid maken (Hoofdstuk 2: 3, 25. Gal. 5: 3. Hand. 15: 1), die ook niet van de heidenen eisen, alhoewel zij die voor hun personen bezitten en de Mozaïsche wet waarnemen, b) degenen die ook voor hun persoon de Mozaïsche wet niet meer of alleen onder zekere omstandigheden waarnemen, dus in de sporen van Abrahams geloof wandelen, toen hij in de voorhuid was. Paulus sluit daarom zulke Judaïsten, als die in de brief aan de Galaten, die de besnijdenis voor een noodzakelijke voorwaarde van de zaligheid aanzien en de waarneming van de Mozaïsche wet eisen ("die uit de wet zijn" Hoofdstuk 4: 14) van het geestelijk zaad van Abraham en de erfenis van de belofte uit. Hij rekent daarentegen degenen tot het geestelijk zaad van Abraham, die voor hun persoon de Mozaïsche wet nog waarnemen, zonder toch de vervulling daarvan voor noodzakelijk ter zaligheid te houden en de heidenen op te leggen, zoals vooral in Palestina zulke wettische Christenen werden gevonden; want ook zij geloofden door de genade van de Heere Jezus zalig te worden (Hand. 15: 11; 21: 20 vv.

11). Tot deze klasse van Joodse Christenen behoorde dan de judaïserende fractie te Rome, waarmee de meerderheid, die sterk in het geloof was, vrede moest houden. Die meerderheid bestond grotendeels, zo niet geheel (omdat Paulus zich in Hoofdstuk 15: 1 met haar insluit en volgens de vroeger gegevene uiteenzettingen ook de onder b. genoemden tot haar behoorden) uit geborene heidenen. Terwijl nu de sterkgelovige om zijn meerdere kennis op de zwakgelovige Christen uit de Joden makkelijk met verachting neerzag, was deze in zijn scrupulositeit geneigd om de eersten te veroordelen, d. i., zijn vrijzinnig handelen als lichtvaardig en zondig te berispen, zonder hem daarom de zaligheid te ontzeggen. Dat onder de zwakken in het geloof Christenen uit de Joden moeten worden verstaan blijkt bepaald daaruit, dat zij een onderscheid tussen rein en onrein voedsel vaststellen en ook een onderscheid maken tussen de dagen, dus nog vasthouden aan de Joodse heilige tijden, voornamelijk aan de Sabbatten. In het eerste opzicht gaat hun gedrag verder dan de spijswetten van de Pentateuch, wanneer zij geen vlees, maar moeskruiden eten en ook geen wijn drinken. Is daarmee een gehele en niet slechts een tijdelijke onthouding uitgesproken, zo had die zeker haar grond in een leefwijze, gemotiveerd door het zedelijk streven naar beheersing van de materie, zoals die volgens de kerkelijke traditie ook de apostelen Mattheus en Jakobus, de rechtvaardige, zouden hebben geleid. Men beriep er zich op, dat de mens oorspronkelijk de planten als voedsel waren aangewezen (Gen. 1: 29) en vlees en wijn pas later erbij waren gekomen (Gen. 9: 3, 20 vv.) en nu kon juist te Rome tegenover de daar aanwezige weelderigheid en zwelgerij in meer ernstige gemoederen gemakkelijk een waardering van gehele onthouding ontstaan.

Door de rabbijnen was de Joden al het vlees, door heidenen geslacht, alsook de wijn van de heidenen verboden, om zich niet te verontreinigen door iets, dat in betrekking tot afgodendienst stond. Nu trokken de Joden zich terug van het gezellig samenleven met de heidenen en de strengere, met name de Joodse Christenen, onttrokken zich liever geheel, zonder zich daarom het genot van vlees en wijn in het algemeen te ontzeggen (Hand. 11: 3. Gal. 2: 12 vv.). De Christenen uit de Joden van die fractie deden het eerste niet maar vreesden toch, als zij tafelgemeenschap met de Christenen uit de heidenen hadden, dat zij zich zouden verontreinigen door het niet gemakkelijk te mijden genot van offervlees, dat op heidense markten gekocht werd en van libatiewijn. Daardoor meenden zij in verontreinigende gemeenschap met de afgoden te treden, zodat zij er bezwaar in hadden ten minste in dit samenleven met anderen, die dergelijke bezorgdheid niet hadden, vlees en wijn te genieten,

waarom zij zich met moeskruiden alleen tevreden stelden (Dan. 1: 8 vv.). De apostel behandelt gewoonlijk met de tederste toegeeflijkheid zo'n geloofsrichting, omdat die in de openbaring van God onder het Oude Testament haar wortel heeft en op de geschiedkundige ontwikkeling van het volk van Israël berust, in zo verre die namelijk zich niet direct tegenover de evangelische leer van de zaligheid stelt (1 Kor. 9: 20. Hand. 16: 3; 18: 18, 21; 21: 20 vv.). Evenzo had de apostelraad te Jeruzalem de Christenen uit de heiden en vooral aanbevelen, om verdraagzaam en verschonend te handelen jegens de angstige zorgen van de Christenen uit de Joden, voor de verontreiniging met de afgoden of de afgodenoffers (Hand. 15: 20, 29; 21: 25). Nu vinden wij als karakteristiek kenteken van de zwakken ook het achten van de ene dag boven de anderen. De Joodse Christenen van deze richting zullen van degenen, die slechts moeskruiden aten, wel onderscheiden moeten worden als de strengere, waarschijnlijk Palestijnse Christenen uit de Joden (Hand. 21: 20 vv.). Van deze zullen er wel weinige te Rome gevestigd geweest zijn, waarom hun kiezen van dagen in vs. 5 v. alleen van terzijde wordt genoemd.

Dit rustte zeker daarop, dat de sabbat van het begin van de schepping geheiligd was.

Evenals de naam "zwakken" niet onvoorwaardelijk berisping is, zo is de naam "sterken" niet onvoorwaardelijk lof. De zwakke is zijn bevreesdheid tot een zekere bescherming, zolang hij zijn zwakheid zuiver houdt, d. i. niet tot een regel voor anderen maakt, daarentegen wordt voor de sterke zijn op zichzelf rechtmatig gevoel van vrijheid soms gevaarlijk tot zelfverheffing - deze stellingen zouden door de voorbeelden van vrome katholieken en niet vrome protestanten kunnen worden bevestigd. Evenwel is het standpunt van de sterke het hogere, en de apostel zegt uitdrukkelijk: de sterke zal in zijn vrijheid van het geloof blijven staan. Hij spreekt daar alleen van de toestand van de sterke in anderen, niet van ieder in het bijzonder, want dat sommigen, die sterken geacht waren, tot losbandigheid vervielen, dat had hij reeds vroeger ondervonden; maar in anderen is zijn woord heerlijk vervuld.

De een, die bij de zwakken wordt gerekend, acht wel de ene dag boven de andere dag als een heilige dag (Gal. 4: 10. Kol. 2: 16); maar de ander acht in zijn sterker geloof al de dagen gelijk 1) en wil ze alle voor even heilig gehouden hebben. Een ieder, zowel de een, die tussen de dagen onderscheid maakt, als de ander, die het niet maakt, moet in zijn eigen gemoed ten volle verzekerd2) zijn en moet zich voor zichzelf overeenkomstig zijn overtuiging gedragen, maar mijdt daarbij het oordelen en verachten van anderen.

In het "acht alle dagen gelijk" wordt de oud-apostolische mening uitgesproken, die geen bijzondere feesten onderscheidde, omdat het gehele leven in Christus hun een feest was geworden. Toen de bloeitijd van het Christendom verdween, moest intussen de behoefte zich weer doen voelen, om in de algemene stroom van het dagelijks leven lichtpunten op de voorgrond te stellen.

Volgens de ideale opvatting moet het gehele leven van de Christen een onafgebroken zondag, iedere dag en ieder uur aan de dienst van de Heere gewijd zijn. Wat ons hier als zedelijk doel voor ogen zweeft, dat wij hier ernstig moeten najagen, dat zal eens ook zijn volle verwezenlijking vinden in de eeuwige sabbatsrust van de heilige, die Gods volk beloofd is (Hebr. 4: 1 vv.). Maar evenals onze menselijke beperktheid een plaatselijke cultus verlangt, zo maakt ook het tijdelijk karakter van ons bestaan en de natuur van onze beroepsbezigheden reeds omwille van de orde de afzondering van zekere uren en dagen tot uitsluitend godsdienstig gebruik noodzakelijk. Terwijl het "waar en wanneer" wel niet van de diepere Oud-Testamentische opvatting, maar toch van de populaire Joodse, alsook van de heidense

godsverering, in tegenstelling met het "overal en altijd" van de Christelijke godsverering stond, kan zich daarentegen de laatste zonder schade door haar universalisme naar plaats en tijd accommoderen en zij doet het ook, tot de aardse orde van zaken geheel in een hemels en eeuwig aanzijn verheerlijkt zal zijn. Eveneens is het ook met het gebed; wij moeten altijd in biddende stemming en biddend van geest zijn, ons hele leven moet een onafgebroken gebed zijn (1 Thessalonicenzen. 5: 17). Desalniettemin moeten zij op zekere tijden bidden in engere zin en ons hart in bede, voorbede en dankzegging voor God uitstorten. Uit dit gezichtspunt moeten dan de feesttijden van de Kerk beschouwd worden, niet als een Joods juk, maar als een heilzame, onontbeerlijke instelling van de evangelische vrijheid, waarin de Christen zich verheugt en dankbaar verheugt, zich boven het gewoel van het dagelijks leven en werken tot het genot van hemels genieten verheft en al zijn beroepsbezigheden aan de dienst van God toewijdt. Zij zijn geen middel om snel gedaan te hebben, zodat men, zoals helaas nog heden door vele Christenen in hun vleselijk Joodse gezindheid geschiedt, zijn vroomheid tot de zondag en de bidstonden beperkt en daar als het ware zijn rekening met God weer voor een hele week aanzuivert, om in deze de wereld des te ongehinderder te dienen. Zij zijn integendeel een middel om steeds meer te komen tot het bidden zonder ophouden en tot die toestand te brengen dat het onderscheid tussen profane en heilige tijden zal verdwijnen, wanneer wij altijd voor de troon van God zullen zijn en Hem zullen dienen dag en nacht.

Tot zekerheid in enige overtuiging kan men alleen dan komen, wanneer deze op goddelijke grond berust. Daarom wil de apostel niet terughouden van het onderzoeken van de goddelijke waarheid en de zwakken alleen laten bouwen op de zandgrond van hun eigen meningen; maar juist door het streven naar zekerheid, door het onderzoek moet ieder van hen waarlijk bevestigd worden. (V.).

Het volgende vers is dan een leidraad, volgens welken ieder in zijn geestelijk leven van zijn overtuiging verzekerd moet worden; hoe meer iemand zijn mening godsdienstig probeert te heiligen, voor de Heere Jezus te brengen, in dankzegging probeert om te wenden (in plaats van zich oordelend boven andersdenkenden te verheffen of in verachting op hen neer te zien), des te meer moet hij er toe komen om in het licht van God het ware en het valse te onderscheiden.

De beide richtingen worden tot op deze dag onder Christenen gevonden, en zelden verstaan haar woordvoerders elkaar geheel. Het onderscheid tussen heden en de tijd van de apostelen ligt alleen omtrent de zaak, om welke de strengere en de vrijere richting van elkaar afwijken. In onze dagen zijn de vragen, waarbij de meningen zich verdelen, bijvoorbeeld die, of een Christen bloed mag eten, sterken drank drinken, tabak roken, of hij aan deze en andere openbare vermakelijkheden mag deelnemen. Daarom is het voor ons van groot gewicht, dat wij in ons hoofdstuk, zowel als in de eerste brief aan de Corinthiërs, bepaalde en duidelijke aanwijzingen van de apostel bezitten over de hoofdgedachten, die dergelijke twistpunten beslissen.

Van vroegeren tijd aan heeft men in de kerk deze Christelijke leer op het gedrag van de Christens in alle zogenaamde middenzaken (adiaphor a) toegepast, d. i. op zaken, die door God noch verboden, noch geboden zijn. Dat sterke drank op zichzelf een schadelijk vergif is en dus het gebruik er van een zonde is tegen het vijfde gebod, is een bewering, waarvoor niet meer grond aanwezig is dan voor menige andere van die aard, bijvoorbeeld dat koffie en tabak vergiften zouden zijn. Iets anders is het daarentegen, als velen er bedenkingen tegen maken, om iets met dankzegging te drinken dat de duivel tot een middel maakt om zo vele mensen in de diepste ellende te storten, ja te vermoorden. Wanneer zo ook dergelijke

genietingen, die boven de nooddruft van het lichaam gaan, voor een Christen hinderlijk zijn of in zijn liefde tot de naaste, zodat hij de armen onthoudt, wat hij tot goede verzorging van zijn lichaam nodig heeft, of dat het hem hinderlijk is in volkomen heldere, blije overgave van lichaam en ziel aan de dienst van God met bidden en werken, dan zijn het voor hem geen middenzaken meer, maar zaken tegen de liefde van God en van de naaste, die hij niet met dankzegging kan genieten. Die uit vrees van hindernissen te ondervinden in een heilig leven, in liefde zoveel mogelijk ontberingen zich getroost, doet zeker goed. Die zich aan de verzoeking om slaaf van enig genot te worden, door gehele onthouding onttrekt in gevoel van eigen zwakheid, doet ook niet kwaad. Maar zij handelen niet naar het geloof en de liefde, die hun eigen keus en handelwijze in dergelijke uitwendige zaken tot een wezenlijk stuk van het Christelijk leven maken en de broeders veroordelen, die een andere zienswijze hebben.

Die de dag waarneemt, zo denkt een ieder, die sterk is in het geloof, die neemt hem waar de Heere, die wil er Hem mee dienen en naar Zijn wil leven, zoals hij die mag erkennen. En die de dag niet waarneemt, zo denkt van zijn kant weer de zwakkere, die neemt hem niet waar de Heere, omdat hij alle dagen op gelijke manier heilig wil houden. Die, om hier weer op het in vs. 2-4 besproken onderscheid terug te komen, daar eet, die eet zulks de Heere, zo houdt zich het zwakkere deel, dat hem ziet eten, overtuigd, a) want hij dankt God, hij zendt ook zijn tafelgebed over het vlees, dat hij wil genieten tot God op, hetgeen hij niet zou doen, als hij moest vrezen door zo’n genot Christus te verliezen en van de genade te vervallen (Gal. 5: 4). En die niet eet, die, zo houdt zich ook aan de andere kant de sterke in het geloof omtrent hem overtuigd, eet zulks de Heere niet, die vermijdt het genot van vlees en wijn om Christus wil, om Hem op zijn manier trouw te blijven en hij dankt God voor zijn mindere voedsel, voor zijn moeskruiden, omdat hij van mening is dat hij juist door zo’n onthouding het best het belang van zijn Heer kan waarnemen.

1 Kor. 10: 31. 1 Tim. 4: 3

De apostel veronderstelt in liefde van elk van de beide partijen, wat hij wil, dat de een van de andere veronderstelt. Zijn manier van uitdrukking bevat een indirecte eis tot wederkerig erkennen en verdragen en tevens een indirecte vermaning voor iedereen om zichzelf te beproeven, of hij ook gezind is en handelt volgens hetgeen de apostel met vertrouwen veronderstelt. Evenals nu echter de veronderstelling, hier uitgesproken, zo sluit ook, wat in de eerstvolgende verzen wordt gezegd, een indirect dringen tot zelfonderzoek en tot werkelijk vervullen van het veronderstelde in zich. Zoals namelijk de apostel op onze plaats veronderstelt dat het houden van dagen en het niet houden, het eten en niet eten in de dienst van de Heere en Hem ter eer geschiedt, dan veronderstelt hij daarom, dat in het algemeen niemand onder de Christenen voor zichzelf, maar ieder voor de Heere leeft en sterft, waardoor de juistheid van de eerste veronderstelling bevestigd wordt. Want die zich in het algemeen aan de Heere heeft toegewijd, die heeft zich ook in bijzondere zaken aan Hem toegewijd.

Als ik nu op de zo-even genoemde manier aanneem, dat de ene onder u evenzeer als de andere wat zij doen of niet doen, niet tot eer of voordeel van zichzelf doen, maar voor Hem, die ons aller hoofd is, dan neem ik niet meer aan, dan wat bij Christenen werkelijk het geval is. a) Want niemand van ons, die ons naar Christus noemen, leeft voor zichzelf, niemand leidt zo’n leven alsof eigen wil hem wet en eigen persoon zijn doel was en hij dus eigen voordeel en eigen eer zou najagen en niemand sterft voor zichzelf (2 Kor. 5: 15).

Gal. 2: 20. 1 Thessalonicenzen. 5: 10. 1 Petrus 4: 2.

Want hetzij dat wij leven, wij leven voor de Heere Jezus Christus; hetzij dat wij sterven, wij sterven voor de Heere. Hetzij dan dat wij leven, hetzij dat wij sterven, wij zijn van de Heere, wij zijn in al onze daden (1 Kor. 10: 31), zowel als bij alle ondervindingen Zijn eigendom.

Er is hier niet van onze objectieve, maar van onze subjectieve afhankelijkheid van de Heere sprake; want dat leven en dood in Zijn hand zijn, daarmee zou slechts een algemeen menselijke, geen specifiek Christelijke betrekking zijn uitgedrukt. Eveneens moet men bij de uitdrukking: "hetzij dat wij sterven, wij sterven voor de Heere" niet denken aan een leven de Heere na de dood, maar aan een voor de Heere sterven bij het einde van dit leven. Hier treedt dus het sterven volgens de noodzakelijkheid van de natuur op in de vorm van een zedelijk vrije, voor God welgevallige daad. De Christen offert zijn leven niet slechts op in de dienst en ter eer van de Heere in vrijwillige overgave, maar hij lijdt ook de dood, gehoorzaam aan de goddelijke beschikking in blij ontvangen daarvan, terwijl daarentegen hij zichzelf leeft en zichzelf sterft, die naar eigen wil of met tegenzin leeft en eveneens met tegenzin of naar eigen wil sterft.

Ook het sterven van de Christen - op zo’n ideale manier is Paulus zich bewust van de zedelijke macht en toewijding van de levensgemeenschap met Christus - is een zedelijke daad in de verhouding van het toebehoren aan Christus, terwijl hij in de dood weet en voelt, dat hij in die betrekking met zijn leven gestaan heeft en nu ook met zijn sterven staat. Het is het zichzelf bewuste sterven in de Heere (Openbaring 14: 13, vgl. Fil. 1: 20. Rom. 8: 38).

Aan het houden en niet houden, het eten en niet eten (vs. 6) ligt een sterkere tegenstelling ten grondslag, het leven en sterven, maar beide zijn daarin een, dat wij van de Heere zijn, Hem toebehoren.

Als God het gewild had, zou een ieder van ons tot Hem gegaan zijn op het ogenblik van zijn bekering. Het was tot onze voorbereiding voor de onsterfelijkheid niet volstrekt nodig om hier langer te blijven. Het kan de mens gebeuren om ten hemel opgenomen en bereid bevonden te worden, om deel te hebben aan de erfenis van de heilige in het licht, ofschoon hij pas in Jezus leerde geloven. Het is waar, dat onze heiligmaking een lang en onophoudelijk voortgaan is en wij niet volmaakt zullen zijn voordat wij ons lichaam afleggen en het heilige binnentreden zullen; nochtans had de Heere het aldus gewild, Hij zou ons van onvolmaaktheid tot volmaaktheid gebracht en ons dadelijk in de hemel genomen hebben. Waarom zijn wij dan hier? Zou God Zijn kinderen een enkel ogen blik langer dan nodig is buiten het Paradijs houden? Waarom is het leger van de levende God nog op het slagveld, terwijl een aanval hen de overwinning kon geven. Waarom dwalen Zijn kinderen nog overal onder de menigte rond, terwijl een enig woord uit Zijn mond hen in het midden van hun verwachtingen, in de hemel brengen kon. Het antwoord is: zij zijn hier opdat zij voor de Heere leven en anderen tot de kennis van Zijn liefde brengen zouden. Wij blijven op aarde, als zaaiers om het goeie zaad te verspreiden, als ploegers, om het braakland te ontginnen, als herauten om de zaligheid te verkondigen. Wij zijn hier als arbeiders van Hem en arbeiders met Hem. Laat ons toezien dat ons leven aan zijn doel beantwoorde. Dat wij ernstig, nuttig, heilig leven tot prijs van de heerlijkheid van Zijn genade. Intussen is ons verlangen met Hem te zijn en zingen wij elke dag: Mijn hart is met Hem, Terwijl ik dag en nacht De blijde roepstem van Gods Zoon: Sta op en kom! verwacht.

Christus de Heer, wij Zijn eigendom, dat moesten zij steeds op het oog houden, dat moest hen dringen, om niet voor zichzelf, maar voor Hem te leven, om Zijn wil te volbrengen, om Hem te behagen en zo door dit beginsel in al wat zij deden en nalieten, zich te laten besturen. Zo moest het zijn bij allen en als het zo ware bij allen, dan zou hij, die de dag waarnam, zowel als hij, die hem niet waarnam, dan zou hij, die at, zowel als hij, die niet at, wel handelen. En de ene behoorde van de ander te vertrouwen dat hij uit dit beginsel handelde. Woonde dit vertrouwen in hun harten, dan zou men in plaats van elkaar te verachten en te veroordelen, in elkaars gedrag berusten, het billijken en goedkeuren, Christus de Heer, wij Zijn eigendom. Wat een troostrijke waarheid. Ja, dit is onze troost, onze enige troost, dat wij met lichaam en ziel beide in leven en sterven niet onszelf, maar Hem, onze trouwe Zaligmaker eigen zijn, die met Zijn dierbaar bloed voor al onze zouden volkomen betaald en ons uit alle geweld van de duivel verlost heeft, die ons zo bewaart, dat zonder de wil van onze hemelse Vader geen haar van ons hoofd kan vallen, ja, dat ons alle ding tot onze zaligheid moet dienen en die ons door Zijn Heilige Geest van het eeuwige leven verzekert en hem voortaan te leven, van harte willig en bereid maakt.

Want daarvoor is Christus naar Gods bedoelen, ook gestorven en opgestaan en weer levend geworden, na Zijn opstanding opnieuw in een leven getreden, dat tot de mensenwereld in betrekking stond, opdat Hij beide over doden en levenden heersen en ook eens over allen als Rechter zitten zou (Hand. 10: 42. 2 Tim. 4: 1 Daarmee zijn wij echter verplicht, zoals wij daardoor ook de macht hebben, om voor Hem te leven en te sterven (1 Thessalonicenzen. 5: v.).

Volgens een korte meer juiste lezing van de grondtekst moet alleen worden vertaald: "Is Christus gestorven en weer levend geworden. " De apostel legt hierop niet de nadruk, dat de Heere niet in de dood is gebleven, maar dat Hij gestorven en zo uit de dood in Zijn tegenwoordig leven is ingegaan. Daardoor heeft Hij een leven verkregen, waarin de tegenstelling van leven en dood is opgeheven en Hij onze Heere is, hetzij dat wij leven, hetzij dat wij sterven. In zo’n recht om Zich objectief ons ten Heere te stellen, ligt verder de plicht van onze subjectieve verhouding als dienstknecht ten opzichte van Hem. Naar deze tweede lezing nu bestaat tussen voor- en nazin een parallelisme. Aan de ene kant komen de beide woorden "gestorven" en "doden", aan de andere kant "levend geworden" en "levenden" overeen. De uitleggers verklaren dat, zich beroepende op Rom. 10: 10, in de regel voor een zuiver formeel parallellisme, zodat Paulus niet wilde zeggen dat Christus gestorven is, opdat Hij Heer over doden zou zijn en weer levend geworden, opdat Hij het over levenden zou wezen. Zeker is de afwisseling van de uitdrukkingen in zoverre slechts formeel, als aan de ene kant het "sterven en levend worden" en aan de andere kant het "doden en levenden" moet worden bij elkaar genomen in deze zin: door dood en opstanding samen heeft Christus het recht als Heerser beide over doden en levenden verworven. Maar aan het formele parallellisme ligt volgens 1 Petrus 3: 18 vv. Efeze. 4: 9 vv. Fil. 2: 10 vv. toch ook een materieel ten grondslag.

Maar u, die niet eet, waarom oordeelt u uw broeder, die daar eet, als ware het met zijn Christendom geen ernst? Of ook u, die eet, wat veracht u uw broeder die niet eet, als ware hij een bijgelovige, een kleingeestige dwaas? a) Want wij zullen allen, zowel zij, die op een vrijer standpunt staan, als anderen, die een meer vreesachtig geweten hebben, voor de rechterstoel van Christus gesteld worden, om uit de mond van Hem, die de Heere is over levenden en doden (vs. 9. Joh. 5: 27) ons oordeel te ontvangen (2 Kor. 5: 10).

MATTHEUS. 25: 31.

Het "maar u", waarmee de apostel dit vers begint, geeft het contrast te kennen, waarin het door hem bestrafte oordelen aan de een en het verdoemen aan de andere kant (welk laatste echter ook een oordelen in zich bevat), met de heerschappij van Christus staat.

Boven (vs 4) stond het "u" in tegenstelling tot de vreemde knecht, die echter een broeder genoemd is. Evenals echter het richten over de broeder in het heersersambt van Christus ingrijpt, dan probeert het ook Hem Zijn rechterlijke macht te ontrukken.

Want (of "Evenals er is geschreven in Jes. 45: 23, welk woord men ook op de jongste dag kan toepassen als Zijn woord tot volkomen vervulling zal komen: Ik leef, zegt de Heere; voor Mij zal elke knie zich buigen (Fil. 2: 10) en alle tong zal God belijden als de énige Heer.

Merkwaardig is deze plaats, evenals reeds vs. 8 en 9 daardoor, dat zij een krachtige getuigenis voor Christus' Godheid geeft, ja, het daaruit blijkt, hoe gereed de apostel is, wat in het Oude Testament van God de Allerhoogste gezegd wordt, op Christus toe te passen. (V.).

De apostel wil hier niet de Godheid van Christus bewijzen, maar hij wil te kennen geven dat wij voor Christus' rechterstoel gesteld zullen worden, waarom in het citaat op "mij" en "God" de nadruk rust. Omdat hij u echter zijn bewijs geeft door een aangehaalde plaats, waarin God, de Heere, als Heer en Rechter optreedt, volgt onmiddellijk vanzelf dat met dit woord: "God" en "Heere" Christus bedoeld is. Ook op andere plaatsen wordt het woord "Heere" als predikaat van Christus gebruikt, om Hem te noemen als de Jehova van het Oude Verbond. Dat de hier aangehaalde plaats van Jesaja direct op Christus moet worden toegepast, wijst Fil.
10 vv. aan.

a) Zo dan, zoals wij uit dit woord van de Schrift opmerken, een ieder van ons zonder uitzondering, omdat toch daar sprake is van alle knieën en van alle tongen, zal eens voor zichzelf voor God rekenschap geven. Ieder zal op zijn doen en laten hier op aarde en dus tegenwoordig vooral daarop moeten toezien, hoe hij dan zelf zal kunnen bestaan (MATTHEUS. 12: 36. Gal. 4: 5 v.).

Ps. 62: 13. Jer. 17: 10; 32: 19. 2 Kor. 5: 10. Gal. 6: 5. Openbaring 2: 23; 22: 12.

Laat ons dan elkaar niet meer, zoals dat nog zo veelvuldig onder ons plaats heeft, oordelen (1 Kor. 4: 5); maar oordeel dit liever in plaats van een rechterlijk vonnis te vellen, neemt liever een zedelijkoordeel, door dit tot uw levensregel te maken, dat u en hiermee wend ik mij vooral tot u, de sterken, die ik reeds in vs. 1 vermaand heb, niemand te kwetsen, de broeder geen aanstoot of ergernis geeft, hem niets in de weg legt, waardoor hij ten val zou kunnen komen.

In het vorige heeft de apostel aangetoond dat hij, die niet eet, noch vanwege de anderen (vs. 3-9), noch vanwege zichzelf (vs. 10-12) reden of recht heeft om degene ongunstig te beoordelen die eet en dat de laatste evenmin reden of recht heeft om op de eersten met minachting neer te zien. Nu gaat hij daarentegen over tot een aanwijzing, die bijna uitsluitend op het eten betrekking heeft. Die niet eet, kan hierin niets veranderen, omdat hij inwendig gehouden is om niet te eten; die daarentegen eet, kan het eten laten, omdat hij inwendig vrij is om het zo of anders te doen.

Alles is op zichzelf rein, zegt de apostel; maar het is niet billijk, naar het een of ander op zichzelf dwaze principe zonder meer te handelen, omdat het op zichzelf beschouwd juist is, maar niet voor uw zwakke broeder.

Tegenover de zaak op zichzelf beschouwd, wordt haar subjectieve voorstelling gesteld. Is zij daarin onrein, dan is zij het ook werkelijk voor de persoon, die daarmee te doen heeft; deze zou zij in zedelijk opzicht verontreinigen door het genot, omdat hij deed, wat hij voor ongeoorloofd hield. Terwijl de woorden: "aanstoot" of "ergernis" in Hoofdstuk 9: 33 in gelijke zin verbonden zijn, worden hier beide uitdrukkingen door een "of" grammatisch van elkaar gescheiden en het volgende staat het niet alleen toe, maar schijnt het zelfs te eisen om het ook in onderscheidenen zin op te vatten, namelijk "aanstoot" van een zich stoten aan de overtuiging van een ander, die niet ten gevolge heeft een wankelen van eigen mening of een overgeven tot de tegenovergestelde overtuiging, maar alleen afkeer en droefheid (vs. 15).

De angstvallige broeder kan zich of verbitteren en nog meer in zijn verkeerde mening verharden, of zich op lichtzinnige manier heen zetten over zijn gewetensbezwaren (vs. 23) en zich vrijmaken, zonder het beginsel van de vrijheid te begrijpen.

a) Ik weet en ben verzekerd in de Heere Jezus over hetgeen ik zeg, ik spreek dus geenszins slechts een subjectieve mening van mijn kant uit, zoals dit wel onder bijzondere omstandigheden soms plaats heeft (1 Kor. 7: 25 en40). En zo verzeker ik u, dat geen ding, als in dit geval vlees en wijn (vs. 21), onrein is in zichzelf en dus niet met de heiligheid van een Christen zou overeenkomen (MATTHEUS. 15: 11. 1 Kor. 10: 26. 1 Kor. 4: 4 v. dan die, zwak in geloof (vs. 2), acht iets onrein te zijn, voor die is het onrein. Hem zou het zeker verontreinigen of ontheiligen, als hij genoot, omdat hij toch zo'n genieten voor verkeerd houdt en zo zijn geweten met iets, dat voor hem zonde is, bezoedelde (vs 23. 1 Kor. 8: 7. Tit. 15).

Hand. 10: 15. 1 Kor. 8: 4. 1 Tim. 4: 4.

Daarnaar kunt u, die meent, dat u alles eten mag (vs. 2), als u met uzelf alleen te doen heeft (vs. 22), u ook gedragen. Maar als u met anderen te doen heeft en uw broeder, wiens geweten hem het eten van zulk voedsel, als u geniet, verbiedt, omwille van het voedsel bedroefd wordt, omdat hij u iets ziet eten, waarvan hij denkt dat daardoor de heiligheid van de Christelijke staat in het algemeen wordt bezoedeld en in het bijzonder uw verhouding tot Christus wordt geschonden, dan wandelt u door het verwekken van zo'n aanstoot (vs. 13), niet meer naar liefde. Deze gebiedt u integendeel de broeder die droefheid te sparen, al is het dat die ook op een ingebeelde grond rust. a) Verderf die niet met uw voedsel daardoor, dat u het hem als iets verkeerds zou doen voorkomen, dat hij tot de Christelijke gemeente was overgegaan, omdat hij hier een gedrag ziet, dat hem als ongebondenheid en wetteloosheid voorkomt; verderf hem niet, waarvoor Christus gestorven is. Heeft Hij, de Heere, om deze zalig te maken zelfs Zijn leven gegeven, geef u dan om hem op de weg van de zaligheid te houden, toch graag het mindere, uw voedsel en uw u toekomende vrijheid om alles te eten.

1 Kor. 8: 11.

Zorgt u in de gemeente, die het veelbetekenende goed van de vrijheid, die wij in Christus hebben, ontvangen heeft, ervoor, dat dan uw goed, deze schat (1 Kor. 10: 29. 2 Kor. 3: 17. niet gelasterd wordt van hen, die er geen begrip van hebben, die nog niet in staat zijn vrijheid van ongebondenheid te onderscheiden.

Sta vrijwillig tegenover zulke angstvallige en bekrompen gemoederen van uw vrijheid af, om de gemeente van God geen ergernis te geven (1 Kor. 8: 9; 10: 32 ; u doet daarmee geen schade aan het rijk van God, op welks bezit het toch alleen aankomt. Want het koninkrijk van God is niet voedsel en drank, het bezitten daarvan hangt niet af van feitelijk te eten en drinken wat men wil, hoewel u daartoe, wat de grond van de zaak aangaat, alleszins de macht heeft (vs. 2 en 14); maar het is rechtvaardigheid voor God door het geloof in Christus Jezus en vrede ten gevolge van de verzoening met Hem en blijdschap door de Heilige Geest, vreugde in het gemoed, gewerkt door de Heilige Geest, die in het hart woont (Hoofdstuk 3: 22; 5: 1; 8: 15 vv.

Want die Christus in deze dingen dient, die deze drie schatten boven alles vasthoudt en zich bij alles door deze laat leiden, die is voor God welbehaaglijk en aangenaam voor de mensen. De Heere acht hem een ware burger van Zijn rijk, terwijl mensen in plaats van aanstoot aan hem te nemen, zich in hem verheugen en hem proberen na te volgen.

Wij, die sterk zijn kunnen het gebruik maken van de vrijheid, waarvan wij ons bewust zijn, nalaten zonder aan het rijk van God iets tekort te doen. Zo dan laat ons ten opzichte van die zwakken najagen hetgeen tot de vrede dient, laat ons onze medegelovigen die droefheid (vs. 15) besparen en verder - zoeken wij hetgeen tot de stichting onder elkaar dient, daardoor dat wij ons aangenaam bij hen maken (vs. 18) en zo hen het best van hun zwakheid genezen.

Paulus wil niet degenen verschonen en verdragen, die hun lichamelijke oefening tot een noodzakelijk stuk van het rijk van God willen maken en het bezit van het rijk daardoor willen verdienen, terwijl zij het allen ontzeggen, die naar een andere mening hun dagelijks leven inrichten. Maar er zijn broeders, medegelovigen en medeheilige, die zo’n lichamelijke oefening waarnemen, niet in het verkeerde van verdienstelijkheid en ziekelijke vroomheid, maar in de vreze van een zwak geweten. Zij menen dat zij de Heilige Geest bedroeven zouden, als zij zich niet van dit of dat genieten onthielden. Bij zulke moet de overtuiging, dat het Koninkrijk van God gerechtigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest is, ons, die weten dat deze goederen door geen voedsel, kleren, gebruiken enz. teniet gedaan kunnen worden, tot beoefening van de liefde aandringen en tot het feitelijk bewijs, dat wij het rijk van God niet stellen in het bezitten en gebruiken van zaken, waarvan zij zich onthouden. Zeker behoort vrijheid bij het rijk van God, welks burgers koningen zijn. Het zou nu een armzalige vrijheid zijn en niet naar de Geest van de Heere (MATTHEUS. 17: 25 vv.), als men het verliezen zou, door zich te onthouden van het gebruik van eten of drinken of andere middenzaken. Dit is integendeel de ware vrijheid in het rijk van God, dat Christenen ten gevolge van het geloof in hun uitwendig gedrag niet gebonden zijn en toch naar de liefde in alle zaken zich tot ieders dienstknecht kunnen maken. Die alles moest eten en drinken, zou reeds niet vrij zijn, gevangen genomen onder die macht (1 Kor. 6: 12). De deelgenoten van het rijk van God mogen alles doen en alles laten, waarbij hun schat zonder schade bewaard blijft, ook het goed en de eer van het rijk, gerechtigheid en vrede en blijdschap door de Heilige Geest. Gerechtigheid door het geloof, waaruit vrede met God volgt (Hoofdstuk 5: 1) en de blijdschap door de Heilige Geest (1 Thessalonicenzen. 1: 6), die niet komt en gaat als de vreugde van deze wereld, maar het deel van alle gelovigen en huisgenoten is (Hoofdstuk 15: 13), of zij vlees eten en wijn drinken, dan of zij moeskruiden eten en water drinken.

Gerechtigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest is een schone rij; alle drie verkrijgt men door de Heilige Geest, maar met de gerechtigheid begint het - de negatieve, die bestaat in de vergeving van de zonden en de positieve, die bestaat in het toedelen van de nieuwe levenstoestand; uit deze beide ontstaat dan de vrede, de herstelde juiste verhouding tot God,

tot de naaste, tot het eigen geweten en het bewustzijn daarvan; en de vrucht uit gerechtigheid en vrede voortkomend, is de blijdschap door de Heilige Geest een zaligheid, die volkomen is.

Zou deze les van de apostel over voedsel en dagen niet ook toepasselijk zijn op ons zingen en daarmee onze handelwijze in de gezangenstrijd ons zijn aangewezen? (v. L.).

Verbreek, zo herhaal ik mijn vermaning van vs. 15 weer in een ander opzicht, het werk van God niet omwille van het voedsel. Het is toch een zaak van geringe betekenis (1 Kor. 6:
of een voedsel genoten mag worden, of dat men zich van die, zoals de zwakke meent, moet onthouden, dat u zou willen dwingen alles, zoals u doet, te eten, iemand, in wie het Christendom wel een werk begonnen heeft, maar in wie toch nog velerlei zwakheid is (Fil. 1:
1 Kor. 3: 9 a) Alle dingen zijn wel rein op zichzelf, zoals ik reeds in vs. 15 heb verklaard, maar hetgeen op zichzelf rein is, is kwaad, is een genot, dat zondig is en een oordeel meevoert (vs. 23), de mens, die met aanstoot eet; het is verkeerd als hem het geweten, zoals het gesteld is, het genot verbiedt en onder het eten met geweld door hem wordt onderdrukt.

Tit. 1: 15.

Het is goed, voor u, die zonder zo’n aanstoot voor uzelf kunt eten en drinken wat u wilt, geen vlees te eten noch wijn te drinken, noch iets wat het dan ook zij (1 Kor. 10: 31), waaraan uw broeder zich stoot of geërgerd wordt, of waarin hij zwak is, zelfs wanneer zijn zwakheid niet tot een eigenlijk aanstoot of ergernis nemen voortgaat (1 Kor. 8: 10 vv. ; 10: 32-11: 1

Heeft u geloof dat u alles mag eten (vs. 2)? Heb dat overal, waar u met zwakke broeders te doen heeft, bij uzelf voor God, draag dat niet tot een aanstoot voor anderen openlijk ten toon (1 Kor. 14: 28) en dring dat aan degenen, die het niet hebben, niet op tot een ergernis voor hen. Zalig is degenen, die eten alleen hij, die zichzelf niet oordeelt in hetgeen hij voor goed houdt, wiens geweten hem niet beschuldigt als hij iets doet, maar bij zichzelf verzekerd is juist te handelen in hetgeen hij doet.

Maar die twijfelt, als hij eet, of het wel goed en geoorloofd is en zich daarmee bij de sterken voegt zonder inwendig tot hen te behoren, is veroordeeld, is het goddelijk oordeel van de verdoemenis ten prooi geworden (Joh. 3: 18), omdat hij niet uit het geloof eet, maar uit dienstbaarheid aan mensen, zij het mensenvrees, of zucht om mensen te behagen. En zo is ook hier als algemene grondregel toe te passen: a) al wat uit het geloof niet is, dat is zonde.

Tit. 1: 15.

Nu begrijpen wij, waarom het voor de apostel van zo grote betekenis is dat de zwakken, die de eerste stap in het Christendom hebben gezet, die de invloed daarvan in het gehele dagelijks leven nog niet bij ervaring hebben leren kennen, liefderijk worden opgenomen en niet in hun geweten geërgerd. Hij wil ze als tedere plantjes zien behandelen, die men niet bestormt met het zoeken van vrucht, zoals de zon die rijpt aan bomen met stammen, noch ze aan de stormen blootstelt, die voor vastgewortelde eiken goed is. Zij zijn in gevaar om te verliezen, wat zij bezitten, wanneer men hen dringt om te geven wat zij niet kunnen.

Men verstaat het woord "al wat niet uit het geloof is, dat is zonde", verkeerd, als men met Augustinus daaruit de stelling afleidt dat alle deugden van de heidenen blinkende zonden zijn, eveneens alle maatschappelijke braafheid van onbekeerden beoordeelt, alsmede alle tegenwoordige beschaving. Het is niet juist als men de gelovigen voor volmaakt houdt, maar

nog verkeerder als men van deze slechts volkomen ongelovigen onderscheidt. Ons woord doelt niet op heidenen of onbekeerde Christenen, maar eigenlijk op ontwaakte belijders van het Evangelie. Tot deze richt het de eis om alles te laten wat zij niet met volkomen blijdschap van het geloof kunnen doen.

De Christen bezondigt zich met alles, wat hij anders doet dan op grond van zijn geloofsvertrouwen op God, waartoe dit hem geen recht geeft, daartoe heeft hij ook geen recht. Lijdt hij dus aan een zwakheid, waarmee toch oprechtheid wel samen kan gaan, dan moet hij zich onthouden van alles, dat bij hem de grond zou missen, onder welke het alleen Christelijk recht gedaan is.

Waar het de positieve geboden of geboden van God aangaat, heeft de subjectieve overtuiging in het geheel geen stem. In adiaphora - d. i. niet: in zedelijk onverschillige zaken, want die zijn er eigenlijk niet, maar in de zodanige, waarvoor geen objectieve norma mogelijk is, omdat zij door de omstandigheden nu een zedelijk goed en dan weer verwerpelijk kunnen worden, waarin de meerdere of mindere ontwikkeling van de subjectiviteit van invloed is - is de ogenblikkelijke persoonlijke overtuiging of het geloof de beslissende leidraad. Men kan daarom ook niet zeggen: het ware geloof, de juiste overtuiging mag alleen de beslissende grond tot handelen zijn, nee, ook die welke objectief verkeerd is. De overtuiging van deze aceten te Rome was objectief verkeerd; en toch raadt Paulus aan om zolang naar die mening te handelen, totdat in hen het Christelijk leven een betere overtuiging heeft teweeggebracht.

HOOFDSTUK 15

WAAROM DE ZWAKKEN IN HET GELOOF MET GEDULD MOETEN WORDEN GEDRAGEN en HOE MEN TOT EEN CHRISTELIJK LEVEN KAN KOMEN

Maar wij, die sterk zijn (vgl. Hoofdstuk 14: 14 en 20) zijn schuldig om, in plaats van hen, die het niet zijn, tot daden te verleiden, die tegen hun geweten zijn, de zwakheden van de onsterken te dragen, doordat wij ons zoveel oorbaar is naar hun standpunt schikken (Hoofdstuk 14: 21 v. Gal. 6: 2. 1 Kor. 9: 22). Wij moeten naar de aard van de liefde handelen en niet onszelf behagen, niet denken dat wij ons eigen standpunt tot iedere prijs moeten doordrijven. (1 Kor. 10: 33).

In het dagelijks leven wordt het zwakke door het sterke veelal onderdrukt, overweldigd. In het rijk van de Geest daarentegen is roeping en plicht voor de sterke de zwakheden van de zwakkeren te dragen. Deze zwakheden zijn zeker een last en een hinder voor de vooruitgang van de sterken, maar om de zwakken mee te nemen, moeten zij hun zwakheden op zich nemen, zoals dat regel is bij een reisgezelschap. Het dragen bestaat echter niet slechts in verdragen, maar veelmeer in een verschonen.

Terwijl hier het vermanen van de sterken wordt voortgezet, gebeurt dit met uitbreiding van hetgeen, waarop het betrekking heeft; het doelt toch niet meer alleen op het ene of andere bepaalde voorwerp van de Christelijke vrijheid, maar op alles wat in dit opzicht verschoning en zelfverloochening jegens de zwakken vordert en waarin de zorg voor hun zaligheid zich kan betonen.

Niemand mag zoeken zichzelf te behagen. Dat dan een ieder van ons zich gedraagt als de sterkere, die alles kan door Christus (Fil. 4: 13) en in geheel zijn gedrag, in al zijn doen en laten zijn naaste behage ten goede, tot stichting, dus tot dat doel en met dat gevolg, dat deze in het goede toeneme en in zijn geloofsleven voortgaat en zo tot een sterke opgroeit (1 Kor. 9: 19).

Zoekt u de wil van God en niet uw mening, dan zal uw naaste ook vertrouwen in u leren stellen en u zult ook invloed op hem krijgen; zolang hij de tegenovergestelde mening heeft, dat u uzelf behaagt, zal hij zich daarentegen van u wenden.

Want, wat het gezegde aan het einde van vs. 1 aangaat, ook Christus, die toch in alle dingen en voor alle omstandigheden ons voorbeeld is (2 Kor. 8: 9. Efez. 5: 25. Fil. 2: 5. 1 Petrus 2:
heeft Zichzelf niet behaagd, dat Hij in enig opzicht Zijn eigen eer zou hebben gezocht, maar met Zijn hele leven is het zo gesteld, zoals in Ps. 69: 10 profetisch van Hem en uit Zijn hele ziel geschreven is: a) "De smadingen van degenen, die U smaden, o God, zijn op Mij gevallen. "

Jes. 58: 4, 5.

Nam Christus om voor God te behagen in zelfverloochenende overgave aan de zaak van God de ergste versmadingen van de vijanden van God op Zich, dan blijkt daaruit dat Hij niet leefde om Zichzelf te behagen. Zo zou alleen het negatieve "Hij heeft Zichzelf niet behaagd", maar niet tevens het positieve: "de naaste behagen ten goede, tot stichting" zijn genoemd. Het eerste is echter voldoende. Want die niet leeft om zichzelf, maar om God te behagen, die

smaad verdraagt, die zal ook, omdat de dienst van God altijd ook het dienen van de broeders insluit, en ipso, de naaste behagen ten goede, tot stichting.

Een verwachting, die ik zelf heb opgewekt, kan ik zelf intrekken; en ik trok ze in, zo snel een grotere wijsheid dan de mijne, zo snel een grotere ontroering, dan die ik tot hiertoe gekend heb, haar aantal, zo snel een mij te machtige stem er zich tegen verheft; slechts een verwachting, die mij is toegebracht, die mij is gegeven en verzekerd door het Woord van God, door een stem, krachtiger dan die van mijn hart, verstand en geweten; slechts zo'n verwachting kan in alle nood en dood en aanvechting bestaan. Het mag geen hoop heten, het samenraapsel van pijnstillende denkbeelden, waar achter de mens buiten de Schrift, zich tegen de vrees van de dood en van het oordeel, die wegens zijn kwaad geweten in hem is, verschuilt en verschanst. Maar dit is de hoop, die niet beschaamt: "God is geen mens, dat Hij zou liegen. God zegt in de Schrift de zaligheid toe aan iedere zondaar, die in de Zoon gelooft; ik geloof in de Zoon; mijn zaligheid is in Hem zeker. " De Schrift, die met deze hoop vertroost, versterkt haar, doet daarin volharden. Dit is de lijdzaamheid en de vertroosting van de schriften. De Schrift, alleen de Schrift, zij is het, die mij in al mijn benauwdheden, in al mijn verdrukkingen, bij alle twijfelingen, bij alle aanvechtingen en bij de gedurige beschuldiging van mijn geweten, weer en weer en terwijl het mij van dag tot dag helderder wordt, dat ik een zondaar ben, niets dan dood en verdoemenis waardig; de Schrift alleen is het, die mij onder dat alles dezelfde verzekering van God herhalen blijft; mij meer en meer doet inzien dat de zaligheid van boetvaardige en in Christus gelovige zondaren bij Hem een van eeuwigheid besloten, op Golgotha volbrachte, onberouwelijke en onverstaanbare zake is; de Schrift, die mij meer en meer de volheid van de betekenis en de ruimte van de toepassing doet verstaan van die grote zaak tussen God en de zondaar: Genade, genade in Christus; genade tot verlossing; genade ook tot heiligmaking en liefde; genade voor genade.

EPISTEL OP DE TWEEDE ZONDAG VAN ADVENT

Zeer overeenstemmende met de advent, ja eigenlijk geheel van de wederkomst van de Heere Jezus spreekt dit Evangelie (Luk. 21: 25 vv.). Maar het epistel, die wij hier lezen, past deze bij het Evangelie en bij de adventsgedachten? Schijnbaar spreekt zij van geheel iets anders, van het verdragen van de zwakken, van de behandeling van degenen, die niet in de Christelijke vrijheid zich kunnen vinden en de vrijgemaakten van de Heere oponthoud, moeite en bezwaren veroorzaken! Maar toch wordt de hoofdinhoud van het epistel, zoals die in de laatste woorden daarvan is aangegeven, door de wijze, waarop de apostel die behandelt en door de verklaring, die die door hem verkrijgt, geheel in overeenstemming met de advent. Hij slaat een snaar aan uit de openbaring van God van het einde van de wereld en de wederkomst van Christus, die wel niet behoort onder die, die veelal worden aangeslagen, maar die naast de sterken donder van ons Evangelie een zoete, heldere melodie van de laatste tijd doet horen. Onze tekst toch wil dat wij in de kracht van de Heilige Geest volkomen hoop hebben of overvloeien van hoop, d. i. van een zeker en blij uitzicht op het einde van de periode van de wereld, waarin wij leven en het begin van een eeuwig rijk van de heerlijkheid.

Ook is de tijd van de heidenen, waarvan onze Heere onmiddellijk vóór het begin van dit Evangelie spreekt (Luk. 21: 24), dus het aannemen van de heidenen, de bekering van de volken tot Christus een juiste adventsgedachte. Christus houdt Zijn advent niet alleen onder het volk, waaraan Hij beloofd is (MATTHEUS. 21: 4 v.), maar ook onder de heidenen onder alle volken. Het is nog altijd adventstijd op aarde, want de Heere neemt de heidenen nog altijd aan en de heidenen hopen steeds meer op Hem. De zon, die op de eerste Advents-Zondag is opgegaan, neigt nog lang niet ten ondergang. Zij stijgt aan de hemel van de genade altijd

hoger en zendt haar licht in steeds wijdere kring en meer afgelegen landen. De dag van de zaligheid, die aangebroken is (2 Kor. 6: 2; vgl. Rom. 13: 11 vv.) is steeds blij om de weg te lopen (Ps. 19: 6).

Over de zegen van de komst van onze Heere Jezus Christus in de wereld: 1) welke zegen Zijn aankomst van de wereld reeds heeft aangebracht, 2) hoe wij er toe kunnen medewerken, dat deze zegen voor de wereld steeds meer en meer ten goede komt.

De vermaning tot liefde en tot hoop als een vermaning van de advent: 1) de aanmaning tot liefde en wel a) tot eendrachtige gezindheid, b) eendrachtig spreken en c) eendrachtig werken; de vermaning tot hoop; van deze hoop lezen wij aan het begin en aan het einde van de tekst en zo is er ook a) een beginnende en b) een volkomen hoop.

De enige liefde van God verwekt de éne gemeente; 1) zij vertroost Joden en heidenen met de éne belofte; 2) zij schenkt aan beide ten tijde van de vervulling de ene zaligheid; 3) zij bouwt de éne gemeente in het éne heil op.

Waartoe de Heiland, die komt, ons oproept: 1) tot geduld temidden van het lijden van deze tijd; 2) tot eensgezindheid omtrent de broeders; 3) tot volkomen hoop in de kracht van de Heilige Geest.

Het geloofsleven in de liefde van Christus: het wijst de Christenen aan als 1) verbonden onder elkaar; 2) gebonden aan Christus.

De eenheid van de Christenen bij alle verschil 1) zij zijn onder elkaar eensgezind omtrent Christus, 2) eendrachtig prijzen zij met één mond God en de Vader van onze Heere Jezus Christus.

De Heiland is gekomen: 1) bij deze waarheid willen wij blijven, 2) met deze waarheid willen wij ons troosten, 3) uit deze waarheid willen wij onder elkaar leven en wandelen.

Wat is het leven van een ernstig Christen? 1) een leven in de Heilige Schrift, opdat hij toeneemt in heilzame kennis; 2) een leven in navolging van God en Christus, dat hij voortgaat op de weg van heiligmaking, 3) een leven in de hoop, dat hij geduld betoont en troost geniet in de nood en de strijd van deze wereld.

Want, om tenslotte bij het woord van het Oude Testament, waarop ik zo-even wees, uw gedachten nog enigszins langer te bepalen, al wat te voren geschreven is, dat is alles tezamen voor ons, tot wie het einde van de eeuwen gekomen is (1Kor. 10: 11. 1 Petrus 1: 12 en tot onze lering te voren geschreven (Hoofdstuk 4: 23 v. 2 Tim. 3: 16 Het zegt ons dat de zaligheid van God zich altijd eerst door grote moeilijkheden heeft moeten doorwerken en grote strijd moest doorstaan, maar toch zeker een heerlijk zijn doel bereikt. En dit is voor ons geschreven, opdat wij door lijdzaamheid en vertroosting van de schriften, die zij ons overvloedig aanbiedt, hoop hebben zouden en vertrouwen, dat wij de voltooiing van de zaligheid, waarom het voor ons te doen is, zeker nog zullen zien, nadat het toebrengen van deze reeds is gebeurd, hoe moeilijke weg vol van doornen ook daarheen moet worden afgelegd (Hoofdstuk 5: 2 vv.).

Voor de kerk van God, waarin de prediking van het Evangelie klinkt tot opwekking en onderhouding van het geloof, wordt alles wat God gesproken heeft (Hoofdstuk 3: 2) tot een

heilzame lering; want de Bijbel is het boek van diezelfde Geest, die van Christus, op de manier van het pinksterfeest uitstromend, de Christenen met licht en leven vervult en alles tot stand brengt, wat in de geschiedenis van de voorbereiding van de zaligheid is afgeschaduwd en door de heilige mannen van God is verkondigd (Hand. 3: 24). Niet alleen de woordelijke voorspelling van de toekomstige Christus en van de zaligheid in Zijn rijk (1 Petrus 1: 10 vv.), maar ook de levensbeschrijving van de heilige en de optekening van de volks-geschiedenis, alle schriftuur omtrent het besturen en werken van de Geest van Christus in het volk van de verkiezing, in zijn zeden en rechten, liederen en gebeden, spreuken en wijsheidslessen, het is alles tot lering geschreven van ons, tot wie de einden gekomen zijn van dat begin, waarvan Samuel zegt (1 Sam. 12: 22): "De Heere zal Zijn volk niet verlaten omwille van Zijn grote naam, omdat het de Heere belieft heeft, jullie tot een volk te maken"

Maar de God van de lijdzaamheid en van de vertroosting, God, van wie als bron alle goede gaven (Jak. 1: 17), geduld en troost komen en die ze in ons werkt door Zijn woord, geeft u als een verdere gave, welke alleen daar een plaats vindt, waar de eerste reeds aanwezig zijn, a) dat u eensgezind bent onder elkaar (Fil. 3: 16) naar Christus Jezus, naardat het overeenkomstig is met Zijn geest en Zijn voorbeeld, alsook met Zijn uitdrukkelijke wil, die Hij bijvoorbeeld in Zijn hogepriesterlijk gebed openbaart (Joh. 17: 20 v.).

Rom. 12: 16. 1 Kor. 1: 10. 1 Petrus 3: 8.

Dat niemand mag denken uit eigen krachten lijdzaamheid en vertroosting van de Schrift te kunnen bezitten, wijst Paulus in deze bede aan, maar dat het Gods gaven zijn, die men met gebed moet verkrijgen. Veel minder is het echter in onze macht dat iemand de gebreken van anderen zou kunnen dragen en eensgezind met anderen omtrent het geloof zou zijn.

De lijdzaamheid groeit niet in de tuin van de natuur, maar zij is Gods gave en genade. God is de ware Meester, die ze teweeg brengt. Zo kan ook een troostwoord niet in het harte post vatten, als Gods vinger het niet daarin drukt.

God trekt Zich echter onze ziel aan (Jes. 38: 17), als God van de lijdzaamheid, als die God, die lankmoedig is over de zondaar en medelijden met hem heeft, zoals de vader met zijn ziek kind en die tegelijk tot vertrouwend wachten op hem, het geduld in het lijden en in de omgang met de zwakke broeders werkt. God trekt Zich verder ons aan als God van de vertroosting, als die God, die de volkomen volheid van vertroosting in Zich sluit en de Zijnen meedeelt, om ze onder alle wederwaardigheden en droefenissen rustig en gemoedigd te houden en hen in staat te stellen al wat bitter is te genieten, terwijl Hij het voor hen verzoet. De ervaring van de goddelijke verdraagzaamheid en vertroosting uit God verandert nu het hart. Zodra de mens begint te voelen, hoe het alleen de liefde en de barmhartigheid van God is, die hem verdraagt en vertroost, zal hij ook beginnen zijn zwakke naaste te dragen en te troosten. Daar is dan reeds het begin gemaakt tot het bewaren van de eendrachtige gezindheid, die God als nadere gave aan de gelovigen wil schenken.

Bij de Romeinen was geen eensgezindheid onder elkaar; zij vormden wel een gemeente, maar dit was meer uitwendige vorm, het wezen ontbrak. Er bestond toch een verbittering tussen de gemoederen een grote scheiding was er door de gehele gemeente; aan de ene kant stonden de sterke geesten, die zich van hun Christelijke vrijheid bedienden, zonder broederlijke liefde en de zwakken aanstoot en ergernis veroorzakend; en aan de andere kant zwakke zielen met vreesachtige gewetens en angstvallig geloof, die, zoals zij door de sterken veracht werden, zich aan deze wreekten door een liefdeloos oordelen en verdoemen. Zo dreigde de gemeente,

die de Heere uit beide volken, uit Joden en heidenen had vergaderd, uit elkaar te gaan, zich in een Judaïstische en in een heiden-Christelijke sekte te verdelen. De apostel nu heeft werkelijk het zijne gedaan om de scheur te helen; nu beveelt hij de zaak aan God en bidt Hem, ook het Zijne te doen en de afgeweken vijandige broeders de ware broederzin te schenken.

Gemeenschappelijke lijdzaamheid en gemeenschappelijke vertroosting in gemeenschappelijk lijden is bron van en middel tot eendracht, vooral als de smart bestaat in het smaden en vervolgen van de kant van de vijanden van God, dat de vrienden van God tot des te sterker verenigen dringt. Evenals de Christenen ten allen tijde, zo was zeker ook de gemeente te Rome reeds voor het uitbreken van de eigenlijke, bloedige vervolging door dit ongeluk getroffen. Zo is er van de lijdzaamheid en vertroosting tot de eendracht geen toevallige overgang, maar zoals alle goede gaven van boven afdalen, zo ook de eendracht en zij moet evenzeer als lijdzaamheid en vertroosting van God worden verleend en daarom ook van Hem worden toegewenst en afgebeden.

De Christenen moeten gezindheid hebben naar Jezus Christus. Hij is niet alleen de regel, waarnaar de gezindheid moet worden beproefd, maar ook de oorzaak van de nieuwe gezindheid. Onder het kruis van Christus sterft eigen wil; daar zijn wel vele leden, maar slechts één Hoofd en één gezindheid.

Opdat u door zo’n liefdevolle gezindheid eendrachtig met één mond mag verheerlijken de God en Vader van onze Heere Jezus Christus (2 Kor. 1: 3; 11: 31. Efez. 1: 3 Kol. 1: 3), zoals dat plicht is van een gemeente, die in de daad en in waarheid wil beantwoorden aan de naam, die zij draagt (Hand. 2: 46 v. Efeze. 5: 19. Kol. 3: 16 v.).

Op onze plaats staat "van onze Heere Jezus Christus", terwijl aan het einde van vs. 5 staat: "naar Christus Jezus. " De verwisseling van de beide uitdrukkingen is hier van bijzondere fijnheid en juistheid. De gemeenschappelijke, onuitputtelijke bron van alle lijdzaamheid onder het Nieuwe Testament gekweekt en van alle vertroosting door het Oude Testament voorbereid, is God. Van Hem moet de gave komen voor de gelovigen, zodat zij over hetgeen hun gemeenschappelijk deel is, denken, zoals dat met de Heere Christus Jezus overeenstemt. Op deze weg van zelfvernedering alleen moeten en kunnen zij op de glorierijke weg komen, dat zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus verheerlijken, die die Jezus als de Christus verheerlijkt heeft, nadat de Christus de Jezus-weg van de vernedering is gegaan en die zij verheerlijken in het voorgevoel, dat Hij hen ook met Hem zal verheerlijken, zoals Hij hen reeds in Hem verheerlijkt heeft.

Het "eendrachtig" wil zeggen, dat allen God met één gemoed moeten prijzen - allen moeten de liefde en barmhartigheid van God bedenken, die hen zonder hun verdienste en waardigheid ten deel geworden is en zulke overweging moet in allen hetzelfde dankgevoel opwekken, dat hen tot prijs van de genade dringt. Waarvan het hart vol is, daarvan vloeit de mond over; hebben nu allen hetzelfde gemoed en dezelfde drang van de Geest, dan zal ook de uiting als een zodanige te voorschijn treden, die als uit één mond komt - dan zal alle letten op ouderdom en geslacht, op stand en beroep verre van ons blijven en alle partijdigheid zal plaats maken voor heilige eendracht.

Daarom, opdat het aan zo’n eensgezindheid en aan eenparig loven van God bij u niet ontbreekt, neem elkaar aan; er moet een wederkerige gemeenschap van de sterken met de zwakken en van de zwakken met de sterken zijn, zoals ook Christus ons, de ene zowel als de andere in Zijn genade aangenomen heeft, zonder de ene voor te trekken boven de andere, of

de ene achter de andere te stellen en dat wel tot de heerlijkheid van God, tot het genieten en prijzen van die heerlijkheid beide.

Christus vond in u nog veelmeer te overwinnen en heeft uw zwakheid alleen als een reden laten gelden, om u te meer in liefde na te gaan. Neem daaraan niet alleen een voorbeeld, maar bedenkt ook dat, als de Heere Christus niet zo jegens u gehandeld had, niemand van u gered zou zijn. Betaal dus de schuld, die u Hem verschuldigd bent, door een gelijk gedrag jegens de broeders; daarmee prijst u God het meest.

Zie, dat noemt Paulus de eer van God, door Christus teweeggebracht, dat Hij ons heeft aangenomen en onze zonde gedragen en teniet gedaan heeft. Zo moeten wij de zonde, verkeerdheid en gebrekkigheid van onze naaste op ons laden, die dragen, verbeteren en helpen. Als dat dan de gebrekkigen horen of ervaren, dan wordt hun hart welgemoed voor God en het moet zeggen: "O, dat is een heerlijk, genadig God, een waar Vader, die zo’n volk heeft en van hen wil, dat zij ons arme zondaars vol gebreken, niet veroordelen, niet verdoemen, niet verachten, maar aannemen, helpen en met ons omgaan, als waren onze zonden en gebreken de hunne. Wie zou zo’n God niet liefhebben, loven, prijzen en een en Hem uit de grond van zijn hart vertrouwen? Wat moet Hij zelf zijn, als Hij Zijn volk zo wil hebben.

Ook wij hebben allerlei tegenstellingen onder ons; ook onder ons zijn zwakken en sterken, ja, wij hebben nog een derde, huichelachtige en geveinsde partij, die noch zwak noch sterk is, maar wel werelds en slecht genoeg, om hun vleselijke vrijheid voor een Christelijke vrijheid en sterkte uit te geven. Echt, dan is het moeilijk om te verdragen om lankmoedig te zijn ter rechter- en ter linkerzijde, te bidden en te werken en niet moe te worden, totdat of het doel bereikt is, of de arbeid ten einde is, tot de verschillende partijen tot een worden, of de tegenstand van de bozen hen uit de poorten van de kerk heeft uitgevoerd, of wij door de dood ontheven zijn van de taak, vol tranen en smart om de vijanden tot Christus te brengen. Broeders, wij, die door God zijn gedrongen, heilige handen zonder toorn en twisting aan alle plaatsen of te heffen, laat ons ten allen tijde God aanroepen, dat wij de moed niet laten zakken en in het werk van de lijdzaamheid niet vertragen! Laat ons toch niemand loslaten, zolang het dag is, laat ons elkaar niet loslaten, ons niet overgeven aan het verachten van de broeder, aan die veroordelingsgeest, die anderen zijn boos "Raka" en "u dwaas" toeroept. Laat ons in oprechte trouwe liefde arbeiden, of wij misschien nog eensgezind worden, om met één stem de God en Vader van onze Heere Jezus Christus te prijzen.

En ik zeg, om mijn woorden "zoals ook Christus ons aangenomen heeft tot de heerlijkheid van God" (vs. 7) nader te verklaren, dat Jezus Christus een dienaar geworden is van de besnijdenis. Hij was een dienaar van de Joden geworden, zoals Hij zelf in Matth. 15: 24 betuigt, dat Hij alleen tot deze gezonden was en dit vanwege de waarheid, de waarachtigheid en getrouwheid (Hoofdstuk 3: 4) van God, opdat wij bevestigen zouden de beloftenissen van de vaderen (Hand. 3: 25 v. 2 Kor. 1: 20).

De aanneming voor ogen stellend, waarmee Christus ons allen heeft aangenomen, wil de apostel ervan spreken, hoe uit Joden en heidenen de ene heilige kerk is vergaderd; dus in de eerste plaats daarvan, dat Jezus Christus een dienaar van de besnijdenis geworden is. Als Jezus Zoon van Maria, is Christus, de Koning van Israël tot het Zijne gekomen, als een dienaar van het volk van de besnijdenis, zo’n dienaar, die zelf de besnijdenis aannam en Zich onder de wet stelde om door overgave van Zijn leven te verlossen, die onder de vloek van de wet waren. Hij deelde in de scheiding, die God door de besnijdenis tussen Joden en heidenen

had gesteld. Hij achtte Zich gezonden om de verloren schapen van het huis Israël te zoeken, Hij sloot Zich aan de Joden aan tot het ene volk, waarvan de zaligheid komt tot alle geslachten op aarde. En wel vanwege de waarheid van God is Hij geworden, wat Hij moest worden, naar de belofte de vaderen geschied. Deze belofte heeft Hij bevestigd door vervulling, opdat het profetische woord zou vaststaan, een woord van de waarachtige God, van de Held in Israël, die niet liegt en die Zijn toezegging niet berouwt.

Is nu Christus ter wille van de Joden gekomen, dan mogen ook de zwakken niet worden veracht, die uit de inzettingen van dit volk nog niet geheel tot de Christelijke vrijheid zijn doorgedrongen.

En verder is deze vernedering van Christus geschied, opdat de heidenen God vanwege de barmhartigheid (vgl. Hoofdstuk 11: 30) zouden verheerlijken (Hand. 10: 46; 11: 18), zoals geschreven is in Ps. 18: 50 en 2 Sam. 22: 50 : "Daarom zal Ik, Christus, die door David ben voor afgebeeld, U belijden onder de heidenen en onder hen Uw naam lofzingen. Ik zal deze eveneens inlijven in Mijn rijk. "

De heidenen, zegt de apostel, loven God vanwege de barmhartigheid; welke uitdrukking terugslaat op de voorgaande "vanwege de waarheid van God". God had tegenover de heidenen geen verplichtingen op Zich genomen; want heeft Hij ook in het Oude Testament van de roeping van de heidenen gesproken en hun bekering voorspeld, zo heeft Hij toch alleen tot Israël zo gesproken en de heidenen kunnen Hem geen woord van Zijn mond voorhouden. Als Hij ze aanneemt, dan is Hij tegenover hen daartoe niet verplicht, dan is Zijn aannemen het werk van Zijn vrije genade.

De heidenen is niets beloofd, waarom zij ook niets konden eisen, alhoewel ook de Joden de heidenen daarin gelijk zijn, dat Christus de Joden uit enkel genade beloofd is, zoals Hij de heidenen gegeven is. Maar nadat Hij beloofd is, hebben zij ook reden gehad om Hem te verwachten als die hen zou worden gegeven. Daarom hebben de Joden Christus niet alleen uit de genade van de belofte, maar ook uit de waarheid van God, die Zijn belofte moest vervullen. Maar de heidenen hebben noch de genade van de belofte, noch de waarheid van de vervulling, maar de enkele, ongehouden, ongedachte, onvoorziene barmhartigheid, die Christus hen geeft, zonder dat een plicht van de waarheid van God wordt vervuld.

En weer op een andere plaats, namelijk in Deut. 32: 43 zegt hij (liever "zij" namelijk de Schrift, Hoofdstuk 9: 17): "Wees vrolijk, u heidenen met Zijn volk", zoals de woorden anders dan in de Hebreeuwse bijbel in de Griekse vertaling luiden (vgl. de aanmerkingen bij de plaats zelf).

En weer in Ps. 117: 1 : "Looft de Heere, al u heidenen en prijst Hem, al u volken! U die vroeger heidenen was, maar nu tot volken Deze 30: 3 bent geworden (1 Petrus 2: 10).

En weer zegt Jesaja in Hoofdstuk 11: 10 en wel weer naar de Griekse vertaling, de Septuaginta: "Er zal zijn de wortel van Jessai (Jes. 11: 1; 53: 2. Openbaring 5: 5; 22: 16. Re 5. Sir. 47: 25) en die opstaat, die zich verheffen zal, om over de heidenen te gebieden; op Hem zullen de heidenen hopen.

De vier plaatsen van het Oude Testament, die Paulus aanhaalt, hebben in het algemeen dezelfde inhoud; zij spreken van de vereniging van Joden en heidenen tot één kerk. Met elkaar vergeleken spreken zij van een voortgaan, een trapsgewijs toenemen van het grote

werk. In de eerste plaats ziet men de Verlosser van de wereld naar Zijn profetisch ambt onder het volk werkzaam, zoals Hij de grote daden van God (door Zijn apostelen) onder hen verkondigt, de Heere looft en Zijn naam lofzingt; de tweede plaats geeft de volken de toestemming om het Evangelie aan te nemen, evenals de Joden; en wat deze tweede plaats zegt als van een begin, dat wijst de derde aan als een krachtige voortgang; die voortgang stijgt in de vierde plaats tot het hoogste toppunt. De lofzingende Messias, Wiens zang het vol klinkende slotwoord heeft gevonden, zet de kroon op en wordt tot de heersende Messias. Jezus van Nazareth, de Koning van de Joden, openbaart Zich als aangebeden Heerser en vertrouwen van alle volken.

Evenals in de drie eerste plaatsen de lof van de heidenen in het algemeen, zo is in de vierde de grond en inhoud van de hoop van de heidenen en daarmee tevens van de lof van de heidenen genoemd.

Voor de Christenen uit de Joden bevatten deze citaten uit de Bijbel de vermaning: "Veracht de Christenen uit de heidenen niet, die toch geenszins tot u in zo’n verhouding staan, als was de genade vanouds aan u alleen beloofd, terwijl de heiden die niet mocht ontvangen. Deze hebben integendeel eveneens in de schriften van de profeten de belofte van genade, met dit onderscheid, dat niet tot henzelf gesproken is, evenals tot Israël, zodat zij het zouden hebben geweten en zij God bij Zijn verbondstrouw zouden hebben kunnen aangrijpen, maar wel is van hen gesproken.

De Christenen uit de Joden moeten niet trots zijn op hun roeping en zich niet boven de Christenen uit de heidenen verheffen, want ook deze zijn geroepen. De Christenen uit de heidenen moeten echter bescheiden zijn, doordat zij gedenken aan de onverdiende genade van God, die hen heeft geroepen.

De God nu van de hoop (vgl. vs. 5) vervulle jullie met alle mogelijke blijdschap en met alle mogelijke vrede (Hoofdstuk 14: 17) in het geloven, in de toestand van het gelovig zijn, opdat u overvloedig mag zijn in de hoop, waarin u reeds rijk bent, door de kracht van de Heilige Geest, die ze in u werkt. Die bede heb ik voor u, opdat die hoop niet temidden van de druk van de tijden wordt uitgeblust, maar integendeel door de nevelen van het natuurlijk kleingeloof steeds heerlijker en schitterender heen breekt.

Evenals vs. 1-4 in een zegenwens (vs. 5 en 6) overgingen, zo gaat ook nu de vermaning, die met vs. 7 begon, in een zegenwens over, die tegelijk het slot van de gehele afdeling van Hoofdstuk 14 af vormt.

De zegenwens sluit zich aan de woorden in vs. 12 aan: "Op Hem zullen de heidenen, (tot welke u naar uw afkomst meestal behoort) hopen. " God is de werker van de hoop, evenals van lijdzaamheid en vertroosting en evenals volgens vs. 4 lijdzaamheid en vertroosting hoop werken en toch ook uit de reeds aanwezige hoop voortkomen, zo moet hier God als de God van de hoop de vreugde en de vrede verlenen, in zoverre beide uit de hoop voortvloeien, die zij toch ook weer zelf in hogere mate als gevolg hebben.

God is de bron van alle goede gaven en omdat Hij deze niet alleen heeft, maar zij ook Zijn eigenlijk wezen zijn, omdat Hij de liefde en de almacht niet maar bezit, maar liefde en almacht zelf is, kan Hij naar elke heerlijke eigenschap en naar elke heerlijke gave ook worden genoemd. Wat de heidenen meenden te hebben gewonnen, wanneer zij een godin, bijvoorbeeld de trouw of de hoop vereerden, dat bezit de Christen te zekerder en te krachtiger,

wanneer hij levendig inziet dat de waarachtige God de persoonlijke trouw, hoop, liefde zelf is en Hij al deze eigenschappen zó bezit, als had Hij niets dan deze. (V.).

De God van de hoop nu zal de Romeinen met alle vreugde en vrede vervullen. Blijdschap is die heilige vreugde van de Christen, die voortvloeit uit het bezitten van de zaligheid, die blijdschap heeft in zijn grote God en Heiland Jezus Christus (vs. 10). Vervult deze blijdschap alle harten, dan is er ook vrede in. Als het eigen hart blij is, dan wil het niet alleen deelgenoten van zijn vreugde hebben, de vreugde in die God, die ons in genade heeft aangenomen, maakt ons ook gewillig en werkzaam om genade te bewijzen, elke zwakheid van de broeder als een zacht juk te dragen, eendracht te betonen, de eenheid van de Geest door de liefde, de band van de volmaaktheid, te bewaren, vrede te maken en vrede te houden met iedereen. Die zich in zijn God verheugt en in deze vreugde leeft, dat nu alle strijd een einde heeft, dat er nu vrede met God is gesloten, die is een kind van de vrede, een tot vrede bereide.

Al wat in dit leven ware vreugde is, is een voorsmaak van de vreugde van het eeuwige leven; blijdschap in de Heere en Zijn woord, blijdschap in al Zijn weldaden, die lichaam en ziel blij maken, blijdschap in de werkzaamheden voor Zijn rijk overal in de wereld, blijdschap van de broeders in elkaar, van de sterken in de zwakken, die Christus niet veracht, van de zwakken en de sterken, die Christus zo sterk gemaakt heeft, aller gemeenschappelijke vreugde Jeruzalem daarboven en hier beneden. Alle ware vrede in deze wereld van onvrede en angst is een voorsmaak van de vrede in het rijk van de heerlijkheid; vrede met God door het bloed van de verzoening; vrede in tevredenheid met al Zijn wegen, die eindigen in enkel zegen, vrede in gelatenheid onder het lijden van deze tijd, dat niet te waarderen is bij de toekomstige heerlijkheid, vrede in vreedzaamheid met allen, die geroepen zijn tot dezelfde hoop van hun Christelijke roeping, aller gemeenschappelijke en diepste vrede, Hij zelf, Jezus! Met alle blijdschap en vrede vervult ons de God van de hoop in het geloven. Te geloven met ons hart de Heere Jezus Christus, in het geloof te blijven en hoe te nemen, dat éne geeft ons God in genade; zo zijn onze harten vaten en kruiken, die Hij vervult met alle blijdschap en vrede naar de mate van Zijn welbehagen.

Het vervullen van de Romeinen met blijdschap en vrede in het geloven moet hun daartoe dienen, dat zij overvloedig mogen zijn in de hoop en dat moet in hun plaats hebben door de kracht van de Heilige Geest. Door middel van deze kracht, die in hen werkt, moeten zij de Christelijke hoop, de zekerheid van de volmaking van hun zaligheid in de rijkste mate hebben. Het is de kracht van de Heilige Geest, die de hoop opwekt, onder strijd en zwakheid bewaart en sterkt en tot zekerheid brengt dat Hij, die allen geroepen heeft tot Zijn rijk en tot Zijn heerlijkheid, de Getrouwe is, die daartoe ook zal brengen.

De apostel begint hier zijn brief te sluiten, dat hij gewoonlijk deed met een zegenbede over de gemeente uit te spreken; hij bidt hun alles van God toe, wat tot versterking van hun geloof, hoop, liefde, blijdschap en vrede kan strekken en wel door de kracht van de Heilige Geest, die hij nu gedurig noemt, om de gelovigen te herinneren dat deze in de gemeente is en door Hem al de genadegaven van God de gelovigen toevloeien. De God van de hoop. De heidenen waren gewoon om voor velerlei zaken velerlei goden te hebben, maar Paulus verenigt met geestelijke wijsheid alles in God. God is de zelfstandigheid van al het goede en heerlijke; in Hem alleen is het goede en van Hem vloeit het uit. Daarom is ook onze toekomst niet buiten God, maar God zelf is onze toekomst. Hij zelf geeft, onthoudt of neemt ons, wat Zijn wijsheid en liefde goeddunkt en buiten Hemzelf bestaat er geen toekomst.

IV. Het slot van de brief. De apostel is nu aan het einde van zijn lessen en vermaningen, die hij zich had voorgenomen, aan de Romeinen te geven. Hij voegt daarom nu aan zijn brief iets toe, waarmee bij tegenover de inleiding in Hoofdstuk 1: 8 vv. een slot geeft. Aan de ene kant

verontschuldigt hij zich, dat hij het gewaagd heeft aan de Romeinen te schrijven, aan de andere kant geeft hij mededelingen over het reisplan, dat hij nu heeft (vs. 14-33). Op de eerste laat hij nog een tweede slotwoord volgen tot aanbeveling van de overbrengster van de brief, met groeten van zijn kant, waarmee hij een waarschuwing verenigt en groeten van de personen, die hem te Corinthiërs omgeven. Daarna herhaalt hij de reeds vroeger uitgesproken zegenwens (Hoofdstuk 16: 1-24). Het komt eindelijk nog tot een derde slotwoord, door een rijke diepbewogene lofzegging van God, waarin zowel de eerste begroeting in Hoofdstuk 1: 1 vv. als de in Hoofdstuk 1: 16 v. genoemde hoofdgedachte van de zendbrief evenzeer opnieuw wordt gehoord, als de inhoud van het eerste slotwoord in betrekking stond tot de inhoud van het begin in Hoofdstuk 1: 8 vv. (16: 25-27). Over dit slotwoord van onze brief, dat uit verschillende delen bestaat, merkt Bengel op: de uitgang uit een hoofdstad gaat gewoonlijk door poorten met meer dan één portaal.

Maar, mijn broeders, ook ik zelf ben, als ik mij zo lerend en vermanend tot u wend, zoals ik in deze brief heb gedaan, verzekerd van u, dat u ook zelf vol bent van goedheid, van godsdienstig zedelijke voortreffelijkheid (Gal. 5: 22. Efeze. 5: 9), vervuld met alle kennis van de goddelijke waarheid en inzicht in de plichten, die zij u oplegt, machtig om ook elkaar te vermanen, zonder eerst nog een anderen daarvoor nodig te hebben als ik ben (2 Petrus 1: 12. 1 Joh. 2: 21

Dat niet enkel kennis, maar naast liefdevolle tederheid ook oprechte ootmoed en werkelijk goed vertrouwen voor de gemeente te Rome in haar geheel de apostel deze woorden heeft ingegeven, blijkt zowel uit Hoofdstuk 1: 3 en 12 als uit de zaak zelf, terwijl hij in het tegengestelde geval het verwijt van onwaarachtigheid niet zou hebben kunnen ontgaan; zeker moeten de woorden tevens beschouwd worden als uitvloeisel van pedagogische wijsheid, die de mens gemakkelijker maakt tot hetgeen zij van hem zegt en dat in hem bevestigt.

Met schone bescheidenheid en oprechte ootmoed spreekt de apostel de naam "broeders" uit; de broedernaam is in zijn mond geen ijdele naam, maar met eerbied erkent hij in Christelijke broeders mannen, die men hem overeenkomen in adel door de Heilige Geest, over wier geloof ook een apostel geen meester is, maar wel een medewerker van hun blijdschap (2 Kor. 1: 24). Nadat hij zo ter ere van Christus en tot bevestiging van de broeders de hun verleende genade erkend heeft, verzwijgt hij ook de genade niet, hem voor de Romeinen en voor alle heidenen gegeven, wier werk en werktuig deze brief is.

Maar ik heb U ondanks de voortreffelijkheid en kennis u eigen, eensdeels te stoutelijker geschreven, broeders, doordat ik als leraar en vermaner tegenover u optrad, als u weer dit bekende indachtig makend om de genade van het apostelambt (Hoofdstuk 1: 5; 12: 3), die mij door God gegeven is, opdat ik namelijk handel volgens de plicht, mij door deze genade opgelegd.

De reden, waarom de apostel, ondanks de overtuiging die hij over de gemeente te Rome heeft uitgesproken, toch ernstige vermaningen tot haar gericht heeft, ligt, zo zegt hij hier, in zijn apostolische roeping, die hem daartoe dringt en verplicht.

Gevoel van roeping en plicht maakt stout; zo heeft dat gevoel van zijn hoge roeping de apostel gedrongen datgene te doen, wat op zichzelf als een waagstuk zou kunnen voorkomen.

Hij heeft aan een gemeente geschreven, die zonder zijn toedoen was ontstaan en waarvan hij in Hoofdstuk 1: 8 heeft gezegd, dat men van haar geloof in de hele wereld vertelde; nu laat hij zich aan het slot daarover uit, hoe hij ertoe gekomen is, haar zo'n brief te schrijven.

Opdat ik een dienaar van Jezus Christus ben onder, voor en ten behoeve van de heidenen (Hoofdstuk 11: 13), het Evangelie van God bedienend op priesterlijke wijze, opdat de offerande van de heidenen aangenaam wordt, geheiligd door de Heilige Geest (Hand. 26: 18), opdat zij dat Evangelie in geloof aannemen, door de Geest van God wedergeboren.

Paulus stelt zijn apostolisch ambt in het bewustzijn van de grote waarde daarvan niet slechts voor als een openbare bediening, maar als een priesterlijke offerdienst. Daarbij is het Evangelie wel niet, zoals de vertaling van Luther dit ten onrechte uitdrukt, het offer, dat wordt gebracht, maar wel het goddelijk instituut, dat door het offer wordt waargenomen of priesterlijk bediend. Het offer, dat Paulus als priester van Jezus Christus aan God aanbiedt, bestaat uit de heidenen, die door het Evangelie bekeerd zijn en door de Geest tot Gods eigendom geheiligd.

Zoals Hoofdstuk 12: 1 een hoofdplaats is voor de Nieuw-Testamentische leer van het algemene priesterschap van de gelovigen, zo is dat ons vers voor het recht, om het dienen in het woord als een priesterlijk ambt voor te stellen.

Zo heb ik dan, omdat ik de genade van God heb ontvangen om de apostel van de heidenen te zijn, om ze Hem door priesterlijke bediening van het Evangelies ten offer te brengen (vs. 15 v.), - zo heb ik dan roem in Christus Jezus, in die dingen, die God aangaan, als een, die zijn bepaalde plaats in de goddelijke huishouding heeft en een hem opgedragene taak moet volbrengen, wanneer ik doe, zoals ik met mijn brief gewaagd heb.

Want ik zou niet durven iets zeggen, niet wagen Ro 5: 7 in enig voorkomend geval iets te spreken, dat Christus door mij niet gedaan heeft, maar Hij doet dat werkelijk naar de aard en de omvang van mijn roeping tot gehoorzaamheid van de heidenen aan het geloof in Zijn naam met woord en werk.

Door kracht van tekenen en wonderen betoont U zich aan mij, waardoor mijn werken een opwekkende indruk teweeg brengen bij hen, die zich moeten bekeren (Hand. 13: 9 vv. ; 14: 8 vv. ; 19: 11 vv. ; 28: 3 vv. en door de kracht van de Geest van God, terwijl ook mijn woord geschiedt in betoning van de Geest en van de kracht (1 Kor. 2: 4), zodat ik van Jeruzalem af en rondom Ac 9: 30 tot Illyricum. toe, de grensscheiding tussen Oosten en Westen, het gehele land met het Evangelie van Christus vervuld heb.

U ziet hieruit, dat mij een heerlijke roeping gegeven is en ik zo ook zeer begerig geweest ben om overal het Evangelie te verkondigen, niet waar Christus reeds door de prediking van anderen genoemd was, opdat ik niet op een andermans fundament, op een grond door andere arbeiders gelegd, zou bouwen (2 Kor. 10: 15 vv.).

Het was dan ook bij Paulus geen zwakke wens om naar Rome te komen, maar een vurige begeerte. Uit alles blijkt, dat hij een man was van kracht, die niets flauw kon doen. Paulus was ook eerzuchtig; hij koos vooral die plaatsen uit onder de Heidenen, waar nog niemand vóór Hem geweest was, om zodoende het zaad van het Evangelie in een nieuwe akker te strooien. Tot zijn eer? Immers niet, maar tot die van zijn Heer. Hij wilde aan het Evangelie de meest mogelijke uitbreiding geven. Daarin bestond zijn eerzucht en ook nog in andere dingen,

zoals in zijn ongehuwden staat en in zijn onafhankelijkheid van de gemeente door zijn eigen handenwerk. Dit alles moet strekken tot bevordering van het Evangelie en toch bleef het Paulus' eerzucht. Maar er is een heilige eerzucht, zoals er een onheilige is. Voor God te ijveren, zoals Mozes en Elia deden en Paulus deed, is een eerzucht, die uit God is en die wat meer onder de Christenen moest zijn. Waar is die wedijver onder hen, die ook in het kleine kan zeggen, wat van de Heer in het oneindige gezegd kan worden: de ijver van uw huis heeft mij verteerd. Ps. 69: 10.

Maar ik wilde arbeiden zoals geschreven is in Jes. 52: 15 : "Die door Hem, de knecht van God, niet was geboodschapt, die zullen het heil door Hem teweeggebracht zien en die het Evangelie van Christus niet gehoord hebben, die zullen het verstaan, die zullen het zich toe-eigenen door het in geloof aan te nemen.

Met het woord "Jeruzalem en rondom" (vs. 19) beschrijft Paulus de sfeer van het begin van Zijn werkzaamheid (Gal. 1: 15 vv. Hand. 9: 20 vv. ; 11: 25 vv.), niet, zoals men zich vaker uitdrukt, het oostelijke punt daarvan, want dit was Lycaonië, Cappadocië en Galatië (Hand. 6 vv. ; 16: 6; 18: 23); in parallel daarmee staat dan Illyrië, het land langs de oostelijke kusten van de Adriatische zee, of het tegenwoordige Kroatië en Dalmatië met Bosnië, Herzogewina en Montenegro, benevens het noordelijk gedeelte van Albanië, als het einde van zijn werkzaamheid, die hij nu in het begin van het jaar 58 na Christus ten einde had gebracht. Juist om zo'n parallel moet nu Illyrië een wezenlijke, mee in te sluiten plaats van deze werkzaamheid zijn geweest en zij was dat ook volgens de uiteenzettingen in het overzicht van de gebeurtenissen van de apostolische tijd (Aanh. 2) omtrent het einde van het jaar 57. Nadat de apostel de intensiviteit van zijn werken gekarakteriseerd heeft met het woord "door kracht van tekenen en wonderen en door de kracht van de Geest van God" begint hij nu te spreken over de extensiviteit. Met het woord "tot Illyricum toe" kan niet gezegd zijn: "tot aan de grenzen van dit land, zodat het laatste niet kan gedacht worden als ook ingesloten, want anders kon in vs. 23 niet worden gezegd: "maar nu geen plaats meer hebbend in deze gewesten. " In Hand. 20: 2 moeten integendeel onder "die delen" ook Illyrië worden verstaan, hoewel vele uitleggers deze opvatting proberen te bestrijden. Onze verklaring van: "ik heb het Evangelie van Christus vervuld", in de zin van "met het Evangelie vervuld. " is dus overeenkomstig de woorden en de zaak. Paulus wil niet zeggen, dat in het beschreven gebied van het Oosten het Evangelie ook reeds overal was aangenomen, maar alleen, dat de klank daarvan overal door zijn dienst was doorgedrongen (Hoofdstuk 10: 18. Kol. 1: 25). Terwijl intussen de Schriftverklaarders het nog zeer oneens zijn, die de betekenis van de Griekse uitdrukking: "ik heb het Evangelie vervuld" eigenlijk is, brengen zij met hun onderscheiden verklaringen eigenlijk toch dezelfde zin voort. De apostel verklaart dat hij zijn priesterlijke dienst jegens het Evangelie, waarvan hij in vs. 16 de landen van het Oosten nu zover had volbracht, als dit zijn roeping was. De roeping van de apostel was namelijk overal een fundament te leggen; niet een van die aard, dat er voor het Evangelie in die landen niets meer te doen was, integendeel had hij slechts op zekere centraalplaatsen de Christelijke kerk te vestigen, waarvan het zich dan als vanzelf in steeds ruimere kringen zou verbreiden. In hoeverre de stelling, door Paulus in vs. 20 v. uitgesproken, daarop wijst, dat de gemeente te Rome niet door een andere apostel, bijvoorbeeld Petrus, zoals de Katholieke traditie beweert, gesticht zou kunnen zijn, werd reeds bij Hoofdstuk 1: 7 te kennen gegeven; ook wordt door nauwgezette Katholieke geleerden daarom ook die traditie opgegeven. Die grondregel sluit echter niet uit dat Paulus nu aan de Romeinse gemeente schrijft en het doel heeft om tot haar te komen en ook onder haar vrucht voort te brengen, alsook onder andere heidenen (Hoofdstuk 1: 13 vv.); want juist omdat nog geen van de andere apostelen daar geweest was, de gemeente zich als vanzelf had gevormd en dit op een manier gebeurd was dat hij Rome als

een arbeidsveld mocht beschouwen, dat bepaald tot zijn werkkring als apostel van de heidenen behoorde, schrijft hij aan haar met hetzelfde recht als later aan de gemeente te Kolosse, wier stichting toch ook niet onmiddellijk op zijn rekening komt, maar door Epafras tot stand was gebracht (Kol. 4: 12 v.). Wat zijn bezoek aan haar aangaat, wil hij dit ook slechts bij zijn doorreizen doen, terwijl zijn eigenlijk doel Spanje is (vs. 24).

Waarom ik ook menigmaal a) verhinderd ben geweest tot u te komen, zoals ik mij had voorgesteld te doen. (Hoofdstuk 1: 13).

1 Thessalonicenzen. 2: 18.

Maar nu geen plaats meer hebbende in deze gewesten van het Oosten, niet zo'n centraal punt meer, waarvan ik mij eerst nog meester zou moeten maken, wanneer ik mijnapostolisch ambt in alle opzichten wilde volvoeren en van over vele jaren, vooral sinds ik het gezicht in Hand. 16: 9 heb gehad, groot verlangen hebbend om tot u te komen, die het centraalpunt van de westerse volken uitmaakt, denk ik mijn voornemen snel te volbrengen.

Rom. 1: 10; 15: 32. 1 Thessalonicenzen. 3: 10. 2 Tim. 1: 4. 2Ti

Zo zal ik wanneer ik naar Spanje reis (1 Makk. 8: 3, hetgeen snel zal plaats hebben (vs. 25 en 28), tot u komen; want ik hoop bij die gelegenheid in het doorreizen bij u te Rome te vertoeven en u te zien en van u daarheen, namelijk naar Spanje, geleid te worden (Hand. 15:
17: 14 vv. ; 20: 38; 21: 5. 2 Kor. 1: 16 2Co) als ik eerst, voordat ik weer naar Rome reis, van jullie tegenwoordigheid eensdeels (enigszins) verzadigd zal zijn Ro 1: 11.

De Evangelieverkondiging van de apostel bewoog zich met regelmatige stappen voorwaarts. Evenals een stoutmoedig en verstandig veldheer heeft hij zich een vast en consequent plan van aanval gevormd, waarvan hij niet willekeurig en naar zijn luimen afspringt. Eerst nu hij van Jeruzalem en de omtrek daarvan het gehele Oosten tot Illyrië door het Evangelie veroverd, of minstens de hoofdplaatsen en bolwerken van het heidendom daarvoor in bezit heeft genomen, gaat hij over naar het westen, om nu van het meest westelijke punt van Spanje uit in tegengestelde richting te opereren. Rome blijft dan zeker weer slechts een plaats van doorgang, juist omdat daar reeds een grondslag gelegd was. Hij kon echter tot dit bezoek in het voorbijgaan en dit korte oponthoud te Rome tot hiertoe daarom niet komen, omdat zijn apostolisch plan voor het Oosten nog niet zo ver was volbracht.

Opmerkelijk is het, hoe Paulus kan zeggen: "nu geen plaats meer hebbend in deze gewesten", omdat hij toch nog op verre na niet overal in Griekenland en Klein-Azië had gepredikt. Wij zien hem echter steeds in de grote hoofdsteden van de provincies werken en vervolgens de verdere uitbreiding van het Evangelie van die plaatsen uit overlaten aan zijn helpers, die daar werden gevestigd. Zijn doel scheen hem daarom toe, overal een baan te breken en het Evangelie te prediken aan alle volken tot een getuigenis over hen (Luk. 24: 46. v. MATTHEUS. 24: 14) en dit plan kon hij in de oostelijke provincies als volvoerd beschouwen.

De reden, waarom Paulus niet op een andermans fundament wilde bouwen (vs. 20. 1 Kor. 3: 10), lag in het verheven bewustzijn van zijn apostolische bestemming (Hand. 26: 17 v.), volgens welke hij het grootste en moeilijkste, de grondlegging van de kerk, als van de taak van de apostel beschouwde en in het volvoeren van die taak zijn apostolische eer vond.

Maar nu, wat de weg aangaat, die ik nu zal volgen, reis ik naar Jeruzalem, om daar de heilige, de Christelijke gemeente te dienen (Hand. 19: 21; 20: 3 vv.).

Want het heeft die van Macedonië en Achaje, de gemeenten in deze landen goed gedacht, zonder door enige dwang van mijn kant daartoe gedrongen te zijn, alhoewel ik daartoe aanleiding heb gegeven een gemene handreiking te doen aan de armen onder de heilige, die te Jeruzalem zijn (Hand. 24: 17. Gal. 2: 10. 1 Kor. 16: 1 vv. 2 Kor. 8 en 9 Ga 2. 10 1Co).

Want het heeft hun zo goed gedacht; zij hebben dat vrijwillig gedaan, ook zijn zij, zoals ik hun van mijn kant heb voorgehouden, hun schuldenaars; a) want als de heidenen hun geestelijke goederen, de in Hoofdstuk 14: 17 genoemde goederen van het koninkrijk van de hemelen, deelachtig zijn geworden, zo zijn zij ook schuldig hen uit dankbaarheid voor die hogere goederen, van lichamelijke, stoffelijke goederen te dienen (1 Kor. 9: 11).

Gal. 6: 6.

De pinksterreis van Paulus naar Jeruzalem is de vijfde en laatste reis daarheen (Hand. 9: 26 vv. ; 11: 29 v. ; 15: 2 v. ; 18: 22; 21: 17 v. Aan het verzorgen (Hoofdstuk 12: 7) van de heilige liet hij zeven mannen deelnemen, eerstelingen uit de oogst van de heidenen, uit het drievoudig hoofdgebied van zijn apostolische arbeid. Deze zeven waren een teken, dat aan de heilige eerstelingen te Jeruzalem (Hoofdstuk 11: 16), een heilig deeg in de heidenwereld gelijk geworden was en de apostel van de heidenen wilde niet verder reizen ten dienste van de heidenen, voordat hij met zo’n pinksteroffer de eenheid had verzegeld van de heiligen, van die op de plaats van de duizendjarige heiligheid en die op de plaatsen van de pas geheiligde heidenen.

Niet weinige uitleggers nemen aan, dat Paulus door het gezegde in vs. 26 v. indirect en bedekt de Christenen te Rome heeft willen opwekken om de arme Christenen uit de Joden te Jeruzalem eveneens te ondersteunen; wanneer dit echter zijn doel was geweest, zou hij het wel direct en openlijk hebben gedaan en vervolgens beschouwde hij ook de collecte als gesloten. Eerder zou men hieruit kunnen afleiden, dat de apostel een herhaalde algemene herinnering wilde geven aan de Christenen uit de heidenen omtrent hun prijzenswaardig gedrag jegens hun Joodse broeders.

Als ik dan dit, het dienstwerk, dat ik nu in de eerste plaats moet verrichten, volbracht en hun, de Christenen daar, deze vrucht van de liefde van hun broeders en de heidenwereld (2 Kor. 8: 8. Fil. 4: 17) verzegeld zal hebben, dan zal ik door jullie stad mijn weg nemen (2 Kor. 16) en naar Spanje afkomen.

a) En ik weet, dat ik zo op de doorreis tot u komend, met volle zegen van het Evangelie van Christus komen zal en ook u zal het aan de juiste vatbaarheid tot het aannemen van deze zegen niet ontbreken

Rom. 1: 11.

Het zuivere overbrengen van de verzamelde gelden was nog de hoofdzaak niet. Als echter de apostel daarenboven vertelde, met welke liefde en bereidwilligheid zij was opgebracht, dan was eerst het zegel op de gave gedrukt en de broederlijke band juist samengeknoopt (Hand. 19 vv.). En dat hij nu, als hij daarna naar Rome kwam, met een volle zegen van Christus (het daarbij staande "van het Evangelie" is zeker een onechte toevoeging) zou komen,

daarvan kon hij zich reeds van het begin aan verzekerd houden. Een rijke ervaring had het hem toch bevestigd, dat het niet zonder de rijkste zegen kon blijven, waar heilbegerige Christenen waren, als de apostel, die met de genade-goederen voor de kerk van God rijkelijk was toegerust, tot hen kwam.

Van Rome naar Spanje, zo dacht de apostel volgens onze plaats aan het begin van het jaar 58. Intussen werd het hem reeds in april van dat zelfde jaar duidelijk, dat te Jeruzalem ketenen en boeien hem wachtten (Hand. 20: 22 vv.). De Heere heeft andere gedachten over hem. De Schrift maakt het zeker, dat hij ten minste tot aan de lente van het jaar 63 deels te Cesarea, deels te Rome gevangen was en dat hij dus ook niet naar Rome kwam, omdat hij zich had voorgenomen daarheen te gaan, maar omdat de Heere de omstandigheden zo schikte, dat hij daarheen kwam. Volgens de algemene aanwijzing, die Paulus in Hand. 22: 21 bij zijn roeping had ontvangen, had hij het volle subjectieve recht aan de reis naar Spanje te denken. Toen hem echter de Heere in de nacht, die op het verhoor voor het Sanhedrin in het jaar 58 volgde, mededeelde (Hand. 23: 11): "zoals u van Mij te Jeruzalem getuigd heeft, zo moet u ook te Rome getuigen; " was de laatste stad het doel van zijn reis en met de prediking van het Evangelie daar zijn zending ten einde - de reis naar Spanje, die tot zijn vroegere mening behoorde, verviel vanzelf, zodat in Hand. 19: 21 niet eens aan het voornemen, dat daarop betrekking had, wordt gedacht.

Ook in alle brieven, die Paulus uit de gevangenschap te Rome heeft geschreven, is elk spoor van het vroegere reisplan naar Spanje verdwenen. In Fil. 1: 25 v. ; 2: 24 hij voor het geval van zijn bevrijding als het verdere doel niet het verre Westen, maar Macedonië, dus het terugkeren naar het Oosten, op het oog.

En ik bid u, broeders, door onze Heere Jezus Christus (vgl. Hoofdstuk 12: 1. 2 Kor. 10: 1) en door de liefde van de Geest, die Hij toch zeker in uw harten jegens mij als uw broeder en van de apostel van de Heereheeft gewerkt (Gal. 5: 22) dat u met mij strijdt in de gebeden tot God voor mij (Kol. 4: 12. 2 Kor. 1: 11. en 27. 2 Thessalonicenzen. 3: 1. Filem. 1: 22.

Het bekend zijn met de goddelijke plannen, waarop Paulus in vs. 29 heeft gewezen, was bij hem niet iets fatalistisch. Hij zegt niet, ik weet, ik moet toch te Rome komen; ik heb daarom geen voorzichtigheid, geen voorbede nodig. Het was integendeel een levendig, vrij kiezen van de plannen van de vrije persoonlijken van God, die vervuld worden door samenwerking van vrije daden van vrije wezens.

In menig opzicht kan het gebed een strijd worden genoemd. Gedeeltelijk zijn het inwendige, geestelijke vijanden, waartegen moet worden gestreden - het vlees met zijn lusten en vrees, de wereld met haar verleiding en bedreiging, de duivel, die de ziel bestormt. Gedeeltelijk zijn het uitwendige vijanden, bepaald lijden en gevaar, waartegen de gebedsstrijd moet worden gericht. Maar het gebed is niet alleen een strijd in zo verre het de vijanden van de ziel wil terugslaan, maar ook in zo verre het de vriend van de ziel wil winnen, die toeft met de verhoring en tot beproeving zich als een vijand houdt (Gen. 32: 24 vv.).

a) Opdat ik bevrijd mag worden van de ongehoorzamen in Judea, die mij zelfs naar het leven staan (Hand. 20: 22 vv. ; 21: 11, 27 vv. ; 22: 22; 23: 12 vv. ; 25: 3 en dat mijn dienst, die ik aan Jeruzalem doe door overbrenging van de collecte (vs. 25 vv.), aangenaam zal zijn voor de heilige, die nog zeer tegen mij zijn ingenomen (Hand. 21: 20 vv.).

2 Thessalonicenzen. 3: 2.

Driemaal achter elkaar (vs. 25, 26 en 31) noemt Paulus de gelovige Joden van Jeruzalem "heiligen. " In deze was overig het heilige volk, tot hetwelk God medeburgers uit de heidenen aanneemt, terwijl daarentegen de ongelovigen in Judea, die zich verhieven op hun heilig land en hun heilige plaatsen, het heilige Israël van God, waren afgestorven. Dat hij mocht gered worden van deze kinderen van Israël, die een Ismaëlieten- en Edomieten-aard hadden, die in onverstand en ongeloof het laatste middel van hun redding, de boodschap van de zegen van het Evangelie onder de heidenen van zich stootten, daartoe moesten de Romeinen in hun gebeden hun apostel helpen strijden. Daartoe moest de geest van de liefde hen des te meer dringen, naarmate omwille van hen Paulus om zijn toewijding aan de heidenen, tot een vloek en een voetwis van zijn verblinde broeders naar het vlees geworden was. Maar ook daarom moesten zij met hem bidden, dat de dienst van de heilige gemeenschap, waarin hij naar Jeruzalem reisde, voor de heiligen aangenaam zou zijn. De geschiedenis van de apostelen (Hand. 21), wijst ons aan wat de bedoeling van deze bede is. De bevestiging van eendracht tussen de Christenen uit de Joden en die uit de heidenen, was Paulus' begeerte en de zwakke broeders te Jeruzalem, die het leven van de gelovig geworden Joden, dat met het Jodendom in strijd was, met wantrouwen en bevreemding aanzagen, te winnen en te versterken, was zijn apostolisch verlangen.

En de God van de vrede, die de vrede voor ons en in ons teweegbrengt (Hoofdstuk 16: 20. Kor. 13: 11. Fil. 4: 9. 1 Thessalonicenzen. 5: 23. 2 Thessalonicenzen. 3: 16. Hebr. 13: 20) zij met u allen (vgl. vs. 20 en 21). Amen (Hoofdstuk 1: 25; 9: 5; 11: 36. 1 Tim. 1: 17

Wat de apostel met Hoofdstuk 1: 8 begonnen is, is op die manier ten einde gebracht, dat het einde zich aan het begin aansluit. Want evenals hij in Hoofdstuk 1: 8-15 heeft verzekerd, dat het de wens van zijn hart is om de gemeente te bezoeken en dat hij sinds lang voornemens is geweest en altijd verhinderd was geworden om ook te Rome de boodschap van de zaligheid uit te breiden, zo heeft hij zich nu in vs. 14-32 daarover uitgesproken, krachtens welke roeping hij een brief als deze schrijft aan een gemeente, die zich in een ware Christelijke toestand bevindt en waarom hij na zijn vroegere verhinderingen ook nu liever niet zelf tot haar komt, maar eerst na een bezoek te Jeruzalem zijn voorgenomen reis naar Spanje zo zal inrichten, dat die hem over Rome leidt. Als hij nu aan het einde gekomen is met hetgeen hij aan de gemeente zakelijks had te schrijven, eindigt hij met een zegenwens en gaat vervolgens over tot hetgeen bijzondere personen aangaat.

Dat hij nu God de "God van de vrede" noemt, daartoe verkrijgt hij aanleiding door zijn strijd en hun verschilpunten.

HOOFDSTUK 16

AANBEVELING VAN FEBE. LAATSTE GROET. WAARSCHUWING EN DANKZEGGING

En ik beveel u de overbrengster van mijn brief, Febe, onze zuster in Christus, die een dienares of diacones is van de gemeente, die te Kenchreën is;

Met deze woorden begint de apostel een naschrift (post-scriptum) tot zijn brief, dat zo kostbaar als klein is. Het is een prediking van de gemeenschap van de heilige met de daad in aanbevelingen en groeten, zoals de liefde van de Heilige Geest ze alleen kan ingeven. Men heeft weleens gezegd: Aanbevelingen en groeten kan ieder doen uit zijn eigen hart en verstand, zonder de Heilige Geest. Zeker kan dit ieder, maar ik ontken dat ieder zulke aanbevelingen en groeten kan neerschrijven als wij hier lezen. Aan de geest, die ons uit een geschrift toeademt, erkent men de geest, waaruit het geschreven is, en zo ook hier. Uit ieder woord waait ons die zuivere frisse, hoge berglucht tegen, die ons verkwikt, verlevendigt, zoals geen andere luchtstroom ons doen kan. Nee, de Heilige Geest heeft hier de pen niet neergelegd om door Paulus opgenomen te worden, maar Hij schreef met de mond van Paulus en de hand van Tertius.

Opdat u haar, terwijl zij nu op haar reis tot u komt, ontvangt in de Heere (Fil. 2: 29), zoals het de heilige betaamt, dat zij hun broeders en zusters in Christus omwille van Hem graag en met alle vriendschap opnemen en hun niet alleen de gewone gastvriendschap betonen. Ik bid dat u haar bijstaat in welke zaak zij van u nodig zou mogen hebben, in de bijzondere aangelegenheden, die haar naar Rome hebben gevoerd. Doe dat, want zij is een voorstandster, een gewenste hulpe geweest van velen, ook van mijzelf en zo is het betamelijk haar weer hulp te verlenen.

De mannelijke eigennaam Febus en de vrouwelijke Febe, die beide bij ongewijde schrijvers van de oudheid gevonden worden, zou aan de heidense God Apollo kunnen herinneren, die veelal de bijnaam Phoebus d. i. de reine, heldere glinsterende draagt en niet zelden eenvoudig met dat woord zo wordt genoemd. Bij het veelvuldig gebruik van namen is zeker de betrekking tot de godenleer geheel vergeten, of het woord heeft van het begin aan willen uitdrukken wat de eigenlijke betekenis ervan is, waarom het aan geen bedenking onderhevig was, als die naam door Christenen werd behouden. Volgens de zeer waarschijnlijke mening van de meeste uitleggers is de hier bedoelde Febe de overbrengster van de brief aan de Romeinen geweest. Zij was, zoals de apostel uitdrukkelijk te kennen geeft, diacones van de dochtergemeente van de Corinthische, die te Kenchreën. Wij vinden namelijk naast het ambt van diaken (Hoofdstuk 12: 7) in de apostolische kerk ook de instelling van vrouwelijke helpsters, die het eerste als aanvulling terzijde staat, en in de Griekse kerk tot in de 13de eeuw bewaard is gebleven. Men leidt haar gewoonlijk af van de Christelijke gemeenten uit de heidenen, waarin de vrouwen zeer teruggetrokken leefden en haar verkeer met de mannen binnen engere grenzen was gesloten dan onder de Joden. Niet alleen de wet van de welvoeglijkheid, maar de algemene behoefte bracht het mee om voor de bijzondere zielzorg, de armen- en ziekenverpleging onder het vrouwelijk deel van de gemeente een gepast ambt in te stellen. Hier was van de vrouwen, aan wie de apostel het openlijk optreden in de vergaderingen had verboden, een schone en uitgebreide werkkring geopend tot ontwikkeling van haar eigenaardige gaven, tot uitoefening van haar rijke liefde en opoffering, zonder dat zij uit haar natuurlijke sfeer hoefden te treden. Door dit ambt konden zij de zegeningen van het Evangelie in de geheimste en tederste samenvoegselen van het huiselijke leven invoeren en, ongezien door de wereld, in alle stilte en bescheidenheid ontzaglijk veel goeds stichten. Aan

deze verpleging van de weduwen, van de armen en zieken sloten zich, evenals bij de mannelijke diakenen, zeker nog wel vele andere dienstbetoningen aan, hoewel wij daarover geen uitdrukkelijke berichten bezitten. Daartoe zou men kunnen rekenen de opvoeding van de wezen, de verpleging van vreemdelingen, het beoefenen van gastvrijheid (1 Tim. 5: 10) en waarschijnlijk ook de nodige hulp bij de doop van personen van het vrouwelijk geslacht, vooral wanneer die in de vorm van gehele onderdompeling plaats had. Hoogst waarschijnlijk dienden de vrouwen Tryfena, Tryfosa en Persis, die de apostel in vs. 12 om haar arbeid in de Heere prijst, in dezelfde eigenschap van de gemeente te Rome. Op welke manier Febe hen heeft bijgestaan, daarvan kan geen geschiedkundige aanwijzing worden gegeven; toch ligt het vermoeden voor de hand, dat hij eens bij zijn verblijf te Kenchreae ziek geweest is en daar verpleging nodig had, of dat hij handreiking van haar ontvangen heeft op dezelfde manier als de vrouwen die in Luk. 8: 2 v. de Heere gaven.

Groet Priscilla (Prisca 2 Tim. 4: 19) en Aquila, mijn medewerkers (Hand. 18: 26) in Christus Jezus, die nu weer bij u te Rome zijn (Hand. 18: 2 en "Ac 18: 2"en "Ac 28: 16.

Die in vroegere tijd te Efeze voor mijn leven hun hals gesteld hebben, die om mij te redden zich aan het ergste doodsgevaar hebben bloot gesteld, die niet alleen ik dank, maar ook al de gemeenten van heidenen voor deze mij betoonde liefdedienst.

Geen brief van Paulus bevat zoveel groeten, met name (veertig) als de brief aan de Romeinen. Aan deze vele groeten konden de broeders opmerken hoe innig en ernstig de apostel het meende, als hij altijd in zijn gebed smeekte, of het nog eens mocht gebeuren, dat hij door de wil van God tot hen kwam (Hoofdstuk 1: 10), hoe sterk hij de gemeente, die hij van aangezicht nog niet had gezien, in zijn hart droeg en temidden van de overdadigen arbeid en van zijn lijden geen broeder en geen zuster in de verte vergat, die hij in de Heere kende. In de eerste plaats nu groet hij het heilige echtpaar, dat hem te Corinthiërs heeft opgenomen, toen hij voor de eerste maal van Athene daarheen in neergeslagenheid kwam. Hij had deze beide helpers in Christus Jezus later mee naar Efeze gebracht. Te Efeze, waar Priscilla en Aquila Apollos tot zich namen en hem de weg van God uitlegden, zal het ook zijn geweest, dat zij voor het leven van de apostel hun hals gesteld hebben. Verborgen zij hem misschien bij het volksoproer in hun woning (Hand. 19: 30), dan stelden zij daarmee hun halzen onder de bijl, zoals de uitdrukking "gesteld hebben" eigenlijk wil zeggen; want deze kon op een wenk van de stadsschrijver hen treffen (vgl. Fil. 2: 30). Om deze zelfopofferende liefde wordt met dankbaarheid aan hen gedacht, niet alleen door Paulus zelf, maar ook door alle gemeenten onder de heidenen, die toch de beide redders van hun apostel nooit konden vergeten en de Romeinen bezaten in dit echtpaar, dat uit de ballingschap naar Rome had mogen terugkeren, een levendige band van gemeenschap met alle gemeenten onder de heidenen. Ook wij, zegt Bengel, moeten nog heden Priscilla en Aquila danken en eens zullen wij hun dank betuigen.

Groet ook de gemeente, die in hun huis regelmatig godsdienstige samenkomsten houdt (1 Kor. 16: 19) Groet Epenetus, mijn beminde, die de eersteling is van Achaje (volgens betere lezing Azië - naar 1 Kor. 16: 15 was de eersteling van Achaje Stefanus met diens huisgezin) in Christus, de eerste, die in Klein-Azië in Christus gelovig geworden is.

Wat de lokalen voor de godsdienstige bijeenkomsten in de apostolische tijd aangaat, was aan de oprichting van bijzondere kerkgebouwen in deze periode natuurlijk nog niet te denken; gedeeltelijk vanwege de armoede van de Christenen, deels en wel vooral omdat zij als zodanig nog geen wettig bestaan in het Romeinse rijk hadden en zij door openbare huizen van godsdienst nog meer de vervolgingsijver van de Joden zouden hebben opgewekt. Hun bleef

dus niets anders over dan of een openbaar lokaal te huren, zoals bijvoorbeeld de gehoorzaal van de heidensen rhetor Tyrannus te Efeze (Hand. 19: 9), of om elkaar in de bijzondere huizen van de meer aanzienlijke broeders te stichten, zoals in het huis van Lydia te Filippi (Hand. 16: 16, 40), van Jason te Thessalonika (Hand. 17: 5, 7), van Justus te Corinthiërs (Hand. 18: 7), van Aquila en Priscilla te Efeze (1 Kor. 16: 19). In grotere steden en in talrijker gemeenten waren er verscheidene van zulke vergaderplaatsen en de kleine gemeenten van Christenen, die in deze hun gewone godsdienstoefeningen hielden, worden daarom door Paulus huiskerken genoemd (vgl. Kol. 4: 15. Fil. 2). Onder deze kerken in de huizen, of huisgemeenten moeten wij verstaan, dat de Christenen, waar zij reeds zeer talrijk waren geworden en ver van elkaar leefden, zoals vooral te Rome, waarvan de bevolking die van het tegenwoordige Parijs overtrof, in verschillende lokalen tot onderlinge stichting vergaderden. Hierbij is een organische verbintenis tot een geheel en hun leiding door een gemeenschappelijk presbyterium geenszins uitgesloten. Vandaar zijn ook de apostolische brieven nooit aan een afzonderlijk deel een ecclesiola in ecclesia of een conventikel, maar altijd aan alle Christenen te Rome, Corinthiërs, Efeze enz. gericht en spreken zij tot deze als tot een zedelijk lichaam.

Hebben zich ook bijzondere vergaderingen van enkele delen van de gemeente gevormd in bijzondere huizen van degenen, die een daartoe geschikt lokaal hadden, of die bijzondere bekwaamheid hadden om door voordrachten degenen, die zich bij hen verzamelden, te stichten, dan was dat toch zeker iets, dat pas later plaats had, als de reeds regelmatig georganiseerde gemeente talrijker werd. Zij, die tot zodanige vergaderingen samenkwamen, scheidden zich daardoor niet van het grote geheel van de gemeente af, die onder de leidende senaat of het presbyterium stond.

Groet Maria, die veel voor ons gewerkt heeft, toen zij gedurende een ziekte de verpleging op zich heeft genomen.

Groet Amplias of Ampliatus, mijn beminde in de Heere.

Groet Urbanus, onze medearbeider in Christus en Stachys, mijn beminde.

Groet Apelles, die beproefd is in Christus (de bevestigde, beproefde Christen). Groet hen die van het huisgezin van Aristobulus zijn, de Christenen onder zijndienstknechten.

Groet Herodion, die van mijn familie is (vs. 7). Groet hen, die van het huisgezin van Narcissus zijn, degenen namelijk, die in de Heere zijn, die onze medegelovigen in Christus zijn.

Groet Tryfena en Tryfosa, vrouwen, die in de Heere, in Zijn zaak als diakonessen (vgl. bij vs. 2) arbeiden. Groet Persis, de beminde zuster in Christus, die niet slechts, zoals Tryfena en Tryfosa arbeidt, maar veel gearbeid heeft in de Heere.

De naam Apelles of Apella is gewoon bij Joodse vrijgelatenen. Naast de beproefde Christen, die allerlei bewijzen in het openbaar van zijn Christendom heeft geven, groet Paulus die van Aristobulus zijn, diens slaven, evenals naast zijn bloedverwant Herodion, die van Narcissus, Aristobulus en Narcissus schijnen voorname mensen geweest te zijn, de laatste misschien de bekende gunsteling van de keizer Claudius. Het had Paulus vooral getroffen, dat van de dienstbaren van deze beide aanzienlijken enigen bekeerd waren (vgl. Fil. 4: 22), vroeger slaven, maar nu vrijen in de Heere.

Evenals de ootmoed van de apostels daaruit blijkt, dat voor hem in de Heere elk onderscheid, ook dat van slaven en vrijen verdwijnt (1 Kor. 12: 13. Gal. 3: 28) zo ook naast zijn ootmoed de wonderbare tederheid en de rijkdom van zijn liefde daarin, dat hij aan ieder zijn onderscheidend bijwoord ten dele laat worden en de erkenning, die hem naar de mate van zijn gaven en van zijn werk toekomt. Daarin volgt hij het voorschrift door hemzelf in Hoofdstuk 12: 3 vv. en 16 gegeven.

Het geloof maakt geen onaangename maar verstandige mensen.

Groet Rufus, de uitverkorene in de Heere (vgl. 1 Joh. 1 en 3) en zijn moeder en de mijne Mr 15: 21.

Welke geschiedkundige grond deze aanwijzing "en de mijn" heeft, laat zich denken, als Rufus dezelfde is, die in Mark. 15: 21 de zoon van Simon van Cyrene wordt genoemd. Hij is zeker wel dezelfde, omdat de schrijver van het tweede evangelie voor niet-Joodse lezers (vgl. Mark. 2 vv.), voor wie hij het Grieks door het Latijn verklaart (Markus 12: 42; 15: 16, 39, 44) dus waarschijnlijk te Rome heeft geschreven, waar hij de nadere omstandigheden van Simon van Cyrene, dat hij de vader van Alexander en Rufus was, alleen dan voor doelmatig kon houden, als deze beide broers daar bekend waren. Heeft Rufus met zijn moeder te Jeruzalem geleefd, voordat hij met haar naar Rome verhuisde, dan kan Paulus, toen hij zich te Jeruzalem ophield, in het huis van de moeder hebben gewoond en haar moederlijke verzorging hebben genoten (vgl. Joh. 19: 26 v.). Evenals tot de moeder, zal hij ook tot de zoon van die tijd in een persoonlijke betrekking hebben gestaan, waarop hij zeker wel het woord "de uitverkorene in de Heere" wijst; want hij kan hen niet met dat woord aanwijzen als een Christen, dat te algemeen, noch ook als een uitgezochte Christen, dat zeer on-apostolisch zou zijn, maar alleen als een, die voor hem een in de Heere verkoren, een uitgelezen Christelijke broeder is.

Groet Asyneritus, Flegon, Hermas, Pratrobas, Hermes en de broeders die met hen zijn, die tot uitoefening van maatschappelijke zaken als van handel of van gelijk handwerk (Hand. 18: met hen samenwonen.

Groet Filologus en Julia, zijn gade, Nereus en zijn zuster en Olympas en al de heilige die met hen zijn.

Velen van degenen, die Paulus in vs. 14 laat groeten, wisten zeker nauwelijks dat zij de apostel met name bekend waren; maar hij richtte zich ook bij zijn groeten tot de nederigen (Hoofdstuk 12: 16). Een geringe broeder een vreugde te verschaffen door vermelding van zijn naam, die in het boek des levens geschreven was (Fil. 4: 3) was voor zijn liefde een genot.

Misschien hebben wij in degenen, die in vs. 15 genoemd zijn, het eerste gezelschap van Christelijke geleerden en afschrijvers. De naam Filologus doet ten minste denken aan een man, die graag geleerde onderzoekingen doet, een vriend van de wetenschappen en het "al de heilige, die met hen zijn" wijst (vgl. "de broeders, die met hen zijn" in vs. 14), op een vereniging van drie mannen, die voor gelijke studie samen verbonden zijn.

Groet elkaar met een heilige kus (vgl. 1 Petrus 5: 14). De gemeenten van Christus groeten jullie (1 Kor. 16: 20. 2 Kor. 13: 12

1 Thessalonicenzen. 5: 26.

Bij al de bijzondere groeten is de gehele gemeente aangesproken, die de groeten aan de genoemde personen moet doen. Zo is het geheel natuurlijk, dat de apostel ten slotte de aansporing er aan toevoegt tot een algemene wederkerige begroeting van de leden van de gemeente. De kus gaat bij bijna alle oude volken met de begroeting gepaard (Luk. 7: 45; 22: 48). Deze wordt reeds door de daarvoor gebruikelijke Griekse uitdrukking a) voorgesteld als een daad van vriendschap en liefde en moet bij de Christenen, als die ook bij de godsdienst, bijzonder bij de viering van het heilig avondmaal gebruikelijk werd, een teken zijn van de broederliefde, die hen allen verbond, een teken dat de vrucht is van de Heilige Geest. Daarom wordt hij genoemd "de heilige kus".

De kus, die lichamelijk verbindt, is beeld en tevens uitdrukking van inwendig verbonden zijn.

Van vele gemeenten waren de apostel zonder twijfel groeten aan de Romeinen opgedragen, omdat hij hen zijn plan om naar Rome te reizen en ook om vooraf hun te schrijven zeker niet had verborgen gehouden. Van de overigen is het waar, zoals reeds Erasmus zegt, dat Paulus in hun aller naam groet, omdat hij hun belangstelling in de gemeente te Rome kende.

a) En ik bid u, broeders, neemt acht op, hoed u zorgvuldig voor degenen (Fil. 3: 2. MATTHEUS. 7: 15), die tweedracht en ergernissen aanrichten door tot enige mening of stelling, die zij u voorhouden, te verleiden een stelling, die indruist tegen de leer, die u van ons geleerd heeft (Hoofdstuk 6: 17. Kol. 1: 23) b) en wijkt af van deze; mijd hun omgang, als zij van buiten tot u komen, om ook bij u als bij andere gemeenten ingang te vinden (2 Joh. 1: 10).

Kol. 2: 8. Tit. 3: 10. MATTHEUS. 18: 17. 2 Thessalonicenzen. 3: 6. 2 Tim. 3: 5

De Christelijke liefde is geen zwakheid maar kracht, ook bij Paulus; zij sluit de tegenstand tegen het verkeerde uit, maar de gemeenschap van de heilige heeft met die van de onheilige niets te doen. De dwaling kan met de waarheid niet samengaan, men kan ze niet beide onder een mantel van liefde bedekken. Want juist de dwaling, de valse leer verstoort de liefde en brengt het tegenovergestelde teweeg: de tweedracht, de ergernis. Om van de broederlijke liefde wil moeten dus valse leraars worden geschuwd. Zeker kan de dwaling niet bestraft worden door uitwendig geweld, maar daarom moet ze te meer bestreden worden door geestelijk geweld, door de Geest van God. Zoals er een heilige liefde is zo is er ook een heilige haat. Vergeten wij niet dat alle onkruid zich op een ontzettende manier vermenigvuldigt. Zo ook de dwaling; uit een dwaling komen snel een menigte andere dwalingen te voorschijn, die het Christendom vernielen. Daarom geen dwaling, hoe gering ook, toegegeven. Ook de kleine tijgertjes en leeuwtjes zijn lieve diertjes, maar pas op, zij worden groot en dan verscheuren zij u, als u hun niet onschadelijk heeft gemaakt. Het is dan ook zeer opmerkelijk dat de apostel zijn brief niet besluit zonder nog een woord en wel een zo krachtig woord te zeggen, tegen de valse leraren, die, zoals uit de overige brieven blijkt, bijna altijd in de gemeenschap aanwezig waren. De apostel ijverde ten allen tijde met hoge ernst voor een zuivere leer en tegen een valse, omdat de leugen de mens doet verloren gaan en alleen de waarheid hem redt.

Want zulke dienen onze Heere Jezus Christus niet, dat zij de zaak van diens rijk zouden bevorderen, zoals het hun plicht zou zijn, maar zij dienen hun buik, omdat zij bij hun werken alleen hun winzucht op het oog hebben, om dan een goed leven te hebben (Fil. 3: 19); en zij verleiden door schoonspreken en prijzen a) de harten van de eenvoudigen, die, evenals zij zelf

geen kwaad denken, ook bij anderen altijd alleen veronderstellen wat goed, oprecht en waar is.

Ezechiël. 13: 18.

De apostel besloot eerst de lange rij van groeten met een oproeping aan allen, om elkaar te groeten met de kus van de heilige broederliefde en groette ze vervolgens namens alle gemeenten van Christus, omdat hij toch wist welk belang zij allen in de gemeente van de hoofdstad van de wereld stelden. Terwijl hij ze echter op deze manier met de hele Christenheid in verbintenis bracht, komt hem voor de geest het gevaar, dat de Christelijke eendracht bedreigt vanwege hen, die de splitsingen veroorzaken, waar die komen en dingen leren en voorstellen, die tegen de algemene leer van de Christenen strijden en sommigen ten val zouden kunnen brengen. De apostel noemt deze zo geheel algemeen, dat men niet kan zeggen wie hij daarbij in het bijzonder op het oog had. Maar van welke kant ook zulke verstoorders van de Christelijke eenheid en waarheid mochten komen, van allen mocht gezegd worden dat zij van het leren een werk maakten, waarvan zij aards voordeel wilden trekken en dat zij hun bedrog in schone woorden kleedden, waardoor zij argeloze gemoederen misleidden.

Deze waarschuwing staat in de brief aan de Romeinen, als een getuigenis voor volgende tijden, evenals het lied van Mozes (Deut. 32: 1-43) voor het volk van Israël.

Ik vertrouw nu op u, dat alleen de vermaning in vs. 17 uitgesproken nodig is, om u tegen dergelijke indringers, als ik die hier heb voorgesteld, voorzichtig en op uw hoede te maken. Want uw gehoorzaamheid, waarmee u zo gewillig en zo snel het Evangelie van Christus heeft aangenomen, is tot kennis van allen gekomen. (Hoofdstuk 1: 8). Ik verblijd mij dan over u en heb een goed vertrouwen, dat u uw geloofstaat zult bewaren. a) En ik wil, wanneer ik desalniettemin met een vermaning tot u kom, dat u wijs bent in het goede, maar onnozel in het kwade (1 Kor. 4: 20); weest net zo onvatbaar en ontoegankelijk voor de verleiders, als zij tot u komen, als u zich omtrent de predikers en leraars van de gerechtigheid ontvankelijk en toegankelijk betoond heeft, toen zij kwamen.

MATTHEUS. 10: 16.

En de God van de vrede, die met u zijn zal (Hoofdstuk 15: 33) zal de satan haast onder uw voeten verpletteren. De genade van onze Heere Jezus Christus zij met jullie. Amen.

De gemeente te Rome onderscheidde zich door kinderlijk geloof en gelovig volgen van de apostolische leer. De apostel versterkt haar in die gezindheid, maar wenst haar evenwel meerdere rijpheid toe, opdat zij het goede met wijsheid kiezen zal, van het kwade echter zo onaangeroerd moge blijven in haar eenvoudigheid als onnozele kinderen. (V.).

Juist om de gehoorzaamheid, die de apostel met roem bij de Romeinen erkent, waren ze makkelijk aan het gevaar blootgesteld in hun argeloosheid ook valse leraars te volgen. Evenzo zijn ook tegenwoordig juist de ontwaakte en opgewekte Christenen in het bijzonder de voorwerpen van de verleidende kunsten van sektarische dwaalleraars.

Zij moeten vatbare onderzoekers zijn voor het goede, maar voor het boze daarentegen zo onvatbaar en zo onleerzaam, alsof zij onnozele mensen waren.

Ter vertroosting voegt de apostel bij zijn vermaning en aanwijzing de verzekering dat de satan, die hen verleidt, als zij op hun hoede zijn, het niet lang zal maken. God zal hem in korte tijd onder hun voeten verpletteren, doordat Hij hen een overwinning boven hem laat betalen als die, die in Gen. 3: 15 aan het vrouwenzaad beloofd is.

De God van de vrede vormt de tegenstelling tot de bewerker van alle kwaad, die hier beneden door zijn werktuigen werkt. De kracht van God werkt in de gelovigen; Christus in hen vertreedt de slang de kop.

Slechts eens in deze helen brief noemt de apostel de vijand, in alle brieven tezamen negen maal de satan, zes keer de duivel.

Het "haast" is nog een zeer ernstige wens van Paulus, want soms duurt het, alhoewel de satan ten slotte wordt vertreden, toch een geruime tijd, waarin hij veel verderf kan aanrichten. Paulus wenst deze tijd voor de Romeinen verkort.

De zegenwens aan het slot behoort evenals in vs. 24 in de tekst. De apostel verkrijgt echter nog nader aanleiding om er enige groeten aan toe te voegen, na welke hij de zegenwens herhaalt.

Deze zegenbede is het gewone besluit van Paulus' brieven, zijn gewoon ondertekeningsformulier. Het bewijst de Godheid van Christus volkomen, want hoe zou Paulus zo'n zegening hebben durven gebruiken als Christus een mindere persoon was geweest dan de Vader en de Heilige Geest? Immers treedt Christus hier ook op als God van de vrede, want wat is de genade anders dan de vrede. Trouwens, Christus is God en mens niet alleen in ieder woord, dat Hij spreekt en in iedere daad, die Hij doet, maar ook in zijn persoon. Nooit zien wij in Hem de mens of wij zien ook God in Hem en nooit zien wij God in Hem, of wij zien ook de mens in Hem.

U groeten a) Timotheus, mijn medearbeider ("Ac 16: 3" en "Ac 19: 20" en "Ac 20: 2 en Lucius (wellicht de profeet van de gemeente te Antiochië, die in Hoofdstuk 13: 1 genoemd is) en Jason (waarschijnlijk dezelfde als de Joodse Christen van Thessalonika, van wie in Hand.
5 vv. wordt gesproken) en Sosipater (een ander dan Sopater van Berea in Hand. 20: 4, die een Christen uit de heidenen was), mijn bloedverwanten (vs. 7 en 11).

Filippenzen 2: 19. Kol. 1: 1. 1 Thessalonicenzen. 3: 2. 1 Tim. 1: 2

Ik, Tertius, die de brief geschreven heb, zoals de schrijver die dicteerde, groet u in de Heere (1 Kor. 16: 19).

U groet Gajus, de huiswaard van mij en van de gehele gemeente Ac 19: 34. U groet Erastus, de rentmeester van de stad Corinthiërs (2 Tim. 4: 20. en "Ac 19: 20 en de broeder in Christus, Quartus.

Het zou kunnen bevreemden, dat Timotheus niet aan het hoofd van de brief (vgl. 2 Kor. 1: 1. Fil. 1: 1. Kol. 1: 1. 1 Thessalonicenzen. 1: 1. 2 Thessalonicenzen. 1: 1 wordt aangevoerd als die de brief mee zou hebben gezonden. Mogelijk is de reden daarvan dat Paulus het gepast vond zich voor de gemeente te Rome te stellen in zijn geheel enige en ongedeelde apostolische autoriteit.

Naast Timotheus, aan wie de naam van helper van de apostel in bijzondere zin toekomt, groeten drie bloedverwanten of neven van Paulus. Omdat er zulke ook te Rome waren, is de familie van Paulus van Tarsen wel een familie geworden zeer gezegend in ware Israëlieten (vgl. ook Hand. 23: 16 vv.).

Zonder twijfel had Paulus de brief aan Tertius gedicteerd, zoals de apostel gewoon was zijn brieven te dicteren (1 Kor. 16: 21. Kol. 4: 18. 2 Thessalonicenzen. 3: 17. vgl. 1 Petrus 5: 12 zo vloeide het meest vrij bij wijze van een prediking, de stroom van de Geest voort (alleen bij de Galaten maakte hij een uitzondering (Gal. 6: 11). Nu zou het minder gepast geweest zijn, als de apostel de groet van hem als van een derde had overgebracht, terwijl deze toch zelf de groet neer schreef. Hij liet daarom aan hem zelf over de groet neer te schrijven en ging daarop in vs. 23 weer voort te dicteren. Evenals nu Paulus in vs. 13 de moeder van Rufus ook zijn moeder noemt, maar in oneigenlijke zin, zo noemt hij hier in gelijke zin Gajus zijn huiswaard, bij wie hij thuis was, tevens huiswaard van de gehele gemeente. Of werden in diens huis de samenkomsten van de gemeente regelmatig gehouden, of, wat nog meer met de uitdrukking zou overeenkomen, zijn huis stond gastvrij voor alle leden van de gemeente open, van welke dagelijks enigen de apostel bezochten (2 Kor. 11: 28).

Ook de groet van Erastus betekende voor de Romeinen veel. Niet vele edelen gaven de roepstem van het Evangelie gehoor (1 Kor. 1: 26), maar toch evenals te Corinthiërs, overal enkelen. Tot deze behoorde de rentmeester van de stad. Tevens bevat deze aanwijzing een werk, dat Christenen in het ambt van overheid, als bestuurder van stads- of staatskas, in een roeping van God staan en die met alle getrouwheid moeten waarnemen (Hoofdstuk 13: 6). De huiswaard van de gemeente Gajus was niet heiliger dan Erastus, de rentmeester van de stad. Eindelijk groet nog Quartus, een Romein of ten minste een Italiaan evenals Tertius. Deze was noch huiswaard van de gemeente, maar stads-rentmeester, maar hij had die waardigheid, die aan alle deze groeten sap en kracht geeft en daarom wordt de lange rij gesloten door "de broeder. " Met deze erenaam is zijn naam versierd.

De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen (vs. 20). Amen (vgl. 2 Thessalonicenzen. 3: 16 en 18).

Tot hiertoe had Tertius de brief geschreven; nu schrijft Paulus eigenhandig eronder (2 Thessalonicenzen. 3: 17), vandaar dat de zegenwens voor de derde maal (Hoofdstuk 15: 33; 20 Ro 15. 33) terugkeert.

De gewoonte van de apostel brengt het zo mee, dat hij dezelfde groet enige keren herhaalt. Op dezelfde manier doen soms wij, als een brief reeds gesloten is met een "vaarwel" en plaatsen er onder: "en nu nogmaals vaarwel! "

Om het nu geheel te sluiten komt in de volgende verzen een loven van God, rijk van inhoud en diep van gevoel (waarschijnlijk door de apostel eigenhandig eraan toegevoegd evenals de voorafgaande groet). In deze is de leidende gedachte van de hele brief uitgedrukt. Evenals in het begin van de brief een voorspel werd gevonden, in Hoofdstuk 11: 33 vv. die gedachte reeds haar voorlopige doxologische uitdrukking had gevonden, zo vinden wij hier een naspel in het volste akkoord van verhevene piëteit tot juiste wijding van het geheel.

De apostel richt van de broeders, die hij gegroet en gezegend heeft, met aanbidding het oog op tot God met lof en dank voor Zijn genade, welker lof en heerlijkheid hij hier heeft bekend gemaakt bij het volbrengen van zijn apostolisch ambt.

Deze lof heeft iets opmerkelijks in haar afgezonderde plaats aan het einde van het hoofdstuk en na de zegenwensen, die als slot zijn uitgesproken. Dit moet hieruit worden verklaard, dat Paulus na het eindigen van de brief die weer heeft doorgelezen en van de inhoud daarvan zozeer werd getroffen, dat hij zich bewogen voelde om deze verheerlijking van God er aan toe te voegen.

a) Hem nu, die machtig is u te bevestigen in het geloof, tot alle goede werk (1 Thessalonicenzen. 3: 2. 2 Thessalonicenzen. 2: 17, naar mijn Evangelie (Hoofdstuk 2: 16) en de prediking van Jezus Christus, b) naar de openbaring van de verborgenheid, die van de tijden van de eeuwen verzwegen is geweest.

Efeze. 3: 20. b) Efez. 1: 9; 3: 9. 2 Tim. 1: 10. 1 Petrus 1: 20.

Maar nu geopenbaard is en ook te voren, ten minste gedeeltelijk, door de profetische schriften, hoewel deze vaak weinig werden begrepen (Hoofdstuk 1: 2; Hand. 15: 15 vv.) is verkondigd, maar u naar het bevel van de eeuwigen van God, tot gehoorzaamheid van het geloof, door daartoe een apostel in het bijzonder te roepen, onder alle heidenen bekend is gemaakt (Efeze 3: 3 vv. Kol. 1: 25 vv.).

De bevestiging, die de apostel volgens Hoofdstuk 1: 11 bij zijn persoonlijke tegenwoordigheid de Romeinen wilde aanbrengen, moest door zijn schrijven worden voorbereid. De passieve vorm, waarvan hij zich bedient "ten einde u versterkt zou worden" geeft te kennen dat hij het sterken niet aan zichzelf maar aan God toeschreef. Hier zegt hij het uitdrukkelijk, dat het God is, die bevestigt. Naardien het nu God alleen is, die hem versterken en bevestigen kan en zijn brief dat doel heeft nagestreefd, kan hij deze niet gepaster besluiten dan met een woord van lof aan God, van wie alle versterking eigenlijk uitgaat. Het is echter in het bijzonder zijn Evangelie, zijn prediking van Jezus Christus, die zo’n versterking juist van die gemeente, die hij hier voor zich heeft, met vertrouwen doet verwachten. Deze gemeente toch, die voornamelijk uit vroegere heidenen bestond een gemeente uit de heidense hoofdstad van de wereld, te Rome drukt reeds door haar bestaan alleen het zegel van de waarheid op zijn verkondiging, dat de heidenen ook bestemd zijn om als leden deelgenootschap te hebben aan het lichaam van Christus. Evenals hen nu tegenover deze gemeente van het begin de gedachte aan zijn apostolaat voor de heidenen en aan het ook geroepen zijn van de heidenen tot het Evangelie levendig gedrongen heeft (Hoofdstuk 1: 5 v. ; 13 vv.), zoals hij ook in de loop van zijn schrijven altijd weer daarop is terug gekomen (Hoofdstuk 3: 29; 4: 10 v. ; 9: 24 vv., 30; 10: 11 vv. ; 11: 11, 13, 30; 15: 9 vv., 15 vv. zodat op de duur hij het dicteren de gedachte zich weer openbaart, zo keert hij nu ook weer aan het einde van de brief meteen tot dit begin terug en geeft daaraan zo een slot, zodat het geheel afgerond is. Tegenover dwaalleraars, die zouden komen (vs 17 vv.) hadden de Romeinen vóór alle dingen nodig de versterking in zijn Evangelie, in de prediking van Jezus Christus, waarin noch Jood noch Griek, noch besnijdenis noch voorhuid iets betekent. Daarom looft hij die God, die hen in dit Evangelie kan versterken, waardoor hij hun tevens deze versterking toewenst.

De klok staat niet stil, maar gaat rustig voort. U wordt wakker, maar weet niet hoe laat het is. Alles zwijgt behalve de klok, die rusteloos tikt. Maar daar slaat opeens de klok en nu weet u hoe laat het is. Zo was het ook onder het Oude Testament. Daar tikte wel de klok altijd voort, maar sloeg niet, omdat de grote wijzer nog niet op het juiste cijfer stond. Het Oude Testament zweeg, het Nieuwe spreekt met betrekking tot de volken, tot de Heidenen, tot de wereld. Evenzo zal het ook met Israël gaan op de klokslag. Vóór de tijd zal er niets te zien en te horen zijn, evenals de jongen van Elia op de Karmel niets zag. Maar hield Elia daarom op te

bidden? Nee, hij hield aan tot zolang het afgebedene en door God beloofde kwam en zo moeten wij ook doen. Na zes malen uitgezonden te zijn om te zien en niets gezien te hebben ziet de jongen van Elia een wolk uit zee opkomen ter grootte van de hand van een man en al die tijd hoorde Elia reeds in de geest het ruisen van de naderende plasregen en nu zond hij ijlings de jongen naar Achab heen met het woord: "Span aan en kom af, dat u de regen niet ophoud! " De klok van de Heere had geslagen.

De alleen wijze God (1 Tim. 1: 17) zij door Jezus Christus, in wie Hij door Zijn allen omvattende genade als de alleen manier Zich openbaart (Hoofdstuk 11: 33. Efeze 3: 10), de heerlijkheid in de eeuwigheid. Amen. (vgl. Judas 1: 24 en 25

Zo legt Paulus ten slotte al zijn vleselijke wijsheid, volgens welke hij vroeger tegen God streed, met al de wijsheid van de verstandigen van deze wereld onder de voeten van de Majesteit van de alleen wijze God.

De lofzegging van God in vs. 25-27 wordt in verscheidene handschriften gevonden achter Hoofdstuk 14: 23; in andere zowel daar als hier, dus tweemaal. Haar staan hier en wel alleen hier ter plaatse, heeft de meeste handschriften voor zich en is ook wel de oorspronkelijke. Alleen door verplaatsing zijn de verzen aan het einde van Hoofdstuk 14 komen staan, omdat men aanstoot nam aan een doxologie ten besluite van de brief. Er was toch geen andere brief van Paulus met zo’n slot, terwijl men het gewone reeds in vs. 24 vindt en daarentegen het "bevestigen" of "versterken" in vs. 25 op de zwakke in het geloof scheen te slaan, waarover Hoofdstuk 14 handelt. Afschrijvers, die de beide plaatsingen, zowel aan het einde van Hoofdstuk 14, als aan het einde van Hoofdstuk 16 kenden, maar geen beslissing durfden doen, stelden beide in de handschriften door hen gegeven.

SLOTWOORD OP de BRIEF AAN DE ROMEINEN

De brieven van Paulus hebben hun ontstaan te danken aan zijn apostolische levensontwikkeling over het geheel, als ook in bijzondere tijdelijke omstandigheden. De apostel, zo onvermoeid werkzaam, vergenoegde zich niet met de leiding van de door hem direct of indirect gestichte gemeenten, terwijl hij bij haar was; ook afwezig wilde hij met haar de geestelijke gemeenschap onderhouden en behoeften, die zich openbaarden, bevredigen als was hij tegenwoordig.

Ook wilde hij, afwezig zijnde, voor vrienden en leerlingen raadsman en vader zijn en ieder naar roeping en gaven dienen. De stijl van al zijn brieven nu is een getrouw afdruksel van zijn persoonlijkheid. Karakteristiek daarin is een rijkdom van taal en een volheid en levendigheid van uitdrukking bij evenveel volheid en diepte van gedachten, die een zeker gebrek aan klassieke correctheid en retorische afronding meer dan vergoedt. Het gedrongene van de constructie, de betrekkelijk grote menigte van afgebroken zinnen, ellipsen, parenthesen, maar daarbij ook levendige antithesen, opklimmingen, vragen enz., dit alles is een karakteristiek deel van dit gebrek en van die rijkdom.

De volgorde van de Paulinische brieven in onze kanon rust niet op de chronologie of de tijd, waarin zij geschreven zijn, maar deels op het gewicht en de omvang van de inhoud, deels op de rangschikking van degenen tot wie zij gericht zijn. De brieven aan hele gemeenten staan vooraan, vervolgens die aan bijzondere personen. Volgens de tijdsorde moest echter naar de mening, die wij hebben over de tijd, waarin de verschillende brieven geschreven zijn, de op elkaar volging de volgende zijn:

De beide brieven aan de Thessalonicenzen in het jaar 52-53 uit Corinthiërs geschreven. 2) Brief aan de Galaten, 55 uit Efeze. 3) 1 Brief aan Timotheus, 56 uit Corinthiërs. 4) Brief aan Titus, 57 uit Efeze. 5) 1 Brief aan de Corinthiërs, omstreeks Pasen 57 uit Efeze. 6) 2 Brief aan de Corinthiërs, in het jaar 57 uit Macedonië. 7) Brief aan de Romeinen, 58 uit Corinthiërs.
2 Brief aan Timotheus, 61 uit Rome. 9) Brief aan de Efeziërs, 61 uit Rome. 10) Brief aan Filemon, 61 uit Rome. 11) Brief aan de Kolossensen. 61 uit Rome. 12) Brief aan de Filippensen, 62 uit Rome.

In onze bijbels zijn onder alle Paulinische brieven, alsmede onder de brief aan de Hebreeën, de naschriften behouden, die reeds in oude tijd zijn ontstaan en vooral door de Diaken Euthalius (omstreeks 450 na Christus) verder zijn ontwikkeld en welke traditionele vermoedens bevatten over de tijd en de plaats van de vervaardiging. Die opgaven zijn meestal, zoals kan worden bewezen, onjuist. Bij onze brief is echter terecht gezegd: "De zendbrief aan de Romeinen, geschreven van Corinthiërs, is gezonden door Febe, de dienaresse van de gemeente, die te Kenchreae is. " Was echter, zoals vroeger is aangemerkt, niet de tijdsorde maar de betekenis van de inhoud en van degenen, die ze ontvangen, beslissend voor de bijeenvoeging van de brieven van de apostel in de kanon, dan is het geheel juist, dat de brief aan de Romeinen de eerste plaats inneemt. Rome toch, het einde van de oude heidenwereld, is volgens Gods raad ook het begin, de universele haard en bakermat van de nieuwe katholieke Christenwereld geworden en voor de tijden van de heidenen (Luk. 21:
in de plaats van Jeruzalem gekomen, dat gedurende deze tijden moet vertreden liggen (vgl. de aanmerkingen op de Handelingen van de Apostelen). En evenals zo de gemeente te Rome voor de werkzaamheid van de apostel van de heidenen de hoogste sport betekent, die hij moest opklimmen, zo is nu ook de inhoud van zijn aan deze gemeente geschreven brief, als het ware een Paulinische dogmatiek, terwijl alle werkelijke momenten, die de apostel in zijn voorstelling van het Evangelie voornamelijk op de voorgrond pleegde te plaatsen, hier uitvoerig ontwikkeld zijn geworden. De brief moest de persoonlijke prediking van Paulus tijdelijk, tot deze zelf zou volgen, te Rome vergoeden; daarom bevat zij een samenhangende ontwikkeling van de leer van het specifiek Paulinische Evangelie, zoals geen andere. Evenals de brieven aan de Kolossensen en Efeziërs voornamelijk van christologische, de beide brieven aan de Corinthiërs van ecclesiastische, de beide brieven aan de Thessalonicenzen, van eschatologische, de zogenaamde pastoraalbrieven, benevens de brief aan Filemon, van pastoralen en de brief aan de Filippensen in het bijzonder van ethische aard zijn, zo zijn de brieven aan de Galaten en de Romeinen soteriologisch. Terwijl echter de eerste voornamelijk spreekt over de tegenstelling van de gerechtigheid van het geloof tegenover de Judaïstische gerechtigheid uit de werken, handelt de tweede over de meer universele tegenstelling van genade en gerechtigheid van het geloof tot het algemeen menselijke verderf, zowel van de Joden als van de heidenwereld. Welke betekenis nu onze brief heeft, voornamelijk, de ontwikkelingsgeschiedenis van de Christelijke kerk, daarover werd reeds bij Hand. 20: 2 het nodige opgemerkt.

DE EERSTE BRIEF VAN PAULUS AAN DE CORINTHIËRS

De brief aan de Romeinen is boven alle andere de brief van het geloof; de eerste brief aan de Corinthiërs is die van de kerk, of, om die nog nader en in onderscheiding van de brief van de Efeziërs, te bepalen, de brief van de kerkinrichting. Paulus toch verkreeg tot het schrijven van deze brief aanleiding door het treurige bericht van allerlei wanordelijkheden in zijn geliefde Corinthische gemeente, alsook door vragen van hun kant, hoe zij op de meest voor Christus aangename wijze sommige zaken zouden regelen. Hier heeft de opzieners-wijsheid van de apostel haar schoonste gedenkteken gesticht tot altijddurenden zegen van de kerk.

HOOFDSTUK 1

VERMANING TOT EENDRACHT EN OOTMOED

De inleiding tot het schrijven kan in twee delen worden verdeeld:

Vs. 1-3. De schrijver noemt zichzelf en zijn medearbeiders, wendt zich tot hen, aan wie zijn schrijven gericht is, noemt ze, evenals hij dat vroeger omtrent zichzelf en de zijnen heeft gedaan, naar hun verhouding tot God en de Heiland en wenst nu van God, de Vader en de Heere Jezus Christus in genade en vrede hun alle heilsgoederen toe.

Paulus, een geroepen apostel van Jezus Christus (Rom. 1: 1. Hand. 9: 15; 22: 21) door de wil van God, wiens vrijmachtige keuze de enige reden van die roeping was (Gal. 1: 15 v.) en tegelijk met Paulus Sosthenes, de broeder, die hij hier te Efeze bij zich heeft en die hem bij het schrijven van deze brief behulpzaam is geweest (Hoofdstuk 16: 21. Rom. 16: 22).

Het woord "geroepen" staat tegenover willekeurige aanmatiging en een eigenmachtig indringen. Met het oog op partijen, die zijn apostolaat niet wilden erkennen, hem achter de door Christus geroepen apostelen wilden plaatsen, was het op zijn plaats, dat Paulus bepaald op de voorgrond stelt, eveneens en onmiddellijk door Christus en naar de wil van God geroepen te zijn.

Sosthenes, die ook genoemd is, is een overigens onbekend man. Hij zal wel de overste van de Joodse synagoge, in Hand. 18: 17 genoemd, niet zijn; ons ontbreekt ten minste elk spoor om diens latere bekering en een zo nauwe betrekking tot de apostel aan te nemen als onze plaats dat veronderstelt.

Deze beiden richten deze brief 1Th 1: 1 aan de gemeente, die te Corinthiërs 1) is a), de geheiligden in Christus Jezus, in wiens levensgemeenschap zij als leden van de gemeente staan, de geroepen heiligen (Rom. 2: 7) 1)met allen, die, geroepen en geheiligd, de naam van onze Heere Jezus Christus (Hand. 2: 21; 9: 14. aanroepen in alle plaats, beide hun en onze Heere 2).

Joh. 17: 19. Hand. 15: 9. 1 Thessalonicenzen. 4: 7. b) Efeziers 1: 1. c) 2 Tim. 2: 22.

Corinthiërs, de vanouds beroemde handelsstad, op de Isthmus (landengte die het noordoostelijk gedeelte van Griekenland of Hellas met het zuidwestelijk deel of de Peloponnesus verbindt), de weelderige zetel van beschaving, alsmede van zedeloosheid, al nu van de schaamteloze Aphrodite-dienst (Venus-dienst) was het doel van de tweede zendingsreis van de apostel geweest. Gedurende zijn anderhalfjarig oponthoud van de herfst van het jaar 52 tot pasen 54 na Christus vestigde hij daar het Christendom en stichtte daar een Christelijke gemeente, die dadelijk in het begin voornamelijk uit Christenen uit de heidenen bestond (Hand. 18: 1-17). Toen vervolgens een half jaar later, in de herfst van het jaars 54 de welsprekende en in de Schriften geleerde, Alexandrijns gevormde Apollos, die van een Johannis-discipel tot een volle belijder van Christus door Priscilla en Aquila bekeerd was, van Efeze naar Corinthiërs verhuisde (Hand. 18: 24 vv.), werd hij de gelovigen daar tot groot nut. Door zijn bekwaamheid in de uitlegging van de Schrift overtuigde hij toch de Joden in openbare gesprekken nadrukkelijk, dat Jezus de Christus was. De kunstmatige en redekunstige vorm, waarin hij het Evangelie verkondigde, was aan de gemeente wel bevorderlijk tot kennis, maar, omdat die zozeer zich onderscheidde van de eenvoudige manier

van Paulus (Hoofdstuk 2: 1 vv. ; 3: 1 v.) en zich bewoog op het gebied van apologie en typologie, gaf zij tevens aanleiding tot die beginselen van partijvorming, die later op zo verwoestende manier zich uitbreidde. Naar Hoofdstuk 16: 7 en 2 Kor. 2: 1; 12: 14, 21; 13: 1 te oordelen bracht de apostel te Corinthiërs een tweede bezoek, dat echter in de Handelingen niet wordt bericht. Dit had plaats in de zomer van het jaar 56, gedurende de meer dan tweejarige werkzaamheid van Paulus te Efeze Ac 19: 20. Hij kwam dan toen ook over Macedonië hierheen, om tot een collecte voor de arme gemeenten in Judea op te wekken en wat hij nu zag en opmerkte, vervulde hem met treurigheid. Onder de indruk van zijn droefheid en zorg richtte hij aan Timotheus te Efeze zijn eerste brief; toch scheen hem de tijd toe nog niet rijp te zijn voor een krachtig ingrijpen; integendeel begaf hij zich met zijn begeleider Titus op een nieuw arbeidsveld naar het eiland Kreta, waar hij na de stichting van een Christelijke gemeente tot verdere ontwikkeling van haar deze helper achterliet. Te Efeze aangekomen richtte hij, om af te zien van de brief aan Titus, een schrijven naar Corinthiërs, dat wij weliswaar niet meer bezitten, maar waarop toch in Hoofdstuk 5: 9 uitdrukkelijk wordt gedoeld. Daarin bestraft hij datgene, wat hij volgens eigen opmerking had erkend als bestraffing nodig te hebben. Ook gaf hij uitzicht op een snelle wederkomst, ten einde met beslistheid op te treden, volgens een plan, dat wel is waar later in deze oorspronkelijke opvatting (2 Kor. 1: 15 v.) niet tot uitvoering is gekomen. Intussen bereikte hij daarmee niet wat hij wilde, integendeel werd nu door zijn tegenstanders de beweging tegen hem met dubbele hevigheid voortgezet. Tengevolge daarvan kwam vervolgens in de volgende lente (67 na Christus) van de kant van de Corinthiërs met afvaardiging van een bijzonder gezantschap, dat uit Stefanas, Fortunatus en Achaïcus bestond, een schrijven tot hem, waaruit hij zag, dat enige van zijn uitdrukkingen verkeerd waren verstaan. In dit schrijven probeerde de gemeente zijn bestraffingen op grond van zogenaamd apostolische overleveringen te ontzenuwen en hoewel onder velerlei beleefde spreekwijzen, gaf zij te kennen bij deze overleveringen te zullen blijven eerder dan dat zij zich aan Paulus verordeningen onderwierp (Hoofdstuk 5: 9 en 7: 1; 8: 1 vv. ; 11: 2 vv Gelijktijdig ontving de apostel door die van Chloë's huisgezin (Hoofdstuk 1: 11) mondelinge berichten, die het beeld volmaakten van de verwarring, die te Corinthiërs heerste, zoals wij die later in bijzonderheden zullen moeten beschouwen. Hij zendt nu Timotheus en Erastus op de weg over Macedonië naar Corinthiërs, ter voorbereiding van de collecte, die voor Judea te houden was, bij welke gelegenheid de eerste de vijandschap, tegen de apostel opgewekt, moet onderdrukken en ophelderingen aan de gemeente moet geven. Aan de drie bovengenoemde afgevaardigden geeft hij tevens zijn antwoord in deze eerste brief aan de Corinthiërs bij hun terugreis over zee mee, die omstreeks pasen van het jaar 57 na Christus plaats heeft. Het naschrift, dat men aan deze brief heeft toegevoegd, blijkt dus in zo verre onjuist als aan de ene kant aan de drie overbrengers van de brief, Stefanas, Fortunatus en Achaïcus, niet als vierde Timotheus had moeten worden gevoegd en aan de andere kant deze niet te Filippi in Macedonië, zoals men met verkeerde verklaring van Hoofdstuk 16: 5 aanneemt, maar te Efeze geschreven en van daar afgezonden is.

De laatste woorden: "beide van hen en van ons" worden makkelijk beter verklaard met de plaats, dan door de bijvoeging van de Staten-overzetters is geschied. Zo is de Lutherse vertaling, insgelijks v. d. Palm, "zo tot hun als tot onzen, d. i. zo te Corinthiërs zelf als hier te Efeze; waar zich nu vele Corinthiërs bevinden, de drie afgezondenen van de gemeente, Chloë met haar gezin, waarschijnlijk Sosthenes en anderen. " Men tekent er bij aan: "De apostel roept met bepaalde bedoeling de Corinthiërs voor de aandacht, dat zij tot de grote Christelijke gemeenschap behoren, opdat zij het verderfelijke van hun neiging tot scheuringen, waardoor het lichaam van Christus gedeeld wordt, voelen en zich daarvoor leren schamen. "

Genade zij u en vrede van God onze Vader en de Heere Jezus Christus (Rom. 1: 7 en "1Th 1.

II. Vs. 4-9. Voordat de apostel overgaat de verschillende verkeerdheden in de gemeente te bestraffen, dat het hoofddoel van deze zijn brief is, erkent hij eerst met dankbaarheid jegens God het goede, dat bij haar aanwezig is. Aan hetgeen Gods genade in Christus Jezus haar reeds heeft geschonken, verbindt hij de hoop, dat deze genade zich ook voortaan aan haar niet onbetuigd zal laten, maar haar zal bewaren, bevestigen en volmaken.

EPISTEL OP DE ACHTTIENDE ZONDAG NA TRINITATIS

In het Evangelie van de Zondag (MATTHEUS. 22: 34 vv.) leidt de Heere de gedachten van de Farizeeën van de wet tot het Evangelie. Deze vroegen naar het voornaamste gebod in de wet. Hij gaf hun te kennen dat alle kennis van de wet ons niets kan baten, maar dat Christus als zijn God en Heere te erkennen beter is en alleen tot zaligheid leidt. Wel is het een genade van God, dat Hij de wet heeft gegeven, want de wet is ons nodig als een tuchtmeester tot op Christus. Maar heerlijker is de genade van de Heere daarin geopenbaard, dat Hij ons in Christus de ware gerechtigheid en de eeuwige zaligheid geschonken heeft. Als de zanger van de 119de Psalm de wet van de Heere roemt en zegt: "hoe lief heb ik uw wet, zij is mijn betrachting de hele dag, hoeveel te meer hebben wij dan reden het dierbare Evangelie te roemen, zonder hetwelk de wet toch slechts de dood aanbrengt! " Daarom heeft Paulus wel recht, als hij hier God begint te danken voor de genade, die Hij de Corinthiërs in Christus Jezus heeft geschonken; zo’n genade is alle dankzegging waard.

Het vorige zondags-epistel heeft gehandeld over de kerkelijke gemeenschap; zij heeft de eenheid van de kerk zeer beslist op de voorgrond gesteld. Bij dit hoofdstuk over de Kerk blijft het epistel, dat voor ons ligt. Daarin wordt de Kerk als de bestuurster van alle genadegiften en als de bemiddelaarster van alle gemeenschap met de Heere tot aan het einde geprezen.

Toen de apostel deze brief begon, had hij zonder twijfel het doel om bekend geworden verkeerdheden van de gemeente te bestraffen. Er bestond een aanzien van mensen en verscheurende partijzucht, de tucht was verzuimd, zodat men tot zware zonden van het vlees was vervallen, de tafel van de Heere was onteerd, zelfs valse leer in een hoofdstuk van het Christelijke geloof, de leer van de opstanding van de doden, was ingedrongen. Toch was in de gemeente een goede kern aanwezig, die de verbetering van het verkeerde mogelijk maakte en niet tevergeefs op een heilzaam gevolg van de berisping deed hopen. De apostel dankt dadelijk aan het begin van zijn brief zijn God, voor de zichtbare uitwerking die de prediking van Christus te Corinthiërs heeft gehad en voor de zegen voor tijd en eeuwigheid, die zij heeft teweeggebracht en zijn waarheid en vrijmoedigheid staat ons niet toe, in deze dankzegging voor God een onware en onwaardige vleierij te zien, waardoor hij zijn bittere artsenij in enig opzicht zou hebben willen verzoeten. Hij heeft de aanklevende zondige gebreken weten te onderscheiden van de goede grond, die aanwezig was en de wijsheid van een geestelijke vader betoond. Nu zal het met de Christelijke kerk in het algemeen altijd zo zijn als met deze gemeente te Corinthiërs. Er zal altijd een kern van iets goeds aanwezig zijn, die dankzegging voor God waardig en een grond van hoop is. En er zullen ook ten alle tijde zonden, verkeerdheden en gebreken aanwezig zijn, die bestraft moeten worden en verootmoediging en verbetering noodzakelijk maken. Soms zal het goede met kracht op de voorgrond treden en de kerk van de Heere als de stad op de berg worden gezien; maar gewoonlijk wordt het verkeerde ons meer duidelijk, omdat het zich erger vertoont en wij ook, helaas, meer ogen

ervoor hebben en liever berispen dan prijzen; want het prijzen maakt ootmoedig, het berispen bevredigt onze ijdelheid.

Ons epistel is een spiegel voor onze gemeente. Een blik daarin kan 1) ons verootmoedigen, 2) ons vertroosten.

Onze tekst, een spiegel voor herders en gemeenten: 1) de herders moeten op de apostel lijken in wijsheid van gedragingen, b) in innigheid van het gebed, c) in hoop op goede uitkomst; de gemeenten moeten de Corinthiërs gelijken, a) in rijkdom van kennis, b) in beoefening van hetgeen men kent, c) in verlangen naar volmaking.

Waarvoor wij God het meest te danken hebben: 1) voor de genade van God, die ons rijk maakt in kennis van de zaligheid; 2) voor de macht van God, die deze kennis bij ons tot een kracht doet worden; 3) voor de trouw van God, die het aangevangen goede werk tot een zalig einde leidt.

Over de dankbaarheid aan God: 1) dankbaarheid aan God volgt op Zijn genade vs. 4-7; 2) Gods genade volgt op onze dankbaarheid vs. 8 en 9

Wat de roeping tot de gemeenschap met Christus ons aanbiedt:
licht tot onze kennis, 2) kracht voor ons leven, 3) troost voor ons einde.

Over de rijkdom van de Christen: 1) waarin die bestaat, 2) hoe die onderhouden en bewaard wordt.

De ware Christen heeft 1) de grootste schat, 2) het prachtigste kleed, 3) het schoonste huis, 4) het uitgestrektste veld, 5) de machtigste vriend.

Ik dank mijn God, die God, met wie ik in zo’n gemeenschap sta, dat ik mij aan Hem heb overgegeven, zoals Hij Zich aan mij heeft gegeven en dat Hij Zich weer aan mij geeft, zo vaak ik mij aan Hem geef, Ik dank Hem allen tijd over u (vgl. Rom. 1: 8. 1 Thessalonicenzen.
2 v. 2 Thessalonicenzen. 1: 3 vanwege de genade van God, die u gegeven is, sinds u in Christus Jezus bent, in Zijn gemeenschap bent gebracht (Joh. 1: 14 en 16).

Merk op hoe vaak de apostel in deze verzen de woorden "onze Heere Jezus Christus" herhaalt. Hoe treffend is het onderscheid tussen deze taal en die van menig erkend Christen, zelfs van menig Evangeliedienaar. De naam van onze Heere Jezus was voor hem de zoetste melodie. Hij was niet bevreesd te menigvuldige of te eervolle vermelding van Hem te maken. Aan alles wat naar Christus werd genoemd, gaf de apostel zijn gewone groet, wensend ten hun behoeve de vergevende genade, de heiligende gunst en de vertroostende vrede van God door Christus Jezus. Deze zegen brengt het Evangelie aan en deze zegen zal ieder prediker van het Evangelie van harte wensen en bidden dat het lot zij van allen, voor wie hij arbeidt. Genade en vrede; de gunst van God en de gemeenschap met Hem. Dat is in waarheid de som van alle zegeningen. "De Heere verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede" was de zegening onder het Oude Testament (Num. 6: 26). Door het Evangelie worden wij geleerd hoe wij die vrede van God verkrijgen; het is in en door Christus. Zondaars kunnen geen vrede met God hebben, noch enig goed van Hem dan door Christus.

a) Dat u namelijk in alles rijk bent geworden in Hem en alle zaken, die tot een ware Christelijke staat behoren, in alle rede (Hoofdstuk 4: 19 v. 2 Kor. 8: 7) en alle kennis.

Kol. 1: 9.

Op een korte groet (vs. 1-3) volgt nu de eigenlijke inleiding (vs. 4 vv.), als het ware om de zegen in een dankgebed te voltooien. Hierin stelt hij de staat van de genade van de gemeente voor, ziet blij op de oorsprong terug en vervolgens met blijde hoop naar het doel en de voleindiging. Nog houdt hij de bestraffing van de grote gebreken terug, maar met edele waardigheid, wijsheid en liefde, die zowel moeten dienen om te winnen als om te beschamen, zo bereidt hij het openen van hun harten voor. De dankzeggingen, waarmee de apostolische brieven (met uitzondering van weinige, die ze om bepaalde redenen weglaten) beginnen, ademen de frisse geest van het oorspronkelijk Christendom en geven aan de zendbrieven een hartelijkheid en plechtigheid, iets priesterlijks en liturgisch.

Wat de apostel schrijft is waarheid; het gaat hem van harte, hij verheugt zich werkelijk, dat het goede aanwezig is en grond tot hoop voor de toekomst. Dit komt voort uit de vaderlijke gezindheid; het is, zoals de Wette zegt een onwillekeurige uitdrukking van het gevoel, dat bij de apostel, als hij denkt aan een Christelijke gemeente, blij, dankbaar en vol hoop is, zelfs als hij iets heeft te berispen en terecht te wijzen. Het is echter ook geen zelfmisleiding of valse inbeelding; want hoe groot ook de gebreken mochten zijn, het werk van de Goddelijk genade was toch aanwezig met al de rijkdom van haar gaven. Hierop wordt ook in het verder deel van de brief gewezen en de hoop op de bevestigende werkzaamheid van de Heere en op de trouw van God, die haar tot het doel van de volmaaktheid zal leiden, had toch deugdelijke grond. In dat alles nu is geen menselijke berekening, maar het is volgens de ware wetten van de psychologie, vooral volgens de wet van de liefde, die alles gelooft en alles hoopt; die gezindheid heeft ten gevolge wat menselijk verstand op zelfzuchtige manier gewoon is te berekenen.

Evenals het God niet berouwde dat Hij Zijn gemeente te Corinthiërs vergaderd had, deed het ook Zijn knecht geen leed, maar hij was altijd vol dankbaarheid daarover, dat hij verwaardigd was de prediking van Christus naar Corinthiërs te brengen. Hij toch zag op de genade, die hij de geroepenen heilige met vertrouwen kon toewensen, omdat zij een woonplaats onder hun gevonden had in het woord van de genade. Laat ons toch het ziekenhuis van de Kerk leren aanzien met de ogen van Paulus en van Luther.

Die de Kerk daarnaar wil beschouwen, dat er nog veel gebrekkigs of onreins wordt gevonden onder degenen, die Christenen heten, die zal de Kerk, ja het Evangelie en Christus missen en nooit een Kerk vinden.

Het "allen tijd", dat van het danken wordt gezegd, moet niet streng naar de klank van de woorden, maar naar het innige van de bestendige liefde worden afgemeten; vgl. Fil. 1: 3 v.

Het algemene "in allen dele" wordt door de apostel nader begrensd door de bijvoeging: "in alle rede en alle kennis. " Onder rede hebben wij te verstaan, de gave en het vermogen van de rede, de menigvuldige mededeling en aanprijzing van de zaligheid, want de naast elkaar plaatsing van de beide woorden, zoals die ook elders bij Paulus wordt gevonden, laat niet toe het eerste op te vatten van het woord, dat tot de Corinthiërs is gekomen, maar laat alleen toe ook daarbij als bij het andere te denken aan eigen begaafdheid. Met bepaalde bedoeling noemt de apostel juist deze twee stukken; want niet over alle overige vruchten van de levendmakende genade kon de apostel getuigen, dat zij daaraan rijk waren.

Aan de gemeente is een zeldzame gave van de rede eigen, een bewonderenswaardige gemakkelijkheid om te spreken, bovendien een diep inzicht een bewonderenswaardige kennis van de waarheid. Zeldzaam vindt men deze gaven bij elkaar; meestal is de gave van de rede niet verleend aan hem, die zich verheugen mag in de gave van de kennis, zodat de schatten van wijsheid en van kennis, die hij door diep onderzoek van God genade heeft gevonden, geen juiste vruchten dragen voor het geheel en omgekeerd is het toch zo vaak het geval, dat aan hem, aan wie de gave de rede geschonken is, de gave van de kennis onthouden is, zodat zijn rede alleen over de oppervlakte heengaat. Te Corinthiërs bleven deze beide gaven in evenwicht. De Corinthiërs waren rijk aan alle rede, het woord van de wijsheid zowel als het woord van de kennis, de toespraak van vermaning zowel als de toespraak van de vertroosting, het woord van de profetie tot de mensen, als ook het woord van de glossolalie (spreken met tongen) tot God (vgl. Hoofdstuk 12: 8) was in hun macht. In alle kennis hadden zij de overvloed, kennis van de raad van de zaligheid, kennis van de hoogten van de genade en kennis van de diepten van de zonde, kennis van het getuigenis en kennis van de toekomst van de Heere Jezus Christus.

Zoals de getuigenis, de prediking van Christus bevestigd is onder u, in uw harten, omdat u haar gelovig heeft aangenomen en tot hiertoe bewaard, hetgeen ten gevolge heeft gehad dat u, zoals te voren gezegd is, in allen delen rijk bent geworden.

Zodat het u aan geen gave van de Heilige Geest ontbreekt, maar wat de charismata "Ro 12:
betreft de vergelijking met elke andere gemeente kunt doorstaan, verwachtend de openbaring van onze Heere Jezus Christus (Filip. 3: 20 v. Titus 2: 13 v.).

De prediking van Christus is in de Corinthiërs bevestigd, namelijk door God, door middel van de inwendige werkingen van de Geest, die met het woord van de Geest gepaard gingen. Door de overtuigende inwerking van de Heilige Geest is hun de waarheid van de getuigenis van Jezus bevestigd en zij zijn in het geloof daarom steeds vaster geworden, Deze bevestiging heeft ten gevolge dat zij in geen gave van de genade bij anderen achterstaan, maar dat zij zich over de Goddelijke zegeningen van het Christendom in even zo rijke mate mogen verheugen, als andere gemeenten, die staan in het geloof. Het bezitten van de geestelijke gaven, hetzij die tot lering en vermaning, tot regeren of tot dienen van de gemeente nodig is, of dat zij tot bevordering van enen Christelijke wandel moeten dienen wordt aan de Corinthische gemeente in rijke mate geschonken.

Wat een rijkdom hadden de Corinthiërs, hoe vol goederen was hun ziel. De apostel dankte daarvoor zo vaak hij aan hen dacht! Toch ontbrak hun allen iets, dat eerst nog moest komen; de persoonlijke, lichamelijke verschijning van hun Heer, het aanschouwen van Hem, zoals men dat in de veertig dagen tussen Pasen en Hemelvaart mocht genieten. Rijk in alle opzichten leven zij toch in een zekere verwachting, om nog meer te ontvangen en met de zoete bevrediging voor het tegenwoordige verenigt zich een heilig verlangen naar de toekomst. Hadden zij dit verlangen niet gehad, dan zouden zij minder tegen het gevaar van afmatting beschermd zijn; want de mens, die gelukkig is en rijk in alle goederen, overvalt de gerustheid en traagheid als een zware lucht, als hij niet steeds door de verwachting van de toekomst en door een zekere hoop wordt opgewekt. Al de geestelijke rijkdom zonder hoop is daarom niet voldoende de mens geheel gelukkig te maken en hem dat geluk te verzekeren; men zou kunnen zeggen, dat tot ware rijkdom wezenlijk de hoop behoort, evenals tot het ware bezit het besteden, zonder hetwelk het woord bewaarheid wordt, dat geschreven staat: "Die niet heeft van die wordt genomen ook dat hij heeft. " Terwijl nu de apostel van het wachten van de Corinthiërs op de wederkomst van hun Heere spreekt, maakt hij in de grond van de

zaak slechts de beschrijving van hun geluk volledig. Hij stelt er geen grenzen aan, hij breidt die uit en toont hun zo grond en bodem waarop zijn laatste wens voor hen kan worden vervuld.

Die God, die Zijn werk aan u is begonnen, om in u de prediking van Christus krachtig te doen worden (vs. 6. 2 Kor. 1: 21 v. u ook zal bevestigen tot het einde toe van de tegenwoordige wereld (MATTHEUS. 24: 13), om onstraffelijk te zijn in de dag van onze Heere Jezus Christus, om voor Zijn rechterstoel te kunnen bestaan (Rom. 14: 10 vv. Kol. 1: 22 vv. Fil. 1: 6. 1 Thessalonicenzen. 3: 13; 5: 23).

God is getrouw (Hoofdstuk 10: 13. 1 Thessalonicenzen. 5: 24. 2 Thessalonicenzen. 3: 3 waardoor u geroepen bent tot a) de gemeenschap van Zijn Zoon Jezus Christus, onze Heere reeds voor de tegenwoordige tijd, die gemeenschap in die dag zal worden volmaakt (Joh. 17: 24).

Jer. 32: 40 vv. Joh. 15: 5. 1 Joh. 1: 3.

De ouden vonden in de belofte: "die u ook zal bevestigen tot het einde", een zachte wenk, dat het bij de Corinthiërs nog ver af was van vastheid; maar ik kan voor iemand van God bidden, dat hij bevestigd wordt, zonder dat ik daarmee van hem zeg, dat hij op een riet lijkt, dat de wind heen en weer beweegt, zonder dat hij de sterkte, de standvastigheid in het geloof heeft verloren. Wij ontkomen niet, dat zich een groot deel van de gemeente te Corinthiërs door allerlei wind van lering liet meeslepen; maar de apostel denkt hier niet aan deze wankelende en zwakke zielen. Hij ziet de gemeente in haar geheel, met ogen en harten naar de hemel gewend, de openbaring van onze Heere Jezus Christus verwachtend; en dan kan hij niet anders dan uit de diepste grond van zijn harten tot God bidden, dat God ze tot het einde bevestigt.

De apostel, een vijand van alle pelagianisme, brengt niet slechts de beginnende, maar ook de voortgaande en voleindigende werkzaamheid bij de vernieuwing van de mens alleen tot God terug. De mens heeft alleen de negatieve werkzaamheid, dat hij de genade niet weerstaat.

De gemeenschap van Jezus Christus, waartoe God ons roept, omvat de gehele verhouding, waarin wij door de kracht van het gehoorde en geloofde woord en van het ontvangen Sacrament zijn geplaatst, van het kindschap bij God, dat wij in Hem hebben, tot aan de erfenis van de heerlijkheid, die wij met Hem delen.

Het is opmerkelijk hoe de apostel opzettelijk de naam van de Heere Jezus Christus en wel in al de betekenis van het woord, zowel in het opschrift (vs. 1-3), waar hij vier malen, als ook in deze inleidende woorden (vs. 4-9), waar hij vijf maal voorkomt om onmiddellijk daarop (vs.
voor de tiende maal weer te keren, de gemeente altijd weer voor de geest roept. Met de indruk, dat in een Christelijke gemeente Christus het één en het alles is, moet zij, die gevaar loopt het Christendom als een zaak te gaan behandelen van menselijk goedvinden, zich gereed maken de vermaningen, bestraffingen en leringen te vernemen.

Gods getrouwheid is niet de getrouwheid van een kortzichtig mens, die niet altijd doorziet wat hij belooft of aan wie hij belooft en die zeer vaak belooft zonder wijsheid of bedachtzaamheid. Maar het is de getrouwheid van de Alwetende, die ons geheel, die al onze behoeften kent, van de Alwijze, die weet wat er nodig is om ze te vervullen. Gods getrouwheid is niet de getrouwheid van een beperkt en afhankelijk schepsel, hoe hoog dan

ook in aardse macht gestegen, die vaak meer belooft dan hij houden kan; maar het is de getrouwheid van de Almachtige, van Hem die spreekt en het is er, die gebiedt en het staat er. Gods getrouwheid is niet maar de getrouwheid van de strakke Onveranderlijkheid, van de koude Waarachtigheid, van de strikte Rechtvaardigheid, maar het is ook getrouwheid van de liefde, van de wijze, werkzame, alvermogende, voor en met haar schepselen levende en werkende liefde, van de goedertieren liefde, die haar lust heeft in beloven en vervullen, van de barmhartige liefde, die de ongelukkigste met haar schoonste beloften vertroost, van de genadige liefde, die door dit te zijn het hart van onwaardigen hoopt te veranderen, van de lankmoedige liefde, die met kleingevoeligheid en wantrouwen geduld heeft, opdat zij ze overwint. Hoe groot is de rijkdom van beloften, door deze liefde over haar voorwerpen uitgestort; hoe kostelijk, hoe verscheiden. Hier zijn beloften voor de tijd en beloften voor de eeuwigheid; beloften voor de levensweg, beloften voor de weg ten leven, beloften voor hart en huis en nakroost en alle geslachten, beloften voor de dag van de druk, beloften voor de dag van de verzoeking, beloften voor het dal van de schaduwen van de dood, beloften van schuldvergiffenis, van verzoening, van rechtvaardigheid, van vrede met God, beloften van wedergeboorte en van vernieuwing, van heiliging van het hart, van voorlichting en geleide, van bewaring en loutering, beloften van een zalige eeuwigheid en van een eeuwige heerlijkheid, beloften van de overwinning van de wereld, van de medewerking aller dingen ten goede, van de blijvende gemeenschap van God en van een toekomstige aanschouwing van God, beloften van de hulp van een genade, die tot alles en onder alles genoeg zal zijn en van de genietingen van een liefde, waarvan niets scheiden zal. En te weten dat God getrouw is, overtuigd te zijn dat al deze beloften de ene na de andere vervuld, zeker vervuld, volkomen vervuld zullen worden. O onuitsprekelijke bron van vertroosting, van Gods getrouwheid overtuigd te zijn. Het is bij de ondervinding van de wisselvalligheid van het lot, van de ontrouw van de mensen en van de teleurstellingen, waaraan een vals vertrouwen op het goed van de wereld blootstaat; het is temidden van dat alles, verzekerd te zijn van de liefde van een hart, dat ons zijn trouw ook door het toelaten en beschikken van deze ondervindingen bewijst en des te dierbaarder maakt. Het is op de donkerste wegen, in de treurigste verlatenheid, in de hooggaandste benauwdheid te rekenen op trouwe ogen, die ons overal gadeslaan, die ons overal bewaken; op trouwe oren, altijd open voor ons geroep, altijd horend naar ons geschrei; op een trouwe hand, die machtig is alles te veranderen, die in zes benauwdheden helpt en de zevende verbiedt tot ons te genaken. Het is bij het ontvallen, het ontzinken, het ontberen van alle andere levensvreugd, te leven bij de woorden van de belofte, die uit de mond van God uitgaan: God is getrouw! Zich dit te herinneren op de weg ten leven bij het eerste zwakke begin, de geringheid van de vorderingen, de moeilijkheid van de verharding, de vele verzoekingen, het herhaalde zwijgen, de gedurige ontrouw en het toenemend wantrouwen aan eigen kracht; het is weer een moed te grijpen, het is zich te sterken met de gedachte aan een liefde, die niet laat varen de werken van haar handen, die ons niet verwerpt om het glibberen van onze voet, die door onze ontrouw niet ontrouw wordt, die zichzelf niet verloochenen kan en die het voor ons zal voleinden.

Hierop wendt de apostel zich in het eerste deel van de brief tot bestraffing van die verkeerdheden, die bij de Corinthische gemeente bestaan en die hem uit eigen ervaring of door mondelinge mededeling bekend geworden zijn (vs. 10. Hoofdstuk 6: 20).

In vs. 10-Hoofdstuk 4: 21 spreekt hij eerst over de partijen, die in de gemeente zijn gekomen. Hij wijst op Christus als het enige middelpunt van het geloof en verdedigt tegenover de beschuldigingen van de partij van Apollos zijn kunsteloze manier van evangelieprediking.

Vs. 10-31. Door een vermaning tot eenheid in belijdenis en een waarschuwing tegen partijschappen vooraf te laten gaan, baant zich Paulus de weg om mee te delen hoe hem bekend is, dat in Corinthiërs vier fracties bestaan, die van Paulus, van Apollos, van Céfas en van Christus (vs. 10-12). Hij trekt eerst te velde tegen degene, die zich naar zijn naam noemt. Zoals in het algemeen alle partijschap een gezond Christelijk bewustzijn tegenspreekt, dat alleen weet van de Ene, ongedeelde, allen gemeenschappelijk toebehorende en alles door de band van de gemeenschap verenigende Christus, zo is het ook zeker dwaasheid zich te noemen naar een bijzonderen apostel, al is die ook de stichter van de gemeente en haar geestelijke vader. Daardoor wordt aan Christus de eer ontnomen, die Hem toekomt en de doop in diens naam achtergesteld. Daartoe heeft Paulus des te minder aanleiding gegeven, naarmate hij zelf minder de doop heeft bediend (vs. 13-16). Terwijl de apostel er grote betekenis aan hecht, dat het prediken van het Evangelie zijn eigenlijke roeping is en daarbij aanmerkt, op welke manier hij dat moet doen, brengt hij de strijd nu over tot de tweede fractie, die Apollos tot haar schulddrager gemaakt heeft. Bij haar komt het meest de eigenaardig Griekse geest tot uitdrukking, die op schoonheid van vorm en glans van wijsheid doelt, waarom de verdere uiteenzetting nu bijzonder op het oog heeft om menselijke liefhebberij en menselijke wijsheid te doen kennen als door God geoordeeld, sinds Hij in Christus Jezus Zijn rijk heeft opgericht (vs. 17-31).

Maar ik bid u, broeders, door de naam van onze Heere Jezus Christus, terwijl ik u op de naam wijs, die de éne belijdenis van alle gelovigen uitmaakt en u daarmee de beweegredenen voorhoud tot opvolging van mijn vermaning (Rom. 12: 1; 15: 30. Matth. 23: 8 en 10), a) dat u allen hetzelfde spreekt en dat onder u geen scheuringen zijn, maar dat u samengevoegd bent in een zelfde zin en in eenzelfde gevoelen, in gelijke denkwijze en overeenstemmend oordeel.

Filippenzen 2: 2; 3: 16. 1 Petrus 3: 8.

Want mij is van u bekend gemaakt, over u ter ore gekomen, mijn broeders, door die van het huisgezin Chloë zijn (Rom. 16: 10, 11), dat er twisten onder u zijn.

Nadat Paulus de gemeente van God te Corinthiërs heeft beschouwd, zoals zij in Jezus Christus was, richt hij nu de blik daarop, hoe zij de genade, haar gegeven, gebruikte en in het leven voor ogen stelde. Daar ziet hij veel treurigs, maar altijd houdt hij in het oog dat het broeders zijn, waartoe hij spreekt en daarom grijpt hij ze aan bij hun belijdenis van de Heere Jezus Christus, met het vertrouwen dat de getrouwe God ze niet zal laten loslaten, maar hen altijd meer geheel zal inleiden, ook door middel van deze brief, in de gemeenschap van Zijn Zoon, waartoe Hij ze geroepen heeft. In de brief aan de Romeinen volgt het: "Ik vermaan u, broeders! " eerst in het 12de hoofdstuk op de leer, hier staat het dadelijk aan het begin, onze brief van het begin kenmerkend als een brief van vermaning; slechts daarnaast, zegt Luther, maakt hij enkele uitstappen tot heilrijke lering.

Door middel van dezelfde naam, die hem van het voorafgaande af (vs. 1-9) in de oren klinkt, richt de apostel zijn vermaning tot de Corinthiërs. Deze naam moet aan de vermaning ingang verschaffen en nadruk verlenen. Zij moeten aan haar gehoor geven als aan een, die zich op die naam beroept. Want het is hier daarom te doen, dat allen die naam voor zich laten zijn, wat die voor de Christen moet zijn wanneer hij hen vermaant tezamen "hetzelfde te spreken". Zo zegt hij namelijk, ziende op de belijdenis alleen van de naam van Christus en niet, zoals in 2 Kor. 13: 11. Filippenzen 2: 2 "eensgezind" te zijn, omdat hij zulke verdeeldheden in de gemeente moest berispen, die niet zozeer hun oorsprong hebben in uit elkaar lopende richtingen van het Christelijk leven, als wel in een onderscheiden, maar steeds tevens valse en

zich steeds in verkeerde belijdenis openbarende verhouding tot menselijke persoonlijkheden. (V.).

Zo zijn dan ook de scheuringen, waarop hij wijst, geen scheuringen die op de leer betrekking hebben, maar scheuringen van de gemoederen, partijschappen, doordat men zich aan verschillende leraars aansloot en een andere manier volgde van de leer op te vatten en toe te passen. Het beweegt zich op ethisch, niet op kerkelijk gebied.

Wij zien in deze scheuringen, die de apostel afleidt van de hoogmoed en de te grote waardering van menselijke gaven en eigenaardigheden, de grote beweegbaarheid, de politieken partijgeest en de filosofische strijdlust van de Hellenen op Christelijken bodem verplant - een eigenaardigheid, die de Griekse kerk aan de ene kant in staat stelde om in de twisten van de eerste eeuwen over de leer een hoogst belangrijke rol te spelen, maar die aan de andere kant een van de hoofdoorzaken van haar later verval was.

De woorden "zin" en "gevoelen", waarvoor de apostel eenheid en gelijkheid vraagt, hebben daarop betrekking, dat men te Corinthiërs over belangrijke zaken verschillend dacht en ten gevolge van deze verschillende gedachten onderscheiden meningen en oordelen partijdig vormde en tegen elkaar verdedigde. In plaats daarvan nu moeten de Corinthiërs in Christelijk denken en oordeel en overeenstemmen, hun juiste verhouding moet in gelijk denken en gelijk menen zich openbaren. Van beide, van de Christelijke overeenstemming in gedachten en meningen, is de twist, in vs. 11 berispt, de openbaring van het tegendeel, zodat dus die gelijkheid volstrekt niet uitsluit het welwillend bespreken van afwijkende punten in denken en beoordelen, om tot beter verband en tot overeenstemming te komen, maar wel partijdigheid en vijandschap.

Of Chloë (d. i. de bloeiende), de vrouw, door wier huisgezin Paulus te Efeze het eerst bericht kreeg van de scheuringen te Corinthiërs, zelf te Corinthiërs leefde en de haren naar Efeze waren gekomen, of dat zij te Efeze woonde en de haren van een reis naar Corinthiërs waren teruggekeerd, is onzeker. Dat tot haar huisgezin zullen behoord hebben de mannen, in Hoofdstuk 16: 17 genoemd, Fortunatus en Achaïcus, is in elk geval zeer onwaarschijnlijk.

Uit begeerte naar verbetering iets op een gepaste plaats mededelen, is geen zonde tegen het negende gebod. Men moet zich er echter voor hoeden, dat er niets buiten de waarheid aan wordt toegevoegd. Ook moeten leraars niet elk verhaal geloven, zij moeten eerst zeker van de zaak zijn, voordat zij iets in het openbaar bestraffen.

En dit zeg ik, dit bedoel ik, als ik van scheuringen spreek, dat een ieder van u zegt: "Ik ben van Paulus"; en een ander: "ik van Apollos" (Hoofdstuk 3: 4; 4: 6. Hand. 18: 24 vv.) en weer een derde: "ik van Céfas" en een vierde: "ik van Christus" (Hoofdstuk 3: 22 vv. 2 Kor.
7

Wat de scheuringen betreft moet wel in het oog worden gehouden dat zij nog volstrekt niet tot uitwendige afscheiding waren overgegaan, of zich in sekten verdeeld hadden (vgl. Hoofdstuk 23). Er waren integendeel alleen steeds weer terugkerende twisten onder hen, ten gevolge van bijzondere voorliefde voor de ene of andere leraar, zoals die nog tegenwoordig in gemeenten kunnen voorkomen, waarin leraars arbeiden, die onderscheiden gaven hebben, alhoewel zij in belijdenis één zijn. De een geeft aan deze, de ander aan een ander de voorkeur en daarover wordt gedisputeerd. Intussen was dat gevaarlijk genoeg om de apostel te

dwingen, dit met alle ernst te bestrijden, opdat uit deze verkeerdheid, die nu nog gemakkelijk kon worden weggenomen, niet iets ergers zou voortkomen.

Bijna algemeen wordt aangenomen, dat hier van vier partijen sprake is, die men door verschillende combinaties weer tot twee hoofdrichtingen zoekt te brengen. Het ligt het meest voor de hand de bekende tegenstelling van de apostolische tijd (heiden- of Jood-Christen) bij te halen, zodat wij twee richtingen zouden moeten onderscheiden, waarvan elk weer uit twee modificaties bestond, of zelfs wel onder dubbele partijnamen (van Paulus en Apollos aan de ene, van Céfas en van Christus aan de andere kant). Men heeft ook de vier partijen daardoor tot twee hoofdtegenstellingen proberen te brengen, dat men een apostolische richting onderscheidde, die zich aan menselijke tussenkomst van het Christendom aansloot (van Paulus, van Apollos, van Céfas) en een anti-apostolische, die geen dergelijke bemiddeling erkende (van Christus). De Christuspartij stelde men dan of aan de heidens-Christelijke, of aan de Joods-Christelijke kant, of men zag in haar een afzonderlijk verband, dat tegenover die beide tegenstellingen even exclusief was.

De volgorde wordt het eenvoudigst verklaard uit het geschiedkundig ontstaan van de partijen. Die van Paulus staat natuurlijk vooraan, omdat de gemeente van Paulus als haar stichter afhankelijk was en zij bij de neiging van het een deel tot Apollos, die later was opgetreden, toch te beschouwen was als de oorspronkelijke partij, die aan Paulus en zijn manier van prediken zich vasthield. Evenmin als echter Paulus een partijhoofd wilde zijn, lag dit in de mening van Apollos, zoals reeds daaruit is op te maken, dat hij, hoewel Paulus hem ertoe dwong, beslist weigerde een bezoek aan de gemeente te Corinthiërs te brengen, om geen voedsel aan de partijgeest te geven (Hoofdstuk 4: 6; 16: 12). Dat partijwezen was geheel zonder zijn toedoen ontstaan, al was het ook ten gevolge van zijn optreden, dat in Hand. 18: 27 v. wordt verteld. Zijn opvatting van het Evangelie was zonder twijfel in hoofdzaak Paulinisch; maar terwijl Paulus zich eenvoudigheid van voorstellen tot wet maakte, trad bij Apollos de Alexandrijnse geleerdheid en retorisch dialectische vorming meer op de voorgrond. Deze was het, die door een deel van de leden van de gemeente op zo’n hoge prijs werd gesteld dat zij Apollos boven Paulus stelden als een leraar van hogere vorming. Nu verhief zich tegenover de partij van Apollos een van Paulus, die de stichter van de gemeente als haar meester roemde en tot partijhoofd wilde maken. Terwijl dus tussen beide partijen er wel geen tegenstelling van godsdienstige denkwijze plaats vond en het hier alleen te doen was om zekere persoonlijkheden, zal de tegenstelling van een derde partij, die van Céfas of Petrus, wel op de godsdienstig zedelijke denkwijze betrekking hebben gehad. Het ontstaan van deze moet, omdat niet kan worden aangenomen dat Petrus te Corinthiërs is geweest, aan Judaïstische leraars worden toegeschreven, die zich op Petrus beriepen en er belang bij hadden tegenover de partij van Paulus en Apollos een streng wettische te stellen. Zij zullen zeker Petrus op de voorgrond hebben gesteld, omdat deze, die met de Heere zelf omgang had gehad, door Hem was onderscheiden. Het ligt nu voor de hand, dat zich tegenover de verschillende partijen, die zich aan Christelijke leraars en apostelen aansloten, anderen geplaatst zullen hebben, die alleen Christus noemden als het Hoofd, aan wie zij toebehoorden, maar op een partijdig uitsluitende wijze, zodat zij, in plaats van een verenigend element te zijn, de scheuring erger maakten; dat zijn dan die van Christus.

Gaat men van deze naam van de partij van Christus uit, die een oppositie schijnt te kennen te geven tegen de menselijke apostelnamen, dan blijkt daaruit dat die van Christus alle menselijke autoriteit willekeurig verwerpen en tegenover de aanhangers van elke apostel, tegenover de door God zelf gestelde middelen zich alleen aan Christus wilden houden. Evenzo willen vele sekten van de oudere en nieuwere tijd tegenover de kerkleer en alle

symbolen zich alleen op de Schrift beroepen, maar die dan in hun zin en door de bril van hun eigen traditie eenzijdig en verkeerd opvatten en terwijl zij de scheuringen van de kerk bestrijden, die slechts vermeerderen.

Is Christus gedeeld, zodat de ene partij dit deel, de andere een ander deel van Hem heeft? Is Paulus voor u gekruisigd en heeft hij daardoor u tot zijn eigendom verworven (Hand. 20: 28)? Of bent u in Paulus' naam gedoopt en daardoor tot geloof en gehoorzaamheid aan hem verbonden?

De eerste vraag: "Is Christus gedeeld? " komt tegen het veelvuldige in de tweespalt van de partijen op met de idee van eenheid en ondeelbaarheid van Christus en van Zijn recht op de gemeente, alsmede van de gemeente op Hem. De bedoeling is: heeft elke partij in haar bijzondere lust tot afzondering haar bijzondere Christus? Is Christus in stukken gehouwen en verscheurd, in Zichzelf oneens, omdat Zijn kerk het is? Maakt Hij partijen en heeft geen de hele Christus? Hij bestraft hun dwaasheid en eenzijdigheid, waardoor zij zichzelf beroven van de onverminkte kennis en gemeenschap van Christus.

Wat hij verder vraagt: "is Paulus voor u gekruisigd, of bent u in Paulus' naam gedoopt? " zou hij, zoals vanzelf spreekt, evengoed van Petrus en Apollos hebben kunnen zeggen. Hij kiest echter met opzet zijn eigen naam tot een getuigenis, dat hij in de verste verte er niet aan denkt de Pauliners daarom enigszins zachter te beoordelen, omdat zij hem tot uithangbord gebruiken. Het doel van zijn vraag is, hen van de willekeurige, door henzelf gekozen afscheidingen terug te voeren tot het enige, onveranderlijke fundament van hun geloof en van hun belijdenis, die voor allen een en dezelfde is.

De eerste vraag is een, die voor de apostel zelf en onmiddellijk voortkomt uit de toestand, door hem gewraakt; de tweede daarentegen richt hij tot de lezers. De eerste heeft een soort van gevolgtrekking, omdat zij de vooronderstelling onder name brengt, waarbij alleen die toestand gerechtvaardigd zou zijn, deze dwingt de lezers een beschamend "nee" af, waarmee zij zichzelf veroordelen. (V.).

In de eerste vraag ligt bepaald iets, dat zichzelf weerspreekt, om de Corinthiërs de dwaasheid van zo'n hangen aan mensen onder het oog te brengen en hen op de Gekruisigde als de enige grond van hun zaligheid te wijzen. De tweede vraag noemt iets, dat op zichzelf mogelijk is, alhoewel alleen door grof misverstand. Onverstandigen zouden kunnen denken dat zij door de doop in een bijzondere betrekking waren gekomen tot hen, die de doop bedienden.

Evenals de Corinthiërs er veel aan hechtten, door wie zij gedoopt waren, in plaats van er aan te denken, in wiens naam zij gedoopt waren, zo hechten velen er een grotere waarde aan, door wie zij tot leden van de kerk zijn aangenomen, dan welke belijdenis hun is gevraagd en welke verplichtingen op hen zijn gelegd.

Ik dank God, dat ik niemand van jullie gedoopt heb, dan Crispus (Hand. 18: 8) en Gajus (Rom. 16: 23).

Opdat niet iemand zegt, dat ik in mijn naam gedoopt heb, dat ik door mijn doopsbediening hem zo aan mijn persoon zou hebben gebonden, dat hij recht zou hebben zich naar mij te noemen.

Maar ik heb ook, zoals mij nu nog in de gedachte valt en ik daar tot aanvulling van het in vs. 14 gezegde nog nadrukkelijk bijvoeg, ook het huisgezin van Stefanus (Hoofdstuk 16: 15) gedoopt; voorts weet ik niet, of ik iemand anders gedoopt heb.

Paulus wil aantonen hoe dwaas de belijdenis is van hen, die zeiden: "ik ben van Paulus" (vs. 12), omdat dit zulke dwaze veronderstellingen zou hebben, als welke in de tweede vraag (vs. genoemd zijn. Over het eerste punt: "is Paulus voor u gekruisigd? " spreekt hij niet verder, omdat het antwoord op zo'n vraag vanzelf spreekt. Daarentegen voegt hij bij het tweede punt: "of bent u in Paulus' naam gedoopt? nadere uiteenzettingen en noemt uitdrukkelijk de weinige enkele gevallen, dat hij te Corinthiërs zelf de doop had bediend. Nadat hij eerst twee personen genoemd heeft, door hem gedoopt (vs. 14), komt hem nog een Corinthische gemeente in de gedachte, waaraan datzelfde is geschied en met nauwgezetheid voegt hij er dat bij. Na deze bijvoeging is het hem duidelijk geworden, dat hij zijn geheugen niet onvoorwaardelijk kan vertrouwen, zodat hij de mogelijkheid toegeeft (vs. 18), dat er nog deze of gene zou moeten worden bijgevoegd, maar tevens, hoe onverschillig de zaak op zichzelf is, of hij de doop zelf bediende, dan of die door anderen is bediend (vgl. Hand. 10: 48). Was het anders, was er iets bijzondere in, wanneer hij de doop zelf bediende, dan zou hij zich niet alleen niet met zo zeldzame gevallen hebben tevreden gesteld, maar ook de verschillende gevallen nauwkeurig hebben opgetekend. Waaraan hij zelf echter geen gewicht hechtte, namelijk op het bedienen van de doop door hemzelf, daaraan konden gemakkelijk zij, die deze hadden ondergaan, tegenover anderen, aan wie dit niet te beurt gevallen was, waarde hechten. Zij konden zichzelf houden voor degenen, die in een bijzondere eigenaardige betrekking tot hen waren gesteld, hen als het ware waren ingelijfd, zoals ook later bij meer ontwikkelde schismatische partijen in de kerk op de menselijke organen, waardoor men de doop had ontvangen, een te groot gewicht werd gelegd. Wellicht waren er reeds toen te Corinthiërs onder hen, die zeiden: "ik ben van Céfas", degenen die, uit Palestina gekomen, er zich bij de Corinthiërs op beroemden dat zij de doop door de eigen hand van Petrus hadden ontvangen en tot de verdeeldheid, die zich onder hen ontwikkelde en in vs. 12 genoemd is, de eerste aanleiding hadden gegeven. Als de apostel in vs. 15 zegt: "opdat niet iemand zegt, dat ik in mijn naam gedoopt heb", dan denkt hij wel niet, zoals vele uitleggers zijn woord willen opgevat hebben, aan boosaardige lasteraars, die hem zouden beschuldigen, dat hij bij de door hem bediende doop of onmiddellijk in de plaats van Christus' naam, waarin de doop anders werd bediend (Hand. 8: 16), zijn eigen naam zou hebben gezet, of ten minste naast die eerste ook de laatste zou hebben gevoegd. Integendeel, omdat het dopen in iemands naam een handeling te kennen geeft, die tot hem, wiens naam bij de doop genoemd wordt, in een persoonlijke betrekking stelt, maar zij, die zich "van Paulus" noemden, zich gedroegen, alsof zij werkelijk in zo'n persoonlijke betrekking tot de apostel waren gesteld, zijn het deze zelf, die hem op indirecte manier enigermate beschuldigden, in zijn naam gedoopt te zijn. Nu verblijdt hij zich, dat hij hiertoe geen aanleiding gegeven heeft, zelfs niet door het zelfbediening van de doop. De weinigen, die hij gedoopt heeft, kan hij zonder bedenking noemen, want juist zij, zo mogen wij aannemen, hadden zich van die partijdigheid onthouden. Hoe konden nu de overigen, die zich "van Paulus" noemden, ook maar een schijn van recht voortbrengen, om zich tegenover hen, die zich "van Céfas" noemden, als die "van Paulus" te stellen? Hij heeft het niet uit berekening gedaan, als hij zich zoveel mogelijk onthouden heeft vanzelf te dopen en daarvoor elk recht van bestaan voor een partij van Paulus van het begin heeft afgesneden. Wel ziet hij er echter een leiding in van zijn God, dat hij zo gedaan heeft; deze heeft als het ware voor hem de zaak berekend. Vaak regeert Gods voorzienigheid onze omstandigheden en handelingen op een manier, zegt Bengel, dat wij later die bijzondere bestemming met dankbaarheid opmerken.

Ik ken bovendien geen bijzonder gewicht aan een doop toe, omdat die door mij gebeurd is; want Christus heeft mij niet gezonden om te dopen, maar (Hand. 9: 15, 20; 22: 15; 26: 16 vv. om het Evangelie te verkondigen en dit doe ik nu a) niet met wijsheid van woorden. Ik probeer het onderwerp van mijn prediking niet te omkleden met het uitwendig gewaad van filosofische bewijzen, of van kunstige, welsprekende voorstelling (Hoofdstuk 2: 4), maar ik predik op eenvoudige, bevattelijke wijze, opdat het kruis van Christus niet verijdeld wordt, niet beroofd wordt van zijn heerlijke kracht en in de plaats daarvan zou worden gesteld wat esthetisch - aantrekkelijkheid heeft, of alleen theoretische bijval verkrijgen kan.

2 Petrus 1: 16.

Het dopen was aan de apostelen bevolen in de instellingswoorden (MATTHEUS. 28: 20) en Paulus zelf zag het niet aan als een handeling, vreemd aan of in strijd met zijn roeping. Het kon evenwel door de apostelen slechts indirect (vgl. Hand. 13: 5) plaats hebben en moest om hun hogere gaven en om hun tijd en hun krachten voor de hoofdzaak van hun beroep te bewaren, aan anderen worden overgelaten, met name aan de diakenen Zo heeft de Heere het ook zelf gedurende Zijn leven op aarde aan de discipelen overgelaten (Joh. 4: 2).

De tweede helft van het vers moet grammatisch uit het eerste worden aangevuld. Toch is dit een begin van een nieuwe gedachten-reeks, waarin de apostel zich nu wendt tot hen, die om de meer schitterende voordracht van Apollos aan dezen de voorkeur gaven, op een wijze, dat de apostel ten gevolge daarvan ophield voor hen datgene te zijn, wat hij voor de gemeente van rechtswege was en zijn moest.

Het kruis van Christus wordt vernietigd, van kracht beroofd door zo’n verkondiging, die de toehoorders boeit door haar innemende, boeiende vorm. Als toch het woord van het kruis de menselijke kunst van voorstelling en de weg van filosofisch bewijzen te hulp roept, dan werkt het niet meer, ten minste niet meer alleen door zijn inhoud, maar mogelijk alleen door vorm van voordracht. Dan is echter ook de uitwerking onzeker gemaakt, want die zich door de boeiende vorm heeft laten meeslepen, zonder dat hij gewonnen is voor de inhoud van de prediking, die is in van de waarheid misleid. Van de kracht van het kruis van Christus zelf zal hij niets in zich ervaren; deze is voor hem onder de verblindende voorstelling verstikt.

Men moet hierdoor geen krachtige, mannelijke, waar het pas geeft, ook sierlijke en altijd beschaafde taal verstaan, voorwaar, die wijsheid van het woord, of van de rede, bezat Paulus in geen geringe mate en hij maakte er steeds gebruik van. Maar men wilde in heidense gemeenten, inzonderheid in het hart van Griekenland, dat leer en leerwijze geschoeid werden op de leest van de wijsgerige onderzoekingen en redetwisterijen en dit is die wijsheid van het woord, waarvan Paulus een afkeer had, bij wie het kruis van Christus en de rechtvaardigheid uit God de spil waren, waarom zijn hele onderwijs zich bewoog. (V. D. PALM).

Dat kruis van Christus wordt verijdeld en verliest zijn kracht, wanneer het Evangelie met een kunstige zwier van welsprekendheid gepredikt wordt, omdat daardoor de aandacht wordt afgewend van die eenvoudige en allerbelangrijkste waarheid, dat Christus gekruisigd zij om de reinigmaking van de zonden door zichzelf te weeg te brengen. - Paulus had zich daarom onthouden van een wijsheid, die naar de smaak was van de Corinthische geletterden.

Niemand moet de tegenwerping maken, dat ik door zo’n manier van prediking het kruis van Christus niet tot zijn volle kracht en werking laat komen, die alleen daar zich kan openbaren, waar het Evangelie met woorden van menselijke wijsheid wordt verkondigd. Zo’n

tegenwerping zou geheel ten onrechte zijn. Want het woord van het kruis is goed voor degenen, die verloren gaan, dwaasheid en houdt niet op dit voor hen te zijn, ook niet, als men beproeft het met woorden van de wijsheid tot hen te brengen; maar voor ons, die behouden worden, is het een kracht van God (Rom. 1: 16) en dit te meer, hoe minder het met menselijk versiersel wordt opgetooid.

Want, wat het eerste aangaat, dat God, de Heere, als Hij genade en zaligheid schenkt, het op een manier doet die degenen, die de zaligheid niet deelachtig worden, dwaasheid schijnt, er is geschreven, in Jes. 29: 14 : a) "Ik zal de wijsheid van de wijzen doen vergaan en het verstand van de verstandigen zal Ik teniet maken (vgl. 2 Kor. 2: 15 v.).

Job 5: 12.

De gedachte, die het verband geeft van de ideeën in vs. 18 en in vs. 17 uitgedrukt, is deze: de prediking van het Evangelie mag daarom niet met menselijke wijsheid geschieden en deze laatste neemt eigenlijk de kracht van het eerste weg, omdat beide, Evangelie en menselijke wijsheid, tegenover elkaar staande elementen zijn, die geen vereniging toelaten. Het ene ontneemt aan het andere zijn wezen en beide trachten elkaar te vernietigen. Waar dus menselijke wijsheid de boventoon zelf heerst, komt het Evangelie als dwaasheid voor; waar het Evangelie krachtiger is, daar ziet men dat de menselijke wijsheid dwaasheid is en daarentegen het woord van het kruis de ware wijsheid. Deze tegenstelling tegen de dwaasheid wordt wel niet uitgesproken, die ligt echter in de uitdrukking "kracht" mee opgesloten; want de ware wijsheid is juist kracht.

In beide zinnen is een dativus van het oordelen (degenen, die verloren gaan, ons die behouden worden); maar in de ene is het vooroordeel ten gevolge van verblinding, in de andere het oordeel van de waarheid op ervaring gebouwd.

De apostel spreekt het wezen van het woord van het kruis zo uit, dat sommigen daar tegenover moeten staan als tegenover een dwaasheid, terwijl de anderen een goddelijke macht tot redding daarin bezitten. Naar hetgeen hen overkomt noemt hij deze, degenen, die verloren gaan de anderen degenen die zalig worden. Hij wil zeggen dat uit één en hetzelfde menselijk geslacht sommigen verloren gaan, anderen redding vinden en dat één en hetzelfde woord van het kruis een dwaasheid is en een goddelijke macht.

Met het woordje "ons", dat de apostel gebruikt als hij van degenen spreekt die zalig worden, wil hij de Corinthiërs van hun wegen van afkerigheid terugtrekken tot de genade van hun roeping. Zij waren op het punt de kunst van de Farizeeën en Schriftgeleerden in verfijnde vorm, als gerechtigheid van kennis in zwang te brengen, daarom houdt hij hun dat profetische woord voor, dat vervulling heeft gevonden in de huichelachtige schrift- en wetgeleerden in Israël, toen de Heere Jezus tot hen kwam en de zienden blind werden (vgl. MATTHEUS. 15: vv. Joh. 9: 39).

Heeft niet de Heere het zo-even aangehaalde woord in deze zelfde tijd duidelijk vervuld, zoals men ziet, als men op het bestaan let van de gemeente, die zal zalig worden? Waar, zo zeggen wij met de profeten (Jes. 19: 12; 33: 18) is de wijze? Waar is de Schriftgeleerde? Waar is de onderzoeker van deze eeuw? Heeft God, om met een andere plaats van de Schrift te spreken (Job 12: 17) de wijsheid van deze wereld niet dwaas gemaakt?

Met een verrassend snelle wending, met een reeks van velerlei dringende vragen, op de toon van een edele triomf laat Paulus op het profetische citaat de vervulling als op de voet volgen. Daardoor geeft hij een tweede sterker bewijs voor de tegenstelling van menselijke en goddelijke wijsheid, waarover hij gesproken heeft. Hij ziet en verklaart de eerste als vernietigd, van de werkelijke waarde en roem van wijsheid beroofd door de openbaring van die hogere wijsheid, wier leer en heilswegen geen menselijke wijsheid kon uitvinden, noch verstaan, noch geloven, wier zegenrijke werkingen die niet kon voortbrengen. Het is er verre van, dat hij zich over het verwijderd blijven van deze wijzen van het Evangelie, van de kerk als over een verlies voor haar zou beklagen; hij ziet integendeel in die wijzen de verlorenen en verworpenen. De voorstelling wint in aanschouwelijkheid en levendigheid doordat de bezitters van de menselijke wijsheid naar hun verschillende klassen worden voorgesteld.

De optelling omvat Joden en heidenen; beider ingebeelde wijsheid is veroordeeld. "Wijze" is de gemeenschappelijke naam, "schriftgeleerde" die van Joodse, "een onderzoeker van deze eeuw" of "wereldwijze" die van een Helleense geleerde.

Van deze allen wordt gezegd, niet dat zij niet meer konden worden, maar dat het hen is gegaan, zoals het woord van de Schrift heeft geprofeteerd, dat zij daar niet te vinden zijn, waar de Christen de zaligheid verkrijgt: de zaligheid is zonder hen en is niet voor hen aanwezig. Zij hebben er niets toegedaan om ze teweeg te brengen en de weg, waarlangs het heil door God gegeven is, heeft niet alleen bewezen, dat hun wijsheid dwaasheid is, maar haar werkelijk tot een dwaasheid gemaakt, daar Hij ze tengevolge van de tegenspraak, waarin deze Zijn weg van de zaligheid met haar staat, tot een maakte, die ongeschikt is om haar te bevatten.

a) Want nademaal in de wijsheid van God, zoals Hij, die de heidenen in de werken van de schepping (Rom. 1: 19 v. Hand. 14: 17) en in de natuur van het menselijk hart (Hand. 17: 27), maar de Joden in de bijzondere openbaring van Zijn heilig woord (Rom. 3: 2) tot het kennen van Hem heeft gegeven - nademaal de wereld vóór Christus God niet heeft gekend door de wijsheid, de heidense wereld- en Joodse schoolgeleerdheid, God niet heeft kunnen leren kennen noch bevatten, zo heeft God een andere weg gegeven. Het heeft God behaagd in deze Christelijke tijd door de dwaasheid van de prediking zalig te maken, die geloven wat hun gepredikt wordt, hoezeer het ook op het standpunt van de wijzen voorkomt een dwaasheid te zijn.
MATTHEUS. 11: 25. Luk. 10: 21.

De wijsheid van God lag reeds voor de ogen van de wereld, voor de heidenen in de werken van de schepping, voor de Joden bovendien nog in de openbaring van het Oude Testament. In Zijn geopenbaarde wijsheid zou God door de mensen hebben kunnen moeten gekend zijn, maar zij kenden Hem daarin niet, kwamen door het van hen aangewende middel van hun wijsheid niet tot deze kennis. Daarom nam God de maatregelen om door het tegenovergestelde van wijsheid, namelijk door de dwaasheid van het Evangelie de gelovigen zalig te maken.

Men moet bij hetgeen de apostel in dit vers zegt, aan het vóór-christelijke denken, aan zekere openbaringen van de goddelijke wijsheid, die aan de openbaring in Christus zijn voorafgegaan en waaraan de mensheid God kan en moest erkennen, aan Zijn werk in de natuur en de geschiedenis en aan de leiding van Zijn verbondsvolk. Een levende kennis van God, die gemeenschap met God in zich sluit, zou, als de wereld door haar wijsheid deze uit de goddelijke wijsheid zich had eigengemaakt hem bekwaam hebben gemaakt om de volkomen

openbaring van God in Christus te verstaan, zij zou een voortzetting, een voleindigen van de vorige geweest zijn, zodat de prediking van het Evangelie voor haar geen dwaze zou zijn geweest. De menselijke wijsheid echter, die het orgaan moest zijn om God in Zijn wijsheid te erkennen, bleek ongeschikt daartoe te zijn, omdat de wereld, de bezitster van deze wijsheid, zich van Gods waarheid en liefde heeft afgekeerd en door dwaling en zonde verdorven is. Daarom achtte de Heere het goed niet meer door middel van bekendmaking van Zijn wijsheid zich tot de menselijke wijsheid te wenden, maar door de dwaasheid van de prediking zalig te maken die geloven, d. i. door een prediking, van die inhoud een teken van dwaasheid, van het onzinnige aan zich heeft, of ten minste aan de wereld, zoals zij is, als zodanig moet voorkomen. Door deze wilde Hij redden uit zonde en verdoemenis en die geloven inleiden in de zaligheid van het rijk van God, daarom Zich wenden tot het geloof in plaats van tot de wijsheid. Het wezen van dit geloof is het ontvangen, dat tegenover het werken staat, tegenover het actieve in het bezit nemen door de kracht van het "ik", zoals de menselijke wijsheid het verkrijgt. Het is het ootmoedig op- en aannemen van de prediking van de gekruisigde Christus ondanks de tegenspraak, die in zo’n leer van de zaligheid voor het verstand van de natuurlijke mens ligt, dus met aflegging van eigen mening en losmaking van de heersende meningen.

De wereld moet eerst haar eigen wijsheid opgeven en aan iets geloven wat haar door deze voorkomt dwaasheid te zijn, voordat zij kan komen tot kennis en daarmee tevens tot de ware wijsheid.

Overmits a) de Joden een teken begeren (Joh. 4: 48) en de Grieken wijsheid zoeken (Hand. 17: 18 vv.).

MATTHEUS. 12: 38; 16: 1.

Maar wij prediken Christus, de Gekruisigde a), voor de Joden wel een ergernis (Gal. 5:
en voor de Grieken een dwaasheid.

MATTHEUS. 11: 6. Joh. 6: 60, 66.

Maar voor hen, die geroepen zijn, beiden Joden en Grieken, prediken wij Christus en Hij betoont Zich nu aan hen als de kracht van God en de wijsheid van God (Rom. 1: 16. Kol. 2: 3).

Deze drie verzen (22-24) verklaren wat in de 2de helft van vs. 21 gezegd is: "het heeft God behaagd door de dwaasheid van de prediking zalig te maken die geloven. " De apostel zet nu uiteen hoe het goddelijk besluit, in deze woorden neergelegd, tot werkelijkheid komt in hetgeen in deze tijd plaats heeft. De volgorde van gedachten wordt verstaanbaarder, als wij de inhoud aldus weergeven: De Joden eisen tekenen en de Grieken vragen naar wijsheid. Wij prediken echter een gekruisigde Christus. Dat kan slechts dit ten gevolge hebben, dat de door ons gepredikte de Joden een ergernis is en de Grieken een dwaasheid. De Christus echter, die zo en niet anders door ons gepredikt is, is nu ook aan de andere kant voor degenen, die onder Joden zowel als onder heidenen geroepen zijn geen ergernis, zoals Hij dat voor de ongelovige Joden is, maar een goddelijke kracht, niet een dwaasheid, als waarvoor de ongelovige Grieken Hem houden, maar goddelijke wijsheid - Joden en Grieken (heidenen, Rom. 1: 16) zijn de twee grote afdelingen, waaruit de wereld toen bestond. Kennis van God nu is volgens vs. 21 evenmin bij deze als bij gene te vinden. De Joden eisen in hun blinde theocratische hoogmoed voedsel voor hun nationale geleerdheid; zij willen alleen in die Messias geloven, die voor hen

door goddelijke wonderen betoond heeft de Messias te zijn, maar de wonderen van de Heere waren hun niet voldoende in de daden van Zijn vlees, toen zij Hem nog voor zich zagen en Hem hoorden (Luk. 11: 16 en 29) en nu Hij aan het kruis gestorven is, willen zij geheel andere bewijzen hebben, om in Zijn opstanding en heerlijkheid te geloven, dan die, die in het getuigenis van Hem (Hand. 5: 32) worden gevonden. Zij kleven vast aan de herinneringen van de wonderen op Sinaï en in de woestijn (Joh. 6: 30 vv.). Door dergelijke wonderen moet de Messias Zich niet alleen voor hen verheerlijken, maar ook aan hun roem en hun voorrang nieuw voedsel geven. De zachtmoedige, ootmoedige Verlosser daarentegen is voor hen een aanstoot een ergernis, Zijn houding en Zijn uiteinde komt hun geheel en al strijdig voor met hetgeen Zijn apostelen van Hem getuigen (Hand. 5: 32); daarom verwerpen zij Hem. Hetzelfde doen nu de Grieken, die naar wijsheid vragen. Hun licht strekt zich uit naar hetgeen zij voor wijsheid houden, naar scherpzinnig uitgedachte leerstelsels, naar stof tot disputeren, naar voedsel voor hun vermeende wetenschap. Een getuigenis van God, aan wie zij zich onderwerpen, waaronder zij hun verstand moeten gevangen geven (2 Kor. 10: 4), zoals dat de prediking van Christus, het woord van het kruis is, is voor hen dwaasheid. Daarom wordt Christus, de Heiland en Verlosser door beide delen verworpen. De wereld erkent Hem niet; de Joodse evenmin als de heidense, die zich met de beschaving van Hellas tooit. Maar alles wat die in Hem missen, dat vinden en verkrijgen in Hem zij, die geroepen zijn, of zij te voren Joden dan of zij Grieken geweest zijn - de kracht van God, waarvan de tekenen eisende Joden bewijzen vragen en wijsheid van God, die de verblinde Grieken niet in Hem kunnen vinden.

Want het dwaze van God, God in Zijn schijnbare dwaasheid, is wijzer dan de mensen en het zwakke van God, God in Zijn schijnbare zwakheid, is sterker dan de mensen.

Men neemt gewoonlijk aan dat Paulus hier op het oog zou hebben feiten, die door God plaats hebben, omstandigheden, door Hem beschikt, zoals de bewerking van de zaligheid van de mensheid door de kruisdood van Christus, die naar het oordeel van hen, die zich voor wijs houden en alles afmeten naar de maatstaf van hun ingebeelde wijsheid, iets onzinnigs was. Van dit "dwaze van God" zou hij zeggen, dat het alle mensen overtrof, hoe wijs zij zichzelf achten, of door de mensen gehouden werden. Op diezelfde manier zou ook het volgende moeten worden opgevat: het "zwakke van God" d. i. een goddelijke regeling, die krachteloos is in de ogen van hen, die of uitwendige vleselijke kracht roemen en daarvan heil verwachten, zoals het middel ter verlossing door een Gekruisigde, die in de machteloosheid van de dood is overgegeven, is sterker, heeft een hogere kracht in zich dan de mensen met al hun ingebeelde sterkte of macht. Er is echter ook nog een andere opvatting mogelijk, die door de samenhang met het volgende aan de hand wordt gegeven. Volgens deze zijn de geroepenen in vs. 24 bedoelt, die in zich ervaren dat de Gekruisigde de kracht van God en de wijsheid van God is, die dus of goddelijke manier goddelijk krachtig worden en nu als het dwaze en zwakke, dat God toebehoort, de zodanige zijn, die in wijsheid en kracht de mensen d. i. de mensheid, die buiten de gemeenschap van Christus blijft, overtreffen.

Alhoewel Hij in die zwakheid, zegt Paulus van de Christus, die in Zijn gemeente regeert, gekruisigd is, zo leeft Hij toch in de kracht van God onder u (2 Kor. 13: 4). Ook op onze plaats bedoelt de apostel, zoals uit de volgende verzen blijkt, Christus en de Christenen; als Hij de overwinning van de goddelijke dwaasheid en zwakheid over de mensen verzekert.

Wij zien er uit wat wij moeten prediken en hoe wij moeten prediken. Het Evangelie, het kruis van Christus, de kracht van God en de wijsheid van God, dat moet de hoofdinhoud, dat moet het middenpunt uitmaken. En die prediking moet door ons geschieden, niet met wijsheid van de rede, waardoor wij onszelf op de voorgrond en het kruis van Christus op de achtergrond

plaatsen, maar eenvoudig, duidelijk, onbewimpeld, levendig, hartelijk, vurig, met één woord, met die ongekunstelde, ware, welsprekendheid, die wij in Paulus aanschouwen, opdat het kruis van Christus niet verijdeld wordt. Tot die prediking moeten wij ons gedrongen gevoelen, omdat het God behaagd heeft door haar zalig te maken, die geloven, omdat Christus ons heeft gezonden, om het Evangelie zo te verkondigen, omdat die prediking uit haar aard geschikt is om al onze geestelijke behoeften te vervullen en omdat de ervaring heeft geleerd en nog leert dat zij kan doen wat de wijsheid van de wereld niet in staat is uit te werken, dat door haar de wereld wordt overwonnen. En tot die prediking zullen wij ons gedrongen gevoelen, als wij, evenals Paulus, onszelf als zondaren voor God hebben leren kennen, als wij evenals hij onze behoeften aan Gods genade in Christus hebben leren beseffen, als Christus de Gekruisigde ook ons zoals Hem de kracht van God en de wijsheid van God is geworden. Maar ook wat een belangrijk onderwijs voor de gemeenten! Horen wij zo'n prediking graag? Ergeren wij ons aan haar niet! Houden wij haar niet voor dwaasheid? Zoeken wij niet in de wijsheid van de wereld wat in deze prediking alleen is te vinden. Begeren wij niet te horen wat ons oor en onze smaak streelt, maar wat waarlijk voedsel geeft aan ons verstand en hart, wat waarlijk medicijn is voor onze zieke zielen!

Want u ziet uw roeping, broeders, de toestand, waaruit u geroepen bent (Hoofdstuk 7: 20), dat u niet vele wijzen bent naar het vlees (2 Kor. 1: 12), niet vele machtigen, niet vele edelen van hoge afkomst (Luk. 19: 12), want dergelijke mensen zijn er slechts weinigen in uwe gemeente (vgl. Rom. 16: 23 en Hand. 17: 34).

Joh. 7: 48. Jak. 2: 5.

Maar het dwaze van de wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zou; en het zwakke van de wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het sterke zou beschamen.

En het onedele van de wereld en het verachte heeft God uitverkoren en hetgeen niet is, even weinig betekent alsof het volstrekt niet bestond, zoals wij zeggen een nul, opdat Hij hetgeen iets is, door aanzien, bezitting of wat anders in de wereld geacht wordt, teniet zou maken.

Wandel bij maanlicht door de straten, als u het durft en dan zult u zondaars zien. Merk op wanneer de nacht donker is, de wind huilt en de deur op haar hengsels knarst en dan zult u zondaars zien. Ga naar gindse gevangenis, wandel door de gangen en zie die mensen met zware gefronste wenkbrauwen, mensen die u niet graag bij nacht zou ontmoeten, daar zijn zondaars. Ga naar de tuchthuizen en merk op hen, wier gelaat een gluipende, jeugdige verdorvenheid verraadt en daar zult u zondaars zien. Ga over de zee naar de plaats, waar een mens bezig is aan een been met bloedend mensenvlees te knagen, daar is een zondaar. Ga waar u wilt, u hoeft de aarde niet te doorkruisen om zondaars te vinden, want zij zijn overal; u vindt ze in elke straat en steeg van elke stad, elk dorp, ieder gehucht. Voor zulke stierf Jezus. Toon mij de meest verachte uit de mensheid, zo hij slechts van een vrouw geboren is, heb ik nog hoop voor hem, want Jezus Christus is gekomen om zondaars te zoeken en zalig te maken. De uitverkiezende liefde heeft de slechtsten uitverkoren, om er de besten van te maken. De genade maakt van stenen uit de beek de beste juwelen voor de koninklijke kroon. Uit onwaardig schuim maakt zij zuiver goud. De verlossende liefde heeft de slechtsten uit de mensheid uitverkoren, om het loon te zijn van het lijden van de Heiland. Reddende genade roept de onedelsten van de onedelen om aan de tafel van het heil aan te zitten, daarom laat niemand wanhopen. Lezer, bij die liefde, die uit Jezus betraande ogen straalt, bij die liefde, die uit zijn bloedende wond stroomt, bij die trouwe, sterke liefde, bij die reine, onzelfzuchtige

en blijvende liefde; hij het hart van onze ontfermende Heiland, bezweren wij u, u niet af te wenden alsof dit niets voor u was; maar geloof in Hem en u zult behouden worden. Vertrouw Hem uw ziel en Hij zal u aan Zijn Vaders rechterhand in de eeuwige heerlijkheid brengen.

Opdat geen vlees, geen mens, die in zichzelf toch niets als vlees is (Hand. 2: 17), zou roemen voor Hem, maar elke grond tot het doen gelden van menselijke voorrang tegenover Hem geheel zou wegvallen (Rom. 3: 27. Efeze. 2: 9).

De apostel stelt de wijzen vooraan onder hen, uit wier klasse slechts weinigen door God tot Zijn rijk bent geroepen; want het Helleense element van wetenschappelijkheid en vermeende kennis was het sterkste, gevaarlijkste en verderfelijkste in de gemeente. Daartegen is zijn polemiek het sterkst gericht; hij concentreert die hier in het daarbij genoemde "naar het vlees", dat overeenkomt met het "onderzoek van deze eeuw" en "wijsheid van deze wereld" in vs. 20; maar meer het inwendige wezen en de grond van die ontwikkeling aanduidt. Bij de woorden "machtigen" en "edelen" wordt de bijvoeging weggelaten, omdat dit hierbij vanzelf spreekt en het morele begrip van "vlees" hier niet toe te passen is. Beide klassen, de machtigen en de edelen hangen met elkaar nauw samen. Onder de eersten kan men behalve de waardigheidsbekleders, de zogenaamde prytanen en demiurgen, ook de rijken, de vermogenden verstaan; met de laatsten worden de patriciërs bedoeld en de voornamere geslachten van de burgerstand, zoals in Corinthiërs het aristocratische element op de voorgrond stond. De allereerste tegenstelling tot de "wijzen naar het vlees" is "het dwaze van de wereld. " Het neutrum hier en bij de volgende uitdrukkingen dient om het begrip meer uit te breiden, misschien tot aanwijzing van de leden van die gemeente, die nauwelijks als personen, als mensen gerekend kunnen worden (ook wij zeggen: "dat mens. Tegenover de "edelen" staan drie woorden: "het onedele, het verachte, hetgeen niet is. " Te Corinthiërs was stand en afkomst de gewone maatstaf voor de waardering van de mensen; ook waren er van hen, die eerlozen werden genoemd, drie klassen in afdalende graden: "de Theten, de Libertijnen en de slaven. De laatsten nu zijn "hetgeen niet is" d. i. personen, die in de grootste gerichtheid ook niets meer betekenen, alle persoonlijke betekenis missen. Opmerkelijk is het hoe tegenover het drievuldige: "van de wereld" of "in de wereld" een drievoudig: "heeft God uitverkoren" overstaat, onmiddellijk daaraan verbonden. De lezer moet de tegenstelling van wereld en God, van God en uitverkorenen in al de kracht daarvan gevoelen.

In de eerste eeuwen werd aan het Christendom vaker verweten dat meestal geringe mensen, vrouwen en slaven ertoe overgingen. Paulus erkent niet alleen dit feit, maar vindt zelfs daarin een verheerlijking van het Evangelie; want juist daarin betoont het zich als kracht van God en wijsheid van God, dat het, van deze standen uitgaande, toch uitwendig en inwendig de wereld overwonnen heeft. Juist in deze verachte belijders verwekte het een kracht van handelen en lijden, die zich boven de natuurlijk menselijke maat verhief - zij alleen hebben zich niet gebogen voor het despotisme van de Romeinse keizers. Eveneens heeft het hun een vastheid van overtuiging meegedeeld, die de trotse Griekse wereldse wijsheid nergens bezat en een Christelijk handwerksman kon dat beantwoorden, waarnaar de Griekse filosoof tevergeefs vroeg.

Op grond van deze plaats sprak de Spaanse monnik Johannes a Cruce dit woord uit: Om alles te doorgronden moet u niets weten, om alles te smaken, moet u niets smaken, om alles te bezitten, niets bezitten.

Men zou kunnen denken dat natuurlijke gaven, wijsheid vermogen, stand, ook van God komen en tot Zijn eer en Zijn roem zouden kunnen worden aangewend. In de Schrift rekent

Gods Geest, dat men eerst dan aan God de eer geeft en op Hem roemt, als men Hem als de bron van de genade in Christus leert kennen en daarin bij de diepste zelfvernedering al zijn zaligheid zoekt.

God verkiest die veracht zijn vanwege hun armoede om ze rijk te maken met de schatten van Zijn genade; de jeugdigen en onwetenden bestuurt Hij door de Heilige Geest op de weg van het leven; de armen wordt het Evangelie gepredikt en uit de mond van de jonge kinderen heeft Hij Zich lof bereid. Vaak heeft een gering Christen in een vergeten toestand meer ervaring en kennis van het Evangelie, dan zij die de letter van de Schrift gemaakt hebben tot de studie van hun leven; en jonge kinderen hebben soms zo'n bekendheid met de waarheid van God, dat de ongelovigen tot zwijgen worden gebracht. De reden is dat zij waren verkozen van God, de bedoeling is, dat geen vlees zal roemen.

Maar uit hem, door God, die door Zijn genade u getrokken heeft, bent u met allen, die Hij tot dat kindschap heeft geroepen (Joh. 1: 12 v.), in Christus Jezus, bent u de Zoon van God ingeplant, zodat uw leven met Hem één is. En deze Heer en Heiland is het, a) die ons geworden is wijsheid van God en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing.

Jer. 23: 5. Joh. 17: 19.

Opdat het zij en daarom gebeuren zal, zoals in Jer. 9: 24 geschreven is; wanneer men het daar gezegde in een korte somma samenvat: a) "Die roemt, roeme in de Heere" (2 Kor. 10: 17).

Jes. 65: 16.

Van het negatieve, het uitsluiten van alle eigen roem voor God, wendt zich nu de apostel tot het positieve, tot het roemen in de Heere, waartoe de gelovigen gebracht moeten worden door de gedachte dat zij uit Hem zijn, door Hem in Christus Jezus zijn en in hun Heiland alle goederen tot hun zaligheid bezitten. Zo zal het nu zeker bij hen komen tot een roemen, maar tot zo'n roemen, waarvan de Heere grond en voorwerp is en dit de uiting is van blij gevoel, van vreugde en vertrouwen.

Tegenover de uitwendige geringheid van de Christenen, waarvan in vs. 27 v. sprake was, wordt in vs. 30 in de eerste plaats hun inwendige heerlijkheid gesteld: zij hebben hun bestaan ontvangen uit de Vader door de Zoon; en dat niet alleen wat hun schepping aangaat, maar voornamelijk wat hun nieuwe schepping aangaat, hun wedergeboorte. Door welke trappen deze gaat en wie deze veroorzaakt en voltooit zegt Paulus in hetgeen hij over Christus zegt. Deze komt daar voor als een geschenk door God de mensen gegeven; Hij is door Zijn werkende en lijdende gehoorzaamheid ons tot wijsheid, gerechtigheid, heiligmaking en verlossing geworden en wat nu daarvan bij ons wordt gevonden, is de ontwikkeling van hetgeen in Hem gegeven is. De vier begrippen staan tot elkaar in verhouding van een ladder en omvatten gezamenlijk de openbaringen van het Christelijk leven, van de beginselen af tot aan de voltooiing. De wijsheid, in zoverre deze het waarachtige, werkelijke weten van het goddelijke betekent, dat een is met de kennis van eigen nietigheid, is het begin van alle ware leven. Zij leidt tot gerechtigheid en vervolgens tot heiligmaking, de verlossing gaat hier tot het einde voort, tot de voltooiing van het nieuwe leven. Is zo de wedergeboorte geheel het werk van God, evenals de schepping van God werk is in begin, midden en einde, zo moet nu ook de Christen roemen in zijn Heer en God, terwijl daarentegen een mens in zichzelf voor Hem niet roemen mag. Daarom beroept Paulus zich tenslotte nog uitdrukkelijk op de tweede

helft van het woord in Jer. 9: 23 en 24, nadat de eerste helft stilzwijgend aan zijn uit elkaar zettingen in vs. 26-29 ten grondslag heeft gelegen.

Dat Paulus de wijsheid, die wij in Christus Jezus hebben, door het plaatsen van de woorden in de grondtekst bijzonder drukt en na deze de drie andere stukken, die onder elkaar door "een" verbonden zijn, rangschikt en wel door middel van een woordje (te), dat bij het eerste gevoegd is, kan in dit verband niet bevreemden, omdat hier toch voornamelijk over de wijsheid wordt gehandeld. Haar bezitten wij daardoor, dat wij Christus hebben, omdat in Hem het wezenlijk verstaan van alle dingen en de oplossing van alle raadsels is gegeven. Niettemin bezitten wij daarmee ook die andere drie stukken, die alle in verband met de wijsheid staan, namelijk de gerechtigheid of de verhouding van de mensen tot God, zoals die door de vergeving van de zonden geworden is, waarin wij het oordeel van God voor ons hebben, de heiligmaking, of de omkering van ons gedrag, de verandering van een zondig leven in een, dat met onze rechtvaardiging overeenstemt en de verlossing, die hier in onderscheiding van de rechtvaardiging en heiligmaking bedoeld is en dus herstelling uit de dienstbaarheid onder de dood als de bezoldiging van de zonde in de vrijheid van een leven, dat met onze gerechtigheid en heiligmaking overeenstemt. De gerechtigheid is eens voor altijd aanwezig, de heiligmaking wordt gedurende ons gehele leven voortgezet, de verlossing wordt pas na dit aardse leven volkomen. Die dit alles met de wijsheid bezit en een aanzijn heeft, daarmee vervuld, die beroemt zich in de Heere, d. i. in God, die het teweeg gebracht heeft en in Christus, door wie teweeg gebracht is dat hij zo’n aanzijn bezit. Men kan echter ook zeggen: hij beroemt zich in Christus, in wie hij alles bezit en in God, die Christus gesteld heeft om dit voor ons te zijn.

HOOFDSTUK 2

EENVOUDIGE WIJZE VAN EVANGELIEPREDIKING

Vs. 1-16. Na hetgeen de apostel in Hoofdstuk 1: 17 van zijn zending gezegd heeft, had hij achter een uitgebreide zakelijke uiteenzetting zijn persoon ten eerste op de achtergrond laten treden. Deze stelt hij nu weer op de voorgrond, terwijl hij de vervulling van zijn roeping te Corinthiërs beschrijft als een, waardoor hij het eigenaardige van het hem opgedragen woord in zijn volle betekenis voor ogen stelt (vs. 1-5). Hierop wijst hij op treffende wijze aan hoe de dragers van het woord van het kruis, hoewel de wereld het voor dwaasheid houdt, toch een bijzondere wijsheid bezitten, waarvoor haar ook allen erkennen, die het hebben aangenomen. Dit woord is namelijk de verborgen wijsheid van God, die God voor de wereld heeft verordend, om hen, die haar deelachtig worden tot heerlijkheid te leiden. Hij heeft dat aangekondigd door de profetie van het Oude Testament, als een zaligheid in zich sluitend, die ver verheven is boven alle menselijke gedachten. Nu heeft Hij het geopenbaard door Zijn Geest. Zoals Hij die zaligheid Zijn gezanten inwendig te ervaren geeft, zo laat Hij die ook voordragen in een geestelijke vorm, die met de geestelijke inhoud overeenstemt, door hen, die Hij tot deze verkondiging heeft geroepen (vs. 6-13). Tegenover zo'n voordracht staat nu echter de natuurlijke mens geheel onvermogend tot de juiste opvatting; hij ziet niets dan dwaasheid in hetgeen hier wordt voorgehouden. Die echter zelf geestelijk is geworden en de zin van Christus ten gevolge van de prediking, die tot hem is gekomen, heeft aangenomen, staat weer ver boven allen, die het niet verstaan, zodat hij wel alles onderscheidt, maar zelf van niemand onderscheiden wordt. (vs. 14-16).

En ik, broeders, toen ik vierenenhalf jaar hiervoor de eerste keer (Hand. 18: 1 vv.) tot u ben gekomen, ben niet gekomen, in mijn roeping als prediker van het Evangelie (Hoofdstuk 1: 17), met uitnemendheid van woorden of van wijsheid, niet met bijzondere welsprekendheid en dialectische kunst, u verkondigend de getuigenis van God, over hetgeen Hij in Christus tot zaligheid van de wereld heeft gedaan (1 Joh. 5: 9).

Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u, hoewel ik ook met wetenschap van andere aard u had kunnen dienen, als dat nodig geweest was, dan Jezus Christus en die gekruisigd (Gal. 6: 14), die u zozeer nodig had te kennen.

Die wijsheid en de kracht van zijn prediking zocht Paulus in niets anders dan in hetgeen voor de wonderzucht van de Joden de grootste ergernis en voor de Griekse wijsheid de grootste dwaasheid was, in het kruis van Christus. Van de zoendood van Christus moest alles uitgaan, wat als eeuwige waarheid en Goddelijke wijsheid de mensen verlichten moet. Alle prediking van het Evangelie, waarvan Christus' kruis het middenpunt niet is, waaruit alles wordt afgeleid, is niet apostolisch. Daarmee is echter volstrekt niet gezegd, dat geen leer, uit deze grondwaarheid afgeleid, verkondigd mag worden. De reden in de brieven van de apostelen bewijzen hoe rijk, hoe menigvuldig, hoe alle menselijke betrekkingen omvattende de wijsheid was, die zij uit deze bron putten, maar hoe makkelijk zij ook tot dit middelpunt konden terugkeren. Zie vooral Hoofdstuk 5: 7; 6: 23; 8: 11. 2 Kor. 5: 14, 15. Efeze 4: 32. Fil. 2: 1-3. 1 Petrus 1: 18, 19; 2: 13, 25 Hoe krachtig moest deze herinnering werken, terwijl toch allen, die hier door de apostel werden aangesproken, aan deze prediking van de gekruisigde Christus hun heil moesten toeschrijven (Hoofdstuk 3: 9; 4: 2). Maar welk een afdwaling in de Corinthische gemeente, dat hij, aan wie zij alles verschuldigd waren, zijn prediking, waaruit hun heil was voortgevloeid, tegen hen verdedigen moest.

a) En ik was in het begin naar de stemming van mijn gemoed bij jullie in zwakheid en in vrees en in vele beving (Hand. 18: 1 en 9).

2 Kor. 10: 10.

De apostel doelt hier op het gebrek aan natuurlijke wilskracht en beslistheid, die hem na de weinige vrucht, die hij te Athene had gezien en tegenover de openbare vijandschap van de Corinthische Joden het uitoefenen van zijn roeping zo zwaar maakte, dat de Heere voor hem die wonderbare aanmoediging, die wij in Hand. 18: 9 v. meegedeeld vinden, nodig achtte. In de vele noden en verdrukkingen, waarover hij in 1 Thessalonicenzen. 3: 7 spreekt, onder de ontaarde en boze mensen, waarvan hij in 2 Thessalonicenzen. 3: 2 verlost wil worden, had hij liever gezwegen, als zijn roeping hem niet tot spreken had verplicht. Hij was er dus ver van verwijderd om een werkzaamheid van de prediking zichzelf op te leggen, waartoe hem het bewustzijn van bijzondere begaafdheid en begeerte om die te tonen, dwingen zou. Opdat ook dit en niet alleen redekunstige en filosofische verkondiging van het Evangelie zou zijn uitgesloten; herinnert hij de toestand, waarin hij zich gedurende zijn verblijf te Corinthiërs bevond.

Het is de vraag of wij onze zwakheid, vrees en beving niet te veel bedekken en ontveinzen en de leemten, die er vaak zijn, te vlijtig door natuurlijke krachten proberen aan te vullen, ook te veel vrezen voor het oordeel van de wereld, die het niet goedkeurt als het niet altijd met dezelfde moed, bereidvaardigheid en geschiktheid voortgaat. Maar waar leven is, daar zijn ook afwisselingen, waar leven is moet de groei door hinderpalen zich een weg banen.

En mijn rede en mijn prediking a) was, toen ik vervolgens moed en opgeruimdheid kreeg en mijn werk onder u met zegen verrichtte Ac 18: 5, niet in beweeglijke, zuiver verstandelijke woorden van de menselijke wijsheid, maar integendeel in betoning van de geest en van de kracht, zodat deze, die zich in mijn prediking openbaarde, u overwonnen.

1 Kor. 1: 17; 2: 1. 2 Petrus 1: 16.

Zowel bij gesprekken als zielverzorger en bij het onderwijs, als bij zijn openbare prediking versmaadde Paulus de kunst van de wijzen van de wereld, die door woorden van wijsheid en redekunst voor hun woorden toejuiching zoeken. Verstandige woorden op overreding berekend, zoals menselijke wijsheid die aan de hand geeft, heeft de dienaar van het Goddelijke woord niet nagejaagd. Er is een soort van schitterende en overrompelende bewijsvoering, die de Christelijke leerstellingen bij het verstand probeert in te smokkelen. Daarvoor zouden de Corinthiërs open oren hebben gehad, maar Paulus heeft dergelijke pronkerij ver van zich afgewezen. Hij heeft niemand gevangen door bedrevenheid in het disputeren, redeneren en gevolgtrekkingen maken, noch ook op de zenuwen gewerkt en geestelijke bedwelming als een middel tot opwekking gebruikt, zoals heden ten dage de methodisten doen. Overtuiging van het hart, door bondige, onomstotelijke bewijsvoering was zijn doel en oogmerk. Maar tot zo’n bewijsvoering hield hij overredende woorden van wijsheid of wegslepende woorden van gevoel noch geschikt noch dienstig; zijn leer en prediking gingen vergezeld van betoning van de Geest en van de kracht.

De betekenis van deze laatste woorden kan of deze zijn: "zodat ik Geest en kracht verkondigde", of "zo dat Geest en kracht zich door mij vertoonden", of ook "zo dat Geest en kracht het bewijs gaven. " Het laatste komt het meest overeen met de gekozen uitdrukking.

Paulus bedoelt de Heilige Geest die Zich in deze meedeelt en de kracht van God, die door zijn prediking op de harten werkte en ze overtuigde van de waarheid.

Het bewijs van de Geest staat tegenover een bewijs door de letter, het bewijs van de kracht tegenover een bewijs door logische demonstratie. Het is het getuigenis van de Heilige Geest, dat Paulus hier alleen wil laten gelden.

Opdat uw geloof, dat ik van uw kant moest opwekken (Rom. 10: 17), niet zou zijn in wijsheid van de mensen, a) maar in de kracht van God (1 Thessalonicenzen. 1: 5).

2 Kor. 4: 7.

Hiermee is uitgesproken, wat het Goddelijk doel was bij de leiding van de apostel in de wijze van zijn prediking, een doel, dat ook in de gedachte van die apostel zelf was opgenomen. De prediking is het toch, die het geloof in Christus teweeg brengt. Steunde dat op menselijke wijsheid en op overtuigende woorden, die slechts oppervlakkige indrukken teweeg brengen, dan zou het geloof op een onvaste grondslag rusten en gemakkelijk weer bezwijken bij de aanvallen van de menselijke wijsheid. Wanneer daarentegen de prediking rust op de betoning van Geest en kracht, dan rust het geloof op Gods kracht, op een onwrikbare grondslag, zodat het de bestrijdingen, die van menselijke macht, kunst en wetenschap uitgaan, zegevierend kan doorstaan. Dat was de bedoeling: daarom moest ik, wil Paulus zeggen, op zo’n manier prediken.

a) En wij spreken wijsheid, namelijk het woord van het kruis, dat anderen als een dwaasheid voorkomt (Hoofdstuk 1: 18, 23), onder de volmaakten, onder ons gelovigen (Fil. 3: 15); maar een wijsheid, b) niet van deze wereld, noch van de oversten van deze wereld, van de machthebbenden en toongevers, c) die teniet gedaan worden, die met al hun macht en al hun invloed toch vergaan en daarmee hun wijsheid zelf te schande maken.

Job 28: 21. b) Jak. 3: 15. c) 1 Kor. 15: 24.

Maar wij spreken de wijsheid a) van God, bestaande b) in verborgenheid, een wijsheid, die alleen door bijzondere goddelijke openbaring tot kennis van de mensen komt en in de onpeilbare diepte van Zijn raadsbesluit besloten ligt een wijsheid, die bedekt was en die vanwege haar zaligmakende kracht God te voren verordend heeft tot heerlijkheid van ons, eer de wereld was. Nog vóór het begin van de tijd (Efez. 1: 4) heeft Hij bepaald, dat wij door haar tot heerlijkheid zouden worden geleid (Kol. 1: 25 vv. 1 Petrus 1: 20.

Rom. 16: 25. b) 1 Kor. 4: 1.

Maar wij spreken de wijsheid a) van God, bestaande b) in verborgenheid, een wijsheid, die alleen door bijzondere goddelijke openbaring tot kennis van de mensen komt en in de onpeilbare diepte van Zijn raadsbesluit besloten ligt een wijsheid, die bedekt was en die vanwege haar zaligmakende kracht God te voren verordend heeft tot heerlijkheid van ons, eer de wereld was. Nog vóór het begin van de tijd (Efez. 1: 4) heeft Hij bepaald, dat wij door haar tot heerlijkheid zouden worden geleid (Kol. 1: 25 vv. 1 Petrus 1: 20.

Rom. 16: 25. b) 1 Kor. 4: 1.

a) Welke wijsheid niemand van de oversten van deze wereld gekend heeft (Joh. 1: 11), b) want als zij ze gekend hadden, dan zouden zij de Heere der heerlijkheid, Jezus Christus, de bezitter van de heerlijkheid, waaruit Hij kwam en waartoe Hij vervolgens terugkeerde (Joh. 5. Luk. 24: 26. Jak. 2: 1. Efeze. 1: 17), niet gekruisigd hebben (Hand. 3: 17. 13: 27).

MATTHEUS. 11: 25. Joh. 7: 48. 2 Kor. 3: 14. b) Joh. 16: 3. 1 Tim. 1: 13.

De eerste vraag, die bij deze laatste verzen ons voorkomt, is, die wijsheid hier bedoeld wordt, of hetzelfde dat in vs. 4 bedoeld is, in verband met Hoofdstuk 1: 21-25, of iets anders, een tot hiertoe nog niet genoemd onderwerp van de prediking, dat slechts de volmaakten kon worden voorgehouden. Die het laatste aannemen beroepen zich daarbij op 1 Kor. 3: 1-3 Zij menen, dat de Evangelische prediking ook bestanddelen bevat, die recht hebben wijsheid te worden genoemd, dat deze echter niet dadelijk aan ieder kan worden verkondigd, maar een rijpere kracht van bevatting, een hogere trap van kennis vereisen, dan die nog bij hen, die beginnen, bij jonge kinderen in Christus aanwezig is. De inhoud van deze wijsheid zouden dan de in vs. genoemde geheimen zijn van de volmaking van het Godsrijk. Het is evenwel niet moeilijk op te merken dat deze verklaring in het verband, waarin onze plaatsing voorkomt, weinig past. De gedachte, die in Hebr. 5: 11 v. onweersprekelijk volgens het verband ligt, dat vele diepere ontsluieringen van de Christelijke openbaring niet meteen voor ieder toegankelijk zijn, heeft op onze plaats reeds daarom geen grond, omdat zodanige bijzondere, diepere mededelingen noch hier noch in Hoofdstuk 3: 4 v. worden voorgedragen en over hetgeen met het citaat in vs. 9 bedoeld is, nog eerst de samenhang zelf moet beslissen. Het komt daarom onaannemelijk voor dat volgens de uitdrukkelijke betuiging in Hoofdstuk 1: 24 v. en 1Co Hoofdstuk 2: 2, 5, dat juist in het woord van het kruis de diepte van de Goddelijke kracht en wijsheid zich openbaart, hier onder de wijsheid bij de volmaakten iets anders te verstaan, iets dat boven het woord van het kruis is en zich daarvan als wijsheid onderscheidt. Daarentegen verzet zich de gehele voortgang van de rede, die echter juist sluit, als de apostel van vs. 6 aanwijst, dat toch werkelijk zijn prediking een prediking van de wijsheid is, wel niet in de kring van Joden en Grieken, die oordelen, zoals in Hoofdstuk 1: 23 staat en tot deze wereld behoren (vs. 6 en 8); maar wel in de kring van hen, die volmaakten genoemd mogen worden. Het is wijsheid voor hen, voor wie het Christendom ernst is, die zich met geen zuivere schijn of met de naam alleen vergenoegen, maar die werkelijk in de gemeenschap van Christus staan door het geloof (vgl. Kol. 1: 28, dus in de kring van de uitverkorenen, zoals zij in Hoofdstuk 26-28 worden gekarakteriseerd. Dat deze wijsheid een andere is, dan wat de wereld en haar oversten daarvoor houden, wordt in de tweede helft van het zesde vers nog nadrukkelijk herhaald (vgl. Hoofdstuk 1: 22 v.) en in vs. 8 bevestigd, als door de daad bewezen. Daarom hebben echter deze oversten en de wereld, waartoe zij behoren, met hun wijsheid geen kans op voortduring en bestendigheid, maar zij vergaan, zij zijn naar hun natuur nergens geschikt toe dan om ten onder te gaan, terwijl de wijsheid van God volgens vs. 7 haar discipelen ter heerlijkheid geleidt.

Voor en aleer de mens de Goddelijke wijsheid als wijsheid kan erkennen, moet eerst de kracht van God zich aan hem betonen. Zij moet de gewaande veiligheid en de overmoed van de natuurlijke mens schokken en neerwerpen; zij moet hem overtuigen van de zonde; zij moet hem een nieuw leven schenken. Dan erkent hij de hoogste wijsheid daar, waar hij vroeger niets dan dwaasheid zag. (V.).

Met de oversten van deze wereld worden bedoeld de groten van de wereld in wetenschap en staat. Zij worden beschreven als degenen die de Heere der heerlijkheid kruisigden. Deze uitdrukking mag intussen niet van de Joden alleen verklaard worden. In Pilatus zag de apostel

de vertegenwoordiger van de heidense overheden en hij bedoelde dus evenzeer de heidenen als de Joden, in hun wetenschappelijke als staatkundige vertegenwoordigers.

In de verwerping van de Heere Jezus door de oversten van de Joden, in de veroordeling door de Romeinse landvoogd van Hem, die de heidenen was overgeleverd, wordt openbaar hoe de wereld, niet alleen het ruwe gemeen, maar juist de beschaafde en voorname wereld, verduisterd is in onwetendheid en vijandschap tegen God, zodat zij door de misdaad van haar onwetendheid het raadsbesluit van de wijsheid van God heeft moeten volvoeren.

Maar het is met deze wijsheid, wat haar inhoud aangaat, voor alle mensen, zoals in Jes. 64: geschreven is: "Hetgeen het oog niet heeft gezien en het oor niet heeft gehoord en in het hart van de mensen niet is opgeklommen, hetgeen God bereid heeft voor die, die Hem liefhebben (Rom. 8: 28).

In een hoge verheffing van woord en gedachte zet Paulus een heilig zegel van de Schrift op zijn bewering, dat zijn getuigenis Goddelijke openbaring bevat, verheven boven alle menselijke wijsheid. Het citaat komt onverwacht en afgebroken, zonder eigenlijk zinsverband voor, evenals dat in Hoofdstuk 1: 31 Bovendien ligt er wat de bron aangaat zeer grote duisterheid en moeilijkheid op. Reeds verscheidene van de voornaamste uitleggers onder de vaderen nemen, omdat zij geen plaats van het Oude Testament, geheel met de onze overeenstemmende, konden vinden, aan, dat het een citaat is uit een ander geschrift, terwijl de ene dat nader noemt, de ander niet; zo noemt men als bron de apocrieve apocalyps van Elia. Daarmee is in strijd de wijze van aanhaling: "zoals geschreven is", die alleen voor canonieke schriften, van de Heilige Schrift zelf gebruikelijk is; er is dan ook niets tegen de gewoon gedachte, dat het citaat uit Jes. 64: 4 is. De plaats is wel wat woorden en zin aangaat, zeer vrij behandeld, maar toch wel kenbaar. Daaruit ziet men de vrijheid van de Geest jegens de letter van de Schrift bij de apostel, die hier zo zeer door de Geest is vervuld; toch is de vrijheid niet zonder regel.

a) Maar God heeft hetgeen volgens het zo-even aangehaalde profetische woord voor de natuurlijke mensen onbegrijpelijk en ondoorgrondelijk was, ons, die in Christus zijn en tot de volmaakten (vs. 6) behoren, geopenbaard door Zijn Geest, die Hij ons gegeven heeft, zodat het ons nu inwendig helder en duidelijk is (Gal. 1: 16). Want de Geest van God onderzoekt alle dingen, ook de diepten van God.

MATTHEUS. 13: 11. 2 Kor. 3: 18.

Evenals Johannes. (Joh. 1: 18) zegt: "Niemand heeft ooit God gezien; de eengeboren Zoon, die in de schoot van de Vader is, die heeft Hem ons verklaard", zo schrijft Paulus aan de Heilige Geest, de openbaarder van de zaligheid in het menselijk hart, Goddelijke wetenschap toe als eigenschap van Zijn Goddelijke waardigheid. Hij doorzoekt alle dingen ("tel het getal van de kleinste zandkorrels, peil de diepste afgronden van de zee, niet om van onkunde tot kennis te komen, maar omdat het Hem eigen is, met persoonlijk werkzaam weten alles krachtig te doorzien, ook de diepten van God. Onderscheiden van God, wiens diepten Hij doorzoekt, is Hij toch niet gescheiden van het wezen van God, welks alwetendheid zich in Zijn onderzoeken werkzaam betoont. De diepten van God zijn de volheid van de rijkdom van de verborgen wijsheid van God (Rom. 11: 33) en Paulus kiest deze uitdrukking om de bron van de wijsheid van het kruis uit het gebied van de wereld in de schoot van de eeuwige, drie-enige van God te plaatsen.

Daaruit dat de Geest van God alles doorzoekt, volgt echter niet, dat Hij de mensen ook alles openbaart; de apostel wijst in vs. 12 dat, wat Hij openbaart, aan met de woorden "die ons door God geschonken zijn. "

a) Want wie van de mensen weet hetgeen van de mensen is, wat in mij of in u plaats heeft, dan de geest van de mensen, die in hem is, d. i. mijn of uw geest, die eerst aan anderen door woord of gebaren bekend moet maken wat zij uit zichzelf niet kunnen weten (Spr. 20: 27). Zo weet ook niemand hetgeen van God is dan de Geest van God en die, aan wie Hij het door Zijn inwonen en verlichten openbaart (MATTHEUS. 11: 27).

Spr. 27: 19. Jer. 17: 9.

De Geest van de Vader en van de Zoon is die Goddelijke persoon, die de eeuwige eenheid is van de Vader, als de erkennende en scheppende en van de Zoon als de erkende en de ontvangende en even daarom ook weer de indirect alles scheppende. In de Geest zo voltooit zich het Goddelijk zelfbewustzijn als van de enig eeuwige God. Daarom wordt dan ook aan de Heilige Geest bij uitnemendheid het doorgronden van de diepte van de Godheid, het kennen van het meest inwendige wezen van God, toegeschreven. Het onderzoeken duidt hier niet aan, het aan het licht brengen van het te voren onbekende, maar het altijd levende en werkzame in het Goddelijk kennen, het zelfbewust worden van alle gedachten van God van eeuwigheid tot eeuwigheid, zoals ook God de harten van de mensen onderzoekt en proeft (Psalm 89: 1, 23. Rom. 8: 27. Openbaring 2: 23). Zoals het in God zelf de Geest is, die de diepten doorzoekt, zo is Hij het ook, wanneer Hij de mens wordt meegedeeld. Om dit en het vroeger gesprokene aanschouwelijk te maken, vergelijkt Paulus daarmee de mens. Ook de mens kan zichzelf aanschouwen en erkennen en het bewustzijn van zichzelf verenigt de erkennende en de erkende met zichzelf. Maar dit is iets wat voor het oog van andere mensen verborgen is en slechts dan wanneer de Geest van de mensen de diepte van het binnenste heeft ontsloten, wordt het tien anderen openbaar, wat in hem is. Zo ook steunt alle kennis van God alleen op de mededeling van Zijn Geest. Wat in de mens, als in het afbeeldsel zich in één persoon verenigt en toch gescheiden vertoont, dat is in God persoonlijk (als de Geest van de Vader en van de Zoon) gescheiden en toch in één wezen verenigd. Zij, aan wie God het geopenbaard heeft, die de apostel vs. 10 ons noemt, zijn niet de apostelen of de volkomenen alleen, maar alle Christenen. Ook dat zij jonge kinderen zijn in Christus (Hoofdstuk 3: 1), is het werk van deze Geest maar het nog zeer machtige vlees in hen verhindert in hen de klare kennis van deze openbaring. (V.).

Waar alleen de geest van de wereld is, daar is volstrekt onbekend wat ons God geopenbaard heeft door de Geest, die wij ontvangen hebben en die uit God is. Als het binnenste van de mens voor zijn medemensen, die toch zijn gelijken zijn, zo gesloten en verborgen is, hoeveel temeer dan het inwendige van God voor ieder, die niet "hij zelf" is.

Maar wij, die in de Christelijke gemeenschap zijn (vs. 10), hebben niet ontvangen de geest van de wereld, als hadden wij die nog nodig, zoals velen onder u zichzelf wijs maken, maar de Geest, die uit God is, opdat wij in de kracht van Zijn openbaring, die volkomen en voldoende is en dat alleen teweegbrengt, zouden weten de dingen, die ons door God geschonken zijn.

Hadden de apostel en de leraren, die met hem van dezelfde gezindheid waren, voornamelijk en als de eerstelingen deel aan de hier beschreven zegen, dan is die toch niet aan hen gegeven, opdat die alleen voor hen blijft, maar opdat die ook anderen ten dienste zij. Voor zover dit

gebeurd was, strekt zich ook de omvang uit van dit "wij" en de tegenstelling, waarin dit vers ons plaatst. "Wij hebben niet ontvangen de geest van de wereld"; want deze hadden wij niet eerst hoeven te ontvangen; door deze zijn wij vanzelf omringd en beheerst.

In plaats van hier enkel het slot bij te voegen: "Maar wij hebben deze Geest ontvangen, ten gevolge van die erkennen en doorgronden wij de diepte van de Godheid", stelt de apostel nog een tegenstelling daartussen: "wij hebben niet ontvangen de geest van de wereld"; omdat, om tot diepere wijsheid te komen, de Corinthiërs de wijsbegeerte en wereldse welsprekendheid nodig achtten. Daarmee wil hij dus zeggen: "u kunt dus niet verlangen, dat u de diepten van de Godheid worden ontsloten op de manier en in de vormen van de wereld. " Veeleer is de Christenen de van God zelf uitgaande Geest geschonken, opdat zij erkennen mochten wat God hun geschonken heeft, de verlossing door Christus. Iets dergelijks zegt hij in Rom. 8: 15. (V.).

Waarde lezer, heeft u de Geest ontvangen, die uit God is, in uw ziel uitgestort in de Heilige Geest? Tot de noodzakelijkheid van het werk van de Heilige Geest in het hart kan men besluiten uit het feit, dat al wat gedaan is door God de Vader en door God de Zoon, voor ons tevergeefs moet blijven, tenzij de Geest deze dingen aan onze zielen openbaart. Welke uitwerking heeft de leer van de verkiezing op een mens, voordat de Geest van God bij hem binnentreedt? Die uitwerking is voor mijn bewustzijn een dode letter, totdat Gods Geest mij uit de duisternis roept tot Zijn wonderbaar licht. Dan zie ik door mijn roeping mijn uitverkiezing; mij door God geroepen wetend, erken ik mijzelf als uitverkoren van eeuwigheid. Een verbond werd er met de Heere Jezus opgericht door Zijn Vader. Maar wat baat ons dat verbond, voordat de Heilige Geest ons de zegeningen ervan aanbrengt en onze harten opent om die te ontvangen? De zegeningen van het heil zijn ons verworven in Jezus Christus; maar zonder de Heilige Geest zijn zij buiten ons bereik. De zegeningen van het Verbond zijn als het manna in de hemel. Wij kunnen het van daar niet door onze menselijke kracht doen neerdalen, maar de Geest van God opent de vensters van de hemel en strooit het levend brood rondom het leger van het geestelijk Israël. Christus is de ware wijnstok, maar door de Geest alleen kunnen wij als levende ranken Hem worden ingeënt. Zonder de Geest zijn wij zo werkelijk dood in de zonde, als had de Vader ons nooit verkregen met Zijn dierbaar bloed. De Heilige Geest is onmisbaar nodig voor ons geestelijk welzijn. Laat ons dan in heilige liefde jegens Hem wandelen en zelfs voor de gedachte sidderen om Hem te bedroeven.

De geest van de wereld is het principe van leven en denken, dat de wereld of de onwedergeboren mensheid beheerst en doordringt, dat het ijdele, veranderlijke, bedrieglijke zoekt, of, daarvan uitgaande, ook zelfs in hetgeen het voortbrengt ijdel, veranderlijk, bedrieglijk is, een principe van eigen wijsheid, dat de natuurlijke krachten om iets te leren kennen, verhoogt, opwekt, doordringt, maar hun zwakheid niet overwint en aan zichzelf overgelaten, van God afgekeerd, niet alleen met zwakheid en onwetendheid, maar ook met verkeerdheid en dwaling (1 Joh. 4: 6) besmet blijft.

De Christenen zijn geen prooi van deze geest (en dat moet de Corinthiërs nu duidelijk worden), maar zij worden geleid door de Geest van God, die weet wie God is (vs. 11), die hier nu voorkomt als Geest uit God, omdat hier gesproken wordt van de Geest door God meegedeeld en wonend in de harten van de gelovigen, van de Geest, die de mens leidt tot de kennis van de in Christus hun uit genade geschonken goederen van de zaligheid. De uitdrukking, "die ons door God geschonken zijn", vat kort tezamen wat in vers 9 en Hoofdstuk 1: 30 beschreven is.

Die (namelijk de dingen, die ons door God geschonken zijn, vs. 9 en 6) wij, de bewaarders van Gods geheimen (Hoofdstuk 4: 1) ook spreken a) niet met woorden, die de menselijke wijsheid leert, niet met een welsprekendheid, voortgekomen uit de scholen van menselijke redekunst en geleerdheid (Hoofdstuk 1: 17), maar met woorden, die de Heilige Geest leert, geestelijke dingen met geestelijke samenvoegend, met de geestelijke inhoud van onze prediking ook verbindend een vorm, die geestelijk is en door de Geest van God is gegeven.

1 Kor. 2: 4. 2 Petrus 1: 16.

Evenals iedere profetie met het geloof moet overeenstemmen (Rom. 12: 7), zo voegt zich de taal van de predikers, die door de Geest van God gedreven worden tot overeenstemming met de geestelijke zaken, die zij spreken. Niet met woorden, die menselijke wijsheid kan leren, niet naar aangeduide regels van wereldse welsprekendheid en kunst van denken, maar met woorden, die de Heilige Geest leert. Deze geeft naar de belofte van de Heere (MATTHEUS.
19 v.) beide wat en hoe de getuigen van Christus moeten spreken. Zo spraken wij, zegt Paulus van zichzelf en van zijn medegetuigen tot beschaming van de Corinthiërs, die de taal van diezelfde éne geest in de mond van hun leermeesters Paulus en Apollos miskenden en aan de mens toegeschreven wat van God is. Met recht hebben onze ouden hier een voorname bewijsplaats gevonden voor de woordelijke inspiratie van de profetische en apostolische leer in woord en schrift. Wat zou ook aan de Kerk een Heilige Schrift baten, waarvan wel de zin door God was ingegeven, maar niet de woorden? Alleen uit de juiste woorden kunnen wij toch de juiste bedoeling leren kennen. Wij vermeten ons niet de wijze van de Goddelijke ingeving te bestrijden; het is genoeg dat wij weten, wat en hoe de apostelen hebben gesproken, dat is juist zoals het er staat, Gods woord, door de Heilige Geest hun gegeven om uit te spreken (Hand. 2: 4. 2 Petrus 1: 21 De heilige tact en het tedere gevoel van welvoeglijkheid, waarmee de door de Geest geleerde mensen hebben gesproten, drukt Paulus uit met de woorden: "geestelijke dingen met geestelijke samenvoegend. "

Maar de natuurlijke mens, die naar zijn ziel leeft en de Geest niet heeft (Judas 1: 19), begrijpt niet de dingen die van de Geest van God zijn; hij neemt niet met verstand en toegenegenheid op wat van de Geest van God is, wat Hem toebehoort en naar vorm en inhoud van Hem afkomstig is (vs. 12 en 13); want zij zijn voor hem dwaasheid (Hoofdstuk 1: 18 en
en hij kan ze niet begrijpen Om 3: 2 omdat zij geestelijk onderscheiden worden. Alleen dan kunnen zij in hun ware betekenis en bedoeling worden begrepen, als hij, die daarover oordeelt, zelf onder de leiding van die Geest staat, die ze geopenbaard heeft en door de verkondiger (vs. 13) heeft meegedeeld.

Dat de apostolische leer, die wat inhoud, oorsprong en wijze van voordracht betreft het Goddelijk stempel heeft, door velen niet wordt aangenomen, verklaart de apostel uit de toestand van de mensen waartoe hij zich wendt, die mensen in een even verkeerde houding tot haar staan, als zij in ieder opzicht met zichzelf harmonisch is. Deze toestand wordt uitgedrukt door "psychisch mens", "ziele-mens", hetgeen hier door "natuurlijke mens" is vertaald.

Het Griekse oor hoorde in het woord "ziele-mens" hetzelfde, dat ons oor in het woord "natuurlijk" (vleselijk of menselijk Judas 1: 19. Jak. 3: 15) hoort. Daarin treedt vooral de kant van de verdorven natuur op de voorgrond, volgens welke ons verstand verduisterd is voor bovennatuurlijke, geestelijke dingen. Dat de mens van oorsprong een geestelijk wezen is (vs.
maakt hem niet geschikt om de geestelijke goederen aan en op te nemen, omdat de menselijke geest, naar God geschapen, door de val geworden is tot een tegen God strijdende

geest van de wereld (vs. 12). In de natuurlijke mens is de geest psychisch, gebonden door de ziel en dienstbaar aan het vlees. Niet alsof de natuurlijke mens tot een dier geworden zou zijn, waarmee hij de levende ziel gemeen heeft; de persoonlijke, zelfbewuste menselijke ziel behoudt de vreselijke voorrang boven de ziel van het dier, dat zij een zondige ziel is of een onheilige geest heeft. Maar daarin is de mens, die de Heilige Geest mist, aan het vee gelijk (Psalm 49: 21. 2 Petrus 2: 12, dat hij in dit leven, in deze wereld, op de aarde zijn ziel weidt en verzadigt, overgegeven aan de lusten en begeerten van het vlees, zonder te luisteren of begerig te zijn naar de wijsheid, die van boven komt (Jak. 3: 15). Het is onze natuur, de aard van onze ziel, die in het natuurlijke leven verzonken is, dat wij niet opnemen (met zachtmoedigheid, Jak. 1: 21), maar met afkeer en verzet van ons wijzen, wat van de Geest van God is, Hem toebehoort en van Hem komt. Krachtiger kan de apostel de trots van het verstand niet terneer slaan. Hij verwacht van de natuurlijke mens niets anders, dan dat deze het woord van de Geest weerspreekt. Het is toch voor hem, die naar de wijsheid van deze wereld vraagt een dwaasheid, het zijn onzinnige reden en fabelachtige mededelingen uit een wereld, die voor hem verborgen is; hij kan ze niet begrijpen, zoals in Rom. 8: 7 van het willen van de natuurlijke mens is gezegd, dat hij van de wet van God niet gehoorzaam kan zijn.

De erkentenis, waarvan gezegd wordt, dat de natuurlijke mens er niet kan komen, is niet voor een voor waar houden van geloofsstukken te houden, want daartoe kan men zeker door natuurlijke inspanning komen, maar moet opgevat worden als inzicht uit inwendige ervaring, als een bevatten.

Met zuiver natuurlijke inspanning van het verstand zal nooit een inzicht in de Goddelijke waarheden van het Christendom mogelijk zijn. Daartoe is de vernieuwing van de hele mens noodzakelijk. De Heilige Geest moet ons geheel en al verlichten en heiligen. Dan ontstaat een geheel nieuw licht van kennis in ons. (V.).

De natuurlijke mens is de dierlijke mens, de mens onder de macht van het verderf, die nog niet verlicht is door de Geest van God. Die ongeheiligd zijn begrijpen de dingen van God niet. Het verstand is door het verderf van de natuur, door de val en door zondige gewoonten geheel ongeschikt om het licht van God te ontvangen. De mens ziet op de waarheid van God als welke geen nadenken waardig is. Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet begrepen (Joh. 1: 5). Niet dat de natuurlijke geschiktheid van onderscheiden verloren is maar boze neigingen en verkeerde beginselen maken de mens onwillig om zich in geestelijke zaken te begeven en zich te onderwerpen aan haar invloed en kracht. De vertroostende stralen van de Geest van de waarheid en van de heiligheid moesten het gemoed behulpzaam zijn om de heerlijkheid op te merken en de overtuiging te voelen van de waarheid, zodat men ze van harte ontving en omhelsde. De mens, ontbloot van de Heilige Geest kan ze niet zien, omdat ze geestelijk onderscheiden worden. De natuurlijke mens is de wijze man van de wereld, de mens, die niet wil aannemen door het geloof, noch de noodzakelijkheid erkennen van bovennatuurlijke hulp; zo iemand begrijpt de dingen van Gods Geest niet. Openbaring is voor hem geen bron van kennis; hij ziet daarop als overdrijving. Het is geen weg tot wijsheid bij de meesters van deze wereld. En daarom kan hij geen kennis hebben van zaken van de openbaring; omdat die alleen bekend worden door de ontdekking van de Geest, die een bron van kennis is, wil hij niet toegeven. Onder een natuurlijk mens moeten wij verstaan een onwedergeborene, hoewel verstandig, geleerd, of vrij van toegeven aan zinnenlust. Hij toch is geplaatst in tegenstelling tegen de geestelijke mens en de hoogmoed van het vleselijk onderzoek is zoveel mogelijk gekant tegen het geestelijke. Niemand, die niet is wedergeboren (Joh. 3: 5) kan in ongeloof en liefde de geestelijke geheimen bevatten van de verlossing door het bloed van het kruis.

a) Maar de geestelijke mens, die met Gods Geest begaafd is en onder de invloed van die Geest staat, onderscheidt wel alle dingen; hij kan alles, wat hem voorkomt, door de kracht van zijn oordeel, dat door GodsGeest verlicht en bestuurd wordt, juist waarderen, maar hij zelf wordt van niemand anders, dan die ook zelf geestelijk is, onderscheiden.

Spr. 28: 5.

Want, om met de profeet (Jes. 40: 13) te spreken, wie heeft de zin van de Heere gekend, die Hem zou onderrichten? (vgl. Rom. 11: 34). Maar wij, die Christus waarlijk toebehoren (1 Joh. 2: 20), hebben de zin van Christus. Zo kan niemand God onderscheiden, die niet dezelfde zin heeft; wij staan daar als kennende de gedachten en de bedoeling van de wil van de Heere en als deelgenoten van Zijn zaligheid onbereikbaar voor het verstand en het trotse oordeel van degenen die op eigen kennis roemen, maar niets anders hebben dan een psychische zin, die van God vervreemd en tegen God vijandig is.

De apostel zegt wat bij in vs. 15 v. heeft uitgesproken, zonder twijfel in het bijzonder ziende op die Corinthiërs die zich op de voorgrond stelden, om hem te beoordelen.

Het treurige en overmoedige van de harten van de menselijke wijsheid, die zelfs Gods wijsheid en Zijn openbaring en de organen van Deze durft berispen, is in deze treffende zinnen zeer juist getekend.

De geestelijke mens heeft de juiste kritische blik van het onderzoek voor alles, wat hem ter beoordeling voorkomt (1 Thessalonicenzen. 5: 21). Hoe vaak heeft Paulus zelf dit geestelijk oordeel ook jegens zaken, die de leer niet aangingen, getoond onder verschillende omstandigheden, bijvoorbeeld als hij gebruik maakte van omstandigheden bij vervolging en verantwoording op zijn laatste zeereis (Hand. 27) in zijn oordeel over huwelijkszaken, rechtszaken, slavernij, collecten en andere dingen, waarbij hij alles op de weegschaal van een hoger, geestelijk gezichtspunt met bewonderenswaardige juistheid, helderheid, vol tact weet te leggen. In zijn waardering van de verschillende personen, in zijn gebruik maken van gegeven omstandigheden, in zijn grootse oordelen, zoals in Hoofdstuk 3: 22, in zijn krachtig getuigen over zichzelf (2 Kor. 6: 4 v.), in de edele onafhankelijkheid van al het aardse (Hoofdstuk 7: 29 v. Fil. 4: 11 v.).

Mits de Christen de Geest van God ontvangt, die ook de diepten van de Godheid onderzoekt, bestaat er voor hem niets, dat hem geheel en ten allen tijde verborgen moest blijven. Veeleer ontsluit zich voor hem op elk standpunt waarop hij zich bevindt, het ganse rijk van de kennis. Zoals bij alles, zo kan hem niemand beoordelen, die niet dezelfde Geest heeft gekregen. Maar om die Geest te krijgen moet de mens zijn eigen menen en oordelen opgeven en aan de Goddelijke gedachte volkomen ruimte laten. De Heilige Geest leert hem uit het woord van God en daaraan moet hij zich laten toetsen. Daarom is de verblinding het grootst en verderfelijkst voor hen, die hun eigen gekozen wegen met het aanmatigend woord verontschuldigen, dat zij Geest-mensen zijn, die door niemand dan hun gelijken begrepen kunnen worden. (V.).

Wat de apostel hier in het algemeen van de geestelijke mens zegt heeft natuurlijk in concreto zijn begrenzing naar de maat en de trap van de volmaaktheid van het geestelijk leven.

HOOFDSTUK 3

LERAARS ZIJN DIENAREN, AKKER- EN BOUWLIEDEN. DE HEERE EN DE BEWERKER VAN DE ZALIGHEID IS CHRISTUS

Vs. 1-23. Evenals de apostel aan het begin van het vorig hoofdstuk zijn wijze van leren rechtvaardigde met het oog op Rom. 1: 17, zo doet hij aan het begin van dit hoofdstuk zo ook, met aansluiting aan het uiteengezette in Hoofdstuk 2: 6 v. De omstandigheid, dat de Corinthiërs nog niet volkomen waren, maar nog jonge kinderen, nog niet geestelijk, maar slechts vleselijk, zoals zij ook nu nog door hun twisten bewezen, heeft hem verhinderd om bij het onderwijzen van hen in de Christelijke leer van de zaligheid die kant op de voorgrond te plaatsen, volgens welke zij in het oog valt als een Goddelijke wijsheid, die boven alle menselijke wijsheid ver verheven is (vs. 1-4). Hierop houdt Paulus de lezers voor, in welk licht zij de verhouding van hun leraars tot hen en de arbeid van deze moeten beschouwen. Eensdeels houdt hij zich bezig met de verhouding van de menselijk werktuigen tot de Heere, die Zich van de bedient bij de stichting en opvoeding van een Christelijke gemeente (vs. 5-9), aan de andere kant met de verantwoording, die zij op zich hebben geladen voor hun arbeid en de dag van de beslissing over de waarde of onwaarde van deze, die dag zij tegengaan (vs. 10-15). Nu maakt de apostel een snelle overgang, om de lezers ook die verhouding te doen kennen, die zij als gemeente, als tempel van God, tegenover hen, die aan hen arbeiden, moeten innemen. Zijn rede gaat voort in steeds meerdere levendigheid en verhevenheid. Zij stelt van de gemeente voor de waardigheid, waartoe God haar heeft verheven, aan de ene kant tot haar waarschuwing, aan de andere om haar haar verheven staat te doen kennen (vs. 16-23).

En ik, broeders, toen ik gedurende anderhalf jaar bij u was (Hand. 18: 11) en u, nadat u het geloof in Jezus Christus had aangenomen, in de Christelijke leer van de zaligheid nu verder onderwees (Hand. 2: 42), kon tot u niet spreken als tot geestelijken, maar als tot vleselijken, als tot jonge kinderen in Christus.

Treurt u gelovige, omdat u zo zwak bent in het goddelijk leven, omdat uw geloof zo klein is, uw liefde zo gering. Heb goede moed, want u heeft reden van dankbaarheid. Bedenk dat u in sommige dingen gelijk staat met de verst gevorderde Christenen. U bent net als zij gekocht met het bloed van Jezus, God heeft u evenals elk ander gelovige als Zijn kind aangenomen. Een zuigeling is zowel het kind van zijn ouders als de volwassen man. U bent even volkomen gerechtvaardigd, want een rechtvaardigheid klimt niet bij trappen, uw kern van geloof heeft u geheel gereinigd, u heeft evenveel recht op de kostbare voorrechten van het verbond als de verst gevorderde Christenen, want uw recht op de verbondsgenade ligt niet in uw groei, maar in het verbond zelf en uw geloof in Jezus is niet de maat maar het bewijs van uwe erfenis in Hem. U bent zo rijk als de rijkste in de werkelijkheid bezit, al is het dat u er het genot niet van heeft. De kleinste ster, die blinkt staat toch aan de hemel, de geringste zonnestraal is toch verwant aan het grote licht van de dag. In het boek van het leven zijn de kleinen en de groten met dezelfde pen geschreven. U bent even dierbaar aan uw Vader als de grootste in het huisgezin. Jezus heeft u teder lief. U bent gelijk aan de rokende vlaswiek; een ruwere geest zou zeggen: blus die rokende vlaswiek uit, zij vervult de kamer met een onaangenamen reuk, maar Hij zal de rokende vlaswiek niet uitblussen. U bent gelijk aan het gekrookte riet, elke minder tedere hand dan die van de grote Meester, zou u vertreden of wegwerpen, maar Hij zal het gekrookte riet nooit verbreken. In plaats van u te laten ontmoedigen door hetgeen u bent, behoorde u in Christus te triomferen. Ben ik slechts een kleine in Israël, echter ben ik met Christus in de hemel gezet. Ben ik arm in geloof, toch ben ik in Christus een erfgenaam van

alle dingen. Hoewel ik minder dan niets en aan de ijdelheid gelijk ben, toch, zo de wortel van de zaak in mij is, zal ik mij verblijden in de Heere en mij beroemen in de God van mijn heil.

a) Ik heb u toen in mijn prediking met melk gevoed en niet met vast voedsel, zoals men aan hen geeft, die "door de gewoonheid de zinnen geoefend hebben" (Hebr. 5: 11); want u kon toen nog niet dat sterke voedsel verdragen, ja u kan dat ook nu nog niet (1 Petrus 2: 2).

Want u bent nog altijd, evenals te voren (vs. 1), vleselijk en behoort nog geenszins tot de volmaakten; a) want omdat, zoals ik heb vernomen (Hoofdstuk 1: 11), onder u nijd is en twist en tweedracht, bent u niet vleselijk (Gal. 5: 19 vv. Rom. 13: 13) en wandelt u niet naar de mens? Leidt u niet een ongeestelijk, een natuurlijk leven (1 Petrus 4: 2).

Jak. 3: 16.

Want als de een zegt: "Ik ben van Paulus" en een ander: "Ik ben van Apollos", zoals dat onder u plaats heeft (Hoofdstuk 1: 12); bent u niet vleselijk? Zou u niet, als u geestelijk was, hetzelfde spreken en u dicht aan elkaar sluiten in een gezindheid en in enerlei mening (Hoofdstuk 1: 10)?

In Hoofdstuk 2: 1, waar de apostel spreekt evenals hier, spreekt hij over het begin, hier over de voortgang van zijn apostolisch onderwijs; hij wilde zich nog steeds verantwoorden over zijn prediking en wijze van prediken bij de Corinthiërs. Die hij voor Christus gewonnen heeft en tot de doop in Zijn naam heeft geleid door de prediking van het woord van het kruis waren nu geen zuiver natuurlijke mensen meer (vs. 14). Het krachtige, weder barende woord van God had hen gered uit de toestand van de natuurlijke mens, die niets van de Geest van God verneemt of aanneemt. Maar de nieuwe geestelijke mens in hen, die geestelijk hoort, oordeelt, wil, werkt en voelt, was nog zo door het vlees, d. i. door de oude mens gebonden, dat de apostel hen vleselijken moest noemen. Zij waren dat niet alleen in die zin, als ieder Christen eensdeels nog vleselijk, nog van de zwakheid van het vlees omgeven is, maar als degenen, die tegenover de drang van de Geest hier en daar de vleselijke zin volgden, in het vlees roemden en met vleselijke wijsheid omgingen tot schade van de Christelijke reinheid en zo was ook hun aanmerking, in het bijzonder van de kant van hen, die zich "van Apollos" noemden, dat Paulus anders, op meer verheven toon met hen had moeten spreken, onverstandig en onchristelijk.

Paulus kon de Corinthiërs nog niet als geestelijken behandelen; zij waren nog vlees, hoogstens door de adem van de goddelijke Geest in zo verre aangeraakt, dat hij ze als jeugdige kinderen in Christus kon beschouwen en noemen. Daarom was en is nog steeds hun vatbaarheid gebrekkig, hun inzicht zwak en behoeftig en wat in Hoofdstuk 2: 15 van geestelijken is gezegd, op hen niet toepasselijk. Daarnaar moest zich noodwendig ook de leerwijze van de apostel richten. Hij moest te eerder alles vermijden, waaraan hun vleselijke gezindheid zich hechten kon ten koste van de inhoud van zijn prediking. Wat het heerlijk onderwerp van zijn prediking alleen waardig was (Hoofdstuk 1: 17, 21, 25); wat om de uitwerking, die zij moest hebben, alleen doelmatig was (Hoofdstuk 2: 4 vv,), dat eiste ook de toestand van zijn hoorders zelf. Zij zouden volstrekt geen andere voordracht van de leer hebben kunnen volgen, die hen dadelijk in al de diepte van de goddelijke raad ter zaligheid had willen inleiden. Des te minder hebben zij reden om zich te beklagen, dat hij hen juist zo heeft onderwezen als hij heeft gedaan. Hij zegt: u kon het vaste voedsel nog niet verdragen, daarom heb ik u melk te drinken gegeven (vgl. 1 Petrus 2: 2). Het verband eist niet, dat het onderscheid tussen melk en voedsel zou doelen op de onderscheiden inhoud van de prediking,

evenmin als het beeld, hier gebruikt, dat vordert. De voortgang, voor de Corinthiërs nodig, bestond niet daarin, dat zij iets nieuws leerden, maar dat zij het oude, dat Paulus hun reeds gepredikt had, beter waardeerden en vollediger begrepen, het als de wijsheid erkenden, zoals zij dat is voor de volmaakten en daardoor te betonen, dat zij werkelijk tot de volkomenen behoorden.

Paulus noemt hier van de vier partijen, in Hoofdstuk 1: 12 aangehaald, de beide eerste, omdat hij in deze gehele afdeling handelt, over de tegenstand van de partij van Apollos tegen hem en tegen degenen, die zich tegen zijn wil naar hem noemden (vgl. Hoofdstuk 4: 6).

Om uw partijschappen moet ik een vraag u voorleggen, waarvan de beantwoording de dwaasheid en verwerpelijkheid van de scheuring onder u aanwijzen zal. Het is de vraag: Wie is dan Paulus? en wie is Apollos? Wat zijn zij anders dan dienaars, waardoor u geloofd heeft? Zij zijn dus geen meesters, waaraan u zich als aan hoofden met uw geloof moet vasthouden. Zij zijn dienaars, die de middelen zijn geworden voor u, om tot het geloof te komen en dat, zoals de Heere aan een ieder gegeven heeft, zodat hun dienst in een tweevoudige gedaante te voorschijn treedt, die een zekerverschillende wijze van hun werkzaamheid teweeg bracht.

Ik heb het gewas van uw gemeente als een Christelijke geplant, Apollos heeft nat gemaakt (Hand. 18: 1-18 en 27 v.); maar God heeft de groei gegeven en zo komt dat verschil weer meteen tot een eenheid, die bij beiden bestaat.

Zo is dan noch hij, die plant, iets, noch hij, die nat maakt (Joh. 3: 27), zodat men recht zou hebben zich naar zijn naam te noemen, maar God, die de groei geeft, is alles in allen (Kol. 3:
Ps. 115: 1). Hij moest het uitgezaaide vruchtbaar maken, zodat het groeide en het nat maken, zegenen, opdat Hij de groei veroorzaakte.

De apostel beschouwt de gemeente te Corinthiërs als een planting, die haar oorsprong aan hem, aan Paulus, haar groei, die ook uitbreiding naar buiten in zich sluit, aan Apollos te danken heeft, maar beide slechts in zoverre dit menselijke werkzaamheden waren, die God dienden, die de groei bewerkte, zonder wie noch planten noch begieten het tot een gewas zou hebben gebracht. Daardoor wordt de verdienste, dat een gemeente te Corinthiërs bestond, aan die beiden ontnomen, die daartoe op menselijke wijze werkzaam waren geweest en alleen tot God terug geleid.

Hoe moest de Corinthiërs, die door de arbeid van de apostel in die anderhalf jaar (van de herfst van het jaar 52 tot de lente van 54, Hand. 18: 11) uit de woestijn van het Jodendom en de wildernis van de heidenen in de tuin van de kerk waren overgeplant, het hart kloppen bij zijn woorden: "ik heb geplant. " "Hij leerde hun het woord van God" zegt Lukas eenvoudig van het planten van Paulus te Corinthiërs; en wij hebben in het tweede hoofdstuk gelezen hoe hij hun het woord van God leerde, hen inplantend in de vruchtbare grond van de liefde van God, aan het kruis van Christus geopenbaard. Als nu de broeders te Efeze van het planten van de apostel te Corinthiërs hoorden, zonden zij Apollos over; en deze "heeft veel toegebracht aan degenen, die geloofden, door de genade" (Hand. 18: 26). De Heere had hem de schone gave van de genade geschonken het Evangelie van Christus door de gehele Schrift te zien en krachtig in het bewijs voeren, de tegenspraak van de ongelovige Joden te overwinnen, dus het wortel schieten van de planten van de Heere (Jes. 61: 3) in de geestelijke grond van de Schrift en hun ontwikkelen uit de zaden van het woord tot stengels, bladeren, bloesems en vruchten te bevorderen. Daarvan zegt Paulus met blijde erkenning van de gave aan zijn broeder verleend: "Apollos heeft nat gemaakt. " Met hem treedt hij nu echter terug achter Hem, die

door het planten en nat maken van Zijn werktuigen alleen het leven van het geplante en natgemaakte heeft teweeg gebracht, namelijk het leven van het geloof - "God heeft groei gegeven. "

Volgens hun mening verhieven de partijmannen de door hen tot partijhoofden gemaakte mannen zeer hoog; maar inderdaad verlaagden zij hen; want door die mensen boven hetgeen behoorlijk is te verheffen, beroven zij hen van hun werkelijke waarde, daar al hun voorrang alleen daarin bestaat, dat zij dienaars van het geloof zijn en niet voor zich, maar voor Christus tot discipelen te winnen.

Niet dat is onrecht, dat de schapen van Christus, die Zijn stem kennen, liever geestelijke en wedergeborene dan vleselijke predikers horen; maar wel moeten die toehoorders vleselijk worden genoemd, als zij bij verschillende gaven van rechtschapen dienaars de ene aanhangen en de andere verachten, ze in het geheel niet of toch zelden horen, waardoor zij zich niet slechts tegen dezen, maar ook tegen God zelf en tegen Zijn woord bezondigen.

Harmonie heeft altijd iets, dat ons treft en bekoort, maar waar blinkt zij ons heerlijker tegen dan wanneer wij het rijk van de natuur en het rijk van de genade opmerkend samen vergelijken? Zowel in het een als in het ander blijkt uit talloze proeven de waarheid van het woord, waarvan de herinnering, zeker niet alleen in de eerste eeuwen van de Christenheid noodzakelijk was. "Zo is dan noch hij die plant iets noch hij, die nat maakt, maar God, die de groei geeft. " - Vergelijken wij het geestelijk akkerwerk van God met wat ons de heerlijke schepping doet aanschouwen, weldra blijkt het ons, dat God in beide dezelfde kracht openbaart. In beide rijken wordt groei gezien; zoals het daarbuiten voortstreeft, van zaaitijd tot bloeitijd, van bloeitijd tot oogst, zo is ook in het Godsrijk niet stilstand, veel minder teruggang, maar gedurige groei de leus en hij vindt dan ook werkelijk plaats, waar eenmaal het goede werk in een zondig hart is begonnen. die groei kunnen intussen beide rijken zichzelf niet geven. Zeker zowel op de akker van het veld als op de akker van het hart hangt er niet weinig van af, of de grond met overleg is bewerkt, of er werkelijk goed zaad is gestrooid, of het gezaaide met voldoende zorg bewaakt, gekweekt en besprengd wordt. Maar met dat al, de groei zelf komt enkel en uitsluitend van boven en het was meer dan een vrome verzuchting, het was beide de uitspraak van geloof en van de diepste levenservaring, die in het woord van Paulus ons tegenklinkt: "die het zaad de zaaier verleent, die vermenigvuldigt ook u gezaaisel en vermeerdert de vruchten van uw gerechtigheid! " (2 Kor. 9: 10). Het is daarbij ongetwijfeld van grote betekenis, dat de grote Gever van de groei beide in het rijk van de natuur en van de genade dezelfde regels volgt. In beiden geeft God groei, maar alleen waar eerst in diepe afhankelijkheid van Hem, geplant en natgemaakt is. De middelen van de genade worden bij het verlenen van de groei niet buiten werking gesteld, maar veeleer verondersteld en gevorderd. Al baden vrome ouders van de morgen tot de avond om het eeuwig heil van hun kroost, dat bidden zou spotten zijn als zij hun kinderen niet tevens opvoedden in de lering en vermaning van de Heere. Alleen bij het gebruik van de middelen geeft God voorts de groei onmerkbaar, langzamerhand en met trapsgewijze voortgang. Niet op eenmaal wordt het spruitje een plant en de eikel een eik; niet als door een toverslag staat daar opeens het nieuwe schepsel in Jezus Christus tot goede werken geschapen. De aanvang van het geestelijk leven is doorgaans voor anderen, vaak voor onszelf bedekt; vaders in Christus worden wij niet, als wij niet eerst mannen, mannen niet, als wij niet eerst jongelingen en kinderen in Hem zijn geweest. Daarbij, God geeft de groei, maar op Zijn eigen tijd en op Zijn bijzondere wijze. Evenmin in het rijk van de natuur als in dat van de genade laat Hij op dit punt Zich de wet door één van Zijn schepselen voorschrijven: Hij is de Heer, die doet wat goed is in Zijn ogen. De kracht van alle mensen kan de zomer niet uit een koude lente te voorschijn drijven, maar

ook het verstand van alle wijzen de oogstdag niet uitstellen, als hoger wijsheid wil, dat het graan reeds betrekkelijk vroeg gerijpt zal zijn. De ene heester groeit in de zon, de andere in de donkere schaduw; de groei gaat voort in de stilte, maar straks weer wordt hij voorwaarts gestuwd door de storm, die wij meenden dat alles bederven zou en die juist van achteren blijkt, van onberekenbare zegen geweest te zijn. Wij denken vaak dat de boom van ons geestelijk leven zorgvuldig moet worden ontzien en gekoesterd, maar God besnoeit hem zo hard, dat hij geheel schijnt ontluisterd, opdat hij juist zo te rijker vruchten zou dragen. Genoeg, God geeft groei, maar na tijdelijke teleurstelling straks in te overvloediger mate. Misgewas kan er zijn op het gebied beide van de natuur en de geest, maar straks wordt het vervangen door te overvloediger oogst, want daar en hier kan men zeggen, dat Hij, die de groei geeft, die ook werkelijk wil, omdat Hij de God van het leven en van de goedertierenheid is, die onmogelijk kan laten varen het werk van Zijn handen. Behoeft het nog gezegd te worden dat Hij, die zo op tweeërlei grondgebied Zijn heerlijkheid openbaart, dan ook op beide dezelfde hulde verdient? God is het, die de groei geeft! Wat een krachtige roepstem tot danken en bidden, waar dan ook tot werken en wachten. Beschouwingen als deze zijn goed geschikt om ons klein te maken en ons voor onze God in de diepste ootmoed te houden. Met al onze wijsheid en kracht kunnen wij niets doen buiten Hem, die slechts het "groeit en vermenigvuldigt" van het kostbaarst zaad heeft terug te houden en het is verstikt in de aarde. Maar wat een verheffend uitzicht ook daar tegenover en wat een prikkel tot ijverig werken! Hij, die de groei moet geven, Hij wil en zal het ook, waar met een oog op Hem geplant en nat gemaakt is; op teleurstellingen moeten wij altijd voorbereid zijn, maar ook op verrassingen mogen Zijn dienaren rekenen en straks in Zijn naam elkaar toeroepen: "Hef uw hoofden op en aanschouw de landen, want zij zijn al wit om te oogsten! "

En die plant en die nat maakt zijn één, namelijk niets anders dan dienaren van God; a) maar een ieder, de een zowel als de ander, zal in de dag van de vergelding zijn loon ontvangen naar zijn arbeid, naar mate van de moeite en inspanning, van de trouw en nauwgezetheid, die hij heeft betoond in hetgeen hem was bevolen.

Ps. 62: 13. Jer. 17: 10; 32: 19. 2 Kor. 5: 10. 22: 12.

"Die plant en die nat gemaakt zijn een" er is geen onderscheid onder hen wat de verhouding aangaat tot Hem, die ze als Zijn werktuigen gebruikt; zij zijn beide niet meer en niet minder dan Zijn dienaren, daarin een, dat zij juist daarin gelijk zijn.

Hoewel alle werkers in het akkerwerk van God gelijk zijn in dat opzicht, dat niemand meer en niemand minder is dan dienaar en werktuig van God en dus dat onderscheid verkeerd is, dat partijschap onder hen maakt, zo is er toch onderscheid onder hen voor God: een ieder zal zijn loon ontvangen naar zijn arbeid. Bij gelijke zaligheid, die dezelfde Christus voor allen verdiend heeft en aan alle gelovigen, die tot dezelfde hoop geroepen zijn, toekent, zullen de dienaren van God velerlei beloning ontvangen, de een hoger dan de andere, ieder naar zijn werk, macht over tien en over vijf steden (Luk. 19: 15 v.), eergestoelten, erekronen, hemelglans, lof van de Heere (MATTHEUS. 19: 28. 1 Kor. 9: 25. 1 Petrus 5: 4. Dan. 12: 3. 1 Kor. 4: 5. Vertroostend is daarbij dit, dat het loon is afgemeten naar de arbeid, niet naar de uitkomst, ook de bijna vruchteloze arbeid van Paulus te Athene en zijn zo moeilijke, maar vergeefse arbeid te Jeruzalem heeft zijn loon in de hemel. Maar waarom spreekt hij hier van het loon van de dienaren van God? Omdat hij het ware loon, dat zij van God zullen ontvangen, elk naar zijn arbeid, tegenover het valse loon wil stellen, dat de partijen te Corinthiërs uitdeelden naar vleselijke waardering. Wee de dienaren van God, die naar

mensenlof en kronen van partijen jagen. Zij hebben hun loon al. Maar die getrouw dienen en werken zonder te vragen naar menselijk oordeel, zullen een vol loon ontvangen.

Wat de verlossing aangaat kan van verdienste geen sprake zijn; het is echter de vraag hoe getrouw iemand gebruik maakt van de genade door hem ontvangen en daarin arbeidt. Dan is het: "die zal gegeven worden; " dat is het wat Paulus loon noemt.

Verder zeggen wij dat de goede werken waarlijk verdienen, niet dat zij voor ons vergeving van zonden zouden verdienen of ons voor God rechtvaardig maken, want zij behagen God niet, als zij niet geschieden door Hem, door wie de zonden reeds vergeven zijn. Zo zijn zij ook het eeuwige leven niet waard; maar zij verdienen andere gaven, die in dit en na dit leven worden gegeven. De zaligen zullen beloning hebben, de een meer dan de ander. Zo’n onderscheid maakt de verdienste, naardat die voor God welbehaaglijk is en is verdienste, omdat zij die goede werken doen, die God tot kinderen en erfgenamen heeft aangenomen. Zo hebben zij dan eigen en bijzondere verdienste, evenals het een kind boven het andere.

Want wij, uw leraars, zijn Gods a) medewerkers; wij arbeiden met Hem in Zijn werk. Gods akkerwerk, dat voltooid moet worden, Gods b) gebouw, dat opgebouwd moet worden (Efez. 21 v.), bent u, Christelijke gemeenten.

2 Kor. 6: 1. b) Kol. 2: 7. 1 Petrus 2: 5.

Met bijzondere kracht en verhevenheid staat vooraan het woord "Gods", dat de heilige adel van de leraars en van de gemeente uitspreekt. Het komt telkens in de drie leden voor, in een schone opklimming leraars en gemeente aan elkaar verbindend. De eersten, die reeds boven vs. 5) met de eervolle, maar steeds nog ootmoedige uitdrukking "dienaars" werden genoemd, worden nu hier met veel hogere naam genoemd: "Gods medewerkers" en daardoor evenals door de gelijke heiligheid van de gemeente verheven boven het nietig menselijk, vleselijk oordelen en boven partijschappen.

Gods medewerkers of medehelpers (2 Kor. 6: 1) staan met hun arbeid en hun hulp niet naast God als degenen, met wie de Meester de arbeid deelt; hier is niet mensenkracht en Gods kracht aaneen verbonden, alsof God een helper nodig had, maar het werken van de dienaars is doortrokken van de werking van God (2 Kor. 5: 20), evenals omgekeerd ook de Heere hun Medewerker wordt genoemd (Mark. 16: 20). De Heere heeft het ambt van de Geest niet uit Zijn hand weggegeven toen Hij het Zijn medewerkers gaf; maar wel heeft hij hen tot Zijn hand gemaakt.

De gemeente is Gods akkerwerk; zij behoort Hem toe. Hij is het, die dit veld bebouwt, uitwendig door de prediking van de leraars, inwendig door Zijn Geest. Wat de leraars doen is planten en nat maken; maar het woord, dat wordt uitgezaaid, is het Zijne; alle geschiktheid, die zich in het eerste planten, zowel als in de verdere verzorging vertoont, is Zijn gave; van Hem hangt alle groei af; zonder Zijn zegenende kracht kan geen planten of nat maken iets teweeg brengen. Maar wat zo Goddelijk is, dat is een heiligdom, dat voor Hem moet worden bewaard. Een ander als mede-eigenaar te willen invoeren is een misdadige miskenning en verachting van Zijn recht. De gemeente is Gods gebouw, een beeld verwant met de uitdrukking "tempel van God. " In beide namen ligt de inhoud van de werkzaamheid van Gods medewerkers opgesloten: bewerking van het akkerveld, optrekken van het gebouw.

Als de apostel bij het "Gods akkerwerk", tot welk beeld de uitdrukkingen "planten en nat maken" had geleid, nog het "Gods gebouw" voegt, heeft hij niet de bedoeling dit nieuwe beeld verder uiteen te zetten; hij wil tot een verklaring overgaan, waarvoor dit tweede beeld een geschikter aanknopingspunt aanbiedt dan dat eerste.

Naar de genade van God, die mij tot mijn apostolisch ambt tot stichting van gemeenten gegeven is Ro 15: 24, heb ik als een wijs bouwmeester het fundament gelegd. Ik heb mijn ambt volbracht, door in de goddelijke prediking zo te verkondigen als in Hoofdstuk 2: 1-5 gezegd is; en een ander, niet alleen één enkele, maar menigeen, die na mij tot in als leraar komt (Hoofdstuk 4: 15), bouwt daarop. Maar een ieder van hen, die zo verder bouwen, zie toe, hoe en met welk materiaal (vs. 12) hij daarop bouwt.

Nadat de apostel in de vorige verzen heeft aangetoond hoe verkeerd het is als enigen aan zijn of aan een andere persoon hangen, of voor de persoon van de ene partij kiezen tegenover de andere, dan wordt de slotzin van deze afdeling: "u bent Gods gebouw" tot uitgangspunt van een waarschuwing voor hen, die zich onderwinden, in zijn werk van opbouwing van de gemeente te treden. Van Zijn eigen arbeid spreekt hij niet met het oog op het loon, waarop hij mag hopen, maar alleen om te zeggen wat na hem aan de gemeente bleef te doen. Aan hem heeft God gegeven om als bouwmeester de grondslag te leggen. Elk ander werk nu is een daarop bouwen en dan drukt hij ieder op het hart wel toe te zien, dat hij daarop goed bouwt. Niemand van hen kan een ander fundament leggen naast dat en met terzijde stelling van dat, dat er reeds ligt. Allen, die te Corinthiërs na de apostel komen, zijn geroepen daarop te bouwen, omdat zij het fundament, het enige, dat gelegd kan worden, waar een Christelijke gemeente zal worden gevormd, reeds gelegd vinden.

Paulus neemt de inhoud van het woord "ik heb geplant" (vs. 6) in het beeld van het gebouw op (Jer. 18: 9) en spreekt nog eens nadrukkelijk uit, die zijn arbeid is, hem door de Heere toegewezen. Hij belijdt daar, dat hem de gave tot het leggen van het fundament, die voorname apostolische genade (Rom. 1: 5; 15: 20) gegeven was en dat hij met deze gave de Corinthiërs als een wijs bouwmeester had gediend. Niet zonder het Griekse vlees te treffen, noemt hij zich juist een wijs bouwmeester. Hij heeft het fundament gelegd, omdat hij de prediking van Jezus Christus, die voor de wijzen van deze wereld een dwaasheid is, naar Corinthiërs overbracht en met deze dwaze prediking aanhield tot die vast werd in een gemeente van geroepene heiligen, die hun geloof eendrachtig belijden met aanroeping van de naam van onze Heere Jezus Christus (Hoofdstuk 1: 2 en 6). Vroeger was Paulus een van de dwaze bouwlieden geweest, die de kostelijke steen van Zion hadden verworpen; maar nadat hij door genade de Christus had leren kennen, die tot hoeksteen geworden was, werd hij tot een wijs werkman, ja, een wijze bouwmeester (architect) met het bestek van het hele gebouw, als Gods medewerker, vertrouwd. Hij werd leidsman van het werk en aanvanger van de arbeid, zo het fundament leggend, dat het daarop te plaatsen gebouw vast gegrondvest staat; niet op menselijke wijsheid, maar op de kracht van God (Hoofdstuk 2: 5). Toen hij dan van Corinthiërs afscheid nam, had hij de arbeid volbracht, waartoe hij gezonden was. De haard van het Evangelische vuur stond daar, de bron van levend water was gegraven, de grond was gelegd. "Een ander bouwt daarop", zegt hij, omdat hij weet, dat de rij van Gods medewerkers, geopend door de apostelen, zich zal uitstrekken, het ene lid na het andere, tot de dag van het laatste vuur van de beproeving. Het werk van al deze volgende bouwlieden kan geen ander zijn dan een opbouwend en tot deze allen richt hij vervolgens zijn waarschuwing: "een ieder zie toe, hoe hij daarop bouwt! " Het verder opbouwen nu bestaat in het voortgaan met de prediking van het Evangelie en in de gehele dienst, waardoor de gemeente in hetgeen begonnen is, gesterkt wordt en in Christus Jezus opgebouwd, beide in leer en in leven. In het

verband van de vier eerste hoofdstukken van onze brief waarschuwt de apostel niet tegen het invoeren van vreemde leer, maar alleen voor vleselijk en werelds oordelen over geestelijke zaken, voor misbruik van de ware evangelische leer tot onderwerp van menselijke redeneerkunst en wijsheid en dientengevolge tot een twistappel van verschillende partijen. Het is van belang om dit in gedachte te houden, om het oordeel te verstaan, dat in vs. 15 wordt aangekondigd.

Ieder, wiens werk het is om verder op te bouwen, zo vermaant de apostel, moet erop letten dat het op de juiste wijze, met het juiste bouwmateriaal gebeurt, dat de ontwikkeling van de gemeente niet in plaats van bevorderd, benadeeld wordt door leringen of leerwijzen, die niet passen bij de fundamentele leer, daarmee niet in overeenstemming zijn.

Want niemand van degenen die verder bouwen, kan een ander fundament leggen, dan hetgeen eens voor altijd door God zelf (MATTHEUS. 21: 42. Hand. 4: 10 v. Efeze. 2: 20) en dienovereenkomstig ook bij u door mij a) gelegd is, dat is Jezus Christus. Wilde iemand dat doen, hij zou niet meer een opbouwer zijn, maar een verstoorder en verwoester.

Jes. 28: 16. MATTHEUS. 16: 18.

Dit wijzen op het een fundament van de Christelijke kerk en leer wijst op een sterk indirect bestrijden van die leraars, die met voorbijgaan van de ware Christus, te ver van het fundament afdwaalden en gevaar liepen om het verder bouwen te veranderen in het leggen van een tweede, maar vals fundament.

Ik heb ondervonden en in alle geschiedenissen van de gehele Christenheid opgemerkt, dat allen, die het hoofdartikel van Jezus Christus goed hebben opgevat en vastgehouden, vast gebleven zijn in het waar Christelijke geloof en hoewel zij afgedwaald en gezondigd hebben, zijn zij toch ten slotte behouden, want die hierin recht en vast staat, dat Jezus Christus waarachtig God en mens is, voor ons gestorven en opgestaan, voor die worden meer en meer alle andere artikelen duidelijk en zeker. Weer heb ik ook opgemerkt, dat alle dwaling, ketterij, afgoderij, ergernis, misbruik en boosheid in de kerk oorspronkelijk daaruit zijn voortgekomen, dat dit artikel of geloofsstuk van Jezus Christus is veracht en verloren. En als men het goed bij het licht beschouwt, dan waren alle ketterijen in strijd met het heerlijke artikel van Jezus Christus, zoals Simeon (Luk. 2: 34) van Hem zegt, dat Hij gesteld is tot een val en tot een opstanding van velen in Israël en tot een teken, dat weersproken zal worden.

Ieders werk zal openbaar worden, a) want de dag (Rom. 13: 12. Hebr. 10: 25 b) zal het verklaren, of men goud, zilver of edelsteen, of dat men hout, stro, stoppels heeft opgebouwd, omdat het door vuur ontdekt wordt. Daardoor wordt het ontdaan van aardse omgeving en verduistering, die hier nog de eigenlijke gesteldheid verbergen en duidelijk zichtbaar gemaakt (volgens andere verklaring: want hij, de dag van de Heere, wordt in vuur geopenbaard, zijn openbaring zal plaats hebben in het element van het vuur (2 Thessalonicenzen. 1: 8). En hoe ieders werk is zal het vuur beproeven. Het zal daardoor blijken of het inbeelding is geweest wat hij gesproken en gezocht heeft, of goddelijke wijsheid, of kunstwerk, of krachtige woorden, of uitgedrukte meningen, of onbedriegelijke waarheid.

Jes. 8: 20; 48: 10.

De verschillende voorbeelden van bouwstoffen, in een levendig asyndeton (zonder verbindingswoorden) naast elkaar geplaatst, duiden de verschillende leerstoffen aan, die door

leraars worden aangewend en met het geloof in Christus in verbintenis worden gesteld, om de Christelijke vorming van de gemeente te ontwikkelen en te voltooien. Treffend is daarom de glosse van Luther: "Dit is gezegd van prediking en leer, die geleerd worden tot versterking of tot afbreuk van het geloof. Die prediking en leer zijn of als goud, zilver en kostelijke stenen, van grote waarde en onvergankelijke duur, of als hout, hooi, stoppels van weinig waarde en vergankelijk, zodat zij, terwijl de eerste bij de openbaring van Christus in hun eeuwige waarde zijn gebleken, tot niet zijn geworden, d. i. openbaar worden, als niet behorend tot de eeuwig blijvende waarheid en geen bestanddeel uitmaken van de volmaakte kennis, die dan wezen zal" (Hoofdstuk 13: 12). Bij deze verklaring moeten twee zaken worden in het oog gehouden: 1) dat de bijzondere materialen niet mogen verklaard worden van bepaald te noemen geloofstellingen, hoewel in het algemeen het trapsgewijs verschillende van de bestanddelen van de beide klassen niet te miskennen is; 2) dat de tweede klasse geen rechtstreeks anti-Christelijke leerstellingen in zich bevat. Het eerste zou slechts tot willekeurige bepalingen aanleiding geven, die geen grond in de tekst hebben; tegen het laatste zou dit, dat het op het fundament gebouwd wordt, alsmede het apostolische woord in vs. 15 : "zelf zal hij behouden worden" strijden. Het ligt voor de hand het "hout, hooi, stoppelen" met zodanige leerstellingen te verklaren, waaronder verzwakkende en misvormende voortbrengsels van menselijke wijsheid en kunst, filosofische en Joodse meningen van de goddelijke waarheid worden vermengd. In het algemeen zijn alle leerstellingen, speculaties. enz., bedoeld, die, hoewel in het tijdelijke gebouw ingevoegd, toch hij de laatste openbaring op de dag van de Heere niet zullen blijven en niet als bestanddelen van de volmaakte kennis mee zullen bestaan, maar dan in plaats van in de laatste catastrofe proefhoudend te blijken, zoals de leerstellingen, die met het goud, enz. worden vergeleken, openbaar worden, als niet behorend tot de goddelijke waarheid en daarom verworpen worden. Dergelijke stukken heeft ook in meerdere of mindere mate elke kerk mee in het gebouw van haar door mensen vastgestelde leer en deze hoe langer hoe meer te leren kennen en terzijde te stellen volgens de Schrift, is het doel van de verdere ontwikkeling, aan welke geen kerk tot aan de dag van die laatste crisis zich mag onttrekken, het allerminst onze Protestantse met haar centraal Schrift-principe, dat haar karakter bepaalt en regelt.

Er is een grote ruimte opengelaten voor de keuze van de stof, voor het verband, waarin die wordt gesteld, voor de wijze, waarop de bijzondere stukken worden voorgesteld, voor de orde, waarin zij worden behandeld enz. Dezelfde waarheid kan op vruchtbare wijze worden voorgesteld, of door zuiver verstandige, droge behandeling kan haar kracht worden verminderd; de vorm kan ten koste van de inhoud met zorg worden behandeld, met redekunstige opsiering de eenvoudigheid van het kruis van Christus worden bedekt, door wettisch drukken op uitwendige zaken, het gemoed worden afgeleid van de toewijding aan kern en middelpunt van het Evangelie; het woord van God kan recht worden gesneden of door eenzijdig op de voorgrond plaatsen van de ene waarheid boven de andere de kracht van deze worden verzwakt en gemaakt worden, dat zij zonder uitwerking blijft, of ten minste niet op de juiste wijze zich werkzaam betoont - kortom, in de menselijke behandeling, voorstelling en toepassing van de door God gegeven waarheid ligt de mogelijkheid om daaruit voor de gemeente goud, zilver, kostelijke stenen of hout, hooi, stoppels te maken. Als men voorbeelden wil zoeken, geeft de geschiedenis van de kerk die veelvuldig. Men beschouwt de tijd van de strijd tot vaststelling van de Christelijke leer in de eerste vijf eeuwen, of de arbeid van de scholastieken in de middeleeuwen, of de ontwikkeling van de Evangelische kerk na de reformatie en reeds nu zal veel kunnen worden voorgesteld als goud en veel als stro, naardat nu reeds meer licht is opgegaan; de laatste eigenlijke beslissing is echter eerst in de toekomst te wachten.

Zoals het werk van bouwlieden door vuur het best ontdekt wordt, omdat men dan kan zien welke stoffen duurzaam zijn en welke geheel verteerd worden, zo zal ook het vuur, als het ware, in de grote dag van de algemene verantwoording beproeven en openbaar maken, hoe het werk van elke leraar is. Dan zal de waarde van elks werk even duidelijk openbaar worden als de bouwstoffen van een huis ontdekt worden, wanneer het in de brand raakt. Het werk van elke leraar zal in die dag net zo gestreng onderzocht worden, als de bouwstoffen van een huis, wanneer zij aan de vlammen worden blootgesteld. Dan zal men de ijdelheid zien van de trotse verbeelding, die sommige leraars van zichzelf hebben en van de toejuiching, die sommigen gegeven wordt, even gelijk een felle brand het onderscheid tussen een marmeren en lemen wand openbaar maakt.

Als onder dat vuur, dat verteert al wat niet deugt, iemands werk blijft, dat hij daarop gebouwd heeft, die zal loon ontvangen, als een, die zich waarlijk verdienstelijk gemaakt heeft jegens het gebouw van God (vs. 8).

Als iemands werk zal verbrand worden, die zal schade lijden, want hij ziet niet alleen zijn werk teniet gaan, maar hij verliest ook het loon voor zijn werk, waarop hij had gerekend. Maar zelf zal hij, als hij op het juiste fundament heeft gebouwd en daarvan niet is afgeweken (Hand. 2: 21; 13: 39; 16: 31, behouden worden, maar zoals door vuur. Hij moet door veel angst en door vele gevaren heen en zal ook gevoelige verliezen en smarten niet ontgaan. Hij zal zijn als een koopman, die schipbreuk leed en wel levend uit de wateren wordt gered, maar toch waren en winst verliest (MATTHEUS. 5: 19).

De edele grondstoffen, die niet vernietigd kunnen worden, zijn de eeuwige waarheid, die met het fundament, het woord van het kruis overeenstemmen en op de juiste manier uit deze eeuwige grondwaarheid zijn afgeleid. Aan deze zijn eeuwige, onvernietigbare, heerlijke werkingen verbonden, namelijk de ware leden van de gemeente, die door ware lering worden opgewekt en gevormd. Omgekeerd, de vergankelijke bouwstoffen zijn de afdwalingen van de waarheid, die wel de hoofd- en grondleer niet omverstoten, maar toch een ver achterblijven veroorzaken en in de gehele gemeente de vermenging van vele valse en dode leden ten gevolge hebben. De dag, die over de deugdelijkheid van de bouwstof beslist, is de oordeelsdag van de Heere, de dag van de beslissing en volmaking, wanneer het vuur het wereldgebouw versmelten zal en het geestelijk vuur van de beproeving de ware leden van de Heere openbaar zal maken. Hier ontvangt dan de getrouwe werker zijn loon daardoor, dat zijn werk behouden wordt, hem tot vreugde en eer, dat een menigte van ware leden van de Heere, die hij heeft opgewekt en doen opgroeien, met Hem in de zaligheid ingaat, die alleen datgene in zich opneemt, wat eeuwig blijft. Maar hij, die waarheid met dwaling heeft vermengd, zonder toch de grond zelf te vervalsen, ziet zich met droefenis zijn loon ontgaan, omdat de leringen, die hij verkondigd heeft en de mensen, die hij ermee gewonnen meent te hebben, in de beproeving niet bestaan en hij zelf ternauwernood gered wordt. (V.).

Als Christus Zich openbaart als degene, aan wie het gehele oordeel is overgegeven, als Hij met Zijn rechterlijke majesteit, die alles afzondert en verteert, dat het Zijne niet is, alles doorzoekt en beproeft, zal hetgeen het stempel van Zijn Geest niet draagt, maar uit een andere, een menselijke geest is voortgekomen, een product van menselijke kunst en menselijk denken en menen is, hoe hoog het ook door mensen werd geacht, toch niet proefhoudend bevonden worden. Het vuur van Zijn gericht zal het teniet doen. Zo is dan de arbeid van zo een verloren; hij kan niet worden onderscheiden als een, die heeft medegewerkt tot het Godsgebouw; hij kan niet met vreugde de Heere als Rechter verwachten, die zijn trouw zal belonen; hij moet bevreesd zijn voor Hem te verschijnen als een, die tevergeefs gearbeid

heeft, die zo goed als niets heeft teweeggebracht, die het werk van God niet in waarheid heeft bevorderd. Evenals iemand werkelijk nog blij mag zijn, als hij uit een vuur, dat zijn gebouw heeft aangegrepen, nog maar alleen zijn leven mag redden, zo gaat het ook zo een, dat hij voor zijn persoon nog wel gered wordt, maar van al zijn arbeid niets overhoudt, zodat zijn werken hem niet navolgen.

In onze plaats ligt de belangrijke waarheid, die de Protestantse kerk op de meest besliste wijze heeft vastgehouden, dat de zaligheid zelf slechts tot voorwaarde heeft het geloof, waarmee de fundamentlegging van Christus verbonden is, maar de graad van zaligheid staat in verhouding tot de trap van heiligheid, die de mens verkrijgt. Hij, wiens werk in het oordeel van God zal bestaan met het fundament in Hem, heeft een hoger loon dan die zijn werk verliest, al is het ook dat hij zelf nauwelijks zalig wordt.

Vaker laat de Heere Zijn knechten reeds in het gezicht van de dood zien en wel op de gevoeligste wijze en tot diepe beschaming, wat echt en wat onecht is, wat aan hun werk genade en wat natuur is. Menige aangewende, levenslang gekoesterde inbeelding gaat teniet in de gloed van het licht van de eeuwigheid, dat in de stervensuren schijnt. Maar ook in noden en bestrijdingen nog in deze tijd kan reeds de kracht van het vuur ons aangrijpen, dat eindelijk de wereld zal verbranden; en wel van ons als wij van dag tot dag ter verbranding overgeven wat niet zuiver Gods woord en daad is in ons Christendom, voordat de dag komt, die in vuur openbaar wordt!

a) Weet u niet, dat u Gods tempel bent en dat wel daarom, omdat de Geest van God in jullie woont (Ezechiël. 36: 27. Rom. 8: 9 en 11. 2 Tim. 1: 14).

1 Kor. 6: 19. 2 Kor. 6: 16. 1 Petrus 2: 5.

Als iemand de tempel van God schendt, die zal in rechtvaardige wedervergelding God schenden (MATTHEUS. 10: 28. Openbaring 22: 18 v.); want de tempel van God is als Zijn woning of plaats van Zijn tegenwoordigheid, heilig. Die is dus onschendbaar en niet te schenden zonder zware, goddelijke straf, die tempel u bent, omdat ieder lid van de gemeente, als behorend tot de kerk, voor zijn deel is wat de kerk in het geheel is (1 Kor. 6: 19. Efeze. 2: 21 v.).

Tot hiertoe heeft Paulus de gemeente beschouwd als een gebouw aan God toebehorend en de grote verantwoordelijkheid aangetoond van de werkzaamheid van verder opbouwen daaraan. Nu gaat hij voort tot nadere aanwijzing van haar heilig karakter als van een tempel van God, bewoond door de Geest van God, terwijl het schenden daarvan een dienovereenkomstig goddelijk gericht na zich zal slepen. Met de vraag: "weet u niet? " doet hij een beroep op hun Christelijk bewustzijn en geeft te kennen, dat in de partijgeest, die de gemeente ondermijnt en tot haar oplossing, dus tot verwoesting van de tempel van God leidt, zich een verduistering van dit bewustzijn openbaart zodat zij zich zo gedragen, als wisten zij dat niet.

Aan de stelling in vs. 9 : "u bent Gods gebouw", dat hem aanleiding heeft gegeven om over het bouwen te spreken, dat na hem alleen mogelijk is, sluit de apostel nu de andere aan: "u bent de tempel van God", om vervolgens voor de verderver van deze tempel te waarschuwen. Vs. 10-15 was bestemd voor hen, die het makkelijk opnamen met een voortzetting van zijn arbeid. Het volgende daarentegen is bestemd voor hen, die zich niet ontzagen de vrucht van zijn arbeid te gronde te richten (in het bijzonder is het gezegd voor de partijhoofden van die sekten, die het "ik ben van Céfas - ik ben van Christus" in de mond hadden en die zich niet

stelden als die stichters of grondleggers, Paulus en Apollos (vs. 5), die tegen hun wil tot partijhoofden waren verheven, maar die in tegenstelling tot hen als "dienaars", als verdervers konden worden gekarakteriseerd. Wat hij tot deze te zeggen heeft moet de gemeente zich laten gezeggen, om daarnaar haar gedrag jegens hen te richten; daarom begint hij met een herinnering aan haar zelf gericht.

Onder het verderven van de tempel is iets anders en ergers verstaan, dan de bijvoeging van slechte bouwstoffen, van onechte, menselijke leer en leerwijze (vs. 12); er wordt hier gesproken over beschadiging van het gebouw, omverstoten van het fundament door anti-christelijke leraars, verscheuring van de gemeente door partijgeest en door deze teweeggebrachte gevaarlijke bewegingen. Paulus wekt daar, in wederaanknoping aan de algemene erenamen van de Christenen in Hoofdstuk 1: 2, het ware, heilige eergevoel en de heilige gemeenschap van de Corinthiërs op, in tegenstelling met de onwaardige dienstbaarheid in de onderwerping onder verwoestend menselijk gezag en laat de ernstige toepassing van hetgeen hij zegt aan henzelf over.

a) Niemand moet zichzelf bedriegen (Hoofdstuk 6: 9; 15: 33). Als iemand onder u, die volgens het zo-even gezegde Gods tempel en woning bent, dunkt dat hij wijs is in deze wereld, die moet dwaas worden, opdat hij niet meer naar eigen inbeelding, maar inderdaad in waarheid wijs moge worden.

Spr. 3: 7. Jes. 5: 21.

Want de wijsheid van deze wereld is dwaasheid bij God, voor Gods ogen en in het oordeel van God (Rom. 2: 13) en zo kan niemand met de wijsheid van deze wereld in de gemeente van God een wijze zijn. Want er is geschreven (Job 5: 13): "Hij vat de wijzen in hun arglistigheid. Hij laat hen niet komen tot het doel, dat zij met listigheid proberen te bereiken, maar maakt dat hun slimheid op hun eigen verderf uitloopt en daarmee tot het tegendeel van wijsheid wordt".

En weer staat er geschreven in Ps. 94: 11 : "De Heere kent de overleggingen van de wijzen (in de Psalm staat: "mensen, dat zij ijdel zijn; zij zijn reeds door Hem geoordeeld en teniet gedaan, nog voordat zij bij hen zich verhieven.

In het voorgaande heeft de apostel de gemeente onderscheiden van hen, die haar verderven: nu gaat hij in vs. 18 tot de waarschuwing over, dat niemand zichzelf bedriegt en met een wijsheid, die dat in deze tegenwoordige wereldloop is, zich in de gemeente als wijzen willen voorstellen. De zelfmisleiding, waarvoor hij waarschuwt, bestaat dus daarin, dat iemand ten onrechte zich verbeeldt iets te zijn (Gal. 6: 3). De eigenlijke nadruk van de waarschuwing ligt dus op de nu volgende tegenstellingen "onder u" en "in deze wereld". Wijs zijn in de gemeente en wijs zijn in deze wereld sluiten elkaar wederzijds uit. Die dus meent het eerste te zijn, is het juist daarom niet, maar hij moet het eerste worden en hij moet tot dat doel een dwaas in de wereld worden. Zijn wijsheid, waarop hij zich beroemt, is toch een wijsheid van deze wereld. Als zodanig is zij dwaasheid in Gods ogen; met datgene echter, dat in Gods ogen dwaasheid is, zich in Zijn gemeente voor wijs houden en voor een wijze uitgeven, moet genoemd worden Gods tempel verderven, want wat ongeschikt is om die te bouwen, kan geen nut geven, maar alleen te gronde richten. Zo moet niemand zichzelf bedriegen, alsof hij de wijsheid, die hij zich toekent, in de gemeente zou kunnen doen gelden; hij bedenkt wat de Schrift van de wijze in eigen ogen zegt!

De bedwelming van het zelfbedrog wordt weggenomen, als alle inbeelding van wijsheid wordt opgegeven, alle gedachte aan wereldse wijsheid wordt verworpen, als iemand een dwaas wordt, d. i. zich van die wijsheid ontbloot voor de eenvoudigheid van het geloof, die men voor dwaasheid houdt en die men tot hiertoe zelf ervoor gehouden heeft. De apostel heeft ook hier, evenals in het algemeen, wanneer hij van de wijsheid van deze wereld spreekt, hoofdzakelijk de partij van Apollos op het oog, die, zoals zij de retorisch-dialectische bekwaamheid en de geleerdheid van Apollos roemde en daaraan gehecht was, die ook wel op haar wijze nabootste en dus zichzelf openbaarde als alle waarde te hechten aan wereldse wijsheid.

Het citaat uit Job is wel is waar een woord van Elifaz, die ook zelf niet in het gericht van de goddelijke wijsheid, wat het geheel betreft, kon bestaan, maar het behoort, evenals zo menige spreuk in die reden, tot de stem van de wijsheid op de straat, zoals Salomo Spr. 1: 20 zegt en wordt daarom hier met de stempel van de goddelijke waarheid getekend en bezegeld.

Niemand onder u dan roemt, omdat het is zoals ik van vs. 5 uiteen heb gezet, op mensen, zoals u nu doet, als de een zegt: "ik ben van Paulus", de ander: "ik ben van Apollos" en een derde: "ik ben van Céfas" (Hoofdstuk 1: 12). Men verheft er zich toch niet op tot de ene of andere man van God als partij te behoren; want alles ja het uwe, alles wat die mannen van God bezitten en niet alleen wat deze hebben, maar ook wat al het andere buiten u en om u en naast u in zich bevat, het behoort alles u toe.

Het zij Paulus, het zij Apollos (2 Kor. 4: 5), hetzij Céfas, hetzij de wereld, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomende dingen, zij zijn alle van u en moeten, als u toebehorend, u ook dienen (Rom. 8: 28 en 38).

Maar u bent allen tezamen van Christus, zodat niemand recht heeft om van zich in het bijzonder of in de voornaamste plaats te zeggen: ik ben van Christus, of"behoor Christus toe" (Hoofdstuk 1: 12) en christus is van God (Hoofdstuk 11: 3. Luk. 9: 20).

Het woord "dan" of "daarom" aan het begin van vs. 21 heeft niet slechts betrekking op het naast voorgaande, maar op de gehele afdeling, die nu ten einde loopt. De apostel keert tot de aanvang van het Hoofdstuk terug en begint daarna uiteen te zetten hoe de gemeente zich houden moet jegens de dienaars van het Woord. "Die roemt, roemt in de Heere", zo riep hij in Hoofdstuk 1: 31 zijn lezers toe, toen hij verklaarde waarom hij hen Christus gepredikt had zonder de middelen te gebruiken van een wijsheid, die tot de natuur behoorde. Nu hij als reden waarom hij de wijsheid, die hij werkelijk bezat, onder hen had teruggehouden, hun onmondigheid in het Christendom heeft genoemd (vs. 1-4) beveelt hij ze geen mensen te maken tot voorwerp van roem. Die men tot een voorwerp van zijn roemen maakt, die toe te behoren acht men een zegen en men is er trots op. Daarom houdt de apostel hen voor dat al wat er is, hen toebehoort. In drie tegenstellingen legt hij dit neer. Beginnend met Paulus en Apollos en Cefas, aan wier personen zij zich hechten, terwijl die toch slechts dienaars zijn van God, wier handelen hun zo of anders ten goede gekomen is, stelt hij tegenover deze dienaars van God de wereld, waaraan datgene vreemd is, waarom die drie hun iets zijn. Zij, de wereld, dient om het geloof door bestrijding te bevestigen, die het door Paulus en Apollos en Cefas gepredikte woord heeft gewerkt. Van deze tegenstelling tussen hetgeen is gaat de apostel verder tot die van de bestaanswijze, leven en dood en tot die van de tijd, heden en toekomst. De dood verlost de Christenen uit de ellende van het aardse, terwijl het leven hen gelegenheid geeft vrucht voort te brengen. Het heden is echter een vorm van de dingen, die

oefent in het hopen op die toekomst, die het tegenspel van het tegenwoordige zal zijn of aanbrengen.

De waarschuwing voor het zich overgeven aan menselijke autoriteit, voor het zich afhankelijk maken van mensen bevestigt de apostel door de waarde van de apostelen op de voorgrond te stellen als een, die in hun deelgenootschap aan Christus en door Hem van God ontheven is van alle dergelijke afhankelijkheid, integendeel er aanspraak op hebben, dat alles wat van God en Christus afhankelijk is, hen dient en bevorderlijk is in het bereiken van hun bestemming. In plaats van in partijdige eenstemmigheid te zeggen: deze en die behoort mij toe als mijn meester en leidsman, moesten zij zich allen daarvan bewust zijn, dat alles en allen hen toebehoren. Dit wordt nu gespecificeerd en wel zo, dat ten eerste, zoals het doel van de hele rede meebracht, de verschillende leraars, die men als partijhoofden stempelde, op de voorgrond worden gesteld. Hij wil zeggen dat zij zich ieder van deze naar de bijzondere gaven ten nutte moesten maken, in plaats van uitsluitend aan de ene of andere te blijven hangen. In hoge verheffing breidt hij vervolgens de gedachte verder uit, dan het naaste doel eiste; hij noemt ook de wereld en vervolgens leven en dood, tegenwoordige en toekomende dingen.

Bij de tweemaal uitgesproken zin "alles is het uwe" heeft de apostel een vorm van partij belijdenis op het oog, als bijvoorbeeld: "Paulus is de mijne" of "Cefas is mijn man! " Nadat hij nu in vs. 22 de actieve eigendomsbetrekking van de Christenen, aan wie alles dienstbaar is, heeft uitgesproken een verhouding, die naar haar algemeenheid het verheffen op menselijk gezag moet weren, voegt hij er in vs. 23 ook haar passieve eigendomsbetrekking bij, die evenzeer met die verzekerdheid in strijd is, zodat dus ook in dit opzicht het roemen op een mens (vs. 21) niet dan verkeerd kan zijn. Als hij bij de zin: "maar u bent van Christus" nog voegt: "en Christus is van God", hoewel het tot bevestiging van het verbod "niemand roemt op mensen" niet nodig was, heeft het plaats, omdat, zo hij met de eerste had gesloten, hij schijnbaar recht zou hebben gegeven aan hen, die zeiden: "ik ben van Christus" en zich daardoor als Christus eigendom noemden, om op geen mens te roemen. Dit nu wilde hij niet, want de belijdenis van deze partij, hoewel wat het denkbeeld aangaat, juist, was toch door schismatisch misbruik verwerpelijk. Hij klimt daarom tot het hoogste, tot de absolute instantie op, waaraan Christus onderworpen is, om hier, als hij drie partijen verwerpt die op menselijk gezag steunen, ook die "van Christus" haar onrecht te laten voelen. Hij wilde zeggen: Christus is geen partijhoofd, waartoe velen Hem zouden willen maken, maar behoort voor God en is er dus verre boven verheven, dat Hij in partijschappen zou worden ingehaald. Evenals namelijk de Godgelijkheid van Christus en Zijn goddelijke heerlijkheid vóór de menswording, hoewel wezenlijk toch een afgeleide was (Kol 1: 15), zo is de goddelijke glorie, die hij verkregen heeft door Zijn verhoging, om Zijn gehoorzaamheid tot in de dood van het kruis betoond een, die Hem weer verleend is (Joh. 17: 5) en Zijn heerschappij is volgens Hoofdstuk 15: 28 1Co bestemd, om aan God te worden teruggegeven.

Een Christen is als het kind in het huis van de vader, dat alles wat hem omringt met blijde blik overzien en onder het oog van de vaders gebruiken kan met het denkbeeld: het is in beginsel het mijne, omdat het mijn vaders eigendom is. Ook de wereld is de zijne, want hij mag die "gebruiken als niet misbruikend". Het leven is het zijne, want het werd hem verleend en verlengd, opdat hij het naar de vrijen drang van de liefde aan de hoogste Eigenaar wijden zou; maar de zijne is ook de dood, want die bode van de verschrikking voor de zondaar is zijn vriend, ja in Christus de overwonneling, die hem naar het land van de heerlijkheid overbrengt. Tegenwoordige en toekomende dingen, zij moeten beiden tot zijn zaligheid medewerken en kunnen niets opleveren, dat hem wezenlijk schaden zou. Alles in één woord heeft, goed

gebruikt, hem iets te geven; wel verstaan hem iets te leren; wel beschouwd, hem iets nader te brengen aan het einddoel van zijn aardse en hemelse roeping. Altijd natuurlijk, het kan er niet te ernstig bijgevoegd worden, onder de stilzwijgende voorwaarde, dat hij waarlijk van Christus is, zoals Christus van God. Bent u de Zijne niet, zelfs wat u uw eigendom noemt, het is dit niet echt; het is ten hoogste geleend goed, dat u ieder ogenblik kan ontvallen, of zelfs als het al in uw hand blijft berusten, u tot geestelijke schade kan strekken. Hoe duidelijk staat het ook hier weer te lezen en hoe krachtig wordt het door de ervaring van iedere dag meer gestaafd. Alleen de Christen is rijk en de mens buiten Christus, hij is voor God de armste van de armen, al ware ook hier beneden de ruimste schatkist te klein om Zijn goud of zilver te bergen. Maar ook van de andere kant: ieder Christen is rijk om het even of hem een hut of een paleis ter woning verstrekt; die van Christus zijn, zij zijn mede deelgenoten van al wat Hij het Zijne kan noemen. Acht u rijkdom geluk, welnu, gelukkiger mens is er niet dan de Christen, want zijn rijkdom heeft ruimere omvang, vastere grond, hogere waarde en bestendigere duur dan al de schatten van de wereld.

U bent van Christus. U bent de Zijne door overgave, want de Vader gaf u aan de Zoon; de Zijne door Zijn bloedig rantsoen, want Hij heeft de prijs voor uw verlossing betaald; de Zijne door toewijding, want u heeft uzelf aan Hem overgegeven; de Zijne door verwantschap, want u bent naar Zijn naam genoemd en tot een van Zijn broeders en medeërfgenamen gemaakt. Toon de wereld door uw leven dat u een dienstknecht, de vriend, de bruid van de Heere Jezus bent. Wordt u tot zonde verleid, antwoord: Hoe zou ik zo’n groot kwaad doen, want ik ben van Christus. Onvergankelijke beginsels verbieden de vriend van Christus te zondigen. Wordt u enige rijkdom aangeboden, die door zonde te verkrijgen is, zeg dat u van Christus bent en raak het niet aan. Bent u aan moeilijkheden en gevaren blootgesteld, sta vast in de kwade dag, wetend dat u van Christus bent. Bent u geplaatst daar, waar andere lui en nutteloos zitten, neem uw arbeid op met al uw macht en al staat u het op uw voorhoofd, zodat u in verzoeking gebracht wordt om te vertragen, roep uit: Nee, ik kan niet stilstaan, want ik ben van Christus. Was ik niet door bloed vrijgekocht, dan zou ik zoals Issaschar zijn, onder een dubbele last bukkend; maar ik ben van Christus en kan niet vertragen. Wil het syrene gezang van wereldse vreugde u van het juiste pad afbrengen, antwoord: uw muziek kan mij niet bekoren, ik ben van Christus. Als Gods zaak u roept, wijd er u geheel aan; als de armen uw hulp inroepen geef van uw goed en geef uzelf, want u bent van Christus. Doe uw belijdenis nooit oneer aan. Gedraag u altijd als een Christen, spreek als een Nazareeër en laat uw gedrag en uw omgang
hemels zijn, dat allen die u zien zeggen mogen: u behoort de Zaligmaker toe en in u Zijn voetstappen, druipende van liefde en Zijn heilig aangezicht herkennen. Ik ben een Romein, was vanouds een reden tot rechtschapenheid: laat nog oneindig meer uw drijfveer tot heiligheid zijn: Ik ben van Christus.

HOOFDSTUK 4

AANZIEN, AMBT EN TOESTAND VAN DE PREDIKERS

Vs 1-21. Van Cefas, die de apostel in Hoofdstuk 3: 22 ook met name had genoemd, kon hij nu gevoeglijk afzien, omdat deze niet onmiddellijk in betrekking tot de gemeente te Corinthiërs stond, maar alleen door enige partijhoofden in betrekking tot haar was gesteld. Hij stelt nu de lezers voor, wat hij en Apollos in gemeenschap met andere medewerkers in tegenstelling met hetgeen partijen van hen wilden maken, in de daad en in waarheid waren, namelijk dienaars van Christus en uitdelers van de geheimen van God, dus bestuurders van de schatten van het huis van God. Hij stelt tegenover alle onrechtmatige aanspraken, die men de ene of andere maakte, getrouwheid in hun ambt voor als de enige eis, die men doen mocht (vs. 1 en 2). Terwijl hij nu verder denkt aan die geringe waardering, die hem in vergelijking van Apollos bij een zeer groot getal van de gemeenten overkwam, alsof hij bij die man niet in de schaduw kon staan, verheft hij zich hoog boven dat veroordelen van de mensen, die over zijn waarde of onwaarde niets hadden te beslissen. Hij kon zich nu wel beroepen op zijn zuiver geweten, maar ook dat kan niet voldoende zijn ter bevestiging van zijn ambt; daarom beroept hij zich op het gericht van de Heere ten dage van Zijn wederkomst en waarschuwt hij de Corinthiërs dit gericht niet vooruit te lopen (vs. 3-5). Apollos heeft zelf geen aanleiding gegeven om hem voor te trekken, zoals men daartoe drong, daarom sluit Paulus zich dadelijk weer aan hem aan en bestraft hij als in vereniging met hem in een uitgebreide uiteenzetting de overmoed en de verkeerdheid, alsmede het Christendom van de Corinthiërs, dat aan de wereld gelijkvormig was geworden (vs. 6-13). Hij neemt vervolgens bezit van zijn bijzonder recht, dat hij als de geestelijke vader van de gemeente heeft en wijst op zijn latere komst tot hen (vs. 14-21).

EPISTEL OP DE DERDE ZONDAG VAN ADVENT

De eerste advents epistel handelde over het komen van de Heere in deze wereld, de tweede over Zijn verder komen in de wereld, de derde handelt over Zijn wederkomen tot de wereld.

Alle profeten hebben van de Heere geprofeteerd en Zijn aankomst beloofd en voorbereid. De Heere wijst nu zelf in het Evangelie van deze zondag (MATTHEUS. 11: 2 vv.) er op, dat hun beloften in Hem vervuld zijn. De laatste adventsbode, die onmiddellijk vóór Hem heenging, is Johannes de Doper, aan wie Hij een zo heerlijk getuigenis geeft. Nog altijd zendt de Heere Zijn adventsboden uit, opdat zij Hem de weg tot alle harten bereiden en Zijn zaligheid onder alle volken verkondigen. Over deze adventsboden van de Heere handelt het epistel van de derde advent.

Zij handelt over de herder en leraar van het Nieuwe Testament. Zij wijst ten eerste aan, wat Hij is en vervolgens hoe Hij moet zijn. Eindelijk wordt de gehele advent van de Heere, Zijn wederkomst, voorgesteld als een advent voor de predikers van het Nieuwe Testament vol gericht en gerechtigheid. De gedachtegang is dezelfde als die van het Evangelie, waarin ook een groot leraar, de doper Johannes wordt voorgesteld en eerst wordt aangewezen wat hij is, de engel van Jezus, vervolgens hoe Hij is, een man van onverwinlijke trouw, terwijl het hele Evangelie de voorloper in het gericht van Zijn advents-koning voorstelt en krachtig herinnert aan het slot van het epistel: "dan zal een ieder lof hebben van God. "

Over de dienaar van de Heere, die komt: 1) wat ware dienaars van Christus zijn, 2) wat van hen geëist wordt, 3) onder welk oordeel zij staan.

Over de dienaars van de gemeente van God. 1) hun plicht, 2) hun gericht, 3) hun gewicht, vs. en 7.

Waartoe heeft de Heere het heilige kerkelijke ambt gegeven? opdat het 1) verkondigt de zaligheid van de eerste advent, 2) leidt tot ervaring van een inwendige advent, 3) voorbereidt voor het loon van de laatste advent.

Laat ons worstelen, om getrouwe dienaars van Christus bevonden te worden, 1) voor het oordeel van anderen, 2) nog meer voor het oordeel van het eigen geweten, 3) het allermeest voor het oordeel van de hemelse Rechter.

De ware weegschaal, waarop de waarde van de mensen wordt gewogen, 1) de weegschaal van de wereld - veracht ze niet, maar stel ze ook niet te hoog; 2) de weegschaal van het geweten - luister naar uw geweten, maar verhef er u niet op;
de weegschaal van de Heere - ga zijn uitspraak tegemoet met heilige vrees, maar ook met Christelijk vertrouwen.

Ons leven in het adventslicht van dit zondagsepistel; zij herinnert ons 1) aan de Heere, die wij dienen, 2) aan de oordeelsdag, die wij wachten, 3) aan de uitspraak, die wij vernemen.

Houd ons dan, mij en Apollos, over wie hier voornamelijk wordt gehandeld (vs. 6 en Hoofdstuk 3: 4), een ieder mens a) als dienaars van Christus, die een bepaalde opdracht van Hem hebben ontvangen en uitdelers van de verborgenheden van God, dat zij deze in Gods huis, de kerk, door verkondiging openbaren aan de zielen hun aanbevolen en ze zo leiden tot de zaligheid, haar toegezegd.

MATTHEUS. 24: 45. 2 Kor. 6: 4.

En voorts wordt in de uitdelers ("huishouders, waarover hier gesproken wordt, evenals in de overigen, vereist, dat elk getrouw (Luk. 12: 42) bevonden wordt, terwijl dergelijke eisen, als door u worden gedaan, geen recht hebben.

Op het verbod in Hoofdstuk 3: 21 : "Niemand mag op mensen roemen", waarin hij uitdrukt hoe men niet jegens zijn gelijke moet zijn, laat Paulus nu het gebod volgen, dat de verhouding beschrijft jegens de uitdelers van het woord. Het woordje "zo", waarmee hij begint en waarop zeer de klemtoon valt, dient om het goede in tegenstelling tot het kwade in te leiden.

Van allen eist de apostel de juiste erkentenis en waardering; want hij spreekt tot Christenmensen, die allen geroepen zijn en bekwaam gemaakt om op Christelijke wijze te oordelen. Naardien hij zich aan de kant plaatst van de leraar Apollos, die geen apostel was, spreekt hij niet uitsluitend van de apostelen, maar in het woordje "ons" zijn met de apostelen ook alle dienaars van het Evangelie begrepen, voor wie enige tak van bediening uit de wortel van het apostelambt is opgegroeid, zoals ook in Tit. 1: 7 de opzieners en oudsten van de gemeenten van Christus dezelfde haam "huisverzorgers van God" dragen, die Paulus hier aan zich en aan Apollos geeft.

In twee uitdrukkingen vat Paulus de roeping van een ware Evangelist samen: hij is ten eerste een "dienaar van Christus. " Deze uitdrukking karakteriseert de persoon niet naar de functies, die hij naar beneden waar te nemen heeft, maar naar zijn dienstbare plaats naar boven. Die het Evangelie bedient, is dus niet een dienaar van de gemeente in die zin, dat hij haar als zijn heer

en rechter zou moeten beschouwen, naar haar wil zijn woord zou moeten wenden en draaien en prediken, naar de begeerlijkheden van de gemeente zich zou moeten schikken (2 Tim. 4: 3). Hij staat niet onder haar, besluiten van de meerderheid kunnen zijn leer niet bepalen, de bijval van de mensen kan voor hem niet de maatstaf zijn voor het werk, maar hij is een dienaar van Christus en daarom vrij. Zijn vrijheid van dienstbaarheid van mensen is voor hem echter geen vrijheid tot ongebondenheid, tot heerschappij over de gemeente: hij is vrij van mensen enig en alleen daardoor, dat Hij eigendom van de Heere is.

Ware leraars erkennen dat Christus Heer is en zij slechts dienaren zijn; daarom bereiden zij niet voor zichzelf, maar voor Christus de weg tot de harten van de mensen. Het is voor hen hetzelfde, of zij iets hebben, iets betekenen of niet, als slechts voor Christus de weg wordt gebaand, dat Hij ongehinderd Zijn intrek in de harten kan nemen.

De dienaren van Christus zijn verder ook "huishouders over de geheimen van God. " Een huishouder behoorde tot de klasse van de dienaren, maar had niet slechts een enkele tak van het huishouden, maar het geheel te besturen; hij was dus over de overige dienaren gesteld (MATTHEUS. 24: 45); toch moet hier in het begrip van huishouden niet het gewicht worden gelegd op de voorrang boven anderen, maar op het verantwoordelijk bestuur van het toevertrouwde goed.

De verborgenheden van God zijn het voorwerp van zijn besturen; daarmee zijn de openbaringen van God gemeend als iets, dat alleen door goddelijke mededeling te kennen is en het bestuur van deze bestaat in de prediking en onderwijzing.

De dienaren van Christus is opgedragen en door verkondiging van het woord van God en door bediening van de sacramenten aan de hun toevertrouwde zielen ook te delen de goddelijke raadsbesluiten tot verlossing van het menselijk geslacht, die door de natuurlijke mens niet worden begrepen, maar in Christus volbracht zijn en door middel van de openbaring zijn bekend gemaakt. Zij moeten het woord van God aan ieder brengen, zoals het met zijn bevatting en vatbaarheid voor het goddelijke overeenkomt (2 Tim. 2: 15), evenals goede huishouders aan elk van hun onderdanen de juiste maat van onderricht en arbeid toedelen.

De plicht van hen, die een geestelijk ambt bedienen, is een dubbele, die zij jegens Christus hebben en een, die zij jegens de gemeente hebben. Jegens Christus hebben zij als plicht, dat zij Zijn dienaars zijn, door Hem tot het ambt geroepen zijn en met hun hart Hem onderdanig. Jegens de gemeente hebben zij ten plicht, dat zij haar het voedsel uit Gods huishouding toedelen. Omdat echter veel van een dienaar van Christus wordt geëist en een getrouw dienaar veel van zichzelf vordert, heeft de apostel een omtuining geplaatst en de eisen tot de geringste maar ook nodigste maat verlaagd en gezegd: "voorts wordt in de uitdelers vereist, dat elk getrouw bevonden wordt. " Daarom zoekt men dit, dat zij getrouw omgaan met de geheimen van God, die niet veranderen noch vervalsen, die volledig en duidelijk leren en overal ieder daarmee dienen. Met name moeten zij de weg ter zaligheid volledig, zorgvuldig en duidelijk leren en daarbij wet en Evangelie duidelijk van elkaar afscheiden, zij moeten, om het met weinige woorden te zeggen (Hand. 20: 21), de bekering van zonden en het geloof in de Heere Jezus eenvoudig volgens Gods woord leren.

Een leraar moet getrouw zijn 1) voor God, zodat hij alleen op Hem ziet, Zijn eer zoekt, naar Zijn wil handelt; 2) aan de gemeente dat hij haar niets onthoudt, niets nalaat wat tot haar zaligheid dienen kan, niemand in Zijn dienst voorbijgaat, geen ziel door zijn schuld

verwaarloosd wordt; 3) aan zijn ambt, dat hij niet heerst, maar zich als een dienaar gedraagt, die bereid is te arbeiden en te gehoorzamen.

Wil men onderscheid maken onder de leraars, dan ziet men veel meer op de getrouwheid, dan op de gaven en op hun roem; want alleen uit het gebruiken ervan is de inwendige voortreffelijkheid in de mens van God te waarderen, d. i. uit de toepassing tot eer van God en tot welzijn en reine liefde van de naasten.

De gemeente te Corinthiërs was in partijen verdeeld, die niet om de waarheid streden, want die was wel te vinden bij de leraars, waarover gehandeld werd; maar alleen over meerdere of mindere gaven, over schonere en meer gepaste voordracht, over welsprekendheid en vorm. Een ontslapen leraar van de Lutherse kerk beweerde, dat de Protestantse Christenen van Duitsland uit het Nieuwe Testament vooral de brief aan de Corinthiërs op zich moesten toepassen; de gaven en verkeerdheden van de Corinthische gemeente werden ook bij de Duitse Protestanten gevonden. Ik weet niet of de dierbare man gelijk heeft wat de gaven betreft, maar wel wat het gemeenschap hebben aan de verkeerdheden aangaat, vooral de verkeerdheid van kiezen en van partijschappen om bijzondere gaven van voordracht en welsprekendheid van de leraars. Want deze onaangename, berispelijke ondeugd, om van de wijze van leren en prediken een liefhebberij te maken en de leraars na te lopen, naardat iemands oren kittelachtig zijn, is bij ons overal te vinden. Menig prediker wordt in de ontwikkeling van zijn gaven gedood door de minachting, die hij ondervindt; zelfs wordt door smart en verdriet daarover de gave zelf onderdrukt en gaat zij soms verloren. Menig ander is als een vogel, die men tot zingen dringt, die zich door het vele gezang en door misbruik van zijn stem de stem geheel bederft en die vóór de tijd moet ophouden, want juist zo misbruikt menig prediker, als hij door de lof van zijn aanhangers wordt geprikkeld, zijn gave en verbruikt die, zodat zijn schat snel uitgeput is en zijn zegen verdroogt. Zo bederven de gemeenten vele leraars en predikers, omdat zij meer op de gave zien dan op de getrouwheid, meer op de bevrediging van hun smaak, dan op de gehoorzaamheid aan de wil van de Heere.

Maar mij, die u zo diep vernedert, omdat ik zo weinig voldoe aan uw onrechtmatige aanspraken, is voor het minste, dat ik door jullie geoordeeld wordt, of van een menselijk oordeel, ja ik oordeel ook mijzelf niet, hoeveel ik waard of niet waard ben.

Want ik ben mijzelf van geen ding bewust, dat ik mijn ambtstrouw zou hebben geschonden, integendeel ben ik mij bewust mijn apostolische roeping getrouw te hebben volvoerd (Hand. 18 vv.); a) maar ik ben daardoor niet gerechtvaardigd, dat ik nu reeds boven alle oordeel zou zijn verheven en mij het loon van getrouwheid voor mijn huishouding zou mogen toekennen. Maar die mij oordeelt en wel op die grote dag van Hem (2 Tim. 4: 8), is de Heere Jezus Christus, aan wie de Vader het gehele oordeel heeft gegeven

Ex. 34: 7. Joh. 9: 2. Ps. 143: 2.

a) Oordeel dan niets over waarde of onwaarde van een dienaar van Christus voor de tijd. Laat integendeel de beslissing achterwege totdat de Heere gekomen zal zijn, b) die dan niet slechts in het wilde, in het algemeen zal oordelen, maar tevens van Zijn oordeel reden gevend, ook in het licht zal brengen hetgeen in de duisternis verborgen is. Hij zal dan de verborgen praktijken en boosaardige machinaties van de tegenstanders van de dienaar van Christus bekend maken en openbaren de raadslagen van het hart (Ps. 139: 12. Rom. 2: 16), zodat dan openbaar wordt wat hen, die zo vaak miskend werden, inwendig gedreven en bewogen heeft. En dan zal een ieder, die een oordeel van de eer verdiend heeft, wie hij ook zij, omdat dan

geen partijdige voorliefde meer plaats vindt zoals te voren bij de mensenkinderen, lof hebben van God, uit de mond van Hem, die Hij ten Rechter heeft gesteld. Dan zal het zijn: "Wel, u goede en trouwe dienstknecht, over weinig bent u trouw geweest, over veel zal Ik u zetten" (MATTHEUS. 25: 21).

MATTHEUS. 7: 1. Rom. 2: 1. b) Dan. 7: 10. Openbaring 20: 12.

Die van Paulus prezen hun zelf uitgedachte Paulus en zetten hem met het oordelen, waarderen en classificeren, waarmee zij hun leraars monsterden een erekroon op. Even koel nam hij dat aan als het vernederend oordeel van de andere partijen - goede geruchten hemelden hem niet op, kwade geruchten verbitterden hem niet (2 Kor. 6: 8). Het is gemakkelijk om te zeggen: "het oordeel van de mensen is mij onverschillig. " Vaak spreekt gekrenkte eergierigheid zich aldus uit, terwijl men zich verbergt in de schijn van menseneer te verachten. Paulus wenste van harte dat zijn broeders hem erkenden en rechtvaardig beoordeelden (2 Kor. 1: 13 v.). Omwille van hen was het hem niet onverschillig wat zij over hem dachten, want hij had hen lief. Maar voor zichzelf was hij boven hun lof en hun berisping verheven; want om getrouwheid te vinden, waarop bij de huishouders alles aankomt, behoren ogen, die geen mens onbedrieglijk zuiver heeft en zeker geen mensen, die naar de Corinthische wijze iets anders zoeken dan getrouwheid bij de huishouders.

De Corinthiërs oordeelden, zij veroordeelden, met uitzondering van een klein gedeelte in de gemeente, dat de man getrouw gebleven was, die hen het woord van het leven in grote zwakheid, maar in betoning van geest en kracht had verkondigd, de grote apostel en verhieven ten koste van hem andere genoemde en ongenoemde leraars. De apostel verbiedt hen het oordelen niet, maar verklaart hen dat hun oordeel, hoewel het hem zeker ook smart aandoet, niet bekommerde, dat hij zich ver verheven achtte boven hun oordeel, als boven een menselijk oordeel. De uitdrukking "menselijk oordeel" of zoals er eigenlijk staat "menselijke dag" geeft een gerichtsdag te kennen, die mensen stellen en waarop mensen het oordeel uitspreken. De rede van de apostel is terzelfder tijd trots en ootmoedig; zij gaat nog een aanmerkelijke stap verder dan de laatste uitspraak en in zoverre wordt hier een opklimming gevonden. Hij is reeds door de Corinthiërs geoordeeld, maar niet in wettige vorm, niet na grondig onderzoek, daarom neemt hij hun oordeel makkelijk op, maar hij vreest ook voor geen gericht, dat ad hof wordt samengeroepen om over hem het oordeel uit te spreken; hij belijdt dat hij het vonnis, dat zo’n rechtbank over hem zou uitspreken, niet het minst zou achten. Tevens stelt hij door deze trotse rede, die hem zo zeer past, omdat hij met zijn Heere staat en valt en zich beijvert een goed geweten voor Hem te hebben, de gemoederen van de Corinthiërs tevreden, die door de verklaring, dat hun oordeel hem onverschillig liet, zich gekrenkt mochten voelen.

Zichzelf oordelen is Christelijk, als het plaats heeft in de zelfbeproeving om onze toestand voor God te leren kennen (Hoofdstuk 11: 31. 2 Kor. 13: 5 Dit oordelen van zichzelf heeft Paulus zo geheel gedaan, dat hij zijn eigen geweten ongeschikt vond om hem een kussen voor God te zijn, hoewel hij met het oog op zijn ambtsbediening met Job (27: 6) kon zeggen: "Aan mijn gerechtigheid zal ik vasthouden en ik zal ze niet laten varen; mijn hart zal die niet versmaden van mijn dagen. " Het "ik oordeel ook mijzelf niet", zegt dus hier: ik spreek over mijzelf het oordeel niet uit, waarop ik hoop. "

Ik ben verwonderd over het woord van de apostel: "ik ben mijzelf van geen ding bewust. " Voor mij ligt in deze bewering, ook als ik die begrens en op bepaalde verwijten van de Corinthiërs tegen Paulus wil toepassen, volgens de samenhang desalniettemin de bewering

van een buitengewone volkomenheid van het inwendige en uitwendige leven en omdat ik een apostel op zijn woord geloof, een bewijs, dat men zelfs bij belijdenissen, als Paulus die in Rome heeft gedaan, toch ook in dit leven een niet geringe trap van heiliging kan krijgen. Overigens meen ik niet alleen uit mijn eigen, maar ook uit de ziel van andere herders te moeten belijden dat een beroep op het geweten niet makkelijk door een leraar van onze tijd met de woorden van Paulus zal worden gewaagd. Het bewustzijn van vele en grote schuld heeft eens een herder gedrongen om te zeggen: "een prediker kan zalig sterven, maar niet blij". Zo'n woord zou ik veeleer kunnen ondertekenen, dan de woorden van de apostel: "ik ben mijzelf van geen ding bewust. " Zo diep komt mij het bewustzijn van mijn schuld voor, van mijn schuld over mijn ambt, dat ik reeds vaak de gewaagde wens heb gedaan, dat de Heere mij genadiger mocht oordelen, dan ik mijzelf, andere moest ik reeds verloren zijn om mijn ambtszonden; ik heb soms gemeend, dat het een herder zou kunnen overkomen dat zijn oog van het zien in het zwarte van zijn zonden ook het goede niet meer zag, dat Gods Geest in hem werkte, zoals men door het zien in het duistere soms voor het licht ongeschikt kan worden.

Bij de woorden: "maar ik ben daardoor niet gerechtvaardigd" moet men niet denken aan de rechtvaardiging door het geloof, alsof de bedoeling was: "ben ik ook rein, dan ben ik toch wegens deze zuiverheid niet gerechtvaardigd, maar alleen door het geloof in de verzoening van Christus. Daarvan is hier geen sprake; van de vergeving van de zonden in het algemeen, van zijn genadestaat was toch Paulus volkomen zeker; hij wil hier alleen spreken van de toestand van de heiligmaking. Hoever deze is voortgegaan merkt ook de wedergeborene niet op, in zo verre blijft dus ook voor hem onzeker wat de eeuwige Rechter nog in hem te berispen vindt, hoeveel in zijn werkzaamheid nog hout en stro bevonden zal worden.

"Die mij oordeelt is de Heere", dat maakt rechtschapen dienaars van Christus aan de ene kant getroost tegenover allerlei menselijke oordeelvellingen, waarbij men zich aanmatigt hun waarde te bepalen, aan de andere kant ootmoedig in het oordelen van zichzelf. De Heere, die weet wat in de mens is, ook de geheimste zaken die zich voor het daglicht en voor het menselijk oordeel verbergen; die op de dag van Zijn gericht aan het licht zal brengen wat het binnenste van Zijn dienaren beweegt, wat hun verlangen en streven, die de drijfveer van hun handelingen is; die hun verborgen strijd doorziet; voor wie hun onuitsprekelijke zuchtingen zowel als hun uitgesproken gebeden bekend zijn - Hij is het, die oordeelt. Mogen mensen, die naar schijn oordelen, dit en dat in hen te berispen vinden, of hen in hun doen en laten miskennen, zij kunnen dit rustig dragen en blij tegemoet zien het alleen rechtvaardig oordeel van de Heere, die alles openbaart en hun waarachtige Rechter is. Aan de andere kant heeft de verwachting van dit alleen geldende oordeel ook iets verootmoedigends. Alhoewel het eigen geweten hen van geen ontrouw in hun ambt aanklaagde, gronden zij daarop niet hun onberispelijk zijn voor de Heere; want Zijn alles doordringend oog merkt gebreken en vlekken op, die voor het eigen bewustzijn verborgen zijn (1 Joh. 3: 20); in Zijn alles verhelderend licht kan alles onrein voorkomen, wat in dit nog verduisterde licht als vlekkeloos voorkomt. Daarom komt Hem het beslissende oordeel toe. Die er zich op toelegt getrouw te zijn, die zal de lof niet ontgaan, die hem toekomt, hoe ook mensen over hem mogen oordelen; die zal uit Zijn mond het oordeel horen: "u goede en trouwe dienstknecht, over weinig bent u trouw geweest, over veel zal Ik u zetten; ga in in de vreugde van uw Heer! Maar zoals reeds hier ieder vererend oordeel hem neerbuigt, zo zal hij in diep neerbuigen die lof van de genadige Herder vernemen.

"Dan zal een ieder lof hebben van God", zegt de apostel; want hij gaat van zich en van Apollos uit; voor die beide kan hij met een blij geweten lof verwachten, al is het ook dat hij

mate en graad daarvan geheel de Heere overlaat. Van degenen die volstrekt geen lof verdienen, ziet hij hier geheel en al af.

En deze dingen, die ik van hoofdstuk 3: 5 af uit elkaar zette, broeders, heb ik op mijzelf en Apollos bij gelijkenis gepast, op zo'n wijze voorgesteld, alsof wij beiden in het bijzonder deze lering nodig hadden en wel omwille van u, die deze bepaald nodig heeft. Ik heb dit gedaan, opdat u aan ons zoudt leren a) niet te voelen, zoals helaas, bij u op zeer verkeerde wijze plaats heeft, boven hetgeen geschreven is; in de Schrift toch wordt aan een ieder geleerd, hoeveel het hem betaamt van zichzelf te voelen (Rom. 12: 3). Deze wil, dat u niet, de een om eens anders wil, die hij tot zijn partijhoofd verheft en daardoor boven anderen bijzondere voorrang toekent, opgeblazen wordt tegen de anderen en u verheft als boven een, die niets verstaat en geen gave van beoordeling heeft.

Spr. 3: 7.

Want wie onderscheidt u, die in de gemeente een bijzondere plaats voor uzelf waardig meent te zijn? Denkt u, dat u daarop recht zoudt hebben om bijzondere gaven, die u bezit? a) En wat heeft u, zo vraag ik verder, dat u niet heeft ontvangen? Het is duidelijk dat u niets van die aard kunt noemen. En als u hetgeen u bezit ook ontvangen heeft, zoals u dat niet kunt ontkennen, wat roemt u, alsof u een zodanige was, die het niet ontvangen had, maar het door uzelf bezat?

Joh. 3: 27. Jak. 1: 17.

De plaats, die hij zelf en Apollos ten gevolge van hun ambt innamen, de arbeid van hun beroep, hun daardoor bestaande verhouding tot de Heere en tot de gemeente en hun bijzondere betrekking tot elkaar heeft de apostel in het voorgaande voorgesteld en aangewezen, evenals moest hij zichzelf en Apollos herinneren wat zij van zichzelf en van elkaar moesten denken. Hieraan herinnerd te worden, zo gaat hij nu voort, hadden echter anderen nodig en niet zij. Dit drukt hij daardoor uit, dat hij zegt, dat hij aan hetgeen hij voorstelde, als hij het op zichzelf en Apollos toepaste een andere richting gegeven had, dan waarom hij de zaak had voorgesteld - deze is de bedoeling van het "ik heb bij gelijkenis gepast. " Als doel, waarom hij eerst van zichzelf en van Apollos heeft gesproken, geeft hij aan, dat de lezers iets van hen mochten leren. Er waren dus in de gemeente mensen, tot wie het voor hun terechtwijzing wel gezegd had mogen worden; op die manier was het echter minder geschikt geweest om de lezer het "niet te gevoelen boven hetgeen geschreven is" te leren, dan nu wij het uit Paulus en Apollos kunnen leren. Deze zullen dan zodanige geweest zijn, die zonder een bepaalde roeping of een ambt, dat met dat van een Paulus of Apollos kon worden vergeleken, toch een voorrang zich toekenden, waarvan de apostel voor zich en zijn navolgers niets wilde weten. Terwijl hij nu, wat hij voor hun bestraffing had moeten zeggen, van zichzelf en van Apollos heeft gezegd, wier verdienste jegens de gemeente boven allen twijfel verheven was, zo was het hierdoor beter geschikt om de lezers nederigheid te leren. Zo doelt de eerste vermaning, "niet te gevoelen boven hetgeen geschreven is" op hen, die voor hun eigen persoon iets willen betekenen; de tweede "dat u niet, de een om een andermans wil, opgeblazen wordt tegen de anderen" doelt op hen, die hun wijsheid daarin willen tonen, dat zij voor de juiste man partij trekken. Hij, die zich opblaast, heeft altijd eer voor wie en mee ere, tegen wie hij zich opblaast. In plaats van ieder te erkennen met die gaven, die God hem gegeven heeft en op die plaats, die de Heere hem heeft gegeven en zo zichzelf nederig te houden, gedragen zich de partijmannen in hun te hoge gedachten van zichzelf alsof tegenover hen, voor wie zij zich verklaren, geen ander enig recht zou kunnen hebben. Zij plaatsen zich

alleen tot dat doel aan de éne kant, om iemand anders te hebben, boven wie zij zich plaatsen, omdat zij zich het oordeel aanmatigen, dat die niets betekent, omdat hij niet diegene is, die voor hen alles is. Deze was de vorm, die de zelfverheffing bij zulke aannam, die niet zelf in staat waren voor zich of tegenover zich een partij te hebben. Of het nu de een of andere wijze van zelfverheffing was, voor elke kon de wijze, waarop Paulus van zich en van Apollos had gesproken, tot beschaming en terechtwijzing dienen. Wie toch van hen kon zijn plaats met die, die God aan Paulus had aangewezen, of zijn begaafdheid met die, die Apollos eigen was, ook maar in de verte vergelijken? Daarom vraagt de apostel met het oog op zijn eigen onderscheiding: "wie onderscheidt u? " en met het oog op de begaafdheid van Apollos: "wat heeft u, dat u niet heeft ontvangen? " en met het: "als u het ook ontvangen heeft" laat hij hem, die meende om zijn gaven een voorrang te hebben, zien hoe dwaas hij handelt met zich te beroemen op hetgeen hij toch niet van zichzelf heeft.

Iemand kan vele natuurlijke gaven ontvangen hebben, deze zijn echter geen verdienste en geven hem geen roem, maar wel veel verantwoording en bovendien, wanneer God er zijn zegen niet op geeft, dan richten ook de grootste gaven niets uit. Verval daarom niet in de dwaling van de wereld, die de gaven prijst en de stille ootmoed en de trouw niet acht!

U bent al verzadigd geworden, u bent al rijk geworden, zonder ons, die toch tot uw Christendom de eerste grondslagen hebben gelegd (Hoofdstuk 3: 5), heeft u geheerst, bent u tot heerschappij gekomen en och of u heerste, opdat ook wij met u heersen mochten; ons toch zou, als het werkelijk eens tot heersen met Christus komt, het deelgenootschap daarin het allerminst worden onthouden.

Want ik acht, als ik er op zie hoe het in deze tijd nog met ons is, dat God ons, die de laatste (volgens andere overzetting "de allerminste apostelen zijn, ten toon heeft gesteld a) als tot de dood verwezen en wij dus voortdurend ons bereid moeten houden voor het smadelijkeinde, dat nabij is; want wij zijn een schouwspel geworden van de wereld en de engelen en de mensen, zodat de bewoners zowel van de hemel als van de aarde, onze ellenden en vervolgingen met deelnemende belangstelling aanzien (Hebr. 10: 32 vv.).

Ps. 44: 23. Rom. 8: 36. 2 Kor. 4: 11.

De woorden "u bent al verzadigd, u bent al rijk geworden, zonder ons heeft u geheerst" zijn een strenge berisping door vs. 6 en 7 voorbereid een berisping van de valse vrede, de zelfvoldoendeheid en de zelfverheffing, die in de gemeente waren ingedrongen, verheffing, als waren zij reeds aan het einde van alle Christelijk verwachten en streven aangekomen. Hij had ze tot bescheidenheid vermaand naar het voorbeeld van hem en van Apollos en hen herinnerd aan hun afhankelijkheid van de Heere over alle aanwezige gaven, die toch alle eigenroem uitstoot. Nu houdt hij hen voor dat zij niet alleen die afhankelijkheid ten volle vergaten, maar zich ook in een ijdele waan van volkomenheid wiegden, terwijl zij, zoals hij in Hoofdstuk 3: 1 vv. had gezegd, zich nog in een toestand van grote onvolmaaktheid en van zedelijke verkeerdheid bevinden.

Hij spot met hen, merkt Luther op en bedoelt het tegenovergestelde. Men heeft de ironie bitter genoemd, waarmee hij keer op keer de hoogten neerstort, waarop zij zich hadden geplaatst; maar de liefde wordt niet verbitterd al smaakt ook de artsenij bitter, die zij moet ingeven (vgl. bij 1 Kon. 22: 15). Paulus heeft zich niet door zijn temperament tot deze scherpe woorden laten medeslepen, maar, zoals hij zelf betuigt in vs. 14, heeft vaderlijke liefde hem tot zo scherpe kastijding bewogen. De dienaar van Christus in hen behoefde niet te blozen over de

uitstorting van toorn uit de bron van hartelijke liefde en het zout van de spot, waarmee zijn rede gekruid was, ontneemt hem de liefelijkheid (Kol. 4: 6) evenmin, als de Heere Christus ophoudt liefelijk te spreken, als Hij de spot drijft (Joh. 7: 28). Het was te wensen, dat onze taal tekenen had, om de toon aan te geven waarin de woorden gelezen moeten worden.

Tegen het kwaad van opgeblazenheid spreekt men het best ironisch, sarcastisch.

In de bovenstaande woorden beschrijft de apostel de aard van de Christelijke staat van de Corinthiërs op een manier, dat hij de indruk, die hun gedrag maakt, in een beschrijving verandert van hun Christelijke staat, zoals men zich die moest voorstellen. Zij gedragen zich alsof zij van zichzelf bezaten, wat zij bezitten, zonder het te hebben ontvangen (vs. 7), maar ook, alsof zij alles bezaten, wat zij nodig hebben, zonder dat enige nog onbevredigde behoefte was overgebleven. Deze toestand drukt hij uit met de woorden: "u bent al verzadigd. " De tijden van het werkwoord (Aoristi) geven een bepaald voorval te kennen in de zinnen: "u bent rijk geworden, u heeft geheerst. " Zij hebben reeds de grote stap gedaan, die hen uit de armoede en de druk van de toestand van de Christen aan deze kant van het graf in de rijkdom en de heerlijkheid van koninklijke macht van die toekomst overbrengt, die met de openbaring van Jezus Christus komt. Zolang de Christen in het vlees leeft, heeft hij voortdurend de geestelijke toevloed van buiten nodig, om niet inwendig weg te kwijnen; maar zij zijn daartoe reeds gekomen, om de volheid van het geestelijke leven in zichzelf te bezitten, zoals dat bij de verheerlijkte Christen eens het geval zal zijn. Zo ondervindt de Christen, zolang hij in de wereld leeft, voortdurend de bestrijding van buiten, die hij niet kan weerstaan zonder op smartelijke wijze de druk te ondervinden, die zij op hem uitoefent; maar zij zijn er reeds toe gekomen om alles, wat een Christen kan aanvallen, onder zich te hebben en zo voortdurend en onvoorwaardelijk heerschappij daarover te hebben, als dat het geval zal zijn bij de Christen, die in gemeenschap met de hemelse Regeerder Jezus verhoogd is, het geval zal zijn. De wens, die Paulus laat volgen, "en och of u heerste, opdat ook wij met u heersen mochten" is slechts in zoverre ernstig gemeend, als die uitdrukking is van een wezenlijk gevoel, namelijk het gevoel van een treurig heden, dat de sterkste tegenspraak uitmaakt van die koninklijke heerlijkheid. Hoe meer dit zo is, des te scherper is de prikkel, die de apostel zijn lezers met het woord "zonder ons" in het vlees drijft, terwijl hij hen de dwaasheid doet zien van een gedrag, dat hen het aanzien geeft alsof zij boven degenen waren, waardoor hen de boodschap van de zaligheid is toegekomen en zij zonder hen ertoe gekomen waren de wereld en de in haar heersende machten achter zich en onder de voet te hebben. Hij plaatst nu met het "wij apostelen" de brengers van het Evangelie tegenover degenen, die het ontvangen en die zich voordoen alsof zij ver verheven waren boven de toestand, waarin de eersten zich bevinden. Hij drukt deze toestand uit met de sterkste uitdrukkingen, zodat zij op de laagste trap van de mensheid komen te staan, te vergelijken met de ter dood veroordeelden, die een vooruitzicht hebben van een smadelijk einde, waarop zij altijd voorbereid moeten zijn. Hij zegt echter niet zozeer, dat zij zich in zo’n toestand bevinden, als wel dat God ze zo ten toon heeft gesteld, ten schouwspel gemaakt heeft. De apostelen hadden dus aan de Corinthische Christenen, als zij aan hun koninklijke heerlijkheid en macht ook deel verkregen, het tegenovergestelde te danken van hetgeen hun door God is overkomen. Toch zegt hij weer niet onmiddellijk, dat God zo aan hen had gedaan, maar hij laat het: "ik acht" voorafgaan. Hij geeft dus als grond van zijn wens op, dat hij meent dat God hem zo heeft gesteld, geheel in tegenstelling tot de mening die zijn lezers van zijn verhouding tot de wereld hebben of schijnen te hebben.

Merk op, hoe Paulus hier tot vs. 13 het apostolische beeld tekent volgens zijn eigen persoonlijke ervaring (vgl. Hoofdstuk 15: 30 vv. ; 2 Kor. 11: 23 vv.

God schijnt de vromen soms niet te behandelen als Zijn geliefde kinderen, maar als de slechtste lieden. Zo schijnt het als men op hun ellende ziet.

In de schildering van zijn geringheid mengt zich echter bij Paulus weer een machtig gevoel van de grootheid, die hem ten deel geworden is. Evenals de Heere zelf, die van de hemel is neergedaald, door de aarde uitgestoten, aan het kruis hing tussen hemel en aarde, voor beide een schouwspel van ontroering of van leedvermaak, zo zijn ook de Zijnen in de wereld (1 Joh. 17), een schouwspel voor het heelal en zijn bewoners, zowel voor de hemelse als voor de aardse. Engelen en mensen geven noch de goeden noch de bozen alleen te kennen, maar beide tegelijk. Het zien van de Christus, die in de Zijnen lijdt, wekt bij beide, bij de goede en bij de kwade engelen en mensen, naardat hun natuur is, gevoelens op.

a) Wij zijn dwazen omwille van Christus (Hoofdstuk 1: 18 en 25), maar u bent wijzen in Christus; u bent voor verlichte Christenen te houden, waarmee men handelen kan. Wij zijn ten gevolge van onze gebondenheid aan Christus zwakken, maar u bent in uw vrijheid sterken; u bent heerlijken, hoog geëerden, maar wij verachten.

1 Kor. 2: 3.

Tot op dit tegenwoordige uur lijden wij honger en lijden wij dorst (2 Kor. 11: 27) en zijn naakt, missen de nodige bekleding (MATTHEUS. 25: 36. Jak. 2: 15. en "Ex 12: 34 en worden met vuisten a) geslagen (2 Kor. 12: 7. MATTHEUS. 26: 67) en hebben geen vaste woonplaats, omdat wij van de ene plaats naar de andere moeten trekken (Hand. 16: 39; 17: 14; 18: 1).
Hand. 23: 2.

a) En werken, werkende met onze eigen handen (Hand. 20: 34). Wij worden gescholden en b) wij zegenen; wij worden vervolgd en wij verdragen (MATTHEUS. 5: 44. 2 Tim. 2: 10

Hand. 18: 3. 1 Thessalonicenzen. 2: 9. 2 Thessalonicenzen. 3: 8 b) Luk. 6: 28; 23: 34. Rom. 14.

Wij worden gelasterd en wij bidden, wij beantwoorden onze lasteraars met goede woorden (2 Kor. 5: 20), wij zijn geworden als uitvaagsel, als het schuim van de wereld, waarvan men verlost wil zijn en aller afschrapsel, waarvoor terzijde stelling men met inspanning van alle krachten moet zorgen, tot nu toe (vgl. Hand. 19: 26 v. ; 24: 5).

In het woord: "u heeft geheerst" heeft de apostel iets over zijn lezers gezegd, wat de hoop van een Christen is, maar dat daarom bij hen nog geen plaats heeft gegrepen. Het kon alleen in de zin van een verwijt tot hen worden gezegd; zij gedroegen zich slechts, alsof het bij hen reeds tot stand was gekomen. Anders is het met de eigenschappen, die hij hen nu toekent, dat zij wijzen in Christus zijn, sterk en heerlijk of in eer. - Daarmee zegt hij iets, dat zij werkelijk zijn, maar - in de ogen van de wereld, waarvoor daarentegen de apostelen dwazen om Christus wil zijn, zwakken en verachten. De apostelen zijn om Christus wil dwazen, omdat voor hun denken en handelen Christus beslissend is op een wijze, die de wereld als dwaasheid voorkomt. De lezers daarentegen maakt hun Christelijke staat tot verstandige mensen, wier denken en handelen de wereld voor verstandig aanmerkt. De apostelen zijn zwak in zaken, waarvan de wereld meent dat men ze moet kennen en de lezers kennen ze werkelijk. Zo missen dan ook de apostelen alle eer, die de wereld geeft, terwijl de lezers bij hen in aanzien staan. Paulus bestraft dus hier een Christendom, dat zich met de wereld en waarmee de wereld

zich verenigen kan en dat wij daar zullen terugvinden, waar hij zich stelt tegenover het misbruik van de Christelijke vrijheid, de deelname aan afgodische maaltijden, de afkerigheid van de leer van de opstanding uit de dood (Hoofdstuk 6: 12; 8: 11; 10: 22; 15: 34 6. 12 8. 11). Met zo'n Christendom konden de lezers weliswaar een leven in de wereld leiden, dat zeer ongelijk was aan dat van de apostelen, zoals Paulus dat nu beschrijft. Hij beschrijft echter alleen zijn eigen leven en laat het aan hen over, het hunne daarmee te vergelijken. In drie afdelingen verdeelt zich deze beschrijving; de eerste stelt het leven van de boden van Christus voor als een leven in honger en dorst en naaktheid en mishandeling en onbestendigheid en moeitevolle arbeid voor het dagelijks brood. Aan dat alles onderwerpen zij zich om hun roeping; hoe rustig leven daarentegen de lezers! De tweede afdeling voegt bij elkaar wat de apostelen overkomt en hoe zij zich dienvolgens gedragen, dat men hen in het aangezicht slaat, waarop zij antwoorden met zegenen; dat men hen vervolgt en zij het stil laten welgevallen; dat men hun doen en willen lasterend miskent, zonder dat zij ophouden te bidden en te vermanen. Zozeer doen zij afstand van alle recht tegenover het onrecht, dat zij in plaats van hun persoon de hun opgedragen boodschap doen gelden: is de lezers niet omgekeerd niet meer gelegen aan hun personen, dan aan de waarheid, die zij moeten voorstaan? Eindelijk spreekt de derde afdeling de vijandige mishandeling uit, waarmee de boden van Christus zijn behandeld; men heeft met hen gehandeld alsof zij het uitschot van de wereld waren, dat men uit haar uitveegt; als een laag afschraapsel heeft men hen behandeld, waarvan ieder zich meende te moeten ontdoen. Hoe beschamend is dit beeld, dat de apostel aanvoert van zijn leven en het leven van zijn ambtgenoten, voor de gemeente, die ten gevolge van de gelijkvormigheid van hun Christendom aan de wereld zo geheel anders is en dan zich beroemt een hogere trap van het Christendom te bezitten.

Wij worden behandeld zoals mensen, die men onder de heidenen als zoenoffers van allen belaadde, die men alle kwaad toevoegde, dat slechts uit te denken is. Het laatste woord "uitvaagsel" betekent eigenlijk het "afgeschaafde", het vuilnis; het eerste "vloek" is een reinigingsoffer. Zo heette de mens, die zo'n misdaad begaan had, dat men meende God zou daarom land en lieden vervloeken en verderven. Wanneer zij daarom zo iemand wegdeden, geloofden zij, zij hadden de vloek verwijderd en het land gereinigd. Zo'n vloek was de profeet Jona, toen hij in zee werd geworpen. Soms namen zij ook een onschuldige, wanneer de grote plaag het land trof en meenden zij, zij reinigden het land van de plaag met zo'n dood of zo'n offer en wierpen hem in zee en spraken: u bent ons uitvaagsel (veegoffer), opdat wij genezen en verlost worden. Zo meende de wereld, dat de apostelen en predikers van het Evangelie de slechtste en schandelijkste lieden op aarde waren, dat, waren zij deze kwijt, het beter zou staan, dat zij alle onheil en alle vloek van God kwijt waren en zij daarmee grote dienst hadden bewezen (Joh. 16: 2). Het spreekt vanzelf, dat Paulus slechts vergelijkenderwijs en als van het standpunt van de goddelozen spreekt en niet beweert dat hij werkelijk een zoenoffer is, maar dat het lijden en de smaad, die hij te verduren had, minder zwaar was dan die zulke uitvaagsel werkelijk troffen. Hoe ruimschoots is zo'n mening in de tegenwoordige Christenheid verbreid als de Corinthische gemeente destijds koesterde, waarbij deze namelijk de apostelen en eerste Christenen het lijden en de smaad gunde, maar zelf een Christendom verlangde waarbij men in beschaving en levensgenot op de hoogte van de tijd bleef en zich in algemeen aanzien bij de mensen verheugde, waarbij men de wereld volop genieten kon en zich God ten nutte maken mocht. (V.).

Het geluk, dat de Corinthiërs najoegen, was toen en is nu alleen om los te zijn van de apostelen en van het ware Evangelie. Maar in hemel en op aarde schittert de erekroon op het hoofd van de verachte apostelen, zodat alle Corinthische heerlijkheid als kaf is.

Want al had u tienduizend (Hoofdstuk 14: 19) leermeesters in Christus, die de een na de ander bij u optreden als degenen, die kinderen van anderen ter opvoeding en bescherming tot zich nemen (Hoofdstuk 3: 10 vv.), dan heeft u toch niet vele vaders, maar in de grond slechts één enkele, namelijk mij: a) want in Christus Jezus heb ik u door het evangelie geteeld (vs.
Filem. 1: 10. Gal. 4: 19).

Hand. 18: 11. Jakob. 1: 18.

Zo vermaan ik u dan, a) wees mijn navolgers. Wandel ook u in ootmoed en zelfverloochening, zoals u die bij mij kunt opmerken (Hoofdstuk 11: 1. 1 Thessalonicenzen.
6. 1Co Fil. 3: 17).

2 Thessalonicenzen. 3: 9.

De indruk van het gezegde, namelijk van de daarin vervatte paralellen tussen de apostelen en de lezers, kon zeker geen andere zijn dan een diep beschamende voor deze. Evenwel zegt de apostel, dat dit niet de bedoeling van zijn schrijven is. Want wat hij tot hen wil brengen is een vaderlijke vermaning, die zij nodig hadden. Wanneer deze voor hen niet zonder beschaming kon plaats hebben, dan is dat ten minste niet de gezindheid en de gedachte, die hem daarbij dringt.

"Vaders, terg uw kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden" (Kol. 3: 21): dit gebod wilde Paulus zelf graag houden. Kon hij niet zonder beschaming uitspreken wat hij niet mocht verzwijgen, zo was de smart van zo’n beschaming niet zijn bedoeling, maar de opwekking van kinderlijke piëteit, waardoor zijn "lieve kinderen" mochten terecht worden gebracht en van de dwaling van hun weg teruggevoerd. Als de vermaning van een vader moesten zij aannemen wat hen beschaamde en zich niet verbitterd en schuw van hem afwenden.

Deze manier van bestraffing mag wel gevolgd worden, opdat boetvaardige harten niet tot wanhoop komen. Die belijdenis afneemt en zielenzorg waarneemt mag wel bij Paulus ter schole gaan.

De apostel grondt zijn recht om de Corinthiërs te vermanen op zijn vaderlijke betrekking tot hen, die hij in de eerste plaats noemt, terwijl hij dat vaderschap stelt tegen het enkel tuchtmeester zijn met heen wijzing naar andere leraars, die, hoe velen er ook mogen zijn, toch in andere betrekking tot hen staan dan hij, tot wie zij de oorsprong van hun geestelijk leven moeten terugleiden.

Het groot getal, dat Paulus bij de leermeesters noemt, ontleend aan de grote menigte slaven, die te Corinthiërs waren, zoals men die gewoonlijk tot het houden van opzicht en de opvoeding van onmondige kinderen bezigde, wijst op de rijkdom van gaven bij het leren, maar ook op de sterke drang om in de gemeente leraar te worden. Als hij in tegenstelling daarmee zegt: "niet vele vaders" wil hij de tegenstelling verzachten, daar hij eigenlijk slechts van één vader had moeten spreken en hij laat ook overigens enigen, zoals met name zijn metgezellen (Hand. 18: 5) enig aandeel toekomen aan het geestelijk vaderschap.

Daarom, om u te winnen voor het navolgen van mijn voorbeeld (vs. 16), heb ik Timotheus tot u gezonden, die mijn lieve en getrouwe zoon is in de Heere ("Ac 16: 3" 1 Tim. 1: 2, 18. 2 Tim. 1: 2 en die ook snel bij u zal komen (Hoofdstuk 16: 10. Hand. 19: 22), die u, die zo veel schijnt te hebben vergeten, zal indachtig maken mijn wegen, die in Christus zijn, de wegen,

die ik in de dienst van Christus bewandel, zoals ik alom in alle gemeenten leer, evenals ik zonder uitzondering in de hele kring van mijn werkzaamheid mijn roeping van leraar van het Evangelie volbreng of als leraar arbeid.

Evenals kinderen in hun lichamelijk leven naar de vader aarden, zo betaamt het de gemeente in haar geestelijk leven zich naar de apostel te richten (vs. 16); en omdat zij het hieraan hebben laten ontbreken, heeft hij Timotheus tot hen gezonden, opdat hij hen de wijze van zijn Christelijk leven, zoals hij zelf in elke gemeente leert Christelijk te leven, herinnert.

De vader zendt tot zijn kinderen hun broeders, die hem bijzonder lief en getrouw zijn, waarin zij dus ook het volle vertrouwen kunnen stellen. Door de aard en de manier te herinneren, hoe de apostel zich in zijn beroep gedroeg en hield, moest de navolging van hem worden verkregen. Moest die toch niet zijn te Corinthiërs veelal miskend en in verdenking gebracht karakter rechtvaardigen en in een navolgingswaardig licht laten voorkomen, in het bijzonder wat zijn zelfverloochening en zijn ootmoed aangaat, die zozeer afstaken van de opgeblazenheid en zelfzucht te Corinthiërs?

Maar sommigen zijn opgeblazen, alsof ik tot jullie niet komen zou.

Maar ik zal haast tot u komen, a) als de Heere wil (Rom. 1: 10. Jak. 4: 15), omdat ik slechts nog tot Pinksteren te Efeze denk te blijven (Hoofdstuk 16: 5 vv.) en ik zal dan verstaan, niet de woorden van degenen die opgeblazen zijn, wat en hoe zij spreken, daar mij dit buitendien reeds voldoende bekend is, maar de kracht, wat en met welk gevolg zij arbeiden, waarvan tot hiertoe nog weinig te bespeuren is geweest.

Hand. 18: 21. Hebr. 6: 3.

Daarop alleen, op de kracht, waarvan ik zo-even sprak, komt het aan, terwijl de woorden op zichzelf tot niets nuttigs zijn; a) want het koninkrijk van God is niet gelegen in woorden, van hoe hoogdravende natuur zij ook zijn, maar in kracht, die harten weet te winnen en te bevestigen (Hoofdstuk 2: 4; 9: 19 vv. 1 Thessalonicenzen. 1: 5. 1Th Kol. 1: 28 v.).

2 Petrus 1: 16.

Paulus stelt een gevolgtrekking op de voorgrond, uit de zending van Timotheus wellicht te maken, alsof hij zelf niet komen zou, waarin onderstelling tegenstanders van de apostel zich in overmoed verhieven, terwijl zij wel beweerden (vgl. 2 Kor. 10: 1), dat hij het niet zou wagen persoonlijk te Corinthiërs te komen.

Door goddelijk licht bestraald legt de apostel de gedachten bloot, die gedurende het lezen van zijn brief in de harten van deze tegenstanders waren opgewekt.

Met een aangematigde zelfverheffing, die hij nog onderscheidt van die, die hij in de gemeente heeft bestraft, gedragen enigen zich zo, alsof zij van hem zich niet wilden laten leren. Deze zullen dezelfde zijn, die pleegden te zeggen: "ik ben van Christus" (Hoofdstuk 1: 12). Wel zal het nu niet zijn, maar toch zal het snel plaats hebben dat het blijken zal, of deze opgeblazenen zich tegenover hem net zo moedig zullen gedragen in daden als zij nu dappere reden voeren.

Hun woorden eerst nog te leren kennen is de apostel overbodig, die kent hij voldoende. Maar waarvan hij bij hen nog niets is gewaar geworden, dat wil hij vernemen, namelijk het gevolg,

de werkzame indruk, de bewijzen van de kracht van hun woorden, die een betoning zijn van de Geest van God door het woord. Deze wordt niet vergoed door hoogdravende woorden en niet bereikt door enige kunst van voordracht; op die kracht komt alles aan, deze betoning van de Geest geeft de doorslag.

Met voorliefde spraken de Corinthiërs van het rijk van God; maar Paulus heeft andere gedachten dan die opgeblazenen met hun vleselijke meningen. Het woord van God komt niet door woorden te spreken, noch bestaat daarin. Het komt als de Hemelse Vader ons Zijn Heilige Geest geeft, dat wij Zijn heilig woord door Zijn genade geloven en het bestaat daarin, dat wij goddelijk leven, hier tijdelijk en daar eeuwig.

Wat wilt u? Zal ik, als ik tot u zal komen, met de roede ter kastijding tot u komen (Tit. 1:
2 Tim. 4: 2, of in liefde en in de geest van de zachtmoedigheid? Ik voor mij wens het tweede, maar moet, helaas, de noodzakelijkheid van het eerste vrezen.

De mens bereidt zichzelf de behandeling, die hem overkomt, of straf of zachte vermaning. Wel hem, die nog in de periode van de genadige kastijding is; hij is beter dan de geheel verworpene.

Die zich verzet tegen het kruisdragen, vervalt in losbandigheden, die met de roede bestraft moeten worden. Die daarentegen onder het kruis zich buigt, is steeds in de geest van de zachtmoedigheid terecht te brengen.

Wat wilt u? Zal ik, als ik tot u zal komen, met de roede ter kastijding tot u komen (Tit. 1:
2 Tim. 4: 2, of in liefde en in de geest van de zachtmoedigheid? Ik voor mij wens het tweede, maar moet, helaas, de noodzakelijkheid van het eerste vrezen.

De mens bereidt zichzelf de behandeling, die hem overkomt, of straf of zachte vermaning. Wel hem, die nog in de periode van de genadige kastijding is; hij is beter dan de geheel verworpene.

Die zich verzet tegen het kruisdragen, vervalt in losbandigheden, die met de roede bestraft moeten worden. Die daarentegen onder het kruis zich buigt, is steeds in de geest van de zachtmoedigheid terecht te brengen.

HOOFDSTUK 5

BESTRAFFING VAN ONTUCHT. WEGDOEN VAN HET ZUURDEEG. HOE EN WAAROM DE ZONDEN TE MIJDEN

II. Hoofdstuk 5 en 6. De apostel gaat nu over tot de andere verkeerdheden en zonden van de gemeente, die hem vanzelf reeds bekend waren, of mondeling waren meegedeeld. In de eerste plaats spreekt bij over de bloedschender, die in de ban moest worden gedaan; vervolgens keurt hij af het gaan tot heidense rechtbanken en verwerpt ten slotte de mening, alsof hoererij tot de onverschillige zaken behoorde, waarover de Christen macht had te doen, zoals het hem goed dacht.

Vs. 1-13. In de gemeente te Corinthiërs had hoererij plaats gehad, zoals die zelfs nauwelijks bij de heidenen voorkwam. Een Christen stond met zijn moeder in verboden gemeenschap. Daartegen had de gemeente zelf moeten opkomen; zij had dit echter niet gedaan in de lauwheid van haar zedelijk oordeel. die schaduwkant van haar geestelijke verkeerdheid (vs. 1 en 2). Daarom wijst de apostel ten eerste aan wat hij van zijn kant besloten had te doen, als zij niet tot beter oordeel kwamen en vervolgens deden wat hun plicht was (vs. 3-5). Vervolgens bestraft hij hen, met het oog op het Joodse paasfeest, waarin nabijheid hij zijn brief schrijft, dat zij door het zuurdeeg is besmet en vermaant haar de betekenis van de Oud-Testamentische paasgebruiken aan zichzelf in de kracht van het paaslam, dat onder het Nieuwe Verbond geofferd is, te vervullen (vs. 6-8). Daarna eindigt hij met een nodig onderricht over de kerkelijke tucht, terwijl hij een verkeerde opvatting van zijn vroeger schrijven verduidelijkt, omdat de Corinthiërs waren afgeweken van zijn gebod om niets met hoereerders te doen te willen hebben (vs. 9-13).

Men hoort meer, zodat van meer dan een geval sprake is, dat er hoererij onder u is en wel onder die gevallen als het ergste, zodanige hoererij, die ook onder de heidenen, die naar de begeerlijkheden van het vlees wandelen (1 Thessalonicenzen. 4: 5), niet genoemd wordt, zo dat er een a) zijn vaders huisvrouw heeft (Lev. 18: 8. Deut. 22: 30). Hij heeft wel niet zijn eigen moeder, maar zijn stiefmoeder en dus een, die zijns vaders vrouw is geweest (2 Kor. 7:
MATTHEUS. 14: 4; 22: 28).

Deut. 27: 20.

Het was reeds erg genoeg dat de gemeente van God te Corinthiërs algemeen de naam had dat hoererij in haar midden was en dit zonder dat zij bestraft werd. Wel was geheel Corinthiërs vol hoererij, maar de heidenen en alle wereldburgers weten zeer goed dat hun zonden, die in de wereld gewoon zijn, voor de Christenen een schande zijn en waarover zij onder elkaar zwijgen of al lachende spreken, daarover roepen en schreeuwen zij, als het Christenen zijn, die als heidenen wandelen. Dit is een onvrijwillige tol van de eer aan de naam van Christus, alhoewel de spottende schreeuwers die naam vijandig zijn. Het algemeen geroep over hoererij in het midden van de gemeente te Corinthiërs werd vermeerderd door een ongehoord schandaal. Een had zijns vaders vrouw, d. i. zijn stiefmoeder, of tot bijzit of tot vrouw - beide is hoererij.

Enkele gevallen, die met algemenen afkeer werden genoemd, uitgezonderd, was iets dergelijks bij de heidenen ongehoord; want de natuur heeft, zegt Luther, een afkeer van zo’n verbintenis.

Er is niets van gezegd of de vader nog leefde of niet. Uit 2 Kor. 7: 12, zoals vele uitleggers doen, te besluiten, omdat men daar onder hem, "dien onrecht gedaan was", de gekrenkte vader verstaat dat de onnatuurlijke zoon diens vrouw tot zijn huisvrouw zou hebben genomen, is minstens onnodig, omdat de woorden zeer goed een andere verklaring toelaten. Bedenkt men verder dat, als Paulus daar werkelijk de vader, als die onrecht was gedaan, bedoelde, men verder het besluit zou moeten trekken dat deze vader Christen geweest is, dus aan de misdaad van bloedschande verder nog de scheiding van de vrouw van haar Christelijken man moest vooraf zijn gegaan en diens eveneens Christelijke zoon te huwen, dan wordt door deze omstandigheden die misdaad tot een hoogte gebracht, die met de verklaring van de apostel in Kor. 7: 11 en de zachte en liefderijke uitdrukkingen in 2 Kor. 2: 5 v. niet meer te rijmen zijn. Onloochenbaar wordt de gehele zaak verklaarbaarder, als de zoon na de dood van de vader diens achtergelaten weduwe, zijn stiefmoeder, tot vrouw nam. Dan kan men ten minste zich nog voorstellen, dat het geval door de gemeente ongestraft kon blijven (vgl. 1 Kon. 2: 13 vv.) en de misdadiger komt wel voor als een mens, die door ruwe, onbewaakte zinnelijkheid in grote schuld en schande is weggezonken, maar toch niet als een zo gruwelijk en doortrapt zondaar, als men zou moeten aannemen bij de andere opvatting, dat de vader nog leefde.

En bent u, onder wie zulke schandelijke dingen plaats hebben, nog opgeblazen, als was u degenen die zich in een hoge staat van Christelijke wijsheid en volmaaktheid bevinden en heeft u niet veel meer zoals het toch ook bij slechts enige ernst jegens het Christendom gepast had, leed gedragen, opdat hij uit het midden van u weggedaan wordt die deze daad begaan heeft? (MATTHEUS. 18: 17). Daartoe zou toch zo’n leeddragen zeker hebben geleid, als niet de oorzaak op andere manier was weggenomen.

Paulus gaat van de afkeurende vermelding van de misdaad over tot bestraffing van de gemeente en van haar gedrag. Met het woord: "bent u opgeblazen", noemt hij een hoofdgebrek van de gemeente (Hoofdstuk 4: 6 en 18), de geestelijke hoogmoed op schitterende gaven, op onvruchtbaar gebleven weten, die hen voor de ootmoedige gezindheid van ware boete afsluit. In de volgende woorden: "heeft u niet veel meer leed gedragen? " laat hij eigen smart van zijn heilige liefde doorschemeren, een smart, waarin hij, volgens 2 Kor. 2:
deze brief met tranen heeft geschreven. De kastijding eindigt vervolgens met de uitwerking te kennen te geven, die dat diepe leed, als het ook bij hen aanwezig was geweest, had moeten hebben, maar dat achterwege was gebleven.

Maar ik voor mij heb tegenover uw onverschillig gedrag anders gehandeld. Als wel met het lichaam afwezig, maar tegenwoordig zijnde met de geest en u naar mijn goddelijke ijver over u niet uit het oog verliezend (2 Kor. 11: 2. Kol. 2: 5. 2 Kon. 5: 26 Col 2. 5 2Ki), heb ik al, alsof ik tegenwoordig was, gedaan wat een persoonlijk bij u tegenwoordig opziener behoorde te doen. Ik heb degene, die dat zo bedreven heeft, op zo ergerlijke en lage wijze heeft misdaan, als kon men in een Christelijke gemeente zich veroorloven wat zelfs de heidenen niet dulden (vs. 1) en toch daarbij zich voordeed als een broeder, die zeer gevorderd was en in de Christelijke vrijheid stond (vgl. Num. 25: 6), besloten in de ban te doen.

Ik heb bepaald in de naam van onze Heere Jezus Christus, als jullie en mijn geest, omdat ik niet lichamelijk aanwezig ben, samen vergaderd zullen zijn met de kracht van onze Heere Jezus Christus, die aan mijn vonnis Zijn zegel hechten zal.

Zulke mensen over te geven de satan (1 Tim. 1: 20), tot verderf van het vlees, opdat de geest behouden moge worden in de dag van de Heere Jezus (vgl. 1 Petrus 4: 6. 2 Kor. 10: 8;
10

"Ik heb al besloten", schrijft de apostel, om uit te drukken dat zijn oordeel reeds gesproken is, dat alleen nog op de uitvoering wacht. Lichamelijk afwezig, maar aanwezig in de geest, heeft hij zijn oordeel geveld, terwijl de gemeente, in wier midden de gruwelijke misdaad heeft plaats gehad, niets gedaan heeft, om zich van de schande te zuiveren. Hij wil nu ook zelf de uitspraak doen, die de misdadiger aan de satan overlevert, zoals hij alleen, hoewel afwezig, dit kan doen, dus door een woord, dat schriftelijk tot de gemeente gaat en in haar vergadering moet worden bekend gemaakt.

Wat een krachtig, het onzichtbare als het ware zichtbaar, levendig omvattend geloof woonde er in de apostel, zodat als het ware ook de beperkingen van het lichaam en de grenzen van de ruimte schenen te verdwijnen en hij in de geest en in het geloof als het ware leefde en handelde in de meest verwijderde gemeenten van de Heere! (V.).

De gedachte, die in het woord van de apostel, vs. 4, vervat is, is de volgende: "ik heb reeds besloten, dat u een vergadering van de gemeente zult houden, mijzelf, met de macht van Christus voorzien, daarbij als tegenwoordig zult beschouwen en in deze vergadering zult uitspreken: Paulus geeft in de naam van Christus, met wiens macht hij hier in de geest onder ons is, de bloedschender aan de satan over. " Dit "overgeven de satan" in vs. 5 met zijn nadere bepaling is karakteristieke benaming van de zwaardere, Christelijke ban, waarmee werkelijk de apostolische macht verbonden was, dat de satan de aan hem overgegevenen met lichamelijke plagen pijnigde; daardoor onderscheidt zich deze soort van ban, die uit de synagoge in de kerk is overgegaan Joh 9: 23, van het eenvoudige "van u wegdoen" in vs. 2 en 13 dat de gemeente ten uitvoer kon leggen, terwijl het "overgeven aan de satan" hier en in 1 Tim. 1: 20 schijnt voorbehouden te zijn aan de apostolische macht. De eenvoudige uitsluiting was dus het werk van de gemeente zelf en de apostel eist nog aan het slot van onze afdeling van de Corinthiërs, dat zij volgens deze macht handelen, nadat zij het in hun onverschilligheid tot hiertoe hadden verzuimd. Hemzelf kwam in de kracht van Christus het recht en de macht toe van de zwaardere ban, de overgave aan de satan, waarvan hij niet zegt dat de gemeente die moet ten uitvoer leggen, maar hij heeft reeds daartoe besloten. Dit overgeven aan de satan nu is door de apostel als uitdrukkelijke en uitvoerende daad van verbanning uit de Christelijke gemeenschap in de macht van de vorst van de wereld bedoeld. Hij doet dit met het doel, dat de satan, die zeker van zijn kant slechts met anti-Christelijke bedoeling handelt en zo mogelijk ook de ziel in de hel zou willen verderven, de hem overgegevene met lichamelijke ellende kan slaan en dit tot redding van de mens volgens de wil van God moge dienen. Deze redding denkt zich Paulus niet slechts als mogelijk, maar hij verwacht die als een gevolg, dat niet zal uitblijven, nadat de zondige begeerten door het verderven van het vlees zullen zijn gedood, bij hem, die daaronder tot belijdenis en bekering is gebracht, door middel van de reddende macht van Christus. Het overgeven van het vlees aan de satan tot verderf van het vlees is toch een maatregel, waarbij de geest buiten de macht van de satan blijft en toegankelijk voor de werking van Christus' genade.

Vlees is hier het organisme, dat de zonde in zich draagt en haar dient. Dit, dat op een zo'n schandelijke manier door de man is misbruikt als werktuig van de zonde, moet aan de satan worden overgegeven, dat die een verderving daaraan volbrengt en zo het oordeel van God daaraan volvoert. Volgens juiste woordverklaring geeft dan verderf van het vlees een dodelijke ziekte of plaag te kennen (vgl. Hoofdstuk 11: 30, waar ook sprake is van theocratische bestraffing van profaneren met het heilige door een dodelijke ziekte), die daartoe moet leiden, dat de mens niet geheel en al een prooi van het verderf wordt, maar door het oordeel over zijn vlees tot bekering wordt gebracht. Gaat hij ook, wat het lichaam betreft, te gronde, toch wordt hij naar de geest, de binnenste kern van zijn persoonlijkheid, die voor

de goddelijke invloed nog vatbaar is, aan het verderf ontrukt en in de gemeenschap van de eeuwige zaligheid teruggebracht en zo onder de geredden gevonden ten dage van de grote scheiding en beslissing.

Dat de bestraffing, die de apostel zich voorbehoudt, door de werkzaamheid van de satan moet worden teweeg gebracht, berust niet op de bijbelse idee van de fysisch verdervende en kwellende werkzaamheid van de satan, zoals zich die bij Job (1: 12 vv. ; 2: 6 v., Paulus (2 Kor. 12: 7), op andere manier bij de door de duivel bezetenen Uit 8: 34 openbaarde. Dat echter de satan zelf en een door hem teweeg gebracht lijden als werktuig en middel tot zedelijke genezing en eeuwige redding van de zondaar tegenover de wil van de eerste wordt gebruikt, rust op de verdere idee van de bijbel over de machtsbeperking van deze in het algemeen (MATTHEUS. 10: 28) en in het bijzonder omtrent haar gebroken zijn door de kracht van de verlossing. Nu is de vraag, wat het verband is van het apostolisch besluit ter bestraffing met 2 Kor. 2: 6 vv. Dit is niet zonder invloed op de opvatting van onze plaats. Volgens die plaats betekent het "ik heb besloten" alleen het voornemen tot zo'n vonnis bij de apostel, dat de uitvoering zelf ten eerste nog onbeslist liet.

Het kwam niet tot een werkelijk volvoeren, omdat de Corinthiërs het verzuim inmiddels weer herstelden door de eis in vs. 13 te volbrengen. Deze latere ijver van de gemeente en de indruk

daarvan op de zondaar maakte het door de apostel gedreigde strenge tuchtmiddel onnodig.

EPISTEL OP HET HEILIGE PAASFEEST

Niet het typische van het paaslam, maar het voorafschaduwende van de Joodse paasgebruiken is de levenszenuw van de tekst. De gemeente moet daaruit leren wat het wezenlijke stuk is van elke Christelijke paasviering, namelijk de gehele uitdelging van het oude zuurdeeg, om in een nieuw leven te wandelen.

Dit epistel is niets anders dan een vermaning tot Christelijke, goede wandel en werken aan hen, die het Evangelie gehoord en in 'Christus geloofd hebben. Dat noemt hij in waarheid ongezuurde broden of koeken eten.

De keuze van ons epistel voor de eerste paasdag houden wij voor minder juist, omdat zij niet de nodige punten van overeenkomst aanbiedt, om de geschiedenis van de opstanding van Christus en haar betekenis goed uit te drukken. Ons blijft alleen over, aan het woord: "Ook ons Pascha is voor ons geslacht, namelijk Christus" de paasgeschiedenis en haar betekenis vast te knopen; de prediking moet zich aan de tekst hechten, maar ligt niet daarin. Met recht vindt Ranke het onliturgisch, dat de brief van een hoge feestdag, waarop men verwacht dat de feestelijkheid ook in de voorlezing een hogere toon zal doen aanslaan een is, die begint met: "uw roem is niet goed. " Door Nitsch is voorgeslagen 1 Kor. 15: 12-20; in Wurtemberg wordt voor eerste epistel genomen 1 Kor. 15: 1-20, als tweede 1 Kor. 15: 51-58; in Saksen wordt 1 Petrus 1: 3-9 gelezen. Omdat echter deze plaats nu eenmaal in gebruik is, geven wij daarvoor het volgende thema: de ware paasviering van de Christen; 1) in dankbare vreugde troost hij zich met de overwinning van zonde, dood en hel door Christus;
in de kracht van het geloof wijdt hij elke dag tot een dag van de opstanding door een wandelen in een nieuw leven.

Wat eist de paasdag van de Nieuw-Testamentische gemeente: 1) reiniging tot de bodem toe;
wandelen in heiligmaking en waarheid.

De ware roem van een Christen bestaat daarin, dat wij ongezuurd zijn, 2) ons ongezuurd bewaren, 3) en zo ook ons pasen vieren.

Laat ons pasen houden: 1) een paasfeest in herinnering, 2) een paasfeest in ervaring, 3) een paasfeest in hoop!

Het feest van de opstanding van de Heere als het paasfeest van het nieuwe verbond; wij bedenken, hoe de Herrezene 1) ons bevrijdt van de dienstbaarheid, 2) ons leidt door de woestijn, 3) ons inleidt in het beloofde land, ons waar vaderland.

Uw roem daarop, dat de toestand van uw gemeente zo echt Christelijk is, is niet goed, zoals u zich voorstelt, maar integendeel een grote verkeerdheid kleeft aan die toestand. Weet u niet, zoals het spreekwoord zegt (Gal. 5: 9), dat een beetje zuurdesem het gehele deeg zuur maakt en u aldus moet vrezen dat die verkeerdheid hoe langer hoe meer het goede, dat u werkelijk bezit (Hoofdstuk 1: 4 vv.), zal besmetten en vernietigen.

Van de roem, d. i. de zaak, waarop de Corinthiërs roemden, zegt de apostel dat die niet goed is, dat het daarmee kwaad gesteld is. Zij meenden dat zij zich in een zeer gunstige en achtingswaardige toestand van het Christelijke leven bevonden, waarop zij wel mochten roemen (de gaven van de Geest openbaarden zich toch aan hen zo menigvuldig en in zo'n overvloed, als nergens elders. Er werd bij hen met talen gesproken en geprofeteerd, zij hadden het ver gebracht in kennis en schenen in de Christelijke volkomenheid verre gekomen te zijn). Maar dat door het dulden van het in vs. 1 genoemde grof onzedelijke medelid aan hun gehele gemeente een grote vlek kleefde, zagen zij geheel voorbij. De apostel ontrukt nu de Corinthiërs al hun eigen roem door hun de gevaren voor te stellen, waarin de gemeente kwam, als grote zondaars ongestraft bleven. Door een spreekwoordelijke gelijkenis maakt hij er opmerkzaam op, hoe door het dulden van ook maar één verkeerdheid de zedelijke toestand van de gehele gemeente schade leed. Het is toch de aard van het zuurdeeg om niet werkeloos te blijven liggen, maar de hele klomp deeg, waarmee het in verband staat, te doorgisten. Zo gaat het ook bij de Christen in het bijzonder, bij wie de onverschilligheid over een overtreding van een gebod van God gemakkelijk het begin wordt van opheffing van alle gehoorzaamheid. Zo gaat het bij de gemeente, waarvoor iedere zonde, die toegelaten wordt, niet zonder uitwerking blijft, maar elk kwaad voorbeeld zijn verderfelijke invloed op het geheel uitoefent.

Het zuurdeeg doelt op een onzuiverheid, die niet is weggenomen, die uit de toestand vóór de wedergeboorte is overgenomen, een onreinheid, waarvan een klein overblijfsel, als het wordt geduld, alle verkregene zaligheid weer kan verderven en werkeloos maken. Ex 12: 17.

Zuiver dan de oude zuurdesem uit, al wat nog van de oude mens is overgebleven (Efeze. 4: Kol. 3: 9), opdat u een nieuw deeg mag zijn, onvermengd met zuurdeeg, zoals u, ten gevolge van de genade, die u in uw opname in het rijk van God is ten deel geworden (Hoofdstuk 6: 11. 2 Kor. 5: 17. ongezuurd bent en het aldus tot uw roeping en verkiezing behoort zo'n nieuw deeg voor te stellen. Want ook wij Christenen hebben een paasfeest, evengoed, ja nog beter dan de kinderen van Israël, die in deze dagen hun Pascha zullen slachten en eten en dan alle zuurdeeg uit hun huizen verwijderen, om zeven dagen lang alleen zoete broden te eten (Ex. 12: 3-27). Ons Pascha is voor ons geslacht, niet alleen tot vergeving en tot onze rechtvaardigmaking, maar ook tot onze heiligmaking en volmaking, namelijk Christus (1 Petrus 1: 18 vv. ; 2: 24.

Joh. 1: 29. 1 Kor. 15: 3.

Het is duidelijk dat Paulus hier reeds dadelijk in de eerste zin op de Joodse paasgewoonte zinspeelt. Zeer nauwgezet werd op de dag, aan welks avond het paaslam werd geslacht, nagezien, of wel alle zuurdeeg en wat met zuurdeeg was gebakken, uit het huis was verwijderd. Het gehele huis zou de zegen van het feest hebben verloren, als er maar een kleinigheid zuurdeeg in enige hoek was blijven liggen Ex 12: 20. Hieraan knoopt nu Paulus zijn vermaning vast en gerust kon hij dit beeld aan de Joodse gewoonte ontlenen; want aan het een deel van de gemeente is die gewoonte bekend, omdat zij die van jongs af zelf volgden, aan het andere gedeelte is zij door het lezen van het Oude Testament bekend geworden.

De gehele hier ontwikkelde allegorie zou voor Paulus onnatuurlijk zijn geweest, als hij zijn brief, die hij voor Pinksteren heeft geschreven (Hoofdstuk 16: 8), na Pasen, dus tussen pasen en pinksteren geschreven had. Zeer natuurlijk was zij, als het Joodse Pascha dicht bij was, waardoor juist deze allegorie op geen andere plaats door hem behandeld, zich ongezocht aan hem aanbood, zodat de bijzondere vorm van zijn rede een afdruk was van de feestgedachten, die bij het naderen van het feest in hem leefden.

Reeds met de vraag in vs. 6 : "weet u niet? " heeft Paulus er nadruk op gelegd, dat zij wel wisten, wat hij hun nu zei en hoe het dus aan hen stond, het kwaad, dat om zich heen greep, van zich af te zonderen. Hij spreekt echter de eis nog uitdrukkelijk uit in de woorden: "zuiver de oude zuurdesem uit, opdat u een nieuw deeg mag zijn. " De oude zuurdesem is het zondige, dat uit de vóór-Christelijke toestand is overgenomen en door de Corinthiërs nog niet geheel overwonnen was; daarvan moesten zij zich reinigen. De uitdrukking "zuivert uit", "veegt weg", is gekozen met het oog op het gebod in Ex. 12: 15 vv., volgens hetwelk de Israëlieten ten tijde van het Pascha ten teken van de zedelijke reiniging van het huis alle zuurdeeg daaruit moesten verwijderen; zo moeten de Christenen al wat onzedelijk is, wegdoen, dat door boete en door het doden van het vlees gebeurt, waarna, zoals H. Müller zegt, het begin aan het hart moet worden gemaakt. Christenen moeten een nieuw deeg zijn, waarin nog geen zuurdeeg is, dat als pas geworden, geen samenhang en niets gemeen heeft met het verleden, waaruit het oude zuurdeeg afkomstig is. De Christenen moeten een heilige gemeente voorstellen, van ergernissen vrij, wier medeleden door Christus nieuwe mensen zijn geworden, want slechts deze stemt overeen met het geheiligde van de Christelijke staat, zoals dat wordt uitgedrukt met de woorden: "zoals u ongezuurd bent. "

De gemeente is geroepen een nieuw fris, door geen oud zuurdeeg doortrokken deeg te worden; haar verplichting, zowel als haar bekwaamheid tot de dienst van God in de nieuwheid van rechtschapen gerechtigheid en heiligheid geven de woorden: "zoals u ongezuurd bent", te kennen. In Christus zijn wij ongezuurd, rein en heilig, een nieuw schepsel. Wat nu God ons heeft gegeven door de genade van de roeping tot gemeenschap van Zijn Zoon Jezus Christus, onze Heere (Hoofdstuk 1: 9) en wat wij ontvangen hebben door het geloof, dat wil zich krachtig in ons openbaren en wij moeten het tot uitwerking laten komen, opdat wij een nieuw deeg zijn in goddelijke wandel en in leven. Een als hier de vermaning: "zuiver de oude zuurdesem uit, opdat u een nieuw deeg zijn mag", zich grondt op de genadegift van God: "zoals u ongezuurd bent", volgt in Kol. 3: 5 de vermaning: "dood dan uw leden" op het feit van de genade (vs. 3), u bent gestorven. Als nu de apostel hier voortgaat: "want ook ons Pascha is voor ons geslacht, namelijk Christus", dan geeft het woordje "want" de grond aan, waarop de gehele voorgaande zin rust; zowel de verzekering, dat wij ongezuurd zijn (want dat zijn wij door het geloof in het bloed van ons paaslam), als de vermaning tot het uitzuiveren van de oude zuurdesem, opdat wij een nieuw deeg zijn (want daartoe zijn wij geroepen in de kracht van onze Heere Jezus Christus, die voor ons is geofferd en in ons leeft). "Ook ons Pascha is voor ons geslacht", ook wij hebben een paaslam; de Christelijke kerk is

dus niet armer dan de kinderen van Israël, die in het paaslam de schat van al hun schatten hadden, het schoonste van hun schone godsdienst, het hoofdoffer van hun offers en het voornaamste testament onder de testamenten van de belofte. Het paaslam van de Israëlieten was geen ander dan ons paaslam, Christus: maar totdat Hij kwam, die komen zou en Johannes de Doper op Hem wees: "zie, het Lam van God", moesten de kinderen van het verbond dat een Lam, dat Jesaja (53: 7) in de geest ter slachtbank zag leiden, in vele lammeren afbeelden, wier onschuldig bloed door het daarmee verbonden woord van de belofte de verzoening, die in Christus' bloed is, voor het zondige volk voorafschaduwde. Maar nu is het werkelijke, waarachtige paaslam geofferd of geslacht "voor ons", juicht Paulus, Joden en heidenen tezamen nemend; want dit Lam draagt de zonde van de wereld en is de verzoening voor de zonde van de hele wereld.

Laat ons dan met ons hele leven a) feest houden, niet in de b) oude zuurdesem, noch in de zuurdesem van de kwaadheid en van de boosheid, niet in openbare zonde of verborgen geheim onrecht, maar in de ongezuurde broden van de oprechtheid, wat de inwendige gezindheid aangaat, en van de waarheid, wat de uitwendige belijdenis en de Christelijke wandel aangaat.

Ex. 12: 3, 15. b) Deut. 16: 3.

Omdat wij nu een paaslam en een waar paasfeest hebben, zegt Paulus, moeten wij ook daaraan recht geven en het vrolijk vieren, zoals het behoort, dat wij niet meer het vorige oude zuurdeeg, maar ware ongezuiverde koeken eten.

Het feest, bedoeld met de woorden "laat ons dan feest houden", is wel het paasfeest, maar zo, dat het paasvieren als voorbeeldende karakteristieke voorstelling van het gehele Christelijk leven van de apostel gedacht is. Wat onder het Oude Testament volgens voorafbeeldend gebruik eens in het jaar geschiedde, dat moet in het Nieuwe Testament zijn vervulling vinden, als een gebod, dat het gehele leven van de Christen beheerst.

Wellicht heeft de gehele plaats haar grond in de wens van de apostel, om aan die van Petrus (Hoofdstuk 1: 12) te tonen, dat de Christenen ook zonder Joodse vorm het wezen van het Oude Verbond hadden. Was nu in vs. 7 aan het beeld zo'n wending gegeven, dat de Corinthiërs als één geheel gedacht, zelf het nieuwe deeg uitmaken, dan zijn zij nu als de feestvierenden voorgesteld, die geen zuurdeeg genieten. Deze zijn de vrije wendingen bij het gebruiken van het beeld, waardoor de hoofdgedachte niet wordt veranderd.

Een onafgebroken Pascha-vieren wordt door Paulus geëist, het hele leven wordt onder het licht van de paaszon gesteld. Elke dag moet ons een paasdag zijn en die dag moeten wij naar het Joodse paasfeest en het zuurdeeg geheel houden. Het Christelijk leven moet een onafgebroken feestvieren zijn, de oude Kerk heeft dit minstens zo beschouwd, dat zij aan iedere dag van de week de naam van Feria (feestdag) gaf en de oude vaders houden niet op, de Christen te vermanen: "iedere dag zij u een feestdag! "

De bijvoeging: "niet in de oude zuurdesem", wordt uit de samenhang met het voorafgaande verklaard; dit is echter niet het geval voor hetgeen volgt, "noch in de zuurdesem van de kwaadheid en van de boosheid", en de tegenstelling "maar in de ongezuurde broden van de oprechtheid en van de waarheid. " Bovendien komt de vraag op, wat dit lang stilstaan betekent. Had de gemeente misschien misdreven, wat tegen oprechtheid en waarheid streed en wilt voortkwam uit een gezindheid, die niet op het goede gericht was, noch uit een, die het

goed meende? (vgl. vs. 9). Want evenals de kwaadheid de gezindheid uitdrukt van hem, die in zichzelf kwaad is en de boosheid de gezindheid van hem, die voor anderen boos is, zo is oprechtheid de gesteldheid van hem, die in zichzelf rein is, waarheid de eigenschap van hem, die voor anderen duidelijk en openbaar is.

De apostel maakt onderscheid tussen het oude zuurdeeg en het zuurdeeg van de kwaadheid en van de boosheid. Onder het eerste verstaat hij de overblijfselen van vroegere verkeerde gewoonten, onder het laatste later opkomende verkeerdheden en misstappen. (V.).

Christus' opoffering heeft de hele tijd van het Nieuwe Testament tot een feesttijd gemaakt, dat kan echter niet bij het onboetvaardig volharden in het oude zuurdeeg blijven bestaan, ook niet waar men zijn nieuwe gezindheid weer met kwaad laat besmetten, noch wanneer men zich het kwade, onder een goede schijn van rechtmatige vrijheid laat opdringen.

Het zoete van oprechtheid en waarheid is daarentegen de gezindheid van oprechtheid voor God, die zich opent voor het Goddelijk licht en, daardoor doorschenen, zelf licht wordt.

Ik heb u geschreven in de vorige brief, a) dat u zich niet zou vermengen met de hoereerders, met degenen, die in ontucht leven (vs. 1).

Deut. 7: 2. MATTHEUS. 18: 17. 2 Kor. 6: 14. 2 Thessalonicenzen. 3: 14.

Hier volgt een soort van episode tot het eigenlijke onderwerp van deze afdeling. De vermaning tot reiniging van vlekken en tot een rein gedrag, waardig hun Christelijke roeping, leidt de apostel tot opheldering van een plaats in zijn vorige brief verkeerd verstaan, namelijk over het verkeren met hoereerders. Dogmatische vreesachtigheid, die het verloren gaan van enig apostolisch schrijven niet wilde toelaten, verklaarde het: "ik heb u geschreven in de brief", van de eerste brief aan de Corinthiërs, die voor ons ligt, en wel in het bijzonder op vs.
en 6 van ons Hoofdstuk: maar daardoor past noch de uitdrukking: "in de brief" (vgl. 2 Kor.
8), noch de inhoud van vs. 2 en 6; er moet een vorige brief zijn, die echter voor ons is verloren gegaan. De waarschuwing of omgang met hoereerders nu hadden de Corinthiërs zo verklaard, als moesten zij in het algemeen met mensen van die soort volstrekt geen verkering hebben, misschien uit een geheime afkeer om deze vermaning na te komen; zij hadden in hun beantwoordend schrijven (vgl. Hoofdstuk 7: 1) op de onuitvoerbaarheid van deze zaak gewezen. Nu verklaart hij zijn mening nader.

De hier opgegeven inhoud van de verloren brief komt overeen met de toestanden van de Corinthische gemeente, zoals die in 2 Kor. 12: 21; 13: 2 worden bij het tweede zijn van de apostels te Corinthiërs Ac 19: 20, dat in de Handelingen der Apostelen is voorbijgegaan. Reeds te voren hadden leden van de gemeente zich misdragen door onreinheid en hoererij en ontucht en hadden later geen belijdenis gedaan en reeds toen had de apostel gezegd, dat hij hen niet zou sparen, als hij terugkwam. Het is niet waarschijnlijk, dat hij in deze brief ook het reisplan, in 2 Kor. 1: 15 v. meegedeeld, aankondigde, dat hij echter in deze eersten Kanonische brief (Hoofdstuk 16: 5 vv.) veranderde om redenen, die in 2 Kor. 1: 17 worden ontwikkeld. Van de verdere inhoud van de brief weten wij niets; misschien was die slechts kort en bevatte die nauwelijks meer dan uit de aangehaalde plaatsen kon worden opgemaakt en is die daarom niet tot de nawereld gekomen. De brief moet vervaardigd zijn na het verblijf van de apostel te Corinthiërs, dat in de Handelingen van de Apostelen is voorbijgegaan. Daaruit is het toch alleen te verklaren, dat Paulus nog bij het schrijven van onze eerste Kanonische brief de inhoud tegenover de Corinthiërs op de manier, die wij hier vinden,

rechtvaardigt; waarschijnlijk heeft Paulus hem te Efeze geschreven, nadat hij daarheen (einde van oktober van het jaar 56) weer was teruggekeerd.

Maar heeft dan de gemeente werkelijk niet verstaan, dat hij alleen van het verkeer van de Christenen onder elkaar sprak, waaruit ieder zich moest zien uitgesloten, die een leven leidde, dat in strijd was met zijn Christelijken naam? Of wilden zij hem verkeerd verstaan, om zich te onttrekken aan zijn berisping? De apostel doet hier dit verwijt niet; maar het laat zich voelen, dat hun tegenspreken als een uiting voorkomt van hetgeen hij in vs. 8 kwaadheid en boosheid noemt een onreinheid, die vreemd moest zijn aan hun gezindheid en onwaarheid tegenover hem, waartoe zij niet bekwaam moest zijn.

Maar niet, zoals u mijn rede volgens uw uitdrukking in het antwoord (Hoofdstuk 7: 1) heeft opgevat, geheellijk met de hoereerders van deze wereld onder de ongelovige Joden en afgodische heidenen, of, om ook anderen hierbij te voegen, met wie ik de omgang heb verboden, met de gierigaards, of met de rovers, of met de afgodendienaars in deze wereld; want anders zou u, om u aan mijn voorschrift te houden, uit de wereld moeten gaan, omdat u nergens op aarde zo'n verkeer geheel kunt vermijden. Ik zou dus iets geheel verkeerds geëist hebben, als ik mijn woord zo opgevat wilde hebben, als u het verklaart.

Maar nu heb ik u zonder nadere bepaling geschreven, dat u zich niet zult vermengen met zodanige personen, namelijk, zo was daarbij, zoals vanzelf spreekt, mijn mening, als iemand, die een broeder genoemd wordt en die dus tot de christelijke gemeente wil behoren, een hoereerder is, of een gierigaard, of een afgodendienaar, of een lasteraar, of een dronkaard of een rover, a) dat u met zo een ook niet zult eten, geen tafelgemeenschap zult houden (Luk. 15:
Hand. 11: 3. Gal. 2: 12).

Num. 12: 14. MATTHEUS. 18: 17. 2 Thessalonicenzen. 3: 14. 2 Joh. 1: 10.

Want wat heb ik ook die buiten zijn, die nog buiten de Christelijke kerk zijn (Mark. 4: 11. Kol. 4: 5. 1 Thessalonicenzen. 4: 12. 1 Tim. 3: 7 te oordelen, een gericht over de tucht over hen te houden? Oordelen jullie, als u kerkelijke tucht houdt, niet die binnen zijn, die tot uw gemeente behoren, waaruit u zelf kon afleiden, omtrent wie ik die bepaling maakte?

Maar die buiten zijn oordeelt God, zodat wij ons in het geheel niet over hun oordeel hebben te bekommeren. En doet u daarentegen, zoals dat reeds de Oud-Testamentische regeling van het volk van God verlangt, deze boze uit jullie midden weg (Deut. 13: 5; 24: 7).

In de eerste optelling van zondaars, met wie hij de omgang verbiedt (vs. 10), voegt Paulus bij degenen, die in geslachts-zonden leven (hoereerders), aan de ene kant die, wat het mijne en het uwe aangaat, zonder nauwgezetheid zijn, die zonder schroom er op bedacht zijn, het hunne te vermeerderen of het goed van vreemden tot hun eigendom te maken (gierigaards en rovers) en aan de andere kant, die aan de afgodendienst deelnemen (afgodendienaars), die, zonder zelfs de heidense afgoden enigszins te achten, door deel te nemen aan hun dienst het voortduren van vriendelijkheid en omgang met de heidenen, kopen. (Hoofdstuk 10: 7, 19 vv.). De tweede optelling daarentegen (vs. 11) bestaat uit drie paren - hoereerders en gierigaards - die de begeerlijkheid laten werken tot geslachtsgemeenschap en tot het verkrijgen van bezittingen - afgodendienaars en lasteraars - die de eer van God en de eer van de naasten krenken - dronkaards en rovers, die Gods aardse gave misbruiken en het aardse goed van de naaste begerig zich toe-eigenen. De apostel had door zijn brief vermaand om met dergelijke zondaars geen omgang te hebben en niet verwacht om zo verkeerd te worden verstaan, zoals

de gemeente in haar schrijven aan hem zich voordoet, hem te hebben begrepen, wanneer zij tegen hem inbrengt, dat het afbreken van alle dergelijk verkeer het leven in deze wereld onmogelijk zou maken. Zij moesten toch zelf weten dat een oordelen van degenen, die buiten de kerk zijn (want een oordelen van deze zou voor hen uitsluiting zijn uit de omgang van de Christenen) nooit zijn werk kon zijn. Hij laat hen, die zich buiten de kerk bevinden, aan het oordeel van God over, alleen tot hen, die binnen haar zijn, strekt zich zijn oordelende werkzaamheid uit. In dit opzicht is hij niet onderscheiden van de gemeente. Hij doet alleen wat zij zelf doet en naar hetgeen zij zelf doet, had zij hem moeten verstaan. Het is echter een voorrang, die tegelijk met het behoren tot de gemeente is gegeven, onder haar gericht te staan, omdat dit de zondaar daartoe kan dienen, dat hij niet in het gericht van God komt (Hoofdstuk 11: 31 vv.), waaraan de wereld, die zich buiten haar bevindt, ten prooi wordt. Staat nu de gemeente werkelijk in zo geheel andere verhouding tot hen, die tot haar behoren, dan tot hen, die zich buiten haar bevinden, dan spreekt vanzelf wat haar verder te doen staat. In plaats van er zich om te bekommeren, dat er buiten haar zware zondaars zijn, moet zij uit eigen midden wegdoen, die boos is.

Dat de uitoefening van de kerkelijke tucht een plicht is voor de kerk, dat die op apostolische regeling berust en dus door God gewild is, zal niemand na het lezen van dit hoofdstuk kunnen ontkennen. Maar waarom wekt reeds het noemen van deze zaak zoveel tegenspraak op en stoot haar uitoefening op nauwelijks te overwinnen moeilijkheden. Omdat het onderscheid, dat zij veronderstelt en waarop de apostel zijn bevel doet rusten, het onderscheid tussen binnen en buiten, tussen kerk en wereld wel niet opgeheven is, maar toch aan uitwendige waarneming ontrukt. De kerk staat niet meer in de wereld, maar de wereld staat midden in de kerk. Daarom verzet zij zich tegen maatregelen, waardoor zij haar plaats weer buiten de kerk zou krijgen en de kerk zelf kent haar leden niet meer en is op iedere tred belemmerd door de menigte van hen, die alle recht als leden van de kerk zich toe-eigenen, zonder haar plichten. Waarover wij zo ten gevolge van een proces van de wereld moeten klagen, zal in hoofdzaak blijven totdat God door wegen van oordeel aan de tegenwoordige toestanden in het algemeen
een einde maakt. Tot die tijd bewaart ieder zijn geweten zo goed hij kan en vergeet hij
tenminste niet, wat hij moet, ook waar het onmogelijk is, dat dadelijk ten uitvoer te brengen.

Men vindt nu de heren van deze wereld midden in de kerk; het kleine hoopje van gelovigen heeft daar geen macht.

God geeft Zijn dienaren meer van die ware apostolische geest, meer van dat overvloeien van heilige liefde, die die brandende ijver bestuurt tegen de zonde en zich openbaart in getrouwe plichtsbetrachting. Deze schitterde zo heerlijk in de apostel en daarin stelt hij zichzelf terecht als een voorbeeld ter navolging voor zijn geestelijke kinderen en broeders.

HOOFDSTUK 6

BESTRAFFING VAN TE RECHT GAAN VOOR ONGELOVIGEN EN VAN HOERERIJ.

Vs. 1-11. Van de geestelijke tucht van de gemeente over haar leden, die te Corinthiërs verslapt was en in een zeer erg geval geheel was nagelaten, maar welke tucht niet tot de ongelovigen kon worden uitgebreid, gaat de apostolische bestraffing tot het omgekeerde geval over. De leden van de gemeente onderwierpen hun wereldse twisten aan de rechtbank van de heidenen. Paulus verwerpt dit als in strijd met hun verheven bestemming (vs. 1-6). De verkeerdheid, waarvan hier wordt gesproken, ging bijzonder uit van het deel van de gemeente, dat de meerderheid had, van de Christenen uit de heidenen. De Helleense volkszin stemde de bewoners van een zo grote handelsstad als Corinthiërs proceslustig, evenals in ander opzicht de Atheners die voor liefhebbers werden gehouden van rechtszaken. Juist daarom wijst ook de apostel aan, hoe het reeds op zichzelf een verloochening is van het Christelijk karakter, als Christenen met elkaar rechten, omdat hun Heer hun gebiedt, veel liever onrecht te lijden dan onrecht te doen en het zich te laten welgevallen door anderen benadeeld te worden. Daarmee stemt het gedrag van de Corinthiërs al zeer weinig overeen, die het onrecht doen en het benadelen en dat nog wel de ene broeder tegenover de andere, ten uitvoer brengen. Daarom houdt hij hun voor dat onrechtvaardigen eenmaal geen deel zullen hebben aan het rijk van de heerlijkheid; hij noemt ook nog andere dienaars van de zonde, waarvan hetzelfde geldt en herinnert de lezers, dat zij bij hun doop zijn getreden uit zo’n dienst van de zonde en dus niet weer zich daarheen mogen keren (vs. 7-11).

Durft iemand van jullie, die een rechtszaak heeft tegen een ander, te recht gaan voor de onrechtvaardigen, de ongelovige heidenen en niet integendeel voor de heiligen, de Christenen?

In het vrije van een brief, als overspringende van het ene punt op het andere, gaat Paulus met zijn bestraffen voort; hij begint meteen met een vraag van levendige bevreemding en stelt de lezer midden in de zaak.

Dit veelbetekenend woord zinspeelt op de majesteit van Gods gemeente, die door zo verachtelijk een zonde werd gekruisigd. De apostel gebruikt hier van de heidenen met opzet de naam van "onrechtvaardigen", die in openbare strijd leven met Gods rechten en geboden - om het dwaze ervan te doen uitkomen, dat men zijn recht bij de onrechtvaardigen gaat zoeken. "Heiligen" zegt hij hier met bepaalde terugblik op Dan. 7: 18, waarop zijn hele voorstelling rust een profetie de Christenen reeds wegens de daar voorkomende naam van "mensenzoon" zeer gemeenzaam. (V.).

Er worden heidense rechters door bedoeld, waarbij men in aanmerking moet nemen, dat de Joden in de landen van hun verstrooiing het recht vergund was om onder zich hun rechtszaken af te doen met macht van bestraffing van de veroordeelden. Dit had dus ook onder de Christenen plaats, die gewoonlijk met de Joden gelijk gesteld werden. Maar de partijschappen in de gemeente te Corinthiërs hadden teweeg gebracht dat men uit wantrouwen van dit voorrecht geen gebruik wilde maken en heidenen als rechters inriep, om de geschillen van de Christenen te beslissen. (V. D. PALM).

Om hen nog meer te doen voelen, hoe zij zichzelf als onwaardigen wegwerpen, spreekt hij ze aan met de naam van de eer "heiligen", als degenen, die van de wereld en haar laag, zondig streven verlost en afgezonderd haar niet tot ergernis of tot voorwerp van haar rechtbank, maar

tot zegen moeten zijn. Evenals in het algemeen aan elk afgesloten gezelschap het beslechten toekomt van privaat-rechterlijke onenigheden, zo vooral ook aan godsdienstige verenigingen, omdat de godsdienst het sterkste verenigings- en verzoeningsmiddel is. Daarom had ook de Joodse synagoge, zelfs met toestemming van de Romeinse opperbestuurders, de macht om voor haar leden in privaat geschillen recht te spreken. Dit ging op de kerk over en bleef in uitgestrekte mate, tot grote drukte voor de opzieners. Dit werd echter bij de grote uitwendige uitbreiding van de kerk door misbruik tot grote macht van de hiërarchie en tot een aan de wereld gelijkvormig worden van de kerk.

De Christenen te Corinthiërs twistten voor de heidenen, omdat zij hun twistzaken voor de openbare gerechtshoven lieten beslissen, die door de heidense overheid waren aangesteld. Door dat verkeerd gedrag gaven zij zich over tot gehele gelijkstelling met deze wereld. Wat de apostel van hen verwacht had, is dit, dat zij, wanneer er onenigheden onder elkaar waren, die zouden beslechten door scheidsrechters, uit de broeders daartoe gesteld.

Paulus leert ambt en opdracht van de wereldse overheid te eren (Rom. 13: 1 vv.); ook hier weerspreekt hij zijn leer van de overheid niet, noch van de onderdanigheid, die Christenen verschuldigd zijn. Wat echter onder Christenen, de heilige burgers van het rijk van Christus, te beslissen is, kunnen zij, die buiten zijn, niet beoordelen en rechten; het is niet het ambt van een wereldse rechtbank om tot liefde te vermanen, maar ons tot uitwendig recht te dwingen; daarom kan onze tekst ook daar een plaats vinden, waar de rechters door de overheid gesteld, Christenen zijn en hun ambt godvruchtig waarnemen.

a) Weet u niet, dat eens de heiligen de wereld, die in ongeloof is gebleven, oordelen zullen, bij de wederkomst van de Heere (2 Thessalonicenzen. 1: 10), wiens heerlijkheid en heerschappij zij toch zullen delen (Rom. 8: 17. 2 Tim. 2: 12 ? En als door u, voor zoverre u zich onder de heiligen rekent en in zoverre u ook leden zult zijn van het later gericht, de wereld geoordeeld wordt tot haar eeuwige verdoemenis (Mark. 16: 16. Wijsh. 3: 8. Wijs Openb. 2: 26 v.), bent u dan voor deze tegenwoordige tijd onwaardig om de minste gerechtszaken, waarbij alleen over de zaken van het dagelijks leven (Luk. 16: 10) gehandeld wordt?

MATTHEUS. 19: 28. Luk. 22: 30.

Weet u niet, dat wij de engelen oordelen zullen, die tot het oordeel van de grote dag bewaard worden (2 Petrus 2: 4. Judas 1: 6)? Hoeveel temeer hebben wij dan bevoegdheid en recht om recht te spreken over de zaken, die dit leven aangaan, als in een twistzaak onder de broeders over deze moeilijkheid is?

"De heilige zullen de wereld oordelen" is een stelling, die zo geheel in het algemeen uitgesproken en van zo zekere aanwijzing alleen hier gevonden wordt, maar die in volkomen overeenstemming staat met mededelingen op andere plaatsen gegeven. De bedoeling van de stelling kan daarbij alleen zijn, dat de gelovigen zelf recht zullen spreken, zelf ten gericht zullen zitten, want zo alleen past de gevolgtrekking van de apostel van het grotere tot het mindere. De toekomstige rechters van de wereld past het niet nu van deze wereld te worden geoordeeld in zaken van het gewone leven.

Een van de grootste beloften en een bijzondere waardigheid van de gelovigen is, dat zij in het rijk van God zullen ingaan, niet als onderdanen van de Heere, maar ook als zodanige rijksgenoten, die de koninklijke waardigheid ook krijgen.

Het oordelen van de engelen in vs. 3 is, zoals duidelijk is, meer dan het oordelen van de wereld in vs. 2 en heeft dus betrekking op bovenaardse wezens. Omdat nu echter overal in de Schrift (vgl. MATTHEUS. 13: 39; 16: 27; 24: 31; 25: 31. 2 Thessalonicenzen. 1: 7 de goede engelen in het gevolg van de oordelende Christus, als zijn organen en als getuigen van Zijn rechterlijk werk worden voorgesteld, kan de verklaring van gevallen engelen de enig juiste zijn, vooral omdat in de grondtekst het woord "engelen" onbepaald is gelaten (het lidwoord "de" is door onze vertalers verkeerd bijgevoegd), dat dus op de kwaliteit wijst van hen, die geoordeeld worden, terwijl de analogie met de wereld op wezens van deze aard wijst, die in abnormale verhouding tot God staan, zodat het oordelen een is, dat straf of verdoemenis in zich houdt, evenals in vs. 2.

Het is een sterk woord: "de heiligen zullen de wereld oordelen" en "wij zullen de engelen oordelen. " Daarmee wordt een blik gegeven in de geheimen van het rijk van de hemelen en wel in het bijzonder in het grote geheim van de menswording van het scheppende en oordelende Woord en in de levensgemeenschap van hen, die in de Heere geloven, met Hem, daarom in het geheim van de toekomst, wanneer met Christus die nu in de onzienlijke heerlijkheid leeft, ook het leven van de Zijnen, dat met Hem verborgen is, openbaar zal worden, een leven van goddelijke macht en heerlijkheid. Zij, van wie de Heere zegt: Ik in hen en u in Mij; zij, die hier deelgenoten zijn van Zijn openbaar geworden heerlijkheid en daartoe behoort toch ook de gemeenschap aan Zijn rechterlijk bestuur; zij, die door het geloof in Hem van het oordeel bevrijd zijn en het eeuwige leven deelachtig zijn geworden, zullen met Hem volvoeren dat gericht, dat de volheid van Zijn majesteit openbaart. Het zal gaan over de wereld van de mensen, die, onder alle betoningen van de goddelijke wijsheid en liefde, macht en gerechtigheid, in verzet tegen de waarheid van God, in het verachten van Zijn genade, in het versmaden van Zijn zaligheid, in de opstand tegen Zijn wil gebleven is en daarin geheel en al verhard is. Zij zullen die handeling volbrengen, waardoor zij als onverbeterlijk van de nu volmaakte gemeenschap van de zaligheid, van het openbaar geworden Godsrijk wordt uitgesloten - een handeling van het diepste inzicht, dat de grond van het harten en van de geesten doorziet en hoe het kwade niet te verontschuldigen is, alsmede een handeling van de hoogste ethische macht, of van de gerechtigheid, die volkomen, doortastend is en alle verdediging afwijst en die door de energie van de alles verlichtende waarheid als leugenachtig en onhoudbaar vernietigt. Deze kennis en die ethische macht is principieel in hen gegeven met het leven van Christus in hen, met de geboorte uit de Geest. Zij ontwikkelt zich en komt tot volmaking tegelijk met hun geestelijk leven en tot volle openbaring in die daad van het gericht. Onmisbare voorwaarde is echter betoning en openbaring van de gezindheid van Christus, zowel van Zijn liefde, die de verlorenen zoekt en met alle geduld en wijsheid alle middelen aanwendt om te vinden en te redden, alsook van Zijn reinheid en heiligheid, die zich scheidt van alle gemeenschap van de zonde, zich met onverdeeld hart aan de dienst van God toewijdt, in geloof en gehoorzaamheid van het geloof onder de velerlei beproevingen van binnen en van buiten, in vreugde en leed, onder eer en smaad, in overvloed en gebrek, in dagen van gezondheid en van ziekte tot in de dood volhardt. Daardoor hebben zij zich betoond vaten en werktuigen te zijn van de macht van Zijn licht en van Zijn liefde tot opwekking, overtuiging en tot het winnen van hen, die nog in duisternis wandelen, gedaan te hebben wat zij konden en dus voortaan als bekwaam en gerechtigd om ook met Christus te oordelen.

Wij zullen oordelen over de duivel en zijn boze engelen, als ons openbaar zal worden wat nu de kerk als verborgenheid van het geloof verkondigt, dat de vorst van deze wereld geoordeeld is (Joh. 16: 11) en wat zij kan doen in de kracht van het geloof, dat Hij groter is dan die in de wereld is en de boze met zijn machten overwonnen heeft (1 Joh. 4: 4). Het proces van de

aanklager is verloren en de vroeger aangeklaagden en verleiden, die door het bloed van het Lam hebben overwonnen, overwinnend tot de laatste verzoeking van de satan, die zullen in Christus Jezus hem oordelen en zeggen: "ga weg, vervloekte! in het eeuwige vuur! " Dan zal de heerlijke profetie van Jesaja (24: 21 vv.) vervuld worden.

De gedachte dat de heiligen de wereld en engelen zullen oordelen, is alleen volle waarheid van de geesten van de volmaakt rechtvaardigen (Hebr. 12: 23) d. i. van de leden van de onzichtbare kerk in haar voltooiing. Houdt men de waarachtige mededeling van de goddelijke natuur aan zulke gelovigen vast (2 Petrus 1: 4), dan is het zonder moeilijkheid hen met Christus ook als rechters en heersers te denken, en Hem als de eerstgeborene onder vele broeders.

Als u dan gerechtszaken heeft, die dit leven aangaan, zet die daarover, die in de gemeente minst geacht zijn, in zoverre zij voor deze slechts kunnen zijn als degenen die daar buiten staan (Hoofdstuk 5: 12 v.)? U stelt u voor de rechterstoel van degenen en laat uw zaken door hen beslissen, hoe zou dit te verdedigen zijn?

Ik zeg u dit tot schaamte. Het moest toch bij u zo geheel anders zijn, dan ik het zo-even heb moeten uitspreken (Hoofdstuk 15: 34). Is er dan zo onder u geen, die wijs is, ook niet een, die op scheidsrechterlijke manier zou kunnen oordelen tussen zijn broeders, zodat het tot geen proces hoeft te komen?

Maar de ene broeder gaat met de andere broeder terecht, maakt zonder meer het proces aanhangig en stelt dat boven scheidsrechterlijke beslissing en dat doet hij bovendien voor ongelovigen of onrechtvaardigen (vs. 1), de heidenen (vs. 4).

Tot recht verstand van het gezegde in vs. 4 is nodig dat wij een duidelijk begrip hebben van de behandeling van gerechtszaken te Corinthiërs. De proconsul van Achaje (Hand. 18: 12) reisde op bepaalde tijden de provincie door en stelde voor de verschillende landstreken gerechtsdagen (Hand. 19: 38). Daar kwamen dan de partijen, die over tijdelijke goederen verschil hadden. Het eerste, dat bij een proces plaats had, was het aanstellen van rechters uit de "edelen" van het landschap (ongeveer als later de rechtbanken van gezworenen), die op de zogenaamde rechtersrollen werden opgeschreven. Nu konden de strijdende partijen beslissen, wie zij uit het voorgestelde getal tot rechters wilden hebben; want volgens het Romeinse recht was nodig dat de rechtenden vertrouwen hadden in de personen, die over hen als rechters zouden zitten. Dit heette "tot rechters stellen. " Wat deden dus Christenen, die heidenen over zich tot rechters stelden? Zij verklaarden met de daad: wij stellen in deze "aanzienlijke mannen" vertrouwen, dat zij een rechtvaardig oordeel daarover zullen uitspreken, hoe wij in de tussen ons bestaande moeilijkheid als goede Christenen moeten handelen. Zij, die dus geroepen waren om eenmaal de wereld, zelfs engelenmachten te oordelen, namen hen, die bij alle mogelijke eerbied, die zij om burgerlijke rechtschapenheid genoten, bij de gemeente veracht zijn. d. i. de enige ware eer missen, die in de gemeente van God geldt. dat iemand gelovig is in Jezus Christus en een erfgenaam van het rijk van God in Hem (vgl. Ps. 15: 4). Zij namen die uit eigen beweging, ongeroepen en ongedwongen en stelden die tot rechters over zich, namelijk over mensen, waarop de eer van de naam van Christus en van Zijn heilige kerk rust.

Onze plaats is niet in strijd met Rom. 13: 1. 1 Petrus 2: 13 v. ; hier toch is eerbied voor de overheid ingescherpt als een plicht jegens God, die deze verordend heeft en het gebod strekt zich uit tot gehele verhouding van onderdanigheid, waarin een Christen zich geplaatst ziet.

Maar iets anders is de vrijwillige rechtspleging, waaronder de Christen bij de strijd met een andere Christen niet door God is gesteld, maar die hij zelf opzoekt, waaronder hij zichzelf stelt, in plaats van hetgeen hij zo gemakkelijk kon, iets dergelijks te vermijden. Dat toch nog heden Christenen liever hun zaken onder elkaar in vrede uitmaakten en zich ongraag zelfs tot de Christelijke overheid wendden!

De zin is: de minst aanzienlijken in de gemeente zijn meer bevoegd om uw onderlinge geschillen te beslissen, dan Heidenen; al waren er in uw gemeente geen andere leden dan geringe en onaanzienlijke, deze moest u nog liever dan heidenen tot rechters over u verkiezen. (V. D. PALM).

Volgens deze vertaling is het zoveel alsof de apostel zei: stel liever de minste Christen tot rechter, dan enig Heiden. Maar ik acht dat deze woorden vraagsgewijze gelezen moeten worden en deze zin hebben: zet u die om daarover te oordelen, die geheel geen achting in de gemeente hebben, maar die u weet afgodendienaars, versmaders van het Evangelie en vijanden van uw grote Meester en Zijn zaak te wezen, zoals uw heidense medeburgers en naasten zeker zijn?

Door de minst geachte verstaat de apostel niet, die in de geringste omstandigheden van het leven waren en de minste bekwaamheden en vermogens hadden, want in het volgende vers eist hij een wijs persoon tot dit werk; maar hij verstaat daardoor bijzondere personen, leken, die geen bediening en gezag in de gemeente hadden, in onderscheiding van de herders, onderlingen en opzieners, die in bediening en hoge achting waren en die hij met zaken van deze aard niet wilde moeilijk gevallen hebben; maar zij moesten liever uit de gemeente van de leken personen van het beste oordeel en begrip, uitkiezen tot scheidsmannen en beslissers in zulke wereldse zaken, die niet zo eigenlijk onder de kundigheid van de geestelijke leidslieden vallen.

Zo is er dan nu geheel gebrek onder u, een nadeel, dat u schade doet en uw recht verkort van hetgeen u als Christelijke gemeente bent en wel dit gebrek, dat u met elkaar rechtszaken heeft, ook afgezien van de zaken, waarover u daarbij handelt en afgezien van de zo-even afgekeurde manier om ze ten einde te brengen. a) Waarom lijdt u niet liever ongelijk? Zoals uw Heer en Heiland het van u verlangt (MATTHEUS. 5: 39 v.). Waarom lijdt u niet liever schade? Omdat een tijdelijk verlies toch zo weinig betekent, in vergelijking met de winst, die de vreedzamen verkrijgen?

Spr. 20: 22. Rom. 12: 17. 1 Thessalonicenzen. 5: 15. 1 Petrus 3: 9.

Waar wat u nu vooral schade doet in uw eer en in strijd is met de bestemming van een Christelijke gemeente, jullie doen ongelijk, in plaats dat u het lijdt en u doet schade, in plaats dat u schade verdraagt en dat nog wel de broeders, omdat toch de Heere, wat u aan deze doet, wil aanzien, als was het aan Hem zelf gedaan (MATTHEUS. 25: 45. 1 Thessalonicenzen. 4: 6 45 1Th).

Christenen moeten de tijdelijke goederen zo weinig achten, dat zij er niet veel naar vragen, of zij die hebben of niet hebben. Zo moeten zij ook elkaar liefhebben, dat, als er tussen mij en mijn broeder strijd is, of dit of dat aan mij of aan hem toebehoort, aan het tijdelijke mij weinig en aan de broeder mij veel gelegen ligt, zodat ik vóór ik een proces zou willen beginnen, waardoor ik mij in mijn gemoed zozeer zou verontrusten, dat ik tot vele goddelijke zaken

onbekwaam, de naaste ook gelegenheid tot zondigen zou geven, ik dat alles liever zou laten varen en het de broeder zou schenken, dan met hem daarvoor te recht gaan.

Evenals de zonden tegen het negende gebod begaan door hen, die elkaars leden zijn (Efeze. 4: bijzonder zwaar wegen, zo ook de zonden tegen het achtste gebod bij broeders, omdat het zonden zijn tegen de gemeente van de heilige. Omgekeerd zegt Paulus (Gal. 6: 10): laat ons goed doen aan allen, maar meest aan de huisgenoten van het geloof.

Of weet u niet, dat de onrechtvaardigen het koninkrijk van God niet zullen beërven, als het geopenbaard zal worden in heerlijkheid, zodat daarvan zullen worden uitgesloten allen, die in de zonde van onrechtvaardigheid leven en blijven?

Dwaal niet (Hoofdstuk 15: 33. Gal. 6: 7), a) noch hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen, noch dieven noch gierigaards, noch dronkaards, geen lasteraars, geen rovers zullen het koninkrijk van God beërven (Gal. 5: 19 vv. Efez. 5: 5).

Openbaring 22: 15.

"Onrechtvaardigen" in vs. 1 van de heidenen gezegd wordt hier opzettelijk herhaald, om de gelijkstelling uit te drukken van hen, waarvan hij spreekt, met de heidenen. Zij zijn degenen, bij wie het onrecht doen gewoon is geworden, of die in het schenden van het recht volharden, zich niet boetvaardig daarvan afkeren. Dat nu een gedrag, dat het recht van God, de orde van de heilige liefde verstoort, wordt uitgesloten van het beërven van het rijk van God, zoals dit in zijn volkomenheid wordt gedacht, ligt in de aard van de zaak. In de gemeente te Corinthiërs schijnt het echter niet ontbroken te hebben aan lichtvaardige mensen, die zich en anderen probeerden te bepraten, dat God het zo nauw niet nam, dat hem, die in de Christelijke gemeente was ingegaan, die erfenis niet kon uitgaan. Zo bestond onder de Joden de mening, dat reeds het geloof in één God ook bij een zondig leven voor de toekomstige straffen beveiligde (Jak. 2: 19). Voor zulke lichtzinnige woorden waarschuwt Paulus met het woord: "Dwaal niet, laat u niet verleiden! " en hij laat een nadere optelling volgen van de onzedelijkheden, die van de erfenis van het rijk van God uitsluiten.

Heeft de apostel in Hoofdstuk 5: 9 vv. zijn gebod, dat in de eerste plaats op de hoereerders betrekking heeft, namelijk om geen verkeer met zulke te houden, over alle dergelijke uitgestrekt, zo strekt hij nu ook de uitsluiting uit het rijk van God, die hij in de eerste plaats de onrechtvaardigen heeft aangekondigd, uit over allen, die in grove zonden leven, terwijl hij telkens twee verschillende soorten verbindt 1) noch hoereerders noch afgodendienaars, 2) noch overspelers noch ontuchtigen, 3) noch die bij mannen liggen noch dieven, 4) noch gierigaards noch dronkaards, 5) noch lasteraars noch rovers. Hij noemt drieërlei geslachtszonden op (hoererij, overspel, bij mannen liggen) en drieërlei soorten van zonden tegen de eigendom (heimelijke diefstal, de winzucht, die anderen benadeelt, de openlijke beroving); daarbij komen de zonden van weelderigheid, dronkenschap, lastering en deelnemen aan afgoderij. Die de eer van zijn naaste schandvlekt en het goed van de naaste tot zich trekt, staan bij elkaar, eveneens de gierigaard en de dronkaard, die met de man ontucht bedrijft en die de vrouw van de naaste verleidt, de heimelijke misdadiger tegen de goddelijke orde van eigendom en de zondaar tegen de goddelijke regeling van het geslachtsleven, de hoereerder, die niet de man van één vrouw en de afgodendienaar, die niet de vereerder van één God is. Opzettelijk verbindt de apostel de verschillende soorten van zware zonden zo veelvuldig tezamen, om voor te stellen, hoe zij alle één zijn; maar vooral zijn het de zonden,

die aan volken, volgens hun natuur ontwikkeld, in het bijzonder eigen zijn, die ook elders als hoererij en gierigheid (Efeze 5: 3) bij elkaar worden genoemd, wier verschillende soorten en namen gedurig terugkeren.

Ontzettend streng en geducht is de uitspraak, die de Apostel deed over allen, die in een of andere openbare en ergerlijke zonde leefden; maar zij is volkomen waarachtig, omdat onheiligheid met gelukzaligheid net zo min als Christus met Belial en de gerechtigheid met de ongerechtigheid verenigbaar zijn. Elk, die zichzelf aan een van deze wandaden schuldig kent, moge daarbij opmerken dat hij het vonnis van de veroordeling al in zichzelf heeft, als hij zich niet bekeert en niemand vleit zich met een verschoning van de barmhartigheid, waarvoor buiten een ootmoedig, hartreinigend en met Christus verenigd geloof niet de minste grond is; maar daarom geeft de Apostel ook aan de Christenen te Corinthiërs te kennen, dat zo’n denk- en levenswijs wel tot hun vroegere stand behoorde, maar dat zij nu door de herinnering aan hun Doop, aan de heiligende invloed van de Geest en aan de vrijspraak van de genade, die zij in Christus Jezus hadden, tot een geheel andere levenswijs geroepen werden en verplicht waren, wilden zij hun belijdenis en hun overgang niet geheel verzaken en zichzelf niet van alle troost en hoop voor altijd beroven. Het Christendom roept tot liefde, heiligheid en nauwgezetheid en als wij daarin niet wandelen willen, dragen wij zijn naam geheel vergeefs, doen onze Heiland oneer aan en maken onszelf ten enenmale ongelukkig.

a) En dit, mensen van zo’n soort, waren sommigen van u, maar u bent b) afgewassen (Hand. 22: 16), maar u bent geheiligd (Hoofdstuk 1: 2. Efeze. 5: 26), maar u bent gerechtvaardigd, in de staat van de rechtvaardigen gesteld tot deelgenoten van hen, die recht hebben op het rijk van God, in de naam van de Heere Jezus en door de Geest van onze God.

Efeze 2: 2. Kol. 3: 7. Tit. 3: 3. b) Hebr. 10: 22.

Als alleen gezegd was "dit was u" zou er teveel gezegd zijn, omdat niet allen zonder onderscheid vóór hun intrede in het Christendom zich in de een of andere soort van onzedelijkheid hadden bewogen, laat staan in alle. Het gezegde wordt daarom beperkt door het bijgevoegde "sommigen", dat iets verzachtends heeft.

Deze beperking is er bijgevoegd met het oog op de nog hier en daar uit de stroom van de algemene zonde geredde uitwendige en natuurlijke zedelijkheid, alsook op het mindere deel van Joden-Christenen of proselieten in de gemeente, waarop ten minste het "afgodendienaars" niet paste.

Door de herinnering aan de verandering, die met hen had plaats gehad, drukt de apostel de Corinthiërs op het hart dat zij na hun bekering niet meer mochten zijn wat zij tevoren waren geweest. Met een drievoudige aandrang stelt hij daar tegenover drie zaken, waarmee de tijd van het leven van de zonde een einde had genomen. "U bent afgewassen" doelt op de onderdompeling bij de doop, dat zij zich door dezen van hun zonde, dus van de aanklevende schuld, hebben laten reinigen; maar ook het "geheiligd en gerechtvaardigd worden" heeft betrekking op dat vroegere eindigen van hun zondig leven, want het eerste is hun daardoor ten deel geworden, dat zij de heilige gemeente werden ingelijfd en het laatste is de rechtvaardigspreking van de kant van God, die de doop maakt tot een bevrijding van het kwaad geweten (vgl. Hebr. 10: 22. 1 Petrus 3: 21

Hij gebruikt drie woorden om dezelfde zaak uit te drukken, opdat hij ze des te meer afschrikt, dat zij niet in hetzelfde terug zouden vallen, van waar zij waren gekomen. In dit veelvuldige

van de woorden ligt een sterke nadruk, want men moet altijd het tegengestelde erbij denken: de afwassing en de onreinheid, de heiliging en de bevlekking, de rechtvaardiging en de schuld, opdat de eenmaal gerechtvaardigden geen nieuwe schuld op zich zouden laden, de afgewassenen zich niet met nieuwe vlekken zouden bezoedelen, de geheiligden zich niet weer gemeen en onrein zouden maken en ontwijden, maar zich integendeel op reinheid zouden toeleggen, in de heiligmaking volharden en de vroegere verkeerdheid zouden verafschuwen.

De bijvoeging: "in de naam van de Heere Jezus en door de Geest van onze God" behoort bij alle drie de leden; van alle wordt daardoor de objectieve kracht verzekerd en het karakter daarvan in alle betoningen van goddelijke openbaringen bevestigd. Dat wij in Jezus naam gedoopt, geheiligd, gerechtvaardigd zijn, dat deze drie stukken allen in Hem hun grond en hun betekenis hebben, is onweersprekelijk de leer van de Schrift. Dat alle drie door de Heilige Geest aan ons en in ons worden tot stand gebracht, is even zeker.

Vs. 12-20. In beide vorige afdelingen heeft de apostel de zaak van de bloedschender en die omtrent het zich stellen voor heidense rechtbanken afgehandeld. Nu komt hij tot een derde punt, dat hij in Hoofdstuk 5: 1 reeds daardoor vaststelde, dat hij, voordat hij in het bijzonder van de bloedschender sprak, eerst in het algemeen van hoererij sprak, die onder de Corinthiërs heerste. Het scheen, alsof men deze zonde ook wilde opnemen onder de door Paulus zelf gestelde grondstelling van de Christelijke vrijheid in middenzaken, in het bijzonder wat de Oud-Testamentische voedselwetten betreft. Men wilde zich opdringen, wat het hier alleen de bevrediging gold van een natuurlijke begeerte, die evenmin zedelijk verkeerd was, als de bevrediging van andere natuurlijke behoeften, als bijvoorbeeld die van voedsel (vs. 12). Krachtig verheft Paulus daartegen zijn stem. Ten eerste stelt hij het grote onderscheid tussen het geregelde vullen van de buik met de nodige voedsel en de ongeregelde bevrediging van de geslachtslust door hoererij in helder licht (vs. 13 en 14). Vervolgens laat hij zich nader uit over de betekenis en de bestemming van het lichaam, zoals de Christen die moet erkennen en over de gruwel van de hoererij, zoals die daaruit blijkt. Hij eindigt met een waarschuwing voor die laatste en drukt de Corinthiërs op het hart God ook met hun lichaam te prijzen (vs. 15-20).

Alle dingen zijn mij geoorloofd, maar alle dingen zijn niet oorbaar. Niet altijd is alles, wat ik voor mij zelf mag doen, ook goed gedaan in betrekking tot van de naasten stichting en mijn eigen opbouwing (Hoofdstuk 10: 23). Alle dingen zijn mij geoorloofd, maar ik zal onder de macht van geen mij laten brengen; want in zo’n geval zou ik niet meer vrij zijn, maar een slaaf van mijn begeerlijkheden.

De eerste woorden: "alle dingen zijn mij geoorloofd", die ook Hoofdstuk 10: 23 voorkomen, schijnen een uitdrukking te vormen, waarvan Paulus zich reeds vroeger in Corinthiërs heeft bediend, in verband met de uitwendige plechtigheden van de wet, maar een uitdrukking die nu om het onbeperkte misbruik van de vrijheid te verschonen, door velen in de Corinthische gemeente en inzonderheid door hen, die zich naar Paulus geliefden te noemen, werd aangehaald en toegepast. Daartegenover stelt Paulus een tweevoudige regel, waardoor gindse algemene stelling wordt beperkt. Ten eerste, dat het gebruik van de vrijheid steeds door de liefde tot de naaste moet worden bestuurd (wat Hand. 8 vgl. verder wordt uiteengezet); ten andere, dat de vrijheid, als men daarnaar alleen streeft als naar een vrijheid van zonde en dus als naar de waarachtige heiligmaking, steeds tot het tegenovergestelde voert en tot de schandelijkste slavernij wordt. (V.).

De overgang van de vorige afdeling tot deze heeft zeer snel plaats, en wordt afgebroken met een algemene waarheid of maxime, met een uitspraak, die waarschijnlijk door de apostel zelf was gedaan tegen de ceremoniële beperkingen van het Judaïsme, maar die de liberalen in de gemeente, die van Paulus, nu misbruikten. Paulus herhaalt die nu tegenover zo'n misbruik, omdat de stelling toch vast blijft staan, tweemaal in de vorm van de eerste persoon, om de tegenstelling van het apostolisch gebruik tegenover het misbruik van de vleselijke latitudinariërs sterk te laten uitkomen. Komt het voor op zichzelf te staan, toch hangt het met vs. 11 nauw te zamen, terwijl de genade, de rechtvaardiging en vrijspraak van de zondaar door Christus krachtens het geloof hem ook inwendig vrijmaakt van alle begrenzen door enkel uitwendige stellingen van de wet (bijvoorbeeld van de voedselwetten) en door een van de zonde en de vrees voor de zonde gebonden, tot werkheiligheid gedreven weten.

Men kan de slotwoorden van het vorige vers ook hierbij voegen. Dan zou de apostel zeggen: in de naam van de Heere Jezus en in de Geest van onze God is mij alles geoorloofd; de naam van de Heere Jezus, als het Hem is onderworpen, de Geest van God als het die is toegewijd, maakt het daartoe.

Evenals men kan zeggen voor God en Christus, de Zoon van de levende God, staat alles vrij, omdat het voor hen onmogelijk is iets zondigs te willen, zo staat ook de uit God geborene, in wie Christus leeft, alles vrij, want Gods zaad is in hem, hij kan niet zondigen (1 Joh. 3: 9). Als die toestand hier beneden in de gelovigen slechts volkomen werd, dan had de stelling "alle dingen zijn geoorloofd" geen beperking nodig. Dit is echter het geval niet. Ten eerste is bij hen, die zekere indrukken hebben verkregen, het afvallen nog mogelijk; vervolgens blijft ook bij de wedergeborene, zolang hij op aarde leeft, de oude mens naast de nieuwe en daarom kan het principe, dat voor de laatste geldend is, in de praktijk slechts een beperkte toepassing hebben. "Ten eerste geldt die stelling niet buiten de sfeer van het rijk van God, d. i. niet in het gebied van de zonde, dat door positieve goddelijke wetten is buitengesloten. Maar ook binnen de sfeer van het rijk van God verkrijgt het principe van de vrijheid hier beneden slechts een beperkte toepassing. Ten eerste moet de gelovige ook op anderen zien en de zwakken verschonen; hij kan daarom omwille van hen niet alles doen, wat hem anders, op zichzelf beschouwd, vrij zou staan. En bovendien moet hij ook in het genot van wat geoorloofd is steeds de oude mens in het oog houden, die zich de ene tijd laat beheersen, maar dan weer door de begeerlijkheid de hele mens beheerst, d. i. de nieuwe mens verdringt, die het principe van het ware heersen naar zijn natuur in zich heeft.

De macht van een vrije Christen, die Paulus met woord en daad heeft geprezen, is iets groots, maar nergens bouwt de duivel zijn kapel listiger naast, dan naast de tempel van de Christelijke vrijheid.

Het voedsel is voor de buik en de buik is voor het voedsel; maar God zal beiden, de buik en dat voedsel bij de vernietiging van de tegenwoordige wereld en de vernieuwing van de menselijke lichamen in de opstanding teniet doen, zodat zij geen betekenis meer hebben. Maar het lichaam is niet, zoals velen, die een parallel trekken tussen dit en "de buik is voor het voedsel" zich willen opdringen, voor de hoererij, maar voor de Heere, die het Zich ten eigendom heeft verworven (vs. 20). En, parallel met "het voedsel is voor de buik" is: de Heere voor het lichaam, waarvoor Hij toch ook inderdaad een voedsel ten eeuwigen leven wil zijn (Joh. 6: 32 v.).

a) En God heeft ook de Heere opgewekt en zal ons, wat het lichaam, deze drager van onze persoonlijkheid, aangaat, opwekken door Zijn kracht, namelijk door de kracht van Christus (Fil. 3: 21) en dus weer van het vorige teniet doen in de dood oprichten.

Rom. 8: 11. 2 Kor. 4: 14.

Met het algemene gezegde in vs. 12 heeft de apostel ingeleid wat hij tot de gemeente te zeggen heeft over haar gedrag wat het geoorloofde aangaat, of hetgeen door haar voor geoorloofd gehouden is. Hij spreekt nu in de afdeling, die voor ons ligt, ten eerste van hetgeen ten onrechte daarvoor werd gehouden en sluit losbandigheid in het geslachtsleven onvoorwaardelijk uit van het gebied van de Christelijke vrijheid. Hoe zou hij ertoe komen als hij niet wist, dat de gemeente, wat toch te Corinthiërs nog gemakkelijker dan anders en zelfs in het algemeen onder Christenen, "die aan het heidense gewoon waren, kon plaats hebben, dat, wat hij hoererij noemde (want de lezers zullen het wel niet zo hebben genoemd) geneigd was te houden voor iets menselijks, natuurlijks, dat daarom niet onverenigbaar was met de Christelijke staat, maar onder de Christelijke vrijheid viel?

Het is bekend hoe in Griekenland, in het Oosten en door de invloed daarvan verder in het Romeinse heidendom het zedelijk gevoel en geweten over de zonde tegen het 7de gebod verstompt was. Daaruit is het voorschrift in Hand. 15: 20, 29 te verklaren. Te Corinthiërs, waar men de schijn van wijsheid liefhad en voor zedelijke misstappen rechtvaardiging zocht in aanbevelende theorieën, was men niet afkerig ervan om de bevrediging van de geslachtslust evengoed voor een gebod van de natuur te verklaren als die van behoefte aan voedsel en beide zaken op gelijke lijn te plaatsen, waardoor voor de ontucht poort en deur geopend zou zijn. Het komt er niet op aan hoe ver men aan deze grondstelling reeds invloed op de wandel had toegelaten. Wij mogen wel aannemen, dat de nog niet uitgebluste, alhoewel in menig opzicht verduisterde geest van het levende Christendom de toepassing ervan heeft tegengestaan, dat men de zaak wellicht nog voor een soort van vraag hield, waarover slechts hier en daar een woord werd gehoord. Zeker heeft de apostel reden om zich te stellen tegenover het gevaarlijk bedrog, dat hier dreigde in te sluipen.

In de uitspraken vs. 13 en 14, treedt de tegenstelling op de voorgrond tussen een adiaphoron "Ro 14: 6 waarop de algemene grondstelling in vs. 12 is toe te passen en de hoererij, die volstrekt in deze categorie niet thuis hoort. Deels uit de wederzijdse, door de inrichting van God gestelde betrekking van voedsel en van buik, dat de eerste bestemd is om door de andere te worden opgenomen en verteerd, deels uit het vergankelijke van beide, uit de bestemming van deze alleen voor dit leven, is duidelijk, dat het genot van voedsel op zichzelf iets zedelijk onverschilligs is (MATTHEUS. 15: 17) en alleen zijn grenzen heeft in het: "alle dingen zijn mij oorbaar" en "ik zal mij onder de macht van geen laten brengen. " Geheel anders is het met de hoererij. Deze is niet een natuurlijke functie van een vergankelijk orgaan, maar een gebruik van het gehele lichaam, dat de Heere toebehoort, dat tot een onveranderlijk leven bestemd is, tegen de wil van de Heere.

Voedsel en buik zijn voor elkaar, de eerste voor deze beschikt en de tweede met behoefte aan de eerste. Hier, bij eten en drinken, is van toepassing het woord: "alle dingen zijn mij geoorloofd; " ik kan mij tot allerlei voedsel begeven en er mij van bedienen, als slechts de beide bovengenoemde regels bij het gebruik worden in acht genomen (Rom. 14: 15; 13: 13 15). Verkeerd is het echter buik en lichaam op gelijke lijn te plaatsen en eveneens verkeerd eten en hoererij gelijk te achten, zoals zij, die het laatste licht achten, willen doen. Waarom buik en lichaam niet enerlei waarde hebben, zeggen de beide verklarende

tegenstellingen - aan de ene kant: "God zal beide deze en die teniet doen; " aan de andere kant: "God heeft de Heere opgewekt en zal ons opwekken door Zijn kracht. " Teniet doen zal God de buik en het voedsel, die tot gebruik van de buik is gesteld, niet maar, zoals het gehele lichaam niet meer wordt teniet gedaan, door de dood, maar God zal de buik en het voedsel teniet doen om op te houden en nooit weer op te staan. Maag en darmen dienen tot onderhouding van dit natuurlijk leven. Hoewel nu het geestelijk lichaam van de opstanding alle wezenlijke delen van het natuurlijke lichaam op nieuwe manier zal hebben (Hoofdstuk 44), zo zal het toch de buik niet meer behoeven. Deze toch verandert het voedsel in bloed en bereidt wat niet voedend is tot weer uitwerpen. In het rijk van de heerlijkheid daarentegen zal men zo eten en drinken (MATTHEUS. 26: 29), dat vlees en bloed, tot geestelijk leven verheerlijkt, met levensvoedsel doordrongen wordt, evenals de lucht zich verzadigt met zonnestralen om helder en warm te worden. De Heere Christus heeft na Zijn opstanding met Zijn discipelen gegeten in gedronken (Hand. 10: 41), terwijl Hij de aardse voedsel, dat Hij in neerbuigende liefde wilde nemen, veranderde in onverderfelijkheid. Nadat alle aardse voedsel zal zijn teniet gedaan, zullen de levensbomen aan de levensstroom van de Godsstad nieuwe vruchten dragen (Openbaring 22: 2) en het gewas van de wijnstok zal nieuwe drank geven. Met het nieuwe hemelse wezen van zodanige voedsel zal het nieuwe hemelse orgaan overstemmen, dat de naam van buik niet meer draagt.

Opzettelijk noemt de apostel bij de tegenstelling: "maar het lichaam is niet voor de hoererij", niet het orgaan alleen, dat daartoe dient, maar het hele lichaam, niet zozeer geleid door het gevoel van kiesheid, als om het eigenaardige en bijzondere karakter van de geslachtsgemeenschap aan te wijzen, als die het geheel van de mens aangaat, persoon met persoon in gemeenschap brengt. Daarmee hangen de overige uitdrukkingen over de bestemming van het lichaam samen, die de behoefte en de bevoegdheid voor de ontucht ontkennen, maar het genot van de verbintenis, door de echt geregeld, niet uitsluiten. Het lichaam is tot een vat en medium van de krachten van de Heere in de gelovigen, gewijd en bestemd als orgaan van Zijn heilige wil, Hemzelf te dienen, Hem op te nemen als de bezitter ervan, Zijn tempel te zijn. Die innige betrekking van de gehele persoonlijkheid, of van het lichaam als drager daarvan, tot de Heere, treedt te voorschijn door het tweede lid van de zin "en de Heere voor het lichaam", welk tweede lid met het eerste lid van de eerste zin "het voedsel voor de buik" parallel loopt. Dit doelt daarop, dat de Heere het hogere, geestelijke voedingsmiddel en levensprincipe ook van het lichaam is. Met zodanige adel van het lichaam en zo’n bestemming reeds hier hangt als hoogste ontwikkeling samen de adel van zijn toekomstige vernieuwing en verheerlijking, die door de hoererij zou worden ontwijd.

Wij zijn niet alleen naar de geest, maar ook naar het lichaam leden van Christus; maar door de hoererij onttrek ik Hem het hele lichaam, omdat het tegen Zijn wil wordt overgegeven tot een verbintenis, die nooit door Zijn Geest kan worden doordrongen, nooit een afbeelding kan zijn van Zijn vereniging met Zijn gemeente (Efeze 5: 22 vv.). Anders is het daarentegen met de vereniging van de geslachten bij de band van het huwelijk, waarbij ook onder geslachtsgemeenschap het lichaam van de Heere eigendom blijft. Zij dient tot verwekking van erfgenamen van het hemelrijk en is een vereniging door de Heere ingesteld als een beeld van de gemeenschap, die tussen Hem en de Zijnen bestaat. Man en vrouw moeten één worden, niet alleen naar de geest, maar ook tot gehele lichamelijke gemeenschap, die de geestelijke gemeenschap openbaart; zij moeten zozeer één geest worden, dat zij zelfs één vlees worden. (V.).

Weet u niet, dat uwe lichamen, die als één geheel genomen en als gemeente van de Heere Zijn lichaam uitmaken (Efeze. 1: 23. Kol. 1: 18; 2: 19), leden van Christus zijn (Efeze. 4: 16)?

Zal ik dan in dit lichaam, dat in vele leden is verdeeld, de leden van Christus nemen, ze Hem ontnemen, aan wie ze toekomen en maken ze door ongeoorloofde gemeenschap tot leden van een hoer? Integendeel.

Of wilt u niet toegeven dat hij, die zich met een hoer inlaat, inderdaad zo'n zonde pleegt, zo groot als ik die noemde? Weet u dan niet, dat die de hoer aanhangt, terwijl hij zich vleselijk met haar verenigt (Sir. 19: 3, één lichaam met haar is? a) Want die twee, zegt Hij, de Heere, terwijl Hij die manier van aanhangen nader karakteriseert (Gen. 2: 24), zullen tot één vlees wezen (MATTHEUS. 19: 5). Zij, die in vleselijke gemeenschap met een hoer zijn getreden, zullen ook zonder twijfel beschouwd worden, als tot haar te behoren.

MATTHEUS. 10: 8. Efeze. 5: 31.

Maar die de Heere in geloof aanhangt (Deut. 10: 20; 11: 22. 2 Kon. 18: 6. MATTHEUS. 24), is een geest met Hem en kan nooit de Heere, die in Zijn lichaam woont, zo diep vernederen, dat hij één vlees met een hoer zou willen worden.

Zoals wij als personen, zo zijn ook onze lichamen lidmaten van Christus, die Hem toebehoren als bestanddelen van Zijn lichaam, namelijk van de gemeente, die in dit lichamelijk leven is. Met dit toebehoren aan Christus is echter hoererij niet te verenigen, omdat deze het lichaam op zo'n manier in bezit neemt, dat het tot de hoer behoort, waaraan men zich overgeeft. Want volgens het feit, door de Schrift, of juister gezegd door God, wiens woord de Schrift is, uitgesproken, dat man en vrouw één vlees uitmaken, is hij, die een hoer aanhangt, één lichaam met haar. Het is niet op te maken of Paulus het woord van de Schrift, uit Gen. 2: 24 naar de Septuaginta en zo met invoeging van het woord "twee" aangehaald, heeft gehouden voor een voortzetting van het voorafgaande gezegde van Adam, of als overeenstemmend met gelijksoortige plaatsen (Gen. 10: 9; 32: 33). Hij neemt het alleen op als een deel van de Schrift, van het geschreven woord van God en gebruikt het om Zijn aanwijzing van de betrekking van man en vrouw te laten voorkomen als een, die overeenstemt met de Schrift. Heeft nu zo'n vereniging van man en vrouw plaats, zoals die in de aangehaalde schriftwoorden gekarakteriseerd wordt, in de vorm van echt, dan is zij de verwezenlijking van een door de schepping gestelde orde en als zodanig niet in strijd met de betrekking tot Christus, die uit het werk van de genade voortvloeit. De vraag zelf, in hoever de echtelijke gemeenschap niet in strijd is met het toebehoren aan de Heere, behandelt de apostel niet, hij spreekt er alleen over of het met de geslachtsgemeenschap, door God gewild, eveneens is als met de eveneens door Hem gewilde voeding, of het eveneens vrij staat willekeurig met deze of gene vrouw geslachtsgemeenschap te hebben, als dit of een ander voedsel tot voedsel te nemen. Hiertegen is de bewijsvoering van Paulus gericht en zij is afgehandeld, nadat hij heeft aangewezen welk onderscheid er is tussen willekeurig voedsel nemen en willekeurige geslachtsgemeenschap, omdat de laatste de hele mens, in zover hij in dit lichaam is, aan de boeleerster overlevert, in plaats van met dit leven Christus toe te behoren.

Is door vs. 16 bewezen, dat de apostel in vs. 15 niet te veel gezegd heeft, als hij van ontuchtige geslachtsgemeenschap beweerde dat men daardoor de leden van Christus tot leden van een hoer maakte, want de uitspraak is gerechtvaardigd door de Schrift, zo legt nu vs. 17 tevens bloot hoe geheel ongepast en verkeerd zo'n vleselijk misbruik voor de Christen is, met wie de Heere Zich door de band van de innigste gemeenschap heeft verbonden.

Ontvlucht de hoererij. Alle zonde, die de mens doet, is, zoals de zaak na het volbrengen van de daad staat, buiten het lichaam, maar die hoererij bedrijft, zondigt in dat één vlees

worden met een persoon, die hem toch niet toebehoort, waarmee hij dus zich prostitueert, tegen zijn eigen lichaam. En zo’n zonde moet juist u, Christenen, voorkomen als een dubbele, bijzonder grote misdaad, om hetgeen uw lichaam is.

Wat in het vorige was bedoeld, de waarschuwing voor hoererij, wordt nu bepaald uitgesproken; maar hoewel zij een resultaat is van de voorafgaande onderwijzing, wordt zij toch zonder enig verbindend woord uitgesproken. Het "ontvlucht" is daarbij een treffende uitdrukking; andere zonden, zegt Anselmus, worden door strijden overwonnen, maar de ontucht door vluchten.

Die haar niet ontvlucht evenals Jozef, die zal zij achterhalen. Omdat ons vlees daartoe geneigdheid heeft, moeten wij ons ook niet ophouden in de voorportalen van de kamers van de ontucht, maar door moedig ontvluchten van elke gelegenheid, die de duivel nooit verzuimt ons te geven om onze zwakheid te hulp komen.

Als nu de apostel, om zijn waarschuwing voor deze zonde te versterken, op het karakteristieke wijst en beweert: "alle zonde, die de mens doet, is buiten het lichaam, maar die hoererij bedrijft, zondigt tegen zijn eigen lichaam", dan rust de waarheid van zijn woorden daarop, dat elke andere zondige daad, al heeft zij ook met het lichaam te doen, van buiten af daarop inwerkt en zo buiten dit haar plaats tot het lichaam neemt. De zondaar maakt wat niet van het lichaam, maar buiten het lichaam is, zoals bijvoorbeeld voedsel en drank, tot een middel van zijn onzedelijke daad. De zonde komt, in betrekking tot het lichaam gezien, buiten het lichaam te staan en heeft hier de sferen van haar tot stand komen en gepleegd worden. Zo is het zelfs het geval met de zelfmoordenaar, wiens daad toch ook het zondig gebruik van uitwendige zaken is, zelfs het geval van vrijwillige hongerdood niet uitgezonderd, omdat deze door het misbruik van het vasten en dus altijd van buiten af wordt volvoerd. Hoe geheel anders dan bij alle dergelijke andere zondige daden is de zaak bij de ontucht gesteld, waardoor niet buiten het lichaam, maar in het eigen lichaam wordt gezondigd, in zoverre het eigen lichaam het onmiddellijk object is, dat de hoereerder op zondige manier misbruikt, welks zedelijke reinheid en eer hij door zijn daad schendt.

Intussen wordt in hetgeen de apostel zegt, niet zozeer gehandeld over de manier waarop de zonde wordt gepleegd, als wel over de verhouding van de gepleegde zonde tot het lichaam van de zondaar; want er is sprake van zonde, die gepleegd is, van een zonde die de mens reeds heeft volbracht en het "buiten het lichaam" wil zeggen wat na het volbrengen van de daad het geval is. Die in dronkenschap zich heeft begeven, draagt de gevolgen van zijn drinken in zijn lichaam, maar het voorwerp van zijn zonde blijft niet bij hem. Zelfs die zich vermoord heeft, is met zijn gepleegde zonde buiten het lichaam. Die daarentegen een hoer aanhangt, zondigt niet slechts met dit of dat, hetgeen hij verricht en dat als het gedaan is, wordt tot iets buiten hem, maar behoort met zijn lichamelijk leven in het algemeen en voortdurend de hoer toe, waaraan zijn zondige begeerlijkheid hem boeit en zondigt op zo’n manier tegen zijn eigen lichaam, hij maakt dit tot het voorwerp van zijn zondigen.

De daad van de hoererij is in de meest eigenlijke zin prostitutie (prijsgeven) van het lichaam en het lichamelijk leven in zijn meest geheiligde betrekkingen, verbreking van de gemeenschap tussen het lichaam en Christus, de Heere en het hoofd van het lichaam, overgave van het lichaam onder de macht en de lichamelijk-geestelijke invloed van dragers van de zonde een overgave in die organen, die de goddelijke bestemming hebben in heilige regeling op lichamelijke manier het geslacht van God te bewaren.

Of weet u niet, a) dat jullie lichaam, het lichaam van ieder onder u, een tempel is van de Heilige Geest, die in u is, een tempel van de in u wonende Heilige Geest (Hoofdstuk 3: 16. Rom. 8: 11), die (welken Geest) u van God heeft en niet van uzelf en dat u uws zelfs niet bent, maar, zowel door het werk van de heiligmaking als ook door dat van de verlossing, van de Heere.

2 Kor. 6: 16. Efeze. 2: 21. Hebr. 3: 6. 1 Petrus 2: 5.

a) Want u bent uit de macht en de heerschappij van de zonde, waaraan u te voren was overgegeven (Rom. 6: 17 vv.), duur, voor een hoge prijs, namelijk voor het bloed van Christus (1 Petrus 1: 18 v.) tot Gods eigendom (Hand. 20: 28. Openbaring 5: 9) gekocht. U bent dus dubbel aan God gebonden, verheerlijk dan God in uw lichaam door een leven in kuisheid, terwijl een leven in ontucht een schending van God (Rom. 2: 23) in Zijn eigen heiligdom zou zijn. Maar verheerlijk Hem met uw hele mens, in uw lichaam en in uw geest, die van God zijn (deze laatste woorden worden in de oudste handschriften niet gevonden en doen ons denken aan Hoofdstuk 7: 34).

1 Kor. 7: 23. Gal. 3: 13. Hebr. 9: 12.

Wat in vs. 18 van het eigen lichaam is gezegd, mag niet, zo verklaart de apostel in vs. 19 v. verder, zo worden verklaard, dat het zondigen er tegen, omdat het een eigen lichaam is, niemand dan onszelf zou aangaan. Dit ons lichaam is krachtens de verlossing, die ons ten deel is geworden, een eigendom van de Heere geworden, door Hem ook als Zijn tempel in bezit genomen en daarom niet meer zo het onze, dat het niet tevens en veel meer het Zijne zou zijn en Hem zou toebehoren; wij zijn aan Hem verantwoording schuldig, hoe wij met Zijn woning omgaan.

Paulus beroept zich tegenover de Corinthiërs niet op het menselijk eergevoel (bewustzijn van geestelijke waarde), maar op het Christelijk gevoel, dat zij dragers zijn van de Heilige Geest, dat verbonden is met het diep gevoel van afhankelijkheid, dat men zichzelf niet toebehoort.
Hij zegt: uw lichaam is een tempel van de Heilige Geest, die in u woont, volgens de juiste gedachte dat de ziel, die eigenlijk de draagster van de Heilige Geest is, het lichaam doortrekt.

Paulus spreekt in geen brief zo veelvuldig van het ontvangen en bezitten van de Heilige Geest, als in de eerste brief aan de Corinthiërs. Dat is omdat hij hier tot Christenen schrijft, die zich wilden verheugen in de glans van velerlei geestesgaven, maar de kracht van de enige Geest in het leven uitdoofden.

Wat zijn alle andere gaven bij deze gave, dat de Geest van God zelf, de eeuwige Geest in onze harten neerdaalt, ja in onze lichamen en in ons woont en regeert, ons leidt en bestuurt!

Niet de Geest alleen, maar het lichaam, dat daarvan niet is af te scheiden, is een tempel van de Heilige Geest, dat wil zeggen, is niet alleen Hem toegewijd, maar als Zijn heiligdom persoonlijk door Hem bewoond. De buik vergaat (vs. 13); maar het lichaam, het huis van de Geest van God zelf, heeft Deze Zich tot Zijn onvergankelijke woning gekozen; niemand mag daarover willekeurig beschikken, als behoorde het hem als enige eigenaar toe en niet maar alleen in de Heere. Reeds als Schepper was God daarvan de eigenaar en Heer; maar nadat de mens lichaam en geest door de zonde aan God had onttrokken en aan de duivel had overgegeven, heeft hem God weer voor een dure prijs gekocht. Daaruit volgt dat Gods duur gekochte eigendom voortaan geheel tot Zijn verheerlijking behoort te zijn. (V.).

Wat zij met hun lichaam doen, moet een verheerlijking van God zijn, in plaats dat zij voor geoorloofde bevrediging van een lichamelijke behoefte aanzien, wat in waarheid inbreuk is op het recht, dat Christus op hun lichaam heeft en zonde tegen de Heilige Geest, die in het lichaam is neergedaald en dus ver verwijderd is van onder de stelling te vallen, dat in de naam van de Heere Jezus en in de Geest van onze God, zoals het in vs. 12 in verband met de laatste woorden van het 11de vers heet, de Christen alles geoorloofd is.

HOOFDSTUK 7

ANTWOORD OP VERSCHILLENDE VRAGEN OVER GEHUWDEN, ONGEHUWDEN EN DE WEDUWENSTAAT

In het tweede deel van zijn brief, dat nu volgt en van Hoofdstuk 7-14 loopt, behandelt de apostel de brief, die hem door de gemeente is toegezonden 1Co 1: 2. Hij antwoordt op de hem voorgelegde vragen, of verbindt zijn onderwijs aan uitdrukkingen daarin gebruikt, om wat onduidelijk is op te helderen, misbruik te voorkomen en overal de juiste gezichtspunten vast te stellen.

In Hoofdstuk 7 wordt in de eerste plaats gehandeld over enige vragen, die de huwelijksstaat aangaan, over het leggen van die band, het daarin blijven of het opheffen daarvan. Als Paulus dit onderwerp het eerst behandelt, heeft hij wellicht daartoe aanleiding gekregen in de orde van de vragen, die in het schrijven van de gemeente werd gevonden. Wij mogen echter ook een nauw verband met de onmiddellijk voorafgaande afdeling (Hoofdstuk 6: 12-20) niet voorbijzien. Het komt toch overigens meer voor dat vleselijke ongebondenheid, zoals die daar bestreden werd en ascetische natuur- en wereldverachting, zoals zij zich hier voordoen, dadelijk naast elkaar uit dezelfde wortels opgroeien. Hoe ver beide richtingen te Corinthiërs reeds ontwikkeld waren, kan uit onze brief alleen tot op zekere hoogte worden opgemaakt. Wij zullen dan wel niet mistasten als wij aannemen, dat geen van beide reeds tot besliste hoogte gekomen was, maar de apostel zich nog slechts tegen de eerste sporen en bewegingen stelt; dat intussen, wat in het bijzonder de ascetische richting aangaat, men te Corinthiërs, wat het oordeel over de zedelijke waarde van de echt en de geslachtsomgang daarbij betreft, reeds aan het wankelen en in onzekerheid was gekomen.

Vs. 1-24. Wat is beter te huwen of ongehuwd te blijven en als iemand gehuwd is, hoe moet hij zich gedragen in de betoning van de verschuldigde goedwilligheid? Eindelijk moet elk, die gehuwd is, onder alle omstandigheden in de echt blijven en zich niet laten scheiden, ook niet in het geval, dat het een deel heidens is? Deze zijn de vragen, die de apostel in deze eerste helft van ons hoofdstuk beantwoordt; hij antwoordt echter in die zin, dat hij eensdeels de goddelijke instelling van het huwelijk leert eren en het huwelijk vrij laat, ja het aanbeveelt aan allen, voor wie het nodig of nuttig is, ook van Christelijke echtelieden eist, dat zij volgens het gebod van de Heere in de echt zullen blijven en niet scheiden en dat hij aan de andere kant aan allen de gave toewenst, die hij bezat, namelijk om zich van de echt te onthouden, ook de Christelijken echtgenoot voor vrij verklaart, als de heidense, die het gebod van de Heere niet bindt, de huwelijksband verbreekt De apostel breidt de stelling, dat het Evangelie het huwelijk niet omver stoot, maar de echtelieden leert om in de huwelijkse staat Christelijk te leven tevens uit tot de maatschappij. Ieder wandelt, naardat de Heere hem geroepen heeft, elk in zijn stand, als een vrije en toch als een dienstknecht van Christus (vs. 17-24).

Aangaande nu de dingen, waarvan u mij geschreven heeft, omtrent de vragen, die u mij in uw brief heeft voorgelegd, wil ik in de eerste plaats antwoorden op het eerste punt, het ongehuwd blijven. Het is zeker, zoals sommigen onder u die mening voorstaan, voor een mens goed en heilzaam om geen vrouw aan te raken (Gen. 20: 6) en zich dus van het huwelijk te onthouden.

Maar omwille van de hoererijen, tot het voorkomen van die misdaad, zal een ieder man, die de gave van de onthouding niet bezit (vs. 7), zijn eigen vrouw hebben, met wie de

geslachtsomgang hem geoorloofd is en een iedere vrouw, die die gave mist (vs. 9), zal haar eigen man hebben, waarmee zij in vereniging leven mag.

Terwijl de weelderige levenswijze van de heidense inwoners van Corinthiërs en de teugelloze vrijheid, die vele Christenen zich veroorloofden, de ontucht zelfs in de gemeente bevorderden, schijnen velen in haar midden (in wel vooral degenen, die zich naar Paulus noemden), ten einde een hoge mate van volkomenheid te bereiken, tegen het echtelijke leven en wel tegen het aangaan van een huwelijk, zowel als tegen de voortzetting van de echtelijke omgang onder Christenen, bedenkingen te hebben geopperd, waaraan zich dan ook nog andere zwarigheden paarden tegen de samenwoning met heidense echtgenoten enz. Om nu wel te begrijpen wat Paulus hier van de ongehuwden staat zegt, houdt men voor alle dingen in het oog, dat hij in het huwelijksleven zelf, dat op Gods oorspronkelijke schepping en instelling berustte en ouder was dan de zondeval (Gen. 2: 18-25), geen onreinheid, noch in de vleselijke onthouding enige hogere grond van heiligheid ziet. Hiervan is in al wat hij zegt geen spoor. Wat hij kort te voren (Hoofdstuk 6: 12 vv.) gezegd heeft, bewijst duidelijk hoe levendig hem steeds de verheven leer van Gods woord aangaande het tijdstip, waarvan Jezus zijn apostelen niets had meegedeeld en dat hij nabij geloofde, door grote droefenissen zou worden voorafgegaan. Hij ondervond het in zijn eigen ongehuwde staat, hoezeer, onder lijden en strijden, vrijheid van alle aardse banden de getuige van Christus de zege verlichtten. En dat is de reden waarom hij hier de ongehuwde staat verheft. Maar hij erkende ook dat het niet ieders zaak was vrijwillig daartoe te besluiten. Aan wie het evenwel als een gave verleend was, die moesten er een dankbaar gebruik van maken en het onder de toenmalige omstandigheden als een voorrecht beschouwen, maar de overigen moesten zich wel wachten voor een schijnbare heiligheid, die hen in des te grotere zonden zou doen vallen; zij hadden aan te nemen, wat God hun tot beteugeling van hun driften had verleend. Daarom verstaan zij de apostel verkeerd die menen, dat hij aan de echtelijke staat in het geheel geen hogere betekenis toeschrijft en er geen hogere kracht en geen meer zegenende en heiligende werking aan toekent, dan dat die bewaart voor onkuisheid. Dit zou geheel in tegenspraak zijn met zijn eigen leer (Efez. 5: 22). Veeleer moet men in het oog houden, met wie de apostel te doen had, met de hoogmoedige, opgeblazen, in geestesgaven rijke Corinthiërs, die toch zo arm waren in Christelijke liefde en in ootmoed, in volhardende zelfverloochening, die, omdat zij de apostel ongehuwd zagen leven en daaraan enige waarde toekennen, nu in apostolische volkomenheid hem gelijk wilden zijn en ook, of zij gehuwd of ongetrouwd waren, hun vrouwen niet meer wilden aanraken, maar die daarbij wegens hun valse vrijheid, hun ontuchtigheid in de gemeente en het verleidelijke voorbeeld van hun zedeloze stad in te groter gevaar verkeerden om tot gemene zedeloosheid te vervallen. Tegenover hen kan de apostel slechts deze kant van de zaak in het licht stellen. (V.).

Hoe willen toch de Roomsen bewijzen dat hun priesters zijn uitgezonderd van dat gebod, dat op allen is gelegd: omwille van de hoererijen zal een ieder man zijn eigen vrouw hebben! Het zou goed zijn, als zij alleen hen tot een kerkelijk ambt toelieten, die de gave van de kuisheid bezitten; maar dan zouden snel de meeste bisschopszetels leeg staan; want uit de Heilige Schrift en uit de geschiedenis van de apostolische kerk leren wij het tegenovergestelde van die menselijke leer, die zegt, dat God bij de ambtsgaven ook die gave zou hebben willen voegen, dat een opziener geen echtgenoot zou zijn en toch kuis (1 Tim. 3: 2. Tit. 1: 6). De huwelijksgemeenschap tussen man en vrouw moge in de staat van de zonde geen zuivere en onbevlekte godsdienst zijn, zoals die wel in het paradijs had kunnen zijn (daar zou het kinderen telen, zegt Luther, een zeer heilig werk zijn geweest en zonder enige vuile lust en ontucht); zij is echter ook geen hoererij, maar de begeerte van de geslachten tot elkaar wordt

geheiligd door het woord van God en Christelijke echtgenoten hebben deze troost, dat Gods genade in Christus bedekt, wat zich van het zondige vlees in hen als echtgenoten vermengt.

a) De man zal aan de vrouw de schuldige goedwilligheid betalen, de huwelijksplicht vervullen (zoals wij gewoon zijn ons uit te drukken); en zo ook de vrouw aan de man, aangezien die vriendschap van beide zijden moet zijn.

1 Petrus 3: 7.

De vrouw heeft naar de regeling van God (MATTHEUS. 19: 4 vv.) de macht niet over haar eigen lichaam, dat zij vrij over zichzelf in zaken van gemeenschap met de man zou mogen beslissen, maar de man heeft het recht over haar in dit opzicht. En zo ook de man heeft in datzelfde opzicht de macht niet over zijn eigen lichaam, alhoewel hij overigens als hoofd van de vrouw haar heer is, maar de vrouw, dat zij van hem de bevrediging van haar geslachtsbehoefte mag eisen.

De apostel bedoelt een voortdurende regeling, als hij wenste dat ieder man zijn eigen vrouw en iedere vrouw haar eigen man zou hebben, omdat hij daardoor de ongebondenheid van de geslachtsgemeenschap wil buitensluiten. Hierbij behoort dan echter, dat de man aan de vrouw en de vrouw aan de man werkelijk datgene schenke, wat hun echt tot een regeling maakt, die de hoererijen voorkomt. Paulus noemt het "de schuldige goedwilligheid", omdat de regeling van de echt aan de man een recht geeft op het lichaam van de vrouw en omgekeerd; waarom het "zich onttrekken" een beroven van de anderen zou zijn in de zin van onthouding van hetgeen hem toekomt.

Waarschijnlijk hadden reeds gehuwden de echtelijke omgang met hun vrouwen nagelaten, omdat zij het voor zedelijke volmaaktheid hielden om geen vrouw aan te raken (vs. 1). Deze omstandigheid geeft de apostel aanleiding tot deze herinnering. De manier waarop hij dit punt behandelt, toont duidelijk aan, dat hij het specifieke van de echt in de geslachtsgemeenschap vindt, wat ook bij de gehele hogere ideale opvatting van de verhouding moet worden vastgehouden. Echtelieden moeten één vlees zijn; niet alleen één geest (dat zijn ook alle gelovigen) en één ziel (dat zijn ook alle vrienden). Overigens komt hier niet alleen de vrouw voor als afhankelijk van de man, maar ook de man als afhankelijk van de vrouw.

Terwijl het huwelijk het moment van vriendschap in zich bezit als wederkerig aanvullende vereniging van de gemoederen, komt daarbij nog het moment van wederzijdse lichaamsvereniging, die van het geslacht; dat heeft ook wel zijn psychische kant, maar komt in het lichamelijk leven tot volle uitdrukking en verwezenlijking. Beide zijn in dit opzicht naar elkaar verwezen en elk deel heeft het andere nodig tot vervulling van zijn geslachtsbestemming: de man voor de vrouw tot uitoefening van zijn scheppende kracht, waarin hij het beeld is van God (Hoofdstuk 11: 7); de vrouw van de man, opdat haar ontvankelijkheid een werkelijk ontvangen wordt, haar aanleg om moeder te worden tot een werkelijk voortbrengen wordt. De wederkerige behoefte aan elkaar als iets, dat door God is gesteld, leidt tot een dergelijke verplichting jegens en een recht van beiden op elkaar in de wederzijdse verhouding. Ieder heeft een recht op het lichaam van de anderen en elk de verplichting om zich aan de anderen over te geven, wat de geslachtsgemeenschap aangaat. Zo is hier geen eenzijdig onthouden naar believen zedelijk toegestaan, maar alleen een onthouding met wederzijds goedvinden ter wille van een hoger doel.

Geeft de huwelijksband aan beide echtgenoten gelijk recht op elkaar, dan is eigenmachtig onttrekken of beroven een soort van echtbreuk.

De onafgebroken liefde heeft nodig om door velerlei soorten van hulpbetoning en zo ook door werkelijk gebruik maken van de echt, te worden onderhouden. Daarom is een onthouden, dat eigenwillig is of zelfs uit verstoordheid plaats heeft een betreurenswaardige breuk in de huwelijksliefde.

Uit hetgeen in vs. 4 gezegd is, ziet men dat de echtbreuk de grootste door en diefstal op aarde is; want men geeft het levende lichaam, dat zijn eigendom niet is, over en neemt een levend lichaam, dat ook het zijne niet is.

a) Onttrekt u elkaar niet, wat de huwelijksgemeenschap aangaat, tenzij dan met beider toestemming voor een tijd en wel alleen als dat is, opdat u zich tot vasten en bidden, zo u dat onder bijzondere omstandigheden meent te moeten doen, mag verledigen, als u zich onverdeeld, van aardse zaken afgetrokken, daaraan wilt wijden. En komt als die bepaalde, voor bijzondere gebedsoefening bepaalde tijd voorbij is, weer bijeen, opdat u de satan, die altijd op ons loert en ons wil verderven (2 Kor. 2: 11), niet verzoekt, omdat u zich niet kunt onthouden, zoals dat onvermogen tot voortdurende onthouding u nu eenmaal aankleeft. Uw gebrek aan de kracht van onthouding mocht u tot schandelijke voldoening aan uw begeerlijkheden verleiden.

Joël 2: 16.

Ook de vrijwillige onthouding in de echt omgeeft de apostel met bepaalde grenzen, namelijk 1), dat die alleen plaats mag vinden als beiden het goedkeuren, niet naar goedvinden van het een deel alleen en 2) slechts voor een tijd, opdat niet door te vergaande verplichtingen de echtgenoten zichzelf in verzoeking brengen; want de Satan, die op elke zwakke kant van de Christen loert en elke aanleiding aangrijpt om daaraan zijn verzoekingen vast te knopen, zou gemakkelijk van de zwakheid van de ene of andere Christen gebruik kunnen maken, als die zich uit vrije keuze een onthouding wilde opleggen, waartoe zijn natuur niet in staat is en de eigenwillige versmading van de goddelijke beschikking daardoor wreken, dat hij hen zoveel te dieper in smaad en schande stort. Hoe gegrond deze waarschuwing is, kan men in de geschiedenis van het gedwongen celibaat van de Katholieke kerk en de gevolgen ervan in menigte vinden.

De mening dat de huwelijksgemeenschap alleen mag plaats hebben met de bepaalde bedoeling om kinderen te verwekken, begunstigt de apostel niet; want hij wil niet dat die langen tijd wordt nagelaten, behalve bij meer langdurige geestelijke oefeningen. Voor bijzondere gestelde uren van het gebed (vgl. Hand. 13: 2 v.), heeft toch de mens de behoefte om de gewone bezigheden van het leven af te breken en daarom ook de huwelijksgemeenschap; het onthouden van deze behoort ook tot het "vasten en zich lichamelijk voorbereiden" voor het gebruiken van het heilig avondmaal, dat Luther in de catechismus een goede uitwendige tucht noemt.

Dat huwelijksgemeenschap bij heilige plechtigheden, bij godsdienstige tijden niet past, was op Oud Testamentische gebied (Exod. 19: 15) aangenomen, zo ook daarna.

Maar dit, dat ieder man zijn eigen vrouw en iedere vrouw haar eigen man zal hebben (vs. 2), zeg ik uit toelating, om uw zwakheid, waardoor u zozeer aan de verleiding tot hoererij bent blootgesteld, niet uit bevel, alsof ik het ongehuwd blijven u wilde verbieden.

a) Want ik wilde wel om de tegenwoordige nood (vs. 26) dat alle mensen met de gave van de onthouding toegerust waren, zoals ik zelf ben en zich het aanroeren van de vrouwen konden ontzeggen, zoals ik reeds in vs. 1 te kennen gaf; maar een ieder heeft zijn eigen gave van God, de een wel aldus, maar de ander zo. Aan de een is deze bekwaamheid in geestelijk opzicht geschonken (Hoofdstuk 12: 4. Rom. 12: 6), aan de ander een andere en dan zullen er zeker altijd slechts enkelen zijn, die zonder gevaar voor hun zielenheil ongehuwd kunnen blijven.

Hand. 26: 29.

Het is alleen juist als wij het woord "dit" in vs. 6 laten slaan op vs. 2, tot welk vers vs. 3-5 in ondergeschikte verhouding staan. De woorden: "een ieder man hebbe zijn eigen vrouw enz. " konden makkelijk voor een bevel worden gehouden, als men het "omwille van de hoererijen wil" voorbij zag.

Een aanwijzing om zo’n reden, als in de zo-even aangehaalde woorden is gegeven, heeft niet de aard en de bedoeling van een gebod, waarmee op de zaak zelf, die geboden is, wordt gedoeld, maar de aard en de bedoeling van een toelating, die om bepaalde redenen is gegeven. Tegenover hetgeen hij gezegd heeft, stelt hij nu wat hij wenst en graag zou willen, dat het namelijk met alle mensen in dat opzicht zo mocht zijn, als met hem. Tegenover dit willen en wensen plaatst hij als een feit, dat de verwezenlijking van hetgeen hij graag zag, overstaat, het verschil van gaven, ten gevolge waarvan niet ieder de gave van de onthouding, die hem eigen is, bezit, maar waarin plaats hij een andere bijzondere begaafdheid heeft. Men ziet ten eerste, dat hij het terugleidt tot een goddelijke gave als iemand, zoals hij, zonder nadeel en gevaar zich van de vrouw kan onthouden en ten tweede, dat hij zijn eigen ongehuwde staat uit het bezit van deze genadige gave van God verstaan wil hebben en dus met de woorden "zoals ikzelf" niet zozeer op het eerste als wel op het laatste doelt. De gehele afdeling laat duidelijk opmerken, dat de vraag van de gemeente aanleiding had in bepaalde gevallen, waarin sommigen, waarschijnlijk met beroep op uitdrukkingen, of op het voorbeeld van de apostel, de huwelijksgemeenschap als zodanig voor Christenen ongeoorloofd hielden en zich daarom, hoewel zij in de echt bleven, toch aan de gemeenschap onttrokken.

Paulus had het aangename gesmaakt van het goede om geen behoefte te hebben aan een vrouw, dat hij onder de gaven mocht tellen, waarmee God hem van zijn moeders lijf aan door Zijn genade had toegerust (Gal. 1: 15). Hoe meer hij leefde in het verlangen naar de nabijheid van de jongste dag, des te liever wilde hij dat alle mensen in dit opzicht waren, zoals hij; dat zij vrij van zorgen voor hetgeen van de wereld is, de Heere tegemoet gingen tot de dag van Zijn toekomst. Maar wel te verstaan: voor een staat van bijzondere heiligheid of voor zeer verdienstelijk hield hij het celibaat evenmin, als hij zich wilde vermeten, van zijn wens een gebod te maken; want ieder, zegt hij in ootmoedige erkentenis, heeft zijn bijzondere gave van God. Slechts zij, aan wie het gegeven is, vatten het woord tot praktische ervaring, dat het niet goed is te huwen (MATTHEUS. 19: 11), of dat het voor de mens goed is om geen vrouw aan te raken.

De neiging tot echteloosheid is zedelijk gerechtvaardigd, als zij vrij is van vleselijke gemakzucht en vrees voor het huiskruis, alsmede van geestelijke hoogmoed en eerzucht, die

door het onthouden van de echt een bijzondere heiligheid meent te hebben en een hogere trap van zaligheid en heerlijkheid denkt te verdienen; als verder eigenzinnigheid en eigenwilligheid, ijdelheid en valse koelheid, of enige andere zedelijke verkeerdheid zich niet en het onthouden van de echt mengt; als niet de ongeschiktheid tot het huwelijk, die het aangaan daarvan tot een zedelijk te verwerpen daad zou maken, maar het bewustzijn van de door de Heere verleende gave tot onthouding daarvan en van een goddelijke roeping tot een werkzaamheid voor het rijk van God, waarvoor het huwelijksleven een belemmering zou zijn, of het niet tot stand komen van gezochte of gewenste huwelijksverbintenissen door goddelijke besturing en het stille overdenken van Gods wil en welbehagen ten gevolge van dergelijke voorvallen, als in het algemeen een gemis van lust en begeerte daartoe, die men in opzien tot God en in gebed om Zijn licht in deze zaak mogen ontvangen, als een goddelijke wenk leert verstaan, tot de ongehuwde staat leidt. Wanneer al deze voorwaarden geen plaats vinden, dan is het intreden in de echt, wanneer gegronde hoop aanwezig is dat het een gemeenschap in de Heere zal zijn en de fysische en psychische eisen tot een verbintenis voor dat doel niet ontbreken, aangewezen als iets, dat door God gewild is. Dan wordt het plicht aan de voortplanting van het menselijk geslacht en aan de godsdienstig zedelijke en maatschappelijke vorming van de geslachten, die komen, in die betrekking mee deel te nemen. De aanwijzingen van de apostel, die het gevolg zijn van het verwachten van de nabijheid van de verschijning van Christus, wanneer met het nabijzijnd eindigen van de aardse vorm van bestaan, ook deze verplichting op de achtergrond treedt, verkrijgen nieuwe betekenis, als zekere tekenen van de tijd deze catastrofe doen verwachten. vgl. Openbaring
4. (KLING),

Maar ik zeg, volgens de grondstelling in vs. 1 uitgesproken, de ongetrouwden van beiderlei kunne en in het bijzonder de weduwen: het is voor hen goed als zij blijven zoals ik, namelijk ongehuwd; verondersteld, dat zij de gave van de onthouding bezitten.

a) Maar als zij zich niet kunnen onthouden, de gave van de onthouding missen, dat zij trouwen, dit wordt haar dan tot een plicht; want het is beter te trouwen dan te branden, dan door begeerlijkheden te worden gedreven; het eerste toch is geoorloofd, het laatste is daarentegen een toestand vol gevaren en verzoekingen, die men moet vermijden (vgl. MATTHEUS. 5: 20).

1 Tim. 5: 14.

Het was een dwaling jegens het huwelijk, tegenover welke de apostel zich in vs. 3 vv. 1Co had moeten stellen; maar daarmee waren de vragen niet ten einde, die de gemeente hem had voorgesteld. Er was ook gevraagd over echtscheiding en echtverbintenis. Ook hier begint hij daarmee, dat hij zijn grondstelling, die hij bovenaan stelde, maar niet zonder de beperking, waarmee hij die had uitgesproken, op hen toepast, waarop die toe te passen is. Hij sluit zich aan het naastvoorgaande aan (vs. 7), dat niet ieder de gave heeft om te handelen, zoals het hem het wenselijkst voorkwam en spreekt nu van de ongetrouwden, waarbij hij de weduwen voegt. Bij deze was het toch het duidelijkst, dat het voor haar in haar verlatenheid goed zou zijn om niet weer te huwen; maar ook haar beveelt de apostel, evenals de anderen dan in de echt te treden, als zij in de ongehuwde staat uit gebrek aan kracht van zelfbeheersing door wellustige begeerten werden gekweld, wat erger zou zijn dan te huwen, hoewel het beter is, buiten dan in de echt te leven.

Het "branden" is een sterke uitdrukking voor de geslachtslust, die tot hoge graad is gestegen. Calvijn, die drie trappen van begeerlijkheid en hartstocht onderscheidt, neemt hier de

middelste aan, als de ziel nog weerstand biedt, maar lijdt aan een drang, die belemmerd is voor heilige verrichtingen en het geweten bezwaart. Het "het is beter" wordt ten onrechte door Katholieke uitleggers zo verklaard, alsof de echt het mindere kwaad zou zijn. Er worden echter geen twee verkeerdheden met elkaar vergeleken, maar iets dat onvolkomen goed en iets dat een groot kwaad is.

Maar de getrouwden gebied niet ik, maar de Heere in de uitspraken MATTHEUS. 5: 32; 9. a)) dat de vrouw van de man niet scheiden mag.

Mal. 2: 14.

En als zij ook scheidt, zoals reeds dergelijke gevallen bij u hebben plaats gehad, dan kan toch haar vroegere echt niet worden beschouwd als rechtmatig ontbonden, zodat een tweede huwelijk voor echtbreuk zou moeten worden gehouden (MATTHEUS. 19: 9). Dat zij ongetrouwd blijft, of, wat zeker het beste zou zijn, met de man verzoent. En dat, de Heere gebiedt aldus, de man de vrouw niet verlaat, zich niet van haar scheidt door heen te gaan of haar weg te zenden (MATTHEUS. 1: 19).

Tegenover hetgeen tot hiertoe is besproken en onder het gezichtspunt van de vrijheid viel, wordt nu een gebod voorgesteld, dat voor de gehuwden verbindend is. De tegenstelling van "ik" en "de Heere" moet dus hier (vgl. vs. 12) niet worden opgevat, alsof de apostel dat laatste alleen sprak krachtens goddelijke ingeving en het andere alleen uit zijn natuurlijke gedachte, naar eigen goedvinden (vgl. vs. 25 en 40). Hij maakt integendeel onderscheid tussen dat, wat hij naar het hem geschonken licht van de Geest als apostel van Christus voor voorkomende gevallen en dan nog onder zekere voorwaarden aanraadt, zodat aan een ander overweging vrij bleef, of de gegeven raad voor zijn toestand en zijn omstandigheden paste en hij daarom niet gebonden was om de gegeven raad onvoorwaardelijk op te volgen (vs. 35) en tussen dat, waarover de Heere zelf Zich ondubbelzinnig had uitgesproken, waar daarom de plicht van gehoorzaamheid boven alle twijfel verheven was en een overweging over het al of niet toepasselijke niet meer kon worden toegelaten. Of het ongehuwde lid van de gemeente, jongeling of jonge dochter, weduwnaar of weduwe in de echt zou treden of niet, daarover geeft de apostel geen bepaald voorschrift, alleen een raad ter overweging, die hij zelf afhankelijk maakt van bestaande voorwaarden en onder zekere omstandigheden zelfs het tegengestelde raadt (vs. 8 en 9. 1 Tim. 5: 14). Dat echter die in de echt zijn getreden, niet scheiden of, gescheiden, geen andere huwelijksverbintenis aangaan (met voorbehoud van het door de Heere zelf uitgesproken geval MATTHEUS. 5: 32; 19: 9, voert die uitzondering niet ook aan, omdat hij geen reden heeft om die zaak bepaald te noemen) dat heeft de Heere geboden en zo is voor keuze en willekeur van de gemeente geen speelruimte in dit stuk meer gelaten.

De apostel zou het gebod van de Heere, dat de echt onderbreken moet blijven, niet in die orde op man en vrouw toepassen, dat Hij in de eerste plaats aan de vrouw verbiedt om zich van de man te scheiden en dan eerst de man de vrouw van zich te doen, als het niet een geval van de eerste soort was geweest, waarover men hem had gevraagd. Hieruit is duidelijk dat hij, zonder dat ook uitdrukkelijk tot de man uit te strekken, tot de vrouw zegt, wat zij moet doen, als zij (zoals het woordje "ook" een nadruk geeft, vgl. 2 Kor. 5: 16) werkelijk reeds van haar man gescheiden is. Als hij nu het algemeen geldende gebod voor het geval, dat de scheiding heeft plaats gehad, op gevallen toepast, waarbij zo’n scheiding in de Corinthische gemeente plaats vond, stelt hij op de voorgrond dat deze nu voortaan niet meer zou voorkomen. Vraagt men nu, wat in die gevallen, waarvoor de apostel werd ondervraagd, de vrouw zal gedrongen

hebben, zich van de man te scheiden, zo moet men daaruit, dat hij het zich onttrekken aan de huwelijksgemeenschap bestraft en niet de redenen of beweeggronden, besluiten, dat niets anders de reden was, dan een verkeerde toepassing van de door hemzelf erkende stelling, dat het goed voor de mens was om geslachtsomgang te mijden. Het volgt uit de aard van de zaak, dat vrouwen gemakkelijker dan mannen tot die toepassing kwamen en dus haar afzonderen uit de echt in de eerste plaats moest worden tegengegaan.

De woorden in vs. 4 geven het uiterste te kennen van hetgeen in de Christelijke kerk te veroorloven is. Een vrijwillige ontbinding van het huwelijk moest nooit plaats hebben. Is dit evenwel in strijd met Christus' bevel gebeurd, ontmoet en bevindt de Christelijke kerktucht of het ontwaakt geweten van iemand in het bijzonder een geval een omstandigheid, die nooit had moeten voorkomen, dan is dit het uiterste, wat geoorloofd is, dat de vrouw, als onschuldige partij zijnde, de schuldigen man steeds nog als haar echtgenoot beschouwt. Een Christelijk echtgenoot moet dus, volgens de apostel, niet eens bij mishandelingen of ondeugden enz., zich van de ander scheiden. Maar de Christelijke tucht moet niettemin de scherpte van haar eisen niet overdrijven tegen degenen, die slecht de echtelijke trouw bewaren. Dit is de oorsprong van de later in de Christelijke kerk ingevoerde scheiding tussen tafel en bed. (VON).

Zeer zorgvuldig zijn de uitdrukkingen "scheiden" van de vrouwen "verlaten" van de man gekozen. De vrouw is steeds afhankelijk van de man, zij kan daarom de man niet verlaten, zij kan zich alleen aan hem onttrekken. De man daarentegen kan haar verlaten, of liever laten gaan, dat een zachte uitdrukking is voor "wegzenden. "

Maar de anderen, die niet onderworpen zijn aan het Christelijk huwelijksrecht, zoals dit met de personen, waarvan hier sprake was, het geval is (vgl. 1 Thessalonicenzen. 4: 13), zeg ik, niet de Heere: "als enig broeder een ongelovige vrouw heeft, een die nog tot het Jodendom of het heidendom behoort en deze tevreden is met zijn voornemen om de echt te laten voortbestaan, zodat zij besloten is bij hem te wonen, ook verder hem als zijn vrouw toe te behoren (1 Petrus 3: 7), dat hij ze niet verlaat.

En een vrouw, die een ongelovige, een Joodse of heidense man heeft en hij tevreden is om bij haar te wonen, dat zij hem niet verlaat.

Want de grondregel is, dat bij een gemengd huwelijk de godsdienst van het hogere standpunt de echtelijke verbintenis bepaalt en niet die van het lagere standpunt ("Ac 16: 3. Daarom de ongelovige man is geheiligd door de vrouw en de ongelovige vrouw is geheiligd door de man. Er bestaat dus geen noodzakelijkheid van het geweten voor het Christelijk deel om de verbintenis als een onreine te verbreken. Want anders, als zo'n heiliging van het ongelovige gedeelte door het gelovige niet plaats had, waren uw kinderen, de kinderen van Christelijke ouders, onrein; zij behoorden dan tot de heidenwereld, die in afgodendienst ligt verzonken, maar nu zijn zij heilig; zo beschouwt u ze ook zelf, omdat u ze toch niet tot de wereld, maar tot de Christelijke gemeente rekent (Hand. 21: 5).

De "anderen", waartoe de apostel zich hier wendt, zijn getrouwden, waarvan het ene gedeelte na het huwelijk Christen is geworden; want na de bekering niet Christenen en vooral heidenen te huwen, zou wel niet zijn toegestaan. Voor de geldigheid van het huwelijk in zulke gevallen had Christus gene bijzondere voorschriften gegeven, die hadden betrekking op gelijke huwelijken van Zijn belijders. Vandaar de bescheiden uitdrukking: "zeg ik, niet de Heere", waarmee Paulus een subjectieve ontwikkeling van zijn mening uit de aard van de echt als van

een goddelijke instelling aanduidt, maar zonder een leidende en heiligende invloed van boven, waaronder hij stond, uit te sluiten. Hij verbindt de voorwaarde van het niet ontbinden van de echt aan de geneigdheid van het ongelovige gedeelte om deze voort te zetten. Bij het gelovige deel als zodanig wordt de geneigdheid tot voortzetting van de echt, waarvan de heiligheid in het Christendom sterker gevestigd is, geëist of ten minste verondersteld.

Het gebod over het huwelijk door de Heere gegeven, heeft de apostel aan gehuwden van die soort niet te zeggen, omdat dit alleen hen betreft, die in Zijn rijk onder Hem leven, dus jegens elkaar wederkerig plichten hebben volgens het Christelijk huwelijksrecht. Waar de echt ongelijk is, zegt Augustinus, daar heeft de wet van Christus geen toepassing. Toch zal de Christen, die gehuwd is, niet zonder lering blijven over hetgeen hij van zijn kant om Christus' wil moet doen en laten in de huwelijke staat en dat het Paulus, niet de Heere is, die dat zegt, ontneemt aan het gezegde niets van het verbindende. De apostel wil het toch geenszins in de vrije keuze van de hier aangesprokenen stellen, of zij zijn regel willen volgen of niet. Komt het woord van de Heere "Ik zeg u" (MATTHEUS. 5: 32) niet dadelijk tot hen, evenals tot die echtparen, die van beide kanten in het koninkrijk zijn, zij zijn toch voor een deel niet erbuiten, al is er een onchristelijke gade. De apostel eist daarom van hen, dat zij, zoveel in hen is, de huwelijksband onderbreken bewaren en zich niet laten scheiden. Wil echter, zo ontwikkelt hij verder (vs. 15), de ongelovige gebruik maken van zijn Joods en heidens huwelijksrecht, waaronder hij de echt is ingegaan; en scheidt hij, dat de kerk niet kan verhinderen, dan moet de gelovige de echt beschouwen als werkelijk ontbonden en zichzelf als vrij van het huwelijk.

Als het ongelovige gedeelte tevreden is om in de echt te blijven, moet de gelovige, of hij man of vrouw is, de andere niet "van zich doen", zo als de grondtekst luidt. Deze uitdrukking gebruikt de apostel zeldzamer, maar daarom ook meer opzettelijk van de vrouw, om daardoor te kennen te geven dat de vrouw, die haar niet-Christelijken man verlaat, terwijl hij gewild had, met haar in gemeenschap te blijven, die band met dezelfde smartelijken willekeur opzegt als wanneer de man zijn vrouw gebiedt om van hem te gaan. Wat hij in vs. 14 tot bevestiging van zijn aanwijzing bijvoegt, is geen bewijs, dat zo'n ontbinding van de echt een zonde tegen deze goddelijke regeling zou zijn, maar dat de gesteldheid van zo'n echt geen uitzondering teweeg kan brengen van de regel, die reeds vastgesteld is door heen wijzing naar de uitspraak van de Heere. Geheiligd, zegt hij, is het ongelovige deel door het gelovige. Daardoor is namelijk het ongelovige gedeelte geheiligd, dat het met het gelovige door de echt verbonden is. De Christelijke heiligheid maakt de betrekking, waarin hij tot de ongelovige staat, tot een heilige, heiligt dus, omdat het een persoonlijke betrekking is, het ongelovige zelfs in zijn eigenschap als echtgenoot en voor de gemeenschap van het gelovige deel met hem.

Gemengde huwelijken tussen Christenen en heidenen konden destijds bij de Christenen vele bezwaren doen rijzen. Christus zelf had voor dat geval geen voorschriften gegeven. De apostel zijn eigen leer zeer uitdrukkelijk onderscheidend van de geboden van de Heere, wil daaraan geen onbepaalde geldigheid toegekend zien 1Co 7: 25. Zelf van het rijk van de duisternis en van de satan overgegaan tot dat van het licht, zag de Christen de heidense echtgenoot in de gemeenschap van de onreinheid en van de gruwelen. Zelf door de doop in verband getreden met de levende God, zag hij die, waarmee hij in een onoplosselijk verbond van aardse levensgemeenschap getreden was, buiten dat verbond staande en zelfs de kinderen in die echt verwekt, schenen het rijk van de duisternis toe te behoren. Aan het door een overwegende indruk van deze gevaren misschien dwalend gevoel, stelt de apostel de leer tegenover, die uitgaat van het beginsel dat de Christen in al zijn levensomstandigheden steeds het rijk van God moet beschouwen als het machtige, ten slotte alles overwinnende rijk en het rijk van de duisternis moet aanzien als het machteloze, overwonnen en steeds meer in verval

wegzinkende gebied. In de gemengde huwelijken heiligt daarom de machtigere kracht van God, die in het gelovig deel inwoont, de ongelovige, in wie de duisternis nog heersend is. De grond aan de kinderen uit gemengden echt geboren, ontleend, licht Calvijn toe: "Een van de uitwerkselen ontleende grond: zou uw echt onrein zijn, dan waren de daaruit geboren kinderen ook onrein, maar zij zijn heilig, dus is ook uw echt heilig. Hoe sluit nu deze plaats met andere plaatsen van de Schrift (Ps. 51: 7. Efeze. 2: 3), waar geleerd wordt dat alle mensen als kinderen van de toorn in zonde geboren worden? Wel worden allen zonder uitzondering in de zonde en onder de vloek, die van Adam af drukt, geboren, of zij van gelovigen of ongelovigen afstammen, want de gelovigen telen niet uit de nieuwe mens, in zoverre zij uit de Geest geboren zijn, hun kinderen. De natuurlijke toestand is in allen dezelfde; zij zijn onderworpen aan de zonde en aan de eeuwige dood. Maar het voorrecht, dat de apostel hier toekent aan de kinderen van de gelovigen, vloeit uit de zegen van het verbond voort, waarin de ouders zijn getreden en dat de vloek van de natuur opheft, zodat door de genade ook die onheilig waren, aan God gewijd zijn. Zo leidt Paulus (Rom. 11: 16) uit dezelfde grond af, dat Abrahams hele nakomelingschap heilig is, omdat God met de stamvader een verbond van het leven gesloten heeft. Nu echter nu de scheidsmuur is gevallen, is het heilverbond met Abraham gesloten, ons aller deel geworden! Hierin nu ligt een vaste grond, waarop de kinderdoop berust. Worden de kinderen van de gelovigen reeds in hun ouders opgenomen in het verbond van de genade, hoe zou men hun het sacrament mogen weigeren, waardoor dit verbond gesloten en de genadewerkingen van de Heilige Geest worden meegedeeld? (V.).

De ongelovige echtgenoot, hoewel persoonlijk van de Heere zowel later als vroeger vervreemd, is toch door de vereniging met een gelovige gade in zoverre geheiligd, als de huwelijksband van beide voor de Heere betekenis heeft, alsof zij beide gelovig waren. De heiligheid van de ene kan de ontbrekende persoonlijke heiligheid van de andere niet vergoeden, maar zij verbreidt haar werking over het verbond van beide, zodat er geen gewetensdwang voor de Christen bestaat om deze band als een te verbreken. Het geloof van het Christelijk gedeelte beheerst de betrekking, waarin hij staat, omdat op zichzelf naar zijn natuur, als rustend op goddelijke beschikking, zo’n erkenning niet uitsluit. Bij vleselijke verbintenis van de in Hoofdstuk 6: 15 v. gemelde aard daarentegen kan van zo’n heiliging van de verbintenis geen sprake zijn; integendeel, de gelovige verliest door haar het karakter van heiligheid ook voor zich, de onreinheid van het andere deel behoudt de overhand en de overwinning, want die betrekking staat als zodanig reeds met de heiligheid van de Christen in tegenspraak.

Het bewijs daarvoor, dat de niet-Christelijke echtgenoot geheiligd is door zijn Christelijke wederhelft, grondt Paulus op iets, dat door de Corinthiërs dadelijk als juist werd toegestemd, dat door hemzelf, zoals hij zegt, als waar werd aangenomen en in praxi werd toegepast, namelijk daarop, dat de kinderen van een Christen niet profaan waren, niet buiten de theocratische gemeenschap stonden en tot de onheilige wereld behoorden, maar integendeel heilig waren. Het "uw kinderen" doelt in de eerste plaats op de kinderen van Christelijke echtgenoten, maar sluit die uit gemengden echt gesproten zijn, niet uit. Nu zegt men gewoonlijk, dat de apostel dit besluit over de heiligheid van de kinderen van de Christenen, als een onbestreden feit, ook op de heiligheid van een gemengd huwelijk, die nog twijfelachtig was, niet had kunnen maken, als toen de kinderdoop in de kerk reeds gebruikelijk was geweest, omdat anders aan deze kinderen niet hun betrekking tot de Christelijke ouders, waarover bij de gehele bewijsvoering gehandeld werd, de oorzaak van hun heiligheid zou geweest zijn, maar integendeel hun doop. Daartegen kan worden gezegd, dat de apostel de heiligheid van Christen kinderen de Corinthiërs niet kon voorstellen als een door hen erkende, boven allen twijfel verheven waarheid, als die niet reeds in een kerkelijk

instituut, in dat van de kinderdoop haar feitelijke uitdrukking had gevonden, want zuiver subjectieve meningen van enkelen geven hier geen vaste grond voor het bewijs, dat hij wilde leveren, dat deed alleen de objectieve praxis van de gehele gemeente een praxis, die het "uw kinderen zijn heilig" als veronderstelling had.

Maar als de ongelovige, het niet-Christelijke deel, of het de vrouw (vs. 12) of de man (vs. is, scheidt, dat hij scheidt, zonder dat u zich uit gewetensbezwaar daartegen zoekt te verzetten. De broeder of de zuster wordt in zulke gevallen in de band van de echt als niet te verbreken verbintenis niet dienstbaar gemaakt, dat hij of zij zich aan de echtgenoot nog verder verbonden zou moeten achten als in het vs. 11 aangegeven geval. Maar God heeft ons tot vrede geroepen. De roeping tot Christus, die wij hebben ontvangen, heeft ten doel dat wij in vrede zijn, dat wijvrede genieten (Kol. 3: 15), maar Hij heeft ons geen plichten willen opleggen, die wij toch niet zouden kunnen vervullen.

a) Want wat weet u, vrouw, of u de man zult zalig maken, als u ook voortaan, hoewel hij reeds van u gescheiden is, u als aan hem gebonden zou willen beschouwen en omwille van hem ongehuwd zou willen blijven? Of wat weet u man, of u de vrouw zult zalig maken, evenals moest zo’n bijzondere trouw aan de kant van het gelovige deel onder alle omstandigheden de uitwerking bij het ongelovige deel ten gevolge hebben, dat hij zich eindelijk bekeert?

1 Petrus 3: 1.

Een ongelovige, die scheidt, zal gescheiden zijn, de huwelijksband zij verbroken. De broeder of zuster is in dergelijke gevallen niet gebonden, de huwelijksband is in dit geval niet, zoals de echtgenoten beide Christenen zijn (vs. 11), te behandelen als niet verbroken, want het huwelijksjuk is voor de Christen niet een juk van de dienstbaarheid, maar hij draagt het als een vrij kind van de genade, wetende dat God hem in vrede heeft geroepen.

In de hoop, dat het ene deel tot redding van het andere iets zou kunnen bijdragen, mag men niet willekeurig handelen en de overige waarschuwingen, bijvoorbeeld trekt niet een ander juk aan met de ongelovigen (2 Kor. 6: 14) vergeten, het moet met bedaardheid en gematigdheid overdacht en behandeld worden.

Volgens de stelling, door de apostel in vs. 15 genoemd, wordt ook in de Katholieke kerk, die krachtens haar opvatting van de echt als sacrament een eigenlijke scheiding niet kent, reeds volgens een constitutie van paus Innocentius III (1193-1216 na Christus) de een van de ander gescheiden met toestemming om een tweede huwelijk aan te gaan, als van twee ongelovige echtgenoten de een Christen wordt en de ander het huwelijksleven met hem niet wil voortzetten. In de loop van de 18de eeuw is vaker in die geest beslist, als van twee Joodse echtgenoten de een Christen was geworden en onder die genoemde veronderstelling gescheiden wilde zijn om een tweede echt aan te kunnen gaan. Het is ook bekend, hoe in de Protestantse kerk verreweg de meeste kerkordeningen van de 16de eeuw, behalve echtbreuk ook de malitiosa desertio of boosaardig verlaten op grond van onze plaats als een grond tot echtscheiding overeenkomstig de Schrift hebben gemaakt, welk boosaardig verlaten Luther gelijk stelt met hardnekkig weigeren van de huwelijksplicht. Intussen blijkt meteen dat, wat door Paulus gezegd is over huwelijken, waarbij het ene deel ongelovig is, niet mag worden toegepast op een Christelijke echt. In dat door de apostel behandelde geval scheidt zich toch niet de Christelijke echtgenoot, maar hij wordt gescheiden door de niet-Christelijke. Zoveel in hem is, moet hij zelfs tegenover de heidense gade zich verbonden achten om

onvoorwaardelijk trouw te bewijzen; dat kan hij echter rechtens en zedelijk niet meer, als hij door deze wordt verstoten. Geheel iets anders is het boosaardige verlaten, dat in het Protestantse huwelijksrecht als wettige reden van scheiding is opgenomen. Wordt deze, zoals het Protestantse huwelijksrecht aanneemt, niet reeds daarin gevonden, dat de vrouw van haar man heengaat en weigert tot hem terug te keren, waarmee wij reeds bij volledige willekeur en tot gehele opheffing van Christus' gebod zouden zijn gekomen, maar alleen daarin, dat de ontrouwe gade zich verwijdert, zodat zij ook voor de overheid niet meer te bereiken is, aan de oproeping vanwege de overheid om terug te keren geen gevolg geeft en er geen gegronde hoop of terugkeren is, zodat hij burgerlijk als niet bestaande, als burgerlijk dood moet worden beschouwd, dan valt dit in het geval van dood of van echtbreuk. De ontweken echtgenoot heeft alle gemeenschap zo geheel opgeheven, als bij de echtbreuk, die in de meeste gevallen ook wel kan worden aangenomen als werkelijk bestaande. Het onschuldige deel is daarom zeker "in zulke gevallen niet dienstbaar gemaakt", toch zal het zeker raadzamer voor hen zijn om te wachten tot ook het werkelijke van echtbreuk of dood geconstateerd is. Daarentegen zou het woord van de apostel op onze omstandigheden in zoverre toepasselijk zijn, dat een Christelijk gezind echtgenoot in geen ander geval dan in dat van echtbreuk zich van het burgerlijke recht van scheiding mag bedienen, om van zijn gade los te komen; integendeel van zijn kant alles moet inspannen, om ook aan het tweede deel het gebruik maken van het recht van scheiding onmogelijk te maken. Kan hij nu evenwel deze niet terughouden een scheiding te bewerken, dan mag hij zichzelf ook beschouwen als werkelijk gescheiden, onverschillig om welke reden de scheiding heeft plaats gehad en zonder eerst te moeten wachten tot het tweede deel weer gehuwd of gestorven is.

Maar, om na deze tussenzin (vs. 16) over de vrijheid, die in het geval van vs. 15 de broeder of de zuster is gegeven, weer terug te komen op de verplichting voor het andere geval in vs. 12-14 genoemd, zo zij voor uw gedrag het volgende als regel. Zoals God aan een ieder zijn lot heeft uitgedeeld, zoals de Heere een ieder tot enige toestand of levensbetrekking geroepen heeft, dat hij zo wandelt, zodat hij, als het maar een geenszins mogelijk is, dat hij in de echt met de ongelovige gade blijven kan, hij dit ook moet doen. En zo, dat men zijn Christelijke roeping waarneemt op die manier, als de Heere een ieder in deze of gene levensomstandigheden heeft gesteld, verorden ik in al de gemeenten, die onder mijn zorg staan, ook in andere opzichten, dan waarover hier wordt gehandeld.

Is iemand, die besneden is, geroepen, die laat zich geen voorhuid aantrekken; hij brengt niet weer door kunstmiddelen de voorhuid aan zijn lichaam teweeg, als moest hij zich voor zijn besnijdenis schamen. Is iemand, die in de voorhuid is, geroepen, die laat zich niet besnijden, zoals ik volgens deze regel bijvoorbeeld met Titus heb gehandeld (Gal. 2: 1 v.).

De besnijdenis is niets en de voorhuid is niets, noch de een noch de andere toestand heeft enige betekenis tot bevestiging van de in Christus verkregen zaligheid, maar alles komt alleen aan op de onderhouding van de geboden van God (Gal. 5: 6; 6: 15

U ziet, dat Paulus geen staat een zalige staat noemt zonder de enige, de Christelijke staat. De andere laat hij alle los, dat ze noch tot zaligheid noch tot verdoemenis uit zichzelf dienen, maar alle worden door het geloof zalig of door het ongeloof doemwaardig, hoe goed zij ook op zichzelf mochten gehouden worden.

Het Christendom onderscheidt zich daardoor als de ware godsdienst van de mensheid, dat het elke geschiedkundig ontstane levenstoestand van de individuen, in zoverre die geen onzedelijk handelen in zich sluit, in zijn sfeer opneemt en of door zijn heiligende krachten

verhoogt of in betrekking tot zijn geestelijke werking tot iets onverschilligs verlaagt. De tegenstellingen van het godsdienstige leven van de Joden en van de heidenen, uiterlijk afgebeeld door besnijdenis en voorhuid, verdwijnen in de Christelijke sferen, in zo verre hier alleen waarde heeft het ingaan van de mens met zijn hele persoonlijkheid in de heilige ordening van God. Dit gebeurt door het geloof, dat in de liefde werkzaam is, zodat de onbesnedene geheel en al met de besnedene gelijk is. Toch heeft noch de een noch de ander enige reden om uit de ene toestand in de andere over te gaan alsof de besnijdenis, het teken dat men onder de wet staat, de daarvan bevrijden Christen onwaardig was, of de voorhuid als teken van hem, die buiten het verbond en de belofte staat, een hinderpaal tot ware deelgenootschap daaraan.

a) Een ieder blijft in die beroeping, waarin hij geroepen is, zo herhaal ik mijn woord van vs. 17, om het nog naar ene andere zeer belangrijke kant toe te passen.

Efeze. 4: 1. Filip. 1: 27. Kol. 1: 10. 1 Thessalonicenzen. 2: 12.

Bent u, die een dienstknecht bent, geroepen, laat u dat niet bekommeren, als was uw dienstbaarheid in tegenspraak met uw Christelijke staat; koester geen onvruchtbare wensen om vrij te worden. Maar als u ook vrij kunt worden, zoals hier de gelegenheid daartoe nu en dan voor een dienstknecht open staat, gebruik dat liever, maak van een wettige gelegenheid gebruik.

Ik zei in de eerste plaats: bent u, die een dienstknecht bent, geroepen, laat u dat niet bekommeren en daartoe heb ik goede redenen; want die in de Heere geroepen is, een dienstknecht zijnde, die is, in zoverre op hem juist die kant van onze betrekking op Christus kan worden toegepast, die in Joh. 8: 36 wordt uitgesproken, een vrijgelatene van de Heere, een die eigenlijk alleen de Heere toebehoort. Zo ook aan de andere kant (Efeze. 6: 6), die vrij zijnde, geroepen is, die is een dienstknecht van Christus.

Ik heb echter ook mijn goede gronden voor hetgeen ik in vs. 21 zei: "als u ook vrij kunt worden, gebruik dat liever. " De reden spreek ik uit in deze stelling: a) u bent duur gekocht, om het eigendom van Christus te zijn (Hoofdstuk 6: 20), opdat u Hem alleen dient en gehoorzaamt, wordt dus, om uw betrekkingniet te verloochenen, geen dienstknechten van de mensen, het zal zeker veel gemakkelijker zijn, u daarvoor te behoeden, als u ook uitwendig geen knecht van een mens meer bent.

Hebr. 9: 12. 1 Petrus 1: 18.

Nadat de apostel in vs. 18 heeft gezegd, dat de godsdienstige tegenstelling, waarin de gehele toenmalige mensheid zich bewoog, ten opzichte van het uitwendige (besnijdenis of voorhuid) heilig was ten opzichte van het rijk van God, komt hij nu tot de grote tegenstelling van het sociale leven, die van slaven en vrijen en verklaart, dat het slaaf zijn met het Christen zijn geenszins onverenigbaar was, dat dus de slaaf, die gelovig was geworden, over zijn uitwendige staat niet bezorgd moest wezen, alsof hij in die uitwendige gebondenheid niet als een vrije, als Christen kon bidden en God dienen, of in ander opzicht in zijn recht als Christen zou zijn verkort.

In vs. 22 zegt Paulus dat de knecht, die in de Heere geroepen is, een vrijgelatene van de Heere is en aan de andere kant, dat de vrije volgens zijn roeping een knecht van Christus is; beide zinnen verbindt hij door het woord "zo ook" om te doen opmerken, dat de daarin uitgedrukte

feiten gelijksoortig zijn (vgl. Luk. 16: 25). Zij zijn dat echter in zoverre als beide keren blijkt, dat de tegenstelling van dienstbaarheid en vrijheid op het gebied van het natuurlijk leven voor de Christelijke staat onverschillig is; want de begrippen "een vrijgelatene van de Heere" en "een dienstknecht van Christus" moeten elkaar niet uitsluiten, maar een en dezelfde Christelijke staat in tweeërlei opzicht aanwijzen, aan de ene kant ten opzichte van de verlossing uit de dienstbaarheid onder de zonde, aan de andere kant wat betreft de daarvoor in de plaats getreden plicht van gehoorzaamheid aan Christus. Niet verder dan de door Christus in vrijheid gestelde en hij, die verplicht is te dienen, dus in werkelijkheid volstrekt niet, zijn de Christen-dienstknecht en de Christen-vrije wat hun Christelijke staat betreft van elkaar verwijderd. Of ook, het onderscheid, dat de één een dienstknecht, de ander een vrije is, brengt geen groter onderscheid in hun Christelijken staat mee, dan die de onderscheiden wending van de beide stellingen uitdrukt, als de een zegt wat de geroepene is (een vrijgelatene van de Heere) en de ander wat iemand door zijn roeping is, een dienstknecht van Christus. Heeft nu deze tweevoudige zin niet de bedoeling, om de adel van de ware vrijheid, die de Christen toekomt of hij dienstknecht of vrije is, op de voorgrond te plaatsen, maar om aan te wijzen dat het voor de Christelijke staat onverschillig is of iemand in het natuurlijke knecht of vrije is, dan kan de bestemming niet zijn om de slaaf niet alleen, zolang hij het moet zijn tot een gewillig, maar ook als hij vrij kon worden, tot een vrijwillig blijven in de slavenstaat te dringen. Zo menen die uitleggers, die de tweede helft van het vers zo willen verstaan: maar als u vrij kunt worden, maak er veel liever gebruik van, omdat u als een dienstknecht geroepen bent, om in uw dienstbaren staat te blijven en maak geen gebruik van de gelegenheid om vrij te worden. Waarom zou toch de slaaf geen gebruik maken van de mogelijkheid van vrij te worden, als daardoor in zijn staat als Christen niets veranderd wordt? Wel is die tweeledige zin geschikt om de slaaf aan te tonen, dat hij niet nodig heeft, omdat hij als slaaf geroepen is, het ook dan te blijven, als de mogelijkheid om vrij te worden hem wordt aangeboden. Waarom zou zijn Christelijke staat hem daartoe noodzaken, als toch de overgang uit de dienstbaarheid in de vrijheid geen andere betekenis heeft, dan dat hij van een door de Heere vrijgelatene, een wordt, die verplicht is Christus te dienen, dus eigenlijk blijft wat hij naar zijn roeping reeds is?

Met het blijven in de roeping, waarin hij geroepen is, gaat zeer goed samen dat iemand de vrijheid als een hoger geluk, als een door God hem geschonken gave (vs. 17) dankbaar aanneemt, als die hem zonder zijn angstig zoeken en bezorgd zijn ten dele wordt. Het is even als een zieke tot zijn eigen welzijn zijn ziekte stil en gewillig moet dragen, als er geen uitzicht op genezing is, maar als hij gezond kan worden, hij het dankbaar moet aannemen om zijn vernieuwde krachten ter ere van God te besteden. (V.).

Om nu nog tenslotte in één vermaning samen te vatten beide toestanden van een knecht, die ik zo-even besproken heb, omdat hij of een knecht moet blijven of vrij kan worden, zeg ik: Een ieder, in welke staat of levensomstandigheid, hij geroepen is, broeders, die blijft daarin bij God, d. i. op zo’n manier dat zijn gemeenschap met God geen schade lijde, maar Gods heilige wil gebeurt. Hij blijft dus een knecht en verlangt niet vrij te worden, als God hem eenmaal de dienstbaarheid heeft opgelegd, die God daarentegen de vrijheid toedeelt als zijn volgend lot, die neemt haar dankbaar aan.

Hoewel het ene beroep aan meer verzoekingen onderworpen is dan het andere, staat toch elk onder Gods voorzienigheid; en als voldoende zorgvuldigheid wordt aangewend kan men bij God blijven, evenals ook het blijven bij God in ieder beroep boven al het overige moet worden gezocht en beoefend.

Vs. 25-40. Van de beide voorbeelden over nationaliteit en maatschappelijke positie komt de apostel in deze tweede helft van ons hoofdstuk terug tot de beantwoording van de vragen hem over het huwelijk voorgelegd. Hij behandelt na de vragen over de voortzetting van de echt nu ook die over het sluiten van de echt. Hij begint met de jonge dochters, waarover men hem in de eerste plaats inlichting had gevraagd. Hij erkent dat hij hier niet een gebod van de Heere had bekend te maken, maar hij wil zijn mening zeggen als een begenadigd, getrouw dienaar van de Heere. Hij geeft die zo, dat het ongehuwd blijven om de tegenwoordige nood zeker het meest geraden is. Daarom moet men de echt zonder bepaalde redenen niet zoeken, maar er zich liever van onthouden, als men de gave van de onthouding bezit, hoewel men geen zonde doet als men een huwelijk sluit. Ook de mannen geeft hij dat in overweging. Nu wendt hij zich tegelijk tot de gehuwden. Aan deze geeft hij, evenals aan alle andere Christenen, voor zo verre zij veel met de wereld te doen hebben, als voorschrift hun geestelijke onafhankelijkheid te bewaren. Vervolgens komt hij weer op het onderscheid tussen gehuwde en ongehuwde personen, wat de meerdere vrijheid van de dingen van deze wereld betreft en op de meerdere geschiktheid van gehele toewijding aan de Heere. Hij zegt vervolgens de vaders, die dochters moeten uithuwelijken en aan weduwen, bij wie sprake is van een tweede huwelijk, wat zij moeten doen om elk naar de verschillende toestand zich behoorlijk te gedragen.

Betreffende de maagden nu, over wier ongehuwd blijven u nog in het bijzonder een vraag tot mij gericht heeft, heb ik geen bevel van de Heere, dat onvoorwaardelijk daarover beslist. Ik vind dat noch in de woorden, die Hij gedurende Zijn omwandelen op aarde heeft gesproken, noch ook in de openbaringen, die mij in het bijzonder zijn ten deel gevallen. Maar ik zeg, als ik u toch een bepaald antwoord geef, mijn gevoelen, als iemand, die barmhartigheid van de Heere gekregen heb, om trouw te zijn, in mijn leven en in de bediening van mijn ambt (Hoofdstuk 4: 2. Hebr. 3: 5). En daarom moet wat ik zeg, van groot gewicht voor u zijn en mag u het ook voor u tot een richtsnoer nemen (vs. 40).

Het "betreffende de maagden" moet letterlijk worden genomen en niet verklaard worden van de ongehuwden staat van beiderlei geslacht. Ziet het volgende niet uitsluitend op de maagden, zo komt dat daarvan, dat hij een bijzonder gebod voor haar niet heeft, dus ook haar omstandigheid onder de algemene regelen en grondstellingen, zoals die in vs. 26-35 1Co volgen, med begrijpt, van vs. 36 af tot vs. 38 houdt hij zich echter in het bijzonder met haar alleen bezig.

De afdeling handelt hoofdzakelijk over de maagden, voor wie een bijzondere waarde aan bestendige reinheid werd toegekend en slechts hier en daar over ongehuwde mannen. De apostel geeft nu in de eerste plaats de bron en het gezag op van zijn onderwijzingen over het huwen van de maagden. Hij kan de gemeente niet beantwoorden door een gebod van de Heere voor te stellen, maar alleen door zijn eigen mening mee te delen. Is het echter, dat hij zijn raad beneden de geboden van de Heere moet stellen, hij kan ze aan de andere kant in de nabijheid van deze plaats en als een apostel, die grote genade heeft ontvangen. De grote genade hem ten deel gevallen is de roeping, die bij hem een is, die tot geloof en tot apostel. Wanneer hij nu hier als raadsman en leidsman van de gemeente spreekt, moet aan het ambt, hoewel niet uitsluitend, toch in het bijzonder worden gedacht.

In de woorden: "als die barmhartigheid van de Heere ontvangen heb om getrouw te zijn", ligt aan de ene kant een op de voorgrond stellen van zijn apostolisch gezag, dat hij geloofwaardig, betrouwbaar was Men had dus reden om zijn raad te houden voor iets, dat men als de bedoeling van de Heere moest aannemen, volgens het woord van Christus: "die u hoort hoort

Mij. hoewel het niet in een uitdrukkelijk voorschrift van de Heere bestond. Aan de andere kant spreekt hij, evenals in 2 Kor. 4: 1 zo, dat hij, zichzelf verootmoedigend, aan de genade van de Heere al de eer in deze zaak geeft, aan de genade van de Heere, die hem uit zijn diepe ellende in dit apostolisch ambt heeft gesteld en hem de geest van de waarheid heeft gegeven, die hem de bedoeling van Christus zo openbaarde, dat zijn woord alle betekenis van betrouwbaarheid had.

Tot deugdelijkheid en getrouwheid van een rechtgeaarde leraar behoort, dat hij in zaken en vragen, die in de Heilige Schrift niet uitdrukkelijk beslist zijn, volgens de grondregels, die zich daarin bevinden, het geweten met voldoende onderwijzing kan raden. Hij moet die in het licht Gods recht weten in te zien en juist toepassen.

Ik houd dan, terwijl ik nu de zo-even medegedeelde apostolische mening mededeel, dit goed te zijn voor de maagden, dat zij niet huwen en hierover heeft u mij gevraagd. En deze raad geef ik om de aanstaande nood, de nood, die nu reeds als voor de deur staande, gezien wordt, ja reeds tegenwoordig is. Het is toch een boze tijd, waarin wij leven (Efeze. 5: 16. Hand. 14: 22). Mijn raad bepaal ik echter niet tot de maagden alleen, maar ik oordeel om dezelfde reden in het algemeen, dat het, zeg ik, de mens, dus ook de man, goed is zo te zijn, namelijk ongehuwd.

Onder de nood, waarom het volgens de mening van de apostel voor een mens goed is ongehuwd te blijven, verstaat men over het algemeen de verdrukking (MATTHEUS. 24: 21), die vóór de wederkomst van de Heere te wachten is. Het woord, vertaald door "aanstaande", geeft echter te kennen, wat iemand op de hielen zit, wat hem bedreigt en zou beter, evenals in de Lutherse vertaling, vertaald zijn door "tegenwoordige. " Zo wordt het vertaald in Rom. 8:
waar het tegenover de toekomende staat. Eveneens 1 Kor. 3: 23. (vgl. 2 Thessalonicenzen.
2. Gal. 1: 4). De apostel bedoelt hier hetzelfde, waarom hij in Efeze 5 schrijft: "het is een boze tijd. " Hij behoeft daarmee niet te doelen op een toestand van de Christenen, die toen juist buitengewoon drukkend was. De tegenwoordige tijd, waarin de belijdenis van Christus voor ieder een oorzaak werd van vijandschap en vervolging, was een tijd van nood, waarin het te moeilijker viel zijn Christendom te bewaren en van het te zwaarder, hoe meer men door banden van het natuurlijk leven met anderen verbonden was.

Bent u, man, door een huwelijk of door verloving reeds aan een vrouw verbonden, zoek geen ontbinding, zo’n verbreking van de reeds bestaande vereniging zou een misbruik zijn van de door mij gegeven raad; bent u echter ongebonden van een vrouw, heeft u nog met geen enige verbintenis gemaakt, of bent u weduwnaar, zoek geen vrouw, maar blijf in de staat, waarin u bent.

Maar als u ook in weerwil van de hier door mij gegeven raad trouwt, u zondigt niet en als een maagd trouwt, zij zondigt niet. U heeft hier slechts een raad van mij en niet een gebod van de Heere in deze zaak, dat niet zonder te zondigen zou kunnen worden overtreden. Maar degenen die ondanks mijn waarschuwing in het huwelijk treden, zullen verdrukking hebben in het vlees. Zij zullen meer dan anderen, die alleen voor zichzelf hebben te waken, bezwaren ondervinden, als zij bij deze nood van de tijden, die het Christen zijn bovendien tot een moeilijke staat maakt, nog bovendien voor elkaar en voor hun kinderen zullen moeten zorgen. En ik spaar jullie graag en ik zou u graag bewaren voor moeilijkheden en verheug mij daarom, als iemand onder u gehoor geeft aan de raad, in vs. 26 gegeven.

Paulus probeert duidelijk misverstand te voorkomen, alsof hij de echt tot zonde wilde maken, dat daartoe wellicht sommigen te Corinthiërs wel lust hadden om te leren (1 Tim. 4: 3). Dit verklaart hij echter onbewimpeld, dat de ongehuwde het volgens de omstandigheden van de toenmalige tijd gemakkelijk zou hebben en zijn raad dus gegeven was om hen te sparen. De uitdrukking: "verdrukking in het vlees" plaatst al de gevolgen van het huwelijk in een lager gebied. Men bereidt zich daardoor nood, angst, zorg in uitwendig opzicht, maar geen verdrukking wat het geestelijk leven betreft.

Paulus wil niet zeggen dat het ongehuwde leven zedelijk hoger stond dan het gehuwde, zoals de Katholieken zijn woorden uitleggen, maar dat met het oog op de zware tijden de huwelijksstaat in vergelijking met de ongehuwden zwaarder was.

Zijn echter echtelieden van een geest, vrezen zij met elkaar God, dan kunnen zij voor elkaar de last ook zeer verlichten.

Lichamelijk lijden in het vlees hebben gehuwden meer; ongehuwden daarentegen hebben meer andere verzoekingen, die het woord van God gemakkelijk komen verstikken.

Maar dit zeg ik, broeders, als iets, waarbij niet slechts wordt gehandeld over een welgemeende raad, maar over een uitgemaakte waarheid, die voor alle gevallen moet worden ter harte genomen, dit: dat de tijd voorts kort is, dat er nog maar weinig tijd is tussen het heden en die, waarop wij van de wereld scheiden (Rom. 13: 11). In aansluiting aan deze waarheid geef ik u verder de raad om in al uw omstandigheden de toekomst van de Heere te verwachten ook in het huwelijk, opdat ook die vrouwen hebben zouden zijn alsof zij die niet hadden.

En die wenen als niet wenend en die blij zijn als niet blijde zijnde en die kopen als niet bezittend datgene, wat zij met hun koop hebben verkregen.

En die deze wereld gebruiken als niet misbruikend, niet er hun genot in zoekend, maar alleen de vervulling van hun behoeften; a) want de gedaante van deze wereld gaat voorbij. De wereld behoudt niet de vorm, waarin zij nu voorde natuurlijke mens een voorwerp is van zijn begeren; en bij zo’n vergaan van de wereld met haar begeerlijkheden (1 Joh. 2: 17) verliest hij, die aan haar hangt, alles, waarop hij zijn hart had gesteld.

Jes. 40: 6. Jak. 1: 10; 4: 15. 1 Petrus 1: 24.

De woorden "maar dit zeg ik" leiden evenals in Hoofdstuk 15: 20 een en ander van bijzonder gewicht en van groter nadruk in, waarin het voorgaande een soort van slot of bevestiging vindt. Juist het gebod van zelfverloochening, dat hierna volgt, van een zelfverloochening, die de Christen niet kan worden bespaard, wijst aan dat de apostel werkelijk verschonend handelt als hij aanraadt, dat men de beoefening daarvan zo min mogelijk voor zichzelf zwaarder maakt.

De tijd, waarover hier wordt gesproken, als over het doen en laten van de Christenen gehandeld wordt, dit heden in een ruimere zin kent de Christen als beperkt (dit betekent letterlijk de Griekse uitdrukking door "kort" vertaald) tussen de hemelvaart en wederkomst van de Heere, terwijl het zich voor het oog van hem, die van zo’n einde niets weet, uitbreidt in de eindeloze verte. Met dat doel nu noemt de apostel in dit verband de waarheid, dat de tijd een beperkte is, opdat ook zij, die vrouwen hebben zouden zijn als die geen hadden en wat hij

hiermee in overeenstemming verder verbindt. Niet alleen die geen vrouwen hebben moeten van de gebondenheid aan de wereld, die het huwelijk voor de natuurlijke mens met zich voert, in dit opzicht vrij zijn, maar ook die vrouwen hebben moeten dezelfde inwendige vrijheid bezitten en betonen, waarvoor het onderscheid van een vrouw te hebben of niet, of van vrolijkheid en treurigheid over tijdelijke zaken, het verkrijgen en missen van het aardse verdwijnt. De Christen, die zo tot deze tijd staat, als die beperking meebrengt, verwerft door koop niets anders dan of hetgeen hij koopt zijn eigendom niet werd, omdat het hem in zijn binnenste van geringe betekenis is, of hij het heeft of niet heeft. Hij maakt van de wereld gebruik, maar hij doet het alleen op een manier, dat zijn gebruiken geen uitoefening is van een vermeend recht van eigen begeerte.

Zij, die vrouwen hebben, moeten ze wel met bijzondere liefde aanhangen, maar zo, dat zij bewaard blijven om voor haar tegen God te zondigen, ook bereid zijn ze op Gods wenk en wil te verliezen.

Die een vrouw heeft moet niet door de huwelijksverbintenis, de wenende niet in zijn droefheid, de blijde niet door zijn geluk, die de wereld gebruikt niet door dat gebruik de zedelijke vrijheid verliezen. Zie over het tegendeel van deze onafhankelijkheid in Luk. 14: 18-20

De vromen gebruiken de wereld zo, dat zij God genieten in Zijn gaven, de goddelozen willen echter God gebruiken om de wereld te genieten.

De heiligen gebruiken de wereld als een herberg, waaruit zij zich snel moeten verwijderen; zij hechten hun hart niet aan wereldse zaken, maar wat stoffelijk is doen zij met de linkerhand en de rechterhand steken zij opwaarts naar het hemelse vaderland.

Paulus zegt: "de gedaante, de zichtbare staat van de wereld gaat voorbij: " want de wereld zelf vergaat niet bij het aanbreken van het rijk van God, maar alleen haar vorm; er volgt een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Zij moesten zo overgegeven zijn aan de waarheid van God, zo gewillig om verdrukkingen te lijden, als God hen daartoe riep, zo bereidvaardig tot het volbrengen van alle godsdienstige plichten, alsof zij geen vrouwen hadden, die hen in dit alles konden hinderen. Zij moesten hun huwelijk niet tot een verschoning gebruiken van hun wereldsgezindheid en laagheid van gemoed, van hun ontwijken van kruis en vervolging, noch van twijfeling en ontveinzing in de godsdienst; want Christus heeft ons bevolen alles te haten in vergelijking van Hem en hij is Christus en zijn godsdienst niet waardig, die zijn vrouwen, kinderen, ja wat ook wezen mag, niet minder schat dan Hem en zijn Evangelie.

Die om kruis en onlusten, om tegenspoeden en verdrukkingen in de huwelijkse staat, om het verlies van vrouw en kinderen wenen, moeten hun droefheid op zo’n manier en in die mate uitdrukken, alsof zij niet weenden. Niet dat de apostel hier een stoïsche ongevoeligheid invoert en wil dat men geen aandoeningen over deze dingen zal tonen, maar hij vermaant hen tot zo’n gematigdheid van droefheid, dat deze hen niet belet in of aftrekt van de oefeningen en betrachtingen van godsvrucht en godsdienst. Degenen die met grote voorspoed gezegend zijn, die alles welgaat, die getrouwd zijn, kinderen hebben, een welvaren in de wereld, laten deze zich over deze dingen, "niet met een uitbundige en uitgelaten vreugde verblijden alsof zij geen verdrietige omkeringen van zaken te verwachten hadden, maar op zo’n stille en ingetogene wijze, alsof zij niet blij waren, zijnde hun hart niet op hun inwendig geluk

gevestigd, noch daarop hovaardig; maar laten zij zich veel liever verblijden dat hun namen in de hemelen geschreven zijn, dat zij deel aan Christus en Zijn genade hebben en gerechtigd zijn tot de heerlijkheid van de toekomende wereld, terwijl zij God danken voor hetgeen zij in deze wereld genieten.

En ik wil, als ik wel het sluiten van de echt niet verbied, maar die toch zoveel mogelijk afraad, dat u zonder bekommernis bent, vrij van de zorgen, die met de gebondenheid aan de wereld samenhangen. a) De ongetrouwde man bekommert zich uitsluitend en met zijn hele hart met de dingen van de Heere, hoe hij de Heere zal behagen, omdat aardse banden hem volstrekt niet hinderlijk zijn, om geheel voor het rijk van God te leven (MATTHEUS. 19: 12).

1 Tim. 5: 5.

Maar die getrouwd is, bekommert zich, zoals de dagelijkse ervaring leert, met de dingen van de wereld, hoe hij de vrouw zal behagen.

De bedoeling van de apostel is niet, dat zo iemand er niet aan denkt, hoe hij de Heere zal behagen, maar alleen, dat hij bij overigens gelijke toewijding aan de Heere, zich tot zijn vrouw keert en dus bemoeiingen heeft met zaken van de wereld, van die plaats bij de ongehuwde zaken innemen de Heere ten dienste en die de zaak van de Heere betreffen. Inderdaad is het ook in de Christelijke echt niet anders als Paulus zegt. De gehuwde is gedeeld; voor een deel is hij door zijn huwelijksverbintenis gebonden, terwijl de ongehuwde bij gelijke gezindheid onverdeeld leven kan voor hetgeen de zaak van de Heere is.

Ach, hoeveel ongehuwde mensen zorgen in het geheel niet voor hetgeen de Heere toebehoort en blijven daarom alleen ongehuwd, opdat zij des te beter de wereld zouden kunnen dienen, denkend dat zij, als zij een gezin hadden, niet veel voor hun weelderig leven zouden kunnen besteden.

Een vrouw, die in de echt leeft en een maagd, die vrij is, zijn onderscheiden, evenals dat is met een gehuwde en een ongehuwde man. De ongetrouwde bekommert zich met de dingen van de Heere, opdat zij heilig zij, beide aan lichaam en aan geest; maar die getrouwd is bekommert zich met de dingen van de wereld, hoe zij de man zal behagen.

Bij de uitdrukking: "bekommert zich - opdat zij heilig zij" plaatst Paulus "aan lichaam" vooraan, omdat daarin het onderscheid van de beide standen ligt. Het lichaam van de maagd behoort alleen aan de Heere (vgl. vs. 4); zij kan dus ook onbeperkter, vooral omdat de zorgen en moeiten van de roeping als huismoeder wegvallen, zich aan de dienst van de Heere wijden en blijft bewaard voor de ontwijding, die de huwelijksgemeenschap zonder hogere waakzaamheid met zich voert. De apostel plaatst echter nog het hogere element daarbij "en aan geest", omdat lichamelijke reinheid alleen door die van de geest waarde en sterkte verkrijgt.

De apostel zegt niet wat noodzakelijk in de aard van het huwelijk ligt, maar alleen wat volgens de ervaring gewoonlijk het geval is, waartoe de echt gewoonlijk leidt. Was het anders, was er meer dan dat de verzoeking bestond en was het noodzakelijk daaraan verbonden dat men bezweek, dan kon het huwelijk geen zaak meer zijn van Christelijke vrijheid, zoals Paulus die toch in vs. 6 v. 28 en 35 voorstelt. Hij stelt het gevaar voor, dat daarin ligt, zoals dat door de daad vaak genoeg wordt bevestigd, maar hij verlaagt de

goddelijke inzetting niet, als bracht zij met vaste noodzakelijkheid vervreemding van de Heere teweeg.

En dit, wat ik tot hiertoe tot aanbeveling van het ongehuwd zijn heb uitgesproken, zeg ik tot uw eigen voordeel in geestelijk opzicht, niet opdat ik door zo'n aanbeveling een strik over u zou werpen, als moest u in elk geval daarnaar handelen, maar om u te leiden tot hetgeen wel voegt, wat tot bevordering dient van hetgeen een Christen betaamt en bekwaam is om de Heere wel aan te hangen, zonder herwaarts en derwaarts getrokken te worden, vrij van menigerlei verzoekingen.

De apostel zorgt dat zijn aanraden van de ongehuwde staat niet beschouwd wordt als voortgevloeid uit een zelfzuchtig motief, bijvoorbeeld om over het geweten te heersen, of uit eerzucht, door aan te dringen dat men hem volgt in zijn ongehuwde staat, maar alleen met het oog op het nut. Hij wil ongemak besparen (vs. 28), of, waarop dit vers wijst hun het bewaren van hun Christelijke staat in deze tijdsomstandigheden verlichten.

Dat op deze plaats van een kant instellingen zijn gemaakt, die veel verder gaan dan de woorden van de apostel en de maat die hij zelf gesteld heeft, is bekend genoeg; dat echter ook aan de andere kant in bepaalde gevallen en omstandigheden, waar dat wel moest zijn, op de raad van de apostel in het geheel niet gelet wordt, is ook niet te prijzen en brengt dan ook wel zijn straf mee.

Maar als iemand acht dat hij ongevoegelijk handelt met zijn maagd, met een dochter, die zich nog in maagdelijke staat bevindt, als hij ze verder ongehuwd liet blijven, omdat zij makkelijk een prooi van de verleiding zou kunnen worden, als zij over de jeugdige tijd gaat en het zo moet geschieden, als leeftijd en aard van de dochter haar huwen tot een noodzakelijkheid maakt, die doe wat hij wil. Hij handelt naar zijn overtuiging, hij zondigt niet door haar de man te geven; dat zij trouwen (vs. 9).

De apostel spreekt hier in het bijzonder over de maagden (vs. 25). De overgang is als toevallig gemaakt naar aanleiding van "hetgeen welvoegt" in het vorige vers, waar tegenover nu gesteld wordt "ongevoegelijk handelt. "

Er wordt echter niet onmiddellijk gesproken van de maagden zelf, maar van vaders, die over dochters te beschikken hebben. Volgens de regelen van de oudheid had de wil van de vader te bepalen, wensen van de dochters konden alleen in aanmerking komen, als de vader die deelde.

Intussen stelt Paulus niet alleen naar de manier van het Oosten, maar naar de regeling van God zelf de vaderlijke macht, in het bijzonder wat het huwelijk van de kinderen aangaat, zeer hoog. Hij verheft die echter niet tot absolute macht, omdat hij, zoals de vele bepalingen in dit vers te kennen geven, de vaderlijke beslissing voorstelt als een goed overwogene een die door liefde, door letten op het welzijn en de aard van het kind, geleid wordt.

De macht van de vader en het bepalen van het lot van de kinderen veronderstelt, dat zij aan deze ook vooraf de waarheid van God hebben bekend gemaakt en in het naderen tot God als priesters hen hebben gediend.

Maar die vast staat in zijn hart, geen noodzaak hebbend, maar macht heeft over zijn eigen wil en dit in zijn hart besloten heeft, dat hij zijn maagd zal bewaren zoals zij is, namelijk ongehuwd, die doet goed.

De vastheid en volharding, die Paulus prijst, is geen eigenzinnigheid en heerszucht. Alleen dan kan een vader op Christelijke manier in zijn hart vaststaan bij hetgeen hij over zijn dochter heeft besloten, als hij niet tot het tegenovergestelde gedwongen wordt, als hij niet in aanmerking hoeft te nemen wat tot het huwelijk dringt en zijn vrije wil heeft, d. i. zonder aan de liefde te kort te doen, Zijn eigen wil kan volgen. Zo erkent de apostel zeker de vaderlijke macht en dat kinderen tegen de wil van hun ouders huwen is tegen de gehoorzaamheid, die een kind verschuldigd is. Maar weer houdt hij ook de vaders voor dat zij daarin een beperking van hun wil moeten erkennen, als neiging en wens van de kinderen anders zijn dan de gedachten van de vader. Een vader mag zijn dochter weigeren deze of gene man te huwen, als hij van de dwaasheid en schadelijkheid van het verlangen overtuigd is, maar van haar te eisen dat zij zich geheel van de echt onthoudt, als zij die begeert, is misbruik van de vaderlijke macht.

Zo dan, om hetgeen in de beide vorige verzen gezegd is samen te vatten, die een dochter heeft, die ten huwelijk gevraagd wordt en haar ten huwelijk uitgeeft, die doet goed, in zoverre hij op de omstandigheden let en mogelijke kwade gevolgen wil voorkomen. En die zijn dochter meteen bestemt voor de ongehuwde staat en alle aanzoeken afwijst, die ze dus ten huwelijk niet uitgeeft, die doet, zoals uit hetgeen in vs. 34 is opgemerkt, beter, namelijk wanneer dit niet in strijd is met het welzijn van de dochter.

Nauwelijks heeft de apostel aan het einde van vs. 37 zijn "die doet goed" uitgesproken, of hij voorkomt met terugwijzing naar het "hij zondigt niet in vs. 36 het misverstand, alsof een vader, die zijn dochter huwt, omdat hij in een andere toestand is, wel niet zou zondigen, maar toch verkeerd handelen. In de zin, die tenslotte de beide mogelijkheden omvat, zegt hij het "hij doet goed" van hem, die zijn dochter uithuwt en spreekt een "hij doet beter" uit van hem, die het niet doet.

Dit dwong Hieronymus (als hij de leer van de hogere heiligheid van de maagdelijke staat beweerde) daartoe, dat dit goed en beter zou gezegd zijn van de verdienste voor God, dat hij sekten onder de Christenen stelde. Paulus spreekt echter van het goed en beter doen ten opzichte van dit tijdelijk leven, dat een maagd, zonder de zorg voor het huisgezin en de kinderen, in dit leven meer gelegenheid en tijd heeft om goed te doen en laat alle goddelijke zegen alleen voor het geloof.

Een vrouw, die reeds in de echt is, is door de wet verbonden, zodat zij daaruit niet naar believen weer kan los worden. Zij is verbonden zolang haar man leeft. Maar als haar man in de dood ontslapen is, dan is zij vrij om te trouwen die zij wil (Rom. 7: 2 v.), alleen (en door deze voorwaarde is het "die zij wil" beperkt) in de Heere, naar de wil van God; en deze is ook in het bijzonder, dat de man, aan wie zij haar hand reikt, een Christen is (1 Tim. 5: 14).

Maar zij is ten gevolge van de rust van het hart, die zij in de vrijheid van aardse zorgen geniet en omdat het voor haar gemakkelijk is om zich onverdeeld over te geven aan de dienst en de gemeenschap van de Heere, gelukkiger, als zij zo blijft, naar mijn gevoelen. En ik meen ook evengoed, zo niet beter nog dan anderen, die zich op het bezit daarvan beroemen, op een wijze, als was die hun uitsluitend eigendom, a) de Geest van God te hebben. Ik mag daarom wel verwachten, dat u mijn mening niet beschouwt als een zuiver er voor houden, maar haar

aanneemt als de raad van een dienaar van Christus, die door hoger licht bestraald wordt en die men weldoet te volgen.

1 Thessalonicenzen. 4: 8

Reeds vroeger (vs 8) heeft de apostel ook aan de weduwen gedacht, dat zij er goed aan zouden doen om het te blijven, hoewel haar het wederhuwen niet verboden moest zijn. Maar pas nu, nadat hij over de maagden aan de vaders zijn mening gezegd heeft, gaat hij ertoe over, ook over het huwen van een vrouw te spreken, die gehuwd geweest is. Hij had dit niet meer nodig en zou het zeker niet zo doen als hij het doet, als hem de aard en wijze, waarop de gemeente zich in haar brief had uitgelaten, niet bepaalde aanleiding daartoe had gegeven.

Over de man schijnt het tweede huwelijk niet betwijfeld te zijn, waarschijnlijk omdat bij weduwnaars een nieuw huwelijk vooral een dringende behoefte pleegt te zijn voor de kinderen, die van de moeder beroofd zijn. In latere tijd vertoont zich echter een zekere haat, die op de tweede echt ook van de mannen drukte. Geestelijken mogen niet voor de tweede maal gehuwden zijn. (1 Tim. 3: 2), onder bepaalde omstandigheden werden zulke (vgl. ook 1 Tim. 5: 9), zelfs van het heilig avondmaal uitgesloten. Het "alleen in de Heere" wil niet zeggen, dat zij, die voor de tweede maal in de echt zich begeeft, haar keuze moet doen in waarachtig Christelijke zin, maar omdat "die zij wil" vooraf gaat, kan het "in de Heere" alleen zien op de persoon, die zij huwt; zij mag alleen met de Christen trouwen.

Paulus stemt dus niet in met de toelating van de wet van het huwelijk tussen Christenen en Joden.

In de slotwoorden van de gehele uiteenzetting: "Ik meen ook de Geest van God te hebben" heeft het vergelijkende "ook" een polemische en zelfs ironische kleur. Evenals zij, die zich beroemen op hun geestesgaven, of als de door hen hoog verheven apostelen, waarbij hij zelfs niet eens als apostel werd geacht, gelooft Paulus zich de krachten van de Geest te mogen toeschrijven, terwijl hij zich bedient van een litotes, of van zo’n spreekwijze, waardoor men minder zegt dan men wil uitdrukken en door het woord "ik meen ook" de zaak nog voorstelt als onuitgemaakt, hoewel zij toch reeds vast en zeker is.

Evenals men vaak door een bijgevoegde verzekering een zaak twijfelachtig maakt, zo bedient men zich omgekeerd van een twijfelende uitdrukking, om iets ontwijfelbaars te zeggen.

Al is er dan voor de Christenheid door alle tijden niet zo’n donker en gevaarlijk tijdsgewricht ophanden als in Paulus’ dagen, nochtans is de tijd van ons leven voor een ieder van ons kort en predikt ons menige ondervinding, dat de gedaante van deze wereld voorbijgaat, zodat het goed is, ons aan niets dat loffelijk is en tot deze aarde behoort, onafscheidelijk te hechten, maar veeleer de wereld te gebruiken als niet misbruikend. Hij, die deze wijsheid door de genade van de Heilige Geest leren mag, zal van al het ondermaanse een juist genot hebben en een waar voordeel trekken; hij zal meer en meer aan de Heiland verbonden worden en zich zo aan Hem hechten, dat daarin al zijn schat en verwachting zij, dat hij een rijkdom vergadert, die voor de eeuwigheid is, om bij het sterven niet met de wereld verloren te gaan, maar veeleer gelukkig te worden.

HOOFDSTUK 8

OVER AFGODENOFFER EN HET GEBRUIK VAN DE CHRISTELIJKE VRIJHEID ZONDER ERGERNIS

II. Van dit hoofdstuk af tot Hoofdstuk 11: 1 wordt gesproken over het gedrag van de sterken of vrijen in middenzaken, tegenover de zwakken. De zeer uitvoerige verklaring van de zaak is veroorzaakt door een vraag van de gemeente over het eten van vlees van de afgodenoffers. Daarom komt de apostel tenslotte weer hierop terug, nadat hij van de eerste verklaring over dit punt een vrij lange uitstap gemaakt heeft. De vraag bestaat eigenlijk uit twee delen: 1) mag men vlees van afgodenoffer genieten? 2) mag men deelnemen aan maaltijden van afgodenoffers? Het laatste schijnt Paulus onvoorwaardelijk te ontkennen; het eerste stemt hij toch toe; nu wil echter, dat er aan de zwakken wordt gedacht.

Vs. 1-13. De Corinthiërs hadden waarschijnlijk over de zaak, waarover zij de mening van de apostel wilden horen, niet alleen een vraag gesteld, maar tevens een bepaalde mening uitgesproken, namelijk dat voor de Christen in het genot van afgodenoffer niets verkeerd of ongeoorloofd kon zijn. Van deze mening laat de apostel blijven wat in thesis juist is, maar snijdt daarvan af wat in praxis vals is. Hij leert de grenzen kennen van het gebruik, dat de Christen van zo'n hoger inzicht moet maken. Zo neemt hij uit een vraag van de tijd, die snel verstomd is, in de Heilige Geest aanleiding, om onveranderlijke grondregels te stellen, volgens welke de Christen zijn gedrag ten allen tijde richten moet in onverschillige zaken.

Ik ga nu over tot een ander punt onder uw vragen. Aangaande nu de dingen, die de afgoden geofferd zijn, wij weten hoe het met de goden en de hun gebrachte offeranden gesteld is (vs. 4 vv.). Kwam het dus bij dat onderwerp op niets anders aan dan om een theoretisch juiste beschouwing daarvan, dan was het niet nodig daarover lang te spreken, want wij weten dat wij allen tezamen kennis hebben. Maar dat roemen of theoretisch juiste kennis, zoals dit door u geschiedt, kan zeer nadelig werken. De kennis maakt opgeblazen, zodat de ene in hoogmoed op de andere neerziet, maar de liefde sticht de naaste (Efeze. 4: 12) en deze wordt bij u nog zo schaars gevonden.

De heidenen waren gewoon om aan hun gewaande godheden veelvuldige offeranden toe te brengen; deels om de zogenaamde goden te verzoenen, deels om hun eerbied te verklaren, deels om hun dankbaarheid te bewijzen, deels om hun gunst te gewinnen. Zij verbeeldden zich dat de afgoden zich met de reuk van het offervlees en van de wierook vermaakten, alsmede dat zij door de offeranden kracht en voedsel ontvingen. Men richtte de offeranden in op verschillende wijzen, naarmate men zich de zogenaamde goden vertegenwoordigde. De hemelse goden werden met vreugde gediend, maar de aardse op een treurige manier. De offeranden werden de afgoden niet geheel toegebracht; alleen werden zekere stukken daarvan op de offertafels, of altaren verteerd. Het overgebleven vlees werd met het zegel van de afgod, waaraan was toegewijd, bestempeld en daardoor als het ware geheiligd. Elke tempel had zijn eigen en bijzonder zegel, dat de opperpriester in bewaring had. Zodra het zegel op een stuk vlees gedrukt was, werd het gerekend even daardoor geheiligd te zijn en die heiligheid ging over tot allen, die er aanzaten. Het geofferde en gezegelde vlees werd in twee delen onderscheiden. Het ene was voor de priesters en het andere voor de offeraars. Nu konden de priesters vanwege de menigte van offeranden al het vlees, dat hun ten deel viel, op verre na niet gebruiken; zij deden daarom het overschot over aan de vleeskopers, die het op de markt verkochten. De offeraars richtten maaltijden aan van hun aandeel, of in hun huizen, of in de voorhoven van de tempel. Deze maaltijden gingen gepaard met schandelijke

ongeregeldheden. Men at en dronk tot overdaad en dronkenschap en de maaltijden werden besloten met dartele danserijen en vuile ontuchtigheden. Over het eten nu van het offervlees was verschil onder de Corinthische Christenen gerezen. De bekeerde heidenen onderhielden de vriendschap, zoveel mogelijk was, met hun bloedverwanten en vorige bekenden, die nog aan de afgodsdienst verkleefd bleven. Dit maakte dat de Christenen uit de heidenen, door hun onbekeerde familie en vrienden ook ter maaltijd gevraagd werden, wanneer de laatstgemelden aan de afgoden geofferd hadden. De eersten volgden zulke uitnodigingen wel op; zij meenden dat zij God daardoor niet beledigden, omdat hun oogmerk niet was om de gewaande goden te vereren, maar alleen om de vriendschap met hun nog onbekeerde bloedverwanten en bekenden te onderhouden. De bekeerde Joden daarentegen, uit aanmerking, dat het bijwonen van de heidense offermaaltijden in Mozes' wet uitdrukkelijk verboden was (Exod. 34: 15. Lev. 25: 2), hadden een afgrijzen van de dingen, die de afgoden en hun dienst raakten. Zij onthielden zich daarom niet alleen van het bijwonen van de offermaaltijden, maar droegen ook zorg, dat zij zelfs in hun eigen huizen geen offervlees gebruikten. Dit onderscheid van begrippen bracht wanorde en ergernis voort in de Corinthische gemeente. De Christenen uit de Joden merkten de bekeerde heidenen, die aan offermaaltijden gingen, als afgodendienaars aan, schuwende hun verkering en gemeenschap, uit vrees om met hen verontreinigd te worden.

En als iemand meent iets te weten, die heeft nog niets gekend, zoals men behoort te kennen; zijn gehele kennis is slechts eenzijdig en oppervlakkig, onwaar en onpraktisch.

Maar als iemand God liefheeft, hetgeen daaruit blijkt, dat hij zijn naaste liefheeft en bij alles zijn stichting op het oog heeft (Hoofdstuk 6: 12; 10: 23), die is door Hem gekend.

Wat hier is verteld, "dingen, die de afgoden geofferd zijn", zijn de overblijfselen van de dieren, waarvan alleen de edele delen voor eigenlijke offers bestemd waren. Deze vielen deels de priesters ten deel, deels de offeraars zelf Le 3: 5, deels werden zij openlijk verkocht, deels ook in de tempels of in de huizen voor offermaaltijden gebruikt Le 3: 17. Nu bestond er te Corinthiërs een verschil. Er waren er, die, in de overtuiging zowel van de nietigheid van al het afgodische alsmede overtuigd van de Christelijke vrijheid omtrent alles wat niet met de Christelijke leefregel in tegenspraak was, vrijer dachten. Zij meenden dat het hen vrijstond om vlees van het afgodenoffer, dat op de markt te koop werd aangeboden, te kopen en zowel dit, als wat hun bij gastmalen in heidense huizen werd voorgezet, te eten, ja zelfs deel te nemen aan maaltijden van afgodenoffer, waartoe zij door heidense verwanten en bekenden werden genodigd. Zij rekenden, dat dit vlees gelijk aan ander vlees was en zij daardoor niet met de afgoden in enige aanraking kwamen, die een nadelige invloed op hen kon uitoefenen, omdat de afgoden door hen beschouwd werden als nietig en zonder betekenis of kracht. Aan de andere kant waren er, die daarvan een afkeer hadden en er een verontreiniging in zagen, in zoverre hun bewustzijn van de afgoden als werkzame wezens, die een verkeerde, bevlekkende invloed uitoefenen op degenen, die zich in enig opzicht voor hen bloot geven, in het bijzonder op degenen, die van het vlees van de hun gewijde dieren aten, nog niet uitgeblust was.

Onthouding van afgodenoffer was een van de stukken, die de apostolische synode de Christenen uit de heidenen had opgelegd. De apostel vermeed het echter aan de door hem zelf gestichte gemeente dat onthouden voor te schrijven op de manier van een kerkorde ("Ac 15:
Hij wijst het liever aan uit het inwendige van het Christendom, dan dat hij zich zou beroepen op een synodaal besluit. Het stemt nu geheel overeen met de aard van de Corinthiërs, zoals die ons in het eerste deel van de brief bekend geworden is, dat men aan de apostel had geschreven. Het spreekt toch wel vanzelf dat zij, die over het nietige van de

afgoden duidelijke begrippen hadden, niet hoefden te letten op de achtergeblevenen, die zich nog ergerden aan het eten van afgodenoffer. Paulus neemt de helden van het weten het woord uit de mond, als hij schrijft: "Aangaande nu de dingen, die de afgoden geofferd zijn, wij weten, dat wij allen tezamen kennis hebben. "Later" (vs. 7) zegt hij: "in allen is de kennis niet" en herinnert hij de wetenschappelijken daaraan, dat er buiten hen toch nog andere mensen waren, broeders, waarvoor Christus gestorven was. daarom zijn de woorden "wij hebben allen tezamen kennis" te denken als geschreven met aanhalingstekens, alsof Paulus zei: "lag het aan het weten, dan hoefde er van het afgodenoffer niet gesproken te worden, want wij hebben allen, zoals u zegt, kennis. " Die deze niet hadden, telden in de ogen van de woordvoerders te Corinthiërs niet mee; maar de aard van wetenschap, die zij zich beroemden met Paulus gemeen te hebben, ontvangt van hem weinig lof: "de kennis maakt opgeblazen. "

Hij stemt die mening van de Corinthiërs alleen toe, om te herinneren dat de kennis, namelijk die op zichzelf staat, degene opblaast die ze heeft, terwijl de liefde degene sticht, waartoe zij uitgaat. Het weten alleen is verheffing van het eigen ik, terwijl dat een holheid meebrengt, de liefde daarentegen is een bevordering van de naaste, die hem met rijkere inhoud vervult. Daarmee wijst hij hen op een geheel ander gezichtspunt, waaronder zij het onderwerp van hun vraag moesten overwegen. Maar meer nog: de apostel stelt dat weten, dat de gemeente op de voorgrond stelde, voor als iets, die naam onwaardig; want die de mening over zichzelf aankleefde, dat hij iets kende (niet dat hij het zich slechts inbeeldde, maar dat hij zich daarop verhief), die had nog volstrekt niets gekend, dus niet alleen dat niet, wat hij meende te hebben leren kennen, maar in het algemeen nog niets.

In vs. 3 zou de voortging van de gedachte de nazin eisen: die kent in waarheid, zoals men moet kennen; de apostel wendt echter de zin met hoge bedachtzaamheid om (vgl. Gal. 4: 9) en stelt in de plaats van het kennen het gekend zijn door God.

Hij daalt van de liefde tot de naaste af tot haar wortel, de liefde van God en klimt van het menselijk kennen tot de bron daarvan, het goddelijke op. Waar die is, waar de mens God liefheeft, de liefde tot de naaste het gevolg en de openbaring is (1 Joh. 4: 20 v.), daar is hij door God gekend. Zo iemand heeft God erkennend in zich opgenomen; hij is hierdoor in de sfeer van het geestelijk leven van God verheven, waarvan dan het licht van de kennis zich in hem instort, zodat het gekend zijn door God als gevolg kennis heeft, evenals de liefde tot God de liefde tot de naaste.

God is een ontoegankelijk licht, geen geschapen geest kan door eigen kracht in Hem indringen, Hem Zijn geheimen ontroven. Ieder streven van die aard geeft een schijnbare kennis. Maar wel kan God in de ziel, die naar ware kennis verlangt, Zich openbaren en zo in passiviteit de ware kennis teweeg brengen. Het kennen van God veronderstelt dus een gekend worden door Hem.

Voor zoveel wij liefhebben, voor zoveel hebben wij kennis.

a) Aangaande dan het eten van de dingen, die de afgoden geofferd zijn, om nu nog eens meer bepaald aan te wijzen de inhoud van ons weten, dat wij bij vs. 1 nog ter kant hebben gelaten, wij weten dat een afgod niets is in de wereld (Hoofdstuk 10: 19. 1 Sam. 12: 21. (volgens andere verklaring, dat er geen afgoden in de wereld zijn. d. i. dat geen heidense God bestaat als een wezen, zoals de heiden zich voorstelt), b) en dat er geen andere God is dan één (1 Tim. 2: 5).

Rom. 14: 14. b) Deut. 4: 39. Efeze. 4: 6.

Door de bijvoeging "het eten van de dingen, die de afgoden geofferd zijn" in plaats van het "de dingen enz. " zoals in vs. 1 stond, wordt de zaak nog nader bepaald. Er is bij de Christen over het afgodenoffer als zodanig geen sprake, maar alleen daarover, of het geoorloofd is, in voorkomende gevallen van het vlees van zulke dieren te eten, die de afgoden ten offer waren gebracht.

De vrees voor voedsel van het afgodenoffer kwam bij zwakke Christenen voort (vs. 7 vv.) uit de afkeer, waarmee zij zich van de afgoden afkeerden als van onreine machten, die in de duisternis van het heidendom heersten. Deze afkeer is juist, want duivelse machten drijven de heidenen tot de offers, waarmee zij hun goden dienen (Hoofdstuk 10: 20). Onjuist is echter de voorstelling, dat de zogenaamde goden, een Jupiter, Apollo en de overigen, die de heidenen hebben uitgedacht (Hand. 14: 11 v.), werkelijk personen waren, in wier verderfelijke gemeenschap iemand kwam, als hij van het voedsel van het afgodenoffer at. Een afgod is niets, is een onding; nietigheid, ijdelheid is de juiste naam, waar tegenover de naam van God: Jehova, uitspreekt, dat Hij is (Deut. 32: 21). In de wereld is een afgod niets; want de wereld, het geheel van de geschapen dingen, is Gods maaksel, waarin niets bestaan heeft, dat mensengedachten maken. Wel zijn in het hart van de mens afgoden een verschrikkelijk iets en geen "scherts", zoals Luther zegt; het eerste gebod is niet in de lucht geschermd; maar in de wereld, waarin hun beelden staan, zijn zij niets en zij allen weiden zich met wind. (Hos. 12: 2), die hen voor iets houden.

Want hoewel er ook zijn, die in de Heilige Schrift goden (in de afgeleide zin van het woord) genoemd worden, hetzij in de hemel (Ps. 97: 7. Hebr. 1: 6), hetzij op de aarde (Ps. 82:
6; 97: 9; 47: 10 (zoals er, wanneer men plaatsen leest als Deut. 10: 17. Ps. 89: 7; 136: 2 v. goden en vele heren zijn, omdat zowel de engelen of hemelse machten alsook de rechters en aardse machthebbenden met die naam genoemd worden (vgl. Joh. 10: 34 vv.).

a) Nochtans hebben wij, Christenen, maar een God, die in werkelijke betrekking als God tot ons staat, namelijk de Vader, waaruit, als de oorsprong van het zijn (Rom. 11: 36) alle dingen zijn, en wij tot Hem; b) en maar een Heere, die dat in de volle zin van het woord voor ons is (Fil. 2: 11), namelijk Jezus Christus, waardoor alle dingen, reeds ten gevolge van de schepping door Hem, zijn en wij, Christenen, ook wat aangaat ons zielenheil, door Hem (Joh.
3. Ps. 100: 3).

Mal. 2: 10. Efez. 4: 6. b) Joh. 13: 13. 1 Kor. 12: 3.

In vs. 4 zei de apostel, in de wereld, (want iets in de wereld is toch de afgod in tegenstelling met God) bestaat niets, wat voor de heiden zijn god is en er is werkelijk geen god, uitgezonderd die Ene, die werkelijk is wat de naam "God" in de eigenlijke en volle zin betekent. Daarom kunnen er, zo gaat hij hier voort, toch degenen zijn, die goden worden genoemd en wel niet maar die tengevolge van de dwaling goden genoemd worden en die het niet zijn, maar ook degenen, die men in ruimere zin van het woord zo noemt. Ondanks de menigte van goden en heren, die in de Schrift zo genoemd worden, is er toch geen ander God en geen ander Heer, die in enige feitelijke betrekking, zoals die in die naam ligt uitgedrukt, tot de Christen staat, dan God de Vader en Jezus Christus de Heere. Over zo’n feitelijke betrekking wordt er gehandeld als het de vraag is of een Christen zonder gevaar zou kunnen eten wat de goden geofferd is en omwille van hen staat nu "waaruit alle dingen zijn en wij tot Hem" achter "God de Vader" en "door wie allen dingen zijn en wij door Hem" achter "Jezus

Christus, de Heere. " In dit opzicht wordt in onderscheiding van al wat is, wier afkomst van God de Vader wordt uitgedrukt door het "waaruit" van de Christenen gezegd, dat zij als zodanig in zo'n richting en betrekking tot deze God zijn geplaatst, dat hun bestemming is om voor Hem datgene te zijn, zodat dus niets in de wereld hen verhinderen kan hun doel te bereiken. Zo ook is het ook een en dezelfde Jezus Christus, zonder wiens Middelaarswerk niets in het ganse heelal is geworden (Kol. 1: 16) en wiens Middelaarswerk de Christenen gemaakt heeft tot hetgeen zij als zodanige zijn, zodat dus geen zaak van de wereld in staat kan zijn om iets anders van hen te maken, dat wat zij door Jezus Christus zijn.

Zoals wij Christenen slechts één God hebben, de ware Schepper, wiens bedoelingen wij dienen, zo hebben wij ook maar één Heere, de ware Middelaar, aan wie alle dingen hun aanzijn hebben te danken en wij ons Christelijk bestaan, datgene wat wij als Christenen zijn.

Wat een blijdschap! Vele heren en toch slechts Eén. Zij hebben de titel en de schijn. Eén heeft het recht en de macht tegelijk met de titel. Deze is Christus, voor die moeten wij leven en sterven (Rom. 14: 8); geen ander moet over ons, maar alles onder Hem gebied voeren.

Maar, hoewel ik in vs. 1 volstrekt geen acht sloeg op uw minderheid, die klein is en daar van allen sprak, in allen in de gemeente is de kennis niet, dat een afgod niets is in de wereld (vs. 4). Maar sommigen van hun vroeger heidendom, of met een geweten van de afgod tot nu toe, sommigen, nog in een waan alsof aan een afgod nog een zekere realiteit in de wereld ten grondslag zou liggen, zodat het als een mindere godheid zou zijn, eten nu het vlees van de dieren, die aan deze godheden geofferd zijn als iets, dat de afgoden geofferd is. Zij eten het niet als gewoon vlees, waarop de stelling, in 1 Tim. 4: 4 uitgesproken, toepassing zou toelaten, maar juist als geheiligd vlees, dat in aanraking brengt met hen, voor wie het geheiligd is. En omdat hun geweten zwak is, nog door hun vroegere wijze van voorstelling met zekere vooroordelen beheeft, wordt, doordat zij doen, wat zij op hun standpunt niet mogen doen, door een zonde bevlekt, waaraan zij zich schuldig maken (Rom. 14: 23).

Uit het "nog" dat op hun toestand vóór zij Christenen werden terugwijst, blijkt ontwijfelbaar dat wij de zwakken niet moeten denken als Christenen uit de Joden, maar als Christenen uit de heidenen, wier geweten uit hun heidense tijd nog bevlekt is met de voorstelling dat de afgod een goddelijke realiteit is. Zij zullen zich onder deze goden hebben voorgesteld ondergeschikte goddelijke wezens, van wier verering zij tot die van de Enige hoogste God waren gebracht, zodat zij het genieten van het offervlees niet mochten aanzien voor een eenvoudig genieten van vlees, maar dat zij in hun geweten nog niet konden loskomen van de gedachte door middel van zulk eten in aanraking te komen met die afgoden.

Door het licht van het Evangelie over de enige God in hemel en op aarde wordt alle valse vrees en alle ijdel vertrouwen verdreven. En wij hebben allen in geloof, gebed en aanroepen ons hart altijd te houden bij de enige God en aan de enige Heere Jezus Christus.

Deze woorden van de apostels behelzen een reden, waarom de sterke Christenen het voedsel, aan de afgoden geofferd, niet behoorden te eten, uit aanmerking van hen, die zwak waren, alsof hij gezegd had: hoewel velen van jullie weten dat een afgod niets is en dat het voedsel, die aan deze voorgezet wordt, noch geheiligd, noch besmet is en dat u daarom zonder enige schroom voor uzelf kunt eten of niet eten, nochtans behoort u te bedenken wat veiligst is te doen ten aanzien van anderen; want allen hebben deze kennis niet, dat een afgod niets is, maar sommigen, die van mening zijn dat de afgod waarlijk iets is, eten datgene wat aan deze geofferd is, als iets aan een afgod geofferd, dat is, niet als gewoon voedsel, maar als een

geheiligd voedsel ter ere van de afgod; en zo wordt zijn geweten, dat zwak is, dat dwalend is, bevlekt. Hieruit kunnen wij leren dat een daad, die geoorloofd is ten opzichte van onszelf, nochtans een zonde kan zijn als wij ze doen ten aanzien van anderen. Een ander door ons voorbeeld aangezet, zal dezelfde daad doen, maar misschien niet met hetzelfde oogmerk van ons, zoals in het geval voor ons. Een Christen, die weet dat een afgod niets is in de wereld, dingen aan de afgoden geofferd, te zien eten, kan anderen aanzetten en stout maken om hetzelfde te doen, die wezenlijk bedoelen om de afgod daardoor enige eer te betonen; de uiterlijke daad is in beiden dezelfde, maar de mening en het oogwit geheel verschillend.

Nu zouden wij zeker een recht hebben, ons wat het eten van het afgodenoffer aangaat, geheel te richten naar ons eigen beter weten en geweten (vs. 4 v.) en volstrekt ons aan de zwakken niet te storen. Het voedsel nu maakt ons voor God niet aangenaam, noch naar de ene noch naar de andere kant (Rom. 14: 17); want hetzij dat wij eten, wij hebben geen overvloed en hetzij dat wij niet eten, wij hebben geen gebrek (de laatste woorden moeten liever vertaald worden "als wij eten, wij zijn er niet meer om en als wij niet eten, wij zijn er niet minder om).
"

a) Maar zie toe, en dit is bij zo’n stand van zaken het antwoord, dat ik u op uw vraag heb te geven, dat uw macht, uw vrijheid, waarop u roemt en die u daarom ook graag door uitwendig gebruik ervan te maken, ten toon stelt, niet eniger wijze een aanstoot wordt voor degenen die zwak zijn, dat deze lichtvaardig of uit valse schaamte zich over hun gewetensbezwaren heenzettend en ook zo doen als u (Rom. 14: 13).

Gal. 5: 13.

Want als iemand van de zwakken u, die de kennis heeft, waarvan hier sprake is ("Ec 6: 4, in de afgodentempel ziet a) aanzitten en dus geheel aan een heidense offermaaltijd ziet deelnemen, zal het geweten van die, die zwak is, niet gestijfd worden, om te eten de dingen, die de afgoden geofferd zijn? Zou hij niet uw voorbeeld volgen, zonder hetzelfde te doen, dat u doet, namelijk alleen vlees eten, maar integendeel, waar hij het voor aanziet, afgodenoffer.

Met opzet kiest Paulus zo’n sprekend misbruik van de Christelijke vrijheid, het deelnemen aan offermaaltijden in de heidense tempels zelf, om de verkeerde gevolgen daarvan aanschouwelijk te maken. Intussen moeten dergelijke gevallen toch werkelijk zijn voorgekomen, anders zou de bewijsvoering van de apostel geen bewijskracht hebben. Wanneer het overigens hier kon schijnen alsof hij het deelnemen aan offermaaltijden in de afgodentempel op zichzelf niet berispte, maar alleen om de gevolgen voor zwakken, dan wijst de plaats Hoofdstuk 10: 14 aan, dat hij zo’n deelnemen ook op zichzelf verklaart voor iets, dat niet mag worden toegelaten.

Eigenlijk staat in deze tweede helft van het vers: zal niet zijn geweten, omdat hij zwak is, daartoe worden gesterkt, dat hij afgodenoffer eet? De zwakke zal zich naar het voorbeeld van de sterke richten. Dat kon onder andere omstandigheden werkelijk een versterken van de zwakke door de sterke zijn, maar inderdaad, omdat dit voorbeeld in het genoemde geval niet de zwakheid van de zwakke zelf opheft, hem niet het geloof en de daarop gegronde kennis verleent, maar hem alleen verleidt iets te doen waartoe hij volgens zijn persoonlijke hoogte van kennis nog de inwendige vrijheid niet heeft, zal het een versterken tot het doen van zonde zijn; want de zwakke eet dat met twijfelend geweten als afgodenoffer, waarin de sterke niets dan vlees ziet.

Want als iemand van de zwakken u, die de kennis heeft, waarvan hier sprake is ("Ec 6: 4, in de afgodentempel ziet a) aanzitten en dus geheel aan een heidense offermaaltijd ziet deelnemen, zal het geweten van die, die zwak is, niet gestijfd worden, om te eten de dingen, die de afgoden geofferd zijn? Zou hij niet uw voorbeeld volgen, zonder hetzelfde te doen, dat u doet, namelijk alleen vlees eten, maar integendeel, waar hij het voor aanziet, afgodenoffer.

Met opzet kiest Paulus zo'n sprekend misbruik van de Christelijke vrijheid, het deelnemen aan offermaaltijden in de heidense tempels zelf, om de verkeerde gevolgen daarvan aanschouwelijk te maken. Intussen moeten dergelijke gevallen toch werkelijk zijn voorgekomen, anders zou de bewijsvoering van de apostel geen bewijskracht hebben. Wanneer het overigens hier kon schijnen alsof hij het deelnemen aan offermaaltijden in de afgodentempel op zichzelf niet berispte, maar alleen om de gevolgen voor zwakken, dan wijst de plaats Hoofdstuk 10: 14 aan, dat hij zo'n deelnemen ook op zichzelf verklaart voor iets, dat niet mag worden toegelaten.

Eigenlijk staat in deze tweede helft van het vers: zal niet zijn geweten, omdat hij zwak is, daartoe worden gesterkt, dat hij afgodenoffer eet? De zwakke zal zich naar het voorbeeld van de sterke richten. Dat kon onder andere omstandigheden werkelijk een versterken van de zwakke door de sterke zijn, maar inderdaad, omdat dit voorbeeld in het genoemde geval niet de zwakheid van de zwakke zelf opheft, hem niet het geloof en de daarop gegronde kennis verleent, maar hem alleen verleidt iets te doen waartoe hij volgens zijn persoonlijke hoogte van kennis nog de inwendige vrijheid niet heeft, zal het een versterken tot het doen van zonde zijn; want de zwakke eet dat met twijfelend geweten als afgodenoffer, waarin de sterke niets dan vlees ziet.

En zal de broeder, die zwak is, door uw kennis, die u zo zonder nadenken praktisch toont, verloren gaan, in zijn geloof diep geschokt worden en in de allergrootste ellende komen, de broeder, waarom Christus gestorven is? (Rom. 14: 15 en 23).

De schuld van hem, die de vrijheid misbruikt, wordt door drie zaken zeer vergroot: 1) de zwakke, die als zodanig met bijzondere verschoning moet worden behandeld, die men niets moet opdringen wat boven zijn krachten gaat; 2) de broeder, die door zo'n nauwe band met u verbonden, van u ondersteuning kon verwachten in plaats van verleiding ten verderve; 3) wat de schuld het zwaarste maakt, zo iemand, om wiens wil Christus gestorven is, zodat door u het doel van de verlossende dood van de Heere aan hem wordt verijdeld.

Met deze sterkste proef van verloochening en zelfoffering staat de vleselijke zelfzucht over die adiaphora (vs. 8) in even sterke tegenspraak, als het zo lichtzinnig aangebrachte onheil met de zaligheid, die Christus tot zo'n dure prijs heeft verworven.

Voor wie het omkomen van een broeder, voor wie men toch volgens de Geest en het voorbeeld van Christus eer het leven moest laten, laat staan in zo'n zaak hem moest sparen, gering is, die is zeker in gevaar ook zelf om te komen.

Door de stem van zijn geweten te smoren en misschien ten slotte afvallig en heidens te worden: moet dit het gevolg zijn van uw kennis, uw in uw waan zo hoge verlichting? (VAN DER PALM).

Deze woorden behelzen een verzwaring van de zonde, waaraan de zodanige zich schuldig maken, die door hun voorbeeld de middelen zijn, waardoor zwakke gemoederen verstrikt

worden en die hen doen struikelen en vallen, ja zelfs in zekere zin verloren gaan. Het was geen geringe belediging, die zulke zwakken aangedaan werd, maar zelfs hem te doen verloren gaan en dit wordt niet gezegd van enig persoon in het algemeen, maar van een broeder, aan wie de sterkte genegenheid en de grootste achting behoort getoond te worden en wel van een zwakke broeder, voor wie te groter zorg behoorde gedragen te worden en daarom was het een bewijs van wreedheid zo een te beledigen en dat niet onwetend, zoals niet kon voorgewend worden, maar door uw kennis, niet door het juiste gebruik, maar door het misbruik daarvan. Zij, die kennis hadden, behoorden beter te weten en die te gebruiken tot stichting en niet tot neder werping van hun mede-Christenen en dit alles geschiedt in een onverschillige zaak, die wel mocht nagelaten worden en waarin te doen geen noodzakelijkheid was. Maar hetgeen de zaak het allermeest verzwaarde was, dat deze belediging zo iemand betrof, voor wie Christus gestorven was, die Hij in zulke waarde hield, dat Hij hem kocht en verloste voor de prijs van Zijn eigen bloed en nochtans achtte deze, waarvan de apostel spreekt, de zodanige zo gering, dat hij zijn heil en welstand door zulke beuzelachtige dingen in de waagschaal stelde. Sommigen willen hier uit de leer van de algemene genade en verlossing besluiten dat Christus voor alle mensen, zelfs voor die verloren gaan, gestorven is. Maar men heeft op te merken, dat de woorden vraagsgewijs neergesteld zijn en geen wezenlijke feitelijke zaak, zelfs verondersteld zijnde, dat ze konden verstaan worden van het eeuwig verderf, stellen en vervatten en op zijn allermeest insluiten het gevaar en de mogelijkheid daarvan door de gegeven ergernissen, als zij niet door de kracht en genade van God door Christus, die voor hen gestorven is en dus niet toelaten zal, dat zij verloren gaan, bewaard werden; maar dit, dat zij niet verloren gaan, is niet te danken aan hen, die de steen des aanstoots leggen en dus zoveel in hen is, de zodanige in deze zin doen verloren gaan. Wijders, dit verloren gaan van deze zwakke broeder moet verstaan worden van zijn vrede en vertroosting en wordt verklaard door zijn geweten te "bevlekken" (vs. 7), door hem te kwetsen (vs. 12) en hem te ergeren (vs. 13), door een onvoorzichtig gebruik van de Christelijke vrijheid en hen, die meerdere kennis hadden en door mee deel te nemen in een afgodstempel in het voedsel, die de afgoden geofferd werden en niet van zijn eeuwige verdoemenis in de hel, die nooit in de gedachte van de apostel kon komen, dat zij hier door zouden kunnen teweeg gebracht worden, zoals blijkt uit vs. 8 en dus is hier geen bewijs voor Christus sterven voor hen, die eeuwig verloren gaan. Zij, voor wie Christus gestorven is, heeft Hij door Zijn dood zulke zegeningen bezorgd en teweeg gebracht, namelijk een rechtvaardig makende gerechtigheid, vergeving van zonde, vrede met God, verzoening met Hem en eeuwige zaligheid, die hen voor eeuwig zullen bewaren van in zulke zin verloren te gaan.

Maar jullie, zo, zoals zo-even een bijzonder sterk geval is genoemd, tegen de broeders zondigend en hun zwak geweten met een diepe wond, die, als God het niet verhoedde, tot de geestelijke dood zou leiden, kwetsend, zondigt tegenChristus. U zou hen weer ten gronde richten, die Hij van het verderf heeft gered en tot de zaligheid geleid (MATTHEUS. 18: 6).

a) Daarom, als het voedsel, dat ik neem, al is het ook gewoon voedsel, dat met het afgodenoffer volstrekt niet samenhangt, mijn broeder ergert, dan zal ik in eeuwigheid, in mijn gehele leven, geen vlees eten, opdat ik mijn broeder niet erger en mij daardoor niet tegen Christus bezondig (Rom. 14: 21).

2 Kor. 11: 29.

Niet alleen het eten van afgodenoffer, maar van elk vleesvoedsel, wilde Paulus vermijden, als die zijn broeder ergerde en liever wilde hij nooit vlees eten, dan door ergerlijk voedsel zijn broeder tot ergernis worden. Iets zo onverschilligs, zo nietigs als voedsel en drank, is voor

hem belangrijk en grijpt in zijn staat als Christen in, omdat hij bij alle middenzaken vraagt of zij tot nut zijn. In deze zin vat hij de inhoud van het gehele hoofdstuk samen en terwijl hij uitspreekt hoe hij zelf zijn vrijheid houdt onder de teugel van de stichtende liefde, lokt hij zijn broeder, om hem na te volgen en de liefde aan te nemen, die boven voedsel verheven is.

Er zijn in de wereld vele ergernissen, die men willekeurig noemt, soms wel ten aanzien van zaken, die anderen naar hun licht en geweten ten plicht geworden zijn; in deze is men wel verplicht ergernis te geven; omdat de ergernis geheel van alle grond ontbloot is, maar de meeste ergernissen worden meer opzettelijk gegeven, wanneer er geen verplichting of noodzaak naar enig bedrijf bestaat en de zaak evengoed kon worden nagelaten als bedreven, wanneer men daardoor zich het voorkomen tracht te geven van hogere verlichting boven anderen en zich niet ontziet ware kinderen van God tot ergernis en droefheid te verstrekken, hun inzichten aan bekrompenheid toeschrijvend, waarboven men zich mag verheffen en waarvan zij langs die weg genezen zullen worden. Zo’n handelwijze spruit doorgaans voort uit de opgeblazenheid van een kennis, die het kenmerk van vleselijk draagt en niet van de Heere is, zij gaat gepaard met onverschilligheid en liefdeloosheid jegens andere belijders en vooral jegens tedere gemoedelijke Christenen en levert een bewijs op van geesteloos en inderdaad onverlicht bestaan. Zij, die waarlijk van de Heere door de verlichtende invloed van de Heilige Geest in waarheid geleerd zijn, die God en de Verlosser in waarheid liefhebben en dienen en die in reine liefde voor de broeders en zusters leven; zullen zich daaraan in geen deel wensen schuldig te maken, zoals apostel Paulus zich daarom zo sterk uitdrukt, dat hij veel liever in de eeuwigheid geen vlees at, dan zijn broeder ergeren, opdat wij en anderen daarin zijn navolgers zijn zouden. Hoeveel is hier dan ook voor ons zowel als voor de Corinthische Christenen te leren aangaande het onderscheid tussen een zogenaamde verlichte menselijke wetenschap, ook inzake de godsdienst betreffende en een geestelijke kennis, die men, bij het onderzoek van het woord, meer onmiddellijk van God ontvangt; aangaande het verschil tussen het kennen en beoefenen van de waarheid, alsmede hoe snel zich het gemis van geheiligde liefde voor God en de naaste bij ons kenbaar maakt.

HOOFDSTUK 9

HOE DE APOSTEL BIJ HET UITOEFENEN VAN ZIJN AMBT VAN DE CHRISTELIJKE VRIJHEID GEBRUIK MAAKT

Vs. 1-23. Wat Paulus in Hoofdstuk 8: 13 als persoonlijke grondstelling en voornemen met weinige woorden heeft uitgesproken, werkt hij nu nader uit. Hij wijst aan hoe hij uit liefde tot de Heere en de broeders inderdaad zelfverloochening beoefend heeft, hoe hij om het Evangelie en om zielen te winnen van zijn recht en zijn vrijheid afstand had gedaan. De vrijheid of het recht, waarvan hier sprake is, bestond daarin, dat, als hij een vrouw op zijn zendingsreizen had mee willen omvoeren, hij die door de gemeente had kunnen laten onderhouden. Hij had echter niet alleen geen vrouw genomen (Hoofdstuk 7: 2) maar had zelfs afstand gedaan van het onderhouden van hemzelf, ja, schikte zich zelfs in zijn apostolische ambtsbediening naar alle behoeften.

Ben ik niet een apostel? Ben ik niet vrij? (volgens betere lezing van de grondtekst moeten deze beide vragen worden vertaald: Ben ik niet vrij? Ben ik niet een apostel?) a) Heb ik niet, zoals dat behoort tot het eigenaardige vaneen apostel, als ooggetuige van de opgestane Heer (Hand. 1: 22; 2: 32; 3: 15; 10: 40 v., Jezus Christus, onze Heere, op de weg naar Damascus (Hoofdstuk 15: 8. Hand. 9: 3 vv. ; 22: 14 v. ; 26: 16 gezien? Zijn jullie, wanneer u vraagt, waardoor ik mij betoond heb een waarachtig apostel te zijn, niet mijn werk in de Heere, wat aangaat uw Christen-zijn? (Hoofdstuk 4: 15).

Hand. 23: 11. 1 Kor. 15: 8. 2 Kor. 12: 2.

Alleen uit de mening, dat Paulus nu overging tot iets geheel anders, kon de lezing van de grondtekst ontstaan, zoals die in de gewone vertalingen gevolgd is. Het "ben ik niet vrij? " dat zich onmiddellijk aan de voorafgaande gedachte aansluit, moet voorafgaan en de zin van deze woorden moet nu aldus worden opgevat: "of zou ik, die zo’n zelfverloochenend gedrag, als in Hoofdstuk 8: 13 is te kennen gegeven, in acht neem, misschien niet vrij zijn, zodat ik zo moest doen en geen vlees mocht aanraken? " Het oog op zijn tegenstanders, die hem alle apostolische macht betwistten, brengt hem nu dadelijk de hoofdgedachte voor de aandacht: "ben ik wel een waar apostel? heb ik misschien de Heere niet gezien? " en om in de vraag dadelijk de weerlegging te geven, voegt hij erbij, wat zelfs de vijanden niet bevestigend konden beantwoorden: "bent u niet mijn werk in de Heere? Heb ik misschien de gemeente te Corinthiërs niet gesticht? "

Als ik voor anderen geen apostel ben, zoals ik dat ook niet ben voor degenen, die uit de besnijdenis zijn (Hand. 22: 17 vv. Gal. 2: 7 vv. Rom. 11: 13), nochtans ben ik het voor jullie, die een gemeente uit de heidenen bent; want het zegel van mijn apostelschap, het onbedrieglijk en onweersprekelijk bewijs dat het apostelschap in zijn gansen omvang en in zijn volle kracht mij toekomt, zijn jullie in de Heere, of in uw Christelijke staat (2 Kor. 3: 1 vv.).

Wanneer hij, deze Paulus, die tot aan zijn roeping buiten de reeds aanwezige Christelijke gemeente had gestaan, alleen gehoord had van de Heere, dan had hij het Evangelie van anderen overgenomen en kon hij geen apostel zijn zoals de twaalf. Nu kan hij zich echter voor zijn apostelschap daarop beroepen, zoals hij ook in vs. 1 doet, dat hij de Heere had gezien met dat doel, dat hij van Hem zou getuigen. Omdat de Heere de verhoogde was en deze hem daartoe was verschenen, was hij dus gelijk gesteld met degenen, die Jezus, toen Hij op aarde

was, in het bijzonder en met name tot Zijn getuigen had verordend. Dat hij de Heere gezien heeft, dat weten de lezers alleen door hemzelf, maar dat zij in de Heere, d. i. ten opzichte van hetgeen hen Christen doet zijn, zijn werk zijn, kunnen zij zelf betuigen; want, zegt hij, als ik voor anderen geen apostel ben, dan ben ik het toch in elk geval voor u. Men vat dit gewoonlijk op in de zin van gezag, dat hij bij anderen en bij hen heeft; maar de apostel erkent dat hij werkelijk tot anderen niet in die verhouding staat, die hij tegenover zijn lezers zich toeëigend en met het oog op de onderscheiding tussen een apostelschap onder de besnijdenis en onder de heidenen, of aan de voorhuid (Gal. 2: 8), kan ons dit niet verwonderen. De Joodse Christenen waren hem in elk geval erkenning van zijn apostelschap verschuldigd, maar als zij zeiden dat hij hun apostel niet was, dan moest hij dit erkennen. Daarentegen waren de gemeenten uit de heidenen, die hij gesticht had en dus in de eerste plaats die van Corinthiërs, in hun eigenschap als Christelijke gemeenten, een feitelijk bewijs, of, zoals hij het uitdrukt, het zegel van zijn apostelschap.

Mijn verantwoording aan degenen, die onderzoek over mij doen, die mijn apostelschap in twijfel trekken, is deze, die ik zo-even heb uit gesproken. Ik verwijs ze van mij naar de door mij gestichte gemeenten en laat, in plaats van voor mijzelf te spreken, het feit van haar bestaan voor mij spreken.

Hebben wij, ik en de medeapostel, die ik straks (vs. 6. Hand. 14: 4, 14) zal noemen, niet op grond van Christus’ woord in Luk. 10: 7 v. macht om te eten en te drinken op kosten van de gemeenten, in wier dienst wij arbeidden?

1 Kor. 9: 14. 1 Thessalonicenzen. 2: 6. 2 Thessalonicenzen. 3: 9.

Hebben wij niet macht om een vrouw, die een zuster is in Christus, eveneens op kosten van de gemeenten met ons op onze ambtsreizen om te leiden, zoals ook de andere apostelen zich metterdaad van zo’n bevoegdheid bedienen en zoals ik u meerdere voorbeelden kan aanhalen, de broeders van de Heere, Simon van Kana en Judas Lebbeüs ("Uit 10: 4" en "Ac 15: 31 en Cefas te Babylon (1 Petrus 5: 13), die sinds MATTHEUS. 8: 14 gehuwd is?

Of hebben alleen ik en Barnabas, die oorspronkelijk met mij voor de zending onder de heidenen bestemd was Ac 13: 3 geen macht van niet te werken, van in plaats zelf de kost te verdienen ons te laten bezoldigen? Is die macht en dat recht verloren, omdat wij van het begin van onze werkzaamheid er geen gebruik van hebben gemaakt en ik, sinds ik afgescheiden van Barnabas’ werk, mij nog steeds niet door de gemeente laat onderhouden, maar zelf werk (Hand. 20: 33 vv.).

Het vers toont niet alleen aan dat de overige apostelen (alhoewel niet alle, want dit volgt niet met noodzakelijkheid, dan toch voor een deel, met name Petrus en de broeders van de Heere) gehuwd waren, maar dat zij zich ook door hun vrouwen op hun reizen lieten vergezellen en voor deze, evenals voor zich zelf, het onderhoud van de gemeenten aannamen. Dat deze vrouwen "zusters" waren (het woord in dezelfde zin gebruikt als het woord "broeder" in Hoofdstuk 8: 11 vv., dat zoveel als "gelovige Christinnen" betekent), ligt in de aard van de zaak. Hier te denken aan dienende vrouwen, zoals die de Heere vergezelden op Zijn wegen (Luk. 8: 2 v.) is een verklaring van de Roomse kerk, die zich in verlegenheid bevindt tegenover de natuurlijke betekenis van de woorden (niet: een vrouw als zuster, maar: een zuster als vrouw). De vertaling: "een vrouwelijke zuster, een zuster, die een vrouw is", houdt toch in, wat men de apostel moeilijk kan laten zeggen.

Met de apostolische wijsheid, die de ergernis vermijdt, zou de gewoonte om zulke reisgezellinnen met zich rond te voeren, niet zijn overeengekomen. De vergelijking met de Heere is onjuist; ook doet de uitdrukking "omleiden", vooral in verband met het vorige vers, niet denken aan een gezellin die voor het levensonderhoud zorgt, zoals de vriendinnen van Jezus, maar aan een, voor wier onderhoud worden moet gezorgd.

Dat Paulus de broeders van de Heere en Cefas in het bijzonder onder de apostelen noemt, kan alleen daarin zijn reden hebben, dat zij bijzonder genoten, de eersten omdat zij broeders van de Heere waren en Cefas om de voorrang, hem door de Heere geschonken.

Paulus noemt Barnabas waarschijnlijk om de apostelen van de heidenen te stellen tegenover de apostelen van de besnijdenis en aan te tonen dat de eersten niet minder recht hadden dan de laatsten om hun onderhoud van de gemeenten te begeren. Uit deze plaats kan niet het besluit worden getrokken dat Barnabas nog werkte in de zending onder de heidenen; de vermelding geschiedt alleen op grond van de gemeenschappelijke roeping in Hand. 13: 2.

Het noemen van Barnabas heeft wel plaats uit dankbare erkentelijkheid jegens de man, die hem in zijn apostolische arbeid heeft ingeleid (Hand. 11: 25 v.) en hem met zijn eigen voorbeeld had getoond, waarin bijzondere zin de predikers van het Evangelie het woord van de Heere Jezus mogen ondervinden (Hand. 20: 35): Het is zaliger te geven dan te ontvangen.

Wie a) dient ooit in de krijg op eigen bezoldiging? Wie b) plant als gehuurd arbeider een wijngaard en eet niet van zijn vrucht? of c) wie weidt een kudde en eet niet van de melk van de kudde?

2 Kor. 10: 4. b) 1 Kor. 3: 6, 7, 8. c) Joh. 21: 15. 1 Petrus 5: 2.

Hier volgt het bewijs van recht op onderhoud door de gemeenten en wel in de eerste plaats door verwijzing op arbeid in enig beroep. Overeenkomstig het volle effect van de voorgaande plaatsen en de begeerde sterkte en bondigheid van bewijs, geeft Paulus dat in schone overvloed in de drie treffendste overeenkomsten, die, elk op zichzelf, treffende en geliefde beelden zijn van het leraarsambt. De moeilijkheden en gevaren, de zware tegenstand van de wereld, die moet worden overwonnen, wordt uitgedrukt door het beeld van de krijg (vgl. 2 Tim. 2: 4) (dat krijgslieden zichzelf bekostigden, kwam alleen bij uitzondering voor: 1 Sam. 17 v. en "Jud 20: 10"; de apostel heeft hier de regel voor ogen). Het tweede beeld van de planter of wijngaardenier is nog duidelijker (Hoofdstuk 3: 6. Matth. 20: 1 vv.); het meest overeenkomend is het beeld van de herder.

Nog heden bestaat in het Oosten het loon van de herders in een gedeelte van de melk.

Spreek ik dit, wat ik vs. 7 met aanwending van maatschappelijke analogieën over dat apostolisch recht (vs. 4-6) gezegd heb, naar de mens, alleen op grond van een door mensen ingestelde gewoonte (Gal. 3: 15)? Of zegt ook de wet dat niet, zodat het een goddelijke bevestiging heeft?

Zeker; want in de wet van Mozes is geschreven (Deut. 25: 4 vgl. 1 Tim. 5: 17): "U zult een dorsende os niet muilbanden", zorgt ook God, als Hij zo’n bepaling in Zijn wet heeft gemaakt, voor de ossen, als wilde Hij voor deze uitsluitend of voornamelijk een bepaling maken?

Deze wet, die geheel in strijd is met de gewoonten van de meeste oude volkeren, moest de mens en de dieren dankbaarheid leren. De os, die het zwaarste werk voor de mens verricht, voor hem het koren dorsend, moest niet met een muilband worden verhinderd iets te eten van het graan, dat hij dorst. Betrof nu deze wet weliswaar in de eerste plaats de os, haar eigenlijk doel reikte verder en haar hoofdoogmerk was om dankbaarheid te verwekken jegens degenen wier zware arbeid ons ten goede komt. Soortgelijke wetten leze men: Deut. 22: 10; Lev. 22:
Deut. 22: 6. Van al deze geboden geldt hetzelfde, wat de apostel hier zegt: de dieren zijn daarbij bijzaak: liefde, goedertierenheid, menselijkheid, dankbaarheid, dat alles is het eigenlijk doel. (V.).

Of zegt Hij dat geheel omwille van ons, die in het leraarsambt zijn (vs. 11)? Want omwille van ons is dat geschreven. Het is inderdaad zo, dat dit woord hoofdzakelijk op ons betrekking heeft en een bepaalde grondstelling wil aangeven, omdat die ploegt op hoop moet ploegen, dat zijn arbeid hemzelf voordeel zal aanbrengen en die op hoop dorst, moet zijn hoop deelachtig worden, doordat hij ook een aandeel van het gedorste verkrijgt.

In vs. 7 ontleende de apostel uit drieërlei gebied van het natuurlijke leven feiten, die op dat gebied van het geestelijke leven, waarover hier sprake is, toegepast, ten bewijze dienen, hoe billijk het is dat hij, die in de krijgsdienst van de Heere Jezus staat, een heilige wijnberg plant, een kudde van mensen met het woord van God weidt, daarvoor bezoldiging verkrijgt, van zijn werk winst krijgt, zijn onderhoud er van neemt. Dit, zo gaat hij in vs. 8 voort, moet men niet zo opvatten alsof hij het alleen zei naar het verstand, dat een mens uit zichzelf heeft, want hij kan in vs. 9 zich daartoe op de geopenbaarde wet beroepen, die verbiedt de os, als hij dorst of de dorsslede trekt, een muilband aan te leggen. Mogelijke bedenkingen hoe dit woord van de wet hier toepasselijk zou zijn, beantwoordt hij vervolgens met een tweede vraag, waaraan in het tweede deel in vs. 10 een bevestigende zin is gevoegd in de vorm van een nadere verklaring van de vraag. Het was wel waard voor de gedachte, die de apostel daarop verder ontwikkelt, een woord van de Schrift aan te halen, zodat zij blijkt door God zelf bevestigd te zijn, omdat men anders onder voorwendsel dat men het goede moest doen zonder er loon voor te begeren, zich had kunnen onttrekken aan de plicht jegens hem, die dat doet.

Het is opmerkelijk dat Paulus de aanspraak van de leraars op het onderhoud uit de gemeente met dezelfde woorden als hier in de eerste brief aan Timotheüs bevestigt Ac 19: 20.

a) Als wij, ik en zij, die met mij hetzelfde dienstwerk verrichten, voor jullie het geestelijke gezaaid hebben, door onze evangelieprediking een vruchtbaar zaad in de akker van uw harten uitstrooien, is het een grote zaak als wij, in hetgeen tot levensonderhoud dient het uwe, dat lichamelijk is, maaien? Of heeft u niet bij die wederzijdse verhouding de meeste winst?

Rom. 15: 27. Gal. 6: 6.

Als anderen, die na mij en mijn metgezel in Hand. 18: 1-18 tot u als leraars zijn gekomen (Hoofdstuk 3: 10 vv.), deze macht over u deelachtig zijn, dat zij hun onderhoud van u verkrijgen, waarom niet veel meer wij, ik de apostel, die het fundament bij u gelegdheb, met mijn toenmalige reisgenoot (2 Kor. 1: 19)? Maar wij hebben deze macht niet gebruikt, wij verdragen het alles, omdat wij door ons zelfonderhoud, zoals wij dat verkrijgen (Hand. 18: 3;
34), veel moeite en werk, veel ontbering en ongemak op ons nemen (Hoofdstuk 4: 11 v. 2 Kor. 11: 27. v.). Wij doen dit opdat wij niet enige verhindering geven aan het Evangelie van Christus.

Zo'n verhindering had op verschillende wijzen kunnen ontstaan, wanneer de apostel zijn recht had willen laten gelden, reeds doordat het mogelijk was dat men de apostel van eigenbelang verdacht (2 Kor. 11: 7 vv.). In elk geval was de hooghartigheid, waarmee hij van elk tijdelijk genot als vrucht van zijn werk afstand deed, geheel erop berekend om het reine van zijn streven te openbaren en zijn dienst sterk te bevorderen.

Hij, die liefde heeft voor het Evangelie, die er belang in stelt om zijn geregelde voortgang te bevorderen, moet alles kunnen laten varen. O, zorg dat er onder de stand van leraars nog altijd zulken blijven, die niet naar goede dingen zoeken (Jer. 17: 16), maar die het Evangelie van de vrede in de kracht van God verkondigen!

De dienaars van Christus moeten ook in stoffelijke zin op hoop werken (vs. 10), niet op rekening. Die om zeker te zijn, voor verrichte arbeid loon neemt, doet niet wat hij volgens dit woord moet doen.

Weet u niet uit de Mozaïsche wet (Num. 18: 8 vv. Deut. 18: 1 vv.) dat degenen, die de heilige dingen bedienen, wier arbeid is de waarneming van het heiligdom, of van de godsdienst, namelijk de Oud-Testamentische priesters, van het heilige eten en diesteeds bij het altaar zijn, met het altaar delen, ook hun aandeel hebben aan het altaar, hun deel hebben van de offeranden, die daarop worden gebracht?

a) Zo heeft ook de Heere Jezus in de woorden Matth. 10: 10 en Luk. 10: 7 verordend aan degenen, die het Evangelie verkondigen, dat zij van het Evangelie leven (1 Tim. 5: 18).

Lev. 19: 13. Deut. 24: 14; 25: 4.

Na de voorlopige verklaring over zijn afstaan van dat recht, die hij in vs. 12 heeft gegeven, geeft Paulus hier nog een bewijs er voor uit de analogie van de Joodse priesters. Overeenkomstig de bepalingen, voor hen in de wet van het Oude Testament gegeven, is het gebod van Christus in het Nieuwe Testament. De omschrijving van de priesters naar hun werk in vs. 13 dient voor de gelijkmatigheid van de voorstelling met vs. 14; de dubbele omschrijving maakt de analogie met de Christelijke leraars voor het doel van de rede des te duidelijker en krachtiger. Het heilige, waaraan zij werken, is het Evangelie (Rom. 15: 16) en het offer, dat zij aanbieden, is het geloof van de door hen bekeerden (Fil. 2: 17) en zo de laatsten zelf.

Evenals zij, die aan de zaken van het heiligdom werken, ook het levensonderhoud van het heiligdom hebben en zij, die het altaar bedienen, met het altaar delen, van hetgeen op het altaar komt hun aandeel krijgen, zo moet ook de boodschap van de zaligheid levensonderhoud geven aan hen, die haar verkondigen; en die door gehoorzaamheid daaraan Gods eigendom wordt, moet ook aan hem, door wiens dienst zij hem is bekend geworden, van het zijne geven wat hij nodig heeft.

Maar ik heb geen van deze dingen, die volgens de zo-even genoemde zowel Oud- als Nieuw-Testamentische regeling (vs. 13 v.) een dienaar van het Evangelie rechtens toekomen, gebruikt, zodat ik mij voedsel, kleding, geld enz. zou hebben laten brengen (Hand. 20: 33). En ik heb dit ook niet geschreven met een bedoeling voor de toekomst, opdat het zo aan mij gebeuren zou; ik heb het niet gezegd als een aanmaning om mij in het vervolg dat alles te schenken; want het was voor mij beter te sterven, dan dat iemand mijn roem, dat ik het Evangelie predik zonder loon, zonder er ook maar een stuk brood voorte ontvangen (vs. 18),

ijdel zou maken. Ik wil niet dat iemand er mij ooit toe zou brengen voortaan een andere wijze dan tot hiertoe te volgen en mij voortaan door de gemeenten zou laten onderhouden.

De apostel schrijft hier in de eerste persoon enkelvoud (vgl. vs. 4 vv. en 11 vv.), omdat hij reeds van plan was om over de zin en de bedoeling van zijn uiteenzetting op een manier te spreken, dat het misverstand voorkomen werd, alsof hij erop doelde dat men hem voortaan zou geven wat hij tot hiertoe niet had begeerd. Daardoor verkrijgt zijn uiteenzetting een wending, waarbij alleen zijn persoon genoemd wordt.

Het grootste tijdelijke verlies achtte hij minder dan het verlies van zijn roem, die hij voor de eeuwigheid wilde hebben. Moest hij een van beide kiezen, te sterven met de roem van een prediker van het Evangelie, die van zijn vrijheid en macht om de zaak en eer van de Heere afstand had gedaan, of te leven voor de prijs, dat die roem teniet werd gedaan, dan zou hij betuigen: ik wil liever sterven, want ik vrees dat zonder mijn roem ik de vrucht niet zou hebben, waarom ik alleen begeer te leven (Fil. 1: 22). Met zijn roem prees Paulus God en offerde hij Hem dank voor Zijn onuitsprekelijke genade, waarin Hij, de laatstgeborene, ja de vervolger tot apostel had geroepen. Daarom hield hij er niet voor, dat zijn roem de andere apostelen verduisterde, de manier van zijn roeping plaatste hem in andere verhouding tot het apostolisch ambt dan de twaalf, zodat hij zichzelf als ondankbaarheid zou hebben toegerekend wat bij zijn ambtgenoten gebruik maken was van het recht aan hun ambt verbonden.

Want als ik het Evangelie verkondig, het is voor mij geen roem, zoals anderen menen daardoor een oorzaak van roem te hebben, die dat werk uit eigen beweging en gewillig (vs. doen; ik mag er niet op roemen, a) want de nood is mij opgelegd. Bij mij is er geen sprake vaneen vrijwillig op mij nemen van het predikambt, maar alleen van een gedwongen inleiden van de kant van de Heere (Jer. 20: 7). En wee mij, als Ik het Evangelie niet verkondig, wat een zwaar oordeel zou ik daardoor op mij laden!

Rom. 1: 14.

Want als ik dat gewillig doe uit eigen beweging, zonder een noodzakelijkheid, zoals de Heere die op mij heeft gelegd, toen Hij mij midden op de weg van mijn moordlustig vervolgen tot apostel heeft geroepen (Hoofdstuk 15: 9) dan heb ik loon. Dat is ook het geval bij de andere apostelen, die uit het tolhuis of van de vissersboot zijn geroepen en uit eigen beweging de roepstem gevolgd zijn, volgens het woord in Matth. 19: 28 v. Maar als ik het onwillig doe, niet uit vrije beweging, maar gedwongen en verplicht door een roeping, die ik niet kon afslaan, zonder mij grotelijks te bezondigen en dit is bij mij het geval in tegenstelling tot de andere apostelen, de uitdeling van het woord, de bediening van het ambt is mij evenwel toebetrouwd, zonder dat ik enige aanspraak op enig loon zou kunnen maken (Luk. 17: 7 vv.).

Welk loon heb ik dan? Geen ander dan er ligt in de vreugde van het aanbieden van een dankoffer. Namelijk dat ik, het Evangelie verkondigend, afstand doe van alles wat een apostel toekomt en het Evangelie van Christus kosteloosstel, om mijn macht in het Evangelie niet te misbruiken (liever "verbruiken" (Hoofdstuk 7: 31). Een gebruiken van dat, waarop anderen hun dienst in het Evangelie het volle recht geeft, zou bij mijn eigenaardige verhouding tot het heilig ambt voor mij een verbruiken, een ongeoorloofd gebruik maken van het laatste zijn; ik moet integendeel handelen naar het woord in Luk. 7: 47

Deze verzen verklaren de persoonlijke verhouding van de apostel tot zijn ambt. Die is niet de gewone, die bij anderen bestaat, maar een bijzondere, een aan hem eigenaardige. De andere

apostelen, door de Heere geroepen onder omstandigheden, die aan hen de keuze lieten, of zij Hem wilden volgen of niet, hebben door het vrijwillig op zich nemen van hun dienst aanspraak op de beloning, door de Heere aan deze dienst beloofd. Ik, zo wil Paulus zeggen, sta niet zoals zij. Mijn roeping was van die aard, dat ik, zonder doodzonde, mij daaraan niet zou hebben kunnen onttrekken. Wil ik dus bij mijn ambtsbediening niet geheel nutteloos blijven, dan moet ik iets doen waartoe de anderen niet verplicht zijn, namelijk het Evangelie prediken zonder beloning. Men zou zeer verkeerd te werk gaan en het teder gemoed van de apostel slecht begrijpen, als men op grond van deze uiteenzetting hem wilde toedichten dat hij door een poort van "overvloedige verdiensten" zich een voorrang zocht. Juist het tegendeel volgt uit onze plaats; wat anderen als een soort van overvloedige verdienste had kunnen voorkomen, stelt hij juist voor als een zaak, waartoe de genade, nog op het laatste uur aan hem geschonken, verplichtte. Wij merken in deze verklaring dezelfde ootmoed op en dezelfde aanklacht van zichzelf als in Hoofdstuk 15: 8 v. Efez. 3: 8. 1 Tim. 1: 15 v. Paulus stelt zich, wat de zedelijke waardering van zijn persoonlijke verhouding tot zijn verheven ambt aangaat, niet met de andere apostelen gelijk; daarom acht hij zich verplicht te doen wat deze niet verplicht waren, om daardoor de ernst en de diepte van zijn dankbaarheid voor de hem zo onverdiend ten deel geworden zaligheid en bediening bij het waarnemen van de laatste levenslang te bewijzen. Het woord in Matth. 10: 8 : "u heeft het om niet ontvangen, geef het om niet", heeft voor hem nog een geheel andere betekenis dan voor zijn ambtgenoten en dit betuigt hij door afstand te doen van het recht, dat zijn ambt hem geeft en waarvan hier sprake is.

Volgens dat woord gedraag ik mij ook in al het overige als apostel, afziende van elke aanspraak op levensonderhoud van de kant van de gemeente. Want omdat ik als de apostel van de Heere, die aan Hem, de Heere alleen verantwoordelijk ben (Gal. 2: 6), van allen vrij was, heb ik mijzelf allen dienstbaar gemaakt, mij naar ieders behoeftein dienende zelfverloochening geschikt, opdat ik er niet maar enkelen, maar meer zou winnen voor Christus en Zijn rijk door hun bekering.

Deze afdeling staat met de voorgaande in verband door de gedachte dat het zijn regel is om van zijn recht geen gebruik te maken, alleen te geven en niet te nemen, zo ook zichzelf aan anderen over te geven, in plaats van die van zich afhankelijk te maken. Dit breidt hij nu nader uit en wel altijd met voorstelling van het doel van zijn handelwijze. Ten eerste (vs. 19) zegt hij in het algemeen, hoe hij met dat doel van zijn onafhankelijkheid afstand heeft gedaan en zich, omdat hij als apostel van geen mens afhing, evenwel afhankelijk van allen gemaakt heeft, zich naar hun gewoonten, vooroordelen enz. gericht heeft, zich dus uit de grootheid van apostolische macht tot de geringheid van een slaaf vernederd heeft.

Het "ik heb mijzelf aan allen dienstbaar gemaakt" staat treffend tegenover de vleselijke, Griekse vrijheidszin, die zich met de idee en het genot van de Christelijke vrijheid vermengde en zich ten onrechte met deze voedde.

Ieder, die voor anderen nuttig wil zijn, moet leren zich voor anderen tot een knecht te maken. Ook reeds voor het verstandig bestuur van zijn huis, laat staan van de gemeente van Christus, is het nodig dat de heer des huizes aller dienaar kan zijn. Als heer moet men wijsheid hebben alles goed in te richten, de orde te houden, als dienaar meer het welzijn van de ondergeschikten dan eigen gezag zoeken, zich naar anderen vrijwillig schikken, al wat zou kunnen ergeren vermijden. Wat men zonder gewetensbezwaar ten nutte van anderen kan doen, moet men graag doen en daarbij niet altijd op eigen vrijheid zien, of men het wel

verschuldigd is, maar zich door de wet van Christus gedrongen overgeven, om als dienaar de lasten van anderen te dragen.

En ik ben voor de Joden geworden als een Jood, ik heb Joodse gebruiken, dracht, kunst en wetenschap gevolgd, mij ook van de Joodse leervorm bediend (Hand. 16: 20; 21: 40 vv. ; 13: 15 vv., opdat ik de Joden winnen zou. Degenen die onder de wet zijn, die Joden, waarvan ik sprak, niet alleen wat hun nationale, maar ook wat hun godsdienstige eigenaardigheid aangaat, ben ik geworden als onder de wet zijnde, hoewel ik toch als Christen niet meer daaronder sta (Gal. 2: 19). Ik heb mij aan de ceremoniën van de wet onderworpen (Hand. 18:
21: 23 vv.) opdat ik degenen, die onder de wet zijn, winnen zou.

a) Voor degenen, die zonder de wet zijn, de heidenen (Rom. 2: 12) ben ik geworden als zonder de wet zijnde, zodat ik bij voorkomende gevallen Joodse gewoonten, als bijvoorbeeld wat het gebruik van voedsel aangaat, heb nagelaten of mij van de Griekse wijze van voordracht heb bediend (Hand. 17: 22 vv.) (Voor God nochtans niet zonder de wet, maar voor Christus onder de wet, onderde wet, die Christus gesteld heeft, zodat ik hier alleen de ceremoniële wet bedoel), opdat ik degenen, die zonder de wet zijn, winnen zou.

Gal. 2: 3.

a) Ik ben voor de zwakken in de Christelijke gemeenten (Hoofdstuk 8: 7 vv. Rom. 14: 1;
1. 1 Thess. 5: 14. geworden als een zwakke, opdat ik de zwakken winnen zou en hen zou doen winnen in juiste kennis en in voor God welgevallige wandel. Voor allen, met wie ik te doen had, ben ik naar hun bijzondere toestand alles geworden, zodat ik mij gevoegd heb naar de meest onderscheiden omstandigheden, opdat ik immers enigen behouden zou.

1 Kor. 10: 33. Gal. 6: 1.

Paulus vertrouwt van de bekendheid, die zijn lezers over zijn karakter hebben, dat zij vanzelf zullen begrijpen dat hij in deze gehele voorstelling van zijn zich schikken geen onchristelijke accommodatie of zucht om mensen te behagen zullen zien, maar de praktische wijsheid van de ware Christelijke liefde en zelfverloochening in het leraarsambt (vgl. ook Gal. 1: 10; 2: 3-5). Deze praktische wijsheid moet temeer beschouwd worden als vrucht van de ervaring onder de leiding van de Geest, hoe vuriger en beslister zijn temperament was en wie kan nagaan, hoeveel hij op deze weg heeft teweeg gebracht?

De vrome kan zich op verschillende wijzen voordoen; want niets is menigvuldiger dan de middelen en wegen van de goddelijke wijsheid en genade, om haar bedoelingen te volvoeren. Er is echter een groot onderscheid tussen het geoorloofde zich schikken van de Christen en de sluipwegen van de wereldwijzen.

Het grote doel van Paulus was niet slechts te onderwijzen, te verbeteren, maar ook te behouden. Alles wat hieraan te kort schoot zou hem hebben teleurgesteld; hij wilde de mensen vernieuwd zien van hart, verzekerd van de vergiffenis van hun zonden, geheiligd, in één woord "behouden". Hebben wij met al onze Christelijke werkzaamheden een minder doel ons voorgesteld? Laat ons dan onze wegen verbeteren; immers, wat zal het op de laatste groten dag baten dat wij de mensen onderwezen en hun de zedewet voorgehouden hebben, als zij voor God verschijnen zonder behouden te zijn. Onze kleren zullen met bloed bevlekt zijn, als wij ons leven lang naar een lager doel hebben gestreefd en vergeten hebben dat de mensen behoefte hebben aan verlossing. Paulus kende het verval van de natuurstaat van de mensen en

daarom probeerde hij niet hen op te voeden, maar hen te behouden. Hij zag de mensen in de hel verzinkend en daarom sprak hij niet van hen te beschaven, maar hen van de toekomende toorn te behouden. Om hen de zaligheid te brengen gaf hij zich over met onvermoeide ijver aan de verkondiging van het Evangelie, heinde en verre, de mensen waarschuwend en smekend zich met God te laten verzoenen. Dringend waren zijn gebeden, onafgebroken zijn werk. Zielen te behouden was zijn levensdoel, zijn enige ijverzucht en hartstocht. Hij werd aller dienaar, zwoegde voor zijn geslacht en voelde een nameloos wee in zich, als hij het Evangelie niet verkondigde. Zijn eigen inzichten had hij graag feil om het vooroordeel te mijden; in onverschillige zaken gaf hij eigen wil gevangen en als men maar het Evangelie wilde aannemen opperde hij geen vragen over vormen of plechtigheden; het Evangelie was voor hem de ene alles beheersende zaak. Als hij slechts enigen mocht behouden, dan was hij voldaan. Deze was de kroon, waarnaar hij streefde, het enige en voldoende loon van al zijn arbeid en zelfverloochening.

En dit doe ik omwille van het Evangelie, opdat dit overal ingang en opname vind, opdat ik het met hen, die ik daarvoor win, ook deelachtig zou worden, namelijk dezaligheid en de schatten, die het hier beneden reeds geeft en voor de toekomst belooft.

Merk de ootmoed van de uitdrukking op. Hij, die meer gearbeid heeft dan allen, heeft toch alleen voor zichzelf de zaligheid met de gelovigen gemeen, hij heeft geen hoger loon op het oog.

Met deze woorden, die de beste verklaring van vs. 15-18 geven, gaat de apostel nu reeds tot het volgende over. Hij toont aan hoe het geenszins iedereen vrij staat of hij ook met zodanige zelfverloochening van zijn recht afstand doen, of wel daarop onverzettelijk zal blijven staan. Hijzelf verloochent zich op deze manier om het Evangelie om de daarvoor beloofde zegeningen deelachtig te kunnen worden.

Waar men het Evangelie en zijn kracht en zijn zegen en zijn dierbare beloften wil verkrijgen, daar maakt men er geen bezwaar om af te dalen, evenals de Zoon van God in Zijn vernedering tot ons heeft gedaan.

Vs. 24-Hoofdst. 10: 13. De apostel wekt de Korinthiërs op zijn grondstellingen in beoefening te brengen. Ieder gelovige toch moet naar de omstandigheden, waarin hij leeft, zichzelf verloochenen. Paulus vergelijkt het leven van de Christen met een wedloop, zoals die bij de grote Griekse feesten, ook op de Isthmus, in de nabijheid van Korinthe, op bepaalde tijden geregeld werden gehouden. De Christenen mogen het niet laten bij het lopen naar het doel, maar zij moeten de overwinnaar, die werkelijk het loon ontvangt tot voorbeeld nemen en om een loper te kunnen worden, die een goed uitzicht op de prijs heeft, daartoe behoort volgens het oordeel van de Griekse lopers een grote zelfverloochening. De apostel haalt nog een ander voorbeeld uit die wedstrijden aan: het vuistgevecht. Hij stelt het lichaam, dat orgaan van lagere begeerten, voor als de tegenstander, die men door vuistslagen moet overmeesteren en als overwinnaar zich tot knecht moet maken. Zijn rede wordt steeds ernstiger en dringender als hij hierop nader spreekt over het waarschuwend voorbeeld van het Israël, dat van Egypte naar Kanaän reisde. Hierdoor wijst hij aan dat het niet genoeg is genade te hebben ontvangen, maar dat men daarin moet blijven tot aan het einde, om niet van het ene vallen tot het andere te komen en altijd dieper in het verderf te storten en ten slotee geheel verloren te gaan.

EPISTEL OP ZONDAG SEPTUAGESIMA

Omdat de geestelijkheid reeds met deze zondag haar vasten beginnen moest, verkreeg die in de mond van het volk de naam van "Herenvasten", ter onderscheiding van de vastenstijd van het volk, die met aswoensdag begint. In deze brief nu vermaant de apostel, zich beroepend op zijn eigen voorbeeld, tot het worstelen om de onvergankelijke kroon, bijzonder wijzende op de plicht om het lichaam in bedwang te houden.

Dadelijk bij het intreden van de vastentijd wordt ons zeer nadrukkelijk gezegd: "niets baat u, als u niet echt strijdt tegen eigen vlees en bloed; de Heere heeft Zijn vlees geofferd aan het hout, u moet uw vlees ook offeren, doden. "

De zelfverloochenende liefde, die graag van haar recht en haar vrijheid terwille van de naaste afstand doet, heeft de apostel zijn lezers aanbevolen. Hij heeft hen erop gewezen hoe hij zelf uit zuivere liefde tot hen in velerlei opzichten geen gebruik heeft gemaakt van zijn recht en zijn macht, hem als apostel van Jezus Christus gegeven, opdat hij hun zielen voor het Evangelie zou winnen. Hij houdt hen voor hoe het einddoel van zijn arbeid is, dat hij tegelijk met hen de zaligheid verkrijgt, die in het Evangelie van Christus aan allen wordt aangeboden. In onze afdeling gaat hij er nu toe over om de lezers als navolgingswaardig voorbeeld voor te stellen wat hij zich heeft getroost en hoe hij alles op zich heeft genomen, om de zaligheid niet te verliezen. Hij vergelijkt het leven van de Christen met een strijd, waarin ernstige zelfverloochening moet plaats hebben, zal men de overwinning behalen. De hoge ernst van het leven van de Christens: het is zo ernstig 1) om de verloochening, die het eist; 2) om de strijd, die het brengt; 3) om het oordeel, waarmee het eindigt.

Loopt u om het loon van de aarde of om de kroon van de hemel?
Daar is het een vergankelijke krans, hier een onvergankelijk kleinood; 2) daar kan slechts één winnen, hier mag ieder hopen: 3) daar is de weg breed, hier loopt men binnen goddelijke perken; 4) daar is de prijs onzeker, hier is die voor de getrouwe strijder zeker.

De betekenis van de heilige sacramenten voor de loop en strijd van de Christen: 1) de doop stelt de Christen aan het begin van de weg en maakt hem geschikt tot de loop naar het doel; 2) het avondmaal verkwikt de Christen in zijn lopen naar het doel en geeft hem kracht tot de zegerijke strijd; 3) doop en avondmaal beide brengen de Christen alleen dan tot het doel, in zoverre hij de genade, die zij ons verzekeren, getrouw gebruikt tot een juiste loop en een ware strijd.

"Loop zo, dat u de prijs mag verkrijgen. " Wij beschouwen 1) de grenzen, waarbinnen de Christen om de prijs loopt; 2) de juiste manier van lopen; 3) de prijs, waarvoor wij moeten lopen.

Het beeld van een strijder van God: 1) waarnaar een strijder van God moet zoeken; 2) waarvan hij zich moet onthouden; en 3) hoe hij moet strijden.

Ons leven hier beneden een loop, een strijd, een pelgrimsreis;
een prijs is ons voorgehouden, waaromn wij moeten lopen; 2) een kroon wordt ons bewaard, die wij moeten winnen; 3) een hemels Kanaän is ons beloofd, waarheen wij moeten streven.

Weten jullie niet, dat, die bij de Griekse wedstrijden in a) de loopbaan, de renbaan van 125 geometrische schreden, lopen, allen goed lopen, maar dat een de prijs ontvangt, bestaande in een zegekrans uit pijnboomtakken en klimopranken? Loopt zo, zoals het volgens het

voorbeeld van dezen ene in vergelijking met zijn medestrijders nodig is, dat u die u voorgehouden prijs (2 Tim. 4: 7 v.) mag verkrijgen (1 Tim. 6: 12. Hebr. 12: 1 v.).

Gal. 2: 2; 5: 7.

Hoe Paulus in de manier van leren voor de Grieken een Griek, de Joden een Jood werd (vs. 20 vv.), daarvan vinden wij hier in vs. 24-27 en vervolgens in Hoofdstuk 10: 1-11 zeer duidelijke voorbeelden. Wat een ernst van verloochening en wat een ingespannen strijden wordt gevorderd om de zaligheid te krijgen, die als prijs van de overwinning is voorgehouden; dat doet hij de Korinthiërs in deze verzen, die voor ons liggen, voelen door te wijzen naar de Griekse kampspelen, zoals zij die in hun onmiddellijke nabijheid hadden, op de Isthmische spelen. Op de opheldering uit het Helleense leven volgt verder in Hoofdstuk 10: 1 vv. een uit dat van Israël; want datgene, wat ook hier wordt opgehelderd en verzekerd is de gedachte, die van vs. 23 af de meest heersende is, dat de deelname aan de zaligheid, aan de heerlijkheid in het Evangelie beloofd, tot voorwaarde heeft de ernst van de zelfverloochening.

De spelen of wedstrijden waren de vreugde en de trots van de Grieken; zij droegen het karakter van volksfeesten. De jeugd oefende zich jaar uit jaar in voor deze; in alle steden waren daarom gymnasia of oefenscholen. Geheel Griekenland nam dan aan de wedstrijden het levendigste aandeel; men stroomde daarheen van alle kanten tezamen en de gevierdste dichters hadden hun harpen reeds gestemd om de overwinnaar te prijzen. Het was de hoogste roem de zegekrans te hebben behaald. De overwinnaar kon zeker zijn dat hij door zijn medeburgers in triomf in zijn vaderland zou worden teruggeleid en zijn naam lange tijd in ere zou worden gehouden. De spelen bestonden in een vijfvoudige wedstrijd: in springen, lopen, werpen met de discus, worstelen en vuistvechten. De beroemdste waren die te Olympia, in het landschap Elis, waarnaar de Grieken ook de tijd berekenden (Olympianen) maar ook dicht bij Korinthe, of de Isthmus Ac 18: 1, werden alle vier jaren dergelijke spelen gebonden. Aan deze denkt dus de apostel wel in de eerste plaats, de Korinthiërs moesten ten minste wel voor alle andere aan deze denken. Paulus noemt echter niet de vijfvoudige strijd, hij neemt daaruit slechts een tweetal, ten eerste de wedloop, die oorspronkelijk de enige soort van kampspel geweest is en ook later de voornaamste bleef en vervolgens (vs. 26 v.) het vuistgevecht.

"Weet u niet", zo begint de apostel, als hij op de wedloop in de Griekse spelen wil wijzen; de Korinthiërs wisten wel, hoe het bij hun Isthmische spelen toeging; maar met zo’n oog, als waarmee Paulus deze wedlopers aanzag (Fil. 3: 12 vv.), hadden zij ze nog nooit beschouwd. Binnen de afperkingen of de renbaan (van 600 Griekse voeten of 1/40 geofgr. mijl lengte) liepen de mededingers allen van één punt naar een doel; maar slechts één, de overwinnaar in het lopen, verkreeg de prijs. Evenals deze éne moeten wij Christenen allen lopen, opdat wij onze prijs behalen.

De loop van de Christen onderscheidt zich daardoor van de wedloop in de heidense kampspelen, dat alleen bij de eerste voor allen lopers het verkrijgen van de prijs mogelijk is. De apostel wil er echter ook op drukken hoe het lopen in de renbaan nog niet het verkrijgen van de prijs waarborgt, hoe niemand moest denken dat hij, omdat hij in gemeenschap liep van hen die om de prijs zich inspanden, daarom reeds van het verkrijgen van het eeuwige leven volkomen zeker kon zijn. Daarop wil Paulus zeggen, komt het aan, dat men zo loopt, als het nodig is, opdat men de prijs verkrijgt. De Christen moet zo lopen, dat het een prijs waard is; hij moet in zijn geestelijk lopen zo ernstig en bestendig zijn als die éne, die in de wedloop door de beslissing van de kamprechter de prijs ontvangt.

De tegenstelling van "allen, die in de loopbaan lopen" en van de "ene, die de prijs ontvangt" wijst op het gevaar van bij een reeds gemaakt begin in het Christendom zonder volhardende ernst in het voortgaan, het wit van het geloof (1 Petr. 1: 9) te verliezen en op de grote tegenstelling tussen het groot getal geroepenen en het klein getal van de uitverkorenen (Matth. 20: 16). Dat dan Paulus schrijft: "loopt dan zo, dat u die mag verkrijgen" komt daarvan, dat hij, hoewel uitgaande van zichzelf, van manier en doel van zijn lopen, van zijn moeite en van zijn loon en daartoe terugkerende (vs. 23 en 26 v.) zich toch niet scheiden kan van zijn makkers in de strijd, van zijn deelgenoten aan de zaligheid, noch van de gedachte aan hen. Hij trekt ze door het aanschouwen van de menigte van strijders in het beeld bewogen, met zich, ook hier proberend ze te winnen.

a) En een ieder, die om prijs strijdt, die in de wedstrijden bij de Griekse spelen wil optreden als mededinger om de prijs, onthoudt zich reeds maanden tevoren in alles wat aan de vlugheid en lenigheid van het lichaam nadelig zou kunnen zijn. Zo moeten wij Christenen alles vermijden wat ons tot ons lopen traag of ongeschikt zou kunnen maken. Deze, de Griekse strijders dan doen wel dit, opdat zij in de zegekrans een verderfelijke kroon zouden ontvangen, maar wij onthouden ons van al wat ons zou kunnen schaden om b) een onverderfelijke kroon, de erfenis van de hemel te verkrijgen (1 Petr. 1: 4; 5: 4. Jak. 1: 12).

2 Tim. 2: 4. b) 2 Tim. 4: 8.

Het "een ieder die strijdt", doelt op iedere soort van wedstrijd in de Griekse spelen en sluit het meer bijzondere wedlopen in zich. De strijders moesten zich tien maanden lang op de strijd voorbereiden, door onthouding van wijn, van geslachtsgemeenschap en van bezwarende voedseln, maar niet van goed vlees. Ook bij de geestelijke wedlopers, de Christenen, vindt een onthouden plaats van alles, alleen ligt bij deze op zedelijk gebied wat bij de eersten, de Griekse wedstrijden, op lichamelijk gebied lag.

zaligheid te verkrijgen is geen kinderspel! Zonder onze moeite is zij verworven, de prijs is daar aanwezig; maar u moet er om worstelen in ernst. Vrees en sidderen (Fil. 2: 12) is nodig om daar te komen, waar de overwinnaars de kroon wordt opgezet.

"Voor een eeuwige kroon het nietige leven geheel. " Aldus behoort het bij een ware Christelijke strijder te zijn. Met het oog op de eeuwige heerlijkheid, de kroon van het leven, is geen offer hem te groot, is hij besloten tot elke verloochening, doet hij de natuur geweld aan en wordt hij niet moe om in de kracht van de Geest de lusten van het vlees te doden (Rom. 8: Gal. 5: 24. Kol. 3: 5). Degenen die Christus willen toebehoren, maar aan enige natuurlijke neiging toegeven, het vlees te goed doen of ten minste het niet willen kruisigen, alhoewel het geestelijke leven eronder lijdt en zij in hun loop naar het hemelse dal daardoor gehinderd en opgehouden worden, worden ten diepste beschaamd door de kinderen van de wereld (Luk. 16: 8), die om een tijdelijke winst, of om roem zich de grootste inspanningen, de smartelijkste ontberingen laten welgevallen, ja er lichaam en leven op zetten om hun doel te bereiken.

Ik loop dan zo, terwijl ik mij beijver het voorbeeld te volgen van een wedloper of wedstrijder van de juiste aard, niet als op het onzekere, als een die geen vast doel op het oog heeft en wiens stappen gene bepaalde richting hebben; ikstrijdt zo, zoals ook u het vuistgevecht moet doen plaats hebben, niet als de lucht slaand, omdat hij zijn werkelijke tegenstander niet kent en nu verzuimt zijn slagen op dezen te richten.

Het was lang na zijn bekering dat Paulus deze regels neerschreef. Toen kon hij zeggen: Het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin. " Ontbonden en met Christus te zijn, was hem zeer verre het beste. Hij was verzekerd dat er een kroon voor hem was weggelegd en ziet, hoe het echter zijn ernstige begeerte was, het goddelijke leven meer en meer in zich te zien ontwikkelen. Hij was zoals de wedlopers, die bij de Griekse spelen de prijs probeerden te behalen. Met dezelfde ijver moeten allen, die door God bekeerd zijn, hun zaligheid zoeken. Loop zo, dat u die mag verkrijgen. Het is geen ongewoon verschijnsel dat de mensen zich na hun bekering aan vadsige rust overgeven en in hun hart spreken: Mijn ziel is voor eeuwig behouden, nu is alle strijd voorbij. Paulus echter jaagde naar het wit.

Maar men kan nauwkeurig bij mij waarnemen hoe ik mij gedraag. Ik bedwing namelijk mijn lichaam en breng het tot dienstbaarheid 1). Ik sla toe op mijn lichaam als mijn eerste en voornaamste tegenstander en trek het als overwonnen achter mij. Ik doe dat, opdat ik niet enigszins, omdat ik anderen gepredikt heb en als heraut ze oproep om de strijd aan te vangen en hun de regels van de strijd bekend maak, zelf verwerpelijk wordt 2). Ik zoek voor mijn persoon, omdat ik mijzelf ook tot de wedstrijders reken, dat mij niet overkomt de prijs onwaardig geacht te worden, maar ik daarentegen met de prijs getooid uit de strijd ga.

De apostel voert zichzelf in als voorbeeld van een ware strijder. Ik loop of gedraag mij als Christen, zegt hij, op de wijze van één, die niet op het onzekere afloopt, maar van zijn doel wel bewust is. De eer van God, de zaligheid van zichzelf en van de naaste te bevorderen is het einddoel van al zijn arbeid. Als hij vervolgens voortgaat om zich voor te stellen als een vuistvechter, die niet in de lucht slaat, maar zijn tegenstander treft, gaat hij over tot een andere soort van wedstrijden.

Zoals hij zichzelf eerst enigermate gezien heeft in de loopbaan, zo ziet hij zich nu voor een atleet aan, voor een vuistvechter, een worstelaar; want bij de Griekse spelen werd niet alleen gelopen; er streden ook sterken met elkaar, zonder kleren, geheel met olie gezalfd, opdat het te moeilijker worden zou te grijpen en gegrepen te worden.

Bij de voorbereidingen, waardoor men zich toelegde om zich te oefenen tot de strijd met de werkelijke tegenstander, had een Skiamachie (spiegelgevecht) plaats, waarbij men luchtslagen deed. Dacht Paulus daaraan bij het woord "niet als een, die de lucht slaat", dan was zijn mening, dat hij niet in een gemakkelijk voorspel van de strijd was, zonder gevaar, maar in de hoofdstrijd zelf. Het beeld doelt echter zonder twijfel op de slagen, die bij de eigenlijke strijd missen, die door de lucht gaan en doelt op de onmannelijke, zichzelf sparende weekheid in de geestelijke strijd van de zelfverloochening. In bijzonder historische overbrenging heeft men daarbij gedacht op het gans nutteloze en doelloze gebruik dat de Korinthiërs van hun vrijheid maakten omtrent onverschillige zaken in de strijd met de zwakkeren.

Evenals bij het eerste beeld het vaste, voortdurende streven naar het doel wordt voorgesteld, zo komt het bij het tweede erop aan, dat men zijn kracht niet verspilt door onzekere slagen, die de tegenstander niet treffen, maar hem zo slaan dat men de strijd zegevierend eindigt. Nu wordt het lichaam, als het orgaan van de lagere begeerten voorgesteld als de tegenstander, die zijn bestrijder door vuistslagen overmeestert en als een overwonnene zich tot een knecht maakt.

De heiligmaking is werkelijk een strijd, die tegen ons vlees en bloed, tegen ons lichaam gericht is. De wereld kan ons het aankleven, als wij de verzoeker, de vijand van onze zaligheid in ons, hebben overwonnen. Wijzelf, zoverre wij nog uit het vlees zijn geboren en in

het vlees leven, zijn onze gevaarlijke en ergste vijanden. Willen wij overwinnen in de strijd die ons is opgelegd, dan moeten wij niet tegen de wereld, maar tegen vlees en bloed de wapenen keren en de aanval richten. Ons lichaam had zich begeven in de dienst van de zonde en zijn leden haar tot werktuigen gesteld. Nu moet het lichaam, dat zich aan die slavernij gewend heeft, tot vrijheid worden gebracht en de leden, die zich geheel vanzelf weer tot haar zondige werken in beweging stellen, onder strenge tucht nemen. De apostel spaart zichzelf in deze strijd niet; hij grijpt zijn lichaam niet aan met zachte handschoenen en is er ver vanaf om het slechts zachte bestrijkingen te doen ondergaan. Hij raapt al zijn kracht samen, hij laat zware, geduchte slagen vallen, hij mikt met deze naar de plaats, waar de slagen het meest gevoelig zijn, het meest pijn veroorzaken. Hij slaat zijn tegenstander flink weg in het aangezicht, zodat het opzwelt en bont en blauw wordt (want dit betekent het woord van de grondtekst, dat door "bedwingen" is vertaald (Luk. 18: 5). Hij slaat toe, al schreeuwt de vijand ook nog zo om genade; hij slaat toe, al veroorzaakt elke nieuwe slag ook weer de vreselijkste pijn. Hij slaat toe, tot de tegenpartij geheel overwonnen op de aarde ligt en zich gevangen geeft.

Paulus wil hier niet gelijk geven aan een valse ascese, deze veroordeelt hij (Fil. 2: 23): maar wel wil hij dat de vrijheid van het vlees beperkt wordt en wil hij de Korinthiërs vermanen in een waarlijk Christelijke zin het vlees met de lusten en begeerlijkheden te kruisigen (Gal. 5: 13 vv.).

De apostel vergelijkt zijn prediken, waardoor hij anderen tot de strijd tegen het vlees en tot het nieuwe leven van de geest in Christus Jezus opwekt, met het werk van een heraut, die de regels van de strijd bekend maakte en de strijders tot de strijd opriep. Hij roept ook hier zijn lezers op tot de geestelijke strijd: hij wekt ieder in het bijzonder onder hen op om te strijden, zodat men de prijs waardig wordt. Tevens wil hij waken dat hij niet zelf nutteloos blijft, doordat hij zelf niet doet wat hij zegt. Hij wil uit de strijd gaan als een, die met de prijs van de overwinning bekroond is, opdat zijn voorbeeld zijn lezers tot een licht zij en hen tot de strijd aanvuurt.

Deze is de ware theologie, dat de leraar ook zelf gehoorzaamt aan het woord van de waarheid, dat hij als voorbeeld de kudde voorgaat en toont dat het mogelijk is. Die daarin Christus volgt, is Hem aangenaam en de mensen tot nut.

Niet dat Paulus niet van zijn zaligheid verzekerd was, maar hij was tevens innig overtuigd dat zijn verheven bediening in de gemeente hem niet zou behouden, dat, hoewel hij een apostel - de apostel van de heidenen was - die overvloediger gearbeid had dan al de overigen tezamen, hoewel duizenden door zijn prediking bekeerd waren, toch wist hij, dat dit hem niet voor verwerping vrijwaren kon. Judas had ook anderen gepredikt en was toch ook zelf verworpen geworden. Zo was ook Paulus overtuigd dat hij, als hij hier op aarde in de zonde geleefd had, in de hemel verwerpelijk zou zijn. Hij wist dat er een onverbreekbaar verband gelegd is tussen een leven in de zonde en een eeuwige verwerping en daarom was dit hem steeds een sterke aansporing tot heilige ijver voor de dienst van de Heere. "Verwerpelijk bevonden te worden", dat was hetgeen hij boven alles vreesde. Hetzelfde woord wordt vaker vertaald door "verworpen. " Het is afkomstig van het zuiveren van de metalen, waarvan men het schuim, of het deel dat weggeworpen wordt, verwerpelijk of verworpen noemt. Wat zegt het: verwerpelijk te worden! De goddelozen zullen van Gods aangezicht verworpen worden (Matth. 25: 41): "Ga weg van Mij, vervloekten (2 Thess. 1: 9): "Welke tot straf lijden zullen het eeuwig verderf, van het aangezicht van de Heere en van de heerlijkheid van Zijn sterkte.
Zij zullen zijn verre van Christus. Nu zijn de goddelozen vaak zeer dicht in de nabijheid

van Christus. Hij staat aan hun deur en Hij klopt. De hele dag houdt Hij Zijn handen tot hen uitgestrekt. Hij spreekt tot hen in de Bijbel en door de prediking van het Evangelie. Hij roept: Kom hier tot Mij en Ik zal u rust geven. Dan: die tot Mij komt, zal ik geenszins uitwerpen. Maar als Christus eenmaal dit vonnis heeft uitgesproken: "Ga weg van Mij, vervloekten", dan klopt Hij niet meer aan de deur van het hart - dan geen dringende nodiging - geen liefelijke roepstemmen meer. Christus is de enige weg tot de Vader, maar de toegang tot die weg is dan voor eeuwig ontzegd. Christus is de enige deur, maar die is dan voor eeuwig gesloten. Met Christus te zijn, dat zal eigenlijk de hoogste zaligheid van de verlosten uitmaken. "Heden zult u met Mij zijn. " Hebbende begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn. Zo zullen wij altijd met de Heere zijn, Zijn dienstknechten zullen Hem dienen en zij zullen Zijn aangezicht aanschouwen. Dit maakt de stof van de eeuwige vreugde uit in het hart van de verlosten. Maar de goddelozen zullen van deze zaligheid buitengesloten zijn. "Bind hem handen en voeten en werp hem uit in de buitenste duisternis. " b) Verre van God. - Het is waar, de goddelozen kunnen nooit uit de tegenwoordigheid van God verbannen worden (Ps. 8). "Bedde ik mij in de hel, zie, U bent daar. " Job zegt: "De hel is naakt voor Hem en geen deksel is er voor het verderf (Job 26: 6). Door de kracht van Zijn almacht heeft Hij het verderf geformeerd en door de adem van Zijn mond heeft Hij het ontstoken (Jes. 30: 33). "De adem van de Heere zal hem aansteken als een zwavelstroom. " Maar zij zullen verstoken zijn: ten eerste van de zaligheid, die bij God gesmaakt wordt. God sprak tot Abraham: "Ik ben uw schild en uw loon zeer groot. " God geeft Zichzelf geheel aan de gelovige ziel en zegt tot haar: Ik zal u tot een God zijn. Asaf zegt: "God is de rotssteen van mijn hart en mijn deel in eeuwigheid. Wie kan de zaligheid beschrijven van hen die bij God zijn, die God, de oneindige God, tot hun deel hebben ontvangen? Daar zal de mens buiten Christus voor eeuwig van verstoken zijn. God zal uw deel niet zijn. Al zijn krachten en eigenschappen zullen tegen u gekeerd zijn. Ten tweede: van de liefde van God. "In uw goedgunstigheid is het leven. " Deze liefde van God wordt door de gelovigen reeds op aarde genoten. Een straal van Gods vriendelijk aangezicht is genoeg om het hart van de Christen met meer dan engelen blijdschap te vervullen en het hart van de eenzame weduwe van vreugde in haar binnenste te doen juichen. Van dit alles zullen zij, die niet in Christus gevonden worden, voor eeuwig zijn uitgesloten en in plaats daarvan zal de toorn van God in alle eeuwigheid op hen blijven. Vreselijk is het om te vallen in de handen van de levende God. " Ten derde: Zij zullen buitengesloten zijn van Gods zegeningen. God is de bron van alle zegen. Al het geschapene is slechts in zoverre goed en liefelijk voor ons, als God wil, dat dit zij. De zon verwarmt ons, het voedsel, dat wij nuttigen, onderhoudt ons leven, onze vrienden veraangenamen ons bestaan, omdat God hen dit in het hart geeft en Hij het zo gewild heeft. Al de vreugde van deze aarde is het afschijnsel van dat ongeschapen licht; maar scheidt de mens van zijn God en alles verkeert in tastbare duisternis. God is de bron van alle blijdschap, scheidt de mens geheel van zijn God en geen schepsel kan hem de geringste vreugde meer doen smaken, ziedaar wat het zegt om verwerpelijk, voor eeuwig van God afgescheiden te worden. Al bestond er geen poel van vuur, dit zou op zichzelf reeds een hel zijn.

HOOFDSTUK 10

VLESELIJKE GERUSTHEID TE MIJDEN

En ik wil niet, broeders, om u de zo-even besproken waarheid, dat wel vele geroepenen maar weinigen uitverkorenen zijn, uit het leven van Israël duidelijk te maken, dat u onwetend bent (Rom. 1: 13; 11: 25), dat onze vaders allen onder de wolk waren, die hen beschermde tegen Egypte's koning en leger en b) allen door de zee doorgegaan zijn, waarvan het water ter rechter en linker kant als muren stond (Ex. 14: 19 vv.).

Exod. 13: 21. Num. 9: 18. Deut. 1: 33. Neh. 9: 12, 19. Ps. 78: 14; 105: 39. b) Exod. 14: 22. Joz. 4: 23. Ps. 78: 13.

En allen in Mozes gedoopt zijn in de wolk en in de zee, omdat zij aan hem als de middelaar van het Oude Verbond (Gal. 3: 19), door God als Zijn vrijgemaakte gemeente werden overgegeven tot verdere leiding en verzorging en ook verplicht waren hem te volgen (Ex. 14: 31);

En allen hetzelfde geestelijke voedsel gegeten hebben (Ex. 16: 13 vv. Ps. 78: 23 vv. Wijsh. 20 v.

En allen dezelfde geestelijke drank gedronken hebben (Ps. 78: 13 vv.) in het water, dat de Heere op wonderbare manier schonk; want zij dronken zo vaak zij zo uit de rotssteen gedrenkt werden (Ex. 17: 6. Num. 20: 11. Ps. 78: 15 v. Jes. 48: 21), uit de geestelijke steenrots, die volgde 1); en de steenrots was Christus en nu gaat ons, die Christenen zijn, die gebeurenis zo veel temeer aan, omdat wij met diezelfde Heer te doen hebben als zij.

Deze uitdrukking is zeer onderscheidelijk opgevat. Onzes erachtens zegt het woord volgens de bekende stijl van de LXX gehoorzamen; de rotssteen in Rafidim werd door Mozes geslagen, om op een wonderdadige manier water op te leveren en hij volgde of gehoorzaamde Mozes, zodat er meteen een stroom van water uit voortkwam.

Maar in het merendeel van hen, namelijk in allen, die ook uit Egypte waren getrokken, uitgezonderd alleen de twee mannen (Num. 14: 20 vv. ; 26: 65, heeft God geen welgevallen gehad; want zij zijn allen, met uitzondering van die twee, in de woestijn neer geslagen (Ps. 26. Hebr. 3: 17).

De apostel is in Hoofdstuk 9: 23 vv. ertoe overgegaan om te spreken van het bedwingen van zichzelf, dat de roeping van de Christen is, als hij zijn Christelijke loopbaan zo wil volbrengen dat hij de zegeprijs behaalt. Hij heeft zichzelf als een voorbeeld voorgesteld, evenals vroeger ten opzichte van zijn afstand doen van datgene, waarop hij recht had, zo ook nu, wat het bedwingen van zichzelf aangaat. Nu blijft hij in dezelfde zamenhang van gedachten, als hij van Hoofdstuk 10 af feiten herinnert uit de gebeurenis van het volk van God, dat op de weg van Egypte naar Kanaän was, gebeurtenissen die bewijzen dat men zonder die betoming van het lichaam en van zijn behoeften en begeerten, vrezen moet om verwerpelijk bevonden te worden, ja zelfs op de weg van het heil nog verloren kan gaan. Hij gebruikt de vorm, of hij een ontzaglijke mogelijkheid wil bevestigen, die hij zelf voor ogen houdt. Hij wijst op die feiten, met een "ik wil niet, dat u onwetend bent" die inleidend. Omdat die feiten de lezers zelf bekend waren, is die inleiding alleen daardoor te verklaren dat hij ze, zowel wat de genadestaat, als wat het lot van Gods volk aangaat, wil overbrengen op het

Nieuw Testamentische en dus wil toegepast hebben op de lezers, op de Christelijke gemeente. Paulus noemt het volk, dat uit Egypte naar Kanaän trok, "onze vaders" in geen andere zin, dan waarin hij ook Abraham "onze vader" noemt (Rom. 4: 1; 12 en 16), namelijk in zoverre de Nieuw Testamentische gemeente, de in haar ingelijfde heidenen ook ingesloten, in het Oud Testamentische volk van God zijn voorvaderen heeft (Gal. 3: 29). Hij wil nu ook duidelijk maken, die inwendige verwantschap er bestaat tussen de genade, die aan die vaderen, allen zonder onderscheid en die de Christenen, eveneens allen zonder onderscheid zijn overkomen. Daarom denkt Paulus er aan hoe de eersten onder de wolk zijn geplaatst, die beschermend en leidend boven hen zweefde en aan hun wonderbare redding door de zee. Hij voegt daar dadelijk bij dat zij hierdoor in Mozes gedoopt zijn. Hij spreekt van hun wonderbare spijziging en drenking in de woestijn en noemt voedsel en drank geestelijk, terwijl hij Christus als Degene voorstelt die hun de wonderbare drank heeft toegedeeld. De uitdrukking "zij werden in Mozes gedoopt", is alleen verstaanbaar als wij in het oog houden dat zij aan de Christelijke doop moet doen denken. Wat de Israëlieten toen gebeurde en te vergelijken was met de Christelijke doop, plaatste hen in een gelijke verhouding tot de persoon van Mozes, als deze de Christenen tot de persoon van Christus, omdat dit hen verbond gehoor te geven aan zijn leiding. In hoeverre het voorgevallene zelf een dopen kan worden genoemd, is af te leiden uit hetgeen het volk daarmee gebeurde, dat de wonderbare wolk het onder zijn bescherming nam en de zee een ruimte gaf om door te trekken. Het zijn onder de wolk en het uitgaan uit de zee komt overeen met die overstroming met water bij de doop, die, omdat zij overstroming met de Heilige Geest afbeeldt, de dopeling overbrengt uit de staat van de Adamitische mensheid in de gemeenschap van Christus. Niet alleen met de doop, maar ook met het avondmaal van de Heere is iets afbeeldends de vaderen ten deel geworden en wel, evenals het eerste bij de uitvoering uit Egypte, zo ook dit op de weg van Egypte naar Kanaän. Zij hebben eten tot voedsel, drank tot verkwikking verkregen, die daarom geestelijk worden genoemd, omdat zij, hoewel in aard en werking van aardse natuur, toch hun oorsprong niet hadden in de orde van de schepping, maar in een daad van God ter zaligheid (vgl. Gal. 4: 29). Door de bijvoeging: "Zij dronken uit de geestelijke steenrots, die volgde en de steenrots was Christus", wordt die verklaring over het drenken in het bijzonder gerechtvaardigd. Het manna kwam zeker voor als wonderbrood, wat zijn gesteldheid aangaat, alsmede door de aard en de manier waarop het werd verkregen en omdat vroeger en later dusdanige voedsel niet had bestaan. Het water, dat uit de steenrots kwam na de aanraking van Mozes’ staf, was geen ander, dan dat de mensen ook anders dronken, maar de oorsprong ervan maakte het tot een geestelijke drank, omdat het niet de natuurlijke rots was, die aan haar plaats bleef en het ten gevolge van natuurlijke gesteldheid opleverde, maar een geestelijke rots, die volgde. De rots, die Israël geleidde, was de Heere, die de Schrift (Jes. 30: 29 vgl. Deut. 32: 15; Ps. 18: 30) de "rotssteen van Israël" noemt. De apostel zegt nu daarvoor, die was Christus en brengt daardoor dit toedienen van drank in verband met het Nieuw Testamentische, met het aanbinden van de drinkbeker van Christus, evenals het gebeurde bij Israëls verlossing uit Egypte door de uitdrukking: "zij werden gedoopt met de Christelijke doop" wordt in verband gebracht. Dat hij er zo toe dringt om in die rotssteen van Israël dadelijk Christus te zien, heeft zijn oorsprong in het feit, dat alle werk ter zaligheid van die God, die het Oude Testament predikt, een werk is van die God, die in de wereld komt en in zoverre van die Christus was, die de Nieuw Testamentische gemeente als haar Heer belijdt; want sinds Hij geopenbaard is, weten Zijn gelovigen Hem, die in de wereld is gekomen, die God is en de God, die Hem in de wereld gezonden heeft, te onderscheiden, terwijl te voren dit onderscheid in de éne naam van de Heere verborgen was geweest.

Paulus heeft een voorliefde voor de spreekwijze, waarmee hij hier de rij van zijn waarschuwende voorbeelden begint: "ik wil niet dat u onwetend bent" (vgl. Hoofdstuk 12: 1.

Kor. 1: 8. 1 Thess. 4: 13 Zij vestigt de aandacht nadrukkelijk op een waarheid, of nog niet voldoende erkend òf nog niet geheel toegepast. Zij komt nooit anders voor dan verbonden met de uitdrukking "broeders", dat natuurlijk bedoelt niet alleen opmerkzaamheid te wekken, maar ook zich ingang te verschaffen.

Hij wil daardoor brengen tot toepassing van zijn eigen voorbeeld op de lezers, alsof hij wilde zeggen: "ik ben er voor bezorgd, dat ik niet zelf verwerpelijk wordt; draag gelijke zorg voor uzelf; denkt er aan, hoe aan Israël, ondanks alle genade die het heeft ontvangen, eindelijk het oordeel van de verwerping is uitgeoefend. Zeg niet, wij hebben doop en avondmaal, hoe kan de zaligheid ons ontgaan? Israël heeft ook iets dergelijks gehad en toch is ten slotte het grootste getal van zijn leden (die uitdrukking: "het merendeel" verkrijgt daardoor groot gewicht, dat aan de lezers het kleiner deel niet onbekend kon zijn) een prooi van het verderf geworden. " De betoningen van genade, waarin Israël zich mocht verheugen en die de voorbeelden zijn voor de Nieuw Testamentische genade van de gemeente van God, worden nu door de apostel aangevoerd.

Van groter belang is de bij elkaar plaatsing van doop en avondmaal, als van de beide Nieuw Testamentische tekenen van gemeenschap, waarvoor Paulus' Oud-Testamentische analogie opzoekt. Zij is een getuigenis voor de overtuiging van de Protestanten over het tweetal van de sacramenten.

Waarop de apostel bij het optellen van de goddelijke zegeningen aan de vaderen hoofdzakelijk wil drukken, toont het vijfmaal herhaalde "allen", waarmee hij terugwijst op het gezegde in Hoofdstuk 9: 24 "allen goed lopen. " Het slotwoord van het Septuagesima Evangelie, "velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren" gaat samen met het einde van het Septuagesima-hoofdstuk: "allen hebben de daden van Gods genade, waardoor zij werden geroepen, ondervonden, maar aan de meesten van hen heeft God geen welgevallen gehad. " Evenals nu Petrus in het water van de zondvloed, dat de reddingsark boven de veroordeelde wereld droeg, het doopwater afbeeldt, zo laat ons Paulus in de Rode zee, die door de wolk gewijd is tot reddingswater, een voorbeeld zien van onze doop. Het sacramentele voorbeeld van de doop, de besnijdenis, droegen de kinderen van Abraham, elk in het bijzonder aan hun lichaam, maar met wolk en zee werden zij tot een volk gedoopt, allen tot één lichaam (Hoofdstuk 12: 18). Daarom zegt Paulus: zij werden met de wolk en de zee gedoopt, in Mozes, de middelaar van het verbond van de wet en de leidsman, die met de staf van God ontvangen, het volk leidde en regeerde. Maar in Mozes was voor hen Christus aanwezig, in wie wij gedoopt zijn met water en geest, want begrepen in het woord en de daden van Mozes bood de Heiland en Overste van hun zaligheid Zich hun aan en het geloof van het volk vestigde zich door Mozes op Christus in het beginsel van het geloof van het hele volks, zodat het hele leger van de Heere op een dag uit Egypte trok en, zoals Melanchton zegt, in vertrouwen op het woord van Mozes in de zee daalde. Als Paulus verder het voedsel en de drank van de vaderen in de woestijn "geestelijk" noemt, dan doet hij het in de eerste plaats daarom, omdat het manna en het rotswater geen voortbrengselen van de natuur waren, maar gaven door het woord van God voortgebracht (zoals ook in Gal. 4: 29 Izaak gezegd wordt naar de Geest geboren te zijn); ook het brood, dat op aarde groeit, tot het water, dat men uit de put schept, zijn gaven van God, maar is het manna, dat van de hemel neerdaalde en in het water, dat uit de droge rotssteen sprong, aten en dronken de Israëlieten een voedsel en een drank, waardoor zij ook hun geestelijk leven voedden, want zij aten en dronken in geloof in het woord van de genade van God, die hen voedde in de woestijn (Deut. 8: 3). Daarom wordt hun voedsel en hun drank ook geestelijk genoemd, omdat de zegen van dit voedsel en van deze drank tevens voor de geest en niet slechts voor het lichaam een zegen bedoelde. Van de

kant van God was nu voor allen, die aten en dronken geestelijke voedsel en geestelijke drank bereid tot het geestelijke, eeuwige leven. De ongelovigen daarentegen aten en dronken zichzelf daaraan het oordeel van de dood en als nu Paulus uitdrukkelijk zegt dat zij allen hetzelfde voedsel gegeten en dezelfde drank gedronken hebben, dan is eveneens het brood van het avondmaal, het lichaam van de Heere en de wijn van het avondmaal, het bloed van de Heere, in de mond van allen, die aan het avondmaal van de Heere deelnemen, gewerkt niet door het geloof van degenen die het ontvangen, maar door het woord van de Gever, hoewel dezelfde wonderbare voedsel en dezelfde wonderbare drank volgens Hoofdstuk 11: 27 alleen voor de gelovigen ten leven, voor de ongelovigen ten dode is.

De rots, waaruit het water kwam op het woord van Mozes, wordt ook een geestelijke genoemd, niet als was die, wat zijn gesteldheid aangaat, geen werkelijke, geen natuurlijke rots geweest, maar omdat daaraan de werking van God duidelijk werd, waardoor het water daaruit ontsprong. Nu gebeurde dit voortkomen van het water uit de rots niet eenmaal, maar voor zover ons verhaald is, tweemaal. Het was dus niet een enkele bepaalde rots, waaraan die wonderdaad verbonden was, maar zo vaak dezelfde behoefte terugkeerde, was ook de watergevende rots weer aanwezig, want elke kon dezelfde dienst doen door dezelfde werking. In die betekenis komt de rots voor als een, die de kinderen van Israël op hun tocht vergezelde. Ging de steenrots niet van haar plaats, zij vonden toch overal, waar zij het nodig hadden, de rots weer, die hun water gaf. De rots zelf is het veelbetekenende niet, de kracht, die water toedeelt, is de hoofdzaak en deze kan elke rots tot haar dienst gebruiken. Maar deze kracht is van God en wel van die God, die in Christus Jezus wordt gekend, van die God, die bij God was in het begin, die vlees is geworden en onze Verlosser. Hij wordt de rots genoemd, die volgde, omdat Hij het is, door wiens werking verschillende rotsen na elkaar dezelfde kracht verkregen, dat zij water konden geven.

Het is waar dat onze zaligheid niet in onze hand ligt, dat het aankomt op de daden en de leidingen van God en niet op ons gedrag, wanneer wij zalig worden. De zielzorgers moeten ook juist bij de nauwgezetste leden van de gemeente zeer vaak waarschuwen tegen te grote betekenis hechten aan eigen inwendig leven, eigen geestelijke ervaringen en toestanden. Vele Christenen dringen met een soort van wettelijkheid op inwendig leven aan en kwellen zichzelf en anderen, als zij bij zichzelf die hoogte en volkomenheid niet kunnen vinden, die zij zoeken. Dergelijke waarnemingen brengen hen soms niet tot verootmoediging en kleinheid, maar tot wanhopen aan hun zaligheid. Dan moet gepredikt worden dat God meer is dan ons hart en dat wij in de sacramenten dierbare onderpanden hebben van Zijn barmhartigheid, genade en lankmoedigheid en van Zijn redding aan het einde ten eeuwigen leven. Men kan in dergelijke gevallen vaak niet genoeg wijzen op de voldoening van de verdienste van Jezus Christus, omdat ieder ogenblik het hart wil overgaan tot wanhoop bij het gevoel van de diepte van de zonde. Wat zou men doen als men niet kon wijzen op de beloften van God? Nog een ander geval! Waarmee zouden de zielverzorgers zich troosten met het oog op de meesten, die aan hen zijn toevertrouwd? Wat uitwendig bij de meesten op te merken is, is zo armzalig en gering; zo weinig geestelijke vrucht en zegen wordt bij hen zichtbaar, dat men omwille van hen, vaak ook bij het sterven, zou moeten vrezen als men in de genademiddelen geen zo krachtige tekenen had van de onuitsprekelijke liefde van God en zulke onderpanden voor de verborgen, inwendige werking van de Heilige Geest aan de zielen, dat men zich daaraan kon in de hoogte richten. Hoe langer men in een bediening is, des te meer hoopt men op God, des te minder neigt men ertoe aan de mens het geluk van het eeuwige leven toe te kennen of te ontzeggen naar het uitwendige van zijn toestand. Gods genadewerk wordt te groter en heerlijker, naarmate men minder vertrouwen stelt op de staat van de mensen. Maar zo waar als dit is en zoveel vaster men kan vertrouwen op Gods onuitsprekelijke genade en haar

krachtige middelen, dan op de zichtbare trap van het inwendig leven en van de heiligmaking, zo zeker is het toch ook dat de mens zelf alle reden heeft om zijn inwendig en uitwendig gedrag en de voortgang van zijn heiligmaking te beproeven en in het oog te houden. Of waarom zijns ondanks alle genade en alle wonderen zo vele duizende Israëlieten in de woestijn neergeslagen en begraven, dan omdat hun persoonlijk gedrag God niet behaagde. En waarom zijn van de vele duizenden Israëlieten in de tijden van het Nieuwe Testament zo weinigen slechts zalig geworden? Heeft het hen aan genade ontbroken? Is er voor hen geen opgang uit de hoogte, geen schijnsel van die zon, die Jezus Christus heet, geen prediking, geen uitnodiging ter zaligheid geweest? Zeker zal niemand dat kunnen zeggen: maar zij hebben niet gewild, evenals hun vaders zo ook zij en evenals daarom Jezus Christus in het begin van Zijn lijdensweek over hen heeft geweend, omdat zij Zijn genadige roeping niet wilden volgen, zo is ook nu nog voor ieder waar vriend van Israël de blindheid en verharding van het uitverkoren volk, het zelf de schuld is, beklagens- en bewenenswaardig. Evenals Israël zo ook wij! Wij mogen inderdaad al die vragen wel aan ons zelf doen, of niet de donkerrode, bloedige stroom, waarop het Israël van de Nieuw Testamentische tijd tot eeuwige verdoemenis is voortgevaren, ook het vaarwater is dat ons meesleurt en onze eeuwige ellende bevordert. Er ligt zoveel aan ons eigen gedrag gelegen dat niemand zich kan of mag verlaten op de hemelse roeping en de genademiddelen, die met eigen wil op de verkeerde baan volhardt.

Hoewel onze goede Christelijke werken Gods welgevallen niet kunnen verdienen, kunnen toch onze boze onchristelijke werken Gods welgevallen van ons verdrijven en ons de zegen ontroven, waarmee wij door de prediking van het Evangelie en door de sacramenten begiftigd zijn.

EPISTEL OP NEGENDE ZONDAG NA TRINITATIS

Dit epistel sluit zich dadelijk aan de voorgaande van de achtste zondag na Trinitatis aan (Rom. 8: 12 vv.). Hoe gemakkelijker het kindschap van God, daar besproken, door verkeerde verklaring zou kunnen verleiden tot een zeer bedenkelijk gevoel van gerustheid, des te noodzakelijker scheen het ter waarschuwing te wijzen op het volk van Israël, dat zich veilig waande in het trots gevoel Gods uitverkoren volk te zijn en daarom de goddelijke gerichten ten prooi werd.

De onrechtvaardige rentmeester in het Evangelie van dezen negende zondag na Trinitatis (Luk. 16: 1 vv.) handelde "voorzichtig" en werd om die sluwheid door zijn heer geprezen. Hij zorgde voor Zijn behoud en maakte zich de korte tijd, die hem gegeven was, ten nutte. Van hem moeten wij de ware voorzichtigheid leren, dat wij denken aan ons eeuwig leven en gebruik maken van de tijd van de genade. Dat heeft Israël niet gedaan, het heeft integendeel Gods genade moedwillig weerstaan en nu moeten wij aan hen een waarschuwend voorbeeld nemen.

Israëls overtredingen in de tijd van zijn reis: zij moeten ons dienen 1) tot een spiegel van onze schuld, 2) tot een beteugeling van onze zonde.

Israëls vallen in de woestijn een krachtige waarschuwing voor het reizende Christenvolk. Laat u terughouden 1) van Israëls afgoderij, 2) van Israëls vleselijke gezindheid, 3) van Israëls mopperen tegen God.

De bestrijding en de hulp bij onze pelgrimstocht: 1) Geef acht, vijf vijanden bestrijden u: 2) houd moed, een vriend zal ze overwinnen.

Twee valse toestanden van ons hart in de verzoekingen, die ons treffen 1) valse gerustheid, 2) valse angstvalligheid.

Wat moet ons bewaren voor vleselijke gerustheid? 1) de rijkdom van de goddelijke genade, 2) de ernst van de goddelijke oordelen, 3) de menigte van verzoekingen, die ons omringen en de zwakheid van ons arm hart.

De gevaren, die op de weg door de woestijn van dit leven naar het beloofde land daarboven ons bedreigen: 1) welke zijn deze gevaren niet en welke zijn ze in waarheid? 2) hoe overwinnen wij de verzoekingen van de duivel, van de wereld en van ons vlees en hoe doorstaan wij de beproevingen van God. (EIG. ARB.).

En deze dingen, die, volgens het vroeger herinnerde, Israël ondervonden heeft van Gods genade en oordelen, zijn gebeurd om ons tot voorbeeld te strekken. Wij moeten opmerken, waarom de genade bij hen ten slotte tot een oordeel werd. Wij moeten onze voet bewaren, om niet op hun wegen te gaan. Het is ons beschreven, opdat wij geen lust tot het kwaad zouden hebben, zoals zij op zo velerlei manier lust gehad hebben.

Een voorbeeld is altijd iets geschiedkundigs (een persoon, een gebeurtenis, een zaak), dat op een lagere trap van ontwikkeling omtrent het rijk van God staande, de bestemming heeft iets toekomstigs vooraf te beelden, dat op hogere trap staat. Zo waren de voorvallen in Israëls gebeuren bestemd het daarmee overeenstemmende gedrag en lot van de Christenen in voorbeelden voor te stellen. De Christenen moeten uit het lot, dat Israël trof, zien wat zij na het ontvangen van dergelijke weldaden door gelijke ondank voor straffen te wachten hadden. Ja, de werkelijkheid zal het beeld overtreffen; en Chrysostomus merkt terecht op dat men uit de woorden van de apostel kan zien hoe de straf bij de Christenen nog groter zou zijn dan bij Israël, want, evenals ten opzichte van de genade, de werkelijkheid het voorbeeld overtreft, zo zal het ook ten opzichte van de straf zijn.

Deze dingen (het woord sluit beide in, zowel zaken, zoals de waterdoop en de wonderbare spijziging en drenking, als personen, namelijk de velen die in de woestijn zijn gevallen) moeten door ons niet worden beschouwd als een lering een vermaning een waarschuwing, maar de apostel zegt dat zij met een bepaald propadeutische, pedagogische bedoeling van God plaats hebben gehad. De apostel noemt ook het doel, dat God daarbij op het oog had, als Hij het alles juist zo plaats liet hebben, met de woorden "opdat wij geen lust tot het kwaad zouden hebben. " De uitdrukking, in de grondtekst daarvoor gekozen, die niet bestaat in een eenvoudig werkwoord, maar in een omschrijving, dat wij geen begeerders van kwade dingen zouden zijn, stelt de begeerte voor als een constante, blijvende gesteldheid.

Men mag dat niet beperken tot het begeren van de Israëlieten naar vlees (Num. 11: 4), het doelt integendeel op de boze lusten, die zij zo vaak en veelvuldig op hun tocht openbaarden, dat begeren niet uitgesloten. Na de algemene waarschuwing volgen dan in vs. 7-10 vier bijzondere waarschuwingen tegen verkeerdheden, waartoe de lust tot het kwade zo makkelijk kon.

Bij elk van de dingen, die de apostel aanhaalt, wordt gedacht aan een verkeerdheid bij de Korinthiërs.

En wordt, om hier nog nader te handelen over bijzondere openbaringen van hun boze begeerten, die in het bijzonder moeten worden opgemerkt, geen afgodendienaars door deel te nemen aan heidense offermaaltijden en de daarop volgende feestelijkheden (Hoofdstuk 8: 10), zoals sommigen van hen waren, zoals geschreven staat in Ex. 32: 6 : "Het volk zat neer om te eten en om te drinken en zij stonden op om te spelen.

En laat ons niet hoereren, a) zoals sommigen van hen, in het bijzonder de Simeonieten ("Nu 1" en "Nu 26: 14" Hos. 9: 10) gehoereerd hebben en vielen op een dag ten gevolge van de door God beschikte plaag (Num. 25: 3 vv.) drieëntwintig duizend, waarbij nog een duizend kwamen, die onder de slagen van de rechters vielen (Num. 25: 4 v.

En laat ons Christus (volgens een andere lezing "de Heere" vgl. vs. 4) niet verzoeken, doordat wij ons ontevreden betonen over onze tegenwoordige toestand als Christenen, omdat deze zo veel verloochening in zich sluit van zingenot, dat men vroeger in het heidendom had,
zoals sommigen van hen, in de gebeurenis Num. 21: 4 vv. gemeld, verzocht hebben en werden van de slangen vernield.

Ps. 106: 14.

Het overeenkomstige van de drie eerste waarschuwingen (vs. 6, 7 en 8) is, dat de eerste waarschuwt tegen terugverlangen naar hetgeen tot het heidense verleden behoorde, de tweede tegen deelneming aan genietingen, met de heidense afgodendienst verbonden, de derde tegen een zonde, die in het bijzonder tot het heidense leven behoorde (1 Thess. 4: 5); alle drie doelen dus op heidens verloochenen van de Christelijke staat. Hoewel nu toch, zoals tevoren is opgemerkt, het "geen lust hebben tot het kwaad" in vs. 6 niet slechts een zo enkel geval bedoelt, als in Num. 11: 4 wordt bericht, zo is toch de uitdrukking klaarblijkelijk voortgevloeid uit een bijzonder zien op die gebeurtenis en wil hij de Korinthiërs ongeveer het volgende zeggen: een begeerte van de Israëlieten als die, waarvan op die plaats bericht is gegeven, was een begeerte naar hetgeen zij hadden gehad, voordat de Heere hen uit Egypte verloste. Hierin nu moesten de Christenen hen niet navolgen en terwijl zij het heil bezaten, dat hen in Christus was ten deel geworden, moesten zij zo’n lust niet voelen naar hetgeen voor hen had opgehouden waarde te hebben, sinds dat zij in Christus gemeenschap waren ingetreden. Was het door hun vereniging met Christus voor hen afgesloten, dan was het ook kwaad. Dit was ook het geval met alle lusten, die hun wortel hadden in de heidense afkerigheid van de mensen van God (1 Petr. 4: 3) en het was ook waar van het gezellig genot, dat met de heidense offerdienst verbonden was.

Het vlees, waarop het volk belust werd, is op zichzelf niets zondigs, maar met versmading van het door God hun aangewezen voedsel eigenzinnig begeerd, werd de middenzaak voor hen tot een kwade, evenals dit ook in ander opzicht bij de Korinthiërs plaats vond, in zoverre zij met verloochening van de liefde tot de Heere en tot de broeders het vlees van het afgodenoffer aten. Aan de lust, tot zonde gestegen, verbindt nu de apostel haar slechtste vrucht, de afgoderij, voor deze waarschuwend. De overgang van het "opdat wij geen lust zouden hebben tot het kwaad" in de eerste persoon tot de tweede in: "word geen afgodendienaars", waardoor de toepassing tot de Korinthiërs beperkt wordt, is hier zeer juist, want hier is in de eerste plaats indirect afgodendienst bedoeld door deelneming aan maaltijden van afgodenoffer. Het "sommigen van hen" doelt wel op leiders en woordvoerders, die, evenals gewoonlijk bij zondige nieuwigheden zo ook hier te denken zijn, misschien de hardnekkigsten, die als offers vielen van de straffende ijver van de Levieten (Exod. 32: 25 vv.) en wel wordt op deze gedoeld niet zonder terzijde te zien naar de invloedrijke

voorgangers onder de Korinthiërs. De parallel, die Paulus hier waarschuwend trekt, is te treffender, omdat de Israëlieten evenmin door die symbolische beeldendienst als de Korinthische Christenen bij het bezoeken van heidense offermalen en werkelijke afgodendienst meenden te vallen.

Als de apostel in de woorden van het 8ste. vers herinnert aan het voorgevallene in Num. 25, dan was er ook voor de Korinthiërs een dergelijk gevaar, daar in de afgodentempels van Artemis en Aphródite de hoererij mede tot de cultus behoorde

De Korinthische gemeente droeg nog de duidelijkste sporen van de boezemzonde van haar vaderland. Wij zien dit daaruit, dat naar Hoofdstuk 5 in de gemeente de zonde van de mens, die met zijn stiefmoeder bloedschande bedreef, niet krachtig bestraft werd, zodat de apostel met al het gewicht van zijn apostolisch gezag moest ingrijpen om de gemeente van deze schandvlek te reinigen.

En mopper niet tegen de leraars en leidslieden, u door de Heere verleend, als hun bestraffing u onaangenaam is, a) zoals ook sommigen van hen tegen Mozes en Aärongemopperd hebben en werden, volgens de mededeling Num. 16: 21 v. omstreeks 14. 700 in getal, vernield door de verderver, door de engel waarvan God zich bediende tot het voltrekken van de straf (Ex. 12: 23. 2 Sam. 24: 16. 2 Kon. 19: 35.

Ex. 16: 2; 17: 2.

Van andere aard dan de waarschuwingen in vs. 6-8 zijn die in vs. 9 en 10. Verzoeken is een proef met iemand nemen, wat men hem kan doen, zonder dat hij zondigt (hetzij opdat hij zondigt, hetzij om hem te bevestigen "Ge 22: 1, of wat men hem kan aandoen of van hem zeggen, zonder dat hij ophoudt, goed te zijn of begint boos te worden en te straffen ("De 6:
Mopperen is een uiting van mismoedigheid, tot welke men meent gerechtigd te wezen, zonder het te zijn. In hoeverre de apostel aanleiding vond voor beide te waarschuwen is te zien uit de manier op gelijksoortige verzondigingen van het Israël dat zich op weg naar Kanaän bevond. Dat het eerste de gebeurtenis, in Num. 21 bericht, op het oog heeft, is duidelijk uit de aard van de straf van deze zonde, die herinnerd wordt. Is het toen de ondankbaarheid over de Verlosser uit Egypte en Zijn wonderbaar voeden van de woestijnreizigers geweest, de ondankbaarheid die zich openbaarde bij het volk, dat Zijn wonderbare voedsel verachtte en Hem dwong Zijn gevoelige genadehand van hen af te trekken, dan kan de zonde, waarvoor de apostel waarschuwt, ook alleen daarin bestaan dat men de genade van Christus minacht om de ontbering, die men zich moet getroosten, als men uit de wereld verlost is en als een lid van Zijn gemeente de toekomstige verlossing tegemoet gaat. Minder twijfelachtig is het, aan welke gebeurtenis de apostel in vs. 10 herinnert met de woorden "werden vernield door de verderver. " Daarmee moet een sterven bedoeld zijn, dat evenzeer verschillend is van een sterven door een zichtbare oorzaak, zoals daar door de slangen, als van het gewone lot van een gaandeweg wegsterven, zoals dat over Israël kwam tengevolge van het mopperen in Num. 14 bericht, een sterven dus dat door een ziekte bij menigten wegraapte, evenals dat van de menselijke eerstgeborenen van Egypte. Een sterven van die aard wordt in Num. 16 bericht als bestraffing van dat mopperen, waaraan het volk na de verschrikkelijke ondergang van Korach en zijn rot tegen Mozes en Aäron zich schuldig maakte. Daaruit zal dan ook moeten worden afgeleid waartegen zonde de apostel zijn lezers waarschuwt met de aanmaning: "mopper niet. " Zij moeten de tucht, die in de naam van Christus in hun midden wordt uitgeoefend, niet houden voor een reden van ontevredenheid en er niet over mopperen als over iets onbehoorlijks, dat de gemeente overkwam. Is deze de

mening, dan is het ook duidelijk, waarom er ditmaal niet staat "laat ons niet mopperen; " want de apostel kan zichzelf niet uitsluiten in de mogelijkheid van deze zonde, nadat hij op het woord "word geen afgodendienaars" in vs. 7 een andere manier van spreken had laten volgen "opdat wij geen lust tot het kwaad hebben" en deze weer verwisseld had met de vorm van vermaning in het meervoud ook tot zichzelf gericht, in vs. 8 en 9: "laat ons niet hoereren, laat ons niet verzoeken", die bewezen dat hij zichzelf van het gevaar van zulke zonde geenszins uitsloot en dit opzettelijk had laten volgen.

En al deze dingen zijn hen, de Joden, die nog in het begin van de gebeurtenis van het Godsrijk waren, overkomen tot voorbeelden, a) en zijn beschreven tot waarschuwing van ons, op welke de einden van de eeuwen gekomen zijn Ac 2: 17.

Rom. 15: 4. 1 Kor. 9: 10. b) Filipp. 4: 5. Hebr. 10: 25.

Op een dergelijke manier als de apostel het waarschuwende van de Oud-Testamentische gebeurtenissen bij de Christenen heeft ingeleid (vs. 6) sluit hij ze nu ook. Hij beschouwt zijn tijd als de tijd van een crisis, als een tijd van zware beproevingen voor de gelovigen, waarin zij op hun hoede moeten zijn om zich met ernstig zelfverloochenen voor te bereiden en hij drukt het ook de Korinthiërs op het hart dat zij zich toch niet door gerustheid aan het grootste gevaar blootstellen.

Des te meer moeten wij deze gebeurtenissen met hun oordelen ter harte nemen, omdat wij niet meer midden in de tijd leven, waarin wij tijd en gelegenheid zouden hebben, om wat wij verzuimd hebben nog in te halen en zo het dreigend en voorafgeschaduwd gericht van God te ontgaan. Wij hebben, als wij deze tijd, waarin wij zijn, niet waarnemen, geen tijd meer om de zaligheid van onze zielen te bewerken, de tijd is integendeel kort, zeer nauw toegemeten (Hoofdstuk 7: 29); want het einde is nu gekomen.

Uit de gebeurenissen van het Oude Testament, vooral ook uit vele misstappen van de heiligen, zoekt men vaak voedsel voor het vlees; men moet daarbij echter veeleer denken aan Gods oordeel en straf. In plaats van de mensen voor te spiegelen alsof het had uitgediend, moest men liever opmerken, dat nu het gebruik eerst helderder van de en volkomener is dan vroeger.

Zo dan, als ik u de hoofdzaak van de gegeven vermaningen tenslotte nog kort voorleggen moet, die meent te staan, die zichzelf reeds acht in de staat van het ware Christendom te zijn en geen reden meer te hebben om nog eerst te strijden en te worstelen op de weg van zelfverloochening, zoals ik dat voor mijzelf doe (Hoofdstuk 9: 27), zie toe dat hij niet valt, dat hij niet uit hetgeen hij meent reeds bereikt te hebben weer in het oude heidendom terugkeert.

Het is een vreemde zaak, dat er zo iets bestaat als het hoogmoedig zijn op ontvangen genade. De een zegt: ik heb een groot geloof, ik zal niet vallen, dat kan met het arme klein geloof gebeuren, maar met mij zal dat nooit het geval zijn. Ik bezit vurige liefde, zegt een ander, ik kan staande blijven, voor mij is er geen vrees dat ik afdwaal. Hij, die zich op de genade verheft, heeft slechts weinig genade om er zich op te verheffen. Enigen, die zo doen, verbeelden zich dat hun genadegaven hen kunnen behouden, niet wetend dat de stroom zonder ophouden moet vloeien uit de hoofdbron, omdat anders de beek snel verdroogd zal zijn. Als er geen gedurige toevoer van olie in de lamp komt, hoewel zij helder brandt, zal zij morgen stomen en een schadelijke reuk verspreiden. Wacht er u voor dat u in uw gaven zou

roemen, maar laat al uw roem en vertrouwen in Christus en in Zijn kracht zijn, want dan alleen kunt u voor vallen bewaard blijven.

Jullie heeft in die Christelijke toestand geen verzoeking bevangen dan menselijke, zoals ieder mens die ondervindt en als hij maar ernstig wil, die ook wel kan overwinnen (2 Sam. 7: Hos. 11: 4); maar ook wat uw toekomst betreft zal uw staat niet bezwaarlijk zijn. a) God toch is getrouw, die u niet verzocht zal laten worden boven hetgeen u kan, maar Hij zal met de verzoeking telkens ook de uitkomst geven, zodat u onverwonnen en ongedeerd kunt uittreden (2 Petr. 2: 9). Hij zal dit zo maken, opdat u ze kunt verdragen.

1 Kor. 1: 8. 1 Thess. 5: 24.

Opzettelijk richt de apostel zijn vermaning tot hem, die meent te staan, omdat zo’n mening, waarmee men zichzelf vertroost, maar bij God geen verandering veroorzaakt, reeds het begin is van verderfelijke gerustheid. Zo algemeen als nu deze vermaning: "die meent te staan, zie toe dat hij niet valt" luidt, zo heeft zij toch door de aanleiding, die de apostel daartoe heeft gebracht, haar bijzondere bedoeling op het gevaar, waarin de Korinthische Christenen zich begaven, toen zij aan de godsdienstige maaltijden van hun heidense bloedverwanten of vrienden deelnemen. Hieruit is te verklaren, dat hij in onmiddellijke aansluiting aan deze vermaning, voordat hij in vs. 14 hen toeroept: "vlucht van de afgodendienst! " van verzoeking spreekt, waartegen zij stand moeten houden. Niets maakte toch de breuk van de tot het Christendom bekeerden heiden met zijn verleden en met zijn vroegere omgeving zo openbaar, als wanneer hij weigerde verder gevolg te geven aan de uitnodigingen tot de maaltijden. En juist om de vijandschap en het nadeel, die hieruit konden ontstaan, te voorkomen, maakten de Korinthische Christenen zichzelf diets, dat zij zonder gevaar voor hun Christelijke staat aan deze konden deelnemen. Daarom voert de apostel hun tegemoet dat hun bezorgdheid om door gehele afbreking die gemeenschap met hun afgodische bloedverwanten en volksgenoten in al te zware verzoeking te komen tot afval van het Christendom, niet gerechtvaardigd kon zijn, noch met het oog op hun vroegere ervaringen, noch met het oog op hetgeen hen nog zou kunnen treffen. Dit mocht er hen dus niet toe verleiden om zich in een zo onmiddellijk gevaar te begeven tot deelneming aan de afgodendienst zelf, zoals die met de deelname aan die maaltijden verbonden was.

Ook in deze beide zinsneden (vs. 13 en 14) waarschuwt Paulus tegen hoogmoed en valse grootheid en ook tegen versaagdheid en vertwijfeling, die ook zo dicht aan elkaar grenzen. Een menselijke verzoeking schijnt een verzoeking te zijn die voornamelijk van menselijke krachten uitgaat, dus van het eigen vlees of van andere mensen en dit in tegenstelling met een verzoeking die voornamelijk van boze geesten uitgaat. Dezelfde tegenstelling komt voor Efeze. 6: 12. Vgl. de strijd van Paulus zelf 2 Kor. 12: 7 Intussen is dit altijd slechts te begrijpen met het rijk van het kwaad, tengevolge waarvan geen verzoeking zonder de satan te denken is. Uit die hoofde heten de geringere meer gewone verzoekingen menselijke, de zwaardere meer geestelijke, bovenal duivelse. De Korinthiërs hadden nog geen bange, nog geen hevige vervolgingen te lijden gehad. De apostel geeft hun nochtans te kennen dat zulke vervolgingen zouden kunnen volgen en hij wijst hen op de juiste vertroosting, die hen voor twijfel kan bewaren. God, die de verzoeking zond (d. i. niet de prikkel tot het kwaad, maar die hen plaatste in de omstandigheden waarin die ontwaakte (vgl. Matth. 6: 13. Jak. 1: 13, 14,) geeft met de verzoeking ook de gelukkige uitslag, wanneer wij ons daarbij geheel en al op Hem verlaten.

Het wijzen op de trouw van God, Zijn Zich steeds gelijk blijvende liefde, heeft betrekking op de goddelijke roeping (Hoofdstuk 1: 9), die als een onbetrouwbare zou kunnen voorkomen, als God over de geroepenen verzoekingen liet komen, die hun vermogen overtroffen. Evenals nu met de woorden: "die u niet verzocht zal laten worden boven hetgeen u kan" de maat van de verzoekingen is aangeduid, die steeds een zodanige is, dat die de kracht, door God verleend, niet te boven gaat, hetgeen tevens insluit dat hij voor latere zwaardere verzoekingen ook de krachten zal laten toenemen. Met de woorden: "maar Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven, opdat u ze kunt verdragen", wordt gesproken over de duur van de verzoekingen en gezegd dat het veroorzaken van de verzoeking verbonden is met het geven van de uitkomst, dat God de verzoeking niet teweeg brengt zonder ook de uitkomst te geven, hetzij dat men dit in de zin van doen ophouden of van eindigen opvat (vgl. het "einde van de Heere" in Jak. 5: 11), of in de zin van uitweg of van ontkomen.

God is hier gedacht als degene, die de verzoeking teweeg brengt d. i. de verzoekende omstandigheden bewerkt (Matth. 6: 13), terwijl Hij vroeger wordt voorgesteld als degene, die verzocht laat worden. Beide zijn volgens Paulus' beschouwing van de goddelijke werkzaamheid in het wezen van de zaak gelijk; de toelatende God is ook de werkende God, zodat beide voorstellingen elkaar kunnen afwisselen, zonder elkaar te weerspreken.

De verzoeking, die God duldt, die dus van zijn toelatende wil afhankelijk is, is daarom ook door Hem verordend. God regelt echter de verzoeking nooit voor zich alleen; Hij laat de mens niet verzocht worden om de verzoeking, zodat deze het doel en het einde van Zijn wegen zou zijn, maar zij is slechts een middel om tot het doel van alle wegen van God te komen. Daarom wordt met de gedurige verzoeking ook de uitkomst door God gegeven. Het best neemt men dit woord op in de zin van te voorschijn komen uit iets, van een gelukkig doorkomen.

God belooft ons niet dat de verzoekingen, terwijl wij in het vlees leven, voor altijd een einde zullen nemen, maar wel dit, dat wij met Zijn hulp zonder schade voor onze ziel door alle verzoekingen zullen heenkomen. De slotwoorden moeten zonder twijfel de bedoeling van God aanwijzen, waarom Hij met de verzoeking de uitkomst schenkt. Deed Hij dit niet, dan zouden wij in de verzoeking de moed verliezen, omdat wij niet wisten, dat alles tot een goed einde moest leiden en dus zeker vallen.

Vs. 14. Hoofdstuk 11: 1. Met krachtige ernst heeft Paulus in het vorige gewaarschuwd en met hartelijke liefde aan het slot van de afdeling vertroost. Nu grijpt hij de gewaarschuwden en vertroosten met tedere liefde aan om hen te bewegen tot het ontvluchten van al het afgodische en met een wijsheid ter verzorging van de zielen zoekt hij ze van hun dwaling terug te halen. Volgens hun mening bevlekten zich namelijk met afgodendienst het ergste die gasten bij de maaltijden van de afgoden, die het vlees van de afgodenoffers als afgodenoffer eten. Anderen, die de juiste kennis hadden van het nietige van de afgoden, aten echter niets dan vlees en daarom waren zij in die zaak vrij. De apostel wijst nu nader aan dat niet alleen de voorstelling, dat een afgod iets is, het deelnemen aan maaltijden van afgodenoffer tot een zonde van afgoderij maakte, maar dat de daad van deelname zelf in afgodische gemeenschap brengt; alhoewel niet in gemeenschap met afgoden, die toch niets zijn, maar wel in gemeenschap met de duivel, die het niets van de afgoden met zijn gruwelijk wezen vervult (vs. 14-22). Hierop keert Paulus terug tot het standpunt van beschouwing in Hoofdstuk 8: 8 vv. ingenomen. Hij stelt de praktische regels en grondstellingen voor, waarnaar de Korinthiërs in enkele concrete gevallen, zoals de zaak die voor ogen ligt, die aan de hand geeft, hun Christelijke vrijheid moeten bewaren en toch tot aan de ware zelfbeperking in liefde moeten onderwerpen (vs. 23-Hoofdst 11: 1).

Daarom, mijn geliefden, omdat u voor de verzoeking, die voor u uit het weigeren van deelname aan afgodische maaltijden zou kunnen voortkomen, niet hoeft te vrezen, als zou die voor u te zwaar zijn 1Co 10: 12vlucht van de afgodendienst; begeef u niet door deelnemen aan dergelijke maaltijden in het gevaar, dat u in de afgoderij zelf mee zou worden ingesleept.

Als tot verstandigen spreek ik, wanneer ik in hetgeen volgt, ten opzichte van dat deelnemen, gezichtspunten meedeel, die niet op de oppervlakte liggen en daarom gemakkelijk kunnen worden voorbijgezien. Oordeel u hetgeen ik zeg, of ik daarin gelijk heb.

De Korinthiërs mochten beweren dat hun deelnemen aan offermaaltijden van de heidenen (Hoofdstuk 8: 10) slechts een daad was van burgerlijke gemeenschap, slechts een deelname aan een maaltijd en met de godsdienst niets te maken had. De apostel wil hun bewijzen dat deze onderscheiding in de werkelijkheid niet gemaakt kon worden. Hij moet op diepere en juistere manier de zaak behandelen, waaraan de lezers, als zij niet welgezind waren, zich gemakkelijk konden onttrekken. Daarom laat hij een vriendelijk woord voorafgaan, dat hen gezind moet maken om zich te plaatsen boven de onderscheiding, die voor het oppervlakkig verstand onbetwistbaar was. Zij moeten zelf oordelen, of hij geen gelijk heeft, terwijl hij zich verzekerd houdt, dat zij hem gelijk zullen geven en daarmee zullen betonen zo bekwaam te zijn om te oordelen, als hij veronderstelt dat zij het zijn. Nu wijst hij in hetgeen volgt op de maaltijd van de Heere; zij moeten bedenken wat met het oog op de godsdienstige aard daarvan het deelnemen daaraan betekent, om daarnaar af te meten of de door hen gemaakte onderscheiding werkelijk waarheid bevatte.

De drinkbeker van de dankzegging, die wij dankzeggend zegenen, zo vaak bij onze Christelijke godsdienstoefeningen het heilig Avondmaal wordt gehouden, is die niet een gemeenschap van het bloed van Christus? Het brood, dat wij bij de uitdeling breken, is dat niet een gemeenschap van het lichaam van Christus?

In het heilig Avondmaal komt echter bij deze een gemeenschap, waarvan zo-even sprake was, nog een tweede: Want één brood is het, dat aan alle tafelgenoten wordt toegereikt, zo zijn wij velen a) één lichaam; wij vormeneen eenheid, die de veelheid van de leden insluit (Rom. 12: 5), omdat wij allen, die het Sacrament ontvangen, een brood krijgen, ieder zijn aandeel daaraan heeft.

1 Kor. 12: 27.

In deze afdeling bestrijdt de apostel, zoals blijkbaar is, een zogenaamd vrijzinnige mening, die uitging van de gedachte, dat de deelname aan heidense offermaaltijden alleen voor hem ter bevlekking was, die ze als offer at, zodat het verontreinigende geenszins gelegen was in de zaak zelf, die hij deed, maar alleen in de beschouwing, die men ervan had. Volgens die mening zou het dus geoorloofd zijn met de heidenen aan hun afgodische maaltijden deel te nemen, als men zich slechts vrij hield van de voorstelling, alsof men daarmee iets deed, dat op afgodendienst en afgodenoffer betrekking had. De apostel stelt zich tegenover deze mening, die alle deelgenootschap aan afgodische gemeenschap losscheurt van de handeling zelf, waardoor deze gemeenschap plaats vond en alleen stelt in de voorstelling van hen, die er aan deel neemt. Hij wijst op de gemeenschap, die door het Heilig Avondmaal wordt teweeggebracht, of welke ook in Israël reeds plaats had bij hen, die het offer aten, om te tonen, dat diensvolgens ook het eten van afgodenoffer zelf tot een gemeenschap bracht, die de Christen niet betaamde, dat dit niet de voorstelling, die men had van de hier besproken

handeling, maar de daad zelf moest worden beschouwd, als de vraag werd behandeld of een Christen er zich mee mocht inlaten.

Paulus noemt in de eerste plaats de drinkbeker, omdat hij dan verder wil spreken van het brood en vooral het eten van Israëlitische offeranden, zoals dat met zijn thema van offervlees overeenkwam; daarom behandelt hij in het kort het punt van de drinkbeker.

De apostel noemt de drinkbeker die van de dankzegging of van de zegening. Het zijn namelijk heidense offermaaltijden, die hem nopen op het Avondmaal van de Heere te wijzen. Hij vergelijkt die echter niet wat het wezen betreft met deze, maar met het paasmaal van de Oud-Testamentische gemeente, waarbij de derde beker met wijn, die werd toegereikt, de drinkbeker van de zegening heette Nu 9: 5. Dat toch de apostel bij zijn naamgeving aan de drinkbeker van het avondmaal deze benaming bedoelde, kan moeilijk in twijfel worden getrokken. Daar nu echter de drinkbeker van het Pascha daarvan zijn naam had, dat zijn aanbieding met een verheerlijking van God was verbonden, zegt de bijvoeging: "die wij zegenen" iets van de drinkbeker van het avondmaal, dat meer is dan zijn aanwijzing van het paasmaal als van een drinkbeker van de dankzegging; en die van de drinkbeker van het Pascha onderscheidt en juist daardoor zoals vanzelf spreekt een betekenis geeft overeenstemmend met het "die wij zegenen. " Een zegenen heeft bij het een zowel als bij het andere plaats; maar de ene keer is het een zegenen van de verheerlijking, die God en de andere keer een zegening van de wijding, die de drinkbeker zelf tot voorwerp heeft. De drinkbeker van het Pascha gaat alleen gepaard met een godsdienstige handeling daarvan onafhankelijk, de drinkbeker van het avondmaal daarentegen is bepaald een genade, daaraan verbonden. Bij het brood werd zo’n nadere bepaling behoefte; hierbij weidt echter de apostel verder uit op een wijze, dat hij herinnert, die gevolgen de eenheid van een en hetzelfde brood voor de zielen heeft, die het verkrijgen.

Het "wij" in de zinnen: "wij zegenen, wij breken", wordt het best verklaard met hen, die het uitdelen en van hen, die het ontvangen. Bij de drinkbeker wordt de zegening of wijding door het gebed op de voorgrond gesteld, bij het brood wordt daarvan geen melding gemaakt, omdat het vanzelf sprak. Daarentegen wordt de functie van het breken genoemd, evenals ook in Hoofdstuk 11: 24 op deze handeling door Christus verricht, gewicht gelegd wordt. Ja de uitdrukking: "het broodbreken" was volgens Hand. 2: 42, 20: 7 de eerste vaste uitdrukking voor het Heilig Avondmaal.

Gemeenschap met de Heere en in de Heere, dat is in het algemeen de hoofdidee van het Heilig Avondmaal: Hij in ons en wij in Hem en wij zo onder elkaar verenigd leden van het een lichaam, die het geheel vormen van degenen die met Hem in gemeenschap staan. Deze gemeenschap is echter niet een zuiver geestelijke alleen, door het in geloof aangenomen woord van de Heere, waardoor Zijn Geest aan onze Geest getuigenis geeft dat wij kinderen van God zijn en het eigendom door Jezus verlost, in Hem rechtvaardig, uit de macht van de dood gerukt en met het recht van deelgenootschap aan Zijn hemels rijk begaafd. Zij is niet een zuiver geestelijke, zodat Jezus in de Geest woning in ons maakt door het geloof, maar zij is een, die bron en omvang van het lichamelijk leven omvat. Het is het leven voor ons ter verzoening geofferd, Zijn lichaam voor ons in de dood gegeven, Zijn voor ons vergoten bloed, dat wij door middel van brood en wijn in het Avondmaal deelachtig worden. Dit Zijn leven in zijn geheel wordt ons meegedeeld als voedend, versterkend en verfrissend ons leven, als voedsel en drank voor ons leven in zijn totaliteit, namelijk voor ons nieuw leven uit God, dat, in Christus begonnen, ook in de opstanding lichamelijk wordt voleindigd (Joh. 6: 54. Rom. 8: 11). Maar hoe heeft dit plaats? Dit is de vraag waarin de confessies van elkaar

verschillen. Beschouwen wij de Paulinische uitdrukking "gemeenschap van het lichaams van Christus", dan wordt geenszins aan de betekenis daarvan genoeg gedaan door de voorstelling dat door de kracht van het priesterlijk woord wijn en brood zouden ophouden te bestaan en dus alleen lichaam en bloed aanwezig zouden zijn; dan toch kan niet meer van gemeenschap worden gesproken. Maar ook dit is niet voldoende, als men alleen een symbolische betekenis aanneemt, of zich voorstelt dat het lichaam en bloed van Christus door brood en wijn aan het bewustzijn van het geloof wordt voorgesteld en zo een gemeenschap van het gelovige subject wordt teweeg gebracht, hetzij op die wijze, dat het aan het geofferde lichaam en het vergoten bloed deel heeft in zo verre de daardoor bevestigde vergeving van de zonden wordt verzekerd (ZWINGLI), of dat een geheime vereniging met het leven van Christus, die in de hemel verhoogd is, daarvan het gevolg is Het apostolisch woord "het brood, de wijn is een gemeenschap van het lichaam, van het bloed van Christus", betekent toch zeker meer; is brood en wijn middel van de gemeenschap van het lichaam en bloed van Christus, dan ligt de onderstelling voor de hand dat het zelf daaraan deel heeft, zoals naar Joh. 11: 25 Christus Zichzelf de opstanding en het leven noemt, d. i. voor hen, door wie het leven weer hersteld en meegedeeld wordt, in zoverre Hij in Zijn persoon het leven is en het weer herstelde leven van de mensheid. Dit leidt dus tot de geheimvolle, door de kracht van Christus' Geest in Zijn woord teweeg gebrachte vereniging van de elementen met Christus' lichaam en bloed, met Zijn verzoenend leven, dat niet alleen geweest is, maar ook aanwezig is. Men zegt nu wel: hoe past dit bij de inzetting van het avondmaal? Daar kon die vereniging nog geen plaats vinden, er moest dus hier een onderscheid zijn tussen de eerste avondmaalsviering en al de volgende? Zeker, zo moeten wij zeggen en met Oetinger aannemen, dat ook hier evenals bij de doop een versterking plaats vond: "voordat Christus gestorven en weer levend geworden was, ontvingen de discipelen het vlees en bloed van Christus meer efficiënter (wat de werking aangaat) dan substantialiter (wat de substantie aangaat), na de hemelvaart echter substantialiter en efficienter. " Door deze vereniging worden brood en wijn een geestelijke voedsel en drank, d. i. een voedsel van het nieuwe geestelijke leven, dat zeker bij
onvatbaarheid van hem, die het geniet, niet voedend maar oordelend werkt, zoals het
Evangelie voor de ene een reuk van de dood, voor de anderen een reuk van het leven wordt.

Niemand moet de bemiddeling of verwezenlijking van de gemeenschap van het lichaam en bloed van Christus, die in het heilig Avondmaal plaats vindt, uit de handeling van het mondeling eten en drinken verplaatsen in iets, dat naast het mondeling eten en drinken zou gebeuren; want alleen dan dient het heenwijzen op de maaltijd van de Heere tot hetgeen waartoe het moet dienen, namelijk om te bewijzen dat niet de voorstelling, die iemand van het afgodenoffer had, maar alleen het genieten van het afgodenoffer zelf verontreinigend was, als in deze maaltijd de gemeenschap van het lichaam en het bloed van de Heere op zo'n manier wordt teweeggebracht, dat de kracht even ver reikt als het uitreiken en het ontvangen van brood en wijn. Het hemelse goed zweeft niet boven de elementen, zodat iemand de elementen zou kunnen genieten zonder het hemelse goed deelachtig te worden; maar in brood en wijn wordt Christus' lichaam en bloed gegeten en gedronken. Het hemelse goed wordt niet toegedeeld naast de elementen, zodat een dubbel ontvangen zou plaats vinden, het een lichamelijk, het andere geestelijk, maar in brood en wijn wordt Christus lichaam en bloed toegedeeld en ontvangen. Eindelijk niet zonder brood en wijn of alleen bij schijnbaar brood en wijn wordt de gemeenschap van Christus lichaam en bloed tot stand gebracht, maar met werkelijk onveranderd brood en wijn. Overeenkomstig de bedoeling van de tekst om de tafel van de Heere als heilige parallel te stellen tegenover de onreine tafel van de duivelen, voegt de apostel bij de gemeenschap van het lichaam en het bloed van Christus, die in het avondmaal plaats heeft voor allen, die eten en drinken, de vereniging, die het avondmaal tussen de deelhebbenden daaraan teweeg brengt. Evenals hier het ene brood alle deelgenoten

aan de tafel van de Heere tot één lichaam verbindt, zo treden de gasten in het huis van de afgod en aan de tafel van de afgoden door het genieten van éne voedsel in een gemeenschap, die het tegendeel is van het verenigd worden aan de avondmaalstafel.

De deelgenoten van het avondmaal vormen een avondmaalsgemeente, zonder dat het van elk in het bijzonder afhangt of hij een lid daarvan wil zijn of niet; het brood dat hij eet, maakt hem daartoe, omdat niet alleen een ieder brood eet, maar allen tezamen het éne brood delen, dat hetzelfde is voor allen, daarom voor ieder, of hij wil of niet, dat brood, waarvan het breken en uitdelen ook deel geeft aan het lichaam van Christus. Eveneens verbindt de afgodische aard van de maaltijden van de afgodenoffers allen, die er aan deelnemen, tot een eenheid, zonder dat iemand zou kunnen zeggen dat hij slechts een maaltijd hield en niet een afgodische.

Vgl. de Aanm. v. Oosterzee: "Mt 26: 29"

Ik wil er u nog meer van overtuigen dat het deelnemen aan heidense afgodenoffermaaltijden u werkelijk in aanraking brengt met de heidense afgodendienst. Zie Israël, dat naar het vlees is. Hebben niet degenen die de offeranden, die ophet altaar worden gebracht, eten, gemeenschap met het altaar, in zoverre zij door hun eten te kennen geven tot dat altaar te behoren?

Tegen de vergelijking van het heilig avondmaal met de heidense offermaaltijden zou iemand hebben kunnen aanvoeren dat toen het avondmaal geen offermaaltijd was; want Christus is wel op het altaar van het kruis geofferd en het aan het kruis gebroken lichaam, het aan het kruis vergoten bloed, nu in de heerlijkheid van het leven verhoogd, is het voedsel van het avondmaal en de drank van het avondmaal; maar de avondmaalsgemeente offert Christus niet om het geofferde lichaam en het geofferde bloed weer te ontvangen, ten einde het te genieten, maar Christus heeft Zich eenmaal geofferd. Ook brengt de gemeente niet brood en wijn ten offer, maar alleen brengt zij beide om te eten en te drinken, opdat de Heere onder zodanig eten en drinken Zijn lichaam en Zijn bloed geeft, getrouw aan Zijn woord. Omdat nu het avondmaal wel een godsdienstig maal is, maar niet in de eigenlijke zin een offermaal, wijst de apostel ook nog op de Joodse offermaaltijden, om de bedoelde vergelijking volledig te maken.

Hij brengt het hen, die uit Israël zijn bekeerd, tot levendige herinnering en aanschouwing doordat hij schrijft: "Zie Israël, dat naar het vlees is! "

De bijvoeging "naar het vlees" stelt Israël voor als het geschiedkundige, dat door vleselijke afkomst tot een volk verbonden is; want Paulus kent nog een ander Israël, waartoe de Christenen uit de heidenen behoren, het Israël van God (Gal. 6: 16); hij wil echter nog wijzen op de offergebruiken van het eerste Israël, om van daar over te gaan tot de gelijkvormigheid, die bij heidense offers gevonden wordt. Offer en altaar behoren, zoals die gelijkheid aanwijst, bij elkaar. Ook wat van het offer wordt gegeten wijst op het altaar. Juist omdat het een offer is, waarvan een deel op het altaar wordt gelegd. Daarom staan ook zij, die van het offer eten, ten gevolge van dit eten in betrekking tot het altaar. Dit hangt niet af van hun voorstelling, waarin zij het doen, maar die deel neemt aan de godsdienstige plechtigheid van het eten van het offer neemt daardoor deel aan het offer zelf en aan het altaar, door hetwelk het tot een offer is geworden, nademaal het daarop is gebracht.

Wat zeg ik dan? Welke gevolgtrekking kan uit het bovenstaande worden afgeleid? Zeg ik hiermee, in tegenspraak met hetgeen reeds in Hoofdstuk 8: 4 vv. door mij als het juiste is

erkend, dat een afgod iets is, of dat het afgodenoffer iets is? Ik zeg dit geenszins, maar het blijft bij hetgeen op bovengenoemde plaats als onze wetenschap vaststaat.

Ja, ik zeg dat hetgeen de heidenen offeren, zij aan de duivels en de bozen geesten offeren en niet aan God (Deut. 32: 27. Ps. 106: 37. Baruch 4: 7); en ik wil niet, dat u met de duivels gemeenschap heeft. Ik verbied u daarom de deelname aan afgodische offermaaltijden.

Lev. 17: 7.

U kunt de drinkbeker van de Heere bij het Avondmaal niet drinken en tevens de drinkbeker van de duivels bij een heidens offermaal, zodat u evengoed het ene als het andere zou mogen houden. U kunt niet deelachtig zijn aan de tafel van de Heere, waar Hij u in het gezegende brood het teken aanbiedt van Zijn verbroken lichaam en aan de tafel van de duivels, waarvan u in het vlees van het afgodenoffer iets neemt, dat u plaatst in gemeenschap met de altaren van de afgoden en in het zondige van de heidense afgodendienst.

Om de bezorgdheid van de lezers, die zien waar de bewijsvoering van de apostel heen wilde, weg te nemen, alsof hij deelde in de voorstelling van de zwakken over de realiteit van de afgoden en van de kracht, die in het vlees van het afgodenoffer zou zijn (Hoofdstuk 8: 7 vv.), verklaart hij dat hij verre was van zo’n voorstelling en hij geeft daarmee te kennen, evenals reeds vroeger, dat er geen afgoden waren en in de afgodenoffers geen kracht was; maar daarom was toch de heidense dienst geenszins zonder invloed en zij dwaalden zeer als zij die voor volstrekt machteloos hielden. De fantasie-gedaanten van de goden bestaan wel niet, maar desalniettemin ligt aan het heidendom een macht ten grondslag, voor welke invloed men zich moet wachten. Vandaar de waarschuwing om geen deel te nemen aan de maaltijden in de tempel, alhoewel het gemis van offervlees in bijzondere kringen, zoals later volgt (vs. 25 v.), zonder bezwaar of bedenking kan plaats hebben. De apostel geeft nu ook nadere verklaring over de aard van de macht, die de heidenwereld beheerst, als hij verklaart dat de offers van de heidenen aan de demonen werden gebracht en men door deze met hen in gemeenschap kwam.

De heiden, die offert, kent wel alleen de afgoden en op deze is zijn gedachte gevestigd, als hij offert, maar hij volvoert daarmee een handeling, die in werkelijkheid niet een godsdienst is, dat zij van rechtswege moest zijn, maar in dienst van zodanige geestelijke wezens geschiedt, die, door hen niet gekend, op ongoddelijke en tegen-goddelijke manier in het leven van de volken hun gebied voeren. Is het nu niet mogelijk aan de maaltijden van de afgodenoffers op die wijze deel te nemen, alsof het slechts eten en drinken was, is deelnemen aan deze zonder deelname aan hun godsverering onmogelijk (vgl. vs. 15-18) dan brengt zij ook in gemeenschap met die God weerstrevende geesten, in welke dienst zo’n godsdienst werkelijk en zeker geschiedt. Daarom gaat de apostel voort: "ik wil niet dat u met de duivels gemeenschap heeft", waarmee de zin met de beide ontkennende beweringen van vs. 21 in verband staan. Daar is gezegd wat de apostel wil verhoeden als hij vermaant, zich van de deelname aan de maaltijden van het afgodenoffer te onthouden. Hier gaat hij daarentegen voort om te tonen, dat het op die manier met de Christelijke staat niet kan samengaan, dat er een elkaar uitsluitende strijd is tussen het heilig avondmaal en het heidense offermaal, zoals hij dat op de sterkste manier uitdrukt.

Deze plaats is van het grootste gewicht voor de juiste beoordeling van het heidendom. Waren de valse goden van de heidenen elk op zichzelf, zoals de meeste kerkvaders beweerden, zovele boze geesten geweest, dan zou alle heidense godsdienst slechts een samenweefsel zijn geweest van leugen en boosheid. Naar de Heilige Schrift echter is wel alle heidense

godsdienst ontstaan onder de invloed van de bozen, maar toch schemert daarin hier en daar het verlangen naar God door en herinnert zij nu en dan aan de gemeenschap met God, die de mens verloren heeft. Waren wijders de boze geesten op zichzelf bekwaam om zich als zo vele zelfstandige wezens aan de mensen te openbaren en een eredienst voor zich op aarde te grondvesten, dan zou hen daarmee een macht zijn toegekend, waarvan de Schrift hoegenaamd niets weet, omdat niet eens van een lichamelijke verschijning van de satan wordt gesproken. Desniettegenstaande staat het ganse heidendom, maar vooral de heidense eredienst, onder de onmiddellijke invloed van het rijk van de duisternis. Alle heidense godsdiensten zijn niet uit een steeds voortgezet zoeken van het hart van de mensen naar de waarachtige God voortgevloeid, maar zij zijn de vrucht van de afval van Hem door duivelse verleiding en daardoor zijn ze een eigenlijk gezegde dienst van de duivel. Daarom is een afgod niets, een afgodenoffer is niets op zichzelf beschouwd, maar terwijl het Joodse offermaal wegens de genadige belofte, die op offer en altaar rustte, zegen meedeelde, bracht het heidense offermaal vloek wegens de zin van het gemoed, dat naar het rijk van de satan neigde. Deze zin is niet enkel en niet zo zeer van elken offeraar op zichzelf, als wel in de hele offerdienst.

En hoe velen zijn er door alle tijden geweest, hoe velen worden er ook in onze dagen gevonden, die altijd weer willen delen, waar toch eigenlijk eens beslissend gekozen moest worden en niet aflaten kunnen op twee gedachten te hinken. Er is, wanneer wij nauwkeurig onderscheiden een vrij grove een meer verfijnde een zeer verfijnde vereniging van godsdienst en werelddienst in menig hart, die niet ernstig genoeg bestreden kan worden. Ook die zich aan de eerste niet schuldig maakt is vaak van de tweede niet vrij te pleiten; ja, ook waar de Christen door Gods genade uit het diensthuis van de wereld is uitgeleid, is er vaak nog een of ander zwak punt, waarin men met haar vrienden tezamen stemt en een stilzwijgende uitzondering op de wet van een onvoorwaardelijke toewijding maakt. Al zit men niet meer vooraan in de grote afgodstempel, toch heeft men vaak in een verborgen schuilhoek van het hart nog wel een kleine afgodskapel en ook wie de beker niet meer opheft voor de goden van de eeuw, heeft nog wel een enkele lonk of handkus voor de verborgen afgod gereed, waaraan zijn ziel is gekluisterd. Ach, hoe jammerlijk ongelijk is ook in dit opzicht zo menigeen aan zichzelf en van hoe velen mag het wellicht, zoals van die koning van Juda gezegd worden: hij diende de Heere, maar niet met een volkomen hart (2 Kron. 25: 2). Jammerlijke gesteldheid, hoezeer met allerlei verontschuldiging gedekt en bepleit; is het mogelijk, zo’n gemoedsbestaan juist te leren kennen, zonder het onbepaald te veroordelen? Maar in overeenstemming met het doorgaand onderwijs van de Heilige Schrift kan ons eigen geweten zo’n vereniging van het tegenstrijdige niet anders dan ongerijmd, onheilig en verderfelijk noemen. Ongerijmd, zo waarlijk het nu eenmaal volstrekt onmogelijk is twee heren gelijktijdig te dienen, wier bevelen, belangen en beloften onverzoenlijk tegenover elkaar staan. Onheilig, omdat hij, die van ganser harte de beker van de zondige wereldvreugd drinkt, reeds daardoor toont dat er op dat ogenblik althans geen sprake kan zijn van waarachtige gemeenschap met de Heere, wiens naam hij beleden heeft en voor de wereld verheerlijken moet. Onze eigen voornemens en beloften aan de tafel van de Heere en zo vaak later herhaald, hoe luid getuigen zij tegen de houding, door ons niet zelden bij wereldse verstrooiingen aangenomen! Wat is daarvan anders de oorzaak dan die valse schaamte, die ons vaak lijnrecht tegen onze heiligste overtuiging doet handelen en beven voor het afkeurend oordeel van een wereld, waarvan wij zelf al de ijdelheid en jammerzaligheid kennen. Maar zo’n dubbelzinnigheid (want wat is het anders?) kan dan ook wel niet anders dan hoogst verderfelijk wezen. Zij is dodelijk voor de rust van ons hart, want geen waarachtige vrede is mogelijk, zonder eenparigheid van ons geestelijk leven en streven. Zij benadeelt de zaak van de Heere, omdat zij bij de wereld slechts minachting voor een Christendom wekt, dat zo

karakterloze voorstanders telt; zij maakt ons bovenal het heilig misnoegen waardig van Hem, die lust aan waarheid in het binnenste heeft.

Als in de Schrift in het algemeen aan de duivelleer grote invloed wordt toegeschreven op de mensheid en de wereld, de menigte buiten God wordt voorgesteld als staande onder zijn macht en hij haar vorst is, dan is bij een zo ontzaglijke openbaring van menselijke verkeerdheid en menselijk verval, zoals het heidendom is, het verband met het rijk van de duisternis niet te miskennen, omdat de duivel de vijand en mededinger van God is (Matth. 4: 9); ja het is de vraag of het heidendom, hoewel in het zinnelijke en natuurlijke element weggezonken, zonder een bovennatuurlijke daarin werkende macht het tot zo'n heerschappij in de mensheid zou hebben kunnen brengen en zulke diepe wortels daarin zou hebben kunnen vestigen. Als duivelendienst treedt de afgodendienst òf direct op, zoals in de verering van boze godheden, geesten enz., zoals die in zovele dualistische godsdiensten is ingedrongen en in Afrika bijna de alleen heersende is, òf indirect, in zoverre de duivel door de afgodendienst God de eer ontrooft, die Hem alleen toekomt en deze zo zichzelf, de verleider tot deze valse dienst, aanmatigt (Openb. 9: 20). In elk geval kan men zeggen dat de afgodendienst een duivelendienst geweest is, alhoewel niet volgens de bedoeling van vele heidenen, als bijvoorbeeld van de Hellenen, toch in de werking. Verder plaatst Paulus in deze afdeling niet de naam van de éne vorst van de duisternis, van de duivel, maar van de boze geesten, de duivels, om de uitgebreide werking en macht van het rijk van de duisternis in de veel vertakte afgodendienst te kennen te geven.

Waarschijnlijk koos de apostel om het afschuwelijke van deelneming aan afgodendienst voor te stellen, opzettelijk een uitdrukking (demonen), die wel bij de heidenen op hun goden (vgl. Hand. 17: 18 in de grondtekst) maar tevens bij de Joden op de boze geesten wees.

Het genieten van het heilig avondmaal verplicht, omdat het de innigste verbindtenis met Christus is, tot de strengste afzondering van al wat onheilig is. Daarom kan de Christen na het genieten van de avondmaal zich niet ontdoen van een zekere ernstige vrees.

Of tergen wij de Heere? Willen wij door van beide drinkbekers te drinken, door ons aan de beide tafels te begeven, Hem trotseren, alsof Hij zo'n handelswijze Zich zou laten welgevallen? Zijn wij sterker dan Hij, dat wij Zijn straf daarvoor van ons zouden kunnen afwenden?

De Heere is een jaloers bruidegom van Zijn bruidgemeente (2 Kor. 11: 2) en Hem te tergen, of, zoals de grondtekst eigenlijk luidt, Hem tot jaloersheid te wekken (Deut. 32: 21), is gelijk aan de zonde van de kinderen van Israël, die Christus verzochten (vs. 9). Scherp dringt zich bij de mening van sterkte van de geest, die bij de Korinthische gemeente bestond, de vraag in: "zijn wij sterker dan Hij, durven wij het wagen, ons aan de toorn van Zijn ijverzucht bloot te stellen? " En toch gaat Paulus juist bij deze scherpe woorden van het aanspreken in vs. 21 "u kunt niet enz. " over tot de rede van de gemeenschap "wij" (vgl. Hoofdstuk 11: 31). Hij verbindt zich met zijn broeders tezamen, opdat zij eendrachtig met hem antwoorden: "nooit! " Wij kunnen niet tegelijk zijn in de gemeenschap van de duivels en in de gemeenschap van de Heere. "Heilig, heilig, heilig is de Heere Zebaoth. "

a) Niemand moet datgene wat voor zichzelf is zoeken, maar dat van de anderen. Dit is het gebod van de Christelijke liefde (Rom. 15: 2) en alleen een Christelijke vrijheid, die met dit aannemen van dit gebod in toepassing is gebracht een vrijheid, die graag van haarrechten afstand doet als het heil van anderen daardoor kan worden bevorderd, kan bestaan voor God.

1 Kor. 13: 5. Filipp. 2: 4.

Er is nu geen sprake meer van de eigenlijke offermaaltijden. Daarover is in vs. 14-22 1Co gesproken en het nodige gezegd. Van nu aan wordt gehandeld over het gebruik van offervlees, dat kan voorkomen buiten eigenlijke afgodische plechtigheden. Hier is dus de vraag over hetgeen werkelijk op het gebied van de Christelijke vrijheid valt en nu neemt de apostel dadelijk zijn stelling in Hoofdstuk 6: 12 weer op.

Hij spreekt zijn stelling over de vrijheid twee maal uit tot levendige bevestiging, evenals daar (Hoofdstuk 6: 12). Eveneens zijn het twee beperkende grondstellingen, die hij daartegenover stelt. De eerste is dezelfde als op die vroegere plaats, terwijl de tweede niet overeenstemt met hetgeen daar in de tweede plaats gezegd is, maar parallel er mee gaat, evenals met de eerste hier.

De lezers moeten bedenken dat niet alles wat op zichzelf geoorloofd is, ook te dulden is; zij moeten niet zozeer er op zien, wat voor hen geoorloofd is, maar op hetgeen tot bevordering van het heil van de naasten dient; met deze tweede zin keert de apostel terug tot hetgeen hij in Hoofdstuk 8: 1 zei: "de liefde sticht. "

Reeds vs. 23 houdt de grondstelling in, dat het in adiaphora (onverschillige zaken) niet alleen aankomt op de individuele vrijheid, maar dat ook op de broeder moet worden acht gegeven. Hier (vs. 24) komt nog de gedachte er bij, dat het adiaphoron zelfs zonde wordt als het gebruik maken van de individuele vrijheid ten opzichte daarvan de naaste nadelig is.

Het kon voorkomen een overdrijving te zijn, als de apostel zegt: "niemand moeten zoeken datgene wat van zichzelf is, maar dat van anderen. " Deze stelling moet echter zeker worden genomen in de volste zin en wij moeten zeggen, werd die algemeen opgevolgd, dan zou voor ieder beter zijn gezorgd, dan als hij voor zich alleen zorgt, want die zuivere liefde beoefent, kan zeker wel in aardse zaken verlies lijden, maar in het eeuwige zal hij ook reeds in deze wereld winst hebben.

a) Niemand moet datgene wat voor zichzelf is zoeken, maar dat van de anderen. Dit is het gebod van de Christelijke liefde (Rom. 15: 2) en alleen een Christelijke vrijheid, die met dit aannemen van dit gebod in toepassing is gebracht een vrijheid, die graag van haarrechten afstand doet als het heil van anderen daardoor kan worden bevorderd, kan bestaan voor God.

1 Kor. 13: 5. Filipp. 2: 4.

Er is nu geen sprake meer van de eigenlijke offermaaltijden. Daarover is in vs. 14-22 1Co gesproken en het nodige gezegd. Van nu aan wordt gehandeld over het gebruik van offervlees, dat kan voorkomen buiten eigenlijke afgodische plechtigheden. Hier is dus de vraag over hetgeen werkelijk op het gebied van de Christelijke vrijheid valt en nu neemt de apostel dadelijk zijn stelling in Hoofdstuk 6: 12 weer op.

Hij spreekt zijn stelling over de vrijheid twee maal uit tot levendige bevestiging, evenals daar (Hoofdstuk 6: 12). Eveneens zijn het twee beperkende grondstellingen, die hij daartegenover stelt. De eerste is dezelfde als op die vroegere plaats, terwijl de tweede niet overeenstemt met hetgeen daar in de tweede plaats gezegd is, maar parallel er mee gaat, evenals met de eerste hier.

De lezers moeten bedenken dat niet alles wat op zichzelf geoorloofd is, ook te dulden is; zij moeten niet zozeer er op zien, wat voor hen geoorloofd is, maar op hetgeen tot bevordering van het heil van de naasten dient; met deze tweede zin keert de apostel terug tot hetgeen hij in Hoofdstuk 8: 1 zei: "de liefde sticht. "

Reeds vs. 23 houdt de grondstelling in, dat het in adiaphora (onverschillige zaken) niet alleen aankomt op de individuele vrijheid, maar dat ook op de broeder moet worden acht gegeven. Hier (vs. 24) komt nog de gedachte er bij, dat het adiaphoron zelfs zonde wordt als het gebruik maken van de individuele vrijheid ten opzichte daarvan de naaste nadelig is.

Het kon voorkomen een overdrijving te zijn, als de apostel zegt: "niemand moeten zoeken datgene wat van zichzelf is, maar dat van anderen. " Deze stelling moet echter zeker worden genomen in de volste zin en wij moeten zeggen, werd die algemeen opgevolgd, dan zou voor ieder beter zijn gezorgd, dan als hij voor zich alleen zorgt, want die zuivere liefde beoefent, kan zeker wel in aardse zaken verlies lijden, maar in het eeuwige zal hij ook reeds in deze wereld winst hebben.

Eet al wat in het vleeshuis verkocht wordt, niets ondervragend over de daar te koop neergelegde stukken, of het offervlees is of niet, omwille van het geweten, opdat u met een onbezwaard geweten (Rom. 13: 5) zou kunnen eten, dat het geval niet zou zijn als u van het gekochte had vernomen, dat het offervlees was.

a) Want "de aarde is van de Heere en de volheid van haar", zo wordt in Ps. 24: 1 en 50: 1 Daarom behoort ook Hem het vlees, dat u koopt en eet en daaraan kan het gebruiken voor afgoderij, dat de heidenen ervan gemaakt hebben, niets veranderen.

Ex. 19: 5.

Een onderzoek, of het te koop aangebodene niet misschien van een offer afkomstig was, kon, zo wil Paulus zeggen, u het geweten bezwaren; want wist u, dat het werkelijk zo met het vlees gesteld was, dan zou dit het eten daarvan ongeoorloofd, of toch bezwaarlijk maken; het zou twijfel opwekken of u er wel recht aan deedt, als u eet. Het vlees, dat op de vleesmarkt gebracht is, heeft toch geen betrekking meer op het offer en behoort weer tot de categorie waarvan geschreven staat: "de aarde is van de Heere en wat daarop is. " De afgoden, of liever de demonen, die bij de afgodendienst in aanmerking komen, hebben over geen schepsel van God een macht, in zoverre dit niet onder hun invloed wordt gesteld.

De zwakkere Christenen vreesden de mogelijkheid op de vleesmarkt offervlees te kopen, omdat zij nog niet waren geklommen tot de overtuiging dat het vlees van de offerdieren, wanneer het op de markt kwam, zijn wijding tot een offer had verloren en gewoon vlees was geworden (Hoofdstuk 8: 7); zij zullen daarom wel vaak genoeg bij het inkopen angstig hebben gevraagd of het offervlees was of niet. De sterken deden dat niet; dit billijkt Paulus en hij schrijft zelfs voor zo te handelen.

En als u, om aan het zo-even genoemde geval nog een tweede te voegen, dat daarmee verwant is, als u iemand van de ongelovigen ter maaltijd nodigt in zijn privaat huis en u daar gaan wilt, hetgeen ik u niet verbied, alhoewel het beter was dat u dergelijke uitnodigingen niet aannam, a) eet al wat jullie voorgesteld wordt, niets ondervragend over de vleesgerechten, of daartoe offervlees is gebruikt of niet, b) omwille van het geweten, want u zou niet zonder ergernis kunnen eten, als u wist, dat u vlees van afgodenoffer voor u had.

Luk. 10: 7. b) 1 Kor. 8: 7.

De apostel verbiedt de Christenen niet zonder meer om een heidens gastmaal bij te wonen, maar ook bij de meer betamelijk gehouden gastmalen, waarvan de herinnering uit de oudheid tot ons gekomen is, kwam veel voor, dat de Christen moest tegenstaan en hem in gevaar moest brengen door deelneming er aan, de trouw jegens zijn Heer te verloochenen. Daarom geeft hij hen door het toegevoegde "en u wilt daar heengaan" in bedenking, of dit in het algemeen wel voor hen passen zou.

Omdat het Christendom de banden van het familieleven en van het gezellig verkeer niet wilde wegnemen, maar heiligen, laat Paulus hier een zekere vrijheid, die ook, op waardige manier gebruikt, onder zekere omstandigheden kon leiden tot toebrenging van de ongelovigen tot het Christendom.

Als men een zaak aan ieders eigen nadenken overlaat, of en waarom hij wil, wekt men vaak meer vruchtbaar nadenken dan door een eigenlijk verbod.

Maar als iemand tot jullie zegt: "Dat is afgodenoffer; " eet het niet, omwille van degenen die u dat te kennen gegeven heeft en omwille van het geweten. Want de aarde is van de Heere en de volheid daarvan (deze woorden zijn uit vs. 26 weer hier overgebracht).

Maar ik zeg, als ik hier weer, evenals in vs. 25 en 27, van het sparen van het geweten spreek, om het geweten, niet, zoals daar het geval was, van uzelf, die in het geval komt, dat een ander tot u zegt: "het is afgodenoffer", maar van de andere, die u daarop wees. Integendeel, omdat uw eigen geweten u het eten van zulk vlees zou veroorloven, zo zou het zien alleen daarop u ook moeten dringen om werkelijk te eten; want waarom wordt mijn vrijheid geoordeeld door het geweten van een ander, dat ik het daaronder gevangen zou geven en mij niets veroorloofde wat een ander niet eveneens voor geoorloofd houdt?

Een ander heeft ook zeker geen recht om naar de maatstaf van zijn geweten op die manier mijn vrijheid te oordelen, zoals hij het doet. En als ik door genade het voedsel krijg (liever "als ik met dankzegging het voedsel geniet, waarom word ik als een misdadiger tegen de Christelijke godsdienst, als iemand die tot afgoderij vervallen is, gelasterd overhetgeen waarvoor ik dankzeg. Niet dus om het eigen geweten, als moest zich dit vormen naar dat van een ander, maar laat het eten na om het geweten van een zwakke te sparen. (Hoofdstuk 8: 13).

Rom. 14: 6. 1 Tim. 4: 3.

Van vs. 28 af stelt de apostel een bijzonder geval, dat de afgodische bedoeling van een voedsel bij een maaltijd aan de Christen, die genodigd is, zonder zijn toedoen bekend wordt. Hierdoor wordt namelijk een bijzondere beperking veroorzaakt voor de toelating in vs. 27 : "eet al wat u wordt voorgezet. " Onder het woord "iemand" moet een dienaar van het huis of een tafelgenoot, maar niet de gastheer verstaan worden. Het is echter de vraag of degene, die het te kennen geeft, als heiden of als Christen moet gedacht worden en dan beslissen de woorden: "eet het niet omwille van degene, die u dat te kennen gegeven heeft en omwille van het geweten" voor het laatste. Het geweten van een heiden kon toch wel niet daardoor geërgerd worden, dat een Christen van het afgodenoffer at, zodat wij dus bij het "iemand" ons een zwakke broeder, hetzij een Christen uit de Joden, of een nog meer vreesachtige Christen uit de heidenen moeten voorstellen. Het geval, dat ook een streng denkend Christen aan een maaltijd bij heidenen deel nam, kon zeer goed voorkomen. Er konden bij hen botsingen plaats

hebben tussen zijn grondstellingen en zijn omstandigheden, waarbij hij voor de laatste besliste, vooral wanneer hij zich daarbij een streng waken tegen alle bevlekking met afgoderij ten plicht stelde. Een uitvloeisel van zijn nauwgezetheid zou nu dat zijn, dat hij zijn mede-Christenen opmerkzaam maakt op hetgeen hij (waarschijnlijk door een ondervragen, zoals Paulus dat in vs. 27 niet wil hebben, maar zoals hij zelf voor zijn plicht hield) zelf heeft vernomen "dat is afgodenoffer. " Hier staan nu het geweten van de zwakke broeder, die de aanwijzing deed en het geweten van de sterke, tot wie de apostel spreekt en die de aanwijzing heeft ontvangen, tegenover elkaar en zo moet het bij de laatste komen tot een verzoening tussen de grondstelling van vrijheid en die van de liefde (vs. 23 v.). De zaak is nu zo gelegen: het geweten van de Christen zelf, die zich van zijn vrijheid bewust is, kan door het eten niet meer worden geërgerd; hij ziet in het vlees, dat op de tafel is gedragen, geen offervlees meer, omdat hier geen offermaal wordt gehouden, hij zou dit, als hij zijn geweten raadpleegt, zonder enige bedenking eten. Tegenover het eigen geweten staat dat van een ander, die met zijn gedachten nog niet kan loskomen van het vlees als offervlees, dat het vroeger geweest is en het genieten daarvan ook in een bijzonder huis aanziet voor een deelnemen aan een afgodenoffer. Aan dat zwakke en dwalende geweten moet de sterke zijn meer verlicht geweten geenszins ten offer brengen, dat hij het daaronder gevangen zou geven en zich door zulke vreesachtigheden zou laten beheersen, zoals velen hun Christendom maken tot een bepaald jacht maken op gewetensbezwaren alsof daarin de ware Christelijke deugd gelegen was. Paulus treedt integendeel met de beide vragen, die hij opwerpt, zeer krachtig op voor de vrijheid van het eten. Het dankgebed, dat is uitgesproken over hetgeen vroeger vlees van afgodenoffer was, maakt het nu tot een soort van dienen van de ware God (de dankzegging, zegt Bengel, heiligt elke voedsel, loochent de autoriteit van de afgoden en spreekt die van de Heere uit). Hiermee bestraft hij tevens op scherpe manier de liefdeloosheid, waaraan de zwakken zich schuldig maken door hun oordelen (Rom. 14: 3 v.). Maar wel moet het niet eten een dragen zijn van het gebrek van de zwakken (Rom. 15: 1), een verschonen van hun geweten. Uit onze plaats blijkt verder dat het voor Paulus vanzelf sprak dat de Christen zijn tafelgebed deed ook aan de tafel van een ongelovige gastheer.

Het zij dan dat u eet, hetzij dat u drinkt, of bij gastmalen of in het gewone dagelijkse leven, hetzij dat u iets anders doet, in uw helen wandel, wat het ook zij, doe het al ter eer van God (Kol. 3: 11. 1 Petr. 4: 11. Matth. 5: 16).

a) Wees in elk opzicht zonder aanstoot te geven en de Joden en de Grieken, die beide delen van de nog ongelovige wereld en van de gemeente van God (Hoofdstuk 11: 22.

Rom. 14: 13.

Zoals ik ook in alles allen behaag, niet zoekend mijn eigen voordeel, maar het voordeel van velen, opdat zij behouden mogen worden (Hoofdstuk 9: 19 vv.).

HOOFDSTUK 11

Wees a) mijn navolgers, dat u tot heden maar al te zeer heeft verzuimd (Hoofdstuk 4: 16), zoals ook ik een navolger ben van Christus, dat hoogste toonbeeld van zelfverloochenende, alleen anderer zaligheid zoekende gezindheid en denkwijze (Fil. 2: 4 vv. Rom. 15: 3. Matth. 29).

Fil. 3: 17. 1 Thess. 1: 6. 2 Thess. 3: 9.

Het onderricht over het eten van offervlees is geëindigd. Nu volgen met (vs. 31) een "dan", dat hier uit het bijzondere gevolgtrekkingen tot het algemene maakt, nog enige vermaningen, waarin de leidende zedelijke grondstellingen voor het hele ware Christelijk gedrag worden uitgedrukt.

Alles zo te doen, dat het God tot verheerlijking is, in alles zich zo te gedragen, dat men aan niemand aanstoot geeft, dat is de som van de leringen van de apostel, niet alleen omtrent het genieten van het geofferde, maar in het algemeen over alle vragen, die op de Christelijke vrijheid betrekking hebben. Hij kan hiervoor in het algemeen, zoals zijn aanwijzing luidt, zichzelf als voorbeeld ter navolging stellen, omdat hij van zijn kant Christus tot voorbeeld neemt, evenals Christus in alle opzichten voor allen op die manier leeft, dat het hun tot redding dient.

Paulus wil niet zelf het beeld zijn, waarnaar de Korinthiërs hun gedrag moeten richten, hij voegt erbij: "zoals ik een navolger van Christus ben", alsof hij wilde zeggen: "mijn manier van handelen heb ik niet zelf verzonnen, ik heb geleerd van het heilig voorbeeld van de mensheid. "

Zeker staat de apostel het gehele levensbeeld van Christus voor ogen; dan moest hij een geschiedkundig beeld van Christus doen en laten bezitten, een beeld, zoals ons dat door de evangelisten is geschilderd, een grond temeer tegen de mythische opvatting van het leven van Jezus!

OVER ENIGE VORMEN BIJ HET GEBED EN OVER HET WAARDIG GEBRUIKEN VAN HET HEILIG AVONDMAAL

III. Van Hoofdstuk 11: 2-14: 40 volgen in verdere aansluiting aan hetgeen de Korinthiërs in hun schrijven hadden meegedeeld, leringen en terechtwijzingen over zaken die de goede orde in de Christelijke gemeente betreffen. De aansluiting heeft plaats aan dat gedeelte van hun brief, waar zij onder verzekering van hun vasthouden aan zijn instellingen of overleveringen omtrent een punt kennis gaven, waarin een ander gebruik was ontstaan, dat naar hun mening onverschillig en zonder bedenking was.

Vs. 2-16. Paulus begint met een prijzen van de gemeente, dat, zoals zij zelf van zich heeft verzekerd, zij alles hield en regelde, als de voortdurende herinnering aan hem meebracht en dat zij zijn onderrichtingen niet veronachtzaamde. Vervolgens gaat dat prijzen over in een onderrichting, die de gemeente tot helderheid moest brengen over dat punt van de Christelijke zeden, waarin zij meenden zich een afwijking te mogen veroorloven. De apostel zegt niet over welk punt gehandeld wordt; maar wij kunnen het echter wel raden, als hij met een algemene waarheid begint als het gezichtspunt, waaruit de bijzondere zaak moet worden beschouwd. Die waarheid is deze, dat de vrouw tot de man in een verhouding staat, die haar

verhouding tot God tot een andere maakt, dan waarin de man door zijn betrekking tot Christus staat en zo is het dan het niet-omsluieren van de biddende of voorzeggende vrouwen, wat te Korinthe tegen de algemene gewoonte probeerde door te dringen en welke nu hier als een verkeerdheid door Paulus wordt bestreden.

En ik prijs u, broeders, dat u, zoals u mij schrijft, in alles van mijn gedachtig bent, mijn lessen en bepalingen niet vergeet en de inzettingen behoudt, die de gebruiken van het leven van de gemeente aangaan (2 Thess. 3: 6), zoals ik die ter opvolging deels mondeling, deels schriftelijk in mijn vorige brief u overgegeven heb (1 Kor. 5: 9).

Maar ik wil dat u over dat punt, waarvoor u een uitzondering denkt te maken (vs. 5 en 13), weet, omdat u door uw uitzondering maken deze waarheid verloochent, dat Christus het hoofd is van een ieder man (Kol. 1: 18. Efeze. 4: 15) en de man het hoofd van de vrouw (Efez. 5:
a) en God het hoofd van Christus (Hoofdstuk 3: 23; 15: 28

Joh. 14: 28.

Hoe graag de apostel hun gehoorzaamheid erkent, waar die betoond was, vindt hij toch nodig de volgende lessen aan hun ernstige overdenking aan te bevelen. Het is niet te betwijfelen dat gebeurtenissen te Korinthe aanleiding hadden gegeven, dat de gemeente daar haar neiging, om uit een vals begrip van vrijheid de juiste grenzen buiten aanmerking te laten, ook daardoor aan de dag legde, dat de vrouwen haar plaats vergaten en dit ook in het uitwendige lieten zien. Vandaar de uitvoerigheid van de volgende onderrichting, die een op zichzelf zuiver uitwendig voorschrift terugleidt tot gronden, die dieper liggen.

De vrouwen te Korinthe overschreden namelijk daardoor haar grenzen, dat zij in de vergaderingen van de gemeente met ongedekt hoofd biddend en profeterend optraden. De apostel keurt beide af, zowel het optreden om te bidden en te profeteren, als het verwijderen van de sluier; hier berispt hij echter alleen het laatste en wacht met het eerste tot Hoofdstuk
34 Om de bronnen terug te voeren binnen haar grenzen herinnert hij haar dat zij onderworpen zijn aan de man, aan wie hij eveneens zijn plaats aanwijst in de zedelijke rangorde en deze opvoert tot God toe.

Het verkeerde, dat Paulus zo sterk en beslist bestraft, moet eerst na het vertrek van de apostel van Korinthe, waarschijnlijk door onbetamelijke uitbreiding van de grondstelling van de Christelijke vrijheid, om het deel hebben aan de gaven van de Geest (vgl. vs. 4 met 1Co Hand. 21: 9) en zeker onder inwerking van de grotere ongebondenheid van de dracht van de Helleense vrouwen zijn ingeslopen, omdat hij het, aanwezig zijnde, niet zou hebben laten opkomen. De brief van de Korinthiërs zelf moet, waar hij van het opvolgen van de apostolische aanwijzingen te Korinthe heeft gesproken een vraag hebben ingehouden over dat punt in het bijzonder.

Als de apostel het misbruik, dat de vrouwen bij het openbaar bidden en profeteren het woord nemen, tot het veertiende hoofdstuk uitstelt, dan is hier een dergelijk geval als wij in Hoofdstuk 8: 10 vonden in vergelijking met Hoofdstuk 10: 20 v.

De man, zo verklaart Paulus in de eerste plaats, is alleen onderworpen aan Christus als aan zijn hoofd, van wie hij genade en gaven niet alleen voor zich, maar ook het goddelijk regeren van zijn huis ontvangt; maar de vrouw aan de man, ook buiten huwelijksverband, omdat het bestuur ook in de kerkinrichting bij de man berust. Dat moet haar niet zwaar vallen, omdat

zelfs tussen God en Christus over het werk van onze verzoening zo'n uit- en terugvloeien plaats heeft en Christus alles uit deze volheid neemt en tot dit hoofd terugvoert, wat Hij als onze Middelaar op ons brengt.

Waarom beperkt Paulus de verhouding tot Christus als het hoofd op de man, zodat die slechts als door middel van de man voor de vrouw schijnt te kunnen bestaan? De verheffing van de man door dit verbond met Christus moet slechts relatief worden genomen. In zijn huis, zijn bijzondere omstandigheden is hij alleen van Christus afhankelijk, in het burgerlijk leven geniet hij zeker een hogere zelfstandigheid dan de vrouw en heeft hij niet die bescherming en dat in de plaats optreden nodig, zoals zij dat behoeft. Zo ook is hij in het openbare leven van de gemeente boven haar bevoorrecht en tot de dienst van de Heere als Zijn orgaan geschikt gemaakt, zoals zij het niet is. Hier is dus sprake van uitwendige omstandigheden bij deze voorrang, maar niet van de hogere sferen van het uitwendig leven in geloof, waarbinnen het onderscheid van de geslachten en de voorrang van de een boven de ander is weggenomen en opgeheven (vgl. Gal. 3: 18).

Zal een huwelijk gelukkig en voor God welgevallig zijn, dan moet 1) de man Christus als zijn hoofd erkennen en zich door Hem, door Zijn Geest laten besturen; 2) moet hij zich inderdaad betonen het hoofd van de vrouw te zijn en zijn vrouw goed besturen, niet zo, dat zij blode, schuw en vreesachtig wordt; 3) de vrouw moet de man als haar hoofd erkennen en zich betamelijk aan hem onderwerpen en niet de meester proberen te spelen.

Het "God het hoofd van Christus" wordt niet van het wezen gezegd, maar van het ambt: de Zoon als Middelaar ontvangt Zijn ambt door Gods raadsbesluit, zoals Hij zelf zegt: "de Vader heeft Mij gezonden. "

Maar ten tweede: een iedere vrouw, die bidt of profeteert met ongedekt hoofd, onteert haar eigen hoofd, omdat dit niet versierd is met het teken van eerbare vrouwen, maar in plaats daarvan een teken heeft aangenomen, dat haar in een hele andere klasse verplaatst; want het is een en hetzelfde, alsof haar het haar afgesneden was. Zij staat voor het openbaar oordeel, dat door dit verschijnsel wordt bestuurd, op volkomen gelijke lijn met haar, die het gesneden haar van een boeleerster draagt.

Men heeft gemeend, omdat de apostel de beide gevallen noemt en beoordeelt, dat een man met bedekt en dat een vrouw met ongedekt hoofd bad en profeteerde, dan ook beide in de gemeente moesten zijn voorgekomen. Maar dat hij alleen het eerste geval noemt omdat hij het voor het tweede wil laten dienen, blijkt uit de manier waarop hij bij het laatste stilstaat, als ook uit het slot van zijn uiteenzetting in vs. 13-15 dat alleen over dit geval handelt.

Met ongedekt hoofd in de gemeente te bidden en te profeteren, is het ereteken van de man. Hij zou zijn hoofd onteren als hij het bedekte. Met zulke ogen beschouwden de Grieken de zaak en de apostel wordt voor de Grieken een Griek, als hij zich op hun standpunt, in hun manier van beschouwing plaatst. Zo maakt Zich de Geest van God meester van de gewoonte van het volk, waar zij overigens geen omkering maar uitdrukking is van de oorspronkelijke orde van de natuur en wijst de achtergrond aan van de goddelijke regels bij velerlei zaken, die daarom "zedelijk zijn", omdat zij geen "landsgewoonten" zijn. Evenals in de ogen van de Grieken een man, die bij openbare plechtigheden iets op het hoofd had, zijn eer als man zou hebben verloochend, zo zou een Christelijke Griek door zijn hoofd te verbergen een teken hebben aangenomen, als was hij niet het zichtbare hoofd van zijn vrouw en als stond hij onder een ander dan Christus, als onder zijn hoofd. Daarentegen onteerde een vrouw haar hoofd, als

zij ongedekt of ongesluierd zich in het openbaar vertoonde, omdat zij zich als het ware tot een hoofd over haar man opwierp en zich uitwendig gelijk stelde met de liederlijke vrouwspersonen, die men ten teken van haar schaamteloosheid en ongebondenheid het hoofd beschoor.

Want als een vrouw bij de godsdienst niet gedekt is, dat zij ook geschoren wordt, om haar geheel naardat zij verdient van het vrouwelijk sieraad te beroven; a) maar als het gelijk is voor een vrouw geschoren te zijn, of het haarafgesneden te hebben, dat zij zich, om zo'n smaad voor het openbaar leven te ontgaan, dekt zodra zij in de godsdienstige vergadering komt, of daar biddend en profeterend optreedt.

Num. 5: 18. Deut. 22: 5.

Paulus stelt op de voorgrond dat het gevoel van welvoeglijkheid bij een zedige vrouw tegen het afsnijden van het haar strijdt. Daarom kan hij haar het ongevoegelijke om zich met gedekt hoofd te laten zien, niet beter doen voelen, dan door de drang, om met de eerste verkeerde stap ook de tweede te doen. Schaamt zij zich echter daarvoor, omdat het lelijk staat dat een vrouw afgesneden haren heeft of geheel geschoren is, dan trekt zij ook de eerste onvrouwelijke stap terug en bedekt het hoofd.

De bedoeling van de apostel moet aldus worden begrepen: het lange haar is een onderscheidingsteken van de vrouw; wil zij nu de man gelijk zijn, dan ontdoet zij ook zichzelf van deze onderscheidende eigenaardigheid. Acht zij dit echter een gemis van iets bijzonders, dat haar past, dan moet zij ook haar onderscheiding van de man daarin zien, dat zij het gebruik van het sluier bewaart, waardoor zij van haar kant die onderscheiding bevestigt.

Want de man, om de rede weer tot deze terug te leiden (vs. 4) moet in tegenstelling tot de vrouw, die het zeker moet doen (vs. 18), het hoofd niet dekken als hij biddend of profeterend voor God in de gemeente staat. Hij moet dit niet doen a) omdat hij hetbeeld en de heerlijkheid van God is. Hem is iets van Gods majesteit als heerser eigen, waardoor hij in zijn kring gebied voert met een macht en vrijheid aan die van God gelijk (Gen. 1: 26 vv.); maar de vrouw is de heerlijkheid van de man; zij is niet zijn beeld, alsof zich in haar afspiegelde wat de man is, maar wel zijn heerlijkheid, als die in haar vrouwelijk bestuur de macht van de man vertegenwoordigt.

Gen. 5: 1; 9: 6.

Deze verhouding van hogere en mindere heerlijkheid tussen man en vrouw rust op een regeling door God van het begin gesteld; want de man is uit de vrouw niet, maar de vrouw uit de man (Gen. 2: 21-23).

Want ook is de man niet geschapen om de vrouw, maar de vrouw om de man (Gen. 2: 18-20).

De apostel maakt de noodzakelijkheid duidelijk om vast te houden aan de strenge gewoonte. Hij doet dit nader uit de verhouding van man en vrouw naar aanleiding van het Mozaïsche scheppingsverhaal. De man is Gods beeld en heerlijkheid, de vrouw is de heerlijkheid van de man. Dit verwijst naar Gen. 1: 27, waarop plaats het heersen als het hoofdkarakter van het goddelijk evenbeeld op de voorgrond wordt geplaatst. Dit openbaart zich in de man meer dan in de vrouw. Alleen daarom en alleen voor zo verre schrijft Paulus aan de man en niet aan de

vrouw toe Zijn evenbeeld te zijn. Zij is in een afhankelijke toestand, haar persoon en haar werken moet ertoe dienen om de man te dienen, hem in zijn hoge, veelbetekende plaats te doen uitkomen. Dit moet de uitdrukking "heerlijkheid van de man" betekenen, waarbij de apostel de parallel met het "beeld" laat vallen. Om vervolgens de afhankelijkheid van de vrouw van de man nog duidelijker in het licht te plaatsen, voegt hij er nog een nadere aanwijzing bij uit het tweede hoofdstuk van het eerste boek van Mozes en maakt hij voor zijn doel gebruik van de omstandigheid, dat de vrouw uit de rib van de man gevormd werd en de bestemming ontving hem tot een hulp te zijn.

Paulus brengt het "van de man" terug tot hetgeen daarin is uitgedrukt "omwille van de man" en komt zo tevens op de afkomst van de vrouw uit de man, volgens de geschiedenis van haar schepping omwille van hem.

Het Christendom heeft geen schuld aan de onbetamelijke vergoding van de dames, zoals die vaak bij de volken heeft bestaan; toch is daarom de vrouw niet gering geacht.

Daarom, omdat de verhouding van de vrouw tot de man is, zoals zo-even werd voorgesteld, moet de vrouw een macht op het hoofd hebben, in de sluier een teken dragen, dat de macht van een ander over haar is. Zij moet dit omwille van de engelen, die onzichtbaar tegenwoordig zijn in de vergadering van de gemeente, als zij haar godsdienstige bijeenkomsten heeft en die door elke schending van de welvoeglijkheid gekrenkt worden en verdreven, terwijl zij graag daar zijn, waar alles eerlijk en met orde toegaat (Hoofdstuk 14: 40).

Onder de "macht op het hoofd" is zeker een bedekking van het hoofd bedoeld. Waarom zij deze naam draagt, die overigens in deze betekenis niet voorkomt, kan alleen uit het verband van onze plaats worden opgemaakt. De vrouw moet een macht op het hoofd hebben, d. i. het teken van een macht, waaronder zij staat, namelijk die van de man, aan wie zij ondergeschikt is, die haar als hoofd van God (vs. 3) is gegeven, zodat zij niet voor God mag komen, zonder gepaste ootmoed, het teken van haar afhankelijkheid te dragen.

Het vrije ongedekte hoofd is het teken van onafhankelijkheid en heerschappij, het gedekte en omhulde van onderworpenheid, zoals ook reeds de lang haren zo’n teken van onderwerping zijn. Het hoofd van de overspeelsters werd ontbloot (Num. 5: 18), met geschoren hoofd te gaan was, behalve in rouw, een teken van schaamteloosheid. De man is Gods beeld en eer, dat is Zijn afschijnsel en in zoverre ook zijn verheerlijking (1 Kor. 11: 7), de vrouw is die van de man, namelijk met betrekking tot heerschappij en onderdanigheid, want eerst uit de ribbe van de man is de vrouw geschapen, (Gen. 2: 21, 22); hij is eerst geschapen (1 Tim. 2: 13) de vrouw uit hem. De man is reeds op zichzelf een geheel en op zichzelf volledig mens en kan (zoals Christus heeft getoond) zijn bestemming op aarde volledig vervullen, zonder dat de vrouw hem als ter voltooiing nodig was, maar de vrouw is slechts met het oog op de man, omwille van hem geschapen. Daarom moet de vrouw het teken van haar onderdanigheid steeds dragen "omwille van de engelen" omdat, al zagen mensen er niet op en al telden deze het niet, Gods boden, de hogere reine geesten, die belang stellen in de aanbidding van God, door de zijnen op aarde en hun gebeden voor Hem brengen, hun vreugde hebben over de ingetogenheid en eerbaarheid van de Christelijke vrouwen en omdat hun nabijheid de gemeente steeds met eerbied moet vervullen. Willen daarom elders, zegt de apostel, de vrouwen gesluierd verschijnen, zo betaamt haar zulks waarlijk in de gemeente het meest van al, waar alles met de meeste eerbaarheid, orde en betamelijkheid moet toegaan. Geen aanzien van mensen, al veroorloven haar deze ongesluierd en zo zonder teken van afhankelijkheid te

verschijnen, moet haar gedragingen te dien aanzien besturen, omdat ook de Engelen van God aanwezig zijn, zoals de cherubijnen in de tempel van de Heere waren afgebeeld ter herinnering aan de tegenwoordigheid van de hemelse geesten. Tevens herinnert de apostel ook aan de diepe eerbied van de Serafijnen, die hun aangezicht voor God met hun vleugelen bedekken (Jes. 6: 2), terwijl Gods aangezicht ongedekt is. Zoals de Engelen in verhouding tot God staan, zo staat de vrouw in verhouding tot de man. En de vrouw als de zwakkere meer aan de verzoeking blootgestelde, behoeft, zoals de kleinen (Matth. 18: 10), de bescherming van de engelen nog meer.

Nochtans is noch de man zonder de vrouw, noch de vrouw zonder de man in de Heere, in haar betrekking tot Christus. In die gemeenschap, waarin beiden grond en doel van hun geestelijk leven hebben, wordt het onderscheid opgelost in een wederzijdse afhankelijkheid.

Deze verhouding, die in de zedelijke orde van het Christendom bestaat, heeft reeds haar grond in de orde en de schepping gesteld. Want zoals, wat de schepping aangaat, (Gen. 2: 21 v.), de vrouw uit de man is, zo is ook de man door de vrouw, wat de later daarvoor in de plaats gekomen geboorte betreft, zodat alle mannen uit vrouwen geborenen zijn (Matth. 11:
Gal. 4: 4), maar alle dingen, die op de wederkerige verhouding van de beide geslachten tot elkaar betrekking hebben en het een zo en het ander zo bepaald hebben, zijn uit God. Hij heeft het zo geregeld en daarmee die verhouding geheiligd.

Wat Paulus van vs. 7 af gezegd heeft kan door de mannen verklaard worden van verachting van de vrouwen en door de vrouwen tot minachting van haar eigen standpunt. Daarom dit woord om mogelijke strijd tussen beide geslachten te voorkomen. Tussen beide vindt in de Christelijke levenssfeer zo’n verhouding plaats, dat noch de vrouw afgezonderd is van de man, d. i. buiten verband van gemeenschap met hem en op eigen hand, noch ook omgekeerd; zij zijn als Christelijke echtgenoten verenigd tot wederkerige hulp, zij vullen elkaar aan en behoren tot elkaar; geen deel is op zichzelf een afzonderlijk persoon. Als dat zo niet was, was het Christendom in strijd met de natuurlijke regeling van God.

Beide zijn op het hun aangewezen standpunt tot wederkerige aanvulling voor elkaar onmisbaar. Daarom zou het een misdaad zijn tegen de goddelijke orde, als zij wilden beproeven die band op geestelijk gebied buiten aanmerking te laten of te misbruiken.

Oordeelt u onder uzelf; laat geheel onafhankelijk van hetgeen sommige woordvoerders u voorhouden, of de ogenblikkelijke dwaling van uw eigen gedachten u voorspiegelt, uw natuurlijk gezond oordeel beslissen (Hoofdstuk 10: 15. Hand. 4: 19) ; is het betamelijk of iets, dat strijdt tegen de welvoeglijkheid, dat de vrouw ongedekt God bidt?

De apostel heeft de gronden van zijn afkeuring van hetgeen hij voor onbetamelijk verklaart, afgeleid uit feiten, die behoren tot hetgeen de Heilige Schrift aangeeft over de verhouding van man en vrouw. Hij beroept zich nu ook op het oordeel van zijn lezers zelf, waartoe zij door de natuur van de zaak werden geleid. Onder het woord "natuur", vs. 14 moet die orde van de zaken worden begrepen, die met de schepping overeenstemt en dus voor ieder kenbaar is. Het "zelf" geeft te kennen, dat zij voor zich, afgezien van de uitspraken van de Heilige Schrift, zelfstandig het onbetamelijke konden inzien van hetgeen in zijn ogen onwelvoegelijk is.

Deze spreekwijze van de apostel, waarin hij op de natuur zelf wijst, is in de Heilige Schrift zeer zeldzaam, terwijl gewoonlijk de natuur wordt opgevat als absoluut afhankelijk van God en daarom ook bij zuiver fysische strekkingen, in plaats van deze, liever God wordt genoemd.

De plaats, die voor ons ligt, wijst aan dat het thans heersend spraakgebruik, om alles tot de natuur terug te brengen, wel niet op zichzelf verwerpelijk is, maar wel de zorgvuldigheid, waarmee de naam van God wordt vermeden, hetgeen zeker een gevolg is van het ongeloof; men wil de natuur hebben opgevat zonder enige betrekking op God.

Bij de stelling: dat een vrouw ongedekt tot God moet bidden, bepaalt Paulus zich tot het gebed en gaat het profeteren (vs. 4 en 5) voorbij, of omdat dit de meer heilige functie was, of, hetgeen wel mogelijk was, dit ook vaker door vrouwen gebeurde.

Als de vrouwen, wanneer zij bij het openlijk uitspreken van een gebed zich aan de mannen gelijkstelden (1 Tim. 2: 8), juist daarom ook, evenals deze, ongedekt meenden te mogen optreden, dan is het te treffender dat hij haar wijst op het onbetamelijke van haar handelswijze in het openlijk verkeer met God, in wiens wil de orde van zaken berust welke daardoor gekrenkt wordt.

Maar als een vrouw lang haar draagt, omdat zij daardoor openlijk haar staat, door God haar aangewezen, erkent, dat het haar een ere is, omdat het lange haar, dat haar hoofd omgeeft, voor een deksel haar is gegeven? Het is als een natuurlijke sluier voor haar en daarmee is reeds door de natuur de sluier aangegeven als hetgeen voor haar welvoegelijk is.

Laat men aan de natuur, aan de natuurlijke aard en aanleg van de geslachten vrije loop, dan blijkt dat bij een vrouw het hoofdhaar langer groeit dan bij de man. Bijna zonder uitzondering bij alle volken en in alle tijden heeft zich aan dit natuurlijk feit ook het natuurlijk gevoel vastgeknoopt, dat het voor de man een oneer is als hij lange haren draagt, omdat het hem als een vrouw doet uitzien en omgekeerd voor de vrouw een eer, als zij lange haren draagt, omdat dit met de vrouwelijke aard overeenkomstig is, De ijdelheid van de vrouwen heeft van het lange haar een tooisel, een opschik gemaakt (1 Petr. 3: 3. 1 Tim. 2: 9 Paulus ziet echter in die natuurlijke haardos een teken van een echt vrouwelijk sieraad (1 Petr. 3: 5), als hij zegt: "het haar is haar als een deksel gegeven. " De natuur zelf heeft aan de vrouw iets van die macht gegeven, die zij op het hoofd moet hebben omwille van de engelen (vs. 10) en het is billijk dat zij bij de gave van de natuur een uitdrukking voegt van haar wil door genade gevormd en haar hoofd bedekke tot een teken van vrouwelijke onderwerping.

Uitzonderingen op de regel, die door de natuur voorgeschreven was, zoals bij de Nazareeërs (Num. 6: 5. Richt. 13: 5) waren de apostel niet onbekend (Hand. 18: 18). Deze hadden echter haar grond in bijzondere omstandigheden, in een bijzondere gelofte van afhankelijkheid, die de Nazareeër op zich nam. Over de gehele afdeling moet worden gezegd, dat wat de vraag aangaat, die hij in de eerste plaats behandelt over het ontbloten of bedekken van het hoofd van mannen of vrouwen bij gebed en godsdienst, de nationale gewoonte gedeeltelijk veranderde. De apostel heeft ook voor zo’n uitwendige zaak niet een volstrekt verbindende wet willen geven, maar volgens de natuur van de evangelische orde van het heil die kunnen geven. Zo is de gewoonte, waarop hij zich hier beroept, niet onveranderlijk, omdat toch aan nationale manier van beschouwing en aan de gewoonte ruimte wordt gelaten. Daarentegen zijn de grondstellingen over de verhouding van de geslachten zelf onveranderlijk, zoals die in vs. 3, 7-9 en 11-12 zijn uitgesproken en elke omkering van deze zal zich wreken door zedelijke schade aan hen, die ze veroorzaken.

Men ziet, er is hier geen sprake van de sluier op zichzelf, maar van de verhouding van de vrouw tot de man, van die storing haar uitdrukking vond in hetgeen de apostel hier ter zijde gesteld wil hebben. Hij probeert niet het gebruik van de sluier als zodanig door te voeren, hij

denkt integendeel de mogelijkheid, dat ook tegenwerpingen kunnen worden gemaakt, maar wil zich, zoals het volgende vers ons zegt, niet inlaten met een voortzetten van deze beschouwing, dat tot een twisten zou worden.

a) Maar als iemand twistgierig schijnt te zijn, lust heeft om te twisten en gelijk wil hebben, wij, ik en mijn bondgenoten, hebben zulke gewoonte niet, noch de gemeenten van God. Zij hebben niet de manier om gelijk te willen hebben; laat ons daarom de gehele behandeling van de zaak hiermee sluiten, nu alles voor hen, die het om recht en waarheid te doen is, reeds duidelijk genoeg verklaard en aangewezen is. Met een verder dispuut over deze zaak laat ik mij niet in.

1 Tim. 6: 4.

Ware leden van de Kerk zullen hun overigens wel gegronde mening aan niemand opdringen noch daarover twisten; zij laten zulke twistgierigen lopen en laten het voor hun eigen verantwoording over.

Vs. 17-34. Wat de apostel in de afdeling, die nu volgt, behandelt, hangt niet samen met een vraag van de gemeente, maar met het bericht, dat hem over toestanden in de gemeente te Corinthiërs gegeven was (vs. 18). Het behoort dus in zo verre niet tot dit tweede deel van de brief, dat van Hoofdstuk 7-14 gaat, maar tot het eerste (vgl. de inl. op 1 Kor. 1: 10). Het is echter in tweeërlei opzicht nauw met de vorige afdeling verbonden. In tegenstelling met de apostolische mening, straks ontwikkeld, die zich nog altijd moet laten welgevallen, dat ook andere gezichtspunten zich zouden doen gelden (vs. 16) wordt nu een apostolisch bevel uitgesproken en tegenover de lof, waarmee daar de rede begint (vs. 2) komt nu een strenge berisping, een zwaar verwijt in de aanvang. Het geheel staat daar als een episode of tussen verhandeling, evenals wij bij de behandeling van de vraag omtrent het vlees van het afgodenoffer in Hoofdstuk 8: 1-11: 1 een vrij vergaande digressie of uitweiding in Hoofdstuk 1-10: 13 vonden, die bestemd was om de zaak grondig uiteen te zetten en ieder vraagpunt naar alle kanten duidelijk te stellen. Terwijl nu de berisping, die hier volgt, daarvan uitgaat, dat als ergste verkeerdheid bij de vergaderingen van de gemeente een uiteen gaan in verschillende groepen werd opgemerkt, dat tenslotte nog daartoe moest leiden, dat afzonderlijke genootschappen in de gemeente kwamen, bedoelt het bevel de wegneming van die verkeerdheid, die bij de Corinthiërs was ingeslopen bij de gemeenschappelijke maaltijden, waarbij men dan volgens gewoonte het avondmaal van de Heere hield, die verkeerdheid een werkelijke viering van het heilige avondmaal tot een volstrekte onmogelijkheid voor hen maakte.

Dit volgende nu is, hetgeen ik u aanzeg, u bevolen. Bij het voorgaande onderwerp van de bespreking in vs. 3-15 lag niet zozeer een gebod van de Heere ten grondslag, waarvoor ik zou hebben moeten strijden, als wel alleen een mening van mijn kant, die u overeenkomstig uw eigen inzicht (vs. 2) tot richtsnoer moest stellen (Hoofdstuk 7: 25, 40). Bij het onderwerp, waarop deze verhandeling in (vs. 33 v.) uitloopt, heb ik echter een bepaling van de Heere zelf (vs. 23 vv.). Ten eerste heb ik u te straffen, want dit prijs ik niet, dat u niet tot beter worden maar tot een erger worden samenkomt. Bij zo’n wijze, als waarop dat plaats heeft is bevordering van gemeenschap met de Heere niet te wachten, maar wel zal het gevolg zijn, dat u hoe langer hoe meer van elkaar vervreemdt en het tot scheuringen komen zal.

In een zaak van enkel gewoonte wilde de apostel niet gebieden, hier in een andere zaak gebiedt hij zeker. Daarom maakt hij de overgang met het woord "maar dit moet ik bevelen. "

Nu sluit zich niet onmiddellijk een gebod aan, maar de uiteenzetting, die hier begint, is van de vorige daardoor onderscheiden, dat zij op een gebod uitloopt, de gehele uiteenzetting is een blootleggen van de reden, waarom de gemeente over dat deel van haar gemeenteleven, waartoe de weg te nemen verkeerdheid behoorde, geen lof verdiende.

Er wordt hier niet gesproken over een gebruik, dat zo en anders kan zijn en waarover de gemeenten van God naar tijd en omstandigheden mogen schikkingen maken, maar over een regeling, die de apostel beveelt (Hoofdstuk 7: 10). Hij moet die bevelen om het welzijn van de gemeente, als haar getrouwe wachter en zorgvuldige regeerder en de gemeente moet zo'n bevel opvolgen als zij Christus niet wil verzoeken en tot toorn verwekken. De zaak wordt pas in de beide laatste verzen van het hoofdstuk bij wijze van een bevel uitgesproken, waarop het aanwijzend voornaamwoord "dit" wijst.

Als de uiteenzettingen, in vs. 18-32 de lezer voorgehouden, in vs. 33 en 34 in de meest bepaalde vorm van een bevel worden voorgelegd, dan is het toch zeker dat het voorafgaande veel verder gaat, dan die uitwendige bepalingen en aanwijzingen bevat, die veel dieper gaan. In vs. 2 kon de apostel beginnen met het erkennen van hun gehoorzaamheid; hier moet hij dadelijk en ten ernstigste berispen. Zij komen niet tot beter maar tot erger samen, d. i. zo, dat er geen verbetering als vrucht van blijft, maar dat integendeel door de aard van hun samenkomsten de staat van hun Christendom moet zinken, slechter moet worden. Er is sprake van de Christelijke samenkomsten tot viering van de gemeenschappelijke liefdemaaltijden, die met het heilig avondmaal eindigen en dit tot hun eigenlijk doel hadden. Daarbij scheidde zich, zoals het volgende vers zegt, de gemeente dadelijk van elkaar, terwijl naar eigen keus en willekeur enkelen zich bij elkaar plaatsten en daardoor een soort van gesloten kring vormden, die zich van de overigen afzonderde.

Ik heb het voornemen niet alle verkeerdheden op de rij in het bijzonder voor te stellen, maar moet toch verscheidene opnoemen (Rom. 1: 8; 3: 2) en de oorzaak van veel andere in de eerste plaats noemen. Want ten eerste, als u samenkomt in de gemeente, zo hoor ik dat er scheuringen zijn onder u, omdat men zich groepsgewijs neerzet; en ik geloof hetgeen mij daaromtrent is meegedeeld ten dele, al moet ik erkennen dat vele geruchten op verkeerde opvatting of overdreven voorstelling berusten.

a) Want er moeten ook ketterijen b) onder u zijn; ik voorzie dat de Heere het zo ver met u zal laten komen, dat er zich zelfs afzonderlijke genootschappen vormen, die naast de éne gemeente in het bijzonder willen bestaan (Gal. 5: 20). Dit zal dan weer ten goede dienen, opdat degenen, die oprecht zijn in hun overgave aan de goddelijke waarheid en in hun vasthouden aan ons allerheiligst geloof openbaar mogen worden onder u, in onderscheiding van hen, die naar de begeerlijkheden van hun eigen goddeloos bestaan wandelen (Judas 1: 18 vv.)

MATTHEUS. 18: 17. Luk. 7: 1. b) Hand. 20: 30. 1 Joh. 2: 19.

Aan de schromelijkste afdwaling, waarbij de Corinthiërs zelfs het heiligste feest van de gemeente door hun scheuringen ontwijdden, wil de apostel slechts ten dele geloof hechten. Desalniettemin ook om hetgeen hij ervan gelooft bestraft hij haar zo ernstig, dat hij zegt: niet alleen scheuringen, maar zelfs sekten, d. i. afscheiding van de gemeente in verschillende sekten (Gal. 5: 20), moeten er onder u bestaan; u bent zo diep bedorven, dat om de schade te helen, deze openbaar dient te worden, opdat dan de echte Christenen zich zouden kunnen afscheiden van de twistgierigen, van de schijn-Christenen, die alleen het hunne zoeken.

Omdat het kwaad eenmaal aanwezig is in de menselijke natuur, moet tot redding en bewaring van de goeden en ten gerichte van de ongeneeslijken van tijd tot tijd naar de ordening van God zelf de goddeloosheid openlijk uitkomen. Ditzelfde denkbeeld wordt in de Heilige Schrift vaak herhaald, bijvoorbeeld Luk. 17: 1, 2. Joh. 9: 39. Hand. 2: 23. Rom. 5: 20 : "Er zal geen tijd zijn, waarin niet vele goddelozen zijn; zij worden door de geest van de satan geregeerd en ten kwade verleid en dat is steeds het streven van de duivel, dat hij de eenheid van de kerk verbreekt. Daarom vloeit dit moeten, waarvan Paulus spreekt, niet voort uit ijzeren nooddwang. Voorts wendt de Heere naar Zijn wonderbare wijsheid de verderfelijke listen af tot heil van Zijn gelovigen. Vandaar de bedoeling dat die oprecht zijn openbaar worden. De scheuringen kunnen, als iets kwaads zijnde, ook slechts kwaad teweeg brengen, maar God kan, als die naar Zijn almachtige heiligheid het wezen van de dingen omzet, God kan het bewerken, dat Zijn uitverkorenen ten leven dient wat de satan tot hen verderf heeft uitgedacht. Maar wij weten tevens, satan drijft de goddelozen op zo’n manier tot het kwade aan, dat zij even zowel met vrije wil gedreven worden, als zij zelf het kwade drijven. Daarom hebben zij geen verontschuldiging.

De apostel hield de geruchten, die hij vernomen had, voor overdreven; maar dat ze niet geheel verdicht waren, daarvoor stond hem borg de kennis van de wegen van God, die steeds over een gemeenschap ziftingen laat komen, om de verkeerden af te scheiden en zo de oprechten openbaar te laten worden.

God leidt alles ten beste: de most moet gisten en koken, zal er wijn van komen; zo moet de kerk bestreden worden door ketterijen en misbruiken; wat verkeerd is schuimt dan af. Zo leert men zich kennen en de huichelaar scheidt zich van de Christen af (vgl. 1 Joh. 2: 18 v.).

Als u dan, om nu tot die verkeerdheid over te gaan, die buiten die scheuringen in het algemeen (vs. 18) nog op bijzondere manier zich bij u bevinden en een bijzonder woord van mij nodig maken - als u dan bijeenkomt op de plaats van de gemeenschappelijke maaltijden, van de liefdemaaltijden Ac 2: 43 dat is niet bij zo’n gedrag, als daar het uwe is, van het avondmaal van de Heere eten. Met zo iets kan het denken aan het lijden en sterven van de Heere niet gepaard gaan.

Want in het eten, bij het maal van de gemeente, dat aan de Avondmaalsviering voorafgaat, neemt een ieder tevoren zijn eigen avondmaal. En deze, de arme, die slechts weinig kon meebrengen, is omdat hij zich met dat weinige tevreden heeft moeten stellen, hongerig als het tot het avondmaal komt en de andere is dronken. Beiden, die niet verzadigd zijn van brood, als die oververzadigd zijn van wijn, zijn niet in de juiste toestand om het sacrament te ontvangen. De hongerige eet het brood, dat hem wordt gegeven, als een gewoon voedsel ter verzadiging en de dronkene drinkt de wijn uit de drinkbeker van de Heere niet anders, dan hij tevoren zijn eigen gedronken heeft.

De naam agapen (liefdemaaltijden) komt het eerst voor in Judas 1: 12 en 2 Petrus 2: 13 Jude
12 2Pe Wat de zaak aangaat hangen zij samen met de oorspronkelijke inzetting van het heilig avondmaal zelf. Hij had dit maal ingesteld bij de maaltijd, het Joodse paasmaal en gezegd: "doet dit, zo vaak u die drinkt, tot Mijn gedachtenis" (vs. 24). Hiermee wilde de Heere zeggen dat voortaan het avondmaal afgescheiden van de paasmaaltijd moest worden gevierd. Het werd daarom voortaan met een bijzondere, gewone maaltijd verbonden en maakte het slot daarvan uit. Deze maaltijd vond waarschijnlijk in de eerste Christelijke gemeenten dagelijks plaats (Hand. 2: 42, 46) en wel ‘s avonds, afgezonderd van de overige godsdienstige vergaderingen.

Onder de maaltijd, waarvan de apostel spreekt, bedoelt hij de verbinding van de maaltijden van de gemeente met de avondmaalsviering, zoals die volgens oud apostolisch gebruik in de Christelijke gemeenten plaats vond, overeenkomend met de inzetting van het heilig avondmaal, die aan een maaltijd verbonden was. Het was een maal, waarvoor ieder iets meebracht en waarvan het eigenlijk avondmaal van de Heere het slot uitmaakte. Wat door de personen in het bijzonder werd medegebracht, moest echter gemeenschappelijk worden genoten, zodat de gemeenschap van de liefde duidelijk zichtbaar werd, waarin alle afzondering is weggenomen. Zo was het een geschikte voorbereiding tot de maaltijd van de Heere in engere zin, als allen van één brood aten en uit één drinkbeker dronken. Te Corinthiërs kon echter deze maaltijd, waarbij allen als één familie voorkwamen, die van een gemeenschappelijk eigendom leeft, niet tot stand komen, omdat ten gevolge van een verkoeling van de liefde ieder voor zich behield en genoot wat hij meebracht, zodat het onderscheid tussen rijkeren en armeren, dat in de eenheid van de gemeente moest verdwijnen, weer te voorschijn kwam en wel in zo'n mate, dat, terwijl in de een een gevoel van niet verzadigd zijn achterbleef, het bij de anderen tot oververzadiging kwam, dat in bijzondere gevallen zelfs een zich bedrinken of dronken zijn werd.

In plaats van een eensgezind eten in de Heere, een eten in tweespalt op eigen hand, waarbij de rijken overvloed en de armen gebrek hadden. Kwam het na zo'n "liefdemaal" zonder liefde nog tot de hoofdzaak, het eten en drinken van het bloed van de Heere, dan was de een hongerig en nam hij het sacramentele brood als tot gewone verzadiging, de ander was dronken, alsof hij een vrolijk maal had gehouden en dronk uit de gezegende kelk niet als iemand die de kruisdood van de Heere verkondigt. Misbruiken, zoals hier bestraft worden, hebben aanleiding gegeven tot het opheffen van de agapen of liefdemaaltijden.

Het was ook veel beter dat zij ophielden, dan dat de viering van het heilig Avondmaal ook zou lijden onder dergelijke misbruiken. (V.).

Heeft u dan, als uw avondmaalvieren niets anders is dan zo'n gewoon eten en drinken, geen huizen, om er te eten en te drinken? Waarom gebruikt u die niet liever om u daar te verzadigen? Of, als u het evenwel de vorm van een gemeentemaal geeft, veracht u de gemeente van God in die leden, die u van het door u meegebrachte niets wilt meedelen, alsof zij u niet aangingen en beschaamt u zo degenen, die niet hebben, zodat hun armoede tegenover uw overvloed voor hen drukkend moet worden (Jak. 2: 5 v.)? Wat zal ik u zeggen? zal ik u prijzen? In deze prijs ik u niet.

Met de woorden "om er te eten en te drinken", wil Paulus het gewone eten, de zinnelijke bevrediging van behoefte te kennen geven. Dit verwijst hij tot het huisgezin, uit de heilige vergadering van de gemeente, die men zeker daartoe niet nodig had. Daaraan sluit zich aan de andere streng berispende rede: "of veracht u de gemeente van God? " Zo'n doelloos, ja verkeerd gebruik maken van de vergadering van de gemeente tot bevrediging van lichamelijke behoeften is misdadig verachten van de gemeente van God, ontwijding van haar heilige waarde en bestemming voor Gods gemeenschap en verering. Deze wordt daardoor tot een zuiver menselijke vereniging met aardse bedoelingen vernederd. Zij is echter niet alleen een verlaging en verachting van de gemeente van God in haar geheel, maar nog in het bijzonder van enkele klassen en leden, waarvan zij, in wier nadeel dat onrecht was, zich terugtrokken, dus van de armen; en juist van deze waren er niet weinigen in de gemeente, ja, zij maakten het hoofdbestanddeel ervan uit (Hoofdstuk 1: 26 v.). Echter werden hier de armen beschaamd, omdat men hun armoede als een kloof tussen hen en de rijken, die hen van hun

tafelgemeenschap uitsloten, op vernederende manier deed voelen en tot aanleiding misbruikte om hen in hun heilige gemeenschapsrechten te krenken.

De gemeente had de apostel verzekerd van haar vasthouden aan zijn onderricht op een manier die te kennen gaf, dat zij zeker was daarvoor door hem geprezen te zullen worden. Hij heeft haar daarvoor ook in het algemeen geprezen (vs. 2), maar nu hij in zo'n belangrijk stuk van het leven van de gemeente zo veel verkeerds te berispen vindt, laat hij niet na hen te doen opmerken dat hun verwachting van door hem geprezen te worden een was, die niet zou onvoorwaardelijk gerechtvaardigd was. Hij vraagt met snijdende scherpte, of dit iets zou zijn, waarom hij ze zou prijzen en antwoordt met een "ik prijs u niet", dat als antwoord op zo'n vraag gevoeliger is, dan als hij zei dat hij er hen om berispte.

EPISTEL OP GROENE DONDERDAG. Vs. 23-32

Vgl. de voorafgaande opmerkingen bij Joh 13: 1 vv. "Joh 13: 1"

Het heilig avondmaal: 1. Wat het ons geeft. 2. Wat het van ons verlangt.

De tafel van de Heere onderscheidt zich: 1. door de waardigheid van de Gever, die deze bereidde; 2. door de rijkdom van de gaven, die zij aanbiedt; 3. door het getal van de gasten, die zij bevredigt; 4. door de duur van de tijd, waarin zij bestond en bestaan zal.

De verheven betekenis van het heilig avondmaal; deze zal ons blijken als wij zien: 1. op de persoon van de Stichter. 2. op de tijd van de inzetting; 3. op de daar aangebodene genadegiften; 4. op de van ons gevorderde belijdenis; 5. op de zware vloek, die op het onwaardig genieten daarvan zal volgen.

Dringende opwekkingen tot een waardig genieten van het heilig avondmaal; de apostel grondt die 1. op de instelling van dit maal zelf; 2. op de onvergelijkelijk heerlijke gave, die ons daarin wordt meegedeeld: 3. op de treurige gevolgen, die het onwaardig genieten daarvan na zich sleept.

Hoe gaat de Christen met zegen tot het heilig avondmaal? 1. geef uw verstand gevangen en geloof; 2. geef aan Jezus uw hart en tegelijk uw wil; 3. wandel naar Zijn voorbeeld in liefde en ootmoed.

Doe dat tot mijn gedachtenis. Wij proberen de zin van deze woorden te begrijpen en de zegen daarin gelegen te verkrijgen, door ze in deze beide helften te verdelen: 1. doe dat; 2. tot Mijn gedachtenis.

Want Ik heb het van de Heere door bijzondere openbaring (1 Kor. 15: 3. Gal. 1: 12) ontvangen, hetgeen ik ook, omdat en geheel zoals ik het van de Heere ontvangen heb, u overgegeven heb, namelijk hoe het met de instelling van het heilig avondmaal gelegen is. Ik wil u echter nog eens herhalen, omdat u het zo geheel vergeten schijnt te hebben, dat de Heere Jezus in de nacht, waarin Hij verraden werd en in de handen van de zondaars is overgeleverd, het brood nam, dat nog van de paasmaaltijd overgebleven was.

De apostel vindt zich nu genoopt de gehele geschiedenis van het heilig avondmaal in zijn brief op te nemen, opdat hij deze heilige instelling in haar oorspronkelijke reinheid, van alle misbruiken die zich te Corinthiërs daaraan hebben gehecht, bevrijd, hen voor ogen stellen

mocht. Meer dan alle woorden van vermaning moest de indruk daarvan tonen, hoe verre hun gemeenschappelijke maaltijden van de strekking en bedoeling van het sacrament verwijderd waren. Dit verhaal van de instelling van het heilige avondmaal is voor ons in meer dan een opzicht merkwaardig. Paulus haalt nergens woorden of berichten aan van Jezus, die in de Evangeliën voorkomen, maar dit bericht komt bijna woordelijk overeen met hetgeen dienaangaande in de drie eerste Evangeliën vermeld wordt. Wij zien daaruit, dat hij de aanhaling van de Evangelieverhalen niet daarom naliet, omdat hij ze als goddelijke openbaringsverhalen niet zou hebben gekend, maar omdat hij geroepen was door de hem verleende onmiddellijke verlichting van de gemeente een eigendommelijke voorstelling van de Evangelieleer te geven. Voorts bewijst deze overeenstemming, dat in het algemeen de grote verwantschap van de Evangeliegeschiedenissen voornamelijk door de verhalen van de apostelen in de Christelijke gemeente is overgegaan. Paulus hecht dit verhaal met een "want" aan het voorafgaande, omdat het de grond van zijn vermaningen in vs. 17 bevat. De woorden "Ik heb het van de Heer ontvangen", geven in het Grieks te kennen, dat het van de Heere afkomstig is, niet dat het door Hemzelf is meegedeeld. Toch doet de manier, waarop hij met deze woorden tot het navolgende leidt, zien, dat het niet is geweest een overlevering, die door vele handen gegaan en dus misschien gewijzigd en verminkt is, maar als een onmiddellijke openbaring van de Heere zelf, die hij met apostolisch gezag de gemeente verkondigt en als zodanig beschouwd wil zien. Meende hij alleen dat het verhaal van de instelling van het heilige avondmaal hem op dezelfde manier en langs dezelfde weg ter ore was gekomen, zoals alle Christenen, die er niet bij tegenwoordig waren geweest, zo is er geen reden, waarom hij zo plechtig zegt: "Ik heb het ontvangen", in plaats van "wij hebben. " Hij had het dus vanwege de Heere ontvangen op een manier en langs een weg verschillend van anderen, zodat hij zijn openbaring met apostolisch gezag aan de gemeente kon voordragen. Dit schijnt ook ten aanzien van geheel de geschiedenis van Christus gezegd te mogen worden. (V.).

In de woorden: "ik (op dit woord ligt een nadruk) heb het van de Heere ontvangen", plaatst Paulus met sterke nadruk zijn apostolische autoriteit en de goddelijke authenthie van Zijn instelling van de avondmaalsviering in de gemeente op de voorgrond. Het "ontvangen" wordt vooral gebruikt van mondeling onderricht, vooral ook van godsdienstig onderricht en wel van zo een, waarbij in het algemeen niets van eigen scheppen en medewerken, maar een zuiver receptieve toestand plaats vindt. Het "van de Heere" zou wel wat het woord betreft, dat in de grondtekst voor "van" gebruikt is, toelaten aan een indirect, door mensen veroorzaakt ontvangen te denken, het woord schijnt echter hier niet zozeer deze manier van ontvangen als wel het uitgaan van een hoger en veelbetekenend punt te moeten aanwijzen en is volkomen gepast, als het wordt afgeleid van de ten hemel verheven Heer. Ook spreekt de innige betrekking, waarin de apostel zich tot de Heere stelt, het op de voorgrond stellen van zijn persoon in het eigenaardig uitgedrukte "ik", dat bij een enkel indirecte betrekking, die ook op andere Christenen toepasselijk was, geen zin zou hebben, ook hier voor de overigens door Paulus zozeer bewaarde onmiddellijke, van alle menselijke lering onafhankelijke betrekking tot de Heere.

Zeker kunnen wij niet aannemen dat elke historische bijzonderheid uit het leven van de Heere, de apostel onmiddellijk door Christus zou zijn meegedeeld. Over het heilig avondmaal was dit iets anders; de dogmatische idee daarin was zo na verbonden met de historische grondstelling, dat het een van het andere niet kon worden gescheiden; in dit geval is daarom een onmiddellijke mededeling van de Heere geheel op haar plaats. Wilde Paulus alleen aanspraak maken op een ontvangen van de apostelen als ooggetuigen, dan stond hij met alle andere Christenen gelijk, die het avondmaal ook van de apostelen hadden. Hij kent zich echter hier iets bijzonders toe en was nu dat ontvangen door middel van een persoonlijke

verschijning van Christus en niet maar door openbaring van de Geest geschied, waarop het voor "van" gebruikte woord in de grondtekst misschien moet wijzen, dan hadden wij hier een authentieke verklaring van de herrezen Heere zelf over Zijn sacrament, waarom ook de kerk haar vanouds af voor de belangrijkste verklaring van het Nieuwe Testament over het avondmaal heeft beschouwd.

Ook de historische kant van de zo belangrijke zaak moest voor Paulus even goddelijk zeker zijn als de anderen apostelen, zou hij ze met dezelfde autoriteit als zij kunnen meedelen.

En toen Hij gedankt had, brak Hij het en zei: "Neem, eet (deze woorden hebben waarschijnlijk eerst niet in de tekst gestaan, maar zijn uit MATTHEUS. 26: 28 ingelast vgl. Luk. 22: 19), dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt (volgens een andere lezing: dat voor u is), dat tot uw heil dient (Joh. 6: 51), namelijk daardoor dat daaraan wordt volbracht, wat het breken van het brood te kennen geeft, namelijk verbreking met geweld; doet dat tot Mijn gedachtenis (Luk. 22: 19).

Paulus geeft als tijd, waarop de Heere datgene gedaan heeft, waaraan hij wil herinneren, de nacht op, waarin Hij werd overgeleverd, in handen van de vijandige macht kwam. Dit wijst ons op het verband, dat voor de Heere bestond tussen de toestand van de nacht en de handeling, die Hij onderging.

Het was de laatste daad van de Heere, toen Hij Zijn dood tegemoet ging. Het stelde Hem tevoren voor ogen wat Hem wachtte, evenals de latere viering een herinnering aan Zijn offerdood moest zijn.

Het gebed, de daad, waarmee elke aardse maaltijd gewijd en gezegend wordt (1 Tim. 4: 5), was en is in geheel bijzondere zin de wijding van het veelbetekenend maal tot symbool en onderpand van het hoogste geestelijk genot. Deze dankzegging zag zonder twijfel op de hoogste aller ontfermingen en weldaden van God, op het werk van de verlossing. Het breken, dat naar de aard van die broodkoeken plaats had, is betekenisvol voor het avondmaal als teken van verbond en gemeenschap (Hoofdstuk 10: 17), maar ook als herinneringsmaal van de offerdood van Christus. Bij de handeling en bij het teken komen vervolgens de eigenlijke woorden van de stichting en instelling, die gedeeltelijk woorden zijn ter verklaring, deels woorden van inzetting voor volgende tijden.

De Corinthiërs hielden het heilig genademaal op een manier, dat bij hen in vergetelheid kon raken wat ons Christenen door Christus zelf is voorgehouden om te eten en te drinken. Daarom laat de apostel het avondmaals-testament van de Heere voorafgaan aan zijn avondmaalsvermaning. Het brood, dat wij breken (Hoofdstuk 10: 16), is de voortzetting van het brood dat de Heere Jezus nam, toen Hij dankte en het brak en sprak: neem, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt. Volgens belangrijke handschriften ontbreekt in de tekst het woord "gebroken" en staat er alleen: "dat is mijn lichaam voor u. " Zeker is het, dat "gebroken" dezelfde zin heeft als "gegeven" (Luk. 22: 19); of echter niet alleen de overgave in de dood, maar ook de aanbieding tot het eten onder velen daardoor wordt te kennen gegeven, is niet met zekerheid te beslissen.

Zo ook nam Hij ook de drinkbeker na het eten van het avondmaal om daarmee op dezelfde manier eerst te handelen, d. i. daarover de dankzegging uit te spreken. Hij nam de kelk, die Hij volgens de gewoonte aan de paastafel de Zijnen als een Vader nog ten slotte had over te geven en zei (zie bij Hoofdstuk 10: 16): Deze drinkbeker is het nieuwe testament in

Mijn bloed 1), daarom omdat het teken van Mijn bloed daarin is (vgl. Ex. 24: 8). Doe dat, zo vaak als u die drinkbeker van het Nieuwe Testament in Mijn bloed zult drinken tot Mijn gedachtenis 2).

1)Opmerkelijk is de tijdsbepaling (zie boven "in de nacht, waarin Hij verraden werd: "na het avondmaal" (vgl. Luk. 22: 10), d. i. na het paasmaal, waarvan het breken van het brood het slot was, zoals dit tevens het begin was van de nieuwe inzetting. Zeker wil Paulus daardoor het onderscheid tussen het nieuwe en het oude en tussen de heilige instelling en een gewoon aards maal, waarmee de inzetting van het Oude Verbond, het paasmaal veel meer overeenkomst had, ook door de tijd te scheiden, nog op de voorgrond stellen. Mogelijk is het ook, dat, zoals enigen menen, door deze uitdrukking de drinkbeker van het avondmaal moest worden onderscheiden van de drinkbeker bij het paasmaal, waarbij volgens Luk. 22: 17 v. de Heere ook gesproken heeft.

De Heere ziet in de wijn van de drinkbeker niets anders dan Zijn bloed. Christus' bloed werd daardoor, dat het werd vergoten, het zoenmiddel, waardoor het nieuwe verbond werd gesticht (Rom. 3: 25), het genadeverbond, waarin van de kant van de mensen niet, zoals in het Oude Verbond, de vervulling van de wet, maar het geloof in Christus en van de kant van God de genadige vergeving, rechtvaardiging, heiligmaking en gave van de eeuwige Messiaanse zaligheid is vastgesteld (2 Kor. 3: 6). De Heere ziet de drinkbeker aan als dit verbond, omdat Hij in de wijn van de beker Zijn bloed ziet, waardoor het verbond wordt gesloten. Zo is voor Hem in deze diep levende plastiek van beschouwing de drinkbeker als die het verbondsbloed bevat, het verbond zelf.

In vs. 24 konden de woorden: "doe dat tot Mijn gedachtenis", volgens het woordverband op Jezus zelf worden gebracht, van wiens handelwijze bij het avondmaal tot hiertoe sprake was: de Zijnen moeten doen, wat Hij nu heeft gedaan, d. i. het brood met dankzegging breken en uitdelen tot uitwendige vertegenwoordiging van Zijn persoon in zelfopoffering voor hen. Hier, in vs. 25, daarentegen heeft het "doe" evenals de bijvoeging "zo vaak u die drinkt" duidelijk aanwijst, betrekking op het gebruiken van de drinkbeker en dan is het de herinnering, die de vriend aan de vriend, de geredde aan de Redder, de gezaligde aan de Zaligmaker beoefent. Het avondmaal is echter daarom niet een middel tot herinnering, maar een feitelijke verkondiging, zoals de apostel in het volgende nader uiteenzet.

Zo is, zoals ik reeds in vs. 20 v. betuigde, de wijze, waarop hij het maal van de gemeente houdt, niet verenigbaar met het avondmaal van de Heere, dat daarmee verbonden is. Want zo vaak als u dit brood in het sacrament zult eten en deze drinkbeker zult drinken, behoort u te handelen naar het woord van de Heere: "doe dat tot Mijn gedachtenis"; doe dat zo vaak als u die zult drinken, tot Mijn gedachtenis (vs. 24 en 25) en verkondig de dood van de Heere a) totdat Hij komt en persoonlijk weer op aarde zal zijn, wanneer het nieuwe maal in Zijn rijk begint (MATTHEUS. 26: 29. Mark. 14: 25. Luk. 22: 16 en 18). Wanneer u dat echter uitwendig met de mond doet, zodat de één hongerig is en de ander dronken, is dat een geheel onwaardige manier van verkondiging.

Joh. 14: 3. Hand. 1: 11.

Op de geschiedenis en de woorden van de instelling volgen nu weer de woorden van de apostel. Hoofdzakelijk praktische bepalingen en toepassingen. Overal en herhaalde malen (vs. 26-29) wordt bepaald uitgesproken, dat de plechtigheid van de avondmaalsviering plaats had onder beiderlei gestalten.

De Roomsen vergissen zich als zij in het "of", dat in vs. 27 wordt gebruikt, de viering van het avondmaal vinden uitgesproken als onder één gestalte toegedeeld, of ten minste als geoorloofd zien voorgesteld. Wilde men het woord opvatten in zo’n scheidende zin, dan moest evengoed de beker zonder brood, als het brood zonder beker kunnen worden genomen.

Waar de drinkbeker ontbreekt, daar is het een nietswaardig avondmaal, zoals Christus dan ook niet met het brood, maar met de beker Zijn bloed heeft vermaakt.

Nadat Paulus de inzetting van het heilige avondmaal uit authentieke bron heeft uitgesproken, verbindt hij zijn verdere gezegden aan het "doe dit tot Mijn gedachtenis". In de plaats van de "gedachtenis" van de Heere wordt hier gesproken van het verkondigen van de dood van de Heere, een plechtig uitspreken daarvan, dat de Heere de offerdood voor Zijn gemeente heeft ondergaan en haar daardoor verlossing heeft teweeggebracht een belijdenis met verheerlijking verbonden bij de handeling zelf en door haar zelf reeds te kennen gegeven, is het ook dat dit bij ieder in het bijzonder geschiedde en voortkwam uit een gemoed, van de liefde van de Heere doordrongen, of niet.

Hoe dit verkondigen, dat niet als een zuiver feitelijk, maar tevens als een mondeling verkondigen kan worden opgevat, heeft plaats gehad, is ons onbekend. Misschien was toen reeds een liturgisch element ontstaan van avondmaalsviering, die reeds meer dan een vierde eeuw plaats had, evenals ook hij het Joodse paasfeest in Ex. 12: 27; 13: 8, uitdrukkelijk belijden is voorgeschreven.

Het verkeerde van de Corinthiërs was, dat zij het avondmaal aten in een toestand, waarin zij met hun hart de dood van de Heere vergaten, die zij met de mond verkondigden; want hoe kunnen zij van de Heere dood in hun hart bepeinzen, die vleselijke twisten hebben en vleselijk genot hebben.

De verkondiging van de dood van de Heere moet niet alleen zo vaak plaats hebben als het avondmaal gevierd wordt, maar deze viering en daarom ook de daaraan verbonden verkondiging moet duren tot de wederkomst van de Heere, dus gedurende de hele tegenwoordige loop van de wereld tot aan het avondmaal van het Lam in het rijk van God.

Het geheim van het avondmaal verbindt begin en einde van de tijd van het Nieuwe Testament. Wat ons door het heengaan van Christus schijnt ontnomen te zijn, wordt ons door het heilig avondmaal vergoed, zodat wij van het afscheid van de Heere tot aan Zijn zichtbare en heerlijke wederkomst Hem, die wij een tijd lang niet zien, toch lichamelijk bezitten, zoals Leo de Grote schrijft: "Het zichtbare van onze Heiland is in de sacramenten overgegaan.

a) Zo dan, bedenk het wel, wie onwaardig dit brood eet of de drinkbeker van de Heere drinkt, zo daarvan eet en drinkt, als in strijd is met de waardigheid van dit voedsel en van deze drank, die zal schuldig zijn aan het lichaam en bloed van de Heere, bevindt zich ten opzichte van deze ineen toestand van schuld en zal ook de straf niet ontgaan, die op het ontwijden is gesteld (Jak. 2: 10).

Num. 9: 10, 13. Joh. 6: 51, 63 v. ; 13: 27. 1 Kor. 10: 21.

Het "of" in de zin "die onwaardig dit brood eet of de drinkbeker van de Heere drinkt", staat niet in de plaats van "en", maar de zin is: "als iemand het een of andere onwaardig geniet, dan is hij schuldig. " Noch bij het brood, noch bij de wijn mag een onwaardig genieten plaats

hebben (hetgeen duidelijk in betrekking staat tot het "de een is hongerig, de ander is dronken" in vs. 21). De schuld van de ene zowel als van de andere, die onwaardig eet of drinkt, is een en dezelfde, daarom staat in de nazin niet weer "of", maar "die is schuldig aan het lichaam en bloed van de Heere. " Paulus bepaalt niet nader, op welke manier het onwaardig genieten plaats kan hebben, zoals dan ook een onwaardig genieten in concrete gevallen zeer vaak plaats vindt. Hij laat het voor het ogenblik aan de lezers over om hun manier van avondmaalvieren te beproeven; pas in vs. 29 karakteriseert hij de bijzondere vorm van het onwaardig genieten, die bij hen plaats vond.

Van het onwaardig eten van het brood en drinken van de drinkbeker van de Heere zegt de apostel, dat dit bezoedelt met een schuld aangaande het lichaam en bloed van de Heere. Hoe dit mogelijk is, leert de uitspraak van de Heere over hetgeen het eten en drinken van dit brood en van deze drinkbeker is. Zoals die luidt, is het een eten van Zijn lichaam en drinken van Zijn bloed en bezondigt dus hij, die dat op onwaardige manier doet, zich dadelijk aan Zijn lichaam en aan Zijn bloed.

Het bezondigen aan lichaam en bloed van de Heere bestaat in de lichtzinnige ontheiliging van het maal, deels in zo verre het een herinneringsteken is van de offerdood van de Heere, deels en vooral in zo verre het een middel is waardoor de geofferde Heiland Zichzelf, Zijn vlees en bloed meedeelt.

a) Maar de mens, dat is een ieder (vgl. Hoofdstuk 4: 1), moet zichzelf beproeven, of hij in een stemming is om het sacrament waardig te ontvangen, voordat hij daaraan deelneemt en moet zo eten, wanneer hij bij dat onderzoek heeft bevonden, dat hij werkelijk in zo’n toestand verkeert, als daartoe vereist wordt, van het brood en drinken van de drinkbeker.

2 Kor. 13: 5.

Om zijn eigen welzijn verzuimt hij niet te doen wat ik hier heb bevolen: want die onwaardig eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel van de verwerping of verdoemenis (Rom. 3: 8; 13: 2., al is het ook niet dadelijk dat van de eeuwige verdoemenis en dit is naar recht, omdat hij het als gewoon voedsel neemt, niet onderscheidend het lichaam van de Heere en dit dus op die manier ontwijdend.

"Beproeven" wil zeggen: zich goed bedenken of men bekwaam is. Daarom eist het onderzoek, dat men niet zijn eigen gedachten of de mening van anderen meteen gelooft, maar die zo lang betwijfelt totdat men de zaak voor God overeenkomstig zijn woord wel heeft overlegd. Hiertoe is een zekere geschiktheid nodig, zodat geen onbekeerde zichzelf kan onderzoeken, tenzij dat de voorafgaande en vernederende genade van God in zijn hart komt en een vonkje goddelijk licht bij hem ontstaat.

Op de vermaning van de apostel: "de mens beproeft zichzelf" bouwt men in de Lutherse kerk het doelmatige van de voorbereiding door de biecht (bij ons wordt wellicht te veel het "belijdt elkaar uw zonden" voorbijgezien). De paraenetische geest van dit woord is in strijd met de wettische en priesterdwang van een biecht van de kleinste bijzonderheden van elk in het bijzonder, zoals de Roomse kerk die eist.

Deze zelfbeproeving bestaat daarin, dat men toeziet dat men berouw en geloof heeft. Niet een volkomen berouw en een volkomen geloof, zoals sommigen een volkomenheid eisen, die nergens te vinden is en daarmee alle mensen voor altijd van het avondmaal afhouden, maar

als u met volkomen verlangen van het hart naar Gods gerechtigheid smacht en door de kennis van uw ellende terneergedrukt, geheel en al op Christus' genade vertrouwt, dan bent u een waardige gast aan deze tafel, want "waardig" heet, die de Heere niet uitstoot, al ontbrak u nog zoveel. Immers het aanvankelijk geloof maakt ons, onwaardigen, waardig.

De viering van het avondmaal eist voorafgaande kennis van zichzelf. Het wil een bevestiging van de wil opwekken, om een leven te leiden overeenkomstig met de idee van het avondmaal, omdat het de mens onmiddellijk de zekerheid geeft dat de roeping, die hij moet volbrengen, in Christus reeds volbracht is en dat dus de werkelijkheid van een goddelijk vrij leven, zoals hij dat voor zich begeert, niet onmogelijk is.

Die daarentegen misdadig genoeg is om dit maal niet te onderscheiden van andere maaltijden en zo onbedachtzaam en onnadenkend, zo lichtzinnig en zondig nadert, alsof hij naar een gewone maaltijd zich begaf, die zal zijn straf niet ontgaan, zijn oordeel niet ontvluchten. Is dat oordeel ook niet de eeuwige verdoemenis, maar volgens vs. 32 daarvan onderscheiden en wordt het juist daartoe gehouden, opdat hij niet met de wereld veroordeeld wordt, dan blijft de zaak toch altijd nog ernstig genoeg en wat de Heere tot bestraffing van ons onwaardig avondmaal houden over ons brengt, dat is altijd zo groot en zo vol van betekenis, dat wij alle reden hebben om ons te beproeven en de onbedachtzame en oneerbiedige manier van ons ten avondmaal gaan na te laten.

In de tijd van de genade is het oordeel ook niet het oordeel van de eeuwige verdoemenis, integendeel kan het voor hen, die zich daaronder verootmoedigen, een middel zijn tot afwending van het oordeel van de verdoemenis. Bij hen echter, die zich tegen het oordeel van straf verharden, wordt het tot een oordeel van de verdoemenis.

De opvatting alsof een onwaardig avondmaalsvieren de eeuwige verdoemenis zou aanbrengen of met de zonde tegen de Heilige Geest gelijk staat, kan door afschrikking zeer tot schade zijn van het gebruiken van het Heilige Avondmaal. Merkwaardig zijn in dit opzicht de belijdenissen van Goethe, die zegt door deze vrees het eerst van Kerk en sacrament te zijn afgeschrikt.

Daarom, omdat het bij u veeltijds ontbrak aan dat onderscheid maken en u dus werkelijk reeds het oordeel heeft gegeten en gedronken, zijn onder u vele zwakken en zieken en velen slapen, zijn reeds in de doodsslaap weggezonken (Hoofdstuk 15: 6).

Een lichamelijke ziekte had in Corinthiërs vele Christenen aangetast, velen zelfs reeds ten grave gesleept (zij slapen, zegt de Apostel, om daarmee te kennen te geven dat zij toch ook nog zalig ontslapen kunnen zijn, omdat deze uitdrukking bij voorkeur van de dood van de gelovigen wordt gebruikt. (Hoofdstuk 15: 16, 18, 20, 51. MATTHEUS. 27: 52. Joh. 11: 11. Hand. 7: 59; 13: 36. 1 Thessalonicenzen. 4: 13-14). De Apostel betuigt aan de gemeente dat dit de goddelijke straf is wegens de ontheiliging van het Avondmaal. Ofschoon ten allen tijde dergelijke goddelijke straffen door zodanige misdrijven worden uitgelokt, stonden toch de eerste gemeenten meer bijzonder in dit opzicht onder Gods leiding (vergel. Hand. 5: 1

Het begin van Christus' kerk en de Christocratie in haar eiste dergelijke wonderen tot zegenen en bestraffen als het begin van de theocratie van het Oude Verbond, waaraan de Apostel in Hoofdstuk 10: 6 vv. zo sterk herinnert. Andere uitleggers wijzen op de theocratische uitroeiing uit het volk, die op de profanatie van het Paaslam was gesteld.

Uit het "slapen", de uitdrukking die Paulus gebruikt voor de reeds gestorvenen, zou kunnen volgen dat deze, om hun het verkeerd gebruik van het avondmaal gestorvenen nog vóór hun einde met God verzoend waren en in vrede waren heengegaan, want in het Nieuwe Testament komt het woord alleen in gunstige zin voor. Had Paulus het tegendeel willen zeggen, dan stond wel een dergelijke uitdrukking als in Hoofdstuk 10: 5 tot zijn beschikking.

Wij achten het beter deze uitdrukkingen: "zieken, zwakken, slapenden" te verklaren met geestelijke kwijning en dodigheid, vgl. Rom. 11: 8. Efeze. 5: 14.

a) Want als wij door middel van zelfonderzoek, zoals ik in vs. 28 dat verlangde, onszelf oordeelden, dan zouden wij niet geoordeeld worden; wij zouden dan niet komen in zulke gerichten, als de zo-even genoemde, waardoor de Heere ons met kracht de ogen voor onze toestand wil openen, die wij moedwillig voor onszelf bedekken.

Ps. 32: 5. Spr. 18: 17.

Maar als wij, zoals dat met u reeds het geval is (vs. 30) geoordeeld worden, dan worden wij door de Heere getuchtigd (Hebr. 12: 6. Tit. 2: 12. 2 Tim. 2: 25 v., opdat wij met de wereld niet veroordeeld zouden worden (Hoofdstuk 5: 5).

Laat ons, om niet schuldig te worden, erkennen dat wij schuldig zijn! Ja, laat ons belijden dat wij straf en tuchtiging waard zijn, ook om zo menig zondig gebruiken van het avondmaal, dan zal God van Zijn toorn aflaten en ons genadig verschonen, Zijn tijdelijke tuchtroede matigen en ons ten beste keren en de eeuwige verdoemenis, die wij verdiend hebben, niet over ons laten komen omwille van Jezus Christus, onze Heere.

Hoe strenger de mens tegen zichzelf is, des te verschonender is God. Zelfverschoning brengt alleen onheil aan. Klaag uzelf aan en veroordeel uzelf, dan zal God u vergeven. Maar houdt God door tijdelijke straffen ons onze schuld voor ogen en wij laten ons trekken, dan worden het heilzame kastijdingen.

Het oordelen van zichzelf is, wat de zaak aangaat, een onderscheiden van de zedelijke toestand, waarin men is, van zijn norma, van de goddelijke regel hoe men moest zijn, een erkennen van zichzelf, waarbij men zich bewust is wat men is en wat men niet is. Die op deze manier zelf het oordeel over zich velt, die hoeft de Heere niet door kastijdende bezoekingen eerst de ogen te openen. Ondervindt men nu een tuchtigen door een door God toegezonden tijdelijk onheil, dan is dat een oordelen van de Heere, dat van het veroordelen onderscheiden is. De wereld laat Hij veel haar weg gaan, maar haar einde is de verdoemenis. "Met Zijn kinderen neemt Hij het echter nauw op, Hij straft hun verkeerdheden snel, opdat zij voor de wegen van de wereld bewaard blijven en niet in haar ondergang worden meegesleept.

Zo dan, mijn broeders, om nu, nadat ik wat bij u is af te keuren heb berispt, u nu ook de middelen ter wegneming van die verkeerdheid en goede raad, hoe u zich moet gedragen, op grond van de vorige uiteenzettingen te geven, als u tot het zogenaamde liefdemaal (vs. 20) samenkomt, om te eten, neemt niemand zijn eigen maal vooraf (vs. 21), maar verwacht elkaar, de rijkere wachte de armere en deelt hem van het zijne mede.

HOOFDSTUK 12

HOE GEESTELIJKE GAVEN GEBRUIKT MOETEN WORDEN

Vs. 1-Hoofdstuk 14: 40. De apostel wil zich nu niet uitspreken over de "overige dingen", zoals hij in Hoofdstuk 11: 34 heeft gezegd. Nu gaat hij over tot een ander punt, dat het leven van de Christelijke gemeente betreft. Hij acht dat belangrijk genoeg om daarover de gemeente niet in de onzekerheid te laten, die zij getoond had in haar daarop betrekkelijke vraag. Het betreft de geestelijke gaven of de onderscheiden krachten en openbaringen van het door de Heilige Geest opgewekte en bestuurde geloofsleven, zoals die in de apostolische kerk op wonderbare manier aanwezig waren, om haar heerlijkheid te openbaren en haar groei te bevorderen ("Ro 12: 8. Onder de bewegelijke Grieken, met name te Corinthiërs, openbaarden zich deze gaven van de Geest het krachtigst. Alle vormen en openbaringen daarvan schijnen hier te voorschijn te zijn getreden en in sterke opwekking zich te hebben geopenbaard. Omdat intussen zij, die deze heilige gaven bezaten, nog niet geheel geheiligd waren, omdat zelfs velen onder hen hun menselijke zwakheid van invloed lieten zijn op de geestelijke kracht, die hen vervulde, kon het zijn dat de aanwending van de gaven tot vele misbruiken aanleiding gaf. Zo was het in het bijzonder met de gave van de talen, van die in het oog vallende schitterende uiting de Corinthiërs haar waarde te hoog deed stellen. Paulus gaat bij zijn beschouwing uit van dit misbruik, dat hij zich had voorgenomen te bestraffen, terwijl zijn beschouwing, in drie hoofdstukken vervat, naar deze ook in drie hoofddelen is verdeeld.

Over de verschillende gaven van de Geest in het algemeen.

EPISTEL OP DE TIENDE ZONDAG NA TRINITATIS

Het epistel over de geestelijke gaven en de velerlei ambten en krachten, die ondanks hun menigvuldige werkingen van een en dezelfde Geest zijn, is een voortzetting van het vorige epistel-onderricht, maar toch een nieuw hoofdstuk. Nadat namelijk over de doop, het afsterven van de zonde, de dienst van de gerechtigheid en het door de getuigenis van de Heilige Geest gewaarborgde kindschap van God was gesproken en daarbij ook gewaarschuwd was tegen het vermetel roemen daarop, keert zich het epistel-onderricht tot de praktische werkingen van de Heilige Geest in de Christenheid en wel in de eerste plaats in een algemeen summarisch overzicht, zoals dit in dit epistel voor ons ligt.

"Daarom, dat u de tijd van uw bezoeking niet bekend heeft" (Luk. 19: 44): dat zijn de woorden, waarmee de mond van de waarheid in het Evangelie van deze dag de grond en de oorzaak aangaf van al het onuitsprekelijk leed, dat over Jeruzalem zou komen en ook gekomen is. Jeruzalem erkende zijn bezoeking niet, daarom ging het op verschrikkelijke manier ten onder. Als nu Jeruzalems bestraffing ons ten voorbeelde en ter waarschuwing plaats had, zoals wij niet zullen kunnen ontkennen, dan is voor alles de vraag, wat dan bezoeking is en het antwoord op de vraag is duidelijk in het Evangelie. Jeruzalem was bezocht, aangezien, genade en ontferming was het als aangedragen door de tegenwoordigheid van de Heere, door Zijn gedurig bezoeken, door Zijn prediking en Zijn wonderen, die Hij voor al het volk deed. Onze bezoeking is anders: de Heere wandelt niet meer zichtbaar op de wereld, spreekt niet meer met eigen lippen, maar Hij heeft Zijn Heilige Geest en diens werkingen achtergelaten, evenals Elia zijn mantel; Zijn bezoeking is bij ons niet anders dan de betoning en de gave van Zijn Geest. Over deze bezoeking spreekt de epistel en plaatst dus naast de bezoeking van Jeruzalem, opmerkelijk de bezoeking van de wereld, zoals die sinds het eerste pinksterfeest aanwezig was.

Over de geestelijke gaven, die de Christen nodig heeft; wij zien 1) hoe ze gegeven worden door de Heilige Geest, om welke reden wij om dezen moeten bidden; 2) hoe zij zich kenmerken door de belijdenis van Jezus, waarom wij door leer en leven Jezus moeten verheerlijken; 3) hoe zij de gemeente van de Heere opbouwen, waarom wij onze broeders ootmoedig daarmee moeten dienen. Hoe moet een Christen de geestelijke gaven gebruiken, die hem zijn gegeven? 1) in ootmoed, want zij zijn Gods geschenk; 2) in liefde, want zij zijn ook voor de broeders bestemd; 3) in vertrouwen, want God kan ook het kleine groot maken.

Hoe leidt de apostel de Corinthiërs tot ootmoedige liefde? Daardoor, dat hij 1) aan de ellende herinnert, waarin zij allen waren; 2) op de Helper wijst, die hen allen gered heeft; de genadegaven aantoont, die zij allen door één Geest tot één doel hebben ontvangen.

Over de uitdeling van de geestelijke gaven: wij letten 1) op het verheven doel; 2) op de grote menigvuldigheid; 3) op de juiste maat, die daarbij plaats vindt.

De juiste waardering van de geestelijke gaven: 1) Heeft u veel, laat het u niet verleiden; 2) heeft u weinig, mopper niet; 3) wat u heeft, gebruik dat!

Over de geestelijke gaven: 1) waar zij gevonden worden? 2) hoe zij zich openbaren?

En van de geestelijke gaven, die door de Heilige Geest worden gewerkt en welker werkzaamheid in het leven van de gemeente openbaar wordt, broeders, wil ik niet dat u onwetend bent. Hoewel ik veel, waarop u graag geantwoord zag, nog onbeantwoord laat (Hoofdstuk 11: 34), acht ik het toch nodig voor u te bespreken, hoe het ermee is en hoe met deze moet worden gehandeld (Hoofdstuk 10: 1. 1 Thessalonicenzen. 4: 13

Dit hoofdstuk is aan het voorgaande zó verbonden, dat Paulus wel met de overige verordeningen zou wachten totdat hij bij hen was gekomen, maar over de geestelijke gaven zich dadelijk wil verklaren, om door zijn vermaningen dadelijk misbruiken te doen ophouden.

Hij wil de broeders niet verbergen wat hem gegeven was te weten. Hij zou geen trouwe zielzorger zijn geweest, als hij hen in onwetendheid had gelaten over het wezen, de waarde en het juiste gebruik van de geestelijke gaven, waarmee de drie-enige God Zijn huis opbouwt en versiert.

Dat deze behandeling van een casuele zaak in zulke bijzonderheden haar aanleiding had in vragen, voorkomend in de brief uit Corinthiërs (Hoofdstuk 7: 1; 8: 1) wordt met recht aangenomen.

Als de apostel met de woorden "ik wil niet dat u onwetend bent" het veelbetekenende van hetgeen hij nu gaat behandelen en met het belangrijke ervan tevens het duistere daarvan en het noodzakelijke van opheldering aankondigt, dan heeft hij daarbij niet de zaak en haar realiteit op zichzelf in het oog, want de lezers waren zich maar al te zeer bewust van de geestelijke gaven; maar hij wil hen leiden tot het bewustzijn van het wezen, de oorsprong, de waarde en het gebruik ervan. Hoezeer hij zich nu op deze klassieke plaats beijvert op opheldering en uiteenzetting van de leer van deze gaven, zoals nergens elders, toch blijft voor ons op dit gebied nog altijd veel in het duistere; en zeer diep is dit duistere, dat in het verschil van de tijden van de eerste Christelijke tijd en van de volgende tijden, die reeds ver verwijderd zijn van die, waarin de buitengewone invloeden van de geest zichtbaar waren,

reeds gevoeld door de kerkvaders, die nog meer nabij waren aan de frisse oorsprong van het goddelijk leven van de Geest in het Christendom.

Dit gehele gebied is zeer duister. Die duisterheid heeft haar oorsprong in de onkunde en het gemis van zaken, welk veel toen plaats hadden, maar nu niet geschieden.

U weet, dat u vóór uw bekering tot Christus, zo velen als er van u bij hetgeen, waarvan wij nu spreken, in aanmerking komen, heiden was, volgens uw vroegere godsdienst tot de stomme afgoden (Habakuk. 2: 18 v. Ps. 115: 4 vv.) heengetrokken, naardat u geleid werd, blindelings de macht die u leidde volgend, waarvan u zich zeker geen rekenschap kon geven, maar meegesleept door krachten, die zeker van de duisternis waren.

Daarom, omdat u daaraan denkend over die bevreemdende Geestesopenbaringen in een verkeerde angst bent gekomen, maak ik u bekend a) dat niemand, die door de Geest van God spreekt, Jezus een vervloeking noemt. En verder zeg ik in verband hiermee, degenen onder u, die alleen schitterende, bijzonder in het oog vallende werkingen van de Geest, voor zodanige willen erkennen en de overige niet tellen: niemand kan zeggen Jezus de b) Heere te zijn, dan door de Heilige Geest. Ook daar moeten daarom werkingen van de Geest erkend worden, waar over Christus en voor Hem getuigenis wordt afgelegd (Joh. 15: 26 v.).

Mark. 9: 39. b) Joh. 13: 13. 1 Kor. 8: 6.

De apostel spreekt in deze grote afdeling van zijn brief wel niet uitsluitend over de gave van het spreken in talen (vgl. bij vs. 10); hij geeft over de rijke verscheidenheid van de geestesgaven, over de volheid van de charismata Ro 12: 8 in het algemeen opheldering. Uit Hoofdstuk 13: 1; 14: 1, 5, 12 vv. blijkt intussen, dat de Corinthiërs vóór alle dingen verklaring nodig hadden en begeerden over het spreken met talen. Die gave van de Geest was het, die in de gemeente te Corinthiërs op bijzondere manier op de voorgrond trad; zij domineerde onder de velerlei gaven en nu was de gehele gemeente hierover in het duistere, zelfs in strijd. Want terwijl het ene gedeelte deze gave van de talen hoog boven alle andere gaven verhief, zodat zij allen begeerden in talen te spreken, wilde het andere deel van dit charisma volstrekt niets weten. Dit deel verachtte het en wilde het in het godsdienstige volstrekt niet tot toepassing laten komen. Met de verachting van het spreken in talen, ging dan van de kant van de laatsten parallel een geringschatting van het profeteren bij de eersten, omdat men in deze gave de buitengewone uitwendige verschijningen, waarvan de eerste vergezeld was, miste. Van deze staat van zaken gaat de apostel bij zijn behandeling uit, zoals hij ook aan het slot daarvan (Hoofdstuk 14: 39) daarop weer terugkomt en de onderwijzing, door de Corinthiërs gevraagd, in een korte aanwijzing samenvat. Wat nu het spreken in talen aangaat, Paulus stelt het tot zijn latere bespreking uit de te grote waardering van deze gave van de Geest te bestrijden. Hij begint integendeel met de geringschatting daarvan en stelt zich gelijktijdig aan het slot van vs.
tegenover de geringschatting van het profeteren, waarvan hij later nog in het bijzonder de hoge waarde wil aanwijzen (Hoofdstuk 14: 1 vv.). Hij kan, zo geeft hij in vs. 2 te kennen, het zich wel verklaren, waarom zo velen in de gemeente te Corinthiërs ten opzichte van het spreken in talen zo grote bedenkingen hadden, ja zelfs daarover angst en schrik voelden en die in de godsdienst van de gemeente niet wilden dulden. In hun vorige heidense toestand waren zij, zoals zij zich nu wel daarvan bewust waren (Hoofdstuk 8: 4), alleen tot dode, stomme afgoden gegaan, alsof het werkelijke goden waren, wanneer zij tot de tempels en de daar opgerichte beelden kwamen. Een vreemde macht, een macht van de duisternis, zo heeft de apostel zelf in Hoofdstuk 10: 20 hun verklaard (vgl. Efeze. 2: 2) en zo hebben zij zelf toen wel gevoeld, al was het ook niet ten volle, dat zij tot die godsdienst waren geleid op een

manier, waarbij zij nog ter nauwernood het gebruik van hun eigen verstand en van hun vrije wil meester waren. Kon nu niet in hen, die met talen spraken, terwijl bij hen openbaringen kwamen, die vaak aan de heidense mantiek (1 Kon. 18: 26 vv. "Nu 11: 25"en "1Sa 7: 2" en "1Sa 10: 10 deed denken een eveneens duistere macht bij de Christelijke godsdienst tegenover hen staan en haar kunsten zo beproeven, dat hun zielen van Christus werden afgeleid en weer tot de duivels gevoerd? Aan hen, die zo'n vrees koesterden en daarom het spreken met talen geheel uit de Christelijke godsdienst wilden verbannen hebben, maakt Paulus bekend dat niemand Jezus een vervloeking noemt, die door de Geest van God spreekt en hij betuigt hun daarmee dat ieder, die in de Geest van God spreekt, zoals het in de grondtekst luidt, die dus de Geest van God als levenselement in zich heeft en zich in Hem bij Zijn spreken beweegt, onmogelijk iets zou kunnen zeggen dat tot lastering van de naam van de Heere was, als was hij niet de Christus van God, maar een, die men moest vloeken, omdat God Hem vervloekt had, al was het ook, dat men niet verstond wat hij zei (Hoofdstuk 14: 16). Integendeel mocht men gerust veronderstellen dat hij met God sprak en bad en de grote daden van de verlossing door Jezus Christus tot onderwerp van zijn loven en danken maakte (Hoofdstuk 14: 2, 13 vv.) en dat dienvolgens de Geest ook in hem, die de gave van de menigerlei talen verleend werd, niet moest worden uitgedoofd (1 Thessalonicenzen. 5: 19). Verder zegt de apostel dat niemand kan zeggen, Jezus de Heere te zijn, dan door de Heilige Geest. Hier bestrijdt hij de geringschatting van de gave van de profetie (1 Thessalonicenzen.
20). Ook de eenvoudigste belijdenis van Jezus als de Heere (Fil. 2: 11) is alleen mogelijk voor zo een, in wie de Heilige Geest woont en zo doet men onrecht als men een rede, die deze belijdenis in zich bevat en die de naam van Christus verheerlijkt, daarom beschouwt als buiten de Geest en als onbeduidend, omdat zij niet met grote woorden en onder buitengewone openbaringen van de Geest wordt voorgedragen. Deze uitlegging, zoals die in het bijzonder door v. Hofmann en Nebe wordt gegeven, wijkt af van de gewone. Deze behandelt de tekst van het derde vers zo, als werd in het eerste deel gezegd: die Jezus vervloekt, die spreekt niet door de Geest van God en in het tweede deel, die Jezus niet belijdt als de Heere, die spreekt ook niet door de Heilige Geest, terwijl omgekeerd gezegd wordt, die door de Geest van God spreekt, die vervloekt Jezus niet en alleen, die door de Heilige Geest spreekt, kan Jezus Heere heten, waarom het aanwezig zijn van het eerste ook altijd een teken van het aanwezig zijn van het laatste is. Het is echter duidelijk, dat het gezegde in de eerste helft van het vers gericht is tegen de beangstheid voor een spreken, dat de hoorder onverstaanbaar is en dat de Geest van God, die in de gemeente op wonderbare wijze werkt, teweeg brengt. De uitspraak in de tweede helft is gericht tegen de geringschatting van een spreken, dat van Christus en voor Christus getuigt, dat wel zonder iets in het oog vallend wonderbaars plaats heeft, maar dat desalniettemin toch door de Geest van God moet zijn teweeggebracht, zoals de inhoud duidelijk aanwijst.

Men noemde iemand een banvloek, anathema (het Hebr. cherém), die voor het algemene welzijn opgeofferd moest worden, door wiens dood de vloek van land en volk afgekeerd moest worden; in welke zin Paulus dit woord ook gebruikt, Rom. 9: 3 Er schijnen mensen in de Korintische gemeente geweest te zijn, die wel de dood van Jezus voor noodzakelijk hielden om de vloek van het mensdom af te wenden; maar die in Zijn opstanding en verheerlijking niet geloofden (Hoofdstuk 15) en aldus aan de blijvende betrekking van Jezus tot Zijn gemeente weinig waarde hechtten, zodat zij Hem enkel voor een anathema hielden. Neemt men deze verklaring aan, dan staat daar rechtstreeks tegenover, te zeggen dat Jezus de Heer was, de verheerlijkte, de Heer van Zijn gemeente, die de door Hem verlosten besturen en zaligen moest, waardoor deze spreekwijze in dit verband haar bepaalde en gepaste betekenis verkrijgt.

En er is verscheidenheid van de gaven, maar het is dezelfde Geest.

Rom. 12: 6. 1 Petrus 4: 10.

En er is verscheidenheid van bedieningen, (Grieks diaconieën, "Ro 12: 8 en het is dezelfde Heere, die aan ieder het gebied aanwijst, waarop hij werkzaam moet zijn.

En er is verscheidenheid van de werkingen, van de betoningen van macht, maar het is dezelfde God, die alles, wat van zodanige uitingen van kracht voortkomt, in allen werkt.

De apostel verwerpt hier de gedachte dat de Heilige Geest, die het levensbeginsel is in alle gelovigen, Zich op dezelfde manier zou openbaren. Nee, deze Heilige Geest, die in het Oude Testament als een rijke Geest wordt beschreven (Jes. 11: 2), openbaart Zich ook naar buiten in een zeldzame rijkdom, in een rijke menigvuldigheid. Er is slechts één Geest, maar er zijn, zoals in de grondtekst staat, verdelingen van de charismata of genadegaven. Deze worden nooit aan één individu in alle volheid, als een ongedeeld geheel meegedeeld, maar de Heilige Geest, die over alle gelovigen Zich uitstort, deelt de ene dit, de andere dat charisma mee (vs. 11).

Hoewel alle genadegiften hetzelfde hoofdkarakter hebben, zo zijn er toch, evenals de stam van een boom in velerlei takken uitloopt, verdelingen, zodat in de ene Christen deze, in de anderen die buitengewone werkzaamheid is. De onderscheiden verdeling hindert echter geenszins het gemeenschappelijk principe waaruit al deze gaven voortkomen; het is een en dezelfde Geest, waardoor zij allen worden gegeven. Eveneens heeft een verdeling plaats van uitwendige ambten of bedieningen. De ene is de gave toegedeeld van zieken-, de anderen van arm-verzorging enz. ; maar het is één en dezelfde Heere, die ter bevordering van Zijn rijk aan ieder zijn bijzonder arbeidsveld aanwijst. Op gelijke manier bestaan er verdelingen van betoningen van krachten, maar het is een en dezelfde God, die de krachten verleent ter verkrijging van zodanige gevolgen. Met recht is deze plaats vanouds gebruikt ten bewijze voor de Triniteit.

Gaven, bedieningen en krachten zijn wel geen drie verschillende namen voor dezelfde zaak, maar ook niet van drieërlei zaken die elkaar uitsluiten, de gaven maken bekwaam tot de bedieningen en openbaren zich in krachtige werkingen. Alle drie zijn dus, hoewel te onderscheiden, toch in de grond één, zoals de Geest, die ze geeft, de Heere, die ermee gediend wordt en God, van wie de werking uitgaat, wel drie, maar niet drieërlei, d. i. : onderscheiden personen, maar één wezen zijn.

Maar aan een ieder wordt de openbaring van de Geest gegeven tot hetgeen oorbaar is. Bij ieder, die gaven ontvangt, heeft de openbaring van de krachten, die in hen zijn, het welzijn van de gemeente, haar opbouwing ten doel (Hoofdstuk 14: 12).

Want deze wordt door de Geest gegeven het woord van de wijsheid, te spreken met woorden, waarin zich wijsheid openbaart en een ander het woord van de kennis, te spreken op een wijze, dat daardoor de kennis wordt bevorderd, door dezelfde Geest. De Heilige Geest is de bewerker van het spreken en geeft de regel aan, volgens welken het plaats heeft.

En een ander wordt gegeven het geloof, die vastheid van wil, die op enige zaak gericht is en ten gevolge heeft, dat hetgeen men begeert ook werkelijk gebeurt (Hoofdstuk 13: 2.

MATTHEUS. 21: 21), door dezelfde Geest en een andere de gaven van de gezondmakingen door dezelfde Geest.

En een ander wordt gegeven de werkingen van de krachten en een ander profetie en een ander onderscheidingen van de geesten en een ander menigerlei talen en een ander het vermogen tot uitlegging van de talen.

Maar deze dingen alle a) werkt de een en dezelfde Geest, die niet alleen over het geheel van de gemeente, maar ook over elk van de leden, die tot haar behoort, gebied voert, b) delend van een ieder in het bijzonder, zoals Hij wil. Hij schenkt ieder die gave, die hij moet bezitten om het geheel te dienen.

Efeze. 4: 7. b) 1 Kor. 7: 7. 2 Kor. 10: 13.

Slechts in één persoon woonde de gehele volheid van de Godheid lichamelijk, slechts bij één kan geen sprake zijn van een gebroken lichtstraal, van een mate van de Heilige Geest. Die één is de Heere (Joh. 3: 34); maar onder de gelovigen wordt de ene dit, de anderen dat charisma toegedeeld. De Heilige Geest verlicht niet een enkele Christen met het ongedeelde licht van boven, maar op ieder afzonderlijk valt slechts één straal van dit stralen afwerpend licht en van die ene straal vaak slechts een gedeelte.

Zelfs de apostelen hadden niet eens de volle werkelijkheid meer, maar in hen reeds verdeelt zich Christus. Petrus is meer koning, Paulus meer profeet, Johannes meer priester. Nog verder breiden de apostolische gaven zich in de gemeente uit (Rom. 12: 4 vv.); maar de eenheid van deze onderscheiden gaven bestaat in het samenwerken tot het algemeen welzijn - wat iemand boven anderen heeft, dat heeft hij ook ten behoeve van anderen.

Evenals de Heilige Geest met al Zijn werken Jezus als de Heere wil verheerlijken, zo heeft ook de werking van de geestelijke gaven alleen de heiligmaking en verheerlijking van het lichaam, waarvan Christus het hoofd is, tot haar doel.

Wat de verdeling van de charismata betreft, heeft men ze veelal onderscheiden in bovennatuurlijke, in de strenge zin en in natuurlijke, dat echter minder juist is, omdat aan de ene kant allen op een natuurlijke basis rusten, zelfs de gave van de wonderen (namelijk op de heerschappij van de geest over het lichaam, van de wil over de stof), aan de andere kant allen bovennatuurlijk zijn en juist door het supranaturele, goddelijke element eerst tot charismata worden. Ook de verdeling in permanente, die tot de kerk in alle tijden behoren en in transitore, die alleen tot de apostolische periode beperkt zijn, kan niet streng worden doorgevoerd. Wij slaan daarom een psychologische verdeling voor volgens de verschillende krachten van de ziel, terwijl deze allen voor heiliging vatbaar zijn en die nodig hebben en de Heilige Geest ook inderdaad geen van deze onaangeroerd heeft gelaten, maar ze allen heeft gebruikt tot opbouw van de kerk. Daarmee correspondeert dan de verdeling volgens de verschillende takken van het kerkelijk leven, waarin de een of de andere kracht in deze bovennatuurlijke verheffing bijzonder werkzaam is. Daarnaar zouden wij drie klassen van charismata krijgen:
degenen, die vooral op het gevoel en de cultus. 2) degenen, die op de kennis en de theologie, 3) degenen, die op de wil en de kerkinrichting betrekking hebben. Tot de gave van het gevoel rekenen wij het spreken met talen, de uitlegging en de profetie, of de toespraak vol profetische geestdrift (vs. 10), tot de theoretische gaven of die van de kennis, de charismata van de wijsheid en van de kennis (vs. 8) van onderwijzing en onderscheiding van de geesten

(vs. 28 v. Rom. 12: 7. 1 Joh. 4: 1, tot de praktische gaven of die van de wil, de charismata van de bedieningen (vs. 28. Rom. 12: 7), van de regering (vs. 28. Rom. 12: 8) en de wonderbare krachten van de genezing (vs. 9 v. Rom. 15: 19

Op de plaats, die voor ons ligt, zijn de beide charismata (die van wijsheid en van kennis, vs. van intellectuelen, de drie volgende (het geloof, de gave van de gezondmaking en van werkingen van krachten of wondergaven, vs. 9 vv.) van ethische aard. Zoals die twee hun bestaan te danken hebben aan een bekrachtigen van ons kenvermogen, zo deze aan een verhoging van onze wilskracht. De vier nog overige charismata, waarvan telkens twee bij elkaar behoren (de gave van de profetie en die van onderscheiding van de geesten, de gave van velerlei talen en die van uitlegging van de talen) zijn daarin verbonden en van de andere afgescheiden, dat bij deze noch het verstand, noch de wil, maar in de eerste plaats het gevoel tot werking is gebracht. Dat nu verder de charismata van wijsheid en kennis zeer nauw met elkaar verwant zijn, daarop wijzen reeds de uitdrukkingen van de apostel, die ze beide met de uitdrukking "het woord" verbindt. Maar hoe onderscheiden zij zich van elkaar, het woord van de wijsheid en dat van de kennis? Luther spreekt van dogmatiek en ethiek, van Christelijk geloof en Christelijk leven, als hij verklaart: "het woord van de wijsheid wordt de leer genoemd, zodat men God leert kennen en aanwijst wat Zijn wil, at Zijn raad en Zijn mening is. Hij omvat alle artikelen, wat men moet geloven en hoe men voor God rechtvaardig wordt. Het woord van de kennis is de leer, die spreekt van het uitwendig leven en het wezen van de Christenen, hoe men zich daarin jegens ieder moet houden. " Terwijl van de nieuwere uitleggers nog vele bij deze onderscheiding blijven, is bij anderen de verhouding juist omgekeerd, zodat de kennis theoretisch, de wijsheid daarentegen praktisch zou zijn en inderdaad kunnen voor beide opvattingen plaatsen worden aangehaald, zodat men daarmee niet in het reine komt. Volgens Osiander is daarentegen de wijsheid de opvatting van de goddelijke waarheid en haar totaliteit, van het doel en raadsbesluit van God, van het verlossingsplan en genadewerk, daarom van de openbaring van God in Christus en haar samenhang, in haar goddelijk systeem en organisme; kennis is echter de kennis van het bijzondere, van hetgeen God gegeven heeft met inwendige toe-eigening en ervaring. De eerste zou dus meer de objectieve, extensieve, de grootse totale zijde of vorm van kennis zijn; de tweede, de subjectieve, intensieve, bijzondere. Op gelijke manier onderscheidt v. Hofmann de beide begrippen zo, dat wijsheid een eigenschap van het subject is; kennis daarentegen een verhouding tot een object en stelt nu de eerste voor als de eigenschap, die tot een juist oordeel in het algemeen bekwaam maakt, de andere als het doordringen van een voorwerp, dat in het bepaalde geval de werkzaamheid van het leren kennen eist en op zich bepaalt. Evenals daar de openbaring door het woord bestaat in de werkzaamheid van een geschiktheid van beoordelen, die het gebied van het geestelijk leven in het algemeen beheerst, zo hier in de werkzaamheid van het vermogen, om een bijzonder voorwerp, dat zich aan ons aanbiedt, op de juiste prijs te stellen. Volgens anderen is wijsheid meer het eigendom van hem, die een diepe blik op het geheel slaat; kennis daarentegen meer van hen, die over de bijzonderheden nadenken. Beide gaven hebben echter betrekking, omdat niet van deze zelf, maar van het woord van de wijsheid en het woord van de kennis sprake is, dus van het uiten van deze, op het leren in de gemeente, dat bij de een, die met de geest begaafd is, het karakter van wijsheid, bij de ander dat van kennis draagt, zoals te Corinthiërs Apollos gesproken had van de kennis naar dezelfde Geest, waardoor Paulus van de wijsheid gesproken had. De tweede rij begint met het geloof. Omdat hier gehandeld wordt over een bijzondere gave van de Geest naast de overige (vgl. Gal. 5: 22) is hier niet het zaligmakend geloof bedoeld, dat als de voorwaarde van alle gemeenschap met de Heere en zo ook van elke toedeling van de Geests wordt verondersteld, maar zo’n werking van de Geest, die tot een bepaald, krachtig aangrijpen van de belofte en van de toezegging van God en zo tot daden van het geloof en

getuigenissen van het geloof bekwaam maakt, die de Kerk in het algemeen, of een gemeente in het bijzonder ten dienste zijn. Wij kunnen het noemen het geloof, dat wonderen werkt, dat bestaat in een toestand van het wilsvermogen, dat bij de Christen meer of minder kan worden gevonden, zonder dat daarnaar de waarde van zijn verhouding tot God, of de zekerheid van zijn zaligheid is af te meten (Matth. 7: 22 vv.). Er moet nu echter wel worden onderscheiden, of een Christen in een bijzonder gevoel door zijn roeping gedrongen is, zo'n geloof te bezitten of dat voor zich af te bidden (Luk. 17: 5 vv.), of dat dit hem op zo bijzondere manier eigen is, dat daaruit een bijzondere roeping zich ontwikkelt, om die in het leven van de gemeente te volbrengen. Op onze plaats heeft de apostel het laatste in het oog en dan noemt hij naast de Christen, die met geloof begaafd is, wiens begenadiging zich in bijzondere kracht en verhoring van het gebed openbaarde een ander, die de gave van de gezondmakingen en weer een ander, die de gave van werkingen van de krachten verleend is. Men zou kunnen menen, zo merkt v. Hofmann op, dat de eerste gave in de laatste zou zijn opgesloten en in deze als de meer algemene reeds mee vervat zou zijn. Maar terwijl bij hem, die met de gezondmaking begaafd is, zich deze altijd alleen tot het bepaalde voorkomende geval beperkt en het aanwezige kwaad die werking te voorschijn roept, die het tot wegneming nodig heeft, is bij hem, die de werkingen van de kracht bezit, het hem inwonend vermogen even menigvuldig als de aanleiding om die gave te tonen; hij is in staat wat hij wil te verwezenlijken, zonder aan enige uitwendige voorwaarde gebonden, of tot die bepaald te zijn. Zien wij op Paulus, die zelf de hier genoemde drie gaven van de Geest bezat, dan heeft hij die nooit in zijn bijzonder belang aangewend, maar zich steeds bij het gebruik door het doel van de verheerlijking van Christus en van de bevordering van Zijn rijk laten leiden (Hand. 13: 9 vv. ; 14: 8 vv; 16: 16 vv. ; 19: 11 vv. ; 20: 7 vv. ; 28: 3 vv. ; 8 vv.). Daarom heeft hij de doodzieke Epaphroditus, zijn helper en medearbeider, niet door de gave van de genezing gezond gemaakt, maar alleen de barmhartige goedheid van God over de zieke ingeroepen (Fil. 2: 25 vv. Jak. 5: 14 vv.), aan de zieken Timotheus een natuurlijk geneesmiddel aanbevolen (1 Tim. 5: 23), Trofimus ziek te Milete achtergelaten (2 Tim. 4: 20), maar te Athene, waar het heidendom meer in filosofische vorm optrad en waar zijn Epicurische en Stoïcijnse toehoorders de betoning van kracht zeker als goochelarijen bespot zouden hebben, in het geheel geen tekenen en wonderen gedaan (Hand. 17: 16 vv. ; vgl. Luk. 23: 8 vv.). - Op het gebied van het gevoelsleven hebben wij met de beide gaven van profetie en van menigerlei talen te doen. Zij zijn nauw aan elkaar verwant en treden daarom ook gewoonlijk in vereniging met elkaar op (Hand. 8: 17; 10: 46; 19: 6 Wordt het spreken in talen vooraan geplaatst, dan zullen wij goed doen, als wij daarop in de eerste plaats de aandacht vestigen en vervolgens het tweede daarvan onderscheiden. Het "in (met) talen spreken", zoals het in de vroeger aangehaalde plaatsen uit de Handelingen genoemd wordt, is een verkorte uitdrukking voor de oorspronkelijke, volledige, met nieuwe (door de Heilige Geest ingegeven), of met andere (dan de gewone) tongen of talen spreken (Mark. 16: 17. Hand. 2: 4). Volgens de andere mening, die nog veel wordt vastgehouden, zou men op onze plaats, evenals in Hand. 2: 4 moeten denken aan een spreken van vreemde talen, dat niet op de natuurlijke weg geleerd zou zijn en waarmee de Heilige Geest eerst de apostelen op het pinksterfeest en later nog andere gelovigen tot snelle uitbreiding van het Evangelie heeft toegerust. Daartegen zijn echter onoverwinnelijke moeilijkheden. 1) De Griekse taal, die niet zonder besturing van de Voorzienigheid sinds de overwinningstocht van Alexander de Grote ook in de Voor-Aziatische landen de heersende schrijf- en spreektaal was geworden, was bijna overal in het Romeinse rijk verspreid, ten minste in de steden en was dienstbaar aan de verkondiging van het Evangelie. In deze taal schreven dan ook de Nieuw-Testamentische schrijvers allen hun werken en zelfs dan, als zij, zoals Jakobus, in Palestina en voor Christenen uit de Joden, of, zoals Paulus, aan de Romeinen of te Rome schreven.

Het is tegen de manier van handelen van de Heilige Geest Zijn getuigen van moeilijkheden te ontheffen, die met hun werk verbonden zijn, integendeel zijn deze middelen tot ontwikkeling en oefening van zelfverloochening, van geduld en volharding. Hij heeft dan ook de

zendelingen, die zich tot de barbaarse volken wendden, waarbij het Evangelie in de eerste eeuw nog in het geheel geen vaste voet verkreeg, het moeilijk aanleren van vreemde talen, niet geheel bespaard, al heeft Hij dat ook verlicht. 3) Wij vinden sporen daarvan, dat de apostelen inderdaad niet alle talen verstonden; zo schijnen bijvoorbeeld Paulus en Barnabas onbekend met het Lykaonisch geweest te zijn, omdat daar zij het afgodisch voornemen van de bewoners van Lystra niet opmerkten uit hun spreken, maar eerst uit hun toebereidselen tot het offer (Hand. 14: 11 vv.) en wat Petrus aangaat een zeer oude overlevering noemt de evangelist Markus als zijn tolk, wat wellicht in het bijzonder op het Latijn betrekking heeft, dat deze evangelist machtig was. 4) Paulus plaatst in Hoofdstuk 14: 14 v. het spreken in een vreemde taal niet tegenover de moedertaal, maar als de taal van de Geest tegenover die van het verstand, tegenover die van het gewone leven, hetzij die de Hebreeuwse, of Griekse of Romeinse taal was. Was het een spreken in vreemde talen geweest, dan had hij het zeker niet vergeleken met de onduidelijke woorden van een fluit of citer (14: 7 vv.), noch voor iets verklaard, dat zonder de gave van de uitlegging voor alle toehoorders onverstaanbaar was, omdat in ene talrijke vergadering zich ten minste enigen moesten bevinden, die deze talen kenden. De onverstaanbaarheid had dus geen betrekking op de afwijking van het spreken in talen van de moedertaal, maar van alle talen, ook van buitenlandse, zelfs, terwijl de apostel het met de laatsten vergelijkt (Hoofdstuk 14: 10 v.), onderscheidt hij het tevens van die. Wij moeten dus zeggen, het spreken in talen was, zoals reeds de uitdrukking in Mark. 16: 17, "met nieuwe tongen spreken" daarop wijst, een spreken dat van alle toen gebruikelijke dialecten afweek een taal van de nieuwe Geest, die over de discipelen was uitgestort. Die nieuwe Geest brak door de beperkingen van de natuur heen, nam om zo te zeggen van de menselijke geest met geweld bezit en wijdde de menselijke tong tot een orgaan van het Evangelie, schiep zich een nieuwe taal, zoals ook in het algemeen het inwendige en uitwendige, ziel en lichaam, gedachte en vorm nauw met elkaar samenhangen. Wij moeten nu onderscheiden wat het eigenlijke wezen uitmaakt van het spreken met tongen als een gave van de apostolische kerk in het algemeen en de bijzonderen vorm, waarin zij bij haar eerste te voorschijn treden op het pinksterfeest zich vertoont. Wat de algemene aard daarvan aangaat is het een onwillekeurig pneumatisch spreken in een extatische toestand van de hoogst verhevene godsvrucht, waarbij de mens wel niet buiten zichzelf wordt geplaatst, maar in het hoogste gemoedsleven verheven is, daar, waar hij bepaald met het goddelijke wezen in vereniging is, waar het dagelijkse wereld- en zelfbewustzijn en dus ook de gewone manier van spreken op de achtergrond treedt, de spreker geheel door het Godsbewustzijn beheerst wordt en een orgaan wordt zonder eigen wil, een orgaan van de objectieve Geest van God, die hem vervult. Uit de woorden in Hand. 2: 4 "zij begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken", blijkt dat bij het spreken met tongen (glossolalie) een inspiratie plaats had, die op inhoud en vorm, gedachte en stijl tevens betrekking had. De inhoud was de lof van de grote daden van Gods verlossende liefde, de vorm gebed, dankzegging en gezang. Wat de gedachte aangaat had het met de uitwendige zending niets in de eerste plaats te maken, het was geen prediking, geen verkondiging aan de buitenwereld, maar een inwendige cultusacte, een extatische dialoog van de ziel met God; en nu geschiedde dit wat de stijl aangaat in een bijzondere, onmiddellijk door de Geest geïnspireerde verheven, maar duistere, desultorische taal, die, naardat, het spreken een bidden of psalmzingen (Hoofdstuk 14: 15) was, wellicht ook, naar de moedertaal van de redenaar en de verschillende graden van zijn opgewektheid een grote onderscheidenheid toeliet, waarom de apostel in vs. 10 en 28 van "menigerlei talen" en in Hoofdstuk 13: 1 van een spreken met de talen van de mensen en van de engelen gewaagt. Het eerste doelt waarschijnlijk op een geheel nieuwe pneumatische spraak, die zich van alle

gewone spraken onderscheidde in dezelfde graad, waarin de gemoedstoestand van hem; die met tongen sprak, verheven was boven het alledaagse bewustzijn en de verstandelijke reflectie. Door de Geest met kracht voortgesleept, de wereld en zichzelf vergetend en de onmiddellijke gemeenschap van de Godheid genietend, sprak de spreker met tongen de lof uit van de grote daden van de eeuwige liefde. Alleen voor hem, die zelf zich in die extase bevond, waren die hooggeestelijke, feestelijke, als uit de engelenwereld overklinkende tonen verstaanbaar; de oningewijden kwamen zij echter voor als de onduidelijke tonen van een muziekinstrument, of van een vreemde taal, of zelfs van een waanzinnige, vooral als velen zich op dezelfde tijd op zo'n manier met God onderhielden (Hoofdstuk 14: 23). Die glossolalie diende niet in de eerste plaats tot stichting van de gemeente, maar haar hoofddoel was de stichting van de spreker zelf; de inwendige verrukking, de ongewone verheffing van de geest, die zichzelf niet meer meester was in het goddelijk leven, drukte zich ook onwillekeurig uit in de aard en de manier van de mededeling, zodat in Hand. 2: 43 een deel van de vergaderde menigte met de apostelen spot en wat zij van hen zien, als gevolg van dronkenschap verklaart. Ook bij de apostelen op de pinksterdag is het spreken met tongen in de eerste plaats een spreken met God en niet met mensen een godsdienstige acte van de discipelen, de extatische uitdrukking van hun lofzegging en hun dankgebed en behoort dus tot het inwendige leven van de kerk. Het begon toch reeds voordat de menigte zich vergaderde en kon aldus op de toehoorders een vreemde verwondering, de indruk van een door God gewerkt wonder teweeg brengen en de wens opwekken om nadere opheldering te ontvangen, die hun dan ook niet door een nieuwe daad van glossolalie, maar door de duidelijke, in de taal van het dagelijkse leven vervatte prediking van Petrus ten deel werd. Terwijl nu in Hand. 8: 17; 10: 46 en 19: 6 8. 17 10. 46, evenals in de Paulinische gemeenten de extatische mededeling van hem, die met tongen sprak, zich zonder twijfel in het wezenlijke aansloot aan diens moedertaal, geschiedde het spreken met tongen door de apostelen op de pinksterdag zeker in de vreemde talen van de buitenlanders, die op het feest te Jeruzalem aanwezig waren. Dat wekte juist hun verwondering op, dat de ongeleerde Galileërs in talen spraken, die kennis men niet van hen kon verwachten; deze moest hun echter plotseling op wonderbare manier meegedeeld zijn. Dienvolgens vond bij het eerste te voorschijn treden van de gave van de talen en voor een uit alle oorden van de wereld samengestroomde menigte een verheffing daarvan in die zin plaats, dat de Heilige Geest de discipelen tijdelijk bekwaam maakte om in hun toestand van extatische geestdrift, in de verschillende toen juist vertegenwoordigde talen zich uit te drukken en daardoor een des te diepere indruk op het vatbare deel van de toehoorders te maken. Het is ook niet moeilijk de symbolische betekenis van deze gebeurtenis te vinden; zij moest aan de ene kant persoonlijk voor de apostelen een goddelijke verzekering en bevestiging zijn, dat zij tot getuigen van Christus in de hele wereld geroepen waren, aan de andere kant voor alle aanwezigen een duidelijk profetisch wijzen op de universaliteit van het Christendom, waarom ook Lukas onder de titel "al volk van degenen, die onder de hemel zijn" de namen van de volken in het bijzonder noemt. Zo staat het spreken met tongen op de geboortedag van de kerk, zoals deze dag zelf enig en zonder voorbeeld in de geschiedenis. Dadelijk bij haar eerste begin is het einde van haar ontwikkeling, dat niets anders is dan de eind-oplossing van de Babylonische spraakverwarring en de vereniging van de volken en talen door de Heilige Geest, profetisch geanticipeerd en voor afgebeeld. Later daarentegen is het spreken met tongen slechts een onwillekeurig, psalmachtig bidden of zingen in de toestand van pneumatische verrukking en diep indringen in de geheimen van het goddelijk leven, waarbij de menselijke geest zichzelf niet meer machtig, een meer of minder passief orgaan van de Heilige Geest is, als het ware het instrument, waarop deze Zijn bovenaardse melodieën speelt. Van een wonderbare mededeling en handhaving van talen van vreemde volken is daar geen spoor meer. Zou nu echter de gemeente van dit spreken met tongen enige winst hebben, dan moest of hij, die met tongen sprak, zelf de inhoud van zijn rede later, als hij

uit die toestand van verrukking in die van bezadigdheid was teruggekeerd, ons de zondagstaal in die van de werkdagen vertalen of er moest, omdat er volgens Hoofdstuk 16: 28 ook sprekers met tongen waren, die de uitlegging niet machtig waren, een ander aanwezig zijn, die, zoals wij op onze plaats horen, het charisma bezat van uitlegging van de talen. Dit bestond daarin, dat hij, die dit bezat, de taal van de extase of van de Geest in de taal van het gewone bewustzijn overdroeg en voor de gehele gemeente verstaanbaar maakte. Is er nu zaak een uitlegger niet aanwezig, dan moet volgens de aanwijzing van de apostel de spreker met talen zich niet in het openbaar laten horen, maar zich in stilte met God onderhouden. Nauw verwant met de gave van de talen is, zoals reeds boven is opgemerkt, de gave van de profetie. Ook deze is een spreken door de Geest, in een toestand van verlichting en openbaring van boven; dit heeft echter niet plaats, zoals bij het spreken met tongen, in de eigenlijke extase, maar in helder zelfbewustzijn en evenzo is het niet een verkeren met God in geheimvolle, voor oningewijden onverstaan haar tonen, maar richt zich onmiddellijk tot de gemeente, haar opwekkende, vermanende en vertroostende, zonder dat deze een uitlegger nodig heeft om te verstaan wat gezegd wordt. Ja, niet alleen dienden de reden van opwekking en vertroosting door de profeten om de gelovigen te versterken, te verkwikken en opnieuw te verlevendigen (Hand. 4: 36), vooral konden vatbare Joden en heidenen, die de godsdienst van de Christenen soms bijwoonden, krachtig daardoor worden aangegrepen, bestraft en tot bekering gedrongen (Hoofdstuk 14: 24 vv.), zodat de gave van de profetie voor de uitbreiding van de kerk van grote betekenis was. In de Christelijke gemeente was zeker ook een profetie in engere zin, waardoor toekomstige zaken, die met het rijk van God direct of indirect samenhingen, voorspeld werden (Hand. 11: 28; 21: 4, 10 vv. Over deze bijzondere gave van voorspellen wordt hier niet gesproken; het zijn tegenwoordige zaken, waarop de profetie, door de apostel bedoeld, betrekking heeft, de raadsbesluiten van God, de diepten van de Heilige Schrift, de verborgen toestanden van het menselijk hart, de afgronden van de zonde te ontdekken, in bijzondere gevallen ook wel de keuze van God en de roeping tot een bepaald ambt of werk in Zijn rijk bekend te maken (Hand. 13: 2. 1 Tim. 1: 18; 4: 14 Zo staat de gave van de profetie aan de andere kant in nauw verband met de gave van de onderwijzing (vgl. bij vs. 28). Toch onderscheidt zij zich daardoor van deze, dat zij niet zozeer uitgaat van het stil ontwikkelend denken, als van het onmiddellijk aanschouwen en het diep bewogen gevoel en zich niet zozeer tot het verstand als tot het gevoel van de toehoorden keert en daarom op hen ook een wegslepende, sterke indruk uitoefent. De profeet is evenmin als de leraar een zuiver passief orgaan van de Geest. Hij heeft een zekere vrijheid in de uitoefening van zijn gave en daarom ook een bepaalde verantwoording voor haar gebruik (Hoofdstuk 14: 32). Evenals er nu niet alleen ware, door Gods Geest gedreven profeten waren, maar ook valse, die door menselijke of zelfs satanische geestvervoering gedreven werden, kon zelfs in de voordracht van een echte profeet de waarheid met deze of gene dwaling vermengd zijn. Als een heilzaam correctief tegen verkeerdheden en misbruiken staat, evenals de gave van de uitlegging tegenover het spreken met tongen, naast de profetie de gave van onderscheiding van de geesten. Deze onderscheiding van de geesten is een zaak van de gelovigen in het algemeen (1 Thessalonicenzen. 5: 21). In eerste vergadering van de gemeente is het nodig, dat ogenblikkelijk tegenstand wordt geboden als een geest, aan de waarheid vreemd, zich voor de Heilige Geest wil uitgeven, of dwaling door de waarheid heen vlechten wil; en dan is er zo’n gave nodig, die hem, die ze bezit, het onderscheid tussen de ene en de andere geest onmiddellijk doet voelen, zonder dat hij eerst op de weg van nadenken en overpeinzen zich een oordeel over het door de profeet gesprokene behoeft te vormen, dat, omdat het later verkregen wordt, meestal te laat zou komen. Als de apostel aan het einde van deze optelling van de velerlei gaven nog zegt: "deze dingen alle werkt dezelfde Geest" en daarmee terugkomt op een gedachte, waarvan hij reeds boven (vs. 4) was uitgegaan, dan wil hij aan de gemeente, waarin schoot zich alle deze gaven zo krachtig betoonden, de aanwijzing geven dat

zij zich om deze niet moesten scheiden en verdelen, maar de eenheid en eensgezindheid, kon door deze zelfde gaven aan de hand gegeven, bewaren. En als hij daarop voortgaat: "delend aan een ieder in het bijzonder, zoals Hij wil" dan wil hij verhoeden, dat iemand zijn gave te hoog schattend, zich boven een ander verheft en iemand, gering achtend wat hem ten dele is geworden, een ander het hogere, dat hem verleend is, misgunt. Ieder moet ontvangen wat hem gegeven wordt en alle gaven afmeten naar de maatstaf, dat de ene gave zowel als de andere een gave van de genade en van de Geest is en zij allen dus met elkaar volkomen gelijk staan. De Heilige Geest heeft bij Zijn verdeling van de gaven een bepaald plan, een vaste wil. Hij handelt niet als duistere, blinde natuurkracht, maar als goddelijk vrije, zichzelf bewuste en wijs regelende persoonlijkheid. Alleen als wij ons aan de beschikkingen, die Hij maakt, met gewilligheid onderwerpen, onze gave erkennen en de bestemming van deze vervullen, zullen wij werkelijk iets volbrengen, dat tot eer van God en tot uitbreiding van Zijn rijk, als ook tot onze eigen vrede en onze welvaart zal dienen. Het verlaten daarentegen van de ons voorgeschreven weg en het zich indringen in de roeping van een ander brengt slechts verwarring aan voor het geheel en doet ons onze zegen en onze erfenis verliezen. Verder moeten wij opmerken hoe beslist in de uitspraak van dit vers zowel de Godheid als de persoonlijkheid van de Heilige Geest op de voorgrond treedt. De eerste, omdat Hij doet wat volgens vs. 6 werk van God is, de tweede, omdat Hij het doet krachtens een willen door raad en wijsheid bepaald.

En niet alleen behoren die gaven van de Geest bij elkaar volgens haar oorsprong, waarvan ik zo-even (vs. 11) sprak, a) maar ook volgens haar bedoeling en bestemming. Want zoals bij ieder van ons, wat het uitwendige aangaat, het lichaam een is en het toch vele leden heeft, zodat de eenheid de veelheid niet uitsluit en al de leden van dit ene lichaam, hoewel vele zijnde, maar één lichaam zijn, zodat weer de veelheid de eenheid niet in de weg staat, zo ook Christus, van wie wij als het lichaam, dat hier in aanmerking komt (Efeze 1: 23; 5: 29 v.), wij Christenen de leden zijn (Rom. 12: 4 v.).

Efeze. 4: 16.

Op dezelfde wijze als Paulus in Gal. 3: 16 het ene zaad van de belofte "Christus" heet en toch daarna (vs. 29) degenen, die Christus in de doop hebben aangedaan, in het zaad van Abraham insluit, noemt hij hier de Christenheid Christus, omdat in haar Christus Zijn zichtbare tegenwoordigheid heeft en Zijn aanzijn in haar werkzaam maakt door de genademiddelen en de genadegaven van Zijn Geest. Wat in het burgerlijke een "zedelijk lichaam" is, dat rechten als corporatie heeft, dat is op de bodem van de Geest de Kerk en haar naam, die alle leden insluit, is Christus. Zij is onderscheiden van Jezus Christus, de eengeboren Zoon van God, maar onafgescheiden van Hem heet zij zoals Hij naar Zijn ambt heet en zij is èn als ontvangster èn als bestuurster van Zijn goederen en gaven wat Hij is. Dit geheim is aan Paulus duidelijk geworden op de weg naar Damascus, toen hij de stem van de Heere hoorde: "Saul! Saul! wat vervolgt u Mij? " en in het huis van Judas te Damascus, toen de Heere met hem sprak en handelde door de mond en de hand van Ananias (Hand. 9: 4, 17 vv.). Van die tijd af stond het voor hem vast als een rots, dat de ten hemel verhoogde Jezus leefde in Zijn kerk op aarde als de plaats van Zijn genadige tegenwoordigheid.

De leden tezamen met het hoofd zijn één Christus; het woord "Christus" staat er in de plaats van die allen, die de gemeente uitmaken (vgl. Efeze. 2: 20 v.).

Had de Apostel geschreven: "zo ook de gemeente van Christus", dan zou de Kerk voorkomen als een op zichzelf staand lichaam, waartoe de Christenen elk in het bijzonder behoren. Hij

wil echter niet dat zij daarvoor worden gehouden, maar de gelovigen moeten zichzelf voor leden van Christus houden, die door hun toebehoren aan Hem ertoe verenigd zijn om één lichaam, namelijk Zijn lichaam, uit te maken.

Want ook wij allen zijn door één Geest, die wij bij onze opname in het Christendom ontvingen, tot één lichaam gedoopt, hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij dienstknechten, hetzij vrijen (Gal. 3: 28. Kol. 3: 11); en wij zijn allen door het water van de doop (1 Petrus 3: 20 v.) tot één Geest (Efeze. 4: 4) gedrenkt, omdat bij die doop de Heilige Geest op ons werd uitgestort (Tit. 3: 6) en ons aan elkaar verbond tot een eenheid van begiftigden met de Geest en van begenadigden met Zijn zalving (1 Joh. 2: 20 vv.).

Het blijkt uit deze plaats hoe Paulus de eenheid van de Kerk beschouwt niet als iets, dat van buitenaf is aangebracht, maar als iets, dat van binnen uit zich heeft gevormd.

Ook in Efeze. 4: 6 stelt de Apostel de éne doop voor als een van de sterkste banden van vereniging voor de Kerk. Schoon plaatst hij op onze plaats de veelheid tegenover het geheel: "Wij allen" tussen de eenheid van de meegedeelde genade en van haar doel en werk, de vereniging tot één organisch geheel: "tot één lichaam" en drukt nu de tegenstelling in de veelheid zeer sterk door te specificeren die door volkszegen en verschil van stand uitwendig scherp gescheiden zijn "hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij dienstknechten, hetzij vrijen", maar alleen om wat door "hetzij, hetzij" gescheiden is, te laten voorkomen als een des te sterkere eenheid. De toepassing is zeer praktisch, overeenkomstig tijd en plaats, omdat deze tegenstellingen in de elementen van de gemeenten met zo’n sterke wrijving en afstoting van de hogere tegen de lager staanden, van de Joden tegen de heidenen, van de vrijen tegen de slaven op de voorgrond traden. Terwijl hij probeert de eenheid van de Geest, de gemeenschap van de gelovigen zo sterk mogelijk uit te drukken, laat hij nog de parallelzin volgen: "en wij zijn allen tot (volgens een andere lezing "met één Geest gedrenkt)". Dit "gedrenkt" doet Chrysostomus denken aan het tweede Sacrament, dat zozeer als Sacrament van vereniging en liefde voorkomt en als zodanig ook in Hoofdstuk 10: 17 is opgevat. Het is echter natuurlijker het woord te verklaren als een figuurlijke uitdrukking, om de rijke mededeling van de Heilige Geest te kennen te geven (vgl. Joh. 7: 38 v. en Sir. 15: 3

Alleen de plechtigheid, waarmee het deelgenootschap aan de gemeente begint, dus de doop, kan in beide delen van het vers bedoeld zijn. Het is alleen de vraag, die reden er voor bestaat, dat de Apostel die met deze twee uitdrukkingen noemt. Duidelijk komt die plechtigheid de ene keer voor als een uitstorting van de Geest, die de mens als een bad overstroomt en hem in de gemeente inlijft (Efeze. 5: 26), de andere keer als een drenken met Hem, zodat Hij in de mens ingaat en Zijn inwendig opwekkende en bewegende werking uitoefent in al de openbaringen van de Geest, waarvan hier sprake is.

Dat echter, wat de individuele begiftiging of de bijzondere genadegave, die ieder ontvangen heeft, ons toch van elkaar onderscheiden, doet aan onze eenheid geen schade en heft die op generlei manier op; want ook het lichaam is niet één lid, maar vele leden, die in vereniging met elkaar het geheel uitmaken en daarom ook in hun verhouding tot het geheel overeenstemmen met de aan een ieder gegeven bestemming.

En als het oor zich beklaagde slechts aan de kant van het hoofd geplaatst te zijn en niet tot het voorste deel van het aangezicht te behoren en daarom zei: "Omdat ik het oog niet ben, ben ik van het lichaam niet; " is het daarom, om die zichzelf minachtende, uit verstoordheid

voortkomenderede, niet van het lichaam? Zou het aangezicht het gehele hoofd zijn en alleen dat, wat zich daaraan bevindt, aanspraak hebben tot het geheel te behoren?

Als de voet ontevreden was, dat zij beneden aan het lichaam een plaats had ontvangen en in miskenning van haar bestemming, daarin uitgedrukt, zei: "Omdat ik mij niet boven aan het lichaam bevind en bijvoorbeeld de hand niet ben, dan ben ik van het lichaam niet", is hij daarom, om die zelfverachting, die verdrietelijke mening, niet van het lichaam? Zou daarom de voet werkelijk niet meer tot het lichaam behoren?

En als het oor zich beklaagde slechts aan de kant van het hoofd geplaatst te zijn en niet tot het voorste deel van het aangezicht te behoren en daarom zei: "Omdat ik het oog niet ben, ben ik van het lichaam niet; " is het daarom, om die zichzelf minachtende, uit verstoordheid voortkomenderede, niet van het lichaam? Zou het aangezicht het gehele hoofd zijn en alleen dat, wat zich daaraan bevindt, aanspraak hebben tot het geheel te behoren?

Was het gehele lichaam het oog, zoals in de grond zij verlangen, die daarvan afhankelijk schijnen te willen maken, of men tot het lichaam behoort, waar zou het gehoor zijn, dat toch niet minder noodzakelijk is dan het gezicht? En verder, als iemand het behoren tot het lichaam afhankelijk zou willen maken daarvan dat men oor was, was het gehele lichaam gehoor, waar zou de reuk zijn, die even onontbeerlijk is?

Maar nu heeft, zoals de zaak tegenover al die ongerijmdheden werkelijk is, God de leden gezet, een ieder van deze op de bepaalde, onveranderlijke plaats in het lichaam, zoals Hij gewild heeft. Zo moet ieder de hem aangewezen plaats en bestemming gewillig erkennen en mag hij geenszins tot ontevredenheid overslaan.

Waren zij alle, al die leden, uit welker samenvoeging volgens de regeling van God een lichaam bestaat, maar één enkel lid, waar zou het lichaam zijn, dat toch eigenlijk alleen daardoor lichaam is, dat het uit verschillende organen is samengesteld?

Maar nu, zoals Gods wijsheid het geregeld heeft, zijn er wel vele leden, maar slechts één lichaam. In de aaneenvoeging van de verschillende leden tot één geheel wordt de eenheid vertegenwoordigd, die de eigenschap vormt, die de zijne is.

In de woorden aan het eind van het twaalfde vers: "zo ook Christus" liggen in verband met de voorafgaande woorden, waarop zij betrekking hebben, twee waarheden, 1) dat het met Christus is evenals met het lichaam, dat ondanks de vele leden één is, waarbij volgens de woorden: "al de leden van dat ene lichaam, vele zijnde, zijn maar een lichaam", de veelheid van de leden, de eenheid van het lichaam niet in de weg staat. Deze eerste waarheid heeft de apostel bewezen met hetgeen hij in vs. 13 zei: alle, hoe onderscheiden zij ook waren volgens hun godsdienstig-nationale en politiek-sociale positie, hebben toch, toen zij Christenen werden, die ene Geest ontvangen en zijn zo tot één lichaam aan elkaar verbonden. In die korte uitspraak lag echter ook nog een tweede waarheid, 2) dat het met Christus is als met het lichaam, dat zonder zijn eenheid te verliezen, toch in vele leden verdeeld is. Het "want" waarmee vs. 14, dat de nadere aanwijzing van die waarheid inleidt, begint, wijst terug op hetgeen aan het begin van vs. 12 staat "zoals het lichaam een is en vele leden heeft. " Het neemt de gedachte, die daarin ligt, nu weer op in deze vorm "ook het lichaam is niet één lid, maar vele leden. " Zo moet nu worden aangewezen, dat zij, die tot Christus behoren, evenals zij volgens de vroeger genoemde overstroming en vervulling, met een en dezelfde Geest, allen tezamen een eenheid vormen, ook door de menigvuldige gaven, die de Geest van God

hun toedeelt een veelheid zijn, omdat zij in dat opzicht verschillen van elkaar en ieder iets anders zijn aan het lichaam van Christus. Hier hebben wij dan de volgende drie gedachten, die elk in een tweetal verzen worden uitgedrukt, a) vs. 15 en 16: geen lid moet, omdat het niet is, wat een ander is, verdrietig zijn, omdat zijn positie hem geringer voorkomt en met minachting van zijn bestemming, loochenen dat hij tot het lichaam behoort. Het tegenovergestelde is waar en geenszins is het, zoals men zich voorstelt, dat men bij de andere leden is achtergesteld. De apostel stelt zich daarmee tegenover diegenen in de gemeente, die ontevreden zijn met hun gave en de positie, die zij hebben ontvangen, alsof die in vergelijking met andere te laag en te gering zou zijn. b) In vs. 17 en 18 : er zou geen gehoor zijn, als het lichaam geheel oog was en geen reuk, als het geheel gehoor was. Zo is het dan ook niet, maar God heeft de gedachte van Zijn welbehagen over een op velerlei wijzen begaafd geheel op die manier verwezenlijkt, dat Hij het lichaam met een veelheid van leden vormde, waarvan elk tot vervulling van de hem gegeven bestemming de juiste plaats aan het lichaam heeft verkregen. Daarmee wijst de apostel op de dwaasheid van hen, die deze of gene geestesgave, die alleen als van grote betekenis werd geacht, mochten bezitten en aan God toeschreven, wat Hij iets deed, wat Zijn heerlijk welbehagen zou weerspreken. Hij moest de gemeente in plaats van tot een goed ingericht lichaam, tot een ongeordende klomp maken, wilde Hij de begeerte van dergelijke dwazen vervullen. Deze moeten integendeel hun eigen dwaze begeerte laten varen en zich naar de gedachte van God schikken, dan zullen zij ook erkennen, dat de positie en gave hun verleend, even belangrijk en even groot van waarde is als elke andere, waarnaar zij tot hiertoe hebben verlangd. c) Vs. 19 en 20 : Er zou geen lichaam zijn, als de leden alle een en hetzelfde lid waren; er zou dan slechts dit ene lid zijn. Zo is het ook niet; integendeel zijn de leden vele en ten gevolge van zodanige veelheid zijn zij onder elkaar onderscheiden, hoewel het lichaam, dat uit deze bestaat, een is en een geheel vormt. De apostel keert zich duidelijk tot de anderen, die ook wel, evenals die tevoren werden beantwoord, op één soort van gave uitsluitend waarde legden, maar nu, omdat zij wisten die te bezitten, allen die met hen onafscheidelijk verbonden waren, minachtten en door zo’n minachting er hen toe verleidden om hun eigen gave te miskennen, zo niet geheel weg te werpen. Zo was het in de gemeente te Corinthiërs, dat alle leden één lid wilden zijn, ten minste had dit plaats bij hen, die zich er aan schuldig maakten, dat zij het spreken met tongen te hoog stelden, of dat zij er op roemden, als zij deze gaven bezaten, of dat zij ontevreden waren, als zij niet deze, maar een andere gave bezaten.

En om het gebruikte beeld toe te passen naar die zijde, waar het voor hen, die in gave en plaats bevoorrecht zijn, van bijzondere betekenis is, het oog kan niet zeggen tot de hand: "Ik heb u niet nodig, of weer het hoofd kan niet zeggen tot de voeten: "Ik heb u niet nodig. "

In vs. 14-20 handelde de apostel bij de ontwikkeling van zijn beeld over hen, die ontevreden waren over de gaven van de Geest die hen toegedeeld was, die zij voor minder hielden en dan de gaven van anderen ook voor zich begeerden. In zoverre zo’n begeerte juist door de anderen, die zich op hun gave verhieven en de overdreven waardering van deze zelf eerst in zwang hadden gebracht, teweeggebracht of ten minste te gevoed was, hadden zij (vs. 19 en eveneens reeds een bestraffing van hun verkeerdheid ontvangen, maar van vs. 21 wendt Paulus zich nu in het bijzonder tot hen en doet hen voelen hoe onverstandig het is om zich, zoals in hun gedrag is te zien, op de gaven te verheffen en op minder begaafden met minachting neer te zien. Het oog, zegt hij, mag niet denken dat het de hand en het hoofd mag niet menen, dat het de voet zou kunnen missen, omdat toch, wat niet nader uiteengezet hoeft te worden, het zien van een voorwerp zonder de mogelijkheid het te grijpen en het willen van een doel, zonder de mogelijkheid het te bereiken, nooit voldoende zou zijn.

Zij, die een helder inzicht hebben in goddelijke zaken, kunnen hen niet missen, die uitwendige bezigheden in de kerk verrichten; de regeerder kan niet missen, die voor anderen lasten en bezwaren ten behoeve van de kerk dragen.

En die ons dunken de minst eerlijke, de minst in ere zijnde leden Pr 19: 11 van het lichaam te zijn, zoals buik, lenden en benen enz., dezen doen wij overvloediger eer aan, omdat men ze op een manier bekleedt, dat zij even schoon zijn als de lichaamsdelen, die men ontbloot laat en onze onsierlijke leden, die wij niet mogen laten zien, hebben overvloediger versiering, omdat men ze niet slechts op dezelfde manier verbergt als de minst eerlijke, maar ook zich toelegt, aan deze bijzondere welvoeglijkheid te geven.

Maar onze sierlijke, zoals het hoofd met zijn delen en onze handen, hebben het niet nodig dat men ze bekleedt en zodanig versiert; maar God, die bij hetgeen wij op de hier besproken wijze doen, daartoe door Zijn regeling de drang in onze natuur heeft gelegd, heeft het lichaam zo samengevoegd, heeft de verschillende leden harmonisch tot een geheel verbonden, gevend overvloediger eer aan hetgeen gebrek daaraan heeft, aan de onaanzienlijke leden (1 Sam. 2: 8).

Door dit alles geeft Paulus te kennen dat de mindere gaven in de gemeenteniet worden veracht of verwaarloosd, naar dat die bijzondere opmerkzaamheid en zorgvuldigheid waardig geacht moeten worden, omdat die voor het geheel onontbeerlijk zijn en de eer van de gemeente daarvan evenzeer afhangt, als de eer van het lichaam afhangt van het versieren van de onaanzienlijke en het verbergen van de onwelvoegelijke delen.

De voorstelling van de apostel heeft duidelijk nauwe betrekking op de omstandigheden te Corinthiërs, waar men een valse menselijke voorstelling had van de waarde van de verschillende geestesgaven. Terwijl men de werkelijke gaven om hun onaanzienlijkheid verachtte, stelde men bijvoorbeeld de gave van de talen en haar uitwendige glans te hoog en toch had de Heere aan deze alleen daarom een bijzondere glans gegeven, omdat zij op zichzelf tot de mindere gaven te rekenen was (vgl. Hoofdstuk 14: 1 vv.)

De Heere heeft dit zo beschikt, opdat geen tweedracht in het lichaam zij, van die aard, als in vs. 21 voor een ogenblik werd aangenomen, zonder dat die ook in werkelijkheid zou kunnen voorkomen, maar opdat de leden voor elkaar gelijke zorg zouden dragen en elk in het bijzonder dit zou op het oog hebben, dat de andere zich wel mochten bevinden, zoals bijvoorbeeld, als de hand iets verstorends of pijnverwekkends van het oog wegneemt.

En hoe volkomen is Gods doel bereikt in de wederkerige sympathie van de leden van het lichaam! Want hetzij dat één lid lijdt, zo lijden al de leden mee; hetzij dat één lid verheerlijkt wordt, in het volkomen van het daaraan eigenaardige leven door bijzondere ontwikkeling gebracht wordt, zo verblijden zich al de leden mee (vgl. Rom. 12: 15).

Zoals het voor het hoofd onmogelijk is, zich niet te bekreunen om het lijden van de voeten, omdat in beide één leven is en zoals zijn welstand het gehele lichaam tot vreugde strekt, zo moet ook deze natuurlijke noodzakelijkheid, waaraan het lichaam gehoorzamen moet, ons op die hogere noodwendigheid wijzen, waaraan de verloste mens zich vrijwillig moet onderwerpen. (V.).

In de gemeente te Corinthiërs was verdeeldheid; de eendrachtige zorg, die alle leden van de kerk moet bezielen, dat zij alle met en door elkaar opgroeien in Christus, was verdrongen

door partijzucht en om in bijzondere gaven erkend te worden, die de één boven de ander had. Paulus loochent noch het onderscheid van de geestelijke gaven noch de graden ervan, wat betreft de meerdere of mindere waarde; integendeel bevestigt hij beide door het geheim van het lichaam en de leden; maar de scheuring bestraft hij; die wil God niet hebben; zij is zonde. Opdat er geen scheuring zij in het lichaam van de kerk, maar de leden voor elkaar gelijke zorg zouden dragen, heeft God juist de gaven ter stichting ongelijk verdeeld, zowel onder de Christenen in het bijzonder, als onder de verschillende gemeenten en door die verdeling leidt Hij de verschillende delen van de kerk ertoe om elkaar te erkennen en zich te betonen als delen van één geheel, als leden van één lichaam.

a) En u bent, bedenk dat, als u alles, wat ik hier van het lichaam en zijn leden heb geschreven, gelezen en overdacht heeft, wat uw geheel aangaat, het lichaam van Christus en wat uw bijzondere gaven en uw staat aangaat, leden in het bijzonder. Als u dit bedenkt zult u daarvan ook de juiste toepassing op uzelf maken.

Rom. 12: 5. Efeze. 1: 23; 4: 12; 5: 23.

Voegen wij bij hetgeen de apostel in vs. 21-26 heeft uiteengezet wat aan deze uiteenzetting is voorafgegaan, het bewijzen dat allen evenzeer tot het geheel behoren, hoe onderscheiden ook de begaafdheid of de roeping van de bijzondere personen is, in tegenstelling met de ontevredenheid van hen, die zouden willen zijn wat anderen zijn en de voorstelling van de noodzakelijkheid van een menigvuldigheid van gaven tegenover de geneigdheid, om slechts begaafdheden te laten gelden, of in waarde te houden, zo zou geen dwaling op dit gebied van het menselijk leven kunnen voorkomen, die niet door de apostel met de ontwikkeling van zijn beeld was bestreden. De toepassing daarvan te maken is nu de zaak van de lezers, die hij dit woord van vs. 27 toeroept.

In elke Christelijke gemeente wordt het lichaam van Christus voorgesteld, evenals in elke tempel van God (Hoofdstuk 3: 16); maar niet elke gemeente is een afzonderlijk lichaam van Christus, alsof de gemeenten lichamen van Christus waren en dus deze verscheidene lichamen had, maar wat de kerk in het groot en het algemeen is, dat is ook de bijzondere gemeente voor haar deel. Is nu de gemeente als geheel het lichaam van Christus, zo zijn de bijzondere personen leden (vgl. Hoofdstuk 6: 15), maar dit niet zonder onderscheid, zodat ieder elk lid kan zijn, maar ieder voor zijn deel, naardat ieder in het gehele organisme van de gemeente zijn bijzondere plaats en werkkring heeft, die hem tot zijn deel is gegeven.

En wel mag u overtuigd zijn, dat ieder in het bijzonder niet alles hoeft te hebben en te zijn, maar er voor andere zaken weer anderen in de gemeenten zijn. Merk slechts op: God heeft er sommigen in de gemeenten, niet in een enkele gemeente, maar in de gehele kerk, gesteld, ten eerste apostelen, a) ten tweede profeten, ten derde leraars (vgl. Efeze. 4: 11), daarna krachten, daarna bezitters van de gaven van de gezondmakingen, behulpsels, regeringen en verder degenen die vele talen kennen (vgl. vs. 8-10 en Rom. 12: 7 v.).

Efez. 2: 20.

Zijn zij allen apostelen? Zijn zij allen profeten? Zijn zij allen leraars? Zijn zij allen krachten?

Hebben zij allen gaven van de gezondmakingen? Spreken zij allen met vele talen? Zijn zij allen uitleggers? Nee, niet allen hebben en zijn slechts één; maar ook niemand heeft alles tezamen; de gaven en ambten zijn onder de verschillenden verdeeld.

Paulus ontwikkelt in deze verzen verder wat hij aan het slot van het vorige vers (vs. 27) "leden in het bijzonder" had gezegd, en wel zo, dat hij eerst een zekere orde van rang omtrent hen, die met ambt, gave of krachten (vs. 4-6) begiftigd zijn, voorstelt en vervolgens door zijn vraag doet voelen, dat niet allen één zijn of één gave hebben. Zo verklaart hij zich nogmaals tegen de waardering van de een of andere gave, waarbij anderen worden uitgesloten.

De optelling in vs. 28 en vs. 29 v. is dezelfde, uitgezonderd dat in het laatste de behulpsels en regeringen ontbreken en dat in het eerste geen lid wordt genoemd overeenkomende met "uitleggers". Dat zijn ongelijkheden, die te kennen geven dat het niet te doen is om een beperkt getal van zekere gaven of genadegiften van bijzondere aard, maar om alle zonder uitzondering, die naam zij ook mogen dragen.

Eerst telt Paulus hier drie hoofdbedieningen (evenals Efeziers 4: 11), de apostelen, de grondvesters en opperste leidslieden van de hele Christelijke gemeente (want deze en niet enkel de Corinthische is onder het lichaam te verstaan) met betrekking tot leer en wandel. Voorts in de gemeente eerst de profeten, die daarom vóór de leraren genoemd worden, omdat zij, ofschoon in andere opzichten minder belangrijk, toch Gods onmiddelbare bevelen aan de Christelijke gemeente ontvingen. Verder de leraren, die de gave van de kennis (vs. 8) bezaten. Onder de mindere ambten of bedieningen in de gemeenten staan nu weer de beide wonderdadige vooraan. De "wonderdoeners" waren onderscheiden van hen, die de gave bezaten om gezond te maken, waarschijnlijk daarom, omdat men onder de eersten verstond degenen, die buitengewone daden ook aan tegenstanders verrichtten tot grote verschrikking van gelovigen en ongelovigen, zoals Petrus, Hand. 5: 5, 10, 11 en Paulus, Hand. 13: 8 Daartoe zal ook wel te brengen zijn het uitdrijven van de duivels, zoals door Paulus, Hand. 16: 18 om gezond te maken daarentegen werkte in stilte op degenen, die zich met een gelovig hart overgaven, zoals de meeste zieken, die Christus en die Paulus genas, Hand. 19: 11 en 12. Vgl. Jak. 5: 14, 15 Voor "helpers", "regeerders" staat (Grieks) "hulpen", "leidingen", de gave om helpers en regeerders te zijn. Het eerste had betrekking op de verpleging van armen en zieken en het laatste op het bestuur van de gemeente. In zoverre dit meer op de uiterlijke staat van de gemeente betrekking had, komt het hier na de andere gaven voor, waarbij de apostel tevens een te hoog door de Corinthiërs gewaardeerde gave enigszins wilde achteruitzetten. Ten aanzien van de ouderlingen verlangde de apostel dat zij niet alleen nogmaals, maar ten allen tijde de gave van de leer mochten bezitten (1 Tim. 5: 17. 1 Kor. 3: 2. In die laatste plaats noemt de apostel de gave van de talen, waarop men in Corinthiërs een overdreven prijs stelde en die door de apostel daarom geringer werd geacht, omdat zij meer enkelen in het bijzonder bevoordeelde en een teken was voor ongelovigen, maar niet zozeer tot opbouw van de gemeente diende (Hoofdstuk 14: 1, 12, 19 enz. (V.).

Ook Hoofdstuk 14 wijst aan dat de apostel de gave van de profetie zeer hoog stelt, ten eerste wel alleen in verhouding tot het spreken met talen; maar de toestand van de apostolische kerk was van die aard, dat de profetie toen ook op zichzelf beschouwd van de grootste betekenis moest zijn; het was de gave van opwekking, waarvan de uitbreiding van de jeugdige kerk afhing. De leraars waren meer voor de kerk, die toenam in geloof en in kennis; haar toestand werd daarom pas echt veelbetekenend toen de kerk als geheel bevestigd was en haar inwendige ontwikkeling in wetenschap en leven begon.

Volgens de heersende mening komt de gave van onderwijzen overeen met het in vs. 8 1Co vermelde woord van de kennis, zodat woord van wijsheid en woord van de kennis slechts twee bijzondere takken van de gave van de leraars zouden zijn. Deze sluit weliswaar altijd de gave van kennis in zich, maar niet omgekeerd; integendeel kan men zich denken, dat iemand een zeer hoge graad van geestelijke kennis en toch zeer weinig talent van mededelen en voorstellen bezit. Het eigenaardige van de leraarsgave bestaat dus in de geschiktheid om de schatten van het woord van God en van de Christelijke ervaring in duidelijke samenhangende voordracht tot lering en opbouwing van de gemeente uit te leggen en te ontwikkelen. Terwijl de profetische toespraak in de gloed van de geestverrukking uit het gevoel tot het gevoel spreekt en hoofdzakelijk opwekking en opnieuw levend maken bedoelt, zo keert zich het woord van de onderwijzing meer in de vorm van uiteenzetting tot het verstand en dient tot bevordering en tot opbouwing van de reeds gestichte gemeente. De gave van inwendig hulpbetoon en verzorging (behulpsels) bevat zeker wel de verschillende werkzaamheden van het ambt van de diakenen in zich, dus in de eerste plaats de armen- en ziekenverpleging, het stille en eenvoudige, maar daarom met minder noodzakelijke en eerwaardige werken van de zelfverloochenende liefde, die of have en goed, of wat meer is, alle tijd en kracht aan de dienst door behoeftigen en de gemeente wijdt. De gave van regering en zielenzorg hebben alle opzieners en herders van de gemeente nodig, of om ze met hun gewone ambtstitel te noemen, de presbyters (oudsten) of bisschoppen (oversten), wier werk het is om de kudde, hen door de Heilige Geest toevertrouwd, te weiden; in de hoogste mate echter de apostelen, die niet alleen een enkele gemeente maar de gehele Kerk hadden te leiden; want hoe uitgebreider en ingewikkelder de werkkring was, des te meer was ook de gave van regeling en besturing vereiste.

Maar als u, behalve de gaven, die u reeds bezit, nog andere wenst, ijver naar de beste gaven 1), die voor het welzijn van de gemeente de meeste waarde hebben en de nodigste zijn en zoekt niet zozeer naar die, die daarvoor weinig nuttig zijn. En ik wijs u in het hoofdstuk, dat nu volgt, een weg, die nog uitnemender is 2), die meer dan alle zaken uitnemend mag worden genoemd en moet worden bewandeld. Bewandel die, dan zult u mensen zijn, voor wie de gaven van de Geest nuttig zijn, terwijl zij u anders eigenlijk slechts schadelijk zouden wezen (Hoofdstuk 13: 1-3).

Met hetgeen in vs. 11 gezegd is: "de Heilige Geest deelt aan een ieder in het bijzonder, zoals Hij wil", strijdt niet het "ijveren" hier, omdat de wil van de mededelende Geest geen willekeur is, maar zich ook bepaalt naar de vatbaarheid en de geestelijke richting van het individu. Het ijverig streven naar de beste gaven bestaat dus negatief daarin, dat men zodanige charismata, die minder algemene noodzakelijkheid en waarde voor de gemeente hebben, als bijvoorbeeld de glossolalie, die velen probeerden te verkrijgen om ermee te pronken, zich ook minder ten doel stelt om die te verkrijgen. Positief bestaat het daarin, dat men daarentegen die betere gaven het voorwerp laat zijn van zijn ernstig begeren en het doel waarnaar men met ernstige inspanning streeft, zodat men de bepaalde ontvangbaarheid probeert te verkrijgen, die ervoor nodig is om het orgaan te zijn van die werkzaamheid van de Geest en zo door de vrije wil van de Geest de betere gave deelachtig te worden.

Vroeger drong de apostel er op aan, dat ieder tevreden zou zijn met die plaats, die hij in de gemeente innam. Hij wil echter niet, dat dit zou worden verstaan, alsof de lezers slechts moesten blijven, wat zij nu eenmaal waren, hij roept ze zelfs op om te streven naar gaven, die zij nog niet bezitten, waarbij nu volgens vs. 7 en 11 vanzelf spreekt, dat men naar hetgeen God door de Heilige Geest schenkt niet anders ijveren kan, dan doordat men het afbidt.

De Heilige Geest begiftigt de mens niet als een dode zak, maar als een, die de mond opendoet en drinkt. Die bidt, die ontvangt, die zoekt, die vindt, dat is in het bijzonder waar omtrent hen, die de geestelijke gaven ontvangen.

Voordat de apostel de gedachte, zo-even uitgesproken, dat men onder de gaven van de Geest vooral naar die moet ijveren, die tot opbouwing van de gemeente dienen, in Hoofdstuk 14 verder uitwerkt, richt hij eerst het oog op de liefde, die alle gaven bezielen en besturen moet en zonder welke zij niets zijn. (V.).

De sterke uitdrukking, die gekozen is: "een weg, die nog uitnemender is", die superlatieve of als de sterkste positieve uitdrukking van de onvergelijkelijke waarde moet worden opgevat, kondigt reeds aan dat het gemoed zich gaat verheffen tot de hoog verheven sfeer van de liefde, en de grote en ware hyperbool, waarin hij haar heerlijkheid prijst.

Evenals in het lichamelijk organisme de algemene levenskracht alle leden samenbindt en samen laat werken, zo is de liefde, die God naar Zijn wezen zelf is (1 Joh. 4: 16), de macht, die aan het lichaam van Christus leven en eenheid geeft, ja het principe van de eeuwigheid in haar openbaring in de tijd. Naar haar te jagen is daarom nog belangrijker dan gaven te zoeken. Zonder haar zijn alle gaven slechts schijn.

HOOFDSTUK 13

VOORTREFFELIJKHEID EN EIGENSCHAPPEN VAN DE LIEFDE

Over de liefde, zonder welke het bezit van de geestelijke gaven zonder waarde is en welke een veel hoger goed is dan die alle.

EPISTEL OP ZONDAG QUINQUAGESIMAE OF ESTO MIHI

Het Oude Testament bevat het Hooglied over de liefde, die de Heere en Zijn bruid, de gemeente, verbindt. Tevergeefs zoeken wij daar naar het Hooglied van de liefde, die haar band slingert om de kinderen van het huis, om de kinderen van het koninkrijk. De broederliefde verheft zich in het Oude Testament niet uit de zwakke beginselen, uit de onvolkomen aanvang. Pas in het Nieuwe Testament rijpt in de warme zonneschijn van de liefde van Jezus Christus tot Zijn broederen naar het vlees de vrucht van de broederliefde. De Zondag, die de lijdenstijd in de engste zin van het woord voorafgaat, is daarom met deze Psalm uit hoger koor, met dit lofgezang van de liefde versierd. Het bittere lijden, het onschuldige sterven van Jezus Christus is de hoogste lof van de liefde van God de Vader, die Zijn eengeboren Zoon, voor ons zondaren in de dood geeft en de liefde van God de Zoon, die tot dit offer van Zichzelf voor ons van harte bereid is. Wij moeten deze liefde met liefde beantwoorden, God de Vader en God de Zoon willen echter dat wij de liefde, die wij tot Hem in het harte dragen, aan onze broeders betonen. Wat wij aan deze doen, dat willen zij aanmerken en aannemen, alsof wij het aan Hemzelf hadden gedaan.

Men voelt het wel aan de apostel, dat hij de liefde, die hij prijst, met eigen ogen gezien en aan zijn eigen hart ervaren heeft. Anders kon hij niet met zulke verheven woorden van haar spreken, hij kon ons anders niet zo’n beeld van haar heerlijkheid en schoonheid voor ogen stellen, als voor hem en na hem niemand heeft getekend. Deze tekst laat zich daarom niet uitleggen, zoals men anders een tekst uitlegt, hij is te hoog, te teder bovendien. Men moet vrezen door enig menselijk toevoegsel de schoonheid ervan te benadelen. Ik zou het liefst, nadat ik uw aandacht daarop heb gevestigd, het boek toeslaan en heengaan, om u geheel over te laten aan de stille indruk van de apostolische prediking. Toch is ook weer dit woord van de apostel evenals ieder woord van God, er niet toegeschreven, dat wij de verhevenheid er van zouden bewonderen, maar opdat wij er ons door zouden laten vermanen, oordelen, bestraffen. De lof van de liefde: 1) haar waarde, 2) hare schoonheid, 3) haar duur.

De liefde, de koningin in het rijk van de Heilige Geest: 1) het hoogste is, als de liefde ontbreekt, slechts schijn; 2) waar liefde is moet iedere deugd zijn; 3) als alles verdwijnt blijft de liefde alleen.

De grootheid van de gelovige, heilige liefde. Wij overdenken
de macht, die zij boven alle andere gaven uitoefent, 2) de Geest, waarmee zij in de wereld wandelt, 3) de betekenis, die zij voor de eeuwigheid heeft.

De heerlijkheid van de liefde: 1) zij overtreft alles, 2) zij overwint alles, 3) zij duurt langer dan alles.

Geloof, liefde en hoop zijn het ware sieraad van de Christen:

geloof legt de eerste steen tot de vaste grond van de zaligheid; 2) liefde moet de vrucht van het geloof aan God en ook de naaste openbaren; 3) hoop geeft aan de liefde moed, om iedere nood te overwinnen.

Waarom is de liefde het meest onder de drie hoofddeugden van de Christenen? Omdat zij 1) zich door niets laat vergoeden, 2) zulke heerlijke eigenschappen en 3) een eeuwige duur heeft.

Al was het dat ik de talen van de mensen en van de engelen sprak, een spreker met tongen was, die de gave van de menigerlei talen 1Co 12: 11 in een mate bezat, dat uit zijn mond alle mogelijke soorten van talen, niet alleen die van de mensen, maar zelfs ook van de engelen werden gehoord en ik de liefde niet had, die niet eigen voordeel, maar in zelfverloochening wat van de anderen is zoekt, dan was ik, bij al de klank van de stemmen, die ik liet horen, omdat het kloppend hart daarbij ontbrak, een klinkend metaal of luidende schel geworden.

Onder de gaven, die Paulus met de liefde vergelijkt, stelt hij de in Corinthiërs zo hoog geschatte gave van het spreken met tongen voorop. Wanneer u het ver brengt, spreekt u in de vervoering van de Geest toch slechts in menselijke talen; maar al spreekt u ook zelfs de taal van de engelen, werd u zelfs een mate van de Geest ten deel, die de aardse, menselijke talen geheel beneden zich liet en zich in de taal van de hemel uitstortte en het ontbrak u aan de liefde, dan ontbrak u de ziel en het leven. In de beide beelden. "een luidend metaal" en "een klinkende schel" (cimbaal, een muziekinstrument) is een opklimming, die met de mensen- en engelentongen geëvenredigd schijnt "enig toongevend koper", hoogstens "een luidklinkend instrument". Zo’n toon heeft noch voor het instrument, dat hem voortbrengt, noch voor hen, die hem horen enige waarde, wanneer de geest die niet geeft en deze geest kan ook in de meest beschaafde Christenen slechts de liefde zijn, zonder haar verwekt het spreken met tongen slechts een doffe, onvruchtbare verbazing en bedwelming. (V.).

Voor ons is de toepassing op menselijke welsprekendheid. Vestig daarop al uw aandacht, u, die begeert geroepen te worden als predikers van het woord. Al was u ook nog zo welsprekend, al kon u nog zo goed, nog zo indrukwekkend spreken over het woord van de waarheid en de gerechtigheid, die voor God kan bestaan, als u de liefde niet heeft als de polsslag, die door uw woorden doorklinkt, als u slechts eigen roem en eigen voordeel zoekt, dan bent u niets dan een klinkend metaal, dat wel geluid geeft, maar zelf niets van zijn toon voelt. U bent een luidende schel, die wel voor anderen klinkt, maar niet ook voor uzelf. U kunt misschien door Gods genade anderen winnen voor God en Zijn rijk, maar uzelf wint u niet. U wordt zelf niet geheiligd en het komt ten slotte op uw eigen hoofd neer.

a) En al was het, dat ik de gave van de profetie had 1Co 12: 11 en wist al de verborgenheden en al de wetenschap, zodat ik tevens het woord van de wijsheid en het woord van de kennis bezat (Hoofdstuk 12: 8); en al was het, dat ik al het wonderdoend geloof had, zodat ik b) bergen verzette en de liefdeniet had, hetgeen zeker onmogelijk is, omdat geen gelovig Christen zonder liefde kan bestaan, alhoewel die laatste soms slapen kan, dan was ik niets, dan zou ik voor mijn persoon zonder enige waarde zijn.

MATTHEUS. 7: 22. Rom. 12: 7. b) MATTHEUS. 17: 20; 21: 21.

De apostel klimt van de voorrang een te zijn, bij wie het tot spreken met alle denkbare talen komt, tot zo iets op, dat een zaak van het bewuste kennen of van eigen vrije wil is, nauwelijks tot de gave van de profetie aan de ene kant en van het weten van alles wat voor de mens verborgen is en van het volkomen doordringen van wat te kennen gegeven is, aan de andere

kant. Verder gaat de apostel over tot het onbeperkt vertrouwen, dat elke hinderpaal, die het ontmoet, hoe onverwinnelijk die ook voor gewone menselijke kracht is, krachtens de wondermacht van God, waaraan het zich vasthoudt, kan overwinnen. Wie de eerste of tweede bezit, maar niet de liefde, van die zegt de apostel dat hij niets is, hetgeen niet moet worden verstaan van zijn zedelijke onwaardigheid voor God, maar van de persoonlijke waarde van zo'n mens in het algemeen. Alleen dat wat hij heeft is iets, maar niet hij zelf.

Het leven en streven van de meesten van ons gaat uit naar beschaving, naar wijsheid, naar kennis van de hoogste dingen, niet naar een zuiver uitwendige en oppervlakkige kennis, nee, wij zouden in het wezen, in de diepte, in de verborgen samenhang van de dingen willen indringen, het geheim van de natuur en van de geschiedenis willen verstaan, de laatste, de hoogste grond van de dingen, ja de gedachten van God, die alles dragen en bewegen, zouden wij willen doorgronden. Wat ons op deze weg lukt, zouden wij dan ook willen uitspreken. Met het juiste, treffende woord, dat ons inwendig dringt en met grote of heilrijke gedachten vervult, zouden wij ook in anderen voor hetzelfde geestdrift willen opwekken. Er is inderdaad geen edeler doelwit voor de denkende mens; er is niets, waarin de menselijke geest grotere zelfbevrediging zou kunnen vinden dan in dat streven, zoeken en vinden! Zelfbevrediging, o mijn vrienden, is dat niet het laatste doel, dat wij bij deze arbeid van onze geest op het oog hebben, de bevrediging van onze begeerte naar kennis, de voldoening, die het geeft, iets juist te weten voor zichzelf en iets juist te leren? Laat ons toch bedenken wat de apostel zegt!

En al was het, dat ik al mijn goederen tot onderhoud van de armen uitdeelde en al was het, dat ik mijn lichaam overgaf, opdat ik verbrand zou worden (Dan. 3: 28) en had de liefde niet, dan zou het mij geen nut geven; in de roem, die ik zocht, zou ik reeds mijn loon hebben (MATTHEUS. 6: 1 vv.).

Van dat, wat gave is, verheft zich de apostel tot datgene, wat iemand krachtens besluit van zijn eigen wil, hetzij ten goede van de naaste of als een zaak van God doet. Dat hij have en goed aan de armen geeft, lichaam en leven opoffert, eerder dan dat hij de zaak verloochent, die hij tot de zijne heeft gemaakt, heeft het uitwendige van een daad van de liefde, van de liefde jegens God en de broeders, maar kan toch voortkomen uit zelfzucht, die alleen zichzelf zoekt en eigen wil volbrengt. Is het van die aard, mist hij, die dat doet, de liefde, dan heeft hij daarvan geen loon. Het komt ten goede van de broeders en nut de zaak van God, maar niet hemzelf!

Als ik al het goede doe, dat een mens kan doen en alles lijd, wat een mens kan lijden, dan is het zonder de liefde geen goed werk, waarvan ik menig loon van de genade zou kunnen hopen.

Er is een verdienstelijkheid, die alles opoffert en zelfs lijden verdraagt en toch noch Gods genade, noch een eeuwig loon aanbrengt, omdat de liefde ontbreekt, omdat het uit zelfzucht gebeurt.

Er is veelal een heldhaftigheid en geestdrift voor werken van barmhartigheid, die haar voornaamste grond niet heeft in de liefde tot de broeders, maar in zelfzucht, eerzucht, heerszucht. Het is een vraag, die alleen de Heere, die harten en nieren proeft, kan beantwoorden en ook op de dag van het gerichts beantwoorden zal, wat bij de stichters van de Jezuïetenorde het eigenlijk motief was, dat zij in de lazaretten te Venetië dienden, waarbij de zogenoemde heilige Xaverius uit de afschuwelijkste zweren de vuile materie met zijn eigen mond zoog.

De mens kan alles overgeven en toch nog het beste terughouden; alles kan hem door een andere macht worden ontnomen, maar één zaak moet hij zelf geven en dat is zijn liefde. Aan wie hij deze geeft, aan die geeft hij zichzelf.

Geven is een vrucht van de liefde, maar niet de liefde zelf. De liefde is een geestelijke gave, die het hart en niet alleen de hand beweegt. Liefde is niet wat de hand doet, maar wat het hart voelt.

a) De liefde is lankmoedig, omdat zij de boosheid tegenover beledigingen beheerst en haar eigen wezen bewaart (Jak. 1: 19), zij is goedertieren, zij bedoelt in goedheid alleen wat voor de naaste goed is en denkt erover na hoe zij dat goede tot zijn deel zal maken (vgl. Tit. 3: 4). De liefde is niet afgunstig; zij weet niets van die hartstochtelijke begeerte naar ‘s naasten goed en gave ("het verdriet haar niet, wanneer het anderen beter gaat dan haar" Luther). De liefde handelt niet lichtvaardig, in ijdelheid zich tegen anderen verheffend, zij is niet opgeblazen, omdat zij zich nog altijd schuldig kent, hoeveel zij ook reeds heeft gedaan

Spr. 10: 12. 1 Petrus 4: 8.

Zij handelt niet ongeschikt, maar mijdt al wat aanstoot zou kunnen geven; zij zoekt zichzelf niet, maar wat van de anderen is (Hoofdstuk 10: 24, 33. Fil. 2: 4); zij wordt niet verbitterd, zelfs niet als men haar wil tegenstreeft en de beste bedoelingen weerstaat; zij denkt geen kwaad, zij stelt zich niet voor, als haar leed overkomt, dat men juist leed zou hebben bedoeld.

Zij verblijdt zich niet in de ongerechtigheid, zodat het haar enig genot zou wezen, als een ander ten onrechte iets kwaads wordt aangedaan, a) maar zij verblijdt zich in de waarheid, wanneer deze in hetgeen iemand overkomt, tot haar recht komt.

2 Joh. 1: 4.

Zij bedekt alle dingen, waarbij men zou kunnen denken, dat die een verkoelen van de liefde zouden teweegbrengen, omdat het voorwerp van de liefde zo weinig beminnenswaardig voorkomt; zij gelooft alle dingen, vertrouwt degenen, die zij bemint alles toe, wat haar beminnenswaardig kan maken; zij hoopt alle dingen, zij verwacht alles, wat nog ontbreekt aan het voorwerp van de liefde, van de toekomst; zij verdraagt alle dingen van hem, op wie zij is gericht en voor hem alles, wat zijn geluk bevorderen kan.

In deze afdeling ziet men ten onrechte een lofzang op de liefde als de moeder van alle deugden. Zou dit zo zijn, dan moest het groot getal ontkennende zinnen (er zijn er acht, waarvan de vier eerste een gedragslijn, de laatste vier een gezindheid ontkennen; de bevestigende zinnen daarentegen, waarvan de eerste de optelling opent, de anderen haar sluiten, zijn met elkaar slechts zes in getal) bevreemding wekken. Juister zal men in deze optelling van hetgeen zij doet en niet doet een aanwijzing zien, waaraan de lezers kunnen weten wat het is liefde te hebben opdat zij zichzelf beproeven, of zij reeds de weg gaan, die de apostel hun wijst, of dat zij zijn vermaning nodig hebben om de liefde na te jagen; want de nadruk ligt er niet op dat de liefde zulke grote dingen doet, noch dat het de liefde is, die dat alles doet of niet doet, maar dat dit geschiedt en dat niet geschiedt, waar liefde is.

In de verheffing van de rede personifieert de apostel hier de liefde, zodat hij van haar erkent of ontkent wat bij de waarlijk liefhebbenden Christen gevonden of niet gevonden wordt.

Er is abstract van de liefde sprake, niet van hen, die liefhebben, omdat zich die nooit in concrete openbaring volledig voorstelt; ook de beste nadert slechts tot haar absolute natuur.

Evenals de zeven kleuren van de regenboog schitteren hier tweemaal zeven deugden van de liefde. Lankmoedigheid is de ene, vriendelijkheid de tweede hoofddeugd, uit welke beiden de zes overigen (als men de woorden: "zij wordt niet verbitterd, zij denkt geen kwaad in de tweede helft van het vijfde vers samenneemt) te voorschijn treden; want de liefde lijdt het kwade en doet het goede. De regenboog is het teken van de triomf van de zon over de regen: zo openbaart zich de aard van de liefde, die naar volmaking jaagt, zegerijk over vijandige hinderpalen. De hemelse dochter van de Geest triomfeert over hetgeen vleselijk en aards is.

Wat men daarentegen in de wereld liefde en vriendschap pleegt te noemen, is meestal slechts koopmanschap en eigenbelang. Ik geef, opdat u teruggeeft, ik doe, opdat u terugdoet, zo denken de meesten. Als zij iets goeds doen, dan zijn het zulke gaven, die een haak hebben, waarmee zij een grotere gave weer tot zich willen halen.

Hoort men nu in bijzonderheden hoe de apostel de eigenschappen van de Christelijke liefde voorstelt (hoewel het zijn bijzondere moeilijkheden heeft om de gedachtegang te vinden, die hij bij de optelling van deze eigenschappen in het oog houdt en men makkelijk in verzoeking zou komen, de afzonderlijke uitdrukkingen door buigen en wenden voor zijn eigen opvatting meer geschikt te maken)! Er is veel onvolmaakts op aarde; aan de welmeenendste bedoelingen treden hinderpalen in de weg en de zuiver menselijke ijver zal het niet gelukken ze te overwinnen. Al slaat deze ook met moed de hand aan het werk, die zal snel verlammen, als die niet op de liefde rust. Zo is echter de liefde niet; zij wacht. En al is ook van het goede zaad maar eerst een kleine kiem van het goede zichtbaar geworden, zij verzorgt die met blijdschap en wordt niet verdrietig, al groeit ze langzaam op. Zij is traag tot boosheid, altijd vol liefelijkheid en goedheid, ook als zij boos moet worden. De liefde is lankmoedig en goedertieren. Die zichzelf een voorrang toeschrijft, zij het op voorrechten naar lichaam of geest, of van rang en stand, zij het eer of vriendschap, die wil deze door anderen erkend zien, die wil overal de eerste zijn, wil niemand naast zich dulden, probeert anderen neer te drukken of te verlagen. Dat doet de liefde niet. Zij is verblijd over hetgeen haar gegeven en verblijd over hetgeen anderen gegeven is. Zij is niet verstoord over de voorspoed van een ander, zij is niet jaloers op enige voorrang, zij verkleint geen verdienste; de liefde is niet afgunstig. Voor wie een anders voorrechten een gruwel zijn, voor die is de zwakheid van een ander een voorwerp van spot. Hij brengt die onverkleind aan de dag, geeft zonder verschoning die prijs aan het gelach en het bekommert hem niet, of het de aldus behandelde tot in het diepste van zijn ziel wondt. De liefde doet dit niet, de verkeerdheden van de naasten probeert zij te verbeteren, de dwaasheden van de naasten probeert zij onschadelijk te maken, voor de zonde en de dwaasheid van anderen heeft zij een heilige ernst, ja een heilige smart - de liefde handelt niet lichtvaardig. Zo graag als een mens zijn voorrechten naar de wereld in het schitterendst licht plaatst, zoveel moeite wendt hij aan om zijn misslagen te verbergen. Een hovaardig, trots, afstotend gedrag, kunstig aangeleerde manieren, een zich naar alle zijden schikken in elke toestand, moeten anderen allen twijfel ontnemen, of hij ook zijn zwakke kant hebben zou. De liefde veracht zo’n roem en versmaadt zo’n kunst. Zij wil zijn wat zij schijnt en wil schijnen wat zij is - de liefde is niet opgeblazen. Zij doet echter ook niet het tegendeel; zij gaat nooit de juiste maat te buiten. Menigeen toont zonder terughouding zijn boosheid, zijn smart, zijn vreugde, zonder zich te bekommeren om de ergernis die hij door zijn vloeken of wanhopen, ook door de ruwe, lage en onwaardige uitbarstingen van zijn vrolijkheid geeft. De liefde kent ook een boosheid - denk aan de Heiland, hoe Hij de kopers en verkopers uit de tempel dreef! Zij kent ook een smart - denk aan de Heiland, hoe Hij weende over Jeruzalem!

Zij kent een vreugde - denk aan de Heiland, hoe Hij het bruiloftsfeest van arme lieden door Zijn tegenwoordigheid verheerlijkte! Maar zij veracht geen gebod van welvoeglijkheid en ergert de zedelijkheid niet. Wat liefelijk is en edel, wat wel luidt, dat zoekt zij in boosheid, in smart en in vreugde - zij handelt niet ongeschiktelijk. Maar waarom vertoont de liefde zich zo groot, zo edel, zo rein en zo heerlijk, terwijl alles wat van vlees en bloed komt, zo laag, zo gemeen, zo onrein en bezoedeld zich openbaart? Zij doet alles terwille van God en de naaste. De apostel drukt haar eigenaardig en innig wezen uit, als hij zegt: zij zoekt zichzelf niet. Daarom, waar zij ondank oogst, wordt zij niet verbitterd en waar zij zich aan een vijand zou kunnen wreken, doet zij het niet, zij denkt geen kwaad, zij zoekt niet naar een anders nadeel. Van slechtheid en goddeloosheid te horen is voor iemand, die geen liefde heeft een hemelse vreugde. Het is hem een vreugde te kunnen zeggen: zo slecht ben ik niet en hij maakt niets zo graag tot een onderwerp van zijn gesprek, als de misslagen van de naasten en zijn verkeerdheden. Dat doet de liefde niet. Zij verblijdt zich niet in de ongerechtigheid, maar zij verblijdt zich in de waarheid. Waar de waarheid een overwinning behaalt, waar een zondares aan de voeten van de Heere haar zonden beweent, waar een gevallen Petrus terugkeert onder het getal van de discipelen, waar een vijandige Saulus een bekeerde Paulus wordt, daar is het, waar de liefde een vreugdeuur heeft, daar verblijdt zij zich als de engelen in de hemel. En eindelijk geeft de apostel aan zijn beschrijving het krachtig slot: zij bedekt alle dingen, zij gelooft alle dingen, zij hoopt alle dingen, zij verdraagt alle dingen.

Al is het ook dat de liefde van anderen ondervindt, wat te zwaar kan voorkomen om te dragen, zij draagt alles. Wat wantrouwend kan maken, alles vertrouwt zij; wat de hoop op de naaste verstoren kan, alles hoopt zij. Wat tot wijken kan brengen, zij houdt voor alles stand.

De liefde vergaat nimmermeer; maar hetzij profetieën, zij zullen teniet gedaan worden; hetzij talen, zij zullen ophouden; hetzij kennis, zij zal teniet gedaan worden.

Tot vs. 7 gaat de beschrijving van de liefde; de lezers kunnen afmeten, of zij liefde hebben. Die deze heeft moet nu in deze nieuwe afdeling zich bewust worden wat een groot goed hij in haar bezit en die ze niet heeft, wat een goed hem ontbreekt. Van hier af voegt de apostel geen enkele nieuwe trek aan de vorige beschrijving toe, die een beschrijving geweest is van de aard van de liefde, terwijl onvergankelijkheid dat, waarvan het gezegd wordt, als een bezitting laat voorkomen. Hij rechtvaardigt echter nu wat hij in Hoofdstuk 12: 31 heeft gezegd van de weg van hem, die liefde bezit of haar najaagt, dat deze boven de beste gaven verheven is, terwijl hij haar onvergankelijkheid plaatst tegenover het vergankelijke van elke andere gave.

De liefde, zo zegt de apostel volgens het oorspronkelijke, valt nooit weg; zij blijft altijd. Hetzij profetieën (het meervoud stelt de gave van de voorspelling voor in het menigvuldige van haar openbaringen) zij zullen teniet gedaan worden, als dat wat haar inhoud is tot werkelijkheid en het nu nog verborgene tot helderheid komt. Hetzij talen, zij zullen ophouden, als deze onvolkomene mededelingen van de geest worden afgelost door de heldere en volledige getuigenis, die wordt mogelijk gemaakt door het inzien in de geheimen van de goddelijke wijsheid, dat in de toekomst plaats heeft. Hetzij kennis, zij zal teniet gedaan worden, d. i. de onvolmaakte aard van onze kennis en dat wij door onderricht, door nadenken en ervaring nauwelijks iets gerings begrijpen, zal ophouden, als het licht van de eeuwigheid de gehele orde van zaken verlicht en de samenhang van deze zich in helderheid en duidelijkheid voor ons oog vertoont.

De apostel bewijst niet de stelling: "de liefde vergaat nimmermeer; " hij stelt die eenvoudig als een bewering voor. De waarheid van deze bewering is gemakkelijk in te zien, zodat hij

tegenover de Corinthiërs geen streng bewijs hoefde te geven. Het spreekt hier vanzelf, dat met deze liefde geen andere bedoeld kan zijn dan die, waarvan tot hiertoe sprake was, namelijk de liefde jegens anderen. Voorspellingen, spreken in talen, kennis zullen wegvallen, maar de liefde kan nooit teniet gaan, omdat het object van onze liefde eeuwig is, omdat wij eeuwig in zulke omstandigheden zullen zijn, dat wij anderen, dat wij naasten hebben. Deze liefde wordt nu niet charismata vergeleken, niet met het geheel van deze, maar met die, die bijzonder op de voorgrond traden, met de profetie, het spreken in talen en de kennis. In het oog vallend is, dat, terwijl in vs. 1 en 2 drie charismata worden genoemd, de velerlei talen, de profetie, die laatste de kennis onder haar vleugels had genomen en het geloof, hier het laatste charisma is weggelaten, maar daarvoor de kennis in de plaats is getreden en de profetie van de velerlei talen heeft overvleugeld. Paulus ziet zeker vooral van dat geloof af, omdat het vanzelf duidelijk is dat in het toekomstige leven geen bergen meer zijn te verzetten, maar dan alles glad en effen is en ten tweede, omdat, als hij hier van het geloof de vergankelijkheid had willen uitspreken, hij zich in nadere bepalingen had moeten inlaten, opdat niet, wat hij tenslotte in vs. 13 wilde zeggen, zou voorkomen als zichzelf te weerspreken. Dat de profetie boven de talen gesteld wordt, is daaruit wel zeer natuurlijk te verklaren; dat bij de apostel de profetie veel hoger stond dan het spreken met talen, evenals het zelfstandig optreden van de kennis zeker uit de omstandigheid voortvloeide, dat de apostel door een grotere menigte van voorbeelden aan zijn stelling meer volheid en gewicht wilde verlenen.

De liefde vergaat nimmermeer. Hoe zou het ook anders kunnen zijn? Wat heerlijkers zou van haar kunnen worden? In welke hogere toestand zou zij stervend overgaan? Nee, er is niets hogers en schoners? De liefde houdt niet op, zij ruimt haar plaats niet voor iets anders in, zij verandert niet in iets anders, brengt geen hogere bloesems voort; zij is reeds hemels leven op aarde, zij kan door de verplaatsing in de eeuwigheid alleen in zoverre schoner worden, als kwaad en bevlekking van de zonde ophouden en daarmee elke verhindering in volkomenheid verdwijnt.

Want wij kennen ten dele en wij profeteren ten dele. Geen van beide heeft plaats in alle volheid, maar handelt alleen over enkele delen van de goddelijke waarheid; het kan daarom ook nooit volkomen en in alle delen volmaakt zijn.

Maar wanneer het volmaakte gekomen zal zijn met de voleindiging van het rijk van God aan het einde der tijden (1 Joh. 3: 2), dan zal hetgeen ten dele is, teniet gedaan worden en het volkomen zal daarvoor in de plaats treden.

Dat het onvolkomene en onverstaanbare spreken met talen slechts een voorbijgaande betekenis heeft, blijkt vanzelf (en zeker is het niet toevallig, als het hier wordt voorbijgegaan - misschien ligt daarin een profetie, dat de glossolalie het kortste van duur zal zijn in de tijdelijke ontwikkeling van de Kerk); waarom echter ook profetie en kennis zal ophouden, daarvoor geeft de apostel in deze verzen als reden op, dat wat in deze tijd van profetie en kennis aanwezig was, slechts onvolkomen brokstukken van de volkomenheid voorstelde. Ons tegenwoordig kennen en profeteren is slechts gedeeltelijk, het geeft nog geen inzien in de samenhang van het geheel en in de grond, die alles bepaalt en verbindt, omdat ook aan de verlichte onderzoeker alleen enkele gezichtspunten in de goddelijke geheimen vergund zijn. Pas dan, als het volmaakte gekomen is, d. i. de volmaking van het Godsrijk, die met de wederkomst van Christus plaats heeft, dan zal wat ten dele is, het stukwerk ophouden.

Gods raad tot zaligheid is ons in Zijn woord in zoverre geopenbaard, als ons tot verkrijging daarvan nodig is. Maar dit zijn alleen weinige druppels uit een gehele zee van goddelijke

kennis en wie vindt niet vaker in de druppel zelfs een afgrond, die hij niet kan peilen, maar waarbij hij moet uitroepen: "O wat een diepte van de rijkdoms, beide van de wijsheid en van kennis! "

Wel is ook ons liefhebben stukwerk, maar niet de liefde; het weten heeft in dit leven het stukwerk tot natuur, de gave van de kennis en profetie zelf wordt ons niet anders ten deel, dan dat wij stuksgewijze kennen en voorspellen. De profeet Jezus Christus heeft toch in de dagen van Zijn vernedering Zich tot de manier van menselijk kennen en profeteren vernederd en Zich van Zijn goddelijke alwetendheid ontledigd (Mark. 13: 32). De waarheid kan in dit tijdelijke alleen geestelijk worden gekend, zodat hij, die met de hoogste kennis begaafd is, niet alles weet wat God weet, noch hetgeen hij door openbaring heeft leren kennen zo kent, als God het kent. Ons weten en profeteren heeft grenzen, zodat wij de waarheid niet anders kunnen bevatten en vasthouden, dan met bescheiden erkennen, dat wij onvermogend zijn om alle schijnbare tegenspraak op te lossen, zoals die voor God in volkomen harmonie opgelost is. Het Evangelische leerstelsel heeft daarom vele gapingen, die niet bedekt willen worden, want het zijn vensters, waardoor men naar de hemel ziet, de komst van het volmaakte tegemoet, zoals bijvoorbeeld Melanchton zijn begeerte om te sterven voedde met de vreugde, dat hij niet meer ten dele, maar volkomen kennen zou het geheim van de allerheiligste Drie- eenheid.

Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, was ik gezind als een kind, overlegde ik als een kind en in zo’n toestand bevindt zich met mij ieder hier op aarde, ja de gehele kerk gedurende de tijd van haar ontwikkeling op aarde; maar toen ik een man geworden ben, heb ik ten gevolge van de doorleefde tijd van ontwikkeling vanzelf teniet gedaan hetgeen van een kind was. Zo zal voor mij en iedere gelovige, dus ook voor de gehele kerk de tijd van de volkomen mannelijke leeftijd komen (Efeze. 4: 13), als wij alles, wat in deze tijd van onrijpe voorstellingen, meningen en uitdrukkingen aankleeft, afleggen en het volkomen daarvoor inruilen.

a) Want wij zien nu in deze tegenwoordige tijd, die tot aan de wederkomst van Christus duurt, slechts door een spiegel, die ons altijd slechts een beeld en niet de zaak of de persoon zelf laat zien. Wij vernemen wat wij te horen krijgen slechts in een duistere rede. Het wordt ons meegedeeld met duistere, raadselachtige woorden, die evenzeer verbergen als openbaren De 7: 3, evenals men het glas moet verven, waarmee men in de zon wil zien, maar dan zullen wij God en de hemelse dingen zien aangezicht tot aangezicht (Num. 12: 8. MATTHEUS. 5: 8). Nu ken ik ten dele wat mij te kennen gegeven is, zodat ik dat voorwerp altijd alleen van de ene of andere kant gewaar kan worden, maar nooit in zijn geheel en in zijn inwendig wezen, maar dan zal ik kennen, zoals ook ik door God (Hoofdstuk 8: 3) gekend ben, zodat mijn kennis een centrale en totale zal zijn.

2 Kor. 3: 18.

In vs. 11 verklaart de apostel de verhouding van ons tegenwoordig gedeeltelijk kennen tot het toekomstige, dat volkomen zal zijn, door de analogie van de trappen van de menselijke ontwikkeling, van de onmondige kindsheid en van de rijpe mannelijke leeftijd. Evenals met de mannelijke leeftijd wel niet het spreken, denken en oordelen zelf ophoudt, maar alleen de aard en de manier van spreken, denken en oordelen, zoals men dat als kind had, opgehouden is, zo zal onze kennis, die in de tegenwoordige wereld onrijp en onvolkomen is, ophouden en voor de toestand van rijpheid en volmaaktheid plaats maken. In hoeverre nu echter onze tegenwoordige staat van kennis bij die van de toekomst achterstaat, zegt de apostel in het

twaalfde vers, waarin hij het onderscheid van beiden nader bepaalt. De kennis in deze tijd is alleen een indirecte, de toekomstige een directe. De tegenwoordige kennis is slechts stukwerk, de toekomstige is een gehele en volkomen.

Ook als het ons wordt gegeven niet meer kinderen te zijn, die zich door allerlei wind van leer laten vervoeren (Efez. 4: 14), blijven wij toch aan deze kant van het graf kinderen in vergelijking met de mannelijke leeftijd, die ons in de hemel wacht en waartoe wij nu worden opgevoed. Iemand spreke met de hoogste geestdrift, toch zal hij zich zijn spreken herinneren als kindertaal, wanneer hij onder de volmaakte zangers het nieuwe lied van de eeuwigheid aanheft. Iemand moge wijs zijn om met geestelijke zin de openbaring van God te bevatten, toch zal hij terugzien als op kinderverstand, als hij de geopenbaarde inhoud van alle profetie in een ogenblik overziet. Men heeft inzichten en gedachten, die uit het woord van God tot een levende kennis zich ontwikkelen, toch zal men ze als kindermening bevinden, wanneer men in de gestalte van het evenbeeld van de Zoon van God aan Zijn rechterhand staat en Hem ziet, zoals Hij is. Evenals intussen de mens niet ophoudt als mens te bestaan, wanneer van het kind een man wordt, zo blijft ook de Christen dezelfde, als zijn kinderaard van deze kant tot mannenaard aan de andere kant wordt. In zijn kinderlijk spreken, zijn voorspellingen en gedachten ligt reeds de kiem van het mannelijk wezen, dat onder de zon van de heerlijke verschijning van Jezus Christus opgroeien zal. Wat van het kind was zal hij afleggen, evenals de bloem de bladeren van de knop afwerpt.

Wij zien nu door een spiegel, in zo verre de vorm van de hemelse dingen ons niet zelf voorkomt, maar alleen in het beeld, dat zij in de spiegel werpen, waardoor wij ze zien, zodat wat wij ervan zien, nog niet de volle waarheid, maar alleen een afschaduwing ervan is (men moet hier vooral ook denken aan de onvolkomen spiegels van de ouden, die alleen in geslepen metaalplaten bestonden). Wij zien de waarheid in een duistere rede. Zo wordt de openbaring, in het woord vervat, genoemd, ook reeds daarom, omdat zij doorgaans in uitdrukkingen, die aan menselijke toestanden ontleend zijn, de goddelijke moet beschrijven, als het ware in een voortgezette beeldspraak, wier werkelijke inhoud onze geest meer bij gevoel dan in kennis bevat. Dit houdt op als de zaken zelf zich openbaren en wij ze van aangezicht tot aangezicht zien.

Het Griekse woord betekent hier een vensterglas, zoals men die destijds had van geslepen steen en die mat en min doorzichtig waren; men zag daardoor slechts voorwerpen, die op kleine afstand waren en deze nog beneveld. Een gepast zinnebeeld van het gebrekkige van de menselijke kennis in het leven. Paulus heeft het waarschijnlijk uit Joodse schrijvers ontleend, bij wie men gelijksoortige gezegden aantreft. Als men het woord door spiegel vertaald, zoals Jak. 1: 23 betekent, dan denke men ook aan een duistere spiegel, die het beeld zeer onvolkomen terugkaatst. Raadselachtig (Grieks in een raadsel) zo noemde men een rede, waarvan slechts een gedeelte begrepen werd en het andere als in verwarde beelden voor de geest zweefde. (V. D. PALM).

Omdat ons tijdelijk zien een zien is door een spiegel in een duistere rede, blijft het bij het "nu ken ik ten dele. " De spiegel is voor de helen God, voor de hele volheid van de Godheid te klein en ons verstand te gering, om wat voor ons in de duistere rede staat, geheel en al op te lossen. Als echter dat grote punt van de tijd zal zijn gekomen, waarin het zijn zal "van aangezicht tot aangezicht" zal ook dat worden vervuld: "dan zal ik kennen, zoals ik gekend ben. "

Voor de apostel is reeds het grote bij zijn bekering geschied, dat God Zich aan hem heeft doen kennen en wel in de volle zin van het woord, namelijk zo, dat Hij ophield een vreemde voor hem te zijn (Gal. 4: 9). Wat nu daarmee is begonnen, dat Hij een voorwerp van kennen werd tegelijk met de aanneming in genade, dat zal zijn voleinding vinden in een daarmee overeenkomende toekomst, als God voor hem een voorwerp van gelijksoortig kennen zal zijn. Sluit het eerste de vergeving van de zonden in, dit zal plaats hebben met de volle verwezenlijking van de vergeving van de zonden.

Hier beneden is God vooral in ons, in de volmaaktheid zullen wij ook geheel en al in Hem zijn en Hem dan pas zien zoals Hij werkelijk, zoals Hij in Zichzelf is (1 Joh. 3: 2), terwijl wij Hem hier slechts zien zoals Hij in ons is.

En nu, terwijl volgens het gezegde in vs. 8-12 de geestesgaven van de profetie, van de talen en van de kennis met al het overige alleen voor de tegenwoordige tijd bestaan hebben, maar met het begin van de tijd van de volmaaktheid worden afgedaan of vanzelf ophouden, blijft ook in de tijd van de volmaking en in de eeuwigheid, geloof, hoop en liefde, deze drie; maar de meeste van deze is de liefde, waartoe ik u zou willen leiden (Hoofdstuk 12: 31).

De meeste uitleggers vatten dit vers op als een uitspraak over de waarde van de liefde. Het "en nu" vormt in hun oog een tegenstelling tot het "dan" in vs. 12 en wordt door hen verklaard van de tegenwoordige tijd van de wereld. Nu, in dit aardse leven blijven al de drie hoofddeugden en hebben als de drie wezenlijke en voldoende bestanddelen van het Christendom blijvende waarde, geloof, hoop en liefde. Men verklaart dan de gedachte in dit vers verder op deze wijze (Lassenius): "geloof, liefde, hoop maken in deze tijd een drievoudig snoer, dat niet verbroken wordt, maar in het gindse leven zal de liefde van haar moeder, het geloof en haar zuster, de hoop, een blij afscheid nemen; " of (Quesnel): "het geloof en de hoop zijn gidsen, die ons ten hemel leiden, zonder zelf binnen te gaan, de liefde alleen gaat binnen, om te zien wat zij geloofd heeft en te genieten wat zij door de hoop begeerd heeft. " Hoe schoon en juist die verklaring ook schijnt, komt zij toch niet overeen met de samenhang, die er meer op wijst dat vs. 13, evenals van de duur van de liefde, zo ook van die van het geloof en van de hoop handelt. Het "en nu" is daarom aldus op te vatten: en nu, omdat de genadegiften van deze tijd niet voortduren, maar met de openbaring van Christus ophouden, blijven daarentegen deze drie tot in het eeuwige leven.

Overigens stelt Paulus het geloof en de hoop voor als iets, dat in tegenstelling tot het toekomstige leven tot het tegenwoordige behoort (2 Kor. 5: 7 Rom. 8: 24 vv). Hier is echter het geloof niet als tegenstelling tot zien, noch de hoop in tegenstelling tot het werkelijk hebben en genieten op te vatten, maar het geloof, zoals dit het eeuwige fundament van de toestand van de zaligheid is, zo blijft het in het eeuwige leven als het vertrouwend aangrijpen en vasthouden van Christus, als de enige grond van de zaligheid voor allen en een ieder; maar de hoop als de verwachting, die ook nog in de toestand van heerlijkheid plaats vindt, van steeds nieuwe en hogere ontwikkeling.

Het geloof blijft, want het geloof maakt op aarde en in de hemel rechtvaardig en zalig; ook in de eeuwigheid zullen wij weten geredde, begenadigde zondaars te zijn, gered door het bloed van het Lam, zalig gemaakt door de naam van Jezus Christus. De hoop blijft, want hoewel dan het verlangen van onze hoop ons vervult en de onbevlekte en onverwelkelijke erfenis, waarnaar wij nu vol sterk verlangen uitzien, ons ter bezitting is gegeven, wordt het toch niet uitgeput noch uitgeleefd door het bezit, maar het bloeit in eeuwig nieuwe jeugd en ontvouwt zich voor ons in steeds nieuwe heerlijkheid. Zo blijven geloof en hoop; die beide zullen echter

daar in een andere gedaante worden veranderd, alles afleggend wat van het stukwerk van de tijd en de vergankelijkheid ze aankleeft, het geloof wordt tot aanschouwen, de hoop tot volle zalige vreugde. De liefde blijft echter zoals zij is, onveranderlijk in zichzelf, een en dezelfde in tijd en eeuwigheid: want God is de liefde en die liefheeft, is uit God geboren en kent God. Zij is het leven van de zaligheid, het leven van de heiligen hier zowel als daar, de band van de volmaaktheid, de band van de gemeenschap, die ons met de Vader en de Zoon in de Heilige Geest en met het koor van de heilige engelen en uitverkorenen in eeuwigheid zal verbinden. Zo is zij de grootste onder deze, groter dan het geloof, omdat zij daarvan de rijpe vrucht is; groter dan de hoop, omdat zij datgene reeds in zich heeft, wat voor de hoop in de toekomst ligt; groter dan beide, omdat zij niet door woord en beeld tot stand is gebracht, maar onmiddellijk aan Gods hart rust en één met God alles omvat wat van God is. "God is liefde en die in de liefde blijft, blijft in God en God in hem. "

Geloof en hoop worden door de apostel zonder blijkbare aanleiding aan het slot van een uitweiding over de voortreffelijkheid van de liefde, nog vóór de liefde vermeld; het blijkt dat waar de apostel aan de laatste denkt, hij de eerste onmogelijk kan voorbijgaan; zouden wij er niet uit mogen opmaken, dat niet minder dan de liefde, geloof en hoop in de Christen onontbeerlijk zijn? Een Christen zonder liefde. Het is inderdaad een tegenstrijdigheid in de bewoordingen. Die de liefde niet heeft is niets, zegt de apostel. Hoe zou hij dan een Christen kunnen zijn? Ach, wat een bedrog, wat een geveinsdheid, wat een gruwel, een liefdeloze wandel, een hart zonder ware Christelijke liefde met de Christelijke naam te verbloemen! Maar wat dunkt u van de Christen zonder hoop? Is ook deze voorstelling niet een ongegrondheid en een ergernis? Hoe? Het leven en de onverderfelijkheid. zijn door Christus aan het licht gebracht. Hij is de opstanding en het leven, Hij heeft "de woorden van het eeuwige leven, Zijn evangelie is de blijde boodschap van de vergeving van de zonden, de verzoening met God, de geopende hemel van de zaligheid; en men zou een Christen, dat is Zijn discipel, kunnen zijn, zonder de blijdste uitzichten, de schoonste verwachtingen van een heerlijke toekomst, temidden van het lijden en de wederwaardigheden van deze tegenwoordige tijd? Zonder hoop! Behoort niet deze noodlottige trek tot het treurige beeld, dat ons door de apostel van de blinde heiden gemaakt is? Zonder hoop? Is het niet eenzelvig met: zonder Christus, zonder God? Zeker niet! Niemand kent de hoop, waarvan wij spreken, zonder Christus; maar ook niemand, die Christus kent, kan zonder deze hoop zijn. Niemand, die Christus kent? Ik had misschien moeten zeggen: niemand, die in Christus gelooft. Maar zou men een Christen kunnen zijn zonder geloof? Zonder geloof in God en in die God, die de wereld zo lief heeft gehad, dat Hij Zijn eengeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verderft, maar het eeuwige leven heeft? Zonder geloof in Christus en in die Christus, die gezegd heeft: Uw hart worde niet ontroerd: u gelooft in God, geloof ook in Mij. Zonder geloof in het goede en getrouwe woord van de Godsbelofte en dit haar middenpunt: dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken. Een Christen zonder geloof, ik zeg niet zonder die geloofskracht, waardoor hij bergen verzetten kan, maar zonder dat geloof, "dat is een bewijs van de zaken, die men niet ziet. Overigens lezer, als u misschien zo’n Christen wezen mocht, wat is uw Christendom? Waartoe dient u het Christendom? En met welk recht, met welk geweten, met welk doel, blijft u zich de naam van Christen aanmatigen? Een Christen zonder geloof is een Christen zonder hoop; een Christen zonder geloof of hoop is een sterveling, een zondaar zonder troost in leven en in sterven. Misschien antwoordt de een of ander: Mijn Christendom zou ook zo nog veel kunnen zijn en mij nog tot het hoogste en beste dienen, als het mij maar deed doordringen tot wat het voornaamste en voortreffelijkste is: de liefde. Al was het dat ik al het geloof had, zodat ik bergen verzette en de liefde niet had, dan was ik niets. Slechts door de liefde is men iets en veel en alles. Heb ik de liefde, dan heb ik genoeg; heb ik de liefde, dan kan ik ook niet geheel

zonder hoop zijn. Allen even onontbeerlijk in de Christen, zijn zij ook onderling onafscheidelijk in Hem. Geen Christen zonder geloof, geen Christen zonder hoop, geen Christen zonder liefde. Geen Christelijke hoop, geen Christelijke liefde, zonder Christelijk geloof. En omgekeerd: geen Christelijk geloof, (van het voorgewende spreken wij niet) maar van het waarachtige, geen Christelijk geloof zonder Christelijke hoop, geen Christelijk geloof zonder Christelijke liefde. Geloof, hoop en liefde, deze drie vloeien uit elkaar voort: deze drie vloeien op elkaar in; deze drie zijn één. Deze drie worden gedurig meer één, zij sterken elkaar, zij louteren elkaar, zij herbaren elkaar. De liefde is niet eerst, de hoop is niet eerst, maar het geloof. Nochtans is het geloof nooit een ogenblik zonder de hoop, zonder de liefde. Maar onder deze drie onmisbaren en volstrekt voor elkaar onmisbaren, is één de meeste, één de voortreffelijkste en die naam en rang komt aan de liefde toe. De liefde is de meeste. Zij is dit om hetgeen zij de Christen is. Het geloof is het inwendig behoud, de hoop het ontkiemend geluk van de gevallen mens; maar de liefde, de wordende volmaaktheid van de herstellende. De liefde is de meeste, zij is dit door hetgeen zij is met betrekking tot God. Van geloof en hoop is God het voorwerp en voorbeeld. Te geloven is zich in Gods armen te werpen; te hopen, is te rusten aan Zijn hart. Maar lief te hebben is Zijn beeld te dragen. Zijn eigen wezen is liefde, liefhebben is Goddelijk; God is liefde en die in de liefde blijft, blijft in God en God in hem. De liefde is de meeste. Zij is het door haar werking, zij is de Godverheerlijkende vrucht, zij is de zegen spreidende schaduw van de wortelvaste boom van het geloof. Door haar zijn allen die geloven één; sterken zij elkaar; dienen zij elkaar; dragen zij elkaar. "De liefde sticht. " Zij bouwt het lichaam van de Heere, zij breidt Zijn gemeente uit, zij zet de arbeid van Zijn liefde voort onder een zondig, een lijdend mensdom. Om haar vinden Zijn kerk, Zijn woord, Zijn kruis, Zijn persoon, genade en eer ook in de ogen van de onchristenen; zij beschaamt het ongeloof; zij, zij alleen brengt de spotters tot zwijgen. De liefde is de meeste. Zij is het door haar duurzaamheid. De liefde vergaat nimmermeer. Het woord van de profetie verstomt, waar de bedeling van de tijden zich oplost in de eeuwigheid. De gave van de talen valt weg, waar de gekochten uit alle volken en natiën samenstemmen in het lied van het Lam. De gedeeltelijke kennis verliest zich in de volmaakte. Maar ook: geen plaats meer voor het geloof, waar de aanschouwing gekomen is en waar is de hoop, wanneer alles is vervuld? De liefde vergaat nimmermeer. "Als dit verderfelijke onverderfelijkheid zal hebben aangedaan en dit sterfelijke van het leven verslonden zal zijn; als het geopenbaard zal worden, wat wij zijn zullen en wij, in aanbidding neergebogen, de Heere, in wie wij, niet ziende maar gelovend, ons verheugd hebben met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, aanschouwen zullen zoals Hij is, dan zal ons hele wezen, dan zal wat tot hiertoe geloof, hoop en liefde was enkel liefde zijn! Dan zal de liefde, van haar laatste smet gereinigd en tot haar hoogste waarheid gekomen, in ons voor eeuwig zijn een onuitputtelijke bron van geluk een onuitputtelijke kracht tot Godverheerlijkende werkzaamheid. Dan pas zullen wij volkomen, dus voor eeuwig beseffen en inzien wat het zegt lief te hebben en ook hoe weinig wij de liefde hebben gekend, die, de liefde Gods in Christus miskennend, de beoefening van een heilige liefde verenigbaar rekende met de volharding in een godlasterlijk geloof.

Het zijn edelaardige gezellinnen, reeds wanneer wij ieder van haar op zichzelf beschouwen. Het geloof, niet slechts het vast vertrouwen van de ziel op de werkelijkheid van de onzienlijke dingen en de zekerheid van Gods heilsopenbaring in Christus, maar meer bepaald dat zaligmakend geloof, dat op de persoon en het werk van de Verlosser zich richt en met Hem in de nauwste gemeenschap treedt; de hoop op de volkomen vervulling van al Gods heilsbeloften, die in Christus ja zijn en amen, en de liefde, die de gelovige niet slechts met God en met Christus, maar ook met al zijn broeders en zusters in de Heere, ja met heel het geslacht heeft verbonden, dat naar God in hemel en op aarde genoemd wordt. Liefelijke schilderij: ter rechterzijde het geloof, dat het reddend kruis omvat houdt; links de hoop,

steunend op het onbedrieglijk anker en in het midden de liefde, met het brandend hart in de hand als dagelijks offer aan de God van de liefde gewijd! Toch laten zij zich zo alleen in de voorstelling scheiden, maar niet in de werkelijkheid, onafscheidelijke gezellinnen als zij zijn, niet slechts van iedere Christen, maar ook samen op het innigst verbonden. Immers, wat is geloof zonder hoop en liefde? Een koele overtuiging van het verstand, maar zonder levenwekkende kracht in het hart of rijpe vrucht van het leven. Zonder hoop zou het geloof de hemel niet eenmaal zien, maar zelfs, al kon het die ingaan, zonder liefde zou ook de hemel zijn hoogste zaligheid derven. Wat is hoop zonder geloof en liefde? Ten hoogste een ijdele droom, waaruit u straks pijnlijk ontwaakt; een geurige bloesem in uw hof, die straks afvalt zonder vruchten te dragen. En eindelijk, wat is liefde zonder hoop en geloof? De opwelling wellicht van een natuurlijk gevoel, maar in andere dele een geestelijk levensbeginsel; als de liefde niet gelooft moet zij sterven en hoopt zij niet evenzeer als zij mint, zij is de bron van een mateloos lijden. Welke ook van deze drie zusters u van de andere scheidt, u schrijft daarmee tegelijk haar doodvonnis neer; ja zelfs ook twee van de drie bij elkaar gebleven, zij derven de glans van haar schoonheid, wanneer de derde verdwenen is. Onafscheidelijk samen gepaard echter, verdienen zij in de volste zin van het woord onschatbare gezellinnen te heten. Veel is reeds het geloof, maar meer nog de hoop en in de volste zin van het woord alles de liefde. Het geloof verbindt ons met God, de hoop verheft ons tot God, maar de liefde maakt ons gelijkvormig aan God, want God is liefde. Het geloof is een kind van de ootmoed, de hoop een telg van de verdrukking, maar de liefde een vrucht van geloof en hoop tezamen. Bij geloven en hopen zoeken wij toch altijd in zeker opzicht ons zelf, alleen de liefde doet ons onszelf vergeten, om werkzaam te zijn voor de redding van anderen. Het geloof knielt in de binnenkamer neer en de hoop ziet er in heilige verdrukking de hemel geopend, maar de liefde zendt ons van daar de wereld weer in om de schat van troost, die wij zelf ontvingen, aan andere mee te delen. Ja, alleen van de liefde kan gezegd worden in een zin, waarin dit zelfs niet van geloof en hoop wordt getuigd, dat zij volstrekt nooit vergaat. Het geloof wordt aanschouwen, de hoop genot en hetgeen iemand ziet, waarom zal hij het ook hopen? Maar ook voor de troon van God blijft de liefde nog even jong, als toen zij het eerst hier beneden in het eerste hart werd geboren. Ook daar is de band van de volmaaktheid de voorwaarde en waarborg tegelijk van een eindeloze toeneming in heiligheid en zaligheid tevens de meeste, in één woord, voor eeuwig en daarom ook in aller schatting reeds hier, schoon haar naam eerst de derde vermeld wordt. En nu, deze drie ze zijn hier beneden de blijvende gezellinnen van de Christus, bij al wat wisselt en wijkt om hem heen, zij kunnen blijven omdat juist zij het onveranderlijk kenmerk van elke gelovige zijn. Zij moeten blijven of geheel ons Christendom was een vorm zonder leven geworden. Zij zullen blijven, juist omdat zij tegelijk zo verheven Goddelijk en zo waarachtig menselijk zijn. Het geloof moge met donkerheid, de hoop met twijfel de liefde met tegenstand te worstelen hebben, waar Christus waarlijk leeft in het hart daar kunnen zij nooit verdwijnen.

Zalige gedachte, zij kan en moet ons vertroosten en verblijden bij de bewustheid, dat de liefde in ons woont; want als zij niet vergaat, dan ook hij niet, in wie zij woont; want woont zij in ons, zij kan en moet ons vertroosten en verblijden bij de bewustheid, dat wij nog zo veel in de liefde tekort komen; want als het volmaakte zal gekomen zijn, dan zullen wij volmaakt zijn in de liefde. - Zij kan en moet ons vertroosten en verblijden bij de ervaring van de liefdeloosheid, die wij hier nog rondom ons zien heersen; want eens zullen wij verkeren in een maatschappij, waarin de liefde alleen zal wonen.

HOOFDSTUK 14

VAN HET JUISTE GEBRUIK VAN DE TALEN EN DE PROFETIE

Over de gave van het spreken met talen en haar waarde in vergelijking met de gave van de profetie.

Jaag de liefde na, dat zij in uw bezit komt. In deze verwachting zal ik mij niet verder over het thema, dat ons in Hoofdstuk 12 bezighield, uitlaten. En ijver wel om de geestelijke gaven, die wel voor de kerk in deze tegenwoordige tijd haar grote betekenis hebben, zoals ik de vermaning in Hoofdstuk 12: 3 weer opvattende herhaal, maar zo voeg ik er bij, om ook nader te zeggen wat ik onder de beste gaven versta, meest, dat u mag profeteren 1Co 12: 11, die gave verre voor te trekken is boven die van de talen, waaraan velen een bijzondere waarde hechten.

De vermaning "jaag de liefde na" wordt zonder verbindingswoord aan het vorige gehecht. De rede was in Hoofdstuk 13 te verheven en bewogen, dan dat de stille uiteenzetting, die nu volgt, op dezelfde manier als vroeger zich zou kunnen aansluiten door een overgangsparallel. Na het slot van Hoofdstuk 13 volgt dadelijk een pauze; er komt een nieuw begin.

"Jaag de liefde na" is sterker dan "legt er u op toe". De liefde is zo kostelijk, dat het de hoofdzaak in het Christendom is haar na te jagen en ook hij, die liefde verkregen heeft, moet haar najagen, omdat er niemand is, die niet dagelijks de oude mens met zijn liefdeloosheid zou moeten uittrekken en de nieuwe mens met zijn liefde zou moeten aandoen. Jagen wij echter de liefde na, dan zijn wij tevens op de juiste weg tot de geestelijke gaven, waarnaar wij vlijtig moeten zoeken, terwijl de begerenswaardigste onder deze is de gave van de profetie. De Corinthiërs begeerden meer naar de in het oog vallende gave van de talen, dan naar de profetie. De vermaning het meest te zoeken naar de meest stichtelijke gave, roept de liefde wakker, die niet het haar zoekt.

Het spreken met talen kon wel weldadig werken, maar als het te vaak geschiedde en er te grote waarde aan werd toegekend, kon het ook nadelig worden voor de rust en de orde van een gemeente. Zo was het te Corinthiërs; velen hadden tegelijk gesproken, hadden daardoor verwarring teweeg gebracht, zonder nut te stichten en verachtten andere, minder verblindende gaven dan die van de gave van de talen. Zeker zullen wij niet dwalen, als wij, wat in de gemeente te Corinthiërs plaats had, ons voorstellen als overeenkomend met het leven, zoals dat in een Methodisten-gemeente wordt gevonden en vroeger onder de Montanisten zal zijn geweest. Was men op die manier voortgegaan, dan was de Kerk zeker in dweperij opgegaan. De wijsheid van de apostel stelt zich dus tegenover de eenzijdige gevoels-richting, om het evenwicht van de krachten te herstellen.

Want die een vreemde taal spreekt, spreekt niet voor de mensen, hij staat daar niet om met zijn rede iets aan mensen mee te delen, maar hij spreekt voor God; hij verkeert met God, die de diepste en innigste opwekkingen van het gebed verneemt (Rom. 8: 26 v.). Zo is het, want niemand verstaat hetgeen hij zegt (Mark. 4: 33), maar met de geest, in de toestand van vervoering, waarin de werkzaamheid van zijn eigen verstand op de achtergrond treedt en hij uitdrukkingen gebruikt, zoals hem die voorkomen, zonder erop te letten, of ze ook voor anderen verstaanbaar zijn, spreekt hij verborgenheden zoals ze hem te zien worden gegeven.

Maar die profeteert, spreekt de mensen tot stichting en wel, om het nader te bepalen in hoeverre hij hun tot opbouwing spreekt, tot vermaning en vertroosting. De tragen worden erdoor aangespoord en de terneergeslagenen worden erdoor opgericht (1 Thessalonicenzen. 2: 11).

Die een vreemde taal spreekt, die sticht (Hoofdstuk 8: 1) zichzelf, omdat hij deels nu bewogen is door hetgeen hem te zien en te voelen wordt gegeven, deels ook later daarvan nog een weldadige werking ondervindt, maar die profeteert, sticht de gemeente op de vroeger (vs. genoemde wijze.

Wij zien dat de apostel hier een dubbele tegenstelling tussen het spreken met talen en het profeteren ontwikkelt. De eerste bestaat vooral daarin, dat daarin een spreken plaats vindt niet voor de mensen, maar voor God. De redenaar spreekt door een taal, waarin hij voor de hoorders onverstaanbaar is; zijn spreken is zodanig, dat alleen door de Geest wordt teweeg gebracht, daarom zonder zelfbewuste werkzaamheid van de gedachten bij de spreker. Zijn spreken is verder een spreken van geheimen, zodat het in twee opzichten voor de hoorders gesloten en onbegrijpelijk is. Het profeteren daarentegen is een spreken met bewustzijn en geschiedt met voorstellingsmiddelen van de zelfbewuste mens; in tegenstelling tot het spreken voor God is het dus een spreken voor mensen en in tegenstelling tot het spreken van geheimen een spreken tot verbetering en tot vermaning en tot vertroosting. Wat daarin wordt aangeboden dient tot verdere ontwikkeling van het Christelijk leven, tot aansporing voor het Christelijk willen, tot bekrachtiging van het Christelijk gemoed. De tweede tegenstelling bestaat daarin, dat die met tongen spreekt, zichzelf slechts, maar die profeteert de gemeente opbouwt. Op zichzelf beschouwd brengt elke rede van geheiligde inhoud bevordering van het Christelijk leven teweeg. Als echter iemand profeteert ligt het in de aard van zo’n rede, dat zij gericht is tot een vergaderde gemeente en een opwekking van haar Christelijk leven ten doel heeft. Als daarentegen iemand wonderbare talen spreekt, dan mag zo iets een indruk op de aanwezigen teweeg brengen, maar een uitwerking van het gesprokene kan alleen plaats hebben bij de spreker, die alleen onder de indruk daarvan staat.

Wat de profeet als zodanig krijgt te zien en te horen, dat ziet en verneemt hij niet voor zichzelf alleen, maar als geroepen middelaar van de gedachte, van Gods raad ter zaligmaking voor Zijn volk en van Zijn raad over de mensheid. Hij brengt daarom wat in de geest door hem is gezien en wat hij dadelijk weet, door middel van het verstand en de werkzaamheden van de ziel tot juiste en duidelijke uitdrukkingen. Daardoor nu onderscheidt zich de profetische extase van de glossolalie, of van het spreken met talen. Dat laatste is een spreken in geestverrukking, dat eerst daardoor aan de gemeente enig voordeel kan aanbrengen, dat een of ander (vs 27), of de spreker zelf (vs. 5 en 13) het verklaart. Wat aan profetie en glossolalie gemeen is, bestaat in de verheffing van het bewustzijn boven de zuivere menselijke sferen en het onderscheid daarin, dat de profetisch geïnspireerde in het volle bewustzijn was van de krachten van de geest, terwijl de andere inspiratie zich alleen door middel van de intuïtieve, op God gerichte kant van de menselijke geest met onderdrukking van het discursieve (naar buiten gerichte) denken uitte. De glossolalie was een wonderbare werking van Gods Geest in de menselijke geest van het gemoed d. i. in de diepte van het gewone bewustzijn. Die in talen sprak, was in de toestand van het verheerlijkend en lofzeggend gebed en wel omdat de werkzaamheid van zijn eigen denken op de achtergrond trad, van het bovennatuurlijk gebed, zoals onze vaderen het noemden en deze in God verdiepte, triomferende stemming van het gebed schiep zichzelf een manier van spreken, waarin zij onafgebroken als in heilige dithyramben uit het gemoed te voorschijn kwam.

Het in geestvervoering spreken in vreemde talen, zoals dit in de gemeente van Corinthiërs plaats had, heeft voor ons een duistere zijde, die, bij gebrek aan geschiedkundige berichten, misschien nooit voldoende opgehelderd kan worden. Niet allen, die in zekere zinsverrukking worden weggevoerd, zijn daarbij geheel lijdelijk. Mensen van beweeglijk zenuwgestel en makkelijk ontvlamde verbeelding, kunnen door zekere oefening, vooral ook door waken en vasten, zich in die toestand brengen en dan spreken hetgeen noch zij, noch anderen verstaan kunnen. De geringe prijs, die Paulus toont te stellen op de gave van de talen, zoals de Corinthiërs die bezaten en hetgeen hij zegt van naijverig streven naar deze schijnt ten bewijze te strekken, dat hij daarin niet alles voor werk van God en de Heilige Geest hield; maar nochtans geen beslissende uitspraak wilde doen ook om de Corinthiërs te sparen en daarom zich vergenoegde met het verschijnsel in zijn waarde te laten, tegen het al te driftig streven naar deze gave te waarschuwen en te vermanen, dat men liever trachten zou naar een verstaanbare dan naar een onverstaanbare onderrichting en lering van de gemeente. (V. D. PALM).

Intussen moet u niet verkeerd verstaan, alsof ik het spreken met talen geheel uit de gemeente zou willen verbannen hebben, hoewel velen die wens koesteren1Co 12: 3 en uitspreken. Integendeel ik wil wel, dat u allen in vreemde talen spreekt, in zoverre de ontwikkeling van de gemeente daardoor wordt bevorderd, maar meer dan dat wens ik, dat u profeteert (Num. 11: 29. Joël 3: 1 vv.) en hiermee spreek ik nu bepaald uit wat ik in Hoofdstuk 12: 31 bedoelde met de woorden: "ijver om de geestelijke gaven. " Want die profeteert is meer dan die vreemde talen spreekt, tenzij dan dat hij, die met talen spreekt, later door een verdere hem verleende gave het uitlegt wat hij eerst in geestvervoering gesproken heeft, opdat de gemeente stichting moge ontvangen, in welk geval het spreken met talen niet achterstaat in nuttigheid bij het profeteren.

Naar het tot hiertoe gezegde konden de lezers denken, dat Paulus het ophouden van de wondergave van de talen wenste. Daarom laat hij hen nu weten, dat hij hun allen de gave van zo’n spreken toewenste, maar voegt er dadelijk bij, dat hij meer wenste, dat zij mochten profeteren en hij drukt deze wens in de grondtekst uit op een wijze, die hen geeft te verstaan dat zij hiertoe het hunne moeten doen. Hiermee verbindt zich vervolgens een vergelijking tussen hem, die in talen spreekt en hem, die profeteert, wat hun rang aangaat; het laatste was op de ladder van de gaven het hoogst. Waarom het dit is, zegt de bijvoeging, waarin hij het als mogelijk gestelde geval uitzondert, dat niet een ander, maar de spreker in talen zelf vertolkt, in welk geval de gemeente zeker iets tot haar opbouwing ontvangt. Hiernaar moet worden afgemeten, of een begaafdheid aan hem die ze bezit, meerdere of mindere betekenis verleent.

Hierin ligt een wenk, dat ieder Christen ook voor het eigen stille gebed steeds een woord moet zoeken. De eeuwige openbaring van God heet zelf het Woord (Joh. 1: 1). Zonder woord is er gans niets goddelijks blijvend in de mens. Ook wat Paulus in geestverrukking hoorde (2 Kor. 4) waren "onuitsprekelijke woorden". Zonder woord is de mens prijs gegeven aan dweperij of aan onvruchtbare mijmeringen. Maar door het woord verlangt de gewaarwording, de voorstelling een vaste, ook voor anderen erkenbare gestalte. (V.).

En nu, broeders, om het u in een geval, dat dadelijk bij de hand is, echt duidelijk te maken, hoe weinig waarde tot opbouwing van de gemeente de gave van de menigerlei talen op zichzelf heeft, als ik tot u kwam, omdat ik toch snel een bezoek aan u hoop te geven (Hoofdstuk 4: 21; 11: 34; 16: 1 vv. en in de vergadering van de gemeente sprak met vreemde talen, hetgeen ik zeker zou kunnen doen, omdat mij die gave van de Geest in bijzondere mate is gegeven (vs. 18), wat voor nut zou ik u doen? Als ik hetgeen in talen gesproken is later niet

op de een of andere manier uitlegde en nader verklaarde en tot u niet sprak, of in openbaring, of in kennis, of, opdat ik beide wijzen van mededeling nog anders noem, in profetie, of in lering, wat zou mijn komst u baten?

In deze slotwoorden van het vers vinden wij niet een verdeling in vier, maar in twee leden, die echter, van twee onderscheiden grondslagen van verdeling uitgaande, in vier leden zich verdeelt. De twee eerste "openbaring en kennis" zijn gekozen met het oog op oorsprong en inhoud van hetgeen moet worden meegedeeld. De twee laatste "profetie en leren" zijn de vormen van mededelen, zoals die met de eerste overeenstemmen.

Openbaring is onderscheiden van kennis als de bijzondere profetische gave van het inzicht, dat ook door Gods Geest is teweeg gebracht en waarbij de krachten, die in de menselijke natuur als zodanig liggen, in de dienst van de Geest zijn genomen en door Zijn licht vervuld en doordrongen worden; de openbaring wordt uitgesproken in de profetie, de kennis in de leer.

Uit de inhoud van ons vers kan men opmaken, dat het spreken met talen gewoonlijk te Corinthiërs zonder vertolking plaats had; de apostel doet de Corinthiërs voelen, dat hij hun geen nut zou aanbrengen, als hij bij zijn komst tot hen zich zo wilde gedragen, als diegenen onder hen, die gewoon waren met tongen te spreken. Hij vraagt hen, of zij niet zelf van hem zouden verlangen, dat hij het in talen hun voorgedragene later nog op andere voor hen vatbare manier zou uitdrukken. Bij deze, in hem opgewekte gedachte, dat zo’n manier van spreken, zoals die bij hen plaats had, geen belang had voor de gemeente, die stichting nodig had, bepaalt hij hen nog in hetgeen volgt, terwijl hij uiteenzet dat een taal verstaanbaar moet zijn, om het doel, waarmee men spreekt te vervullen. Hij wijst dit aan met het beeld van tonen van op zichzelf levenloze instrumenten, die echter door de behandeling als het ware ook leven verkrijgen en zich zo kunnen regelen in de juiste orde, als ook in het beeld van de vele menselijke talen en dialecten, waarvan wel geen op zichzelf beschouwd onverstaanbaar is, maar die, als het bijzondere personen aangaat, voor beide delen geldend moeten zijn, zowel voor hem, die hoort, als voor hem, die spreekt, wanneer een onderling verkeer mogelijk zal zijn.

Om van het voorgedragene enig nut te hebben, dient men toch inhoud en mening te verstaan. Zelfs ook de levenloze dingen, die geluid geven, de muziekinstrumenten, die op zichzelf dood zijn, maar toch onder zekere omstandigheden een spraak hebben, hetzij fluit, hetzij citer Nu 10: 2 als zij geen onderscheid met hun klank geven, als de toon niet in bepaalde modulatie, naar hoogte en diepte, lengte en kortheid, sterkte en zwakheid, met elkaar afwisselen, hoe zal bekend worden hetgeen gefluit of op de citer gespeeld wordt? Hoe zal men een op fluit of citer voorgedragen melodie uit de toon herkennen? Is het dan niet, dat men eigenlijk er niet uit wijs kan worden, wat toch eigenlijk gespeeld is?

Want ook als de bazuin Nu 10: 2, die dient om signalen te geven (Ex. 19: 16 en 19. Lev. 9), een onzeker geluid geeft, waaruit geen bepaald kenteken is op te maken, wie zal zich tot de krijg bereiden?

Zo ook u, als u niet door de taal een duidelijke rede geeft, zodat de bedoeling met duidelijke en bepaalde woorden en door een juiste samenhang duidelijk wordt, hoe zal verstaan worden hetgeen gesproken wordt, als men naar u luistert om gesticht te worden? Laat daarom het spreken met talen, als u die voorwaarde niet kunt vervullen en ze niet

verklaart, geheel en al na, want u zult, als u op die manier in talen spreekt, als dat meestal door u geschiedt 1Co 14: 6, toch slechts zijn als die in de lucht spreekt (vgl. Hoofdstuk 9: 26).

Om u de zaak duidelijk te maken, zal ik er nog een ander voorbeeld bijvoegen. Er zijn, naar het voorvalt, zo vele stemmen in de wereld, als er volken zijn en geen van deze is zonder stem. Er zijn verschillende soorten van talen en dialecten en elk is wel verstaanbaar, maar men moet die machtig zijn.

Als ik dan de kracht, de betekenis van de stem niet weet, omdat ik die taal niet machtig ben, dan zal ik, die hoor, voor hem, die spreekt, barbaars zijn; en kan niet weten wat hij zegt, zijn gedachten niet verstaan, noch mij die ten nutte maken. En hij, die spreekt, zal bij mij barbaars zijn, zodat hij niets bij mij teweegbrengt; wij staan als wildvreemden tegenover elkaar, terwijl er tussen ons geen wederzijds verkeer mogelijk is.

Ook voor ons is dit onderwijs nog hoogst belangrijk, want het leert ons, dat de stichting, dat de opbouwing van de gemeente in kennis, geloof en heiligmaking, dat haar vertroosting het doel van onze onderlinge samenkomsten moet wezen. Maar wat hebben wij dan te denken van een godsdienstoefening, die grotendeels in een vreemde, voor de gemeente onverstaanbare taal wordt gehouden. Hoe lijnrecht is dit in strijd met het onderwijs van de apostel. Danken wij God, dat het niet zo is bij ons, dat de gezegende kerkhervorming de vreemde taal uit onze kerken heeft verbannen, dat wij in onze moedertaal niet alleen het Evangelie horen verkondigen, maar ook onze lofzangen God en de Verlosser ter eer mogen aanheffen en op de gebeden en dankzeggingen in onze harten "amen" kunnen zeggen.

Zo ook u (vgl. vs. 9), omdat u op bijna overdreven manier ijverig bent naar geestelijke gaven, waarom ik u zeker zou kunnen berispen. Ik doe het echter liever niet, om niet de schijn van tegenspraak op mij te laden met de vermaning in vs. 1 Maar wilt u het beste, zoek dan dat u door het gebruik van die gavenovervloedig mag zijn, zoals u ook daarop beroept (Hoofdstuk 5 vv.), maar tot stichting niet slechts van een enkele, maar van de gemeente.

De waarde van een voordracht in de vergadering van de gemeente moet worden afgemeten naar de verstaanbaarheid voor allen en naar de uitwerking op de harten. Mystisch-theosofische overdrevenheid, te willen opvoeren in de hoogte, te willen leiden in de diepte van kennis, geleerdheid en subtiliteit van uitlegging, hoog dichterlijke en redekunstige verheffing van voorstelling; schitterend schone taal en dergelijke zaken, die opzien baren, wat mensen van wereldse vorming en ontwikkelden smaak moge aantrekken, of wat aan geestelijke hoogmoed voedsel geeft, of aan het onverstand toegeeft, dat het duistere zoekt, behoort niet voor de gemeente. Op de vraag van een jeugdige, begaafde hulpprediker, die in de hoofdstad van het land moest beginnen te prediken, hoe hij het toch moest aanvatten om het goed te maken, antwoordde een oud, ervaren geestelijke, een prediker en zielzorger, die met zegen arbeidde, dat hij prediken moest, zodat het ook de dienstmeiden konden verstaan: zo zou het goed voor allen zijn! Dit is het enige, dat een prediker begeren moet en dit zal hem te meer gelukken, hoe meer hij in de Heilige Schrift en haar taal leeft. Het tweede is wat men het profetische element van de rede kan noemen, dat de harten worden getroffen, doordat de geheime roerselen, de verborgenste drijfveren en gezindheden, de diepste bewegingen en gevoelens worden ontdekt, zodat zij, die het horen, moeten zeggen: heeft hij dan ons geheimste denken, zoeken en streven doorzien? Heeft hij onze gesprekken en handelingen beluisterd, die aan alle openlijke waarneming onttrokken waren? Of heeft iemand, die ons doen en zoeken nader kent, hem daarover bericht gegeven? Hiertoe behoort boven alles geestelijke begaafdheid en licht, die worden teweeg gebracht door steeds dieper indringende

zelfbeschouwing en zelfkennis en beschouwing van de mensen in verschillende toestanden en omstandigheden, beide in het licht van Gods Woord, dat van de mensen wegen evenals Gods wegen openbaart, als een oordeler van de gedachten en gevoelens van het hart. En opdat de rede des te dieper treft, moet de prediker bij de profeten in de school gaan en zich vertrouwd maken met hun taal, om die in zijn mate en volgens de tegenwoordige behoefte toe te passen.

Daarom, omdat bij alle geestesgaven de opbouw van de gemeente als doel moet worden in het oog gehouden (vgl. Hoofdstuk 12: 7), die in een vreemde taal spreekt, hetgeen alleen zo iemand in het openbaar moet doen, die ook de gave van uitlegging bezit (vs. 28), die bidt, houdt zo zijn voordracht van het gebed van het begin af, dat hij het daarna moge uitleggen.

Want als ik in een vreemde taal bid, mijn geest bidt wel in onmiddellijk aanschouwen en gevoel en in een taal, die daarmee overeenstemt en boven de hoofden van de toehoorders gaat, maar mijn verstand, het vermogen in mij om voorstellingen te maken en mij op een manier uit te drukken die geschikt is, om door anderen te worden begrepen, is vruchteloos, geeft geen nut, omdat het geheel zonder werkzaamheid is.

Men kan nu de geleerdheid vergelijken met de gave van de talen. Heeft een geleerde tevens de gave om zijn geleerdheid ook duidelijk voor te stellen en kan hij zijn geleerdheid tot verklaring van de goddelijke waarheid en openbaring van de genade aanwenden, dan heeft die een zeer groot nut. In zo verre is ook niet te verwerpen iets uit vreemde talen, in het bijzonder uit de grondtalen van de Heilige Schrift in de leerreden aan te halen, als men de nadruk daarvan ook met de duidelijkste woorden weet aan te wijzen.

Wat is het dan a) ? Hoe moet ik mij gedragen bij een omstandigheid, als de zo-even genoemde, opdat anderen toch van mijn spreken met tongen nut hebben. Ik zal wel met de geest bidden, eerst in talen spreken, maar ik zal ook met het verstand bidden, het daarna uitleggen. Ik zal wel met de geest zingen, maar ik zal ook met het verstand zingen. Wat ik eerst in een onbegrijpelijk gebed of lofgezang heb voorgedragen, zal ik vervolgens nog eens op begrijpelijke en verstaanbare manier voor de gemeente herhalen, opdat ook deze daarin deelt.

Efeze 5: 19. Kol. 3: 16.

Dit is een talmudistische manier van spreken en komt overeen met "maken", dat vaak gebruikt wordt, wanneer zich enige zwarigheid in een zaak voordoet en dan wordt er gevraagd, wat is het dan? Wat moet men doen? Wat is het voorzichtigst, raadzaamst en meest verkiesbaar? Wat behoort er in zo’n geval besloten en los gemaakt te worden. Het is eenzelfde uitdrukking als: "wat dan zal men zeggen? " bij Filo, de Jood voorkomend. Zal ik, wil de apostel zeggen, geheel niet met de Geest bidden, omdat hetgeen ik versta van geen vrucht is bij anderen, omdat zij het niet verstaan? Zal ik hierom de buitengewone gave van de Geest, die aan mij geschonken is, geheel verzuimen, aan een zijde stellen en niet gebruiken? Nee.

Anderszins, als u dankzegt met de geest, u ertoe beperkt om alleen in de toestand van verrukking, in het spreken met talen, een lofgezang ter ere van God uit te spreken, hoe zal degene, die de plaats van een ongeleerde vervult, de toehoorder in de vergadering van de gemeente, die zich niet eveneens in geestverrukking bevindt, maar uw woord met zijn verstand opneemt, Amen zeggen op uw dankzegging, zich met deze verenigen ("1Ch 25: 31, omdat hij niet weet wat u zegt?

Het "amen" van de gemeente op de gebeden van de liturg is van apostolische oorsprong. Door zo'n Amen eigent de gehele gemeente zich toe wat één bidt; daarom moet een gebed zo zijn, dat ieder het begrijpt. Ongeleerden of leken noemt de apostel hier allen, die de biddende of lofzingende aanhoorden. Hij, die in de gemeente biddend of zingend de Heere loofde, moest die allen op het hart dragen, opdat haar Amen geen ijdele formaliteit, maar een belijdenis van het hart was.

Want u dankzegt wel behoorlijk, de inhoud van uw lof- en dankgebed is wellicht zeer voortreffelijk, maar de ander wordt niet gesticht; voor hem gaat zo, als geen uitlegging volgt, uw bidden geheel verloren.

Ik dank mijn God, dat ik meer vreemde talen spreek dan u allen, zo toch kan niemand mij nazeggen, dat ik er daarom zo weinig waarde aan hecht (vs. 5), omdat ik ze zelf niet bezat.

Maar ik wil liever in de gemeente vijf woorden spreken met mijn verstand, met helder bewustzijn en in verstaanbare, voor ieder vatbare voordracht, opdat ik ook anderen mag onderwijzen, dan tienduizend woorden in een vreemde taal, want het is veel beter om verstaan dan om bewonderd te worden.

Geest en verstand (of zin) zijn hier zo te onderscheiden, dat de ene het hoogste aanschouwingsvermogen van de mensen aanduidt, het andere zijn verstandelijk inzicht te kennen geeft. Het eerste was eigenlijk meer bepaaldelijk bij de gave van de talen werkzaam, maar het verstand van de mensen beheerste nog niet zo het in aanschouwing gegevene, dat dit aan anderen kon mededelen, wat de geest inwendig getuigde. (V.).

Het verstand is het heldere, zelf bewuste denken. De apostel zegt: "ik wil in de gemeente liever vijf woorden spreken met mijn verstand, dan tienduizend met tongen! " Waarom? Wel, die vijf woorden zijn, omdat zij uit een helder, verstandig nadenken voortkomen, voor allen bevattelijk en verstaanbaar. Maar wat op de weg van onmiddellijk aanschouwen en gevoelen in een verborgen verkeer, met God bij het spreken in talen wordt gewerkt, dat blijft, zelfs als men beproeft het naderhand uit te leggen, voor de oningewijden toch altijd een onopgelost raadsel.

a) Broeders, wordt geen kinderen in het verstand, zoals u reeds op de weg daartoe bent en uw zucht naar glossolalie inderdaad iets kinderachtigs heeft, maar wees kinderen in de boosheid (Hoofdstuk 5: 8) en wordt in het verstand volwassen (Rom. 16: 19).

MATTHEUS. 18: 3; 19: 14,

Met de hartelijke, innemende aanspraak "broeders" leidt hij een ernstige vermaning in over het te hoog stellen van het spreken met talen; hij stelt de waardering van een gave, die wel groot opzien verwekt, maar voor het geheel weinig nut heeft, voor als iets kinderachtigs, als gebrek aan rijpheid van oordeel en drukt hun nu op het hart, dat zij in dergelijk opzicht geen kinderen, onmondigen moesten worden, maar zich tot een mannelijke rijpheid verheffen. Daarentegen zij het kindzijn bij de Christen, wat betreft de boosheid, die het tegendeel is van de liefde, die bron van al wat goed is.

Ten opzichte van de boosheid of zedelijke verdorvenheid moeten zij aan onmondigen gelijk blijven, d. i. zo verre van haar, dat zij ook geen gedachte aan haar hebben, laat staan een kennis door ervaring. Dit is een treffend woord tegenover het gevaarlijke, zedelijke

indifferentisme en libertinisme, dat de gemeente bedreigde en in verschillende richtingen en uitbarstingen bevlekte.

In de wet, dat is in de schriften van het oude verbond Joh 10: 34, is geschreven en wel in Jes. 28: 11 : "Ik zal door lieden van andere talen en door andere lippen, door mannen of volken, die zowel een hun geheel vreemde taal spreken, als ook geen geheel andere behandeling hun zullen doen ondervinden, dan zij van Mij ervaren hebben (Deut. 28: 49 v.), tot dit volk spreken en ook zo zullen zij Mij niet horen, maar in hun ongeloof volharden", zegt de Heere.

Zo dan heeft volgens deze plaats het "met andere talen spreken", het karakter van een gericht, het geeft de laatste en sterkste poging van God te kennen om het verharde ongeloof te breken. De vreemde talen van de met glossolaliebegaafden zijn dus tot een teken, niet voor degenen, die geloven, maar voor de ongelovigen. Zij hebben een exoterische bestemming, zij doelen op degenen, die buiten de gemeente staan, om hen als de zodanige aan te wijzen. En de profetie daarentegen is, zoals vanzelf spreekt, niet voor de ongelovigen, maar voor degenen die geloven, die daarmee als zodanige worden geëerd, maar ook daardoor steeds verder in hun geloof moeten worden gebracht.

De plaats, door Paulus uit de profeet Jesaja vrij aangehaald, bevat de bedreiging van God, met het weerspannig volk van het rijk van Israël, dat op de vriendelijke uitnodiging van de profeten niet wilde horen een andere taal te voeren door een tong, die andere talen sprak. Daarmee wijst de profeet op de inval van de ASSYRIËRS en de bestraffing van God door hun arm. Dit past de apostel nu hier toe als een gelijkenis van het spreken met talen en grondt daarop de gevolgtrekking, dat de talen ten teken voor de ongelovigen waren. Evenals het ongelovigen waren (het verharde rijk van de tien stammen), die God door Jesaja liet bedreigen, dadelijk met hun in andere taal te willen spreken, zo zijn het ook ongelovigen, die door het buitengewone van het spreken met talen getroffen, een aandrang moeten verkrijgen, om tot zichzelf in te keren, opdat zij zo mogelijk nog bekeerd worden. Als verder wordt aangemerkt: "en ook zo zullen zij Mij niet horen", dan is reeds daarop gewezen, dat door een overmatig gebruik van die gave niets zal worden gewonnen, dat het zonder gevolg zou zijn en de Corinthiërs konden daaruit een besluit trekken.

Zij waren kinderen in het verstand, als zij meenden dat het spreken met talen de krachtigste zendingstaal van de kerk was.

Zij konden ook nog een ander besluit uit de inhoud van de plaats trekken. In de niet verstaanbare rede stelt God Zich voor niet als die Zich de gelovigen openbaart, maar als die Zich voor de ongelovigen verbergt. Als men nu aan de Christelijke gemeente het onverstaanbare aanbiedt, laat men hen voorkomen als degenen, waaraan God Zich onttrekt, als degenen, die onder het gericht liggen als ongelovigen, aan wie ook de krachtigste goddelijke openbaringen tevergeefs zijn, die zich ook daardoor er niet toe laten brengen om acht te geven. Daarentegen stelt de verstaanbare taal van de profeten zich aan de gelovigen voor als een zich openbaren van God.

De ongelovigen blijven meestal ongelovig, als het geluid van de talen onder hen wordt gehoord, maar de profetie maakt van ongelovigen gelovigen en voedt de gelovigen.

Als dan - om het geval, waarop uw overwaardering van het spreken met talen eigenlijk uitloopt, omdat men dan toch een algemene toerusting van de gemeente met die gave zou

moeten wensen, als verwezenlijkt te stellen - als dan de gehele gemeente bijeen vergaderd zou zijn en zij allen in vreemde talen spraken en enige ongeleerden of ongelovigen in zo'n godsdienstige vergadering inkwamen, zouden zij niet zeggen, dat u uitzinnig was (Hand. 2: 26: 24)? Zouden zij niet, in plaats van voor het geloof gewonen te worden, nog veel meer ertegen ingenomen worden?

Maar als zij, om er een ander geval tegenover te stellen, waarnaar mijn begeerte (vs. 1 en zich uitstrekt, in een vergadering van de gemeente, zoals die in vs. 23 verondersteld is, allen profeteerden en een ongelovige of ongeleerde inkwam, die wordt door allen, die daar profeteren, overtuigd en hij wordt door allen geoordeeld (Joh. 16: 8 vv.).

Als elk, die in de gemeente sprak, blijkbaar door Goddelijke aandrift werd aangeblazen en daarbij in verstaanbare taal, godvruchtig en roerend, over de verhevenste dingen sprak, zo'n schouwspel zou onweerstaanbaar werken op allen, die er getuigen van waren en zelfs de meest vooringenomene zou erdoor getroffen en tot inkeer gebracht worden! Dat Paulus hier niet te veel zegt, kan uit de geschiedenis van de Pinksterdag aan ieder blijken. (V. D. PALM).

En zo worden hem de verborgen dingen van zijn hart openbaar; en zo, ten gevolge van die gemoedsgesteldheid, vallend op zijn aangezicht, zal hij God aanbidden en verkondigen dat God waarlijk onder u is (vgl. Jes. 45: 14) en zich dan ook wel bij uw gemeente laten voegen (Hand. 2: 37 vv.).

In vs. 21 v. had de apostel de onderscheiden werkingskracht aangewezen van hem, die met talen sprak en hem, die profeteerde. Hier wordt voorgesteld, die uitwerking op niet-Christenen of tegenstanders van het Christendom kon worden gewacht, als zij in een Christelijke vergadering kwamen, waarin de gehele gemeente en al haar leden slechts wondertaal sprak of zij profeteerde.

Het woord "ongeleerde" of "leek" bepaalt zich hier niet slechts, zoals in vs. 16 tot de tegenstelling tegenover een, die met talen spreekt, maar tegenover de hele gemeente. Men moet er dus onder verstaan een, die geen Christen is, evenzeer als onder het woord "ongelovige. " Hij wordt echter voorgesteld als een onbekende met het Christendom, terwijl in de uitdrukking "ongelovige" ligt wat het Christendom vijandig is (de richting van de wil, die het bij zich buiten sluit. Op beiden zou nu als zij de een na de andere wonderbare taal hoorden spreken en anders niets, datgene, waarvan zij getuigen waren, geen andere indruk maken dan dat het een algemene uitzinnigheid was. Daarentegen zou van een voorspellen van allen die werking op een niet-Christen of ongelovige kunnen verwacht worden, dat hij, door het woord getroffen, dat hij verneemt, erkende en bekende, dat hier een gemeente van God was en dat hij zich boog voor de Heere, die in haar tegenwoordig was. Opzettelijk gebruikt de apostel eerst het meervoud "ongeleerden of ongelovigen", de tweede keer het enkelvoudig getal "een ongelovige of ongeleerde", omdat daar de uitwerking op allen dezelfde zou zijn, maar daarentegen hier alleen sprake kon zijn van een voorval, mogelijk of uit de aard van de zaak te wachten, als alleen bij een enkelen. Zo ook staat in het een geval opzettelijk "ongeleerden" vooraan, in het tweede "ongelovige. " Dit is, omdat daar de bedoeling is, dat reeds de ongeleerde, laat staan dan de ongelovige, zo'n indruk ontvangen zou, hier daarentegen dat de uitwerking zelfs op de ongelovigen, laat staan op hen, die alleen onkundigen waren een zodanige zou zijn.

De Christenen moeten omwille van de engelen een prijzenswaardige welvoeglijkheid bij hun godsdienst in acht nemen (Hoofdstuk 11: 10), omwille van de ongelovigen en onkundigen,

die onder hen zouden kunnen binnen treden, zich toeleggen dat zij verstaanbaar zijn. Zo omvat de Christelijke liefde het hoge en het geringe, hemel en aarde.

Wat is het dan, hoe is het met de zaak, volgens het tot hiertoe uiteengezette, gelegen (vs. Hand. 21: 22), broeders? Wanneer u samenkomt in een godsdienstige vergadering, een ieder van u, die met gaven van de Geest is toegerust, heeft hij een of andere psalm in gereedheid, heeft hij een leer, die hij wil voordragen, heeft hij een vreemde taal, die hij wil laten horen, heeft hij een openbaring, die hem dringt tot een profetische aanspraak, heeft hij een uitlegging, die hij van een rede, in tongen gehouden, kan geven; laat, dit is een algemene regel voor alle zodanige getuigenissen van de Geest, alle dingen gebeuren tot stichting van de gemeente.

De onderscheiden gaven, in de gemeente werkende, worden opgeteld; niet ieder heeft al deze gaven, maar niemand onder hen, die met geestesgaven zijn bedeeld, gaat zonder iets weg, ieder heeft een van deze.

Het "heeft hij" of liever "hij heeft" moet niet maar zo worden opgevat, "hij is in het bezit van dit of dat charisma", maar het geeft te kennen een voorgevoel, dat het charisma zich juist nu wil uitspreken. Zonder twijfel moesten zij, die wilden spreken, het vooraf aan de presbyters meedelen en werd nu door deze de op elkaar volging geregeld.

In de rij van de vijfvoudige godsdienstige charismata begint de apostel met een van de meest geëerde, de psalmen of lofgezangen, waarmee zeker de godsdienstige samenkomsten begonnen en dan is zeker een psalm bedoeld, door ingeving geïmproviseerd, met duidelijk bewustzijn voorgedragen. In de leer treedt een charisma van het verstand tegenover de geestvervoering, die zich in het midden van een psalm openbaart en evenals nu de leer, wat de vorm aangaat, tegenover het voordragen van de psalm staat, zo ook wat de inhoud aangaat tegenover de openbaring, waarmee zij overeenkomt, als mededeling van goddelijke waarheid, maar zo dat door openbaring het onmiddellijke van de goddelijke mededeling en de diepte van het hogere inzicht is op de voorgrond geplaatst, in onderscheiding van de werkzaamheid van de verlichte reflectie in de leer. De openbaring staat in verband met haar orgaan, de profetie (vgl. vs. 6). De taal, tussen leer en openbaring gevoerd, is de gave van het gebed. Zij onderscheidt zich daardoor van de psalm, dat zij plaats heeft zonder gezang en zonder dichterlijke vorm. Bij deze voordracht behoort vervolgens het vijfde lid van de gehele reeks, de uitlegging. Volgens de slotzin van het vers is het éne heilige, gezamenlijke doel van al deze gaven het algemeen welzijn.

Als de apostel schrijft: "laat alle dingen geschieden tot stichting van de gemeente" dan wil hij daarmee zeggen: als u samenkomt en allen brengen van die aard iets mee, dan moet maar niet iedereen meteen de drang van het hart volgen en niet maar alleen bedenken hoe hij gelegenheid zal vinden het uit te spreken, hij moet zich eerst afvragen, of het ook alles voordelig zal zijn, wanneer hij het openbaar maakt. Zelfs bij hen, die de gave van de talen hadden, was die de mens niet meegedeeld, om hem geheel buiten zichzelf te brengen, de verlichte en geheiligde rede moest de opperheerschappij behouden en de juiste manier bepalen, waarop de gave moest worden toegepast (vgl. vs. 28). (V.).

En als iemand een vreemde taal spreekt, dat het door twee of ten meeste drie gebeurt, niet door meerderen en ook niet door die twee of drie tegelijk, zoals dergelijke onvoegzame verwarde voordrachten bij u voorkomen, maar bij beurte en dat een het uitlegt, die daartoe de

gave heeft, hetzij dezelfde, die gesproken heeft (vs. 5 en 13), of dat het een ander voor allen doet (vs. 26), die het door hen voorgedragene dan tezamen vat en het zo opeens weergeeft.

Maar als er geen uitlegger is, dan moet hij, die met tongen spreekt, zwijgen in de gemeente; maar hij moet hetgeen de Geest hem van gebed of lofzang ingeeft (vs. 15), tot zichzelf spreken en tot God, zodat hij het bij een stil, inwendig spreken laat blijven (vs. 2).

Drie verordeningen geeft de apostel ten opzichte van het openlijk spreken in talen: ten eerste niet meer dan op zijn hoogst drie mogen met talen spreken, opdat de gemeente niet wordt overladen en voor de nuttiger profetie de tijd niet wordt weggenomen; bij wijze van toepassing staat dit voorschrift tegen het overladen van de godsdienst met liturgische ceremoniën. Ten tweede, bij beurte moeten die met talen spreken optreden, niet wild door elkaar. De één moet de ander niet in de rede vallen, zich er ook niet toe laten meeslepen, om aan zijn gewaarwordingen lucht te geven, terwijl de ander spreekt. Om het voorschrift op ons toe te passen, wordt het verklaard, dat ieder zijn aandacht vestigt op hetgeen gesproken, gebeden en gezongen wordt en geen bijzondere godsdienstoefening voor zichzelf houdt. Ten derde, de spraak met talen in de Geest uitgesproken, moet worden uitgelegd door iemand die de gave van uitlegging heeft. Als er echter geen uitlegger is, dan moet die deze gave van talen bezit in de gemeente zwijgen en zijn gesprek met God alleen houden. Daarom let ieder waar prediker, vooral als hij een moeilijke tekst moet verklaren, op zijn gemeente, of het voedsel, dat voor hemzelf voldoende is, ook voor haar verstaanbaar zal zijn en beproeft hij zichzelf of hij in staat is, duidelijk en verstaanbaar te zeggen wat hemzelf geestelijke zegen geeft, zo niet, dan zwijgt hij van die zaak en brengt hij niet op de kansel, wat voor de binnenkamer is.

En dat twee of drie profeten spreken, alhoewel hier het drietal niet juist als in vs. 27 als het meeste behoeft te worden genomen en dat de anderen, onder de profeten, die het woord niet kunnen krijgen, oordelen of hetgeen gesproken is, ook werkelijk van de Geest van God is of niet, opdat de profetische gave ten minste werkzaamheid geeft in de gave van het proeven van de geesten (Hoofdstuk 12: 10).

Maar als, terwijl er een nog profeteert, een ander, die er zit, iets geopenbaard is, dat de eerste zwijgt en voor die uit de weg gaat, in plaats van hem te laten wachten; want daarin, dat de Geest een ander tot spreken drijft, ligt voor de eerste een wenk om op te houden.

De apostel geeft de profeten een aanwijzing, geheel overeenkomstig aan die over het spreken met talen. Ook aan deze wordt eenzelfde perk gezet, twee tot drie in een vergadering, alleen met weglating van "ten meeste" bij het woord drie, waardoor zeker stilzwijgende ook een groter getal van redenaars wordt toegestaan als de omstandigheden een uitzondering op de regel wenselijk mochten maken, opdat ook voor andere stichtelijke voordrachten, bijvoorbeeld voor de leer, plaats overblijven mocht en evenals daar de uitlegging moet plaats hebben, zo hier de onderscheiding van de geesten. Bij die "anderen" die deze moeten volbrengen, denkt men het best aan de overige bezitters van de gave van de profetie, die niet aan het woord komen en die als zodanige ook de gave van de onderscheiding hadden; zij moeten oordelen wat in de voordracht uit Gods Geest is of van een vreemde geest. Vervolgens wordt ook de profeten het "bij beurte" ingescherpt en wel met deze bepaling, dat, als een ander dan hij, die een profetische voordracht houdt een openbaring verkrijgt en daarmee een drang van de Geest tot een profetische voordracht, hij, die het eerst het woord gehad heeft, moet zwijgen, zijn rede niet verder voortzetten, maar plaats maken moet voor de vrije uitstorting van het harten van een ander.

Wij kunnen van deze tekst de toepassing maken, dat hij leert, hoe onderscheiden ambtsbroeders, die aan het hoofd van een gemeente staan, in eendracht, bescheidenheid en liefde hun ambt moeten waarnemen en de een de ander moet aanvullen.

Want u kunt, wanneer u de maat weet te houden en een goede verdeling in het oog houdt, wel allen, die de gave van de profetie heeft, de een na de ander, al is het ook niet in een en dezelfde vergadering, dan toch in volgende, profeteren, opdat zij allen leren, omdat de ene profetische voordracht meer van lerende aard is en allen getroost worden, in zoverre een andere voordracht meer in het leven ingrijpt en tot het gevoel spreekt.

En, mocht misschien de een of ander van u ertegen aanvoeren, dat de Geest hem niet toestaat te zwijgen, zoals ik dat in vs. 30 heb geboden, dan antwoord ik, die toch ook zelf de gave van de profetie bezit en dus bij ervaring weet hoe het in dit opzicht gesteld is, de geesten van de profeten zijn aan de profeten onderworpen en dit maakt het mogelijk, dat de een de ander, hetzij gedurende dezelfde vergadering, of in later volgende vergaderingen, aan het woord laat komen, in plaats van alleen of gedurig weer opnieuw te spreken.

Zo bedoelt dan mijn voorschrift dat een prijzenswaardige orde wordt hersteld en de ware eendracht onder u bewaard blijft; want God is geen God van verwarring, maar (Rom. 15: 33;
20. 1 Thessalonicenzen. 5: 25) van vrede. Ik maak deze bepaling voor u, zoals in al de gemeenten van de heiligen; (beter is het wellicht deze woorden te voegen bij het volgende vers).

De apostel voert twee redenen aan voor zijn aanwijzing in vs 30 gegeven: ten eerste, het is niet nodig, dat u zich aan deze regeling onttrekt, integendeel bestaat bij deze de mogelijkheid, dat allen, die met de gave van de profetie zijn bedeeld, aan het spreken komen, al is het ook niet, zoals vanzelf spreekt, in dezelfde vergadering, dat, als ieder op zijn tijd aan de beurt komt, het voordeel geeft dat allen geleerd en allen getroost worden. Zo veelzijdig toch is de gave van de profetie, dat door de toespraken van de verschillende profeten achter elkaar geen behoefte, die bij menig gemeentelid aanwezig is onbevredigd hoeft te blijven. De tweede reden, waarom aan het volgen van de regeling van de apostel niets in de weg staat, is die, dat de geesten van de profeten, d. i. hun lagere profetisch opgewekte geesten, aan de profeten d. i. hun zelf, die spreken, onderworpen zijn. De Geest van de Heere sleept ze niet op zo’n wijze voort, dat die hun de vrijheid van het bewustzijn en van het meester zijn over zichzelf ontnemen zou, zodat zij zonder wil Zijn drang zouden moeten volgen en zouden moeten zeggen: ik kan niet zwijgen, de Geest dringt mij, dat ik moet voortspreken; integendeel de profeet blijft de vrijheid om te spreken en te zwijgen naar de behoefte van de gemeente en naar het gebod van de orde en van de welvoeglijkheid. Gemis van orde, verwarring, zoals die noodzakelijk moest ontstaan als verscheidene profeten tegelijk wilden spreken, in plaats van elkaar betamelijk af te lossen, kan God niet tot oorsprong hebben en dus ook niet tot Zijn Geest als bewerker worden terug gevoerd.

Ook in de door God begaafde profeet moet steeds de door God verlichte en geheiligde rede de opperheerschappij behouden en de juiste manier bepalen, waarop de gave wordt toegepast. Des te minder heeft daarom een prediker van het Evangelie zonder de buitengewone profetengave het recht wanordelijkheden en onbetamelijkheden te verontschuldigen met het voorwendsel van onweerstaanbare aandrang van de Geest. (V.).

Dat uw vrouwen in de gemeenten zwijgen, want het is haar niet toegelaten, zoals u dat van uw kant heeft gedaan en bovendien nog wel op zo’n onbetamelijke wijze, als ik in

Hoofdstuk 11: 3-16 heb afgekeurd, in het openbaar te spreken, maar bevolen onderworpen te zijn, zoals ook a) de wet in Gen. 3: 16 zegt (1 Tim. 2: 12).
Efeze. 5: 22. Kol. 3: 18. Tit. 2: 5. 1 Petrus 3: 1.

Het spreken in het openbaar is een leiden en besturen, dat in tegenspraak is met de onderdanigheid, die van de vrouw betaamt. Nood breekt wet in zaken van kerkorde en daarom zegt Luther: "als het was, dat er geen man aanwezig was, dan zou een vrouw mogen optreden en prediken zo goed zij kon", maar anders is het geen vrouw geoorloofd in de gemeente te spreken. De algemene wil van God, die haar beveelt de man onderworpen te zijn, moet voor de vrouw sterker zijn dan een bijzondere drang of lust, waarbij de eigen geest zeker bedrieglijk werkzaam is.

Bijna altijd zijn er dweepachtige sekten, die zich aan het bevel van de Apostel niet storen.

En als zij in plaats van door voordrachten anderen te onderwijzen, zelf iets willen leren, laat haar thuis haar eigen mannen vragen en niet in de openbare vergadering met haar vragen (Luk. 2: 46) optreden; want het staat lelijk voor de vrouwen, dat zij in de gemeente spreken, al is het ook, dat zij zich op die in de tweede plaats genoemde manier daaraan schuldig maken.

Dat de vrouwen in een openbare vergadering ook niet door het opwerpen van vragen tot haar lering het woord mogen nemen (zoals het schijnt was uit voor velen het middel, om zich in het openbaar spreken in te dringen), integendeel dergelijke vragen thuis aan haar mannen, als deze Christenen zijn, moeten voorleggen, bevestigt de apostel daarmee, dat het spreken in een openbare vergadering voor een vrouw lelijk is. De vrouwen zetten zich daardoor op gelijke lijn met de mannen "vergetend de afhankelijkheid van haar echtgenoten". Van deze, of door bemiddeling van deze moest haar ten deel worden wat tot bevrediging van haar weetgierigheid nodig was, hetgeen tot het zuiver houden van de echtelijke betrekking van
gewicht was, terwijl daarentegen een onmiddellijk, zelfs ook geestelijk verkeer met andere mannen in openbare vergaderingen ligt tot een storing daarvan aanleiding zou kunnen geven.

De plaats bevat tevens een vruchtbare wenk over de manier van huiselijke gemeenschap van de Christenen en over het priesterschap van de man in zijn huis.

Als u misschien zou menen dat andere gemeenten zich naar u moesten schikken, eer dan dat u haar voorbeeld zou moeten volgen en als zij dat niet wilden, u ten minste het recht zou hebben om uw eigen weg voor u te gaan, zeg mij dan: Is het woord van God van u uitgegaan? Zou u er aanspraak op kunnen maken een autoriteit voor andere gemeenten te zijn? Of is het tot u alleen gekomen, zodat u niet zou te letten hebben of het geheel van de gemeente van de heiligen?

Ouderdom en algemeenheid betekenen wel niets tegen Gods woord; maar menselijke kerkordeningen, die niet tegen het Evangelie strijden, maar ten dienste van het Evangelie gesteld zijn (bijvoorbeeld bepaalde feestdagen of godsdienstige plechtigheden) moet men zeker beschouwen als verbindend.

Als iemand meent een profeet te zijn, of met andere gaven geestelijk toegerust, die erkent dat hetgeen ik u schrijf, in dit hoofdstuk over het spreken met talen en over de profetie, door de Heere geboden zijn. Als hij werkelijk zo’n met de Geest begaafde is, moet hij wel snel tot

diezelfde overtuiging komen, omdat een geestelijk mens ook gemakkelijk onderscheidt en bekent bij duidelijke uiteenzetting, wat waar en recht is (Hoofdstuk 2: 15).

Maar als iemand onwetend is, dat hij meent niet tot die overtuiging te kunnen komen, die zij onwetend. Ik kan mij verder niet vermoeien om te trachten hem tot beter inzicht te brengen, omdat, als hij het niet erkennen wil, het vergeefse moeite zou zijn, waarom ik hem dan in zijn onwetendheid moet laten volharden (Hoofdstuk 11: 16. 1Co Openbaring 22: 11).

Met de woorden "als iemand meent een profeet te zijn, of geestelijk" keert de apostel terug in het verband van hetgeen hij van profeteren en spreken met talen heeft gezegd. Hij bedoelt met "profeet of geestelijk" uitdrukkingen, zoals hij die gevonden zal hebben in de brief van de gemeente en wat ze daarmee ook hebben willen zeggen, hem is het alleen daarom te doen dat ieder, die meent dat hij een profeet is, of een mens met een wonderbare geestelijke gave toegerust, datgene, dat hij schrijft, voor het woord van de Heere moest erkennen. Hij zegt echter "als iemand meent" omdat hij degenen in de gedachte heeft, waarvan hij tegenspraak voorziet een tegenspraak, die voor hem dan een bewijs is, dat zij zichzelf hoger stellen dan zij in werkelijkheid zijn. Nu verwacht hij van hen niet, dat zijn: "die erkenne enz. " gehoor zal vinden; zij moeten dan weten, dat hem zo’n niet erkennen vrij onverschillig is, omdat hij voortgaat: "is echter iemand onwetend, die zij onwetend", waarmee niet een werkelijk niet weten bedoeld is, maar het gedrag van iemand, die iets ongekend laat, omdat hij het niet weten wil.

Aan het slot van de laatste zin wordt in de grondtekst een lezing gevoegd, volgens welke men moet vertalen: "die zij geïgnoreerd", blijft buiten aanmerking, men let op hen niet, d. i. de gemeente behandelt hem ook als een onwetende en laat zich niet van hem opdringen als iets geestelijks en als wijs, wat toch slechts vleselijkheid en eigenzinnigheid is.

Zo dan, broeders, om tenslotte na de uiteenzetting van Hoofdstuk 12: 1 aan, de hoofdpunten, waarop het voor de gemeente aankomt, in twee vermaningen samen te vatten, ijvert om te profeteren en verhindert niet in vreemde talen te spreken. Terwijl u dus naar het eerste moet streven, moet u het tweede niet weren, als dit zich wil openbaren.

Laat dan bij uw godsdienstige samenkomsten, als ook overigens in uw gehele gemeenteleven, alle dingen eerlijk Pr 19: 11 op gepaste, welvoegelijke manier en met orde op de juiste tijd en in de juiste maat geschieden, zoals de regels van een goede inrichting dat eisen.

Het woord in vs. 38 gaat slechts enkelen aan; voor de gemeente vat de apostel de inhoud van zijn beantwoording van hun vragen, om die te besluiten, in twee woorden samen, zoals die in deze beide verzen worden gevonden.

Schijnt de onderrichting van de apostel, in deze verzen met zo grote uitvoerigheid gegeven, vooral die in Hoofdstuk 12 en 14 ons in deze tijd van minder gewicht en praktische betekenis, nadat de gaven, waarover daarin wordt gesproken in de gemeente zijn uitgeblust, toch behoudt zij grote waarde: 1) omdat zij ons een blik laat slaan in de toestanden van de eerste Christelijke gemeenten, in de rijke zegeningen hun toegeschonken, zowel als in de gevaren daaraan verbonden; 2) omdat het gemakkelijk is daarvan de gezegendste toepassing te maken op omstandigheden en toestanden, die nog voorkomen en menig woord ook onmiddellijk voor onze tijd past;

omdat zij ons een spiegel voorhoudt, waarin wij kunnen zien wat wij verloren hebben en een spoorslag is, om bij dringende behoefte te bidden, dat het ons teruggegeven mag worden, maar ook een waarschuwing bevat; om bij ons bidden wat minder waarde heeft niet gelijk te stellen met het wezenlijke, laat staan het hoger te stellen.

HOOFDSTUK 15

OVER DE OPSTANDING VAN DE DODEN

Nadat Paulus in de acht voorgaande Hoofdstukken vier vragen hem gedaan, over het huwelijk, over het eten van afgodenoffer, over het sluieren van biddende of profeterende vrouwen en over het spreken met talen beantwoord heeft, voegt hij nu aan de beide overige delen in Hoofdstuk 15 nog een derde toe. Dit heeft ten doel die gemeenteleden terecht te wijzen, die loochenden dat er een opstanding van de doden was. Dit Hoofdstuk staat echter niet in verband met enig gedeelte van de brief van de Corinthische gemeente, noch hangt samen met mededelingen, die de apostel over hun gevoelens ten deel waren geworden, zoals dat bij de zes eerste hoofdstukken het geval was, maar met hetgeen de apostel in zijn onmiddellijke omgeving te Efeze (2 Tim. 2: 17 v. Vgl. 1 Tim. 1: 20) opmerkte. Nu wist hij dat datzelfde in beginselen ook bij de Corinthiërs was en hij probeert die twijfel nu dadelijk hij het eerste opkomen in de kiem te verstikken.

Vs. 1-11 leggen voor de volgende uiteenzetting de grondslag, door de aanwijzing van de historische zekerheid van de opstanding van de Heere. Deze is een voornaam stuk van het Evangelie en zo van alle kanten door alle apostelen en de gelovigen van de eersten tijd, die voor een groot deel nog leven, verzekerd, dat het in geen deel kan worden aangetast, zonder de gehelen grondslag van de kerk te ondermijnen. De apostel mag zich verzekerd houden, dat ook zij, die de opstanding loochenen en die hij wil bestrijden, datgene, wat hij hier zegt, als juist zullen erkennen. Voordat hij er echter mee begint om te bewijzen, dat de loochening van een opstanding van de doden in haar wezen een loochening van de opstanding van Christus zelf is, laat hij hen eerst gevoelen, hoeveel bij die verloochening op het spel staat en van hoeveel zij zich beroven, die begonnen zijn die mening aan te kleven.

EPISTEL OP DE ELFDE ZONDAG NA TRINITATIS

Dat dit epistel voor deze zondag bepaald is, schijnt daarom geschied te zijn, dat het laatste stuk overeenkomt met het Evangelie van de zondag (Luk. 18: 9 vv.), omdat Paulus, hoewel hij een verheven apostel was en in zijn ambt meer had gearbeid dan al de anderen, toch niet roemt op zijn eigen werk als de trotse Farizeeër; als de arme zondaar belijdt hij zijn zonde en onwaardigheid en wat hij is schrijft hij alleen aan Gods genade toe, die hem, de vervolger, gemaakt heeft tot een christen en apostel.

Evangelie en epistel beantwoorden tezamen een en dezelfde vraag, als men ze bij elkaar neemt; beide teksten wijzen de weg tot de eeuwige zaligheid en wel op drievoudige wijze. Ten eerste wordt in de farizeeër een valse weg aangetoond, dat is de weg van de ijdele, opgeblazen eigengerechtigheid, die men liever een zekere weg tot eeuwige rampzaligheid moet noemen. Vervolgens wordt in het voorbeeld van de tollenaar de juiste weg tot zaligheid gehoord, nog wel eerst slechts in het algemeen, wat de hoofdzaak aangaat. Dat is de weg van de genade. Verlangen naar genade, honger naar genade, zoals bij de tollenaar wordt gevonden, is een morgenschemering van de eeuwigheid en een schoon begin, dat voortgang en een zalig einde profeteert. Het hoofdstuk toont ons de grote daden van God ter zaligheid en vervolgens hoe wij ons uit deze de zaligheid kunnen toe-eigenen en daarna de verhouding van onze werken tot de zaligheid. Zo stelt zij ons de weg van de zaligheid volkomen en duidelijk voor ogen.

Het zijn drie schitterende sterren, die onze tekst laat schijnen in het duister van de aarde: 1) De Schrift, de enige bron van alle openbaring; 2) Christus, de enige Heiland van de zielen; 3) genade, de enige weg tot redding.

De heerlijkheid van het Evangelie; wij zien die: 1) uit de grootheid van zijn gave; 2) uit de volheid van zijn inhoud; 3) uit de zekerheid van zijn getuigenissen.

Een herinnering aan drie grote weldaden van God; namelijk een herinnering daaraan hoe het gesteld is: 1) met het Evangelie;
met de prediking van het Evangelie; 3) met het geloof in de prediking van het Evangelie.

De levende Christus: 1) de inhoud van ons geloof; 2) de kracht van ons leven.

Herinneringen aan het Evangelie: 1) zij hebben betrekking op zijn belangrijke inhoud; 2) op zijn geloofwaardigheid; en 3) op onze verhouding er toe.

Door Gods genade ben ik dat ik ben: Ik ben 1) een mens en Zijn genade zal niet tevergeefs aan mij zijn, ik wil mijn zegen niet met voeten treden; 2) een Christen en Zijn genade zal niet tevergeefs aan mij zijn, ik zal mijn Christelijke staat niet voor een linzengerecht verkopen; 3) een arbeider in de wijngaard van de Heere en Zijn genade zal niet tevergeefs aan mij zijn, ik wil steeds toenemen in het werk van de Heere.

Voorts broeders, ik maak u, voordat ik overga tot de uiteenzetting, die dit hoofdstuk bevat, bekend het Evangelie, a) dat ik u bij mijn werkzaamheid te Corinthiërs verkondigd heb, dat u ook, toch u Christenen werd, elk voorzijn deel, aangenomen heeft, in hetwelk u ook nog in deze tijd staat.

Gal. 1: 11.

a) Waardoor u ook zalig wordt, als die tijd komt, waarin u het einde van uw geloof zult verkrijgen, als u het namelijk behoudt op zodanige manier als ik het u verkondigd heb; tenzij dan dat u tevergeefs geloofd heeft, als u het u ten minste niet weer gedeeltelijk heeft laten ontnemen, in welk geval u zeker niet meer bekwaam zou zijn, om het door mij gepredikte u juist voor te stellen.

Rom. 1: 16. 1 Kor. 1: 21.

Onder Evangelie moeten wij niet slechts verstaan de bekendmaking van de dood en opstanding van de Heere, maar in het algemeen de bekendmaking van de zaligheid in Christus, waaruit dan het "ten eerste" in vs. 2. de inhoud hier bedoeld, op de voorgrond plaatst.

De woorden: "dat ik u verkondigd heb, dat u ook aangenomen heeft, in hetwelk u ook staat, door hetwelk u ook zalig wordt", bevatten een trapsgewijs voortgaande opklimming van de verkondiging tot de aanneming, van deze tot standvastig vasthouden daarvan en hiervan tot de daardoor gewaarborgde zaligheid, even zo vele redenen voor de lezers, om het ontvangene niet weer los te laten, nadat het zo nauw met hen verenigd was.

Wat daarop verder in de tekst volgt, zijn harde en scherpe woorden en toch vriendelijk en zoet gesproken, zodat men ziet, hoe getrouw en vaderlijk hij het met hen meent en voor hen zorg

draagt. Hij wil zeggen: "u weet toch wat ik u gepredikt heb, als u zich dat maar herinneren en u daaraan houden wilde en niet door anderen u daarvan liet afvoeren. Hoor ook wat anderen prediken en u kunt daarmee vergelijken, hoe en in welke vorm ik het u gepredikt heb, tenzij dan dat u het niet bewaard heeft, maar het reeds heb laten varen en dus tevergeefs geloofd heb, wat ik toch niet hoop. " Hij spreekt als een vroom prediker, die het beste van hen wil hopen en toch bovendien bezorgd moet zijn. Hij wil hen dus tegelijk vertroosten, dat zij niet wanhopig worden en alhoewel zij bestreden worden en verleid om af te vallen, er zich weer aan vast houden; en tevens wil hij hen ook waarschuwen, dat zij niet zorgeloos mogen zijn, maar denken moeten, wat een gevaar en wat een schade hun wacht, als zij niet vasthouden aan hetgeen zij van hem hebben ontvangen. Als u zich niet aan het Evangelie houdt, zo verzekert hij hun en naar anderen luistert, dan heb ik tevergeefs gepredikt en u tevergeefs geloofd en alles is tevergeefs en verdorven, wat u te voren heeft gehad, doop en Christus, zodat u geen zaligheid te hopen heeft.

Men kan het zaligmakend Evangelie niet behouden, als men het niet behoudt zoals de apostelen het hebben verkondigd. Men kan niet in het evangelisch staatsie- en erekleed voor God bestaan, als men zijn geloof samenraapt uit lappen van het Evangelie en uit lompen van het oude verstandskleed.

Ten eerste wil ik u de hoofdpunten van mijn verkondiging, die voor hetgeen ik u in dit hoofdstuk wil voorhouden, van bijzonder gewicht zijn, in het kort noemen. Want ik heb jullie ten eerste overgegeven, hetgeen ik ook van degenen, die daarmee bekend waren, in het bijzonder van Ananias en de overige discipelen te Damascus (Hand. 9: 10 vv.), ontvangen heb, a) dat Christus gestorven is tot een verzoening voor onze zonden (Rom. 3: 23 vv. Gal. 3: Hebr. 10: 12) naar de Schriften (Gen. 3: 15. Num. 21: 8 vv. Jes. 53: 4 v. Dan. 9: 26. Zach. 10. Luk. 24: 25 vv.).

1 Kor. 5: 7. 1 Petrus 2: 24.

En dat Hij is begraven (Jes. 53: 9. Hand. 13: 29) en dat Hij is opgewekt op de derde dag naar de Schriften (Joh. 2: 22; 20: 9. Jona 2: 1 v. Hos. 6: 2).

De apostel heeft de Corinthiërs vóór alles datgene meegedeeld wat tot de belangrijkste leerstukken behoort, namelijk de feiten van de dood en van de opstanding van Christus. Daarbij wordt door Lassenius opgemerkt: "Het allervoornaamste, dat geleerd kan worden, is Christus. Hij is het centrum van de hele Heilige Schrift en het gehele fundament van ons geloof, in het bijzonder Zijn dood voor onze zonde en Zijn opstanding tot onze gerechtigheid. Weet iemand alles en niet dit, dan is alle wijsheid dwaasheid en alle wetenschap onwetendheid. "

De bijvoeging: "hetwelk ik ook ontvangen heb", geeft de inhoud te kennen van zijn onderricht als een dat op dezelfde weg van geschiedkundige mededeling tot hem gekomen is, als waarop de Corinthiërs het hebben ontvangen. Er wordt toch hier gesproken over een geschiedkundig feit, dat hij niet door middel van menselijke verkondiging, maar door middel van wonderbare zelfopenbaring van Christus heeft leren kennen, zodat hij de door hem gepredikte boodschap van de genade, in zoverre die een boodschap is van de door hem erkende en aangenomene zaligheid, niet van mensen heeft overgenomen (Gal. 1: 11 vv.), maar waarvan de geschiedkundige gang van hen geleerd is, die vóór hem discipelen van Jezus zijn geweest. Evenals nu bij hen, op de getuigenissen van deze, die geschiedkundige feiten de inhoud zijn geworden van zijn geloof aan de Heere, dat door wonderbare openbaring is teweeggebracht,

zo kunnen ook de Christenen te Corinthiërs niet in het geloof aan de Heere staan, dan door Zijn getuigenis, waardoor zij gelovig waren geworden, de inhoud van hun geloof te laten blijven.

Dat Paulus tussen dood en opstanding uitdrukkelijk noemt, dat Christus ook begraven is, moet een bepaalde reden hebben. Het graf komt hier echter niet voor als de plaats van de dood, maar als de geheime plaats, waar het nieuwe leven ontkiemt. Aan het begraven worden, aan dat, wat in het graf met het lijk geschiedt, ergerden de Corinthiërs zich wel. Zij dachten dat de verrotting van het graf iedere hoop van de opstanding vernietigde; nu drukt Paulus er op, dat ook Christus vóór Zijn opstanding in het graf had gelegen. En zoals hij nu te voren er op gedrukt had, dat Christus om onze zonden was gestorven, zo zegt hij nu, in betrekking tot de opstanding, niet daarop de nadruk, dat zij tot onze gerechtigheid, maar dat zij op de derde dag geschied was. Daarmee wil hij zonder twijfel doen opmerken, dat Christus niet dadelijk van de dood was opgewekt, maar pas na verloop van een bepaalde tijd. En als nu al de tussentijd tussen dood en opstanding bij ons, met deze tijdruimte van drie dagen bij de Heere, als men met offers rekent, zeer weinig overeenkomst heeft, zo zijn toch die beide tussenruimten daarin volkomen gelijk, dat voor beide een dag voor God is gesteld, waarop zij eindigen.

En dat Hij na Zijn opstanding en wel op dezelfde dag Uit 28: 15 door Cefas a) is gezien, daarna door de twaalf (Luk. 24: 33 vv. Joh. 20: 19 vv.).

Hand. 10: 41.

Met dit vers eindigt de reeks van gezegden, die van de woorden in vs. 3 : "ik heb u ten eerste overgegeven, hetgeen ik ook ontvangen heb", afhangen en het is niet toevallig of onverschillig voor de zin, dat de verdere optelling van de verschijningen van de Opgestanen in zelfstandige zinnen geschiedt. Die, die nu worden gemeld, moeten niet worden genomen, zoals de vroeger genoemde, die bij de opstanding van Jezus, als bekendmaking ervan, behoren, als waren het bestanddelen van dat feit, die door de woorden: "hetwelk ik ook ontvangen heb" als een eenheid is voorgesteld. De apostel denkt niet aan deze als aan de feiten bij zijn evangelieverkondiging bericht; hij heeft het bij die eerstgenoemde verschijningen toen laten blijven, waardoor zij, die de Heere had geroepen om het fundament van Zijn gemeente te vormen, hetgeen toch van Cefas nog weer in het bijzonder kon worden gezegd, van Zijn opstanding verzekerd waren geworden.

De apostel zwijgt geheel van de vrouwen, alsmede van de Emmaüsgangers, die niet tot het getal van de apostelen behoren (Mark. 16: 9-13). Hij wil toch niet alle, maar alleen de hoofdklassen van de verschijningen en de hoofdgetuigen van de opstanding aanvoeren en zo spreekt hij ook verder niet van de openbaring aan de zee (Joh. 21: 1 vv.). Dat hij niet van de vrouwen sprak, daarin blijft hij aan zijn stelling getrouw (Hoofdstuk 14: 34 vrouwen in de gemeente zwijgen. " Is het een onbillijkheid jegens de vrouwen, als haar het optreden in het openbaar wordt ontzegd? Geschiedt dat niet om haar des te meer ongeschonden haar eigen en hoogst belangrijke werkkring te laten behouden, waarvan geen man haar plaats kan innemen? Ik bedoel de werkkring in het verborgen heiligdom van het huis, het eenvoudige en toch zo onmisbare bestuur in de schoot van het huisgezin. Wie kan, zoals zij, door op de juiste tijd te zwijgen en te spreken, met stille voorbede en fijne opmerkzaamheid, met een handelen zonder zich op te dringen, op het juiste uur doen, wat goed is? Zij zorgt voor haar huis, zo beschrijven reeds de Spreuken van Salomo (Spr. 31: 23) het werk van de deugdzame vrouw; zij zorgt voor haar huis, opdat haar man geprezen wordt in de poorten. En in de paasgeschiedenis hebben de vrouwen haar belangrijk ambt in de familiekring van de

discipelen van Christus; onder het volk en de volkeren treden echter alleen deze als getuigen op.

Daarna is Hij in Galilea op een berg Uit 28: 20 gezien door meer dan vijfhonderd broeders opeens (MATTHEUS. 28: 16 vv.), waarvan het meerderdeel nog over is en omdat sinds die tijd bijna 27 jaar zijn voorbijgegaan, sommigen ook zijn ontslapen ingeloof in de Opgestane en in de hoop van hun eigen toekomstige opstanding (MATTHEUS. 9: 24).

Daarna is Hij gezien door Jakobus 1) de ouderen, in een verschijning hem in het bijzonder ten deel geworden (MATTHEUS. 28: 20 No. 8), daarna door al de apostelen 2) te Jeruzalem, ten tijde van Zijn hemelvaart (Mark. 16: 14 vv. Luk. 24: 44 vv. Hand. 1: 4 vv. Mark. 16: 19 v.).

Hoogst waarschijnlijk hebben wij hier aan dezelfde Jakobus te denken, door wie de eerste van de algemene zendbrieven opgesteld is, de broer van de Heere, in de Apostolische kerk in hoge eer gehouden, met de bijnaam van de Rechtvaardige begroet en als martelaar van het ongeloof van de vijandige Joden gestorven. Hij was zo een van die broeders, die vroeger niet in Jezus geloofden (Joh. 7: 5), maar hoogst waarschijnlijk door deze afzonderlijke ontmoeting tot het geloof werd gebracht. Uit de vermelding van deze verschijning na die aan de vijfhonderd broeders en vóór die aan al de Apostelen, die laatste op de veertigste dag gesteld schijnt te moeten worden, heeft men niet zonder grond afgeleid, dat deze openbaring van de opgewekte Heer niet lang vóór zijn heengaan plaats gehad en zo mogelijk mee gestrekt heeft om de samenkomst van al de Apostelen aan de Hemelvaartsmorgen in stilte voor te bereiden. Hoe dit zij, ook hier treedt de verrezen Heiland in het beminnelijkst licht voor ons oog, waar Hij de levenslange miskenning door zijn broeders naar het vlees met een afzonderlijke openbaring aan de oudsten van hun vergeldt. Wat daarbij tussen Hem en Jakobus heeft plaats gehad moge met de sluier van het geheim zijn omtogen, genoeg, ook hier werpt Hij de eerlijke twijfelaar aan Zijn voeten neer en doet hem straks als getuige van Zijn verrijzenis opstaan. Aan dat éne ogenblik heeft Jakobus zelf, heeft het Godsrijk, heeft de hemel een winst te danken gehad, waarvan het volle bedrag zich alleen bij gissing berekenen laat. Het is slechts een enkele straal van de opstandingszon, die hier onze ogen verkwikt, maar ook bij dat nevelig licht treedt weer de gestalte van de Verheerlijkte in uitlokkende glans voor ons oog en wordt het ons vergund te aanschouwen, wie Hij is voor twijfelmoedigen, maar oprechten van hart.

De evangeliën berichten ons niets van de verschijning, die aan meer dan 500 discipelen op eenmaal ten deel geworden is. Men mag echter aannemen, dat de plechtige openbaring op de berg in Galilea bedoeld is. Alhoewel Paulus door de hemelse verschijning, die hem ten deel gevallen is, gewijd was tot een getuige van de Opgestane, heeft hij het toch niet versmaad nauwkeurig onderzoek te doen bij hen, die het van het begin zelf gezien hebben (Luk. 1: 2 v.) en zo weet hij nog zeker, dat de meesten van die meer dan 500 broeders nog leefden. Een Andronikus en een Junius (Rom. 16: 7) kunnen onder dit getal van broeders geweest zijn en het is de vreugde van Paulus geweest, op zijn reizen in het Joodse land en in de landen van de heidenen deze ooggetuigen van de opstanding die nog leefden, op te zoeken, door hen verkwikt te worden, terwijl hij tevens hen, die door vervalsers van het Evangelie op een dwaalspoor gebracht waren, op die krachtige getuigen wees, die God niet zonder liefdevolle bedoeling zolang in leven liet.

Een latere verschijning van de opgestanen Heer, die nergens elders in het Nieuwe Testament vermeld wordt, werd Jakobus ten deel. Omdat in de daarop volgende zin niet gezegd wordt:

"daarna door de apostelen", maar "door alle apostelen" is Jakobus een van de apostelen geweest. Hem werd pas een afzonderlijke openbaring ten deel, bij die verschijning, die bovendien de apostelen ten dele werd was hij ook tegenwoordig. Zeker was ook daar Matthias wel tegenwoordig, die toch volgens Hand. 1: 21 v. ook een getuige van de opstanding met de overige apostelen moest zijn als een zodanige, die al de tijd bij hen was geweest, die de Heere Jezus onder hen uit- en ingegaan was, van de doop van Johannes tot op de dag, dat hij in de hemelvaart van hen werd genomen. Daarom wordt hier de uitdrukking "apostelen" gebruikt, terwijl in vs. 5 sprake was van de "twaalf", waaraan Judas Iskarioth ontbrak en waarvan bij de daar bedoelde verschijning ook Thomas zich had afgezonderd gehouden; maar de uitdrukking is daar de ambtsnaam van de engere discipelenkring (Luk. 18: 31), zonder er op te letten of het eigenlijke getal vol was of niet, terwijl nu de apostelnaam gebruikt moet worden, die ook nog twee andere omvat dan de oorspronkelijke twaalf. Trad Matthias in de kring van de laatsten in de plaats van Judas, dan staat Paulus zelf buiten die kring als dertiende apostel, die voor de heidenwereld bestemd is. Over de openbaring hem ten deel geworden gaat hij dan in het volgende spreken.

En ten slotte door allen, door alle apostelen, is Hij, nadat Hij reeds enige jaren in de hemel verhoogd was, ook a) door mij als van een ontijdig geboren, op de weg naar Damascus, gezien (Hand. 9: 3 vv. ; 22: 6 vv. ; 26: 13 vv.

Hand. 23: 11. 1 Kor. 9: 1. 2 Kor. 12: 2.

Een ontijdige geboorte nu noem ik mij in vergelijking met de overige apostelen opzettelijk. Want ik ben de minste van de apostelen, die niet waardig ben een apostel genoemd te worden, evenals een ontijdige geboorte in vergelijking meteen gewoon voldragen kind eigenlijk nog niet waard is een mens te heten. Ik ben niet waard die erenaam te dragen, a) omdat ik de gemeente van God vervolgd heb (Efeze 3: 8. 1 Tim. 1: 15

Hand. 8: 3; 9: 1; 22: 4; 26: 9.

Paulus voert de hemelvaart van Christus wel niet woordelijk aan, maar toch is zij wat de kracht aangaat vervat in de verschijning, die hemzelf ten deel viel; want evenals Stefanus de hemel geopend zag en de Zoon des mensen staande ter rechterhand van God (Hand. 7: 55), zo omscheen hem een licht van de hemel.

Het gevoel van het groot geluk: verwaardigd te zijn met een verschijning van de Opgestane, wekt bij de apostel diepe ootmoed op, die steeds gevoed werd door het smartelijk bewustzijn eens de gemeente te hebben vervolgd. Hij spreekt daarom het sterk gevoel van zijn onwaardigheid uit, zeggende dat hij als een ontijdige geboorte was. Wat hij daarmee wilde zeggen blijkt duidelijk uit het volgende vers, dat hij namelijk in diezelfde mate geringer, onwaardiger was dan de andere apostelen, als het te vroeg geboren kind bij het voldragene achterstaat.

Hoe dieper Paulus zich buigt, zodat geen tegenstander hem meer vernederen kon, des te sterker laat hij ook nu vervolgens de andere kant op de voorgrond treden, de heerlijke werking van de genade in hem en door hem.

Hij wil zijn apostolisch ambt onverkleind hebben, omdat God door hem meer heeft gewerkt; om die partijhoofden moet hij hier zijn roeping verheffen.

De meerdere werkzaamheid van Paulus heeft voor een groot deel haar grond in de omstandigheid, dat de Joden zich verhardden tegen hun roeping; terwijl toch de twaalf voor deze bestemd waren, moest daardoor hun werkkring beperkt worden Joh 21: 18.

Maar door de genade van God ben ik dat ik ben, namelijk ook een apostel van Jezus Christus, de Opgestane (Gal. 1: 15 v.) en Zijn genade, die aan mij bewezen is, is, wat het begeerde gevolg aangaat, niet ijdel geweest, maar integendeel zeer vrucht aanbrengend en werkzaam. Ik heb het licht niet onder een korenmaat gesteld, maar ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen, dan alle apostelen tezamen; maar niet ik door mijn eigen kracht heb zoveel vruchten gedragen (Rom. 15: 18), maar de genade van God, die met mij is. Zo is een miskenning van mijn apostelschap, zoals velen van u zich daaraan hebben schuldig gemaakt (Hoofdstuk 4: 3), niet zozeer een verlaging van mijn persoon als wel van de genade van God, die mij ten deel is geworden en die met mij is.

De genade van God aan hem bewezen is niet zonder uitwerking gebleven. Meer dan de andere apostelen heeft hij als apostel van de heidenen gearbeid, meer, niet wat betreft de aangewende inspanning en de betoonden ijver, maar wat betreft de verkregen vrucht.

Ik heb geen zo dwaze ootmoed, dat ik de mij verleende gaven van God zou verloochenen. Van mijzelf heb ik zeker genoeg, wat mij kan verootmoedigen en in het stof buigen, maar over en in God moet ik roemen, over Zijn gaven blij zijn, juichen, triomferen en roemen.

De heilige Paulus is volgens onze tekst gelijk aan de tollenaar en aan de farizeeër in het zondagsevangelie schijnbaar gelijk en kan toch ook weer met geen van beiden vergeleken worden, als men hem nauwkeurig beschouwt. Als hij zegt: "ik ben de minste van de apostelen, die niet waardig ben een apostel genoemd te worden, omdat ik de gemeente van God vervolgd heb", de klinkt dat toch altijd nog zo, dat men hoort, Paulus is en blijft een groot apostel. Hij belijdt grote en zware zonden en noemt ze meer met name dan de tollenaar. Hij slaat ook geestelijk op zijn borst en acht zijn hele vorige leven, reeds om die éne zonde, dat hij de gemeente van God vervolgd heeft, als zonder waarde en veroordelingswaardig. Paulus staat daarmee naast de tollenaar, nog voordat wij uit zijn mond hebben vernomen hoe hij de goddelijke genade prijst, waarop zich toch ook de tollenaar beroept. De gelijkheid van Paulus met de tollenaar is duidelijk zichtbaar, maar klinkt het ook niet weer farizees, als hij zich met de andere heilige apostelen, dus niet zoals de Farizeeër met dieven, rovers, echtbrekers en tollenaars vergelijkt en dan als resultaat van zijn vergelijking verkrijgt, dat hij meer gearbeid had dan zij allen, dat hij dus de grootste, verhevenste, gezegendste mensen in vrucht en zegen en goede werken overtrof? Dat schrijft hij zo rondweg aan de gemeente, aan het praatzieke volk van de Corinthiërs, vanwaar het wel verder en de twaalf zelfs ter ore zal komen, wat de apostel van de heidenen van zichzelf in vergelijking met hen oordeelt! Waarlijk Paulus zegt meer van zichzelf dan de Farizeeër van zichzelf zei en zijn eigen roem overtreft bijna de eigen roem van alle mensen. Ook is zoals bekend is, deze plaats, waar Paulus zich beroemt, niet de enige. In 2 Kor. 11 kan men vinden, hoe hij na enige tijd, dus na een tijd van nadenken en zonder berouw iets dergelijks van zich zegt. En toch is Paulus geen Farizeeër meer, ook niet met de Farizeeër te vergelijken. De gelijkheid met de tollenaar blijft hem bij, al is de tollenaar hem niet gelijk, omdat wij van diens werk en lijden in het rijk van God niets weten. De gelijkheid met de Farizeeër valt toch, hoe onmogelijk dat een ogenblik scheen, geheel en al weg, ja volkomen en tot het laatste en wel door een enkel woordje, namelijk door het woordje, dat tollenaars en apostelen, arme zondaars en geheiligde discipelen van Christus in gelijke mate prijzen, door het woordje genade: "door Gods genade ben ik dat ik ben en Zijn genade aan mij is niet ijdel geweest". De Farizeeër pronkt met een

gelaat bleek van het vasten en met de rijke tiendenwagen, die hij zelf opzettelijk brengt, niet anders dan in treurige eigengerechtigheid. De tollenaar gevoelt zich arm en zonder eigen gerechtigheid, maar ook arm aan Gods gunst en verlangt naar genade, naar de genade van de vergeving. De apostel daarentegen komt met het dankoffer van een heerlijk rijk leven vol van lijden zonder vergelijking, maar - het is niet de roem van de hoogmoed, die u van hem hoort, maar een ware, diepgevoelde belijdenis van een dankbaar hart. Niet opgeblazen, maar neergebogen door genade, niet hovaardig en vol trotsheid, maar met ootmoedige tranen van berouw, in het aandenken aan onvergetelijke zonden, vergelijkt hij zich met de grootste mensen en geeft God de eer, die hem, de grootste zondaar, uit genade tot de grootste heilige heeft gemaakt, opdat niet alleen de prediking van Paulus, maar ook het leven en het werk van Paulus aan alle Joden en heidenen de weg van de zaligheid mocht aanprijzen, waarop men van zo'n diepte tot zo'n hoogte van leven, werken en heiligheid kan komen.

Hetzij dan ik, die als dienaar van het Evangelie optreed, hetzij hen, de andere apostelen, zo, zoals boven (vs. 3 v.) is gezegd, prediken wij en zo, dat u onze prediking heeft vernomen en aangenomen, heeft u geloofd.

Nadat Paulus tussen zichzelf en de apostelen de vergelijking gemaakt heeft, zich in vs. 8 en 9 achter en in vs. 10 echter vóór hen geplaatst heeft, verenigt hij zich met hen in het bezitten van hetzelfde recht en in het een object en de ene inhoud van hun roeping.

Of hij of de overige apostelen prediken, wat de feiten in vs. 8 vv. meegedeeld aangaat, predikt de een zoals de ander en op grond van deze prediking hebben zij het geloof aangenomen. Dat zij het echter hebben aangenomen, is zelf reeds een beweegreden, om het nu niet lichtzinnig op te geven en te verloochenen.

II. Vs. 12-31. Uitgaande van het feit, dat Christus van de dood was opgestaan, spreekt de apostel nu dadelijk over de bewering in de gemeente te Corinthiërs, dat er geen opstanding van de doden zou zijn. Hij wijst aan, hoe deze bewering, als zij recht had, het feit zelf zou vernietigen en daarmee alle Evangelieprediking; dat dit het daardoor te schande zou maken (vs. 12-19). Daarop handelt hij verder over de noodzakelijkheid, dat op de opstanding van Christus een opstanding van de doden volgen moet, alsook over de orde, waarin dat feit zal plaats hebben en hoe dat het einde aller dingen het laatste doel heeft (vs. 20-28). Vervolgens leert hij nog de Corinthiërs, wat een invloed het wegvallen van het uitzicht op de opstanding van de doden op het Christelijk leven zou moeten uitoefenen, terwijl hij deze afdeling sluit met een ernstige waarschuwing (vs. 29-34).

Als nu, zoals dat, volgens hetgeen zo-even opgemerkt is (vs. 11) een uitgemaakte zaak is, Christus overal waar het Evangelie van Hem wordt gehoord, gepredikt wordt, in het bijzonder in dit opzicht, dat Hij uit de dood opgewekt is (Hand. 1: 22; 2: 24; 3: 13 vv. ; 4: 2, 10; 5: 30; 39vv. ; 10: 30 vv. ; 17: 3, 31; 23: 6; 26: 8, 23), waarom zeggen sommigen onder u, dat er geen opstanding van de doden is, dat er onmogelijk zo een zou kunnen bestaan?

En als er geen opstanding van de doden is, zodat het werkelijk zo was als die enkelen beweren, dan is Christus ook niet opgewekt. Dit is een besluit, dat zij zelf wel niet trekken, omdat zij integendeel aan dat feit vasthouden, maar dat ik nu tegenover hen trek, opdat u ziet welke gevolgtrekkingen uit die bewering van u voortvloeien.

En als, zo besluit ik verder, Christus niet opgewekt is, dan is onze prediking, die van de apostelen en dienaren van het Evangelie, zoals ik dat woord vroeger (vs. 3 vv.) in zijn

voornaamsten inhoud herhaald heb, ijdel, zodat wij beter hadden gedaan ons de moeite te besparen en ijdel is ook uw geloof, waarmee u onze prediking heeft aangenomen (vs. 1), zo geheel zonder grond, dat u beter had gedaan u daarmee volstrekt niet in te laten.

En zo worden wij Apostelen met ons prediken van onze kant ook bevonden valse getuigen van God, dat nog veel erger is dan dat wij nietige, ijdele woorden zouden spreken (Hand. 17: 18). Wij worden dat, want wij hebben van God getuigd en Hem in dat geval iets onzinnigs laten zeggen, dat Hij Christus opgewekt heeft, die Hij toch, als de zaak zo was, als sommigen zeggen, niet heeft opgewekt, als namelijk (vs. 12) de doden in het algemeen niet opgewekt worden.

Want, dit is zeker, als de doden niet opgewekt worden, dan is, volgens de natuurlijke gevolgtrekking in vs. 13 reeds gemaakt, ook Christus niet opgewekt.

En als Christus niet opgewekt is, dan is, om u ten opzichte van uw toestand eveneens nog iets ergers dan het in vs. 14 gezegde te doen gevoelen, uw geloof tevergeefs, omdat het u niet alleen niets heeft aangebracht, maar u zelfs schade door valse vertroosting heeft berokkend (vgl. het "ijdel" in Tit. 3: 9). Heb ik u de vergeving van uw misdaden verzekerd, het is ijdel geweest, als mijn prediking leugen was, dan bent u nog in uw zonden.

Zo zijn dan ook verloren die in Christus ontslapen zijn in de hoop, door Hem weer uit de doodsslaap opgewekt te worden. Zij zijn verloren, in zoverre zij om de zondeschuld, die nog altijd op hen kleeft een prooi van de eeuwige dood zijn geworden.

Als wij, Christenen, alleen in dit leven op Christus hopend zijn en niet van een andere wereld de vervulling van onze hoop te wachten hebben, dan zijn wij de ellendigste van alle mensen. Om hetgeen wij hoopten hebben wij zoveel moeten ontberen, dat anderen genieten en aan de andere kant hebben wij zoveel van anderen moeten verdragen en zouden wij van geen beter deel dan zij verkrijgen, maar eveneens een prooi worden van het verderf van de dood?

De hele rede van de apostel wijst aan, dat het feit van Christus opstanding geen zaak was, die te Corinthiërs bestreden werd. Daarom kan hij van die zo goed verzekerde inhoud van de apostolische prediking, waarvan hij vroeger sprak, uitgaan en de tegenstanders daarmee weerleggen, dat hun bewering consequent leiden moest tot ontkenning van dat feit en daarmee tot opheffing van de helen staat van de Christen.

De loochening van de opstanding uit de dood, waaraan sommigen onder de Corinthiërs zich schuldig maakten, kan zeker niet uit het Sadduceïsme worden afgeleid, want anders zou Paulus die uit het Oude Testament hebben weerlegd, evenals de Heere in MATTHEUS. 22: 23 vv Zij hing samen met het Grieks-filosofische scepticisme (vgl. Hand. 7: 32) en het gnostisch spiritualisme was misschien verwant met de bewering van Hymeneüs en Filetus in Klein-Azië een bewering, die als de kanker voortvreet (2 Tim. 2: 17 vv.), dat de opstanding van de doden reeds geschied was.

Zij, die een gnostisch-spiritualistische richting waren toegedaan, konden zich gemakkelijk ergeren aan de opstanding van het vlees, waarin zij meenden, dat een grof materialisme gelegen was. Zij namen nu evenals Hymeneüs en Filetus de opstanding in geestelijke zin, terwijl zij de geestelijke levendmaking van de wereld, door Christus teweeggebracht, voor de beloofde opstanding beschouwden, de lichamelijke opstanding voor Joods-materialistisch en

zij geloofden alleen in een voortleven van de geest zonder materiële omkleding, in welke verbinding met de geest zij waarschijnlijke een bezoedeling zagen.

Terwijl nu Paulus de verderfelijke gevolgen ontwikkelt, die uit zo'n loochening van de opstanding voortvloeien, treedt als de voornaamste dadelijk op de eerste plaats: die de opstanding van de doden loochent, die loochent ook de opstanding van Christus, die vernietigt echter evenzeer het geloof in de gehele verlossing, als het de getuigenis van de apostelen in het algemeen van kracht berooft. (V.).

Van vs. 13 af leidt de apostel die mensen door een rij van slotredenen, die door het verder leidende "maar" worden ingeleid en aan elkaar verenigd worden, met hun bewering ad absurdum. De eerste gevolgtrekking berust op de grondstelling: heft men het algemene op, dan is ook het bijzondere opgeheven. Christus was toch ook een dode geworden en was naar zijn wezen van de overige mensen niet onderscheiden (vs. 21). Zo zou het dan onmogelijk zijn geweest, dat, nadat Zijn lichaam, het lichaam van Zijn vlees (Kol. 1: 22) was gedood, Hij weer was opgestaan, als lichamelijk herleven van lichamelijk gestorvenen een onmogelijkheid was. Zonder de opstanding van Christus, zo zet Paulus de reeks van gevolgtrekkingen van vs. 14 voort, wat zijn wij, de apostelen, dan met onze prediking en wat bent u met uw geloof! (vs. 11). Over het eerste spreekt dan vs. 15 en 16 nader, over het laatste vs. 17-19

Waarom de Christenen in het geval, vs. 19 gesteld, waar de woorden eigenlijk luiden: "zijn wij slechts mensen, die in dit leven op Christus hopen en onze hoop daarmee eindigt en in de dood blijkt dwaling te zijn", ellendiger zijn dan alle mensen, blijkt uit plaatsen als Rom. 8: 18.
Kor. 5: 17. 1 Petrus 4: 12 vv. Een leven vol zelfverloochening en daarna een sterven, dat alle hoop uitblust, is nog treuriger dan het leven van de wereld, wier kinderen zich ten minste deze dagen op aarde zo aangenaam maken als zij kunnen. Daarmee is niet, zoals een spottend dichter zegt, al het geluk van de Christen in de toekomst verplaatst, terwijl hij voor deze tijd zonder iets is; het Christendom heeft in deze tijd zijn verheven goederen, die de wereld niet kent. Dat die echter in zo nauw verband staan met de toekomst, waarop men hoopt, dat als die toekomst wegvalt ook deze goederen zelf aangetast zijn en niet kunnen worden behouden, blijft even zeker. De gehele redevoering in vs. 12-19 heeft de bedoeling om, was het mogelijk, de dwaling weg te nemen, alsof het mogelijk was van het Christelijk geloof en van de Christelijke belijdenis een stuk vast te honden, als men de opstanding loochende, de grondsteen, waarop het gebouwd is. (Rom. 1: 4). Daarin juist vergisten zich de bestrijders van de opstanding te Corinthiërs en anderen, dat zij ondanks hun dwaling meenden het Christendom te kunnen vasthouden. Paulus wijst aan, hoe volstrekt onmogelijk dit is.

Omdat ieder Christen moet geloven en belijden, dat Christus is opgestaan, is hij er snel toe te brengen, dat hij ook de opstanding van de doden moet aannemen, of hij moet het hele Evangelie en alles, wat men van Christus en van God predikt, tezamen verloochenen; want alles hangt als een keten tezamen, dat, als een artikel blijft, alle blijven.

Tot het allertreurigste heeft in vs. 19 de keten geleid, die aan de zin hangt: er is geen opstanding van de doden. Daarentegen draait nu de apostel de zaak om en besluit hij uit de opstanding van Christus, die werkelijk heeft plaats gehad, triomferende tot de opstanding van de Christenen.

Maar nu is het niet aldus, dat wij Christenen alleen in dit leven op Christus hopend zijn en dat zij, die in Hem ontslapen zijn, verloren zouden zijn. Het tegendeel is waar, a) Christus is, volgens de zekere en eenstemmige getuigenis van die velen, aan wie Hij Zich heeft

geopenbaard (vs. 5 vv.) opgewekt uit de doden; en is daardoor de eersteling (vgl. Hand. 26: Kol. 1: 18. Openbaring 1: 5) geworden van degenen, die ontslapen zijn, zodat ook deze op hun tijd uit de doodsslaap zullen ontwaken en zich tot een nieuw leven uit het graf zullen verheffen.

1 Petrus 1: 3.

Het hele gebouw van het Christendom rust op het feit, dat Christus is opgewekt uit de doden, want als Christus niet opgewekt is, dan is onze prediking ijdel en ijdel is ook uw geloof; dan bent u nog in uw zonden. De Godheid van Christus heeft haar zekerste bewijs in Zijn opstanding, omdat Hij krachtig bewezen is te zijn de Zoon van God, naar de geest van de heiligmaking, uit de opstanding van de doden. Het zou niet onredelijk zijn om aan Zijn Godheid te twijfelen, was Hij niet opgewekt uit de doden. Daarenboven hangt de soevereiniteit van Christus van Zijn opstanding af; want daartoe is Christus ook gestorven en opgestaan en weer levend geworden, opdat Hij over doden en levenden beiden heersen zou. Ook is onze rechtvaardigmaking, deze kostbare zegening van het verbond, met Christus' glorierijke overwinning over dood en graf nauw verbonden; want Hij werd overgeleverd om onze zonden en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking. Nog meer zelfs: onze wedergeboorte is verbonden aan Zijn opstanding, want wij zijn wedergeboren tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus uit de doden. En onze opstanding op de laatste dag rust zeer zeker daarop, want als de Geest van degene, die Jezus uit de doden opgewekt heeft, in u woont, dan zal Hij, die Christus uit de doden opgewekt heeft, ook uw sterfelijke lichamen levend maken door Zijn Geest, die in u woont. Als Christus niet is opgestaan, dan zullen wij ook niet opstaan; maar als Hij is opgestaan, dan zijn wij, die in Christus zijn ontslapen, niet verloren, maar zullen uit het vlees God aanschouwen. Aldus gaat de zilveren draad van de opstanding door al de zegeningen van de gelovigen heen, van zijn wedergeboorte af naar boven, tot zijn eeuwige heerlijkheid en verbindt ze tezamen. Op welke hoge waarde zal hij dit heerlijk feit schatten en hoe zal hij zich verheugen dat het boven allen twijfel vaststaat, dat nu Christus is opgewekt uit de doden.

Want omdat a) de dood door een mens is (Gen. 3: 19), zo is ook volgens de orde van het heil door God gesteld, de opstanding van de doden door een mens (Rom. 5: 12-18). Het kwaad, door een menselijke bewerker ontstaan, moest ook weer door een worden weggenomen en in het tegendeel veranderd.

Gen. 2: 17; 3: 6.

En deze door God gestelde orde, die reeds in beginsel is volbracht, zal op zijn tijd tot volle vervulling komen. Want zoals zij allen in Adam, ten gevolge van hun verwantschap met hem, sterven, zo zullen zij, bij wie een dergelijke gemeenschap met de Heere gevonden wordt, ook in Christus allen levend gemaakt worden. Dit heeft zeker voor hen, die Zijn zaligheid hebben verworpen, ook een keerzijde, namelijk een opstanding ten oordeel (Joh. 5: 28 v.).

De apostel heeft aangetoond welke gevolgen het hebben zou, als de opstanding van Christus niet werkelijk had plaats gehad, aan de ene kant voor de apostolische prediking en het Christelijk geloof wat de inhoud aangaat en dienvolgens voor de getuigenis van de eerste; en aan de andere kant voor de waarde van de Christelijke staat. Hij keert nu tot de vroeger bewezen werkelijkheid van de opstanding van Christus terug om aan te tonen, dat met haar een opstanding van de doden is gegeven, die dus moet geloofd worden door ieder, die in de

opstanding van Christus gelooft. Was hij tot hiertoe uitgegaan van de stelling, dat Christus opstanding niet kon hebben plaats gehad, als de opstanding van de doden een onmogelijkheid was, zo stelt hij nu als uitgangspunt voor het volgende in vs. 20 de stelling, dat de opstanding van Christus, die werkelijk en waarachtig gebeurd is, de opstanding is van een eersteling van de ontslapenen. Aan het begrip van een eersteling is dat van een oogst verbonden, van hetgeen volgen moet. Is nu Christus als eersteling van de ontslapenen van de doden opgestaan, dan is een opstanding van de doden te wachten, die tot de Zijnen in betrekking staat als de gehele opbrengst tot de eerste vrucht, waarmee die oogst begint. Dat het nu zo gelegen is met de opstanding van Christus, wordt in vs. 21 verklaard. Met een "want omdat" begint de apostel te wijzen naar het feit, dat het een mens was, door wie de dood aanwezig was en hij voegt er bij, dat het eveneens een mens is, waardoor de opstanding van de doden wordt teweeg gebracht. Hierdoor licht hij de zaak toe op een wijze, dat men ziet hoe het in de orde van zaken lag, als de opstanding van de doden met de opstanding van de mens Christus was begonnen. De zin in vs. 22 begonnen met "want", toont dan de werkelijkheid van hetgeen zo-even was aangewezen als liggende in de orde van de zaken en wel zo, dat werkelijk door Christus een overeenkomstige levendmaking van allen te wachten is, die in Hem haar grond heeft, evenals het sterven van allen door Adam is. Het eerste is een feit, dat niet alleen met het tweede te vergelijken is (Rom. 5: 12), maar de verhouding van Adam en van Christus, de eerstgeschapen en de Middelaar, de eerste en de Vernieuwer van de mensheid, brengt het mee, dat van de laatste een gelijksoortige werking tot zaligheid uitgaat, als van de eerste tot ellende. Als nu in de persoon van de ene een sterven van allen zijn grond heeft, hoe zou dan niet aan de kant van de anderen dit ermee overeenkomen, dat een levend maken van allen plaats heeft, dat in Zijn persoon zijn grond heeft? Het is toch ook op zichzelf niet wonderbaarder, dat een dode levend wordt, dan dat een wezen met leven geschapen sterft! Het "allen" kan hier geen moeilijkheid veroorzaken, als werd daarmee een opstanding tot zaligheid aan alle mensen zonder onderscheid beloofd; want er wordt niet gezegd dat de algemene levendmaking een levendmaking van allen in Christus zal zijn, maar dat in Christus de grond is tot een levendmaking van allen, die dan, zoals vanzelf spreekt, alleen in zoverre allen geldt, als Christus ze in Zich en met Zich verenigd heeft.

De uitdrukking "eersteling van degenen, die ontslapen zijn", is een treffend beeld van de oogst en zijn eerstelingen, waarmee de opstanding als een nieuwe, meer volkomen levensontwikkeling uit de schoot van de aarde vergeleken is. Het beeld geeft niet slechts te kennen de eersten van de opgestanen wat de tijd betreft, maar ook wat de waarde en werking aangaat. Denkt men aan de eerstelinggarve op het Paasfeest, die op de dag na de eersten Paassabbat de Heere bewogen werd, om daardoor de zegen van de oogst te wijden (Lev. 23: 10 vv.), dan ligt in die uitdrukking tevens het begrip van het door God geheiligde en gezegende, maar ook van het heiligende en zegenende onderpand in de eerstelinggarve voor de verdere oogst, van de broeders, die met en na Christus opstaan. Daar de brief geschreven werd omstreeks Pascha (Hoofdstuk 5: 6 vv.) lag de toespeling voor de hand.

Als Paulus zegt: "allen zullen in Christus levend gemaakt worden", dan kan daarmee alleen gezegd zijn, dat de kracht, die van Christus uitgaat, even ver reikt als de werking van Adam. Er is in Christus geen gebrek, de band van de gemeenschap met Hem is niet zwakker, zodat de overwinning in Hem zich niet zover zou kunnen uitstrekken, als de nederlaag in Adam. Bij Adam wordt de kring, tot zoverre de werking van de dood, die van hem uitgaat, reikt, gesloten door het natuurlijk verband van de vleselijke afkomst en die omvat alle mensen zonder uitzondering. Bij Christus wordt die daarentegen gesloten door de band van het geloof, die ons tot leden maakt van Hem, die het Hoofd is.

Maar een ieder in de lange rij van degenen, die tot de opstanding komen, in zijn orde, die orde een drievoudige is; de eersteling Christus opent natuurlijk de rij (Kol. 1: 18). Zijn opstanding is reeds een feit. Daarna komt de afdeling van degenen, die van Christus in een geheel bijzondere zin (Openbaring 20: 4 v.) zijn, in Zijn toekomst, als Hij zal komen om Zijn rijk op aarde in heerlijkheid op te richten (Hand. 1: 6; 3: 20 v.).

Daarna, na een tussenruimte zal het einde zijn van het gehele ontwikkelingsproces van de gehele geschiedenis (1 Petrus 4: 7), wanneer Hij het koninkrijk aan God en de Vader (Rom. 6) zal overgegeven hebben; en dat doet Hij, a) wanneer Hij zal teniet gedaan hebben alle God vijandige heerschappij en alle God tegenstrevende macht en kracht in de hogere zowel als in de lagere geestenwereld (Openbaring 20: 7 v.)

1 Kor. 2: 6.

Uitgaande van het successief plaats hebben van de opstanding opent de apostel de blik in de laatste voltooiing van de goddelijke oekonomie, in het einde van de wegen van God. In de eerste plaats worden de verschillende momenten van de levendmaking van allen, die in Christus haar grond heeft, voorgesteld en worden zij, die opgewekt zullen worden in de verschillende punten van de tijd, als onderscheiden afdelingen voorgesteld, terwijl ieder zich in een van deze bevindt. Christus gaat vooraan, die als eersteling van degenen die ontslapen zijn, het eerste lid of de eerste afdeling vormt in de rijen van hen, die levend gemaakt moeten worden en ze als Heer geleidt. De eerstvolgende afdeling na Christus maken zij uit, die Christus toebehoren. Het tijdpunt, waarop zij levend gemaakt worden is de paroesie van Christus ("Zijn toekomst, als Hij Zijn macht zal openbaren tot oprichting van Zijn rijk na vernietiging van de anti-christelijke macht, want met deze openbaring van macht is de eerste opstanding verbonden (Openb. 20: 5). "Het einde" moet niet gedacht worden als onmiddellijk zich aansluitend aan deze gebeurtenis. Onder "het einde" moet in dit verband bepaald het slot van de opstanding worden verstaan, een moment, dat overigens samenvalt met het einde van de wereld, met het hele opheffen van deze ontwikkeling van de wereld, met het intreden van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Bij dit einde heeft de overgave van het rijk door Christus aan God de Vader plaats. De indirect heerschappij van God, het bestuur van de Zoon, de Godmenselijke Koning, de volkomen plaatsbekleder van God, dat een voortdurende strijd met vijandige machten en een voortgaand inleiden in de onderdanigheid onder God in de kracht van de teweeg gebrachte verzoening en verlossing meebrengt, houdt dan op. De absolute, onmiddellijke Godsregering, wanneer de Zoon het universum de Vader overgeeft, als dat Hem zonder enige tegenstand onderworpen is, een rijk waarin Hij rustig besturen kan, nadat de Zoon, die in de ontwikkeling in de strijd zich heeft begeven, zich van al wat tegenstreefde heeft meester gemaakt, nadat Hij vernietigd heeft alle heerschappij en alle macht en alle kracht d. i. alle macht, die anti-christelijk en anti-goddelijk is. Daaronder is zeker bedoeld het rijk van de satan met alles wat als heersende macht uitoefenende en kracht openbarende daarmee verbonden is, hetzij het demonisch is (Efeze. 6: 12 Kol. 2: 15), of menselijke, dat aan de demonische machten zich heeft overgegeven en aan deze ten prooi is geworden.

Terwijl de heerschappij van de dood, waarvan in vs. 22 sprake was, sinds Adam, zowel aan hemzelf, als ook aan al zijn kinderen reeds openbaar is geworden, vertoont zich in de andere kring, waarvan Christus het middelpunt is, nog niet de heerschappij van het leven; ja juist dat ook zij, die in Christus geloven, voor de dood bezwijken, kon de mening steunen, dat er geen opstanding van de doden was. Vs. 23 nu stelt zich tegenover deze bedenking. In Christus worden levend allen, die Hem toebehoren; maar in de volvoering van dit werk, wat de orde

aangaat, volgens welke die plaats heeft, vindt een onderscheid plaats tegenover de kring, die door Adam wordt geleid. Christus gaat vooraan als de eersteling, de Zijnen volgen Hem pas bij Zijn wederkomst en aan het einde.

Christus is en blijft de eersteling, de eerste uit de opstanding van de doden (Hand. 26: 23); want die voor Hem en door Hemzelf zijn opgewekt, alsmede die door de apostelen werden opgewekt, werden niet tot het onsterfelijk leven opgewekt; Henoch en Elia (Gen. 5: 24. 2 Kon. 2: 11 stierven in het geheel niet.

Tussen de wederkomst van Christus en het einde, waarvan de apostel spreekt, ligt duidelijk een tijdruimte (al is het ook geen lange, evenals tussen de opstanding van Christus als de Eersteling onder degenen, die ontslapen zijn en de opstanding van degenen, die Hem toebehoren, waarom in de grondtekst het tweede "daarna" door een korter woord is uitgedrukt dan het eerste); want als Christus komt dan komt hij niet om de heerschappij over te geven, zoals aan het einde geschiedt, maar om die pas echt te beginnen; Hij komt, om het rijk van de genade, dat Hij tot hiertoe bezat, te veranderen in een rijk van de heerlijkheid: Zijn openbaring is tegelijk die van Zijn rijk. Is dat buiten strijd, is de wederkomst van Christus veeleer de overname dan de overgave van de heerschappij, is daarentegen het einde, waarin Paulus spreekt, de overgave van de heerschappij, dan zijn niet de wederkomst en het einde één, maar zij zijn van elkaar in tijd gescheiden.

Zo heeft vóór de paroesie of wederkomst de genadige voorrang plaats van een eerste opstanding, zoals die in de Openbaring van Johannes wordt geleerd. Dat deze plaats een chiliastische betekenis heeft, werd reeds door de Chiliastisch-Montanische Tertullianus terecht erkend.

De laatste overgave van de heerschappij van de Zoon aan de Vader spreekt vanzelf, want evenals de werkzaamheid van Christus, die haar grond in het verlossingswerk heeft en bepaald doel tegemoet gaat, zo zal zij noodzakelijk een einde vinden, als dit doel bereikt is.

a) Want om ten opzichte van het zo-even gezegde in de eerste plaats te verklaren, waarom niet vroeger het einde komt, dan dat de overgave van de heerschappij aan God en de Vader van de kant van Christus kan plaats hebben, overeenkomstig de taak Hem in Ps. 110: 1 gegeven - Hij moet als Koning heersen, de heerschappij als Messiaans Koning voeren, totdat Hij, Christus, al de vijanden van het Messiaanse rijk onder Zijn voeten gelegd zal hebben (Matth. 22: 44. Hand. 2: 34. Hebr. 1: 13; 10: 12 v.

Efez. 1: 20. Kol. 3: 1.

De laatste vijand, die teniet gedaan wordt, is de dood en kan nu ook deze door Hem worden geworpen in de poel van het vuur (Openb. 20: 13 v.), dan pas heeft Hij Zijn taak geheel volbracht.

Dat ook de dood zelf door Hem zal worden teniet gedaan, is buiten allen twijfel. a) Want Hij, God de Vader, heeft volgens Psalm 8: 7 vgl. Efeze. 1: 22. Hebr. 2: 8, alle dingen aan Zijn voeten onderworpen, alle weerstrevende en vijandigemachten en van deze kan het allerminst juist de laatste en zwaarste, de dood, zijn uitgezonderd. Maar wanneer Hij, die in het algemeen de Schrift (Hoofdstuk 6: 16) en dus ook de psalmist de woorden heeft ingegeven, zegt, dat aan Hem alle dingen onderworpen zijn, bestemd zijn om aan Hem, de Heere Jezus Christus, onderworpen te worden, zo is het openbaar, dat van zo’n onderwerping Hij

uitgenomenwordt, die Hem alle dingen onderworpen heeft, namelijk de Vader. Bij deze heeft dus het heerschappij hebben van Christus een grens, waarover Hij niet gaan kan.

Matth. 11: 27; 28: 18.

En wanneer aan Hem, namelijk Christus, alle dingen onderworpen zullen zijn, dan zal (en hier komen wij tot het tweede in vs. 24 genoemde punt, op het overgaan van de heerschappij op de Vader, die aan het einde zal plaats hebben en stellen wij ons voor, in welk een omvang die plaats heeft), ook de Zoon zelf, gewillig het einde van Zijn heerschappij ziende, onderworpen worden aan Die, die Hem alle dingen onderworpen heeft, opdat voortaan, zoals tot die tijd Christus (Kol. 3: 11), God zij alles in allen, overeenkomstig de eer, die Hem als Vader toekomt (Fil. 2: 11. Rom. 11: 36).

Deze gehele plaats is te merkwaardiger, omdat zij alleen staat in de Heilige Schrift. Zelfs de Openbaring van Johannes bevat aan haar einde zo'n wenk niet als Paulus die hier geeft. Daar wordt slechts de stichting van de nieuwe hemel en van de nieuwe aarde vermeld, zonder dat wordt uiteen gezet, waarin verhouding de Verlosser tot de nieuwe toestand staat.

Daartoe was de Zoon in de wereld gekomen en daartoe was Hij mens geworden en daartoe werd Hij door God verhoogd op Zijn troon en zal Hij wederkomen in de wereld, opdat Hij de van God vervreemde wereld weer mocht winnen en tot God terugleiden. Dat is Zijn roeping als Middelaar, die ook met Zijn wederkomst nog niet geëindigd is, maar op de weg van machtsopenbaring voortgaat. Als nu de gehele wereld weer van God zal zijn en geen aan God vijandige macht en kracht meer in de wereld tegenover God zal staan, maar deze geheel terzijde gesteld en uit de wereld uitgesloten zal zijn, dan is het werk van de Middelaar ten einde, dan zal de Zoon de wereld, die de Vader Hem heeft onderworpen, opdat Hij ze wint, aan de voeten van Zijn Vader leggen en Zijn kroon, die de Vader Hem bij Zijn verhoging op het hoofd heeft gezet en die Hij tot hiertoe droeg als de Koning aller koningen en als de Heer aller heren, zal Hij van het hoofd nemen en in de handen van Zijn Vader teruggeven, want de tijd van Zijn bijzondere heerschappij is ten einde. Want wat zou Hij verder doen? Alles toch is van God geworden. Er zijn geen zonden meer, die verzoend moeten worden; er zijn geen kinderen van de dood meer, die zouden moeten worden verlost; het is alles heiligheid, leven en heerlijkheid geworden. Daarmee is de Middelaar gekomen tot het doel van Zijn Middelaarschap en dus ook aan het einde van Zijn werk. Zo wil Hij uittreden uit die plaats tussen God en de wereld, die Hij tot zolang heeft ingenomen en van de heerschappij, die Hij tot die tijd heeft gevoerd, afstand doen en Zich de Vader onderwerpen. Hij blijft de eeuwige God gelijke Zoon, Hij blijft de tweede persoon in de Triniteit; maar Hij houdt op de plaats in te nemen, die Hij tot daartoe innam. Tot die tijd had Hij een bijzondere geschiedenis, ten eerste van vernedering, vervolgens van heerlijkheid. Dan zal Hij Zijn afzonderlijke geschiedenis hebben. Hij treedt, als wij zo mogen spreken, als het ware weer in God terug, zonder toch op te houden de Zoon te zijn, zoals Hij ten behoeve van Zijn werk uit God is uitgetreden, zonder toch op te houden in God te zijn. Dit betekent het Zich de Vader onderwerpen! Hij treedt uit Zijn bijzondere geschiedkundige plaats in het Goddelijk wezen terug, opdat God de Vader zij alles in allen; want zoals de Vader de laatste oorsprong van alle dingen is, zo moet Hij ook het laatste einde zijn. In Hem loopt de stroom van de geschiedenis uit; de Zoon heeft die geleid door de tijd (welke ook het duizendjarig rijk mee omvat, met de opstand van Gog en Magog en de daarop volgende algemene opstanding, het laatste oordeel en het einde van de wereld); bij de Vader is Hij aangekomen in de eeuwigheid. Het leven van de eeuwigheid, dat de bron is, waaruit de stroom van de tijd is ontsprongen en de wijde zee, waarin het uitloopt, kan de mens zich niet voorstellen; van Christus' wereldheerschappij

kunnen wij enige gedachte hebben, want wij kennen reeds de beginselen ervan; het leven van de eeuwigheid daarentegen is te groot en te rijk, dan dat ons klein hart dat zou kunnen bevatten.

Ik keer nu terug tot de bewering, in vs. 12-19 bestreden en waarvan is aangetoond, hoe nadelig zij voor het Christelijk geloof is. Ik moet toch ook aanwijzen, hoe nadelig die is voor de Christelijke wandel. U zult mij dit bij enig nadenken zelf toestemmen, anders vraagik in de eerste plaats ter uwer overtuiging: wat zullen zij doen, welk voordeel zullen zij van hun handelwijze hebben, die voor de doden gedoopt worden, als de doden geheel niet opgewekt worden? Waarom worden zij, die de dood zo onmiddellijk voor ogen hebben, zodat bij hen de doop nog slechts een inlijving is in de gemeente van de gestorvenen en niet meer van de levenden, voor de doden ook gedoopt? Als de zaligmakende en zegenende kracht van Christus zich niet uitstrekte tot de gestorvenen, om hen eenmaal op te wekken, dan was het immers beter, als zij geheel nalieten zich nog te laten dopen.

Wat de apostel tot bevestiging van de stelling: "Christus is opgestaan", wilde zeggen, is in het te voren verklaarde gedeelte (vs. 20-28) afgehandeld. Hij heeft nu weer te doen met het woord van hen, die beweerden, dat de opstanding van de doden niets betekende en wijst die nog in een ander opzicht af, dan hij reeds in vs. 14-19 gedaan heeft, als hoogst nadelig, namelijk als vernietigende alle Christelijke blijdschap om te sterven en alle Christelijke moed tot zelfopoffering. Nu vinden wij echter dadelijk boven aan deze nieuwe afdeling een vers, zo moeilijk ter verklaring, dat reeds Calovius, de beroemde schriftverklaarder van de 17de eeuw, niet minder dan 23 verschillende opvattingen optelt. Luther heeft vertaald "over de graven" hetgeen zoveel is als boven de graven van de doden. Hij heeft hier niet juist gezegd, omdat een dergelijk gebruik alle geschiedkundige bevestiging uit de apostolische tijd mist. Geheel te verwerpen is de in de laatste tijd veelvuldig aangenomen verklaring, dat het zoveel betekent als "ten beste van de doden. " Men brengt daarmee een gebruik, dat later bij haeretici werd gevonden, op de apostolische tijd over, evenalsof men zich ter wille van ongedoopt, maar gelovig gestorvenen nog eens had laten dopen, in de mening, dat dit hun als een eigen doop en als de nog noodzakelijke aanvulling van de bekering, die reeds inwendig had plaats gehad, zou worden toegerekend. Maar hoe kan men geloven, dat de apostel zo’n bijgelovig gebruik ongestraft zou hebben gelaten en gebruikt om een bewijs te leveren? Of hoe kan men met Neander zichzelf wijs maken: als in gevallen, dat iemand tot het geloof gekomen was en zich wilde laten dopen, maar hij, voordat het ten uitvoer werd gebracht, stierf, een bloedverwant zich in de plaats liet dopen, in de overtuiging, dat hij slechts deed wat hij zou hebben gedaan als hij in leven was gebleven, dat niet iets bijgelovigs was? Wij willen ons er niet lang bij ophouden, hoe zowel het artikel, dat in de grondtekst bij "doden" staat, als ook de vorm van het werkwoord, het futurum "wat zullen zij doen", d. i. wat voor een voordeel zullen zij ervan hebben, die zich laten dopen? met zo’n verklaring volstrekt niet overeenkomt, waarbij de doden iets moeten winnen, terwijl toch de gedoopten het zijn, over wier voordeel bij de gehele bewijsvoering gehandeld wordt, maar tevens die bedoeling ontwikkelen, waarin de apostel het "voor" hier heeft gebruikt. Het is hetzelfde als in 2 Kor. 1: 7, waar het zoveel betekent als in betrekking tot Terwijl toch anders gewoonlijk de doop een opname was in de gemeente van de levende Christenen, is hier sprake van degenen, bij wie zij werd tot een opname in de gemeente van de doden, die Christus toebehoorden, omdat zij zich nog op hun sterfbed lieten dopen. Clinici of bedlegerige patiënten, die niets anders dan de dood te wachten hadden, namen toch nog de doop aan, ja men haastte zich bij hen zelfs ermee, alhoewel zij ook nog niet de hele cursus van de catechumenen hadden doorlopen en wellicht kwamen soortgelijke gevallen juist toen te Corinthiërs menigvuldiger voor, omdat, volgens Hoofdstuk 11: 30, de sterfgevallen daar menigvuldiger waren. Zulke dopelingen nu werden

niet gedoopt voor de levenden, om in de gemeente te worden ingelijfd, maar voor de doden in Christus (1 Thess. 4: 16); met deze wilden zij, als zij uit de wereld gingen, verbonden zijn, om een zeker aandeel te hebben aan de hoop van deze, om door Christus tot het eeuwige leven te worden opgewekt. Deze daad van hen, die op de toekomst zag, zou echter niet dan een illusie zijn geweest, als er geen opstanding van de doden was. Dat is het wat de apostel de Corinthiërs wil doen voelen. Evenals nu deze gedachte verwant is met die, die in vs. 17 en 18 is voorgedragen, zo is het ook die in vs. 30-32 met hetgeen in vs. 19 geschreven is.

Met die eerste vraag verbind ik een tweede, namelijk deze: "Waarom zijn ook wij, de apostolische verkondigers van het Evangelie, alle uur in gevaar (Rom. 8: 36. 2 Kor. 4: 11; 11: 23)? "

Elk uur in gevaar, zeggen allen; en wat doet menigeen? De gevaren vermeerderen, de uren verminderen, het grootste van alle gevaren en het enige, dat men ontvluchten kan, afwachten. Wij zijn elk uur in gevaar. Menigeen vermeerdert de gevaren. Menigeen stelt er zich nodeloos roekeloos aan bloot. Dit is openbare goddeloosheid. De Heere uw God zult u niet verzoeken. Men waagt het leven, vermaakshalve uit nietige eerzucht, uit dartele brooddronkenheid, of heeft een welgevallen aan, ja betaalt hen, die het doen! Men heeft God te loven; omdat men op een ontzaglijke manier wonderbaar gemaakt is en men stelt de fijnheid, de tederheid, de rekkelijkheid van zijn inwendig samenstel op gedurige proeven, door het inwilligen van lusten en begeerlijkheden, zondig en misdadig in zichzelf en om die reden te zondiger en te misdadiger. Men verwoest de inwendige mens door de ongeregeldheden, de uitspattingen, de overprikkeling van de uitwendigen; immers door de onmatigheden van de ziel, zowel als van het lichaam. Elk uur in gevaar. Hoe schrikkelijk zou ons de verzuimde behartiging van deze waarheid in de ogen springen als de woorden Kibrâth Thaäva, lustgraven geschreven stonden op al die doodsverblijven, waarin slachtoffers van de onmatigheid neerliggen, wier mond misschien de ontzaglijke spreuk heeft nagebauwd, maar zich nooit of zelden iets weigeren kon, dat schaadde, dat verdierf, dat voor de dood rijp maakte. Elk uur in gevaar. Wie het waarlijk gevoelt, hij kan niet leven in de openbaarste verachting van de les van de wijsheid: Zie de wijn niet aan, als hij zich rood vertoont, als hij in de beker zijn verve geeft, als hij rechtop gaat; in zijn einde zal hij als een slang bijten en steken als een adder. Wat hebben wij dan te denken van die honderden, die zich aan dronkenschap, aan zwelgerij overgeven, dan dat ook deze ander hen toefluistert: U zult niet sterven! Elk uur in gevaar. Nochtans gaat de onkuise de vreemde vrouw na, de onbekende, die met haar redenen vleit, zoals een vogel zich haast naar de strik, onbewust, dat die tegen zijn leven is. Elk uur in gevaar. En het late uur van menige winternacht ziet vele honderden van ten dode opgeschrevenen, van in deze zelfde nacht sterfelijken, bijeen, in bewegingen en vermaken, verderfelijk voor ziel en lichaam beide, nauwelijks gekleed, met vergiften verkwikt, terwijl zij het beeld van de dood als onder een bevallige sluier en met bloemen bedekken. Elk uur in gevaar. En het verterend spel van de hartstochten gaat zijn gang en de zenuwoverspannende verbeelding wordt niet gebreideld maar geprikkeld door allerlei vertoning en door allerlei geschrift en het teder werktuig krijgt schok op schok en moet eindelijk wel bezwijken onder de tegenstrijdige bewegingen, waaraan het beurtelings wordt overgegeven. Hebben wij het voorrecht, dat wij als Christenen met Christelijke ernst, berusting, ja blijdschap dat woord uitspreken: elk uur in gevaar, het zal bij ons geen doelloos, maar een vruchtbaar woord zijn. Een woord vruchtbaar tot dankbaarheid aan God; vruchtbaar in zegen voor de naaste; vruchtbaar voor onszelf tot onze oefening en heiligmaking in geloof. Vruchtbaar tot dankbaarheid aan God. Als wij waarlijk Christenen zijn, verachten wij de gave van het leven niet met de gemaaktheid van een hoogmoedige wijsbegeerigheid, maar zien wij in de bewaring en verlenging ervan een bewijs van Gods genade. De gedachte dat wij elk uur in gevaar zijn, doet ons temeer die bewarende goedheid

erkennen, waardoor wij dag aan dag en tot heden toe gespaard bleven, doet ons met een dankbaar hart gedurig overleggen, hoe wij de overige tijd van ons leven voorzichtiglijk en voor God behaaglijk zullen wandelen. Ziende de doodsangst, waarmee zich zo velen de dagelijkse gevaren van het leven ontveinzen, of ook zich haasten die te erkennen, opdat niet misschien anderen ze hun ietwat nadrukkelijker voorhouden dan hun lichtzinnig gemoed welkom is, klopt ons hart van erkentelijke vreugd, dat wij deze doodsangst bij de Vorst van het Leven ontvlucht zijn, bij wie wij ten allen tijde de moed vinden om al de gevaren van het leven te trotseren en alle zeeën, waarop Hij de voet leert zetten. De gerustheid van alle geziene en ongeziene gevaren, de dankbaarheid aan Hem, die deze gerustheid geeft, zal ons te getrouwer doen optreden in de weg van onze roeping, al is die ook als bij de apostel Paulus van allerlei gevaren bezet en doorsneden; de gedachte, de overtuiging, dat niets ons zal scheiden van de liefde van God, verdrukking, noch benauwdheid, noch honger, noch gevaar, noch zwaard, dood noch leven, tegenwoordige noch toekomende dingen zal ons niets van dat alles doen ontzien, waar het er op aankomt God te verheerlijken en de naaste ten zegen te zijn en de bewustheid, dat elk ogenblik het laatste wezen kan, waarin het ons vergund is op deze aarde iets te zijn voor de aarde, voor onze broeders in Adam, voor onze broeders in Christus, zal ons te ijveriger maken in het bedenken en ten uitvoer brengen van al wat liefelijk is en lof heeft. Geen uitstel, geen vertraging, geen verslapping in het goede, geen overlaten aan anderen, wat door ons gedaan kan worden, misschien is het het enige, is het alles wat wij nog doen kunnen. O hoe teder, hoe nauwgezet wordt daar het leven, door de omgang met Christen en on-Christen, waar de gedachte in het hart leeft: deze dag, dit uur, deze daad, dit woord kan het laatste zijn; ben ik niet elk uur in gevaar! Nee, daar zal geen liefdewerk ongedaan blijven, geen woord van vertroosting, van vermaning, van waarschuwing ongezegd; nee, daar zal de zon niet ondergaan over onze toornigheid. En als wij iemand hebben verongelijkt, als daar bitterheid in onze mond is geweest tegen een broeder, tegen een medezondaar, geen ogenblik zal er kunnen verlopen tussen het inzien van onze schuld en het belijden, het herstellen. Elk uur in gevaar! Gelijk vruchtbaar in dankbaarheid voor God, vruchtbaar voor het leven met onze naasten, zo ook vruchtbaar voor ons inwendig leven zal ons die gedachte wezen, als wij ermee verzoend zijn, door onze verzoening met God in Jezus Christus, onze Heer. Dan toch verstaan wij het leven als een oefening in heiligmaking en wij zullen voelen, hoe nodig het is daarvoor de tijd uit te kopen, afleiding te vermijden, opleiding te zoeken, ons te sterken tegen de dag van het kwaad niet inwendige sterkte, die uit het geloof is, winst te doen met elke ondervinding, elke beproeving, elke kastijding, in het gebed te waken, gedurig onszelf te beproeven en alle middelen te baat te nemen, die ons in het geloof in onze Zaligmaker bevestigen kunnen en onze gemeenschap met Hem inniger doen zijn. Elk uur in gevaar! daarom te aller ure wakende, zoals wij te aller ure bewaakt worden! Elk uur in gevaar! Daarom te aller uur in de gehele wapenrusting van God. Elk uur in gevaar! Daarom te aller ure het oog op Christus en de arm geslagen om Zijn kruis.

Ik sterf elke dag, dagelijks moet ik mij tot sterven voorbereid houden, dat ik betuig bij onze roem, die ik met de overige apostelen gemeen heb in Christus Jezus, onze Heere.

Dit is niet te begrijpen in een geestelijke zin als het sterven aan de zonde; hij was van de zonde dood, ten aanzien van haar verdoemende kracht door de dood van Christus en ten aanzien van haar heersende kracht, door de Geest in de genade van Christus; maar het is te verstaan in een lichamelijke zin; hij bekrachtigt het straks gezegde door zijn eigen bijzonder voorbeeld, als die elk uur in gevaar of gevaar van zijn leven was; hij droeg altijd in zijn lichaam de doding van de Heere Jezus en werd gedurig aan de dood overgegeven om Jezus' wil; de dood werkte altijd in hem, hij verwachtte die iedere dag en was tot die bereid, hij hield zijn leven niet dierbaar voor zichzelf, maar was zeer gewillig om het om Christus en Zijn

Evangelie af te zeggen; dat hij nooit zou hebben gedaan, als hij geen goede en overtuigelijke reden had gehad om de leer van de opwekking van de doden te geloven.

Als ik, naar de mens, op menselijke wijze, tegen de beesten gevochten heb te Efeze, omdat die woedende Joden zonder ophouden mijn leven zochten en mij smartelijke strijd veroorzaakten (Hand. 20: 19. Rom. 16: 4. 2Kor. 1: 8 vv., welk nut heeft het voor mij, als de doden niet opgewekt worden? Was het werkelijk zoals die enkelen (vs. 12) zeggen, dan deden wij, apostelen, toch veel verstandiger, als wij in plaats van ons om het Evangelie aan zoveel noden en gevaren bloot te stellen, ons leven genoten zolang als wij het hebben en de spreuk van de lichtzinnige kinderen van deze wereld ook voor ons kozen: a) Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij" (Jes. 22: 13. Wijsh. 2: 1 vv.). Maar hoe zou het dan gaan met de wereld, wat haar bekering tot Christus, de enige Zaligmaker aangaat? (Hoofdstuk 12: 2).

Jes. 56: 12.

Volgens de zo-even gegeven verklaring van vs. 29) sluit zich, zoals v. juist opmerkt. vs. 20 onmiddellijk aan. De apostel wil iets gelijksoortige aanhalen uit zijn leven en uit dat van alle apostelen. Hij wil met de doop die in het gezicht van de dood plaats heeft, om in te treden in de gemeente van de gestorvenen, de lijdensdood (MATTHEUS. 20: 22. Luk. 12: 50) verbinden, waarbij de Christen van een wereldse hoop ontheven en als in de stroom van gevaren ondergedompeld wordt, om gereinigd en verheerlijkt aan de andere kant weer te voorschijn te komen. Nadat hij in de eerste plaats over de apostolische verkondigers van het Evangelie in het algemeen heeft gesproken, gaat hij in de beide volgende verzen: in het bijzonder handelen over zijn eigen persoon en stelt hij de Corinthiërs voor, deels (vs. 31) wat zij uit zijn ervaringen te Corinthiërs reeds vanzelf moesten weten, in welke toestand hij zijn dagen doorbracht, namelijk in doodsgevaar, dat hem bestendig omringde, deels (vs. 32) wat zij uit het tot hen doorgedrongen bericht hadden vernomen, hoe hij op zijn tegenwoordige verblijfplaats te Efeze tegenover de meest verbitterde en onverzoenlijkste tegenstanders, de ongelovige Joden, stond, die hem dagelijks wilden aangrijpen, om zijn vlees te eten (Ps. 27: 2). Dagelijks stierf hij, zoals uit de mededelingen in Hand. 18: 5-18 blijkt, reeds te Corinthiërs in zoverre, als hij op iedere dag in het bijzonder, die hij daar doorbracht, moest denken, dat die dag hem de dood kon veroorzaken door degenen, die hem naar het leven stonden en dat hij alleen door de buitengewone bewaring van de Heere kon worden gered. De vertaling van vs. 31 is hij ons minder goed, of liever is genomen naar een minder goede lezing. De vraag in vs. 32 past daarbij niet echt. Liever moeten wij lezen: "bij uw roem, die ik heb in Christus Jezus, onze Heere, ik sterf elke dag", d. i. bij de roem, die ik in u heb, lieve broeders, daarin, dat ik u tot het geloof gebracht heb en van u door de kracht van de genade, die in mij werkt (vs. 10) een zo aanzienlijke, rijk begaafde gemeente in Christus gemaakt heb, mag ik verzekeren, dat ik dagelijks sterf. U zou niet zijn wat u bent, als ik mijn leven niet bij u in zo bestendig doodsgevaar had willen brengen, maar na het voorval in Hand. 18: 12 vv. mij zodra mogelijk uit de voeten had gemaakt. Evenals het nu bij dat oproer en ook later de ongelovige Joden waren, die de apostel naar het leven stonden, zo heeft hij met deze nog een veel zwaardere en gevaarlijker strijd te Efeze gehad, waar hij zich in die tijd bevond (vgl. Hoofdstuk 16: 9); daarvan spreekt hij ook in Hand. 20: 19 Hij noemt die vervolgende Joden in beeldspraak wilde dieren. Daartoe had hij volle recht, omdat de Heilige Schrift van het Oude Testament voor gelijke omstandigheden zich van dezelfde naam bedient (Ps. 27: 2; 22: 13 v.) en ook de Heere in zo’n uitdrukkingen spreekt (MATTHEUS. 7: 6; 10: 16 Vgl. verder 2 Tim.
17, waar bij de "leeuw" eveneens moet worden gedacht aan het fanatisme van de vijandige Joden.

De historiën, die Nicephorus en Theodoretus ons geven van een gevecht, dat de heilige Paulus tegen de wilde beesten in de schouwburg te Efeze heeft gehad, hebben zoveel ingang bij de heer Whitby, dat hij de letterlijke verklaring van deze woorden beweert, tot begunstiging waarvan zo aangedrongen wordt, dat als de apostel van verbeeste, onredelijke mensen gesproken had, hij dan veel eerder gesproken zou hebben van hetgeen hem te Lystre bejegende, daar hij gestenigd en voor dood weggesleept werd. Maar mogelijk was het daarom in stukken gereten te worden groter te Efeze; dit was zeer onlangs gebeurd en zo dit voorval veel nader bij Corinthiërs gebeurde, zo was het veel natuurlijker dit hier ter plaatse te melden. Het stilzwijgen van de heilige Lukas, in zijn geschiedenis van zo'n merkwaardige gebeurtenis, als een gevecht tegen wilde beesten zou zijn geweest en Paulus uitlating daarvan in zijn brede optelling van al zijn lijden, 2 Kor. 11: 2 en 3, gevoegd bij zijn bekend voorrecht als een Romeins burger dat, als het wezenlijk wettig was, waarschijnlijk hem bevrijd zou hebben van zo'n aanranding, begunstigen allen, zoals Cladach en anderen aanmerken, de figuurlijke verklaring. En de uitdrukking, naar de manier van de mensen, of menselijk gesproken zijnde, heeft op deze veronderstelling een eigenlijkheid, die ze op de andere veronderstelling niet kan hebben en schijnt ten enen male beslissend te wezen.

Dwaal niet (Hoofdstuk 6: 9. Gal. 6: 7. Efeze. 5: 6. Jak. 1: 16): kwade samensprekingen, of gezelschappen verderven, zoals het woord van de Griekse dichter zegt, goede zeden (vgl. Hand. 17: 28. Tit. 1: 12).

Nadat de apostel op de zedelijke kant van de bestreden dwaalleer opmerkzaam had gemaakt, gaat hij van de toon van de onderwijzing over tot die van de ernstige en dringende waarschuwing en bestraffing. Het is voor hem niet maar een vraag over de leer, zoals men soms vraagstukken noemt, waarvan men beweert, dat zij geen praktische betekenis hebben. Hij kent dergelijke Christelijke vragen niet, die alleen het onderwerp zijn van ijdele speculatie; als zulke worden opgeworpen, behandelt hij ze geheel anders (1 Tim. 1: 4; 6: 4; 5:
2 Tim. 2: 16, 23). Maar de leerstellingen van de zaligheid, waartoe die van de opstanding behoort, zijn zaken van het geloof en zijn zo regels, die het leven aangaan. Die aan te tasten is nooit slechts een onschadelijke dwaling, het hangt altijd samen met zondige afdwaling. De apostel stelt deze kant niet sterk op de voorgrond, als hij de Corinthiërs toeroept: "Dwaal niet, kwade samensprekingen verderven goede zeden. " De laatste nu is een soort van spreekwoord, aan een Griekse dichter ontleend (Menander, een Athener, leefde omstreeks 320 voor Christus), uit het geheugen aangehaald als een woord, dat bij het volk in gebruik, maar toch juist was; het wordt ter behartiging aanbevolen ("Ac 17: 29 en houdt een waarschuwing in voor ongeroepen omgang met mensen, die zulke woorden spreken, als door de apostel in ons hoofdstuk bestraft zijn en die ook nog na ontvangen waarschuwing niet willen nalaten.

Waak rechtvaardig, wordt goed nuchter uit de toestand van bedwelming, die u reeds tot op zekere hoogte heeft bevangen (Joël 1: 5) en zondig niet, onthoud u van de zonde, die zich door middel van de dwaalleer van u meester wil maken; geeft aan die leugenleer geen gehoor. Want sommigen hebben de kennis van God niet, zoals zij door de opstanding te loochenen (vs. 12) tonen (MATTHEUS. 22: 29). Ik zeg het u tot schaamte, opdat u zich over zulke mensen in uw midden schaamt, in plaats van u door hen te laten misleiden (Hoofdstuk 5: 6; 6: 5).

Paulus vergelijkt de toestand, die de Corinthiërs mogelijk maakte, aan zulke woorden, als die loochenaars van de opstanding voerden, ook maar ter halverwege het oor te lenen, met een soort van bedwelming, voor welke het tijd was er zich moedig aan te ontrukken, omdat zij,

zondig in zichzelf, ook alleen maar aanleiding en drang kon geven tot zondigen. Alleen een verduistering van de Godskennis, zo verklaart hij verder, kon een dwaling als de bestrafte, teweeg brengen. Hij beperkt dat tot die enkelen, van wie de dwaalleer uitging, openbaart echter daardoor nogmaals, hoe treurig en noodlottig het is en hoe het niet te verontschuldigen is, dat men naar haar hoort en zich door haar laat blinddoeken, waarvoor reeds de beginselen van Christelijke kennis voldoende moesten bewaren. Daarom is het ook voor de gehele gemeente tot beschaming, dat iets dergelijks in haar midden mogelijk was en niet dadelijk erkend en voldoende gevoeld werd.

Het vergif van elke dwaalleer is bedwelmend en wij laten ons bedwelmen, omdat aan ons vlees menselijke wijsheid zoeter smaakt dan Gods Woord. Het is goed voor ons, als wij rechtvaardig opwaken, zolang de stem van de waarheid ons wekt, opdat wij het vergif van de zonde uitspuwen, voordat wij daaraan sterven.

III. Vs. 35-58. De apostel heeft uit het feit van de opstanding van Christus, waarvoor zo vele getuigen waren en dat de voorwaarde en de grond was van alle Christelijke zegen, in de beide vorige afdelingen het geloof in de opstanding van de doden verdedigd en het verkeerde van het tegendeel nog op andere gronden aangetoond. Nu beantwoordt hij de tegenwerpingen, die deels betrekking hebben op de toestand van de lichamen van de opgestanen, deels op de opstanding zelf. Het proces van de opwekking licht hij toe door de analogie van het plantenleven; de gesteldheid van de lichamen van de opgestanen, verschillende van dit lichaam, dat wij nu omdragen, heldert hij op door analogieën uit verschillende gebied van de schepping, deels leidt hij het af uit het onderscheid van de eerste en tweede Adam (vs. 35-50). Als hij nu bij deze uiteenzetting er zo sterk op drukte, dat zonder een verandering aan ons lichaam te ondervinden, wij het rijk van de heerlijkheid niet kunnen beërven, dan lag de vraag voor de hand wat dan zou gebeuren met hen, die tijdens de laatste bazuin, als de doden tot die verandering uit hun graven zullen opstaan, nog in deze tegenwoordige lichamen op aarde zijn. Vervolgens wijst hij er op, dat buiten de verandering door opwekking er ook een zodanige door overkleding is. Hebben beide plaats gehad, opwekking van de doden en overkleding van de levenden, dan heeft de heerschappij van de dood haar einde bereikt en het woord van de Schrift, dat van deze profeteert, is vervuld. Als Paulus zich in de geest in die zalige toekomst verplaatst, heft hij vooraf een zege- en triomflied aan, terwijl hij deze gehele verhandeling sluit met een hartelijke en dringende vermaning aan de Corinthiërs (vs. 51-58).

Maar ik meen een tegenwerping te horen, die ondanks mijn tot hiertoe gevoerde bewijsvoering voor de opstanding van de doden, toch tegen deze leer wordt verheven. Wellicht zal iemand zeggen: a) Hoe zullen de doden opgewekt worden? Hoe zal ik mij in het algemeen die zaak als mogelijk denken? " en vervolgens, wat evenzeer hier vooral in aanmerking komt: "Met wat voor lichaam zullen zij uit hun verborgenheid in het graf te voorschijn komen? "

Ezechiël. 37: 3.

Dwaas, die niet bedenkt wat jaar in jaar uit onder uw eigen handen plaats heeft, zo moet ik op dergelijke ondoordachte vragen antwoorden. Ziet toch, hetgeen u zaait wordt niet levend om zich tot een nieuw gewas te ontwikkelen, tenzij dat het gestorven is, in de aarde door vertering teniet gaat (Joh. 12: 24). Hoe dwaas is het, als u meent, dat het weer levend worden niet mogelijk is, omdat de lichamen van de mensen in de aarde geborgen, daar tot verrotting overgaan.

En hetgeen u zaait, daarvan zaait u het lichaam, de nieuwe, levende plant niet, niet dat wat worden zal maar een zuiver graan, een korrel, nog vrij onaanzienlijk en weinig verradend wat ervan zal worden, naar het voorvalt van tarwe, of van enig van de andere tranen, want het is bij al de soorten hetzelfde.

Deze gelijkenis schijnt veel in gebruik te zijn geweest bij de Joden, om dit leerstuk op te helderen en wij vinden daarvan nog enige bewijzen in de schriften. Cleopatra de koningin vroeg aan R. Meir: ik weet dat doden weer zullen leven, want er is geschreven, die van de stad zullen bloeien als het kruid van de aarde, Ps. 72: 16, maar als zij opstaan zullen zij naakt opstaan, of zullen zij opstaan in hun kleren? Waarop hij antwoordde: veel meer dan de tarwe, want als de tarwe begraven wordt naakt, komt zij voort, of spruit zij uit, met vele kleren; en hoeveel temeer dan de rechtvaardigen, die in hun kleren begraven worden. En nog eens, R. Eliezer zegt, alle doden zullen in de opwekking van de doden staan en zullen met hun kleren aan verrijzen, waaruit leert u dit? Van het zaad van de aarde, bijzonder van de tarwe, want als de tarwe naakt begraven wordt en met vele bekleedselen voortkomt, veel meer dan de rechtvaardigen, die in hun kleren begraven worden.

Maar God geeft het zaad, dat door u is uitgezaaid, bij het ontkiemen en opgroeien een lichaam, zoals Hij wil en in de orde van Zijn natuur heeft bepaald (Hoofdstuk 12: 18) en wel aan een ieder zaad zijn eigen lichaam, dus niet willekeurig en onzeker, maar zoals het overeenstemt met de natuur van het uitgezaaide (Gen. 1: 11), zodat u als u tarwe heeft gezaaid (vs. 37), daaruit ook weer een gewas van tarwe te voorschijn komt.

De apostel voert in vs. 35 de tegenstanders sprekend in als degenen, die door de vorige bewijsvoering niet bevredigd zijn en nu pas aankomen met hun twijfelingen.

De tegenwerping is tweeledig, de eerste vraag heeft niet dezelfde betekenis als de tweede; het: "hoe zullen de doden opgewekt worden? " doelt op het proces en de acte van de opstanding, op haar mogelijkheid; de tweede vraag: "met wat voor lichaam zullen zij komen?
op het factum en het resultaat, op de toestand van de opstandingslichamen. De vragen zijn overigens niet alleen op te vatten als vragen om onderwijzing, maar als sceptische (twijfelaars) en scoptische (bespieders) vragen van de tegenstanders aan te merken, zoals Luther ze voorstelt: "het zijn scherpzinnige personen geweest, die Paulus hier laat spreken, die niet alleen dit punt op fijne manier draaien en winden, maar ook meesterlijk konden spotten zoals zij menen. Eilieve, hoe zal het dan toegaan, zeggen zij, als alle mensen zullen opstaan? Wat zullen zij voor lichamen hebben, of wat zullen het voor wezens worden? De apostel begint daarom in vs. 36 zijn antwoord met een hard woord. Hoe wijzer die verstandigsten zich met hun twistvragen achten, met des te minder verschoning stelt hij zich tegenover hun beperktheid en zwakheid van geest.

Hoe meer die vrager zich, zoals te voren gezegd, op zijn verstand verhief, des te gevoeliger moest hem de uitroep: "dwaas! " treffen (evenals hier staat ook in Luk. 12: 20 in de grondtekst een ander woord dan in MATTHEUS. 5: 22 ; het woord op de laatste plaats gebruikt vinden wij ook in MATTHEUS. 23: 17 en 19); en inderdaad, hoezeer lag het voor de hand, dat hij zijn vragen zelf beantwoordde. Het woordje "u" wordt in de grondtekst bijzonder gedrukt en gebruikt om vooral op het gemoed te drukken, hoe hij het zelf had kunnen begrijpen, als hij gelet had op hetgeen hij zelf deed en op de in het oog lopende verandering, die daarmee gepaard ging. Hij wil hem met beschaming overtuigen, dat hij bij beter nadenken zijn vragen achterwege had kunnen laten.

De vragen, zoals de tegenstanders die voorbrachten, zijn altijd die, tot welke de leer van de opstanding aanleiding geeft en wel te meer, naarmate ze zinnelijker wordt opgevat (vgl. MATTHEUS. 22: 23 vv.); want des te eerder kan men daartegen moeilijkheden uit de naturalistische opvatting opwerpen. De apostel gaat over dat gebied van de natuur handelen en toont aan, hoe juist dit op hogere mogelijkheden van de meest menigvuldigen aard ons wijst. Als nu met het: "hoe zullen de doden opgewekt worden? " ten eerste moet worden gewezen op de moeilijkheid van een nieuw leven, dat uit de dood was voortgekomen, dan geeft Paulus met de aanspraak van vs. 36 : dwaas, hetgeen u zaait wordt niet levend, tenzij dat het gestorven is, de tegenstanders die in het wilde schermt, te bedenken, hoe de levendmaking van het gezaaide, waarop men bij zijn eigen zaaien altijd hoopte, niet anders plaats heeft, dan nadat het tevoren gestorven is; hoe kan nu die dit weet en daarom met vertrouwen ziet dat het door hem uitgestrooide zaad in de aarde zich ontbindt, er zich aan ergeren, dat de menselijke lichamen ten grave worden gebracht, om daar te verteren en om zo’n vergaan een opstaan uit de toestand van de dood voor onmogelijk verklaren. " Evenals hier voor ontkiemen van het zaad wordt gezegd: "levend worden" en voor "in de staat van oplossing komen" staat "sterven" om beeld en zaak meer tot elkaar te brengen, zo vinden wij om dezelfde reden in het volgende 37e vers de uitdrukking "lichaam" voor het plantengewas, dat uit het zaad opschiet. Evenals de zaaier wel weet - deze zijn de gedachten, die de apostel in deze beide verzen de loochenaars voorhoudt - dat hij niet de vrucht zaait, maar het zaad, dat verteren moet, zo weten wij Christenen wel, dat het menselijk lichaam, dat bij de begraving in de aarde is geborgen, nog niet het opstandings-lichaam zelf is en daarom ook het vergaan van het eerste en de mogelijkheid van het laatste niet kan opheffen. Integendeel leeft en beweegt dadelijk bij het uitzaaien in de korrel iets, dat later uit de schoot van de vruchtbare aarde wordt ontbonden en als een nieuw gewas te voorschijn komt en zo ook heeft het ter aarde bestelde menselijk lichaam een opstandingskiem in zich. Het zal echter - en daarmee wendt zich de beschouwing reeds tot de tweede van die beide vragen: "met wat voor lichaam zullen zij komen? " - niet een geheel vreemdsoortig, een niet menselijk lichaam zijn, dat bij de opstanding te voorschijn treedt, maar evenals het tarwegraan slechts de kiem voor een tarwegewas en voor geen ander in zich draagt, zo zal ook het menselijk lichaam, in de aarde gezaaid, slechts zodanig een bij de opstanding weergeven. Maar wat de aard, niet wat de soort aangaat, is het daarvan verschillende; in hoeverre dit onderscheid gaat moet worden aangewezen uit nadere analogieën uit hetgeen in de natuur voorvalt en die in vs. 40 vv. worden genoemd. Nog moeten wij opmerken, dat Paulus in vs. 38 opzettelijk God zo vooraan plaatst in tegenstelling tot de vroeger beschreven werkzaamheid van de mensen en evenzo met bepaalde bedoeling de wil van God voorstelt als die sinds lang vaststaat en bepaald is. Bij de leer van de opstanding komt het er toch op aan, dat men Gods almacht in rekening brengt en zijn kracht niet opzettelijk loochent, dat men op Zijn welbehagen, in Zijn woord ons bekend gemaakt, net zo vast vertrouwt, als de zaaier op het welbehagen van God, dat zich in de orde van de natuur uitspreekt, vertrouwende zijn zaad met het oog daarop kiest, wat voor een gewas hij wenst te verkrijgen en reeds vooraf bepaald weet, dat de akker hem die vruchten zal opleveren, als waarom hij het zaaien heeft doen plaats hebben.

Alle vlees van de op aarde levende wezens, is niet hetzelfde vlees; maar een ander is het vlees van de mensen en een ander is het vlees van de beesten en een ander van de vissen en een ander van de vogels.

En er zijn, als wij onze blik van hier beneden tegelijk naar boven wenden en de schepping boven ons beschouwen, hemelse lichamen en er zijn aardse lichamen; maar een andere is de heerlijkheid van de hemelse en een andere van de aardse.

En zelfs onder de hemellichamen, wat een menigvuldigheid! Een andere is de heerlijkheid van de zon en een andere is de heerlijkheid van de maan en een andere is de heerlijkheid van de sterren; en ook onder de laatsten weer zo grote verscheidenheid: want de ene ster verschilt in heerlijkheid van de andere ster.

In drie rijen is hier het veelvoudige van de wereld van de lichamen geschilderd. Ten eerste vallen in het oog de levende lichamen, die alle vlees zijn, maar niet enerlei vlees; want van de mens af trapsgewijze omlaag tot vee en vogels en vissen heeft elk zijn bijzonder vlees. Verder ziet u hemelse lichamen en aardse lichamen, gene en deze in verschillende heerlijkheid. Aan lichamen van engelen, ook als de engelen een lichaam hadden (wat echter niet het geval is: "Uit 18: 14, is hier zeker niet te denken, omdat toch de apostel in zaken, die ieder voor ogen heeft, de mogelijkheid wil laten zien, dat de doden met veranderd lichaam opstaan; hoe zou hij dan op engelenlichamen wijzen, die nooit iemand gezien heeft? Daarentegen zien wij de hemellichamen, zon, maan en sterren voor onze ogen en merken wij op, dat zij in hun onveranderlijke glans een andere heerlijkheid hebben, dan wat op aarde wordt aanschouwd en waarvan de heerlijkheid heden in heerlijke pracht of in liefelijke bekoorlijkheid, in grootse kracht of in sierlijke fijnheid voorkomt, maar morgen verbleekt en verdort. En ten derde, niet alleen zijn de hemelse lichamen van de aardse verschillende, maar ook onder elkaar: een andere heerlijkheid heeft de zon, een andere heerlijkheid heeft de maan, een andere heerlijkheid hebben de sterren; en weer in veelvoudig licht schittert de talloze menigte van sterren, want "de ene ster overtreft de andere in heerlijkheid. " In de eerste plaats doelt deze gelijkenis niet op de verschillende heerlijkheid van de lichamen van de opgestanen onder elkaar, maar op het onderscheid tussen dit lichaam en het toekomstige. Is er, wil Paulus zeggen, reeds op het natuurlijk gebied van hemel en aarde een zo rijke menigvuldigheid en zo’n verschil van lichamelijk bestaan, waarom zou het dan de Schepper van alle schepsels onmogelijk zijn, aan de opgewekte doden zo’n lichaam te geven, als dat aan erfgenamen van het eeuwige leven past? Verkeerd is de gevolgtrekking van de gesteldheid van het aardse, sterfelijke menselijke lichaam op het lichamelijke in het algemeen, even vals als wanneer iemand zei: omdat het vlees van het vee zwaar is en op de aardbodem blijft, kunnen de vogels in de lucht geen vlees hebben; of: omdat het lichaam van de aarde duister is, kan de lichtgevende zon geen lichaam zijn; of omdat het gesternte van de Orion in roodachtige klank fonkelt, kan de witachtig flikkerende melkweg niet uit sterren bestaan.

a) Zo zal ook de opstanding van de doden zijn; het is met deze zo gesteld, dat ook bij haar een verscheidenheid van het lichaam, dat dan opstaat, in vergelijking met dit menselijk lichaam, gezien wordt. Het lichaam, om hier het beeld in vs. 36-38 1Co gebruikt, weer op te vatten, van de mens, die ten grave wordt gebracht, wordt gezaaid in verderfelijkheid; het wordt op de jongste dag, als God de doden roept, opdat zij weer leven, opgewekt in onverderfelijkheid.

Dan. 12: 3. MATTHEUS. 13: 43.

Het wordt gezaaid in oneer, het wordt opgewekt in heerlijkheid; het wordt gezaaid in zwakheid, het wordt opgewekt in kracht.

Met vs. 42 volgt de toepassing, die de slotsom van de analogie en van vs. 36-41 samenvat, daar die op beide, de gelijkheid van de zaak met de zaadkorrel en het verschillende van de lichamen tevens rust. "Zo zal ook de opstanding van de doden zijn. " Daar heeft weer plaats, wat het aardse zaad overkomt, namelijk, dat de kiem van iets nieuws, dat daarin besloten ligt, ontbonden wordt; en niet alleen dit, maar daarmee heeft dezelfde verandering tot een geheel

andere soort van lichaam plaats, hetgeen bij het zaad nog niet het geval is, waartoe echter de mogelijkheid voor de goddelijke almacht door het heen wijzen op de reeds door haar geschapen verschillende lichamen voldoende bewezen is.

De beschrijving van het onderscheid tussen dit lichaam en dat van de opstanding beweegt zich in schone symmetrie, in zachte volgorde van de hoofdleden en haar tegenstellingen en verbindt de beeldrijke en eigenlijke uitdrukkingen (gezaaid, opgestaan) overeenkomstig hun inwendige verwantschap betekenisvol samen. Het "in verderfelijkheid" moet niet alleen worden verklaard van het gestorven, maar ook van het sterfelijk lichaam in het algemeen. Dit is het eerste teken van het aardse lichaam, daar tegenover treedt de sterkste tegenstelling, de onvergankelijkheid, dat grootste wonder en diepste raadsel voor het verstand, dat alleen aards-materiële en dus oplosbare lichamen kent. Ook het "in oneer" doelt op het onvolmaakte van de hele aardse toestand, dat in de dood tot zijn toppunt komt. Daarin zijn de verootmoedigende onvolmaaktheden en gebreken gelegen, waaraan het lichaam als een lichaam van de dood is blootgesteld (vgl. Fil. 3: 21). Die oneer komt het allersterkst te voorschijn in de afschuw en de afkeer opwekkende staat van het werkelijk ontzield zijn en van de verrotting en de wegberging onder de aarde. De tegenstelling "heerlijkheid" geeft zichtbare volmaaktheid, de schoonheid en waardigheid, die de adel van de geest, de heerlijkheid van het goddelijk evenbeeld en van het goddelijk inwonen afstraalt. In de derde plaats is genoemd de "zwakheid" van dit lichaam; deze bevat alle beperking van de wil; ook zij is ten toppunt gestegen in de toestand en onder de onverwinbare macht van de dood, die de absolute verzwakking is. De hoogste verheffing van vernieuwde en verhoogde levenskracht treedt in de opstanding op de voorgrond en begeleidt de vernieuwde lichamen op deze hoogste trap van het leven, dat ze vervult.

Aan deze drie stellingen, die met de drie vergelijkingen in vs. 39-41 overeenkomen, willen wij nog een nieuwe toevoegen. Een natuurlijk (Hoofdstuk 2: 14) lichaam, een waarin de ziel, de zinnelijke kant van het inwendige leven, de boventoon heeft, wordt er gezaaid, een geestelijk lichaam wordt er opgewekt, een lichaam, dat georganiseerd is voor de heerschappij van de Geest. Er is een natuurlijk lichaam en er is een geestelijk lichaam. Evengoed als men nu een natuurlijk lichaam heeft, waarin de ziel de staat van het lichaam bepaalt, evengoed kan men ook later een geestelijk lichaam hebben overeenkomstig de aard van de Geest. De tegenwoordige gesteldheid van ons lichaam sluit een toekomstige van andere aard zo weinig uit, dat die integendeel zeer zeker in de plaats van de vorige zal treden, als de heerschappij van de geest eenmaal in de plaats getreden is van de tegenwoordige heerschappij van de ziel.

Zo is er ook in Gen. 2: 7 geschreven: "De eerste mens Adam is geworden tot een levende ziel. " Bij dit woord van de Schrift kunnen wij vervolgens als parallellid de tweede stelling voegen, waardoor de gedachte volledig wordt: "de laatste Adam is geworden tot een levendmakende geest. "

Wat bij ons "natuurlijk" is vertaald is naar de grondtekst "psychisch" en dit is in zoverre juist als het zielelichaam dat is, wat nu voor ons het natuurlijke is, maar het eigenaardige van het gezegde is daardoor uitgewist, omdat tegenover "ziel" "geest" gesteld wordt. Een zielelichaam nu is zo een, als overeenstemt met het leven van de mens, die nog psychisch is, terwijl het geestelijk lichaam overeenkomt met de aard van de mens, die nu geestelijk is geworden. Wat is nu echter een mens van de ziel en wat is een mens van de Geest? Paulus beroept zich op de woorden uit de scheppingsgeschiedenis: "en zo werd de mens tot een levende ziel. " Volgens deze woorden is de mens in de wel goede, maar enigermate nog onbesliste toestand geschapen, dat de ziel, die band van vereniging tussen geest en lichaam,

de besturende macht over beide was. Die staat daarentegen, waarin de Geest, die in de God van zijn oorsprong leeft en zich beweegt, de persoonlijke macht vormt, de macht, die lichaam en ziel bestuurt en ze verenigt, was nog slechts het doel van zijn roeping. Dit doel is nu zo weinig bereikt, dat de mens, in plaats van geestelijk te worden, veelmeer psychisch en vleselijk is geworden, d. i. geheel en al ontzonken aan zijn geest, terwijl de zich tegenover haar bestemming zelfheersend optrad en het vlees van de geest gescheiden en van materieel tot grof materialistisch vlees was geworden. De geest is daar niet wat die moest zijn, de persoonlijke macht van het hele leven, maar alleen nog bewustzijn van het afzonderlijke leven, dat door de ziel wordt bewaard. Daarom heeft nu God de mens niet aan zijn bestemming onttrokken, Hij heeft die integendeel volkomen in de tweede Adam, in Christus Jezus vervuld. Deze heeft Hij gemaakt tot een levendmakende geest, omdat in Hem het Woord, dat in het begin bij God was, mens is geworden en daarmee dadelijk de met God verenigde Geest de besturende macht is geweest, die over ziel en lichaam gebied voerde, om ze in het geestelijk leven in te leiden. In de opstanding nu heeft de Geest van Christus alle beperkingen vernietigd, die veroorzaakten, dat Hij Zich nog niet als levendmakende Geest openbaarde en is in de hemelvaart met de Heilige Geest tot een Geest geworden, die Hij vandaar als Zijn Geest meedeelt, om onze geest tot zijn waarachtig wezen te hervormen, daarna de overmacht over het psychische en vleselijke in ons te geven en ten slotte ook ons nietig lichaam te verheerlijken, dat het aan Zijn verheerlijkt lichaam gelijkvormig wordt. Het menselijk lichaam, dat door de band van God is gevormd, schrijft Delitzsch, is, sinds het materieel is geworden, een mysterie met onreinheid overdekt. Dat dit niet tot blijdschap van alle wezens eens openbaar zal worden, is geheel ondenkbaar, de opstanding zal het eens in het helderste licht stellen. Maar wij zijn niet in staat ons reeds nu een duidelijke voorstelling te maken van de geestelijke lichamen van de herrezenen en wij moeten het ook niet beproeven, als wij niet meteen onze onmacht en beperktheid tot onze schade willen gewaar worden.

Maar het geestelijke is niet eerst, dat daarmee meteen de geschiedenis van de mensheid bij de schepping van Adam zou hebben kunnen beginnen, maar het natuurlijke ("psychische is eerst en pas daarna, namelijk, als de geschiedenis van de mensheid tot haar einde en doel komt, kan het geestelijke lichaam volgen. Dat zij hierover nadenken, die meenden in te brengen dat, als voor de mens het geestelijk lichaam als hoogste trap bestemd was (vs. 44); het beter zou geweest zijn, als God hem dadelijk daarmee overkleed had, en in het geheel geen natuurlijk lichaam had geschapen.

Zo’n tegenspraak is des te ongerijmder, als men de persoon aanziet van hem, die tegenover de eerste mens de tweede gaf (vs. 4). De eerste mens is uit de aarde en aards. Hij ontving zijn oorsprong uit de aarde en kon nu in de gesteldheid van zijn lichaam slechts de aard van het aardse bezitten. De tweede mens is de Heere uit de hemel, de Zoon van God, die van daar is nedergedaald, die wel voor een zekere tijd mens kon worden, maar niet naar Zijn eigenlijk wezen vanaf het begin mens kon zijn, omdat Hij reeds iets anders was.

Is dan ook niet de geest van de eerste mens, omdat God Zijn adem in hem blies, van hemelse oorsprong en is dan ook niet het lichaam van Christus, omdat Hij uit Maria werd geboren, van aardse oorsprong? Beide zijn waar. De eerste mens had een hemelse en de tweede mens heeft een aardse kant van zijn wezen. Ook het lichamelijke van de Verhoogde, hoewel hemels geworden en in de Godheid opgenomen, is toch, op haar oorsprong gezien, geen andere dan die in Maria aangenomen is. De tegenstelling van de apostel bestaat echter toch in al haar scherpte, zij gaat de beginselen aan van die beiden, die de eersten van de mensheid waren, die beginselen in grond en wezen verschillende waren. De één had, omdat God, de Schepper, eerst stof van de aarde tot een menselijk lichaam vormde, een aards begin, de ander

daarentegen een persoonlijk, een hemels begin, doordat God de Verlosser uit vrije wil en door eigen kracht in de schoot van de maagd neerdaalde. De eerste werd persoon, doordat de geschapen geest zich met het lichaam, zonder zijn toedoen ontstaan, verenigde, de ander was reeds persoon, als Hij Zich tot subject maakte van een menselijke natuur, die niet zonder Zijn wil was ontstaan. Terwijl dus de een de taak was gegeven om de aardse beginselen van zijn bestaan, die vóór zijn weten en willen waren geworden, met de geest te overmeesteren (een roeping, die hij kon vervullen of ook niet kon vervullen en in werkelijkheid niet vervuld heeft), is de ander dadelijk van het begin de Heere over het menselijk wezen, waartoe Hij Zich vernederd had, toen Hij van de hemel was neergedaald en wel met Zijn vrije, wel bewuste wil, zonder Zichzelf te verliezen. En alhoewel Zijn Geest het lichaam niet dadelijk verheerlijkt, is Hij toch in de kracht van het goddelijke hemelse Ik, dat Zich in hem op menselijke manier bewust werd, dadelijk de kracht en de waarborg van de verheerlijking, die niet uitblijven kan.

Nu deze echter eenmaal Zich begeven heeft in de rijen van de mensheid en het tweede hoofdlid van de hele keten vormt, zodat Hij, als een tweede stamvader en wel eengeestelijke, is, zo moet ook dit nog worden teweeggebracht, dat wij eveneens van Zijn vlees en been zijn (Efeze. 5: 30), als wij vlees en been zijn van de eerste Adam. Daaruit kunt u nog een meer bepaald antwoord afleiden op de vraag (vs. 35): "met wat voor lichaam zullen de doden komen? " Hoe de aardse is, zo zijn ook de aardsen, die naar het lichaam van hem afstammen; en hoe de hemelse is, Hij, die van de hemel neerdaalde en nu weer in de hemel verhoogd is, zo zijn ook de hemelsen, die uit Hem zijn geboren (Joh. 2: 20) en in het sterven tot Hem verheven worden (2 Kor. 5: 8), als het tot hun volle wording in de opstanding komt.

Het hoofd en de leden zijn van één en dezelfde natuur: zij zijn niet zoals het afschuwelijk beeld, dat Nebukadnezar in zijn droom zag. Het hoofd was van fijn goud, maar de buik en de dijen waren van koper, de benen van ijzer en de voeten gedeeltelijk van ijzer en gedeeltelijk van leem. Het geestelijke lichaam van Christus is geen dwaze vereniging van tegenstrijdigheden; de leden waren sterfelijk en daarom stierf Jezus: het verheerlijkte hoofd is onsterfelijk en daarom is het lichaam ook onsterfelijk; want er staat geschreven: Ik leef en u zult leven. Zoals ons dierbaar Hoofd is, zo is ook het lichaam en elk lid in het bijzonder. Een uitverkoren Hoofd en uitverkoren leden, een aangenomen Hoofd en aangenomen leden, een levend Hoofd en levende leden. Als het hoofd van zuiver goud is, dan zijn ook al de leden van het lichaam van zuiver goud. Zo is er een dubbele vereniging van natuur als grondslag voor de nauwste gemeenschap. Sta hier stil, mijn godvruchtige van deze en zie of u zonder verrukte bewondering de oneindige neerbuigende liefde van de Zoon van God kunt aanschouwen, die uw ellende tot zo’n gezegende vereniging met Zijn heerlijkheid wil verhogen. U bent zo gering, dat u met het oog op uw sterfelijkheid tot de groeve kunt zeggen: U bent mijn vader en tot het gewormte: U bent mijn zusters en toch in Christus bent u zo hoog geëerd, dat u tot de Almachtige kunt zeggen: Abba, Vader en tot Hem, die in het vlees gekomen is: U bent mijn Bruidegom en mijn Broeder. Zeker, als verwantschap tot oud-adelijke geslachten mensen hoge gedachten over zichzelf doet koesteren, dan hebben wij stof om ons boven hen allen te beroemen. Laat de armste en meest verachte gelovige deze voorrechten aangrijpen; een onzinnige traagheid mag hem niet beletten deze adelbrief te doen gelden en een dwaze gehechtheid aan de ijdelheden van deze tegenwoordige tijd mag zijn gedachten niet aftrekken van deze heerlijke hemelse eer van met Christus verenigd te zijn.

En zoals wij, zolang wij in dit lichaam woonden (2 Kor. 5: 6), het beeld van de aardse stamvaders gedragen hebben, zo zullen wij ook het beeld van de Hemelse dragen, want ons toekomstig lichaam zal aan Zijn verheerlijkt lichaam gelijk zijn (Fil. 3: 21).

Maar dit zeg ik, broeders, om, nu ik bij de voltooiing van het Godsrijk ben gekomen, u nog uitdrukkelijk opmerkzaam te maken op het groot gewicht van de leer van de opstanding,
dat vlees en bloed, ons gehele tegenwoordige wezen, waarin wij niet alleen vlees en bloed aan ons hebben, maar ook zo veelvuldig erdoor worden geleid, het koninkrijk van God niet beërven kunnen en de verderfelijkheid, waarin wij nog verkeren, ook al zoeken wij het eeuwige, beërft de onverderfelijkheid niet, maar eerst moet een veranderings- en verheerlijkingsproces met ons plaats hebben, zoals dat door de opstanding wordt teweeggebracht.

Joh. 1: 13.

Evenmin als vlees en bloed, waaruit onze Adams-natuur bestaat, in Christus kunnen geloven (MATTHEUS. 16: 17) kunnen deze het rijk van God beërven. Vlees en bloed van de verdoemden kunnen en zullen opstaan, echter niet om het koninkrijk te beërven, maar tot pijniging in het eeuwige vuur. Opdat echter vlees en bloed opstaan tot het beërven van het koninkrijk moet de tegenwoordige aard van vlees en bloed worden opgeheven, eerst door de geestelijke wedergeboorte, vervolgens door de verandering van het lichaam in het graf van de aarde, opdat daaruit een geestelijk vlees en bloed ontstaan, naar de manier van het vlees en het bloed van onze Heere Jezus Christus.

Binnen de eens geschapen wereld wordt geen enkele atoom de vernietiging ooit ten prooi. De grondstoffen, waaruit het verteerde lichaam bestond, zijn dus nog aanwezig en de Alwetende weet waar zij zijn en de Almachtige kan ze weer vergaderen. Zij hebben intussen tegelijk met de aarde, waarin zij bewaard zijn, het vuurproces doorlopen, waaruit hemel en aarde in verheerlijking te voorschijn treden. Uit deze wereld van de verheerlijking brengt Hij, die in de beginne het lichaam van de mensen uit aarde van Eden gevormd heeft, de grondstoffen van onze lichamen weer tezamen bij gelijke bestemming van de krachten, die ze doortrekken en gelijke vermenging van de werkelijke bestanddelen, zoverre deze bestemming en vermenging nodig zijn voor de individualiteit van de persoon, die na wegneming van de zonde met haar beginselen en gevolgen overblijft. De ziel, met dat lichaam weer samen gebracht, neemt daarvan bezit, als een koningin van haar troon, doordringt het met haar hemels licht, maakt het tot een omkleedsel van haar geestelijk wezen en sluit zich daarmee aaneen als het doel van haar verlangen tot voltooiing van haar persoonlijkheid.

Het woord "opstanding van het vlees" in de apostolische geloofsbelijdenis, wil alleen zeggen dat hetzelfde lichaam, dat wij hier als vlees hebben gedragen, wordt opgewekt, maar niet dat het dan ook nog vlees zal zijn.

Wij zouden zeggen: met één woord, broeders, een lichaam zoals ons tegenwoordige, dat uit vlees en bloed bestaat, is niet geschikt voor de staat van de heerlijkheid in het toekomstig koninkrijk van God. Het lichaam, dat wij nu omdragen, is uit zijn aard vergankelijk, aan behoeften en zwakheden onderworpen. Hoe zouden wij daarin een onvergankelijke geluksstaat genieten kunnen? (V. D. PALM).

Uitnemend schoon en helder is de ontwikkeling en oplossing, die de apostel ons van het stuk van de opstanding geleverd heeft. In de eerste plaats toont ons Paulus door vergelijking van het zaad, dat gezaaid wordt, dat wij wel met onze eigen lichamen kunnen opstaan, maar niet met dezelfde. Zoals toch het zaad, dat men zaait, wanneer het onder de grond ligt, ontbolsterd wordt en vergaat, maar dan ook tegelijk door de almacht van God ontkiemt en nieuwe halmen voortbrengt, zo keren onze lichamen tot stof van de aarde terug, welk stof met de wind

verwaait en tot andere lichamen overgaat, maar uit deze zullen in de dag van de verrijzenis geheel nieuwe lichamen voortkomen, die aan onze aardse omkleedsels geheel en al het verschillende graan, dat gezaaid wordt, gelijkvormig zullen zijn, zodat elk zijn eigen lichaam hebben zal (vs. 35-38). Maar zoals nu niet alle graan hetzelfde is, zo is ook niet alle vlees hetzelfde, zoals dat in de dierenwereld ook zeer uiteen loopt; daarom leert de apostel in de tweede plaats, dat hoewel alle gelovigen verrijzen zullen, hun nieuwe lichamen net zo verschillend in glans en heerlijkheid zullen zijn als de heerlijkheid van de zon, maan en sterren zeer verschillend is, zodat hij aan verschillende rangen en standen in de toekomende wereld denken doet (vs. 39-42). Maar terwijl hij bezig is dit stuk uiteen te zetten, zo maakt hij niet slechts de vergelijking tussen onze tegenwoordige en toekomende lichamen, maar geeft ook in de derde plaats de wenk, dat de lichamen van de gelovigen dan enigszins van een andere geaardheid zullen zijn, namelijk niet alleen ontdaan van al het zondige en gebrekkige, maar ook minder grof stoffelijk en meer verfijnd geestelijk. Onverklaarbaar moge ons de uitdrukking zijn "een geestelijk lichaam" te hebben, terwijl wij zeggen zouden, dat stof niet geestelijk kan zijn, maar als wij wel opmerken, dat Paulus ons wenken geeft, dat onze lichamen door de heerschappij van de zonde meer grof stoffelijk geworden en wij zelf aan de zinnelijkheid onderworpen zijn, dat wij in Christus een volkomen herstelling vinden van alles wat wij in Adam verloren hebben, ja zelfs meer dan dat en daarbij niet vergeten, dat het lichaam van de verrezen Verlosser gans verschillende eigenschappen bezat en vertoonde dan voorheen en op de ene tijd zichtbaar en op de andere tijd weer verdwenen was en zelfs zonder opening van de deuren in het gezelschap zich verplaatsen kon, dan gevoelen wij er iets van hoe het in het volgend leven zijn zal; maar dan hechten wij toch voornamelijk daarop, dat het voor ons niet genoeg is door onze betrekking op de eerste Adam een levende ziel deelachtig te zijn, maar veelmeer door onze vereniging met Christus als de tweede Adam en het vertegenwoordigend Hoofd van Zijn verlosten een levendmakende geest moeten bezitten (vs. 45); dat de nieuwe natuur, die wij in zijn gemeenschap ontvangen, van een geestelijke geaardheid is, zoals onze Heer op aarde zijnde, bezat (vs. 47) en eindelijk, dat wij daarom dan ook het beeld van onze Heer uit de hemel moeten dragen, zoals wij in onze zondige natuurstaat het beeld van onze eerste vader gedragen hebben (vs. 49). En het is om die reden, dat wij ook, zowel als de Corinthiërs, in herinnering aan Paulus ter harte moeten nemen, dat vlees en bloed het koninkrijk van God niet beërven zullen, opdat wij daaruit leren mogen, niet voor onze stoffelijke en zondige lichamen alleen en hoofdzakelijk te leven, maar meer in de aankleving en navolging van Hem, in wie wij het geestelijk en eeuwig leven deelachtig zijn, opdat onze hoop ons in geen deel beschaamt en wij onbelemmerd in deze leven mogen (vs. 42b-50).

Zie, ik zeg u een verborgenheid, die mij door goddelijke openbaring is bekend geworden (Rom. 11: 25): a) wij zullen wel niet allen in de dood ontslapen en dus niet door de wederopwekking tot een geestelijk lichaam komen, maar wij zullen allen, die dit proces niet doormaken, veranderd worden, om daardoor tot gelijke trap met hen te worden verheven.

1 Thessalonicenzen. 4: 16.

Dat veranderd worden zal plaats hebben in een punt van de tijd, in een ogenblik, met a) de laatste bazuin, die het einde aankondigt van deze loop van de wereld (Jes. 27: 13); want de bazuin zal slaan, zal klinken en de doden zullen onverderfelijk opgewekt worden en wij, die dan nog in leven zijn, zullen veranderd worden, zodat uit ons dan nog natuurlijk lichaam, het geestelijke ontstaat, of het leven, het sterfelijke aan ons verslindt (1 Thessalonicenzen. 4: 15 vv. 2 Kor. 5: 4

MATTHEUS. 24: 31.

Is het vroeger gezegde juist, wat zal er dan plaats hebben met hen, die de dag van de Heere niet als gestorvenen maar als nog levenden aantreft, zodat zij niet opgewekt kunnen worden? Dit punt was de inhoud van de vraag in vs. 35 niet, maar de apostel wil hen echter ook hierover niet zonder inlichting laten; nu deelt hij hen dit mee als een geheim, d. i. niet als een leer, die geheim moet worden gehouden, maar als een zodanige, die door Goddelijke openbaring bekend wordt.

Dit geheim heeft werkelijk de inhoud, dat met hen, die de toekomst des Heren beleven een verandering zal plaats hebben, waardoor zij tot deelname aan het rijk van God, evenals de opgewekten uit de dode, geschikt worden, zodat dus ook op hen het in vs. 49 v gezegde zijn betekenis heeft. Onder het veranderd worden nu verstaat hij de onmiddellijke overgang uit de toestand van het aardse en lichamelijke in die van het hemelse, zonder het proces van sterven en opgewekt worden uit de dood, dat dit teweeg brengt. Dit veranderd worden volgt zo onmiddellijk, dat een sterven niet kan plaats hebben. Hierdoor is zeker een voorafgaande bekwaammaking een voorbereiding van deze verheerlijking door de werking van de Geest van Christus niet uitgesloten; alleen wordt gezegd, dat deze verheerlijking ogenblikkelijk zal plaats hebben.

Of hij zelf, Paulus, onder de ontslapenen, die opstaan, of onder de overblijvenden, die zonder opstanding veranderd worden, de dag des Heren zou zien, laat hij aan God over; hier vat hij zichzelf samen met deze, evenals in Hoofdstuk 6: 14 onder gene.

Hij rekent zichzelf bij hen, die de klank van de laatste bazuin levend vernemen, omdat hij tot de levende gemeente spreekt, die met hem het einde van deze tegenwoordige tijd steeds moet wachten, zodat zij, die uit haar wegsterven, slechts als enkelen voorkomen, die het einde van de tijd van hun wachten (Hoofdstuk 7: 29), dat niet ver is, niet meebeleven.

In hoeverre zij, die bij de openbaring van Christus uit de hemel een plotselinge omkering uit de ene levenstoestand, waarin zij zich nog bevinden, in de andere door verandering zullen ervaren, hiertoe reeds zijn voorbereid, blijkt daaruit, dat Christus openbaring uit de hemel volgens de staat van de laatste dingen, zoals die in Openbaring 19: 11-21: 8 wordt beschreven, niet onmiddellijk na de val van de antichrist en diens rijk volgt, maar tussen haar en deze gebeurtenis ligt eerst de oprichting van het duizendjarig rijk, dat het binden van de satan, de opwekking van de uitverkorenen en hun heerschappij met Christus in zich sluit; dat zijn alle momenten, die zowel voor de aarde zelf als voor de gemeente, die nog op haar leeft, een verheerlijking van haar tegenwoordig wezen op gelijke wijze voorbereiden, ja gedeeltelijk reeds laten plaats hebben, als eens de Heere zo iets voorlopig op de berg ondervond (MATTHEUS. 17: 1 vv.).

Want dit verderfelijke, dat wij in het aardse leven aan ons hebben, moet onverderfelijkheid aandoen, hetzij na een voorafgegane ontkleding, hetzij na een dadelijk plaats hebbende overkleding (2 Kor. 5: 2 vv.) en dit sterfelijke moet onsterfelijkheid aandoen, anders kan het rijk van God niet tot zijn voltooiing komen.

Ten duidelijkste is Paulus daarvan zeker, dat een Christen, die vlees en bloed heeft, tot een geheel ander, nieuw wezen moet worden hervormd, om in te gaan in het heerlijk rijk van God; maar even zeker weet hij, dat juist dit sterfelijke en dit vergankelijke het onderpand van de verheerlijking tot onvergankelijkheid en onsterfelijkheid bezit (vgl. 2 Kor. 5: 5).

Als wij niet Jezus Christus en de nieuwe mens van dag tot dag aantrekken, dan kunnen het verderfelijke en de nieuwe onverderfelijke mensheid niet zo snel met elkaar verenigd worden. Hij, die de gewenste verandering deelachtig wil worden, moet zijn hart hier laten veranderen.

En wanneer dit verderfelijke onverderfelijkheid aangedaan zal hebben en dit sterfelijke onsterfelijkheid aangedaan zal hebben, dan zal het woord geschieden; dan wordt de profetie, die in eerste instantie nog slechts als een belofte luidt, veranderd in een volbracht, ook geschiedkundig feit, het woord, dat geschreven is: "De dood is verslonden tot overwinning" (Jes. 25: 8).

De prikkel nu van de dood, datgene, waardoor de dood macht had te doden (Rom. 5: 12 vv.), is de zonde en de kracht, of hetgeen machtig maakt, de kracht van de zonde, is de wet (Rom. 7: 7 vv.), zoals mijn prediking van het Evangelie u dit reeds vroeger heeft uiteengezet.

a) Maar, om u ook te herinneren aan hetgeen de inhoud van mijn Evangelie zelf uitmaakt, God zij dank, die ons, door de zonde teniet te doen en de wet, die ze opwekt en ten slotte ook de dood en de hel, die zich in zijn gevolg bevindt, op te heffen, de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus.

1 Joh. 5: 5.

De geest ziet terug van de hoogte van de volle zaligheid naar de belemmeringen, naar het tegenovergestelde van de zaligheid en zijn voornaamste punten. Daardoor wordt hij steeds weer opnieuw opgewekt tot het prijzen van Gods genade, die door Jezus Christus deze beletsels wegruimt en de overwinning geeft, waarin de volle zaligheid, de vervulling van de hele belofte berust. Door drie onafscheidelijke samenhangende trappen gaat de verwezenlijking van de zaligheid heen: wegneming van de wet, van de zonde, van de dood. De wet wordt, als die de tegenstand tegen God te voorschijn roept en klimmen doet, weggenomen door de betoning of openbaring van de volmaakte liefde van God, die de eengeboren Zoon, de Heilige en Rechtvaardige bestemde de vloek van de wet, de toorn en de straf op Zich te nemen en te dragen en zo ons te verlossen van vloek en oordeel en om de gerechtigheid voor God aan te brengen, daar alles vergeven en daardoor een gemeenschap van de liefde hersteld is, die de deelname aan de goddelijke heerlijkheid meebrengt. In de kracht van deze openbaring van de liefde wordt de wet van een som van strenge geboden en verboden met verschrikkelijke bedreiging voor overtreders tot een bekendmaking van de wil van de in Christus genadige Vader, die erkend is als degene, die het in alles goed meent, ons dus niets weigert dan wat ons schadelijk en verderfelijk is, ons niets beveelt te doen, dan wat nodig en heilzaam is, ons niets oplegt om te lijden dan wat tot ons welzijn dient, daarom ons kastijdt, omdat Hij ons liefheeft. Daarmee is de kracht van de zonde gebroken en een steeds sterker wordende liefdedrang, die de tegenovergestelde gevoelens en opwellingen altijd volkomener meester wordt en het hele leven met zijn organen en krachten meer en meer beslist en onverdeeld gewillig en blij in de dienst van de heilige liefde overgeeft, leidt tot heiliging van de helen mens. Juist daardoor wordt ook aan de dood zijn prikkel ontnomen; hij is voor de gelovigen en hen, die de heiligmaking najagen, niet meer de oplossing van het leven, die smart en afkeer verwekt, eenzaamheid en vernietiging met zich voert, maar een ingaan in de rust van Christus, dat tot een heerlijke levensvernieuwing leidt, waarin dan de volkomen overwinning over de dood en daarmee de voltooiing van de zaligheid openbaar wordt.

Dit triomflied is volkomen rechtmatig en daarbij onuitputtelijk rijk. Zeker, alleen het wel verzekerd geloof kan zo spreken en zelfs dit niet ten allen tijde, maar dan slechts als daar binnen werkelijk de klare bewustheid leeft en werkt van wat God hem in Zijn Zoon heeft geschonken. Maar dan ook mag het, al is het niet zonder beving, zo juichen; immers het roemt niet in de overwinning, die het zelf behaald, maar in die, die God het geschonken heeft: "door Jezus Christus onze Heer. " Dat is de enige sleutel tot het raadsel, maar deze is ook volkomen voldoende, want juist omdat Christus de Zijnen èn van de vloek van de wet èn van de heerschappij van de zonde verlost heeft, is voor hen ook de overwinning over de dood reeds in beginsel beslist. Als dood, als vijand, die ons het leven komt afeisen, bestaat voor de verloste de koning van de verschrikking niet meer, wat waarlijk in ons leeft is voor zijn vermogen te sterk. Het is hier eenvoudig, om dus te spreken een kwestie van tijd; de dood heerst en woedt nog maar als een vazal in een onmetelijk rijk, wiens vonnis reeds lang is getekend en wiens troon, hem alleen bij genade vergund, zal instorten, zodra zijn overwinnaar het slechts wenst. Zijn prikkel is in het bloed van Christus verstompt en de schaduwen van het graf zijn door een zachte lichtglans vervangen, waarbij het oog geen kerker aanschouwt, maar een wijd geopende poort, waardoor de lichtglans reeds schemert. Hebben wij ze niet gezien, die de dood nog voor zich en toch in zeker opzicht reeds achter en beneden zich zagen en in wier half gebroken oog het woord scheen te lezen: ik heb het onbeschrijfelijk goed? Heeft u nooit die betuiging van vege lippen vernomen, die meer voor de goddelijkheid van het Evangelie dan menig boekdeel bewijst: meer dan overwinnaar door Hem, die ons lief gehad heeft? Maar immers wordt nog altijd het liefelijk beeld uit de "Christen pelgrim" bewaarheid, als Christen dreigt te zinken, dan houdt broeder Hoop hem het matte hoofd boven de golven en waar opnieuw het hoofd van de belofte verstaan is, daar wordt de vaste grond door de wankelende voet weer herwonnen. Nee, heerlijk triomflied, u bent evenmin een ijdele klank, als een roekeloos spel. U kunt niet verstommen, of eerst moet het geloof in de opgewekten Levensvorst sterven. Wat een onuitsprekelijke dankstof aan Hem, die op lippen, zo onrein als de onze, straks zwijgend in het stof van de dood, reeds hier zo’n juichtoon heeft willen leggen! Wat een grenzeloze genade, die in Christus ons, dood- en doemwaardigen, zo’n overwinning wil geven! Wat een onschatbare troost, als wij onze vrome doden bewenen, zij zijn grafwaarts gedreven, maar met een staf zonder prikkel. Wat een verrukkende hoop vooral, die dit triomflied ons instort, te schoon en te stout om haar waarde onder woorden te brengen. Wereldberoemd is het slotkoor uit de Messias van Händel juist in deze woorden vervat; maar wat zal het volle koor van de Messias daarboven zijn, gezongen als op het graf van de dood? Die tonen, ach of ons oor ze reeds hoorde, die schare ach, of ons oog haar reeds zag?

Zo dan, mijn geliefde broeders, bent in hartelijke dankbaarheid voor hetgeen God, door Jezus Christus voor ons en aan ons heeft gedaan vs. 57), standvastig in het geloof (vs. 1). Wees verder onbeweeglijk in de hoop van het Evangelie; laat die noch uit eigen beweging varen, noch laat die door de woorden van anderen tot twijfel brengen, altijd overvloedig zijnde en toenemende in het werk van de Heere, in de werkzaamheid voor de Heere, wiens dienaars u bent (Hoofdstuk 16: 10; 12: 5). Weet dat, als die uit hetgeen het Evangelie belooft en naar de inzichten, die dit in de toekomst opent, weet dat uw arbeid, uw werk, dat aan het rijk van de Heere gewijd is, niet ijdel is in de Heere, in wiens gemeenschap u staat en die nu door u en in u alles heerlijk volbrengt wat tot voltooiing van Zijn rijk nog moet geschieden (2 Kron. 15: 7).

De hymnetoon gaat, overeenkomstig de profetische geest van de apostel en de leer van de opstanding, ten slotte nog over in de paraenetische en de profetische blik in de ethischen. Deze eindvermaning eist echter het ware dankoffer van hart en leven.

Men wordt standvastig, men wordt onbeweeglijk, als men zich maar altijd aan het centrum vasthoudt.

Zolang als men niet zoekt in het Christendom tot vastheid te komen, wel gegrond in het geloof op de rotssteen Christus en onbeweeglijk tegen de stormwinden van de verzoekingen (Efeze. 4: 14), zolang is de arbeid in beoefening van het Christendom grotendeels tevergeefs, niet eerst een ernstige arbeid, maar veelmeer traagheid en slaperigheid.

Hij daarentegen, die de beginselen van het eeuwige leven door de kennis van de Heere Jezus Christus in zich bewaart, kan tegen de inwendige slingeringen vaststaan, bij uitwendige verzoekingen onbeweeglijk zijn en de afmatting ontgaan, daarentegen toenemen in het werk van de Heere waarvan het geloof de drijfveer is tot al het andere.

Het werk van de Heere: a) wat het in ons werkt; b) wat wij in Zijn kracht volbrengen. Het werk van de Heere nu gelukt in ons zeker; Hij laat ook de Christen zijn werk nooit mislukken.

HOOFDSTUK 16

OVER HET INZAMELEN VAN GIFTEN VOOR DE BEHOEFTIGE CHRISTENEN TE JERUZALEM

Het slot van de brief geeft een tijdelijke en plaatselijke verordening, die zich met juistheid aansluit aan het slotvers van het vorige hoofdstuk en waarmee weer de aankondiging van het reisplan, zoals Paulus dat in zijn gedachte had, in zoverre in verband staat, als toch de gemeente moet weten, wanneer zij hem kon verwachten, om zich daarnaar te regelen (vs. 1-9). Daarop volgen vermaningen over het gedrag van de Corinthiërs tegenover Timotheus, die reeds tot hen is gezonden en mededelingen daarover, waarom Apollos, hoewel de gemeente hem graag bij zich gehad had, niet mede onder de overbrengers van de brief behoorde. Die mededelingen liggen indirect verborgen in het woord, dat onmiddellijk volgt, waarmee de apostel bij de Corinthiërs aandringt op volharden in het geloof en op het wandelen in de liefde (vs. 10-14). Al is het dat Apollos niet komt, zijn het toch anderen en wel leden van de gemeente, die zich over haar zeer verdienstelijk hebben gemaakt, die de brief overbrengen, de zodanige, die ook nu weer, terwijl zij bij Paulus zijn geweest, de Corinthiërs een grote dienst hebben bewezen en daarom door hen in bijzondere eer moeten worden gehouden (vs. 15-18). Het eigenlijk slot van de hele zendbrief bestaat, zoals gewoonlijk, uit groeten, die de schrijver heeft over te brengen en aan welke hij vervolgens de zijne toevoegt. Hij doet het echter hier met bijzondere ernst en in een eigenaardige vorm (vs. 19-24).

Aangaande nu de verzameling, de collecte Ac 20: 6, die voor de heiligen geschiedt, ten behoeve van de armen in de gemeente te Jeruzalem, zal zijn (Rom. 15: 26) (om tenslotte ook over deze zaak, die ik bij u bevorderd heb (2 Kor. 8: 10), een woord te zeggen) zoals als ik aan de gemeenten in Galatië, waarmee ik door Silas in bestendige betrekking sta, verordend heb, doet ook u zo, namelijk, zoals ik nu zal zeggen.

Op elke eerste dag van de week, of Zondag, legt een ieder van u iets bij zichzelf in huis weg, vergaderend een schat, naardat bij welvaren verkregen heeft (Hand. 11: 29. 2 Kor. 8: 12, opdat de verzamelingen dan niet pas gebeurt, wanneer ik gekomen zal zijn, maar ten gevolge van het reeds in gereedheid liggen, zonder veel moeite volbracht zullen kunnen worden.

De apostel is nu met alles aan het einde, wat hij van de gemeente, hetzij uit zichzelf, of naar aanleiding van hun vragen en mededelingen in de brief uit de schat van zijn Christelijke kennis ter berisping, of vermaning, of lering had aan te bieden. Zij had hem echter, zoals de overgang "aangaande nu de verzameling" (vgl. Hoofdstuk 7: 1, 25; 8: 1; 12: 1 te kennen geeft, ook verder over een door hem (op de reis, die in de Handelingen niet wordt vermeld en in de zomer van het jaar 56 "1Co 1: 2 aangedrongen collecte ondervraagd, hoe die gehouden moest worden en toen hij in Hoofdstuk 15: 58 schreef: "bent altijd overvloedig in het werk van de Heere", had hij zeker wel reeds in de gedachte, tot beantwoording van die vraag over te gaan. Dat de apostel echter zijn aanwijzing, hoe die verzameling moest worden gehouden, niet geeft, zonder erbij te voegen dat hij in de gemeente van Galatië dezelfde verordeningen heeft gegeven, kan slechts ten doel hebben, de lezers te doen opmerken, dat hij daarmee niet een ogenblikkelijke gedachte volgt, maar zijn goede reden moest hebben, waarom hij wilde, dat die zo en niet anders gehouden werd. De opbrengt van de verzameling in Galatië gehouden, was zeker reeds ingekomen (en dit had de belangstelling van de Corinthiërs om Silas, die door hen naar Galatië was gezonden en daar zo goede resultaten van zijn werk verkregen had, in bijzondere mate opgewekt). Op elke eerste dag van de week, zo luidt de verordening, moet

ieder iets bij zichzelf wegleggen, wat hem gelukt te besparen of te winnen. Men moet dus hetgeen voor de verzameling bestemd wordt, niet opeens geven, zodat het, als hij zelf iets nodig mocht hebben, niet meer ter zijner beschikking zou staan, maar hij moet slechts zorgen, dat bij de komst van de apostel het bespaarde bij elkaar gebracht is en het dan niet meer nodig is een som tezamen te brengen, door daar eerst inzamelingen te gaan houden.

Al is hier ook niet, zoals in Hand. 20: 7 uitdrukkelijk sprake van een godsdienstige samenkomst op Zondag (want "bij zichzelf" moest ieder wat wegleggen en verzamelen), zo kan men toch opmerken, dat juist de Zondag een collectedag voor de gemeente was. Evenals men op deze dag van vergadering de openbare kas bedacht, zo moesten op diezelfde dag thuis, misschien in een bus voor Jeruzalem, de Corinthiërs een penning inleggen; want op deze dag, zegt Chrysostomus, zijn de hemelse goederen openbaar geworden en is de wortel van ons leven ontsproten.

En wanneer ik overeenkomstig mijn reisplan in vs. 5 vv., daar, tot u, te Corinthiërs, gekomen zal zijn, zal ik hen, die u bekwaam zult achten om overbrengers te zijn en mij als zodanige aangewezen worden, door meegegeven brieven zenden, om uw gave naar Jeruzalem over te dragen. Ik zelf wens hen te zenden, als die de aanleiding tot die collecten gegeven heb en mij daardoor te kwijten van een plicht, die ik op mij heb genomen (Gal. 2: 10).

En als hetgeen de gemeenten, door mij gesticht, bij deze verzameling opbrengen, wat het bedrag aangaat, de moeite waard mocht zijn, dat ik ook zelf naar Jeruzalem reizen zou, dan zullen ook zij, die u afvaardigt, met mij reizen, want daaraan is mij in elk geval veel gelegen, om lastering te voorkomen (2 Kor. 8: 20 v.).

Vs. 3 zou wellicht beter vertaald kunnen worden met: als ik daar zal gekomen zijn, zal ik degenen, die u bekwaam zult achten, met brieven (d. i. ik zal hun aanbevelingsbrieven of met een begeleidend schrijven voor deze en gene personen van de Jeruzalemse gemeente) zenden enz. " Bij een verbinding van de woorden als de leestekens in onze vertaling aangeven, is de zin minder juist. Evenals de apostel daardoor, dat hij nog gedurende zijn afwezigheid de verzameling liet voorbereiden, de verdenking afweerde, alsof hij door zijn aanzien het geld van de gemeenten had afgeperst, zo wilde hij daardoor, dat hij aan hen de keuze van de overbrengers overliet, hun vertrouwen verhogen; want verstand en liefde geven graag waarborgen, ook daar waar anderen niet dadelijk met een reeds aanwezig wantrouwen tegenover hen staan. Nog staat, zoals wij hier lezen, nu, omstreeks pasen van het jaar 57, het voornemen, dat Paulus in Hand. 19: 21 enige weken later, bij het naderen van het pinksterfeest uitspreekt, niet vast. Het is integendeel eerst, zoals hij te kennen geeft een gedachte, die bij hem oprijst, die later tot een vast besluit wordt en zelfs ten slotte tot een goddelijk moeten zich ontwikkelt (Hand. 21: 10 v.). Dat hij nu hier de reis naar Jeruzalem wil doen, ingeval de collecte voor de heiligen daar rijkelijk genoeg is, daarin spreekt zich een voorgevoel uit, dat in het later werkelijk gevolgde persoonlijke overbrengen door de apostel de voorspelling in Mal. 1: 11 vervuld zou worden Ac 20: 6. Alleen bij een rijkelijke opbrengst kon Paulus met de verzameling, die bij zijn Christelijke gemeente uit de heidenen had plaats gehad, op het pinksterfeest van het jaar 58 zich als een zodanige te Jeruzalem bevinden, die het daar geprofeteerde, "reine spijsoffer" van de kant van de heidenen ook in een uitwendige gave aanbracht en is nu zijn woord aan de Corinthiërs een tedere vermaning, om een rijkelijke verzameling voor hem gereed te maken.

Maar ik zal, met verandering van mijn oorspronkelijk reisplan (2 Kor. 1: 15 v.), zoals ik u in mijn vorige brieven (Hoofdstuk 5: 9) heb meegedeeld, tot u komen, wanneer ik Macedonië

doorgegaan zal zijn, om naar Achaje te komen (want ik zal, zoals ik mij nu heb voorgenomen, door Macedonië gaan (Hand. 19: 21), in plaats van dat ik u van hier vroeger wilde bezoeken).

En ik zal mogelijk, als de omstandigheden het toelaten, bij u blijven, mij langer bij u ophouden en niet in Macedonië, dat ik slechts denk door te reizen. Of wellicht zal ik zelfs ook bij u overwinteren (vgl. Tit. 3: 12 en de uiteenzetting van het overzicht over de gebeurtenissen van de apostolische tijd in het 2de aanhangsel), opdat u mij daarna, bij het aanbreken van de lente, mag geleiden (Hand. 20: 28), waar ik zal heenreizen en voor het geval in vs. 4 genoemd, naar Jeruzalem (Hand. 19: 21. Rom. 15: 25).

Want ik wil u nu niet zien in het voorbijgaan, zoals de vorige maal, toen ik bij u was, maar ik hoop enige tijd bij u te blijven, als de Heere het zal toelaten (Jak. 4: 13 vv. Hand. 20: 2).

De woorden: "ik zal door Macedonië gaan" en "ik zal mogelijk bij u blijven of ook overwinteren" staan tot elkaar in tegenstelling en moeten de Corinthiërs het voorrecht doen voelen, dat hij hun daarmee geeft. Het "mogelijk" maakt zijn voornemen zelf niet twijfelachtig, maar moet alleen te kennen geven, dat de omstandigheden op de manier van uitvoering nog invloed zullen hebben. In de zin: "opdat u mij mag geleiden" heeft het "u" de nadruk: zij moeten de eer genieten, hem deze liefdedienst te betonen, omdat hij bij hen wil vertoeven; ook dit is een trek om hen te winnen, die van zijn bijzondere liefde tot hen getuigt.

Dat de Christenen verder trekkende leraars en een deputatie van de gemeente uit achting en liefde verder geleidden, wijzen meerdere plaatsen aan. Hand. 15: 3; 17: 15.

Als Paulus zegt: "ik wil u nu niet zien in het voorbijgaan, maar ik hoop enige tijd bij u te blijven", schijnt dat te veronderstellen, dat hij ze vroeger eens in het voorbijgaan had gezien, hetgeen niet past voor zijn verblijf te Corinthiërs gedurende anderhalf jaar, dat in Hand. 18: 1-18 is meegedeeld; men zal dus nauwelijks mogen betwijfelen of hier wordt gedoeld op een bezoek, dat Lukas in de Handelingen evenzo is voorbijgegaan, als nog andere zaken uit het leven van de apostel.

De woorden in vs. 5 : "want ik zal door Macedonië gaan", zijn in de grondtekst door de tegenwoordige tijd, het praesens van het werkwoord uitgedrukt: "door Macedonië ga ik. " Deze vorm geeft te kennen, dat het in zijn voorstelling tegenwoordig is, d. i. als volkomen zeker gedacht wordt. Terwijl men de woorden ten onrechte opvatte, als wilde Paulus zeggen: "ik ben op dit ogenblik op reis door Macedonië" is daaruit de verkeerde opgaaf ontstaan in het daaronder geplaatste, dat de brief uit Filippi zou zijn geschreven.

Maar ik zal hier, te Efeze (Hoofdstuk 5: 32), blijven tot de pinksterdag, dus nog 7-8 weken.

Want mij is op deze plaats een grote en krachtige deur geopend. Mij is gelegenheid gegeven tot een zo ver zich uitstrekkend en krachtig werken, dat ik mij zoveel mogelijk ten nutte moet maken (2 Kor. 2: 12. Kol. 4: 3) en er zijn daarentegen ook vele tegenstanders, wier bestrijding ik zolang mogelijk moet voortzetten, om de vrucht van mijn tot hiertoe volbrachte arbeid te bewaren en te bevestigen (Hand. 20: 18 vv.)

Ware Christenen letten op de tijd van de Heere: een voortreffelijke oefening, ten einde men steeds leert in afhankelijkheid te blijven! Hij, die zijn eigen meester niet is, wendt zijn tijd noch zijn goederen aan, zoals hij zelf wil, maar zoals de Heere wil, op wiens wenk hij let.

Als op volkrijke plaatsen door rechtschapen leraars de volle raad van God krachtig wordt voorgedragen, deze ook door de wandel van de predikers zelf wordt bekrachtigd en hun God daar een deur opent tot bekering van vele zielen, werkt de satan gewoonlijk daartegen met zijn werktuigen. Daardoor wordt de geopende deur eerder nog verwijd, omdat de tegenspraak eerder navraag en opmerkzaamheid opwekt en deze weer overtuiging aanbrengt (Fil. 1: 12 vv.). Een getrouw dienaar moet niet wijken voor vijanden. Hij, die zich verwondert over de tegenstand en de vervolgingen, vergeet dat hij een dienaar is van de Gekruisigde.

Zo nu Timotheus komt, die ik tot u gezonden heb, zoals ik reeds in Hoofdstuk 4: 17 heb gezegd en die wel snel na het ontvangen van deze brief bij u zal zijn, zie, dat hij buiten vrees bij u is. Gedraag u niet zo tegenover de jeugdige broeder alsof u hem voor te gering aanzag, waardoor hij toch met vrees zou worden vervuld. Behandel hem met achting, want hij werkt het werk van de Heere, zoals ik en moet als een dienaar van Christus in ere worden gehouden (Fil. 2: 20 vv. en "Ac 16: 3.

Dat hem dan niemand onder u om zijn jeugd (1 Tim. 4: 12) veracht, omdat hij nog pas 26 jaren telt, maar denk er liever aan hoe hij dadelijk van het begin aan tot stichting van deze gemeente te Corinthiërs mee behulpzaam geweest is (Hand. 18: 5. 2 Kor. 1: 19). Maar geleidt hem zodra mogelijk in vrede, opdat hij tot mij komt en houd hem niet onnodig op door hem in strijdvragen te wikkelen; want ik verwacht hem met de broeders, die behalve Erastus hem terzijde staan (Hand. 19: 22).

Een gemakkelijke gedachtegang leidt de apostel van zijn eigen bezoek te Corinthiërs tot dat, dat zij als een voorloper van het zijne, van zijn plaatsvervanger Timotheus te wachten hebben; hij scherpt hun daar de regels in van een waardige en broederlijke ontvangst en verhouding tegenover hen, terwijl hij in de eerste plaats achting en verschoning verlangt. Het "buiten vrees bij u zij", wijst op een zeker weerstaan, op een terrorisme, dat hartstochtelijke partijhoofden en hun blinde aanhangers konden uitroepen en dat geheel overeenkomt met hun vaak berispte verkeerdheid. Misschien denkt de apostel ook aan de bescheidenheid en vreesachtigheid, waarmee zijn jonge vriend optrad (vgl. 2 Tim. 1: 6 vv.), zodat de tegenstanders hem makkelijk gering konden achten, waartegenover Paulus nu opmerkt, dat niet alleen het werk van zijn roeping Timotheus eert, maar ook de manier waarop hij het volvoert. Daarna eist hij een positief bewijs van hun hoogachting en liefde jegens hem bij het afscheid, namelijk de dienst van de ere en van de liefde van een vriendelijk geleide.

En wat Apollos betreft, de broeder, waarover u de wens heeft uitgesproken, dat u hem snel weer bij u mocht zien, ik heb hem zeer gebeden, dat hij met de broeders tot u komen zou, die u op hun terugreis naar Corinthiërs deze brief overbrengen (vs. 17); maar het was geheel zijn wil niet, dat hij nu zou komen; maar hij zal komen, wanneer het hem wel gelegen zal zijn, als hij gelegen tijd daarvoor zal hebben gevonden.

Te oordelen naar de wijze, waarop Paulus volgens de grondtekst de rede op Apollos overbrengt (vgl. bij vs 1) antwoordt hij hier op een begeerte, die de gemeente hem heeft meegedeeld, dat hij Apollos beweegt, dat die naar Corinthiërs komt. Men ziet uit zijn antwoord, in welk een eensgezindheid hij met deze was. Hij heeft hem dringend aangezocht om de wens van de gemeente te vervullen, zo zeker was hij ervan dat zijn invloed op haar slechts heilzaam zou zijn. Waarom hij echter nu volstrekt onwillig was om naar Corinthiërs te komen, laat de apostel zijn lezers raden 1Co 1: 12; en nu zal het wel niet toevallig zijn, dat hij van dit bericht tot de vermaning, die volgt, overgaat. Het was er de gemeente zeker om te doen de geestvolle, geleerde en welbespraakte man weer in haar midden te hebben en genot te

hebben van zijn krachtige schriftverklaring en toepassing. In plaats daarvan wijst de apostel haar op hetgeen meer noodzakelijk is en in hun eigen macht staat. Als zij wakend en standvastig in het geloof zijn, hun hart mannelijk en hun kracht sterk laten worden, zoals de toespraak van hen eist, dan hebben zij wat zij nodig hebben om tegen alle verzoeking, die van buiten komt, beveiligd te zijn. En als aan de andere kant liefde de drijfveer is van al hun handelen, dan zal ook het leven van de gemeente, hun verkeer onder elkaar in de juiste verhouding zijn.

Waak, sta in het geloof, houd u mannelijk, wees sterk door de Geest van God in uw inwendige mens (Efeze. 3: 16).

Dat al uw dingen in de liefde geschieden.

Het noemen van Apollos in vs. 12 moest de lezers de inhoud van de vier eerste hoofdstukken van deze brief levendig herinneren; daarom laat de apostel het bericht over de broeder vergezeld gaan van een dubbele vermaning, waarop Apollos zeker Ja en Amen zei.

De vermaning ziet op de twee hoofdpunten, geloof en liefde: het staan in het geloof, de standvastigheid daarin, heeft tot veronderstelling het waken, de Christelijke vastheid, die voor alle aanvallen van de verleidende, inwendige en uitwendige vijand op de hoede is, zich aan geen zorgeloosheid overgeeft, daarop acht geeft, dat de verzoeking niet in- en uitwendig schade veroorzaakt (Hoofdstuk 10: 12 vv.) en staat in verband met het wakkere, moedige en mannelijke gedrag en met het krachtig optreden van de sterkte, die de vijand overmeestert. Aan het geheel ligt het beeld van de geestelijke strijd ten grondslag: het staan in het geloof is het vaststaan, waarbij men zich van het geloof, de basis van het Christelijk leven, niet laat wegdringen, maar onverschrokken daarbij volhardt.

Een Christen is een soldaat, die aan alle kanten door vijanden omgeven is; hij moet waken, als hij niet overrompeld wil worden, hij mag zijn post van het geloof niet verlaten, moet mannelijk strijden, zich versterken en de leemten na de aanval weer aanvallen, opdat hij een nieuwe kan doorstaan. De liefde nu geeft boven alles aan onze handelingen de juiste geest en bij de mensen het juiste gevolg, evenals het geloof in deze voor God het juiste gewicht geeft (vgl Gal. 5: 6).

En ik bid u, broeders, behalve dat ik vroeger in vs. 13 v. in het algemeen tot een Christelijk leven heb aangespoord, nog om iets bijzonders. U kent het huis van Stefanas, dat ik ook zelf heb gedoopt (Hoofdstuk 1: 16), dat het is de eersteling van Achaje (vgl. Rom. 16: 5). Naast dit, dat zij als het ware de baan hebben gebroken, zodat bij u een Christelijke gemeente tot stand gekomen is, hebben zij nog meerdere verdiensten jegens de Christelijke gemeente en haar leden. U weet, dat zij zichzelf de heiligen ter dienst hebben geschikt; dit moet u beide op dankbare manier erkennen en u dienvolgens gedragen.

Dat u ook zich aan zulke onderwerpt, evenals zij zich aan u met hun dienen onderwerpen en eveneens aan een ieder, die medewerkt en arbeidt, die in het zo-even genoemde werk behulpzaam zijn en dezelfde moeite als deze zich getroosten.

De apostel voelt behoefte Stefanas, die de brief van de Corinthiërs (Hoofdstuk 7: 1) naar Efeze had gebracht en nu omgekeerd die van Paulus naar Corinthiërs overbrengt, aan de lezers aan te bevelen; misschien was er tegen hem als onpartijdig man door de partijen te Corinthiërs (Hoofdstuk 1: 10 vv.) enige bitterheid getoond.

Stefanas had, zoals het schijnt, tegen de Apostel geklaagd over een onaangename ongezindheid van de Corinthiërs, om zich door hem en de zijnen te laten terechtwijzen. Vandaar de vermaning, om het aan die ondergeschiktheid, die de Christenen in het algemeen in hun gedrag jegens elkaar betaamt (Efez. 5: 21) en hier nog in het bijzonder plicht was, niet te laten ontbreken, Paulus heeft echter een dubbele verdienste genoemd, voordat hij zijn vermaning uitspreekt; een verdienste die het huis of de familie van Stefanas bij de gemeente heeft. Het heeft door zijn bekering de weg gebaand om Achaje tot een gebied van het Christendom te maken en het heeft het dienen van de gemeente vrijwillig tot zijn bijzondere taak gemaakt.

Evenals de familie zich onderscheidde ten opzichte van het geloof, zo ook wat de liefde aangaat (vs. 13 vv.). Datgene, waartoe zij zichzelf gesteld had, bestond waarschijnlijk in liefdediensten aan bijzondere personen, armen, zieken en het herbergen van broeders, die de gemeente bezochten en in het op zich nemen van hetgeen voor de gemeente te doen was, zoals de reis van Stefanas tot de apostel te Efeze. Het "zich onderwerpen", dat Paulus van de gemeente tegenover "de zodanige" vraagt, met welke uitdrukking hij de zo-even gekarakteriseerde bedoelt, is zoveel als zich naar hen richten, zich aan hun raad en invloed onderwerpen.

Met de woorden "en aan een ieder, die meewerkt en arbeidt", maakt Paulus de vermaning zo-even over het huis van Stefanas uitgesproken, meer algemeen, maar leidt die tevens over tot de beide volgende verzen, omdat hij zeker wel Fortunatus en Achaïcus in het bijzonder op het oog heeft. De overbrengers van zijn brief, Stefanas in gemeenschap met Fortunatus en Achaïcus, kregen zeker de opdracht om de vermaningen, onderwijzingen en verordeningen daarin vervat, nog mondeling aan te dringen en dan moest de gemeente hun onderdanig zijn.

En ik verblijdt mij over de aankomst, over hun tegenwoordigheid bij mij, van Stefanas en Fortunatus en Achaïcus, het drietal, dat mij te Efeze heeft bezocht, want deze hebben vervuld hetgeen mij aan u ontbrak. U kon mij niet allen tezamen te Efeze opzoeken, zoals ik het liefst u allen bij mij had gezien, maar door middel van hen heb ik ten minste naar de geest onder u en met u kunnen verkeren.

Want zij hebben door hetgeen zij voor mij geweest zijn; mijn geest verkwikt en ook de uwe; ik vertrouw ten minste van u allen, dat mijn vreugde uw aller vreugde is (2 Kor. 2: 3). Erken dan de zodanige in de grote waarde, die zij hebben (1 Thessalonicenzen. 5: 12), namelijk tot instandhouding van een wederkerig vriendelijke verhouding en behandelt hen nu met de hun toekomende achting en onderwerping (vs. 16).

Over Fortunatus en Archaïcus is niets naders bekend. Zij kunnen niet gerekend worden tot de familie van Stefanas, waarover reeds gesproken is.

Zij waren zeker wel aan hem als de hoofdpersoon meegegeven. Paulus spreekt nu uit, hoe hun tegenwoordigheid de afwezigheid van de Corinthiërs vergoedt en roept hen op tot dankbaarheid jegens hen.

De waarde, die het verschijnen van deze drie bij hem in naam van de gemeente voor hem had, spreekt hij in een eenvoudige maar krachtige uitdrukking van de liefde uit. Het ontbreken, het missen van hen, van hun tegenwoordigheid, het verlangen naar hen, werd door deze afgezondenen, die hen vertegenwoordigden, vervuld. Hij zag en begroette de hele gemeente in hen. Zij brachten zijn gemoed, dat door zware zorgen over hen gedrukt ging, tot kalmte en

verlichtten hem; zij deden hem goed door de levendige tekenen van de liefde en de bewijzen, dat bij grote gebreken en gevaren toch de Geest van de Heere niet van hen geweken was, tekenen, die hem in de zending en de komst van zulke waardige leden van de gemeente, in de brief, die deze met hun vragen overbrachten, gegeven waren, als ook in de mondelinge berichten, die veel ophelderden en in een zachter licht plaatsten. De gedachte aan de geruststelling en vreugde, die de apostel door hun bezoek ten deel werd, moest ook voor henzelf, volgens hun hartelijke liefde tot hem, weldoende werken; het bewustzijn, dat de band van de gemeenschap en wederkerige mededeling tussen de apostel en de gemeente door hen bevestigd en vernieuwd was, moest ook voor hen, de Corinthiërs, geruststellend en verkwikkend zijn.

U groeten de gemeenten van Azië, in alle steden van het kustland van Klein-Azië "Ro 16:
U groeten zeer in de Heere, als die een bijzonder warme belangstelling in de Heere (Rom.
22) voor u voelen (Hand. 18: 2 v. ; 26 v.), Aquila en Priscilla met de gemeente, die bij hen thuis is, met diegenen van de Christelijke gemeente hier te Efeze, die in hun huis de godsdienstige samenkomsten hebben, zoals ook ik bij hen gehuisvest ben (Rom. 16: 4).

U groeten al de broeders, ook al de overigen, die tot de gemeente hier behoren, buiten de reeds genoemde. Groet elkaar met een heilige kus (Rom. 16: 16. 2 Kor. 13: 12. 1Thess. 5: 26.
Petrus 5: 14

Paulus brengt groeten over, die hem gedeeltelijk zijn opgedragen, deels niet door de personen zelf. Niet opgedragen is de groet, die hij overbrengt van alle gemeenten van Azië; hij kan alleen bedoeld hebben, dat hij het in hun naam deed. Opgedragen daarentegen is de groet van Aquila en Priscilla, het echtpaar, dat vroeger te Corinthiërs woonde en van dat deel van de Efezische gemeente, dat in hun huis samen kwam, waarop nog een groet van de gehele gemeente volgt.

Met de heilige kus, zo vermaant vervolgens de apostel, moeten de Korinthiers elkaar na het voorlezen van de brief begroeten en daarmee ieder aan de ander zijn broederliefde openbaren; want het is de heilige kus, die het teken was van Christelijke broederliefde en dus het specifiek karakter had van Christelijke wijding. Zonder twijfel geschiedde dit wederzijds groeten in stilte, waarbij in plaats van het woord de kus plaats had.

De groet met mijn hand van Paulus. Wat ik anders doe, om aan een door mij gedicteerde brief een bewijs van echtheid te geven (2 Thessalonicenzen. 3: 17 Kol. 4: 17), doe ik nu ter verzekering van mijnvoortdurende liefde jegens u (Gal. 6: 11), maar deze betuiging van liefde geldt u niet zonder enige uitzondering en onder elke voorwaarde.

Integendeel voeg ik er dadelijk bij, voordat ik het slot vs. 23 v. laat volgen: Als iemand de Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking, die wordt in de ban gedaan (Gal.
8 v.). Maranatha, dat is: de Heere komt en zeker zal Hij ieder, die Hem niet liefheeft, uit Zijn gemeente uitsluiten.

Nadat ik u zo de bedoeling van mijn groet verklaard heb en wie geen recht hebben die op zichzelf toe te passen, zegen ik u met het woord: De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u (Rom. 16: 20, 24. Efez. 6: 24).

Mijn liefde zij (of misschien beter "is met u allen in Christus Jezus; zo velen als er in Hem zijn, met zo velen is ook mijn liefde. Amen.

Het slotwoord in vs. 24 is alleen aan de eerste brief aan de Corinthiërs eigen en wordt niet in de andere brieven van Paulus gevonden. De liefde, waarvoor hij in dit boek het kostbaar lied heeft gezongen (Hoofdstuk 13), de liefde, die niet verbitterd wordt, alles verdraagt, gelooft, hoopt, duldt, de liefde, die nooit eindigt - zij brandde in het hart van Paulus en zo omvat hij met zijn liefde allen, allen tezamen in Christus Jezus; en wat zou hij liever willen dan dat zij, die gescheiden waren en tot het onchristelijke waren afgeweken, door zijn liefde zich lieten bewegen en dat zij tot de Heere Jezus zich zouden laten bekeren. Daartoe moet dan ook het belangrijk woord in vs. 22 dienen. Als de apostel daar de pen wilde vatten om de gewone groet van zijn hand neer te schrijven, onder de door hem gedicteerde brief Ro 16: 22, schrok hij in zijn gedachte terug van hen, die misschien na het lezen van zijn vermaningen zonder berouw te gevoelen, zijn groet zich zouden toe-eigenen, die toch een groet in de Heere en een teken van gemeenschap in de Heere is.

Anathema betekent "vloek" d. i. verbanning uit de gemeenschap van God en de Zijnen. In de Christelijke gemeente behoort niemand te zijn, die Christus niet liefheeft; hij is hier en ginds uitgesloten van de zaligheid. "Maranatha" beduidt in het Aramees: de Heere komt. " De Apostel wilde met eigen hand nog een kort en krachtig woord ten besluite van de brief neerschrijven en hij voegde er in de hem gemeenzame, maar heilig en plechtig klinkende taal deze ernstige herinnering bij aan van de Heere nabij zijnde komst ten gerichte. Met de wens dat de genade van Jezus Christus hen steeds moge leiden en bewaren en de verzekering, dat zijn liefde in zoverre zij beiderzijds standvastig bleven in de gemeenschap met Christus steeds met hen zou zijn, sluit deze brief, die van zoveel wijsheid en liefde getuigt. (V.).

De brief aan "de gemeente van God, die te Corinthiërs is", is voltooid. Al wat de Apostel, die bijna achttien maanden in hun midden verkeerd heeft, de broeders in Achaje van uit Klein-Azië te zeggen heeft, is gezegd. De laatste vermaningen zijn gegeven, de verzochte groetenissen zijn gedaan. Niets ontbreekt dan de groetenis van Paulus zelf met zijn eigen hand, dat een teken is in iedere brief. Opdat dit werk van echtheid ook op deze brief gedrukt wordt, gaat de pen uit de hand van "Sosthenes, de broeder", die de brief geschreven heeft, over in de hand van de steller. Het is een plechtig ogenblik, het penseel van een gewijde kunstenaar wel waardig en waarvan al het gewicht moet worden gevoeld door een ieder, die iets voelt van de heilige ernst, die het hart van een apostel vervullen moest bij het drukken van het zegel van de voltooiing op een arbeid van deze betekenis. Nog een pennenstreek, nog een enkel woord en de brief, die zo vele vragen beantwoorden, in zo velerlei behoeften voorzien, zo menige verkeerdheid sluiten, zo menige dwaling terecht brengen en in het midden van de talrijke, maar helaas onenige gemeente van God te Corinthiërs een krachtig middel ter bevordering van geloof en hoop en liefde wezen moet, wordt opgerold, wordt in de hand van Stefanas gesteld en reist over zee en land, om te doen (God geve het!), waartoe hij biddend geschreven is en biddend gezonden wordt. Nog is hij niet gezonden; nog is hij niet opgerold; nog ligt hij open voor de blik van de apostel; nog is er tijd, nog is er plaats, voor zijn handtekening niet slechts, voor zijn liefdegroet niet alleen, maar ook voor een laatst, een allerlaatst woord van - wat zal het zijn? - vermaning of vertroosting? Mij dunkt, ik zie de apostel stilstaan, zich beraden, het oog ten hemel heffen. Daar grijpt hij de pen en met een hart brandende van de heiligste ijver voor zijn Heer en tegelijk vervuld van de tederste bekommering voor de zielen, waaraan hij die Heer gepredikt heeft, schrijft hij zijn naam en daarachter dit ontzaglijk woord: Als iemand de Heere Jezus Christus niet lief heeft die zij een vervloeking. Maranatha. Een ogenblik, dunkt mij, vertoeft hij als om uit te rusten van de gemoedsbeweging, waarin een woord als dit, geschreven heeft moeten worden, bij een hart als het zijne. De schaduw van heilige ernst, die zijn wenkbrauwen neergedrukt, zijn voorhoofd gerimpeld, zijn lippen samengeklemd heeft, gaat over in iets zachters. Er komt een

glimlach, er komt een onbeschrijfelijke uitdrukking van liefde en vriendelijkheid en vertedering. Weer wordt de pen opgevat en nu met vochtige ogen toegevoegd: De genade van de Heere Jezus Christus zij met jullie! Mijn liefde is met u allen in Christus Jezus. Amen. - Als iemand de Heere Jezus Christus niet lief heeft, die zij een vervloeking. Maranatha. Hoe plechtig weergalmt na achttienhonderd jaren het woord van de heilige apostel nog steeds in de zielen, waartoe het gebracht wordt. Hoe plechtig! hoe vreselijk! Als een donderslag. Ja, als een donderslag, want ook donderslagen verkondigen liefde. Ook is het niet anders dan liefde, wat ons beweegt, met de heiligste ernst anderen te bepalen bij hetgeen ons voor onszelf met de heiligste ernst vervullen moet. Gelukkig dat hart, waarin bij het herhalen van een woord als dit die liefde leeft, die de vrees buiten sluit; de ziel, die in eenvoudigheid betuigen kan: Heere, U weet alle dingen; U weet dat ik U lief heb. Maar ook voor deze kan het zijn vrucht hebben, met heilige siddering stil te staan bij het ontzettend oordeel, waarmee het apostolisch woord hier dreigt, bij de vreselijkheid van de misdaad, die niet te bezitten, zo misdadig maakt en in zo’n oordeel vallen doet. Als iemand de Heere Jezus Christus niet lief heeft, die zij een vervloeking, zo schrijft de apostel; en hij gebruikt hier dezelfde uitdrukking, die wij ook in de brief aan de Galatiërs lezen, als hij aan deze schrijft: "Al was het ook dat wij, of een engel uit de hemel u een Evangelie verkondigde, buiten hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt". De uitdrukking geeft te kennen dat hij, op wie ze met het hoogst en heiligst gezag wordt toegepast van de gemeenschap van Christus wordt uitgesloten, hier op aarde, zolang hij in de zonde blijft, die hem deze ban heeft op de hals gehaald, hierna, voor eeuwig, als hij die ban niet nog hier op aarde door ootmoed en berouw van zijn schuldig hoofd heeft weten af te wenden. Ach, hoe wenselijk, hoe dringend noodzakelijk is het, dat waar het geschieden moet, dit geen ogenblik wordt uitgesteld! Maranatha laat de apostel volgen en het welbekend en plechtig klinkend Syrisch woord heeft geen andere betekenis dan deze: De Heere komt. Zijn komen ten oordeel wordt bedoeld. Door dit komen wordt aller lot beslist. En voor de ongelukkigen, die Jezus Christus gekend hebben, maar Hem niet hebben liefgehad, zal een oneindige rampzaligheid de zin toelichten, maar nooit uitputten van dat woord: Vervloeking; van dat leed: Uitsluiting van de gemeenschap van Christus. Wij zullen ons in de voorstelling van dit oneindige leed niet verdiepen. De schildering van een ontzettende straf verbetert niet, maar verbittert, zo lang verstand en geweten van haar rechtvaardigheid niet overtuigd zijn. Maar deze overtuiging wordt geboren, wanneer het ontzettende van de misdaad, waarvan deze straf de vergelding is, met onpartijdigheid overwogen en ootmoedig erkend wordt. Zien wij dan af van de onvruchtbare poging de vlammen van de hel met doodverf te evenaren, of de akeligheden van de buitenste duisternis te peilen met de maatstaf van aardse jammeren. Het is genoeg als een heilzame huivering door de ziel vaart op het horen van dat éne woord: Vervloeking. Sterken wij ons slechts in de overtuiging, dat, wat dit woord ook in heeft, het zeker niets in heeft dat te hard of onrechtvaardig is voor die strafwaardige, die Jezus Christus kent en hem niet bemint.

Dat woord, hoe kan het anders, draagt een ernstig ontrustend karakter. Immers, het is bekleed met hoog gezag, het spelt de diepste ellende, het komt volstrekt algemeen over iedereen, die Christus niet liefheeft, al was hij zelfs in aller schatting de onberispelijkheid of lofwaardigheid zelf. Toch is dat vloekwoord volkomen rechtmatig, want wie heeft hoger aanspraak op de vurigste liefde van zijn verlosten dan Jezus en wat is ook, wel beschouwd, een Christendom, waaraan het levensbeginsel van de dankbare liefde tot de Redder van onze zielen ontbreekt? Er is dan ook geen twijfelen aan, of het is een waarachtig woord, dat de apostel hier neerschrijft; ja waarlijk, er is een vloek aan de liefdeloosheid jegens Christus verbonden; een vloek, die reeds hier wordt gedragen in gedurig klimmende mate en eindelijk in zijn volle kracht openbaar wordt aan de andere kant van het graf. Hoe dan is het hart, hoe onvruchtbaar het leven, hoe zwaar het lijden, hoe donker het sterven van de naam-Christen

zonder liefde tot Jezus en wat kan hij anders dan het ergste verwachten, ten dage dat de verborgen dingen aan het licht gebracht worden! Met ontroering wenden wij het oog van de voorstelling af en toch, wij mogen voor dat vloekwoord de oren niet sluiten, omdat het nog altijd, ja zelfs in onze dagen, vooral zo uitnemend tijdig mag heten. Of laat het zich ernstig ontkennen, dat het heilig vuur van de liefde tot Christus op menig altaar verdoofd is, zelfs waar het vroeger helder gegloord heeft en dat meerderen dan wij kunnen tellen, met ons het hoofd moeten buigen voor het diep beschamend verwijt: ik heb tegen u, dat u uw eerste liefde heeft verlaten.

CHRISTUS REMUNERATOR

Van de toren,
Luid en schel,
Doet het klingelend klokkenspel
‘t Plechtig middernachtsuur horen.
‘t Is verstomd!
Maar de nagalm dreunt in de oren:
"Maranatha, Jezus komt! "

Daar ruist bij nachten en bij dagen Een duizendstemmig geestenkoor, Een smachtend fluisteren en vragen de moederschoot der aarde door. Het ritselt in de groene blâren, Het murmelt in de ontroerde baren, Het zwerft in het koeltjen op en neêr. En alle heuvelen en dalen, De donders en de nachtegalen, Al het schepsel zucht: "Hoe lang nog, Heer? "

Zou de Aarde, o Koning! U vergeten, Al bent Ge uit haar gezicht verhoogd? Uw voetspoor is niet weggesleten, Al is Uw zoenbloed opgedroogd! Haar heugt het kloppen van Uw harte, Uw liefdetrouw en liefdesmarte, Uw worstlen van de kreb naar het kruis, Ze is aan Uw Hemel vastgeschakeld: U heeft in haar getabernakeld, Zij beidt U als Uw eeuwig Huis!

blijft een woning eenzaam achter, Verreist de Heer naar verre kust: Zijn Geest, onzichtbre dorpelwachter, Omzweeft de wandlaar, die er rust. Maar het onkruid wortelt in de scheuren, De poort blijft op haar hengsels treuren, Tot - eindlijk! - de oude stem haar groet, Die het licht weêr door de venster schijnen, De doornen van het vervals verdwijnen, En liefde en leven keren doet!

Wanneer, o u verouderde aarde, Wier vreemd geworden kind ik ben! Wordt u opnieuw de levensgaarde, Waar ik mijn Vaderland herken? Wanneer zal ik de pelgrimsblikken Aan het Tweede Paradijs verkwikken. Waarvan u het Eerste een schaduw gaf? Godlof! wij zijn niet lang gescheiden! - Eén heuvel ligt nog tussenbeide: De groene heuvel van mijn graf!

Zo waak, mijn ziel! En waakt, u bozen, Die onbezorgd in zwijmel zeegt! U zult verwelken vóór uw rozen, Verdwijnen éér ge uw beker leegt! De proeftijd klimt - nog moogt ge kiezen! Wat wilt ge winnen, wat verliezen, Het kort genot? de langen schrik? Ziet de uchtend der vergelding krieken! Uwe eeuwigheid rust op de wieken Van het tegenwoordig ogenblik!

Waai op, u sluier van Gods heemlen! Ziet, alle dingen zijn gereed: Tien duizenden, reisvaardig, weemlen In het nieuw ontvangen gloriekleed! Reeds hoor ik de optochtsliedren menglen: Reeds houdt de machtigste uit de Aartsenglen Nabij de Koning van het heelal De richtbazuin omhoog geheven, Die op één wenk het teken geven En ‘s werelds loop voleinden zal!

Van de toren Luid en schel, Doet het klinglend klokkenspel ‘t Plechtig middernachtsuur

horen. ‘t Is verstomd! Maar de nagalm dreunt in de oren. "Mara-natha", Jezus komt!

‘t Zal geschieden! ‘t Is voorzeid! Aarde en hemel zullen vlieden Voor des Konings heerlijkheid! Wat ontwaken Op dien dag, Als van het aardrijks diepten kraken. Op de laatsten klepelslag! Als met losgereten slinger ‘t Zonne-uurwerk stil zal staan, Waar de Koning met Zijn vinger Sterren wegwist van heur baan! Als in afgrond en vulkaan Heilge vlammen zich bereiden, Om het ingeroeste slijk Van de wereld af te scheiden, Tot ze een luister zal verspreiden Aan gelouterd goud gelijk! Plotsling staat, ten tweeden male, ‘s Mensen Zoon Voor de aard ten toon: Valle nu wat ademhale Bevend neer voor Zijn troon! Ziet, de teeknen Zijner wonden! Ja, Hij is dezelfde wel, Die gebonden Voor de zonden, De overwinning van de hel In Zijn sterven heeft verslonden, God met ons, Immanuël! Maar om de eens bebloede slapen Speelt een goddelijke glans, En de doornen zijn herschapen In de paarlen Zijner krans! Heerlijke omkeer - Toen en Thans! Bethlêms zuigling, zwak en teder En die Hemeltroonbekleder! De aardworm in Gethsémané En die Richter op de wolken! Eeuwig Wel, of eeuwig Wee Brengt Hij op Zijn weegschaal mee. Wat benauwdheid bij de volken! Wat rumoer in ‘s aardrijks kolken! Wat ontroering in de zee!

Waarom splijt ge uw marmren deuren, Stad der doden! dus van een, Dat de slapers daar beneên ‘t Licht zien scheemren door de scheuren Van de kranken tombesteen? Waarom werpt ge, ontzette golven! Onder huilend angstgeluid Al die bleke beendren uit. In uw woestenij bedolven? Al dat stof, als Alpensneeuw Opgehoopt van eeuw tot eeuw? ‘t Is gesproken, ‘t Dagingswoord! Roepende englen dragen het voort: "De eeuwigheid is aangebroken - "Rijst, gestorv’nen! komt en hoort! " En zij rijzen En zij komen, Opgevaren uit hun as, Dwazen, wijzen, Bozen, vromen, Al wat leefde en - stervling was! Beelden, die wij lang vergaten, Zie ik door elkaar kruisen: Alle kluizen Zijn verlaten, De eerste groef, de laatste kist! ‘t Is een leger van geslachten: En geen natie laat zich wachten, En geen zuigling wordt gemist! Maar bij millioenentallen, Spraakloos luistrend, staan zij allen Voor d’ ontzaggelijken troon - Tot het woord van de splitsing klinke: "Tot Mijn rechte! Tot Mijn slinke! "Kiest uw plaatse! Neemt Uw loon! "

Van de toren, Luid en schel, Doet het klinglend klokkenspel ‘t Plechtig middernachtsuur horen., ‘t Is verstomd! Maar de nagalm dreunt in de oren: "Maran-atha, Jezus komt! "

Sidderend heir, in de schaduw gegroept! U, eens op aarde Vóóraan geschaarde! Hoe nu zo traag, nu de hemel u roept?

Held, voor wien het volk, dat Uw voetschabel was, Zaam’ is gekrompen! Purperen lompen Dekken uit schaamte uw doorluchtig karkas! Geessel der aarde, eindt uw almacht zó ras?

Oproerprofeet, die in naam van het volk Tronen en steden Plat heeft getreden! Preêk nu gelijkheid met fakkel en dolk! Bons dézen Vorst van Zijn lichtende wolk!

Trotse Verachter van het Hoogste Gebod! Die Gods genade Honend versmaadde, Die met uw moeders gebed heeft gespot! Vrijgeest, u bidt?, U gelooft aan een God?

Huichlende vrome, zo vriendlijk en fijn! Teedre hyenen Leerden u wenen: Hang voor uwe ogen een tranengordijn! Achter dat floers mag de Richter niet zijn!

Rijke, om wiens sterven geen wees heeft gerouwd! Proef, of millioenen De Almacht verzoenen! Zie nu, wat hemel ge uit slijk heeft gebouwd! Koop, zo ge kunt, nu uw ziel voor uw goud!

Slaaf van uw vlees, nu in spinrag gehuld! Kom en bevredig ‘t Eeuwige ledig, Dat in uw hart om verzadiging brult, Immer vergrotend en nimmer gevuld!

Sidderend heir in de schaduw gegroept! Gij, eens op aarde Vóóraan geschaarde! Hoe nu zo traag, nu de hemel u roept?

En waarom zouden zulke geesten Dan ingaan tot de grote rust? Daar zijn de minsten de allermeesten En ‘s Heeren lof is al hun lust! ‘t Hart, dat Gods liefde niet deed rijpen, Zou dat Gods zaligheid begrijpen? De nachtuil haat de zonneschijn: De hemel met Zijn uitverkoornen Zou voor ‘t geweten van de verloornen Een zevendubble helle zijn!

Zij deinzen voor de blik van de Heere, Die als richtzwaard hen doordringt. Zij storten neer naar lager sferen. Op het onbedrieglijkst ziels-instinkt. Zij dwarlen, waar geen heilige ogen Hun pelgrimaadje volgen mogen, Zelfs die van de ware deernis niet! En bij hun sporeloos verdwijnen, Daar heft een wolk van serafijnen Het voorspel aan van het nieuwe lied.

Van de toren, Luid en schel, Doet het klinglend klokkenspel ‘t Plechtig middernachtsuur horen. het Is verstomd! Maar de nagalm dreunt in de oren "Maran-atha, Jezus komt! "

Jezus komt! Hij is gekomen! Altijd voller wordt het licht: Heiligende stralen stromen Van Zijn vriendlijk aangezicht. Boven het smeltend harpgeluid Klinkt Zijn stem vertroostende uit, Met een moederlijk erbarmen: "Komt, vermoeiden, in Mijn armen! "

Herwaarts! aan Zijn rechterzijde, Magdalene! Omhoog dat hoofd! Diepstbedroefde! hoogstverblijde, Die geboet heeft en geloofd! Zoudt u twijflen aan uw kroon? Liefde is liefde’s heerlijk loon: In de Liefde is het Eeuwig Leven. ‘t Werd gevonden, het is gegeven!

Herwaarts! nader, altijd nader, Dolend maar hervonden lam! ‘t Hart zal juichen bij de Vader, Dat er schreiend wederkwam. U de volle kinderrang! U der broedren welkomstzang! Eer ge uw zwerftocht hadt begonnen, Lag uw feestkleed reeds gesponnen!

Herwaarts! dichter, altijd dichter, Saulus, die een Paulus werdt! Zie, Uw Redder is de Richter, Die u - plaats geeft aan Zijn hart! Dood, waar is uw prikkel thans? Helle, waar uw zegekrans? ‘t Beste was: "met Jezus wezen: " ‘t Is de besten uitgelezen!

Ziet! daar staat Hij In hun reien, het Beeld van d’ Ongezienen God! Zeegnend gaat Hij Langs de meijen, Die zij voor Zijn voeten spreien, Overstelpt van heilgenot!

Welkom, leger van Profeten! Welkom, hoge Apostelschaar. Midden in de kring gezeten, Met de martelpalm om het haar! Welkom, adelijk geslachte! Heilige ad’laars der gedachte, Met de koningskroon gehuld, Die des hemels hierarchijen. Machten, krachten, heerschappijen Richten en regeren zult!

Sluit u aan in hun kreits, o gij leraars van de wet! En u, blijde gezanten van het goede! Die zo menige ziel van het verderf heeft gered en zo menig geredde behoedde! Elke blik, die u dankte, is een straal in uw glans, Die de starren beschaamt aan de weemlenden trans!

Stille weldadigen! Zeg’nende braven! Laat u verzadigen, Troosten en laven! Viert in uw hoogtijkleed ‘t Feest, van Gods ere: Wat u de minste deedt, Deedt u de Heere!

Ware zachtmoedigen! Juichende strijders! Blijde rampsnelen! Vorstlijke lijders! Hier is de smart geheeld! Christus is Koning: Heeft ge eens Zijn kruis gedeeld, Deelt nu Zijn kroning;

Pelgrims, wier bedevaart Nooit mocht verpozen! Hier bloeit uw vredegaard: Rust in zijn rozen! Hier drukt uw eerste stap ‘t Land der geboorte: ‘t Heimwee van de vreemdlingschap Sterft in Zijn poorte!

Moeders! die zingend en Kozend regeerde, Vriendelijk dringend en Spelende leerde! Buigt naast uw kindren nu Dankend de knieën De Englen begroeten u, Heilge Marieën!

Schuldloze kinderkens! Zalige wichtjens! Hemelse vlinderkens! Cherubsgezichtjens! Mengt, waar ge fladderwiekt, Jezus uw loflied: ‘t Groen waar uw krans van riekt, Bloeide in het stof niet!

Neen! heel het aardrijk is herboren Tot een jonge Hemelbruid: Sarons rozen botten uit: Ziet de Paradijsvrucht gloren Tussen het kruid, Waar de Levensboom ontspruit! Duizend koren Jubelschat’ren. Als een stemme veler wat’ren: "Hij regeert "Van sfeer tot sferen! " Opgerold is het luchtgordijn, Waar geen starren nodig zijn: ‘t Zalig aangezicht des Heeren Is een eeuwge lenteschijn! Lam en tijger dartlen zamen. ‘t Knaapjen streelt de drakenmuil In der basilisken kuil, Waar de duifjens nestlen kwamen. Op de berg van de heiligheid Woont de vrede. En des Konings majesteit deelt haar gloed aan alles mede. Zoals eens de zonneglans Sneeuw lei op de lelieknoppen. Zilver op de regendroppen, Purper op de morgentrans! Elke zalige bewoner Van het eeuwig koninkrijk Is de anderen gelijk: De Oude Broeder slechts is schoner! En toch zwemen zij naar Hem In die reinheid zonder vlekken, In dien adeldom van de trekken, In die zilverklank van de stem, In die rijkdom aller deugden, Aller gaven, aller vreugden, ‘t Erfdeel van Jeruzalem! Stad des hemels! trek uw straten, Schiet uw stralen van kristal Overal, Tot geen plek is leêggelaten In het Heelal! En nu - boven en beneden, U die ‘s Heeren huis bevolkt Die daar aan Zijn voeten wolkt, Als het stof van onze schreden! Duizenden tien duizend keer! Valt ontroerd op het aanschijn neêr! Werpt de kronen uwer hoofden Voor de troon des Hooggeloofden! d’ Alverzoener, d’ Alvergelder, zij alleen en eeuwig de eer!

Van de toren. Luid en schel, Doet het klinglend klokkenspel ‘t Plechtig middernachtsuur horen. ‘t Is verstomd! Maar de nagalm dreunt in de oren: "Maranatha, Jezus komt!